M. Th. u. Sch. 185

Alteꝝ poſſit ꝑdicare. hr. Nec pt̄ ꝑdica-
re nec publice docere. vt dr̄ infra femia
§. j. A. Ibi ad hoc allegāt iura. p q̄ eti-
am facit ext̄ de peni. et re. noua. B. Pt̄
tñ ſuas ſbditas exhortari et informare
Itē nō pt̄ ordinē recipe nec ſup ſpūali-
bus iudicare. et q̄bʒ hmōi q̄ feminis ꝓ-
hibent̄. vt infra. feīa ꝑ totū. De electiōe
abbatiſſe hr̄. infra. electō j. §. fi. Et qñ ⁊
q̄liter ꝓ homagio pōt egredi clauſuram
monialiū. vide infra. monialis. §. iiij. A.
Hic allegat̄. §. iiij. cōputādo ꝑncipiū ca-
pituli ꝓ vno. §. ſʒ nō ſic ponit̄ in q̄tati-
one quā h̄ ſigno. cū ſeꝑatim ſoleat alle-
gari ꝑncipiū capituli ab eiꝰ. §. B

Abſolutō j°. cōmūiter.

De abſolutōne ab excōicatōne
ſciendū eſt q̄ ab omī excōicatō-
ne ſiue maiori ſiue miōri lata a iure. pt̄
excōicatꝰ abſolui a ſuo epō niſi cōditor
canonis ſibi reſeruauerit. vt ext̄ de ſen.
exco. nuꝑ. §. in. ij. Pōt etiaʒ ꝓpꝰus ſacer-
dos abſoluē a minori. vt ī dicto. c. nuꝑ.
Nō aūt a maiori. vt dr̄ infra. cōfeſſor j. §.
j. A. Intellige niſi ꝓpꝰus ſacerdos ꝑſit ec-
cleſie collegiate. vt abbas. archipſbiter
et hmōi. tales enī pñt excōicare. et ſilr̄
ter inferiores q̄bꝫ hoc ꝓbʒ ꝯſuetudo. vt
ī ſū. cō. li. iiij. ti. xxxiij. q. l. Et ſicut pñt
maiori excōicatōne excōicare. ita et ab
illa abſoluere. vt ī. §. ſe. B. A ſnīa vero
iudicis nō pt̄ q̄s abſolui niſi ab excōica
tore vl̄ ab eiꝰ ſuꝑiore ſi ad illū fuerit ap-
pellatuʒ. vel ſi excōicator negligēter vel
malitioſe differat abſolutōʒ. ⁊ ī alijs ca
ſibꝫ ī q̄bꝫ archieps pt̄ iudicare de ſubdi-
tis ſuffraganeoꝝ ſuoꝝ. q̄s habes infra.
archiepiſcopus. §. iiij.

Abſoluere pt̄ q̄ ligare ſeu excōicare
pt̄. xxj. diſ. inferior. Fallit hoc ī. vij. ca
ſibꝫ. Pmo ī delegato pape. q̄ inobediētēʒ
ſue ſnīe excōicare pt̄. ſʒ pꝰ annū abſol-
uere nō pt̄. ext̄ de offi. deleg. q̄renti. A.
Intellige pꝰ āNū. ſ. a diffinitiua ſnīa. vt
ptʒ ibi ꝑ glo. B. Scdō qñ iudex eſſʒ ex-
coicatꝰ maiori excoicatōe. qꝛ tūc nec ex-
coicare nec abſoluē pt̄. xxiiij. q. j. audi-
uimus. Secus ſi eēt excoicatꝰ miori ex-
cōmūicatōne. ext̄. de ſen. exco. duobꝫ.
et de cle. exc. mi. ſi celebrat. Tercō fallit
qñ ꝑ epm excommūicat̄ incēdiariꝰ. qui
poſtq̄ fuerit publicatꝰ nō abſoluit̄ niſi

a papa. ext̄ d̄ ſē. exco. tua. Quarto ī cle-
ricis qui exhibēt hereticis eccleſiaſtica
ſacramēta. quos ordinariꝰ officio ꝑuare
pt̄. ſed non reſtituere. extra de heret. ex-
commūicamꝰ. A. j. §. ſane. vbi etiam dr̄
idē de recipientibꝫ ab hereticis elemo-
ſinas. aut oblatōes. ſeu q̄ tradiderīt eos
eccleſiaſtice ſepulture. et qd̄ dictū eſt de
clericis idē ⁊ ibi dr̄ d̄ regularibꝫ. et ſbdi-
tur. quibꝫ etiaʒ hoc infligat̄. vt eoꝝ pri-
uilegia in illa dioceſi nō ſeruent̄ ī q̄ ta-
les exceſſus ꝑſūpſerint ꝑpetrare. Quī-
to qñ quis ꝑ conciliū poſt ꝑmā et ſcdaʒ
monitōeʒ fuerit repertꝰ culpabilis ī cō-
ferēdo bñfitia indignis. qꝛ debʒ ꝑ ipſuʒ
concilium ſuſpēdi a ꝯferēdis beneficijs
quā ſnīaʒ nullꝰ niſi papa vel vnꝰ de ꝑn-
cipalibꝫ ꝑīarchis poterit relaxare. ext̄
de ꝓben. graue. Sexto ī degradato. queʒ
ſi eps degradat ſolus papa r̄ſtituit. ex-
tra de cle. nō re. ex tue. A. Ibi nō clare
hoc dr̄. tñ idē dic̄ Albricꝰ. B. Septimo
ſi excoicator nō fuērit ſacerdos. qꝛ q̄uis
poſſit excoicare ⁊ etiaʒ abſoluere a ſen-
tētia iudiciali. debet tñ dicere abſoluto:
vt oſtendat ſe ſacerdoti qui rōne clauis
ipm abſoluat q̄tū ad ſolennem r̄cōcili-
atōnem eccl'ie. Si enī minoris excoica-
tōis abſolutō requirit ſacerdoteʒ. vt ext̄
de ſen. exco. nuꝑ. multomagis requirit̄
in maiori. A. Con. Albricus. B. Hāc q̄-
ſtionem vide plenꝰ h̄ infra. §. pl't.

Abſolutio excommūicatoꝝ in certis
caſibꝫ ad ſolū papam ꝑtinet. Primꝰ eſt
de eo q̄ verberat clericū. xvij. q. iiij. ſiq̄s
ſuadēte. Hic tñ caſus habet multas ex-
ceptōes. q̄s vide īfra abſolutō ij. ꝑ totū.
Scdōs eſt de eo qui incēdit vl̄ frāgit ec-
cleſiaʒ. vel locū religioſū. aut cimiteriū
q̄ anteq̄ denūciet̄ pt̄ abſolui a ſuo epō.
poſtea vero nō niſi a papa. ext̄ de ſent.
exco. ꝯqueſti. Et idē eſt de quocūqʒ alio
incēdiario ſi forte excoicet̄ et publicet̄
ext̄ de ſen. exc. tua. Et vide hūc caſū īfra
excoicatio iiij. Terciꝰ qñ papa aliquem
noīatim excōicat. queʒ ſolꝰ papa abſol-
uit. ⁊ ſic etiā ſolꝰ abſoluit oēs ei ꝑticipā
tes. ſ. ī crīe ꝓpt̄ qd̄ excōicatꝰ ē. ext̄ de ſen.
exc. ſignificauit. vl̄ etiā q̄ ei ſciēt̄ ꝑtici-
pat ī diuinis. vt q̄dā dicūt ꝑ dcm̄. c. ſig-
ficauit. Sʒ alij exponūt. q̄ndo ꝑmꝰ erat
excoicatꝰ a papa cū ꝑticipantibꝫ. vel q̄

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

dictū.c.loq̄r̄ de ꝑticipantibꝫ ī crimine.
A. Ueritas eſt vt ex ip̄o textu colligit̄.
et notat̄ ī directoria.li.iij.ti.ij.§.xlj. ꝙ
dictū.c.ſignificauit.loq̄r̄ de clericis qui
ſciēter ⁊ ſpōte ꝑticipāt excoīcato a pa-
pa in officijs diuinis. Ideo vt ibi dr̄.ad
hoc vt iſta excoīcatio obtineat.oportet
ꝙ ꝑticipātes ſint clerici. It̄ ꝙ ī diuinis
ꝑticipēt. It̄ ꝙ illi ſint excoīcati a papa.
Itē ꝙ ꝑticipatio et admiſſio fiat ſpōte
⁊ ſciēter. ſicut hoc totū manifeſte colli-
git̄ ex textu dc̄e decretalis. vbi hoc no-
tat Hoſtiē.et Archi.xj.q.iij.placuit.et
Jo.an.ext̄ eo.ſtatuimꝰ li.vj.Con.Alb.
Et intelligit̄ ſiue iſta ꝑticipatio ī diui-
nis fiat in eccl'ia ſiue ext̄.vt ī ſū.con.li.
iij.ti.xxxiij.q.xxxiiij.vltra medium.B.
Quartꝰ de falſante lr̄as papales.vel ſci-
enter falſis vtēte.extra.de falſis. dura.
Sūt et alij caſus papales p̄ter p̄dictos.
In ſexto hn̄t̄ duo. Primꝰ eſt de inſecuto-
ribꝰ cardinalium.q̄ incurrūt multas et
ḡues penas.vt ext̄.de penis.felicis.eo.
libro. Scd̄s de illis q̄ occaſione ſnīe ex-
coīcatōis ſuſpēſionis vel interdicti la-
te dant licentiā grauādi illos q̄ tulerūt
vel ſuos ī ꝑſonis vel bonis.vt ext̄.de ſē.
exco.quicūq̄. Uide pleniꝰ infra. excoīca-
tio j.§.v.ver.xxj. A. Potiꝰ eſt.§.iij. ſm̄
quotatōē eiꝰ. B. Itē quicūq̄ corpꝰ ali-
cuiꝰ defuncti incideret vel decoqueret ꝓ
oſſibꝰ trāſferendis. Hoc ī q̄dā extrauag.
Bonifacij octaui q̄ incipit. Deteſtande
In clemētinis ſūt.v. Primꝰ eſt ſi inqui-
ſitores hereticoꝝ odio.grā.amore.vel lu-
cro. ꝯ iuſticiā et ꝯſciam omiſerint ꝯt̄
quēpiam ꝓcedere.vel ipſā hereſim ali-
cui imponerēt. aut imponerēt ꝙ impe-
diāt officiū ſuū.vt de here.multoꝝ.ī fi.
Scd̄s eſt de religioſis q̄ abſq̄ ſpāli licē-
tia ꝓprij ſacerdotis ſolēnizarēt mr̄ionia
aut miniſtrarēt ſacra eukariſtie.vel ex-
treme vnctōis. Sufficit tn̄ licētia par-
rochialis etiāſi nōdum eſt ſacerdos. A.
Con.glo.in cle.religioſi.ſup ver.p̄ſbite-
ri.de priui. Sed hoc debet intelligi dū-
modo ſit ī.xxv.anno ſue etatis.et faci-
at ſe ꝓmoueri infra annū a cōmiſſione
cure ſibi facte ad ſacerdotiū.al's ip̄o iu-
re priuatꝰ eſt bn̄ficio.vt in.c.lꝫ. de elec.
li.vj. niſi eccl'ia ꝓchialis foret collegi
ata. Tūc.n.non p̄uat̄ ip̄o iure. ſꝫ ſi ad-
monitꝰ ſe nō faciat infra p̄dictū tp̄s or-
diari debꝫ p̄uari ext̄.de elec.cū ī cūctis.
§.inferiora.⁊ ī.c.ſtatutū.eo.ti.li.vj.ni-
ſi ꝙ ep̄i et ſupiores pn̄t occaſione ſtudij
ſcīe clericis ꝯueniētis cū aliquibꝫ diſpē-
ſare ꝙ nō teneant̄ ꝓmoueri ad ſacerdo-
tiū niſi pꝰ ſeptēniū.dūmodo infra annū
ꝓmoueāt̄ ad ſubdiaconatū ⁊ pꝰ ſepten-
niū infra annū ad diaconatū et p̄ſbite-
ratū.al' ſūt ip̄o iure p̄uati. Porro dicto
ſeptēnio durāte ep̄i et ſupiores debēt ſo-
licite ꝓuidere vt ꝑ bonos et ſufficientes
vicarios ab eis ī hmōi eccleſijs deputā-
dos aīaꝝ cura diligenter exerceat̄ ⁊ de-
ſeruiat̄ laudabiliter in diuinis.quibꝫ de
eccl'iaꝝ ipaꝝ ꝓuentibꝫ neceſſaria ꝯgrue
miniſtrent̄.eo.ti.cū ex eo.li.vj. B. Si-
militer etiam licētia illiꝰ vicarij q̄ gerit
ordinariā curā eccl'ie. A. Con.glo.vbi
ſup̄.q̄ dicit ꝙ videt̄ ſufficere licētia vica
rij gerētis curā ꝑ modū dicte decre.cū
ex eo. B. Itē ſufficit licētia dioceſani.
vt notat Jo.an.ext̄.de p̄uil.religioſi.in
cle. A. In directoria.li.iij.ti.ij.§.ccxx-
ix.dr̄ ꝙ ad p̄dicta nō ſufficit licētia ep̄i.
Glo.vero ī dicta cle.religioſi.ſup v̄.p̄ſ-
biteri.dic. Puto ptꝰ factū a penis excu-
ſari illū qui hoc fecit.nā dioceſanꝰ ē ꝑ-
rochianus.de dona.apl'ice.et ep̄s p̄ſbit̄.
xcv.diſ.olim.et de pecu.cle.c.ij. et facit
qđ ſcripſi de pe.et re.oīs.ſup v̄bo ꝓprio.
⁊ tunc eo fortiꝰ qn̄ vacat ꝓchialis ec-
cleſia. ſꝫ qn̄ non vacat ꝯſulas abſtineri
et ex licētia ep̄i vel archiep̄i hoc nō fie-
ri.licꝫ ab illis recipi poſſint.vt ſcripſi ð
officio archip̄ſ.c.iij.hec ibi. Tale ꝯſiliū
videt̄ tenēdū niſi ꝯſuetudo ſit ī ꝯriū.q̄a
optima legū interp̄s eſt ꝯſuetudo.ff.de
legibꝫ.ſi de interp̄tatōe. et ꝯſuetudo nō
mala ꝓ lege hn̄da eſt.diſ.j. ꝯſuetudo.⁊
ff.de legibꝫ.ſꝫ ea.et requirit̄ licētia ſpā-
lis.hoc ē ꝙ de ꝑſoīs ꝯferētē ⁊ r̄cipiētē ⁊
de ſacr̄is fiat ſpecificatio vt bn̄ ſatiſfa-
ciat lr̄e decre.ſm̄ glo.ſup v̄.ſpāli. Crede-
rem tn̄ ꝙ exq̄ de ſacr̄o fit ſpecificatō. lꝫ
nō exp̄mat̄ nomē ꝓchial' cū dat̄ lnīa
r̄ligioſo.vel nomē religioſi cū dat̄ licen-
tia ꝓchiano.euitet̄ pena.vt ibidē ſb-
dit glo. B. Itē ſimiliter excommūica-
ti ſūt religioſi q̄ excoīcatos a canōe ab-
ſoluūt in caſibꝫ nō ꝯceſſis. aut abſolue-
rent a ſentētijs ꝑ ſtatuta ꝓuicialia ſiue

ſinodalia ꝓmulgatis. A. glo. ī dicta cle.
religioſi. ſup̱ v̇bo ſentētijs: dic. Puto ꝙ
om̄ez ſnīaz includit excoīcatōis. ſuſpē-
ſiōis vel interdicti. cui⁹ nc̄cia fuerit ab-
ſolutio. Itē ſup̱ v̇bo a canone: dicit. ꝙ
hec excoīcatio nō obtineret ſi religioſ⁹
abſolueret a ſnīa iudicis. Idē etiaz no.
ī directoria. lib. iij. ti. ij. §. ccxxxij. etiāſi
ſnīa iudicialiter eēt lata a papa. Itē eo.
ti. §. ccxxxiij. notat̄ ꝙ ſi religioſus ab-
ſoluit a pc̄to ꝓpter qđ incurrit q̄s excōi
catōnez vel aliā de p̄dictis ſentētijs. dū-
modo non abſoluat ab excoīcatōne ip̄a
vel ſnīa nō incurrit hanc penā. B. aut
abſoluerēt a culpa ⁊ pena. vt ī dicto. c.
religioſi. Terci⁹ ē de inſecutoribꝰ ep̄oꝝ.
vt de penis. ſiq̄s. Quart⁹ eſt de clericis ⁊
religioſis inducētibꝰ ad vouēdū. iurādū
vel ꝓmittēdum. de eligēdo apud eos ſe-
pulturā. vel vt iaz electā vlteri⁹ nō im-
mutent. vt de penis. cupientes. De hoc
vide infra. ſepult̄a ij. §. j. A. Ibi iſte ca-
ſus lati⁹ ponit̄. B. Quint⁹ de his q̄ co-
gunt celebrari ī loco interdicto. vel ad
audiēdum vocant excoīcatos vel inter-
dictos. vel ꝓhibent eis ne moniti exeāt
et de illis q̄ moniti noīatim nō exeunt.
vt de ſen. exco. ḡuis. A. Ibi dr̄. Ne igit̄
exceſſus ſic ḡues excedētiū impunitate
trahāt̄ ab alijs ī exēplū p̄ſumptores p̄-
ſatos q̄ ī locis interdicto ſuppoſitis quē-
ꝗ̄ decetero celebrare officia q̄uolibz co-
gere. aut q̄ modo p̄dicto videlicz p̱ cam-
panaꝝ pulſatōnez vel vocē preconiā vt
ibi ad officia eadē audiēda aliq̄s excōi-
catos p̄ſtim vel interdicti ſnīa innoda
tos euocare. ſeu q̄ excoīcati publice aut
interdicti de eccleſijs dū ī ipſis miſſarū
agūt̄ ſolēnia a celebrātibꝰ moniti vt ex-
eāt ꝓhibere. necnō et excōicatos publi-
ce vl̄ interdictos q̄ ī ip̄is eccleſijs noīa-
tim a celebrātibꝰ vt exeāt moniti rema
nere p̄ſumpſerint: excoīcam⁹. B. Itē de
illis q̄ ferrū. eq̄s. arma et ad impugnā-
dum xp̄ianos nc̄cia deferūt vl̄ trāſmit-
tūt ſeu galeas aut naues vendūt vel in
piraticis ſarracenoꝝ nauibꝰ gubernatō-
nem exercent. vel impēdūt ꝯſiliū vl̄ au-
xiliū ī diſpēdiū terre ſc̄te. ex̄t. đ iudeis.
ita q̄rūdaz. et. c. ad liberādū. ⁊ eſt caſus
papalis p̱ ext̄uagātē. vt hēs infra. ſar-
racen⁹. §. ij. A. Ibi de hoc lati⁹ dr̄. Alie

alie ſūt excoīcatōes papales. quas h̄ ob
breuitatez omitto. cū de his lati⁹ dixerī
ī q̄daz interrogatorio qđ ꝯpilaui. ⁊ eti-
am ī q̄driga. B. Etiā infra. vſ⁹ clauiū j.
¶ Defūcto vel ammoto ep̄o q̄ excoīca-
uerat et vacante ſede. capitulū ſiue ille
ad quē ep̄alis iuriſditō tūc ꝑtinet. pot̄
abſoluere a ſnīa ſiue iuris ſiue iudicis.
ſic̄ ep̄s poterat. vt ī. vj. de ma. ⁊ obe. c. j.
Eodē mō etiaz ſucceſſoꝛ abſoluere pōt a
ſnīa quam p̄deceſſoꝛ tulit. ar. xj. q. iij. ſi
ep̄s. A. ij. et ibi hoc plene ꝓbat̄. B
¶ Si archiep̄s abſoluat excoīcatos ab
ep̄o ī caſu nō ꝯceſſo. A. Qđ eſt regl̄arit̄
niſi ī caſibꝰ exceptis. de q̄bꝰ infra. archi-
ep̄s. B. nō valet abſolutō. quia eſt a nō
ſuo iudice. ex̄t. de offi. oꝛ. paſtoral̄. Sed
ſi p̱ appellatōnez cā deferāt ad eū poterit
abſolue. ita tñ ꝙ nō niſi vocatis ꝑtibꝰ.
et cognito de appellatōne. ex̄t. de app. ro-
mana. li. vj. et de ſen. exco. c. venerabili-
bus. A. Con. Albꝛicus. et eſt commūis
ſnīa. vt ī ſū. cō. li. iij. ti. xxxiij. q. xiiij. B
¶ Ep̄s exn̄s in aliena dioceſi abſoluere
nō pt̄ ī his q̄ requirūt cauſe cognitōez.
qꝛ nec ſedē p̱ tribunali pt̄. ix. q. ij. ep̄m.
Sec⁹ ſi nō requirāt cauſe cognitōz. quia
hec ꝑtinēt ad volūtariā iuriſditōz. Idē
dico in legato de latere pape ex̄t termi-
nos ſue legatōis. ar. ff. de offi. ꝓcōſul. et
le. l. ij. ⁊ ex̄t. de offi. le. excoīcatis. A. In
dicta. l. ij. ſic dr̄. Om̄es ꝓconſules ſtatim
poſtꝗ̄ vrbez egreſſi fuerint: habeāt iu-
riſditōez. ſed non ꝯtētioſā ſz volūtariā.
vt ecce manumitti apud eos pn̄t taz li-
beri ꝗ̄ ſui et adoptōnes fieri. Con. p̄di-
ctis Albꝛic⁹. Et p̄dicta faciūt ꝙ licz vt
notat glo. ī dicto. c. excoīcatis. legat⁹ a
latere poſtꝗ̄ egreſſus ē vrbē q̄uſq; ī vr-
bez reuertat̄. poſſit abſoluere oēs a ſē-
tentia iniectōnis manuū. hoc tñ nō po
terit facere niſi erga hoīes ſue legatio-
nis et in terra ſue legatōnis. qñ factum
requirit cauſe cognitōz. et videt̄ ſentire
glo. eo. c. excōmūicatis. dum dictos le-
gatos aſſimilat ꝓcōſulibꝰ. et facit ex̄t.
de offi. leg. c. nouit. et ibi notat Innoc.
B. Epiſcopi autē expulſi poſſūt exercē
iuriſditōnem in alia dioceſi. A. Petita
tamen licentia ab epiſcopo dioceſis. ⁊ ſi
non obtenta. ⁊ ita ꝙ ſubditi non expul-
ſores vel eorum fautores ſeu conſiliarij

vltra duas dietas a fine ſue dioceſis nō
trahāť. vt in cle. q̃uis. de q̄ infra. B. Et
ſic pn̄t abſoluere. vt ī cle. ď fo. cōpet. q̃-
uis. A. Aduertendū etiā ꝙ quilibꝫ ep̄s
pt̄ etiaꝫ ꝯtētioſam iuriſdictōem ī aliena
dioceſi exercere de cōſenſu dioceſani. vt
in ſū. con. li. iij. ti. xxxiij. q. liij. Et ideꝫ ē
etiaꝫ ī alijs p̄latis. vt notat Inno. ī dcō
c. nouit. de offi. dele. B
¶ Ep̄us abſoluere pt̄ a ſn̄ia lata p̱ ſuū
archidiaconuꝫ. plebanū. vel aliū ſub eo
iuriſdictōnē habēteꝫ. ſed nō debꝫ ſīn ꝯſciā
illius et ꝯgrua ſatiſfactōe. ex̄t. de offic.
or. cū ab eccl'iaꝝ. et. c. ad reprimendaꝫ.
Si tn̄ abſoluerit valet. ar. xj. q. j. de p̱ſo
na. Et eſt rō. q̄a ep̄s eſt iudex ordinari⁹
tam laicoꝝ q̃ clericoꝝ ſui ep̄at⁹. arg. in
Auten. de defen. ci. ī p̄ncipio. A. In hoc
cōiter ꝯueniūt doctores. vt notať in ſū.
con. lib. iij. ti. xxxiij. q. xciiij. Sed vt ibi
patet. glo Ray̆. dic. Licet ħ mgr̄ pariſi-
cet ſimplicem ſacerdoteꝫ cū plebano. tn̄
aliud credo ď p̄ſbitero parochiali q̄ nō
hz̄ ꝯtentōſam iuriſdictōem et q̄ nō ꝯſue-
uit excoīcare niſi ꝓ damnis q̄ꝝ ignorāť
actores. et credo ꝙ ep̄s vel ille q̄ ſup̱ hoc
gerit vices ei⁹ ip̄o irrequiſito ſatiſfacti-
one facta an̄ ſe fieri pt̄ vel ꝓmiſſa cum
fieri poterit pt̄ talem excoīcatū abſol-
uere. B. Et ideꝫ eſt de ſn̄ia interdicti. vt
infra. interdictum v. §. j.
¶ Qui de vno ep̄atu domiciliū trāſfert
ad aliū pt̄ p̱ ſcd̄m ep̄m abſolui ab excōi
catōe iuris quā incurrerat ī dioceſi p̄o-
ris. ſicut etiam a peccato ibi cōmiſſo. vt
ponit Wil. A. Con. Albricus. B
¶ Qn̄ ep̄us ꝯmittit alicui abſolutōꝫ de
om̄i excoīcatōe. nō ꝓpter hoc pt̄ abſoluē
illū excoīcatū ab eo cui⁹ abſolutōeꝫ nō
cōmiſiſſꝫ in ſp̄ali. forte q᷑ excoīcat⁹ erat
ꝓpter damnū illatū ep̄o vel aliq̄d hmōi
ex̄t. de reg. iur̄. in generali. li. vj.
¶ Si papa mādat alicui ꝙ aliqueꝫ ex-
coīcet. nūquid poſtea pt̄ eū abſoluere?
Diſtingue. Si ꝯmittit ei cauſe ꝯgnitō-
nem pt̄ abſoluere. ar. xxj. diſ. inferior.
Si vero papa iaꝫ diffinierat negociū ⁊
mādet excoīcari. nō pt̄ abſoluere. quia
non ei iuriſditio ſꝫ puꝝ miniſteriū dele
gatur. ex̄t. de offi. deleg. qm̄. A. ſcd̄o qđ
eſt. c. fi. et hec eſt ſn̄ia Hoſti. et Goff. vt
in ſum. cō. li. iij. ti. xxxiij. q. xcviij. B

¶ Papa ſi ſalutat aliquē excoīcatū. vľ
p̱ticipat ei ſiue ſcienter ſiue ig̃rāter nō
ꝓpter hoc ille eſt abſolutus. vt ī cle. ſi ſū-
mus. de ſen. excom.
¶ Si p̱ papam fuerit ꝯfirmata aliqua
excoīcatōis ſn̄ia quā inferior tulit. nū-
quid inferior pt̄ abſoluere? Diſtingue.
q᷑ ſi ꝯfirmata eſt ex certa ſciā nullus ī-
ferior pt̄ ſīn pape mandato. niſi eſſꝫ cer-
tum ꝙ p̱ falſi ſuggeſtōnē fuiſſꝫ ꝯfirma-
tio impetrata. ex̄t. de ꝯfir. vti. vel inuti.
c. ij. Si vero ſimpliciter ꝯfirmat et ſine
cauſe cognitōne. tūc inferior pt̄. ex̄t. de
inſti. ex frequētibꝫ. A. Hec fuit ſn̄ia Ho
ſti. et glo Ray̆. Sed Goff. dixit. Verius
eſt ꝙ ille qui tulit ſn̄iaꝫ poſſit ab illa ab
ſoluē. p̱ dictū. c. ex frequētibꝫ. vt ī ſū. ꝯ.
li. iij. ti. xxxiij. q. c. ſꝫ p̄mū tuti⁹ vid̄r. B
¶ Si de facto abſoluo aliquē ab excōi-
catōne de q̄ non poſſū. et poſtea aduer-
tam. debeo ſi poſſuꝫ eū certificare de er-
rore meo et conſulere ꝙ impetret abſo
lutōneꝫ. et interim debeo me hr̄e ad illū
q̄ſi non abſoluiſſem. wil. A. Vt in ſum.
con. li. iij. ti. xxxiij. q. cxj. B
¶ Abſolutio ex cauſa falſa nō valet ſ̄m
Inno. et Hoſti. quia iudex ſic non intē-
dit abſoluere: vtputa. ſi abſoluēd⁹ dicat
ſe ſatiſfeciſſe. vel iniuriaꝫ ſibi remiſſam
fuiſſe. vel aliquid tale qđ non ſit verū.
Al's abſolutio ſiue ſit iuſta ſiue iniuſta
tenet quo ad eccl'iaꝫ militantē. ar. ex̄t.
de re. iur̄. oīs res. Itē q᷑ iura ꝓmptoria
ſūt ad abſoluēdū q̃ ad ꝯdemnādū. l. diſ.
ponderet. A. Melius facit. c. cū ſint. de
reg. iur̄. li. vj. Et p̄dictis cō. Albric⁹. B
¶ Abſolui debꝫ excoīcat⁹ q̄ offert ſe ad
iuſticiā non obſtāte ſi aduerſarius ap-
pellet ne abſoluatť. ex̄t. de ap̱pel. q̄ frōte.
ſed et iſtū caſū hēs infra pleni⁹. Interdi-
ctū v. §. iij. A. Ibi dr̄ ꝙ an̄ abſolutōꝫ ď-
bet ſufficiētem cautōeꝫ p̄ſtare de parē-
do iuri. et p̄dicta intelligēda ſūt niſi ad-
uerſarius dicat eū excoīcatū ꝓ manife-
ſta offenſa. q̄ caſu termin⁹ octo dieꝝ ei
dať ad ꝓbādū. et ſi ꝓbauerit nō relaxa-
tur ſn̄ia niſi prius ſufficiēs p̄ſteť emen-
da. vel ꝯpetēs cautio de parendo iuri ſi
offenſa dubia ꝓponatur. vt in. c. ſolet.
de ſen. excom. lib. vj. B. Q. ſi excoīcatus
impetrat ſibi abſolutōeꝫ ſciente aduer-
ſario ⁊ nō ꝯdicente nec aliquid petente

ipſe aduerſarius nō pt̄ poſtea conq̄ri. qꝛ rēnuiſſe videt̄. ex̄t̄. de ſen. ⁊ re. iu. q̄uis. A. Con. Albꝛicus. B

¶ Etiā inuit⁹ q̄s pt̄ ab excōicatōe abſolui ſicut ⁊ inuit⁹ excōicari. immo etiā manēte cōtumacia pt̄ aliq̄s diſcrete excōicatōe iuſte latā remitt̄e. ſi viderit ſaluti illius expedire. Tho. iiij. ſent̄e. diſ. xviij. Idē Albꝛicus. A. Idem dr̄ i ſum. cō. li. iij. ti. xxxiij. q. cxiij. et i. q. xiij. B

¶ Cū de excōicatōe dubitat̄. nūq̄d deb3 abſolutio peti? Diſtingue. qꝛ ſi q̄s ſuper hoc hēt ꝯſciā3 ſcrupuloſā nimis. depōat eam ad ꝯſiliū boni viri. quā ſi nolit vel nō poſſit deponere. vel habeat de hoc ꝓbabilem opinione3 faciat ſe abſolui ad cautelam. ar. ex̄t̄. de ſen. exc. inquiſitōi. A. Con. Albꝛicus. B

¶ Si excōicat⁹ dīc cām excōicatōis fuiſſe dubiā vel nullam ſiue falſā. et petit abſolui ad cautelam. abſoluet̄ cū iuratoꝛia cautōne. niſi excōicatoꝛ vel is ꝑ q̄ excōicatio lata eſt infra octo dies ꝓbauerit de cauſa. ex̄t̄. de ſen. exco. ſolet. li. vj. A. Ibi nil dr̄ de iuratoꝛia ſ3 de cōpetēti cautōe. que requirit pignoꝛa vel fideiuſſoꝛes vel iuramētū q̄n alia nō pn̄t p̄ſtari. ſicut ⁊ idonea cautōne dīc glo. i c. Odoard⁹. ex̄t̄. de ſolu. It̄ i dicto. c. ſolet. nō dr̄ q̄ excōicat⁹ ꝓponat cā3 dubiā ſ3 nullā ſiue iniuſta3. ⁊ q̄nq3 i ꝓbatōibꝫ remanet dubia. Et qđ ibi ad fine3 dr̄. ſi offenſa dubia ꝓponat̄. intelligit̄ nō per ꝓpoſitōnem ꝑtis. ſed i examīe iudicis ꝑ defectū ꝓbationis. vt ibi ꝑ glo. ⁊ de hoc dictū eſt i additione ſup̄. §. xiiij. B

¶ Excōicatoꝛ coḡſcēs erroꝛē ſue excōicatōis deb3 reuocare ſiue abſoluere nō obſtante appellatōe aduerſarij. ſed ſi de erroꝛe dubitat pt̄ abſoluē recepta cautōne q̄ iuri pareat. A. Immo debet abſoluere recepta ſufficienti cautōne. vt i c. ſacro. de q̄ infra. B. Sed caueat iudex. ne erroꝛē fingat i p̄iudiciū alteri⁹ ꝑtis. extra. de ſen. excom. ſacro.

¶ Ligat⁹ plˡibꝫ ſententijs vel vna ex diuerſis cauſis. ſi vult vere abſolui debet exprimē oēs ſn̄iam ⁊ cauſā. et ſic vna abſolutio ſufficit ad plˡes excōicatōnes tollēdas aliter nō teneret abſolutio. qꝛ ꝑ ſubreptōnem obtēta eſſ3. extra. de ſen. excom. officij.

¶ Utꝝ nō ſacerdos abſoluere poſſit excōicatū. R̄e. Duplex eſt abſolutio. Una ꝑtinēs ad foꝝ ꝯtētioſū. et iſta pt̄ ꝯmitti etiā nō ſacerdoti. qꝛ poti⁹ eſt iuriſditōnis q̄ oꝛdinis. Alia eſt ꝑtinēs ad foꝝ pn̄iale. et hec cū ꝑtineat ad oꝛdine3 ſacerdotalem nō pt̄ ꝯmitti niſi ſacerdoti. ſicut nec abſolutio a pc̄to. hec Wil̄. A. Con. Albꝛicus. B

¶ In articl̄o mortis pt̄ abſolui excōicat⁹ a ſimplici ſacerdote. ar. de peni. diſ. j. q̄m penitet. ex̄t̄. de ſen. exc. nō dubiu3. et de ſepul. ꝑrochiano. Sed ſi non fuerit abſolut⁹. ſi tn̄ apparuerint i eo ſigna cōtritōnis. poterit abſolui pt⁹ moꝛtem ab illo. ſ. q̄ eū ſanū poterat abſoluere. ex̄t̄. de ſen. exco. a nobis ij. et valet talis abſolutō ſm̄ Wil̄. vt ſepeliat̄ i loco ſacro. vel vt ſepult⁹ nō exhumet̄: ſ3 vt oꝛet̄ et celebret̄ ꝓ eo. Et vide infra. abſolutio v. §. vlt. A. Articul⁹ moꝛtis intelligit̄ nō ſolum de ꝑiculo moꝛtis ꝓpter infirmitatem: ſ3 etiā ſi ſit i ꝑiculo quocū3 vicino moꝛti. puta ſi timeat hoſtē vl̄ p̄donem. vel crudelitatē hōis potentis. aut odiū ſpāle alicui⁹. vl̄ ſi nauigatur⁹ ſit ꝑ loca periculoſa. vel loca inſidioſa trāſitur⁹ ſm̄ Inno. et Hoſti. et i ſū. con. li. iij. tit. xxxiij. q. xxxvj. addēs Hoſti. q̄ idē eſt ſi ſit obſeſſus vel obſideat in loco vbi frequenter machine iaciunt̄ et baliſte. Caueat tn̄ abſoluēs q̄ nō nimis laxet habenas i hoc caſu. alioquin ſb̄ hoc p̄textu poſſent fere oēs abſolui. Et in articulo moꝛtis etiā ſimplex ſacerdos pt̄ abſoluere ab om̄i pc̄to et excōicatōe. dicto. c. parrochiano. de ſepul. niſi ſpāliter aliđ ſit ſtatutū. vt in excoicatōnibꝫ ꝓceſſus curie. de q̄bꝫ i dicto interrogatoꝛio. Ite3 q̄n pt̄ ep̄i copia haberi non deb3 ſe ſimplex ſacerdos de caſibꝫ reſeruatis etiam in hoc articulo intromittere ſm̄ Inno. et i dicta. q. xxxvj. ad fi. Item hoc caſu et in ſimili iniunget abſoluens excoicato q̄ impedimēto ceſſante ſe illi rep̄ſētet a quo fuerat abſoluend⁹ mandatū eius humiliter ſuꝑ hoc recepturus. extra. de ſen. excom. ea noſcitur. et notatur i dicta. q. xxxvj. i pꝛincipio. B

Abſolutō ij⁹. ſ. percutientiū clericos. Inijciētes man⁹

violētas in clericū vel religioſū debent
abſolui ꝑ papā tm̄.xvij.q.iiij. ſiq̄s ſua-
dēte.pn̄t etiaȝ abſolui ꝑ legatos q̄ de la-
tere pape miſſi ſūt. ext̄.de ſen.exco.ad
eminētiā.et de offi.leg.ꝗ trāſlatoꝝ.etiā
ſi ſūt extra termīos ſue legatōis dūmo-
do ſint in via. et etiaȝ ſi tales excoicati
aliūde veniāt.ext̄.de offi.le.excoicatis.
A. Ibi hoc notat glo.⁊ itellige hoc ſm̄
ea q̄ dicta ſūt ſup̄.ī additōe. abſolutō j.
§.v. B.Legati vero q̄ nō mittūt̄ de la-
tere extra terminos:neminē talem pn̄t
abſoluere. ſȝ dū ſint infra termīos pn̄t
abſoluere tm̄ exeūtes ꝯ ꝓuincia ſibi cō-
miſſa nō aliūde accedētes.Alij v̄o legati
locales q̄ ex priuilegio eccl'ie ſue habēt
legationē vt archiepꝯs Cantuar̄. ⁊ ſiles
hoc non pn̄t.vt ī dicto.c.excōicatis.Et
ſi vis ſcire qui ſunt legati de latere.vide
infra.legatus.§.j.

¶ Sūt caſus ſm̄ Hoſti.ī quibꝫ iniȷciēs
man⁹ ī clericos citra ſedē apl'icaȝ abſol-
ui pōt. Primus ī articulo mortis.xvij.
q.iiij.ſiq̄s ſuadēte.Tn̄ iniūgēdum eſt ei
ꝗ ſi euaſerit.ſedi aplice ſe p̄ſentet. vel ei
qui poſſit euȝ abſoluē mandatū ei⁹ ſuꝑ
hoc recept̄⁹.ext̄.ꝯ ſen.exco.a nobis ij.
A. Melius facit eo.ti.c.quod de his.B
Et ideȝ in caſibꝫ ſequentibus remotꝯ.ſ.
impedimento. p̄terꝗ ī puero. vt ext̄.de
ſen.excom.decetero.in fi.et.c.ea noſcit̄
ī fine. A. In his capl'is nil dicit̄ de pu-
ero. ſed dicit̄ eo.ti.c.ꝗuis.et.c.fi. et vt
ibi patȝ intelligit̄ de puero impubere.i.
minore.xiiij.annoꝝ.B.Etſi ceſſante ī-
pedimēto non ſe pn̄tat incidit ī eandem
ſnīaȝ.ext̄.de ſen.exc.eos.li.vj. Et vide
infra.abſolutio iiij.§.j. Scdꝯ caſus eſt
qn̄ q̄s h̄t inimicitias capitales vl' al' iu-
ſtas excuſatōes.ꝓpter qd̄ non p̄t ſe ſedi
apl'ice pn̄tare.extra. de ſen.exc.decete-
ro. A. In hoc.c.nō dr̄ ꝯ iuſta excuſatō-
ne ſeu impedimēto ī genere. ſȝ dr̄ eo.ti.
c.qd̄ de his.et de hoc intelligit̄ qd̄ ſequi-
tur. B. De iſta excuſatōne ſtabit̄ arbi-
trio boni viri.ff.de verb.obli.ꝯtinuus.
§.cū ita.et extra.de votꝯ.ꝗ ſuꝑ his.A.
Hoc capitl'm paꝝ facit.ſed meli⁹ facit ꝯ
offi.dele.c.de cauſis.et idē notat̄ de hoc
arbitrio boni viri.vt ī ſū.con.lib.iiij.ti.
xxxiiij.q.xxxvj. B. Terci⁹ in hoſtiario q̄
p̄textu officij cl'icū nō ḡuiter leſit.ext̄.
de ſen.exc.ſi v̄o.Quart⁹ ī officiali q̄ ar-
cēdo t̄baȝ nō ꝓpterea ex ꝓpoſito.ſȝ nō ſīn
aliq̄li culpa clericū ꝑcuſſit.vt ī dcō.c.ſi
v̄o.Quintus ſi ſit mulier.nec diſtingui
debȝ vtꝝ ſit debilis an fortis.Sext⁹ ſi ſit
ſenex aut valitudiari⁹.Septi⁹ ſi ſit mē-
bris deſtitut⁹.ita.ſ.ꝗ ad ſedē apl'icā ac-
cedere nō poſſit.Tres caſ⁹ ꝓrie dicti ha
bēt̄ extra.de ſen.exco.mulieres.et.c.ea
noſcit̄.⁊.c.ꝗuis. Octau⁹ de infirmo.ſ.q̄
ꝑpetuū habȝ infirmitatis impedimētū
vel etiaȝ t̄pale ſi timet̄ ꝗ accelēt mors.
extra.de ſen.exco.qd̄ de his. A. Id̄ etiā
videt̄ lȝ infirmitas nō ſit ꝑpetua ſic dr̄
de alijs impedimētis t̄palibꝫ.eo.ti.c.ꝗ-
uis.et id̄ videt̄ ꝗ q̄ntitas ⁊ q̄litas infir-
mitatis relinquēda ſit arbitrio bōi vi-
ri.cū ſit idetermiata. ext̄.de offi.dele.ꝯ
cauſ.et ꝓrie dictū eſt. B. Non⁹ ī pauꝑe
quē opꝫ mēdicare.vt in dicto.c.qd̄ de
his. A. ibi iſta pauꝑtas nō eſt determi-
nata ad mendicitateȝ.et id̄ videt̄ ꝗ ar-
bitrio boni viri relinquēda ſit. vt ꝓrie
patuit. Decim⁹ ſi regl'aris v̄berat regl'a-
rem.ext̄.de ſen.exco.monachi.⁊.c.cum
illoꝝ. et etiā ſi ꝑcuſſiſſet ſcl'areȝ.ext̄.de
ſen.exc.religioſo.li.vj. A. Intellige de
ſcl'ari clerico.vt ptȝ ī dcō.c.r̄ligioſo. B
et de hoc hēs infra.§.vij.Undecim⁹ ī his
q̄ nō ſūt ſui iuris.ſicut filijfamilias ⁊ ſui
ext̄.de ſen.exco.mulieres. A.Cō.Alb.
Et videt̄ cōis ſnīa doctorū.lȝ aliq̄ dixe-
rint ꝗ h̄ caſ⁹ ſit ſolū intelligēd⁹ de ſuis.
vt ptȝ ī ſū.con.li.iij. ti.xxxiiij.q.xxxvj.
Sȝ p̄ma videt̄ verioꝛ. qꝛ cū lex n̄ diſtin-
guat nec nos diſtinguere debē⁹.vt.l.iij.
ff.de offi.p̄ſi.⁊ qꝛ benigni⁹ leges interp̄-
tāde ſūt.ff.de legibꝫ.l.benigni⁹. B. Du-
odecim⁹ ī his q̄ ſūt nobiles ⁊ magne po-
tētie et ſic delicati ꝗ laborē eūdi nō ſu-
ſtinerēt.Hic tn̄ eſſȝ p̄us roman⁹ ponti-
fex ꝯſulēd⁹ vt notat̄ ī dcō.c. mulieres.
A. Ibi hoc clare h̄r. B. Tredecim⁹ in ī-
pubere.extra.de ſen.exc.c.j.Et hoc etiā
ſi pt⁹ pubertatē poſtulat ſe abſolui.vt ī
c.fi. Decimuſq̄rt⁹ de clericis qui ꝯn̄iter
viuūt et ſub vno tecto dormiūt. ⁊ ī eadē
domo veſcūt̄.ext̄.de vi.⁊ ho.cle.qm̄.qd̄
cōit̄ expōit̄ qn̄ ſil' viuūt ī aliq̄ eodē col-
legio. A.Cō.Alb.et ad hoc bn̄ facit di-
ctū.c.qm̄. B. Decimuſq̄nt⁹ ī monialibꝫ.
ext̄.de ſen.exc.ꝯ mōialibꝫ. A. Iſtas ab-

ſoluit epũs. vt ibi ptȝ. B. Sedecim⁹ ĩ ho-
ſpitalarijs. s Johis irl'mitani. ext̃. d̉ ſe.
exc. canonica. A. Hos abſoluit p̃oꝛ ſu⁹
ſi eſt ſacerdos. niſi exceſſ⁹ difficilis fue-
rit ⁊ enoꝛmis. vt ibi. B. Decimuſſepti⁹
ĩ his q̃ clericis nõ enoꝛmẽ ſȝ modicaȝ et
leuẽ iniuriã irꝛogarũt. extra. de ſe. exc.
ꝑuenit. q̃ quidẽ decretalis nõ ꝯtinet di-
ſpẽſatõȝ (vt q̃dã dixer̃t) ſȝ poti⁹ cõtinet
ius cõe. qd̉ hodie ſatis innuit̃. ext̃. d̉ ſe.
exco. religioſo. li. vj. A. Con. Alb. et eſt
cõis ſnĩa. vt p̃t colligi ex notatis in ſũ.
con. dicta. q. xxxvj. B

¶ Nunc q̃daȝ ad declaratõnẽ circa p̃di-
ctos caſus dicem⁹. Circa p̃mũ g̃ caſũ. ſ.
de ꝑiculo moꝛtis nota q̃ intelligit̃ nõ ſo
lum ꝓp̃t infirmitateȝ: ſed etiaȝ ſi ſit ĩ q̃-
cũqȝ ꝑicl'o moꝛti vicino: puta. ſi timeat
hoſtẽ vel p̃donẽ. vel crudelitatẽ potẽtis.
aut odiũ ſpãle alicui⁹. vl' ſi nauigat̃⁹ ſit
vl' ꝑ loca inſidioſa trãſitur⁹. ff. de dona.
cã moꝛtis. l. iij. et. iiij. Idẽ ponit Hoſti.
et addit q̃ ideȝ eſt ſi ſit obſeſſus vel obſi
deat vbi iaciũt̃ machine vel baliſte. A.
De hoc dictũ ẽ ſup̃. abſolutõ j. ad fi. B

¶ Circa terciũ et q̃rtũ caſũ. ſ. de hoſtia-
rio ⁊ officiali nõ q̃ ſi talis nõ caſu foꝛ-
tuito: ſed ex deliberatõe ꝑcuſſiſſȝ clericũ
grauiter a papa debet abſolui. extra. de
ſen. excom. ſi võ.

¶ Quid ſi cleric⁹ armat⁹ venit ad bellũ
vel facit inſultũ. et is ꝯ quẽ venit ipſum
capit: Re. ſm Inno. Si hoc facit ſciẽter
excõicat⁹ eſt. ſȝ ad papã nõ mittit̃. ſi tñ
hoc fit ad defenſionẽ nõ ẽ excõicat⁹. dũ
tñ ceſſãte cã defenſiõis ipm libere abi-
re ꝑmittat. vt Hoſti. dic. A. Cõ. Alb. et
dr̃ idẽ ĩ ſũ. con. li. iij. ti. xxxiij. q. xxxvj.
⁊ allegãt Inno. ĩ. c. ſi võ j. ext̃. de ſe. exc.
Sed certe Innoc. ibi nõ videt̃ illd̉ ad qd̉
allegãt dicẽ. ſȝ ſolũ q̃ qñ q̃s vſus ẽ mo-
derata tutela nõ incidit ĩ excõicatõȝ. al'
ſic. B. Si etiã officialis talẽ capiat au-
toꝛitate ꝓp̃a q: al'r nõ poterat ꝯpeſci ab
iniuria alteri⁹. nõ eſt excõicat⁹. immo
meret̃. xxiij. q. iij. foꝛtitudo. cũ ſeq̃ntibꝫ.
Et hoc dico ſi p̃lat⁹ ſuus nõ fuit ibi qui
hoc faciat. et ip̃e eũ p̃lato q̃citi⁹ p̃t r̃ſti-
tuat. alioq̃n ꝯ. vt ext̃. de ſen. exco. vt fa-
me. §. laici. A. Con. Albꝛicus. B

¶ De ml'iere dubitat̃ ſi mutilauẽit vel
occiderit clericũ an ſit mittẽda ad curi-
am: Re. ſm Wil. In p̃tate ep̃i ẽ mittẽ vl'
nõ. q: nõ diſtiguit̃ circa eas inter atro-
cem et nõ atrocẽ iniuriã. Et ſbdit. Cre-
do tñ q̃ expediat hmõi ml'ierẽ mitti ad
curiã ſi eſt foꝛtis. etſi atrocitas magna
eſt. et nõ fit alteri p̃iudiciũ de ei⁹ miſſi-
one. Mulier võ incẽdiaria ſacri loci. vel
falſificãs l'r̃as pape vt ibideȝ Wil. dicit
mittẽda eſt ad curiã q: nõ inueniũt̃ iu-
ra ꝑcere mulieribꝫ ĩ hac p̃te. et foꝛte eſt
cauſa. q: nõ ꝯmittũt̃ hui⁹ crimĩa niſi ꝑ
excogitatã maliciam. ſed man⁹ iniectio
multotiẽs fit ex ſubito impetu. A. Con.
Alb. et idẽ põit̃ ĩ ſũ. cõ. dcã. q. xxxvj. B

¶ De regularibꝫ nota. q̃ ſi exceſſus fu-
iſſet difficilis et enoꝛmis. vt ſi ad muti-
latõeȝ mẽbꝛi vel ad effuſionẽ ſanguinis
ſit ꝓceſſũ ꝓ abſolutõe ad ſedẽ ap̃licã ſũt
mittẽdi. extra. de ſen. exco. cũ illoꝝ. vide
infra. abſolutio iij. §. j.

¶ De filiofãilias et ſuo intelligẽdũ eſt
q̃ nõ debẽt mitti qñ hoc eſſet ĩ p̃iudiciũ
p̃ris vl' dñi: niſi fuiſſȝ tã enoꝛmis exceſ-
ſus q̃ ꝓpter vitãdũ ſcãdalũ ad ſedẽ ap̃li-
cam eſſent mittẽdi. ext̃. de ſen. exco. re-
latũ. A. Ibi dr̃ q̃ ſerui ſũt mittẽdi niſi
hoc fecerint ĩ fraudeȝ dñoꝝ: vt ſubt̃hãt
ſe ab obſeq̃o eoꝝ. aut ip̃i dñi ꝓp̃t hoc ſĩ
culpa g̃ue damnũ incurrũt. tũc ĩ vtro-
qȝ caſu nõ mittũt̃: cuȝ nimis ſint a ſede
ap̃lica remoti. ſȝ ĩ recõpenſationẽ labo
ris quẽ ĩ itinere ſuſtinerẽt alia eis ſatiſ-
factio iniũgat̃. Pꝛo g̃ui võ ⁊ enoꝛmi ſꝑ
mittũt̃. B. Et intelligẽdũ ẽ de ſeruis q̃
ſ. ſũt ſuilis ꝯditõis. nõ de famulis ſuiẽ-
tibꝫ. Sȝ ⁊ de filijſfãilias intelligit Inno.
ſi ſũt impubeꝛes. al' ſi ſint adulti. lȝ ſint ĩ
patria p̃tãte mittẽdi ſũt ad curiã. q: in
hoc ſui iuris ſũt quia poſſunt ire q̃ vo-
lũt. A. De hoc dictũ eſt ſup̃. §. j. ṽ. xj. B

¶ De impuberibꝫ dicẽdũ eſt q̃ ſi nõ ſũt
dolicapaces nõ incidẽrt ĩ excõicatõeȝ. ſi
aũt ſũt dolicapaces tũc incidũt ſi aĩo in-
iuriãdi aut vindicãdi ꝑcutiũt. Sȝ ⁊ p⁹
q̃ veniũt ad pubtateȝ. vt ĩ. xv. vel. xvj.
anno ſi adhuc tales ſũt q̃ ſĩ ꝑicl'o ad ſe-
dem ap̃licaȝ ire nõ pñt ꝓpter imbecilli-
tatem coꝛpis vel defectũ diſcretõnis. ab
ep̃o pñt abſolui recepto iuramento q̃ ĩ-
pedimẽto ſublato ſe p̃ſentabũt. vt notat̃
ext̃. de ſen. exco. c. fi. A. Con. Albꝛicus.
et fuit dictum glo. Ray̓. vt ĩ ſũ. cõ. li. iij.

ti.xxxiij.q.xxxvj.ver.xiiij. Doli aūt ca
pax dr̄ ſepte3 annorū.aut ſup̄.vt notat
glo.i.c.j.ext̄.de delictis pueroꝝ. Jura-
mentū aūt pueri ꝓpter defectū diſcretōis
nō eſt pciſe neceſſariū. ſed arbitrio epi
vel alteri⁹ abſoluētis ꝯmittit̄ vtꝝ expe-
diat iuramētū pſtare vel non.vt notat̄
in ſū.con.eo.ti.q.ciiij. B

D De iniuria vō enormi.ſ.q̄ dicat̄.de-
terminatū fuit ꝑ quādā3 decre. Innoc.
q̄rti extrauagantē:q̄ incipit. Perlectis.
Sed q2 illa decre.vacat ꝑ ꝓhemiū ſexti
pt̄ dici ſm qd̄ h̄r infra.enormia.§.ij. A
Hic latiuſq̄ ibi.q enormis ſeu grauis in-
iuria dr̄ ſi ad mutilatō3 mēbri vel effu-
ſionē ſanguinis ſit ꝓceſſū.aut epo aut
abbati fuerit iniuria irrogata.extra.de
ſen.exco.cū illoꝝ.vbi dic glo.q non in-
telligit̄ de q̄lib3 pua ſanguis effuſione.
ſ3 q hoc putat ꝯmittēdū arbitrio iudi-
cis. Dicit̄ etia3 enormis ex alijs varijs
circūſtātijs.d qb⁹ i inſtituta de iniurijs.
§.atrox.vbi dr̄. Atrox iniuria eſtimat̄.
vel ex facto.ſiqs veluti ab aliq̄ vulnera
tus fuerit vl' fuſtib⁹ ceſ⁹.vel ex loco.ve-
luti ſi cui i theatro vl' in foro vel i p̄to-
rio iniuria facta ſit.vel ex pſona.velu-
ti ſi magiſtrat⁹ iniuriā paſſus fuerit.vl'
ſi ſenatori ab hūili pſona iniuria facta
ſit. aut parēti vel ptono q̄ fiat a liberis
vel libertis. Et ſm glo Ray.et i ſū.cō.
li.iij.ti.xxxij.q.xxxvj.i p̄dictis attēdit̄
etia3 circūſtātia tpm. Et idem dr̄ infra.
enormia. forte alicui⁹ notabil' ſolēnita-
tis. In directoria etiā.li.iij.ti.iiij.§.xj.
dr̄ q ſi iniuria facta i foro dr̄ enormis.
multofortius ſi fiat i eccl'ia vl' cimiterio
vel dormitorio.ext̄.de ſen.exco.cū ꝑ cā.
Deniq3 i nō expſſis ſtabit̄ iudicis arbi-
trio.extra.de offi.dele.de cauſis. B. In
oib⁹ p̄dictis caſib⁹ dic Ber. q debet ab-
ſolui requiſito p̄us epo. Q.ſi non pt̄ hr̄i
pt̄ abſolui a ꝓpo ſacerdote.ext̄.de ſentē.
exco.nuꝑ.in fi. A. De hoc etiā ſup̄.ab-
ſolutō j.ad finē. Hoc etiā intelligēdū ē
p̄terq̄ i regl'arib⁹.de qb⁹ dicet̄ ſtatī. B

Abſolutio iij⁹. ſc3 regu-
larium.

Regularis ſi ꝑcuſſit re-
gularē eiuſdē clauſtri ab abbate
vl' al'r dicto plato ꝓpo pt̄ abſolui. A. Ali-
qui dixerūt q ſolū ab abbate. ſ3 ē veri⁹
q etiā hoc pt̄ fieri ab alijs platis diuerſ
noīb⁹ noīatis.ext̄.de ſen.exc.cū illorū.
ibi.volētes eoꝝ platis ⁊c̄. Et notatur i
ſū.ꝯ.li.iij.ti.xxxiij.q.xliij. Idē etiā no-
tat̄ i directoria.li.iij.ti.iiij.§.xxxix. et
ſm glo Ray.⁊ i ſū.ꝯ.co.ti.q.xlviij. Inē
dictos platos ꝯputādi ſūt p̄ores cōuen-
tuales fratꝝ p̄dicatoꝝ.⁊ guardiani fra-
trū minoꝝ et omēs priores cōuētuales
cuiuſcūq3 ordinis ſint qui nō h̄ūt ſuꝑ ſe
maiorē i eode3 cōuentu. Spec⁹ de priori-
bus triū vel q̄tuor regulariū q̄ ꝑ volū-
tate ſui ſuꝑioris p̄ficiūt̄ et ammouent̄.
In dicta etiā.q.xlviij.dr̄ q ad hoc q di-
cti plati religioſoꝝ poſſint ab hac excōi
catōne abſoluere debent eſſe ſacerdotes.
⁊ facit extra.de ſen.exco. canonica.vbi
dr̄ q fratres ſcti Iohis hieroſolimitani
poſſūt abſolui a ſuo p̄ore ſacerdote. B.
Si vero alteri⁹ clauſtri.tūc ꝑ abbatem
ꝓpum et ei⁹ qui paſſus eſt iniuriā abſol
uet̄.ext̄.de ſen.exco.cū illoꝝ.ꝑ modū q̄
hic ponit̄ i hoc eode3.§. Si aūt ꝑcuſſerit
clericū ſecularē abſoluet̄ ꝑ epm.ext̄.de
ſen exco.religioſo.lib.vj. A. ſc3 eo caſu
quo eps poſſit abſoluere ſecularē cleri-
cū ſi aliū clericū ꝑcuſſiſſ3.vt ibi. B. Et
hec intelligenda ſunt niſi exceſſus eoꝝ
ſit difficilis et enormis.vt ſi ad mutila-
tōe3 mēbri vel ad effuſionē ſāguinis di-
co ex vulnere ſit ꝓceſſū. vel ſi i epm vel
i abbatē ſit man⁹ iniecta. A. Sāguinis
effuſio nō requirit̄ ex vulnere.ſed q̄lit-
cunq3 fiat ſm arbitriu3 iudicis.vt ſup̄.
abſolutio ij.ad fine3. B. Eodē q3 mō pt̄
abſolui regularis:qui ań ingreſſū reli-
gionis tl'e aliqd ꝯmiſiſſ3.vt i.c. cū illo-
rum. Q.ſi regularis nō h3 platū q̄ ſit ſa
cerdos.aut ſi ſit defūct⁹ vel excōicatus.
ad dioceſanū eſt recurrēdum. vt notat
Hoſti.ext̄.de ſen.exc.mōachi. Qd intel-
ligēdū eſt ſm Wil'.tā de exēptis q̄ d nō
exēptis ſiue ſint monaſteria virorū vel
mulieꝝ. A. Idē notat̄ i directoria.li.iij.
ti.iiij.§.xliij.et i ſū.con.dicta.q.xlviij.
B. Qn̄ duo abbates debēt abſoluere fit
ſic. Abbas percutientis recipiet a per-
cutiente iuramentu3. et abbas percuſſi
verberabit.que verbera erūt loco ſatiſ-
factōnis. quia monachus nō habet vn̄
ſatiſfaciat.et demum abbas ꝓprius ab-
ſoluet. Congruētius tamen fiet ſi vnus
alteri committat totū. extra.de offi.or.

c.ſi.hec Hoſtieñ. Porro p̄dicta oīa de re-
gulari ꝑcutiēte nō ſūt extēdēda ad fal-
ſarios lr̃aꝝ dñi pape.aut alios caſ⁹ vel
ſniās de q̄bꝫ papa abſolutōez reſeruat.
hoc em̄ religioſis nullo iure cōcedit̃. ſꝫ
nec abbates ſiue hm̄oi p̄lati pñt ſubdi-
tos abſoluere ſi ligati eſſent ꝑ aliquam
ſniāʒ latā ab homīe.ſiue ī generali ſiue
exp̄ſſo noīe.hec Wil. A .Con. Albric⁹.
Et aduertendū q̄ p̄latus religioſus ſa-
cerdos pt̄ abſoluere ſubditos ſuos etiā
ſi ſe ꝑcuſſerint ext̄ clauſtra.ſeu extra ſe-
pta domus.vel vbicūqꝫ.licet Hoſti.alit̃
dixerit.vt notatur ī directoria.li.iij.ti.
iiij.q.xlij. qꝛ in dicto.c.cū illorū.§.nos
tñ.non fit aliq̄ diſtinctio. Et pñt dicti
p̄lati abſoluere ſubditos qui etiaʒ añ i-
greſſum religionis taleʒ excoīcatōeʒ ī-
currerint.niſi exceſſus fuerit enormis.
dicto.§.nos tamen. B

Religioſus vni⁹ dioceſ̃ ſi ꝑcutiat cle
ricū vl̃ religioſū alterius dioceſis tūc ī
abſolutōe requiret̃ dioceſan⁹ ꝑcuſſi. ſic
nūc de duobꝫ abbatibꝫ dictū eſt. Hoc tñ
hodie non videt̃ requiri.ſed a ꝓprio ep̄o
pñt abſolui.ext̄.de ſen.exc.religioſo.li.
vj. A.Concor. Albricus. B

Qui dicit ſe excoīcatū ꝓpter violentā
manus iniectōnē ſm Ray̆.nō debet re-
cipi ad religionē.ſi tñ recept⁹ fuerit pt̄
poſtea abſolui iuxta modū ſ dictū.§.j.
Con.Hoſti.⁊ Inno.licet q̄dam dicāt q̄
recipi pt̄.vt addit Wil. A . Ideʒ notat̃ ī
ſum.con.li.iij.ti.xxxiij.q.xliiij.et in di-
rectoria.li.iij.ti.iiij.§.xlvj.vbi dr̃ q̄ tal̃
non debet recipi. Si tñ recipiatur tenet
receptio lꝫ male fecerit qui recepit. B.
Cetrū an tpe ꝓbatōnis abſolui poſſit.
Dicēdū ſm Hoſti.q̄ ſic. Sed ꝯditio ibi
intelligit̃ ip̄o iure.ſi ī eadeʒ religione ꝑ-
ſeuerauerit. Q̄ſi non ꝑſeuerauerit rdu-
cēdus eſt ī eandē ſniāʒ ab eo q̄ eū abſol-
uit. A.Con. Inno.et Archi.et notat̃ ī
directoria.eo.ti.iiij.§.xlviij. vbi etiam
ſubdit̃.q̄ p̄latus eū abſoluēs debꝫ ei in-
iūgere q̄ſi egrediat̃ religionē ſe ei q̄ po-
terat abſoluere rep̄ſentet qđ ſi nō fece-
rit q̄cito comode poterit.reincidit ip̄ſo
iure ī eandem ſniāʒ.de ſen.exco.eos.li.
vj.⁊ ī.§.ſe.ſubinfert̃.q̄ſi hoc etiā ei nō
fuerit iniūctū et infra tp̄s ꝓbatōis egre-
diat̃. ip̄o facto reincidit ī eādem excoī-
cationem.quia tacite ſubintelligi debet
q̄ hoc ſit ſibi iniūctū.ar.dicti.c.eos. B

Abſolutio iiij.ᵒ quo ad

ſatiſfaciēdū. Ubi ſciendū q̄ ab-
ſoluti a ſnīa canonis vel homi-
nis cū nequeūt recurrere ad illū a quo
fuerāt abſoluēdi ꝓpter periculū mortis
vel aliud impedimētū. ſi ceſſāte ꝑiculo
vel impedimento ſe non p̄ſentāt illi a q̄
debebant abſolui recepturi mādatū ei⁹
et ſatiſfacturi vt oportet.reincidūt ī eādē
ſniāʒ. A. Hec preſentatio debet fieri q̄-
citius comode pt̄.vt ī.c.eos.de q̄ infra.
B.Et eodeʒ modo reincidūt abſoluti a
ſede ap̄lica vel ei⁹ legatis.quibꝫ iniūgit̃
vt ordinario vel alteri ſe pñtent ꝓ pñia
et q̄ iniuriatis ſatiſfaciāt.et hoc faciāt
q̄citius comode poterūt.ext̄.de ſen.ex-
cōmūica.eos.libro.vj.

Propter violentaʒ manuū iniectōeʒ
ī clericū ſatiſfactio pecūiaria fieri ſolet
q̄ quideʒ applicabit̃ monaſterio ſi man⁹
iniecta fuerit ī monachū vel clericū vl̃
cōuerſū.ar.xij.q.j.non dicatis.et ext̄.
d ſta.mo.cū ad monaſteriū.ꝓmo rñſo.
Si aūt ī clericū ſcl̃areʒ.ſatiſfactō ip̄i cle-
rico applicabit̃.niſi ī ꝯtumeliam eccl̃ie
fuerit pulſat⁹. Nam et tūc eccl̃ia agere actiōe
pot̃ iniuriaꝝ. Inſtituta de iniur̃.§.q̄ſi
vſufruct⁹.hec Goff.et Hoſti. A . Dict⁹
§.incipit. Si cōi ſeruo.ī q̄.§.eſt vſus.q̄
ſi vſufructus. Et p̄dictis cō. Albricus.
Et lꝫ p̄dicto caſu ſatiſfactō fiat eccleſie.
nihilomin⁹ ⁊ clerico.qꝛ vterqꝫ pt̄ agere
iniuriaꝝ et leſus et ī cui⁹ ꝯtumeliaʒ fa-
cta eſt leſio.ſicut ⁊ ꝓ iniuria filij agit et
pr̃ et filius. in Inſtituta de iniurijs.§.
patitur. B

Excoīcat⁹ ꝓpter damnū ſi ſatiſfacere
pt̄ nō debꝫ abſolui niſi ſatiſfaciat.⁊ pec
cāt qui talem abſoluūt. Sed tñ abſolu
tus eſt ab excoīcatōe ſm Wil. Si auteʒ
emēdā p̄ſtare nō pōt debet abſolui rece-
pta idonea cautione:q̄ ſatiſfaciat ſi ad
pinguiorem fortunam ꝑuenerit.ext̄.de
verb.ſig.ex ꝑte j.et de ſolut. Odoardus.
Et hec cautio erit pignoraticia vl̃ fide-
iuſſoria.quia dicitur hec idonea cautio
quam ſi p̄ſtare non poteſt saltē preſtet
iuratoriam. A. De hoc dictū eſt ſup̄.ab-
ſolutio j.§.xvij. B . Abſolutio em̄ non
eſt denegāda.xxvj.q.vj.ſi p̄ſbit̃. A.Cō.

ꝓdictis Albricꝰ. B. Talis ꝗ ab petitoꝛ
aduerſarij tenetur cedere bōis. vt dicit
Wil'. Et vide infra. cautio. A. Nec ceſſio
poſſet obtinere de rigoꝛe iuris ciuilis ſ
in foꝛo cōſcie nō ſꝑ ſed tunc qn̄ creditoꝛ
eſſet ī arta nc̃citate. nã qn̄ eſt indigens
debitoꝛ. ⁊ creditoꝛ ita ſufficiēs ꝙ ſm deū
tenet̃ ei ſubuenire. debitoꝛ nō tenet̃ ſta-
tim reſtituē ſm Scotū. De q̄ latiꝰ ī ma
teria reſtitutōnū deo dāte dicet̃. B

Abſolutio vᵒ. quo ad

modū. Nō pt̃ q̄s abſolui ſb ꝯdi-
tōne. puta ſi ſatiſfecerit. qꝛ tali-
ter abſolutꝰ nō eſſ ſimpliciter abſolutꝰ
ſm Wil. ext̃. de re. iur̃. actus. lib. vj. A.
Con. Albꝛicus. B

¶ In abſolutōe a maioꝛi excōicatōe q̄-
tuoꝛ obſuanda ſūt. Primū vt excōica-
tus iuret priꝰ ſtare mādatis ecclie. ext̃.
de ſen. exco. ex tenoꝛe. ſed hoc iuramētū
nō eſt de ſba abſolutōis. ext̃. de ſen. exc.
cū deſideres. vn̄ etſi omittat̃ qꝺ fieri nō
deb. nō ꝓpter hoc minꝰ tenet abſolutō.
Poꝛro de pueris an iurare debeāt iudi
cio epi relinq̄t̃. A. Ite dr̃ ī ſū. con. lib.
iij. ti. xxxiij. q. ciiij. Sed hoc videt̃ intel-
ligendū de puberibꝫ. al's ſecus. xxij. q. v.
pueri. vbi dr̃. Pueri an̄. xiiij. annos nō
cogāt̃ iurare. l aliq̄ dixerint ꝙ h dr̃ de
iuramento teſtis. Sed certe tex. loqui-
tur indiſtincte. vn̄ nec nos diſtinguere
debemus. de decimis. ad audientia. B.
Mulieres autem indubitāter iurare de-
bent. Scōm vt ſi excōicatꝰ ſit ꝓ notoꝛia
in aliquem offenſa nō abſoluit̃ niſi pri-
us ſufficiēs emēda pſtetur. Pro occul-
ta vero offenſa aut contumacia ſufficit
iuratoꝛia cautio vbi nulle expenſe petū-
tur. ſed vbi expenſe petūt̃ vel ſatiſfactō
damni. tenēdum eſt qꝺ dictū eſt ſup̄. ab-
ſolutō iiij. §. ij. et. iij. Terciū eſt vt abſol-
uat̃ ꝑ eū q̄ tulit ſnīa vl' eiꝰ ſupioꝛe aut
aliū cui cōmiſerit cū pſalmo et oꝛone ⁊
verberibꝫ. et poſtea ſbiungat̃. abſoluo
te a tali excōicatōe. ext̃. ꝺ ſen. exc. a no-
bis ij. Quartū vt poſtmodum excōica-
toꝛ faciat illi mādata iuſta ⁊ rōnabilia.
al's poſſ appellari. ext̃. de pactis. c. fi. et
de appel. vt debitus. A. Dictū. c. fi. parū
facit. B. De hoc vide infra. in ſeq̄nti. §.
Et ſciendū ꝙ ī ꝓdictis nō intelligit̃ ab-
ſoluēs participare illicite cum excōica-
to. ſed potiꝰ licite et in his que ad ſalutē
aīe ꝑtinent. ⁊ ſic nullā ſnīa incrit. ext̃.
de ſen. exco. cū volūtate. In excōicatōe
vero minoꝛi expmet excōicatꝰ ꝓpo ſacer
doti cauſā. et ſic ſe faciat abſolui ſpālit̃
ab hac. Et intelligit̃ ꝓpꝰ ſacerdos par-
rochianus vel dioceſanꝰ. vl' ille q̄ de li-
centia eoꝝ eſt electꝰ. Nec requirit̃ iura-
toꝛia cautio. vt ext̃. de ſen. exc. nuꝑ. cir-
ca finē. A. De abſolutione a maioꝛi ex-
cōicatōe latiꝰ dr̃ ī ſū. cō. li. iij. ti. xxxiij.
q. ciiij. Et de hac et etiam de abſolutōe a
pc̃to late poſui in q̄driga litterali. li. ij.
ti. ix. §. ix. et. x. ⁊ etia ī interrogatoꝛio
et infra. vſus clauiū ij. ideo h trāſeo. B.
Que at̃ mādata fieri debeāt abſoluto q̄
iurauit. Dicendū ꝙ ſi erat excōicatus a
canone iniūgendū eſt ei pricipaliter ꝙ
ꝯ illū canonē nūq̄ veniat. vt incēdiario
ꝙ non incēdat. et ꝑcuſſoꝛi clerici ꝙ nō
ꝑcutiat. et ſil'ia. xxiij. q. vlt. peſſimā. A.
Meliꝰ ext̃. de ſen. exc. ex tenoꝛe. B. Ali-
quādo etia requirit̃ cautio ꝙ decetero
talia nō faciant. ext̃. de ſen. exco. q̄ue.
A. Ibi hoc ſcribit̃ ī ſtatutarios ꝯt̃ lib-
tatem ecclie. B. Sil'iter etia qn̄ hn̄s ī-
pedimentū abſoluit̃ ab eo q̄ al' nō poſſ
iniūgendū eſt vt q̄cito poterit ſe pn̄tet.
Vide ſup̄. abſolutio iiij. §. j. S ſi appa-
ruerit ſnīa iniuſta nullū mādatum fiet
abſoluto. ext̃. de ſen. exco. ſacro. A. Cō.
Albꝛicus. B

¶ Defunctꝰ hoc mō abſoluet̃. Vbi eſt ſe-
pultꝰ ī cimiterio nō exhumabit̃. ſi alubi
exhumabit̃ et coꝛpꝰ vel ſepulchꝝ verbe-
rabit̃ vt fit circa viuos. vt notat̃ ext̃. ꝺ
ſen. exc. a nobis ij. A. ſ. ī glo. Et intelli-
ge hoc qn̄ in defūcto apparuert̃ ſigna cō
tritōis et pn̄ie. vt ī ſū. cō. li. iij. ti. xxxiij.
q. cxxj. B. Et ad q̄d valet talis abſolu-
tio. vide ſup̄. abſolutio j. §. fi.

Abſolutō vjᵒ. ſc a pec-

cato. Foꝛma abſolutōis ī ſacro
penitētie ſm Al. ⁊ Tho. in ter-
cia pte. q. lxxxiiij. c̃. Ego abſoluo te. A.
Expſſis illis a q̄bꝫ fit abſolutio. al's ſu-
per nihilo abſolutio fundaret̃. B. S
ꝓmittitur oratō. Miſereatur tui ⁊c̃. ne
foꝛte effectus ſacramēti impediatur ex
parte penitentis. Ite poſtea conueni-
enter apponitur. in nomine pr̄is ⁊c̃. vt
exprimat̃ ꝙ ſacerdosˢ nō ꝓpa autoꝛitate

abſoluit ſed q̄i miniſter. ⁊ hoc relinqui-
tur arbitrio ſacerdotis. Nec etiaȝ requi-
rit̄ impoſitō man⁹. q2 hoc ſacr̄m nō or-
dinat̄ ad ꝯſeq̄ndaȝ aliquā excellētiā ḡ-
tie ſed ad remiſſioneȝ pctoꝝ. Magis at̄
cōpeteret crucis ſignatio. q̄a ꝑ ſignum
crucis xp̄i remittūt̄ pct̄a. ⁊ tn̄ nō eſt de
neceſſitate ſacr̄i. De materia abſoluti-
onis pctoꝝ hn̄t̄ pl'a infra. ꝯfeſſor. et cō-
feſſio ꝑ totū. A. De hac forma abſoluti
onis lati⁹ dictū eſt vbi ſup̄. abſolutō v.
§. j. ad finem. B

Acceptilatō eſt quedā

imaginaria ſolutio. vt i Inſtitu
ta. quib⁹ modis tollit̄ obli. §. j.
⁊ ht̄ fieri hoc modo. Interrogat debitor
creditorē. acceptū ne hēs? Et rn̄det ille.
Acceptū habeo. Et ſic debitor liberatur
ff. eo. l. j. et. l. an inutilis. §. acceptū. A.
Ibi dr̄ ꝙ acceptilatione nō tollitur niſi
obligatō v̄boꝝ. Forma at̄ poīt̄ i dicto
§. j. ſic. Qd̄ ego tibi ꝓmiſi: habes ne acce-
ptum? Et reſpōdet creditor. Habeo acce
ptum quod tuli. B

Acceptio perſonarum

Peccatū acceptōis ꝑſonaꝝ cō-
mittit̄ ſm̄ Tho. ſc̄da ſc̄de. q. lxiij
qn̄cūq3 aliq̄d ꝯfertur alicui non habito
reſpectu ad cauſā. ſ. vtꝝ ſit dign⁹. Unde
ſolet queri. vtrū peccet ep̄s dando bn̄fi-
cium bono ſi ꝑtermittat meliorē. Rn̄ ſm̄
Tho. in q̄daȝ q̄libet. Contingit aliqueȝ
eſſe meliorē ſimpliciter q̄ tn̄ nō eſt me-
lior q̄tū ad hoc ꝙ ꝑficiat̄ i eccl'ia. Ep̄us
at̄ non tenet̄ dare meliori ſimpl'r ſ3 me-
liori q̄tū ad hoc. vn̄ ſi ꝑferat vnū alteri
ꝓpter cauſā q̄ ꝑtinet ad honorē dei et ad
vtilitateȝ eccl'ie iſte melior eſt. Si at̄ cā
ꝑferendi ad hoc non ꝑtineat erit acce-
ptio ꝑſonaꝝ q̄ tanto eſt grauior q̄to in
reb⁹ diuinis ꝯmittit̄. Idē Tho. ſc̄da ſe-
cūde. q. lxiij. A. Idē notat̄ i ſum. con. li.
iij. ti. xxxiij. q. ccxxxvj. B

Utꝝ peccet ep̄s dādo bn̄ficiū ꝯſāgui
neo. Rn̄. ſm̄ Tho. i q̄lib3. Si ꝯſanguine⁹
ſit eque idone⁹ pt̄ ep̄s eū ꝑferre. niſi for-
te ex hoc ſcādaluȝ oriat̄. vel aliq̄ exinde
malū exēplū accipiāt. vt qn̄ ꝓbabiliter
timēt̄ ꝙ alij p̄lati ex hoc exēplo inducā-
tur ad dādum bn̄ficia ſuis ꝯſanguineis
etiaȝ min⁹ dignis. al's i hoc caſu lic3 ſa-
tiſfacere naturali amori q̄ ꝯtrius carita
ti non eſt. Si vero cōſanguine⁹ ſit min⁹
idoneus non debet eū ꝑferre poſtpoſito
meliori. duplici rōe. Prio q2 infideliter
agit diſpenſator qui negociū dn̄i gerēs
nō meliorat cū poſſit. Scdo q̄a hoc vi-
det̄ ad acceptōꝫ ꝑſonaꝝ ꝑtinere. Condi-
tio em̄ ꝯſanguinitatis non eſt conditō
ꝑtinēs ad curā eccl'ie. q̄ non obtinet̄ iu-
re ſanguinis: ſ3 diuino munere. Eſt aūt
ꝯditio faciēs ad negociū diſpenſatōnis
ꝑ̄imonialiū bonoꝝ. vn̄ ſi ep̄s ex his ꝓ-
uideat ſuo conſāguineo min⁹ idoneo nō
eſt acceptio ꝑſonaꝝ. Con. ideȝ Tho. ſc̄da
ſc̄de. q. lxiij. A. Idem etiam notat̄ i ſū.
con. li. iij. ti. xxxiij. q. ccxxxvij. B

Accidia quid ē. Reſpō

deo ſm̄ Tho. ſc̄da ſc̄de. q. xxxv.
Accidia ſm̄ Damaſcenū ē q̄daȝ
triſticia aggrauās animū hoīs vt nihil
ei agere libeat. Et īdo accidia importat
q̄ddaȝ tediū oꝑandi. Huiuſmōi aūt tri-
ſticia qn̄q3 ē mala ſm̄ ſe. qn̄q3 v̄o ſm̄ ef-
fectū. Scdm̄ ſe q̄deȝ ē ſi de eo qd̄ eſt vere
bonū licet ſit apparēs malū. ſicut triſti-
cia q̄ eſt de ſp̄uali bono. Si v̄o eſt de ma-
lo pt̄ eſſe mala ſm̄ effectū. ſ. ſi ſic hoīem
aggrauet vt eū totaliter a bono oꝑe re-
trahat. et ſic eſt pct̄m. nō tn̄ ſemꝑ mor-
tale. Naȝ ſi inchoatio pct̄i ſit i ſola ſen-
ſualitate et non ꝑueniat vſq3 ad ꝯſenſū
rōnis tūc ꝓpter impfectōeȝ act⁹ eſt pct̄m
veniale. Qn̄ vero ꝑtingit ad ratōnem q̄
ꝯſentit i horrorē et deteſtatōnē boni di-
uini carne ꝯ̄ ſpiritū ꝑualente eſt pecca-
tum mortale. A. Hoc intellige qn̄ hec
triſticia eſt circa ea que ſūt precepti ſeu
neceſſitatis ſalutis. vt in ſum. con. lib.
iij. ti. xxxiiij. q. ccxxj. B

Accommodatō. Vide

infra. commodatum.

Accuſare. Utrū homo

teneatur accuſare. Rn̄. ſm̄ Tho.
ſc̄da ſc̄de. q. lxviij. Si crimen ſit tale qd̄
vergat in detrimētum reipublice tene-
tur homo ad accuſationeȝ dūmodo poſ-
ſit ſufficienter probare: puta. cum pec-
catum alicuius vergit in multitudinis
corruptelam corporalem ſiue ſpiritua-
lem. Si aūt nō ſit tale qd̄ i multitudinē

redūdet. vel etiā ſi ſufficiētē ꝓbatōnem
hr̄e nō poſſit. nō tenet̄ ad accuſādū. q̄a
nullus tenet̄ ad id qđ debito mō ꝑficere
non pt̄. A. Nec obſtat p̄dictis ſi reuele-
tur ſecretū. qꝛ hoc fit ꝓpter cōe bonū qđ
ſp̄ p̄ferendum eſt priuato. Et ideo ꝯ bo-
nū cōe nullū ſecretū licet recipe. nec tñ
eſt oīno ſecretū qđ ꝑ ſufficientes teſtes
pōt ꝓbari. ſm Tho. vbi ſup̄. et in ſū. ꝯ.
li. ij. ti. v. q. cxc. B. Q̄uo aūt fieri debeat
accuſatio. Sciendū primo q̄ debꝫ fieri ī
ſcriptis. ij. q. vlt. q̄ crimen. Sed hoc ſēp
non eſt neceſſariū puta ī leui crimīe. ff.
de accuſa. l. leuia. Siliter etiam in no-
torijs qꝛ ī hui⁹ nec accuſatoꝛ requiritur.
ext̄. de accuſa. euidētia. Sec⁹ ī nō noto-
rijs etiā ſi manifeſta ſint. xj. q. iij. eorū.
A. Notorium dr̄ qđ patet ꝑ ſnīam vel ꝑ
ꝯfeſſionem factaꝫ ī iure. aut ꝑ euidētiā
rei q̄ tergiuerſatōne aliq̄ celari nō poſ-
ſit. ext̄. de coha. cle. ⁊ mul. c. fi. Manife-
ſta autē dici pñt q̄ aliter liquēt. B. Itē
debet accuſatio fieri cū inſcriptōne. i. q̄
accuſatoꝛ debet ſe ad penā talionis ob-
ligare. vt. ij. q. vlt. q̄ſquis. et. q. iij. calū-
niatoꝛ. et. c. qui nō ꝓbauerit. Excipiūt̄
quidaꝫ caſus. vt in leui crimīe. Item in
crimīe apoſtaſie. Itē cū marit⁹ accuſat
vxoreꝫ de adulterio. ⁊ in ſilibꝫ. Sed ſci-
endū q̄ et ſi accuſatoꝛ non inſcribat. ex
natura tñ accuſatōis hui⁹ pena calūnie
venit. C. de accuſa. l. vlt. Iteꝫ accuſatio
debet exprimi viua voce et p̄ſente accu-
ſato. ij. q. vlt. ꝑſcripta. A. Con. p̄dictis
Albric⁹. et ideꝫ notat̄ ī ſum. cō. li. ij. ti.
v. q. clxxxix. B

Si accuſatoꝛ accepit pecuniā ob ac-
cuſandū vel non accuſandū. crimen cō-
cuſſionis commiſit. et tenet̄ ad reſtitu-
tōnem ſicut habet̄ infra. ꝯcuſſio.

Accuſatio reddit̄ vitioſa tripliciter
vt hr̄. ij. q. iij. ꝑ totū. et Tho. tradidit ſe-
cūda ſcđa. q. lxviij. dicēs. Accuſatoꝛ aut
calumniatoꝛ. ſ. falſa crimīa imponēdo.
Aut p̄uaricator. ſ. adhibēdo fraudē ī ac
cuſatōne et adiuuādo aduerſā ꝑteꝫ. crīa
vera fraudulenter abſcōdēdo de q̄bꝫ ac-
cuſauit colludēs cū reo ꝓprias ꝓbatōes
diſſimulādo et falſas excuſatōes admit-
tēdo. Aut accuſatoꝛ tergiuerſat̄. ſ. tota-
liter ab accuſatōe deſiſtēdo. et hoc cū fit
inoꝛdinate. Cōtingit enī aliq̄n deſiſtere
oꝛdinate dupliciter. Uno modo ſi in ipo
accuſatōis ꝓceſſu cognouerit falſū eſſe
illđ de q̄ accuſabat. Alio mō ſi princeps
ad quē ꝑtinet boni cōis accuſatōꝫ abo-
leuerit. A. Idē nota in ſū. con. li. ij. ti. v.
q. cxxj. B. Accuſatio ꝯ matrimoniū vi-
de infra. mr̄ioniū vij. ⁊ mr̄imoniū viij.

Accuſat⁹. Utruꝫ falſo
accuſat⁹ poſſit accuſāti iniuriā
remittere. R̄ ſm Tho. ſcđa ſcđe
q. lxviij. Falſo accuſās ſpāliter facit ī-
iuriā accuſato. ⁊ iđ ſi ipe accuſat⁹ inno-
cens fuerit pōt iniuriā ſuaꝫ remittere.
maxime ſi ille nō calumnioſe accuſauit
ſed ex animi leuitate. Si vero accuſatoꝛ
ab accuſatōe deſiſtat ꝓpter aliquā collu
ſionē cū aduerſario. tunc facit iniuriā
reipublice. et hoc non pt̄ ei accuſat⁹ re-
mittere ſed hoc ad principē ꝑtinet qui
reipublice curā gerit. A. Ideꝫ notat̄ in
ſū. ꝯ. li. ij. ti. v. q. cxcij. Sꝫ nec princeps
debet ſñ iuſta cauſa remittē. Nā intereſt
reipublice ne crīa remaneāt impunita
ff. ad. l. acquil̄. l. ita vulnerat⁹. et ext̄. de
ſen. exco. vt fame. ⁊ qꝛ facilitas venie ī-
cētiuum tribuit delinquēdi. xxiij. q. iiij.
eſt iniuſta. B

Utrū accuſat⁹ peccet mortaliter negā-
do veritateꝫ in iudicio. R̄ ſm Tho. vbi
ſup̄. A. Immo. q. lxix. arti. j. B. Accu-
ſatus tenetur iudici veritatē exponere
quā ab eo ſm formā iuris exigit. et ideo
ſi cōfiteri noluerit. vel ſi mēdaciter ne-
gauēit. moꝛtal̄r peccat. Si v̄o iudex ex-
quirat qđ nō pt̄ ſm oꝛdinē iuris. nō te-
net̄ ei accuſat⁹ rñdere. ſꝫ pt̄ ꝑ appellatō-
nem vel aliter licite ſbterfugē. mēdaciū
tñ dicē nō licꝫ. A. Idē ī ſū. cō. li. ij. ti. v.
q. cxciiij. aſſignādo ſm Tho. p̄dictis ra-
tioneꝫ q̄ quicunq̄ꝫ facit ꝯtra debitū iu-
ſticie mortaliter peccat. B

Nō lꝫ accuſato calūnioſe ſe defendere
ſm Tho. vbi ſup̄. A. ſ. dicta. q. lxix. B.
Nā ī cā crīali iuramētū ꝯ calūnia p̄ſtā-
dū eſt. ext̄. de iura. calū. c. inherentes. ⁊
q̄deꝫ accuſato lꝫ ſe defēdere veritatē oc-
cultando quā ꝯfiteri nō tenet̄. et hoc ꝑ
aliquē conuenienteꝫ modū: puta. q̄ nō
rñdeat. Hoc enī nō eſt calūnioſe ſe defē-
dere ſed prudenter euadere. Non autem
licꝫ ei falſū dicere nec etiaꝫ veritatē illā
tacē quā ꝯfiteri tenet̄. nec etiā aliquaꝫ

fraudē vel dolū adhibē. q2 fraus ⁊ dol⁹
vim mēdacij hn̄t. et hoc ē calūniose se
defēdē. A. Jō i sū. ꝯ. li. ij. ti. v. q. cxciiij
vbi etiā dr̄ ꝙ tūc iudex reqrit verita-
tē3 ſm ordinē iuris cū p̄cedit infamia
sup̄ aliq̄ crīe. vl' apparuerit aliq̄ īdicia
vel etiā cū p̄cessit ꝓbatō semiplena. B.

¶ An liceat accusato appellare? R̄e. ſm
Tho. scd̄a scd̄e. q. lxix. qn̄ appellatō fit
ex cōfidētia iuste cause q2 videl3 accu-
sat⁹ iniuste a iudice ḡuat̄. l3 appellare
Sec⁹ siq̄s appellet cā afferēde more ne
ꝯ eū s̄nia ꝓferat̄. Jdē. ij. q. vj. q̄cunq3.

¶ An liceat accusato et ad mortē cō-
demnato se defēdere vel fugere? R̄e. ſm
Tho. vbi sup̄. Si damnat⁹ fuerit iuste
nō l3 ei se defēdere. s3 poti⁹ cōpetit iu-
dici resistētē impugnare. Si vo iniu-
ste. tale iudiciū sil'e ē violētie latronū.
et iō in tali l3 resistere p̄ncipib9 malis
nisi forte ꝓpter scādalū vitādu3. cū ex
hoc aliq̄ ḡuis t̄batio timeāt̄. Accusato
aūt cuicūq3 fugē l3. q2 etsi nō liceat re-
sistere nō tn̄ tenet̄ facē id vn̄ mors se-
q̄tur. s. manē i loco vn̄ ducat̄ ad mor-
tē3. A. Sicut etiā si aliq̄s sit damnat⁹
ꝙ fame moriat̄ nō peccat si sibi cibu3
occulte ministratū sumat. q2 nō sumē
esset seipm̄ occidere. ſm Tho. ibidem.
vt in sum. con. li. ij. ti. v. q. cxcvj. B.

¶ Ultimo sciēdū est. ꝙ de q̄b9 crimib9
absolut⁹ est accusat⁹ nō deb3 accusatō
replicari. ex̄t. de accu. de his. xxiij. q.
iiij. si illic. De materia aūt accusatiōis
tāgit̄ infra. inquisitō. §. j. De accusa-
tōne etiā ꝯ m̄rioniū. infra. m̄rimoniū
vij. et matrimoniū viij. p totū.

Adiuratio. Utrū lice-

at adiurare. R̄e. ſm Tho. scd̄a
scd̄e. q. xc. Si aliq̄s p̄ inuoca-
tionē diuini nois vel p̄ inuocatōe3 c⁹-
cūq3 rei sacre alicui hōi nō sibi subdi-
to adiurādo intēdat necessitatē3 agen-
di aliquid imponere sicut impoīt sibi-
psi iurādo talis adiuratio illicita ē. q2
vsurpat in aliū p̄tatē3 quā nō habet.
sicut princeps sacerdotū p̄sumpsit do-
minū nostrū Jhm̄ xp̄m adiurare Mat̄.
xxvj. Tn̄ ꝓpter aliqua3 necessitatē su-
periores tali genere adiuratōis possūt
inferiores astringere. Si vo quis intē-
dat solūmodo p̄ reuerētiā diuini nois
vel alicui⁹ rei sacre aliq̄d ab alio obti
nere absq3 impositōne necessitatis. ta-
lis adiuratio licita est respectu q̄rūli-
bet. Demones aūt possum⁹ adiurādo p̄
virtutē3 diuini nois tāq̄ inimicos ex-
pellere ne nobis noceant sp̄ualiter vel
corp̄aliter ſm p̄tatem nobis datam a
xp̄o Luc. x. Ecce dedi vobis p̄tatē3 cal
candi sup̄ serpētes ⁊ nihil vobis noce-
būt. Non tn̄ licitū est eos adiurare ad
aliq̄d ab eis adiscendum vel etiam ab
eis obtinēdū. q2 hoc p̄tinet ad aliquā
societatē3 cū eis habēda3 nisi forte ex
sp̄ali instinctu vel reuelatione diuina
aliqui sācti ad aliq̄s effectus demonū
op̄e vtūtur. sicut legit̄ de. b Jacobo q̄
p̄ demones fecit Hermogenē ad se ad-
duci. Adiuratō vo ad irrōnabile3 cre
aturā pt̄ intelligi dupliciter. Uno mō
vt adiuratō referatur ad ip̄a3 creatu-
ram irrationabile3 ſm se. et sic vanu3
ess3 ip̄sā adiurare. Alio modo vt refe-
ratur ad eū a quo ip̄a creatura agit̄ ⁊
mouet̄. et sic dupliciter adiurat̄ crea-
tura irratōnabilis. Uno q̄de3 modo p̄
modū dep̄catōis qd̄ p̄tinet ad eos q̄ di
uina inuocatōe miracula faciūt. Alio
modo p̄ modū compulsiōis aduers⁹ di-
abolū q̄ in nocumentū n̄m vtit̄ irrō-
nabilib9 creaturis. et talis est modus
adiurādi in exorcistis p̄ quos demonū
potestas excludit̄. His igit̄ modis li-
cet. Sed sic adiurare ꝙ p̄ hoc demonū
imploret̄ auxiliū nō l3. A. Jō i sū. cō.
li. iij. ti. xxxiiij. q. ccxlvj. cū duob9 se. B.

Adoptō vl' arrogatō.

Adoptō ē extnee p̄sone i filiū
vel nepotē vel deiceps assūptō
legitīa. s. q2 p̄ adoptōē3 q̄ fili⁹ nō ē p fi-
lio hr̄. A. Hec diffinitō fuit Ray̅ Tho
Pe. et Al. vt i sū. cō. li. iiij. ti. viij. q. ij.
B. Cui⁹ due st̄ sp̄es. Una dr̄ arrogatio
et est qn̄ ille q̄ nō habet p̄rē3 seu etiā q̄
emācipat⁹ ē trāsit cū reb9 suis ī p̄tatē
arrogantis. et h3 hoc fieri autoritate
p̄ricipis. Alia vo sp̄es cōi noīe. s. ado-
ptō nūcupat̄ qn̄ adoptat̄ q̄ est ī p̄tate
p̄ris. nec trāsit ī p̄tatē adoptātis. ⁊ hoc
fit impio ingr̄atus. ff. eo. l. ij. ⁊. l. si p̄r.
A. In his legibus nihil dicitur ꝙ ad-
optatus non trāseat in potestatē. sed
dr̄. C. eo. l. plt̄. et reseruat̄ ei tn̄modo

ſucceſſio ab īteſtato ī hereditate ado⸗
ptātis vt ibi. Opaꝛ etiā bec adoptio
impedimētū mrioniȷ̄.ext̄ ꝺ cogna.le.
c.vno.et nullus aliꝰ eius videꝛ effectꝰ
niſi forte q̄s deꝛ ī adoptōez auo vl' p⸗
auo materno ſeu pr̄no qn̄ filiꝰ ē emā⸗
cipatus.dicta.l.pl't. Naȝ tūc trāſit in
plenā p̄tatez adoptantis vt ibi. B. Qȝ
ſiq̄s ī domo ꝑ ſe vel etiā corā aliq̄bus
aliquē recepit ī filiū vel filiam nulla ē
adoptio.C.de ꝓba.l.nō nudis.

¶ Adoptare pt̄ pr̄famil'.q̄ ſui iuris ē
et q̄ generare pt̄. qm̄ qui nō pt̄ gene⸗
rare ſi hoc eſt ꝓpter aliq̄d impedimētū
naturale nō poterit adoptare. Secus
ſi eſſet ꝓpter impedimentū accidētale.
vt ſpado ſiue gladio caſtratꝰ.ff.eo.l.ij
A. In hac.l.dr̄ de impedimēto accidē
tali tm̄.ſ.ꝙ ſpado pt̄ adoptare.ſȝ ꝺ na
turali dr̄.ff.eo.l.adoptio. B. Itē non
pt̄ adoptare minoꝛ ānis.xl.niſi iuſta
cā interuenietē.ff.eo.l.ſi pr̄.§.vlt. A
Quia magis liberoꝝ ꝓcreatōi ſtudere
debet.niſi forte moꝛbo aut valitudo in
cā ſit.aut iuſta cauſa arrogādi.aut ſi
ꝯiūctā ſibi ꝑſonā velit adoptare.l.ar⸗
rogare. vt ex p̄cedētib⁹ ptȝ. Itē n̄ de⸗
bet q̄s pl'es ꝑſōas arrogare niſi ex iu
ſta cauſa.ſed nec libertū alienū.dicto
§.vlti.ī quo nō dr̄ niſi de arrogatōe.
Ideo videꝛ ꝙ mioꝛ.xl.ānis poſſit ad⸗
optare.etſi nō arrogare.vt ī ſū.cō.li.
iiij.ti.viij.q.v. B. It̄ mulier adopta⸗
re nō pt̄ niſi ex reſcripto p̄ncipis ī ſo⸗
latiū liberoꝝ amiſſoꝝ ī bello.C.eo.l.
mulierē. A. Idē ponit ī ſū.con.dicta
q.v.ſȝ ī dicta.l.mulierē.et ī iurib⁹ ibi
allegatis nil dr̄ in bello. B. Adoptari
aꝛ q̄lib; pt̄ tā maſculꝰ ꝙ femia dūmō
ſit ītātū mioꝛ p̄re adoptāte ꝙ filiꝰ eiꝰ
naꝛalis eē poſſȝ.ff.eo.l.adoptō. Ado⸗
ptaꝛ aꝛ p̄ns ⁊ volūtariꝰ tm̄.ff.eo.ne⸗
q; abſens. A. Idē ī ſū.cō.eo.ti.q.vj. B

¶ Effectus adoptōnis eſt ꝙ adoptatꝰ
ꝑ oīa vt filiꝰ adoptātis hēaꝛ. A. Sal⸗
uo q̄d ſup̄dictuȝ ē de ſimplici adopta⸗
tō. B. Ita vt etiaȝ ab inteſtato ſucce⸗
dat.C.eo.l.pl't. It̄ ꝙ ſi ſit arrogatus
tūc filiȷ̄ eiꝰ ⁊ nepotes ſi q̄s hȝ trāſeūt ī
p̄tatez arrogātis.ſecus ſi ſit ſolū ado⸗
ptatꝰ.vt ī p̄mo.§.dictū eſt. A. Facit
ff.eo.l.ſi pr̄. B. It̄ ꝙ arrogatoꝛ tene⸗
tur relinq̄re arrogato q̄rtā pt̄e bono⸗
rū oīm q̄ hȝ ⁊ hoc ſiue ī teſtō ſiue ve⸗
lit eū emācipare. Sȝ adoptatoꝛ nihil
tenetur r̄linquere adoptato niſi velit.
C.eo.l.j.et.ij. A. Lex p̄ma nihil facit
ſed.ij.et.l.pl't. B. Idē Tho.ī.iiij.diſ.
xlij. Quō autē adoptio impediat ma⸗
trimoniū vide impedimētum.vij.

Adulatio vtrȝ ſit pec⸗
catū. Et ſm Tho.ſcda ſcde.q.
cxv. Si aliq̄s volens ad dele⸗
ctatōȝ alteri loq̄ excedat modū ī dele⸗
ctando peccat. Et ſiq̄dez hoc faciat ſo⸗
la intētōe delectādi.vocaꝛ placidꝰ ſm
ph̄m. Si aꝛ hoc faciat intētōne alicꝰ
lucri ꝯſequēdi vocaꝛ blāditoꝛ vl' adu⸗
latoꝛ. Cōiter tn̄ nomē adulatōis ſolet
attribui oīb⁹ q̄ ſup̄ debitū modū v̄tu⸗
tis volūt alios v̄bis vel factis delecta⸗
re.et ſic eſt pcc̄m.ꝑtinet aꝛ ad adula⸗
tōez laudare aliquē ī q̄b⁹ nō ē laudā⸗
dus.qꝛ forte ſūt mala vel nō recta ſi⸗
ue nō certa bona. Aut etiaȝ ſi timeri
poſſit ꝙ ad inanez gl'aȝ laudatꝰ ꝓuo⸗
ceꝛ. Siq̄s v̄o laudare velit ꝓpter bo⸗
nū.puta vt aliquē cōſoleꝛ ne ī tribu⸗
lationib⁹ deficiat.vel vt ī bono ꝓfici⸗
at aliȷ̄s debitis circūſtātiȷ̄s ſuatis. ꝑ⸗
tinebit hoc ad v̄tutē. A. Idē ī ſū.con.
lib.iij.ti.xxxiiij.q.cclviij. B

¶ Utrȝ adulatio ſit pcc̄m moꝛtale. Et
ſm Tho.vbi ſup̄. Adulatō pt̄ eē pec⸗
catū moꝛtale tripl'r.p̄mo modo rōne
materie.ſic cū laudat aliq̄s pcc̄m ali⸗
cuiꝰ.hoc em̄ ꝯriaꝛ dilectōi dei ꝯ cuiꝰ
iuſticiā hō loq̄ꝛ.et dilectōi ꝓximi quē
ī pctō fouet.vn̄ ē pcc̄m moꝛtale.ſcdo
rōne intētōnis:puta.cū aliq̄s adulaꝛ
alicui ad hoc vt fraudulenꝛ ei noceat
coꝛꝑaliter vel ſpūaliter.⁊ hoc eſt etiā
moꝛtale.tercio mō ꝑ occaſionē.ſic cū
laus adulatoꝛis fit alteri occaſio pec⸗
cādi etiā p̄t adulatoꝛis intētōez ⁊ tūc
ꝯſiderādū ē vtrȝ occaſio ſit data vl' ac⸗
cepta vl' q̄lis ruina ſeq̄ꝛ ex hoc.ſ.veni⸗
alis vel moꝛtal'.⁊ ſm hoc iudicādū ē.
Si aꝛ aliq̄s ex ſola auiditate delectā⸗
di vl' ad euitādū aliq̄d malū vl' ꝯn̄dū
aliq̄d nc̄itatis alicui adulatꝰ fuerit.n̄
eſt ꝯ caritatē nec mortale ſed veiale.
A. Idē ī ſū.con.eo.ti.q.cclxj. B

¶ Utrȝ peccet adulatoꝛ ſeu aliꝰ volēdo

placē hoīb⁊. R̄e. ſm Tho. vbi ſup̄. Uel-
le placere ꝓpter caritatē nutriēdaꝫ vt
eis ſpūaliter q̄s ꝓficere poſſit. lauda-
bile ē. j Corin. x. Per oīa oīb⁊ placeo.
Sed ꝓpter inanem gl'aꝫ vel ꝓpter lucꝝ
vl' etiaꝫ ī malis eſt pc̄m. ſm illud ps̄.
Deus diſſipauit oſſa eoꝝ q̄ hoīb⁊ pla-
cēt. Et ad Gal'. j. Si adhuc hoīb⁊ pla-
cerem: xp̄i ſuus nō eſſem. A. Jdem in
ſum. con. eo. ti. q. cclx. B.

Utꝝ dare adulatorib⁊ ſit pc̄m mor
tale: R̄e. ſm Tho. ſc̄da ſc̄de. q. clxviij. et
etiaꝫ ſm Wil. Non. niſi al'r appetitꝰ ni-
mius vane glorie hoc cauſet. ſic̄ Hero
des delectabat̄ q̄n laudes ſibi dabātur
nō hoīm ſꝫ dei. vel niſi intēdat ⁊ cupi-
at illam adulatōꝫ. de q̄ dr̄ ī ps̄. Lauda
tur pc̄tor ī deſiderijs aīe ſue. Et ī Jſa.
Populeꝰ meꝰ q̄ beatū te dicūt ⁊c̄. Hec
enī adulatio crimē eſt. ⁊ tales largito-
res cōicant eis ī crimine. A. Jdem in
ſum. con. libro. ij. ti. v. q. xxij. B

Adulteriuꝫ eſt alieni

thori violatō. xxxij. q. v. Non
mechaberis. Quid faciet mu-
lier que de adulterio ſuſcepit filiū vel
ſuppoſuit ſibi alienū partū. et ita q̄ nō
eſt filiꝰ ſuſcepit expēſas ab eo q̄ puta-
tur eſſe pr̄. ⁊ eſt cā q̄ illi q̄ eſſent al' he-
redes eiꝰ nō ſuccedūt: R̄e. ſm Raȳ. Mu-
lier ī pnīa reuelet ſacerdoti perito vel
ep̄o ſeu vtriqꝫ. ⁊ tūc p̄dicti inquirāt di
ligētiꝰ et caute de cōditionib⁊ ſpurij vl'
ſuppoſiti. et ſi inuenerint q̄ ſit hō ſpi-
ritualis et timēs deū tūc corā muliere
ſi viderint expedire recepto p̄us ſacr̄o
ab ip̄a q̄ nō calūnioſe ꝓcedat. etiā ab
illo q̄ ſecretū teneat. poterūt reuelare
ſibi et ꝯſulere q̄ ingrediat̄ religionē:
vel trāſferat ſe ad longinq̄: ita q̄ nihil
ꝑcipiat de bonis putatiui p̄ris. Et ad-
dit h̄ Ul. q̄ illa mulier pt̄ reuelare ma
rito ſi nō timet periculū. ſicut ſūt aliq̄
viri q̄ ſuſtinēt ſciētes adulteriū vxoꝝ
aliqui forte q̄ ꝯſentiūt: q̄ nō p̄nt ꝓpos
habē filios et hm̄oi. Jn tali caſu tute
mulier pot̄ reuelare marito. etſi acce-
ptet: abſoluta eſt mulier. A. Niſi reſpe
ctu eoꝝ q̄ nihilominꝰ remanerēt ī dā-
no ſicut poſſent eſſe filij veri reſpectu
portōis legittime. vel etiaꝫ quicūꝫ alij
quo ad totā hereditatē q̄ndo talis filiꝰ
eēt ex adulterio ſeu inceſtu. q̄ penitꝰ
excludit̄ a ſucceſſiōe. C. ꝺ iceſtis nup.
Auten. ex ꝯplexu. et de nat̄ alib⁊. Au-
tē. liceat. ita vt etiā alimēta eis negēt̄
ex ſbā parētis dc̄a Auten. ex ꝯplexu.
et ext̄. q̄ fil. ſint le. ꝑ venerabilē. ad fi.
Sꝫ de equitate canonica alimēta ꝯce-
dūt̄. ext̄. de eo q̄ dux. ī ma. cū h̄ēt. et
ibi glo. B. Si vero illi ſpurio vel ſup-
poſito nō p̄t r̄uelari ſn̄ p̄iclo. vl' etiā ſi
pꝰ reuelatōneꝫ non vult acq̄eſcere cō-
ſilio tūc iniungat̄ mulieri q̄ de reb⁊ ſi
q̄s hꝫ vel ī fut̄o hr̄e poterit: ſatiſfaciat
viro iuxta poſſe dolens de pc̄to ⁊ etiā
de eo q̄ nō pt̄ plene ſatiſfacere. Et ta-
lis ſatiſfactio fiat ꝑ aliū ſecrete ⁊ cau-
te non reuelādo ip̄i viro ꝑſonā vxoris
et ita erit in bono ſtatu. arg. xxij. q. v.
hoc videt̄. et ext̄. de peni. officij. Jdem
Hoſti. Et tenet̄ mulier ſatiſfacere vi-
ro etiaꝫ de ꝯſūptis ab iſto filio. De he-
reditate aūt tenet̄ heredib⁊ viri ab in-
teſtato vel heredib⁊ ſcriptis. vel quib⁊
veriſil'r credit q̄ reliquiſſꝫ. etſi hoc ne-
ſcit̄ det paup̄ib⁊. Jtē dic Jnno. q̄ ſi mu-
lier nō h̄ret qd̄ reſtituat. ⁊ habet ꝓba-
tōnes ꝑ q̄s dicti ſucceſſores releuarēt̄
a damno qd̄ habēt debꝫ eas adducere.
niſi ḡue malū eēt ꝓuētuꝝ. tūc nō debꝫ
facē. q̄ minꝰ malū eſt dānū reꝝ q̄ p̄i-
culū aīaꝝ et corpoꝝ. Si vero nō hꝫ ꝓ-
batōes ſileat. ij. q. vij. pleriqꝫ. hec Raȳ
Hoſti. et Jnno. A. Jdem in ſū. con. li.
ij. ti. v. q. xxiij. B

Sꝫ nūquid dictꝰ filius tenet̄ crede-
re mulieri: R̄e. ſm Wil. Nō tenet̄ crede-
re mulieri ſoli. q̄a poſſet eē muliebris
fallacia. etſi ſana ꝯſcīa non credit ex-
cuſatꝰ eſt tā de ꝑceptis q̄ de ꝑcipiēdis.
Si v̄o honeſtas fēie ⁊ alie circūſtācie
faciūt eidē de hoc ꝓbabilē opīonē ſiue
ꝯſciaꝫ. ⁊ vult tutōreꝫ viā eligere. nihil
vlteriꝰ ꝑcipiat. de ꝑceptis aūt ⁊ ꝯſūptis
q̄diu bonā fideꝫ habuit. Raȳ. dat ꝯſi-
liū vt r̄ſtituat vl' ꝯpōat. Sꝫ tn̄ t'lis vt
dic nō ē cogēdꝰ. q̄ poſſeſſor erat bone
fidi. C. ꝺ rei vēdi. certū. Hoſti. q̄ꝫ ⁊ Ul.
⁊ Wil. dicūt q̄ n̄ tenet̄ de ꝯſūptis q̄diu
fuit bōe fidei. A. Jd̄ ī ſū. ꝯ. dc̄a. q. xxiij
vbi dr̄ ſm Hoſti. q̄ mulier tenet̄ r̄ſti-
tuere iſta ꝯſūpta ꝑ filiū putatiuū. B

Sꝫ nūq̄d ml'r poſſit filios ꝺ adult̄io

ſuſceptos ſibi hẽdes inſtituẽ: ſꝫ. Certe
ſic. qꝛ ꝗlibꝫ pt̃ ſibi heredẽ iſtituere eũ
cui nõ ꝓhibet̃. reſuata ſꝑ legittĩa pᷣte
liberis ſuis. De q̃ vide infra legittĩa.
ꝑ totũ. A. Intellige hoc niſi ꝯſuetudo
regiõis r̃pugnet ſm Albricũ. ⁊ ĩ ſũ. ꝯ.
lib. ij. ti. v. q. xxvj. Pr̃ at̃ nõ pt̃ hꝰ fili-
os inſtitue. vt ſuꝑ. §. j. ĩ additõe. j. B.
Uir hñs legittimos filios ſi viuẽte
vxoꝛe aliã ducat ſcienter impedimẽ-
tum. A. Si eñ iuſtã h̃ret igrãcie cãꝫ
legittima foret ꝓles. ex̃ q̃ fil. ſint le. c.
pl̃t. B. ⁊ ex ea filios hẽat. nũqd tales
filij adulterini poſſint ſuccedẽ pr̃i. an
ĩbo teneãt̃ reſtituere filijs primi m̃ri-
monij: ſꝫ ſm Wil̃. Reſtituere tenent̃
totam hereditatẽ filijs ꝑmi m̃rimonij
cũ fructibꝫ mala fide ꝯſũptis q̃tũcũꝫ
oportet eos egẽ vel mẽdicare. A. De
hoc ſuꝑ. abſolutõ iiij. ad finẽ. B. Niſi
bõa fide ꝯpleta ſit legittima p̃ſcriptõ
marĩe ſi etiaꝫ pꝰ cõpletam legittimã
p̃ſcriptõꝫ retinẽt bonã fidẽ tũc. n. nõ
tenẽt̃. A. Idẽꝫ ĩ ſũ. cõ. eo. ti. q. xxv. B
De accuſatõe adulterij ⁊ quõ adulte-
ra poſſit dimitti. hẽs infra m̃rimoniũ
viij. ꝑ totũ. Quõ etiã adulteriũ impe
diat m̃rioniũ hẽs infra impedimẽtuꝫ
viij. §. ij. Et vtꝝ liceat vxorẽ adulterã
occidere ibidem. §. vlt.

Aduocatꝰ eſſe nõ po-
teſt immo exp̃ſſe ꝓhibet̃. ꝑmo
quidẽꝫ ſi ſit hereticꝰ vel excõi-
catus vel paganꝰ. iiij. q. j. c. j. ⁊ ex̃ de
heret. excõicamꝰ j. et de peni. diſ. j. ne-
mo vel in foro. Ubi etiã hẽs ꝙ peccat
iudex et puniri debet q̃ ſciẽter admit-
tit tales. It̃ ſi ſit monachꝰ vl̃ religio-
ſus. Tales eñ peccãt aduocãdo niſi ꝓ
monaſterio de mãdato p̃lati. xvj. q. j.
monachi. ex̃ de poſtu. ex ꝑte. Itẽ ꝓ-
hibet̃ ſi ſit clericꝰ ĩ ſacris ordinibꝫ cõ-
ſtitutꝰ. vl̃ etiã ĩ mĩoribꝫ. dũ t̃ñ ſit be-
neficiatꝰ. Talibꝫ eñ ꝓhibita ẽ aduo-
catio corã iudice ſcl̃ari. niſi ĩ ꝓpᷓa cã.
vel ꝓ eccl̃ia ſua. vel ꝓ ꝯiũctis aut mi-
ſerabilibꝫ ꝑſonis. ex̃. ꝺ poſtu. clerici.
et. c. cum ſacerdotis. Sꝫ an corã iudi-
ce eccleſiaſtico poſſint. Satis videt̃ ꝙ
ſic. ar. ĩ dicto. c. clerici. Exceptis ep̃is
⁊ etiaꝫ ſacerdotibꝫ q̃bꝫ videt̃ ſimplicit̃
interdictũ niſi vt dictũ eſt ĩ cauſa ꝓpᷓa

vel eccl̃ie. vel ꝓ cõiunctis aut miſera-
bilibꝫ ꝑſoĩs. xiiij. q. v. deniqꝫ. lxxxviij.
diſ. ꝑlatũ. et exp̃ſſiꝰ ĩ illa decre. cũ ſa-
cerdotis. Et intellige dũmodo in p̃di-
ctis caſibꝫ diuinũ officiũ nõ impedia-
tur. ar. diſ. xcj. clericꝰ. Et nota ꝙ qui-
cũqꝫ eſt bñficiatꝰ in aliq̃ eccl̃ia ⁊ p̃ſtat
ꝓ extñeis p̃ꝛociniũ aduocatõis vel ꝓ-
curatõis ꝯ eaꝫ. debꝫ illo bñficio expo-
liari. vt in p̃dicto. c. cũ ſacerdotis. A.
Hoc. c. loq̃t̃ ꝺ clerico. Sed ſm Inno.
ibi. Idẽꝫ eſt etiã ſi ſit laicꝰ ĩ eccl̃ia bñ-
ficiatꝰ. vt bñficio illo priuet̃. vt ĩ ſũ.
con. li. ij. ti. v. q. clviij. B. Itẽ nõ debet
q̃s eſſe iudex vl̃ aſſeſſoꝛ ĩ cã illa ĩ qua
vult eſſe aduocatꝰ. qꝛ duo officia ĩ ea-
dem cauſa ꝓhibet̃ excercẽ. iiij. q. iiij. c.
j. et. ij. Sũt et alie ꝑſone ab aduocati-
one ꝓhibite. vt ſurdꝰ. A. ſ. qui peitꝰ
nil audit. ff. de poſtu. l. ij. B. mutꝰ. ce-
cus. A. vtroqꝫ oculo ꝑuatꝰ. dicta. l. j.
B. furioſꝰ. impubes vſqꝫ ad. xviij. an-
nũ. ſenatu motꝰ. A. De remoto a ſe-
natu nulla videt̃ fieri mẽtio. nec ĩ al-
legatõe infrapoſita. nec ĩ dc̃a. l. j. vbi
p̃dicta originaliter ponũt̃. nec ĩ ſũ. ꝯ.
in dicta. q. clviij. vbi eadẽꝫ notant̃. B.
ſeruus. femĩa. et vir paſſus muliebria
ſ. ꝯt̃ naturam. A. Niſi violẽter fuiſſet
paſſus. dicta. l. j. B. It̃ damnatꝰ capi-
tali crĩe vl̃ calũnia publici iudicij. It̃
q̃ operas ſuas locauit vt pugñret ĩ are-
na cũ beſtia. hec oĩa ĩ. q. vij. §. tria. B
Utꝝ clericꝰ bñficiatꝰ ĩ d̃rſis eccl̃ijs
poſſit p̃ſtare p̃ꝛociniũ vni ꝯ aliã. ſꝫ ſm
Ber. Nõ vr̃ ꝙ poſſit. Si t̃ñ eẽt p̃latꝰ ĩ
vna eccl̃ia. tũc rõe p̃latõis pt̃. Et idẽꝫ
dic Inno. A. ſ. i. c. fi. ex̃ ꝺ poſtu. vbi
p̃dicta dic Ber. Sꝫ Inno. ĩ hoc diſcre
pat a Ber. qꝛ tenet ꝙ clericꝰ etiã ñ p̃-
latꝰ poſſit aduocare ꝯ aliaꝫ. qꝛ eccl̃ia
nõ ꝯputat̃ int̃ extñeos. ſ; ꝺbo dicẽs.
Secꝰ ſi ꝓ alia eccl̃ia vbi ſit̃e bñficium
hñit. B. Addẽs ꝙ ſi ncĩo officio fũgat̃
pt̃ ad ſilĩtudinẽ tutoris. ff. de poſtu. l.
puto. ⁊. l. vlt. A. Nõ dic ad ſilĩtudinẽ.
ſꝫ dic vt tutoꝛ vl̃ p̃latꝰ eccl̃ie exẽplãdo
officiũ nccĩuꝫ. Et idẽ vr̃ facẽ in eo qd
ſeq̃t̃. B. It̃ et ꝓ ꝑori eccl̃ia pt̃ agere ꝯ
ſcdaꝫ. ar. ex̃ de iuriur̃. tuã. ⁊. c. intel-
lecto. A. Predicta etiam notantur in
ſum. confeſ. lib. ij. ti. v. q. clxix. B

Utruʒ iudex teneatur dare aduoca-
tū. R. Tenet̄ quādoq̄ʒ. vt eis q̄ habē nō
pñt ꝓpter pauptatē. vł ꝓpter potentiam
aduerſe ptis. ff. ō offitio ꝓcon. l. nec q̄c-
q̄̄. §. fi. Et quidē ſi iudex hoc alicui ad-
uocato p̄cipiat. et ille ſine cauſa dene-
get: pt̄ ꝑ iudicē ꝑpetuo remoueri ab of
fitio aduocatōnis. C. eo. ꝓuidendū. A.
Que ē in. c. de poſtulādo. B. Debet igr̄
obedire. ſi tñ ꝯpetēs ſalariū cōſtituat̄.
de quo vide infra. §. vj. et. vij. A. Jdē in
ſū. con. li. ij. ti. v. q. clxx. Sed quo ad ſa
lariuʒ addit̄ ſm Hoſti. q̄ ſi indigēs ad-
uocato ſit paup: aduocat⁹ g̃tis aduo-
cet: et a deo expectet r̄muneratōʒ. B
Aduocat⁹ q̄ ſcienter defendit cauſā
ĩiuſtā: abſq̄ʒ dubio grauiter peccat. vt
dicit Tho. ſcđa ſcđe. q. lxxj. q2 illicitum
ē coopari alicui ad malū faciendūʒ. ſi-
ue ꝯſulēdo. ſiue adiuuādo. ſiue q̄liter cū
q̄ ꝯſentiēdo Ro. j. Digni ſūt morte nō
ſolū q̄ faciūt ⁊c̄. Tenet̄ etiā ad reſtitu
tionē eius dāni quod ꝯ iuſtitiā ꝑ eius
auxiliū altera ps incurrit. Si autē ig-
ranter iniuſtā cauſā defēdat: excuſatur
ſm modū q̄ ignorātia excuſare pt̄. Si
vō in p̄ncipio credit cauſā iuſtā eē. et ĩ
ꝓceſſu appareat nō iuſta nō debet eaʒ
ꝓdere. vt. ſ. alterā ptem iuuet vel ſecre-
ta ſue cauſe alteri pti reuelet. Debʒ eti
am cauſā deſerere. vł eū cui⁹ cauſā agit
ad cedendum inducē. ſiue ad cōponen-
dū ſine aduerſarij damno. Hec omnia
Tho. A. Jdem in ſū. con. eo. ti. q. clxxj.
B. Porro ĩ cauſa q̄diu dubia eſt bene
poteſt aduocat⁹ patrocinari. ſm Wil.
Quis ē debit⁹ modus aduocādi? R.
ſm Ray̆. vt nō ꝓducat falſa inſtrumē-
ta neq̄ʒ falſos teſtes ſeu corruptos. neq̄ʒ
mentiat̄. neq̄ʒ inducat falſas leges aut
quaſcūq̄ʒ ꝓbationes. neq̄ʒ q̄rat in g̃ua-
mē alterius ptis dilatōes nō neceſſari-
as. Jtē q̄ fidelit̄ (q̄tuʒ iuſtitia ꝑmittit)
cauſā foueat nihil de ꝯtingētib⁹ omit-
tēdo. iij. q. vij. §. ſiq̄s aūt. et ar. ex̄t ō te-
ſtib⁹. ĩtimauit. C. de iudi. l. ꝓperandū. §.
illo ꝓculdubio. iiij. q. iiij. c. j. et. ij. Jtē n̄
ꝓcaciter vł vociferādo. q2 ꝓpter hoc im
pedit̄ ꝓceſſus. v. q. iiij. in loco. iij. q. vij.
ſiq̄s adeo. A. §. eſt. et ibi dr̄. Siq̄s adeo
ꝓcax fuerit. vt n̄ rōe ſ ꝓbris putʒ eē cer
tādū opīonis ſue ðtrimētū patiet̄. B.

Jtē dic Tho. ſcđa ſcđe. q. lxxj. q̄ aduo-
cato defendēti cauſā iuſtā licituʒ ē pru-
dent̄ occultare ea q̄b⁹ ĩpediri poſſet ꝓ-
ceſſ⁹ ei⁹. Nō aūt licʒ ei vti aliq̄ falſitate.
Utrū aduocat⁹ poſſit petere ſalariū
R. ſm Ray̆. Pōt moderatū. ſiue ab ini
tio faciēs pactuʒ ſiue poſtea finita cā.
Et attendi debet moderamē ſalarij ſm
quātitatē cauſe. laboreʒ aduocatōis. et
ꝯſuetudinē regiōis et ſciāʒ ⁊ honeſtatē
aduocātis. iij. q. vij. §. apud vrbē. et ar.
xij. q. ij. vulcane. et. c. ꝯceſſo. ex̄t ō p̄bē.
de mł̄ta. ō. circa ſublimes ⁊c̄. diſ. lxj. mi
ramur. Con. Tho. ſcđa ſcđe. q. lxxj. Sʒ
caueat aduocat⁹ ne petat ſalariū cū g̃-
ui damno litigatoris. iij. q. vij. §. atten
tur. Jtē q̄ cauſa ĩcepta et nō finita fa-
ciat pactū cū litigatore: quē in ꝓpriā re
cepit fideʒ. q2 poſſet eſſe occaſio magni
mali. iij. q. vij. §. p̄terea nō licet. Nā qñ
videret cām in ꝑiculo: cogēt clientuluʒ
ĩire pactū ⁊ dare ſalariū ad libitū. Jtē
nūq̄ licʒ aduocato paciſci de certa pte
litis. puta de decima vel cētēſima. C. de
poſtu. ſiquis aduocatoꝝ. Q. ſi nullū pa
ctū certū fuit de ſalario: pt̄ aduocatus
ĩplorare auxiliū iudicis ꝓ ꝯpetēti ſala
rio. ff. ō vari. et extor. cog. l. j. §. ĩ one-
rarijs. A. Aduertendū q̄ aduocato cir
ca ſalariū nō licʒ excedere ꝯſtitutā ſū-
mā. ſ. centū aureos ſm leges. ff. de va-
⁊ extor. cog. l. j. §. ſi cui. Sʒ ſm Grego
riū decimū. libras. xx. vt ĩ ſū. con. li. ij.
ti. v. q. clxxiij. vbi etiā ſup̄dcta oīa ō ſa
lario. ſm Ray̆. et ei⁹ glo. et Hoſti. po-
nuntur. Sed illa conſtitutio Gregorij
hodie videtur ſublata per prohemium
ſexti. vbi tolluntur omnes priores con
ſtitutōnes poſtea nō confirmate. B
Utꝝ aduocat⁹ teneat̄ g̃tis p̄ſtare pa
trociniū ĩ cā pauꝑuʒ. R. ſm Tho. ſcđa
ſcđe. q. lxxj. Dic idē ē dicendū qđ ō alijs
opib⁹ miſcđie dr̄. Null⁹ ei ſufficit oīb⁹
ĩdigētib⁹ opē miſcđie ĩpendē. et iō ſicut
Aug⁹ dic. j. de doctrina xp̄iana. Cū oīb⁹
ꝓdeſſe n̄ poſſis: his potiſſie ꝯſulēdū ē q̄
ꝑ locoꝝ vel tpm vel quarūlibet reꝝ op
portunitatib⁹ ꝯſtricti⁹ tibi q̄ſi q̄dā ſor-
te iūgunt̄. Dic aūt ꝑ locoꝝ opportuni-
tatib⁹. q2 nō tenetur hō ꝑ mundū que-
rere indigētes q̄bus ſubueniat: ſʒ ſuf-
ficit q̄ eis q̄ ſibi occurrit miſcđie opus

īpēdat. Addit autē. ⁊ rpm. q꞉ nō tenet
hō future neceſſitati alteri⁹ ꝓuidē. ſed
ſufficit ſi ī pn̄ti neceſſitate ei ſubueīat.
Subdit aūt. vl' quarūlibꝫ rex. q꞉ hō ſibi
ꝯiūctis quacūqꝫ neceſſitate maxie debꝫ
curā īpendē. Quibꝫ tn̄ ꝯcurrētibꝫ r̄ſtat
vtꝝ aliq̄s tantā neceſſitatē patiat̄ q̄ n̄
ī ꝓmptu appareat quō poſſit aliť ei ſb-
ueniri. et ī tali caū tenet̄ ei op⁹ miſcđie
īpendē. Si aūt appareat quō ei aliť ſb-
ueniri poſſit. vl' p ſe vl' p aliā pſonā ma
gis ꝯiūctā. vel maiorē facultatē hn̄tē
nō tenet̄ ex neceſſitate īdigenti ſubue-
nire. ita q̄ nō faciēdo peccet. q̄uis ſi ſb-
uenerit in tali neceſſitate laudabiliť fa
ciat. Vn̄ aduocat⁹ nō tenet̄ ſp cāe pau
puꝫ patrociniū p̄ſtare: ſꝫ ſolū ꝯcurren
tibꝫ ꝯditōibꝫ p̄dictis. A. Idē ī ſū. con.
li. ij. ti. v. q. clxxiiij. Et ītellige p̄dcta cū
hoc q̄ lꝫ poſſit paupi p aliū ſubueniri.
tn̄ ſi ei nō ſubuenit̄: null⁹ ſubuenire po
tēs excuſaret̄. lxxxvj. diſ. paſce. Jō nul
laten⁹ dꝫ aduocat⁹ q̄ pt̄. ꝑmittē iuſticiā
paupuꝫ depire ſm Ray̆. q̄ dic̄ q̄ aduo-
cat⁹ p miſabilibꝫ pſonis q̄ ꝓpter defectū
aduocati quē n̄ pn̄t ꝯducē amittūt cās
et grauāt̄ iniuſte: tenet̄ aduocare ⁊ de
ſua ſcīa elemoſinā dare. xj. q. iij. paup.
Con. vl. et Hoſti. vt ī dcta. q. clxxiiij. B

In q̄bꝫ caſibꝫ ⁊ de q̄bꝫ aduocat⁹ tene-
at̄ ad reſtitutōꝫ. Re. ſm Ray̆. ꝑmo q꞉ o-
mniū q̄ illi ꝯ q̄s aduocabat ꝓpter ipſius
patrociniū īiuſte amiſerūt ſeu dānifi-
cati fuerīt. Vn̄ ſi p cauillatōꝫ ſuā abſtu
lit aduerſario bonā cāꝫ vel etiā ſi ipm
ḡuauit petēdo dilatōꝫ ſupfluā. vl' alle-
gādo falſū ⁊ ꝯ ꝯſciāꝫ. vel faciēdo cauil-
loſā poſitōꝫ. vl' īſtruēdo falſū teſtē. aut
inſtruēdo cliētulū de negādo v̄itatē et
ſimilibꝫ: tenet̄ aduerſario ad īteresse.
Itē tenet̄ illis q̄bꝫ p̄ſtitit auxiliuꝫ ſi ꝑpē
ſuā īfidelitatē vel negligentiā vl' īpru-
dētiā amiſerīt. Et hoc q̄n̄ iactabat ſe ſci
entē ⁊ n̄ erat. vt dic̄ Wil. A. Itē ī ſū. cō.
eo. ti. q. clxxv. Vbi et̄ dr̄ ſm. ray̆. q̄ ſilr
tenet̄ ſi extorſit ſalariū vn̄ n̄ d̄buit ex-
torq̄re. vl' ſi vlt̄ q̄ d̄buit hr̄e extorſit. B

Affinitas ſm Ray̆. ē

ꝓximitas pſonaruꝫ ex carnali
copula proueniens om̄i carēs
parentela. De hoc plene dicet̄ īfra. ītēr
īpedimēta m̄rimonij. īpedimētū xiiij.

Alchimia. De auro et

argēto alchimico vtꝝ poſſit vē
di vel emi. vide īfra emptō. §. v.

Alea. De omni ludo

alee. vide īfra. lud⁹ alee. p totū.

Alienatio rei eccleſie

īmobilis nō valet niſi in certis
caſibus. et debita forma ſuata. ꝑmo q̄-
dē propter debitū vrgēs. x. q. ij. §. hoc
ius. A. Quādo aliūde ſolui non poteſt
vt ibi. B. Item ꝓpter r̄demptōēꝫ capti-
uorū. Item ꝓpter paupes paſcēdos tem
pore famis. xij. q. ij. auruꝫ. et. c. gloria.
Itē ꝓpter eccleſiā edificandā aut ꝓpter
cimiterium ampliandū. Item vt ema-
tur aliquid magis vtile. Hec poſſūt ha
beri. xij. q. ij. ſine exceptōne.

Forma alienādi variat̄ ſm varieta
tē eccleſiarū. ſcꝫ epiſcopaliū. monaſte-
rioꝝ et ꝓchialiū. Colligunt̄ tn̄ om̄s
forme in dicto. c. hoc ius. et. c. ſiquis e-
piſcopus. et. xij. q. ij. placuit. A. Adde ⁊
in. c. alienatōēs. et. c. abbatibꝫ. ⁊. c. ſine
exceptione. B. Sꝫ et Wil'. ſpecificat di
cēs ſic. Epiſcopus res ad menſā ſuā p-
tinētes vel res cathedralis eccleſie non
poteſt alienare ſine cōſēſu capituli. etſi
res ſit modica. ⁊ neceſſitas magna: nō
eſt neceſſarius ꝯſēſus capituli. xij. q. ij.
t̄rulas. Nec abbas res moāſterij ſine cō
ſenſu ep̄i et ꝯuētus ſui. Nec p̄ſbiter ꝓ
chialis ſine ꝯſēſu ep̄i ſui ſm q̄ dicūt ca-
pitula ſupius allegata. Hoc de rebꝫ im
mobilibꝫ. Secus de mobilibꝫ ī quaꝝ ali
enatōe hmōi ſolēnitas n̄ req̄rit̄. A. Itē
in ſū. con. li. j. ti. xiiij. q. xvij. B. Ita tn̄
q̄ nullus p̄lat⁹ religioſus poteſt vendē
redditus. ſeu ꝯcedere alicui ad vitā vl'
ad certū tēpus. niſi neceſſitas vel vtili-
tas loci expoſcat. et de cōſenſu conuen-
tus. vel ſi ꝯuentum non habeat de con-
ſenſu p̄lati ſui. vt in cle. monaſterioꝝ.
de re. eccleſ. nō alie. A. Ibi tn̄ declarādo
ſubdit̄. Vex p̄miſſa ad locatōēs vl' etiā
redditū aut fructuū venditōēs ad tē-
pus modicum faciendas declaramus n̄
extendi. B

Aliēatōēs reꝝ eccl'iaꝝ fcē a ſciſmati
cis vl' ītruſis n̄ valēt. ext̄. d̄ ſciſma. c. j.
xij. q. ij. aliēatōēs. ⁊ tenēt̄ r̄ſtituē loca ⁊
res ⁊ fruct⁹ ꝑceptos ⁊ q̄ ꝑcipi potuiſſet. a

ſ. a iuſto poſſeſſore. vt in. c. q̄uis infra al
legato. B. ſic̄ et q̄libet raptor. ex̄t ꝺ reſti.
ſpo. q̄uis. Et q̄ initiāt̄ talib⁹ alienatōib⁹
excoīcat⁹ ē. vt īfra excoīcatō. j. §. ij. ī fi.
¶ Si poſſeſſio data fuit eccleſie ea ꝯdi-
tōe ne alienet̄. an aliq̄ cāū alienari poſ-
ſit. vide īfra ꝯditio. §. iij. Alienare q̄daꝫ
ſua nō p̄nt. infra. ludus alee. §. v.

ALtare nō debet eſſe li-
gneū vel terreū ſꝫ lapideū. ꝺ ꝯſe.
diſ. j. altaria. Idē Tho. ī. iiij. diſ.
xiij. Q ſi ad celebrandū miſſā nō habeat̄
altare ꝯſecratū. ſaltē habeat̄ ꝑuula tabu
la lapidea ꝯſecrata q̄ dr̄ altare viaticū. ī
q̄ ꝯcedit̄ epīs et eoꝝ ſupiorib⁹ ī itinē ce-
lebrare ꝛ celebrari facē vbicūqꝫ. ex̄t ꝺ p̄-
ui. qm̄. li. vj. Idē ꝯcedit̄ p̄dicatorib⁹ ꝛ mi
norib⁹. ſine tn̄ p̄iuditio ꝓchialis eccle-
ſie. ex̄t de p̄ui. ī his. De conſecratōne al-
taris: habetur infra conſecratio iij.
¶ Licitū ē p̄ſbiteris īſtruē altaria ī ec-
cleſia nō ꝯſecrata: ſꝫ ī ꝯſecrata nō licꝫ ni
ſi de licentia epī. ar. diſ. lxviij. q̄uis. et de
ꝯſe. di. j. nullus p̄ſbiter. Eodē mō ſine cō
ſēſu epī nō ſūt altaria deſtruēda. ar. ꝺ cō
ſe. diſ. j. c. eccle. ꝛ. c. placuit. A. Idē ī ſū.
con. li. iij. tit. xxiiij. q. cxlviij. In p̄dictis
iurib⁹ n̄ vꝫ ꝓbari q᷑ p̄ſbiter poſſit erigē al
taria ī eccl'ia nō ꝯſecrata. niſi a ꝯrio ſen
ſu illius. c. null⁹ p̄ſbiter. Et tenet glo. in
dicto. c. q̄uis. B. Qui altari ſeruit: de al-
tari viuere debꝫ. xij. q. j. ex his.

AMbitio quid eſt. R⁹
ſm Tho. ſcd̄a ſcd̄e. queſt. cxxxj.
Ambitio ē īordinat⁹ appetit⁹ ho-
noris. Qui q̄deꝫ p̄t eē inordinat⁹ triplici-
ter. Primo mō p̄ hoc q᷑ aliq̄s appetat te-
ſtimoniū de excellētia quā nō habet. qd
eſt appetere honorē ſupra ſuā ꝓportioneꝫ
Secundo mō p̄ hoc q᷑ honoreꝫ ſibi cupit
nō referēdo ī deū. Tertio mō p̄ hoc q᷑ ap
petitus eius ī honore ip̄o quieſcit. nō re-
ferēs honorē ad vtilitateꝫ alioꝝ. Propt̄
quod ambitio ſemper ē peccatū. A. Idē
in ſū. con. li. iij. ti. xxxiiij. q. cclxvj. B

ANgaria ꝛ perangaria
Hec duo ſūt quedā ſeruitutes ī-
penſe p̄ extorſionē ſupioris. Et ē
Angaria ſeruitus pſonaꝝ. Perangaria
do ſeruitus pſonaꝝ et rerū. videlicꝫ quā
facit quis ꝓprio ſumptu. vt dic Ray̆. A.
Albricus dicit q᷑ angaria ē ſuit⁹ pſona-
rū et rerū. cū quis facit ꝓprio ſūptu ſm
Ray̆. goff. et Hoſti. Idē glo. in. c. nō mi-
nus. de īmu. ecc. dicit. q᷑ angarie dicunt̄
pſonalia obſeqa ꝓprijs ſūptibus preſtita.
Perangarie vbi pſona ſeruit ſūptib⁹ ali-
enis. Sꝫ de hoc nō ē multū curandū. B

APpellatio. Vtruꝫ lice-
at p̄ appellatōem iuditiū declina-
re. vide ſupra. accuſatus. §. iiij.
Poſt appellationē ſentētia excoicatōnis
lata nō valet. Etſi appellans nō pſequa-
tur: nō ꝓpter hoc ſententia ꝯualeſcit. Ta-
men excōmunicat⁹ nominati ſi infra tē-
pus ſtatutū appellationē nō pſequat̄ vt
debet: lapſo tēpore debet denūtiari. extra
de ſent. exco. licet. li. vj. A. Ibi dr̄. Exco-
municatus nominatiꝫ vel ſpecialiter et
expreſſe qui poſt appellatōeꝫ legitimam:
excōmunicatōnis ſententiā aſſerit in ſe
latā. ſi appellationē eandē īfra tēpus ad
ipam pſequendaꝫ ab hoīe vel a iure ſta-
tutū nō fuerit vt debuit pſecutus. lapſo
eodē tēpore excōmunicatus publice nū-
tiari debebit. B

APoſtaſia primo in ge-
nerali quid eſt: R ſm Ray̆. gof.
et Hoſti. Eſt temerarius a ſtatu
fidei. obedietie vel religiōis receſſus. Et
dicitur quaſi poſtatō. id eſt retrograda
ſtatio. A. Idem in ſū. con. li. j. ti. vij. q. j.
B. Triplex eſt apoſtaſia. ſcꝫ pfidie. qua
videlicet recedit quis a fide. vt Julianus
apoſtata. De hac habet̄. ij. q. vij. nō po-
teſt. Idē inobedietie qua. ſcꝫ quis tranſ-
greditur ſpontanea volūtate preceptū.
vt Adam et Eua Geñ. iij. Similiter ꝛ q̄
ſacris canonibus obedire cōtemnit. De
hac. xj. q. iij. alieni. extra de ma. et obe.
ſiquis. Idē irregularitatis. Et hec ē du-
plex. Vna qua quis recedit a ſtatu cleri-
cat⁹. Altera qua quis recedit a ſtatu aſ-
ſūpte religionis. xlviij. diſ. q̄tūlibet. xvj.
q. j. legi. A. Idē ī ſū. con. eo. ti. q. ij. B

APoſtaſia ſecūdo. ſ. a
fide. Sciendū q᷑ cū apoſtata a fi
de ſit hereticus et infidelis. ipſo
iure excōmunicat⁹ ē. extra de hereticis.
ad abolendā. Idē res taliū confiſcantur
et ipi amittūt factionē teſtamēti. nec eti
am pacta penitētia: in ſtatum priſtinuꝫ

redeunt. C.eo.l.ij.et.iiij. A. Melius hoc
ꝓbatur eo.ti.gazaros.q̄ ē cōſtitutō Fre
derici. Et hodie fit iſta ꝯfiſcatio ipo iure
extra.ď heret.cū ſm.li.vj. B. Et debēt re
cipi ſicut heretici.de q̄bꝫ infra.hereticus
j.§.xiiij.qui incipit. Qualiť heretici ꝛc.
Item ſūt infames et repelluntᷣ a dignita
tibꝫ et alijs multis.ext.de iuriur. quere⸗
lā.vj.q.j.īfames.ď ꝯſe.di.iij.celebritatē
A. Al's incipit. Die dñica. Et idē dr̄ ī ſū.
con.eo.ti.q.iij.et.q.iiij.ſm Ray. B
¶ Quid de his qui licet interius ſūt fidē⸗
les tamē ꝓpter timorē faciūt exterius ali
quē actū infidelitatis.puta reuerentiam
ydolis: R. ſm Ray. Tales licet nō ſint a⸗
poſtate nec heretici mortaliter peccant
quantuſcūqꝫ fuerit metus.qꝛ ſm Aug.
Sanctius ē mori fame q̄ veſci ydolatico
xxxij.q.iiij.ſicut ſancti⁹. Con.tho.ſcda
ſcde.q.xxiiij. A. Idē ī ſū.cō.eo.ti.q.v. B
¶ Utꝝ liceat xp̄iano ī aliquo caſu ſumē
habitum īfideliū. R. ſm Wil. Poſſet hoc
fieri ex rationabili cauſa.ſicut ⁊ beatus
Sebaſtian⁹ ſub clamide militari xp̄i mi⸗
litiam gerebat abſconditā.hoc intelligē
dū eſt ſm eundem Wil.niſi eēt īſtitutuꝫ
aliquod determinatū ſignū ad cognoſcē
dum ꝓfeſſores alicuius ydolatrie: tūc eī
nō licēt. A. Idē ī ſū.con.eo.ti.q.vj. B

Apoſtaſia tercō. ſcꝫ in⸗

obediētie. Apoſtaſia īobediētie
eſt quādo quis obedire ꝯtemnit
p̄cepto dei ſiue canonū ſiue p̄latoꝝ.et ta⸗
lis infamis efficiť.et repelliť a teſtimo⸗
nio et debet excōmunicari.iij.q.iiij.ſiq̄s
a ſuo.xj.q.iij. ſi aūt nobis.etſi ꝑſtiterit ī
ꝯtumatia debet creſcē et pena. ext.vt li⸗
te nō conť.quoniam frequenter. A. Idē
in ſū.con.eo.ti.q.iij.ſm Ray. B. Si ať
redierit ſi nō fuerit excōmunicat⁹ reci⸗
pitur ad penitentiam.ſi fuerit excōmu⸗
nicatus: recipitur cuꝫ ſatiſfactione quā
excōmunicati tenentur facere iniuriam
paſſis.vt dr̄ ſupra.abſolutō iiij.§.iij. A.
Idem in ſū.con.eo.ti.q.iiij. B

Apoſtaſia quarto.ſ.ab

ordine clericatus. Talis apoſta⸗
ta fit multipliciter. Primo.ſ.di
mittēdo tonſurā coronam vel habitū cle⸗
ricalem.xx.q.iiij.c.j.ij.et.iij.et extra.eo.
c.j.et.iij. Item accipiendo vxorem.extra
de cle.ꝯiu.ex p̄te. Item cōuertendo ſe ad
negotia ſecularia.extra.de vi.et ho.cle.
ex litteris.et de ſen.exco.in audientia.et
ca.perpendimus.et talis ſi eſt in ſacris:
interim ab accuſatōne et teſtimonio tā⸗
q̄ infamis repellitur.ij.q.vij.alieni.iij.q.
iiij.beatus. Item interim ab dignitatem
vel ordinem ꝓmoueri nō poteſt.xvj.q.j.
legi.l.di.c.vlť. Item ſi admonitus ſe nō
correxerit: ē deponendus.xxj.q.iiij.ſine.
et ca.precipimus. Item interim caret p̄⸗
uilegio clericali ita q̄ verberans eū non
incidit in canonē. Hoc tamen intelligas
ſi poſt trinam admonitionē epiſcopi nō
ſe correxerit.vel ſeditōibus vl' enormita
tibus ſe immiſceat.extra eo.c.j.et ď ſen.
exco.cum non ab homine. A. De trina
monitōne non diciť his capitulis.ſed de
ſen.exco.ī audiētia. Et p̄dicta etiā notā
tur ī ſū.con.eo.ti.q.ij.⁊.q.iiij. B
¶ Qui primā tm̄ tonſurā accepit.vtruꝫ
poſſit eā deſerere. R. Licet ꝑ antiqua a⸗
liqua iura videatur ꝓhibitū: hodie deſe⸗
rere poteſt.tam de ꝯſuetudine q̄ de iure
extra .de coha.cle.et mu.c.vlť. A. Ibi de
hoc nil dr̄: ſꝫ vult allegare.c.vnū.de cle.
ꝯiu.li.vj. Et p̄dictis con.albric⁹. Sed de
hoc oli fuerūt opiniōes.vt ī ſuꝫ.con.li.
j.ti.vij.q.vij. Dimittēdo tm̄ tonſuraꝫ: oꝫ
eū eccleſiaſticū relinquere benefitiū.ex⸗
tra.de coha.cle.⁊ mu.ca. Johannes.vel
clericalē deferre tonſuram.vt ibi. B
¶ Clericus in minoribus ꝑdit priuilegi
um clericale ſi tranſiuit ad actum pror
ſus ordini ꝯtrarium: puta.factus eſt biga
mus vel miles.aut exercuit ſeua: puta.
recepit miniſteriū occidendi.mutilādi.
aut aduocandi in cauſis criminalibus.
diſ.lxxxiiij.quiſquis. A Inno.in.c.j.exť
de apoſta.dicit q̄ licet clericus fecerit ſe
militem.dūmodo non exerceat ſeua: pť
viuere clericaliter et priuilegijs clerica⸗
libus gaudere.cum hic actus nō ſit pe⸗
nit⁹ ꝯtrari⁹ ordini.ſicut nec ducere vir⸗
ginē.xxxij.diſ.feriati. Et ex dicto Inno.
patet q̄ nō ſufficit accipe offitium ſeua
exercendi.niſi illud executōni mandeť.
Nec etiam ſeua exercere ꝑ ſe priuat p̄ui⸗
legio clericali.niſi hoc fiat ex offitio.pu
ta iudicis vel executoris vel ſimilis.ſm
glo.ray.vt in ſū.cō.dicta.q.vij.ad fi. Et
ratio pť eſſe.quia licet cleric⁹ delinquat

ſeua exercēdo. tñ ex hoc regulariter non
ſubicit̄ curie ſecl'ari. ext̄. de cle. ꝯiu. c. v-
no. li. vj. B. Itē ꝑdit ſi nullo mō vult vi-
uē clericalit̄. qḋ ꝑ tria pt̄ patē. ꝑmo mō
ſi ſic ꝯbit: ſic ꝯuenit et ꝯuenit̄ ſicut lay-
cus. vadit ī exercitū. talliat̄ et ſuſtinꝫ a-
lia onera laycalia. Secūdo ſi tertio ad-
monitꝰ nolit ad clericatū r̄dire. Tertō ſi
ꝯuētꝰ coraꝫ eccl'iaſtico iudice excipit de
foro ſeculari. vel alit̄ ī iure cōfitet̄ ꝙ nō
vult clericaliter viuē. Si ūo ꝯtraxit cuꝫ
vnica ⁊ ūgine: nō omnino ꝑdit ꝑuilegiū
Uide īfra. clericꝰ ij. §. iij. ⁊ ſe. A. Ad ꝑdi-
cta facit qḋ notat Inno. ī dicto. c. j. extra
eo. Qḋ et ponit̄ ī ſū. con. dicta. q. vij. et.
q. viij. ponunt̄ omnia predicta. B

¶ Cū clerico qui exiſtēs ī ſacris defacto
duxit vxorē. ſi ad clericatū redeat poteſt
ep̄us diſpēſare. ext̄. qui cle. vel vo. c. j. ⁊
ij. A. Iſta diſpēſatio ē vt vtat̄ ordine pri
us rite ſuſcepto et etiā aſcēdat ad ſupio-
res. vt patet ī dictis capitulis. Et nō fit
niſi cū bene ꝯtrito. dicto. c. j. Cū eo ūo de
cuius penitētia dubitat̄: ep̄us nō pt̄ di-
ſpēſare niſi vt vtat̄ minoribꝫ ordinibus.
Nō aūt maioribꝫ: niſi tranſierit ad reli-
gionem. dicto. c. ij. et ibi glo. B

Apoſtaſia quinto. ſ. a

religione et hmōi. Apoſtaſia fit
ꝑ temerariā habitus dimiſſionē
cū aſſūptione ſecularis vite. Nō tñ ꝺbet
iudicari apoſtata ſiue fugitiuus etiaꝫſi
diu aut ad longinq̄ vaget̄. niſi poſtꝗ̄ ſic
viuit ꝙ animū redeūdi ſe depoſuiſſe oñ-
dit. ff. de re. mi. ꝺſertorē. §. emāſor. Tñ ꝑ
ſolā temerariā dimiſſionē habitus: excō
municatus ē. ext̄. ne cle. vel mo. vt ꝑicu-
loſa. li. vj. Qꝫſi redierit: recipiet̄ in mo-
naſteriū ſcḋm ꝙ in regula ꝯtinet̄. Hoc di-
co ſi monaſteriū regulariter viuat: alit̄
indiſtrictiꝰ monaſteriū cuꝫ vſufructu re
ruꝫ quas obtulerat priori monaſterio. q̄
res poſtea ad primū monaſteriū r̄dibūt
xxvij. q. j. ſiq̄ monachaꝝ. et. c. ſiquis ra-
puerit. xvj. q. vj. de lapſis. xviij. q. j. c. j.
Alij dicūt ꝙ res ſimpliciter erūt ſecundi
monaſterij. A. Primā tenet Ray. ⁊ Ho-
ſti. in ſū. con. li. j. ti. vij. q. iiij. vbi etiā ꝑ-
dicta ponunt̄ de receptōe redeūtis. Et ꝑ-
ma opinio ſatis videt̄ ꝓbari in dicto. c. ꝺ
lapſis. B. Qꝫſi nullū monaſteriū vult eū
recipe. dic vt infra religio j. §. ix. A. ſ. q̄
incipit. Quid ꝯſulendū. Et videt̄. §. ſepti
mus ſcḋm eius ꝯputationem. B

¶ Cuius ſūt bona que monachus apo-
ſtata acquiſiuit: R̄. Si abbas noluit eū
recipe. vel neglexit eū reuocare. et ſic ꝺ-
ceſſit: denegabit̄ monaſterio bonoꝝ re-
petitio ex quo malitōſe denegauit alimē-
ta. extra. ꝺ infan. et lau. c. j. lxxxvij. diſ.
c. vlt̄. Et ꝑtinebūt bona illa ad ſecundū
monaſteriū ſi ingrediatur: aliter ad epi
ſcopū. Et hoc intelligendū ſi ꝯuētus to-
tus deliquit in hoc. Aliter delictū ꝑſone
ñ debet redūdare ad damnū eccleſie. xvj.
q. vj. ſi ep̄us. Si ūo nō r̄enuit eū recipe:
tūc quicq̄d acq̄ſiuit: ſuo monaſterio ac-
quiſiuit. ſicut ſcḋꝰ dñō. xviij. q. ij. abbates
ff. de acq̄. re. do. etiā. Et eundē caſuꝫ vide
infra. religio j. §. viij. A. ſcꝫ qui. incipit.
Quid de his. Et idem ponituꝛ in ſū. con.
li. j. ti. vij. q. xv. et. xvj. B

¶ Monachus fugitiuus ſi nō vult redi-
re. vel habitū reaſſumere: debet capi. et
ſub graui cuſtodia carcerari. extra. de a-
poſta. a nobis. A. Ideꝫ in ſū. con. eo. ti.
q. xvij. ſcḋm Goff. et hoſti. B

Aqua benedicta. vtrū

ſit ſacramentum: R̄. ſcḋm Tho. in
iiij. diſ. ij. Nō: ſed eſt ſacramen-
tale quaſi quedā diſpoſitio ad ſacramē-
tū. Nō eñi ordinat̄ directe ad remediuꝫ
ꝑſtandū: ſed ad remouendū ꝓhibēs. Uñ
dat̄ ꝯ demonū neq̄tias ⁊ venialia. ⁊ ꝯtra
omne qḋ impedire pt̄ etiā effectū ſacra-
mentorū. Et vt dicūt Pe. ⁊ al. Remiſſio
venialiū que fit ꝑ aſꝑſionem aque bene-
dicte: nō fit ꝑ modū ſacramēti: ſꝫ ꝑ mo-
dū meriti. Uñ (vt dictū ē) ñ ē ſacramen
tū. A. Idē ī ſū. con. li. iij. ti. xxiiij. q. ij. B

¶ Quid cū aqua benedicta apponit̄ nō
benedicte: R̄. ſcḋm tho. ī. iiij. diſ. xij. Totū
ē benedictuꝫ. ūtus eñi q̄ acquiſita ē aque
ex benedictōe: ꝑuenit ad aquā additaꝫ.
Idē dic Pe. ſicut et ꝯtigit de oleo ꝯſecra-
to. infra. oleū. §. iij. A. Idē in ſū. con. eo.
ti. q. iij. Intellige ſi aqua bñdicta ſit ma
ioris quātitatis. qꝛ duobꝫ ꝯcurrentibus
ꝑualet quod maius eſt. ff. de ſtatu. ho. l.
querit̄. Secꝰ ſi eſſet quātitatis minoris
vel equal'. ſicut ⁊ ꝺ ſacramēto eukariſtie
dicitur. dum apponitur vinum non ꝯſe-
cratum conſecrato. infra. eukariſtia ij.
ad fi. B

ARbiter. Cũ ab vno de
pluribus arbitris vel iudicibus
alijs pñtibꝫ ⁊ mãdantibꝫ ſcripta
ſnīa recitat̃ ꝑinde ẽ acſi ab oĩbꝫ eẽt reci
tata. oportet aũt vt qui recitat: nõ vtat̃
verbis ſingularis numeri: ſꝫ pluralis di
cẽdo. Nos tales arbitri vel iudices pnũ⸗
tiamus ⁊c̃. niſi in arbitris ſuꝑ electõe q̃
debet fieri ab vno vice oĩm. extra. de ſen.
et re. iu. cum ab vno. li. vj. De hoc infra.
electio ij. §. v.

ARchidiacon⁹. Quod
eſt ei⁹ offitiũ: Rñ. ſm Ray. Circa
offitia archidiaconi. ꝑpoſiti vel
decani. fere quot ſũt eccleſie: tot ſũt ꝯſue
tudines. ex̃t. de ꝯſue. cũ olim. ĩ fi. ⁊ d̃ ex⸗
ceſſ. ꝑla. ad hec. Si tñ vis ſcire quid iura
dicũt de talibꝫ. vide. xxj. diſ. cleros. et. x⸗
xv. diſ. plectis. et ex̃t. de offitio archi. per
totũ. A. Precipue. c. j. et. ij. Et idẽ ponit̃
ĩ ſũ. con. li. iij. ti. xxvij. q. viij. B

ARchiepiſcop⁹. A qui⸗
bus et vbi debet ꝯſecrari archie⸗
piſcopus. vide infra. conſecratio
primo. §. penult̃. et vltimo.

Archiepũs pt̃ ꝯpellẽ ſubditũ ſui ſuf⸗
fraganei ad ſuſcipiẽdas cõmiſſiões eius
in cauſis niſi vbi ſit ꝯſuetudo. ex̃t. de foro
ꝯpe. romana. li. vj. et ex̃t. de offi. or. pa⸗
ſtoralis. Suꝑ quo. c. dĩc. Hoſti. ꝙ cũ ar⸗
chiepõ ſubſit epũs quia pingui⁹ius ha⸗
bꝫ in eũ quã in ſubditũ: poteſt archiepi
ſcopus epm̃ cogere vt cõpellat ſubditũ
ad ſuſcipiendũ. Etſi epũs ĩ certũ tp̃s ſibi
aſſignatũ hoc facere neglexerit neq; ali⸗
quod iuſtũ ꝑtenderit: demũ pt̃ cogere v⸗
trũq;. ar. ex̃t. de offi. or. quãdo. in fi. et. c.
irrefragabili. §. exceſſus. Con. ber. etiãſi
ab epõ appellatũ fuerit. A. Hoc dĩc Ber.
in dicto. c. paſtoralis. Et idẽ ponit̃ in ſũ.
con. li. iij. ti. xxvij. q. iiij. Sed ꝯ ꝑdicta fa⸗
cit. qr cũ quid ꝓhibet̃ alicui vna via ad
id alia nõ admitti debet. vt. ĩ. c. cũ quid.
d̃ reg. iu. li. vj. Nec allegata iura multũ
faciũt. nã loquuntur in correctõne deli⸗
ctoꝝ et nõ ĩ ꝯmiſſione cauſarũ. Ideo in
non exceptis ſtam⁹ regule. videlicet ꝙ ar
chiepiſcop⁹ nullã habet ptãtem in ſubdi
tũ ſuffraganei ſui niſi in expreſſis dc̃to
ca. paſtoralis. Ideo hoc caſu ꝯſulerẽ ar⸗
chiepõ ꝙ ñ cogẽt. ſꝫ ſubdito ꝙ obediret.

B. Sed hic ſciendũ ꝙ iure nouo archie⸗
piſcopus cauſas q̃ ꝑ appellatõꝫ vl̃ alio iu
re metropolico deferunt̃ ad ipm̃: nõ pt̃
audire ſeu cõmittere alubi ꝙ ĩ ſua ciui⸗
tate vel dyoceſi. aut in eis in q̃bus appel⸗
latũ exiſtit. vel cauſe ipe ꝯſiſtãt. niſi ali⸗
ud ſibi ꝯpetat de ꝯſuetudine. ex̃t. de offi.
or. vt litigantes. li. vj.

Archiepũs nõ habꝫ iuriſdictõꝫ ĩ ſub⸗
ditos ſuffraganei ſui niſi ĩ q̃buſdã caſibꝫ
q̃ notant̃ ex̃t. de offi. or. paſtoralis. A. ſ.
in glo. B. ꝑmo q̃dem cũ deuiãt ĩ diuinis
offitijs a ꝯſuetudine metropolitane ec⸗
cleſie. xij. diſ. de his. Itẽ quãdo ſubditus
epĩ delinquit in dioceſi archiepĩ. vj. q. iij.
placuit. In hoc enĩ caũ efficit̃ aliquis d̃
iuriſdictõe alteri⁹ cuiuſlibet. Itẽ ſi habꝫ
ꝑdiũ ĩ dioceſi ſua. ex̃t. de foro ꝯpe. c. vlt̃.
Et iſte etiã caſus ꝑtinet ad quecũq; ali⸗
um. Itẽ ſi cã defert̃ ad eũ ꝑ appellatõez.
ex̃t. de offi. le. c. j. et de offi. or. duo. Item
cũ abſolutus ab archiepõ nõ vult parẽ
epiſcopo. ex̃t. de offi. or. ad reprimendã.
A. ſ. ſatiſfaciẽdo epõ ſuꝑ excõmunicatõe
q̃ ab epõ fuerat excõmunicat⁹. nec d̃ ex⸗
coĩcatõis ꝯſtat ĩiuſtitia: ſꝫ ab archiepõ
fuerat abſolut⁹. qr epũs eũ abſoluere no
lebat. Ideo ſi epõ ſatiſfacere ꝯtẽnit: ar⸗
chiepũs eũ in excoĩcatõez reducit. vt ibi
B. Itẽ ſi criminalis cã ſit ĩter epiſcopũ
et clericũ ſuũ: debet deduci ad ſynodum.
in q̃ ꝑeſt archiepũs. vj. q. ij. c. j. Itẽ ſi cle
ricus habet ciuilẽ cãm ꝯ epm̃ ſuũ. xj. q.
j. ſi cleric⁹. Itẽ qñ ẽ epũs negligens ĩ eo
qđ facere debet. A. ſ. ad curã eccl̃ie ⁊ aĩa⸗
rũ. B. xj. q. iij. cũ ſim⁹. ex̃t. de ſen. exco. ꝑ
tuas. et de appel. qua frõte. Itẽ qñ defun
cto epõ eccleſia ydoneos clericos nõ hꝫ.
xij. q. ij. nõ liceat. A. tũc enim archiepũs
hꝫ curã reꝝ eccleſie. vt ibi. B. Itẽ cũ eui⸗
dens ẽ ſententiã epĩ eẽ iniuſtã. ex̃t. de ap
pel. ſolicitudinẽ. A. Hoc quãdo a ſubdito
fuerit ad archiepm̃ querelatũ licꝫ nõ ap
pellatũ. tũc enĩ rõne euidẽtie pt̃ archie⸗
piſcop⁹ declarare ſubditũ iniuſte ab epi⸗
ſcopo excoĩcatũ. vt ibi. ⁊ poterit illũ ab⸗
ſoluere vel remittere abſoluendũ ab epõ.
qui ſi neglexerit: ipe abſolutõꝫ ĩpendat.
extra. de ſen. exco. ꝑ tuas. B. Itẽ cũ viſi⸗
tat ꝓuintiam. extra. de ꝑſcrip. cum ex of⸗
ficij. et de cenſibus. ſopite. ⁊ c. nuper. Per
ſolaꝫ vacationem epiſcopalis ſedis non

archiepus ſʒ capitulū ſupplet vices epi.
extra.d ſupplen.ne.pla.ſi epus.⁊.c.eccle
ſie li.vj. Similiter ſi epus ſit excoicat⁹.
ext.d ſupplē.ne.pla.romana.li.vj. Aut
capt⁹ a paganis.vt in dicto.c.ſi epus.A
De his caſibus latius dicit̄ i ſū.con.li.
iij.ti.xxvij.q.iiij. Sed quia nō multū oc
currunt in foro penitētie prolixius dice
re non curaui. h
¶ Sed nūquid poteſt archiepus eccleſie
cathedrali vacanti dare viſitatorem ſeu
adminiſtratorē:R̃ſ. Nō.niſi forte capitu
lū in tēporalibus et ſpiritualibus negli-
genter vel male adminiſtraret .tūc enī
vocato capitulo et cāe ſup hoc cognitōe
pmiſſa viſitatorē ſeu adminiſtratorē pōt
dputare. Qui q̄uis habeat legitimā ad
miniſtratōʒ in tpalib⁹ et ſpūalib⁹.tñ illa
benefitia q̄ ad ſolā collatōʒ epi ptinēt cō
ferre nō poteſt.ſi ab alio q̄ romano pō
tifice fuerit deputatus.extra.de ſupplen.
ne.prela.eccleſie.libro ſexto.
¶ Archiepus poteſt ſuā puintiā viſita
re.licet nō ſint eius ſuffraganei negligē
tes.et iterare viſitatōʒ et pcuratōes reci
pere nō obſtante ɔſuetudine ɔ̄ria. Et dū
viſitat.poteſt cōfeſſiones audire ſuffra
ganeoꝝ.abſoluere et penitentias iniun
gere.extra.de cenſibus. perpetuo.libro.
vj. Sed vtrū poſſit aliquid recipere.vi
de infra.viſitatio.§.ij.et.iiij. Et ibi plura
de eius viſitatione.§.j.et.iiij.
¶ Archiepus pt̄ ɔciliū celebrare requiſito
pmate.diſ.xcij.ſiqs eps vacās.i fi.⁊.ix.
q.iij.⁊.c.ij.⁊.iij.A. Poti⁹ dr̄.c.j.⁊.ij.h.
¶ Archiepus trāſiens p queuis loca ſue
puintie:poteſt facere ante ſe crucē por
tari.benedicere populo.in pontificalib⁹
celebrare et hmōi.A. In capitulo infra
allegato nil aliud pl⁹ ɔtinetur niſi q̄ di
uina offitia priuatim vel publice ibidem
poteſt audire.⁊ q̄ ea poteſt facere in ſua
preſentia celebrari ſine pontificalibus in
locis etiam exemptis. h. Similiter et e
piſcopus etiam in locis exemptis ſue di
oceſis.vt in cle.archiepo.de priuile.A.
Hec tamē debēt ſine piuditio et moleſtia
vl' ɔ̄ſuedine exēptoꝝ fieri.vt ibi. h

Arra ſiue ſubarratio.

Arre dicunt̄ anul⁹ pecunie ſiue
alie res date ſponſe.quaꝝ datio
ſbarratō vocat̄:pcipue qñ fit p anuli i
miſſionē(q̄ vulgo dſpōſatō dr̄.) Et ſiqdeʒ
fiant hec inter ſponſū et ſponſā.nō dico
ɔtrahuntur ſponſalia:ſed preſumitur p
matrimonio niſi pbet̄ ɔtrariū.vel eſſet
ɔ̄ria ɔſuetudo vl' repugnaret etas.vt no
tat̄ ext̄.de ſpon.ipu.tue. Si vo fiāt a p
entibus tūc ſola ſponſalia ɔtrahunt̄.vt
ibi dr̄.A.in glo.vbi hec ponunt̄.et ñ dic
glo.ɔtrahunt̄.ſʒ pſumunt̄ ſponſalia. Et
idē dr̄ i ſū.con.li.iiij.ti.j.q.ij.vbi hec ſi
militer notant̄.h. Et hoc itellige p mo
dū quo ſponſalia a pentibus ɔtrahi poſ
ſunt. Vide īfra.impedimentū xiij.§.fi.
¶ Arre ſponſalitie nō ſecuto matrimo
nio debent reſtitui hoc modo. Si matri
monium non fuerit ſecutū abſq̄ alteri⁹
culpa.vt ppter ſuperuenientē morteʒ.vl'
religionis ingreſſum et hmōi.reſtitui
debent arre ſimpliciter. Si vo nō fuerit
ſecutū propter culpam dantis perdit ar
ras. Si propter culpam recipientis:re
ſtituet eas in dupluʒ.C.de ſpon.l.arras
et.l.fi.A. Hoc eſt verum ſi accipiens eſt
maior.xxv.annis.vel ſi veniā etatis im
petrauit.⁊ eam in competenti iuditio p
bauerit.al's non tenetur niſi in ſimplū.
vt in dicta.l.fi. Et dictum duplū cuʒ ſit
pena non debetur in foro penitentie ni
ſi fuerit ad hoc facta cōdemnatio.vt po
teſt colligi ex notatis per glo.xij.q.ij.fra
ternitas.h. Et de hoc vide infra.ſponſa
lia.§.xij.qui incipit. In quibus.

Arrogatio. vide ſupra adoptio.

Ars. De arte notoria

vide infra.ſortilegiū ij.§.j. De ar
tificibus facientib⁹ et vendētib⁹ gladios.
baliſtas. venena.taxillos.aleas.ſerta.et
hmōi.vide īfra.negociatō.§.v.et ſe.

Aſſaſſin⁹. Aſſaſſini fu

erūt et forte adhuc ſūt quidā īfi
deles q̄ ex quibuſdā falſis opini
onib⁹ de facili mittebant̄ ad occidenduʒ
quēlibet xpianū.non curantes ſi ob hoc
occidendi eſſent ipi. Contra quorum pe
ſtem ſtatuit Inno.quartus.q̄ quicunq̄
princeps vel prelatus vl' alia perſona a
liquem xpianuʒ.p aſſaſſinos interfici fe
cerit vel mandauerit.etiamſi mors non
fuerit ſubſecuta. et qui aſſaſſinos rece
ptauerint vel occultauerint.nonſolum

excoicatõis et depoſitõis incurrāt ſniās
ipſo facto: ſʒ ſint etiā cū omnibꝫ ſuis bo-
nis xpianis expoſiti et ꝑpetuo diffidati
ita ꝙ exquo de p̄dictis vl' aliqua p̄dicto-
rū ꝓbabilius ꝯſtiterit documētis: nulla
alia excoicatõis. depoſitõis ſeu diffida-
tõnis ſentētia reqrat̄: ſʒ benefitia taliū
ꝑ illos ad q̄s ꝑtinet collatõ libere ꝯferā-
tur. ext̄. de homi. ꝓ humani. li. vj.

Aſtutia ſm Thomam

ſcďa ſcďe. q. lv. dī cū quis ad ꝯſe-
quendū aliquē finē bonū vl' ma
lū vtit̄ nō veris vijs: ſed ſimulatis et ap
parentibꝫ. Nō enī oportet etiā ad finem
bonū falſis vijs et ſimulatis ꝑuenire ſed
veris. Vn̄ aſtutia etiā ſi ordinet̄ ad bo-
nū ē peccatuʒ. ij Corint̄. iiij. Abdicam⁹
occulta dedecoris n̄ ambulātes ī aſtutia
neqꝫ adulterātes verbū dei. Aliqn̄ vō ꝓpt̄
ſimilitudinē accipit̄ ī bonū. ꝓuerb. j. vt
det̄ ꝑuulis aſtutia. ſʒ ꝓprie accipit̄ ī malo
ſicut et phs dicit. vj. ethicoꝝ. A. Ideʒ in
ſū. con. li. iij. ti. xxxiiij. q. ccxxxij. Aduer
tendū tn̄ ꝙ ſine mēdatio et leſione iuſti-
tie alteri⁹ licet vti vtili ſimulatõe. exem-
plo multoꝝ ſāctoꝝ patrū ⁊ ipſius xpi. vt
dicit Hiero⁹. xxij. q. ij. vtileʒ. B. De dolo
aūt et fraude q̄ ſūt ꝓpinqua aſtutie. vide
infra. dolus et infra. fraus.

Auaritia et cupiditas

vtruʒ ſit pc̄m. R. ſm Tho. ſcďa
ſcďe. q. cxviij. Dic. nā bonū hoīs
circa exteriora oportet ꝙ ꝯſiſtat in q̄dā
menſura. ſ. vt q̄rat habere exteriores di-
uitias. ꝓut ſūt neceſſaria ad vitā ei⁹ ſm
ſuā ꝯditõʒ. Et ideo in exceſſu eius mēſu-
re ꝯſiſtit peccatū. dū. ſ. aliq̄s ſup̄ debituʒ
modū vult eas acq̄rere. vel retinere. qđ
ꝑtinet ad rõnem auaritie. q̄ diffinit̄ eē i-
modrat⁹ amor habendi. A. Idē in ſū. cō.
li. iij. ti. xiij. q. j. B

¶ Sed vtꝝ ſit mortale. R. ſm Tho. vbi
ſup̄. Auaritia pōt capi dupliciter. Vno
mō ꝙ aliquis recipiat vel retineat iniu-
ſte res alienas. qđ ꝑtinet ad rapinaʒ vel
furtū. Et ſic ex ſuo genē ē peccatū mor-
tale. Cōtingit tn̄ in hoc caſu ꝙ ē venia-
le ꝓpter imꝑfectõʒ actus. ſicut ď furto dē
infra. furtū. §. iiij. Alio mō pt̄ accipi a-
uaritia ſm ꝙ importat iordinatū amo-
rē diuitiarū. q̄ ſi intantū creſcit ꝙ p̄fera-
tur caritati. vt. ſ. ꝓpter amorē diuitiarū
aliq̄s n̄ vereat̄ facē ꝯ̄ amorē dei ⁊ ꝓximi
erit peccatū mortale. Si aūt inordinatõ
amoris in hoc ꝯſiſtat. vt. ſ. hō ꝗuis ſuꝑ-
flue diuitias amet nō p̄ferat eaꝝ amorē
amori diuino. ſ. ꝙ ꝓpter diuitias nō velit
aliquid facere ꝯ̄ deū et ꝓximuʒ: ſic ē pec-
catū veniale. A. Ideʒ in ſū. con. eo. ti. q.
ij. ꝑ diuerſa verba. ſ. ꝙ auaritia aut oppo
nit̄ iuſtitie: et ē peccatū mortale. vt ī pri
mo mēbro. aut opponit̄ liberalitati et eſt
mortale vel veniale. vt in. ij. mēbro. Sed
de hoc pleni⁹ dī in q̄driga. B. Auar⁹ ſeu
cupidus ordinari nō debet. Vide infra. or
dinandus. §. xj.

Baptiſm⁹ p̄mo quo

ad ſubſtantiā ⁊ formā. Quid
ē baptiſmus? R. Eſt ablutio
facta ſb p̄ſcripta forma v̄boꝝ.
vt ponit mgr̄. iiij. ſniaꝝ diſ. iij. vel q̄ eo-
deʒ mō ſm Aug. Baptiſmus ē tinctio ī
aqua v̄bo vite ſanctificata. De cui⁹ ſub-
ſtātia ſūt tria. ſ. materia elemēti. forma
verbi. et intētio miniſtri copulās formā
materie. Vn̄ Aug. Accedit verbū ad ele
mentū et fit ſacramētū. j. q. j. ďtrahe. A.
Ideʒ in ſū. con. li. iij. ti. xxiiij. q. ix. B

¶ Baptiſmi forma hec ē. Ego te bapti-
ʒo in noīe patris et filij ⁊ ſpūſſancti. ex-
tra de bap. c. j. A. In ſū. cō. eo. ti. q. x. ad-
dit̄ Amē. Dr̄ tn̄ ibi. ꝙ n̄ ē ď ſubſtātia. B

¶ Sed quid ſi mutet̄ hec forma? R. ſm
Tho. in. iiij. diſ. iij. Nulli licet mutare ꝗ̄-
tū ad id qđ ē de eēntia forme. Etſi muta-
tur: nihil agit̄: ⁊ p̄ter hoc culpa incurri-
tur. Si vō aliquid qđ ꝑtinet ad formam
ex ſola determinatione eccleſie mutat̄.
nihilominus eſt ſacramentū: ſʒ culpa ī-
currit̄. Vel ab apoſtolis q̄ baptiʒabant
in noīe xpi: nō fuit mutata forma ꝗ̄tuʒ
ad intellectū. quia in xpi noīe tota trini
tas intelligit̄: ſʒ ſolū ꝗ̄tū ad vocem. Nec
hoc ipm̄ potuiſſent niſi ex familiari con
ſilio ſpūſſancti. Ratõ aūt mutatõnis fu
it. vt nomen xpi amabile redderet̄. Hoc
etiā nunc eccleſia poſſʒ ſi ſpetiale perce-
ptū a ſpūſācto haberet. nō aūt ꝓpria au-
ctoritate. Vnde mō ſic dicendo non eſſet
baptiſm⁹. ꝗuis quidam ꝯ̄triuʒ dicāt. A.
In. c. a quodā. de ꝯſe. diſ. iiij. dī ꝙ bapti-
ʒatus in nomine xpi nō ē rebaptiʒand⁹
q̄a tenet baptiſm⁹. licʒ nō debuerit fieri

ſm glo. ibi. B. Quid ſi dicat̃. In nomīe trinitatis? Nō ē baptiſm⁹. q̄z nō exꝑmūtur ꝑſone: ſʒ ſolū numer⁹ ꝑſonaꝝ. Similiter nō ē baptiſm⁹ ſi dicat̃. In noīe genitoris ꝛ geniti et ꝓcedētis ab vtroqꝫ. quia genitoꝛ nō ſignat ꝑſonā patris ſicut ipoſtaſim ſubſiſtentē: ſʒ ꝑ moduʒ act⁹. et iō nō ē eadē ſignificatio: nec eēt baptizat⁹. Et eadē ratio de alijs ē. Quis aūt nō ſit eadē vox ī greco et ī latino: tn̄ ē eadē ſignificatio. Vn̄ ī q̄libet līgua illa ꝑtinēt ad formā q̄ ꝑncipalius ſūt īſtituta ad ſignificanduʒ perſonas illas. A. Idem in ſum. con. eo. ti. q. xj. et. xij. B

Quid ſi verba ꝓferāt̃ coꝛrupte? R̄x. ſm Tho. vbi ſup̄. Aut facit aliquis ex induſtria: et ſic non videt̃ intendere quod eccleſia intendit: vn̄ nō eſt baptiſm⁹. Aut facit ex ignorātia vel defectu lingue. et tūc ſi tanta eſt coꝛruptio ꝙ omnino auferat ſenſū: nō ē baptiſm⁹. Si vō ſenſus remanet ē baptiſmus. vt dicendo patria et filia. ſicut habet̃ de ꝯſe. diſ. iiij. retulerūt. Et hoc ꝑcipue accidit ꝙ ſenſus non mutat̃ qn̄ fit coꝛruptio in fine. ſʒ mutatio ex ꝑte ꝑncipij variat ſignificatōʒ: et iō nō eſt baptiſmus. A. Hoc intellige vt plurimū. Si aūt occurreret ī aliq̄ līgua ꝙ coꝛruptō ex ꝑte ꝑncipij nō mutaret eandē ſignificatōʒ ſaltem ſm accomodationem vſus non vitiat baptiſmum ſm Pe. et in ſū. con. dicta. q. xj. B

Quid ſi aliq̄d ſubtrahat̃? R̄x. ſm Tho. in. iiij. di. iij. Si illud quod ſubtrahit̃ ſit de eſſentia forme nō eſt baptiſmus. ꝛ qui ſic baptizat: grauiter peccat. vtſi ſubtrahat̃ īuocatio triū ꝑſonaꝝ. vel expreſſio actus. vel expreſſio ꝑſone baptizate. Sʒ expreſſio ꝑſone baptizantis: nō ē de forma q̄tū ad neceſſitatē ſacramēti: ſʒ īſtitutōne eccleſie. Et iō ſi omittat̃. ego. erit baptiſmus: ſʒ peccat baptizans. A. Adde ſm Pe. et Al. ꝛ in ſū. con. dicta. q. xj. li. iij. ti. xxiiij. ꝙ erga ſubſtātialia ē diſtiguendū. quia ſi ſubtractio ſeu diminutō fit ex volūtate: vitiat baptiſmum. Si ex neceſſitate: pie credit̃ ꝙ ſūmus ſacerdos ſuppleat. vtſi puer moreret̃ an̄ꝙ ſacerdos verba forme ꝑficeret. vn̄ talis ſi moriat̃: in cimiterio ſepeliēdus eſt. Si vō ſuꝑuixerit: credo ꝙ ratione dubij ſub conditōne rebaptizandus eſt. B

Quid ſi addit̃ aliq̄d? R̄x. ſm Tho. vbi ſup̄. Duo hic obſeruāda ſūt. Primuʒ ex ꝑte addētis. q̄z ſi aliq̄d adderet intendēs illud eē de forma q̄ſi volēs nouū ritū adducē. ꝯſtat ꝙ nō ītendit ꝓferre formaʒ q̄ vtit̃ eccl'ia ꝛ ita nec facē qd̄ facit eccleſia q̄re nō eēt baptiſm⁹. Secus aūt eēt q̄ ex aliq̄ cā adderʒ vt ex deuotōe quadā. Secundū ē ex ꝑte ei⁹ qd̄ addit̃. q̄z ſi ē coꝛruptiuū forme: nō ē baptiſm⁹. ſicut ſi dicatur. In noīe p̄ris maioris et filij minoris: coꝛrūpitur fides quā forma ꝓfitetur. Si vō qd̄ addit̃ nō ē coꝛruptiuū forme. ſicut ſi addit̃. et beate marie: ꝓbabilius videtur ꝙ eſſet baptiſmus. A. Con. pe. et Al. Vt in ſū. con. dicta. q. xj. B

Quid ſi fiat interruptō? R̄x. ſm. Tho. in. iiij. ſen. diſ. iij. Si ſit tanta īterruptō ꝙ intercipiat intentōeʒ baptizātis: nō ē baptiſmus. ſicut ſi dicat̃. In noīe patris et interponat̃ longa fabula: ꝛ poſtea dicat̃. et filij. Si aūt fuerit ꝑua interruptō vtputa vbi nō coꝛrūpentis formaʒ. vt ſi dicat̃. In nomine patris omnipotētis. aut interruptō ſilētij aut tuſſis et hm̄oi quod intentōʒ nō diſcōtinuet: eſt baptiſmus. A. Ideʒ in ſū. con. dicta. q. xj. Vbi etiam additur ſm Tho. ꝙ ſi ſacerdos vl' baptizans dicat. Ego intendo te baptizare: nō ē baptiſmus. B

Quid ſi fiat tranſpoſitō? R̄x ſm Tho. vbi ſupra. Si eſt talis trāſpoſitio ꝙ mutet intellectuʒ nō fit baptiſmus. vt ſi dicatur. In noīe patris baptizo te et filij. Secus ſi nō mutat intellectū. vt ſi dicatur. In noīe patris et filij et ſpūſſācti baptizo te. Alij dicūt ꝙ q̄litercunqꝫ mutet̃ oꝛdo verboꝝ: nō videt̃ intellect⁹ mutari ꝛ erit baptiſmus. A. Pe. dicit. Si mutatio fiat ex ſimplicitate n̄ nocet. ſi ex malitia ſic. vt in ſū. con. dicta. q. xj. Tutius videtur hoc caſu rebaptizare ſub conditione ratione dubij. ſicut in ſimili ſupra dictū ē. B. De forma verboꝝ. quādo plures ſimul baptizant. vel qn̄ plures baptizant̃. vide infra. baptiſmus iij. §. ix.

Baptiſm⁹ ſecundo quo

ad materiā. Vtꝝ aqua permixta poſſit eſſe cōueniēs materia baptiſmi. R̄x. ſm Tho. in. iiij. diſ. iij. Permixtio poteſt eē duplex. Vna que tollit ſpeciē. ſ. qn̄ ꝑ alteratōʒ trāſit ī aliā ſpeciem

ſicut ꝑ putrefactōꝫ aliquā vł' digeſtiōeꝫ
trāſit in vinū. aut etiā ꝑ additōꝫ tantam
alteriꝰ liquoris. quo ſoluatꝛ ſpecies aque
ſicut ſi parū aque multo vino admiſcea
tur. Alia ꝑmixtio ē que nō tollit ſpecieꝫ
aque. ſicut quādo alteratur aq̄ ſm̄ aliqḋ
accidēs et manet ſpecies vt in aqua cale
facta. vel qñ aque additꝛ aliquid qḋ illi
nō cōmiſcetꝛ. ſicut ſi aliq̄ ſolida ponantꝛ
in aq̄. vł' ſi ſit ꝯmiſcibile ſicut aliquid hu
midū ē tam ꝑue quātitatis ꝙ in aquam
penitꝰ ꝯuertitꝛ. In aqua ğ p̄mo mō ꝑmi
xta nō pt̄ fieri baptiſmꝰ quia iā nō ē aq̄.
ꝑmixta aūt ſecūdo modo poteſt fieri. Vñ
in aqua maris pōt fieri. Similiter ī lexi-
uio et ī aq̄s ſulphureis. ⁊ ī alijs q̄ ex t̄ra
ꝑ aquā trāſeūt: nō mutantꝛ in aliā ſpeci
eꝫ. A. Idē in ſū. con. li. iij. ti. xxiiij. q. xiij.
vbi additꝛ ꝙ cognoſci pōt qñ mutata ſit
ſpecies aque vel nō ex raritate et denſita
te. vel qñ humor aliq̄s nō calefieret calo
re vel nō cōſtringeretꝛ frigore ſicut aqua
vt patet in vino. oleo. lacte et hmōi. Vñ
ſi aqua paludū eſſet intantū ingroſſata.
ꝙ recederet a vera raritate aque: nō eēt
baptiſmꝰ ſicut ſi eēt lutū. Similiter non
pt̄ fieri in brodio pinguiū et hmōi. q̄ in-
frigidata ꝯgelantꝛ. Nec in aq̄s q̄s faciūt
alchimiſte ad mutāda metalla. Dr̄ etiaꝫ
ibi ꝙ melius eēt ſi ſacerdos faceret fieri
aquā calidā. q2 ꝑuuli ita qñq3 penetran
tur frigore aque ꝙ ꝯtrahūt mortales in-
firmitates et moriuntur. B

Utrꝫ baptiſmꝰ aque poſſit in aliq̄ ſup-
pleri. Re. ſm̄ Pe. Secundū ꝯñem legē ñ
pt̄ ī ꝑuulis ſuppleri cū nō poſſint habere
vſū liberi arbitrij. Sed ſi ꝓ xp̄o occiderē-
tur pie creditꝛ ꝙ ſaluarētꝛ ſine baptiſmo
In adultis at̄ pt̄ ꝑ baptiſmū flamīs ſeu
ꝯtritōis. et ꝑ baptiſmū ſāguinis. i. marti
rij. Et hoc intellige quādo eſt articulus
neceſſitatis. nō ꝯtēptus religionis. Ideꝫ
Tho. in. iiij. diſt. iiij. A. Idem in ſū. con.
eo. ti. que. xx. B

Prohibitū eſt vt nō fiat baptiſmꝰ niſi
cū criſmate nouo. ſ. illiꝰ āni. p̄terq̄ ī ne-
ceſſitate mortis. Et punitꝛ ſacerdos ſi cō-
trafecerit. de conſe. diſ. iiij. ſiquis de alio
Idem intelligendū eſt de ꝯfirmatōne. et
tantomagis quādo ꝯfirmatio minoris ē
neceſſitatis q̄ꝫ baptiſmꝰ. ar. extra. de ſen.
exco. quoniam. li. vj.

Baptiſmus tertio quo
ad miniſtruꝫ. Debitus miniſter
baptiſmi ſm̄ oēs theologos ē ſa
cerdos. Sꝫ in neceſſitate q̄libet pt̄ bapti
zare vir ſiue mulier. ordinatꝰ et nō ordi-
natꝰ. fidelis et infidelis. dūmodo habeat
intentōꝫ baptizandi et ſeruet formā ec-
cleſie. Unde etſi nō credat ſacramentum
baptiſmi neq3 aliq̄d ſpirituale ibi fieri:
dūmodo in genere intēdat facē qḋ facit
eccleſia baptiſmus ē. Sꝫ tñ ſimplex cle-
ricus nō debet baptizare p̄ñte p̄ſbitero.
neq3 laycus p̄ñte clerico. neq3 mulier p̄ſē
te viro. Probantꝛ hec oīa de ꝯſe. diſ. iiij.
mulier. et ca. romanus. et. xxx. q. iij. ſuꝑ
q̄bus. Ideꝫ Tho. in. iij. ꝑte. que. lxvij. A.
Adde p̄dictis vt melius ꝓbentꝛ. de ꝯſe. di.
iiij. c. in neceſſitate. et. c. a quodā iudeo.
et. c. ſiue hereticꝰ. Predicta etiā notantꝛ
in ſū. con. li. iij. ti. xxiiij. q. xxvj. Ubi etiā
dr̄ ſm̄ Tho. ꝙ p̄ſbiter baptizare pt̄ p̄ñte
ep̄o. quia de offitio ſuo eſt. B

An baptiſmꝰ tradi poſſit a malis mi-
niſtris: Re. ſm̄ Pe. Dic. quia bonitas mi
niſtri nō ē de neceſſitate ſed de ꝯgruētia
Vñ dicit Augꝰ. ꝙ ꝑ ebrioſū. homicidā ⁊
ꝑ quecūq3 malū datꝛ baptiſmus ⁊ bapti
zatis totus effectꝰ baptiſmi cōfertꝛ. Idem
Al. et Tho. in. iiij. diſ. v.

Sed quid ſi ſacerdos nolit baptizare
niſi dato ſibi p̄cio aliquo: Re. ſm̄ Pe. et
Tho. in. iiij. diſ. v. A tali licet emē aquā
ꝓ baptiſmo. etiā ſi aqua cōſecrata ē: ſed
nō licet ꝓ baptiſmo dare pecuniā. nec ꝓ
ſe. quia in tali caū ſufficit baptiſmus fla-
minis. nec ꝓ alio. quia nō ſūt faciēda ma
la vt veniant bona Ro. iij. Tñ ī caū ne-
ceſſitatis ille q̄ gerit curā pueri licite pt̄
baptizare. vel a quocūq3 alio facere ba-
ptizari. vt ponit Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. c. A.
Idē in ſū. con. eo. ti. q. xxiiij. Ubi etiā ſb-
ditꝛ. Al. dicit. ꝙ ī tali caū licet redimere
vexationē ſui iuris. et ꝓ ſe ſi baptizandꝰ
ē. ⁊ ꝓ ꝑuulo quē velit baptizari. Sꝫ tho.
dicit ꝙ p̄mū videtꝛ meliꝰ. hec ibi. Hoc ita
appareꝫ. Nā hoc caū nō igeritꝛ aliq̄ vexatō
ſꝫ ſacramēti denegatō niſi ſymoniace. B

Utrum malus miniſter peccet morta
liter baptizando: Re. ſm̄ Tho. et Pe. vbi
ſupra. Aut baptizat cum ſolennitate et
vt miniſter eccleſie: et tunc peccat mor-
taliter ſi peccatum recolit: nec penitet.

Aut baptizat ī articl'o neceſſitatis ſicut
vetula baptizat: et tunc non peccat.

¶ Utrū qui ſciēter ſuſcipit baptiſmuꝫ a
malo miniſtro peccet moꝛtaliter. R̄e. ſm
Tho. et Pe. vbi ſupra. Si malus mini-
ſter ſit p̄ciſus ab eccleſia. ſuſcipiēs ſcien-
ter a tali: peccat. niſi ī articulo neceſſi-
tatis. in q̄ recipe poſſet a quocūqꝫ here-
tico. Sed ſine neceſſitate. nec ab hereti-
co nec ab excoīcato. nec ſuſpēſo recipi d̄-
bet. Si aūt nō ē p̄ciſus. nec peccat ſuſci-
piēs ab eo. niſi forte p accidēs ſi hoc ipſo
faueat ei fouēdo eū in peccato. A. Ideꝫ ī
ſū. con. eo. ti. q. xxiij. B

¶ Utrū melioꝛ ſit baptiſmus qui cōferꝭ
a bono? R̄e. ſm Tho. in. iiij. diſ. v. Equalꝭ
eſt ab vtroqꝫ q̄tū ad ſubſtātiales effect⁹
ſꝫ tn̄ cū effectu pꝛincipali pt̄ aliquid pl⁹
ꝯferri ex merito baptizantis: ſꝫ hic effe-
ctus accidentalis eſt. Idem Pe. A. Ideꝫ
in ſū. con. eo. ti. q. xxviij. B

¶ Utꝝ angelus poſſit baptizare? R̄e. ſm
Tho. vbi ſup̄. Angelo bono ex offitio q̄-
deꝫ nō cōpetit baptizare. nec eccleſiā cō-
ſecrare. Poteſt tn̄ ex ſpeciali mādato di
Et qꝛ nūq̄ vſurparet ſibi alienū offitiuꝫ
ideo ſi ſciaꝭ bonus angelus eē: nō eēt q̄s
rebaptizandus. neqꝫ eccleſia ꝛecōſecrāda
vt de eccleſia ſācti Michaelis factuꝫ eſt.
Malo aūt angelo. i. dyabolo p̄tas bapti
zandi cōpetere nō poteſt. neqꝫ ex offitio
neqꝫ ex ſpeciali mādato. nō eñ pt̄ eē mi-
niſter ſalutis ſꝫ punitōnis. Uñ ſemp p̄ſu-
mendū eēt q̄ nō faceret intentōe bapti-
zandi ſed decipiēdi. vñ nullo mō pt̄. A.
Idem in ſū con. q. xxviij. ⁊. xxix. B

¶ Utrū in baptizāte reqraꝭ intētio? R̄e.
ſm Tho. in. iiij. diſ. vj. Sic. Sed ſi quan
do pferet v̄ba nō abſit actualis intentio.
dūmodo p̄us intenderit. et ꝯria intentio
nō interuenerit: ſufficit ad baptiſmuꝫ. Et
ex his patet q̄ furioſus ⁊ ebri⁹ qñ omni-
no vſu rationis carēt: baptizare nō poſ-
ſūt. quia nō poſſūt habere intentōꝫ. A.
Idē ī ſū. con. q. xxxv. li. iij. ti. xxiiij. B

¶ Utrū plures poſſint vnuꝫ baptizare?
R̄e. ſm Tho. in. iiij. diſ. iij. et in. iij. pte. q.
lxvij. Poſſūt dūmodo q̄libet ītendat totū
faceꝭ. Similiteꝛ ⁊ vn⁹ plures ſimul dūmō
intēdat baptizare omnes. Neutrū tn̄ de-
bet fieri ſine magna neceſſitate. A. al's fa
ciētes peccarēt ſm Pe. vt ī ſū. con. eo. ti.
q. xxv. B. Et quidē qñ plures baptizant
ſi dicāt nos baptizamus: nō ē baptiſm⁹
ſed q̄libet debet dicē. ego te baptizo. Qñ
aūt vn⁹ baptizat plures: dicēs. ego vos
baptizo: baptizati ſūt. Et de hoc vide. ī-
fra. baptiſmus iiij. §. iij. A. Videꝭ etiam
Tho. ſentire q̄ etiāſi vn⁹ baptizans di-
cat. nos baptizam⁹: nihil facit. Sꝫ Pe.
dicit. Puto veri⁹ q̄ baptizāt ſi dicaꝭ. vos
baptizamus. quia modus exprimendi a-
ctuꝫ nō ē de ſubſtātia foꝛme. et ideo cuꝫ
diciꝭ. baptizo vos: ſeruaꝭ ſuffitiēter foꝛ
ma eccleſie. Frater Durādus dicit. q̄ di
cētes. nos baptizam⁹: nō baptizant. niſi
ſm loquēdi vſū intendāt pluralē nume-
rū p ſingulari ponē: et tūc ille ſolus ba-
ptizat qui p̄us v̄ba ꝯplet mergēdo ſeu a-
quā īfundendo. Puto q̄ tutioꝛ ps ſit eli-
gēda. ext̄. de homi. petitio. B

Baptiſm⁹. iiij°. quo ad

ſuſcipientes. Utrū omnes teneā-
tur ad baptiſmū. R̄e. ſm Tho. in
iiij. diſ. vj. Quilibet teneꝭ etiā ſāctifica-
tus in vtero ꝓpter tres rationes. Pꝛimo
quidē ꝓpter acquirēdum caracteꝛeꝫ quo
annumeretuꝛ in populo dei. et quaſi de-
puteꝭ ad p̄cipiēda ſacmēta diuina. Se-
cundo vt per baptiſmi p̄ceptōeꝫ paſſioni
xp̄i etiam coꝛpaliter cōfoꝛmeꝭ. Tertio
ꝓpter bonum obedientie. quia pꝛeceptū
de baptiſmo omnibus datum eſt.

¶ Utrū in vtero exiſtens puer poſſit ba
ptizari? R̄e. ſm Tho. in. iiij. diſt. vj. Non
pt̄. qꝛ talis d̄o not⁹ ē nō eccl'ie. nec ſubici
pt̄ opatōi miniſtroꝝ eccleſie. Unde dicit
Aug. q̄ ſicut qui nō vixerit: nō pt̄ moꝛi
ita q̄ natus nō fuerit: nō pt̄ renaſci. Nō
debet aūt mater ſcindi vt puer poſſit na
ſci et baptizari quia ſm apl'm nō ſūt fa-
ciēda mala vt veniāt bona. Deberet aūt
ſcindi ſi iam defūcta eſſet. vt. ff. de. inoffi-
tioſo teſtō. l. poſtumus. Qñ autē apparet
aliquod membrū ⁊ nō ē plene natus: ex-
pectanda ē totalis egreſſio niſi moꝛtis p̄i
culū immineat ſeu timeaꝭ. Nā in tali p̄i
culo egreſſa pte pꝛincipali. ſ. capite ba-
ptizari debet. Secus de alijs ptibus vt d̄
mañ ⁊ de pede. q̄uis nō noceat ſi ille par-
tes aſpgantꝭ aqua baptiſmali. qꝛ dīna mi
ſericoꝛdia ñ ē artāda. Etſi poſtea naſcaꝭ
plenarie nō ē rebaptizand⁹ ſm quoſdaꝫ.
Sed nihil periculi accidit ſi ad cautelaꝫ

baptizetur ſub hac forma. Si non es ba
ptizatus ego te baptizo ꝛc̃. A. Idem in
ſum.con.eo.ti.q.xxxij. B
¶ Quid fiet quando naſcitur monſtrū?
Re. ſm Tho. in quolibꝫ. Aut certū eſt eē
duas aīas rōnales. aut nō. Certuꝫ aūt ē
ſi ſūt duo capita et duo colla et duo pe-
ctora. qꝛ erūt ꝑ ꝯſequēs duo corda: et ſic
ſūt baptizādi vt duo. Et q̄uis p̄ſumatur
ꝙ plures poſſint ſimul baptizari dicēdo.
ego vos baptizo: tutius tñ eſt eos bapti
zari ſingillatim. Si vo dubiū ē vtꝝ ſint
due anime: tunc primo baptizandus eſt
vnꝰ. poſtea poteſt alter baptizari dubie
ſic. Si nō es baptizatus. ego te baptizo.
A. Idem in ſum.con.eo.ti.q.xxxiij. Ubi
etiam dicitur ꝙ tunc eſt dubium ſi ſunt
duo capita diſtincta vel quid ſimile. B
¶ Utrū in eo qui ē baptizandus requi-
rat̃ intentō et volūtas. Re. ſm Pe. Su-
ſcipientiū baptiſmū tres ſūt differentie.
Quidā eñ nūq̄ habuerūt vſū rationis.
vt puuli et ꝑpetuo furioſi. et in his non
requirit̃ volūtas. Quidā vo aliqñ habu
erūt: licet tūc nō habeāt. Et ī his ī neceſ
ſitate ſufficit antecedēs voluntas. Itaqꝫ
amētes et dormiētes ſi añ furiā vel dor-
mitōꝫ habeant ꝯtrariā voluntatē: nō re
cipiūt ſacramentū. Si aūt habuerūt ꝓpo
ſitū. et hoc ꝑ ſigna aliq̄ īnotuit: tūc ī ar
ticulo neceſſitatis debēt baptizari etiaꝫ
ſi furioſus tūc ꝯtradiceret. Si tñ neceſſi
tas tūc nō ſit: debet expectari luciduꝫ ī-
teruallū vel vigilia dormiētis. Quidam
vo habēt vſū rōnis tūc cū baptizant̃. Et
ī his requirit̃ ꝯtritio et ꝺuotio ad ꝑcipi
endū rē ſacramēti. et ītentio et volūtas
ad ꝑcipiendū ſacramentū. Nec tñ requi-
rit̃ volūtas abſoluta recipiēdi qđ eccle-
ſia ꝯfert: ſꝫ qñqꝫ ſufficit volūtas coacta.
Etſi ſit coactio ſuffitiēs et ex toto ab ext̃
vt cū aliq̄s reclamās īmergit̃ violenter
talis nec ſacramentū ſuſcipit nec reꝫ ſa-
cramēti. Si aūt ſit coactio īducēs ſicut
minis vel flagellis. ita ꝙ potius ipſe eli-
gat baptiſmū ſuſcipe q̄ talia pati: ſuſci-
pit ſacramentū ſꝫ nō rē ſacramēti. Idem.
Tho. ī. iiij. diſ. iiij. et. vj. Similiter ꝛ Al.
Sꝫ et hec ꝓbant̃. xlv. diſ. de iudeis. et ext̃
de bapt̃. et eiꝰ effectu. maiores circa finē
A. Idē ī ſū.cō.li.iij.ti.xxiiij.q.xxxvj. B
¶ Utrū ī eo q́ debet baptizari req̄rat̃ fi-
des. Re. ſm Pe. In puulis ꝛ in naturalit̃
ſtultis et hmōi q́ ꝑ ſe nō poſſūt credē: nō
requirit̃ fides ꝓpria: ſꝫ ſufficit aliena. In
alijs vo req̄rit̃ fides ꝓpria. nō quidē ad ſu
ſceptōꝫ ſacramēti quia etiam ſine ea r̃ci
peret̃ caracter: ſꝫ q̄tū ad ſuſceptōꝫ rei ſa
cramēti. i. gratie. Idē Tho. in. iiij. diſ. vj.
A. Idem in ſū.con.eo.ti.q.xxxviij. B
¶ Baptiſmꝰ iterari nō debet. j.q.j. qđ q́-
dā. Pena aūt iterātis ſm leges ē decapita
tio. C. ne ſanctū baptiſmū. l. ij. A. Ibi ñ
dr̃ ꝺcapitatio: ſꝫ vltimū ſupplitiū: qđ im
portat morteꝫ q̄litercūqꝫ inferat̃. B. ſm
canones vo tales nō poſſūt ꝓmoueri ſiue
ſcienter rebaptizati ſint ſiue ignorāter.
et poſtq̄ ſciuerint: ratū habuerūt. diſ. l.
ꝯfirmandū. Al's vo q́ ignorāter rebapti
zati fuerūt vt infātes vel coacti: abſolu
te poſſūt ꝓmoueri ſm quoſdā ꝺ iure. ſm
alios qđ tutius ē de diſpenſatōne. de ꝯſe.
di. iiij. eos. A. Al's īcipit hos. Sꝫ meliꝰ
facit. c. q́ bis. ea. diſ. vbi dr̃. Qui bis igno
ranter baptizati ſūt: nō indigēt ꝓ eo pe-
nitere niſi ꝙ ſm canones ordinari non
poſſūt: niſi aliqua magna neceſſitas co-
gat. B. Idē clerici iterātes baptiſmuꝫ de-
ponēdi ſūt. ar. ī dicto. c. eos. et. c. q́ bis.
Layci vo excōmunicādi et pena plecten
di g̃uiori. vt ibi. A. Ibi nil dr̃ de excōmu
nicatōe: ſꝫ de g̃uibꝫ penitētijs. B. Si du
bitet̃ an aliq̄s baptizatus fuerit: bapti-
zaret̃ his v̄bis p̄miſſis. Si es baptizatꝰ:
nō te baptizo. Si nō es baptizatꝰ: ego
te baptizo. In noīe patris ꝛc̃. ꝺ bapt̃. c.
ij. A. Eodē mō faciendū ē qñ dubitat̃ ꝓ-
babiliter de collatōe alioꝝ ſacramentoꝝ
puta an ſit aliq̄s ꝯfirmatꝰ vel ordinatꝰ ꝛ
hmōi. vt in ſū.con.eo.ti.q.xxxviij. B
¶ Cū iudeus vel paganꝰ petit baptiſmū
an ſtatiꝫ baptizandus ſit? Re. Si piculū
ē in mora. vt quia baptizandus timet ne
alij infideles ſi hoc ſenſerint: interficiāt.
vel eū aliter impediāt q̄citius eſt bapti-
zandus. de ꝯſe. diſ. iiij. ne quod abſit. Sꝫ
ſi piculū no īminet: tunc per octo men-
ſes vel alio termino arbitrario debet dif
ferri. et inter cathecuminos teneri. de cō
ſe. diſ. iiij. iudei. et. c. ſe. A. Idem in ſū.cō.
eo.ti.q.xlj. B. De hac dilatōe iterum ha
bes infra. baptiſmus v. §. ij.
¶ Quid ſi q̄s nō baptizatꝰ ꝓmoueat̃ in
ſacerdotē et ep̄m: et poſtmoduꝫ celebrat

et multos ordinat? R̄ꝫ. ſm Tho. i. iiij. di.
xxiiij. Nō baptizatus nullū ordinē reci-
pere pt̄. nec ꝯficē. nec abſoluere. nec eti-
am ordinare. Tñ pie credi pt̄ ꝙ q̄tū ad
vltimos effectus ſacramentoꝝ ſūmus ſa-
cerdos ſuppleret defectū. et ꝙ nō ꝑmittēt
hoc ita latere qd̄ in ꝑiculū eccleſie immi
nere poſſet. A. Albric⁹ aūt dicit ꝙ putat
talē cōficere. nō in ꝑtate ſua ſꝫ in ꝑtate
eccleſie. Deſcendit eñ tūc a v̄tute ſpiri-
tuſſancti vegetātis eccleſiā ꝑtās in illuꝫ
ne eccleſia decipiat̄. et illū excuſat igno-
rātia inuicibilis. vt in ſū. con. li. iij. ti. x-
xij. q. viij. Primū videt̄ veri⁹. Nā cuꝫ de
hoc errore ꝯſtiterit: taliter ordinati de-
bēt reordinari. vt in. c. j. extra. de p̄ſbite-
ro nō bap. B. De fictis accedētib⁹ ad ba-
ptiſmū habes infra. baptiſm⁹ vij. §. ij.

Baptiſm⁹ v⁰. quo ad tē-

pa. Utrū aliquod tēpus determi
natum ſit ad baptiſmum. R̄ꝫ. ſm
Tho. in. iiij. diſt. vj. ꝙ ī baptiſmo duo cō
ſiderant̄. ſ. ſubſtātia ſacramēti. et q̄tum
ad hoc nō ē aliqd̄ tēpus determinatū im
mo q̄libet die et hora baptiſm⁹ celebrari
poteſt. Aliud ē ſolēnitas. et q̄tū ad hoc
etiā habet duplex tēp⁹. ſ. ſabbatuꝫ paſce
⁊ ſabbatuꝫ pentecoſtes. A. Rō hui⁹ ē. qꝛ
baptiſm⁹ habet efficatiā ex duob⁹. ſ. ex v̄
tute ſpūſſcti. et ex paſſiōe xp̄i. cui⁹ mor
ti aliquis ꝯfigurat̄ ꝑ baptiſmū. q̄ſi conſe
pultus xp̄o in morte Ro. viij. vt in ſum.
con. li. iij. ti. xxiiij. q. xxix. B

Utrū baptiſm⁹ debeat ꝑ aliqd̄ tp̄s diſ-
ferri. R̄ꝫ. ſm Tho. in. iiij. diſ. iiij. Magis ē
laudabile ꝙ puer q̄citi⁹ pt̄ fieri baptize
tur. Primo qꝛ interī puer mori poſſet et
dānaret̄. Secūdo qꝛ demones nō habent
tantā ꝑtateꝫ in baptizatis ſicut in ñ ba
ptizat⁹. neqꝫ q̄tū ad nocumēta ſpūalia.
neqꝫ q̄tū ad nocumēta corporalia. Tertiō
qꝛ ī pueritia facili⁹ hō inducit̄ ⁊ aſueſcit
in his que ſūt xp̄iane religionis et forti⁹
inheret. Adultis aūt ſicut dicit Tho. in
iij. pte. q. lxviij. nō ſtatim cū cōuertunt̄
ē ſacramentū hoc ꝯferendū. Primo q̄deꝫ
ne ī talib⁹ eccleſia decipiat̄. Secundo vt
ante baptiſmū de fide pleni⁹ inſtruantur
Tertio ꝓpter reuerētiā ſacramēti. dū ī ſo
lēnitatib⁹ p̄cipuis. ſ. paſce ⁊ pēthecoſtes
hoīes ad baptiſmū admittūt̄. Si tñ ple-
ne eēnt inſtructi. aut ſi mortis ꝑiculū im
minēt: ſtatiꝫ eēnt baptizādi. A. Idem in
ſum. con. eo. ti. q. xl. B. De differentibus
autē baptiſmū vſqꝫ ad mortē. vide infra.
ordinandus. §. xx.

Baptiſm⁹ ſexto quo ad

ritū. Utrū īmerſio ſit de neceſſi-
tate baptiſmi? R̄ꝫ. ſm Tho. i. iij.
pte. q. lxvj. Qñ ꝯſuetudo eccleſie patitur
vel qñ neceſſitas incūbit ꝓpter defectum
aque. vel ꝓpter ꝑiculū pueri d̄ cui⁹ morte
timet̄. vel eciā qꝛ ſacerdos ñ poſſet ſuſtē-
tare baptizandū pt̄ ſine īmerſione bapti
ſm⁹ celebrari. Et etiā ſufficit ſi tm̄ caput
aſpergat̄. Sꝫ īmergēdi ꝯſuetudo lauda-
bilior ē. Siliter laudabili⁹ ē ꝙ ter īmer-
gatur qd̄ ſignat fideꝫ trinitatis et tridu
uꝫ ſepulture xp̄i. Hec tñ ſignificat⁹ non
eſt de ſubſtātia ſacramēti. tñ ḡuiter pec-
carēt q̄ ꝯ ꝯſuetudinē eccleſie ſemel tm̄ ī-
mergerent. Idē Pe. et al. A. Idem in ſū.
con. q. xiiij. et xv. B

Quid ſi de duob⁹ ſacerdotib⁹ alter ſit
māchus et alter mut⁹. vno ꝓferēte. et a-
lio īmergēte? R̄ꝫ. ſm Tho. i. iiij. q. vj. Nō
ē baptiſmus. Idē Hoſti. A. qꝛ ipſa verba
forme oſtendūt ꝙ ab eodem debeat fieri
īmerſio et ꝓnūtiatio verboꝝ. vt in ſum.
con. eo. ti. q. xxxviij. B

Quid ſignificēt ſacramētalia q̄ fiūt ī
baptiſmo? R̄ꝫ. ſm Pe. i. iiij. ſen. Quatuor
ſacramētalia fiūt añ baptiſmū q̄ ſignifi
cāt hoc modo. Exufflatio et inflatio ſi-
gnificāt ſpirit⁹ mali expulſioneꝫ et boni
introductionē. Salis īmiſſio. grām ⁊ ſa
piētiā. et a peccatoꝝ putredine p̄ſerua-
tionē. Saliue cōtactus ad aures et na-
res ſenſuum ſpiritualiū apitionē Unctō
olei in pectore et inter ſcapulas legis dei
amorē et deuotā ſubiectōꝫ. Tria q̄ꝫ alia
fiunt poſt baptiſmū. ſ. criſmatio in v̄tice
que ſignat xp̄i gratiā in mente. impoſitō
cerei que ſignat fidei et morū caritatem.
veſtis candida que ſignat īnocentie re-
ſtitutōꝫ. A. Idē in ſū. con. eo. ti. q. xliiij.
Ubi etiā dicit̄. Nota ꝙ licet pannū quo
ligant̄ frōtes ꝯfirmatoꝝ ſeu veſtē q̄ po-
nitur in capite baptizati iterato ſumere
ad idem offitiū. de ꝯſe. diſ. iiij. ſiquis vo-
luerit. in tex. et glo. B

Utꝝ ī baptiſmo vł ꝯfirmatōe poſſit le
uare vł tenē q̄ ñ ē baptizat⁹ vł ꝯfirmat⁹
R̄ꝫ. Nō pt̄. de ꝯſe. diſ. iiij. ī baptiſmate, ni

ſi in neceſſitate. quia tūc etiā baptizare poteſt. et de ſacro fonte leuare. Et ď hoc caſu habes diffuſe inter impedimenta matrimonij. infra. impedimentum vj. §. pl't. Religioſis non licet de baptiſmo leuare. Uide de hoc infra. impedimentum vj. §. fi. De cathaciſmo patrinis et eoruʒ reſpōſis habes īfra. cathaciſmus. B

Baptiſmus ſeptimo.

Baptiſmus ſeptimo. quo ad eius effectū. Quis ſit effectus baptiſmi? R. ſm Tho. in iiij. di. iiij. Paruuli quidem in baptiſmo mundantur ab originali ⁊ danť eis virtutes in habitu ſed non in vſu. Adultis aūt fit remiſſio omnium peccatorū. non ſolum originalis: ſʒ etiā alioꝝ et tocius pene. Neqȝ requiriť alia penitētia. Con. pe. et magiſter ſentētiaꝝ. A. Item ī ſū. con. eo. ti. q. xvj. Ubi etiā dicitur ꝙ req̄riť attritio. que tollit indiſpoſitōem. ſcʒ ꝓpoſitum peccandi. ⁊ ꝙ malū ei diſplicʒ ſm Pe. et Tho. Alexander autē de ales ſuper. ij. ſententiaꝝ. diſ. xxxvij. q. x. q̄ incipit. Octauo queriť. et. q. xj. que īcipit Queriť poſtea. dicit ꝙ cum adultus venit ad baptiſmum: de neceſſitate debʒ dolere et penitere de omnibus mortalibus quorū recordatur. et etiā de venialibꝫ in genere. et forte de maioribus venialibꝫ ꝑticulariter. dolendo ꝙ cōmiſit ſeu ꝙ ſit in culpa alicuius peccati etiam veniaľ. Uď ſi nō fecerit gratiam non recipit baptiſmalem. B

¶ Utrū fictio impediat effectū baptiſmi R. ſm Pe. Qui fictus eſt in hoc ꝙ ſimulat ſe velle conferre vel ſuſcipe baptiſmū et nō intendit: effectū eius impedit. Sʒ qui ſimulat ſe diſpoſituʒ interi⁹ cū nō ſit vel quia nō credit. vel qꝛ cū ꝓpoſito peccandi accedit aut ꝯtemnit ſacramentuʒ nō reuereť. vt ī ſū. con. ſequiť. Nō ſuſcipit rē ſacramēti. i. grām. ſʒ caracterē ſuſcipit. Et vt dic Aug. Cōualeſcere incipit quādo fictio veraci ꝯfeſſione receſſerit. Et baptiſm⁹ quidē peccata añ cōmiſſa delʒ q̄ ad culpā ⁊ penā. ſʒ ꝯmiſſa p⁹ baptiſmū: delʒ q̄ ad culpā. ⁊ hoc ꝑ accidēs. q̄a magis deleně ꝟtute pnie. Con. al. ⁊ Tho. in. iiij. diſ. iiij. A. Idem in ſū. con. li. iij. ti. xxiiij. q. xvij. et. xviij. B

¶ Utrꝝ effectus baptiſmi equalis ſit ī omnibus. R. ſm Pe. Quātuʒ ad caracteris impreſſionē et peccatoꝝ et penaꝝ remiſſionē eq̄lis effectus ē. Sʒ q̄tū ad depreſſionē fomitis. et infuſionē gratie ē ineq̄lis. quia inequalis pť eſſe diſpoſitō volūtatis. In ꝑuulis tñ quia equalis ē diſpoſitio. et effect⁹ equaľ erit. Con. al. ⁊ tho. in. iiij. diſt. iiij. A. Idē in ſū. con. eo ti. q. xxj. vbi etiā dř ꝙ ex ꝑuilegio ſpeciali pť plus dare vni q̄ alteri. B. Baptiſm⁹ nō tollit irregularitatē bigamie. infra. bigamia. §. vj. ſed bene tollit illā homicidij īfra. homicidium iiij. §. j. in fine.

Belluʒ primo cōmuniter.

Belluʒ primo cōmuniter. Ad hoc. ꝙ bellū ſit iuſtū tria requiruntur. ſm Tho. ſcďa ſcďe. q. xl. Primū. ſ. auctoritas principis. qꝛ ꝑuata ꝑſona in iudicio ius ſuuʒ pť ꝓſequi Et intellige pꝛīcipis. ſiue eccleſiaſtici. vt quando pugnatur ꝓ eccleſia. ſiue principis ſecularis. xxiij. q. j. quid culpať. ⁊. q. ij. c. j. Et ſm Ul. ſufficit auctoritas inferiorum dignitatū ad defenſionē ſibi ſubditoꝝ. quādo q̄s al's ꝑ iudicē ſe iuuare ñ poteſt. Secundū quod requiriť in bello iuſto ex iuſta cauſa. vt. ſ. illi ꝯ quos bellū mouetur ex aliqua culpa hoc meruerūt. Unde Aug. in. li. q̄ſtionuʒ. Iuſta bella debēt diffiniri q̄ vlciſcunť iniurias ſi gens vel ciuitas plectēda eſt. q̄ vel iudicare neglexerit quod a ſuis improbe factū eſt. vel reddere quod ꝑ iniuriā ablatū eſt. xxiij. q. ij. dñs. Tertiū. requiriť īntentio recta. ſ. qua intēdit. vel vt bonuʒ ꝓmoueať. vel vt malū viteť. Uñ nō licʒ fieri ex odio et hmōi. ſʒ ꝓpter iuſtitiā et caritatē. vt ī ꝑdicto. c. q̄d culpať. et. ca. militare. Sūt alia duo q̄ ponūť a q̄buſdā req̄ri ī iuſto bello. videlicʒ. Ut nō ſit ꝑſona cui bellare ñ licʒ. vt cleric⁹. xxiij. q. viij. clerici. Sʒ hoc ē ꝓpter ſpālēʒ ꝓhibitōʒ. vt dř īfra. bellū ij. §. j. Itē vt fiat ꝓ reꝝ repetitōe vľ patrie defēſione et hmōi xxiij. q. ij. c. j. Sʒ hoc ?ducit ad iuſtā cāʒ A. Itē plixi⁹ ī ſū. cō. li. ij. ti. v. q. xlv. vbi etiā dř ſm glo Ray. ꝙ ꝑnceps q̄ nulluʒ hʒ ſuꝑiorē ſiue rex ſiue impator. auctoritate ꝓpria ſi iuſta cā ſubſit pť mouē bellū tam ꝯ ſubditos q̄ ꝯ extraneos. Poteſt et ſubditis ſuis dare auctoritatē mouendi bellum ꝯ eoſdem et eodem modo. Sed certe nullus eſt preter papaʒ. qui nō habeat ſuꝑiorem ſaltē ipm papā. xcvj. diſt.

duo ſunt. Jdeo ad ipm ſi poteſt fieri ꝑ iu
ſtitia debet recurrere. quia ab ipo etiam
impator poteſt iudicari dicto.c.duo. B

Utrū ſine ꝑncipis auctoritate ꝑ aliqđ
ꝑticulare bellū liceat īiuriā repellere. R
De iure naturali pt̄ ꝗlibet vim vi repel-
lere. dū tñ incōtinēti et cu3 moderamine
īculpate tutele. i. ꝙ tutela illa moderata
et ſine culpa ſit. nec ſit ad ſumendā vin-
dictā: ſ3 ad ꝓpulſandā īiuriā. ex t̄. đ homi
cidio. ſignificaſti ij. circa fine. Dico ꝓpul
ſandā ſiue a ſe ſiue a ſocio. xxiij. q. iij. nō
inferēda. et. c. vlt̄. A. Pro ſocio ītellige
quēcūqꝫ iniuriā patientē. vt ex dictis ca
pitulis pt̄ colligi. B. Et ſiquide3 vis ſeu
iniuria ſit in ꝑſonā tūc pt̄ vis r̄pelli añ-
ꝗ ſit illata. Nā licitū ē occidere inſidian
tē. et eum ꝗ vult occidere: ſi aliter nō pt̄
quis manus eius euadere. ff. ad. l. acq. l.
iiij. ⁊. v. A. Si at̄ aliquis poſt vim illa-
tā ꝑſone reꝑcutiat: nō videt̄ repulſio ī-
iurie. ſ3 vindicta ꝗ ꝓhibita ē oibꝫ. dicto.
ca. ſignificaſti. Jō tenet̄ niſi viderit iniu
riantē ꝑatū đnuo ꝑcutere. vt notat glo.
in dicto. c. ſignificaſti. Ubi etiā dr̄ ꝙ mo-
deramen ītelligit̄. ſi illud tm̄ fiat quo o-
miſſo: violētia repelli nō poſſet. et ꝙ ſi-
ꝗs modū excedat: nō tenet̄ ſi ñ fecit ex-
ꝓpoſito. ff. ad. l. acqui. ſi ex plag. §. taber
narius. Ray. dicit. hoc ver̄ quo ad ſen-
tentiā excoīcatōis. qñ īiuria fieret ī ꝑſo
nā eccleſiaſticā. S3 ꝗtū ad alia3 ſatiſfa-
ctō3 de exceſſu vel quo ad penitentiā vel
irregularitatē ſi ꝓpter reꝑcuſſionē mors
ſecuta ē: tutius credo ꝙ teneat̄. vt in ſū.
con. li. ij. ti. v. q. lij. Sed dictus. §. taber-
narius nō loquit̄ de excoīcatōe: ſ3 de ſa-
tiſfactōe illati dāni. ad qua3 dicit nō te-
neri reꝑcutiēdo excedentē non ex ꝓpoſito
ꝓpter ꝑcedentē culpā inuaſoris. vt ibi. B
Si aūt vis inferat̄ in rebꝫ tūc et illata3
et inferendā licet repellē. ſ3 poſt illatam
dū tñ incōtinenti. id ē ꝗcito ſit illata vis
ꝑus ꝗ diuertat ad aliū actū. ex t̄. đ reſti.
ſpo. olim cām. et in ꝑallegato. c. ſignifi-
caſti. A. Ubi dicit glo. ꝙ intelligit̄ incō-
tinēti fieri etiā collectis amicis: quod pu
to intelligendū ſi iſta collectio fiat añꝗ
diuertat̄ ad actꝰ iꝑtinētes. ar. l. petēs. C.
de pactis. Al's poſſet diu durare ⁊ eē ma
teria publice ſecte licet aliud videat̄ dici
in ſū. con. eo. ti. q. liij. B. Generaliter at̄
ſciendū ē. ꝙ ad talia nemo tenet̄. imo ꝑ-
fectius eēt remittē. iuxta illud Math. v.
ſiꝗs te ꝑcuſſerit ī vnā maxilla3 ⁊c̄.

Utrū ꝑ bellū vel violētia3 liceat ꝓpria
auctoritate rem iā ablatā vel inuaſā re-
cuꝑare. R. ſm Jnno. et Hoſti. Si hoc fi-
at incōtinēti. certe lic3. ꝓut in primo. §.
dictū ē. Si vo ex interuallo: nō licet. im-
mo debet adiri iudex raptoris ⁊ eiꝰ aucto
ritate recuꝑari. Nā ſi aliꝗs ꝓpria aucto-
ritate violenter recuꝑaret etiā rē ſua3.
cadit a iure ſuo ⁊ perdit eā. A. Facit ad
hoc. ff. ꝙ metus cā. l. extat. B. niſi forte
nō poſſet per iudicem eam cōſequi vel re
cuꝑare. vt notat̄. j. diſ. ius gentium.

Quid ſi abſqꝫ auctoritate ſuꝑioris a-
liquis damnificatꝰ accepit đ rebus dam
nificantis. nūquid poteſt retinere? Dicē
dū. Si accepit abſqꝫ vitio: vtputa. ꝗa iue
nit vl' alius ſibi dedit et hmōi: nō pecca-
uit. et pt̄ licite retinere vſqꝫ ad valorē dā
ni. ff. de ꝯdi. īde. l. ſi nō ſortē. § . ſi centū.
Niſi forte res que ꝑuenit ad eū: fuiſſet il
li a raptore cōmodata. C. de ꝯmodato. l.
ꝑtextu. vel etiā depoſita. C. depoſiti. l. ſi-
quis. Nā in his caſibus nō pt̄ retinere.
Hec indubitanter vera ſūt in foro iudi-
ciali. S3 ſm quoſdā etia3 lic3 tal' peccet
et penitentiā agere teneat̄. tñ ī foro pe-
nitētiali nō tenet̄ ad reſtitutōe3. Jn hoc
con. Wil'. et Ul. Et ad hoc facit qđ dicit
Tho. de illo qui furtiue accepit rē ſuā a-
pud aliū iniuſte đtentā. vt habet̄ īfra. đ-
poſitū. §. vlt̄. A. Hic peccatū ē ī accipiē-
do. nō aūt ī rteinēdo. al's nō poſſet et re-
tinere et penitē. xiiij. q. vj. ſi res. Retinē
aūt nō licēt qñ ſine alteriꝰ īiuſto damno
vel ꝓximi malo exemplo agē nō poſſet.
ad Ro. xiiij. ibi. Si ꝓpter cibum ⁊c̄. et. ij.
corinth. vj. Nemini dātes vllā offēſionē.
vt pt̄ ꝯſtare ex dictis. infra. depoſitu3. §.
fi. Poſſet etiā ī accipiēdo nō peccare. vt
qñ nō poſſet iuſtitiā īuenire ſm Jnno. ⁊
in ſum. con. li. ij. titu. v. queſti. xlv. et. §.
proximo. B

Utr̄ in bello liceat vti inſidijs. R. ſm
Tho. ſcđa ſcđe. q. xl. Jn bello iuſto licet
vti inſidijs occultando ab hoſtibus ea ꝑ
que volumus eos impugnare. quia pro-
poſitum noſtrum non tenemur eis ape-
rire. xxiij. que. ij. dominꝰ. Sed non licet
eos ſic decipere ꝙ dicatur eis falſū vl' nō

ſeruetur eis ꝓmiſſum.xxiij.q.j.noli. A.
Idem in ſū.con.li.ij.ti.v.q.xlvij. B
Qui habet iuſtū bellū ſuuꝫ facit quic-
quid capit ab hoſte.vel eius auxiliatori-
bus.ſiue ſubditis ſiue alijs ꝗ̄uſqꝫ ſit ſibi
plene ſatiſfactū de omni dāno et labore
et opis tam ſui ꝗ̄ ſuoꝝ.vel donec ipē ho
ſtis offerat ſe ad ius et velit ſatiſfacere.
diſ.j.ius gentiū.xxiij.q.vij.ſi de rebꝰ.
Hic aūt nō debet aliquid accipe niſi for-
te eſſet talis hoſtis ꝙ ꝓpter hereſim vl' a-
liud hmōi bona ſua eſſēt ꝑ edictū publi
cata. A. Vel niſi bellū eſſet indictū a p̄n
cipe ꝗ ſupiorē nō habet. Tūc em̄ nō tm̄
hoſtis:ſed etiā auxiliatoꝝ iiuſte iuuan-
tiū pt̄ quis res et ꝑſonas cape.Et capti
ſerui fiūt ſm Inno.vt in ſū.con.eo.ti.q.
xlv. B. Subditi vō iiuſte bellantiū ſi in
tali bello nō p̄ſtent dominis auxiliū.cō-
ſiliū vel fauorē nō ſūt expoliādi.vel ī ali
quo puniēdi. Peccata em̄ ſuos tm̄ debēt
tenere auctores. ext̄.de his q̄ fiūt a ma.
c.ꝗ̄ſiuit.j.q.iiij.c.j. Qđ verū ē etiā ſi do-
minus p̄dictoꝝ ī ipo iiuſto bello vtatur
rebus ipoꝝ ab eis ablatis. Similit̄ non
ſūt ſpoliandi clerici et religioſi vel ꝯuer
ſi.ꝑegrini.mercatores.ruſtici eūtes ⁊ re-
deūtes et in agricultura exiſtētes.⁊ aīa-
lia ꝗ̄bus arāt et ſemina portāt.extra.de
treuga.īnouamus.xxiiij.q.iij.ſiquis ro-
mipetas. Porro tota p̄da que obuenit de
bello iuſto.dn̄i eſt. et ipē tenet̄ diuidere
ſubditis ſm ꝓportōēꝫ et qualitatē ꝑſona-
ruꝫ.vt diſ.j.ius militare.et notat̄.xxiij.
q.v.dicat. A.ſ.in glo.⁊ idē notat glo. in
dicto.ca.ius militare. Et cum omnibus
predictis Concor.albricus. B
Quid cū ſubditꝰ mouet bellū mandā-
te ſibi dn̄o vel ſequit̄ eū.nūquid tenetur
reſtituē ſiqua ab hoſtibꝰ accepit? R̄e. Si
bellū ſit iuſtū:nō tenet̄ niſi iuxta edictū
dn̄i ſui. Si vō ſit iiuſtū et ipē ſcit:tenet̄
quia plus debuit timere deū ꝗ̄ hoīeꝫ. Si
vō dubitat vtrū ſit iuſtū vel nō iteꝝ non
tenet̄.xxiij.q.j.quid culpat̄ ī fi. Excuſa-
tur eī ꝓpter obediētiā dn̄i ſui licꝫ dn̄s pec
cauerit ſi forte male precepit. A. Con.al
bricꝰ. Sꝫ hoc pt̄ intelligi veꝝ ꝗ̄uſqꝫ du-
bitat.vn̄ alia lr̄a habꝫ:interī nō tenetur
Nā cū ſciuerit bellum eē iiuſtū:ſtati ici-
pit eē male fidei.⁊ tenet̄ r̄ſtituē qđ habꝫ.
ar.c.fi.extra.de p̄ſcrip. Si vō qđ accepit
ꝯſūptū ē:bona fide tenet̄ iq̄tū ex illo ſit
factꝰ locupletioꝛ.C.ꝺ rei vēdi.l.certū. B
Sed querit̄ an ſicut ſubditi mouētes
bellū excuſant̄ in dubio vt nūc dictū eſt
vtrū ſimiliter excuſent̄ amici.cognati.
ſtipendiarij et hmōi. R̄e. Nō.qꝛ non excu
ſat eos obediētia.neqꝫ in dubio debent ſe
ꝯmittere diſcrimīvt iuuēt aliquē in p̄iu
ditiū alterius.xiiij.q.v.ꝺniqꝫ. A. hoc fu
it dictū glo.ray̆.vt ī ſū.con. eo.ti.q.xl-
vj.et addit. Nec ē ſimile ꝺ aduocato quē
excuſat bona fides ꝗ̄diu credit iuſtaꝫ eē
cauſā quam fouet licet ī veritate ſit iiu-
ſta.quia ibi ē iudex ſupioꝛ q̄ cām exami-
nat et de allegatis iudicat. In bello vō
viribus corꝑalibꝰ negotiuꝫ vincit̄:et nō
ꝑ rationē dijudicat̄.Con.Ul.vt ibi. B
Quid ſi ſubditꝰ habet guerraꝫ ꝯ dn̄m
vel ecōuerſo. R̄e.ſm Wil'. Cū vaſallus co
mitis habet aliquid ꝯ comitē:requiren-
da eſt primo auctoritas regis. Si aūt co
mes habet aliquid cōtra regē.et rex hu-
militer r̄quiſitus ꝑ pares curie nollet il
li ius exhibē.credo ꝙ ſi ius ſuū defendat
armis cuꝫ moderamine nō peccat. Im-
pugnare vō regē ꝓpria auctoritate nō li-
cet.ſꝫ denūtiare habet pape.qui poterit
excōmunicare.et creſcēte ꝯtumatia da-
re auctoritatē mouēdi ꝯ eum arma.vel
ꝯquerat̄ corā impatore ſi rex illi ſubſit.
et illiꝰ auctoritate ſi oportebit:mouebit
bellū. Quādo aūt rex habꝫ cauſā ꝯ impa-
toreꝫ vel impatoꝛ ꝯ regem qui nō ſubeſt
illi:nō erit alius coraꝫ quo querimonia
ponat̄ niſi papa.vt nūc dictū ē. Tn̄ paſ
ſus iiuriā peccaret mouēdo bellū ſi alter
offerret ſatiſfactionē. Cū aūt comes hꝫ
aliq̄d ꝯ ſubditū.nō ꝓpter hoc d̄bꝫ ſibi ius
dicē:ſꝫ vl' auctoritate iudicis ſuperioris
gladiū ſumat.vel ad dy̆oceſanuꝫ vaſalli
recurrat.cui ſi vaſallus obedire recuſa-
uerit:excoīcabit̄ rōe pcc̄i.ext̄.ꝺ iudi.no
uit. Etſi ꝑ annū ſic ꝑſtiterit:dy̆oceſanus
ipm̄ ⁊ res eiꝰ capiēdas exponet.ar.xj.q.
iij.rurſus.et.c.ꝗ̄ſq̄s.et ext̄.ꝺ heti.excoi-
camꝰ j.§.ſi vō dn̄s. A. Hoc vltimū dictū
fuit Hoſti.vt ī ſū.con.li.ij.ti.v.q.xlviij.
vbi etiā oīa p̄dicta ponunt̄. Et nō ſoluꝫ
ſubditos ſꝫ et reges pt̄ epūs iudicare.⁊ ꝑ
ꝯſequens eiꝰ auctoritate poterit ꝯt̄ eos
bellum moueri quia ei ſubſunt. extra.ꝺ
ma.et obe.omnes.et ibi glo. B

¶ De damnis et vaſtatõibꝫ q̄ fiũt in bel
lis q̄s et cui teneat᷑. R̄e. ẜm Wil᷑. ꝙ q̄ habꝫ
iuſtũ bellũ: nõ tenet᷑ de illis dãnis q̄ ipe
vel ſui bona fide pugnãdo intulerũt. aut
a q̄bus comode abſtinere nõ potuerunt.
Si aũt craſſãdi aĩo malitiõſe ĩtuliſſet cũ
al'ꝰ poſſet ſibi ꝯſulere: tenebit᷑. et cõpen
ſabunt᷑ illa dãna cũ damnis ꝓpꝰ que bel
lũ motũ eſt facta diligẽti ꝯputatiõe hic-
inde. Suis ỽo hoĩbꝫ iſte qui iuſte bellat:
nõ tenet᷑ de dãnis que paſſi ſũt ab aduer
ſarijs. quia tales ſubditi ſe et ſua tenent᷑
exponere ꝓ dño. Et dico ꝙ dñs nõ tenet᷑
niſi forte ipe fuerit ĩ culpa negligent᷑ dfẽ
dendo eos. Talis etiã iuſte bellans tenet᷑
omnibus illis quos vocauit de dãnis ſi
q̄ receperũt. niſi venerint illi ex debito vl'
cã humanitatis vel ꝯſanguinitatis. xx-
iij. q. iij. nõ inferẽda. et alijs capitulis ibi
Qui ỽo habet ĩiuſtũ bellũ: tenet᷑ primo
aduerſarijs de omĩbus dãnis illatis. Te-
net᷑ etiã ſuis ꝓprijs hominibꝫ de dãnis q̄
receperũt ab aduerſario q̄ iuſte repug̃-
bat. ſi ipi ꝓprij homines iuuerũt ipm bo
na fide. aut ſi inducti fuerũt ex eiꝰ ꝯſilio.
timore vel coactõe. et de ſe nõ erãt factu-
ri. Secus ſi mala fide iuuerũt illũ. In q̊
caſu nullã habẽt actionẽ ꝯ eũ. Naꝫ in re
turpi nulla ꝯtrahit᷑ obligatõ. Inſti. mã-
dati. §. illud. et. ff. mãdati. ſi remunerãdi
§. rei turpis. et. l. ſi mãdauero. §. q̄ eidẽꝫ
A. In his iuribꝫ patet ꝙ exequẽtes iniu
ſtũ mandatũ licet coacti vel al'ꝰ inducti
nullã habẽt actionẽ. cũ bonus homo plꝰ
timeat peccatũ q̄ mortẽ. ff. ꝙ metꝰ cã. l.
iſti quidẽ. Sꝫ iſtis inductis debet᷑ ſatiſfa
ctio ẜm modũ p̄dictũ ſolũ ĩ foro peniten
tiali. ẜm glo. raẏ. et Ul. vt in ſũ. con. eo.
ti. q. lviij. vbi ponunt᷑ etiã oĩa p̄dicta. B
¶ Nũquid dñi qui bellauerũt poſſũt cõ-
ponere adinuicẽ ſup damnis que eorũ
ſubditi paſſi fuerũt. R̄e. ẜm Wil᷑. Si ꝯpo
ſitio fiat de ꝯſenſu damnificatoꝝ: ſtãdũ
eſt illi. A. Si ꝯſenſus eſt liber et debito-
res erãt pati ſatiſfacẽ ẜm eoꝝ poſſe. al'ꝰ
nõ. ẜm glo. raẏ. vt in ſũ. con. li. ij. ti. v. q.
xxv. Puto aũt ꝙ ſuffitiat liber cõſenſus
creditoris quo ad tollendã reſtitutõꝫ cũ
in re ꝓpria q̄libet ſit moderator et arbiter
l. in re mãdata. C. mãdati. B. Al'ꝰ ille q̄
iniuſte mouit bellũ: nõ poteſt ꝑ ſuaꝫ cõ-
poſitõem p̄iudicare hominibꝫ ſuis. quin
ipe teneatur eis de ꝓprio ſatiſfacere. niſi
ipi in culpa fuerit pariter cũ eo. vt in p̄ce-
deti. §. dictũ eſt. Qui autẽ habuit iuſtum
bellũ: nõ debet ꝯponere cũ aduerſario in
p̄iuditiũ hoĩm ſuorũ. ſꝫ debet ꝓcurare ꝙ
eis ab aduerſario damna reddant᷑. al'ꝰ ſi
ꝯponeret ita ꝙ aduerſariꝰ nõ ſatiſfacẽt
ſubditis ipe teneret᷑ eis. Hoc intellige de
damnis incẽdioꝝ. rapinaꝝ ⁊ hmõi. Naꝫ
de expenſis ſatis ꝯſueuerũt dñi auctori-
tate ſua ꝯponere vel ꝑtrãſire. A. Hoc be
ne ꝓcedit ex iuſta cã q̄n. ſ. eſt ad vtilitatẽ
ſubditoꝝ. al'ꝰ ꝯſuetudo nõ foret rõnabil'.
quia eſſꝫ ꝯtra p̄ceptũ diuinũ quo ꝓhibe-
tur tolli vel retineri ſeu ꝯcupiſci alienũ
B. Quod etiaꝫ ỏ prius dictis damnis cõ
cedi poteſt. ſi dñi ex ꝓbabili cã viderit ea
eẽ remittẽda. potius q̄ carere pacis cõ-
modo et incurrere belloꝝ ꝑicula. Et cũ
in hoc caũ p̄inceps vtilit᷑ gerat negotiũ
ſubditoꝝ: ipi ſubditi tenent᷑ ratũ habere
Si aũt ab initio ꝯdicãt ne fiat ꝯpoſitio
niſi reſtitutis ſibi damnis: nõ poteſt do-
minꝰ ipa dãna q̄etare. A. Nã gerẽs ne-
gotiũ alterius eo ĩuito nõ poteſt aliquid
petere niſi ꝓ bene geſtis ante ꝓhibitõem.
C. de neg. geſ. l. fi. B. Sꝫ bene pt᷑ deſiſtere
a bellando qꝛ ſicut apud eũ ẽ auctoritas
mouendi bellũ ita et deſiſtendi. Con. vl.
et hoſti. A. Idẽ in ſũ. con. eo. ti. q. lix. B
¶ Utrũ liceat facere noua caſtra. R̄e. ẜm
Inno. A. in ca. piſanis. de quo infra. B.
Non licet hoc facere cũ iniuria vel emu-
latõe alterius. vel etiam incaſtellare ve-
tera que nõ ꝓbantur habitata. C. de edi-
fi. p̄ua. l. iij. A. Hãc. l. allegat Inno. licet
aliqui. hic habeãt de edifi. publi. ſꝫ male
et ad p̄dicta meliꝰ facit. ff. de opibꝫ pub.
l. iij. et. l. ij. C. de fũdis limitoſis. li. xj. q̄s
Inno. ibidem allegat. B. Et ad hoc põt
agere epiſcopus vt deſtruant᷑ vel in pri-
ſtinam formã reducant᷑. ar. ext᷑ de iude-
is conſuluit. A. Hoc verũ quando epiſco
pi intereſt. vt in caſu. c. piſanis. de q̊ lo-
quitur Inno. al'ꝰ non. ſicut ỏ quolibꝫ a-
lio. Ideo ſequit᷑. B. Et non ſolũ epiſcopꝰ
ſed quilibet qui haberet ibi redditꝰ. Naꝫ
iuſte ꝓ vitanda diminutõe ſui patrimo-
nij quiſque agit. ar. extra. ỏ reſti. ſpo. pi-
ſanis. Item Hoſti. A. predicta etiaꝫ no-
tantur in ſum. con. li. ij. ti. v. q. lx. B
¶ Utrꝫ liceat bellare ĩ feſtis. R̄e. ẜm tho.

ſcda ſcde.q.xl. Obſeruātia feſtoꝝ nō impedit ea que ordinant̄ ad hoīm ſalutē etiā corporalē. vñ dñs arguit iudeos dicēs Joh.vij. Mihi indignamī qꝛ totū hominē ſaluū feci in ſabbato. Inde ē etiā ꝙ medici poſſūt licite medicare ī die feſto. Multo aūt magis ꝯſeruāda ē ſalus reipublice ꝙ̄ vni⁹ hoīs. Hoc aūt fit ꝑ bellū et ideo licitū eſt bellare ī diebus feſtis ſi neceſſitas hoc expoſcit. Nā ꝓpter feſtū in neceſſitate ceſſare: eſſet deū tēptare. Sed neceſſitate ceſſante nō licet. quia tūc debēt hoīes vacare ſpūalib. Con. raẏ. A. Idē in ſū.con.li.j.ti.xij.q.vij. B. De facientibus et vendētib arma. vide īfra. negotiatio.§.fi. A. imo potius.§. qui incipit. Quid de artificibus. B

Bellum ſecūdo quo ad clericos. Clericis bellare nō licꝫ xxiij.q.viij.ꝑ totū. Et hoc ē ſm Tho. ſcda ſcde.q.xl. duplici rōe. pma ē generalis. qꝛ exercitia bellorū inquietudines habēt et multū impediūt a cōtemplatione diuinorū. et laude dei. et oratōe ꝓ populis que ad offitiū ꝑtinēt clericorū. Secūda eſt ſpecialis: quia clerici ordinant̄ ad altaris miniſteriū. ī quo ſub ſacramēto repreſentat̄ paſſio xp̄i. j.cor. xj. Quotiēſcunqꝫ manducabitis panem hūc ⁊ calicē bibitis mortē domini annūtiabitis donec veniat. Et ideo nō ꝯpetit eis occidē vel effundere ſanguinē: ſꝫ magis eſſe ꝑatos ad effuſionē ꝓprij ſāguinis ꝓ xp̄o. vt imitent̄ ope quod gerūt miniſterio. A. Idē in ſū.con.li.ij.ti.v.q.lj. B Sꝫ nec poſſūt arma portare abſqꝫ iuſta cauſa. puta ſi tranſeāt ꝑ loca periculoſa ad terrorē latronū. licet nō debeāt ꝑcutere. ar.xxiij.q.iij.maximian⁹.et notat̄ extra de vi. et ho.cle.clerici pmo. A. In glo. Et ſubdit. ꝙ al's portare nō debent. ⁊ſi ēτio admōiti ñ ꝯſtiterīt: ꝑdūt priuilegiū illius canonis.xvij.q.iiij.ſiquis ſuadēte. et extra de ſen.exco.ī audiētia.et.c. ꝯtingit.ij. B. Niſi forte vim vi repellēdo vt ſupra. bellū j.§.ij.et infra homicidiū j.§.vj.vij.et.viij. A. in.§.viij.nil de hoc dicitur. ſed potius in.§.qui incipit. Vtꝝ liceat clericis. B

C Quid ſi clericus iuit cū habētibus iuſtū bellū. et ꝯſecutus eſt aliquid. nūquid tenet̄ reſtituere: R. ſm Wil'. Si datū fuit ei ab eis quib licuit rapeꝛ: pt̄ illud tenere. Si aūt ipē rapuit: tenet̄ ad reſtitutionē damnificato quidēꝫ ſi ſīnt: alioquin paupibus. Nam ſicut dñs eius non potuit ei dare auctoritatē bellandi: ita neqꝫ rapiendi. Poſſet tamen retinere de conſenſu dñi qui iuſte pugnauit ſi conſenſerit dum guerra durat. quia ꝑinde eſt q̄ſi dominus rem illam ei dediſſet. A. Idem in ſum.con.eo.ti.q.l. B

C Vtrū qui bellis interſūt: poſſint fieri clerici. R. ſm Raẏ. Siquis interſit bello licito. nec interficit nec mutilat nec cām mortis ꝓſtat ſi aliter ſit idoneus: pt̄ pmoueri: nec īdiget diſpenſatōe. Si vō ī bello illicito et ibi homines ſūt occiſi. etiāꝫ ſi nō ꝑ illum: ei imputabit̄: ꝓpter culpā ꝓcedentē. et ita pmoueri nō poterit.xv. q.j.c.vlt̄.ar.extra de cle.ꝑcu.pñtiū.et ꝯ homi.ꝯtinebat̄. A. Con. Goff. et Hoſti. vt in ſū.con.li.ij.tit.ij.q.v.et ſm Hoſti. ad ſecundū membrū meli⁹ facit.c.ſiquis poſt acceptū.lj.diſ. Et addit Raẏ. Credo tñ ꝙ cum talib poſſit eps̄ diſpenſare dūmodo nec mors nec mēbri mutilatio fuerit ſubſecuta. ar.ext̄ de cle.pu.in du. c.j.et.ij. Glo. dicit. Fuerit ſubſecuta ꝑ illos: lꝫ fuerit ſubſecuta ꝑ alios. vt ibi. B

C Licitū ē p̄latis eccl'iaſticis ob ꝯfēſiōeꝫ reꝝ eccl'ie vl' fidei iuocare ꝯ violētos brachiū ſecl'are ⁊ hortari tales nō quidēꝫ vt occidāt. vulnerēt vel mutilēt. hoc eī eēt directe ad homicidiū ꝓuocare. ſꝫ vt eccleſiā. fidē vel patriā liberēt. et terrā ab īfidelib occupatā: reducāt ad xp̄m. et ſuꝑ hoc etiā facit remiſſiones magnas. et lꝫ hīcinde aliq̄ occidant̄: ñ ē hoc p̄lato ipu tandū. imo peccaret niſi ꝯ tales ſe opponēt.xxiij.q.v.de occidendis.ext̄ ꝯ homi. poſtulaſti.⁊.c.tua nos.xxiij. q.iij.maximian⁹.et.q.viij.igit̄.⁊.c.ſcire.⁊.c.oī.⁊. c.hortatu.et.c.vt p̄dem. Tho. etiāꝫ ſcda ſcde.q.xl.dīc.ꝙ ad clericos bñ ꝑtinet diſponē et inducē aliū ad bellādū iuſta bella. et lꝫ ñ ꝯbeāt exercē bella maū ꝓpia. tñ p̄nt īterēſſe vt iuſte pugnātib ſpūaliter ſubueniāt ſuis hortatōib ⁊ abſolutōib ⁊ alijs ſpūalib ſbuētōib. A. Idē ī ſū.con. li.ij.ti.j.q.xlix. B. Si pſona eccl'iaſtica violenter occupat domū alicuius. ⁊ nō vult exire ſiñ violētia. vide īfra excōicatō ij.§.iiij.⁊ ꝯ iſta matia etiā vide mlta

infra.irregularitas j.et ij.q̄ſi ꝑ totuꝫ.

B**Ellū tertio m̄gr̄tū ec**//
cleſias īuoluit. Quid de illis q̄
in bello īiuſto īcendūt ecclīas.
an teneant̄ ad emendatōꝫ:R̄e.ſm Wil̄.
ſi nō ſūt īcaſtellate et incēdunt̄ ex ꝓpo-
ſito.incēdentes tenent̄ ad emendā̄. Si
vo ſūt īcaſtellate aut nō ex ꝓpoſito īcē-
dunt̄.ſed caſu.ſ.dū iuſte illi bellā̄tes ꝑ-
ſtā̄t opa̲ꝫ rei licite incēdendo machinas
hoſtiū ⁊ hmōi:non tenent̄. Idē Wil. A.
Idē ī ſū.con.li.ij.ti.v.q.lxiij.vbi etiaꝫ
declarat̄ illud hmōi.qđ ē duꝫ incendūt
caſtrū vel villā̄ quā al's expugnare co-
mode non poſſunt. H

¶ Quid de rebꝫ q̄ capiunt̄ de eccleſijs.
aut que ſūt de bonis eccleſiaꝝ ſeu cleri-
coꝝ exiſtentiū ī terra illi'ꝯ quē bellum
agit̄:R̄e.ſm Wil̄. Raptores boꝝū tenen
tur ad reſtitutōꝫ niſi auctoritate ꝓlati
eccleſiaſtici hoc fieret. Idē Wil. A. Idem
in ſū.con.eo.ti.q.lxj. H. Uel niſi eſſent
victualia et hmōi.vt in ſe.§.A. Nō tñ
de bonis ecclīe vel clericoꝝ.vt pt̄ colli
gi ex dc̄tis ī dc̄ta.q.lxj.⁊ etiā ī.§.ſe. H

¶ Quid ſi irruētibꝫ hoſtibus ꝯfugiūt
ad eccleſiaꝫ et capiunt̄ ibi:R̄e.ſm Wil̄.
Si tales ꝯfugiētes īcaſtellauerūt eccle
ſiā aut īde īpugnauerūt iuſtos hoſtes:
non debent gaudere īmunitate eccleſie
quā ipſi violauerūt inde pugnādo. Si-
militer ſi reponāt ibi victualia đ q̄bus
ſuſtentant̄ ī impugnatōne hoſtiū.q2 ſi
rapiant̄ a iuſte bellātibꝫ nō peccāt.⁊ ñ
tenent̄ ad reſtitutōꝫ. Idē Wil. A. Idem ī
ſū.con.eo.ti.q.lxij. H. Ad hoc facit ī-
fra.emunitas confugientiū.§.fi.

B**Enedictio. Benedi**//
neꝫ ſimplicē poſſūt dare ſacer-
dotes etiā pn̄te epiſcopo. xcv.
diſ.ecce. Sꝫ nō ſolēneꝫ vt ꝑmittēdo.ſit
nomē dñi ⁊c̄.vel humiliate vos ad be-
nedictōeꝫ ⁊c̄.xxvj.q.vj.miniſtrare.A.
Hoc fuit dictū Ray̆.⁊ ei'glo.vt ī ſum.
con.li.iij.ti.xxvij.q.x.vbi etiā dicitur
ꝙ ſac̄dos nō debꝫ dicē. huīliate vos ⁊c̄.
niſi calicē teneat aut corꝑalia aut pa-
tenā aut crucē aut tale q̄d ſm glo. Di
cit̄ etiā ibi ꝙ cū p̄ſbiter celebrat preſen-
te ep̄o debet ſibi īnuere an ip̄e velit be
nedicē. Q2ſi velit:nō benedicat p̄ſbiter.

Si aūt nolit:preſbiter benedicat p̄di-
cta ſimplici benedictōe. Nec erit etiā ī
pn̄tia ep̄i licentia alia expreſſa ep̄i ne-
ceſſaria.q2 hoc ſolo ꝙ ꝑmittit eū miſſā
celebrare ītelligit̄ ꝑ ꝯſequēs om̄ia per-
mittere que ad miſſā ſpectā̄t.ar.ex̄t̄.de
offi.dele.p̄terea. Et benedictō ꝑtinet ad
miſſā.de ꝯſe.diſ.j.miſſas. Et ad p̄dicta
facit.c.cū ad celebrandū.ea.diſ.vbi dr̄.
ꝙ vbi ep̄us nō fuerit:ꝓplus benedictōꝫ
accipiat a ſacerdote. Et ſic patet ꝙ vbi
fuerit p̄mo debet req̄ri vt dictū eſt. H.
Uide de hoc infra.ſacerdos.§.iij. De aq̄
bñdc̄ta vide ſup̄.aq̄ bñdc̄ta. An bñdicē
de ſit ſc̄de nuptie.vid ī̄fra.nuptie.§.ij.

B**Enefitiū primo com**//
muniter. Infra quod tp̄us ꝯfer
ri debet vacās benefitiū:R̄e. Ec
cleſiaſtica miſteria ſeu benefitia ecclīe
ſeu offitia q̄libꝫ nō debēt vacare vl̄t̄ ſex
mēſes.alioq̄n ſi collatō ꝑtinebat ad epi
ſcopū deuoluit̄ ad capitulū et ecōuerſo
etſi fuerit negligēs ꝑ alios ſex mēſes đ-
uoluit̄ ad metropolitanū.et poſtea ad
papā.ex̄t̄.de ꝯceſſ.p̄ben.nulla. Et ītel-
ligas ſolū ꝑ illa vice.ex̄t̄.de ſupꝑ.ne.ꝑ-
la.ſicut nobis. Et ſiq̄s predictoꝝ elapſo
tp̄e ꝯferat:nihil vꝫ.ex̄t̄.đ ſupꝑ.ne.ꝓla.
c.fi. Et īcipit currē tp̄s p̄dc̄tm ñ a tp̄e
vacatōis ſꝫ a tp̄e ſcīe ſeu notitie.ex̄t̄.de
ꝯceſſ.p̄ben.q2 diuerſitateꝫ. Et de dictis
ſex mēſibꝫ ſubībit̄ tp̄s ſuſpēſiōis ⁊ pe-
griatōis.⁊ req̄rit̄ ꝙ ꝑ ſuā culpā vl̄ ne-
gligētiā diſtulerit. Sec'ſi ꝑ īpotētiā iu
ris vl̄ facti etiā ex culpa ꝯtigētē.niſi fu
iſſꝫ negligēs ī petēdo abſolutōꝫ.vt nota
tur ī dc̄to.c.q2 diuerſitatē. Etſi talia eſ
ſēt offitia ſeu admīſtratōes q̄ꝝ collatō
ꝑtinēt ad reglāres ⁊ ipſi negligēnt.dio-
ceſani ſupplē debēt.ñ obſtāte ſi ipſi regu
lares fuerit exempti.vt in cle.q2 regu-
lares.de ſupꝑ.ne.ꝓla. Porro ſi fuiſſꝫ ec-
cleſia cathedralis vl̄ etiā r̄glāris:hēbē
electores ſolū tres mēſes.īfra q̄s ſi iuſto
īpedimēto ceſſāte.electō ñ fuerit celebra
ta:eligēdi p̄tās ad primū ſupiorē ꝺuol
uit̄.ex̄t̄.de elec.ne ꝓ defectu. Et ītellige
cū alijs ꝯditōibꝫ nūc ſup̄dictis. A. Pre-
dc̄ta fere oīa notant̄ etiā ī ſū.con.li.j.
ti.j.q.xcij. Et cū oībꝫ p̄dictis cō.alb. H

¶ Qui habet benefitiū cū cura ſi reci-
piat ſc̄dm iteꝝ cū cura:ip̄o iure vacat

p̄mū.ex̄t̄ de p̄ben.de mlt̄a.et de elec.du
dū etiā̄ rethomagis.vñ extūc cū talis
nō ſit p̄lat⁹in p̄ma:nō pt̄ ſubditos ī il⸗
la abſoluē:nec aliq̄d tale facē. Et ſimi
li mō vacāt etiā̄ p̄bende canonicoꝝ̄ et
eoꝝ dignitates.Nā licȝ nō hēant curaȝ
aīaꝝ.tñ r̄cipiēdo ſecundā̄: vacat p̄ma.
vt in dicto.c.ď mlt̄a.et de cōceſſ.p̄ben.
lr̄as.A.De dignitatibꝫ ſeu ꝑſonatibꝫ:
clarū ē.dicto.c.ď mlt̄a.De ſiplici ṽo p̄⸗
bēda ē dubiū.Et videt̄ idē ꝑ dictū.c.lit
teras.vbi dic̄ glo.ꝙ ep̄us pt̄ diſpēſare
circa bñfitia ſiplitia:ſȝ nō ī eadē eccle⸗
ſia hēat plura. Sȝ ꝙ hoc ep̄s nō poſſit
ſūt opiniones ſm dñm Anto.ď bu.ibi.
Tancre.et q̄daȝ alij dixerūt iſtā̄ vaca⸗
tōȝ ſolū obtinē ī benefitijs curatis ⁊ di
gnitatibꝫ.q̄bꝫ videt̄ obſtare dictū.c.lit
teras.Vñ Goff.ꝑ hoc.c.dic idē eē tenē
dū de p̄bendis qď ď dignitatibꝫ.cū ſcďa
p̄bēda recipit̄ vt titul⁹nō vt ſiplex bñ⸗
fitiū vl̄ vt ſtipendiū.vt ī ſū.con.li.iij.
ti.xiij.q.ix. Dñs Anto.ī dicto.c.lr̄as.
videt̄ hoc ſētire veꝝ ī caū dicti.c.lr̄as.
videlicet qñ p̄bēde ꝯferūt̄ ī eadē eccl̄ia
et alēa ē ānexa alicui dignitati ſeu offi
tio qď omnino ꝓhibet̄ ſine diſpēſatōne
pape.vt in.c.j.ex̄t̄ de ꝯſu.li.vj.Vñ dic.
Quero an vacet p̄ma p̄benda ꝑ rece⸗
ptōȝ ſecūde ī eadē eccl̄ia:Rx̄.ꝙ p̄ma p̄bē
da bñ vacat ꝑ receptōeȝ p̄poſiture:cui
etiaȝ ē ānexa p̄bēda ſm Inno.qꝛ q̄s nō
pt̄ eē triplex ī vna eccl̄ia.vt ď ꝯſu.c.j.
li.vj.In.c.ṽo de multa.de p̄ben.dic ſm
Hoſti.goff.et Jo.an.⁊ Vin.ꝙ acceptā⸗
do ſecundā p̄bendā ī titulū:vacat p̄ma
qď ꝯfirmat Jo.an.eē veꝝ qñ p̄bēde dā⸗
tur ī eadē eccl̄ia.Sec⁹ſi ī diuerſis.de q̄
ī dicto.c.lr̄as.vbi videt̄ caſus:⁊ cū hoc
tranſijt:et ita hoc videt̄ tenendū.Itē p̄
ma dignitas tūc vacat ꝑ acceptōȝ ſecū⸗
de:qñ ſecūda accipit̄ ī eadē eccl̄ia.Ita
videt̄ colligi ex textu dicti.c.de multa.
et ꝑ dñm An.ibi duȝ dic. Nota ꝙ ſicut
pluralitas curationū ē inhibita:ita et
pluralitas ꝑſonatuū et dignitatuȝ ſine
cura in eadē eccl̄ia.B.Et tūc intelligi⸗
tur q̄s recepiſſe ſecundā et vacare p̄mā
qñ habuit ei⁹pacificā poſſeſſionē.vl̄ ꝑ
eū ſtetit quo min⁹hēret.ex̄t̄ de p̄ben.li⸗
cet.li.vj.Q̄ſi forte ꝑ papaȝ fruct⁹iſti⁹
ſecūdi eſſent ad tp̄us ꝯceſſi alteri:ñ va⸗
cat primū q̄ꝺiu ille alter ꝑcipit iſtos.
extra de p̄ben.ſi tibi a nobis.li.vj. Et ď
hac etiā̄ materia vide īfra.§.iiij.Et eo⸗
dē modo vacat ſiue ꝑdit̄ primū benefiti
um ſiq̄s violēter occupat ſecundū.vl̄ ſe
ſciēter intrudat ī eo.ex̄t̄ de p̄ben.eū q̄.
li.vj.Et tales violenti ſeu iniq̄ occupa⸗
tores ip̄o facto ſi ius aliqď habebāt ī be
nefitio quod occupauerūt: ꝑdūt illud
et vacat.vt in dicto.c.eū q̄. Porro ille
q̄ habet ꝯferre dicta benefitia vacātia
debet ea ꝯferre infra ſex mēſes:al̄s po
teſtas ꝯferendi ďuoluit̄ ad aliū.vt ī.j.
§.dictū ē. Incurrit̄ etiā̄ alia pena niſi
ꝯferat infra dictum tempus.videlicȝ ꝙ
ip̄e tenet̄ aſſignare ī vtilitatē ip̄ius ec⸗
cleſie vacātis de ſuis ꝓuētibꝫ:nō de illis
eccleſie ſuc.tantū q̄tū a tp̄e ip̄ius vaca
tionis ꝑceptum fuit a quocūq̄ȝ detinē⸗
te ip̄am.A.Hoc habet̄ in dicto.c.ď ml̄⸗
ta.ex̄t̄ de p̄ben.B.Etſi ꝓpriū non habet
puniet̄ alia pena ad arbitriū iudicis.
xvj.q.vj.illud.xiij.q.vj.ſi res.vel repe⸗
tent̄ ab eo q̄ ꝑcepit:qꝛ ip̄e tanq̄ īuaſor
om̄es fruct⁹reſtituere tenetur.C.ď rei
vendi.certū.A.Cū p̄dictis con.Albri⸗
cus. Et videt̄ ꝙ ille q̄ ꝑcepit fruct⁹:p̄n
cipalius teneat̄.cuȝ ſit principalis ma
lefactor.Nō cōferens ṽo in ſubſidium.
ar.l.ſi.ff.de eo per quem fac.erit. B
Quinq̄ȝ caſus ſūt ī quibus quis pōt
abſq̄ȝ diſpēſatōe duas vel plures eccle⸗
ſias ſeu prebendas habere.Primus eſt
quādo eccleſie ſūt ita tenues.ꝙ neutra
ſufficeret ad ſuſtentatōeȝ.x.q.iij.vnio.
extra de reli.do.qꝛ monaſteriū. Secun
dus ſi vna pēdet ex altera.extra de eta.
et q̄li.eam te.Terti⁹ē propter raritateȝ
clericoꝝ.xxj.q.j.cleric⁹ī fi.Quartus ē
ſi eccleſia ē annexa dignitati vel p̄ben⸗
de.in q̄ caſu cuȝ ip̄e teneat̄ ī maiori ec⸗
cleſia ꝑſonaliter deſeruire:tenet̄ ī ip̄a
ꝑrochiali habē idoneū ⁊ ꝑpetuū vica⸗
riū.q̄ ꝯgruentē hēat de ꝓuētibꝫ ip̄ius ec
cleſie portionē.ex̄ t̄ de p̄ben.extirpāde.
Quint⁹ē ſi habet vnā ītitulatā.et aliā̄.
ꝯmendataȝ.xxj.q.j.plures. Sed talis
ꝯmēda de eccl̄ia ꝑrochiali ñ pt̄ fieri ni
ſi ei q̄ attigerit.xxv.annū.et q̄ ſit ſacer⸗
dos.Et tali etiā̄ ñ pt̄ ꝯmitti niſi vna ⁊ ꝑ
euidēti nc̄c̄itate vl̄ vtilitate.⁊ nō durat
niſi ꝑ ſex mēſes.ex̄t̄ ď elec.nemo.li.vj.

A. Predicti quinqꝫ caſus ponunt̄ etiāꝫ in ſū. con. li. iij. ti. xiij. q. iiij. Ubi etiā dr̄ ſm Ray. q̄ generalr̄ ꝯmēdatō nullaten⁹ debet fieri niſi ſubſit iuſta cā. vt qꝛ non ſuenit̄ prelatus idone⁹ vel aliqd ſile. alr̄ epi poſſent fraudes multas ꝯmittē. Colligit̄ etiā ex p̄dictis q̄ ext̄ p̄fatos quinqꝫ caſus qs nō p̄t hr̄e plura bn̄ficia ſine diſpenſatōe. Sꝫ qs diſpēſabit? Dic q̄ ī bn̄ficijs curatis ⁊ dignitatū ſiue ꝑſonatuū vel q̄ in eadeꝫ eccl'ia hēant̄ due p̄bende. ſeu adminiſtratō aliq̄ vel officiū ⁊ p̄benda. ſolus papa diſpenſat. vt pꝫ ex dictis ſup̄. §. j. In r̄liqs vō bn̄ficijs ſimplicibꝫ. vt no. in ſū. con. eo. ti. q. vij. Jo. dixit q̄ ep̄s p̄t diſpenſare in eodē ep̄atu. ſꝫ nō in diuerſis. ⁊ hoc ꝓpter iuris īpoſſibilitatē. qꝛ teneret̄ vtriqꝫ obedire. ⁊ ab vtroqꝫ ordines recipe. qd eſſe n̄ poſſet ſi ꝯ̄ria mādaret. Sꝫ hanc ꝑplexitateꝫ ſolus papa tollē poſſet. q̄ diſpenſando videt̄ ei ꝯcedē q̄ eligat cui voluerit obedire. vel a q̄ ordines ſuſcipe. Goff. aūt dicit. Ueri⁹ puto q̄ ſiue in eodē ep̄atu ſiue in diuerſ̄ null⁹ diſpēſare poſſit niſi papa. ⁊ ſic curia tenet. Glo. vō Ray. ait. Credo q̄ epi pn̄t diſpēſare nō de iure ſcripto. ſꝫ de ꝯſuetudine ſola quā papa ſcit ⁊ n̄ reprobat. et iō p̄ſumit̄ approbare eā. Un̄ credo hodie derogatū eſſe ꝑ ꝯ̄riā ꝯſuetudinē illi. c. ſctoꝝ. lxx. di. vbi ꝓhibet̄ q̄ qs ſit canonicus p̄bendarius niſi vni⁹ eccl'ie in qua ꝯſcriptus ē. i. intitulat⁹. lꝫ ex diſpenſatōne epi vnus diuerſ̄ p̄eſſe poſſit eccleſijs. Con. vl. ⁊ Ber. et glo. Barto. brix. in dicto. c. ſctoꝝ. ſ. q̄ ep̄us in talibꝫ poſſit diſpēſare. addēs. vel q̄ p̄t etiā diſpēſare q̄ qs hēat beneficiū ſimplex. i. ſine cura et ꝑſonatu cū alio qd hꝫ curā aīaꝝ. Hoſti. vō in. c. lr̄as. dicit q̄ ſi epi nō poſſint diſpēſare in plr̄alitate h⁹ p̄bendaꝝ q̄ ad titulum. dici tn̄ p̄t q̄ poſſint diſpēſare ob p̄rogatiuā meritoꝝ. q̄ teneat primā vel ſecundā tanq̄ bn̄ficiū. et ponat vicariū q̄ bn̄ deſeruiat ⁊ ꝯpetentē portōnē hēat d̄ p̄benda. ext̄. de p̄ben. ex poſuiſti. et d̄ cle. nō re. cū ad hoc. maxie qn̄ in eccl'ia eſt talis cōſuetudo. vel ſtatutū ex cā factū. ext̄. de ꝯſtitu. cū oēs. Et ſic ſenſit Hoſti. q̄ nec de iure nec de ꝯſuetudine ep̄s pōt diſpenſare ſine cā. Et bn̄. qꝛ irr̄onabilis ꝯſuetudo non excuſat ſed grauat. ext̄. de ꝯſu. c. fi. Et vt dicit glo. ray. et Ul. diſpēſatio etiā per papaꝫ facta ſi fiat ſine iuſta cauſa nō excuſat quo ad deū. ſꝫ tm̄ q̄ ad eccleſiā militantē. et addit Ul. Poti⁹ diſpēſans in eadē damnatōne inuoluit̄ cū eo cū quo diſpēſat. Aduertendū etiā q̄ lꝫ ep̄s vel alius ſuꝑior ꝯferat vel ꝯfirmet bn̄ficiū alicui non ꝑ hoc intelligit̄ diſpēſare niſi expreſſe diſpenſet ſm glo. in dicto. c. lr̄as. de ꝯceſſ. p̄ben. Et idē dic̄ Hoſti. vt notat ibi dn̄s Anto. de bu. Ad hoc bene facit cle. ſi ſūmus. de ſen. exco. Quod puto veꝝ qn̄ ex ignorantia iuris vel facti. vel ex alia cauſa p̄cludit̄ libera volūtas ſuꝑioris. alr̄ ꝯceſſio ſemꝑ intelligitur facta. cuꝫ oībꝫ his ſine quibus non poſſet ſortiri effectū. ff. d̄ iuriſ. oī. iudi. l. ij. et ext̄. d̄ offi. dele. p̄terea. B

¶ Quicunqꝫ recipit dignitatē vel ꝑſonatū ſeu officiū vel bn̄ficium cui aīarū cura ſit annexa ſi ante obtinebat ſimile cū ſit p̄uatus primo poſtq̄ poſſeſſionem habuit d̄ ſecūdo. vel ꝑ eū ſtetit quo min⁹ haberet. tenet̄ abſqꝫ mora dimittere in manus ordinarij in cui⁹ ep̄atu hoc fuerit. alioqn oēs tales etiā ſecūdo ip̄o iure ſūt p̄uati. et nōſolū ad ſacros ordīes. ſꝫ etiā ad qdcunqꝫ aliud bn̄ficiū fiūt inhabiles. Et oīa talia vacatura bn̄ficia ſedi ap̄lice reſuant̄. Etſi ali⁹ diſponat de eis non valet. Hec Johēs papa. xxij. in extrauaganti que īcipit. Execrabilis. A. Cō. albricus. ⁊ addit q̄ in dicta extrauagāti cum ſuis declaratōnibꝫ pleniſſime habetur de beneficijs que nō pn̄t ſimul teneri ſine diſpenſatōne. B

¶ Qn̄ non ꝓdeſt diſpenſatō ſuꝑ pluralitate bn̄ficioꝝ? Rn̄o. Non ꝓdeſt qn̄ impetrans ſubſtituit aliqd q̄tumcūq̄ modicum bn̄ficium. Qn̄ etiā cōcedit̄ vt quis duo bn̄ficia curam aīaꝝ hn̄tia poſſit ſimul hr̄e. intelligit̄ de duobꝫ p̄mis bn̄ficijs poſt ꝯceſſionē. A. Que. s. habuerit impetrās. vt in. c. non p̄t. de q̄ infra. B. Itē ſi mandat̄ ꝓuideri alicui de bn̄ficio nō obſtante q̄ hēat aliud. ꝑ hoc non eſt diſpenſatuꝫ vt hēat ambo ſimul. ext̄. de p̄ben. nō p̄t. li. vj. Iteꝫ ſi papa motu ꝓprio alicui aliquod bn̄ficiū obtinenti ꝯferat aliud. nō hita mentōne de priori. n̄ ꝓpter hoc inualida eſt gr̄a. dūmodo exprimatur in lr̄a q̄ motu ꝓprio ꝯcedit. Secus

ſi ad petitōem alterius grām facit. ext.
de p̄ben. ſi motu. li. vj.

¶ Bñficium nō vacans nulli pmitti p̄t
nec in generali. vt pmittendo cū potue-
rit puidere. vel cū facultas ſe obtulerit
aut ſub q̄uis forma vboꝝ. al' pmiſſiones
predicte nec valent nec obligant. ext. de
ꝯceſſ. p̄ben. deteſtando. li. vj.

¶ Quibꝫ clericis debeat ꝑ ordinatorem
tam de neceſſarijs q̄ de bñficio puideri?
R̄e. Romana eccleſia nō ꝯſueuit cogere
ordinatorē ad puidendū nō ꝯſtitutis in
ſacris. extra. de p̄ben. ep̄s. et. c. cū ſcdm.
A. Con. albric⁹. B. Et nota hic q̄ ſi ali-
quis ep̄us ꝯmittit extraneo ep̄o vt vice
eius in ſua dioceſi teneat ordinatōnes. ⁊
ip̄e pmouit ad ſacros ordines aliquē nō
hn̄tem titulū. ip̄e qui ordinauit tenetur
ei neceſſaria puidere. donec per eum vel
alium de bñfitio ſit puiſum. Secus ſi ei
ꝯmiſit ordinare certas pſonas int̄ quas
fuit aliquis ſine titulo. Naꝫ in hoc caſu
ep̄s qui cōmiſit tenet̄ taliter ordinato.
A. s. ad neceſſaria miniſtrāda. donec ꝑ
ip̄m bñficiatus fuerit. vt in. c. ſi ep̄s. de
quo infra. B. Sil'r et ip̄e tenet̄ talit̄ or-
dinato qn̄ ꝯmittit alicui vt poſſit a quo
voluerit ep̄o ad ſacros ordines pmoue-
ri. Hec oīa de p̄ben. ſi ep̄s. li. vj. A. Di-
cta neceſſarioꝝ prouiſio tūc debet fieri
quando ordinatus ſine titulo de ſua vel
p̄rna hereditate nō p̄t ſuſtentari. de p̄-
ben. ep̄s. et. c. tuis. B

¶ Vtrū ordinatus ad titulum p̄rimonij
ſui poſſit illud vendē vel donare. R̄e. ſm
Ber. ext. d p̄ben. c. tuis. licet Vincenti⁹
dixerit q̄ nō. tn̄ ſm Tancre. veri⁹ credo
q̄ ſic. Nā ⁊ bñficio eccleſiaſtico renūcia
re p̄t. A. Con. albricus. et idem in ſum.
con. li. iij. ti. xiij. q. xiiij. B

¶ Capitulum ſede vacante nō p̄t ꝯferre
ea beneficia que ad collatōnem ep̄i pti-
nent. ſꝫ p̄t admittere pn̄tatos a pronis ⁊
eos inſtituere in bñficijs in quibꝫ fuer̄t
pn̄tati. licet ad ep̄m ſi viueret ptinuiſſet
ext de inſti. et ſi capitulū. li. vj. Pōt etiā
capitulū ep̄o defūcto vel a bñficioꝝ col-
latōne ſuſpēſo ꝯferre p̄bendas q̄ ad ep̄m
⁊ capitulū ꝯmunit̄ ptinēt. etiā ſi ep̄s in-
tereſſe habeat in collatōne tali tanq̄ p̄-
latus. Et idem p̄t ep̄s ſi capitulū ſit ſu-
ſpenſū. vel ſingulariter oīēs ſint excō-
municati. A. ſ. maiori excoicatōe. vt in
c. ſi ad ep̄m. de q̄ infra. B. Sꝫ ſi ptineret
ad ep̄m cū ꝯſilio capli vel aſſenſu. defū-
cto ep̄o vel ſuſpēſo nō p̄t capitulū ſe in-
tromittē niſi ep̄s ſuſpēſus fuerit in mo-
ra d petēda relaxatōne ſuſpēſionis. Vbi
aūt de ſpāli ꝯſuetudine. A. vel ſtatuto.
dicto. c. ſi ad ep̄m. B. bñficioꝝ collatio
ad aliquē cum ꝯſilio ep̄i ptinet. ſublato
ep̄o de medio cū ꝯſiliū nequeat peti nō ē
collatō differēda. Sil'r etiā ſi ep̄s egerit
in remotis. ita q̄ non poſſit eius pn̄tia
in breui haberi. ext. ne ſe. va. ſi ad ep̄m.
li. vj. B

¶ Bñficia et oīēs dignitates vel pſo-
natus vacātia in curia romana nō pn̄t
ꝯferri niſi ꝑ papā. Sil'r et curialiuꝫ ſeu
accedentiū vel redeuntiū de curia ſi dece
dant in locis vicinis curie ad duas die-
tas legales. A. Diete legales ſūt. xx. mi
liaria ꝑ die. ff. ſi q̄s cau. l. j. et nota glo.
in. c. pn̄ti. d q̄ infra. Subiūgēs. etſi mo-
dicū etiā ſupeſſet n̄ includeret̄ ſub loco.
ff. de vboꝝ ſig. l. iij. Ibi enim dr̄ q̄ ſi ſint
xxj. miliaria faciūt duas dietas. Et p̄fa
ta itelligēda ſūt. niſi ſup̄dicti morerent̄
in loco pprij domicilij ſeu dom⁹ pprie. tūc
em̄ collatō n̄ ſuat̄ pape niſi eſſet curia-
lis. qui lꝫ haberet domiciliū ſeu domum
ſue originis in loco curie tn̄ ibi occaſio
ne curie ibi morabat̄. tunc em̄ reſeruat̄
Sil'r etiā ſi curiales moriant̄ ī loco vn̄
recedit curia. vel in itinē dū curiā ſeq̄rē
tur q̄ntūcunq̄ locus vbi decedūt ab ipſa
curia ſit remot⁹. dicto. c. pn̄ti. B. Oīa
hec ad papā tm̄ ptinēt. niſi q̄ p⁹ mēſem
pn̄t ea ꝯferre illi ad q̄s ptinēt ꝑ ſeip̄os
tm̄. vel ip̄is agētibꝫ in remotis ꝑ ſuos vi
carios generales q̄bꝫ illud ꝯmiſſū ſit in
eoꝝ dioceſibꝫ exn̄tes. vel niſi eēnt eccl'ie
prochiales et vacaſſent vacāte ſede apo
ſtolica. aut etiā ſi vacauerit an̄. et papa
priuſq̄ ꝯferret defūctus eſſet. Probant̄
hec oīa ext. de p̄ben. licet. et. c. ſtatutū. ⁊
c. pn̄ti. et. c. ſi ap̄lica. li. vj.

¶ Si ꝑ ep̄m ꝯferatur beneficiuꝫ alicui
abſenti licet non fiat ſuū donec ꝯſentiat
tamē ep̄s nō poterit ꝯferre iterū alteri
donec ille recuſet nec valēt collatio. Se-
cus ſi epiſcopus notificata ip̄a collatōe
aſſignet aliquē terminū ꝯpetentē ꝯſen-
tiendi. et ille nō ꝯſenſerit infra terminū

p̄t etiaꝫ ꝯſentire qn̄cunqꝫ. dūmō priuſq̄ bn̄ſitiū ip̄m alteri ꝯferat̄. A. Et p⁹iſtū ꝯſenſū nō poterit bn̄ficiū alteri ꝯferri. vt in. c. infra allegato. B. ext̄. de p̄ben. ſi tibi abſenti. li. vj. Si paup̱ cleric⁹ cui mandat̄ ꝓuideri de bn̄ficio iuxta ei⁹ merita qui nullū hēbat poſtea aſſecutus ē. nō tenet̄ ei ep̄s amplius ꝓuidere. extra. de p̄ben. ſi paup̱. li. vj. Bn̄ficiati tenent̄ ad horas canonicas. ⁊ q̄liter. vide infra. hore. De bn̄ficijs p̄r̄m nō hn̄dis a filijs. vide infra. illegiptimus. §. iiij. De r̄ſig̃tione bn̄ficij. et q̄liter fiat. vide infra. renūciatō. ꝑ totū. De ꝑmutatōe bn̄ficioꝝ. vide infra. ꝑmutatio. Ad materiā bn̄ficioꝝ ſatis ꝑtinet. infra. eccleſia ſecūdo. et infra prebenda.

Beneficium ſecundo.

quo ad fruct⁹ bn̄ficioꝝ. Fruct⁹ tp̱e vacatōnis dn̄t in vtilitateꝫ eccl'ie expēdi. vel futuris ſucceſſoribꝫ fideli͛t reſuari. al'in cathedralibꝫ eccl'ijs et in regularibꝫ et collegiatis. ſi fiat ꝯ̄ ꝑ capl'a ꝯuētus et collegia vel ſingulares ꝑſonas ipi ꝯ̄facientes ſūt ſuſpēſi ab officio et bn̄ficio. A. quocunqꝫ donec plene reſtituerīt quicq̄d de bonis ꝑceperint a p̄latis mortuis dimiſſis vel vacationis tp̱e obueniētibꝫ. vt in. c. infra allegato. B. nō obſtātibꝫ ꝑuilegijs vel cōſuetudinibꝫ. ext̄. de elec. q2 ſepe. li. vj. A. Ubi ſimili͛t dr̄. Nō obſtātibꝫ ſtatutis iuramēto ꝯfirmatōe ſedis ap̄lice. aut alia quacunqꝫ firmitate vallatis. B. Itē ſi lis ꝓhibitō fit generali͛t de om̄ibꝫ eccleſijs ne bona eaꝝ occupent̄ a p̄latis q̄bꝫ ſubſūt. ſeu ad quoꝝ cuſtodiā ꝑtinēt. A. Aut ab alijs quibuſcunqꝫ ꝑſonis eccl'iaſticis ad quoꝝ collatōem ordinatōem p̄ntatōem ſeu cuſtodiaꝫ ꝑtinēt dignitates. ꝑſonatus. ꝓratus. vel eccl'ie vacātes. vt in. c. infra allegato. B. Niſi de ſp̄ali ꝑuilegio vel ꝯſuetudine p̄ſcripta. vel alia rōnabili cā. Aliter ep̄i et ſupiores ſūt ſuſpēſi ab ingreſſu eccl'ie. et alijs ab officijs et bn̄ficijs donec ſatiſfecerint. extra. de or. p̄nti. li. vj. A. Ibi etiā dr̄. Ubi ex priuilegio vel ꝯſuetudie ſeu alia de cā rōnabili ſibi aliq̄s p̄dictoꝝ aſſerit bona ꝯpetē ſuꝑdicta. Hoc de illis bonis ſolū dꝫ intelligi q̄ ſolutis debitis ſi qua ſint. ⁊ his que fuerint neceſſaria pro ſuitoribꝫ ⁊ miniſtris ac incūbentibꝫ oneribuſqꝫ ad nouos redditus ſuꝑortādis ꝯgrue reſuatis ex ip̄is repta fuerit ſupeſſe. B

Indulgentie d̄ ꝑcipiendis fructibus beneficioꝝ in abſentia ꝯceſſe ꝑſonis nō eccleſiaſticis vel dignitatibꝫ ſunt caſſe ⁊ irrite. ext̄. de reſcrip. c. ſi. li. vj. A. Iſtud c (vt patet intuēti) loquitur de ꝯceſſionibus factis ante illam decre. exinde ꝟo oñdit q̄ non ſunt faciende. B

Fructus iaꝫ ꝑcepti planū eſt q̄ alienari poſſunt. vide infra. alienatio. §. j. Sed et fructus qui debēt recipi poſſunt locari etiā ſi ſint decime et alia. extra. d̄ loca. vr̄a. Sed hec locatō non extendit̄ vltra tempus vite locātis. q2 clericus in beneficio vſufructuario ꝯꝑatur. xvj. q. vj. illud. A. Hec fuit opinio Goff. vt in ſū. con. li. j. ti. ij. q. ij. Sed Inno. dicit. q̄ ſi locatio fit noīe eccleſie ⁊ vtili͛t. ſucceſſor tenetur. ext̄. de ſolu. c. j. ⁊. x. q. ij. hoc ius. ⁊. xij. q. ij. quicūqꝫ ſuffragio. Secus ſi inutiliter. Si aūt ſuo nomine locauit non intēdens obligare eccleſiam. nō tenetur ſucceſſor. ſed nec heres eius. ſ. manutenere locatōem que termiata ē in vita locantis. Et ideo ſubdit Inno. Sicut neqꝫ heres vſufructuarij niſi inq̄tuꝫ ad euꝫ ꝑuenit. ff. locati. ſi q̄s domum. §. hic ſubiūgi. Et hoc verū eſt in miſtro vel p̄lato eccleſie. ſ. q̄ ſucceſſor tenet̄ hr̄e ratū q̄d factū ē a p̄deceſſore. Sꝫ in canonico p̄bendario ſecus dicim⁹. q2 ille nunq̄ p̄t locare p̄bendaꝫ ſuam vltra tempus vite ſue. licet de illa poſſit agere ⁊ ꝯueniri ſicut legiptim⁹ admiſtrator. Dicit etiā ibi Inno. s. in. c. q̄relā. ext̄. ne p̄la. vi. ſuas. q̄ ꝯtractus initus cū p̄lato eccl'ie. n̄ ſeruatis ſolennitatibꝫ ip̄o iure n̄ valet. ſeruatis ꝟo ſolēnitatibꝫ valet. licet ſi ꝯtractus eccleſie ſit inutilis poſſit petere reſtitutōem in integꝝ. Hoſti. etiaꝫ dicit. q̄ inq̄tum pecunia verſa eſt in vtilitatē eccleſie. ratū debet hr̄e ſucceſſor. vel reddē pecuniā. ar. ext̄. de ſolu. c. j. vt in ſū. cō. dicta. q. ij. Hoc dictū p̄t intelligi etiaꝫ ſi locatō nō fiet nomine eccleſie. vel ſi fiat a p̄bendario. al'locatio debet oīno rata eſſe. vt ex predictis ꝯſtare p̄t. B. De hoc vide infra. locatō. §. ſi. Canōici et alij beneficiati clerici qui diuinis officijs n̄ interſunt. n̄ poſſunt ꝑcipere q̄tidianas

diſtributõnes. nec valet ꝯſuetudo. A. s.
ꝯria. vt in. c. infra allegato. B. al'. nõ fa
ciũt eas ſuas. et tenent̃ ad reſtitutõem.
niſi excuſet eos infirmitas vel iuſta et̃
rõnabil' corꝑalis neceſſitas aut̃ euidẽs
eccleſie vtilitas. extra. de clericis nõ re.
c. j. li. vj. A. Ibi etiaʒ ſubiũgitur. In di
ſtributõnib9 etiã ꝓ defunctoꝝ ãniuerſa
rijs largiẽdis idem decernim⁹ obſeruã
dum. B. Ad materiã iſtam poſſunt ꝑti
nere ea que dicũtur infra. clericus j. §.
fi. et clericus iiij. ꝑ totum.

Beneficiũ tertio. quã

do iniuſte tenet̃. Qui nõ rite cõ
ſequit̃ bñficiũ aut dignitatẽ. vt
ait Ray̆. cũ non intret ꝑ oſtiũ eſt fur et
latro. nec hʒ viã ſalutis niſi reſignãdo.
vel ſi ẽ diſpenſabile: petat diſpenſatõem
ab eo qui p̃t. et in vtroqʒ caſu agat peni
tentiã de ꝯmiſſo. Sil'e ſup̃. bñficiũ j. §.
j. A. Idẽ in sũ. cõ. li. iij. ti. xxvj. q. xx. B
Qñ aliq̃s male poſſidet bñficium vel
dignitatẽ. vtrũ ſubditi teneant̃ obedire
ei. vel debitores rñdere: Dicendũ ꝙ lʒ in
foro iudiciali ml'tiplex eſſet rñſio. tñ in
foro ꝯſcie. ſi q̃s ſciat ꝙ poſſeſſor eccleſie
vel dignitatis nõ ſit verus p̃latus. certe
nõ tenet̃ ei obedire nec ſoluere qḋ digni
tati vel eccleſie dʒ. nec ſoluẽdo liberat̃.
ar. extra. de iuriur̃. etate. ⁊ de ſen. ex. in
quiſitõni. A. Hoc verꝫ niſi quis eſſet per
ſñiam iuris ordine latã nec appellatõne
ſuſpẽſam ꝯdemnatus. tũc em̃ debet obe
dire ſm̃ Hoſti. vt in sũ. con. li. iij. ti. xiij.
q. xx. Et p̃t eſſe ratio. q2 ſolutio vel quid
ſil'e nõ ꝯtinet in ſe pc̃m. Et cũ dictis in
hoc. §. con. albricus. B
Nũquid male poſſidẽs abſoluit igno
rantes: Dicendũ ꝙ ñ. ex q̃ nõ eſt p̃latus
ext̃. de pe. oĩs. ⁊ de pe. di. vj. placuit. Tñ
in caſu iſto illi nõ ꝑirent. nõ q2 iſte ab
ſoluẽ poſſet. ſʒ ꝑ fidẽʒ quã hñt in sacrõ.
ext̃. de p̃ſbito nõ bap. apl'icã. ⁊ ꝓpter iu
ſtam cãm ignorãtie. Sʒ tñ ſanguis eoꝝ
requiret̃ ab his qui gerebãt ſe vt p̃latos
et ipſos q̃tum in ſe fuit: perdiderũt. ar.
ext̃. de offi. or. irrefragabili. De hoc in
fra ꝯfeſſio iij. §. fi. A. Con. albric⁹. Sed
vt habet̃ in sũ. con. li. j. ti. j. q. vlt̃. Hoſt.
ſuꝑ. c. dudũ ij. de elec. videt̃ ſentire ꝯtra.
dicens. Talis de ꝯſilio tenet̃ ꝯfiteri et ñ
de neceſſitate. quia talis preſbiter vere

abſoluit ex quo curam tenet q̃diu ꝓba
bilis eſt ignorãtia. ⁊ ab eccleſia tolerat̃.
Sed ſciẽter non debet ad talẽ ire. Et ſic
intelligit decre. oĩs. Ad hoc facit q2 cõ
munis ignorãtia et tolerãtia tribuit iu
riſdictõem ñ hñti etiã inhabili. ff. de offi.
p̃to. l. barbarius. Sʒ hoc in humanis in
quib9 ꝓceditur ſm̃ hũanaʒ opinionem.
Secus in reb9 ꝯſcie. in quib9 ꝓcedit̃ ſm̃
diuinã veritatẽ. Uñ nõ verus ſacerdos
nullaten⁹ p̃t abſoluẽ. et ei ꝯfeſſus cũ ſci
uerit tenet̃ reconfiteri. vt ⁊ tenet Inno.
ſuꝑ idem. c. licet referat etiã aliã opinio
nẽ. et vt pʒ in sũ. con. in dicta. q. vl. Hoc
idem ſenſit Hoſti. in sũma. dũ dixit. ꝙ a
tali decipiuntur aĩe cũ nõ poſſit ligare
nec ſoluere. cũ iudex nõ ſit. et lʒ aĩe iu
ſtã cãm hẽant ignorãtie. tñ ac ſi amiſſe
eẽnt requiret̃ ſãguis eaꝝ ab ipſis. B

Bigamia. Multis mo

dis ꝯtrahitur bigamia. Prim⁹
qui int̃ alios ꝓprie dr̃. ẽ cuʒ quis
ſucceſſiue et diuerſis tꝑib9. et duas hũit
vxores. ⁊ vtrãqʒ ꝯgnouit. xxj. q. j. apiãt.
Secũdus ẽ qñ diuerſ tꝑib9 hʒ plures.
vnã de iure. et alterã de facto. et vtranqʒ
ꝯgnoſcit. extra eo. nuꝑ. Hic em̃ reputa
tur bigam⁹ nõ ꝓpter ſacr̃i ꝯfectũ. ſʒ ꝓpter
intentõnis affectuʒ cũ oꝑe ſubſecuto. vt
ibi dr̃. Tertius qñ hʒ plures eodem tꝑe.
vnã de iure. et alterã de facto. vel ãbas
de facto. et ꝯgnoſcit vtranqʒ. vt dicto. c.
nuꝑ. vel corruptã ꝺ facto. xxxj. q. j. quo
ext̃. de diuor. gaudem⁹. ext̃ eo. a nob. A
Iſtud. c. a nobis meli⁹ facit. B. Quar
tus qñ ꝯtrahit cuʒ vidua ab altero ma
rito ꝯgnita. xxxij. di. ſeriatim. ⁊. xxxiij.
di. maritũ. Sec⁹ aũt ſi relicta fuiſſet ṽgo.
xxxiiij. di. c. fi. Quintus qñ ꝯhit cũ cor
rupta a quocũqʒ alio. ſiue ꝯhat ſcienter
ſiue ignorãter et eã ꝯgnoſcit. di. xxxiiij.
curãdũ. et. c. p̃cipim⁹. Sextus qñ vxorẽ
ꝓpriaʒ ꝯgnoſcit ſcient̃ vel ig̃rant̃ poſtq̃
ꝯgnita ẽ ab alio. diſ. xxxiiij. ſi cui⁹. et. c.
ſe. Septim⁹ qñ aliq̃s in ordine ſacro cõ
ſtitutus. vel p⁹ factã ꝓfeſſionẽ in religio
ne. de facto ꝯhit cũ corrupta. extra eo. a
nobis. xxvij. q. j. q̃tq̃t. A. Idem etiã ca
ſus notat̃ in sũ. con. li. iij. ti. iij. q. x. B
Qui ṽginẽ deflorauit. et p⁹ea ĩ vxorẽ
eã duxit. nunq̃d p̃t ꝓmoueri: R. Sic. q2
ñ diuiſit carnẽ ſuã ĩ duas. nec illa ĩ duos

ex̃t eo. debitũ. xxvj. di. acuti⁹ et. ar. ex̃t.
qui fi. ſint le. tanta. A. Alij ꝯ aſſerẽtes.
ꝙ oꝫ ꝙ mulier ſit ỽgo tp̃e quo ꝯtrabitur
mr̃imoniũ ad hoc ꝙ ꝯhentes nõ incur-
rãt irregularitatẽ. xxxij. di. nemo. ⁊ ex-
preſſuꝫ videt̃. xxx. q. v. q̃lis. ỽ. ỽgo caſta
et deſponſata in virginitate ⁊c̃. Et hanc
opi. tenet Hoſti. vt in ſũ. con. li. iiij. ti. iiij
q. v. Sꝫ vt ibi pꝫ p̄mã tenet Ray̾. tho.
et Pe. ⁊ Goff. et Ul. ⁊ ſic videt̃ ꝯmunior
et tenẽda. Et ad cõtraria dicũt ꝙ dꝫ eſſe
virgo. i. nõ ab alio cognita. Dicit etiaꝫ
Ul. ꝙ cũ om̃ia p̄cedentia legittiment̃ ꝑ
ſeq̃ns mr̃imoniũ. dicto. c. tanta. p̄ſumit̃
virgo hoc caſu q̃ſi in virginitate eẽt de-
ſponſata. Prima rñſio efficatior ẽ. Se-
cũda em̃ aliq̃ñ nõ tenet. Nã ſi defloratõ
fuiſſet facta ab vxorato. ꝑ ſequens mr̃i-
moniũ cum deflorata ñ fit aliqua legit-
timatio. dicto. c. tanta. B

¶ Quid ſi credit ꝯhere cũ ỽgine. ⁊ inue
nit corruptã: Reo. Nõ p̄t ꝓmoueri. cum
ſit maritus corrupte. xxxij. q. v. ille. xv.
q. j. c. fi. A. Melius facit. liij. di. q̃ in aliq̃.
Nec ſm̃ Ray̾. excuſat error nec violen-
tia. Lex em̃ ꝓmotõnis factũ req̃rit non
voluntatẽ. dicto. c. fi. et. c. ille aũt. Jdem
Tho. pe. ⁊ Hoſti. vt in ſum. con. li. iiij. ti.
iiij. q. vj. B

¶ Quid ſi q̃s hũit vnã vxorẽ nec cognuit
et poſtea ducit aliã ỽginẽ ⁊ ꝯgnoſcit. et
ecõuerſo. primã ꝯgnoſcit et ñ ſecundã:
Reo. Nõ repellit̃ a ꝓmotõne. ex̃t eo. de-
bitũ. A. Jdem dicas ꝑ eandeꝫ rõnem. ſi
aliq̃s ducat in vxorẽ mulierẽ ab alio de-
ſponſatã ⁊ traductã non tñ ꝯgnitã ſm̃
Ray̾. tho. pe. et Hoſti. xxxiiij. di. c. vl. et
in ſũ. con. eo. ti. q. vij. Sꝫ iſte caſus ẽ cla
rus et formalis. dicti. c. debitũ. B

¶ Quid ſi marit⁹ accuſat vxorẽ de adul
terio. et pendẽte accuſatõne vir ab p̄ce-
ptũ eccleſie reddit debitũ vxori: Reo ſm̃
Ray̾. tho. et Hoſti. Jrregularis ſiue bi-
gam⁹ cenſet̃. nã irregularitas ſepe ꝯhit̃
ſolo facto. A. Jdem in ſũ. cõ. eo. ti. q. ix.
Et addit Hoſti. ꝙ ñ peccat in hoc caſu
debitũ nõ reddẽs cũ vult ꝓmoueri. quia
vxorẽ repellit ꝑ exceptõeꝫ ortã ex adul
terio. Sꝫ Ray̾. ait. ꝙ tenet̃ reddẽ cuꝫ ñ
debeat eã ſpoliare poſſeſſione ſui corꝑis
vſqꝫ ad ſentẽtiã. xj. q. j. q꞉ res. viij. q. iiij.
nõne. p̄cipue cũ hoc ſibi p̄cipit̃ ab eccle-
ſia. Dictuꝫ Hoſti. p̄t teneri q̃ñ maritus
offert ſe ſtatim ꝓbatuꝝ ꝯmiſſum adulte
riũ vt infra octo dies vel circa. ar. c. ſo-
let. de ſen. ex co. li. vj. Quidã tñ (vt in di-
cta. q. ix) dicũt ꝙ in hoc caſu ꝯgnoſcens
vxorẽ adulterã nõ fit irregularis cũ nõ
agat ſꝫ poti⁹ patiat̃. ſ. q꞉ cõpellitur a iu
dice. Sed primo dictum probabilius et
tenendum videtur. B

¶ Quid ỏ eo q̃ hũit vnã vxorẽ ante ba-
ptiſmũ. ⁊ aliã poſt baptiſmũ. vel vtrãqꝫ
añ baptiſmũ: Reo. Jrregularis ẽ. di. xx-
xiiij. ſi q̃s viduã. A. Potius ẽ. c. is q̃ vi-
duã. B. Et. xxvj. di. ꝑ totũ. Silr̃ ⁊ q̃ añ
baptiſmũ dimiſit vxorẽ ꝓpter fornicatõ
nem poſtea accepit eã. Nã ꝑ baptiſmuꝫ
ñ tollit̃ hec irregularitas. vt clare pꝫ ꝑ
Tho. in. iiij. di. xxvij. lꝫ irregularitas ho
micidij tollat̃. vt infra. homicidiũ iiij. §.
j. in fi. A. Jdẽ reſpectu primi dicti. in ſũ.
con. eo. ti. q. xj. Sed et ſecundũ dictum
colligitur ex eadem rõne. B

¶ Quare bigam⁹ non p̄t ꝓmoueri: Reo.
Tres ſunt cauſe. Prima ꝓpter defectum
ſacr̃i. ſ. vnitatis ip̄ius. cũ ñ ſit vn⁹ vni⁹.
ex q̃ diuiſit carnẽ ſuaꝫ in duas. xxvj. di.
acutius. ex̃t eo. debitũ. Et hec ẽ prima ⁊
realis cã. de q̃ hic infra nũc dicem⁹. Se-
cũda cã eſt ꝓpter dignitatẽ ordinũ. xxvj.
di. vna. et. c. vl. Tertia ẽ ꝓpter ſignũ in-
continẽtie. di. lxxxij. ꝓpoſuiſti. Ul. Sed ⁊
fortaſſe. Añ ⁊ Amb. Quo erit hortator
viduitatis qui ip̄a ꝯiugia frequentauit:
A. Hoc hr̃ in dicto. c. vna. B. Ad intel-
lectũ aũt p̄me cauſe nota. ꝙ in mr̃imo-
nio attendit̃ duplex ſacr̃m ꝓpter dupli-
cem ꝯiunctõnẽ q̃ ẽ in ip̄o. Prima ẽ ꝯiũ-
ctio animoꝝ. Secũda corpoꝝ. p̄ma ſi-
gnificat ꝯiunctõem aĩe ad deũ. ſecunda
ſig̃t ꝯiunctõeꝫ xp̃i ⁊ eccl̃ie. q̃ fuit q̃i mr̃i-
moniũ initiatũ q̃deꝫ ĩ p̃riarchis ⁊ ꝓphis.
ratũ in tp̃e gr̃e. ſ. in natiuitate xp̃i. ꝯſu-
matũ in cruce. vel ratũ in cruce. et ꝯſu-
mabit̃ in gl̃ia. Jtem ſecũda ꝯiunctõ ſi-
gnificat etiã vnionẽ diuinitatis et hũa-
nitatis factam in vtero ỽginis. xxvj. di.
acuti⁹. de ꝯſe. di. ij. in xp̃o pr̃. ex̃t eo. de-
bitũ. Cum g̃ tam ꝯiũctio xp̃i et eccleſie
ꝙ̃ vnio diuinitatis et humanitatis ñ ſit
niſi vnica. merito ſig̃tur in cõiunctione
primi matrimonij. Sed cum quis tran-
ſit ad ſecundaꝫ recedit ab vnitate. et ſic

nō pt̄ ſignificare dictā vnicā ꝯiunctōez. Et hāc rōnē tāgit Aug⁹ in dicto.c.acu-ti⁹.in.fi. A. Item in ſū.cō.li.iij.ti.viij. q.ij. B

Utruz liceat diſpenſare cū bigamis? Quis diuerſimode rn̄deant. mihi videt̄ tenendū qd̄ tenet Tho.in iiij.di.xxvij.di cens ſic. Bigamie nō eſt adiuncta irre-gularitas de iure naturali. ſʒ de iure po ſitiuo.nec iterꝫ eſt ꝯ̄ eſſentialibꝰ ordinis q̄ aliquis nō ſit bigamus. Patet ex hoc q̄ ſi aliq̄s bigamus ad ordines accedat: caracterē recipit. Et ideo papa pt̄ diſpē-ſare in tali irregularitate. Qd̄ aūt obi-ci poſſet per decre. extra eo.nup. ſoluit Tho.dicens.q̄ per illam decre.oſtendit̄ q̄ eadem eſt difficultas diſpēſandi in il-lis qui de facto cū pluribus ꝯtraxerunt ſicut ſi de iure ꝯtraxiſſent nō q̄ ſubtra-hat̄ pt̄as diſpenſandi. Quod etiā obijci tur.q̄ ꝯ̄ doctrinā apl'i diſpēſare nō licʒ. ſoluit dicens.q̄ hoc verꝫ eſt q̄tum ad ea que ſunt de iure naturali.⁊ q̄tū ad ea q̄ ſunt de neceſſitate ſacrorūʒ et fidei. et in alijs que ſunt de inſtitutōne apoſtolorꝫ. cum eccleſia habeat nūc eandē pt̄atem ſtatuēdi et deſtituēdi quā tūc habebat: pt̄ per eum qui primatū in eccleſia tenʒ diſpēſari. hec Tho. Sed q̄uis poſſit. dr̄ q̄ nō licet.qꝛ nunq̄ faceret niſi forte ali-qua cauſa maxima ſubeſſet. A. De hoc opiniōes referunt̄ in ſum. con.eo.ti.q. xij. Sed cum Tho.con.pe.et Al. et hoc videt̄ tutius.ar.c.hoc eſt.xxiiij.q.j. B. Sed de epō tenetur q̄ nullo mō pt̄.vt et ponit Jo.an.ꝑ.c.j.eo.ti.li.vj. A. Simi-liter et ꝯ̄ hoc recitātur opiniones in di-cta.q.xij. Sed hoc videtur verius.et ex-preſſe haberi in.c.a nobis.ext̄ eo. ⁊ di-cto.c.vnico.in vj. B

Bigami iure ꝯmuni nudati ſūt omī ꝑuilegio clericali et addicti foro ſeculari nō obſtante ꝯſuetudine. et eis ſub pena excōicatōis inhibitū eſt deferre tonſurā vel hitum clericalē.extra eo.cū alēcatō-nis.li.vj. A.Glo.ibi dicit hoc intelligē-dum de his q̄ facti ſunt bigami ſiue vere ſiue interꝑtatiue in minoribꝰ. Secus ſi in maioribꝰ ordinibꝰ. B

Blaſphemia ſm Am-

brosiū eſt. vel cuʒ deo attribuit̄ quod ei nō ꝯuenit. vel cum ab eo remo-uetur quod ei cōuenit. Hec tn̄ duo.ſ.af-firmatio ⁊ negatio non diuerſificāt ſpe ciem blaſphemie. A. Item in ſū.con. li. iij.ti.xxxiiij.q.ccvij. Sʒ Tho.ſcda ſcde. q.xiij.arti.j.addit tertiū modū. videlicʒ cū attribuit̄ creature quod appropriat̄ deo. B. Et ſm genus ſuū eſt pc̄m mor-tale q̄a repugnat caritati diuine. Sed poſſet ꝯtingere q̄ blaſphemia abſq̄ʒ deli beratōne et ex ſurreptōne ꝓcedēt.et hoc dupl'r. Primo mō q̄ aliq̄s non aduertit hoc qd̄ dicit eſſe blaſphemiā. vt cū aliq̄s ſubito ex aliq̄ paſſione in v̄ba ꝯtumelio ſa ꝓrūperet q̄rꝫ ſignificatōem n̄ ꝯſidera ret.tūc ē pc̄m veīale. A. Hoc puto verꝫ niſi hoc ei freq̄nt̄ accideret ex lata cul-pa eius nō curādo adhibē remediū. La-ta enī culpa equiꝑatur dolo.ff.depoſiti. l.qd̄ nerua.et in.c.vt aīarꝫ.de ꝯſti.li.vj. B. Secūdo mō q̄n aduertit hoc eē bla-ſphemiā ꝯſiderās ſig̃ta verborꝫ. et tūc n̄ excuſat̄ a pc̄o mortali. ſicut nec ille q̄ ex ſubito motu ire aliquem occidit. A. Item in ſū.con.eo.ti.q.ccviij. Et puto a mortali n̄ excuſari blaſphemū ſi n̄ recto aīmo moueat̄. licʒ ignoret ſua v̄ba im-portare blaſphemiā. Nā vt dr̄.j Corint̄. xiiij. Si q̄s ignorat: ignorabit̄. et ſtult⁹ in culpa ſapiens erit in pena. xxxviij.di. qui ea. B. Hec Tho.ſcda ſcde.q.xiij. De blaſphemia in deū vel in ſctōs que ꝓprie dicit̄ maledictio. vide infra. maledictio. §.ij.et.iij.

Cabella. Vide infra

pedagium. ⁊ vide infra. tal-lia.qꝛ ꝑ eodē accipiūt̄ vl'qi.

Calix nō debet fieri de

vitro.ligno.ere.vl' auricalco.nec de criſtallo.aut lapide.ſed tn̄ de auro.argēto.aut ſtanno.de ꝯſe.di.j.va-ſa.et.c.vt calix. De ꝯſecratōne calicis.et an poſſit vendi.vide infra.ꝯſecratō v.

Calumniari. Quid ſit

ꝑuaricari.et tergiuerſari. vide ſupra.accuſatio.§.iiij.

Canōica portio ē illud

quod eccleſia ꝓpria debet re-cipere q̄n quis eligit alubi ſepulturam. De q̄ vide infra.ſepultura iij.ꝑ totum.

Canonicus. Vide in-
fra. prebenda. et ſup̄. beneficiū.
et infra ſimonia. ij et iij.

Canonizatio. Nō licet
aliquē venerari pro ſancto. niſi
fuerit canonizat⁹ auc̄te romane eccle-
ſie. ex̄t. de reli. et ve. ſan. c. j. In q̄ quidez
canonizatione p̄mo inquirit̄ de vita ei⁹
qui canonizādus ē. ſi fuit in laborib⁹ iu
ſtis et multis. ſi morib⁹ caſtus. et actib⁹
ſtrēnuus. Oportet em̄ p̄nti teſtificatōe
p̄dicari. et bone fame p̄conijs nō taceri
lxj. di. miramur. xij. q. ij. q̄tuor. Et ē ma-
xime querendū de ſimplicitate et hūili-
tate. ex̄t. d̄ p̄ſump. ex ſtudijs. Item que-
ri ſolet an ſuſtinuerit p̄ſecutōes. vij. q. j.
oīs qui gemebat. ⁊ c. ibi. Et an illas ſu-
ſtinuerit cuz caritate. j. q. j. vide q̄rtum.
Inquirendū eſt etiā de miraculis factis
in vita et poſt mortē. Porro de martiri
bus nō fit tāta examinatō. ſed queritur
tm̄ de miraculis. et cā ꝓpter quā paſſi ſūt
ar. de ↄſe. di. iiij. cathecuminū. et. c. ba-
ptiſmi vicē. His rite pactis p̄t ad cano-
nizatōnem ꝓcedi. A. Item in ſū. con. li.
j. ti. xiiij. q. xxv. vbi ſubiungit̄. Ordinē ⁊
modū quo cōſueuit curia romana ꝓce-
dere in canonizatōne ſanctoꝝ ꝑfecte po
nit Hoſti. et Goff. ſup. c. audiuimus. s.
de reli. et vene. ſancto. B.

Utrū liceat porrigē orōnem ad ali-
quē non canonizatū. R̄. ſm̄ Inno. Non
negamus q̄n nō liceat porrigē p̄ces ali-
cui defuncto quē quis credit bonū virū.
q꞉ dn̄s fidem orātis attēdit. ſed facē p eo
officiū vel p̄ces ſolēnes nō licet. vt in p̄-
mo. §. dictū eſt. A. Con. albric⁹ ⁊ Hoſti.
vt in ſū. con. eo. ti. q. xxij. in fi. B.

Caracter ſm̄ Dyo. eſt
ſignū ſcēm ↄmūionis fidei ⁊ ſcte
ordinatōnis datū a Hierarcha.
Vel ſm̄ modernos theologos. Caracē ē
diſtictō a caractere etno impſſo aīe rō-
nali ſm̄ ymaginē. ↄfigurās tnitatē crea
tam trinitati creanti et recreāti diſtin-
guens a non figuratis ſm̄ ſtatum fidei.
Et quidē caracter nō imprimit̄ p omīa
ſacramēta etiā noue legis. ſed ſolū per
illa per que mācipat̄ q̄s ad aliqd̄ ſacr̄m
ſpūale exercendū. ſicut eſt baptiſmus.
ↄfirmatio ⁊ ordo. hec Tho. in. iiij. q. iiij.
A. Con. albricus. B. De caractere etiā
ordinis habes plura. infra. ordo iij. per
totum.

Carcer ſeu incarcera-
tio. Utrum liceat aliquez incar
cerare vel detinē. R̄. ſm̄ Tho.
ſcd̄a ſcd̄e. q. lxv. In bonis corꝑis tria p
ordinē ↄſiderātur. Primo quidē integri-
tas corꝑalis ſubſtātie. cui detrimētum
affertur p occiſionez vel mutilatōnem.
Secundo delectatio vel quies ſenſus cui
opponit̄ verberatō. vel aliud qd̄libet ſen
ſū dolore afficiēs. Tertio motus ⁊ vſus
mēbroꝝ qui impedit̄ p ligatōem vel in-
carceratōnem. Et iō incarcerare aliquē
vel q̄litercūqꝫ detinere eſt illicitum. niſi
fiat ſm̄ ordinē iuſticie. aut ad penā. aut
ad cautelā alicui⁹ mali vitādi. et hoc li-
cet tm̄ iudici. Veruntm̄ detinere hominē
ad horā ab aliquo ope illicito ſtatim p-
petrādo. cuilibet licet. ſicut cū quis deti-
net aliquē ne ſe p̄cipitet. vel ne alium fe-
riat. Sed ſimpliciter aliū includere vel
ligare ad eum ꝑtinet ſolū qui hꝫ vniuer
ſaliter diſponē de actib⁹ et vita alteri⁹.
hec Tho. Nam et p̄uata perſona hec fa-
ciens ſm̄ leges morte punitur. C. d̄ pri-
ua. carce. l. vnica.

Caritas. Utꝝ caritas
ſemel hita poſſit amitti. R̄. ſm̄
Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. xxiiij. Carita-
tē poſſum⁹ tripl'r ↄſiderare. Primo mō
ex p̄te ſpūſſancti mouētis aīam ad dili-
gendū deū. et ex hac p̄te caritas ipecca-
bilitatez hꝫ. q꞉ ipoſſibile ē hec duo ſimul
eſſe vera. ſ. q' ſpūſſcts velit mouē aliquē
ad actū caritatis ⁊ q' ipē caritatē amit-
tat peccādo. Nā donū p̄ſeuerātie ↄputa-
tur int̄ bn̄ficia dei q̄b⁹ certiſſime liberā
tur q̄cunqꝫ liberant̄. vt dic̄ Aug⁹ in li. d̄
p̄deſtinatōe ſctoꝝ. Secūdo mō p̄t ↄſide-
rari caritas ſm̄ ꝓpam rōnē. Et ſic cari-
tas n̄ p̄t amitti. niſi id qd̄ ꝑtinet ad ca-
ritatis rōnē amittat̄. vn̄ caritas nullo
mō p̄t peccare. ſic̄ calor n̄ p̄t frigidare.
ſic nec iiuſticia n̄ p̄t bonū facē vt Aug⁹
dicit in li. de ſmone dn̄i in mōte. Tertio
p̄t ↄſiderari caritas ex p̄te ſubi. qd̄ ē vti-
bile ſm̄ arbitrij libertatē. ⁊ iſto mō cari
tas vie amitti p̄t. n̄ aūt caritas p̄rie. q꞉
ibi de⁹ p eſſentiā videt̄ q̄ eſt ipa eſſentia

bonitatis.
¶ Que ſũt ex caritate diligenda? R̃e. ẜm
Tho. ſcd̃a ſcd̃e. q. xxv. Quatuor ſũt (vt
ait Aug⁹ in li. de doctrina xp̃iana) Vnũ
qd̃ ſup̃ nos ē. ſ. deus. Secundũ qd̃ nos ſu
mus. Tertiũ qd̃ iuxta nos ē. ſ. prim⁹. i.
homo vel angel⁹. Quartũ qd̃ infra nos
eſt. ſ. corpus ꝓpriũ. A. Idem in ſũ. con. li.
iiij. ti. xxxiiij. q. ccxvj. Põt addi. Silr̃ et
corpus primi cui exhibẽ debemus opera
corꝑalia caritatis Math. xxv. ſꝫ hoc p̃t
includi in eo qd̃ ſup̃ dictũ ē. nos debẽ di-
ligere primũ iuxta nos. B. Et ſũt intelli
gẽda hoc ordine. Primo et p̃ oĩbꝰ de⁹.
deinde debem⁹ diligẽ noſipo̅s. deinde pri
mũ. vltimo corpus nr̃m. Et tunc ſubdit
ſic idẽ Tho. ſcd̃a ſcd̃e. q. xxvj. Non ē tñ de
neceſſitate caritatis q᷑ hõ ꝓpum corpus
exponat ꝑ ſalute primi. niſi in caſu q̃ te
nek ei⁹ ꝓuidere ſaluti. ſꝫ q᷑ aliq̃s ſpõte ſe
offerat: ꝑtinet ad ꝑfectõem caritatis. A.
Idẽ in ſũ. con. eo. ti. q. ccxvij. Et hoc vlti
mũ dꝫ intelligi q̃ ad ſalutẽ corporeaꝫ. qꝛ
q̃s nõ obligak exponẽ regularik ꝓprium
corpus ꝑ corꝑe primi ſui. ſed ꝑ ſalute aĩe
ſic. cũ aĩa primi incõꝑabilik ſit p̃cioſior
corꝑe nr̃o. xxiiij. q. iij. ſi habes. vñ et ſup̃
in ordine caritatis primũ p̃ponẽ corꝑi
nr̃o. ⁊ Tho. ſcd̃a ſcd̃e. q. xxxiij. dicit mor
talik peccare q̃ q̃cũqꝫ timore etiã corꝑa
lis mortis omitteret primuꝫ corrigẽ. qñ
ex hoc veriſilr̃ ꝓuideret eius ſaluti. B.
Et hic ordo caritatis ſub precepto eſt. vt
Tho. tradit ſcd̃a ſcd̃e. q. xliiij. A. Simili
ter etiã eſt ſub precepto vt diligam⁹ me-
liores vel magis ꝯiunctos plus aliis. vt
ibidem dicit Tho. et in ſum. con. eo. ti.
q. ccxviij. B

¶ Vtrꝫ magis debeam⁹ diligẽ meliores
q̃ nob̃ ꝯiũctiores. R̃e. ẜm Tho. ſcd̃a ſcd̃e.
q. xxvj. Meliori quidẽ qꝛ ē deo ꝓpinquior
maius bonũ ex caritate debem⁹ velle. ſ.
maiorẽ g̃dum btitudinis. qꝛ ad carita-
teꝫ ꝑtinet vt velit iuſticiã dei ſuari. ẜm
quã meliores ꝑfectius btitudineꝫ ꝑtici-
pãt. ſed tñ hõ rõnabilik magis intẽſe di-
ligit ꝯiũctos. et hoc triplr̃. Primo qui-
dem intenſiori affectu diligit ad illud bo
nũ ad qd̃ diligit eos. q̃ meliores ad ma-
ius bonũ. Secũdo qꝛ ink ꝯiũctos aliqui
ſũt nobis ꝓpinqui ẜm naturalẽ origineꝫ.
a q̃ diſcedẽ non pñt. ſed bonitas ẜm quã

aliqui appropiquãt deo p̃t accedere ⁊ re-
cedere. augeri et minui. et iõ poſſum ex
caritate velle q᷑ ille q̃ eſt mihi ꝯiunctus
ſit melior alio. et ſic ad maioris btitudi-
nis g̃dum ꝑuenire poſſit. Tertio qꝛ plu
ribꝰ modis ſiue cauſis ꝯiũctos diligim⁹.
Nã ad alios nõ habemus niſi amicitiaꝫ
caritatis. ſꝫ ad ꝯiũctos nobis habemus
alias amicitias. ẜm modum ꝯiũctionis
ipo̅ꝝ ad nos. vt qꝛ aliq̃s ē ꝯſanguine⁹.
vel cõiunx. vel ꝯciuis. vel ꝓpter qd̃cunqꝫ
aliud licituꝫ. et ita ex caritate plurimis
modis diligim⁹ magis nobis ꝯiunctos.
A. Item in ſum. con. eo. ti. q. ccxviij. Et
ꝯcl̃o ē q᷑ meliores debemus plus diligẽ.
qꝛ hoc iuſticia diuina req̃rit Math. xij.
ibi. Que eſt mr̃ mea ⁊c̃. Sed poſſumus
optare q᷑ ꝓpinqui ſint meliores. B

¶ Vtrꝫ diligẽ inimicos ſit d̃ neceſſitate
caritatis? R̃e. ẜm Tho. ſcd̃a ſcd̃e. q. xxv.
Dilectõ inimicoruꝫ triplr̃ p̃t ꝯſiderari.
Primo mõ vt diligank inq̃tũ inimici. ⁊
hoc ē diligẽ malũ alteri⁹. Secũdo modo
q̃tũ ad naturã. et ſic in vl̃i. et ſic dilectõ
inimicorũ ē de nccitate caritatis. vt. ſ.
aliq̃s diligẽs deũ ⁊ primũ ab illa genera
litate inimicos ñ excludat. Tertio mõ
p̃t cõſiderari in ſpãli. vt. ſ. aliq̃s in ſpãli
moueak motu dilectõnis ad inimicũ. et
illd̃ ñ eſt de neceſſitate caritatis vl̃ ſalu-
tis abſolute. qꝛ nec moueri motu dilectõ
nis in ſpãli ad q̃ſlibꝫ hoĩes ſingularik ē
de nccitate caritatis niſi ẜm prepatõem
aĩmi. vt. ſ. hõ hẽat aĩmũ prepatũ ad hoc
q᷑ in ſinglari inimicũ diligẽt ſi nccitas
occurrẽt. Sꝫ q᷑ abſqꝫ nccitatis articl̃o
diligat: ꝑtinet ad caritatis ꝑfectõeꝫ. A.
Idẽ in ſũ. cõ. li. iij. ti. xxxiiij. q. ccxiij. B

¶ Vtrꝫ ſit de neceſſitate caritatis q᷑ ho-
mo inimico ſigna vel effectus exhibeat
dilectõis. R̃ñ. ẜm Tho. ſcd̃a ſcd̃e. q. xxv.
Sicut homo in cõmuni tenek diligere
et nõ in ſpãli niſi ẜm prepatõem animi.
(vt nũc dictuꝫ ē) ita ſigna ⁊ effect⁹ dile-
ctõnis que in ꝯmuni ꝯſueuerũt primo
exhiberi tenek etiã inimicis exhibẽ. pu-
ta cum aliq̃s orat pro oĩbꝰ fidelibꝰ. vel
ꝑ toto ꝓpl̃o. vel cũ aliquod bñficiũ ipen-
dit toti ꝯmũitati. tũc etiaꝫ hoc inimicis
exhibẽ ē de neceſſitate p̃cepti. ⁊ ꝯfacẽ ꝑ-
tinet ad liuorẽ vindicte. Spãlia vo bñfi
cia vel dilectionis ſigna que q̃s exhibet

ꝑticulariter aliq̃bꝫ ꝙ exhibeat inimicis
nō eſt de neceſſitate. niſi ſm ꝓparatōem
animi. vt. s. iuueť in articulo neceſſita-
tis. ſm illud puer. xxv. Si eſurierit ini-
micus tuus ciba illū ⁊c̃. Sed hoc facere
ꝓter neceſſitatis articulū ꝑtinet ad ꝑfe-
ctōem caritatis. ꝑ quā aliq̃s cauet ñſo-
lū vinci a malo ſꝫ vult vīcē in bono ma-
lū. qꝛ. ſ. nōſolū cauet ne ꝓpť iniuriā illa-
tam ꝑtrahať ad odiū ſꝫ etiā intēdit ini-
micū ad ſuū amorē ꝑtrahē. A. Con. his
Pe. vt in ſū. con. eo. ti. q. ccxiiij. B

¶ Utrū inimicis veniā petentibꝫ tenea
mur remittere. Re. ſm Pe. iij. ſniaꝝ. Ex
iniuria vel dāno dato alicui ſolent in eo
cui fit tria oriri. ſ. rancor in affectu. ſig̃
rancoris in effectu. et actio iuris ꝯ iniu-
riantē. Primum teneť hō remittē imo
nunq̃ in corde hr̃e. A. Math. xviij. ibi.
Sic et pr̃ meus ⁊c̃. B. Secunduꝫ teneť
homo remittē veniaꝫ veraciť petenti. i.
ꝑato emēdare ſm facultatē ſuā. de q̃ pt
intelligi qđ dr̃ Lu. xvij. Si ꝯuerſus fue-
rit ad te: dicens. penitet me. dimitte illi.
imo etiā ſi ñ petat. vt in ꝓximo. §. dictū
eſt. A. Iſtud imo nō videť dictū Pe. vt
pt colligi ex habitis in ſū. con. eo. ti. q.
ccxv. ſꝫ potius ei⁹ dicto aduerſať. Et cū
hoc dicto con. albric⁹. vt ñ debeat expe-
ctari petitio. et iſtud videť veri⁹. Nā ſi ñ
debet rancor teneri in corde. ſilr̃ nec ab
extra oñdi in oꝑe. qꝛ nōſolū a malo ſed
etiā ab oī ſpecie mali abſtinendum ē. j.
Theſal. c. fi. B. Sꝫ tertiū ñ teneť remit
tere niſi ille ſatiſfaciat ꝑ poſſe. vt. c. ſiq̃s
ꝯtriſtatus. xc. di. et no. in. c. ad aplice.
de re. iu. li. vj. et in remiſſionibꝫ dictoruꝫ
iuriū. et ex̃t. de male. innotuit. cū ꝯcor-
dātijs ibi poſitis. A. Hoc ſatis claꝝ eſt.
qꝛ legittime pt peti eſtimatō iiurie etiā
vlť inteſſe reꝝ. ex̃t. ꝺ imu. ec. qm̃. li. vj.
niſi ex hoc oriret ꝓponderās ſcādalū re
ſpectu ſalutis aīe vel corpis. qꝛ in ordīe
caritatis hec ꝓferenda ſūt vt pt cōſtare
ex dictis ſupra. §. j. B

¶ Utꝝ opa bona extra caritateꝫ facta
aliquid valeāt. Re. ſm Raẏ. Quis ñ va-
leāt directe ad vitā eternā. tñ valent ad
alia q̃nqꝫ. Primo. ſ. ad tolerabili⁹ iuditiū
futuꝝ ꝓferendū. de pe. di. iij. ſi q̃s aute.
A. Ricar. ſup. iiij. ſniaꝝ. di. xv. dicit. ꝙ
bonū ⁊ pnīa acta in mortali ſicut ñ va-
let ad obtinēdū regnū ita nec ad remiſ-
ſionē penaꝝ. qꝛ ꝓpter illud ñ minueť pe
na pro pctīs ꝓoribꝫ debita. ſꝫ bñ mino-
rē penaꝫ ſuſtinebit in inferno. qꝛ interī
dū facit illud bonū cauet a malo. q̃rum
occaſione ſi faceret ampli⁹ puniret. Et
ita dicit intelligendū dictū aſſerentium
minorē penā ſuſtinendā ꝓpter bonū ſine
caritate factū. Sꝫ ꝯ hoc videť qđ legiť
in vita patꝝ ꝙ cuidā ſcō pr̄i reuelatū
ē de quodā q̃ ꝓpter luxuriā excluſus ē a
ꝑadiſo ꝙ ꝓpť abundātes elemoſinas q̃s
faciebat liberatus ē ab incendio ignis.
B. Secūdo ad tꝑaleꝫ ꝓſꝑitatē. de pe. di.
iij. cauendū. xxij. q. ij. ſi q̃libet. Tertō ad
hoc ꝙ q̃s citi⁹ illuſtreť ad pniam. de pe.
di. v. falſas. in fi. Quarto ad aſſuefactōꝫ
bonoꝝ opum. ſicut faciebat olim beat⁹
Johes. de ꝯſe. di. iiij. nō regenerabanť.
Quinto. qꝛ dẏabol⁹ ñ hꝫ in eo tantā pt̃a
tem quātā hr̃et ſi bona opa nō faceret.
ſicut Greg⁹ refert in dẏalogo. li. iij. c. vij
ꝺ iudeo q̃ ſig̃tus erat ſigno crucis ꝙ de-
mones ñ potuerūt ei nocē. A. Aduertē-
dum tñ ꝙ r̃muneratō q̃ fit ꝑ talibꝫ opi-
bus ſm Ric. in loco ꝓallato. ñ ē ex debi-
to iuſticie. ſed ſolū ex dei clemētia. forte
ideo qꝛ qui ex cōtumacia ꝯ deum mereť
ſui ꝑditionem q̃uo pt extrinſecus aliq̃d
mereri: B. Utꝝ homo poſſit deo ſatiſfa
cere per opa extra caritatem facta. ha
bes infra. ſatiſfactio. §. xj. Et plura ꝺ ca
ritate habes in ſe. §.

¶ Utꝝ opa extra caritatē exñtiū vnq̃
valeant. Re. ſm Raẏ. Opa viua q̃ facta
fuerūt in caritate mortificātur ꝑ ſeq̃ns
mortale pctm̃. et ſi vera ſeq̃tur pnīa: re
uiuiſcūt. Illa vō que nunq̃ viua fuerūt.
puta q̃ in peccato mortali facta ſūt. vi-
uere nō pñt. qꝛ mortua nata fuerūt. ver
ſus. Illa reuiuiſcūt q̃ mortificata fuerť
Uiuē nō pñt q̃ mortua nata fuerūt. Cō.
tho. in. iiij. di. xxiij. A. Predictuꝫ dixit
Raẏ. in ti. de pe. et re. §. Item circa ideꝫ
queriť. Tho. etiā in. iij. pte. q. lxxxix. ar
ti. v. et. vj. B. De ꝯfeſſione facta ex̃t ca-
ritatē. vide infra. ꝯfeſſio j. §. iij. Utꝝ oc-
caſione religionis ſint pretermittenda
opera caritatis in parentes. vide infra.
relig̃ j. §. iij.

Caſus epiſcopales.

Il-
los caſus a quibus nō poteſt abſoluere

ſacerdos ꝑrochialis. vide infra. ꝯfeſſoꝛ j.
§.j.

CAthecíſmus et exoꝛ-
ciſmus. Utꝝ cathecíſmus cõue-
niẽter δbeat ꝑcedere baptiſmũ:
℞. ſcꝫm Pe. in. iiij. ſic. Nã i baptizãdo re-
qͥri oꝫ ea que ſũt de neceſſitate fidei. que
ſunt tria. ſ. fidei ſuſceptio. et eiuſdem ꝓ-
feſſio. ⁊ ipſius obſeruatõ. Et propter hec
tria cathecíſmus inuẽtus eſt. quia in eo
fit inſtructio ad fidei ſuſceptõem. fit etiã
reſponſio ad fidei ꝓfeſſionem. et ꝓmiſſio
ad fidei obſeruatõem. Et qꝛ adultus ꝑ ſe
credere et ꝓmittere ꝑt: requiruntur hec
ab eo ꝑ ſeipm̃. In ꝑuulo võ requirũtur
ꝑ vicarium. ſ. ꝑ patrinum qui in ꝑſona
ꝑuuli rñdet. Credo. Et ſicut dicit Tho.
duplex ꝑt eſſe ſenſus. Unus. credo. i. ego
ꝑuulus qñ ad ꝑfectam etatem veniam:
credam. vel credo. i. ego patrinus oꝑam
dabo ꝙ iſte credat. A. Iſte ſenſus ẽ ma-
gis ꝯueniẽs. Nam tenẽtes ad baptiſmũ
fideiuſſoꝛes fiunt ſuſcepti. de ꝯſe. di. iiij.
vos ante oĩa. B. Nec eſt incõueniens
ꝙ patrinus pꝛo ꝑuulo ꝓmittat. quia de
illis ad que oĩes tenentur vnus alium
obligare ꝑt. Secus autꝫ in his ad que
oĩes nõ tenẽtur. Etſi dicis. ꝙ patrinus
ſic obligatur ad inſtruendũ ꝑuulum de
fide. R̃ñdet Tho. ꝙ nõ eſt ibi magnũ ꝑi-
culum q̃tum ad modernũ tempus. qꝛ ⁊
ꝑentes pueri ſunt xp̄iani ⁊ int̃ xp̄ianos
nutriuntur. Secus aũt erat in ꝓmitiua
eccl̃ia. qꝛ tũc diligẽtioꝛ cura hñda erat.
Et ſil'r nunc eſſet ſi ꝑentes pueri eſſent
ſuſpecti δ infidelitate. vel ſi puer int̃ in-
fideles ꝯuerſatus eſſet. A. Idem etiã eẽt
ſi ꝑentes eſſent ſuſpecti in moꝛibꝫ. Nam
ſuſcipiẽtes de baptiſmo ſũt fideiuſſores
nonſolũ fidei ſꝫ etiã moꝝ. vñ in dicto. c.
vos. eis dr̃. Ideo ſemꝑ eos admonete vt
caſtitatẽ cuſtodiant. iuſticiaꝫ diligant.
caritatem teneãt. Añ oĩa ſymbolum
et oꝛonem dominicã etiam voſipi tenete
et illis quos excepiſtis: oſtendite. Dicta
etiam in hoc. §. notãtur in ſum. con. li.
iij. ti. xx iiij. q. xlij. B

¶ Sꝫ ad quid ꝓdeſt exoꝛciſmus: ℞. ſcꝫm
Pe. et Tho. in. iiij. di. vj. Habet effectuꝫ
in coꝛꝑe et in aĩa. qꝛ minuit ꝑtãtẽ demo
nis. ne poſſit tantũ in hoĩe ſicut prius.
ne baptiſmũ et alia bona impediat. Sꝫ
predicta poteſtas totaliter in baptiſmo
tollitur. ſicut Pharao pri⁹ flagellatus
eſt ꝑpl'o nõ egreſſo de egipto. et poſtea to
talit̃ in mari rubꝛo (quod eſt figura ba
ptiſmi) ſubmerſus eſt. A. Idem in ſum.
con. eo. ti. q. xliij. vbi etiã dr̃ ꝙ circa hũc
effectum cathecíſmi plures fuerũt opi-
niones. Sed qδ dictum eſt melius vide-
tur. B. Quid ſignificent ſacr̃alia alia q̃
fiũt añ baptiſmũ in cathecíſmo. viδ ſuꝑ
baptiſmus vj. §. iij. Per cathecíſmũ im-
peditur mr̃imoniũ ꝯtrahendũ. infra. im
pedimentũ vj. §. ij.

CAutio. Nomine cau-
tionis qñ ſimpl'r ponit̃ intelligi
tur nuda ꝓmiſſio. Sed ꝑ cautõ-
nem ẏdoneam ſiue ſufficientẽ intelligit̃
fideiuſſoꝛia vl' pignoraticia. vt notatur
extra. de pigno. cum ꝯſtet. A. In glo. B
De hac vide ſupra. abſolutio iiij. §. fi. A
De hoc etiaꝫ dr̃ ſuꝑ. abſolutio j. §. xvij.
in additõne. B

CEcitas mentis. Utrũ
cecitas mẽtis ſit pcc̃m: R̃ñ. ſcꝫm
Tho. ſcδa ſcδe. q. xv. Greg⁹ xxxj
moral'. ponit cecitateꝫ mentis int̃ vicia
que cauſant̃ a luxuria. Ad cuius vicij
intellectũ eſt ſciendũ. ꝙ principiũ intel
lectualis viſionis eſt aliqδ intelligibile
ꝑncipiũ ꝑ quod homo itelligit alia. cui
quidem intelligibili ꝑncipio mens hoĩs
ꝑt intendere. Et ꝙ ei nõ intendat ꝑt du-
pliciter ꝯtingere. Qñqꝫ quidẽ ex hoc q̃a
hꝫ voluntateꝫ ſpontanee ſe auertentẽ a
ꝯſideratõne talis principij. ſcꝫm illud ꝑs.
Noluit itelligere vt bñ ageret. Alio mõ
ꝑ occupatõem circa alia que magis di-
ſtrahũt quibꝫ ab inſpectõne h⁹ principij
auertitur. ſcꝫm illδ ꝑs. Supꝑcecidit ignis
ſ. ꝯcupiſc. ⁊ nõ viderunt ſolem. Et vtroqꝫ
mõ cecitas mentis eſt pcc̃m. Sed qñ eſt
ex naturali defectu vt in amentibꝫ: nõ ẽ
pcc̃m. A. Ideꝫ in ſũ. con. li. iij. ti. xxx. q.
ccix. B

CEnſura eccleſiaſtica.
Nomine cenſure tria ꝯprehen-
duntur. ſ. interdictum. excoĩca-
tio. et ſuſpenſio. extra. de verbo. ſig. que-
renti. Et de ſingulis hoꝝ vide infra. in
vocabulis ꝓprijs. vt infra. excoĩcatio. et
infra. interdictum. et infra. ſuſpenſio.

Ceſſatio a diuinis. Ceſ
ſat̄ qñq3 ĩ aliq̄ eccl'ia a diuiſis ꝓ
pter ĩiuriā vel offēſā alicui de eccl'ia vl'
eccleſie factā. Et tũc poſito q̄ etiā aliq̄s
de canonicis q̄ ſtatuerũt ceſſatōem a di
uinis ibi celebraret nõ ĩcurreret irregu
laritatē: q2 nõ ē interdictũ ordinariũ. vt
dicit Inno. ext̄. de appel. dilectis filio de
cano. Et nõ d3 ceſſari a diuiſis ꝑ capitu
lũ. collegiũ vel aliquē cõuentũ alicuius
eccl'ie. niſi vocatis oībus ꝗ ſũt vocā
di ad electõem. ⁊ niſi deliberatõe hita di
ligēti. ⁊ p⁹ hec reqſito vel clerico vl' lai
co cuiuſcũq3 dignitatis aut ꝯditõis vel
ſtatus ꝓpter cui⁹ ĩiuriā vel offenſā videt̄
ceſſatio faciēda. q̄ ĩiuria3 vel offenſam
emendet. etſi voluerit emendare non po
terit ceſſari. Q2 ſi ꝓcedatur ꝑdicto mõ ⁊
ceſſet̄. ex tũc tam ꝑs eoꝝ q̄ ceſſāt q̄ ei⁹ ꝯ
quē ceſſatur. ĩfra vnũ menſe3 ꝑ ſe vel ꝑ
ꝓcuratorē ꝯtinuatis dieb⁹ ad ſedē apl'i
cam tenentur ſe p̄ñtare. A. Immo iter
arripe. vt ĩ textu ĩfra all'ato. vbi etiā p3
q̄ dñt ita ꝯtinuare. vt q̄cito cõmode po
terũt ſe aplico ꝯſpectui repñtent. H. cũ
actis ⁊ munimētis negotij. niſi ꝑ cõcor
dia3 infra dictũ tp̄s ceſſaret ipa ceſſatõ
Et ſic ꝑtibus veniētib⁹. vel vna ⁊ nõ al
tera veniēte: ꝑs culpabilis puniat̄. Et
nihilomin⁹ ſi ꝑs q̄ ceſſauit non veniret
nec mitteret: non ſeruabit̄ ceſſatio nec
valebit. extra. de offi. or. q̄uis. li. vj. A.
Ibi dr̄. Parte inſuꝑ a diuiſis ceſſante ſu
pra ſcripta tam ĩ ceſſando q̄ in veniēdo
ſeu ĩ mittēdo ad ſedē apl'ica3 nõ ſeruāte.
nõ ſeruetur ipa ceſſatio: ſ3 ea nõ obſtā
te vt prius in ipa celebretur. Et con. ꝑ
dictis Albricus. H.

¶ Qui volũt ceſſare a diuiſis debēt cau
ſā ẏdoneā ꝯſcribere ĩ inſtrumēto publi
co vel patentib⁹ l'ris cũ autēticis ſigill'.
A. ſ. ꝓprijs qñ hoc collegiũ facit. vel cũ
vno ſigillo vni⁹ alterius autētici. vt in
textu ĩfra allegato. H. Et aſſignare illi
ꝯ quē ceſſare intēdũt. Q2 ſi hoc ꝑtermi
ſerit vel cauſa nõ fuiſſet ĩuenta canoni
ca. reſtituēt oīa q̄ tp̄e ceſſatõnis ꝑcepe
rũt de eccleſia illa vbi ceſſatũ ē. ⁊ q̄ ꝑ il
lo tp̄e debētur eis de eccl'ia nõ ꝑcipiēt.
⁊ ei ꝯ quē ceſſauerũt. ď damnis ⁊ ĩiurijs
ſatiſfacient. Si võ cauſa fuerit iudica
ta canonica. tũc illi q̄ occaſionē dederũt
condemnandi ſũt ab omē intereſſe ca
nonicis. Et ad certā quantitatē taxan
dam ipi eccleſie in qua ceſſatũ ē. ꝯuertē
dam in cultũ diuinũ. extra. de offi. or. ſi
canonici. li. vj. A. Ubi p3 q̄ dicta quāti
tas taxatur ſuꝑioris arbitrio. H.

¶ Qui ad aggrauatõem ceſſatõis ima
gines crucis. b̄te virginis. ⁊ alioꝝ ſãcto
rũ irreuerent̄ tractāt. ꝓſternũt vrticis
vel ſpinis ſupponũt. vel aliq̄d hmõi fa
ciũt. reprobātur et grauit̄ ſũt puniēdi.
extra de offi. or. ſi canonici. li. vj. Quali
ter generalē ceſſatõem a diuinis religio
ſi tenent̄ ſeruare. vide infra. interdictũ
j. §. xj. qui incipit. Qñ ſententia.

Cimiteriũ habet ean
dem imunitatem quā eccleſia q̄
ad oīa capl'a: q̄ vide infra. emu
nitas eccleſie. ⁊ emunitas ꝯfugientiu3.
Et hoc ꝑterq̄ in duob⁹ caſib⁹. ſ. q̄ null⁹
mortu⁹ d3 in eccleſia ſepeliri. vt infra.
emunitas eccleſie. §. ij. ⁊ q̄ laici ĩ choro
eſſe nõ dñt. hec Raẏ. ⁊ Hoſti. A. Idem
in ſũ. con. li. j. ti. xiiij. q. vj. H.

¶ Cimiteriũ pollutu3 eſſe cenſetur qñ
eccleſia eſt polluta effuſione ſanguĩs vl'
ſeminis. Dico ſi ſit cõtiguu3 ipi eccl'ie.
Et anteq̄ recõciliatũ ſit nõ d3 in eo ali
q̄s ſepeliri. Secus ſi cimiteriũ ipm eſſet
remotũ ab eccleſia. S3 ecõuerſo. pollu
to cimiterio nõ ē polluta eccl'ia. ne mi
nus dignũ trahē videatur ad ſe mai⁹ di
gnũ. ext̄. de cõſe. ec. ſi eccl'a. li. vj. Et nõ
ē cimiteriũ vnũ: ſ3 plura qñ paries ē in
medio lic3 ſit ibi porta. A. ſ. qua itur de
vno ad aliud. vt ĩ ꝑallegato. c. H. Unde
vno violato nõ eſt violatũ alterũ. vt in
dicto. c. Circa cõſecratõe3 cimiterij. vi
de infra. conſecratio iiij. §. j. ⁊. ij.

Clauis prout hic ſumi
tur eſt poteſtas ligandi atq3 ſol
uendi. qua eccleſiaſticus iudex
dignos debet recipere. ⁊ ĩdignos exclu
dere a regno. vt patet in. iiij. ſentētiaꝝ.
⁊ ꝑ glo. hiero. ſuper Mat. xvj. A. Raẏ.
võ dicit q̄ claues hic dicuntur ſcientia
diſcernendi inter peccatũ ⁊ peccatũ. et
poteſtas ligandi atq3 ſoluendi. diſ. xx.
§. j. Pe. võ. vt in ſũ. con. li. iij. ti. xxxiiij.
q. clxxj. dicit q̄ clauis ē q̄dam p̄tas ſpi
ritual'. ſuꝑnaturalit̄ a deo data ⁊ ĩfuſa.

nõ innata nec acquiſita. Ide oĩs tẽdũt
ad idem: ſꝫ vna magis declarat aliam.
Diffinitio eñ Ray̆. oſtẽdit ꝙ poteſtati
debet annecti ſententia. Jſta vero Pe. i-
dicat a quo eſt hec poteſtas. H.
¶ Quot ſũt claues? Rñ. ſm Tho. i. iiij.
diſ. xviij. Quia ꝑ clauẽ. vt nũc dictũ eſt
iudex dꝫ dignos recipere. ⁊ ĩdignos ex-
cludẽ: ĩdiget iuditio diſcretõnis q̄ ydo-
neitatẽ iudicet ⁊ indiget ipõ actu rece-
ptõis. et ad vtrãqꝫ eoꝝ pt̃as q̄dã ſeu au-
ctoritas req̃rit̃. Et ſm hoc due claues
diſtinguũt̃. Una q̃rũ ꝑtinet ad iuditiuꝫ
ei⁹ q̄ abſoluend⁹ ẽ. Alia ad ipãm abſolu
tõem. Et he due claues nõ diſtĩguũt̃ in
eẽntia auctoritatis: qꝛ vtrũqꝫ ſibi ex of
fitio cõpetit: ſꝫ ex cõꝑatõe act⁹ q̄ꝝ vn⁹
aliũ ſuppõnit. Nã clauis q̄ dr̃ pt̃as ligã-
di ⁊ ſoluendi ĩmediate apit: ſꝫ q̄ dr̃ ſcĩa
diſcernẽdi. oñdit cui apiendũ ſit per il-
lã. De his clauib⁹ hr̃. di. xx. §. j. A. Sꝫ
vt pꝫ ĩ ſũ. con. li. iij. ti. xxxiiij. q. clxxij.
Ray̆. dic. Credo veri⁹ eẽ ꝙ nõ ẽ niſi vna
clauis q̄ ẽ pt̃as ſiue iuriſdictõ. Dicunt̃
tñ pluralit̃ claues propt̃ plẽs ei⁹ effect⁹
q̄ ſũt ligare ⁊ ſoluẽ. claudẽ ⁊ apire ĩſtar
clauis material̃. Et ꝙ alicubi ĩuenitur
ſcĩa cõiũcta pt̃ati nõ ẽ iõ ꝙ ſcĩa ſit cla-
uis: ſꝫ qꝛ necc̃ia ẽ pt̃atẽ hñti. ſicut lucer-
na ĩ tenebris ãbulanti. ne al̃ ſeq̃tur qd̃
ait dñs Math. xv. Si cec⁹ cecũ ducit ⁊c̃.
Con. pe. dicẽs. In ſole potẽtia liq̃faciẽ-
di ⁊ indurãdi vna ẽ ĩ radice. ⁊ due ĩ effe-
ctibus. Sic vna tñ ẽ clauis in radice:
ſed due in effectibus. H.
¶ Harũ clauiũ ſeu hui⁹ clauis vſus eſt
ad aperiẽduꝫ ⁊ claudendũ ſm Pe. ſicut
⁊ clauis material̃: ſꝫ differẽt̃. qꝛ clauis
material̃ prĩo ⁊ prĩcipalit̃ ẽ ad claudẽ-
dũ. ⁊ ex cõſeq̄nti ẽ ad apiẽdũ. Clauis vo
ſpũalis eꝫ. prĩo ẽ ad apiendũ ⁊ ſcd̃ario
ad claudendũ. A. Et ſm eũdeꝫ Pe. iſta
clauſio fit triplr̃. Uno mõ q̄ ad culpaꝫ
nõ abſoluẽdo ab ea. Alio modo q̄ ad pe-
nã ſenſus ligãdo tꝑali pena. Tertõ mõ
q̄ ad penã damni per ſnĩaꝫ excoĩcatõis
vt in ſũ. con. eo. ti. q. clxxiij. Idem etiaꝫ
pt̃ intelligi de alijs cenſuris. extra. d v-
bo. ſigni. q̃renti. ⁊ ſup̃ cenſura. Et vt pꝫ
in ſũ. con. eo. ti. q. clxxij. dicit idem Pe.
ꝙ pt̃as ligandi atqꝫ ſoluẽdi integratur
ex duob⁹. ſ. ex pt̃ate ordinis ⁊ ex pote-
ſtate iuriſdictõnis. Juriſdictio eñ dat
materiã. prĩa g̃ pt̃as clauis ẽ eſſentiali
ter. ſecunda accidentaliter. H.
¶ Soli ſacerdotes habẽt claues. qꝛ ſm
Th. i. iiij. di. xviij. ⁊. xix. ſol̃ ſacerdotib⁹
data ẽ hec pt̃as a dño. vbi ait. Quoꝝ re
miſeritis pc̃ta ⁊c̃. ioh. xx. Nec obſtat ꝙ
ſoli Pe. dictũ ẽ. Tibi dabo claues regni
celoꝝ Math. xvj. qꝛ illd̃ fecit dñs ad de-
monſtrãdũ eccl̃ie vnitatẽ. vt oẽs a Pe-
tro ⁊ ſucceſſorib⁹ ſuis accipent ſue pt̃a
tis originẽ. xxiiij. q. j. quicũqꝫ. ⁊ ca. loq̃-
tur. Et licet oẽs ſacerdotes habeãt pt̃a
tem clauiũ q̃tũ ad ordinẽ: nõ tñ habẽt
vſũ pt̃atis: qꝛ deficit eis iuriſdictio que
miniſtrat materiaꝫ. vñ q̄ nõ hꝫ iuriſdi-
ctõeꝫ ſuꝑ ſubditos pt̃ dici ꝙ q̃tũ ad hoc
nõ hꝫ vſuꝫ clauiũ. Sꝫ tñ ſacerdos mal⁹
q̃uis ſit grã ꝓuat⁹ nullo mõ priuat̃ vſu
clauiũ ĩ q̄ ipe nõ ẽ agẽs prĩcipale: ſꝫ in-
ſtrumẽtale. hec Tho. ſilr̃ pe. ⁊ Ray̆. A.
Hoc intelligit̃ de ſacerdote ab eccl̃ia nõ
abſciſo q̄ licꝫ ſit mal⁹ tñ vtit̃ clauib⁹ in-
ſtrumẽtalit̃. i. loco dei. vt ĩ ſũ. con. li. iij.
ti. xxxiiij. q. clxxiiij. ⁊. clxxv. vbi etiã oĩa
ꝓdicta notãt̃. De hoc etiã ĩfra. §. ſe. H.
¶ Utruꝫ ſciſmatici. heretici. excoĩcati.
ſuſpenſi ⁊ degradati habeãt vſũ clauiũ?
Rñ. ſm Tho. in. iiij. diſ. xix. Hñt q̄dem
vſũ in ſe q̃tũ ad eſſentiã: ſꝫ talis vſus ĩ-
peditur ex defectu materie: qꝛ talib⁹ ec-
cleſia ſubtrahit ſubditos vel ſimpliciter
vel ad tempus. vñ q̃tuꝫ ad hoc priuati
ſunt vſu clauium. A. Con. Pe. vt in ſũ.
con. eo. ti. q. clxxvj. H.
¶ Quid opetur vſus clauium? Rñ. ſm
Tho. ⁊ Pe. vbi ſup̃. Oꝑat̃ ĩſtrumẽtalit̃
diſponẽdo ad grãm ⁊ iuſtificatõem: non
aũt principaliter ⁊ ĩmediate ipãm grãꝫ
⁊ iuſtificatõnem efficiendo: qꝛ hoc ẽ ſo-
lius dei. Sed ſicut ad mũdatõnem origi
nalis in baptiſmo valet ablutio. ita ad
emũdationem actualis valet abſolutio
A. Idem in ſũ. con. eo. ti. q. clxxvij. vbi
addit̃ ſm Tho. Q: ſi ante abſolutõem ſa
cerdotis aliquis nõ fuiſſet ꝑfecte diſpo-
ſitus ad grãm ſuſcipiendã. in ipã cõfeſ-
ſione ⁊ abſolutione ſacramẽtali graciã
cõſequeretur ſi obicem nõ poneret. Idẽ
Pe. ⁊ addit. ꝙ ſufficienter contrito da-
tur ibi augmentum gracie. H.
¶ Qualit̃ ꝑ claues ſac̃dotes dicãt̃ ſoluẽ

vel ligare: ſʒo. ſm Ray. trib9 mōis. Pri
mo ligāt ⁊ ſoluūt. i. oñdūt aliquez liga-
tū vel ſolutū a deo. Vñ dñs Luc. xvij. le
proſos p ſe pri9 mūdauit. deinde ad ſa-
cerdotes miſit q̄r iuditio oñderent mū
dati. A. Immo videt q nō ſolū oñdant
abſolutū: ſʒ etiā abſoluāt inſtr̄aliter tñ
vt ſup̄. §. primo. Nā licʒ vera cōtritio
reſuſcitet pctorē: remanet tñ adhuc li-
gat9. donec ſi p̄t: ſacerdoti ſe repñtet. et
ab eo fuerit abſolut9. Nā ꝯtrito ab hac
obligatōe nō p̄t liberare. de pe. diſ. j. nō
p̄t. ⁊ de pe. ⁊ re. c. oīs. Vñ ⁊ dñs Lazarū
ab eo reſuſcitatū dedit diſcipulis abſol
uēdū Joh. xj. H. Scdo ſoluūt qñ a pec
cato ſacr̄aliter abſoluūt. ⁊ ligāt ad peni
tētiā pagendā. A. In ſū. con. eo. ti. q. c-
lxxviij. vbi hec ponūt. dr̄ q ſcdus mod9
ligādi ē cū ſatiſfactōem pnie iponūt pe-
nitētib9. ſoluēdi vo cū aliqd dimittūt vl'
p eā purgatos ad ſacramētor̄ coīonē ad
mittūt. H. Vñ leo papa. Xp̄c hāc p̄po-
ſitis eccleſie tradidit ptatē. vt cōfitēti-
bus pnie ſatiſfactōez darēt ⁊c. d̄ pe. di.
j. multiplex. Tertio ligant vel ſoluūt p
excoīcatōez. Et ad iſtos oēs mōs p̄t cō
uenire illud. Qdcūqʒ ſolueris ſup terrā
⁊c. qd locū hʒ cū ſacerdos iuſte iudicat
ligando vel ſoluēdo. A. Oīa p̄dicta ple-
ni9 hñt i ſū. cō. dicta. q. clxxviij. H. De
q̄ materia q̄tū ad excoīcatōem vide ſu-
pra. abſolutio. ⁊ īfra. excoīcatio p totū
De abſolutōe pctor̄ ⁊ pnia vide ſup̄. ab
ſolutio vj. ⁊ īfra. cōfeſſor. ⁊ cōfeſſio p to
tū. ⁊ īfra. pnia p totū. ⁊ īfra. pctm p to-
tū. Et p̄dictā expoſitōez ligādi ⁊ ſoluē-
di habes infra. ſacerdos. §. j.

Clericus primo com-
muniter. Ad hoc q q̄s ſit vere
cleric9 nō ſufficit q ſit lrāt9 niſi
habeat aliquē ordinē clericalē vel ſaltē
primā tonſurā ab eo q̄ dare p̄t. A. Per
primā eñ tonſurā q̄s cōſtituit cleric9.
ext̄. de eta. ⁊ quali. cū cōtingat. H. Tñ
q̄diu hʒ ſolū primā tonſurā vel mīores
ordines poteſt ſi voluerit deſerere cleri
catū. vt ſupra. apoſtaſia iiij. §. ij. ⁊. iij.
¶ Clericus ornat9 dʒ eſſe duplici orna-
mēto. i. interiori ⁊ exteriori. Interi9 or-
namentū cōſiſtit ī virtutib9 quib9 debēt
eſſe ornati clerici. ⁊ precipue ſacerdotes
atqʒ p̄lati: ne al' male ſedentes ī cathe-
dra. cathedre iniuriā faciant. xl. di. mlt-
ti. Exterius ornamentū cōſiſtit ī q̄tuor
Prio in inceſſu. vt nō currēdo ſʒ mode-
rato ⁊ equali greſſu incedāt. vt ſic matu
ritatē ⁊ equalitatē indicēt mētis. xl. di.
§. vlti. Nec ī ſolo inceſſu: ſʒ etiā qr ocu-
los. linguā ⁊ oīa mēbra debēt clerici ſub
freno caſtitatis ⁊ modeſtie coercere. vj.
q. j. ex merito. xxxij. q. v. nec ſolo. Scdo
in hitu. vt nō deferāt veſtes inciſas ⁊ li-
gulatas. A. ſ. frapatas (Ligula eñ ſm
Catholicon eſt parua lingua. ⁊ p ſilitu
dinem p̄t inciſura accipi veſtis q̄ in mo
dum lingue ſolet fieri. Et inde lingula-
tus. i. ſic inciſus. Vñ ⁊ ī ſū. con. li. iij. ti.
vij. q. j. vbi hec oīa ponunt que fuerunt
originaliter dicta Ray) dr̄. Nō deferāt
veſtes inciſas. i. lingulatas ad modum
ioculatorū. H. neqʒ varij coloris. nec ru
beas. neqʒ virides. neqʒ nimis lōgas ne-
qʒ breues. Item neqʒ de ſerico: ſed de la-
na nō nimis precioſa vel vili. xlj. di. §.
j. Et p̄cipue in habitu debent ſe confor-
mare q̄tū poſſunt illis inter q̄s viuūt.
ſeruata ſp honeſtate. ar. diſ. iiij. §. erit.
⁊ diſ. xxx. ſiquis viror̄. A. Hec omīa in
dicta. q. j. in ſū. con. vbi etiā addit q in
habitu p̄t conp̄hēdi etiā tonſura: qr co-
mā ⁊ barbaʒ debent deponere. extra. de
vi. ⁊ hone. cle. cleric9 j. H. Et nota q ex
cauſa timoris. pegrinatōis. vel alia ſili
licitū eſt clerico habitū trāſformare. x-
xj. q. iiij. epi. extra. de vi. ⁊ hone. cle. cle-
rici ij. A. In hoc. c. clerici. dr̄ de cauſa
timoris. In dicto vo. c. epi. dr̄ de cauſa
pegrinatōis. qñ. ſ. longo tp̄e ambularēt
vt ibi dr̄. De ſili cauſa ī dictis caplis ñ
dicit. Nec etiā puto q cauſa pegrinatō
nis etiā lōgiſſime ſi cauſa timoris iuſta
nō aſſit debeat ita habituʒ trāſformare
q clericus nō appareat. Hoc eñ ſtrictiſ-
ſime p̄hibet. vt in. c. cōtingit ij. extra. de
ſen. exco. Sʒ forte propter dictā longā
pegrinatōez licet veſtes ferre breuiores
Et ī p̄allato. c. clerici. plura alia d̄ ſimi-
li materia ponūt. H. Quicūqʒ aūt cleri
cus virgata vel ptita vtit veſte publice
ſine cauſa ſi bñfitiatus ē: ſuſpēſus eſt a
fructuū pceptōne p ſex mēſes. Si nō ē
bñfitiatus et eſt in ſacris citra ſacerdo-
tiū. p idem tēpus eſt inhabilis ad bene-
fitium obtinenduʒ. Si habet dignitatē

vel bñfitiũ cũ cura vl' ē ſacerdos aut re
ligioſus eſt ſuſpenſ⁹ ꝑ annũ a bñfitio. ⁊
ꝑ idez tp̄s ē ĩhabilis ad obtinendũ qđ-
cunq; bñfitiũ eccleſiaſticũ. vt ĩ cle. qm̄.
ð vi. ⁊ ho. cle. Tertio ꝯſiſtit clericoꝝ or
namentũ exteri⁹ ĩ cibo. de quo vide ĩfra
gula ꝑ totũ. Quarto ĩ potu. de q̄ infra.
ebrietas. §. iiij. ⁊ ĩfra. ſobrietas. §. j. ⁊. ij.
¶ Cleric⁹ dz deferre raſurã ĩ modũ coro
ne ſup̄. ⁊ tonſurã capilloꝝ ab ĩfra. Cui⁹
rõem aſſignat Tho. ĩ. iiij. ſen. di. xxiiij.
q: corona ē ſignũ regni ⁊ ꝑfectõis cũ ſit
circularis. Illi aũt q̄ diuĩs miſterijs ap
plicant̄: adipiſcũt̄ regiã dignitatẽ. ⁊ ꝑ-
fecti in virtute eſſe debẽt. Cõpetit etiã
eis ſubtractio capillorũ ex pte ſupiori.
ne mẽs eoꝝ tpalib⁹ occupatõnib⁹ a cõ-
tẽplatõe diuĩoꝝ retardet̄. ⁊ ex ĩferiori ꝑ
tonſurã: ne eoꝝ ſenſus tpalib⁹ obuoluã
tur. Cõuerſi etiã tondent̄ ꝓpter renũcia
tõem tpaliũ: ſz nõ radũt̄. q: nõ occupãt̄
diuinis miniſterijs in quibus oportẽat
eos diuina mẽte cõtẽplari. A. Idem in
ſũ. con. li. iij. ti. vij. q. iij. H.
¶ In conuiuio clericoꝝ ſũt p̄cipue ſex
obſeruanda q̄ hñt̄ diſ. xliiij. ꝯuiuia. Ut
videlicz vita abſentiũ non mordeat̄. Ut
p̄ñtes non irrideant̄. Ut inania ſcl'ariũ
nõ recitent̄. Ut v̄ba ſacre lectõis legãt̄
⁊ audiant̄. Ut cibus nõ niſi ad ſuſtenta
tõem ſumat̄. Et vt ĩ principio ⁊ in fine
laudes deo referãt̄. hec ibi. ⁊ ca. ꝓ reue-
rentia. A. In allegatis iurib⁹ nil dr̄ de
iſtis laudibus: ſz eadẽ diſ. c. vt nõ liceat
vbi dr̄. Nõ op̄tet clericos vel laicos reli
gioſos añ ſacrã horã diei tertiam inire
cõuiuia: nec aliq̄ñ clericos niſi hymno
dicto edere panez. ⁊ poſt cibos gracias
auctori deo referre. H.
¶ Clericus dz in bñfitio reſidere ⁊ ĩ eo
ſua offitia ĩplere. Et illi q̄ nõ ĩplent: ſz
voluptatib⁹ vacãt ſ̄m Ul. nihil hñt iu-
ris in rebus eccl'iaſticis. etſi recipiũt:
tenent̄ reſtituere. Reddit⁹. n. eccleſiarũ
ſũt ſtipendia ſ̄uitutũ. Uñ ⁊ iura ĩdixe-
rũt clericis pſonalẽ reſidẽtiã: q̄ tñ ĩ mł'
tis caſib⁹ ꝑmittunt abſentiam cõtinue
vel ad tp̄s. Tñ quicq̄d ſit de foro cõten-
tioſo videt̄ ſufficere ad ſalutẽ ſi ip̄e ſua
cura ⁊ ĩpenſis ꝓuidet q̄ eccl'ia decent̄ of
ficiet̄ ⁊ ꝓpl'is ſufficient̄ regat̄: et ip̄e ho-
neſte vite ⁊ morũ bonũ exemplũ ſubdi-
tis oſtendat ⁊ interdũ ꝑ ſe ad locũ acce
dat: ⁊ de p̄dictis certificet̄. ⁊ q̄ñq; ꝑ ſe of
fitiũ exoluat. A. Nõ ſic dicit Ul. ſz ait.
Et ꝑ ſe diuinũ offitiũ diligent̄ exoluat
⁊ miniſtris ſ̄m poſſibilitatẽ bñfitij ꝓui-
deat ſufficiẽter. vt ĩ ſũ. con. li. j. ti. vij. q.
xxix. Et ex hoc videt̄ colligi q̄ clericus
exñs ĩ mortali teneat̄ ad reſtitutõez ꝑ-
ceptorũ ex bñfitio illo tpe: q: nõ potuit
benefitio debite deſeruire: nec diuinuz
offitiũ diligẽter ſeu ꝯueniẽter exoluere
p̄ſertim ſi ſit notori⁹: cũ quilibet pc̄tor
notorius ſit ip̄o iure ſuſpenſ⁹. vt p̄t col
ligi ex notatis ĩ ſũ. con. li. iij. ti. xxix. q.
iij. et. v. Et idem videt̄ poſſe dici de illo
q̄ ex ĩdeuotõne ⁊ lata negligentia nimis
celerit̄ vel al'diſſolute ſeu irreuerenter
dicit offitiũ. q: ſic nõ diligent̄ exoluit:
⁊ q: facit ꝯ p̄ceptũ eccl'ie ĩ ca. dolẽtes. ð
cele. miſ. H. Tuti⁹ tñ eſt ſi ꝑ ſe cõtinue
faciat. Reliq̄ vide ĩfra. reſidẽtia. A. Ibi
latius dr̄ de hac reſidentia. Et ex ibi di-
ctis p̄t patere q̄ nõ ſolũ ē tutius ꝑ ſe re
ſidere: ſz etiã eſt neceſſariũ in benefitio
curato. ⁊ q̄ñq; etiã in alijs. H. De tran-
ſitu clericorum de eccleſia ad eccleſiam
vide infra. trãſitus.

Clericus ſecundo. s.

q̄ clerici a q̄buſdaz actib⁹ ſecu-
larib⁹ ſũt remoti. Nõ. n. debent
intẽdere negotiatõni de reb⁹ vendẽdis et
emẽdis ⁊ h⁹. extra. ne cle. vel mo. ca. j. ⁊
lxxxviij. diſ. fornicari. De hoc ĩfra. nego
tiatio. §. ij. ⁊. §. añpl'c. Itẽ nec q̄ſtionib⁹
ĩ iuditio ſeculari etiãſi bñfitiũ nõ hñt:
dũmõ ſint in ſacris. ſiue etiã ſint ĩ mĩo
ribus ⁊ habeãt bñfitiũ. ⁊ hoc niſi ꝓ ſe ⁊
miſerabilib⁹ pſonis. extra. de poſtu. c. j.
A. Ibi etiã dr̄. ꝓ eccl'ia ſua. H. ⁊. lxxx-
vj. diſ. ꝑuenit. vel niſi ſuaz vel ſuoꝝ ĩiu-
riã pſequat̄. iiij. q. vj. oĩb⁹. A. Ibi nõ dr̄
niſi de ĩiuria ꝓpria. Pz etiã ꝓ ꝯiũctis p̄t
agẽ in q̄cũq; honeſta cauſa ſi nc̄c̄itas ĩ-
mineat. vt ĩ ca. cũ ſacerdotis. ext̄. de po
ſtu. H. Itẽ nõ p̄ñt ſuſcipe gubernatões
alienarũ rerũ ſeu ꝓcuratões alienoꝝ ne
gotioꝝ. Pñ aũt poſſũt ſuſcipe tutelas
a legib⁹ ĩpoſitas: ſz ⁊ curã orphanoꝝ et
viduarũ que indefenſe ſũt. A. Aut earũ
pſonaꝝ que maxie eccleſiaſtico indigẽt
adminiculo. vt ĩ ca. infra allegato. H.

Et etiā de licentia epoꝝ gubernacula ec
cleſiaſticaꝝ rex. vt in dicto.c.pueit. Et
vide infra.tutela.§.ij.et.iij. An vo cl'ic⁹
poſſit exercere aliqđ artificiū.vel cultu
ram poſſeſſionū et h⁹.vide infra.nego
ciatō.§.penl'.Et an poſſit exercē officiū
tabellionatus.vide infra.tabellio.§.ij.
¶Clerici non dñt miniſtrare in taber
na.nec in ea ꝯmedere vel bibē niſi cauſa
neceſſitatis in ꝑegrinatōne.xliiij.di.nō
oportet j.et.c.nulli.et.c.clerici.
¶Clerici q̄ relicto clericali habitu por
tant arma.ſi tertio moniti nō deponūt:
perdūt priuilegiū clericale.ext̄.de ſen.
exco.in audientia.Similiter etiaꝫ ſi nō
ſint moniti et immiſcent ſe tyrāpnidi ꝛ
enormitati.extra.de ſen.exco.cū non ab
homīe.pñt tñ arma portare mō quo dr̄
ſupra.bellū ij.§.j.
¶Clerici goliardi aut buffones. A.i.io
culatores.vt pꝫ in tex. infra allegato.et
glo.ibi dicit.ꝙ primū ē vulgare gallicū.
ſecundū vulgare tuſcoꝝ. B.ſi hoc ꝑ an
nū exercuerint carent priuilegio cleri
cali. A.ſ.omni.vt in textu p̄dicto. B.Et
eodē mō ſi minori tpe et admoniti ñ de
ſtiterit.ext̄.de vi.et ho.cle.cl'ici.li.vj. A.
Ubi pꝫ ꝙ requirit̄ trina monitio. B
¶Clerici qui carnificiū macellarioruꝫ
ſeu tabernarioꝝ officiū publice faciūt.
A.ꝑſonalit̄.vt in.c.infra allegato. B.ſi
tertiō moniti. A.noīatim.vt ibi. B.non
deſiſtant ſeu reſumāt. et ſi ſunt ꝯiugati
ꝑdunt priuilegiuꝫ clericale. A.oīno.vt
ibi. B. Nō ꝯiugati vo qui incedūt vt lai
ci ꝑdunt in ꝑſonis. A. Sꝫ ſi nō incedāt
vt laici ꝑdunt in rebꝰ tm̄.vt ibi. B.q̄diu
hoc agūt. A. In textu cle.dioceſanis ad
lrām ſic dr̄. Si moniti ab his nō deſtite
rint aut ip̄a (vt p̄miſſum ē) exercēdo re
ſumpſerint q̄ncunq̄ ꝯiugati oīno. Non
ꝯiugati vo in rebꝰ. et ſi oīno incedāt vt
laici in ꝑſonis priuilegiū clericale q̄diu
p̄miſſis inſtiterint eoipo amittāt. B. De
vita ꝛ hone.cle.clerici.li.vj.dioceſanis.
in cle.eo.ti. A. In predicto.c.clerici.ni
hil de hoc ponitur.ſed ſolū quod dictuꝫ
eſt in p̄cedenti.§. B
¶Clericus ꝯiugatus ſi ꝯtraxit cū vni
ca et virgine et deferat tonſurā et veſtes
clericales retinet priuilegiū clericale in
duobꝰ.ſ.ꝙ ꝑcutiens eū eſt excōicatus.et

ꝙ non p̄t diſtringi nec ꝯdemnari a iudi
ce ſeculari.nec ciuiliter nec crimīaliter.
In ceteris vo non retinet. Itē ſi non de
fert tonſuram ꝛ hītum in nullo retinet.
ext̄.de cle.ꝯiu.clerici.li.vj. Quo cleric⁹
p̄t iudex eē vel iudicare.infra.iudex ij.§.
j.et.vj. Et ꝑ q̄s actus clericus in mino
ribꝰ ꝑdit p̄uilegium cl'icale. vide ſupra.
apoſtaſia iiij.§.penul.et vl. Et que ne
gocia clericis ſunt interdicta.infra.nego
ciatō.in tribꝰ vltimis.§.

Clericus tertō. ſcilicꝫ

q̄tum ad cohabitatōem mulie
ruꝫ.et honeſtatē. Clerici nanq̄
nō debent hītare cū mulieribꝰ.di.xxxij.
hoſpitiolū.et di.lxxxj.legit̄. Nā cohīta
tio eſt aliq̄n adulterij occaſio. xviij.q.ij
diffinim⁹. Excipiunt̄ mr̄.ſoror.amita.
matertera (A. Amita ē ſoror pr̄is. ma
tertera vo mr̄is ſm Catho. B) Et gene
raliter ꝑ lineam trāſuerſalem oēs cō
ſanguinee que ſūt infra ſecundū gradū.
ar.di.lxxxj.cū oībꝰ. Sed ꝑ lineā aſcē
dentiū ꝛ deſcēdentiū vſq̄ ad q̄rtū gradū.
ar.extra.de ꝯſan.et affi.non debet.et di.
xxxij.interdixit.et di.lxxxj.cū oībꝰ.et
c.volum⁹. Et ē rō. q: in iſtis fedus natu
rale nihil ꝑmittit ſeui criminis ſuſpicari.
ext̄.de coha.cle.et mu.a nobis.extra.de
p̄ſump.cū in iuuentute. A. In allegatis
iuribꝰ nō clare mōſtrat̄ d̄ iſto q̄rto gđu
ad hoc ꝓpoſitū.ſed tm̄ idē dicit Ray.vt in
ſū.con.li.iij.ti. xxx.q.xj. Idē etiā dicit
glo.in.c.j.ext̄.de cohabi.cle.et mu.aſſi
gnās aliā rōnē videlꝫ q: vr̄ ꝙ in iſta li
nea recta āpli⁹ poſſit extēdi ꝑmiſſio q̄ ī
collaterali. Et bñ.q: in linea recta q̄nto
gđus ē diſtātior tāto ē antiqor ꝑſona et
minoris ſuſpitōnis.et ꝑ ꝯñs maioris ꝑ
miſſionis.xxxij.di.interdixit. B. Et hoc
intellige niſi hr̄ent ſecū pediſſeq̄s vl' ali
q̄s mulieres ſuſpectas. A. Ad hoc facit
lxxxj.di.legit̄. B. Porro etiaꝫ cū p̄uſdi
ctis clericus nō debet hr̄e īmoderatā fa
miliaritateꝫ.ne ꝯtēptibilis hēat̄.xxxiij.
di.quorundā. Pñt etiā vlt̄ p̄dictos gra
dus hītare.ſi eēnt antiq̄ ꝛ ñ ſuſpecte.di.
lxxxj.feminas.ꝛ in p̄dicto.c.interdixit.
in fi. A. Pñt etiā hītare aliq̄ affines et
domeſtice.lxxxj.di.cū oībꝰ.vbi ex ꝯcilio
Carthagiñ.dicit̄. Cum oībꝰ eñ cleri
cis extranee femine ñ cohītent. ſed ſole

matres. auie ⁊ mr̄tere. amite. ſorores ⁊
filie frm̄. aut ſororū. ⁊ quecūq; ex fami
lia domeſtica ex neceſſitate etiā anq̄ or
dinarent̄ iam cū eis hītabāt. vel ſi filij
eorū iam ordinatis pentibꝫ vxores ac-
cepūt. aut ſeruis nō hn̄tibꝫ in domo q̄s
ducāt aliūde ducere neceſſitas fuit. hec
ibi. Itē p̄t cohabitare vxor ipſiꝰ clerici
an̄ ordinatōem hītaq; caſte regenda ē.
lxxxj. diſ. volumꝰ. Qd̄ itelligit̄ qn̄ vxor
ē iam vetula ⁊ nō ſuſpecta. vt ī dicta. q.
xj. ⁊ ī ſū. con. notat̄. Item ſciendū q̄ cū
nulla ſuſpecta dꝫ cohabitari etiaꝫ ſtri-
ctiſſime cōſanguinitatis. extra. d̄ coha.
cle. ⁊ mu. c. j. vbi dr̄. Inhibendū q̄ꝫ ē vt
nullꝰ ſacerdos feīas de q̄bꝫ ſuſpitō p̄t eē
retineat: ſꝫ neq; illas q̄s canones cōce-
dūt matrē. amitā ⁊ ſororē: q2 inſtigāte
diabolo etiā ī illis ſcelꝰ ppetratū repit̄
⁊ etiā ī pediſſequis earūdē. Sꝫ ſi quā de
his nc̄c̄itatē hn̄t p̄ſbiteri habeāt. ī vico
aut ī villa domū longe a ſua ꝯuerſatōe
⁊ ibi eis q̄ ſūt nc̄c̄ia admīſtrēt. Prohi-
bendū q̄ꝫ ē. vt nulla femia ad altare p̄-
ſumat accedē. aut p̄ſbitero miniſtrare.
aut infra cācellos ſtare vel ſedē. hec ibi
Sꝫ vt hēt̄ in ſū. con. dicta. q. xj. vident̄
aliq̄ intelligē hūc textū. qn̄ ꝯſanguinee
hn̄t ſecū pediſſeq̄s extraneas. Sꝫ certe
decre. pōderat ſuſpitōem nōſolū pediſſe
q̄rū: ſꝫ etiā ipſarū ꝯſanguinearū. ibi. q2
inſtigāte diabolo ⁊c̄. Un̄ etiaꝫ ſi nō ha
beant ſecū extraneas: dꝫ cōſanguinea-
rū ſuſpectaruꝫ cohītatio vitari. vt ſup
hoc ca. ſentit glo. dicēs. Qd̄ dr̄ hic ītelli
ge de ſuſpectis clericis iuuenibꝫ. ⁊ mliē
ribꝫ ſuſpectis. q2 ſi ſuſpecte ſūt nō debēt
ſecū manē. xxxiiij. diſ. q̄rūdā. Cōtraria
loquūt̄ de illis mulieribꝫ de q̄bꝫ nulla ē
ſuſpitio mali. Itē ſm̄ Hoſt. ⁊ Hoſti. ep̄s
⁊ religioſꝰ īdiſtincte nō pn̄t cū aliq̄ etiā
cōſanguinea hītare. ar. dicti ca. q̄rūdā.
⁊ ī Auten. d̄ ſctiſſimis ep̄is. §. ep̄m. col.
ix. ⁊ de monachis. §. cogitandū. coll. j.
Ray̆. vō dicit. Licꝫ hoc tutū ⁊ honeſtū
eſſet tn̄ nō obſtant eis illa iura. q2. c. q̄-
rūdā. loquit̄ qn̄ īmoderatā familiarita
tē ep̄s hēbat cū filia: cuiꝰ occaſiōe vilis
ac ꝯtēptibilis a ſubditis hēbat̄. c. vō ſa
ne loquit̄ de vxore ep̄i q̄ oīno dꝫ ītrare
religionē. hec ī dicta. q. xj. ī ſū. con. Pri
mū veriꝰ vr̄. Nā de religioſis expꝛ̄ſſe hēt̄.

xviij. q. ij. diffinimꝰ. De ep̄is vō ī dicto.
§. ep̄m. Et ſicut nō dedignant̄ leges ſa-
cros canones imitari. ita ⁊ ſacrorū ſta
tuta canonū. principū ꝯſtitutōnibꝫ ad-
iuuant̄. extra. de noui op̄is. nū. c. j. H.
Utrū clericꝰ incōtinēs ⁊ fornicarius
ſit ſuſpenſus ⁊ debeat ī offitijs euitari:
Reo. Quilibet ꝓ mortali pc̄t̄o ē ſuſpenſꝰ
q̄ ad ſe. tn̄ talis nō ē ſuſpenſus q̄ ad ali
os: nec dꝫ in offitijs euitari. niſi ſi pc̄t̄m
eſt notoriū. vt q2 dānatus ē de illo. aut
ſponte confeſſꝰ ē in iure. A. vel etiā nō
ſponte. q2 hec diſtinctio nō fit ī ca. q̄ſi-
tū. īfra allēato. vbi etiā glo. dicit q̄ hoc
caſu cōdēnatio dꝫ fieri ꝑ ſn̄iam diffini-
tiuā. H. vel euidentia facti q̄ nō p̄t ali-
qua tergiuerſatōe celari: vtputa. q2 mu
lierem multū ſuſpectaꝫ tenet publice:
aut q2 apparēt inde argumēta gradiētia
ſup terrā. extra. de cohi. cle. ⁊ mu. q̄ſitū.
A. Ibi nō dr̄ de ſignis hmoī euidentie:
ſꝫ hec ponit Ray̆. vt ī ſū. con. li. iij. ti. x
xx. q. xij. H. Et de hoc hēs īfra. fornica
tio. §. ij. Et ibi de pena clerici qui duxit
vxorē. §. iij. Utꝝ aūt a fornicario liceat
accipe ſacr̄a. hr̄ infra. ordinatꝰ j. §. iij.
A. Sup his ⁊ ſilibꝫ hodie ē facta mag̃
īnouatio ꝑ cōciliū Conſtancienſe. ⁊ pꝰ-
ea Baſilieſe. anq̄ reuocaret̄ ī q̄ Baſil.
concilio facta fuit q̄dam cōſtitutio ap-
probante dn̄o Eugenio papa. iiij. quaꝫ
ego extraxi de libro dn̄i cardinalis Iu-
liani. tituli ſācte Sabine (q̄ vulgarit̄ dr̄
ſc̄ti angeli) qui p̄fuit dc̄t̄o ꝯcilio. ⁊ mihi
hanc ꝯſtitutōem oſ̄dit ī camera et ſtu-
dio ſuo Florētie. die. ij. decēbris. Mccc-
cxl. cuiꝰ tenor ſequit̄ ⁊ ē talis. Ad vitā-
dū ſcandalū ac multa ꝑicula ſubueniē-
duꝫ q̄ꝫ conſcientijs timoratis: ſtatuit. q̄
nemo deinceps a coīone alicuiꝰ ī ſacro-
rū adminiſtratōne. aut alijs quibuſcūq;
diuis vel extra. p̄textu cuiuſcunq; ſn̄ie
aut cenſure eccl̄iaſtice ſeu ſuſpenſionis
aut ꝓhibitōis ab hoīe vel a iure genera
lit̄ ꝓmulgate: teneat̄ abſtinere vel ali-
quē vitare. aut īterdictū eccl̄iaſticū ob-
ſeruare: niſi ſentētia ꝓhibitio. ſuſpēſio
vel cenſura hmōi fuerint vel contra ꝑ-
ſonam. collegiū vel vniuerſitatē. eccleſi
am aut locū certū aut certam. a iudice
publicata vel denūciata ſpālit̄ ⁊ expꝛ̄ſſe
aut ſi aliquem ita notorie excoīcatōnis

ſniam cōſtiterit incidiſſe ꝙ nulla poſſit tergiuerſatōe celari. aut aliq̄ iuris ſuffragio excuſari. nā a coīone illiꝰ abſtineri vult iuxta canoīcas ſāctōnes. Propt̄ hoc tn̄ hmōi excoīcatos. ſuſpectos. īterdictos ſeu ꝓhibitos nō intēdit ī aliq̄ releuare: nec eis q̄ūolibet ſuffragari. H.

CLericus quarto. q̄tū ad bona tꝑalia. Utrum clerici poſſint hr̄e ꝓpriuz: R̄n̄. Sic. xij. q. j. epi. Et ſiq̄ capl'a inueniant̄ ꝯria. ītelligi debent ſm ſtatū ꝑmitiue eccleſie qn̄ nihil ꝓpriū poſſidebāt. vel de religioſis q̄ rnūciauerūt ꝓprijs. Et tn̄ (ſicut ait Tho. ſcđa ſcđe. q. clxxxv) Clerici nō ſic debēt ꝓpriū poſſidē vt dū curāt ꝓpria defectū faciāt ī his q̄ ꝑtinēt ad cultū diuinū. A. Al' nō pn̄t dicē ſicut cum effectu debēt ꝑs mea dn̄s. Hoc em̄ dicē nō p̄t q̄ extra dn̄m aliq̄d h̄z. xij. q. j. clericus. Et vt dicit Tho. ī loco pall'ato. ille cuz deo alias ꝑtes h̄z cuiꝰ ſtudiū diminuit̄ circa ea que dei ſunt. duz intēdit his que mūdi ſunt. Et predictum etiā notat̄ in ſū. con. li. ij. ti. v. q. xj. H.

¶ Utrū clerici poſſint facere teſtm̄ vel donatōem int̄ viuos: R̄n̄. Si habent de p̄rimonialibꝫ vel q̄ ſibi aduenerūt aliūde: puta ex ſucceſſione vel donatōne facta ꝑſone nō ītuitu eccl'ie. vel de illis q̄ ipi ſibi ꝑ ſcripturā vel hmōi artifitiū licitū queſierūt. īdubitant̄ pn̄t d̄ his facē teſtam̄tū vel etiā donare. xij. q. iij. c. j. et ij. extra. de teſta. ad hec. et. c. q2 nos. Et hec etiā hn̄t locū ſi clericꝰ ſit ī p̄tate patris vel aui cōſtitutꝰ. C. d̄ epi. ⁊ cle. Auten. p̄ſbiteros. licz ī alijs ꝑſonis ſecꝰ ſit. vt īfra. peculiū. De rebꝫ aūt eccl'iaſticis mobilibꝫ ⁊ īmobilibꝫ nō p̄t clericꝰ teſtari: ſ3 p̄t de mobilibꝫ et fructibꝫ ꝑceptis ī egritudine cōſtitutꝰ dū tn̄ ſit cōpos mētis cōferre paupibꝫ. ⁊ religioſis locis. et his q̄ ſibi honeſte ſeruierūt. vt dicto. c. ad hec. ⁊ extra. d̄ teſta. relatū ij. A. Hoc etiā p̄t clericꝰ videlicz donare d̄ rebꝫ mobilibꝫ fructibꝫ ⁊ ſil'ibꝫ ex iuſta cauſa dū ſanus ē. dūmō tꝑate. extra. de dona. ceterū. ⁊ ca. ad ap'lice. Et notat̄ ī ſū. con. eo. ti. q. xij. etiā cōſanguineis q̄ ſibi honeſte ſeruierīt. dicto. c. relatū ij. de teſta. H. De cōſuetudine tamē clerici alicubi teſtant̄ de fructibꝫ ⁊ rebus mobilibꝫ

eccleſie acquiſitis. tamē de iure ꝯ. ē. vt ī p̄dictis capl'is ⁊ iuribꝫ. A. Et vt notat̄ in ſū. con. dicta. q. xij. ſm Ul. de huiuſmodi rebꝫ teſtari nō eſſet illicitū: niſi q2 in fauorē eccl'iaꝝ ꝓhibitū ē. vnde etiā q2 rō ſuadet oppoſitū. credo vbi hec cōſuetudo ē. ꝙ de rebꝫ eccleſiaſticis mobilibꝫ poſſit clerici facere teſtm̄. hec ille. Hoc ītellige verū: niſi d̄ ſacris vaſis. Super his em̄ nullā nō ſoluz donatōnem ſ3 nec alienatōem pn̄t facē clerici. xij. q. ij. ca. ij. Niſi forte hērent ſuꝑflua vaſa. Nec ex alijs mobilibꝫ poſſ3 debitis ſatiſfieri. x. q. ij. hoc ius. Et forte idez poſſet dici in alijs ad diuinū cultū deputatis. ar. ca. fi. extra. de teſta. Immo idem ē etiaz de alijs rebus. niſi forte cōſuetudo foret ꝙ clericꝰ teſtaret̄ de mobilibꝫ q̄ recepit vt ſtipēdia ꝑſonalia. d̄ alijs vō nō p̄t teſtari. vt notat dn̄s An. in. c. relatū ij. de teſta. ⁊ dn̄s Dominicꝰ de ſcō Geminiano in. c. p̄ſenti. de offi. or. li. vj. H.

¶ Quis ſuccedit clerico ab inteſtato: R̄n̄. In bonis acq̄ſitis ꝑ eccl'iam ſuccedit eccleſia: ſ3 ī alijs ſuccedūt cōſanguinei ſm ordinez iuris. quibꝫ deficientibꝫ ſuccedit eccleſia. xij. q. v. c. fi. A. Potiꝰ vr̄. c. pl't. qđ incipit. quicūq3. H. extra. de ſucce. ab inte. j. ⁊. ij. c. cū dilectꝰ in fi. Et de hoc caſu habes diffuſe infra. ſucceſſio. §. ij. A. Noīe aūt eccl'ie. nō ep̄us vel ſucceſſor clerici moriētis vbi ē collegiū clericorū: ſ3 coīs cōgregatio ītelligit̄ q̄ rerū illaꝝ d3 canonicā diſtributōnem ⁊ curā hr̄e. Ubi aūt in loco defūcti tm̄ vnꝰ ē ordinariꝰ is ea bona hēbit. dicto. c. relatū ij. extra. de teſta. H.

¶ Quid ſi neſcit̄ vtrū res fuerit eccl'ie vel ꝑſone: R̄n̄. Preſumūt̄ oīa eſſe eccleſie. Si tamē cōſtat eū habuiſſe res que nō erant eccleſie: ſ3 ꝑſone ⁊ dubitat̄ de quibꝫ. p̄ſumit̄ ꝓ eo q̄ eſt ī poſſeſſione rei de qua ē queſtio. vn̄ ſi poſt mortē eccleſia īuenit̄ in poſſeſſione: heredibꝫ incūbit ꝓbatō. S3 ſi heredes ſūt in poſſeſſione ꝓbabit eccleſia. ar. xij. q. iiij. c. j. ⁊. q. v. c. j. in fi. Etſi poſſeſſio eſt omino cōfuſa vel ꝓbatur. vide infra. ſucceſſio. §. ij. A. Ibi dr̄ ꝙ equalis d3 fieri diſtributio inter eccleſiā ⁊ cōſanguineos ſeu heredes. niſi forte quis ex ſuo factus ſit clericꝰ. tūc em̄ fiet quod dr̄ extra. d̄ ſucce.

ab inte.c.ij.vbi hoc idē dic glo. ⁊ vt no
taṫ i sū.con.li.ij.ti.v.q.xiij.Raẏ. etiaꝫ
con.p̄dictis de onere ꝓbādi.⁊ q̄ de ſuo
facto clerico ītelligaṫ dictū.c.ij. vbi dr̄
q̄ peculiū decedētis dꝫ diuidi ī.iiij.ptes
q̄ꝝ vna epo.altera eccl'ie.tertia paupi-
bus.q̄rta ꝑentib⁹ aſſigneṫ. etſi nō ꝑen-
tes ſint.epus eā recipiat:⁊ ī vſuꝫ eccle-
ſie diligenter diſtribuat. H.

¶ Utrū clerici ſiue ꝑlati q̄ bona eccle-
ſiaꝝ cōſumūt ī vſus illicitos ſint rapto-
res: R̄ſo.ſm Raẏ.Clerici q̄ cōſanguine
is aut potētib⁹.diuitib⁹.meretricib⁹.hẏ
ſtrionib⁹.et ſilib⁹ bona eccl'iaſtica pau-
perib⁹ debita tribuunt:raptores ſūt. q̄r
q̄cq̄d hn̄t paupꝫ ē.xvj.q.j.c.fi. Nā pau
perib⁹ debenṫ.Unn̄ tales clerici teneṫ ad
reſtitutōem oīm paupib⁹.vel ī vtilitatē
eccl'ie.xij.q.ij.glia.et.c.etſi illi.Et pec-
cāt mortaliṫ nō ſolū q̄r paupib⁹ ſubtra-
hūt: ſꝫ etiā qm̄ turpib⁹ ꝑſonis tribuūt.
lxxxvj.diſ.q̄ venatorib⁹.⁊.c.donare. Et
qđ dictū ē.de conſanguineis. intelligen
dū ē ſm Wil.qn̄ daṫ eis nō vt paupib⁹.
ſꝫ vltra ſtatū ꝯditōis eoꝝ. A. Idē ī ſū.
con.li.ij.ti.v.q.xiiij.Ubi q̄ ad diuites ⁊
potētes dr̄. qn̄ eis daṫ nō ꝓpter aliquaꝫ
cauſā licitā ⁊ honeſtā:ſꝫ ꝓpter fauorē et
pompā ſcl'i.H.Siľe poniṫ p Tho.ſcđa
ſcđe.q.clxxxv.de epis. Dicit.n.q̄ ſi di-
ſtincta ſint bona q̄ debenṫ ī vſū eccleſie
ab his q̄ ſc̄ paupib⁹ ⁊ miſtris erogāda.
⁊ aliq̄d eps ſibi retinuerit de his q̄ pau-
pibus erogāda ſūt.vel ī vſū miniſtroꝝ
vel ī cultū diuinū expēdenda n̄ ē dubiū
q̄ mortaliṫ peccat ⁊ ad reſtitutōeꝫ tene
tur. De his aūt q̄ ſūt ſpāliṫ vſui ſuo de-
putata:peccāt ſi īmoderata ſibi retine-
ant.⁊ alijs nō ſubueniāt ſicut req̄rit de-
bitū caritatis. Si vō p̄dicta bona non
ſint diſtincta.eoꝝ diſtributō ei⁹ fidei cō
mittiṫ. Etſi q̄dem ī modico deficiat aut
ſupabundet.p̄t hoc fieri abſq̄ bone fi-
dei detrimēto:q̄r nō p̄t hō ī talib⁹ pūcta
liter accipe illud qđ fieri oꝑtet. Si vero
ſit multū exceſſus:nō p̄t lateē. vn̄ vr̄ bo
ne fidei repugnare. Et iō non eſt abſq̄
pc̄to mortali. Et idē iuditiū ē de bonis
alioꝝ clericoꝝ. vt ponit idem Tho.ī q̄-
dam q̄libet. A. Idem ī ſū.con.li.ij.ti.v.
q.xvj.vbi q̄ꝫ ſubdiṫ. Nota etiā q̄ ꝑlat⁹
teneṫ de bonis amiſſis eccl'ie dolo ⁊ cul-
pa lata ⁊ leui.ſm Ber.⁊ Hoſtien.extra
de offi.archi.c.ea que. H.

¶ Clericus ſiue ꝑlatus teneṫ de bonis
eccleſie ſue amiſſis ſua negligētia. dolo
vel culpa.ſiue lata ſiue leui. Notaṫ ex-
tra de offi.archi.ea que. Idem Hoſtien.

¶ Nūquid clericus q̄ habꝫ ſufficiēs pa-
trimoniū p̄t viuere đ bonis eccl'ie: R̄ſo.
ſm Ul. Si deſeruit eccl'ie: p̄t viuere de
bonis eccl'ie ei⁹:ſꝫ ſi nō deſeruiat vel in
malos vſus expendat: mortaliter pec-
cat.Con.hoſtien. Siľe īfra.decime.in
§.plt. A. Ideꝫ ī ſū.con.eo ti.q.xvij.vbi
addiṫ. Q̄ꝫ aūt dicit Hiero.q̄ bonis ꝑen-
tū ſuſtentari pn̄t.ſi qđ ē paupꝫ accipi-
unt:ſacrilegiuꝫ īcurrūt.xvj.q.j.c.vlti.
Intelligendū ē vt dicit Ul. cū extrema
neceſſitas paupum hoc req̄rit.tūc.n.et
ſua tenenṫ erogare. Hoſtien.dicit q̄ he
et ſil'es auctoritates ītelligūṫ.q̄ de ſup-
fluo debent largas elemoſinas facē.hec
ibi.Et ſic nō ē expectāda extrema neceſ
ſitas:ſꝫ de bonis clericoꝝ ⁊ eccl'ie. pau-
pibus large ſubueniendū eſt.qđ magis
cōſonat p̄dicto.c.vlti. Al's nō eēt dria
inṫ clericos ⁊ laicos. ⁊ inṫ bona eccl'e ⁊
bona ceteroꝝ cū ī extrēa nc̄citate oēs
đ oīb⁹ bonis iuxta eoꝝ facl'tatē teneāṫ
ꝓrio ſubuenire.lxxxvj.diſ.paſce. H.

¶ An qui male recipiūt a ꝑſonis eccle
ſiaſticis teneāṫ ad reſtitutōem: R̄ſo.ſm
Raẏ. Fornicarie et hmōi turpes ꝑſone
tenenṫ reſtituere ipi eccleſie. niſi forte
eis fuerit datū cauſa elemoſine in ſūma
neceſſitate:quia tūc fuit debitū.lxxxvj.
diſ. paſce. Idem Hoſtien. Diuites vero
⁊ potētes q̄ receꝑunt p fraudes.minas.
īportunitates ⁊ hmōi tenenṫ. Et cleric⁹
q̄ dedit redimēdo vexatōeꝫ ſuā excuſaṫ
extra.de ſi̇̄mo.dilectus prio. Si vō nō
ſūt data ꝓpter p̄dicta: ſꝫ propē aliā ne-
ceſſariā vel honeſtā cauſā. vt rōne ho-
ſpitalitatis aut elemoſine nō teneṫ.ar.
xi.q.iij.qm̄ ml'tos.xlij.diſ.q̄eſcam⁹. A.
Ponit exēplū Raẏ.vt pꝫ ī ſū.con.li.ij.
ti.v.q.xviij.qn̄ p̄dc̄ti diuites ⁊ potētes
caſu fortuito ꝓpter aliquā cauſā neceſſa
riā vel honeſtā veneṙt ⁊ īpediti. nō pn̄t
redire ad ꝓpria.nec ibi inueniṫ aliq̄d ad
emendū.vel nō habent vnde emāt et ꝓ-
curant temperate cauſa elemoſine. H.
Idem dicendū ſi erāt hn̄ meriti ⁊ hoēſti

viri. ꝑſertim q꞉ iam īpenderāt eccl'ie ſer
uitiū defendendo. vl' patrociniū ī cauſa
ꝑſtando. aut elemoſinas ꝯferēdo ⁊ hꝰ. q꞉
talibꝫ eccl'ia tenet̃ rependere. xij. q. ij. q̇ꝫ
cunqꝫ ſuffragio. ⁊ ca. eccleſiaſticis. A.
Al. tñ vt pꝫ ī dicta. q. xviij. dicit ꝙ etiaꝫ
illi q̇ accepꝰūt ex illegittīa cauſa reſtitu
ere nō tenent̃: niſi ipē cleric ꝓpter huiꝰ
mōi donatōem factꝰ ſit nō ſoluēdo. ſicut
etiā ī vſura. ⁊ hoc excepto eo q̇ extorſit
ꝑ fraudem vel minas aut violentiā vel
hmōi. hic etiaꝫ tenet̃ ſi cleric ſit ſoluē
do. Si aūt clericꝰ nō ſit ſoluēdo: tenent̃
ad reſtitutōem oēs q̇ illicite accepunt.
hec ibi. Primū dictū veriꝰ vr̃. ꝙ ſiue cle
ricus ſit ſoluēdo vel nō. illicite ſuſcipi
ens teneat̃ ad reſtitutōeꝫ: q꞉ illicita do
natio rei eccleſie de iure nō tenet. extra
de dona. c. ij. H. Sꝫ ſi debeat fieri reſti
tutō: cui fiet: R̃o. Qn̄ nō turpit̃ dederit
ſꝫ timore vel hmōi: reſtituet̃ eidē q̇ dd'it
Al' auctoritate ſupioris ꝯuertet̃ ī vtili
tatē eccl'ie vel paupibꝫ erogabit̃. ar. xv
ij. q. iiij. ſiq̇s in atrio. Satis con. Tho.
ſcd'a ſcd'e. q. lxij. A. De hoc ī dicta. q. x
viij. clariꝰ dr̃ ſm Ray. ſic. Credo ꝙ au
ctoritate iudicis pn̄alis debeat fieri ec
cleſie cui ſic īiurioſe ablatū ē. ita ꝙ illi
eidem q̇ dedit niſi cū turpit̃ dedit. tūc. n.
nō ſibi ſꝫ ſucceſſori ſuo poterit fieri vel
ſupiori vt dicit Hoſti. Vel ī vtilitatē ec
cleſie ꝯuertat̃. vel etiā eiuſdeꝫ loci pau
pibus ſi hoc expedire videbit̃: eroget̃.
ar. dicti. c. ſiq̇s in atrio. Hoc vltimū. ſ.
ꝙ det̃ paupibus dicit glo. Ray. ꝙ meliꝰ
ē. ſ. cū indigent paupes vel ſatis habū
det eccl'ia. alioq̇n melius ē ꝙ ī vtilitatē
eccl'ie pauperis ꝯuertat̃. Idē Al. Sup
eo vo qd' dicit Ray. de auctoritate iudi
cis pn̄alis. glo. eiꝰ dic. ſi tñ ſup talibus
diſponēdi habeāt ptatem. H. De fru
ctibꝫ bñfitioꝝ hn̄t plura ſup. bñfitiū ij.
ꝑ totū. Clericꝰ nō debet recipe eccleſiaꝫ
de manu laici. vt īfra. eccl'a j. §. pl't. Cle
ricus an debeat iurare corā laico. vide.
xxij. q. vlti. nullꝰ. Et habes ibi ꝙ nō ꝑſu
mat iurare ī manibꝫ laici. A. ſ. ad peti
tōem cuiuſcūqꝫ laici. niſi fuerit ꝑ iudicē
eccleſiaſticū requiſitus. vt ibi. H.

COadiutoꝛ. Quomō ⁊
quādo epiſcopus aſſumere poſ
ſit coadiutorem. vide infra. vitiatus cor
pore. §. ij. in fi. ⁊. §. fi.

COgnatio. Triplex eſt
cognatio. Quedā carnalis que
dr̃ conſanguinitas. Quedā ſpūalis q̇ dr̃
cōpaternitas vel cognatio ſpūalis q̇ ex
compaternitate ꝓcedit. Quedā legalis
q̇ dr̃ adoptio. Iſte cognatōnes multipli
citer impediūt mr̃imoniū. Et ideo de eis
require infra. impedimentuꝫ v. vj. ⁊. v
ij. et ſupra. adoptio.

COmmēda eccl'ie. Ta
lis cōmenda nō pt̃ fieri niſi per
modū q̇ dr̃ ſup bñfitiū j. §. iij. in fine.

COmmittere alteri vi
ces ſuas. req̇re īfra. delegare. ⁊ ī
fra. vicarius. ⁊ infra. confeſſoꝛ j. §. pl't ⁊
antepenulti.

COmmodatū. Cōmo
dare eſt alicuiꝰ rei ad aliquē cer
tum vſū gratuita cōceſſio. Nā ſi merces
interuenit nō eſt ꝯmodatum ſꝫ locatio
vel alius cōtractus īnominatꝰ. ſm Ho
ſtien. ⁊ Goff. A. Ideꝫ in ſū. con. li. ij. ti.
vj. q. xviij. Et eſt locatio qn̄ interuenit
merces pecunie. Hoc enī caſu ſi trāſfer
tur dominiū ē venditio. Si vo nō trāſ
fert̃ eſt locatio. vt ī Inſti. de emp. ⁊ vē.
ꝑ totum. Et de locatōe ⁊ con. ī pricipio.
Si vo nō interueniat merces pecunie ē
cōtractus īnomīatus. q̇ fit quadrupli
citer. videlicꝫ. Do vt des. Do vt facias.
Facio vt des. Facio vt facias. ff. de pre
ſcriptis verbis. l. naturalis. H.
¶ Cōmodare poteſt ⁊ ei cōmodari: qui
poteſt ⁊ contrahere. vnde nō ſolū ꝑlatus
poteſt cōmodare ⁊ ei cōmodari: ſꝫ etiā
yconomus. quia his contrahere poteſt
x. q. ij. hoc ius porrectum. Porro ſi pu
pillus cōmodet nō eſt obligatus: ſꝫ aliꝰ
ei obligatur. ff. de acti. emp. ⁊ ven. l. Iu
lianus. §. antepl't. A. Idem in ſū. con.
eo. ti. q. xx. ſm Hoſtien. Et addit. Tene
tur tamē pupillus inq̇ꝫtum locupletior
factus eſt. Hic etſi perſone nō eccleſie
commodatum fuerit: tenetur eccleſia ī
q̇ꝫtum in vtilitatem eius verſuꝫ eſt. H.
Poſſumus etiam cōmodare nonſolum
noſtra: ſed etiā aliena que poſſidemꝰ. ff.
cōmo. l. ꝯmodare. ⁊. l. ita. A. Ibi dicit̃.

Jta vt ſi fur vel ꝓdo ꝯmodauerit: hẽat
ꝯmodati actõem. Aduertenduz tñ ꝙ de
bone fidei poſſeſſore nõ ẽ dubitatio. Ma
le fidei vero poſſeſſori ꝯmodare nõ licz
ĩmo cõmodando furtũ ꝯmittit: qꝛ ẽ cõ-
tractio fraudulẽta rei aliene ĩuito dño.
ff. d furtis. l. j. Silr̃ ⁊ rez alienã retinẽ-
do rapinaz cõmittit. xiiij. q. v. ſiqd. Sz
dr̃ poſſe cõmodare q̃ ad hoc vt poſſit ꝯ
ꝯmodatariũ agẽ cõmodati. dcta. l. ita.
niſi forte cõcurrat dñs rei cũ legittimis
ꝓbatõibꝫ. Nã tũc ei oĩno libera faciẽda
ẽ reſtitutõ. C. de furt. l. ĩ ciuilẽ. H. Non
tñ licet nobis ꝯmodare ea q̃ nobis ſunt
ꝯmodata tm̃ ad vſũ nr̃m. vt ĩfra. §. iiij.
¶ Jn cõmodato debet reſtitui res ipa.
diſ. j. ius aũt naturale. Nec ꝑt reſtitutõ
ꝑtextu alicui⁹ debiti retineri. C. como. l.
fi. Et nõ deteriorata. vt infra. depoſitũ.
§. antepenulti.
¶ Quid ſi ꝯmodaui tibi rẽ ad certũ vſũ
⁊ tu vteris ad aliũ: puta. ꝯmodaui tibi
equũ vſqꝫ ad certũ locũ. ⁊ tu ꝓcedis vl-
terius. vl' ꝯmodaui eũ vt duceres ad vil
lã. ⁊ tu duxiſti eũ ad bellũ. vel rẽ quã ti
bi cõmodaui: cõmodaſti alteri: Rño. Jn
oĩbꝫ ꝑdictis furtũ ꝯmittit. niſi qñ ꝯmo-
datari⁹ credebat dñm ꝑmiſſurũ. ⁊ erat
iuſta cauſa credẽdi. ff. de furt. l. q̃ re. A.
Jn hac. l. non dr̃ niſi de. ij. ſ. qñ excuſat
a furto: ſz primũ. l. qñ tenet rõne muta
ti vſus ꝓbat. ff. cõmodati. l. ſi vt certo.
§. q̃nĩmo. et. ff. de furtis. l. q̃ iumẽta. Et
ĩ dubio ꝑſumit dñs nõ ꝑmiſſur⁹ ⁊ inui-
tus. ff. de furtis. l. qui vas. §. vetare. H.
Jtaqꝫ ſi in dictis caſibꝫ res ꝑijt vel dete
riorata ẽ. ille q̃ ꝯmodatũ recepit: indu-
bitanter tenet ad reſtitutõem. A. Jdez
in ſũ. con. eo. ti. q. xix. H.
¶ Sz nũquid aliter cõmodatari⁹ tene-
tur ſi res ꝑijt vel deterioratur: Rño. Diſti
guẽdũ ẽ. qꝛ ſiqs accepit cõmodatũ grã
ſui tm̃ (vt frequẽti⁹ ſolet fieri) ipe tene
tur de dolo ⁊ culpa ſiue lata ſiue leui ſi-
ue leuiſſima. extra eo. c. vnico. qꝛ in tali
bus talẽ diligentiã qualẽ in rebus ſuis
dꝫ adhibere. Nec hoc etiaz ſufficit ſi res
diligentius cuſtodiri potuit. ff. de ac. et
ob. l. j. §. is quoqꝫ cui. De caſu vero for
tuito qui nõ accidit culpa ſua. nõ tenet
ad reſtitutõem niſi interuenerit pactũ
vel mora. ſ. reſtituendi. vt ĩ dicto. c. ext.

Q ſi cõmodatum fuiſſet factum gracia
dantis tm̃. verbigracia. Cõmodaui vxo
ri. vt ad me ornatior duceret. tunc cõ-
modatari⁹ nõ tenet niſi de dolo tm̃. vt.
ff. eo. ſi vt certo. A. in. §. interdum. vbi
dicit d dolo tm̃. Sz Hoſtien. dicit ꝙ te-
net hoc caſu etiã d lata culpa. vt in ſũ.
con. eo. ti. q. xxj. vbi hec om̃ia notant.
ꝑ q̃ facit: qꝛ lata culpa equipat dolo.
ff. depoſiti. l. ꝙ nerua. Et ibi etiam pꝫ ꝙ
lata culpa dicit qñ minorẽ curaz adhi-
bet alienis q̃ ſuis. H. Si vero cõmo-
datũ fuerit gracia vtriuſqꝫ. tunc tenet
ſolũ de dolo et lata culpa. ff. eo. in rebꝫ.
prio rñſo. ad fi. A. Jmmo hoc caſu te-
net etiã de culpa leui. vt notat glo. ĩ di-
cta. l. in rebꝫ. H. Jdez dicit Hoſti. vt pꝫ ĩ
dicta. q. xxj. Cõmodãs tenet cõmo-
datario. ſi ei ſcient cõmodauit vaſa vi-
tioſa ꝓpt quã cauſã vinũ ⁊ oleũ effuſũ ẽ
ff. eo. l. ĩ rebꝫ. Jtem ſi añ tp̃s reuocauit
cõmodatuz. ff. eo. in cõmodato. A. Te-
net etiã de inpenſis factis ĩ rebꝫ cõmo
datis ſcḋm modũ q̃ hẽt ĩ dicta. l. in rebꝫ.
§. pñt. vbi dr̃. Pñt iuſte cauſe interueni
re. de qbꝫ cũ eo q̃ ꝯmodaſſet agi deberet
veluti de ĩpenſis in valitudĩe ſerui factis
q̃ ꝓpt fugã reqrendi reducẽdiqꝫ ei⁹ cau-
ſa facte eſſent. Nã cibarioꝝ ĩpenſe natu
rali rõe ad eũ ꝑtinẽt: q̃ vtendũ accepiſ-
ſet. Sz ⁊ id qḋ de ĩpenſis valitudis aut
fuge diximus. ad maiores ĩpenſas ꝑti-
nere debet. Modica. n. ĩpendia verius ẽ
vt ſicuti cibarioꝝ ad eũdem ꝑtineant.
Jtem qui ſciẽs vaſa vitioſa cõmodauit
ſi infuſum vinuz vel oleum corruptum
effuſum ve eſt. H.

Compaternitas. Re-
quire infra impedimentum vj.

Communicare. i. cor-
pus xp̃i ſumere. Quilibꝫ fidelis
poſtq̃ ad ãnos diſcretõis ꝑuenerit cõi-
care tenet ſaltẽ ĩ paſchate. niſi de ꝯſilio
ꝓprij ſacerdotis ⁊ ꝓpter aliquã rõnabilẽ
cauſã ad tẽpus abſtineat. extra d peni.
⁊ re. ca. om̃is. A. Rõnabilis cauſa ẽ ad
faciẽdã debitã ꝑparatõz quã negligent
omiſit. iuxta illud. j Corin. xj. Probet
aũt ſeipm hõ. et ſic de pane illo edat. Nõ
eñ ꝯuenit vt q̃ m̃ltis ſeu magnis pctis

fuerit īuolutꝰ. ſtatī etiā pꝰ cōfeſſionem
accedat: ſꝫ ſi tp̄s patiꝛ̄ dꝫ pluries ꝯfite-
ri ⁊ oꝛōnibus ⁊ ieiunijs ⁊ elemoſinis ſe
mūdū ⁊ odoꝛiferū reddē ꝑ quāto tpe ſuo
ſacerdoti q̄ eiꝰ nouit ꝯſcie ſecreta viſum
fuerit expedire. de pe. diſ. j. nō ſufficit.
⁊. c. in accuſatōne. Nō ē aūt iuſta cauſa
differēdi: qꝛ dicat q̄s ſe nō poſſe īdulgē.
vel nō vult alienū reſtitueꝛe. ſeu aliđ ad
qđ obligatꝛ̄ faceꝛe. Hic. n. niſi peniteat:
excoīcandꝰ ē. de ꝯſe. diſ. ij. ſiq̄s ītrat. B.
Sed quantū etatis cōmunicans debet
habere: vide infra. §. plꝛ̄.

¶ Quicūq꞉ cū cōſcīa pcc̄i mortalis ad
coīonē accedit: peccat moꝛtaliꝛ̄. j Coꝛi.
xj. Qui manducat indigne: iuditiū ſibi
mādūcat. Et hocip̄m ponit Tho. ī. iiij.
diſ. ix. ⁊ addit ſic. Qꝛ aliq̄s ſit a pcc̄o oī-
no īmunis: nō p̄t ꝑ certitudine ſciri. j.
Corin. iiij. Nihil mihi ꝯſcius ſū: ſꝫ ī hoc
iuſtificatꝰ non ſū. Poteſt tn̄ de hoc hr̄i
aliq̄ coīectura p̄cipue ꝑ. iiij. ſigna. ſicut
dicit Ber. prīo cū q̄s v̄ba dei deuote au
dit. vt Johis. viij. Qui ex deo ē v̄ba dei
audit. Scđo cū q̄s ꝓmptū ad bn̄ agēdū
ſe īuenit: qꝛ ꝓbatio dilectōis exhibitio ē
opis. vt dicit. b Gregꝰ. Tertio cū q̄s a
pcc̄is abſtinēdi in futuꝝ ꝓpoſitū habet.
Quarto cū de p̄teritis dolet: qꝛ ī his ve-
ra pn̄ia ſm̄ Grego. ꝯſiſtit. vn̄ ſi aliq̄s ꝑ
hmōi ſigna facta diligēti diſcuſſiōe ſue
ꝯſcie. q̄uis forte n̄ ſufficiēti: ad coīonē
deuote accedat aliq̄ pcc̄o moꝛtali ī ipſo
remanēte qđ eiꝰ cognitōem p̄terfugiat:
nō peccat. īmo magis ex vi ſacr̄i pcc̄i re
miſſionē cōſequiꝛ̄. A. Con. p̄dictis Pe.
vt ī ſū. con. li. iij. ti. xxiiij. q. lxix. Ibi eti
am dr̄ ſm̄ Al. ꝙ tale pcc̄m de q̄ ꝓprie di-
ctū ē. ī ꝯtritōne generali dimiſſū ē: licet
nō ita plene ſicut ea q̄ ī ſpecie ꝯfeſſꝰ eſt
Ibi etiā dr̄ ſm̄ Pe. ꝙ ꝯſcia pcc̄i moꝛta-
lis p̄t eſſe mlꝛ̄tiplex. Quia aut illa ꝯſcia
ſuꝛgit ex ceꝛtitudīe ſufficiēti. vt qꝛ ſcit ſe
fornicatū. vl̄ ſiꝛ̄i. Aut ꝓbabili. vt qꝛ mo
roſe delectatꝰ ē. et timet affuiſſe cōſenſū
moꝛtaleꝫ. Aut ex leui. vt hō ſcrupuloſꝰ
q̄ timet de leui delectatōe ne fuerit pec
catū moꝛtale. In prīo caſu ad coīoneꝫ
accedēs peccat moꝛtaliter. Silꝛ̄ ī ſcđo.
Nā ī prīo cōtēpnit. In ſcđo diſcrimī ſe
expoīt. In tertio nō. Hoc ītellige veꝛuꝫ
ſi cōſciam ſcrupuloſā deponat. ſeu illi

nō cōſentiat. extra. de ſen. excō. inq̄ſitō-
ni. Aliꝛ̄ nō dꝫ accedē: qꝛ q̄cq̄d fit ꝯ con-
ſciētiā edificat ad gehennā. extra de ſy-
mo. ꝑ tuas. ſcđo. Et ſubdit Pe. Si aūt
nō hꝫ q̄s cōſciaꝫ pcc̄i moꝛtalis. aut hoc
ē qꝛ p̄parauit ⁊ diſcuſſit. p̄paratōne ſuf
ficienti diligentiſſime cōſciam ſuā exa-
minādo. ⁊ ꝑ ꝑitos ꝯſulendo. aut ꝓbabili
cōſciaꝫ ſuā. ſ. ꝓbabiliꝛ̄ examinādo ⁊ cō
fitendo. aut negligēti. In prīo caſu nō
peccat: ſꝫ remiſſionē pcc̄oꝝ etiā ſi q̄ la-
tēt: accipit ⁊ meꝛeꝛ̄. In ſcđo nō peccat:
ſꝫ tn̄ remiſſionē nō accipit nec mereꝛ̄.
In tertio v̄o peccat moꝛtaliꝛ̄ ⁊ demeꝛeꝛ̄
maxīe ſi negligētia ſit magna. hec ille.
Et dꝫ ītelligi ſm̄ p̄dicta. ſ. ꝙ meꝛitū coī-
onis ⁊ effectus non ꝑdaꝛ̄ ꝓpter quālibet
leuem negligentiam. B.

¶ Nō ſufficit volēti coīcare ꝙ ſit ſolum
ꝯtritꝰ. īmo ſi hꝫ copiā ſacerdotis q̄ eum
poſſit abſoluē: peccat ſine cōfeſſiōe coī-
cando. Si v̄o nō hꝫ copiā. tūc ſi īminet
nec̄citas coīcandi vel celebrādi. vt qꝛ ti-
met ſcandalū ꝓplī. vl̄ iā īcepit miſteriū
ſacr̄i. vel aliq̄s īfirmꝰ amiſit loq̄lā. ⁊ ē ī
ꝓpoſito ꝯfitēdi q̄citiꝰ p̄t: nō peccat coī-
cando. hec pe. ⁊ Al. Silꝛ̄e Tho. īfra cōfeſ
ſio ij. §. v. ⁊ Raẏ. īfra. miſſa. §. viij. A.
Idē ī ſū. con. eo. ti. q. lxx. ⁊ īcipit miſte-
riū ſacramēti infra canonē anteq̄ ſaceꝛ
dos ꝯficiat. vt patet in dcc̄o. §. viij. ſm̄
Raẏ. Et ſic vt videꝛ̄ pꝰ offeꝛtoꝛiū. B.

¶ Quis exn̄ti ī pcc̄o nō liceat coīcare.
vt dictū ē ſup̄. §. vij. vidēdo tn̄ corpꝰ xp̄i
nō peccat. Attn̄ ſi interdū ꝓpteꝛ huīlita
tē abſtīeat a vidēdo: laudādꝰ ē ſm̄ tho.
ī. iiij. di. ix. Con. al. dicēs. ꝙ pcc̄oꝛ nō dꝫ
videre multo aſpectu: ſꝫ eo viſo ꝑcuteꝛe
pectꝰ q̄ſi nō ſit dignꝰ eiꝰ aſpectu. Heꝛeti-
ci v̄o ſm̄ eūdem Tho. arcēdi ſūt omino
a viſiōe. A. Idē etiā ē de oībꝫ infidelibꝫ.
vt pꝫ ī ſū. con. eo. ti. q. lxxj. vbi etiā ſu-
p̄dicta notāꝛ̄. B. Silꝛ̄ nō peccat q̄s tā-
gendo cuꝫ timoꝛe ⁊ reuerētia coꝛpꝰ xp̄i.
vt qꝛ erigit hoſtiaꝫ de t̄ra ⁊ hmōi. Aliꝛ̄
peccat. vt dicit Inno. A. Ideꝫ ī ſū. con.
eo. ti. q. lxxij. vbi dr̄ ſm̄ pe. ꝙ pcc̄oꝛ his
caſibꝫ excuſaꝛ̄ ꝓpter neceſſitatē. Et ideꝫ
Inno. in. c. qđ in te. extra. de peni. ⁊ re.
⁊ addit ꝙ idē ē ſi ſacerdos pcc̄or alicui ī
neceſſitate cōſtituto eukariſtiā tribuit.
Hec videnꝛ̄ intelligēda qn̄ pcc̄or ē vere

cōtritus cū ꝓpoſito cōfitēdi. Al'ē qđ ſibi
poſſit īputari. ⁊ iō nō vr̄ excuſari. vt pt̄
colligi ex dictis ſupra. §. ij. B.

¶ Vtrū nocturna pollutio īpediat coīonem ſeu celebratōem: Rñ. ſm Tho. in
iiij. diſ. ix. q. iiij. arti. ij. Ad hoc vt hō digne ad ſacr̄m eukariſtie accedat: tria r̄
q̄runt̄. Prio ei reqrit̄ mūditia ↄſcie. q̄
nō niſi ꝑ pc̄m tollit̄. Scđo reqrit̄ eleuatio mētis ad deū ꝑ actualē deuotōez
⁊ hec interduz ſine pc̄o amittit̄. vt per
mētis hebetudinē vel occupatōnem aut
euagatōez. Tertō mūditia corꝑalis. Vñ
⁊ celebrātes vel etiaz tractātes aliquod
ſacr̄m ꝓpter reuerētiā lauāt man⁹. Ita
ꝙ prio ⁊ ꝑncipalit̄ pc̄m īpedit. ſcđo indeuotio ſeu hebetudo mētis. tertio corꝑalis īmūditia. Et hec tria qñqȝ ↄcurrūt ī aliq̄ nocturna pollutōne. qñqȝ duo
ex ipſis. qñqȝ vnū tm̄. Et ſm hoc hō magis vel min⁹ īpedit̄. Et iō diſtinguēdū ē
de pollutōne q̄ pt̄ multiplr̄ cōtingē. Et
prīo q̄dez ↄtingit ex ſola diſpōne nature ⁊ nō ex p̄cedenti cogitatōe. ⁊ tūc nō ē
ſignū alicui⁹ pc̄i: ſȝ pt̄ hebetudinē mētis īducere: ſi ſit cū imaginatōe ↄtingit
Immūditiā vō corꝑalez hȝ. ⁊ iō ſi nc̄citas vel deuotio expoſcat nō īpedit. p̄cipue qñ ſine imaginatōe accidit. tñ ſi ꝓpter reuerentiā q̄s abſtineat: laudandus ē. qñ talis diſpoſitō nō eſt ꝑpetua.
Scđo vō pt̄ ↄtigere ex p̄cedēti cogitatōne. Et hic dicēdū ē ꝙ cogitatō hmōi turpiū. qñqȝ pt̄ eſſe ſine pc̄o. ſicut cū ē cogitatio tm̄. vel cū q̄s diſputādo ↄ̄ talibꝫ
oꝑtet ꝙ loqñs cogitet. Aliqñ ē cū pc̄o
veniali. ſ. qñ cogitatō ꝑtingit ad affectōnez. ⁊ ī ſola delectatōe finit̄ ſine vllo deliberatiuo cōſenſu. Qñqȝ aūt ē mortale
. ſ. qñ cōſenſus adiūgit̄. Et q2 cogitatōi
tali de ꝓpiquo ē delectatō. ⁊ delectatōi cōſenſus. iō in dubiū vti pt̄. vtrum ſequēs
pollutio ex pc̄o acciderit. vel non. ⁊ an
veniali vel mortali. Qñ g̊ ſic dubitat̄ ↄ̄
p̄cedenti cōſenſu. oīno abſtinēdū ē. Si
aūt nō dubitat̄: ſȝ expſſe īueniat q̄s cōſenſū nō p̄ceſſiſſe ⁊ nc̄citas vrgeat. aut
ſi aliq̄ potior cauſa pt̄ accedē aut etiaz
celebrare. Q ſi cauſa aut nc̄citas nō ſit
⁊ tñ celebrat. nō peccat mortalit̄: ſȝ venialiter. Meli⁹ tñ ē abſtinere ꝓpter reuerētiā ſacr̄i. Tertio pt̄ ↄtingē ex cibo vl̄
potu p̄cedenti. ⁊ tunc idē ē iuditiū ſicut
ex illa pollutōe q̄ ex turpi cogitatōne ꝑ
ceſſit. niſi ītantū ꝙ nō ita defacili ↄtingit peccare mortalit̄ in ſuſceptōne cibi
ſicut ī cogitatōe turpi. Quarto pt̄ ↄtingere ex illuſione. Et q̄dem ſi illuſionis
cauſa ī nobis p̄ceſſit. idē ē iuditiū qđ de
cogitatōne p̄cedēte. Si aūt ī nobis cauſa nō p̄ceſſit īmo poti⁹ ↄ̄ria cauſa ⁊ freqñter accidit. ⁊ p̄cipue ī diebꝫ in q̄bꝫ q̄s
coīcare dȝ ſignū ē ꝙ diabol⁹ hoī fructū
eukariſtie auferre conat̄. vñ in tali caſu ↄſultū fuit cuidā monacho (vt ī collatōibꝫ pr̄m legit̄) ꝙ coīcaret. Et ſic diabolus vidēs ſe nō poſſe ↄſequi intentū:
ab illuſiōe ceſſauit. Generalit̄ tñ q2 cauſa ex q̄ ↄtingit nō pt̄ ita ꝑcipi defacili.
tuti⁹ ē ſꝑ abſtinē niſi nc̄citas incūbat: ſȝ
dȝ abſtinē vſqȝ ad. xxiiij. horas. q2 ī tali
ſpatō natura q̄ ꝑ corꝑalem īmūditiā et
mētis hebetudinē fuerat deordinata reordinat̄. A. Idē ī ſū. con. li. iij. ti. xxiiij.
q. lxxiij. vbi etiā dr̄ ſm Tho. ꝙ pollut⁹
niſi pollutō hēat ortū ex pc̄o mortali:
debet celebrare ꝓ alio q̄ ē ī pc̄o mortali: ne ille celebrādo peccaēt mortalr̄. B.

¶ Corpus xp̄i a ieiunis tm̄ debet ꝑcipi
vij. q. j. nihil. de ↄſe. diſ. ij. liquido. Qđ in
reuerentiā tanti ſacr̄i inſtitutū ē. niſi ꝓpter nc̄citatem īminētis mortis: ne cōtingat ſine viatico ex hac vita trāſire.
Eſt tñ ſciendū ꝙ duplex ē ieiuniū. ſ. nature ⁊ eccl'ie. Ieiuniū nature ē qđ īportat p̄uatōem cuiuſcūqȝ p̄aſſūpti ꝑ modū cibi vel potus. et tale ieiuniū reqrit̄
ad hoc ſacr̄m recipiēdū. Nec refert vtrū
aliquid nutriat vel nō. aut ꝑ ſe aut cuz
alijs. aut cibi aut etiā medicine in q̄tūcūqȝ ꝑua quātitate dūmō ſumat̄ ꝑ modū cibi vel potus: nō licȝ hoc ſacr̄m accipe. Reliq̄e tñ cibi remanētis in ore ſi
caſualit̄ trāſglutiāt̄ nō īpediūt ſūptōez
hmōi ſacr̄i: q2 nō trahiciūt̄ ꝑ modū cibi
⁊ potus. ſȝ ꝑ modū ſaliue: qđ vitari nō
pt̄. Aliud eſt ieiuniū eccleſie qđ inſtituitur ad carnis maceratōem. ⁊ tale ieiunium nō ſoluitur ꝑ p̄dicta: q2 nō multū nutriūt: ſed magis ad alterandū ſumunt̄. A. Itez in ſū. con. eo. ti. q. lxxiij.
vbi etiam dicit̄ ſm Tho. ꝙ ſilr̄ nō īpediūt coīonez ſi caſualiter ſumāt̄ reliquie aque vel vini q̄bꝫ os abluit̄. dūmō

nõ trabiciant̃ ĩ magna quãtitate. B.
Porro eccleſia diẽ naturalẽ ĩcipit a me
dia nocte. ⁊ iõ ſi p⁹ mediaȝ noctẽ aliq̃s
ſũpſit aliq̃d ꝑ modũ cibi vel pot⁹ nõ p̃t
ea die hoc ſacramẽtũ ſumẽ. Poteſt ṽo ſi
añ mediã noctẽ. Nec refert vtꝝ p⁹ cibũ
vel potum dormierit aut etiã digeſt⁹ ſit
q̃tũ ad rõeȝ p̃cepti. Refert aũt q̃tũ ad
ꝑturbatõnem mẽtis: quã paciũt̃ hoĩes
ꝓpter inſomnitatẽ vel ĩdigeſtionẽ. ex q̃=
bus ſi mens multũ ꝑturbet̃ hõ reddit̃
inept⁹ ad ſũptõem hui⁹ ſacr̃i. hec Tho. ĩ
iiij. pte. q. lxxx. A. Idẽ in ſũ. con. q. lxv.
B. Dubiũ occurrẽs ſup ſũptõne a ieiu=
nis vide infra. eukariſtia. iij. §. vj. in fi.
Utrũ p⁹ factã coĩonẽ liceat ſtatĩ co
medẽ: Reſpõ. ſm Tho. ſc̃da ſc̃de in. iij. pte
q. lxxx. In ſuſceptõe h⁹ ſacr̃i req̃rit̃ ma=
gna deuotõ q̃ quidẽ magis ĩpedit̃ ꝓpter
p̃cedẽtia q̃ ꝓpter ſequẽtia. ⁊ iõ magis eſt
inſtitutũ q̃ hoĩes ieiunẽt añ ſũptõeȝ q̃
p⁹. Debet tñ eſſe aliq̃ mora int̃ ſũptõeȝ
ei⁹ ⁊ reliq̃s cibos. vñ ⁊ ĩ miſſa oõ grãꝝ
actõis p⁹ coĩonẽ dr̃. ⁊ q̃ coĩcant ſuas p̃=
uatas oões dicũt. A. Cõtra hoc vr̃ d̃
ↄſe. diſ. ij. tribꝫ. vbi Clemẽs dic. q̃ q̃ ma=
ne coĩcauerit vſq̃ ad ſextã ieiunet: qui
ṽo tertia vel q̃rta hora. ieiunet vſq̃ ad
veſpaȝ. ſic ſecreta ſc̃tificatõe eterna cu
ſtodiẽda ſũt ſacr̃a. Sȝ vt notat̃ ĩ ſũ. cõ.
li. iij. ti. xxiiij. q. lxvj. Pe. dic. q̃ hoc de=
cretũ loquit̃ ſm antiq̃ tp̃a qñ raro cele
brabant̃ miſſe. Scd̃m g̃ hãc rõem Pe.
etiã hodie optinet ĩ raro celebrantibꝫ.
vel ĩ nõ ſepe coĩcantibꝫ. Puto g̃ q̃ q̃tũ
p̃t ↄmode fieri etiã hodie hoc decretuȝ
debeat ſeruari. Contrariũ ṽo nõ ꝓcedit
niſi ex ĩdeuotõne. iõ nulla p̃t cõſuetudi
ne iuuari. extra. de cõſu. c. fi. B.
Duo ſũt modi mãducandi corp⁹ xp̃i
ſm Aug. Un⁹ ſacr̃alit̃. ⁊ ſic boni ⁊ mali
edũt. Ali⁹ ſpũalit̃. ⁊ ſic ſoli boni mãdu=
cãt: q̃ ĩ vnitate xp̃i ⁊ eccl̃ie quã hoc ſa=
cr̃m ſignificat: manẽt. hec mgr̃. iiij. ſen.
diſ. ix. A. Idẽ ĩ ſũ. con. eo. ti. q. lxvij. Et
illi dicũt̃ manẽ ĩ vnitate eccl̃e ⁊ xp̃i qui
ei cordiali fide ⁊ ope adherent. xxiiij. q.
iij. de illis. ⁊ de ↄſe. diſ. ij. credẽ. In quo
etiã. c. pȝ q̃ duplex ẽ mod⁹ mãducandi
ſpũaliter. Un⁹ deuota fide tm̃. vñ ibi dr̃
Qui credit: mãducat. Alius eſt fide et
debita ſacramẽti ꝑceptõne. B.

Interdictus. ſuſpenſ⁹. excoĩcat⁹ etiã
ĩiuſte: coĩcare nõ dȝ. q̃ in talibꝫ ẽ defe=
ctus rei ſignate. ſ. vnitatis corpis miſti
ci ſm Pe. A. Id ẽ eccleſie: q̃ miſtice dr̃
corp⁹ xp̃i ad Ro. xij. ibi. Sicut. n. ĩ vno
corpe ⁊c̃. ⁊. xxiiij. q. j. Ubi ſana fides et
hui⁹ corpis vnitas. hoc eſt q̃ fideles de=
bẽt ĩuicẽ vniri fide et caritate ĩ hoc ſa=
cramẽto ſignatis. Uñ ⁊ vocat̃ miſteriũ
vnitatis. ext̃. de ſũ. tri. ⁊ fi. ca. c. j. §. vna
ṽo. Et p̃dictis in hoc. §. con. vl. Et quo
ad excoĩcatos clarũ ẽ. Nã etiã minor ex
coĩcatio ſepat a ꝑceptõe ſacr̃oꝝ. extra
de ſen. exco. c. pl̃t. Et regularit̃ excoĩca
tio etiã ĩiuſta timenda ⁊ obſeruãda ẽ.
xj. q. iij. c. j. ⁊ extra. de ſen. exco. ꝑ tuas.
Quo ad interdictos dicendũ q̃ etiã eis
denegat̃. niſi ĩ articulo mortis. extra. d̃
ſpon. nõ ẽ nobis. ↄiũcto. c. q̃d ĩ te. de pe.
⁊ re. Quo aũt ad ſuſpenſos dicendũ. q̃
tũc eis coĩcatio negat̃: qñ a ꝑceptõe ſa
cramẽtoꝝ fuerit ſuſpẽſi. Sec⁹ ſi ab alijs
vt p̃t colligi ex notatis ĩ ſũ. con. li. iij.
ti. xxxiij. q. lxxxj. ad fi. vbi pȝ ſm Hoſti
q̃ ſuſpẽſio nõ egredit̃ termĩos ſnĩe da=
te. ⁊ infra. ſuſpenſ⁹ ꝑ totũ. Sȝ hoc dictũ
Pe. fuit ml̃tũ breue: q̃d ponit̃ ĩ ſũ. con.
li. iij. ti. xxiiij. q. lxxvij. in fi. B
Utrũ actus coit⁹ mr̃imonialis ĩpedi=
at a coĩone: Reſpõ. ſm Tho. in. iij. pte. q.
lxxx. Coitus cõiugalis ſi fit ſine pc̃to.
puta cauſa ꝓlis generãde vel cauſa red=
dendi debitũ nõ alit̃ ĩpedit niſi ſicut di=
ctũ ẽ de pollutõe nocturna q̃ accidit ſi=
ne pc̃to. ſ. ꝓpter ĩmũditiã corpalẽ ⁊ mẽ=
tis diſtractõem. In tali g̃ caſu vt dicit
btũs Greg⁹. ſũt ſuo iuditio relinquẽdi.
A. Hoc hẽt̃ ĩ. c. vir. ĩfra all'ato. B. Sed
q̃ voluptate dñante cõiugi miſcet̃. ꝓhi=
beri debȝ ab hoc ſacr̃o. xxxiij. q. iiij. vir
cũ ꝓpria. A. Ideȝ ĩ ſũ. con. eo. ti. q. lxxv.
Et addit̃ ſm Al. ſup. iiij. ſen. diſ. xxxij.
q̃ exigens ĩfirmitate duct⁹. licȝ moneri
debeat ne accedat: ſi tñ omĩbꝫ mõis ex
deuotõne ſe ĩgerat nõ ẽ ꝓhibend⁹. Glo.
etiaȝ in ca. oĩs homo. de ↄſe. diſ. ij. dicit
q̃ illud q̃d ibi dr̃ de abſtinẽdo ab vxore
añ coĩonẽ. cõſiliũ ẽ nõ p̃ceptũ. ꝑ dictũ
ca. vir. Sȝ certe vr̃ q̃ coĩonem ĩpediat
oĩs coit⁹ mr̃imonial' etiã ĩ reddendo vt
exp̃ſſe hẽt̃. xxxiij. q. iiij. ſciatis. Ubi Hie
ro⁹. dic. Sciatis fr̃es cariſſimi q̃ q̃cũq̃

vxori debitū reddit. vacare nō pt̄ orōni
neq̄ꝫ de carnibꝰ agni comedē dꝫ ⁊c̄. Q̄ð
ꝺo dr̄ in dictꝰ. c. vir. pt̄ itelligi qn̄ oīno
ꝯſtaret q̄ꝛ ī dc̄o coitu q̄s penitꝰ īmunis
foret ab oī voluptate ⁊ mētis hebetudi
ne: cuiꝰ ꝯ̄riū p̄ſumit̄. vt ī dictꝰ. c. ſciatis
⁊ ī. c. vir. vbi dr̄. Licita ipā admixtio cō
iugis ſine voluptate carnis fieri nō pt̄.
Ergo nonſolū exactio: ſꝫ etiā redditio
mr̄imonialis debiti coīonē īpedire re-
gularit̄ videt̄ niſi forte nc̄c̄itas īmine-
at. vel q̄s nimis freq̄nt̄er reddē cogeret̄
ne ſꝑ vl̄ nimis diu careat nc̄c̄ia coīone
vn̄ ⁊ ꝯſiliū Elibertanū dicit. Oīs homo
an̄ ſacrā coīonē a ꝓpria dꝫ abſtinē vxo-
re tribꝰ aut q̄tuor aut. v. aut. vj. aut. vij
diebꝰ. de ꝯſe. diſ. ij. oīs hō. Et vt pꝫ ī ſū.
con. dicta. q. lxxv. Al. ī ſcriptꝰ. diſ. xxij.
dicit. Nō puto q̄ꝛ ſic ſit faciendū. ſi tn̄ al
ter cōiugū īueniat̄ debitū reddere coa-
ctus. ⁊ nō expetere ⁊ hoc freq̄nter facē.
eo q̄ꝛ alter etiā illo tp̄e nō vult abſtinē.
ego coīcare ꝯcedere illi q̄ reddit īuitus
⁊ alteri nō q̄ extorquet debitū qn̄ nō eſt
extorquēdū: q̄ꝛ ꝯſtat q̄ꝛ etiā illo tp̄e red
dere tenet̄ ſi ꝓbabilit̄ timet de incōtinē-
tia alteriꝰ. hec ibi. Scd̄m ḡ p̄dicta ītelli
genda vident̄ ſuꝑ hoc dicta doctoꝝ. B.
Et ſm̄ Al. etiā pꝰ factā coīonē nō licet
eo die debitū exigē: nec etiā exactū red-
dere: niſi cū difficultate. ſꝫ tamē ꝯ̄rium
nō puto eſſe mortale. A. Idē in ſū. con.
li. iiij. ti. xxiiij. q. lxxvj. Et ego credo q̄ꝛ aī
ma hoc agentis male ſe hēret et diuina
grā arida remaneret ob tantā irreuerē
tiā. cū ꝓpt̄ deuotōem ⁊ reuerentiaꝫ tanti
ſacr̄i nōſolū ab imūditia tali: ſed etiā a
materiali cibo q̄tū cōmode fieri poſſet
abſtineri debēt. de ꝯſe. diſ. ij. tribꝰ. B.
Utrū imūditia pure corꝑalis īpedi-
at coīonē? Reſ. ſm̄ Tho. ī. iiij. di. ix. Cū
iſte cibus nō ſit corꝑis ſꝫ mētis. magis
ī eiꝰ ſūptōne cōſideranda ē mūditia mē-
tis q̄ corꝑis. Et ideo diſtinguendūꝫ ē de
immūditia corꝑali: q̄ꝛ ſi ſit ꝑpetua ſiue
diuturna. tūc nullo mō ꝓpter hoc aliq̄s
abſtinere dꝫ: ne ꝓpter immūditiā corꝑis
ꝑdat̄ fructꝰ mētis. ſicut accidit ī lepro-
ſis ⁊ pacientibꝰ fluxū ſanguis vel ſemi-
nis. Si aūt ſit tꝑalis ⁊ facile purgabi-
lis. tūc ſi aliq̄s ſit ī mēte bene diſpoſitꝰ.
ſumē nō ꝓhibet̄. q̄uis poſſit ad tp̄s lau
dabilit̄ abſtinere ꝓpter reuerentiā tanti
ſacr̄i. diſ. v. ad eiꝰ. A. Idē ī ſū. cō. eo. ti.
q. lxxvij. B. De ſac̄dote aūt leproſo vtrū
poſſit celebrare. vide īfra. leproſꝰ. §. fi.
Utrū debeat homo corpꝰ xp̄i frequē-
ter ſumere? Reſ. ſm̄ Tho. in. iiij. diſ. xij.
Ea q̄ in hoc ſacr̄o gerūt̄ habēt ſilitudi-
neꝫ cū his q̄ accidūt in corporali nutri-
mētꝰ: q̄ꝛ eni fit q̄ſi ꝯtinua deꝑditō natu
ralis humoris ꝑ actōem naturalis calo
ris ⁊ exercitiū laboris. iō opꝫ frequēt̄
corꝑalem cibū aſſumere ad reſtauratō-
nē ꝯtinue deꝑditōnis. ne ꝑditio ꝯtinua
mortē inducat. Silr̄ aūt ex ꝯcupiſcētia
īnata et occupatōne circa exteriora fit
deꝑditio feruoris et deuotōnis. ſm̄ que
homo in deū colligit̄. vnde opꝫ q̄ꝛ plu
ries deꝑdita reſtaurent̄ ne homo totali
ter alienet̄ a deo. Sꝫ tamē ſemel ī āno
ſumere neceſſe ē. vt ſuꝑ. §. j. A. Olim aūt
ſtatutū erat q̄ꝛ ter ī anno videlicꝫ ī nata
li dn̄i. paſcha. ⁊ penthecoſten hoīes coī
carent. de cōſe. diſ. ij. etſi nō frequētius
Nō facientes aūt inter fideles nō habe-
bant̄. ea. di. c. ſclr̄es. In primitiua au
tē eccleſia quottidie coīcabant: q̄ꝛ vige-
bat deuotio maior. vt notat̄ in ſū. con.
li. iiij. ti. xxiiij. q. cxix. B.
Sꝫ vtrū q̄libet die ſit coīcandū? Rn̄.
ſm̄ Tho. in. iiij. diſ. xij. In recipiēte ſa-
cramētū iſta duo req̄rūt̄. ſ. ꝺſideriū ꝯiū
ctōis ad deū q̄ð facit amor. ⁊ ſcd̄o req̄rit̄
reuerētia ſacr̄i q̄ ad donū timoris ꝑtinꝫ.
Primū incitat ad frequētiaꝫ ſacr̄i huiꝰ
quottidianā: ſꝫ ſecundū retrahit. Ideo
ſi aliquis exꝑimētaliter cognoſceret ex
quottidiana ſūptōne feruorem amoris
augeri ⁊ reuerentiam non minui. talis
deberet quottidie coīcare. Si aūt ſenti-
at reuerentiam minui ⁊ feruorem non
multū augeri: deberet interdum abſti-
nere vt cū maiori reuerentia ⁊ deuotōe
poſtmodū accederet. vnde q̄tuꝫ ad hoc
vnuſquiſq̄ꝫ reliquendꝰ ē iuditio ſuo. A.
Hec fuit ſnīa Augu. vt pꝫ de ꝯſe. diſ. ij.
quottidie. ibi. Dixerit q̄ſpiam ⁊c̄. Sꝫ ꝑ
ut coīter accidit quottidiana ſūptio nō
ē laudabilis vel vituꝑabilis. Vn̄ ī dictꝰ
ca. quottidie. in principio dicit Augꝰ.
Quottidie eukariſtie coīonē accipē nec
laudo nec vitupero. Omibꝰ tamē domi-
nicis diebꝰ coīcandum hortor. Et prout

notaꝛ̃ i dicta.q.cxix.alˀ.i li. de miſſa in
fi. dicit q medíū tenē ē bonū.ſ.aliqñ ce
lebrare ⁊ aliqñ dimittē: niſi offitiū exi-
gat vt i oī die celebreꝛ̃. De his aūt qui
mulieres oī die coīcant: vꝛ̃ mihi q acri
ter repħēdendi ſūt. qꝛ nimio vſu faciūt
vileſcere ſacꝛ̃m. et potiˀ ex leuitate mu-
lierū putaꝛ̃ eē deſideriū q̃ deuotōe tm̃.
In ſcripto aūt diſ.xiij.dic. Prepantes
ſe ad coīonē ꝑ abſtinētiā a coitu. Et vi
due ſiue i caſtitate viuētes nō debēt ꝓhi
beri a coīone freqñti. ꝑcipue de menſe i
menſē ſm̃ ſolēnitates maioēs: qꝛ iiuſte
accenꝛ̃ qui digni ſūt. ⁊ impie agiꝛ̃ quā-
do ſubtrahiꝛ̃ eis cibus ſalutaris: q̄ datˀ
augeret eis grām quam accepunt. B.

Utrū liceat coīcare pties i die? Reſ.
ſm̃ Tho.i.iiij.diſ.xij. Nō licꝫ niſi ſeꝛ̃. vt
ſaltē q̃tū ad vnā diē repñteꝛ̃ vnitas do
minice paſſiōis. ⁊ vt q̃tū ad aliq̄d reue
rentia exhibeaꝛ̃ ſacro. Sacerdos aūt q̄
nōſolū ꝑ ſe: ſꝫ ⁊ ꝑ alijs celebrat cū ſit ꝑ-
ſona publica ncc̄itate cogēte: p̄t pluri-
es i die celebrare. vt ifra. miſſa.§.x. A.
vt dꝛ̃ in ſū.con.eo.ti.q.cxx. B.

A quo q̄s debꝫ recipe coīonis ſacꝛ̃m?
Reſ. A ꝓprio ſacerdote vlˀ eiˀ ſuperiore.
ſiue alio de eiˀ lnia. Siquis vō religio-
ſus abſq̃ lnia ꝓprij ſacerdotis ſpāli ali-
cui daret: incurrit excoīcatōem. de quo
ſup̄. abſolutio j.§.iij.circa mediū. Et ſi
ſacerdos ꝓprius malus ſit. an poſſit ab
eo recipi: habes ſup̄ cleꝛicˀ iij.§.ij. ⁊ in-
fra. ordinatˀ j.§.iij. B.

Utruꝫ ſacerdos poſſit dare corpˀ xp̄i
ei quē ſcit eſſe in pcc̄o mortali? Reſ. ſm̃
Tho.i.iiij.diſ.ix. Si pcc̄m eſt occultū.
puta ꝑ cōfeſſionē vel alˀ ſecrete ſcitū. et
ille i occulto petit: dꝫ ei negare ⁊ monē
eū ne in publico petat. Si aūt in publi
co petat: dꝫ eidem dare. de ꝯſe. diſ.ij. nō
ꝓhibeat. Si vero pcc̄m ē maifeſtū. tūc
ſiue in occulto ſiue in manifeſto petat:
dꝫ ei negare. Et ſi dicat ſe cōfeſſum ⁊ ab
ſolutum. an credere ei debeat vide ifra.
confeſſio iij.§.x. qui incipit. Utrū ſacer
dos parochialis ⁊c̄. A. Supradicta in
hoc.§. habentur etiam in ſū. con.li.iij.
ti.xxiiij.q.lxxviij. B.

Utrū aliq̄ caſu poſſit dari hoſtia nō
cōſecrata loco ꝯſecrate? Reſ. ſm̃ Tho.i
iiij.di.ix. In nullo caſu. tū qꝛ i ſacro ve
ritatis nulla dꝫ eē fictio. tū qꝛ cū mādu
cās adoret qd̄ mādūcat (vt dic Augˀ)
daret ſacerdos ei materiā ydolatrandi.
vñ ⁊ decre. dicit i caſu ꝯſili: qꝛ falſa ſūt
abicienda remedia q̄ veris ſunt pículis
ꝗuiora. extra. de cele. miſ. de hoīe. B.

Utꝝ corpˀ xp̄i debeat dari ſuſpectis
de crimīe? Reſ. ſm̃ Tho. vbi ſupra. Tri-
plex ē ſuſpitio. Quedā violēta q̄ ꝑ facto
reputaꝛ̃. vt ſi iueniaꝛ̃ ſuſpectˀ cū ſuſpe-
cta in eodem lecto ⁊ hˀ. ⁊ ꝓpter hāc cau-
ſā ſicut ꝓpter pcc̄m mortale negāda eſt
coīo. ita videlicꝫ q ſi talis ſuſpicio ꝓce-
dit ex publica fama: nō dꝫ coīo dari ne
q̃ petēti publice neq̃ ſecrete. Sꝫ ſi talˀ
ſuſpitō ſit ſoli ſacerdoti: dꝫ dari ſi petat
i publico nō aūt in occulto. ſicut añ di-
ctū ē. qñ crimē occultū ſit vel publicuꝫ
ſup̄.§.xv.q̄ ſup̄ añ primū.§. Quedā vō
ſuſpitio ē ꝓbabilis. vt ſi iueniaꝛ̃ ſolˀ cū
ſola tp̄e ⁊ loco ſuſpecto colloquentes et
frequēter. ꝓpter hāc ꝗ nō dꝫ denegari.
qꝛ pena nō infligiꝛ̃ vbi culpa ignoraꝛ̃.
Quedā ē leuis vt ſi appareāt aliq̄ ſigna.
nō tñ omino certa. et ꝓpter hanc etiam
negari nō dꝫ. A. Idem etiaꝫ ſm̃ Pe. vt
in ſū.con.eo.ti.q.lxxx. B.

Utrū corpˀ xp̄i debeat dari ad ſumē-
dum ad aliq̄d expimentū. ſiue ꝓpter ali-
quā purgatōnem infamie ⁊ hmōi? Reſ.
ſm̃ Tho.in.iij.pte.q.lxxx. Nō. qꝛ tales
purgatōnes inhibite ſūt. extra. de pur.
ca. ex tuarum. A. Idem in ſū.con.eo.
ti.q.lxxxj. B.

Utrū corpˀ xp̄i debeat dari hiſtrioni
bus? Reſ. Nō. qꝛ nec diuīe maieſtati nec
eccleſiaſtice diſcipline cōpetit. de conſe.
diſ.ij. ꝑ dilectōe. Et intelligiꝛ̃ de hiſtri-
onibus qui arteꝫ illam exercent illicite
vide infra. hiſtrio. A. Ideꝫ in ſū.con.li.
iiij.ti.xxiiij.q.lxxxij. B.

Utrū corpˀ xp̄i debeat dari amētibꝰ?
Reſ. ſm̃ Tho.i.iiij.diſ.ix. Diſtinguēdū
ē. Quidā eñ dicūꝛ̃ large amētes qꝛ de-
bilē hñt mentē. ⁊ tñ ſūt aliq̄ mō docibi-
les eoꝝ q̄ ptinēt ad fideꝫ ⁊ deuotōem ſa-
cramēti. ⁊ talibus nō optet corpˀ xp̄i de
negari. Quibaꝫ vō ſūt oīno carētes iu-
dicio rōnis. ⁊ iſti ſi fuerīt tales a natiui
tate nō dꝫ eis dari: qꝛ nō pñt ad deuo-
tōeꝫ iduci q̄ reqꝛiꝛ̃ ad hoc ſacꝛ̃m. Si vō
inciderūt i amētiā pˀ fidem ⁊ deuotōem

ſacři. A. vt qꝛ ꝓ pri⁹erāt bñ diſpoſiti ⁊
ſacramētū petierāt ſm̄ Pe. vt ī ſū. cō.
eo. ti. q. lxxxiij. vbi hec oīa ponūť. B.
tūc dꝫ eis dari niſi timeať ꝑiculū de vo
mitu. vel ꝯ expuitōne. vel aliq̄ hmōi. x-
xvj. q. vj. his qui. A. In dicta. q. lxxxiij.
dř etiā ſm̄ Tho. q̄ demoniacis nō ē de-
neganda coīo. niſi forte certū ſit q̄ pro
aliquo crimine a diabolo torqueātur.
Puto addendū. vel niſi timeatur de pe-
riculo. vt pretactum eſt. B.
¶ Utꝝ ſit dandū pueris? R̄o. ſm̄ Tho.
vbi ſup̄. Pueris carētib⁹ vſu ratōis q̄ ñ
pñt diſcerne͂ inť cibū corꝑalē ⁊ cibū ſpi
ritualē nō dꝫ corp⁹ xp̄i dari: qꝛ ad ip̄m
exigiť actualʼ deuotio quaꝫ tales pueri
hr̄e nō pñt. Sꝫ pueris icipiētib⁹ hr̄e diſ
cretōeꝫ etiā añ etatē ꝑfectā: puta cū ſit
x. vel. xj. ānoꝝ p̄t dari ſi ī eis ſigna diſ-
cretōnis ⁊ deuotōis appareāt. A. Con.
Pe. vt in ſū. con. eo. ti. q. lxxxiiij. B.
¶ Utrū corpus xp̄i debeat dari his q̄ ꝑ
criminib⁹ ſūt ſuſpendendi vel decapitā
di? R̄o. Si ſūt ꝯfeſſi ⁊ penitēt: nō dꝫ eis
denegari. xiij. q. ij. c. fi. Multa alia hñť
de ſacř̄o eukariſtie. īfra. eukariſtia j. ij.
iij. ⁊. iiij. Itē ſpālit͛ circa ſacerdotē et
miſſā. īfra. eukariſtia iij. ⁊ īfra. miſſa.

Concuſſio. Crimē con
cuſſionis ē cū q̄s ī offitio cōſti-
tut⁹ extorquet aliq̄d a ſubditis
ꝑ metū. aut cū nō vult facere qđ teneť
niſi data pecunia. aut cū aliq̄s offitialʼ
vltra conſtituta ſibi ſtipendia pecuniā
extorquet. vel cū quis accuſat ſeu ab ac-
cuſatōne deſiſtit ꝓpter pecuniā. A. Hoc
fuit dictū glo. Raẏ. cui con. Ul. vt pꝫ ī
ſū. con. li. ij. ti. v. q. cxxxix. ad fi. vbi idē
dř ꝯ militib⁹ ſeu ſtipendiarijs qđ hic dř
ꝯ offitialib⁹. iuxta illud Jo. bap. luc. iij.
Neminē ꝯcuciatis. ꝯtenti eſtote ſtipen
dijs vr̄is. Predicta etiā ꝓbanť ī. l. j. ⁊. ij.
ff. de ꝯcuſſionib⁹. B. Et talis ad reſtitu-
tōeꝫ teneť ei q̄ dedit ſi nō turpiter dedit
Alʼ ei ī cui⁹ iniuriā data fuit. j. q. j. iube
mus. A. Iſtud. c. ē. l. iubemus. C. ad. l.
iuliā repetendarū. vbi nihil de hac reſti
tutōne diciť: ſꝫ bene verū eſt q̄ dāti fa-
ciēda ē reſtitutio qñ nō turpiter dedit.
ꝑ. c. nō ſane. xiiij. q. v. ſm̄ Raẏ. vt in ſū.
con. li. ij. ti. v. q. cxl. Et ſubdit Raẏ. q̄ ſi
turpiter dedit. nō illi ſed pauperib⁹. vel
illi in cui⁹ iniuriam data eſt. iuxta arbi
triū eccleſie reſtituenda eſt pecunia. vt
in prealľato. c. nō ſane. Glo. ṽo Raẏ. di
cit q̄ illud quod hic diciť de reſtitutōne
faciēda ē verū in foro cauſarū. In foro
aūt pniali forte magis ē ꝯſiliū q̄ neceſſi
tas. Scđm Ul. ṽo debꝫ de hoc fieri ſicut
de alio turpi lucro: cui⁹ reſtitutio quan
do turpitudo ē ex ꝑte dantis ⁊ accipiē-
tis. regulariter eſt de ꝯſilio. niſi in caſi-
bus a iure exp̄ſſis. vt in ſẏmonia ⁊ ſili-
bus. Poteſt etiam reddi ei qui turpiter
dedit: niſi aliud determinaret ius ī ſpe-
cie. ſicut in ſẏmonia de qua expreſſū eſt
q̄ pecunia ſẏmoniaca reſtituēda ē eccle
ſie in cuius ignominiaꝫ eſt accepta. Et
hec poſſunt colligi ex notatis in ſū. cō.
li. ij. ti. v. q. xix. B.

Condemnat⁹. Utruꝫ
condemnat⁹ poſſit fugere vel ſe
defendere. vide ſupra. accuſatus. §. v.

Conditio. De cōditio-
nibus q̄ qñqꝫ apponūť ī mr̄imo
nio. vide īfra. mr̄imoniū. ſ. ꝑ to-
tū. De cōditōnibus q̄ qñqꝫ apponūť ī q̄-
buſdaꝫ ꝯtractib⁹. vide ibidē. §. v. Itēꝫ de
ꝯditōnibus q̄ apponūť ī ſponſalib⁹. īfra
ſpōſalia. §. fi. ⁊ īfra īpedimētū. xiij. §. v.
¶ Si aliq̄ poſſeſſio fuit data ecclie. ibi
aliq̄ appoſita ꝯditōe ſiue mō. vt ſi aliq̄d
fieret. Si nō fiat ñ ꝓpter hoc p̄t reuoca
ri datio: niſi ſic facta fuerit. ſ. q̄ ceſſāte
ꝯditōe vel mō reuocari poſſet. extra. de
con. appo. verū. A. Hoc ītelligiť de ꝯdi-
tōne īproprie ſūpta. videlꝫ ꝓ mō. Cōdi-
tio. n. ꝓꝑe ſuſpēdit datōem: ſꝫ mod⁹ nō.
Et ꝯditio fit ꝑ ſi. mod⁹ ṽo ꝑ vt. ſicut no
tat glo. ī dicto. c. verū. vbi etiā dicit. q̄
ꝯditōe nō īpleta nec valet donatio. B.
¶ Si poſſeſſio data fuit eccleſie ea ꝯdi
tōne ne alienetur: nūquid poterit alie-
nari? R̄ñ. ſm̄ Raẏ. Diſtinguenduꝫ eſt.
Nam ſi eccleſia cui datum ſeu relictuꝫ ē
habeat alias poſſeſſiōes: nō poteſt alie
nari in aliquo caſu. Et ſic intelligitur
Auten. de alie. ⁊ emphi. §. ſanctiſſimas
Si ṽo eccleſia non habeat alias poſſeſ-
ſiones quas alienet tunc iſtas alienare
poteſt in caſibus a iure ꝑmiſſis. ꝯ q̄bus
vide ſup̄. alienatō. Nā ꝓhibitō fcā a do
natore ꝑ nō adiecta ē hñda tanq̄ turpis

Con. goſt. inno. ⁊ Hoſti. A. Itē ī ſū. cō.
li. iiij. ti. iiij. q. ſi. B. Cū nō ſtat ꝑ eū ad
quē ꝑtinꝫ q̄ min⁹ ↄditō ipleat̄: hr̄i dꝫ ac
ſi ipleta fuiſſꝫ. ex̄t. ō re. iur̄. cū ſtat. li. vj

Confeſſio primo com=
municat̄ qd ſit? Reſpondeo. ſm Tho. in.
iiij. diſ. xvij. Cōuenientiſſime diſ
finit̄ ab Aug. ſic. Cōfeſſio ē ꝑ quā mor=
bus latēs ſpe venie apit̄. A. Con. pe. vt
ī ſū. con. li. iij. ti. xxxiiij. q. xxx. Ad cui⁹
ītellectū dic. Nota ꝙ cōfeſſio tripl̄r fit.
Aut ī foro aīe interi⁹ corā deo. Aut ī fo
ro pnīe exteri⁹ corā dei vicario. Aut ī fo
ro ↄtentioſo corā iudice. In prīa pcc̄m
latēs nō apit̄: qꝛ deo aptū erat. In vlti
ma nō apit̄ ſpe venie. In media vō api
tur ſpe venie pcc̄m latēs. Vn̄ ↄfeſſio ſa
cr̄alis q̄ ē ps pnīe cōueniēt̄ dſcribit̄ ꝑ
materiā q̄ ē pcc̄m. ⁊ ꝑ actū q̄ ē apire: et
ꝑ finē q̄ ē ſpes venie. Poteſt addi ꝙ iō
dr̄ ſpe venie: qꝛ ſi alia de cauſa apiatur
pcc̄m: nō ē ↄfeſſio. Nā ſi apiat̄ cauſa ↄ=
ſilij ē ↄſultatio. Si vō ex laſciuia vel le
uitate ē diſſolutō. Si vō ad aliquē ma=
lū finē ē malignatio. Et ex his ſatis pꝫ
ꝙ pcc̄m qd dr̄ nō ſpe venie ſeu ad impe
trādū veniā: nō p̄t dici dictū ī ↄfeſſiōe.
nec tenet̄ illud ſacerdos ſecretū tenē. vt
pꝫ ꝑ Ray̆. ſub ti. de pe. et re. §. Pone ꝙ
aliq̄s. ⁊ ꝑ glo. ei⁹ eo. ti. §. de pena ſacer=
dotis. ſuꝑ v̄bo pcc̄m. Et qꝛ n̄ oīs q̄ ſpe ve
nie apit pcc̄m: ↄſeq̄t̄ veniā. vt ſi nō cō=
fiteat̄ ſacerdoti ẏdoneo. extra. ō pe. ⁊ re.
ca. oīs. ⁊ ō pnīa diſ. vj. q̄ vult. vel al' ide=
bite ↄfitet̄. de pe. diſ. v. falſas. ⁊. c. frēs.
Iō Ray̆. ſub ti. ō pe. ⁊ re. §. ſuꝑ dc̄o. diſ
finit vt ſeq̄t̄. B. Vel ſm Ray̆. Cōfeſſio
ē legittīa corā ſacerdote pc̄ti declaratō.
A. Et ſubdit Ray̆. ī dc̄o. §. ij. ꝙ ↄfeſſio
dr̄ q̄ſi ſil' ex toto vel vndiqꝫ faſſio. Nā il=
le ↄfitet̄ q̄ totū fatet̄. Glo. ſuꝑ v̄bo vndi
qꝫ. i. de oībꝫ pc̄tis q̄ occurrūt meōrie. et
de circūſtantijs eorūdē aggrauantibꝫ in
aliud gen⁹ pc̄ti. vt ſi ꝑcuſſio vel furtū in
eccleſia factū fuerit: quia hic locus tra
hit ad ſacrilegium. B.

Quot ſūt ↄditōes q̄s dꝫ hr̄e cōfeſſio?
Rn̄. ſm Tho. ī. iiij. di. xvij. Sexdeci ſūt
q̄ ī his v̄ſibꝫ ↄtinet̄. Sit ſimplex. huil'.
ↄfeſſio pura. fidelis. Atqꝫ freq̄ns. nuda.
diſcreta. libēs. verecūda. Integra ſecre
ta. lacrimabilis accelerata. Fortis. ⁊ ac
cuſans. ⁊ ſit parē ꝑata. Quoꝝ expoſitō
talis ē. Sit ſimplex. ſ. vt nō recitet ī cō=
feſſione niſi qd ad quātitatē pc̄ti ꝑtinꝫ
Huilis. ſ. vt miſerū ſe ⁊ īfirmū ↄfiteat̄.
Pura. ſ. vt recta ſit ↄfitētis intētio. Fi
delis. i. vera. ⁊ ſn̄ falſitate. A. In ſū. cō.
eo. ti. q. lxvj. qd ō ſacerdote. dr̄ fidelis. i.
vt tā ipē ↄfitēs ꝙ ſacerdos ſit ī fide ca
tholica. ⁊ ſm doctrinā eccl'ie fiat: nō he
reticoꝝ. Itē ꝙ fiat ſub ſpe venie. al' nō
valeret. ſicut pnīa Cayn: q̄ dixit. Mai=
or ē iniq̄tas mea q̄ vt veniā merear. De
prīo hēt̄ ſm Augu. de pe. diſ. vj. q̄ vult.
de ſc̄do. de pe. di. j. quē penitet. meli⁹ ea.
di. c. nemo. B. Atqꝫ frequens. iſtud ē de
bn̄ eſſe cōfeſſionis. ſ. ꝙ hō frequēter cōfi
teat̄. A. In dicta. q. lxvj. dr̄ ꝙ hoc duo=
bus mōis p̄t ītelligi. Vno mō vt ſi fre=
quēter cadit in pcc̄m mortale: freq̄n̄ter
reſurgat ꝑ pnīam. de pe. diſ. iij. ſepties.
Alio mō vt eadē pc̄ta freq̄n̄ter ↄfiteat̄
Aug⁹. Quāto pluribꝫ cōfitebit̄ q̄s ſub
ſpe venie turpitudinē criminis. tāto fa
cili⁹ cōſeq̄tur grām remiſſiōis. de pe. di.
j. quē penitet. Nō tn̄ ad hoc tenet̄ q̄s ni
ſi in aliquibꝫ caſibus. Eſt etiā de cōſilio
iſta frequētatio reſpectu venialiū. ad
quorū ↄfeſſionē ſecularis nō tenet̄ niſi
ſemel ī āno: niſi fuerit ī peccato morta
li. vt notat Bonauētura ī. iiij. diſ. xvij.
B. Nuda. vt nō īuoluat obſcuritatē v̄=
borū. Diſcreta. ſ. vt maiora cū maiori
pōdere cōfiteat̄. A. In dicta. q. lxvj. dr̄.
ſ. vt diſcretū querat ſacerdotē ſcientē li=
gare ⁊ ſoluere. de pe. diſ. j. quē penitet.
Itē qꝛ dꝫ diſtīcte ⁊ ſeꝑatim ſingula pec
cata confiteri. B. Libens. i. ſpontanea
nō coacta. Verecunda. vt. ſ. erubeſcat. ⁊
ſe nō iactet de peccatis ꝓpter aliquā ſe=
culi vanitatē. Integra. vt. ſ. nō ſubtra=
hat aliquid de his: que manifeſtāda ſūt
Secreta. ſ. q̄tum ad cōditōnem fori in
quo de occultis cōſcientie agit̄. Lacri=
mabilis q̄ ad dolorē de peccato cōmiſſo.
Accelerata. vt. ſ. nō differat de die ī diē.
ſꝫ ſtatim vel q̄citius p̄t: cōfiteat̄. For=
tis. vt. ſ. nil ꝓpter verecundiā dimittat.
Et accuſans ſeipm ⁊ nō aliū. Et ſit pa=
rere parata. ſ. ſacerdoti. A. De his cō=
ditionibus latius ⁊ clarius dixi in qua=
driga. vbi etiam he. xvj. reducuntur ad

xj. ideo hic omitto. B.
¶ Utrū cōfeſſio facta ſine ꝯtritōe ⁊ ſine
caritate valeat: vtputa. qꝛ ñ dolet d̄ oī-
bus pctīs. vel nō vult abſtinē ab omib9
Rñ. ſm Tho. vbi ſup̄. Cōfeſſio ſm q̄ ē
actus v̄tutis non valet ſine caritate q̄ ē
pricipiū merēdi: ſ3 ſm q̄ cōfeſſio eſt ps
ſacr̄i ordinat ꝯfitentē ad ſacerdotē q̄ h3
clauē eccl'ie ⁊ p cōfeſſionē cognoſcit cō-
ſciam cōfitētis. Scd̄m hoc etiā p̄t eſſe ī
eo q̄ nō ē ꝯtrit9. qꝛ p̄t pctā ſua ſacerdo-
ti nota facē: ⁊ clauib9 eccleſie ſe ſubicē.
⁊ q̄uis tūc ñ pcipiat abſolutōis fructū
tñ recedente fictōe pcipe incipiet ſicut ⁊
ī alijs ſacr̄is. vñ nō tenet iterare cōfeſ-
ſionē ad quā fict9 accedit: ſ3 tenet poſt-
modū fictōnem ſuā cōfiteri. Con. pe. Et
ad iſtā opinionē nōſolū p̄dicta rō facē
videt. ſ3 ⁊ de pe. diſ. j. mēſurā. §. nō ita.
vbi dr̄ q̄ nō eſt neceſſe vt q̄ ſacerdoti ſel'
ꝯfeſſi fuerim9 de nouo cōfiteamur. Sed
Ray. ⁊ Hoſti. tenēt. q̄ talis tenet cōfeſ-
ſionē iterare: qꝛ prior cōfeſſio q̄ nō fuit
facta ī caritate nō valuit. S3 primū vi
det veri9. extra. de pe. ⁊ re. q̄ q̄dam. A.
Iſtud. c. nō bñ hoc pbat. S3 p ꝯcordan
tia p̄t dici. q̄ intantū valet cōfeſſio nec
oportet illā iterari ſpāliter. inq̄tū duret
effectus ipius exp̄ſſionis vocalis q̄ ē ps
ſacr̄i: al' nō. Nā itelligētia dictoꝝ ex cau
ſa ē aſſumēda dicēdi. ext. de v̄bo. ſigni.
ītelligētia. Vñ dicendū ē ſm glo. Ray.
put etiā notat ī ſū. cō. li. iij. ti. xxxiiij. q.
lxvj. q̄ ī his caſib9 ſi ille q̄ ē itedite ꝯfeſ-
ſus ꝯfiteat eidē ſacerdoti cui pri9 ⁊ ad-
huc hēat ī meōria pctā ſua q̄ audiuit ñ
tenet iterāe cōfeſſionē. Si at̄ cōfiteat
nouo q̄ al' nō audiuit eū. aut etiā prio
ſi oblit9 ē: d3 iterū cōfiteri totū. B.
¶ Utrū liceat in cōfeſſione dicē aliena
pctā? Rñ. ſm Tho. ī. iiij. diſ. xvj. Nō in
cōfeſſiōe d3 famā alteri9 cuſtodire q̄tu3
p̄t: ſ3 ſuā cōſciā3 magis purgare d3. Et
iō ſi circūſtantia q̄ ducit in cognitōne3
pſone ſit de ncc̄itate ꝯfeſſiōis. vt qꝛ tra-
hit ī aliā ſpēm pctī mortalis: tūc d3 cō-
fiteri. ſemp tñ ſi p̄t occultando pſona3.
Si aūt nō ſit de ncc̄itate cōfeſſionis d3
dimittere. ne pcēm alteri9 pdat vel peti
ta lnīa ꝯfiteat alteri. aut ſupiori q̄ pſo
na3 ignoret. A. Con. pe. ⁊ addit q̄ etiā
qñ circūſtantia ē neceſſaria ⁊ nō p̄t ex-
primi ſine piculo alteri9: omittēda ē. ⁊
ſufficit pcēm dicere ſine hmōi circūſtā-
tia. vt in ſū. con. eo. ti. q. lxviij. B. Si tñ
exprimat eā bona intentōne nō vt pdat
ſ3 vt pniarius oret p eo. vt ſecreto emē-
det: non peccat. ſed meretur. xxij. q. vij.
hoc videt. A. Con. glo. Ray. vt ī ſū. cō.
eo. ti. q. lxxxvij. q̄ro etiā. B.
¶ Utrū liceat cōfeſſionē diuidere? Rñ.
ſm Tho. ī. iiij. di. xvij. Nō lic3. ſ3 itegra-
lit d3 q̄s oīa vni ſacerdoti ꝯfiteri. de pe.
diſ. v. c. j. circa fi. ⁊ di. iij. ſūt plures. Nā
ſicut ī medicina corpali oportet q̄ medi-
cus nōſolū vnū morbū ꝯ quē medicinā
dare debet: cognoſcat. ſ3 etiā vl'r totam
hebetudinē ipſi9 infirmi. eo q̄ vn9 mor-
bus ex adiūctōe alteri9 aggrauat. ⁊ me-
dicina q̄ vni morbo ꝯpeteret alteri no-
cumētū p̄ſtaret. Sil'r ē ī pctīs. qꝛ vnu3
aggrauat ex adiūctōne alteri9. ⁊ illō qō
vni pctō eſſet ꝯueniens medicina alteri
incētiuū p̄ſtaret. cū q̄nq3 aliq̄s ꝯtrarijs
pctīs infectus ſit. Et ideo de neceſſitate
cōfeſſionis ē q̄ homo oīa pctā cōfiteat
que in memoria h3: alioq̄n nō ē ꝯfeſſio
ſ3 ꝯfeſſionis ſil'atio. etſi quid nō habuit
ī memoria ⁊ poſtea r̄cordat: ſufficit q̄
hoc peccatū ꝯfitēs poſtea dicat explici
te. ⁊ alia in generali dicendo q̄ cu3 alia
multa confiteret hoc oblitus fuit. A.
Et hoc etiam ſi confiteat alteri confeſ-
ſori. vt ī ſū. con. eo. ti. q. lxxij. ſm eūdem
Tho. Con. pe. B.
¶ Utrū liceat cōfiteri p aliā pſonā vel
p ſcripturā3? Rñ. ſm Tho. vbi ſup̄. Q̄-
uis ad cōfeſſionē put ē actus v̄tutis ſuf
ficeret q̄litercūq3 fieret. ſm tñ q̄ ē pars
ſacr̄i h3 determinatu3 actū ſicut ⁊ alia
ſacr̄a hñt determiatā materiā. Et ſicut
in baptiſmo aſſumit illud elemētū cui9
eſt maxime vſus in abluendo. ita ī con-
feſſione ille act9 aſſumit quo maxīe cō-
ſueuim9 manifeſtare. ſ. p ꝓpriū v̄bū. Alij
eñ mōi inducti ſūt ī ſupplemētū. In eo
aūt q̄ eſt mut9 vel alterius līgue ſufficit
q̄ p ſcriptū. aut nutū. aut interp̄tem cō
fiteat: qꝛ ñ exigit ab hoīe pluſq̄ poſſit.
S3 nō ſufficeret ſi ip̄e dicē poſſet. In ab
ſentia aūt ꝓprij ſacerdotis. nō oportet q̄ p
ſcriptū fiat cōfeſſio: ſ3 poteſt etiā laico
fieri: quia plus pertinet ad neceſſitate3
confeſſionis actus q̄ ille cui fit ꝯfeſſio.

A. Ad predicta facit ca. quez penitet.
de pe. diſ. j. B.
Quid ſi ſacerdos interrogat ↄfitentē
⁊ ille rn̄deat: Reſ. ſm Wil. Sufficit q̄tū
ad ea de quibꝰ interrogat: niſi ſit talis ꝙ
poti⁹ dimitteret ↄfiteri q̄ₒ oreꝓprio ↄfi-
teret pctm̄. Hoc em̄ de ſupbia ē. de pe.
diſ. v. c. j. v̄ſus fi. De īterrogatōnibꝰ etiā
hēs īfra. ↄfeſſio ij. §. pl'. ⁊ vlti. A. Pre-
dcta etiā hn̄t ī ſū. cō. eo. ti. q. lxxvij. B.
Utrū liceat ↄfiteri pcta q̄ q̄s nō ↄmi
ſit: Reſ. ſm Tho. in. iiij. di. xxj. Nō licet.
Talis em̄ ſi nō eſſet pctor: mētiēdo pec
cator efficit. xxij. q. ij. cum humilitatis.
Utrū cū quis dubitat de aliquo pcto
an ſit mortale teneat illud cōfiteri: Re.
ſm Tho. in. iiij. diſ. xxj. Tenet. al' picl'o
ſe cōmittit ſi negligit ↄfiteri. ⁊ mortali
ter peccat: ſicut q̄ aliquid cōmittit vel
omittit ī quo dubitat eſſe pctm̄ morta-
le. taliter tn̄ dubitās nō dꝫ ī cōfeſſione
aſſerere illud eſſe mortale: ſꝫ factū nar
ret. ⁊ iuditio relinq̄t ſacerdotis. A. Idez
in ſū. con. eo. ti. q. lxxix. vbi etiā ſubdit
Qꝫ aūt Greg⁹. dicit ꝙ bonaꝝ mentiū ē
ibi culpā agnoſcere vbi culpa nō ē. diſ.
v. ad ei⁹. intelligit ſm Tho. non eſſe de
ſubſtātia actus. ſ. vt credat ſe cōmiſiſſe
qd̕ nō cōmiſit: qꝛ hoc ē errare. ſꝫ intelli
git de ↄditōe actus: qꝛ ſp ē in formidīe
ne aliq̄s defect⁹ ſit ex pte ſui. vt ſupbia
⁊ vana glīa ⁊ h⁹. ſm illd̕ Job. ix. Uerebar
omīa opa mea. Nec etiā pdicta ītellige
da ſunt de dubio ſcrupuloſo quod repel
lendum ē ad ſui paſtoris conſiliū. extra
de ſen. exco. inquiſitioni. B.
Quid de cōfeſſione generali in q̄ q̄dā
cōfitet ſe cōmiſiſſe omīa pcta ⁊ hmōi:
Reſ. ſm Ray. Dicas ꝙ talit ↄfitens lo
quit ī pſona eccl'ie. vel qꝛ ſm Augu. in
vno pcto pn̄t multa pcta notari. vel ī-
telligit de generibꝰ ſinguloꝝ ⁊ nō de ſin
gulis geneꝝ. q̄ſi diceret. peccaui cogita
tōne. locutōne. ⁊ opere ⁊ omiſſione. Nō
tamē hoc ſufficeret ad cōfeſſionē p mor
talibus ad que requiritur confeſſio ſpe
cialis. Con. hoſti. A. Item in ſū. con.
li. iij. ti. xxxiiij. q. lxxx. B.
Utrū p confeſſionē generalez deleāt
pcta venialia: Reſ. ſm Tho. ī. iiij. di. x-
xj. Duplex ē ↄfeſſio generalis. Quedaz
ſacramētalis. qn̄. ſ. aliq̄s in ſecreto cōfi-
tet ſacerdoti q̄dam q̄ꝝ meminit et alia
venialia ī generali. ⁊ tūc illa generał cō
feſſio ex q̄tuor hꝫ ꝙ valet ad remiſſionē
pctorū venialium in toto vel in pte. ſ.
ex cōtritōne cōfitentis. ⁊ huilitate ↄfeſ
ſionis. ⁊ ex orōne ſacerdotis inq̄tū ē q̄-
dam pſona publica. ⁊ ex vi clauiū. Alia
ē ↄfeſſio generalis nō ſacr̄alis: q̄ fit pu-
blice corā multis ⁊ cuꝫ multis. ⁊ hec hꝫ
efficatiā ad dimiſſionē venialiū ex tri-
bus primis: ⁊ nō ex vi clauiū. A. Et ꝓpt
hoc nō ſubiūgit in prima ⁊ ī ↄpletorio
abſolutio. nec ſatiſfactōnis iiunctio: ſꝫ
ſolū oratio. Miſereatur. vt in ſū. cō. eo.
ti. q. clvj. vbi hec omīa ponunt. Et vbi
etiā dicit ꝙ hec dimiſſio fit quo ad cul-
pam ⁊ penam. B. Con. pe.
Utrū p generalē cōfeſſionē deleātur
mortalia oblita: Reſ. ſm Pe. Deus nō
req̄rit ab hoīe niſi qd̕ pt. vn̄ cū pcta o-
blita ſpāliter cōfiteri n̄ ſit ī ptate hoīs
ſꝫ generalit tm̄. hmōi generał cōfeſſio
cū ↄtritōne generali delet pcta oblita.
Itē Ray. A. Itē ī ſū. con. eo. ti. q. clvij
Et itellige de ↄfeſſiōe generali ſacr̄ali q̄
fit ſacerdoti ſine q̄ ſi fieri pt pcta morta
lia nō dimittūt. de pe. di. vj. agite. B.
Utrū req̄rat cōfeſſio de pctis an̄ ba-
ptiſmū: Reſ. ſm Pe. Triplex eſt ↄfeſſio
pctoꝝ. Pria mētalis q̄ fit deo. ⁊ hec re-
q̄ritur a baptizādis adultis. Scd̕a vo-
calis q̄ fit hoī vt dei vicario. ⁊ hec d̕ pec
catis an̄ baptiſmū nō req̄rit nec antea
nec p⁹. A. niſi a ficte accedētibꝰ ſm eū.
pe. vt ī ſū. cō. eo. ti. q. cxlv. B. Tertia q̄
fit homi tanq̄ ſapiēti cōſiliario ꝓpter cō
ſiliū aīme. ⁊ hec req̄rit ex ↄgruo nō ex
debito. A. Item ī dicta. q. cxlv. B.
Pudor confitendi multos retrahit a
pnīa contra quē ſm Ray. ē triplex re-
mediū. Primū ē ratio naturalis. Si ei
nō erubuiſti peccare qd̕ inhoneſtū ⁊ no
ciuū fuit: nō debes erubeſcere qd̕ hone-
ſtū ē ↄfiteri ⁊ vtile. Secundū ē ratio di-
uīe intuitōis cui nihil celare potes. Oīa
em̄ nuda ⁊ apta ſūt oculis ei⁹. vt hētur
ad Heb. iiij. Tertiū ē ↄpatio future cō-
fuſionis Naū. iij. Reuelabo pudēda tua
⁊ oſtendam gentibꝰ nuditatem tuam et
regnis ignominiam tuaꝫ. Et Hiere. xx.
Confundent vehementer: quia nō intel
lexerunt obprobrium ſempiternum qd̕

nunq̄ delebitur.

Sacerdos q̇ nō vult dare lniam ſuo
ꝑrochiano ꝙ cōfiteat̄ alteri niſi ꝑ pecu
nia ſymoniaʒ cōmittit. ſicut ⁊ Ray̆ re-
fert. A. Hoc potius vr̄ fuiſſe dictū glo.
Ray̆. vt ī ſū. con. li. j. ti. j. q. xxxvj. B.

Confeſſio ſecūdo qua-
liter teneamur ad eā. Utruʒ ſit
d̄ ncc̄itate ſalutis: Reo. ſm Th.
in. iiij. diſ. xvij. Cōfeſſio de ncc̄itate ſalu
tis ē ī eo q̇ in pcc̄m actuale mortale ce-
cidit. Et ꝑ̄pe loquēdo nō ē de iure natu-
rali: ſʒ diuio ⁊ noue legis. Nā ī lege ve-
teri nō tenebāt̄ hoīes ad ꝯfeſſionē pec
catoꝝ ſpālē ⁊ diſtinctā: ſʒ ad generalē ⁊
īdiſtinctā. ad quā tenebant̄ ꝑ determīa
tōeʒ ſacrifitioꝝ. Con. pe. di. xvij. A. Itē
ī ſū. cō. li. iij. ti. xxxiiij. q. xxxj. et. xxxij.
Itē etiā Ray̆. in ti. de pe. ⁊ re. §. ſup̄di-
cta. vbi dic ⁊ ꝓbat ꝯtritōem. ꝯfeſſioneʒ
⁊ ſatiſfactōem fore de p̄cepto legis diuīe
Itē Ricar. ī. iiij. diſ. xvij. aſſerit ꝯfeſſio-
nē fore d̄ ncc̄itate iuris diuī. adeo vt ad
ip̄am dicat teneri etiā īfideles. tn̄ eis n̄
p̄cipit eccl̄ia: qꝛ ꝓpter eoꝝ culpā eis īuti
lis foret. Glo. ȯo de pe. diſ. v. ī ſūma vr̄
ſentire. ꝙ ꝯfeſſio ī ſpāli nō ſit de iure di
uino. etiā nouo. Sʒ veri⁹ ē quod p̄dicti
theologi dicūt ſicut p̄t ꝯſtaē ex his q̄ la-
tius poſui ī q̄driga. li. ij. ti. vj. §. ij. B.

Utꝝ papa poſſit cū aliq̄ diſpēſare ne
cōfiteret̄: Reo. ſm Tho. vbi ſup̄. Nō poſ
ſet eo ꝙ ip̄e ſacroꝝ ncc̄itateʒ n̄ p̄t tollē.
ſicut nec noua ſacr̄a īſtituē. Sʒ ūt ei ex
īſtitutōne diuīa. licʒ diſpēſare poſſet de
tp̄e. vt. ſ. differret vltra annū. A. Itē in
ſū. cō. eo. ti. q. xxxiiij. Et de iſta diſpēſa-
tōne circa tp̄s itelligendū ē inq̄tū reſpi
cit terminū ꝯſtitutōis eccl̄iaſtice. vt. ſ.
ꝑ hoc q̇s nō īcurreret penā. c. oīs. extra
d̄ pe. et re. Nō aūt inq̄tū reſpicit t̄minū
legis diuīe. ꝑ quā q̇s vr̄ ad cōfeſſionem
obligari ſtatim hita ꝯmoditate p⁹caſū
mortalis culpe. vt p̄t ꝯſtare ex poſitis ī
q̄driga. li. ij. ti. vij. §. ij. B.

Oīs fidelis ſaltē ſemel ī āno tenet̄ ex
p̄cepto. poſtq̄ ad ānos diſcretōis vene-
rit cōfiteri oīa pcc̄a ſua. ⁊ coīcare. ext̄.
de pe. oīs. ⁊ adde quod dicitur ſupra.
coīcare. §. j. A. Anni diſcretōis q̄ ad cō
feſſionē iudicāt̄. cū ē doli capax. vt no-
tat glo. ī dicto. c. oīs. ſup ȯbo diſcretōis

Doli aūt capax dr̄ puer vel puella. vij.
annoꝝ ⁊ ſupra. vt notat glo. ī. c. j. ext̄.
de delictis pueroꝝ. Et ſic puer vel puel
la. vij. annoꝝ. obligat̄ ad cōfeſſionē. vt
etiā notatur in directoria. li. j. ti. xv. §.
lxv. B.

Utrū teneamur cōfiteri pcc̄a q̄ ma-
nifeſta ſūt: Rn̄. ſm Tho. ⁊ Pe. ī. iiij. di.
xvij. Non ſufficit aliq̇d eſſe notū iudici.
niſi ſit ei notū ī forma iuditij. Et iō q̄-
uis pcc̄a manifeſta nota ſint ſacerdoti.
qꝛ tn̄ nō ī forma iuditij: oꝑtet ea ꝯfiteri
A. Idem ī ſū. con. eo. ti. q. lxviij. B.

Utꝝ homo ſtatim teneat̄ ꝯfiteri: Re.
ſm Tho. vbi ſupra. Ad ꝓpoſitū cōfitēdi
tenet̄ q̇s qn̄ ⁊ ad ꝯtritōnem tenet̄. ſ. qn̄
pcc̄a meōrie occurrūt. Sʒ ad ꝯfeſſionē
actualit̄ faciendā tenet̄ ſi debeat euka-
riſtiā ꝑcipe ad quā null⁹ p⁹ pcc̄m mor-
tale niſi ꝯfeſſus debet accedere copia ſa
cerdotis oblata et ncc̄itate nō vrgente.
A. Idem ſm Pe. ſiq̇s debeat ſacrū ordi
nē recipe vl̄ hmōi. vt in ſū. con. li. iij. ti.
xxxiiij. q. lxix. B. Silr̄ etiaʒ tenet̄ ſi pi-
culū mortis īminet. alit̄ nō tenet̄ hō ex
p̄cepto ad ſtatim cōfitendū q̄uis ꝑicu-
loſū ſit differre. Ex p̄cepto aūt eccl̄ie te
net̄ ſaltē ſemel ī āno. vt ſupra. §. iij. A.
Pe. aūt vt pʒ in dicta. q. lxix. dicit ꝙ q̇s
etiā tenet̄ ſtatim cōfiteri rōne ꝯſcie. vt
ſi dictat ſibi ꝯſcia ꝙ ſtatī teneat̄. Item
rōne dubij vt ſi nō ſperat copiā ꝯfeſſo-
rū ſibi ampli⁹ illo āno occurrē. vel ſi hʒ
caſū de quo ſolus papa p̄t abſoluere et
hʒ mō copiā pniarij pape. Dicit etiam
Tho. in quadā qōne de q̄libet. ꝙ lauda-
bile ē ꝙ pcc̄or pcc̄m ſuū q̄citi⁹ p̄t: cōfi-
teat̄. Per accidēs aūt poſſet dilatio eē
meritoria. dūmō nō differat vltra ānū.
videlicʒ ſi ad hoc differat vt prudētiori
cōfiteat̄: vel deuotius ꝓpter ſacruʒ tp̄s.
Glo. de pe. diſ. v. ī ſūma dicit ꝙ ſi pcc̄m
ē publicū tenemur ſtatim confiteri ſub
obligatōne pcc̄i mortalis. Inno. ȯo ī di
cto. c. omis. vr̄ tenere indiſtincte etiā ī
peccatis nō publicis. ꝙ ſtatī teneamur
confiteri hita rōnabili cōmoditate. Et
ſubdit. Alij dicūt cōtra. Sʒ primū tuti
us videt̄. Item ꝙ Inno. videt̄ ſentire.
Archi. ī. c. ille rex. de pe. diſ. iij. Bona-
uētura etiā late hūc paſſū tangit ī. iiij.
di. xvij. ⁊ cōcluſiue ſentit. ꝙ religioſi te-

neāt ſtatim cōfiteri. Et idem q̄ſi ſentit
ď clericis q̄buſcūq3 ſ3 ſub dubio. De lai
cis vō aſſerit ꝙ teneant ſilr̄ qñ adeſt ta
lis oportunitas ꝙ nūꝗ̄ rōnabilit̄ mai-
or expectat̄. nec quo ad tp̄s nec quo ad
ſacerdotē. S3 qꝛ tp̄s q̄dragesimale videt̄
eis magis oportunū. videt̄ ꝙ tp̄s illud
rōnabiliter poſſint expectare. Sed hoc
d3 intelligi qñ ꝑ pri⁹ oportunitatē3 nō
hñt. Al'illud etiā tp̄s magis oportunū
ē q̄ primū pn̄t debite ꝯfiteri ꝓpter more
ꝑiculū. Vñ ipe Bonauentura ⁊ oēs cō-
ſulūt. ꝙ p⁹ lapſū mortalis culpe q̄citius
p̄t q̄libet cōfiteat̄: quoꝝ ꝯſiliū vanū fo
ret niſi eſſet de meliori. Vñ yſidorus in
li. ij. ď ſūmo bono dicit. Cito corrigitur
culpa q̄ cito cognoſcit̄. tardi⁹ aūt ſanat̄
vulnus qđ iam putreſcentibꝫ membris
longo p⁹ tpe curatōnibꝫ adhibet̄. Prete-
rea ⁊ ipe Bonauētura īnuit ꝙ religioſi
ex vi ſacri non teneant̄ pluſꝗ̄ laici. niſi
rōne occurrētis oportunitatis. Ergo ⁊
cū laicis occurrerit oportunitas eodē
mō tenēt̄. Dic igit̄ lic3 ďſilit̄ religioſis
citi⁹ occurrat cōfitendi oportunitas q̄
ſecularibꝫ clericis. ⁊ ipis clericis citi⁹ q̄
laicis. tñ oms etiā laici cum eis cōgrua
oportunitas occurrerit vidētur teneri
ad ſtatim cōfitendū. ſicut ⁊ lati⁹ oñdit̄ ī
quadriga. li. ij. ti. vij. §. ij. B.

Utrū teneamur ꝯfiteri circūſtātias
peccatoꝝ: Rñ. ſm Tho. in. iiij. diſ. xvj.
Nō ſt̄ de nccītate ꝯfitēde. niſi ille circū-
ſtātie q̄ ad aliđ gen⁹ pcti mortalis tra-
hunt: qꝛ venialia nō ſūt de nccītate cō-
feſſionis. ſed ſolū mortalia. Tñ ⁊ alias
circūſtantias cōfiteri ꝑfectōis ē. ſicut ⁊
venialia pcta. A. Bonauentura ī. iiij.
diſ. xvij. dicit ꝙ circūſtantiaru3 pcti. q̄-
dā ſūt alleuiātes. quedā ī aliđ gen⁹ tra-
hentes. quedam illud ī aliq̄ mō aggra-
uantes. Circūſtātias in aliud gen⁹ tra-
hentes cōfiteri ē nccīriū: qꝛ gen⁹ pcti cō
fiteri opꝫt. Circūſtantias vō alleuian-
tes ꝯfiteri nō eſt bonū. niſi ꝓpter hoc vt
ſatiſfaciat aliene inq̄ſitōi. vel vt ꝓuidea
tur eius ſcādalo ⁊ ꝑturbatōni: vtputa.
ſi timeat ꝯfeſſorē ex hoc accipe occaſio
ne3 ad malū. vel ſi intantū diminuit. vt
ſit in genere venialis. ſicut comedē car
nes in quadrageſima ꝓpter infirmitatē.
ita tamē ꝙ alit̄ nō ſit guloſitas aliq̄. Et

ratio h⁹ ē. qꝛ in ꝯfeſſione nō deb3 ſe pec
cator excuſare: ſ3 accuſare. De circūſtā
tijs aūt q̄ aggrauāt ſ3 genus pcti nō va
riant: ē inter doctores opinio diuerſa.
Quida3 enī dicūt ꝙ penitēs tenet̄ cōfi-
teri ſed p̄ceptū affirmatiuū ē. ⁊ obligat
nō ad ſempꝛ: ſ3 ꝓ loco ⁊ tpe. ſ. qñ eas co-
gnoſcit ſiue ꝑ ſe ſiue ꝑ inq̄ſitōe3 alienā
Vñ ſapiens ⁊ intelligens tenet̄ cōfiteri
abſq3 inquiſitōne. Simplex vō tenet̄: ſi
ab eo inq̄rat̄. Alij dicūt ꝙ nō tenet̄ ad
cōfeſſionē haꝝ circūſtantiaꝝ ꝟtōe ne-
ceſſitatis: ſ3 de bono ⁊ equo. ⁊ quātoma
gis ſapiētes ⁊ ꝑfecti ſūt. tantomagis de
beant eas diſtincti⁹ explicare. S3 nō te
nent̄ ad hoc niſi forte ex ꝓpria ꝯſcientia
obliget̄. Hāc opinionē credo ꝓbabilio-
rē. Vñ dicendū ꝙ ꝯfeſſio circūſtantia-
rū in aliud genus trahentiū ſpectat ad
cōfeſſionē quo ad neceſſitatē. Confeſſio
aggrauantiū q̄ ad cōgruitatē. Cōfeſſio
vō alleuiantiū poti⁹ facit incōgruitatē
Et hoc itelligit̄ exceptis caſibꝫ p̄dictis.
Oēs igit̄ rōnes ꝓbātes circūſtantias
eſſe ꝯfitendas ſūt cōgruitatis q̄ ad ag-
grauantes. hec ille. Solū ḡ de neceſſita
te cōfeſſionis ſūt circūſtantie trahētes
in aliā ſpē3 ſeu genus peccati. ⁊ hoc cō
munit̄ tenent doctores. vt et notat̄ ī ſū.
con. li. iij. ti. xxxiij. q. lxxxj. licet alij di-
cant etiā alias fore nccīas: quoꝝ dictū
vt p̄t colligi ex notatis ī dicta. q. lxxxj.
p̄t ſaluari quo ad illas que lic3 nō tra-
hant in aliā ſpē3. tñ ſūt tales ꝙ ſine eis
ſacerdos nō p̄t diſcernere qđ ſit actur⁹.
vel ratōe iuriſdictōis: puta ſi iniuria ſit
illata ī clericū. vel ſimilē ꝑſonam qꝛ eſt
caſus papalis ſm qualitatē iniurie vel
ꝑſone. ex̄t. de ſen. exco. cu3 illoꝝ. Itē q̄-
tu3 ſit damnū datū: qꝛ qñq3 epi retinēt
ſibi reſtitutōes īcertorū vſq3 ad certam
quantitatē vel vt ſciatur cui debet fieri
ſatiſfactio ⁊ qualiter. ⁊ idem ī ſilibꝫ. Iō
cōfitens d3 eas circūſtantias confiteri
ſi nouit. vel ſi a cōfeſſore interrogetur
ad cui⁹ offitiu3 videtur p̄ncipalit̄ ꝑtinē
de dictis circūſtantijs interrogare. vt
ſciat q̄liter ſuo ſit fūctur⁹ offitio. Circū
ſtantie ergo ꝑtinentes de neceſſitate et
principaliter ad cōfeſſionē etiāſi de his
non interrogetur. ſunt que trahunt ad
aliam ſpēm pcti ſeu ad aliud ꝑticulare

mortale pcc̄m que pn̄t eſſe circa octo vi
delicet. Conditio rei. modus peccandi.
locus. tempus. numerus. qualitas. idu⸗
ctio. et accidens. ſicut de his latius di⸗
citur in quadriga. li. ij. ti. vij. §. x. B.
Utrū hō teneat ꝯfiteri venialia pec
cata? Reſpō. ſm Tho. vbi ſup̄. Cōfeſſio ad
hoc ē neccia vt penitēs ſatiſfactōem ac⸗
cipiat ſm modū delicti. Pccō aūt venia
li nō debet pena taxata: qꝛ pena illa eēt
ꝓporcionata pene pcc̄i mortalis a q̄ pec
catū veniale ī infinitū diſtat. Uñ p ſo⸗
lā cōtritōem interiorē pcc̄m veniale re
mitti p̄t. Sꝫ an ſaltē ſel' in āno teneat
cōfiteri q̄ nō hꝫ niſi venialia. Dicūt q̄⸗
dā qꝫ ī hoc caſu ꝓpter p̄ceptū eccleſie te⸗
net venialia confiteri. Alij aūt dicūt qꝫ
ſufficit qꝫ pn̄tet ſe ſacerdoti. ⁊ qꝫ ſe imu⸗
nē a pccō mortali oñdat. vt ad cōionē
admitti poſſit. Preceptū eñ ē ad obli⸗
gādū illos q̄ hn̄t aliq̄ q̄ cōfiteri debeāt.
Uñ ſi alicui p grāꝫ collatū eēt. ſicut bt̄e
vgini ē collatū. vt a pccō veniali imu⸗
nis eēt: nō teneret ad illud p̄ceptū. A.
Hoc veriſilr̄ nō p̄t cōtingē. qꝛ nō ē iuē⸗
ta nec inuenietur niſi vna vgo Maria. Et
j. ioh. j. dr̄. Si dixerimꝰ qꝛ pcc̄m nō ha⸗
bemꝰ ipi nos ſeducimꝰ Uñ ⁊ primū veriꝰ
vr̄. cū etiā neſciā quō aliq̄s audeat imu
nē a mortali ſe exiſtimare ifra ānū. vel
q̄liter hoc valeat oñdere cū p̄s. xviij. di⸗
cat. Delicta q̄s itelligit ⁊c̄. Et iō fatuꝰ
valde foret q̄ ſic diceti ⁊ aliter nō cōfitē
ti miniſtraret eukariſtiā. Uñ ⁊ Bona⸗
uētu. i. iiij. di. xvij. dicit. qꝫ cōgruū ē ma
xīe viris ꝑfectis cōfiteri pccā venialia
regulariter. Uñ nō ē neceſſariū niſi ī duo
bus caſibꝫ. videlicꝫ ꝓpter dubiū ⁊ ꝓpt̄ ſta
tutū. Propt̄ dubiū videlicꝫ cuꝫ q̄s ꝓba⸗
biliter dubitat d̄ pccō vtrū ſit mortale
vel veniale. Et iō ſi nō penitet. ſicut de
mortali diſcrimi ſe cōmittit. Jō dꝫ cō
fiteri ſicut iacet ī cōſcia. ⁊ iuditio ſacer⸗
dotis relinq̄t vtrū ſit mortale vel venia
le. Con. tho. vt ſup̄ cōfeſſio j. §. viij. Se
q̄tur ī Bonauē. Propt̄ eccl'iaſticū ſtatu
tū q̄s tenet: qꝛ oīs fidelis tenet ſemel ī
āno cōfiteri. ſꝫ hoc nō ē rōne venialis:
ſꝫ ꝓpter p̄ceptū. Con. Inno. i. c. oīs. ext̄.
de pe. ⁊ re. Et ex hoc pꝫ qꝫ religioſi tenē
tur venialia cōfiteri ſel' ſeu bis ī menſe
vel ebdomada. vel freq̄ntiꝰ ſiue rariꝰ ſm

ſuarꝫ cōſtitutōnū formā: qd̄ intelligēdū
vr̄ de venialibꝫ notabilibꝫ q̄ ad cōfeſſio
nem ſpālem. Reliq̄ do vix vel nūq̄ poſ⸗
ſet q̄s ſpāliter cōfiteri. cū q̄ſi oī momē⸗
to cōmittant. vñ vr̄ ſufficē ꝯfiteri gene
raliter. B. Qꝛ aūt d̄ veniali tenemur cō
tritōeꝫ hr̄e. aliter nō remittit. vide ifra
pcc̄m iij. §. ij. ⁊. vij. ⁊ cōfeſſio iij. §. j.
Utrū in aliq̄ caſu teneat q̄s cōfeſſio⸗
nē iterare? Reſpō. ſm pe. Iterare tenemur
in. iiij. caſibꝫ. Primꝰ ſi ſacerdos nō po⸗
tuit abſoluē. A. Quia nō hēbat iuriſdi
ctōem ſiue delegatā ſiue ordinariā. ext̄.
de pe. ⁊ re. oīs. B. Scd̄us ſi neſciuit diſ
cernere. Tertiꝰ ſi cōfeſſio nō fuit inteḡ
vt qꝛ ſciēt tacuit aliqd̄ mortale. Quar⸗
tus ſi cōtēpſit vl' neglexit ſatiſfacē. ⁊ o⸗
blitꝰ ē ſatiſfactōem iiūctā. Nāſi ſciret et
iplere vellꝫ nō opꝫ eā iterare. A. Con.
Ray. ⁊ Hoſti. Ipi tñ ponūt p q̄rto caſu
cū q̄s cōfitetur cū idebita diſpōne. Sed
glo. Ray. ſimplr̄ con. cum Pe. vt. i ſū.
con. li. iij. ti. xxxiiij. q. lxx. Et q̄ ad ſcd̄m
caſū ſciendū qꝫ ex eo quidā inferūt qꝫ ꝓ⸗
pter ignorātiā ſacerdotis pdat auctori
tas abſoluendi. Sed hoc nō vr̄ verū. qꝛ
p̄tas clauiū cōſiſtit ī iuriſdictōe et nō ī
ſcia. ſm Ray. i ti. de pe. ⁊ re. §. iteꝫ q̄rit
q̄d remittit ſacerdos et ſup̄. clauis. §. j.
Sꝫ dictū eorꝫ p̄t itelligi. qñ q̄s cū poſſit
ſacerdoti ydoneo ſcia et cōſcia cōfiteri.
tñ eligit iſufficientē: qꝛ videt de ꝓpria ñ
curare ſalutē. et ſic ex ſua mala diſpōne
cōfeſſio videt deo nō grata ⁊ iualida. de
pe. diſ. vj. q̄ vult cōfiteri. Sꝫ ī quocūqꝫ
caſu cōfeſſio facta fuerit ab ignorāte ſa
cerdote nō ſufficienti. p̄ſertim de multis
ſeu g̃uibꝫ pcc̄is. optimū ē cōſiliū illam
iterare. cū q̄s cōmoditatē hūerit ſacer⸗
dotis ꝑiti ſcia ⁊ cōſcia. cū ignorātia ſa⸗
cerdotis ī cōfeſſiōe ſit mlt̄ū ꝑiculoſa. vt
colligit ex dc̄tis p Aug. ī dc̄o. c. q̄ vult
⁊ p Ray. ī dicto. §. itē q̄rit. Quo ad ter⸗
tiū caſū dicendū qꝫ idē ē etiāſi q̄s omiſe
rit pcc̄m de quo dibitauit vtruꝫ fuerit
mortale. vt ſup̄. §. primo. vel eiꝰ neccīaꝫ
circūſtantiā. vt ſup̄. §. v. Et nō ſolum ſi
hoc fiat ſcient: ſꝫ etiāſi fiat ex igr̄antia
ſeu obliuiōe p̄cedēte a ꝓpria notabili cul
pa. vt colligit ex notatis p glo. Ray. lb
ti. d̄ pe. ⁊ re. §. itē circa p̄ncipes. ad hoc
etiaꝫ facit: qꝛ lata culpa equipat dolo.

vt ī.c.vt aīaꝝ.de ꝯſti.li.vj. Et iō ſiquis
ex ſua culpa ignorat q̄ dꝫ confiteri ſeu
eoꝝ oblitus ē.dꝫ de hm̄oī negligētia ex
corde dolē ⁊ firmiť ꝓponere emēdari. vt
legittīe valeat ꝯfiteri.vt notať ī ſū.cō.
li.iij.ti.xxxiiij.q.xix. Qñ aūt q̄s ſcienť
omittit aliq̄d de ptinētibꝫ necc̄rio ad cō-
feſſionē.nōſolū ānullat confeſſionē:ſed
etiā nouū ꝯmittit pc̄tm mortale.vt ſup̄
cōfeſſio j.§.viij.Quo ad q̄rtū caſū ē ſciē
dū q̄ ex cōtēptu ſeu ex negligētia omit-
tens facē iniūctā ſibi pniam mortaliter
peccat.ſm Scotū ī.iiij.di.xv. qꝛ facit ꝯ
p̄ceptū vicarij dei.i.cōfeſſoris.⁊ etiā ec-
cleſie.vt ī.c.oīs de pe.⁊ re.H. Silr̄ etiā
ſm quoſdā iterare teneť is q̄ ꝯfeſſus eſt
nō ꝯtrit⁹ex n̄s ī ꝓpoſito nō ꝯſerēdi pc̄tm
vt dictū ē ſup̄.ꝯfeſſio j.§.iij. A.Et ibi ꝯ
hoc pleni⁹ī additōe.Et ſic hic ē q̄nt⁹ca-
ſus.Et ſext⁹adijciť ī directoria.li.j.ti.x
v.§.xlvij.ſ.cū cōfeſſor ī aliq̄ nō hꝫ iuriſ
dictōem.Optet em̄ tūc q̄ ꝑ illo penitens
recurrat ad hñtē ptatē.⁊ ei illud iteruꝫ
ꝯfiteať.ar.extra.ꝯ pe.⁊ re.ſignificauit
Et ſic tres caſus ſūt ex pte cōfeſſoris et
tres ex pte ꝯfitētis. H. Hic tñ ſciendūꝫ
ſm Tho.ī.iiij.diſ.xvij. q̄ quāto q̄s plu-
ribꝫ ſacerdotibꝫ cōfiteť.tāto plus de pe-
na ei remittiť.tū ex erubeſcētia cōfeſſi-
onis q̄ in penā ſatiſfactoriā ꝯputať.tū
ex vi clauiū.vnde totiens poſſet q̄s cōfi
teri q̄ ab omī pena liberareť.

Sꝫ vtrū recidiuans teneať cōfiteri
p̄ora pc̄ta:Rñ.ſm Tho.ī.iiij.diſ.xxij.
Directe q̄dem recidiuans.pc̄ta dimiſſa
nullo mō teneť nec ī generali nec ī ſpā-
li cuicūqꝫ ꝯfiteri:ſꝫ īdirecte. ſicut illud
ſine q̄ ſciri nō p̄t debit⁹ſatiſfactōis mo-
dus:teneť recidiuās notificare pc̄ta di
miſſa q̄ⁿtū ſufficit ad hoc vt ſciať q̄ ſatiſ
factio ei cōgrue poſſit iniungi.vt ſi ip̄e
freq̄nter lapſuꝫ carnis paſſus ē ex aliq̄
occaſione.illa occaſio ꝑ ſatiſfactōem p̄
cidať.⁊ ſilr̄ ꝯ alijs pc̄tis.⁊ ad hoc vr̄ ſuf
ficere ꝯfeſſio dimiſſoꝝ pc̄toꝝ ī generali
Tñ q̄nqꝫ ad alia ſpālia optet deſcendere
ſm q̄ ꝯfitēs viderit oportunū.Nō ei p̄t
ī his aliq̄ certa mēſura p̄figi. A. Inno.
ī.c.oīs.de pe.⁊ re.ſentit q̄ recidiuās te-
neať cōfeſſionē iterare rōne ingratitu-
dinis.ꝑ q̄ videť facere illud q̄d dr̄ Mat.
xviij.de ſeruo nequā.⁊ de pe.di.iiij. qui
diuini. Itē glo.Raẏ.in ti.de pe.et re.§.
Itē nūquid ſeť dimiſſa pc̄ta. dicit q̄ re-
cidiuās nō teneť dicere ſpāliť ⁊ diſticte
ea q̄ añ ꝯfeſſus ē: ſꝫ ſufficit cōfiteri ī ge
nerali de illis exp̄mēdo ingr̄titudinē ſuā
et dicendo.De multis et magnis pc̄tis
mortalibꝫ liberauit me dñs ꝑ pniaꝫ.et
ego nihilomin⁹īgratus ex n̄s offēdi eū.
Etſi forte neſciat exp̄mere.aut nō exp̄-
mat nomē īgratitudīs nō nocet. dūmō
talia dicat v̄ba ex quibꝫ ſacerdos īgrati
tudineꝫ poſſit ītelligere.Et idē notať in
ſū.con.li.iij.ti.xxxiiij.q.lxxj.Hoc dictū
glo. vr̄ intelligendū q̄ñ iſta circūſtātia
ingratitudinis venit ad pticularē pc̄ti
ſpēm. Nā alie circūſtantie regulariter
nō ſūt de neceſſitate ꝯfeſſiōis. vt ſup̄.§.
iij.Qñ v̄o īgratitudo īducat pticulareꝫ
ſpēm pc̄ti.notat Tho.ī.iij.pte.q.lxxxv
iij.arti.iiij.dicēs. Qꝫ ſeq̄ť oīa pc̄ta nō
ē ſpāle pc̄tm.Sꝫ ꝑ q̄dcūqꝫ pc̄tm morta
le aliq̄s efficiť ꝯo ingrat⁹. ḡ īgratitudo
nō ē ſpāle pc̄tm:Reo.dicendū q̄ īgrati-
tudo peccātis q̄nqꝫ ē ſpāle pc̄tm q̄nqꝫ ať
nō: ſꝫ ē circūſtantia generaliť ꝯſequēs
oē pc̄tm mortale q̄d ꝯ deū ꝯmittiť.Pec
catū em̄ recipit ſpēm ex ītētōe peccā-
tis.vt ph̄s īq̄t.v.ethicoꝝ.Ille q̄ mecha
tur vt fureť magis eſt fur q̄ mech⁹. Si
igiť aliq̄s pc̄tor in cōtēptum dei ⁊ ſuſce
pti bñfitij aliq̄d peccatū cōmittit. illud
pc̄tm trahiť ad ſpēm īgratitudīs.⁊ hec
īgratitudo peccātis ē ſpāle pc̄tm.Vt ať
Aug.dicit ī li.de natura ⁊ grā. Nō omē
pc̄tm ē ex ꝯtēptu.⁊ tñ ī oī pc̄to de⁹con-
tēniť ī ſuis p̄ceptis. Vñ manifeſtuꝫ ē q̄
ingratitudo peccātis q̄nqꝫ ē ſpāle pc̄tm
ſꝫ nō ſemꝑ.hec ille.Patꝫ ḡ q̄ recidiuās
nō teneť recōfiteri.niſi inq̄ⁿtū opus ſit.
ad oñdendū ſatiſfactōis debitū modum
ſm Tho. ⁊ ad demonſtrandū ingratitu
dinis modū ſm Inno.⁊ glo.Raẏ.⁊ hoc
quādo ingratitudo ē ſpāle pc̄tm.H. De
p̄cepto in medicos q̄ īducant infirmos
ad confeſſioneꝫ. vide infra.medicus.§.
j.⁊ extra.de pe.cum infirmitas.

Confeſſio tertio cui.ſ.

ſit confitendū.Et q̄dem regula-
riter quilibet dꝫ ſacerdoti cōfi-
teri.Nā ſolis ſacerdotibus dedit dñs po
teſtatē ligādi ⁊ ſoluēdi.cū dixit ioh.xx.

Quoꝝ remiſeritis pcc̄a remittūtur eis
⁊c̄. de pe. diſ. j. vbū dei. Et hoc intelligē⸗
dū ē de mortalib⁹. Sꝫ venialia nō opꝫ
ꝙ aliq̄s ſacerdoti cōfiteaṫ: qꝛ ipa cōfeſ⸗
ſio laico facta ſacr̄ale qddam ē q̄uis nō
ſit ſacr̄m pfectuꝫ. ⁊ ex ipa caritate pce⸗
dit. ⁊ per talia notum ē veniale dimitti
ſicut ⁊ p tunſioneꝫ pectoris ⁊ aquā bñ⸗
dictam ⁊ huiuſmodi. vt infra. peccatuꝫ
iij. §. fi. hec Tho. in. iiij. diſ. xvij.

¶ Utrū neceſſe ſit ɔfiteri ꝓprio ſacerdo⸗
ti? Reſ. ſm Tho. i. iiij. diſ. xvij. Cū ſacer⸗
dos nō abſoluat niſi ligādo ad aliq̄d fa
ciendū. ille ſol⁹ pt abſoluē q̄ pt p impiū
ad aliq̄d faciendū ligare. iō oꝑtet ꝙ hō
ɔfiteaṫ ꝓprio ſacerdoti. Alien⁹. n. eū ab
ſoluē nō pt vel ligare. extra. de pe. oīs. ⁊
de pe. di. vj. c. placuit. Propri⁹ aūt ſacer
dos intelligiṫ quo ad hoc oīs ille q̄ curā
aīe illi⁹ ordinariā hꝫ. ſicut papa. legat⁹
epūs. ſacerdos ꝑrochialis. A. Idē in ſū.
cō. li. iij. ti. xxxiiij. q. xxxviij. B. Sꝫ nec
ꝑrochialˀ pt abſoluē ab oīb⁹: qꝛ excipiū
tur caſus epiſcopales. de quib⁹ hr̄ infra
confeſſor j. §. j.

¶ Utrū ꝓpri⁹ ſacerdos poſſit vbiqꝫ ſuuꝫ
ſubditū audiē ⁊ abſoluē? Rñ. ſm Hoſti.
Ubiqꝫ pt. ſiueītra territoriū ſue paro⸗
chie ſiue extra. Pnīa eñ ē ꝺ iuriſdictōe
volūtaria. ff. de offi. ꝓcon. l. ij. Uñ et de
loco nihil exꝑmiṫ. extra. de pe. oīs. A.
Idē in ſū. con. eo. ti. q. xxxv. i fi. B.

¶ Utrū audiētia cōfeſſionū ɔmitti poſ
ſit alteri? Rñ. ſm Tho. i. iiij. di. xvij. Si
aliq̄s idcirco nō poſſit audire ɔfeſſionē
alteri⁹: qꝛ nō hꝫ iuriſdictōem i ipos qui
audiēdi ſūt. pt ei cōmitti p quecūqꝫ hñ⸗
tem iuriſdictōneꝫ i ipos q̄ audiēdi ſūt.
vt p ꝓpriū ſacerdotē ſiue p epm̄. ſiue per
papā. Si aliq̄s aūt nō pt audire: qꝛ nō
hꝫ executōem ordinis nō pt ſibi cōcedi.
vt cōfeſſiōes audiat: niſi p eū q̄ hoc ipe
dimentū remouē pt. A. Impediti i exe⸗
cutōne ordinū ſūt. interdicti. ſuſpenſi. vel
degradati. ⁊ excoīcati. ꝺ q̄b⁹ extra. ꝺ cle
rico excoīcato īterdicto vel depoſito mi
niſtrāte. i rubro ⁊ nigro p totū. Et for⸗
tius heretici ⁊ ſciſmatici. Uñ ⁊ i ſū. cō.
eo. ti. q. xliiij. dr̄. Nūq̄d i articulo nccīi⸗
tatis teneṫ q̄s cōfiteri ſacerdoti hereti⸗
co. ſciſmatico vel ſilˀi. ſi nō pt inuenire
catholicum? Rñ. ſm Ray. Credo ꝙ nō.
Immo (ſaluo meliori iuditio) ɔſulereṫ
ꝙ nullo mō cōfitereṫ ei: ſꝫ doleat de pec
catis. ⁊ qꝛ tātū diſtulit cōfeſſionē. ⁊ cō⸗
fiteaṫ i corde ſuo ⁊ ſufficit ei. Tales eñ
ponerēt eū defacili in aliquo errore vel
deſperatōne. ſicut phariſei Iudā dicētes
cū cōfitereṫ eis pcc̄m. Quid ad nos: tu
videris Mth. xxvij. ⁊ de pe. di. vj. c. j. vbi
hec ſatis expſſe dicūtur in textu ⁊ glo.
Idē credo de excoīcato excoīcatōe mai⸗
ori. Nā etiā illi i articulo nccītatis nō
ē cōfitendū. Con. Hoſti. ⁊ Tho. Idē eo.
li. ti. xxiiij. q. vij. notaṫ. ꝙ ab hereticis.
ſciſmaticis vel excoīcatis. nullū ſacr̄m
dꝫ recipi: niſi baptiſm⁹ i nccītate mor⸗
tis. catholico deficiente. B. Et nota hic
ꝙ ſi etiā p ꝓpriū ſacerdoteꝫ cōmittiṫ. nō
ꝓpter hoc oꝑtet ꝙ cōmittaṫ tali q̄ alˀha
beat iuriſdictōeꝫ ſup ꝓplm. Sufficit eñ
ꝙ hēat iuriſdictōem ipe q̄ ſacerdoti cō⸗
mittit. Iteꝫ nota ſm Tho. ꝙ qñ alicui
ſacerdoti cōmittiṫ per ſupiorē ꝙ poſſit
audire alienos parochianos: ñ fit pīu⸗
ditiū ꝓprio ſacerdoti. eo ꝙ iuriſdictōnis
ptās ñ ē ɔmiſſa alicui i fauorē ſuū: ſꝫ in
vtilitatē plebis. ⁊ ad honorē dī. Et iō ſi
ſupiorib⁹ p̄latis videaṫ expedire ad ſa⸗
lutē plebis. ⁊ ad honoreꝫ dei. ꝙ aliꝭ cō⸗
mittāt. in nullo fit p̄iuditiū inferiorib⁹
p̄latis: nec teneṫ ſubdit⁹ iteꝝ petē lnīaꝫ
a ꝓprio ſacerdote. licꝫ Ber. i q̄dam glo.
dicat ſic. A. ſ. i ca. oīs. ꝺ pe. ⁊ re. B. que
glo. poſtea p Clementem quartū tanq̄
omino falſa dānata fuit i q̄dam p̄uile⸗
gio indulto p̄dicatorib⁹ et minorib⁹. qō
incipit. Quidā temere. ⁊ fuit determīa⸗
tum in eo ꝙ illi quib⁹ a ſuperiorib⁹ cō⸗
mittiṫ poſſūt audire etiaꝫ parochialib⁹
ſacerdotib⁹ ɔ̄dicentib⁹ ⁊ inuitis. Et hoc
etiaꝫ tenet Io. an. extra. de pe. ſi epūs. li.
vj. A. Satis con. p̄dictis pe. vt i ſū. cō.
li. iij. ti. xxxiiij. q. xlvj. B. Et confeſſus
ſacerdoti hñti cōmiſſioneꝫ a ſupiori (vt
dictū ē) nō teneṫ cōfiteri proprio ſacer
doti illa pcc̄a q̄ iam confeſſ⁹ ē. cū dimiſ⸗
ſa ſint. Sꝫ propṫ ſtatutū ecclīe de cōfeſ
ſione faciēda proprio ſacerdoti ſemel i
āno dꝫ eo mō ſe hr̄e. ſicut ille q̄ hꝫ ſolū
venialia ⁊ illa ɔfiteri (vt quidā dicūt)
vel ꝓfiteri ſe a peccato mortali imunem
vt in extrauaganti Iohis. xxij. q̄ icipit.
Uas electionis. A. Ibi dr̄ ꝙ confeſſi

religioſis ſeu ſacerdotib⁹ q̄b⁹ fuerit fc̄a
a ſuꝑiore ꝯmiſſio. nō magis tenet̄ iteꝝ
eadeꝫ pct̄a ꝯfiteri. ꝙ ſi al' illa ꝯfeſſi fuiſ-
ſent ꝓprio ſacerdoti. Et ī hoc approbata
fuit ſnīa Jo. an. hoc affirmātis. ⁊ repro
bata opinio Wil. ⁊ alioꝝ ꝯriū tenentiū.
vt notat̄ ī directoria. li. j. ti. xv. §. lxxv-
ij. Quia tn̄ ꝓpri⁹ ſacerdos tenet̄ ꝺ eo rō-
dere rōem et ei ſcr̄a miſtrare: tenet̄ al-
teri ꝯfeſſus ſaltē ſemel in āno oñdere ſe
ꝓprio ſacerdoti ⁊ declarare ſe cōfeſſū vt
pꝫ ex notatis ſm̄ Pe. ī ſū. con. dicta. q.
xlvj. Et puto ꝙ ſufficiat notificare cui-
cūqꝫ ꝓprio ſiue ꝑrochiali. ſiue ep̄o. ſiue
alteri. qꝛ in. c. oīs. extra. de pe. nō fit di-
ſtinctio de iſtis ꝓprijs ſacerdotib⁹. B.
¶ Utrū in aliq̄ caſu poſſit q̄s ꝯfiteri al
teri ꝙ ꝓprio ſacerdoti: Reo. ſm̄ Tho. in.
iiij. diſ. xvij. Si ſubditus ſcit ſacerdoteꝫ
ꝓpriū hereticū eē. aut ſolicitantē ad ma
lū. aut fragilē: qꝛ ad pctm̄ qd̄ q̄s ei ꝯfite
tur ē ꝓn⁹. vel ſi ꝓbabilit̄ eſtimat̄ reuela
toꝛ cōfeſſionis. vel ſi pctm̄ de q̄ q̄s cōfi-
teri dꝫ ꝯ illū ſit ꝯmiſſū. ī his caſib⁹ ⁊ ſil'i
bus in q̄b⁹ ꝓbabilit̄ timet penitēs ex cō
feſſione faciēda ꝑiculū ſibi vel ſacerdo-
ti iminere: dꝫ recurrē ad ſuꝑiorē vel ad
ip̄m ſacerdotē. ⁊ petere lnīam alteri cō
fitēdi: quā ſi hr̄e nō poſſit. dēi ē iuditiū
qd̄ de illo q̄ nō hꝫ copiā ſacerdotis. Un̄
magis debet eligere laico cōfiteri. Nec ī
hoc trāſgredit̄ mādatū eccleſie: qꝛ p̄ce-
pta iuris nō ſe extēdunt vltra caritatē.
nec etiā fit iiuria ſacerdoti: qꝛ ꝑuilegiū
meret̄ amittē q̄ ꝯceſſa ſibi abutit̄ p̄tate
A. extra. de reg. licet. H. Con. Pe. al.
Inno. ⁊ wil. Et coīter addūt ꝙ ſi nullo
mō p̄t hr̄e aliū ſacerdotē. ⁊ nccītas imi
neat cōfiteat̄ pctm̄ ī genere ſine eo de q̄
poſſet malū ꝑuenire. A. Item ī ſū. con.
li. iij. ti. xxxiiij. q. xxxix. ī p̄ncipio. B.
Hoſtiē. q̄ꝫ magis explicat. et ponit octo
caſus ī q̄b⁹ p̄t q̄s audire ꝯfeſſionē alte-
rius ꝑrochialis. Prio qn̄ ꝓpri⁹ ſacerdos
oīno ē indiſcret⁹. de pe. diſ. vj. placuit.
Nā q̄ vult cōfiteri dꝫ q̄rere ſacerdoteꝫ q̄
ſciat ſoluere ⁊ ligare. de pe. diſ. vj. q̄ vult
Sꝫ hoc dꝫ fieri cuꝫ lnīa. ext̄. de pe. oīs.
quā lnīaꝫ ſi ꝓprius ſacerdos nō vult da
re: p̄t ip̄e ad aliū ire. extra. de reg. licet.
vel vadat ad ſuꝑiorē vt eū cōpellat. vel
ip̄e lnīam det. extra. de iure patronat⁹.

nullus. A. Tutius ē hoc fieri ſi p̄t. tn̄ ſi
videt̄ neceſſariū. cū rōe ignorātie ſacer
dotis videat̄ ip̄o iure cōceſſa lnīa ꝯfitē
di alteri. vt ī. c. placuit. de pe. diſ. vj. Et
ibi hoc ſentit glo. ⁊ multomagis ſi ꝓpri⁹
ſacerdos eſſet manifeſte vitioſ⁹. cū ma-
litia ſit ꝑiculoſioꝛ ⁊ ḡuioꝛ ignorātia: ꝓ
pter qd̄ durius punit̄ Luce. xij. ibi. Ille
aūt ſeru⁹ q̄ cognouit volūtateꝫ dn̄i ſui
⁊c̄. Et illa ſūt ḡuiora q̄ a deo graui⁹ pu
niunt̄. vt dicit Hiero. xxiiij. q. j. nō affe
ramus. Sꝫ ſi propri⁹ ſacerdos eēt here
tic⁹. ſciſmatic⁹. vel excoīcat⁹. clarū ē ꝙ
ab iſtis nō dꝫ peti lnīa. cū etiam locutō
cū talib⁹ ꝓhibeat̄. xj. q. iij. cū excoīcato.
Idem etiā videt̄ ſi eēt interdictus ſeu ſu-
ſpenſ⁹: qꝛ nemo p̄t pl⁹ iuris trāſferre in
aliū ꝙ ſibi ꝯpetē dinoſcat̄. vt ī. c. nemo.
ext̄. de re. iur̄. li. vj. Sꝫ ſi cauſa propter
quā q̄s vult alieno ꝯfiteri nō ꝓcedit ex
defectu proprij ſacerdotis: ſꝫ alit̄. puta
qꝛ aliq̄d cōmiſſū ē ꝯ eū vel ſuos. ⁊ veriſi
milit̄ timet̄ ſcādalū ſi ei fiat cōfeſſio dꝫ
peti lnīa. vt ext̄. ꝺ pe. ⁊ re. c. oīs. ibi. Si
q̄s aūt alieno ſacerdoti voluerit iuſta ꝺ
cauſa cōfiteri pct̄a: lnīaꝫ pri⁹ poſtulet ⁊
obtineat a proprio ſacerdote. Et dꝫ ſa-
cerdos credē petēti ⁊ allegāti ſaltē ī ge-
nere iuſtā cauſā: qꝛ nō ē viſile ꝙ cū fal-
latijs vadat ad pnīaꝫ. vt dic glo. ī dicto
c. placuit. ꝺ pe. diſ. vj. Etſi lnīa abſqꝫ rō
nabili cauſa deneget̄: vr̄ ꝙ ſine alia licē
tia poſſit ire ad aliū. qꝛ nō dꝫ cedi īdiſ-
cretōi ⁊ ꝓteruie p̄lati. Et ꝑuilegiū mere
tur amittē ⁊c̄. ext̄. de reg. licꝫ. vbi ſi hoc
cōcedit̄ cauſa meliorāde vite. quātofoꝛ
tius cauſa recuꝑāde ſalutis: qd̄ magis
ē nccr̄iū. Un̄ ⁊ Luc. xv. Gaudiū ē ī celo
ſuꝑ vno pctōre pnīam agente. magiſꝙ
ſuꝑ. xcix. iuſtis q̄ nō indiget pnīa. Ideꝫ
etiā putarē. ſ. ꝙ deberet peti lnīa mō p̄-
dicto. qn̄ cauſa eēt ex defectu proprij ſa
cerdotis propt̄ pctm̄ nō maīfeſtū. qꝛ ex
eo nō dꝫ q̄s a iuriſdictōe p̄lati ſui diſce-
dere. viij. q. iiij. B. Scd̄o qn̄ ꝑrochian⁹
trāſtulit domiciliū ſuū. nam tūc ille ad
quē trāſit iaꝫ nō eſt alien⁹: ſꝫ proprius.
extra. de ꝑrochijs. c. fi. Tertio qn̄ q̄s eſt
vagabūdus. ff. de iuditijs. l. heres abſēs
Quarto qn̄ quis querit domiciliuꝫ quo
ſe trāſferat. Nam ⁊ is ſine domicilio eſt.
ff. ad municipales. l. labeo. in p̄ricipio.

et.l.ei⁹.§.celſus. Quito qñ ꝗs deliq̄t in
aliena ꝑrochia.ex̄t.de rap.c.j.vj.q.iij.
placuit.Si tñ pctm̄ occultū ē.⁊ non ſit
excoicat⁹ a ꝑlato illi⁹ loci:pt etiā de hoc
ꝯfiteri ꝓprio ſacerdoti. Si aūt ſit excoi
cat⁹ a ꝑlato illi⁹ loci ꝓpt̄ illd pctm̄ (ſicut
ꝯſueuit fieri ī furtis ⁊ h⁹.q̄ꝝ ignorant̄
actores) mittēdus ē talis ad excoicato-
rē abſoluend⁹ ab eo. A. Con. Goff. ray.
et Tho. ī eo qd̄ ſup̄ dictū ē ꝙ ꝗs ſortiat̄
forū rōne delicti. vt ī ſū.con.li.iij.ti.x-
xxiij.q.xxxix. Sʒ glo. Ray. vt ibi patʒ
hūc caſū nō recipit.ſubiūgens qꝛ qd̄ di
cit ius ꝙ rōe delicti ſortiat̄ ꝗs forū:ītel
ligendū q̄ ad ꝑtinētia ad forū ꝯtentio-
ſū.qꝛ pt illic ꝯueniri ⁊ iudicari et pūiri
de crimīe ibi ꝯmiſſo.hec ille. Nō fit ergo
trāſlatō fori ī pnīalib⁹ rōe ꝯmiſſiōis de
licti.al' oporteret ꝙ ꝗs diuideret ꝯfeſſiōeʒ
ꝯfitēdo diuerſa delicta diuerſis ſacerdo-
tib⁹. ſm ꝙ ī diuerſ deliqt ꝑrochijs ꝯ͂ id
qd̄ dr̄.de pe.diſ.v.c.ꝯſideret.ibi.caut⁹ ſit
penitens ⁊c̄. Pro hoc etiā facit:qꝛ drīa
magna ē int̄ forū ſcl'are ⁊ ſpūale:qꝛ ſpi
rituale nō pt ita facilit̄ trāſferri.extra.
de fo.cōpe.ſi diligenti.et.c.ſignificaſti.
vbi pʒ ꝙ licʒ ſcl'aris poſſit ſe ꝑ ſua volū
tate alieno ſubicē iudici. cleric⁹ tñ n̄ pt
ſe ſubicē iudici ſcl'ari.dcto.c.ſi diligēti.
nec etiā eccl'iaſtico nō ſuo ſine lnīa ſui
epi.dcto.c.ſignificaſti. Itē ē magna dif
ferētia int̄ forū iuditiale etiā ī ſpūalib⁹
⁊ forū pnīale:qꝛ forū pnīale ē min⁹ trāſ
feribile.vt notat glo.ī ca.ne ꝑ dilatōne.
extra.ꝺ pe.⁊ re. Et iō cū nō repiat̄ aliq̄
iure cautū ꝙ rōne delicti ꝗs ſortiat̄ fo-
rū pnīale.nō vr̄ ꝙ hoc poſſit fieri.et ꝙ
ſtandū ſit regl'e generali ꝺ ꝓprio ſacerdo
te.vt ī ca.oīs.de pe. Et iura ī ꝯ͂riū all'a-
ta loquūt̄ ī iuditialib⁹.vt ſatis pʒ ītuē-
tibus. Hoc etiā approbat general' ꝯſue-
tudo.qꝛ videm⁹ ꝙ penitēs cōfitet̄ vni ſa
cerdoti vniuerſa pcc̄a q̄ cōmiſit ꝑ totuʒ
mūdū.⁊ nūq̄ remittit̄ ad ſacerdotes lo
corū ī q̄bus deliqt ꝓ abſolutōe. Et optia
legū interpres ē ꝯſuetudo.ff.ꝺ legib⁹.l.
ſi de īterp̄tatōne. B. Sexto rōne ſtudij.
vt qñ clerici de ꝑlatoꝝ ſuoꝝ licētia acce
dūt ad ſtudia. Nā tūc efficiūt̄ de foro et
eccl'ia illius ad quē accedūt. dū ibi ma-
nēt.ar.ff.de iudi.l.ſi longius.§.j. A.
Inno.ī ca.oīs.de pe.dicit ꝙ ſcolares et

alij incole annales ⁊ mercēnarij debent
ꝯfiteri ſacerdoti ꝑrochie quā īcolūt per
annū. ⁊ ab eo poterūt abſolui.ar.xvj.
q.j.queſti. vbi dr̄ ꝙ debēt ibi ſoluē deci-
mas ꝑſonales: qꝛ ibi recipiūt eccl'iaſti-
ca ſacr̄a ꝑ anni circulū. Alij tñ dicūt ꝙ
ideʒ ē etiāſi ad min⁹ tēpus cōducant do-
mos.ar.ex̄t.de decimis.ad apl'ice.⁊ ma
xime ſi ꝓrogaret̄ ſine fraude ꝯductō vel
hitatio vltra natiuitateʒ vel paſcha.qꝛ
tūc ex p̄cepto dicte decre.oīs.ſꝑ debent
ꝯfiteri ⁊ coicare.hec ille. Vident̄ p̄dc̄a
poſſe cōcordari vt ſcd̄a opinio ītelliga-
tur qñ ꝗs licʒ nō ſteterit ī aliena paro-
chia ꝑ annū. tñ deliberauit ibidē ſtare.
Nā eoip̄o ꝙ ꝗs deliberat ī aliq̄ loco hr̄e
domiciliū.ibi ſortit̄ ⁊ forū.vt ī ca.fi.ex-
tra.de ꝑrochijs. Et hitatio ānualis vr̄
quoddaʒ domiciliū quo ad ſacr̄oꝝ ꝑce-
ptōeʒ.dicto ca.queſti. Vel qñ hitare de-
liberauit parū min⁹ q̄ ꝑ annū. Nam id
qd̄ modicū ē rō apprehendit q̄ſi nihil.vt
notat Tho.ſcd̄a ſcd̄e.q.lxvj.arti.vj.vel
qñ ſic ſe hʒ cōſuetudo. Nā ꝯſuetudo ī ta
lib⁹ cōfert iuriſdictōem.vt notat̄ in ſū.
cō.li.iij.ti.xxxiiij.q.lvij.circa finē. Vel
qñ ſcolares accedūt ꝺ lnīa ꝑlatoꝝ ſuoꝝ
ad ſtudiū. Tūc ei videt̄ eis data lnīa re
cipiēdi ſacr̄a ibidem. vt īfra.§.ꝓximo.
Et qd̄ dictū ē in ſcolari:ideʒ ē ⁊ in q̄cū-
qꝫ alio.vt ⁊ dicit Inno. Qui etiā ſubdit
In oib⁹ tñ p̄miſſis tuti⁹ ē ꝙ et viatores
⁊ alij ſēꝑ a ꝓprio ſacerdote lnīam hēant
ſpāleʒ. B. Septimo tp̄e nc̄citatis vt qꝛ
infirmat̄ ad mortē.vel hʒ intrare iuſtū
bellū ſeu mare.et deeſt ꝓprius ſacerdos.
ita ꝙ etiā laico licʒ tūc confiteri. de pe.
diſ.j.quē penitet.de ꝯſe.diſ.iiij. ſanctū.
Octauo ſi ponat ſpem ī ratihabitōne ꝓ-
prij ſacerdotis.hec Hoſti. Sʒ iſte caſus
viij.coiter nō tenet̄. qꝛ ratihabitō ī ta-
lib⁹ nō hʒ locū.ex̄t.ꝺ re. iur̄. act⁹.li.vj.
A. Dictū Hoſti.pt ītelligi qñ iſta rati-
habitō nō refert̄ ad futuꝝ. ſi ꝑlat⁹ ꝯfitē
tis ꝯtentabit̄:ſʒ ſup̄ pn̄ti qꝛ cōtentatur
vt pt extimari ex aliq̄b⁹ cōiecturis:ex q̄
bus elicitur ipſi⁹ ꝑlati tacitus cōſenſ⁹.
vt īfra.§.vij. Utrū vnus. Et ſm hoc vr̄
ītelligendū qd̄ dicit glo. Ray. vt notat̄
ī ſū.con.li.iij.ti.xxxiiij.q.xlv.videlicʒ ꝙ
ſub hac ſpe rati null⁹ pt abſoluē alienū
parochianū. etſi de facto abſoluat eum

etiā noīe ꝑlati sui.nō debet se gerē ꝑ ab-
soluto ante ratihabitōē₃ ꝓprij sacerdotis
nec ante intrare ecclesiā. nec īgerere se
coīoni fideliū si erat excoīcatus maio-
ri excoīcatōne.aut etiā recipe euchari-
stiā si mortale erat pc̄m de q̄ ꝯfessus ē
alieno sacerdoti. R. Addūt ulteri⁹ Ho-
stien.⁊ Ray̆.ꝙ in oī casu ī quo sacerdos
ꝑt audire ꝓrochianū alienū ꝯsulūt ꝙ ei
iniūgat ut se sacerdoti proprio repñtet
ar.extra. de sen.exco. decetero.⁊ ca.ea
noscit.⁊.c.ꝙ ͦdhis ī fi. A. Hosti.simplr̄
dicit: iniūgat.s₃ Ray̆.cōsulit.unde etiā
⁊ glo.ei⁹ sup verbo ꝯsulo: ait. Ex q̄ mgr̄
dicit ꝯsulo.ē argumentū ꝙ nō tenet: qꝛ
ad ꝯsilia nullus tenet nisi obliget se ad
illa. Potest dici ꝙ q̄ ad simplicē repñta
tōem oīno expedit saltē semel ī anno ꝓ-
pter statutū eccl'ie q̄ ͦdo ad iterandū cō
fessionē vel ad accipiendū pniam nō vr̄
necesse. ex q̄ sel' fuit legittie absolut⁹. ut
sup̄.§.iij. nisi forte ipi sacerdotes nullā
hērent curā de suis ꝓrochialibꝰ utrū cō
fiteant vel nō: qꝛ tūc illa pñtatio fru-
stra fieret. Itē nisi ī casu excoīcatōnis.
tūc eñ absolutio d₃ īiungi. ut q̄citi⁹ po
terit se pñtet ei a q̄ fuerat absoluendus
ipsi⁹ mandatū humiliter receptur⁹. dicto
c.ea noscit.cū reliq̄s. Et hoc argumen
to idē vr̄ dicendū de oībꝰ casibꝰ spāliter
reseruatis pape seu epis.maxie circa ī
plementū vel dispensatōnem votoꝝ. ut
iniūgat cōfitentibꝰ ut q̄citius poterūt
se repñtent eisdem ad accipiendā neces
sariā absolutōem vel dispensatōem ne ī
hoc a negligētia teneant. R. Itē dicūt
ꝙ nō debent cōfiteri cuicūq₃ sacerdoti
s₃ poti⁹ ei q̄ al' iurisdictōem h₃. A. Hoc
nō vr̄ necessariu₃.ut ꝑt colligi ex dictis
sup̄.§.iij. nisi forte q̄ ad sacerdotes ad
ꝯfessiones audiēdas nō habilitatos. si-
cut ꝑt patere ex positis ī sū. con.eo.ti.
q.xl.ubi dr̄ ſm Ray̆.ꝙ ī casibꝰ ī quibus
ꝑt cōfiteri alteri q̄ꝫ proprio sacerdoti.ñ
pñt audire cōfessiōes illi sacerdotes q̄-
bus nō ē data ꝑtas ab epo.excepto ar-
ticulo ncc̄itatis. Et duplex ē rō. Una ē
qꝛ isti nō sūt mōi dādi iurisdictōem ei q̄
al' nō h₃.i.propꝫ hos casus.dicit glo.ñ
dat iurisdictō illi q̄ al' nō h₃. Alia rō ē.
qꝛ lic₃ ipi penitētes sint absoluti ꝙ pos-
sint cōfiteri alij q̄ꝫ proprio sacerdoti.nō

tñ isti sūt absoluti ꝙ possit audire. Itē₃
ꝓpri⁹ sacerdos non potuit dare talibꝰ
iurisdictōem seu ꝑtatē talē: s₃ epus sol⁹
ꝑt illis q̄ sūt in suo epatu. nō tñ alijs q̄
sūt in alijs epatibus.ar.xvj.q.j.ꝑuenit
⁊.§.ecce ī hoc. ⁊.§.hoc idē. Glo.sup ver
bo nō tñ alijs dicit. Ego credo sine ꝑiu-
ditio ꝙ ꝑt ꝯmittere etiā ill' q̄ sūt ī alijs
epatibus ea q̄ ꝑtinēt ad iurisdictōē₃ vo
lūtariā: s₃ illos nō ꝑt cōpellere ad susci
piendū cōmissionē ei⁹. cū eis nihil ꝑci-
pere possit. S₃ certe Ray̆.nō loq̄t ͦd cō
missione: s₃ de habilitatōe ad audientiā
cōfessionū: quā nō videt posse conferre
eps nō suo clerico.sicut ⁊ ipm ordinare
nō ꝑt.lxxj.dis.siq̄s.cū suꝑdictis.s.ꝙ sa-
cerdotes nō possūt audire cōfessiōes ni
si pri⁹ fuerit ab epo instituti siue lniati
Con.Goff.ut ī dicta.q.xl. dicēs hoc ge-
neralit non licē religiosꝫ.nisi ab epo de
ꝯsensu sui ꝑlati fuerit īstituti.Con.etiā
cū hoc glo.Ray̆. S₃ Hosti.dicit ꝙ siq̄s
hēat lnia₃ iudicis sui.ꝙ specialiter tali
possit ꝯfiteri īmo etiā si lniam hēret in
genere ꝙ possit ꝯfiteri cuicūq₃ voluerit
vel simplr̄ ꝙ alteri possit cōfiteri: ī his
duobus casib⁹ si subdit⁹ r̄currerit ad dis
cretiorē siue religiosū siue aliu₃. vel ex
causa ad nō ita ꝑitū dū tñ ꝑitū ⁊ hone-
stū.secure ꝯfitet. ⁊ ali⁹ secure audit.ar.
extra eo.ne ꝑ dilatōe. Iura aūt q̄ ꝑse in
ducūt Ray̆.et Goff.intelligit Hosti.qñ
hmōi sacerdotes ⁊ religiosi volūt audi-
re sine lnia iudicis peccatoris.vl' sine li
centia abbatis. nulla alia necessitate in
stāte. Secus tamē in casibus q̄ ad epm
ꝑtinēt.hec ibi. Dictū Hosti (ut mihi vi-
det) nō ꝯriat ꝑdictis: qꝛ ipe loq̄t de sa-
cerdotib⁹ ad ꝯfessionē habilitatis.Ray̆.
ͦdo.⁊ Goff.de nō habilitatis q̄ habilita-
ri nō possūt nisi a proprio epo de ꝯsen-
su sui ꝑlati.qñ habilitand⁹ ē religiosus.
Et ex ꝑdictis ꝑt cōstare ꝙ sacerdoti nō
habilitato nō ꝑt cōmitti audiētia cōfes
sionū: nisi ꝑ eū q̄ ꝑt eū habilitare. R.

An peregrini ⁊ romipete possint cō-
fiteri alieno sacerdoti? Reo.ſm wil. Si
acceperunt peram et baculū a proprijs
sacerdotibus.siue aliter ͦd eoꝝ lnia iter
arripiant: ꝓsumendū est datam eis esse
lniam confitendi. A. Ad hoc addit ipe
Wil.de eis q̄ commiserūt in via.vel que

ꝑ obliuionē dimiſerūt ꝯfiteri. aut etiā ſciēter: dū tñ de illis ꝓponāt ꝯfiteri proprio ſacerdoti poſtq̄ redierit. Sȝ forte hoc poſſet ītelligi de caſibꝫ reſeruatis. Nā de alijs cū ſel' legittime fuerit cōfeſſus ⁊ abſolut⁹ nō oportet q̄ iterū ꝯfiteat̄. vt pȝ ſup̄. abbas. ad fi. ī additōne. Vñ ⁊ Inno. ī ca. oīs. extra. de pe. ⁊ re. dīc his caſibꝫ ſimplr̄ datā eſſe lnīam. et nō addit hāc limitatōeȝ quā ponit glo. Ray̆. Seq̄t̄ ī glo. Ray̆. ⁊ etiā notat̄ ī ſū. con. eo. ti. q. xxxix. Intelligo etiā talibꝫ datā lnīam eē recipiēdi eucharistiā ī paſcha. Itēȝ dīc Inno. ī dicto ca. oīs. Et de reliq̄s ſacr̄is puto q̄ ſit intelligendū de neceſſarijs. cū rōe nc̄c̄itatis ītelligant̄ hec pmiſſa ⁊ ñ alit̄. B. Si aūt ſine lnīa ꝓprij ſacerdotis ꝑegrinant̄: nō pñt abſolui ab alio niſi nc̄c̄itate. Et idē eſt de alijs negociatoribꝫ ⁊ viatoribꝫ. Con. Inno. ⁊ Hoſti. A. Immo hec fuerūt ꝓprie dicta nō Wil: ſȝ Inno. Et addit. Tuti⁹ ē ſꝑ ī talibꝫ lnīam a ꝓprio ſacerdote ſpālē habere. vt dicit in dicto ca. oīs. ⁊ pȝ etiā in dicta. q. xxxix. B.

Vtrū ꝑegrinās q̄ hȝ crimē cui⁹ abſolutōeȝ retinuerat ſibi ep̄s. ī ꝑegrinatōe poſſit abſolui a ſiplici ſacerdote? Reſ. ſm wil. Poteſt abſolui maxime ſi īſtet tp̄s generalis coīonis vt ī paſcha. Sed dȝ ei iniūgi q̄ cū hūerit copiam ſui ep̄i iterū ꝯfiteat̄ ei. ⁊ ab eo recipiat pnīaȝ ꝺ illo. hec wil. A. Itēȝ ī ſū. con. dicta. q. xxxix. p⁹ principiū. B. Veri⁹ vr̄ q̄ ſi tāta fuerit nc̄c̄itas q̄ iſte potuit abſolui ab alio: nō oportet q̄ iterū ꝯfiteat̄ vel abſoluat̄. Sȝ tñ ſi ē aliq̄d ſatiſfaciendū q̄ ſatiſfaciat: et etiāſi ob dictā cauſā fuiſſet excoīcat⁹ ⁊ ab ip̄o ſacerdote fuiſſet abſolut⁹: ſi poſtea nō rep̄ñtat ſe ep̄o reicidit ī eādeȝ ſnīaȝ. vt ſup̄. abſolutō iiij. §. j. Si vo nō fuit nc̄c̄itas: nec abſolutio valuit. De q̄ nc̄c̄itate dictū ē ſup̄. §. v. ꝺ vij. A. Ibi dr̄ de nc̄c̄itate ꝑiculi mortis Et ſic vr̄ ſentire q̄ īſtans tp̄s coīonis ñ ſit iuſta cauſa q̄re q̄s poſſit abſolui ab alieno ſacerdote: ⁊ ſpāliter de caſibꝫ ep̄alibꝫ. Et bñ. q̄ hoc nō vr̄ reꝑiri iure cautuȝ maxīe cū coīo poſſit differri ad tp̄s ex cauſa. ext̄. de pe. ⁊ re. oīs. Et interim p̄t redire ad ꝓpriū ſacerdotē. vel ab eo ꝑ nūciū ſeu lrām lnīam poſtulare: q̄d ſi ñ facit cū poſſit. vr̄ poti⁹ malitia q̄ nc̄c̄itas. vl' ſi aliq̄ iuſto īpedimēto ꝓtenderet̄ ei⁹ ꝑegrinatō ꝑ ānū: efficit̄ fori illi⁹ loci ⁊ ibi poteſt recipe ſacramēta. vt ſupra. §. iiij. ꝺ. vj. B.

Vtrum vn⁹ ſacerdos ꝓchialis poſſit audiē ⁊ abſoluē aliū ſacerdotē? Reſ. ſm Wil. Nō p̄t ſine lnīa ſuꝑioris generali. vel ſpāli lnīa exp̄ſſa vl' tacita. Nā etſi ep̄s ſcit coīter ſic fieri ⁊ tolerat: eoipſo p̄ſumendū eſt tacite approbare ⁊ lnīam dare. Itēȝ Hoſti. A. Itēȝ ī ſū. con. li. iij. ti. xxxiiij. q. xlij. vbi addit̄ ſm Hoſti. q̄ hoc nō multū expedit fieri. Itēȝ eadem rōne videt̄ ī alijs q̄ cōfitent̄ nō ſuis ſacerdotibꝫ ſuis ſcientibꝫ et nō ꝯdicentibꝫ cū poſſent. ar. lxxxiij. diſ. error. ⁊ extra de v̄bo. ſigni. ītelligentia. Nulla tñ ꝯſuetudine p̄t induci: vt q̄s p̄ter volūtatē ꝓprij ſacerdotis poſſit ꝯfeſſorē eligē. ext̄. de pe. ⁊ re. ſi ep̄s. li. vj. B.

Vtrū liceat ꝯfiteri laico? Reſ. ſm pe. Nō licȝ niſi ī nc̄c̄itatis articulo vt ſi in extremis agēs nō hēret ſacerdotē: ⁊ tūc ſm quoſdā tenet̄ laico ꝯfiteri. Sȝ ꝓbabilius et veri⁹ ē. q̄ nō tenet̄ de nc̄c̄itate. Sȝ de tali iudicandū ē ſicut de illo q̄ ñ hȝ copiā cōfeſſoris. A. Et rō p̄t eſſe: q̄ ſolis ſacerdotibꝫ ꝯceſſa eſt p̄tas ligandi atq̄ ſoluēdi. de pe. diſ. j. v̄buȝ dei. B. Et licȝ laico confiteri nō ſit de p̄cepto: ē tñ ꝺ ꝯſilio. Con. wil. A. Itē ī ſū. cō. eo. ti. q. xliij. vbi Pe. nō dicit q̄ nō liceat cōfiteri laico: ſȝ q̄ nō ē ſufficiēs niſi ī neceſſitate. vl' niſi reſpectu pc̄tor̄ venialiū: q̄d puto intelligendū niſi ī illis caſibꝫ ī q̄bꝫ venialia ſūt ꝺ nc̄c̄itate cōfeſſiōis. ꝺ q̄ ſup̄. cōfeſſio ij. §. vj. ī additōne. B. Et ita intellige dicta Tho. ſup̄. §. j. ⁊ v.

An liceat ī neceſſitate cōfiteri ſacerdoti heretico. ſciſmatico. vel excoīcato vel ſimili? Reſ. ſm Ray̆. Nullo modo. de pe. diſ. vj. ca. j. Sed doleat de pc̄tis. ⁊ q̄ tātū diſtulit confeſſionē ⁊ ſufficit. Con. Hoſtien. ⁊ Tho. A. De hoc latius ſup̄. §. iij. in additōne. B.

Vtrū ſacerdos parochial' debeat credere ſubdito dicenti ſe confeſſum alteri vt ſic ei det euchariſtiaȝ? Reſ. ſm Tho. in quodā quolibȝ. In foro iudiciali credit̄ homini contra ſe et nō ꝓ ſe. In foro aūt penitētiali credit̄ hoī ꝓ ſe ⁊ ꝯtra ſe.

Si ḡ ſit ĩpedimẽtuꝫ eukariſtie tale qđ
ad foꝝ iuditiale ꝑtinet: puta. excōicatū
nō tenet̃ ſacerdos credẽ ſubdito quẽ ex-
cōicatū nouit. niſi ei de abſolutōe ꝯſtet
Si aūt ſit ĩpedimẽtū qđ ad forū pnīe ꝑ
tineat. ſ. pctm: tenet̃ credẽ. ⁊ iiuſte agit
ſi eukariſtiā denegat. Con. pe. ⁊ Hoſti.
A. Glo. vo Ray̆. vt pꝫ in ſū. con. li. iij.
ti. xxxiiij. q. xlviij. dicit ꝙ n̄ tenet̃ ei cre-
dere etiā ꝙ cōfeſſus ſit ſupiori ⁊ abſolu
tus: niſi ꝯſtiterit ei de hoc ꝑ lrās ſupio-
ris vel alio mō legittimo. Et ſubdit au-
tor ſūme. Sꝫ hec ne ꝯria ſint p̄miſſis. ĩ-
telligas de pctīs manifeſtis. vel qn̄ ſuū
ſubditū ꝓbabilit̃ hꝫ ſuſpectū. Nā de oc-
cultis nihil p̄t ſcire ſacerdos niſi ꝑ ipm
Satis vr̄ poſſe dici ꝙ nō teneat̃ ei cre-
dere etiā de occultis. Licꝫ ei pctā occul
ta ſint ſolū fori pnīalis. tn̄ nō ꝯfiteri ꝑ-
tinet ad forū iuditiale. cū nō ꝯfitens de
beat ab eccleſia arceri ⁊ eccleſiaſtica p̄-
uari ſepultura. extra. de pe. et re. c. oīs.
Poſſet tn̄ credere fidedigne ⁊ timorate
ꝑſone: qꝛ veriſilr̄ hmōi ꝑſona nō mẽti-
ret̃. ar. xj. q. iij. qui omĩpotentẽ. B.

¶ Utrū fratribꝫ p̄dicatoribꝫ ⁊ minoribꝫ
liceat cōfeſſiones audire? Rn̄. Olim li-
cebat eis ex p̄uilegijs. ⁊ ſpāliter ex con-
ſtitutōne Bn̄dicti. xj. que incipit. Inter
cūctas. q̄ hodie omīa vacāt: ſꝫ ad hoc ꝙ
poſſint audire. opꝫ ꝙ mgr̄ vel ꝓuīcia
lis p̄dicatorū vel eoꝝ vicarij. et generał
vel ꝓuinciales miſtri vel cuſtodes mino
rū. prio q̄dem accedāt ad pn̄tiā ordina
rioꝝ ꝑ ſe vel per alios frēs. ⁊ petant vt
fratres q̄ electi fuerīt ĩ eoꝝ ciuitatibꝫ ⁊
dioceſibꝫ cōfeſſiōes audire valeāt. ⁊ pe-
nitẽtias ĩponere. ⁊ penitẽtes abſoluere
Poſt hoc dicti p̄lati ordinū eligāt ꝑſo-
nas ydoneas ⁊ pn̄tent vel pn̄tari faciāt
dictis p̄latis eccleſiaꝝ vt de ipoꝝ lnīa ⁊
grā poſſint audire: q̄ tn̄ pn̄tati nō ꝓpter
hoc poterūt audire ĩ alio ep̄atu. A. In-
tellige niſi ꝑſonas dioceſis vbi fuerint
cōſtituti. qꝛ cū ſit volūtarie iuriſdictō-
nis p̄t vbiqꝫ exerceri. vt ſup̄. §. ij. B. Et
debent ipi electi ĩ nūero eſſe ꝓut vniuer
ſitas cleri vel ꝑpl̄i exigit. Etſi p̄lati licẽ
tiā cōceſſerīt tūc p̄dicte ꝑſone officiū di
ctū exequant̃. Sꝫ ſi dicti p̄lati eccleſia-
rū quęq̄ de pn̄tatis nō admiſerint loco
ei᷒ ponat̃ alter. Si vo abſolute dare li-
centiā recuſauerit: ꝯcedit̃ eis lnīa au-
ctoritate aplica. tn̄ ĩ hoc n̄ habẽt pluſq̄
ſacerdotes ꝓchiales. A. ſ. hẽant de iu
re coī. vt ĩ textu ĩfra. allato. B. niſi ec-
cleſiaruꝫ p̄lati ampli᷒ dare vellent ſibi.
hec ĩ cle. de ſepul. dudū. A. in. §. ſtatui-
mus. Et ĩtelligūt̃ de dioceſibꝫ ĩ q̄bꝫ ſūt
loca fratrū. vel ꝯ̄ꝓpinquis. qn̄ ibi nō ſūt
loca. Un̄ ĩ dicto. §. dr̄. Statuim᷒ aucto-
ritate aplica: vt ĩ ſingulis ciuitatibꝫ et
dioceſibꝫ ĩ quibꝫ loca frm̄ ipoꝝ ꝯſiſtere
dinoſcunt̃. et ĩ ciuitatibꝫ ⁊ dioceſibꝫ lo-
cis ipis vicinis ĩ quibꝫ loca hmōi n̄ ha-
bent̃. mgr̄. p̄ores ⁊c̄. Silr̄ etiā vt vbi pꝫ
ꝙ frēs p̄dicti nō pn̄t deputari ad audiẽ
dum ꝯfeſſiōes ꝑ ꝓuītias: ſꝫ ꝑ dictas tm̄
dioceſes. Itē ibi dr̄ ꝙ iſta pn̄tatio dꝫ fie
ri p̄latis locoꝝ. ⁊ ſm̄ wil. ⁊ ĩ directoria
li. j. ti. xv. §. lxj. Hic noīe p̄latoꝝ debem᷒
ĩtelligere ep̄os ⁊ eoꝝ loca tenẽtes de iu-
re vel ꝯſuetudine. ſicut ſūt illi q̄ de iure
vel ꝯſuetudīe ſede vacāte eccl̄ias regūt
Et ſtricte hic accipit̃ nomẽ p̄lati. et ſic
extra. ꝯ̄ offi. ordi. ſi ep̄s. ⁊ de tẽpo. or. cū
nullus. li. vj. Large accipit̃. ext̃. ꝯ̄ offi.
or. cū ab eccl̄iaꝝ. Sꝫ q̄d ſi p̄lati prima
oblatōe facta rn̄deāt ꝓuītialibꝫ. p̄oribꝫ
vel miſtris ſeu miſſis ab eis. non eliga-
tis neqꝫ pn̄tetis aliq̄s nobis: qꝛ nō ad-
mittem᷒ eos. nūq̄d poterūt electi ꝑ eos
ſine aliq̄ alia pn̄tatōe auctoritate pape
confeſſiones audire? Reo. In directoria.
eo. ti. §. lxxij. dī ꝙ ſic qꝛ ĩ his q̄ certa ſūt
nō ẽ locus ꝯiecturis. ar. in cle. q̄uis. de
appella. Nec refert an prius vel poſteri-
us hoc denegent. B.

¶ Sꝫ nūquid ep̄s ſine p̄dicta ſolēnita-
te p̄t dictos religioſos ad cōfeſſiōes ac-
ceptare? Reo. Certe p̄t ꝯmittẽdo eis iu-
riſdictōem ſuā. vt ſup̄. §. iiij. A. Idem ĩ
directoria eo. ti. §. lxxiij. B. Immo etiā
hn̄t ex priuilegio Clemẽtis q̄rti. ꝙ ſi p̄-
lati hoc ꝯcedant. ꝯceſſio ipa durat etiā
poſt mortem p̄latoruꝫ: donec eccleſijs ꝓ-
uiſum fuerit de paſtore.

¶ Cui debent cōfiteri curiales? Rn̄. ſm̄
Hoſti. Papa poteſt ſibi eligere quẽcūqꝫ
vult. Cardinalis abſens cauſa legatōis
eodem modo poteſt ſibi eligere. ar. ext̃.
de pe. ne ꝑ dilatōne. Si autẽ ẽ in curia
ꝯfiteri dꝫ pape vł pniario. Eſt tn̄ tuti᷒
ꝙ a papa lniam hẽat. A. vt ſibi eligere

poſſit cõfeſſorē cū talis pape ſubſit ime
diate. Et hoc dico exceptis epīs q̄ omēs
ſūt ī hoc ꝑuilegiati. dicto. c. ne ꝓ dilatōe
⁊ ī ſū. con. li. iij. ti. xxxiiij. q. lviij. H. Ca-
pellani vō et ceteri curiales q̄ ſūt de fa-
milia pape ꝯfiteant̄ pniario ⁊ nō alijs.
Si ſūt cū cardialibꝰ pn̄t de lnīa dn̄i ſui
q̄ curā eoꝝ h3 de ꝯſuetudīe curie etiam
alij ꝯfiteri. ar. vj. q. iij. placuit. ⁊ extra. d̄
pe. oīs. A. Itē ī dicta. q. lviij. vbi etiā ī-
mediate ſubiungit̄. S3 ⁊ pniario pape
pn̄t oēs ſine aliqua lnīa cōfiteri. H.
¶ Cui debēt cōfiteri ꝑlati? Reſpō. ſm Ho-
ſtien. Patriarche. archiepī. epī. oēs etia3
inferiores ꝑlati exēpti pn̄t ſibi eligē cō-
feſſorē ꝓuidū. extra. de pe. ne ꝓ dilatōne.
A. Etiāſi iſti ꝑlati venerīt ſiue ſit ī cu-
ria romana. lic3 q̄dam ꝯtriū dixerīt ſm
Hoſti. vt ī ſū. con. dicta. q. lviij. Et vt ha
bet̄ eo. ti. q. lxj. Ray. videt̄ hoc limitare
dicēs. Poteſt epīs ⁊ exemptꝰ eligere ſibi
ꝯfeſſorē. Hoc aūt ītelligo niſi ſit excoī-
catus maiori excoīcatōe. ar. ext̄. de cle.
exco. mi. c. ſi celebrat. S3 glo. eiꝰ expo-
nēs dicit. ſ. ille q̄ eligit̄ ī ꝯfeſſorē q2 tūc
nō poſſet eū abſoluē ſic ligatꝰ. Si. n. eſ-
ſet ligatꝰ miori excoīcatōe tm̄ poſſet eū
abſoluē. ar. dicti. c. ſi celebrat. Item ſm
glo. Ray. ⁊ ī dicta. q. lviij. ſi aliq̄ eccleſia
exēpta ē: nō ꝓpter hoc ſingl'i de collegio
pn̄t ſibi eligē ꝯfeſſores. ex q̄ hn̄t abbatē
vel ꝑorē vel decanū cui ſubſūt: ſ3 hmōi
abbati vel priori vel decano ꝯfiteri de-
bēt. vel alij de mādato eiꝰ. Si aūt hmōi
decanꝰ vel ꝑpoſitꝰ de cōſuetudine nō h3
curā aīaꝝ illaꝝ. nec ordinarius nec ipa
vniuerſitas. nec aliꝰ niſi ſolus papa. nec
tūc ſinguli poſſēt ſibi eligē cōfeſſorē: q2
illud. c. ne ꝓ dilatōe. nō loq̄t̄ niſi de ꝑla-
tis tm̄. vn̄ ī hoc caſu recurrendū eſt ad
papā q̄ ꝓuideat talibꝰ de confeſſore. H.
S3 tn̄ ſic electꝰ nō h3 ꝑtatē abſoluendi
ab excoīcatōe maiori vel a caſibꝰ graui
oribꝰ lic3 q̄da3 ꝯtriū dixerit. ar. extra. de
pe. ſi epīs. li. vj. A. Ibi dr̄ ꝙ cōfeſſor ele-
ctus ex lnīa ꝓprij epī nō ꝑt abſoluere a
caſibꝰ ſpāliter epō reſeruatis. Ideo non
ꝓbat illud ad qd̄ allegat̄: ſ3 ꝙ confeſſor
electus a ꝑdictis de lnīa pape nō poſſit
ſe ītromittere de reſuatis pape. de alijs
aūt ſic. ſicut ⁊ ſentit Hoſti. dicens ꝙ vbi
exemptꝰ eligit: h3 ꝑtatē electus pniarij
pape. Si vero alius eligat: h3 ꝑtatē iu
dicis illiꝰ cui ſubeſt is q̄ eligit: vt tn̄ ſe-
per publica. et grauia excipias. vt ī ſū.
con. dicta. q. lxj. Pro iſtis publicis ⁊ ḡ-
uibꝰ intelligo caſus epāles. ꝑ dictū. c. ſi
epīs. Item vt p3 in eadē. q. lxj. glo. Ray.
dicit ꝙ beneficia principū late interpre
tanda ſūt. ff. de cōſti. prin. l. fi. Poteſt di
ci ꝙ illud. c. ne ꝓ dilatōe. nō loquit̄ tm̄
de abſolutōne peccatoꝝ: ſ3 etiam de ab-
ſolutōne maioris excoīcatōnis. du3 tn̄
abſolutōnem hmōi ſibi nō reſeruauerit
papa. vel niſi ſentētia lata ſit ab hoīe:
q2 tūc ab ipo excōmunicatore petenda ē
abſolutio. Et cu3 hoc videt̄ concordare
ſatis dictū Hoſti. ſuꝑ poſitum. vt et ibi
ſubdit̄. H. Alij inferiores ꝑlati nō poſ-
ſunt eligere ſibi: niſi de licentia pape vl'
epī vel ꝓprij ſacerdotis. Vn̄ ⁊ abbas ⁊ q̄-
cunq3 ꝑlatus nō epīs nec exemptus: cō-
fiteri debet epō. monachi abbati. vl' ſm
regule ſtatuta poſſūt etiā cōfiteri epō
ſi ei ſubſūt. Decanus ꝑpoſitus theſau-
rarius. ⁊ quilib3 canonicꝰ ⁊ ſacerdotes
parochiales. ⁊ familia epī ꝯfiteri debēt
epō vel alteri de eius licentia. A. Item
ī ſū. con. li. iij. ti. xxxiiij. q. lviij. vbi dicit̄
etiā de parochiali ꝙ cōfiteri d3 epō vel
alij cui forte ſubeſt. Ite3 de familia epī
nihil ibi dicit̄: ſ3 in. q. lx. dr̄ ſm Hoſtiē.
ꝙ familia epī vel archiepī ſi ſit de alie-
na dioceſi. idem de illa videt̄ qd̄ de fami
lia alteriꝰ prīcipis laici. Si vō ſit ī dio-
ceſi ꝓpria tūc ei cōfiteri deb3: vel cui ipe
mādauerit. Sed etiā ꝑt ꝓprio ſacerdoti
de cuiꝰ parochia eſt: confiteri. H.
¶ Cui debēt cōfiteri reges ⁊ alij ſecula
res dn̄i? Reſpō. ſm Hoſti. Si rex h3 domi-
ciliu3 principale in aliqua ciuitate: illi
epō cōfiteri d3 vl' ſacerdoti niſi ſuꝑ hoc
hēret ꝑuilegiū. Itē dicendū eſt de duce.
marchione et omībꝰ hn̄tibus latas iu-
riſdictōnes in diuerſis epātibus. S3 ſi
habent domicilia in diuerſis locis. ⁊ nō
appare t qd̄ ſit principaliꝰ: pn̄t confiteri
ei in cuius parochia morant̄. vl' qd̄ tu-
tius ē de licētia epī eligāt ſibi cōfeſſorē
Aut ſi loca ſunt in diuerſis epātibus d̄
lnīa vtriuſq3 epī. A. vt patet ī ſū. con.
eo. ti. q. lviij. Hoſti. aliter videt̄ loqui di-
cens ſic. Imꝑator ⁊ iꝑatrix de antiq̄ſſi-
ma cōſuetudīe cōfitent̄ capellanis ſuis

qui habēt curā animaꝝ de cōſuetudine n̄
reprobata p papā. ar. ext̄. de fo. ꝯpe. cuꝫ
ꝯtingat. Papa tn̄ ſi vellet: talē poſſet cō
ſuetudinē reprobare. Tutioꝛ ē via ꝙ ta⸗
les ꝑ ſe et familia ſua īpetrēt licentiā cō
feſſorē eligēdi niſi alio ꝓuilegio ſint mu⸗
niti. Rex ſi habet domiciliū ꝓpriū et ꝓnci
pale ī aliqua ciuitate. illi epō ꝯfiteri dꝫ.
niſi forte ſecus obtineat de cōſuetudine
antiqua q̄ alicui eccleſie hoc ꝓuilegium
daret. vl' niſi ſuꝑ hoc haberet aliqđ ꝓui
legiū ſpeciale. Et quod dictū eſt de rege:
idem intelligendū ē et de omnibꝫ haben⸗
tibus latas iuriſdictōes. et in diuerſ̄ epā⸗
tibus. ſiue ſit dux. ſiue marchio. ſiue co⸗
mes. Idē dico de ꝓcere ſiue barone ſi tā⸗
tus ē ꝙ ſub ſe habeat ciuitatē vel ciuita
tes. Si tn̄ caſtra habeat. cōfiteri debet
illi ſacerdoti infra cuius ꝓrochiā ꝓpriuꝫ
et principale domiciliū habet. vel de ipi⁹
licētia alij. ext̄ eo. oīs. Si tn̄ baro habe⸗
at domiciliū in diuerſis caſtris: nec appa
ret qđ ſit ꝓncipalius. ſm Hoſti. et in ſū.
con. eo. ti. q. lviij. videtur ꝙ poſſit ꝯfiteri
cuilibet q̄diu infra ꝓrochiā ſuā moraſ̄.
vel qđ tuti⁹ ē de licētia ſui epī eligat ſibi
vnū ꝯfeſſorē. Qđ ſi caſtra et domicilia ſint
in diuerſis epiſcopatibꝫ: ab vtroqꝫ epō li
cētia impetreſ̄: vel a metropolitano. Sꝫ
ſi ſūt in diuerſis ꝓuītijs recurraſ̄ ad pri⸗
matē vel ad papā. hec ibi. Videſ̄ tn̄ ꝙ li⸗
cētia ꝓmatis ſiue archiepī non ſuffitiat.
cū nō habeat hāc iuriſditōꝫ erga ſubdi⸗
tos ſuffraganeoꝝ. niſi dū viſitat ꝓuintiā
ext̄. de cēſibꝫ. c. ꝑpetuo. li. vj. licet debeat
ſcire quis ſit ꝯfeſſor epī. et etiā ipm̄ poſ
ſit ꝯpellere vt ſibi ꝯfiteaſ̄ ſi ſuſpectū ha⸗
beat ꝯfeſſorē. qꝛ ab ipo de aīa ei⁹ rō exige
tur. vt ext̄. de offi. oꝛ. paſtoralis. ⁊. c. irre
fragabili ſm Hoſti. et in. ſū. con. eo. ti. q
lxiiij. Diſtigue tn̄ inter crimina publica
et occulta. vt idē Hoſti. dicit ſuꝑ. ca. ne ꝑ
dilatōe. hec ibi. Hec diſtinctō videſ̄ obti⸗
nere quo ad ꝓceſſū iudicialē. in q̄ agiſ̄ đ
manifeſtis tm̄. nō q̄ ad penitētialē ī quo
principaliter agitur de occultis. vt in. c.
fi. extra. de ſymonia. B.

Quid de his qui ꝑ ꝑte anni manēt in
vna parrochia. et ꝑ ꝑte anni manēt ī a⸗
lia? Re. ſm Hoſti. Si ſe trāſferūt aīo re⸗
manēdi: fiūt ꝓrochiani illius. Si aūt n̄
itēndūt relinquere domiciliū antiquū. de⸗
bēt antiquo ꝓſbitero antiq̄ domicilij ꝯfi
teri. Et idē dicendū ē de familiaribꝫ q̄ cū
eis moranſ̄. A. Idē ī ſū. con. li. iij. ti. xxx⸗
iiij. q. lix. Et hec videnſ̄ itelligēda qn̄ ap⸗
paret qđ domiciliū ſit ꝓncipali⁹. Al's idē
foret hic dicendū qđ prime dictū ē de ba
ronibꝫ ꝓpter eandē rōeꝫ. vel niſi ꝑ annuꝫ
morarenſ̄ in aliq̄ ꝓrochia. Tūc eīn̄ oīno
effitiunſ̄ de foro illi⁹ parrochie. licet nō
intenderent trāſferre ꝓmuꝫ domicilium
vt ſupra. §. iiij. v. vj. in additione. B.

Nulla ꝯſuetudine poteſt introduci ꝙ
aliquis preter ſui ſuꝑioris licētiā ſibi poſ
ſit eligere ꝯfeſſorem qui eū poſſit ſolue⸗
re vel ligare. extra. de pe. ſi eps. li. vj.

Nūquid epūs pt̄ eligere diuerſos ꝯfeſ
ſores et ſepius variare? Re. ſm Hoſti. Nō
ꝯſulo ꝙ hoc faciat q̄diu poteſt habē co⸗
piā illius quē eligit. Si tn̄ habeat diuer⸗
ſos ꝯfeſſores qbꝫ velit oīa peccata itegre
cōfiteri: cōmendādus ē. Secus ſi ī frau
dē hoc facēt. A. Hoc ei eēt deteſtādū. vt ī
ſū. con. eo. ti. q. lxij. vbi idē poniſ̄. Vbi eti
am dī ſm eundē. ꝙ pt̄ alij ī ſubſidiū con⸗
fiteri. vt tn̄ ſi mortale ſit: ꝯfiteaſ̄ illi quē
eligit: q̄cito illi⁹ copiaꝫ habebit. Secus
aūt ē de venialibꝫ. B. Et nota ꝙ eoipō ꝙ
epūs cōfiteſ̄ alicui: videſ̄ ipm̄ eligere. qꝛ
plus ē factis et intentōe mētis eligere q̄
vbis. ar. ff. de legibꝫ. de qbꝫ. ext̄. de ma. et
obe. legebaſ̄. xv. q. vj. c. j. ad fi. A. Idē ī
ſū. con. eo. ti. q. lxiij. B

Quid de ꝯfeſſione facta ſacerdoti qui
nō de iure tenet benefitiū? Re. ſm Hoſti.
Cū talis ſacerdos nec ſoluere nec ligare
poſſit: decipiunſ̄ aīe. ext̄. đ ꝓrochijs. nul
lus. Et licet aīe habeāt iuſtā cām igno⸗
rātie. tn̄ acſi amiſſe eēnt: r̄quireſ̄ ſāguis
earū ab his q̄ eas ꝑdere voluerūt. Inno.
addit. ꝙ ſiquis ignorās a tali penitenti.
am accipit. et poſtea ſciat. debꝫ ire ad ſa
cerdotē verū. et ei cōfiteri. et ab eo abſol
ui. ext̄. de pe. oīs. ī ꝓncipio. et ext̄. de ꝓ⸗
ſbi. nō bap. veniēs. Idē ſuꝑ. benefitiū iij.
§. fi. A. Ibi de hoc lati⁹ dictū ē ī additōe
Et qđ dictū ē: ponit Inno. ī. c. duduꝫ ij.
ext̄. de elec. et poſtea ſubdit. Vel pt̄ dici.
ꝙ iſte itruſus vere abſoluit q̄diu tolera⸗
tur a ſuꝑiore. viij. q. iiij. nōne. Glo. vō in
dictꝫ. c. ſētit ꝙ talis ſacerdos non poſſit
abſoluere vel ligare. licet excuſenſ̄ anīe
iuſta igrātia. et hoc vr̄ veri⁹. vt tactuꝫ ē

in.§.fi.p̄allegato.Et forte etiā tal'ſacerdos tenet̄ defectū ſuū manifeſtare.ad ſatiſfactōem aīabꝫ deceptis vt accipiāt verā abſolutōz.et vt reddat ius alienuz qḋ male vſurpauit.ꝑ quo facit quod dictū ē ſup̄.abſolutio j.§.xij.niſi īmineret ꝑiculū.qꝛ tūc forte nō teneret̄ reuelare ſꝫ al's ꝑut poſſet ſatiſfacere.extra.de pe.et re.offitij.Et eadē rōne idē videt̄ in oībus ſine auctoritate abſoluētibꝫ defacto licet nō affuerit tantū peccatū.et qn̄qꝫ nullū cū nō ſciēter hoc egerit.tn̄ tenent̄ notificare nō vere abſoluto q̄citiꝰ comode poterūt.vt in cle.cupiētes.circa p̄ncipiuz.de penis.et in dicto.§.xij.B.De caſibus ꝯfeſſionum qui pertinēt ad epiſcopum.habes infra.confeſſor j.§.p̄mo.

Confeſſionis celatio.

Utrū ſacerdos in oī caſu teneat̄ celare ꝯfeſſionez. R̄e.ſm Tho.et Pe.in.iiij.diſ.xxj.Dic.Nā in ſacramentis illud quod gerit̄ exteriꝰ:ē ſignū eius qḋ gerit̄ interiꝰ.vn̄ ſicut deus tegit peccatū interiꝰ:ſic ꝯfeſſor debet tegere exterius. Et ideo tāq̄ violator ſacramēti peccat qui reuelat. Per celatōz etiaz hoīes magis ad ꝯfeſſionē attrahunt̄ et ſimplicius ꝯfitent̄.Un̄ etiā ſi aliqḋ ꝑiculū futurū īmineret.et hoc ſciret̄ ſolū ꝑ ꝯfeſſionē.vt de heretico qui corrūperet fidē.vel de matrimonio illicito qḋ aliq̄ velint facere.vel aliquo magno dāno tꝑali nō ꝓpter hoc reuelare debet:ſꝫ potiꝰ eos qui cōfitent̄ monere vt obuiēt et deſiſtāt.et p̄lato dicere q͛ vigilet ſuꝑ gregē et hmōi ſine vlla r̄uelatōe.de.pe.diſ.vj.ſacerdos et ext̄.de pe.oīs.A.Idē ī ſū.con.li.iij.ti.xxxiiij.q.xcj.Et hec intelligēda ſūt quādo q̄s ꝯfiteret̄ vere.Secꝰ ſi ficte vt opet̄ malū aliqḋ.vel vt a confeſſore impetret auxiliū vel ꝯſiliuz ſuꝑ aliq̄ peccato.Hoc enī nō pt̄ dici fore auditū ī ꝯfeſſione cuz hoc nō ſit ꝯfeſſio ſꝫ cōfeſſionis deſtructō Idō nō videt̄ q͛ ſacerdos obliget̄ ſecretuz tenere.vt et Ray̋.ſentit in ti.de pe.et re.§.pone q͛ aliq̄s.et eius glo.eo.ti.§.de pena ſacerdotis.ſuꝑ verbo peccatū.Inno.etiaz in dicto.c.oīs.ait q͛ ſi cōfitēs dicat ſe ab aliquo peccato abſtinere nō poſſe ⁊ dolet.q͛ et hoc ꝑtinet ad ſigillū cōfeſſionis.et nō debet aliquatenꝰ reuelari.ext̄ eo.q͛ quidā.ſubiūgēs.Illos aūt nō credimus vt miniſtro ꝯfiteri q̄ nō vt peniteant:ſꝫ vt ꝯſiliū vel auxiliuz ab aliq̄ accipiant dicūt ſibi peccatū ſuū.licet dicāt.hoc dico tibi ī ꝯfeſſione vel in penitētia.cū nō ſit verꝫ q͛ dicāt ī pn̄ia vel dei miniſtro.cū aīe cōſiliuz nō req̄rant. Et tales bene ſunt cogendi ſuꝑ premiſſis ferre teſtimonium. B

¶ Que ſit pena reuelātis ꝯfeſſionez? R̄e. De iure antiquo debet deponi.⁊ omnibꝫ diebꝫ vite ſue ig̃miniosus ꝑegrīari.ḋ pe.diſ.vj.ſacerdos.Sed ſm decre.ext̄.de pe.omnis:debꝫ deponi.⁊ ad agendā ꝑpetuā pn̄iaz ī artū monaſteriū ḋtrudi.A.glo.in dicto.c.omnis dicit.Hodie hec īponitur q̄ſi īnuat q͛ pena.c.ſacerdos ſit ſublata.Sꝫ vt patet ī ſū.cō.eo.ti.q.xcix.Hoſti.ſuꝑ eo.c.oīs.dicit.Intelligas pn̄iam Gregorij.ſ.ꝑegrinatōez q̄diu ē ī pn̄ia temporali:puta.vſqꝫ ad ſeptēniū vel decēniū vel plus vel minꝰ ſm q͛ ē pn̄ia limitata.xxx.q.j.ſiq̄s ſacerdos.quo elapſo ē ī monaſterio detrudendꝰ.vt ibi ꝑpetuā agat pn̄iaz.vt dr̄ ī.c.om̄is.Et ſic vnū ius ſupplet̄ ꝑ aliud.Idē dicit Hoſti.ibidē.q͛ hāc penā ordinariā patiet̄ ſacerdos ſi ꝯuincit̄ in iuditio.Si aūt ſacerdos neget ꝓditōz nec ille ꝓbare pt̄.nec ſacerdos etiā ꝓbare pt̄ q͛ aliūde ꝑuenerit ad ipm̄.nec cōuicē poſſit ipm̄ ꝑrochianū de crimīe:tūc arbitrarie puniet̄.vij.q.ij.ſi tn̄.et.c.placuit Uidet̄ intelligē Hoſti.de crimīe de q̄ ſacerdos accuſauit vl' īfamauit ꝑrochianū.Un̄ et ſubiūgit. Caueat g̊ ſibi ſacerdos ne parrochiano vel alteri detrahat.ſicut nec vult q͛ ſibi ab altero detrahat̄.vj.queſtione prima.deteriores.et.capit.ſequenti. P

¶ Quid ſi iudex inſtat vl' inquirat an aliquid ſciat de hoc per confeſſionem ſiue alio modo? R̄e.ſm Wil'.Si ſacerdos non pt̄ alio modo iniquū iudicem declinare.reſpondere poſſet nihil idē ſcio quia ſubintelligitur vt homo.vl' nihil ſcio per cōfeſſionem.quia ſubintelligitur nihil ſcio ſcꝫ tibi reuelandum.ſicut dicitur Mar.xiij.De die autem illo et hora nemo ſcit neqꝫ angeli in celo.neqꝫ filiꝰ. Et ſubintelligitur q͛ filiꝰ nihil ſcit.ſ.reuelandū nobꝭ A.Idē ī ſū.con.eo.ti.q.xcij. Et vt patet eo.ti.q.xcj.tho.et Pe.dicūt q͛ ſi etiaz p̄latus ꝑcipiat alicui dicere crimē alicuiꝰ

qđ ſolū ſcit ꝑ ꝯfeſſionē: nō tenet ei obe-
dire. nec excōicatio in eū ꝓpter hoc lata
teneret. nec in teſtē adductus tenet ali-
qđ dicere de hoc et poteſt iurare ꝙ nihil
de hoc ſciat. qꝛ nō ſcit vt homo: ſꝫ vt deꝰ.
Con. his Hoſti. Et in dicta. q. xcij. dr̄. Cre
do ꝙ hmōi queſtio. qñ. ſ. expreſſe q̄reret
de ſciētia ꝑ ꝯfeſſionē ꝯdemnāda eēt. ⁊ q̄-
rēs tanq̄ tyrānus ad ydolatriā vel ad a-
liud peccatū mortale inducēs obiurgan
dus et ei eēt in facie reſiſtendum. B

¶ Utrū liceat ſacerdoti reuelare pecca-
tū qđ alit̄ p̄ter ꝯfeſſionē ſcit. R̄e. ſm tho.
et Pe. in. iiij. diſ. xxi. Si alio mō ſcit: re-
uelare poteſt: ſꝫ nō debet dicere ꝙ audi-
uit in ꝯfeſſione. et nihilominꝰ ꝓpter ſcan
dalū debet abſtinere quantū pt̄. et ꝺ hoc
nō loquat̄ niſi neceſſitas immineat. A.
Idem i ſū. con. eo. ti. q. xciij. B

¶ Quid ſi abbas ſcit ꝑ ꝯfeſſionē pecca-
tū alicuius p̄oris ſibi ſubditi. cuiꝰ pecca-
ti p̄oratꝰ occaſio eſt. R̄e. ſm Tho. diſ. xxi.
Dicendū ꝙ abſq; leſione ꝯſcie pt̄ p̄latus
īpunitū r̄linquere peccatū qđ ſcit. vt deꝰ
nec vllū tenet adhibere remediū niſi eo
modo quo ad ip̄m defert̄. Uñ tm̄ in foro
penitētiali debet remediū adhibere mo-
nēdo ip̄m vt reſignet. vel pt̄ ex aliq̄ alia
occaſione abſoluere ip̄m ita tñ ꝙ oīs ſu-
ſpitio de ꝯfeſſione vitet̄. A. Idē in ſū. cō.
eo. ti. que. xciiij. vbi etiam idē faciendū
in ſimilibus dicitur. B

¶ Utrū ſigillū ꝯfeſſionis ſe extendat ad
alia q̄ nō ſūt ꝺ ꝯfeſſione. R̄e. ſm Tho. vbi
ſupra. Sigillū ꝯfeſſionis directe ñ ſe ex-
tēdit niſi ad illa q̄ cadūt ſб ſac̄mētali cō-
feſſione: ſꝫ īdirecte etiā illud qđ nō cadit
ſub ſacramētali ꝯfeſſione ad ſigillū ꝯfeſ
ſionis ꝑtinet. ſicut ſūt illa ꝑ q̄ poſſet pec
catū dep̄hendi. nihilominꝰ etiā alia q̄ in-
terdū in cōfeſſione dicunt̄ nō ꝑtinentia
ad ꝯfeſſionē ſūmo ſtudio ſūt celanda. tū
ꝓpter ſcandalū. tū ꝓpter ꝑnitatem que ex
ꝯſuetudine poſſet accidere. A. Idē in ſū.
con. eo. ti. queſt. xcv. B.

¶ Quid cū aliquis dicit alicui ſecretum
ſub ſigillo ꝯfeſſionis? R̄e. ſm Tho. i. iiij.
diſ. xxi. Hō nō defacili debet recipere ali
qđ hoc modo. Si autē recipiat: tenet ex
ꝓmiſſione hoc modo celare acſi ī cōfeſſi-
one haberet. Con. hoſti. A. Idem in ſū.
con. eo. ti. q. xcvi. vbi dr̄. ꝙ ꝓmittens ſic
tenet̄ q̄uis ſub ſigillo cōfeſſionis nō ha-
beat. Et ſic ex his patet ꝙ nō obligat̄ ex
ꝯfeſſiōe: ſed ſolū ex ꝓmiſſione. et ideo co-
gēte neceſſitate: bene poterit r̄uelare. vt
infra. §. viij. Sine neceſſitate aūt r̄uelās
nō īcurrit penā reuelātis cōfeſſionē cū
hoc nō habuerit in ꝯfeſſione. Sed bene
poſſet peccare mortaliter rōne fracte fi-
dei et mendacij ꝑnitioſi. ſm notata per
Tho. ſcđa ſcđe. q. cx. arti. iiij. B

¶ Utrū nō ſacerdotes q̄ interdū ſūt int̄-
p̄retes cōfitētis. teneant̄ celare cōfeſſio-
nē. R̄e. ſm Tho. vbi ſup̄. Dic. Quis enim
ꝓprie ſigillū cōfeſſionis nō habeāt: tñ ꝑ-
ticipāt in hoc caſu aliquid de actu ſigil-
li cōfeſſionis. Con. inno. ⁊ etiā Hoſti. A.
Idem in ſū. con. eo. ti. q. xcvij. vbi etiam
addit̄ ſm Hoſti. ꝙ ſi peccatorē talꝰ ꝓdat.
licet nō habeat locū pena dicti. c. oīs. q̄a
nec ſacerdos ē. tñ talis arbitrarie punie-
tur. ext̄. de offi. ꝺle. de cauſis. in fi. Et idē
ē qñ vt ſacerdos etiā laycus audiret cō-
feſſionē in neceſſitate. qꝛ tenet̄ celare ſi-
cut ⁊ ſacerdos. ſm Inno. ī dicto. c. oīs. B

¶ Quid ſi aliq̄s in cōfeſſione reuelat ſa-
cerdoti debita credita vel depoſita. et po
ſtea fiat publica inq̄ſitio de p̄dictis? R̄e.
ſm Wil. Q: ſiquis hoc mō reuelet ſacer-
doti id qđ habuit ꝑ furtū. vel aliter cum
peccato: ſacerdos tenet̄ celare. Si autem
abſolute dixerit ea que debet vel q̄ ſibi ꝺ-
bent̄ etiā ſub ſigillo cōfeſſionis nō debet
recipe. Q: ſi recepit et fiat inq̄ſitio ꝑ epi
ſcopū vel aliū qui habet ſup hoc p̄tatem.
tenet̄ veritatē dicere. qꝛ qui ſic recepit ꝺ
hoc caſu nō cogitauit. vel ſi cogitaſſet ⁊
ꝓmiſiſſet ſeu etiā iuraſſet nō reuelare: il-
licitū eēt ꝓmiſſū vel iuramentū. nec ob-
ſeruandū in p̄iuditiū iuris alieni. Secꝰ
ſi iiuſte ⁊ ꝑ tyrānidem inquireret̄. q̄a tūc
ſubterfugere debet tacēdo vel ſophiſtice
reſpondendo. A. Con. his Tho. et Hoſti.
vt in ſū. con. li. iij. ti. xxxiiij. q. xcviij. B

¶ Utr̄ cōfeſſio poſſit r̄uelari de lnīa ꝯfi
tētis. R̄e. ſm Tho. ⁊ Pe. i. iiij. di. xxi. Di-
cē pt̄. nihilominꝰ ſcandalū dꝫ vitare: ⁊ i-
q̄tū pt̄ ñ vti tali lnīa vbi ſcādalū timet̄.
Ille q̄ꝫ cui ſic r̄uelat̄ ꝺ lnīa cōfitētis: te-
net̄ illđ celare. niſi forte pct̄or velit ꝙ il-
le abſolute et libē ſciat. ſ. hoc pctm̄ qđ di
ctū ē. A. Idē i ſū. cō. eo. ti. q. c. vbi etiam
ratio aſſignat̄. quia cōfeſſio celari debet

ꝑpter duo.ſ.ꝑpter ſacramentuȝ.quia q̄ſi
de eſſentia ſacramēti eſt ↄfeſſionē celare
etꝑpter ſcandalū.p̄mū tollit̄ ꝑ lniaȝ ↄfi-
tētis:ꝫ ſecūduȝ nihilomin⁹manet. ℌ

Confeſſoꝛ p̄mo. Quos
⁊ a q̄bus poteſt abſoluē ſimplex
ſacerdos:et q̄ ſunt caſus ep̄ales?
ℜ. De hoc fuerūt multe ⁊ varie opinio-
nes diuerſoꝝ doctoꝝ. A.q̄ aliquaten⁹re
ferunt̄ in ſū.con.li.iij.ti.xxiiij.q.l.⁊ eti
aȝ ꝑ Al.q̄ etiā cōcoꝛdat cū oībꝫ q̄ ponū-
tur in hoc.§.ℌ.nec fuerunt d̄terminate
vſq; ad tp̄a Benedicti.xj.q̄ d̄clarauit q̄
quatuoꝛ ſūt caſus ep̄ales de iure. Primo
ſcȝ peccatū clericiꝑpter qd̄ incurriſſet ir
regularitatē. A.Glo.rayͤ.i.§. Itē nūq̄d
ꝑrochialis.ſuꝑ verboꝑpter illā.de pe.et
re.et in ſū.con.dicta.q.l.dicit hoc eē ve-
rū quo ad diſpēſatōȝ:nō q̄ ad abſolutōȝ
Sed certe iſta declaratio que foꝛte fuit
poſt illā glo.nō videt̄ loq̄ de diſpēſatōne
ſȝ de abſolutōe. Al's ml'ti aliȷ caſus eēnt
ep̄ales.vt diſpēſatio votoꝝ et alioꝝ mul
toꝝ.ℌ. Secūdo de incēdiariȷs. A.ſ.dolo
ſis et de mandātibꝫ hoc fieri.ſiue in hoc
dātibus ↄſiliū vel auxiliū. Nā etiā debēt
excoīcari nec abſolui niſi p̄us dāno cui
intulerint reſarcito ſm̄ facultates ſuas.
et iurēt ſe vlteri⁹ignē nō aꝑpoſituros.et
debēt hieroſolimis aut in hiſpania ꝑ an-
nū integrū ī d̄i ſeruitio ꝑmanere. Siq̄s
aūt archiep̄us vel ep̄us hoc relaxauerit
damnū reſtituat.et ꝑ annū ab offitio e-
piſcopali abſtineat.xxiij.q.viij.peſſimā.
ℌ. Tertio vbi eēt īdicēda ſolēnis pnīa.
de q̄ d̄r infra.penitētia iij. A. Iſta penitē
tia īdicēda ē ꝑ aliquo delicto graui qd̄ to
tā cōmouit ciuitatē ſiue locū.xxvj.q.vj.
c.fi. Et ideo iſte caſus ē ep̄alis quia dari
opoꝛȝ penitentiā ſolēnē et publicaȝ ad
ſatiſfaciēduȝ ſcandalo ꝑximi.dicto.c.fi.
Ideo ſimplex ſacerdos etiaȝ ſi ei ab ep̄o
cōmitteret̄:deberet q̄tū bono modo fie-
ri poſſet:vitare ītromittere ſe ſuꝑ hm̄ōi
quia coīter circa talia nō pt̄ ſimplex ſa-
cerdos neceſſariā et ↄueniēteȝ indicē pe
nitētiam. Et inteꝛ alia peccata ꝑ q̄bus ī-
dicēda ē penitētia ſolēnis et publica:eſt
blaſphemia dei vel ſāctoꝝ publice ꝑpe-
trata.ex̄t.de male.c.ſtatuimus. Ad cui⁹
intellectū dn̄s Anto.de bu.q̄ſtiones ali-
quas foꝛmās dicit. An īferioꝛ ep̄o abſol

uat a peccato iſto. Dic q̄ nō.q̄a ē de caſi-
bus ep̄o reſeruatis.vt hic ibi ꝑ ep̄m d̄ q̄-
bus.īfra.de.pe.⁊ re.ſi ep̄s.li.vj.qd̄ ē ver
ſm̄ Hoſti.de publico. de occulto om̄is p̄-
ſbiter abſoluere pt̄ ſm̄ euȝ. Sꝫ vtr̄ ſo ep̄us
poſſet cōmittere nō ep̄o.vt in dicto.ca.
ſi ep̄s. Ad hoc.xxvj.q.vj.c.fi. Secundo
quero. Qn̄ q̄s dicat̄ publice blaſphema-
re? Dic qn̄ hoc facit ſiue ī platea ſiue ī ca
mera multis audiētibꝫ et ep̄o referētibꝫ.
Ad hoc ſuꝑ.c.primo.et de exceſſ.p̄la in-
ter dilectos.et.c.q̄ ſit graue.et.ff.de ver-
bo.obli.palā. Nū tamē id ↄfiteat̄.vel ſi
negauerit ↄuicat̄ de actu ſi conſtiterit.
Secus ē ſi nō ↄuincat̄.licet dixerit coꝛā
pluribus:puta.qꝛ illi ſūt tales a q̄bꝫ cō-
uinci nō poteſt:puta.furioſi vel pupilli.
ſm̄ Hoſti.vel ſm̄ eū d̄r publica qn̄ ē vul
gatiſſimū et ex hoc peccato ml'tos ſcāda-
lizat.xxvj.q.vj.c.fi.vt qꝛ frequēter hoc
cōmittit.vel qꝛ notoꝛiū iuris vel facti.de
coha.cle.et mu.v̄ra. Itē.iij. Quid de cle-
rico? Dic q̄ nō habȝ locū hec pena.quia
nō debet publice penitere:ſed al's ad ar-
bitriuȝ punit̄ de biga.c.j.et.iij. Itē.iiij.
Quid ſi hoc dixerit ex caloꝛe iracūdie vl'
ebrietate? Dic q̄ nō habet locū hec pena
ꝑ verbū p̄ſūpſerit ī hoc.c.poſitū. Licȝ ei
foꝛte peccet nō intantū. Itē.v. An ſi hic
blaſphem⁹vult penitere ī extremis:det̄
ei eccleſiaſtica ſepultura? Dicit Vincen-
tius. Si ꝑ ep̄m lata ē ↄ̄ eū ſnīa:nō ſepeli
etur.al's ſic. Itē.vj. Quis habebit hanc
pecuniariā penā d̄ qua ī hoc.c.ſtatuim⁹
d̄r? Aliqui dicūt q̄ ſecularis iudex a cleri
co et layͤco. ꝑ id qd̄ ſequit̄ inter alia cō-
munitatū ſtatuta ⁊c̄. Aliȷ ecōtra.q̄ iu-
dex eccleſiaſtic⁹ab vtroq; cū ſit crimē ec
cleſiaſticū. Dic Goff.q̄ iudex layͤc⁹ hēbit
penā layͤci.et eccl'iaſtic⁹ penā clerici. Et
ad hoc de heret.excoīcamus.et de iudeis
ita quoꝛūdaȝ. Itē.vij. An indiſtincte re-
pellat̄ oīs diſpēſatō ī his penis? Dic ho
ſti.q̄ ſic.niſi ex magna cā diſpēſaret̄.vt
ſi ſit honoꝛabilis ꝑſona quā nō decet pu
blice penitere et vult illā r̄dimē magnis
elemoſinis. Ad hoc d̄ ſen.exco.mulieres
Et ſubdit. Itē oppono q̄ īponat̄ alia pe-
na in Auten.vt nō luxurient̄ ↄ̄ naturaȝ
coll'.vj. Solutō.punitur pena illa ⁊ iſta
qꝛ punitur illo ſupplitio.et ſm̄ canones
excommunicatur.et clericus deponitur

xxij.q.j.ſiqs p capillū.hec ille.B.Quar
to de excoīcatis.de qbus etiā aliqui ꝑti⸗
nēt ad papā.vt infra.diſpēſatio.§.vj.⁊
ſupra abſolutio j.§.iij.A.hoc ē regulare
Quāq aūt abſoluūt a maiori excoīcatōe
etiā inferiores epō.vt ſup abſolutō ij.ꝑ
totū.⁊ ſup.abſolutio j.in pncipio.ī addi
tōe.B.Itē declarauit q quinqꝫ ſūt caſ⁹
de ꝯſuetudine approbati.Prim⁹.ſ.homi
cidij volūtarij.A.Idem videt̄ in muti⸗
latōe mēbroꝝ.Nā p hoc peccato videtur
ab illo pnīa danda q̄ eandē debeat incen
diario dare.⁊ q nec mutilās nec mutila
tōem fieri mādans nec ꝯſentiens debeat
abſolui.niſi ſatiſfactōne pmiſſa.xxiij.q.
viij.ſiquis mēbroꝝ.B.Secūdus falſarij
Terti⁹ violatoris eccleſiaſtice libertatis.
A.ſ.qui īiuſte ꝑſonas vel res eccleſiaſti⸗
cas grauat.vt ſiquis ſecularis iuriſdictōꝫ
eccleſiaſticaꝫ impediret.vel ſi vſurparet
ſibi iuriſdictōꝫ ſup ꝑſonas vel res eccle⸗
ſiaſticas qđ ius ꝓhibet.ext̄.de fo.cōpe.ſi
diligēti.B.Quart⁹ violatoris eccleſiaſti
ce īmunitatis.A.Hoc ē q̄ ī eccleſia ſeu ī
loco ſacro vel in ſpacio pulegiato in cir
cuitu eccleſie primuꝫ in ꝑſona ſeu ī reb⁹
offendit.xvij.q.iiij.ſiquis inuent⁹.vł a⸗
liter ei⁹ immunitatē ledit.Et ita omē ſa⸗
crilegiū videt̄ caſus epālis.B.Quintus
ſortilegi.i.diuinatoris.vt.xxvj.q.vj.c.j.
hec in q̄daꝫ decre.q̄ icipit.Inter cūctas.
in q̄ decre.multa alia ꝯſtituit de religio⸗
ſis circa pdicatōes et ꝯfeſſiones et ſepul
turas.Poſt hec pdicta decre.fuit reuo⸗
cata in Uienen̄.ꝯcilio.⁊ multa noua cir
ca hec ſtatuta ſūt.vt in cle.duduꝫ.de ſe⸗
pul.De pdictis vō caſib⁹ nihil īnouatuꝫ
ē.Nā in pdicta ꝺcre.Benedicti.xj.ꝺ his
caſibus nō fuit facta ꝯſtitutō.Sed vt di
cit ibi:ē ſolū declaratio.Un̄ dicendū vi⸗
det̄ q illi idē caſus ſūt hodie.niſi dicētur
q ipe falſū declarauit.qđ n̄ eēt bn̄ dcm
aut noua ꝯſtitutō ſeu cōſuetudo fieret.
Poſſūt tn̄ nihilomin⁹ epi in ſuis epatib⁹
caſus put eis magis expedire videbit̄ re⸗
ſeruare.ſicut et poſſūt ꝯſtitutōes facē.et
multomagis hoc poſſet cōciliū ſynodale
vel ꝓuītiale a cuius ſentētijs religioſi n̄
poſſūt abſoluere.vt ſup.abſolutio j.§.
iij.circa fi.A.De hoc ī directoria.li.j.ti.
xv.§.lxxvj.ſic dī.Nūquid epi poterūt de
die ī diē nouos caſus ꝑ cōſtitutōes ſuas

reſeruare.R.nō videt̄.quia poſſēt totali⸗
ter fructū gratie facte fr̄ibus pdicatori⸗
bus et minorib⁹ abſorbere.et ipoꝝ pule
giū detrūcare.qđ nō licet.xxj.diſ.inferi
or.extra.de pui.dilecti.et.c.quāto.Wił.
dicit q ſic.dū tn̄ nō appareat q malitōſe
hoc faciāt.Tu diſtiguas.Aut epi faciūt
ſtatuta ſynodalia ī qbus ſibi ſeruāt ab⸗
ſolutōeꝫ.et in hoc caū curati abſoluere
nō poſſūt.Sꝫ pdicti fratres bene abſol⸗
uūt.qꝛ ſtatuta ꝯceſſioni ꝯtraria reuocā⸗
tur.ext̄.ꝺ ſepul.dudū.§.vlt̄.li.viij.Aut
faciūt ſtatuta excoīcatōe lata:et tūc fra
tres nō poſſūt abſoluere.ext̄.de pui.reli
gioſi.in pncipio.li.vij.et ſic loquit̄ Wił.
hec ibi.Qđ hic dī de excoīcatōe.idē etiaꝫ
intelligit̄ de alijs ſentētijs ſtatutoꝝ ſyno
daliū et ꝓuītialiū.vt in dicta cle.religi⸗
oſi.Itē quod dicit̄ de curatis idē ꝑ eandē
rōneꝫ intelligit̄ ⁊ ꝺ alijs nō pulegiatis
Itē in.§.pcedenti videlicet.lxxv.in dire⸗
ctoria dī.q nec ꝯſuetudo q̄ epis aliquos
caſus reſeruat dictis fratrib⁹ piudicat.
cū ꝯſuetudines eoꝝ ꝯceſſionibus ꝯrie pe
nit⁹ reuocēt̄.dicta cle.dudū.§.nos etem̄
B.Et nota q hic nō fit mētio ꝺ ꝯmuta⸗
tōe votoꝝ aut diſpēſatōe incertoꝝ.quia
hec nō ſūt ꝺ ꝯfeſſione vel abſolutōe.Sꝫ
dicem⁹ infra.votū v.⁊ infra.reſtitutō vj.
A.Ex pdictis patere pt̄ q nō poſſūt oēs
caſus epāles bene ꝑticulariter ſciri.vn̄
bonū videt̄ q accipiētes ab epis aucto⸗
ritatē audiēdi cōfeſſiones faciāt ſibi ab
eis declarari q̄s caſ⁹ ſibi r̄ſeruāt.⁊ q ī a⸗
lijs generalē auctoritatē ꝯcedāt abſoluē⸗
di.Et quia differt abſolutio a diſpenſa⸗
tōe ſi volūt ſup aliquo voto vel alijs poſ
ſe diſpēſare de his faciāt fieri ſpecialem
mentōꝫ.vł q auctoritate epi poſſūt diſpē
ſare ſup oībus ad foꝝ pnīe ꝑtinētib⁹.B
Quid ꝰ agendū cū q̄s habꝫ aliq̄ pcta
a q̄bus ille cui ꝯfitet̄ nō pt̄ abſoluē:R.
ſm Tho.in quodā quolibꝫ.Sacerdos n̄
abſoluit aliquē niſi q̄ diuinit⁹ credit̄ ab⸗
ſolut⁹.A.vel etiā ꝺ q̄ dubitat̄.Nec dubi
tatōis facile pt̄ haberi certitudo ſi peni⸗
tentiā petat.de pe.diſ.vij.ſiquis poſit⁹.
B.Sed poſtq̄ a deo ē abſolut⁹:tenetur
adhuc eccleſie cōfiteri.Et qꝛ diſpenſatō
abſolutionis non ē tota ꝯmiſſa minori:
tenetur totū cōfiteri ei.et ipe dꝫ abſoluē
ab his a q̄b⁹ pt̄.Deinde tenet̄ remittē eū

ab ſupiorē de reſiduo abſoluendum. ar.
xxxiiij.q.ij.latorē.ꝛ ext̄.ꝺ pe.ſignificauit
A. Idē in ſū.con.eo.ti.q.lxxiiij. B. Ceteꝝ
ſi inferior de facto eum abſoluit: ponit
idē Tho.ꝙ nō credit eū abſolutū. Tamē
excuſat̄ ꝑ ignorantiam iuris. nō aūt ſa-
cerdos cui hoc ius ignrare ñ licet. A. Idē
in ſū.con.eo.ti.q.lxxiiij. Sed certe poſſz
eē ꝙ qñqꝫ min⁹ excuſaret̄ ꝯfitēs ꝙ̄ cōfeſ-
ſor.cū ꝯfeſſor nō teneat̄ ſcire oēs caſus.
imo in coī.nec multū ſubtilia. vt notat̄
ī ſū.con.li.iij.ti.v.q.ij.et vnuſquiſqꝫ ma
gis obligetur ꝓprie ſaluti ꝙ̄ aliene de pe.
diſ.iij.qui vult. B

Quid ſi ꝯfitens ſit excoīcat⁹ ꝛ nō poſ
ſit abſolui a ſuo ꝯfeſſore.nūqd abſoluet
eū ab alijs peccatis? R̄. ſm Tho.in.iiij.
diſ.xviij. Sacerdos nullū excoīcatū ab-
ſoluere pt̄ a culpa niſi abſolut⁹ ſit prius
ab excoīcatōe.qꝛ excoīcat⁹ nō ē ꝑticeps
ſacr̄mētoꝝ eccleſie. A. Sꝫ certe hoc itelli
gēndū videt̄ qñ ꝯfitēs nō foret ꝑat⁹ ſoli-
cite et debite petē abſolutōez ab excoīca-
tōe.vel aliter nō bñ diſpoſit⁹. Al's etiam
excoīcat⁹ bene diſpoſit⁹ pt̄ abſolui a pec-
catis. Nā capax eſt ſacramēti pnīe quod
nulli negat̄ etiam excoīcato et heretico.
ext̄.de here.ſuꝑ eo.li.vj. Eſt etiā capax
abſolutōnis ꝓpter qꝺ pōt abſolui ab vna
excoīcatōne et remanē ī alia.ext̄.de ſen.
exco.cū ꝑ cā.et notat glo.in.c.offitij.eo.
ti.vbi dic.ꝙ excoīcat⁹ a plib⁹ poterit ab
vnoquoqꝫ ſingillatim abſolui: et vltima
abſolutō ꝯfirmat oēs. Dic tñ ꝙ vn⁹ non
debet abſoluē niſi abſoluēd⁹ caueat ꝙ ſe
faciet abſolui ab alijs. Et nō debet denū-
tiari abſolut⁹ añꝙ̄ ſit ab oīb⁹ abſolut⁹.
Et in dicto.ca.cū ꝑ cā.dic ꝙ excoīcat⁹ ex
plurib⁹ cauſis pōt abſolui ab vna.et re-
manꝫ ligat⁹ ꝑ alia. Idē etiā notat Ray̅.
li.iij.ſue ſūme ī tractatu de excoīcatōne.
§.ſꝫ nūqd. Ubi etiā ſētit ꝙ ſi etiaꝫ excoī-
cat⁹ nō exp̄mat oēs cās excoīcatōnis.tñ
tenet abſolutō ꝑ exp̄ſſis. Et idē ſētit glo.
in.c.ex ꝑte.ext̄.de offi.or. Sꝫ in dicto.c.
cū ꝑ cā.dic ꝙ ſi abſoluēti ñ exp̄māt̄ oīs
caē: nō valet abſolutō tanꝙ̄ ſurreptitia.
Pt̄ dici ꝙ ſi cāe taceant̄ malitōſe: nō va
let abſolutō. Sec⁹ ſi bona fide.ſicut et in
ꝯfeſſione peccatoꝝ patꝫ ſuꝑ.ꝯfeſſio j.§.
iiij. Eſt ḡ excoīcat⁹ capax penitētie ꝛ ab-
ſolutōis.ꝛ iō ſi ē bene diſpoſit⁹: pt̄ a pec
cato abſolui. Uñ et ī glo.ray̅.in dicto.§.
ſꝫ nūqd.ſuꝑ verbo.ad illā.formās hanc
queſtionē: reſpōdet. Dicūt qdaꝫ ꝙ nō.qꝛ
manēti ī excoīcatōe ñ ſūt impēdenda ſa-
cramēta eccleſie. Ueri⁹ credo ꝙ ſi nō ſte-
tit ꝑ eū qn abſoluat̄ neqꝫ ē ī mora petē-
de abſolutōis.neqꝫ timet̄ ꝙ negligētior fi
at ad petendā abſolutōꝫ ſuꝑ hmōi excō-
municatōe.ꝓpter abſolutōꝫ īpetratā ſuꝑ
alijs peccatis: poterit eū cōfeſſor ſu⁹ ab-
ſoluere ꝺ alijs peccatis.ſicut qñ ep̄us re
tinet ſibi abſolutōꝫ de aliqbus criminib⁹
ſacerdos ꝑrochialis pt̄ ꝯfitentē abſoluē
de alijs.et poſtea ep̄s abſoluat de illo qꝺ
ſibi retinuit.et due ꝑticulares faciūt v-
nā integrā et vna eſt p̄paratoria ad reli-
quā. Et ideo ī hoc caū pt̄ coīcare ꝯfeſſor
talit̄ excoīcato.ſicut coīcatur ī receptōe
iuramēti añ abſolutōꝫ. Regularius tñ fi
eret ſi abſolueret̄ ab hmōi excoīcatōne.
et poſtea de ceteris peccatis: cū excoīca
tio ſit forti⁹ vinculū. Et hoc ſeruāt qdaꝫ
ꝯfeſſores. Sed benignior eſt prius dicta
ſentētia.ſecūda tñ tenenda ē ſi timeat̄ ꝙ
ꝓpter hmōi abſolutōꝫ fieret negligētior
ad petendum abſolutōnez excōmunica-
tōnis. Credo etiā ꝙ ꝯfeſſor nō teneat̄ ab-
ſoluē de peccatis añ abſolutōez excōmu-
nicationis.hec ille. Hoc vltimū puto ve
rum.niſi excoīcati notabiliter intereſſet
ip̄m abſolui a peccatis ante abſolutōnē
excoīcationis. Nā cū poſſit abſolui vt ꝑ-
oſtenſū eſt.nō debet cōfeſſor ip̄m notabi
liter damnificare cū ab eius damno poſ
ſit legitime abſtinere. Nā Math.vij.dici-
tur. Oīa q̄cūqꝫ vultis vt faciāt vobis ho
mīes: et vos facite illis. B. Sꝫ quō ab-
ſoluē poſſit ſi nō pt̄ recurrē ad eū a q̄ fu
erit abſoluēd⁹.viꝺ ſuꝑ.abſolutō iiij.§.j.

Nūqd vnus ſacerdos poſſit audire.et
alius abſoluere? R̄. ſm Wil̄. Non qꝛ ſa-
cramentum penitētie diuidi non poteſt.
ſicut nec alia ſacramenta eccleſie.xxiij.
diſ.quorūdam. A. Idem in ſū.con.li.iij.
ti.xxxiiij.q.lxxviij. B

Utrū ſacerdos poſſit abſoluere illam
cū qua peccauit? R̄. ſm Wil̄. Nō debꝫ.qꝛ
tollit̄ erubeſcētia q̄ ē maxima ꝑs ſatiſfa-
ctōis.vnde debet eā remittere ad aliū ſa-
cerdotez. Hic notauit Hugo.xxx.q.j.ſu
per.c.omnis. A. ſ.circa p̄ſbiterū grecuꝫ
et vxorē ꝓpriam.et hꝫ ī glo.dicti.c.omīs

et in ſũ.con.eo.ti.q.lxvj.B. Et idẽ de oĩ
peccato in q̃ ſacerdos fuit ꝯſentiẽs vl'co
opator. Si tñ in his caſib9 abſoluat: va-
lebit abſolutio. Con.tho.in.iiij.diſ.xix.
A. Idẽ in dicta.q.lxvj. vbi etiã additur
ſm eund' Wil'. Nec ẽ ꝯtra.q' epũs nõ põt
diſpẽſare in ſymonia cũ eo ꝯmiſſa. quia
diſpẽſatio eſt dignitatis: abſolutõ neceſ
ſitatis. Et ideo nõ tã facile quis ammit
tit ꝑtatẽ abſoluẽdi ſicut diſpẽſandi. B.
Archiepũs qñ viſitat pt̃ audire ꝯfeſſio-
nes ſubditoꝝ ſuffraganeoꝝ. et abſoluere
et pñias ĩponẽ. ext̃. d' cẽſi. ꝑpetuo. li.vj.
Si epũs ꝯmittit alicui vices ſuas cir
ca ꝯfeſſiones audiẽdas. nũquid talis pt̃
circa caſus maiores et epãles? R. Nõ pt̃
niſi expreſſe ei ꝯmittat. ext̃. de re.iur̃.in
generali. ⁊ de pe.ſi epũs.lib.vj. Is q̃ꝫ cui
cõmiſſũ ẽ nõ pt̃ cõmittere alteri. extra. d'
offi.dele.qm̃ aplĩca.in fi. A. Idẽ in ſum.
con.eo.ti.q.lj. B. Et ĩtelligas q' nõ põt
d' iure cõmuni. Secus qñ expmit̃ q' poſ
ſit. ar. ext̃. de offi.dele.is cui.li.vj.et ꝑ ea
q̃ notat ibi Jo.an. A. Sꝫ quid ſi dicat e-
piſcop9. ꝯmitto vobis auctoritatẽ meã
in foro penitẽtiali vt poſſitis abſoluere
ĩ oĩbus caſibus in q̃b9 poſſumus? R. ſm
glo Ray. et in ſũ.con eo.ti.q.lij. Licet q̃
oĩa dicit nihil excipiat. xix.diſt. ſi roma-
noꝝ. nõ tñ ẽ tutũ ꝓpter hmõi cõmiſſionẽ
generalẽ vſurpare ea q̃ a iure epõ ſũt re-
ſeruata ſpecialiter. niſi certũ ſit q' hmõi
epũs ꝑ hmõi v̓ba generalia ĩtenderit cõ-
mittẽ ſpecialia. Et tñ que in ſynodo ſua
epũs reſeruare cõſueuit. ſatis credo q' ꝑ
hmõi generalia v̓ba: ꝯmiſſa eẽ debeãt ĩ-
telligi. Abſolutões tñ excoĩcatõnũ q̃ fiũt
a ſacerdotib9 ꝑ furtis et dãnis quoꝝ igñ-
rãtur actores. cũ nonſolũ ꝑtineãt ad fo-
rũ pñiale ſed quo ad q̃d ſpectẽt ad forũ
ꝯtentõſum. nõ ſũt intelligẽde delegari ꝑ
hmõi generalia v̓ba. et multofortius nec
abſolutões eoꝝ qui in forma iuditij excõ
municati ſũt ꝑ cõtumatia aut ꝑ re iudi-
cata. aut ꝑ offenſa. q̃tũcũq; etiã genera-
liter epũs ꝯmittat vices ſuas quo ad fo
rũ penitẽtiale alicui. nõ ꝓpter hoc ille ſi-
ne ſpeciali mandato debet mutare vota
aut relaxare iuramẽta de q̃bus certũ ẽ
q' poſſint. vel de q̃b9 ẽ dubiũ an poſſint li
cite obſeruari. licet de trãſgreſſione voti
iã facta et de ꝑiurio poſſint pñiaꝫ ĩiũgẽ.

hec glo. Et ſubdit̃ ĩ dicta.q.lij. In hmõi
q̃ cõfeſſor ĩ dubio nõ ꝓcedat: ſꝫ a ſuo epi
ſcopo certificet̃ in ſpãli in q̃bus caſibus
vult ſibi cõmittere ſuã auctoritatẽ. et in
q̃bus nõ. Satis videt̃ poſſe dici q' cõceſ-
ſio ſic generaliter accipienda ſit ſicut ſo-
nat. Nã verba generalia generaliter ſũt
accipienda. j.q.j.ſũt non nulli. et ext̃. de
deci. ad audientiã. ꝑſertim in fauorẽ ſa-
lutis aĩaꝝ quo nihil ẽ fauorabili9. xxiiij
q.iij.ſi habes. et ext̃. de pe.et re.ne ꝑ dila
tione. niſi forte fuiſſet aliq̃d tale quod ñ
fuiſſet delegãs viſimiliter in ſpẽ ꝯceſſu-
rus. extra. d' re.iur̃.ĩ generali.li.vj. Que
aũt ſint iſta cũ ſint ĩdetermĩata ſatis vi
dent̃ relĩqui iuditio diſcreti iudicis ⁊ cõ
feſſoris. ext̃. de offi.dele.de cauſis. Et ad
hoc etiã faciunt que dicta ſũt ſup̃. in pñ
cipio. in vltima additõe. que incipit. ex
predictis. B
Sꝫ vtrũ officialis epĩ habeat aucto-
ritatẽ in penitẽtijs caſuũ epãliũ. R. ſm
Hoſti. Non habet niſi expreſſe pateat q'
hoc voluerit epũs. etſi habet et non ẽ ſa
cerdos: debet alteri delegare. ext̃. de ꝓcu.
petitio. A. Idẽ in ſũ.cõ.eo.ti.q.lv. Et ĩ
q.lvj. dr̃ ſm Hoſti. q' cũ epũs ad remotã
regionẽ ſe trãſfert. et aliũ epm̃ vicarium
generalẽ reliquit: talis vicari9 pt̃ oĩa ſi-
cut ille q̃ ipm̃ ĩſtituit poſſꝫ ſi pñs eẽt. B
In articulo mortis oĩb9 ſacerdotib9
et de oĩb9 peccatis et ſentẽtijs ꝯceditur
abſolutio. ar. de pe.diſ.j. queꝫ penitet. et
extra. d' ſen.exco. nõ dubiũ. A. Intellige
niſi in executõe ordinis fuerint impediti
vt ſup̃ cõfeſſio iij.§.iij.⁊.iiij. ad fi. in ad-
ditõne. De articulo aũt mortis et qualit̃
tũc ſit agendũ: dictũ ẽ ſupra. abſolutõ j.
ad fi. in additõe. B. Quis ſit ꝯfeſſor cu-
rialium vel ꝑlatorum vel regũ. vide ſup̃.
cõfeſſio iij.§.xiiij. q̃ incipit. Cui obent. ⁊
in duobus.§. ſequentibus.

Confeſſor ſecundo. ſcꝫ
quid debeat agere? Quid agẽdũ
cõfeſſori ſi credat q' ꝯfeſſus non
faciat pñiaꝫ aut aliđ q̃d ꝓmittit? R. ſm
Wil'. Nõ debꝫ ꝓpt̃ hoc exigẽ ꝓmiſſionẽ ſi-
ue votũ vl' iuramentũ: ſꝫ ſufficit ſi dicat
ſe hr̃e ꝓpoſitũ faciẽdi. et ſic debet abſoluẽ
ſimpliciter et ſine cõditõne. facta tñ ꝓte-
ſtatõe ſi ſuſpect9 habet̃. q' ſi nõ reſtituet
q̃d abſtulit. aut ñ faciat id q̃d iniũgitur:

fructu ↄfeſſionis carebit. A. Idē ī ſū.cō.
li.iij.ti.xxxiiij.que.cxxxvj. B. Excipiun
tur excoīcati q̄ iurāt vt ſup̄.abſolutō v.§
ij. A. Et nonſolū iurāt:ſʒ etiā anq̄ abſol
uant̄ p̄us ſatiſfacē debēt qn̄ ſūt excoīca-
ti ꝑ notoria ſeu maīfeſta offēſa.vt ī.c.ſo
let.de ſen.exco.li.vj.ꝛ ē ſingulariter ex-
preſſū ī multis excoīcatōnū caſibꝫ ſicut
illos diſcutiēti pōt patē. Similiter etiā
ī alijs caſibꝫ a iure exp̄ſſis.vt dī in dicta
q.cxxxvj.licʒ ibi ſpecialit̄ n̄ ponant̄.vn̄
ſecund᷒ poſt p̄dictuʒ ē ī icēdiario q̄ iiuſte
ꝓrimū dānificauit īcendēdo ſeu icēdi fa
ciēdo.vel hoc faciētibꝫ ↄſiliū ſeu auxiliū
in his dādo. Nā et hi nō vident̄ debē ab-
ſolui.niſi prius ſatiſfecerit.xxiij.q.viij.
peſſim̄ .ibi. Nec abſoluat̄ niſi p̄us dāno
cui intulerit ſ̄m facultatē ſuā reſarcito.
et iuret ſe vlteri᷒ ignē nō appoſiturū ꝛc̄.
Terti᷒ videt̄ ↄ̄ mutilantē ꝓrimū ſeu mu
tilari facientē ſeu ī hoc ↄſentientē. Nam
et tales equiꝑant̄ p̄dictis incēdiarijs. Et
ita videt̄ q̄ abſolui nō debeāt niſi p̄us ſa
tiſfecerit.xxiij.q.viij.ſiq̄s membroruʒ.
Quart᷒ ē ↄ̄ maīfeſtos raptores et eccl'ie
violatores.q̄ nec abſolui debēt.nec etiaʒ
ad pniaʒ recipi ī vita vl' ī morte.niſi pri
us iuxta eoꝝ facultatē ſatiſfecerit.vel d̄
ſatiſfaciēdo ẏdoneā cautōeʒ dederit.ext̄.
de rap.ſuꝑ eo.vbi dī. Statuim᷒ vt q̄cun
qꝫ ex his q̄ violent̄ ſurrexerit ī rapinā ſeu
eccl'iaꝝ violatōʒ.maīfeſte fuerit dep̄hen
ſus.niſi p̄us ablata reſtituat ſi poterit.
vel emendādi plenā et firmā ſecuritatē
fecerit:pnīe benefitiū ei penit᷒ deneget̄.
Et infra. Qui autēʒ ī ſanitate obſtinata
mēte nō peīuerit vl' emēdauerit ꝛ ī mor
te ſecuritatem p̄ſtare nequerit:ſolēnitas
peīētie parū ꝓdeſſe videt̄ ſicut credim᷒.
Sʒ de peccato ↄtrito viaticū nō negetur
ita tn̄ vt null᷒ clericoꝝ ſepulture illi᷒ in-
terſit:nec ei᷒ elemoſinā p̄ſumat acciꝑe.
Q̄ ſiq̄ clericoꝝ vel p̄ſbiteroꝝ ↄ̄ hoc ī vi-
ta vel ī morte pnias dare aut ſepulture
intereſſe vel eorū elemoſinas acciꝑe at-
tēptauerit.ſeu hmōi rapine ꝑticipes īuē
ti fuerit:ordinis ſui damnū irrecuꝑabi-
liter patiant̄.et eccl'iaſtico benefitio ca-
reāt.hec ille. Eſt aūt aduertendū ſ̄m ho
ſti.ī ſū.con.li.j.ti.xvj.q.vj.q̄ p̄dicta in-
telligunt̄ qn̄ raptor ſeu violator eccl'ie fu
it monit᷒ de r̄ſtituēdo.et poſt admonitōʒ

diu in ↄtumatia ꝑſeuerauerit.aliter di-
cta pena nō obtinet.vt in.c.fi.de ſepul.ꝛ
d̄ rap.c.in litteris. Quintus ē ↄ̄ manife
ſtos vſurarios.q̄ nec abſolui nec ad ↄfeſ
ſionē admitti debēt.niſi p̄us ſatiſfecerit.
vl' de ſatiſfaciēdo ẏdoneā cautōʒ p̄ſtiterit
ext̄.de vſuris.c.q̄q̄.li.vj.vbi inter alia
dī. Nullus maīfeſtoꝝ vſurarioꝝ teſtamē
tis īterſit aut eos ad ↄfeſſionē admittat
ſeu ip̄os abſoluat.niſi de vſuris ſatiſfece
rit.vel de ſatiſfaciēdo ꝓ ſuaꝝ viribꝫ facul
tatū p̄ſtiterit vt p̄mittit̄ ẏdoneā cautōʒ
Teſtamēta q̄ꝫ manifeſtoꝝ vſurarioꝝ ali
ter facta nō valēt:ſʒ ſūt irrita ip̄o iure.
Sext᷒ videt̄ ↄ̄ ſacrilegū.ſ.q̄ aliq̄d abſtu-
lit de loco ſacro ſeu q̄ iniuriat᷒ ē ꝑſonis
eccleſiaſticis.q̄ nō videtur abſoluēdus ſi
admonit᷒ p̄us nō ſatiſfecerit.xvij.q.iiij.
ſiq̄s īuent᷒.vbi dī. Siquis domū dei vi-
olauerit.et aliqua ſine lnīa illi᷒ cui com
miſſa eſſe dinoſcit̄ inde abſtulerit.vel ec
cleſiaſticis ꝑſonis īiuriā fecerit.donec in
ↄuētu admonit᷒ legittime ſatiſfaciat:ſci
at ſe coīone eē priuatū. Si vo poſt ſecū-
dā et tertiā ↄuentōeʒ corā ep̄o ſatiſfacē
detractauerit:ſacrilegij ꝑiculo ab oībus
obnoxius teneatur.ita vt ſ̄m apoſtoluʒ
nemini fideliū miſceatur. B
¶ An ↄfeſſor teneat̄ ad memoriā redu-
cē ↄfitēti peccata q̄ audiuit vel ſciuit eū
cōmiſiſſe: R̄. ſ̄m Wil'. Si ſcit vel habʒ ꝓ-
babilē opinionē:debet ei ad memoriam
reducē.q2 timē pt̄ ne ↄfitēs ſuꝑ hoc craſ-
ſā habeat ignorantiā.vel q̄ nō adhibeat
debitam diligentiā. A.ſ.ad recolēda ſua
peccata.vt in ſū.con.li.iij.tit.xxxiiij.q.
lxxxv.vbi hec notant̄. B.qd̄ nō excuſat.
¶ Si ſacerdos habeat aliquos ꝓrochi-
anos ſurdos.cecos.mutos.vel furioſos.
vel demoniacos.et ſimiles.quos ſcit eē
in peccato mortali q̄d faciet: R̄. ſ̄m ray̆.
Debʒ facere poſſe ſuū vt inducat eos ad
peītentiā ſ̄m q̄ ē poſſibile. Q̄ ſi nō pt̄ ꝓfi
cere:oret et faciat orari vt deus illuſtret
corda eorum.de ↄſe.diſt.iiij.ſolet queri.
A. Idem in ſū.con.eo.ti.q.lxxxviij.vbi
etiā dicitur q̄ licet ſacerdos faciat tunc
poſſe ſuū.tamen ē caſus in quo nō excu
ſatur.videlicet ſi ex negligētia ſua p̄ceſ-
ſit hmōi caſus.hec ibi. Eſt etiaʒ ſciendū
q̄ furioſis ſeu amentibꝫ ī mortali exiſtē
tibus nullum poteſt dari remediuʒ niſi

reuertant̄ ad mentē. qꝛ ipi et dormiētes equiparant̄. et intelligunt̄ ꝑſeuerare ī eadē volūtate et ſtatu q̃ erāt imediate ante dormitōꝫ vel amentiā. quouſqꝫ dormiētes exiſtūt ſeu amētes. ex̄t. de bap. c. maiores. ad fi. Jō ñ reſtat ꝓ eis niſi orō. ℞

¶ Tria ſcḋm Al. debēt eē in ꝯfeſſione. ſcꝫ ſciētia diſcernēdi inter peccatū. inq̄ſitio de eis cauta. et diſcreta pn̄ie ſeu ſatiſfactōis iniūctio. A. Jdeꝫ in ſū. con. li. iij. ti. v. q. ij. vbi etiā dr̄ ſcḋm eundē Al. q̄ ſacerdos nō tenet̄ ſcire diſcernere. niſi in ꝯñi. ſ. que ſint capitalia. et q̄ mortalia coīa. et que venialia ex genere. Et ſciens hec: ſufficiēs reputat̄ ꝓ tp̄is huius neceſſitate ad ꝯfeſſiones audiēdas. Sꝫ bene puto q̄ hec neſciēs peccat mortaliter audiēdo. et eū inſtituēs: peccat adhuc plus q̄ ipe. ⁊ ꝑmittēs inſtitutū miniſtrare: mortaliter peccat ſi ſua intereſt tales ꝓhibē. Pt̄ addi q̄ ꝑiculoſū ē etiā audire ꝯfeſſiones nō habēti cōpetentē notitiā caſuū pape et epoꝝ. vt in cle. religioſi. de ꝑuilegijs. Et iō ſup̄ his ignorātia ꝯfeſſoris: regulariter dr̄ inexcuſabilis. vt ſup̄. ꝯfeſſio j. §. j. ad fi. Similiter et neſciēti cōpetenter oportuna cuilibet xp̄iano. videlicꝫ articulos fidei. ⁊ ſacramēta eccleſie. p̄cepta decalogi. et op̄a caritatis. et modū debite ꝯfitēdi et penitēdi. Naꝫ Math. xv. dr̄. Si cecus ceco ducatū p̄ſtet: ambo in foveā cadūt. Adhuc etiā fortius obligat̄. q̄ obtulit ſe offitio. Talis enī tenet̄ de oī exacta diligētia. ar. ff. depoſiti. l. j. §. ſepe vbi dr̄ q̄ qui obtulit ſe depoſito: tenetur de leuiſſima culpa. licet aliter nō teneretur niſi de dolo et lata culpa. cū recipiat ad vtilitatē alteriꝰ tm̄. Qui aūt nō ingerit ſe. ſꝫ requiſitꝰ exercet ex caritate. ſatis videt̄ q̄ nō tenet̄ niſi inq̄tū ſcit vl' pt̄ comode ſcire. qꝛ impoſſibiliuꝫ nulla ē obligatō. ff. de re. iur̄. l. impoſſibiliū. Et qꝛ hoc agit̄ ad merā vtilitateꝫ alteriꝰ: ſicut et depoſitū. Et hoc ſi ibi nō īuenit̄ vita et ſciētia ydoneꝰ. q̄ velit et poſſit hoc offitiū exercere. Quo caū etiā minꝰ ydoneus ⁊ in p̄dictis nō inſtructꝰ. ſi facit ex caritate: pōt ſe ingerere. Nā qḋ nō ē licitū: neceſſitas licitū facit. ex̄t. ḋ re. iur̄. quod nō eſt. Vn̄ et in neceſſitate etiā layco pt̄ fieri ꝯfeſſio. de pe. di. vj. q̄ vult. Et hic cōfeſſor hoc caū nō tenet̄ niſi inq̄tū ſcit ⁊ pt̄ vel ſcire pt̄. Paria enī ſūt ſcire vel ſcire debere. vt in. c. fi. ex̄t. de iniurijs. Si aūt hmōi imꝑitus etiā ī caū neceſſitatis audiēdo ꝯ̄p̄hendat peccātēꝫ q̄uibꝫ īuolutū ꝓuide facit ſi ei ꝯſulit q̄ de illis iterū ꝯfiteat̄ ꝑito. vel ab eo ꝯſiliū poſtulet cuꝫ eiꝰ copiā habere poterit: ne forte ipe ſuper his in aliq̄ errauerit. Itē ſi magis ꝑitus repit̄ ſciētia et ꝯſcientia. et aliq̄s ꝓcerto cognoſcat ſe nō ꝯpetenter ꝑitū. nullatenus ſe intromittere debet etiā req̄ſitꝰ: aliter facit ꝯ̄ dictā ſcripturā. Si cecus ceco ⁊c̄. Itē ꝯ̄ iura. de pe. et re. oīs. et ḋ pe. diſ. vj. qui vult. Si vō dubitat de ſua cōpetēti ꝑitia ꝑ ſciēciaꝫ ſeu exꝑientiaꝫ. vel etiā dubitat ſi alius ꝑitior repiat̄ q̄ hoc poſſit et velit: excuſat̄ obedientia p̄lati. xxiij. q. j. qḋ culpat̄. vel pt̄ credere penitēti ſi dicat ſe nō poſſe habere peritioreꝫ cū nō ſit veriſimile cū mēdatijs ad penitentiā accedere. Itē in ꝯfeſſore req̄rit̄ cōſciētia multomagis q̄ ſciētia. Vn̄ in dicto. c. qui vult. de pe. diſt. vj. dicit Augꝰ. Sacerdos itaqꝫ cui oīs peccator offert̄. ante quē ſtatuit̄ oīs lāguor: ī nullo eoꝝ ſit iudicandꝰ q̄ in alio iudicare ꝓmptꝰ eſt ⁊c̄. Et iō exiſtēs in mortali audiēdo confeſſiones: mortalit̄ peccat. Nā ſcḋm Tho. et Al. et in ſū. cō. li. iij. ti. xxij. q. xxv. exiſtēs in peccato mortali q̄ñcūqꝫ ī aliquo actu exhibꝫ ſe vt miniſtꝝ eccleſie: mortaliter peccat. Et tociēs mortaliter quotiens hmōi actū facit. Et iō etiā ſi nō poſſit haberi ꝯfeſſor ſcīa et ꝯſcīa ydoneꝰ debemꝰ p̄eligere ꝯſcientiā. qꝛ melior ē inſipiētia cū timore q̄ apparēs ſapiētia Ecc̄. xix. Et qꝛ q̄ ſibi neq̄ ē: cui alij bonus erit Ecc̄. xiiij. Itē ipfectū ſciētie ſupplere pōt ꝑfectio caritatis. ex̄t. de renū. c. niſi. §. ꝓ defectu. ſicut patet in beato Nicolao ⁊ alijs multis. Sꝫ ipfectū inocētie non ſupplet ſcīa. Sꝫ hoc caſu quāto ē maior tāto ē ꝑiculoſior. ſicut et bonꝰ gladiꝰ ī manu furioſi. vt patet ī demone q̄ ſic nūcupatꝰ ē a ſcīa. Vn̄. j. corinth. viij. Scīa inflat. caritas edificat. Sup̄ quo glo. magiſtri ſniaꝝ ſcḋm Augu. dicit. Addite ſcīe caritatē et vtilis erit. Scīa cuꝫ caritate vtilis ē: ꝑ ſe īflat ī ſupbiā. vt demones q̄ greco noīe a ſcīa ſic ſūt noīati in quibꝫ ſcīa ē ſine caritate. Itē qꝛ vt prime patuit deficiēs ſcīa pōt in caū neceſſitatis

ſine peccato ꝯfeſſiones audire. Sꝫ nõ ꝺſi
tiẽs ꝯſcĩa cuiꝰ peccato videt̃ ãnecti q̃ ei
peccãdi occaſionez p̃bet qñ pt̃ ſibi aliter
ꝓuidé. Sꝫ an poſſit fieri ꝯfeſſio exiſtẽti
ĩ mortali. videt̃ ꝙ nõ. qꝛ talis ſacerdos vt
ſup̃ pꝫ: peccat. et eiꝰ peccato ãnectit̃ q̃ ei
ĩ actu peccati ꝯſẽtit. ad Ro. j. In ꝯtriũ fa
cit. qꝛ nemo ſuũ debet vitare p̃latuꝫ licet
pctõr ẽ. niſi p̃us cõdẽnatũ. viij. q. iiij. nõ-
ne. De hoc ſic dicit̃ ĩ ſũ. cõ. li. iij. ti. xxij.
q. xxiiij. Tho. ait. Licet ſubditꝰ teneat̃ re
cipe ſacramẽta a miſtro eccl'ie etiã ex̃ñti
in mortali q̃uſqꝫ ab eccl'ia toleraẗ qꝛ ad-
huc ei obligat̃. tñ excepto neceſſitatis ca
ſu nõ foret tutũ hmõi ĩducé ad executõꝫ
alicuiꝰ actꝰ ſpectãtis ad ſuũ ordinẽ durã
te ꝯſcĩa ꝙ dictꝰ miſter ſit ĩ mortali. quaꝫ
ꝯſcĩaꝫ pt̃ ꝺponé qꝛ ĩ inſtãti pt̃ ex diuina
grã emẽdari. hec ibi. Hec q̃ſtio pt̃ clariꝰ
ſolui ꝑ id qꝺ ĩ ſili dic Tho. ſcða ſcðe. q. l-
xxvij. art. iiij. videlꝫ ꝙ ñ licꝫ ĩducé aliquẽ
ad mutuãdũ ſub vſura. tñ occurrẽte rõ-
nabili neceſſitate licꝫ recipe ſub vſura a
p̃pato ad mutuãdũ. Itaqꝫ ex p̃dictis pt̃
colligi ꝙ dũ q̃s cogit̃ a ſuo p̃lato: põt ab
eo recipe eccl'iaſtica ſacr̃a. licꝫ ſit ĩ mor-
tali ſi ab eccl'ia toleraẗ. Si ñ cogit̃ a p̃la
to et aliũ poſſꝫ hr̃e ſacerdotẽ: nõ debꝫ ei
quẽ putat eẽ in mortali ꝯfiteri. vel ab eo
aliq̃ꝺ ſacr̃m recipe. nec ip̃m ĩducé ad ex-
equẽdũ aliquẽ actũ ſui ordinis. Si vͦo a-
liũ ſacerdotẽ hr̃e nõ poſſit: pt̃ vrgẽte rõ-
nabili cã ꝯfiteri ſacerdoti ad hoc ꝑato e-
tiã in mortali ex̃ñti. et ab eo alia recipe
ſacr̃a. ſꝫ nullatenꝰ debꝫ ip̃m ad hoc nõ di
ſpoſitum ĩducere. B

An ĩterrogatões ſint faciẽde ĩ ꝯfeſſi-
one: R̃. ſm Ray. ꝙ ſic. dũmõ diſcrete fi
ant. de q̃bꝫ habes plene de pe. diſ. v. c. j. ⁊
diſ. vj. c. q̃ vult. in p̃ncipio. et vlt̃ mediũ
ext̃. de pe. ⁊ re. oĩs. §. ſacerdos aũt. Et ꝺ-
bẽt eẽ ĩterrogatões p̃ncipaliter de ſepteꝫ
vitijs capitalibꝫ q̃ ſũt. ſuꝑbia. auaritia.
gula. luxuria. inuidia. ira. et accidia. A.
Predcťa pleniꝰ dicunt̃ ĩ ſũ. cõ. li. iij. ti. x-
xxiiij. q. lxxxiij. Et nonſolũ ĩterrogatõ-
nes faciẽde ſũt de his vitijs: ſꝫ etiã de ar
ticulis fidei. et de ſacr̃is eccl'ie. et de p̃ce-
ptis decalogi. et de opibꝫ caritatis. et de
ꝑitia ꝯfitẽdi. et de multis alijs de q̃bꝫ lati
us dixi ĩ interrogatorio. B. Et de circũ-
ſtãtijs eoꝝ q̃ ſũt. Quis. q̃ꝺ. vbi. ꝑ q̃s. q̃ti-

ens. cur. quõ. qñ. A. De iſtis circũſtãtijs
clariꝰ dr̃ ĩ p̃fata. q. lxxxiij. Sꝫ et latiꝰ di
ctũ ẽ. ſup̃. ꝯfeſſio ij. §. v. ĩ additõe. B

Utrũ liceat ſacerdoti ĩq̃rere a cõfitẽte
ſpecificatõꝫ ꝑſone cuꝫ qua peccauit: R̃.
ſm Ray. Sicut cõfitẽs nõ debet ſpecifi-
care niſi vt dicit̃ ſup̃. cõfeſſio j. §. iiij. ita
nec ſacerdos debet ĩterrogare. niſi vt ibi
dr̃. A. Idẽ in. ſũ. con. eo. ti. q. lxxxvij. B.
Quõ ꝯfeſſor religioſus teneat̃ facé ꝯfitẽ
ti ꝯſcĩaꝫ de decimis. habet̃ ĩfra. decime j.
§. viij. A. Sꝫ q̃ꝺ ſi ꝯfeſſori occurrit aliq̃ꝺ
ꝺ q̃ dubitat q̃ꝺ agé debeat: R̃. ꝙ hec dubi
tatõ. aut ꝓcedit ex varietate opinionuꝫ
doctoꝝ. aut ex ſua ĩpitia. In. j. caũ dicit
glo. Ray. ĩ ti. de mr̃imonio. §. ſed nunq̃ꝺ
peccãt vxores. ſuꝑ verbo. abſtinendũ. ꝙ
hoc caũ nõ ẽ p̃cipitãda ſentẽtia. nec ꝺne
gãda abſolutõ: ſꝫ via tutior ẽ ꝯſulẽda. ⁊
terror ĩcutiẽdus ex ꝑiculo. Qꝺ videt̃ ve-
rũ cũ penitẽs ex aliq̃ ꝓbabili ratione ad-
heret alicuius doctoris notabilis opini-
oni volẽs eaꝫ tené. Nã hoc caũ ꝓpter va-
rietatẽ prudentiũ doctoꝝ ꝯfeſſor ꝯſulẽdo
ſibi viã tutiorẽ. et qꝺ ſibi veriꝰ videt̃ ſm
deũ. ſi acq̃eſcere nolit: illud ſup̃ ꝯſcĩaꝫ ſu
aꝫ relinq̃t. Qñ vͦo aliq̃s nõ habet ĩ ſe ali
quaꝫ bonaꝫ rõnem quare magis debeat
opinioni vnius q̃ȝ alteriꝰ adherere. ꝯue-
niẽter remanet ĩ dubio. ꝓpter qꝺ ſi dubi-
uꝫ ſit ſuꝑ aliquo vtrũ ſit peccatũ vel nõ.
omnino ẽ neceſſariũ ꝙ ab illo abſtineat
et de illo debite peniteat eligẽdo ꝑteꝫ tu-
tiorẽ. ne aliter diſcrimini ſe diſponat. vt
ſup̃. ꝯfeſſio j. §. viij. Si vͦo dubiũ non ſit
p̃ncipaliter ſuꝑ peccato: ſꝫ vtrũ q̃s tene-
at̃ ad aliq̃ꝺ faciendũ vl' dandũ ſeu penã
ſubeundã debet benignior ſententia eli-
gi. videlicꝫ vt in hoc dubio q̃s ad nihil o-
bliget̃. Nã ĩ dubio regulariter ꝓ reo dan
da ẽ ſentẽtia. niſi in cã mr̃imonij. dotis
ſeu libertatis. vl' teſtamẽti. qñ ꝓ iſtis da
ta fuerit ſentẽtia. vt ĩ. c. fi. ext̃. de re. iu.
et. c. cũ ſit. et. c. odia. de re. iur̃. li. vj. ⁊. ff.
ꝺ legibꝫ. l. benigniꝰ. niſi forte eẽt aliquid
faciendũ qꝺ poſſet faciliter expediri. vtſi
dubitat̃ vtrũ q̃s ſit excoĩcatꝰ et poſſit cõ
mode facere ſe abſolui ad cautelã. tuc ei
ẽ ꝯſulendũ ꝓ tutiori ꝑte ꝙ hoc faciat. Et
ſic poteſt intelligi quod dicit glo. ray. et
ponit̃ ĩ ſũ. con. li. iij. ti. xxxiij. q. lxix. vi-
delicꝫ ꝙ ſi iudex eccleſiaſticꝰ dicat. Scias

de eſſe excõmunicatũ vel hmõi verba. qñ ſi
de excõmunicatõe ꝑ vba talia agat̃ in fo-
ro iudicij nõ reputabit̃ excõmuicat⁹. ni-
ſi al' ꝯſtiterit de intentõe excõmunicãtis
vtq; ſemꝑ ſolitus eſt ſic dicere qñ excom
municat. vel alio mõ. In foro autẽ peni-
tentiali eligenda eſt in dubio tutioꝛ via.
vt ſcꝫ talis reputet̃ excõicatus. ⁊ ĩpetret
abſolutõꝫ. Et idẽ ꝯſulit hoſti. ĩ his ⁊ ſiṁbꝫ
qñ dubitat̃ de excõicatõe. Itẽ qd̕ dictũ ẽ
fallit qñ vehemẽs ſeu ꝓbabilis cõiectura
eſſet ĩ ꝯtriuꝫ. q; cõſpicim⁹ ĩ obſcuris qd̕
ẽ veriſimili⁹ vel qd̕ pleꝛũq; fieri cõſueuit
vt ĩ. c. inſpicim⁹. de re. iur̃. li. vj. vt ſi ꝯſtat
aliquẽ fuiſſe excõicatũ ⁊ dubitet̃ vtꝝ fu-
erit abſolut⁹. tunc ei habebit̃ ꝓ excõica-
to: donec de abſolutõe cõſtet legittime. vt
ĩ ſum. cõ. li. iij. ti. xxxiiij. q. xlviij. Item ſi
ſit publica fama de delicto vel excõicatõe
vt ext̃. de ſen. excõ. cum deſideres. §. ij. vbi
dicit̃. Q: ſi eſt publica fama aliquẽ verbe-
raſſe clericũ. q̃ nec ep̃us nec ali⁹ cõmuni
care ſibi debꝫ niſi ad arbitriuꝫ ep̃i de hoc
ſe purgauerit vel ad cautelã abſolut⁹ fu-
erit. Si at̃ ꝓcedit dubitatio ex ĩpitia cõ-
feſſoꝛis. tunc querat cõſiliũ periti. ext̃. de
pe. et re. oĩs. Q: ſi nõ habere pt̃: remittat
ꝯfitentẽ ad cõfeſſoꝛẽ ſciã ⁊ ꝯſcientia pru-
dentioꝛẽ. ſicut medicus impitus debet ad
ꝑitioꝛẽ egrotũ remittere. ar. de pe. diſ. vj.
q̃ vult. Q: ſi nec hoc pt̃ fieri: exigat a cõ-
fitente q̃ ſit ꝑatus facere omne ad quod
obligat̃ et q̃rere diligent̃ illud noſcere a
ꝑitis iuxta poſſe. ⁊ conſulat cõfitenti qd̕
tutius eſt. et ĩ dubio abſolutõꝫ ſibi nõ re
tineat. vt dictũ eſt. ſed ip̃m inq̃tuꝫ aucto
ritas ſua ſe extendit: abſoluat. de pe. diſ.
vij. ſiqs poſitus. vbi dat̃ abſolutõ penitẽ-
ti in extremis. licꝫ de e⁹ ſalute penit⁹ dubi
tet̃. vt ibi. ⁊ ea. q. c. null⁹. Scdo vtꝝ abſo
lutõ poſſit fieri ꝑ lrãm. Re. ſm glo. Raij.
⁊ in ſũ. con. li. iij. ti. xxxiiij. q. lxxvij. q̃ nõ
Sꝫ pñs cõfitens a pñti ſacerdote pt̃ ab-
ſolui. Facit de pe. diſ. j. quẽ penitet. Ex q̃
pꝫ q̃ eodẽ mõ non pt̃ fieri ꝑ nunciũ. Itẽ
non poteſt vn⁹ audire ⁊ alter abſoluẽ. vt
ſup̃. ꝯfeſſoꝛ j. §. iij. Abſolutõ vo ab excõi-
catõe pt̃ fieri etiã in abſentia. q; ignorãs
et inuit⁹ ab ea pt̃ abſolui. vt in ſũ. con. li.
iij. ti. xxxiij. q. cxiij. et ſup̃. abſolutio j. §.
xv. Tercio an ſacerdos debeat p̃mo abſol-
uere q̃ pniãꝫ imponẽ. Re. vt notat̃ ĩ di-

rectoꝛia. li. j. ti. xv. §. cxxiiij. q̃ nõ. q; cum
in pnĩe impoſitõe appareat t̃cia ps p̃nci-
palis materie. i. ſatiſfactio q̃tenus eſt ex
ꝑte pctoꝛis. ſine q̃ ſaltẽꝫ in affectu nõ eſt
ꝑfectũ hmõi ſac̃mentũ. nec pt̃ debita foꝛ-
ma apponi ꝑ miniſtꝝ donec ipſa materia
debita p̃mo ĩtegre ſit ꝑacta q̃ in trib; cõ-
ſiſtit. ſcꝫ coꝛdis cõtritõe. oꝛis cõfeſſiõe. et
opis ſatiſfactõne. ar. ext̃ eo. q̃ q̃daꝫ. Ideo
hũc oꝛdinẽ dꝫ cõfeſſoꝛ ſuare in pnĩe ſac̃-
mẽto. p̃mo dꝫ audire ꝯfeſſiõꝫ. ſcdo impo-
nẽ pniaꝫ. tercio abſoluẽ ſacr̃atalit̃. vt in
cle. dudum. §. ſtatuim⁹. de ſepul. vbi hoc
notãt Wil. ⁊ Jo. an. hec ibi. Videt̃ g̃ q̃ ni-
ſi ĩpoſitõ pnĩe p̃cedat abſolutõꝫ: ipſa ab-
ſolutio ẽ nulla. Sꝫ foꝛte poſſꝫ excuſari ſi
ſtatĩ poſt abſolutõꝫ añq̃ diuertat̃ ad ext̃
neos act⁹ ĩponat̃ pnĩa. Nã qd̕ fit ĩcõtinẽ
ti videt̃ ineſſe. C. de pactis. l. petẽs. Tuti-
us tñ eſt q̃ p̃cedat. vt ex p̃dictis ptꝫ. H.

Confirmatio electoꝛuꝫ

A quo confirmanda ſit electio?
Reſpõ. ſm Hoſti. A proximo ſu
perioꝛe. vnde epiſcopus ꝯfirmat ſibi ſub
iectos. ext̃. de elec̃. cum monaſteriũ. niſi
aliquis ſit exemptus. ext̃. de cõſue. cũ ve-
nerabilis. Item archiep̃us confirmat epi
ſcopũ. ext̃. de elec. cũ dilectus. in fi. lxiiij.
diſ. illud. Archiepiſcopum vo confirmat
p̃mas vel patriarcha niſi ipſe archiep̃us
exemptus ſit. ext̃. de elec. bone. ⁊. c. nihil.
Patriarchas vel exẽptos cõfirmat papa
ext̃. de elec. ſcriptuꝫ. vel etiam legatus de
latere. extra. de elec. ſi abbatem. li. vj. A.
vbi dicit̃ q̃ legatus de latere poteſt cõfir-
mare electões archiep̃oꝝ et exemptoꝝ. et
abbati exẽpto in ep̃m electo dare licẽtiaꝫ
cõſentiendi. Et ab alio eidem talis licẽtia
dari nõ poteſt niſi a papa. H. Similiter
etiam papa cõfirmat impatoꝛem. extra.
de elec. venerabilem. A. Idem in ſũ. con.
li. iij. ti. xxvj. q. xxj. H

Qualiter fieri debeat ꝯfirmatio? Re.
ſm Hoſti. Debet primo fieri examinatio
ꝑſonaꝝ tam eligentium q̃ electi. etiamſi
nihil opponat̃. A. Facit ext̃. de elec. cum
nobis olim. H. Conſulit etiam ſupioꝛi. vt
ip̃m electum ad partem trahat. et de his
que impedire ip̃m pñt diligent̃ exquirat.
etſi ĩpedimentũ inuenerit: ſecreto ad re-
nũciandũ ĩducat. ext̃. de elec. dudũ ij. ĩ fi.
⁊ ext̃. de ſimo. ꝑ tuas. ĩ fi. A. Nõ tñ ip̃m

publicet vel infamet. ſm eūdē Hoſti. vt in ſū.con.eo.ti.q.xxij. B. Al' vo ſm allegata ⁊ ꝓbata ꝓcedat. A. Sꝫ ſi ī occl'to ſit impedimētū ⁊ ille inſtat ꝑ ꝯfirmatōne in manifeſto. caueat quātū pōt ne faciat ꝯ ꝯſciaꝫ. vt dr̄ in dicta.q.xxij. B. Nota etiā hic ꝙ ſi inť cetera q̄ obiciūť electo ſeu poſtulato ſeu aliter ꝓmouēdo ad dignitateꝫ opponať de euidēti defectu ſcie vel ꝑſone. ꝓmo dꝫ de hoc examīatio fieri. Et ſi hoc inueniať falſū. opponētes excludunť ab omībꝫ alijs que opponuerāt. ⁊ etiā puniūtur ac ſi in ꝓbatōe oīm defeciſſent. ext̄. de elec. ſi forte lib. vj.

Si ꝯfirmatō fiat nō vocato ꝯpetitoē vel alio qui ſe vellet opponē ⁊ nō diſcuſſo negocio irrita ē. Et dꝫ fieri talis vocatō noīatim qñ eſt coelect⁹. vel apparet oppoſitor. al' generaliter in eccl'ia in q̄ electio facta eſt. vt ſi volūt ſe opponē appareant in cōpetenti termino ꝑemptorie aſſignato. Et hec hñt locū ſiue electio ſit in concordia ſiue in diſcordia. extra. ꝺ elec. qm̄. li. vj. Utrū qui opponit electo aliqđ crimē teneať ſe inſcribē vide. infra. inſcriptō. §. ij. Uide de his q̄ pñt impedire ꝯfirmatōeꝫ infra. de elec. in multis locis. ⁊. infra. ordinandus. per totum.

Confirmatio ſacramēti.

Sacramētū ꝯfirmatōis vtruꝫ ſit de neceſſitate ſalutis. R. ſcðm Pe. Duplex ē neceſſitas ſalutis. Quedā ꝑtinēs ad eē. Et quedā ad bñ eē. Et qdeꝫ ſcðo mō ꝯfirmatō eſt nccia. nō ꝓmo. Nā ⁊ ſine ea pōt hō ſaluari. Eſt aūt nccia ꝓpť ſpūalez pugnā ad quam adiuuať homo ꝑ ꝯfirmatōnez. licet ſimpliciter nō ſit ſacramentum neceſſitatis. ſed nihilomin⁹ contēptus eius dānabilis eſt. Con. Tho. et Al. in. iiij. diſ. vij. A. Idem in ſū. con. lib. iij. ti. xliiij. q. xlv. B.

Que ſunt de ſubſtantia ꝯfirmatōnis? R. ſm Pe. quinqꝫ. Duo quidem ex parte ipſius ſacramenti ſciliꝫ materia criſmatis. et forma verboruꝫ. Duo ex parte miniſtri. ſ. dignitas pontificalis. ⁊ intentio Unū ex parte ſuſcipientis. ſ. ꝙ criſmetur in fronte. Nam quia in confirmatione confertur audacia ſpūalis euidentius fit in fronte. Con. Tho. et Al. vbi ſup̄. A. Item in ſū. con. eo. ti. q. xlvj. vbi etiā dr̄ ꝙ criſma eſt oleum cum balſamo ab epiſcopo ſanctificatum. B.

Quis eſt miniſter ꝯfirmatōis? R. Solus epūs. de conſe. diſ. v. manus. et. c. nouiſſime. ⁊. c. vt ieiuni. A. Ideꝫ in dicta. q. xlvj. B.

Sed nūquid papa poſſit ꝯmittere alteri? R. ſm Tho. et Pe. Licet de hoc ſint opiniones ꝓbabili⁹ diciť ꝙ poſſit ꝯmittere ſacerdoti. ſed nō inferiori. xcv. diſ. peruenit. A. Idē ī ſū. cō. eo. ti. q. xlvij. Con. etiam Albricus. B.

Que ſit forma cōfirmatōnis? R. ſcðm Tho. ⁊ Pe. ⁊ Al. Forma eſt hec. Cōſigno te ſigno crucis. ⁊ ꝯfirmo te criſmate ſalutis. In noīe pr̄is ⁊ filij et ſpūs ſcī amen. A Idē in ſū. con. eo. ti. q. xlviij. vbi diciť ſm Al. ꝙ oīa illa q̄ ſup̄ dicta ſunt de mutatōne forme baptiſimi. eodē mō intelligēda ſūt ⁊ de forma ꝯfirmatōnis. B.

Utrū in ſacramēto ꝯfirmatōnis ꝯferatur grā. R. ſm Tho. ⁊ Pe. grā ꝯferť non ſolū coīter ſicut in quolibet ſacramento ꝯfertur grā emundans a peccato. A. vel a r̄liquijs pcī. vt in ſū. con. eo. ti. q. xlix. B. ſed etiaꝫ ſpūalis grā ꝑ quam quis deputať ad officiū ſcītatis. ⁊ ẏdoneus efficiť ad xp̄m cōfitēdū. vñ ⁊ de grato facit magis gratū. A. Idē in dcā. q. xlix. B.

Quibus debeat ſacramētū ꝯfirmatōis ꝯferri. R. ſm Tho. ⁊ Pe. Omībꝫ xp̄iaīs Nam et pueris ꝯueniēť ꝯfertur. q̄a minus habent fictōnis. ⁊ viris et mulieribꝫ quibꝫ coīs eſt pugna ſpūalis. Item mutis. quia licet nō verbo. ſigno tñ pñt cōfiteri. Iteꝫ morientibꝫ quibꝫ licet ſubtrahať pugna. tñ ꝑgūt ad ꝓmiū militantiū et ideo ꝯueniēť accipiūt xp̄iane militie ſignū. A. Ideꝫ in ſū. con. eo. ti. q. l. B.

Utrum ꝯfirmatō poſſit iterari. R. ſm Aug. et omēs theologos. Non pōt. eo ꝙ imprimat effectuꝫ indelibileꝫ. de con. diſ. v. dictum. et. ca. de homīe. A Idem in ſū. con. eo. ti. q. lj. vbi etiam idem dicitur de ſacramento baptiſmi ⁊ ordinis. et ꝙ alia q̄tuor ſacramenta pñt iterari. B.

Utrum ꝯfirmatio cōferri debeat ieiunis et a ieiunis. R. ſm Al. Sic propter reuerētiaꝫ ſacramenti. de conſe. diſ. v. vt epi. ⁊. c. ieiuni. Tamē ī neceſſitate meli⁹ eſſet ꝯfirmari poſt prandium ꝙ ſi epiſcopo diſcedente et huiuſmōi quis nō poſſit ꝯfirmari. A. Idē ī ſū. cō. eo. ti. q. lij. B.

Utrū alius debeat tenere aliquem ad
confirmatōnem. R̄ꝫ. ſm Tho. in. iij. pte.
q. lxxij. Propter hoc aliquis ad ꝯfirma-
tionem accedit. quia ſe habere robur ſtā
di non preſumit. Ideoqꝫ ab alio debet te-
neri. Nec differt utrum vir vel mulier te-
neat. Sed non ꝯfirmatus quātū ē de ra
tōne ſacramenti nō debet tenere. ſed ſi ꝯ-
trariū fiat: peccat. Sed nō ꝓpter hoc ē ir-
ritum ſacramentū. de ꝯſe. diſ. iiij. c. in ba
ptiſmo. A. Con. Al. ut ī ſū. con. eo. ti. q.
liij. B. Et vide infra. īpedimētū. vj. §. pl't.
Utrꝫ uxor poſſit in ꝯfirmatōne tenere
maritū vel ecōuerſo. R̄ꝫ. Non. qꝛ ꝯtrahit̄
cognatō ſpiritualis. et eſt impedimentuꝫ
mr̄imonij et ꝯiugalis actus. Item nō de-
bet quis tenere ꝓpriū filium vel fratrem.
aut ſororem. quia ſufficit inter tales vin
culum carnale. A. Ideꝫ in ſū. con. dicta
q. liij. B. Quō aūt ꝯfirmatō īpediat ma-
trimonium. vide infra. impedimentū vj.
De criſmate ſcꝫ quod eſt materia confir
matōis. habetur ſupra. baptiſmus ij. §.
iij. et infra. oleum ſanctum.

Onſanguinitas vide

de hoc infra. impedimentum q̄n-
to. per totum.

Onſcientia. Utrum

ꝯſcientia erronea obliget ad fa-
ciendū aliquid vel dimittendum. R̄ꝫ. ſm
Pe. Credens ſe teneri ad aliquid ⁊ nō fa-
ciēs: incurrit ꝯtemptum. Et faciēs illud
qd̄ putat peccatuꝫ: peccat. Unde glo. ſuꝑ
illud Ro. xiiij. Om̄e quod non eſt ex fide
pctm̄ ē. dicit ſic. Om̄e qd̄ fit ꝯtra ꝯſciam
edificat ad gehennaꝫ. Itē Luc. x. Si ocu
lus tuus nequā fuerit. totū corp⁹ tuū te-
nebroſū erit. Manēte ergo ꝯſcia erronea
homo ꝑplexus eſt. n̄ tn̄ ſimplr̄. qꝛ poteſt
⁊ debet deponere ꝯſciaꝫ talem ꝑ ſe vel per
alterius ꝯſiliū. Cō. Tho. ꝑma ſc'de. q. xix.
arti. v. ⁊. vj. A. Idē ī ſū. con. lib. iij. ti. xx-
xij. q. ſi. B.

Onſecratio primo. ſ.

ep̄oꝝ. ⁊ ſuꝑ. De forma ꝯſecratio-
nis ep̄oꝝ diffuſe ⁊ copioſe tracta
tur. ⁊ habēt epi in ordinarijs ſuis. ⁊ ď ipa
xxiij. diſ. q̄ ep̄s. ⁊ diſ. lxxv. ordinatōes. et
extra. de ſacra vnc. cū veniſſet. Et debet fi
eri in die dn̄ica tm̄. dcō ca. ordinatōnes.

Nec eſt neceſſariū ꝯtinuarī ieiuniū a ſab-
bato. i. q' in ꝑcedēti ſabbato incipiēs ieiu
nare nō comedat quouſqꝫ ī dn̄ica fuerit
ordiat⁹. Nā ⁊ ī ipſa dn̄ica an̄ prādiū ītel-
ligit̄ ieiun⁹ eſſe. A. Hec fuerīt dicta Raÿ.
ī ſū. cō. li. iij. ti. xxij. q. xxxiij. et. xxxj. ⁊ in
hac etiā addit̄ q' dꝫ fieri hora t'cia. B.
Conſecratō ep̄oꝝ ultra tres mēſes p⁹
ꝯfirmatōēꝫ differri nō dꝫ niſi ex cā. lxxv.
diſ. §. j. A. In hoc. §. nō dr̄ p⁹ ꝯfirmatōēꝫ
ſed p⁹ electōēꝫ. ⁊ ita tenet Raÿ. ut pꝫ ī ſū.
con. dcā. q. xxxj. Sꝫ potius videt̄ q' ꝯpu
tatō fiat a tpe ꝯfirmatōis. Nā pri⁹ ꝯſec̄ri
nō pōt. Ideo illud tp̄s nō dꝫ ꝯputari. ſic
nec tp̄s ſuſpēſionis in collatōe bn̄ficioꝝ.
ut in. c. qꝛ diuerſitatē. extra. de ꝯceſ. ꝑbē.
Un̄ ut patet in dcā. q. xxxj. glo. Raÿ. dic
q' a tpe ꝯfirmatōis fit iſta ꝯputatō. ſicut
notauit Hug. ea. diſ. qm̄. Et niſi fecerit ī-
fra dictū tp̄s ſe ꝯſecrari coīone ꝑuat⁹ ex-
pectabit̄ ad hec ꝑ duos menſes. infra q̄s
ſi non purgauerit morā cedet metropoli
tani iudicio. nec ibi nec alibi poſtea ꝯſe
crabitur. Et hoc niſi fuerit impedimēto
legittimo impedit⁹. dcō. c. qm̄. et diſ. lxx-
v. qm̄. Pōt aūt intelligi dictum Raÿ. qn̄
electus fuiſſet negligēs ad petendā cōfir
matōnem. Nam ⁊ tp̄s ſuſpenſionis in col
latōne bn̄ficiorū ꝯputat̄ negligēti petere
abſolutōꝫ. ut notat glo. ī dcō. c. q̄a diuer
ſitatē. ⁊ ſuꝑ. bn̄ficiū ꝑmo. in ꝑncipio. B.
A quo conſecrentur ſinguli prelati?
R̄ꝫ. Papa conſecrat̄ ab epiſcopo. Hoſtiē-
ſi. qui in hoc vicem metropolitani obti-
net. vel etiam a quo vult. diſ. xxiij. in no
mine domini. A. Ibi non ſic dicitur. ſed
ita. Quia ſedes apoſtolica cūctis in orbe
terrarum ꝑfertur eccleſijs. atqꝫ ideo ſuꝑ
ſe metropolitanum habere non pōt. Car
dinales epi. metropolitani ꝓculdubio vi
ce funguntur. qui videlicet electum anti
ſtitē ad aplīci culminis apiceꝫ ꝓuehant.
Et ita a dictis epis cardinalibus debꝫ pa
pa ꝯſecrari ſm Raÿ. ⁊ in ſū. con. eo. ti. q.
xxix. niſi forte ex ꝯſuetudīe vl' ex ipi⁹ ele
cti diſpoſitōe aliud ꝓcederet. cū papa ſta-
tim poſt electōnez habeat omnē plenitu
dinē poteſtatis. dcō. c. in noīe dn̄i. Et ita
pōt intelligi quod dicitur de ep̄o Hoſtiē-
ſi. ⁊ fuit dictum Goff. ut in dicta. q. xxix.
B. Primates vō et metropolitani ꝯſecra
ri debent a tribus epis eorum ſuffraga-

neis.oīb alijs ſuffraganeis perſonaliter
aduenientib.niſi eēnt neceſſitate īpediti
et tūc ꝯſentiāt ꝑ lrās.lxiiij.diſ.q2.⁊.lxvj.
diſ.archiepõs.⁊.c.porro.⁊ diſ.lj.qui in a-
liquo.in fi.⁊ ext̄ de tēpo.or.ſi archiepūs
Et licet ita ſit de mero iure. hodie tamē
ō ꝯſuetudine q̄ſi null⁹archiepõs.patriar-
cha vel p̄mas ꝯſecrat̄ niſi a papa vel ab
alio de mādato ei⁹.ar.xxiiij.q.j.pudēda
A. Hoc fuit dictū Rayᵭ.vt pꝫ in ſū.con.
eo.ti.q.xxviij.Sꝫ ei⁹glo.dic ꝗ nō credit
ꝗ hmōi cōſuetudo ſit generalis.B. Qꝛ ſi
ab alio forſitā ꝯſecrarent̄ paꝝ pdeſſꝫ.q̄a
añꝗ poſſent ſe archiepõs vel p̄riarchas
noīare.et plura alia facere. oporteret ꝗ
palleū a papa hērent.niſi forte habē poſ
ſent a p̄riarcha.De q̄ materia vide.infra
palleū.⁊ īfra.p̄riarcha.§.ij.A. In his lo-
cis pꝫ ꝗ iſtud palleū nō pōt ꝯferri niſi a
papa vel ab vno de q̄tuor p̄ncipalib p̄ri-
archis.videlꝫ Cōſtantinopolitano.Ale-
xādrino. Anthioceno.⁊ Jeroſolimitano
B.Epi vō ſi ſūt exempti ſil'r debēt a pa-
pa vel ab alio de ei⁹mādato ꝯſecrari.A.
Con.Al.B.Si nō ſūt exempti debēt cō-
ſecrari ab oībus alijs ſuffraganeis.⁊ au-
ctoritate metropolitani.vel ſi nō oēs pñt
ꝯuenire ſaltē a trib epis iuſſu archiepi
vel ab archiepõ cū duob epis ꝯſecrētur
alijs ꝑ lrās ꝯſentientib.diſ.lxiiij.ꝑ totū.
A. Hoc fuit dictū Rayᵭ.vt in ſū.con.eo.
ti.q.xxvij.B.Et nota hic ꝗ ternari⁹nu-
merus epoꝝ eſt de ſubſtātia ꝯſecratōnis
vñ ⁊ ſi a pautiorib ꝯſecrarent̄ nihil age
ret̄.vt notat Hug.in p̄dicto.c.porro.A.
Hoc etiam tenet glo. in.ca.epi.extra. de
tēpo.or.⁊ etiā glo.Rayᵭ.vt in dicta.q.x-
xvij.q̄ etiā dicit notaſſe Hug.in dicto.c.
porro.Qꝛ ſi nō eēt mō niſi vn⁹epõs vl'duo
nō poſſꝫ ꝯſecrari epūs donec aliud ꝯſti-
tueret̄ a papa.vel mortuo papa genera-
lis eccl'ia poſſꝫ mutaē hāc formā.licꝫ ab
apl'is inſtitutā.et ſtatuere ꝗ vn⁹epõs ſol⁹
vel duo ꝯſecrarēt epm̄.vel ſi nullus eſſet
epūs ꝗ.ſ.preſbiteri cōſecrarent eum.Si
aūt nec epūs nec p̄ſbiter eſſet. tunc dicit
diuinū implorandū iudiciū eſſe quid fie-
ri debeat.B.Et vnus dictorum trium eſt
principaliter ꝯſecrans.qui oportet ꝗ to
tam ꝯſecratōnē ꝑficiat. aliter nihil agi
tur.A.Si vnus ꝑtē vnam facit.⁊ alius
ꝑtē aliā.vel ſi vnus epūs manum impo-
nat.⁊ ſimplex p̄ſbiter vel etiā alius epūs
bñdictōnē infundat.dcā.q.xxvij.B.Alij
duo ſunt q̄ſi coadiutores.tñ oēs pnūci-
are debēt qꝛ oēs ꝯſecrāt.hec Hug.Et cō-
tra.Goff.A. Jmmo hoc videt̄ poti⁹fuiſ-
ſe dictū Hoſti.Hug.aūt ⁊ glo.Rayᵭ.dicūt
ꝗ cum tres epi ꝯſecrent epm̄.pōt cōcedi
ꝗ quilibet illoꝝ ꝯſecret.ſed nō ſolus.i.cū
alio ſacrat.Et ꝗ ſūt ibi tres actōnes. ſed
vna ſola paſſio in ꝯſecrato.ſicut in trib
hoīb ferentib lapidē tres ſūt actōes in
ferentibus.ſed vna paſſio in lapide.vt in
dicta.q.xxvij.Cōuenientius videt̄ dictum
Hoſti.qꝛ ſaltē inunctio manuū ⁊ capitis
ꝯſecrandi cū ſacro criſmate nō pōt fieri
niſi ꝑ vnū alijs aſſiſtentib.vt extra.de ſa
cra vnc.c.vno.in p̄ncipio.B. Pñt autē
ſil'r ab eodem plures epi ꝯſecrari.extra.de
ꝯſe.ec.vel al.cum ſis.A. Jbi dicit̄.Noue
ris ꝗ plura in eadē eccleſia altaria.⁊ plu
res epõs ſimul poteris ꝯſecrare. B.

Ubi ſinguli p̄lati ſunt ꝯſecrādi?Re.Pa
pa in ſua eccl'ia ſi fieri pōt.al'r in q̄cunqꝫ
etiam extra vrbē.diſ.xxiij.in noīe domi.
Patriarcha vō p̄mas et metropolitan⁹
debēt ꝯſecrari in ꝓprijs eccleſijs.niſi neceſ
ſitas aliud inducat.A. vel ꝯſuetudo ap-
probata etiam in ꝯſecratione pape ſcōm
glo.Rayᵭ.vt in ſum.con.eo.titu.q.xxxij.
B.xxiiij.q.j.pudēda.extra.de tempo.or.
ſi archiepiſcopus.Epūs autem debꝫ cō-
ſecrari vbi elegerit metropolitanus.diſ.
lj.c.vlt.in fi.A.Niſi aliud obſeruandum
ſit de ꝯſuetudine approbata ſm̄ glo.Rayᵭ
vt in dicta.q.xxxij.vbi etiam dicit̄ ſcōm
Rayᵭ.ꝗ ſi epiſcopus fuerit cōſecratus in
alia eccleſia q̄ꝗ metropolitana.et ſine me-
tropolitani licentia debet ſe pñtare me-
tropolitano ſuo.infra tres menſes a tē-
pore conſecratōis.diſ.lxiij.cum lōge.B.

Conſecratio ſecundo.

ſcꝫ eccleſie. vel reconciliatō eius
Eccleſia a ſolo epiſcopo pōt con
ſecrari.de conſecra.diſ.j.nemo.Neqꝫ epi-
ſcopus poteſt hoc alteri delegare niſi epi
ſcopo.ſicut neqꝫ recōciliatōnem. ext̄ eo.
aqua.Et pōt ꝯſecrari tam in dieb dñicis
q̄ꝗ priuatis.extra eo.tua.Nec debet conſe
crari ſine miſſa.de ꝯſe.diſ.j.c.ij.⁊.c.de fa
brica.in fi.A. Jdem in ſū.con.li.iij.ti.x-
xiiij.q.xlviij.ſcōm Hoſtien.ſubdendo.Et
dixit Hatian⁹.ſ.ꝗ miſſa eēt de ſubſtātia

ꝯſecratōis. Hug. ſo dixit ꝯtra. Naȝ ſcd̄m
ipm̄ ſi ep̄s ꝯſecret. ⁊ p̄ſbiter dicat miſſam
eccleſia ꝯſecrata erit. hec ibi. Puto ꝙ at
tendēda ſit ꝯſuetudo ꝗ̄ eſt optima legum
interpres. ff. de legib. ſi de interp̄tatōne.
H. Et ſi ep̄s nō petiuit dotē eccleſie cōpe
tentem qn̄ p̄mariū lapidē poſuit debet in
ꝯſecratōne ſupplere. qꝛ ad hoc tenet̄ fabri-
catoꝛ ⁊ eiꝰ heres. extra eo. cum ſicut. j. q.
ij. placuit. Si eccleſia ī alieno ſolo ſit cō-
ſtructa vl' conſecrata. vide infra. eccleſia
j. §. j. H.
¶ Preſumitur eccleſia conſecrata qn̄ de
hoc aliq̄ ſcriptura apparet vel in inſtrum̄
to dotatōnis. vel in libro eccleſie. vel ī co-
lumna vel in tabula marmorea ⁊ huiuſ-
modi. vel etiā ſi appareat vnꝰ teſtis de vi-
ſu vel de auditu. de ꝯſe. diſ. j. ſolēnitates
dedicatōnuȝ. A. Ibi nō dicit̄ aliud niſi ꝙ
ſolēnitates dedicatōnuȝ fiant ꝑ ſingulos
ānos. ⁊ ꝙ ſi certa ſcriptura vel teſtes nō
appareant de ꝯſecratōne eccleſie ꝯſecret̄.
Et ideȝ ea. diſ. c. eccl'ie. Et tn̄ p̄dicta dixit
Ray̆. allegās etiā ad hoc. xxiiij. q. ij. ſane
ꝑfert̄. ibi. In ſacris dictitijs ſcripſerunt.
Et ſm̄ glo. eiꝰ dictitie ſūt colūne eccl'ie vt
in ſū. con. eo. ti. q. cl. Sed glo. in dcō. ca.
ſane. dicit ꝙ dictitie tabule dicunt̄ a dico
dicis. dicit etiā ꝙ ibi eſt ar. ꝙ ſi in lapide
vel colūna inueniat̄ ſcriptura fides ē ei
adhibenda. H. Et intelligas tales ꝓbatō-
nes ſemiplenas ſufficere. vbi non eſſet de
hoc ꝯtentō ꝑ quam tolleretur iſta ꝓbatō
vt quia fieret inde alteri preiudicium. ex
tra eo. ꝓpoſuiſti. et extra. de adult. ſignifi
caſti. A. Iſta capl'a. par videntur facere
ad hoc. dictū tn̄ in ſe videtur verū. qꝛ cuȝ
de alterius agitur p̄iudicio regulari' re-
quirit̄ plena ꝓbatō. vt in. c. cū ſint. extra
de re. iu. lib. vj. Et que dicūt̄ in hoc. §. fu-
erūt dcā Ray̆. ⁊ Inno. vt ī dcā. q. cl. H.
¶ Tres caſus ſunt in quib eccl'ia ꝯſecra
ta debet reconſecrari. Primus ſi eccleſia
ꝯbuſta fuerit. ita ꝙ ꝑietes ſint conbuſti
vel dirupti ſeu notabiliter decruſtati. vel
in toto vel in maiori ꝑte. de cōſe. diſ. j. ec-
cleſijs. Secus ſi ſoluȝ tectū cxuſtū fuerit.
extra eo. ligneis. Scdō ſi quocūqȝ mō to-
ta eccleſia vel maior pars deſtructa vel
dirupta eſt. Si ſo ꝑietes ſucceſſiue fue-
runt reꝑati eadem eccl'ia intelligitur. Et
ideo ſufficit ſi tm̄ reconcilietur cū aqua
exorcizata et cum ſolennitate miſſe. A.
Hoc caſu ſm̄ Hoſti. ⁊ in ſū. con. dicta. q.
cl. nō eſt ius exp̄ſſum de reconciliatōne.
tutiꝰ tn̄ ⁊ deuotiꝰ eſt ꝙ fiat. H. Secus ſi to
ta fuit p̄mo deſtructa. etiā ſi ex eiſdem la
pidib reedificata fuerit. ꝯſecranda eniȝ
eſt. de ꝯſecratōne diſ. j. de fabrica. Terciꝰ
caſus eſt qn̄ dubitat̄ an fuerit cōſecrata
nec appareat aliqua ꝓbatio de his que di
cta ſūt ſup̄. §. primo. A. Ideȝ in ſū. con.
dcā. q. cl. lib. iij. ti. xxiiij. ⁊ notat glo. ī. c.
ꝓpoſuiſti. extra. de ꝯſe. eccleſie. H.
¶ Sūt alij caſus in quib eccl'ia nō debȝ
recōſecrari ſed recōciliari. Primꝰ eſt ꝓpt̄
homicidiū vel etiā enormē ſanguīs effu
ſionē ibi ꝯmiſſam. extra de ꝯſe. ec. ꝓpoſui-
ſti. Secus de leui. vt ſi caſu ſanguis ꝺ na
rib emittat̄ et ſi quis vngue aliquātulū
excorietur ⁊ ſanguinem emittat. Scdꝰs
ꝓpter adulteriū vl' ſeminis effuſionē. ex-
tra. de adult. ſignificaſti. Tercius ſi excō-
municatus in eccl'ia fuerit ſepultꝰ. de cō-
ſe. diſ. j. eccl'iam. extra eo. cōſuluiſti. A.
Idem etiā eſt ſi in ea fuerit ſepultus pa-
ganꝰ vel infidelis. tūc em̄ nō ſolum corpa
extumulanda ſūt ⁊ abicienda. ſed ⁊ ꝑietes
radendi et eius tigna dicto. ca. eccl'iam. et
ca. ſe. Et ſimiliter debet fieri qn̄ fuerit ibi
ſepultus excōmunicatus ſm̄ Hoſti. et in
dicta. q. cl. H. Quartꝰ ſi eccl'ia ab ep̄o pu-
blice excoīcato ꝯſecrata fuerit. A. vl' eti
am benedicta vt in dicta. q. cl. vbi etiam
idem dicit̄ de cimiterio vel alio quocūqȝ
ſacro a tali excoīcato ꝯſecrato vel bene-
dicto. A. Naȝ ſm̄ Hoſti. ſi corpus mortui
excoīcati polluit eccleſiaȝ. multofortius
vbi ip̄a ꝯſecratio ꝑficit̄ ꝑ os ⁊ manus ex
coīcati. A. Secus tn̄ ē in ſacris. que in-
trinſecus oꝑant̄ ſm̄ eūdeȝ Hoſti. vt ī dcā
q. cl. ad fi. vbi etiā hec oīa notāt̄ p̄ter id
qꝺ dictum eſt de leui effuſione ſanguinis
Sed ad hoc facit quod notat glo. extra.
de ſen. exco. c. cum illoruȝ. §. nos tn̄. ſuꝑ
verbo. effuſionem. H.
¶ Quid ſi de lapide cadente de eccl'ia ali-
q̄s occidat̄. aut ſi aliq̄s furioſus ibi ſe oc
cidat. R. Non eſt in his caſib recōcilian
da. ex q̄ nō eſt ſanguis ꝑ ꝯtentōeȝ effuſus
nec fuit mala volūtas ad violentiam. ſed
fortuitus caſus Hoſti. ⁊ Hug. A. Ideȝ in
ſū. con. lib. iij. ti. xxiiij. q. clj. H.
¶ Quid ſi in eccl'ia aliq̄s vulneret̄ letalit̄

⁊ poſtea in domo ſua moriat̃? R. ſm Wil. ⁊ Hug. recōciliari dꝫ. Naꝫ ibi dicet̃ mor-tu⁹ vbi mortis cauſā accepit. Si vō econ tra extra eccl'iam vulneratus ſit. ⁊ in ec-cleſia poſtea moriat̃. nō erit eccl'ia viola ta nec reconcilianda. A. Idem in ſū. cō. eo. ti. q. clij. B.

¶ Quid ſi in eccl'ia martir occiditur? R. ſm Wil. Dicūt quidā q̄ ꝓpter hoc eccleſia nō eſt reconcilianda. quia hmōi ſanguīs effuſio eccleſiam non polluit. ſed pocius ꝯſecrat. A. Idē ī ſū. con. eo. ti. q. cliij. B.

¶ Qñ ꝑ ſeminis effuſionem reconcilian da eſt eccl'ia? R. ſm Wil. Pro adulterio quidē et fornicatōne. de ꝯſe. diſ. j. eccl'ijs. extra eo. c. ſi. Propter pollutōeꝫ aūt no-cturnam ī ſomnis nō optet. Si autē vir vxoreꝫ ibi cognoſcat credo q̄ indiget re-conciliatōne. Et ita tenet Jo. et iterū Jo. an. A. Contrariū videt̃ auteꝫ tenere glo. ſm Hug. in dicto. c. eccl'ijs. Sed primum videt̃ veri⁹ ar. c. vir. xxxiij. q. iiij. Vñ ⁊ in ſū. con. eo. ti. q. cliiij. dr̃. q̄ Hug. videt̃ lo qui de recōſecratōne. B. Sil'r recōcilian da eſt ꝑ vitio ſodomitico ibi ꝯmiſſo. Cete rum nō videt̃ recōciliāda. A. ſ. de neceſſi tate. ſed de ꝯſilio. vt in dicta. q. cliiij. B. qñ hmōi ſunt occulta. Satis con. Hoſt. quātū eſt in ſūma. vel in ſnīa. A. qꝛ licet Hoſti. in diuerſis locis diuerſimode locu-tus ſit. tandeꝫ hoc tenuit q̄ ꝑ occultis nō ſit neceſſe eccleſiaꝫ reconciliari. vt patet in dicta. q. cliiij. B.

¶ Sed quis pōt eccleſiā reconciliaē? R. ſm Ray̆. Epſ ꝓprius ꝑ ſe vel ꝑ aliuꝫ epm Et pōt vnus aquam benedicere. et alius reconciliaē. Per ſimplices vō ſacerdotes non pōt. etiam ſi ſit ꝯſuetudo extra eo. c. aqua. A. Idem in ſū. con. eo. ti. q. clv. B. Sed ſm Inno. ex ꝯmiſſione pape ſacer-dotes ſimplices poſſūt eccleſiā reconcili-are. aqua tñ prius ꝑ epm benedicta. A. Inno. ſic dic ī dicto. c. aq̄. Vidim⁹ autē q̄ papa pluribꝫ epīs indulſit q̄ ꝑ ſimplices ſacerdotes poſſent recōciliare eccleſias. aqua tñ prius ꝑ epm bñdicta. B.

¶ Quid ſi quis celebrat in eccleſia ſemi-nis vel ſanguinis effuſione polluta? R. e-tiam ſi ſcienter in ea celebrat. non ꝓpter hoc eſt irregularis extra. de ſen. exco. is q̄ lib. vj. Tamē talis grauit̃ peccat. vt ibi-dem dicitur. A. Dicit̃ enī ibi q̄ eſt ꝑ te-meritate hmōi puniendus. B. Vide hoc diffuſe infra. interdictum q̄rto. §. plt. A. Ibi dicit̃ de pena celebrātis in loco ꝓhi-bito. B.

¶ Quid fiet ſi eccleſia nō ꝯſecrata fuerit ſeminis vel ſanguinis effuſione polluta? R. Debet aqua exorcizata per ſacerdotes lauari ne diuine laudis organa ſuſpēdā-tur. et q̄citius ꝯſecrari. extra eo. ſi eccle-ſia. A. Ibi nō dicit̃ q̄ dicta ablutio debe-at fieri ꝑ ſacerdotes. niſi in glo. que hoc ibi notat. Idem etiā tenet glo. Ray̆. vt ī ſū. con. eo. ti. q. clvj. dicēs q̄ aqua hec cō fici pōt per ſimplices ſacerdotes. et talis eccl'ia ꝑ eos lauari ſine mandato epiſco-pi ſpāli. arg. in dicto. c. ſi eccleſia. qꝛ dicit q̄ debet ꝓtin⁹ lauari. qđ nō fieret ſi opor-teret mandatū epī expectari. Alij tñ di-cūt vt ibi patet q̄ auctoritas epī ē neceſ ſaria in hoc caſu. qꝛ ſicut nc̄cia eſt aucto ritas epī ad hoc q̄ eccl'ia edificet̃. ⁊ q̄ ibi celebrēt̃ diuia a p̄ncipio. de ꝯſe. diſ. j. nēo infra. dicūt q̄ nc̄cia ē auctoritas epī. quo ad recōciliatōꝫ ei⁹ poſtq̄ talit̃ ē polluta. hec ibi. Hoc videt̃ tuti⁹. B. Nec ē ꝓpē hoc eccl'ia intēdicta. nec q̄ ibi celebrat irregl'a ris ē. etiā ſi ꝯſec̄ta fuiſſet. vt ī ꝓxīo. §. di-ctū eſt. A. licꝫ Hoſti. dixerit ꝯtrariuꝫ. vt patet in dicta. q. clvj. B.

¶ Eccl'ia p̄cipue ꝯſec̄ta vl' oratoria. mo-naſteria et hmōi nō debent reuerti ad ſe cularem habitatōꝫ et ꝓphanos vſus. xix. q. iij. que ſemel. ⁊ c. qm̄. xvij. q. vlt. queſti. extra. de reli. do. ad hec. A. In hoc. c. dici tur de hoſpitali. qđ nullaten⁹ debet mun danis vſibꝫ deputari cum ſit locus religi oſus. Hec etiam omnia notantur in ſum. con. eo. ti. q. clx. ſm Ray̆. B.

CONſecratio tertio ſcꝫ altaris. Alia eſt ꝯſecratō eccleſie Alia altaris. Et ideo vna ſine a-lia pōt fieri. extra eo. c. j. Altaria ſine re liquijs ꝯſecrari non debent. de ꝯſec̄. diſ. j. placuit. ⁊ c. non oportet. Et poteſt epūs in eadem eccleſia plura ſimul altaria cō-ſecrare. ex̄t̃ eo. cum ſis.

¶ Altare qñ ſit reconſecrandum? R. ſm Hoſti. Reconſecrandū eſt ſi mota rupta ſeu enormiter deſtructa ſit tabula ei⁹ ſu-perior que dicitur menſa. precipue ī an-gulis ſiue cornibus in quibus precipue ſolet fieri altaris conſecratio. A.

Iſta enoꝛmis deſtructō debet eſſe talis q̄
inducat deformitatē arbitrio epī iudicā-
dam ſm Hoſti. ⁊ Inno. vt in ſū.con.lib.
iij.ti.xxiiij.q.cl. H. Itē ſi mot⁹ fuerit a-
liquis de lapidibꝫ p̄ncipalibꝫ ſtipitis mē-
ſam ꝯtingētibꝫ. Nā in illa ꝯiūctōne preci
pue intelligit̄ eſſe altaris ꝯſecratō. extra
eo.ad hec.⁊.c.qḋ in dubijs. qḋ quidā in-
telligūt qñ ſup̄ q̄tuoꝛ colūnas eſt altare.
et vna mota ſit. A. Hoc fuit dictum glo.
Ray. vt in dcā.q.cl. H. Sec⁹ ē de alijs la
pidibꝫ ſtipitis ſiue ꝑietis qui nō ꝯtingūt
mēſam. quia ꝓpter illoꝝ motionem non ē
altare reconſecrādū. A. Idem eſt etiam
ſi lapides tangerēt menſam. dūmodo nō
eſſent de p̄ncipalibꝫ. vt ī dcā.q.cl. H. Si
militer nō eſt reconſecrādum ſi tota men
ſa cum ſibi adherētibꝫ trāſferat̄ ſicut nec
ꝯſecrat̄ altare poꝛtatile. Itē reſecrandū
eſt ſi ſigillū lapidis q̄ ſigillantur reliquie
fractū ſit vel diminutum. extra eo.ca.j.
⁊.c.qḋ in dubijs.⁊ de ꝯſe.diſ.j.ſi motum.
A. Idem etiam eſt ſi dictū ſigillū fuerit
motum.dicto.c.qḋ in dubijs.et in dcā.q.
cl. H. Si aūt altare intantum augmēte-
tur ꝙ amittat prioꝛē foꝛmā reconſecran
dū eſt. qꝛ foꝛma eſt eſſe rei.ar.x.q.ij.hoc
ius. Con. Inno. ⁊ Ber. A. Glo. hoc dicit
extra eo.c.j. Secus ſi additō vel diminu
tio nō tollit foꝛmā. ſm glo. Ray. ⁊ in di-
cta.q.cl. vbi omnia que dicta ſūt in hoc
ca. notantur. H.

¶ Altaria in quibꝫ degradati ⁊ hmōi ce-
lebꝛauerūt nō debent ꝓpter hoc reconſec-
ri nec reconciliari. extra. de ſacra.iter.a
nobis. A. Ibi nihil dicitur de reconcilia
tōne. ſed ſolum de reconſecratōne. Itē tñ
poteſt intelligi et de reconciliatōne cū nō
ſit iure cautum ꝙ hoc caſu reconciliatio
fieri debeat. ar.ca.is qui. de ſen.exco.lib.
vj. H. De altari vide quedam alia ſupra.
altare.

Conſecratio quarto. ſ.

Conſecratio quarto. ſ. cimiterij. Alia eſt ꝯſecratō eccl'ie
Alia cimiterij. Si ergo cimiteri-
um fuiſſet pollutum effuſione ſanguinis
vel ſeminis. vide ſup̄. cimiterium. §.fi. Ce
teꝝ ſi in cimiterio coꝛꝑa fidelium defun-
ctoꝝ ſepulta ſūt ab excoīcatis ſciſmaticis
vel infidelibꝫ ⁊ hmōi. nō ꝓpter hoc debent
exhumari. ext̄. de ſacra.iter.a nobis.

¶ Cimiteria nō cōſecrata in quibꝫ coꝛꝑa
pagnoꝝ vl' hereticoꝝ ſeu excoīcatoꝝ ſe-
pulta ſūt nō debent ꝯſecrari. de ꝯſe.diſ.j.
eccl'iaꝫ. ſed coꝛꝑa ſepulta ibi debent inde
prius eijci. A. ⁊ ꝑietes ⁊ tigna radi. ⁊ tūc
ſi apta fuerint: poterūt ꝯſecrari. dicto.c.
eccleſiā. H. Si aūt ꝯſecrata fuerant pri⁹
eodem mō coꝛpoꝛa p̄dicta inde eijcienda
ſunt ſi diſcerni pñt. aliter nō. extra. de ſe
pul. ſacris. ⁊ ipſa cimiteria reconciliāda
ſunt. ſicut de eccleſia dictum eſt ſup̄. cō-
ſecratō ij. §. iiij. circa fi. A. Itē in ſū. cō.
lib. iij.ti.xxiiij.q.clix. ſm Hoſti. Et addit
Coꝛpoꝛa aūt ſctoꝝ nemo p̄ſumat trāſfer
re ſine licentia p̄ncipis vel epiſcopi. de cō
ſec̄. diſ.j. de loco. vbi dicit glo. ꝙ ꝑ p̄ncipe
hic intelligitur papa. Et hoc verum eſt ſi
coꝛpoꝛa tradita ſunt ꝑpetue ſepulture al'
ſine auctoꝛitate alicuius poſſūt tranſfer
ri. ſm glo. ibi. Dicit etiam Hoſti. ꝙ idem
videtur de oſſibus alioꝛum fidelium. ff. de
reli. ⁊ ſump. fu. l. oſſa. H.

Conſecratio quinto. ſ.

Conſecratio quinto. ſ. veſtium pallaꝝ et vaſoꝛum. Ve-
ſtes ſacerdotum ⁊ miniſtroꝝ. pal
le altaris et vaſa ſacra. et omnia ſimilia
non debent conuerti ad vſum laycoꝛum.
ſed ſi q̄ ſūt vetuſtate ꝯſumpta conburi de
bent. et cineres in eccleſia reponi. xix.q.
iij.q̄ ſemel. ⁊.ca.qm̄. de ꝯſe.diſ.j. altaris.
A. Ibi dicitur. Altaris palla. cathedra
candelabꝛum et veluꝫ. ſi fuerint vetuſta-
te conſumpta incendio dent̄ qm̄ nō licet
ea que in ſacrario fuerunt male tractari
ſed incendio tradant̄ vniuerſa. Cineres
quoqꝫ eorum in baptiſterio inferantur.
vbi nullus tranſitū habeat. aut in ꝑiete.
aut in foſſis pauimentoꝝ iactent̄. ne in-
troeuntiū pedibus coinq̄nent̄. Itē vt pꝫ
in ſū. con. lib. iij.ti.xxiiij.q.clx. ſm Ray.
idē etiā eſt de pelui in qua dyaconus ad
cuius officiū ſpectat cum miniſtris hui-
libus abluit coꝛꝑalia intra ſanctuarium
Idē etiaꝫ dic de velaminibꝫ. Et ſm glo.
ei⁹ palla dicit̄ veſtis q̄ altare coopit̄. Itē
dicit̄ coꝛꝑale vbi coꝛpus dñicū īuoluitur
Velū aūt ⁊ coꝛtinā poſſum⁹ noīare pan-
num qui ſub altare depēdet. vl' qḋ in qua
drageſima extēdit̄ añ altaē. vel ea q̄ depē
dent ad parietes eccleſie. Dicit etiaꝫ ꝙ ex
hoc pꝫ ꝙ coꝛpoꝛalia non ſūt abluenda ꝑ
laycos aut mulieres etiam moniales de
iure. licet de ꝯſuetudine fiat contrariū.

Jtem in.c.ligna.ꝺ ꝯſe.di.j.dr̃.Ligna ec-
cleſie ꝺdicata nõ debẽt ad aliud opꝰ iũgi
niſi ad aliã eccliam vel igni ꝯburẽda ſũt
vel ad ꝑfectũ monaſterioꝝ fratribus. Jn
layꝯcoꝝ opa nõ debẽt admitti. vbi dĩc glo
ꝙ dicta ligna pñt poni in locis honeſtis
ſcꝫ in caplo vel dormitorio. vel ſilĩ. ſꝫ nõ
in coqna vel vineis paſtinãdis et hmõi.
Et idem dr̃ in dicta.q.clx.H. Si võ non
ſũt ꝯſũpta. ſed reparẽt̃ remanẽte ſubſtã
cia. nõ optet iterato cõſecrari. etiam ſi ꝑ-
tes plures reficiantur. Secus ſi forma to
ta ſimul ſoluatur. Alb. et Bern̄. A. Hoc
notat glo. ext̃. de ꝯſe.ec.vel al.c.qꝺ in du
bijs. Nec dĩc Al. vel dicta glo. ſi tota for
ma ſil̃ ſoluat̃. Sed Al. dicit ſi forma ſol-
uat̃ ſiue mutet̃. Et eſt ar. ad hoc qꝺ dici-
tur de reparatione ecclie. vt in ſum.con.
eo.ti.q.clxxij. B.

Utꝝ vaſa ſacra poſſint vẽdi. Re. ꝓpter
neceſſitatẽ poſſũt vendi in eadem forma
alteri ecclie. ſed cõfracta pñt vendi cuili-
bet. de ꝯſe.diſ.j.ligna. A. Meliꝰ facit.x.q.
ij.hoc ius vbi nõ dicit̃ ꝯfracta ſed ꝯflata
Et forte quo ad hoc idē important. B.

Conſecratio virginum

De hac infra. ṽginuꝫ cõſecratio.

Conſeruator. Quis poſ

ſit eſſe conſeruator. Re. Epi. ⁊ eoꝝ
ſupiores. aut abbates. ſeu illi qui ĩ cathe
dralibus vel collegiatis eccl̃ijs obtinent
dignitates vel ꝑſonatꝰ. Alij nõ pñt eſſe.
Nec aliquis põt eſſe cõſeruator ſui cõſer-
uatoris. nec aliquis poteſt habere cõſer-
uatorem eum qui eſt ſub ſua iuriſdictio-
ne dominio vel diſtrictu eccleſiaſtico vel
temporali. exceptis regibus vel reginis.
extra. de offi.dele.hac ꝯſtitutione li.vj.

Conſeruatões nõ poſſunt ꝓcedere ꝯtra
aliquos extra ciuitates vel dyoceſes in q̃
bus fuerint deputati. nec poſſũt aliquos
citare vltra vnam dietam a fine illorum
dyoceſis. extra. de offi.dele.hac cõſtitutõ
ne.lib.vj. A. Jn. §.j. vbi etiam dicitur ꝙ
iſti conſeruatores nõ debent etiam ꝓcede-
re niſi in ciuitatibus ſeu locis inſignibꝫ.
vbi poſſit ꝑitorum copia haberi. B.

Conſeruatores nõ poſſũt committere
vices ſuas exceptis citationibus et ſentẽ
ciarum denunciatõnibus niſi aliud eis ꝑ
litteras cõmitteretur. et tunc cõmittere
poſſent infra loca in quibꝫ fuerint depu-
tati. et ꝑſonis p̃dictis in p̃mo. §. extra. ꝺ
offi.dele.hac ꝯſtitutõne li.vj. A. §.ij. B.

Conſeruatores non pñt ſe intromitte-
re de alijs q̃ de manifeſtis iniurijs ⁊ vio-
lentijs. extra. de offi.dele.ſtatuimus lib.
vj. Q̃ ſi de alijs ſiue q̃ indaginẽ iudicialẽ
reqrũt ſe ĩtromiſerint. ſũt ſuſpenſi ꝑ vnũ
annum ab officio. et pars que hoc fieri ꝑ
curat incurrit ſentẽciam excõmunicatio
nis. a qua nõ poteſt abſolui niſi ꝑti gra-
uate ſatiſfaciat de expenſis. vt in p̃dicta
decre. hac conſtitutõne. Nec ꝓceſſus va-
let. quia excedit fines mandati. extra. de
reſcriptis. cum dilecta. Sciendũ tamen
ſm̃ Jnno. A. Jn dicto.c.ſtatuimus. B. ꝙ
licet p̃ncipaliter non habeant iudicialeꝫ
indaginem. in notorijs tamen hñt. quia
omnia illa ſine quibus eorum iuriſdictõ
non poſſet explicari intelliguntur eis eſ-
ſe commiſſa. ff. de iur.om.iu.l.ij. Uñ con
ſeruator poteſt citare. et cõtumaces puni-
re. extra. de offic.dele.de cauſis. ff. ſi quis
ius di.l.j. Jtem ſi maleficiũ eſt notorium
alijs et non iudici. optet ꝙ ſuꝑ hoc ꝓba-
tõnes querat et cogat teſtes.ij.q.j.in pri
mis. extra. de teſtibus.c.ij. A. Melius fa
cit extra. de teſti.cog.c.j. et per totuꝫ. Et
vt notat Jnno. vbi ſup̃. dicunt quidaꝫ ꝙ
teſtes qui inducũtur ſuꝑ notorio. debent
dicere factũ eſſe notoriũ. et ſi querat̃ quõ
ſcit. põt rñdere. qꝛ ego p̃ſẽs fui. ⁊ vidi qñ
publice ĩ platea multis preſentibus fecit
illud. Jmmo plus videtur ꝙ ſi etiã dicat
Ego non vidi qñ fecit maleficium. ſed vi
di qñ ductus fuit coram iudice. ⁊ interro
gatus de maleficio non negauit. vel con
feſſus fuit. ſ. ꝙ ſic publice fecerit. Quidaꝫ
dicunt idem etiam ſi coram multis confi
tetur. Jtẽ ſi dicit ſic. Ego non vidi qñ fe-
cit maleficiũ. ſed vidi eum fugientẽ vl̃ la
titantẽ ꝓpter hoc. ⁊ nullo mõ ſe excuſan-
tem. nec ſuberat cauſa q̃re ſe non excuſa
ret. vel quia de hoc cũ quibꝫ tranſegit. ff.
ex quibꝫ ca.infa.irro.l.athletas. §. fi. et
l.ſe. Et ſic eſt multa talia ĩuenie. Alij ta-
men ꝯtradicũt. hec ille. Jſtoꝝ dictũ põt
intelligi in his que non ſũt notoria ꝑ ſẽ-
tẽciã vel ꝯfeſſionẽ in iure. vel ꝑ euidenti-
am facti. vt in.c.fi. extra. de coha.cle.et
mu. A. Jtẽ qꝛ etiã in notorijs aliq̃s ordo
neceſſariꝰ eſt. ext̃. de iureiur. ad noſtram.

Jteꝫ ſi reus ꝯfiteť factũ. ſꝫ dicat ꝙ vſus
fuit iure ſuo. in hoc caſu admittit ꝓbatō
nes. Aliter enĩ nõ põt explere iuriſdictō
nẽ ſibi ꝯmiſſã. Sił'r opꝫtet ꝙ ꝓcedat ad ĩ⸗
ꝗſitōꝫ qñ factũ quidẽ ẽ notoriuꝫ. ſꝫ neſciť
ꝗs fecerit. Jtem ad repellendaꝫ iniuriaꝫ
poteſt inuocare brachiũ ſeculare. ſicut ⁊
alij iudices. extra. de offi. or. c. j. ⁊ c. qm̃ ĩ
pleriſqꝫ. in fi. A. Et ad hoc ptas ſecl'aris
teneť. Al' ꝯſeruator põt illum excoĩcare.
cum hoc ſit acceſſoriũ ad officiũ ꝯſerua⸗
toris. xxiij. q. v. admiſtratores ſm Ber. ⁊
in ſũ. con. lib. ij. tit. v. q. clvij. vbi hec oĩa
notanť. B. Jteꝫ ſi reus qui fuerat ꝯdem
natus ⁊ excoĩcatus ꝯpareat infra ãnuꝫ.
⁊ dicat ſe velle ſatiſfacere. cognoſcit ꝯſer
uator de quãtitate damni ⁊ hmõi. hec Jn
no. A. Et ſi nollet actor ꝙ de hoc cogſcẽt
ꝯſeruator reũ abſoluet. vt in dcã. q. clvij
Et cum ꝑdictis in hoc. §. ſatis videtur cõ
cordare Albricus. B.

Officiũ ꝯſeruatoris expirat morte cõ⸗
cedentis quo ad negocia nõ cepta. vt exť
de offi. dele. hac ꝯſtitutōne. lib. vj. Jntelli
ge niſi aliud expmeretur in ſuis litteris.

Si reus negat maleficiũ et actor velit
ꝓbare eſſe notoriũ. ꝯſeruator cognoſcere
habet. aliter iutile eſſet officiũ eiꝰ. qꝛ qui
libet poſſet negare. Naꝫ ⁊ quilibet iudex
põt cognoſcẽ an ſua ſit iuriſdictō. ff. de iu
di. ſi ꝗs ex aliena. Similiť ſi reus cõfite⸗
retur maleficium. ſed dicit nõ eſſe noto⸗
rium. quia ꝑ eius ꝯfeſſionem factũ ẽ no⸗
toriũ. vt extra. ď coha. cle. ⁊ mu. vr̃a. A.
Melius eo. ti. c. fi. ⁊ idem in ſũ. con. eo. ti.
q. cliiij. B. De notorio. vide. ĩfra. notoriũ.

Poſtq̃ ꝯſeruator aliquẽ iniuriatorem
citauit et eum ob cõtumaciã excoĩcauit.
ſi conſtat poſtea eum iniuriatũ fuiſſe ſꝫ
nõ manifeſtũ eſſe. nũquid vere erit excõ
municatus? Re. ſm Jnno. Non. quia iuri⸗
ſdictōneꝫ non habet niſi de manifeſtis. vt
dictum eſt ſupra. §. iiij. A. Albricus dicit
ꝙ hoc caſu erit vere excõmunicatus. ſm
Jnno. in. ca. tua. extra. ď coha. cle. ⁊ mu.
licet quidam contra. Puto diſtinguẽdũ.
ꝙ ſi ſententia ſit lata ſuꝑ negocio princi
pali. nõ tenet. cũ nõ ſit notoriũ. nec ad cõ
ſeruatoris iuriſdictōem pertineat. Et ita
poteſt intelligi qđ diciť in iſto. §. et in ſũ.
con. lib. ij. ti. v. q. clvj. Si võ ſit lata ꝑpter
ꝯtumaciam nõ ꝯparendi. ſententia teneꝫ
quia ad eũ pertinet cognoſcere an ſua ſit
iuriſdictō. vt ſuꝑ. §. primo. Et ita intelli
gatur dictum Albrici. B.

Conſtitutio. De hac

materia vide. infra. lex.

Conſuetudo eſt ius

quoddaꝫ moribꝰ inſtitutũ. Unde
⁊ dicitur conſuetudo qđ in cõmuni vſu ẽ
diſ. j. conſuetudo.

Conſuetudo induciť ꝑ binũ actũ. xxv.
q. ij. ita nos. A. Nõ tñ efficax. cuꝫ debeat
eſſe rõnabilis ⁊ ꝑſcripta. vt in. c. fi. extra.
de ꝯſue. niſi forte actꝰ illi eſſent ꝑmanen⸗
tes tp̃e legittimo ad ꝑſcriptōeꝫ. de quo ĩ
fra. B. Et tũc cũ ꝑplꝰus incipit aliqđ obſ⸗
uare ea mente vt decetero ſit cõſuetudo.
al'. nõ. ar. ff. ď itinere actuqꝫ pri. l. vlt. Et
vbicũqꝫ ius deficit ꝯſuetudo vim habet le
gis. diſ. j. ꝯſuetudo. Jntellige dũmodo nõ
ſit iniqua vel a iure reprobata. A. viij.
diſ. mala. cum ſe. ⁊ dicto. ca. fi. B. Simi⸗
liter et ꝯſuetudo interꝑtatur legem. exť.
eo. cum dilectus. A. Melius. ff. de legi. ſi
de interpretatōne. B.

An ꝯſuetudo ꝑiudicet iuri? Re. Contra
legem diuinam vel naturalẽ nulla preua
let ꝯſuetudo. extra eo. c. vlti. xxxij. q. vij.
flagitia. Sed contra ius poſitiuum ꝑua⸗
let. dũmodo ſit ratōnalis et preſcripta. vt
extra in ꝑallegato. ca.

Sed que diceť ratōnabilis? Re. ſm Jn
no. Rationabilis dicitur omnis ꝯſuetu⸗
do que nõ reprobatur ſed ſuſtinetur a iu
re. vt etiam notať extra. de conſue. c. vl.
A. Hoſti. aŭ dicit. vtꝝ ꝯſuetudo ſit rõna
bilis vel nõ relinꝗ iudici. cũ nec certa re
gula poſſit tradi. ar. exť. ď offi. dele. ď cau
ſis vt in ſũ. con. lib. ij. ti. v. q. ccvj. Hec ſa
tis ꝯcordat cũ ꝑcedẽti. qꝛ oẽ irrõnabile ꝓ
hibet ius. ff. de legi. qđ nõ rõne. et diſ. j. c.
ꝯſuetudo. Sꝫ quia iſtud nõ põt ſpãliter
in omnibus determinari. relinꝗtur iudi
cio recti iudicis. dicto. ca. de cauſis. B.

Sed quãto tempore ꝑſcribitur ſeu fir
matur cõſuetudo? Re. vt Hoſti. ait. Scdm
canoniſtas requiritur tẽpus. xl. ãnoruꝫ.
extra. de elect. cumana. et extra de cenſi.
olim. A. Melius facit extra de preſcri. au
ditis. Et dic Hoſti. ꝙ om̃es canoniſte di⸗
cũt expectãduꝫ tẽpus. xl. annorum vt in
ſũ. con. eo. ti. q. ccviij. Sed hoc dꝫ ĩtelligi

cuꝫ agiꝛ͂ de pſcriptōe alicuius rei ſeu iu-
ris eccl'iaſtici. vt patet i iuribꝰ ad hoc al-
legatis. ⁊ h̄ ſequiꝛ͂. H. Et hec h̄nt locū in
eccl'iaſticis. Scd̄m leges tn̄ eſt diuerſitas
Naꝫ ſm aliq̄s ſufficiūt. x. ān̄i int̄ pn̄tes.
⁊. xx. inter abſentes. Sed ſm alios expe-
ctādū eſt tp̄s tantū q̄ in ↄtrariū mēoria
nō exiſtat. Primū veriꝰ videꝛ͂. vt notaꝛ͂.
C. que ſit lon. ↄſue. in rubro. A. Puto q̄
velit allegaē. C. de pſcrip. lon. tēpo. x. vel
xx. an. Et eo. ti. l. fi. hētur clare q̄ longū
tp̄s q̄d inducit pſcriptō. dr̄. x. ānoꝝ inter
pſentes. ⁊. xx. inter abſentes. H

¶ Cōſuetudini rōnabili alicuiꝰ loci nō d̄
rogaꝛ͂ p ſtatutū nouū pape niſi illud ex
primatur. extra. de ↄſti. licꝫ. li. vj.

¶ Que aūt eſt differēcia inter ↄſuetudi-
nem ⁊ pſcriptōnē? R̄e. ſm Hoſti. Sex poſ-
ſunt differēcie aſſignari. Prima q2 pſcri-
ptō locū habꝫ in rebꝰ mobilibꝰ ⁊ īmobili
bus. corporalibꝰ et incorpalibꝰ. extra. de
pſcrip. auditis. ⁊. c. ſe. Conſuetudo vō in
īcorpalibus tm̄. vt in ſeruitutibꝰ. iuriſdi
ctōibus. electōibꝰ ⁊ hmōi. Secunda q2 p-
ſcriptō acq̄riꝛ͂ ſingulari ⁊ puato. ſed con
ſuetudo nō acq̄riꝛ͂ magis iſti q̄ illi. Ter-
cia q2 in pſcriptōe exigitur titulꝰ et bona
fides. ext̄. de pſcrip. ſi diligenti. ſed ī con-
ſuetudine nō requiriꝛ͂ titulus ſꝫ ſolū tp̄s
ff. de vſuris. l. cum de in rē. A. Melius. ff.
de legi. de q̄bꝰ. ⁊ diſ. j. ↄſuetudo. H. Quar-
ta q2 pſcriptō ⁊ puilegiū nō ↄcurrūt. ex-
tra. de fide inſtru. inter dilectos. §. ceteꝝ
⁊. extra. de pſcrip. veniēs. Sꝫ ↄſuetudo ⁊
priuilegiū bn̄ ↄcurrūt. extra eo. cuꝫ dile-
ctus. ⁊ extra. de vbo. ſig. abbate. Quinta
q2 pſcriptō ꝓprie eſt excluſio actōnis ſiue
petitōis. ſed ↄſuetudo eſt actōnis ſiue iu-
ris acquiſitō. extra. de elec. ↄſtitutus. ⁊. c.
ī Geneſi. in fi. A. Pōt tn̄ ſm eundē Ho-
ſti. Conſuetudo etiā negatiuam reſpicere
vbicunqꝫ pbari pōt. ſ. q̄ tale quid fieri n̄
debeat. ar. extra. de elec. cum eccleſia vul-
terana. ad fi. et in ſum. con. lib. ij. ti. v. q.
ccviij. vbi hi caſus oīs notantur. H. Se
xta q2 ↄſuetudo erronea nihil iuuat. Se
cus in pſcriptōe. q2 titulus putatiuꝰ. ⁊ ſi
verus nō ſit dum tn̄ pbabilis error excu-
ſet dat cauſā preſcribendi. ff. p empto. q̄d
vulgo. ⁊. ff. p ſuo. l. vlt.

Contentio vtrū ſit pec-
catum mortale. R̄e. ſm Tho. ſcd̄a
ſcd̄e. q. xxxviij. Si accipiaꝛ͂ ↄtentō ſm q̄
importat īpugnatōnem v̄itatis ⁊ inordi-
natū moduꝫ. ſic eſt pc̄m mortale. et hoc
modo diffinit Amb. ↄtentōeꝫ dicēs. q̄ eſt
impugnatō v̄itatis cū ↄfidēcia clamoris
Si aūt ↄtentō dicaꝛ͂ impugnatio falſita
tis cum debito modo acrimonie. ſic ↄten
tio eſt laudabilis. Si autē cū inordinato
modo. ſic pōt eſſe veniale pc̄m. niſi forte
tanta īordinatō fiat in ↄtēdendo q̄ gene-
reꝛ͂ ex hoc ſcandalū. Unde aplus cum di
xiſſet. ij Thimot. ij. Noli ↄtendē verb. ſub-
dit. Ad nihil ei vtile ē niſi ad ſubuerſiōꝫ
audiētiū. A. Idē in ſū. con. li. iij. ti. xxx-
iiij. q. ccxxvj. vbi etiā diciꝛ͂ ſm eūdē Tho.
q̄ ↄtendē eſt cōtra aliquē tendē. Et ſicut
diſcordia ↄrietatē quādaꝫ importat ī vo
lūtate. ita ↄtentō quādaꝫ ↄrietatē impor
tat locutōnū ⁊ q̄ debitꝰ modꝰ contēdendi
attendiꝛ͂ ſi cōuenit pſonis ⁊ negocō. H.

Contractus ſm Wil. ē
vltro citroqꝫ obligatō ex volūta-
te ꝑtiū ſurgēs. vt emptō. vēditō.
locatō. conductō. mutuū. ⁊ ſimilia. Qua-
ſi cōtractus eſt obligatō qua quis obli-
gatur alicui ex aliquo officio vl' facto li
cito et honeſto. licꝫ nō interuenerit expſ-
ſa voluntas vtriuſqꝫ. vt tutela vel cura
aut negocioꝝ alienorum geſtio ⁊ huiuſ-
modi. Nam q̄uis pupillus habens tuto-
rem. aut pubes ſiue furioſus habens cu-
ratorem. vel ille cuius ignorantis gerit
quis negotiū nō expreſſe ↄtraxerit nihil-
ominus tutor. curator et negociorum ge-
ſtor obligantur quaſi contraxiſſent. Idē
Wil. A. Idem in ſū. con. lib. ij. ti. v. q. xcj.
ad fi. Sed de his latius habetur in Inſti.
de obli. per to. cuꝫ multis ſe. ti. et in ti. de
obli. que ex quaſi contrac. naſ. per to. H.
De contractibus ſub ↄditōe et hmōi vi-
de infra. matrimoniū v. §. v.

Contritio quid ſit. R̄o.
ſm Pe. in. iiij. diſ. xvij. Contritō
a magiſtris ſic diffinitur. Contri
tio eſt dolor voluntarie aſſumptus pro
peccatis cum propoſito confitendi et ſa-
tiſfaciendi. Naꝫ ſicut in materialibus a-
liquid conteri diciꝛ͂ quando totaliter in
minimas ꝑtes r̄digiꝛ͂. ita cor hoīs ↄteri dr̄
qn̄ affectꝰ pc̄ti ſm oēm ſui ꝑtem in eo to-
taliter ↄfrigiꝛ͂ ⁊ pfecte a peccato reſilit.

Et quia talis reſilitꝰ dolor quidā ē. iō cō
tritio ꝑ dolorē tanq̄ ꝑ ꝓpriū genꝰ diffinit
Addit aūt volūtarie aſſūptus. tanq̄ dif
ferentia ponens in genē morali. Et addi
tur ꝓ pctis. tanq̄ materia ſpecificās lo-
co vltie differētie. Hec eſt ḡ diffinitꝰ cō-
petēs ꝯtritōni inquātuz eſt actus virtu-
tis. Sed vt eſt pars ſacramēti penitētie.
ſic opꝫ q̄ addat aliquid ꝑ reſpectū ad
alias ptes. ⁊ ideo additur. cū ꝓpoſito cō-
fitendi ⁊ ſatiſfaciēdi. Con. tho. ibidē. A.
Idē in ſū. con. li. iij. ti. xxxiiij. q. xvij. B.

Que differētia eſt inter ꝯtritōez ⁊ at-
tritōez: Reſ. ſm Tho. in. iiij. diſ. xvij. Si-
cut in corꝑalibꝫ attrita eſſe dicūt q̄ aliq̄
modo ſūt ꝯminuta lꝫ nō ꝑfecte. Cōtrita
vo qn̄ oēs ptes ſilꝰ ⁊ ꝑfecte trite ſūt. ſic in
ſpūalibꝫ attritꝰ ſignificat quandā diſpli
centiā de pctis: ſed nō ꝑfectā. Contritio
aūt ꝑfectā diſplicētiā. A. Idē in ſū. con.
eo. ti. q. xviij. Et iſta ꝑfecta diſplicētia ī-
portat ſūmū dolorem ⁊ ex toto corde. Vn̄
⁊ Ray. in ti. de pe. §. xviij. ſeq̄t qualis dꝫ
eſſe. ait q̄ ꝯtritꝰ dr̄ q̄ſi ſilꝰ ⁊ ex toto tritꝰ
quia totū cor ad lrām q̄ſi terit et ſcindit
p̄ nimia anguſtia ⁊ dolore. ira ⁊ indigna
tōne q̄ ꝯcepit ꝯtra ipa pctā. Unde dn̄s ꝑ
ꝓphām Joel. ij. Scindite corda vr̄a et nō
veſtimenta veſtra. Idē ps. l. Sacrificiuz
deo ſpūs ꝯtribulatꝰ: cor ꝯtritū ⁊ humili
atum deus nō deſpicies ⁊c̄. Pūge igitur
et ꝑcute cor tuū ſi neceſſe fuerit. ſpinis.
clauis. ⁊ lancea ⁊ alijs quibꝫ ipe xp̄c fuit
ꝓ te punctus in cruce. hec ille. Tanto ei
quis dolere debet quāta eſt grauedo pcti
Grauedo etiaz vnius pcti mortalis tm̄. ē
ſūma ⁊ infinita. cum ſit ꝯtra ſūmū ⁊ infi
nitū deū. ar. in Inſti. de iiurijs. §. atrox.
⁊ extra. de ſen. exco. cū illorum. §. nos tn̄.
Unde et vnū ſolum excludit a ſūmo ⁊ in-
finito bono ⁊ mittit ad infinitū malū. ꝺ
pe. diſ. v. frēs. Et ſic etiā ꝓpter vnū ſolū
peccatū mortale debēt quis ſūme ⁊ infi-
nite dolere. ꝓpter qđ ſi funderet lacrimas
ad equalitatē aque maris ꝯdigne dolere
non poſſet. Debet ergo quis recognoſcē
q̄ non poſſet etiā ꝓ vno peccato quātuz
deberet dolere. ⁊ ſi nō poteſt qđ debet. ſpe
ret in miſcđia dei faciēdo qđ poteſt. i. ex
toto corde dolēdo. Et tantomagis quanto
plura et grauiora cōmiſit pctā Joel. ij.
Cōuertimī ad me in toto corde vr̄o ⁊c̄. et
de peni. diſtin. j. quem penitet. B.

Utr̄ requirat ꝯtritꝰ de q̄libet peccato
mortali: Reſ. ſm Pe. i. iiij. di. xvij. Quia
in omī pcto mortali eſt actualis auerſio
volūtatis a deo ad pctm̄. Et ꝯtraria con
trarijs curant. Opꝫ q̄ in omī remiſſio
ne pcti mortalis ſit actualꝰ auerſio a pec
cato ad deū. q̄ q̄dē ꝯtritꝰ appellat. De pec
catis tn̄ oblitis ſufficit ꝯtritꝰ generalis
cū conatu ad recordāduz ⁊ dolendū. Nec
ſolū ꝺ pcto oblito dꝫ q̄s ī genē dolē ſꝫ eti
am de obliuiōe eiuſdē q̄ ex negligētia con
tingit. A. Hoc vltimū dictum de dolore
obliuiōis fuit Tho. q̄ con. p̄dictis ſilꝰ cū
Ray. vt in ſū. con. eo. ti. q. xix. B.

Utr̄ ſpālis ꝯtritꝰ ꝺ q̄libet pcto reqra
tur: Reſ. ſm Tho. i. iiij. diſ. xvij. q̄ q̄tum
ad p̄ncipiū ꝯtritōis. ſ. cū q̄s de pctis ſuis
cogitat ⁊ dolet. ⁊ ſi nō dolore ꝯtritōis ſal
tem dolore attritōis. ſic opꝫ q̄ ſit ſpālis
de ſingulis pctis q̄ q̄s ī memoria hꝫ. Sꝫ
quātū ad terminū q̄. ſ. eſt dolor iam grā
informatꝰ ſufficit q̄ ſit vna cōis ꝯtritꝰ de
oibꝫ. Tūc em̄ motus agit ī v̄tute omniū
diſpoſitōnū p̄cedentiū. A. Idē in ſū. con.
eo. ti. q. xx. ⁊ vt ibi pꝫ circa hoc clarius
loq̄t Pe. ſic dicēs. Deus nō requirit ab
hoie ipoſſibile ſed poſſibile. Aut ḡ pt ha
beri ꝯtritꝰ ſpālis ſiue an̄ ſiue pꝰ. ⁊ tūc re
quirit. Aut nō. ⁊ tūc dico q̄ ſufficit gene
ralis. Nā ī momēto pt hō ꝯuerti. ⁊ ī mo-
mento nō poteſt hō ꝯteri de ſingulis. Sꝫ
poſtea ſi tēpus habet de his ꝯteri debet.
Generalis tn̄ ꝯtritio de qua dic Augꝰ ī
li. de penitētia. Penitentez opꝫ ſilꝰ dolē
de omī crimīe. hec ē diſpoſitꝰ ad grām ī-
mediata. Nā dolē de vno pcto ſine alio n̄
ſufficit ad ſalutē. Et ex his pꝫ q̄ ſufficit
ꝯtritꝰ generalis et ē nccīa. q2 pticularis
nō ſufficit. ſꝫ poſtea ſi facultas adeſt. de-
uenire neceſſe ē ad ſpālem. ſicut oꝫ veire
ad ſpālem eoꝝ recogitatōez ⁊ ꝯfeſſionē.
de peni. diſ. v. conſideret. B.

Quot ⁊ q̄ ſūt cauſe īductiue ꝯtritōis:
Reſ. ſm Ray. Sex. Prima ipſa peccatoꝝ
recogitatio. Iſa. xxxviij. Recogitabo ti-
bi omnes ānos meos: ī amaritudine ani
me mee. Secunda pudor qui ad cogita-
tionē ſequit. puer. xij. Putredo in oſſibꝫ
eiꝰ qui ꝯfuſione res dignas gerit. Tertia
peccatoris vilitas Diere. ij. Quilis facta
es nimis iterās vias tuas. Quarta timor

extremi iudicij ⁊ tormēti.j Pet.iiij. Im-
pius ⁊ pctōꝛ vbi apparebūt Ro.vj. Sti-
pendia pcti moꝛs. Quīta doloꝛ.ſ.d amiſ-
ſione patrie celeſtis Apoc.iij. Tene qd
habes vt nemo accipiat coronā tuā. Si-
militer doloꝛ de offenſa dei. Hic doloꝛ de-
bet eſſe acer.qꝛ offendimꝰ deū creatorē.
acrioꝛ qꝛ prēm noſtꝝ celeſtē.acerrimus
qꝛ ⁊ nr̄m redēptorē q̄ nos ꝓprio ſanguine
liberauit. Sexta ſpes que ē triplex.ſ.ve-
nie q̄ pcta dimittūt.grē q̄ bona opamur
⁊ glorie q̄ remunerabimur Apoc.iij. Ego
ſto ad hoſtiū ⁊ pulſo.ſiqs audierit vocē
meam ⁊ apuerit mihi ianuam introibo
ad illū.⁊ cenabo cū illo.⁊ ille mecū. A.
Idem in ſū. con.eo.ti.q.xxj. vbi hec ali-
quātulum latius ponuntur. B.

¶ Poſt hec querit. Utꝝ doloꝛ ꝯtritōnis
debeat eē itellectualis vl' ſenſibilis? Reo.
ſm Pe.in.iiij.diſt.xvij. ſicut dic Criſoꝰ.
Unūqdqꝫ ꝑ q̄ſcūqꝫ cauſas naſcit ꝑ eaſdē
diſſoluit.extra.de re.iur.c.j. Cū g̃ pctm
ꝑ actū volūtatis ſufficient poſſit naſci.
ſufficient etiā ꝑ ſolū actū volūtatis.ſ.ꝑ
diſplicentiā ⁊ dolorē q̄tū eſt ex ꝑte nr̄a
pt tolli. Et cū hmōi dolorē habē ſꝑ ſit in
ptāte hoīs.nō aūt habē dolorē ſenſibilē
ideo deus nō reqrit dolorē ſenſibilē de cō
tritōis neceſſitate:ſꝫ ē d eiꝰ ꝑfectōe.Con.
Hoſti. A.Con.etiā tho.vt in ſū. con.eo.
ti.q.xxij. Debet etiā hō ad dolorē ſenſibi
lem ⁊ lacrimatōēz conari. vt pꝫ ꝑ Aug.
de pe.diſ.j.quē penitet. Et ſi nō poteſt de
hocipo debet dolere.⁊ velle potiꝰ mortē
⁊ oīa mala ſubiſſe q̄ vni peccato ꝯſen-
ſiſſe.⁊ diſponere potius mortē ⁊ quelibꝫ
mala in futurū tolerare q̄ peccato āpli-
us ꝯſentire.xxxij.q.ij.ita ne. B.

¶ Utꝝ ꝯtritio poſſit eſſe nimia? Reo.ſm
Tho.in.iiij.diſ.xvij. Dicēdū q̄ ꝯtritō ex
ꝑte doloris q̄ in rōne ē.ſ.diſplicētia pcti.
inquātū ē offenſa dei.nō pt eſſe nimia.ſi
cut nec amoꝛ caritatis dei q̄ intenſo di-
ſplicētia pcti intendit. Sed q̄tum ad do
lorē ſenſibilē poteſt eſſe nimia. ſicut etiā
exterioꝛ coꝛpis afflictio.vt ieiuniū ⁊ hu
iuſmōi. In his eñ oībꝫ debꝫ accipi ꝑ mē-
ſura debita ꝯſeruatō ſubiecti. Propt qd
dicit Ro.xij. Rōnabile obſequiū veſtrū.
A. Idem in ſū.con.eo.ti.q.xxiij. B.

¶ Utrū in ꝯtritōe reqrat maioꝛ doloꝛ de
vno pctō q̄ de alio? Re.ſm Pe. vbi ſupra
De pctis in cōi inquātū ſūt offēſa dei dꝫ
eē maioꝛ doloꝛ de maioꝛi pctō habituali
ter q̄tē nō actualit. Sic etiā ī ſpāli debꝫ
eē maioꝛ doloꝛ de maioꝛi pctō eo q̄ habꝫ
maiorē rōnem doloꝛis. Doloꝛ q̄ꝫ ſenſibi-
lis.ſ.penalitatis ꝯueniens eſt vt ſit ma-
ioꝛ.nō tñ ē neceſſariū. qꝛ maioꝛi offenſe
maioꝛ pena debet.Con. Tho.ibidem. A.
Idē in ſū. con.eo.ti.q.xxiiij. vbi etiā dr̄
quo ad dolorē ſenſibilē.lꝫ ſit ꝯueniēs q̄
ſit maioꝛ.tñ nō eſt neceſſarius.quia etiā
ſine eo poteſt eſſe vera ꝯtritio. B.

¶ Utꝝ poſt remiſſionē peccati debeat de
eo eſſe ꝯtritio? Re.ſm Tho.in.iiij.di.xvij
Doloꝛ ꝯtritōnis rñdet culpe ex ꝑte auer
ſionis. ex qua ipā culpa quādam infini-
tatem habet. Et ideo vera ꝯtritio dꝫ ſal-
tem in habitu ſemꝑ manere. A.Con.pe.
vt ī ſū.con.eo.ti.q.xxv. Et ad hoc de pe.
diſ.j.nō ita.vbi dicitur. Lingua coꝛdis
non carnis apud verū iudicem peccata
iugiter confiteri debemus. B.

¶ Utꝝ ꝯtritꝰ debeat potiꝰ velle eſſe in in
ferno q̄ peccare? Re.ſm Tho.ī quolibet.
Contritꝰ tenet ex caritate plus diligere
deū q̄ ſeipm. Peccare aūt eſt facē ꝯ deū.
Penam aūt ſuſtinere eſt ꝯtra ſeipm. Idō
opꝫ q̄ ꝯtritꝰ quālibet penā ꝑeligat cul
pe:ſed tñ deſcendē in ſpāli ad hāc penā
vel ad illā nō tenet.imo ſtulte faceret ſi
qs ſeipm vl' aliū ſolicitaret ſuꝑ huiuſmo
di ꝑticularibꝫ penis.Con Inno. A.Con.
et Al.vt in ſū.con.eo.ti.q.xxvj.vbi etiā
dicitur ſm Anſel.in li. de ſilitudinibꝫ. q̄
quis debꝫ magis eligere eſſe ī inferno ſi-
ne culpa q̄ in ꝑadiſo cum culpa. B.

¶ Utꝝ peccati remiſſio ſit ꝯtritionis ef
fectus? Re.ſm Tho.in.iiij.diſ.xvij.Con-
tritio poteſt dupliciter ꝯſiderari. Uel ī-
quantū eſt ꝑs ſacramenti. Uel inquātū
eſt actus virtutis. Et vtroqꝫ mō ē cauſa
remiſſionis pcti: ſed diuerſimode.qꝛ in-
quātū ē ꝑs ſacramēti coopat ad remiſſi
onē pcti īſtrumētalit.ſicut ⁊ alia ſacmē
ta. Inquātū at ē actꝰ vtutis ſic eſt q̄ſi cā
materialis remiſſiōis pcti ſic ⁊ materie
diſpō. Et addit Hoſti.q̄ lꝫ ī ꝯtritōe dimit
tat pctm qñ fit cū ꝓpoſito ꝯfitēdi ⁊ ſatiſ
faciēdi.ſi tñ poſtea tpe debito nō ſequat
ꝯfeſſio ⁊ ſatiſfactio pctm quidē dimiſſū
non redit ſed moꝛtaliter peccat q̄ omit-
tit. Et ſic intellige.de pe.di.j.magna. A.

Jtem in ſũ.con.co.ti.q.xxvij.Con. etiã
p̃dictis Ray.in ti.de pe.§.xix.q̃ incipit.
qualiter. Refert tñ ibi aliquos dicere q̃
ſicut trib9 modis deũ offendimus.corde.
ore.⁊ ope.ita trib9 modis ẽ neceſſario ſa
tiſfaciendũ.al' non dimittit pctm̃.ar.de
pe.diſ.iij.pfecta. Auctoritates aũt illo-
rum qui dicũt pctm̃ dimitti ſola cordis
ↄtritõe aſſerũt intelligẽdas eſſe cũ arti-
cul9 neceſſitatis excludit oris cõfeſſionẽ
⁊ ſatiſfactõez. Alij vero dicũt ↄditõnalit̃
fieri remiſſionẽ p cordis ↄtritõnez.ar.de
pe.diſ.iij.ſane.in fi. Dicit tñ Ray.q̃ pri
ma opĩo videlz q̃ p ↄtritionẽ remittatur
pctm̃ eſt celebrior.cui9 veritas inq̃t pz p
exemplũ Lazari quẽ p̃mo ſuſcitauit dñs
q̃ a diſcipulis ſolueret̃ Joh.xj. Jtẽ p.x.
leproſos. qui in via anteq̃ veniret̃ ad ſa-
cerdotes mũdati ſũt Luc.xvij.⁊ p̃s.xxxj
Dixi ↄfitebor aduerſũ me iiuſticiã meã
dño:et tu remiſiſti ĩpietatẽ peccati mei.
dixi.i.firmit̃ in aĩo ꝓpoſui.hec ille. Pu-
to aũt q̃ et due alie opĩones predicte ſal
uari poſſint. Nam licet ↄtritio ponat ve
re ↄtritũ in ſtatu ſalutis. tñ ꝓpter illam
nõ videt̃ fieri ſimplex remiſſio cũ ↄtrit9
adhuc remaneat iuxta poſſe ad cõfeſſio-
nem obligatus. Unde q̃uſq3 fuerit per ſa
cerdotẽ in ↄfeſſione abſolut9 nõ videtur
plene dimiſſus.vt pz in Lazaro qui licz
fuerit reſuſcitatus a dño. adhuc tñ erat
ligatus q̃uſq3 fuit p diſcipulos abſolut9
Joh.xj. Jdeo plena remiſſio nõ videt̃ da
ri ante ↄfeſſionẽ niſi ĩpoſſibilitas illam
penitus excludat. Unde in li.de padiſo.⁊
de pe.diſ.j.non poteſt. dicit Ambro. Nõ
poteſt a peccato iuſtificari quiſq̃ niſi fue
rit peccatum ante confeſſus. H.

¶ Utrũ ↄtritio poſſit delere totũ reatum
pene: Reſ. ſm Pe. vbi ſupra. Cõtritõnis
intenſio poteſt attendi dupliciter. Ul' ex
pte caritatis que cauſat diſplicẽtiã pcti
Uel ex pte doloris qui ĩ ſenſitiua excitat̃
⁊ vtroq3 modo poteſt tantũ intendi ↄtri
tio q̃ tota pena remitteret̃.nihilominus
tñ ↄfeſſio ⁊ penitẽtie iniũcte expletõ req̃
ritur ꝓpter preceptũ ⁊ etiam ꝓpter ĩcer-
titudinem.quia.ſ.nõ eſt quis cert9 q̃ ſua
contritio fuerit ſufficiens ad totũ reatũ
tollendum. Jdem Tho.vbi ſupra. A. Jdẽ
in ſũ.con.co.ti.q.xxviij. H.

Contumacia. Triplex

est cõtumacia. Nam alia eſt ĩ nõ
veniẽdo ad iudiciũ. Et hec t̃plex
Primo mõ qñ pemptorie citatus venire
cõtẽnit. Scdo modo qñ malitioſe ſe oc-
cultat. Tertõ quia impedit ne citatio ad
eum pvenire poſſit. De quib9 extra.vt li
te nõ ↄteſ.qm̃ frequẽter. Secũda ↄtuma
cia eſt qñ citatus ad iudiciũ venit quidẽ
ſed nõ vult iuri parẽ.vel ante finitã cau
ſe examinatõez ↄtumaciter recedit.xj.q.
iij.certũ. Tertia qñ offenſa ei9 eſt mani-
feſta ⁊ iuſſus a iudice non vult emẽdare
extra.de ôbo.ſig.ex pte.in fi.

¶ Nunq̃d aliquo caſu lite non cõteſtata
poſſint ↄtra ↄtumacẽ teſtes recipi et ad
ſẽtẽtiã diffinitiuã pcedi: Reſ. Sic.ex ali-
qua ſpãli cauſa:puta.ſi queſtio moueat̃
ſup alicui9 electõe.⁊ hoc ne ꝓpter longaz
morã eccl'ia patiat̃ in ſpũalib9 ⁊ tpalib9
leſionẽ. Jtẽ ſi moueat̃ queſtio ſup copu-
la maritali. ne viro vel mulieri fornica-
tõnis occaſio p̃beat̃.maxime cũ ꝓpinqui
tatis gradus opponit̃ diuina lege ꝓhibi-
tus.extra.vt lite nõ ↄteſ.qm̃ frequẽter.

Contumelia ⁊ ↄuitiuz.

Hic p̃mo querit̃ q̃d ſit ↄtumelia
Reſ. ſm Tho.ſcda ſcde.q.lxxij.
q̃ ↄtumelia ĩportat dehonoratõez alicu-
ius p verba ſiue p facta.aut quicq̃d vim
ſignificandi habet. Differt autem a cõ-
uitio in hoc.quia per verba ↄtumelioſa
repſentat̃ ꝓprie defectus culpe. Sed p cõ
uitium repſentat̃ generaliter quicũq3 de
fect9 ſiue culpe ſiue pene. vnde ſi aliquis
dicat alteri iniurioſe eum eſſe cecum.cõ
uitium quidem dicit:ſed non contumeli-
am. Si autẽ dicat q̃ ſit fur.non ſolũ cõ-
uitium:ſed etiam contumeliam infert.
Sepe tñ vnũ p altero ponit̃. A. Jdez in
ſũ.con.li.iij.ti.xxxiiij.q.ccxxxviij. H.

¶ Utrũ ↄtumelia ſiue ↄuitiũ ſit peccatũ
mortale: Reſ. ſm Tho.ſcda ſcde.q.lxxij.
Proprie ⁊ p ſe vtrũq3 hor peccatũ mor-
tale eſt nõ minus q̃ furtũ vel rapina. Nõ
eñ hõ minus amat ſuũ honorem q̃ rem
poſſeſſã. Si tñ aliquis ↄuitiũ vel ↄtume
liam dixerit non aĩo dehoneſtãdi:ſz pro
pter correctionem vel aliquid hmõi. nõ
dicit ↄuitiũ l' ↄtumeliã p ſe:ſz p accidẽs
vnde hoc pt̃ eſſe qñq3 veniale peccatum.

f 2

qñq; ſine pctõ. A. qꝛ ſm Tho. ibidem. ſi-
cut licitũ eſt aliquẽ verberare vel ĩ reb⁹
dãnificare cauſa diſcipline. ſic etiam pt̃
aliq̃s alteri quẽ corrigẽ dz vbũ aliqđ ꝯui
tioſũ dicẽ. ⁊ hoc mõ dñs diſcipulos voca
uit ſtultos Luc. vlt̃. Et aplꝰs Galathas
inſenſatos Gal. iij. Tñ ſicut dic Aug⁹. in
li. de ſmone dñi in mõte. Raro ⁊ ex ma-
gna neceſſitate obiurgatões ſũt adhiben
de. in quib⁹ nõ vt nobis ſed vt dño ſeruia
tur inſtemus. B. In quo tñ ẽ neceſſaria
diſcretio vt hõ moderate talib⁹ vbis vta
tur. qꝛ poſſet ita graue eſſe ꝯuitiũ ꝙ per
incautelã ꝓlatũ auferret honorẽ eius ꝯ
quẽ ꝓfert. ⁊ tũc poſſet hõ peccare mor-
taliter etiã ſi non intenderet dehonora-
tionem alterius. ſicut etiã ſi quis ĩcaute
aliũ ex ludo ꝑcutiens grauiter ledat.

¶ An liceat cauſa correctõis ꝯuitiũ di-
cere? R. ſm Tho. ſcda ſcde. q. lxxij. Sicut
licitũ eſt aliquẽ vberare vel in reb⁹ dãni
ficare cauſa diſcipline. ita etiaz pt̃ aliq̃s
alteri quẽ corrigẽ dz aliqđ vbũ ꝯuitioſũ
dicẽ. Et hoc modo dñs diſciplos vocauit
ſtultos Luc. vlt̃. Et aplꝰs galathas ĩſen
ſatos Gal. iij. Tamen vt dicit Aug⁹. ex
magna neceſſitate obiurgatões ſũt adhi
bende. ĩ quib⁹ nõ vt nobis ſed vt dño ſer-
uiat̃ inſtem⁹. A. Idem in ſũ. con. eo. ti.
q. ccxxxix. ⁊ hec ſatis poſſũt cõphendi ex
dictis ſupra. §. primo precedenti. B.

¶ Utrũ hõ debeat ꝯtumelias ſibi illatas
ſuſtinẽ? R. ſm Tho. vbi ſupra. Sicut in
alijs iniurijs ſic ⁊ in vbis ꝯtumelioſis te
nemur habẽ animũ ꝑpatũ ad tolerãtiaz
ſi expediẽs fuerit. Qñq; tñ oz vt ꝯtume-
liã repellam⁹ ꝓpter duo. Primo q̃dẽ ꝓpt̃
bonũ ei⁹ q̃ ꝯtumeliã infert vt e⁹ audacia
reꝑmat̃. ⁊ decetero talia nõ attẽptet. A.
Iuxta illud puer. xxvj. Rñde ſtulto iuxta
ſtulticiã ſuam ne ſibi ſapiens videat̃. Et
hoc qñ diſſilr̃ poteſt ꝓdeſſe. al' ſecus. vnde
⁊ ibidẽ ĩmediate ꝑmittit̃. Ne rñdeas ſtul
to iuxta ſtulticiã ſuã ne efficiaris ei ſimi
lis. B. Scdo ꝓpter bonũ multoꝝ quorũ
ꝓfectus ꝑ ꝯtumelias nobis illatas impe
ditur. A. Unde Greg⁹. ſuꝑ Ezech. omel.
ix. dicit. Hi q̃ꝝ vita ĩ exẽplo imitatõis ẽ
poſita debẽt ſi poſſũt detrahentiũ verba
ꝯpeſcere ne eoꝝ ꝑdicatõez audiãt q̃ audi
re poterãt ⁊ in prauis morib⁹ remanen-
tes bene viuẽ ꝯtemnãt. hec etiã notant̃

in ſũ. con. eo. ti. q. ccxl. B.

Chorea. Utꝝ chorea et
huiuſmodi ludi ſint liciti? R. ſm
Al. in. iiij. diſ. xvj. Huiuſmodi lu
di ſm ſe nõ ſunt mali quia bene fieri poſ
ſũt. Sed triplici de cauſa poſſũt fieri ma
li. Primo ſi fiãt ad ꝓuocandũ libidinem
⁊ huiuſmodi. Scdo ſi non ꝯueniũt pſo-
ne vt clericis ſiue religioſis aut alijs hu
iuſmodi. Tertio ſi fiant non ꝯgruo tpe.
triſticie vel penitentie. Si vero fiant ex
cauſa alicuius honeſte leticie ⁊ a pſonis
ſecularibus ⁊ ꝯgruo tẽpore ac alijs debi-
tis circũſtantijs non eſt illicituz. vide in-
fra. ludus ⁊ iocus. A. Al. plura ⁊ clarius
loquitur vt ſtatim patebit. B.

¶ Utꝝ ducentes illicitas choreas peccẽt
mortaliter? R. ſm Wil. Credo ꝙ ſic ſiue ĩ
feſtis ſiue ĩ ꝓfeſtis ſi hoc faciãt cauſa in
citandi ad libidinẽ ſe vl' alios. aut ſi cho
reas ducãt de ꝯſuetudine. Unñ Hiero⁹ in
quadã omel. Nõ credo viro ſi dicit ſe il-
leſum euaſiſſe a ſpectaculis taliũ. cũ Da
uid ex eo ꝙ vidit Berſabee lauãtẽ ſe ad
libidinẽ ꝓuocat⁹ ſit. Si aũt aliq̃s vel ali
qua nõ corrupta intentõe aliquãdo ĩmi-
ſceat ſe hmõi choreis. tene qđ ĩ ꝑcedẽti. §.
dr̃. A. Dictus wil'. clari⁹ loquit̃. Nã aſſe
rit chorizantẽ corrupta intentõe peccare
mortalit̃. ⁊ ſilr̃ chorizantẽ de ꝯſuetudine
lz etiã nõ faciat corrupta ĩtentõe. ſubiũ
gens. Si aũt aliq̃s vel aliqua raro ⁊ ſine
aliq̃ corrupta intentõe ſe ĩmiſceat hmõi
choreis. nõ audeo dicẽ ꝙ ſit pctm̃ morta
le. Sed nec audeo eum vel eam excuſa-
re vel aſſecurare a peccato mortali. cũ in
gerat ſe ꝑiculo ꝓuocandi alios ad libidi
nem ⁊ ipſo facto videat̃ approbare chore-
as. ⁊ exemplo ſui auctoritatem alijs ſilia
faciẽdi ꝑſtare. vt ĩ ſũ. con. li. iij. ti. xxxiij
q. cclxxxj. Ideo glo. Raỹ. ſic loq̃t̃. Quia
multis ꝯcurrẽtib⁹ pñt choree aliqñ excu
ſari ideo illas ꝑciſe nõ dãnat. ſed quia vt
plurimũ ⁊ q̃ſi ſꝑ occurrũt oppoſita ⁊ mul
toꝝ pctõꝝ occaſiones. ꝓpterea ꝑdictos
excuſare nõ audet. Unde vt ſciat̃ qñ poſ
ſunt excuſari ⁊ qñ nõ. ſciẽdũ ẽ ſm Al. vbi
ſuꝑ. ⁊ ĩ ſũ. con. eo. ti. q. cclxxx. ꝙ q̃nq; cõ
currẽtib⁹ ad choreã poteſt excuſari. Pri
mum ꝙ ſit debito tpe. ſ. gaudij. ſicut ĩ nu-
ptijs vel tpe victorie vel liberatõis homi
nis vel patrie. vel ĩ aduẽtu amici de t̃ra

longinqua. Secūdū ꝙ ſit cū honeſtis pſonis de quib nō oriat̃ pſumptō mali. ñ cū leccatorib vel cū leccatricib. Tertiū ꝙ fiat a pſonis ſecularib. quia monialibus ⁊ monachis et clericis qꝛ in alijs debent occupari oēm choreā putat eſſe illicitā. Quartū ē ꝙ honeſto modo fiat nō geſticulationib nimis inhoneſtis vl' inordinatis. Quintū ē ꝙ cant' excitās ī talib ⁊ muſica nō ſit de illicitis: ſed de morib vel de deo. Predictis pñt et alia addi videlȝ rectitudo intentōis. Vñ ⁊ ideȝ Al. dicit vbi ſupra. ꝙ pcipua cauſa q̄ chorea ſit illicita ē mala itentō vt qñ fit ad oſtēdendā vel puocandā libidinē. ſicut fere modo inq̄t oēs exercēt. Secūdū ꝙ nō fiat tpe triſticie ſeu penitētie. ſm eundeȝ. ſicut dicit̃ Ecc̄i. xxij. Muſica in luctu īportuna eſt narratō. Et hoc modo dic īterdicit̃ penitēti ne ſit ī ludis. qꝛ dū penitet tēpus ē flendi. Tertiū ꝙ nō fiat tpe deuotōi deputato. vt ptȝ ab aduētu vſqȝ ad ephiphaniā in q̄ etiā ſolēnitas nuptiarū phibet̃. xxxiiij. q. iiij. non oȝ. Quarta ꝯueniētia loci. Nam nullo modo licet talia agere in locis ſiue oratorijs que ſolūmodo deputantur ad diuina Math. xxj. Domus mea domus orōnis vocabit̃. Et diſ. xlij. oratoriū. vbi dicit̃. Oratoriuȝ hoc ſit qđ dicit̃ vt ibi nec quicꝙ̄ aliud gerat̃ aut credat̃ ꝙ̄ qđ diuinis laudib ꝯueniat. Ad idē diſ. ea. in oratorio. Et ſic req̄ſita ad excuſatōeȝ choree ſūt nouē. Poſſūt aūt reduci ad ſex. videlȝ rectitudo intentionis. ratōnabilis cauſa: vt ꝓpt̄ nuptias ⁊ hmōi. Item ꝯueniētia tpis ⁊ loci. Iteȝ ꝯueniētia pſone ⁊ modi. Et his ꝯcurrentib poſſunt choree excuſari. al' nō. Unde ⁊ Luc̄. vj. dicit̃. Ue vobis qui ridetis nūc Sed certe pdicta oīa: vt plurimum in choreis occurrunt in cōtrariū. ita ꝙ etiam multa mortalia pc̄ta in eis ꝯmittūt̃. videlȝ ſiniſtra intentio. Nam et vt ip̄e al' dicit. fere oēs modo exercēt tripudia ad oñdendū ſeu puocādū libidinē. Itē ſcđo defectus cauſe: quia ſepe fiūt ſine aliqua rōnabili cauſa: ſed ꝓpter libidinē vel vanitatē vel leuitatē. Itē tertō incōuenientia tpis: qꝛ vtplurimū fiūt in tpe penitētie ⁊ tpe deuotiori vel ſolēniori. ſicut ē a lxx. vſqȝ ad octauā paſche. ī q̄ phibet̃ etiam ſolēnitas nuptiaꝝ. xxxiij. q. iiij. non optet. vel alijs ſilib tpib. Itē q̄rto incōueniētia loci. Sepe em̄ fiūt ī locis ad diuinū cultū deputatis. Itē quito icōuenientia pſone: qꝛ nōnūꝙ̄ īnmiſcēt̃ religioſi vel moniales ſeu clerici. ⁊ frequēti' fiunt cū pſonis inhoneſtis leuib vel ſuſpectis. ⁊ cum mulierib ornatu meretritio ppatis ad capiendas animas. puer. vij. Itē ſexto incōueniētia modi: quia vtplurimum fiunt geſtib laſciuis ⁊ diſſolutis Item cū ſono ſeu cantu inhoneſtoꝝ ⁊ ad luxuriam ſeu ad aliud peccatū ptinentium. Ve ergo iſtis tripudiantib vel delectabiliter aſpicientibus ſeu aſtantibus. lxxxvj. diſ. vident. vel qualitercūqȝ ꝯſentiētib. ad Ro. j. ibi. Digni ſūt morte ⁊c̄. Itē non reſiſtentib cum poſſint. lxxxiij. diſ. error. ij. q. vij. negligere. B.

Correctio primo. ſ. puṅitio quā p̄latus habet facē. Habet em̄ corrigere delicta ſubditorum non ex odio: ſed ex caritate. lxxxvj diſ. odio. Qđ ſi negligit grauiter peccat. ⁊ grauiter puniēdus eſt. Talis em̄ canis īpudicus dicēdus ē potiuſꝙ̄ eps. lxxxiij. diſ. nemo. ⁊. c. error. ⁊. c. nihil. Nec circa hoc dȝ eē remiſſus qꝛ dū vni pcit īdigno ad ꝯtagiū puocat vniuerſos. Facilitas em̄ venie incentiuū tribuit delinquendi. xxiij. q. iiij. eſt iniuſta. ⁊. c. ſe. Item nō dȝ eſſe crudelis vel ſeuerus. xlv. diſ. licet. et puer. xxx. Qui nimis emungit elicit ſanguinē. Et ſiue plectendo ſiue ignoſcendo hoc ſolū bene agit̃ vt vita hominū corrigat̃. xxiij. q. v. pdeſt. Iuſticia em̄ vel miſericordia multū dſtruit̃ ſi vna ſine alia teneat̃. xlv. diſ. diſciplina. Melius ē autē de nimia miſcōia ꝙ̄ de nimia ſeueritate reddē rōnem. l. diſ. ponderet. in fi. xxvj. q. vlt̃. alligant. Nā ⁊ leuiter caſtigat' reuerentiā exhibet caſtigāti. Aſpitatis aūt nimie increpatō nec correctōneȝ recipit nec ſalutem. xlv. diſ. cum beatus.

¶ Quid ſi p̄latus in corrigendo excedit modū? Rō. Si ex caritate correxit nō ex igitur a ſubditis veniā poſtulaē. lxxxvj. diſ. qñ. Si autem ex odio. tenetur tūc iniuriarum. ff. ad. l. acquil'. quēadmodū. § municipales. A. Al' incipit. §. magiſtratus. B. Facilius tñ parcit̃ in hoc caſu p̄latis ꝙ̄ alijs. qꝛ in cura rei familiaris vix pt̄ vitari peccatum. xxv. diſ. qualis. A.

hoc eſt verū qñ peccatū ꝓcedit ex nimia occupatiōe cure. Secus ſi ex malignitate. tūc ei ꝑlati grauiꝰ delinquūt. et duriꝰ ſūt puniēdi q̄ alioꝝ trāſgreſſionibꝫ debuerunt obuiare. xj. q. iij. precipue. B.

¶ Utrū aliq̄s debeat ceſſare a correctiōne timēdo ne ille fiat deterior: Re. ſm Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. xxxiij. Correctio ꝑtinēs ad ꝑlatos nō eſt dimittēda ꝓpter turbatiōem eiꝰ qui corrigit̄. tum q2 et ſi ſponte ꝓpria emēdari nō velit corrigēdus ē ꝑ penas vt peccare deſiſtat. tum etiā q2 ⁊ ſi incorrigibilis ſit ꝓuidet̄ bono cōi dū ſeruat̄ ordo iuſticie. et vnius exēplo alij deterrēt̄. Hecꝰ aūt ē de correctiōe fraťna. vt infra. correctio ij. §. j. ⁊. v. A. Item in ſum. con. li. iij. ti. ix. q. viij. B.

¶ Utrū peccator poſſit aliū corrigē: Re. ſm Tho. vbi ſupra. Correctio pertinet ad aliquē inquantū in eo viget rectū rōnis iudiciū. Peccatū aūt nō tollit qn remaneat in peccāte aliq̄d de recto iuditio. Et ſcd̄m hoc poteſt ſibi ꝯpetere delicta ſubditoꝝ corrigē ⁊ arguē. Sed tñ pct̄m ꝓcedens īpedimentū affert ꝓpter tria. Primo q2 ex pct̄o ſuo indignꝰ reddit̄ vt aliquez corrigat ꝓcipue ſi maiꝰ pct̄m ꝯmiſit. Secūdo ex ſcādalo qđ ſequit̄ inde ſi peccatū corrigētis ſit manifeſtū. q2 videt̄ ꝙ ñ corrigat ex caritate: ſꝫ magis ſui oſtētatione. Tertio ꝓpter ſupbiā corrigētis qui ſua pct̄a ꝑuipendēs. ſeipm̄ ꝓximo ꝓfert. Itaqꝫ ſi pct̄or cū hūilitate corrigat non peccat. lꝫ ꝑ hoc vel in ꝯſciā frīs vel ſaltez in ſua ꝯdēnabilē ſe oñdat. A. Idez in ſū. con. eo. ti. q. vij. Ubi etiā dicit̄ ꝙ ſic itelligenduz eſt illud Ro. ij. In quo aliū iudicas teipſum ꝯdēnas. eadē enī agis q̄ iudicas. Et intelligo hoc cū hūilitate. i. cum vera recognitiōe ⁊ ꝯtritiōe ſuoꝝ peccatoꝝ alr̄ non poteſt eſſe hūilitas vbi eſt diuine volūtatis rebellio Numeri. xv. ibi. Aīa que ꝑ ſupbiaz ⁊c̄. Item quia ꝑſiſtens in pct̄o oīno remanet indignꝰ offitio iudicādi. Unde Gregꝰ omel. xx. Durū quippe ē vt qui neſcit tenere moderamina vite ſue iudex vite fiat aliene. B.

¶ Qualiter ꝓcedendum eſt in correctiōe cuz multitudo eſt in ſcelere: Re. ſm Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. cviij. Quādo tota multitudo peccat de ea debet ſumi vindicta. Uel q̄tū ad totum ſicut egiptij ſubmerſi ſunt in mari rubro perſequentes filios Iſrahel. et ſicut ſodomite vlr̄ ꝑierunt. Uel q̄tum ad magnā multitudinis ꝑtem. ſicut ptꝫ Exo. xxxij. in pena eoꝝ qui adorauerunt vitulum. Qñ vero ſperat̄ multoꝝ correctio debet ſeueritas vindicte exerceri in paucos aliq̄s ꝑncipaliores quibꝫ ceteri terreant̄. Sicut dñs Nūeri. xxv. mādauit ſuſpēdi ꝑncipes ꝑpl'i ꝑ pct̄o multitudīs. Si aūt non tota multitudo peccauit. ſed ꝑ ꝑte. tūc ſi poſſunt mali ſecerni a bonis debꝫ ī eos vindicta exerceri ſi ſine alioꝝ ſcādalo pt̄ fieri. alioq̄n ꝑcendū ē multitudini. ⁊ detrahendū ſeueritati. Et eodez modo tolerādū eſſet pct̄m ꝑncipis ſi ſine ſcādalo multitudinis puniri nō poſſet niſi forte eſſet pct̄m tale qđ magis noceret multitudini vel ſpūaliter vel tꝑaliter ꝙ̄ ſcandaluz qđ timet̄. A. Ad hoc. l. diſ. vt ꝯſtitueret̄. Et con. ꝑdictis Ul. ⁊ Ray̆. vt in ſū. con. li. iij. ti. xxxiij. q. viij. vbi etiam addit̄ ſm Ray̆. ꝙ ſi pct̄m qđ faciunt auctoritate defendūt q̄ſi nō ſit peccatuz tūc nō debet ꝯ tales dormire ſeueritas diſcipline. q2 etiā heretici poſſunt dici. de pe. diſ. vj. c. j. in fi. diſ. l. dño ſancto. di. lxxxij plurimos. Et ſm glo. Ray̆. ibē videt̄ ſeruanduz circa publicam ꝑdicationē ꝯtra delinquentem multitudinē vel ꝑncipem qđ dictum eſt de correctione. B.

¶ Quatuor ſunt cauſe diſſimulādi ⁊ nō corrigēdi delicta. vt ponit Ul. Prima cū mali ſunt occulti ita ꝙ nō poſſūt diſcerni a bonis. Secūda cū multitudo eſt tāta ꝙ nō poſſit extirpari ſine ſciſmate eccleſie. vel cū nō pt̄ fieri qn boni īuoluerent̄. de quo vide ſuꝑ. §. ꝓximo. Tertia qñ ꝓbabiliter ꝓſumit̄ de emēdatiōe. vt q2 peccat ex infirmitate vel ignorātia ⁊ nō ex obſtinata malitia. Quarta ſi exercitādo bonos ꝓſunt eccleſie. tunc enī tolerandi ſūt ne boni ocio torpeſcant. Probant̄ hec. xliiij. diſ. ꝯmeſſatiōnes. ⁊. l. diſ. vt cōſtitueret̄. xxiij. q. iiij. ipa pietas. ⁊. c. cum q̄ſq̄s. Con. Ray̆. A. Idez in ſū. con. dicta q. viij. vbi circa quartā cauſaz addit̄ ſm eundē Ul. Qñ tales taliter ꝓſūt ecclīe ꝙ nō obſūt. tūc enī ꝑdicta de cauſa tolerari pñt. iuxta illud ps. Dñs oſtendit mihi ſuper īimicos meos ne occidas eos Et Iudic. ij. dixit dñs. Nō delebo gentes q̄s dimiſit Joſue vt ī ipis expiar iſrl'. hec ibi.

Q; iſti ꝑſint ita ꝙ non obſint. vel ꝙ plus
ꝑſint. puto vix poſſe diſcerni niſi a deo.
B. De materia iſta plura habes. īfra. pe-
na j. Item infra. ꝑcutere. Item de ꝯtume
lijs ⁊ ꝯuitijs cauſa correctionis dictis. vi
de ſupra. ꝯtumelia. §. iij. De punitōe an
dimittenda ſit ꝓpter ſcandalum. vide in-
fra ſcandalum. §. vj. De correctione que
permittitur doctoribus. vide infra. excōi-
catio ij. §. ij. circa medium. ⁊ infra. loca-
tio. §. v. ⁊ infra. magiſter j. §. fi.

CORrectio ſecũdo. ſ. fra
terna. Correctō fratᷓna ſm Tho.
ſcd̃a ſcd̃e. q. xxxiij. in p̄cepto eſt.
Sed q2 p̄ceptũ ē affirmatiuũ nõ obligat
ad ſemꝑ: ſed ꝓ loco et tp̄e. Unde omiſſio
eiꝰ vno mõ fit meritorie. vt qñ q̄s oppor-
tunuꝫ tẽpus inq̄rit. vel de ipīs metuit ne
deteriores fiant. vel ad bonã vitaꝫ alios
impediant. ⁊ huiuſmōi. Scd̃o mõ omit-
titur. ſ. cum peccato mortali. ſ. cũ formi-
datur iudicium vulgi ⁊ carnis cruciatio
ſeu ꝑemptio. dũ tñ hec ita dñenť in aīo
ꝙ fratᷓne caritati p̄ponãť. A. Et hoc vi-
detur ꝯtingere ſm eundẽ Tho. ibidẽ. ar.
ij. qñ aliquis p̄ſumit de aliquo delinquẽte
ꝓbabiliter ꝙ poſſet eũ a peccato retrahe
re. ⁊ tñ ꝓpter timorẽ vel cupiditatẽ p̄ter-
mittit. B. Tertio modo eſt veniale qñ ti-
mor ⁊ cupiditas tardiorẽ facit ad corri-
gendũ delicta frīs nõ ita tñ ꝙ ſi cõſtaret
ei ꝙ frēm poſſet a pcc̃o retrahẽ dimitte-
ret ꝓpter timorẽ ⁊ cupiditatẽ q̄ in animo
p̄poſuit caritatẽ. vt dicit Augꝰ. A. Item
in ſũ. con. li. iij. ti. ix. q. iij. B.
¶ Utꝝ oporteat querẽ quos corripiamꝰ
Rx. ſm Tho. vbi ſupra. Dicendũ ꝙ illa be
neficia que nõ debenť certe ꝑſone ſꝫ cõiť
oīb; ſiue ſint tp̄alia ſiue ſpūalia ñ opꝫtet
nos querẽ etiã q̄b; īpendamꝰ: ſꝫ ſufficit
ꝙ īpendamꝰ eis q̄ nobis occurrũt. alioq̄n
efficeremur exploratores vite aliene. cõ-
tra illud ꝓuer. xxiiij. Ne queras īpietatẽ
in domo iuſti. Uñ ptꝫ ꝙ nec religioſos oꝫ
exire clauſtꝝ ad corrigendũ delinquẽtes.
A. Idẽ in ſũ con. eo. ti. q. iiij. vbi etiã dr̃
ꝙ q̄ hꝫ ſpālem curã alicuiꝰ debet eũ querẽ
ad hoc vt eum corrigat de peccato. B.
¶ Utrũ p̄ceptum de correctione fratᷓna
ſe extendat ad oẽs: Rx. ſm Tho. ſcd̃a ſcd̃e
q. xxxiij. Duplex eſt correctio. Una que
eſt actus caritatis ⁊ eſt ꝑ ſimplicẽ admo
nitionẽ. ⁊ hec ꝑtinet ad quẽlibet carita-
tem habentẽ ſiue ſit ſubditꝰ ſiue p̄latus.
Eſt etiam alia correctio que eſt actꝰ iu-
ſticie. que nõ ſolũ fit ꝑ admonitōnem ſed
etiam interdũ fit ꝑ punitionẽ vt alij ti-
mentes a peccato deſiſtant. et hec ꝑtinet
ad ſolos p̄latos. A. Idẽ in ſũ. con. eo. ti.
q. v. vbi etiam patet ꝙ p̄ma que ꝓprie di
citur correctio fraterna tendit ad emen-
dationẽ frīs delinquẽtis. Secũda võ q̄ ꝓ
prie dr̃ correctō iuſticie tẽdit ad bonũ cõ
mune. qd̃ nõ ſolũ ꝓcurať ꝑ admonitōeꝫ
frīs: ſꝫ etiã interdũ ꝑ punitionem. B.
¶ Utꝝ ſubditi teneanť corrigẽ p̄latos:
Rx. ſm Tho. vbi ſupra. Subditi nõ tenẽ-
tur nec debent corrigere p̄latos correctō
ne illa que eſt iuſticie ꝑ cohertionẽ pene
Tenenť aũt correctōne illa que ē carita
tis ſi in eis aliquid eſt corrigibile. ita tñ
ꝙ nõ cũ ꝓteruia: ſed cũ mãſuetudine et
reuerẽtia. A. Quia. j. ad Thimoť. v. dr̃.
Seniorẽ ne icrepaueris: ſꝫ obſecra vt pa
trẽ. niſi imineret ꝑiculũ fidei. Tũc ei eti-
am publice eſſent p̄lati a ſubditis redar-
guẽdi. ſm Tho. ibideꝫ. ⁊ in ſũ. con. li. iij.
ti. ix. q. vj. Unde ⁊ Paulꝰ q̄ erat ſubditus
Petro ꝓpter iminẽs ꝑiculũ ſcandali cir-
ca fidem Petrũ publice redarguit. ⁊ Pe
trus hũiliter ⁊ patienter correctōnẽ re-
cepit. ad Gal. ij. vbi etiam glo. aug. dicit
ꝙ Petrus maioribus dedit exemplum ꝙ
ſi in aliquo delirarent non dedignarenť
ab inferioribus corripi. Et non ſoluꝫ ob
ꝑiculum fidei: ſed etiam ꝓpter inordina-
tos mores qñ eſſent publici ⁊ ſcandaloſi.
deberẽt dure ⁊ publice p̄lati repꝛhendi. ij.
q. vij. Paulus dicit. B.
¶ Quo ordine ꝓcedendum ſit in corre-
ctione fraterna: Rx. ſm Tho. ſcd̃a ſcd̃e. q.
xxxiij. Peccata publica ſm apl̃um. j. ad
Thimoth. v. ſunt publice arguenda. In
peccatis vero occultis locũ habet qd̃ di-
cit in euangelio dominus. Si peccauerit
in te frater tuus ⁊c̃. A. Math. xviij. B.
Nam ſi te offendit publice corã alijs iam
non ſolum in te peccat: ſꝫ etiã ī alios q̄s
turbat. A. Videť aũt ꝙ peccata debeant
dici publica non ſolum ſi omñib; ſed etiaꝫ
ſi multis nota ſint ꝓut in p̄allegato loco
dĩc Tho. de Ioſeph q̄ (vt dr̃ Geñ. xxxvij)
accuſauit frẽs ſuos apud prẽm d̃ crimīe
peſſimo. Dicit Tho. ꝙ q̄uis non ſcribať

debet tñ credi q̃ Joſeph prius fratres ſu-
os monuerit q̃ accuſauerit. vel quia pec
catũ erat publicũ ſaltẽ inter fratres. Vñ
pluraliter loquẽdo dicit̃. Accuſauit fr̃es
ſuos. Et ſic Tho. ſentit poſſe pc̃m dici
publicũ quo ad denũciatõez ſiue admoni
tionẽ faciendã. etiã ſi notũ ſit tm̃ aliqui
bus. Itẽ quo ad ↄſciam neceſſe ẽ p̃cedere
monitionẽ in accuſatõe ſicut ⁊ in denun
ciatõe. D. Verũ quia ĩ occultis peccatis
pt̃ ꝑpetrari ꝓximoꝝ offenſa. ideo diſtin
guendũ ẽ. quia ſi hm̃oĩ occulta pc̃a ſũt
in nocumẽtũ ꝓxioꝝ vel corꝑale vl̃ ſpũa
le: puta ſi aliquis occulte tractet q̃uo ci-
uitates tradant̃ hoſtibꝫ. vel ſi hereticus
p̃uatim homĩes a fide auertat debet quis
ſtatĩ ad denũciatõez ꝓcedẽ niſi forte ali-
quis firmit̃ extimaret q̃ ꝑ admonitõem
ſecretã ſtati poſſet huiuſmodi mala ĩpe-
dire. Si ṽo ſũt talia peccata que ſũt ſo-
lũ in malũ peccãtis ⁊ eiꝰ ĩ quẽ peccat̃. vl̃
q: ledit̃ ab eo vl̃ ſaltẽ ex ſola noticia. tũc
debet ſi pt̃ ſic emẽdare fratrẽ vt fama eiꝰ
ↄſeruet̃. ⁊ ſic de neceſſitate p̃cepti ẽ q̃ ſe-
creta admonitio publicã denũciatõnem
p̃cedat. A. Niſi forte ex manifeſta denun
ciatione vel correctione alicuius delicti
ſecreti diſſimiliter publica vtilitas reſul-
taret. ſicut Act̃. v. Petrus peccatum oc
cultum Ananie et Safire ↄiug. manife-
ſtauit ipos publice ſine alia admonitio-
ne redarguẽdo de fraude p̃cij rerũ vendi-
tarũ quia ſciebat ex dicta correctõe vti-
litatẽ publicã reſultare. Vñ ⁊ ibidẽ dr̃ q̃
dicti Anania ⁊ Safira a Petro redargu
ti ſtati mortui ſũt. ex q̃ magnꝰ timor fa-
ctus eſt in omni eccleſia ⁊ in oĩbꝫ q̃ audi-
erãt. Et ideo Augꝰ (vt ⁊ refert Tho. ibi-
dez arti. vij) dicit q̃ ex geſtis ſc̃toꝝ poſſu
mus agnoſcẽ qualiter p̃cepta diuine ſcri
pture ſint intelligẽda. Itẽ nõ eſt neceſſe
ſecretã admonitõez p̃cedere denũciatõez
generalẽ. q̃ q̃nq̃ȝ ex aliqua cauſa fit. ſicut
Math. xxvj. de Juda dñs dixit. Vnꝰ vr̃m
me traditurꝰ eſt. D. Et hec ſecreta admo
nitio debet vel ſel̃ vel pluries fieri q̃diu
ſpes de correctione ex ea ꝓbabilit̃ habet̃
Cum aũt iam ꝓbabiliter cognoſcẽ poſſu
mus q̃ ſecreta admonitio nõ valet ꝓcedẽ
dũ ẽ vlterius q̃tumcũq̃ȝ peccatum ſit oc
cultũ. ad teſtium inductionẽ. niſi forte ꝓ
babiliter extimaret̃ q̃ hoc ad emendatõ

nem fratris nõ ꝓficẽt. q: tũc a correctõe
ceſſandũ eſſet. Ante tñ q̃ teſtes ĩducant̃
ſm̃ Aug. p̃us oñdi debȝ p̃lato. vt ẽ ſingu
laris ꝑſona. A. Hoc ẽ veꝝ qñ hoc reqre-
ret̃ a p̃lato ad quẽ ꝑtinet cũ oĩ ſolicitu-
dine ſcire fc̃ta ſubditoꝝ. Nã nõ pt̃ eẽ pa
ſtoris excuſatõ ſi lupus oues comedit et
paſtor neſcit. vt in. c. q̃uis. ex̃t. de re. iur̃.
Itẽ qñ hoc ẽ ſalubriꝰ etiã ſi nõ reqratur.
Al̃ non decet p̃us denũciare p̃lato cũ nõ
ſit ſcd̃m ordinẽ euangelij. vt patȝ Math.
xviij. Vnde ⁊ Tho. ibidẽ arti. viij. dicit q̃
ꝓcedendũ ẽ ad teſtiũ inductionẽ niſi ꝓba
biliter extimaret̃ ex hoc ꝓximũ deteriorari
q: hoc caſu poſſet q̃s correctionez penitꝰ
omittẽ vel ſecrete denũciare ei q̃ ad emẽ
dationẽ ꝓximi ſit magis ẏdoneꝰ videlicȝ
ſuo p̃lato ↄfeſſori vel ſi. Et ſcd̃m hãc di
ſtinctionẽ dicit debẽ intelligi dictũ Au-
gu. in regula vbi dicit q̃ peccatũ p̃us de-
bet denũciari p̃lato q̃ teſtibꝫ. nõ vt iudi-
ci. ſed vt p̃uate ꝑſone q̃ plus poteſt pro-
deſſe q̃ alter. Et ad hoc bñ facit dictum
aug. xxij. q. v. hoc videt̃. ⁊ ſcd̃m Tho. ĩ di
cto arti. viij. teſtes addiciũt̃ tribꝫ rõnibꝫ
Prima ſm̃ Hiero. vt peccãti oñdat̃ q̃ di
gnũ correctõe egerit. Scd̃a iuxta Aug.
in regula. vt poſſit delictum ꝓbari ↄtra
ſe nõ emẽdantẽ. Tertia ſm̃ Criſo. ad ꝓ-
bãdũ admonitões fore fc̃tas. Poteſt ad
di ⁊ etiã ad hoc vt teſtes peccãtẽ ſil̃ mo-
neãt. Ideo euãgeliũ dĩc. q̃ ſi nõ audierit
eos ⁊c̃. D. Et ſi ſic nõ corrigit̃ ĩ publico
eſt ↄuincẽdus. Q: ſi p̃latus p̃cipet aliq̃d
ↄtra hũc ordinẽ. nõ eſſet ei obediendũ. q:
obedire oȝ deo magiſq̃ hoĩbꝫ. Ideo qñ p̃
latꝰ p̃cipit vt ſibi dicat̃ qd̃ q̃s ſciuerit cor
rigendũ. intelligendũ ẽ ſaluo ordine cor-
rectionis fraterne ſiue p̃ceptum fiat ad
oẽs coiter ſiue ad vnũ ſpecialiter. Et nõ
ſolũ nõ eſt obediendũ. ſed etiã p̃cipiendo
peccaret. quia ipe nõ ẽ iudex occultoruȝ
ſed deus ſolus. Hoc dico niſi inquãtuȝ ꝑ
aliq̃ indicia pc̃a manifeſtãt̃: puta ꝑ ĩfa-
miam. p̃ſumptões ⁊ hm̃oĩ. tunc eñ pt̃ p̃
latus p̃cipe ſicut ⁊ iudex aliꝰ iuramentuȝ
exigere. A. ſup veritate dicẽda ſm̃ Tho.
ibidẽ arti. vij. D. Itẽ nota q̃ p̃dictã ſolẽ
nitatem et ordinẽ nõ optet ſeruari niſi ĩ
g̃uibꝫ pc̃is. q: leuia non derogãt fame.
Vnde ⁊ religioſi in capl̃is ſe ꝓclamant p̃
miſſo ordine non ſeruato. A. ſ. in delictis

leuib⁹ etiā ſecretis de q̄b⁹ p̄lati in capl'is
ſuis publice redarguūt ſubditos. qꝛ talia
ſūt que nō derogāt fame. qꝛ tales denun-
tiatōes poti⁹ debēt dici rememoratō obli-
tarū culpaꝝ q̄ accuſatōes ſeu denūciatō-
nes. ſm̄ Tho. in dicto arti. vij. Et ex p̄di-
ctis poteſt colligi q̄ denūciatōes genera-
les fieri poſſunt ſine ſecreta admonitōe.
Idē etiā eſt in denūciatōnib⁹ ꝑticularib⁹
reſpectu certe ꝑſone. qñ peccata ſunt le-
uia ⁊ nō diffamatoria. ⁊ ſil'r ſi ſūt grauia
⁊ publica. Et idem qñ ſunt occulta ⁊ ꝑi-
culoſa corꝑaliter vel ſpūaliter quib⁹ per
ſecretā admonitōez ꝓuideri nō pt̄. vel ſi
ex correctōe ſequeret̄ ÿſil'r publica ⁊ re-
putabilis vtilitas. In his ḡ oīb⁹ ad denū-
tiationē nō requirit̄ ſecreta admonitō.
In alijs vero caſib⁹ qñ peccatū eſt graue
⁊ diffamatorium debet oīno ſecreta p̄ce-
dere admonitio. que inter ſolū ⁊ ſolū ſel'
⁊ pluries debet fieri q̄uſqꝫ ꝓbabilis ſpes
emendatōis ꝑ ſecretā admonitōez poſſit
haberi. Si ṽo dicta nō ſufficiat admo-
nitio. addi debent teſtes boni et ÿdonei
q̄tum comode pñt haberi q̄ ſil' cum p̄mo
admonitore demonſtrēt culpabili ſuū er-
rorē ⁊ pctm̄. ⁊ de emēdatōne admoneāt.
Et ſi nō vult emēdare denūciet̄ p̄latis ec-
cleſie corā quib⁹ teſtificabūt̄ denūciato-
rē debitas feciſſe admonitōes ⁊ monituz
noluiſſe emēdare. Et p̄dicta ſunt diligē-
ter notanda vt a manifeſtatōne defectuū
ꝓximi ſciat quiſqꝫ refrenare linguā. et ſi
manifeſtare neceſſe ē nouerit manifeſtā-
di ordinē vt nō incurrat mortale pecca-
tum ⁊ obliget̄ ꝓximo ad reſtitutōem fa-
me ⁊ totius inteſſe. Nā ſm̄ tho. ſcđa ſcđe
q. lxij. arti. ij. ſi quis ꝯtra ordinem predi-
ctum manifeſtet peccatū alterius etiam
verum. offendit iuſticiā ⁊ caritatē ꝓximi
⁊ tenet̄ ad reſtitutionē q̄tum fieri poteſt
ſine mendatō. ⁊ ſi nō poteſt famaz reſti-
tuere debet diffamato recōpenſationē fa-
cere in pecunia vel alio modo. B.

¶ Si ſciam de aliquo aliqua īpedimēta
vl' crimina que etiā ille qui ꝯmiſit: igno-
rat. an debeam ꝓcedere ad correctionem
fraternaz et dicere ei. verbigratia. Scio
aliquem ꝑcuſſiſſe alium ⁊ inde mortuum
fuiſſe quem ꝑcuſſor neſcit. et video ꝑcuſ-
ſorē in officio ſacerdotali celebrare. Itē
ſi neſcio aliquē miniſtrare ⁊ nō fuiſſe or-
dinatum rite vel nō fuiſſe baptizatum ⁊
huiuſmodi. Item ſi ſcio aliquez excoīca-
tum ignoranter ordinatuz. Item ſi ſcio
aliquē habere in vxorem quā de iure ha-
bere nō poteſt. aut eccleſiā ꝑ alienam ſÿ-
moniā vel tenere rē alienā: R. ſm̄ Wil.
Si tales laborāt craſſa ⁊ ſupina ignorā-
tia que non excuſat eos teneor eis dicē ſi
ꝯmode poſſū. ⁊ maxīe ſi credo eos corri-
gibiles eſſe: ſꝫ ſi laborāt ignorātia ꝓba-
bili. credo nihilomin⁹ q̄ teneor eis dicere
veritatē nō qꝛ ipi peccēt ſed ꝓpter ꝑiculū
vel dānū alienū ⁊ iiuriā ſacramētoꝝ. Nā
nō ordinat⁹ celebrās decipit audiētes. et
qui tenet rem ꝓximi eum dānificat. hec
⁊ ſilia dico ſi talis ꝑſona ſit ꝑſuaſibilis.
Secus ſi non ſit. ſed timet̄ de ſcandalo.
Tūc enī ſufficit ſi dicam p̄lato nō denun-
tiando vel accuſando. ſed ſimpl'r notifi-
cando ſi forte remediū ꝯueniēs poſſit ad-
hiberi. A. Idē in ſū. con. li. iij. ti. ix. q. x.
B. De eo qui habet vxorem quā de iure
habere non poſt. habes adhuc infra. im-
pedimentum j. §. viij. et. ix.

¶ Sed quid ſi p̄dicta vel aliqđ p̄dictorū
ꝓbare poſſū. nūquid teneor: R. ſm̄ eun-
dem Wil. Non. niſi forte ſit ꝑiculū alioꝝ
puta ſi alijs ſacramenta miniſtrat ⁊ eos
decipit. tunc enī ꝓbare teneor. A. Idē in
ſū. con. eo. ti. q. xj. vbi etiam patꝫ q̄ licet
non aſſit ꝑiculum alioꝝ tenemur ꝓbare
eo caſu quo tenemur ad fraternam cor-
rectionem. videlꝫ cum ÿſil'r poſſumus ꝓ-
ficere vt ex p̄dictis patet. B. Vtꝝ corre-
ctio fraterna ſit dimittenda ꝓpter ſcāda-
lum. vide infra. ſcandaluz. §. ix.

Corpora ſanctorū. Vi-
de infra. reliquie.

Corporale vel corpora-
lia nō ſunt abluenda per laÿcos
aut mulieres etiam ſanctimoni-
ales. cum potius hec abluere ꝑtinet ad
officium dÿaconi cum humilibus mini-
ſtris. de ꝯſe. diſ. j. nemo. De eius ꝯſecratō-
ne. vide ſupra. ꝯſecratio v. A. Et in dicto
c. nemo. idē dicit̄ d' lauandis alijs pānis
ad diuinū cultū d'putatis ⁊ q̄ debꝫ habe-
ri peluis noua nulli alij vſui d'putata ni-
ſi ad lauādū pānos ad cultū dñici alta-
ris deputatos ⁊ ꝑtinētes. ⁊ q̄ dñt dcī pā-
ni lauari intra ſacrariū. Sÿndon ṽo que

ſm glo. ibi eſt ſecũda veſtis ſacerdotalis
debet foris lauari. Dicit tñ glo. ibi. Ho-
die huic derogatũ eſt ↄſuetudine genera
li. Ego aũt puto q̃ hec ↄſuetudo inquãtũ
ↄtineat diuinã irreuerentiã. nec deroget
nec excuſet. extra. de ↄſue. c. fi. Itẽ corpo
rale nõ debet fieri de ſerico nec de panno
intincto: ſed de panno lineo puro ab epõ
ↄſecrato. ſicut corpus dñi in ſyndone mũ
da linea ſepultus fuit. de ↄſe. diſ. j. ↄſulto
Itẽ corporalia ⁊ ad diuinũ cultũ deputa
ta debent nitida teneri. extra de cuſto. eu
ka. reliquie. vbi dicit᷑. Precipimus q̃ȝ vt
oratoria. vaſa miniſterij. corporalia. ⁊ ve
ſtimenta p̃dicta. ſ. miniſtroꝝ. ⁊ palle al-
taris. vt ibi munda ⁊ nitida ↄſeruentur
Nimis enĩ videt᷑ abſurdũ in ſacris ſordes
negligẽ que dedecẽt in ꝓphanis. B.

Corpore vitiat⁹ an poſ-

ſit ordinari vel miniſtrare. vide
infra. vitiatus corpore.

Corpus xp̃i. Vide ſup̃.

cõmunicare. ⁊ infra. eukariſtia.
et ſatis etiam infra. miſſa.

Crimen. Criminis ap-

pellatio aliqñ ↄplectit᷑ om̃e pec-
catum. aliqñ illud ſolũ qd̓ ad dã
nationem ſufficit. diſ. xxv. §. quod autẽ.
A. Potius eſt. §. criminis. ⁊. §. al' autẽ.
Sed ꝓprie appellatione criminis intelligi
tur mortale. Unde omel'. xxj. Greg⁹ dicit
Hoc inter peccatũ diſtat ⁊ crimen. quia
omne crimẽ peccatũ eſt. nõ omne pctm̃
crimen. Et infra. In qua videlȝ criminũ
⁊ peccatoꝝ diſtinctione penſandũ eſt. qꝛ
nonnulla peccata animam polluũt. cri-
mina extinguũt. B.

¶ Crimina quedã ſunt enormia inter q̃
tria. ſ. hereſis. homicidiũ volũtariũ. ⁊ ſy̆
monia in ordine ⁊ benefitõ. etiã poſt pe-
nitentiã impediũt ꝓmouendũ ⁊ deijciũt
iam ꝓmotũ ſiue ſint occulta ſiue mani-
feſta. j. q. j. ventum eſt. extra. de heret. q̃-
cunqȝ. ⁊. c. ſtatutum. li. vj. extra. de tẽpo.
ordi. queſituȝ. ⁊ de ſy̆mo. tanta. Et de his
vide infra. enormia. ⁊ infra. diſpenſatio.
§. vj. et. vij. A. Et qd̓ hic dicitur de homi
cidio voluntario. idem etiã eſt de nõ vo-
luntario qñ caſũ p̃ceſſit culpa. extra. de
homi. ↄtinebat᷑. Secus ſi culpa non pre-
ceſſit. eo. ti. c. ex litteris. j. et. ij. B. Alia
vo enormia occulta poſt pniam nõ ĩpe-
diunt ꝓmouendũ nec deijciũt iam ꝓmo-
tũ. vt in p̃dicto. c. queſitũ. A. Suadendũ
enĩ eſt ꝓpter talia ne quis faciat ſe ordi-
nari etiã poſt penitentiã. Sed tñ ex quo
ſũt occulta nõ ſũt penitus ꝓhibendi. ext᷑
de tempo. ordi. ex tenore. B. Sunt ⁊ alia
crimina mediocria in quibꝰ diſtigue. qꝛ
aut ſũt manifeſta aut occulta. Si mani
feſta etiã repellũt ꝓmouendũ ⁊ deijciũt
iam ꝓmotũ. A. Hoc eſt veꝝ ante pniam
non poſt. ſicut in. c. frat᷑nitatis. xxxiiij.
di. patet. ⁊ extra. de coha. cle. ⁊ mulie. cle
ricos. vbi clerici publici cõcubinarij non
deijciunt᷑ niſi moniti fuerint ↄtumaces.
⁊ in illo. c. fraternitatis. fuit ꝓmotus qui
publice habuerat ↄcubinã niſi aliqd̓ deli
ctũ ſequeret᷑ infamia iuris vel facti. hoc
enĩ nõ tollit᷑ ꝑ pniam qñ eẽt publicũ: pu
ta piuriũ. falſũ teſtimoniũ. adulteriũ. et
ſi'ia. dicto. c. queſitũ. Et hec pñt dici me-
diocria reſpectu illoꝝ q̃ deijciũt etiam ſi
ſint occulta. et reſpectu illoꝝ q̃ p⁹ pniam
nõ deijciũt etiã ſi fuerit publica. B. Et ĩ
tellige qñ ſunt manifeſta ꝑ ſententiã vl'
ↄfeſſionem in iure vel euidentiã facti. vt
in. c. queſitum. Qꝫ ſi ſunt manifeſta ſolũ
ꝑ famam. indicitur purgatio qua p̃ſtita
abſoluet᷑. ⁊ ſi in ea defecerit: deponet᷑. ext᷑
de adul. ſignificaſti. et extra. de purga. c.
ex tuaꝝ. Si vo hmõi crimina ſunt occul
ta. pñt tales poſt penitẽtiã remanẽ in ſu
ſceptis. ⁊ ꝓmoueri ad ſupiores ordines.
extra. de tẽpo. ordi. ex tenore. ⁊. c. queſitũ
A. Hoc plenius nota. in ſum. con. li. iij.
ti. xxix. q. iij. B.

¶ An ſi aliq̃s ſolus ſcit crimẽ alteri⁹ te-
neat᷑ reuelare p̃lato: R̃. Nõ tenet᷑ etiam
ſi iurauit denũciare niſi poſſȝ ꝓbare. Nã
eſſet ꝓditor criminis. ij. q. j. ſi peccauerit.
⁊. q. vij. pleriqȝ. ⁊. vj. q. ij. ſi tm̃. niſi vellet
reuelare ſecreto cum p̃latus ſecrete ha-
beat corrigere criminoſos. ar. xxij. q. v.
hoc videtur. Debet quoqȝ indicare talibꝰ
qui magis poſſũt ꝓdeſſe q̃ obeſſe. ſiue eũ
corrigendo ſiue ꝓ eo orando. Nam ad ta
lem denũciationẽ quilibet tenet᷑. vt in di
cto. c. hoc videtur. Et vide ſupra. corre-
ctio ij. §. v. et in ſe. et infra. familia. §. iij.
A. Ibi non eſt niſi vnus. §.

¶ Cõtra crimĩa ꝓcedit᷑ qñqȝ ꝑ accuſatõȝ
ӡ q̃. vide ſup̃. accuſare. ⁊ accuſat⁹. qñqȝ ꝑ

denūciatione vel inquiſitione. de quibꝰ
habes in inquiſitio. §. primo. Quāq3 ve-
ro nō agit directe contra crimē. ſ3 p mo
dū exceptōis. de quo hēs infra. inſcriptō
§. pmo ⁊ ſcdo. De correctōne ⁊ pena cri-
minū habes ſupra. correctio. ⁊ infra. pe-
na primo. Ad materiam crimis poteſt
pertinere infra. peccatū. ⁊ infra. vicium

CRiſma ſupra baptiſ-
mus ſecūdo. §. fi. et infra. oleum
ſanctum.

CRuce ſignatꝰ. De in-
dulgentia cruce ſignatorum vi-
de ifra. indulgentia. §. anteplt.
et ſe. De voto cruce ſignatorum. vide in-
fra. votum v. §. ſecundo. ſexto et. vij.

CUpidus non eſt ordi-
nandus. vide infra. ordinandus
§. xv.

CUriales quoq3 prohi-
bentur ordinari. Uide infra. or-
dinandus. §. xv.

CUrioſitas ſm Thomā
ſecunda ſecūde. q. clxvij. eſt viciū
circa inordinatū appetitū cogni
tionis. A. Poteſt etiā dici curioſitas ſu
peruacuū ſtudium ad aliqd pagendum.
Unde ⁊ idem Tho. ſcda ſcde. q. clxix. ar-
ti. ij. dicit q artifices ornamentorū pec-
cant inueniendo ſupflua et curioſa. D.
¶ Queritr ꝟ vtꝝ viciū curioſitatis poſ-
ſit eē i ꝯgnitōe intellectiua. R. ſm Tho.
vbi ſup. Ueritatis cognitō de ſe bona eſt
ſ3 pōt eē mala rōne alicꝰ ꝯſeqntis ſex mo
dis. ſc3 inqtū aliqs de ꝯgnitōe vitatis ſu
pbit. ſm illud. j Cor. viij. Sciā iflat. Ul
inqtū hō cognitōe veritatis vtitr ad pec
cādū. Uel inquātū p ſtudiū minꝰ vtile re
trahitr a ſtudio quod ei ex neceſſitate in-
cumbit. Uel iquātū homo ſtudet diſcere
a quo non licet. ſicut qui futura a demo
nibꝰ pquirūt. Uel inquantū appetit cog-
ſcē vitatē circa creaturā nō referēdo ad
debitū finē. ſc3 ad cognitōe3 dei. Uel inq̄
tum aliquis ſtudet ad cognoſcēdū veri-
tatem ſup facultatem pprij ingenij. Eccl.
iij. Altiora te ne qſieris. ⁊ fortiora te ne
ſcrutatus fueris. Et in pluribus operi-
bus eius ne fueris curioſus. Et iſtis mo
dis viciū curioſitatis in parte intellecti-
ua eſt. A. Item in ſum. con. libro. iij. ti.
xxxiij. q. cclxxvj. D.
¶ Utꝝ curioſitas poſſit eē circa ſenſiti-
uā ꝯgtōe3. R. ſm Tho. ſcda ſcde. q. clxvij
q ſtudiū circa ſenſibilia cognoſcēda du-
plicitr pōt eē vicioſū. Uno mō inqtū co-
gnitō ſēſitiua n ordinatr ad aliqd vtile ſ3
potiꝰ auertit. A. ſc3 ab vtili ꝯſideratōne
ſicut Augꝰ. i. x. ꝯfeſ. ꝯfitetr culpā ſuā q
libēter vidit canē currentē pꝰ leporē. q3
vt ibidē dicit. Hec vana a bonis cogitati
oibꝰ ipediūt. vt i ſū. cō. eo. ti. q. cclxxvij.
D. Alio mō inqtū cognitō ſenſitiua or
dinatr ad aliqd noxiū. ſicut inſpectō mu-
lieris ordinatr ad ꝯcupiſcendū. ⁊ inqui-
ſitio eoꝝ q ab alijs fiūt ordinatr ad detra
hendū. Et ſic eſt curioſitatis viciu3. Si
quis aūt ꝯgnitionē ſenſibiliū intēdit or-
dinare ad neceſſitate3 ſuſtentatōnis. vel
ad ſtudium intelligende veritatis ſic eſt
virtuoſa ſtudioſitas. A. Ide3 in dicta. q.
cclxxvij. vbi etiā additr. Ex quo pat3 q i-
ſpectō ſpectaculoꝝ vicioſa redditr inquā
tū p hoc fit homo pronus ad vicia vl la
ſciuie vel crudelitatis per ea que ibi rep
ſentantur. Unde Criſoꝰ dicit. q adulte-
ras et inuerecundas conſtituunt mētes
tales inſpectiones. D.

DAmnificatus. An
poſſit accipere ſibi de rebus
dānificātis. habetur ſupra.
bellum primo. §. quarto. et
infra. depoſitum. §. vltimo.

DEbitum coniugale.
Utrum alter coniugum ſtati
contracto matrimonio tenea-
tur ad redditionē debiti? R. ſcdm Tho-
mam in. iiij. diſ. xxxij. Non tenetur ſta-
tim ſed datur tempus duorum menſiu3
propter tria. Primo vt poſſit deliberare
de tranſitu ad religionē. Secūdo vt ppa
rentr q ſūt neccia ad nuptiaꝝ ſolennitatē
Tercio ne vilē habeat maritus datā quā
non ſuſpirauit dilatā. Con. Al. Hoſti. ve
ro dicit q magis putat debē ſtatui tem-
pus arbitrio iudicis ifra qd tranſeat vl
ꝯiugi adhēat. Simile ifra. votū iiij. §. iiij.
⁊. v. Idē Ber. A. ſ. i. c. ex publico. ext. de
conuer. coniu. Et Hoſti. et Ber. loquun
tur de volente intrare religionē cui lic3
videatur ſtatui terminꝰ duorum menſiū

in dicto.c.ex publico. dicūt tñ illud tp̄s
poti⁹ eſſe arbitrariū. Sup eo vero qui
non aſſerit ſe velle ītrare religionē nul-
lū tp̄s videt̄ ſtatutū. Vñ ſm Pe. ⁊ in ſū.
con.li.ij.ti.ij.q.xxxiiij.talis tenet̄ ſi pe-
tat̄ ſtatim reddere debitū. cū nō habeat
exceptōnē legittimā ad repellendū. hec
ibi. Puto q̄ legittima ſit exceptō vt tātū
tempus concedat̄ q̄tū ſit neceſſariū ad
p̄pationē ⁊ ad obſeruātiā ↄſuetaꝝ ⁊ ho-
neſtaꝝ ſolennitatū et ceremoniaꝝ.qr.j.
ad Coꝛ.xiiij.dicit̄.Oīa honeſte ⁊ ſm or
dinē fiāt ī vobis.Et ſm hoc poteſt intel
ligi dictū Tho.⁊ al.⁊ id quod ſequit̄. B
Nā ⁊ ſm Wil.mortal̄r peccat qui añ bñ
dictōem nuptialē vxorē cognoſcit in lo
cis vbi ē ↄſuetū bñdictōem adhiberi.hoc
dicit glo.Ray̆.in ti.de mr̄imonio.§.Itē
nota q̄ matrimoniū. vbi dicit hoc eē ve
rū qñ fieret ſine diſpenſatōe ⁊ iuſta cau
ſa. Et idē dicit ſi obmittant̄ alie cōſuete
ſolennitates cū Hug.notauerit.xxvij.q
ij.cū iniciat̄.q̄ ſi quis cognoſcat ſponſā
anteq̄ eā traducat pñia vnius anni ē ei
indicenda ſcd̄m quoſdā canones penitē
tiales qui non habent̄ in corpe canonū
¶ An ratione infirmitatis vel ipotētie
excuſet̄ ↄiūx a redditōe debiti. R̄e. ſcd̄m
Tho. vbi ſup̄. vxoꝛ non hēt ptātē in coꝛ-
pore viri niſi ſalua ſuba ſue pſone. vñ ſi
vltra exigit non ē petitio debiti ſꝫ iiuſta
exactō.⁊ ppter hoc nō tenet̄. A. Cō. Pe.
⁊ Al.vt ī ſū.con.eo.ti.ij.q.xxxv. B.
¶ Utrum peccet qui ſe facit impotentēꝫ
ad reddendū debitū. R̄e. ſm Tho.in.iiij.
diſ.xxxij. Si fact⁹ eſt impotēs ppter red
ditionē p̄cedentēꝫ.mulieꝛ non habet ius
vlterius petendi. Si autē factus eſt ipo
tens ex alia cā tunc aut illa cauſa fuit li
cita. vt ieiuniū moderatū ⁊ hmōi.et tūc
ñ peccat.aut illicita ⁊ tūc peccat.⁊ pec-
catū vxoꝛis ſi in foꝛnicatōem labit̄ aliq̄
modo imputat̄ ſibi.Et ideo q̄tūꝫ pōt dꝫ
dare opam vt vxoꝛ cōtineat. Idē Al. A.
Idē in ſū.con.eo.ti.q.xxxvj. B.
¶ Utꝝ coniugalis actus ſit peccatū. R̄e.
ſm Ray̆. Si ↄiungunt̄ cauſa ſuſcipiēde
plis non hēt culpā ſꝫ poti⁹ meritū. de q̄
īfra matrimoniūꝫ j. §.vij. j Coꝛ. vij. Si
nupſerit vgo non peccat Geñ. viij. Cre-
ſcite ⁊ multiplicamini ⁊c̄. Si vero coniū
gunt̄ cauſa reddendi debitū. adhuc non
eſt pctm̄. j Coꝛ.vij. vxori vir debitū red
dat. A. In his q̄ duob⁹ caſib⁹ nō ē pctm̄
qd̄ verū eſt ſi rectitudo intentōis poſtea
aliquaten⁹ non mutet̄. hoc ē q̄ ī executō
ne ipi⁹ act⁹ nulla voluptatis delectatōne
teneat̄. Sꝫ vt dicit Greg⁹.xxxiij.q.iiij.
vir cū ppa. valde difficile ē vt ſtās ī igne
neſciat ardē. Pōt aūt ↄtigere ex ſinglari
dono dei ⁊ non alr̄. Unde et ibidem dicit
Greg⁹. Ipa licita admixtō ↄiugis ſñ car
nis voluptate fieri nō poteſt. ideo a ſacri
loci igreſſu ē abſtinendū. B. Si vero cā
r̄medij vt qr ↄtinere nō pñt. ſic eſt pctm̄
veniale. Aug⁹. Incontinētie malū ē q̄
vir ↄgnoſcit vxorē etiā vlt̄ ncc̄itatē pro
creandi filios. ſꝫ ⁊ ibi ē nuptiaꝝ bonū.⁊
illud malū fit veīale ppt̄ bonū nuptiale
A. Aliq̄ dixer̄t hoc caſu nullū eē pctm̄
vt notat glo.ī.c.quicquid.xxxij.q.ij. et
glo.Ray̆.in ti.de mr̄imonio.§.ſed nun
quid hec tria.ſup verbo veniale. Sed vt
dicit glo Ray̆.ibidē.hoc exp̄ſſe ē ↄtra di
ctū Aug.xxv.diſ.§.crimīs. vbi int̄ alia
pcc̄a venialia dicit. Quotiēs excepto fili
oꝝ deſiderio vxorē ſuā ↄgnouerit. Et ibi
ſentit glo.dum dicit ſup verbo deſiderio
Supple et cā reddendi debitū. quaſi di-
cat.exceptis his duob⁹ caſib⁹ in vſu mr̄i-
monij ſemp peccat̄ ſaltēꝫ venialr̄.⁊ ita ē
veritas. vt notat̄ ī ſū.con.li.iiij.ti.ij.q.
xxxvij. B. Et ē itelligēdū hoc ſm Tho.
qñ qs ita ppt̄ voluptatē ↄiugi miſcet̄. q̄
ſi ſtat infra limites matrimonij. videlꝫ q̄
cū alia hoc nō facēt. Nā tūc eſt veniale.
Sec⁹ ſi excedit fines mr̄imonij ita etiā q̄
ſi nō eēt ſua vxoꝛ facēt idē. tūc ē morta-
le. Nā adulter eſt in ſuā vxorēꝫ amator
ardentioꝛ. Nihil eñ fedi⁹ ē q̄ vxorē ama
re quaſi adulterā. xij.q.iiij.origo. A. Idē
etiā dicit glo. Ray̆.in dicto.§.ſed nūq̄d.
ſup verbo fedius. Et hoc eſt indubitabi-
le.quia ſola intentio ad mortale eſt mor
tale Mathei.v. Qui viderit mulierē ⁊c̄.
Ex quo bene inueſtigāti apparebit q̄ fa
cilius eſt religioſo īter regularitē viuē-
tes omnimodā caſtitatē ſeruare.q̄ ↄiu-
gib⁹ in vſu mr̄imonij a mortali ſe cuſto-
dire.qr religioſus abeſt ab incentiuo lu
xurie.⁊ ↄtra ipm hꝫ mlt̄a ⁊ ↄtinua r̄me
dia. Cōiuges vero ſūt ſecus libidīs ignēꝫ
⁊ ab eā incētiua multa habent. et ignis
accenſus ſolet ardere quodcunqꝫ lignūꝫ

apponaẗ.et ſic mens cupidine acceſa nõ
ſolet reſpicẽ qualitatẽ pſone.ꝛ vtꝝ liceat
vel non adeo vt nõ ſit tuta mr̃ cũ filio ꝛ
ſiles.vt in.c.j.ex̃t.ð coha.cle.ꝛ mu.Vñ
ꝛ Exo.xix.dr̃.Vinũ ꝛ mlieres apoſtata
re faciũt etiã ſapiẽtes.Et iõ valde diſcre
tũ ꝛ tioratũ oportꝫ eẽ ꝯiugẽ.vt cũ accẽ
ſꝰẽ cupidine ñ trãſgrediaẗ ẽminos mr̃i-
mõij ſaltẽ itẽtõe.B.Q. ſi q̃s vxorẽ ꝓpter
ſanitatẽ corpalez cog̃ſceret.ñ excuſaẗ a
pc̃o.qꝛ querit ſanitatem p id qd ad hoc
nõ ordinaẗ.ſicut q̃ p ſacramẽtũ baptiſ-
mi tm̃ corpalẽ ſanitatẽ querẽt.vt ponit
Tho.in.iiij.diſ.xxxij.in ſolutõe cuiuſdã
argumẽti.A.Idẽ i ſũ.cõ.eo.ti.ij.q.xxxvij
ꝛ.xxxviij.Addit etiã Ray.in dicto.§.ſꝫ
nũq̃d.q ꝟſꝰ mr̃imonij cã ſaturãde libidi-
nis ẽ pc̃m mortale.Et vt dicit ibi glo.
eiꝰ.idẽ notauit hug.xxxij.q.ij.§.his ita.
Et hoc dictũ hug.refert glo.Jo.in.c.q̃c
q̃d.ſup verbo adulẽio,ea.cã.ꝛ.q.Et di-
cit hug.eẽ drãz inter coitũ cã icõtinẽtie
ꝛ cã libidinis iplẽde.qꝛ in p̃mo cãu p̃ue-
niẗ hoc agẽs a voluptate.ꝛ potiꝰ vult ſic
peccare q̃ fornicari.In ſc̃do cãu p̃uenit
voluptatẽ.ꝛ ꝓuocat eã manibꝰ vel cogi-
tatõe.vel vtendo calidis ꝛ incentiuis vt
pluries poſſit cũ vxore coire.Alij tñ di
cunt in hoc cãu eſſe tm̃ veniale.vt dicit
glo.in dicto.c.quicq̃d.ꝓpter illud apl'i.j.
Coꝝ.vij.Propter fornicatõem vnuſq̃ſqꝫ
ſuã vxorẽ hẽat.ꝛ vnaq̃qꝫ ſuũ virꝝ.Sꝫ p̃
mũ dictũ videẗ rõnabiliꝰ.qꝛ coitꝰ inẗ cõ
iuges ſolũ eſt in duobꝰ caſibꝰ licite pmiſ
ſus.videlicet ꝓpter filioꝝ pcreatõem.ꝛ de
biti redditionẽ cũ debita honeſtate ꝛ tẽ-
poris ꝛ loci ꝛ modi.In ẽcio aẗ ẽ a mor-
tali excuſatꝰ.videlicet cũ fit cã vitande
fornicatõis.dicto.c.quicq̃d.Reſtat g̃ q ĩ
alijs caſibꝰ ſtet ſub ꝓhibitõe fornicatõis
que habet culpã mortalẽ.cum ſit contra
ſextũ p̃ceptum decalogi Exo.xx.Nam
quãdo regula eſt prohibitiua om̃e intel-
ligiẗ ꝓhibitũ qd non eſt ſpẽaliter ꝯceſſũ
vt in cle.exiui.de verbo.ſig.Hoc etiã ſa
tis videẗ ꝓbari Tob.vj.vbi ãgelꝰ Rapha
el dixit ad Tobiã filiũ tobie.Audi me ꝛ
oſtẽdã tibi qui ſũt quibꝰ p̃ualẽ põt demo
niũ.In eos qui ꝯiugiũ ita ſuſcipiũt.vt
deũ a ſe ꝛ ſua mente excludãt.et ſue libi-
dini ita vacent ſicut equus ꝛ mulus qui
bus non eſt intellectus.habꝫ ſup eos po

teſtatem demoniũ.hec ibi.Equus ꝛ mu
lus non vtũẗ coitu aliquo mõ innatura
li vel al's monſtruoſo.ſed ad ipſum nul-
lo fine ratõnabili cũ careãt rõne ſed libi
dine dilabunẗ.Et ſic qui ad hunc finẽ vl'
ſuſcipiũt matrimoniũ vel eo vtunẗ:dã
tur in ptãtem dyaboli.etiã ſi nullã aliã
inhoneſtatẽ vel actualiter vel intentio-
naliter exerceant.Et ita includiẗ in hoc
mortale.Nã ꝓpter veniale nemo daẗ in
poteſtatẽ dyaboli.maxime vſqꝫ ad mor
tẽꝫ ſicut danẗ iſti.vt in dicto.c.vj Tob.
Nullus eſt em̃ ita iuſtus qui careat veni
ali Johis p̃mo.Si dixerimꝰ qꝛ peccatuꝫ
ñ habemus ipi nos ſeducimꝰ.Predictis
aũt videtur obſtare dictuꝫ Aug.in glo.
ſup princi.c.vij.j.ad Coꝝ.vbi ait.Con-
iugalis ꝯcubitꝰ generãdi gratia non ha-
bet culpã.Concupiẽe vero ſatiãde.ſed tñ
cũ coniuge habet culpã ꝓpter thori fidẽ
venialẽ.Sed ad hoc dicendũ q ibi ſatiã
de debet intelligi.i.implẽde.qñ ab ea pre
ueniẗ ad extraordinariã fornicatõeꝫ vi-
tandã.qꝛ mr̃imoniũ poſt filioꝝ pcreatõ
neꝫ daẗ etiã in remediũ infirmitatis ad
illicitos ꝯcubitus euitandos.xxxij.q.ij.
quicquid.Nõ aũt ad iplemẽtũ volupta-
tis.Vñ.xxxij.q.iiij.c.liberoꝝ.dicit Hie-
ro.Liberoꝝ (vt diximus) in matrimo-
niuꝫ opera conceſſa ſũt.voluptates aũt
que de meretricũ capiunẗ amplexibꝰ in
vxorẽ damnate ſunt.Conſtat aũt q am
plexus in meretricibꝰ fiũt cauſa iplende
voluptatis.et hoc dãnaẗ cũ vxore.Glo.
tñ ibi dicit.In vxore dãnate ſũt.i.puniẽ
de ꝓpter veniale.Sed hec glo.extorquet
lrãm qd fieri regulariter non debꝫ.ff.de
le.iij.l.non aliter.nec fũdaẗ ſup aliqua
auctoritate.Itẽ nõ obſtat illud apl'i qd
allegaẗ in glo.in dicto.c.quicquid.vide-
licet.Propter fornicatõem ꝛc̃.vt ſup̃.qꝛ
ſm glo.ibi.vxor debet accipi a nolẽte ca
ſtitatem ſeruare propter fornicationem
non ſaturandam ſed vitandam.B.
¶Vtꝝ vir teneaẗ reddere debituꝫ vxori
non petẽti.Re.ſm Tho.vbi ſup̃.Dicẽdũ
q vir non ſolũ teneẗ reddẽ qñ vxor exp̃ſ
ſe petit.ſed etiaꝫ qñ p ſigna hoc apparet.
Nõ tñ idẽ iudiciũ eſt de petitõe viri.quia
mulieres magis ſolẽt vẽcũdari de petitõ
ne debiti q̃ viri.Idẽ Pe.ꝛ Al.A.Idẽ i
ſum.con.libro.iiij.ti.ij.q.xl.B.

¶ Utrꝝ vir debeat vxorē auertē ne petat
Re. ſm Tho. in. iiij. diſ. xxij. Dicēdū ꝙ n̄
debet hoc facē niſi ꝓpter aliquā rōnabilē
cāꝫ. et tūc etiā nō debet cū mag̃ inſtātia
auerti ꝓpter ꝑicula que poſſēt iminē. A
Con. Al. vt in ſū. con. eo. ti. q. xlj. E.
¶ Utrū peccēt ꝯiuges exigēdo vel reddē
do debitū in ſolennitatibus ⁊ ieiunijs. Re.
ſm Ray. Exactus debꝫ reddere niſi cau
te ⁊ ſine periculo poſſet differre. Exigere
tamen non debet in p̄dictis temporibus
j. Corꝝ. vij. Nolite fraudare inuicem niſi
forte ex conſenſu ad tempus vt vacetis
orationi. Nam ꝓpter dies ꝓceſſionis ⁊ ie-
iunij cōuenire nō debēt. qꝛ etiā a licitis
abſtinendū eſt vt facilius impetrari poſ
ſit qđ poſtulatᷣ. xxxij. q. iiij. xp̄iano. Ideꝫ
dicitᷣ de temporibꝫ feſtiuis. xxxiij. q. iiij.
quotienſcunqꝫ. A. Idem etiā de tempore
aduentꝰ. vnde Ambro. in ſermone de ad
uētu. ⁊. xxxiij. q. iiij. frēs. dicit. Frēs nō
ſolū debetis ab omi īmūdicia abſtinere.
ſꝫ etiā ab vxoribꝫ ꝓprijs ſtudioſiſſime ꝯti
neatis. Nullꝰ oīno vxori ſue iūgatᷣ. Ideꝫ
videtᷣ de ſilibꝫ tpibꝫ videlicꝫ ad deuotōem
ſeu ad penitentiā deputatis. in q̄bꝫ ꝑiter
ꝓhibetᷣ ſolennitas nuptiaꝝ. ſicut in ad-
uentu. videlicet a ſeptuageſima vſqꝫ ad
octauā paſche. ⁊ ꝑ tres dies an̄ aſcēſiōꝫ
vſqꝫ ad octauā pentecoſtes. xxxiij. q. iiij.
nō oportet. ⁊ ext̄. de ferijs. capellanꝰ. Et
aliq̄ dicūt his tpibꝫ vſū mr̄imonij n̄ eē ꝓ
hibitū. Pōt itelligi niſi ꝑut in ſilibꝫ tpi-
bꝫ. ꝑſerti cū d̄ tpe aduētꝰ ⁊ ꝓceſſionis qđ
ē an̄ aſcēſionē ſit ꝑticulariter exp̄ſſū. di-
cto. c. frēs. ⁊. c. xp̄iano. B. Itaqꝫ q̄ rᷣddit
illꝰ tpibꝫ non peccat. ſꝫ q̄ exigit aliqua in
firmitate puta ꝯcupiſcētia ductꝰ ſine cō
temptu tpis ſeu eccl'iaſtice exhortatōis.
venialiter tm̄ peccat. Con. Tho. A. Hoc
vltimū dictuꝫ videtᷣ fuiſſe non Ray. ſed
Pe. cum quo. Con. Tho. ⁊ glo. Ray. vt
in ſū. con. eo. ti. q. xlij. vbi etiam idem di
citur ſcđm Hug. addentē ꝙ q̄ cauſa ſatiā
de libidinis petit debituꝫ ſemper peccat
mortaliter. ſed plus iſtis diebꝰ de quibus
proxime dictū eſt. Et vt ex predictis po
teſt patere ſm omnes his tpibus n̄ excu
ſatᷣ vſus matrimonij a mortali qn̄ fieret
in ꝯtēptū tpis ſeu eccl'iaſtice ordīatōnis
Contēnere aūt videtᷣ q̄s ſi pōt ſine mag̃
difficultate abſtinere ⁊ exigit ſeu libēter
rᷣddit. Nā nihil aliud videtᷣ eſſe ꝯtemptꝰ
q̄ꝫ n̄ curare agē qđ oportet. vn̄ Math. vj.
dr̄. Aut vnū ſuſtinebit ⁊ alterꝝ ꝯtemnet
Supꝫ quo Augꝰ. vt ⁊ ibi rᷣfert Tho. Nul
lius fere ꝯſcia pōt odiſſe deuꝫ. Contēnit
aūt. i. nō timet eū. duꝫ q̄i de eiꝰ bonitate
ſecurꝰ eſt. Itē ad Ro. ij. An diuitias bo-
nitatis eius et patiētie ⁊ lōganimitatis
contemnis? Super quo glo. magiſtri ſē-
tentiaruꝫ. Hic aūt ꝯtēnit qui non ſic vti
tur ad penitētiā. Et Iſidorꝰ i li. ij. d̄ ſūmo
bono. volūtatē q̄ppe ꝓprij dn̄i nolle ſcire.
quid ē aliud q̄ꝫ velle deū ſupbiendo ꝯtem
nere? Et multoplus ē nolle facere cū ſit
facere finis ſciendi. et in faciēdo cōſiſtat
oīs ſalutis effectꝰ Math. vij. Nec q̄s vide
tur excuſari ſi his tpibus exigat ſeu libē
ter reddat cā prolis. vn̄ Ambro ſup pri-
mam ad Corꝝ. ⁊. xxxiij. q. iiij. ſi cā. dicit.
Si cā procreādoꝝ filioꝝ ducitᷣ vxor non
multū tp̄s conceſſū videtᷣ ad ipſū vſū. qꝛ
⁊ dies feſti ⁊ dies ꝓceſſionis. ⁊ ip̄a rō ꝯce
ptꝰ ⁊ ꝑtꝰ iuxta legem ceſſare vſuꝫ carnis
his debere tpibus demonſtratur. B.
¶ Utrꝝ liceat debitū reddere i loco ſacro
Re. ſm Tho. ⁊ Pe. vbi ſup̄. Licꝫ debitum
ſit reddēdū oī tpe. non tn̄ ſilr̄ ē de loco qꝛ
locꝰ pollui poteſt ita vt indigeat recōci-
liatōe. non aūt tp̄s. Itē qꝛ debitū redden
dū ē ſalua ſempꝫ debita honeſtate que in
talibꝰ exigitᷣ. vn̄ etiā n̄ oportet ꝙ ſtati in
publico reddat debitū. A. Itē in ſū. cō.
eo. ti. ij. q. xliij. vbi etiā dicitᷣ ſm Al. ꝙ ſi
alius locus haberi poteſt. nō tenetᷣ red-
dere in loco ſacro. Si n̄ poteſt aliꝰ locus
hr̄i tūc reddat cū dolore cordis. ⁊ etiā ſi
exigat cū plācītu non credo ꝙ peccꝫ mor
taliter. Con. glo. Ray. ⁊ addit. ꝙ ſi alius
locus haberi poteſt peccat mortalr̄ q̄ in
loco ſacro debitum reddit. Dictū etiam
Tho. ⁊ Pe. verius eſt. quia ſatis videtur
ridiculū et abſonū ꝙ in loco diuino cul-
tui deputato liceat aliquo cāu tale quid
agē. Quis enī hoc auderet in camera vel
auditorio magni rᷣgis? Quāto minꝰ debe
ret audē i palacio et auditorio regis cele
ſtis? Oratoriū eī hoc dꝫ eē qđ dr̄ vt ibi nil
aliud geratᷣ niſi qđ diuinis laudibꝰ ꝯueniat
xlij. diſ. oratoriū. Et ideo proptᷣ reueren
tiā talis loci nullū negociuꝫ ſeculare q̄ꝫ-
tumcunqꝫ paruum ⁊ honeſtū in eo geri
debet. Un̄ ⁊ Math. xj. dicitur ꝙ dominus

non ſinebat vt quiſq̄ trāſferret vas ꝑ tē⸗
plū. Si ḡ talia honeſta ī ſe fieri in tēplo
nō debēt. q̄to min⁹ illa inhoneſta ⁊ q̄ ſū⸗
me derogāt diuine reuerētie. ⁊ īhoneſtāt
īmo violāt locū. quia in eccleſia polluta
ſāguīe vel ſemine diuine laudis organa
ſuſpendunt̄. extra. de ꝯſe.. eccle. vel al. c.
fi. et de ſen. exco. is qui. li. vj. ꝓpterea vt
dicit̄ in. c. decet. de īmu. eccle. eo. li. q̄cun
q̨ʒ diuinū officiū pn̄t turbare vel oculos
diuine maieſtatis offendere ab his locis
debent eſſe prorſus extranea. ne vbi pcto
rum eſt venia poſtulanda. ibi peccādi de
tur occaſio vel deprehendant̄ peccata cō
mitti. Quantū etiā ſit abſonū vl' cogita
re in tali loco licere debitū coniugale r̄d
dere. patʒ quoq̨ʒ ex eo q̄ q̄ alubi loco cō
gruo reddiderit: debet ab ingreſſu eccle⸗
ſie abſtinere. xxxiij. q. iiij. vir. H.

Utrū liceat debitū reddē vel exigē tpe
ꝑgnatōis. R̄. ſm pe. Si pōt eē ſine ꝑicu
lo aborſus r̄ddi dʒ. ⁊ etiā pōt ſine morta⸗
li pcto exigi. q: vſus mr̄imonij nō tm̄ ē
in officiū ſed etiā in remediū. Si vero eſ
ſet ꝑiculū nec debet exigi nec reddi. q: ī
matrimonio principalior ē inſtitutio in
officiū q̄ in remediū. Con. Wil. A. Idē
in ſū. con. li. iiij. ti. ij. q. xliiij. Et ita qn̄ n̄
īminet ꝑiculū. non exigere tali tpe ē cō⸗
ſilij. Et ita intelligat̄. c. ſi cā. xxxiij. q. iiij
⁊ qđ ibi dicit glo. Sʒ tn̄ omiſſio hui⁹ cō⸗
ſilij non videt̄ ſine pcto veniali. cū vxore
iā grauida debitū peti non poſſit niſi ra⸗
tōne incontinētie. que ſaltē includit pec
catū veniale. diſ. xxv. §. alias aūt. p̄ſerti
cū illo tpe etiā cauſa ꝓlis inhibeat̄ vſus
matrīonij dicto. c. ſi cā. et. xxxij. q. iiij. o⸗
rigo. H. Sed vtrū liceat poſt partū an̄
purificatōeʒ. vide infra. purificatio poſt
partum. A. Ibi non videtur plene d̄ hoc
dici. ſed ibi erit hoc tangendum. H.

Utrū liceat debitū reddere vel exigē tē
pore menſtruoꝝ. R̄. ſm Tho. in. iiij. diſ.
xxxij. Flux⁹ mēſtruoꝝ pōt eē innatural'
qn̄ ē inordinat⁹ ⁊ q̄ſi continu⁹. ⁊ ī tali ca⸗
ſu n̄ ē ꝓhibitū petē. alioq̄n oportēt q̄ vir
q̄ſi ꝑpetuo abſtineret. Sed qn̄ ē natural'
ꝓhibitū ē mulieri petere. Si aūt vir pe⸗
tat diſtinguendū ē q: ſi petit ſcient̄ dʒ eū
auertere p̄cib; ⁊ monitis n̄ tn̄ ita effica
citer q̄ ex hoc poſſit ei eſſe occaſio incidē
di in alias damnabiles corruptelas. Si

vero ignorāter petat. tūc mulier poteſt
aliquā occaſionē p̄tendē vl' infirmitatē
allegare ne vir debitū petat. Si tn̄ nō de
ſiſtat dʒ mlier debitū reddere petēti. Paſ
ſionē aūt ſuā non ſꝑ eſt tutū viro indica
re. ne ex hoc abhominatōeʒ ꝯcipiat. niſi
forte vxor de viri prudentia p̄ſumat. A.
Ad intelligentiā p̄dictoꝝ ſciendū ſm Ni
co. de Lira ſuꝑ. xv. Leuit̄. q̄ mēſtruū ē q̄
dā ſanguis fluxus quē mulieres a tpe q̄
ſūt ẏdonee ad generandū vſq̨ʒ ad tpˢ ſte⸗
rilitatis ſolent quolibet menſe pati. niſi
infirmitas hoc impediret. Et de ꝓhibiti
one talis tpis habet̄ Leuit̄. xx. vbi dicit̄
Qui coierit cū muliere ī fluxu mēſtruo
et reuelauerit turpitudinem eius. ipſaq̨ʒ
aperuerit fontē ſāguinis ſui īterficient̄
ambo de medio ꝑpli ſui. Et de hoc loquit̄
Aug⁹. v. diſ. ad ei⁹. De hoc q̨ʒ dr̄ ī ſū. cō.
eo. ti. q. xlvj. ſm Pe. ſic. Circa hāc mate
riā diuerſi diuerſa dicūt. Quidā eī dicūt
q̄ exigere eſt in volūtate ꝯiugis. ſed red
dere de neceſſitate iuris. Primū intēdit
Moẏſes ꝓhibere tēpe menſtruoꝝ Leuit̄.
xx. ſed non ſecundū. Alij dicūt q̄ aut pe⸗
tenti imminet ꝑiculū p̄ſūptū ꝓbabilit̄ de
fornicatōe. aut non. Si ſic: dʒ reddi. Si
non: reddi nō debet. q: p̄ceptū morale ē
⁊ non ceremoniale ſeu figurale. Alij di⸗
cūt q̄ aut paſſio ē natural'. ſ. determina⸗
to tpe ꝯtingēs. ⁊ tūc nō licet exigere vel
reddere. Et quicūq̨ʒ ſcienter exigit vl' red
dit voluntarie peccat mortal'r. q: tūc cō
cipi pn̄t ⁊ concipi cōſueuerūt fet⁹ mem⸗
bris dānati. leproſi. ⁊ hmōi. Aut paſſio ē
īnaturalis. ⁊ tūc ſaltē licet reddē. q: tūc
nō pn̄t fetus ꝯcipi. Sed in his opinioni
b; p̄ma ſecurior ē et cōior Pe. glo. vero
Raẏ. ī ti. de matrimonio. §. ſʒ nūq̄d pec
cāt vxores ſuꝑ verbo abſtinenduʒ dicit.
De tempe menſtruoꝝ notat Hug. x. diſ.
ad eius. q̄ tā mulier q̄ vir qui exigit de⸗
bituʒ ſcienter tempe menſtruorū peccat
mortaliter. quia p̄ceptū de non coeundo
tempore illo morale eſt ſicut dicunt etiā
hodie multi theologi. et videtur expreſſe
hr̄i ex glo. Hiero. ſuꝑ Ezechi. xviij. et ex
glo. ſuꝑ Leuit̄. xv. xviij. ⁊. xx. Dicit etiaʒ
Hug. q̄ q̄ reddit exact⁹ debitū hoc tpe nō
peccat. pōt tn̄ negare ſine peccato niſi vi
derit exigenti fornicatōnis ꝑiculū immi
nere. Dicit etiā q̄ mulier tenet̄ reuelare

mēſtruū viro ſuo ſi exigat ab ea debituʒ
⁊ etiā ſi nō exigat. ne forte ad exactionē
ipſiꝰ mulieris reddat ei nil ſciens de mē-
ſtruo. Hoc puto intelligendū qñ ñ time-
tur de ſcādalo ẜm Tho. vbi ſup̄. Sequit̄
in glo. Alij dicūt ꝙ exigē ī mēſtruo debi
tū etiā ſcient̄ nō ē pctm̄ mortale int̄ ꝯiu
ges. ſʒ tm̄ veniale. Pria tñ opinio vr̄ ve-
rior ⁊ magis ꝯſonat auctoritatibꝫ ſctoꝝ
In talibꝫ etiam in foro pniali nō ē p̄ci-
pitanda ſñia. nec denegāda abſolutio. ſi
nolit coniugatꝰ tempe menſtruoꝝ abſti-
nere. ſed via tutior eſt cōſulēda. ⁊ terror
incutiendus ex periculo. glo. Saluo me
liori iudicio inter oēs predictas opinio-
nes illa videt̄ verior q̄ dicit ꝙ qñ hec paſ
ſio ē natural' tā petitō q̄ᵹ redditō ꝓhibet̄
qꝛ vt ſup̄ patet p̄ceptū ſup hac ꝓhibitōe
morale eſt. Nā omnis moralitas indicat
vſū matrionij illo tpe ceſſare debere. qñ
filij pñt ⁊ ſolēt morboſi vel leproſi gene-
rari. Et cū ſit morale obtinet etiam ho-
die ſicut ⁊ cetera moralia ẜm oēs theolo
gos. Ideo petitō ⁊ redditō ꝓhibita videt̄
Leuit. xx. vbi dicit̄ ꝙ ambo coeuntiū tē
pore mēſtrui īterficiant̄. Itē ſi ꝓhibetur
petitō conſequenter ad reddendū alter
nō obligat̄. ⁊ cū nō obliget̄. reddendo vi
det̄ ꝯſentire peccato petentis. ⁊ ſic in ea
dem ſe culpa ligare. ad Ro. p̄mo. De eo
at̄ qđ glo. tangit quid agēdū ꝯfeſſori ſu
per caſu ſic dubio. latiꝰ dictū ē ſupra. cō
feſſor ij. §. v. in additione. B.

Utrū vir cogſcēs vxorē ſuā al'r q̄ᵹ mō
naturali peccet mortal'r. Rñ. ẜm Tho. in
iiij. diſ. xxxj. ī expōne lr̄e. Uſꝰ ꝯiugis cō
tra naturā ē duplex. vel qñ debitū vas p̄
termittit̄. vl' debitꝰ modꝰ a natura ſtatu-
tꝰ q̄ntū ad ſitū. Et ī primo q̄dē ſp ē pctm̄
mortale. qꝛ ꝓles ſeq̄ non pōt. ⁊ ſic totalit̄
nature intētō fruſtrat̄. Sʒ ī ſcđo ñ ſp ē
pctm̄ mortale (vt q̄dā dicūt) ſʒ qñq3 pōt
eē ſignū mortal' ꝯcupie. ī q̄ q̄ᵹtomagis a
nat̄ali diſpōe recedit̄ tāto ē ğuiꝰ. Qñq3
etiā pōt ſñ pctō eē vt cū diſpō corpis ali
uʒ modū ñ patit̄. ⁊ eodē mō excuſat̄ ẜm
Wil. ꝓpt̄ egritudinē vel propter p̄iculū
ſuffocandi fetū ī vtero aut aliā cauſā rō
nabilē. A. Et dicit idē Wil. ī loco de q̄ in-
fra. ꝙ his caſibꝰ vir nō peccat mortaliter
lʒ tutiꝰ eēt ꝙ haberet eam vt ſororem in
huiuſmodi caſibꝰ q̄ᵹ ſic eaʒ cognoſcēt. Et
ad p̄dicti caſus maiorē intelligentiā ſci
endū ꝙ Al. ī. iiij. diſ. xxxj. ⁊ ī ſū. con. eo.
ti. q. xlvij. ait. Uidet̄ dicēdū ꝙ nihil eorū
q̄ facit maritꝰ cū vxore ẜuato vaſe debi-
to ẜm ſe ē pctm̄ mortale. ſʒ pōt eē ſignuʒ
mortal' ꝯcupie. qñ ſcʒ nō ſufficit eis mo
dꝰ quē nat̄a determīat. vt at̄ hoc meliꝰ ītel
ligat̄ q̄s ſcʒ ſit modꝰ natural'. ⁊ q̄s plꝰ vel
minꝰ ab illo mō nat̄ali deuiet. Nota ꝙ de
bitꝰ modꝰ quē natura docʒ eſt. vt mulier
iaceat in dorſo. vir aūt in ventre incum
bat ei. Et ſic faciliꝰ concipiunt mulieres
niſi per accidens impediat̄. Minor autē
deuiatio ab illo ē lateral' cōcubitꝰ. ⁊ ma
ior ſedentis. ⁊ adhuc maior ſtātiū. et ho
rū maximus qui ē retro more iumētoꝝ
Et ideo quidā hunc modū vltimū dixe-
rūt eē peccatū mortale. qđ mihi ñ placet
Ex p̄dictis tria notāda ſūt. Primū eſt ꝙ
agens cū vxore extra vas naturale. indu
bitāter ſp peccat mortal'r ẜm oēs. ⁊ ē ğ-
uiſſimū mortale. vñ. xxxij. q. vij. adult'ij.
dicit Augꝰ. Uſꝰ q̄ ē ꝯtra naturā execra-
bil'r fit in mētrice. ſed execrabiliꝰ ī vxore
Ibi etiā dicit ꝙ vſus ꝯtra naturā ğuior
eſt inceſtu m̄ro. Scđm ē ꝙ nihil eoꝝ q̄
facit maritꝰ cuʒ vxore ſeruato vaſe debi-
to ẜm ſe ē pctm̄ mortale. Et ex hoc dicto
occaſionē capiūt laſciui inhoneſta pluri
ma q̄ī liceret p̄agendi. tñ vt pʒ ex p̄dictis
nō affirmat hoc Tho. ſed dicit in iſto ca
ſu. nō ſp ē peccatū mortale (vt quidā di
cūt) q̄ī dicat. Hoc ñ audeo dicē ego. Po
teſt tñ hoc dictū in certo caſu ſaluari d̄
quo ſtati īfra. Terciū ē ꝙ modꝰ ī nat̄alis
lʒ ī vaſe ꝓp̄o pōt eē ſignū mortal' ꝯcupie
Hic ğ quādoq3 eſt ſignū mortal'. qñq3 ve
nialis. Signū venial' ē quādo ſubeſt ali
q̄ cā excuſās ſed nō ſufficiēs. vt quia for
te ſine p̄iculo non poteſt aliter agere cū
vxore. ⁊ hocip̄m agit ꝓpter īcōtinētiaʒ
ſeu vitādā extraordinariā fornicationē
quo caſu non deeſt ſaltem veniale. xxv.
diſ. §. al's aūt. ⁊ tātograuiꝰ quāto plꝰ di-
ſcedit̄ a mō naturali. lʒ excuſet̄ a morta
li propter ſubſiſtētē cāʒ. Signū at̄ mor-
talis videt̄ quādo nulla rōnabili ſubſiſtē
te cā. ſolū cā voluptatis agit̄. Et tāto ē
maius ſignū ⁊ peccatū quāto ē minꝰ na-
tural'. Et hoc vr̄ ſentire glo. Raȳ. ī ti. de
mr̄imonio. §. ſed nūq̄d hec tria. ſup v̄bo
fedꝰ. vbi ait. Nunquid peccat mortal'r

vir ſi cognoſcat vxorē ñ ꝯſueto mō.dūʒ
tñ hoc faciat in vaſe naturali:ꝶ. Credo
ſñ ꝑiudicio.ꝙ ſi hoc faciat cā ſoliꝰ volu-
ptatis āpliꝰ ſic q̄rēde peccat moꝛtal'r. Si
v̄o ſubſiſteret iuſta cā ſic agēdi ꝛ ſciēter
ex̄t ſemē ñ effūdit ñ peccaret moꝛtal'r.lʒ
tutiꝰ eēt in his caſibꝯ vt dictū ē eaʒ tenē
vt ſoꝛoꝛē.ſubdēs. Nō ē ꝯt̄.xxxij.q.vij.ad
ulterij.qꝛ qđ ibi dr̄ ītelligit̄ de alijs ꝯtra
naturā ꝯgnoſcētibꝯ vxoꝛes aut extraoꝛ-
dinarie polluētibꝯ. aut cā libidīs ſaturā
de.ꝛ ſine cauſa hoc faciētibus.H.

¶ Utrū vir teneat̄ reddere debitū vxori
quā accuſat de adulẗio lite pendente:ꝶ.
ſm̄ Ray̆. Aut ē notoꝛiū illā eē adulterā
aut non. In ꝑmo caſu nec reddē nec exi
gē dʒ.al'r moꝛtal'r peccat. niſi foꝛte ipſa
velit abſtinē a pcc̄o adulterij.ꝛ pñiaʒ a-
gē. tūc ei ipē poteſt eā ſibi reconciliare.
xxxij.q.j.c.j. Et ex ſeq̄ntibꝯ cauſis extra
de diuoꝛ.ſignificaſti.ꝛ extra.đ adul.ſi vir
A. De iſto peccato dicet̄ infra.§.xiiij.H.
In ſc̄do caſu ſcʒ cū ñ ē notoꝛiū debet pe-
tēti reddē. Sʒ ſm̄ Tho.in.iiij.diſ.xxxv.
vir q̄ſcito ſibi ꝯſtat de foꝛnicatōne vxo-
ris.non tenet̄ debitū reddere.al's nō ſo-
lū incurreret irregularitatē bigamie. ſʒ
etiā generaret ſibi preiudiciū accuſandi
Et hec ſententia verioꝛ videtur.A. Po-
teſt ꝛ primū dictū intelligi quādo vir cō
pelleret̄ a iudice adulterio nōdū ꝑbato.
quia debet obedire ex quo poteſt ſine det̄-
mento ſalutis agere.xj.q.iij.c.ꝑmo. Ni-
ſi foꝛte velit adulteriū in continēti ſeu ī
fra paucos dies ꝑbare.ar.c.ſolet.de ſen.
exco.libꝛo.vj.H. Ueruntamē in hoc ca-
ſu vxoꝛē dimittere ſine iudicio eccl'ie nō
poteſt.immo etiā ſi debitū reddat ꝯpul-
ſus auctoꝛitate eccleſie licet irregulari-
tatē incurrat non ſibi generat preiudici
um accuſandi. Et de hac materia habes
infra.matrimoniū viij.§.ix.

¶ Uir ꝑpter foꝛnicatōem vxoꝛis ñ ſoluʒ
nō tenet̄ ei debitū reddere.ſʒ etiā poteſt
eā dimittere.niſi in ſeptē caſibꝯ quos ha
bes infra.matrimonium viij.§.x.

¶ Sʒ nūq̄d peccat vir moꝛtal'r exigēdo
debitū ab vxoꝛe ꝑmanēte in adulẗio:ꝶ.
ſm̄ ꝙ notat hug.xxxij.q.j.ſi q̄s vxoꝛem
Si alt̄ ꝯiugū ſciēt̄ exigat debitū a reliq̄
ꝑmanēte ī adulẗio ſiue occulto ſiue mani
feſto peccat moꝛtal'r.qꝛ facit ꝯ ꝯſtitutō-
nē eccl'ie.A. Extra.de adul.ſi vir. Et p̄di
cta notat glo. Ray̆.in ti.de m̄rimonio.
§. Item pone ꝙ vir.ſup v̄bo ſi vir. Et ad
dit. Etiā peccat reddēdo ſi celebratū ē di-
uoꝛtiū iudicio eccl'ie. aut ſi publice mo-
rat̄ in adulterio. Si neutꝝ iſtoꝝ ſit. nō
peccat reddēdo.qꝛ ad hoc tenet̄. Si aūt
ꝑpter incōtinētiā ꝛ fragilitatē carnis exi
git debitū: peccat moꝛtaliter.qꝛ facit cō-
tra ꝯſtitutōeʒ eccleſie.minꝰ tamē peccat
cū adulteriū occultū eſt. Alij dicūt ꝙ ī-
potentia continēdi a copula carnali ex
cuſat exigentē in hoc caſu.quoꝝ ſn̄ia eſt
benignioꝛ.lʒ foꝛte ñ verioꝛ glo. Et idem
notat̄ in ſū.con.li.iiij.ti.ij.q.xlix. Aliq̄
tñ ñ iꝑꝛobabiliter vident̄ aſſerē. ꝙ ſi ab
ſtinētia a reddēdo ſeu exigēdo debitū nō
coꝛrigit adulteꝝ.ſʒ potiꝰ ad deẗioꝛa ꝑuo
cat vel al'r inutil'r ſcādala opat̄. ꝙ licite
poſſit ꝛ reddi ꝛ exigi. qꝛ oꝛdinatio eccl'ie
facta ē non ad introducēdū ſed ad r̄mo
uēduʒ ſcādala.ꝛ ceſſāte cauſa ceſſat effe
ctꝰ.extra.đ appel.cū ceſſāte. Et intelligē
tia dictoꝝ ex cauſis ē aſſumēda dicendi.
extra.de v̄bo.ſig.intelligētia. Itē pōt pe-
ti debitū et reddi ſi adulter ſeu adultera
egerit pn̄iaʒ.dicto.c.ſi vir.de adul. Et ī
c.ſi quis vxoꝛeʒ.xxxij.q.j.dr̄ ꝙ vir abſti
neat a m̄rimonio adultere.donec ī pleat̄
ſatiſfactō crīmis.ideo qꝛ pꝰ ſatiſfactōʒ pe
nitētie ñ meret̄ vocari adultera. Et glo.
ſup verbo expleat̄:dicit.vel ſaltē īchoet̄
Nā ſi voluerit eā ſibi recōciliare etiā in-
fra tempꝰ pñie ab ea poteſt exigē debitū
extra.de furtis.ex l'ris.extra.de eo q̄ co-
gno.ꝯſan.vxoꝛis ſue.c.veniēs. Et in di-
cto.c.ſi vir.dr̄ ꝙ vir ñ dʒ ſepe recipe pec-
catricē. Sʒ ī.c.quēadmodū.ex̄t.de iure-
iur̄.dr̄ ꝙ vir pōt dimittē vxoꝛi peccanti
nō ſolū ſepties ſed etiaʒ vſqʒ ſeptuagies
ſepties ſm̄ euāgelicā v̄itatē Math.xviij.
Glo. in dicto.c.ſi vir ſup verbo ſepe.di-
cit. Maritꝰ ſꝑ poteſt ei parcere ſi vult et
eā recipe poſt pn̄iaʒ ſm̄ euāgelicā v̄ita-
tem.ſed eccl'ia ñ intercedat ꝑ ea.ex q̄ ali-
quotiens ei pepcit.ne videat̄ ei dari pec
cādi lniam. Et ad terroꝛē dr̄ etiā hoc in
glo. Sʒ ēte ī.c.ſi vir. nō dr̄ de intercesſi
one eccl'ie.ſʒ de receptōe viri. Uñ ſatis vi
det̄ poſſe dici ꝙ ſemꝑ vir poteſt recipe eā
poſt verā penitentiā.ꝛ eo caſu poſſit eti
am ꝑ ea eccleſia intercedē. In contrariū

non videt̃ nec auctoritas nec rõ. Nõ eĩ ꝓ
pter hoc dat̃ licẽtia peccandi. cũ p̃ſuppo
nat̃ vera penitẽtia. Si eĩ in hoc videret̃
dari licẽtia ad peccãdũ nec marito eã re
cipe licẽt. q: ꝓ̃on⁹ eẽt turpitudĩs. xxxij.
q. j. ſi crudelis. Q̃n aũt ſepe peccauit nõ
ita facil'r ẽ recipiẽda. ſ; vigilant̃. ne for⸗
te ñ ſit vere penitẽs. Et ita põt intelligi
dictũ. c. ſi vir. Nõ at̃ ẽ. q: ſepe peccãs ſeu
recidiuãs p̃ſumit̃ veraȝ p̃ñiam ñ hr̃e. de
pe. diſ. iij. irriſor. Item glo. in dicto. c. ſi
vir. ſup ṽbo re⁹. dicit ꝙ niſi marit⁹ denũ
ciet adulterã ad p̃ñiam mortalit̃ peccat.
ij. q. j. ſi peccauerit. ⁊ dc̃o. c. quẽadmodũ
glo. Forte idẽ ſi vxor non denũciet adul⸗
terum ſi poteſt. quia vxor non ad impa⸗
ria iudicat̃. dicto. c. ſi quis vxorem. H.
¶ Nunqd ꝯiunx ꝓpter adulteriũ a ſe cõ
miſſũ ſtatim ꝑdit ius exigẽdi debitũ? Heo
ſcd̃m Ray̆. videt̃ ꝙ ſic. ſaltẽ quo ad iudi⸗
ciũ anime. quia peccãdo in legẽ m̃rimo⸗
nij reddit ſe indignũ. ⁊ ideo nõ debet pe⸗
tere niſi purgata culpa. reddere tamẽ te
net̃ exactus. A. Idẽ in ſũ con. eo ti. ij. q
l. vbi etiã dicitur. ꝙ licet adulter ipſo iu
re amittat ius petendi debitũ. ſi tamẽ pe
tit ⁊ adulteriũ ſit occultũ debet ſibi red⸗
di. q: ſcd̃m glo. Ray̆. vt̃qȝ ꝯiugũ duplex
ius habet ĩ reliquo. ſcȝ ius exigẽdi. ⁊ ius
qd̃ ſibi exigẽti debitũ reddat̃. Primũ a⸗
mittit fornicando ſed nõ ſcd̃m. Hic et p̃⸗
latus ius nõ habet impandi aliqd̃ illici⸗
tũ vel de quo dubitat an ſit illicitũ. ſub⸗
ditus tamen debet ei obedire in dubio il
licito. ⁊ hoc ius habet p̃lat⁹ in eo. licȝ nõ
habeat ius impandi. ſ; peccat ĩpando in
hoc caſu. xxiij. q. j. q̃d cl'pat̃. glo. Hoc pu
to verꝫ niſi cã prohibens exactionẽ con
cerneret vtrãqȝ ꝑtẽ. tunc em̃ etiã ſi ſit oc
cultũ reddi nõ debȝ. vt in. c. inq̃ſitõi. ex̃t
de ſen. exco. Item ⁊ quãdo quis cogit̃ iu
dicialiter. al's ſec⁹. ſ. quia nõ tenet̃ red⸗
dere etiã ſi impedimentũ ſit ſecretuȝ. Et
ſic põt intelligi qd̃ dictũ eſt ſup̃. §. ix. ad
fi. in additõe. H. Hic ⁊ tenet̃ qui cogno⸗
uit ꝯſanguineã vxoris. ſ; nunꝙ̃ exigere
poteſt. ex̃t. de eo q̃ cog. ꝯſang. vxo᷑. trãſ
miſſe. A. Ibi dr̃ ꝙ qui cognouit ſuã p̃⸗
uignã ex vxore p̃mortua. ⁊ ducta alia le
gittima vxore cuȝ preuigna publice ad
peccandum rediit. non poteſt debitũ pe⸗
tere. ⁊ exact⁹ debet cũ g̃ui cordis dolore

reddere. et ſi p̃moriatur ſecũda debet ſic
ſine ſpe coniugij perpetuo manere. H.
¶ Qui ꝯtraxit cũ aliqua clãdeſtine ⁊ po
ſtea cũ alia publice nũquid exact⁹ a pri⸗
ma tenet̃ ad redditionẽ debiti. Heo. ſcd̃m
Wil. Credo ꝙ nõ tenet̃ ſi ẽ ĩ loco vbi con
ſuetũ ẽ ꝙ añ carnalẽ copulaȝ adhibeat̃
bñdictõ nuptial'. A. Idẽ puto etiã ſi nõ
ſit ꝯſuetũ. ⁊ reddi nõ poſſit ſine ſcãdalo
cũ ab omni ſpecie mali abſtinendũ ſit. j.
ad Theſal'. vlt. H. ⁊ ſibi imputet illa que
clãdeſtine contraxit. ⁊ ingeſſit ſe pericu
lo. Credo tamẽ ꝙ ſi ſecunda relicta tran
ſeat ad alias ptes cũ prima in quibꝰ ſine
ſcãdalo p̃ñt adhiberi ſolẽnitates debite.
vel ſi de ſolẽnitatibꝰ nõ ẽ ꝯſuetudo poſſit
ei cohabitare. Et ſi ſic fecerit licitũ ẽ. A.
De hoc latius dr̃ ĩ ſũ. con. li. iiij. ti. ij. q.
lxiij. vbi pȝ ſcd̃m aliq̃s ꝙ iſte ñ tenet̃ r̃ce
dere a ſecũda licȝ ei ñ debeat debitũ r̃dde
re vt vadat cũ prima. ⁊ ſibi ĩputet q̃ clã⸗
deſtine ꝯtraxit. qd̃ puto intelligendũ q̃n
do a ſecũda non poteſt recedere ſine ſcã⸗
dalo ſiue ſpecie mali. extra. de vita. ⁊ ho⸗
ne. cle. cũ ab oĩ. ⁊ p̃tactũ ẽ. Al's bñ tenet̃
recedẽ. ⁊ poſſ; hoc agẽ ꝓpria auctoritate
vt in dicta. q. lxiij. ſcd̃m glo. Ray̆. Et ad⸗
dit. Nõ ẽ ꝯt̃ qd̃ ſolȝ dici ꝙ vir ñ debet di⸗
mittere vxorẽ ſine iudicio eccl'ie. Hoc eĩ
intelligendũ ẽ q̃n inter eos ẽ ĩpedimẽtũ
aliud q̃ꝫ ſit ligatõ m̃rimonij p̃cedẽtis. vl'
q̃ꝫ ſit votũ ſolẽne ꝓpter qd̃ impedimentũ
non poteſt cõmiſceri cũ ea ſine peccato
mortali. in q̃ tñ caſu ſicut notauit hug.
xxxv. q. vj. multoruȝ. ⁊ ſi precepto eccle⸗
ſie non tenetur obedire quãtũ ad reddẽ
dũ debitum. tamen in cohabitatõe ⁊ ne⸗
ceſſarioꝝ exhibitõe tenet̃ ei obedire. ⁊ ſi
ne ordine iuris non debet hoc denegare
vxori cui de facto ſe copulauit. Secus ẽ
vbi quis ꝯtraxit matrimoniũ cum dua⸗
bꝰ de preſẽti ſucceſſiue. q: cũ eo ip̃o ꝙ cõ⸗
traxit cuȝ prima teneat̃ ei cohabitare et
nec̃ia exhibẽ. q̃ntũ ad hoc non potuit ſe
obligare ſcd̃e. vñ tenet̃ redire ad p̃mam
iudicio tñ eccl'ie ſi hoc poſſit fieri. Si at̃
nõ poſſit q: forte ṽitas ꝓbari nõ poteſt.
credo ſine p̃iudicio ꝙ auctoritate ꝓpria
hoc põt facẽ. imo tenet̃ preſertim ſi pri⸗
ma non fuit in culpa. vel ſi ignorauerit
ius quod eſt circa clãdeſtina m̃rimonia
ſcd̃m hug. Qui etiam dixit ꝙ cũ aliquis

ꝯtraxit clādeſtine cū prima. ⁊ poſtea ma
nifeſte cū ſecunda. p̄mo debet obedire cō
ſcientie q̄ eccl'ie excōicāti. Sitn̄ poteſt
vtrāq; exhibē. credo ꝙ ſecundā exhibē de
net qui ea que poteſt facere ſine pc̄to de
net ei facē ad preceptū eccl'ie. nec ea de-
bet ei ſine ordīe iudiciario denegare. Et
eodē modo credo ꝙ ſi aliquis poſt ꝓfeſſio
nē legittime factaʒ in monaſterio exeat
de facto ⁊ contrahat matrimoniuʒ de fa-
cto in facie eccleſie. ſi poſtea reuertatur
ad coꝛ poteſt reuerti ad religionē aucto-
ritate ꝓpria. ⁊ potius tenetur ſequi cōſci-
entiā de profeſſione facta ab eo in religi
one q̄ obedire prelato vel eccleſie preci-
pienti manere cū vxore. Itē credo in op
poſito caſu. ſcʒ cum quis poſt matrimo-
niū legittime contractū ⁊ conſumatū ī-
uita vxore trāſit ad monaſteriū ⁊ ibi fa
cit profeſſionē. quia ī hoc caſu nō obſtā-
te prohibitione prelati aut excōicatōne
eccleſie. auctoritate ꝓpria poteſt reuerti
ad vxorem. ⁊ ad hoc tenet. niſi ab vxore
continentiā profitente poſſit licentiā re
manendi in religione impetrare. aut ni
ſi ipſa fuerit fornicata ꝙ p̄textu fornica
tionis poſſit eā repellere. in quo caſu po
terit ibi manē ea inuita. hec oīa glo. B
De hac materia vide plura īfra. mr̄imo
niū vij. ꝑ totū. De debito reddēdo lepro-
ſo. vide īfra. leproſus. §. j. ⁊. ij.

Decan⁹. De officio de-
cani. vide ſupra. archidyaconus

Decime primo commu
niter. Decima eſt pars omnium
bonorum iuſte acquiſitoruʒ deo
debita. extra eo. tua nobis. A. Hui⁹ par
tis quota eſt ſicut verba ſonant. ſcʒ deci
ma ſcd̄m Ray̆. et Hoſti. vt in ſū. con. li-
bro primo. ti. xv. q. j. B.

¶ Decimaꝝ quedā ſūt ꝑſonales. ⁊ q̄daʒ
ſunt p̄diales. Perſonales ſūt que debent
ex negociatōe. vel artificio. ſeu ſcīa. mi-
litia aut venatōne ⁊ hm̄ōi. Prediales vo
ſūt q̄ ꝓueniūt ex īpis p̄dijs. vt ext̄ eo. ad
apl'ice. ⁊. c. paſtoral'. ⁊ ext̄. de ꝑrochijs. c.
vlt̄. Sʒ de quibuſdā dubiū videt vtꝝ ſint
p̄diales vel ꝑſonales. vt de agnis ⁊ alijs
fetib⁹ aīaliū q̄ in paſcuis ſūt. Et pōt dici
ꝙ ſint mixte cū pti a p̄dijs veniāt vn̄ vi-
uūt aīalia. ar. ext̄ eo. c. ꝯmiſſū. ⁊ ſic ſūt p̄
diales. pti vo ꝓueniāt a ꝑſonis. ide ē a cu
ſtodia ꝑſonarū. ⁊ ſic vident ꝑſonales. A
Hec fuerunt dicta hoſti. licet quo ad vl-
timum membrū diuerſi diuerſa dixerit
vt in ſū. con. eo. ti. q. ij. B.

¶ Utꝝ de decimis deduci poſſint expēſe
R̄. Prediales decīe dari debēt indiſtīcte
nō deductis expēſis. nec etiā ill' que fiūt
ꝓ fructib⁹ colligēdis. ext̄ eo. cū homīes.
A. Un̄ nec ſemē deducendū ē ſm̄ Gof. et
hoſti. vt in ſū. con. li. j. ti. xv. q. xxiij. B.
De ꝑſonalib⁹ vo diſtinguēdū ē. qꝛ ſi ſur
gūt ex rebus iam decimatis deducūt ex
penſe. aliter non. extra eo. paſtoral'. De
lucro aūt aduocatōnis ſm̄ Wil. non de-
bent expenſe deduci. A. ſic̄ q̄ locat opas
ſuas nō deducit expenſas. vt in dicta. q.
xxiij. vbi hec omnia notantur. B.

¶ Qn̄ debent decime dari: R̄. Prediales
debēt dari ſtatī qn̄ fruct⁹ ꝑcipiunt ⁊ an̄
q̄ ſeꝑetur inde cenſus vel tributū vel hu
iuſmodi. Et ſi p̄mo facta fuerit tal' ſeꝑa-
tio nihilomin⁹ decima integra danda eſt
A. quia ſicut ruſtic⁹ tenet decimare qd̄
ſibi remāet. ita domin⁹ hoc qd̄ de aceruo
īdecimato accepit. vt in dicta. q. xxiij. B
Extra eo. tua nobis. ⁊. c. cū nō ſit. Per-
ſonales autē poſſūt dari in fine anni ar.
extra. d̄ pigno. ex lr̄is. A. In iſto. c. nihil
dicit de hoc. Sed in dicta. q. xxiij. nota
ſm̄ Ray̆. ꝙ ꝑſonales poſſunt dari ī fine
anni. vt ſic maior vtilitas ꝓueniat eccle
ſie. q̄ ſi ꝑ minucias ſoluerent. ar. dicti. c
ex lr̄is. Idem dicit Hoſti. ⁊ addit. Uerꝝ ſi
ante annū velit quis ſoluere nō video ꝙ
poſſit refutari. quia hoc iure non eſt ex
preſſū. Con. Inno. vt ibi. Uidet poſſe di-
ci ꝙ facto lucro ſtatim q̄s ſoluere tenea
tur. Nam ſcd̄m Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. lxxxvij
arti. primo. quod ſine tempis determīa-
tiōe debet niſi ſtatim ſoluat: obligat ad
peccatū. Poſſet etiā ſolutio retardari in
q̄tū concernat vtilitatem eccleſie. vt di
cunt dicti doctores. B.

¶ Utꝝ optīa debeāt dari ꝓ decimis. R̄.
Agnos. pullos. vitulos ⁊ hm̄ōi nō tenet
q̄s dare optīos nec detīores ſʒ mediocres
vl' ſic̄ trāſeūt ſub v̄ga paſtoris. A. d̄ hoc
ſic dr̄ Leuit. vlt̄. Oīm decimaꝝ bouis et
ouis ⁊ capre q̄ ſub paſtoris v̄ga trāſeunt
q̄cq̄d decimū venerit: ſc̄tificabit dn̄o. B
Indignū ē ei dare deo qd̄ dedignat hō.

diſ.xlix.c.vlti.xvj.q.vj.oēs decime. A. Idē in ſū con.libro primo.ti.xv.q.xxiiij. ſm Inno.Hoſti.et Goff. D.

¶ Utꝝ debeant ſolui ī vinea vl' ꝑdio. an debeāt deportari ad eccleſiā. Reſ.ſm Hoſti. Poteſt dici q̄ ī hoc debet ſeruari conſuetudo.extra.de ſepul.cͦtificari. A. Idē in ſū.con.eo.ti.q.xxiiij.vbi etiā dr̄ q̄ expenſe pro colligēdis fructibꝰ n̄ deducūt̄ ſm hoſti.ſed ſi ſuper predictis non appareat conſuetudo puto q̄ decime debeant portari ad eccleſiā:quia quando eſt ſpecialis et certꝰ creditor regulariter debet a debitore req̄ri vt ei debituꝫ ꝑſoluat ſm Tho.ſcda ſcde.q.xxxiij.arti.ij.ad fi. D.

¶ Utrum dare decimas ſit ꝑceptū. Reſ ſm Tho.ſcda ſcde.q.lxxxvij. Decīe ī veteri lege debebant̄ ad ſuſtentatōꝫ miniſtroꝝ dei Malach.iij. Inferte omnē decimationem in horreum meū vt ſit cibꝰ in domo mea. Unde preceptum de ſolutōne decimarum ꝑtim quidē erat morale īductuꝫ ratione naturali.ꝑtim aūt iudiciale ex diuina inſtitutiōe robur hñs. Ratio aūt natural' dictat vt his q̄ diuino cl'tui miſtrāt ipē ꝑplus nec͛ia miniſtraret.j Coꝝ.ix. Quis militat ſuis ſtipēdijs vnq̄? Determinatio aūt certe ꝑtis introducta ē ex īſtitutione diūna.qꝛ t̄bꝰ leuitica diūnis miſterijs mācipata poſſeſſiones n̄ habebat et ſic erat iudiciale ꝑtinens ad equalitatem inter homines ſm conditiones illiꝰ ꝑpli ꝯſeruandā.ſꝫ ⁊ ꝯueniebat cum ceremonialibꝰ q̄ntū ad aliquā ſignificatōēꝫ A. Sicut ⁊ oīa āt̄iq̄ legis facta ſm illō j.ad Coꝝ.x. Oīa ī figura ꝯtingebāt ill'. Qui eñ decimā dat q̄ ē ꝑfectiōis ſignuꝫ eo q̄ denariꝰ eſt numerꝰ ꝑfectꝰ q̄ſi primꝰ limes numeroꝝ vltra quē numeri non procedunt ſed reuertunt̄ ab vno noueꝫ ꝑtibꝰ reſeruatis proteſtat̄ quaſi in quodaꝫ ſigno ad ſe ꝑtinere imꝑfectionē.ꝑfectionē vero que erat futura ꝑ xp̄m eē expectābā a deo ſm tho.ī dicta.q.lxxxvij. arti.ꝑmo.vbi ponūt̄ etiā oīa q̄ in hoc §.ꝯtinent̄. D. Eſt aūt dr̄ia inter ceremonialia et iudicialia precepta.qꝛ ceremonialia illicitū eſt obſeruare tēpe legis noue.iudicialia vͦo ⁊ ſi non obligāt tēpe grē.tñ pñt obſeruari ſine pc̄o ⁊ ad eoꝝ obſeruantiaꝫ aliq̄ obligant̄ ſi ſtatuātur auctoritate eoꝝ quoꝝ eſt leges condere. ſicut ſi nūc aliquis pricepꝰ ſtatueret vt qui furatꝰ fuerit ouē reddat q̄tuor oues vt legit̄ Exo.xxij.eiꝰ ſubditi tenerentur obſeruare.ita etiā determinatio decime ꝑtis ē inſtituta auctoritate eccl'ie tp̄e noue legis.vt.ſ.n̄ minꝰ ppl's noue legis miſtris noui teſtamēti exhibeat.q̄ ꝑpl's veteris legis miſtris veťis teſtamēti.cū tamē ppl's noue legis ad maiora obliget̄. ſm illō math.v. Niſi habūdauēit iuſticia veſtra ⁊c̄.⁊ etiaꝫ miniſtri noui teſtamenti maioris ſunt dignitatis q̄ miniſtri veteris.vt probat apl'us.j Coꝝ.iij. Sic ergo ad ſolutionē decimarū homines tenent̄ ꝑtim quidē ex iure naturali.ꝑtim ex īſtitutione eccl'ie.que tamen ꝑēſatis opportunitatibꝰ tp̄m et ꝑſonarū poſſet aliam ꝑtem determinare. A. Hec Tho.in dicto arti.ꝑmo.vbi etiā dicit q̄ preceptū de ſolutione decimarū inq̄ntū ē morale dat̄ a dño math.x.ibi. Dignꝰ ē eñ operariꝰ cibo ſuo. Et ab apoſtolo j Coꝝ.ix. D.

¶ De ſoluendis decimis ꝯfeſſores religioſi tenent̄ facē ꝯſciētiā ꝯfitētibꝰ. q̄ ſi ſcienter obmiſerint:ſuſpenſi ſūt ab officio ꝑdicationis donec faciāt ſi comode pñt. ⁊ ſi interī ꝑdicāt ſūt excoīcati. A. hoc eſt veꝝ ſi ab eccl'iarū rectoribꝰ vel eoꝝ loca tenentibꝰ fuerint requiſiti dicti confeſſores ad hāc ꝯſciaꝫ faciendā al's non ſubijciunt̄ huic pene.vt colligitur ex tex.cle. cupiētes īfra allegato. ⁊ notat̄ ī directoria.li.iij.ti.ij.§.cclxvj.⁊ ti.vj.§.xxx. D. illi aūt religioſi q̄ dicūt aliq̄ vt a ſolutione decimarū retrahāt audientes excommunicati ſūt ipo facto. A. Siue hec dicāt in ꝑdicatōibꝰ ſiue alubi vt r̄trahāt a ſolutione decimaꝝ eccl'ijs d̄bitaꝝ. vt ī dicta cle.cupiētes. D. Itē preceptū grauiſſimū fit ꝑdicatoribꝰ q̄ in prima dominica q̄drageſime.et q̄rta et vltima.et in feſtis aſcēſionis dñi.penthecoſtes. natiuitatis ſācti iohis baptiſte. aſſūptionis et natiuitatis bt̄e marie. audiētes īformēt ſi fuerint requiſiti q̄ decimas ſoluāt. Sꝫ ꝑdicta n̄ extendunt̄ ad religioſos q̄ decimas ꝑcipiunt. A. ipſi enim non incurrūt dictas penas.qꝛ ſoli non ꝑcipientes ſolent in ꝑdictis delinquere ſcd̄m glo. in tex. de q̄ ſtatim ſuꝑ verbo ꝑcipientium. D. Hec omnia ī cle.cupientes.de penis.

¶ Utꝝ ī decimis excuſet ꝯſuetudo de nō

ſoluēdo: Re. ſm Ray. ⁊ Hoſti. Decime ꝑ-
ſonales nō diuino iure ſicut p̄diales: ſed
p̄cepto hoīs debent̄. Nā ⁊ Leuit. vlt̄. tm̄ d̄
p̄dialibꝫ fit mentio. Conſuetudo aūt ius
humanū tollit. vel in toto ſi eſt generalis
vel in pte ſi eſt pticularis. diſ. xij. ɔſuetu
do. vnde videtur ꝙ conſuetudo ɔtraria a
culpa liberet non ſoluentes illas. Nā ne
ceſſario ille decime ſoluende ſunt que de-
bentur ex lege diuina vel loci conſuetu-
dine approbata. ſ. p̄diales. ext̄ eo. in aliq̄
bus. A. In hoc. c. nō fit aliqua mētio de
pſonalibꝫ vel p̄dialibꝫ: ſed ſolū ꝙ ille deci
me ſūt neceſſario ſoluende que debent̄ ex
lege diuina vel loci ɔſuetudine approba
ta. Cū p̄dictis tn̄ ꝙ cōſuetudo excuſet in
pſonalibꝫ. cum Ray. ⁊ Hoſti. con. Goff. ⁊
glo. Ray. vt in ſum. con. li. j. ti. xv. q. xlj.
B. Sanius conſilium eſſet ſoluere etiaꝫ
pſonales vel ſibi remitti facere. A. Hoc
fuit dictū Ray. qui vt ptꝫ in dicta. q. xlj.
poſt p̄dicta ſubiūxit. Hoc tn̄ diffinire nō
audeo. ſ. ꝙ ɔſuetudo excuſet nō ſoluētes
decimas pſonales. Sanū ɔſiliuꝫ eſſet vt
ſoluerent vel ſaltem auctoritate epī ⁊ ec-
cleſiarum quibꝫ eſſent pſoluende eroga-
ret quilibet vel ſimul vel p quottidianas
elemoſinas in vſus paupum. et ꝙ idē fa-
ceret de decimis quas retinuit preteritis
tpibꝫ. vl' peteret ſaltē a p̄dictis pſonis re
mitti ītuitu dei et elemoſine. Glo. eiꝰ ait.
Bn̄ dicit ɔſiliū. qꝛ nō ē neceſſariū hoc fi
eri. cū ɔſuetudo reuera ī hac pte excuſet
hec ibi. Videt̄ dicendū ꝙ p̄ceptū decima
rū hodie intantū ē de iure diuino cui cō
ſuetudo nō derogat inquātū ē morale. vi
delꝫ inquātū ɔcernit neceſſariā ſubuētio
nē miniſtrātiū diuinis. ⁊ ideo nulla ɔſue
tudine videt̄ excuſari qn̄ q̄s iuxta facul-
tates ſuas ſiue ex p̄dijs ſiue ex lucro pſo
ne teneat̄ ſubuenire īdigētijs miſtrātiuꝫ
ſibi ſpūalia. qꝛ ad hoc obligat̄ ex lege di
uina Math. x. ⁊. j. ad Cor. ix. ⁊ ptꝫ ex ha-
bitis ſupra. §. vj. in additione. B.

Quid d̄ illis q̄ ex antiqua ɔſuetudine
nullā decimam ſoluūt: Re. ſm Tho. ſcd̄a
ſcd̄e. q. lxxxvij. Dicenduꝫ ꝙ licet eccleſia
poſſit requirere decimas. tn̄ laudabiliter
nō req̄rit eas ī locis vbi ſine ſcādalo re
quiri nō poſſent ꝓpter diſſuetudinem vel
aliā cauſā. nec tn̄ illi q̄ non ſoluūt in lo-
cis illis ſūt in ſtatu dānatōnis. niſi forte
ꝓpter obſtinatōēꝫ habētes volūtatē non
ſoluēdi. A. Hec itelligēda ſūt de decimis
iure diuino debitis. nā in alijs plene ex-
cuſat ɔſuetudo. vt ſupra. §. ꝓxīo. B. Vel
poteſt dici ſm Wil. ꝙ qn̄ nulla decima ſol
uitur videt̄ ꝙ dn̄i p̄dioꝝ breui manu ſol-
uerit eccleſie decimas et eis deinceps ec-
cleſia redonauerit. A. Hoc idē eſt cū ſnīa
Tho. ſupra poſita. Nam ⁊ Tho. īnuit il-
los interim abſolui ex tacita remiſſione
Sed vt pꝫ ī ſū. con. eo. ti. q. xlij. iſte Wil.
addit ꝙ ſi ita obtentū ē a tpe cuiꝰ nō ex-
tat memoria excuſat̄ qui nil vel minus
ſoluit q̄ꝫ decima ſit. Nec poſſūt auctorita-
te ꝓpria qui ſuſtinuerunt hmōi ɔſuetudi
nem vel ſucceſſores eoꝝ aliquid plus ſo-
lito exigere. aut de rebꝫ de q̄bꝫ nō ɔſueue
runt decime ſolui de nouo aliq̄d exigere.
nec dn̄i p̄dioꝝ vltra ſolitum tenent̄ ali-
quid ſoluere. niſi eccleſia ad inopiā redi-
gat̄. vel niſi auctoritate dn̄i pape hoc fiat
ex certa ſcīa reuocātis p̄dictā ɔſuetudi-
nem. Verū eſt tn̄ ꝙ ſola ɔſuetudo nō libe
rat debitorē decimaꝝ in p̄dictis caſibꝫ: ſꝫ
ɔpoſitō vel remiſſio facta ab eccleſia ex-
p̄ſſe vel tacite ſiue p̄ſumpte ex hoc ꝙ per
tantū tēpus pacifice ſuſtinuit. ꝙ aut nil
p decima ſolueretur. aut minus q̄ꝫ deci-
ma Glo. Ego puto ꝙ ī decimis que n̄ ſūt
de iure diuino cōſuetudo excuſet. etiam
nō tam longa dūmodo rōnabilis ⁊ p̄ſcri
pta. extra. de ɔſue. c. fi. In his vō que ſūt
d̄ iure diuino nulla ɔſuetudo excuſat. vt
ſupra. §. ꝓxīo. niſi put h̄ dic Tho. Et ſm
hoc etiā poteſt intelligi dictuꝫ Inno. qd̄
nūc ſequit̄. B. Porro Inno. extra eo. in
aliquibꝫ. dicit ꝙ in eo ꝙ non ſoluūt̄ deci-
me vl' minus plene nulla ɔſuetudo valet
xvj. q. vij. quicūqꝫ. Sed tn̄ ſm Hoſti. ſup
c. ſtatuimꝰ. extra. de trāſac. ɔpoſitō inter
pſonā eccleſiaſticaꝫ ⁊ laycū ſup aliq̄ pte
ſeu q̄ta decime facta de ɔſenſu ſupioris p̄
lati valet. A. Con. glo. Ray. vt in ſū. cō.
li. j. ti. xv. q. xlij. Sed Inno. in. c. venera-
bilis. d̄ con. vti. vel inuti. ⁊ in ſū. con. eo.
ti. q. xliij. dicit ꝙ nec ɔpoſitō nec pactuꝫ
pt̄ valere in remiſſione decimaruꝫ. quod
pt̄ itelligi qn̄ hec fieret ſup decimis oīno
debitis ⁊ ſine rōnabili cā. vt ſup. alienatō
vel qn̄ fieret volūtate nō libera. ſicut re-
quirit̄ ad remiſſionem faciendā. vt nota
in ſū. con. li. ij. ti. v. q. xxv. al' compoſitio

et pactū ſup decimis bene valet de ꝯſenſu ſupiorīs. vt clare dicit in dicto. c. ſtatuimus. de tranſac. H.

¶ Que ſit remuneratio fideliter ſoluentium decimas? R. ſm Ray. Quadruplex ē Prima eſt abūdantia fructuū. Secūda ſanitas corpis. De his duab Aug. Si decimā dederis nō ſolū abūdātiā fructuū ſed etiā ſanitatē corpis ꝯſequeris. xvj. q j. decime. Tertia eſt remiſſio peccatoꝝ. Quarta celeſte regnū. De his duab Aug ibidē. Qui pmiū ꝯpare aut peccatorū indulgentiā deſiderat pmereri reddat decimā ⁊ de nouē ptib elemoſinaꝫ ſtudeat dare paupib. Econtra qui nō dat: punitur p oppoſita Malach. iij. Quia mihi nō reddidiſtis decimas ⁊ pmitias. idcirco fame ⁊ penuria maledicti eſtis. Itē Aug vbi ſupra. Cum decimas dando ⁊ terrena ⁊ celeſtia poſſis pmereri p auaritia duplicem benedictōeꝫ fraudas. A. i. fraudādo tibi ſubtrahis. vt in ſum. con. eo. ti. q. xlv. H. Hec eſt dñi iuſtiſſima ꝯſuetudo. vt ſi tu illi decimā non dederis tu ad decimam reuoceris. Dabis impio militi qd non vis dare ſacerdoti. Itē Aug vbi ſupra. Non deus pmiū poſtulat ſed honorem. ⁊ qui dignat totū dare. decimam a nobis dignat recipe. nec ſibi ſed nobis p culdubio pfuturam. Hec omnia in pdicto. c. decime. Nā ⁊ antiqui patres copijs oib abundabant quia decimas deo dabant. Modo aūt hec tollit fiſcus que non accepit xpc. xvj. q. vij. c. maiores.

Decime ſecūdo. A quibus decime dari debeant?

R. Decime dari debent ab omib layicis. xvj. q. vij. decimas. extra eo. a nobis. Itē clerici tenent dare decimas nō de eccleſijs ſed de ſuis rebus. extra eo. c. ij. ⁊ c a nobis. de ꝯſe. diſti. v. quadrageſima. A. Hoc notat glo. ī dicto. c. ij. ⁊ ibi in textu ptꝫ q etiam clerici debent ſoluere decīas pſonales his a quib recipiūt ſacramēta. Clerici viuentes in cōi ſicut ⁊ religioſi nō tenent ſoluere decimā de laborib ſeu nutrimētis ſuis pprijs. xvj. q. j. decimas. H. Itē religioſi tam exempti q nō exempti de terris ⁊ poſſeſſionib acqſitis ⁊ acquirendis tenent integre ſoluere decimas illis quib eedē poſſeſſiones ⁊ terre fuerāt decimales. extra eo. ſtatuto. §. ceterū. li. vj. Item etiā leproſi tenent ad decimas. Si tñ ſint coīter viuētes nō tenēt de ortis ⁊ nutrimētis aīaliū. vbi etiaꝫ intelligunt fetus. extra. de eccle. edi. c. ij. A. Ibi nil dicit de fetib. ſꝫ ſolū de ortis ⁊ nutrimētis aīaliū inter q̄ iſte interptat fetus Et cū eo. con. Albricus. H. Et oīa pdicta intelligas de iure cōi. Secus aūt ſi q̄ aliđ haberēt ex puilegio. A. Hec etiā notant in ſū. con. li. j. ti. xv. q. xij. H.

¶ Utꝝ iudei teneant dare decimas? R. Perſonales nō tenent dare decimas cuꝫ non recipiant eccleſiaſtica ſacramenta. nec audiant diuina imo nec ſint de corpore eccleſie. ff. de cenſi. forma. §. ſi vo q̄s A. Idē in ſū. con. eo. ti. q. xv. H. Secus de pdialib. extra eo. de terris. Et de hoc caſu habes infra. iudeus j. §. pl't.

¶ Utrū clerici teneant dare decimā vel pecuniā pape reqrenti? R. ſm Tho. ſcda ſcde. q. lxxxvij. Dicendū q in veteri lege dabant pmitie ſacerdotib. decime aūt leuitis. ⁊ q ſacerdotib leuite ſubditi erāt. dñs mādauit leuitis vt ipi loco pmitiarū ſoluerēt pontifici ſūmo ſacerdoti decimā decime. Unde nūc eadē rōne tenent clerici ſūmo pontifici dare decimā ſi exigit. Naturalis aūt rō dictat vt illi q̄ habet curā de cōi ſtatu puideat vnde poſſit exequi ea que ptinēt ad cōem ſalutē. A. Idem in ſū. con. eo. ti. q. xvj. H.

¶ Cum quis vendit aceruū ante decimationem quis tenetur ad decimā? R. Uterqꝫ tenetur. Venditor quidem propter dolum quem ꝯmiſit. et etiam qui habet precium quod ſuccedit loco rei vendite. ar. xij. q. ij. monemus. ff. de peti. here. ſi ⁊ rē et precium. Emptor vero tenetur. q res tranſiuit ad eum cū onere decimarū. ext eo. paſtoralis. xij. q. ij. c. Auguſtino. Et ita eccleſia poterit petere a quo maluerit. ſi tñ obtinuerit ab vno. liberatus eſt alter. Abſit enim q eccleſia ſuum recipiat cum augmēto. hec Ray. ⁊ Tho. vbi ſupra. Addit aūt Ray. q ſi emptor fuit bone fidei qui ⁊ poſtea ſoluit decimā. venditor tenetur ei. A. Idem in ſū. con. eo. ti. q. xvij. vbi etiā addit ſm Ray. q ſi ēptor fuit malefidei. venditor non tenet ei niſi expreſſe dictum fuerit et cautum. ſed tñ vterqꝫ debet agere penitentiam de dolo ⁊ quaſi de furto. q ꝯtractauerunt decimaꝫ

inuito dño. In foro aūt pniāli tuti⁹ ē ſi
emptoꝛ ꝑſoluit decimā ꝙ venditoꝛ ſibi re
ſtituat. niſi forte in caſu. ſ. ſi emptoꝛ non
inueniꝛ deceptus in re. qꝛ bene valet ad-
huc p̄cium. Sed glo. eius dicit. Videtur
quibuſdā ꝓbabiliter ꝙ ⁊ ſi res adhuc va
let p̄cium ſoluta decima. tñ in foro peni
tētiali venditoꝛ teneꝛ emptoꝛi reſtituere
id qđ ſoluit eccleſie dū tñ in ꝯtractu ab
fuerit fraus ⁊ dolus. nec deceptus fuerit
vltra dimidiū iuſti p̄cij. glo. Hoc verū in
foro iudiciali. In pniāli ỏo teneꝛ q̄s re-
ſtituere etiam ꝓpter deceptionem mino-
rem dūmodo non valde paruam. vt īfra.
emptoꝛ. §. ij. H.

Quid ſi aliq̄s violenter vel furtiue ra
puit aceruū de area ruſtici añ ſolutōem
decimaꝝ. nūquid tenebitur ruſticus? R̄ꝫ.
Cum decime ſtatim collectis fructibꝫ de
beant dari. xvj. q. j. decime. extra eo. cum
hoīes. ḡ ſi nō ſoluanꝛ ſtatī cū ꝯpetenter
ſolui pñt ruſtic⁹ eſt in mora. q̄re ꝑiculū
ſpectat ad ipm̄. ⁊ ſic teneꝛ. Sed tñ ſi ſol-
uerit dabit ei eccleſia actōnes ſuas cōtra
raptoꝛē. Si ỏo nō erat adhuc ī mora. et
violenꝛ ſibi ablatū ē nō teneꝛ: ſꝫ aget ec
cleſia ꝯ ipm̄ raptoꝛē. ff. loca. l. ſi ī lege. §.
itē vtiliꝛ. Et ſilr̄ ſi aliq̄ mō ſacerdos fuiſ-
ſet ī culpa vel cā moꝛe. qꝛ nō tenebiꝛ ru-
ſtic⁹. A. Idē in ſū. con. eo. ti. q. xviij. ſm
Ray. q̄ etiā addit. Et hoc teneas ꝓ regu
la ꝙ ſꝑ poſterioꝛ mora nocet ei ꝑ quē fit.
ff. de ꝑicu. ⁊ como. rei ven. l. illud. Et idō
ſi eccl'ia fuerit ī vltima mora. ruſtic⁹ nō
teneꝛ ſoluē decimā de ſublato: ſed tm̄ đ re
ſiduo. niſi ī caſu. ſ. ſi ꝓpter morā eccl'ie ſi
ne cui⁹ licētia nō audebat ruſticus tāge
re fructus. nec īpoſuerat fructus q̄s al's
repoſuiſſet ī locū ſecurū. tūc q̄cq̄d aſpor
taꝛ cedit in ꝑiculū eccleſie ad min⁹ vſqꝫ
ad ꝯplementū decime. vel ſi plus vel tan
tū aſpoꝛtatū ē q̄tuꝫ valet decima. Eccle-
ſia em̄ nō debet petere lucruꝫ cum dāno
alioꝝ. xij. q. ij. fraternitatis. Immo ſm
glo. ei⁹ ſi de ꝯſuetudine vel ꝯſtitutōe aliq̄
nō licebat ruſtico tollē ⁊ reponē fruct⁹
ſuos niſi de lnīa eccleſie. ſi eccleſia fuit ī
mora dandi lnīam. eccleſia tenebiꝛ ruſti
co ad reſtitutōeꝫ totius dāni. hec ibi. Sꝫ
certe videꝛ ꝙ p̄latus q̄ fuit ī mora ſeu al
ter ⁊ nō eccleſia teneaꝛ. niſi forte tota ec
cleſia fuiſſet in culpa. qꝛ delictū ꝑſone ī

damnū nō debet redundare eccleſie. exꝛ.
de re iuꝛ. delictum. li. vj. H.

Quid ſi aliquis longo t̄pe recepit vel
retinuit decimas ⁊ nūc veniēs ad ſatiſfa
ctionē poſtulat ſibi remitti qꝛ aliꝛ opor-
teret eum mendicare? R̄ꝫ. ſm Ray. Si ſa
cerdos videat iſtū ꝯtritū et p̄ces ſuas vti
veritate. debet ei tanꝙ̄ pauꝑi remittere
vnde viuat. cum hoc idem ei poſtea dare
deberet. xvj. q. j. qm̄. A. Et addit Ray. ꝙ
hoc pt̄ facere ep̄s ſine ꝯſenſu capituli. cū
ſic decime ad eccleſiā reuertanꝛ. extra. đ
his que fi. a p̄la. ſine ꝯſen. ca. cū ap̄lica.
Et con. Inno. ⁊ Goff. vt in ſū. con. eo. ti
q. xxxix. Sed Goff. addit. Imponeꝛ etiā
ei vt in totū ſatiſfaciat ſi ad fortunam de
uenerit pinguioꝛē. vt extra. de ſolu. Odo-
ardus. ff. de ceſſi. bo. l. iij. H. Wil. ỏo ad-
dit ꝙ etiam ſi diues ſit poteſt ei gratis di
mittere vel in totum vel in ꝑtem. ex quo
vult in poſteꝝ abſtinere ⁊ eccleſiaꝫ reſti
tuere iuri ſuo. A. Et hoc pt̄ ep̄s ī hoc ca
ſu. ſ. dare vel remittere fructus ꝑceptos
ꝓpter vtilitatē eccleſie ꝑrochialis. ſm eū
dē Wil. vt ī dicta. q. xxxix. Et ego hoc pu
to veꝝ quo ad excuſatōeꝫ remittētis nō
quo ad liberatōeꝫ eius cui fit remiſſio. cū
ſit potēs reſtituere ⁊ nō ſit paratus ꝓut
debꝫ ad hoc ꝙ remiſſio valeat. vt ſup̄. del
lū j. §. x. in additōe. j. Si ỏo ſit ꝑatus nō
poteſt ei fieri remiſſio in dānuꝫ eccl'ie cū
vt ſup̄ ptꝫ etiā pauꝑi qñ fit ei remiſſio de
bet īiungi ꝙ ſi venerit ad facultatē: reſti
tuat. niſi forte fieret liberalis remiſſio ſu
ꝑ decimis nō ſolutis ꝓpter diſſuetudi-
neꝫ. vt ſup̄. decime j. §. viij. ⁊ ix. qꝛ vt ibi
ptꝫ nō ſolū remiſſio: ſed etiaꝫ taciꝛnitas
p̄lati excuſat omnes debite ꝑatos. H.

Decime. ʒ°. Cui et quib⁹

dari debeat decima ꝑſonalis? R̄ꝫ.
ſm Hoſti. Iure cōi dāda ē eccle-
ſie ꝑrochiali ſiue baptiſmali vbi quis au
dit diuina ⁊ recipit ſac̄mēta. xvj. q. j. que
ſti. §. j. Predialis ỏo danda ē eccl'ie infra
cui⁹ ꝑrochiam p̄dium ſitum eſt. extra. de
ꝑroch. c. vlꝛ. ⁊ extra eo. qm̄. xvj. q. j. ſi q̄s
laycus. xiij. q. j. §. j. Et hoc niſi aliud ob
tineat de ꝯſuetudine. extra eo. c. j. ⁊. ij. et
ca. ꝯmiſſū. et. c. ad apoſtolice. vel niſi pre
ſcripte ſint. ſm Hoſti. Ray. et Tho. A.
Idē in ſū. con. eo. ti. q. iij. Et qđ dicitur đ
ꝯſuetudine intelligendū ē q̄ ad p̄diales.

Naꝫ ꝑſonales ſempꝑ danť illi eccleſie vbi
eccleſiaſtica ꝑcipiūť ſacramēta. vt in di⸗
cto. ca. ad aplīce. extra eo. H. De mixtis
ŭo decimis de q̄bꝫ dictū ē ſup̄. decime j. §.
ij. dicendū ſc̄m Hoſti. ꝙ ſi appareat ꝯſue⸗
tudo. ſeruāda ē. ſi nō apparet tunc ſi aīa
lia paſcūť ꝯtinuo in p̄dijs ꝓpe ꝑochie eꝰ
q̄ dn̄s ē ⁊ curā eoꝝ gerit. indubitanť illi
ꝑochie ſoluēde ſūt. Si ŭo paſcanť in p̄⸗
dijs ꝑochie aliene videť ꝙ diuidi debeāt
inť eccleſiā vbi paſcunť ⁊ ꝓpriā. ar. ff. de⸗
le. iij. q̄ ſaltū. extra. de teſta. relatū. §. vlť.
Raẏ. ŭo dic ꝙ ſi aliq̄s paſcat pecora in
vna ꝑochia. ⁊ habꝫ ouile in alia. ꝙ de la
cte fetu et lana debet dari decima ecclīe
vbi ſunt paſcua. ar. extra eo. ꝯmiſſū. Cō.
Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. lxxxvij. Sꝫ ſcd̄m Ala⸗
nū ſi ꝯtinue iacēt in vna ꝑochia. et ꝯti⸗
nue paſcunť in alia. decime diuidi debēt
⁊ idē ſi ꝑ medietatē anni paſcūť ī vna ꝑ⸗
rochia et ꝑ medietatē ī alia. hec Her. extē
eo. ad aplīce. Cōſuetudo tn̄ ī talibꝫ eſt te
nēda. A. Jdē dr̄ ī ſū. con. eo. ti. q. iij. Sꝫ
ſi ꝯſuetudo nō appareat ſatis videť equa
opio. Hoſti. ꝯiūgēdo eā cū dicto Her. et
Alani. cū iſte decime ꝑtim ſint p̄dïales ⁊
ꝑtim ꝑſonales. vt ſup̄. decime j. §. j. H.

Sed cui ſoluēt decimas ꝑſonales r̄ges
⁊ p̄ncipes? R̄e. ſc̄m Jnno. Epō ſoluēt ī cu⸗
ius dẏoceſi habent p̄ncipale domiciliū.
⁊ ſi in duabus dẏoceſibus habent diuidē⸗
tur inter illas. A. Jdem in ſum. con. li. j
ti. xv. q. iiij. H.

Cui debeť decima venatōis. piſcatio⸗
nis. et hm̄oi? R̄e. ſc̄m Jnno. Tales decime
ꝑſonales ſunt. quia opꝑe hominis veniūt.
Unde dande ſunt eccleſie vbi ꝑcipiūť ec⸗
cleſiaſtica ſacramēta. A. Jdeꝫ in ſū. con.
dicta. q. iiij. et ſubiūgiť ſc̄m eundē. Et hec
intelligo vera vbi libē quis piſcať nullo
p̄cio dato nec ꝑte piſcatōnis. quia ſi inde
dareť p̄ciū vel ꝑs tunc bn̄ videreť ꝙ ꝺ il
lo p̄cio vel ꝑte dande eſſent decime eccle⸗
ſie baptiſmali. qꝛ non ex miniſterio hoīs
ſed ex aqua ⁊ terra ꝓueniūt. Jdeꝫ dico de
venatōe ⁊ hm̄oi. Jtē videť ꝙ ſi aliq̄s ca⸗
piat piſces in mari ⁊ portet in ſtagnū et
ibi viuāt aliq̄t diebꝫ ꝙ decimā debeat in⸗
de habē ecclīa in cuiꝰ ꝑochia eſt ſtagnū.
Jdē videť de beſtijs recluſis. Alij dicunt
ꝙ ſūt decime ꝑſonales. ⁊ ꝙ dāde ſūt eccle
ſie vbi ꝑcipiūť ecclīaſtica ſacr̄a. hec ibi.

Videť poſſe dici vt ex p̄dictis pť colligi
ꝙ ſi dicta aīalia recluſa viuāt p̄ncipaliť
ex terra vel aq̄ ſine labore hoīuꝫ ꝑtineāt
ad p̄diales. Si ŭo viuūt etiā cū labore ho
minū ꝑtineant ad mixtas. ⁊ de ipis fiat
quod ſupra dictum eſt de mixtis. H.

Quid ſi arborē exciſam ī ſilua q̄s por
tet ad locū vbi multū plus valet? Dicen
dum ſc̄m Jnno. ꝙ ſoluet decimam eccle⸗
ſie vbi eſt ſilua deductis ex p̄ēſis quas fe⸗
cit in transferendo. A. Jdeꝫ in ſum. con.
in dicta. q. iiij. vbi etiam ponitur ⁊ id q̄ꝺ
dicitur in. §. ſe. H.

Quid ſi paſcua ꝓ aīalibꝫ ānuati ven⸗
dāť? R̄e. ſc̄m Jnno. Decima p̄cij ſolueť ec
cleſie vbi ſunt paſcua. Et ſi dn̄s fūdi pa⸗
tiať gratis paſci beſtias in fundo cū her⸗
ba quā euellit beſtia tranſeat cum onere
ſuo. ſ. decime. dn̄s beſtie tenebiť dare eti⸗
am decimā valoris herbe. ff. ꝺ vſufruc. ſi
vſufructuarius. A. Jſta lex nō videť ha
beri in illo ti. vnde puto ꝙ velit allegare.
l. ſi vſufructus. ij. §. j. H.

Quid ſi q̄s tenet decimas in feudū. nū
q̄ꝺ ꝓpter hoc recipiet decimas noualiuꝫ?
R̄e. ſc̄m Raẏ. Nō. ſed debenť ecclīe ꝑochi
ali. qꝛ hm̄oi ꝯceſſiōes ⁊ p̄uilegia artāda
ſūt nō ampliāda. extra eo. tua. niſi forte
ſint religioſi. ⁊ ex p̄uilegio decimas ꝑci⸗
piant. qꝛ ꝑcipiēt etiā noualiuꝫ. extra eo.
ex ꝑte. iij. A. Jdem in ſū. con. li. j. ti. xv.
q. v. vbi etiam poniť quod diciť in. §. ſe.
ſc̄m eundē Raẏ. Hoſti. ⁊ Jnno. H.

Qꝛ ſi ipi religioſi nō ex p̄uilegio deci⸗
mas alicuiꝰ ecclīe ꝑcipiebāt ſed ex p̄ſcri
ptiōe. tūc decime noualiū nō eis ſꝫ eccle
ſie ſoluende ſūt. extra eo. cum ꝯtingat.

Cum ꝯcediť a papa aliquibꝫ vt noua⸗
lium decimas recipꝑe valeant pro portio
ne qua veteres eos contingunt. non in⸗
telligitur de illis noualiuꝫ decimis quas
tꝑe huiuſmodi impetratōnis alij poſſide
bant. nec etiā habet locū niſi ſolū in lo⸗
cis in quibꝫ ipi īpetratores veteres habe
bant. et ꝓ ea tm̄ portōe. Qꝛ ſi īpetratores
tꝑe impetratōis poſſidebāt decimas vete
res in totū vel vltra medietatē. nō extēdi
tur indultū vltra medietatē noualiū niſi
fuerint ciſtercienſes vľ cartuſiēſes. Jdeꝫ
ſi ꝑ huiuſmōi ꝯceſſiones eccleſie ꝑochia
les adeo grauarentur ꝙ non poſſent co⸗
mode ſuſtētari et iura epiſcopalia ſoluē.

ꝓuideat̃ ꝑ ordinarios ꝙ hec poſſint. Itē
q̃uis forte a r̃ligioſis exēptis ⁊ alijs fiāt
infeudatiões decimaꝝ. A. ſ. a laycis retē=
taꝝ. et r̃cognoſcēdo laycos ab ipſis reli=
gioſis ſe in feudū detinē. vt in. c. ſtatuto.
de quo infra. B. nō licet poſt talē īfeuda
tionē ſic ꝺ facto ꝑſumptā hm̄oi decimas
de manibꝫ laycoꝝ recipe abſq3 dioceſano
rū aſſenſu. ⁊ ille tm̄ decime pn̄t taliter de
manibꝫ laycoꝝ a religioſis acq̄ri q̄ añ la
teranēſe ꝯciliū in feudū ꝑpetuo fuerunt
cōceſſe. Et dyoceſani faciāt iuſticiā pro=
chialibꝫ eccl'ijs de decimis q̄s religioſi ha
bent niſi agat̃ de rebꝫ exemptis. Hec oīa
ꝑdicta habent̃. extra eo. ſtatuto. li. vj.
Vtrꝫ decime illaꝝ rerum de quibꝫ an=
tiquitus nō ꝯſueuerunt dari debeant̃ il
lis qui eas habent in feudū. vel eas recu
ꝑauerūt. aut eccleſie? R. ſm Ray. Videt̃
ꝙ milites q̄ alias decimas ꝑcipiūt poſſit
illas petere. eo ꝙ eis terra illa ab antiq̄
fuit decimalis. ⁊ vna eademq3 res non de
beat duplici iure cenſeri. extra eo. cū in
tua. Vel forte verū eſt in monaſterio vel
eccleſia. A. Ray. nō dicit. vl' forte. ſ3 dic.
Id verꝫ eſt in monaſterio vel eccleſia. ſed
in layco forte ſecus. vt in ſū. con. eo. ti. q
vij. Veritas eſt em̄ ꝙ. c. cū in tua. loquit̃
tm̄ de monaſterijs ⁊ eccleſijs. B. Sec⁹ in
layco. quia nō debet eas recipe. ſicut nec
decimas noualiū. ar. ff. de ꝯtrahen. emp.
in lege. Vnde ꝯſulendū eſt ꝙ ſoluant̃ pro
chiali eccleſie. Idem Hoſti. A. Idem ī ſū.
con. dicta. q. vij. B.

Qui diu decimas nō ſoluit ⁊ nūc vult
ſoluere. nō debet ſoluere illis qui ex ſola
ꝑſcriptione hacten⁹ decimas ꝑceperūt ſ3
eccleſie ꝓchiali ſm Wil. A. Idem in di
cta. q. vij. vbi additur ſm Ray. Per hec
nota. pleroſq3 epōs male facere q̄ oēs de
cimas noualiū ſue dyoceſis ⁊ alias quaſ
cūq3 pn̄t a militibꝫ recuꝑare ſibi vſurpāt
qꝺ nō licet de iure. niſi cū illa noualia vl'
alia nō ſunt infra terminos alicui⁹ pro=
chie. vel niſi aliā cauſā rōnabilē oñdant
extra eo. cū in tua. ⁊. c. qm̄. Itē Hoſti. di
cens. Hic eſt veritas ꝙ nec de noualibus
nec de recuꝑatis a laycis debet epōs reti=
nere niſi ſuā canonicā. hoc eſt. q̄ten⁹ ꝑci
piebat de antiq̄s ⁊ de his ꝑcipiat. et ſi nil
ꝑcipiēbat epōs de antiquis ad minus ſua
q̄rta fraudari nō debet. extra eo. qm̄. Ibi
etiam hoc notat glo. B.

Quid ſi ſit cōſuetudo ꝙ vna ꝓchia.
A. i. vna eccl'ia vel aliq̄ ꝓchia. vt ī ſū.
con. eo. ti. q. viij. B. recipiat decimam de
blado. ⁊ alia ꝺ vino. ⁊ terra que reddebat
granū mutet̃ ⁊ reddat vinū. ⁊ ecōuerſo.
que eccleſia ꝑcipiet decimā? R. ſm Hoſti
Illa que ꝑcipiebat de blado ꝑcipiet ꝺ vi
no. ⁊ ecōuerſo. quia licet mutent̃ quali=
tates t̃re nō tm̄ ſuba. extra eo. ꝯmiſſū. §.
ſicut. A. Idem in dicta. q. viij. B.

Vtrꝫ decime ꝑſcribi poſſint? R. A lay
cis. nō. extra. de ꝑſcrip. cauſā. ⁊ de hoc in
fra. ꝑſcripto. §. ij. Sed a clericis ſi ꝓchiā
habeāt ꝑſcribi poſſūt. extra. de ꝑſcrip. de
q̄rta. Religioſi quoq3 ſi non habent ꝓ=
chiam ipſas ꝑſcribere nō poſſunt. q2 nec
poſſidere. xvj. q. j. placuit. Hoc puto verꝫ
de ꝑſonalibꝫ que dant̃ rōne ſacramētoꝝ
que religioſi miniſtrare nō habēt niſi ob
tineāt ꝓchiā. Prediales aūt licite poſ
ſunt habere ⁊ poſſidere. xvj. q. j. c. fi. Sed
ſi habent. tūc rōne ꝓchiaꝝ ipas qñq3 ꝑ
ſcribunt. extra eo. cū ꝯtingat. et. c. cū in
tua. Et nota h. ꝙ epōs q̄ dic ſe ꝑſcripſiſſe
decimas ī alieno epātu. o3 ꝙ alleget ⁊ ꝓ=
bet titulū. q2 ius cōe ē ꝯtra eū. niſi tanti
tpis alleget̃ ꝑſcriptō cui⁹ ꝯrij memoria ñ
extat. extra. de ꝑſcrip. epm̄. li. vj. A. Ibi
etiam dicit̃ ꝙ ei qui rem ꝑſcribit eccle=
ſiaſticam ſi ſibi nō eſt ꝯtrariū ius cōe vl'
ꝯtra ipm̄ ꝑſumptō nō habet̃. ſufficit bo=
na fides. al' cum bona fide requirit̃ etia3
titulus. vt predictum eſt. B.

Si ꝯſuetudo ꝑcipiēdi decimā fuit pre
ſcripta ī vno ꝑdio alicui⁹ ꝓchie. nō ex=
tendit̃ ꝓpt̃ hoc ad aliud ꝑdiū qꝺ ꝺ nouo
colit̃. extra eo. cum ꝯtingat. ff. de pactis
ſi vnus. §. ante omnia.

Quid ꝺ clericis q̄ hñtes ſufficiēs patri
moniū vl' aliq̄s reddit⁹ recipiūt decimas
R. ſm Ray. Si deſeruiūt eccl'ie. ⁊ ꝑcipi=
unt decimas nō vt eas in malos vſus. ſed
in pios ꝯuertāt nō peccant. aliter ſacri=
legiū ꝯmittūt. xvj. q. j. qm̄. j. q. ij. paſtor.
A. Itē in ſū. con. li. j. ti. xv. q. ix. vbi etiā
addit̃ ſm Hoſti. ꝙ ſi cleric⁹ nō facit ſerui
tiū eccleſie vt debet. vel notorius fornica
tor ſit. laycus nō tenet̃ ei dare decimā ſ3
ꝑximo ſuꝑiori. ⁊ ꝙ ille debet in vtilitate3
illi⁹ eccl'ie decimā ꝯuertere. ſubdens ꝙ id
qꝺ dic decre. tua nobis. extra eo. ſ. ꝙ non

obſtat nequitia clericoꝝ intelligit̃ de oc
cultis. B. Simile ſup̃. cleric⁹ iiij. §. plt.
¶ Quid ſi ep̃i vel religioſi de ↄſuetudine
vel de p̃uilegio ꝑcipiũt oẽs decimas ali-
cuius ꝑrochie. vtꝝ hoc nõ obſtante debe
at p̃ſbitero ↄpetens portõ aſſignari? R.
Sic. extra. de p̃ben. extirpande. §. cũ igi-
tur. extra. de decimis. ſtatuto. li. vj. ⁊ ſup̃
in. vij. §. dictum eſt. A. Idez in ſum. con.
eo. ti. q. xj. ſm Hoſti. B.

Decime quarto. de qui

bus decime debeant dari? R. ſm
Ray̆. De omnib⁹ fructib⁹ terra-
rum. arboꝝ. ortoꝝ. nutrimẽtis aĩalium.
lacte. lana. feno. lignis. piſcationib⁹. ve-
natõnib⁹. afflictis. penſionib⁹. molẽdinis
etiã ad ventũ. balneis. fullonijs. lapidici
nis. metallarijs. Itẽ de negocijs ⁊ artifi-
tijs. ⁊ ceteris bonis. Etiaz de tpe. de ↄſe.
diſt. v. quadrageſima. xvj. q. j. decime tri-
buta. ⁊. q. vij. quicũq3 recognouerit. ⁊. c.
omnes decime. extra eo. ↄmiſſũ. ⁊. c. nũci
os. ⁊. c. non eſt in p̃tate. ⁊ generaliter de
om̃i lucro licito. vt Hoſti. dic ⁊ Tho. A.
Idem in ſũ. con. li. j. ti. xv. q. xix. B.
¶ Quid ſi in eadẽ terra eodẽ anno diuer
ſa ſemina ſeminant̃? R. De omnib⁹ deci-
ma debet dari. extra eo. ex p̃te canonico
rũ. A. Idẽ in ſũ. con. eo. ti. q. xx. B.
¶ Sed nũquid de reb⁹ donatis vel lega-
tis vel ſucceſſiue acquiſitis. A. i. iure ſuc
ceſſionis. vt in ſũ. con. eo. ti. q. xxj. B. de-
beant dari decime? R. ſm Wil. Alan⁹ di-
xit q̃ nõ. q2 ex his tm̃ que naturaliter vel
de opib⁹ ſuis quis acquiſierit tenet̃ ſolue
re. ꝓbabilius tñ videt̃ notaſſe Hug. xvj. q
j. decime. ſ. q̃ legatarius ⁊ donatarius te
netur dare decimam de re donata ⁊ lega
ta. licet decimata fuerit a donatore vl' le-
gatore. filius tñ ſi ſuccedat patri. cũ om-
nia patris quodãmodo ꝑtineant ad ip̃m
non tenetur ea decimare ſi decimata ſũt
a patre. ſed heres extraneus bene tenet̃.
A. Idez in ſum. con. dicta. q. xxj. Tñ vt
ibi p3 Inno. recitãdo dictas opiones nõ
videtur multũ vnã alteri p̃ferre. ideo pu
tarẽ in hoc ſtandũ fore ↄſuetudini que ẽ
optima legum interpres. ff. de legi. ſi de ĩ
terpretatione. B.
¶ Sed vtꝝ de illicite acq̃ſitis teneat̃ q̃s
dare decimã? R. ſm Hoſti. Prediales de-
cime indiſtincte ſolui debent a poſſidẽte
p̃dia ſiue poſſeſſore iuſto ſiue ĩiuſto. nec
ſolũ a catholico ſed etiã a iudeo. hẽtico.
⁊ ſciſmatico. vel pagano. extra eo. de ter
ris. Et hoc q2 dant̃ rõe p̃dioꝝ etiã ſi ẽra
ſeminata fuiſſet ſemine furtiuo vel hu-
iuſmõi. Con. Ray̆. et Tho. De ꝑſonalib⁹
võ diſtinguit̃ vtrũ quis teneat̃ ad reſti-
tutionẽ. vt in furto. rapina. ſy̆monia. vſu
ra. ludo. ĩiuſta exactõe. ⁊ ĩiuſta ſñia. ĩiu-
ſto bello. ⁊ hmõi. quia tũc nõ debet dari
decima nec recipi. Si võ nõ teneat̃ quis
ad reſtitutõez. vt in meretricõ. hiſtriona
tu ⁊ ſilib⁹. tũc ſi ex pctõ notorio queſtus
ꝓuenit. eccleſia nõ debet recip̃e ne videa
tur pctm̃ approbare. A. Licz eccl'ia non
debeat recip̃e. tñ ip̃e tenet̃ dare. vt in ſũ.
con. li. j. ti. xv. q. xxij. ſm Inno. et Hoſti.
Et addit Hoſti. Cõſulo q̃ meretrix et hi-
ſtrio inde faciãt elemoſinã ex q̃ eccl'ia nõ
recipit. vt ſic de⁹ citi⁹ eos extrahat a pec-
cato. Et ſm Ray̆. et Inno. ſi tales ad pe-
nitẽtiã ↄuertant̃. poteſt eccl'ia etiã deci
mas p̃teritas recip̃e. q2 ſm Greg. nõ de-
bet deſpici ĩ eo q̃d fuit. ſ. peccator. q2 iam
incipit eſſe q̃d non fuit. diſ. l. ferrũ. Con.
Tho. B. Secus ſi occultũ eſſet q̃uis p̃la
tus hoc ſciret. ar. xxxij. q. v. xp̃iana. vj. q
j. ſi oĩa. Idem Tho. ſcđa ſcđe. q. lxxxvij.
A. Idem in ſũ. con. dicta. q. xxij. B.

Decime quinto. quo ad

laycos. Utrum layci aliquo ca-
ſu abſq3 peccato poſſint in feudũ
decimas habere? Rñ. ſm Ray̆. A tpe la-
teranenſis ↄcilij celebrati ſub Alexãdro
papa nullo modo poſſunt decime laycis
ↄferri. nec valet talis collatio ſeu infeu
datio. extra eo. ꝓhibemus. Immo etiam
deponẽdi ſũt trãſgreſſores. extra eo. q̃uis
Q2 ſi ius ꝑcipiẽdi fructus t̃pales decima
rũ fuit layco ↄceſſũ in feudũ ante dictũ
ↄciliũ ⁊ laycus bñ viuat ⁊ defendat eccle
ſiã ſicut bonus vaſallus. pt̃ excuſari. ali
ter in p̃iculũ aĩe tenet. Hoſti. võ dicit q̃
a tpe multũ anteriori. A. ſ. a tpe Urbani
pape. vt in tex. infra allegato. B. non po
tuerunt decime layco ↄcedi. ſicut nec mo
do poſſunt ab alio q̃ a papa. vt in cõſti-
tutione feudorum ep̃m vel abbatẽ. Et ad
dit q̃ Ray̆. forte non viderat illam ↄſti-
tutionem. A. Idem in ſũ. con. li. j. ti. xv.
q. xxv. vbi etiam patet q̃ Ray̆. poſt p̃di-
cta videt̃ finaliter tenẽ q̃ nullo tempore

potuerūt decime dari in feudū layco ſi-
ne ꝓuilegio ſedis aplice ob cauſā rōnabi
lem ꝯceſſo. Goff. ⁊ Hoſti. dicunt ꝙ hodie
nō pn̄t cōcedi decime etiā quo ad fruct⁹
ab alio q̄ a papa ex iuſta cā niſi ad tem-
pus. nō in ꝑpetuū. ita .ſ. ꝙ nō tranſeant
ad heredes. Ibi etiā dicit Ray. ꝙ etiā qn̄
papa ꝯcedit decimas layco intelligitur q̄
ad ꝑceptionē fructuū. nō quo ad ꝓprieta
tem. quia illud eſt qddam ius ſpirituale
qd ꝯuenit deputatis diuinis obſequijs ⁊
non laycis. Dn̄s Garſias de hiſpania ſu-
per hoc dicit. An̄ debem⁹ ponē caſus in-
dubitabiles. Primus qn̄ ꝯceſſio habuit
originē an̄ ꝯciliū lateranēſe. c. ꝓhibem⁹
extra. de decimis. quod fuit editū ⁊ ꝓmul
gatū āno dn̄i. M.clxxix. ſm̄ cronicā mar
tinianā vt etiā refert Jo. an. Scd̄us ca-
ſus qn̄ poſt dictū ꝯciliū fuit fc̄ta ꝯceſſio
ꝑ papam ſeu ei⁹ auctoritate. His em̄ duo
bus caſib; ſi de eis ꝯſtat. nemini ī dubiuꝫ
vertit̄ qn̄ laycus ⁊ eius ſucceſſores poſſit
tenere tale feudū decimaꝝ ſine peccato.
Tertius caſus eſt dubitabilis qn̄ n̄ ꝯſtat
de auctoritate pape nec de origine ꝯceſſi
onis in titulū feudi. videlꝫ an̄ ꝯciliū la-
teranēſe vel poſt. tūc ē dubiuꝫ an laycus
poſſit tenere tale feudū ſine pc̄to. Et Ho
ſti. apte tenet ꝙ nō. vt in ſū. con. eo. ti. d̾
decimis. §. ⁊ vtꝝ p̄ſcribi. v̄. quid ſi layc⁹.
⁊ in. c. q̄uis. de decimis. ꝑ plures ratōnes
quas ibi ponit. Et Jo. an. repetit ī. c. cū
aplica. de his q̄ fiūt a p̄latis. Ideꝫ tenue-
runt Archi. ⁊ Joh̄. mo. in. c. ij. §. illos. de
decimis. li. vj. ⁊ ꝑ eaſdē ratōnes ⁊ motiua
Jo. an. tenet ꝯtrariū ſi initij ī cōtrariuꝫ
memoria nō exiſtat. ⁊ de hoc ſit cōis opi
nio q̄ fūdat̄ ſuꝑ tali antiq̄tate. Et hoc ꝑ
tex. c. j. de p̄ſcrip. li. vj. ⁊. c. ſuꝑ q̄buſdā. ex
tra. de v̄bo. ſig. Hoc tenet dictus Jo. an. ī
oīb; dictis locis ⁊ maxīe in dicto. c. cum
aplica. Poſſeſſio em̄ tam diut̄ni tēporis
fūdata ſuper tali cōi opīone habꝫ inſtar
ꝯceſſionis aplice. vt in dictis iurib; ⁊ p̄n
cipal auctoritatis. l. hoc iure. §. aquedu-
ctus. ff. de aqua coti. ⁊ eſti. ⁊ d̾ aqua plu.
arcen. l. j. §. fi. ⁊. l. ij. §. ideꝫ labeo. ⁊. l. fi.
eo. ti. cum ſilib;. hec ille. Aduertendū ꝙ
tūc dicitur rei non extare memoriam qn̄
nemo ſupeſt qui ſciuerit factā fuiſſe. vel
qui audierit ab eo q̄ ſciuit. vt in dicto. §.
idē labeo. Notandū etiā ꝙ p̄dicta iura de
poſſeſſione tam longa. vident̄ loq̄ d̾ reb;
p̄ſcriptibilib;. Decime v̾o a ſecularib; p̄-
ſcribi nō pn̄t. vt ſup̄. decime iij. §. xj. vnde
nulla ꝯſuetudine introduci pt̄ ꝙ laycis
ꝯpetat recipe q̄ dant̄ rōne diuinoꝝ obſe
quioꝝ cū ſit ꝯtra ius diuinū. vt expſſe hē
in. c. hanc ꝯſuetudinē. x. q. j. ⁊. xvj. q. j. c.
fi. Itē etiā qn̄ infeudatio fit auctoritate
pape requirit̄ ꝙ fiat ex iuſta cauſa vt di
cūt p̄fati doctores. videlꝫ ꝙ infeudati fa-
ciant vel fecerint ꝯdecentē recōpenſatio
nem ecclie ſpūalem vel tp̄alē. vt ſupra di
xit Ray. cū nec ip̄i clerici poſſint vti re-
bus eccliaſtici iuris ſine debita recōpen
ſatione nec etiā papa. Unde ſc̄t⁹ Greg⁹.
licet eſſet papa loquēdo de ſe ⁊ alijs omel
xiij. dicit. Penſemus cui⁹ dānatōis ſit. ſi-
ne labore hic ꝑcipe mercedē laboris. Ec-
ce ex oblatione fidelium viuimus. ſed qd
ꝓ animab; fideliū laboram⁹? Illa ī nr̄m
ſtipendiū ſumim⁹ que ꝓ redimendis pec-
catis ſuis fideles obtulerūt. nec tn̄ cōtra
peccata eadem vel oratōnis ſtudio vel p̄-
dicatōis vt dignū ē: inſudam⁹. Itē con-
ceſſio pape ſemꝑ intelligit̄ ea ꝯditōe vt ꝑ
hoc ecclie nō ꝓuent̄ ſuis neceſſarijs. vt ī
c. ſtatuto. §. vbi aūt. extra. de decimis. li.
vj. Ex p̄dictis g̃ poteſt colligi ꝙ ſi ꝑ īfeu-
dationem decimaꝝ ecclie defraudant̄ ſu
is neceſſarijs. non valet. Si non ꝓuant̄
tūc ſi nō fiat ex iuſta cauſa ⁊ decēti recō-
penſatione. ſilr̄ nō valet. Si adeſt iuſta
cauſa et pape auctoritas. valet. Si deeſt
auctoritas pape. tūc ſi ꝯſtat fuiſſe factū
ante ꝯciliū lateranēſe. valet. al nō. Ideꝫ
ſm̄ Inno. ⁊ in dicta. q. xxv. in ſū. con. li. j
ti. xv. ſicut nō licet decimas ꝯcedē in feu-
dum. ita nec in emphiteoſim. nec in loca
tionē ad longū tēpus. Nullū em̄ ꝯtractū
ſuꝑ eis inire debet ecclia ꝑ quem fiat vel
feudū vel alienatio q̄ fit ꝑ dictos ꝯtract⁹
extra. de re. eccle. non alie. nulli. Ad fir-
mam aūt ⁊ ad certuꝫ tempus ꝯcedi pn̄t.
extra. de loca. ⁊ ꝯduc. c. ij. B.
Utrꝫ laycus tenēs ab eccleſia decimaꝫ
in feudū poſſit ip̄m feudum in aliū lay-
cum tranſferre? Reo. ſm̄ Ber. Si ab an-
tiquo ⁊ licite teneat ſatis videt̄ ꝙ de con-
ſenſu ep̄i poſſit ſm̄ ſimilitudinē aliorum
feudoꝝ. nec dicit̄ ep̄s in feuduꝫ illas tūc
dare. extra. de feu. c. ij. Si vero laycus n̄
in feudum: ſed de facto teneret decimas.

nec in laẏcos nec ĩ clericos trãſferre ꝑt
etiã de ꝯſenſu epĩ. extra. de his q̃ fiũt a ꝑ
latis. cũ aplica. A. Hec notat glo. ĩ. c. ꝓ
hibem⁹. extra. de decimis. vt pꝫ in ſũ. cõ.
eo. ti. q. xxvj. Cũ ꝑdictis con. glo. Raẏ.
⁊ hoſti. in dicto. c. ꝓhibem⁹. lꝫ dicat alio
rũ opinionẽ tenẽtiũ ꝙ nõ poſſit tale feu
dũ transferri tutiorẽ eſſe. Hec videnť ſic
ꝑciſe ꝯcordari videlicet ꝙ ſi ꝯcurrãt ꝯdi
tões dicte ſupra ꝓxime ꝑſerti de iuſta cã
et debita recompenſatõne valet. alr̃ non
vt poteſt cõſtare ex ibi dictis. B.
¶ Utrꝫ laẏc⁹ quãlibet decimã ſibi in feu
dũ cõceſſã poſſit dimiſſo iure feudi libe-
rã de ꝯſenſu epĩ in locũ religioſũ ſimplr̃
transferre: Re. Hoc videť cõcedere decre.
exť. de his q̃ fiũt a ꝑlatis. cũ aplica. ſuꝑ
quã Inno. dicit ſic. Notãdũ hic ꝙ reuoca
tio intelligiť fieri ab eccleſiã non ſolũ ſi
ab illã reuoceť ad quã de iure ſpectat. ſꝫ
etiã ſi ad quãcũqꝫ aliã. ⁊ ita ſꝫm quoſdã
poteſt epiſcop⁹ decimas que tenentur ab
vna eccl'ia ꝯferre alteri. qꝛ modicũ dam
nũ fit eccleſie a qua tenebanť. ⁊ magnũ
ẽ lucrꝫ illi cui ꝯferunť. Sed meli⁹ placet
ꝙ dicta decre. loquiť de decimis q̃ tenenť
in feudũ ab epĩs. Nec mirꝫ qđ dicit ꝙ ad
monẽd⁹ eſt feudatari⁹ ꝙ reſtituat eccle-
ſie ꝑrochiali. qꝛ hoc intelligendũ ẽ ſi epĩs
a quo tenenť in feudũ ꝯſenſerit. ſicut ibi
diciť. nec ſine ei⁹ ꝯſenſu auferť ab eo feu
dũ ſuum. Itẽꝫ non ẽ mirandũ ſi dicit po
tius ꝙ reſtituať eccleſie ꝑrochiali q̃ alte
ri. quia res de facili redit ad naturã ſuaꝫ
Creditur eñ ꝙ quãdo epiſcopus illã de
cimã dederit in feudũ. fuit accepta ab ec
cleſia ꝑrochiali pro aliq̃ vtilitate epiſco-
pat⁹. A. Qđ licet. Ideo poti⁹ debet ad eã
dem redire. imo ſi epiſcop⁹ nollet ꝯſenti-
re ſuꝑior deberet eũ aliquãdo cogere. exť
de iurepatro. null⁹. ſꝫm eundẽ Inno. vt ĩ
ſũ. con. eo. ti. q. xxx. vbi etiã ponunť que
in hoc. §. habenť. B. Nã ſi ab alia eccl'a
q̃ ꝑrochiali tenebať. A. Iſtud verbũ ꝑ-
rochiali nõ eſt Inno. nec bñ ſonat. quia
idẽ ẽ etiã ſi tenebať ab eccleſia ꝑrochiali
ſed duꝫ diciť ab alia eccleſia ſubaudi. ſcꝫ
q̃ epĩali. vt põt colligi ex dictis Inno. in
dicto. c. cuꝫ aplica. B. nõ ſufficeret ꝯſẽſ⁹
epĩ vt illa ꝑderet feudũ ſuũ. niſi mag̃ cã
ſubeſſet. ar. extra. de re. eccle. non alie. c.
j. A. Idem in dicta. q. xxx. B.

¶ An ruſtici ſoluẽdo decimas militib⁹
qui poſſident eas excuſenť a ſolutõe et a
peccato: Re. ſcđm Raẏ. Si ruſtici ſciunt
vel credũt milites auctoritate eccleſie li-
cite petere vel reciꝑe: excuſanť. preſertĩ
cũ eccleſia nec a ruſticis petat nec militi
bus ꝯtradicat. Si vero ſciunt ꝙ illicite
decimas recipiũt: non liberanť. ſi tamẽ
ꝑ metũ ſoluerent. excuſanť in pte. xxxij
q. v. ita ne. extra. quod metus cã. ſacris
Wil. vero dicit abſolute ꝙ ruſtici liberã-
tur ⁊ nõ peccant ſoluẽdo. A. Hoc nõ di-
cit abſolute Wil. ſed vbi eccleſia nõ petit
a ruſticis. ſed ꝑmittit tolli a militib⁹. vt ĩ
ſũ. cõ. eo. ti. q. xxxiij. B. Niſi placeret eis
hoc modo eccleſiã defraudare. A. Vr̃ au
tem eis placere quãdo pñt ꝯtradicere et
non curant quia error cui non reſiſtitur
approbatur. lxxxiij. diſ. error. B.
¶ Utrꝫ eccleſia poſſit ab aliquo iniuſto
poſſeſſore redimẽ decĩas abſqꝫ ſẏmonia:
Re. ſꝫm Raẏ. Põt dici ꝙ redimere poſſit
dũ tñ fiat auctoritate epĩ. que multũ ex-
cuſat ĩ talib⁹. exť. de ꝑbẽ. niſi. ⁊ exť. đ re.
ꝑmu. q̃ſitũ. Idẽ Gof. ⁊ Hoſti. Sꝫ ⁊ Wil.
addit ꝙ ſi ꝑrochial' eccl'ia velit redimere
hmõi decĩas. nõ ẽ neceſſaria auctoritas
epĩ. tũ qꝛ cuilibet licitũ ẽ redimẽ ius ſuũ
tũ qꝛ nõ dat tẽporale ꝓ ſpũali ſꝫ tñ tꝑa
le ꝓ tꝑali. ſcꝫ ꝓ fructib⁹ decimarũ. nã ius
ſpũale ꝑcipiendi decimas remanet ſemꝑ
penes eccleſiã. ⁊ eadẽ ratõe miles licꝫ pec
cet tñ nõ ꝯmittit ſẏmoniã. A. Idẽ in ſũ.
con. li. j. ti. xv. q. xxxiiij. B. Licet Hoſti.
ꝯtrariũ dicat. A. ſcꝫ ꝙ laẏcus ꝯmittit ſẏ
moniã qui non vult decimã male deten-
tam dimittere niſi detur ſibi pecunia. vt
notať in ſũ. con. libro. j. ti. j. q. lxviij. qđ
poteſt intelligi quo ad ſẏmoniã mẽtaleꝫ
ſcꝫ ſi intendit vendẽ aliquod ſpũale ſꝫm
eũdẽ Wil. Qui etiã dicit ꝙ ſi alia eccleſia
q̃ ꝑrochialis. id ẽ ad quã ꝑtinent decime
velit hmõi decimas rẽdimẽ neceſſaria eſt
auctoritas epĩ. Et credo ꝙ ſufficiat au-
ctoritas epiſcopi ſine ꝯſenſu capituli qñ
redimunť decime laẏcis ĩ feudũ ꝑpetuo
conceſſe. ſicut ſufficit in gratuita ꝯceſſi
one. vt exť. de his q̃ fiũt a ꝑlatis cũ apl'i
ca. Et hoc cãu tuti⁹ eẽt ꝙ oĩa ponerenť
ĩ mãu epĩ. ⁊ poſtea epĩs aliqđ dari facẽt
laẏco ab illa eccl'ia. ar. exť. đ ꝑben. niſi ĩ
fi. ⁊ đ re. ꝑmu. ad q̃ſtiones. vt in ſũ. con.

dicta.q.xxxiij. B.

Utrum eccleſia poſſit ab aliquo iniuſto poſſeſſore decimas in pignus recipe? R. ſm Ray. Eccleſia decimas que ſibi debentur poteſt utiqz in pignus recipe. nec tenetur fructus ↄputare in ſortē. Et eodez modo dicendū ſi que poſſeſſiones de fructibus decimarum fuerint empte ab illo poſſeſſore. ſ. q̄ illas poteſt recipe ī pign⁹ ꝛ non tenet̄ fructus ↄputare in ſortem. Nam res quecūqz empta d̄ pecunia eccleſie ipſi eccleſie acquirit̄. ꝛ hoc dico ſi eccleſia non de facili poteſt eas aliter recupare. extra. de his que fiūt a plat. cū aplica Porro decimas q̄ alteri eccl'ie debentur. nō debz eccleſia in pign⁹ nec aliter a laycis recipe. extra eo. interdicim⁹. A. Idez in ſū. con. li. j. ti. xv. q. xxxv. B.

DEfunctus. De ſuffragijs ꝓ defunctis. vide infra. purgatoriū. et infra. ſuffragiū. Itez de defunctis. vide infra. mortuus. ꝛ īfra. ſepultura.

DEgradatio. Duplex ē degradatio. Quedā eñ eſt verbalis. ſ. depoſitio ab ordinibꝫ ſeu gd̄ibꝫ eccleſiaſticis eoꝝ qui ſunt in ſacris ordinibꝫ. Et hec facienda eſt a ꝓprio epo aſſiſtente ſibi canonico numero epoꝝ. A. ſ. ad minus. xij. in degradatōe epi. In pſbiteri vo. vj. In dyaconi. iij. ꝛ ↄſequēt̄ in ſubdyaconi totidē. ꝛ ꝓprius eps eorū. xv. q. vij. felix. ꝛ. c. ſe. ꝛ in. c. degradatio infra allegato. B. Si vo deponēdus nō eēt in ſacris ſufficit ſnīa ꝓprij epi ſine alioꝝ pñtia. Quedā vo degradatio ē actualis ſiue ſolēnis que debet ſic fieri. Cleric⁹ degradandus indutus ſacris veſtibꝫ habēs in manibꝫ vas vel aliud inſtrumētū ſeu ornamentū ad ordinem ſuū ſpectās ac ſi deberet ī offitō ſuo ſolēniter miniſtrare ad epi pñtiam adducat̄. ꝛ tūc calix liber ſeu quis alia res que ī ordinatōe ab epo fuerat ei tradita ſingulariter auferat̄ īcipiendo ab eo qd ei vltimo datū fuerat. ꝛ ſic gradatim ꝓcedendo vſqz ad pmā veſtem q̄ tradit̄ in collatōe tōſure ꝛ p⁹ raditur vel tondet̄. Poterit aūt vti eps vbis aliqbꝫ ad terrorē oppoſitis illis q̄ in collatōne ordinū plata ſūt hoc mō vl' ſili. Auferim⁹ tibi veſtē ſacerdotalē ꝛ de ordine ſacerdotali ꝑuam⁹. ꝛ ſic de alijs. ꝛ vltio dicēdo. Auctoritate dei oīpotētis pr̄is ꝛ filij ꝛ ſpūſſctī ac nr̄a tibi auferim⁹ habitū clericalē. ꝛ deponim⁹. ꝛ degradam⁹. ꝛ ſpoliamus. ꝛ exuimus te omī ordine ꝛ benefitio ꝛ priuilegio clericali. Hec oīa. extra de penis. degradatio. li. vj.

Sacerdos vel alius clericus in ſacris cum ꝓ hereſi fuerit ſeculari curie relinquendus ſeu degradādus. A. lz ſeculari curie nō relīquēdus: ſed ꝑpetuo deponēdus. vt ī tex. infra allegato. B. poterit fieri ꝑ ſolū ſuum epm cōuocatis abbatibꝫ et alijs prelatis et religioſis et lrātis ſue dyoceſis. ſicut expedire videbit̄. extra. de heret̄. qm̄. li. vj.

Qualit̄ cleric⁹ degradatus ꝓpt̄ hereſim vl' hmōi tradi debz ꝑtati ſeculari? R. Ei⁹ degradatio pñte ꝑtate celebrāda eſt. quo facto dicet̄ ei vt in ſuū forum recipiat degradatū. ꝛ ſic intelligit̄ tradi: ſed ꝓ eo dz eccleſia intercedere. A. efficaciter. vt in tex. infra allegato. B. q̄ nō moriat̄. ext̄. de vbo. ſig. nouimus.

Non oīs degradat⁹ tradēdus eſt ꝑtati ſeculari. ſed ſolū in tribꝫ caſibꝫ. Prim⁹ in crimine hereſis. extra. de heret̄. ad abolēdam. §. j. et. ij. niſi incōtinenti ad pnīam redire voluerit. extra. de heret̄. excōicamus. §. dānati. A. Ibi tñ dr̄ q̄ ſunt ꝑpetuo carceri mācipandi ſi redire noluerīt poſtq̄ fuerint dephenſi. B. Scd̄us caſus eſt in falſario lraꝝ dñi pape. extra. d̄ cri. fal. ad falſarioꝝ. Terti⁹ caſus cū q̄s deponit̄ ꝓpt̄ calūniā quā ītulit ſuo epo. xj. q. j. ſi q̄s ſacerdotū. A. Idē caſus nota. ī ſū. con. li. j. ti. v. q. x. ſm Hoſti. Sed ī dicto c. ſi quis. ponūt̄ plura alia. Dicit̄ eñ ibi Si quis ſacerdotū vel reliquoꝝ clericoꝝ ſuo epo fuerit inobediens. aut ei īſidias pauerit. aut cōtumeliam aut calūniam vel cōuitia intulerit. et ↄuinci poterit. mox depoſitus curie tradatur. ꝛ recipiat qd inique geſſit. B.

Degradat⁹ ſm Wil. ſi fuit in ſacris bñ dicere tenet̄ horas canonicas. quia non liberat̄: ſz obligatus remanet ad ea que ſunt oneris. Non tñ dicat dñs vobiſcū et ſilia vba que ad dignitatē ordinis ꝑtinet A. Item in ſū. con. li. j. ti. vij. q. xviij. ad fi. vbi etiā dicitur ſm eundē Wil. q̄ etiaz idē eſt in degradato bñficiato q̄diu tenet

beneficiuꝫ. licet non fuerit in ſacris. ⁊ ꝙ
degradatus vl'ſuſpenſus nõ debet offici
are eccleſiã. R. Degradatũ epiſcopꝰ non
poteſt reſtituere. infra. epiſcopus. §. vj.

Delectatio. Utrum cõ
ſenſus in delectationem peccati
mortalis ſit pcc̃m mortale? Re.
ſm Tho. ſcda ſcde. q. lxxiiij. A. Ibi nil
videt̃ de hoc dici. ſꝫ aliqd tãgit̃ ſcda ſcde
q. cliiij. arti. iiij. ⁊ pma ſcde. q. lxxiiij. R.
Dicendũ ꝙ ſic. ſic̃ ⁊ theologi ꝯiter dicũt
Rã ⁊ Augꝰ dicit. xij. d̃ t̃nitate. ꝙ ꝓpẽ pec
cata cogitatõis etiã ſine volũtate pficiẽ
di. ſꝫ cũ volũtate oblectãdi totꝰ hõ dam
nabit̃. ꝙ em̃ aliqs ꝯſentiat ĩ talẽ delecta
tioneꝫ nil aliud ẽ q̃ ꝙ ꝯſentiat ꝙ affectꝰ
ſuus ſit inclinatꝰ in fornicatõeꝫ. Nullus
em̃ delectat̃ niſi in eo quod ẽ ꝯforme ap-
petitui eꝰ. Et notandũ hic ꝙ vt dicit idẽ
Tho. Delectatõ moroſa ñ dr̃ ſm diutur
nitatẽ tpis. ſed ex eo ꝙ ratõ deliberãs cir
ca eã ĩmorat̃. nec eã repellit. tenẽs ⁊ vo
lens libẽter ea q̃ ſtatĩ vt attingũt aĩm re
ſpui debuerũt. vt dicit Augꝰ. xij. de trini.
A. Idẽ ĩ ſũ. con. li. iij. ti. xxxiiij. q. cclxxj
vbi allegat̃ hoc Tho. dicẽ ĩ pma pte ſcde
q. lxxxiiij. arti. viij. Et vt ibi pꝫ predictis
cõ. Al. Et Pe. ĩ aliq̃ clariꝰ loquẽdo dicit
ꝙ nõ ſolũ ẽ pcc̃m mortale qñ ratõ expſſe
ꝯſentit. ſꝫ etiã qñ non expſſe dũ negligit
reprimẽ motꝰ peccati. et manet tal' ꝯpla
cẽtia poſt ſufficientẽ deliberatõꝫ ⁊ aĩadu-
erſionẽ piculi. R. De tactibꝫ ⁊ oſcul' et
hmõi. vide ĩfra. luxuria. §. fi.

Delegare eſt vices ſuas
alteri ꝯmittere. Querit̃ ergo an
epũs poſſit delegare ⁊ cui? Re. ſm
Ray. et Wil. Diſtinguẽdũ ẽ ꝙ quedã ſũt
que ptinent ad ordinẽ epalem. ſicut cõſe
cratõ vel recõciliatõ eccleſiaꝝ. ordinatõ
clericoꝝ ⁊ ſilia. ⁊ iſta poteſt epũs delegare
tm̃ epis. extra. de offi. ordi. ꝙ ſedẽ. ⁊ de cõ
ſe. eccle. aqua. Quin etiã metropolitanꝰ
poſt ꝯfirmatõem añ pallij receptõeꝫ po-
teſt epis ꝯmittere ꝯſecratõꝫ ſuffraganei
ſui. extra. de elec. ſuffraganeis. Sũt alia
quedã que ptinẽt ad iuriſdictõꝫ. ſic̃ ẽ au
diẽtia caꝝ ⁊ abſolutõ pctõꝝ ⁊ hmõi. Et
iſta indubitanter poteſt alteri delegare.
vt in dicto. c. aqua. ita tamẽ ꝙ crimĩales
cãs clericoꝝ cũ agit̃ ad depoſitõeꝫ non
põt delegare niſi ĩ cãu. ſ. ſi ĩcipet abeſſe p
pter eccl'ie ſue nc̃citatẽ vel aliã magnã
cãꝫ. ⁊ tũc ꝯmittẽt nõ diffinitõeꝫ cãe ſed
cognitõeꝫ tm̃. ar. ff. de offi. eius cui mã.
ẽ iuris. l. j. C. de peda. iudi. l. ij. niſi ꝯmit-
teret diffinitõꝫ totiꝰ cãe alteri epõ. qd̃ pt
facẽ ſm quoſdã cũ nõ ſit ei ĩhibitũ. Sũt
et alie cãe q̃ lꝫ ñ ſint criminales. tñ ꝓpter
eaꝝ excellentiã non dꝫ eas delegare. niſi
ĩ cã nc̃cia ⁊ multũ iuſta impeditus. vt ẽ
cauſa matrimonij et ſimiles. extra. de cõ
ſan. et affi. ex litteris. in fi. A. Et tũc eti
am nõ dꝫ ꝯmitti ydiotis vel leuibꝫ. ſꝫ lit-
teratis ⁊ grauibꝫ pſõis. vt põt colligi ex
dicto. c. ex lr̃is. ſm eun. Ray. vt ĩ ſũ. cõ.
li. iij. ti. xxxij. q. v. vbi notãt̃ etiaꝫ oĩa q̃
in hoc. §. ponũt̃. R. Nõ dꝫ etiã delegare
ptãtẽ diſpẽſãdi cũ irregl'aribꝫ. nec abſol
uẽdi eos q̃ manꝰ violẽtas iniecerũt ĩ cle
ricos in caſibꝰ ſibi a iure ꝯceſſis. vt d̃ pu
eris ⁊ mulieribꝫ et ſimilibꝫ. ⁊ licꝫ hoc de
legare non debeat. poteſt tñ cũ nõ ſit ei
ꝓhibitũ. A. dum tñ ꝯmittat diſcretis et
honeſtis. ſm glo. Ray. vt ĩ dicta. q. v. R.
Immo de pcutientibꝰ cl'icos ꝯcedit̃. ext̃
de offi. ordi. eis. A. vbi patꝫ ꝙ hoc ꝯcedi
tur non ſolũ epis. ſed etiaꝫ oĩbꝫ quibꝰ ex
officio in certis caſibꝫ ꝯpetit dicta abſo
lutõ. R. Alias do cãs miores etiã ſpũa-
les vt de decimis. de iurepatronatꝰ. et ſi
miles poteſt delegare. non tñ laycis ſed
clericis tm̃. extra. de iudi. decernimꝰ. ⁊ c.
quanto. Pecuniarias vero cãs põt. ĩmo
forte indiſtincte dꝫ delegare. nec dꝫ ipſe
in talibꝰ occupari. ar. xj. q. j. te quidem.
Sꝫ vtꝝ delegatꝰ poſſit alteri cãꝫ ſub-
delegare? Re. Non põt niſi ĩ tribꝰ caſibus
Primus eſt ſi lis eſt corã eo cõteſtata. et
ſic intelligit̃ extra. de ſen. ⁊ re iudi. cum
Bertoldꝰ. ar. C. de pcura. l. neqꝫ tutores.
Scd's ẽ qñ vniuerſitas caꝝ alicuiꝰ ville
vl' caſtri vl' eccleſie ẽ alicui delegata. tũc
em̃ poteſt vnã cãm delegare. ff. de iudi.
cuꝫ pretor. Terciꝰ ſi ẽ delegatꝰ a papa vel
a principe. tunc em̃ põt totã cauſã indi
ſtincte vel pteꝫ eiꝰ alteri delegare. extra.
d̃ offi. dele. q̃uis. ⁊ c. ſup q̃ſtionũ. ⁊ c. pa
ſtoral'. Ille tamẽ cui papa ꝯmittit inq̃ſi
tionẽ vel ꝓuiſioneꝫ eccleſijs de p̃latis ſeu
alijs miniſtris. quia in huiuſmodi caſibꝫ
induſtria ⁊ fides pſone cui cõmittit̃ eli-
gi videtur. ñ poteſt hoc alteri delegare.

Jtē3 nec ille poteſt delegare cui papa cō
mittit ꝑdicare crucē. excōicare. vl' abſol
uere aliquos. diſpēſare cū irregularib⁹.
vel iniūgē pniās. q2 non ꝯmittiꝉ ſibi iu-
riſdictio. ſed certū miſteriū. Salua ſem
per auctoritate legatoꝝ ſedis aplice. ex
tra. de offi. dele. qm̄ aplica. A. Jdē in ſū.
con. li. iij. ti. xxxij. q. vj. H. Et ſaluo ſi ha
beret ſpeciale mādatum ſubdelegādi. vt
notat Jo. an. ext̄. ꝺ offi. dele. is cui. libro
vj. A. et in dicto. c. is cui expreſſe colli-
giꝉ. vbi dr̄ ꝙ is cui cōmittiꝉ a ſede apo-
ſtolica vt ꝓuideat certe ꝑſōe de beneficio
in certa eccleſia dẏoceſi vel ꝓuintia. pōt
hoc alteri ſubdelegare. Secꝰ ſi ei ꝯmit-
taꝉ vt prouideat eccleſie de ꝑſona. tunc
em̄ non poteſt ſubdelegare niſi ſubdele-
gandi habeat ſpeciale mandatum. H.

¶ Sed nūq̄d ep̄s pōt delegare his q̄ ſūt
de alieno ep̄atu: Re. ſm Wil. Delegare p̄t
ea q̄ ꝑtinēt ad iuriſdictōꝫ volūtariā. ſꝫ n̄
p̄t eos ꝯpellē ad ſuſcipiēdū eiꝰ ꝯmiſſionē
cū eis nil ꝑcipe poſſit. A. Jdē in ſū. con.
li. iij. ti. xxxiij. q. xl. H. Sꝫ n̄ pōt eis de-
legare ea que ꝑtinent ad iuriſdictōeꝫ cō
tētioſā. que non habet locū niſi ī alieno
ep̄atu. A. Ad hoc extra. de ꝯſti. vt aīaꝝ
§. j. li. vj. H. De iudice delegato ⁊ eius of
ficialibus. ⁊ an poſſit aliquid recipe. ha
beꝉ infra iudex j. §. iiij. ⁊. v.

D Enunciatio. Duplex
eſt denunciatō. Una que fit pre-
lato nō tanꝙ iudici ſed tanꝙ ſin
gulari ꝑſone ſcd̄m exigentiā correctio-
nis fratne. De hac vide ſupra. correctio
ij. A. Et ibi patet ꝙ iſta fit etiaꝫ prelato
tanꝙ iudici. n̄ ad puniendū. ſed ad emē-
dandum denunciatum. H. Alia eſt denū
ciatio que fit prelato tanꝙ iudici vt inq̄
rat et puniat. Et de hac vide infra. inqui
ſitio. ꝑ totū. et ſupra. crimen. §. fi.

D Epoſituꝫ. Quomodo
⁊ qn̄ depoſitū reddi dꝫ: Re. Reddi
dꝫ ip̄a res depoſita ad petitōꝫ et
voluntatē deponētis. qꝺ tn̄ fallit in. iiij.
caſibꝰ. Primꝰ cū quis gladiū depoſuit de
inde furioſus factꝰ ip̄m repetit. xxij. q. ij
ne q̄s. Scd̄s ſi deponēs fuerit deportatꝰ
Nā oīa bona ſua publicāꝉ. ff. eo. bona fi
des. Terciꝰ qn̄ fur depoſuit. ⁊ cū dn̄o ī pe
titione ꝯcurrit. vt ī ꝑdicta. l. bōa fides. ⁊
xij. q. ij. cū deuotiſſimā. Quartꝰ qn̄ fur de
poſuit apud illū cui ſurripuit vel apud
ꝓprietariū. vt ꝓbaꝉ ꝑ eadē iura. A. ſcꝫ in
dicta. l. bona fides. ad fi. ⁊ idē notaꝉ ī ſū.
con. libro. ij. ti. vj. q. xxiij. H.

¶ Depoſitori licet pro voluntate ſua de
poſitū reuocare. extra eo. bona fides. Et
vt Jnno. ibi notat. etiam contra pactuꝫ
appoſitū. quia poteſt penitere. ff. eo. l. j.
A. Jbi hoc clare habetur in. §. pl't. H.

¶ Contra depoſitū non eſt locus cōpen
ſationi. ſcꝫ in totū. vel deductioni. ſ. ꝑ ꝑ-
te. licet ꝯpenſatō admittaꝉ ī alijs ſi cā ē
liquida ita ꝙ facilē exitū habere credaꝉ
extra eo. bona fides. A. Et ibi pꝫ ꝑ glo.
ꝙ etiā in alijs non fit cōpenſatio ſpeciei
ad pecuniam. niſi quādo ſpecies vt equꝰ
vel quid ſimile dari non poſſet a debito-
re et deueniretꝉ ad extimationem. H.

¶ Utꝝ depoſitariꝰ teneaꝉ ſatiſfacere de-
ponēti ſi res apud eū ꝑeat: Re. Tenetur
ſi cōmiſit dolū vel latā culpaꝫ. vtputa ſi
deponis apud me ſeruū vinctū ⁊ ego mi
ſericordia ductꝰ ſoluo eū. ff. eo. ſi hoīem
Jtem qn̄ depoſitariꝰ res ſuas hꝫ ſaluas
et depoſitas amiſit. preſumiꝉ conꝉ ip̄m
q̄a ſuas clauſit in archa. ⁊ depoſitas nō
clauſit. Sed ⁊ teneꝉ etiā ꝺ leuiſſima cul
pa ſi ſit in mora vel ſi obtulerit ſe depo-
ſito. vel ſi recepit aliquid ꝓ cuſtodia. A.
Hoc caſu cū contractus concernat com
moditatē vtriuſqꝫ. non videtur ꝙ tenea
tur niſi de leui tm̄. ⁊ ſētit glo. in dicto. c.
bona fides. ſuꝑ verbo. de culpa. ⁊ exp̄ſſe
dicit Gof. vt in ſū. con. eo. ti. q. xxiiij. H
Aut ſi grā depoſitarij fiat depoſitū. de
cāu etiā fortuito teneꝉ. ſi pactū culpa vl'
mora ꝑceſſerit. Hec oīa extra eo. bona fi
des. A. Predicta etiā oīa notanꝉ in di-
cta. q. xxiiij. ſm Hoſti. H.

¶ Eccleſia non tenetur de depoſito ni-
ſi quando depoſitū fuerit factū p̄lato et
ꝯuentui vel cap̄lo p̄ntibus ⁊ recipiētibꝰ
aut niſi inq̄tum locupletior eſſet. extra
eo. c. j. A. Hoc fuit dictum Hoſti. vt pa-
tet in ſum. con. dicta. q. xxiiij. H.

¶ Utꝝ depoſitario liceat vti re ꝺpōita:
Re. Depoſitariꝰ vtēdo ꝯmittit furtū. ff. ꝺ
ꝯdi. fur. q̄ furtū. et hoc ītellige qn̄ ē exp̄ſ
ſe ꝓhibitū ne vtaꝉ. al' n̄ ꝯmittit. ſi tn̄ pu
tauit dn̄m ꝑmiſſuꝝ. A. Etiā ſi miꝰ ꝓba
bil' hoc putauit ſm hoſti. vt ī ſū. ꝯ. li. ij.

ti. vj. q. xxv. p. l. q̄ re͂. infra allegatã. q̄ ad
hoc bñ facit. Si tñ nõ habuerit cãm pu
tãdi pſumit͂ ꝯeũ. ff. de fur. l. q̄ vas. §. ve-
tare. vbi dr͂. Uetare aũt dñm accipim᷒ eũ
qui nõ ꝯſentit. D. vt. ff. de furtis. l. q̄ re.
Jtẽ intellige niſi deponat͂ qđ ꝯtinet͂ nu-
mero. pondẽ vel mẽſura ꝛ nõ obſignetur.
Hic em̃ excedunt͂ fines depoſiti ꝛ trãſfer
tur dominiũ. ꝛ ſic vti pt͂. Si ṽo obſignat͂
vel claudit͂ eoipo videt͂ ꝓhibuiſſe ne de-
poſitari᷒ vtat͂. niſi ꝯriũ diceret͂ expſſe. vt
ff. eo. l. lȝ. §. rei. ꝛ. l. die. §. qui pecuniã. et
l. quintus. A. Hec fuerunt dicta Hoſti.
cum quo concor. Goff. et Monal. vt ĩ di
cta. q. xxv. D.

¶ Quid ſi res deterior reddit͂? R. Reddi
ta nõ videt͂. ff. eo. l. j. §. ſi res. A. Hoc in-
tellige qñ deterioratõ facta eſt culpa de-
poſitarij. ꝛ nõ al̕. vt ſupra. §. iij. D.

¶ Heres depoſitarij tenet͂ de p̃cio rei de-
poſite ignoranter ab eo vendite. ĩmo eti
am ſi nõ ſit heres nihilominus ab eo id
quod ꝯſecutus eſt extorquetur. ff. eo. l. j.
§. vlt͂. et. l. ij. et. iij. A. Addita. l. iiij. vbi
dicit͂ de non herede qui putabat ſe here-
dem cum vendidit. D.

¶ Utrȝ peccet qui re͂ ſuã apud aliũ depo
ſitã vel etiã ĩiuſte detentã furtĩ accipit?
R. ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. lxvj. Ille q̄ fur-
tim accipit re͂ ſuã apud aliũ depoſitam.
grauat depoſitariũ qꝛ ille tenet͂ ad reſti-
tuendũ vel ad oñdendũ ſe ĩnoxiuȝ. Unde
manifeſtũ eſt ꝙ peccat ꝛ ꝙ tenet͂ ad rele-
uandũ grauame͂ depoſitarij. A. Hoc pu
to verꝫ niſi ip̃e depoſitari᷒ ſcient͂ accepiſ-
ſet in depoſitũ re͂ alienã. vel ſi dño ꝓban
ti rem ſuã denegaſſet reſtituere ſicut de-
bet. vt ſup̃. in p̃ncipio. His em̃ caſib᷒ de-
poſitari᷒ furtũ ꝯmittit ꝛ tenet͂ ad reſtitu
tione͂. C. đ fur. l. ãcille. Jdeo hoc caſu ide͂
iudicãduȝ de depoſitario qđ de ip̃o fure.
D. Qui ṽo furtĩ accipit re͂ ſuã apud aliũ
ĩiuſte detentã. peccat q̄de͂. ñ qꝛ grauat eũ
q̄ detinet. nec tenet͂ ad reſtitue͂dũ aliq̄d.
A. niſi eſſet ꝯde͂natus. Nam pt͂ ꝓpter hoc
ꝯde͂nari ad amiſſione͂ rei ſue. vt ſup̃. bel
lũ j. §. ij. D. ſed peccat ꝯtra cõem iuſticiã
dũ ip̃e ſibi vſurpat ſue rei iudiciuȝ iuris
ordine p̃termiſſo. et ideo tenetur reo ſa-
tiſfacere. A. ſ. in foro iudiciali. vt dictũ
eſt. D. Et dare operam vt ſcandalũ pri-
morum ſi inde ortum eſt: ſedetur.

DEriſio. Utrȝ deriſio ſit ſpeciale peccatum? Reſpõ. ſm Tho.
ſcđa ſcđe. q. lxxv. Dicendum ꝙ ſi
cut aliquis ꝯuitiando inte͂dit deprimere
ꝯuitiati honorem. ꝛ detrahendo diminu-
ere famam. ꝛ ſuſurrando tollere amicitiã
ita irridendo intendit ꝙ ille qui irridetur
erubeſcat. Et quia hic finis diſtinctus e͂
ab alijs. ideo etiam peccatum deriſionis
diſtinguitur a dictis peccatis. A. Idem
in ſum. con. li. iij. ti. xxxiiij. q. ccxlij. D.

¶ Utrȝ deriſio ſit peccatũ mortale? Reſpõ.
ſm Tho. vbi ſupra. ꝙ cuȝ aliquis malũ
alicuius ꝑſone vel defectum in riſuȝ vel
luduȝ ponit: deriſio dicit͂ et ſi quideȝ hoc
fiat in quãtum malum eſt ꝑuũ ſm ſe. ſic
deriſio eſt veniale. Sed qñ accipit͂ quaſi
ꝑuũ ratõne ꝑſone. ſic aliq̄ue͂ irridere e͂ eũ
oĩno ꝑuipendere ꝛ tam vile͂ extimare vt
de eius malo non ſit curandũ: ſed ſit q̄ſi
ꝓ ludo habendũ. A. ſicut ſolet haberi de-
fectus puerorꝫ ꝛ ſtultorꝫ ſcđm eunde͂ tho.
D. Et ſic deriſio eſt peccatum mortale ꝛ
grauius q̄ ꝯtumelia. quia cõtumelioſus
videt͂ accipe malum alterius ſerioſe. Jr-
riſor aũt ſiue illuſor in ludum. ꝛ ita vide
tur eſſe maior ꝯtempt᷒ ꝛ dehonoratõ. Et
ſcđm hoc eſt graue peccatũ. ꝛ tanto gra-
uius quãto maior reuerentia debet͂ ꝑſo-
ne que illuditur. Unde grauiſſimũ eſt ir-
ridere deũ et ea q̄ dei ſunt. Scđo e͂ graui
us irriſio ꝑentũ. Tertio deriſio iuſtorꝫ ꝑ
quã hoĩes etiaȝ a bene agendo impediũt͂
A. Idem in ſũ. cõ. eo. ti. q. ccxliij. D.

DEſperatio. Utrum ſit peccatum? R. ſm Tho. ſcđa ſcđe
q. xx. Circa deum vera extimatõ
ĩtellect᷒ e͂ ꝙ ex ip̃o ꝓuenit hoĩuȝ ſal᷒ ꝛ ve
nia pctõrib᷒ datur. ſm illđ Ezech. xviij.
Nolo morte͂ pctõris. ſȝ vt ꝯuertatur ꝛ vi
uat. Falſa aũt opĩo e͂ ꝙ pctõri penite͂ti ve
niã deneget. vl̕ ꝙ pctõres ad ſe nõ ꝯuer-
tat ꝑ grãm iuſtificãte͂. Et ideo ſic͂ motus
ſpei q̄ ꝯformit͂ ſe hȝ ad extimatõeȝ verã
laudabil̕ e͂. ita oppoſitus mot᷒. ſ. deſpatõ-
nis q̄ ſe ꝯformat extimatõi falſe đ deo e͂
vicioſus ꝛ pcc͂m. Et de hac materia hr͂ i-
fra. p̃ſũptio. circa mediũ. De deſpatõe i-
quãtũ e͂ vnũ de impedime͂tis penitentie.
vide ĩfra. pnĩa iiij. §. j. A. Jde͂ qđ ĩ hoc. c.
notat͂ ĩ ſũ. con. li. iij. ti. xxxiiij. q. ccxj. D.

Detractio. Detracto-
res ſcḋm Raẏ. ſunt qui vitam ⁊
bonos mores aliorum corrūpe-
re vel minuere nituntur.

¶ Detractō ſm Tho. ſcḋa ſcḋe. q. lxxiij.
differt a ꝯtumelia dupl'r. Prīo q̄tē q̄tū
ad modū ꝓponendi verba. qꝛ ſcꝫ ꝯtume-
lioſus manifeſte ꝯtra aliquē loquit̄. detē
ctor occulte. Scḋo q̄tū ad finē intentuꝫ
ſiue quātū ad nocumētū illatū. qꝛ ſcꝫ cō-
tumelioſus derogat honori. detractor fa-
me. Et dicunt̄ verba detractōis occulta
nō ſimpliciter ſed ꝑ ꝯpatōem ad eū de q̄
dicunt̄. qꝛ eo abſente vel ignorāte dicun
tur etiaꝫ ſi corā multis alijs dicant̄. A.
Contumelioſus aūt in faciē ꝯtra hoīem
loquit̄ etiā ſi ſol' ſit pn̄s. ſm eundē Tho.
vt in ſū. con. li. ij. ti. v. q. cxcvij. B.

¶ Quot modis detractor famam alicu-
ius diminuit? R. ſcḋm Tho. vbi ſup̄. De
tractor hoc agit dupliciter. Quādoqꝫ q̄-
dem directe. quādoqꝫ vero indirecte. Di
recte quadrupliciter. Primo quādo fal
ſum alteri īponit. Scḋo quādo pctm̄ ſu
is v̄bis adauget. Tercio qn̄ occultū re-
uelat pctm̄ verb ꝯibus. cātilenis. ſignis.
ſeu etiaꝫ ī ſcptis que appellant̄ libelli fa
moſi. De quibꝰ vide īfra. libell' famoſus
A. Siue etiā v̄bis artificioſis ſm Raẏ.
vt in dicta. q. cxcvij. B. Quarto qn̄ id qḋ
ē bonū dicit mala intentōne factū. Indi
recte vero dupliciter. ſ. vl' negādo bonū
alterius. vel malicioſe reticendo. A. Idē
in ſū. con. li. ij. ti. v. q. cxcviij. B.

¶ Utrū detractō ſit pctm̄ mortale? R. ſm
Tho ſcḋa ſcḋe. q. lxxiij. Dicendū q̄ qꝛ int̄
res tpales fama videt̄ p̄cioſior. et ꝑ eius
defectū homo impedit̄ a multis bn̄ agē-
dis. ideo detractio ꝑ ſe loquendo ē pecca
tū mortale. A. Con. raẏ. Et dicit̄ detra-
ctio per ſe et peccati mortalis ſm eoſdeꝫ
quādo detrahens intendit ad denigran-
dā famā eꝰ cui detrahit. vt in ſū. con. eo.
ti. q. cxcix. vbi etiā habent̄ oīa q̄ ī hoc. §
ponūt̄. B. Cōtigit tn̄ qn̄qꝫ q̄ aliq̄s ꝓfert
verba ꝑ que fama alteriꝰ diminuit̄. ⁊ nō
eſt detractio formal'r loq̄ndo. vt ſi ꝓferat
ꝓpter aliquod bonū vl' neceſſariū cū de
bitis circūſtātijs. ⁊ ſic nō ē pctm̄. vt pa-
tet in denunciatōe vl' accuſatōe. Si aūt
ꝓferat ex animi leuitate vel ꝓpter aliqḋ
nō neceſſariū. n̄ ē pctm̄ mortale. niſi for

te verbū qḋ dr̄ ſit adeo g̃ue q̄ notabiliter
eiꝰ famā ledat. ⁊ p̄cipue ī his q̄ ꝑtinēt ad
honeſtatē vite. qꝛ hoc ex ip̄o genē v̄borū
hꝫ rōeꝫ pcti mortal'. ⁊ tenet̄ aliq̄s ad re
ſtitutōnem fame ſicut ⁊ alterius rei. A.
Proptēa dr̄ ꝓuer. xxiiij. Cū detractoribꝰ
ne ꝯmiſcearis. qm̄ repēte ſurgꝫ ꝑditō eo
rū. et ruinā vtriuſqꝫ q̄s nouit. Sup̄ quo
glo. Hoc ſpecialiter vicio ſcꝫ detractōnis
ꝑiclitat̄ totū pene genꝰ humanū. Un̄ au
gꝰ. in mēſa ſua. Quiſq̄s amat dictis ab-
ſentū carꝑe vitam. Hanc menſā īdignā
nouerit eſſe ſibi. B.

¶ Sed q̄liter detractor reſtituet famā?
R. ſm Tho. ſcḋa ſcḋe. q. lxvj. Dicendū q̄
aliquis p̄t alicui famā auferre triplicit̄.
Prīo mō verū dicēdo ⁊ iuſte. puta cū ali-
q̄s crimē alicuiꝰ ꝓdit ſeruato debito or-
dine. et tunc nō tenet̄ ad reſtitutōem fa-
me. Scḋo modo falſū dicēdo ⁊ īiuſte. pu-
ta cū aliq̄s imponit crimē alteri qḋ non
fecit in audientia multorū. ⁊ tunc tenet̄
famaꝫ reſtituere ꝯfitendo falſū dixiſſe ⁊
iniuſte. Tercio modo verū dicendo ſꝫ in-
iuſte. puta cū aliq̄s ꝓdit crimē alteriꝰ cō
tra ordinē debitū. ⁊ tūc tenet̄ ad reſtitu-
tionē q̄tū pōt ſine mēdacio tn̄. vt pote q̄
dicat ſe male dixiſſe. vel q̄ iniuſte eū dif
famauit. vel ſi nō poteſt famā reſtituere
debet ei al'r recōpenſare ſic̄ ⁊ ī alijs iniu
rijs. Probāt̄ hec. v. q. j. q̄dā. ⁊. xiij. q. vj
ſi res. A. Con. Ul. pe. ⁊ raẏ. vt in ſū. cō.
li. ij. ti. v. q. ccj. vbi etiā addit̄ ſm raẏ. q̄
reſtitutō fiet hoc mō. videlicꝫ vbi publi
ce dixit verbū vel cātilenā ꝑ ſe vl' ꝑ aliū
vel etiā vbi ꝓiecit libellū famoſū nec nō
⁊ ī alijs locis vbi ītelligēt illū ꝯtra queꝫ
hec acta ſunt infamatū occaſiōe ſui dicti
vel facti vel ſigni. publice ⁊ ſimplicit̄ re-
cognoſcat errorē ſuū et culpā. ⁊ pro poſ
ſe remoueat vl' ſalteꝫ alleuiet ſic infami
am. ar. extra. de purga. ca. inter ſolicitu
dines. §. precipias. Item Hoſti. Dicit ta
men q̄ hec publica recognitō facienda ē
niſi ex tali recognitōne publica ille infa
matus amplius īfamaretur. Et ſm glo.
raẏ. intelligenda ſūt hec. ſcꝫ ſi audet hoc
facere. Secus ſi non audet ꝓpter potē-
tiaꝫ vel crudelitatem aduerſarij. Addit
raẏ. Tenetur etiā ſecum componere de
īiuria et humiliter veniā poſtulare. Idē
Hoſti. Et ſcḋm glo. raẏ. oportet veniam

poſtulare in ꝓpria pſona ſi audet. alˀ ſal-
tem p interpoſitam pſonam. B.

Utrũ peccet aliqͣs audiendo detracto-
rem: Rñ. ſm Tho. ſcd̃a ſcd̃e. q. lxxiij. Si
aliquis detractores audiat abſqꝫ reſiſten
tia videt̃ detractori ꝯſentire. vnde fit pti
ceps pcti eius. Et ſi quidẽ inducat eũ ad
detrahendũ vel ſaltẽ placeat ei detractio
ꝓpter odiũ eius cui detrahit̃ nõ minꝰ pec
cat q̃ detrahens. ⁊ q̃nqꝫ magis. Si ꝟo ei
pctm nõ placet ſed ex timore vel negligẽ
tia vel etiã verecũdia quadã omittit re-
pellere detrahentẽ ⁊ oñdere q̃ ei detractõ
diſpliceat. tũc peccat quidẽ ſed multo mi
nus q̃ detrahens ⁊ plerũqꝫ venialit̃. Quñ-
qꝫ etiã hoc ipm poteſt mortale eſſe vt qꝛ
ex officio incũbit ei detrahentẽ corrigere
vel etiã ꝓpter aliqͦd piculũ inde ꝯſequẽs
vel ꝓpter radicẽ qua timor humanꝰ q̃nqꝫ
poteſt eſſe peccatũ mortale. De quo vide
infra. timor. §. j. Detractio ĩ quo differt
a ſuſurratione. vide infra. ſuſurratio. A.
Idem qd̃ in hoc. §. habet̃ in ſũ. con. li. ij.
ti. v. q. ccij. B.

Diaconus. An liceat

Dyacono corpus dñi deferre ad
infirmũ ⁊ eum ꝯmunicare: Rñ.
ſm Wil. Non. niſi in extrema neceſſitate
abſentibꝫ epĩs et pͥſbiteris. vt diſt. xciij.
dyaconi. Nam in neceſſitate etiã pñte p̃
ſbitero poteſt dyaconꝰ iuſſus eukariſtiã
populo diſpenſare. vt diſt. xciij. dyaconi
ita ſe. A. Potius ẽ. c. pñte. Neceſſitas au
tem eſt qñ pͥſbiter eſt feſſus vel alˀ impo-
tens hoc facẽ ſm eũdẽ Wil. vt in ſũ. con.
li. iij. ti. xxvij. q. xj. B. Et ſicut ibidẽ nota
uit Hug. etiã abſente pͥſbitero ſi tanta ſit
neceſſitas q̃ iuſſus pͥſbiteri expectari ñ
poſſit. non eſt expectandus. Qꝫ ſi pͥſbiter
dyacono etiã in neceſſitate ꝓhibeat ⁊ ex
preſſa cauſa vt qꝛ forte vſurarius. vel alˀ
impenitẽs eſt qui petit coĩonẽ. obediẽdũ
eſt ei. aliter nõ. A. Idẽ in dicta. q. xj. vbi
etiã dicit̃ q̃ laycus in nulla neceſſitate.
nec ſeipm nec aliũ coĩcare debet. B. Nã
⁊ Tho. in. iiij. diſ. xiij. dicit q̃ dyaconꝰ lꝫ
poſſit ſãguinẽ ĩ calice diſpẽſare. ſicut ad
huc ĩ quibuſdã eccl'ijs dyaconꝰ diſpenſat
miniſtris ſanguinẽ. non debet tñ corpus
xpi diſpẽſare. qꝛ nõ habꝫ manꝰ ꝯſecratas
ad tangendũ. ⁊ hoc intellige niſi de man
dato pͥſbiteri vel epĩ vel pͥſbitero lõge po
ſito ĩ caſu neceſſitatis. vt diſt. xciij. pñte.
Quõ dyaconꝰ habeat ꝓuidere de lotione
corporalis ⁊ hmõi. vide ſupra. corpale.

Dignitas. Dignitas

Dignitas ecclesiaſtica ſm Inno. ⁊ Hoſti. ẽ
quedã ꝑeminẽtia in gradu. Et q̃
ſi ꝑ eodẽ ſumit̃ dignitas ⁊ pſonatꝰ vt ar-
chidiaconatꝰ. ⁊ pͥmiceriatus. ⁊ decanatꝰ
⁊ hmõi. A. Hoſti. etiã dicit q̃ iſta digni
tas aliqñ vocat̃ cuſtodia. et aliqñ mini-
ſterium. Et Inno. dic q̃ ſemꝑ ꝑ eodẽ ſu-
mit̃ pſonatꝰ ⁊ dignitas. vt ĩ ſũ. con. li. iij.
ti. xiij. q. xvij. B. Et intelligit̃ eſſe digni-
tas vel pſonatus ſcd̃m inſtitutionem vel
ꝯſuetudinẽ eccleſie. Nã poſſet eſſe q̃ ali-
quis in aliqua eccl'ia exerceret officiũ ar
chidiaconi cognoſcẽdo de cauſis clerico-
rũ ⁊ de alijs. nõ tñ ẽ reputandus ob hoc
eſſe in dignitate niſi vocet̃ noĩe qd̃ digni
tatẽ ſonat. Qꝫ ſi vocet̃ aliq̃ noĩe dignita
tis vel pſona in dignitate ꝯſtituta repu-
tet̃ lꝫ nullũ miniſteriũ dignitatis facẽt.
reputãdus ẽ in dignitate. dũmodo ꝑpe-
tuo eã obtineat. extra. de ſta. mo. c. ij. §.
fi. A. Hoc fuit dictũ Inno. qui intelligit
iſta quo ad diſpõnem. c. de multa. extra.
de pͥben. vt pꝫ in dicta. q. xvij. De mate-
ria aũt. c. de multa. eſt tactũ ſupra. bene
ficiũ j. §. j. ⁊ tangitur hic in. §. ſe. B.

Nemo poteſt habẽ ſilˀ plures eccl'iaſti-
cas dignitates. nec etiam plura bñficia
curã animarũ habentia. vide hoc ſupra.
beneficium j. §. ij.

Dignitas ſine cura ab eo q̃ iã. xx. an-
nos compleuit ex diſpenſatõe epĩ poteſt
haberi. ext̃. de eta. et q̃li. ꝑmittimꝰ. li. vj.

Diſcere debet quilibet

Discere debet quilibet etiam p̃latus quicũqꝫ nõ ſolũ a
maiori ſed etiã a minimo. dũ tñ
eruditꝰ. Vñ diſt. xxxviij. Nullꝰ epſ ꝓpter
obprobriũ ſenectutis vlˀ nobilitatẽ gene-
ris a puulis eruditis ⁊ mĩmis ſiqͣd forte ẽ
vtilitatis ac ſalutis ĩquirẽ negligat. Qui
enĩ rebellit̃ viuit. et diſcẽ atqꝫ agẽ bona
recuſat magis dyaboli mẽbꝛ q̃ xpi eſſe
oñdit̃. ⁊ potius infidelis q̃ fidelis eſſe mõ
ſtratur. Vnde et Augꝰ ait. Ego ſenex a
iuuene et epſ tot ãnoꝝ a collega nõdum
ãniculo paratꝰ ſũ doceri. xxiiij. q. iij. ſi ha
bes. Ad materiã docẽdi facit infra. mgr̃
j. ⁊ mgr̃ ij. ⁊ infra. ſcĩa. et infra. ſtudium.

DIſciplina correctōis
ſiue punitionis quam ꝑlati qñ-
qꝫ imponunt non debet eſſe vſqꝫ
ad effuſionē ſanguinis. ar. extra de rap.
in archiepātu. et ſm Wil. intelligi debet
de effuſione enormi. A. Idem in ſū. con.
li. j. ti. iiij. q. vj. B. De correctione prela-
torum. vide ſupra. correctio j.

DIſcordia vtrū ſit pec-
catū mortale: Reſp. ſm Tho. ſcda
ſcde. q. xxxvij. Qñ aliquis ſcienē
⁊ ex intentōne diſcordat a bono diuino ⁊
a bono ꝓximi in quo debet cōſentire. hoc
eſt peccatū mortale ex ſuo genere ꝓpter
ꝯtrarietatē ſuā ad caritatem. licet ꝑmi
motus hui⁹ diſcordie ſint peccata venia
lia ꝓpter imꝑfectionē actus. Sed cū intē
tio aliquorū eſt ad aliqđ bonum qđ ꝑti-
net ad honorem dei vel ad vtilitatē ꝓxi-
mi. tñ vnus exiſtimat hoc eſſe bonū. ali
us aūt habet ꝯtrariā opinionē. non eſt
peccatum. A. quia talis diſcordia eſt per
accñs. ⁊ quia ꝯcordia que eſt caritatis ef
fectus eſt vnio voluntatū non opionum
ſcdm eundē Tho. vt in ſum. con. li. iij. ti.
xxxiiij. q. ccxxvj. vbi etiā notanē que ⁊ h
B. niſi hmōi diſcordia vel ſit cum errore
circa ea que ſunt de neceſſitate ſalutis. vl'
ſi ꝑtinacia indebite adhibeaē. Ex q̊ etiā
pꝫ ꝙ diſcordia qñqꝫ eſt ex peccato vni⁹
tm̄. qñqꝫ eſt cū peccato vtriuſqꝫ. puta cū
vterqꝫ diſſentit a bono alterius ⁊ diligit
bonū ꝓpriū. et vide infra. litigiū.

DIſpenſatio ſm Ray.
eſt iuris relaxatō. vnde vocatur
vuln⁹. qꝛ vulnerat ius cōe. xxiij.
q. iiij. ipā pietas. circa fi. Hoſti. quoqꝫ di
cit ſic. Diſpenſatio eſt rigoris iuris ꝑ eū
ad quē ſpectat miſericors ⁊ canonice fa-
cta relaxatio. vt colligitur. j. q. vij. §. ni-
ſi rigor. ⁊. c. ſe. A. Idem in ſū. con. li. iij.
ti. xxix. q. j. ad fi. B.

¶ Sed nūquid diſpenſatio eſt ius: Reſp.
ſm Ray. Diſpenſatō ſcdm ꝙ eſt in diſpē
ſante eſt ꝑtās ſiue actus ꝑtātis a iure cō
ceſſus. Sed ſcdm ꝙ eſt ī eo cū quo diſpē-
ſatum eſt. ſic eſt ius ꝓuatū. i. licētia vl' ꝑ
miſſio quedā alicui facta ꝯtra rigorē iu-
ris. ſed nō eſt ius cōe. ar. xxxij. q. ij. inter
fectores. ⁊. c. in adoleſcentia. Con. Hoſti.
A. Idem in ſū. con. eo. ti. q. ij. B.

¶ Vtrū diſpenſatō ſit neceſſaria in occul
tis: Reſp. ſm Wil. In occultis in quibꝫ po-
teſt diſpenſari diſpenſatō neceſſaria eſt.
nō ꝓpter depōnem vitādā. qꝛ occulta pec
cata vindictā nō habēt. ſed qꝛ de eo ſuper
q̊ diſpenſatū eſt accuſari q̄s nō pt̄. ar. ex
tra. de fi. ꝑſbi. ex tua. Alioqn etiā poſt ꝑ
actā pniam poſſet accuſari. ar. xxxiij. q.
ij. admonere. xv. q. v. ꝑſbiter. A. Idem in
ſū. con. in dicta. q. ij. in fi. B.

¶ Diſpenſationū aliqua eſt debita. aliq̄
ꝓhibita. aliqua ꝑmiſſa. Debita eſt cum
multoꝝ ſcandalū timetur. diſ. l. vt ꝯſtitue
retur. Caue tñ ne decipiaris in ſcandalo
vide infra. ſcandalum. Itē debita ē diſpē
ſatio ratōne tpis. vel ꝑſone. vel pietatis.
vel neceſſitatis. ſiue vtilitatis eccleſie. vl'
euentus rei. Et de ſingulis hoꝝ ponitur.
j. q. vij. §. niſi rigor. ⁊. c. ⁊. §. ſe. vſqꝫ ad. §.
eccleſie. A. Hec et ſequentia in iſto. §. fu-
erunt dicta Ray. vt patꝫ in ſum. con. li.
iij. ti. xxix. q. x. Et glo. Ray. exemplifi-
cat euentum rei de laycis ꝓmotis ī epōs
de facto. vt dicta. q. vij. c. exigūt. Sꝫ vt pt̄
ꝯſtare ex allegatis iuribꝫ oīa ꝓdicta re-
ducūē ad tria. videlꝫ ad cām neceſſitatis
ſiue vtilitatis. j. q. vij. et ſi illa. ſeu pieta-
tis vt cū ꝓpter pietatē diſpenſaē cū cor-
pore viciatis vel illrātis vt remaneāt in
ſuis ordinibꝫ ad q̄s īdebite fuerūt aſſūpti
j. q. vij. hi qui. Et ꝓdicta cāntur qñqꝫ ex
ꝑſona vl' tpe ſeu loco ſiue accidētibꝫ alijs
vt ex dictis iuribꝫ poteſt cōſtare. B. Et
breuiter vbicūqꝫ ſubeſt iuſta cauſa. diſpē
ſatio debita eſt. diſ. l. dño ſcto. &. deinde et
&. ecce. ⁊. c. ꝯſiderandū. Et lꝫ ex cauſis ꝓ-
dictis diſpenſatō debita ſit ⁊ peccet ꝑlat⁹
non diſpenſando. vt eſt ar. ij. q. v. quāto.
in fi. tamē ſubditi nō habent ius petēdi.
niſi forte ſupplicando. Diſpenſatō vo ꝓhi
bita eſt vbicūqꝫ non poteſt fieri ſine ma
nifeſta decoloratione eccl'ie. Itē vbicūqꝫ
nō ē iuſta cauſa diſpenſandi. j. q. vij. tali.
⁊. c. ⁊ ſi illa. extra. de elec. ī notuit. §. mul
ta. ⁊. §. fi. Diſpenſatō vo ꝑmiſſa eſt aliqñ
in caſu. vt diſ. l. ſi quis ꝑſbiter. ⁊ multis
caſibus quibus iura ꝑmittunt diſpenſa-
tionem. A. In dicto. c. ſi quis ꝑſbiter vl'
Siquis ꝑſbiter aut dyacon⁹ inuent⁹ fue
rit aliqđ de miſterijs eccleſie venūdaſſe.
quia ſacrilegium cōmiſit. placuit cū ī or
dinatōe eccleſiaſtica nō haberi. ī iuditio

tamen epiſcopi dimittendus eſt ſi in ſuo
debeat recipi gradu. H.

¶ Quid ſi ep̄s idiſtincte diſpēſat: R̄e. ſm
Ray̆. Si de hoc fuerit accuſat⁹ puniend⁹
eſt pena depōnis. diſ. lj. c. j. in fi. ⁊. c. q̄ in
aliq̄ in fi. Sed Hoſti. dic ꝙ hoc forte lo-
cū habꝫ ſi ꝯmonit⁹ incorrigibilis ſit ⁊ ꝓpt̄
hoc ſuſpēſus. ⁊ ſniaꝫ ſuſpēſiōis ꝯtēnens
etiā in ſua ꝯtumacia pſeuerat. ar. extra.
de p̄ben. graue. §. nolētes. Uel p̄dicta. c.
pn̄t intelligi qn̄ ep̄s diſpēſat i eo qđ de iu
re nō poteſt. A. Idē in ſū. con. eo. ti. q. xj
Et ſententia Hoſti. benignior videt̄ ⁊ te
nenda. ff. de legi. l. benignius. H.

¶ Diſpenſatō in multis caſib⁹ ep̄is ꝓhi-
bita eſt. Primo quidē i homicidio. diſ. l.
miror. Et intellige ſiue iuſto ſiue iniuſto
⁊ q̄uocūqꝫ fiat. vt ſi quis vindictā ſangui
nis dictat vl' ſcribit aut cirurgiā exercet
aut vindicte ſanguinis auctoritatē exhi
bet ⁊ in omnib⁹ ſil'ib⁹. ſi inde mors fuerit
ſubſecuta vel etiaꝫ mutilatio mēbri que
notant Inno. et Hoſti. extra. de cle. pu. i
du. c. j. Cum nullo em̄ taliū poteſt ep̄us
diſpenſare in offitiō. Secus ꝙ cleric⁹ poſ-
ſit eſſe in benefitiō. extra. de cle. pu. in du.
c. ij. Aut etiā ſecus ſi mors vel mutilatio
nō interuenit. vt i p̄allegatō. c. j. De iſta
materia vide pl'a infra. irregularitas j.
Scđo in ſymonia ordinis ſiue beneficij
ſcient̄ ꝑ ſymoniā acq̄ſiti. vide infra. ſimo
nia vij. in. v. vltimis. §. Tertiō i illo q̄ cuꝫ
eſſet ſuſpēſus intēdictus vl' excōicat⁹ dā-
nabilit̄ ingeſſit ſe diuinis. ext̄. de ſen. ⁊ re
iu. cū eterni. ⁊ extra. de ſen. exco. cū medi
cinalis. li. vi. Quartō i clerico q̄ excoīca
tus i ꝯcilio accedit ad iudiciū p̄ncipis cō
tēptō iudice eccleſiaſtico. xxj. q. v. ſi quis
ep̄s. Quītō i bigamo. ext̄. de bigamis. c.
nup. ⁊. c. fi. vide ſup̄. bigamia. §. viij. Sex
tō i clerico nō ordinatō miſtrāte. de quo
vide infra. ordinat⁹ iij. A. vbi pꝫ ꝙ ep̄s n̄
pt̄ diſpēſare ꝙ talis aſcēdat ad ſupiores
ordines. ſed bn̄ ꝙ vtat̄ ordine iā ſuſceptō
H. Septimo i clerico ꝑ ſaltū ꝓmotō. vi-
de infra. ordinat⁹ ij. A. vbi pꝫ ꝙ hoc itelli
git̄ q̄ ad illū q̄ ſcient̄ ſic ē ꝓmot⁹ ⁊ i ordi
ne ſic ſuſceptō ſine diſpēſatōe miſtrauit.
Tūc ei nō poteſt diſpēſari ꝙ vlteri⁹ aſcē
dat niſi ꝑ papā: ſed in ordine ſuſceptō ad
huc pt̄ diſpēſare ꝑ ep̄m. H. Octauo i illo
q̄ ordinē furtiue ſuſcepit. vide infra. ordi
nat⁹ j. §. iiij. A. Ibi nil aliud dr̄ niſi q̄uo
dicat̄ furtiue ordinat⁹. De diſpenſatōne
aūt dic ſm Ray̆. vt i ſū. con. li. iij. ti. xxij
q. iiij. qꝛ aut fuit ꝓhibitus ab ep̄o ſeu ab
alio prelatō ſub intēminatōe anathatis.
aut nō. In p̄mo caſu poterit ꝯdigna ſa-
tiſfactōe p̄miſſa cū eo vt in ſuſceptis mi-
niſtret ordinib⁹ ep̄s diſpenſare. Et ſi itra
uerit religionē etiā in ſuſcipiēdis poſtq̄
aliquātō tp̄e in ea fuerit laudabiliter cō
uerſatus. In ſcđo caſu poterit cū tali eti
am in ſeculo remanēte poſt ꝯdignā ſatiſ
factōeꝫ tam i ſuſceptis q̄ i ſuſcipiendis
ordinib⁹ diſpēſare. ext̄. de eo q̄ fur. ordi.
ſuſce. c. j. Hoſti. at̄ ſuꝑ eo. c. ait. Quicq̄d
dicat̄ h̄ cū furtiue ordinatō etiā ſi nō ſit
excoīcatus niſi aliquā religionē igredia
tur etiā romana eccleſia defacili n̄ diſpē-
ſat. Cōcedit tn̄ Hoſti. in. c. ij. eo. ti. ꝙ ep̄s
diſpenſat in hoc caſu in minorib⁹ ordini
bus tm̄. vt inuit̄ a ꝯrio ſenſu dc̄i. c. j. H.
Nono cū q̄s fuerit ordinat⁹ extra tp̄a vl'
ab alieno ep̄o. ⁊ ante diſpenſatōeꝫ mini-
ſtrauerit ſm q̄ſdaꝫ. ar. ext̄. de ſacra. non
ite. c. j. diſ. lij. ſolicitudo. Sꝫ veri⁹ ē ꝙ dyo
ceſanus cū tali poterit diſpēſare. vt. ix.
q. ij. lugdunen̄. ext̄. de tēpo. ordi. cōſulta-
tioni. A. In hoc. c. dr̄ ꝙ ep̄s pt̄ diſpenſa
re cū ordinatis extra tp̄a p̄mo eis pn̄ia
iꝑpoſita ꝯpetēti i ſuſceptis ordinib⁹. Se-
cus eſt ḡ in ordinib⁹ ſuſcipiēdis. vt ⁊ no-
tat̄ infra. ordo ij. §. que pena. H. niſi for-
te fuiſſꝫ ſibi intēdicta executō ⁊ poſtea mi
niſtraſſet. vt dictū ē. Decimo ſi q̄s excōi-
cat⁹ ordines ſuſcepit. ext̄. de ſen. exco. cū
illoꝝ. p̄mo rn̄ſo. Et eodē modo ſi ſuſcepit
ordines exn̄s apoſtata a religiōe. ext̄. de
apoſta. c. fi. A. Ibi dicit̄ de religioſo reci
piente in apoſtaſia ordinē ſacrū. Secus
ḡ videt̄ de ordinib⁹ minorib⁹. niſi in apo
ſtaſia dimiſiſſet habitū. tunc em̄ eſſet ex-
coīcatus. extra. ne cle. vel mo. vt ꝑiculo-
ſa. li. vj. H. In predictis ergo caſibus ad
papam ꝑtinet diſpenſatio nec diſpenſat
faciliter. vt eſt in homicidio voluntario
in ſymonia ⁊ bigamia. Et vide etiā. §. ſe.
ſ. de caſibus papalibus.

¶ Sunt alij caſus diſpenſationis ab pa-
pam pertinentes in quibus raro imo nū
q̄ diſpenſat. Primus quando quis ſcien
ter ſe baptizari permiſerit bis. de ꝯſe. di.
iiij. eos. et. c. qui bis. et idem ſi ignorāter

⁊ poſtea cū ſciuerit ratū habuerit. A. Si
vō nō habuerit ratū pt̄ ꝓmoueri. j. q. iiij
placuit. ſcđm aliq̄s de iure. ſcđm alios de
diſpenſatōne qđ tutius eſt. de ꝯſe. diſ. iiij.
qui bis. ſcđm Ray̆. et in ſū. con. li. iij. ti.
xxiiij. q. vij. ⁊ in dicto. c. qui bis. vbi patꝫ
ꝙ rebaptizatus etiā ſi nullā culpam cō-
traxerit erga rebaptizationē. tn̄ non po
teſt ordinari niſi magna nccitas cogat.
H. Silr̄ qui bis ſcienť recepit eūdē ordi-
nem. j. q. vij. ſaluberrimū. Idē etiā intel-
ligas de recōfirmato. ar. lxviij. diſ. c. j. et
de ꝯſe. diſ. v. c. dictū. A. Idē in ſū. con. di
cta. q. vij. H. Scđs ē cū q̄s ad ſubuerten
dū fidē ſe fecerit ab hēticis ordinari. j. q.
vij. ꝯuenientibꝫ. Tertiꝰ ē ſi q̄s ordineť ita
ꝙ ſymonia inueniat tam ex ꝑte ordina
ti q̄ȝ ex ꝑte ordinatoris. ix. q. j. ab excoīca
tis. j. q. j. ſi quis ep̄s. A. Hodie vō nō pt̄
diſpēſari niſi ꝑ papā qualitercūqꝫ ordi-
natio fuerit facta ſymoniace. vt in extra
uagāti Martini q̄nti que incipit. Dam-
nabile. ⁊ in alia Eugenij quarti que inci
pit. Cum deteſtabile. H. De his caſibus
ſunt verſus. Siue bis ordo detur ſiue ba
ptiſmus repetatur. Siue vt vertatur fi
dei ſtatus ordo petatur. Uel ſiue p̄ſtetur
vtrimqꝫ ſymon operetur. Ut diſpēſeť ſpes
irrita prorſus habetur.

¶ Sed p̄ter p̄dictos caſus q̄ ſunt irregu
laritatū īductiui ſūt adhuc alij caſus ī q̄-
bus dyoceſani diſpēſare nō p̄nt. vt ꝙ vni
eccl'ie duo pꝛiter p̄ſint. xxj. q. ij. c. pl't. nec
ꝙ vnꝰ habeat plura bn̄ficia cū cura. ext̄.
de p̄ben. de multa. niſi in caſibꝫ quos ha-
bes ſupra. bn̄ficiū j. §. iiij. Itē nō p̄nt di-
ſpēſare cū illegittime natis niſi ad mino
res ordines ⁊ bn̄ficiū ſine cura. extra. de
fi. p̄ſbi. is qui. li. vj. A. vbi etiā ptꝫ ꝙ ſil'r
ep̄s non poteſt diſpenſare cū talibꝫ erga
beneficia dignitatis ſeu perſonatus. H.
Item non diſpenſat cum eo qui eſt ſuſpē
ſus in ꝯcilio ꝓpter iniuſtā beneficiorum
collationem. extra. de p̄ben. graue. in fi.
Item nec in alijs caſibꝫ ſpāliter ſūmo pō
tifici reſeruatis. de quibꝫ vide īfra. papa
§. iiij. ⁊ ſe. H. Potius videtur. §. iij. etiam
ſcđm eius ꝯputationem. H.

¶ Utrū ep̄s poſſit diſpenſare cū eis q̄ pa
tiūť defectū ī etate: R̄. ſm̄ Jo. an. Qȝ ali-
q̄s poſſit ꝓmoueri ad ep̄atū ſi nō ꝯpleue
rit. xxx. ānū. ſolus papa diſpēſare pt̄. ex
tra. de elec. cū nobis olim. §. fi. Sed q̄tū
ad alias dignitates ſi tn̄ ſūt ſine cura poſ
ſūt ep̄i diſpēſare cū eis q̄ cōpleuerūt. xx.
ānū. ext̄. đ eta. ⁊ q̄li. ꝑmittimꝰ. li. vj. vide
infra. vicariꝰ. §. iiij. A. Ibi nil de hoc dici
videť. H. Q̄tū vō ad ꝓchiales eccl'ias
nō p̄nt. vt idem Jo. dixit. ext̄. de elec. licet
canon. li. vj. A. De hoc latiꝰ dictū eſt ſuꝑ
abſolutō j. §. ij. v. ſecūdꝰ ē. ī additōe. Sil'r
etiā ep̄s nō poteſt diſpenſare circa etatē
ordinum. vt notat glo. in cle. generalꝫ.
de eta. et quali. H.

¶ Utrū ep̄s poſſit diſpenſare cū eis q̄ pa-
tiunť defectū in ordine. A. Hoc eſt ꝙ rō-
ne ordinis eis deficientis nō poſſunt ele
gi ad aliqđ officiū ſeu dignitatē eccleſia-
ſticam. ſicut eſt regulariť ꝙ abbas dꝫ eē
ſacerdos. extra. de eta. et quali. c. j. H: R̄.
ſm̄ Joh. an. li. vj. In ep̄atibꝫ ſolus papa
diſpenſat. ext̄. de offi. lega. ꝙ trāſlatōeꝫ ⁊
de exceſſ. p̄la. ſicut vnire. Sed q̄ ad alia
pt̄ ep̄s. extra. de eta. et q̄li. p̄terea. A. Ibi
diciť. Licet ad regimē ꝓchialis eccle-
ſie nō debeat aliquis niſi ſubdyaconꝰ ſit
ad minus admitti. diſpenſatiue tn̄ in mi-
noribꝫ ordinibꝫ ꝯſtituti cōſueuerūt aſſu-
mi. dū tn̄ tales ſint ꝙ ī breui tꝑe poſſint
in p̄ſbiteros ordinari. H. et. c. tuam. A.
Ibi diciť ꝙ ꝓpter inſtantem neceſſitateꝫ
poteſt in abbatē aſſumi etiā in minoribꝫ
ordinibꝫ ꝯſtitutus. H. De diſpenſatione
ep̄orum. vide infra. ep̄s. §. v. De diſpenſa
tione in legibus et ꝯſtitutionibꝫ. vide in-
fra. lex. De diſpenſatione in votis. vide
infra. votū. v. De diſpenſatōne incertoꝝ.
vide infra. reſtitutio vj.

Diuinatio quid ſit. et
quot eius ſpecies. ⁊ plura de hac
materia. vide infra. ſortilegiū j.

Diuortium. Sicut po-
nit Ray̆. diuortium multipliciť
habet fieri. Naꝫ aut diuidit ma-
trimonium in totum. ita ꝙ vel vterqꝫ cō
iugum ꝯtrahere poteſt. vt ī maleficiatis
vel ſaltem alter. vt in frigidis. Aut diri-
mit in ꝑte. ſ. quo ad mutuam ſeruitutem
ꝯiugalis debiti ſeu cohabitatōnis. ita tn̄
ꝙ neuter eorum ꝯtrahere poteſt. ſicut ī
his qui ſeꝑanť ꝓpter adulterium ꝯmiſſū
vel cauſa religionis poſt carnalē copu-
lā. Nā ſi an̄ copulā carnalē alter ꝯiugꝫ

fieret religioſus. alr̃ ꝯtrahere poſſet. vide
infra. īpedimentū j. §. ij. A. Idē in ſū. cō.
li. iiij. ti. xix. in principio. H.

Qñ vir petit diuortiū allegans frigi-
ditatem ſuam quomō ꝓcedet̃? R̃. ſm̃ Ho
ſti. Vir hoc ꝓponēs debet eſſe maior ānis
xviij. quia in hoc caſu reputat̃ plena pu
bertas. Et ſi quidē mulier hoc ipm̄ ꝯfite-
tur. dabit̃ a iudice tēpus arbitrariuꝫ. vt
vnius mēſis aut triū aut āni ꝑ qđ ſimul
morent̃ ⁊ poſtea iurabit vir ſe non poſſe
cognoſcē mulierē nec moueri ad appeti-
tum coitus. A. Nam ſi aliquotiēs moue
ret̃ lꝫ nō poſſet ꝑficere nō eēt naturalit̃
frigidus: ſed ꝑ maleficiuꝫ īpotens. vt in
ſū. con. li. iiij. ti. xvj. q. xvj. vbi hec oīa no
tant̃ que hī habent̃. H. Mulier vō iura-
bit ꝙ nūꝙ̃ aliq̃ modo ꝑcepit ipm̄ ad hoc
moueri. ⁊ vterqꝫ ꝙ diligētiā adhibuit ad
hoc. ⁊ vterqꝫ habebit ſeptē ꝓpinq̃s ſeu vi
cinos bone fame q̃ iurabūt ſe credē ꝙ il
li iurauerūt veꝝ. ⁊ ſic diuortiū celebrabi
tur. ⁊ mulier nubet in dño: ſed viro man
dabit̃ ne aliquā ducat. Et ſi duxerit ⁊ co
gnouerit. reus ꝑiurij habebit̃. ⁊ ꝑus ma
trimoniū reparandū erit. ita tñ ꝙ vxor pt̃
eū repellē ꝓpt̃ ꝯmiſſū adulteriū. ar. xxxij
q. j. de benedicto. ⁊. q. vj. nihil iniqui⁹. Hoc
dico niſi vxor qñ fuit ꝯfeſſa frigiditateꝫ
fuiſſet ꝯſcia fraudis qꝛ ſi hoc fuiſſet non
poſſꝫ nūc euꝫ repellē. ar. ff. ad. l. iuliā. de
adul. ſi vxor. §. iudex. ⁊. §. fi. Qꝛ ſi mulier
negat frigiditatē viri ⁊ aſſerit ſe ab eo co
gnitam: puto ſtandū vbo mulieris. qꝛ nō
videt̃ ꝙ aſſerēt niſi verū eſſet. eo ꝙ ꝑiudi
cium ſibi faceret. ſ. de habēdo īpotentē vi
rum. Itē cum rea ſit ⁊ ſi nihil ꝓbauerit
abſoluēda ē. vt. vj. q. vlt̃. actor. Alioquin
multi incurrerēt ꝑiuriū vt poſſent ſepa
ri ab vxore. A. Hoc verū niſi forte mari-
tus ꝯuicat mulierē ꝑ aſpectuꝫ corpis. vt
dicit̃ in ſū. con. in dicta. q. xvj. H. Si aut̃
mulier diuortiū petat ꝓpter frigiditatē
viri ⁊ vir hoc fatet̃. fiet vt ſup̄. in primo
§. ⁊ celebrabit̃ diuortiuꝫ. Sed ſi vir po-
ſtea cuꝫ alia ꝯtraxerit. ambo ꝯiuges rei
ꝑiurij habebunt̃. ⁊ penitētia iniuncta ad
priora ꝯnubia reuertent̃. vt extra. de fri
gi. ⁊ male. laudabilē. in fi. Qꝛ ſi vir negat
ſe frigidū ⁊ aſſerit ſe cognouiſſe vxorem.
ſtandū ē vbo viri. qꝛ caput eſt mulieris.
extra. de deſpon. īpu. ꝯtinebat̃. ⁊. xxxiij.
q. j. ſi q̃s accepit. Niſi forte mulier ꝑ aſpe
ctū corpis ꝓbet ſe vginē. extra. de ꝓba. ꝑ
poſuiſti. Que ꝓbatio debet caute fieri ꝑ
duas vel plures matronas honeſtas et
de hoc ꝑitas. ext̃. de fri. et male. c. fi. ff. de
ven. īſpi. l. j. qꝛ hec res occulta ē. ⁊ qꝛ ma
nus ⁊ ocul⁹ obſtetricū qñqꝫ ī hoc fallit̃.
xxvij. q. j. nec aliq̃. Sꝫ ſi mulier ñ allega-
ret frigiditatē viri. ſꝫ potius dicēt eū ſe-
ctum ſeu caſtratū fuiſſe ſiue defectū mē-
bri pacientē anteꝙ̃ eā cognoſcēt ⁊ ſic di-
uortiū petēt. vir vō hoc negaret. certe ñ
oꝫ ſtare dicto viri eo ꝙ ꝓbari poſſet per
aſpectū. A. Predicta etiā notat̃ ī dicta
q. xvj. in ſū. con. li. iiij. ti. xvj. H.

Quid ſi ꝑ virū vel mulierēꝫ petat̃ di-
uortium ꝓpter artitudineꝫ mulieris? R̃.
Vocabunt̃ matrone fidedigne atqꝫ ꝑite ⁊
iurabunt ꝙ diligenter inq̃rent ⁊ referēt
an ſit arta. ⁊ an poſſit fieri mater. ⁊ ſi di
xerint ꝙ non ſit arta. non ꝓcedet̃ ad di-
uortium. ſi aūt dixerint ꝙ ſit arta ⁊ ꝙ ñ
poſſit fieri mater. incontinenti poteſt di
uortium fieri. ⁊ dabit̃ viro licentia ꝯtra
hendi cum alia. ſed mulieri ꝯtinētia īdi-
cet̃. vt extra. de fri. ⁊ male. frat̃nitatis. j.
rñſo. Si tñ poſt diuortiū mulier inueni
at q̃ poſſit hmōi ſeras reſerare reparabitur
ꝑmū mr̃imoniū. qđ veꝝ fuit etiā ſi vir ac
cepit aliā. ar. ī ꝑdicto. c. frat̃nitatis. A.
Ibi videt̃ caſus expſſus qñ prior vir erat
ſil̓is illi qui apuit. Si aūt a ꝑori viro ꝓ-
pter diſparitatē nō poterat ꝯgnoſci ſine
graui ꝑiculo nō ē ei reddēda. lꝫ ꝑ ꝯſuetu
dinē ſecūdi reddita ſit apta ꝑmo. vt no-
tat glo. in dicto. c. frat̃nitatis. ſuꝑ verbo
ſil̓i. Con. Goff. vt in ſū con. li. iiij. ti. xvj.
q. v. licet ibi referant̃ diuerſe alie opinio
nes dicētiū mulierē debē reſtitui ꝑmo. q̃
poſſūt intelligi qñ ꝑmus erat vl̓ dubitat̃
vtꝝ ſit ſil̓is ſecūdo. Secus ſi ꝯſtet ꝙ ꝓpt̃
diſparitatē ꝑſone a ꝑmo nō poterat co-
gnoſci. vt dictuꝫ ē. Et de hac materia dr̃
latius infra. impedimentū xv. H.

Quid ſi petatur diuortiū ꝓpter male-
ficium vt qꝛ vir poteſt cognoſcē alias et
non vxoreꝫ? R̃. Debent primo ꝯfiteri ne
forte hoc ꝯtingat ꝓpter aliqđ peccatum
eoꝝ. xxxiij. q. j. ſi ꝑ ſortarias. ⁊ ſb̄ r̃cepto
ſac̃mento iniungat̃ eis vt ſimul cohabi-
tent ⁊ bona fide opam dent ad debitū car
nale. ⁊ ſic ꝑ triēniū ſimul habitabūt. A.

niſi forte iam habitauerit. tūc non videt̃
neceſſariū dari triēniū. ſed aliqͣs ali⁹ ter=
minus arbitrari⁹ ad ꝯfitendū. ⁊ alia debi
ta remedia adhibēda. dicto. c. ſi ꝑ ſortari
as. ⁊ extra. de fri. ⁊ male. c. fi. B. Quo ꝑ=
acto iterꝝ accedent ad epm iurantes ꝙ ſi=
cut ꝓmiſerant fecerunt. ⁊ non potuerūt
ꝯiungi. ⁊ tunc adiuncto ſacramento ꝓpin
quoꝝ. vt dictum eſt. §. ij. celebrabitur di
uortium. et dabitur vtriqꝫ licentia ꝯtra=
hendi. extra. de fri. ⁊ male. c. vlt̃. ⁊ ī dicto
c. ſi per ſortarias.

Sed qualit̃ intelligēda ē p̄dicta coha
bitatō triēnij? R. Sufficit ꝙ ꝑ maiorem
ꝑtē anni cohabitēt. et ꝙ bona fide opam
dent. ar. ff. de aq̄ coti. et eſti. l. j. §. duo. et
§. qđ aūt. Q. ſi infirmitate vel alio caſu
impediat̃ videt̃ tempus reſtituēdū. ff. de
iti. actuqꝫ pri. l. j. §. ij. ⁊ ſe. A. Hoc fuit di
ctū Hoſti. vt ptꝫ in ſū. con. li. iiij. ti. xvj.
q. xvij. Tñ in. c. fi. extra. de fri. ⁊ male. dr̃
ꝙ debent cohabitare ꝑ ꝯtinuū triēnium.
Ubi etiā dicit glo. ꝙ ſilr̃ ꝑ triennium de
bent cohabitare qñ ꝓpter frigiditatē pe=
titur diuortiū. Sed hoc eſt verū ſi frigi=
ditas p̄us ꝓbari non poſſit. vt exp̄ſſe di=
citur eo. ti. c. laudabilem. B.

Quid ſi alter ꝯiugū non vult cohabi=
tare? R. Dicas excoīcandū ꝑ quē ſtabit
⁊ cautionē ydoneā exigendam vt cohabi
tent. ar. extra. vt lite non conteſ. qm̄. §.
vlt̃. vel diſtringatur per curiam ſecula=
rem. extra. de iudi. cum non ab homine.
Idem fiat ſi cohabitent ⁊ non attemptāt
A. Idem in ſū. con. eo. ti. q. xviij. ſm Ho
ſti. et glo. Ray. B.

Quid ſi eccleſia decepta ꝑ aliquas fal=
ſas ꝓbationes vel hmōi celebrat diuorti
um ⁊ poſtea vir factus eſt ſacerdos. dein
de ꝯptum eſt ꝙ eccleſia fuit decepta. nun
quid iſte ſacerdos reſtituet̃ vxori euꝫ re=
petenti? R. ſm Ray. Si non poteſt indu
ci ad ꝯtinentiā. fiat vt dicit̃ infra. matri
moniū viij. §. xiiij. qui incipit. qđ ſi poſt
latā. A. ſ. ꝙ reſtituet̃. q2 etiā monachus
reſtitueret̃ ſibi. ⁊ tenebit̃ iſte debitū red=
dere vxori petenti. ſed nō debet exigē. q2
q̄tum in ſe eſt ſolēnizauit votū. vt ⁊ no=
tatur in ſū. con. li. iiij. ti. xix. q. iiij. B. At
ſi poſito predicto caſu mulier quidem nō
repetat virum. nunquid vir poterit vxo
rem repetere? R. ſm Wil. Non. quia vir
ꝑ ſacri ordinis ſuſceptōez p̄iudicauit ſi=
bi. A. Idem in ſū. con. eo. ti. q. v. B.

Pone ꝙ mulier credens diuortiuꝫ iu=
ſte celebratū ingreſſa eſt monaſterium.
an ꝯperta veritate de iniuſto diuortō po=
terit virū repetere iam in ſacris ordina
tum vel factū monachū? R. ſm Wil. Nō.
quia falſa cauſa nō impedit votū mona=
chat⁹. ar. extra. de voto. magne. ⁊ đ ꝯuer.
ꝯiu. ex ꝑte. A. Idē ī ſū. con. eo. ti. q. vj. B.

Pone ꝙ duo fratres duxerūt duas ſo
rores ſeu ꝯſanguineas. ⁊ inter alteruꝫ et
vxorem fert̃ diuortij ſentētia ꝓpter ꝯſan
guinitatē. querit̃ vtꝝ alter debeat ꝓpter
hoc ſeparari ab vxore ſua? R. ſm Ray. Nō
q2 res inter alios acta alijs nō p̄iudicat.
extra. de fide inſtru. inter dilectos. Sꝫ q̄=
tū ad carnis copulā diſtinguo. q2 ſi alter
ꝯiugū ſcit eſſe īpedimētū inter ſe ⁊ vxorē
nō exigat debitū neqꝫ reddat. Si vo cre=
dat ex cauſa ꝓbabili. reddat ſed nō exi=
gat. Si aūt credat ex aliq̄ cauſa temera
ria. reddat. ⁊ ſi poteſt dimittat erroneaꝫ
ꝯſciam. ⁊ ſic exigat. extra. de ſen. exco. in
quiſitōni. A. Con. p̄dictis Tho. et Pe. vt
in ſum. con. li. iiij. ti. xxj. q. ij. B.

Utꝝ vir ⁊ vxor in cauſa diuortij iudi
candi ſint pariter? Rŏ. ſm Tho. et Pe.
Ad paria iudicantur. quia ſicut licet vi
ro dimittere vxorem ob cauſam fornica=
tionis. ita licet vxori virum dimittere.
xxxij. q. j. ſi quis vxorem.

Poſt latā ſententiā diuortij et ſeparato
thoro ꝓpter adulteriū vxoris ſi vir forni
cet̃ nūquid mulier poterit viꝝ repetere?
R. ſm Ray. Iudex ex officiō ſuo dꝫ virū
cogere redire ad vxorē ſuā. ar. ext̃. de iu
reiur̃. tua nos. ⁊ extra. de diuor. ex lris.
Idē Tho. Et vide hūc caſū infra. mr̄imo
niū viij. §. xv. q̄ incipit. Pone ꝙ lata. De
materia diuortij multa haberi p̄nt ex im
pedimētis matrimonij. vide infra. īpedi=
mētū. Diuortō facto apud quē fili⁹ nutri
ri debeat. vide infra. filius. §. iij.

Doctor vl̃ docere. vide
infra. magiſter. ⁊ ſupra. diſcere.

Dolus. Quid eſt dolus
aut lata culpa. ⁊ huiuſmōi? Rŏ.
ſm Hoſti. Dolus ē inſidioſa ma=
chinatō. vt ſi ꝯmodatari⁹ ſurripi fecit rē
comodataꝫ. ff. de dolo. l. j. Lata culpa eſt

nō intelligere qđ oēs intelligūt vel ſciūt
vt ſi comodatari⁹ dimiſit rē comodatā ī
platea ⁊ fuerit ablata et ipe dicat ꝙ non
credebat ꝙ acciperẽ. Leuis culpa eſt deſi-
dia ſiue negligentia. vt Inſti. qui. mo. re
ꝯtrahitẽ ob. §. j. vt ſi ꝯmodatari⁹ rẽpoſuit
rem comodatā ī camera ſua ⁊ receſſit re
licto hoſtio apto. Leuiſſima culpa ē q̄ ali
quo mō pt̄ ꝓuideri. ff. ad. l. acq̄. l. ſi puta
tor. ⁊. l. di. hi qui arborē. vt ſi ꝯmodatari
us rē quidē ī archa repoſuit ſʒ nō firma
uit. A. ſ. cū claue. vt in loco ð q̄ ſtati. H.
Qđ ſi feciſſet fur nō ſurripuiſſet. Caſus
fortuit⁹ eſt qui nullaten⁹ pt̄ ꝓuideri. ſicut
incendium. ruina. naufragiū. rapina. vt
C. commo. l. j. A. Idem in ſum. con. li. ij.
ti. vj. q. xxij. H.

Dolus in aliquo ꝯtractu dupliciẽ in-
teruenit. Nam qn̄qȝ dat cauſam ꝯtractui
puta dolo te induxi vt vēderes quod al's
non eras vēditurus. ⁊ tunc nō tenet con
tractus. ff. de dolo. l. eleganter. xij. q. ij. q̄ſ
quis epūs. in fi. Qn̄qȝ dolus incidit in cō-
tractu. vt quia eras venditurus: ſed per
dolū te induxi vt minori p̄cio vēderes. et
tunc tenet quidē ꝯtractus: ſed ſatiſfaciē
dum eſt de dolo. vt. ff. de ac. emp. ⁊ ven. l.
Julian⁹. Et nota h̄ ꝙ emptor bone fidei
nō teneẽ de dolo mediatoris ſed ipe medi
ator. vt in p̄dicta. l. eleganẽ. ⁊. ff. de ꝓſone
tis. l. ij. et. iij. niſi in ſubſidiū. qn̄. ſ. media
tor deficeret vel non poſſet vt in dicta. l.
eleganter. A. Melius facit. l. fi. ff. de eo ꝑ
quē fac. erit. vbi dr̄ ꝙ qn̄ doloſus nō ē ſol
uendo. nō eſt equum ꝙ q̄s lucreẽ ex dolo
alieno cū dāno alterius. Et om̄ia predi-
cta notanẽ etiā in ſū. con. li. ij. ti. viij. q.
viij. ſm̄ Goff. ⁊ Hoſti. vbi etiam ponitur
qđ ſtatim ſequitẽ. H. Itē nota ſm̄ Wil. ꝙ
in monachatu ⁊ m̄rimonio etiā ſi dolus
det cauſā ꝯtractui nihilomin⁹ tenet. Qui
dolum allegat dolum ꝓbare debet. vt ha-
bes infra. locatio. §. vj. in fi.

Domicilium. Quando

dicaẽ quis trāſferre domicilium
ita ꝙ factus ſit de iuriſdictōe al-
terius: R̄e. ſm̄ Hoſti. Puto ꝙ ſm̄ ius ca-
nonicū q̄cito ad aliā ꝑochiā trāſit ⁊ ho
ſpitium cōſtituit explicando ſarcinulas
ſuas. ⁊ ſe in ipſo recipit animo remanē
di. ſtatim fit ꝑochianus illius. extra. de
ꝑochijs. ca. vltio. et extra. de decimis ad

aplice. A. Idem in ſum. con. li. j. ti. xvj.
q. xiij. H.

Dominica dies. Diem

dn̄icum ꝯſtat inter ſūmas et pre
cipuas feſtiuitates ꝯtineri Exo.
xx. Memento vt diē ſabbati ſanctifices
Dn̄icam em̄ colere debemus ꝓpter hono
rem ⁊ gaudium reſurrectionis dn̄ice. de
ꝯſe. diſ. iij. c. ſabbato. Nulla opatio ī illa
ſancta die agatur niſi tm̄ hȳmnis ⁊ pſal
mis ⁊ canticis ſpūalibus dies illa tranſi-
gatur. de ꝯſe. diſ. iij. ieiunia. Itē tāta eſt
excellētia hui⁹ diei ꝙ in nullo alio die po
teſt epūs ꝯſecrari. diſ. lxxv. ꝙ die domini-
co. vbi etiam ſubditur. ꝙ quicq̄d inſigne
a deo eſt conſtitutum in terris in huius
diei dignitate geſtum eſt. In hac mūd⁹
ſumpſit exordium. In hac per reſurrectō
nem et mors interitum ⁊ vita accepit p̄n
cipiū. A. Hec fuerūt dicta Ray̆. vt pa-
tet in ſū. con. li. j. ti. xij. q. iij. H.

Utrum obſeruatio diei dominice ſuc
cedat loco diei ſabbati: R̄e. ſm̄ Tho. ſcda
ſcđe. q. cxxij. Non ſuccedit ex vi precepti
ſed ex conſtitutione eccleſie ⁊ conſtitutō
ne populi xp̄iani. Ideo non eſt ita arta
prohibitio opandi in die dominico ſicut
fuit in die ſabbati: ſed quedā opa conce-
duntur que die ſabbati ꝓhibebanẽ. ſicut
decoctio ciboꝝ et alia huiuſmodi. de ꝯſe.
diſ. iij. ꝑuenit. in fi. Et in quibuſdā opi-
bus ꝓhibitis facilius diſpenſatur in no-
ua q̄ꝫ in veteri lege. Quin etiam ſm̄ Ho-
ſti. in ſabbatis maxime opari debem⁹ ne
videamur iudaizare. A. Idē in ſū. con.
li. j. ti. xij. q. vj. Uideẽ ḡ ꝙ dn̄ica nec ali-
quod feſtū hodie ſit ex precepto diuino
⁊ ſic vacat tertiū preceptū decalogi. Me-
mento ⁊c̄. Sed potius dicēdum eſt ꝙ nō
vacat. Nam lʒ eſſet quo ad ſpālem diem
ſabbati ceremoniale. eſt tn̄ morale q̄ꝫtū
ad hoc ꝙ aliq̄s dies ebdomade deputetur
ad diuinū cultū ſm̄ Nico. de Lira ſuper.
xx. ca. Exo. ⁊ alios theologos. Un̄ ⁊ con
ueniens valde fuit. vt ſicut ante xp̄i aduē
tum cū vacabat gr̄a deputat⁹ fuerat ad
feſtandū dies vacatōnis qn̄ deus ceſſauit
opari. ita et poſt aduentū xp̄i ⁊ in tp̄e q̄
dn̄s opatus ē ſalutē nr̄am deputareẽ di-
es magnifice opationis. Et licet ſcriptu
ra non declarauerit expreſſe quis ſit dies
tamen ſatis declarauit tacite ⁊ ſufficienẽ

demõſtrãdo magnalia opa q̃ fecit dñica
die. In illa.n.inchoauit mundũ Geñ.j.
Xp̄c reſurrexit a mortuis. de ꝯſec̃.diſ.
iij.ſabbato. In eo ſpũſſc̃tus dat⁹ ẽ aplis
⁊ breuiter q̃cquid inſigne ꝯſtitutũ eſt a
deo.in hui⁹ diei dignitate eſt geſtũ.lxxv
diſ.c.ꝙ die dñico. Itaqꝫ eccl'ia ñ ſtatu-
it hũc diẽ vt ex ſe. ſꝫ poti⁹ ex autoritate
diuine ſcripťe. ita ꝙ cõuenienter a deo
dr̄ ſtatut⁹. Ideo etiã eccl'ia ĩ.c.lꝫ.ex̃.ꝺ
ferijs.dic ꝙ etiaꝫ ſcripť a noui teſti p̃ci-
pit diẽ ſeptimũ. Claret aũ.qꝛ hoc nõ pt̃
intelligi de ſabbato.de ꝯſe.diſ.iij.ꝑueit.
g̊ intelligit̃ de dñico.dicto.c.ꝙ die dñi-
co. Et ita dies dñic⁹ q̃ hodie ſubrogat⁹
eſt loco ſabbati pręcipit̃ ex lege diuina.
Qui aũ dicẽ videnť ꝙ nõ ſit ex lege di-
uina pñt intelligi q̊ ad expſſã declaratõ
nem.qꝛ nõ p̃cepit expſſe:ſꝫ tacite ⁊ ſuf-
ficienter.vt p̃oſteſũ eſt. Etſi dñica diui-
na lege p̃cipit̃.multomagis feſtiuitates
maiores dñica q̃s enũerat glo.ĩ dicto.c.
licꝫ.de ferijs.videlꝫ Natiuitatẽ dñi.epi-
phaniã.paſcha reſurrectõis. aſcẽſionẽ
dñi.⁊ pẽthecoſten. Pt̃ addi ⁊ dies vene-
ris ſcť̃a videlicꝫ dies ꝑꝑus paſſionis.q̊a
multoplus ꝓfuit ꝓ nob̃ mori q̃ naſci. ⁊
maius op⁹ non repit̃ de⁹ feciſſe q̃ qꝺ illa
die fecit tãtaꝫ ĩ ſemetip̃o ꝓ nob̃ recipiẽ-
do paſſionẽ. Et qꝛ etiã ſup ope illi⁹ diei
fũdaẗ ſal⁹ totius mõi ſñ q̃ oı̃es alie fe-
ſtiuitates fruſtratorie forẽt. It qꝺ dcm̃
eſt non eſſe hodie ita artã obſeruãtiam
dñice ſic̃ olim ſabbati debꝫ intelligi veꝝ
q̊ ad ceremonialia.ſicut erat nõ ambu-
lare vlť vnũ miliare ĩ ſabbato Act.j.vl'
q̊ꝺ ſilẽ.q̃ ĩ ſe ꝯtinebãt poti⁹ figurã futu
roꝝ q̃ aliud. Quo v̊o ad moralia videlꝫ
vt intendaẗ diuinis obſequijs ⁊ ad dei
honorẽ et nr̃aꝫ ſalutẽ ptinentib' artius
nũc obligamur q̃ olim ex veteri teſtõ.
cũ nouũ teſtm̃ maiorẽ req̊rat iuſticiam
Math.v.ibi. Niſi habũdauerit iuſticia
vr̃a ⁊c̃. Vñ Aug.ĩ q̊dam ſmone dicit.
Sup hec oĩa pręſtamur vt oẽs dies do-
minicos ad eccl'iaꝫ veniatis vt diligen-
tius ſcp̃turas q̃ ibi legũtur audiatis.et
ip̃o die ſcť̃o pauſatõeꝫ hẽatis. Si em̃ i-
felices iudei ĩ tãta deuotõe celebrãt ſab-
batũ. vt ĩ eo nulla opa terrena exerce-
ant. q̃tomagis xp̄iani ĩ die domico ſoli
deo vacare vl' dep̃cari ꝓ aĩe ſalute debẽt
⁊ ad eccleſiam ꝑuenire. B. De materia
dominice et aliaꝝ feriaꝝ.i.feſtorum vi-
de infra.ferie.

Dominus temporalis

aliq̊ꝝ. De q̃ſtis et tallijs q̃s dñi
tp̄ales a ſubditis exigunt vide
infra.tallia.

¶ An in aliquib' caſib' poſſit dñs a ſb-
ditis exigere vltra ꝯſuetũ vel cõe ſtatu-
tum.Re.ſm Ray̆.et Hoſti.Põt.Et prio
quideꝫ ꝓ defenſione terre ſue. Ad hoc eĩ
tenent̃ oẽs nonſolũ de reb':ſed etiã la-
borare corpaliter vt ſic ſeip̃os ſaluent.
xxiij.q.iij.fortitudo.ex̃.de immu.eccl.
ꝑuenit. Iteꝫ ſi vult dñs ire ĩ exercitũ i-
dictũ ab eccl'ia vel principe ꝫ hereticos
vl' paganos nec ſufficit ad expenſas.pt̃
a ſubditis petẽ moderatũ auxiliũ. It ſi
ĩ bello ex pte ſua iuſto fuit capt⁹ ab ho-
ſtib' nec ſufficit ſe redimere abſqꝫ graui
damno. Itẽ ſi vult ire ad p̃ncipẽ ꝓ obti-
nẽdo priuilegio ptectõis ſp̃alis ꝓ ſe ⁊ ſb-
ditis.et nõ pt̃ comode expenſas ad hoc
nc̃cias facẽ. etſi aliq̃ alia ſil'is cã emer-
gat:puta.qñ maritat filiaꝫ. Nã acq̊rit
ſibi affines et amicos.aut qñ facit filiũ
militẽ aut accipit qꝺ erat feudũ ſuũ vel
nouũ feudum acq̊rit. A. Hec exẽpla fu
erũt glo.Ray̆.addẽtis ꝙ cũ talia videã-
tur reſpicere comodũ ſubditoꝝ.nõ cre-
do ꝙ damnãdi ſint qui talia r̃cipiũt vbi
ꝯſtitutũ vel cõſuetũ eſt.dũ tñ non reci-
piant vltra q̃ ꝯſtitutũ vel ꝯſuetũ ẽ. Et
ſi aliqꝺ cõſuetũ eſt et ad arbitriũ exigi
ꝯſueuit cũ moderamine exigatur. Con.
etiã tã.cũ Ray̆.q̃ cũ glo.ĩ p̃dictis cau-
ſis Ul.Con.etiã Tho.ĩ genere ⁊ Hoſti.
addẽs qꝺ ſtatim ſeq̊t̃ de r̃fectõe viarũ et
p̃otiũ ⁊ depaupatõe ex iuſta cã.ſubdẽs.
Sec⁹ ſi egẽt dñs ex cã iniuſta.vt ĩ ſum.
con.li.ij.ti.v.q.xxxv. B. vel ad refectõ-
neꝫ p̃otiũ ⁊ viaꝝ.vel qñ ſñ culpa depau-
patus eſt vl' obligat⁹.dũ tñ ſp moderaa-
te et non ad grauamen exigat.x.q.iij.
vnio.circa mediũ.ex̃.ꝺ cenſi.cũ apl's.
§.ꝓhibemus.xxij.q.v.de forma fidelita
tis. Qſi quid prelati impendant legato
vel alijs maiorib'.deinde plus ꝑpter hoc
a ſubditis magis extorqueant q̃ impen-
dant.tenentur extorta reſtituere ⁊ tan-
tũdem pauperibus erogare. Superior
etiaꝫ cui fuerit de hoc querela depoſita

ſi in hoc negligens fuẽit. canonice ſub-
iaceat vltõi. ex̃t. de immu. eccle. q̃ a ple-
riqꝫ. Qñ võ dñs ſine iuſta cauſa extor-
quet a ſubditis. tenet̃ ad reſtitutõnem
ſm̃ Ray̆. vñ ſi velit ludẽ vel vltra vires
ſuas ad vanitatẽ expẽdere. vel ſi ĩ bello
q̇d ex pte ſua iniuſtũ erat: cogat̃ ſe redi-
mere. tũc ſi quid p eũ vel ei⁹ officiales a
ſubditis exactũ eſt. et ad dños ipſos p-
uenit tenet̃ reſtituere illis a q̃bꝫ exactũ
eſt. ſi ſciũtur. al' ĩ pias cauſas. vel ĩ vti-
litatẽ cõem. Si aũt ad eos nõ puenit
nihilomin⁹ debẽt officiales ſuos ad r̃ſti-
tutõnem cõpellere et eos punire. Con.
Tho. ĩ ep̃la q̃dã ad duciſſã Lotringie
et Barbãtis. A. Idem ĩ ſum. con. eo. ti.
q. xxxvj. H

¶ Quid ſi ſbditi hñt vſuariũ ĩ aliq̃ ne-
more ꝛ dñs aufert eis. nũquid tenet̃ ad
reſtitutõnem. aut ſi ali⁹ abſtulit eis ali-
quid. nunquid ſufficit ſi ſatiſfaciat dño
illoꝝ: R̃. ſm̃ Wil. Tales ſubditi ſi ita ſt̃
ſerui ꝙ nihil habeãt ꝓpriũ. ſed peculiũ
ſi q̇d hñt ẽ ĩ ptãte dñi vt reuocet̃ qñ vo-
luerit. et ip̃m vſuariũ hñt p peculio do-
min⁹ pt̃ reuocare. Itẽ etiam de damnis
eis illatis ab alio ſufficit ſatiſfieri dño.
Si at̃ tales ſubditi ſũt ꝙ nihilomin⁹ ha-
bẽt res ſuas ꝓp̃as. tũc nec dñs pt̃ eis au-
ferre vſuariũ. nec de damnis eis illatis
pt̃ dño ſatiſfieri. A. etiã ſi eſſent tales
ſubditi ꝙ eoꝝ dñs poſſet de ꝯſuetudine
q̃ntũ et qñ vult de bonis eorũ cape. q̃ ĩ
talibꝫ reſtringenda eſt hm̃õi abuſio et
extorſio potiuſꝙ laxãda ſm̃ eũdẽ Wil.
vt in ſũ. con. li. ij. ti. v. q. xlij. H. De tal-
lijs et gabellis ꝛ pedagijs q̃s et q̃ dñi ſi-
ue cõmunitates qñqꝫ exigũt. vide infra.
pedagium. et infra. tallia.

DOnatio j°. inter viuos

quid ſit: R̃. ſm̃ Hoſti. Eſt licite
rei nullo iure cogẽte mera libe-
ralitate facta collatio. A. Itẽ in ſum.
con. li. j. ti. xv. q. lxxij. H

¶ Quis pt̃ donare: R̃. ſm̃ Hoſti. Dõa-
re pt̃ pr̃fãilias ꝛ dñs rei. Nõ g̃ ſeru⁹ nõ
filiuſfamilias. ff. eo. l. fili⁹. Itẽ nõ mior
xxv. annis. C. ſi maior fac. ra. ha. l. vlt.
Et multomin⁹ pupillus q̇ alienare nihil
pt̃ ſñ tutoris autoritate. ff. ð acq. re. do.
l. pupillus. Itẽ nec monach⁹ vel ꝯuer-
ſus. liiij. diſ. abbati. De clericis an poſ-

ſint donare. h̃r infra. §. p̱l't. Itẽ nõ pot̃
donare qui nõ eſt compos mẽtis. vt fu-
rioſus. nec pdigus. ff. ð cura. fu. l. Iuli-
anus. Sed nec is cui alienatio p legem
interdicta eſt. vt q̃ cõmiſit crimen leſe
maieſtatis. C. ad. l. iul'. ma. l. vlt. vel he-
reticus eſt. C. de heret. l. manicheos. A
Ibi ſolũ dr̃ de quibuſdã hereticis. Sed
eo. ti. l. gazaros. dr̃ de oĩbꝫ. Nõ tñ fit ex-
ecutio hui⁹ ſnĩe niſi fuerint p eccl'iaſti-
cos iudices heretici iudicialit̃ pnũciati
vt ĩ. c. cũ ſcõm. de heret. li. vj. H. It̃ nec
ꝯdemnat⁹ de publico crimĩe. lꝫ añ ſnĩaʒ
donare poſſet. ff. eo. l. pt⁹ cõtractũ. et. l.
donatõnes. §. vlt. A. Idem ĩ ſũ. con. lib.
j. ti. xv. q. lxxiij. Põt etiã filiuſfamilias
aliqñ donare. vt ĩ dcã. l. fili⁹. ff. ð dona.
vbi dr̃. Filiuſfaĩlias donare nõ pt̃ nec
ſi liberã peculij adminiſtratõeʒ habeat
niſi iuſta rõne mot⁹ donet. vel niſi exp̃ſ-
ſe ei ſit conceſſum donare. vel niſi ex p-
ſona hoc colligat̃. vt ſi eſt fili⁹ ſenatoris
vel alicui⁹ alterius dignitatis. Tũc eñ
niſi filio ſpãliter donandi facultas adi-
mat̃ ꝯceſſiſſe videt̃ dũ ei liberaʒ dat pe-
culij adminiſtratõeʒ. Poteſt etiã dona-
re de caſtrenſi vel q̃i caſtrẽſi peculio in-
ter viuos et mortis cã. cũ de eo etiaʒ te-
ſtamenti factõnem habeat. Et exceptis
his caſibꝫ filiuſfa. non pot̃ donare. Etſi
cui pmiſſũ eſt donare niſi ſpãliter etiaʒ
mortis cauſa fuerit donare pmiſſũ non
poteſt mortis cauſa donare. hec ibi. H

¶ Cui poſſit donari: R̃. ſm̃ Hoſti. Cui-
libet niſi p legẽ phibeat̃. ſiue ſit pñs ſiue
ſit abſens. notus vel ignot⁹. Itẽ pr̃ifa.
ꝛ filiofa. dico extraneo. Naʒ filiofa. ſuo
q̃diu eſt ĩ ptãte pr̃is: nõ valet facta do-
natio. ſed ꝯualeſcit p emãcipationem.
C. eo. l. ſine. A. Hoc veꝝ eſt niſi fuerit
reuocata vt ĩ dc̃ta. l. ſine. H. vide infra.
§. antep̱l't. It̃ nec inter viꝝ ꝛ vxorẽ va-
let. vide infra. §. vj. vij. et. viij. Item nec
miles pt̃ donare meretrici. C. de donat.
inter vi. et vx. l. ſi ancillã. A. Idem ĩ ſũ.
con. li. j. ti. xv. q. lxxiij. H. Immo etiam
q̇libet phibet̃ donare meretrici. lxxxvj.
diſ. qui venatoribꝫ. Si tamen donaui r̃-
petere nõ poſſũ. vt ibi no. A. quia ĩ pa-
ri cã turpitudinis potior eſt ꝯditio poſ-
ſidẽtis. ff. ð ꝯdi. ob tur. cau. l. ſi ob r̃peʒ.
§. porro. Fallit in milite q̇ pt̃ reuocare

donationem quā fecit focarie. Etſi t'lis ꝓhibitō donādi ē erga milites terrenos. forti⁹ erga clericos. ſm Hoſti. vt ī dicta q.lxxiij. B. De dādo ſiue donādo adulatoribꝫ vide ſup̄.adulatio.§.fi. De dando hiſtrioībꝫ vide infra.hiſtrio. A. Aduertēdum etiā ꝙ nō pt̄ donari iudicibꝫ ſiue rectoribꝫ q̄bꝫ certū ſalariū ꝯſtitutū ē Al's punit̄ dās et recipiēs. vt.l.fi.C.ad l.iul'.repe.niſi eſculētū vel poculentum mera liberalitate oblatū. qđ paucis diebus ꝯſumi poſſit. ext̄.de reſcrip.c.ſtatutū.§.inſup.li.vj.

❡ Donatio multis de cauſis reuocari poteſt: p̄cipue modis illis q̄bꝫ libert⁹ fit ſeruus. vide infra.libert⁹.§.ij.

❡ Utrū donatio facta ſub ꝯditōne ſit idē qđ facta ſub modo. R̄. Nō. Naꝫ illa q̄ fit ſub ꝯditione: puta. ſi tale qđ fiat vel ſit nō tenet niſi extāte ꝯditōne. ſed illa q̄ fit ſub modo: puta. vt tale qđ fiat ſtatim tenet. ſꝫ nō extante illo pt̄ reuocari. C. de donat. ſub mō.l.j.et.ij. A. In his legibꝫ dr̄ ſolū de donatōne ſub mō. Sꝫ eo.ti.l.fi. dr̄ de donatione ſub ꝯditōe. B. Et idē dicēdū eſt de vēditōibꝫ et hmōi ꝯctibꝫ. et vide de hoc infra. mr̄ioniū v.et vj.

❡ An ꝯiuges ſibinuicē donare poſſint: R̄. ꝙ nō. Nec valet donatio. q̄npoti⁹ ꝓhibita eſt tā iure canonico q̄ ciuili. ext̄ eo.donatio.et.ff.eo.l.j. niſi ī certis caſibꝫ q̄s habes ī ſe.§. Hui⁹ aūt ꝓhibitōis ſūt q̄tuor cauſe. Prima ē ne ꝓpter amorem alter ꝯiugū nō obtemꝑando donatōibꝫ faciliter ſpoliaret̄.ff.eo.l.j. A. Ibi dr̄. Hoc aūt receptū eſt ne mutato amore inuicē ſe ſpoliarēt donatōibꝫ nō obtēꝑātes ſed ꝓfuſa erga ſe familiaritate agētes. B. Scd̄a ne melior ī pauꝑtatē incideret ⁊ deterior ditior fieret.ff.eo.l.iij. Tercia ne forte ꝯiuges intēti ad acq̄rēdū ſibi ꝑ donatōes nō eſſent ſtudioſi liberos habendi vel educandi.ff.eo.l.ij. Quarta ne amor honeſt⁹ et debiti exhibitio q̄ debēt eſſe inter ꝯiuges p̄cio ꝯciliari viderēt̄.ff.eo.l.iij. Et ſic inter eos donatio nō valet etiāſi fiat ꝑ interpoſitam ꝑſonā.ff.eo.l.ſi ſpōſus.§.generaliter. A. Hic.§.nō videt̄ h̄ri ī hac.l.ſed hoc dictū ꝓbat̄ h̄n ea.l.in principio. B. Nec valet inter eos remiſſio alicui⁹ debiti aut aſſignatio cuiuſcūq; debitoris. qꝛ hec oīa donatōnes ſūt. A. Hec ꝓbant̄ in dicta.l.ſi ſponſus. vbi etiā h̄r in p̄ncipio ꝙ donatio inter ſponſam ⁊ ſpōſuꝫ valet. et nota etiā in ſum.con.lib.j.ti.xv.q.lxxvj. B

❡ Sūt tn̄ caſus quibꝫ donatio inter cōiuges valet. Et primo q̄dē ſi is q̄ donauit ꝑmanſit in eadē voluntate vſq; ad mortem. Naꝫ hmōi donatio morte donatoris ꝯualeſcit. ext̄ eo.donatio. Itē valet donatio ſi alter nō fit inde pauꝑior. licet alter fiat ditior. vt ſi marit⁹ heres ab aliq̄ inſtitut⁹ nō adeat vt vxori ſubſtitute locū faciat. Item eodē modo valet ſi alter nō fiat ditior lꝫ alter fiat inde pauꝑior vt ſi vir donauit vxori ad emēdum vnguēta et hmōi. vt in dicto.c.donatio.et.ff.eo.cum h̄ ſtat⁹. A. Meli⁹ videtur facere eo.ti.l. ſi ſponſus.§.pl't.et §.fi.⁊.l.ſe. B. Sed ⁊ donatio inter ſpōſum et ſponſā valet. vt in dicta.l.cum hic ſtatus.

❡ Quibꝫ modis donatio facta inter virum et vxorē reuocat̄: R̄. Primo q̄dem reuocat̄ exp̄ſſe ꝑ pn̄iā.ff.eo.l.cū h̄ ſtatus.§.j. A. Et ibi patꝫ ꝙ debꝫ attēdi ſup̄ma ſiue vltima volūtas: q̄ndo pluries mutant intētionem. B. Itē reuocat̄ ſi res donata ꝑ donatorē alienet̄.C.eo.l.ſi marit⁹. A. Ibi hoc non ꝓbat̄. ſed ī dicta.l.cū h̄ ſtatus.§.ſi maritus. Ubi ptꝫ ꝙ nōſolum alienādo videt̄ tacite reuocare donatōē: ſed etiā pignori obligādo niſi exp̄ſſe aliud oñdat̄. B. Itē ſi p̄moriatur ille qui donatōē accepit. ext̄ eo.donatio. Itē ſi diuortiū fiat. vt ī dicta.l.cum h̄ ſtat⁹.§.diuortiū. A. Et ibi patet ꝙ hoc verū ē q̄n diuortiū fit ex diſplicētia. Sec⁹ ſi fieret cū bona gratia. vt ſi fieret cauſa religionis. Item ſecus ſi poſt diuortiū matrimoniū reſtaurat̄ vt ibi. B. Itē cum ſocer nunciū diuortij mittit nurui cui donauerat. vt in ea.l.cum hic ſtat⁹.§.ſi ſocer. A. Oīa q̄ habent̄ ī hoc.§.fuerūt dicta Goff. vt ptꝫ ī ſum.con.li.j.ti.xv.q.lxxvij. Et p̄dicta nonſolum obtinent inter virum ⁊ vxorem: ſed etiam inter ſocerū et generum ſeu nurum. et inter conſoceros qui copulatos ī matrimonio in poteſtate habent. dicta.l.cum hic ſtatus.§.oīo. B

❡ Pr̄ et fili⁹ q̄ eſt ī ei⁹ p̄tate ſibi donare

nõ pñt. eo q̅ pr̄ et fili⁹ q̅ꝗ̄i vna ſũt ꝑſona.
C. de impu. ⁊ alijs ſubſti. l. vlt. Fallit tñ
ĩ dote et donatõe ꝓpter nuptias. quã pr̄
filio ⁊ filie donare pt̄. Itẽ fallit cũ filio
familias eũti ĩ caſtra pr̄ donat mobilia
Itẽ valet ſi pr̄ remittat filio vſufructũ
quẽ habꝫ ĩ reb⁹ illi⁹ aduẽticijs. Itẽ valꝫ
ſi fiat ob alimẽta. hec Hoſti. A. Idem ĩ
ſum. con. eo. ti. q. lxxviij. vbi etiã dr̄ ſm
eũdeꝫ q̅ quicq̅d dr̄ de donatõib⁹ inter vi
rum ⁊ vxorẽ ꝓhibitis. ideꝫ pene intelli-
gas de donatõib⁹ inter pr̄es et filios. B
¶ Utrũ ſacerdotes parrochiales et alij
clerici ſiue p̄lati poſſint donare. Re. Q̄-
tum ẽ de patrimonialib⁹ ſiue de ſuis ꝓ-
prijs. aut q̄ ꝑ aliquã hereditatẽ vel alio
modo intuitu ꝑſone acquiſierint. dona-
re pñt. ex̄. de ſuc. ab inteſ. c. j. Sed ⁊ de
fructib⁹ bñficiorũ ſuorũ donare pñt q̄-
dam modica ſm eoꝝ ſtatũ. ſꝫ tñ tenẽ̄ ⁊
debẽt dõare paupib⁹ ꝑſõis et honeſtis.
qꝛ quodãmodo bona clericorũ ſũt pau-
perũ. At ꝑſonis inhoneſtis donare nõ
licꝫ. vt ſup̄. iiij. §. dictũ eſt. Et ad iſtã ma
teriam facit ſup̄. cleric⁹ iiij. §. v. A. Et
ſm ea q̄ ibi et h̄ dicũẗ videtur intelligẽ
da q̄ notãẗ ĩ ſum. con. li. j. ti. xv. q. lxxix
licet ibi videãtur dicta latiora poni ſm
Hoſti. Ibi etiã dr̄ ſm Goff. q̅ ĩ donatõ-
ne rei modice nõ requirit̄ ꝯſẽſus vl̄ cõ-
ſiliũ cl̄icorũ. Et ad hoc facit ex̄ eo. ce-
terũ. Itẽ q̅ ep̄s ad ꝯſtruendũ monaſte
riũ pt̄ cõferre quinq̄geſimaꝫ bonoꝝ ſue
eccleſie. Ad edificationẽ vo alteri⁹ eccle
ſie ſolũ centeſimã. xij. q. ij. bone rei. Nec
requiritur nouus ꝯſenſus. cum ſemel a
iure ꝯceſſuꝫ ſit. Etſi pl̄es donatões fecit
q̄ excedãt quinq̄geſimã vel centeſimaꝫ
licet dr̄ſa circa hoc dicta ſint a diuerſ.
meli⁹ videẗ vt excedẽs reuoceẗ ⁊ nõ oẽs
ſm eũdeꝫ Goff. Itẽ dicta q̄nq̄geſima vl̄
centeſima nõ debꝫ dari qñ eſſet ĩ graue
damnũ eccl̄ie. ex̄ eo. ad apl̄ice. Itẽ etiã
⁊ ĩ reꝝ donatõe debet attendi rõnabilis
ꝯſuetudo loci. extra eo. ceteꝝ. B
¶ Utꝝ p̄lati eccleſiarũ donare poſſint.
Re. Dicendũ q̅ pñt q̄daꝫ modica. xij. q.
ij. terrulas. cõſiderata tñ rei donate q̄ti
tate et loci coſuetudine. extra. de dona.
ceterum. De hac materia vide ſup̄. cle-
ricus iiij. §. ij. et. v. Q̄tũ eccleſijs dona-
re poſſit vide infra. eccleſia j. §. vj.

Donatio ij⁹. ſcilꝫ cauſa

mortis. Donatio cauſa mortis
eſt cũ q̄s magis vult ſe hr̄e q̅ eũ
cui donat. magiſq̄ eũ cui donat q̅ here-
dem ſuũ. vt. ff. de dona. cã mor. l. j. et In-
ſtit. de dona. §. ij.
¶ In q̄ differt donatio cã mortis a le-
gato? Re. Donatõ cã mortis inſtar lega-
torum redacta ẽ. vt ideꝫ iuris ſit ĩ vtro-
q̄. vt Inſti. de dona. §. ij. Differt tñ ĩ q̄-
buſdã. Primo qꝛ legatũ ſꝑ tradiẗ ab he-
rede. ſꝫ donatio cã mortis qñq̄ ab here-
de qñq̄ a teſtatore. Iteꝫ ſi q̄s accuſat te-
ſtamẽtũ vt falſũ amittit legatũ. ſꝫ non
donatõeꝫ cauſa mortis. Aliter ſi ex aliq̄
cauſa reſcindaẗ teſtñ. et donatio cauſa
mortis. ff. eo. l. ſi aliq̄s. ⁊. l. ſi debitor. A.
Ideꝫ in ſum. con. li. j. ti. xv. q. l. ſm glo.
Ray. q̄ etiam dic q̅ alie ſũt dr̄e q̄ ſolent
notari. C. de dono. cau. mor. ĩ ſũma ⁊ in
¶ Reuocaẗ donatio cã mor- -lr̄a. H
tis ſi donanteꝫ peniteat. vel ſi liberat⁹ ẽ
de ꝑiculo ĩ quo erat vel ſi deficiat ꝯditõ
ſub q̄ donatio facta fuit. ff. ſi cer. petaẗ
l. nõ oĩs. Itẽ ſi donatari⁹ prius decedat
q̅ donator. ff. eo. ſi filio. et. l. ſe. et fi. A.
Ideꝫ ĩ ſũ. con. eo. ti. q. lxxv. ſm Hoſti. q̄
etiã addit q̅ idem eſt etſi nõ adimpleaẗ
cauſa ſb̄ q̄ donatio facta eſt. et q̅ p̄dicta
vera ſũt niſi ſic datum fuerit vt ſtatim
trãſeat dominiũ nec reuocari poſſit. q̄a
talis donatio facta inter viuos cenſeẗ.
Et ex q̄ facta eſt nec ꝯditõnẽ nec moduꝫ
nec pñiaꝫ ſine cauſa admittit. Ex cã tñ
reuocari poteſt. vt ꝓpter ſuperuenientẽ
filioꝝ natiuitateꝫ. xvij. q. vlt. q̄cũq̄. B

Donatio iij⁹. ſ. propter

nuptias. Donatio ꝓpter nupti-
as eſt q̅d ſponſus ſponſe donat:
qñ ab ea dotem accipit. extra. de donat.
inter vi. et vxo. c. nuper. A. Et ibi patet
q̅ ideꝫ eſt etiã ſi ſponſ⁹ donat qñ nõ ac-
cipit dotẽ. qꝛ ſiue accipiat dotẽ ſiue nõ.
illd̄ q̅d donat ſic vocaẗ. Unde et ĩ dcõ. c.
nuꝑ. ĩ fi. dr̄. Illud te nolumus ig̃rare q̅
vxor dr̄ dare dotẽ viro. vir aũt vxori do-
natõneꝫ facẽ ꝓpter nuptias. B. Huiuſ-
modi aũt donatõis ꝓpriũ eſt q̅ſi paciſca-
tur marit⁹ de dote vel ꝑte dotis lucrãda
vxore p̄mortua. talem ꝑtem debet lucr̄-
ri mulier de donatõne propter nuptias

ꝑmoꝛtuo viro.extra.de dona. inter viꝝ
et vxoꝛē.donatio.§.ſane.et.C. de pact.
ꝯuen.l.ex moꝛte. A. Ubi etiā pꝫ ꝙ etiā
ſi dīſe ſint ꝙ̄titates maioꝛis vel mioꝛis
dotis ⁊ donatōīs ꝓpter nuptias.qꝛ etiaꝫ
tūc eq̄litas de neceſſitate requirit̄ ī q̄ta
et nō ī q̄ntitate.⁊ ꝙ ſi pactio ꝯria facta
fuerit.nō valet. Et ſubdit̄. Eadeꝫ cuſto
diri cenſem⁹ ſiue pr̄ ꝓ filio ſiue mr̄ ſiue
ipe ductur⁹ vxoꝛē ſui iuris ꝯſtitut⁹ ſiue
q̄libꝫ ali⁹ ꝓ eo an̄ nuptias donatōꝫ nu⸗
pture deberit. Sil'r q̄ꝫ modo pr̄ ꝓ filia ſi⸗
ue mater ſiue ipa ꝓ ſe ſui iuris ꝯſtituta
ſiue quilibꝫ ali⁹ ꝓ ea vxoꝛē ducturo do⸗
tem deberit ſeu ꝓmiſerit.qm̄ ⁊ alio ꝓ ea
offerēte dotē ipſa eaꝫ ꝓ ſe videt̄ offerre.
Qđ adeo veꝝ eſt vt et ipſa ab alio pro ſe
oblatā dotē ī lucꝝ ſuū r̄poſcat.niſi foꝛ⸗
te is q̄ eaꝫ obtulit ſtatim.i. tp̄e obliga⸗
tōīs ſeu ꝓmiſſionis ſtipulat⁹ vel pactus
ſit vt ſibi dos p̄dicta r̄ddat̄.hec ibi. Ho⸗
die aūt debet eq̄litas eſſe nōſolū ī q̄ta:ſed
etiaꝫ ī q̄titate.vt ī auten.de eq̄li.do.§.j
coll'.vij. Itē ī dicto.c.donatio.dr̄. Sane
ſoluto mr̄imonio ſic̄ dos ad mulierē.ita
donatio ꝓpter nuptias redit ad viꝝ.niſi
de ꝯſuetudine ſec⁹ obtineat. B. Donatō
ꝓpter nuptias alienari nō pt̄. vt infra.
dos.§.iij.

DOs ē que datur viro
a muliere ꝓ onere qđ de mr̄io⸗
nio ſuſtinet. Un̄ tādiu durat ꝙ̄⸗
diu ⁊ mr̄imoniū.ſed eo ſoluto ſoluit̄:qꝛ
ſn̄ eo eſſe nō pt̄.ff.de iure dotiū.l.iij. Et
eſt dos q̄ſi ꝓpriū p̄rimoniū mulieris.ff.đ
mino.l.deniqꝫ.§.ſed vtꝝ.ī fi. Sed ꝙ̄diu
ſtat mr̄imoniū dn̄iū dotaliū ē penes vi⸗
rum. vn̄ ⁊ ꝯtra volūtatē viri nō poteſt
inde etiam elemoſinaꝫ facere. vt infra.
elemoſina ij.§.iij.

¶ Quot ſūt ſpēs dotis? R̄. due. Nā alia
pꝛofecticia.alia aduēticia. Pꝛofecticia
dos ē q̄ a pr̄e ꝓ filia.vel ab auo ꝓ nepte.
vl' ab alio noīe eoꝝ ſeu de bonis eoꝛum
dat̄.ff.de iure dot.ꝓfecticia. Aduēticia
vō eſt quā ipa ml'r dat ꝓ ſe vel ali⁹a pr̄e
vel auo.ſiue ſit fr̄ ſiue ſit ali⁹quis. Itē
dos alia extimata.alia inextimata. Si
extimata dat̄.tam lucrū ꝙ̄ damnū ꝑti⸗
net ad maritū ſicut ad rei emptoꝛeꝫ. A.
Extimatio em̄ inducit emptionem.vt ī
l.plerūqꝫ.đ q̄ infra. B. Si vō inextima⸗
ta.damnū ⁊ lucꝝ ꝑtinet ad mulierē.ff.
de iure do.plerūqꝫ. Fruct⁹ tn̄ ꝑtinēt ad
maritū ꝓpter onera mr̄imonij. Un̄ fet⁹
dotaliū pecoꝝ ad maritum ꝑtinent.q̄a
ī fructibꝫ computant̄.ſic tn̄ vt ſuppleat
demoꝛtua capita ex iam natis fetibꝫ.vt
ī dicta.l.plerūqꝫ. A. Item in ſum.con.
li.iiij.ti.xxv.q.ij. B

¶ Pactū pr̄i factū a filia dum nuptui
t̄deret̄ ꝙ dote ꝯtenta nullū ad bona pr̄⸗
na regreſſuꝫ h̄ret.impꝛobat lex ciuilis.
Si tamen iuramēto non vi nec dolo p̄⸗
ſtito firmatū fuerit.ſeruari debet. ext̄.
de pac.c.ꝙ̄uis.li.vj.

¶ Dos ⁊ donatō ꝓpter nuptias alienari
nō pt̄ etiam ꝯſentiente vxoꝛe.ff.de fun.
do.l.lex iulia. A. Ibi nil aliud dr̄ niſi ꝙ
alienatio ꝓhibita marito ꝓhibet̄ ⁊ ſpō⸗
ſo. Sed hoc bn̄ dꝛ ī.c.cū cōtingat.infra
all'ato. B. Nec valet alienatio niſi vxoꝛ
iurauerit nō ꝯuenire.ext̄. de iur̄iur̄.c.
cū ꝯtingat. et de iureiur̄.c.licet.lib.vj.
A. Hoc eſt veꝝ qn̄ ſn̄ vi vel dolo ſponte
p̄ſtitū fuerit iuramētū.vt ī dictis.c. B

¶ In quibꝫ caſibꝫ marit⁹ lucrat̄ dotē? R̄.
Lucrat̄ ex pacto. vt ſi paciſcat̄ de tota
dote vel ei⁹ pte poſt vxoꝛis moꝛtē lucrā⸗
da.vt.C.de pac.ꝯuen.l.ex moꝛte. ī p̄n⸗
cipio.et ī Auten.ibi poſita. Itē lucrat̄
ex lege.vt ſi ꝓpter adulterium mulieris
fiat diuoꝛtiū mulier dotē amittit. ext̄.
de dona.inter vi.⁊ vxo.plerūqꝫ. A. Ubi
etiā pꝫ ꝙ idē eſt qn̄ ꝓpter foꝛnicatōꝫ ipa
ꝑ ſe ſn̄ alio iudicio receſſerit. Et ꝙ his
caſibꝫ amiſſio habet locū niſi poſtea re⸗
cōciliata fuerit viro. In dicto etiam.c.
plerūqꝫ patꝫ ꝙ idem qđ in dote.eſt etiaꝫ
in dotalicio.quod ſm̄ glo.ibi eſt illđ qđ
mulier lucraretur ex pacto de donatio⸗
ne pꝛopter nuptias.vel ꝙ ꝓ dotalitio ī⸗
telligūtur parafernales. B. Item moꝛ⸗
tua vxoꝛe inteſtata et deficientibꝫ libe⸗
ris et ꝓpinquis vir ſuccedit vxoꝛi ⁊ lu⸗
cratur dotem. et ecōuerſo.vt.C.vn̄ vir
et vxoꝛ.l.j. In alijs autem caſibꝫ dos ad
mulierem. et donatio ꝓpter nuptias re⸗
dit ad virum.niſi ſecus obtineat de cō⸗
ſuetudine appꝛobata.extra.de dona.in⸗
ter virum et vxoꝛem.c.donatio.§.ſane.
A. Hec omnia notātur ī ſū.con.li.iiij.
ti.xxv.q.v.ſm̄ Ray.et glo.eius q̄ etiaꝫ
expꝛimit ſm̄ ius ciuile ml'tas alias cās

ex q̄bꝰ maritꝰ pt̄ impune repudiare uxorem ⁊ dotē lucrari. vt ī auten. vt liceat ma. et auie. §. qꝛ vo. coll. viij. Et ſubdit. Nota tñ ꝙ quicq̄d dicat lex iſta. vir nō pt̄ dimittere vxorē: niſi ꝓpter fornicatōez. B

¶ Pone ꝙ ꝓpter adulteriū vxoris fc̄ta ſepatōne thori mulier dotē amiſit. nunc autē ꝓbata ꝯſāguinitate ſepant̄ oīno. nūq̄d poterit mulier dotē repetere? Re. Nō. Nam licet mō appareat ꝙ nō fuerit mr̄ioniū. mulier nihilominꝰ puniēda ē ꝓpter intentōez cū ope ſubſecuta. ex͂. de biga. nup. et. c. vlti. et etiā vt p hoc ceteris delinquendi materia auferat̄ ⁊ ne excogitet̄ falſa ꝓbatio ꝯ mr̄imoniū. hec Hoſti Lau Goff Ber. et Jo. A. Jdē ī ſū. con. eo. ti. q. vj. licet vt ibi patꝫ Tancre. dixerit ꝯtrarium. B

¶ Cui reſtituēda ſit dos? Re. Si dos fuerit a pr̄e ꝓfecta. tunc ſi ī mr̄imonio filia ꝑmoriat̄. debet dos reddi pr̄i. C. ſol. ma. l. dos a pr̄e. A. Hoc verū eſt qñ filia erat tp̄e mortis ſub p̄tate pr̄is. Secus ſi erat emācipata. vt notat ibi glo. B. niſi ſi mulier reliq̄rit liberos. qꝛ tūc licꝫ d̄ iure deberet̄ pr̄i. tñ de ꝯſuetudine remanet penes liberos. vt notat̄ ī dc̄a. l. dos. A. ſ. in glo. Quidā etiā intelligūt hoc eſſe de iure. ar. l. ptꝰ dotē. ff. ſol. ma. Alij ꝯdicūt. Sꝫ ꝑma opīo ꝑualet. vt notat̄ in ſū. cō. eo. ti. q. vij. vbi etiā notāt̄ oīa q̄ ī hoc. §. habēt̄. B. Si vo vir ꝑmoriat̄ tūc talis dos pr̄i et filie reddēda eſt. A. Verū eſt qñ filia eſt ī p̄tate pr̄is. alr̄ vid̄r danda ſoluꝫ filie. vt videt̄ colligi ex. l. ij. infra allegata. et ex glo. in dicta. l. dos. niſi pr̄ fuerit tp̄e dationis ſtipulatꝰ eā ſibi reddi. vt dr̄ infra. Qñ vo filia eſt ſb̄ p̄tate pr̄is. tūc fit qd̄ dictū eſt ſup̄. et qd̄ ſequit̄. B. Jta tamen ꝙ nec pr̄ aliter q̄ ex volūtate filie eā peté pt̄. ff. ſol. ma. l. ij. A. Vbi etiā patet ꝙ ſilr̄ nec filia pt̄ petere ſine pr̄e. Et dr̄ filia pr̄i ꝯſentire qñ ſcit et nō ꝯdicit. vel qñ effecta fuerit demēs. B. q̄ſi pr̄ non viuat: vxori reddēda eſt. vt ibi. Si vo dos fuerit a quocūq̄ alio ꝓfecta. tūc ſi ꝑmoriat̄ vxor ad heredes eiꝰ ꝑtinebit dos. Si ꝑmoriatur vir. dos ad vxorē redibit. Jntellige hoc niſi ille qui dedit fuerit ſtipulatꝰ dotē ſibi reddi. C. de rei vxo. ac. l. vnica. et. ff. ſolu. ma. l. quotiēs. §. j. A. Hoc verū eſt qñ ſtipulatō facta eſt tp̄e q̄ dos data vel ꝓmiſſa fuit. Secꝰ ſi poſtea. cū ius iā q̄ſitū ſit mulieri. dicta. l. poſt dotē. ff. ſol.

¶ Qñ reſtituēda ſit dos? Re. T ma. B Si dos ꝯſiſtit ī rebꝰ. ſ. mobilibꝰ. reſtituenda eſt ſtatim ſoluto mr̄ionio. Si vo immobilibꝰ debꝫ reſtitui infra annū. C. de rei vxo. ac. l. vnica. §. cū aƚ. A. Jdeꝫ ī ſū. con. eo. ti. q. viij. ſm Ray.

¶ An ſp maritꝰ in caſu reſtituēde dotis cōpellat̄ reddere ī totū? Re. Maritꝰ ī reſtituēda dote nō ꝯdemnatur niſi inq̄tū facere pt̄. ſ. habita rōne ne egeat ſi non dolo verſatꝰ eſt. C. de rei vxo. ac. l. vnica. A. §. cū aƚ. ꝯiūcta. l. ī cōdemnatōne. ff. de reg. iur̄. B. Et debet cautōē exprimé q̄ſi ad meliorē fortunā ꝑuenerit ſoluet reſiduū. Hoc etiam priuilegiū trāſit ad filios eiuſdē mr̄ionij. vt. ff. ſolu. mat. l. maritū. A. Meliꝰ facit. ff. eo. ti. l. etiam. Jn. l. eñ maritū. nil aliud dr̄ niſi ꝙ hoc ꝑuilegiū non trāſit ad heredem. B. Sꝫ hoc heredi extraneo nō eſt ꝑſtandū. q̄a tale beneficiū ꝑſonale ē et cū ꝑſona extinguit̄. A. Hoc dr̄. ff. ſolu. ma. l. q̄a. q̄ ſequit̄ immediate pꝰ dictā. l. maritū. Et oīa q̄ habētur in hoc. §. notāt̄ etiā ī ſū. con. eo. ti. q. ix. ſm Ray. Aduertēdum etiā q̄ſi maritꝰ paciſceret̄ ꝙ poſſet cōueniri vltra q̄ facere poſſit eſt ꝯtra bonos mores ⁊ nō valet pactū. ff. ſol. ma. l. alia. §. j. B

¶ Vtrū maritꝰ vel eius heredes ī reſtituenda dote poſſint detrahere expēſas? Re. Expenſas neceſſarias: vtputa. ꝙ domū refecit et hmōi. retinere pt̄. vt. C. de impen. ī re. dota. fac. l. j. Expenſas vo volūtarias vel voluptuoſas ꝑdit etiam ſi voluntate mulieris facte ſūt. ff. ſol. ma. l. in volūtarijs. A. Jſta. l. eſt potiꝰ. ff. de īpen. ī re. dota. fac. Et qd̄ hr̄ ī hoc. §. fuit dcm̄ Ray. vt ptꝫ ī ſū. ꝯ. ī dicta. q. ix. B

¶ Quid ſi maritꝰ tenet̄ de dote ⁊ hʒ alia debita? Re. Mulier ꝓ dote habꝫ obligata oīa bona viri intātū ꝙ ꝑfert̄ oībꝰ creditoribꝰ nō habentibꝰ expſſam ẏpotecā Et hoc niſi aliꝰ prior ſit ī ſimili iure. vt quia petit dotem precedētem. vt. C. qui po. in pig. ha. l. fi. vide infra. reſtitutio ij. §. v. Sed ī donatōe ꝓpter nuptias nō ꝑfert̄ mlr̄ creditoribꝰ niſi poſterioribꝰ.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

A. Hoc idem colligitur in dicta. l. fi. in fi. Et idem qd̄ in hoc. §. dr̄. notat̄ ī ſum. con. li. iiij. ti. xxv. q. xj. B

¶ Etiā ɔſtāte mr̄ionio mľr pt̄ recupare dotē. vt qñ vir vergit ad inopiā. C. ꝺ iure do. l. vbi. A. Ibi etiā dr̄ ꝙ nō debet mulier hoc caſu dotez alienare: ſed cōſeruare pro ſuſtētatōne ſui et mariti et filiorum. B

¶ Pro delicto viri nō debet vxor dotem amittē. ext̄. de pig. ex lr̄is. etiamſi commiſit crimē leſe maieſtatis. C. ad. l. iul̄. ma. quiſquis.

¶ Poſſeſſione pignorata genero ꝑ dote fruct⁹ nō debēt ɔputari ī ſortē: ſi gener ſuſtinet onera mr̄imonij. ext̄. de vſuris. ſalubriter. vide hoc infra. vſura j. §. xvj qui incipit. Pone quidam gener.

¶ Qui habet cog̃ſcere de mr̄ionio habz cognoſcere et de dote tanq̃ de acceſſorio ext̄. de dona. inter vi. et vxo. c. j. ij. ⁊. iij. ff. de iure do. l. ij. ⁊. iij. A. In his legibus nil ꝺ hoc dr̄. ſed ad hoc bene facit. l. ij. ff. de iuriſdi. om. iudi. B

Dubia. Utrum dubia

ſint ī meliorē ꝑtez interp̄tāda: Re. ſm Tho. ſcda ſcďe. q. lx. Dicendum ꝙ ſic. vt dic glo. ſup illud Ro. xiiij. Qui non mādučat: māducātez nō iudicet. Naz ex hoc ꝙ aliq̃s habet malā opinionez de aliq̃ abſqꝫ ſufficiēti cauſa iniuriat̄ ei et ɔtemnit ip̄m. Nullus aūt debz aliū cōtemnere vel nocumētū qd̄cunqꝫ inferre abſqꝫ cauſa cogēte. Et iō vbi nō apparēt de malicia alicui⁹ manifeſta indicia debem⁹ eū bonū hr̄e interp̄tādo id quod dubiū eſt ī meliorē ꝑtez. Et meli⁹ eſt ꝙ aliquis frequenter fallat̄ habēs bonā opinionē ꝺ aliq̃ malo hoīe q̃ ꝙ rarius fallatur hn̄s malaz opinionem de aliquo bono. q̄ ex hoc fit iniuria alicui: nō aūt ex p̄mo. ext̄. de re. iu. eſtote. A. Idez ī ſū. con. li. iij. ti. xxxiiij. q. ccxxxv. B. In dubijs via tutior eſt eligēda. ext̄. de homi. ad audiētiam.

Duellū eſt ſingularis

pugna ꝑ probatōe veritatis. ita videlz vt q̃ vicerit ꝓbaſſe intelligat̄. etſi nō vicerit defeciſſe ī ꝓbatōe putetur. Et dr̄ duellū q̃i duoꝝ bellū. Dicit̄ etiā monachia. i. ſingularis pugna. A. Id etiā ī ſū. cō. lib. ij. ti. iij. q. j. ſm Ray̆ Hoſti. et Goff. Et addit Ray̆. Dr̄ etiam vulgo ī q̃buſdam ꝑtib⁹ iudiciū eo ꝙ ibi iudicium dei expectatur. B

¶ Duellū facē nō eſt licitū. ij. q. v. monomachiā. Naz eſt ɔ̄ p̄ceptū illď. Nō temptabis do. deū tuū Deut. vj. et Mat̄. iiij. Cōtra qd̄ nullo mō faciēdū eſt. ⁊. ij. q. ij. q̃rit̄. It̄ exp̄ſſe ꝓhibet̄ lege ſecľari. C. de gladiatorib⁹. l. vnica. lib. xj. Con. in hoc Goff. et Hoſti. et Tho. ſcda ſcďe. q. xcv. A. immo. xcv. arti. viij. Et hoc fuit p̄ncipale dictū Ray̆. vt ptz ī ſū. cō. li. ij. ti. iij. q. ij. Et addit Ray̆. Nec obſtat ꝙ crimen leſe maieſtatis crimē ꝑduellionis appellat̄. q̄ illď nō iō dr̄ ꝙ ī illo crimīe ſit admittēdū duellū ꝓut q̃daz male intellexerīt. ſz q̄ ꝑduelles dicunt̄ hoſtes. vult ḡ dicē crimē ꝑduelliōis. i. crimē hoſtile. ff. de vb. ſig. l. quo nos. B

¶ Utꝝ ī duello ɔſuetudo generalis aliquē excuſet. Re. ſm Ray̆. et Hoſti. Nľľa ɔſuetudo vel veri⁹ corruptela pt̄ aliquē excuſare. quia diut̄nitas tp̄is nō minuit pcc̄m: ſz auget. ext̄. ꝺ ſimo. nō ſatis. ⁊ c. cū ī ecclīe. Peccāt ḡ oēs mortalit̄ ſed differēter. Grauiter eñ peccat q̃ ſuſcipit etiaz ꝓp̄t quēcūz metū. Attenuat̄ aūt pcc̄m ei⁹ multū ꝓp̄t ꝑicľm rex vel pſone xxxij. q. v. ita ne. ext̄. qd̄ met⁹ cā. ſacris. Ille aūt q̃ ſpōte ſuſcipit ⁊ q̃ offert et iudex q̃ defert vel autoritatē p̄ſtat. It̄ ille q̃ ex officio dat ɔſiliū. auxiliū vel fauorem. It̄ ſacerdotes q̃ dāt bn̄dictōz ſicut alicubi ē ɔſuetudo oēs dico lōge peccāt ḡui⁹. Etſi cōtigerit ibi hōicidiū oēs fierēt irregľares. xvij. q. iiij. oēs. Si ḡ clīco offerat̄ duellū. nľľo mō ſuſcipiat. nec ꝑ ſe nec ꝑ aliū loco ſui. q̄ de iure dz deponi. ext̄ eo. c. j. ⁊. ij. A. Pt̄ tñ ep̄s cum illo diſpenſare. dūmodo ex duello mors vel mutilatio ſecuta nō fuerit. dcō. c. j. B. Sz debet eū ep̄s defendē vel ecclīa de cui⁹ iuriſditōe ē. ext̄. de fo. ɔpe. c. j. et. ij. ⁊. xj. q. j. c. j. et. ij. A. Con. etiam p̄dictis Goff. vt in ſum. con. eo. ti. q. iij. B

¶ Nunquid fiunt irregulares clerici q̃ afferunt reliquias adiurādum pugnaturis in duello: Re. ſm Wil Ray̆. videt̄ ſentire ꝙ ſic. quia vidētur coadiuuare ad hoc ꝙ duellum fiat. ſicut illi q̃ dant bn̄dictōnez. Mihi tñ videtur dicendum

q̄ſi tales clerici ſolū afferūt reliq̄as ad
iurādū. ita q̄ eis non afferētibꝫ nihilo-
minꝰ fieret duellū non ſunt coopatores
nec videt̄ eſſe irregulares. aliter ſic. A.
Ueritas eſt q̄ nō pt̄ negari quin aliquo
modo ſint coopatores. Et cū bellū ſit i-
iuſtū merito incurrūt irregularitatem
vt pt̄ colligi ſup̄. bellū ij. §. ij. Uñ ⁊ idem
Wil. dic̄ q̄ nō eſt ſecuꝝ dicē ↄ̄riū vt ptꝫ
in ſum. con. li. ij. ti. iij. q. iiij. B

Quid de ep̄is. abbatibꝫ. et clericis. q̄
a ſcl'ari dño cogūt̄ aut ſubire duellum
aut res eccleſiaſticas pdere. Itē q̄d de
ep̄is et p̄latis hñtibꝫ iuriſditōes tpales
et i eoꝝ curijs inducūt̄ et iudicāt̄ duel-
la: R̄ñ. ſm Wil. In oībꝫ hmōi caſibꝫ ſi p̄-
lati ſeu cl'ici offerūt ſeu ſuſcipiūt duella
aut p ſe aut etiā p alios de eoꝝ māda-
to. aut p ea iudicāt. aut aliquā autorita
tē ſpālē p̄ſtāt: peccāt mortaliter. Etſi
ſeq̄t̄ mors: fiūt irregulares. Si aūt talia
fiant p ẏconomos vl' p̄poſitos ſecl'ares
admīſtratores p̄latorū ſñ ſpāli mādato.
p̄lati q̄dē peccāt mortaliter talia tole-
rādo. nō tñ credo q̄ incurrāt irregl'ari-
tatē. exq̄ ſup hoc ſpālem autoritatē nō
p̄ſtant. lꝫ p̄cipiant baliuis ſuis q̄ iuſti-
ciā faciāt i tali vel i tali cā. q2 i tali ge-
nerali mādato nō intelligit̄ aliq̄d man
dari d̄ duello. Et i hmōi caſibꝫ ſi rex ve-
lit pſonā eccl'iaſticā ↄpellere ad duellū
aut auferre ei bona ſua. debent ep̄i ſein-
vicē viriliter adiuuare. Clericꝰ aūt debet
potiꝰ oīa mala tolerare q̄ tali malo ↄſē-
tire. Et oīa p̄dicta intellige eodē modo
de iudicio ferri cādētis et aq̄ bulientis.
i q̄bꝫ oībꝫ temptat̄ deꝰ. ꝓpter q̄d ꝓhibita
ſūt exp̄ſſe. ij. q. v. mēnam. ⁊ c. cōſuluiſti.
⁊ ext̄. de purg. vul. c. vlt. A. idē i ſū. cō.
eo. ti. q. v. Et addit̄ ab eodē Wil. Credo
etiā q̄ i publicis p̄dicatōibꝫ pt̄ intima-
ri ſcl'aribꝫ. ruſticis. et plebibꝫ. dū tñ ma
ture et modeſte et q̄ſi p modū ↄpaſſiōis
dicat̄ eis q̄ q̄ hoc faciūt nō ſūt in ſtatu
ſaluandoꝝ. et p̄ſtim i his locis vbi ſup
hoc credūt̄ iuris ig̃rātia laborare. q̄ in
ep̄is et abbatibꝫ ⁊ ceteris eccl'iaſticis p-
ſonis nō eſt tolerabilis. quicq̄d ſit de ſe-
cularibꝫ. B

Pena pugnātiū i duello ſm Raẏ. eſt depoſitio ſi erāt clerici
Etſi mors inde vel mutilatio ſubſecuta
fuerit. nō pt̄ ep̄s cū talibꝫ diſpenſare in
officio: ſed i bñficio ſic. Hoſti. v̄o dic̄ q̄
nō pt̄. Et poſſet dici q̄ nō pt̄ diſpenſa-
re i aſſequēdo nouū bñficiū: ſꝫ i retinē-
do habitū ad ſuſtentatōē. A. Sed certe
i. c. ij. ext̄. de cle. pug. i du. dr̄ q̄ pt̄ cum
talibꝫ ſup habēdo bñficio diſpenſari. et
ita dic̄ Raẏ. Nec ↄtradicit Hoſti. Dicit
eñ q̄ cū talibꝫ ad bñficiū hñs curā aīaꝝ
non diſpēſabit inferior papa. vt patet i
ſū. con. eo. ti. q. vj. vbi etiā dr̄ q̄ benefi-
ciū ſup q̄ fuerit diſpēſatū tales hr̄e po-
terūt vt titulum ſm Goff. Scd̄m alios
v̄o habebūt tm̄ vt ſtipendiū ſicut laicꝰ
et extra eccl'iā. xxxij. diſ. ſi q̄ v̄o. Et hoc
videt̄ veriꝰ. q2 bñficiū dat̄ ꝓpter officiū.
xvj. q. j. generaliter. Uñ cū non poſſint
vti officio nō videt̄ q̄ poſſint in titulū
hr̄e bñficiū. B. q̄ſi nec mors nec muti-
latio fuerit ſubſecuta etiāſi ſacerdos vl'
clericꝰ i duello oblato vel ſpōte ſuſcepto
amiſiſſet ptem digiti ſꝫ non tātam quin
ſñ ſcandalo poſſet celebrare q̄tūcūq; fu
erit grauis exceſſus pt̄ ep̄us cū tali pꝰ
pactā pñiā diſpenſare. extra eo. c. j. et
ij. A. Hoc veꝝ ſm eūdem Raẏ. ſi aliter
neceſſitas vel vtilitas hoc expoſcat. vt
i dicta. q. vj. B. De pugnantibꝫ i torne-
amentis vide infra. torneamētum.

EBrietas vtrum ſit
pcc̄m mortale: R̄ñ. ſm Tho.
ſcd̄a ſcd̄e. q. cl. Immoderatꝰ
vſus vini poteſt ↄtigere tri
pliciter. Primo modo ita q̄ vtēs neſciat
potum eſſe immoderatū ⁊ inebriare po-
tentē. Et ſic ebrietas pt̄ eſſe ſine pecca-
to. et ſic de Noe creditur. Secūdo modo
quando aliquis percipiat potū eſſe im-
moderatū non tñ extimet poſſe inebri-
are. Et ſic poteſt eſſe cum peccato veni-
ali. A. Niſi hoc caſu ebrietas ſit freq̄ns
ſeu aſſidua. tūc eñ ē mortale ſm Aug.
xxv. diſ. §. al'autem. ver. ebrietas etiā.
Et vt notat̄ i ſum. con. li. iij. ti. iiij. q. ij.
aſſiduitas (vt dic Aug) facit ebrietatē
eſſe peccatum mortale non ꝓpter ſolam
iterationē actꝰ. q2 multiplicatio actuū
venialium nō auget in infinitum: ſꝫ q2
non poteſt eſſe q̄ homo aſſidue inebrie-
tur quin ſciens et volens ebrietatem i-
currat dum multotiens experitur forti
tudinē vini ⁊ ſuā abilitatē ad ebrietatē.

Uel melioꝛ rõ ē ſm Alex. de ales. ſup. ij. ſen. diſ. xxxix. q. vj. ꝙ cũ hõ hẽ ſufficienter tp̃s deliberatõis tenet̃ reprimẽ motus veniales ne ꝓcedat regnũ pc̃ti ſiue dñium. Non ꝗ̃ ꝑ diutͣnitate vel aſſiduitate ꝯputat̃ pc̃m moꝛtale. ſꝫ ꝑ maifeſtum dat̃ intelligi occultũ. ſ. ip̃e ꝯtẽpt⁹ rõnis. Idẽ ſentit etiam Pe. vt ptꝫ ſup̃. delectatio. ad fi. ĩ additione. B. Tercio modo qñ q̃s bñ aduertit potuꝫ eſſe immoderatũ et inebriãtẽ. ⁊ tñ magis vult ebꝛietatẽ incurrere ꝙ̃ a potu abſtinere. Et talis ꝓp̃e dicit̃ ebꝛi⁹ et ſic ebꝛietas eſt peccatum moꝛtale.

¶ Quid cũ alicui dat̃ immoderat⁹ potus vel cibꝰ cauſa medicine ad ꝓuocandum vomitũ: R. ſm Tho. ſc̃da ſc̃de. q. cl. In hoc caſu nõ eſt pc̃m. qꝛ lꝫ talis cibus vel pot⁹ ſano eſſꝫ ſupfluus nõ tñ ĩfirmo. ſed ꝓpter hãc cauſaꝫ nõ debet potus dari vſqꝫ ad ebꝛietateꝫ. quia tũc nõ excuſaretur a peccato.

¶ Que pena clerici q̃ ebꝛietati deſuit: R. ſm Ray̆. Pena eſt ꝙ ſi ē ep̃s vl' p̄ſbiter vel dẏacon⁹ et ammonit⁹ nõ deſiſtat deponat̃. Si võ eſt ſubdiacon⁹ vel infra aut etiaꝫ laic⁹. cõione priuet̃ vel verberetur. xxxv. diſ. ep̃s. ⁊ c. añ oĩa. xv. q. j. ſane. de vi. et hone. cle. clerici. et. c. a crapula. ĩ fi. A. Con. Hoſti. vt ĩ ſũ. con. li. iij. ti. iiij. q. iiij. B. Et nota ꝙ ſm Hoſti. idẽ eſt hodie de ſubdiacono quod de dẏacono. vide infra. ludus alee. §. iiij.

¶ Ebꝛietas vtrũ excuſet hoĩem a pc̃o qd̃ ꝯmittit. R. ſm Ray̆. Siq̃s ĩ ebꝛietatem incidit ſñ culpa ſua et ſit oĩno alienatus mẽte certe excuſat̃. xv. q. j. ſane. Sec⁹ ſi culpa ſua inebꝛiat⁹. aut non oĩno alienat⁹ fuerit. A. Hoc caſu cũ quis ebꝛietateꝫ vl' aliã demẽtiã incurrit culpa ſua. dicũt aliq̃ ꝙ excuſat̃ a tãto ⁊ nõ a toto. Alij at̃ dicũt ꝙ excuſat̃ a toto. ſi nullũ hẽ iudiciuꝫ rõnis. Et vt notat̃ in ſũ. con. li. iij. ti. iij. q. xvij. hoc eſt ꝓbabilius ⁊ veri⁹. Et ꝯſentit cũ hoc Ray̆. Uidet̃ poſſe dici ꝙ q̃s bñ excuſat̃ penitus ab eo qd̃ fecit ĩ oĩmoda amẽtia. ſꝫ nõ a cã amẽtie ꝑ q̃ debꝫ puniri. Et vtrũqꝫ vr̃ ꝓbari ĩ dicto. c. ſane. xv. q. j. et ibi glo. Tñ ꝑ delicto etiã ĩ oĩmoda amẽtia fc̃to ad cautelã. pñia iniũgẽda eſt. ſed levioꝛ ad mentem reuerſo. xv. q. j. ſiquis inſaniens. et notatur in ſum. con. in dicta. q. xvij. B

¶ Sꝫ nũq̃d ebꝛi⁹ pt̃ ꝯhere mr̃ioniũ. R. ſm Wil. Si ita ebꝛius eſt ꝙ oĩno careat vſu rõnis. nõ pt̃: qꝛ deeſt ei ꝯſenſ⁹ rõnis ſñ q̃ nõ pt̃ eẽ mr̃ioniũ. Sec⁹ ſi vſũ rõis hꝫ. A. Iõ ĩ ſũ. cõ. li. iiij. ti. ij. q. xxvij. B. Qꝫ ebꝛietas ĩpedit oꝛdinãdos. vide ĩfra. oꝛdinand⁹. §. iij.

Eccleſia j°. cõmuniter.

Eccl'ia ſi fũdata fuit ĩ alieno ſolo q̃d fiet: R. ſm Ray̆. et Hoſti. Si dñs ſoli laic⁹ erat et hoc ſciuit ⁊ nõ ꝯdixit ſibi ĩputabit̃ et eccl'ia liba remanebit. ar. liiij. diſ. ſi ſeru⁹. Si võ ĩgrauit eccl'ia q̃ꝓpe remanebit ꝯſtructa ⁊ libera nec efficiet̃ laico cẽſualis: ſꝫ ille tñ q̃ ꝯſtruxit tenet̃ dñm ſuare indemnem. vel etiã ep̃s ſi ponẽdo ꝓmariũ lapidẽ vl' p⁹ea ĩ ꝯſec̃tõne eccl'ie fuit negligẽs. A. ſ. ĩ examĩatõe dotis vel mãſi. vt ĩ ſũ. con. li. j. ti. xiiij. q. xv. vbi etiaꝫ habẽt̃ oĩa q̃ ĩ hoc. §. ponũt̃. B. de ꝯſe. diſ. j. nẽo. xiiij. q. vlt. ꝯpim⁹. diſ. lxx. ſc̃toꝝ. Si võ ſolũ erat alteri⁹ eccl'ie vel collegij eccleſiaſtici debet ei reſtitui hoc modo ꝙ eccl'ia ꝯſtructa fiet ſibi ſ̃bdita q̃ ad ius p̄onat⁹. xij. q. ij. apoſtolicos. xvij. q. iiij. queſti.

¶ Eccleſiã nemo edificare pt̃ niſi autoritate dioceſani q̃ debꝫ ponẽ primariuꝫ lapidẽ. crucẽ figẽ. ⁊ cimiteriũ deſigñre. ⁊ etiã petẽ dotẽ ſufficiẽteꝫ aſſigñri. ſñ q̃ cõſec̃ri nõ debꝫ. de ꝯſe. diſ. j. nemo. ⁊ c. placuit. Et hodie q̃deꝫ ſufficit ꝙ aſſignet̃ ꝓ dote vn⁹ mãſus. i. vnũ prediũ ſufficiens ꝓ vno pari boũ totaliter liberũ. ext̃. de cenſi. c. j. A. Et ibi glo. nota ꝙ mãſ⁹ dr̃ q̃titas terre q̃ ſufficit duobꝰ bobꝰ ad laborãduꝫ ĩ anno. B. Talis tñ eccl'ia donec ĩ hac paupꝑtate fuerit nõ tenebitur ad hoſpitalitatẽ ſuãdaꝫ nec ep̃o aliq̃d ꝓſoluẽdũ niſi ingr̃tũ pt̃. A. Hoſti. c⁹ hec fuerũt dicta dic ꝙ nõ tenet̃ talis eccl'ia ad iura ep̃alia ꝓſoluẽda. niſi foꝛte aliq̃d noĩe cathedratici. qꝛ nõ pt̃. vt ĩ ſũ. con. li. iij. ti. xxiiij. q. xlviij. B. donec ꝓueniat ad pinguioꝛem foꝛtunaꝫ. ar. extra. d̃ conſue. cum dilectus. A. Melius videt̃ facere dictum. c. pꝛimũ. ĩ fi. de cenſi. ibi. Etſi aliquid amplius habuerit inde ſenioꝛibꝰ debitum ſuitiũ impẽdat. B

Exēpti nō pñt cōſtruere oratoria ſi-
ue eccl'ias vel capellas ī locis nō exem-
ptis ſn̄ dioceſanoꝝ licētia. vide īfra. ex-
emptus. §. vj. De oratorijs aūt priuatis
vide infra. oratoriū. Eccleſie q̄uo nō de-
bent reuerti ad ſecularem habitatōnem
habetur ſup̄. ꝯſectio eccleſie. §. fi.

Quis tenet̄ eccl'iam cū indiget repa-
re? R̄e. ſm̄ Hoſti. Si fabrica habȝ porti-
onem deputatā. de illa reparari debȝ. x. q.
iij. vnio. Etſi nō ſufficit tūc rector et alij
ī ea bn̄ficiati ꝯferre debent. ext̄ eo. c. j. ⁊
c. de his. xvj. q. j. ſi monachꝰ. In q̄ caſu
ſtandū eſt diſpoſitōi ep̄i et maioris ꝑtis
capl'i. ext̄. de his q̄ fi. a ma. ꝑte ca. c. fi.
In q̄buſdā etiam regionibꝰ laici hoc fa-
ciūt expēſis ſuis. Et vbi ꝯſuetudo eſt te-
nētur cū ī ea ꝑcipiāt ſacr̄a eccleſiaſtica
et audiāt diuina. xvj. q. vij. quicunqȝ. ⁊
c. et hoc dixim⁹. ⁊ c. filijs. Et ꝯpellendi
ſūt talē ꝯſuetudinē ſuare. ext̄. de ſimo.
ad apl'icaȝ. Si talis ꝯſuetudo non repi-
tur. q̄rta ꝓuētuū que quōdaȝ a ſcīs pa
tribꝰ fabrice deputata ē ad hoc tenetur
ita vt qui eā ꝑcipiūt ſoluāt non obſtā-
te vlla p̄ſcriptōe ſeu ꝯſuetudine. ſȝ poſt
reꝑatōnem redibit q̄rta ad illos q̄ eā ꝑ-
cipe ꝯſueuerūt. Sic intelligit̄. xij. q. ij. ꝯ
reddititibꝰ. et vſqȝ ad. c. ſtatuim⁹. A. Hē
in ſum. con. li. iij. ti. xxiiij. q. clxj. B

Quātū eccleſijs donari pt̄? R̄e. Dona
ri pt̄ ī infinitū abſqȝ alia inſinuatōe. in
auten. de non alie. aut ꝑmu. re. eccl'. §. ſi
min⁹. coll'. ij. Naȝ ceteris ꝑſonis nō licȝ
donare vl' recipe vltra q̄nquaginta ſo-
lidos niſi p̄cedat inſinuatio et niſi ī cer-
tis caſibꝰ. C. de dona. l. ſiq̄s ꝓ redēptōne.
A. vbi patȝ ꝙ iſta inſinuatio nō eſt ne-
ceſſaria ī his q̄ donāt̄ ꝓ redēptōe capti-
uoꝝ. Itē qn̄ mgr̄i militū donāt mili-
bus. It̄ qn̄ donat̄ ꝓ refectōne dom⁹ his
q̄ꝝ incendio vel ruina domus corrupte
ſūt. Itē ī donatōe ꝓpter nuptias vſqȝ ad
q̄titateȝ dotis. vt. C. de dona. autent. eo
decurſu. et notat glo. ī. l. ſancim⁹. C. de
dona. Que donatio pt̄ a viro fieri etiaȝ
poſt ꝯtractū m̄rioniū. vt. l. cū multe. C.
de donat. Silr̄ nō vid̄r nec̄ia inſinuatio
etiaȝ ī his q̄ dant̄ ꝓ q̄cunqȝ pia cā. Naȝ
dicit dn̄s. Uende oīa q̄ habes et da pau-
peribus Math. xix. B

Relictū eccl'ie vel ad alias pias cau-
ſas ī teſtamēto etiaȝ min⁹ ſolenni volū-
tate facto tenet. extra. de teſta. cū eſſes.
et. c. relatum. Naȝ ī tali legato ſufficiūt
duo aut tres teſtes. vt ibi dr̄. A. Sed ī
dicto. c. cū eſſes. videt̄ etiā requiri p̄ſen-
tia p̄ſbiteri. Ad cui⁹ intelligētiā q̄rit ibi
dn̄s An. de bu. Quot teſtes requirātur
de iure ciuili ī teſtamēto. Et reſpōdet ꝙ
ſeptē. ſed ī codicillis. v. niſi ꝙ ī teſtamē-
to ruſticoꝝ ſufficiūt. v. C. de teſta. l. fi. et
ſubdit. Quero etiaȝ an teſtm̄ corā duo-
bus tm̄ teſtibꝰ nō aſſiſtēte p̄ſbitero par-
rochiali valeat? R̄e. Dicūt doc. ꝙ illō te-
ſtamētū valet q̄tū ad legatū ī pias cās
ſȝ ī alijs nō pijs cauſis nō valet niſi aſ-
ſit p̄ſbiter cū duobꝰ teſtibꝰ. Et ſic iſtō. c.
debet intelligi ſm̄. c. ſe. Et iſtō cōiter vi
detur placere doc. qꝛ ꝑ p̄ſentiaȝ p̄ſbiteri
tollit̄ p̄ſumptio falſitatis. Et dic Spec.
ꝙ ſi intereſſent tres alij teſtes ſine p̄ſbi-
tero nō valēt teſtm̄. Ideȝ dicit. Etſi ad-
eſt alius p̄ſbiter et non ſu⁹. qꝛ a ſolēni-
tate legali nō debet recedi niſi inq̄tū eſt
exp̄ſſum ī iure canonico. et qꝛ iſte text⁹
requirit p̄ſbiteꝝ ſuū. q̄ dempto p̄ſbitero
ſuo remanem⁹ ī diſpoſitōe iuris ciuilis.
Et iſta eſt cōis opīo. Sed mihi videt̄ ꝙ
hmōi teſtamētū valeat in p̄ñtia duorū
teſtiū ſiue ad pias cauſas ſiue ad q̄cūȝ.
attēta diſpoſitōne h⁹. c. qd̄ nō loquit̄ di
ſpoſitiue corrigēdo ius ciuile. ſȝ declarā
do irrōnabilitateȝ iuris ciuilis. Nam p̄-
ſuppōnēdo volūtatem defuncti ī p̄ſentia
duoꝝ teſtiū. pc̄m eſſet et ꝯ̄ ius natura-
le ꝙ illud teſtm̄ non executōni daretur
Et qꝛ canones ꝯſulūt aīe. ergo qꝛ pc̄m
eſſet nō exequi volūtateȝ defūcti. de iu-
re ciuili ⁊ canonico exeq̄ debȝ. It̄ ſi oīa
alia iura deficerēt tūc ꝑ viaȝ denūciatō-
nis euangelice debēt exequi. Nec obſtat
qd̄ ħ dr̄ corā p̄ſbitero ſuo. qꝛ hoc nō dic
miniſterio iuris. ſed qꝛ de facto ſic acci-
dit. Itē ꝑ rōnem decre. ꝓbat̄ ꝙ ſufficiūt
duo teſtes. qꝛ ī ore duoꝝ vel triū ⁊c̄. Nō
obſtat etiaȝ qd̄ dicūt legiſte ꝙ illa ꝯſue-
tudo eſt rōnabil'. ſ. ꝙ. v. vl'. vij. teſtes re-
quirātur ī teſtamēto: vt ſic fraudibꝰ ob-
uiet̄. qꝛ hoc eſt veꝝ qn̄ eſſȝ dubiū de vo-
luntate defūcti. ſȝ qn̄ eſſet certū vt ī ca-
ſu hui⁹. c. tūc dico ꝙ duo teſtes ſufficiūt
hec ille. Et ꝓbatio duoꝝ teſtiū idoneoꝝ
vid̄r volūtatē defūcti oīno reddē certā.

vt ĩ dicto.c.cũ eſſes.et ĩ.c.ſe. Patet etiã
ex p̃dictis q̈ q̃litercũq; conſtet ꝑcerto d̃
volũtate teſtatoris oĩno deb; ſeruari in
foro ꝯſcie ſi legittima eſt.q2 non pt̃ ꝯue-
niri ſine peccato. Sꝫ ĩ foro iudiciali re-
quirũt̃ duo idonei teſtes. iõ.xiiij.q.ij.c.
vltima. dicit̃. Ultima volũtas defuncti
modis oĩb; conſeruetur. B

Quicq̃d emptũ fuerit de pecũia eccle
ſie:ei⁹erit.xij.q.iij.c.j.et.q.v.fixũ. Qd̃
adeo veꝝ eſt q̈ ſi cleric⁹ habeat pecuniã
de p̃bẽda ſiue eccl'ia ſua et inde emat p̃-
dium licet illam pecuniã potuiſſꝫ dare
alijs intuitu pietatis.nõ tñ dare pt̃ pre-
diũ.q2 ſtatim acquiſitũ fuit eccl'ie.ſiue
emptũ fuit noĩe eccl'ie ſiue noĩe alieno.
extra.de pecu.cle.c.j.et.c.inquirẽdũ. ⁊
ꝓpter hoc non pt̃ hmõi cleric⁹ illud ali-
enare. Eodeꝫ modo ſiq̃s de pecũia eccle-
ſie quã habuerit furto vel rapina ſeu d̃-
poſito poſſeſſioneꝫ ſibi emit.q2 eccl'ie fit
vt dictũ eſt. A. Hec fuerũt glo.Ray.vt
patet in ſũ.con.li.j.ti.xiiij.q.xvij. B

Eccleſia ꝑ alienis debitis nõ pt̃ obli-
gari nec ei⁹ poſſeſſiones. Et ſiq̃s obliga
uerit ẽ ſuſpenſ⁹ab admĩſtratõe tpaliũ ⁊
ſpũalium.ext̃.de ſol'.c.ij. Poterit tñ hec
ſnĩa ꝑ ep̃m relaxari.q2 papa hoc ſibi nõ
retinuit.ext̃.de ſen.exc.nuꝑ. Sꝫ nõ dꝫ
hoc facẽ niſi indemnitati eccl'ie ꝯſulat̃.
ar.extra.de verb.ſig.cũ olim. A. Meli⁹
facit eo.ti.ex ꝑte j. Et ideꝫ qd̃ in hoc.§.
notat̃ ĩ ſum.con.ĩ dicta.q.xvij.ad fi.et
addit̃ q̈ hec pena ſuſpenſioĩs nõ ꝯp̃hẽ-
dit ep̃os.cũ de ip̃is non fiat ſp̃alis men-
tio.ext̃.de ſen.exc.q2 ꝑiculoſũ.li.vj. B

Quicũq; de nouo in eccl'ijs. monaſte
rijs.ſeu ĩ alijs pijs locis vſurpãtes r̃ga-
lia.i.collectaꝫ q̃ fit rõe regis vel impa-
toris.ſeu tributũ r̃gi debitũ ſm Jo.an.
ſil'r vſurpãtes cuſtodiaꝫ ſeu guardiã ti-
tulũ aduocatõnis vel defenſionis q̃ ꝓꝓa
ſunt noĩa p̃ſonat⁹ip̃oꝝ locorũ vacãtiũ
bona occupant. et clerici aut monachi
ip̃oꝝ locorũ. A. Ac etiã certe ꝑſone eo-
rundẽ locoꝝ.vt ĩ.c.generali. de q̃ infra.
B.q̃ hec fieri ꝓcurãt ip̃o facto incidũt
ĩ excoĩcatõeꝫ. Clerici aũt q̃ non opponũt
ſe talib; nihil debẽt ꝑcipe de ꝓuentibus
ipſoꝝ locorũ. A. ꝑ tp̃e quo p̃miſſa ſine
ꝯtradictione debita fieri ꝑmiſerunt.vt ĩ
tex.de quo ſtatim. B.extra.de elec.ge-
nerali.libro.vj.

Cleric⁹ qui ex collatõne laici recipit
eccleſiaꝫ vel tenet ſi monit⁹ nõ renũcia-
uerit. A.i.reſignauerit.vt ĩ.c.relatũ.d̃
quo infra. B.ab officio vel b̃nficio ſu-
ſpendẽd⁹ eſt. Etſi cõtumax ꝑſeuẽt depo-
nẽdus eſt.laic⁹ v̇o excõicand⁹.extra. de
iurepa.p̃terea.et.c.relatũ. A.ꝯiũcto.c.
ſi autẽ.xj.q.iij.et ext̃.de iudi.cũ non ab
hoĩe. B. Eccleſiaꝝ vacãtiũ bona nõ de-
bent ab alijs occupari.ſup̃.beneficiũ ij.
§.j. Qualiter res eccl'ie alienari poſſint
vide ſup̃.alienatio. De eccl'ia et ei⁹cimi-
terio infra.emunitas. De p̃uatis orato
rijs hẽs infra.oratoriũ.et ĩfra.emũitas
eccl'ie.§.vj. De eccl'ia violata aut cõſe-
crãda vide ſup̃.ceſſatõ.⁊ ſup̃.cõſectõ ij.

Eccleſia ij⁹.ſ.parrochi-
alis. Collatões de eccl'ijs parro-
chialib; his q̃ nõ attigerũt.xxv
annũ ip̃o facto nõ valẽt. Et tenet̃ q̃ aſ-
ſumit̃ fieri ſacerdos infra annũ a tẽp̃e
ꝯmiſſionis:al'r p̃uat⁹eſt ea. Iteꝫ tenet̃
ꝑſonaliter reſidere. In hoc tñ ep̃s ex cã
diſpẽſare pt̃ ad tp̃s.ext̃. de elec.lꝫ canõ
libro.vj. Et nota h̃ q̈ licet tãtũ de anno
trãſierit q̈ talis nõ poſſit ad ſacerdotiũ
ꝓmoueri. non tñ vacat eccleſia ip̃a nec
pt̃ ꝯferri alteri niſi p⁹elapſũ annũ.qui
q̃deꝫ ann⁹incipit tũc poſtq̈ poſſeſſionẽ
illius pacificã h̃uit vel ꝑ eũ ſtetit q̃ mi⁹
h̃ret.nec currit ſi iuſto impedimẽto de-
tẽtus ordinari nõ potuit. Alioq̃n ſi ſic
p̃uat⁹ſit.eccl'ia ip̃a ei r̃ſtitui nõ pt̃. A.
ſ.ꝑ ea vice.vt ĩ.c.ꝯmiſſa.de q̃ infra. B.
It nota q̈ ſi recepit eã nõ intẽdẽs eẽ ſa-
cerdos:ſꝫ vt ꝑ annũ h̃ret fructus tenet̃
ad reſtitutõꝫ. Sil'r ⁊ ille q̃ ꝯtulit ei quẽ
nõ credebat ꝓmouẽdũ ad ſacerdotiũ te-
netur eccl'iaꝫ ip̃am ſuare indẽnem. Hec
omĩa ext̃.de elec.ꝯmiſſa.li.vj.

Ep̃i pñt diſpẽſare q̈ q̃ obtinent pro-
chiales eccl'ias inſiſtendo ſtudio nõ te-
neant̃ ꝓmoueri infra annũ niſi ad ſub-
diaconatũ ad queꝫ ſi nõ fuerint ꝓmoti
p̃uati ſũt.vt ĩ primo.§.de ſacerdotio di
ctũ ẽ. Ad ſacerdotiũ v̇o nõ tenebũt̃ vſ-
q; ad ſeptẽniũ.⁊ interim ꝓuideat̃ eccl'ie
ꝑ vicariũ.⁊ elapſo ſeptẽnio:infra annũ
debẽt fieri ſacerdotes. Alioq̃n incurrũt
dictã penã.ext̃.de elec.cũ ex eo.li.vj.

Si ad eccl'iaꝫ prochialẽ pñtet̃ q̃ ñ ẽ

in ſacris dū tñ aliter ſit idone⁹ et poſſit
infra ſtatutū tp̄s ordinari admittēd⁹ ē.
ex̄t.de inſti.ſi is.li.vj.Et tñ ſm Jo.an.
talis non pñtat⁹ non poſſʒ ī tali eccl'ia
inſtitui.ex̄t.de eta.et q̄li.p̄terea.niſi di-
ſpenſatiue.vt ibi.

Electio ſ°. commūniter

quid ſit:R̄e.Electio put h̄ ſumi-
tur eſt alicui⁹ pſone ad dignita-
tem vocatio.vt colligit̄ extra eo.cū in
cunctis.§.qꝛ ꝑpter.A.Hoc fuit dictum
Goff.ꝛ addit.Quis v̄bū eligere ad mul
ta ſe habeat.Nā dr̄ quis eligi ī canoni-
cum.ex̄t eo.cū eccl'ia vulterana.Dicit̄
etiā eligi arbiter.ex̄t eo.ī cauſ.In his
et ſilib⁹ dr̄ fieri electō laxato vocabulo.
ſicut et poma dicūtur eligi de caniſtro.
Hoſti.vo dic q̄ tūc hec deſcriptio cōue-
niat noīatōni ꝛ poſtulatōi:ſic deſcribe.
Electō eſt alicui⁹ pſone idonee ad digni-
tatem vl' fraternā ſocietateʒ p̄uata for-
ma canonica facta vocatio.Colligūtur
hec ex̄t eo.cū in cūctis.et.c.cū eccleſia
vulterana.ꝛ.c.qꝛ ꝑpter.et extra.de arbi.
cum olim.vt ī ſū.con.li.iij.ti.xxvj.q.j.
Videt̄ poſſe addi q̄ non eſt ſolū vocatō
ad dignitatē vel fraternitatē ſʒ ad mini
ſteriū alicui⁹ officij.ſic cū eligūt̄ arbitri
ad eligēdū.dicto.c.in cauſis.ex̄t eo.vel
ad regimen hoſpitalis.dicto.c.cū olim.
de arbi.et idem in ſilib⁹. B

Ad quē ptinet electio d' iure cōi:R̄e.
Spectat ad collegiū etiāſi duo ſolū vel
tres fuerint.ex̄t eo.c.j.et ex̄t.de ꝯſue.
cū dilc̄t⁹.lxiij.diſ.Adrian⁹.A.c.Adri-
anus paꝝ ad hoc facit.ſed facit ad hoc
q̄ qñqꝫ laici admittūt̄ ad electōeʒ.et p̄-
cipue principes ꝑ pace tenēda et vt de-
fendant ab oppreſſionib⁹ ſm Goff.vt in
ſū.con.eo.ti.q.ij.vbi etiaʒ ponūt̄ q̄ ha-
bent̄ ī iſto.§.ſm Monal.ꝛ Goff.B.Sʒ
ſi clerici nō ſint in eccleſia vt collegium
ſed vt ſingulares pſone.tūc ſupior ꝑui-
debit p ſe vl' ad p̄ſentatōeʒ patroni ſi q̄s
ſit.extra.de iurepat.paſtoralis.Et ele-
ctio q̄deʒ nō ſolū ad collegiū ptinet:ſed
plerūqꝫ de ꝯſuetudine vel p̄uilegio alie-
ni vocāt̄.ex̄t eo.cumana.Vñ ꝛ q̄ ē ī q̄ſi
poſſeſſiōe eligēdi.eligē pt̄ etiāſi poſtea
poſſeſſionē amittat.ex̄t.de iurepat.cō-
ſultatōib⁹.ꝛ.c.cū ꝑpter.ꝛ ex̄t eo.q̄relā.
Itē eligere pt̄ p̄latus et q̄libʒ cleric⁹ in

quē ꝯpromiſſū fuerit.vt hr̄ infra.electō
Quis nō pt̄ eligē:R̄e. .ij.p totū.
Nō pt̄ eligere excōicat⁹ maiori excoica
tione.vt no.ex̄t.de appel.ꝯſtitut j.A.ī
glo.q̄ ibi dic q̄ excoicati vel ſuſpēſi nec
eligē nec eligi pñt.B.Sec⁹ ſi mīori.ex̄t
de cle.exco.mi.c.vlt.Itē nec ſuſpēſus.
ex̄t.d' ꝯſue.cum dilect⁹.It̄ nec interdi-
ctus.extra eo.cū inter.Iteʒ nec ille qui
ſciēter celebrauit ī loco interdicto.ex̄t.
de ſen.exc.is qui.li.vj.It̄ nec illi q̄b⁹ ī-
terdictū eſt eligere abſqꝫ ſupioris lnīa.
extra eo.c.vlt.It̄ nec illi q̄ ī ea vacatōe
elegerūt ſcienter indignū.extra eo.cū ī
cūctis.et.c.innotuit.ī fi.Naʒ tales ſūt
ipo iure eligēdi p̄tate priuati.Et idē di-
cenduʒ ſi peccauerūt ī poſtulādo.extra
eo.ſcriptū.Et hoc veꝝ eſt qñ facta no-
minatōe ſeq̄t̄ electio vl' poſtulatio.Se-
cus ſi nō ſeq̄t̄.qꝛ tūc nō eſſēt ꝑpter hoc
p̄uati.extra eo.ppetue.li.vj.A.Ibi dr̄.
Perpetue ſātionis oracl'o declaram⁹.q̄
ſciēter in electōib⁹ noīantes indignum
ꝑpter ſuffragiū ī ſcrutinio preſtitū niſi
adeo ī eo pſtiterint q̄ ex votis eoꝝ cōis
electio ſubſeq̄t̄ neq̄q̄ eligēdi p̄tate pri-
uant̄.licʒ p eo q̄ indignū noīando ſciē-
ter ꝯt̄ cōſcias ſuas agūt a deo ꝛ aplica
ſede puniri mereāt̄.B.Iteʒ eligere nō
pñt qui peccauerūt ī electōis forma.qꝛ
debēt p̄uari iure eligēdi.extra eo.quia
ꝑpter.A.De talib⁹ ibi dr̄.Eligendi ea
vice p̄tate priuētur.B.Iteʒ nec illi qui
neglexerīt vſqꝫ ad lapſū tp̄is.vide infra.
§.prio.A.Predcti etiā caſ⁹ notāt̄ ī ſū.
cō.li.iij.ti.xxvj.q.iij.ſm Goff.ꝛ Mōal.
et Hoſti.Et addit Hoſti.It̄ q̄ p laicalē
abuſū elegerīt.ex̄t eo.q̄ſq̄s.ibi dr̄.Quiſ-
q̄s electōi de ſe fcē p ſcl'aris p̄tatis ab-
uſū ꝯſētire p̄ſūpſeit ꝫ canonicā libtatē.
ꝛ electōis comodo careat.et ineligibilis
fiat.nec abſqꝫ diſpēſatōe ad aliquā eligi
valeat dignitatē.q̄ vo electōʒ hmōi quā
ipo iure irritā eē cēſem⁹ p̄ſūpſerit cele-
brare.ab officijs ꝛ bñficijs penit⁹ ſuſpē-
dāt̄ p triēniū.eligēdi tūc p̄tāte p̄uati.B
It̄ nō pñt eligē pupilli.nec etiaʒ ī locis
regl'arib⁹ q̄ nō ſūt pfeſſi tacite vl' expſſe.
ſʒ neqꝫ ꝯuerſi.ex̄t.d' elec.ex eo.li.vj.It̄
ī cathedralib⁹ collegiatis ſcl'arib⁹ vl' r̄-
gularib⁹ eccl'ijs vocē nō hñt q̄ nō ſt̄ ſb-
diaconi nec ī eligendo nec ī alijs factis

capl'i.etiã ſi ab alijs libere ꝯcedat̄.vt in
cle.vt bi qui.de eta.et q̃li.A.Ibi etiam
addit̄.Nõ obſtantibꝫ quibuſlibꝫ cõſue-
tudinibꝫ vel ſtatutis.Sꝫ tñ cle.vt bi q.
non loquit̄ niſi q̄ ad clericos q̄ declina-
rent ordinari.vt põt colligi ex textu et
glo.dicte cle.Unde lꝫ laici etiã ꝯuerſi de
iure cõi nõ admittãtur ad electõem ſil'
cũ clericis.vt ĩ.c.ex eo.de elec.li.vj.tñ
ſm glo.in eo.c.ex eo.ex cõſuetudine p̄-
ſcripta laici ꝯuerſi deberẽt admitti:ſed
non ſecl'ares.vt in.c.maſſana.extra.de
elec.Laici võ ꝓfeſſi admittũt̄ etiam de
iure cõi.qꝛ ĩ dicto.c.ex eo.nõ excludũt̄
niſi laici ꝯuerſi.non aũt laici ꝓfeſſi ſm
glo.ĩ dcõ.c.ex eo.et ĩ dcã cle.vt bi q̄.B

¶ Infra qd̄ tp̄s debꝫ fieri electio?R̄.In
eccl'ia cathedrali vel regl'ari hñt electo-
res tp̄s triũ menſiũ infra qd̄ ſi iuſto im-
pedimẽto ceſſante non elegerint.ad ꝓri
mũ ſupiorẽ deuoluit̄.vt extra eo.ne ꝓ
defectu.Deinde debent electores pñtare
electõeꝫ electo.et petẽ ꝯſenſum ei⁹ infra
octo dies poſtq̄ comode pñt.Alioquin
negligẽtes excludũtur a ꝓſecutione ꝓ-
ceſſus.et ſũt ſuſpenſi ꝑ tres ãnos ab oĩ-
bus beneficijs ipi⁹ eccl'ie.extra eo.cupi-
entes.§.ceteꝝ.li.vj.Elect⁹ võ tenet̄ cõ-
ſentire infra mẽſeꝫ a pñtatõe.al'r ꝓua-
tus eſt iure electõis.niſi forte ea ſit ele-
cti cõditio q̄ non poſſit conſẽtire abſqꝫ
lnĩa ſupioris.Quo caſu tenet̄ elect⁹ vel
electores petẽ licẽtiaꝫ cum ea celeritate
quã ſupioris abſẽtia vel p̄ſentia patit̄.
Etſi nõ habeat̄.extũc ad electõꝫ aliam
ꝓcedant.Quilibꝫ etiaꝫ elect⁹ poſt ꝯſen-
ſum infra tres mẽſes tenet̄ petere ꝯfir-
matõneꝫ.aliter irrita eſt electio.ext̄.de
elec.q̄ ſit.li.vj.niſi petẽda ſit ꝯfirmatõ
a papa qꝛ tũc elect⁹ tenet̄ infra mẽſẽ p⁹
ꝯſenſũ.vel ſi nõ fuerit ei electio p̄ſenta-
ta infra mẽſeꝫ a noticia iter arripe ver-
ſus curiã.et ſic petere ꝯfirmatõꝫ ac ne-
gociũ ꝓſequi.vt ĩ dicto.c.cupiẽtes.In
alijs võ eccleſijs debet ꝓuideri infra ſex
mẽſes.al'r eodẽ p̄dicto modo ad ꝓrimũ
ſupiorem deuoluit̄.ext̄.de p̄ben.de mul-
ta.⁊ de ꝯceſ.p̄ben.nulla.Et hoc etiã hr̄
ſup̄.beneficium j.§.j.

¶ In quo loco debꝫ fieri electio?R̄.Pt̄
fieri ĩ eccleſia vel ĩ capitulo vl' ſilĩ loco
honeſto ⁊ maxime iuxta ꝯſuetudinem.
extra eo.ĩ cauſis.Sꝫ tñ p̄cipue electões
epõꝝ ſolent in eccleſijs fieri.extra eo.q̄
ſicut.Sed ex cauſa etiaꝫ ext̄ ciuitatem
poſſent fieri.xxiij.diſ.in nomĩe dñi.A.
Hoſti.at̄ ſimpliciter dicit q̄ ĩ hoc ſuã-
da eſt conſuetudo.niſi ex aliq̄ cã alubi
fieret.q̄ſi ꝯſuetudo non apparet.tũc nõ
eſt vis vbi fiat.dũmodo ſit loc⁹ clerico-
rum ⁊ honeſt⁹.vt ĩ ſũ.con.li.iij.ti.xxvj
q.vj.Electio at̄ epĩ ſi fieri pt̄ debet fieri
ĩ eccleſia cathedrali.vt exp̄ſſe dꝛ ext̄ eo.
q̄ ſicut.⁊ dixit Goff.vt ĩ dicta.q.vj.B.
Et non debꝫ fieri añ ſepulturã p̄deceſſo
ris.extra eo.bone memorie.Sꝫ tñ ſi fi-
eret:valeret.A.Hoc ſentit glo.ĩ dcõ.c.
bone.ſup ver.t̄ctatum.Et Hoſti.etiam
ibidem.vt in ſum.con.eo.ti.q.vij. B

¶ Omñes electores q̄ ĩ ciuitate ſũt debẽt
ad electionẽ vocari verbo vel ſcripto vl'
ꝯſueto ſigno cãpane.Itẽ qui ſũt ĩ ortis
ciuitatis.ar.ff.de ꝓcur.l.j.A.ꝯiũcta.l.
v.B.Itẽ debẽt vocari omñes q̄ ſũt ĩ ꝓui-
cia ꝑ lr̄as vl' ꝑ nũciũ.ext̄ eo.corã.Hoc
dico ſm ꝯſuetudinẽ obſeruãdũ.A.In-
noc.dic q̄ vocãdi ſũt nõ ſolum p̄ſentes ĩ
capitulo:ſed etiã ext̄ ſi ſciũt̄ eſſe circa
capitulum.qꝛ ſi al'r fieret eſſꝫ malitia q̄
oĩno ĩ electõibꝫ eſt vitãda.Conſulo etiã
q̄ vocẽtur etiã ſi ſint ĩ ciuitate.ar.ff.de
ꝓcur.l.v.niſi forte antiq̄ cõſuetudo ex-
cuſet vel certã forãꝫ det.Hoſti.etiã pu-
tat ꝯſuetudinẽ eſſe ſuandaꝫ ĩ vocatõne
abſentiũ niſi mora vertat̄ ĩ ꝑiculũ.vt ĩ
ſũ.con.dicta.q.vij.Etſi vocati ad cõpe-
tentem terminũ eis a vocãtibꝫ aſſigna-
tũ nõ veniant nõ oportet eos vlteri⁹ ex-
pectari.ext̄ eo.cũ inter.et.c.cũ nobis.
A.Hoc fuit dictũ Goff.abbẽtis.qꝛ durũ
eſſet vſqꝫ ad finem termini expectare.ſ.
ad finẽ triũ mẽſiũ.cũ mora in electõibꝫ
ſit damnoſa.ext̄ eo.cũ inter vniuerſas
Hoſti.võ dic q̄ ĩ hoc caſu ſi due p̄tes ſẽ
pñtes ⁊ cã coartatõis aſſignetur.putat
hãc ſnĩaꝫ verã qꝛ tũc dꝫ abſẽs ſaltẽ vni
de collegio ꝯmittere vices ſuas.ext̄ eo.
qꝛ ꝓpter.Si võ due p̄tes abſẽtes ſint vl'
nõ aſſignet̄ cã putat verã ſnĩaꝫ Io.qui
dixit expectãdos eẽ vſqꝫ circa fineꝫ triũ
mẽſiũ.Dic etiã Hoſti.q̄ ſcrutatores de-
bent ire ad infirmos q̄ ſunt in ciuitate
⁊ inquirere vota eoꝝ ſicut alioꝝ pñtiũ.
Naꝫ ⁊ pñs eſt q̄ ĩ ortis ẽ.ff.de ꝓcur.l.v.

Nec erit neceſſe ipos ī collatōe vel ī alijs
q̄ ſequūt̄ requirē: ſed ſufficit ꝯſenſus in
ſcrutinio habitus. Pn̄t etiā iſti vni de
collegio vices ſuas ꝯmittere. q2 ſūt im-
pediti. Sʒ pri⁹ dictū. ſ. q̄ ad eos vadant
videt̄ expediti⁹. Cō. Innoc. vt ī ſū. con.
dicta. q. vij.

An elector abſens poſſit ꝯſtituere p-
curatorē: R̄e. Si iuſto impedimēto tene-
tur. pt̄ vni vl' plib9 ꝯmittere vices ſuas
dū tn̄ cuilibʒ ī ſolidū. ⁊ erit melior cōdi-
tio occupātis. q̄ ſi ambo ꝯcrāt et petāt
admitti. nō admittēt̄ ambo. ſed is quē
capl'm vel maior ps elegerit. Etſi nō ꝯ-
cordēt. admittetur ille q̄ ī ꝯmiſſiōe prīo
noīat⁹ eſt. At ſi null⁹ ſit ī ſolidū. nō va-
let. Qn̄ aūt pcurator vnum noīat p ſe. et
aliū noīe ei⁹ q̄ cōmiſit. nihil agit. niſi de
certa pſona habuerit ſpāle mādatū. q̄a
tūc aliū noīe ſuo poterit noīare. Porro
ſi null⁹ de collegio vult eſſe pcurator. n̄
pt̄ abſens nolēte capitulo extrāneū depu
tare. Nō pt̄ etiā p lr̄as exp̄mere votū
ſuū. Hec oīa ext̄. de elect. ſiq̄s iuſto. li.
vj. A. Dict⁹ etiā pcurator nullaten⁹ pōt
inſtitui ceſſāte impedimēto vel loci cō-
gruitate. ext̄. de elec. c. q2 pp̄ter. §. illud.
vbi dr̄. Illō aūt penit⁹ interdicim⁹ ne q̄s
ī electōis negocio pcuratorē inſtituat.
niſi ſit abſens ī eo loco ī q̄ debeat aduo-
cari. iuſtoq3 impedimēto detēt⁹ veire nō
poſſit. ſup q̄ ſi op⁹ fuerit fidē faciat iu-
ramento. B

Siq̄s electorꝝ ꝯtēpt⁹ nec vocat⁹ ad electōē fuit. ad petitōnē e⁹
ceſſanda eſt electō. pt̄ tn̄ ſi vult eā ratā
habere. ext̄ eo. q̄ ſicut.

Utrū elector poſſit renūciare voci ſue
R̄e. Sic. Nā q̄libet pt̄ renūciare iuri qd̄
ſibi ꝯpetit. Un̄ et qd̄ poſtea fit p alios
ipe nō poterit impugnare. Si tn̄ talis
accedat electōne nōdū facta admittēd⁹
eſt ī oīb9 q̄ circa ipā reſtāt faciēda. ext̄
eo. eccl'ia vr̄a. j. rn̄ſo. A. Ibi nō videtur
clare hoc dici q̄ talis debeat readmitti.
Tn̄ cū p̄dictis con. Alb. Sʒ q̄ q̄s poſſet
renūciare iuri ſuo hoc clarꝝ ē. C. ꝯ pac.
l. ſiquis ī conſcribendo. B

Quot ſūt forme electōis: R̄e. Tres. nā
aut fit p ſcrutiniū. aut p ꝯpromiſſū. aut
p cōem inſpiratōē. Et q̄ ꝯ p̄dictas for-
mas eligē attēptauerit. ea vice debʒ eli-
gēdi ptāte p̄uari. ext̄ eo. q2 ppt̄. A. Ibi
dr̄. Statui⁹ vt cū electio fuerit celebrā-
da pn̄tib9 oīb9 q̄ debēt et volūt ⁊ poſſūt
comode intereſſe. aſſumāt̄ tres ꝯ colle-
gio fidedigni q̄ ſecreto ⁊ ſingillatim vo-
ta cūctorꝝ diligēter inquirāt ⁊ ī ſcriptis
redacta mox publicēt in cōi nullo pſus
appellatōis obſtacl'o interiecto. vt is col
latōne hita eligat̄ ī quē oēs vel maior ⁊
ſanior ps capitl'i ꝯſentit. Uel ſaltē eli-
gēdi ptās aliq̄b9 viris idoneis cōmitta-
tur q̄ vice oīm eccl'ie viduate puideant
de paſtore. Aliter electō facta nō valeat
niſi forte cōiter eēt ab oīb9 q̄ſi p inſpiratōē
dei abſq3 vitio celebrata. Qui vō ꝯ p̄di-
ctas formas eligē attēptauerint eligēdi
ea vice ptāte priuēt̄. Et ita electōnes q̄ſ
clādeſtinas r̄probā⁹. ſtatuētes vt q̄cito
electō fuēit celebrata ſolēnit̄ pblicet̄. B

Qn̄ pcedit̄ p formam ſcrutinij debēt
eligi tres ſcrutatores qui ī ſecreto exq̄-
rāt vota ſingl'orꝝ. Et ipi q̄dē prīo debēt
ſeipos de ſuis votis examīare. deīde ali-
orū vota ſecreto ⁊ ſingillatim ad hoc q̄
quilibʒ liberi⁹ dicat qd̄ ſibi videt̄. Un̄ ſi
examīatio publice fieret. nō ſeruaretur
forma nec valeret electō. etiamſi oēs
ꝯſentirent. extra eo. in Geneſi.

Per quē vota ſcribēt̄: R̄e. Per tabel-
lionē. vel qd̄ meli⁹ eſt vn⁹ de ſcrutatorib9
vidētib9 alijs ꝯſcribet ⁊ poſtea publica-
bit. Et ſiq̄s electorꝝ vellet ꝯtdicere ſcri-
pture nihilomi⁹ ei ſtandū eſt. ar. ext̄. de
teſti. co. p̄terea. §. fi. A. Hoc fuit dictū
Hoſti. qui etiā dīc q̄ dicta vota poterūt
ſcribi p tabellionē etiam ī ſacris p epm
ꝯſtitutū. licet Inno. dixerit p tabelliōē
laicū. vt ī ſū. cō. li. iij. ti. xxvj. q. vij. B

Quid ſi electores pauci ſīt: R̄e. ſm In-
nocē. Si ſūt tm̄ tres. duo ex eis ſcruta-
būtur terciū. et ſic pcedēt ad electōnē.
Si vō ſūt duo tm̄ vn⁹ ſcrutabitur aliū.
Q: ſi vnus tm̄ et ille ſolus vocatis teſti-
bus exprimet votū ſuū. et eliget et pu-
blicabit. A. Con. Albricus. B

In electōnibus vota incerta et cōdi-
tionata non valēt. et debent haberi pro
nō abiectis: puta. conſentio ī quē talis
ꝯſentit. vel ſi Petrꝰ hr̄e nō potero ꝯſē-
tio ī Johē ⁊ ſilia. ext̄ eo. ī electōib9. li.
vj. A. Ibi dr̄. In electionib9 et poſtula
tionib9 ac ſcrutinijs ex quibus ius orit̄
eligēdi vota cōditōnalia alternatiua q̄ ⁊

incerta penit⁹ reprobam⁹. ſtatuẽtes vt hmõi votis ꝑ nõ abiectis habitis ex puris conſenſib⁹ celebret̃ electio vocẽ illorum q̃ nõ pure ꝯſenſerint ea vice ĩ alios reſiſtere. H

¶ Publicato ſcrutinio electores nequeunt variare voces. ſed facienda eſt collatio et electio celebrãda. Jlle tñ q̃ non ꝯſenſit pt̃ ꝯſentire ĩ eũ qui aliter eligẽdus eſt. Aliter nõ pt̃ ad aliũ accedi. extra eo. auditis. §. j. et. c. eccl'ia vr̃a. §. ꝑs ſo. A. ꝯiũcto. c. publicato. eo. ti. H. q̃ſi per vim facti ſcrutinij null⁹ poſſit eligi. poterũt ꝓcedere ad ſcõm ⁊ terciũ ſcrutiniũ donec aliq̃s eligi poſſit. A. cũ predictis in hoc. §. con. Albricus. H

¶ Collatio p̃dicta q̃ debꝫ p⁹ publicatõꝫ ſcrutinij fieri triplex eſt. ſ. nũeri ad numerũ. zeli ad zelũ. meriti ad meritũ. vt ext̃ eo. in Geneſi. Si tñ vna ꝑs eligẽtiũ fuerit duplo maior. nõ pt̃ ei oppõni extenuatio zeli vel meriti. extra eo. ſi qñ. li. vj. A. vbi etiaꝫ ſubdit̃. Si q̃d aũt opponere voluerit q̃ votũ illi⁹ cui oppoĩt̃ nullũ redderet. ip̃o iure id eis nõ intelligim⁹ interdictũ. H. q̃ſi oẽs ĩ vnũ cõueniãt nihilomin⁹ facienda eſt collatõ. nõ de numero ſed de electorib⁹. vtꝫ. ſ. aliquis ſit ꝯtempt⁹ vel aliq̃s affuerit cui⁹ vox non ſit cõputãda et hmõi. Etſi hac collatõne facta nullũ occurrit dubium ad electõꝫ ꝓcedatur. alioquin diſcutiatur plene. extra eo. cũ ẽra. Alij dicũt q̃ vbi oẽs ĩ vnã ꝑſonaꝫ ꝯcurrũt. valet electio. etſi collatio ſit omiſſa. A. Hoc vid̃r ſatis ꝓbari extra eo. qꝛ ꝓpt̃. ibi. niſi forte ⁊c̃. Nã ĩ electõne non fit collatio niſi nũeri. zeli. et meriti. dicto. c. ĩ Geneſi. q̃ non pt̃ locũ hr̃e in electõne vniformiter ꝯcordi. De alijs aũt facie͂da videt̃ diſcuſſio añ ſcrutiniũ vel ĩ ꝯfirmatõne. dicto c. quia ꝓpter. et eo. ti. c. auditis. H

¶ Jn nũero eligẽtiũ nõ videt̃ computari elect⁹. qꝛ null⁹ pt̃ eligẽ ſeip̃m. extra eo. cumana. A. Hoc. c. parũ ad hoc facit. ſꝫ meli⁹ extra. de inſtit. cũ ad nr̃aꝫ. et de iurepat. ꝑ nr̃as. H. lꝫ aliqñ hoc locũ habeat qñ ꝓcedit̃ per viam cõpromiſſi. vt infra. electio ij. §. iiij.

¶ Fcta collatõe eligi debꝫ is ĩ quẽ maior ꝑs et ſanior capl'i cõſenſerit. et maior ꝑs dicet minori. Cũ talis ſit eligẽd⁹ ſi placꝫ vob̃ ip̃m cõit̃ eligam⁹. Etſi cõſenſerint tũc is q̃ priorẽ vocẽ hꝫ ĩ capl'o ſurgẽs: dicet. Ego ꝑ me et ꝑ toto capl'o eligo taleꝫ ⁊c̃. Et omẽs acceptabũt. q̃ſi minor ꝑs vel nõ oẽs cõſenſerint: dicet. Ego ꝑ me et ꝑ illis q̃ mecũ ꝯſentiũt eligo talẽ ⁊c̃. Hec ex decre. qꝛ ꝓpter. extra eo. A. Con. Albricus. H

¶ Jn om̃i electõe ſiue poſtulatõe ſi dicatur. Ego eligo poſtulãdo ſiue poſtulandum aut ĩ poſtulãdũ. vel poſtulo eligẽdo ſiue eligẽdũ aut ĩ eligẽdũ. nihil agit̃. Sil'r nec ſub hac forã. Eligo et poſtulo ꝓut meli⁹ pt̃ d̃ iure valẽ niſi qñ ꝓbabiliter dubitaret̃ vtꝝ q̃s ſit eligẽd⁹ vl' poſtuland⁹. q̃ caſu ſic poſtulat⁹ vl' elect⁹ tenet̃ vnã tm̃ determinatã viã acceptare. A. tꝑe ꝯſẽſus. et r̃tdeũdi ad aliã poſtq̃ vnã elegẽit ſibi lnĩa eſt penit⁹ interdicta. vt ĩ. c. de q̃ ſtatim. H. ext̃. de poſtu. c. ꝑpe

¶ Electio ſꝑ dꝫ fieri ꝑ ver⸗ tuo. li. vj. ba nũeri ſingl'aris. ſiue fiat ꝑ ſcrutiniũ ſiue fiat ꝑ ꝯpromiſſuꝫ. al'r nõ valet. ext̃ eo. ſicut. li. vj.

¶ Collige q̃ ſũt de ſb̃a forme electõis ꝑ ſcrutiniũ. Prĩo q̃dẽ q̃ electores ꝯgregẽtur. Jt̃ q̃ ſcrutatores aſſumant̃. A. ſ. de collegio eligentiũ. ext̃ eo. qꝛ ꝓpter. ⁊ dic Hoſti. in ſũ. con. li. iij. ti. xxvj. q. vij. ad fi. vbi etiaꝫ no. q̃ et hic ponũt̃. H. Jtẽ q̃ in ſecreto vota exquirant̃. Jteꝫ q̃ vota ſcribãt̃. Jtem q̃ ſcripta ĩ cõi publicẽt̃. Jt̃ q̃ fiat collatio. Jtẽ q̃ ſeq̃t̃ electio de illo ĩ quẽ maior ꝑs et ſanior capl'i ꝯſenſerit. Hec oĩa ext̃ eo. quia ꝓpter. A. Jbi etiaꝫ dr̃ q̃ vota ĩ ſcriptis redacta debẽt ĩ cõi publicari mox. i. nll'o actu ꝯ̃rio interueniente. vt notat̃ ĩ dicta. q. vij. Dr̃ etiã ĩ dcõ. c. qꝛ ꝓpt̃. vt q̃cito electio fuerit celebrata. ſolẽnit̃ pblicet̃. i. ꝯgregatis electorib⁹ ſurgat vn⁹ et anũciet ꝓpl'o ꝯuocato: vt moris eſt ad electõeꝫ factã. Si tñ iſta publicatio omittit̃ nõ ẽ ꝓpter hoc electio caſſãda ſm̃ Jnno. Alij tñ dicũt al'r ſm̃ Hoſti. vt ĩ dcã. q. vij. Dictuꝫ Jnno. veri⁹ vid̃r. vt pt̃ colligi ex dcõ. c. qꝛ ꝓpter. Jmmo ſi ꝑiculũ immineret tal' publicatõ nõ eſt facienda. ar. xxiij. diſ. ĩ noĩe dñi. ibi. q̃ſi ꝑuoꝝ atꝫ iniq̃rũ ⁊c̃. Jt̃ Jnno. ĩ. c. qꝛ ꝓpter. extra eo. dic q̃ ꝓcurator inſtitut⁹ ad eligẽdũ debet hr̃e ſpãle mãdatum ad iurãdũ ĩ aĩaꝫ domini q̃

credat q̄ tp̄e electiōīs erat bona fide. ſ.
ſine fraude infra fines q̄ deputati ſūt ad
vocatōes electōnū. ⁊ q̄ iuſto impedimē-
to tenet̄ q̄re electōi intereſſe nō pt̄ mō.
et credit vel dubitat q̄ eodez impedim̄-
to tenebit̄ tp̄e q̄ electio faciēda erit. Et
hoc dr̄ hic. Et debet exp̄mere impedim̄-
tum et fines. Nō em̄ in ſuo iuramēto de-
bet expone v̄ba iuris. Et ſubdit. Illud
at̄ placz q̄ nō poſſit q̄s ꝯſtituere ꝓcura
torem ad eligēdū niſi et det ei ptātez iu-
rādi in aīaz ſuā: q̄a nō venit inſtruct⁹.
Et inde ſeq̄ret̄ abſurditas. q̄ꝛ vel opt̄et
caplm̄ ꝯgregatū expectare quouſq; nū-
cius iret et rediret ab eo. vel iteꝝ aliuz
terminū aſſignare electōi. q̄ abſurditas
ī ſilī caſu tollit̄. lxiij. diſ. cū longe. arg.
ad hoc. ea. diſ. optatū. It̄ videt̄ q̄ pt⁹ p̄-
ſtitū iuramētū ſi ali⁹cui vox e⁹ p̄iudica-
ret vellet ꝓbare q̄ dn̄s tp̄e electōis erat
ī eo loco vnde vocari nō debebat. vel q̄
nō detinebat̄ iuſto impedimēto q̄ nō ſit
audiēd⁹. ar. ff. de dolo. q̄ ſi differēte. niſi
forte aliō dicas ī ſp̄ualib᷒: vbi reuocat̄
quicq̄d fit ꝑ obreptōē etiā p⁹ ſnīaz. ext̄.
de reſcrip. dilect⁹ filius abbas. ⁊ c. ꝯſti-
tut⁹. ⁊ c. ad audiētiam. Q̄ ſi nō exigant
iuramētū p̄dictū a ꝓcuratore tunc dece-
tero nō pn̄t neq; de loco neq; de impedi-
mēto excipe. q̄ꝛ hāc exceptōez videt̄ re-
miſiſſe caplm̄ qn̄ ſibi iuramētū remiſit.
Etſi dicat̄ q̄ capitulū deceptū fuerit ig̃-
rantia facti q̄ etiaz ꝑitiſſimos fallit. ff.
de iur. et fac. igno. l. ij. puta q̄ꝛ credebat
aduerſario hoc aſſerēti. dicetur ei q̄ ſu
pina fuit ei⁹ ignorātia. q̄ꝛ ius ī talib᷒ ꝓ-
uidet q̄ poſſint exigē iuramētū. B

¶ Qn̄ ptās eligēdi deuoluit̄ ad aliū? R̄
In cathedralib᷒ eccleſijs ſi īfra tp̄s triū
menſiū nō eligāt deuoluit̄ ad ꝓmum
ſuꝑiorē. q̄ ſi infra alios tres mēſes non
elegerint. deuoluitur ad aliū ſuꝑiorē et
ſic vſq; ad papā. Si v̄o eligūt ſciēter ī-
dignū. ⁊ ſic ſint p̄uati iure eligēdi vl̄ p̄-
uētur ꝑ ſnīaz q̄ꝛ nō ſ̄uāt debitā formā.
ad papam deuoluit̄. In inferiorib᷒ aūt
eccleſijs ſꝑ ad ꝓmū ſuꝑiorez deuolui-
tur. ext̄ eo. q̄ q̄. lib. vj. De hac materia
vide ſup̄. §. iij. ⁊ ſup̄. bn̄ficiū j. §. j.

¶ Caſſāda ē electō illi⁹ q̄ req̄ſit⁹ an̄q̄ eēt
elect⁹ ꝯſēſit electōi de ſe faciēde. q̄ꝛ p̄ſūit̄
ābitōſ⁹. ext̄ eo. cū p⁹ petitaz. ⁊ c. officij.

¶ Qn̄ maioꝛ ꝑs capitl̄i delīq̄t electō de-
uoluit̄ ad pauciores. vt no. extra. ō po-
ſtu. c. ij. Itē deuoluit̄ etiā ad vnū ꝓpter
oīm alioꝝ delictū. lxv. diſ. ſi forte. extra
eo. bone. A. In his. c. nō bn̄ hoc ꝓbat̄:
ſꝫ ī dicto. c. ij. de poſtu. hoc notat glo. et
vīdꝛ hoc intelligē qn̄ electores peccaue-
rūt ī eligēdo indignū. Sec⁹ ſi ex ꝯtēptu
aliq̄ꝝ ex hn̄tib᷒ vocē. q̄ꝛ tūc nō deuolui-
tur ptās eligendi ad ꝯtemptos. q̄ꝛ non
tn̄ in hoc peccauerūt eligētes. ideo ſuffi
cit q̄ hoc caſu caſſet̄ electio. Pt̄ dici q̄
hoc veꝝ ē an̄q̄ eligētes ſint p̄uati ꝑ iu-
dicē iure eligēdi. nā ꝓpt̄ pcc̄m forme nō
ſūt ipſo iure p̄uati ſꝫ priuādi. ext̄ eo. q̄ꝛ
ꝓpter. et ibi hoc ſentit Inno. ſuꝑ ver. p̄-
uētur. dicēs q̄ facta priuatōe ꝑ iudicez
ꝓpter pcc̄m forme. tūc ptās deuoluatur
ad non culpoſos nec priuatos. Itē ī ſt̄.
con. li. iij. ti. xxvj. q. vij. dr̄. Itē nota q̄ ſi
aliq̄ peccāt ī eligendo ꝯ formaz. ī nō de-
linquētes etiamſi ſit mīoꝛ ꝑs cadit ius
eligēdi etiāſi vn⁹ ſolus ſit. et hoc vel per
ſnīam ſuꝑioris ſ̄m q̄ſdam: vel ſ̄m alios
ip̄o iure. Alij tn̄ dicūt aliter. ſed prima
opīo eſt magis approbāda. hec ibi. Ali-
qui etiaz dicebāt q̄ ſi maioꝛ ꝑs delīq̄rat
tūc ptās non deuoluebat̄ ad pautiores.
q̄ꝝ dictū non ꝓbatur nec eſt rōnabile.
vt patet ꝑ Innoc. ī dicto. c. q̄ꝛ ꝓpter. Un̄
(vt dictū eſt) bn̄ deuoluit̄ ptās etiā ad
pautiores ip̄o iure: ſed ꝑ iudicē pri⁹la-
ta p̄uatōis ſnīa. et ſic pt̄ intelligi aſſer-
tio dicētiū q̄ hoc debꝫ fieri ꝑ ſnīaz ſuꝑi
oris. B. q̄ ſi omēs delinquāt deuoluitur
ad ſuꝑiorez ſiue ad papam. vt dictum ē
ſup̄. §. qui eſt ſꝫ ante ꝓmū.

¶ Electōes clādeſtie r̄pꝛobāt̄. ext̄ eo. q̄a
ꝓpt̄. ⁊ dicūt̄ clādeſtie q̄ ī cameris ꝑ occul
ta ꝯuēticl̄a fiūt. lxxix. diſ. c. ij. ⁊ c. ſi trā-
ſit⁹. Silr̄ ⁊ ille q̄s int̄ ſe electores ſecre-
tas tenēt. cū celebrate debeāt ſolēniter
p̄blicari vt ī dcō. c. q̄ꝛ ꝓpt̄. A. Jō ī ſū. ꝯ.

¶ Quis pt̄ eligi? ꝯ dcā. q. vij. ad fi. B
R̄. eligēd⁹ ē doctōꝛ ⁊ ſcī̄oꝛ. c⁹ ꝯpatōe ce-
teri grex dicāt̄. viij. q. j. lꝫ g̃. ⁊ q̄ ſit ō ma
trimonio legittīo nat⁹ ⁊ etatis legittīe.
ext̄ eo. cū ī cūctis. Nā ep̄s dꝫ eligi. xxx.
ānoꝝ ꝯpletoꝝ. Inferiores v̄o p̄lati ⁊ a-
lij q̄ curā debēt hr̄e aīaꝝ req̄rit̄ q̄ atti-
gerit ānū. xxv. A. vt ī dcō. c. cū ī cūctis.
B. Aliter eligētes ſūt illa vice eligendi

p̃tate priuati sup̃.§.xxij.q̃ incipit.q̃ndo
p̃tas. Subdiacon⁹ q̃z p̃t ĩ ep̃m eligi.ex̃t
de eta.⁊ q̃li.a multis. Jtez q̃ ad vnã di⸗
gnitatem reputat̃ dign⁹ si postea eliga⸗
tur ad aliã debet reputari dign⁹. A.scz
ad eq̃lez vel minorẽ.vt p̃ot colligi ex.c.
de quo statim. B.lxxiiij.dis.gesta. Fal⸗
lit qñq3. Nã l3 qñq3 q̃s toleret̃ in officio
minori nõ tñ ꝓpter hoc ĩ maiori tolera⸗
ri deb3 indign⁹.xij.dis.nos ꝯsuetudĩe3.
Abbas q̃z exempt⁹ bñ p̃t eligi siue ĩ epi⸗
scopũ siue ĩ abbatẽ eiusdez regl'e ⁊ hĩt⁹.
sed nõ p̃ot trãsire sñ licẽtia pape vel le⸗
gati de latere si sit in ꝓuincia.ex̃t eo.si
abbatem.li.vj. Religiosus q̃z l3 non ex⸗
p̃sse ꝓfess⁹ quin etia3 nouiti⁹ eligi p̃t ad
ep̃atum.ex̃t eo.null⁹.li.vj. A.siue eli⸗
gat̃ ĩ secularib⁹ siue ĩ regl'arib⁹ eccl'ijs.
ad p̃laturã tñ sue vel alteri⁹ religioĩs ñ
nisi exp̃sse ꝓfessus.vt ibi.null⁹ at̃ religi⸗
osus p̃t eligi ĩ abbatẽ vel p̃latũ alteri⁹
religionis vel habit⁹.q̃si secus actũ fu⸗
erit eoip̃o est irritũ et inane. vt ĩ cle.j.
ex̃t eo. B. De clericis alteri⁹ dioces̃ vtꝝ
possint eligi vide infra.postulatõ.§.iij.
¶ Quis nõ p̃ot eligi: R̃. Excoĩcat⁹ ma⸗
iori excõicatõe.extra.de appel.ꝯstitut j.
Jtez nec excoĩcat⁹ miori q̃ si sciẽter ele⸗
ctus fuerit cassanda est ei⁹ electõ.ex̃t.d̃
cle.exc.mi.si celebrat. A.Et ibi glo.dic
q̃si etia3 ig̃rãter eligat̃ excoĩcat⁹ miori
nõ valet electio.q2 ignorãtia eligẽtium
nõ facit ip̃m habilem. etsi sciẽter talem
eligerẽt priuarẽt̃ iure eligendi.extra.d̃
elec.cũ ĩ cũctis. B. Jtez nec suspẽs⁹ nec
interdict⁹ nec q̃ interdictũ nõ seruauit
ex̃t.de postu.c.j.et.c.cũ dilect⁹. A. Hoc
c.cum dilect⁹.nõ est in ti.de postu.s3 de
ꝯsuetudine. Jtẽ nõ debet eligi ꝑsona cui
aliq̃d obsistit. de impedimẽtis circa or⸗
dinãdos.d̃ q̃b⁹ hr̃ infra.ordinãdus.per
totũ. Jt̃ nec is qui ꝓpter vitiũ ꝑsone sel'
reprobat⁹ fuit. talis ei nec ibi nec alubi
eligi p̃t.extra eo.sup eo. Sec⁹ at̃ si cas⸗
sata fuerit electio ꝓpter vitiosũ ꝓcessũ.
q2 tũc nõ impedit̃ ꝓmotio ei⁹ etiã ĩ ea⸗
dem eccl'ia.vt in dicto.c.sup eo.et.c.in⸗
notuit. A.Etiã p̃ma vice.vt ĩ dicto.c.ĩ⸗
notuit. Ubi v̾o duo elcẽi fuerint ⁊ vtri⸗
usq3 vitiosa est electõ. neuter est eligẽd⁹
p̃ma vice.ex̃t eo.ꝯsideraui m⁹.et hoc vt
discordia vitet̃. Si at̃ alter istoꝝ coiter

eligat̃ deficit rõ.et iõ ꝯfirmat̃.ex̃t eo.
cũ inter R.seniorẽ.vt ĩ sũ.con.li.iij.ti.
xxvj.q.v.vbi etia3 p̃dicti cas⁹ notãt̃. B
Jt̃ nõ p̃t eligi ep̃s.s.q̃ iam alligat⁹ ẽ al⸗
teri eccl'ie.s3 p̃t postulari.s.a papa.ex̃t
de postu.c.fi. Jt̃ ĩ p̃latũ religiosoꝝ non
p̃t eligi nisi exp̃sse ꝓfess⁹ al'r nõ val3 ele
ctio.ex̃t eo.null⁹.li.vj. Nec etiã aliq̃s q̃
sit alteri⁹ religioĩs vel hĩt⁹.vt ĩ cle.cum
rõni.ex̃t eo. Jtẽ null⁹ r̃ligiosus p̃t eligi
si trãsiuit de ordĩe mẽdicãtiũ ad nõ mẽ⸗
dicãtes.vt hr̃ infra.religio v.§.fi.
¶ Elect⁹ p⁹ ꝯsensũ ꝯiũgit̃ sp̃ũaliter ec⸗
clesie viduate.vt ex̃t eo.cũ inter cano⸗
nicos.ex̃t.de trãs.inter corꝑalia.§.j.et
ij. Jt̃ electio gignit ꝯfirmatõe3.ex̃t eo.
nihil.ꝯfirmatio dat administratõ3.ex̃t
eo.trãsmissã. De ꝯfirmatõe vide sup̃.ꝯ⸗
¶ Si elect⁹ añ cõ⸗ // firmatio electoꝝ.
firmatõ3 admĩstret remouẽd⁹ ẽ.ex̃t eo.
q̃liter.nisi ĩ sũmo p̃otifice q̃ ĩ eligẽdo cõ
firmat̃.dis.xxiij.ĩ nomĩe dñi.vl' nisi sic
admĩstrãti parcat̃.ex̃t eo.nosti.vel nisi
ꝑtineat ad papã. A.s.ꝯfirmatio. vt in
c.de q̃ infra. B.⁊ sit valde remot⁹ a sede
ap̃lica. A.videl3 vl' Jtaliã ꝯstitut⁹.vt
ĩ eo.c.nihil. B. Quia tales si sint ĩ ꝯcor⸗
dia electi admĩstrare p̃nt etiã ante. ita
tñ q̃ nihil penit⁹ alienẽt. nec p̃t eis cõ⸗
mitti admĩstratio sb̃ noĩe y̾conomat⁹ vl'
ꝓcuratõis ⁊ hmõi.nec ĩ toto nec ꝑte.nec ĩ
sp̃ũalib⁹ nec ĩ tp̃alib⁹. q̃si susceperit p̃⸗
uati sũt omni iure electõis ip̃i⁹.ex̃t eo.
auaricie.li.vj. A. Jbi dicit̃. Cum itaq3
nõ sit malitijs indulgendum sancimus
vt nullus decetero admĩstratõe3 digni⸗
tatis ad quã elect⁹ est p̃usq̃ celebrata de
ip̃o electio ꝯfirmet̃ sb̃ y̾conomat⁹ vel ꝓ⸗
curatõis noĩe.aut alio de nouo q̃sito co⸗
lore ĩ sp̃ũalib⁹ vel tp̃alib⁹ ꝑ se vel ꝑ aliũ
ꝓ ꝑte vl' ĩ totũ gerẽ vel recipe aut illi se
immiscẽ p̃sumat.oẽs illos q̃ sec⁹ fecerint
iure si q̃d eis ꝑ electõ3 q̃situm fuerit de⸗
cernẽtes eoip̃o p̃uatos. Et ide3 q̃d ĩ hoc
§.no.ĩ sũ.cõ.li.iij.ti.xxvj.q.xij. B
¶ An religioso acq̃ratur ius electõnis
extra ordine3 suum: R̃. Nulli religioso
predicatorum.minorũ.heremitarum.⁊
quorũlib3 mendicantiũ ex electõne.po⸗
stulatõne.ꝓuisione seu vocatione ad p̃⸗
laturã ex̃t suũ ordine3 ĩ discordia facta
ius aliq̃d acq̃rit̃.nec ip̃e ꝯsẽtire p̃t etiã

habita licentia. ex̄t̄ eo.q̄ꝛū́daꝫ.li.vj.et
debet intelligi diſcoꝛdia q̄ eſſꝫ ſiue de iu-
re ſiue de facto.vt in cle.eo.ti.qꝺ circa.
A. Ibi nō clare hoc ꝓbat̄.ſꝫ ad hoc fa-
cit.q̄a cū in dicto.c.q̄ꝛū́daꝫ dicat̄ de di-
ſcoꝛdia debꝫ indiſtincte intelligi.ex̄t̄.de
decimis.ad audiētiā. B. Sed ꝛ alijs re-
ligioſis nō acquirit̄ ius ī electōibꝰ. nec
cōſentire pn̄t:ſi fuerint electi a minoꝛi
pte nūero.vt ī dicto.c.q̄ꝛū́daꝫ.Et nota
ꝙ ſi religioſus electōni ꝺ ſe facte ad p̄la-
tionē aliquaꝫ ex̄t̄ ſuū monaſteriū vl̄ ec-
cleſiaꝫ nō petita licētia et obtenta ꝯſē-
ſerit.ꝯſenſus nō valet.et electio ip̄a iu-
ribꝰ vacuat̄.It̄ nota ꝙ p̄lati religioſoꝝ
irrequiſitis ꝯuentibꝰ pn̄t hmōi licētiaꝫ
dare.ex̄t̄ eo.c.ſi religioſus.li.vj.Nō aūt
valēt licētia q̄ ꝯcedit̄ ꝓ futura electōne
quā fieri ꝯtingeret.ut in cle.cū ꝯceſſa.
ex̄t̄ eo. Nec aliq̄s religioſus pt̄ p̄fici in
aliq̄ eccl̄ia que clero careat et ꝑpl̄o xp̄i-
ano.vt ī cle.pleriſq̄ꝫ.ex̄t̄ eo.
¶ Quid ſi due electōes fiāt? R̄x.ſm Ho-
ſti.ſi ſimul et incōtinēti fiūt:puta.qꝛ in
ſcrutinio diuiſa ſūt vota . tūc illa valet
q̄ melioꝛibꝰ ꝛ maioꝛibꝰ meritis adiuua-
tur.ex̄t̄ eo.c.licet.ī fi.et.c.dudū.Si vō
electōes fiant ex interuallo ꝛ p̄ma fuit
rite facta.illa valet.immo etiaꝫ ſi p̄ma
annullanda ſit. ſcd̄a nihilominꝰ caſſari
debꝫ.ex̄t̄ eo.bone memoꝛie cre. niſi gr̄a
fiat.ſicut q̄dam intelligūt.ex̄t̄ eo.bone
memoꝛie magiſ.Simil̄r etiaꝫ caſſanda eſt
ſcd̄a etiamſi p̄ma nulla fuerit ꝑpter cāꝫ
nondū patētem. ex̄t̄ eo.ꝯſideratis.et.c.
auditis. Q̄ſi pꝛima ex cā notoꝛia nulla
fuit.valebit ſcd̄a rite fcͭa.ex̄t̄.de ſuppl̄.
neg.p̄la.c.fi.et ex̄t̄ eo. venerabileꝫ.ꝛ.§.
fi. A. Ideꝫ ī ſū.con.li.iij.ti.xxvj.q.viij.
vbi etiā ſol̄uit̄.Nota etiaꝫ ꝙ ſola noīatō
nō p̄ſtat impedimētū ſequēti electōi. vt
patꝫ ex̄t̄ eo.ꝙ ſicut. qꝛ ꝑ ſimplicē noīa-
tōnem nullū ius acquirit̄ noīato.Secꝰ
tn̄ ſm Ber.ibideꝫ in glo.de noīatōne in
ſcrutinio ptꝰ publicatōeꝫ.qꝛ tūc nec va-
riare pn̄t.ex̄t̄ eo.publicato. B
¶ Sūt caſꝰ ī q̄bꝰ electoꝛes iterū pn̄t eli-
gere:vt puta.ſi electꝰ non vult ꝯſentire
vel pꝰ cōſenſū renūciat iuri ſuo vel mo-
rit̄ vel ꝑpt̄ occultū eiꝰ vitiū irritat̄. Et
his caſibꝰ hn̄t electoꝛes integꝝ tp̄s a diſ
ſenſu vel renūciatōe vel morte ſeu irri-

tatōe.acſi vocatō noua eſſꝫ dūmō nihil
egerit fraudulēt̄.ex̄t̄ eo.ſi electō.li.vj.
¶ Duas electōnes ī vna eccl̄ia de ſe fa-
ctas nemo pt̄ ꝓſequi:ſed vnā tm̄ eligat
extra eo.vt quis.li.vj.
¶ Quicūꝫ ḡuāt clericos vel alias ꝑſo-
nas eccl̄iaſticas ad q̄s ſpectat electio.
A. ī aliq̄bꝰ eccleſijs mōaſterijs aut alijs
pijs locis. B. ꝓ eo ꝙ rogati ſeu al̄ indu-
cti eū ꝓ q̄ rogabāt̄ ſiue inducebant̄ eli-
gere noluerint vl̄ ꝯſāguineos eoꝝ. aut
ip̄as eccl̄ias ſeu loca beneficijs ſeu alijs
bōis ſpoliādo ſeu al̄ iniuſte ꝑſeq̄ndo.ex-
coīcati ſūt ipſo facto.ex̄t̄ eo. ſciant cū-
cti.libꝛo.vj.
¶ Quid ſiq̄s aliquem ex odio eligit? R̄x.
Tenet̄ ei ad om̄e damnū qꝺ inde ei acci-
dit.diſ.lxxiiij.honoꝛatꝰ.et.C.ſi ꝑpter i-
imicitias creatio facta ſit.l.vnica.li.x.
¶ Circa electōes monialiū no. ꝙ nulla
debet ad electōeꝫ admitti niſi.xij. annū
ꝑegerit ꝛ ꝓfeſſa fuerit tacite vel exp̄ſſe.
nec ī abbatiſſā vel pꝛioꝛiſſam vbi ꝑ pꝛi-
oꝛiſſā gubnāt̄ eligi pt̄ niſi ptꝰ.xxx.an-
nū. et niſi fuerit exp̄ſſe ꝓfeſſa. It̄ no.ꝙ
cū ꝑ ſcrutiniū ꝓcedit̄ illa electio q̄ a du-
abꝰ partibꝰ fuerit celebrata nō obſtāte
appellatōe ꝑtis alteriꝰ.pꝛemiſſa diligēti
examinatōe ſi aliter inuēta fuerit cano-
nica ꝯfirmet̄.et bn̄dicēda benedicat̄. A
Bn̄dicēda eſt ꝯfirmata ī abbatiſſaꝫ.vt
ī.c.indemnitatibꝰ.de q̄ infra. B. Si aūt
nll̄a electō eſſꝫ a duabꝰ ꝑtibꝰ celebrata.
tūc nō obſtante ꝙ ſit publicatuꝫ ſcruti-
niū aut etiā ad electōeꝫ ꝓceſſū pn̄t alie
moniales an̄ꝙ ad actꝰ extraneos diuer-
tant ad illā accedē q̄ a maioꝛi nūero eſt
electa.Etſi ꝑ hoc ꝑueniat̄ ad duas ꝑteſ
cōfirmet̄ vt pꝛiꝰ dictū eſt.ſꝫ nihilominꝰ
ꝯ eā ſic ꝯfirmatā poſtꝙ fuerit in admi-
ſtratōe poteīt alie opponē ī modū denū-
ciatōis vl̄ accuſatōis vt a dignitate re-
moueat̄.Q̄ſi ad illā q̄ a maioꝛi ꝑte ele-
cta eſt alie nolūt accedere vel nō tot q̄t
aſcēdant ad duas partes tūc ſuper ob-
iectis que faceret pars altera ꝛ ſuꝑ alijſ
que ſūt inquirenda plane et ſine ſtrepi-
tu iudicij.ꝑ ſuperioꝛem inquiratur an-
teꝙ confirmetur.ſed ip̄a interim ī tem-
poralibus et ſpiritualibus adminiſtret.
ita tamen ꝙ de rebus monaſterij nihil
alienet ne monialem recipiat. Si q̄ vō

a minoꝛi pte electa vel noīata fuerit nõ
valet nec pt̄ ad eā p̄dicto modo accedi.
Jte3 nota ꝙ nūq̄ ī electōnibꝫ monialiū
debet fieri collatio zeli ad zelū vł meri-
ti ad meritum. ſ3 ſolum numeri ad nu-
meꝝ. Si vo ꝓcedit̄ ꝑ formā cōpꝛomiſſi
ſi minoꝛ ps ſe opponit electe nihilomin⁹
ꝯfirmetur et vn̄dicat̄ ꝯdictōne ptis nõ
obſtāte. Si at̄ maioꝛ ps ſe opponit. dif-
fert̄ ꝯfirmatio donec de obiectis ⁊ alijs
fuerit inquiſitū. ſed interim adminiſtra-
bit vt p̄mittit̄: niſi ps opponētiū fuerit
duplo maioꝛ. q2 tūc nõ admīſtrabit. ſed
expectabit litis euētum. Jtē nota ꝙ ſi ī
hmōi electōibꝫ ꝯtigerit ad curiā appel-
lari debent cauſe exp̄mi ſm modū ꝯſti-
tutōnis. c. vt circa. ext̄ eo. li. vj. A. Jbi
dr̄. Pꝛouidem⁹ ſi qn̄ aliqui electōibꝫ. po-
ſtulatōibꝫ. ꝓuiſionibꝫ ſe opponūt ꝓponē-
do aliq̄ ꝯ electionis. poſtulationis ſeu ꝓ-
uiſionis formā aut ꝑſonas eligētiū vel
electi ſiue illi⁹ cui ꝓuiſio erat faciēda vł
facta: ⁊ ꝓpter hoc ꝯtigerit appellari ap-
pellātes ī inſtr̄o publico ſeu lr̄is ſuper
appellatōe ꝯfectis oīa et ſingła exp̄māt
q̄ ī formā intēdunt obijcere: vel ꝑſonas
cora3 ꝑſonis autēticis aut ꝑſona q̄ ſuꝑ
hoc teſtimoniū ꝑhibeāt veritati coꝛpa-
li p̄ſtito iuramēto ꝙ credūt ea q̄ ſic exp̄-
mūt eſſe vera et ſe poſſe ꝓbare. Alioq̄n
tam opponentes q̄ tꝑe appellationis vel
poſtmodū adherētes eiſdē obijciēdi ali-
qua q̄ non fuerūt ī hmōi lr̄is vł inſtr̄is
exp̄ſſa ptate3 ſibi nouerint interdictā.
niſi poſtea foꝛſan aliquid emerſerit vel
ſuꝑ antiq̄s ſuꝑuenerit ꝓbandi facultas
aut aliq̄ ī opponētiū noticiā de nouo ꝑ-
uenerint q̄ appellantes appellatōis tꝑe
veriſilr̄ ignorare potuerīt ⁊ ig̃rauerūt.
ſuꝑ hmōi at̄ ig̃rātia ⁊ ſuꝑueniēte facul
tate ꝓbādi fidem ꝑ ꝓpꝛium p̄ſtandū coꝛ-
poꝛaliter faciant iuramētū. hoc adijci-
endo iuramēto eodē qd̄ ad ea ꝓbāda cre
dunt ſe ſufficiētes ꝓbatōes hr̄e. hec ibi.
non diſtincto ſiue appellet̄ ad curiā ſi-
ue ad aliū. H. S3 nõ debēt ipē ire quin-
poti⁹ ꝓcuratores ꝯſtituere. Jtē nota ꝙ
hi qui euocāt̄ ad dirigēdas moniales ī
electōibꝫ niſi abſtineāt ab his ꝑ q̄ inter
eas oꝛiri poſſ3 circa hec diſcoꝛdia vł nu
triri excōicati ſūt. et oīa p̄dicta hn̄t lo-
cum etiā apud mulieres q̄ viuūt q̄i ca-

noniſſe. A. i. q̄ viuūt vt ī ſecularibꝫ ec-
cleſijs canonici ſcłares. dicto. c. indēni-
tatibꝫ. H. Excepto de ꝓfeſſione. q2 tales
nõ ꝓfitent̄. hec oīa ext̄ eo. indēnitatibꝫ.
li. vj. De ꝯfirmatōe electōis hēs ſuꝑ. ꝯfir-
matio electoꝝ. ꝑ totū. De electōe pape.
vide īfra. papa. §. j. De hac materia vi-
de infra. poſtulatō. ⁊ facit ſuꝑ. acceptō.

Electio ij.⁰ ſ. per cōpꝛo-

miſſum. Eligēdi ptas pt̄ alicui
vł aliq̄bꝫ ꝯmitti. ext̄ eo. cū ī ve-
teri. ſ3 ꝯpetēti⁹ cōmittit̄ ī nūero impa-
ri. ext̄ eo. ī cauſis. et. c. cū dilect⁹. ⁊. c. cū
in iure. Et vni ꝯmitti pt̄ etiā nõ p̄lato.
ext̄. de renūc. poſt trāſlatō3. j. rn̄ſo. Nec
requirit̄ ꝙ hi quibꝫ cōmittit̄ ſint de col-
legio. ext̄ eo. cauſā q̄. S3 tn̄ in hac cō-
miſſione ſi vn⁹ diſſentiat nõ ſeruat̄ foꝛ-
ma nec valet. ext̄ eo. q2 ꝓpter. A. Et ibi
hec notat glo. H. et. c. cū dilect⁹. Nec ei
cogit̄ q̄s renūciare iuri ſuo inuit⁹. ext̄.
ꝙ met⁹ cau. abbas. et. c. ad audientia3.
Jt̄ nota ꝙ re integra talis ptas r̄uoca-
ri pt̄. ext̄ eo. ī cauſ. A. Et ibi pt3 ꝙ nõ
dr̄ res integra: qn̄ cōpꝛomiſſarij ad ele-
ctionē inceperīt ꝓcedere. H

Jlli in q̄s ptas eligendi ꝯmittit̄ pn̄t
de ꝑſona cuiuſcū3 loci ꝓuidere. ar. lxiij.
diſ. lectis. et. c. reathina. Tuti⁹ tn̄ ⁊ me-
lius eſt ꝙ ꝺ ipā eccleſia eligāt. extra eo.
ꝙ ſicut. et. xxiij. diſ. in noīe dn̄i. A. c. ꝙ
ſicut. modicū videt̄ facē. ſ3 bn̄. c. in noīe

Nõ valet ꝯmiſſio ſb hac ꝯdn̄i. H
foꝛma vt q̄s q̄ſitis votis ī ſecreto illū eli-
gāt ī quē plēs ꝯſēſerit. A. Partiū ꝯpa-
tōe minoꝝ. l3 ꝯſētiētes maioꝛē ptē capłi
nõ attigāt. vt ī. c. de q̄ ſtatim. H. ext̄ eo.
ſi cui. li. vj. ſ3 bn̄ valet ſi ei ꝯmittitur vt
illū eligat ī quē maioꝛ ps capłi ꝯſenſēit
ext̄ eo. cū expediat. li. vj.

An ꝯpꝛomiſſarij pn̄t eligē vnū ꝺ ipīs?
H. Si hoc hr̄ ex foꝛa ꝯpꝛomiſſi pn̄t. alr̄
nõ. ext̄. de ſortilegijs. c. vlt. ⁊ ext̄ eo. cu-
mana. A. c. cūana pax facit ad hoc. ſ3
bn̄ hoc no. glo. in dcō. c. vlt. ⁊ ext̄ eo. cū

Siue ꝯmiſſū ſit vni ſiue ꝯ ī iure. H
plibꝫ electō d3 fieri ꝑ v̄ba nūeri ſingła-
ris alr̄ nõ val3. ext̄ eo. ſic̄. li. vj. et de re
iudi. cum ab vno. li. vj.

Cōpꝛomiſſari⁹ ſi nõ eligit īfra tp̄s ele-
ctōis a iure ſtatutū ad ſuꝑioꝛē ptas de-
uoluit̄. ſi vo eligat īdignū ſiue ſciēt̄ ſiue

ignorāter. eligēdi ptās reuertit̄ ad ele-
ctores niſi ſciēter electōꝫ factā ratā ha-
berēt. Et eodeꝫ modo reuertit̄ ad eos ſi
eligat idoneū. et ille non ꝯſentit. Porro
ꝯpromiſſari⁹ qñ eligit ſcienter indignū
nō puniūt̄ ꝯpromittētes niſi rataꝫ ha-
buerint: ſꝫ ipē ſuſpēſus eſt triēnio a bñ-
ficijs q̄ obtinet ī illa eccl'ia quā ſic eligē-
do offendit. et hoc nō hꝫ locū niſi ꝯpro-
miſſari⁹ ſit epūs. ex̄ eo. ſi compromiſſa-
rius. li. vj. A. Ibi etiā ptꝫ ꝙ dicta ſuſpē-
ſio ſil'r nō obtinet niſi cū peccat̄ in ele-
ctōibꝰ epoꝝ et ſupioꝝ ipoꝝ. et ſubdit̄.
Et ideꝫ ī illi⁹ bñficijs eſt cēſendū q̄ alic⁹
electōneꝫ poſtulatōeꝫ aut ꝓuiſioneꝫ im-
pugnās ī ꝓbatōne deficit ei⁹ qđ obijcit ī
ꝑſonā. ſ. ꝙ triennio ſit ſuſpenſus a bñfi-
cijs que habet ī eccl'ia offenſa. B

Elemoſina j°. cōmūit̄.

ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. xxxij. q̄dā
elemoſine ſūt corꝑales. ſ. ſepteꝫ
opa miſcđie. videlꝫ eſuriētem paſcē. po-
tare ſitientē. veſtire nudū. recolligē ho-
ſpitem. viſitare īfirmū. redimere capti-
uum. et ſepelire mortuū. vñ vſus. Viſito
poto cibo r̄dimo tego colligo ꝯdo. Sūt
et alie ſeptem ſpūales. ſ. docere īgrāteꝫ.
ꝯſulere dubitāti. corrigē peccāteꝫ. ⁊ cō-
ſolari triſtē. remittē offendēti. ſupporta-
re oneroſos. ꝓ oībꝰ orare. vñ vſus. Cō-
ſule caſtiga remitte ſolare fer ora. In q̄
vſu cū dr̄ ꝯſule. intellige ꝯſulere ⁊ docē.
A. Ideꝫ ī ſū. con. li. iij. ti. viij. q. ij. B. Et
q̄deꝫ elemoſine ſpūales abſolute loquē-
do meliores ſūt ꝙ corꝑales. Prīo q̄dem
qꝛ illđ qđ exhibet̄ nobili⁹ eſt. ſ. donū ſpi-
rituale qđ ꝑemīet corꝑali. Scđo rōe e⁹
cui ſubuenit̄. q̄a ſpūs nobilior eſt corꝑe.
Tercio q̄tū ad ipos act⁹ q̄bꝰ ſubuenit̄:
qꝛ ſpūales actus ſūt nobiliores corꝑali-
bus. Pt̄ tñ ꝯtingere ꝙ corꝑalis elemo-
ſina ꝑferat̄ ſpūali in aliq̄ ꝑticl'ari caſu:
puta. ſi q̄s fame deficēt poti⁹ eēt paſcēd⁹
ꝙ docēd⁹. A. Iđ ī ſū. con. eo. ti. q. iij. B
Utrꝫ dare elemoſinā ſit ī ꝓcepto. R̄e.
ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. xxxij. Dicēdū ꝙ ſic
Omittēs eī hoc facē eternaliter punit̄.
vt ptꝫ Math. xxv. Eſuriui eñ et non de-
diſtis mihi mādučare ⁊c̄. Et hoc intel-
ligenduꝫ eſt ſm ꝙ recta rō requirit ſm
quā ꝯſiderat̄ aliq̄d ex ꝑte dantis. ſ. vt id
qđ ī elemoſinis erogādū eſt nō ſit nccīū

ei ſed ſuꝑfluū non ſolū reſpectu ſuipſi⁹
ſed etiā reſpectu alioꝝ q̄rū cura ſibi in-
cūbit. qꝛ ꝑus oportꝫ ꝙ vnuſq̄ſqꝫ ſibipi ⁊
ſuis ꝓuideat. et de reſiduo pauꝑibꝰ ſub-
ueniat. Ex ꝑte q̄ꝫ recipiētis requirit̄ ꝙ
neceſſitateꝫ hēat. alioq̄n nō eſſet rō q̄re
elemoſina ei daret̄. ſꝫ cū ñ poſſit ab ali-
quo vno oībꝰ neceſſitateꝫ hñtibꝰ ſubue-
niri nō oīs nccītas obligat ad ꝓceptuꝫ.
ſꝫ ſolū cū is q̄ neceſſitatē patit̄ ſuſtēta-
ri nō pt̄. tūc locū hꝫ qđ Amb. dic. Pa-
ſce fame morienteꝫ. ſi nō paueris: occidi-
ſti. ſic ḡ dare elemoſinā de ſuꝑfluo eſt ī
ꝓcepto. ⁊ ſil'r dare elemoſinā ei q̄ ē ī ex-
trema neceſſitate. al'r dare elemoſinā ē
ī ꝯſilio. ſicut ⁊ đ q̄libꝫ meliori bono dāt̄
ꝯſilia. et dico ꝙ ſuꝑflua de neceſſitate ꝓ-
cepti ſūt erogāda. qꝛ lꝫ iſti⁹ ſint q̄tū ad
ꝓꝑetateꝫ. tñ etiaꝫ alioꝝ ſūt q̄ ad vſū. ſcꝫ
illoꝝ q̄ ex eis ſuſtētari pñt. Vñ Baſili⁹.
Si fateris ea tibi diuinit⁹ ꝓueniſſe: an ī-
iuſtus ē de⁹ ineq̄lit̄ nobis res diſtribu-
ens: cur tu habūdas ille vero mēdicat:
niſi vt tu bone diſpēſatōis merita ꝯſeq̄-
ris. ille vo patiētie brauijs decoret̄. ē fa-
melici panis quē tu tenes ī archa. nudi
tunica quā ī ꝯclaui cōſuas. diſcalciati
calceus q̄ penes te marceſcit. indigētis
argētū qđ poſſides humatū. q̄ circa tot
iniuriaris qđ dare valeres. et hoc idem
dic Amb. xlvij. diſ. ſicut hi. et ꝙ ꝓdictū
eſt ꝙ nō ſit dāti nccīum iudicādū ē ſm
qđ ꝓbabiliter extimari pōt. Nec opꝫ ꝙ
ꝯſideret̄ oēs caſus q̄ pñt ꝯtingē ī futuꝝ
ſed debet iudicari ſuꝑfluū et neceſſariū
ſm ea q̄ ꝓbabiliter ⁊ veriſil'r occ̄rūt. A
Idē ī ſū. con. li. iij. ti. viij. q. iiij. vbi etiā
addit̄ ſm eūdeꝫ Tho. ꝙ tūc intelligend⁹
eſt caſus extreme neceſſitatis qñ appꝫt
probabilit̄ ſiḡ extreme neceſſitatis fut̄e
niſi ei ſubueiat̄ vt cuꝫ aliq̄s videt aliq̄s
īpotētes vl' pigros ad ſbueniēdū ⁊ pau-
ꝑe ī idigēte cibo ⁊ potu ⁊ alijs vite ne-
ceſſarijs nec ſibi poſſe ſatiſfacē. ñ ei ex-
pectāda ē vltīa nccītas: qꝛ tūc forte nō
poſſꝫ iuuari natā fame vl' ſiti cōſūpta.
hec ibi. It̄ vr̄ ꝙ nccītas eľpe nō ſit ſolū
reſpectu extreme nccītatis indigētis: ſꝫ
etiā alteri⁹. Nā ⁊ ī alijs nccītatibꝰ vellꝫ
q̄s ſibi rōnabil'r ſbueiri. ſic ḡ ⁊ ipē inq̄tū
pt̄ debet alijs ſubuenire Math. vij. ibi
Oīa q̄cūꝫ vultis vt faciāt vob hoīes ⁊c̄.

Et. j Joh. iij. Qui habuerit ſubſtantiam
mūdi huius et viderit frēm ſuū neceſſitatē
hr̄e. ⁊ clauſerit viſcera ſua ab eo quō ca-
ritas dei manet in illo: Vñ et Ricar. ſup
iiij. ſnīa⁊. diſ. xv. dicit. Cū p̄ceptuз de ele
moſina ſit affirmatiuū q̄uis obliget ad
ſp. nō tñ p ſp. ſed p loco ⁊ tpe. ꝯſiderāda ē
eīm facultas hñtis ⁊ miſeria īdigētis. Si
eīm hō hēat aliq̄d q̄d nō ſit neceſſariū ſu-
ſtētatōi ſue nature nec illo⁊ q̄bꝫ tenet p-
uidē ſicut vxor ⁊ filij. fui ⁊ ācille ⁊ ſit cā
neceſſitatis ſeu notabilis īdigētie ex pte
illiꝰ cui dandū ē q̄ īmineant pbabilia ſig
extreme nc̄citatis. tūc hñs tenet ex p̄ce-
pto ſubueniri indigēti. Si vō ñ hз aliq̄d
ſupfluū nō tm̄ ſuſtētatōi nature ſз etiam
decētie ſui ſtatꝰ. tenet de illo elemoſinaз
facē indigētibꝫ etiā ſi nō inueniāt q̄ eēnt
ꝯſtituti ī nc̄citate p̄dicta. Et ſi plures oc
currāt īdigētes q̄bꝫ oībꝫ ſubueīri nō poſ-
ſit. tenet (ceteris paribꝫ) magis indigen
tibus ſubuenire. B

Vtr̄ elemoſina dēat dari de neceſſario
Re. ſm Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. xxxij. Neceſſari-
um dr̄ dupliciť. Vno mō ſine q̄ aliq̄s nō
pōt eē. ⁊ d̄ tali neceſſario elemoſina dari
nō debз: puta. ſi aliq̄s in articlō neceſſi-
tatis ꝯſtitutꝰ ſolū hēret vñ poſſet ſuſten-
tari ip̄e ⁊ filij et alij ad eū ptinētes. de hoc
eīm elemoſinā dare eēt ſibi vitā ſubtrahe-
re. ſз ſi forte talis caſus īmineret vt ſubt̄-
hendo ſibi daret alicui magne pſone per
quā ecclīa vel reſpublica ſuſtētarent cer
te p talis pſone liberatōne ſeip̄m et ſuos
laudabiliť piclō mortis exponēt. cuз bo-
nū ꝯmune ſit p̄p̄o p̄ferenduз. Alio mō dr̄
aliq̄d neceſſariū ſine q̄ nō pōt ꝯuenient
vita trāſigi ſm ſtatū vel ꝯditōз p̄p̄e pſone
vel alia⁊ q̄⁊ ſibi cura incūbit. de hmōi g̃
dare elemoſinā ē bonū. et nō cadit ſub p̄-
cepto ſз ſub ꝯſilio. A. Idē ī ſū. con. li. iij.
ti. viij. q. v. Et hec ītelligēda ſūt ſm ea q̄
dicta ſūt ſup̄. §. primo. in additione. B.

Quibꝫ pocius elemoſina dāda ſit: Re.
ſm Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. xxxij. ſic Augꝰ dic ī
p̄io lib. d̄ doctrina xp̄iana. Illis q̄ nobis
magis ſūt cōiūcti magis puidē debemꝰ q̄
eis qui q̄dā forte nobis aduenīūt. Eſt tñ
circa hoc diſcretōnis ratō adhibenda ſm
differētiā ꝯiūctōnis ſc̄titatis ⁊ vtilitatis
Nā multo ſāctiori magis īdigentiā paci-
ēti ⁊ magis vtili ad cōe bonū eſſet magis

elemoſina dāda q̄ pſone p̄p̄inq̄ori. maxīe
ſi nō ſit multū ꝯiūcta cuiꝰ cura ſpālis no
bis īmineat. ⁊ ſi neceſſitatē magnā ñ pa-
tiať. A. Idē ī ſū. con. eo. ti. q. vj. vbi etiā
pз q̄ (cetēis pibꝫ) magis ꝯiūctis ē citiꝰ ſb
veniēdū. B. Et vide ſup̄. aduocatꝰ. §. plť.

Vtr̄ in elemoſina p̄ponendꝰ ſit pr̄ in-
fidelis extñeo fideli. Re. ſm Ray̆. In exhi
bitōne nutrimēti p̄ferendus eſt pr̄. licз in
dilectōe p̄ponendꝰ ſit extneꝰ. ar. xxx. diſ.
c. j. Preceptū eīm dñi ē Exo. xx. Honora
p̄rem tuū ⁊ matrē tuā. Nullū eīm bñficiū
eſt tantū ſicut pentū. ideo pentes in recō
penſandis bñficijs ſūt oībus alijs p̄feren
di. niſi neceſſitas ex alia pte p̄ponderet vľ
aliqua alia ꝯditō puta cōmunis vtilitas
eccleſie vel reipublice. Vnde ⁊ ī extrema
neceſſitate magis eēnt filij deſerēdi q̄ pa
rentes. Con. Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. xxxj. A.
Con. etiā Goff. ⁊ Hoſti. ⁊ Pe. vt ī ſū. con.
eo. ti. q. vij. vbi etiā patet q̄ hoc fuit ſpā-
le dictum Tho. cui concordat Pe. videlз
q̄ filij magis deſerēdi ſūt q̄ parentes. B.

Elemoſina pauperibꝫ dāda eſt q̄ ſuis
maībus laborare nō pñt. lxxxij. diſ. §. j.
Nam ⁊ ſm leges qui laborare pōt et ſe ī-
miſcet elemoſine. redigiť in ſeruitutē im
peratoris. C. de mendi. vali. l. vnica. lib.
xj. A. Ibi aliter diciť ſic. Cunctis quos ī
publicū q̄ſtuз incerta mendicitas voca-
uerit inſpectis exploreť in ſingulis ⁊ in-
tegritas corpo⁊ ⁊ robur anno⁊ atq̄з in-
hertibus ⁊ abſq̄з vlla debilitate. Hic glo.
ibi ſcз. qui ſic ſe gerūt quaſi nō habeant
artem cum habeant. et quaſi ſint debiles
cuз ſint fortes. quia nolunt laborare ſed
mendicando ſine labore viuere. ſequitur.
miſerandis neceſſitas inferať. vt eo⁊ q̄dē
quos tenet cōditio ſeruilis p̄ditor ſtudio-
ſus et diligens dominiū cōſequatur. eo⁊
vō quos nataliū ſola libertas perſequiť
colonatu ppetuo fulciatur. Glo. dicit cō
tra. in Auten. de q̄ſto. §. ſi vō colľ. vj. vbi
diciť q̄ ſerui domīs. liberi operi publico
mancipanť. Sed hec. l. corrigiť ſm q̄ſdā
vel ibi in his qui in ſacra vrbe repiuntur
quaſi cū eis mitiꝰ ſit agendū. Vel hic loq̄-
tur de his qui faciūt ſe videri egros app̄o
nētes herbaз vel aliud p quod contume-
ſcat. ibi ñ ſic deliquūt ſз ſolū fingūt pau-
ptatez ſeu debilitatē. glo. vītas ē q̄d dr̄ ibi
d̄ r̄gtis ī vrbe īpiali. Itē glo. ſup rubrica

dicit ꝙ mēdicātes validi miſeris et vere
debilib⁹ panē auferūt. ⁊ ō talib⁹ cū ꝯſtat al
legat glo. ſup Math. dicētē. Juſti⁹ fecēis
ſi iniuſte petētē correxeris ꝙ̄ ſi ei dederis.
B. Cū autē aliquis īdiget ⁊ ponit̄ diſtri-
butor elꝰ̄ya ꝑ pt̄ et ſibi accipe ſic alijs ad-
miniſtrat. Tho. ſcđa ſcđe. q. xxxij.

Utrum elꝰ̄ya hominib⁹ malꝭ dāda ſit. R̄. ſm
Tho. i. iiij. diſ. xv. Dicēdū ſm Aug. ꝙ ſic
diligēdi ſūt hoīes vt eoꝝ ñ diligāt̄ errores
⁊ q̄ exhibitō bñficij dilectōi correſpōdet
iō pctōri ad ſuſtētatōz nat̄e dꝫ elꝰ̄ya dari
ſi īdigeat. cū ꝑcipiat̄ nobis etiā bñfacē
īimicis. ſꝫ ad fouēdū eoꝝ malitiā nō de-
bem⁹ aliquid daē eis. Uñ ſi ꝯſtaret ꝙ eo
qđ aliq̄s dat ī pcc̄m abuteret̄ ñ debēt eis
dari niſi nc̄c̄itas extrema expoſcēt. A.
Jdē in ſū. con. li. iij. ti. viij. q. viij. B.

Utrum elemoſina ſit dāda habundan
ter. R̄. ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. xxxij. Dicē-
dū ꝙ habundantia elemoſine dupl'r pōt
ꝯſiderari. Primo quidē ex pte dantis ſcilꝫ
cū quis dat qđ eſt multū ſm ꝓportionem
ꝓprie facultatis. ⁊ ſic laudabile ē habun-
danter dare Thob. iiij. Si multū tibi fu
erit habūdanter tribue. Uñ et dñs Luc.
xxj. laudauit viduā que ex eo qđ deerat
illi totū victum quē habuit miſit. obſer-
uatis tñ his que dicta ſunt de elemoſina
faciēda ō neceſſarijs. ſup. §. iij. Scđo pt̄
cōſiderari ex pte ei⁹ cui datur. ⁊ ſic eſt ha
bundans dupliciter. Uno mō ꝙ ſuppleat
ſufficiēter ei⁹ indigentiā. et ſic laudabile
eſt habundanter tribuere. Alio modo vt
habūdet ad ſupfluitatē. ⁊ hoc nō ē lauda
bile. ſꝫ eſt meli⁹ plurib⁹ indigētib⁹ neceſſa
ria elargiri. Jn hoc etiā cōſiderādum eſt
ꝙ quidā egētes delicatiorib⁹ cibis et ve-
ſtib⁹ indigēt ꝙ̄ alij. vt Tho. ſubdit ibidem
A. Jdem in ſū. con. eo. ti. q. ix. B.

Quid ſi quis furat̄ ab vſurario ⁊ hui⁹
mōi vt elemoſinā īde faciat? R̄. ſm Ray.
Dico furtū ꝯmitti. Nō eī faciēda ſūt ma
la vt veniāt q̄cūqꝫ bona. xiiij. q. v. forte.

Utrum de illicite acquiſitis elemoſina
poſſit fieri. R̄. ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. xxx-
ij. Aliq̄d pōt eſſe illicite acquiſitū tripl'r.
Primo mō qñ id qđ illicite acq̄rit̄ debet̄
ei a q̄ acquiſitū eſt. ⁊ hoc ſiue nō trāſfera
tur dñiū. vt in rapina ⁊ furto. ſiue etiā
trāſferat̄ vt ī vſura. ⁊ ō talib⁹ cū q̄s tene-
atur ad reſtitutōz nō pōt elemoſina fieri

Scđo mō ē aliq̄d illicite acq̄ſitū qđ ille q̄
acq̄ſiuit non pōt retinere. nec tñ debet̄ ei
a q̄ acq̄ſiuit. q̄r. ſ. ꝯ̄ iuſticiā ē datū ⁊ ꝯtra
iuſticiā fuit acceptū vt in ſymonia. vbi
vterqꝫ ꝯ̄ legē dei agit. ⁊ ideo dꝫ hoc ī pias
cauſas erogari. Et eadē rō in ſilib⁹ in q̄-
bus datō ⁊ acq̄ſitō ē ꝯ̄ legē. Tertō mō eſt
aliq̄d illicite acquiſitū nō quidē q̄r ipa ac
q̄ſitō ſit illicita ſꝫ q̄r illud ex q̄ acq̄rit̄ eſt
illicitū. ⁊ in his q̄dē trāſfert̄ dñiū nec cō
petit repetitō. ſicut pꝫ ō eo qđ mulier ac-
quiſiuit ꝑ meretriciū ⁊ hoc ꝓprie vocatur
turpe lucrū. talis eñ mulier turpit̄ agit
⁊ ꝯ̄ legem. ſed in eo ꝙ accipit iniuſte non
agit nec ꝯ̄ legē. vnde qđ accipit retineri
pōt. ⁊ etiā de eo elemoſina fieri. ſꝫ ñ obla
tio publica ad altaē. A. Juxta illđ Deu
tro. xxiij. Nō offeras mercedē pſtibuli ⁊c̄.
B. Et hāc diſtinctōēz ꝓbat Aug. xiiij. q.
v. nō ſane. in fi. A. Jdē qđ in hoc. §. no-
tat̄ in ſū. con. lib. ij. ti. viij. q. xxj. Et ad ꝑ
dictoꝝ intelligētiam ſciendū ꝙ qñ turpi
tudo eſt ex pte dantis et accipiētis regu-
lariter in foro pñiali nō cogit̄ q̄s eroga
re vl' reſtituere niſi ad hoc fuerit iudicia-
liter ꝯdemnatus vel ſibi a ꝯfeſſore fuerit
iniunctū ꝑ ſatiſfactōne pcc̄i vel niſi a iu-
re ſit pticulariter exp̄ſſum vt in ſymonia
ex q̄ regulariter reſtitutio eſt faciēda ec-
cleſie in cui⁹ iniuriā acceptum eſt. Et hec
pñt colligi ex notatis ꝑ glo. Ray. in tit.
de rapto. §. nūquid de fornicarijs. ſup ver
bo reſtituere et. §. circa pedagia ſup ver-
bo tenet̄. Et quando erogatō neceſſaria
facienda eſt vocatur poci⁹ reſtitutio ſeu
ſatiſfactō etiam quando in pauperes fa-
cienda ſit. extra. de vſur. cum tu. Sꝫ qñ
erogatō nō eſt neceſſaria vocat̄ ꝓprie ele-
moſina. Juxta illud Thobi. iiij. Ex tua
ſubſtantia fac elemoſinam. et qñ reſtitu-
tio nō eſt neceſſaria faciēda certe ꝑſone
ſemp pōt dari paupib⁹. dicto. c. cū tu. Sꝫ
aliqñ dat̄ vt ſatiſfactō. aliqñ vt elꝰ̄ya. vt
pꝫ ex p̄dictis. B. Et ō iſta materia vide.
īfra. r̄ſtitutō j. §. añpl't. De acq̄ſitis ꝑ lu-
dū alee vid. īfra. lud⁹ alee. de matēia etiā
elꝰ̄ye hēs etiā pl'a. īfra. ſatiſfctō. §. v. ⁊. vl.

Elemoſina ſecundo.

quis poteſt facere eā. Utrū reli-
gioſus poſſit facere elemoſinam
R̄. ſm Ray. Non. q̄r nihil habꝫ. diſ. liiij.
abbati. ⁊. xij. q. j. non dicatis. ex̄. de ſtatu

mo.cū ad monaſteriū.in fi. Si aūt mona
chus admiſtratōnez habet.pōt ⁊ debꝫ fa
cere elemoſinā.ymmo qcqd ſupeſt ī pias
cauſas erogandū eſt.xij.q.j.q꞉ tua.in fi.
lxxxvj.diſ.nō ſatis.ultra mediū.niſi for-
te talis eſſet admiſtratō ꝙ qcquid ſupeſt
refundatur ad monaſteriū vel aliquē ſpā-
lem vſū.vt in qbuſdā ꝓꝛatibꝫ. Itē ſi mo-
nachus videt aliquē indigē ad moꝛtē.de
bet dare.q꞉ in hoc cāu oīa ſūt cōia.lxv.
diſ.ſicut hi. Nec obſtat ſi abbas ꝯdiceret.
q꞉ dꝫ magis obedire deo ꝙꝫ homibꝫ.Con.
Tho.ſcda ſcde.q.xxxij.⁊ ī.iiij.di.xiiij.ad
tēs ꝙ cit extremā nccītatē mōach⁹ aliqd
modicū dare pōt abſente abbate ſub ſpe
ratihabitōnis. A.Con.etiaꝫ Hoſti.vt in
ſū.con.li.ij.ti.viij.q.xxvj.vbi habētur om
nia que in hoc.§.dicuntur. B.

Quid ſi monachus de volūtate abba-
tis vadit romā vel ē in ſtudio.nūqd pōt
facē elemoſinā? Re.ſm Ray.ſic. Nam eo
ipo ꝙ dedit ſibi lnīam eundi vel ſtādi in-
telligitur ei ꝯceſſiſſe lnīam faciēdi ea q̄ ho
neſti ſcolares ⁊ ꝑegrini ſolēt facē.ar.ex.
de offi.dele.ꝑterea.ff.de iuriſ.om.iudi.l.
ij.⁊.ff.de iudi.ſi lōgi⁹.ita tñ ꝙ moderate
faciat.ff.ad macedo.itē ſi fili⁹.§.qd dr.
Con.Hoſti.⁊ Tho.in.iiij.diſ.xv. A. Cō.
etiā Albric⁹.vt ī ſū.con.eo.ti.q.xxvij. B

Nūquid vxoꝛ pōt facē elemoſinaꝫ ſine
lnīa viri? Re.ſm Ray. Si vxoꝛ habet res
ꝑafernales.i.ꝓpꝛias ꝑter dotē vbi hmōi pa
fernalia ꝯ ꝯſuetudīe locū hñt ⁊ vxoris ſūt
pōt de illis etiā inuito marito elemoſinaꝫ
facē.C.de pac.con.hac lege. A. Et ibi pꝫ
ꝙ hec bona ꝑafernalia q̄ ſūt ꝑter dotē ñ
ſolū de ꝯſuetudine ſed etiā de iure ꝑtinēt
ad vxoꝛeꝫ.huic tñ iuri poſſet derogari ꝑ
ꝯriā ꝯſuetudinē ſicut ꝯtingit in aliquib⁹
ꝑtibꝫ ſm glo.Ray.vt in ſū.con.eo.tit.q.
xxviij. B. Itē ſi vxoꝛ eſt lucroſa ita.ſ.ꝙ
exhibita debita gubernatōne dom⁹ opibꝫ
ſuis lucretur pōt de hoc facē elemoſinam.
nec intelligo deducēdas expēſas vict⁹ ſui
quia vir tenetur ad omia eius onera ꝓpter
dotem ⁊ etiā ꝓpter obſeqū ab vxore exhi-
bitū. A. Hoc videtur fuiſſe dictū Albrici.ſ.
ꝙ vxoꝛ ex dicto lucro pōt facē elemoſinā
vt pꝫ in dicta.q.xxviij. B. De rebꝫ quo-
qꝫ viri vt de pane.vino et hmōi q̄ de ap-
probato moꝛte ſolēt ad diſpenſatōꝫ vxo-
ris ꝑtinere.pōt ⁊ debꝫ facere elemoſinas

moderate tñ ⁊ ſm facultates viri ⁊ maio-
rem vel minoꝛeꝫ multitudinē ⁊ neceſſita
tem pauꝑꝝ.⁊ debet ſibi formare conſciē
ciam ꝙ nō diſpliceat marito. licꝫ aliquā
do ꝓhibuerit.quia qñqꝫ ꝓhibent vt tēpe-
rent vxores nō a toto ſed ab exceſſu. Pōt
etiā ſibi formare ꝯſciam ex miſeria pau
peris cogitās ꝙ ſi marit⁹ viderit illū pla
ceret ei ꝙ ſibi facēt elemoſinā. Si aūt oīo
dictat ſibi conſcīa ꝙ viro diſpliceat depo
nat eā ſi pōt. et ſi non pōt deponē nō de-
bet dare.hoc dico niſi videret cuꝫ indigē-
tem ad moꝛtē. Et qd dixi de rebus viri in
telligas etiā de rebꝫ dotalibꝫ.nam illaꝛuꝫ
dñium penes viꝝ eſt.C.de rei ven.dote ā-
cillā.C.de iure do.in rebꝫ.Con.Hoſti.et
Tho.ſcda ſcde.q.xxxij.⁊ ī.iiij.diſ.xv. A
Con.etiā Albric⁹.vt pꝫ ī dicta.q.xxviij.
vbi etiā dr ſm glo.Ray.ꝙ ſi mulier etiā
latentē det elemoſinas moderatas ꝓ ſe ⁊ ꝓ
viro ſuo vtiliter gerēdo cōe negociū non
peccat q̄uis credat ꝙ viro diſpliceret ſi
ſciret. et ſufficit in hoc caſu ꝙ nō veniat
ꝯtra ꝓhibitōneꝫ mariti et ꝙ eū non ſcan
dalizet. B. Sed an vxoꝛ exiſtens in ma-
trimonio ſcdo poſſit ꝓuidere filijs qs ha
buit ex ꝑmo.vide infra.vxoꝛ.§.ij.

Nūquid filiuſfamilias pōt elemoſinaꝫ
facere? Re.ſm Ray. Si habet peculiū ca-
ſtrenſe vel quaſi: pōt.nam quātū ad illd
pr̄familias cenſetur.ff.ad macedo.l.j. De
peculio vo profecticio et aduenticio pōt
ſi credit pr̄em ꝑmiſſuruꝫ.aliter nō.q꞉ ꝓ-
fecticiū et quicqd ex eo acquiritur pr̄is eſt
aduenticiuꝫ vo ē pr̄is q̄ ad vſufructū.vt
Inſti.ꝑ qs ꝑſo.no.ac.§.j. Si tñ eſſꝫ ī ſco
lis ꝯ lnīa pr̄is vl ī ꝑegrinatōe poſſꝫ ꝯ ꝓfe
cticio ⁊ aduēticio el'ꝑam dare ar.ff.de iu
di.ſi longi⁹.⁊.ff.ad macedo. Itē ſi filiuſ-
fa.§.quod dicitur. Quid autē ſit peculium
caſtrenſe et huiuſmodi vide infra.peculi-
um. A. De his peculijs et de his etiam q̄
ſunt in hoc.§.habetur in ſū.con.li.ij.ti.
viij.q.xxxvj. B

Utꝝ ſeru⁹ vel ancilla poſſit facere ele-
moſinam de rebꝫ dñi. Re.ſm Tho.in.iiij.
diſ.xv. Serui.ācille ⁊ famuli q̄uis ſint li
bere cōditionis non pñt elemoſinas dare
de rebꝫ dñoꝝ ſine eoꝛum cōſenſu niſi pa-
neꝫ et hmōi que nō inferunt ſenſibile no
cumentū. Si etiā ipe famul⁹ ſit diſpenſa
toꝛ reꝝ.nō tñ ponitur diſpēſatoꝛ q̄i pt̄atēꝫ

aliquaꝫ in rem dñi habens. ſed quaſi tra-
ctans eam ad vtilitatē dñi. De p̄cio autē
ſui ſeruitij ↄſtat ꝙ pōt elemoſinaꝫ dare.
A. Idem in ſū.con.eo.ti.q.xxxij. B.

Emphiteoſis quid eſt.

R. Emphiteoſis grece. latine me
lioratō dr̄. Ab initō em̄ p hūc cō
tractū viles quedā terre ↄcedebāt̄ q̄s re-
cipiēs meliorabat ⁊ melioratōes ſue erāt
qd̄ poſtea pmiſſū eſt de fertilibꝫ ⁊ fructu
oſis. ⁊ ↄſiſtit in rebꝫ ſoli tm̄. A. Hoc fuit
dictū Hoſti. vt pꝫ in ſū.con.lib.ij.ti.viij.
q.xxxix. in p̄ncipio. B. Qd̄ et iuxta vul-
gare quorūdam dicit̄ datō ad liuellum.
¶ Emphiteoſis non aliter ↄhit̄ niſi ſcri-
ptura interueniente. C.eo.l.j. Itē p cōſen-
ſum dñi ⁊ emphiteote ī hoc ſcilꝫ vt ſtatī
dñs aliquid p re accipiat. ſ. qd̄ inter eos
ↄuenēit. Itē vt decetero ſingl'is ānis cō-
uētū canonem ſoluat. vt Inſti. locati. §.
adeo. A. Itē in ſū.con.dcā.q.xxxix. vbi
etiā poit̄ ſm Hoſti. qd̄ ī.§.ſe. habet̄. B.
¶ Contrahit̄ aliqn̄ ad tp̄us. i. vſq̄ ad. x.
vel. xx. ānos in q̄ etiā ſuccedit heres vſq̄
ad ip̄m tp̄s. aliqn̄ ↄtrahit̄ in ppetuuꝫ. et
tūc nō aufertur emphiteote vel etiaꝫ he
redibꝫ eius q̄diu ſoluerent canonem.
¶ Poſſeſſio eccl'ie nō pōt de nouo dari ī
emphiteoſim ppetuo. extra. de re. eccleſ.
alie. nll'i. A. Ibi phibet̄ genēalit̄ oīs alie
natō rei īmobilis eccl'ie. Ibi etiam notat
dñs Anto. de bu. ꝙ locatō dicit̄ alienatio
qn̄ eſt ad decem ānos vel vltra. B. Si tn̄
poſſeſſio ipſa prius erat emphiteotica et
peruenit libere ad eccleſiam. bene pote-
rit dari in emphiteoſim alteri etiam per
petuo. A. Hoc non pbauit. B.
¶ Quid ſit natura huius cōtractus? R.
ſm Hoſti. De natura huius ↄtractus eſt
vt ſi ↄtrahentes aliquid pacti ſunt id ob
ſeruetur. et ſi nihil paciſcantur debet pē-
ſio ſolui niſi res ex toto pierit. Quidam
etiam intelligūt ſi ſeptem partes pierūt.
Alij intelligunt ſi tm̄ medietas perierit.
quod equius eſt. ar. ff. de vſufruct. etiā p
tis. A. Ibi etiam dicitur ꝙ in dubio par
tis appellatōe intelligitur dimidia. Ideo
cum iura dicant ꝙ ex partis deperditōne
non liberatur emphiteota intelligitur de
dimidia tm̄. vt vſq̄ ad illā partē in nullo
liberet̄ ſed vltra medietatē depditio non
liberet in totū ſed p rata. ar. l. que de tota
ff. de rei vendi. et ſm hoc pōt teneri p̄ma
opinio. B. Itēꝫ de natura hui⁹ ↄtract⁹ eſt
vt liceat emphiteotam repellere ſi p tri-
ēniū in ſecularibꝫ. vel p biēniū in eccl'ia-
ſticis nō ſoluerit penſionē. x.q.ij. hoc ius
ꝺ.q̄ reꝫ. nec tenet̄ dñs cenſū requirere q̄
dies ſtatuta p dño in ē pellꝫ. C.eo.l.ij.§.ſi
aūt nihil. Repellet aūt ſm q̄ſdā ꝑpria au
ctoritate. ſm alios qd̄ veri⁹ ē p iudicem.
Itē Inno. et hoc niſi celeriter ſatiſfaciat
ſm ꝙ dicit̄ extra. ꝺ loca. ⁊ ↄduc. ꝑpter. in
fi. et dico celeriter. i. anq̄ patiat̄ ſe trahi
ad iudiciū alij tamē aliter exponunt illā
celerem ſatiſfactōnem. A. Glo. in. ca. fi.
extra. de loca. dicit ꝙ hec celeritas ad mo
dicum tempus refertur poſt bienniū re-
ſpectu ipſius biēnij. ſicut hec adiectō pl⁹
ad modicam quātitatem refertur reſpe-
ctu quātitatis noīate. ff. de verbo. ſigni.
hec adiectō. Et illud modicum ↄſiderabit̄
iudicis arbitrio ex quo determinatuꝫ nō
eſt in iure ſup̄. de offi. dele. de cauſis. Do
minus ꝺo Anto. de bu. ibidem dicit ꝙ nō
ſoluens canonem infra biennium priua-
tus eſt ip̄e iure ſm ↄmunem ſententiam
doc. ⁊ ꝙ regulariter executōe facta a iure
ñ admittit̄ purgatō. ſꝫ hic ex grā ⁊ ſp̄ali
ter admittit̄ dūmō fiat celerit̄. ſubdēs ꝙ
dr̄ celerit̄ ſatiſfieri qn̄ in ↄtinēti purgat
morā ſine aliquo iudicio ⁊ ſpōtanee. ſi g̊
expectat iudiciū nō videt̄ celerit̄ ſatiſfa-
cere. hec ille. Videt̄ ergo ꝙ p⁹ vocatōꝫ ad
iudiciū nō poſſit purgari dcā mora. ante
ꝺo ſic dūmodo infra modicū tempus ar-
bitrariū. B. Itē pōt emphiteota ius ſuū
alteri vendē tn̄ prius req̄ſito dño ⁊ ꝑpoſi-
to p̄cio quātū reuera inueīre pōt. dñs. n.
ſi cōpare velit cuilibet emptori p̄ponēd⁹
eſt. ſed ſi licētiā dat vēdi pōt q̄n etiam ſi
taceat lapſis a denūciatōe duobꝫ menſibꝫ
vendi poteſt etiam ſine conſenſu domini
dū tn̄ nō pſonis phibitis. vt ſūt pſone po
tētiores. vel alie que non ſūt ſoluēdo. ar.
ff. qui ſat. da. co. l. ij. et illum quidē cui ſic
vendit̄ tenetur dñs ſuſcipe. emphiteota
ꝺo ſi ſecus fecerit ius ſuū amittit. De his
oībꝫ nota extra. de loca. et ↄduc. potuit.
A. Idem qd̄ habet̄ in hoc. §. habet̄ etiaꝫ
in ſū.con.li.ij.ti.viij.q.xl. B.
¶ Vtꝝ ēphiteota poſſit ius ſuū donaē ſi
ne ↄſēſu dñi. R. ſm Hoſti. Pōt etiā dño ir
req̄ſito. C. de fūdis. l. j. lib. xj. Inſti. locati

§.adeo. Forte ſil'r etiā pōt pignori dare Idē Inno.et Ber. A. Hoc tāgit glo.ext. de loca.c.fi.ꝛ idē qd in hoc.§.habetur in ſū.con.eo.ti.q.xlj. B.

Quid ſi emphiteota ſoluit cenſū p̄nti-bus ānis licꝫ aū̄ ceſſauerit a ſolutōe per x.ānos vel plures. nunquid pōt expelli? Re. Non.ſꝫ tutus ē.C.ō iure emphi.l.pl't. A. Iſta.l.parū facit. Idē tamen notaꝛ̄ i ſū.con.eo.ti.q.xlij.ſm Hoſti.p.l.pl't.C. de apoc.lib.x. Idē etiā notat glo.in.c.fi. de loca. Addit tn̄ ꝙ hoc veꝝ eſt in p̄uato ꝛ i eccl'ia nō collegiata qñ ei⁹ rector recepit canonē.nō aūt in collegiata qñ p̄latus recepit cenſū ſine ꝯſēſu capl'i.niſi poſtea capl'm ꝯſenſiſſꝫ. Et ibi notat domi⁹ Anto.de bu.ꝙ ex hoc pōt argui ꝙ ꝙ̄uis delictū p̄lati nō noceat eccl'ie.tn̄ delictuꝫ collegij bn̄ nocet.vt eſt glo.nota.ō ordi.cog.c.ij.ꝛ de dolo ꝛ ꝯtu.c.pl't.ꝛ in regula delictū. Idē etiā delictū vni⁹ rectoris p̄iudicat eccl'ie q̄ habet ſolūmō vnū rectorē. Secus aꝛ̄ in eccl'ia collegiata. Refert etiā ibi Bar.in.l.ij.C.de iure emphi.limitare p̄dicta dicēdo.ꝙ ſi dn̄s emphiteoſis recipit p tpe p̄terito pēſionē tūc p hāc receptōꝫ ſibi nō p̄iudicat.qꝛ pōt ipe vtrūqꝫ petē.ſ.penſionē ꝛ expulſionē.ꝗ p receptionē vni⁹ nō videꝛ̄ renūciare alteri. Si ꝺo recepit penſionē p futuro ſine ꝓteſtatōne tūc ſibi p̄iudicat. Dn̄s Anto.ꝛ glo.ibi ſimiliꝛ̄ ꝛ p̄fati doc.videnꝛ̄ ibi ſētire ꝙ etiaꝫ receptō p̄teritaꝝ penſionū p̄iudicat. niſi fiat cū ꝓteſtatōe.ſm dn̄m Anto. Pōt cōcordari ꝙ ſi pēſio recipiaꝛ̄ p tpe q̄ nōduꝫ emphiteota ceciderat a iure ſuo nō p̄iudicet cū illi debeaꝛ̄ ſil'ꝛ ius ſubſeq̄ns expulſionis vt dic Bar. Qꝫ ſi recipiaꝛ̄ p tpe q̄ emphiteota iā ceciderat a iure ſuo p̄iudicet ſine ꝓteſtatōe.cū iā n̄ pēſio p re ſꝫ oīs fruct⁹ ꝛ res rei debeaꝛ̄.C.de rei vendi.certū.ideo tūc i recipiēdo ſibi p̄iudicat niſi ꝓteſteꝛ̄ ſm dn̄m Anto.de bu.ij.etiā dicto ꝯ̄riaꝛ̄ dn̄s Anto.dicēs ꝙ recipiēs cenſuꝫ p tpe futuro ſiue ꝓteſteꝛ̄ ſiue non ſemp ſibi p̄iudicat nec ꝓteſtatō ipm in aliquo iuuat.nam illa ꝓteſtatō eſt ꝯ̄ria facto.qꝛ non eſt poſſibile ꝙ penſionē recipiat pro anno futuro ꝛ ꝙ poſſit eū expellere.ar.c.cum.M.ō ꝯſti. Pōt dici ꝙ hoc veꝝ eſt recipiendo nomine penſionis.ſed ſi ꝓteſteꝛ̄ ꝙ non recipit pro penſione ſed p pte ſui debiti non p̄iudicet. cum hoc factum nō ꝯtrarietur ꝓteſtatōni.et ita intelligiꝛ̄ dictum Bar. Iteꝫ glo.i dicto.c.fi.extra.de loca.ſentit ꝙ dn̄s poſſit emphiteotā non ſoluentem expellere iuris auctoritate etiam ſine auctoritate iudicis. Dn̄s Anto. refert Bar.dicere in.l.ij.C.de iure ēphi. ꝙ dn̄s habet poteſtatē turbandi ſed non expellendi emphiteotā non ſoluenteꝫ canonem infra biennium. quia emphiteota habet poſſeſſioneꝫ naturalem ſed dn̄s ciuilem.ſed p viam iudicij bene poſſet.et illud credo veꝝ niſi ex detentōne poſſeſſionis naturalis ꝯtingeret ꝛ̄pulſio domini a ſua ciuili quā tenet animo.nam tūc dominus pōt ſe defendere ꝛ incōtinenti emphiteotam expellere a ſua naturali.ar.l. clam poſſidere.§.qui ad nundinas.ff.de acq̄.poſ.ꝛ extra.ō pba.licꝫ cauſaꝫ. Item glo.in dicto.ca.fi.dicit ꝙ ꝓpter ſterilitatem rei emphiteotice non minuiꝛ̄ penſio licet minuaꝛ̄ ꝓpter ſterilitatem rei locate vt extra.de loca.c.pl't. Et vt notat dominus Anto.in dicto.c.fi.idē dicūt Specu.ꝛ Jaco.de are.ꝛ Cy.ꝛ Bar.ſubiūgens rationem quia in locatōe p̄ciū qd ānuatim exoluitur datur reſpectu fructuum qui p̄cipiunꝛ̄. et quodāmodo videꝛ̄ in ea tacita emptō fructuū.ergo ſi ꝺcipitur vltra dimidiam iuſti p̄cij pōt petere remiſſiōeꝫ non aūt eſt ſic in ꝯtractu emphiteotico. quia ibi nihil datur p reſpectum ad fructus ſed in recognitōne dominij. Secus ſi cenſus eſſet magnus ratōne fructuum quia tūc bene deberet fieri reſtitutō fructus.

Emptio ꝛ venditō.ſm Hoſti.cum pure fit venditō etiaꝫ ſine ſcriptis de re que deguſtatōꝫ non exigit omne p̄iculum ſpectat ad emptorem excepto caſu publicatōnis et niſi pactum mora vel culpa ſeu calliditas interuenerit. Idem ō emolumento. A. Idē in ſū.con.lib.ij.ti.viij.q.vij. B.

Quid ſi dolus dat cauſam cōtractui? Re.nō tenebit venditio vt ſup̄.dol⁹.§.ij.

Utrum liceat aliquid vendē pluſꝙ̄ valeat vel emere minori p̄cio. Re.ſm Tho. ſcda ſcōe.q.lxxvij. Dicendum ꝙ cari⁹ vēdere aut vilius emere rem ꝙ̄ valeat eſt iniuſtum ꝛ illicitum.niſi res que venditur cedat in detrimentum venditoris q̄ mltū

re illa indiget.nam ĩ tali caſu iuſtũ pre-
ciũ ẽ vt nõ ſolũ reſpiciatꝛ ad rem que vẽ-
ditur.ſ3 etiã ad dãnum qd vẽditur incur
rit ex venditõe.⁊ ſic licite põt vendẽ pluſ-
q̃ valeat ſm ſe.q̃uis nõ vẽdatꝛ pluſq̃ va-
leat ipi vẽditori.Q3 ſi emptor iuuetꝛ ex re
quã emit.ſed venditor nõ dãnificatꝛ carẽ
do re illa nõ d3 ea3 ſupuendẽ. q2 vtilitas
q̃ alteri accreſcit nõ eſt ex vendẽte.ſed ex
ↄditõe emẽtis.Nullus aũt d3 vendere alte
ri qd nõ eſt ſuũ.Q3 aũt lex hũana hãc in
eq̃litatẽ totalitꝛ nõ ꝓhibet.Dicendũ q̃ lex
hũana multa ꝑmittit impunita.Vnde in
hoc cãu punit ſolũ qñ eſt magn⁹ exceſſus
puta ſi aliq̃s ſit decept⁹ vltra dimidiã iu
ſti ꝑcij.tũc eñi cogit ad reſtitutõe3. A.i.
vel q̃ reſtituatꝛ res vel reddatꝛ ꝑciũ vl' q̃
emptor ſuppleat qd deeſt iuſto ꝑcio.C.de
reſcin.vendi.l.ij.B. Lex aũt diuĩa nihil
ĩpunitũ relinq̃t.vñ ſm diuinã legẽ illici-
tũ reputatꝛ ſi in emptõe et venditõne nõ
ſit obſeruata eq̃litas iuſticie.et tenetꝛ iſte
q̃ pl⁹ habet recõpenſare ei q̃ dãnificatus
eſt ſi ſit notabile damnũ qd ideo dico.q̃a
iuſtũ ꝑciũ rex q̃nq3 nõ eſt pũctaliter de-
terminatũ.ſ3 magis in q̃da3 eſtimatõne
ↄſiſtit ita q̃ modica additõ vel diminutõ
nõ videtꝛ tollere eq̃litate3 iuſticie.De hac
etiã materia notatꝛ.x.q.ij.hoc ius.vbi dr
A.nõ in tex.ſ3 in glo.B.q̃ ſi in vẽditõne
plus offeratꝛ q̃ res valeat.eccl'ia nõ deb3
pl⁹ recipe ſ3 tm̃ iuſtũ ꝑciũ.licet lex dicat
q̃ ↄhẽtes pñt ſeinuicẽ decipe. A.ff.de mi
no.l.in cauſe ſecũdã.§.pl't.B.Na3 eccle-
ſia in ſuis ↄtractib9 nõ debet dolũ facere.
extꝛ.de dona.p tuas.A. Idem qd ĩ hoc.§.
notatur in ſũ.con.eo.ti.q.ix. B.

Vtrum negociãdo liceat carius aliq̃d
vendere q̃ emptum ſit. Re.ſm Tho.ſcda
ſcde.q.lxxvij.Nihil ꝓhibet lucrum ordia-
ri ad aliquẽ finẽ neceſſariũ vel honeſtũ.
⁊ ſic negocia licita reddentur. ſicut cum
aliquis lucrum moderatum qd negociã-
do querit ordinat ad dom⁹ ſue ſuſtentatõ-
nẽ vel etiã ad ſubueniendu3 indigentib9
aut etiã cũ aliq̃s negociatõi intẽdit ꝓpter
publica3 vtilitatẽ.ne.ſ.res neceſſarie ad
vitam patrie deſint ⁊ lucrum expetit nõ
quaſi finem ſed q̃ſi ſtipendiũ ſui laboris.
⁊ ſic poteſt quis carius vendere q̃ emit.
A.Propter ꝑdicta vitiũ vitatur intentõ
nis vt negotiatõ non dicatꝛ illicita ex in-
tentõne.nõ tñ ex his põt res pluris ven-
di vt põt colligi ex dictis eiuſdẽ Tho.et
ex his q̃ notantꝛ ĩ ſũ.con.lib.ij.ti.viij.q.
xv.Na3 nõ licet rem cari⁹ vendere q̃ fue-
rit empta.niſi fuerit mutatũ ꝑciu3 rõne
forme. tpis vel loci ſm doc.et notat dñs
Pe.de anchorano.in.c.j.de vſur.libr.vj.
⁊ inter mutatões forme videtꝛ etiã poſſe
ↄp̄hendi ſi q̃s emerit merces in mag̃ quã
titate ⁊ minuti vendat.ſolẽt eñ res ĩ ma
gna quãtitate coĩter meliori foro vendi
B.Silr etiã ſi ipſe in aliquo meliorauit
rem aut etiã q2 ꝑciũ rei mutatũ eſt ſcdm
diuerſitatẽ loci vel tpis.vel ꝓpter ꝑiculũ
cui ſe expoſuit trãſferendo de loco ad lo-
cum.vel eã ferri faciẽdo dum tñ modera
te.vt Ray̆.addit. A. Idem ſm Tho.ha-
betꝛ in ſum.con.dicta.q.xv.B.Et de hac
materia habetꝛ.infra.vſura iij.§.ix.

Vtrꝫ venditõ reddatꝛ iniuſta ꝓpter de-
fectũ rei vẽdite vel etiã ꝓpter latẽtem ei⁹
bonitatẽ.Re.ſm Tho.ſcda ſcde.q.lxxvij.
Circa rem q̃ venditꝛ triplex defect⁹ ↄſide-
rari põt.Prim⁹ quidẽ ſm ſpẽm rei:vtpu
ta ſi venditꝛ auricalcũ ꝓ auro aut vinum
mixtũ aq̃ ꝓ puro.Scds defect⁹ ẽ ſm quã
titatẽ põderis vel mẽſure.vt ſi q̃s vtatur
ſcientꝛ deficiẽti pondẽ vel mẽſura.Terci⁹
defect⁹ ẽ ex ꝑte q̃litatis:puta ſi aĩal infir-
mũ vendatꝛ q̃ſi ſanũ.in his trib9 caſib9 ſi
q̃s venditor ſcientꝛ offenderit:fraudẽ con
mittit ⁊ illicita ẽ venditõ ⁊ ad reſtitutõ3
tenetꝛ. Si võ eo ignorãte aliq̃s ꝑdictorũ
defectuũ in re vendita fuerit.vẽditor q̃dẽ
nõ peccauit tñ cũ ad eius noticiã ꝑuene
rit:tenetꝛ damnũ recõpenſare emptori.⁊
ex his p3 q̃ illicitum eſt vendere aurꝫ vel
argentũ alchimicum ꝓ vero.q2 nõ eſt a-
deo purũ ſicut verum.nec habet oĩo ea-
ſde3 ꝓprietates ſicut ꝓpetatem letificandi.
aut q̃ valet ↄtꝛ certas ĩfirmitates ⁊ hui⁹
modi.Si aũt ꝑ alchimiã fieret verꝫ auru3
nõ eſſet illicitũ vendere ꝓ vero.q2 nihil ꝓ-
hibet artem vti aliquib9 naturalib9 cau-
ſis ad ꝓducendos naturales et veros ef-
fectus.ſicut Aug.dic in libro de trini.de
his q̃ arte demonũ fiũt.Et qd dictum eſt
de venditore intelligendũ eſt etiã ex ꝑte
emptoris vt qñ venditor crederet re3 ſuã
min⁹ ꝑcioſam eſſe q̃ ſit: vtputa vẽdit au
rũ ꝓ miori ꝑcio q2 credit eẽ auricalcũ aut
aĩal ſanũ qd putat infirmũ.na3 emptor

ſi hoc cognoſcit iniuſte emit et ad reſtitu-
tõnẽ tenetur. A. Idem qđ in hoc. §. habe
tur in ſũ. con. lib. ij. ti. viij. q. xj. B.
Utrũ vẽditor teneat̃ dicere vitiũ rei tra
dite. R̃e. ſm Tho. vbi ſup̃. Venditor q̃ rez
vitioſam vendendam exponit ex hoc ip̃o
dat emptori damni vel p̃iculi occaſionẽ
damni quidem ſi ꝓpter hmõi viciũ res ſit
minoris p̃cij ⁊ ip̃e de p̃cio nil minuit. pe-
riculi aũt ſi ꝓpter hmõi vitiũ vſus rei red-
datur impedit⁹ vel noxius. puta ſi q̃s vẽ-
dat alicui equũ claudicantẽ p̲ veloci. vel
domũ ruinoſam p̲ firma. vel cibũ corru-
ptũ aut venenoſum p̲ bono. Unde ſi hui⁹
modi vitia ſint occulta et venditor nõ de-
tegat eſt doloſa et illicita venditõ et ven
ditor tenet̃ ad damni recõpenſatõnẽ. Si
ṽo vitiũ ſit manifeſtũ: puta cum equ⁹ ſit
monoculus vel vſus rei. et ſi non cõpetat
vni põt ꝯpetere alteri. et venditor propt̃
hmõi vitium ſubtrahat de precio quãtũ
oportet. nõ tenet̃ ad manifeſtandũ vitiũ
rei. quia forte ꝓpter hmõi vitium emptor
vellet plus ſubtrahẽ q̃ eſſet ſubtrahendũ
vñ venditor põt licite vitiũ rei reticere.
A. Idem in ſũ. con. eo. ti. q. xiij. B.
Quid ſi aliquis portãs merces ad lo-
cum vnũ ſcit multos ſe ſequi cũ ſilib᷒. qđ
ſi diceret nõ poſſet merces ſuas adeo ca
re vendere: R̃e. ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. lxx-
vij. Venditor q̃ vendit rem ſm p̃ciũ qđ in
uenit nõ videt̃ ꝯtra iuſticiaz facere ſi qđ
futurũ ẽ ñ dicit. ſi tñ dicẽt vel de p̃cio ſub-
traheret habũdantõris eſſet v̾tutis. q̃uis
ad hoc nõ videat̃ teneri ex iuſticie debito
A. Idem in ſũ. con. eo. ti. q. xiiij. B.
Quid de mercatorib᷒ q̃ inter ſe ꝯueni-
unt vt certo p̃cio vendant: R̃e. ſm Hoſti.
Pactum illicitũ eſt. et ſilr̃ ſi quis in ciui-
tate impetraret vt ſibi ſoli vendẽ liceat.
Qz ſi q̃s hmõi officiuz exerceat debet ſm
leges ſuis bonis expoliari ⁊ exilio perpe
tuo damnari ⁊ ſilr̃ ꝯcedentes puniri. A.
i. officiales qui p̃dicta monopolia conce-
dũt vel non puniũt. vt in. l. de q̃ ſtati. B.
C. de monopo. l. vna. A. Ibi dicit̃ Iube-
mus ne quis cuiuſcũq̧ veſtis aut piſcis
aut pectinũ vel cuiuſlibet alteri⁹ ad victũ
vel ad quẽcunq̧ vſũ p̲tinentis ſpeciei vl̃
cuiuſlibet materie p̲ ſua auctoritate vel
ſacro iam elicito aut in poſterũ eliciendo
reſcripto. aut pragmatica ſanctõne. i. cã-
li ſeu ſtatutaria ordinatõe (pragma. tis.
enĩ eſt cã. inde pragmatic⁹. i. cauſatiuus
vl̃ cauſidic⁹ ſm Catholicon. Sequitur)
vel ſacra noſtre pietatis ãnotatõe mono
poliuz audeat exercere. Ne ve quis illici-
tis habitis ꝯuẽtionib᷒ coniuret aut paci
ſcat̃ vt ſp̃es diuerſorũ corporũ negociatõ-
nis nõ minoris q̃ inter ſe ſtatuerit venũ-
dent̃. Edificiorũ quoq̧ artifices aliorũq̧
diuerſorũ operum ꝓfeſſores et balneato-
res penitus arceant̃ pacta inter ſe ꝯpo-
nere. vt ne quis qđ alteri ꝯmiſſũ ſit opus
impleat vt iniũctam alteri ſolicitudinẽ
alter intercipiat data licientia vnicuiq̧
ab altero inchoatũ ⁊ derelictũ opus p̲ al
terũ ſine aliq̃ timore diſpendij implere. ſi
quis aũt monopoliũ auſus fuerit exerce-
re bonis proprijs ſpoliatus. ꝑpetuitate
damnetur exilij. B.
Quid de illis q̃ vendẽ nec emere noue-
rit niſi cũ mẽdacijs. p̲iurijs et iuramẽtis:
R̃e. ſm Ray̾. Quotiẽs cã decipiẽdi p̲iurãt
vel mẽtiũt̃: peccãt mortalit̃. ⁊ tenent̃ ad
reſtitutõz. A. ſ. in quãtũ d̾cipit primũ. vt
dic glo. Ray̾. ñ diſtinguit vtrũ decepit in
modico vel mag̃. vt in ſũ. con. eo. ti. q. x-
viij. B. Si aũt q̃s ig̃rant̃ dic falſuz credẽs
dicere verũ vel etiã ſi dic ſcient̃ ñ intẽdens
nocẽ p̲rio ſz ſe indẽnem ſeruare nec ꝓpter
hoc rez ampli⁹ debito ſup̲uẽdat. tale mẽ-
datiũ põt dici veniale. ſi tñ iurat vel p̲iu
rat: peccat mortalit̃. vide infra. p̲iurium
A. Idẽ in ſũ. con. dcã. q. xviij. vbi addit̃
ꝙ dicti tales debẽt p̃ter reſtitutõz induci
ad largas el̾ẏas faciẽdas p̲ aĩab᷒ illorũ d̾
quorũ reb᷒ licz ig̃rant̃ forte aliq̃ habue-
runt. Ibi etiã dicit̃ ſm Hoſti. ꝙ lz Ray̾.
dixerit mẽdatiũ ex q̃ alt̃ nõ dãnificat̃ ve
niale. tñ ex q̃ aſſidue ⁊ d̾ ꝯſuetudĩe q̃s mẽ
tit̃: videt̃ mortale. ſic ⁊ ebrietas ſi ſit aſſi
dua mortale ẽ. xxv. diſ. §. alias. Idẽ etiaz
de mẽdatõ ꝯſuetudĩario videt̃ ſetiẽ Tho.
ſcđa ſcđe. q. cx. arti. iiij. Idẽ vt p̲z ĩ dicta
q. xviij. glo. Ray̾. dic ꝙ mercator de ſuis
mercib᷒ põt accip̲e moderatũ lucrũ qđ ad
arbitriũ boni viri limitandũ ẽ. q2 non eſt
determinatũ quãtũ in ſinglĩs ſolidis aut
libris aut marchis accipere liceat de lu-
cro. Con. Tho. Hoſti. aũt dicit ꝙ ad hoc
ꝙ mercatores ſine omĩ fraude officia ſua
exerceãt bona fide. cõſulerem talibus ꝙ
de lnĩa ep̃i ſui ſcirent quãtũ p̃nt lucrari

in menſura bladi ⁊ vini ⁊ ſimilib⁹. vł quā
tū pn̄t vltra q̄ emerēt ꝑ libra vendē in re
cōpenſatōe laboris ⁊ expenſaꝝ. ⁊ ſi ſic vē
derēt ſine mendatio ipſos crederem eſſe in
tuto. Hi autem qui hoc non faciunt ſine
periculo vix euadunt. B.
¶ Quicq̄d aliq̄s emerit noīe ſuo etiaʒ de
pecuīa aliena emptori acquirit̃. n̄ ei cui⁹
fuit pecunia. C. de rei vēdi. ſi ex ea. niſi ī
quibuſdā caſib⁹. Nā quicq̄d emit̃ de pecu-
nia eccleſie ipſi⁹ eſt. vt dicit̃ ſup̄. eccl'ia j.
§. vij. Eodē modo ſi tutor vel curator ꝺ pe
cunia minoris emerit ſibipſi p̄diū. nam
minor vendicare poterit illud. ff. qn̄ ex fa
cto tu. l. ij. Idē de milite ſi de pecunia ſua
alius emerit p̄diū. C. de rei ven. ſi vt ꝓpo-
nis. Idē in marito ⁊ vxore q: ſi alter eoꝝ
aliquid emerit de pecuīa quā ei alter do-
nauit. poterit ille cuius fuit pecuīa illud
vtiliter vēdicare. ff. de dona. int̃ viꝝ ⁊ vx.
l. vxor marito. A. Et ibi pʒ q̄ hoc videt̃
veꝝ qn̄ vxor vel vir q̇ accepit donū effici
tur nō ſoluēdo. Et idē caſus q̇ hn̄t̃ ī iſto
§. notāt̃ in ſū. con. li. j. ti. xiiij. q. xvij. B.
¶ Utꝝ liber hō vel ꝓprius fili⁹ vēdi poſſit
Re. ſm̄ Hoſti. Non. niſi ſolū q̄ pr̄ vendere
poteſt filiū nc̄citate famis vrgēte ita tn̄
q̄ſi reſtituat̃ emptori p̄ciū ſiue a filio vł
ab alio quocūq3 ⁊ qn̄cūq3: ipſe fili⁹ in inge
nuitatē ꝑueniat. in nullo autē alio caſu
licet pr̄i filiū vendere. Matri etiā nō vr-
gente neceſſitate famis nō licet vendē fi-
lium. A. Item in ſū. con. lib. ij. tit. viij. q.
xvij. Et predicta ꝓbantur in. l. j. ⁊. ij. C. de
pa. qui fi. di. ex his q̄ ibi habent̃ in tex. ⁊
glo. Item liber hō efficitur ſeru⁹ ſi patia-
tur ſe vendi ad p̄ciū ꝑticipandum. Inſti.
de iure ꝑſo. §. ſerui. A. Ad materiaʒ em-
ptōis ⁊ venditōnis pn̄t ꝑtinere multa q̄
habes infra. negociatō. De his q̄ emunt̃
ad certū terminū. ⁊ de his q̇ emunt vinū
bladū. vt carius vēdāt. ⁊ plura huiuſmo
di. vide infra. vſura iiij.

Emunitas eccleſie. E-

Emunitas eſt p̄uilegiū eccleſiaſti-
ce libertatis vel ꝑſonaꝝ vel rerū
ad eam ꝑtinentiuʒ. Et dicitur emunitas
quaſi extra munia. i. officia. a quib⁹ ſunt
immunes. vt infra. patebit. A. Hoc fuit
dictū Ray. vt ī ſū. cō. li. j. ti. xiiij. q. j. B.
¶ Quā emunitatem hʒ eccl'ia ꝯſecrata:
Re. ſm̄ Ray. Habet p̄mo vt nullus inde ꝑ
vim abſtrahat̃ niſi in caſib⁹ q̄s vide infra
emunitas ꝯfugientiū. §. j. Item ea que ī
eccl'ia poſita ſūt nec ꝑ vim nec ꝑ furtum
auferenda ſūt aliter ſacrilegiū ꝯmittitur
xvij. q. iiij. quiſq̄s. A. Al' incipit ſiq̄s īuen
tus. B. Item q̄ null⁹ mortu⁹ ī eccleſia ſe-
peliat̃ niſi epi. abbates aut digni p̄ſbite-
ri aut etiā fideles laẏci. xiij. q. ij. nullus.
Et intelligūt quidaʒ de illis laẏcis q̇ mi-
racula faciūt. Alij intelligunt ꝺ fideli in
dignitate cōſtituto ſicut comite et rege.
A. Hoc fuit dictū Hoſti. qui etiaʒ addit
q̄ ſic de facto ſeruat̃. vt in ſū. con. eo. tit.
q. ij. Glo. aūt in dicto. c. nullus intelligit
tex. illū generalit̃ ſicut ſonat. videlicet q̄
oīs xp̄ianus poſſit ſepeliri in eccleſia
niſi exp̄ſſe in pc̄to mortali moriat̃. vel ei
ſpālit̃ ſepultura deneget̃ ⁊ ita hodie ſer
uat̃. ſed de iure aliud videt̃. Un̄ ⁊ ꝓ ſepeli
endis corꝑibus videm⁹ cimiteria ſeꝑatim
ab eccl'ia ꝯſtituta. A. Item emunitatem
hʒ eccl'ia q̄ in choro nō debēt morari laẏ
ci cū clericis. extra. de vita ⁊ hone. cle. ca.
j. de ꝯſe. diſ. ij. ſacerdotū. Iteʒ q̄ in ſecula-
re habitaculum decetero nō ꝯuertat̃. de
ꝯſe. diſ. j. ligna. ⁊ in. v. c. ſe. ext̃. ꝺ reli. do.
ad hec. A. In his etiā. c. pʒ q̄ ſil'r nec va
ſa eccleſiaſtica nec cortine nec veſtimēta
nec cetera ornamēta debēt pollui ꝯiugijs
nuptiaꝝ vel alijs ſecularib⁹ vſib⁹. Dicit
tn̄ glo. Raẏ. vt pʒ in dicta. q. ij. q̄ ſi lega
tus ap̄lice ſedis vel ep̄us vel archiep̄s re
ciꝑetur ab ep̄o vel cap̄lo alicuius eccl'ie
vel monaſterio. bn̄ poſſet ornari domus
eccleſiaſtica in qua reciꝑet̃ cortinis ⁊ or
namentis eccleſie. B. Item q̄ non poſſit
vendi ꝓpter aliquā neceſſitatē. in Auten.
de alie. ⁊ emphi. §. ⁊ qm̄. coll'. ix. Itē q̄ in
ea placita ſecularia non ſunt facienda et
maxime de cauſa ſanguis. extra eo. c. j. et
c. cū eccleſia. nec fiant ibi parlamēta nec
negociatōes. ⁊ p̄cipue nūdinaꝝ nec ſtre-
pitus iudicioꝝ ſcl'ariū nec ꝓceſſ⁹ iudicuʒ
ſeculariū. et ſn̄ie in dictis locis ꝓlate ipo
iure nō valēt. extra eo. decet domū. li. vj.
A. Ibi dicitur ꝓceſſus iudicū ſecularium
ac ſpecialiter ꝓlate ſn̄ie in eiſdeʒ locis oī
careant robore firmitatis. B. Iteʒ q̄ ibi
nō fiāt ludi theatrales cum laruis ⁊ ſili-
bus inhoneſtis. extra. ꝺ vita ⁊ hone. cle.
cū decoreʒ. Sec⁹ ꝺo de honeſtis ⁊ deuotis
rep̄ntatōnib⁹. vt rep̄ntare p̄ſepe domini.

Herodez. magos. ⁊ cetera hmōi q̄ magis
inducūt ad deuotōz q̄ꝫ ad vanitatē. Et ꝙ
talia poſſint fieri. ē ar. de ꝯſe. diſ. ij. ſemel
⁊ diſ. iiij. q̄ris. circa fi. Nā ⁊ q̄libꝫ feſtū ē
ſignuz ꝑteritaꝝ reꝝ. lxxv. diſ. qđ die. A.
Idem qđ notat̃ in hoc. §. habetur in ſū.
con. dicta. q. ij. B.
Utꝝ eccleſie ñ ꝯſecrate hēant ꝑdictas
emunitates. Reſ. ſm Ray. Nõt. ext̃ eo. ec
cleſie. Hoc aũ intelligendū ſi auctoritate
epõꝝ ſuoꝝ ſūt edificate. ar. extra. đ reli.
do. ad hec. Et vbi epũs poſuit ꝑmū lapidē
⁊ edificate ſūt vt ꝯſecrent̃. Con. Inno. et
Hoſti. A. Idez in ſū. con. eo. ti. q. vij. B.
Utꝝ cimiteria hēant emunitatez. Re.
ſm Ray. ⁊ Hoſti. Hñt eandē quā eccleſia
vt dictū eſt ſuꝑ. cimiteriū. §. j. A. niſi in
duobꝫ caſibꝫ. vt ibi ĩ ſū. cõ. eo. ti. q. vj. B.
Utrū eccl'ia interdicta ꝑuilegiū emuni⸗
tatis retineat. Re. ſm Hoſti. ⁊ Goff. Dicē
dum ꝙ ſic. hec eniz reuerētia deo debet̃ q̄
nõ delinquit nec etiā eccl'ia ſua. ideoq̃ ñ
ꝑdit ꝑuilegiū que culpā non ꝯmittit. A.
Idem in ſū. con. eo. ti. q. viij. B.
Utꝝ ꝑuata oratoria domoꝝ hēant pri
uilegia emunitatis. Re. ſm Hoſti. ⁊ Gof.
ꝙ nõ. Hodie nāq̃ qđ eſt oratorium cras
poterit eſſe camera. A. Idem in ſū. con.
lib. j. ti. xiiij. q. ix. B.
Que eſt emunitas ꝑſonaꝝ eccl'ie? Reſ.
ſm Ray. Nõ debent fatigari angarijs et
pangarijs. i. ſuitutibꝫ ꝑſonaꝝ et reꝝ. C.
de epiſ. ⁊ cle. oīs. ⁊. l. ꝑſbiteros. xij. q. ij. ec
cleſiarū. In neceſſitate tñ vt ſi ciuitas eēt
obſeſſa nõ debet pati eccleſia ſuos ruſti⸗
cos aliquo defendi ꝑuilegio a cuſtodia et
hmōi. immo debet eos ꝯpellere. extra eo.
ꝑueit. A. Idē in ſū. con. eo. ti. q. xvj. B.
Quā emunitatē hꝫ eccl'ia circa res tē⸗
pales? Re. ꝑmo quidē ꝙ eccl'ijs donari pōt
in ĩfinitū. vt dictū eſt ſuꝑ. eccl'ia j. §. iiij.
Idē ꝙ relictū eccl'ijs etiā min⁹ ſolēnit̃ va
let. vt ſuꝑ. eccl'ia j. §. v. Item ꝙ in eccl'ia
trāſſerẽ dñium rei ſolo pacto. cū alijs per
ſonis ſit neceſſaria traditō. C. de ſacroſā.
eccle. vt inter diuinum. A. Ibi etiā patet
ꝙ idem eſt et circa hoſpitalia ⁊ circa con
ceſſa in redemptōnem captiuorum. B.
Idez ꝙ quicquid emptū fuerit de pecuña
eccleſie ad eaz debet reuerti. vt ſuꝑ. eccle
ſia j. §. vij. Item ꝙ non valet alienatō rei
eccl'iaſtice niſi in caſibꝫ quos habes ſuꝑ.

alienatō. §. j. A. Idem etiam caſus notā⸗
tur in ſum. con. eo. ti. q. xvij. B.
Tꝑales dñi qui ſubditis interdicūt ne
ꝑlatis ſiue ꝑſonis eccl'iaſticis quicq̄ꝫ ven
dant vel emāt ab eis vel ipis bladū mo⸗
lant. coquāt panem aut alia huiuſmodi
obſequia exhibere ꝑſumant eoipſo ſūt ex
cōmunicati. extra eo. eos. lib. vj.
Que eſt emunitas ꝑdioꝝ eccl'iaſticoꝝ
Re. ſm Ray. Non debēt grauari ſordidis
muneribꝫ. vt calcis coquēde. arene fodiē⸗
de. cloace purgāde ⁊ ſilibus q̄ vilia ſūt. x⸗
vj. q. j. §. nouaꝝ. A. Al' incipit. nouellaꝝ
B. Ad honeſta võ munera ſicut ſunt tri⸗
buta ordinaria tenent̃ etiā ꝑdia eccl'iaꝝ
xxiij. q. vlt. tributū. Fallit tñ in domibꝫ.
atrijs. ⁊ ortis iuxta eccleſiā poſitis. ⁊ etiā
in manſo. in q̄ eccleſia dotata eſt. A. Alij
dicūt in q̄ eccleſia ſita eſt. vt in ſum. con.
eo. ti. q. xviij. vbi etiā notant̃ oĩa q̄ ha
bent̃ in hoc. §. Sꝫ poti⁹ videt̃ intelligen⸗
dum đ manſo dotis vt videt̃ poſſe colligi
extra. de cenſi. ca. j. vbi etiam glo. dicit ꝙ
māſus ē quātitas terre q̄ ſufficit duobus
bobꝫ ĩ vno āno ad laborādū. In dcõ etiā
c. j. dr̃ ꝙ ſil'r nihil dꝫ ſolui de decīs ⁊ obla⸗
tōibꝫ. B. De q̄bꝫ nullū dꝫ dari tributū. de
alijs ſic. niſi expſſe fuerit remiſſū ab eo q̄
potuit. Nā res ad eccl'iaz trāſiuit cū onē
ſuo. xxiij. q. vl. ſm canonicā. ext̃. đ cenſ.
ſācitū. xvj. q. j. ſi q̄s layc⁹. Si võ ſūt ext̃⸗
ordinaria ⁊ de nouo ſuꝑindcā. nõ tenent̃
xvj. q. j. placet. A. Niſi q̄ten⁹ antiq̄t⁹ tene
bant̃ ad ſuꝑindicta. q꞉ trāſeunt cū onere
ſuo ſm glo. Ray. ⁊ in dcā. q. xviij. in ſū.
con. B. Similit̃ nec ab ea q̄ ſubito iniū⸗
gūt̃ niſi reſpiciāt ad pias cāſ vt q꞉ prin⸗
ceps mouet exercitū ꝯtra ſarracenos vel
hereticos. vel quia petitur ad ꝯſtructōnē
pontiū vel aliam ſimilem cauſā. In tali⸗
bus em̃ ſi neceſſitas expoſcat debent dñi
ſcl'ares nõ auctoritate ꝑpria accipe. ſꝫ hu
milit̃ ab epõ ⁊ clericis poſtulare. ⁊ illi vi⸗
ſa necc̃itate poterūt ꝯferre. ext̃ eo. nõ mi
nus. ⁊ extra. de cenſi. cū apl's. Sed hodie
nihil ꝯferre debēt in auxiliuz principum
niſi ꝯſulto papa. extra eo. aduerſus.
Utrum layci poſſint hoſpitium exige
re ab eccleſia. Reſ. ſm Hoſtien. Hoſpitiū
exigere violenter et tanq̄ꝫ ex debito non
poſſunt. extra eo. capi. j. xlij. diſ. quieſca⸗
mus. caritatiuum tñ denegandū nõ eſt.

Dicit tñ Inno. ꝙ ſi qs in recognitōe beneficioꝝ ſuoꝝ reſeruaſſet ſibi hoſpitiū in aliqua eccl'ia illud debeē. xviij. q. vlt. Eleutheri⁹. Sed nō licet tali irrūpe violenter domos eccl'ie rōne alicuius iuris ſibi debiti. aliter ſacrilegiū ꝯmittit. xij. q. ij. nulli. Et eadez ratōne nō pōt tollē inde nccia hoſpitiū violenter ingrediendo. A. Quia etiā ſm eundē Inno. extra eo. c. j. in predicto caſu nulla domus nec aliq̄ res debet hāc ſeruitutē. vel etiā ad hoc ſūt obligate. ſed eccl'ia eſt obligata ad hoc. ⁊ ꝑſonalis actō non realis ꝯpetit ꝯtra eccl'iam. Secus tñ de epō vel abbate vel alio habente iuriſdictōez in eccleſia aliq̄ q̄ poſſꝫ aliū inique intrātez violenē expellē ⁊ domū irrūpe. Et idem ḋ poſſeſſore alicuius eccl'ie q̄ſi ꝑlatus. Secus ḋ abbate r̄ſpc̄tu domoꝝ capelle ſibi ſubiecte qꝛ capellam nō poſſidet. licet ī ea ius ſubiectōis hēat. ar. ff. ad. l. acq̄l. quēadmoduz. §. j. et. ij. Et oīa etiā que ſunt in hoc. §. habenē etiaz in ſū. con. lib. j. ti. xiiij. q. xix. H.

Quid ſi poſſeſſio aliq̄ ſiue domus tenebaē albergū facere alicui ⁊ ipā poſtea ꝑuenit ad eccleſiam? Re. ſm Hoſti. Eccl'ia tenebitur aut rei ſeruitium exhibere aut ipſam poſſeſſionem vendē. Idē Inno. A. Idē in ſū. con. eo. ti. q. xx. H.

Que pena violantiuz eccl'ie emunitatem? Re. ſm Goff. Qui aliquo mō eccl'ias violant ſeu ꝑſonas vel ab ipſis recipiūt violenter ſeu vſurpāt bona ipſaꝝ. ſacrilegium ꝯmittūt ⁊ excōmunicādi ſūt. xvij. q. iiij. nullus. ⁊. c. ſi quis deinceps. In certis etiam caſib⁹ excōicati ſunt ipſo iure. vt incendiari⁹ et effractor eccl'ie. xj. q. iij. canonica. xvij. q. iiij. oms eccl'ie. extra de ſen. exco. cōqueſti. Violatoꝛ q̄ꝫ eccl'iaſtice emunitatis n̄ ſolū pena ſpūali (vt dictū eſt) puniē. ſꝫ etiaz pena pecuniaria qn̄qꝫ maiori qn̄qꝫ minori. xvij. q. iiij. quiſqs. et c. ſi quis cōtumax. Hec arbitrio iudicis relinquenda eſt. et debet dari perſone vel loco cui facta eſt iniuria vel cuius emunitas eſt violata. extra de ſen. exco. parrochianos. ⁊. c. ſe. extra. de ſymonia. de hoc aē. xvij. q. iiij. ſi quis in atrio. A. Hoc fuit dictū Ray. dicentis ꝙ licet pena pecuniaria ſacrilegij diuerſimode ī diuerē. c. ponatuꝛ. credo tñ ꝙ hodie pena illa arbitrio iudicis reliquatur. Hoſti. tñ exꝑmit ꝑticulares penas ſm diuerſa iura. vt in ſū. con. eo. ti. q. xxj. H. De pena eoꝝ qui de nouo ſubmittūt ſibi guardiā vacantium eccl'iaꝝ. vide ſup̄. eccleſia j. §. aīp̄l't. Qꝛ eccl'iaſtice ꝑſone n̄ tenēē ad tallias etiā ratōe ſuaꝝ poſſeſſionuz. infra. tallia. §. fi. A. Niſi forte tales poſſeſſiones ꝑ p̄us fuiſſent huiuſmodi tallijs ſubiecte. qꝛ tranſeunt cū onere ſuo. ſup̄. §. ix. H.

Emunitas ꝯfugientiū ad eccleſiaz. Nullus ad eccleſiam ꝯfugiēs inde ꝑ vim extrahi debet p̄terꝙ in caſib⁹ puta ſi ille qui ꝯfugit ad eam ſit publicus latro. ſ. qui ſtratas publicas inſidijs ⁊ aggreſſiōib⁹ obſidet. Similiter ⁊ ſi ſit nocturn⁹ agroꝝ populatoꝛ ſcilꝫ qui de nocte agros depopulaē. i. vaſtat vel ꝯbuꝛit. tales impune pn̄t extrahi xvij. q. iiij. ſicut. extra eo. īter alia. A. Et de talib⁹ videē intelligendū qḋ p̄cepit domin⁹ Exo. xxj. Si quis de īduſtria occiderit ꝓximū ſuū et per inſidias. ab altari mō euellas eū vt moriaē ſm Ray. cuius fuerūt dicta oīa q̄ in iſto p̄ncipio habēē vt in ſū. con. lib. j. ti. xiiij. q. ij. Item glo. in dicto. c. ſicut. xvij. q. iiij. dicit ꝙ licet leges plures alias ꝑſonas excipiāt ab hac emunitate. vt homicidas. adulteros ⁊ raptores ꝟginū. tñ ſcdm ius canonicū excipiunē ſolū p̄dicti videlicet public⁹ latro et nocturn⁹ populatoꝛ agroꝝ vn̄ ⁊ in hac ꝑte legi derogatū eſt. ⁊ ſtanduz eſt decretali. vt notaē in dicta. q. ij. ad fi. ibē etiaz dicendū eſt de ſequētib⁹. H. Itē ſi qs ipā ꝯmiſit maleficiū ſperās ſe ab eccl'ia defēdi. qḋ ſemꝑ p̄ſumiē niſi ꝯtrariū ꝓbeē. nō debet ꝑ eccl'iam defendi. extra eo. īmunitatē. A. Ibi etiam idem diciē de delinq̄nte in cimiterio. ſed de dicta p̄ſūptione nihil dr̄. ſed fuit dictū glo. Ray. vt patet ī dicta. q. ij. H. Item ſi ꝯfugiens ſit ſeru⁹ q̄ ſi p̄ſtita a dn̄o cautōne de impunitate nō velit de eccleſia exire. inuitus ꝯpellituꝛ ⁊ redditur domino. xvij. q. iiij. A. Id cōſtituimus. extra eo. inter. H.

Quid ſi ꝯmiſit maleficium in vna eccleſia nūquid defendiē ꝯfugiendo ad aliā? Re. ſm Wil. Non. quia cum vna ſit eccl'ia in toto orbe. iuxta illud Canticoꝝ. j. Una eſt columba mea. licet ſint multe particulares eccleſie. que iniuriaz facit vni facit ⁊ omnib⁹. licꝫ forte de ꝯſuetudīe apud

aliquis aliter obſeruetur. A. Forte pu⸗
tantes ꝙ ſicut minor vtitur ꝑuilegio ſuo
ꝯtra alium minorem. ita vna eccleſia cō⸗
tra aliā ſm eundez Wil. vt in ſū. con. eo.
titu. q. iiij.

Quō dꝫ defendi malefactor q̄ ad eccle⸗
ſiā ꝯfugit? R̄e. quātūcūqꝫ ḡue delictū cō⸗
miſerit. ꝑter ea q̄ in duobꝫ ꝑrimis. §. dcā
ſūt. debēt ei rectores ecclīaꝝ ſaluare vitā
⁊ mēbra. ⁊ poterūt eū petēti ꝯcedere rece
pta ſuꝑ illius īpunitate ẏdonea cautōne
ſcꝫ vel iuratoria tm̄. xvij. q. iiij. id ꝯſtitui⸗
mꝰ. vel etiā fideiuſſoria ⁊ penali ſi timea
tur ꝙ ille q̄ petit n̄ bn̄ obſeruet iuramen⸗
tū. ar. extra. ꝺ reſti. ſpo. ex trāſmiſſa. ⁊ c.
lrās. §. fi. A. His etiaꝫ iuribꝫ pꝫ ꝙ ſi non
poſſꝫ ſufficiēs cautō ꝓuideri nō ſolū non
dꝫ petēti reſtitui ſꝫ ab eo potiꝰ āmoueri.
B. Suꝑ eo aūt ꝙ inique fecit alit̄ legitti
me puniēdꝰ ē. extra eo. int̄ alia. §. ſi liber.
A. Et ibi dr̄ ꝙ talis ꝯfugiēs damnari nō
dꝫ ad mortē vel ad penā. Vn̄ ⁊ glo. ibi ſu
per vbo puniēdꝰ. dīc ꝙ dictꝰ ꝯfugiēs pu⸗
niēdus eſt pecunialit̄ dūtaxat vel alia ſa
tiſfactōe ꝑter penā corꝑalem. B. Porro
talis q̄diu ē in ecclīa n̄ ſolū nō extrahendꝰ
ē ſꝫ etiā nec moleſtādus nec veſtis nec vi
ctualia denegāda. C. de his q̄ ad eccle. cō⸗
fu. l. pn̄ti. §. j. Qꝫ ſi q̄s ꝯfecerit. ſciat ſe ma
ieſtatis crimine irretitū. ⁊ ſic vltio ſuppli
tio puniendꝫ. A. De hoc in dcā. l. pn̄ti.
ſic dr̄. Decernimꝰ nullos penitꝰ cuiuſcū⸗
qꝫ ꝯditōnis de ſacroſanctis ecclijs ortho
doxe fidei expelli aut tradi ꝯfugas. nec ꝑ
his venerabiles ep̄os aut religioſos ẏco
nomos exigi q̄ a ꝯfugis debeantur. eos q̄
hoc emoliri aut facere aut nuda ſaltem
cogitatōne atqꝫ tractatu auſi fuerint tē⸗
ptare. capitali ⁊ vltima ſupplicij aīaduer⸗
ſione plectendos. Et de crimine maieſta⸗
tis dicitur eo. titu. l. ij. B. Hanc autē li
bertatem habet cōfugiens ad eccleſiaꝫ et
extra eam infra. xxx. paſſus. xvij. q. iiij.
quiſq̄s. ⁊ c. diffiniuit. A. Et ſi eſt eccleſia
maior. i. matrix. etiā infra. xl. paſſus. x⸗
vij. q. iiij. ſicut. ⁊ nota. in ſū. con. lib. j. ti.
xiiij. q. ij. ſm Hoſti. cuius etiā fuiſſe vidē⸗
tur om̄ia q̄ in hoc. §. hn̄t vt ibi. B. vt ad
req̄ſita natē exeāt debitis locis ita tn̄ ꝙ
n̄ accedāt ad alias domos. vt ī dcō. c. diſ⸗
finiuit. A. ſ. ad domos extēneas. vt in ipo
c. diffiniuit. ibi. abſꝫ domoꝝ extēneaꝝ re⸗

ceptaclo ⁊c. B. Hoc eo ꝑuilegiuꝫ ꝺ. xxx.
paſſibꝫ nō hn̄t capelle que ſūt infra ambi
tū muroꝝ in caſtris. vt in dcō. c. quiſq̄s.
A. Ibi dicit̄. Capelle que ſūt infra ambi
tum muroꝝ caſtelloꝝ nō ponunt̄ in hac
xxx. paſſuū obſeruatōne tn̄ in ſum. con.
dicta. q. ij. idez dicit̄ de exn̄tibus infra ā⸗
bitum muroꝝ ville vel ciuitatis ſꝫ forte
poteſt intelligi de ꝑua ciuitate. B.

Quid ſi iudeꝰ paganꝰ vel excōicatꝰ ꝯfu
git ad ecclīaꝫ. nūq̄d defendet̄? R̄e. ſm Wil.
De iudeo ⁊ pagano ſatis credo ꝙ ſic. Cō.
Inno. ⁊ Bar. ꝑ. l. j. C. de his q̄ ad eccle. ꝯ⸗
fu. De excōicato aūt quidā dubitāt cum
ſit ext̄ ecclīam nūero ⁊ merito. Et ſubdit
ipē Wil. Credo ꝙ idē debeat eſſe iudicium
de vtriſqꝫ. puto tn̄ in hoc ꝯſuetudinē ap⸗
probatā eſſe tenendā. A. Idez in ſū. con.
li. j. ti. xiiij. q. v. vbi etiā addit̄ ſm Hoſti.
ꝙ ſi iudeus q̄ obligat̄ xp̄iano confugerit
ad eccleſiaꝫ non recipitur quouſqꝫ debita
reddiderit vniuerſa. B.

An defendat̄ ꝯfugiēs ad palatiū ep̄i?
R̄e. Eodez mō defendit̄ ſicut ꝯfugiens ad
eccleſiam. xvij. q. iiij. id conſtituimus. qd
intelligūt quidaꝫ qn̄ palatiū eſt ꝯiūctuꝫ
ecclie. tn̄ ꝑdictum. c. nō diſtinguit ſꝫ ab⸗
ſolute loquit̄ de domo ep̄i. A. Et ita ab⸗
ſolute videt̄ intelligendū. ſic etiā tenē vi⸗
det̄ Raẏ. vt ī ſū. con. eo. ti. q. xj. ⁊ firmat
glo. in dicto. c. id ꝯſtituimus. B.

Quid ſi q̄s ꝯfugiendo ad eccleſiā obui⸗
auerit ſacerdoti portāti corpꝰ xp̄i ⁊ ei ad
hereat. nūq̄d defendet̄. R̄e. ſm Hoſti. Sic
q̄uis nō ſit expſſū in iure. tn̄ quilibꝫ ca⸗
tholicꝰ hoc fouere dꝫ. Naꝫ mulier q̄ teti⸗
git fimbriā veſtimēti xp̄i ſalua facta eſt.
Math. ix. ſed ⁊ ſm leges ſtatua ꝑfecti ſal
uat hoīeꝫ ſi ad eam confugerit.

Quis prouidebit de expenſis ei qui ad
eccleſiam confugerit? R̄e. Eccleſia ꝓuide⸗
bit. C. de his qui ad eccle. confu. l. preſēti
in fi. ſicut ⁊ rector carceris prouidebit ca
ptiuis. C. de epiſ. audi. iudices. hoc nota
tur. xvij. q. iiij. diffiniuit. A. ſcꝫ in glo. et
idem in ſū. con. eo. ti. q. xij. ſed in dicta. l.
pn̄ti nō bn̄ hoc ꝓbatur. B.

An imminente perſecutōe hoſtili ho⸗
mines cum familijs ⁊ rebus poſſint ſe in
eccleſia recipere? Reſpondeo. Eccleſie cū
omnibus ſuis ornamentis debent teneri
munde. nec debent ibi conuiuia fieri. vel

hoīes iacē aut ſuppellectilia ſua mittere
niſi ꝓpter hoſtiles incurſus aut incendia
repentina ſeu alias nccītates vrgentes.
ſic tñ ꝙ neceſſitate ceſſante inde res ī lo-
ca p̄ſtina reportentur extra. de cuſto. eu-
cha. reliquie. diſ. xlij. c. pl̄r. ⁊ vlt. A. Jdez
in ſū. con. eo. ti. q. xiiij. B.

An in eccl̄ia poſſint fieri ꝓpugnacula
⁊ inde pugnari ↄ̄ hoſtes? R̄e. ſm̄ Ray̆. nō
debet eccl̄ia incaſtellari vel muniri ita ꝙ
inde fiat guerra vel recipiant̄ q̄ guerraʒ
faciunt et p̄cipue p̄dones. aliter ꝓpter me-
tum paganoꝝ hereticorū pirratarū ſiue
p̄donū pōt muniri. et pn̄t ibi habē r̄cur-
ſum nō ſolū clerici ſed etiā layci ⁊ defen-
dere eccl̄iam ⁊ q̄ in ea ſūt. ar. extra. de cu
ſto. eucha. reliq̄e. xxiij. q. vj. ſi res. et. c. hi
q̄. ita tñ ꝙ ceſſante neceſſitate incaſtella-
tio ceſſet. A. Con. Al. Jnno. et Hoſti. dic
tñ Hoſti. ꝙ cū incūbit nccītas iſta inca-
ſtellatio dʒ fieri auctoritate epi. vt in ſū.
con. eo. ti. q. xiiij. B. Et facit ad hoc ſup̄
bellū iij. §. fi. A. Predictis etiam ē adde-
duʒ ꝙ ſi q̄s ī eccl̄ia facit tumultū ſeu im-
petū dʒ ſm̄ leges occidi. C. de his qui ad
eccle. ↄfu. l. iij. vbi dr̄. Denūciam⁹ vobis
oīb⁹ vt ī ſacroſc̄t̄is eccl̄ijs ⁊ ī alijs qui-
dem venerabilib⁹ locis ī quib⁹ cū pace et
quiete ↄpetit celebrari abſtineatis ab oī
ſeditōe. nemo cōclamatōnib⁹ vtat̄ nemo
moueat tumſ̄tū aut impetū ↄmittat vel
ↄuēticula collecta multitudīe in qualibʒ
p̄te ciuitatis vel vici vel cuiuſcunqʒ loci
colligē aut celebrare conet̄. Nā ſi q̄s ali-
quid contra leges a quibuſdā ſibimet ex
timet ꝑpetrari liceat ei adire iudicē et le-
gittimū poſtulaē p̄ſidiū. Sciāt ſane oēs
ꝙ ſi quis ↄ̄ huius edicti normā aut agere
aliquid aut ſeditōnē mouere temptauerit
vltimo ſupplitō ſubiacebit. B.

ENormia que ſunt. R°.

Enormia ſm̄ canones dicūt̄ du-
pl̄r. p̄mo mō illa q̄ ad normā pe-
nitentie plene r̄duci nō poſſūt quin ſem-
ꝑ remaneat aliq̄d de pena. naʒ et impedi
unt ordinis executōneʒ et beneficij retē-
tōnem. A. ſ. etiaʒ poſt pniam. vt in iuri-
b⁹ infra allegatis. B. talia ſunt tria. ſcilʒ
homicidiū. l. diſ. miror. j. q. vij. ſi q̄s oēm
de ↄſe. diſ. j. c. j. Itē heſis in q̄ p⁹ vuln⁹ ſa-
natū remanet cicatrix. j. q. j. vetū. Itē ī
ſymoīa ī ordīe. ex̄t̄. de accu. īq̄ſitōis. ⁊ ibi
pʒ ꝙ idez eſt de ſymoīa in bn̄ficio. i. ſi q̄s
adept⁹ eſſet ordinē vel bn̄ficiū ꝑ ſymoniā
vt ibi. A. De his etiā vide ſup̄. crimē. §.
ij. B. Scd̄o mō dicūt̄ enormia qꝛ diſpen
ſatōʒ nō recipiūt vt ſymonia ī bn̄ficio. j.
q. j. erga ⁊. q. vlt. pʒ. hoc etiā modo dicūt̄
enormia oīa illa delicta que inducūt īfa-
miā ciuilē. i. ex quib⁹ q̄s remanet īfamis
etiaʒ p⁹ pniam. vt in iurib⁹ de quib⁹ ſtatī
iij. q. vij. §. porro. ⁊. ij. q. iij. §. hinc colligi
tur. A. Jdem q̄d in hoc. §. notatur in ſū.
con. lib. iij. ti. xxxj. q. vij. B.

Enormis iniuria in clericum dr̄ qn̄ ad
mutilatōnē mēbri ſeu effuſioneʒ ſanguīs
ſcʒ ꝑ vuln⁹ illatū ꝑceſſum fuerit aut ſi in
ep̄m vel in abbatē ꝓpriū man⁹ violenta ī-
iecta ſit ex̄t̄. de ſen. exco. cū illoꝝ. aut eti
aʒ dr̄ enormis ex arbitrio boni viri ⁊ cir
cūſtantijs locorū tp̄m et ꝑſonarū. vt Jn-
ſti. de iniur. §. atrox. A. de his lati⁹ dictū
ē ſup̄. abſolutō ij. §. fi. in additōne. B.

EPiſcop⁹. Vtrū ſtatus

epoꝝ ſit ꝑfectior q̄ ſtatus religi-
oſoꝝ. R̄e. ſm̄ Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. cl-
xxxiiij. In oī genere ſemꝑ agens eſt p̄ſtā
tius paciente. in genē aūt ꝑfectōnis epi
ſm̄ Dionyſium ſe habēt vt ꝑfectōres. re-
ligioſi ūo vt ꝑfecti. quorum vnum perti-
net ad actōnem. alterum ad paſſionem.
Vn̄ et manifeſtū eſt ꝙ ſtatus ꝑfectōis po
cius eſt in epis q̄ in religioſis. ſi tñ ſtat⁹
eporuʒ ꝑfunctorie agatur nihil eſt miſe-
rius aut ꝑiculoſi⁹ vt infra. negociatō. §.
iij. in fi.

Utrum liceat epiſcopatū appetere. R̄e.
ſm̄ Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. clxxxv. ſic dic Aug.
xix. de ciui. dei. Locus ſuperior et ſi am-
miniſtretur vt decet tamē indecenter ap-
petitur. A. Habetur etiaʒ. viij. q. j. q̄ epi-
ſcopatum. B. Contingit enim ipſum ap-
petere propter altitudinē gradus ad quē
ſequitur reuerentia honor et ſufficientia
temporalium. ⁊ hoc modo appetere illici-
tum eſt ⁊ ꝑtinet ad cupiditatem ⁊ ad am
bitōʒ. ſed appetē ꝓximis p̄deſſe ꝑ ſe lauda-
bile eſt. tñ p̄ſūptuoſuʒ videt̄ eſſe ꝙ aliq̄s
preeſſe appetat ad hoc ꝙ ſubditis p̄ſit. pōt
tñ ſine p̄ſūptōne q̄libʒ appetere talia opa
facere ſi eū cōtingeret in tali officio eſſe.
hec Tho. Qualia aūt debēt eſſe opa epoꝝ
⁊ q̄ q̄s appetē dʒ ſatis oñdit Gregori⁹ ī pa
ſtorali mſ̄ta de his tractās. ſʒ in quodaʒ

generali dic ibi ſic. Sit rector cogitatōe mūdus. actōe ꝑcipuus. diſcretꝰ in ſilētio. vtilis ī verbo. ſingulis per ꝯpaſſionē ſocius. p̄ cūctis ꝯtēplatōe ſuſpenſꝰ. int̄noꝝ curā exterioꝝ occupatōne nō minuens. exterioꝝ ꝓuidentia internoꝝ ſolicitudinem non relinquens.

¶ Utrū epalis dignitas libēt a cōditione ſeruili vel aſcriptitia. R̄e. Ab vtraq3 liberat etia3 dignitas ſacerdotalis diſ. liiij. ſi ſuus sciente. A. Ibi nihil dr̄ de ſacerdotali ſed de ep̄ali tm̄ ſic. ep̄alis em̄ ordo liberat a fortuna ſeruili vel aſcripticia ſed nō a curiali ſeu officiali. Et glo. ſuꝑ v̄bo ep̄ali dicit etiā ſacerdotalis. ſup̄. ea. diſt. ex antiquis. ⁊ dictu3. c. ſi ſuus. vt ibi p3 ē lex leonina. H. Et ſm canones etiā a curiali. diſ. liiij. ex antiquis. A. Ibi nō videtur dici niſi de ſeruili. S3 glo. in dcō. ca. ſi ſeruus. ſuꝑ v̄bo curiali dic. Scōm iura canonica hoc nō tenet. q2 cū ordo liberet a ſuili fortuna. multoforciꝰ a curiali. H. Et quātū ad hoc nō tenet. c. illud. ſi ſuꝰ sciente. verūtn̄ nec ſuus nec aſcripticiꝰ nec etiā curialis ordinari d3 niſi ſm diſtictōnē quā habes. infra. ſuus ſcdo ꝑ totū A. videlicet q2 nō debēt ordinari niſi prius fuerit a ſuili aſcripticia vel curiali cōditōne abſoluti ⁊ ab alijs irregularitatibus ſint immunes. vt notatur in ſū. con. lib. iij. titu. xvj. q. ij. H.

¶ Inter ep̄m ⁊ p̄ſbiteꝝ quātū ad appellatōz qn̄q3 n̄ fuit differētia. q2 iſti ⁊ illi dicebāt̄ p̄ſbiteri ⁊ epi. ſꝫ tn̄ fuit differentia real̄r. vn̄ ⁊ ī p̄mitiua eccl̄ia ſoli apl̄i ꝯfirmabāt Act. viij. A. i. ꝑ manꝰ īpōnē ſpm̄ ſcēm dabāt. vt ibi. q̄ īpoſitō deſignat̄ per ꝯfirmatōne3 ſeu criſmatōz. ⁊ ideo ſoli epi ſūt q̄ vice apl̄oꝝ ꝯfirmāt. vt ex̄t. de ſacra vnc. c. vno. §. ꝑ frōtis. H. Erāt ⁊ olī q̄da3 p̄lati q̄ dicebāt̄ coep̄i de q̄bꝫ ꝑtrāſeūdū ē. q2 amoti ſūt. lxviij. diſ. §. hi do. ⁊ c. ſe.

¶ Ep̄s diſpenſare pōt in om̄i crimine niſi exp̄ſſe ſibi ꝓhibeat̄ a iure. diſ. lxxxij. p̄ſbiter. ⁊ de pn̄ia. diſ. vj. ca. j. in fi. extra. d̄ ſen. exco. nuꝑ circa fi. ad idem. ff. q̄. cau. ma. l. nec non. §. quod eis. et hec ꝯmunioꝛ doctoꝝ ſn̄ia ſm Ber. ⁊ nota. l. diſ. ſi quis p̄ſbiter. ⁊ vide ſup̄. diſpenſatō. §. vj. per totū. A. Hoc intelligendū eſt niſi ſuper aliquo crimine epis denegeť abſolutō. na3 tūc cōſeq̄nť multomagis intelligiť dene-gata diſpēſatō. extra. d̄ ſen. exco. cū illoꝝ vel niſi in iure ſit ſimpliciť pena exp̄ſſa ⁊ nihil de diſpenſatōe dictū tūc. n. non eſt ꝯtra ius diſpenſandū ſed iuri parendum ⁊ pena expreſſa irroganda. extra. de offi. dele. de cauſis. H.

¶ Ep̄s nō pōt reſtituere depoſitū ſiue degradatū ſ3 tm̄ papa. diſ. l. c. j. ⁊. ij. Nā nec preſes ꝓuintie poteſt illu3 reſtituere quē damnauit. ff. queſti. l. j. in fi.

¶ Epi et ſuꝑiores nullā ſn̄ia3 ſuſpenſionis vel interdicti incurrunt ipſo iure niſi de eis expreſſe dicatur. extra. de ſen. exco. quia periculoſum. libro. vj.

¶ Ep̄us in tota ſua dyoceſi iuriſdictōem habet ordinariā. vnde pōt ꝑ ſe ⁊ ꝑ aliu3 in q̄libet loco n̄ exemptoꝝ p tribunali ſedē cauſas audire. et perſonas eccleſiaſticas cu3 oportuerit capere. carceri deputare ⁊ cetera officia. A. q̄ ad ip̄ius ſpectāt officiū vt in. c. de quo ſtati. H. libē exercere. ex̄t. de offi. or. cum ep̄us. lib. vj. Sed quō poſſit in dyoceſi aliena hoc facere. vide ſup̄ abſolutio j. §. vj.

¶ Ep̄s q̄ in aliq̄ loco h3 iuriſdictōem tēpalem q̄liter exeq̄tur? R̄e. ſm Ray̆. Deb3 ꝯſtituere iudicē ſecularē q̄ cās audiat p̄cipue ſanguinis cui pōt et debet p̄cipe q̄ vnicuiq3 faciat iuſticiā. Q2 ſi iudex interrogat eū in ſp̄ali quid agendu3 de tali. q̄ ſc3 penā ſāguīs mereť pt̄ r̄ndere ꝯſule iuris pitos. ⁊ caueat ne ꝑ ſe ſuā r̄nſionē directā vel īdirecta3 iudex ītelligat q̄ dēat eū ſāguīe punire. De hoc cāu hr̄. īfra. homicidiū ij. §. j ⁊ homicidium iiij. §. iij. A. Idē in ſū. cō. lib. ij. ti. j. q. liij. vbi etia3 dr̄ ſm glo. Ray̆. q̄ hoc caſu pōt ep̄s r̄ndere et ei p̄cipe q̄ puniat reū ſm q̄ ius dictauerit dūmō n̄ exp̄mat q̄ puīat eū ad ſanguīe3 vel ad mortē. ſic notat Hug. diſ. iij. oīs aū lex. Et addit Ray̆. q̄ talis p̄latꝰ n̄ d3 etiā p̄n̄cialiť inēeſſe cāe ſanguinis nec executōi ſn̄ie ſanguīs. nā cito poſſet incidere ī cām depoſitōis. ex̄t. de exceſ. p̄la. ex lr̄is. vbi diciť de ep̄o q̄ interfuit ſuſpēſiōi cuiuſdam furis ⁊ iudici querēti ab eo cōſiliū reſponderat. malū eſt ſi ſic euadat. ⁊ mādat papa q̄ cedat ep̄atui aut amoueať. Et dic glo. Ray̆. q̄ ob hoc nō debet intereſſe executōi ſn̄ie ī talibꝫ. q2 videť ineſſe tanq̄ p̄ſtans auctoritate3. aliť aū vbi aliq̄s ꝑuatꝰ ex ſola curioſitate īeſt talibꝫ

nõ incurrit irregularitatẽ. Subdit etiaꝫ
Ray. ꝙ ſi nõ apparet caſus de fcͦto et intͥ-
rogatꝛ epͥs vel aliꝰ clericꝰ ꝗ pena eẽt infli-
gẽda ꝓ furto ⁊ homicidio ⁊ ꝯſilibꝫ poſſet
dicẽ talis vel talꝛ ſm leges. B. Sꝫ bñ põt
delegare alicui etiã ſpãliter ſuꝑ aliq̃ ma
leficio vt homicidio ⁊ hmõi in iuriſdctõe
ſua ꝯmiſſo. vt inq̃ſita ỽitate iuſticiã exe-
q̃tur nec ꝓpter ſecutã penã fieret irregu-
laris extra. ne cle. vel mo. epͥs. lib. vj. A.
Et ibidẽ dr̃ de quocũqꝫ alio ꝑlato ſeu cle-
rico tpalẽ iuriſdictõnem obtinente. B

¶ Epͥi debẽt habẽ yconomos. ſ. q̃ preſint
rebꝫ eccl'ie. ⁊ vicedños. ſ. q̃ ꝑſint rebꝫ epͥi.
⁊ tales nõ debẽt eſſe layci ſꝫ ꝓbati clerici
eiuſdẽ eccl'ie. lxxxix. diſ. volumus. ⁊. c. q̃a
in q̃buſdã. ⁊. c. iudicatũ. A. Itẽ in ſũ. cõ.
li. iij. ti. xiij. q. xviij. ſm Ray. q̃ etiaꝫ ad-
dit. Itẽ nõ debet diſpẽſatõꝫ rex eccl'ie cõ-
mittere ꝓpinq̃s vel fauore hũano ⁊ inho-
neſte ſibi ꝯiũctis. qḋ ſi fecerit peccãt ⁊ de-
bẽt excõicatõni ãnue ſubiacẽ. lxxxix. diſ.
decenꝛ. Quidã tñ intelligũt hoc de malis
ꝓpinq̃s. naꝫ ſi boni ſũt videnꝛ etiã alijs ꝑ
ferendi qḋ verꝫ ẽ q̃ ad ſuſtentatõꝫ natuẽ
hec ibi. Itẽ etiã videꝛ q̃ ad admiſtratõnẽ
qñ ſũt boni. cũ hoc caſu ceſſet rõ ꝓhibitõ-
nis. niſi forte orireꝛ ſcãdalũ ex ſuſpitõne
B. Et ꝙ epͥi pñt qñqꝫ a ſubditis modera-
tũ auxiliũ exigere. vide ſuꝑ. dñs. §. ij. A.
Meliꝰ habeꝛ in. c. cũ apl'us. §. ꝓhibemꝰ.
extra. de cenſi. B

¶ Utꝝ epͥs poſſit iudicare immediate de
ſubditis ꝑlatoꝝ q̃ ſub eo ſũt niſi ĝdati ad
euꝫ deferaꝛ. Re. ſm Hoſti. Licꝫ ſuꝑ hoc a
diuerſis diuerſa notata ſint. dico ꝯſuetu
dinẽ cuiuſlibet eccl'ie obſeruãdam q̃ iuri-
ſdictõnẽ tribuit. Item Goff. A. Idem in
ſũ. con. li. iij. ti. xxvij. q. v. B

¶ Epͥi ſinguli in ſuis dyoceſibꝫ etiaꝫ ſine
ꝯſilio metropolitani pñt ꝑlima vt Ray.
ponit: puta. ꝯſecrarẽ ỽgines ſilr ⁊ eccl'ias
ordiare cl'icos. erigẽ altaria in eccl'ia cõ-
ſecrata. nam in nõ ꝯſecrata ſacerdos hoc
põt. vt ſuꝑ. altare. §. fi. Itẽ criſma cõficẽ
baptizatos ꝯfirmare. recõciliare ſolenni
ter penitẽtes. lrãs formatas ſeu ꝯmẽdati
cias clericis dare. hec omĩa. lxviij. diſ. q̃-
uis. de ꝯſe. diſ. j. nullꝰ ꝑſbter. lxxxj. diſ. ex
tẽneꝰ. Itẽ pñt inꝛ ſubditos iudicarẽ. vt ſu-
ꝑ. §. ꝓxio. Itẽ anathematizarẽ cũ ſolẽni-
tate de q̃ hr̃. xj. q. iij. debẽt. A. ſ. qꝛ debent
aſſiſtẽ. xij. ſacerdotes cũ cãdelis accenſis
vt ibi dr̃. B. Itẽ diuidẽ vnã eccl'iaꝫ ĩ du-
as. ⁊ duas vniẽ. vnã ſubicẽ altẽri. ⁊ nouas
eccl'ias erigẽ. ⁊ hec q̃dẽ ex cã pñt facere. ñ
aliter. ⁊ nihilominꝰ req̃ſito ꝯſenſu illoruꝫ
quoꝝ inẽeſt ⁊ qui forſan ex hoc ledi pñt
etiã qñqꝫ eoꝝ ꝯſenſu ñ obtẽto. A. Ray.
dicit req̃ſito cõſenſu illoꝝ q̃ꝝ intereſt eti-
am ſi forte nõ obtẽto. vt in ſũ. con. eo. ti.
q. vij. vbi etiã ponunꝛ oĩa que in iſto. §.
habenꝛ. B. extꝛ. de exceſ. ꝑla. ſicut. extꝛ. de
eccle. edifi. ad audiẽtiã. x. q. ij. c. vlt. xij. q
ij. placuit. Itẽ pñt epãlẽ ſynodũ celebra-
re. xxxviij. diſ. qñ. Itẽ reuertẽtes ab here-
ſi recõciliare. extꝛ. de heret. ad abolẽdam.
A. Intellige hoc ſm glo. Ray. ⁊ in decia
q. vij. q̃ ad deꝑhenſos in hereſi. qꝛ occl'tos
hẽticos credit abſolui poſſe ꝑ ſimplices
ſacerdotes niſi epͥs loci retinuerit ſibi ta
liũ abſolutõꝫ. hec ille. Sꝫ certe hodie iſte
caſus ẽ papalis etiã q̃ ad occultos. vt pꝫ
in ãnali ꝓceſſu curie. B. Itẽ canonẽ late
ſnĩe q̃ ad ſuã dyoceſim cõdere. xxx. q. iij.
nullꝰ. Multa q̃ꝫ alia q̃ difficile eẽt nume-
rare. cum epͥus ꝑordinator ſit in cunctis
xxv. diſ. ꝑlectis.

¶ Utꝝ epͥs ꝑncipaliꝛ debeat intẽdẽ cure
paſtorali vel multiplicatõi tpaliũ. Re. ſm
Tho. in q̃libet. Solicitudo ꝑlati ꝓpria et
ꝑcipua debet eſſe circa gregis cuſtodiam
orando. ꝑdicãdo. ſacramenta diſpenſãdo
et ſua iuxta qḋ res exigit erogando. mul
tiplicatio autẽ tpaliũ poteſt exerceri op
portunitate ſe offerente ſine ſpiritualiuꝫ
notabili damno. et ſic piũ eſt multiplica-
re ea ad eccl'ie vtilitateꝫ. Qꝛ ſi opportuni-
tas nõ ſe offerat. nullatenꝰ licet ei ſeipſuꝫ
diſtractõni ingerẽ et ſecularibꝫ occupare
cum impedimento notabili. Item etiam
Tho. ſcd'a ſcd'e. q. clxxxv. A. Itẽ in ſũ. cõ.
lib. iij. ti. xxxiiij. q. cclxxxix. B. Ad mate-
riã iſtã põt ꝑtinere infra. ſolicitudo.

¶ Utꝝ liceat epͥo ꝓpter aliquã ꝑſecutõnẽ
deſerere gregẽ. Re. ſm Tho. ſcd'a ſcd'e. q. c-
lxxxv. Ubi ſubditorũ ſalus exigit perſo-
ne paſtoris ꝑſentiam nõ debet paſtor ſuũ
gregẽ deſerere nec ꝓpter aliqḋ incomoduꝫ
temporale nec ꝓpter aliquod ꝑſonale pe-
riculum ĩminens. cum bonus paſtor ai-
mã ſuaꝫ teneatur ponẽ ꝓ ouibꝫ ſuis. Si
ꝰo ſubditoꝝ ſaluti poſſꝫ ſufficiẽꝛ in abſẽ-
tia paſtoris ꝑ aliũ ꝓuideri. tũc licituꝫ eſt

paſtori ꝓpter aliqͦ eccľie comodū vel ꝓpẽ
ꝑſone ꝑiculū corꝑalit̃ gregez ſuū deſerere
et hoc ipm̄ colligit̃. vj. q. j. ſciſcitaris. A.
Jdẽ in ſū. con. eo. ti. q. cclxxxviij. B. Poſ⸗
ſet etiā deſerere plebē ꝓpter ipſi⁹ maliciaz
vt. īfra. r̃nūciatō j. §. ij. v. Quarta eſt. De
caſibꝫ ꝯfeſſionū qui ꝑtineāt ad epm̄ et q̄
ad ſacerdotes vide ſup̄. ꝯfeſſor j. §. j. Quō
ep̄us tenet̃ dare pauperibꝫ ſup̄. clericus
iiij. §. v. Qñ ep̄us eſt ſenex vel infirmus
quid agendū vide infra. vitiatus corpo⸗
re. §. fi.

Enitas quid ſit vide.

infra. ius. §. j.

Eucharistia primo cō⸗

municat̃ ⁊ de ei⁹ forma. Et q̄rit̃ pri
mo. Vtrū eucharistia ſit ſacramētū. Reſ.
ſm̄ Pe. in. iiij. diſ. viij. Eſt ſacramētū et
mō cōi cū alijs ſacm̄ētis. ſ. ſc̄tificādo ſeu
cāndo ſc̄titatē. ⁊ mō ſpāli. ſ. ꝯtinendo to⸗
tius ſc̄titatis auctorē. ⁊ ꝓpter hoc excellē
tiſſimū ē oīm alioꝝ ſacm̄ētoꝝ. Jdē Tho.
A. Jdē ī ſū. con. li. iij. ti. xxiiij. q. liiij. B.
Vtrū ſacr̄m eucharistie ſit vnū. Re. ſm̄
Pe. ⁊ Tho. vbi ſup̄. Vnū quidē eſt vnita⸗
te ꝑfectōis. q2 ad ei⁹ integritatē pl'a req̄⸗
rūt̃. ſicut ⁊ dom⁹ ꝑfecta dr̃ vna. nō aūt ē
vnū vnitate indiuiſibilitatis vľ ꝯtinuita⸗
tis. vñ qñ pl'alit̃ dr̃. Perficiāt in nob̄ q̄s
dñe tua ſacm̄ēta qͦ ꝯtinēt ⁊ hmōi. ītelli⸗
git̃ illa pluralitas ſolū materialiter. A.
Jdem in ſū. con. dicta. q. liiij. B.
Que ē forma ſacm̄ēti eucharistie? Re.
ſm̄ Tho. ⁊ ſc̄tos vbi ſup̄. hec ē forma ꝯſe⸗
cratōis panis. Hoc ē eni᷑ corp⁹ meū. cōiū⸗
ctō aūt eni᷑. nō eſt de ſubſtantia forme. tñ
apponi dꝫ ſm̄ vſū eccľie q̄ vſus a btō Pe⸗
tro iniciū ſūpſit. Q2 aūt p̄mittit̃. accipi⸗
te ⁊ mādūcate ex hoc oēs. ꝑtinꝫ ad vſū ſa
cramēti. ⁊ ñ ē de ſubſtātia forme. Forma
aūt ꝯſecratōis ſāguīs hec ē. Hic ē. n. calix
ſāguīs mei noui et et̃ni teſtī miſteriū fi⸗
dei q̄ ꝓ vob̄ ⁊ ꝓ multis effūdet̃ ī remiſſiōꝫ
pctōꝝ. A. Jdē in ſū. con. eo. ti. q. lv. vbi e⸗
tiā addit̃ ⁊ ſentit. Pe. q̄ tñ illͦ ſit ꝺ ſub
ſtātia forme. hic ē calix ſāguinis mei. Et
idē dic Albert⁹ ī lib. de miſſa. Vlderic⁹ aūt
dic. forma v̄boꝝ hec ē ⁊ ñ pl⁹. hoc ē cor⸗
p⁹ meū. ⁊ h̄ ē ſāguis me⁹. de cōſe. diſ. ij. q̄a
corp⁹. Sꝫ vt pꝫ in dicta. q. lv. Tho. dicit
q̄ q2 cōditōnes adiecte ad ſubiectū vel p̄⸗
dicatū ſūt de integritate locutōis alicui⁹
Jdeo alij ꝓbabili⁹ dicūt q̄ totū qͦ ſequit̃
eſt de forma cū totum hoc qͦ addit̃ nō ſit
locutō ꝑ ſe. ſed ſit determīatō p̄dicati. hec
ibi. Alij v̄o ſentire vident̃ q̄ totū ſit ꝺ ſub
ſtantia vſqꝫ ad Vñ et memores. cū totū
videat̃ connexū. vt habet̃ in directoria.
lib. j. ſub ti. de ſacramēto eucharistie. Pu
to q̄ pars tutior ſit eligenda. extra. ꝺ ho
mi. ad audientiā. videlicet vt nō fiat ado
ratō ſanguīs niſi ꝑactis v̄bis vſꝫ ad vnde
⁊ memores. Si v̄o aliq̄s dicto tñ hic eſt
calix ſanguīs mei. vel hic ē ſanguis me⁹
et alijs omiſſis ꝓceſſerit ad vlteriora ha⸗
beatur ꝓ conſecratō. B.
Quid ſi mutent̃ iſte forme? Re. ſm̄ Al⸗
bertū in lib. de miſſa. Non debēt mutari.
aliter ñ ꝯficeret̃ etiā ſi eūdē ſenſū hr̄e vi⸗
deant̃. Silr̃ nō dꝫ aliq̄d diminui. q2 ſi di⸗
cat̃. hoc ē meū. remanet indētermīatū q̄d
meū ſit. Et ſi dicat̃. hoc ē corp⁹. ñ ſignat
ꝓpū corp⁹ xp̄i. Et ſi aliq̄d addat̃ qͦ ſigni⸗
ficatōꝫ nō mutet nec errorē īducat. nihil
omin⁹ fit cōſecratio. vt ſi dicat̃. hoc ē cor⸗
p⁹ meū dilectū vel ſc̄tm̄. tñ q̄ hoc faceret
valde increpandus eſſet. A. Jdem in ſū.
con. eo. ti. q. lvj. B.
Qualit̃ ſit xp̄c ī hoc ſacr̄o? Re. ſm̄ Tho.
⁊ Pe. ī. iiij. diſ. x. Xp̄c idē q̄ de v̄gine nat⁹
⁊ ꝓ nobis paſſus ē in hoc ſacr̄o ꝯtinetur.
⁊ ſicut ē ibi vere xp̄c ita ē etiā ibi ſub ſua
quātitate ſꝫ nō vtit̃ ea occupādo locū ſi⸗
cut etiā nō vtit̃ claritate ſua illumīando
aerē. Jtē pōt eſſe ſil' ī pluribꝫ locis īquā
tum pl'a īdiuidua. i. plures panes trāſub
ſtātiant̃ in ipm̄. Jtē in q̄libꝫ ꝑte hoſtie ē
tot⁹ xp̄c etiā in mīma. ſ. q̄diu manet ſpēs
panis aut vini. A. Vñ pl'es hoīes diuer⸗
ſis ꝑtibꝫ vni⁹ hoſtie cōicari p̄nt. vt in ſū.
con. eo. ti. q. lxxxv. vbi etiā h̄ntur oīa q̄ ī
hoc. §. dicunt̃. B. Et idē dicendum q̄diu
manet ī ſtomacho ſub dictis ſpēbꝫ. Et eo
dē mō qñ hoſtia ꝯſec̄ta diu ſuaret̃ dūmō
ſpēs panis nō mutet̃. aliter ꝫ. A. glo. tñ
in. c. nō iſte. de cōſe. diſ. ij. dic q̄ ſpēs pāis
et vini bñ vadunt in corpus. Et ſubdit.
Sed nūquid eſt ibi ſacramētū? Et rñdet
nō. q2 tādiu ē ibi ſacramentū q̄diu ē ibi
corp⁹ xp̄i. ſꝫ q̄diu hoc ſit. i. vſqꝫ ad quē lo
cum ꝓcedat ꝑ gulaꝫ neſcio. ſꝫ licet nō ſit
ſacramētū dū ē ī corꝑe. ſi tñ q̄s vomit il⸗
lud. cū venēatōe ē ſuādū q2 ſacm̄tū fuit.

B. Item licꝫ ex ꝟtute ſacramenti ſub ſpē
panis ſit tm̄ corpꝰ. et tm̄ ſanguis ſub ſpē
vini. tn̄ ꝓpter naturalē ꝯcomitātiam ſub
vtrāqꝫ ſpē eſt totꝰ xp̄c. ſ. ſm corpꝰ ⁊ aīaꝫ et
diuinitatē. qꝛ hec tria ſepata nō ſunt.

Utrꝫ xp̄c i ſacm̄ēto eukariſtie aliqn̄ vi
deatᷣ ocl'o corꝑali. R̄. ſm Pe. ⁊ Tho. vbi
ſup̄. In ſpē ꝗdeꝫ ꝓpa nō videtᷣ ibi. ſꝫ tn̄ qn̄
qꝫ illa ſpēs panis circūfūditᷣ ꝗbuſdā acci
dētibꝫ carnis vel pueri q̄ nō ſūt ꝓpe acci-
dētia corꝑis xp̄i. vn̄ ꝗuis ibi exp̄ſſiori ſi-
gno videatᷣ nō tn̄ videtᷣ in ſpē ꝓpa. A. Idē
ī ſū. con. lib. iij. ti. xxiij. q. lxxxvi. B

Quid agendū ſit qn̄ corpꝰ xp̄i ſic appa
ret in alia ſpē? R̄. ſm Tho. vbi ſup̄. cum
vſus hmōi ſacm̄ēti ſit ꝑ māducatōꝫ. ideo
qn̄ apparet in ſpē pueri vel carnis cruen
tate vel ſiſi. nō hꝫ rōnem cibi nec aſſumi
debet ab eo cui ſic apparet. Qꝫ ſi oībꝫ ap-
pareret debet cū reliquijs poni. A. Item
ī ſū. con. eo. ti. q. lxxxvij. vbi ſubditᷣ. Idē
dicit Albricꝰ ī ſcripto. Et ſi ſic appareret
ſacerdoti ī altari ī miſſa. dicunt ꝗdā ꝙ dꝫ
iterꝫ celebrare ⁊ corpꝰ xp̄i ſumē. qꝛ ſm ca-
nones q̄ ꝯſecrat etiā ſumē dꝫ de cōſe. diſ.
ij. relatū. Et ſi ſcdo hoc acciderit tcio ce-
lebrare debet ⁊ ſumē. Quidā aūt dicūt ꝙ ī
tali caſu ſufficit ſpūalis mādu catō. nec ꝓ
pter hoc efficitᷣ trāſgreſſor ꝯſtitutōis ec-
cleſie. qꝛ ad ea q̄ frequentiꝰ accidūt leges
aptantur. B

Utrꝫ ꝟtute ꝟboꝝ poſſit ſacerdos quā-
tācūqꝫ materiaꝫ ꝯſecrare. R̄. ſm Tho. in
iiij. diſ. xj. Quātitas ꝑua vel magᷣ nihil
ad hoc facit. ſed tn̄ ipſa forma ꝓnoīe de-
mōſtratiuo vtēs oñdit ꝙ materia ꝯſecrā
da debet eē corā ſacerdote. vnde ſacerdos
exiſtēs in domo ſua nō poſſet ꝯſecrarē pa
nē qui ē ī altari aut etiā ī foro. neqꝫ totū
vinū qd ē in celario. ſed ꝗtacūqꝫ ſit quā
titas panis vel vini q̄ ꝓponitᷣ coraꝫ ſacer-
dote poſſꝫ ab ip̄o cōſecrari. A. Dūmodo
quātitas ſit ſumibil' ab hoībꝫ. vt ī ſū. con.
eo. ti. q. cviij. ſm eūdeꝫ Tho. Un̄ ⁊ Alex.
de ales. ſup. iiij. ī materia eukariſtie. q. q̄
incipit. ꝯſequētᷣ q̄ritᷣ vtrꝫ ꝟtꝰ data ꝟb ⁊c̄.
dic. R̄. ſine p̄iudicio ꝙ nō ē data ꝟtꝰ ꝟbis
ꝯuertēdi elemēta cuiuſcūqꝫ quātitatis ſꝫ
ſolūmō alicuiꝰ quātitatis. ſ. quā rōnabi-
liter ꝯuerteret intentō ordinata. dico in-
tentōneꝫ ordinatā q̄ ꝯformis eſt aliq̄ mō
intentōni eccleſie. eccleſia autē nullo mō
intenderet cōſecrare totū panem qui ē in
foro ſed ſolum qui poſſit ſumi a fidelibꝫ.
Dicit em̄ Hugo. Ex quo qdlibet ſacramē-
tum qd ꝯtra inſtitutōneꝫ celebratur irri
tum deputatur. Un̄ mihi videtᷣ hoc tamē
nō aſſero ꝙ in hoc ſacramēto reqritᷣ intē-
tō cōficiēdi vt ſumatᷣ in vſū. nec ſufficit ī
tentō ꝯſecrādi ſimpl'r ſed reqritᷣ intentō
ꝯſecrādi vt ſumatᷣ in vſū. qd videtᷣ ex for
ma tradita a dn̄o dicēte. Accipite ⁊ man
ducate ⁊c̄. vn̄ ſicut intentō dn̄i dātis for
mā ꝯficiendi fuit vt ſumeretᷣ. ita eſt intē
tio eccl'ie ⁊ debet eē vniuſcuiuſqꝫ ſacerdo
tis. Quia igr̄ ſi aliq̄s intendēt ꝯſecrarē to-
tum panē q̄ eſt ī foro. nullo mō ꝯforma-
ret intentōeꝫ ſuā intentōni eccl'ie. dico ꝙ
nō ꝯſecraret. ⁊ infra. Sed ꝯtra hoc oppo
nitᷣ. Ponatᷣ ꝙ aliq̄s intendēt ꝯſecrare ſo-
lum vt poſſet corpꝰ xp̄i aliq̄ loco colloca
tum honorare ⁊ venerari ⁊ nō vt ſumētᷣ
in vſū nūquid nō ꝯſecraretᷣ? R̄. ſine p̄iu-
dicio ꝙ ſic. qꝛ intendēs circa veneratōneꝫ
corꝑis xp̄i ſpūalitᷣ ſumit. licꝫ nō ſacm̄en-
talitᷣ. hec ille. B. Quin etiā ſi ſacerdos in
tenderet ꝯſec̄re nō ad ſumendū ſꝫ ad vtē-
dū in veneficijs vel ad deriſioneꝫ nihilo-
minꝰ cōſecratū eſſꝫ. A. Huic dicto ꝯſ̄riatᷣ
Alex. de ales. vt ꝓxime patuit. ſiſitᷣ ⁊ Pe.
dic. ꝙ ſacerdos pōt ꝯſecrare quantācūqꝫ
materiā dūmodo intēdat ꝯſecrare ad vſū
⁊ alimētū fideliū ſed dimittēdo hāc inten
tōeꝫ nō pōt. qꝛ deeſt intētio faciēdi qd fa-
cit eccl'ia. vt in ſū. con. dcā. q. cviij. Item
Al. vn̄ in ſuo ꝯpēdio theologie dic. Sci-
endū ꝙ nō ſolum requiritᷣ intentō ꝯſec̄n
tis ſed etiam intentō illud ſacramentū in
ſtituentis. vnde ſi ſacerdos aliquis ſtaret
in foro et ſuꝑ om̄s panes ꝓferret verboꝝ
formaꝫ etiam cū intentōne ꝯſecrandi nō
fieret ibi trāſubſtāciatō ⁊ hoc nō eēt ꝓpter
defectum ꝟtutis verboruꝫ. cum vna vice
ſacerdos poſſet ꝯſecrare tot hoſtias ꝙ to-
ti mūdo ſufficerēt ſi eēt neceſſitas eccl'ie
ſed proptᷣ defectū intentōis illiꝰ q̄ hoc ſacr-
mentū īſtituit q̄ n̄ intēdit ꝙ cū tali ludi-
brio ⁊ ſtulticia fierꝫ ꝯſec̄tō. ſꝫ ꝓ vtilitate
⁊ nec̄citate eccl'ie genēal' vl' ꝑticl'aris. B.

Utrum ſi alique hoſtie ex obliuiōe re
manent in altari aut ſi aliqua pars vini
et ſacerdos conficit nunquid ſunt conſe-
crate? R̄. ſcdm Al. in libro de miſſa. Nō.
quia de eis non intenditur. Et ſm Aug.

ſine intẽtõe ĩ ſacramento nihil agiť. A. Predicta vera ſũt etiam ſi gutta vel plures gutte vini adhereant pedi calicis. vt in ſũ.con.eo.ti.q.cix.

¶ Quid ď accidentib' que videntur ĩ hoc ſacramẽto? ℞. ſm Tho. et Pe. in. iiij. diſ. xij. Dicendũ ꝙ cũ ſubſtãtia panis et vini poſt cõſecrationẽ nõ remaneãt. accidentia q̃ ibi apparent ſiue videnť. ṽtute diuina ſubſiſtũt ſine ſubiecto. ſic enĩ imediati' ducũt in corp' xp̃i qđ ſub eis ꝯtinetur. retinẽt etiã modũ agendi et patiendi quẽ prius habebãt. vñ fractio et diuiſio fit tm̃ in ſpẽbus et nõ ĩ corpe xp̃i. A. Idẽ in ſũ.con.eo.ti.q.cxj. vbi etiã dr̃ ꝙ hec eſt cõis ſententia theologoꝝ. ad hoc etiã ex̃. de ſum.trini.et fi.ca.c.j.§.vna vo.ibi.tranſubſtãtiatis pane in corp' et vino in ſanguinẽ ꝑtate diuina. B

Euchariſtia.ij°.quo ad

ei' materiã. Que ſit materia huius ſacramẽti? ℞. ſm Tho. ĩ. iiij. diſ.xj. Materia cõpetẽs ẽ panis tritice' et vinũ vitis. cuius ꝓcipua cã ẽ inſtitutõ diuina. ſʒ et quia hec duo precipue in cibũ et potũ veniũt ꝯueniẽti' ꝑ hec cibum et potũ ſpũalẽ mãducam'. A. Con. Pe. vt in ſũ.con.li.iij.ti.xxiiij.q.lxxxviij. B

¶ Vtꝝ poſſit cõfici de pane facto de ſpelta vel farre. ℞. ſm Pe. De cõi ſententia doc. nõ pť cõfici niſi de pane triticeo. tũ quia ipẽ dñs ꝯpauit ſe grano tritici Jo. xij. tũ qꝛ ⁊ ipẽ crediť celebraſſe ĩ pane triticeo et ſic inſtituiſſe. tũ quia vſus eccleſie tradit' ab apl'is qui pñtes fuerũt habʒ vt in ſolo g̃no triticeo celebreť. licet quidã contrĩũ ſentiãt de ſpelta et farre dicẽtes ꝙ ſpecies frumẽti ẽ. A. Idẽ in ſũ. ꝯ.eo.ti.q.lxxxix. ⁊ addiť. Albric' aũt ĩ ſcripto dicit ſic. Abſq; dubio frumentũ genus ẽ et nõ ſpecies grani. et habet ſub ſe triticũ et ſpeltã. vñ ſpelta frumentũ eſt. et de ipã ꝯfici pť corpus dñi ſicut de tritico. et hoc nulli dubiũ ẽ ꝯſiderãti granũ cũ grano et panẽ cũ pane. ſũt g̃ triticuʒ et ſpelta nõ vni' ſpeciei: ſed vni' generis ꝓximi qđ ẽ frumentũ. et ſũt vicine valde ſpecies. et iđ parũ diſtãt ĩ ſpicaꝝ formatõe: ſed quaſi nihil diſtant in forma granoꝝ et colore ⁊ ſapore panis. B

¶ Quid ſi grana alteri' generis admixta ſint tritico? ℞. ſm Pe. al. ⁊ Tho. Si tãta eſt ꝑmixtio ꝙ trahat ad aliã ſpeciẽ vt qñ appoſitũ ẽ ꝑdominans. vel etiaʒ ad ſpeciem mediã vt qñ ẽ equalis virtus in vtroq; mixtibiliũ. tũc nõ pť ꝯfici. qꝛ mutata eſt ſpecies panis triticei. Sec' ſi nõ ẽ tanta additio q̃n manet ſpecies qꝛ tũc ꝯfici pť. A. Idẽ ĩ ſum.con.eo.ti.q.xc. et addiť. Qñ aũt mutata ſit ſpecies vel ñ: cog̃ſci poteſt ex accidentibus. vt ex colore. et ꝓcipue ex ſapore. Accidẽtia eñ magnam ꝑtem ꝯferũt ad cog̃ſcenduʒ quod quid eſt. ſm phm̃ in li. de aĩa. B

¶ Quid ſi panis fieret de aqua roſacea et hmõi? ℞. ſm Pe. Dicũt quidã ꝙ poſſet cõfici: qꝛ aqua in pane nõ remanet. Alij dicũt ꝙ nõ. quia ꝑtes ꝓncipales panis q̃ ẽ materia huius ſacramẽti ſũt aq̃ naturalis ⁊ farina. hãc opinionẽ eẽ ꝓbabiliorẽ dicit Tho. in. iiij. diſ. xj. A. Idem in ſũ.con.eo.ti.q.cij. B

¶ Quid cũ hoſtia ꝯſecrãda tãdiu ſtetit ꝙ incipit corrũpi? ℞. ſm Tho. in. iiij. di. xj. Dicendũ ꝙ ſi ſit tãta corruptõ ꝙ ſpẽs panis nõ remaneat: tũc nõ pť ex ea cõfici. Si aũt ſpecie manẽte ſit aliqua diſpoſitio ad corruptionẽ: põt cõfici: q̃uis g̃uiter peccet ꝯfitiẽs ex tali ſcienter ꝓpter irreuerentiã ſacramẽti. et ꝙ ſpẽs remaneat: pť cognoſci ex hoc quia ꝯtinuitas non eſt ſoluta nec alia accidentia omnino ablata. Idẽ Al. A. Idẽ in ſũ.con.eo.ti.q.xcj. B

¶ Vtrũ ꝯfici poſſit ĩ fermẽtato? ℞. ſm Tho. vbi ſupra. Sic. ſed cõfici nõ debet niſi ĩ azimo. et qui ꝯ̃faceret: grauiť peccaret agẽs ꝯ̃ ſtatutũ et ꝯſuetudinẽ eccleſie. A. Con. pe. et Al. vt in ſũ.con.eo.ti. q.xciiij. vbi etiã poniť totũ qđ in hoc. §. habeť. B. Addit aũt Tho. in tertia ꝑte q.lxxiiij. ꝙ cũ ꝯſuetudo ꝯfitiẽdi ĩ azimo rõnabilioꝛ ſit. grec' tñ peccaret ꝯfitiẽdo ĩ azimo quaſi ꝑuertẽs eccl'ie ſue ritũ.

¶ De quo vino poſſit ꝯfici? ℞. ſm Tho. et Pe. in. iiij. diſ. xj. Dicendũ ꝙ tm̃ de vino vitis qꝛ ĩ eo et xp̃c ꝯfecit. et hoc ſolũ ꝓprie vinũ ẽ ⁊ cõmuni' etiã ĩ potũ ſumiť A. Idẽ ĩ ſũ.con.eo.ti.q.xcv. B

¶ Vtꝝ cõfici poſſit de aceto et hmõi. ℞. ſm tho. vbi ſup̃. Si vinũ ẽ fcm̃ oĩo acetũ ñ pť ꝯfici. qꝛ differt vinũ ⁊ acetũ ſicut viuũ ⁊ mortuũ ſm phm̃. viij. methaph. ſʒ ſi vinũ ſit q̃ſi in via aceſcendi. idem eſt

iudiciũ qđ ð pane q̃ ē ĩ via ad corruptõ-
nē.ſ.q̄ pt̄ ɔfici.peccat tñ ɔficiēs ꝓpter ir
reuerentiã ſacramēti.Con.al.⁊ addit q̄
ſi vinũ eſt putridũ adeo q̄ vini naturaꝫ
ꝑdidit.nõ pt̄ ɔfici. Si aũt nõ ſit corru-
ptũ ſꝫ in via ad corruptõeꝫ:cõfici quideꝫ
pt̄:ſꝫ ꝓpter reuerentiã ſacramēti nõ ē aſ-
ſumendũ. A. Si haberi defacili aliud pt̄
ſm eundē. Al. vt in ſũ.con.eo.ti.q.xcvj.
B. Et ideꝫ ē dicendũ ð vino ml'tũ põtico
ſeu acri. A. De hoc ſic dicit idē Al. Si aũt
in vino cũ ſapore vinoſo ē ſapor aroma
ticus vel põticus vel ſtipticus vel ſapor
acer ex minus ꝑfecta digeſtione vini pt̄
fieri ɔfectio.q: remanet ſpēs vini.vt ĩ di
cta.q.xcvj.vbi etiã ſubdit̄. Et nota ſm
Tho.et Pe.q̄ ſi hoſtia ɔſecrata tamdiu
ſeruaret̄ q̄ corrũpetur ſpecies panis nõ
eēt ibi ampli⁹corpus xp̄i.ita ſimiliter de
ſãguine ſi tãdiu ſeruaret̄ q̄ ſpēs ille ver
terent̄ in acetũ. Secus aũt eēt qñ adhuc
eēt in via ad corruptõnem. B

¶ Utrũ ɔfici poſſit ð agreſto? R̄x. ſm Al.
et Tho.ĩ.iiij.diſ.xj. Nõ.quia adhuc non
hꝫ ſpēm vini:ſꝫ tm̄ ē ĩ via generatõis. A.
Cõ.pe.vt ĩ ſũ.ɔ.li.iij.ti.xxiiij.q.xcvij. B

¶ Utrũ ɔfici poſſit ð muſto? R̄x. ſm Tho.
et Pe.vbi ſupra. Sic.q: ɔpletã habꝫ ſpe
ciē vini.nõ tñ ē faciendũ de multũ recē-
ti ꝓpter ĩpuritatē. A. Hoc verũ niſi neceſ-
ſitas imineat.vt ĩ ſũ.ɔ.eo.ti.q.xcviij. B

¶ Utrũ aq̃ debeat apponi vino et quãta?
R̄x. ſm Tho.et Pe ĩ.iiij.diſ.xj. Aqua ap
ponit̄ nõ tanq̄ de neceſſitate ſacr̄i.q: et
ſine ea ɔficeret̄:ſꝫ tanq̄ de bene eē.ſ.ꝓpt̄
ſignificatõꝫ vnionis ꝑp̄li ad xp̄m. Aque
eñ multe populi multi Apoc.xvij. Gra-
uiter tñ peccaret q̇ ſciēter omitteret aq̃
appoſitõꝫ.q: ageret ɔ̄ ĩſtitutõeꝫ eccleſie.
et quia dñs appoſuiſſe credit̄. Debet aũt
apponi adeo parũ vt in vinũ totaliter cõ
uertat̄:al's nõ cõficeret̄. A. Et iõ ð aui-
no ſeu aquatico nõ pt̄ ɔficici.q: nõ ē vi-
nũ ſꝫ aqua aliq̃ntulũ vinata.vt ĩ ſũ.cõ.
eo.ti.q.xcix. B. Et nõ debꝫ apponi aqua
roſacea vel alia artificialis. Si tñ appo-
neret̄:nihilomin⁹cõficeret̄. Nã ĩpa ĩ vi-
nũ cõuerteret̄ ſicut aq̃ natural'. A. Ideꝫ
in ſũ.con.eo.ti.q.cj. B

¶ Quid ſi apponeret̄ aq̃ qñ adhuc vinuꝫ
eēt ĩ dolio? R̄x. ſm Tho.vbi ſup̄. Nõ ſuffi
ceret.q: hoc nõ ſignificaret aliq̃d:ſed oꝫ
vt iminēte oblatõe apponat̄ ad ſacr̄m. A.
Idē in ſũ.con.eo.ti.q.ciij. B

¶ Utrũ in terris vbi nõ e vinũ poſſit cõ
fici cũ aqua rubea ĩ qua lot⁹ ē pann⁹ vi-
no rubeo ĩtinctus? R̄x. ſm Tho.ĩ.iiij.diſ.
xj. Nõ.q: illud ē magis aqua rubea q̄ vi
nũ.vñ hoc dãnat̄.de ɔſe.diſ.ij.cũ omne.
Quid ḡ fiet ĩ illis terris vbi vinũ nõ pt̄
haberi? R̄x. Nõ ē aliqua terra ad quã nõ
poſſit tantũ portari de vino quantũ ſuf
ficeret ad celebrandũ. Uel ſm Al'.dicen-
dũ videt̄ q̄ ð hoc cõſulend⁹ eſſet papa.cũ
ꝓpter intolerabile damnũ aĩaꝝ qđ incur
rit̄ ex ſacramēti defectu diſpenſandũ vi-
deret̄ vt corpus xp̄i abſq; vino cõficere-
tur.q: corp⁹ nõ ē ſine ſãguine.vt dictũ ē
ſup̄.eukariſtia j.§.v. A. Idem in ſũ.cõ.
eo.ti.queſtione.cv.

¶ Utrũ ĩ eukariſtia poſſit aliquis liquor
ꝑmiſceri ſpēbus vini? R̄x. ſm Pe.in.iiij.
diſ.xij. Si addit̄ res alteri⁹ nature ⁊ ma
ioris ṽtutis:trãſmutat ſpeciē vini in ſe.
etſi equalis ṽtutis: trãſmutat̄ vtrũq; in
naturã tertiaꝫ.et ſic vtroq; modo deſinit
ibi eē ſpēs vini:et ꝑ cõſequēs ſãguis xp̄i
Si ṽo ſit minoris ṽtutis:trãſmutatur ĩ
naturaꝫ ſpēi vini. Uerũtamē ſub ꝑtibus
illis ad quas liquor addit⁹ penetrat cum
nõ ſint ibi accidētia ſine ſubiecto:ðſinit
eē ſãguis xp̄i. Q; ſi liquor addit⁹ ſit eiuſdē
nature et maior:tũc ad oĩs diuiſiones
ſpēi ꝑuenit:et eius ɔtinuitateꝫ totaliter
ſoluit.et ſic incipit eē ali⁹ liquor:et ſan-
guis xp̄i ibi eē deſinit. Et ideꝫ ſi eq̃lis ſit.
Si ṽo ſit minor:tũc ñ ꝑuenit ad oēs di-
uiſiões ſpēi. Sb̄ ꝑtibꝫ ḡ ill' ad q̃s vinum
additũ ꝑuenit:deſinit eſſe ſãguis.cũ iã
accñtia nõ ſint ſine ſubiecto.et cõtinui-
tas ſpēi que erat ſine ſubiecto ſoluta ſit.
Sub ꝑtibus ṽo illis ad q̃s nõ ꝑuenit ma
net xp̄i ſãguis. Satis con.Tho.ibidem
A. Idem in ſũ.con.eo.ti.q.cxiij. Et addi
tur ſm eũ. Pe. Puto tñ q̄ ſi nõ ē nimis
notabiliter excellēs qđ addit̄ ꝓpter dubi-
uꝫ toto liquore ĩpo tanq̄ ſacramēto vten
dũ ē. Et q̄ in p̄mo caũ videlicet qñ appo
nit̄ liquor alteri⁹ ſpēi:maioritas ɔſiderã
da ē.nõ tm̄ quãtitate:ſꝫ etiã ṽtute. B

E Ucharistia iiij⁹. quoad
ad miſtꝝ.ſ. ſacerdotē.⁊ ei⁹ miſſã
Et q̄rit̄ p̄mo vtꝝ ſacdos ɔſecrãs
ſp ðbeat ſumē? R̄x. ſm Tho.ĩ.iiij.diſ.xij.

Dicendū ꝙ ſic. vt de ↄſe. diſ. ij. relatū. To
ciēs aūt ſumat quotiēs celebrat. q̄a ipm
ſacramentū in ſūptione ↄplementuꝫ ſue
ſignificatōis accipit. Et intellige niſi im
pediat̄ ꝑ violentiā. infirmitatē. mortem
aut aliquid hmōi. Q̄ſi plures miſſas ce-
lebrat ſolū ī vltima ꝑcipiet ꝓfuſionē ⁊ n̄
in p̄cedēti. quia tūc nō eſſet ieiunus. nec
aliā miſſā poſſet celebrare. ex͛. de celeb.
miſ. ex p̄te. Q̄ſi ſacerdos poſt ↄſecratōeꝫ
infirmet̄ et nō habeat̄ alia hoſtia nihil-
omin⁹ debꝫ ali⁹ ſacerdos hoſtiā diuidere
et vnā ꝑteꝫ ip̄e ſumere ⁊ aliā īfirmo da-
re. A. Idē in ſū. con. li. iij. ti. xxiiij. cxxij.
vbi etiā patet. ꝙ idē ē etſi ali⁹ q̄cunqꝫ īfir
met̄ ad mortē. et nō reꝑiret̄ niſi vna ho-
ſtia ↄſecrata ī miſſa. B. Utrum autem ⁊
quando liceat plures miſſas in die cele-
brare. habetur infra. miſſa. §. x.

Quis poſſit ↄficē ſacramentū eukari-
ſtie? R̸. ſm Tho. in. iiij. diſ. xiij. Sol⁹ ſa-
cerdos p̄t. Qui etiā ſi fuerit heretic⁹. ſci-
ſmatic⁹. excōicat⁹. aut degradat⁹. ſi cele
brat: ↄficit q̄uis ad ſuā ꝑditōꝫ. Laycus
ꝟo q̄tūcūqꝫ ſāct⁹: celebrādo nihil agēt.
Con. hoſti. al. et Pe. A. ⁊ ceteri theologi
ↄm̄iter. vt ī ſū. cō. eo. ti. q. cxxiij. B

Utrū plures ſacerdotes poſſint ſimul
eandē hoſtiā cōſecrare. R̸. Al. tenet ꝙ n̄.
Sꝫ ꝓbabilius videt̄ ꝙ ſic ſm Tho. ī. iiij.
diſ. xiij. vbi dicit ꝙ ſm morē quarūdā ec
cleſiaꝝ ſacerdotes q̄n ordinant̄ ↄcelebrāt
ep̄o ad rep̄ſentandū ꝙ q̄n dn̄s hoc ſacra
mentū īſtituit. et poteſtatē ↄſecrādi diſci
pulis ꝺdit. ſimul cū eis cenauit: ſic ep̄us
ſimul cū ordinatis p̄ſbiteris celebrat. Et
tūc omnes debēt intentōꝫ referre ad illō
inſtās in quo ep̄us ꝟba ꝓfert: ⁊ ſic ē vna
tm̄ cōſecratio. A. Con. inno. vt in ſū. cō.
eo. ti. cxxvij. Sed vt ibi patꝫ Al. dicit. ꝙ
ſine p̄iuditio melioris ſententie dicendū
videt̄ ꝙ plures ſacerdotes ſimul nō poſ-
ſūt nec debēt ſil' vnā cōficē hoſtiā. quia ꝓ
certo ſm Aug. īiuria fit ſacramēto. Ad-
huc aūt vanū ē pluribꝫ facere qđ melius
ab vno p̄t fieri. vanū at̄ nihil ē in oꝑibꝫ
nature. et multomin⁹ in oꝑibꝫ gratie. Et
ꝙ aliq̄n plures ſacerdotes aſſiſtūt pape
hoc fit ꝓpter obſequiū nō ꝓpter ↄſecratōeꝫ
Etſi obicit̄ ꝙ illi aſſiſtētes faciūt ſigna ⁊
dicūt verba. Dicendū ꝙ iuditio meo fieri
nō debet. nec etiaꝫ fit. quia īiuria fieret
ſacramēto. Etſi obicit̄ de ſacerdotibus ꝺ
nouo ordinatis ꝙ illi aſſiſtūt ⁊ ↄcelebrāt
ep̄o. Dicendū ꝙ illi ꝟba nō ꝓnūtiant: ſꝫ
aſſiſtūt ꝓpter reuerentiā ſacramēti et ꝓ-
pter doctrinā. ⁊ iō ſigna faciūt ab imita
tōꝫ ep̄i vt diſcāt ſignare. hec ibi. Pro hoc
etiā facit. q2 illa cena facta cū diſcipl'is
ſatis rep̄ſentat̄ in ↄm̄one quaꝫ accipiūt
ordinati abſqꝫ alia ↄſecratōe. cū diſcipu
li tūc nō ↄſecrauerint: ſꝫ ſoluꝫ cōmunio-
nem acceperint. B

Quis miniſter poſſit ſacramētū euka-
riſtie diſpenſare? R̸. ſm Tho. in. iiij. diſ.
xiij. Solus ſacerdos ē diſpenſatoꝝ ꝓprius
vn̄ laycus nō debet etiā in neceſſitate ali
quē cōmunicare. q2 hoc nō ē ſacramētū
neceſſitatis. Dyaconus at̄ quō poſſit no
ta ſupra. dyacon⁹. A. Idē in ſū. con. eo.
ti. q. cxxxvj. B. Religioſus diſpēſās cor-
pus xp̄i incurrit excōicatōeꝫ. de qua vide
ſupra. cōicare. §. xv. q̄ incipit. a quo.

Utrū vno ſacerdote defitiēte ī miſſa ꝺ-
beat ꝑ aliū ſuppleri. R̸. ſm Tho. ī tertia
p̄te. q. lxxxiij. Si ſacerdos morte aut īfir
mitate ḡui occupet̄ ante cōſecratōꝫ cor-
poris xp̄i: nō oportet ꝙ ꝑ aliū ſuppleat̄.
Si ꝟo cōſecrato corꝑe an̄ cōſecratōꝫ ſan-
guinis vl' etiā cōſecrato vtroqꝫ: debꝫ miſ
ſe celebritas ꝑ aliū expleri. vij. q. j. nihil.
A. In ſū. con. eo. ti. q. lix. dī ꝙ ſequēs ſa-
cerdos debet inchoare vbi p̄mus dimiſit
ſm Pe. et Tho. ſi ſciat̄. Si aūt neſcitur
debet a capite incip̄e. Et ſic īuvit̄ ꝙ licꝫ
an̄ ↄſecratōꝫ nō ſit neceſſe miſſā ſuppleri
tm̄ p̄t. Et ad p̄dictoꝝ maiorē declaratōeꝫ
in ſū. con. eo. ti. q. lx. ſic dī. Nota ſm Al.
in li. de miſſa. circa fi. ꝙ ſi ſacerdos an̄ ca
nonē ī miſſa defitiat aliquo caſu: tūc pro
certo ali⁹ ſacerdos debet reincip̄e et totū
rite ꝑagere. quia ea que an̄ canonē ī miſ
ſa fiūt: nō ſūt ꝺ ſacramēti cōfectōe: ſꝫ po
tius de populi īſtructōe. Si aūt ī cano-
ne defitiat factis iā aliq̄bus ſignis ſuper
hoſtias oblatas. an̄ tm̄ trāſubſtātiatōeꝫ:
videt̄ mihi ꝙ ali⁹ ſacerdos non ab initio
ꝺbeat miſſā reincip̄e ſ; poti⁹ vbi ille dimi
ſit: debꝫ ſupplere qđ omiſſū ē. et hoc ꝓpter
duas cās. quaꝝ vna ē ex p̄te ſacramēti.
alia ex p̄te populi. Ex parte ſacramenti.
q2 q̄uis ex illis ſignis ſubſtātia panis et
vini nō trāſubſtātiet̄. tm̄ ex ip̄a materia
ex ꝟbis et ſignis recipit ſanctitatē ex q̄ ef

ficiꝫ magis ꝓ̄donea ꝙ ī corpꝰ xp̄i trāſub-
ſtātietꝫ. ⁊ hoc n̄ ē ītꝑetēdū ſuꝑ illā hoſtiā
ne īiuria fiat v̄tuti v̄boꝝ q̄ tā̄ꝙ nihil ha
benꝫ qn̄ iteꝝ v̄ba eadē ſuꝑ hoſtiā īcanꝫ
tā̄ꝙ ꝓ̄ora v̄ba a ꝓ̄ori ſacerdote dicta nul-
lā v̄tutē habuiſſet. Cā autē ex ꝑte ꝑpl'i ē.
qꝛ ꝑpl'us ex hoc minꝰ v̄ba ⁊ ſigna canonis
appciaret ſi videret ea tā facile repeti q̄i
ꝓ̄us dicta videreꝫ ānullata. Licꝫ em̄ ſig̃
illa n̄ trāſubſtātiēt: tn̄ paſſionē xp̄i ī mi-
niſterio repſētāt. et paſſio xp̄i nū̄ꝙ irri-
ta debet reputari. Si aūt ſacerdos ī ip̄a
ꝓlatōe v̄boꝝ q̄ ſūt forma ſacramēti defi-
ciat v̄bis iā ī ꝑte ꝓnūtiatis (ſaluo iudiciō
ſnīe maiorū) cōſulerē ꝙ illa hoſtia ꝓ reli
quijs ī altari ꝯſeruareꝫ et miſſa alia ce-
lebrareꝫ. Sꝫ Inno. ī. c. p̄ſbiter. ex̄t. ō ſac̄.
ite. dic ꝙ ī hoc caū aliꝰ ſacerdos dꝫ īcipe
ibi. Qui ꝓ̄die ꝙ̄ patereꝫ ⁊c̄. Dicit em̄ ibi
Inno. ꝙ ſiq̄s īt̄ ꝯfitiēdū ſacr̄m eukari-
ſtie dū ē ī v̄bis ill'. ſ. hoc ē corpꝰ meū. defi-
ciat. aliꝰ īcipiat a capite. ſ. ibi. Qui ꝓ̄die
⁊c̄. Et idē dicimꝰ ī baptiſmo. Jō idēꝫ pu-
tarē ſi dubitareꝫ vtꝝ ꝓ̄mꝰ ſacerdos ꝯple
uerit v̄ba ꝯſec̄tōis. vt etiā tūc reīcipiaꝫ
ibi. Qui ꝓ̄die ⁊c̄. qꝛ nō ītelligiꝫ iteratuꝫ
qd ambigiꝫ eē factū. extra. de preſbi. nō
bapti. apoſtolicam. B

¶ Quid ſi ſacerdos pꝰ ꝯſecratōꝫ corꝑis ꝓ̄
an̄ ꝯſecratōꝫ ſāguinis ꝑcipiat vinuꝫ aut
aquā nō eē ī calice? R̄e. ſ̄m Tho. ī tertia
ꝑte. q. lxxxiij. Debꝫ ſtatī appone ⁊ ꝯſecra-
re. Si v̄o pꝰ oīa ꝯſacratōnis v̄ba ꝑcipiat
ꝙ aq̄ deſit debet nihilominꝰ ꝓcedē. qꝛ ap-
poſitō aq̄ nō ē de neceſſitate ſacr̄i. Nullo
aūt mō dꝫ aq̄ vino iā ꝯſecrato miſceri. Si
v̄o poſt ip̄aꝫ ꝯſec̄tōꝫ ꝑcipit ꝙ vinū nō fu
it appoſitū. ſiq̄deꝫ ꝑcipiat hoc an̄ ſūptōeꝫ
corꝑis: dꝫ depoſita aq̄ ſi ibi fuerit ponē
vinū cū aqua et reſumē a v̄bis ꝯſecratō-
nis ſāguinis. Si v̄o hoc ꝑcipit pꝰ ſūptōꝫ
corꝑis: debet apponē aliā hoſtiā iterū ſil'
cū ſanguine ꝯſecrādaꝫ. et ī fine ſumē ho-
ſtiā iteꝝ ꝯſecratā et ſāguinē. nō obſtan-
te etiā ſi ꝓ̄us ſūpſit aquā q̄ erat in calice.
qꝛ p̄ceptū de ꝑfectōe ſacr̄i maioris ē pon
deris ꝙ̄ p̄ceptū ꝙ hoc ſac̄mentum a ieiu
nis ſumaꝫ. A. Item in ſū. con. li. iij. ti.
xxiiij. q. lx. ad finem. B

¶ Quid ſi ſacerdos n̄ recolit ſe dixiſſe ea
q̄ ī ꝯſecratōe eukariſtie dicūtur? R̄e. ſ̄m
Tho. in. iij. ꝑte. q. lxxxiij. Nō debꝫ ex hoc
turbari. Nō eī q̄ multa dicit recolit oīuꝫ
q̄ dīc. Si tn̄ ſacerdoti ꝯſtat ꝓbabiliter ſe
aliq̄ omiſiſſe ſiquidē nō ſūt de neceſſitate
ſacr̄i: nō dꝫ reſumē īmutādo ſacrifitij or-
dinē: ſꝫ dꝫ vlteriꝰ ꝓcedē. Si v̄o certificeꝫ
ſe omiſiſſe aliq̄d eoꝝ q̄ ſūt de neceſſitate
ſacr̄i. ſ. formā ꝯſecratōnis: dꝫ reſumi ip̄a
forma et cetera ꝑ ordinē ītꝫrari. A. Idē
in ſū. con. eo. ti. q. lxj. Similiter etiā ſiquis
ex lapſu līgue vel īꝑitia omittēt vl' mu-
taret vl' n̄ bn̄ proferrꝫ aliquam ſillabam
a ꝑte poſt: nihil eſt iterandum. ar. de ꝯſe.
diſ. iiij. retulerunt. B

¶ Quid ſi ꝓpter frigus vel ex negligētia
hoſtia dilabaꝫ ī caliceꝫ? R̄e. ſ̄m Tho. vbi
ſuꝑ. ꝙ ſolū mīma ꝑs hoſtie mittaꝫ ī cali
cē: hoc reſpicit corpꝰ xp̄i miſticū. ⁊ ideo
hmōi ꝑ̄miſſio n̄ facit īꝑfectōeꝫ ſacr̄i vt
ꝓpt̄ hoc ſit neceſſe aliq̄d itꝫari. A. ⁊ ſiue di
labaꝫ an̄ fractōꝫ ſiue pꝰ. qꝛ ſil'r nec omiſ
ſio fractōis facit īꝑfectōꝫ ſacr̄i. vt ī ſū. ꝯ.
eo. ti. q. lxij. ſ̄m eūdē Tho. B

¶ Quid ſi ſacerdos infra miſſā aduertit
hoſtiā triticeā nō eē vl' corruptā? R̄e. ſ̄m
Pe. Dicendū ꝙ ſi ante ꝯſecratōnē aduer-
tit remota illa hoſtia aliā ponat et a ca
none reincipiat. Si v̄o poſt ꝯſecratōneꝫ
idem faciat ponēdo aliā hoſtiā et eam ſu
mēdo. ſed et nihilominus poſtea ꝓ̄mā ho
ſtiā illā ſumat aut alijs ſumendā tradat
aut reuerēter reſeruꝫ. Si v̄o aduerterit
poſtꝙ̄ ſūpſerit: in iſto caū variāt doc. A
Nā ideꝫ Pe. ⁊ glo. ray̅. ſentiūt ꝙ hoc caū
ſacerdos nō celebret iteꝝ quia ieiunus n̄
eſt. vt in ſū. cō. eo. ti. q. xciij. B. Tho. tn̄
ī tertia ꝑte tenet ꝙ debet ponē aliā hoſti
am et ꝯſecrare et ſumē. qꝛ p̄ceptū de ꝑfe
ctōe ſacramēti maioris ē ponderis ꝙ̄ p̄-
ceptum ꝙ a ieiunis ſumatur. vt et ſupra
§. vj. dictum eſt.

¶ Quid ſi muſca vel aranea in calicē ce-
ciderit aut venenū īmixtū fuerit? R̄e. ſ̄m
Tho. in tertia ꝑte. q. lxxxiij. Si ſacerdos
hoc an̄ ꝯſecratōꝫ deꝑ̄hēderit: debet calix
ablui et aliud vinū poni. Si v̄o aliq̄d ho
rū pꝰ ꝯſecratōne acciderit: debꝫ aīal cau
te capi et diligēter lauari et ꝯburi et ab-
lutio ī ſacrarium mitti. A. ſil' cū ciner-
ibus ſ̄m eūdē Tho. vt ī ſū. cō. eo. ti. q. cv-
ij. vbi eē ponūꝫ oīa q̄ ī hoc. §. hn̄ꝫ. B. Q̄
ſi venenū ibi eē deꝑ̄hēderit: nullo modo
debet ſumere nec alijs dare. ne vite calix

in mortē vertatꝛ: ſed debꝫ diligenter ī va
ſculo ꝯſuari. et ne ſacramētū remaneat
īpfectū: debꝫ vinū apponi. et ſacerdos de=
nuo reſumē ꝯſecratōꝫ ſāguinis ⁊ ſacra=
mentū pficē. Nihil eñ abbominabile aſ=
ſumi debet occaſione hui⁹ ſacramēti. ar.
de ꝯſe. diſ. ij. ſi p negligentiaꝫ. A. Et ibi
hoc notat gloſa. B

Quid ſignificēt diuiſiōes hoſtie q̄s ſa=
cerdos facit? Re. ſm Tho. in. iiij. diſt. xij.
Triplicē habēt ſignificatōeꝫ. Nā pmo q̄=
deꝫ ſignificāt diuiſionē que fuit in corpe
xp̄i p ei⁹ paſſionē. Secūdo diſtributōem
redemptōis p diuerſa mēbra eccl'ie. Ter=
tio ſignatur q̄ in corpe xp̄i miſtico. ſ. in
eccleſia q̄daꝫ ps adhuc ē in hoc mūdo et
ei⁹ tribulatōibꝫ. ⁊ hoc ſignat ps comeſta
Illi aūt q̄ iā ſūt ī celo. in corpe et aīa. vt
xp̄c et beata virgo ſignanꝛ p partē miſ=
ſā ī calice. q2 īebrianꝛ ab vbertate dom⁹
dei. Sed illi q̄ ſūt in celo: ſola aīa et ex=
pectāt gloriā q̄ ad corp⁹ ſil'r ⁊ q̄ ſūt ī pur
gatorio ſignanꝛ p ptē illā. q̄ olim ſm p̄=
mitiuā eccleſiā ſuabaꝛ vſq3 ad finē miſ=
ſe. A. Et licet hodie nō ſeruetꝛ: remanet
tñ eadem ſignificatio ptiū. vt in ſū. con.
eo. ti. q. cxij. Et ad p̄dicta facit. c. trifor=
me. de conſe. diſ. ij. B

Quid agendū ſi ſtilla ſāguinis cecide=
rit extra? Re. Si p negligentiaꝫ aliq̄d de
ſāguine ceciderit: ſiquidē ſup tabulā lin=
gua lambaꝛ: et tabula radaꝛ. Sꝫ ſi non
fuerit tabula: loc⁹ ille radaꝛ et ꝯburetur
et cinis iuxta altare cōdeꝛ: et ſacerdos.
xl. diebꝫ peīteat. Si vō ceciderit ſup lapi
deꝫ altaris: ſorbeat ſacerdos ſtillā et tri=
bus diebꝫ peīteat. Si vō ſup lintheū alta
ris et ad aliō lintheū ſtilla pueñerit. iiij.
diebꝫ peīteat. Si puenerit vſq3 ad tertiū
ix. diebꝫ peīteat. Si vſq3 ad quartuꝫ. xx.
diebꝫ peīteat: et abluat tribꝫ vicibꝫ lithe
amina q̄ ſtilla tetigerit calice ſuppoſito. ⁊
aqua ablutōis iuxta altare cōdaꝛ. d ꝯſe.
diſ. ij. ſi p negligentiā. Poſſet etiā ſumi a
ſacerdote: niſi ꝓpter abbominatōꝫ dimit=
tereꝛ. vt ponit Tho. ī tertia parte. Et vt
idē dicit ī. iiij. diſt. xiij. cautū ē vt ps illa
linthei ſeu palle poſt ablutōꝫ abſcindaꝛ ⁊
ꝯburaꝛ et cinis in altari condatur. A.
Idem dicit etiam in tertia parte. B

Quid ſiquis eukariſtiaꝫ vomerit? Re.
ſi ſit lay̆c⁹ ⁊ ꝓpter ebrietatē vel voracita=
tē vomerit. xl. diebꝫ peīteat. Clerici vō vl'
monachi. p̄ſbiteri ſeu dy̆aconi. lxx. diebꝫ
peniteāt. ep̄s vō xc. Si vō cā īfirmitatis
euomerit. vij. diebꝫ peīteat. de ꝯſe. diſ. ij.
ſiquis p ebrietatē. Et debꝫ vomit⁹ crema
ri et cineres iuxta altare recōdi. vt ſup̄.
ī pxio. §. dictū ē. De miſſa et ei⁹ celebra=
tōe. habes plura infra. miſſa. De eukari
ſtia quo ad ſumētes. hꝫ ſupra. ꝯmunica=
re. Et vtrum a malo miniſtro liceat ac=
cipere eukariſtiam et ſacramenta. vide
infra. ordinatus j. §. iij.

Euchariſtia iiij.° q̄rtuꝫ

ad eius effectū. Quis ſit pncipa
lis effect⁹ eukariſtie? Re. ſm tho.
in. iiij. di. xij. Proprius effect⁹ ē ꝯuerſio=
nis hominis in xp̄m. vt dicat cum ap̄lo.
Viuo ego iaꝫ nō ego: viuit vō ī me xp̄c.
gal'. ij. Et ad hunc ſequunꝛ duo effectus.
ſ. augmentū vtutū. ⁊ reſtauratō depdito=
rū p peccata venialia vel alios p̄ceden=
tes defectus. A. Quaſi idem dicunt. Pe.
et Al. ſed ſub diuerſis verbis. vt in ſum.
con. li. iij. ti. xxiiij. q. cxiiij. B

Utrū peccata venialia poſſint īpedi=
re effectū ſacramenti eukariſtie? Re. ſm
Tho. in. iiij. diſ. xij. Ad hoc vt ſacramen
tū hoc plene effectū ſuū habeat: oportet
q̄ aſſit actual' deuotō. Et q2 īterdū actu=
alis ꝺuotio īpediri pt̄ abſq3 mortali pec
cato: pōt effect⁹ hui⁹ ſacmēti īpediri. ita
q̄ aliq̄s augmentū gratie ñ ꝯſequaꝛ. nec
tñ reatū mortalis peccati īcurret ſꝫ for=
te reatū venial': q2 īparat⁹ accedit. Non
tñ oē veniale peccatū īpedit effectū hui⁹
ſacramēti: ſꝫ ſolū illud qđ tollit actualeꝫ
deuotōeꝫ q̄ ī hoc ſacmēto requiritur. A.
Idem ī ſū. con. eo. ti. q. cxv. B

Utrū ꝓpter hoc ſacramentū deleāꝛ ve
nialia? Re. ſm Tho. vbi ſup̄. Sic. Non tñ
oꝫ q̄ ſp oīa veīalia deleanꝛ ſꝫ ſm menſu
rā deuotōis. Poſſet tñ eſſe feruor tant⁹
q̄ oīa venialia deleret. Idem Pe. A. Idē
in ſum. con. eo. ti. q. cxvj.

Utrū ꝓpter hoc ſacramentū deleantur
mortalia? Re. ſm Tho. in. iiij. diſtinc. xij.
Nō delet mortalia niſi oblita. vñ qđ dici=
tur. Sit ablutio ſcelex. dupliciter pt̄ ī=
telligi. ſ. q̄ vel dicitꝛ crimina abluere in=
q̄tū ea impedit. vel de his q̄ nō ſūt ī hoīs
ꝯſcientia vel memoria. A. Idem in ſum.
con. eo. ti. q. cxvii. B

Exactio que fit aliquā
do a dn̄is vl' a prelatis. vide ſup̄.
dominus. §. p̄mo. ⁊ infra. tallia.
ꝑ totū. Itē infra. pedagiū.

Excōicator. Dicturi de
excōicatōe. p̄mo dicemus aliq̄ de
eo q̄ pt̄ excōicare ſiue de ip̄o ex-
cōicatore. Un̄ ſciendū q̄ excōicatōꝫ a iu-
re pt̄ facē q̄cunqꝫ poteſt ius condere. vt
papa in vniuerſali eccleſia. et ſinguli e-
piſcopi in dyoceſibus ſuis. xvj. q. ij. viſis
in fi. xxiiij. q. iij. corripiāt̄. Itē excoica-
re poſſūt eoꝝ offitiales. ſimiliter et oīs
p̄lati īferiores q̄ collegijs p̄ſūt. vt abba-
tes etiā nō benedicti. dū tn̄ fuerīt cōfir-
mati. et ſimiles. ext̄. de ſymo. ſicut tuis.
ext̄ de offi. ordi. cuꝫ ab eccleſiaꝝ. A. Hoc
verꝫ quo ad iſtos inferiores p̄latos colle
gijs p̄ſidentes. niſi ɔ̄ria ɔſuetudo vel di-
ſuetudo repugnet. vt in ſū. cō. li. iij. ti. x-
xxiij. q. l. vbi hec notāt̄ ſm Ray. ⁊ Gof.
H. Iteꝫ videt̄ q̄ archidyacon⁹ poſſit ex-
cōicare licet nō ſit p̄ſbiter. ar. diſ. xxv. ꝑ-
lectis. ext̄. de offi. archi. c. j. extra. de ap-
pel. reprehēſibilis. Solus tn̄ ep̄us pt̄ ex-
cōicare cū illa ſolēnitate q̄ habet̄. xj. q.
iij. debēt. A. ſ. quia debēt ei aſſiſtē ſeu cir
cūſtare. xij. ſacerdotes cū cādelis accēſis
vt ibi. H. Alij aūt p̄lati in collegiatis ec
cleſijs q̄ iuriſdictōeꝫ hn̄t ſuꝑ ſubditos ſi-
ne p̄dicta ſolēnitate excōicare pn̄t. Sa-
cerdotes vō ꝑrochiales excōicare nō poſ
ſūt niſi vbi eēt ɔſuetudo q̄ etiā tribuit iu
riſditioneꝫ. ix. q. iij. ɔqueſtus. Con. goff.
tho. et Al. A. Hec fuerūt dicta Ray. p̄n
cipaliter. vt pꝫ in dicta. q. l. Ubi etiā ad-
dit̄ ſm Hoſti. q̄ ſacerdos ex quo curā ha
bet. in notorijs habꝫ p̄tateꝫ excōicādi p̄-
miſſa āmonitōe. ⁊ ī oībus his q̄ ſine libel
li oblatōne expediri pn̄t. ext̄. de clādeſti.
deſpon. cum inhibitio. Et ſic intellige ca
pitula q̄ de hac materia loquunt̄. et hoc
niſi forte ɔſuetudo ɔ̄ria vel ſupioris inhi
bitio. ſ. ep̄i īpediat. In occultis vō vel q̄
requirūt iuditialē indaginē nō poſſunt
excōicare. niſi ɔ̄ria ɔſuetudo vl' ſpecialis
delegatio ſiue ɔceſſio eis plus indulgeat
Nam et capitulū de ɔſuetudine vel indul
gētia excōicat ⁊ īterdicit. ext̄. de reſcrip.
ex parte decani. et de ɔſue. cū inter vos
Et ſic dicit intelligendā ſn̄iaꝫ Ray. Itē

etiā nō ſacerdos pt̄ excōicare et abſoluē
quo ad foruꝫ ɔtētioſū. ſꝫ in pn̄iali ſol⁹ ſa
cerdos. Sꝫ ad p̄tateꝫ excōicādi: r̄quirit̄
iuriſdictio eccleſiaſtica ordinaria vel d̄-
legata. ſm Pe. ⁊ ī ſū. cō. eo. ti. q. lj. vbi e-
tiā nota ſm Bar. bri. q̄ hec p̄tas poſſꝫ cō
mitti etiā layco ꝑ papā: ſꝫ nō ꝑ ep̄m. H

Utrum excoicatio lata ab alieno ep̄o
poſſit rata haberi a ꝓprio? R̄. ſm Bar. et
Ber. Nō. q2 p̄ncipio nulla fuit. A. Idem
in ſum. con. eo. ti. q. lij. H

Utrum p̄latus poſſit excōmunicare
extra territorium ſuū? R̄. ſm Hoſti. Epi
ſcopus extra ſuam dyoceſim. et hmōi p̄-
lati ext̄ territorium ſuū: nō poſſunt ea
que ſūt iuriſdictōis contētioſe. A. niſi de
cōſenſu illius in cuius territorio eſt ſm
eundeꝫ Hoſti. ꝑ. c. ep̄os. ix. q. iij. vt in ſū.
con. eo. ti. q. liij. H. Unde quia quis non
eſt excōmunicādus ſine cauſe cognitōne
xj. q. iij. nemo. iō talis nō pōt excōicare
nec ſedere ꝑ tribunali. nec aliquid diſpo
nere. ix. q. ij. ep̄m. et. c. ſe. Et intellige ni-
ſi inq̄tū dictū ē ſup̄. abſolutō j. §. vj. A.
In dicta. q. liij. dr̄. Quidā vō aſſerunt q̄
ext̄ ſuā dyoceſim ep̄us pt̄ excōicare. ſi-
cut Paulus excoicauit Corintū abſēteꝫ
et irrequiſitū. ext̄. d̄ appel. cū ſit romana
in fi. qd̄ pt̄ ɔcedi in notorijs. quia nec il-
la requirūt cauſe examinatōꝫ. ix. q. iij. §
fi. et dicto. c. cū ſit. Ibi etiā dr̄ q̄ ep̄s exi-
ſtēs ext̄: pt̄ d̄nūtiare excōicatū: q2 ꝑ hoc
ampli⁹ nō ligat̄. Iteꝫ q̄ ſi legat⁹ excōica-
uit aliquē dū erat in ꝓuītia: nō pt̄ eū ab-
ſoluere poſtq̄ exiuit prouintiam dimiſſo
offitio. Secus ſi exiuit r̄uerſurus. quia
tunc poteſt ſm q̄ predictum eſt de alijs
ordinarijs. H

Prelat⁹ q̄ in aliq̄ loco habet tm̄ t̄palē
iuriſdictionē: nō ꝓpter hoc poterit excōi
care. ar. ext̄. de offi. ordi. dilect⁹. A. Itē ī
ſū. cō. li. iij. ti. xxxiij. q. liiij. ſm Hoſti. H

Excōicare nō pt̄ excōicat⁹ q̄cūqꝫ. Un̄
nec hereticus. nec ſciſmatic⁹. nec apoſta
ta a fide. xxiiij. q. j. audiuim⁹. et. §. ſi aūt
in fi. Itē nec intruſus. nec ſuſpēſus a iu
riſdictōe. xij. q. ij. alienatōes. et. c. p̄carie.
ext̄. d̄ ɔceſ. p̄ben. q̄a. Itē nec ille q̄ viola-
uit interdictū. ext̄. de exceſ. p̄la. c. fi. A.
Ibi nō bene videt̄ hoc ꝓbari. tn̄ idem di-
cit Albricus et Hoſti. circa interdictum
hoīs. vt ī ſū. ɔ. li. iij. ti. xxxiij. q. lxxiij. H

Excõmunicatio pmo
coiter. quid ſit? R̃e. Excoĩcatio ẽ
a qualibet licita coĩone et legiti-
mo actu ſepatõ. xj. q. iij. §. euidẽt. A. hoc
fuit dictũ Ray̆. vt patȝ ĩ ſũ. con. li. iij. ti.
xxxiij. q. xxxij. Et inde inqt Adã dr̃ excõ
municat⁹ ab eſu ligni vite. dicente dño.
geñ. iij. Uidete ne forte ſumat de ligno vi
te. dicto. §. euidenter. Con. hoſti. et Goff.
Sȝ indirectoria. li. iij. ti. ij. ĩ pncipio dr̃.
ꝙ hec diffinitio nõ cõprehẽdit minorem
excoĩcatõeȝ. Uñ ibi ſic dr̃. excoĩcatõ ẽ a
pticipatõe ſacramentoꝝ excluſio. vl' a cõ
munione fideliũ ſepatõ. dicto. §. euidẽter.
et ext̃. de excep. a nobis. Sed he diffini-
tões videnẽ pticulares. Uñ ſatis videẽ ꝙ
p generali diffinitõe poſſit dici ꝙ excoĩ-
catõ ẽ a coĩone ſeu ꝯſortio fideliũ ſepatõ
xj. q. iij. oĩs. Sed qñqȝ pticulariter ⁊ qñ-
qȝ vniuerſalr̃ ſm ſuas ſpẽs. ꝺ qƀ ſtatiȝ
Et ad hũc ſenſũ pt̃ reduci pma diffinitio
Ray̆. intelligẽdo eã diſiũctiue ⁊ nõ copu
latiue. ƀ. Cuius pncipaliter due ſũt ſpe-
cies. vna q̃ ſepat a ſacramẽtis et ab ĩgreſ
ſu eccleſie. et a cõmunione fideliũ. et hec
dr̃ maior excõmunicatõ vel anathema.
Alia que ſepat a ſacramẽtis tm̃. A. vide-
licet a pceptõne pncipaliter. nõ a colla-
tõne. Peccat tñ taliter excoĩcatus ꝯferẽ
do eccleſiaſtica ſacramẽta: ſȝ ab eo colla
ta ṽtutis ñ carẽt effectu. ext̃. de cle. exco.
mi. ſi celebrat. ƀ. Et hec dr̃ minor. Et de
vtraqȝ habeẽ. iij. q. iiij. Engeltrudam. et
ext̃ eo. ſiquẽ. A. ſm Ray̆. et ĩ ſũ. con. eo.
ti. q. xxxiij. ſpecies excoĩcatõis q̃ſi infini
te ſũt. Quot enĩ ſũt ſpẽs coĩonis. tot ſũt
vel eſſe poſſũt ſpecies excoĩcatõis. Sȝ de
pdictis duabƀ frequẽter tractat eccleſia
et in dubio cũ nominaẽ excoĩcatõ: intel
ligiẽ de maiori. dicto. c. ſiquẽ. Iteȝ excoĩ-
catõnũ. alia ẽ iuris. ſ. quã q̃s ĩcurrit ipo
iure delicto cõmiſſo. vt ſiq̃s initiat man⁹
violẽtas ĩ clericũ. xvij. q. iiij. ſiquis ſua-
dẽte. alia ẽ iudicis. ſ. que irrogatur a iu-
dice p̃tateȝ habẽte pꝓceſſũ iudiciariuȝ.
ext̃ eo. nup. Et quis poſſit excoĩcare ex-
coĩcatõe maiori: dictuȝ ẽ ſup̃. c. primo.
Minori aũt excoĩcatõe excoĩcare poſſũt
nõ ſolũ epi: ſȝ ⁊ alij p̃lati eccleſiaꝝ ĩferio
res ſm Ray̆. et ĩ ſũ. cõ. eo. ti. q. lv. ƀ
¶ In qƀ caſibƀ ĩcidit q̃s maioreȝ excoĩ-
catõȝ ipo facto? R̃e. In mltis. Nã excoĩ-
catio a q̃ ſolus papa abſoluit: ĩcurriẽ in
xiij. caſibƀ. q̃s oẽs habes ſup̃. abſolutio j.
§. iij. Sũt ⁊ alij caſus plurimi. Prim⁹ cũ
q̃s ĩcidit in hereſiȝ iã dãnatã. xxiiij. q. j.
c. j. et. ij. Aut nouã hereſim ꝯfigit. extra.
de heret. ad abolendã. et. c. excoĩcamus.
aut ẽ credẽs r̃ceptator vl' fautor hẽticoꝝ
ext̃. ꝺ here. ſicut ait. A. Hic caſ⁹ ⁊ ſequẽs
et etiam q̃rtus hodie videnẽ papales. vt
patet ĩ pceſſu annali curie. ƀ. Secund⁹
cũ quis aſſerẽdo dicit romanã eccleſiã ñ
eẽ caput omniũ eccleſiaꝝ. nec ei tãꝗ ca-
piti obediendũ. diſ. xix. nulli fas. Terti⁹
qñ rectores ciuitatũ faciũt exactões in-
debitas ĩ clericos et eccleſias et ãmoniti
nõ deſiſtũt. ext̃. ꝺ ĩmuni. eccl'e. nõ min⁹.
A. et ibi patet ꝙ etiã ẽ ſimilis ſentẽtia ꝯ̃
fautores eoꝝ. nec debẽt abſolui donec ſa-
tiſfecerint ꝯpetenter. ƀ. Quart⁹ ẽ cuȝ q̃s
nõ elect⁹ a duabƀ ptibƀ cardinaliuȝ gerit
ſe p papa. ext̃. de elec. licȝ. A. Et vt ibi pȝ
eadẽ ẽ ſnĩa ꝯ̃ eos q̃ p papa ipm r̃cipiunt
ſȝ vt pdictũ ẽ iſte caſus hodie ẽ papalis.
ƀ. Quint⁹ cuȝ q̃s mgr̃ vel ſcolaris r̃ctat
cũ aliquo ciue Bonoñ. de ꝯductõe hoſpi
tij irreq̃ſitis inq̃linis niſi tẽpus ꝯductõ-
nis fuerit elapſũ. extra. de loca. ex reſcri
pto. A. Ibi patet ꝙ iſte caſus ẽ ꝯ̃ mgr̃os
et ſcolares q̃ in ciuitate Bononie ſũt ſu-
per ꝯducẽdis domibƀ alioꝝ videlicȝ ſco-
lariũ ſm glo. Idẽ poſſet forte ĩtelligi eti
aȝ de mgr̃is q̃ ſup hoſpitijs ĩ leſioneȝ vel
p̃iudiciũ habitantiũ audẽt tractare niſi
pus ꝯſtiterit tp̃s ꝯductõis elapſũ. vl' in-
q̃lini ĩ hoc fauorẽ ſuũ p̃ſtiterit et ꝯſenſũ
ƀ. Sext⁹ cũ monachi. canonici regula-
res. archidy̆aconi. decani. pꝓpoſiti. pleba
ni. cantores. et alij clerici pſonatũ habẽ-
tes. aut etiã q̃cũqȝ p̃ſpiteri audiãt leges
vel phiſicã. A. niſi religioſi ĩfra duorum
menſiũ ſpatiũ ad clauſtrũ redierint. ⁊ a-
lij clerici infra dictũ ſpatiũ a p̃fatis deſti
terint. vt in. c. de qƀ ſtati. ƀ. ext̃. ne cle.
vl' mo. ñ magnope. et. c. ſup ſpecl'a. Sec⁹
ſi habẽt prochialẽ eccleſiaȝ tm̃ et nõ ſũt
p̃ſbiteri. ext̃. ne cle. vl' mo. ſtatutũ. li. vj.
A. et ibi notat glo. et dñs Pe. de ancho-
ra. ꝙ quãdo prochiales ſũt p̃ſbiteri: ĩcur
rũt dictã ſententiã nõ ratione eccleſia-
rũ ſed ordinis. per dictuȝ. c. ſup ſpecula.
ƀ. Septim⁹ cũ q̃s pticipat excoĩcato in
crĩmĩe ꝓpter qd excõmunicatus ẽ dãdo ei

auxiliū.ꝯſiliū vel fauorē.ext̄ eo.ſi ꝯcu-
bine. A.quia eodē vīculo ligat̄ cū excōi
cato dicto.c. ſi ꝯcubine.et eo.ti.ca.nup.
§.in ſecūda. Vn̄ nō videt̄ iſte caſus pti-
cularis:ſ; regl'a generalis. B. Octau⁹ ꝯ
oēs q̄ fecerint ſtatuta ꝯ libertatē eccl'ie
et ſcriptores eoꝝ.ſil'r et ptates et ꝯſules
et rectores et ꝯſiliarios locorū vbi talia
ſtatuta ſeu etiā ꝯſuetudīes edite ſūt vel
ſeruate.et q̄ ſuare fecerit et illos q̄ ſm
ea iudicauerit vel ī publicā formā rede-
gerit iudicata.ext̄ eo.grauē. et.c.noue-
rit. Non⁹ ꝯ illos q̄ īnitunt̄ ordinatōnib⁹
vel alienatōib⁹ a ſciſmaticis factis.ext̄.
de ſciſma.c.j. A. Ibi dr̄ q̄ res eccl'ie a ſci
ſmaticis alienate:debēt ad eccleſiā ſine
vllo onere reuerti.et ſiq̄s ꝯire pſūpſerit
excōicatōꝫ īcurrit. Decī caſus oēs ex iu
rib⁹ magis antiq̄s collecti ſūt. A. Sūt ī
dictis iurib⁹ et alij caſus. Vn̄ decim⁹ ē in
c.qm̄ de offi.ordi.vbi phibet̄ q̄ ī eadē ci-
tate ſint pl'es epi. S; ſi ꝓpter dīſitatē ha
bitantiū ꝓpri⁹ ep̄s n̄ pt̄ oīb⁹ deſeruire:pt̄
et debet q̄ ad hoc aliū ep̄m ſibi vicariū
ꝯſtituē forte grecū q̄ valeat ibi grecis hī
tātib⁹ miſtrare.q̄ vicari⁹ p oīa debet eſſe
obediēs et ſubiectus pncipali ep̄o. Et ſb-
dit̄. Vn̄ ſiq̄s aliter ſe igeſſerit:excōicatō-
nis ſe nouerit mucrone pcuſſū. Hic glo.
Et ita ē canon late ſnīe. Vndecim⁹ ē ī.c.
clericis.extra.ne cle.vel mo.vbi dr̄. Iu-
bem⁹ etiā ſub intermīatōe anathematis
ne q̄s ſacerdotū offitiū hēat vicecomitis
aut pp̄oſiti ſecularis. Siq̄s aūt ꝯ hoc ve
nire pſūpſerit et monit⁹ emēdare nolue-
rit:excōicatōi ſubiaceat. Hic glo. Sic vi
det̄ canon late ſnīe. Duodecim⁹ caſus ē ī
c.excōicatōi.extra. de rap.vbi dr̄. Excōi
catōi ſubdāt̄ q̄ romipetas vl' alios xp̄ia
nos p negociatōe vel alijs honeſtis cau-
ſis ī nauigio vectos.aut cape aut reb⁹ ſu
is ſpoliare pſumūt. Illi etiā q̄ xp̄ianos
naufragiū patiētes q̄b⁹ ſm regulā fidei
ꝯſilio eē tenēt̄ dānata cupiditate ſpoli-
ant reb⁹ ſuis niſi ablata rddiderit:excōi
catōi ſe nouerit ſubiacē. Hic glo. Et ſic
q̄ ꝯ hoc faciūt:ſūt ip̄o iure excōicati. Et
hoc veꝝ ē q̄ ad hūc vltimū caſū.q̄ vo ad
pmū ē canō ferēde ſnīe.vt ex ip̄o tex.pꝫ.
Et notat ibi dn̄s Anto.de bu.cū Io.an.
vbi etiā dic ſm Io.an.q̄ pirrate ter in
anno excōicant̄ ex ore pape. B. Eodem

mō ſūt alij caſus excōicatōnū q̄ hn̄t in
li.vj.de q̄bus duo ſūt ptinētes ad papā.
vt dictū eſt ſup̄.ablutio j.§.iij. Prim⁹ de
q̄cunq; qui loquit̄ ſecrete vel mittit ſcri-
pturā vel nūtiū alicui cardinali qn̄ ſunt
recluſi occaſione electōis pape.extra de
elec.vbi piculū. Et de dn̄is.rectorib⁹ ⁊ of
fitialib⁹ q̄ īminēte dicta electōe nō ſua-
rent dictā ꝯſtitutōꝫ. A.vel n̄ facerēt ob-
ſeruari.dicto.c.vbi. B. Secund⁹ de his q̄
ḡuāt alios q: eū p q̄ rogabant̄ noluerūt
eligē.vide ſup̄.electio j.§.xxxiij.q̄ īcipit
Quicūq;. Terti⁹ ē q̄cūq; vſurpātes cuſto
diā vacātiū eccl'iaꝝ.ſeu ī alijs pijs locis
occupāt bona ip̄oꝝ.et clerici et alie pſo
ne eorūdē locorū q̄ hoc fieri pcurāt.ext̄.
de elec.generali. Hūc etiā caſū habes ſu-
pra.eccl'ia j.§.pl't. Quart⁹ ē de electorib⁹
ad regimē vrbis romane.et de electis et
fautorib⁹ q̄ fecerit ꝯ ꝯſtitutōꝫ ſup hoc fa
ctam.extra.de elec.fūdamenta. A. Certe
abſolutio iſtius caſ⁹ vr̄ reſuari pape pt̄-
q̄ ī mortis articulo. Et nonſolū ꝯ pfatos
ſ; etiā ꝯ obediētes dictis officialib⁹ ele-
ctis illegittime ſeu aſſūptis.vt ī dicto.c.
fūdamenta.§.q̄ ſi ſec⁹ et.§.ꝯtēptores. Et
hoc cōiter ſp accidit qn̄ ad obedientiā a-
poſtolice ſedis Roma nō ē. B. Quit⁹ de
his q̄ vocant̄ ad dirigēdas moniales ī e-
lectōib⁹.niſi abſtineāt ab his p q̄ poſſet ī
eis diſcordia oriri vl' nutriri.ext̄.de elec.
īdemnitatib⁹. Sext⁹ de his q̄ pcurāt q̄ cō
ſuatores dati intromittūt ſe ō his q̄ nō
licēt.vide ſup̄.ꝯſeruator.§.iiij. Septim⁹
de his q̄ abſolutōꝫ ab alq̄ excōicatōe vel
reuocatōe ei⁹ aut etiā ſuſpēſionis et intē-
dicti extorquēt p vim vel p metū. Nā nec
valet abſolutō.et īcurrit̄ noua excōica-
tio.extra.ō his q̄ vi.abſolutōis. Octau⁹
de eo q̄ fingit fraudulent̄ caſū p quē ali-
quis iudex vadat vel mittat ad aliquam
mulierē p teſtimonio.extra.de iudi.mu-
lieres. A. Ibi nō videt̄ notari hic caſus
niſi qn̄ fictio fit ad hoc vt iudex pſonali-
ter accedat. B. Non⁹ de his q̄ plātos vel
eoꝝ capitula ſeu alias pſonas eccl'iaſti-
cas ꝯpellūt ad ſubmittendū lay̅cis.vl' a-
lienandū bona imobilia ſeu iura eccl'iaꝝ
et ſimiliter lay̅ci qui vſurpāt ſibi illici-
te hmōi niſi moniti deſtiterint.extra.de
re.eccle.hoc conſultiſſimo. A. Ibi datur
iſta ſententia ꝯt̄ illos q̄ coegerint plātos

vel capitula eccleſiarū aut alias pſonas
eccl'iaſticas ſubmittē eis eccl'ias ipis cō-
miſſas vel bona imobilia ſeu iura ipaꝝ
recognoſcēdo ab ipis ea tāq̄ a ſupioꝛib
ſe tenē ſeu ab ipis eadē aduocādo. put i
q̄buſdā ptib dr̄ aduocare. vl' ipos patro
nos vel aduocatos eccl'iaꝝ ſeu bonoꝝ
ipaꝝ ppetuo aut ad tp̄us nō modicū ſta
tuēdo. Nā cuiuſcūq̄ ſint ꝯditōis aut ſta-
tus q̄ ad hec coegerint: excōicatōz icur-
rūt. niſi hec fierēt cū ꝯſenſu capituli ꝛ a-
poſtolice ſedis lnia ſpeciali. et tūc occa-
ſione illoꝝ layci vlē id qd ex natura cō-
tractuū ipoꝝ vel adhibita i illis lege p-
mittit aliqd: nō vſurpēt. Qui vo ſec' ege
rīt niſi āmoniti ab hmōi deſtiterit reſti-
tuēdo ea q̄ taliter vſurparāt eoipo ſnīaz
excōicatōis incurrūt. et extūc ad ſuppo-
nendū terrā ipoꝝ ſi opus fuerit eccleſia-
ſtico interdicto libere pcedat. hec ibi. B.
Decim' quicūq̄ ab eccleſijs vl' pſonis ec
cleſiaſticis p ſe vel p aliū noie ſuo vel a-
lieno p pſonis vel reb q̄s nō cā negocia-
tōis deferūt vel deferri faciūt ſeu trāſmit
tūt. exigūt aliqd pedagiū ſeu guidagiū.
ext. de cenſi. quenq̄. li. vj. Et de hoc caſu
habet infra diffuſius. pedagiū. §. fi. Un
decim' ē de his q̄ impedirēt offitiū dele-
gati vl' cuiuſcūq̄ iudicis eccleſiaſtici. ex-
tra. de imu. eccle. qm̄. quē caſū diffuſi' ha
bes ifra. iudex ij. §. v. Duodecim' de domi
nis q̄ inhibēt ſubditis ne pſonis eccleſia-
ſticis vēdāt et hmōi. vide ifra. emunitas
§. ix. Tredecim' de rligioſo q̄ temē vbicū
q̄ habitū ſue religionis dimittit vel ac-
cedit ad ſtudia. niſi a ſuo plato cū ꝯſilio
maioris partis ꝯuēt' ſibi lnia ſit ꝯceſſa.
Decimuſquart' de doctorib ſeu mgr̄is q̄
ſciēter illos religioſos q̄ dimiſerūt habi
tū docēt leges vel phiſicā. Predicti duo
caſus habent ext. ne cle. vel mo. vt picu-
loſa. A. Ibi dr̄. Diſtricti' inhibem' ne de
ceto aliqs quācūq̄ religionē tacite vel
expſſe pfeſſus in ſcolis vl' alubi temē ha
bitum ſue religionis dimittat. nec acce-
dat ad queuis ſtudia litterarū niſi a ſuo
plato cū ꝯſilio ſui ꝯuētus vel maioris p-
tis eiuſdē ſibi eūdi ad ſtudiū lnia pmit'
ſit ꝯceſſa. Siqs aūt. et ifra. Doctores q̄
ſeu mgr̄i q̄ religioſos habitu ſuo dimiſſo
leges aut phiſicā audiētes ſciēter docere
aut i ſcolis ſuis pſūpſerit retinē: ſili eo-

ipo ſint ſnīa inodati. Sup q̄ Jo. an. i no
vella dicit. Nō puto q̄ de mēte ꝯſtitutōis
ſit q̄ monach' i cella ſua dimittēs hitum
vel dū balneū intret occulte vel iacēs ſi-
ne habitu: liget hac ꝯſtitutōe. Al's pau-
ci iuenirent nō ligati. Sz qn̄ exhibet ſe
cōſpectib hominū ſine habitu vel i hitu
laycali vel clerici ſecl'aris ſine iuſta cā:
tūc liget. Et ad hoc facit pncipiū decre.
qd vult ipoꝝ vagatōi pvidere. B. Quide-
cim' q̄cūq̄ hereticos. vel credētes. vel re-
ceptatores. vel defenſores. vl' fautores e-
oꝝ ſciēter tradēt eccleſiaſtice ſepulture
ext. de heret. q̄cūq̄. li. vj. A. Et ibi etiam
patz q̄ loc' vbi tales ſepulti fuerīt: debz
ppetuo ſepultura carere. B. d q̄ abſoluē
do. vide ifra. hētic' ij. §. ij. Sedecim' q̄cū-
q̄ rector ſecl'aris vel q̄cūq̄ offitialis ei'
cogſceret de crimine hereſis aut captos
liberaret vel dyoceſanoꝝ vel iq̄ſitoꝝ of-
fitiū impediret. ext. de heret. c. inq̄ſitōis
A. Ibi patz q̄ iſte caſus ē ꝯ rectores q̄ſ-
cūq̄ tpales q̄ cogſcūt vel iudicāt de cri-
mine hereſis. vel captos p hereſi relaxāt
ſine lnīa vel mādato epi vl' iq̄ſitoris. aut
recuſāt iplē executōz eis p hmōi crimine
a dyoceſano vel inq̄ſitorib iniūctā. put
ad eos ſpectat offitiū vel aliter offitiū
epi vel inq̄ſitoꝝ ſnīam vel pceſſū directe
vel indirecte ipedire pſūpſerit. Etſi i ex-
excōicatōe pmāſerint p annū aio ptina-
ci: velut heretici ſūt ꝯdemnādi. B. Deci
muſſeptim' ē de his q̄ p aſſaſſinos queq̄
xpianū interfici pcurauerit. vide ſup. aſ-
ſaſſinus. Decimuſoctau' d clericis q̄ ma
nifeſtis vſurarijs domos locāt vel alio ti
tulo ꝯcedūt. ext. de vſuris. c. vſuraꝝ vide
ifra. vſura iiij. §. iiij. Decimuſnon' d his
q̄ ꝯcedūt repſalias ꝯ pſonas eccl'iaſticas
ſpāliter ſiue generaliter. ext. de iuriur. ꝛ
ſi. A. Ut ibi pz iſte caſus ē ꝯ ꝯcedētes re-
pſalias ꝯ clericos vel eoꝝ bona. vel gene
raliter ꝯceſſas extendētes ad eos. quā cō
ceſſionē vel extēſionē niſi revocaverit i-
fra menſē a tpe ꝯceſſionis vel extēſiōis ſi
gl'aris pſona excōicatōez: et vniuerſitas
interdictū icurrūt. vt ibi. B. Uiceſim' ſi
dn̄s vel rector tpalis nō fecerit obſerua-
ri ea q̄ ſtatuūt ꝯ iſecutores cardinalium
ſeu alicui' d familia eoꝝ vl' pape. ext. de
pe. felicis. A. Hoc veꝝ ē ſi n̄ fecerit dict'
rector vl' tpalis vl' ſpūal' vl' offitial' eius

obſeruari ꝓdicta īfra menſē poſtꝗ̄ deli-
ctū ad eoꝝ notitiaꝫ ꝑuenerit. Et ciuitas
q̄libet ꝓter vrbē ſi nō facit ꝓdicta vt di-
ctū eſt īfra menſē cū facultas ei affuerit
ꝓuatur eoipo pontificali dignitate. vt ſu
pra. et nihilominꝰ ꝑmanet interdicta. vt
ibi. Uigeſimuſpmꝰ q̄cūqꝫ dat ſniam occi-
dēdi. capiēdi. ſeu aliter in bonis vel pſo-
nis ſuis vel ſuorū grauādi eos qui ꝯ re-
ges. barones. nobiles vel quoſcūqꝫ alios
tulerūt excōicatōis. ſuſpēſionis vel intē-
dicti ſnias. ſiue illos quoꝝ occaſione ſūt
ꝓlate. vel eos qui eas obſeruant. aut eos
qui taliter excōicatis cōicare volūt. niſi
ſniam ipam re integra reuocēt. et ſiqua
ſint ablata: reſtituāt: ſiue ꝓ illis ſatiſfa-
ciāt. A. Jn. c. q̄cūqꝫ. de quo īfra. dr̄ niſi li
centiā ipam re integra ꝛuocauerint. vel
ſi ad bonorū captōeꝫ occaſione ipius li-
cētie ſit ꝯceſſū: bona ipa fuerint infra o-
cto dieꝝ ſpatiū reſtituta. aut ſatiſfactio ꝓ
ipis impēſa. B. Similiter et q̄ dicta licē
tia vſi fuerint. vel etiā ſine ſnia ſuo mo-
tu hec fecerint: excōicatōeꝫ īcurrūt. in q̄
ſi ꝑmanſerint ꝑ duos mēſes: nō niſi per
papā abſoluētur. ex᷑ de ſen. exco. q̄cūqꝫ.
Uiceſimuſſecūdꝰ qn̄ quis ab excōicatōne
abſolutus fuerit ī mortis articulo vel a-
lio impedimēto. ſi ceſſante articulo vl̄ ī-
pedimēto: nō repn̄tet ſe q̄ꝫcitius comode
poterit ei a quo abſolui debebat: reinci-
dit in eādē ſniaꝫ. ex᷑ eo. eos. Uigeſimuſ-
tertius. qn̄ aliqui abſoluunt᷑ a ſede apl̄i-
ca vel a legatis. et iniūgit᷑ eis ꝙ ſe pn̄tēt
ordinarijs vel alijs ſuſcepturi pniam. et
paſſis iniuriā ſeu eis q̄bus obligati ſunt
ſatiſfaciāt. ſimiliter ſi hoc nō faciāt q̄ꝫ ꝓ
mū comode poterunt reincidūt ī eandeꝫ
ſententiā. vt dicto. c. eos.

Jtē ſūt alij caſus excōicatōnū in cle.
de q̄bꝰ q̄nqꝫ ſūt papales. vt dictū ē ſupra
abſolutōe j. §. iiij. Alij ſūt iſti. Primꝰ eſt de
illis qui in cimiterijs ſepeliūt corpa tpe
interdicti ī caſibus nō ꝯceſſis a iure. vel
excōicatos publice aut nominatim intē-
dictos. aut vſurarios maīfeſtos ſcienter
ſepeliūt. A qua excōicatōe nō debēt ab-
ſolui niſi ad arbitriū dyoceſani ſatiſfece
rint eis q̄bus ꝑ ꝓmiſſa fuerit iniuria ir-
rogata. vt de ſepul. eos. A. Et ibi addit᷑.
Nullo eis ꝯ ꝓmiſſa exemptōnis vel q̄uis
alio ꝓuilegio q̄cūqꝫ forma verboꝝ ꝯceſ-

ſo aliqualiter ſuffragante. B. Secūdus
de religioſis q̄ decimas eccleſijs debitas
ſibi approꝑant vl̄ vſurpāt ſiue q̄ nō per-
mittūt ſolui eccleſijs decimas d̄ aīalibus
familiariū et paſtoꝝ ſuoꝝ vel alioꝝ īmi
ſcentiū ipa aīalia gregibꝫ eoꝝ vl̄ de aīa-
libus q̄ ī fraudem eccl̄iaꝝ emūt ⁊ empta
ꝯdūt vēditoribꝫ vel alijs ab ipis tenenda
ſeu q̄ nō ꝑmittūt vel ꝓhibēt ſolui deciās
eccleſijs de terris q̄s tradūt alijs excolen
das. niſi requiſiti. A. ꝑ eos quoꝝ īterest.
vt in cle. religioſi. de q̄ infra. B deſtiterit
īfra menſē. aut ſi de his q̄ vſurpauerūt ꝯ
ꝓmiſſa. A. vel retinē pſūpſerit. vt ī dicta
cle. B. nō ſatiſfecerit dānificatis eccl̄ijs
īfra duos mēſes ſūt ſuſpēſi ab admīſtra-
tōibꝫ et benefitijs ſuis. Q ſi nō habēt ad-
miniſtratōes ⁊ beneficia: ipo facto excōi
catōꝫ īcurrūt. vt extra. de deci. religioſi.
Tertiꝰ ē de monachis vel canonicis regu
laribꝫ q̄ n̄ hn̄t adminiſtratōꝫ et trāſferūt
ad ſe curias ꝓncipū ſine licētia prelato-
rū ſuoꝝ vt damnū aliqd̄ inferāt ſuis ꝓla
tis aut monaſterio. vt d̄ ſta. mo. ne in a-
gro. A. §. qꝛ do. vbi dr̄. Prohibemus ne
monachi aut regulares canonici admī-
ſtratōꝫ aliquā nō habētes. ad curias ꝓn
cipū abſqꝫ ſnia ſpāli ꝓlatoꝝ ſuoꝝ ſe con-
ferre pſumāt. Q ſi vt ſuis ꝓlatis aut mo
naſterijs damnū aliqd̄ inferāt ad dictas
curias ſe ꝯferre pſūpſerint: excōicatōis
ſniam eos incurrē volumꝰ ipo facto. Et
diſtricte ibid̄ īiūgit᷑ ꝓlatis vt ipos a curi
arū acceſſu et quibuſlibet vagatōnibꝫ et
diſcurſu diligēter ꝯpeſcāt. B. Quartꝰ de
monachis q̄ īfra ſepta monaſterij ſine li
cētia arma tenēt. vt ī dicto. c. ne ī agro.
A. Jn. §. ꝓfate. vbi pꝰ dictū. §. qꝛ do. ime-
diate ſubiūgitur. Prefate q̄ꝫ ſnie mona-
chos. infra ſepta moāſterij ſine ſnia ab-
batū ſuoꝝ arma tenētes: decernimꝰ ſub-
iacē. Et vt ponit᷑ ī directoria. li. iiij. ti. ij.
§. ccliiij. dic Wil̄. ꝙ hoc intelligit᷑ de ꝯti-
nue tenētibꝫ. qꝛ ſi dū ītrēt ſepta arma por
tāt ſecū. nō tn̄ aīo nocēdi vl̄ ſecū ītus re
tinēdi nō īputat᷑. qꝛ tenē ē ex ꝓpoſito cuꝫ
effectu. ex᷑. de cle. nō reſi. relatū. Et hoc
etiā intelligit᷑ tm̄ de ſuo monaſterio nō
de alio. cū nō poſſet habere ſniaꝫ ſui ab-
batis ex᷑ territoriū ſuū. ex᷑. de ꝯſti. vt a-
nimaꝝ. li. vj. Et noīe armoꝝ nōſolū ſcu
ta. gladios et galeas ītelligimꝰ: ſꝫ etiam

fuſtos ꝛ lapides.ff.de vbo.ſig.armoꝛuꝫ.
ſiue ſint defēſionis ſiue īuaſiōis.ar.ext̄.
ꝯ homi.c.ſicut dignū.§.illi etiā.B.Qui
tꝰde his q̄ īpediret viſitatoꝛes monialiū
vel canonicaꝝ.A.ſ.ſeculariū.vt ī cle.de
q̄ īfra.B.niſi moniti deſtiterit.vt de ſta.
mo.atēdētes.A.q: vt ibi pꝫ excōicatōeꝫ
īcurrūt nō obſtātibꝰ q̄buſcūq; p̄uilegijs
ſtatutis vl' ꝯſuetudibꝰ.Et ītelligit̄ ꝯ mo
nialibꝰ q̄buſcūq;.vt dꝛ̄ ī directoꝛia eo.ti.
§.cclv.B.Sextꝰē de q̄buſdaꝫ mlieribꝰ q̄
beghine vulgariter nūcupāt̄.ſilr̄ et reli
gioſi q̄ eas ī illo ſtatu fouēt.A.vl' ad ta
lē ſtatū adducūt.vt ī cle.de q̄ ſtati.B.vt
ī cle.de reli.do.cū de q̄buſdā.vide īfra.re
ligio j.§.fi.Septimꝰꝯ his q̄ ſciēteꝛ ꝯhūt
mꝛīmonia ī gradibꝰ ꝯſāguinitatis vl' af-
finitatis ꝓhibitis vl' cū monialibꝰ vel ꝯ-
hētes q̄ ſūt religioſi ſiue moīales aut cle
rici ī ſacris.vt de ꝯſan.ꝛ affi.eos.A.Ibi
etiā p̄cipit̄ eccl'iaꝝ p̄latis.vt p̄ſatos taꝫ
diu nūtiēt excōicatos ſeu a ſuis faciant
ſubditis nūtiari.donec ſuū huiliter reco
gſcētes erroꝛē ſeparent̄ abiuicē:et abſo
lutōis obtinē beneficiū mereant̄.B.O-
ctauꝰde īq̄ſitoꝛibꝰ hēticoꝝ q̄ p̄textu offi-
tij īq̄ſitōis q̄buſuis modis illicitis pecu-
niā extoꝛquēt vel ſcienter bona eccl'iaꝝ
ob delictū clericoꝛū fiſco eccl'ie applica-
rēt.A.Etiā.ꝛ iō fortiꝰſi fiſco ſecl'ari.vt
ī cle.de q̄ īfra.B.Nec poſſūt abſolui niſi
ī moꝛtis articl'o.donec illis q̄bꝰ extoꝛſe-
rūt plene ſatiſfecerint de pecunia.A.ſic
extoꝛta.vt in cle.de q̄ īfra.B.nullis p̄ui
legijs pactis aut ꝛemiſſionibꝰ ſup hoc va
lituris.vt de heret.nolētes.A.Et ibi idē
dꝛ̄.ꝯ ꝯmiſſarijs īq̄ſitoꝝ ſeu ep̄oꝝ vl' capi
tl'oꝝ ſede vacāte q̄ p̄dicta agēnt.B.No-
nꝰp̄tates.capitanei.rectoꝛes.ꝯſules.iu-
dices.et ꝯſiliarij et alij offitiales q̄ ſtatu
ta faciūt.ſcribūt vel dictāt p q̄ q̄s ꝯpella
tur ſoluē vſuras vl' ſolutas nō ꝛepetē.A.
vel q̄ ſolute nō r̄ſtituant̄ plene.vt ī cle.
de q̄ īfra.B.ꝛ q̄ ſm ea iudicāt.A.vel alit̄
q̄litercūq; ſciēter iudicare p̄ſūpſerit q̄
vſure ſoluāt̄ vel n̄ plene reſtituant̄.vt ī
dicta cle.B.ꝛ q̄ habēt ſup hoc p̄tatē ni-
ſi ſtatuta ip̄a deleuerit.A.īfra tres mē-
ſes.vt ī ea.cle.B.vel ſi ea p̄ſūpſerit obſeꝛ
uare.A.vel ꝯſuetudines eoꝝ effectū ha-
bētes.vt ī tex.de q̄ ſtati.B.vt de vſuris.
ex graui.Decimus de religioſis mendi-

cantibus.qui domos ad habitandum vl'
loca de nouo recipent.vl' recepta muta-
rēt ſeu alienaꝛēt.vt ꝯ penis.cupiētes.A
Et ibi patet q̄ ideꝫ eſt etiam ſi dicta loca
ſeu domos dimitterēt ſe ad alia trāſferē-
do.Et hoc niſi p̄dicta fiāt de ſedis ap̄l'ice
lnīa ſpeciali plene et expꝛeſſe faciēte ꝯ p̄-
hibitōne hmōi mentionē.Per hoc tn̄ nō
ꝓhibet̄ illis q̄ vitā heremiticā vel ſolita-
riā duxerit eligēdaꝫ de lnīa maioꝝ ſuoꝝ
q̄n cellas.māſiones.ſeu habitacula ī hē
mis poſſint acq̄rē ac mutare.ext̄.ꝯ ex-
ceſ.p̄la.cū ex eo.li.vj.et notat̄ ī directo-
ria.li.iij.ti.ij.§.cclxiij.Et in dicto.c.cuꝫ
ex eo.exp̄mit̄ vita hēmitica ſeu ſolitaꝛia
vbi nō ſit hominū habitatio ꝯ ꝓpinq̄.B.
Undecimꝰde religioſis qui dicūt aliq̄ veꝛ
ba vt retrahāt audiētes a ſolutōne deci-
maꝝ.vt in dicto.c.cupientes.A.§.illos
etiā ſiue dicta verba dicant̄ ī p̄dicatōne
vel alubi.vt ibi.B.Duodecimꝰde religi-
oſis q̄ ꝯfitētibꝰ ſibi nō faciūt ꝯſciaꝫ de ꝯ-
cimis ſoluēdis q̄ ſūt ſuſpēſi ab offitio p̄-
dicatōis donec ſi comode p̄n̄t faciāt ꝯſcie
tiā eis.Etſi interī p̄dicāt:excōicati ſunt
vt in dicto.c.cupientes.A.ī.§.et q:.vbi
patet q̄ hoc locū habet q̄n dicti religioſi
ſciēter omiſerit facē ꝯſciaꝫ.etſi fuerit re
q̄ſiti.ꝛ nō al's.vt ex ip̄o tex.colligit̄.vbi
dicitur q̄ r̄ligioſi teneant̄ certis tp̄ibus
īfoꝛmare ꝓplm de ſolutōe decimarū ſi ab
eccleſiarū rectoꝛibꝰ vel vicarijs aut loca
tenētibus eoꝛūdeꝫ fuerit req̄ſiti.Et ime-
diate ſub eodē ꝯtextu ſequit̄ quo ad con
feſſiones.Necnō et his q̄ꝛū ꝯfeſſiones ꝛc̄
Hoc etiā notat̄ ī directoꝛia li.iij.ti.ij.§.
cclxvj.et ti.vj.§.xxx.B.Tredecimꝰde ꝛe
ligioſis q̄buſcūq; q̄ nō ſeruarēt īterdictū
qđ ſeruat matrix eccleſia.Et iſtū caſum
pleniꝰ vide īfra.interdictū j.§.xj.q̄ inci-
pit.Q̄n ſnīa ꝛc̄.Decimuſquartꝰde fr̄ibꝰ
minoꝛibꝰ q̄ tp̄e interdicti recipent ad di
uina fr̄es vel ſoꝛoꝛes ꝯ tertio oꝛdine q̄ cō
tinētes vocant̄.ext̄ ꝯ ſen.exco.cū ex eo.
A.Etiā ſi ſup hoc hi vel iſti fr̄es mioꝛes
vel tertij oꝛdinis p̄uilegijs q̄buſcūq; mu
niti fuerit.Nec ab iſta excōicatōe poſſūt
abſolui ab alio q̄ a papa.vel ſatiſfactōe
p̄miſſa a locoꝛum epiſcopis qui aucto-
ritate apoſtolica in hac parte ip̄o iure
fūgunt̄.vt ibi.B.Alius caſus Benedi-
cti pape.xj.in extrauagāti q̄ incipit.Quis

vt nulli.habet̃ ĩfra.papa.§.fi.de opponentibꝰ litteris electi ĩ papã. A. Itẽ.xv.ẽ in cle.vna de ſequeſ.poſ.et fruc.vbi dr̃. Ad ꝯpeſcẽdas litigãtiũ malitias diffinimus vt vna ꝯ poſſeſſorẽ diffinitiua ſn̄ia ſuper benefitio apud ſedẽ dũtaxat aplicã ĩ petitorio vel poſſeſſorio ꝓmulgata benefitium ip̄m etiã ſi dignitas vel ꝑſonatꝰ exiſtat et curã habeat aĩaꝝ a poſſeſſore huiuſmõi dũ tñ triẽnio pacifice antea poſſeſſũ ab eo nõ fuerit.ꝑ loci ordinariuꝫ apud aliquã ꝑſonã ẏdoneã ſeq̃ſtret̃ q̃ plenã de ip̄o et debitã curã gerẽs.id qđ fructibꝰ illiꝰ debitis eiuſdeꝫ ſuꝑportãdis oneribꝰ ſuꝑeſſe ꝯtigerit.illi reſtituat q̃ finalẽ in cã victoriã obtinebit. Siq̃s aũt ſeq̃ſtratõꝫ hmõi ĩpedire vel fructꝰ ſeq̃ſtratos q̃q̃ mõ p̄ſũpſerit occupare: excoĩcatõis ſn̄iaꝫ ĩcurrat ip̄o facto.a q̃ niſi p̄us ĩpedimẽto ãmoto et occupatis ꝑ eũ fructibus reſtitutis: nullatenꝰ abſoluat̃. Iteꝫ quidã alius caſus excõicatõis dr̃ ĩ.c.religionũ.de reli.do.li.vj.ꝯ quoſdã ordines mendicantiũ reprobatos q̃ nõ vident̃ hodie reꝑiri.ideo de illo dicẽ nõ curo. Alij ſũt in q̃buſdã extrauagantibꝰ.de quibus infra.vſus clauium j.§.fi. B

¶ Ubi dr̃. Sub pena excõicatõis.nõ habet vim late ſn̄ie:ſꝫ ꝯminatõis.vt.C.cõminatões eplas. A. Ibi dr̃. Cõminatões eplas.pragmata.ſubſcriptões.auctoritatẽ rei iudicate nõ habere. B. Et notatur extra.de ſagittarijs.arteꝫ. A. ſcꝫ.in.glo. B. Et hũc caſũ etiã habes ĩfra.ſagittariꝰ.§.ij. A. vt patꝫ in ſũ.con.li.ij.ti.iiij.q.ij. Quidã dicũt ꝙ hmõi vel ſimilia v̾ba habẽt vim late ſn̄ie. Sꝫ ꝯñior et verior opinio ẽ ꝙ habeat tm̃ vim ꝯminatõis Hoſti.vo et Hug.dicũt ꝙ qñ fit ꝓhibitio a lege.i.a canone hec verba habẽt vĩ cõminatõis.xxx.diſ.ꝑ totũ. Qñ aũt a iudice tũc ẽ canon late ſn̄ie.dũ tñ iudex hec v̾ba ꝓferẽs hoc intẽdat. Con.glo.raẏ.et addit Hoſti. Puto ꝙ iudici in hoc credẽdũ ſit qñ dicit ꝙ ſic vel ſic ĩtẽderit.ꝟ añ ꝙ̃ hoc declarauerit: puto excuſatũ illũ q̃ ſn̄iaꝫ ñ ꝟuauit.cũ ꝓbabiliter credẽ potuerit ꝙ cõminatio tm̃ eẽt. B

¶ Sentẽtijs ꝑ ſtatuta ordinarioꝝ. A. q̃rũcũq̃ꝫ.vt in.c.de q̃.infra. B. Nõ ligãt̃ ignorantes.niſi ignorãtia fuerit craſſa aut ſupina.ext̃.ꝺ cõſti.vt animarum.li.vj.et infra.lex.§.quinto.

¶ Utrũ ſola ꝯſuetudo abſq̃ꝫ ſentẽtia vel ꝯſtitutõe reddat aliquẽ excoĩcatum: R. Nõ.q2 iſte nõ ẽ modus ferẽde ſn̄ie excoĩcatõis. A. Hoſti.aũt dicit.ꝙ ꝯſuetudo approbata r̃ddit aliq̃s ip̄o iure excõicatos qui al̕s nõ eẽnt. Raẏ.nil ſuꝑ hoc ꝺtermnat: ꝟ glo.eius ait. Re vera ſine cõſtitutõne tacita vel expreſſa nõ pt̃ cõſuetudo aliquẽ facẽ excoĩcatũ: ſꝫ intelligendũ eſt ex q̃ papa et p̄lati eccleſie tales reputant excoĩcatos.ꝯſtitutõꝫ ſuꝑ hoc editã eſſe. Et ita lata eſt ꝯſtitutio vel ſentẽtia vera vel p̄ſũpta.vt in ſũ.con.li.ij.ti.v.q.x. B

¶ Quibus ex cauſis ſn̄ia excõicatõis ſit ferẽda a iudice: R. Tres cã̃ poſſũt eſſe. Prima ẽ ꝯtumatia.vt qñ aliq̃s fuerit vocatus ſiue ãmonitus ꝑ iudicẽ tribus edictis vel vno ꝓ oĩbus et ip̄e ſit cõtumax ſiue inobediẽs. Secũda qñ quis ꝓ aliquo certo damno vel offẽſa ꝓ qua nõ vult ſatiſfacere: excoĩcat̃. Et ꝓbant̃ p̄dicta duo ext̃.vt lite nõ ꝯteſt.qm̃ frequẽter.xj.q.iij.certũ.ext̃.ꝺ v̾bo.ſig.ex pte. Sup iſtis caſibus dicit Tho.in.iiij.ſn̄iaꝝ di.xviij. Nullus debet excoĩcari niſi pro peccato mortali. Et quia in dãnificãdo aliquẽ etiam corꝑaliter ſiue in rebꝰ corporalibꝰ aliquis mortaliter peccat.ideo ꝓ damno tꝑali: eccl̕ia excoĩcare pt̃. Sed q2 excõicatio ẽ g̃uiſſima penaꝝ: nõ debꝫ infligi etiã ꝓ pc̄to mortali niſi q̃s ꝯtumax fuerit.vl̕ nõ veniẽdo ad iuditiũ.vel ĩde ſine lnĩa recedẽdo.vel determinatõi iudicis ñ parẽdo.tũc em̃ poſtq̃ monitꝰ fuerit: excõicari debꝫ. A. i.poteſt. Et p̄dicta ſatis ꝓbantur in iuribꝰ p̄allegatis. B. Tertia cã ſiue modus excoĩcatõis eſt qñ ꝑſona ignorat̃ ſꝫ excõicat̃ in generali.vt q̃cũq̃ꝫ furtũ fecit niſi reſtituat.vel q̃ ſcit niſi reuelet.ext̃ eo.a nobis. Cui autẽ debeat reuelare.habes ĩfra.reuelatio.§.j. A. Ueritas ẽ ꝙ ꝓ oĩ peccato mortali a q̃ q̃s nolit corrigi: pt̃ excõicari etiaꝫ maiori excõicatõe.xj.q.iij.nemo ep̄oꝝ.et p̄cipue ꝓ ꝯtumatia ꝯ legittimã obedientiã.xj.q.iij.ſi aũt vobis.nõ diſticto vtrũ ꝓ modica vel magna cã fiat obediẽtia.vocatio ſeu ãmonitõ.q2 ſemꝑ ẽ ibi ꝯtumatia.q̃ ẽ crimẽ maximũ et genꝰ ẏdolatrie.j Reg.xv.⁊ ĩ ſũ.cõ.li.iij.ti.xxxiij.q.liiij.vbi etiaꝫ ponit̃ quõ etiaꝫ minor excoĩcatio pt̃

a iudice irrogari ꝑ ꝯtumatia. et ſilr eti
aꝫ loco pene ad tp̃s ĩfligẽde tã ĩ foro iu-
diciali q̃ pniali. B. Pro peccato ꝟo alte
ri⁹ nemo pt̃ excõicari. xxiiij. q. iij. ſi hẽs.
¶ Quõ debeat fieri excõicatõis ſnia : R̃x.
Debet p̃mitti triplex monitio vel vna ꝑ
trib⁹. aliter ẽ iiuſta. ꝛ iudex ẽ ſuſpẽſus ꝑ
menſẽ ab ingreſſu eccl'ie. extra eo. ſacro.
Et debet habere tpm ꝯueniẽtia interual
la niſi facti neceſſitas aliud ſuaſerit. Et
debet ferri ĩ ſcriptis ꝯtinẽtib⁹ cãm excõi-
catõis. aliter excõicans ẽ ſuſpẽſus nõ ſo
lũ ab ingreſſu eccl'ie: ſꝫ etiã a diuinis ꝑ mẽ
ſeꝫ. q̃ ſiquideꝫ exequat̃ : irregularis effi-
cit̃. nec niſi ꝑ papã poterit cũ eo diſpẽſa
ri. extra eo. cũ medicinalis. Sꝫ hec pene
nõ tangũt ep̃os cuꝫ nõ fiat ſpãlis mẽtio
de eis ſicut oportet. vt dr̃ ſup̃. ep̃us §. vij
De hoc etiã cau̇. habes infra. ĩtẽdictũ j.
§. vj. A. Ad p̃dictorũ clarioreẽ ĩtellectuꝫ
ſciendũ q̃ iſte ẽ mod⁹ et forma ꝓcedendi
ad excõicatõꝫ. Primo nãqꝫ dꝫ p̃cedẽ rõ-
nabil' et maĩfeſta cã. extra eo. ſacro. vbi
de p̃lato dr̃. Caueat diligẽter ne ad excõi
catõꝫ cuiuſcũqꝫ abſqꝫ manifeſta et rõna-
bili cã ꝓcedat. Secundo d̃bet p̃mitti mo
nitõ. Vñ ĩ dicto. c. ſacro. dr̃. Prohibem⁹
ne q̃s ĩ aliquã excõicatõis ſniaꝫ (niſi cõ
petẽti ãmonitõe p̃miſſa et p̄ntibus ꝑſo-
nis ẏdoneis ꝑ quas ſi neceſſe fuerit poſ-
ſit ꝓbari) monitõ ꝓmulgare p̃ſumat. Qꝫ
ſi p̃ſũpſerit etiã ſi iuſta fuerit excõicatõ-
nis ſnia : ingreſſũ eccl'ie ſibi ꝑ mẽſeꝫ no-
uerit ĩterdictũ : alia nihilomin⁹ pena ml'
ctãdus ſi viſũ fuerit expedire. Et intelli
git̃ hic de monitõe trina ſm glo. Sed in
ſũ. con. li. iij. ti. xxxj. q. lvj. notat̃ q̃ ꝯpe-
tẽs monitõ dr̃ ad arbitrium iudicis. ſiue
trina ſiue vna ꝑ trib⁹. maxime ĩ notorijs
xxiiij. q. iij. de illicita. Et hmõi monitões
ſiue tres ſiue vna pro trib⁹ : debent fieri
cũ ꝯpetẽtib⁹ ĩteruallis aliquoꝝ dieꝝ. ni
ſi facti neceſſitas aliđ ſuaſerit. extra eo.
ꝯſtitutõꝫ. li. vj. Tertio ſẽtẽtia excõicatõ-
nis debet ferri ĩ ſcriptis. et ſcripture co-
pia dari infra menſeꝫ reqrẽti. ext̃ eo. cũ
medicinal'. li. vj. vbi dr̃. Quiſquis excõi-
cat : excõicatõꝫ ĩ ſcriptis ꝓferat. et cauſã
excõicatõnis exp̃ſſe ꝯſcribat ꝑ q̃ quã ex-
cõicatio ꝓferat̃. Exemplũ ꝟo huius ſcri-
pture teneat̃ excõicatoꝛ tradẽ ĩfra men-
ſem ſi fuerit reqſitus. ſup q̃ reqſitõe fieri

volum⁹ publicũ ĩſtrumẽtũ. vl' litteras te-
ſtimoniales cõfici ſigillo autẽtico cõſig-
tas. Etſi dicta forma ꝯſeruata nõ fuerit
tñ ſnia tenet : ſꝫ excõicat⁹ de facili abſol-
uitur : et excõicãs ad ĩtereſſe ꝯdemnat̃ ꝛ
ad alias penas. dicto. c. ſacro. ꝛ. c. cũ me-
dicinalis. vbi dr̃. Siquis aũt iudicuꝫ hu-
ius ꝯſtitutõis temerari⁹ extiterit viola-
toꝛ : ꝑ menſẽ vnũ ab ingreſſu eccl'ie et di-
uinis ſe nouerit ſuſpenſuꝫ. ſuꝑioꝛ ꝟo ad
quẽ recurrit̃ ſniaꝫ ip̃aꝫ ſine difficultate
relaxãs : latoreẽ excõicato ad expẽſas ꝛ ad
oẽ intereſſe ꝯdemnet. et aliter puniat a-
nimaduerſione ꝯdigna. vt pena docẽte :
diſcãt iudices q̃ g̃ue ſit excõicatõnũ ſẽ-
tẽtias ſine maturitate debita fulminare.
Et hec eadẽ ĩ ſuſpẽſionis ꝛ ĩ interdicti ſẽ
tẽtijs volumus obſeruari. Caueãt autẽ
ꝛc̃. Itẽ quarto q̃ ad formã reqrit̃ ꝯgru-
itas ꝟboꝝ. Vnde ꝓut notat̃ in ſũ. con. li.
iij. ti. xxxiij. q. lxviij. ſic ꝯſueuit ferri ſen
tẽtia excõicatõis. Propter taleꝫ cãm te
vel talẽ excõico vel excõicam⁹ ĩ ſcriptis.
Hmõi g̃ ꝟbis vel eq̃pollẽtib⁹ vti debꝫ ex-
cõicãs. ꝛ ſatis colligit̃ ĩ dicto. c. cũ medi
cinalis. Ar. etiã ad hoc. ij. q. vj. §. diffini-
tiua. vbi dr̃. Diffinitiua qꝫ ſnia q̃ abſolu
tõeꝫ vel ꝯdemnatõeꝫ nõ cõtinet : ꝓ nulla
hr̃. Vñ et raẏ. dic. Non approbo ꝯſuetu-
dinẽ quorũdaꝫ ſimplitiũ ſacerdotũ dicẽ-
tiũ. denũtiam⁹ talẽ excõicatũ et nũq̃ ex-
cõicauerũt cũ p̃us. nec illa ꝟba ſũt apta
ad excõicatõꝫ et glo. raẏ. dicit q̃ reuera
hmõi verba nõ ſunt apta ad excommuni
candum. Et licet talis euitandus ſit ab
illis quibus fit denuntiatio. quia non
eſt ip̃oꝝ iudicare vtruꝫ ſit excõicat⁹ nec
ne. tamen ſi de hoc agatur in forma iudi
tij : non reputabitur excõmunicat⁹ ꝓpter
hmõi ꝟba. niſi al's ꝓbet̃ excõicat⁹. B
¶ Cũ iudex dic. excõico illũ vl' ſilia ꝟba :
ĩtelligit̃ đ excõicatõe maioꝛi. ext̃ eo. ſiquẽ
¶ Si ep̃s excõicat oẽs q̃ furtũ fecerint
nũq̃d ſubditi eius talia ꝯmittẽtes extra
ſuã dẏoceſim : ſũt excõicati. R̃x. Non. vt
extra. de ꝯſti. vt animarum. li. vj.
¶ Vtrũ alieni qui offendũt in dẏoceſi il
lius qui in generali excõicauit incidãt ĩ
eius excõicatõꝫ : R̃x. Sic. nã eius ſubditi
fiunt rõe loci vbi offendunt. A. Hoc te-
net glo. in. ca. a nobis j. extra eo. B. niſi
ignorauerit. vt dictuꝫ ẽ hic ſupra. §. vij.

Quid ſi metropolitan⁹ exiſtēs ī dyoce
ſi ſui ſuffraganei veniat ꝯ̄ ſententiaȝ ab
eo lataȝ? R̄e. ſm Hoſti. Sicut ſentētia vł
canon nō ligat ꝓferentē. ſic nec ꝓferētis
ſupiorē. puta metropolitanuȝ ꝓpriū. ex̄t.
de ma. et obe. cū inferior. ⁊ ex̄t eo. a nob.
Con. tho. in. iiij. diſ. xviij. A. licȝ hug. di
xerit hoc caſu metropolitanū ligari nō
ſentētia hominis ſȝ iuris. vt in ſū. cō. li.
iij. ti. xxxiij. q. lix. vbi etiaȝ innuitur ſm
Hoſti. ꝙ alius epūs vł archiepūs cui nō
ſubeſt epūs q̄ ꝓmulgauit ſentētiam bene
ligaret̄. Sed et dictū Hug. videtur poſſe
ſaluari qñ ꝓprius metropolitan⁹ ꝑticipa
ret cū ſubdito ſuffraganei in crimine dā
nato tunc eñ videt̄ ligari ſentētia iuris
ex̄t eo. ſi concubine. B

Quid ſi iudex dicat. excoīco vnū de i-
ſtis duobꝯ? R̄e. ſm Wił. Credo ſine ꝑiudi-
tio ꝙ ille ē excōmunicat⁹ de quo iudex ī-
tellexit. Si tñ nō pt̄ sciri: neuter vitād⁹
ē. Siłr nec excoīcat̄ ſi vaga fuerit ei⁹ ītē
tio. A. Nō magis ſe r̄ferēs ad vnuȝ q̄ȝ ad
aliū. cū nō intēderit vtrūqȝ ligare. iō neu
ter ē ligat⁹. vt in ſū. con. eo. ti. q. lxx. B

Quid ſi dicat. excōico te ſi appellas vł
ꝓparaueris appellare? R̄e. ſm Hoſti. Vi-
det̄ ꝙ nō teneat ſentētia. cū q̄libet oppreſ
ſus appellare poſſit. vñ talis ſentētia vr̄
ītolerabilē errorē ꝯtinē. ex̄t eo. ꝑ tuas. §
nos igit̄. A. Idēȝ in ſū. cō. eo. ti. q. lxxix.
Et addit̄. Goff. tñ dicit ꝯ̄riū. Hoc dictū
Goff. videt̄ poſſe intelligi qñ appellatō eſ
ſet īhibita vel reſpectu appellatōis friuo
le. ex̄t. de appel. vt debitus. B

Quid ſi dicat ꝑlatus. habeo te ꝓ excōi
cato et hmōi. nūq̄d vere erit excōicat⁹?
R̄e. ſm Wił. Si ꝑ talia verba agat̄ in fo
ro iuditij: nō reputabit̄ excōicat⁹. niſi
aliter ꝯſtiterit de intentōne excōicantis.
vt q2 ſemꝑ ſolit⁹ ē ita dicē ⁊ hmōi. In fo
ro aūt penitētiali eligēda ē tutior via. ſ.
vt putet ſe excōicatū. et abſolutōȝ petat.
Idē Hoſti. A. Et dicit Hoſti. Nō facio vi
vtrum iudex dicat. excōico te. vł ſcias te
excōmunicatū. vel te excōmunicatū co-
gnoſcas. vel habeas ſeu geras te ꝓ excōi-
cato. vel reputes te excōmunicatū. vel a-
lia quecūqȝ vis dūmodo voluntatē et cō
ſenſū iudicis de pñti exꝓmāt. ſicut ⁊ al's
ſimile dicit̄. ex̄t. de ſpon. ſi inter virū. ⁊ ꝯ̄
ſpon. duo. c. j. Et volūtas iudicis ſpūał

omnino ſuādā ē ꝑ lege. xj. q. iij. audi. Et
ſm glo. ray. q̄cq̄d dictū ē ꝯ̄ verbis diuer-
ſimode ꝑlatis cū ſnīa excoīcatōis ꝓfert̄.
idē intelligendū ē ſi ſub eiſdē v̄bis q̄s ab
excōicatōe abſoluatur. Con. hoſtiē. vt in
ſū. con. li. iij. ti. xxxiij. q. lxix. B

Quid ſi dicat. excoīco te ⁊ abſoluo te?
R̄e. ſm Wił. Si voluit iudex ſimul excō-
municare et abſoluere: nō potuit: et ni-
hil egit. Si autē voluit excōicare et po-
ſtea abſoluere: vtrūqȝ valuit. A. Idēȝ in
ſū. con. eo. ti. q. lxxj. Et ex his pātȝ ꝙ ex-
coīcatio regulariter tenet etiā nullo or-
dine ſeruato. vt et clarius notat̄ eo. ti.
q. lxxiij. Et eodem modo tenet abſolutio
q̄ntūcūqȝ ſimpliciter et inſolēniter data.
et hoc niſi aliquo caū aliud ꝑticulariter
exꝓmat̄. q2 generi ꝑ ſpeciē derogat̄. vt ī
c. generi. de re. iur̄. li. vj. B

Quid de duobꝯ q̄bꝯ mādatū eſt vt ali-
quē excōicēt. et vterqȝ eoꝝ eodē momen
to dicit. excōico te ſi ille non excōicauit?
R̄e. ſm Hug. Vt̄qȝ illoꝝ iudicū excōicat.
q2 intētio eoꝝ ē ꝙ ille excōicet̄. A. Idēȝ
in ſū. con. eo. ti. q. lxxij. B

Quid ſi is qui ſentētiā generalē ꝓmul
gauit morit̄ vel āmouet̄. nūq̄d q̄ poſtea
contrafacit eſt excōicatus? R̄e. ſm Hoſt.
Nō. niſi diffiniēdo ſtatuerit. ff. de offi. ꝓ-
fec. vr. l. j. §. fi. vel niſi a ſucceſſore exꝓſſe
cōfirmetur. ex̄t. de loca. c. j. et. ff. de offi.
le. c. j. A. In hoc. c. j. nihil de hoc habet̄.
ſȝ poti⁹ eodē. ti. c. fi. vbi habet̄ ꝙ ꝯſtitutō
legati durat etiā p⁹ eius offitiū. Et idem
q̄d in hoc. §. notat glo. ex̄t eo. a nobis j.
et in ſū. con. eo. ti. q. lx. B

Quid de illis q̄ excoīcati ordīes r̄cipi
unt? R̄e. Si ſcientes ſe excōicatos recepe
rūt: a ſuſceptis ordinibus ſūt in ꝑpetuū
deponēdi. A. Hoc verū ſi ſūt clerici ſecu-
lares. Si vō iam ſūt effecti religioſi ſunt
ſuſpenſi ab executōne ſuſcepti ordinis ⁊
officij. vt in. c. cū illorū. de q̄ infra. B. Si
vō nō recolentes factū ꝑ quo in excoīca-
tionē īciderūt vel factū quidē ſciētes ſed
iuris ignari neſciebāt ſe excōmunicatos
tunc cum talibus ſi ſunt ſeculares. ar-
chiepiſcopi vel epī diſpenſare nō poſſūt
abſqȝ mandato ſedis apoſtolice. Si vō
ſūt regulares: abbates ipoꝝ poſt iniun
ctā pn̄iaȝ et pactaȝ poterūt cū eis diſpē-
ſare niſi graue fuerit et notabile factum

vel q̇ fecerit adult⁹ fuerit vel diſcret⁹. vt
violēter ꝯ obliuionē et ignorantiā pſu-
maꝛ̃. Probanꝛ̃ hec oīa ext̃ eo. cū illoꝝ.
¶ Cleric⁹ excōicat⁹ quō teneaꝛ̃ dicē ho-
ras canonicas. vid̓ infra. hore. §. viij. q̇ i-
cipit. Utꝝ cleric⁹. Quid v̓o fiet de fructi-
bus eccl'ie clerici excōicati? R. ſm Ber.
Debēt aſſignari alicui qui celebret ꝓ eo
donec ipē ē excōicat⁹ ext̃. de appel. ꝑuenit
Q꞉ ſi iniuſte fuiſſet excōicat⁹: recuꝑabit
fructus ſibi ſublatos. ij. q. v. ſuꝑ cā. Idē
Ray. et Goff. Si v̓o iuſte: nō pt̃. C. de re
mili. cū allegatis. li. xij. Ad hoc facit ex-
tra. de ſen. exco. ſacro. A. Poſſent tñ ſibi
in hoc caū etiā fruct⁹ reſtitui de grā. C. d̓
re mili. l. ſtipēdia. ſm Hoſti. q̇ etiam ad-
dit. Qđ tñ de facili fieri nō debet. ne ꝯtem
naꝛ̃ rigor eccleſiaſtice diſcipline. vt i ſū.
con. li. iij. ti. xxxiij. q. lxxxiij. Item tunc
excōicatus nō ꝑcipit fruct⁹ benefitij qñ ē
i mora abſolutōis petēde. aliter ſic ſm
Ray. ar. c. q꞉ diuerſitatē. ext̃. de ꝯceſ. ꝑ-
ben. vt in ſū. cō. eo. ti. q. lxxxj. vbi etiam
notaꝛ̃ ꝙ illud qđ dictum eſt de excōicato
circa hāc receptōeꝫ fructuū: intelligēdū
ē etiā i ſuſpēſo a benefitio. ext̃. d̓ elec. cū
i cūctis. §. clerici ſane. Et ſm Inno. i. c.
paſtoralis. ext̃. de appel. idē ē de ſuſpenſo
ab offitio tm̃. Sꝫ Hoſti. hoc itelligit qñ
ex graui cā ſuſpēſus eſt. extra. d̓ pur. ca.
inꝛ̃ ſollicitudines. Sec⁹ ſi ex leui cā: pu-
ta. ꝓpter ſcandalum populi vel infamiā
ſolaꝫ. nec diu ſtetit cōtumax. Idē Goff.
vt in dicta queſti. lxxxj. H
¶ Utrū ſnīa excōicatōnis lata ſub ꝯdi-
tōne liget anteꝗ̄ extet ꝯditio? R. ſm Ho
ſti. Nō ligat. ext̃. de appel. ꝑterea ij. ⁊ ext̃
eo. a nobis. j. Uñ etſi pendēte ꝯditōe ap-
pelleꝛ̃ tenet appellatio. A. et impedit ef-
fectū ſnīe ꝯditōe etiā poſtmodū aduenie
te. vt in dicto. c. ꝑterea. ſm eundē Hoſti.
et in ſū. con. eo. ti. q. lxxv. H. Sꝫ ſi pure
ſnīa ferꝛ̃: nō releuaꝛ̃ ꝑ appellatōꝫ. ext̃. de
appel. paſtoralis. Trāſfert tñ caē cogni-
tione in ſuꝑiorē. ext̃. de ſen. exco. ꝑ tuas.
A. Idem in dicta. q. lxxv. H
¶ Sed quid ſi pendēte cōditōne deſinat
eſſe eius ſubditus? R. Tenet ſentētia ni-
ſi appellet. extra. de foro ꝯpe. c. pl't. ext̃. de
offi. dele. gratū. et. c. relatū. Idē Inno. A
Idē in ſū. con. eo. ti. q. lxxvij. H
¶ Quid ſi dicat iudex. excōico te ſi ha-
bes res furtiuas. nūq̇d ꝑ appellatōem ſu-
ſpendetur? R. ſm Hoſti. Nō ſuſpendeꝛ̃ ſi
habet res illas. ſi tñ occultū ē: eccleſia ñ
iudicat de occultis: ſꝫ apud deū ligatus ē
A. Idē i ſū. con. eo. ti. q. lxxviij. H
¶ Quid ſi dicat. excoīco te q꞉ feciſti fur-
tū: et tamē falſum eſt? R. ſm Wil'. innoꝛ
Hoſti. Tutius ē dicere ꝙ excoīcatio te-
neat. vt. xj. q. iij. c. j. et. c. ſi ep̄us. quia nō
eſt error intolerabilis expreſſus et cauſa
licet ſit falſa: non eſt impoſſibilis. Unde
ꝯſulendum eſt ꝙ abſoluatur ad cautelā
quo ad forū iuditiale: ſed quo ad deū nō
eſt ligatus niſi forte ex cōtemptu. A. Cō
temnere aꝛ̃ diciꝛ̃ qñ excoīcatōeꝫ nō ſer-
uaret anteꝗ̄ declareꝛ̃ iniuſta vel nulla.
et ex eo ꝯtēptu etiam ſentētia nulla fie-
ret aliqua et teneret. vt notat glo. in. c.
ꝑ tuas. ſuꝑ verbo ꝯtemnere. ext̃. de ſen.
exco. Aliqui tñ dicunt ꝙ hoc caū excoi-
catō ex cauſa falſa lata nō liget. vt i ſū.
con. eo. ti. q. lxxiiij. Pro quo bene facit
quia iura ꝓmptiora ſūt ad abſoluenduꝫ
ꝗ̄ ad obligandū. vt in. c. cū ſint. d̓ re. iuꝛ̃.
li. vj. Sed abſolutio ex falſa cā facta: nō
valet niſi aliud ꝯſtiterit de mēte abſoluē
tis. vt i. c. offitij. ext̃. de ſen. exco. ⁊ notaꝛ̃
i dicta. q. lxxiiij. ꝗ̄ multo forti⁹ nec excoi-
catio. qđ pt̃ ꝯcedi niſi aliđ expſſe ꝯſtaret
de mēte excoīcātis. Et i hoc caū pt̃ itelli
gi ꝑma opinio. et etiā qñ ñ ꝯſtat maife-
ſte d̓ falſitate caē ⁊ nllitate ſnīe. tūc eniꝫ
lꝫ foret nulla. tñ ſuari dꝫ. vt ꝑōnſū ē. H
¶ Quid ſi iudex ꝑcipiat alicui d̓bitori ꝙ
ſoluat infra certū terminuꝫ alioquin ſit
excōicatus. vtrū creditor poſſit terminū
ꝓrogare? R. ſm. inno. et Hoſti. Nō pōt
prorogare ꝗ̄tum ad ſententiam excoi-
catōnis niſi iudex ꝯſentiat ꝓrogatōni. et
tunc ſi adueniēte ſecundo termino: non
ſoluerit: iterꝝ eſt excoīcatus. quia termi
nus videtur prorogatus cuꝫ acceſſorijs.
ar. ff. de ꝑca. ſed etſi manente. Si tamen
perſona in primo reputat ſibi vt ſatiſfa-
ctum ceſſat tota excoīcatio. A. Idem in
ſū. cō. li. iij. ti. xxxiij. q. lxxvj. H
¶ Excōicatus qui ꝯtēnit ſnīam ſeruare
et ingerit ſe cōioni fideliū etiāſi ſenten-
tia erat forſitan iniuſta: fit iuſta. ſ. quia
ꝓpter ꝯtemptū poteſt iuſte excōicari. xj.
q. iij. §. cū ergo. et. §. huic. Et talis etiaꝫ
tardius abſoluetur. xj. q. iij. qui iubente.

¶ Quid ſi metropolitanꝰ exiſtēs ī dyoce
ſi ſui ſuffraganei veniat ꝯ ſententiaꝫ ab
eo lataꝫ: Rñ. ſm Hoſti. Sicut ſentētia vł
canon nō ligat ꝓferentē. ſic nec ꝓferētis
ſuꝑiorē. puta metropolitanuꝫ ꝓpriū. ex̄t.
de ma. et obe. cū inferioꝛ. ⁊ ex̄t eo. a nob.
Con. tho. in. iiij. diſ. xviij. A. licꝫ hug. di
xerit hoc caſu metropolitanū ligari nō
ſentētia hominis ſꝫ iuris. vt in ſū. cō. li.
iij. ti. xxxiij. q. lix. vbi etiaꝫ innuitur ſm
Hoſti. q̄ alius epūs vł archiepūs cui nō
ſubeſt epūs q̄ ꝓmulgauit ſententiam bene
ligaret̄. Sed et dictū Hug. videtuꝛ poſſe
ſaluari qñ ꝓprius metropolitanꝰ ꝑticipa
ret cū ſubdito ſuffraganei in crimine dā
nato tunc eñ videt̄ ligari ſentētia iuris
ex̄t eo. ſi concubine. B

¶ Quid ſi iudex dicat. excoīco vnū de i
ſtis duobꝫ: Rñ. ſm Wił. Credo ſine ꝑiudi
tio q̄ ille ē excōmunicatꝰ de quo iudex ī
tellexit. Si tñ nō pt̄ ſciri: neuter vitādꝰ
ē. Siłr nec excoīcat̄ ſi vaga fuerit eiꝰ ītē
tio. A. Nō magis ſe r̄ferēs ad vnuꝫ q̄ ad
aliū. cū nō intēderit vtrūqꝫ ligare. iō neu
ter ē ligatꝰ. vt in ſū. con. eo. ti. q. lxx. B

¶ Quid ſi dicat. excōico te ſi appellas vł
ꝑparaueris appellare: Rñ. ſm Hoſti. Vi
det̄ q̄ nō teneat ſentētia. cū q̄libet oppreſ
ſus appellare poſſit. vñ talis ſentētia vr̄
ītolerabilē errorē ꝯtinē. ex̄t eo. ꝑ tuas. §
nos igit̄. A. Idē in ſū. cō. eo. ti. q. lxxix.
Et addit̄. Goff. tñ dicit ꝯriū. Hoc dictū
Goff. videt̄ poſſe intelligi qñ appellatō eſ
ſet īhibita vel reſpectu appellatōis friuo
le. ex̄t. de appel. vt debitus. B

¶ Quid ſi dicat ꝑlatus. habeo te ꝓ excōi
cato et hmōi. nūq̄d vere erit excōicatꝰ:
Rñ. ſm Wił. Si ꝑ talia verba agat̄ in fo
ro iuditij: nō reputabit̄ excōicatꝰ. niſi
aliter ꝯſtiterit de intentōne excōicantis.
vt q2 ſemꝑ ſolitꝰ ē ita dicē ⁊ hmōi. In fo
ro aūt penitētiali eligēda ē tutioꝛ via. ſ.
vt putet ſe excōicatū. et abſolutōꝫ petat.
Idē Hoſti. A. Et dicit Hoſti. Nō facio vi
vtrum iudex dicat. excōico te. vł ſcias te
excōmunicatū. vel te excōmunicatū co
gnoſcas. vel habeas ſeu geras te ꝓ excōi
cato. vel reputes te excōmunicatū. vel a
lia quecūqꝫ vis dūmodo voluntatē et cō
ſenſū iudicis de pñti exꝑmāt. ſicut ⁊ alꝰ
ſimile dicit̄. ex̄t. de ſpon. ſi inter virū. ⁊ ð
ſpon. duo. c. j. Et volūtas iudicis ſpūał

omnino ſuādā ē ꝑ lege. xj. q. iij. audi. Et
ſm glo. ray̆. q̄cq̄d dictū ē ð verbis diuer
ſimode ꝑlatis cū ſnīa excoīcatōis ꝓfert̄.
idē intelligendū ē ſi ſub eiſdē v̄bis q̄s ab
excōicatōe abſoluatur. Con. hoſtiē. vt in
ſū. con. li. iij. ti. xxxiij. q. lxix. B

¶ Quid ſi dicat. excoīco te ⁊ abſoluo te:
Rñ. ſm Wił. Si voluit iudex ſimul excō
municare et abſoluere: nō potuit: et ni
hil egit. Si autē voluit excōicare et po
ſtea abſoluere: vtrūqꝫ valuit. A. Idē in
ſū. con. eo. ti. q. lxxj. Et ex his patꝫ q̄ ex
coīcatio regulariter tenet etiā nullo oꝛ
dine ſeruato. vt et clarius notat̄ eo. ti.
q. lxxiij. Et eodem modo tenet abſolutio
q̄tūcūqꝫ ſimpliciter et inſolēniter data.
et hoc niſi aliquo caū aliud ꝑticulariteꝛ
exꝑmat̄. q2 generi ꝑ ſpeciē derogat̄. vt ī
c. generi. de re. iur̄. li. vj. B

¶ Quid de duobꝫ q̄bꝫ mādatū eſt vt ali
quē excōicēt. et vterqꝫ eoꝝ eodē momen
to dicit. excōico te ſi ille non excōicauit:
Rñ. ſm Hug. Vterqꝫ illoꝝ iudicū excōicat.
q2 intētio eoꝝ ē q̄ ille excōicet̄. A. Idē
in ſū. con. eo. ti. q. lxxij. B

¶ Quid ſi is qui ſentētiā generalē ꝓmul
gauit moꝛit̄ vel āmouet̄. nūq̄d q̄ poſtea
contrafacit eſt excōicatus: Rñ. ſm Hoſt.
Nō. niſi diffiniēdo ſtatuerit. ff. de offi. ꝑ
fec. vr. l. j. §. fi. vel niſi a ſucceſſore exꝑſſe
cōfirmetur. ex̄t. de loca. c. j. et. ff. de offi.
le. c. j. A. In hoc. c. j. nihil de hoc habet̄.
ſꝫ potiꝰ eodē. ti. c. fi. vbi habet̄ q̄ ꝯſtitutō
legati durat etiā pꝰ eius offitiū. Et idem
q̄d in hoc. §. notat glo. ex̄t eo. a nobis j.
et in ſū. con. eo. ti. q. lx. B

¶ Quid de illis q̄ excoīcati oꝛdīes ſcipi
unt: Rñ. Si ſcientes ſe excōicatos recepe
rūt: a ſuſceptis oꝛdinibus ſūt in ꝑpetuū
deponēdi. A. Hoc verū ſi ſūt clerici ſecu
lares. Si vō iam ſūt effecti religioſi ſunt
ſuſpenſi ab executōne ſuſcepti oꝛdinis ⁊
officij. vt in. c. cū illoꝛū. de q̄ infra. B. Si
vō nō recolentes factū ꝓ quo in excoīca
tionē īciderūt vel factū quidē ſciētes ſed
iuris ignari neſciebāt ſe excōmunicatos
tunc cum talibus ſi ſunt ſeculares. ar
chiepiſcopi vel epī diſpenſare nō poſſūt
abſqꝫ mandato ſedis apoſtolice. Si vō
ſūt regulares: abbates ipoꝝ poſt iniun
ctā pnīaꝫ et pactaꝫ poterūt cū eis diſpē
ſare niſi graue fuerit et notabile factum

ſuaꝝ ſiue monaſterioꝝ et de hoc ferrent
ſniaȝ excōicatōis.ext̄.de offi.ordi.q2 ple
riq̄ȝ.li.vj.A.vbi patȝ q̄ hoc caū talis ſē
tētia nō valet:ſimiliter nec interdicti vł
ſuſpēſionis.Idē etiā caſus notant̄ ī ſū.
con.li.iiij.ti.xxxiij.q.lxxiij.ſm Hoſti.Et
addit̄ alius videlicȝ ſiquis excōicet̄ a d̄
legato ꝯ intentōnem d̄legantis.extra.de
preben.ca.fi. B

¶ Utrū excōicat⁹ obliget ſibi aliquē cō
trahēdo?Re.Hoſti.dicit q̄ non.A.Dicit
enī Hoſti.q̄ excōicatus ꝯtrahendo pt̄ ꝯdi
tōeȝ ſuā facē deteriorē nō melioreȝ.et iō
obligat̄ alteri et nō obligat ſibi aliū.vt
in ſū.cō.li.iiij.ti.xxxiij.q.lxxxiiij.B.Sȝ
veri⁹ videt̄ q̄ Inno.dicit videlicȝ q̄ oīs
ꝯtract⁹ initi cū excōicato nonſolū igno
rāter ſed etiā ſciēter et etiā durāte excōi
catōe tenēt et ex eis quidē agit̄ ꝯ excōi
catū.ipe aūt durāte excōicatōe:agē non
pt̄.Poterit tn̄ poſt abſolutōȝ etiā de cō
tractu inito duȝ erat excōicat⁹.xj.q.iij.
qm̄ multos.in fi.ext̄ eo.ſi vo.Con Wil.
A.Ideȝ in ſū.con.dicta.q.lxxxiiij.Et vt
notat̄ eo.ti.q.cxxxiij.glo Ray.dicit q̄ ī
hoc diſtinguendū ē q̄ ſi talis ē ꝯtractus
q̄ ex illo trāſit alteruter in ptāt̄e alteri⁹
tenet ꝯtractus.vt cū q̄s dat ſe in arroga
tōeȝ alicuius excōicati ſm illud.Arro
go q̄ ſu⁹ ē ſȝ habet me⁹ eē neceſſe.vel qn̄
quis vēdit ſe in ſuū vel ꝯhit mrimoniuȝ
cū pſona excōicata.Et in his caſib⁹ poſ
ſūt taliter ꝯhētes ſibinuiceȝ coīcare tpe
excōicatōis.ſicut cū aliq̄s excōicat⁹ reci
pit̄ in monaſterio ad pfeſſionē aut reci
pit̄ ab excōicatis credo q̄ poſſint ſibiui
cē cōicare ſm q̄ excōicatis regularibus
ſolȝ ab alijs fratrib⁹ cōicari.In alijs cō
tractib⁹ diſtiguendū.q2 ſi ꝯhens nō obli
gat ſe ad cōicandū cū excōicato tpe ex
cōicatōis.licet peccet mortaliter ꝯhēdo.
tn̄ tenet ꝯtractus.vt ſiquis vēdat et vē
dendo tradat aliq̄d excōicato pcio ſtatiȝ
tradito.Si aūt obliget ſe ad cōicandum
cū excōicato tpe excōicatōis vel in caſu
nō cōceſſo nō tenet ꝯtract⁹.vt ſiquis iu
ret excōicato q̄ vēdet ei aliq̄d aut loca
bit aut ſeruiet ei aut faciet aliq̄d ei.quia
illicitū ē q̄d ei pmittit̄ tpe excōicatōnis.
Q.ſi iuraſſȝ q̄ p⁹ abſolutōȝ aliq̄s opas ei
facēt:obligaret̄.lȝ peccarȝ ſic iurādo.B

¶ Utꝝ excōicatus poſſit itrare eccliaȝ?
Re.ſm Ray.Excōicati excōicatōe maio
ri ſiue occulti ſiue manifeſti nō debēt in
trare eccleſiā q̄diu ſūt excōicati.Et itel
ligit̄ ſm Wil.ad orandū ſiue dū agunt̄
ibi dīna offitia.Sec⁹ ſi ſolū itrāt ad trāſ
eundū p eā.A.dū tamē tūc nō celebren
tur ibi dīna vt dicit idē Wil.B.aut ſi ad
audiendū pdicatōȝ qua audita ſtatī ex
eant.ext̄ eo.rn̄ſo.A.Idem in ſū.con.li.
iiij.ti.xxxiij.q.clxvj.vbi etiam addit̄ ſm
Ray.Et ibidem intelligas de iterdicto et
ſuſpenſo ab ingreſſu eccleſie.ar.xxxiij.q
iiij.vir cum ppria.et.xxj.diſ.cleros.in fi.
Dicit tn̄ glo.ray.Sec⁹ eſſet ſi eſſet ſuſpē
ſus ab offitio tm̄ vł interdict⁹ a ſacramē
tis eccleſie q2 tūc poſſet orare in eccleſia
et audire ibi diuina.Dicit etiā glo.q̄ ex
hoc pȝ q̄ excōicat⁹ licet occulte.peccat
ſi intrat eccleſiā vel alioꝝ cōioni ſe inge
rit.licet quidā dicāt ꝯriū.et male vt cre
do excuſātes talē p hoc q̄ dicūt q̄ nō te
netur ſe reddere notabilē de excōicatōne
occulta quod faceret ſi vitaret cōionem
alioꝝ.quia cū alius non debeat eū pdere
vitando eum in publico:multoforti⁹ nec
ipe tenetur ſe prodere (vt dicunt) ſed nō
eſt ſimile.quia nō eſt in poteſtate alteri⁹
eum corrigere taliter eum vitando.ſed ī
poteſtate ipſius eſt ſe corrigere et abſolu
tōȝ impetrare.hec ibi.Hec ratio glo.nō
militat niſi ī obſtinato.Preterea licȝ q̄s
peccauerit in vno:non tamen debet pec
care in alio.ſ.pdendo delictū ſuum ī ma
lū exemplū et ſcandalū pximi:quod pec
catū eſt.de pe.diſ.v.conſideret.vnde non
puto q̄ debeat ſe pdere.tn̄ q̄diu eſt ī mo
ra petende abſolutōnis peccat cōicando.
cum alijs cū pcedat ex ppria culpa.ſicut
et in ſimili dicit Ber.in meditationibus
de peccatore q̄ peccat ſi docet etſi nō do
cet.B.Utrum excōmunicatus poſſit re
cipi ad religionem.vide ſupra.abſolutio
iiij.§.finali.

¶ Uniuerſitas vel collegiuȝ excōicari
non poteſt.quia poſſet irretire innoxi
os.ext̄ eo.romana.in fi.li.vj.

¶ Utrū excōmunicatus poſſit amplius
excōicari?Re.ſm Ray.Poteſt.ſiue p ea
dem cauſa ſiue pro diuerſa ſiue ab eodeȝ
iudice ſiue a diuerſis.iij.q.iiij.Engeltru
dam.xj.queſt.iij.excellentiſſimus.xij.q.
ij.ō viro.A.Con.et alij doc.cōmuniter.

Vñ talibꝫ ꝯſulendũ ē ꝙ etſi ſciāt iniuſtā
ſniā: ipā diligēter obſuēt. A. Glo. i. c.
ꝑ tuas. ſuꝑ verbo ꝯtēnere. dic ꝙ ꝓpter cō
tēptũ ſnīa q̄ alꝰ erat iniuſta vel nulla te-
neret. Et id̄ ſm̄ Ray. et in ſũ. con. eo. ti.
q. lxxiiij. ad fi. taliter excoīcatꝰ dꝫ huiꝰ
ſniā obſeruare. et ſe excoīcatori pñtare
offerēs canonicā ſatiſfactōꝫ ſi ī aliq̄ offē
dit. et ſic īſtant̄ petat abſolutōeꝫ. Si ita
fecerit: erit ei ad meritũ: alꝰ ſi ꝯtēneret
peccaret mortaliter. ex̄t̄ eo. ꝑ tuas. Con.
Tho. et Hoſti. Itē pt̄ ꝓponere querimo-
niā ꝯ excoīcatorem coram ſuꝑiore. extra
eo. ſacro. vt ibi. H

V In q̄bus caſibꝫ ſnīa excoīcatōis nul-
la ē ipſo iure: R̄e. In q̄nq̄. Primꝰ ē ſi ille
q̄ tulit eā nō habebat de hoc ꝑtatem. vt
quia nō erat eius iudex. xj. q. iij. ſnīa. A
Meliꝰ ex̄t̄. de pe. et re. oīs. H. vl' excoīca-
tus vel hm̄oī. A. Iſtud hm̄oī declarat̄ ꝑ
id qd̄ habet̄ ſuꝑ. excoīcator. ad fi. et ī ſũ.
con. li. iij. ti. xxxiij. q. lxxiij. vbi dicit̄ ſm̄
Ray. ꝙ idē qd̄ de excoīcatis ē etiā de ītru
ſis et ſuſpēſis et a iuriſdictōe aliēis. q2 ta
les excoīcare nō poſſũt. ar. xij. q. ij. alie-
natōes. et. c. ꝑcarie. et de ꝯceſ. ꝑben. q̄a.
Si tñ crimē eoꝝ occultũ eēt: tolerāda eſ
ſet illoꝝ ſnīa. licꝫ nulla q̄diu crimē eſſet
occultũ et illi tolerent̄ ab ecclīa. ar. viij.
q. iiij. nōne. ⁊. iij. q. vij. §. tria. vbi dī. ꝙ ſi
ſeruꝰ dũ putat̄ liber ex delegatōe ſnīam
dixerit et poſtea ī ſuitute dep̄hēſus ſit:
ſnīa ab eo dicta valet. Itē ad hoc ex̄t̄. de
iurepa. ꝯſultatōibꝫ. vbi dī ꝙ p̄ſētatio fa-
cta ab eo qui habebat̄ ꝓ patrono: valꝫ.
Intellige ſi poſſidebat iuspatronatꝰ ⁊ ñ
aliter. vt dicto. c. ꝯſultatōibꝫ. Sequit̄ in
ſũ. con. Cũ p̄dictis con. hoſti. pe. ⁊ Tho.
Addit aũt Tho. ꝙ ſuſpēſus a iuriſdictōe:
nō pt̄ excoīcare. Suſpēſus aũt ab ordi-
ne tm̄: nō pt̄ ea q̄ ſũt ordinis: ſed pt̄ ea q̄
ſũt iuriſdictōis. et ecōuerſo. ſi ſit ſuſpen
ſus a iuriſdictōe et nō ab ordine. ſi ab v-
troq̄: neutrũ pt̄. H. Secundꝰ q̄ñ ē lata
poſt appellatōꝫ legittimā. Tertiꝰ q̄ñ ꝯti
net ītolerabilē errorē. Hi duo caſus habē
tur ex̄t̄ eo. ꝑ tuas. In q̄bꝫ caſibꝫ ille q̄ e-
os ꝓponit etiāſi nō petat abſolutōꝫ: debꝫ
audiri. vt in dicto. c. ꝑ tuas. Sed etſi ad
cautelā petat abſolutōꝫ: nō debꝫ denega-
ri q̄uis aduerſariꝰ eius vel excoīcator ſe
opponat niſi diceret eũ excoīcatũ ꝓ mani

feſta offenſa. quia tunc dabit̄ ſic dicenti
terminꝰ octo dieꝝ. etſi ꝓbauerit: ñ abſol
uet̄ niſi p̄ſtet emendā vel det cautōem de
parēdo iuri ſi offenſa ꝓponat̄ dubia. Si
tñ pendēte ꝓbatōe p̄ma. ſ. illiꝰ q̄ ſic fuerat
excoīcatus: debet euitari ī illis oīibꝫ q̄
vt actor in iuditijs attēptauerit. Ex̄t̄ iu
ditiũ vo in offitijs. electionibꝫ. poſtula-
tōibus. et alijs legitimis actibꝫ debet ad-
mitti. ex̄t̄ eo. ſolet. li. vj. Q̄ſi appellatōeꝫ
ſuꝑ hoc nō fuerit ꝓſecutus. vt debuit in-
fra tēpus ſtatutum a iure vel a iudice et
ip̄e fuerit excoīcatus nominati ⁊ expreſ
ſe. dicto lapſo tp̄e debet denũtiari. et tam
iudicialibus q̄ ex̄t̄ iudicialibꝫ actibus re
moueri donec de ip̄ius ſnīe docuerit nul
litate. ex̄t̄ eo. licꝫ. li. vj. A. De tempe ap-
pellatōis: habet̄ ex̄t̄. de appel. cum ſit. vbi
dr̄ ꝙ ſi añ ſniā vel poſt fuerit appellatũ
hm̄oī appellātibꝫ ānus īdulgetur. aut ex
neceſſaria et euidenti cā bienniũ. niſi for
te iudex a q̄ appellatũ fuerit ſm̄ locorūꝫ
diſtantiā et ꝑſonarũ et negotij qualita-
te ꝑciſũ tēpus fuerit moderatꝰ. infra qd̄
ſi is qui appellauerit cām appellatōnis ñ
fuerit ꝓſecutꝰ: tenebit ſnīa. ſi poſt ſentē-
tiā appellauerit et a cā ſua videt̄ cecidiſ
ſe: nec amplius ſuꝑ eodeꝫ negotio audie
tur appellans. hec ibi. Hoc fallit in ſnīa
excōmunicationis que poſt lapſuꝫ dicti
tēporis nō ratificat̄: et pt̄ eius nullitas
allegari. dicto. c. licꝫ. H. Quartus caſus
eſt quādo aliquis excōmunicarꝫ maiori
excōmunicatōe illos qui excōmunicato
ꝑticiparēt nō ī crimine ſꝫ ī locutōe et in
alijs caſibus q̄bus incurrit̄ minor excoī-
catio. Naꝫ talis ſentētia nō valet niſi p̄-
miſſa trina monitōe vel vna ꝓ tribus. et
niſi exprimant̄ nominatim ip̄i āmonen
di. ex̄t̄ eo. ſtatutũ. et. c. cōſtitutōeꝫ. li. vj.
A. Hoc etiā caſu ſimiliter nō valet ſnīa
excoīcatōis vl' īterdicti. dicto. c. ſtatutũ.
Et ī dictis tribꝫ monitōibꝫ ſiue vna ꝓ tri
bus: debēt abeſſe aliquoꝝ dieꝝ ꝯpetētia
īterualla. niſi facti neceſſitas aliud ſua-
ſerit dicto. c. ꝯſtitutōeꝫ. H. Quintꝰ eſt q̄ñ
p̄lati interdicerēt ſuis ſubditis ne expo-
nerent ſuis ſuꝑioribꝫ aut ap̄lice ſedis le-
gatis vl' īq̄ſitoribꝫ. A. a ſede ap̄lica depu
tatis vl' alijs quibuſcũq̄ ꝑſonis ꝑ q̄s ad
p̄dictorũ notitiā valeat peruenire. vt in
dicto. c. quia. d̄ q̄ infra. H. ſtatũ eccliaꝝ

ſuaꝝ ſiue monaſterioꝝ et de hoc ferrent
ſn̄iaꝫ excōicatōis. ext̄. de offi. ordi. q2 ple
riqꝫ. li. vj. A. vbi patꝫ ꝙ hoc caū talis ſē
tētia nō valet: ſimiliter nec interdicti vł
ſuſpēſionis. Idē etiā caſus notant̄ i ſū.
con. li. iij. ti. xxxiij. q. lxxiij. ſm̄ Hoſti. Et
addit̄ alius videlicꝫ ſiquis excōicet̄ a d-
legato ꝯ intentōnem delegantis. extra. de
preben. ca. fi. B

¶ Utrū excōicat⁹ obliget ſibi aliquē cō-
trahēdo? R. Hoſti. dicit ꝙ non. A. Dicit
enī Hoſti. ꝙ excōicatus ꝯtrahendo pt̄ ꝯdi
tōeꝫ ſuā facē deteriorē nō meliorēꝫ. et iō
obligat̄ alteri et nō obligat ſibi aliū. vt
in ſū. cō. li. iij. ti. xxxiij. q. lxxxiiij. B. Sꝫ
veri⁹ videt̄ ꝙ Inno. dicit videlicꝫ ꝙ oīs
ꝯtract⁹ initi cū excōicato nonſolū igno-
rāter ſed etiā ſciēter et etiā durāte excōi-
catōe tenēt et ex eis quidē agit̄ ꝯ excōi-
catū. ipſe aūt durāte excōicatōe: agē non
pt̄. Poterit tn̄ poſt abſolutōꝫ etiā de cō-
tractu inito duꝫ erat excōicat⁹. xj. q. iij.
qm̄ multos. in fi. ext̄ eo. ſi vo. Con Wił.
A. Ideꝫ in ſū. con. dicta. q. lxxxiiij. Et vt
notat̄ eo. ti. q. cxxxiij. glo Raẏ. dicit ꝙ i
hoc diſtinguendū ē ꝙ ſi talis ē ꝯtractus
ꝙ ex illo trāſit alteruter in ptatē alteri⁹
tenet ꝯtractus. vt cū q̇s dat ſe in arroga
tōeꝫ alicuius excōicati ſm̄ illud. Arro-
go q̇ ſu⁹ ē ſꝫ habet me⁹ eē neceſſe. vel qn̄
quis vēdit ſe in ſuū vel ꝯhit mr̄imoniuꝫ
cū pſona excōicata. Et in his caſib⁹ poſ
ſūt taliter ꝯhētes ſibinuiceꝫ coīcare tp̄e
excoīcatōis. ſicut cū aliq̇s excoīcat⁹ reci
pit̄ in monaſterio ad pfeſſionē aut reci-
pit̄ ab excōicatis credo ꝙ poſſint ſibiui
cē cōicare ſm̄ ꝙ excoicatis regularibus
ſolꝫ ab alijs fratrib⁹ cōicari. In alijs cō
tractib⁹ diſtiguendū. q2 ſi ꝯhens nō obli
gat ſe ad cōicandū cū excōicato tp̄e ex-
cōicatōis. licet peccet mortaliter ꝯhēdo.
tn̄ tenet ꝯtractus. vt ſiquis vēdat et vē-
dendo tradat aliq̇d excōicato pcio ſtatiꝫ
tradito. Si aūt obliget ſe ad cōicandum
cū excōicato tp̄e excōicatōis vel in caſu
nō cōceſſo nō tenet ꝯtract⁹. vt ſiquis iu-
ret excōicato ꝙ vēdet ei aliq̇d aut loca-
bit aut ſeruiet ei aut faciet aliq̇d ei. quia
illicitū ē qđ ei pmittit̄ tp̄e excōicatōnis.
Q̇ſi iuraſſꝫ ꝙ p⁹ abſolutōꝫ aliq̇s opas ei
facēt: obligaret̄. lꝫ peccarꝫ ſic iurādo. B

¶ Utꝝ excōicatus poſſit itrare eccl'iaꝫ?
R. ſm̄ Raẏ. Excoicati excoicatōe maio
ri ſiue occulti ſiue manifeſti nō debēt in-
trare eccleſiā q̇diu ſūt excōicati. Et itel
ligit̄ ſm̄ Wił. ad orandū ſiue dū agunt̄
ibi dīna offitia. Sec⁹ ſi ſolū itrāt ad trāſ-
eundū p eā. A. dū tamē tūc nō celebren-
tur ibi dīna vt dicit idē Wił. B. aut ſi ad
audiendū pdicatōꝫ qua audita ſtati ex-
eant. ext̄ eo. rn̄ſo. A. Idem in ſū. con. li.
iij. ti. xxxiij. q. clxvj. vbi etiam addit̄ ſm̄
Raẏ. Et ibidem intelligas de iterdicto et
ſuſpenſo ab ingreſſu eccleſie. ar. xxxiij. q
iiij. vir cum ppria. et. xxj. diſ. cleros. in fi.
Dicit tn̄ glo. raẏ. Sec⁹ eſſet ſi eſſet ſuſpē
ſus ab offitio tm̄ vł interdict⁹ a ſacramē
tis eccleſie q2 tūc poſſet orare in eccleſia
et audire ibi diuina. Dicit etiā glo. ꝙ ex
hoc pꝫ ꝙ excōicat⁹ licet occulte. peccat
ſi intrat eccleſiā vel alioꝝ cōioni ſe inge
rit. licet quidā dicāt ꝯriū. et male vt cre
do excuſātes talē p hoc ꝙ dicūt ꝙ nō te-
netur ſe reddere notabilē de excōicatōne
occulta quod faceret ſi vitaret cōionem
alioꝝ. quia cū alius non debeat eū pdere
vitando eum in publico: multoforti⁹ nec
ipſe tenetur ſe prodere (vt dicunt) ſed nō
eſt ſimile. quia nō eſt in poteſtate alteri⁹
eum corrigere taliter eum vitando. ſed i
poteſtate ipſius eſt ſe corrigere et abſolu
tōꝫ impetrare. hec ibi. Hec ratio glo. nō
militat niſi i obſtinato. Preterea licꝫ q̇s
peccauerit in vno: non tamen debet pec
care in alio. ſ. pdendo delictū ſuum i ma
lū exemplū et ſcandalū primi: quod pec-
catū eſt. de pe. diſ. v. conſideret. vnde non
puto ꝙ debeat ſe pdere. tn̄ q̇diu eſt i mo-
ra petende abſolutōnis peccat cōicando.
cum alijs cū pcedat ex ppria culpa. ſicut
et in ſimili dicit Ber. in meditationibus
de peccatore ꝙ peccat ſi docet etſi nō do-
cet. B. Utrum excōmunicatus poſſit re
cipi ad religionem. vide ſupra. abſolutio
iij. §. finali.

¶ Uniuerſitas vel collegiuꝫ excōicari
non poteſt. quia poſſet irretire innoxi-
os. ext̄ eo. romana. in fi. li. vj.

¶ Utrū excōmunicatus poſſit amplius
excoicari? R. ſm̄ Raẏ. Poteſt. ſiue p ea-
dem cauſa ſiue pro diuerſa ſiue ab eodeꝫ
iudice ſiue a diuerſis. iij. q. iiij. Engeltru
dam. xj. queſt. iij. excellentiſſimus. xij. q.
ij. d viro. A. Con. et alij doc. cōmuniter.

vt ĩ ſũ.con.li.iij.ti.xxxiij.q.lxxx. B
¶ Quis ẽ effect⁹ maioris excoĩcatõnis?
R̃e.ſm Hoſti. Primo quidẽ vt nullus cũ
eo ꝑticipet.neqꝫ loquẽdo neqꝫ orãdo.ſalu
tãdo.coĩcãdo.comedẽdo vel bibẽdo.xj.q.
iij.ſicut.et ĩ tribꝫ.c.ſe. Itẽ ꝙ nõ poſſit e-
ligere vel eligi.vt notaꝭ ext̃.de appel.cõ-
ſtitutis.A.ꝑmo. Et ibi glo.dicit idẽ etiã
ĩ ſuſpẽſo. Et notaꝭ in ſũ.cõ.li.iij.ti.xxx-
iij.q.lxxxj.vbi etiã dꝭ de alijs ſubſequen-
tibꝫ excoĩcatõnũ effectibꝫ. B. Itẽ ꝙ nul-
luꝫ beneficiũ eccleſiaſticũ acquirẽ poſſit
ext̃.de cle.exco.mi. poſtulaſtis.ext̃.de e-
ta.et quali.cũ bone.ĩ fi.A. Siliter ñ va
let illud licite retinere.niſi fuerit cuꝫ eo
miſericorditer diſpẽſatũ.cũ illud nõ fue
rit canonice ꝯſecut⁹.vt ĩ dicto.c.poſtu-
laſtis.Et ſm glo.ibi ex q̃ nõ dꝭ a q̃ debe
at diſpẽſari videꝭ relicta ptãs diſpẽſãdi
epĩs.ar.ext̃.de ſen.exco.nuꝑ. Et ſm do-
minũ Anto.de bu.ibidem.hãc glo. tenet
Goff.et Inno.ext̃.de tẽpo.ordi.dilectus.
Wil̃.do in ſpecu.de delegato.§.nũc epõ-
rũ.ꝯdicit ĩ excoĩcato ꝓpter cõtemptuꝫ ſe-
dis apl̃ice.Hoſti.dicit.ꝙ ſi ẽ talis excoĩ-
catõ a q̃ abſoluẽ poſſit epũs:tũc epũs pote
rit diſpẽſare. Si nõ ẽ talis:ſol⁹papa po
terit diſpẽſare.ar.ext̃.de offi.ordi.c.pa-
ſtoralis.et de ſen.exco.a nobis ij. Itaqꝫ
ſm Hoſti.ille poterit diſpẽſare q̃ põt ab
excoĩcatõne abſoluẽ:et nõ ali⁹. Et ꝓ hoc
bene videꝭ facẽ.ext̃.de ſen.exco.cũ illoꝝ
ibi.Diſpenſãdi facultatẽ ſe nouerit ñ ha
bẽ.qbꝫ ẽ etiã abſolutõ taliuꝫ interdicta.
B. Itẽ vt q̃diu excoĩcat⁹ ẽ:de beneficijs
ſuis nihil ꝑcipiat.ext̃.de appel. paſtora-
lis.in fi.Hoc dico q̃diu ẽ ĩ mora abſolu-
tõis petẽde:aliter nõ.ext̃.de cõceſ.ꝑben.
qꝛ diuerſitatẽ.A.Hoc fuit dictuꝫ Raẏ.
vt in ſũ.con.dicta.q.lxxxj.vbi etiã patꝫ
ꝙ idẽ ẽ ĩ ſuſpẽſo a beneficio.ext̃.de elec.
cũ in cũctis.§.clerici ſane. Et ſm Inno.
in dicto.c.paſtoralis.ideꝫ ẽ ĩ ſuſpenſo ab
officio tm̃. Sꝫ Hoſti.hoc ĩtelligit.quã-
do ex ḡui cã ſuſpẽſus ẽ.ext̃.de pur.ca.in-
ter ſolicitudines. Sec⁹ ſi ex leui cã.puta
ꝓpter ſcãdalũ ꝓpl̃i vel infamiã ſolaꝫ.nec
diu ſtetit ꝯtumax.Con.Goff.B. Itẽ nõ
poteſt cõſtitui ꝓcurator.ext̃.d ꝓba.poſt
ceſſionẽ:nec etiaꝫ pt̃ cõſtituẽ.A.niſi ad
ſe defendendũ.vt in.c.intelleximus.ext̃.
de iudi.B. Quĩmo ſiqua coĩtas aliqueꝫ

ꝓcuratorẽ inſtituit ⁊ ipẽ excoĩcatus int̃
cõſtituentes fuit vel rector vel pricipal̃
et expreſſus.A.ſ.in litteris ꝓcuratorijs.
vt in.c.de quo.infra.B. Ul̃ ei⁹ auctorita
te factus eſſet ꝓcurator.vel ſi ipa coĩtas
ſciẽdo ipm talẽ vna cũ eo ꝓcuratorẽ feciſ-
ſet:nõ valeret.vt ext̃.de ꝓcura.ca.fi. Si
tñ excoĩcat⁹ſit reus bene pt̃ ĩ iuditio ſe
defendere et ad hoc ꝓcuratorẽ cõſtituere
extra.de iudi.intellexim⁹.A. Ubi notat
glo.ꝙ ſi nõ pt̃ ꝓcuratorẽ habere vel fide-
lẽ repire:pt̃ reſpõdere etiã ꝑ ſeipm. B
Secus ſi ſit actor vel reconueniat.ext̃.de
ꝓba.poſt ceſſionẽ.A. Meli⁹ facit ext̃.de
excepẽ.cũ iter.B. Itẽ cõſtitutões et ſen-
tẽtie q̃ feruntꝭ ab excoĩcato vel de ipi⁹mã
dato ſũt irrite ipõ iure et nullo vnq̃ tpe
valebũt. ext̃.de imu.eccle aduerſus. A.
Hoc fuit dictũ Raẏ.vt patet ĩ ſũ.con.di
cta.q.lxxxj. Et addit glo.raẏ.ꝙ ſi ꝯtegi
tur excoĩcatõ aliter poſt ſñiam:reuoca-
tur ſñia.ext̃.de re.iudi.ad ꝓbanduꝫ.et ꝙ
huic iuri derogaꝭ ꝑ ꝯrãam cõſuetudineꝫ
q̃tum ad principes et magiſtratus ⁊ ba
liuos eoruꝫ excommunicatos qui faciũt
obſeruari ſentẽtias latas ab ipis tẽpore
excõmunicatõnis quod tamen fieri non
debet.hec glo.B. Et breuiter excõmuni-
cato maiori eſt omnis legitimus actus ĩ-
terdictus.vt dictũ eſt ſupra.§.j. Itẽ ex-
cõmunicatio non ſuſpenditur ꝑ appella-
tõeꝫ ſequẽtẽ.ext̃.de appel.paſtoralis. Itẽ
quicũqꝫ ẽ excoĩcatus:eſt ab offitio et be
neficio ſuſpẽſus.vt ĩ dicto.c.paſtoral̃.§.
fi.vnde nõ poteſt beneficiũ cõferre.ext̃.
de exceſ.ꝑla.tãta.tñ q̃diu toleraꝭ:valet
qḋ fit ab eo.vtſi ꝓuideret alicui eccleſie
vel ſi cõfirmaret alicui⁹electionem.ar.
viij.q.iiij.nonne.vj.q.iiij.ca.j.et.iij.niſi
eſſet notoriuꝫ.A.vel aliter ꝓbari poſſet
ꝙ eẽt publice excoĩcat⁹ſm Hoſtiẽ.cuius
hec fuerũt dicta.vt patet ĩ ſũ.con.dc̃ta.
q.lxxxj.B. Itẽ excoĩcat⁹ſicut et quilibꝫ
ſuſpenſus ſi ſcienter ſe ingerat diuinis:
fit irregularis.extra.de cle.exco.apl̃ice.
nec cũ eo diſpẽſari pt̃ niſi ꝑ papã.ext̃.de
ſen.et re iudi.cũ eterni. et ext̃ eo.cũ me-
dicinalis.li.vj. Excoĩcatus q̃ꝫ ſi impetret
aliquod reſcriptum ſuꝑ alio articulo q̃
appellationis vel excõmunicatõis nõ va
let.ext̃.de reſcrip.ipõ iure.li.vj.
¶ Nũqḋ excoĩcato licꝫ baptizare? R̃e.ſm

Wil.durā. Si excōicat⁹ parat⁹ ſolēniter
baptizat: irregularis efficit̄. Secus ſi ali
ter ī neceſſitate hoc facit. Sicut ⁊ de ma
lo miſtro dictū ē ſup̄. baptiſm⁹ iiij. §. iiij.

¶ Iudices ſeculares cōpellēdi ſūt ab ec-
cleſiaſticis iudicib⁹ repellere excōicatos
ab agēdo. patrocinādo et teſtificādo ī cu
rijs ſuis. ex̄t̄ eo. decernim⁹. li. vj.

¶ Qñ rector aliquis fuit excōicat⁹ p̄ eo.
qđ fecit in ſuo regimine ſi poſtea āmot⁹
ſit nihilominus excōicatus ē. quin etiā
ſucceſſor eius. Nam vterq; debet eccleſie
ſatiſfacere p̄ his q̄ ſtatuit vel ī q̄bus ſuc-
cedit. ex̄t̄. de imu. eccle. aduerſus. A. Ibi
dr̄ de excōicatōe q̄ irrogat̄ rōe exactōnū
ſeu onerū eccleſijs ſeu clericis īdebite in-
iūctar̄. Et qđ ð ſucceſſore dictū ē: intel-
ligit̄ niſi ſatiſfecerit īfra mēſez. vt dicto.
c. aduerſus. qđ pt̄ intelligi de eo qđ ver-
ſū eſt in p̄priā vel cōitatis vtilitatē: alit̄
nō ē rō qualiter debeat teneri. Intelligi-
tur enī de ſucceſſore in dignitate. vt patz
ex tex. ibi. cū ſuccedat in onere q̄ ſubſti-
tuit̄ in honore. et ex ibi nota. p̄ Inno. q̄
etiā ibi videlicet in dicto. c. aduerſus. dic̄
q̄ hec habēt locū tm̄ qñ q̄s ſuccedit ī re-
gimine illius qui eſt excōicat⁹ ex p̄dictis
cauſis vel p̄pter libertatē eccleſie. Sec⁹ ē
ſi ex cauſa alia vel ip̄e poteſtas vel etiā
cōſiliū vel cōmune eſſet excōicatū vl' in-
terdictū. q: tūc ſucceſſor nō eēt excōicat⁹
hec ille. De excōicatōe p̄pter libertatē ec-
cleſie. ſ. rōne ſtatutor̄ ſeu edictor̄ vel cō-
ſuetudinū introductar̄ ɔ̄ dictam liberta
tem eccleſie. et quō dicta excōicatō tran-
ſit ad ſucceſſores offitij niſi p̄dicta fece-
rint aboliri. habet̄ ex̄t̄ eo. c. grauē. et. c.
nouerit. B. Priuilegia q̄rūdam ne poſ-
ſint excōmunicari: rſtringuntur. vt in-
fra. interdictum j. §. ix.

Excōmunicatio ij⁹. ſ. de
p̄cutientibus clericos. Tales eī
excōicati ſūt nec niſi a papa ab-
ſolui p̄nt. xvij. q. iiij. ſi q̄s ſuadente. Et de
hac materia. vide ſup̄. abſolutō ij. p̄ totū

¶ Sūt caſus in q̄bus p̄cutiēs clericū n̄
eſt excōmunicatus. Primo qñ ignora-
bat q̄ eſſet clericus: puta. quia comā nu
triebat. ex eo. ſi vō. Secūdo in clericis q̄
nō ferūt habitū clericalē nec tonſuram.
nec aliq̄d ð clericatu oſtendūt. Si tertio
āmoniti nō ſe correxerit. ex̄t̄ eo. cōtin-
git ij. A. Et ſufficit q̄ āmonitio fiat non
ſolū ab ep̄o: ſz etiā a q̄cūq; p̄p̄o p̄lato. ex̄t̄
eo. ī audiētia. vbi dicit̄ generaliter de p̄-
latis p̄prijs. ⁊ notat̄ in directoria. li. iij. ti.
ij. §. liiij. B. Tertio in clerico qui ɔ̄tēpto
habitu fert arma. et tertio āmonitus: n̄
ſe correxerit. ex̄t̄ eo. in audientia. Et eti-
am ſi nō ſit monitus ſz īmiſceat ſe tyrā-
nidi. ex̄t̄ eo. cuz nō ab homine. A. Et ibi
hoc notat glo. ⁊ Inno. ex̄t̄ eo. c. nō dubi
uz. vbi idem dicit de clerico ſeditōz et in-
iuſtam guerrā faciēte. ex̄t̄ eo. p̄pendim⁹
B. Quarto in clerico exercēte negotia
ſecularia. et iterū ſi āmonitus fuerit vt
dictū ē. ex̄t̄. de vita et hone. cle. ca. fi. A.
Idē in ſū. con. li. iij. ti. xxxiij. q. xxxv. Et
in dicto. c. fi. ſic dr̄. Mādamus q̄tenus ſi
tales tertio a te moniti ab hmōi nō reſi-
puerit ſz p̄termiſſis diuinis offitijs nego
ciatōibus inſtiterint ſecularib⁹ cū facto
ip̄o p̄uilegiū abitiāt clericale. tu q̄z min⁹
dū his ſe implicāt de ſuis facultatib⁹ ſta
tutis ⁊ cōſuetudinibus patrie ſubiaceāt
nō defendas eoſdez. Et ſic hoc caſu videē
p̄di p̄uilegiū ī reb⁹ tm̄. Pro hoc etiā fac̄
cle. j. de vita et hone. cle. B. Quīto ī cleri
co cōiugato ſi nō defert habituz. vt ſup̄.
clericus ij. §. fi. A. Idem ē etiā ſi nō fer-
ret tonſurā. vt in. c. vno. de cle. cōiu. li. vj
B. Sexto ī clericis bufonib⁹ et etiā ma-
cellarijs. de q̄bus habes ſup̄. cleric⁹ ij. §.
iiij. ⁊. v. Septimo in illis q̄ nō ex ira ſed
iocoſe ſe p̄cutiūt. extra eo. c. j. Octauo ī
mgr̄o q̄ tn̄ hoc facit leuiter. ⁊ cā diſcipli
ne. ex̄t̄ eo. cū volūtate. §. fi. Nono in eo q̄
incōtinēti vim vi repellit tpate. ex̄t̄ eo. ſi
vō p̄mo. §. ij. Decimo cū q̄s inuenit cleri
cū turpiter agētē cū vxore. matre. ſorore
vel filia p̄pria. vt ī dicto. c. ſi vō. §. nec ille
Vndecio ſi fiat a p̄lato vel de mandato e-
ius cā correctōnis. vt in dicto. c. cū volū-
tate. et ca. ex tenore. Etſi non fiat cauſa
correctōnis. tam verberans q̄ precipiēs
incurrit excōicatōnem. ex̄t̄ eo. vniuerſi-
tatis. Q: ſi cauſa ſubeſt. pt̄ clericuz cape
et carcerare etiam p̄ laycū. ex̄t̄ eo. ſi cle-
ricos. li. vj. A. licet nondū appareant in-
corrigibiles. vt ibi. B. Sed p̄cuſſio non
debet fieri per laycum alioq̄n iteruz am
bo incurrerent excōicationē. vt in dicto
ca. vniuerſitatis. niſi clericus aliq̄s eſſet
adeo īcorrigibilis q̄ aliter capi ⁊ corrigi

nō poſſꝫ. ex̄t̄ eo. vt fame. Duodecimo in
turbāte dīna offitia. quē p̄ſbiter vel ali⁹
ad quē ſpectat: pt̄ eicē ꝺ eccleſia. ex̄t̄ eo.
veniēs ꝛ. c. cū volūtate. §. ſi qui ꝺo. Sil'r
cū q̄s rōe offitij qꝺ ī eccl'ia obtinet ꝑcu-
tit clericū. aut etiā cū ſenior cā deuotōis
hoc faciat. aut dn̄s aut parēs ſiue ꝓpin-
qu⁹ q̄ familiā corrigit. hec oīa in hoc. x-
ij. ꝺſu. dicta intellige cuꝫ ſint ī minorib⁹
ordinib⁹. vt ī. c. cuꝫ volūtate. §. fi. A. Ibi
ſic dr̄. Siqui ꝺo rōe offitij qꝺ in eccleſia
obtinēt aut etiā clerici alij ſm̄ mores ze
lo deuotōis pueros aut adoleſcētes ī mi-
norib⁹ ordinib⁹ ꝯſtitutos turbātes diui-
nū offitiū. et hi q̄ obtētu p̄latōis vel ma-
giſterij ſubditos et ſcolares correctionis
cā leuiter forte ꝑcuſſerint: excoīcatōnis
ſententiā n̄ īcurrūt. Qꝺ et de his dicen-
dū ē q̄ aliquos de familia ſua vel ꝓpinq̄s
īferiorū g̃duū. i. ordinū minoꝝ. ſm̄ glo.
ibi. Sequit̄ ſimili mō vt cohibeāt̄ ab i-
ſolētijs ſuis et ſciētia boniſq꞉ morib⁹ in-
formēt̄: duxerūt corrigendos. hec ibi.
Et vt notat̄ ī directoria li. iij. ti. ij. §. lxx.
q̄ ad p̄latū et mg̃r̄m n̄ diſtiguit̄ vtrū cor-
recti ſint ī minorib⁹ vel ī ſacris. Sꝫ qꝺ ſi
p̄ncipalis mg̃r ꝓhibeat ſubmg̃ro vel alij
cui cōmittit aliquos pueros docēdos ne
ꝑcutiat eos. ꝛ taliter ꝓhibit⁹ eos ꝑcutiat
nūq̄d īcidit ī canonē? R̄x. ſm̄ glo. Ray̆. et
ī ſū. con. li. iij. ti. xxxiij. q. xxxv. Credo qꝫ
nō. q꞉ nō pt̄ mg̃r ꝑ ꝓhibitōꝫ hmōi aufer-
re ei benefitiū iuris ꝑ qꝺ ꝯcedit̄ docētib⁹
corrigē q̄s docēt. B. Tredecio ſi clericus
depoſit⁹ ſit vel degradat⁹. ex̄t̄. ꝺ iudi. cuꝫ
nō ab hoīe. et ex̄t̄. de pe. degradatio. ī fi.
li. vj. A. Si tn̄ cleric⁹ ſit depoſit⁹ vel deg̃-
dat⁹ et nō ſit tradit⁹ curie ſeculari: nō o-
btinet hic caſus. Nā talis p̄uilegiū reti-
net ī memoriā offitij p̄teriti. vt notat̄ ī
ſū. con. dicta. q. xxxv. B. Decimoquarto
qn̄ cleric⁹ trāſfert ſe ad actū ꝓrſus ꝯ̄riuꝫ.
vtputa erat ī minorib⁹ ꝛ factus eſt miles
vel bigam⁹ et hmōi. lxxxiiij. diſ. quiſquis
A. Ideꝫ in dicta. q. xxxv. vbi etiaꝫ addit̄
alius caſ⁹ videlicet de illis qui ꝯ̄ ꝓhibitōꝫ
dy̆oceſani publice factā recipiūt admini
ſtratōꝫ ſeculariū ꝑſonaꝝ. ex̄t̄. ne cle. vel
mo. c. ij. ibi. Aug⁹. papa Lucen̄. ep̄o dic.
Sacerdotib⁹ et clericis tuis denūties pu
blice ne miniſtri lay̆coꝝ fiāt. nec in reb⁹
eorum ꝓcuratores exiſtant. quod ſi poſt-

modū facere p̄ſūpſerit. et occaſione ipi⁹
adminiſtratōnis ꝓpter pecuniariam cām
deprehendant̄ ī fraudē: indignum eſt eis
ab eccleſia ſubueniri per quos cōſtat in
eccleſia generari ſcandalum. B

Sed quid ſi q̄s nō ob ſui tuitōeꝫ ſꝫ ob
tuitōꝫ patris. mr̄is. vxoris. familie. filij.
vl' etiā ex̄t̄neoꝝ clericū ledat? R̄x. ſm̄ In-
no. Talis nō īcidit ī canonē. ar. ff. quod
me. cā. iſti quidē. §. fi. Nā et ſocij īiuria ꝑ
pulſanda ē. xxiij. q. iij. fortitudo. et. c. nō
īferēda. Quidā tn̄ dicūt qꝫ hoc ē verū de
deffēſione illaꝝ ſolūmodo ꝑſonaꝝ ꝑ q̄s ī-
telligit̄ nob̄ īiuria fieri. vt Inſti. de īiu-
rijs. §. patit̄. A. Idē qꝺ in hoc. §. r̄citat̄
in ſū. con. dicta. q. xxxv. Et primū dictū
Inno. videlicet qꝫ idē ſit ī repulſione iniu
rie cuiuſcūq꞉ videt̄ veri⁹. vt notat̄ ī dire-
ctoria. li. iij. ti. ij. §. xc. B

Sed quid ſi perſona eccl'iaſtica domū
occupat alicuius ꝛ nō vult exire ſine vi
olētia? R̄x. ſm̄ Inno. Eitiēs nō īcidit ī ca-
nonem. vt colligit̄ ex̄t̄. de reſti. ſpo. olim
cauſaꝫ. et extra. de homi. ſignificaſti. A.
Hoc veꝝ ē ſi fiat incōtinēti. et cū mode-
ramine inculpate tutele. vt colligitur ex
tex. et glo. dicti. ca. olim. ꝛ ibi etiam per
Inno. ad fi. B

Quid de nō defendentib⁹ clericos cum
poſſint? R̄x. Fauere vident̄. quia cū poſ-
ſint manifeſto facinori deſinūt obuiare
ex̄t̄ eo. quante. Intelligas tn̄ qꝫ ſoluꝫ illi
excoīcati ſunt ad quorū offitiū pertinet
defēdere. ar. xiij. q. v. adminiſtratores. ij.
q. iiij. forte. et. c. eſt iniuſta. A. Dn̄s An-
tho. ꝺ bu. in dicto. cap. quāte. licet aliud
ibi glo. videatur ſentire. dic qꝫ ꝯmunis ē
opinio qꝫ incidat in canonē patiēs ver-
berari clericū. ꝛ doloſe non ꝓhibens. ſiue
habeat verberantē in poteſtate ſiue non
Et idem notatur ſm̄ Hoſti. in ſū. con. li.
iij. ti. xxxiij. q. xxxiiij. Sed quid de cōuer
ſis. B

Quid ſi cleric⁹ volēs alicui ſatiſfacere
ſpōte ſubicit ſe verberibus? R̄x. ſm̄ Ray̆.
Ipē clericus debet excōmunicari. et ver-
berās ē excoīcat⁹. Talis em̄ iniectio etſi
nō ſit violēta: ē tn̄ iniurioſa ſaltē ordini
clericali in cui⁹ fauoreꝫ canon ille ꝓmul
gat⁹ ē. ex̄t̄ eo. ꝯtingit j. In hoc cōcordāt
quaſi oēs. A. Hanc excōmunicatōꝫ īcur
rit etiā cleric⁹. vl' ſīl'is ꝑſona irato aīo

ꝑcutiens ſeipſū. qꝛ facit iniuriam ordini
clericali ſiue religioni. Itē qꝛ ſicut n̄ licȝ
offendere aliū: ita nec ſeipſū. xxiiij. q. v.
ſi vero licet vbi hoc, tenet archi. et nota-
tur in directoria. li. iij. ti. ij. §. cxx. B.
¶ Sed quid ſi magiſter vl' p̄latus ex ira
ꝑcutit. R̄o ſm. W. Nō incidit in canonē
exquo cauſa correctionis hoc facit. et ſi
de correctione nō cogitet actu. ſi tamen
habet hunc finem in habitu: ſufficit. nec
diſtinguo vtrum ſit in ſacris vel non ſa-
cris. extra eo. cū volūtate. q̄ ī caſu corre-
ctōis que fit a mgr̄o vl' p̄lato idiſticte lo
quit̄. q' ſi principalis mgr̄ ꝓhibeat magi
ſtro inferiori ne ꝑcutiat. ſi ꝑcutiat n̄ vi-
det̄ q' incidat. qꝛ nō pōt principalis ma
giſter auferre bn̄ficium iuris per quod
conceditur corrigē poſſe quos q̄s docet.
¶ Sed quid ſi officiat' in eccl'ia p̄latus
mgr̄. dn̄s dom'. vel ꝯſanguinei excedant
modum in corrigēdo: R̄o ſm Hoſti. Ni-
ſi ex ꝓpoſito ꝛ irato aīo multū excedāt. n̄
credo q' incidāt in canonē qui ſolūmodo
dolū ꝓſequit̄. quod colligit̄. xvij. q. iiij. ſi
q̄s ſuadēte. ꝛ extra eo. c. j. Violētia ei nō
ꝯmittit̄ ſn̄ dolo. ꝛ hoc etiā īnuit ꝓncipi-
uȝ ext̄ eo. cū volūtate. Con. Ber. ꝛ Wil.
A. Idem in ſū. con. dicta. q. xxxv. B.
¶ Quid de illo qui a clerico ludēte graui
ter tamē ꝑcuſſus cū aīo vindicandi gra-
uiter reꝑcutit. R̄o ſm Wil. Ex q̄ aīo vi-
dicte ꝛ nō iocoſa leuitate reꝑcutit īcidit
ī canonē. A. lȝ ſn̄ delibatōe r̄ꝑcutiat hoc
n̄ factur' ſi plene ꝺliberaſſȝ niſi tāta eēt
ſurreptō q' ſe nec vindicare nec iniuria-
ri intēderet. tūc ei nō incidēt ſm eū Wil.
vt in ſū. con. libro. iij. ti. xxxiij. q. cc. B.
Sed ꝛ ſi iocoſe ꝑcuſſ' a cl'ico ḡuiter reꝑ
cutit ſȝ tn̄ cū iocoſa leuitate ꝛ ſine dolo.
nō incidit. A. licȝ grauiter reꝑcutiat. et
cū ira. qꝛ videt̄ ea cōditō ludentiū q' gra
uiter ꝑcuſſus ꝑcuſſorē ſuū grauiter reꝑ
cutē poteſt ne iferior videat̄ in illo ludo
aut minus ſtrēnuus ſm eundē Wil. vt in
ſū. con. eo. ti. q. ccj. B. Similr̄ etiaȝ nec
ſacerdos qui puer clericū iportune ludē
tem ſecum iratus percutit non iniurian
di animo vel libidine vindicte. A. ſed ꝓ-
pter inſolentiam pueri repellendam. vt
in ſum. con. eo. ti. q. ccij. B.
¶ Quid ſi aliquis nō mittit man' ī cleri
cū ſed ſpuit aut aliq̄d effūdit ſuꝑ eū. aut
claudit ei hoſtiū. vl' poīt cuſtodes ad ca
piendū eū ſi de domo exeat. vl' ei eq̄tanti
capit habenas equi. vel rumpit cingulū
ſelle. vel minis ꝛ terroribꝫ arreſtat eū. vl'
facit ire q̄i captū ad iudicē. R̄o ſm Raȳ
ꝛ alios ꝯiter. Omēs tales ſūt excoīcati.
nec refert an iījciat quis man' in eū. aut
in rē ſibi taliter coherentē. aut rē ꝺ mā u
eius rapiat. aut veſtes quibus indut' eſt
ſcindat. Sec' tn̄ ſi ſolo metu cogit vt ſe r̄
diat. vl' vt ſibi aliq̄d det. Naȝ tal' nec in ꝑ
ſonā nec ī res ſibi coherentes mittit ma
nū. A. Itē ī ſū. cō. li. iij. ti. xxxiij. q. ccij.
ꝛ ī direct̄oria li. iij. ti. ij. §. cxiiij. cū ſe. B.
¶ Quid ſi aliquis arreſtat clericū aſpor
tantē res quas ei fuerat furat'. et ꝑ vio-
lentiā auferat ei: R̄o ſm Wil. nō credo.
q' incidat ī canoneȝ ſi res illas ei aufert
dū ē in aſportādo an̄q' aſportans ſe reci
piat ad locum determinatū. Sec' ſi ex ī-
teruallo. quia non licet ius ſibi dicere.
A. Idem in ſū. con. eo. ti. q. ccv.
¶ Quid ſi quis īueniens clericū turpit̄
agentem cū vxore. mr̄e. ſorore. vel filia.
eū mutilat vel occidit: R̄o ſm Wil. Et ſi
poſſit dici q' tali parcit̄ quo ad excōica-
tōȝ. eo q' decre. extra eo. ſi v̄o. non diſtin
guit inter atrocē iniuriā ꝛ n̄ atrocē ni-
hilomin' nō licebit ei occidē. ext̄. de pe.
c. ij. A. Hoſti. etiā ſuꝑ hoc dicto. c. ſi v̄o.
dicit q' ſm canones nō licet eū ꝑimere ſi
aliud fieri pōt. vt ī ſū. cō. eo. ti. q. xxxv.
vbi etiā patȝ q' idē Wil. al'r ꝯcludit q' ſu
pra poſitū ē. Dicit ei q' cū p̄fata decre. ſi
v̄o. n̄ videat̄ excuſare niſi eos q̄ ſimplicit̄
man' iījciūt violētas ī tales. ꝛ diſtiguat
in hoſtiario qui clericos vulnerat ꝛ eos
qui ſine vulneribꝰ eos ledūt videt̄ tuti' di
cendū q' eos taliter mutilātes vel occidē
tes īcidūt ī canoneȝ. Dicit etiā q' illō qd
in dicto. c. ſi vero. ponit̄ de clerico turpi
ter agente. putat nō eſſe reſtringendū ſo
lū ad coitū. ſed etiā ad amplexus et deo-
ſculatōes. et quando aliquis preparat ſe
ad opus carnis. Si tamē nō ī loco ſuſpe
cto ſȝ ī publico talia faceret. ſicut aliq̄n
fit ī ludo. aliud eēt. qꝛ v̄berās īcidēt in ca
nonē. Cū aūt ꝯſtat ꝑ ſigna q' clericus iaȝ
expleuit factum. credo q' ſi talia ſunt ſi-
gna et tam propinqua negocio q' ꝯſtet
turpitudinem coitus ibidem completaȝ
nō eſt excōmunicat' ſtati verberās taleȝ

ſi ſint de prefatis pſonis. Si aũt non ſũt probabilia ſig̃. nec in continẽti p⁹ factũ verberat ſ; poſtq̃ iã cleric⁹ ad alia diuertit ⁊ a loco diſceſſit. incidit ĩ canonẽ. B.

Sed vtrũ maritus ſic inueniens clericum poſſit euz tenere inuitũ. R̃. ſm Wil. Poteſt tenere vtrunq;. ſcz clericũ ⁊ vxorem ſine excõmunicatõne donec aduocz teſtes. ff. de adul. capite. extra. de ſen. ex co. c. ſi vero alicui⁹. §. fi. Idem Ber. A. In illa. l. capite. dicit q̃ iſta detentio nõ debet fieri vltra. xx. horas cõtinuas. Et idem quod in hoc. §. notat in ſũ. con. libro. iij. ti. xxxiij. q. xxv. vbi etiã dicit ſm inno. in dicto. c. ſi vero. q̃ noĩe matris ĩtelligunt omnes aſcẽdentes. et noĩe filie oẽs deſcẽdẽtes. In collateralib⁹ vero vl' affinib⁹ dicit q̃ non audet extẽdere. Alij aũt dicunt q̃ ſimpl'r pſonas nominatas hoc priuilegiũ non excedit. Et hoc dicit hoſti. ibidem tutius eſſe. Dicit etiam ibi ſm Ber. ⁊ hoſti. in eo. c. ſi vero. q̃ nomĩe vxoris intelligit hic etiã ſponſa de pñti. et quod ſm hoſti. ĩtelligit de matre filia vel ſorore tam legittima q̃ etiã naturali ſed non de adoptiua. B.

Quid de illo qui ordinat cũ vxore ſua vt cleric⁹ vocet ad turpitudinẽ ⁊ ſic verberat eũ. R̃. ſcd̃m Wil. Credo q̃ taz vir q̃ vxor incidũt in canonẽ cũ prouocauerit A. Idem in ſũ. con. dicta. q. xxxv. B.

Quid de muliere que pcutit ſacerdotẽ petentẽ eam de turpitudine. R̃. ſm Wil. Si ſolũ verbis eam impetat. incidit ĩ canonem. Si autẽ tãgit inuitã. ⁊ illa ſe defendens cuz moderamine inculpate tutele euz pcutiat. nõ credo q̃ incidat. Securius tamẽ eſt q̃ faciat ſe abſolui ad cautelam. A. Idem in dicta. q. xxxv. B.

Quid ſi q̃s irat⁹ vadit ↄtra clericũ eleuato pugno enſe vel haſta q̃i pcuſſurus? R̃. ſcd̃m Ray̆. Non incidit. q: manuz nõ iniecit. Idem hoſti. ⁊ Gof. A. Idez in ſũ. con. libro. iij. ti. xxxiij. q. ccvij. B.

Quid de illo qui pſequit clericũ fugiẽtem ⁊ cleric⁹ ſine pcuſſione cadit ⁊ ledit? R̃. ſm Wil. Non credo q̃ ĩcidit. Secus ſi ipẽ fugiẽs ⁊ q̃i coact⁹ p̃cipitet ſe ĩ aquaz vl' ĩ aliud piculũ ſe ingerit vt euadat. q: tunc pſequẽs incidit in canonẽ. A. Idez in ſũ. con. eo. ti. q. ccvj. Sed ſi bene pẽſetur vtriuſq; caſus nõ videt rõ diuerſitatis cũ in vtroq; leſio cauſet a pſequẽte ⁊ ideo videt in vtroq; locũ hr̃e excoĩcatõ. ar. l. ñ pñt. ⁊. l. de quib⁹. ff. de legi. B.

Quid ſi q̃s accipiẽs clẽicũ p capillos ⁊ huiuſmodi dicat. niſi eſſes cleric⁹ pcuterem te? R̃. ſcd̃m Wil. Si aĩo iniuriãdi irat⁹ hoc facit credo q̃ incidat al'r nõ. A. Idem in ſũ. con. eo ti. q. ccx. B.

Quid ſi quis furto accipit corrigiaz a clerico qua cinct⁹ erat vel veſtẽ qua erat indut⁹? R̃. ſm hoſti. Non videt excoĩcatus. quia minima vel nulla eſt violentia pſone eo q̃ non ſentiatur. A. Idez in ſũ. con. libro. iij. ti. xxxiij. q. ccxix. Et ĩ directoria. li. iij. ti. ij. §. cxiiij. cum ſe. B.

Quid ſi ṽberet ↄuerſus? R̃. ſm hoſti. Si tales ſũt ↄuerſi qui ſe ⁊ ſua tradidert deo ⁊ totalit trãſlati facti ſũt eccl'iaſtici. ſiue eccleſia ſit regularis ſiue ſecl'aris. et tales debent gaudere eccl'iaſtica libertate. xvij. q. iiij. q̃ſquis. Sec⁹ ſi eſſ; ↄuerſus remanẽs in domo ſua ꝓpria tãq̃ laycus extra. de priuilegijs. vt priuilegia. §. j. A. Idẽ in ſũ. con. eo. ti. q. xxxiiij. Hoc etiaz tenet glo. in. c. non dubiũ. extra eo. B.

Quid ſi ṽberet nouici⁹. R̃. Verberãs excoĩcatus eſt. extra eo. religioſo. li. vj.

Quid ſi quis credẽs verberare clericũ verberat laycũ. R̃. ſcd̃m Ray̆. Nõ ẽ excoĩcatus. hoc dico propt litterã canonis q̃ exigit actũ cũ dicit. ſi q̃s iniecerit man⁹ violentas in clericũ. A. Con. hoſti. ⁊ addit ſcz q̃diu conſcientiã habet leſã debet ſe pro excoĩcato gerere quouſq; ſciat veritatez. vt in ſũ. con. eo. ti. q. ccxj. B.

Quid de eo qui ṽberat clericũ credens eũ laycuz. R̃. ſm hoſti. Si talis errauit in pſona. vt quia volens pcutẽ Tytium laycũ pcuſſit Seyũ clericũ. cũ vtrũq; cognoſcit. tutior eſt ſnĩa q̃ incidit. Nã ĩ clericũ man⁹ violentas iniecit. A. Tancre et glo. Ray̆. tenent contrariũ. quorũ dictum poteſt intelligi quando pcutiens ñ fuit in craſſo ſed iuſto errore. vt ſatis poteſt colligi ex dicto eorum. vt in ſũ. con. eo. ti. q. ccxij. ſicut in ſimili patet. ⁊ in ſe. caſu. B. Si autẽ errauit in qualitate. q: de iſto q̃ eſt cleric⁹ putabat q̃ eẽt laycus Nã videbat eum in habitu laycali ⁊ non gerẽtẽ ſe pro clerico. non ĩcidit. ext eo. ſi vero ij. Secus aũt ſi vidit euz ĩ habitu clericali ⁊ pro clerico reputabat. q: tũc

incidit in canonē. A. niſi hoc caſu puta
ret ludo talem habitū eſſe aſſumptū ⁊ ha
beret credendi ꝓbabilē cāz ſm glo. Ray.
que etiā dicit ꝙ ſi dubitat vtrū ſit cleric⁹
vel laycus incidit in canonē. cū ī dubio
teneaẗ vitare ꝑiculū. Si aūt nō conſtet
vtrū ſit laycus vel cleric⁹ dicit ꝙ ſi ita af
fect⁹ eſt vel ꝯmot⁹ ꝙ ⁊ ſi ſciret eū eē cleri
cum nihilominus percuteret eum. inci-
dit ī canonem. Si aūt non ꝑcuteret nō
incidit. vt in ſū. con. dicta. q. ccxij. H.

¶ Quid ſi aliquez clericū paratū facere
aliquod flagiciū teneo violenẗ zelo dei
ne illud faciat: Reſpō ſm W. Si talē teneo
modico tempore inuitū etiā et reniten-
tez citra tamen iniuriā ꝑcuſſiōis. nō cre
do me incidere ī canonē. Satis con. In-
no. ⁊ Hoſti. A. Iſtd modicū tp̄s puto de
terminandū inquantū ſeu ꝓ quāto expe
diat ad obuiādū pc̄to. ar. c. error. lxxxiij
diſ. Aliquo etiā caſu liceret ꝑcutere. ſcz
ob tuitionem ſui vel aliorū. vt ſup̄. §. ij.
H. Idē dicendū ē ſm Inno. ſi ſupueniēti
bꝫ īimicis cleric⁹ teneẗ ne incideret ī ma
n⁹ eoꝝ. q2 tali nō irrogaẗ īiuria. ſꝫ poti⁹
ſal⁹ ꝓcuratur. ar. xliij. diſ. cum beatus.

¶ Quid de illo qui mandat manus inij
ci in clericū: Reſpō ſm Ray. Si ſequaẗ ef
fectus tam mandans ꝗ̄ is cui mandaẗ ī-
cidit in canonem extra eo. mulieres. §.
fi. Qȝ ſi mādator miſit ad reuocādū mā-
datū. tunc diſtinguendū. quia ſi manda-
tarius anteꝗ̄ reuocatio ꝑueniſſet ad eū
verberauit. vterqȝ eſt excōmunicat⁹. A.
Glo. Ray. dicit cōtra. ſi mādatorē ſuffi-
cienter penituit. et ē in caritate. Nullꝫ
enī exiſtentē ī caritate ius ligare ītēdit
vīculo excoīcatōis q2 hoc īiuſtū eēt. licet
tal' ab hoīe poſſit excoīcari. q̇ aliqñ iniu
ſte ligat. vt ī ſum. con. li. iij. ti. xxxiij. q.
ccxv. Dictū tñ Ray. cū quo concordāt ⁊
alij doc. de qbꝫ īfra veri⁹ videẗ. quia ꝑceſ-
ſit culpa mortalis et eius occaſione dā-
nuꝫ irrogaẗ. ideo debet ſentire penā. exẗ
ꝺ īiurijs. c. fi. ad hoc etiā. extra. de homi.
c. fi. li. vi. H. Si vō ṙuocatō pri⁹ ꝑuenit
nō eſt excōmunicat⁹ mādator. ar. extra. ꝺ
ꝓcu. ex inſinuatōe ⁊. c. ī nr̄a. ⁊ ī p̄dicto. c
mulieres in fi. Con. Hoſti. Ber. ⁊ Goff.
Eadē qneſtio ⁊ ſolutō poteſt fieri de eo q̇
ꝯſuluit clericū verberari ſi e⁹ ꝯſilio fiat.
A. Idem in ſū. con. dicta. q. ccxv. H.

¶ Quid ſi mandās clericū verberari pri
us ꝗ̄ verbereẗ ꝺcedat: Reſpō ſm Hoſti. Si
notoriū ſit. ⁊ talis in fine nō fuit abſolu
t⁹. vl' ſig̃ pnīe nō apparueṙt. haberi debꝫ
ꝓ excōmunicato. nec debꝫ ſepeliri ī cimi
terio. A. In hoc cāu Goff. dicit ꝙ man-
dās ē excoīcat⁹ niſi mādatū reuocauerit
añ mortē cum intelligaẗ tūc in eadē vo
lūtate decedere. Glo. vero in c. mulieres
extra eo. dicit ꝙ nō ē excoīcatus q2 mor-
te mandatoris ſoluiẗ mandatū. ff. man-
dati. īter cās. Hoſti. vō vt patꝫ ī ſū con.
eo. ti. q. ccxvj. ait. Tu dicas ꝙ quo ad ſē
tentiā militātis eccl'ie nullo modo ligaẗ
ſub terra. ſed dū eſt ſupſtes tm̄. xxiiij. q. j
qōcunqȝ. Verūtñ ſi hoc notoriū ſit ⁊ abſo
lut⁹ non fuerit in fine. vel ſig̃ penitentie
nulla apparueriẗ hr̄i debet ꝓ excoīcato ñ
ex vi ſentētie eccl'e militātis ſed rōe pc̄ti
notorij. vnde nō ē ſepeliend⁹ in cimiterio
Secus ſi ſigna pnīe apparuerint. H.

¶ Quid ſi non mādauit ſed quod factū
eſt ratum habuit: Reſpō. Si iniecta ē ma-
nus in clericū nomine tuo licet ſine mā-
dato. ⁊ tu ratum hoc habueris. excōmu-
nicatōnē īcurris. Si vero nō fuit facta
nomīe tuo. peccas hñdo ratū. ſꝫ nō īcur
ris excōicatōem. extra eo. cū quis. li. vj.

¶ Quid de illo q̇ dicit ſuis ꝙ vellet vīdi-
cari de tali clerico. ⁊ ſic illi ꝺberāt eum:
Reſpō ſm Wil. Si ea dixit aīo ꝓuocādi e-
os. et ipi ob hoc moti feceṙt etiā cū noīe
dicētis. ipe dicēs nihilomi⁹ īcidit ī cano-
nē. A. Idē ī ſū. cō. eo. ti. q. ccxviij. Et' for
te idē ē etiā ſi ñ dixit eo aīo. cū dicēdo fu
erit in culpa et debuit cogitare hoc eue-
nire potuiſſe. ar. c. fi. extra. ꝺ homi. libro
vj. H. Si iudex laycus malefactorem ca
ptum detineat. ⁊ ipſe ſe clericuꝫ dicat. vi
de infra. iudex. §. iij.

Excōmūicatō tercō de excommunicatione falſariorum

Et quidem cum quis ꝑ ſe vel per
alium falſat litteras pape cum fautoribꝫ
ſuis. vel ſcienter vtitur eis. eſt excōmu-
nicatus. extra. de cri. fal. ad falſariorum
A. cuius abſolutio reſeruaẗ pape p̄ter-
ꝗ̄ ī mortis articulo. eo. ti. c. dura. H. Et
ſi quis huiuſmōi falſas lr̄as ſe habē rco
gnoſcit infra. xx. dies aut deſtruat eas.
aut reſignet ſi penā excōmūicatōnis vo
luerit euadere. vt extra. de cri. fal. dura

Quod ītelligendū eſt ſolū quādo aliq̄ ca
ſu littere ad eū peruenerūt. Secus ſi fu
erit conſcius. quia tunc indiſtincte ē ex=
cōmunicat⁹. Clerici quoq3 falſarij debēt
degradari ⁊ tradi ſeculari poteſtati puni
endi. vt in dicto. c. ad falſariorum.
¶ Quid ſi q̄s vtit̄ talib⁹ lr̄is ignorant̄ ?
R̄. ſm̄ hoſti. Nō excuſat̄. q2 ꝑ alios inue
ſtigare debuit. ar. xxxvij. diſ. §. vlti. Si
tn̄ falſitas erat ita latēs ꝙ non bn̄ ꝑcipi
poterat ⁊ ipe adhibuit diligētiā quā po
tuit nec ꝑcepit. excuſat⁹ ē. alioquī nō. ex
tra. de homi. Johes. ⁊. c. vlt̄. ff. de redibi.
act. l. j. Et nota ꝙ p̄ceptū eſt ꝙ in lr̄is pa
palib⁹ nec in magno nec ī modico aude=
at q̄s apponere manū etiā vnā lr̄am vel
vnū punctū corrigēdo. alioquin manū
apponēs ſn̄iam excoīcatōis incurrit que
nō poteſt etiā citra ſedē apl̄icam relaxa
ri. Nec ꝑ ſententiam in curia latam.

Excommunicatō. iiij.

de excōmunicatōe incēdiariorū
⁊ effractorū eccleſie. Omnis enī
incendiari⁹ eccleſie vel loci religioſi vel
cimiterij vel ſpacij priuilegiati in circui
tu eccleſie eſt excōmunicatus ipo iure.
ſed anq̄ ſit denunciat⁹ poteſt abſolui ab
epo. poſtq̄ vero denūciatus ē ſiue noīa=
tim ſiue in generali. puta denūciam⁹ ex=
coīcatos oēs illos q̄ tale incēdiū fecerūt
tales ſolū a papa pn̄t abſolui. extra eo.
tua nos. ⁊. c. conqueſti. A. Quod aūt di=
ctum eſt de incendiarijs intelligas etiā
de effractoribus ꝙ ſimiliter ſunt excom=
municati ⁊ a papa abſoluēdi. Et ſic idē
ītelligēdū ē de effractorib⁹ cimiterij ⁊ ali
oꝝ locorū eccl'ie adherentiū. de q̄b⁹ ꝓrie
dictū eſt. Unde in directoria li. iij. ti. ij. §
xxij. dicit̄ ꝙ ſicut violator eccl'ie excōmu
nicat⁹ eſt. ſic et violator clauſtri eccleſie
adherentis. ar. ff. de rei ven. que religio=
ſis. et extra. de iudi. quādo. Et ſcōm glo.
Ray̆. et in ſū. con. libro. iij. ti. xxxiij. q.
xxxiiij. fractor eccleſie iudicād⁹ eſt qui do
lo malo aut ꝑ iniuriā violēter vel etiā
latenter ꝑietē fodit. aut feneſtrā vitreā
fregit aut ſeraturā. aut hoſtia. aut cardi
nes. aut vectes dū tenēt hoſtia firmata
aut ipſum tectū eccleſie. B. Et idē dicūt
quidā cum quis ꝑ violentiā in eccleſia
multū enormia ꝯmittit. vt diruendo al
tare. vel frangendo crucē. vel enormiter

violatores claustri

tractando corp⁹ xp̄i ⁊ ſil'ia. Concedūt tn̄
ꝙ iſti nūc dicti ꝑ epm̄ poſſūt abſolui. A.
Hoc pōt intelligi veꝝ niſi fuerint denū=
ciati. vt pretactū eſt. nā violator eccleſie
ipo iure incurrit excoīcationē. xj. q. iij.
canonica ⁊ ſimiliter raptor eccleſie. xvij.
q. iiij. omnes. Et idem videt̄ dicendū de
talibus quod de effractorib⁹. vt pōt col=
ligi ex notatis in dicto. §. xxij. vbi de his
ſimul ſic dicit̄. Raptores eccleſiaꝝ ⁊ vio=
latores ſunt excoīcati. dicto. c. canōica
⁊. c. oēs. ⁊ extra eo. ꝯqueſti. Et dicit̄ vio
lator eccleſie ſiue raptor qui ipā eccl'iā
frangendo hoſtia. capiēdo res ſuas vl' i=
uadendo. priuilegia ſua non cuſtodiēdo
vel corrumpendo offendit. de quib⁹. xvij.
q. iiij. ꝑ totū. vt notat Hoſti. eo. ti. d̄ vio
latōne. §. j. Et infra. Q2 ſi inferentes vim
in eccleſia ⁊ res que intra ſunt ſpoliātes
excoīcati ſunt. multo fortius in ipa ho=
mines verberantes. q2 maior eſt violen=
tia corporū q̄ rerum. xij. q. j. precipim⁹.
q̄d ꝓbat̄ manifeſte extra eo. cū ꝓ cauſa.
vbi hoc notat Hoſti. Et adde q̄d dictum
eſt. §. ſe. vbi dicit̄ de incendiarijs. ꝙ poſt
q̄ fuerint denunciati non poſſunt abſol
ui niſi per papā. Et ſic idem intelligit de
ſupra dictis. Et ſubdit. Alij aūt ꝙ alij of=
fendūt eccleſias vel bona eaꝝ diripiūt.
non ſūt ipo iure excoīcati ſed excoīcādi
licet ſacrilegi iudicentur. Con. glo. ī hoc
dicto. c. canonica. ⁊. c. omnes. B. De ca=
ſibus iſtis ⁊ de hac materia vide ſup̄. ab=
ſolutō j. §. iij. ⁊ infra incendiarius.

Excommunicatio. v.

de ſtatuentibus contra libertatē
eccleſie. Nam omnes tales ſunt
excōmunicati cum diuerſis fautorib⁹. vt
ſupra excōmunicatō p̄mo. §. ij. v. viij.
¶ Utrū hēmite ⁊ recluſi ītelligāt̄ h̄ noīe
eccl'ie. R̄. ſm̄. Wil. Non niſi ſubiecerit ſe
alicui religioni approbate. Con. Inno. ⁊
Hoſti. A. Con. etiā Albricus. Puto hoc
intelligendum de heremitis ſeu recluſis.
qui ab eccleſia nullā habent approbatio
nem tacitam vel expreſſā. cum regulari
ter ſit inhibitū nouam religionē ſeu no
uū ordinem adinuenire. vl' habitū noue
religionis aſſumē ſine licētia ſedis apl'i=
ce. vt in. c. religionū. d̄ reli. do. li. vj. Al's
heremite bene gaudent priuilegio cl'ica=
li. xvj. q. j. qui vere. ⁊ ibi glo. Silr̄ mlier

inclusa.xj.q.j.de psona. Et notat dñs anto.de bu.in.c.nullus.extra.de foro cpe. vbi etiã dicit q generalr oẽs psone q̃ regularit viuũt sũt eccl'iastice psone. licet nõ faciãt professionẽ. ⁊ gaudẽt pullegio clericali. vt notat glo.⁊ tex.i.c.indẽnita tib9.ad fi.de elec.li.vj.⁊ notat.xij.q.vlt. c.fi.⁊ ĩ maio.⁊ obe.c.dilecta.in glo.plt quod facit dicit ipſe pro iſtis ieſuatis et maribus et mulieribus.et dicit etiã ibi. q habent prefate perſone predictuz priuilegium q̃diu viuunt.etiã ſi non intendant perpetuo ſic viuere. H.

An pdicta pena ſit extẽdẽda ad illos qui attẽptant aliq̃d ↄtra pticulares ↄſuetudines aliquax eccleſiarũ. vt quia volunt cognoſcere de oĩbus contractibus iuramẽti inĩpoſitione vallatis: Reo. ſm Wil. Mon. Con. Inno.⁊ Hoſti. A. Item in ſũ.con.libro.iij.ti.xxxiij.q.xxxiij.ĩ. itẽ ſtatutarij.vbi declarat q hec pena ſolũ obtinet circa priuilegia ↄceſſa eccleſie vniuerſali ſiue a deo. ſiue a papa ſiue a principibus.non aũt quando ſic fit ↄtra ſpecialia priuilegia particulariũ eccleſiax.de quo etiã in.§.ſe.dicitur. H.

Que ſũt illa ↄtra q̃ faciẽdo fit ↄtra libtatez eccl'ie: Reo.ſm Wil. Plura.vt q decime et oblatões ad cl'icos ſpectent.xvj. q.j.reuertimi. Itẽ q eccleſia ſit libera et ſola res eccleſiaſticas adminiſtret.xcvj. diſ.ſi ĩpator. Itẽ q de ſpũalibus ius condere ⁊ iudicare poteſt. A. Et iſta ſũt conceſſa a deo.vt patet ĩ iurib9 allegatis. et multa alia pullegia que continent ĩ nouo ⁊ veteri teſtamento.ut dicit in dicta q.xxxiij. H. q pcutiens clericũ ſit excõmunicatus.xvij.q.iiij.ſi quis ſuadẽte. q in legatis ad pias cãs ſufficiant duo teſtes.extra.de teſta.rlatũ pmo. A. Et hec ↄceſſa ſunt a papa. vt patet in iurib9 allegatis. H. Silr ⁊ ſi fiat ↄtra generalia priuilegia eccleſie ab ĩpatorib9 data q̃ in iure ciuili continent.non aũt ſi ſpealiter alicui eccleſie vel eccleſijs data ſint Con. Inno.⁊ Hoſti. A. Itẽ in ſũ.con.dicta.q.xxxiij.vbi etiã addit ſm hoſti. q ↄſtitutõ que irrogat hanc excõicatõz videlicet.c.nouerit.extra.de ſen.exco. mõ ligat oẽs ſtatim ⁊ non poſt duos mẽſes qr iam dudum fluxerunt illi duo mẽſes de quib9 fit mentio in dicto.c.nouerit.infra quos talia ſtatuta debẽt deleri de capitularijs. Addit aũt q alij ponũt duos mẽſes poſt publicatõz.i. poſtq̃ in ſingulis locis hec ↄſtitutõ fuerit pblicata. Sz cũ hoſti.ↄcordat Inno.vt in dicto.c.nouerit.videlicz vt ſtati liget. Et dicũt oẽs q hec ↄſtitutõ frequẽter publicãda ẽ. ne quis poſſit igñantiã allegare. Itẽ dicũt q q̃ ignorat ſtatutũ huiuſmodi nõ ĩcidit in excõicationẽ que ñ ẽ niſi pro magnis criminib9 infligenda ⁊ in ↄtumacẽ.xj.q iij.nemo epõrũ. Et ſubditur in dicta.q. xxxiij. Et hoc benignius ẽ. Intelligeniſi ignorãtia craſſa fuerit ⁊ ſupina.extra de ↄſti. vt aiax.li.vj. Sequit. Itez addit hoſti. q ſtatutarij ⁊ ſcptores ſtatutoruz ſtatim ligant nec excuſatõez habẽ pñt ĩ toto licet q̃nq̃ excuſent a tanto. Ptãtes autẽ ↄſules ⁊ rectores pñt habẽ q̃nq̃ excuſatõem quãtũ ad obſeruatõem ſeu deletõz ſtatutox pdictox que ignorare poſſũt. Ex q̃ vero certificati ſũt ⁊ obedire negligũt.ↄſtitutõ eos ligat.quod ad arbitriũ boni viri referẽdũ ẽ.q̃ñ ſcz ſcire potuerũt vel non vel impedire ne ſeruẽtur Conſiliarij aũt ita demũ ligant ſi ↄſentiant in delicto ſm Inno.⁊ hoſti. H.

Excommunicatio.vj.

de participatione cũ excõmunicato. Ubi ſciendũ. q eſt quedam participatõ illicita que quidẽ poteſt ↄtingere q̃druplr. Prio ſcz q̃ñ quis pticipat cũ excõicato ĩ eodẽ crimine ꝓpt q̃d excõicat9 ẽ.ſ.dãdo ↄſiliũ.auxiliũ ſeu fauorẽ.⁊ tal' incurrit eandẽ ſñiaz.extra eo.ſi ↄcubine.⁊.c.nup. Et intellige ↄſiliũ ſine q̃ ñ erat factur9.extra.de homi. ſicut dignũ §.q̃ vero. A. Pax facit. Uñ videt intelligendum de ↄſilio etiaz ſi alr fuiſſet factur9.qr nihilomin9 pticipat in c̃mine. vt notat ĩ directoria.li.iij.ti.ij.§.cxxv.⁊ tenet inno.extra eo.nuper.cũ quo etiaz videt trãſire dñs Anto.de bu. H. Scdo q̃ñ quis pticipat quidẽ in crimine mortali.ſz ñ in illo ꝓpter quod excõicat9 ẽ. et talis mortalit peccat.ſz ñ incurrit eãdez ſñiaz.ſz incurrit minorẽ excõicatõz. A. Con.inno.ĩ dicto.c.nup. H. Tercio q̃ñ pticipat ei in diuinis ſcz recipiẽdo eũ ad dĩna officia ſeu eccl'iaſtica ſacramẽta uel ad eccleſiaſticã ſepulturaz.⁊ tal' q̃dem licet non ſit irregularis.vt extra eo.is qui

li.vj.peccat tamē mortaliter.⁊ eſt valde
ꝓpinquꝰ irregularitati. Nā eſt ei interdictꝰ
ingreſſus eccl'ie donec de trāſgreſſiōe hu
iuſmodi ad arbitriū eiꝰ cuiꝰ ſniaꝫ ꝯtem-
pſit ſatiſfecerit ꝯpetentē.extra.de ꝑuile.c
epoꝝ.li.vj. A. Et ibi ſētit Archi.vt ⁊ po
nit Jo.an.ī nouella.ꝙ dictū.c.vr̄ ſolū ha
bē locū ī celebrātibꝰ excoīcatis ab hoīe ⁊
nō a iure ꝓpter vba ibi poſita.ad arbitri-
um eꝰ ⁊c̄. H. Et ſi poſtꝙ̄ ē ſic interdictꝰ in-
gerit ſe diuinis ī ſuo officio ſicut priꝰ irre
gularis efficit̄. Itē ſi decedat ſic interdi
ctꝰ nō dꝫ ī cimiterio ſepeliri.extra eo.is
cui.li.vj. Sed hic caue qꝛ ſi ſepelit hereti
cū.dic vt īfra.hēticꝰ ij.§.ij. Itē ſi ſepeli-
at excoīcatū publice.dic vt ſup̄.excoīca
tō j.§.iij.ī ꝑncipio. A. His ei locis patꝫ
ꝙ ī iſtis caſibꝫ maior excoīcatō ipo facto
irrogatur. Silr̄ ⁊ ſi quis clericꝰ ſcientē ⁊
ſpōte recipiat ad diuina excoīcatū iudi
cialr̄ a papa.extra eo.ſignificauit. ⁊ pꝫ
ſup̄ abſolutō j.§.ij.in additōe. H. ꝙ ſi ta
lis ꝑticipatō in diuinis fit ꝑ metū.vt qꝛ
tyrannꝰ cogit metu mortis ſacerdotē ſi
bi celebrare.beatus eſſꝫ ſacerdos ſm ho
ſti.ſi ſe ad martiriū prepararet. Metus ei
⁊ ſi culpaꝫ attenuet ſimpliciter nō excu
ſat.xxxij.q.v.ita ne.tn̄ ſm Wil. et hug.
bene excuſat metꝰ qui caderet in conſtā-
tem virū. A. In ſū.con.li.iij.ti.xxxiij.q
clxxiij.refert̄ dictū Hoſti.ſꝫ eo.ti.q.clxv
dicit̄ ꝙ ſcd̄a opinio vr̄ hūanior ⁊ vior cū
caſꝰ necēitatis excuſꝫ ī talibꝫ et etiā caſus
vtilitatis.qȯ minꝰ eſt.hec ibi. Primū tn̄
dictū pōt intelligi qñ q̄s ex metu patꝰ eſ
ſet ꝯſētire etiā pcc̄o.tūc ei nō eēt excuſa
bilis.dicto.c.ita ne. H. Quarto qñ ꝑtici
pat nō ī crimine ſꝫ ī loq̄ndo vel ſecū orā
do vl' comedēdo ⁊ hmōi.vt dictū ē ſupra
excoīcatō j.circa finē.in.§. Quis effectꝰ
⁊c̄. De taliter ꝑticipāte dicit Tho.ī.iiij
diſ.xviij (ꝙ quidaꝫ dicūt) ꝙ peccat mor-
talit̄. Et ſubdit. Sꝫ hoc videt̄ valde gra
ue.ꝙ homo ꝑ vno verbo leui quo excō-
mūicato loquit̄ mortaliter peccet. ⁊ ipi
excoīcantes multis laqueū damnatōnis
iījcerent quod ī eos retorqueret̄. Jō ꝓba
biliꝰ vr̄ ꝙ nō peccet mortalr̄ coīcādo ni-
ſi ī crimine vel ī diuinis vt dictū ē.vel in
ꝯtemptu eccl'iaſtice diſcipline. qȯ intelli
git decre.videlꝫ ꝯt̄ ꝓhibitōnem ſupioris.
extra. ꝺ cle.exco.mi.ſi celebrat. Jō ſi ali-
q̄s ꝑtinacit̄ excoīcatis ꝑticipat excoīca
ri pōt maiori excoīcatōe qꝛ mortalr̄ pec
cat. Idē Al.⁊ Pe. A. Et vt pꝫ ī ſū.cō.li.
iij.ti.xxxiij.q.clxv.ꝓdictis con.etiā Ho-
ſti. Dicit ei ꝙ q̄ ſimplr̄ coīcat excoīcato
ꝯt̄ ꝓhibitōꝫ canonis venialr̄ peccat. niſi
hoc facēt ī ꝯtēptū canonis. Sꝫ ſi hoc fa
cit ꝑtinacit̄ ꝯtra ꝓhibitōꝫ iudicis genera
lit̄ vel ſpēaliter ſibi factā. cuꝫ ꝑ hoc caſu
excoīcandꝰ ſit pꝫ ꝙ mortalr̄ peccat. ar.
extra eo.ī nouella Inno. ſtatuimꝰ.libro
vj.vbi dicit̄ in fi. Aliter aūt in ꝑticipan
tes excoīcatio ꝓlata ñ teneat ⁊c̄. Immo
etiā nūc nouo iure necīa ē āmonitō noīa
tim expſſa vt in nouella Grego. decimi.
extra eo.ꝯſtitutōeꝫ.li.vj. Satis etiā cō.
gof.ꝑ dictū.c.ſi celebrat in fi.quod ⁊ ho
ſti.adducit. Et ad.c.ſacris.extra.de his
q̄ vi. Tancre.dicit ꝙ loquit̄ de ꝑticipāte
in crimine. Et Tho.⁊ Pe.reſpondent ꝙ
loquit̄ de ꝑticipante in diuinis.et ꝙ dici
poteſt ꝙ ſicut nequaꝙ̄ mortale pcc̄m ita
nec veīale debet hō ꝯmittere metu mor
tis eo mō debiti q̄ debēt venialia vitari.
Con.etiam directoria li.iij.ti.xxxiij.§.
cxlviij.vbi int̄ alia dr̄ ꝙ ꝑticipans cū ex
coīcato ñ peccat mortalr̄ niſi ī tribꝰ ca-
ſibꝰ. Pmo ſi ꝑticipat excoīcato ī crimīe
ext̄ eo.nuꝑ.§.ī ſcd̄a.⁊.c.ſi cōcubine. Se
cūdo ſi ꝑticipat poſtꝙ̄ monitꝰ fuerit.ext̄
eo.ſtatuimꝰ.li.vj.⁊ ꝙ metꝰ cā.ſacē. Ter
cio ſi ꝑticipat ī ſacrīs.xj.q.iij.rogo. ſm
hug. Et adde q̄rtū ſi ex ſtudio vl' ꝯtēptu
ꝑticipet reputās excoīcatōꝫ truſam ſm
hoſti.extra eo.ꝙ ī dubijs.⁊ Jo.⁊ Archi.
xj.q.iij.rogo. H.

Sed nunquid delegatꝰ poteſt excoīca
re maiori illos qui in locutōe ⁊ hmōi ꝑ-
ticipāt excoīcatis ab eo: R. Poteſt.⁊ ſic
excoīcati debent petere abſolutōꝫ ab eo
vel a delegāte.vt puta papa.extra.de of-
fi.dele.preterea.⁊.c.ſignificaſti.⁊.c.pru
dētia in fi. Intelligendū tamē ꝙ ipi par
ticipantes nō pn̄t excoīcari niſi cum il-
la ſolennitate que dicit̄ ſup̄ excoīcatō j.
§.xxvij.qui incipit. In quibꝰ caſibꝰ ſnia.
ꝺ.quartꝰ caſus. Et eſt ſciendū ꝙ excoīca
tio non tranſit in terciā ꝑſonā.vt patet
hic ſequenti.§.circa medium.

Sūt ⁊ alij caſꝰ ī q̄bꝫ q̄s licite ꝑticipat
excōīcato.ꝓmo q̄ñ qñ aliq̄s loq̄t̄ ei ī his
q̄ ꝑtinēt ad abſolutōꝫ ⁊ ſalutē aīe.lꝫ alia

verba icidenť inťponat vt magis pficiat
Et p hűc etiã modű p̄dicatores q̇ apō ex
coĩcatos ĩ p̄dicatōibꝫ ꝛ ꝯfeſſiōibꝫ q̄i geřt
cãs eoꝝ qui ab ip̄is expoliati fuerãt pñt
elemoſinas licite accipe ab ip̄is excoĩca
tis.p̄ſerti ſi alr̄ ĩ locis ill'ñ valẽt ſuſtẽta
tōez hr̄e.ex̄t eo.cű volűtate.Et de hmōi
p̄dicatoribꝫ vide ĩfra reſtitutō v.§.fi.ꝛ ħ
infra.§.pl't.Itē Greg⁹.xj.q.iij.qm̄ mul
tos.ſubtrahit a miori excoĩcatōe plures
coĩcãtes.videlicet vxores.filios.ſeruos
ancillas ſeu mancipia ruſticos et ſerui
entes.ac omnes alios.ſcꝫ eius familia
res et ſubiectos qui nõ adeo curiales ſűt
vt eorum conſilio ſcelera ppetrẽť.et eos
q́ ignorãť excoĩcatis cõicãt ſiue illos q́
excoĩcatis coĩcãt.Quicűqꝫ aũ orator.i.
cã orõis vatẽs aut pegrin⁹.aut viator ĩ
terrã excoĩcatorű deueniűt vbi non poſ
ſint emere vel non habent vnde emant:
dat licentiam ab excõicatis accipiendi.

Et nota q̇ circa p̄dictas pſonas diſti
guẽdű ẽ inť illos q́ añ erãt obnoxij ſiue
obligati excoĩcatis.vt vxor.filij.ſerui et
iſti tenenť eis ſiĉ p̄us tenebãť.Qui v̄o ñ
erãt eis obnoxij.nec etiã nűc ſűt.ſꝫ pñt
cű eis coĩcare put ꝛ qñ neceſſe fuerit.ex
tra eo.inter alia.A.Itē in ſű.con.li.iij.
ti.xxxiij.q.xxv.Con.etiaꝫ inno.in dicto
c.inter alia.H.De iſta materia nota ver
ſus.Utile lex.humile.res ignorata ncc̃e
Hec anathema quibẽ faciűt ne poſſit ob
eſſe.Utile.id ẽ ꝓpť vtilitatẽ excoĩcati vel
etiã pticipãtis.vt ſtatim diceť.Lex.id ẽ
mr̄imonij excuſat.Humile.id ẽ ſerui ꝛ fi
lij excuſanť.Res igrata.id ẽ qñ neſciuit
eű excoĩcatű.Neceſſe.id ẽ ꝓpter neceſſita
tẽ coĩcans excuſatur.de quibus plures
ꝛ varias queſtiones vide hic infra.

Utilitas q̄ excuſat a pticipatōe excoĩ
catoꝝ.ꝛ hec põt duplex eẽ.Nã põt eẽ vti
litas excoĩcati.vt qñ q̇s loquiť ei de his
q̄ ptinẽt ad e⁹ ſalutẽ.vt dictű ẽ ĩ pxio.§.
vñ ꝛ ad p̄dicatōꝫ admitti poteſt.ex̄t eo.
rñſio.j.reſpõſo.Itē põt eẽ vtilitas ex p
te pticipãtis.vt cum petit ab excoĩcato
qd̄ ei debet.vt in.c.ſi v̄o.ex̄t eo.Uñ et ſi
nolit ſoluẽ põt in iudicio ꝯueniri.alr̄ ex
delicto ſuo comodű reportaret.extra.de
iudi.intelleximꝰ.Poſſꝫ etiã loqui licite
de ſalute aĩe ſue ꝓprie ſi eſt ncc̃itas et nõ
poſſit hr̄e r̄curſű ad aliű q́ ꝯſulat ei.hec

ſm Wil.A.Itē in ſű.cõ.li.iij.ti.xxxij.q
cxxvij.vbi etiã diciť ſcdm̄ eűdem Wil.q̇
ncc̃itate iminẽte poſſű petẽ ab excoĩca
to ꝯſiliű etiã ſup tpalibꝰ.Pro quãta aũ
neceſſitate vel vtilitate liceat hoc agere
arbitrio boni viri limitandű dicit.ꝛ hoc
de conſilio.Sec⁹ aũ de confeſſione.qꝛ eti
am in caſu ncc̃itatis ñ licꝫ excoĩcato con
fiteri.vt notať in ſű.con.li.iij.ti.xxxiij
q.lxiij.vl' aliud ſac̃mẽtű ab eo recipe p̄
ter baptiſmű morte iminẽte ꝛ catholico
d̄ficiẽte vt notať eo.li.ti.xxiiij.q.viij.H.

Uxor excuſať a pticipatōe cű viro ſcꝫ
qñ de mr̄imonio ꝯſtat.xj.q.iij.qm̄ mul
tos.Sꝫ nunqd̄ ecõuerſo excuſať vir pti
cipãdo vxori?Dicas q̇ ſiue vir ſiue muli
er excoĩcatōi ſubdať ꝓpter mr̄imoniű il
licite contractű non licꝫ pticipare.ſed ſi
alter eoꝝ excoĩcatus ſit ꝓpter aliud deli
ctum.tunc vterqꝫ excuſatur quo ad red
ditionem debiti.A.et etiã quo ad petiti
onem non ſolum debiti matrimonialis.
ſed etiaꝫ alteri⁹.cű etiã ab excoĩcato de
bitű peti poſſit.extra.de iudi.intellexi⁹
H.Sꝫ in alijs vir ñ excuſať.eo q̇ dꝫ co
gere vxorẽ vt faciat ſe abſolui.ar.vij.q
j.ſicut.hec hoſti.Goff.Ray̆.A.Idem in
ſum.con.eo.ti.q.cxxix.et in directoria
libro.iij.ti.ij.§.cxxxv.H.

Sed quid ſi vir vocꝫ excoĩcatű ad mẽ
ſã.nűquid ꝛ vxor poterit ad ipſam men
ſam comedere?Reo.ſcdm̄ Wil.Credo q̇ ñ
tamen poterit comedere ad aliã menſaꝫ
in eadeꝫ domo ita remotã q̇ merito poſ
ſet dici q̇ non comedant ſimul.A.Idem
in ſű.con.eo.ti.q.cxxx.H.

Utrꝫ filij excuſẽť a pticipatione pr̄is
Reo.ſm Wil.Filij q́ ſűt in pr̄is ptãte vl'
etiã emancipati q́ ſűt ꝯmẽſales pr̄i ꝛ ab
eo hñt ncc̃ia excuſãť.alij v̄o nõ.A.Itē
in ſum.con.eo.ti.q.cxxxj.H.

Itē (vt ſup̄ dictű ẽ) excuſãť ſui.ãcil
le.ruſtici.ſuiẽtes.ꝛ alij ſubiecti qui ñ a
deo curiales ſűt vt eorű cõſilio ſcelera p
petrenť.Nã tales pſone añ ſñiaꝫ aſtricte
erant ad familiare obſequiű.ꝛ ſic etiam
nunc tenemur.ꝛ coĩcare poſſűt.ex̄t eo.
inter alia.Qd̄ intelligiť ſm Wil.qñ ipſi
ante excoĩcatōeꝫ dñi obligauerĩt ſe ſerui
re ꝛ ſeruitiű intrauerűt.Si aűt poſt e⁹
excoĩcatōem intrauerűt.diſtingue.qꝛ ſi
ign orauerűt ꝛ poſtea ſciűt.non tenenť

diſcedẽ cũ damno ſuo. Si vero ſciuerũt
a ꝓ̃ncipio tenẽt̃ diſcedẽ. niſi nccĩtas eos
ꝯpuliſſet ꝙ fierẽt de eiꝰ familia. Et qḋ di
cit de ruſticis intellige q́ colũt terrã dño
rũ ſuoꝝ. Et ſcḋm eũ. Wil. extendit̃ etiã ad
illos q́ dicunt̃ medietarij. ⁊ q́ ꝓpter cultu
rã recipiũt certã portionẽ fructuũ. Naʒ
⁊ pñt ꝯicare q̃tũ oportʒ ꝓpter culturã ⁊
hmõi ratõeʒ. Idẽ intelligẽdũ ẽ ſcḋm hoſti.
de nutricibꝫ ⁊ ſilibꝫ q̃ ſi a dño recederent
ñ haberẽt vnde viuerẽt. ar. extra eo. ſi ve
re. vbi excuſant̃ qui cũ excoĩcatis nau-
tis conueniunt de tranſfretando contra
ſarracenos. A. Idem in ſũ. con. libro. iij.
ti. xxxiij. q. cxxxi. ⁊ q. cxxxij. B.

Sed nunqḋ patres ⁊ dñi excuſant̃ ſi
ꝑticipãt cũ filijs ſuis excoĩcatis? Re. ſcḋm
Ray. ⁊ Wil. Dicũt quidã ꝙ ſic. Sʒ tutiꝰ ẽ
dicere ꝙ ñ excuſant̃. qꝛ tenebãt̃ corrigẽ
ſuos minores ne inciderẽt ĩ cãʒ anatha-
tis. ar. xxvij. q. j. de filia. Idẽ Gof. ⁊ hoſti.
Tñ ſcḋm Tho. in. iiij. diſ. xviij. ad minꝰ de-
bent eis cõmunicare in his in quibꝫ obli
gati ſunt. quia ſicut inferiores obligant̃
ad obſequiũ ſupiorũ. ita ⁊ ſupiores ad ꝓ-
uidentiã inferiorũ. A. Poſſunt etiã pa-
rẽtes coĩcare filijs excoĩcatis quãdo ab
eis alimenta ſumerẽt. vt notatur in ſũ.
con. dicta. q. cxxxj. B. Et eodẽ mõ videt̃
dicendũ de ſeruis excoĩcatis qui dño ſub
ſũt. A. Idẽ in ſũ. con. dicta. q. cxxxij. B.
Seruis ⁊ mercẽnarijs non poſſunt coĩ-
care ſcḋm hoſti. niſi ſine magno ĩcõmodo
eos vitare non pñt. Et idẽ de ſocijs hñti
bus aliquid cõmune. Con. Her. A. Ideʒ
in ſũ. con. eo. ti. q. cxxxviij. B.

Nũqḋ armiger vel ſeruiẽs militi põt
coĩcare cũ illꝰ excoĩcatis cuʒ qbꝫ dñs ſuꝰ
coĩcat? Re. ſcḋm Wil. ñ põt. lʒ excuſet̃ coĩ-
cãdo dño ſuo excoĩcato. vt dictũ ẽ ſup̃. §
iij. ⁊. viij. A. Et idẽ ẽ ĩ ſilibꝫ ſcḋm eũ. Wil.
vt in ſũ. con. eo. ti. q. cxlj. B.

Sed nũquid vaſalli pñt ꝯicare dñis
ſuis excoĩcatis. Re. ſcḋm Wil. De hmõi va-
ſallis notauit hug. ꝙ abſoluti ſũt ab ob-
ſeq̃o fidelitatis q̃diu dñs illoꝝ ẽ excoĩca
tꝰ. ⁊ debẽt ab eo abſtĩere. vt. xv. q. vj. nos
ſãctoꝝ. Tenent̃ tñ ei reddẽ tributa ⁊ pẽ-
ſiões. nec peccãt ſic coĩcãdo ei. lʒ ſoluãt
ĩ ꝓpa ꝑſona. qꝛ nccĩtas ẽ (vt qdã dicũt)
Uide hoc infra. §. xxvij. qui ĩcipit. Quid
ſi teneor. A. Idẽ ĩ ſũ. cõ. eo. ti. q. cxxxvj.

vbi etiã ſubdit̃ ſcḋm eundẽ Wil. Sed qꝛ to
ta die videmꝰ fieri ꝯtrariũ põt dici ꝙ il-
lud. c. nos ſctoꝝ. loq̃t̃ in eo caſu cũ agg̃
uat̃ ſñia ꝯ nobilẽ excoĩcatũ. ⁊ ꝓ̃cipit̃ in
penã eiꝰ vaſallis ſuis ꝙ ñ obediant ei. et
tũc tenent̃ eũ vitare. ſicut dicit hug. ſed
eius ſñia ſecurior ẽ. hec ille. Et ſequit̃ in
dicta. q. cxxxvj. Ambigue de hoc loquũ
tur inno. ⁊ hoſti. extra. de dolo. ⁊ ꝯtu. ĩ. c
ditatis. qꝛ qdã dicũt ꝙ abſoluti ſunt ab
executõe fidelitatis durãte excoĩcatione
dñoꝝ. Alij aũt dicũt ꝙ non. niſi ſñia agg̃
uet̃. hec ibi. Puto poſſe dici ꝙ ꝓ̃ma pro
cedat quãdo vaſalli pñt a coĩone dñorũ
excoĩcatoꝝ comode abſtinẽ. ꝑ. c. nos ſã
ctoꝝ. alꝛs ꝓcedat ſecunda. cũ in hoc caſu
nccĩtas ⁊ etiaʒ vtilitas excuſet. xj. q. iij.
quoniã multos. ⁊ ſupra. §. iiij. B.

An poſſit vendi aliquid ſeruienti ex-
cõmunicato vꝉ ab eo emi? Re. ſcḋm wil. Si
emat vel vẽdat noĩe excoĩcati ñ eſt ꝯtra
hendũ cũ eo. ſicut nec cũ excoĩcato. Se
cꝰ ſi nomine ſuo aliquid tale faciat dum
tamen non in fraudem. A. Idem ĩ ſum.
con. li. iij. ti. xxxiij. q. cxlij. B.

Poſito ꝙ aliq̃s vidʒ aliquẽ afferenteʒ
victualia de mercato publice excoĩcato
nũquid tenebit̃ illũ vitare? Re. ſcḋm Wil.
Propter hoc ſolũ ꝙ video eos afferẽtes
talia ñ teneor illos vitare. niſi alꝛ inno-
teſcat mihi ꝙ ibi ea emerit. De rebꝰ aũt
emptis ibi q̃libet põt comedere ⁊ vti ſi ñ
fuit ĩ culpa emẽdi. A. Maxime vt in ſũ.
cõ. eo. ti. q. cxciij. vbi hec ponũt̃. et ſic nõ
denegat̃ de neceſſitate vſus dictarum re-
rum etiaʒ ſi fuit in culpa. B.

Quid ſi p̃ſbiter locauit operas ſuas ali
cui dño ⁊ dñs excoĩcatꝰ ẽ? Re. ſcḋm Hoſti.
Si tp̃e locatõis excoĩcatꝰ erat non valu
it locatõ. Si vero poſtea fuit excoĩcatꝰ
caueat ne ei ſeruiat ĩ diuinis. extra eo.
ſignificauit. A. etiaʒ ſi epiſcopꝰ ſit. qꝛ in
hoc ei non eſt obediendũ ſcḋm eũdẽ hoſti.
vt in ſũ. con. eo. ti. q. cxlij. B.

Utꝝ excoĩcatꝰ peccet ſi ingerat ſe coĩ
oni alioꝝ. Re. ſcḋm Ray. Sic. vj. q. ij. ſi tm̃
extra. de cle. exco. mi. illõ. circa fineʒ. Et
quidem excoĩcatus etiam alios excoĩca
tos vitare debet. idem hoſti. A. Idem in
ſũ. con. eo. ti. q. clxvij. B.

Utꝝ ſi excoĩcatꝰ ĩtret ecclĩã alij exire
teneãt̃. Re. ſcḋm Ray. Si mãifeſte ẽ eũ eẽ

excoīcatū. alij exire tenent̄ vł ꝓcurare ꝙ
ille exeat. xj. q. iij. ſicut apl'i. xxiiij. q. j. c.
oīs q̄. Si vo ē occł'tū. tūc q̄ ſciūt exibūt
ſecrete ⁊ caute ita ꝙ ñ ſeq̄t̄ manifeſtatō
ſi pñt. al'r ñ exibūt. vj. q. ij. ſi tm̄. A. Cla-
riꝰ ad hoc extra eo. cū ñ ab hoīe. B. Oc-
culte nāqꝫ excoīcatꝰ occulte dꝫ moneri vt
exeat. A. Sꝫ ſi nō vult exire tūc fiet qđ
dictū ē ſm̄ Gof. ⁊ ī ſū. con. eo. ti. q. clxxj.
B. Con. Gof. Si ſ aūt excoīcatꝰ ē ī eccł'ia
ñ cā orādi ſꝫ ꝑ alio negocio. ñ video q̄re
ī eadē eccleſia orare nō poſſim. vt inno.
ait. A. In. c. nuꝑ. extra eo. Alij tñ ꝯtra
⁊ his videt̄ magis conſentire Hoſti. ibi-
dem. vt et notatur in dicta. q. clxxj. B.

¶ Quid ſi qñ excoīcatꝰ intrat eccleſiā ſa
cerdos iam incepit miſſam? R. ſm̄ Ray.
Si ē occultū nō dꝫ dimittere officiū. vij.
q. j. nihil. Si vero eſt manifeſtū moneat
eum publice vt exeat. ⁊ ſi quidē non vult
exire et ſacerdos nondū inchoauit cano
nē. dꝫ dimittere. ar. xxiiij. q. j. oīs q̄. A.
Puto ꝙ h̄ canon accipiat̄ ab offertorio
vltra vt poteſt colligi ex dictis ſuꝑ. euka
riſtia iij. §. iiij. in additōe. B. Si vero ꝑ
us ꝙ̄ ille intraret eccleſiā vel prius ꝙ̄ ſa-
cerdos eū videret iā canonē inchoauit.
dꝫ ſacerdos ꝓcedere ī officio ſimul cuꝫ eo
qui aſſiſtit ei. A. i. ad miſſā ſeruit. vt pꝫ
in ſū. con. li. iij. ti. xxxiij. q. clxxij. vbi hec
ponunt̄. B. ita tñ ꝙ finito canone et ſū-
pto ſacramēto añꝙ̄ dicat̄ poſtcoīo mone
at illū vt exeat. de ꝯſe. diſ. ij. relatū. Con.
Hoſti. ⁊ Gof. Qꝫ ſi non vult exire poteſt
eū ſacerdos eijcere etiā ſi clericꝰ ſit. A. dū
mō tantā ꝑtātē habeat ꝙ ſine effuſione
ſāguis hoc facere poſſit. ar. extra eo. ve-
niens. al'r poteſt recurrere ad brachiū ſe
culare ꝙ̄uis videat ibi effuſionē ſanguis
īminē. ar. ext̄. ꝯ homi. poſtulaſti. ſm̄ ho
ſti. ⁊ in dicta. q. clxxij. B. Et ſi nō pōt eij
ci. in ſacriſtiā rediens dicat poſtcoīoneꝫ
⁊ orationes que reſtabant.

¶ Utꝝ aliqui poſſint eē in iudicio coraꝫ
iudicibꝰ excoīcatis. R. ſcd̄m wil. Si ſunt
de iuriſdictōe illoꝝ ⁊ vocati ab eis ſtant
iuri videt̄ eē caſus nceītatis. Sil'r ⁊ ſi co
rā eis ꝯueniūt īiuriatores ſuos. Nā et in
hoc ñ ſolū ē neceſſitas. ſꝫ ⁊ tali coīcāt in
his q̄ ꝑtinēt ad ſalutē aīe. ſcꝫ reddere vni
cuiꝗ ius ſuū. al'r aperiretur via libertatis
raptoribus. A. Si aūt in alijs caſibꝰ q̄s

coīcet hmōi iudicibus et rectoribus ex-
coīcatis. puta comedēdo vel ſil'ibꝰ. ñ ex-
cuſat̄. qꝛ nō ſūt de ꝑſonis exceptis. ſcd̄m
eū. Wil. ⁊ in ſū. con. eo. ti. q. cxxxvij. B.

¶ Utꝝ clerici poſſint ꝯīcare epō ſuo ex
coīcato. R. ſcd̄m hoſti. Nō. xciij. diſ. ī rea
tꝰ. extra. de exceſ. ꝑla. c. fi. niſi forte eēnt
eiꝰ ſeruitio deputati. qꝛ tūc eodē mō pñt
ſicut alij ſeruientes. idē wil. A. Idē ī ſū.
con. eo. ti. q. cxxxix. B.

¶ Sed q̄d de monachis cuꝫ abbas ē ex-
coīcatꝰ? R. ſcd̄m Wil. Credo ꝙ pñt coīca
re ei. quia q̄i de familia ſunt. A. Ideꝫ in
ſū. con. eo. ti. q. cxl. B

¶ Quid ſi ille qui cl'icū verberauit iā ꝯpo-
ſuit cū eo. vel etiā vadit ꝑ abſolutōe. vł
ſi nōdū eſt denunciatꝰ? R. ſcd̄m Ray. in
oībꝰ ꝑdictis cāibus eū vitare tenet̄ q̄li-
bet cū nondū ſit abſolutꝰ. extra eo. cū de
ſideres. ⁊. c. a nob ij. A. ꝯiūcto. c. cū ñ ab
hoīe. eo. ti. B. Cāti tñ ad curiā ꝑ abſo-
lutōne vendi poteſt ⁊ recipi poteſt. et cō
municari in his que ad viam pertinent.

¶ Quid ſi excoīcatꝰ iā iurauit ſtare mā
dato epī ⁊ epꝰ ꝯīcat ei. nunq̄d ꝑ hoc epꝰ
intelligit̄ eū abſoluē? R. ſcd̄m Ray. Nō
īmo incidit in minorē epꝰ ⁊ alij coīcan-
tes. extra eo. cū deſideres. Nā etiaꝫ ſi pa-
pa ſalutat aliquē excōmunicatū vel par
ticipat ei non intelligitur eū abſoluere.
vt ſupra abſolutō ꝑmo. §. xj. qui incipit
papa ⁊c̄. Et intelligēdū ꝙ epꝰ incidit ꝯī
cādo etiā ſi ille fuerat excōicatus ab ipō
epō cui nec ipē coīcare pōt nec alijs da-
re licentiā ꝯīcandi ei. quin incidat in ex
cōicatōeꝫ minorē. extra eo. nuꝑ. xj. q. iij.
excōicatis. A. Con. Hoſti. ⁊ glo. Ray. vt
in ſū. con. eo. ti. q. clxj. B.

¶ Quid ſi epꝰ cōmunicat in crimine cū
illo quē ꝓpter illud crimē excōmunica-
uit? R. ſcd̄m Ray. Eandē ſententiā īcur
rit. ⁊ ligatur nō ſua ſententia ſed iuris
ar. ext̄ eo. nuꝑ. et a ſuꝑiore oportebit ꝙ
abſoluat̄. Con. hoſti. ⁊ inno. A. lꝫ Ber.
⁊ gof. dixerint ꝙ hoc cāu īcurrat epꝰ ſo
lū minorē. al'r ligaret̄ ſua ſnīa. qđ ñ pōt
fieri. cū nemo poſſit ſua ſnīa ligari. ar.
ff. de arbi. l. pl't. ⁊ de iudi. l. iulianus. Sꝫ
Ray. inno. Hoſti. io. mo. ⁊ Archi. dicūt
ꝙ epiſcopus incurrit maiorē. ⁊ ꝙ ligatur
nō ſua ſententia ſed iuris. licet occaſiōe
ſue ſententie. ⁊ ꝙ ſic intelligitur. xj. q. iij.

ſicut apl'i.cū trib⁹.c.ſeq̄ntib⁹.⁊ extra eo.
ſi ꝯcubi̅e. Dicit etiā hoſti.ꝙ vtrāq; īcur
rit.ſ.maiorē ⁊ minorē. Sꝫ ſi q̄s excoīcaſ
ſet aliquē cū oīb⁹ q̄ debiſſēt ei auxiliū ad
aliq̄d faciēdū et ip̄e excoīcator fuerit de
ill' auxiliatorib⁹: ñ ligat̄. q2 ñ poteſt dici
ꝙ talis ſit ligat⁹ a iure ſꝫ a ſe tm̄. q̄d eſſe
nō pōt. q2 nemo poteſt ſe abſoluē vel cō
dēnare. ſed ſupior tm̄. xxj. diſ. inferior. ex
tra.de ma.⁊ obe.cū inferior. ſm inno. ex
tra eo.cū ī dubijs.⁊ Io.mo.⁊ Archi. ex-
tra eo.ſtatuim⁹.li.vj. Et Con.hoſti.vt ī
dircł'oria.li.iij.ti.ij.§.cxxvij. vbi hec oīa
notant̄. Et eo. ti.§.cxxviij. dicit̄ ꝙ pōt
ſciri excoīcatorē ꝑticipare cū excoīcato ī
c̄mie. vt ſi ep̄s excoīcauit ſuū ꝯſāguine-
uꝫ vl' amicū ꝓ rapina facta mihi quē for
te odio hꝫ ⁊ latēter fauet raptori ⁊ ꝑtici
pat cū eo. vel ip̄m r̄ceptat. vel cognouit
mulierē quā excoīcauerat ꝑpt̄ fornicatō
neꝫ. extra eo. ſi ꝯcubine. ſm hoſti. B.

Utrum ſit orandum ꝑ excōicatis. R̄o
ſm Tho.in.iiij.diſ.xviij. Pro excōmūi
cato orari pōt ꝗuis ñ inter orōes q̄ pro
mēbris eccl'ie fiūt. et tm̄ fructū ñ ꝑcipiūt
q̄diu in excoīcatōe manēt. ſꝫ orat̄ vt de
tur eis ſp̄us penitētie vt ab excoīcatōe
ſoluant̄. A. Itē in ſū.con.li.iij.ti.xxxiij
q.clxix. vbi clari⁹ hoc ponit̄. Et dr̄ ꝙ ꝓ
excoīcato orari pōt in p̄uato ſꝫ ñ publi
ce inter orōnes que fiūt ꝓ mēbris eccl'ie
Ibi dicit̄ etiā ꝙ ſuffragia eccl'ie q̄ ꝓ tota
eccl'ia fiūt excoīcato ñ ꝓſūt. Et hoſti. di
cit ꝙ ꝓ excoīcato ñ eſt orandū ſp̄eal'r. in
telligē publice. Naꝫ ꝓ hēticis ī genē orat
in paraſceue eccleſia. hec ibi. B.

Quid ſi iudex mandat ſacerdoti ꝙ de-
nūciet aliquē excoīcatū. nūq̄d viſis l'ris
tenet̄ euꝫ vitare: R̄o. ſm Wil. Si ille qui
mādat eſt iudex ordinari⁹ ſacerdos debꝫ
eū preſumē excoīcatū. Idē dico de iudice
delegato niſi probabiliter dubitet̄ de ei⁹
auctoritate. A. Idem in ſū.con.eo.ti.q.
clxxix. vbi etiam ſubditur ꝙ idem Wil.
non credit huiuſmodi mādatū ſeu l'rās
mandati ſufficē ad probādū eē excoīca-
tū ſi poſtmodū deducat̄ res in iudiciū ⁊
ille neget ſe eſſe excoīcatum niſi alio mo
do de excōmūicatōe ꝯſtiterit. hoc puto ī
telligēdū quādo ageret̄ ꝯtra iudicē excō
municātē ſeu mandantē denūciari corā
ſupiore coraꝫ quo debet iudex iuſticiam
cauſe ⁊ iudicij oñdere. extra. de ſen. exco.
ſacro. Al's ī dubio ſtandū ē l'ris iudicis
extra de ꝓba. poſt ceſſionē. Sequit̄. Si
aūt iudex mandat ſac̄doti ꝙ aliquē excōi-
cet. non tenet̄ eū vitare publice vel p̄ua
tim donec eum excommunicauerit. B.

Utrum ꝯtract⁹ init⁹ cū excoīcato teneat
de iure. R̄o. ſm Ray. Si ꝯtrahēs ñ obli-
get ſe ad coīcādū cū excoīcato lꝫ peccet
nūc coīcādo in ꝯtractu. tm̄ tenet ꝯtract⁹
ut ſi quis vendat ⁊ tradat reꝫ excoīcato
et ſtatim preciū recipiat. Si v̄o obliget
ſe ad cōmunicādū cū excoīcato in cāu ñ
ꝯceſſo. nō tenet ꝯtract⁹. vt ſi ꝓmittat vel
etiā iuret ꝙ vendet ei aliquid aut loca-
bit. Et vide ſupra excōmunicatio primo
circa finē.§. Utrum excoīcatus obliget. A
Et ibi latius in additōne. B.

Quid ſi teneor iuramīto alicui ſoluē ī
c̄to t̄mino ⁊ ille interī excoīcat̄: R̄o. ſm
Ray. Nō debeo ſoluē. xv. q. vj. nos ſc̄toꝝ
ſꝫ debeo deponē ī ede ſacra. ⁊ ſic vtil'r age
tur e⁹ negociū vt ꝑ hoc citi⁹ veīat ad ſatiſ
factōeꝫ. Sꝫ tm̄ veri⁹ vr̄ q̄d inno. dicit ſic
Si q̄s cū iuramīto ꝓmiſit aliq̄d dare ex-
cōicato. ꝯſulim⁹ ei ꝙ det. Nā ⁊ ſeruiēs te-
net̄ ſeruire ei vt ꝓmiſit. xj. q. iij. qm̄ mul-
tos. A. Sꝫ certe ibi ſolū vr̄ dici d̄ obliga
tōe ꝓcedente ex q̄dā domeſtica ſeu fami-
liari ꝯuerſatōe ſeu neceſſitate. Uñ vt pꝫ
in ſū con. eo ti. q. xxxiiij. Hoſti. tenet pri
mā cū Ray. ⁊ addit ꝙ depoſitō in ede ſa
cra debꝫ fieri. niſi forte ſupior contuma
cia excoīcati exigēte abſoluerit me ī ob-
ſeruatione iuramenti q̄diu fuerit ſic li-
gatus. quod facere poteſt eccl'ia. vt patꝫ
xv. q. vj. iuratos. ⁊ extra de iureiur̄. vei-
entes. ⁊ de pe.c.ſi. Sꝫ glo. Ray. ait. Pōt
dici ꝙ ñ tenet̄ ſoluere vel deponē q̄diu ē
in excoīcatōe. q2 ſubintelligit̄ tacite in
iuramento vel obligatione ſi talis ꝑmā-
ſerit cui liceat cōmunicare. ar. xxij. q. ij
ne quis. Et ſubdit. Credo verius ꝙ ſi ex
auaricia nō ex zelo iuſticie differt ſoluē
peccat quo ad deū. lꝫ nō puniat̄ q̄ ad ec
cleſiā. ſicut hebrei q̄ ex cupiditate bona
egiptioꝝ exportauerūt: peccauer̄t. Qui
aūt ꝓpter obediam hoc fecerunt: merue
rūt. Sequit̄. infra Ray. Ul' ſi vis tenē ꝑ
mā opinioneꝫ. ſcꝫ ꝙ ſolutio debeat fieri
excoīcato. conſulo ꝙ veniat debitor cuꝫ
teſtib⁹ ad domū excoīcati. ⁊ dicat. Sitis

mihi teſtes q̄ ego pono hic pecuniā quā
debeo ſibi. vel nūero eā vxori ſue vł filio
ſuo vel baiulo accipiēti noīe ipſi⁹. ⁊ ipſo
pn̄te et n̄ ɔ̄dicēte. ⁊ ſic liberabiť. Et hoc
caſu ſm glo. lʒ q̄tū ad vitatē idem ſit qn̄
ſoluiť alteri noīe ſuo ac ſi ſibi ſoluēť. n̄ ē
q̄tū ad ſpēm facti ⁊ opinionē hoīm ⁊ ex
teriorē ſupficiē ſicut excoīcat⁹ ɔpellitur
rn̄dere per pcuratorē. extra. ð indi. itelle
xim⁹. Sʒ p̄dictū ɔſiliū reprobat Hoſti.
duplici rōne. p̄ma ē qꝛ ſit fraus canōib⁹
pticipatōʒ phibētib⁹. Sicut ei nō debeo
ei ſoluē ſic nec alij noīe ſuo. Itē tał ſolu
tio n̄ liberat me niſi ratū habēt. ⁊ ex ſua
fieret voluntate. extra. de iureiuř. ea te.
Et ei pcuratori niſi ad hoc ſpēalr datus
ſit non recte ſoluiť. Itē addit Ray̆. Uel
dic q̄ ſi ipſe fact⁹ ē heretic⁹ vel alˢ hoſtis
⁊ pſecutor eccłe. paupm. pupilloꝝ vidua
rū. vel aliaꝝ miſerabiliū pſonaꝝ. et pro-
pter hoc ē excoīcat⁹. tūc nullo modo ē ei
ſoluēdū. ſʒ ē faciēdū iuxta ſecūdā opini-
onē. videlʒ de depoſitōe. niſi ī caſu. ſ. ſi pa
gani vel hoſtes reipublice venirēt ī forti
brachio ad patriā deuaſtandā. ⁊ ipſe ex-
coīcat⁹ ſe opponēt ex aduerſo pugnās p
patria. tūc em̄ eēt ſoluendū ei. ⁊ vaſalli
⁊ curati ſui deberent eū ſequi. ar. xj. q. iij
Julianus. vbi diciť. q̄ cuʒ iulianus pre
cipet xp̄ianos aciem pducere pro defen-
ſiōe reipublice: obediebāt ei. Hoſti. dicit
hoc veꝝ eſſe ſi eſſet dn̄s terre. vel ſi nō eſ-
ſet alius qui poſſet patriā defendē. aliter
non eſſet ei obediendū nec ſoluēdū. R.

¶ Quid ſi quis recipiat mutuū ab excō
municato. nunquid tenebiť reddere ī ter
mino durāte adhuc excoīcatōe. vel ſi cō
ducit aliquid ab eo p p̄cio reddēdo tpe ex
coīcatōnis ⁊ hmōi: R̸. ſm hoſti. Qui ɔ̄
hit cum excoīcato obligatur ei quo ad
naturalem obligationē ex qua ſi ſolutuʒ
ſit non poteſt repeti. ſed nō quo ad ciui-
lem obligationeʒ ex qua actio naſciť et
poteſt peti. ⁊ ideo n̄ debʒ ei reddē niſi p⁹
abſolutionē. A. Idē frater Brucard⁹ in
ſua ſūmula. vt in ſū. con. eo. ti. q. cxxxv.
⁊ hoc depēdʒ ex dictis ſup̄. §. prio. H.

¶ An poſſit aliq̄d r̄cipi ab excoīcatis:
R̸. ſm Wil. Oratores. pegrini. viatores.
⁊ ſilˢ ī nccitate ɔſtituti r̄cipe pn̄t. ⁊ dr̄
h orator q̄ locū aliquē cā orōnis viſitat
Jō inno. ⁊ hoſti. hoc ipm tactuʒ ē ſup̄. §
iij. A. Jð pōt fieri ð azimo iudeoꝝ vt in
nccitate emať ⁊ comedať ſcðm eūdē Wil.
vt in ſū. con. eo. ti. q. cxxv. H.

¶ Utrū excoīcatis poſſit aliq̄d dari. R̸.
ſm Wil. Poteſt cā hūanitatis ⁊ in ſuſtē
tationē. ſ. qn̄ indigēt. Nec expectāda ē vl
tia nccitas. Et etiā ſi excoīcat⁹ petit ho-
ſpitiuʒ n̄ teneť aliq̄s expectare donec ab
alijs omnib⁹ ſit repulſus. Et hoc intelli-
go ſolū quo ad nccia vite. vt alimēta. ve
ſtes ⁊ hoſpitiū. Sec⁹ ſi petat alia vtenſi-
lia. vt ſecurim foſſoriū. et huiuſmodi. xj
q. iij. qm̄ multos. A. Idē etiā intelligen
dū eſt de ceteris ſine quibus viuere non
poteſt vt poſſint excoīcato dari. Un̄ ⁊ i-
tm̄ poſſet indigē dictis ſecuri ⁊ foſſorio ⁊
ſilˡibus q̄ poſſent ei dari. qð arbitrio bo
ni viri limitādū eſt ſm eundē Wil. Tho.
etiā dicit q̄ in caſu in q̄ homo ex p̄cepto
caritatis teneť. coīo nō phibeť. vt in ſū.
con. libro. iij. ti. xxxiij. q. cliij. H.

¶ Quid ð illo q̄ amico ſuo excoīcato ve
niēte comedē ad domū ſuā dimittit ei do
mū ⁊ claues. vł pmittit eū comedē ſepa-
ti nūq̄d itelligiť pticipare excoīcato: R̸.
ſm Wil. Si hoc facit ī fraudē vt ſic eū n̄
offēdat ſʒ fauorē e⁹ acq̄rat īcurrit miorē
excoīcatōʒ. Si aů facit forte qꝛ timet ne
ille vim īferat n̄ incurrit. Si vō facit qꝛ
putat eū indigē hoſpitio vł alimētis po
teſt eū cā hūanitatis recipe facta de hoc
pteſtatōne. A. Et hoc ne vel recept⁹ cre-
dat fieri propter aliud. ⁊ alij qui hoc vi-
derint ſcandalizentur ſcðm eūdē Wil. vt
in ſū. con. eo. ti. q. clv. H.

¶ Sed nunquid ab vxore vel familia ex
cōmunicati poſſum⁹ aliquid recipe. R̸.
ſcðm Wil. De bonis pprijs vxoris uł fami
liaris ſi nomine ſuo dederit recipe poſ-
ſum⁹. nō aūt de bonis coīb⁹ aut de his q̄
danť nomine mariti. aut dn̄i ⁊ ſuo ſimł
niſi forte a marito conceſſū eſſet vxori q̄
ſuo pprio noīe poſſet dare. A. Ita tamen
q̄ huiuſmodi ɔceſſiōes n̄ fiāt ī fraudē ca
nonis. vt qn̄ excoīcatus ſciēs q̄ nihil re
cipeť ex parte ei⁹ dat licētiā ſeruiēti ſuo
uel vxori dandi mihi aliq̄d de ſuo. Et ſi
dubitať vtrū nomine ſuo uel mariti ſeu
dn̄i uel vtriuſq; ſi ſine licētia aut cū licē
tia det. tenendū eſt certum et dimitten-
dum incertū. ne recipiens ɔmittat ſe di
ſcrimī ſm eū. wil. ut ī ſū. con. eo. ti. q. cl.

Poſſet etiā eſſe tanta neceſſitas vt etiaȝ
ab ipſo excommūicato poſſet recipi ele⸗
moſina. cum aliunde non poteſt ſubueni
ri. vt ī ſū. con. eo. ti. q. cxlvj. H. Non ta⸗
men oportet multū informare ⁊ inſtrue⸗
re talē vxorē aut familiā ꝙ dent. ⁊ hoc ꝓ
pter notā cupiditatis euitandaȝ.
Quid ſi hoſpitatꝰ ſum ī aliq̄ domo ad
mēſā ⁊ ſuperueniat ⁊ ingerat ſe excoīcatꝰ.
nūq̄d teneor ſurgere? Reſ. ſm Wil. Si ē
pblice excoīcatꝰ ſurgē teneor n̄ obſtāte q̄
cūq3 ſcādalo. Si vero ē occultū ⁊ n̄ poſ⸗
ſū ſine eiꝰ nota. nō teneor ſurgē. A. im⸗
mo hoc caſu teneor non ſurgere ſm eū.
Wil. vt in ſū. con. eo. ti. q. clxxvj. H.
Sȝ an ſuperueniēte publice excoīcato
ego tenear exire de domo? Reſ. ſm Wil.
Nō. A. Dū tn̄ poſſū hr̄e locū ſeꝑatū ita
ꝙ n̄ oporteat me coīcare ī aliq̄ cuȝ eo. et
ex hoc n̄ timeā ſcādalū īfirmoꝝ. ſm eū.
Wil. et ī dicta. q. clxxvj. H. immo etiā lȝ
ſciā aliquē publice excoīcatū receptū eē
ī aliq̄ domo poſſū ibi hoſpitari ſi tāte ca
pacitatis ſit ꝙ poſſū eiꝰ ꝯmunionē vita
re. A. ⁊ ſcādalū ſilr. vt dictū ē. ⁊ pȝ ī ea.
q. clxxvj. H. Nā licȝ mihi cū excoīcato ī
eadē camera comedē ſȝ n̄ ī eadē mēſa. ſilr
nec ī eodē lecto iacē. A. Sȝ nec ī eadē ca⸗
mera niſi nec̄citate vrgēte. vt pȝ ꝑ inno. ī
c. nuꝑ. extra eo. cuiꝰ hoc fuit dictū origi⸗
nale. vbi ſic dicit. Nota ꝙ non dicor coī⸗
care excoīcato lȝ ego ⁊ ipē ſimꝰ ī aliq̄ do
mo ego ꝑ meis negocijs ⁊ ipē ꝑ ſuis. Sed
ſi ego ⁊ excoīcatꝰ ſil̄r hr̄emꝰ vnā cameraȝ
coēȝ. bn̄ licȝ mihi cū excoīcato eē ī eadeȝ
camera ⁊ iacē ⁊ comedē. ſȝ n̄ in eadē mē⸗
ſa vl̄ ī eodeȝ lecto. qꝛ hoc n̄ poteſt eē ſine
voluntaria coīone. ibi etiā dicit ꝙ ſi ex
coīcatꝰ ſit extra eccleſiā et audiat miſſaȝ
ſtatim ſacerdos dȝ ceſſare niſi incepiſſet
canonē miſſe. ⁊ oēs alij debēt recedere ꝑ⸗
ter ſcolarē ſeruientē miſſe. It. ꝙ ſi veniā
inuitatus ad aliquod feſtum vel cōuiui
um. ⁊ inueniā ibi aliquē excōmunicatū
pblice. teneor recedere. nec debeo ibi epu
lari licet ſedeat ad aliā menſā. qꝛ omnes
taliter venientes ad feſtū vel conuiuiuȝ
ſimul inuicē cōmunicare dicendi ſūt. A.
idem ī ſū. cō. li. iij. ti. xxxiij. q. clxxvij. H.
Nūq̄d poſſū recipe lr̄as excoīcati l̄ ei
mittē ſiue etiā nūcios l̄ encenia. Reſ. ſm
Wil. Dicit notauit hug. nullū eoꝝ lȝ. niſi
ī caſu ī q̄ ſit licȝ ei loq̄. Cū tn̄ ſcribit n̄ eſt
ſalutādꝰ ſȝ loco ſalutatōis ſolȝ dici. Spi
ritū ꝯſilij ſanioris. Vn̄ ⁊ q̄ verbo ſalutat
ab excoīcato n̄ dȝ eū reſalutare. ſȝ pōt di
cē. Deꝰ emēdȝ vos. ⁊ hmōi. A. ideȝ in ſū.
con. eo. ti. q. cxliij. ⁊ ī directoria. li. iij. ti.
ij. §. cxlvj. H. Qui aūt munꝰ ab eo ſciēter
recipit. lȝ nō liceat. tn̄ n̄ tenet reddē. ſed
inducēdꝰ ē ꝙ in pios vſus conuertat. vl̄
etiā ꝙ bn̄ faceret ſi ad ruborē īducendū
excoīcato remitteret. A. etiā ſi igrante
recepiſſȝ. vt in ſū con. eo. ti. q. cxlviij. H.
Quid ſi aliq̄s aſſurgat vel reuerētiaȝ
exhibeat excoīcato aut ei ſalutāti ſe īcli
net. aut moueat labia q̄ſi reſalutās eū. tn̄
nihil dicat? Reſ. ſm Wil. Nō īcurrit excoī
catōeȝ. Pene enī n̄ ſūt extēdēde ſȝ reſtri
gēde. A. ideȝ in ſū. con. eo. ti. q. cxlv. Sȝ
ī directoria dicto. §. cxlvj. dicit ꝙ bō lo⸗
quit nō ſolū v̄bo ſȝ etiā nutu ⁊ ſignis. ꝑ
quo facit. xxvj. q. vj. qui recedunt. ad fi.
Et ſic predicta non videntur licere. H.
Vtrū familiaritas aut pudor excuſet
ꝑticipantes excoīcato. Reſ. ſm Wil. Di⸗
cendū ꝙ ſi eſt familiaritas q̄ exp̄mit ī il
lo. c. quoniā mltos. q̄d etiā ponit h̄ ſuꝑ
§. iij. excuſat participantem. alꝰs nō. A.
idem in ſū. con. eo. ti. q. clxvj. H.
Vtꝝ ignorātia excuſet. Reſ. ſcdm Wil.
Quādo ē ꝓbabilis ignorātia facti. excu⸗
ſat. extra. de cle. exco. mi. aplice. et extra
eo. ſignificauit. Sȝ ignorātia iuris n̄ ex
cuſat niſi illos quibus licȝ ius igrare. vt
pueros nondū doli capaces. A. et etiam
oēs q̄ nec ꝑ ſe nec ꝑ ꝑitos potuerunt ſci
re. p̄ſertim minores. xxv. annis. ⁊ mulie
res. ff. de iur. ⁊ fac. ig̃. l. regula. niſi igno
rātia fuerit craſſa ⁊ ſupīa. extra. de ꝯſti.
vt aīaꝝ. li. vj. H. Dicit aūt q̄s ignorare
factū vt qꝛ n̄ ꝯſtat ei ꝙ iſte fecit tale q̄d.
puta clericū verberauit. qꝛ nec ipē vidit
nec ē fama ita publica ꝙ oīno debeat cre
di. vide de hoc infra. §. xliiij. qui incipit.
Sed quid ſi eſt publica. Nametſi ab ad⸗
uerſario audiat vel leui fama. nō debet
ſibi de hoc formare conſcientiā. xxij. q. v
hoc videt ⁊ extra eo. cū deſideres. et. ij. q.
j. c. j. ⁊. xj. q. iij. nō ſolū. Jus aūt dr̄ igno
rare: vtputa ſi neſciebat ꝙ ille quē vidit
clericum verberaſſe eēt excoīcatus. que
igrātia (vt dictū ē) nō excuſat. Quō aūt
et quando ignorantia excuſet a peccato

bẽs ĩfra. ignorãtia. §. ij. A. Con. ꝑdictis
Gof ⁊ Hoſti. vt in ſũ. con. li. iij. ti. xxxiij
q. cliij. Sʒ vidẽdũ ẽ quis dicat̃ ſcire ali-
quẽ eẽ excoĩcatũ. Re. ſm Ray. ⁊ hoſti. ⁊ ĩ
ſũ. cõ. eo. ti. q. clxxx. Dĩ q̃s hoc ſcire cuʒ
vidʒ illũ ṽberare clericũ ĩ caſu nõ ꝯceſſo
vel ſili. vl' erat pñs ⁊ audiuit ferri ſniaʒ
vel ipaʒ publice denunciari. vel ipſemet
excoĩcat⁹ vel p̃lat⁹ excoĩcati maxĩe ſi ſit
ep̃s dixit ei. vel ab alio cui merito credẽ
dũ eſt hoc audiuit. vel eſt publica fama
ip̃m eẽ excoĩcatũ. Sec⁹ ſi audiuit ab ad
uerſario vel a leui fama. Nota etiaʒ ſm
Ray. q' nõ ẽ ꝓbabil' ignorãtia ſi ignoret̃
qḋ ſcit̃ a vicinis. aut cũ eſt in ꝓrochia in
q̃ aliq̃s ẽ eo tp̃e publice denũciat⁹ excoĩ-
cat⁹. aut ſi dicat ſe ignoraſſe ſñiam ꝓprij
ep̃i. vel qḋ publice factũ ẽ in ꝓuĩcia. xij.
q. ij. q̃ ⁊ humanis. xvj. diſ. qḋ dicit̃. Adeo
tñ q̃s poſſʒ eẽ remot⁹ a ſuo ep̃o vel a lo-
co publicatõis ſñie. ⁊ tã recens poſſet eẽ
publicatõ q' ꝓbabilis poſſʒ eẽ ignorãtia
Non aũt ẽ ꝓbabilis ſcḋm leges ſi ignore-
tur quod publice ꝓmulgatũ ẽ ⁊ factuʒ
ex quo lapſi ſunt duo menſes. in Auten.
vt facte noue conſtitutiones. circa prin-
cipiũ. Et addit glo. Credo etiã q' iudex q̃
iudicat ex preſumptionib⁹ quãdoq; iudi
caret aliquã craſſã ignorantiã eſſe ⁊ per
conſequẽs illũ eſſe excoĩcatũ vbi de⁹ qui
de hoc videt veritatẽ iudicaret ꝓbabilem
ignorantiã ⁊ illũ non eẽ excoĩcatum. H
Quid ſi ſciam aliquẽ ħitu eẽ excoĩcatuʒ
ſed actu non aduerto ⁊ coĩco ei. Re. ſm
Wil. Si hoc faciã ſubito ⁊ nõ aduerto.
credo q' nõ pecco nec excoĩcatõʒ incido
A. Idẽ ĩ ſũ. con. eo. ti. q. clxxxj. H.
Quomõ vitãdi ſũt illi de quoꝝ excoĩ
catõe dubitatõ eſt. A. non facti. q2 ḋ eo
proxime dictum eſt. ſʒ iuris ꝓpter varie
tateʒ opinionũ. vt ĩ ſũ. cõ. li. iij. ti. xxxiij.
q. cxciiij. H. Re. ſm Tho. ĩ quolibet. Du
bitatõ de excoĩcatione aliquoꝝ aut p̃ce
dit ſñiam iudicuʒ aut ſequit̃. Si p̃cedit
puta q' nõdũ eſt declaratũ ꝑ iudicũ ꝯſẽ-
ſum. non ſunt vitãdi quouſq; certo iudi
cio termineẽ. Sʒ ſi p⁹ ꝯcordẽ iudicũ det̃-
minatõeʒ adhuc ambiguũ ſit. magis ſtã
dũ ẽ ſñie iudicũ. ⁊ illi vitãdi ſũt. A. ſi ſic
fuerit iudicatũ duplici rõne. Pmo q2 iu-
dices ſolicitius diſcutiẽtes negociũ ple-
ni⁹ pñt ꝑcipe v̄itatẽ etiã ſi ſint minus pe

riti q̃ alij q̃ ꝑfũctorie ꝯſiderãt ⁊ extraor-
dinarie. Scḋo q2 hoc eẽt ĩ magnũ nocu
mentũ vtilitatis ꝯĩs ſtat⁹ hoĩm ſi ſñie ñ
ſtaret̃. ſʒ q̃libʒ ꝓ ſuo libitu vellet ſñie ca-
lũniã ĩgerẽ. q2 ſic litigia eẽnt ĩt̃minabi
lia. ⁊ iḋ ĩ tali caſu magis ẽ ſtãdũ ſñie iu
dicũ. niſi ſit ꝑ appellatõʒ ſuſpẽſa. ſm eũ.
Tho. vt in dicta. q. cxciiij. H.
Quid ſi audiui ab aliq̃ dicẽte de ſeip̃o
q' ſit excoĩcat⁹. nunq̇d teneor eũ vitare?
Dicẽdũ ſm Wil. Si audiui ab eo ĩ ꝯfeſſi
one ñ teneor eũ vitare. q2 neſcio ſit̃ hõ ſʒ
ſic de⁹ ⁊ ne ꝯfeſſio reddat̃ odioſa. Idẽ ho
ſti. lʒ Hug. ꝯt̃riũ dixerit. A. Cui⁹ dictuʒ
p̃ot ĩtelligi q' debeo vitare q̃tũ poſſũ ſñ
ſcãdalo ei⁹ ne dem ei occaſionẽ peccãdi ⁊
ĩgerẽdi ſe ꝯt̃ iuris ꝓhibitõʒ alioꝝ coĩoni
iḋ debeo de hoc eũ ĩ ſecreto monẽ. ar. vj.
q. ij. ſi tñ. et ext̃. de offi. or. ſi ſacerdos. et
etiã qñ ſcio alr̃ q̃ ꝑ ꝯfeſſionẽ ⁊ in ꝯfeſſi-
one. H. Si aũt q̃s extra ꝯfeſſiõeʒ ſe excõi
catũ dicit ſm oẽs eũ vitare teneor ſolũ
in occulto niſi eẽt excoĩcat⁹ publice. A.
Idẽ in ſũ. con. eo. ti. q. clxxxviij. H.
Quid ſi audiui ab ep̃o vel alio eius p̃
lato ſeu ei⁹ ꝓrochiali ſacerdote q' tal' ſit
excoĩcat⁹. Re. ſm Wil. Si aliq̃s p̃dictorũ
dicat mihi denũciando ſñiaʒ. et talis ẽ ca
ſus de quo ſolet fieri excoĩcatõ. A. i. ꝑti
neat ad iuriſdictõeʒ excoĩcantis. vt pa-
tet in loco de quo ĩfra. H. debeo ei crede-
re ⁊ eũ vitare. Secus ſi dicat mihi cõi lo
cutõe. q2 non teneor credere nec euʒ vita
re. A. Hoc verum ſi dicat ſe excommu-
nicaſſe ꝓrochianum alienũ auctoritate
ſuperioris. tunc eñi non teneor ei crede-
re ſi probabiliter dubitẽ de mandato. p̃
ſertim ſi hoc dicat in cõmuni locutõne.
Tante etiã poſſẽt ĩimicitie eſſe int̃ ep̃m
vel ſacerdotem ⁊ ꝓrochianũ ſuũ queʒ di-
cit ſe excõmunicaſſe ille epiſcop⁹ vel ſac
dos q' non tenerer credere vl' vitare illũ
niſi alio modo q̃ ꝑ v̄bum illius cõſtaret
mihi de illa excõmunicatõe ſm eũ. Wil.
⁊ ĩ ſũ. con. eo. ti. q. clxxxv. Itaq; etiã in
coĩ locutõne videt̃ credẽdũ p̃latis ḋ ſub
ditis ſuis ⁊ circa ꝑtinẽtia ad eoꝝ iuriſdi
ctõem niſi ĩ caſibus predictis. H.
Quid ſi p̃lat⁹ vl' ſacḋos ꝓrochialis di-
cat mihi q' vidit ꝓrochianũ ſuũ aliqḋ fa
ciẽtẽ ꝓpter qḋ ĩcidit ĩ excoĩcatõem. non
aũt eſt publicũ. nũq̇d teneor eũ vitare?

R̄eo ſm. W. Siue credã ſiue nõ. nõ tene
or eũ vitare nec ĩ publico nec in occulto.
quãtũ ad vitãdũ ꝑiculũ minoris excõi-
catõis. ⁊ multominꝰ ſi dicat mihi aliꝰ. tñ
ſi credã nõ debeo me ingerẽ cõioni illiꝰ.
ſi poſſũ ſine ſcãdalo. et hoc ne dẽ illi ma-
teriã peccãdi dũ mihi ſe coĩcat. A. Iſtõ
põt hodie ꝓcedẽ qñ nõ ẽ ncce vitare niſi
publice excõicatũ. vt patet ſup̄. c. lĩcꝰ iij.
ad finẽ. in additõe. Sed olim erat neceſ
ſe vitari etiã occultũ ſed ĩ occulto. vt ex-
tra eo. cum nõ ab homĩe. etiã ſi ſciat̃ ex
coĩcatꝰ ꝑ delationẽ prelati vel fidedigne
ꝑſone. vt ſup̄. §. xxxix. in additione. B.

Sed quid ſi ẽ publica fama vl' audio
a fidedignis aliquẽ eſſe publice excoĩca-
tũ? R̄eo ſm Rayͤ. Si publica fama eſt ꝙ
ipſe ſit excõicatꝰ p̄blice. vel quia notorie
fecit aliquid ꝓpter quod incidit in ma-
iorẽ excoĩcatõem. teneor eũ vitare. Sil'r
ſi audio a fidedignis ꝙ eũ audierĩt denũ-
ciari. vel ꝙ viderũt eũ notorie feciſſe ali-
quid ex q̃ incidit in excoĩcatõem teneor
inquirẽ veritatẽ ⁊ interim eũ vitare ⁊ in
publico ⁊ ĩ occulto donec certificatꝰ fue
ri. A. Ad hoc facit extra eodẽ. cũ ꝯſidẽs
§. ſcdõe. ⁊ de re. iuris. inſpicimus. li. vj. B

Quid ſi pariſiꝰ audiui aliquẽ publica
ri quẽ poſtea ĩueio Bononie vbi de hoc
nihil ſcit̃? R̄eo ſm Wil. Dicũt quidã ꝙ te
neor eũ vitare vbiqꝫ. Põt tñ benigniꝰ di
ci ꝙ ſi poſſũ facile ꝓbare excoĩcationem
vt quia habeo teſtes vl' inſtrumẽta. tene
or vitare. alit̃ nõ niſi in illa dyoceſi. A.
ſcꝫ vbi eſt publicatio facta ſcd̃m eundem
Wil. vt ĩ loco de quo ſtatim. B. ar. extra
qui ma. ac poſ. cuꝫ in tua. A. Idem ĩ ſũ.
con. li. iij. ti. xxxiij. q. cxcij. B

Quid ſi audiui aliquẽ excoĩcari vl' vi
di ĩcidere ĩ excõicatõem. poſtea non vidi
niſi poſt annũ. nunq̃d teneor eũ vitare?
R̄eo ſm Wil. Si hõ ẽ talis q̃ credat̃ timo
roſus ⁊ qui tũc ſeruabat excoĩcatõem ⁊
modo nõ ſeruat poſſũ credere eũ abſolu-
tũ. ar. extra. de offi. or. ex pte. Si võ nõ ẽ
talis debeo eũ vitare. ſi occultũ ẽ occl'te
ſi manifeſtũ publice. A. donec cõſtiterit
vel ꝓbabiliter p̄ſumatur de eius abſolu-
tione. vt in ſũ. con. eo. ti. q. cxcj. B.

Quid ſi ſacerdos videat aliquem quã-
do miſſa dicitur audire eaꝫ ſtando extra
et nolentem intrare. nunquid debet pre
ſumere eum excõmunicatũ ⁊ ſic eũ vita
re. R̄eo ſm Wil. Nõ eſt cauſa ſufficiens q̃
re debeat talẽ reputare excõmunicatum
vel interdictũ. Si tñ ẽ ꝓpꝰ ſacerdos q̃ te-
net̃ cognoſcere vultũ pecoris ſui debꝫ ĩ-
quirẽ ab eo. ⁊ ei vt meliꝰ põt conſulere.

Vtrũ p̄dicatores poſſint paſſim excõi
catis ꝑticipare. R̄eo ſm Wil. Elẽoſiãs q̃
dẽ pñt accipe tpe et occaſiõe p̄dicatõis l'
ꝯfeſſiõis. vt h̄ ſup̄. §. iij. dictũ ẽ. etiã ſi ali
ũde poſſit ſibi ꝓuidẽ ſm q̃ſdã. qꝛ vt dicit
Hoſti. illa ꝯſtitutõ extra eo. cũ volũtate
ſpẽal'r ꝓpẽ p̄dicantes facta fuit. Nã tẽpe
ncẽitatis etiã ſine cã p̄dicatõis vel ꝯfeſ-
ſionis pñt recipe. xi. q. iij. qm̃ ml'tos. Sꝫ
p̄ter cãꝫ ncẽitatis ⁊ p̄ter nũc dictas cãs
p̄dicatõis et ꝯfeſſionis nõ debẽt recipere
ab excoĩcatis et ſimilibꝫ. A. ſ. ab oppreſ-
ſoribꝫ pauperũ ⁊ diſſidentibꝫ. vt in. c. ſta-
tim allegatis. B. diſ. xc. oblatões. et. c.
eorũ. xvij. q. iiij. miror. Con. Ber. A. Idẽ
ĩ ſũ. con. li. iij. ti. xxxiij. q. clviij. B. Tutiꝰ
tñ vr̃ ſm Inno. A. ĩ. c. cũ volũtate extra
eo. B. ſcꝫ ꝙ occaſiõe p̄dicatõnis ſi aliũde
ſibi prouidẽ pñt ñ poſſint ab excoĩcatis
rcipe. A. Qd̃ vr̃ ĩtelligẽdũ niſi rfutatõ ĩ
pedirꝫ fructũ p̄dicatõis. cũ ꝓ fructu eiꝰ
etiã poſſint v̄ba ñ ꝑtinẽtia ĩnt̃ põi. vt a-
pud excoĩcatos magis ꝓficiat p̄dicatio.
dicto. c. cũ volũtate. Et ſic pñt ꝯcordari
videlicet vt elemoſine ñ recipiant̃ ab ex-
coĩcatis. niſi ĩ ncẽitate ſuſtẽtationis vel
profectus p̄dicatõis. B. Ad eadẽ quoqꝫ
menſã non debent comedere ſm vtroſqꝫ
A. Nec eſt ſi al's poſſũt ſibi prouidẽ ſm
glo. Rayͤ. vt ĩ dicta. q. clviij. B. ꝙ ⁊ ſi p̄di
catores non proficiãt q̃diu tñ ſperãt ꝓ-
babil'r de proficiẽdo recipe pñt. vt. ff. de
neg. geſ. ſed an vltro. A. ⁊ al's ñ. ſm glo.
Rayͤ. ⁊ Hoſti. vt ĩ ſũ. con. eo. ti. q. clviij.
Extra caſꝰ q̃ p̄dcõs ñ lꝫ ab excoĩcato e-
lemoſinaꝫ recipe. Et vt notat̃ in ſũ. con.
eo. ti. q. cxlvi. Inno. ĩ dcõ. c. cũ volũta-
te. ſentit ꝙ legatũ poſſit recipi ab excoĩ
cato. niſi ſit factũ ad hoc vt oret̃ pro aĩ
ma eiꝰ. dicẽs ꝙ lꝫ mortuaria q̃ pro aĩa
dat̃ ñ ſint recipiẽda ab excoĩcato cũ pro
eodeꝫ orãdũ ñ ſit. tñ ſi ñ pro aĩa ſꝫ ſic al
teri ꝑuato excoĩcatꝰ aliquid legꝫ eccleſie
illud recipe poteſt. quia nec teſtari pro-
hibet̃ excoĩcatus. Con. Pe. de Sampſo-
na. Sed Hoſti. ſentit contrarium. hec ibi

Dictū hoſti. pōt intelligi q̄ñ licet legatū
non eſſꝫ factū pro mortuario. tñ ē factū
vt al'ſ orer̄ pro aīa excoīcati. quod non
licet. niſi fuiſſꝫ mortuus cū ſignis penitē
tie. ꝛ abſolutus etiā poſt mortem. vt ī. c.
a nobis ij. ð ſen. exco. Al'ſ autem bñ poſ
ſit r̄cipi legatū ab excoīcato. q2 poſt mor
tē excoīcati ceſſat cā talis ꝓhibitꝭ cōmu
nionis ꝛ receptōis. ſcꝫ eiꝰ correctō. extra
eo. cū medicinal'. li. vj. Sꝫ pro quāta ne
ceſſitate licꝫ recipe elemoſinā ab excoīca
to: Glo Raẏ. vt patet ī dicta. q. cxlvj. di
cit. Non credo eſſe reſtringendū ad extre
mā neceſſitatē ſed ſufficit ad excuſatōēꝫ
q2 indigeat. ꝛ non poſſit comode ꝛ defa-
cili habē neceſſaria aliunde. In directo
ria aūt li. iij. ti. ij. §. cxlv. dicir̄. q2 aliq̄ eſt
ſuſtinēda īcomoditas vt eccleſiaſtica ſer
ver̄ iuſticia. xix. diſ. ī memoriā. Et vtruꝫ
neceſſitas ſit magna vider̄ iudicandū ar
bitrio ſupioris. extra. de offi. dele. de cau
ſis. Quia tñ in tranſeūtibꝰ res dilatōꝫ ñ
capit q̄ſqꝫ ſuo iudicio relinquir̄. xj. q. iij.
qð p̄deceſſor. Itē an licebit mihi hoſpita
ri ī domo excoīcati ipō abſēte. aut ſumē
inde neceſſaria aut vinū ad celebrandū
miſſā: R̄x. ſm glo. Raẏ. vt ī ſū. con. co. ti.
q. clj. q2 non licet niſi recipiar̄ ꝛ recipiā
ab vxore vel diſpēſatore eiꝰ ſm q2 dictū ē
ſup̄. §. xxxiij. Itē nunq̄d licebit mihi ho-
ſpitari vel neceſſaria r̄cipe ī domo excoī
cati quā īuenio ſine cuſtodia: R̄o. ſcðm
glo. Raẏ. ꝛ in ſū. con. eo. ti. q. clij. Si ex
ꝯfidētia amicitie hoc facio. nō licꝫ. q2 ſic
q̄dāmō ꝯtraho cū eo ꝛ obligo me ad āti
dota ꝛ ei coīco. al'ſ ſi credo ei diſplicē cū
ſciuerit furtū vel aliud pcr̄m ꝯmitto. ſꝫ
excoīcatōꝫ miorē ñ īcurro. Itē q̄d ð illo
qui ſolitus eſt fr̄ibus dare certā ſūmā ſin
gulis ſeptimanis. ꝛ cū ſciret q2 ī breui ex
coīcaretur rogauit vnū de amicis q2 di-
ctam ſummaꝫ daret fratribus predictis
vſqꝫ duꝫ reuocaretur mandatū promit-
tens ſe ei ſup hoc ſatiſfacturū. nūq̄d fr̄es
ſcientes hoc deberēt recipe illā ſūmā ab
illo: R̄x. ſcðm glo. Raẏ. et ī ſū. con. eo. ti.
q. cxlix. Si fratres hoc nō procurauer̄t
nec peccabūt recipiēdo ab illo amico dā
te nomīe ſuo. nec ille peccabit q̄ ita ſibi
prouidit ī futuꝝ ꝓpō motu ꝛ pia intē
tōe ſciens q2 fr̄es nihil reciperēt ab eo tē
pe excoīcatiōis. Si aūt procurātibꝰ fr̄i-
bꝰ eēt hoc factuꝫ. illicitū eēt. lꝫ ille amicꝰ
ꝓpō noīe daret. ꝛ fr̄es in hoc cāu face
rēt fraudē canoni q̄ prohibꝫ coīcari cuꝫ
excoīcatis. Fit ei fraus canōi vl' legi cū
ſalua ſupficie lr̄e ꝑ adīuētōꝫ aliquā dolo
malo ꝯr̄ mētē eꝰ venir̄. ff. ð legi. l. ꝯtra le
gē. Nota etiā ſm hoſti. ꝛ ī ſū. con. eo. ti.
q. cliiij. q2 licꝫ in dictis caſibꝰ puta in via
tore et peregrino et ſimilibus cōmūica-
ri poſſit excoīcatis. ſūt tñ etiā in illis q2
tū bono mō fieri poterit euitādi. vt pa-
tꝫ ex mēte dictoꝝ iuriū. ſ. xj. q. iij. qm̄ mł'
tos. ꝛ extra eo. īter alia. ꝛ. c. cū volūtate
ꝛ ſpēaliter in. c. ſi vere. in fi. itē vt patꝫ ī
directoria libro. iij. ti. ij. §. cxlv. ī cā here
ſis pōt teſtis excoīcatꝰ recipi. extra. ð hē
ticis. ī fidei. li. vj. Item iudex excoīcatꝰ
reqri poteſt vt iuuet inq̄ſitores ꝯr̄ hēti
cos nec inqrētes īcurrūt excoīcatōꝫ. ex-
tra. ð heret. ꝓſidētes. li. vj. D.

Ultio notādū q2 cui coīcamꝰ viuo coī
care debemꝰ ꝛ mortuo. extra. ð ſepul. ex ꝑ
te ij. niſi pꝰ mortē appꝫat q̄re ei ī vita ꝯi
cādū ñ erat: puta. ſi pꝰ mortē ꝯuīcar̄ de
hereſi. xxiiij. q. ij. ſane ij. ꝛ p̄ter caſum de
torneamēto. de q̄ vide īfra. torneamētū
§. iij. item notandū ecōtra. cui nō coīca
mꝰ viuo. nec mortuo coīcare debemꝰ. ex
tra. ð ſepul. ſacris. Hoc ſil'r niſi appareat
q̄re ei in vita coīcandū fuiſſet. extra eo.
a nob ij. ꝛ extra. de ſepul. ꝓrochiano.

Excoīcatio. vij. De mi-

nori excoīcatōe. Hec excoīcatō ē
q̄ ſepat a ſacr̄mētis ꝑcipiēdis. A
extra. ð cle. exco. mi. ſi celebrat. B. q̄ q̄dē
q̄ ad deū ꝯtigit q̄cito pcr̄m mortale cō-
mittir̄. xj. q. iij. audi. Nā tal' eukariſtiā ꝛ
cetr̄a ſacr̄a r̄cipit ī ſui dānatōꝫ. ext̄. ð co-
ha. cle. ꝛ mu. c. ſi. Sꝫ q̄ ad eccl'iaꝫ īfligir̄
mior excoīcatō ipō iure. ꝛ ꝓhiber̄ ſacra
mēta. p̄mo q̄dē ꝛ p̄ncipal'r cū ꝯīcat quis
excoīcato. vt tractatū ē in ꝑxio. c. ſcꝫ ex
coīcatio vj. ſcðo cū q̄s ſacrilegiū cōmit-
tit. xvij. q. iiij. miror. A. meliꝰ vr̄ facē ca.
q. c. ſi q̄s īuentꝰ. ibi. Donec in conuentu
admonitꝰ ꝛc̄. Aliquādo tamē ſacrilegiū
incurrit in maiorē. vt ſi īiuriā irroget ī
ꝑſonā eccl'iaſticā. extra eo. nō dubiū. vl'
ſi incendat vel frāgat eccleſiā. extra eo.
ꝯqueſti. vel ſil'ia agat de quo ſup̄. excoī
catō iiij. B. Tercio cū q̄s ē notorius for
nicator. extra. ð coha. cle. ꝛ mu. c. veſtra.

q̃rto. cũ q̇s ẽ ſymoĩac⁹. ext̃ ꝺ ſymo. tãta
A. Hodie iſte caſus ẽ excõicatõ maior ⁊
papal' vt pꝫ ꝑ extrauagãtes Martini q̇n
ti. vnã q̃ ĩcipit. Mlte. ⁊ aliã q̃ ĩcipit. Dã
nabile. ⁊ Eugenij q̃rti q̃ ĩcipit. Cũ ꝺteſta
bile. B. Quĩto cũ q̇s r̃cipit eccliã ꝺ mãu
layci. xvj. q. vij. ſi quis deinceps. ar. ad idẽ
ext̃. de elec. q̇ſq̇s. A. Et tãꝫ layc⁹ dans q̃
cleric⁹ recipiẽs niſi emẽdauerit dꝫ maio
ri excoĩcatõe feriri. ext̃. de iurepa. p̃téa.
B. Sexto. ſm quoſdaꝫ qñ q̇s ĩ bello ĩiu-
ſto ſeu ꝯtra xp̃ianos exercꝫ artẽ baliſta
rioꝝ ſeu ſagittarioꝝ. extra. ꝺ ſagitta. artẽ
A. Ibi male vr̃ ꝓbari cũ ibi nil aliud di-
cat̃ niſi q̄ dictã artẽ ſub anathãte ꝓhibe
m⁹. niſi forte ĩtelligat̃ rõe notorietatis.
q: tal' ars cõit̃ notorie exercet̃. ⁊ oĩs no-
tori⁹ pctõr ĩcurrit mĩorẽ excoĩcatõꝫ. vt ĩ
fra ꝺ. ix. B. Septĩo ĩ diſſidẽtib⁹. ⁊ paupe
rũ oppſſorib⁹ mãifeſtis raptorib⁹ p̃blicis
vſurarijs. meretricib⁹. qui large dicunt̃
excõicati inquãtũ oblatões eoꝝ ad alta
re ñ recipiũt̃. A. Adde. ⁊ q: etiã denegã
tur eis eccleſiaſtica ſacramẽta. ſicut ⁊ ali
is pctõrib⁹. ꝺ quo ſtatĩ. B. Octauo ĩ ill' q̇
b⁹ negat̃ eccl'iaſtica ſepultura. A. de q̇b⁹
ĩfra. ſepultura iiij. ĩ pricipio. B. vt q̇ mo
rit̃ ĩ torneamẽto. q: ñ ſepelit̃ ĩ cimiterio
etiã ſi peñtuerit. vide ĩfra. torneamẽtũ. §.
iij. Et idẽ poſſꝫ dici ꝺ eo q̇ nõ ꝯfitet̃ ſel' ĩ
ãno. ext̃ ꝺ pe. oĩs. Nono ĩ q̃libet notorio
pctõre. diſ. lxxxviij. neꝫ. ⁊ diſ. xcv. illud.
xiij. q. j. ꝓ obeũtib⁹. A. ⁊ ibi glo. B. ꝺ ꝯſe
diſ. ij. ꝓ dilectõe. Qẽs caſ⁹ p̄dictos ponit
Ray̆. ⁊ Inno. ⁊ ſilr ꝯcordãt q̄ ĩ p̄dcĩs ca
ſib⁹ abſolui põt q̃libet a ꝓp̃o ſacẽdote. A.
De p̄dctĩs tãgit̃ ĩ ſũ. cõ. eo. ti. q. lxix. vbi
etiã dr̃ ſm glo. Ray̆. q̇ ad q̇ntũ caſũ q̄ il
li iuri derogat̃ ĩ multis partib⁹ ꝑ cõtra
riam cõſuetudinem. Reges eĩ ⁊ p̃ncipes
in aliquibus eccleſijs dant decanatus et
alios ꝑſonatus ⁊ prebendas. et illi q̇bus
dant nõ inſtituuntur per epiſcopũ. hec
glo. Sed hec ꝯſuetudo nõ ẽ ſeruãda nec
excuſat. cũ ſit mala. viij. diſ. mala aũt cõ
ſuetudo. ĩmo poti⁹ grauat. Nã cũ ſit ꝯtra
eccleſiaſticã libertateꝫ introducit maio
rem excoĩcationẽ ꝯtra obſeruãtes vl' ob
ſeruari facientes. extra. de ſẽ. exco. noue
rit. B. Nec obſtat etiã ſi ipſe ſacerdos ſit
excoĩcat⁹ minori excoĩcatõe. extra eo. du
ob⁹. Nõ at̃ põt q̇s abſolui ab aliẽo. extra

eo. nuꝑ. Et dico ꝓpriũ ſm Hoſti. i. oẽꝫ q̇
põt illuꝫ a pctõ abſolué. Idẽ Tho. ĩ. iiij.
diſ. xviij. A. Idẽ ĩ ſũ. con. eo. ti. q. xcj. B.
Infligi etiã põt mĩor excõicatõ ab ep̃o.
⁊ etiã a q̃cũqꝫ iudice eccl'iaſtico ĩferiori
extra. ꝺ offi. ordi. cũ ab eccl'iaꝝ. A. ſcõm
Ray̆. ⁊ oẽs. vt ĩ ſũ. con. li. iij. ti. xxxiij. q.
lv. B. Et hoc ſiue ꝑ ꝯtũacia. vt. v. q. ij. pñ
ti. ⁊. xj. q. iij. audi. ſiue etiã ꝑ alijs culpis
A. facit. xvij. q. iiij. miror. B. Itẽ ſiue ſi-
plr. A. i. ad tp̃s ĩdẽtmĩatum. ſic̃ in. c. in
actõe. de quo ſtatĩ. A. vt ꝺ pe. diſ. j. in a-
ctõe. ſiue ad tp̃s. A. ſ. determinatũ. vt in
c. de quo ſequitur. B. lxxxvj. diſ. tanta.
Quis eſt effectus minoris excõmunica-
tionis? Rñ. Principalis effectus ẽ q̄ ta-
lis remouet̃ a perceptõne ſacramentorũ
⁊ ſi ſe ĩmiſceat mortaliter peccat. non tñ
ĩcurrit irregl'aritatẽ etiã ſi celebrat. Pec
cat etiã ꝯferẽdo ſacramẽta. ſed ab eo col
lata nõ carẽt virtutis effectu. nec prohi
bet̃ eligere. nec ea que rõe iuriſdictõnis
ſibi competũt exercere. Si tñ tal' ſciẽter
elect⁹ fuerit. erit ei⁹ electõ irritãda. extra
ꝺ cle. exco. mi. ſi celebrat. A. Ut notatur
ĩ ſum. con. eo. ti. q. lxxxj. glo. Ray̆. dicit
colligi ex p̄dictis q̄ excõmunicat⁹ mino
ri põt excõicare ⁊ abſolué. Itẽ q̄ ſi igrã
ter fuerit elect⁹. valet electõ ſi probabil'
fuerit ignorãtia. Si aũt craſſa et cõfera
tur tali bñficiũ. ĩdigꝫ diſpẽſatõe ad hoc
q̄ poſſit illud retinere. Et idẽ dicit ſe cre
dere de interdicto ab ĩgreſſu eccl'e vel of
ficio diuĩo. De irregl'ari tñ q̇ r̃cipit bñfi
ciũ dũ eſt irregularis putat q̄ ĩpetrata
diſpẽſatõe ſuper irregularitate non ĩdi-
geat diſpenſatõe alia. Nec eſt ſimile de ex
cõmunicato vel ſuſpenſo ſententia iuris
vel hominis. Nam irregularitas nõ ẽ ni
ſi quoddam impedimẽtũ ex defectu ſac̃-
mẽti vel canonica ĩſtitutõe ꝓueniẽs. hec
ibi. Sꝫ c̃te eadẽ videt̃ rõ ĩ irregl'ari q̇ ⁊ ĩ
ĩterdicto l' ſuſpẽſo. q: ſilr ẽ ĩhabil' ad exe
cutõꝫ officij ſuſcepti tp̃e irregularitatis
ſñ diſpẽſatõne. extra eo. cũ illoꝝ. Et iſta
rõ vr̃ p̄derari ĩ dicto. c. ſi celebrat. ibi.
Pro eo q̄ ad ſuſceptionem eorum eligi
tur ⁊c̃. Et quia propter officium datur
beneficium. extra. de preben. cum ſcõm
Itẽ glo. ĩ dicto c. ſi celebrat. dicit q̄ ſi ex
cõicatus mĩori eligat̃ etiã igrãter. ñ vꝫ
electio. quia ignorantia eligentium non

vt in tex. de quo stati. H. extra. de priuil. per exemptionem. li. vj.

Per monasteriū ſeu p huiuſmōi locū exemptū intelligi debet tam de ipo q̄ de cimiterio ⁊ domibus monaſterij. ⁊ theatris. ortis. ⁊ areis. que ſunt iuxta eccleſiam. ar. xij. q. j. neceſſaria. ⁊. c. nulla. xvij. q. iiij. diffiniuit. A. Item in ſū. con. li. ij. ti. v. q. clxvj. circa finem. H.

Exempti quātūcūq; gaudeant libertate nihilomin⁹ pn̄t ꝯueniri coram ordinarijs ratōne delicti ſiue cōtractus. aut rei de qua ꝯtra eos agitur. niſi delictū ſit cōmiſſuz in loco exempto. vel ꝯtractus ibi ſit ītus. vel ibi ſit ipa res litigioſa. Itez nō pn̄t ꝯueniri vbi domiciliuz habent ſi alubi delinquant vel ꝯtrahūt vel res ipa exiſtat. nec etiā pn̄t dyoceſani illoꝝ vbi domiciliū habent remittere exemptos ſi cōueniant̄ ad locum vbi deliquerunt vl' ꝯtraxerūt vel res cōſiſtit. extra. de priuil. volentes. li. vj. ſaluis que dicunt̄ in ſe. §. Et hoc etiam ſciendū q̄ quidam ſunt priuilegiati ita q̄ nec ratōne delicti vel contractus vel rei poſſunt ꝯueniri. vt predicatores. minores. et ciſtertienſes.

Exempti nō pn̄t ꝯſtruere oratoria vel capellas in locis nō exemptis ſine licentia dyoceſanoꝝ. nec in ſic ꝯſtructis. nec tpe interdicti in caſibꝫ non exp̄ſſis. A. ſ. in iure. vt in. c. auctoritate. de quo infra. H. celebrare vel facere celebrari. aliter p ordinarios ꝯpeſcant̄. Et ſi ꝓpter hoc cōſeruatores eoꝝ ferrent ſentētias ꝯtra ordinarios non valent. extra. de priuile. auctoritate. li. vj. In locis etiam exemptis nō pn̄t exempti p̄dicta facere niſi de lnīa vl' priuilegio. A. ſedis ap̄lice ſpāli. ſic̄ ptz in tex. q̄ ſeq̄t̄. H. vt ī dc̄to. c. auctoritate.

Exempti non debent aſſumē lites ſuorum dominū. A. liberoꝝ. vt in dicto. c. auctoritate. H. etiam cenſualium. extra. de priuile. auctoritate. li. vj.

Legat⁹ de latere ſm̄ Ber. bene poteſt cognoſcere d̄ cauſis ꝯtra exemptos. q2 p priuilegiū eximunt̄ a p̄tate epoꝝ ⁊ hmōi. ſed non pape vel legatoꝝ eius. Secus tn̄ de alijs legatis. Notant̄ hec. de offi. lega. q̄ tranſlationem. A. in glo. Et eo. ti. c. j. dicit glo. q̄ legatus de latere quo ad hoc intelligit̄ ſiue ſit cardinalis ſiue alius de latere dn̄i pape miſſus. Nō aūt ſi ſit legatus rōne loci ſeu dignitatis. vt archieps cātuarieñſis. de q̄ dr̄ ī dc̄to. c. j. ⁊ ſiles. vt ⁊ notat̄ ī ſū. cō. li. ij. ti. v. q. clxvj. ad fi. H

Monaſteria monialiū etiā ſi ſunt exempta debēt ſingulis ānis p ordinarios viſitari. vt in cle. attendētes. de ſta. mo.

Exorciſmus. vide ſup. cathecismus.

Expoſitus. Si pater vl'

alius eo ſciente vel ratuz habēte filium vel patron⁹ libertū vel dn̄s ſeruū infantem vel aliquem p̄dictoꝝ languidū cuiuſcūq; etatis expoſuerit vel ſi alicui eoꝝ alimenta impie negari ꝯtigerit. filius hoc ipo a patria p̄tate liberatus eſt. ⁊ liberatus fit ingenuus. ⁊ ſeruus liber. Iſti quoq; qui hos ſuſcipiunt non poſſunt ꝓpter hoc in eoruz ꝑſonis ius aliqd vendicare. extra eo. c. vnico. A. ſ. de infātibus. ⁊ lan. expo. H. Quid autem ſit patronus. libertus. vel ingenuus. habes in fra. libertus. §. j.

Extrema vnctō. De ea

dicitur infra. vnctio extrema.

Falſum. Quere in

fra. mendacium. De falſarijs vero litterarum papalium. vide ſupra. excommunicatio tertio.

Fama. Quis principa

liter ſit curandum de bona vita nihilominus q̄tum quis poteſt curare debet de bona fama. ⁊ ne p̄ximi d̄ eo ſcandalizent̄. Hec habent̄ multū plene. xj. q. iij. inter verba. A. et clarius. xij. q. j. nolo. H. et infra. ſcandalū. §. fi. Fama quomō reſtituenda ſit ab eo qui aliquē infamauit. hr̄ ſup. detractio. §. pl't.

Familia. Quō paterfa

milias debet regere ⁊ corrigē familiam ſuā: Reo. ſm̄ Wil. Sicut ipſe tenet̄ filijs et familie in educatione corpali. ſic ⁊ in diſciplina morum. Unde hoc non ſeruans. ⁊ fidelitatem naturalē deſerit ⁊ eſt deterior infidelibꝫ. qui lz non ſint ſub lege gratie. tn̄ ſeruāt illud inſtinctu legis nature. Ap̄ſ. j. ad Thimo. v. Si qs ſuoꝝ maxime domeſticoꝝ curā nō hz fidē negauit. ⁊ ē infideli deterior. diſ. xlvij.

facit ipſuz habilem. Et ſi ſcienter talem
eligerent ꝓuarentur iure eligendi. extra
de elec. cum in cunctis. H.

¶ Utrū excoicat⁹ miori poſſit intrare ec
cleſiā. Reſ. ſm Ray. Nō videt̄ itrādo pec
care. q2 nō ē remot⁹ niſi a ſacramētis. vñ
⁊ forſitā pt̄ itrare ad horas ⁊ dicere cuz
alijs dū tñ nō ad miſſā. aut ſi ad miſſā ñ
ad oſculuz pacis qđ ē q̄ſi loco ꝯmūionis
a q̄ ſine dubio ſepat⁹ eſt. ext̄. de cle. exco.
mi. ſi celebrat. A. Hos paſſus doc. latius
examināt. Cū q̄ ad ingreſſū eccl'e. vt pꝫ
in ſū. con. li. iij. ti. xxxiij. q. clxix. Ray. et
Hoſti. dicūt q tal' excoicat⁹ tuti⁹ facit ſi
nō itrat anteq̄ ſit abſolut⁹. Si tñ intra-
uerit cā orādi. ꝑſerti (vt dic Ray) eccle
ſiā ñ ꝯſecratā. nō videt̄ peccare. q2 ñ ē re
mot⁹ niſi a ſac̄mētis. imo forte pt̄ itrare
ad horas dū tñ nō ad miſſā. Sꝫ ꝑmū ſe-
curi⁹ ē. Et ſatis vr̄ cōcordare Goff. dic q
pt̄ audire diuina ꝑter miſſā. ſꝫ ſecuri⁹ fa
cit ſi ex deuotōne abſtineat. ar. v. diſ. ad
ei⁹. Glo. vō Ray. dic. Credo ſine ꝑiudicō
q ⁊ miſſe poterit īteeſſe dū tñ ibi ñ ꝯmu
nicet. q2 mīor excoicatō ñ ſepat niſi a pti
cipatōe ſac̄mētoꝝ q̄ i ſola pceptōe ꝯſiſtit
extra. de cle. exco. mi. ſi celebrat. Hug. tñ
notauit. xj. q. iij. ſi iimic⁹. q ab introitu
eccl'e ſepat. qđ ñ credo. Satis tñ credo q
hmōi excoicat⁹ pacē ñ dꝫ recipe cū alijs
poſt agn⁹ dei. q2 oſculū illđ ſuccedit loco
eukariſtie. hec ibi. Sꝫ hoc neſcio q̄ iure
ꝓbet̄. Quo vō ad ſcđm ſi talis excoicat⁹
poſſit cū alijs dicē officiū in choro. ⁊ an
alij debeāt ipm admittē. vt pꝫ i ſū. con.
eo. ti. q. clxx. Hoſti. diſtiguēdo dic q ſic
qñ ē excoicat⁹ q2 caſualit̄ vl' ex negligen
tia coicauit excoicatō. Sec⁹ ſi ex ꝯtēptu
q2 ꝓpt̄ pctm mortale etiā ſi occultū ē ſu
ſpēſus ē q̄s q̄ ad ſe. ⁊ ſi notori⁹ ē ꝯtēptus
puta. q2 hoc fecit p⁹ inhibitōꝫ ſibi publi-
ce factā p iudicē. ⁊ hoc ñ pt̄ aliq̄ ēgiuer-
ſatōe celari. ⁊ vitare dꝫ ⁊ vitari. extra. de
coha. cle. ⁊ mu. c. vra. ⁊. c. fi. Itē Goff. ad
dēs dic. Laudo tñ vt pri⁹ faciat ſe abſolui
q ſuū officiū i choro cū alijs ꝓſeq̄t̄. Glo.
vō Ray. dic q lꝫ ſit notoria hmōi excōi-
catō. q2 tñ nō ē ſuſpēſus q̄ ad alios. nul-
lus tenet̄ ei⁹ officiū vitare. q2 nō ē priua
tus ſeu ſuſpēſus ab executōe ſui ordinis
ſed tm̄ a pticipatōe ſac̄mētoꝝ q̄ i ſola p-
ceptōe ꝯſiſtit. extra. de cle. exco. mi. c. ſi.

hec ibi. Poteſt dici q ꝑmū dictū pcedit ñ
rōne mioris excoicatōis notorie. ſꝫ rōne
delicti. Pctm. n. mortale notoriū iducit
ſuſpēſionē q̄ ad ſe ⁊ q̄ ad alios. vt notat̄
in ſū. con. li. iij. ti. xxix. q. iij. Quo tñ ad
vitatōeꝫ hodie aliq̄ inouata ſūt. vt patꝫ
ſup cleric⁹. iij. ad fi. in additōe. H. Excō
mūicatōis abſolutō. vide ſup abſolutō v.

Excuſatio. Que excu-

ſant a culpa ſiue a pena habent̄
infra. pena j. §. iij.

Exemptus. Qui dicūt

ſe exemptos ⁊ allegant ꝑuilegia
reqſiti ab ordinarijs oñdē tenēt̄. A. ſ. to-
tum ꝑuilegiū qđ aſſerūt ſe a ſede aplica
habē ipis ordinarijs. aut i loco ꝯgruo et
ſecuro aliquibꝫ alijs prudētibꝫ viris om̄i
ſuſpitōne carentibꝫ ad hoc p dictos ordi
narios deputatis infra terminū ꝯpeten-
tem p facti q̄litate ipoꝝ ordinarioꝝ vel
delegatoꝝ ſuoꝝ arbitrio moderandū iu-
ſto ipedimēto ceſſante. vt in. c. cū pſone.
de q̄ infra. H. ⁊ etiā tradere traſcripta ar
ticuloꝝ de quibꝫ fuerit ꝯtrouerſia. Q2 ſi
ad exemptōeꝫ allegāt ſolā ꝑſcriptōeꝫ de-
bēt ꝯ hoc facē fidē. Si vō allegāt vtrūqꝫ
tūc ſi ꝑuilegiū ad plenū nō ſufficiat: ſed
tñ cauſā ꝓbeat ꝑſcribēdi. tenēt̄ ꝑſcriptō
nem ꝓbare. A. videlꝫ. xl. ānorū. ⁊ allega
tū ꝑuilegiū exhibē p modū ꝑdictū. vt in
eo. c. H. Et ꝓbatōe pendēte nō turbētur.
A. cū ratōne ꝑuilegij ſint i poſſeſſiōe ex-
emptōis. nō violēta. nō clādeſtina. nō cō
ceſſa ꝑcario. de q̄ fidē corā eiſdeꝫ fecerūt.
vt ibi. H. Q2 ſi nō allegāt ⁊ exhibent tale
ꝑuilegiū qđ cauſaꝫ ꝑſcribendi ꝓbeat. A.
ſaltem vt ibi. H. dyoceſani vtantur iure
ſuo. extra. de priuile. cuꝫ pſone. li. vj.

¶ Exēpta eccl'a. ⁊ monachi. vl' canōici. l'
ꝯuerſi. ⁊ ppetuo oblati itelligūt̄ exēpti.
A. ſiue ſit clerici ſiue ñ. vt i. c. de q̄ ſtati.
H. Nō at̄ ꝑſbit̄ q̄ pochianoꝝ curā hꝫ q̄
ad ea q̄ ad ipam curā ptinēt. nec ipi pro
chiani. extra. de ꝑuile. p exemptōꝫ. li. vj.

¶ Si eximātur canonici alicuius eccle-
ſie non propter hoc ſunt exempti clerici
ſed bene ecōuerſo. A. ſ. q exemptis cleri
cis itelligūt̄ exēpti tā canōici q̄ alij cle-
rici. dicto. c. p exemptōꝫ. H. ſed ipa eccl'a
nō eſt ꝓpt̄ hoc exēpta. A. i neutro caſu.
ſiue ꝑuilegiū ꝯcedat̄ canōicis ſiue cl'icis

§.neceſſe ē.⁊.c.quātūlibet. A. Jdē in ſū. con.li.iij.ti.xiij.q.j.vbi etiaꝫ addit̄ ꝙ ex eo qđ dic aplꝰs.maxīe domeſticoꝝ. ptꝫ ꝙ p̄rfāilias nō ſolū tenet̄ curā regimīs habē circa domeſticos.i.circa filios(vt exponit Aug⁹)ſed etiā circa oēs ſuos.per qs ītelligūt̄ ſerui q̄ ꝺ familia ſūt.⁊ ꝙ hec cura correctōis nō ſolū dꝫ eē vbeꝝ.ſꝫ etiam exēpli boni ⁊ vboꝝ.qꝛ hec ē ſpecies elemoſine.vt dic Aug⁹.Vn̄ ſic̄ ad elemoſinā corpalem tenet̄ qs tp̄e neceſſitatis. ita ⁊ ad hāc.Si vo nec ſic corrigūt̄.debꝫ eos abicē a ſe ſi pbabilit̄ credit p hoc eos corrigi.⁊ ſine hoc ī malitia ptinacit̄ pſeuerare.ne ſit patron⁹ crimīs.ſicut ptꝫ ī vxore fornicaria. Qꝛ ſi pbabilit̄ credit p hoc eos licēti⁹ peccaē.p ſuā aūt curā ⁊ p ſuū timorē videt eos a multis et ſi nō ab oīb malis ſe tpare ei nō īputat̄ pucrſitas filioꝝ.Vn̄ ⁊ ī dc̄to.§.neceſſe eſt.dicit Hiero⁹.Juſt⁹ nō polluit̄ ex vitio filioꝝ. Qđ tūc fiet.ſi nō erit qđ ſibi īputet̄. H.

Quid ſi dn̄s facit ſuos iurare ꝙ dicēt ei ſi quē viderint.ſciuerit vl' audiuerint ſurripuiſſe aliq̄d ꝺ reb ſuis:Rn̄o.ſ̄m Wil. Credo ſine p̄iudicīō diſtinguēdū. qꝛ ſi iſte dn̄s pbabilit̄ hꝫ truculēt⁹ ⁊ ferus.nō tenent̄ ſuare.qꝛ illicitū fuit qđ iuratū eſt Si aūt credit̄ ⁊ hꝫ māſuet⁹ ⁊ nō niſi rōnabiliter pceſſurus.diſtīgue.qꝛ ſi res tales ſūt ꝙ ptineāt ad cuſtodiā illi⁹ q̄ iurauit.ſeruari debꝫ:puta.ſi quis viderit furem aſportantē res q̄ eius cuſtodie ꝯmēdate ſūt pt̄ pſequi res furtiuas.al' tenet̄ dānuꝫ reſtituere.Si aūt nō tenet̄ ad cuſtodiā illaꝝ reꝝ.tūc ſi pt̄ pbare tenet̄ reuelare.Si vero nō pt̄ pbare.nō dꝫ reuelare niſi talib perſonis que pn̄t pdeſſe ⁊ nō obeſſe.Et ſi alio mō iurauit.non fuerit licitū iuramentū nec oblegatoriū. A. Jdē in ſū.con.li.j.ti.ix.q.xxxj.Vbi etiaꝫ dicit̄ ſ̄m Hug.ꝙ ſi aliquis ꝺ teſtib ſynodalibus ſciat ſolus crimē alicuius nō tenetur denūciare ep̄o lꝫ iurauerit dicē crimina q̄ ſciret.niſi poſſet pbare.al' dꝫ tacere ne ſit pditor criminis.ij.q.j.ſi peccauerit.niſi hoc faciat ſecreto. tn̄ ep̄us vel alius cui reuelat dꝫ ſecrete corrigere huiuſmodi criminoſos.ar.xxij.q.v.hoc vr̄. H. Simile etiā hꝫ ſup̄.correctō ij.§.v.⁊ ſe. ⁊ ſup̄.crimē.§.iij.Qꝛ ī ordināđ req̄rit̄ ꝙ bn̄ p̄ſit fāilie ſue.hēs īfra ordināđ⁹.§.xij.

Femina nō poteſt recipere caractere alicui⁹ ordinis clericalis īpediente ſexu.nec etiam actū alicui⁹ ordinis exercē.xxiij.diſ.ſac tas. A. Hoc fuit dictuꝫ Ray̆.vt ptꝫ ī ſū. con.li.iij.ti.xxiij.q.j.dic vt ibi pꝫ ꝙ hoc nō pn̄t facē quātūcūq̧ ſint ſc̄te ⁊ religioſe. H. nec p̄dicare ſeu publice docere. diſ. xxiij.mulier.xxxiij.q.v.mulierē. A. Poſ ſunt tn̄ in caplꝛis ſuis ⁊ clauſtris ſorores ſuas exhortari ad bonū ⁊ docē ſꝫ nō ī eccleſia aut ī publico aut ī ſynodo ſ̄m glo. Ray̆.et ī dc̄ta.q.j. H. Jtē nō pt̄ iudicare ſup cauſis ſpūalib. A.niſi put ponit̄ ſupra abbatiſſa.§.j.⁊.iij.circa excōicatōeꝫ et ſuſpenſionē. H. Sup tpalib vero vbi ē ꝯſuetudo poteſt.extra.de arbi.dilecti.

Femine quātūcūq̧ deo ſacrate vaſa ⁊ pallas ſacras aut veſtes q̄b dn̄o miſtratur ꝯtingere nō debent.vel incenſū circa altare deferre.diſ.xxiij.ſacratas.⁊ de ꝯſe. diſ.j.veſtimenta.Femia qn̄o ⁊ qn̄ poſſit eſſe teſtis.vide infra.teſtis j.§.iij.Femine nō pn̄t ad iudiciū trahi pſonaliter in vlla cauſa q̄ iure nō exprimit̄.ſed nec religioſe etiā ſi ꝯſentiant.vide infra. iudicium.§.v.⁊.vj. A.i.q̄ incipit.mulieres ad iudiciū.⁊ ſe. H. et infra.teſtis j.§.iij.De clauſura monialium ⁊ ꝙ nō litigent niſi p pcuratores.vide infra.monialis.De multis q̄ nō pn̄t femie etiā abbatiſſe.vide ſupra.abbatiſſa. De ornatu q̧ ſecularium mulierū habes infra.ornatus.

Ferie dicūtur quaſi foerie eo ꝙ p̄ſtant vacatōeꝫ ab his q̄ ī foro.ſ.iudiciali agi ꝯſueuerūt Vel dicunt̄ ferie quaſi feſtiue. A. Jdeꝫ in ſū.con.li.j.ti.xij.q.j.ſ̄m Ray̆. H.

Feriaꝝ q̄dā ſūt tēpanee.q̄daꝫ repētine.q̄dā ſolēnes.Tēporanee ſūt q̄ dantur p fructib colligēdis.⁊ ſūt duoꝝ menſiū grā meſſiū ⁊ vīdemiaꝝ. A. q̄ꝝ mēſiū vn⁹ eſt p meſſib.⁊ ali⁹ p vindemijs.vt in ſū. con.eo.ti.q.ij.vbi etiā notat̄ ꝙ in oī terra dande ſunt ferie p meſſib etiam ſi nō creſcit ibi annona. qꝛ oēs ꝯmūiter g̃no indigēt ⁊ hn̄t neceſſe ſibi p aliq̄ tp̄e puidē.Sed p vindemijs nō dabunt̄ niſi vbi ſūt vinee vel ſaltē vbi ē ꝯmūis vſus vini. H. Et ſ̄m diuerſas regiones citi⁹ aut tardius indicunt̄ ⁊ p̄conizant̄.ff.eo.p̄ſides

⁊ de offi. ꝑcon. ſi ī aliquē. In his ñ pt̄ fi
eri ꝓceſſus iudicialis niſi de aſſenſu ptiū
extra eo. ꝯqueſt⁹. in fi. Repētine vo ferie
ſūt quas īpator indicit ꝓpt̄ victoriaʒ quā
fecit. vel quia vxorē duxit. vel ei fili⁹ na-
tus eſt. ⁊ hmōi. Et dicūt̄ repētine quia
repēte ſeu ſubito indicūt̄. Et null⁹ preter
ꝓncipem eas indicere poteſt. C. de fer̄. l.
a nullo. A. Idē in ſū. con. dcta. q. ij. H.
Ferie vo ſolēnes ſeu feſtiue ſūt qdam
ꝓcipue ſolēnitates. ſ. Natalis dñi. ſancti
Stephani. ſcti Iohis euāgeliſte. ſctoruʒ
Innocentuʒ. ſcti ſilueſtri. circūciſionis
epiphaniaꝝ. ⁊ ſeptē dies dñice paſſionis
⁊ reſurrectōis cū ſeptē ſequētibꝫ. rogati
ones etiā tribꝫ diebꝫ. aſcēſio dñi. pētteco-
ſtes cū duobꝫ qui ſequūt̄. feſtiuitates om
nes vginis glïoſe. A. ſ. q erāt tpe. c. con-
queſt⁹. extra eo. ubi hec ponūt̄ p Grego.
nonuʒ. H. natiuitas Iohis baptiſte. xij.
aplorū. ſcti Laurētij. dedicatōis bti Mi-
chael. oīum ſctoꝝ. ſcti Martini. ac dieb⁹
dñicis. ⁊ ille feſtiuitates qs ſinguli epi in
ſuis dyoceſibꝫ cū ꝓplo ⁊ clero duxerit ſo-
lēniter celebrādas. A. q vicinis tm̄ cir-
cūmorantibꝫ indicēde ſūt nō generaliter
oībꝫ. vt in. c. ꝓnūciandū. de quo infra. ni
ſi forte illis q ibidē ꝑ illo tpe morarent̄.
q2 forēſes ⁊ qcūqꝫ bonas loci vbi ſe repi-
unt ꝯſuetudines ſuare debēt. diſ. viij. que
ꝯtra. ⁊ diſ. xij. illa aūt. Et hoc ītelligit̄ de
ſctis auctoritate eccl'ie romane canoni-
zatis q2 eps nō pt̄ p ſe aliquē ſctm cano
nizare. extra. de reli. ⁊ vene. ſanc. c. j. qd ⁊
notat̄ in ſū. con. dcta. q. ij. H. de ꝯſe. diſt.
iij. ꝓnūciandū. ⁊ ext̄ eo. ꝯqueſt⁹. Idē ſta
tuit Euſebi⁹ ꝙ feſtū īuentōis ſcte crucis
qnto nonas maij ſolēnit̄ celebret̄. d ꝯſe.
diſ. iij. crucis. A. Idē etiā ſuandū ē d fe-
ſto exaltatōis ſm glo. raij. ⁊ in dicta. q. ij
qd poteſt ꝓcedere vbi hoc obtinet de cō-
ſuetudine. al' non videt̄ iure caueri. H.
Idē feſtū de corꝑe xpi. vt in cle. ſi dñm. de
reli. et vene. ſanc. Et nota h ꝙ inter pdi-
ctos dies ſūt quidā q de facto nō feſtant̄
qtum ad ceſſationē ab opibꝫ ſʒ videt̄ ab
rogati p ꝯtrariā ꝯſuetudineʒ que in eis
habʒ locū cū nō ita ſint de pcepto dei. ſic
eſt dñica ⁊ maiores illa. Iſti aūt dies ſūt
tres dies rogationū. Quidā etiā nō ſer-
uant oēs ſeptē dies paſſionis. ⁊ etiā p to
tā octauā paſche. A. Hic pʒ ꝙ ſeptē dies

dñice paſſiōis pcipiūt̄ in. c. ꝯqueſt⁹. ext̄
eo. nō ſolū ad vacatōeʒ fori iudicial' (vt
quidā voluerūt dicē) ſed etiā ad ceſſatōʒ
ab opibꝫ. lʒ ꝯſuetudo ſit in cōtrariū. Patʒ
etiā h ꝙ dies dñica ⁊ maiores illa ſunt d
pcepto dei. de q lati⁹ dictū ē ſupra. dñica
dies. §. j. in additōe. Idē ꝙ ꝯſuetudo non
excuſat qtuʒ ad feſta iuris diuini. et bñ
q2 nulla ꝯſuetudo vel etiā hūana ꝯſtitu-
tio pt̄ valere ꝯtra ius diuinū. viij. diſ. ve
ritate. ⁊. c. ſi ꝯſuetudinē. ⁊. xxv. q. j. ſunt
quidā. Quo vo ad feſta iuris poſitiui ex
cuſat. ſed dʒ lati⁹ diſtigui. Aut ꝯſuetudo
eſt rōnabil' introducta forte ob aliquaʒ
rōnabilē neceſſitatē tacētibꝫ platis eccle
ſie. ⁊ excuſat. Naʒ rōnabil' ꝯſuetudo vim
legis hʒ. di. j. c. ꝯſuetudo. Si vo ꝯſuetudo
nō ſit rōnabilis q2 nō ē ītroducta ex ali-
qua rōnabili cauſa: ſʒ poti⁹ ex auaritia
vel deuotōis tepiditate. ꝓut coīt̄ ſolet cō
tingē. p ſe nō excuſat. īmo poti⁹ grauat.
extra. de ꝯſue. c. fi. ⁊ diſt. viij. c. mala. Et
ideo plati iuxta poſſe debēt conari talem
ꝯſuetudinē abolere. ⁊ ſi nō pñt ad peius
euitandū laudabilit̄ taceāt. iiij. diſ. deni-
qꝫ. ⁊ platis tacētibꝫ nō celebrātes dicta fe
ſta excuſant̄ dūmodo nō ſint ptinacis ꝓ-
poſiti ipa nō celebrandi etiaʒ ſi a platis
pcipent̄. ſicut in ſili dicit Tho. erga ſolu
tionē decimaꝝ. ſcda ſcde. q. lxxxvij. ar. j.
Et forte q ad feſta generaliter pcepta re
quirit̄ auctoritas pape. hoc eſt ꝙ ſciat et
toleret ꝯtrariā ꝯſuetudinē. Et nō videt̄
ſufficē taciturnitas epi. cū ñ habeat po-
teſtatē ꝯ legē ſupioris. ⁊ p ꝯñs nō poſſit
tollē feſta ab eccleſia generali introducta
niſi forte ꝓpt̄ taciturnitatē epi. ſbditi at̄
iuſta ignorātia excuſent̄. Quo vo ad fe-
ſta pticularia loci taciſnitateʒ ſufficere
puto epi ꝓprij. Predictis etiaʒ feſtis pce-
ptis adde dedicatōʒ cuiuſcūqꝫ oratorij. vt
ī dcto. c. ꝓnūciandū. d ꝯſe. diſ. iij. Qd pu
to intelligēdū qtuʒ ad loca ipi⁹ oratorij.
H. Sūt etiā alia feſta p ꝯſuetudinē ītro
ducta totius eccleſie. ſicut ſcti Nicolai. ⁊
forte alia. A. Et ideo ſūt obſeruāda cum
ꝯſuetudo ſit tacita lex ⁊ ꝓ lege habeat̄ ſi
rōnabilis ſit ⁊ ſaluti ꝓficiat. diſ. j. c. ꝯſue
tudo. Et eadē ratō eſt de ꝯſuetudinibꝫ p-
ticularibꝫ reſpectu pticulariū locoꝝ. ar.
dcti. c. ꝓnūciandū. ⁊. ff. de rei vendi. l. q
de tota. Unde ⁊ feſtuʒ ſcti Bartholomei

ſm diuerſas ꝯſuetudĩes diuerſis diebꝫ ce
lebrat̃.ext̃.de obſer.ieiu.ꝯſilium.B.De
die dñico ſpālit̃.ꝛ q̇d etiā agendū ĩ feſtis
habes ſup̄.dñica dies.ꝛ infra.§.viij.ꝛ ſe.
De feſto ꝯceptõis bt̃e Marie v̄ginis dicē
dū ſm Tho.ĩ.iij.p̄te.q.xxvij. q̄ lʒ roma
na eccl'a ip̄m nō celebret.tolerat tñ ꝯſue
tudinē aliquaꝝ eccleſiaꝝ illud feſtū cele
brantiū.Unde celebritas nō ē totalit̃ re
probāda.Sed nec ꝓpter hoc q̄ feſtū con
ceptõis celebrat̃ dat̃ intelligi q̄ ĩ ſua cō-
ceptõe fuerit ſc̄ta:ſʒ qꝛ q̄ t̄pe fuerit ſc̄tifi
cata ig̃rat̃.celebrat̃ feſtū ſc̄tificatõis ei᷒
potiuſq̄ ꝯceptõis ĩ die ꝯceptõis ipſius.

De faciendo feſtū trinitatis ꝯſuetudo
tenēda eſt.extra eo.qm̄.A. Ibi etiā dici
tur q̄ alicubi celebrat̃ infra octauas pē
tecoſtes.et alubi in dñica añ aduentum
B.Hodie tñ ex mādato Jo॰his pape.xxij
fit per vniuerſalem eccleſiam.

Itē nota q̄ feſta apl'oꝝ. euāgeliſtaꝝ.
ꝛ.iiij.doctorū principaliū.A.videlʒ Hie-
ronimi.Ambroſij. Auguſtini.ꝛ Grego-
rij.vt in.c. glorioſus.de q̄ infra.B.debēt
ſub duplici officio ꝑ vniuerſas eccleſias
ſolēniter celebrari.extra.de reli.ꝛ vene.
ſan.glorioſus.li.vj.A. Aliqui hoc ĩtelli
gūt q̄ ad officiū tm̄:ſʒ ꝯgruētius vr̃ ĩtel
ligendū q̄ ad oĩa.Nā de apl'is claꝝ eſt q̄
ſūt p̄cepta.vt ſup̄.§.ij. Itē g̃ dʒ ĩtelligi d̄
feſtis euāgeliſtaꝝ ꝛ p̄fatoꝝ doctoꝝ q̄ equi
parat̃ ibidē apl'is. et de q̇bꝫ in tex.dc̃ti.c.
fit ſmo ſil'cū apl'is ſub vno ꝯtextu ꝛ cō-
ſtructu v̄boꝝ.Nec eſt v̄iſile q̄ ſolū ꝑ du-
plici offitõ fuiſſet fc̄ta tam longa decre-
tal'.p̄cipue cū hoc poſtponat̃ tam in ru-
bricis breuiarij q̄ in decretis ſeu decreta
libꝫ. Itē qꝛ ĩ dc̃to.c.gl'ioſ᷒.iudicat eccle-
ſia eos int̃ oēs ſc̄tos ſingularit̃ debē ho-
norari. Itē qꝛ hec dictio ſolēnit̃ q̄ ponit̃
in dc̃to.c.gl'ioſus.ſignat celebratõʒ om̄i
modā ꝛ vacatõʒ ab opibꝫ.vt ĩ.c.crucis.d̄
ꝯſe.diſ.iij.ibi.ſolēnit̃ celebrari mādam᷒
Et oēs intelligūt ĩ hoc ſignificari oĩmo
dā celebratõʒ.Et q̄ in dc̃to.c.gl'ioſus.ad
dit̃ de offitõ duplici.fit ad augmentuʒ ꝛ
nō ad diminutõeʒ ſolēnitatis. Et ita cū
ſup̄ hoc pluries ꝯtuliſſem cū ꝓuectis do
ctoribꝫ aſſeruerūt dicta feſta euangeliſta
rum ꝛ doctoruʒ obſeruanda fore quo ad
oĩmodā celebratõem ſicut ꝛ apl'oꝝ.Sed
forte alicubi ꝯſuetudo excuſaret ſm diſti

ctionem poſitā ſupra. §.ij.v̄.et nota. in
additione.B.

Qñ debem᷒ feſtū ĩcip̄e:Reſpo.Feſtū ad fe
riatõʒ a veſp̄a ĩ veſp̄am.ext̃ eo.oēs A.
ꝛ de ꝯſe.diſ.iij. ꝓnūciandū.Et fuit origi-
nale dictū ſc̄pture.vt pʒ Leuit̃.xxiij.B.
Et ĩtellige veſp̄ā.i. ſero.A.i.ab vltĩa p̄-
te diei p̄cedētis ſeu vigilie.videlʒ ĩmedia-
te poſt.xxiiij.horā vſqꝫ ad vltimā p̄te di-
ei feſti.qd̄ ꝛ p̄t patē ꝑ id qd̄ hr̃ Geñ.j.vbi
dicit̃.Factū ē veſp̄e ꝛ mane dies vn᷒.Et
ſm Nico.de Lira.ibi ſc̄ptura loq̄t̃ de die
naturali q̄ eſt.xxiiij.horaꝝ. Artificialis
v̄o eſt q̄diu ſol ē ſup̄ terrā.cui᷒ p̄mā p̄teʒ
videlʒ mane ponit ꝓ tota die.ꝛ p̄mā p̄teʒ
noctis quā vocat veſp̄e ꝓ tota nocte.Et
dic idē Nico.In veſp̄e ꝯplet̃ dies artifici
alis.Igit̃ ſm ſcripturā ꝛ ſc̄tam eccleſiā
feſtū incipit ĩmediate p᷒ occaſū ſolis diei
p̄cedētis vſqꝫ ad occaſū ſolis diei feſti.B
Tñ feſtoꝝ initiū ꝛ finis iuxta eoꝝ q̄lita
tem ꝛ diuerſaꝝ regionū ꝯſuetudines ſer
uari debʒ ꝛ ſicut magnitudo ip̄oꝝ exigit
p̄us incip̄e ꝛ tardi᷒ termĩari.ext̃ eo.qm̄.
A.Hoc dictuʒ aliqui male ꝑpendūt ip̄m
allegantes diminutiue dicētes q̄ ꝑ ꝯſue
tudinē poteſt minui feſtū. cū tñ clare cō
ſtet q̄ loquit̃ nō diminutiue:ſed augmē
tatiue dicēdo p̄us incip̄e ꝛ tardius termi
nari.ꝛ nō dic tardius incip̄e ꝛ p̄us termi
nari. Itaqꝫ ꝯſuetudo nō p̄t minuē feſtuʒ
niſi eſſet d̄ illis q̇bꝫ ꝯſuetudo derogare p̄t
ſc̄dm modum dictū ſupra.§.ij.v̄.et nota
in additõne. Poteſt aūt ꝯſuetudo feſtuʒ
augē p̄terq̄ in dñica cui᷒ ſolēnitas nō dʒ
incip̄e ante occaſuʒ ſolis diei ſabbati ne
videamur iudeizare.vt ĩ.c. ꝓnūciādū.de
ꝯſe.diſt.iij.Et ex p̄dictis clare p̄t colligi
q̄ nll'a cōſuetudo p̄t excuſaē laborātes ĩ
ſabbato p᷒ occaſū ſolis.Et idē ē d̄ laborā
tibꝫ ĩ diebꝫ p̄cedētibꝫ feſta maiora q̄ dñi-
ca.cū vt ſup̄ pʒ ĩ hoc fiat ꝯ̄ ius diuū.B.

A quibꝫ abſtinēdū ſit ĩ feſtis:Reſpo.Ut
hoĩes melius poſſint vacare diuinis de-
bent abſtinere ab om̄i op̄e ſeruili.i.nō ſo
lum a peccatis:ſed etiā a mechanicis et
agricultura ꝛ hmōi. vt nec mercatū fiat
nec placitū.nec aliq̇s ad penā iudicetur
vel ad morteʒ.nec iuramēta fiant niſi ꝑ
pace.Hoc tñ.ſ.abſtinere a iuramētis ꝛ ſi
honeſtū ſit nō ē neceſſariū.A.Satis vr̃
poſſe dici q̄ quo ad iudicialia iuramēta

de q̃bꝫ vꝛ̃ loq̃.c.j.extra eo.ſit ꝑceptuꝫ.in
alijs ꝟo ꝯſiliū. vt magis abſtineaꝛ̃ in fe-
ſtis q̃ in alijs diebꝫ.hoc ē ꝙ maior neceſ-
ſitas vrgeat. In eodē.c. dꝛ̃ etiā ꝙ ĩ feſto
iuraꝛ̃ nõ ſolū ꝓ pace:ſꝫ etiā ꝓ alia neceſ
ſitate.vt dic̄ ibi glo.puta ꝓ fide. ꝓ obedi
entia.⁊ ꝓ fama.H.Et ꝙ a ꝑdictis abſti-
nendū ſit hꝛ̃.de ꝯſe.diſ.iij. rogatões.⁊ ex
tra eo.oẽs.xv.q.iiij.c.j.ij.et.iij. Et nota
ꝙ his diebꝫ ꝓceſſus iudiciariꝰ non tenet
etiā ſi fiat de ꝯſenſu ꝑtiū niſi nc̄citas vr-
geat vl̄ pietas ſuadeat:puta. ſi eēt cau-
ſa debiliū ꝑſonaꝝ.ex̃ eo. ꝯqueſtꝰ.A.Et
ibi glo.dat exēplū nc̄citatis dicēs.Si eſ
ſet res tꝑe ꝑitura vt vbi res celeritatē de
ſiderat.H. Et mltominꝰ dꝫ q̃s his diebꝰ
facē aliq̃d qd̓ de ſe ē pc̄m. qꝛ magis pec-
cat ĩ feſto q̃ in alijs diebꝫ.A.Unde ⁊ ſm
Nico.d̓ Lira Exo.xx.Quiꝯmittit adul
teriū vel aliud pc̄m mortale in feſto fa-
cit ꝯ̃ duo ꝑcepta.⁊ ꝯ̃ illud qd̓ vetat quod
agit.⁊ ꝯ̃ ꝑceptū de ſc̄tificatõne feſti.Un̄
cū circūſtātia pc̄ti q̃ trahit in aliā ſpēm
ſit d̓ nc̄citate ꝯfeſſiõis.neceſſe ē ⁊ hāc cir
cūſtantiā tꝑis ꝯfiteri.de q̃ latiꝰ dictū eſt
ſup̄.ꝯfeſſio ij.§.v.in additõe. Pc̄m aūt
veniale nõ rūpit feſtū ſm Tho.ſc̄da ſc̄de
q.cxxij.arti.iiij.Nihilominꝰ ⁊ a pc̄to ve
niali debemꝰ diligēter cauere omĩ tꝑe ꝑ̃-
ſertim in feſto.aliter diſponimur diſcri-
mini Eccı̃.xix.Qui ſꝑnit modica paula-
tim decidet.Aduertēdū q̃ꝫ ꝙ in maioribꝫ
ſolēnitatibꝫ nullo modo licet piſcari. In
dn̄icis ꝟo diebꝫ vel inferioribꝫ etiā nõ li
cet niſi cauſa vrgente ⁊ cū licētia.⁊ tunc
fiat portio pauꝑibꝫ.extra.de ferijs.c.licꝫ
Et ſic colligiꝛ̃ ꝙ vbicūq; iuſta cauſa co-
git oꝑari in feſtis ſi pt̄ fieri dꝫ a prelatis
ꝑeti licētia.quia ipi habent iudicare ſi ē
iuſta cauſa.ex̃.de offi.dele.de cauſis.Et
de lucro pauꝑibꝫ portõ debet fieri. Et qd̓
dictū ē in piſcatõe idē eadē rõne pt̄ dici ĩ
aucupatõne.maxime qꝛ ibi hoĩes magis
occupāꝛ̃ currēdo vel aliud faciēdo. et fit
magis in publico q̃ piſcatõ. Itē qꝛ omne
opus ſeruile ꝓhibeꝛ̃ in feſto Leuiꝛ̃.xxiij
⁊ ſupra.§.vj.Et ſic eſt regula ꝓhibitiua
Unde omẽ illud intelligiꝛ̃ ꝓhibitū qd̓ nõ
eſt ſpāliter ꝯceſſū.vt diciꝛ̃ in cle. exiui.
de ꝟbo.ſig. Item venatio fortius inhibe
tur q̃ etiā omĩ tꝑe vꝛ̃ ꝓhibita.lxxxvj.di.
q̃ venatoribꝫ.⁊.c.q̃ venatori.⁊.c. vident.

⁊.c.Eſau.⁊.c.q̃d ꝓdeſt. et.c.an putatis.
Ad cuiꝰ intelligentiā glo.in dc̄to.c.q̃ ve
natoribꝫ ſuꝑ ꝟbo venatoribꝰ dic̄.Nota ꝙ ē
venatio oppreſſiua.⁊ hec ē illicita.ſupra.
diſ.vj.c.vlt̃.j.§.his ita. vbi diciꝛ̃. Cepit
Nembroth eſſe robuſtus venator corā do
mino.i.hominū oppreſſor ⁊ extictor. De
hoc hꝛ̃ Geñ.x.Sequiꝛ̃.Quedaꝫ arena-
ria.quedā ſaltuoſa. Arenaria ē cū quis
pugnat ĩ arena cum beſtia dentata ⁊ ad
hoc locat operas ſuas. Et hāc q̃ exercet
peccat mortaliꝛ̃.⁊ q̃ eā aſpicit. ⁊ q̃ eā ex
ercet eſt ĩfamis niſi gr̃a viriū expienda-
rū.ff.de poſtu.l.j.§.itē ſenatꝰ.De hac lo
quiꝛ̃ hoc.c.⁊ duo ſequētia.⁊.iij.q. vij.§.
tria.Saltuoſa eſt q̃ fit ĩ ſiluis ⁊ ſaltibꝫ ⁊
hec licita ē.tn̄ ē illicita ex tꝑe.vt in q̃dra
geſima ⁊ ĩ diebꝫ ieiunioꝝ.infra eo.an pu
tatis. Itē ex ꝑſona.qꝛ clerico nõ ē licita
etiā ſi pauꝑ ſit ſm q̃ſdā.xxiiij.diſ.q̃run-
dā.qꝛ pt̄ aliter victū querē.Nā talis fa-
ciat ciſtas.⁊ calatos.⁊ retia.de ꝯſe.diſ.v.
nūq̃.Layco licita ē ob neceſſitatē ꝓ pel-
libꝫ ⁊ carnibꝫ nõ ob voluptatē.et hoc de
ea q̃ cū clamore fit. Ponē aūt laqueū vl̄
rete ſine ſtrepitu ⁊ clamore ⁊ canibꝫ licꝫ
etiā clericis. cū etiā monachꝫ liceat tex
ere linū ꝓ capiēdis piſcibꝫ.de ꝯſe.diſt.v.
nūq̃. De ſaltuoſa loquiꝛ̃.infra eo.Eſau.
⁊ duo ſequētia.c.hec glo.Qd̓ glo.dic̄ nul
li licere venari in diebus ieiunioruꝫ.ſub
audiendū. ꝙ̃ multominꝰ feſtoꝝ in quibꝫ
fortiꝰ ꝯuenit ab oꝑibꝫ ſuilibꝫ abſtineri.
cū mercata ⁊ ſil'ia nõ ꝓhibeāꝛ̃ ĩ ieiunijs
que tn̄ inhibenꝛ̃ ĩ feſtis.vt ſup̄.§.vj. Itē
nõ videꝛ̃ licitū ſonare vl̄ cātare in feſto
niſi honeſte ⁊ cū rõnabili cauſa. alꝛ̃ etiaꝫ
oĩ tꝑe vꝛ̃ ꝓhibitū.Un̄ ĩ.c.donare.lxxxvj.
di.dic̄ glo.Quid d̓ cithariſtis ⁊ alijs q̃ ſu
is vtūꝛ̃ ĩſtrumētis. nūq̃d ē licitū audire
vl̄ tangē ea vl̄ talibꝫ ꝑſonis aliq̃d dare.
Et q̃dē ad voluptatē vl̄ luxuriā nõ.qꝛ de
um moribꝫ ſtimulat q̃ vocibꝫ ꝓplm̄ dele-
ctat.xcij.diſ.in ſancta. Sed ad laudē dei
bene.vel ob aliā iuſtam cauſaꝫ:puta re-
creatõis.qꝛ debilis eſt vel infirmus.H.

Quid agendum aut quid liceat in fe-
ſtis:Reſ. Debet quis intendere magis di
uinis vt hymnis.pſalmis ⁊ canticis ſpi-
ritualibus.de ꝯſe.diſti.iij.ieiunia.A.In
his ꝯp̄hendiꝛ̃ et oratõ.quia orõ omĩ tꝑe
ſaluti nr̄e eſt neceſſaria Lu.xviij.Oportet

ſemꝑ orare ⁊ nūq̄ deficē. ideo ē d̄ p̄cepto
p̄cipue ī feſto. Vñ in ſū. con. li. iij. ti. xxx-
vij. q. cxix. notat̄ ſm theologos q̄ oratio
ē de neceſſitate p̄cepti ſic̄ et qd̄cūq̄ aliud
ad ſalutē neceſſariū. ⁊ dicūt ꝯtineri ſb̄ p̄-
cepto de ſc̄tificatōe ſabbati. Vñ ⁊ p̄cipit̄
q̄ ī feſto miſſa integra ſaltē vſq̄ ad bene
dictōez ſacerdotis īcluſiue audiat̄. d̄ ꝯſe.
diſ. j. oēs fideles. et. c. miſſas. B. Itē p̄di-
catōib⁹. ꝯſtitutib⁹. et regularib⁹ diſciplinis
extra. de vi. ⁊ hone. cle. cū decorē. extra. d̄
ſta. mo. cū ad monaſteriū. §. iij. Licet eti
am docere talia v̄bo vel ſcripto in feſto.
Nam ⁊ in ſabbato circūciſio fiebat ⁊ ſa-
crificia. A. Idē ī ſū. con. li. j. ti. xij. q. vij.
ſm Ray̆. Et ſic inter cetera debem⁹ attē-
dere p̄dicatōi. ⁊ hoc ſm indigentiā omī
tp̄e intelligo eſſe de p̄cepto p̄ſerti in feſto
q2 vt ꝓxime patuit omē illud ē de p̄cepto
qd̄ ē neceſſariū ad ſalutē aīe. ⁊ patet q2 p̄
dicatō v̄bi dei ē ita neceſſaria ad ſalutem
anīe ſicut corꝑalis cib⁹ ad ſalutē corꝑis.
Nam cib⁹ aīe ē v̄bum dei Deutro. viij. et
Math. iiij. Propter qd̄ ꝑiculū ꝑditōis ī-
minet nō ſolū nō audiēti: ſed etiā ex ne-
gligētia v̄bū dei auditū ī memoria nō re
tinēti. vt pz ꝑ Greg. omel̄. viij. vbi dicit
Verba dei q̄ aure ꝑcipitis mēte retinete.
Cib⁹ eīm mētis eſt ſermo dei. ⁊ q̄ſi cib⁹ ac
ceptus ſtomacho languente reijcit̄ quā
do audit⁹ ſmo in vētre memorie nō tene
tur. Sed quiſq̄s alimēta nō retinet hui⁹
ꝓfecto vita deſꝑat̄. Eterne ḡ mortis ꝑicu
lū formidate ſi cibū ſc̄te exhortatōis nō
accipitis. ſi v̄ba vite. i. alimēta iuſticie ī
memoria nō tenetis. hec ibi. Sic ḡ audi
entia v̄bi dei ē ſaluti nc̄cia ⁊ ꝯñter de pre
cepto. Vñ ⁊ in dc̄to. c. oēs. de ꝯſe. diſ. j. dr̄
q̄ oēs fideles q̄ ꝯueniūt. i. debēt ꝯuenire
in ſacris ſolēnitatib⁹ ad eccleſiā audiāt
ſcripturas ap̄lor ⁊ euāgeliū. Pro quib⁹
ſcripturis videt̄ intelligēda. p̄cipue ipſa
p̄dicatō ꝑ quā exponūt̄ ꝓp̄lo ip̄e ſcp̄ture
Unde ⁊ ſtatī in. c. ſacerdote. qd̄ īmediate
ſeq̄t̄ poſt dictū. c. oēs. dr̄. Sacerdote ver
bū in eccleſia faciēte qui egreſſus de ora
torio fuerit. excoīcet̄. Et ex hoc vr̄ innuē
q̄ hoc ſit mortale. cū excoīcatō nō irro-
get̄ niſi pro culpa mortali. xj. q. iij. nemo
ep̄or. Itē de cōſe. diſ. j. q̄ die. dr̄. Qui die
ſolēni omiſſo eccl̄ie ꝯuentu ad ſpectacu
la vadit excoīcet̄. Claret aūt. q2 omittit̄

ꝯuent⁹ eccleſie qñ ad miſſam ⁊ ad p̄dica-
tōez ad quas oēs debēt ꝯuenire nō veni-
unt. B. Sed vt ponit Tho. ſc̄da ſc̄de. q.
cxxij. nō ꝓhibet̄ q̄s facē opa q̄ ꝑtinēt ad
ꝓuidētiā neceſſarior tam ſibi q̄ ꝓximis
ſicut ſeruādo ꝑſonā vel res. ſeu qd̄cunq̄
aliud dānū vitando. A. Nō tñ qd̄ ꝯſiſtat
in ceſſatōe lucri. al̄ liceret mercari. qd̄ ve
rū nō ē. extra eo. c. j. Nec cū omiſſione di
uinor q̄b⁹ p̄ncipaliter intēdendum ē. vt
ſtatī poſtēſū ē. B. Math. xij. Quis ex vo
bis hō q̄ habuerit vnā ouē ⁊ ceciderit ſab
bato ī foueā. nōne tenebit et leuabit eā?
Immo etiā lz ꝓ neceſſitate bellare. Unde
⁊ machabei ī ſabbato pugnātes excuſāt̄.
xxiij. q. viij. ſi nulla. A. Meli⁹ ext̄. de re.
iur̄. qd̄ non eſt. de q̄ habet̄. j Mach. ij. De
quo etiā. vide ſupra. bellū j. §. fi. B. Idez
ſm Wil. ſi iacentib⁹ ſegetib⁹ in agro. aut
fenis in prato īmineat tēpeſtas pñt inde
remoueri. A. Si dubitet̄ ⁊ timeat̄ q̄ di
cte res corrūpant̄ vel multū deteriorent̄
ſm eū. Wil. vt in ſū. con. li. j. ti. xij. q. ix.
B. Itē nō credūt̄ peccare mortaliter car
nifices et pincerne q̄ p̄ꝑant victualia vt
ſequēti die vendāt ſi p̄us nō poterāt co-
mode p̄ꝑare aut p̄ꝑata ſeruare. A. Idez
in dc̄a. q. ix. ſm eū. Wil. Et poteſt dici q̄
hoc ver ē ſi cibaria ſūt neceſſaria ꝓ die
feſto. aut ꝓ die ſequenti in qua nō pote-
rāt ꝯgruo tp̄e p̄ꝑari. al̄ nō licet. cum ſit
opus ſeruile Leuit̄. xxiij. B.
Sz qd̄ de his q̄ ꝯpellūt̄ a dñis vt ope-
ret̄ ī feſtis? Reſ. ſm Wil. Si iuſto metu ī
ducti hoc faciūt: videt̄ ꝓp̄t neceſſitatē ex
cuſari. al̄ nō tenēt̄ obedire niſi ī licitis et
honeſtis. A. Idē in ſū. con. dc̄a. q. ix. B.
Quid de his qui debētes dñis vecturā
blador afferūt in dieb⁹ feſtiuis? Reſ. ſm
Wil. Nō excuſāt̄ niſi alia neceſſitas eos
ad hoc cōpellat. Vectores tñ mertium et
alimentor aut ꝑſonarum ad loca remo
ta cum aliter non poſſint ſine graui īco
modo credo excuſari. ⁊ ſil̄r de viatorib⁹ ⁊
curſorib⁹. A. Idem in dicta. q. ix. B.
Utrū in feſtis liceat ſcribere? Reſ. ſm
Wil. Non licet ſcribere in aliquo grandi.
vt de quaterno in quaternū: ſed ſcolari-
b⁹ lectiones ſuas notare ⁊ ſermones. ⁊ in
lectionib⁹ libros corrigere. Non aūt licz
circa predicta locare operas ſuas ⁊ pro
precio facere. A. vel etiā ꝯducē ad hoc

opas alienas ſm Wil. vt in dicta.q.ix.
R.ſed tm̄ ſpiritualia ⁊ ſine pretio.
Quid de barberijs ⁊ minutoribꝰ ⁊ fer-
ratoribꝰ equoꝝ: Rň. ſm Wil. Si in feſtis
hoc faciūt ṗncipalit̄ ꝓpt̄ neceſſitatē eoꝝ
q̄bꝰ ſeruiūt. credo ꝙ pn̄t excuſari. Secꝰ
ſi ꝓpter cupiditatē lucri. Sed ⁊ illi q̄ ꝺ ta
libꝰ requirūt eos: excuſant̄. ſi aliter non
poterāt ſibi comode ꝓuidē. alioq̄n nō ex
cuſant̄. A. Idē in ſū. con. dicta. q. ix. Sꝫ
q̄ ad barbitōſores nō video q̄ cauſa occur
rere rōnabilis ⁊ excuſabilis poſſit coīter
quare nequeāt poſt feſtū differri. R.
Sed q̄d de molēdinis: Rň. ſm Wil. In
molēdinis ad ventū vel ad aquā q̄ abſq̄
magna opa homīs exercent̄. credo ſer-
uandam ꝯſuetudinē regionis nō ꝓhibi-
tam a p̄latis. Molendina ṽo cum iumen
tis debent quieſcē. Naꝫ ⁊ iumēta vacare
iuſſa ſūt ſabbato Exo. xx. A. Certe idem
videt̄ de quocūq̄ molēdino. Nam lꝫ aliq̄
nō requirāt magnū laborē hoīs. req̄runt
tn̄ iuge miniſteriū ⁊ occupatōeꝫ. ⁊ ſic di-
uinū cultū ⁊ deuotionē impediūt. ⁊ cū re
gula ſit ꝓhibitiua ⁊ hoc nō repiat̄ per-
miſſum ꝯſtat ex ſupradictis nō licere. ni
ſi rōnabilis artet neceſſitas. R.
Quid de eūtibꝰ ad mercata q̄ fiūt ī fe
ſtis: Rň. ſm Wil. Si aliq̄s hoc faciat nō
ꝯſuetudinarie ſꝫ ꝓ ſua nccitate. nō credo
ꝙ peccet mortalit̄. Secꝰ ſi ꝯſuetudinarie
ſeu lucrandi cupiditate. ⁊ maxīe ſubtra
hendo ſe a diuinis. aut etiā ſi hmōi mer-
cata ꝓhibita ſint a prelatis illiꝰ loci ſiue
forſan excoīcata. A. q̄ caſu etiā ſi aliq̄ ꝺ
aliena dẏoceſi veniret̄ incideret̄ ī excōi-
catōeꝫ rōne delicti ſm eū. Wil. vt ī ſū. cō.
li. j. ti. xij. q. xij. R. Mercata tn̄ q̄ ex q̄baꝫ
neceſſitate fiūt de victualibꝰ ⁊ neceſſarijs
ad diē aliquē. nō credo illicita eſſe. dū tn̄
ꝓpter hoc nō ſubtrahant ſe a diuino offi
tio. A. Idē in dicta. q. xij. Et hoc pt̄ ītel-
ligi verū ꝓ quottidianis neceſſitatibꝰ oc
currentibꝰ q̄bꝰ non pt̄ aliter ꝓuideri. vt
ſūt taberne vł hoſpitia ꝓ viatoribꝰ ⁊ ꝓ pe
grinis neceſſario ambulantibꝰ. vel etiā
incolis alr̄ neceſſaria non habentibꝰ. q̄r
nō habēt. nec alijs tēporibꝰ pn̄t ſibi ꝓui-
dere. ⁊ ſemꝑ q̄n hec agunt̄. nō ꝓpter cupi
ditatē: ſed ꝓpter neceſſitatē egentiū fiat.
⁊ de lucro paupibꝰ portio detur. extra. de
ferijs. c. licet. ⁊ ſupra. §. xj. R.

Quid de illis q̄ diebꝰ feſtiuis ꝓ elemo-
ſina tm̄ arāt agros paupū vł faciūt opa
eoꝝ: Rň. ſm Wil. Nō credo ꝙ dn̄icis diebꝰ
aut maioribꝰ ſolēnitatibꝰ liceat. A. Glo.
in. c. licet. extra eo. dicit ꝙ maiores ſolē-
nitates ſūt natiuitas dn̄i. epiphania. re-
ſurrectō dn̄i. ⁊ aſcenſio. ⁊ pētecoſtes. Sꝫ
glo. raẏ. vt pꝫ in ſū. con. eo. ti. q. xj. vocat
ſolēnitates maiores feſta xp̄i. ⁊ bt̄e virgi
nis. ⁊ p̄cipue diē dn̄ice paſſiōis. ⁊ aplorū
Petri ⁊ Pauli. Sꝫ hec glo. q̄tū ad feſta
btīſſime v̄ginis ⁊ Petri ⁊ Pauli. pt̄ ītelli
gi nō ꝙ ſint de iure diuino: ſed ꝙ ī eis mi
nus liceat opari. R. De minoribꝰ aūt fe
ſtis ſicut īfra. ⁊ ante octauas paſce ⁊ cō-
ſilibꝰ. credo ꝙ liceat ſequi ꝯſuetudinē re
gionis. Ad hoc aūt ꝙ licite fiāt. oꝫ ꝙ ꝓpt̄
iſta nō ſubtrahāt ſe a diuinis. ⁊ ꝙ talia n̄
faciant ꝓpter affectionē carnalē aut ſpe
remuneratōnis: ſed ꝓpter deū. ⁊ ꝙ paup-
tas illius hoc exigere videat̄. A. Idē in
ſū. con. dicta. q. xj. vbi addit̄ ſm eū. Wil.
ꝙ optet etiā ꝙ iſta ꝯſuetudo ſciēter tole-
ret̄ ab ep̄o. ⁊ ſi dubitet̄ vtꝝ ep̄s talia ſci
at ⁊ ſuſtineat. recurrē debet ſacerdos lo-
ci ad ep̄m. vt ſuꝑ hoc certificetur ab eo.
q̄d puto intelligendū q̄n dubitat̄ vtꝝ cō
ſuetudo ſit legittime p̄ſcripta. Alr̄ cōſue-
tudo circa huiuſmodi feſta ſatis ꝑ ſe ex-
cuſat. vt patet ſupra. §. ij. ṽ. ⁊ nota. R.
An liceat opari circa edificationē ec-
cleſiarū ⁊ hmōi: A. videlꝫ locoꝝ ſacrorū
⁊ ad opus miniſtroꝝ paupuꝫ eccleſie. vt
in ſū. con. dicta. q. xj. R: Rň. ſm Wil. Cre-
do ꝙ liceat. precipue ad opus miniſtroꝝ
paupū q̄ nō habēt redditus ſibi ſufficien
tes. ita tn̄ ꝙ hmōi labor nō ſit vſq̄ ad vl
timā fatigatōeꝫ vel ne ꝓpter hoc dimitta
tur miſſa ⁊ hmōi diuina. A. q̄r nō debet
dimitti miſſa q̄ eſt obligatōis. ⁊ id ad q̄d
quis tenet̄ ꝓpter id ad q̄d non tenet̄ ſm
eundē Wil. ⁊ in dicta. q. xj. Ubi etiā dicit
ꝙ hoc caſu iſtud opari poteſt fieri etiaꝫ
in p̄cipuis feſtiuitatibꝰ ſi non ſit ꝓhibi-
tum vel ꝯſuetudini loci ꝯtrarium. R.
Utrū poſt celebrationē diuinoꝝ in fe
ſtis audita miſſa liceat operari: Rň. ſm
Wil. Non licet. non tn̄ ꝓpter quodlibet
modicuꝫ opus peccatur mortaliter. vt ſi
in vinea vel ī agro purget quis aliquod
modicum q̄d reſtabat ꝑ incuriā. aut re-
paret fracturam in ſepe. ⁊ huiuſmōi. A.

Q̄ntum tñ laboris aut opis poſſit q̄s ſine
pc̄cō facē in feſto nō ē dt̄minatū. ſed ad
arbitriū boni viri recurrēdū ē ſm eun.
Wil. vt in ſū. con. eo. ti. q. xiij. Silr̄ etiā
dicit recurrēdū ad arbitriuꝫ boni viri ꝓ
quāta nc̄citate liceat opari ī feſtis. vt pꝫ
eo. ti. q. ix. Qui etiā dic̄ ꝙ qñ occurrit rō
nabilis nc̄citas. recurrēdū ē ꝓ diſpēſatō
ne ad epm̄ ſi comode pt̄ adiri. Al̄ putat
ꝙ ſufficiat diſpēſatō ꝓprij ſac̄dotis diſcre-
ti tñ. ⁊ ꝙ tāta poſſit eē nc̄citas ⁊ tā noto
ria ꝙ auctoritate ꝓpria poſſet q̄s talia fa-
cē. Et hoc notat̄ ī ſū. cō. eo. ti. q. viij. H.
De his q̄ ī feſtis faciūt ſerta ⁊ hmōi va-
na. vide īfra. negociatō. §. viij. Et de cho-
reis ſupra. chorea. §. ij. De die dñica ſu-
pra. dominica.

FEudum eſt conceſſio
rei īmobilis facta ꝓ homagio. ex
tra. d ſymo. c. ex diligēti. A. Hec
fuit diffinitio Goff. cui ī effectu ꝯcordat
diffinitō Hoſti. vt pꝫ in ſū. con. li. j. ti. xv
q. lvj. vbi etiam ptꝫ ꝙ ꝓprietas remanet
apud ꝯcedentē. ⁊ vſufructus trāſit in feu
datariū ſeu ī accipientē. ⁊ ī hēdes maſcu
los ⁊ feminas ſi de eis noīatim dictū fue
rit ad hoc vt ipe ſeu hēdes ei⁹ dño ſerui-
ant ad dt̄minatū ſeruitiū ſiue ad inde-
terminatū. H. Et aliud quidē ē patnū. ſ.
qd̄ a patre vel a quocūq̧ de ſupioribꝫ eſt
acquiſitū. Aliud maternū. ſ. ꝙ ꝑ feminā
eſt acquiſitū. Item feudoꝝ aliud eſt ꝯdi-
tionale. ſ. qd̄ datur ad certū ſeruitiū ſeu
ꝯditionē. A. Et ſi negauerit vaſall⁹ ꝯdi
tionē feudi ipm̄ amittere debet. vt in ſū.
con. eo. ti. q. lix. vbi hec oīa ſm Hoſti.
notant̄. H. Aliud eſt nō ꝯditōnale. Iteꝫ
quoddā eſt ꝑpetuū. ſ. qd̄ trāſit ad hēdes
qddā non. Et ſciendū etiā ꝙ ſunt quedā
incorꝑalia que qñq̧ dant̄ loco feudi vt
guardia ⁊ caſtaldia. A. Et iſta nō habēt
ꝓpriam naturam feudi ſm Hoſti. vt ī di-
cta. q. lix. H.

Res īmobilis eccleſie de nouo nō po-
teſt dari in feudum. Nam ⁊ p̄lati hoc iu
rant. Sed res que erāt p̄us feudales pñt
iteꝝ infeudari: puta. ſi vaſallus ꝓpt̄ ali-
quā cauſam ꝑdat feuduꝫ vel moriat̄: po
terit prelatus ꝯcedere filio eius vel alte-
ri. extra. de feudis. ex parte.

Q̄uo acq̄rit̄ feudū: R̄e. ſm Hoſti. Qua
druplicit̄er. Primo mō ꝑ īueſtiturā: pu-
ta cū aliq̄s trahat alicui poſſeſſionē rei ī
mobilis corꝑaliter. vel cū haſta. vel cuꝫ
baculo. aut aliq̄ tali a dño q̄ dic̄ ſe ꝓpter
hoc īueſtire. Scd̄o acq̄rit̄ ꝑ id qd̄ loco ī
ueſtiture habet̄ vt cū dñs dic̄ alicui. Va
de ī poſſeſſionē illi⁹ fundi ⁊ teneas ꝓ feu-
do. Tertō acq̄rit̄ p̄ſcriptōe. vt ſi. xxx. an-
nis tenuit feudū ⁊ dño ſuiuit lꝫ īueſtit⁹
nō fuerit. Quarto acq̄rit̄ ꝑ ſucceſſioneꝫ
nō quidē ex teſtō ſed potius ab īteſtato.
Nec eñ valꝫ aliq̄ ordinatō defūcti ī feu-
do facta. Natura aūt hmōi ſucceſſiōis ta
lis ē ꝙ aſcendētes nō ſuccedant ī feudo:
puta. pater filio. Deſcendentes vͦ ſic. et
primo q̄dē fili⁹ pr̄i ⁊ non filia. Itē nepos
ex filio ⁊ nō neptis. ⁊ ſic vſq̧ in infinitū.
Poſtea vͦ ſuccedūt collaterales. Sꝫ iſti
de ꝯſuetudine impij non ſuccedunt ſꝫ ſo-
lus filius. quo deficiēte reuertit̄ feuduꝫ
ad impatorē. ⁊ ꝯfert cui vult. A. Ideꝫ in
ſū. con. eo. ti. q. lxxx. H.

Sed nūquid filia ſuccedit in feudum:
R̄e. ſm hoſti. Nō. niſi d pacto vel qualibꝫ
ꝯditione feudi. vel niſi filia poſt morteꝫ
patris redemerit feudū a dño. aut dñs ī
ueſtierit eā de bñfitō p̄ris ꝓpt̄ patris amo
rem. vt in ꝯſtitutione Frederici. quēad-
modum feudum ad filiam pertinet. c. j.
A. Idem in ſū. con. eo. ti. q. lxj. Ubi etiaꝫ
idem qd̄ dicit̄ de filia dicit̄ de oīi ꝓle ex
femineo ſexu deſcendēte. ⁊ ꝙ ſi feuduꝫ ſit
femineum. tunc ſm quoſdaꝫ ſuccedit fi-
lia patri et matri in feudo. H.

Sed ꝑ quē poteſt fieri inueſtitura feu
di: R̄e. ſm hoſti. Fieri poteſt tam a femi-
na q̄ꝫ a maſculo etiā minore. xxv. annis
ſi feudū ſit vet⁹. Si vͦ ſit nouū n̄ poteſt
a minore fieri niſi ſit pubes et iurauerit
non ꝯuenire. Inueſtiri aūt poteſt quili-
bet etiā ſeruus. niſi dñs ignorauerit euꝫ
ſeruū. Poteſt etiā q̄s inueſtire ⁊ īueſtiri
tam ꝑ ſe q̄ꝫ ꝑ alium vt ꝑ ꝓcuratorem. A.
Idem in ſū. con. eo. ti. q. lxij. H.

An feudatari⁹ habeat p̄ſtare iuramē-
tum ⁊ quale: R̄e. ſm Hoſti. In oīi feudo
ſtatim facta inueſtitura requirit̄ iuramē
tum fidelitatis niſi ex pacto remiſſū ſit.
A. Idē in ſū. con. eo. ti. q. lix. H. Et hꝫ fi
eri his verbis ⁊ ſilibꝰ. Ego talis iuro ad
ſacra dei euāgelia ꝙ ab hinc in antea ero
fidelis tali ſicut debet eſſe vaſallus dño.
nec id quod mihi ſub nomine fidelitatis

ꝯmiſerit pandā aliȷ̈ ad eiꝰ detrimētū me
ſciente. Et hoc ſufficit. Et nota ꝙ vaſal-
lus obligat̄ dn̄o ſm̄ ꝙ ꝯuentū ē et ſm̄ ꝙ
feudi natura ⁊ cauſa regiōis ipſius vl' vi
cinaꝝ ꝯſuetudo req̄rit q̄bꝫ deficiētibꝫ po-
terit vti iure ſcripto. A. Idē in ſū. con. li.
j. ti. xv. q. lxxv. B. Coīter aūt obligatur
vaſallꝰ dn̄o in pluribꝫ. Primo ne ſit ei in
aliq̄d dānū de corꝑe ſuo: ſed vitabit ⁊ im
pediet. Scd̄o ne id q̄d dn̄s facē intēdit ⁊
facile pt̄ fieri reddat ei difficile vl' īpoſſi
bile. ſ. latēter ꝯ ꝓcurādo. Tertiō ne reue-
let ſecretū ſuū alicui: maxīe q̄ poſſit obeſ
ſe. ſil'r nec illa per que minꝰ tutus fieret.
Quarto ne ſit ꝯ eiꝰ iuſticiā vel honeſtatē
ſcꝫ īpediendo. dehoneſtādo filiā vel vxo-
rem. maculādo eiꝰ famā dicto. facto vl' cō
ſenſu. A. Etiā tacito. vt diſſimulant̄ au-
diendo v̄ba infamie ꝯtra dn̄m. Facto v̄o
vt ꝑ libellū famoſuꝫ. vt in ſū. con. eo. ti.
q. lxiiȷ̈. vbi hec oīa notant̄. B. Quinto ne
aliq̄d dānū in tp̄alibꝫ ei faciat vel vtili-
tatē īpediat. Sexto vt fidelit̄ ei p̄beat cō
ſiliū quo ad v̄bū ⁊ auxiliū. ſ. de rebꝫ ⁊ ꝑſo-
na ſua. Probant̄ hec in li. feudoꝝ. de for-
ma fidelitatis. c. j. et. xxiȷ̈. q. v. de forma.
extra. de iureiur̄. ego. Itē lꝫ vaſallꝰ nō de
beat eſſe ꝓ aliȷ̈s ꝯ dn̄m ſuū. ext̄. de poſtu.
c. fi. tn̄ ꝓ ſe ⁊ ſuis hoībꝫ pt̄ petē ⁊ defendē
ius ſuū. ar. extra. de iureiur̄. petitio. A.
Idē in ſū. con. dc̄a. q. lxiiȷ̈. Ubi etiā addi
tur ꝙ idē Hoſti. ponit aliā formā iuramē
ti fidelitatis videlꝫ Ego Titiꝰ iuro ſuꝑ ſā
cta dei euāgelia ꝙ ab hac hora in antea
vſq; ad vltimū diē vite mee ero fidelis ti
bi Gayo dn̄o meo ꝯ oēm hoīem. excepto
īꝑatore vel rege. Uaſallꝰ em̄ ꝯ oēm hoīeꝫ
debet dn̄m iuuare etiā ꝯ frēm ⁊ filiuꝫ in
cauſa iuſta. niſi ꝯtra aliū dn̄m antiquio
rē. Un̄ ⁊ ī ſacramēto illū excipe dꝫ. Et no
tandū ꝙ in p̄dictis oībꝫ dn̄s dꝫ fideli ſuo
vicē reddē. vt infra. §. viȷ̈. dr̄. A. hoc cla-
re habet̄ in. c. de forma. xxiȷ̈. q. v. B.

Quibus ex cauſis amittit̄ feudū? Rn̄o.
ſm̄ Hoſti. Primo q̄dē amittit̄ ſi vaſallꝰ
fuerit clericꝰ vel religioſus. q2 nec tales
ſuccedūt in feudo. xxiiȷ̈. q. viiȷ̈. §. j. Scd̄o
amittit̄ ſi heres vaſalli ſteterit ꝑ annū ⁊
diē ꝙ nō petiuerit a dn̄o īueſtiturā feu-
di. ſil'r ⁊ ſi ipſe vaſallus poſt mortē dn̄i nō
petierit ab heredibꝫ dn̄i. vt in. li. feudoꝝ.
in quibꝫ cauſis feudū amittit̄. c. j. Et hoc
verū. niſi ipſe vaſallꝰ fuerit minor annis
xiiiȷ̈. q2 talis nō cogit̄ fidelitatē facē. Itē
niſi ſit miles. q2 habet ꝓ termino annuꝫ
⁊ mēſem. Itē niſi iuſta cauſa īpedierit. vt
in li. feudorū. de ꝓhibita feudi alie. ꝑ lo-
thariū. qm̄ inter dn̄m. Et intelligit̄ iuſta
cauſa. vt ꝑ mortē vel capitales inimiciti
as vel aliā iuſtam abſentiā. Tertiō amit-
titur cū vaſallus tribꝫ vicibꝫ coraꝫ pari-
bus ⁊ huiuſmōi requiſitꝰ fidelitatē iura-
re noluerit. q̄uis dn̄s ꝑatus ſit facē īue-
ſtiturā. Quarto ſi vaſallus infeudauerit
feudū alia lege q̄ ea quā ipſe habet. vel ī
talē vaſallū qui feudū ſeruare nō poteſt
Quinto ſi vaſallus inṫfecit ſuū ꝓpriū ger
manū vel germani filiū. vel aliq̄d ꝯmiſe
rit ꝙ paracidiȷ̈ nomīe ꝯtineat̄ ad hoc vt
totā hereditatē habeat. De paricidis ha
bes infra. paricida. Sexto ſi vaſallus di
mittit dn̄m ſuū in p̄lio nō mortuū nec ad
mortē vulneratū. Sil'r ꝓpter alias mul-
tas īgratitudines q̄ enumerant̄ in li. feu
doꝝ. quibꝫ modis feudū amittit̄. c. j. ⁊. iȷ̈.
Septimo ſi vaſallꝰ ſcient̄ negauerit feu-
dū vel ꝑtē aut ꝯditōeꝫ eiꝰ. Secus ſi igno
rāter. Et ſi vaſallꝰ nō vult oñdē ꝗ ꝑte feu
di p̄ſumet̄ ꝙ totū teneat in feudū. Octa-
uo ſi vaſallꝰ feudū alienauerit. ⁊ ſi q̄dē ꝓ
ꝑte alienauerit illā ꝑtē amittit ⁊ libē ad
dn̄m reuertet̄. nulla p̄ſcriptōne obſtante
Nec ꝓderit vaſallo ſi poſt factā alienatō
nem recuꝑauerit feudū ipm̄ niſi ignorā
ter alienaſſet. Nono ſi vaſallꝰ dn̄m accu-
ſauerit. aut ſi teſtimoniū ꝯ ipm̄ in cauſa
nō tm̄ crimīali: ſed etiā ciuili tulerit. lꝫ
q̄daꝫ dixerit ꝙ in ciuili pt̄. Decimo ſi va
ſallus vocatꝰ a dn̄o ꝙ ſecū vadat in expe
ditōe publica. puta vocatꝰ ab īꝑatore vt
ſecū veniat Romā ꝓ ſuſcipiēda corona
⁊ huiuſmodi nō venerit. nec aliū ꝓ ſe do-
mino ſuo acceptū miſerit. vel ei ſtipēdia
militie non dederit. A. hec oīa notāt̄ eti
am in ſū. con. li. j. ti. xv. q. lxiiiȷ̈. B. Et q̄-
dem qn̄ ꝓpter fidelitatē non ſeruatā amit
titur feudum non intelligit̄ ipſo iure: ſed
ꝑ ſentētiā. Si v̄o alienatū fuerit ipſo iu-
re ꝑdit̄. vt Inno. dicit. Hec om̄ia Hoſti.
ꝓbat in ſū. ti. de feudis. A. Hoſti. quoq;
ad hunc caſū videt̄ ſimpl'r dicē ꝙ amiſſio
feudi fit ꝑ ſententiā. ſed Inno. dicit ꝙ in
caſu alienatōnis fit ipſo iure. vt notat̄
in ſū. con. eo. ti. q. lxv. B.

Quã dñs amittit ius qđ in feudo habz
ĥe. ſm Hoſti. Sicut vaſall⁹ amittit feu-
dũ ꝑp̃t culpã. ita dñs ꝓprietatẽ feudi. vt
in li. feudoꝝ. ſi de feudo ꝯtrouerſia fuerit
ca. dño amittẽte. Dñs em̃ vaſallo dꝫ vi-
cem repẽdere. vt in li. feudorũ. de forma
fidelitatis. c. j. in fi. ⁊ ſi nõ repẽderit. meri
to cenſeť maleficus. A. al' malefid⁹. ⁊ rẽ-
dit ad idẽ: ſed clarius. B. vt ẽ ille q̃ ꝯ va-
ſallũ depꝛhenſus fuerit ꝑfid⁹. xxij. q. v. de
forma. xcv. diſ. eſto ſubiectus. extra. ꝺ iu
reiur. ꝑuenit. Et talis etiã ꝑuatur iure
qđ hꝫ in vaſallũ. ⁊ feudũ trãſit ad ſupio-
rem. Non intelligas tñ ipſo iure ſꝫ ꝑ ſen-
tẽtiã. A. Idẽ in ſũ. con. dcĩa. q. lxv. B.

Quid ſi dñs moriens plures filios re
linquit. nũqđ vaſallus iurabit fidelitatẽ
omnib⁹: ĥe. ſm Hoſti. Nõ puto. q̃m vaſal
lus nõ cogiť ꝑ vno feudo plures habere
dominos maxime in comitatib⁹. ducati-
bus. marchionatib⁹. qui hodie diuidi nõ
poſſunt. A. Idẽ in ſũ. con. eo. ti. q. lxvij.
Ubi etiã addiť ſm Hoſti. ꝙ nec pt̃ dñs ſi
ne volũtate vaſalli feudũ alienare. Ideo
etiã in generali alienatõne vaſalli nõ cõ
tineñť niſi hoc noĩatim dictũ ſit. Et ſub
dit. Aliqui tñ volũt dicẽ ꝙ equali vl' mi-
nori dño ꝯcedi pñt. B. Sed ſi vaſall⁹ mo
riens plures filios reliquit. oẽs debẽt iu
rare fidelitatẽ ſi feudum indiuiſũ habẽt
Sed ſi ex diuiſione totũ feudũ ad vnũ ꝑ
uenerit. ille ſolus iurabit. A. Idem in ſũ.
con. li. j. ti. xv. q. lxvj. B.

Utꝝ vaſallus poſſit feudũ refutare:
ĥe. ſm Hoſti. Poteſt etiã ſine voluntate
dñi. ⁊ poſt hoc nõ tenebiť ſuire dño. ve
rũtñ nõ debet eũ offendẽ. A. Idem in ſũ.
con. eo. ti. q. lxviij. B. Quidã dicũt ꝙ nõ
pt̃ eũ refutare inuito dño. vt. C. de acti.
⁊ obli. l. ſicut initio. Primũ vr̃ veri⁹ ſi tẽ
pore ⁊ loco debito repudiet. aliter ꝯtra.
A. Dictũ Hoſti. formaliter habeť in. ca.
vno. de vaſallo qui ꝯtra cõſtitutionẽ lo-
tharij feudum alienauerit. B.

Utrũ filius repudians hereditatẽ pa-
tris poſſit retinere feudũ: ĥe. ſm Hoſti.
Non. ſed aut totũ debet retinere. aut totũ
repudiare. niſi forte eum dñs tanq̃ de no
uo beneficio inueſtiat agnatis ꝯſentien
tibus. A. tũc em̃ bene retinet feudũ ſine
aliq̃ onẽ hereditario. vt in tex. infra alle
gato. vbi etiã idẽ dr̃ de agnatis repudiã
tibus hereditatẽ. qđ etiã notať in ſũ. cõ.
eo. ti. q. lxix. Et dicunť agnati q̃ ꝑ virilẽ
ſexũ deſcendũt. Cognati vo qui ꝑ femine
um ſm Hug. B. Agnati vo bene poſſũt
aliquod feudum retinere repudiata he-
reditate. vt in conſtitutione Frederici.
an agnatus vel filius defuncti repudi-
ans hereditatem poſſit feudum retinere.
c. ſi contigerit. B.

Utꝝ feudũ poſſit ꝑ vaſallũ legari ec-
cleſie: ĥe. ſm Hoſti. Si feudum fuit ꝺ ca
mera dñi ⁊ ad tempus datũ. nõ poteſt le
gari nec etiã heres ſuccedit. ſil'r etiaꝫ ec
cleſie nõ poteſt legari ſi ꝺ natura feudi ẽ
ꝙ vaſallus ſeruiat in ꝓpria perſona. A.
Et in tali nõ ſuccedit cleric⁹ etiã ſi filius
ſit ſm Hoſti. ⁊ in ſũ. con. eo. ti. q. lxxj. Si
vo ſit paternum et ꝑpetuũ tunc poteſt
ꝑ anima legari. A. ſi ꝯſueuit ꝑ aliũ ſer-
uiri. dicta. q. lxxj. B. niſi ꝯſuetudo repu
gnet. Idem dicta. q. lxxj. B.

Utꝝ eccl'ia poſſit recipe ĩ pign⁹ feudũ
qđ layc⁹ ab ea tenet. ita ꝙ nõ ꝯputentur
fructus in ſortẽ: ĥe. ſm Inno. Dicũt qui
dam ꝙ poteſt. dũmodo durãte pignore ñ
recipiat ſeruitium feudi. qđ tũc ſolũ ve-
rũ eſt q̃n ipſi fruct⁹ nõ multũ excedũt va
lorẽ ſeruitij alioq̃n eſſet ꝯ mandatũ dei.
ext̃. de feudis. c. j. Uel dic ſm eundẽ. ꝙ hec
decretalis ⁊ ſil'es loquũť q̃n feudũ illici-
te a layco detinetur et recuꝑari non po-
teſt. A. Con. Goff. licet aliq̃ aliť dixerint
vt in ſũ. con. eo. ti. q. xxxviij. B.

Fides. Utruꝫ omnes

teneãť habẽ fidẽ explicitã: ĥo.
ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. ij. Dicẽduꝫ
ꝙ maiores ad q̃s ꝑtinet alios erudire te-
neñť habẽ pleniorẽ noticiã de credendis
q̃ inferiores. nihilomin⁹ tñ oẽs teneñť fi
dem habẽ explicitã de miſterijs xp̃i. ꝑ̃ci-
pue q̃tum ad ea que coĩter in eccleſia ſo
lẽnizanť ⁊ publice ꝓponunť. ſicut de in-
carnatõe. paſſione. ⁊ hmõi: ſed al' ſubti-
les cõſideratões teneñť aliqui magis vel
min⁹ explicite credere ſcđm ꝙ ꝯpetit ſta-
tui et officio vniuſcuiuſq̃.

Utrũ teneantur omnes explicite cre-
dere trinitatem: ĥo. ſm Tho. vbi ſupra
Dicendum ꝙ quia miſterium xp̃i expli-
cite credi non poteſt ſine fide trinitatis.
vt q2 fili⁹ dei carnẽ aſſũpſit. ⁊ de ſpũ ſcõ
ꝯceptus fuit. ideo poſt tẽpus grẽ teneť

quilibet ad explicite credendum miſterium trinitatis.

¶ Vtrum ꝯfeſſio fidei ſit neceſſaria ad ſalutem? Reſpo. ſm Tho. ſcda ſcde. q. iij. Cũ ꝯfiteri fidẽ ptineat ad pceptũ affirmatiuũ. ideo nõ ſemp nec in quolibet loco ẽ de neceſſitate ſalutis. ſed ĩ aliq̃ loco et tpe. qñ ſ. aliqs interogat᷒ de fide ſi tacẽt crederet̃ vel nõ habẽ fidẽ vel q᷑ fides nõ eſſet vera. vel alij ppter ei᷒ taciturnitatẽ auerterẽt̃ a fide. Vtrum cũ infidelib᷒ ſit diſputanduz de fide. habes infra. infidelis. §. iij.

Filius.

Quadruplex ẽ ſtatus filiorum. Alij eñi ſũt naturales ⁊ legittimi. vt qui de vxorib᷒ pcreant̃. ⁊ de his habes infra. legittim᷒. Alij naturales tñ. vt filij concubine qui de ſoluto ⁊ ſoluta que vxor eſſe poſſit: naſcitur. Alij ſunt legittimi tñ. vt adoptiui. Alij ſpurij qui de adulterio vel ĩceſtu vel al' per leges dãnato coitu naſcuntur. A. vel al' vulgo concepti qui patrem demonſtrare nõ poſſunt. ff. de ſta. ho. l. vulgo. Et pdicta etiam notat glo. in. c. tanta. extra. qui fi. ſint le. Ponunt̃ quoqȝ in ſũ. cõ. li. iiij. ti. xxxiiij. q. j. H. Vtrum filiusfamilias poſſit facere elemoſinam. vide ſupra. elemoſina ij. §. iiij. Et vtrum aliq̃ modo de rebus patris accipere vel expẽdere. habes infra. peculium.

¶ Apud quẽ filius debeat nutriri facto diuortio? Reſpo. ſm Hoſti. Si filius minor ſit triennio. regulariter verũ eſt q᷑ debet eſſe penes matrem. ſi maior penes patrẽ ſed iudex examinare debet apud quẽ comodius moretur. nec poſt trienniũ alendus eſt apud matrem etiã expenſis patris. A. Debet dicere. vt tñ poſt triennium apud matrẽ alendus ſit expenſis patris. vt ptȝ in ſũ. con. li. ij. ti. j. q. lxj. vbi hec notãt̃. H. C. ſo. ma. l. j. A. Immo potius diuortio facto. apud quẽ liberi mo. vel educari debe. l. j. Et ibidẽ in Auten. ſi pater dicit̃. Si pater cauſã diuortij pſtiterit. apud matrẽ ad ſecũdas nuptias nõ veniẽtẽ liberi nutriãt̃ patris expẽſis. Si vo ecõtra. apud prẽm mr̃is locupletis expẽſis. ſi pr̃ min᷒ ydoneus ſit. tũc eñi apud matrẽ locupletez nutriant̃ queadmodũ filij locupletes cogũt̃ mr̃em egentẽ alere. Qr aũt de alẽda mr̃e egẽte ⁊ filijs ĩdigẽtib᷒ edictũ ẽ. hoc q̃ȝ ĩ oĩb᷒ aſcẽdẽtibus ⁊ deſcẽdẽtib᷒ pſonis vtriuſqȝ nature pcipim᷒ obſuari. H. Si tñ alter cõiugũ eſſet infidelis ⁊ puer in mĩori etate. debet dari fideli. nõ obſtãte q᷑ ĩdigeat matris obſeqo. vt ponit Tho. in. iiij. diſ. xxxix.

¶ Vtrũ malitia parentis noceat filio ⁊ ecõuerſo? Reſpo. ſm Ray. Non nocet q̃ ad deum. lȝ noceat interdũ quo ad penã temporalẽ. diſ. lvj. nunq̃. et. c. naſci. vj. q. j. ſi quis. Et de hac materia habes infra. pena j. §. vij. Itẽ malitia pentũ ĩducit pſũptionem ꝯ filiuz. diſ. lvj. ſi gens anglorum ⁊ ecõtra malitia filij inducit ꝯtra patrẽ.

¶ An filij naturales aliquo modo ſuccedant patri? Reſpo. Si pater hȝ filios alios legittimos vel nepotes. tunc licet ei dare vel relinq̃re naturalib᷒ eorũqȝ mr̃i vnaz vnciam ⁊ nõ vltra. vel ſoli ꝯcubine ſemivnciaȝ ⁊ non vltra. C. de naturalib᷒ libe. l. matre. Si aũt nõ habȝ alios filios legittime deſcendẽtes. ſȝ habeat aſcendẽtes tũc legittima pte relicta aſcendẽtib᷒ reliquũ inter naturales diſtribuẽ pt̃. q᷑ ſi nec aſcendẽtes nec deſcendẽtes habeat tũc lȝ ei inſtituere naturales ĩſolidũ heredes. C. de naturali. libe. auten. licet. Ab inteſtato vero quõ naturales ſuccedant. vide infra. ſucceſſio. §. pl't. Debent q̃ȝ naturales paſci arbitrio boni viri etiã ſi legittimi extant ⁊ ſuccedant. aut ſi ꝯiuge viua alij ſint heredes ⁊ ipi pſtant idem patri ſi opus ſit. vt in dicta auten. licet.

¶ Quid de ſpurijs? Reſpo. Spurij. ſ. qui ex dãnato coitu ſũt ſm leges. A. videlȝ cuȝ muliere quã quis nõ poſſet habere ĩ vxorem ratõne ꝯſanguinitatis. affinitatis. religionis. vel alteri᷒ mr̃imonij. ſeu cum quis habet plures. vel etiã duas ꝯcubinas ſil'. vt in dicta auten. licet. H. oĩ pr̃᷒ bñficio excludũt̃. vt. C. de naturali. libe. auten. licet. Sed tñ intereſt epi facere q᷑ vterqȝ pentũ talib᷒ liberis nccia ſubminiſtret ſm q᷑ ſuppetãt facultates. extra. de eo qui duxit in ma. quã pol. cũ haberet. Et in hoc mitius agit ius canonicũ q̃ ciuile. De filijs ex adulterio. vide ſup. adulteriũ. Itẽ de hmõi. vide infra. illegitim᷒. De filijs aũt nutriẽdis ⁊ alijs expoſitis. vide ſup. expoſit᷒. Filij excludũt̃ ab hẽditate pr̃is ĩ trib᷒ caſib᷒. vt ĩfra. hẽditas. §. ij. Cui᷒ pentis ꝯditõez. ſ. liberã vel ſeruilẽ ſequit̃ filius. vide infra. ſeruus j. §. iij.

FLagella in quibus cõſiſtant et quomodo ſint ſatiſfactoria. habes infra. ſatiſfactõ. §. vij. Jdem de his habes infra. pena j. §. v.

FOrnicatõ videtur eſſe gen⁹ cuiuſlibet illiciti coit⁹. ⁊ tñ ſpãliẽ intelligiẽ in vſu ſolutaꝝ. Stupꝝ vo ẽ ꝓprie illicita ỽginũ defloratõ Adulteriũ eſt thori alieni. i. vxoris violatio. de quo etiã habes ſupra. adulteriũ. ⁊ infra. impedimẽtũ viij. §. iij. A. Poti⁹ videẽ. §. ij. B. ⁊ ſequẽtib⁹. Inceſt⁹ eſt cõſanguineaꝝ vel affiniũ abuſus. aut etiã ſctimonialiũ. Rapt⁹ eſt cũ puella violenter ⁊ ꝯtra ei⁹ vel parẽtũ voluntatẽ educiẽ. vt corrupta in vxorẽ habeaẽ. xxxvj. q. j. §. cũ ergo. A. Et ibi de p̄dictis ſpeciebꝫ dr̃. B. vel etiã vt habeaẽ in ꝯcubinã. extra. de raptoꝛ. cuꝫ cauſa. vide de hoc infra. raptoꝛ ij. A. Predicta poſuit Raẏ. ĩ ti. ỏ raptoꝛ. §. nota. ⁊ glo. ei⁹ ibi. que etiã ſup verbo in vxorẽ. dicit q̄ rapt⁹ q̃ꝫ ꝯmittiẽ ſi q̃s rapiat vt etiã ſel' abutaẽ muliere renitẽte. vt. xxxvj. q. j. §. ex hac. Et dr̃ renitẽte qꝫ ſi ipa ꝯſentiẽte. nõ eſſet rapt⁹. ſed ſtuprũ vel ſimplex fornicatõ. Ubi vo ꝯ voluntatẽ parẽtũ rapeẽ vt eſſet vxor vel ꝯcubina. eẽt rapt⁹. lꝫ rapta ꝯſenſiſſet. B. Preter hos oẽs eſt pctm ꝯ naturaꝫ. A. Et de iſto tangit Tho. ſcda ſcde. q. cliiij. ar. xj. B. Et de grauitate cuiuſlibꝫ dictoꝝ. habes infra. luxuria. §. j. Addũt quidam ſacrilegiuꝫ. de q̊ ſiliẽr infra. luxuria. §. j. A. De iſto ſacrilegio Tho. loq̃ẽ ſcda ſcde. q. cliiij. arti. x. vbi dicit q̄ manifeſtũ ẽ q̄ etiaꝫ luxuria ſm q̄ violat aliq̃d ad diuinũ cultũ ꝑtinẽs. ꝑtinet ad ſpeciẽ ſacrilegij. ex quo dicto colligiẽ q̄ hoc ſacrilegiũ cõmittiẽ reſpectu loci ⁊ ꝑſone. ad qð etiam facit. xvij. q. iiij. ſi quis inuentus. ⁊ quod notat glo. de pe. diſ. v. ꝯſideret. B.

¶ Simplex fornicatio in clerico publice tenente ꝯcubinã inducit depoſitõnem dico ſi ãmonitus nolit ſe corrigere. Naꝫ talis primo quideꝫ monitus debet ſuſpẽdi a beneficijs. et ſi ſe non correxerit debꝫ perpetuo ab eis remoueri. ſiue ſit in ſacris (extra. ỏ coha. cle. ⁊ mu. ſicut) ſiue ñ in ſacris. vt ibidem in. c. ſi autem clerici. A. Et ibi videẽ innui q̄ ad p̄dicta requiratur trina admonitõ. B. Qꝫ ſi tale crimen ſit notoriũ. ſuſpenſus eſt ipo iure. vt dictũ eſt ſupra. clericus iij. §. ij. Ubi vo ſit publicũ ex fama tñ ita q̄ merito tal' habeaẽ ſuſpitio q̄ ſcandalũ genereẽ etiã ſi non appareat accuſator. erit purgatõ indicenda in qua ſi defecerit aut ſe purgare noluerit. canonice punietur. extra. de coha. cle. ⁊ mu. tua. Et talis interim non debet in officijs euitari. Utrum autẽ ſit audienda miſſa vel officiũ clerici fornicatoris tenendũ eſt qð diciẽ ſupra. cleric⁹ iij. §. ij. A. Et ibi latius de hoc in additõne. B. Et infra. ordinatus j. §. iij.

¶ Que pena clerici in ſacro ordine qui aliquã ducit in vxorẽ ⁝ R̃. Debet priuari ordine ⁊ beneficiõ eccleſiaſtico. et mulier ſi erat libera debet redigi in ſeruitutẽ eccleſie. diſ. xxxij. eos qui. ſi ancilla dꝫ vendi. diſ. lxxxj. quidã clerici. ⁊ filij inde nati rediguntẽ in ſeruitutem eccleſie. xv. q. vlẽ. c. multe. Itẽ talis clericus eſt excõicatus ipo facto. vt ſupra. excoicatõ j. §. iiij. ỏ. vij. Et nota q̄ qñ cleric⁹ ĩ ſacris ſeꝑatur ab ea quã duxit in vxorẽ. debet eã abiurare. ſ. q̄ decetero nõ accedat ad eã nec comedet nec bibet cum illa. nec ĩ eadem domo manebit. nec in alio loco niſi tam publico q̄ mala ſuſpitio eſſe nõ poſſit. nec loquetur cum ea niſi coram ẏdoneis teſtib⁹ ⁊ certa neceſſitate. A. ⁊ in eccleſia vel in alio publico loco. vt in ſum. con. li. iij. ti. xxx. q. xiij. vbi hec notantur ſm Raẏ. B. xxxv. q. vj. ab iſto die. extra qui cle. vel vo. ex lrãꝝ. tamen ſi clericus habeẽ ſuſpectus q̄ forſitan iuramentuꝫ nõ ſeruaret nõ debet exigi: ſed ꝑ ſniam ĩterdicti vel ſuſpẽſionis vel alioꝝ hmõi ẽ ꝯpeſcend⁹. extra. de coha. cle. ⁊ mu. clericos. A. Idem in dicta. q. xiij. ĩ ſũ. cõ. ſm Raẏ. ⁊ Hoſti. qui etiã addit q̄ nõ eſt aliquid iniũgendũ alicui ꝑ iuramentum de cui⁹ tranſgreſſione veriſimiliter timeẽ. Ibi etiã diciẽ ſm Raẏ. q̄ ſi ducta eẽt ancilla ⁊ filij ſui ꝑuuli nõ vendereẽ: ſed retrudereẽ ĩ manaſterio. ne ꝓpẽ ei⁹ abſentiã filij ei⁹ ꝑeant. di. xxxiiij. fraẽnitatis. ſbiũgẽs. Uel ĩtellige illud. c. q̄ nõ ꝯtraxit cũ ea mr̃imonialiẽ. B. De materia fornicatõis pluria. habes ĩfra. luxuria.

FRaus et dolus alicui p̄ꝛocinari ñ debẽt. xxx. q. j. dictũ extra. ỏ reſcrip. ex tenore. Fraus fit legi

qñ qđ alicui ꝓhibet̃ vna via. vult ſibi li-
cere ꝑ aliã viam. extra. de ꝑuile. quãdo. ⁊
de ꝯceſ. p̄ben. ꝯſtitutus. A. vel cum quis
ſaluis verbis legis ſententiã eius circũ-
uenit. ff. de legi. l. ꝯtra legẽ. ⁊ dicto. c. quã
do. B. Ad fraudem ꝑtinere poſſunt q̃ ha
bentur ſupra. dolus et ſupra. aſtutia.

Rigiditas quomõ impediat matrimoniũ. vide infra. ĩpedimentum xv. quaſi per totum.

Funus. De expẽſis funeris infra. hereditas. §. vj. ⁊ infra. ſepultura j. §. vij. ⁊ infra. reſtitutõ ij. §. v. Item de iiuriantibꝫ funeri vel mori bundo. infra. ſepultura j. §. viij.

Furtũ eſt cõtractatio rei aliene mobilis et corporalis frauduloſa inuito dño lucrifaciendi gratia ſiue ipſius rei ſiue etiaꝫ vſus poſſeſſiõiſue. vt. ff. eo. l. j. A. Iſta fuit diffinitio Raÿ. q̃ et ponit̃ in ſũ. con. li. ij. ti. vj. q. j. B. Cõtractatio ponit̃ in predicta diffinitõe. quia ſine ea nõ eſt furtũ etiaꝫ ſi interueniat volũtas vel verbũ. A. Facit. ff. eo. l. j. §. j. B. tñ ꝑ ſolam volũtatẽ erit tranſgreſſio alteri⁹ p̄cepti. ſ. illi⁹. Nõ ꝯcupiſces rem ꝓximi tui. Rei aliene ponitur in diffinitõe. quia in re ꝓpria nõ cõmittitur furtũ. Intellige niſi alius habeat ĩ re illa aliqđ ius: puta. ille cui res erat pignorata vel comodata. A. ⁊ fecit in ea vtiles expẽſas. vt pꝫ in iuribꝫ infra allegatis. B. ff. eo. ſi res. §. j. ⁊ l. ſi is q̃ rẽ in p̄ncipio. A. Immo poti⁹ in fi. B. Idẽ Tho. ſcđa ſcđe. q. lxvj. Mobilis et corꝑalis dicit̃. q2 in rebꝫ ĩmobilibus vt in agro vel incorꝑalibꝫ vt ſũt actiones ⁊ ſeruitutes nõ cõmittit̃ furtũ. eo ꝙ talia nõ pñt ꝯtractari. A. ff. eo. l. verũ. i. B. Fraudu-loſa dicit̃. ꝙ ſi aliquis credebat rem eſſe ſuaꝫ que nõ erat. vel ſi erat ſua credebat ꝙ etiam ab eo qui habebat ibi ius poſſet accipe nõ ꝯmittit furtũ. licet al' teneat̃. A. videlicet quia ꝑdit ius qđ habebat ĩ re ⁊ ſi nõ habebat ius aliqđ ꝯdẽnabit̃ ad reſtitutionem rei. et inſuꝑ ad extimatõneꝫ illius ex eo ꝙ voluit ius ſibi facere. vt in tex. de quo ſtatim. B. in Inſti. de vi. bo. raptꝫ. §. quia tñ. et. §. ſe. Inuito dño. q2 ſi credit dñm ꝑmiſſuruꝫ ⁊ ſubeſt iuſta cauſa credendi nõ tenetur. Secus ſi nõ ſubeſt. ff. eo. ſi is qui rem. A. In dubio eñ p̄ſumitur dominus iuitus. ff. eo. l. q̃ vas §. vetare. B. Et dicit̃ dominus inuitus. etiam ſi videat rem auferri q̃uis nõ cõtradicat. ff. eo. l. pl't. A. Ibi videt̃ colligi ꝙ hoc verũ qñ ratione timoris vel etiam verecũdie non ꝯtradixit. al' nõ ꝯtradicẽdo cum potuerit: videt̃ ꝯſentire. ar. c. error. lxxxiij. diſ. ⁊. c. ꝯſentire. B. Si auteꝫ putauit facere inuito dño ⁊ tñ dñs vult furtũ quidẽ facit quãtũ ad intentõeꝫ. ſed nõ tenet̃ ad reſtitutõeꝫ. nec dñs pt̃ petere obſtante ſibi ſua voluntate. ff. eo. inter omnes. §. pl't. A. Hoc fallit in. l. ſi q̃s ſeruo. C. de furtis. vt ꝑſuadens ſeruo vt tollat rem a dño et ſeruus tollit eã dño etiã ꝑmittente cui ꝓus denũciauit tenet̃ furti ⁊ ſerui corrupti. B. Lucrifaciẽdi grã. q2 ſi q̃s alienã ancillã rapuerit nõ cã lucri ſꝫ libidinis. nõ ꝯmittit furtũ. ff. eo. verũ. A. Scđo al' incipit certũ. B. Ipſi⁹ rei vſus poſſeſſioniſue. q2 nõ ſolum ꝯmittit furtũ qui rei dominiũ vult ſibi lucrari. ſꝫ etiã q̃ vult in re ipſa lucrari vſũ ⁊ poſſeſſionẽ. diſ. l. qui ſacrũ. ff. eo. qui iumẽta.

¶ Quot ſũt ſpecies furti? Reſ. Due. Naꝫ aliud eſt manifeſtũ. ſ. illud in quo fur dep̄hendit̃ ꝓuſꝙ veniat ad locũ deſtinatũ. A. ſiue dep̄hendat̃ ab eo cui⁹ res eſt ſiue ab alio. ff. eo. l. iij. B. Aliud non manifeſtum cũ quo fur nõ dep̄hendit̃. ff. eo. l. ij. et. iij. Item nota ꝙ quedã remanẽt ĩ nomine generali. quedam in ſpeciali. veluti ſacrilegiũ qđ eſt furtum rei ſacre. A. ſeu etiã nõ ſacre. ſed de loco ſacro ſiue etiã de eccleſia. vt ĩ. c. q̃d ergo. de q̃ infra. B. Peculatus qđ eſt furtũ de republica. xxiij. q. iiij. quid ergo. Abigeatus qñ quis diſꝑgit gregẽ ⁊ inde furat̃. A. ff. de abigeis. l. j. §. j. B. Plagiũ qđ dicit̃ furtũ homĩs. ſ. qñ ſcienter quis liberũ hominem vendit vl' emit. ff. đ plagijs. l. j. ⁊. iiij. Et eodẽ modo ſi alienũ ſeruũ ſolicitauerit vl' aſportauerit. A. i. ad aliam regionem furtiue duxerit. C. de plag. l. j. ⁊ notatur in ſum. con. li. ij. ti. vj. q. ij. B.

¶ Que pena furti? Reſ. Pena furti variatur ſm̃ ꝙ varie de ipſo agitur. Nam ſi agatur criminaliter. id eſt ad penãm criminis non eſt propter hoc fur ſuſpendendus aut demẽbrãdus ſed aliter puniẽdus videlꝫ vt fuſtiget̃ vel exulet vl' alio modo

ꝑut iudici videbiẗ. ⁊ hoc in ſimplici fure
ſ. qui occulte ⁊ ſine armis delinqt. C. eo.
auten. ſ; nouo iure. A. Sed hodie ĩ mul
tis locis etiã ſimplex fur ſuſpendiẗ ꝺ cõ
ſuetudine. ſm glo. ray. Et dĩc Wil. ꝙ hãc
ꝯſuetudinẽ facit rõnabilẽ neceſſitas pa-
cis cõis ⁊ freq̃ẽs incorrigibilitas expta
hui⁹ malitie hominũ. vt in ſũ. con. eo. ti.
q. iiij. H. Si aũt plus eſt ꝙ̃ fur. q: cum ar
mis vel etiã ſine armis violenter aggre-
diẗ in domib; vel in itinẽ vel ĩ mari. tũc
acrius ꝓcedeẗ ꝯ eũ. ff. de pe. l. capitaliu;
§. craſſatores. ⁊. §. famoſos. Itẽ ſi qs pa-
lam ſurripit et ẽ famoſus. Oẽs eñ tales
furcis ſuſpenduntẽ. A. dicto. §. famoſos.
vbi etiã diciẗ ꝙ debẽt ſuſpẽdi in loco de-
licti. H. Q: ſi nõ ẽ famoſus puniẗ ea pe-
na de q̃ diciẗ infra. raptor j. §. j. Quidam
etiã taliũ ſm leges qñq; licite abſq; iudi
ce occiduntẽ. vt infra. homicidiũ j. §. ij. ex
tra. de homi. ſi ꝑfodiẽs. Si vo agaẗ ciui-
liter. pena furti manifeſti ẽ quadruplũ.
nõ manifeſti eſt duplũ. A. vt in Inſti. de
obli. que ex delic. naſ. §. pena. Et ibidẽ. §
fi. ptz ꝙ iſtud duplũ ſeu quadruplũ exi-
gitur vltra rem ſublatã. Et hec pena pẽ
ꝑti etiã poſt annũ. vt in Inſti. de ꝑpe. ⁊
tꝑali. ac. §. furti. Et ſi egit aliq̃s crimina
liter. poterit iterũ agere ciuiliẗ ⁊ ecõuer-
ſo. C. qñ ciui. acti. p̃iu. crimi. l. vnica. et
ff. eo. l. fi. Et hoc intellige in foro ꝯtentiõ
ſo: ſed in foro ꝯſcie qñ q̃s ſine lite vult re
ſtituere ſufficit reſtituere ſimplũ cũ omĩ
dãno ſm Tho. ⁊ Al. A. Idem in ſũ. con.
dicta. q. iiij. quia niſi fuerit facta ꝯdẽna-
tio in foro pniali nõ debeẗ pena. vt no-
tat glo. in. c. fraternitas. xij. q. ij. H. Et q̃
dem plura habes infra. circa reſtitutõe;
reſtitutio per totum. Item ſpecialiter de
pena infra. reſtitutio iij. §. fi.

Utrum in re ꝑua ꝯmittaẗ furtũ ſicut in
magna? Rñ. Sic. quia in furto nõ quod
ablatũ ẽ ſ; mens furãtis attendiẗ. xiiij.
q. iiij. c. vlẗ. Et hoc intelligendũ ẽ qñ vo-
luntas eſt talis ꝙ etiã maiora ſubtrahe-
ret. vel qñ ex ablatione ꝑue rei dñs ĩtelli
giẗ grauari. A. ꝓ oppoſitã voluntatẽ. i.
quia ei non placet. vt ꝯſtat ex his que ſe-
quũtur. H. Nã ſicut dicit Tho. ſcda ſcde
q. lxvj. Si aliquis furtiue res minimas
accipiat per quas homo non reputet ſi-
bi nocumentum inferri. et ille qui acci-
pit poſſit p̃ſumere nõ eſſe ꝯtra volunta-
tem domini: excuſaẗ. aliter furtũ eſt ſem
per peccatũ mortale. quia ẽ ꝯtra dilectiõ-
nem ꝓximi cui infert nocumentũ. vñ et
in talib; minimis ſi habeat quis animũ
furãdi ⁊ inferẽdi nocumentũ ꝓximo eſt
pctm mortale. vt Tho. ibidẽ dĩc. A. vñ ⁊
furtũ ꝯmitti pẽ in vna gallina. vt ĩ In-
ſti. de rer diui. §. gallinar. Ubi etiã dicit
glo. ꝙ ꝯmittiẗ in vno ouo. Sed et ſi pu-
tet quis etiam cu; voluntate dñi recipe
iſta minima ⁊ poſtea conſtat ſibi de con-
traria volũtate reſtituat qḋ accepit ⁊ pe
nitus excuſaẗ. al' non. vt in. c. peccatum.
de re iudi. li. vj. H.

Quicũq; vtitur re apud eum depoſita
vel re ei comodata ad alium vſũ vel vti-
tur pignore. furtũ ꝯmittit. vt dictum eſt
ſupra. depoſitum. §. vj. ⁊ ſupra. comoda-
tum. §. iiij. ⁊ infra. pignus. §. vij.

Quid ſi mulier fecit furtũ ſiue añ ma
trimoniu; ſiue poſt ⁊ vir ꝑticipauit. aut
vir fecit et vxor ꝑticipauit. nũq̃d licebit
vxori de reb; cõibus ſatiſfacere? Rñ. ſm
Wil. Ubi de ꝯſuetudine regionis vir ⁊ vx
or cõicant ſibi credita ⁊ debita ex cõtra-
ctu vel maleficiõ ſi res furtiua adhuc ex
iſtit in eorum poteſtate vxor poteſt illa;
reſtituere etiam ꝯtradicente marito. A.
Idem etiam eſſet ſi inter eos nõ foret ta-
lis ꝯmunio. Nã quicũq; habeat rem fur
tiuã debet illã dño reſtituere. C. eo. in ci
uilẽ. H. ſi aũt conſũpta eſt pẽ vxor ſi ex-
preſſe vir non ꝯtradicat negocia mariti
gerendo ⁊ ſe liberando extimationem re
ſtituere de ꝯmunib; bonis. ꝓhibente aũt
marito non credo ꝙ debeat facere hmõi
reſtitutionem cum non habeat admini-
ſtrationem rerum ſed maritus. Si tñ re
ſtitueret de bonis ꝯmunib; bona fide. nõ
credo ꝙ eſſet ei iniungenda penitẽtia q̃ſi
ꝓ mortali. A. aut ꝙ peccaret mortaliter
ſi hoc fiat latenter ⁊ ſine alioꝝ ſcandalo
cũ hic nõ ſit fraudulenta ꝯtractatio nec
animo lucrandi ſm eundẽ Wil. vt in ſũ.
con. li. ij. ti. vj. q. xij. H.

Contra quem datur actio furti? Rñ.
ſm Hoſti. Contra furem etiam ſi impu-
bes ſit. dũmodo ſit dolicapax. ff. eo. l. im-
puberem. Pater etiam agit contra filiũ
ſuum ſi peculium caſtrenſe habeat al' nõ
eſſ; iudiciũ inter eos. ff. eo. l. ne cũ filio.

Eodem modo aget fili⁹ ſi pat̃ ei aliq̃d ſb-
ripiat ꝺ̇ peculio caſtrẽſi. A. Facit. ff. eo.
ſi quis vxori. §. ſed et ſi filius. B. Jtẽ vir
ꝯtra vxorẽ vl̕ ecõuerſo. nõ agit furti ma
trimonio cõſtante. ſed datur actio in fa-
ctum. ſed qui ei opem tulerit furti tene-
tur. ff. eo. ſi quis vxori. et. C. rex amota-
rũ. l. ij. Jtẽ dat̃ actio furti ꝯ eũ qui dedit
opem vel cõſiliũ ei qui furtũ fecit. ff. eo.
ſi is qui. §. ſi tu. A. Hoc vex ſi furtũ ſecu
tum ſit. vt in ſũ. con. eo. ti. q. xv. B. Et tã
ipe q̃ etiam qui receptauit ad reſtitutõ
nem tenet̃. vt infra. reſtitutõ iiij. §. ij. dici
tur. A. Et ibi ptz. quia qꝺ̇ dictũ ẽ de ꝯſi
lio obtinet etiã qñ ex eo veriſil̕r dãnum
ſecutũ eſt. B. Utrũ peccet qui rẽ ſuã apꝺ̇
aliũ depoſitã vel etiã iiuſte detentã furti
accipit. reqre ſup̃. depoſitum. §. vlti.

Quid ſi quis furat̃ ꝑpter neceſſitatem
famis vel frigoris? Reſ. Ubi ẽ extrema ne
ceſſitas nõ peccat. ſed vtitur iure ſuo. de
ꝯſe. diſ. v. diſcipulos. vnde pt̃ occulte ſub
trahẽ. vt dicit Tho. ſcꝺa ſcꝺe. q. lxvj. non
tm̃ ꝓ ſe. ſed etiã ꝓ alio. Nam in tali caſu
om̃ia ſunt ꝯmunia. diſ. xlvij. ſicut hi. Qꝫ
ſi nõ ſit extrema neceſſitas. peccat q̃dꝫ.
ſed ꝑpter neceſſitatẽ attenuat̃ pctm̃. Et ĩ
tali caſu ĩtelligit̃ penitẽtia q̃ ĩponit̃. ex-
tra de fur. ſi q̃s ꝓ neceſſitatẽ. A. Jdẽ ĩ ſũ.
con. eo. ti. q. viij. ſm Ray. ⁊ Tho. Aduer
tendũ tñ q̃ lꝫ furãs ĩ extrema neceſſitate
ñ peccet. ſi tñ deueĩat poſtea ad faculta-
tem. puto q̃ obliget̃ ad reſtitutõꝫ. ſic̃ ⁊ q̃
ceſſit bonis. C. de his q̃ pñt ce. bonis. l. j.
ita tñ q̃ ñ teneat̃ niſi ĩquãtũ facẽ pt̃. ff.
de ceſſi. bo. l. iiij. Et ĩ hoc vl̕ ſili caſu ĩtel-
ligit̃ facẽ poſſe deducto ne egeat. ff. de re
iudi. in ꝯdẽnatõe. Aliq̃ tñ dicũt q̃ furãti
etiã in extrema neceſſitate ſi rẽ nõ reſti-
tuat dꝫ ĩponi q̃ peniteat ꝓ tres ebdoma-
das. dc̃to. c. ſi q̃s ꝓ neceſſitatẽ. Sꝫ illud
c. nõ ĩtelligitur ĩ extrema neceſſitate ſm
Tho. ſcꝺa ſcꝺe. q. lxvj. ar. vij. ⁊ ſm Ray.
in ti. de furtis. §. Jtẽ q̃d ſi aliq̃s furat̃. et
ſm Jnno. ⁊ glo. in dc̃to. c. ſi q̃s. ⁊ ſup̃ pa
tuit. Sed inquãtũ dĩc ibi glo. q̃ intelligi
tur in neceſſitate nõ magna. debꝫ intelli
gi reſpectu neceſſitatis extreme. ſꝫ bñ al̕
magna. quia vt ibi ptꝫ fur nõ cogit̃ p̃ci-
ſe reſtituere. ſed vel penitentiã agere vl̕
reſtituere. vnde dicit̃ ibi. Si reddiderit
non cogatur ieiunare quod nõ concede
retur ꝓ neceſſitate ꝑua. al̕ nullus coge-
retur mẽdicare. Sed ⁊ iſte ſi deueniat ad
facultatẽ tenet̃ preciſe reſtituere. ſicut ⁊
de furante in extrema neceſſitate dictuꝫ
eſt. Et ſimiliter ſi fuerit furatus exñti in
tanta neceſſitate ſicut ⁊ ipe. quia in pari
cauſa potior debet eſſe ꝯditio poſſidẽtis.
ff. de ꝯdi. ob tur. cauſã. l. ſi ob turpem. §.
porro. ⁊ maxime dñi. Al̕ furãs in neceſſi
tate etiã nõ extrema ſed magna nõ cogi
tur p̃ciſe reſtituere. dicto. c. ſi q̃s. Et qꝛ ñ
ẽ determinatũ q̃liter intelligat̃ illa neceſſi-
tas mag̃. reliquit̃ arbitrio boni iudicis.
ext̃. de offi. dele. ꝺ̇ cauſa. B. De reſtitutõ
ne faciẽda. vide infra. reſtitutõ ꝑ totũ.

Quid ſi quis furet̃ xp̃ianos detentos
a paganis vt eos liberet? Reſ. ſm Ray.
⁊ Hoſti. Ubi eſt tẽpus guerre in nullo te
netur. xxiij. q. ij. dñs. et. q. viij. vt pridem.
Ubi vo eſt tẽpus treuge tenet̃ ipſi paga-
no reſtituere nõ hoiem ꝑpter ꝑiculũ aïe
ſed extimatõeꝫ. Simil̕r ⁊ tenet̃ de alijs abla
tis. ar. xxiij. q. j. noli. A. Hoc etiam caſu
dĩc Ray. Credo ipm furãtẽ nullo mõ pec
caſſe quãtũ ad hoiem quẽ furat⁹ eſt ſi re-
ctam habuit intentõꝫ. imo poti⁹ meruiſ
ſe. dũmodo al̕ ſatiſfaciat. vt ĩ ſũ. con. eo.
ti. q. ix. Ego vero puto q̃ etiam ad nul-
lam ſatiſfactionẽ teneatur qñ paganus
xp̃ianũ iiuſte detinebat. quod eſt regula
re. vt ĩ rubrica. C. ne xp̃ianũ mãcipiũ he
retic⁹ vel pagan⁹ vel iude⁹ habeat vl̕ poſ-
ſideat. ⁊ ĩ. l. vna ibi poſita. ⁊. liiij. diſ. mã-
cipia. B. Si tñ pagani ꝯpulerãt eum ad
circũciſionẽ. vl̕ ydolatriã. vl̕ aliqꝺ̇ mor-
tale pctm̃. tũc ille penit⁹ liber fact⁹ ẽ. ⁊ ſic
furans eum non peccat ſed meretur. ar.
diſ. liiij. nulla. A. Jdẽ in dicta. q. ix. B.

Nũquid xp̃iano qui detinet̃ a ſarrace
no liceat furari ei? Reſ. ſm Hoſti. Si iſte
xp̃ianus dum eſſet treuga frangeret eaꝫ
et ſic erat in culpa et fuit captus nec ei ĩ
minet periculum neceſſitatis nõ licet fu
rari. ſed tenetur ad reſtitutõeꝫ. Nam ta-
lis iuſte detinebat̃. A. Sed non ꝓ ſeruo.
vt ptꝫ ex dictis ſup̃. §. primo. B. Si aũt
iniuſte detinebat̃. vt quia tpe belli capt⁹
eſt vel ĩmineat neceſſitas. non tenet̃ ad
reſtitutionem. A. cum talem teneat̃ ſar-
racenus paſcere. vt in ſũ. con. eo. ti. q. xj.
B. Utrũ liceat furari ab vſurario vt ele-
moſina det̃. habes ſup̃ elemoſina. j. §. ix.

Gloria vana. Utrum ap-
petitꝰ ianis glīe ſit mortale pctm
ꝗ. ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. cxxxij. Pōt eſſe
mortale dupłr. Primo mō rōe materie.
puta cum aliqs gloriat̄ de aliq̄ falſo. qđ
ꝯriat̄ diuine reuerētie. A. ſicut Ezech.
xxviij. ꝯ pncipē tiri dr̄. Eleuatum ē cor
tuū. et dixiſti. deꝰ ego ſū. B. vel cū qs bo
nū tpale de q̄ glīat̄ pfert deo. A. Hoc aū
fit cū circa illud plus attēdit. quā erga
deū vel diuīa. qꝛ illud dr̄ qs pferre circa
qđ plus laborat. vt dr̄ p Greg. xlvij. diſ.
oēs. B. ſeu cū qs prefert teſtimoniū ho-
minū teſtimonio dei. A. videlicet cū qs
verecundat̄ ꝯfiteri. ſeu ſeq̄ qđ deꝰ p ſacrā
ſcripturā docet. ꝓpter ꝯriam opinionem
hominū. ꝯ qs dr̄ Lu. ix. Qui me erubue-
rit ⁊ ſmones meos. hūc filiꝰ hoīs erube-
ſcet cū venerit in maieſtate ſua. et pris.
et ſanctoꝝ angeloꝝ. B. Secundo mō ex
pte ipſius gloriātis q̄ intentōem ſuā re-
fert ad glīam tanq̄ ad vltimū finem ad
quē ordinat etiā ꝟtutis opa et p q̄ nō p-
termittit etiā q̄ ſunt ꝯ deū. His g̊ modis
ē mortale. aliē n̄. A. Obſcuꝝ ē hoc. Ad
cuiꝰ intelligentiā ſciendū. q̄ ſub generali
diffinitōne pt dici. q̄ vana glīa ē inutił
delectatio. Uanū em̄ idem ē qđ inutile. j
Reg. xij. ibi. Nolite declinare poſt vana
⁊c̄. Et gloriari ſepe capit̄ in ſcriptura p
delectari. Hiere. ix. ibi. Non glorietur ſa
piens ⁊c̄. Et ad Gał. vlt̄. Mihi aūt abſit
gloriari niſi in cruce ⁊c̄. Et iſta inutilis
delectatio aliqn̄ eſt ſimplex. et aliqn̄ nō
ſimplex. Simplex eſt qn̄ venit ſine appe
titu honoris. Et hoc caſu aut talis dele-
ctatio eſt ſup eo qđ eſt mortale. aut nō.
Primo caſu abſq; dubio ē pctm morta-
le. qꝛ ꝯſenſus nō ſolū in actū mortalis ſꝫ
etiā in ſolā delectatōez ē mortale. vt no-
tat Tho. ſcđa ſcđe. q. cliij. articu. iij.
Secūdo caſu nō deeſt peccatū. Nā qđli-
bet vanū appetere vitioſum ē. pſ. iiij. Ut
quid diligitis vanitatem. et notat Tho.
ſcđa ſcđe. q. cxxxij. ar. j. Nō puto tn̄ q̄ ſit
mortale. niſi interueniat magna libido
ſiue mētis relaxatō. Nā vt notat Bona.
ſup. iiij. ſnīaꝝ. di. xvj. peccatū veniale p
magnā libidinē fit mortale. Nō ſimplex
eſt qn̄ veīt cū appetitu honoris ſeu reue-
rētie. et hoc caſu ſi pcedit ex q̄dā mētis
ſubreptōne vel maxima pnitate ꝯcupīe.

eſt veniale. qꝛ (vt dicit Beda ſup epła.
Iac̄. et. xxv. di. §. criminis) que ex hūa-
na infirmitate cōmittunt̄: venialia ſūt.
Et ex ſurreptione ſeu maxima pnitate
ꝯcupīe ꝟiſiłr pcedit vana gloria. cum ē
ſup re pua. tunc em̄ veriſiłr deliberatꝰ
conſenſus rōnis nō adeſt delectatōni rei
pue. Poteſt tn̄ et erga rē puā delibera-
tus ꝯſenſus adeſſe cū malicia. ⁊ tūc non
erit ſurreptio mētis. ſeu pnitas ꝯcupīe.
ſꝫ malitia mētis. Nec refert q̄ ſit ſup re
pua. qꝛ deus cor reſpicit. nō manū. xiiij.
q. v. ſi quid. Et facit qđ dictū ē ſup. fur-
tū. §. iij. Procedit etiam vana gloria ex
magna cōcupīe pnitate ſup re magna.
vt qn̄ ſup illa defert̄ hoī nō queſitus ho-
nor. Difficile em̄ eſt tūc etſi ratō nō ꝯſē-
tiat aliquatenus nō delectari. Uñ ſuper
illud. j. ad Theſał. ij. Nō q̄ꝛ homībꝰ pla-
cētes ſꝫ deo. dicit glo. aug. Etſi cuicūq;
facile eſt laudem nō cape dū negat̄ diffi
cile tn̄ eſt ea nō delectari dum offertur.
Si ꝟo vana gloria cuꝫ appetitu honoris
ꝓprij ſeu reuerentie non veniat ex dicta
ſurreptione ſeu pnitate. ſꝫ ex deliberato
ꝯſenſu. videtur mortale. Nā hoc caſu eſt
appetitus ꝓprie excellētie. qui appetitus ē
ſpēs ſupbie. vt pꝫ. ij. ſnīaꝝ. di. xlij. c. ex ſu
perbia. vbi dr̄ q̄ ſupbia ē amor ꝓprie ex-
cellentie. Et ideo iſtud aliqn̄ vocat̄ ina-
nis gloria ꝓpter inutilē delectatōem quā
ꝯtinet. Uñ omeł. xxiiij. dicit Gregꝰ. Ne-
mo quippe veſtimēta pcipua niſi ob in-
anem gloriā querit. vꝫ vt honorabilior
ceteris eſſe videat̄. Aliqn̄ ꝟo ꝓpter amo
rem ꝓprie excellentie vocat̄ elatio ſeu ſu
perbia. xxj. q. iiij. om̄is. ibi. Om̄e quippe
qđ nō ꝓpter neceſſitatē ſuam ⁊c̄. Supbia
ꝟo cū venerit ex deliberato ꝯſenſu: pctm
ē mortale. vt notat Tho. ſcđa ſcđe. q. cl-
xij. ar. v. Sic g̊ vana glīa hoc caſu q̄ ex
ſupbia eſt: peccatū eſt mortale. et etiam
graue. quia videtur pcedere a radice in-
fidelitatis. Unde Aug. v. de ciui. dei. c. x-
iiij. dicit. Tam eſt hoc viciū inimicū pie
fidei ſi maior in corde ſit cupiditas glo-
rie. q̄ dei timor vel amor. vt dn̄s diceret
Ioh. v. Quomodo poteſtis credere glo-
riā abinuicem expectātes et gloriā q̄ a
ſolo deo eſt non querentes: Maior videt̄
eſſe cupiditas glīe. q̄ dei timor vel amor
qn̄ huic glorie quis ex deliberato ꝯſenſu

adheret. qꝛ dñs hoc ꝓhibet Iere. ix. ibi.
Non gl'ietur ſapiens ⁊c̃. et Math. v. ibi.
Attendite ne iuſticiã vr̃am ⁊c̃. Et ideo
ꝯfaciendo videt̃ illi glĩe ꝑ dilectõem ad⸗
heré. et a diuina recedere caritate Gre.
omel'. xxiij. Qui adhuc ꝑ illicita ꝺſideria
defluit. deũ ꝓfecto nõ diligit. qꝛ ei in ſua
volũtate ꝯdicit. Et eadem rõne ꝑ hunc
cõſenſum vr̃ abiectus dei timor Eccĩ. ij.
Qui timent dñm inquirent que bñpla⸗
cita ſunt illi. Et tãto erit ꝗuius hoc pec
catum ꝗ̃to fuerit ſuper re vitioſa. p̃s. lj.
Quid gloriaris in malicia. ſm Nico. de
lira. q̃ſi dicat. peſſima eſt iſta gloria. q̃a
ꝓpꝛie eſt illoꝝ qui peccãt ex certa mali⸗
cia et habitu. Signum enĩ habitus ge⸗
nerati ẽ delectatõ in opꝫe. vt dr̃ ij. ethico⸗
rum. ꝓpter qð dicit̃ puer. ij. Letant̃ cum
malefecerũt ⁊c̃. Et ad p̃dicta facit quod
ponit Alex. de Ales ſup. ij. ſniaꝝ. vbi di
cit. Inanis gloria aliqñ eſt mortale. ali⸗
quãdo veniale. Nam inanis gloria qñq̧
ꝓcedit ex ſurreptõne. qñq̧ ex deliberatõ
ne. Et iteꝝ aliqñ eſt circa res q̃ inducũt
maximam ꝓnitatẽ. et aliqñ nõ circa h'
res. Venialis ꝗ̃ dicetur cũ eſt ꝓpter ſur⸗
reptõem. vel ꝓpter maximã ꝯcupiẽ ꝓni⸗
tatem. Innuit ergo doctor iſte. ꝙ extra
expreſſos caſus vana gloria ſit mortale.
quia cũ aliquid de vno negat̃. ꝯſequent̃
de alio ꝯceditur. xxv. di. q̃lis. Et clarius
colligitur ex p̃dictis. Et ſm hoc p̃t intel
ligi quod dicit Tho. ſcða ſcðe. q. cxxxij.
arti. iij. videlicꝫ. ꝙ ſi amor humane glĩe
ꝗuis ſit inanis ñ repugnat caritati. ne⸗
q̧ quo ad id de quo eſt glĩa. neq̧ ꝗ̃tũ ad
intentõnem gloriam querentis. non eſt
peccatũ mortale. ſꝫ veniale. Et illud qð
dicit ſcða ſcðe. q. clxix. arti. ij. videlicet.
ꝙ ſi mlĩer ornat ſe ex quadam leuitate.
vel etiam vanitate ꝓpter iactantiã quã⸗
dam. non ſemper eſt peccatũ mortale. ſꝫ
aliqñ veniale.

Gradus ꝯſanguinita⸗
tis quõ debeat ꝯputari. et quo⸗
mõ impediat mr̃imoniũ. reqre
infra. impedimentũ v. De affinitate in⸗
fra. impedimentũ xiij.

Guerra quõ et quãdo
ſit licita vel illicita. De hac ma⸗
teria habes ſup̃. bellũ. ꝑ totum.

Gula vtꝝ ſit peccatũ
mortale? Rñ. ſm Tho. ſcða ſcðe
q. cxlviij. Dicẽdũ. ꝙ ſi delectatõi
gule ĩhereat homo tanq̃ fini. ꝓpter quẽ
deũ ꝯtemnit: ꝑatus ꝯ dei p̃cepta agere
vt ꝺlectatões h' aſſequat̃. ſic ẽ peccatũ
mortale. Si ṽo in gula ſit ĩordinatõ ſm
ea que ſũt ad finẽ. vtpote qꝛ nimis ꝯcu⸗
piſcit ꝺlectatões ciboꝝ. ſꝫ nõ ꝓpter hoc
faceret aliquid ꝯ legẽ dei. ſic eſt veniale.
A. Hoc dictũ minus claꝝ eſt. ſꝫ clarius
ponet̃ in. §. ſe. ſuꝑ ſpeciebꝫ ei'. Sed hic
ſciendũ eſt ſm Tho. ſcða ſcðe. q. cxlviij.
arti. iiij. et in ſũ. cõ. li. iij. ti. iiij. q. vij. ꝙ
gula eſt inordinata cõmedendi ꝯcupiã.
Vel ꝑut ponit̃ in ſũ. de vitijs. gula ẽ in⸗
ordinatus amor ſm guſtuꝫ. Et ſic etiam
includit ebrietatem. B

¶ Quot ſũt ſpẽs gule? Rñ. ſm Tho. vbi
ſup̃ Greg. xx. li. moral'. ponit. v. ſpẽs q̃
notant̃ hoc verſu. Propꝫe. laute. nimis.
ardẽter. ſtudioſe. A. Hoc dictũ Greg. po
ſitũ eſt. ꝺ ꝯſe. di. v. q̃nq̧ modis. B. Pro⸗
pere. i. qꝛ q̃s p̃uenit horã debitã. Laute.
qñ querit cibos p̃cioſos. Nimis. qñ exce⸗
dit in quãtitate. Ardent̃. vt qꝛ no ſuat
modũ debitũ. ſed trãſgredit̃ ex deſiderio
edendi. Studioſe. qꝛ querit cibos nimis
accurate pꝛeꝑatos. A. De his ſpeciebꝫ ⁊
q̃le pc̃m in eis cõſiſtat. latius dr̃ in ſũ.
cõ. eo. ti. q. viij. Vñ quo ad primã ſpẽm
ſciendũ ẽ vt ibi notat̃. ꝙ ſi hora p̃uenia⸗
tur ex aliq̃ nccitate infirmitatis. vel iti⸗
neris. vel alic' h'. nullũ ẽ pc̃m. et etiaꝫ
qñ voluptas ẽ in cã adhuc nõ eſt pc̃m
mortale. niſi ille cibi appetit' ſit adeo im⸗
moderatus ꝙ hõ ipm ſequeret̃ etiã ſi eẽt
ꝯ p̃ceptũ diuinũ. vel ſi induceret ad ſol⸗
uendũ ieiuniũ ſub p̃cepto ab eccl'ia inſti
tutũ. vel ſi ꝓpter hoc faceret aliquã frau
deꝫ p̃cepto. ſicut faciũt illi qui mane in⸗
cipiẽtes ꝓtrahũt menſã vſq̧ ad veſperã
tꝑe ieiunij. Glo. etiã. xxv. di. §. al' autẽ.
ſuꝑ ṽ. Quotiẽs q̃s alijs ieiunantibꝫ ⁊c̃.
vr̃ aſſerere. ꝙ tꝑe p̃cepti ieiunij ex ꝯcu⸗
piſcentia añ horã ꝯmedere ſit mortale.
Quo ad ſecundã ſpẽm ſciendũ. vt et dr̃
in decꝫa. q. viij. ꝙ lauta ꝓcuratõ ſi fiat ex
neceſſitate infirmitatis. vel p̃ſtine ꝯſue⸗
tudinis nõ eſt pc̃m. cũ hoc etiã ꝯcedat̃
fieri in monaſterio. al' pc̃m ẽ ꝓpter ex⸗
ceſſũ cupiditatis. ſꝫ ñ eſt pc̃m mortale.

niſi nimis ſit effrenata cupiditas q̄ ſub-
uertat rōnis iudicium. vel niſi q̄s veſca-
tur tpe ieiunij cibis illicitis ſine neceſſi-
tate et diſpenſatōne. ſicut qui ꝯmederet
carnes in quadrageſima. Quo ad tertiā
ſpēm dicendū. vt et notaꝛ ibidē. ꝙ nimie
tas cibi et potus accipitur ſm ꝓportōez
ſumētis cibū. quia qꝺ vni eſſet paꝝ. hoc
alteri eſſet multū. vt dicit phs in ethic.
Unde ꝑantia nō habet medium rei ſed
ꝓportōnis. Et ſicut ꝑdictū eſt ꝙ ebrietas
que ꝑcedit ex electōne tali qua quis de-
lectatōnem potus ꝑponit bono diuio et
bono rōnis: eſt peccatū mortale. ita di-
co idem de exceſſu tanto in cibo ꝙ ipſe ſi-
milis eſt ebrietati. Et ab aplo vocatur
ꝯmeſſatio. cū dicit Ro. xiij. Nō in ꝯmeſ
ſatōnibꝫ et ebrietatibꝫ. Quo ad quartaꝫ
ſpēm ibidem dꝛ ꝙ ardor nō ſigt qualibꝫ
auiditatē et delectatōem in cibo que vel
nullū eſt pcīm ſi ē ex ſola natura. vel eſt
veniale pcīm ſi tali delectatōni rō pluſ-
q̄ oportet: inheret. ſꝫ ſignificat igneam
auiditatē. qua q̄s ꝑponit omībꝫ hꝰ dele-
ctatōem. vt Eſau qui ꝓpter vnā eſcā ven
didit ꝑmogenita. vñ et a bñdictione re-
probatus ē Heb. xij. Ptꝫ g̃ hoc eſſe mor-
tale pcīm. Quo ad q̄ntā ſpēm dꝛ vbi ſu-
pra. ꝙ ſtudioſitas q̄ eſt pcīm mortale. ē
ſtudioſitas diuitis epulonis. q̄ epulaba-
tur quotidie ſplēdide. qñ. ſ. animus totꝰ
implicaꝛ circa appatū ciboꝝ. qꝛ ſtudiū
eſt vehemēs applicatō animi ad aliq̄d. vt
dicit Tullius in rethorica. Pōt tñ q̄nq̄ꝫ
eē pcīm veniale. vel etiā nullū pcīm. ſ.
cum hoc requirit infirmitas. vel ꝯſuetu
do. vel honeſtas alicuius. Poteſt ei rex
in appatu ciboꝝ excellere ruſticū ſicut
in alijs ſine peccato. b

¶ Quid ſi q̄s ſumat potuꝫ vel cibū no-
ciuū: Re. Si quideꝫ hoc faciat vt ſibi no-
cumētū inferat ſeu morteꝫ. nō peccat in
gula. ſꝫ aliter g̃uiter peccat in odio ſui
ꝓprij corporis. Si vo ex nimio appetitu. in
gula peccat. ⁊ magis ſi ſciat nociuū q̄ ſi
ignoret. A. Et ſm Inno. ⁊ in ſū. cō. li. ij.
ti. j. q. xxxix. ſi q̄s nō crederet mortiferū
cibū ſeu potū. licet crederet infirmitatē
ex illo roborari. nō peccaret mortaliꝛ.
vel ad minꝰ nō ita g̃uiter. Pōt enī huiꝰ
fieri ꝯpatio g̃uioris afflictōnis q̄lis eſt
afflictio ſitis ad minus g̃uem. qualis ē
afflictio febris. Qꝛ hoc caſu nō peccare
tur mortaliꝛ. pt intelligi qñ nocumentū
foret ꝑuū. Alꝛ cū non paꝝ offenderet ca
ritatē qua teneꝛ diligere corpus ſuū. vt
deo ſeruiat. vt ibidem dꝛ ſm eū. Inno. ñ
videꝛ a mortali poſſe excuſari. Ido poſt
illa vba nō peccaret mortaliꝛ. ſubiūxit
Inno. vel ad minꝰ nō ita g̃uiter ſicut ſu
perior vilꝫ qui ſumit rē mortiferā. Seq̄
tur in dicta. q. xxxix. De ſuitoribꝫ autē
⁊ miniſtris dicendū vꝛ ꝙ peccāt ſi dant
aliqꝺ nociuū infirmo ex certa ſcia. vel
in ꝓbabili ignorātia. In ſanitate aūt di
cimꝰ. ꝙ nō teneꝛ aliq̄s viuē medicinali-
ter: qꝛ oīa ſunt ſana ſanis. Sꝫ et tunc ſi
ſcienꝛ accipet ſine cā aliqꝺ nociuū vnde
mors ei eueniret. vel infirmitas q̄ ſubē-
heret eū a ſeruitio dei. dicimꝰ ꝙ peccat.
Cum Inno. con. hoſtien. Et intellige. ꝙ
hoc caſu quis peccaret vel venialiter vꝉ
mortaliter. ſm nocumenti quātitatem.
vt ꝑoſtenſum eſt. b

¶ Ultimo nota ꝙ de cibis dicꝛ Aug. Di-
ligenꝛ inq̄t attendendū ē. q̄d loco et tpi
et ꝑſonis ꝯueniat. ne temē flagitia rep-
hēdamus. Fieri enī pt vt ſine aliq̄ vitio
cupidinis vel voracitatis ꝑcioſiſſimo ci
bo ſapiēs vtaꝛ. inſipiēs aūt fetidiſſima
gule flāma in viliſſimū ardeſcat. ⁊ saniꝰ
quiſq̄ꝫ maluerit more dñi piſce veſci. q̄
lēticula: more Eſau. aut ordeo: more iu
mentoꝝ. di. xlj. quiſq̄s. Que requirenda
ſunt in ꝯuiuijs clericoꝝ. vide ſup. cleri-
cus j. §. iiij. De gula etiaꝫ vide infra. ſo-
brietas. et ſup. ebrietas.

Habitus. An liceat cle
ricis hītum trāſformare. vide ſu
pra clīcus j. §. ij. Et an liceat re
ligioꝛ. vide ſup. apoſtaſia iiij. §. j. A. In
toto illo. c. nō vꝛ de religioſis aliq̄d dici.
B. ⁊ apoſtaſia v. §. j. et fi. A. Nec ibi iſte
caſus tangi videtur. b

Hebetudo ſenſus. Hoc
vitium ſm Grego. xxxj. moraꝉ.
oritur ex gula. Et ſm Tho. ſcda
ſcde. q. xv. hꝫ rōnem peccati. inq̄tum eſt
volūtaria. vt pꝫ in eo qui eſt ita affectus
circa corꝑalia ꝙ de ſpūalibꝫ ſubtiliꝛ di-
ſcutere faſtidit. vel negligit.

Hereditas diuiditur
in. xij. ꝑtes q̄ appellāꝛ. xij. vncie.

et habꝫ iſta noīa. Sextās.i.ſexta ps he-
reditatis.ſ.due vncie. Quadrās.i. q̄rta
ps.ſ.tres vncie. Triēs.i.t̄tia ps.ſ.q̄tuor
vncie. Quicuns.i.q̄nq; vncie. Semis.i.
dimidietas hereditatis.ſ.ſex vncie. Se-
ptuns.i.ſeptē vncie. Bes.i.octo vncie.
Dodrās.i.nouē vncie. Dextrans.i.decē
vncie. Deuns.i.vndecim vncie. Appella
tione vō aſſis vel pōderis.xij. vncie ꝯti-
nētur. Hec in Inſti. d̄ heredi.inſti.§. he
reditas. A. Ibi p̄dicta vocabula ponū-
tur. et d̄r q̄ tota hereditas vocat̄ aſſis.
ſed de pondere nil dicitur. B
¶ Bona defunctoꝝ ad heredes deuoluū
tur etiā illoꝝ qui damnati fuerint. C. d̄
bo.dam. Auten. bona. A. Et ibi patꝫ q̄
hoc verꝫ eſt q̄ ad aſcendētes ꝛ deſcenden-
tes. Ex latere vō vſq; ad tertiū gradum.
Et ſubditur. Vxores vō eoruꝫ dotem et
donatōnem añ nuptias recipiāt. Si vō
ſint ſine dote accipiāt ꝑtem legib9 diffi-
nitā. ſiue filios hēant. ſiue nō. dicit glo.
i. q̄tum ex more lucrarent̄. Sequit̄. Si
neminē p̄dictoꝝ hēant q̄ delinquūt. eoꝝ
bona fiſco ſociātur. B. In trib9 tñ caſi-
bus filij etiā excludūt̄ ab hēditate p̄ris.
Primo quidē ſi p̄r fuit hēticus. q2 bona
hereticoꝝ ſūt ipō iure cōfiſcata. ex̄t. de
heret̄. cum ſc̄m. li. vj. Secundo ſi ꝯmiſit
crimē leſe maieſtatis. vj.q.j. ſi q̄s. Tertiō
ſi erat p2on9. vel hēbat aliquod ius ſiue
feuduꝫ in eccl'ia q̄d deberet trāſire ad fi-
lios. et ipē int̄fecit vel mutilauit recto-
rē vel clericū illi9 eccl'ie: ꝑdit om̄e ius et
oēm dignitatē quā in ea hēbat. et nihil
ꝑuenit ad filios. ex̄t. de pe. in quibuſdā.
A. Ibi dicit Inno. In ſacri ꝯcilij appro
batōne ſtatuimus. q̄tenus ſi patroni. vl'
aduocati. aut feudatarij. ſeu vicedñi. et
alij bñficiati alic9 eccl'ie. ꝑ ſe vel ꝑ alios
occidere vel mutilare rectorē vel clericū
aliū ipſius eccl'ie auſu temerario p̄ſum-
pſerit. p2oni ius p2onat9. aduocati ad-
uocatiā. feudatarij feudū. vicedñi vice-
dñatum. et bñficiati bñficiū ꝓrſus amit
tant. dicit glo. et deuoluant̄ ad eccleſiā
cui facta ē iniuria. Sequit̄. Et ne min9
vindicte q̄ exceſſus memoria ꝓroget̄. n̄
ſolū d̄ p̄miſſis nihil ꝑueniat ad heredes.
ſed etiā vſq; ad quartā generatōem po-
ſteritatis taliū in clericoꝝ collegiū nul
latenus admittātur. nec in domib9 re-
gularib9 alicuius p̄latōis aſſeq̄nt̄ hono
rem. niſi cū eis fuerit diſpenſatuꝫ. Glo.
ait. Cū n̄ determinet̄ a q̄ poſſit diſpēſa-
ri. dicit Joh. q̄ ep̄s p̄t diſpēſare ex q̄ pa-
pa ſpāliter ſibi nō retinuit abſolutōem
ar. de ſen. exco. nup. Et ſubdit. Honeſtū
eēt. q̄ nullus ep̄s ſine licētia pape diſpē
ſet cū talib9 ad timorē alioꝝ. B. Pñt q̄z
filij ꝑ p̄rem exheredari certis ex cauſis
que hñtur in Auten. vt cū de ap. ꝯgno.
§. cās. ꝛ nota ex̄t. de iureiurā. q̄ntaual-
lis. A. Ibi glo. notās cās exp̄ſſas in alle
gato. §. cās. coll'. viij. dicit. Si filius ma
nus ꝑentib9 intulerit. ſi grauē iniuriaꝫ
eis fecerit. ſi eos crimiālit̄ accuſauerit
de cā que nō ſit aduerſus p̄ncipeꝫ. vel rē
publicā. ſi cū maleficis ꝯuerſat̄. ſi male
ficus efficiat̄. ſi vite ꝑentū fuerit inſidi-
atus. ſi vxori vel cōcubine ei9 ſe imiſcue-
rit. ſi ex delatōne filij ḡuia diſpēdia ꝑen
tes ſuſtinuerint. ſi ꝓ ꝑſona vel debito ei9
inq̄tum potuit fideiubere noluit. vt ex
hoc ꝑentes liberētur ab incluſione. ꝛ fi-
lij requiſiti a ꝑentib9 fideiubere nolunt.
vt pꝫ in dicto. §. cās. Sequit̄ in glo. Et
hoc ad filios maſculos tm̄ pertinet. ſ. de
iſta fideiuſſione. vt in eo. §. cāe. Sequit̄
Si ꝓhibuit eos facere teſtamentuꝫ. ſi ꝯ
voluntatē ꝑentum. imo etiā p̄ter volū-
tatem. vt in eo. §. ſequit̄. int̄ arenarios
aut mimos ꝑſeuerauerit. cū p̄r nō fuerit
illius ꝓfeſſionis. ſi filia luxurioſā vitam
egerit cū ꝑentes vellent eā ꝓ poſſe dota-
re. et nō neglexerint eam maritare vſq;
ad. xxv. annū. Añ eñi hanc etatē ſi for-
nicata fuerit. vel ſine ꝯſēſu ꝑentū ſe ma
ritauerit. vel etiā poſt dictā etatē ſi ſuo
ſe ꝯiūxerit etiā ꝑ m̄rimoniū ſine volun-
tate ꝑentuꝫ. v̄r iuſta cā exheredatōnis.
vt i dicto. §. cās. Et ibi glo. Sequit̄. Si
ꝑentib9 furioſ̄ debitā curam nō impen-
derit. Et hoc obtinet nōſolū in filijs. ſed
etiā in quibuſcūq; alijs q̄ pñt ab inteſta
to ſuccedē. vel etiā q̄ in teſtō ſūt heredes
inſtituti. q2 p̄dicti nōſolū pñt exhēdari.
ſed etiā a q̄cūq; extraneo in ſcriptis ad-
moneri. vt eos ꝓcurare feſtinēt. Si aūt
poſt h9 atteſtatōem neglexerint. et ext̄-
neus in ſua domo furioſum ſuſceptum
ſūptib9 ſuis vel ꝓprijs vſq; in finē vite ſue
ꝓcurauerit. ei9 debet hr̄e ſucceſſionem
euacuata inſtitutōne ipoꝝ qui curam

neglexerũt. ita tñ vt cetera teſtĩ capitu
la in ſua maneãt firmitate. dicto. §. cau
ſas. Ubi etiã glo. dicit. Quid ſi ñ faciat
teſtm̃. nec aliq̃s extraneus eũ ꝓcurauẽ-
rit? Re. Liberi vel agnati ſũt heredes. ſed
p̃t eis auferri hereditas. vt. ff. de his q̃b
vt indi. l. iiij. Uel dic ꝙ in hoc caſu ſicut
et in ſequẽti eis denegeẽ hẽditas ex ſuo
delicto. In hoc g̃ videẽ iclinari glo. ⁊ hoc
videẽ verꝫ ꝓpter eandẽ rõnem cũ caſu ſe-
quẽti de q̃ ſtatim. Sequiẽ in glo. dicti. c.
q̃ntauallis. Si pentẽ de carcẽ educẽ ne-
glexerit. Glo. Intellige. i. d̃ captiuitate.
ſiue fuerit in carcẽ ſiue nõ. vt ĩ dicto. §.
cãs. v̄. ſi vnũ. Ubi etiã dr̃ ꝙ ſi ꝑ liborũʒ
negligentiã in captiuitate diſceſſerit il-
los ad ſucceſſionẽ ei⁹ nõ patimur venire
qui ñ feſtinauerint ei⁹ redẽptionẽʒ citi⁹
ꝓcurare. ſʒ in om̃ibꝫ libis in hoc negli-
gentibꝫ res vniuerſas ab eodẽ derelictas
eccl'ie ciuitatis ex q̃ oriẽ applicari. inuẽ-
tario. ſ. ſ̃b publica atteſtatõe celebrãdo.
ne q̃d ex ei⁹ facultatibꝫ ꝑeat. ita vt q̃cq̃d
exinde ad eccl'iam ꝑuenerit captiuorꝫ re
dẽptionibꝫ ꝓficiat. hec ibi. Idẽ etiã vr̃ in
ſil'ibꝫ cauſ. vilʒ ꝙ q̃ñ fuerit ſubuẽtio in
reliquis magnis neceſſitatibꝫ denegata
ſubtrahaẽ negligẽtibꝫ. et ſucceſſio ĩ pias
diſtribuaẽ cãs ꝓpter eandẽ rõnem. ff. de
legi. l. ñ pñt. Ad hoc etiã facit. ff. de his
quibꝫ vt indi. l. iiij. vbi dr̃ ꝙ indign⁹ iudi
catus eſt ſucceſſione ml'ieris. a q̃ fuerat
inſtitutus qui ꝑ negligentiaʒ et culpam
ſuã id egit vt ml'ier morereẽ. Dicit glo.
nõ adhibẽdo medicũ. H. Sʒ tñ ñ lʒ ꝑen-
tibꝫ libos. vel libis ꝑentes ab hereditate
ſua repellẽ monachos factos. q̃uis duʒ
laici fuerant in cãm ingr̃titudinis inci-
derint. xix. q. vlẽ. c. fi. Idẽ habes. infra.
religio j. §. xij. qui incipit. Utrum reli-
gioſi ⁊c̃.

¶ Uſqꝫ ad q̃tũ g̃dum durat ſucceſſio in
hereditate? Rñ. Nõ terminaẽ in quarto
g̃du. ſicut quo ad ĩpedimẽtũ m̃rimonij.
ſʒ durat vſqꝫ ad decimuʒ. xxxv. q. v. ad ſe-
dem. A. Ibi q̃ ad ſucceſſiones nõ videẽ
fieri aliq̃ gradus determinatõ. ſ. vſqꝫ ad
quẽ numerꝫ determineẽ. ſʒ poti⁹ indeter
miate. Et ſic in infinitũ q̃uſqꝫ memoria
hr̃i de ꝯgnatõne poſſit. vt ⁊ ſil'r et diffu-
ſius poniẽ in Inſti. d̃ gradi. cog. ꝑ totũ.
Uñ ⁊ in ſũ. con. li. ij. ti. v. q. cxix. dr̃ ꝙ ad-
mittunẽ ꝯgnati in infinituʒ. ex q̃ g̃dus
attinẽtie ꝓbaẽ. Q. d̃ g̃ aliqui dicũt de de-
cimo. p̃t intelligi ex eo ꝙ vix ẽ ꝙ memo-
ria vltra extendaẽ. Et vt pꝫ in dicto. c.
ad ſedẽ. multũ variat ꝯputatio reſpectu
ſucceſſionis et m̃rimonij. Nã in m̃rimo-
nio fr̃es ſũt in primo. et filij eorꝫ in ſecũ-
do. In ſucceſſione v̄o fr̃es ſũt in ſecũdo.
et filij eorꝫ adinuicẽ in q̃rto. et ſic de reli-
quis. vt ibi. H. Et qui et q̃uo ſuccedant.
vide ĩfra. ſucceſſio. De hẽdũ ſubſtitutõe.
vide infra. teſtamentũ ij. et. §. ij.

¶ Utrꝫ heredes teneanẽ ad debita defũ-
cti? Rñ. Heredes quidẽ ſm̃ leges ñ tenẽ-
tur de maleficio teſtatoris. niſi ĩngr̃tũ ad
eũ ꝑuenit. vel niſi cũ teſtatore fuerit lis
cõteſtata. tñ ſm̃ canones et ſm̃ ꝯſciam
heres q̃libet teneẽ ad oĩa debita ſiue fue-
rint ex ꝯtractu. ſiue ex maleficio. vel q̃i.
et ſiue res ꝑuenerit ad heredẽ. ſiue non.
ſiue lis fuerit ꝯteſtata. ſiue nõ. xvj. q. vj.
ſi ep̃m. et exẽ. de pigno. ex pñtiũ. et d̃ ſo-
luẽ. c. j. et de vſur̃. tua nos. et de rapẽ. in
litteris. ⁊ de ſepul. c. vlẽ. et de ſen. exco. a
nobis ij. Hoc intellige ſi hereditas ſuffi-
ciat. vt infra. in. §. primo. dr̃. Con. ĩ hoc
omnes canoniſte. A. Idem in ſum. con.
eo. ti. q. xcj.

¶ Quid ſi hẽditas nõ ſit ſufficiẽs ad oĩa
debita. Rñ. ſm̃ Ray̆. Credo ꝙ in iuditio
aĩe etiaʒ ſi nõ fecit inuentariũ nõ teneẽ
niſi q̃ntum ſufficit. Diſtinguo tñ inẽ le-
gata ⁊ debita. q2 debita teneẽ ſine dimi-
nutõne ſoluere. De legatis v̄o ſi tot ſunt
ꝙ nõ remaneat ei legittima. p̃t detrahẽ
ſuã legittimã. et iterꝫ q̃rtam ſm̃ q̃ſdaʒ ſi
fuerit inſtitut⁹ heres. Idem Hoſti. ⁊ Ul.
A. Idem in ſũ. con. eo. ti. q. xcij. vbi etiã
dr̃ ꝙ inuentariũ ẽ ſcriptura quã dʒ he-
res inchoare ſm̃ leges infra. xxx. dies a
morte teſtatoris. vel poſtq̃ ſcit ſe hẽdem
inſtitutũ. et deſcribere ibi oẽs res defũ-
cti ſub teſtibꝫ. et debet illaʒ ꝑficere infra
lx. dies. vl' infra annũ ſi remote ſũt res.
⁊ tũc nõ teneẽ creditoribꝫ vltra id q̃d in-
uentũ fuerit de hereditate. Al'ſi nõ fece-
rit inuẽtariũ tenebiẽ in ſolidũ. C. d̃ iure
deli. l. ſancimus. H. Et de legittima ha-
bes infra. legittima.

¶ Quis ordo tenẽdus in ſoluẽdo credito
ribꝫ aut legatarijs? Re. ſm̃ Ray̆. Si credi
tores et legatarij ſimul veniãt. Primo ẽ

ſatiſfaciendū creditoribꝫ. Sʒ ſi veniant
ſeꝑatim: liberat̄ heres ſoluēdo ꝑ illū or-
dinē q̄ venerūt. duʒ tñ nihil faciat dolo.
Et creditores poſtmodū veniētes ñ hñt
inquietare hēdem niſi remāſerit ei de he
reditate. ſed hñt ius ſuū ſaluū ꝯ legata-
rios. Sed ſi heres ſcit vel credit ſiue du
bitat ꝙ hereditas nō extēditur vltra de-
bita. ſiue fuerint ex ꝯtractu. ſiue ex ma-
leficio. vel q̄i. nihil debʒ dare legatarijs
donec ſatiſfecerit. Et idem modus tenē-
dus ē i ſatiſfaciēdo prius creditoribꝫ pri-
oribꝫ. ⁊ in iure potioribꝫ. de q̄ hēs infra.
reſtitutio ij. §. iiij. v. et. vj. A. Et ſi heres
hūc ordinē mutauerit. Primo. ſ. ſoluēdo
legatarijs. vel ſecūdarijs creditoribꝫ pri-
uſq̄ potioribꝫ. nō abſoluit̄ heres in foro
ꝯſciē niſi hoc faciat igrant̄: reputās. ſ.
hereditatē ad omnia ſoluēda ſufficē. vel
neſciens hūc eſſe potiorē creditorē ſcd̄m
Gl. et Hoſti. vt in ſū. con. li. ij. ti. v. q. xc-
iiij. Ubi etiā dicit glo. rayͤ. ꝙ ſicut prio-
res ſeu potiores creditores ab alijs ꝑuē-
ti nō hñt inq̄etare hēdem. ita nec illos q̄
ab eo emerūt res quaꝝ precia in legata
vel fidei ꝯmiſſa. vel alios creditores ꝓceſ-
ſerunt. vt in. l. ſancimus. infra allegata.
Nā vt in hac. l. ptʒ creditoribꝫ potioribꝫ
ſeruat̄ ius ꝯ legatarios. et etiaʒ ꝯ alios
creditores inferiores q̄ prius ab herede
acceperūt. B. Et nota ꝙ heres p̄t dedu-
cere añ oīa expenſas funeris. ⁊ etiam
alias neceſſarias q̄s fecit cā hēditatis.
vt in teſtō. inuētario. et h⁹. Et breuiter
qñ debita totā hereditatē hauriūt. heres
dʒ eſſe imunis a lucro. ſicut et a ꝗuami-
ne. C. de iur̄ deli. l. ſancim⁹. §. etſi ꝑfatā.
cū ſequētibꝫ. Item nota. ꝙ lʒ obligatio
teſtatoris tranſeat ad hēdem. nō tñ ꝑicu
lum ꝑiurij et h⁹. que nō pñt excedere ſin
gularē ꝑſonā. Item Hoſti. et Gl. A. Idē
in ſū. con. dicta. q. xciiij. vbi etiā in hoc
ponitur exemplū de fractōne voti. q̄ nō
trāſit in heredem. B

¶ Quid ſi plures ſint heredes. q̄uo tenē
tur ad debita vl̄ legata? R̄n. Regularit̄
tenet̄ quilibet heres ꝓ hereditaria pte.
C. de acti. heredi. l. iij. A. Potius eſt. l. ij.
que incipit ꝓ hereditarijs. B. Excipiun
tur. v. caſus. Primo ſi aliquid ſit in o-
bligatōne faciendi. vel ñ faciēdi. tūc em̄
quilibet tenet̄ in ſolidū. ff. de v̄bo. ob. in
executōibꝫ. §. ij. vt ſi teſtator promiſit ſe
aliquod opus factuꝝ. vel ꝓmiſit ꝑ ſe et ꝑ
heredem nō fieri quo minus ꝑ fundum
ſuuʒ ire liceat. h̄ quilibet hēdum in ſoli-
dum obligatur. Secūdus caſus ē ſi res
q̄ dʒ reſtitui in ſolidū poſſideat̄ ab vno.
C. de heredi. acti. l. ij. et. ff. como. l. ſʒ mi-
hi. §. heres. Tertius in alimētis legatis.
qñ ꝓ volūtate defūcti vel iudicis. vel ab
vno in ſolidū. vel a pluribꝫ ꝓ ꝑtibꝫ deſig
tis petunt̄. ff. de alim̄. lega. l. iij. Quart⁹
ſi teſtator ab vno heredū legauit credito
ri hēditario ꝯpēſandi animo. tūc ille he
res onus ſuſtinebit vſq̄ ad quātitatē le-
gati. A. videlʒ vt heres ſoluat ſibi integꝝ
legatū. vel ſi creditor noluerit legatuʒ.
heres ſoluat ſibi de portōne ſua tantam
quātitatē ad quātā aſcendit legatū. vt
in. l. que ſtatim ſequit̄. B. ff. de leg. ij. l.
cū ab vno. Quintus in expenſa funeris
vxoris. que nō tm̄ aſtringit heredes pro
hēditarijs portōnibꝫ. ſed etiā viꝝ ꝓ por-
tione q̄ ꝑuenit ad euʒ de dote vxoris. A.
vtputa ſi ad eū ꝑueneṙt centū. et in hē-
ditate ducēta ſūt. ip̄e vir tenet̄ ꝓ tertia.
et heredes ꝓ duabꝫ ꝑtibꝫ. vt in. l. veluti. ď
q̄ infra. B. ff. de reli. et ſūpti. fune. l. ali-
quotiēs. et. l. veluti. A. Predicti etiā ca
ſus notant̄ in ſū. cō. li. ij. ti. v. q. xcv. ſm̄
Rayͤ. et Hoſti. B

¶ Quid ſi heres eſt pupillus. nūquid p̄t
differri debitoꝝ ſolutio ꝑtextu pupilla-
ris etatis? R̄n. Non. vt. C. de acti. hereď.
l. ſub pretextu.

¶ Pone ꝙ heres vel executores nolunt
ſoluē que teſtator in pios vſus legauit.
nec ſatiſfacere creditoribꝫ vt dixit. quid
fiet? R̄n. Per ep̄m loci ꝑmiſſa monitōe
ad hoc cogēdi ſunt. ex̄t. de teſta. tua no-
bis. et. c. iohānes. etiam ſi a teſtatore id
ꝯtigerit interdici. Nametſi defūctus ꝓ-
hibuerit ne ep̄s ſe intromittat. talis ꝓhi
bitio ñ valet. vt in dicto. c. tua. Heredes
quos teſtator tenetur inſtituere. vide in-
fra. teſtamentum ij.

HEremita. Utrū here-

mitica vita ſeu ſolitaria ſit ꝑfe-
ctior q̄ ꝯgregatōnis religio. R̄.
ſm̄ Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. clxxxviij. Uita ſo-
cialis neceſſaria eſt ad exercitiū ꝑfectō-
nis. q2 mutuo ſe inſtruūt v̄bo et exēplo
et correctōne. qui ad ꝑfectōem ꝑducūt.

Solitudo at̄ ꝯpetit iā ꝑfectis qui alioꝝ
regimīe non indigent. Sicut ḡ illud qđ
iā ꝑfectū ē ꝑeminet ei qđ ad ꝑfectōꝫ ex-
ercet̄. ita vita ſolitaria ſi đbite aſſumat̄
ꝑeminet vite ſociali. Si tñ abſqꝫ exerci-
tio ꝑcedēti talis vita aſſumat̄ ē ꝑiculo-
ſiſſima. niſi ſuppleat̄ ꝑ diuinam grām.
¶ Utꝝ religioſi mēdicantes poſſint vi-
tā heremiticā eligere. R̄n. Pn̄t de licē-
tia ſuoꝝ maioruꝫ et cellas ſiue hītacula
in heremo ſiue locis vbi nō ſit hominuꝫ
hītatio de ꝓpinquo pn̄t acq̄rere et etiam
mutare. ext̄. de exceſ. p̄la. cū ex eo. li. vj.

HEreticus pꝛimo ꝯmu-
niter. Hereticus ē qui de fide fal
ſam opinionē īuenit vel inuētā
ſequit̄. xxiiij. q. j. hec ē fides. ij. q. iij. here
ticus. imo etiā qui circa fidē dubi⁹ ē. ext̄
eo. c. j. Et intelligendū ē eſſe dubiū euꝫ q̄
determinate in dubietate ꝑſiſtit. Sec⁹ đ
illo qui tēptat̄ de fide cuꝫ doloꝛe cordis.
Item hēticus ē ille qui male ſentit de ec
cleſie ſacr̄is. A. ſ. alit̄ ſentiēdo de baptiſ-
mo. pctoꝝ ꝯfeſſiōe. eukariſtia. mr̄imo-
nio. et de reliq̄s ſacr̄is. ꝙ̄ ꝑdicet et obſer
uet ſacroſancta romana eccl̄ia. vt in. c.
de q̄ ſtatim. B. ext̄ eo. ad abolendā. Ter
tio q̄ male ſentit circa veritatē ſcriptu-
re ſacre. xxiiij. q. iij. hēſis. Quarto q̄ ad-
uerſus romanā eccl̄iam agit. et ei⁹ digni
tatem a dn̄o traditā auferre conat̄. di.
xxij. oēs. A. Ibi dr̄. Qui romane eccl̄ie
priuilegiū. ab ip̄o oīm ſummo eccleſiaꝝ
capite traditū auferre conat̄: ꝓculdu-
bio in hēſim labit̄. B. Quāqꝫ do lꝫ nō ita
ꝓprie dr̄ hēticus q̄libet excoīcatus. iiij. q
j. Qz aūt. Silr̄ et ſymoniacus. j. q. j. q̄ſ-
quis. A. Idem etiaꝫ caſus notant̄ in ſū.
cō. li. j. ti. v. q. j. Aduertendū q̄ꝫ ꝙ ille dr̄
hēticus qui in dubijs ꝑtinētiū ad ſalutē
nō vult acquieſcē declaratōni dn̄i pape.
xxiiij. q. j. hec eſt fides. Silr̄ hēticus ē q̄
ꝑtinacit̄ affirmat. exercere vſuras nō eē
pctm̄. vt in cle. ex gn̄i. de vſur̄. Item no
tandū. ꝙ lꝫ quis ex ignorātia hēat opi-
nionē hereticā nō eſt hereticus ſi refert
ſe ad intellectū eccl̄ie. vel ſubijcit ſe eius
correctōni. extra. de ſū. tri. et fi. c. dāna-
mus. ad fi. Item nō eſt hēticus qui ſnīe
ſui erroris nō ꝑtinacit̄ adheret. ſed q̄rit
cauta ſolicitudīe veritatē. ꝑatus corri-
gi cū īuenerit. xxiiij. q. iij. dixit apl̄s. B

¶ Quid ꝓprie facit hereticuꝫ? R̄n. ſcđm
Pe. Ad rōnem heretici duo ꝯcurrunt.
Unū eſt in rōne. ſ. hereſis initiū. A. ſ. er
roꝛ erga credenda. vt pꝫ in ſū. con. eo. ti.
q. ij. vbi ponunt̄ q̄ in iſto. §. hn̄tur. B.
Alteꝝ in volūtate. qđ eſt heret̄ ꝯplemē
tuꝫ. vt qꝛ ꝑtinacit̄ a fide deuiat. Et talis
ꝓprie dr̄ hereticus. Con. tho. in iiij. ad-
dens. ꝙ ſi quis erret in his ad que expli-
cite credendū nō tenet̄. non ē hereticus.
vt ſi q̄s putaret Jacob fuiſſe prēꝫ Abra
he. ⁊ h⁹. ⁊ cū ꝯgnoſcit hoc eſſe ꝯ̄ verita-
tem fidei et ſcripture: credit ei. Silr̄ et
circa ea de quib⁹ int̄ doctoꝛes ſūt opnio
nes: donec ꝑ eccleſiā determinatū ſit. vt
idem Tho. ponit in p̄ma parte. q. xxxij.
An excuſetur ſcolaris qui tenet opinio-
nē ſui doctoꝛis. habes infra. opinio.
¶ Utꝝ hētici ſint vitandi? R̄n. Poſſum
et debeo eos monē et inducē vt ad veraꝫ
fidem redeāt. In alijs nō licet eis ꝯmu-
nicare. qꝛ excoīcati ſunt. xliij. di. In mā
datis. A. Clarius videt̄ facē. ext̄. de he-
reti. excoīcamus. ꝯiuncto. c. cū volūta-
te. de ſen. exco. B. Utrū aūt cum eis vel
cum alijs infidelib⁹ ſit publice diſputā-
dum. habes infra. infidelis. §. iij.
¶ Officiū inquiſitōnis hēticoꝝ ꝑdurat
poſt mortē ſūmi pontificis etiā quo ad
negocia nō cepta. vel que nōdū emerſe-
rūt. extra eo. ne aliq̄. li. vj. A. Et ibi pꝫ
ꝙ hoc intelligit̄ qn̄ ꝯmiſſio facta ē a pa
pa. B. Sꝫ nō p̄t ꝓcedere ꝯ̄ ep̄os ⁊ ſuꝑio-
res. niſi in lr̄is ſit exp̄ſſum. Si tñ aliq̄d
de eis īellexerint dn̄t pape nūciare. ext̄
eo. li. vj. inquiſitores. A. Et ibi pꝫ. ꝙ ad
iſtā denūciatōem tenent̄. B. Itē nō pn̄t
nec dn̄t ſe intromittere de diuinatōnib⁹.
ſeu ſortilegijs. A. Al̄ nō debet tales re-
linquere ſuis iudicib⁹ puniendos. vt in
c. accuſatus. đ quo infra. B. nec de que-
ſtionib⁹ vſuraꝝ. etiaꝫ ꝯ̄ illos quib⁹ reſti-
tutōeꝫ vſuraꝝ in pnia ꝑ hereſi iniūxert̄.
et illi ſe et ſua ad hoc obligauerūt. extra
eo. accuſatus. §. ſane. et. §. ſe. lib. vj. A.
Diſtricte tñ tenent̄ inq̄ſitores ꝓcedere ꝯ̄
ꝑtinacit̄ affirmātes exercere vſuram ñ
eſſe pctm̄. vl̄ ꝯ̄ diffamatos vel ſuſpectos
de huiuſmōi tanq̄ ꝯ̄ hereticos vel diffa-
matos. ſeu ſuſpectos đ hereſi. vt in cle. ex
graui. de vſur̄. B
¶ Pt̄ates ſecl̄ares. A. q̄buſcūqꝫ officijs

funganť. vt in. c. excoîcamus. ꝺ ꝗ infra.
B. dn̄t moneri. et etiā ſi neceſſe ē ꝯpelli
ꝑ eccleſiaſticā cenſurā. A. ſ. ꝑ metropoli
tanum. et ceteros ꝯprouītiales ep̄os. vt
ibi. B. omnes hēticos ab eccľia denota-
tos de ſuis ꝓuintijs extermīare. et cuꝫ de
nouo quis eligiť in p̄tatem ꝑpetuā ſeu
tꝑalem. de hoc iurare. Etſi ꝓpter ſuā ne-
gligentiā aliq̄s talis dn̄s fuerit excoîca-
tus. et n̄ ſatiſfecerit infra annū: dꝫ inti-
mari pape. vt ip̄e oēs vaſallos ei⁹ a fide-
litate ip̄ius denūciet abſolutos. et terraꝫ
ſuā catholicis exponat occupādā. et il-
lū ſi expedire videbiť a ſua dignitate ꝺ-
ponat. ext̄ eo. excoîcam⁹. §. moneanť.
¶ Archiep̄i et ep̄i qui circa extirpādos
hereticos fuerint negligētes: dn̄t depo-
ni et alij ſubſtitui q̄ hoc velint ⁊ poſſint.
ext̄ eo. excoîcamus. §. fi. A. Ibi dicitur.
Adijcimus inſuper. vt quilibet ep̄s. vel
archiep̄s. ꝑ ſe aut archidyaconū ſuū. vľ
alias hōeſtas ydoneaſq̄ꝫ ꝑſonas bis aut
ſalteꝫ ſemel in anno. ꝓpriā ꝑrochiā in q̄
fama fuerit hereticos hītare: circueat. ⁊
ibi tres vľ plures boni teſtimonij viros.
vel etiā ſi expedire videbiť totā viciniaꝫ
iurare ꝯpellat. ꝙ ſi quis ibidem hereti-
cos ſciuerit. vel aliquos occulta ꝯuenti-
cula celebrātes. ſeu a ꝯmuni ꝯuerſatōe
fideliū vita et moribꝫ diſſidētes: eos ep̄o
ſtudeāt indicare. Ipſe aūt ep̄s ad p̄ñtiā
ſuā ꝯuocet accuſatos. qui niſi ſe ab obie
cto reatu purgauerit. vel ſi poſt purga-
tōnem exhibitaꝫ in priſtinā fuerit rela-
pſi ꝑfidiaꝫ: canonice puniātur. Si q̄ v̄o
ex eis iuramenti religionē obſtinatione
dānabili reſpuentes iurare forte nolue
rint: ex hoc ip̄o tanq̄ꝫ heretici reputenť.
Volumus igiť et mādamus. et in v̄tute
obediētie diſtricte p̄cipimus. vt ad hec
efficaciť exequēda. ep̄i ꝑ dyoceſes ſuas
diligēter inuigilēt ſi canonicā voluerit
effugē vltōnem. Si q̄s enī ep̄us ſuꝑ ex-
purgando de ſua dyoceſi hētice p̄uitatis
fermēto negligens fuerit. vel remiſſus.
cū id ceteris inditijs apparuerit. ab ep̄a
li officio deponať. et in locū ip̄ius alter
ſubſtituať ydoneus. qui velit ⁊ poſſit he
reticā ꝯfundere prauitatem. B
¶ Sed qualiter inquirendi ſunt hētici?
Rn̄. Si papa dat certā formā: illa tenē
da eſt. Aľ poſſunt queri ꝑ accuſatōem.
inquiſitōnem. et denūciatōem. Item te-
nētur dyoceſani ꝑ ſe vel ꝑ alios saltē ſe-
mel in anno querere hēticos vbi fama ē
eos hītare. et illos q̄s credūt aliquid de
hoc ſcire dn̄t ꝯpellere iurare. vt indicēt
ſi q̄s habēt ſuſpectos ꝓpter occulta ꝯuē-
ticula. vel alia ſigna. ext̄ eo. excoîcam⁹.
§. adijcimus. Suſpectus ſi vocatus ꝯſi-
tetur. et ſperatur de correctōne. p̄t ei in-
iungi penitētia ſalutaris. Si aūt negat
et tamē ſit infamatus: indicetur ei pur
gatio. quā ſi no p̄ſtiterit: excoîcabiť. et
vſq̄ꝫ ad ſatiſfactōꝫ ꝯdignā ab oībꝫ euita
biť. Etſi ꝑ ānū ſic ſteterit. ex tūc velut hē
tic⁹ ꝯdēneť. vt ī dicto. c. excoîca⁹. §. q̄ ať.
¶ Quali pena hereticus punitur? Rn̄.
Quadruplici. ſ. excoîcatōne. depoſitōe.
reꝝ ablatōne. ⁊ militari ꝑſecutōne. Ex-
cōmunicatōne. quia omnis hēticus ſiue
occultus. ſiue manifeſtus: ē ip̄o iure ex-
cōmunicatus. xxiiij. q. j. c. j. et. ij. ext̄ eo.
ad abolendam. A. Clarius extra eo. ex-
cōmunicamus. j. et. ij. B. Secūdo depo-
ſitione. qꝛ indiſtincte ſiue clericus. ſiue
laycus. etiā papa. vel impator. vel q̄libꝫ
alius dꝫ deponi ab omī dignitate. xl. di.
ſi papa. xxiiij. q. j. qui ꝯ pacē. A. Ibi dr̄.
Qui ꝯtra pacē eccľie ſunt. ſi dignitateꝫ
aut cingulū milicie hēant: nudētur eis.
Si aūt p̄uati ſunt. ſi quidē nobiles ſunt
ſuaꝝ ſubſtātiaꝝ ꝓſcriptōem patiantur.
Si aūt ig̃biles. nōſolū corꝑe v̄berētur
ſed etiā exilio ꝑpetuo caſtigenť. B. ⁊ ab
omī offitō et bn̄fitio expoliari. Etſi cle-
ricus ſit dꝫ deg̃dari. et demū quilibꝫ taľ
debet relinqui arbitrio ſecularis p̄tatis
aīaduerſione debita puniendus. ſ. cre-
matōne. A. De iſta crematōne nō videť
in iure hrī ꝺ ꝯſuetudine. B. niſi ꝯtinuo
poſt deꝑhenſionē erroris ad fidem velint
reuerti. et errorē ſuum abiurare ⁊ ſatiſ-
factōem exhibē. A. Iſtud ꝯtinuo. de cō-
ſuetudine ab aliquibꝫ obſeruať de p̄ma
ſeſſione iudicis. a prima die qua exami
natur h⁹ cā. ita etiā ꝙ hoc faciat ſpōte
et nō ꝓpter metū ꝓbatōnū et cruciatuuꝫ
ſm glo. ray̆. et in ſū. cō. li. j. ti. xv. q. iiij.
vbi hec notanť ſm Ray̆. B. Et ſic redeū
tes dn̄t ꝑpetuo carceri detrudi. ext̄ eo.
excoîcam⁹ ij. A. §. ſi q̄. Ubi dr̄ ꝙ ſi poſtq̄ꝫ
fuerint deprehenſi redire voluerint ad
agendam penitētiam ꝯdignā in ꝑpetuo

carcere detrudantur. Et ſic hic nil dr̄ de
illa ꝯtinua et ſpontanea reuerſione. ſed
dr̄ eo. ti. c. ad abolendā. vbi etiā dr̄ de ꝓ-
uatōne ab officio et bn̄ficio. B. Et nota
ꝙ etiā ſunt relinquēdi iudicio ſeculari q̄
deꝓhenſi fuerint incidiſſe in abiuratam
hēſim. vt infra. hēticus ij. §. v. ⁊ duobus
ſequētibꝫ. et h. §. an̄penul. Tertio punit̄
reꝝ ablatōne. q: bona eoꝝ oīa ipo iure
ſūt ꝯfiſcata. ſed tn̄ executio ipius ꝯfiſca
tōnis. vel bonoꝝ occupatio nō dꝫ fieri ꝑ
ꝑncipes ſeculares anteq̄ ꝑ iudicē eccl'ia
ſticū ſnīa ſuꝑ eodem crimīe fuerit ꝓmul
gata. ex̄t eo. cum ſcḋm. li. vj. A. Et ſi tl'es
erāt clerici eoꝝ bona ꝯfiſcant̄ eccl'ie cui
deſeruiebāt. Et idem ſi erant layci eccl'ie
in tꝑali iuriſditōne ſubiecti. Alioꝝ vō
laycoꝝ bona principibꝫ. ex̄t eo. excoīca-
mus. et. di. viij. quo iure. ſcḋm Ray. et in
ſū. cō. dicta. q. iiij. B. Quarto punit̄ mi-
litari ꝑſecutōne. q: ſi aliter non pt̄ fieri.
manu armata ſunt ab eis bona omnia
auferenda. De pena credentiū heretico.
⁊ fautoꝝ. habes infra. §. xij. qui incipit.
Quam penam ⁊c̄.

¶ Quid ſi hētic⁹ hēat filios catholicos.
nūquid illi ſaltē hēbunt bona pr̄is. vel
ꝑtem? Rn̄. Nō. vt habes h. §. ꝑcedenti. et
ſuꝑ. hēditas. §. ij. A. Hoc ꝓbat̄ ex̄t eo.
vergētis. Quō. c. corrigit. l. manicheos. C.
eo. q̄ ꝑmittebat ꝯſāguineos catholicos
ſuccedē hēticis. qḋ vetat̄ in dicto. c. ver-
gentis. Quō vr̄ intelligendū. qn̄ pr̄ publi-
ce ꝑdicauit ꝯ fidem catholicā. vel publi-
ce ꝓfeſſus ē vel defendit errorem. vel co-
ram ꝑlato ſuo ꝯfeſſus ē. vel ꝯuictus. aut
ſnīaliter ꝯdemnatus. ex̄t. de verbo. ſig.
ſuꝑ q̄buſdā. ſcḋm Ray. ⁊ in ſū. con. li. j. ti.
xv. q. vij. B

¶ Qualiter aūt clericus ꝓpter hēſim de-
gradatus dicat̄ tradi ꝑtati ſecl'ari. hēs
ſuꝑ. degradatio. §. iij. Et an om̄is degda
tus ſit tradēdus. habes ibidem. §. iiij.

¶ Quid de vaſallis hereticoꝝ? Rn̄. Ab-
ſoluti ſunt a debito fidelitatis. homagij.
⁊ totius obſequij quicūq; lapſis manife-
ſte in hereſim aliquo pacto q̄cūq; firmi-
tate tenebant̄ aſtricti. ex̄t eo. c. vl. Idem
de vaſallis dn̄oꝝ qui ſūt negligētes ꝯ he
reticos. vt ſuꝑ. §. v. dictum eſt.

¶ Quā penā incurrūt credētes. rcepta
tores. defenſores. ⁊ fautores hēticoꝝ? Re.

Quilibet talis ē excoīcatus. etſi n̄ ſatiſ-
fecerit infra ānuꝫ. extūc ipo iure ē infa-
mis. nec ad publica officia ſeu ꝯſilia. nec
ad eligendos alios ad h⁹. nec ad teſtimo
niū dꝫ admitti. nec pt̄ cōdere teſtm̄. nec
ad alicuius hēditatis ſucceſſionē acce-
dere. Nullus q; eis ſuꝑ quocūq; negotio.
ſed ipe alijs cogit̄ rn̄dere. Si iudex ē. ei⁹
ſnīa nō valet. Si aduocatus. nō admit
tit̄ eius ꝓcinium. Si tabellio. nō valēt
eius inſtrā. ⁊ ſic in ſimilibꝫ. Si vō ſit cle
ricus. ab oī officio et bn̄ficio dꝫ deponi.
Et illi qui tales poſtq̄ fuerint ab eccl'ia
denotati euitare ꝯtēpſerint. dn̄t excoīca
ti. Probant̄ hec oīa ex̄t eo. excoīcam⁹
j. §. credētes. Itē oēs clerici q̄ talibꝫ ex-
hiberent eccl'iaſtica ſacrā. vel traderent
eccl'iaſtice ſepulture. aut elemoſinas ſeu
obl'ones eoꝝ rcipent. dn̄t ꝓuari ſuo offi
cio. ad qḋ nunq̄ reſtituent̄ ſine indulto
ſedis aplice ſpāli. Sil'r et regulares. q̄ꝝ
etiā ꝑuilegia in illis locis. A. i. dyoceſi.
vt in. §. ſane. B. nō fuent̄ eis. vt in dcō
c. excōicamus. §. ſane clerici. Et nota ꝙ
ipi credentes heretici ſunt dicēdi. ex̄t eo.
excōmunicamus ij. A. ibi dicitur. Cre-
dentes eoꝝ erroribꝫ: hereticos ſimiliter
iudicamus. B

¶ Si heretici ꝯuertant̄. nūquid reſtitu
ent̄ eis vel eoꝝ filijs bona? Rn̄. Non. ſed
ipo iure oīa ꝯfiſcata ſunt. ex̄t eo. vergē
tis. et. c. cum ſcḋm. li. vj. A. niſi eis ad cor
reuertētibꝫ et abnegātibꝫ hereticoꝝ cō-
ſortium miſereri aliq̄s voluerit. dicto. c.
vergentis. Et puto ꝙ iſta miſericordia
poſſit hr̄i ab eo ad quē bona ꝑ ꝯfiſcatō-
nem deuoluūtur. de quo ſuꝑ. §. vij. ad fi
nem. in additione. B

¶ Qualiter heretici ad fidem redeuntes
recipi debent? Rn̄. Debent ad arbitriuꝫ
ſui epi abiurare errorem. et ꝙ firmiter
tenebūt fidem catholicam. j. q. vij. quo-
tiens. et ꝯ ꝯſe. di. ij. ego Beringari⁹. ex̄t
eo. ad abolendā. A. Et debet iſta abiura
tio et promiſſio fieri per ſcripturam. et
publice vel priuate ſcḋm ꝙ crimen fuerit
publicum vl' priuatum ſcḋm Ray. ⁊ in ſū.
con. li. j. ti. v. q. xiiij. B. Q: ſi poſt abiu-
ratōnem. vel poſtq̄ ad arbitrium epiſco
pi ſe purgauerint. vt dictū eſt ſuꝑ. §. vij.
deꝓhenſi fuerint in abiuratam hereſim
recidiſſe. iudicio ſeculari ſunt ſine vlla

penitus audiētia relinquēdi. vt in. c. ad
abolendā. A. Hoc veꝝ cum poſt hꝰ abiu
ratōnem ſeu purgatōnem dep̄hendūtur
in hereſi ꝑ facti euidentiā. aut ꝑ ꝯfeſſio⸗
nem ꝓpriam. vel ꝑ teſtes. in quo nō ꝑcit̄
eis nec quo ad vitam nec quo ad bona.
Si aūt abſqꝫ hꝰ dep̄henſione occulte re⸗
cidiuant. et occulte penitētes reuertan⸗
tur ad eccl'iam: ꝑcitur eis quo ad vtrū⸗
qꝫ ſcdm glo. raẏ. et in dicta. q. xiiij. Ubi
etiā dr̄ ſm Ul. occultos hereticos abſol
ui poſſe ꝑ ſimplices ſacerdotes. niſi ep̄us
loci r̄tinuerit ſibi taliū abſolutōnes. Sꝫ
hoc clarū eſt ꝑ ꝓceſſum annalē curie. ꝙ
nūc pape reſuatur caſus iſte. In dicta
etiā. q. xiiij. notat̄ ſm Inno. ꝙ heretici
etiam in extremis agētes n̄ recōciliant̄
ſine ſolēnitate p̄miſſa ſi adeſt facultas.
Si aūt ad eam neceſſitatez venerint. ꝙ
cōfiteri nō valeant. p̄ceſſerunt tn̄ ſigna
pnīe: tūc etiaz ſine p̄miſſa ſolēnitate re⸗
cōciliabūtur. Lex em̄ que aliud ſtatue⸗
ret: inhūana eſſet. Con. hoſti. in. c. a no
bis. ij. extra. de ſen. exco. vbi etiā p̄dicta
tangit Inno. Aduertendū quoqꝫ ꝙ etiā
cū reuertentibꝫ nō ꝑcitur quo ad bona
et vitam. non ſunt petita pnīe et euka⸗
riſtie ſacramenta deneganda. extra eo.
ſuꝑ eo. li. vj. B

¶ Utꝝ cum redeūtibꝫ ab hereſi diſpēſa⸗
ri poſſit? R̄n̄. Iure quidem ꝯmuni tales
exq̄ recōciliati ſunt ad laẏcaz ꝯmunio⸗
nē recipiūtur. j. q. vij. c. j. Adhibet̄ etiaz
qn̄qꝫ circa eos quadruplex diſpēſatio. ſ.
ſemiplena. vt ſolū recipiātur in ordini⸗
bus an̄ hec oīa ſuſceptis. j. q. j. ſi q̇s hēti
ce. A. Ibi dr̄. Hoc ꝓ magno bn̄ficio ha⸗
beant. ſi adēpta om̄i ſpe ꝓmotōis in quo
inueniūtur ordine ꝑmaneāt. B. Plena
vt poſſit ſacerdotes fieri. j. q. vij. ꝯuenie̅
tibꝫ. Plenior. vt poſſint eſſe ep̄i. xij. diſ.
nos ꝯſuetudinē. Pleniſſima. vt etiaz ad
ſuꝑiores dignitates promoueri poſſint
xxiiij. q. iiij. ip̄a pietas. A. Item in ſum.
con. li. j. ti. v. q. xv. ſcdm Hoſtien. raẏ. et
Goff. B. Utrum prelatus hereticus ha⸗
beat poteſtatem ſpiritualez. vide infra.
ſciſma. §. iij.

Ereticus ij.° ſ. per libꝝ
ſextū. Plura ꝯtra hereticos ha⸗
bētur in vj. de quibꝫ quedā in p̄⸗
cedēti. c. iā dcā ſūt. ſm ꝙ reqrebat ma⸗
teria. Illa do q̄ reſtāt nūc erūt dicēda.

¶ Quicūqꝫ hēticos credētes. receptato⸗
res. defenſores. vel fautores eoꝝ ſcienter
p̄ſumpſerit eccl'iaſtice tradē ſepulture:
excoīcati ſūt. ⁊ nō dn̄t abſolui niſi ꝓpꝛijs
manibꝫ publice extumulēt. et ꝓhiciant
corꝑa damnatoꝝ. Et locus ille ꝑpetuo
careat ſepultura. ex̄t eo. quicūqꝫ. li. vj.

¶ Hētici cuz om̄ibꝫ fautoribꝫ modo di⸗
cto. A. ſ. credentibꝫ. receptatoribꝫ. defen
ſoribꝫ. ⁊ fautoribꝫ eoꝝ. vt in dicto. c. qui⸗
cūqꝫ. B. et ipoꝝ filij vſqꝫ ad ſecundā ge⸗
neratōem. ad nullū eccl'iaſticū bn̄ficiuz
ſeu officiū publicum admittant̄. Aliter
irritū eſt. ex̄t eo. quicūqꝫ. Et intellige ꝑ
lineā pat̄nam. Nam ꝑ maternā non pu
niūtur niſi vſqꝫ ad primū gradū. ex̄t eo.
c. ſtatutū. A. Ibi etiā dr̄. Hoc ſane de fi⸗
lijs ⁊ nepotibꝫ hēticoꝝ. credētiū. ⁊ alioꝝ
hꝰ. qui tales eſſe vel etiaz tales deceſſiſſe
ꝓbant̄ intelligendū eſſe videt̄. non autē
illoꝝ q̄s emēdatos eſſe ꝯſtiterit. et rein⸗
corꝑatos eccl'ie vnitati. et ꝓ culpa hꝰ ad
mādatū eccl'ie pnīam recepiſſe. quā ipſi
iam ꝑfecerint. vel hūiliter ꝑſecutōni eiꝰ
inſiſtant. vel pati fuerūt ad recipienduz
eandē. B. Item oēs viri eccl'iaſtici q̇ ad
p̄ces taliū receperūt dignitates vel bn̄⸗
ficia eccl'iaſtica priuati ſunt. ⁊ ſi recepe
rint ſcienter non dn̄t in poſteꝝ admit⸗
ti ad talia vel ſimilia. Item filij taliū ꝑ⸗
ſonaꝝ nō ſunt in poteſtate pr̄na: ſed ſūt
ſui iuris. vt in dicto. c. quicūqꝫ.

¶ Quid ſi quidam dū in egritudine de⸗
cūberēt petierūt hereticos ꝯſolaturos.
vt ab eis ſm ꝯſuetudinē eoꝝ ꝯſolatōem
reciꝑent. A. ꝑ manus impoſitōem. vt in
c. filij. de quo infra. B. ⁊ ſic deceſſerūt. ſꝫ
mō filij vel hēdes volūt ꝓbare ꝙ ipi defū
cti nō ſane mētis effecti ſuſceperint. vel
ꝑditam loq̄lam. nunquid audiri debent?
R̄n̄. Si tales dū viuebant erāt diffama
ti. vel ſuſpecti de hereſi. vel ſi ꝯſtiterit ꝙ
ipi ſane mētis exn̄tes petiuerūt. heredes
non debēt admitti. alioqui admitti pn̄t
ad ꝓbandū nō ꝑ vxores. filios. familia⸗
res. aut aliquos de ſuis. ſed per teſtes fi⸗
dedignos. et fidei zelatores. extra eo. fi⸗
lij. li. vj.

¶ Illi qui poſt abiuratōem erroris. vel
poſtq̄ ſe ꝓprij āti ſtitis examatōne purga⸗
uerint deprehenſi fuerint in abiuratam

hereſim recidiſſe q̄uis ſine vlla penit⁹ au-
dientia relinquēdi ſint iuditio ſeculari.
ſi tñ pnie ſigna in eis appareant manife
ſta et petiuerint humilit̄ ſacramēta pe-
nitētie ⁊ eukariſtie nō ſunt deneganda.
extra eo. ſup eo. li. vj.

¶ In inquiſitōne criminis hēſis. etiam
excoīcati et ꝑticipes atqꝫ ſocij criminis
ad teſtimoniū admittūt̄. p̄ſertim in de-
fectū aliaꝝ ꝓbatōnum ꝯ hēticos. credē-
tes. fautores. et defenſores eoꝝ. ſi ex nu-
mero teſtiū aut pſonaꝝ tā deponētiū q̄
ꝯ quos deponit̄ q̄litate ⁊ alijs circūſtan-
tijs nō falſa dicere p̄ſumant̄. ext̄ eo. in
fidei. li. vj. Silr̄ illi admittūtur qui ſup
facto hereſis iurauerūt dicē veritatē. tā
de ſe q̄ de alijs. et eam celando piurauē-
rūt. et poſtea velint corrigē dictū ſuū ꝯ
ſe et alios. ſi manifeſtis inditijs apparue
rit tales nō leuitate. aut odio. ſeu pecu-
nia. ſed zelo fidei velle reuelare. ext̄ eo.
accuſatus. li. vj.

¶ Preſidētes regimini alic⁹ loci. lꝫ ſint
excoīcati. vel de facto et non de iure iu-
riſditōem hēant. ad requiſitōem ordina
rioꝝ vel delegatoꝝ ipoꝝ. aut inquiſitoꝝ
A. nō valentiū ſine more diſpendio. vel
negocij piculo recurſū hr̄e ad ſupiores.
qui legittime in locis ipis poſſint iuſti-
ciam exequi. vt in. c. p̄ſidētes. de q̄ infra.
B. pñt et debent ꝯ hereticos. credentes.
fautores. ⁊ receptatores. ⁊ defēſores eoꝝ
ſuū officium exercere. et illi q̄ requirūt
eos nō incurrūt aliquā ſniam. tñ dictis
p̄ſidentibꝫ ꝓpter hoc in alijs nullū ius ē
ꝯceſſum vel ꝓmiſſum. extra eo. preſiden
tes. li. vj.

¶ Suſpectus de hēſi ⁊ ob hoc citatus. et
qꝛ ñ ꝯparet: excoīcatus ē. ſi excoīcatōeꝫ
ꝑ annū ſuſtinet. extūc ē velut hētic⁹ ꝯdē-
nandus. ext̄ eo. cū ꝯtumacia. li. vj.

¶ Accuſatus de hēſi. vel ſuſpect⁹ vehe-
mēti ſuſpitōne. q̄ hēſim in iuditō abiura
uit et poſtea ꝯmittit in ipam cenſet̄ re-
lapſus. lꝫ antea ipm hēſis crimē nō fue-
rit plene ꝓbatū. Sꝫ ſi leuis ſuſpitō fuit
nō dꝫ iudicari relapſus ſꝫ aliter grauit̄
puniri. ext̄ eo. accuſatus. li. vj.

¶ Qui in vna hēſis ſpecie. ſiue ī vno ar
ticulo vel ſacro errauit. ⁊ poſtea abiura
uit ſimplr̄ hēſim. ſi poſtea errat ī alio. re
lapſus ē iudicād⁹. ext̄ eo. accuſat⁹. li. vj.

¶ Ille ꝺ c⁹lapſu in hēſim añ abiuratōꝫ
ꝯſtiterat. vl' nūc ꝯſtat. ſi poſtea hēticos
receptet. deducat. vel aſſociet. eis donet
munera. ſiue mittat. vel fauorem īpen-
dat q̄ excuſari nō poſſit. A. ſeu etiaꝫ vi-
ſitet. dicto. c. accuſat⁹. B. iudicari debet
relapſus. ext̄ eo. accuſatus. li. vj.

¶ Quid ſi quis ꝑ r̄ceptatōe hēticoꝝ. A.
vel etiam ꝑ defenſione ſeu fauore. dicto
c. accuſatus. B. et nō qꝛ eſſet hereticus
ſub obligatōe bonoꝝ inquiſitoribꝫ ſe ab-
ſtrinxerit ad recipiendam pniam. et ea
iniūcta et nō pacta deceſſerit: Rñ. Cogi
dñt heredes in bonis ad ꝯplendū. A. Ue
rū eſt ſi ſit pnia in bonis tꝑalibꝫ iniūcta
ꝓficiēs ad ſalutē. vt ibi. B. Secus ſi tal'
ſolū ſe obligauit ad pniam quaꝫ inquiſi-
tores vellent iniūgere. et ea nondū iniū-
cta deceſſerit. ext̄ eo. accuſatus. §. ſi do.
li. vj.

¶ Nūquid poſt mortē heretici poterūt
occupari bona eius ſi de hereſi nō fuit ī
eius vita declaratū: Rñ. Poterūt ſi po-
ſtea declaret̄. ext̄ eo. accuſatus. li. vj.

¶ Sacerdotes qui īſtruūt hereticos de
celanda veritate. et h⁹. dñt pena debita
caſtigari. Religioſi etiā heretici ſūt gra-
uius puniēdi alijs. ext̄ eo. accuſatus. li.
vj. A. §. fi. Ubi dr̄. Sacerdotes et alij cle
rici qui negotium inquiſitōnis inſtruē-
do citatos hereticos. vel eorū credentes
de celanda veritate. vel dicenda falſitate
ſeu eos indebite liberādo inuēti fuerint
impedire. cū non ſit dubium ipos ea fa-
cere in fauorem hētice prauitatis. ꝑ in-
quiſitores a talibꝫ ꝯpeſci poſſunt. et pe-
na debita caſtigari. tam ꝑ captōnem ꝑ-
ſonarum. q̄ al'. prout culpa exegerit de-
linquentis. Religioſi etiam ſūt immu-
ratōnis pena. i. carceratōis. extra eo. c.
penult̄. Sequit̄. vel al' graui⁹ puniendi
q̄ ſeculares ſi inuēti fuerint in hēſi vel
ſimilibꝫ deliquiſſe. B

¶ Statutū loci ꝑ quod īpediret̄ nego-
ciū inquiſitōnis hereticoꝝ nō valet. A.
ſiue īpediat̄ directe ſiue indirecte. vt in
c. ſtatutum. de q̄ infra. B. et dñi. A. vel
alij quicunqꝫ rectores. vt ibi. B. tenent̄
illud exhibere. A. dyoceſano loci. vl' ei⁹
vicario. ſeu inquiſitoribꝫ. ⁊ hoc ſine mo-
re diſpendio. vt ibi. B. et corrigere. A.
id eſt omnino reuocare ſi neceſſe fuerit.

vel ſaltẽ eatenus moderari. q̄ ꝑ illud inquiſitõnis ꝓceſſus nõ impediat̃. vel aliquatenus retardet̃. vt in. c. qđ ſequit̃. B extra eo. ſtatutũ. li. vj.

¶ Inquiſitores in certis ꝓuīcijs pñt ꝓcedere ſimul vel ſeparatim. ꝓut negocij vtilitas ſuadebit. ext̃ eo. vt officiũ. li. vj. A Et ibi patet q̄ hoc obtinet q̃n in aliq̃bꝫ locis ſunt plures deputati ſimul. B

¶ In examinatõe teſtiũ ꝯ̄ hereticos. A i. ſup crimīe hereſis ipmq; ꝯtingentibꝫ vt in. §. verꝝ. de q̃ infra. B dñt intereſſe due religioſe ꝑſone. A et diſcrete. vt ibi. B et ſi pt fieri. ꝑ publicã ꝑſonã ꝯſcribi teſtiũ dicta. extra eo. vt officiũ. §. verũ. li. vj. A Et ibi patet. q̄ ſi ꝑſona publica ꝯmode nõ pt haberi. iſta ꝯſcriptio debet fieri ꝑ duos viros ydoneos. B Et quidem religioſi qui fuerint notarij. A in ſeculo. vt ibi. B et alij quibꝫ iniũctũ eſt. A a ſede aplica tabellionatus officiuꝫ. etiam tpe religionis rõne negocij inquiſitõnis ꝯ̄ hereticos. vt ibi. B tenent̃ ad ꝯſcribendũ. vt in dicto. c. vt officiũ. A ſi fuerint ꝑ dictos inquiſitores r̃quiſiti. vt ibi. Ubi etiam pꝫ. q̄ in hoc negocio etiã clerici poſſunt exercere tabellionatꝰ officium. licet ipi vel etiã prefati religioſi ſint in ſacris. B

¶ Inquiſitores ſi opus fuerit pñt inuocare auxiliũ brachij ſecularis. ⁊ ꝯ̄dictores ꝑ cenſurã eccleſiaſticã ꝯpellẽ. nõ obſtãtibꝫ priuilegijs ꝯceſſis quibuſcũq; ꝑſonis. vel religioſ. vel vniuerſitatibꝫ. A cuiuſcunq; ꝯditõnis. dignitatis. vel gradus. religionis. vel ordinis ſpãliter. vel generaliter. ſub quacũq; forma v̄borum ꝯceſſis. vel in poſterꝝ ꝯcedẽdis. et poſſũt ſic ꝯpellere etiã appellatõne poſtpoſita. vt ibi. B nec etiam ꝯſtitutione de duabꝫ dietis. A ſ. extra. de reſcrip. nõnulli. vbi cauet̃ ne quis ꝑ lr̃as aplicas poſſit trahi ad iuditiũ vltra duas dietas ext̃ ſuaꝫ dyoc̃. B ext̃ eo. vt officiũ. li. vj.

¶ Omnes rectores locoꝝ requiſiti a dioceſanis. vel eoꝝ vicarijs. ſeu ab inquiſitoribꝫ. tenent̃ iurare ſeruare et ſeruari facere ꝯſtitutões ꝯ̄ hereticos. fautores. et defẽſores eoꝝ. et eoꝝ filios ⁊ nepotes. A a ſede aplica ꝓmulgatas. ac etiaꝫ approbatas. dicto. c. vt officiũ. B Et q̃ iurare noluerit et ſeruare: habet̃ vt infamis et hereticoꝝ fautor. et de fide ſuſpectus. nec dꝫ hr̃i pro dño. nec ad aliquod officiũ publicuꝫ vlterius aſſumi. et ea q̃ interim vt rector fecerit: nullaꝫ hñt firmitatem. ext̃ eo. vt officiũ. li. vj. in fi. B

¶ Debent omnes rectores in hoc negocio parere dyoceſanis et inq̃ſitoribꝫ. nec aliquo mõ debent ꝯgnoſcere de hoc crimīe. nec captos liberare. et hꝰ. A i. dyoceſanoꝝ vel inquiſitoꝝ. iuditium. ſniaꝫ ſeu ꝓceſſum directe vel indirecte impedire. vt in. c. quod ſequit̃. B Aliter ſunt excoīcati. et ſi ſuſtinuerint ꝑ annũ. A animo ꝑtinaci. vt ibi. B ꝯdemnari dñt tanq̃ heretici. extra eo. vt inquiſitõis. li. vj. A vbi etiã idem ſtatuit̃ ꝯ̄ om̃es qui ſcienter in ꝓdictis dederint ꝯſiliũ. auxilium. vel fauorem. B

¶ Conceſſuꝫ eſt inquiſitoribꝫ ꝯmittere citatõnes et denũciatões ſniaꝝ. Itẽ auctoritas aduocandi ꝑitos. A ꝓut expedierit. vt eis aſſiſtant. ⁊ inferẽdis hꝰ ſententijs ꝓbeãt ꝯſiliũ oportunũ. ac q̄ eis ſup his humilit̃ pareãt in v̄tute obediẽtie iniũgendi. vt in. c. ꝯmiſſi. de q̃ infra. B et cleꝝ et ꝑplm loci ꝓut viderint expedire negocio fidei. Item ꝓcedendi ꝯ̄ illos qui in ꝓuīcia eoꝝ ꝯmiſerũt ipm crimẽ hereſ etiã ſi ad aliã ſe trãſtulerint. Iteꝫ faciẽdi ſibi aſſigri a q̃cunq; libros in q̃bus eẽnt aliqui ꝓceſſus ꝯ̄ hereticos. A vel alia ſcripta in quibꝫ inquiſitões facte. et ꝓceſſus ꝑ q̃ſcunq; auct̃e ſedis apoſtolice. vel legatoꝝ eius habiti ꝯ̄ hereticos ꝯtinent̃. vt ibi. B ⁊ circa hereticos incarceratos vna cũ ꝓlatis q̃bꝫ ſubſunt penã eoꝝ mitigandi. vel mutãdi. Itẽ ꝓuãdi. vel priuatos nũciandi. dignitatibꝫ vel alijs bñficijs eccleſiaſticis. et officijs publicis et honoribꝫ om̃es hẽticos ⁊ fautores. A et credẽtes. receptatores. et defenſores eorũ. ipoꝝ q̃ꝫ filios et nepotes. vt. ibi. B Sunt aũt dyoceſani requirẽdi. A vel eis abſentibꝫ eorum vicarij. vt ibi. B et de eoꝝ ꝯſilio faciendũ. niſi ipſi ſcienter talibꝫ ꝯtuliſſent. A ſ. dicta bñficia ꝓfatis hẽtitis ſeu ꝯplicibꝫ. tunc enĩ ipi dyoceſani vel eoꝝ vicarij nõ ſunt requirendi. ſed potius a ſuo iudice puniẽdi. vt in textu qui ſequitur. B extra eo. vt ꝯmiſſi. li. vj.

¶ Contra xp̄ianos qui efficiũtur iudei

vel redeunt ad iudaiſmū etiā ſi infantes
vel metu mortis eēnt baptizati ꝓceden-
dū eſt ſicut ꝯ hēticos. Silr̄ etiā ꝯ eorū
fautores. A. tanq̄ ꝯ fautores. receptato
res hēticoꝝ. et eoꝝ defēſores ſi p̄fati fue
rint de hoc ꝯfeſſi. aut ꝑ xp̄ianos vel iu-
deos ꝯuicti. vt in. c. ū q̄ ſtatim. B. extra
eo. ꝯtra. li. vj.

¶ Propt̄ hēſim maritoꝝ n̄ ꝯfiſcant̄ do-
tes vxoꝝ. niſi cū eis ſcient̄ ꝯtraxiſſet. A
i. q̄ tūc ſciebāt illos eē hēticos. vt in. c.
qḋ ſequit̄. B. ext̄ eo. decreuit. li. vj.

¶ Qñ negotiū hereſis ꝯmittit̄ alicui vl̄
aliquibꝫ generalit̄ in certis locis. nō adi
mitur ep̄is auctoritas eoꝝ ordinaria.
vel etiā delegata ſi eam hēant. Et vēq̄
etiā de eodē facto inquirere p̄nt ꝯmunit̄
vel diuiſim. Etſi diuiſim ꝓcedant: tenen
tur ꝯmunicare ſibinuicē ꝓceſſus. Et per
vtroſq̄ ſimul ſn̄ia ꝓferat̄. niſi alt̄ alteri
deferat. Qꝛ ſi in ſn̄ia nō ꝯcordant: ad ſedē
ap̄licā mittāt. A. vterq̄ negociū ſuffi-
cient̄ īſtructū. vt in. c. qḋ ſequit̄. B. ext̄
eo. ꝑ hoc. li. vj. A. Ibi etiā dr̄ q̄ ſi ordi-
naria ſeu ḋlegata ep̄i p̄tate ꝓcedāt. illū
in ꝓcedendo modū obſeruēt quē inquiſi-
tores p̄nt et dn̄t ꝑ iura ꝯmunia vel ſpā-
les ꝯceſſiones ſeu ordinatōes ſedis ap̄li
ce obſeruare. B. Qꝛ etiā vnus ſine alio
nō poſſit ad ſn̄iam ꝓcedere. vide ex p̄ſſius
infra. hereticus iiij. §. j. Et intellige q̄ p̄-
dictā ꝯmunicatōem ꝓceſſuū oportet fie
ri qñ nihil aliud reſtat agendum niſi q̄
ſn̄ia ꝓmulget̄. Qꝛ ſi alter n̄ poſſet ꝯmo-
de ꝓcedere niſi viſis actis alterius. tunc
ſemel ꝯmunicatio tm̄ tribuat̄. vt in ex-
trauagāti Bn̄dicti. xj. q̄ incipit. Ex eo.

¶ Hereticis appellatio inhibita ē. extra
eo. vt inquiſitōnis. li. vj. A. Et ſilr̄ ꝓcla-
matio. quibꝫ nō obſtantibꝫ rectores ſeu
officiales t̄p̄ales ꝯdemnatos hēticos et
ſibi relictos ſtatim dn̄t recipe et indila-
te aīaduerſione debita punire. Et idē
etiā eſt de credentibꝫ. ac eoꝝ receptato-
ribꝫ. fautoribꝫ. et defenſoribꝫ. vt ibi. B

¶ In negotio hereſis p̄t ꝓcedi ſimplr̄. ⁊
de plano. A. abſq̄ aduocatoꝝ ⁊ iuditio-
rum ſtrepitu et figura. vt in. c. ſtatuta.
de q̄ infra. B. etſi ꝑiculū eſſet nō noīatis
accuſatoribꝫ vel teſtibꝫ publice niſi corā
aliquibꝫ ꝓbidis p̄cipiendo de tenendo ſe-
cretum. et h⁹. A. ſ. coram dyoceſano. vel
eo abſente ipſius vicario. qñ inquiſito-
res ꝓcedunt. Qñ vo ꝓcedit ep̄s corā in-
quiſitoribꝫ. ſi haberi poſſit ꝯmode copia
eorūdem. ac nihilominus ſiue ep̄us ſiue
inquiſitores ꝓceſſerint aliquibꝫ alijs ꝑſo-
nis ꝓbidis ⁊ honeſtis viriſq̄ ꝑitis. q̄s ad
hoc vocari. et eis totū ꝓceſſum ſuꝑ quo
deliberandū ē ſerioſe manifeſtari. ac in-
tegraliter explicari. et de ipoꝝ ꝯſilio ad
ſn̄iam vel ad ꝯdemnatōnem ꝓcedi dꝫ. Et
ep̄us vel inquiſitores p̄nt indicere ſecre-
tū p̄fatis quibꝫ fit reuelatio. et in eos ſi
archana ꝯſilij ſeu ꝓceſſus ſibi ſub ſecre-
to ab eiuſdem patefacta p̄ter eoꝝ licen-
tiam alijs patefecerint. excoīcatōnis ſen
tentiā quā ex ſecreti violatōne ipo facto
incurrāt ſi eis expedire videbit̄ ꝓmulga
re. ſic tn̄ q̄ inquiſitores ep̄m vel ep̄s inq̄
ſitores nō excoīcet hac decauſa. ſꝫ ipi ex
diſtricto p̄cepto iuris ad ſecretū h⁹ tenē-
tur. Et in his ex precepto tam ep̄i q̄ in-
quiſitores debent puram et ꝓbidā inten-
tionem habere. ne ad accuſatoꝝ. vel ad
teſtiū nomina ſupprimenda vbi ē ſecuri-
tas ꝑiculum eſſe dicāt. nec in eorundem
diſcrimē ſecuritatē aſſerant vbi ꝑiculū
īmineret. ſuꝑ quo eorūdem ꝯſciētie one-
rantur. vt ibi. B. Sed ceſſante periculo
publicētur vt fit in alijs iuditijs. ext̄ eo.
ſtatuta. li. vj.

Hereticus iiij°. Hec que

ſequnt̄ ꝯtra hēticos ſunt in cle-
mētinis. Primo quidē q̄ tā ep̄s
q̄ inquiſitor vnus ſine alio poteſt citare
et capere ⁊ tute cuſtodire mācipare. A. po
nēdo etiā in ꝯpedibꝫ. vel manicis ferreis
ſi ei viſum fuerit. nec nō inquirere ꝯtra
illos de quibꝫ ꝓ h⁹ negocio ſm̄ deū ⁊ iu-
ſticiā viderit expedire. vt in cle. multoꝝ.
de qua infra. B. Sed deputare duro car
ceri. ⁊ qui magis ad penā q̄ ad cuſtodiā
videat̄. vel tormentis exponē. vel ad ſen
tentiā ꝓcedere nō p̄t ep̄s ſine inquiſitore
nec inquiſitor ſine ep̄o. aut eius ſuꝑ hoc
delegato. aut ep̄ali ſede vacante delegato
capituli ſui adinuicē copiā poſſint hr̄e
infra. viij. dies poſtq̄ ſe requiſierint. A.
Et ſi ſecus p̄ſumptū fuerit: nullū eſt et
irritū ipo iure. vt ibi. B. Poteſt tn̄ qui-
libet p̄dictoꝝ ꝯmittere alteri vices ſuas
vel ꝑ lr̄as ſignificare ſuū ꝯſiliū et aſſen
ſum. extra eo. multoꝝ.

¶ Quilibet carcer vel murus heretico-
rū debet eſſe ꝯmunis ep̄o et inquiſitori.
et dꝫ hr̄e duos cuſtodes. vnū queꝫ volet
ep̄s et ei ꝓuidebit. alteꝝ quē volet inqui-
ſitoꝛ ⁊ ei ꝓuidebit. ⁊ vterqꝫ eorum p̄t hr̄e
ſub ſe vnū fidelem miniſtꝝ. et illius loci
erūt due claues. A. diuerſe. et ꝓ quolibꝫ
ꝯclaui carceris. vt in dicta cle. multoꝝ.
B. quaꝝ vnus cuſtodū vnā. et aliꝰ aliaꝫ
tenebit. et poterit officiū miniſtrādi car
ceratis ꝯmittē ſuo miniſtro. ⁊ tenentur
p̄dicti cuſtodes anq̄ exequant̄ officium
corā eis a quibꝫ aſſignant̄ iurare tactis
ſanctis euāgelijs. ꝙ in cuſtodia oēm di-
ligentiā quā poterunt: adhibebūt. et ꝙ
alicui incarceratorū nihil loquet̄ vnus
niſi alio audiēte. et ꝙ ipſis carceratis fi-
deliter ꝯferent ꝓuiſionē quā ipſi recipiūt
ex ordinatōe ꝯmuni. et qd̓ a parentibꝫ vel
alijs pſonis ꝯfert̄ eiſdem. niſi ep̄i vel in-
quiſitoris vel ſuoꝝ ꝯmiſſarioꝝ ordina-
tio refraget̄. Et eodem mō iurabūt pre-
dicti cuſtodum miniſtri et corā eiſdem.
vt in cle. multoꝝ. extra eo. A. Ibi etiam
ſubditur. Et qꝛ ſepe ꝯtingit ep̄os ꝓprios
hr̄e carceres. ſibi ⁊ dictis inq̄ſitoribꝫ nō
ꝯmūes. diſtricte p̄cipimꝰ vt cuſtodes ad
incarceratoꝝ ꝓ dicto crimine cuſtodiā ꝑ
ep̄os vel ſede vacante ꝑ capl̓m deputādi.
et eoꝝ miniſtri. corā dictis inquiſitoribꝫ
vel ſubſtitutis ab eis: p̄ſtent ſimile iura-
mentū. B. Notarij inquiſitionis coram
ep̄o cū inquiſitore vel ſubſtitutis ab eis
iurabūt ſuum officiū fideliter exercere.
Et idem fiet de alijs perſonis neceſſarijs
ad dictum officium. vt in dicta cle. mul-
toꝝ. extra eo.

¶ Ep̄i et inquiſitores. vel ſubſtituti ab
eis malitioſe aut fraudulent̄ non impo-
nant alicui crimē heret̄. nec ꝙ aliq̄ ip̄os
in executōne officij ſui impediūt iponāt
aliqd̓ falſum. Qꝛ ſi ep̄i cauſa odij. gr̄e. vel
amoris. vel lucri. vel ꝯmodi tꝑalis obmi
ſerint ꝓcedere. A. ꝯ iuſticiam et ꝯſciam
ſuā vbi fuerit ꝓcedenduꝫ ſuꝑ hꝰ p̄uitate.
vt in dicta cle. multorū. B. vel aliquem
vexare iponendo ipam hereſim. vel ꝙ im
pediant ſuū officiū. ſi ep̄i ſunt. vel ſup̄. ꝑ
trienniū incurrunt ſuſpēſionem ab offi-
cio. ſi inferiores ſunt. ſūt excoīcati. a q̄
ſnīa nō niſi ꝑ papam abſolui poterīt. A.
p̄terq̄ in mortis articulo. et tūc ſatiſfa-
ctione p̄miſſa. nullo in hac ꝑte priuile-
gio ſuffragante. vt in tex. qui ſequit̄. B.
In cle. multoꝝ. extra eo.

¶ Inquiſitoꝛ nō p̄t eſſe niſi attigerit. xl.
annum. Et tam ip̄e q̄ ꝯmiſſarij deputa-
ti non pn̄t pecuniā extorquere. nec ſcien
ter eccleſiaꝝ bona ob delictū clericoruꝫ
fiſco eccleſie applicare. Aliter ſūt excoī-
cati. Quē caſū vide plene ſup̄. excoīcatō
j. §. iiij. A. Et ibi de hoc dictū ē in addi-
tione. B. et in cle. volētes extra eo. Nul-
lus aūt inquiſitoꝛ p̄t ꝓcedere ꝯ officialeꝫ
aliquē vel nūciū romane curie. vt in ex-
trauaganti Johannis. xxij. que incipit.
Cum frater.

Hermofroditus. Num-

quid talis ordinari p̄t? R̄n̄. Si
magis vergit in ſexū virilem q̄
femineū: p̄t recipe caracterē. ſi ecōuer-
ſo. nō p̄t. iiij. q. iij. teſtes. ò. Item hermo
froditus. Sꝫ tn̄ in vtroqꝫ caſu nō debet
ordinari ꝓpter deformitatem et mōſtruo
ſitatem. ar. xxxvj. di. illuſtratoꝛ. et. xlix.
di. c. vl. Si ò equaliter inualeſcit in eo
ſexus virilis et femineus. caracterē re-
cipe non p̄t ſ̓m Wil. A. Item in ſū. cō.
li. iij. ti. xxiij. q. ij. B

Hyronia per h ſcribi-

tur. Vide tamen in littera I.

Hiſtrio. Vtrū officiū

hiſtrionū ſit licitū? R̄. ſ̓m Tho.
ſcd̓a ſcd̓e. q. cxlviij. Tale officiū
qꝛ ordinat̄ ad ſolatiū hoībꝫ exhibēdū.
nō eſt illicitum ſ̓m ſe. dūmodo nō vtant̄
aliquibꝫ verbis vel factis illicitis. et nō
adhibeant ludū negocijs et tꝑibꝫ in-
debitis. Vn̄ et illi qui moderate eis ſub-
ueniunt non peccant. ſed iuſte faciunt
mercedem miniſterij eoꝝ eis retribuen-
do. Si qui ò ſuperflue ſua in talibꝫ cō-
ſumunt. vel largiūtur illis qui illicitis
ludis vtūtur: peccant quaſi eos in pec-
catis fouentes. A. Con. vl. et addit. ꝙ ſi
aliquis etiā malis hiſtrionibꝫ parce dat
ad ꝯſeruandā famā ſuam ne a talibꝫ vi-
tuperet̄. non credo talē peccare mortali
ter. vt in ſū. con. li. ij. ti. v. q. xxij. B. De
hiſtrionibꝫ habes ſup̄. clericus iiij. §. v.
et ſup̄. ꝯmunicare. §. xx. q̄ incipit. Vtrū
corpus xp̄i debeat dari hiſtrionibꝫ.

Homicidium i° cõmuni
ter quid ẽ? R̃n. Est homis occi-
ſio ab hoĩe facta. Et cõmittiẽ nõ
ſolũ facto ſed etiaꝫ ṽbo. Et ṽbo tripl'r. ſ.
p̃cepto. cõſilio. ⁊ defenſione. i. defendendo
homicidiũ ſuis ṽbis ab illis q̃ volebant
ip̃m retrahẽ. vel ĩpedire. vt. l. di. ſiq̃s vi-
duã. de pe. di. j. p̃iculoſe. Facto ṽo cõmit-
titur q̃tuoꝛ modis. Juſtitia. neceſſitate.
caſu. et volũtate. A. Glo. ray̆. dicit. De-
fenſione. vt aduocatus defendit reuꝫ in
cã crimiali vbi accuſatoꝛ ſi nõ p̱bauerit
teneẽ ad penã talionis. vt in ſũ. con. li.
ij. ti. j. q. ij. Et eo. tiẽ. q. xxj. dr̃ ſm Ray̆.
Defenſione. i. diſſuaſione. vt ſi q̃s diſſua
dendo retrahit a bono p̱poſito hoĩem vo-
lentẽ alium a moꝛte liberare. Et glo. ei⁹
dicit hoc intelligendũ qñ coꝛrupta intẽ
tione fit. Nã ſi mr̃ filiũ volentẽ liberare
aliquẽ a p̃iculo moꝛtis retꝫhat vl' diſſua
deat q2 timet ne ille ibi inẽficiaẽ. vel pa
rũ vel nihil peccat. Et ſm Ray̆. et in di-
cta. q. ij. ẽ etiã homicidiũ ſp̃ũale. q̃ quis
ſp̃ũaliter ⁊ quadã iuris fictõne occidiẽ.
qd̕ fit. v. modis. O[illegible] diẽdo. j. ioh̃. iij. Qui
odit frẽm ſuũ: homicida ẽ. Jtem detra-
hendo. de pe. di. j. homicidioꝝ. Jtẽ male
cõſulendo ſeu ſuadendo. ea. di. c. noli pu-
tare. Jtẽ nocendo. ea. di. homicidiũ. vbi
dr̃. q᷑ oĩs iniquus mot⁹ ad nocendũ frĩ:
p̱ homicidio cõputaẽ. Jtem victũ ſubtra
hendo. lxxxvj. di. ſingulis. et. c. paſce. B
¶ Utꝝ occidere aĩalia ſit pctm̃? R̃n. ſm
Tho. ſcd̕a ſcd̕e. q. lxiiij. Nõ. q2 null⁹ pec-
cat vtendo re ſua ad hoc ad qd̕ eſt ordi-
nata. Generaliẽ aũt plante et aĩalia p̱pẽ
hoĩem ſũt oꝛdinata. A. Jdem in ſũ. con.
li. ij. ti. j. q. iij. B
¶ Utꝝ liceat iudici occidere malefacto-
reꝫ? R̃n. ſm Tho. ſcd̕a ſcd̕e. q. lxiiij. Si-
cut p̱ ſalute toti⁹ coꝛp̱is p̃cidiẽ laudabi-
liter putridũ membꝛũ. ſic malefactor et
coꝛruptiuus alioꝝ occidiẽ vt bonũ cõ-
mune cõſeruẽ. Si tñ hec occiſio fieret a
iudice vel miſtro liuoꝛe vindicte. vel de-
lectatõne fundendi humanũ ſanguinem
lꝫ ille iuſte occidatur. nihilomin⁹ iudex
moꝛtaliter peccat. ſimiliẽ et miſter. Et
eodẽ modo ſi faceret hoc iuris oꝛdine ñ
ſeruato. xxiij. q. iiij. §. penul. et. q. v. mi-
les. et. c. cũ miniſter. ⁊. c. lex eterna. ⁊. c.
offitia. et. c. cũ homo. ⁊. c. qui malos. A.

Jdẽ in ſũ. con. eo. ti. q. iiij. B
¶ Utꝝ liceat p̃uate p̱ſone malefactorẽ
occidẽ? R̃n. ſm Tho. ſcd̕a ſcd̕e. q. lxiiij.
Non lꝫ. ſꝫ illi tm̃ cui coĩtatis cura cõmiſ-
ſa ẽ. ſicut p̃ncipi hñti publicam auc̃teꝫ.
Nõ aũt p̃uato. et multo ampli⁹ neq3 cle-
rico. Nam cl'icis cõmittiẽ miſteriũ noue
legis in q̃ ñ determinaẽ pena occiſionis
vel mutilatõis coꝛp̱alis. et iõ vt ſint ẏdo
nei miſtri dñt a talib⁹ abſtinẽ. A. Hoc
intellige niſi fieret ad repellendã vim cũ
moderamine inculpate tutele. vt in cle.
ſi furioſus. de homiẽ. B. De muliere in
adulterio dep̃henſa vtꝝ poſſit occidi. vi
de infra. impedimentũ viij. §. vlti. Et de
adulterio vide infra. lex. §. ix. ṽ. iiij.
¶ Utꝝ aliq̃ neceſſitate liceat occidẽ ho-
minẽ? R̃e. ſm Tho. ſcd̕a ſcd̕e. q. lxiiij. Jl-
licitũ quidẽ eſt. q᷑ hõ intẽdat directe ho-
minẽ occidẽ vt ſeip̃m defẽdat. niſi ei qui
hꝫ publicã auc̃tem. A. et etiã p̃uato ſi ñ
excedat limites defẽſionis legittime. di-
cta cle. ſi furioſus. Jdeo ſequiẽ. B. Põt
tñ vim vi repellẽ cũ moderamine incul-
pate tutele. Etſi p̃ter intentõnem defen-
dentis ille occidaẽ: non peccat.
¶ Utꝝ liceat occidẽ furẽ? R̃n. Fur no-
cturnus. ſi nõ poterat diſcerni q᷑ ad fu-
rãdum et nõ ad occidenduꝫ veniſſet. nec
aliter poterat dep̃rehẽdi: potuit occidi.
aliter nõ. exẽ eo. ſi p̱fodiens. ff. de ſicca.
l. furẽ. A. Jbi dr̃. Furẽ nocturnũ ſi q̃s
occiderit ita demũ ĩpune foret ſi p̱ceꝛe ei
ſine ſuo p̃iculo nõ potuit. B. Fureꝫ ṽo
diurnũ nõ lꝫ occidere. niſi ſe telo defen-
dat. q2 tunc plus ẽ q̃ fur. vt in dicto. c. ſi
p̱fodiens. Latronẽ etiã inſidiantẽ itine-
rib⁹ ſm leges cuilibet lꝫ occideꝛe. Sil'r ⁊
nocturnũ p̱pl'atoꝛẽ agroꝝ. C. qñ lꝫ vni. ſe
ſine iudi. vindi. l. j. et. ij. De quib⁹ duob⁹
vide infra. latro. B
¶ Utrũ liceat cl'icis occidẽ ſuũ inuaſo-
rẽ. R̃n. Clerici quidẽ p̃nt ſicut laẏci vim
vi repellẽ. defendendo ſe ⁊ ſua. ar. exẽ. de
homiẽ. ſignificaſti. Et hunc caſum vide
ſup̃. bellũ j. §. ij. et exẽ. de ſen. exco. dile-
cto. li. vj. A. Jbi hoc clare hr̃. vbi etiam
dr̃. q᷑ p̃t et dꝫ quilibꝫ p̱pulſare iniuriam
etiaꝫ a vicino et p̱ximo. B. Q2 ſi cl'icus
ita inuadaẽ q᷑ aliter moꝛtẽ vitare ñ po
terit niſi occidat vl' mutilet ĩuaſoꝛẽ hoc
faciẽdo ñ ẽ irregularis. in cle. ſi furioſ⁹.

exꝑ eo. Et eodem mõ ñ est irregularis ſi
occidat furioſus. aut infãs. aut dormi-
ens. vt ibidem dicitur.

¶ Utꝝ grauius peccet q̃ occidit iuſtũ q̃ q̃
occidit pctorem? Rñ ſm Tho. ſcda ſcde.
q. clxiiij. Dic. q̃druplici rõne. Primo qꝛ
nocet ei quẽ plus dꝫ diligẽ. et ita magis
agit ꝯ caritatẽ. Secũdo qꝛ iniuriã infert
ei q̃ ẽ minus dignus. ⁊ ita magis agit ꝯ
iuſticiã. Tertio qꝛ ꝑuat ꝯmunitatẽ ma-
iori bono. Quarto qꝛ ſpernit deũ Lu. x.
Qui vos ſpernit: me ſpernit. A. Idez in
ſũ. con. li. ij. ti. j. q. xviij. B

¶ Utꝝ homicidiuꝫ ſemꝑ ſit mortale? Rñ
ſm Ray. Homicidiũ volũtariũ morta-
le ẽ et enorme. di. l. ſi quis volũtarie. A
Ibi dr̃. Si q̃s volũtarie homicidiũ fece
rit. ad ianuã catholice eccl'ie ſemꝑ iace-
at. Dicit glo. i. horis ſtatutis. Sequit̃.
Et ꝯmunionẽ in exitu vite ſue r̃cipiat.
Dicit glo. Supple ſi morit̃ añ finitũ tp̃s
pñie. qꝛ poſt tp̃s pnie licite coĩcat. vt. x-
xxvj. q. vj. ſi q̃s de corꝑe. Sequit̃. Si aũt
ñ volũtate ſꝫ caſu aliq̃ homicidiũ fecerit
Prior canõ. vij. ãnis agẽ pniam iuſſit.
Secũdus canõ. v. mãdauit. B. niſi fiat
iuris ꝑmiſſione. vt in iudice et in eo q̃ ſe
defendit ⁊ ſua. vel in bello iuſto. xxiij. q.
j. quid culpat̃. A. Idem in ſũ. con. eo. ti.
q. xx. B

¶ Utꝝ q̃libet teneat̃ liberare ꝓximũ ab
iniuſta morte cũ ꝑt. Rñ. Dicendũ q̃ ex
debito caritatis q̃libꝫ tenet̃ r̃pellẽ a ꝓxi
mo iniuriã ſi ꝑt. Unñ Amb. Qui ñ repel-
lit iniuriã a ꝓxio ſi ꝑt. tam ẽ in vicio q̃
ille q̃ facit. xxiij. q. iij. ñ in inferẽda. ⁊ c.
ſe. et. c. oñdit. vij. ⁊ q. v. reos. Hec ẽ ſnĩa
Ray Wil. ⁊ Tho. ſcda ſcde. q. lx. In hoc
tñ ſicut ponit Wil. dr̃ſitas ẽ notãda. qꝛ
ille qui hꝫ publicã ꝑtatem tenet̃ defen-
dere. etiã cũ armis ſi oꝫ. A. ⁊ ſe etiã mor
ti exponẽ ſm eundẽ Wil. vt in ſũ. cõ eo.
ti. q. xxxij. vbi hec notant̃. B. dũ tñ ſpet
q̃ poſſit. Perſone võ ꝑuate. ſi quidẽ ſo-
lo v̄bo poſſint hoĩem liberare. aut etiaꝫ
facto. ſꝫ ſine ꝑiculo ꝑſonaꝝ ſuaꝝ: tenen
tur. ita tñ q̃ cum moderamĩe inculpate
tutele. vt Tho. addit. Sꝫ nõ credo q̃ in
hoc caſu teneat̃ q̃s exponẽ ſe corꝑali ꝑi
culo. vt ait Wil. et glo. lxxxiij. di. ĩ ꝑnci-
pio. A. Glo. ibi dicit. q̃ teneor dare pe-
cuniã ne ali⁹ iniuſte occidat̃. lꝫ quidam
dixerint hoc veꝝ eſſe de ꝑlatis. Itẽ dicit
q̃ medic⁹ dꝫ poti⁹ grãtis curare etiaꝫ ſuis
ſũptibꝫ q̃ ꝑmittat infirmũ mori. nõ ſolũ
pauperẽ ſꝫ etiã diuitẽ. Dicit etiã q̃ põt
et inuituꝫ curare. et poſtea a potẽte vel
ei⁹ heredibꝫ cure debite adhibite ſalariũ
petere. etiã ſi infirmus moriat̃. B

¶ Utꝝ teneat̃ q̃s dare pecuniaꝫ ne ali⁹
occidat̃. Rñ. Glo. lxxxiij. di. in ꝑn. poĩt
de hoc duas opi. Una eſt q̃ q̃libꝫ tenet̃.
Alia ẽ q̃ ſolũ ꝑlati. Et ſbdit. A. hoc q̃d
ſequit̃. nõ v̄r ibi poni in glo. tñ veꝝ pu-
to. B. Mihi v̄r diſtinguenduꝫ. qꝛ ſi ꝯſtat
illũ iniuſte occidi. q̃libꝫ tenet̃ pecuĩalit̃
ſubuenire quãtũ ſua poſſibilitas ꝑt. ſal
ua neceſſitate ſua. Q̃ ſi neſcit̃ an iniuſte
occidat̃. aut ſi nc̃citas iſti⁹ nõ ꝑt: nõ te-
net̃. Utꝝ medic⁹ teneat̃ potius grãtis cu-
rare aliqueꝫ q̃ ꝑmittẽ mori. vide infra.
medic⁹. §. iij. Et vtꝝ medici vel cirurgi
ci poſſint ꝓmoueri. Itẽ vtꝝ liceat cleri-
cis hoc exercere. habes infra. medicus.
§. añpenul. et vl.

¶ Utꝝ mutilare aliq̃d mẽbꝝ ſit licitũ?
Rñ. ſm Tho. ſcda ſcde. q. lxv. Preſcidere
mẽbꝝ ſanũ nõ ꝑt eẽ licitũ. niſi ꝑut ordi-
nat̃ ad vtilitateꝫ coĩtatis. ſ. ꝓ punitõne
alic⁹ culpe. Sꝫ hoc nõ licet alicui ꝑſone
ꝑuate. etiã volẽte eo c⁹ ẽ mẽbrũ. qꝛ per
hoc fit iniuria coĩtati. ſꝫ hoc lꝫ tm̃ pu-
blice ꝑtati. cui ꝯmiſſa ẽ cura cõmunis.
Si võ mẽbꝝ ꝓpt̃ putredinẽ ſit corrupti-
uũ corꝑis. tũc licitũ ẽ ꝑcidẽ de volũtate
tñ eius c⁹ ẽ. aut illi⁹ ad quẽ ꝑtinꝫ curare
de ſalute illi⁹. Porro ñ lꝫ aliq̃ mõ mẽbꝝ
ꝑſcidẽ ab vitandũ ꝑiculũ aĩe ſiue pc̃m.
qꝛ ſalute ſpũali ſemꝑ ꝑt aliter ſubueĩri
cũ pc̃m ſubiaceat ipi voluntati. Unñ et
Criſo⁹ ſuꝑ illõ Math. xix. Sũt eunuchi
qui ſeipõs caſtrauerũt ꝓpter regnũ celo-
rũ. dicit ſic. Nõ mẽbroꝝ abſciſiõe. ſꝫ ma
laꝝ cogitatõnum intẽemptõne. Maledi-
ctꝰ enĩ ẽ obnoxi⁹ q̃ membrũ abſcidit. Et
poſtea ſubdit. Nõ ꝯcupia mãſuetior ita
fit ſꝫ moleſtior. Aliũde enĩ habꝫ fontes.
Sperma enĩ in nobĩ ẽ. ꝑcipue a ꝓpoſito
incõtinenti. ⁊ vita negligẽti. Nec ita ab-
ſciſio mẽbri ꝯprimit tẽptatõnes vt cogi
tatõnis frenum.

Homicidium ſecundo

quod cõmittit̃ cõſilio vel mãdato.
Homicida q̃dez ꝯſilio intelligit̃ ſm Wil.

de ꝯſilio exhortatōnis. vel approbatōnis
φ homicidiū fieri debeat. nō aūt ꝺ rñſi-
one ſue ꝯgnitōnis ſiue opinionis. Vñ ſi
q̄renti an liceat xpiano occidē paganū.
vl' iudici malefactorē. rñdeat φ ſic. ñ tm̄
rñdens nō peccat. ſed nec fit irregularis
niſi talis ꝓbabilit̄ videat φ ille iudex ſi-
ue bellator ſm eius ꝯſiliū velit agere. et
ſic poſtea fecit. A. Predicta obtinēt q̄tū
ad irregularitatē. lȝ etiā rñdens erraſſȝ
in ꝯſulendo ſm eundem Wil. vt in ſū. cō.
li. ij. ti. j. q. vj. B. De hoc etiā caſu habe-
tur ſup̄. epõs. §. ix.

¶ Quid ſi nō ꝯſuluit homicidiū. ſȝ ꝯſu-
luit aliq̄d vnde ſecutū ē? Rñ. ſm Inno.
Si veriſil'r poſſit extimari φ inde ſeq̄re
tur mors: irregularis ē. vt ſi ſuaſit ia-
ctū machine. vel baliſte. vel φ eat̄ ad ca
piendū caſtrū quod nō poterat defacili
capi ſine morte hominū. et ſic mors ſe-
cuta ē. Si ꝟo ñ potuit extimari nec erat
veriſimile φ mors ſequeret̄. tūc quidem
ſi ꝯſuluit rem licitā: nō eſt irregularis
etiā ſi mors fuerit inde ſubſecuta. Si ꝟo
illicitā: irregularis eſt. ar. ext̄ eo. ꝯtine
batur. et. c. is qui mādat. li. vj. A. Idem
in ſū. con. dicta. q. vj. Et addit̄ ſm eundē
Inno. Semp̄ tñ fit irregularis. ſi dire-
cte in mortē alicuius ꝯſiliū dederit. ext̄.
ne cle. vl' mo. ſniam. Et con. hoſti. ⁊ ad-
dit. Idem ſi de volūtate ſua turbata ꝓceſ
ſit. puta parentes clerici ꝟberati ꝯueniūt
et dicūt φ volūt hoc vindicare. nec cle-
ricus exp̄ſſe ꝯdicit. ar. ext̄. de ſymo. ma
theus. Sȝ ſi exp̄ſſe hoc ꝓhibeat: ſecus ē.
ar. ext̄. de ſymo. ſicut tuis. et ē exp̄ſſum
in. c. petrus. ext̄. de homic̄. dūmō ex cor-
de hoc faciat. alioq̄n in ꝯſpectu dei cadit
cū tacite ꝯſentiat homicidio. B. Et idē
dicēdū ē ſi mādauit. Con. hoſti. Et eodē
mō diſtingue. ſi iſte quidē cui ꝯſultū eſt:
nō occidit. ſed ip̄e occidit̄. A. lȝ aliq̄ di-
xerint hoc caſu nō eſſe irregularitatē.
vt no. in ſū. con. eo. ti. q. vij. B

¶ Quid ſi aliq̄s ꝯſuluit homicidiū fieri
et añq̄ ſequeret̄ effectus: reuocauit? Re.
ſm Inno. Si exp̄ſſe et ſine vlla fictione
ꝓhibuit: imunis ē ab homicidio. ar. ex-
tra. de ſymo. ſicut tuis. et. j. q. iiij. q2 p̄ſu-
latus. ita tñ φ ſi nō firmit̄ credit φ re-
uocatō locū hēat: tenet̄ indicare illi φ
ſibi caueat. A. Idem in ſū. con. dicta. q.

vj. Ubi etiā dr̄ ſm eūdem. φ iſta indica
tio dȝ fieri caute. ne ꝓdat̄ quiſq̄. et φ ſi
anteq̄ reuocet ꝯſilium ꝓcedat etiā poſt-
q̄ ꝯſulens iam penituerat: irregularis
efficitur. B

¶ Quid ſi quis mādauit homicidiū fie-
ri noīe ſuo. et añ effectū reuocauit? Re.
ſm Inno. idē qd̄ de ꝯſulente nūc dictū ē.
niſi φ hic ſufficit reuocatō tm̄. ſ. φ etiā
ſi nō indicet illi φ ſibi caueat: nō fit irre
gularis. q2 ex eius dicto nil agit̄. A. Dic
clarius. Rō diuerſitatis ē. q2 ille cui cō-
ſulit̄: agit ꝓ ſe. et iō plus requirit̄ ad re-
mouendū effectū ꝯſilij qui ꝯcernit ip̄m
operantem. ſȝ mādatari9 agit ꝓ mandāte.
iō ſufficit φ ei ꝯſtet de ꝯtraria volūtate
mādantis nōſolū exp̄ſſe ſed etiā tacite.
vt ſi pacē iniret cū occidēdo. vel parentelā
vel aliā amicitiā ꝯtraheret ſciente eo cui
mandatū erat de occidendo. ſm eundem
Inno. et in dicta. q. vj. B

¶ Quid ſi mādauit quis aliquē ꝟberari
inhibēs exp̄ſſe ne occideret̄. vel mutila-
ret̄. et ille nihilomin9 mutilet vel occi-
dat? Re. Mandator irregularis efficit̄. q2
mādando in culpa fuit. et q2 hoc euenire
poſſe debuit cogitare. ext̄ eo. is q̄. li. vj.

¶ Quid ſi aliquis ſuadeat alicui φ expo
nat ſe periculo pro patria vel iure ſuo?
Rñ. ſm Inno. Non eſt irregularis. etiā
ſi iſte cui ꝯſultū ē: moriatur. xxiij. q. iij.
ꝓ membris. et. c. ſe. et. q. viij. igitur. et. c.
ſe. Sed ſi ſciret eū veriſil'r moriturū: ir-
regularis fieret. Idem Hoſti. A. q2 ordi
nata caritas ē φ quiſq3 plus diligat cor
pus ſuū q̄ alterius ſm eundem Inno.
et in ſū. con. li. ij. ti. j. q. viij. ⁊ φ ſimiliter
etiā plus diligat corpus primi. q̄ bona
fortune. lxxxvj. di. paſce. Ideo hoc qd̄ di
ctū eſt. ſi ſciret eū ⁊c̄. intelligendum eſt.
qñ ſuaſio eſſet facta ꝓ iure ſuo q̄ ad bo-
na fortune. vel etiā ꝓ defenſione aliquoꝝ
ꝑticulariū. Secus ſi ꝓ defenſione patrie
ſeu reipublice. maxime fidei et eccl'ie. Nā
hoc caſu licet etiā iminerēt pericula et
ſeq̄retur mors non irrogatur irregula
ritas. cum hoc caſu etiam ad p̄latos ec-
cleſie ꝑtineat facē ſuaſiones. vt ſup̄. bel-
lum ij. §. fi. Unde ⁊ ſi quis ſuadeat alicui
φ indubitanter ſe morti exponat ꝓ ho-
nore xp̄i. vel pro fide. vel pro ſtatu eccle-
ſie: non fit irregularis etiam ſi mors

ſequatur. qꝛ xp̄c pro nobis mortuus eſt
et ſcti martires ꝑ eccl'ia ſm Inno. et in
ſū.con.eo.ti.q.ix. Et hic ſequit᷑. B
¶ Quid ſi ſuadet q̄ indubitant᷑ exponat
ſe morti ꝑ xp̄o vel eccleſia: R̄ ſm Inno.
Nō fit irregularis etiā ſi ſequatur mors
quia xp̄c mortē ſubijt pro nobis. Idem
Hoſti.
¶ Quid de illo qui volenti fugere inimi
cos ꝓpter timorē mortis ↄſuluit q̄ rema
neret. et q̄ ꝓcuraret pacē. et remāſit et
occiſus eſt: R̄n̄. ſm Wil. Si ille qui ↄſu
luit hūit ꝓbabilē cām credēdi q̄ illi non
īminēt ꝑiculū: puta. qꝛ inimici illi⁹ adeo
erant ↄſāguinei vel amici q̄ merito po
tuit p̄ſumē q̄ eos poſſet cohibē. nō ē ir
regularis. alit᷑ ſic. A. Et idem ſi etiā po
tuit hr̄e dictā p̄ſumptōem. tn̄ fuit negli
gēs in interuentōne. qꝛ hoc caſu ex cul
pa ſua ſequit᷑ homicidiū. et ideo fit irre
gularis. extra. de homic᷑. tua nos. Et col
ligitur ex dictis in ſū.con.eo.ti.q.xj. vbi
hec notantur. B
¶ Quid ſi aliquis ↄſuluit q̄ infirm⁹ ver
teret᷑ vt citi⁹ moreret᷑: R̄n̄. ſm Wil. Si
ex tali trāſuerſione citi⁹ morit᷑: irregula
ris eſt qui ↄſuluit. et qui fecit. nec p̄t per
ep̄m diſpenſari. lʒ a peccato abſolui poſ
ſit. A. Idem in ſū.con.eo.ti.q.x. vbi etiā
additur. q̄ ſi ex hac cauſa n̄ citi⁹ morit᷑.
nō incurrit᷑ irregularitas. ſʒ ſufficit pe
nitere de peccato ⁊ mala intentōne. Nec
ē p̄ſumendū q̄ ſi huiuſmōi trāſuerſiōes
fiant ſm ſortilegiū vetulaꝝ. ſicut qn̄ fa
ciūt apponi ſecurī ad caput moriētis. vel
aliquid huiuſmōi friuolū fieri vt citius
moriat᷑. virtutē habeant hec ſortilegia.
agi tn̄ debet pn̄ia de peccato. B
¶ Quid de illo q̄ diſſuadet homicidiū ſʒ
nihilomin⁹ aſſociat hoīcidā vt eū ſi oꝫ
defēdat: R̄n̄. ſm Hoſti. Homicida ē. nec
poterit ꝓmoueri Et ſic intellige. q̄ defen
ſione ↄmittit᷑ hoīcidiū. ext᷑. de cle. pu. in
du. hereticus. A. Idem in ſū.cō.eo.ti.q.
xxxiij. B

Homicidiū tertio. De
caſuali homicidio. ſ. q̄ p̄ter intē
tionē fit. Ubi diſtinguēdū ē ſic.
Aut enī is q̄ fecit caſuale homicidiū da
bat opam rei illicite. aut licite. Et ſi q̄ de
licite. puta reꝑabat domū vel incidebat
arborē ꝓpam. et h⁹. ⁊ adhibuit oēm dili
gentiā quā potuit. et tn̄ caſu ↄtigit ho
micidiū. talis nullā culpā neqꝫ penā in
currit. lʒ forte caſus oēs fortuitos nō p̄
uiderit. ext᷑ eo. iohānes. et. c. quidā vt aſ
ſeris. Sʒ ſi diligentiā n̄ adhibuit: tenet᷑
Silr̄ etiā tenet᷑ idiſtīcte ſi dabat opam
rei illicite. Ideoqꝫ ſi cl'icus exercitatōne
vel venatōne iaculū mittat. et ſic alium
perimat: irregularis efficit᷑. qꝛ talia opa
dn̄t ab eo eſſe penit⁹ aliena. l. di. clerico.
A. Idem in ſū.con.li.ij.ti.j.q.xix. ſcd̄m
Ray̆. hoſti. et Goff. B. Silr̄ ⁊ ſi aliquis
ludo ꝓijcit lapidē ↄ aliquē. et ille volens
declinare impigit in aliū lapidē et mor
tu⁹ ē. ille ꝓiector irregularis effectus eſt.
qꝛ lud⁹ noxius erat mittē lapidē. et ita ē
in ſilib. A. Hoc fuit dictū Inno. ⁊ Ho
ſti. vt pʒ in dicta. q.xix. B
¶ Quid ſi aliq̄s hʒ ceruū vel leonē qui
aliquē occidit: R̄n̄. ſm Inno. Nō videt᷑
irregularis. dūmō maliciā vel culpā in
morte nō habuerit. ar. l. di. hi q̄ arborē.
et. c. ſepe. A. Idē in ſū.con.li.ij.ti.j.q.x
viij. vbi etiā pʒ q̄ aliq̄ hoc intelligunt
de lata culpa. aliq̄ vō etiā de leui. Etſi ē
aliquid qd̄ poſſit imputari tenēti dicta
aīalia. Et hoc videt᷑ ꝓbabilius ⁊ tutius.
Nā in dictis. c. hi qui. et ſepe. dr̄ ſimpl'r
de culpa. ⁊ nō reſtringit᷑ ad latā. B
¶ Quid de cuſtodientib infirmos q̄ ad
eoꝝ petitōem vocauert minutorē. vt mi
nueret eis ſanguinē. vel dedert eis vinū
vel nō bn̄ cuſtodiert eos. ita q̄ ipi mor
tui ſunt: R̄n̄. ſm Wil. In oīb talib vbi
bona fide fiāt. n̄ dʒ aliq̄s de facili ſcrupu
loſam hr̄e ↄſciam. niſi ſit euidens culpa.
aut negligentia diſſoluta. Et ſi hēat de
ponē dʒ. A. ad ↄſiliū boni viri. ſm eun
dem Wil. B. Si aūt lata culpa fuit. vel
negligentia diſſoluta. et certū ſit q̄ inde
mors ꝓuenerit: irregularitas ↄtracta ē.
A. Idem etiā eſſet ſi ꝓbabilit᷑ dubitatur
ſm iuditiū medicoꝝ. ſm eundē Wil. ⁊ in
ſū.con.eo.ti.q.xlj. B
¶ Quid de parētib in quoꝝ lectis puu
li filij inueniūtur mortui: R̄n̄. ſm Ray̆.
Si mors interuenit graui eoꝝ culpa p̄
cedente atqꝫ negligentia. grauis eſt pn̄ia
iniūgenda. extra. de pe. ⁊ re. queſitū. Si
aūt leuis culpa p̄ceſſit non tam grauis
pn̄ia eſt imponēda. extra. de his q̄ filios
occi. de infantib. A. Ibi dr̄ ꝙ penitētia

triū annoꝝ quoꝝ vnus dꝫ pagi in pane et aqua. Et ſm glo. raẏ. et in ſū. con. eo. ti. q. lvij. qñ parētes filios ſponte opprimūt. maior ē eis pnīa iniūgenda. ꝙ̄ pro alio homicidio. Si aūt caſu. et ſui culpa pcedente. pnīa quinqꝫ vel ſeptē ānoꝝ ē imponēda. Si aūt leuis culpa pceſſit: pnīa triū annoꝝ indicēda ē. Addit Hoſtiē. ꝙ in hoc caſu ſi culpa ſit occulta. et pnīa debet eē occulta. Si vo manifeſta. et pnīa debet eē manifeſta. Et ꝙ maior pnīa eſt iniūgēda ſi in lecto ſuffocent̄ ꝙ̄ ſi in cunis. ⁊ maioꝛ ſacerdoti greco ꝙ̄ latino. dicto. c. queſituꝫ. de pe. et re. H. Si aūt nulla pceſſit negligētia vel culpa. de iure nō ſunt puniēdi. ar. ext̄. de homic. ex lr̄is. tñ ad cautelā ꝓpter ambiguitatē duplicitatis. ē eis aliq̄ pnīa iniūgenda. ar. xxiij. q. v. excoīcatoꝝ. et. xxxiij. q. ij. in lectū. Con. hoſti. et addit. ꝙ admonēdi ſunt pentes ne pueros teneros ſecuꝫ in vno lecto collocent ne forte opprimātur. ij. q. v. ꝯſuluiſti.

Homicidium quarto.

De pena ⁊ irregularitate homicidaꝝ ſcd̄m Raẏ. ſic teneas. Si homicidiū ꝯmittit̄ vbo. ſ. pcepto. ꝯſilio. vel defenſione. pena ē irregularitatis. q̄ etiā poſt pactam pnīam īpedit ꝓmouendū et deijcit ꝓmotū. di. l. ſi quis viduam. Et intellige defenſione. qñ homicidā defendit diſſuadendo eis qui volebāt defēdere occiſū. ſi tñ corrupta intentōe hoc fecit. Nam ſi mr̄ filiū volentem liberare aliquem a morte retrahit. qꝛ timet ne filius occidat̄ parū vel nihil peccat. Nec etiam alius ꝯſanguineus vel amicus tali intentōne diſſuadens aliquā irregularitatem incurrit.

¶ De pena vo homicidij facto ꝯmiſſi diſtingue. Nam quatuoꝛ modis pt̄ ꝯmitti. Et pͥmo quidē. ſi eſt ꝯmiſſū ꝑ iuſticia ⁊ recto pceſſu. et intentōne. nō ꝯmittit̄ culpa: ſed potius faciens meret̄. nihilominus tñ irregularitas ꝯtrahit̄. que ſimiliter impedit ꝓmouendū. et deijcit ꝓmotū. l. di. aliquātos. A. niſi fuiſſet hoc factū añ baptiſmū. Nā ꝑ baptiſmum tollitur iſta irregularitas ſm Raẏ. et ꝯmuniter etiā alios doctores. licet Hacianꝰ dixerit nō tolli niſi illā que eſt ſeq̄la peccati. vt in ſū cō. eo. ti. q. xxi. H. Quicūqꝫ ergo in tali caſu fuerit iudex. aut aduocatus. ſiue pro actoꝛe. ſiue pro reo. ſ. cuꝫ actoꝛ obligetur ad talionē. qꝛ agendo ꝓ reo agit ꝯ actoꝛem. A. Sed ſnīa Hatiani qui excepit aduocatū rei: teneri poſſet vbi de ꝯſuetudine accuſatoꝛ nō teneretur ad penā talionis vel ſāguinis ſm glo. Raẏ. et in dicta. q. xxi. H. Item aſſeſſoꝛ. officialis. teſtis. notarius ſnīam ſcribens vel ꝓferens. ſimiliter et q̄ ſcribit atteſtatōes. vel legit eas cū publicātur. A. ſeu in examīe cauſe. vt ī dicta. q. xxi. H. Item q̄ ſcripſerit vel dictauerit lr̄as ꝑ tali vindicta ſanguinis: oēs irregulares efficiūtur. di. l. ſi q̄s. et di. lj. aliquātos. ext̄. ne cle. vl' mo. ſnīam. A. Hec dicta fuerūt Raẏ. cui con. goff. et Hoſt. vt in dicta. q. xxi. H. Et intellige ꝑ illuꝫ modū qui dr̄ infra. irregularitas j. §. j. Secūdo ſi homicidiū factū ſit ncc̄itate. tūc ſi ncc̄itas euita bilis erat. ad maiores oꝛdines nō aſcēdet. imo nec in ſuſceptis tolerat̄. niſi ex magna diſpēſatōne. A. Alij aūt vt Goff. dicūt. ꝙ de iure coī poſt pactam pnīam pt̄ exequi officium oꝛdinis iā ſuſcepti. ꝑ q̄ videt̄ facere. l. di. de his clericis ij. vbi dicitur ꝙ poſt peractā pnīam: officio et ꝯmunioni reddatur. Sed hoc pt̄ intelligi ꝑ diſpenſatōeꝫ. q̄ etiā non dꝫ fieri ſine magna cā. Al' de tali dr̄. l. diſ. de clericis j. ꝙ multum ſibi ꝯſulit ſi ab officio receſſerit. Ido pͥmū tenent Raẏ. ber. et Hoſti. vt in dicta. q. xxi. H. Si fuit neceſſitas pr̄ſus ineuitabilis: nō incurrit irregularitateꝫ. vt dictū eſt ſup̄. homicidiū j. §. vj. vij. ⁊. viij. A. ſ. qui incipit. vtꝝ aliq̄. cū duobꝫ ſeq̄ntibꝫ. q̄ vident̄ aliter q̄tati. H. Tertō ſi ſit homicidiū caſuale. diſtingue vt ſup̄. homicidiū iij. §. j. Quarto ſi homicidiū ſit volūtate ſpōtanea factū. ſiue ī ope ſiue etiā in vbo. vt in pͥn. hꝰ. §. dictū ē. tal' nō ſolū nō dꝫ ꝓmoueri. ſꝫ ⁊ in ꝑpetuū dꝫ deponi. ext̄ eo. ſicut dignū. ⁊ in dicto. c. ſi q̄s viduaꝫ. etiā ſi paganū interficiat ſiue ſarracenū. l. di. clericū. et. c. de his clericis. ⁊ ext̄ eo. c. penul. Et cū tali nunq̄ ōı̄ſpēſatur in oꝛdine vel officio. l. di. miroꝛ. Et etiā ſi ſit occultū miſtrare in oꝛdine ſuo nō pt̄ ext̄. de tēpo. oꝛ. c. vl. Poterit aūt cuꝫ tali diſpenſari in bñficio. extra. de cle. pu. in du. c. ij. Si quis tamē

aliquid p̄dictoꝝ añ baptiſmū ↄmiſiſſet.
nō impediret̄ poſt baptiſmū. diſ. l. ſi q̄s
poſt remiſſionē. et di. lj. aliquā̃tos. Con.
Inno. goff. et Wil. Irregularitas ṽo bi-
gamie. nō tollit̄ p̱ baptiſmū. vt ſup̄. bi-
gamia. §. vj. et ſup̄. baptiſmꝰ iiij. et vij.

¶ An prelatus vel clericus qui de ma-
lefactoribꝫ ſuis querelam deponit apud
iudicē ſecularē. ⁊ emendā petit ſibi fieri.
et p̱uideri ne talia preſumant̄: incurrat
irregularitatē ſi iudex mortē inferat iu-
ſticia exigente? R̄e. Non. ſi p̱teſtatus eſt
expreſſe q̄ ad penā ſanguinis nō inten-
dit. extra eo. p̄latis. li. vj.

¶ Quid ſi prelatus hñs iuriſditōēꝫ tpa-
lem iniungat officiali ſuo. vt ſup̱ tali vł
tali maleficio veritatē inquirēs iuſticie
debitum exequat̄. et baiulus ſup̱ hoc ad
penam ſanguinis p̱cedat nūquid prela-
tus irregularitatē incurrit? R̄e. Nō. ext̄.
ne cle. vel mo. c. ep̄s. li. vj. Eundem caſū
vide ſup̄. ep̄s. §. x.

¶ Utrū omēs qui interſūt vindicte ſan-
guinis fiant irregulares? Rñ. ſm Wil.
Non. dūmodo nec auxiliū nec ↄſiliū nec
auctem p̄ſtiterint. Idem Inno. A. Hoc
tñ clericis ē expreſſe p̱hibitū. ext̄. ne cle.
vel mo. ſniam. Sꝫ ⁊ aliꝗ q̄ ex curioſitate
int̄ſūt hꝰ vindicte. vel vbi aliq̄s int̄ficit̄
in duello. multū ḡuiter peccāt ſm euꝫ.
Wil. et in ſū. cō. li. ij. ti. j. q. xxij. h

¶ Quid ſi quis p̱cutit mulierē pregnā-
tem vel dat ei venenū vt faciat aborſū?
Rñ. ſm Ray̆. Si ↄceptus iā erat forma-
tus. et mulier p̱pter p̱cuſſionē aborſum
fecit: homicidiū fuit. aliter nō ē homici-
diū q̄tum ad irregularitatē. ſꝫ ē homi-
cidiū q̄tum ad pñiam. Sicut et q̄ dat vł
accipit venenum. ne fiat ↄceptio. A. vel
etiā ne fiat generatio. ext̄. eo. ſi aliquis.
Idem etiā notat̄ in ſū. con. eo ti. q. xxix.
h. Q̄ꝛ ſi dubitat̄ vtrū aborſus fuerit ex
illa p̱cuſſione vel vtrū fuerit iā formatꝰ.
dicēdū q̄ ſi p̱babilit̄ dubitat vel credit:
debet a miniſterio et p̱motione abſtine-
re ne p̱iculo ſe ↄmittat. Si aūt temera-
riā habet opinionē. deponat eam ſi po-
teſt. et ſic poterit miniſtrare et promo-
veri. aliter non. A. Idem in ſū. con. eo.
ti. q. xxx. h

¶ Quid ſi plures in pugna fuerunt vbi
aliq̄ int̄fecti ſūt. nec p̄t ſciri a quibꝫ. nū-
quid omēs ſunt homicide vel irregula-
res? Rñ. Si bellū fuit iniuſtū. tūc q̄tuꝫ
ad pcc̄m homicide ſūt qui p̱cuſſerūt. ⁊ q̄
cū volūtate occidendi venerūt. lꝫ nō p̱-
cuſſerint. Silr̄ et illi qui venerunt vt ſi
oporteret p̄ſtarent occiſoribꝫ auxiliuꝫ.
Item non ſūt īmunes a culpa qui cum
poſſent ñ liberauer̄t. xxiij. q. vi. ſi q̄tuor.
ij. q. iij. nō inferēda. et. c. vi. extra eo. ſic
dignū. Si ṽo bellū ſit iuſtū. nō peccant
niſi ſit ibi corrupta intentio. vel p̱ſona
cui bellare non licet. vt clericus. Porro
q̄tum ad irregularitatē omēs repellen-
di ſūt qui ſūt ex p̱te iniuriantiū. Silr̄ ⁊
qui erāt ex p̱te iniuriā accipientiū ſi iſti
erāt clerici. ⁊ ſic illicite mouerūt arma.
di. lj. ſi quis poſt acceptū. ext̄. d̄ cle. p̱cu.
pñtiū. et. c. ↄtinētia. A. Glo. ray̆. dic̄. vt
et notat̄ in ſū. con. eo. ti. q. xxxj. Hoc in-
telligo qñ clerici erāt in culpa. vt q̄ꝛ vo-
luntarie et ſine neceſſitate mouerūt ar-
ma. Si eñ defenderent ſe vel ſocios ne-
ceſſario. lꝫ aliquis eſſet interfectus a de-
fendentibꝫ ex altera p̱te. reliqui q̄ nō in-
terfeciſſent nec int̄fectores iuuiſſent nō
eſſent irregulares. lꝫ voluntatē interfi-
ciēdi hūiſſent q̄ꝛ lex p̱motōnis factū req̄-
rit nō voluntatē. xv. q. j. ſi q̄s nō iratus.
Nō obſtat. di. lj. ſi q̄s poſt. q̄ꝛ intelligit̄ ī
milite q̄ ſepe interfuit bello. vel officiali
Ibi dr̄. Si q̄s poſt acceptū baptiſmum
militauerit. et clamidē ſuſcepit ac cingu-
lū ad necandū fideles etiā ſi grauia non
admiſerit ſi ad clerū admiſſus fuerit dia-
conij ñ accipiat dignitatē. Ecce ḡ caſus
in quo aliqualis incurrit̄ irregularitas
lꝫ q̄s ñ peccauerit. nec etiā factū ſecutuꝫ
fuerit ſed ſolū ex acceptōne officij cū fre-
quētatōne. Sequitur in glo. Nō obſtat.
extra. de cle. p̱cu. pñtium. vbi ſacerdos q̄
in quodā ↄflictu vbi aliq̄ interfecti ſūt.
fuit ex p̱te violentiā repellentiū. et p̱ie-
cit lapidē. ⁊ lꝫ neminē p̱cuſſerit. tñ ſuſpē-
ſus eſt a celebratōne miſſarū p̱ bienniū.
q̄ꝛ ad tēpus fuit ſuſpēſus p̱pter ambiguū
duplicitatis. Et cō. cum his Inno. vt in
ſum. con. dicta. q. xxxj. Videt̄ etiaꝫ q̄ in
hoc caſu clericus nō ſuſpēderet̄ ad ali-
quod tempus ſi intraret religionē. vt in
c. ↄtinentia. extra. de cle. percu. h. Q̄ꝛ ſi
quis ſiue lay̆cus ſiue clericus ī bello iu-
ſto percuſſit quendaꝫ. ſed non letaliter

neq3 animo occidendi. nec etiā hoc aīmo
venit. nec alios ꝓuocauit. tūc nec de oc=
ciſione teneť. nec ordinē recipe ꝓhibeť.
lʒ alij occiderint. ex̄ eo. ſignificaſti. §. q
ſi diſcerni. A. Et ibi pʒ q hoc vex eſt qñ
ictus pñt diſcerni. alʼ irregularitatē oī=
no incurrit qui qliťcūq3 ꝑcuſſit. vt ibi.
B. Con. inno. hoſti. ⁊ Goff. Et addit In=
no. q ſi animo occidendi fecit. tūc qťū=
cunq3 leuiť ꝑcuteret: tenetur. q2 auxiliū
morti pbet. Idem Ber. A. Ideʒ in ſum.
con. dicta. q. xxxj. B
¶ Utx qui nō liberat a morte cū poſſit
ſit irregularis: vt puta. aliquis iudex q
reū non liberat. aut diues qui nō paſcit
fame morientē ⁊ ſequiť mors. Rñ. ſcōm
Wil. Licet tales grauiſſime peccent. nō tñ
ſunt irregulares. q2 lex ꝓmotōnis factū
reqrit. xv. q. j. ſi quis nō iratus. A. Ideʒ
in ſū. con. li. ij. ti. j. q. xxxiij. B
¶ Quid ſi clericus nō occidit tñ vulne=
rauit: Rñ. Si venit ad truncatōem mē=
bri: irregularis ē. ſicut ⁊ de homicidio.
ita q ſolus papa diſpenſare ſecū pt. ex=
tra. ne cle. vel mo. clericis. ⁊ ex̄ eo. is q.
li. vj. De hac etiaʒ irregularitate plura
habes infra. irregularitas. p totum.

Homicidiū quinto. de

homicidio vel mutilatione ſu=
ipius. Et quidem occidere ſeipm
pctm mortale ē vt pbat Tho. ſcda ſcde.
q. lxiiij. qdruplr. Primo quidem q2 eſt ꝯ
naturalē inclinatōnem. q vnaqueq3 res
nitiť ſeipam ꝯſeruare qťū pt. Secūdo
q2 ē ꝯ caritatē qua teneť qs ſe diligere.
Tertio q2 ē iniuria ꝯmunitatis. q2 qlibʒ
homo ps ꝯmunitatis ē. Quarto q2 talis
in deū peccat. ſicut qui alienū ſuū inť fi=
cit: peccat in dñm. Idō hoc nullo modo
licet: vtputa. vt miſerias pñtis vite qs
euadat. Nā finis oīm terribiliuʒ ē mors
ſm phm. Itē ꝓpter vindictā alicꝰ pcti. ñ
q2 malefactorē occidē nō licet niſi ſolum
publice ptati. ſed etiā q2 adimit ſibi ne=
ceſſariū pnīe tps. et ad hoc facit ſup̄. ho
micidiū j. §. fi. A. Immo ſe occidentibꝫ
denegať penitus eccleſiaſtica ſepultura.
et oratio. xxiij. q. v. placuit. B
¶ Utx liceat mulieri ſeipam inťficere
ne ab alio corrūpať: Rñ. ſm Tho. ſcda
ſcde. q. lxiiij. Nō. q2 nō debet in ſe ꝯmittē
crimē maximuʒ. vt vitet minus crimen
alienū. Non enī eſt crimen mulieris ſi ei
violentia inferať. Et itex fornicatō vel
adulteriū eſt minus pctm q homicidiū
ꝑcipue ſuipius. quod etiam ē ꝑiculoſiſſi
mū. quia non reſtat tēpus vt per penitē
tiam expietur. A. Idem in ſum. con. eo.
ti. q. xv. B
¶ Utx liceat alicui occidere ſe ob timo
rē ne ꝯſentiat ī pctm: Rñ. ſm Tho. vbi
ſup̄. q nō ſunt facienda mala vt veniant
bona. vel vt viteť mala ꝑſertim mino
ra ⁊ minus certa. Incertū eſt aūt vt ali=
qs in futuro ꝯſentiat in pctm. Poteſ ē
enī deus hoīem quacūq3 tēptatōne ſup=
veniēte eripe a pcto. Tñ (vt dicit Aug.
j. de ciui. dei) excuſanť Samſon. et qui=
dem alij ex familiari ꝯſilio ſpūſſacti. A
Idē in ſū. con. eo. ti. q. xvj. et. xvij. B
¶ Quid de his qui ſeipos mutilāt: Rñ.
Nō licet. niſi ſicut dictū eſt ſup̄. homici=
dium j. §. fi. Et ſiquidem talis mutilatio
fiat ex impacientia alicꝰ infirmitatis.
aut etiā ſi credebat ſe obſequiū preſtare
deo: vtputa. vt caſte viuerent. nihilomi=
nus repellunť a ꝓmotōne. et deijciūtur
ꝓmoti. ex̄. de corpo. vitia. ſignificauit.
q2 tales homicide ſui iudicanť. diſ. lv. ſi
qs abſciderit. et di. xxxiij. maritū. Secꝰ
eſt ſi mēbx ideo abſcidiť a ſe vel ab alio.
q2 ē corruptiuū corpis. vt dictū ē ſup̄. in
§. ꝑallegato. A. Tñ et hoc caſu adeſt lʒ
nō pctm ſʒ irregularitas ſi ex abſciſio=
ne inducať deformitas ſeu impotētia ad
executōeʒ ordinis. vt in ſū. con. eo. ti. q.
xlij. vbi hec notanť. Poteſt etiaʒ eps di=
ſpenſare cū eo qui ſe abſcidit putando ſe
obſequiū ꝑſtare deo vt vtať ordine ꝑus
ſuſcepto abſq3 altaris miniſterio. i. vt ñ
miniſtret ad altare. ſed in alijs. vt in di=
cto. c. ſignificauit. de corpo. vitia. et ibi
glo. B

Hore canonice. Utrū

clerici teneanť ad horas cano=
nicas: Rñ. ſcōm Wil. Idcirco a
laycis dati ſūt redditus clericis vt ipi in
officio vices laycox ſuppleāt. Et iō bñ=
ficiati teneť ad horas nō ſolū ex ſtatuto
eccľie. ſed etiā ex obligatōne iuſticie. Et
q2 ordinē ſacrū nullus debet ꝯferre niſi
bñficiato vel ei qui ad ſuū pīmoniū lo=
co eccleſiaſticox redditiuʒ voluerit or=
dinari. vt extra. de preben. cum ſm. ⁊. c.

ep̄us. iō quilibet hñs ordinē ſacꝝ: tenet̄
ad hora canonicas. q꞉ eccl'ia ordinando
ip̄m intēdit eū ad hoc miſteriū obligare
A. Jtem in ſū. con. li. j. ti. vij. q. xviij. B
¶ Utꝝ clericus nō dicēdo horas peccet
mortalit̄? R̄ñ. ſm Wil. Qui ex aliq̄ ne-
ceſſitate ſm formā eccleſie nō dicit. puta
ꝓpter defectū viſus vel infirmitatē. vel
paupꝫtatem. vt q꞉ libro caret. recōpenſat
tñ equalens ꝑ pſalmos et orōnem domi
nicā: non peccat mortaliter. Nam quia
diuerſe eccleſie diuerſuꝫ hñt modū offi-
cij. pꝫ ꝙ non eſt preceptū circa determi-
natū modū. A. ſ. ſpālem ad queꝫ omnes
teneāt̄. vt in dicta. q. xviij. Sꝫ hñ vnuſ-
quiſqꝫ tenet̄ ad modū ſibi determinatuꝫ.
niſi ex legittima cā vel p̄uilegio excuſe-
tur. vt in cle. ſi. de cele. miſ. B. Sil'r non
peccat mortalit̄ qui verba quidē dicit ſꝫ
ad illa nō attēdit. q꞉ cū de dicēdo horas
p̄ceptū ſit de iure poſitiuo nō refert̄ ni-
ſi ad ea q̄ ſub iudit° humano cadere pñt
et iſta ſūt que exercētur ꝑ actus exteri-
ores. nō aūt interiores. A. Certe etiā de
iure diuino debem⁹ deuote et attēte ora-
re et pſallere. p̄s. ij. Exultate ei cum tre-
more. ꝛ p̄s. xlvj. Pſallite ſapiēter. Jtem
etiā ius poſitiū ſe extēdit ad interiora ī
foro pn̄iali. vt in. c. ꝯſuluit. ext̄. de vſur.
Unñ vt pꝫ in. c. dolentes. ext̄. de cele. miſ.
hoc p̄ceptū etiaꝫ extendit̄ ad interiora.
Jbi enī oībꝫ clericis ꝓhibendo extrin-
ſecas vagatōnes. et p̄cipiēdo attentōeꝫ.
dicit̄. Hec igit̄ et ſimilia ſub pena ſuſpē
ſionis inhibemus diſtricte p̄cipiētes in
v̄tute obediētie. vt diurnū officiū ꝑiter
et nocturnū quātū eis deus dederit ſtu-
dioſe celebrent ꝑiter et deuote. B. Sꝫ et
ſi dicēs officiū aliqua verba p̄termittat.
ñ oportet ꝙ ꝓpter hoc a capite reſumat
diſturbādo officiū. imo etiā ſi dicēdo in
choro cū alijs ex aliq̄ neceſſitate intermi
ſerit pſalmū vel lectōem vel aliquid h⁹.
et nō aliter poſſit obmiſſum ſupplere ni-
ſi ſubtrahendo vocē ab adiutorio chori.
melius eſt ꝑtranſire q̄ officiuꝫ chori di-
minuere. At ſi is qui tenet̄ ad horas. ex
induſtria et negligentia ſola obmittat:
mortaliter peccat. extra. de cele. miſ. do-
lētes. Secus aūt ſi ex obliuione vl' alia
neceſſitate. A. tñ ſm Wil. et in dicta. q.
xviij. nō ſunt tot peccata. quot ſūt hore

omiſſe. q꞉ totū officium diuinum vnius
diei eſt vnū totū integratū ex ſuis ꝑtibꝫ
et iō p̄cepto vno p̄cipitur. et trāſgreſſor
nō tranſgreditur niſi vnū p̄ceptū. et hoc
tantoamplius. quantoplures ꝑtes eius
obmittit. Et ſubdit. Hñ tñ ꝯcedo. ꝙ plu
ribꝫ vicibꝫ obmiſſio vni⁹ officij plura fa-
cit peccata mortalia. q꞉ totū hoc integ̃-
le p̄cipitur q̄tidie adimpleri. B. Dicere
aūt miſſam quotidie nō eſt p̄ceptū. nec
etiā quotidie audire. q꞉ nec ē ſemꝑ poſſi
bile. A. Dū aūt impedimendū rōnabi-
le nō adeſt: ſatis eſt incōueniens miſſaꝫ
nō audire vbi quotidie celeſtis rex de ce
lo veniēdo aſſiſtit. vt nos ſuꝑno et eter-
no et angeloꝝ alimēto reficiat. ꝛ ſaluti-
fera petita ꝯcedat. ac peccata dimittat.
Unde nonſoluꝫ debem⁹ cauere ne ex ne-
gligentia miſſā aliquo die obmittamus
ſed et ſuꝑ hoc ip̄o vt nobis ꝯcedat̄ poſſe
fieri inſtant̄ orare. iuxta illud dominice
dep̄catōnis. paneꝫ nr̄m ꝛc̄. Jtē in. c. qm̄.
de priuile. li. vj. dr̄. ꝙ nō decet ep̄os ꝛ ſu-
periores abſqꝫ cauſa rōnabili vllā diem
trāſire in qua nō celebrēt ſeu miſſā au-
diant. vt deſignet̄ q꞉ maior neceſſitas dꝫ
adeſſe ad excuſatōem taliū q̄ alioꝝ. B.
De materia miſſe vide infra. miſſa.
¶ Quid ſi cl'icus ſit p̄bendatus in dua-
bus eccleſijs. A. Jntellige ex legittima
cauſa et diſpenſatione. vt in ſū. con. ec.
ti. q. xix. vbi hec notant̄. q꞉ al' hoc ñ poſ
ſet fieri. vt ſupra. bñficiū j. §. ij. in addi-
tione. B. cui⁹ officiū dicet? R̄ñ. ſm tho.
in q̄libꝫ. Sufficit quidē ꝙ ſemel officiuꝫ
dicat ſm ꝯſuetudinē aliquaꝝ eccleſiarū
in quibꝫ habet p̄bendam. Et videt̄ ꝙ de-
beat dicere officiū illius eccleſie in q̄ hꝫ
maiorē gradum. q̄uis forte in alia pin-
guiorem obtineat p̄bendā. A. puta ſi in
vna ſit decanus. et in alia ſimplex cano-
nicus. Qꝫ ſi in vtraqꝫ fuerit ſimplex ca-
nonicus. debet dicere officiū dignioris
eccleſie. q̄uis in minori eccl'ia epulentō-
rem hēat p̄bendam. q꞉ tꝑalia nulli⁹ mo-
menti ſunt ſp̄ūalibꝫ ꝯꝑata. ſm eundem
Tho. et in dicta. q. xix. B. Si v̄o vtraqꝫ
eccl'ia paris ē dignitatis. ꝛ ip̄e ſit abſēs.
p̄t eligere quod voluerit. Si pñs fuerit
debet ſe ꝯformare cū illis cū quibꝫ ꝯuer
ſatur. A. Jtem in dicta. q. xix. B
¶ Utꝝ liceat cl'ico matutīas dicē d̄ ſero?

Rñ. ẜm Tho. in ꝗlibꝫ. Hic eſt ↄſiderāda
intētio eius q̄ ꝓuenit tp̄s. Si enī hoc fa⸗
cit vt quietius ſomno ⁊ voluptati vacꝫ:
nō eſt abſq; pc̄to. Si ꝟo facit ꝓpter neceſ
ſitatē honeſtaꝝ occupatōnū licite p̄t di
cere de ſero matutinas. et in alijs horis
tp̄s ꝓuenire. ſicut hoc etiā q̄n̄q; in ſolē⸗
nibꝫ eccleſijs fieri ſolet. A. q2 melius eſt
deo vtrūq; reddere. ſ. et debitas laudes. ⁊
alia honeſta officia. q̄ꝫ ꝑ vnū aliud īpe⸗
diatᷣ. ẜm eundē Tho. et in ſū. con. eo. ti.
q. xx. B. Quin etiā ꝓpter hoc ↄſulitᷣ pre⸗
ſbitero. ꝙ ō mane dicat oēs horas vſq;
ad veſpas incluſiue. ex̄t. de cele. miſ. c. j.
Sꝫ hore in eccl'ia tp̄e ſuo dici dn̄t. vt in
dicto. c. j. A. Clarius in cle. j. ō cele. miſ.
vbi dr̄. In cathedralibꝫ. regl'aribꝫ. ⁊ col⸗
legiatis eccl'ijs horis debitis deuote pſal
latur. in alijs ↄuenientᷣ ⁊ debite celebretᷣ
diurnū et nocturnū officiū. ſi dei ⁊ apl'i⸗
ce ſedis indignatōem euitare voluerint.
Et hoc ip̄m intelligendū vr̄ niſi rōnabil'
neceſſitas ſeu cauſa aliud ſuadeat. vt et
hoc eodem. §. ꝑtactum eſt. B

¶ Sꝫ que ē hora dicēdi matutinas? Rx.
Diuerſaꝝ eccl'iaꝝ diuerſa ↄſuetudo ſer⸗
uatᷣ. tn̄ ſi ꝓp̄e dicimus. Matutinū eſt q̄r⸗
ta ſeu vltima vigilia noctis. videlꝫ poſt
tres ptes noctis vſq; ad aurorā. Vn̄ ẜm
papiā. hug. et Iſidoꝝ et hũmol'. iiij. matu
tinū eſt intᷣ abſceſſum tenebraꝝ. ⁊ auro⸗
re aduentū. Et ſic etiā ſonāt ꝟba tūc cā⸗
tata. vt eſt illud. Nox ꝓceſſit dies autem
appropinq̄uit. Et iteꝝ q̄i in fine matuti⸗
naꝝ. Lucis aurora rutilans coruſcat.
Sed quidam ꝫ. q2 et Dauid ſurgebat vt
ↄfiteretᷣ media nocte. ex̄t. de cele. miſ. c.
j. in fi. Primū atᷣ verius videtᷣ. vt in eo.
c. in p̄n. A. In dicto. c. j. clarius videtur
dici de media nocte q̄ꝫ de alia hora. Pu⸗
to tn̄ in hoc ↄſuetudineꝫ rōnabilē ẜuan⸗
dam. et qᷓ magis ꝓficiat diuinis obſe⸗
quijs. ar. xij. di. illa. B

¶ Vtꝝ cl'icus ex̄ns in ſcolis teneatᷣ dice
re officiū mortuoꝝ? Rñ. ẜm Tho. in ꝗli⸗
bꝫ. Officiū mortuoꝝ in eccl'ia q̄n̄q; dicitᷣ
ordinarie ſicut ptinēs ad officia eccl'ie.
ſicut fit in die aiaꝝ. ⁊ ſil'r in q̄libet eccle
ſia ē de hoc aliq̄ ſpālis ↄſuetudo. vt ꝙ di
catur ſemel in ſeptimana. vel ſic. et tale
officiū tenetᷣ cl'icus bn̄ficiatus in eccle⸗
ſiam etiā in ſcolis ex̄ns. Si ꝟo dicatᷣ of⸗
ficium ꝓpter aliquā cām emergentē: nō
tenetᷣ ad hoc clericus in ſcolis ex̄ns. A.
Idem in ſū. con. eo. ti. q. xxj. B

¶ Sꝫ quid cū monachus ꝓficitᷣ eccleſie
ꝑrochiali. qᷓ officiū ſequetᷣ? Rx. ẜm Ho⸗
ſti. Seruabit ↄſuetudinē eccl'ie ad quaꝫ
trāſit. ar. xij. di. illa. et. xlj. di. quiſq̄s. A.
Idem in ſū. con. eo. ti. q. xxij. B

¶ Quid ſi q̄s ꝓtermiſſa vna hora dicat
ſequentē? Rñ. ẜm Wil. Credo ꝙ ſufficit
ꝙ caute ſuppleat illud tm̄ qᷓ omiſſum ē
et agat pn̄iam de negligētia. Penitētia
q̄ꝫ de omiſſis horis arbitraria eſt. ſicut ⁊
alie. vt infra. penitētia ij. §. ij. A. Inno.
in. c. j. extra. de cele. miſſ. dicit ꝙ ſatis eſt
ↄueniens ꝙ ſacerdos qui imponit peni⸗
tentiā de peccato omiſſionis officij. in⸗
iungat pn̄iam in quo omittēs deliquit.
ſ. in dicendo eadeꝫ officia omiſſa. Sed ſi
hoc non crederet ei ꝓficere: mutabit in
aliā pn̄iam. Idem etiā ſentit Vl. vt ptꝫ
in ſū. con. li. j. ti. vij. q. xviij. B

¶ Vtꝝ clericus excōmunicatus tenea⸗
tur dicere horas? Rñ. Si eſt excōmuni
catus minori. nō eſt dubiū ꝙ oportet et
debet dicere ꝑ modū quē habes ſup̄. ex⸗
coīcatio vij. §. viij. Si ꝟo excoīcatus eſt
maiori. dicendū ẜm Hoſti. ꝙ tenetᷣ qui⸗
dem dicē. ſꝫ nō in eccleſia vel cū alio. aut
q̄i in officio ſuo. ſꝫ ſolus et q̄i ꝑ modum
orōnis. A. i. vt nō dicat. dn̄s vobiſcū. vt
in ſum. con. li. iij. ti. xxxiij. q. clxxiiij. vbi
hec notantᷣ. B. xj. q. iij. ſi q̄s ep̄s dānat⁹
et. c. ſe. Naꝫ cū obligatus ſit ad hāc ẜui⸗
tutē. ex̄t. de cele. miſ. c. j. ꝑ excoīcatōnem
n̄ liberatᷣ ab ip̄a. xvj. q. j. legi. Itē Goff.
et Raẏ. A. Idem ẜm glo. raẏ. et in ſum.
con. li. j. ti. vij. q. xviij. tenetᷣ ad horas ca
nonicas etiā ōgradatus ſi fuit in ſacris
ordinibꝫ. quia tenetur ad ea que ſūt one
ris. et n̄ honoris. Idem de degradato bn̄⸗
ficiato q̄ꝫdiu tenet bn̄ficium. Degr̄datus
etiā vel ſuſpenſus non debet officiare ec
cleſiā. et cum ſolus dicit horas aut cum
alijs nō officiando eccleſiā. nō debet di⸗
cere dn̄s vobiſcū. vel ſil'ia verba q̄ ad di⸗
gnitateꝫ ordinis eius ptinent. Idem ẜm
Inno. ī. c. j. extra. de cele. miſ. infirmi ex⸗
cuſantur a dicēdo officium. et forte etiā
ab audiēdo ſi talis eſt infirmitas in qua
directe vel occaſionaliter ſibi obeſſet vl'
obeſſe timeretur ſi celebratōni diuinoꝝ

intereſſet. Ibi etiam videur ſentire. q̄ q̄
omiſit officium ex infirmitate non te-
neatur ad aliquid. ſed qui omiſit ex cul-
pa: tenet̄ ad ſatiſfaciēdū p̱ peccato omiſ
ſionis. i. ad redicendū omiſſuʒ. vel aliud
pro eo. vt p̄tactum eſt. B

¶ Clerici et religioſi ꝯmorātes cū car-
dinalibꝫ aut cum ep̄is. A. i. cū quibuſdā
pōtificibꝫ grām et ꝯmunionē ſedis apo
ſtolice hn̄tibꝫ. vt in cle. dignū. ꝺ q̄ infra.
B. niſi poſſint ſe coaptare illis in diuinis offi
cijs. nec ad alia tenent̄. vt in cle. dignū.
de cele. miſ.

Hoſpitalitas. Cleric⁹
ſiue ordinādus debet eſſe hoſpi-
tal'ꝑpt mlta. q̄ hēs īfra. ordinād⁹. §. vij.

Humilitas. Vtruʒ ho-
mo debeat ſe om̄ibꝫ p̱ hūilitatē
ſubijcē? R̄n̄. ſm Tho. ſcd̄a ſcd̄e.
q. clxj. Dicendū q̄ in hoīe duo pn̄t ꝯſi-
derari. ſ. id qd̄ eſt dei. ſ. q̄cquid ptinet ad
pfectōem. et id quod ē hoīs. ſ. q̄cquid pti
net ad defectū. Humilitas aūt ꝑprie reſpi-
cit reuerentiā: qua homo deo ſubijcit̄. ⁊
ideo q̄libet homo ſm id qd̄ ſuū eſt debet
ſe cuilibet p̱ximo ſubijcē q̄tū ad id qd̄ ē
dei in illo. Sʒ abſq̄ p̄iudicio humilitatis
p̄t dona q̄ quis accepit p̄ferre donis q̄ al
teri apparēt collata. A. Ita tn̄ q̄ ex his
ſe nō maioris meriti exiſtimet ſʒ obliga
tōnis. iuxta illud Greg. omel'. xl. Cū au
gent̄ dona. rōnes etiā creſcūt donoꝝ ⁊c̄.
Item vt in his non glorief̄. Al' in ſpēm
icidit ſupbie q̄ dyabolo ꝯpat̄. Vn̄ Gre.
xxiij. moral'. c. xvj. In hac arrogātie q̄r
ta ſpecie crebro hūanus animus labit̄.
vt id qd̄ hʒ. hr̄e ſe ſingularit̄ glorief̄ in q̄
tn̄ dyabolice ſimilitudini vicin⁹ appropi
quat. B. Sil'r etiā hoc n̄ requirit humi-
litas vt aliq̄s id qd̄ ſuū eſt in ſeip̄o ſubij
ciat ei qd̄ eſt hoīs in altero. alioq̄n opor
teret q̄ quilibʒ reputaret ſe maiorē pec-
catorē quolibet alio. Poteſt tn̄ aliquis
reputare aliquid boni in p̱ximo qd̄ ipſe
nō hʒ. vel aliq̄d mali eſſe in ſe qd̄ in alio
nō eſt. ⁊ ſic abſq̄ falſitate p̄t ſe credere ⁊
p̱nūciare om̄ibꝫ viliorē ſm defectus oc-
cultos. q̄s in ſe recognoſcit. ⁊ dona dei q̄
in alijs latent. A. Con. vl. vt in ſū. cō. li.
iij. ti. xxxiij. q. cclxxiiij. Et ideo ꝑpter qd̄-
cunq̄ pctm̄ qd̄ in p̱ximo videmus non
debem⁹ noſip̄os illi in nr̄a exiſtimatōne
p̄ferre ꝑpter bonū quod p̄t in illo latere
et q̄ꝛ forte in nobis ē maius vel ſil'e pec-
catuʒ. vel ſaltem oīno eſſe p̄t. Vn̄ Beda
in omel'. ſabbati tertie dominice in qua
drageſima. Euenit ſepe vt qui homicidā
publice peccantē iudicāt. peius odiorū
malū q̄ ip̄i in ſecreto depulſant̄ non ſen-
tiant. Qui fornicatorē accuſant. peſtem
ſupbie q̄ de ſua caſtitate extollunt̄ igno-
rāt. Qui ebrioſū ꝯtemnāt virus inuidie
q̄ excedūtur ip̄i nō videant. Quid ḡ nob
in huiuſmodi p̱iculis remedij? Quid re-
ſtat ſalutis. niſi vt cū peccantē ꝯſpicim⁹
aliū. mox inclinemus deorſū: ſ. q̄ deiecti
ex noſtre ꝯditione fragilitatis ſimus. ſi
nos diuina pietas non ſuſtentet humili
ter inſpiciamus. B

Iactātia quid ſit. Re-
ſpō. ſm Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. cxxij.
Iactantia ꝑprie importat. q̄ hō
verbis ſe extollat. dicēdo de ſe aliquid qd̄
ſup̄ ſe ē. Hoc aūt ꝯtingit dupl'r. Qn̄q̄ ei
aliq̄s loquit̄ de ſe nō quidē ſup̄ id qd̄ eſt
in ſe ſed ſup̄ id qd̄ de eo homīes opinant̄
Qn̄q̄ vō loquit̄ de ſe ſup̄ id quod ē in ſe
ſm rei veritatē. Et in iſto ſecūdo modo
magis ꝑprie iactātia ꝯſiſtit. q̄uis vtroq̄
mō dici poſſit.

¶ Vtꝝ iactantia ſit mortale pctm̄? R̄n̄.
ſm Tho. vbi ſup̄. Iactantia p̄t duplicit̄
ꝯſiderari. Primo mō ſm ſe. A. i. inq̄tuʒ
eſt quoddā mendaciū. B. et tūc ē morta
le pctm̄. qn̄ aliq̄s iactant̄ p̱fert qd̄ eſt ꝯ̄
gloriā dei Ezech. xxviij. A. īmopoti⁹. xx-
viij. vbi qd̄ ſequit̄ dr̄ ꝯ̄ principē Tiri. B.
Eleuatū ē cor tuū et dixiſti deus ego ſū.
Vel etiā ꝯ̄ caritatem p̱ximi. ſicut cuʒ q̄s
ſe iactando p̱rumpit in ꝯtumelias alio-
rum. vt luc. xviij. Nō ſum ſicut ceteri ho
mines. raptores. iniuſti. adulteri. velut
etiā hic publicanus. Sed ſi nō ſit cōtra
gloriam dei vel caritatem p̱ximi eſt pec
catū veniale. Secūdo modo poteſt ꝯſide
rari iactantia ſm ſuā cauſam. Etſi qui-
dem p̱cedit ex ſupbia vel inani gl'ia tali
que ſit peccatū mortale. ⁊ ip̄a erit mor-
tale. al' erit veniale. Si vō ſit ꝑpter ap-
petituʒ lucri. videt̄ ptinere ad p̱ximi de-
ceptōnem vel damnū. et ſic magis ē pec
catū mortale. Sʒ nec hoc ſemp̱ q̄ꝛ p̄t eē
tale lucꝝ ex quo alius non damnificat̄.

Q. hẏꝑronia que eſt ꝯria iactātie q̄n̄qꝫ ē quedā iactātia. vide infra. hẏꝑronia. §. ij.

Ieiunium. Triplex eſt

ieiuniū. Primum corꝑis a cibo materiali. Secūduꝫ afflictōis a gaudio tꝑali. Tertiū volūtatis a pc̄to mortali. A. De his duobꝫ vltimis dr̄ de ꝯſe. di. v. ieiuniū. B. Eſt ſciendū. ꝙ primū ieiuniū dn̄s inſtituit in paradiſo. ſꝫ poſtea ſanctificauit. xl. diebus et noctibus in deſꝫto Math. iiij. ⁊ Lu. iiij. A. De inſtitutōne nota Gen̄. ij. B

¶ Utꝝ ieiunium ſit ſemꝑ laudabile. vel non. Rn̄. ſm̄ Tho. in. iiij. di. xv. In tribꝫ caſibꝫ nō eſt laudabile. neqꝫ etiā licituꝫ. Naꝫ p̄mo quidem ꝑ ieiuniū ſubt̄here qđ ē neceſſariū vite nō licꝫ. ſicut nec ſeip̄m interficere. ſꝫ hoc ē valde modicū. qꝛ natura modicis ꝯtenta eſt. Itē non lꝫ ſubtrahere qđ eſt neceſſariuꝫ ſm̄ ea q̄ incūbunt facienda ex officio. vel ex ſocietate eoꝝ ad q̄s q̄s ꝯuiuit. Hoc em̄ eſſet de rapina hoſtiā offerre. Item tertiō nō dꝫ eē tanta abſtinētia ꝙ hō ab opibꝫ vtilioribus ip̄ediat̄. Nā et lꝫ ad ea non teneat̄. indiſcretū tn̄ erit tale ieiuniū ⁊ n̄ licitū. Sed abſtinētia ſiue ieiuniū laudabile ē. qn̄ ꝑ ip̄m caro diminuit̄ a ſuo robore. ita ꝙ facilius ſpūi ſubdat̄. nec ꝓpter hoc accelerat̄ mors. qꝛ ex habūdantia plures moriuntur. q̄ꝫ ex defectu. A. Idem in ſū. con. li. j. ti. xij. q. xiiij. B

¶ Utꝝ ieiuniū cadat ſub p̄cepto? Rn̄. ſm̄ Tho. ſcđa ſcđe. q. cxlvij. Dicenduꝫ ꝙ ieiuniū q̄tum ad neceſſitatē cohertōnis pc̄ti. vel ſatiſfactōnis in pn̄ia. vel ad eleuatōem mētis ad ſpūalia. ſic in cōmuni cadit ſub p̄cepto legis nature. Sꝫ determinatio tꝑis et modi ieiunādi cadit ſub p̄cepto iuris poſitiui. qꝛ ab eccleſia ſic ē ſtatutū. Nec tn̄ quilibet trāſgrediēs: peccat mortalit̄. ſed tm̄ qui trāſgredit̄ ex cōtemptu. vel ſic ꝙ impediat̄ finis quē intendit legiſlator. Sed qui ex cā rōnabili frāgit ieiuniū nō peccat mortalit̄. nec ē trāſgreſſor p̄cepti. A. Idem in ſū. cō. eo. ti. q. xv. B

¶ In quibꝫ diebꝫ tenet̄ q̄s ieiunare? Re. Certum ex p̄cepto tenetur quideꝫ primo totā quadrageſimā. de ꝯſe. di. iij. non lꝫ. et. c. non oportet. et. c. placuit. Idem de quatuor tꝑibꝫ. diſ. lxxvj. ſtatuimus. Itē in vigilia natiuitatis dn̄i. extra eo. c. j. Itē in vigilia penthecoſtes. vt notat̄ di. lxxvj. neceſſario. A. in glo. et eſt. §. B. Et in vigilia aſſūptōnis beate virginis. ext̄ eo. c. j. Itē in om̄ibꝫ vigilijs aplo͞ꝝ. p̄terq̄ꝫ Philippi ⁊ Jacobi. qꝛ venit tꝑe paſcali. et Johānis euāgeliſte. qꝛ venit infra octauas natiuitatis. ext̄ eo. ꝯſilium. De feſto etiaꝫ beati Bartholomei ꝯſuetudo ſuanda eſt. non de ieiunādo. qꝛ hec eſt iā firma et vniuerſalis. ſed de die celebrandi feſtum. vt in dicto. c. ꝯſiliū. Itē ex vniuerſali eccleſie ꝯſuetudine preceptū eſt de vigilia. b Johannis baptiſte. et omniū ſanctoꝝ. et vt Inno. ponit ſācti Laurētij. Q. ſi aliqua dictaꝝ ſolēnitatū venerit in ſecunda feria. vigilia ieiunabitur in ſabbato. vt in. c. ꝯſiliū. Similiter de ieiunijs que ep̄i in ſuis ep̄atibus indicunt. de ꝯſe. di. v. ieiunia. et diſ. iij. c. j. A. Scđm Inno. ſuꝑ Rubrica de obſer. ieiu. tranſlatio ieiunij p̄t etiaꝫ ex alia cauſa fieri q̄ꝫ cum feſtū occurrit ſecunda feria. Dicit em̄ ibi. Nota ꝙ lꝫ ieiunia nō debeant ꝯmutari vel redimi ſine cauſa. tamen cū cauſa pn̄t ꝯmutari. ſicut dr̄ ꝙ in quibuſdā locis Frācie vbi ſunt eccleſie ſancti Quintini. nō ieiunatur in vigilia oīm ſc̄toꝝ. ſed tertia p̄cedente die. B. Sunt et alia ieiunia nō de p̄cepto ſed de ꝯſilio. ſicut de aduentu. vt in dc̄to. c. ꝯſiliū. A. Inno. vbi ſuꝑ. videt̄ dicere ꝙ ieiuniū aduētus ſit etiā de precepto vbi eſt ꝯſuetudo. B. Item in q̄rta ⁊ ſexta feria. ⁊ ſabbato. de ꝯſe. di. iij. ieiunia. ⁊. c. ſabbato. A. In dicto. c. ieiunia. dr̄. ꝙ non ieiunās quarta feria videtur cū Juda tradere xp̄m. et non ieiunās ſexta feria videt̄ cum crucifixoribꝫ crucifigere. Et ſic hec ieiunia nō vident̄ de cōſilio. ſed de p̄cepto. Quod p̄t cōcedi vbi ē ꝯſuetudo. ar. xij. di. illa aūt. Nam vt ſuꝑ. pꝫ in obligatōne ieiunioꝝ etiā ꝯſuetudo opatur. Conſuetudo ꝰo ꝯtraria non excuſat nō ieiunantes in vigilijs aplo͞ꝝ. et in alijs ſolēnibꝫ ieiunijs. In alijs ꝰo ſic. niſi prelatus aliud iniungat ſm̄ Hoſti. ⁊ in ſum. con. eo. ti. q. xvj. ad fi. B. Item rogationes. de ꝯſe. di. iij. rogatōnes.

¶ Utrum liceat ieiunare in dominica? Rn̄. ſm̄ Tho. ſcđa ſcđe. q. cxlvij. Dicendum ꝙ die dominica ieiunare n̄ ꝯuenit.

quia dies eſt leticie. Unde ſi quis tūc ie-
iunaret quaſi faciens ꝯtra ꝯſuetudinē
ꝓpl'i xp̄iani: ñ eſſet a peccato imunis. lʒ
ieiunium de ſe ſit laudabile om̄i tp̄e. A.
Qd̄ dicit̄ hic intellige qñ cum ſcandalo
alioꝝ ieiunaret̄. vel ad quandā ceremo
nialē obſeruantiā quā illa die faciebāt
pagani ieiunātes. Uñ et ꝓpter hoc idem
ſtatutū fuit etiā de feria quinta. de ꝯſe.
di. iiij. ieiuniuʒ. Secus ſi ieiunaret̄ rōne
ſimplicis abſtinētie. vel aliquo religio-
ſo reſpectu. vel p̄ ſe vel p̄ impoſitōem ſu
perioris. ſicut fit in quinta feria. in qua
ieiunamus ex debito in ieiuniis ſtatut̄.
de ꝯſe. di. iiij. non licet. ⁊. c. non oportet.
Uñ. et. lxxvj. di. c. vtinam. dicit Hiero⁹.
Utinaʒ om̄i tp̄e ieiunare poſſemus. Qd̄
in actib⁹ apl'oꝝ dieb⁹ pēthecoſtes et die
dominico apl'm Paulū et cum eo credē-
tes feciſſe legimus. B

¶ Que hora ſit ꝯpetens ꝯmedendi? R̄x.
ſm Tho. vbi ſup̄. Cōueniens ē hora no-
na. A. Pro hoc facit de ꝯſe. di. j. ſolent.
B. Nec illā oportet ſtricte ꝯſiderare. ſed
ſufficit groſſa extimatō. ſ. q̄ ſit circa ho-
ram illā. Nec multū nocet ſi ex aliq̄ cau-
ſa aliquantulū hora illa p̄ueniat̄. vel ſi
forte ꝓpter infirmitatem. vel etatem. vel
aliquid huiuſmōi. tali hora ꝯmedere. ce
deret alicui in magnū grauamē. Nā eēt
cū eo in ieiunio diſpenſandū. vel vt ali-
quātulū p̄ueniret horā. A. Idem in ſū.
con. li. j. ti. xij. q. xxxij. B

¶ A quib⁹ cibis ieiunātes dn̄t abſtinē?
Rñ. ſm Tho. ſc̄da ſc̄de. q. cxlvij. In ieiu
nio quadrageſimali int̄dicūtur vniuer
ſaliter oua et omnia lacticinia. In aliis
autē ieiuniis diuerſe ꝯſuetudines ſūt q̄s
quiſquis ſuare debet ſm mores eoꝝ int̄
quos ꝯuerſat̄. lxxvj. di. vtinā. Eſus aūt
carniū generalit̄ in om̄i ieiunio ꝓhibit⁹
eſt. q2 generalit̄ magis eſt delectabilis. ⁊
ad humorem luxurie magis coop̄atur.
Uñ et in ſexta feria neceſſario ē abſtinē
dum a carnib⁹. et etiā in ſabbato ſm q̄-
rundā ꝯſuetudines. ext̄ eo. ꝯſiliū. Con.
hoſti. A. Con. etiā Inno. vt in ſū. cō. eo.
ti. q. xxxiij. Et regularit̄ in om̄i ieiunio
niſi ꝯſuetudo excuſet vtēdum eſt cibis q̄-
drageſimalib⁹. de ꝯſe. di. iiij. rogatōnes.
De cibis do quadrageſimalib⁹ Gre. iiij.
di. deniq3. ita dicit. Par ē vt qui bis dieb⁹

a carne animaliū abſtinemus. ab om̄i-
bus q̄3 que ſemētinā trahūt carnis ori-
ginē ieiunemus. a lacte vʒ caſeo. ⁊ ouis.
Ceteꝝ piſciuʒ eſus ita xp̄iano relinquit̄
vt hoc ei infirmitatis ſolatiū ñ luxurie
pariat incendiū. Deniq3 qui a carne ab-
ſtinēt. nequaq̄ ſumptuoſiora marinarū
belluarum ꝯuiuia p̄parēt. Uinū quoq3
ita bibere p̄mittimus q̄ ebrietatē oīno
fugiamus. alioq̄n reſtat vt om̄ia q̄ cor-
porib⁹ libent. ſil'r faciamus. B

¶ Utꝝ p̄ potum ſoluat̄ ieiuniū? R̄x. ſm
Tho. ſc̄da ſc̄de. q. cxlvij. Ieiunātes non
ꝓhibentur pluries bibē. q2 potus ſumit̄
magis ad alteratōem corp̄is et digeſtio
nē ciboꝝ. q̄ ad nutritōem. lʒ aliq̄ modo
nutriat. Pñt tñ imoderate bibētes pec-
care. et meritū ieiunii p̄dere. ſicut etiam
ſi imoderate in vna cōmeſtione cibū aſ-
ſumant. Con. inno. ſiue potus aſſumat̄
ante cibū ſiue poſt. A. Idem in ſū. con.
eo. ti. q. xxxj. B

¶ Quid d̄ ꝯfectōnib⁹? Rñ. ſm Tho. vbi
ſup̄. Per ꝯfectōnes ſeu electuaria ñ ſol-
uitur ieiuniuʒ. ſicut nec p̄ alias medici-
nas. niſi quis in fraudem ea ſumeret in
magna quantitate p̄ modum cibi. Con.
inno. A. Tho. tangit hoc in dicta. q. cxl
vij. arti. vj. et nil dicit de ꝯfectionib⁹. ſed
tm̄ de electuariis. ⁊ dū aſſumunt̄ ſolū cā
medicine. Et hoc idem poſſet intelligi de
ꝯfectōnib⁹ et aliis que nō in fraudē aſſu-
merētur ꝓ medicina. al' nō. Uñ Al. dicit
q̄ eſus ſp̄ēꝝ et electuarioꝝ ſoluit ieiu-
niū. niſi fiat cauſa neceſſitatis. vt pʒ in
dicta. q. xxxj. Inno. etiā ſup̄ decretalē d̄ ob-
ſer. ieiu. dicit. Electuariis autē delicatis
nō credim⁹ q̄ aliter liceat vti niſi ſicut alio
cibo delicato. Medicinā aūt ꝓ remouen
da infirmitate vel fugienda accip̄e licet
ſine pc̄tō in die ieiunii. ſʒ ꝓ ꝯſeruāda ſa-
nitate vbi nō ē ſignū infirmitatis ñ cre
do. Ecce g̃ q̄ nō eſt drña int̄ electuaria
ꝯfectōnes et alia. niſi inq̄tū aſſumant̄ ꝓ
vera neceſſitate infirmitatis. imo quā-
to ē cib⁹ delicatior ſiue p̄cioſior. tātomi-
nus licitus tp̄e ieiunii. diſ. iiij. deniq3. vt
pʒ etiā in dicta. q. xxxj. Al. dicit q̄ pot⁹
ante prandiū ſoluit ieiuniū. ſed poſt nō.
niſi fiat imoderate p̄ter neceſſitatē. Sʒ
vt poteſt colligi ex Inno. vbi ſupra. cir
ca iſtā potatōem q̄tum ad hoc vt liceat

añ vel pᵒ prãdiũ attẽdẽda ẽ ꝯſuetudo. B

¶ In qua etate tenet̃ q̃s ad ieiunandũ? R̃n. ſm Tho. ſcd̃a ſcd̃e. q. cxlvij. Q̃diu aliqui ſũt in ſtatu augmẽti nõ tenent̃. ſ. vſq; ad finẽ tertij ſeptẽnij. i. xxj. ãni. Cõueniẽs ẽ aũt vt etiã in hoc tp̃e ſe ad ieiunandũ exerceãt plus vel minus ſcd̃m modũ ſue etatis. ⁊ poſſibilitatis. A. Q̃n q; tñ mag̃ tribulatõne imĩnẽte in ſignũ pñie artioris etiã pueris ieiunia indicũtur. ſicut ⁊ de iumẽtis legit̃ Jone. iij. Homines et iumẽta non guſtẽt quicq̃. neq; aquã bibãt ſm eundẽ Tho. ibidẽ. B. Nouitij q̃; et iuniores religioſi ſm Wil. ſup ſoluẽdo ieiunio iuxta diſcretõez p̃latoꝝ ſe gerẽ dñt. A. Inno. aũt vbi ſup̃. dicit q̃ ad ieiunandũ tenent̃ oẽs ſane mẽtis. et doli capaces potẽtes ieiunare. cũ ipi peccare poſſint et pc̃ta deflere. ext̃. de delic. pue. c. j. Diſpenſatiue tñ cũ impuberib; et etiã maiori etate poterit diſpẽſari. vt ab indictis ieiunijs abſoluãtur. Et hoc videt̃ tutius. l; ſuper hoc paſſu diuerſi diuerſa ſentiant. B

¶ Quid de p̱egrinãtib; aut multũ laborantib;? R̃n. ſm Tho. vbi ſup̃. Si p̱egrinatio et labor ꝯmode differri poſſit aut diminui abſq; detrimento. nõ ſunt ꝓpter hoc eccl'ie ieiunia p̃termittẽda. Si autẽ imĩneat neceſſitas ſtatim p̱egrinãdi. et magnas dietas faciẽdi. vel etiã multum laborãdi. et ſimul cũ hoc nõ poſſint ieiunia obſeruari: nõ obligatur hõ ad ieiunandũ. Videt̃ tñ in talib; recurrendum eſſe ad ſup̱ioris diſpenſatõem. niſi forte vbi ñ eſt ꝯſuetũ. q; p̃lati diſſĩlantes annuere vident̃. A. Idem in ſũ. con. eo. ti. q. xviij. vbi etiã addit̃ ſm eũ. tho. q̃ qui nolũt cõducẽ op̱arios niſi frangãt ieiuniũ: nõ ſunt imunes a peccato. niſi forte ſit cã neceſſaria que feſtinatõez op̱is exposcat. Item q̃ ex p̱te op̱antis intentõ maioris lucri nõ neceſſarij a pc̃to ñ excuſat ſi ieiuniũ frãgit. Ibidem etiam dr̃ ſm glo. ray̆. q̃ ꝓpter ieiuniũ ſeruãdũ q̃s nõ cogit̃ mẽdicare cum nõ ꝯſueuerit al' mendicare. B

¶ Quid de curſorib; quoꝝ vſus eſt dñis neceſſarius? R̃n. ſm Wil. Si non pñt ſimul currere et ieiunare: excuſant̃. Secus q̃n morant̃. vel modicũ vadunt. A. niſi forte imĩneret eis grãdis viatõ quã non pñt p̱ficere: ſoluãt ieiuniu; paucis dieb; añ. ſm eundẽ Wil. vt in ſum. con. eo. ti. q. xx. B

¶ Quid de ſ̱uitorib; nobiliũ? R̃n. ſcd̃m Wil. Si tales ex cauſa p̃ueniãt horã comedendi. nõ credo q̃ peccẽt. ſil'r ſi p̃libãt modicũ. dico añ horã. vt q̃i ꝓpter ꝯtinuatione tp̱is totũ poſſit poſtea reputari q̃i vna menſa. Sicut etiã nec peccãt qui p̃guſtãt cibos dñoꝝ ad cautelã veneni. imo et hoc caſu licet etiã p̃guſtare carnes dñoꝝ. Nec iteꝝ peccãt qui q̃nq; ſurgũt de menſa vt portẽt vinũ. encenia. et hᵒ. Con. inno. A. et addit. Ide; credimᵒ de medicis p̃guſtãtib; medicinas. Et in his caſib; credimᵒ q̃ monachis l; p̃guſtare carnes. Et con. hoſti. vt in ſum. con. eo. ti. q. xxj. B. Et idem dicit Wil. de ſ̱uitorib; et lectorib; menſe inter religioſos. dũ tñ cum licentia. A. Idem in ſum. cõ. eo. ti. q. xxij. B

¶ Quid de paup̱ib; et mẽdicãtib;? R̃n. ſm Tho. ſcd̃a ſcd̃e. q. cxlvij. Si pñt hr̃e tantũ ſimul qd̃ ſufficit ad vna; ꝯmeſtionem ñ excuſant̃ a ieiunio. ſi nõ pñt: excuſant̃. Sil'r et q̃n ꝓpter p̃cedentẽ inediã ieiuniũ nũc ferre ñ pñt. A. Idem in ſũ. con. eo. ti. q. xxvj. B

¶ Quid d̃ m'lierib; pregnãtib; ſeu lactãtib;? R̃n. Si neceſſitas debilitatis corporis impediat eas: non tenent̃ ad ieiuniũ. immo ſi creditur ꝓbabiliter de periculo eaꝝ vel aborſu. non ſolũ poſſunt ſ; etiã tenentur ſoluere ieiuniũ ſicut Wil. ponit. A. Et idem ſi timeatur de p̱iculo pueri lactentis ſm eundẽ Wil. vt in ſũ. con. eo. ti. q. xxiij. B

¶ Utꝝ vxores ꝓpter ꝓhibitõnem viroꝝ debeãt dimittere ieiunia? R̃n. ſm Inno. Licet dimittere debeãt vota. A. i. ieiunia ſeu abſtinẽtias votiuas. xxxiij. q. v. manifeſtũ. B. ñ tñ ieiunia. A. ſ. indicta ab eccleſia. vt in ſũ. cõ. eo. ti. q. xxvij. vbi hec notant̃. B. niſi forte q̃ ꝓpter ſcãdalum vitãdum ſacerdos diſpẽſare poſſet. l. di. vt ꝯſtitueret̃. extra. de cle. exco. mi. latores. Con. hoſti.

¶ Quid de infirmis et debilib;? R̃n. ſm Wil. Excuſantur. ſed p quãta debilitate arbitrio boni viri ſtandum eſt. Idem in ſenib;. A. Hoc fuit dictum Inno. vt in ſum. con. eo. ti. q. xxv. B

¶ Utꝝ sup solutione ieiunij sit petenda diſpenſatõ? R̄n. ſm Wil. Si ꝯſtat de cā ꝓpter quā ſoluendū eſt ieiuniū. nō eſt neceſſariū vt petat̄ diſpenſatio. pſertim vt dicit Tho. ꝯſuetudine interueniēte. Si aūt dubium ſit vtꝝ ſit cā neceſſaria. A. ſiue dubiū ſit ſibi ſiue alijs. ſm eundem Wil. vt in ſū. con. co. ti. q. xxviij. H. tūc petēda eſt diſpēſatõ ab epõ loci ſi ꝯmode ṗt hr̄i. aliṫ a ꝓprio ſacerdote. A. Hoſt. dicit q̄ in iſta diſpenſatõne non ſufficit licētia ſimplicis ſacerdotis etiā ex iuſta cā. niſi ſumma neceſſitas īmineat. q̄ ad epm ſine piculo hr̄i non poſſit recurſus Et eſt cā ſuffitiens ad diſpenſandū vt dicit. infirmitas. nature debilitas. ciborū cariſtia ſeu penuria. paupꝑtas. pegrinatio. labor. et protractio nimia menſe. vt patet in ſeruiētibꝫ menſis nobiliū. ⁊ huiuſcemodi. vt in dicta. q. xxviij. H

¶ Utꝝ ieiunia poſſint redimi? R̄n. ſm Inno. Ieiunia eccleſie non pn̄t redimi. niſi cauſa vel neceſſitas ſubſit. ſʒ ieiunia volūtaria pn̄t etiā ſine vlla cā redimi. A. ſ. que ſubſit in ieiunāte. dummodo al' ſit vtile. ſm eundē. vt in ſū. con. eo. ti. q. xxix. vbi etiā pʒ. q̄ etiā hoc caſu iſta redemptõ faciēda eſt auc̄te ſupioris. H. et intermitti. A. De iſta intermiſſione n̄ dicit Inno. vt pʒ in dicta. q. xxix. q2 (vt puto) ipē loquiṫ ꝺ voluntarijs reſpectu originis. ſeu neceſſarijs reſpectu executionis forte ratione voti. Jō dicit q̄ ad hanc redemptõem neceſſaria eſt auctoritas ſupioris. Sʒ hn̄ credo q̄ ſi ieiuniū adeo eſſet voluntariū qꝺ ad illud nullo mō quis obligareṫ. q̄ poſſet intermitti. H. Ieiunia aūt q̄ in pn̄ia imponunṫ redimi pn̄t auctoritate ſupioris. A. dū tn̄ ex iuſta cā et diſcrete ſm Ray. et in ſū. con. li. iij. ti. xxxiiij. q. cxxxiij. H. ext̄. de voto. c. fi. A. Potius in. c. j. vt pʒ intuēti. et etiā in dicta. q. xxix. H. ⁊ di. lxxxij. pſbiter. in fi. Si de ieiunio fuit votum. qūo poſſit r̄dimi vel mutari. vide infra. votum v. per totum.

¶ Utꝝ ieiuniū factum in mortali ꝓſit? R̄n. ſm Al. Q̄tum ad vitā eternam nō ꝓdeſt. ſʒ tn̄ valet. precipue q̄tum ad tria ſ. obedientiā mandati ad quod q̄s teneṫ ſiue obligāte eccleſia ſiue ꝯfeſſore penitētiam iniūgente. Item q2 q̄tum ad caſtitatē ieiuniū optime diſponit. Tertiō q2 magis ꝯfinē diuine gr̄e facit. A. Idē in ſū. cō. eo. ti. q. xxxiij. H. Ad quid valēt bona opa extra caritatē facta. hēs ſup. caritas. §. fi. A. Potius. §. penl't. H

¶ Utꝝ ieiunās teneaṫ dare in elemoſinas qꝺ ſibi reſtat. A. i. qꝺ ꝑ abſtinentiā reſeruaṫ. iuxta illud Greg. Hoc qꝺ tibi ꝑ ieiuniuʒ ſubtrahis: alteri largire. H. R̄. ſm Al. Nō. Sancti ꝺo q̄ videnṫ dicē q̄ ſic. intelligūt ꝺ ꝯſilio vel in diuitibꝫ q̄ viderint fr̄em ſuū neceſſitatē hr̄e. A. q̄a tūc ſi claudūt viſcera ab eo. in veritate in caritate n̄ ieiunāt. j Ioh. iij. ſm eūdē Al. et in ſū. con. li. j. ti. xij. q. vlṫ. H. Ieiuniū q̄tuor comitari dn̄t ſm Ray. ſ. largitas. Hiero⁹. Qꝺ māducaturus eras ſi nō ieiunares da paupibꝫ. vt ieiuniū tuū ſit ſaturitas aīe. nō marſupij lucrū. Itē leticia Math. vj. Cū ieiunatis nolite fieri ſicut ẏpocrite triſtes. Item hora ꝯpetens. j Reguʒ. xiiij. Jonathas q̄ ꝑuenerat horā adiudicatus ē morti. Item mēſura Aug⁹. Mens auiditate ciboꝝ laxata ꝑdit orõnis virtutem.

¶ De diuerſis intentõnibꝫ ieiunantiū n̄ verſū. Abſtinet eger. egens. cupid⁹. gula. ſimia virtus. Abſtinet eger. q2 nō ṗt ꝯmedere. vel ꝓpter medicinā. Egens. q̄a nō hʒ quid ꝯmedat. Cupidus. ne expendat. Gula. i. guloſus. vt poſtea auidius comedat. Simia. i. ẏpocrita. vt laudeṫ. Uirtus. i. virtuoſus. vt mereatur.

Ignorantia vtruʒ ſit peccatū? R̄. ſm Tho. ꝑma ſcꝺe. q. lxxvj. Ignorantia eoꝝ q̄ quis tenetur ſcire. ſ. ſine quibꝫ non ṗt debituʒ actum exercere peccatū eſt ꝓpter negligentiā. Omnes aūt tenētur ſcire ꝯmuniter ea que ſunt fidei et vniuerſalia iuris precepta. Singuli aūt ea que ad eoruʒ ſtatum vel officiuʒ ſpectant. Sed ignorantia. ſ. q̄ quis neſciat ea que ſcire nō ṗt cum nō ſit ex voluntate noſtra: non ē peccatū. Similiṫ nō eſt etiaʒ peccatum ignorantia eoꝝ que q̄s licet poſſet ſcire n̄ tn̄ tenetur (ſicut theoremata geometrie. A. i. regulas a theoro. ras. quod eſt videre ſcꝺm Catho. H) aut quedā ꝯtingentia particularia. A. Item in ſū. co. li. iij. ti. xxxij. q. xvj. vbi diciṫ etiam qūo nulla ignorātia inuincibilis ē peccatū.

et q̇ ignorātia inuincibilis dr̄ q̄ ſtudio
ſuꝑari non p̄t. ⁊ q̇ qn̄ ignorātia ē pcc̄m.
ignorās nō ſemꝑ eſt in peccato. ſ. actua
li. ſꝫ ſolū qn̄ eſt tp̄s acquirēdi ſciam quā
hr̄e tenet̄ ſm eundē Tho. Quod p̄t intel
ligi. niſi intentio ↄtinua eſſet obliqua. ſ.
negligendi neceſſaria ſcire. B

¶ Ignorātia facti n̄ iuris excuſat. ex̄t.
de re. iur̄. ignorātia. li. vj. Qui⁹ dicti intē
tionē tene. vt in ſequenti. §.

¶ Utꝝ ignorātia excuſet a pcc̄o: Rx. ſm
Wil. Duplex ē ignorātia. Quedaꝫ ē iu-
ris. vt ſi neſcit furtū eſſe pcc̄m. Quedaꝫ
eſt facti. vt ſi neſcit hanc rē quā accepit
eſſe alienā. ſed putat ſuā. Ignorātia aūt
iuris. aut oīno eſt inuīcibilis et inuolū-
taria. vt qꝛ. ſ. aliquis ſine culpa ſua ſcire
non p̄t. ſicut in infantib9 vl' amentib9 a
natiuitate. et tūc excuſat a toto. Et eodē
mō ſi aliq̄s de aliquo caſu dubitās ↄſu-
luit ꝑitos. a quib9 tn̄ habuit alit̄ q̄ veri
tas ſe hr̄et: excuſat̄ ꝓpter talē igrantiā.
Naꝫ in ſe fecit qđ potuit. Si vō in hanc
inuincibilē ignorantiā īcidit culpa ſua.
tūc aut hoc fuit ꝑ opus licitū. vt ſi ꝑ vi
gilias vel abſtinentiā deuenit ad amen-
tiā. et tūc excuſat̄ a toto. etiā ſi feruoris
exceſſus peccatū veīale fuerit. Aut fuit
ꝑ opus illicitū. et tūc dicūt quidā q̇ ex-
cuſat̄ a tanto. lꝫ nō a toto. ar. di. l. ſepe.
xv. q. j. §. ſꝫ hoc. Quidā aūt dicūt q̇ pec
catū ſequēs excuſat̄ a toto. ſi nullū habꝫ
vſum rōnis. Et hoc ꝓbabilius ⁊ verius.
xv. q. j. aliq̄s. et. c. ſe. A. Scđm canones
tn̄ oīb9 talib9 ſi liberati fuerint eſt pnīa
īponēda. ſed leuioꝛ q̄ ſi ſani tale q̄d ↄmi-
ſiſſent. xv. q. j. ſi quis inſaniēs. Et hoc fit
ad cautelā. vt in ſū. cō. eo. ti. q. xvij. vbi
etiā dr̄ ſm glo. ray̆. q̇ hn̄tib9 vſum rōis
quo ad ea ſine quib9 non eſt ſalus. nulla
ignorātia eſt inuincibilis ſimpl'r et om-
nino. quia ſi nō inueniret hoīem a quo
doceret̄: vnctio doceret eū. niſi ſtaret ꝑ
ip̄m. B. Si vō ignorātia iuris ſit vinci-
bilis. et volūtaria. tūc ſi fuit affectata
in nullo excuſat. imo eſt ſp̄ale pcc̄m. Si
vō nō fuit affectata. ſed ſolū qꝛ neglexit
adiſcere: excuſat a tanto. ſed non a toto.
Hec de ignorātia iuris. A. Idem in di-
cta. q. xvij. Tn̄ ſciendū q̇ hoc itelligen-
dū eſt ſm modū negligētie. vt tantomi-
noꝛ ſit excuſatio quantomaioꝛ fuerit in

adiſcendo negligentia. intātū vt lata ne-
gligentia equiꝑetur dolo. vt. ff. depoſi. l.
q̄đ nerua. et de ↄſti. vt aīarum. li. vj. B.
Si vō ſit ignorātia facti. hec p̄t eſſe du-
plex. Nam vel ignorātia eſt cauſa agen
di. ita q̇ ſi ſciret illam circūſtantiā que
trahit in pcc̄m: nō faceret. et ſe feciſſe do
let. et hec excuſat a toto ſi tn̄ debita dili-
gentia p̄miſſa fuit. que ſi p̄miſſa nō fuit
excuſat ſolum a tanto. A. et qn̄qꝫ a nul-
lo. videlicet ſi ignorantia fuerit craſſa ⁊
ſupina. dicto. c. vt animaꝝ. B. Uel igno
rantia ē comitans actū. ſ. q̇ etiā ſi ſciret
circūſtantiā peccati nihilomin⁹ faceret
et hec nō excuſat. Con. predictis Pe. et
Tho. in ſcripto. et in p̄ma ſcđe. q. lxxvj.
A. Idem in ſū. con. eo. ti. dicta. q. xvij. B
Utꝝ ꝑ ignorātiam excuſetur q̄s a ſtatu
tis oꝛdinarioꝝ. habes infra. lex. §. v. et
ſup̄. excoīcato j. §. vj. Et vtꝝ excuſet̄ ſco
laris qui tenet ſui doctoꝛis opinionem.
vide infra. opinio.

¶ Ignorantia craſſa ⁊ ſupina dr̄ ꝑ me-
thaphorā hoīs craſſi et ſupini. qui nō vi
det etiā ea q̄ coraꝫ eo ſunt. A. Uel qꝛ tal'
eſt largus ⁊ diſtent⁹. et ſic huiuſmōi ig̃-
rātia magna et lata. B. ſicut qui publi-
ca et manifeſta dicit ſe ignorare. cui nō
facile credit̄. xvj. di. q̄đ dicitis.

ILlegittimus. Illegit

time nati multiplicit̄ ſunt. Naꝫ
alius dr̄ mā̄cer. ille ꝓprie qui na
tus eſt de ſcoꝛto. Alius ſpurius vel not⁹
qui de adultera. A. In ſū. con. li. iij. tit̄.
xix. q. j. dr̄ ſm glo. ray̆. q̇ ſpurius dr̄ na
tus ex ↄcubina ꝑ ſpurcitia incōtinētie.
Notus vō natus de adultera. Uidet̄ eīm
filius eſſe de mr̄imonio cū nō ſit. ſicut et
notas febꝛes dicim⁹ q̇ vere q̄rtane ⁊ h⁹-
modi vidētur et nō ſunt. Sed veritas ē.
q̇ ex adulterio natus. dr̄ etiā ſpurius. vt
in. c. tanta. ex̄t. qui fi. ſint legit. B. Ali⁹
naturalis. qui de ſoluto et ſoluta. Et ta
les oēs ꝓhibentur oꝛdinari. quia per
antiquā legem manceres ꝓhibiti ſūt in-
trare tēplum dei. A. vſqꝫ in decimā gene
ratōnem. Similiter et ſpurij. in. c. ꝑ ve-
nerabilē. de quo infra. et in dicta. q. j. B
Deut̄. xxiij. ex̄t. de elec. īnotuit. et ex̄t. q̄
fi. ſint. legit. ꝑ venerabilē. in fi. Cā autē
ꝓhibitōnis triplex ē. ſ. dignitas clerica-
lis. que huiuſmodi vilib9 ↄferri n̄ debꝫ.

extra. de exceſ. ꝑla. inter dilectos. Itē de-
teſtatio pr̄ni criminis. extra. de heretic̄.
vergētis. Itē ꝙ tales filij ſolent eſſe imi-
tatores pr̄ni ſceleris. vj. q. j. ſi q̄s cū mi-
litib9. et diſ. lvj. ſi gens. In ſecularib9 tñ
dignitatib9 tales ñ ſꝑ ꝓhibet̄. ff. de decu.
l. ſpurij. et. l. generalit̄. §. ſpurios. A. Et
ī hoc. §. pꝫ ꝙ ſi iſte illegittimus habeat
ꝯpetitorem legittime natū ei ꝑfertur in
offitio dignitatis. Et ſupradicta omnia
habētur in ſum. cō. dicta. q. j. ſcd̄m Ray̆.
hoſti. et Goff. B

¶ Quid ſi illegittimi ꝑ ignorantiā ꝓmo
ti fuerint: R̄n. ſcd̄m Hoſti. In hoc caſu
ſm oīs ꝓbabilis ignorātia excuſat. ar.
C. de teſta. l. j. et. ff. de offi. ꝓc9. l. iij. Ipſe
ṽo ſi veritatē novit. in ꝯſpectu dei ceci-
dit quantūcunqꝫ occultū ſit. ext̄. de tēp.
or. c. fi. Si nihil ſcit: excuſatus ē. A. Itē
in ſū. con. eo. ti. q. j. B

¶ Sed nūquid filius dꝫ credere verbis
matris cuius filius ſit: R̄n. ſm Hoſtie.
Prima facie credend ū eſt mr̄i. extra. de
ꝓba. ꝑ tuas. et de ꝑſump. afferte. et. c. lit
teras. §. j. Verūtñ nō cogit̄ credere. ar.
C. de teſta. l. nec ꝓfeſſio. A. cū ipe fuerit
coīter habitus ꝓ legittimo. vt pꝫ in ſū.
cō. dicta. q. j. B. Si tñ hꝫ ꝯſciam: impe-
tret diſpenſatōem. que in hoc caſu ſatis
facile obtinere debet.

¶ Quid de filijs ſacerdotū q̄s ſuſcepit ō
legittima vxore añ ſacꝝ ordinē: R̄. ſm
Ray̆. Tales de iure ꝯmuni ꝓmoveri pn̄t
ad oēs ordines et dignitates. niſi in illa
eccl'ia in qua pr̄es eoꝝ īmediate fuerūt
ꝑlati vel canonici. vbi non pn̄t canoni-
cari vel ꝓmoveri. A. Verū eſt ad eaſdē
dignitates et ꝑbendas q̄s pr̄es eorū te-
nuerūt. Ad alias aūt etiā in eadē eccl'ia
poterūt ⁊ canonicari et ꝓmoveri. ſicut
dicit expreſſe Ray̆. vt in ſū. con. eo. ti. q
vj. eciā viuentib9 eoꝝ pr̄ib9. et in eadem
eccl'ia in ſuo officio manētib9. ext̄. de fi.
ꝑſbi. ad hec. et pꝫ in iurib9 q̄ ſecunt̄. B.
ext̄ eo. ad hec. et. c. ad extirpādas. et. c.
ad abolendā. Et ō talib9 ꝑt intelligi. lvj.
di. §. ſed hoc. Idem Hoſtie. ber. et Goff.
Et addit Goff. Nota ꝙ cū pr̄ habuerit
ꝑſonatū vel vicariā ꝑpetuā in aliq̄ eccle
ſia filius īmediate ipm vel ipam hr̄e nō
ꝑt. ext̄ eo. qm̄. et. c. ad extirpādas. Itē
ſi pr̄ habuerit ꝑſonatū. filius nō ꝑt hr̄e
vicariā. nec ecōuerſo. extra eo. michael.
et. c. ꝯſtitutus. A. Iſtud ecōuerſo intel-
ligit̄ ꝙ ſi pr̄ habuit vicariā ꝑpetuā. fi-
lius īmediate ꝑſonatū hr̄e non ꝑt. vt in
dicto. c. ꝯſtitutus. Et ē rō. qꝛ ꝑpetuus vi
carius curā hꝫ eccl'ie c9 vicarius exiſtit.
ext̄. de offi. vica. ex ꝑte. ſm eundē Goff.
vt in dicta. q. vj. B. Qſi fili9 diſpēſatiue
ſuccedat pr̄i. fr̄ iſtius bñ poterit poſtea
ſuccedere pr̄i vt ponit Hoſti. qꝛ in hoc ñ
ſuccedit pr̄i īmediate. Sed ſecus ſi ꝑus
hūiſſet ipam eccl'iam ſolū de facto. A. ſ.
ꝑmus fr̄. qꝛ tūc ſecūdus ñ poterit ſucce-
dere. vt pꝫ in ſū. con. eo. ti. q. ix. B. Por-
ro ad nepotes hec ꝓhibitio nō extendit̄.
vt Ray̆. ponit. Idem Goff. et Hoſti. A.
Idem in ſū. con. eo. ti. q. viij. B

¶ Pone ꝙ aliquis hñs vxorē ea viuēte
fit ſacerdos ⁊ poſtea ex ea generat filiū.
nūquid ē legittimus: R̄n. ſm Hoſti. Si
vir factus ē ſacerdos ignorāte vel invi-
ta vxore. filius nō indiget diſpenſatōe.
xxvij. di. ſi vir. ext̄. de ꝯuer. ꝯiu. quidā. ⁊
c. placuit. Sꝫ ſi vxor ꝯſenſit ꝙ vir ordi-
naret̄. vel ſciens nō ꝯdixit. tūc fili9 ille-
gittimus ē et diſpenſatione indiget. ext̄
eo. lr̄as. lxxvij. diſ. eps. xxxij. di. ſeriati.
in fi. ar. liiij. di. ſi ſeruus. xxvij. q. ij. aga-
thoſa. Inno. goff. et Ber. vident̄ ſentire
ꝙ indiſtincte talis diſpēſatōne indiget.
A. Dic hoc clarius. Naꝫ vt pꝫ in ſū. cō.
eo. ti. q. xj. Ray̆. dixit ſimpl'r ꝙ talis fili9
ē legittimus. maxime ſi vxore ꝯdicēte et
ignorante vir fuerit ordinatus. Goff. ṽo
ꝯ. ſ. ꝙ ſit illegittimus. Et Inno. et Ber.
ſentiūt cū Goff. Glo. ṽo Ray̆. dic̄. ꝙ iſte
ē legittimus q̄ ad ſucceſſionē heredita-
tis. nō quo ad ordines et eccl'iaſtica bñ-
ficia. Hoſti. ṽo hos doctores ꝯcordando
diſtinguit vt ſuꝑ. et eius diſtinctio ſatis
etiam ꝯſonat iurib9 allegatis. in quibus
clare ꝯſtat ꝙ nec ꝑ religionē nec ꝑ ordi
natōem ꝑt vir ſeꝑari ab vxore invita vl'
ignorante. B

¶ Quid ſi nato aliq̄ de illegittimo coi-
tu poſtea pater ꝯtraxit cum matre: R̄.
Si tꝑe ꝯceptus pater poterat eā hr̄e in
vxorē. et poſtea ducit. legittimatus ē fi
lius. et ad oēs actus legittimos admit-
tet̄. A. et etiā ad hereditatē ſm Ray̆. vt
in ſū. con. eo. ti. q. x. B. etiam ſi poſt na
tivitatē filij mr̄ nupſerit alt̄i. q̄ mortuo

cõtraxit cũ iſto vel econuerſo. pr̃ duxit
aliã q̃ mortua duxit iſtã. Sec⁹ aũt ſi tpe
ↄceptus nõ poterat eſſe mr̃imoniũ iter
ipos: qꝛ tũc licꝫ ſublato ipedimĩto ducẽt
illã. nõ legittiaꝛ̃ fili⁹. extra. q̃ fi. ſint le-
git. tanta. in Auten. q̃bꝫ mo. na. effi. le.
coll. vj. circa pricipiũ. A. Idẽ in ſũ. cõ.
dicta. q. x. ſm Ray. goff. ⁊ Hoſti. Et ad-
dit Ray. Qđ dixi i prio caſu legittima
tum talẽ q̃ ad oẽs act⁹ legittimos. vr̃ q̃
fallat i ep̃atu ad quẽ nõ poterit talis p-
moueri abſqꝫ diſpẽſatõe pape. vt pꝫ ſm
vnã lr̃am. extra. de elec. innotuit circa
principiũ. Idẽꝫ recitãt Goff. ⁊ Hoſti. ſꝫ
magis approbãt q̃ talis diſpẽſatõe nõ i-
digeat. etiã in hoc caſu. ⁊ hoc in fauorẽ
plis. extra. q̃ fi. ſint legit. ex tenore. ⁊ q̃
ma. accu. po. videntur in fi. B.

¶ Quis p̃t diſpẽſare cũ illegittimo: Rx.
Ep̃s p̃t diſpẽſare q̃tũ ad ordines mio-
res ⁊ bñfitiũ ſine cura. alr̃ nõ. nec ad di
gnitates aut pſonat⁹. niſi papa. extra
eo. is qui. li. vj. A. Ibi etiaꝫ pꝫ q̃ etiãſi
p papã fuerit cũ tali diſpenſatũ. vt poſ
ſit bñfitiũ curatũ obtinere. itelligiꝛ̃ ſo-
lũ de vno. B. Q̃ſi a papa diſpenſatõem
obtinuerit. et poſtea impetrauit q̃ duo
aut plura bñfitia cũ cura poſſit habere
tacuit aũt p̄dictũ defectũ. non valet hec
ſecũda grã. extra eo. ſi is cum q̃. li. vj.

¶ Que diſpenſatio ẽ circa illegittios:
Rꝫo. ſm Ray. Si tales intrãt monaſte-
riũ de iure coĩ pñt pmoueri ad oẽs or-
dines. lvj. di. §. j. extra eo. c. j. Religiõis
eñi ingreſſus tollit irregularitatẽ. ſicut
⁊ ingratitudinem. xix. q. vlti. nõ liceat.
Ad p̄latõnem tñ nõ pñt pmoueri abſqꝫ
diſpenſatõne. vt in dicto. c. j. A. ſ. pape
ſm quoſdã. cũ hodie illegittie nati abſ-
qꝫ diſpenſatõe ſedis ap̃lice nec ad digni
tatem. nec ad pſonatus. aut alia benefi
tia curã bñtia d̃beãt admitti. extra eo.
nimis. Alij dicũt q̃ cum talibꝫ religio-
nem ingreſſis pñt ep̃i diſpenſare q̃ poſ
ſint pmoueri in abbates. nõ aũt i ep̃os
Et ad. c. nimis dicũt q̃ intelligiꝛ̃ de re-
manentibꝫ in ſeculo. vt in ſũ. con. li. iij.
ti. xix. q. ij. Sꝫ certe i dicto. c. nimis. nec
in. c. j. eo. ti. fit hec diſtinctio. Unde nec
nos diſtinguere debemus. ff. de offi. p̄ſi.
l. iij. ⁊ extra. de deci. ad audientiam. Uñ
primũ verius videꝛ̃. B. Si ṽo remanẽt
in ſeculo. nec ad ordinem nec ad p̄latu
ram pñt abſqꝫ diſpenſatõe pmoueri. vt
ibi dr̃. Sꝫ circa eos q̃ñqꝫ adhibeꝛ̃ diſpẽ
ſatio magna. vt pꝫ vt ordinenꝛ̃ ⁊ inſti-
tuantur in eccleſijs. alijs a pr̃na dico. ſi
ſũt filij p̄ſbiteri. Aliter ṽo in quibuſcũ-
qꝫ eccleſijs. ar. extra eo. pñtium. Maior
vt etiaꝫ in pr̃na aliquo tñ medio. extra
eo. ex tranſmiſſa. Maxima vt in pr̃na.
nullo tamẽ medio. extra eo. ex tua. A.
Idem in ſũ. con. dicta. q. ij. B.

¶ Quid ſi cũ illegittimo diſpenſeꝛ̃ quo
ad ordines ⁊ benefitiũ eccleſiaſticũ: Rx.
Si ab ep̃o facta ſit diſpenſatio: nõ ex-
tendiꝛ̃ niſi ad ea que poteſt. ſ. vt i. vij. §.
dictũ eſt. Si ṽo a papa. poterit pmoue
ri ad prochialẽ eccleſiam. nõ ad pſona-
tũ vel rectoriã ad quã p electõem pcedi
conſueuit. extra. de p̄ben. c. vlti. A. Idẽ
in ſũ. con. eo. ti. q. xiiij. ſm Ray. goff. et
Hoſtien. B.

¶ Utrũ legittimat⁹ q̃ ad actus eccleſia
ſticos ſit per hoc legittimatus ad actus
ſeculares: Rꝫo. De hoc ſũt mlt̃e opinio-
nes. Probabilior tñ vr̃ opinio Inno. di
centis q̃ q̃ legittimat⁹ fuit ab aliq̃ prici
pe ſeculari. vel ciuitate. itelligiꝛ̃ legitti
mat⁹ q̃ ad oẽs actus ſeculares in terris
q̃ legittimãti ſubſint. q̃n etiã in alijs ter
ris quo ad ſecularia. niſi ſint talia q̃ eſ-
ſent in alterius p̄iuditiũ. Nã nec i alijs
terris ſuccedet ab inteſtato: qꝛ ſic aufe-
renꝛ̃ bona heredibꝫ defuncti. Sꝫ talis ñ
itelligiꝛ̃ legittimat⁹ ad ordines. qꝛ hoc
nõ eſt de iuriſdictõne iudicis layci. Si
ṽo legittimat⁹ fuit ab ep̃o iq̃tũ potuit.
ſ. quo ad miores ordines et bñfitia ſine
cura. etiam in alia dioceſi poterit pmo
ueri ad p̄dicta. qꝛ hoc ẽ de iuriſdictõne
eccleſiaſtica. ⁊ in nulli⁹ p̄iuditiũ. ⁊ mul-
tomagis ſi a papa. Sꝫ talis nõ eſt legit
timatus quo ad actus ſeculares. niſi in
terris q̃ tpaliꝛ̃ pape ſubſũt. Satis con.
Ber. extꝛ̃. q̃ fi. ſint le. p venerabilem. A.
In ſũ. cõ. eo. ti. q. xv. diuerſa ſup his di-
cta ponũꝛ̃. Et dñs Anto. d̃ bu. ſup dcto
ca. p venerabilem. latius ⁊ clarius p̄di-
cta tangit ſic. q̃ quedam ẽ legittimatio
pleniſſima. p quam deletur fundamẽtũ
vitij a quo ſurgit differentia legittima-
tionis ⁊ illegittimationis. ⁊ hanc ſolus
papa facere p̃t. qꝛ ſol⁹ diſponere p̃t ſup

matrimonio. Quedā ē legittimatō ple-
nioꝛ q̄ ītegrat ad iura ꝑmeue nature. ñ
diſponēdo ī vitiū. ⁊ hāc p̄t ⁊ papa et im-
ꝑatoꝛ ſm illa q̄ ad eos ſpectāt. Quedā ē
plena. vt diſpēſatio cuꝫ eo ī aliq̄ effectu
legittīatōis. nō ex toto ītegrādo. adhuc
illā p̄nt vtriqꜫ. Adde. ⁊ etiā īferioꝛes. vt
p̄t colligi ex p̄dictis. Seqꝛ. His viſis ſi
q̄raꝛ an papa poſſit legittīaꝛe ī t̄ris im
perij. dico ſic. Aut papa vult diſponē ī
mr̄imoniū. ⁊ ꝓleꝫ futurā. ⁊ nō dubito ꝙ
p̄t etiā ī terris impꝑij: qꝛ ſuū principaliꝛ
ē diſponeꝛe de mr̄imonio. Et ſic ītelligo
q̄ dicūt Jo. an. ⁊ Hoſti. Jō oīs filij qui
ꝓducunꝛ hodie ō mr̄imonio vltra quar
tū gradū etiā in terris imperij ſūt legit
timi. ⁊ oīs etiā qui nati ſūt ex pupilla
⁊ tutoꝛe. ⁊ ex ꝯtrahentibus ſine cōſenſu
p̄ris. ⁊ ex rectore ꝓuintie cum ſubiecta.
Aut papa vult legittimaꝛe diſponendo
in radicē mr̄imonij q̄ ad ꝓlem iaꝫ ꝓditā
⁊ tūc dico ꝙ in oībꝫ caſibꝫ in quibꝫ legit
timaꝛe p̄t diſponēdo ī radicē mr̄imonij.
ꝙ in omībꝫ illis caſibꝫ p̄t legittimare ī
terris impꝑij. ſi tñ legittimat incipiendo
a radice mr̄imonij. ⁊ in oībꝫ caſibꝫ ī qui
bus nō p̄t vel nō vult diſpenſare incipi
endo a radice mr̄imonij. ī omībꝫ illis le-
gittimat q̄ ad terras ſuas. ⁊ nō imperij.
Videamꝰ ḡ qñ p̄t incipiēdo a radice ma
trimonij. Jō ſi vult diſponē legittiman
do natū de rapto ꝯſenſu mr̄imoniali in-
ter ꝑentes ⁊ nō video ꝙ poſſit. Nam nō
poſſet facere ꝙ eſſet matrimoniū abſqꜫ
cōſenſu cū ſit naturaliꝛ de eſſentia illiꝰ
licꝫ poſſit fingere cōſenſū ſtante dubio
extra. de ſpō. is q̄. Etſi dicaꝛ Pꝛīceps fi-
git cōſenſū vbi nō ē. vt. l. j. C. ō rei vxo.
acti. dico. ꝙ illud in poſitiuis et nō ī ſacꝛ
mētalibꝫ. Nā talia ſacꝛalia hn̄t formaꝫ
facti naturalē. ⁊ exigūt verā eſſentiā cō
ſenſus. in quibꝫ nō video ꝙ papa aliq̄d
poſſit. Vbi ei ꝓ foꝛma veritas exigiꝛ. fi-
ctio nō opaꝛ. Con. Jo. an. Aut vult le-
gittimaꝛē ꝓductos ex mr̄imonio quo ad
foꝛmā ſuā eſſētiato. īualide tñ ꝓpter re-
ſiſtentiā iuris. etſi reſiſtētia eſſet iuris
ciuilis: qꝛ ad ipm̄ nō ſpectat de mr̄imo
nio. dico ꝙ poſſet legittimare: qꝛ hec fi-
ctio poſſet trahi retro. cū nō hr̄et aliq̄d
pꝛīcipiū reſiſtēs qd̄ validū eſſet. q̄nimo
ex quo ſoluꝫ ius ciuile reſiſteret. filij ab
ip̄o principio eſſent legittimi. Aut ma
trimoniū validū quo ad foꝛmā rude ex
trinſecā habebat īpedimentū canonicū
vel diuinū. Nō facio inter iſta dr̄iam h̄.
Et adhuc nō credo ꝙ poſſet legittima-
re diſponendo in radicem mr̄imonij: qꝛ
ex quo matrimoniū habuit reſiſtentiaꝫ
iuris ciuilis eſt impoſſibile ꝙ fictō oꝑe
tur reſurgendo matrimoniuꝫ vt retro.
qꝛ deficit in extremo a quo ſup̄. eo. tāta
ff. de ſena. l. Paulus. alꝛ. l. ſenatoꝛes. Vñ
credo ꝙ hec legittimatio nō valeret vt
trahens radicem a matrimonio: ſꝫ bene
poteſt valere vt legittimatōnis collatu
ra de nouo. Qñ vō diſponit in radicem
matrimonij. aut ꝓles ē ꝓdita ex matri-
monio quo an ius canonicū reſiſtat ma
trimonio vel legittimatōni ꝓlis p̄t eſſe
dubitatio ꝓbabilis. Et dico ꝙ hoc caſu
poteſt legittimare diſponēdo in mr̄imo
niū. ⁊ declarādo legittimitatē ꝓpter du-
bium matrimonij: qd̄ eſt ei ſubiectum.
⁊ ad euitādā ꝑplexitatē ſtante dubio. et
qꝛ ex quo nō habet clarā reſiſtētiā iuris
poteſt retro trahi fictio ad pꝛincipiū le
gittimatōnis. ⁊ qꝛ ꝓpter dubium ꝓbabile
caſus eſt ſuppoſitus pape vt de grauiori
bus. vt pꝫ in hac decre. ꝑ venerabilē. v̄.
ratōnibꝫ igiꝛ ⁊c̄. Et ſic pendente dubio
⁊ q̄diu latet impedimentuꝫ: videmus ꝙ
papa ex coloꝛe matrimonij auctoritate
eccleſie ꝓlem legittimat. de clā. deſpō. cū
inhibitio. ⁊ ſupra eo. ꝑuenit. ⁊ vbilibus
Unde hoc caſu legittimat etiaꝫ ī terris
imperij. qꝛ diſponit in radicem matri-
monij. ad hoc ſupra eo. tanta. Nā nulli
dubiuꝫ. ꝙ legittimatio q̄ fit ex illo caſu
ex ſolo matrimonio. etiaꝫ dempta qua-
cūqꜫ ſolēnitate dotaliū īſtrumētoꝝ quā
requirit lex. habilitat ⁊ ꝓlem legittīat.
etiā in terris imperij. Et ſic de facto cō
ſului Mutine. Quandoqꜫ papa intendit
legittimare ſolum cōferendo iura legit-
timitatis. nō diſponendo in radicē mr̄i-
monij. vel qꝛ nō vult. vlꝛ qꝛ nō p̄t. quod
patet ex p̄dictis. ⁊ tūc clarū eſt ꝙ in ter
ris eccleſie poteſt legittimaꝛe. vt hic. v̄.
rōnibꝫ igiꝛ ⁊c̄. qꝛ in iſtis exercet iura ī-
perij. Aut vult legittimaꝛe in terris im
perij. ⁊ tūc aut vult legittimaꝛe ſibi ſup
poſitum vel ſupponendum ratōne cleri-
catus. q̄ eo ꝙ ſe legittīat ꝓpter clericatū

dr̃ cleric⁹ ſaltẽ mente iuxta nota. de trãſ
act. ex lr̃is. Et dico q̃ p̃t. Et eo legittia
to ſecuto clericatu legittim⁹ ẽ q̃ ad tpa-
lia ⁊ ſpũalia. ⁊ q̃ ad oĩa. vtz ex vna alle-
gatõne h. Nec obuiat q̃ ex hoc p̃iudicet̃
nõ ſuppoſito. ne dicat̃ q̃ ſit legittim⁹ et
illegittim⁹ q̃ſi monſtrũ. Aut vult legit-
timare nõ ſuppoſitũ nec ſupponendũ de
primo. Et tũc aut vult legittiare cũ cõ
ſenſu illi⁹ q̃ ſupiorẽ nõ recognoſcit. ⁊ ſic
ẽ ĩ q̃ſi poſſeſſione libertatis. Et talis p̃t
legittimari. vt h. ṽ. rõnib⁹. Aut ĩ terris
illi⁹ q̃ ſupiorẽ recognoſcit. vt impatorẽ.
⁊ caſus dr̃ h. ṽ. rõnib⁹. q̃ nõ poſſit. quia
hec q̃ ſũt ſupmi impij. vt legittimare: ñ
pñt fieri ſine conſenſu ſupioris. vt vult
hec decre. q̃ nõ ẽ alubi in hoc. Et hoc q̃
papa nõ legittimet ĩ terris imperij q̃ ad
bona tpalia tenẽt Bar. ⁊ Cẏ. Sz ſi vis
tenere q̃ hec p̃tas ſit progabilis ĩ hñtẽ
ſilẽm p̃tatem. ſicut dicim⁹ in his q̃ ſunt
meri iperij. vt dixi de fo. cõpe. c. ſi diligẽ
ti. credo q̃ nõ poſſet facẽ papa iſtã legit
timatõem circa ſubiectũ iperio. niſi vbi
cõſentirẽt omñs quib⁹ p̃iudicat̃: q̃z talis
iuriſdictio nõ p̃t progari ad p̃iuditium
eoꝝ. Et hoc tenet Jo. an. dicẽs. q̃ papa
hoc in terris eccleſie p̃t libere. i. ſine ali
cui⁹ cõdictõne. In terris ṽo ſubiectis im
perio nõ p̃t q̃n cõdicere poſſit is cui fit
p̃iuditiũ nõ in ſpe ſz in re. i. qui iaz poſ
ſidet hereditatẽ. Sec⁹ ſi ſolũ ſpet. Unde
ſm Hoſt. ſolo p̃re requirẽte dũ viuit p̃t
fieri legittimatio. eo aũt mortuo cõſen
tientib⁹ illis quib⁹ iã ↄ̃lata ẽ hereditas
al' nõ. ⁊ quo ad feudalia cõſentiẽte dño
feudi. nõ obſtante cõdictõe hñtiuz ſpem
tñ. Sz tñ in eoꝝ p̃iuditiũ fieri nõ debz
ſine cauſa. Jõ in dubio ſi fiat alio non
exp̃ſſo nõ attendit̃ ad p̃iuditiũ agnato
rũ ſpez hñtiũ niſi ↄ̃ſentiãt. vl' papa aliõ
exprimat. Circa impatorez ṽo ſubdit. q̃
aut intendit legittimare diſponẽdo ſup
mr̃imonio. ⁊ incipiendo a radice. Et di-
co q̃ nõ p̃t. q̃z hoc eſt ſoli⁹ pape. Et ſic le
ges q̃ dicũt q̃ ex mr̃imonio ſubſecuto le
gittimant̃ filij. niſi fuiſſent approbate p
canones nõ credo q̃ valerent. Et p hoc
pz q̃ nõ p̃t facere pleniſſimã legittima-
tõnem que vitiuz deleat originale. Aut
vult legittimare collatiue cõferẽdo iu-
ra legittimitatis. ⁊ quo ad ſpũalia cre-
do q̃ nõ poſſit. iõ puto q̃ legittimat⁹ ab
impatore nõ poſſit ordĩari. nec bñfitia-
ri. niſi aliter diſpenſet̃. Et hoc tenẽt Jo.
an. ⁊ Archi. Aut vult legittimare q̃ ad
tpalia. ⁊ honores ⁊ hereditates. Et dico
q̃ p̃t in terris iperij. ſicut et olim pote-
rat. In terris aũt eccleſie an poſſit: dic.
Aut legittimat legẽ generalẽ cõdendo.
Et dico q̃ virt⁹ legis extẽdit ſe ad exñ-
tes in terris eccleſie. nõ ex virtute legis
ſolũ: ſz ex generali approbatõe eccl'ie. di.
x. ſi in adiutoriuz. quã facit canon. ex q̃
lex nõ repugnat canoni quã papa ap-
probare cenſet̃. eo q̃ nõ iprobat. vt di-
xi de iudi. nouit. Nõ puto tamẽ q̃ tales
eſſent legittimati q̃ ad ſpũalia ppter na-
turã materie. q̃ nec directe nec idirecte
ſuppoſita ẽ p̃tati layci. Aut vult legitti
mare p reſcriptũ. ⁊ credo q̃ nõ poſſit in
terris eccleſie. niſi eo mõ q̃ ſup̃ dictuz ẽ
papam poſſe in terris imperij. Jbidem
etiã tãgit q̃ impator p̃t legittimare. vt
ſup̃ dictũ ẽ etiã añ coronatõem ſm Ja-
co. de arena. ⁊ Jo. an. Jtem dicit q̃ hñs
p̃tatem legittimandi ab imperio: p̃t vbi
p̃t impator ſm verba priuilegij. ⁊ vbi ñ
p̃t: minus poteſt hñs poteſtatez ab eo.
Et ſimiliter dico de habẽtibus p̃tatez a
papa. Jn habente p̃tatem ab impatore
tenet Bar. in. l. p̃ſes. ff. de offi. p̃ſi. q̃ nõ
poſſit legittimare ĩ terris eccleſie. quia
alius a pconſule nõ p̃t extra puintiam
ſibi decretam iuriſdictõem etiã volũta-
riam exercere. Puto etiã inquit q̃ hñs
p̃tatem a papa vel a principe nõ poſſit
legittimare ad p̃iuditiũ alterius. etiaz
reſpectu ſpei: q̃z tales ↄ̃ceſſiones intelli
gunt̃ ſine aliorum p̃iuditio. de priuile.
paſtoralis. cũ ſil'ibus. hec ille. q̃ etiã ibi-
dem multa alia pſequit̃ de hac materia
h. Quib⁹ aũt modis illegittim⁹ legitti-
met̃. habes ĩfra. legittim⁹ §. ij. Et vtruz
malitia parentis debeat nocere illegit-
timo ſiue cuicunq̃z filio. habes ſup̃. fili⁹
§. iij. Ad materiam illegittimorũ p̃t p-
tinere ſupra. fili⁹. ⁊ ĩfra. legittimus.

Illicite acquiſitum.

Quot modis dicitur illicite ac-
quiſitũ ⁊ quãdo reſtitui debeat.
vel ĩ elemoſinã dari poſſit. hẽs ſup̃. ele-
moſina j. §. fi. ⁊ ĩfra. r̃ſtitutõ j. §. añ plt.

IMmunitas. De im-
munitate seu emunitate eccl'ie
aut confugientiū ad ecclesiam.
vide supra. emunitas j. ꝛ. ij.

IMpedimentū primo
coīter. Circa impedimentū mrī
monij. Prīo agem⁹ de īpedimē-
to ī genere. Scdō de īpedimēto erroris
psone. Tertō de īpedimīto ꝯditōis. Quar
to de īpedimēto voti. Quito de īpedimīto
cognatōis carnal'. s. ꝯsanguitatis. Sex
to de īpedimento cognatōnis spūalis. s.
ꝯpr̄nitatis. Septīo de cognatōe legali.
s. adoptōis. Octauo de īpedimento cri-
minis. Nono de dispari cultu. Decimo ꝺ
violētia siue metu. Undecīo de īpedimē-
to ordinis. Duodecīo de īpedimēto liga
tōnis ad aliā vxorē. Tredecīo de publi-
ce honestatis iustitia. Xiiij. de affinita-
te. Xv. de īpotētia coeūdi. Xvj. de mrī-
monio ꝯtracto ꝯ̄ interdictū eccl'ie. Xv-
ij. de īpedimēto feriaꝝ. De p̄dictis īpedi
mētis sūt vers⁹ ī quibꝫ explicanẜ ſm p̄-
dictū ordinē sic. Error. cōditio. votum.
cognatō. crimen. Cult⁹ disp̄itas. vis. or-
do. ligamen. honestas. Si sis affinis. si
forte coire neq̄bis. Hec socianda vetant
cōnubia. iūcta retractāt. Ecclesie veti-
tū. necnō tp̄s feriaꝝ. Impediūt fieri p-
mittunt facta teneri.

¶ Que impediūt mrīmoniū iā ꝯtractū
Rñ. xij. sūt q̄ īpediūt nōsolū mrīmoniū
ꝯ̄hendū: ſȝ etiā dirimūt ꝯtractū. q̄ ꝛ cō
tinenẜ ī primis tribꝫ versibꝫ positis ī p-
ximo. §. Et ītelligas q᷑ dirimūt ꝯtractū
si p̄cesserūt mrīmoniū. Si aūt supueni
ant p⁹ mr̄imoniū rite factū. vt affinitas
vel crimē. ꝛ hmōi nō dirimūt. A. etiāsi
ñ sit subsecuta copula carnalis. vt ī sū.
con. li. iiij. ti. iij. q. j. B. p̄ter vnū votū.
s. religionis cū effectu. qñ q̄s ꝯtracto q̄-
dem mrīmonio ſȝ añ carnalē copulā re
ligionē ingrediẜ. extra. de ꝯuer. ꝯiuga.
verū. ꝛ. c. ex pte. ij. A. Ibi dr̄ clare. q᷑ cō
tracto mrīmonio legittime p verba de
pñti. in nullo p̄t casu dissolui. etiāsi vn⁹
contrahentiū efficereẜ hereticus. vt vi-
uente reliquo alter ad secūda vota trās
migret: nisi vnus religionē ingrediaẜ.
B. ꝛ de spōsa. ꝯmissū. Expectari tñ debȝ
vsqȝ ad pfessionē. vt ponit Tho. in. iiij.
dis. xxvij. A. i. quousqȝ religioni etiā in
genere sit saltē tacite obligat⁹ vt si no-
luit vitā absolute mutare. infra qd̄ tp̄s
bñficiū ingrediētis nō ē alteri ꝯferēdū
sine ei⁹ assensu. vt in. c. benefitiuȝ. de re-
gula. li. vj. B. Nā ante nō dirimiẜ etiā
ſm Pe. Sile hēs īfra. votū iiij. §. v. ī fi.
Aduertēdū q᷑ p susceptōem sacri ordis
dirimiẜ. vt q̄dam dicē voluerūt: ſȝ ꝯ̄riū
declaratū ē hodie ī quadā extrauagāti
Joh. xxij. que incipit. Antique.

¶ Que sūt illa q̄ impediūt mrīmoniū
ꝯtrahendū: ſȝ tñ nō dirimūt cōtractuȝ?
Rñ. prīo quidē sūt duo p̄dicta in. j. §. s.
phibitio ecclesie. ꝛ tp̄s feriarū. de quibꝫ
diciẜ infra. īpedimentū xvj. ꝛ īpedimen
tum xvij. Itē sūt q̄dam crimina. de qui-
bus hr̄ infra. īpedimentū viij. §. j. Itē
īpediūt mrīmoniū cōtrahendū sponsa-
lia q̄ sūt prius cū alia cōtracta. de quo
īfra. spōsalia. §. viij. Itē īpedit cathecis-
m⁹ q̄ p̄cedit baptismū. vt hr̄ infra. īpedi
mētū vj. §. ij. Item īpedit votū simplex.
de quo infra. īpedimentū iiij. §. j. ꝛ. ij.

¶ Utrū aliq̄ consuetudo impediat mrī-
moniū cōtrahenduȝ. vel dirimat cōtra-
ctū? Rñ. ſm Hosti. Si consuetudo ē ap
probata p papam ne matrimoniū con-
trahaẜ. et vt cōtractū sepeẜ certe īpedit
ꝛ dirimit. dico in quibuscūqȝ casibꝫ hoc
posset facere canonica ꝯstitutio. extra.
de cogna. spi. c. j. ꝛ. c. sup eo. extra. de cō
san. ꝛ affi. q᷑ dilectio. Nā approbatio pa-
pe habet vim ꝯstitutōnis. Sȝ si cōsuetu
do nō sit p ip̄m approbata nec reproba-
ta. tunc ad euitandū scandalū qd̄ forte
sequereẜ faciendo ꝯ̄ eā impedit cōtrahē
dum: ſȝ nō dirimit cōtractū. Idē Ber.
ꝛ Inno. A. Itē ī sū. con. eo. ti. q. ij. B.

¶ Quid agenduȝ qñ doctores discordāt
circa impedimentū mrīmonij? Rñ. ſm
Hosti. Ubicunqȝ doctores p glosas suas
dicunt solui matrimoniū. si nō īducāt
ius expressum cōtrariū dicenti adhere-
as. extra. de testi. licȝ ex quadā ī fi. A.
Idem in sū. con. eo. ti. q. iij. B.

¶ Quid si ecclesia p̄cipiat alicui coniu-
gum cohabitare cū altero. ꝛ ille cui p̄ci
pitur sciat esse impedimentum? Rñ. ſm
Hug. In hoc casu q̄tum ad reddenduȝ
debitū nō teneẜ obedire. tamē ī cohabi-
tatōne. ꝛ necessariorū exhibitōe obedire

dꝫ.⁊ nõ negare ei cui de facto ſe copulauit. A. Nã obedire dꝫ inq̃tũ pt ſine peccato. vt i.c. inqſitiõi. ext̃. de ſen. exco. B.

¶ Quo añ mrĩmoniũ ſit inq̃rẽduꝫ an ſit aliqđ ĩpedimentũ? Reſpõ. Debẽt banna publice ĩ eccleſijs p pſbiteros ꝓponi. vt ĩfra ɔpetentẽ terminũ q̃ ſcit ĩpedimẽtũ ꝓponat. etſi apparuerit ꝓbabilis ɔiectura ɔ̃ copulã futurã. interdicat̃ expꝛſſe donec ɔſtet qđ fieri debeat. aliter ſi ɔ̃herẽt ſine bãnis. aut p⁹ ꝓhibitões. et extiterit ĩpedimentũ. vtputa gradus ꝓhibiti. tũc filij dicent̃ illegittimi. ⁊ nõ excuſabunt̃ ꝓpter ignorantiã parentũ. Sacerdos q̃ꝫ q̃ tales ɔiũctões inhibere ɔtẽpſerit. vel regularis q̃ ĩtereſſe pſũpſerit. p trienniũ ab offitio ſuſpendat̃. Qui vͦo falſũ ĩpedimentũ malitioſe obiecerit. canonicaꝫ nõ effugiet vltõem. extra. de clã. deſpõ. cũ inhibitio. In aliq̃bꝫ vͦo locis nõ fiũt hec bãna: ſꝫ ſolũ ɔ̃hunt̃ ſpõſalia ſolenniter ⁊ publice multũ añ mrĩmoniũ. et interi pt manifeſtari an ſit ĩpedimentũ. De mrĩmonio qđ fit ſine bannis et clãdeſtine aliquid habes infra. legittimus §. j. ⁊ ſupra. debitum. §. fi.

¶ Quid ſi aliq̃s audiuit ꝑpetuũ ĩpedimentũ eſſe int̃ ſe ⁊ vxorẽ. nũq̃d tenet̃ ĩq̃rere? Rñ. ſm Wil. Si audiuit a fidedignis ⁊ nõ ſuſpectis. cũ nõ debeat eſſe negligens ſue ſaluti: tenet̃ inquirẽ veritatẽ. alit̃ eſſet affectata ignorãtia q̃ nõ excuſat. etſi cõcipiat ꝓbabilẽ opinionẽ de dicto alicui⁹. nõ dꝫ exigere debitũ licet reddẽ teneat̃. A. Idẽ in ſũ. con. li. iiij. ti. xxj. q. ij. B. Secus ſi ita ĩuenerit veritatem ꝙ eſſe ĩpedimentũ hẽt ꝓ ɔſtãti tũc enĩ nec exigẽ nec reddere debꝫ. A. Facit extra. de ſen. exco. inqſitõni. B. Porro q̃ tale ĩpedimentuꝫ audit a viro fidedigno. etiã iurato. aut cõpatre ſuo. aut a ꝓprio ſacerdote. aut publica fama. non ita tenet̃ credere ꝙ peccet mortalit̃ ſi ñ credat: ſꝫ venialiter ſicut etiaꝫ peccare poteſt qui nimis defacili credit. A. Idẽ in ſũ. con. eo. ti. q. iiij. B.

¶ Nũq̃d peccat ſacerdos vel alius q̃cũqꝫ ſciens impedimentũ ĩſinuãdo hoc alteri ɔiugũ. vel ambobꝫ. ſeu alter alteri? Rñ. ſm Wil. Si ꝓbari non pt: dicendo agit indiſcrete. niſi credens ꝙ audiens paratus ſit in hac pte pitorum conſilio obedire. Si vͦo poſſit ꝓbare. et ſciat hoc ſacerdos parochialis. vel alter ɔiugũ: tenet̃ ſolenniter ad diuortiũ agere niſi de coĩ cõſenſu velint ⁊ poſſint cohabitare tanq̃ germani. A. Ideꝫ in ſũ. con. eo. ti. q. v. ⁊. vj. B. Iſtũ etiã caſũ habes ſupra. correctio ij. §. vj.

Impedimẽtũ ſecũdo.

de errore pſone. Sciendũ prio ꝙ nõ oĩs error impedit matrimoniũ: ſꝫ ſolũ error pſone ⁊ cõditõnis. Cui⁹ rõem aſſignat Tho. ĩ. iiij. diſ. xxx. dicẽs ꝙ oportet ꝙ error qui matrimoniuꝫ impedit. ſit alicui⁹ eorũ q̃ ſũt de eſſentia mrĩmonij. Ipm aũt mrĩmoniũ duo includit. ſ. pſonas q̃ ɔiũgunt̃. ⁊ mutuã poteſtatẽ inuicẽ in qua mrĩmoniũ ɔſiſtit. Primũ tollit̃ p errorẽ pſone. Secũdũ p errorẽ ɔditõnis. q2 ſeruus nõ pt pt̃ateꝫ ſui corpis libere alteri tradere ſine ɔſenſu dñi ſui. hec Tho. Itaqꝫ ſi ſit error pſone null⁹ eſt cõſenſus. Nã qui errat nõ cõſentit. ff. de iuriſdic. om. iud. ſi p errorem. ⁊ errãtis volũtas nulla ẽ. C. đ iur. ⁊ fac. ig. l. cũ p teſtamentũ. ⁊. l. nõ idcirco. Et ſic nullũ ẽ ɔiugiũ. vtputa ſi Iohãnes dicat ſe eſſe Petrũ. Sꝫ error fortune ⁊ qualitas nõ excludit ɔſenſum. vt ſi mulier nubat paupi quẽ credit diuiteꝫ. vel ſiquis cõtrahat cũ corrupta ſiue inhoneſta quã credit virginẽ: tenet mrĩmoniũ. xxix. q. j. his ita. A. Glo. Ray. ĩ ti. đ errore pſone ſup verbo virgo dicit qđ Hug. nota. xxvij. q. ij. raptor. ꝙ ſiq̃s deſponſauerit de futuro corruptaꝫ quã credidit eſſe virginẽ. cõpta poſtmoduꝫ veritate ante carnalem copulaꝫ: nõ eſt cõpellendus cõſumare matrimonium cũ ea: q2 hoc impediretur ei⁹ ꝓmotio ad ordines eccleſiaſticos. B.

¶ Quid ſiquis dicat ſe eſſe filiuꝫ regis cum nõ ſit? Dicendum ſm Tho. in. iiij. diſ. xxx. ꝙ error nobilitatis inq̃tũ huiuſmodi nõ euacuat matrimoniũ ſicut nec error qualitatis. Sed ſi error nobilitatis vel dignitatis redũdat in errorem pſone. tunc impedit matrimoniũ. Unde ſi conſenſus mulieris feratur in iſtam pſonam directe. error đ nobilitate ipſius non impedit matrimoniũ. Si autẽ directe intendit cõſentire in filiuꝫ regis quicunqꝫ ſit ille. tunc ſi ali⁹ pñtet̃

ei q̄ſi fili⁹ regis. eſt error pſone ⁊ īpedit
mr̄imoniū. Et eodem mō vr̄ dicendū. ſi
q̄s dicat ſe primogenitū ⁊ nō ē. A. Ad
intelligentiā p̄dictoꝝ ſm Ray̆. ⁊ in ſū.
con. li. iiij. ti. iij. q. iiij. ſciendū. q̄ ad hoc
q̄ aliquis vel aliq̄ dicat̄ errare ī pſona
optȝ q̄ p viſū. auditū vel famā hēat ali
quā notitiā illi⁹ pſone abſentis quā cre‑
dit iſtā pn̄te: q2 in ignotū penit⁹ nec af‑
fectū nec cōſenſū dirigere poſſum⁹. Vn̄
ſi nullā notitiā habeat mulier ꝺ pſona
abſente. nō errat in ea. ſȝ decipit̄ ī pn̄te
Verbigrā. Si aliquis anglicus ruſtic⁹
veniat ad aliquā mulierez nobilē dicēs
ſe eſſe filiuȝ regis anglie. ⁊ cōtrahit illa
cū eo credens eū filiū regis: nō impedit
matrimoniū. q2 nō fuit error pſone: ſȝ
poti⁹ qualitatis. Hoc exemplū nō videt̄
placē Hoſti. q2 cū vbiqȝ habeat̄ notitia
regis anglie ſaltē p famam. vr̄ q̄ hic ſit
error pſone: nec in pn̄te pſonā ſȝ ī pſo‑
nā filij regis anglie cōſentire vr̄. Vn̄ in
quit. Intellige hoc. qn̄ nō exprimit ali‑
quā certā locutōem p quā habeat̄ noti
tia pr̄is. et filij p ꝯſequēs: puta. dicit ſe
eſſe filiū regis vel comitis in genere. nō
dicit cui⁹. vel ſi ſpecificat nulla hr̄ noti
tia filij neqȝ pr̄is. Itē ſm glo. Ray̆. ⁊ in
ſū. con. eo. ti. q. vj. ſi aliqua ſcit aliquez
multos hr̄e filios quoꝝ tn̄ null⁹ ē notus
ei. ⁊ vnus eoꝝ mentit̄ ſe eſſe primogeni
tū. ⁊ iſta cōſentit in eū ꝓpter ſpem ſucceſ
ſionis bonoꝝ pr̄noꝝ. nō eſt error pſone
ſȝ fortune ſiue relatōis. ſ. primogenitu‑
re. ⁊ iō nō impedit̄ matrimoniū. B.

Impedimentū tertio

ꝺ errore ꝯditōnis. Nota prīo q̄
ſi libera mulier cōtrahit cū ſer‑
uo. vel liber cū ancilla ſcient̄: tenet mr̄i
moniū. xxix. q. ij. ſiq̄s liber. ⁊ c. ſiq̄s an
cillā. ⁊ duobꝰ ſe. Si vō ignorant̄ nullū ē
mr̄imoniū. xxix. q. ij. ſiq̄s ingenu⁹. et. c.
ſi femīa. hoc niſi poſtq̄ ſciuit ei⁹ ꝯditōȝ
cōſenſerit ī eū vel in eā v̄bo vel facto. vt
p carnalē copulā. vt ī dictis. c. ſiq̄s ige‑
nuus. ⁊ c. ſi femīa. ⁊ extra. de ꝯiug. ſuo‑
rū. ⁊ c. ꝓpoſuit. ⁊ c. ad nr̄aȝ. A. Hoc ve‑
rū qn̄ liber ꝓcerto ſciuit ſeruitutez. vel
ſi ex his que audiuit habuit ꝓbabilez de
ea opinionē. tūc enī ſi exigat ab ea debi
tum nō p̄t poſtea eam relinquē. Si au
tem habuit leuē aut temerariā cui cre‑
di nō debet. nō p̄iudicat̄ ei. ar. extra. de
ſen. exco. inquiſitōni. cū etiā titubans p
ignorante habendus ſit. C. de cōdi. inde‑
bi. l. vlti. vt ⁊ notat glo. Ray̆. in ti. de ī‑
pedimento conditōnis. B.

¶ Quid ſi ille qui cōtraxit cum ancilla
quā putabat liberā ſit ſeru⁹. nūq̄d erit
matrimoniū? Rn̄. ſm Ray̆. Licet error
ſeruilis cōditōis impediat ⁊ dirimat vt
dictū ē. nō tamē dirimit ſi ſit error pa‑
ris ꝯditōis. vel melioris q̄ ſua. Nāſi ſer‑
uus ignorans cōtrahat cū ancilla quaȝ
credit liberā. nō decipitur: nec habet q̄
ei obiciat. ar. xxxij. q. ij. p totuȝ. ⁊ extra.
ꝺ diuor. ſignificaſti. ⁊ multominus deci
pitur ſi contrahat cū libera quaȝ crede‑
bat ancillam. Con. Pe. al. goff. tho. et
Inno. Si tamen mulier ignoraſſet ſer‑
uitutem viri. nō eſſet matrimoniū. vt ī
primo. §. dictuȝ eſt. A. Idem in ſū. cō.
li. iiij. ti. iiij. q. j. B.

¶ Sȝ nūq̄d error ꝯditōis libertine. vel
aſcripticie. vel originarie īpedit mr̄imo
niū ſicut ⁊ ꝯditōnis ſeruil̄? Rn̄. ſm wil.
Nō. ſicut notauit Hug. xxix. q. ij. ī prīci
pio. q2 oēs tales ſūt liberi. licȝ ad quaſ‑
daȝ opas pl⁹ ceteris teneāt̄. Idē Hoſti.
A. Idem ī ſū. con. eo. ti. q. ij. B.

¶ Quid ſiquis ignorant̄ ꝯtraxit cū an‑
cilla quā dn̄s viro ignorāte poſtea ma‑
numiſit. nūquid eoipō ē matrimoniū?
Rn̄. ſm Hoſti. Nō. q2 talis cohabitat q̄‑
dem mulieri ſȝ hoc ex primo cōſenſu fa
cit. qui cū fuerit erroneus nō fuit effe‑
ctiuus matrimonij. Con. Tan. goff. in‑
no. ⁊ Ber. B. Alij dicunt q̄ ipā manu‑
miſſa ſtatim ē matrimoniū. q2 ſublatuȝ
eſt īpedimentū. Quoꝝ ſnīaȝ glo. Ray̆.
credit veriorē. vt in ſū. con. eo. ti. q. iij.
Poteſt dici q̄ ſi cōſtet liberam pſonam
penituiſſe h⁹ mr̄imonij āteq̄ altera fue‑
rit manumiſſa. nec expreſſe nec p cōie‑
cturas apparet de reuocatōe dicte pnīe
ꝓcedat prima opinio: q2 an̄ manumiſ‑
ſionē cōſenſ⁹ nō fuit valid⁹. ⁊ p⁹ manu‑
miſſionē nullus affuit cōſenſus. Si vō
de dicta pnīa nō conſtat. ꝓcedat ſecūda
opinio. Nā ſemel cōſenſit ī mulierē vt ī
liberā. ⁊ extq̄ nō ꝯſtat de reuocatōe ī cō‑
ſenſu itelligit̄ pſeuerare. vt ī. c. maiores
ad. fi. ext̄. de bap. Et lȝ a pīcipio n̄ fue‑
rit liba: ſuffit̄ q̄ nūc ſit liba. Nā ceſſāte

cauſa impedimenti ceſſat ⁊ impedimen
tum.extra.de appel.cum ceſſante. B.
¶ Quid ſi liber ꝯtraxit cū ācilla ig̃ran
ter ⁊ illa durāte ignorātia ꝯtraxit cum
alio nō ig̃rāte ꝯditōez ei⁹? R̄n̄. ſm Wil.
Tenet mr̄imoniū cū ſc̄do. cū nullū fue
rit p̄mū. A. Idē ī ſū.cō.eo.ti.q.iiij. B.
¶ Quid ſi libera ignorāter ꝯtraxit cuʒ
ſuo ⁊ poſtea ſcita ſuitute nihilominus
vult eſſe cū eo.⁊ ille vult diſcedē? R̄n̄. ſm
Wil. Debet cōpelli ad ꝯſentiēdū. Si tn̄
p̄tēdente cōpulſione ꝯtraheret cuʒ alia.vel
illa cū alio: teneret mr̄imoniū. vt Ho-
ſtien.addit. A. Idē in ſū.con.eo.ti.q.v.
Et ad p̄dicta facit.c.j.ext̄. de eo q̄ dux.
ī mr̄imoniū quā pol.ꝑ adul. B.
¶ Quid ſiq̄s cōtrahit ignorāter cū an-
cilla: ſʒ poſtq̄ ſciuit exegit ab ea debitū
nūq̄d poſtea poterit ab ea ſeparī? R̄n̄.
ſm Wil. Si ex his q̄ pri⁹ audiuit habuit
ꝓbabilē opinionē de ſuitute ei⁹. ⁊ nihi
lomin⁹ exegit debitū: nō p̄t eā relinquē
vt ī.j.§.dictū ē. Si hūit opinionē leueʒ
⁊ temerariā.tūc nō obſtāte q̄ exegit de-
bitū: poterit cuʒ veritatē certi⁹ ſciuerit
ſeꝑatōem petē.ar.extra.de ſen.exco.in-
quiſitōni. Naʒ dubitans ꝓ ignorāte ha-
bendus eſt.C.de ꝯdi.inde.l.vlti. A. Idē
in ſū.con.eo.ti.q.vj. B.
¶ Quid de illo qui mouit ꝯ vxorē q̄ſti-
oneʒ ꝯditōnis. ⁊ illa lite pendente petit
debitū? R̄n̄. ſm Tho. in expoſitōne lr̄e
q̄rti ſniar̄.diſ.xxxvj. Si nō ē certus de
ſeruitute vxoris: debet reddē debitū ad
mandatū eccleſie ſine ſuo p̄iuditio. ⁊ in
hoc caſu cognoſcit eā ex primo ꝯſenſu
nō ex nouo. Si aūt ꝯſtat ei ō ſeruitute
vxoris.vel ꝓbabiliter preſumit: nō dʒ ei
reddere debitū etiāſi eccleſia p̄cipiat.q̄
vel ſibi p̄iuditiuʒ faceret ſi eam affectu
vxorio cognoſcēt.vel fornicaret̄. ⁊ mor
taliter peccaret. A. Salua reuerentia.
niſi euidenter ⁊ manifeſte ꝯſtet ꝓpter ꝓ-
babileʒ p̄ſūptōem impedimēti nō dʒ de-
negare debitū.extra.de ſen.excō.inqui-
ſitōi ibi. Verū cū cōſcia pulſat aīmū ex
credulitate probabili ⁊ diſcreta q̄uis n̄
euidenti ⁊ manifeſta.debitū quidem red
dere poteſt: ſʒ poſtulare nō debet: ne in
alterutro.vel ꝯ legē ꝯiugij.vel cōtra iu
ditium cōſcie ꝯmittat offenſaʒ. Et per
p̄dicta poteſt cōcordari diuerſitas opi-
nionū q̄ referunt̄ in ſū.con.eo.ti.q.vij.
B. De matrimonio ſeruorum.vide in-
fra.ſeruus iij.ꝑ totum.

IMpedimentū quar-
to de impedimēto voti. Utrū vo
tum de cōtinentia īpediat mr̄i-
moniū? R̄n̄. Duplex ē votū. Qddaʒ eſt
ſolēne q̄d.ſ.fit ꝑ ſuſceptōem ſacri ordis
aut ꝑ ꝓfeſſionē exp̄ſſaʒ vel tacitā factā
alicui de religionib⁹ approbatis. et tale
votū īpedit mr̄imoniuʒ ꝯhendū. ⁊ diri-
mit cōtractū. Aliud ē votū nō ſolēne ſʒ
ſimplex. ⁊ hoc ſi fiat de non ꝯtrahendo.
vel de caſtitate et hmōi: īpedit mr̄imo-
niū ꝯtrahendū. ⁊ quāto manifeſtius eſt
emiſſum.tanto maior debet̄ pena tranſ
greſſori: nō tamē dirimit mr̄imoniū iā
contractum.extra eo.q̄ votuʒ.li.vj. Et
de hoc vide in ſequenti.§.
¶ Quomodo debeat intelligi q̄ votum
ſimplex īpedit mr̄imoniū cōtrahendū?
R̄n̄. ſm Ray. Intantū īpedit.q̄ ſi ille q̄
fecit tale votuʒ poſtea p̄ſtiterit iuramē
tum alicui q̄ eam duceret: debet votum
implere ⁊ agere pn̄iaʒ de iuramēto illi-
cito. extra.qui de. vel vo.rurſus. Idem
Hoſti. Q ſi primo iurauit. ⁊ poſtea vo-
uit.ī hoc caſu ſm Hoſti. ⁊ Goff. p̄ualet
iuramentum. Poteſt tn̄ intrare religio
nē. vt extra.de ſponſa.ꝯmiſſum. Q ſi p⁹
tale votū cōtrahat ꝑ verba de p̄n̄ti. nō
poterit cognoſcē vxorē ſine pctō mor-
tali.q̄ adhuc p̄t intrare religionē. P⁹-
q̄ ſo coguit. iā factū ē ei illicitū n̄ red-
dere debitū. Un̄ licet petere nō debeat:
reddere tenetur ſiue petat̄ expreſſe ſiue
interpretatiue.quod dico.q̄ aliter eſſet
nimis oneroſum vxori ſi opteret ſemꝑ
exp̄ſſe petere.hec Tho.in.iiij.diſ.xxxv-
iij. A. Con.his Pe. vt in ſū. con.li.j.ti.
viij.q.xxj. B.
¶ Quid rn̄dendū cū ꝑſona q̄ fecit votū
ſimplex q̄rit an poſſit mr̄imoniū cōtra
here? R̄n̄. ſm Hoſti. Debet rn̄deri q̄ nō
Etſi vltra q̄rat dicens.q̄d ſi cōtraxero.
nūquid tenebit matrimoniū? nō dʒ rn̄-
dere.aliter peccat: q̄ dat occaſionē mor
taliter peccādi. A. aut mentit̄. Un̄ tali-
bus aggrauandū ē pctm̄ quod ꝯmittūt
in cōtrahendo. ⁊ cauendum ne det̄ occa
ſio contrahendi ſm eū. hoſti.et in ſum.

con.eo.ti.q.xxij.B. De votis mlta alia habes infra. votum.p totum.

Impedimētū quinto

de cognatōne carnali. Hic p̄rio ſciendū ē q̄ triplex ē cognatō. ſ. carnalis. q̄ dr̄ cōſanguitas. ſpūal' q̄ dr̄ cōpr̄nitas. ⁊ legalis q̄ dr̄ adoptio.

¶ Quid ē cōſanguitas? Rñ. ſm Ray. Eſt vinculū pſonaꝝ ab eodē ſtipite deſcēdentiū carnali ꝓpagine ꝯtractum. Et dico ſtipitē illā pſonā a q̄ alię duxerūt originē. Vn̄ ⁊ ꝯſāguinei dicūt̄ q̄ſi d' vno ſanguie ꝓcedentes. A. Con. ⁊ alij doctores. vt i ſū. con. li. iiij. ti. vj. q. j. B.

¶ Cōſanguinitas aūt h̄z tres lineas. i. ꝓcedit triplici ordine. Pria nāq̄ȝ linea dr̄ aſcendentiū. vt pr̄. auus. ⁊ h⁹. Secūda deſcendentiū. vt fili⁹. nepos. Tertia collateraliū. vt frēs ⁊ frm filij (qui ⁊ patrueles dicūtur) Hec eadē intellige i feminis. vt in matre ⁊ auia. i filia ⁊ nepte ⁊ duabus ſororib⁹. ⁊ filiabus earū. A. Jdem in ſū. con. eo. ti. q. iij. ſm Ray. et alios doctores. B.

¶ Quō cōputant̄ grad⁹ ꝯſanguitatis? Rñ. Jn linea aſcendentiū vel deſcendentiū quelibet pſona addita alicui facit gradū. Unde pr̄ ⁊ filius ſūt in primo gradu. nepos in ſcdo. ꝓnepos in tertio. Sȝ i linea collateraliū alit̄ cōputant̄ ſm leges. ⁊ alit̄ ſm canones. Nā ſm leges in ꝯputando debem⁹ reuerti ad ſtipitē. ſ. ad coīez pſonā ⁊ ita duo frēs ſūt i ſcdo gdu. ⁊ filij duoꝝ fratrū ſūt in q̄rto gdu Nā ꝯputant̄ oēs pſone. ſ. aſcendendo vſq̄ȝ ad ſtipitē. ⁊ inde deſcēdendo. Sȝ ſm canones i linea collateralium nō oportet reuerti ad ſtipitē. quin poti⁹ p ſe duo fratres ſūt i primo gradu. hoꝝ filij i ſecūdo. ⁊ ita vlteri⁹. extra. de ꝯſan. et affi. tua nos. ⁊ extra. de teſti. licet ex quadā A. Melius. xxxv. q. v. ad ſedem. B.

¶ Uſq̄ȝ ad quē gradū ꝓhibet̄ ⁊ nō tenet mr̄imoniū? Rñ. ſm Jo. an. Jnter aſcendentes ⁊ deſcendentes puto ꝑpetuā ꝓhibitōem. A. Alij dicunt ſoluȝ vſq̄ȝ ad q̄rtum gradum etiā in linea recta ſicut et in trāſuerſali. Alij autē tenent primaȝ. dicentes q̄ ſi Adam viueret non poſſet cum aliqua contrahere muliere. Et hāc vident̄ ſequi Pe. ⁊ Hoſti. vt in ſū. con. eo. ti. q. v. B. Sed inter collaterales eſt vſq̄ȝ ad quartū gradū computando ſm canones. extra. de ꝯſan. ⁊ affi. nō debet. q̄nimo ſi alique perſone attinent ſibi ex vna pte in p̄io. ſcdo vel tertio gradu. ⁊ ex alia pte in quīto: bn̄ poterūt ꝯtrahere. q2 in ꝯſanguinitate ſemꝑ ē ſtandum remotiori pſone. extra. de ꝯſan. ⁊ affi. c. vlti. A. Niſi eſſet ꝯſuetudo q̄ fieret a gradu ſtipiti primiori. tūc eñ illa oīno ſeruanda ſūt ⁊ quo ad īpediendū ⁊ dirimēdū mr̄imoniū. vt i. c. q̄ dilectio. de ꝯſā. ⁊ affi. B. Et nota ſm Hoſti. q̄ licȝ cōſanguinitas q̄tū ad mr̄imoniū ꝯtrahendū terminet̄ i. iiij. gradu. nec etiā ꝯmittat̄ inceſt⁹ in vlteriori gradu. tñ q̄tū ad ſucceſſionē hereditatis durat vſq̄ȝ ad decimū gradū. vt hēs ſup̄. hēditas. §. iij. A. Et ibi de hoc dictū ē in additōne. B.

Impedimentuȝ ſexto

de cognatōne ſpūali que coīter eſt cōpr̄nitas. Ubi ſciendum q̄ cognatio ſpūalis ꝓuenit ex hoc q̄ quis confert ſacramentū baptiſmi ſeu cōfirmatōnis. vel ſuſcipit ſiue tenet illū cui tale ſacramentum confertur.

¶ Jnter quas pſonas ꝯbit̄ cognatō ſpiritualis? Rñ. Jnt̄ baptizatū ⁊ eū qui ſuſcipit. Jtē inter baptizatū ⁊ filios ſuſcipientis. Hoc dico ſiue ſint legittimi ſiue illegittimi. Secus ſi eſſent adoptiui: q2 tales filij ſuſcipientis. legittime copulātur baptizato ſiue ſuſcepto. vt Jnno. ponit. A. ſuꝑ ħrica de cogna. ſpūa. B. Jtē contrahit̄ inter baptizatū ⁊ vxorem ſuſcipientis. ſi ante ſuſceptōnem cognita fuit ab eo. Jtem inter ſuſcipientē ⁊ parentes baptizati. Et hec cognatio impedit ⁊ dirimit mr̄imoniū p⁹ cōtractū. Et q̄ dixi de ſuſcipiente. intellige de baptizante. ⁊ idem de ſacramēto cōfirmatōis extra eo. ne dū. li. vj. Jn alijs ſacramentis nulla cognatio ſpūal' cauſat̄. extra eo. q̄uis. li. vj. Per cathecīſmū vō ꝯtrahit̄ ſpūalis cognatio. q̄ tñ impedit cōtrahendū: ſed nō dirimit cōtractuȝ. extra eo. per cathecīſmum. li. vj.

¶ Quid ſi plures ſint ſuſcipiētes? Rñ. Prohibetur ne fiat. de conſe. diſ. iiij. nō plures. ⁊ ſimiliter in confirmatōne. A. vt in eo. c. nō plures. B. Si tamē fiat. cū omibus contrahit̄ cognatō ſpūalis.

A. impediēs ⁊ dirimēs. vt ĩ. c. qđ ſequit̃
B. ext̃ eo. q̃uis. li. vj. Sꝫ tñ iſti ſuſcipiē
tes bñ pñt ꝯhere inter ſe: qꝛ nō ꝓhibent̃
vt Inno. ponit. A. Con. Hoſtien. vt in
ſũ. con. li. iiij. ti. vij. q. iij. B.
¶ Quid ſiqˀs baptizat ſeu tenet ad ba-
ptiſmũ ꝓpriũ filiũ: Rñ. ſm Tho. in. iiij.
diſ. xlij. Si vir vel mulier hoc fecit ĩ ar-
ticulo neceſſitatis. ſeu ꝑ errorē. nō im-
pedit̃ exigere ſeu reddere debitũ. ext̃ eo.
ſi vir. Si vo fecit ꝑ fraudē: impedit̃ exi
gere: ſꝫ tenet̃ reddere. Q2 ſi vterqꝫ fuit ĩ
fraude. neuter p̄t exigere: ſꝫ vterqꝫ tene
tur exactus reddē. vt Hoſti. ponit. A.
Glo. Ray. eo. ti. §. vlti. ſuꝑ v. cōtractu.
dicit. ꝙ etiã q̃ fecit in fraudē nō ꝑdit ex
actōem: qꝛ nō repit̃ iure ꝓhibitũ. ꝑ q̃ vr̃
facere dictũ. c. ſi vir. extra eo. Sꝫ primũ
dictũ cũ Tho. tenere vident̃ Pe. hoſti. ⁊
Goff. vt in ſũ. con. eo. ti. q. ij. B. Et ad-
dit ꝙ melius eſſet ꝙ vterqꝫ ꝯtineret. Eo
dem etiã modo ſi vir teneat aliquē filiũ
vxoris ſue vel vxor filiũ mariti ſui. ſi ex
ignorantia excuſatur. ſi ex malitia. ſua
fraus nō debet ei patrocinari. nec ꝓpter
hoc p̄t debitũ ſubtrahere: ſꝫ nō p̄t exi-
gere. Con. pe. ⁊ Ber.
¶ Vtrũ ſpũalis cognatio ꝓcedat ad ne
potes ⁊ vlteriores: Rñ. Nō. qꝛ nō habꝫ
gradus. Filia q̃ppe mea ſpũalis licꝫ nō
poſſit ꝯhere cũ filio meo. p̄t tñ ꝯhere cũ
filio filij mei. ar. xxx. q. j. c. j. A. Hoc di-
xit Inno. ſuꝑ ſ̃rica. ext̃. de cogna. ſpũa.
qđ ⁊ notat̃ in ſũ. con. dicta. q. iij. B.
¶ Vtrũ aliqˀs poſſit ſucceſſiue hr̃e in
vxores duas cōmatres: Rñ. Patet ex
dictis ĩ. §. ij. ꝙ ſi prima tua vxor tenuit
filiũ alterius anq̃ ꝯmiſceris ei: poteris
habere illaꝫ alterã. Si vo tenuit poſtq̃
fuit a te cognita. nō poteris ſecũdã hr̃e
eo ꝙ ꝯpater eiꝰ factus es. Si autẽ alia
mulier tenuit filiũ vxoris tue quem de
alio viro habuit. illa mulier ē cōmater
vxoris tue: ſꝫ tua nō. ſiue illa tenuerit
anq̃ inter vos eſſet carnalis copula. ſi-
ue pꝰ. iđ poteris illã hr̃e. Et ſimiliter ſi
filiꝰ tuus quē de alia genuiſti ab aliquo
ſuſcipiat̃. tũc ſuſcipiens ē cōpater tuꝰ.
nō aũt vxoris tue. Vñ ſi caſus tue mor-
tis eueniret ſuſcipiens poſſet cōtrahere
cũ illa q̃ fuerat tua vxor. vt Inno. dicit.
xxx. q. iiij. Qui ſpũaleꝫ. A. Idem in ſũ.
con. eo. ti. q. x. B.
¶ Vtrũ ſi aliquis cognouit aliquã for-
nicarie. ⁊ poſtea fit cōpater alicuiꝰ alte
rius. puta leuat aliqueꝫ de ſacro fonte.
nũqđ etiã illa mulier fornicaria fit cō-
mater: Rñ. ſm Tho. in. iiij. diſ. xlij. Di
cẽdũ ꝙ ſicut ꝯp̃nitas trãſit in vxorem
q̃ a viro fuerat prius carnalit̃ cognita.
eo ꝙ iam effecti ſũt vna caro. vt. xxx. q.
iiij. ſiqˀs ex ꝯiugio. pari rōne vr̃ trãſire
ad aliã mulierē carnalit̃ cognitã q̃uis
nō ſit vxor. Ideꝫ ſentit glo. ſuꝑ dicto. c.
ſiqˀs. dicens ꝙ ꝑ fornicariũ coitũ acq̃ri-
tur ꝯp̃nitas. qꝛ vna caro efficiũt̃. xxx-
ij. q. iiij. in eo. Nã ⁊ affinitas acquirit̃ ꝑ
fornicariũ coitũ. xxxv. q. iij. de inceſtis
et. c. nō eã. extra. de eo q̃ cognouit con.
diſcretōem. Tenet̃ igit̃ ꝓ vero. ꝙ ꝯp̃ni-
tas ꝯtrahit̃. vt ꝓbat̃ ꝑ p̄dicta iura. licet
q̃buſdã mirabile videat̃. iđ tenẽdũ ꝙ ſic
cui dicto Io. an. con. in. vj. A. Vere mi-
rabile ē dictũ hoc. vt ex pc̃o abhoĩabi-
li oriat̃ ꝑentela ſpũalis. ſicut ex glacie
calor. Etſi hec foret mētrix publica eēt
mater ſpũalis ſiue cōmater q̃ſi oĩm ꝺ ci
uitate. ⁊ multa valde forēt mr̃imonia il
legittima ꝓpter multas q̃ fiũt iugit̃ for-
nicatōnes. cũ tñ vt ꝯſtat edictũ de mr̃i-
monio ſit ꝓhibitoriũ. vt q̃libet admitta
tur q̃ ſpãliter nō ꝓhibet̃. Nec ĩ hoc caſu
apparet aliquã ꝓhibitōnem a iure fieri.
Nec obſtat ꝙ carnalis copula ſit cauſa
trãſmittẽdi ꝯp̃nitatē de viro ad vxorē
⁊ eꝯ. qꝛ illa nō ē cauſa ſolum: ſꝫ ⁊ ſacr̃m
mr̃imonij. Vñ nō repit̃ aliqđ ius dictãs
hãc trãſmiſſionē fieri niſi ĩ ipo mr̃imo-
nio. ⁊ ita etiã affirmat glo. Ray. vt ⁊ pꝫ
in ſũ. con. li. iiij. ti. vij. q. xj. Silr̃ et alij
vt patꝫ ꝑ glo. in dicto. c. ſiqˀs ex ꝯiugio.
Puto tñ ꝙ ꝓpter rei grauitatē ⁊ doctorũ
varietatē ſuꝑ hoc nō ſit p̄cipitãda ſnĩa
ſꝫ potius dñs papa conſulendus.
¶ Vtrũ liceat cōtrahere mr̃imoniũ cũ
ſorore filie mee ſpũalis: Rñ. Q2 ꝙ cũ fi-
lia mea ſpũali nō liceat. vt dictum ē ſu-
pra. §. ij. aliter eſſent ſeꝑandi. xxx. q. j.
de eo. xxxiij. q. ij. ſiquis cũ matre. a ꝯiu
gio tñ ſororis nō opꝫt abſtinē: ſꝫ cōce
dit̃. xxx. q. iiij. illud etiã. A. Ideꝫ in ſũ.
con. eo. ti. q. xiij. ſm Ray. B.
¶ Vtrũ ille q̃ baptizauit aliquã poſito
ꝙ ſit laicꝰ vel ĩ minoribꝫ ordinibꝫ poſſit

cõtrahe͛ cũ illa: Rñ. Nõ. q͛ filia ſua ſpi-
ritualis ẽ. etſi cõtrahe͛t dirimendũ eſſet
ex͛ eo. ne dũ. li. vj. Siľr nec ille quez p̃-
ſbiter baptizauit poteſt duce͛ filiã car-
nalem ipſi⁹ p̃ſbiteri. extra eo. c. vlti. nec
filius p̃ſbiteri p̃t illã ducere quã preſbi
ter ille baptizauit. Et idem de criſmãte
ſeu cõfirmante dicendũ p̱ p̄dicta iura.
Secus de ſacramento pnĩe aut alijs ſa-
cramentis. vt ſupra. §. ij. dictum eſt.
¶ Utrũ filij duoꝝ ꝯpatrũ poſſint mr̃i-
monialiẽ copulari: Rñ. Sic. ſiue ſit ge
niti añ cõpr̃nitatẽ ſiue poſtea. excepta
ſolũ illa pſona p̱ quã cõpr̃nitas ẽ ꝯcta
q̃ nũq̃ p̃t copulari alicui filioꝝ ſui p̃ris
ſpũalis. xxx. q. j. ſup̱ q̃bus. ⁊ c. pitatiũ.
⁊ c. nõ optet. ⁊ ex͛ eo. c. j. A. niſi cõſue-
tudo eccleſie q̃ ſcandaluz generet aliẽ ſe
hr̃et. vt extra. ꝺ cogna. ſpũa. c. j. Et hoc
caſu ſeruãda ẽ forma cõſuetudĩs tã in
cõtrahendo q̃ in dirimendo. ⁊ nõſolũ ec
cleſie ꝓprie: ſ; etiam metropolitane. vel
aliaꝝ circũpoſitarũ. eo. ti. c. ſup̱ eo. vbi
etiam p; q͛ ſemp̱ ẽ honeſtũ et cõueniẽs
ab hmõi cõiugijs abſtinere. nõ aũt ẽ ne
ceſſariũ niſi rõne conſuetudinis vt di-
ctum eſt. B.
¶ Utrũ pr̃ poſſit cõtrahe͛ cũ illa quam
filius eius leuauit: Rñ. Poteſt. vt no-
tatur. xxx. q. iij. illud. A. ĩ glo. q̃ etiã di-
cit qꝺ ſequitur. Rõ aũt ẽ. q͛ vt p̄tactũ ẽ
edictũ de mr̃imonio ẽ ꝓhibitoriũ. vt qui
ſpãliter nõ ꝓhibetur admittatur. vt no
tat Ray̆. ĩ ti. de ĩpedimento cõditõis. §.
j. B. S; fili⁹ nõ p̃t cõtrahe͛ cũ illa quaz
pater leuauit. vt ibidem dicitur. ⁊ in. §.
primo p̄cedenti habes.
¶ Quid ſi aliq̃s vult eſſe patrinus. A.
Meli⁹ puto diceretur. nõ vult eſſe. iõ fin
git. B. ⁊ ſimulat ſe tange͛ puerũ: ſ; non
tangit. ⁊ reſpõdet verba ſolita: Rñ. ſm
wil. Nõ efficiẽ patrin⁹ niſi tangat ip̃m
tenendo ſeu leuando de ſacro fonte. Et
ſiĺe dicendũ de cõfirmatõe. A. Jdẽ ĩ ſũ.
con. eo. ti. q. xxj. B. Si ſo teneat ⁊ non
rñdeat. credo q͛ nihilomin⁹ efficiẽ cõpa
ter. ſi intẽdit agere vt ver⁹ patrin⁹. A.
idẽ illud qꝺ agit patrin⁹ etiãſi nõ intẽ-
dat eſſe cõpater. vt p; in ſũ. con. eo. ti.
q. xxij. vbi hoc clari⁹ poniẽ. B. Nã rñ-
ſio nõ ẽ de ſubſtantia cõpaternitatis.
¶ Utrũ aliq̃s poſſit fieri cõpr̃ alterius

p̱ꝓcuratorẽ: Rñ. Si loquamur ſolũ q̃-
tum ad effectũ nõ erit dubiũ: q͛ ad talẽ
effectũ ꝓmittendũ vel tenendũ etiã p̱ꝓ-
curatorez q̃s rñdere p̃t. S; ſi loquamur
q̃tũ ad verã cõpaternitatẽ. ⁊ cognatõez
ſpũalem. nõ p̃t cõtrahi p̱ꝓcuratorez. vt
ponit Archi. p̱. l. p⁹ mortez. ff. de adopẽ.
A. Jbi dr̃. Neq; adoptare neq; arrogare
q̃s abſens. neq; p̱ aliũ hmõi ſolẽnitatez
agere p̃t. B. Et qꝺ vr̃ ꝯ. extra. de ꝓcu. c.
fi. li. vj. A. Jbi dr̃ q͛ mr̃imoniũ p̃t cõtra
hi p̱ꝓcuratorẽ hñtem ad hoc ſpãle mã-
datuz. B. ſoluiẽ ſm eũ p̱ id qꝺ notatur
extra. de cõſe. eccle. aq̃. A. Jbi dr̃ q͛ ep̃s
nõ p̃t cõmittere recõciliatõnem eccleſie
ſimplici ſacerdoti. ⁊ ſic q͛ coheret pſone
ñ p̃t p̱ aliũ adimpleri. Ad qꝺ etiã facit
ca. fi. extra. de offi. dele. Expreſſio autez
cõſenſus p̱ quẽ cõtrahiẽ mr̃imoniũ bñ
p̃t fieri p̱ aliũ. dicto. c. fi. de ꝓcu. B. Jdẽ
Jo. an. in quadã q̃õne diſputata.
¶ Utrũ ĩ pluribꝫ actibus ſacr̃alibꝫ re-
quiranẽ plures patrini: Rñ. Jn cathe-
ciſmo. baptiſmo ⁊ cõfirmatõne vnus ⁊
idem patrin⁹ eſſe p̃t ſi nc̃c̃itas cogit: ſed
nõ eſt cõſuetudo romana. qui poti⁹ per
ſingulos actus ſinguli ſuſcipiant. de cõ-
ſe. diſ. iiij. in catheciſmo.
¶ Utrũ ille qui nõ eſt baptizatus poſ-
ſit aliquez ſuſcipere in batiſmo. vel qui
nõ ẽ cõfirmat⁹ poſſit tenere ĩ cõfirma-
tõne: Rñ. ſm Tho. ⁊ pe. Nõ. q͛ talis nõ
eſt membrũ eccleſie cui⁹ pſonã gerit te-
nẽs ad ſacr̃a. de cõſe. di. iiij. ĩ baptiſma-
te. Etſi de facto ſiue ĩ nc̃c̃itate leuat vel
tenet vel etiam baptizat nõ contr̃hit ali
quam ſpũalem cognationez. Et hic ad-
dit Al. q͛ ſi alter cõiugum ẽ baptizatus
tñ p̱ eũ nõ tranſit cognatõ ad nõ bapti
zatum. Jdem in cõfirmatõne. A. Glo. ĩ
dicto. c. in baptiſmate idez dicit quo ad
ſuſcipientes: ſ; ſecus dicit eſſe in bapti
zante. Glo. etiaz Ray̆. dicit q͛ hmõi co-
gnatio ſpũalis ꝯtrahiẽ etiã inẽ iudeos
qñ vn⁹ tenet vel ſuſcipit filiũ alteri⁹ in
baptiſmo vel cõfirmatõne. vt in ſũ. cõ.
eo. ti. q. v. Albricus ſimpliciter con. cuz
poſitis ĩ hoc. §. Dubiũ ẽ. iõ puto q͛ tu-
tioꝛ pars eſt eligenda. B. Q. ſi baptiza
tus teneat filium nõ baptizati ſeu infi-
delis bñ contrahit cõpaternitatez. vide
ſupra. cõfirmatio. ſacr̃m. §. plť.

Utꝝ religioſus poſſit fieri patrin⁹ vel ꝯpater. R̃. Prohibitum eſt abbatibus et monachis pueꝝ de baptiſmate ſuſcipe vl' baptizare. ⁊ h⁹. xvj. q. j. placuit. de conſe. diſ. iiij. nõ licet. Idem intelligenduꝫ eſt d̃ omnib⁹ religioſis ⁊ canonicis regulari-bus. extra. de poſtu. ex ꝑte. Non em̃ licet religioſis ꝯmatres facere ꝓpter familiari-tatem q̃ ſolet inde ꝓuenire. A. Ideꝫ in ſũ. con. eo. ti. q. vlt. B.

IMpedimentum ſepti-

mo. de cognatõe legali. q̃ fit per adoptõeꝫ. Ubi ſciendum ꝙ ꝑ ado-ptõeꝫ ꝓueniũt tres ſpẽs legalis cognati-onis. Prima eſt aſcendẽtiũ ⁊ deſcẽdentiuꝫ q̃ attendit̃ inter patrẽ adoptantẽ. ⁊ filiũ ſeu filiã. nepotẽ vel neptem ⁊ hmõi ado-ptatos. ⁊ hec indiſtincte impedit mr̃imo-niũ. qm̃ pr̃ adoptator nõ põt ꝯtrahẽ cuꝫ filia adoptiua. nec etiaꝫ cũ adoptiua ne-pte ⁊ hmõi. xxx. q. iij. ita diligẽ. A. Etiaꝫ p⁹ emãcipatõeꝫ. in Inſti. de nupt. §. ergo. B. Scḋa ſpẽs eſt collateraliũ. ſ. inter fili-um meũ natalẽ ⁊ adoptiuũ. ⁊ hec ĩpedit mr̃imoniũ q̃diu ſũt in ꝑtate pr̃is eiuſdẽ. Ea ṽo ſoluta. ſ. morte pr̃is. vel emãcipa-tõe filij natalis vl' adoptiui nõ ĩpedit. ex-tra eo. c. j. xxx. q. iij. p⁹ſuſceptum. Tercia ſpẽs eſt q̃ſi legalis affinitas inter patreꝫ adoptantẽ. ⁊ vxoreꝫ filij adoptiui. ſil'r inẽ filiũ adoptiuum. ⁊ vxorẽ pr̃is adoptãtis ⁊ hec iteruꝫ oĩ tpe ĩpedit mr̃imoniũ. qm̃ pr̃ adoptator nũq̃ põt ꝯtrahẽ cũ illa q̃ fu-it vxor adoptiui filij. etiã poſt emancipa-tõnem. ff. de ritu nupt. l. nam adoptiuus A. Incipit. adoptiu⁹. B. In inſti. de nu-pt. §. j. et. ij. Similiter filius adoptiu⁹ p⁹ mortem patris adoptiui nõ poteſt ꝯtra-here cum illa que fuit vxor adoptiui pr̃is vt in dicta. l. adoptiuus. A. Etiam ſi ante morteꝫ fuiſſet emancipatus. vt ibi. Et de dictis etiam ſpẽbus habet̃ in ſũ. con. lib. iiij. ti. viij. q. viij. B.

Nũquid filius adoptiuus põt ꝯtrahere cũ filia illegittima pr̃is adoptiui? R̃. ſm Wil. Credo ſine p̃iudicio ꝙ ſic. et ꝙ filius illegittimus põt ꝯtrahere cum filia ado-ptiua. ſicut notat Hug. xxx. q. iij. in p̃n. Nam illegittimus filius vel filia non eſt in pr̃ia poteſtate. A. Inſti. d̃ nupt. §. pl'. B. Con. Hoſti. ⁊ Inno. A. Ideꝫ in ſũ. cõ. eo. ti. q. ix. B.

Utrum adoptiuus qui nõ trãſit in po-teſtatẽ patris adoptantis poſſit ꝯtrahe-re cum filia legittima ipſius adoptantis. R̃. de hac q̃one varie ſunt doctoꝝ opinio-nes. Dici tñ poteſt ꝙ cuꝫ iura canonica indiſtincte loquantur de adoptõne nõ di-ſtinguendo inter ſimpliciter adoptatũ. ſ. qui nõ tranſit in ꝑtatem. ⁊ arrogatũ qui tranſit. innuũt ꝙ quãtũ ad hoc idem ius ſit in vtroq; caſu ſcꝫ ꝙ nõ poſſit. niſi ado-ptõ prius diſſoluatur ꝑ emancipatõnem que emãcipatõ quãtũ ad aliquid habꝫ lo-cum etiam in adoptato licet nõ tranſeat in ꝑtatem. C. de adopt. l. pl't. §. ſi aũt. A. valet q̃ ad ſucceſſioneꝫ ab inteſtato que datur adoptiuo tali nõ emãcipato. ſꝫ nõ datur emancipato. vt ibi. ⁊ ſic impeditur mr̃imonium cum adoptato ſiue tranſeat in ꝑtatem ſiue non. Hoc tenet Hoſtiẽ. et Wil. in ſpe. Sed Inno. tenet ꝙ nõ impedi-atur qñ adoptatus nõ tranſit in poteſta-tem. vt et notat dñs An. de bu. extra eo. ca. vno. ⁊ idem dicit Hug. vt in ſum. con. eo. ti. q. x. vbi non p̃fertur aliqua iſtaruꝫ opinionum. Similiter nec ꝑ dñm Anto. vbi ſup̃. ideo nõ videt̃ p̃cipitãda ſnĩa. B.

Quid ſi adoptiuus durãte adoptõe cõ-trahat cum filia legittima adoptãtis. nũ-quid ſoluetur mr̃imonium? R̃o. ſm Wil. Quidam dixerũt ꝙ non. ſed verius tenẽ-dum quod Hug. notauit ſcꝫ ꝙ ſoluatur. extra eo. c. vno. A. Ibideꝫ dicitur. Qdiu durat adoptõ inter tales nuptie cõſiſtere non poſſunt. Sed primaꝫ tenet Specu. In ſecundã aũt ſcꝫ ꝙ magis mr̃imoniuꝫ ſoluatur coĩter magis videtur inclinari doctores. vt ibidem notat dñs An. de bu. qui etiam dicit ꝙ ꝓmptum eſt dare reme-dium ſcꝫ diſſoluendi adoptõnem. qua diſ-ſoluta poterit ꝯſtare mr̃imonium. B.

Sed nũquid due ꝑſone que ab eodem ſũt adoptate poſſunt inter ſe cõtrahere? R̃. ſcḋm Wil. Poſſunt. cum nuſq̃ repiat̃ ꝓhibitum. ſicut et duo ſpũales filij alicu-ius ꝯtrahere poſſunt. et ſpũales cum ado-ptiuis. Con. Hug. ⁊ Ber. A. Idem in ſũ. con. eo. ti. q. xj. B.

Utꝝ inter p̃rem adoptãtẽ ⁊ p̃rem ado-ptati ſiue mr̃eꝫ aliq̃ cognatõ ꝯtrahat̃. R̃. ſm Tho. ⁊ Pe. Nulla. A. Idẽ in ſũ. con. eo. ti. q. xiij. B. De materia adoptõnis ⁊ arrogationis habes plura ſup̃. adoptio.

Impedimẽtuꝫ octauo
de impedimẽto criminis. Scien-
dum primo ꝙ quedã crimina im
pediunt mĩmoniũ ɔtrahendũ ſꝫ nõ diri
munt ɔtractũ. et ſunt ſeptẽ. Primũ eſt i-
ceſtus. xxxij. q. vij. ſiquis viduã. ⁊ c. qui
dormierit. et. c. ɔcubuiſti. Secundũ eſt de
illo ꝗ interfecit ꝓpriã vxoreꝫ. xxxiij. q. ij.
admoné. et. c. interfectores. Terciũ qñ ꝗs
rapuit ſponſaꝫ alterius. xxvij. q. ij. ſtatu-
tum. Quartũ qñ quis inſidiando mĩmo
nio ꝓpriuꝫ filiũ de ſacro fonte leuauit. vt
poſſet priuare vxoreꝫ debito ɔiugali. xxx
q. j. de eo. Quintũ qñ quis interficit ſacer-
dotem. ext̃. de pe. et re. qui pſbiter. Sex-
tuꝫ eſt ſolenniter penitens. xxxiij. q. ij. de
his. ⁊ c. antiqui. Septimũ eſt ſiquis mo-
nialem in vxorẽ ſcienter accipiat. xxvij.
q. j. hi qui. Omnes pdictos caſus ponunt
Raij. tho. pe. et Hoſti. preter vltimũ quẽ
ſolus Hoſti. addit. Licet autẽ hec et forte
multa alia ĩpediant ɔtrahenduꝫ. ſi tñ ti-
met̃ de incõtinentia: debet eis epus cõce-
dere licentiã nubendi. ar. x xxiij. q. ij. an-
tiqui. ⁊ c. in adoleſcentia. et ext̃. de eo qui
cogno. ɔſang. vxo. ſue. c. ex lr̃is. Et ſm ꝙ
addit Wil. A. ſcꝫ ad ꝓrime dictũ qđ fuit
Raij. vt ĩ ſum. con. lj. iij. ti. ix. q. j. vbi hec
notant̃. B. ſufficit licentia ꝓprij ſacerdo-
tis. ĩmo de cõſuetudine non ſeruat̃ iſte ri
gor petendi licentiaꝫ.
¶ Que ſũt crimina ꝙ dirimunt mĩmo-
nium iam cõtractum? Reſ. Solum duo.
Primũ eſt. ſiqua mulier machinata fuit
in mortẽ alicuius vxoris et ipaꝫ cum ef-
fectu occiderit aĩmo habendi virũ illius
in ſuũ. et ſil'r ſi ꝗs machinatꝰ fuerit et cũ
effectu occiderit virũ alicuius vt habeat
eius vxorẽ, tales ſi ɔtraxerit ꝑpetuo ſũt
ſeparandi. xxxj. q. j. ſiquis viuente. Vel ſi
quis interficit ſuã vt ducat illã cum ꝙ me-
chat̃. hec Tho. in. iiij. diſ. xxxj. Idẽ intel-
lige ſiꝗ occidit ꝓpriũ vir vt ducat illũ cũ
quo mechat̃. A. Ideꝫ in ſũ. con. eo. ti. q. ij
ſm Raij. et glo. eiꝰ. B. Qui caſus ſm ꝗſ-
dam intelligunt̃ ſolũ ſi dum eſſet pmum
ɔiugiũ eoꝙ ambo viuerent: fuerat ɔmiſ-
ſum adulteriũ. A. Hoc dixit glo. Raij. et
Goff. vt patet in dicta, q. ij. B. Sed veri-
or videt̃ opinio Inno. et Hoſti. dicentiũ.
ꝙ ſola machinatio mortis cũ effectu ſuf-
ficit ad dirimendũ mĩmoniũ licet nõ in-
teruenerit adulterina pollutio. ext̃. de cõ
uer. infi. laudabilem. A. Ibi eñi nulla fit
mentio de adulterina pollutõne. B. Hoc
eſt primũ crimen dirimens mĩmoniuꝫ.
Secundũ eſt adulterium. ⁊ hoc qñ adul-
terãtes ſibi pſtant fideꝫ ꝓmittendo ſeu iu
rando ꝙ ɔtrahent. ſiue de facto ɔtrahant
Et intelligendũ ſi viuẽte altero ɔiuge fu
iſſet inter illos adulterina cõmixtio. ſiue
fuerit añ dictam ꝓmiſſionẽ vel ɔtractuꝫ
ſiue poſt. Q̃ ſi adulterina pollutio prius
vel poſt nõ interuenerit nõ impedit̃ ma-
trimoniũ. ext̃. đ eo ꝗ cogno. c. vlt̃. A. Ibi
dicit̃. Fide data ꝓmiſit. Sed tñ ſub noĩe
fidei ĩtelligit̃ etiã nuda ꝓmiſſio. Et hmõi
ꝓmiſſio eſt quaſi ꝗdam deſpõſatõ de futu
ro ſm glo. Raij. et in ſũ. cõ. dicta. q. ij. B.
¶ Quid ſiꝗs occidit maritũ adultere nõ
eo aĩo vt vxoreꝫ eiꝰ habeat. ſꝫ ĩ bello. vel
caſu vel odio? Reſ. ſm Inno. Nõ dirimit̃
mĩmoniũ poſtea ɔtctũ. niſi ad hoc interficẽt
vt eã ducẽt. ext̃. de ɔuer. ĩfide. laudabilẽ.
circa fi. A. Idẽ ĩ ſum. con. dicta. q. ij. B
¶ Quid ſiꝗs pcepit. mãdauit. vl' ɔſuluerit
interfici. ⁊ interfectus ẽ? Re. ſm Wil. et Hug.
Idẽ eſt acſi interfeciſſet. Sꝫ ſi nõ mãdauit
aut ɔſuluit. ſꝫ poſtꝙ fuit interfectus ra-
tum habuit. dicendum. ꝙ licet al's in ma
leficijs ratihabitio retro trahat̃. et man
dato equipet̃. tamẽ ꝓpter hoc non dirimi
tur matrimoniũ ſequens. Ideꝫ Lauren.
et Ber. A. Idem in ſũ. con. dicta. q. ij. B.
¶ Quid ſiꝗs vxore viuẽte de facto cõtra-
hit cũ adultera? Reſ. Diſtinguendũ eſt. qꝛ
aut iſta ſciuit eum habẽ aliaꝫ vxorẽ. aut
neſciuit. Dico vſqꝫ ad mortẽ prime. Si ꝙ
qñ eam duxit ipſa ſciuit ꝙ habebat aliã:
non pt̃ cum illo in mĩmonio eſſe. Si vo
priꝰ neſciuit. ⁊ nũc mortua iã pma vxore
de nouo ſcit. in ptãte ignorantis eſt mĩi-
moniũ ratificare vel diuortiũ petere. ext̃
de eo ꝗ duxit in mĩi. quã pol. c. j. et. c. ve-
niens. ita tamen ꝙ ſi poſtꝙ ſciuit carnali
copule conſenſerit: non poterit diuortiũ
petere. ar. extra. de coniug. ſeruorum. c.
propoſuit. et. c. fi. Q̃ ſi ab initio quidẽ fu-
it ignorãs. ſed prima viuente facta eſt cõ
ſcia. non debet pati ꝙ cognoſcat̃ a viro.
al's in ꝑpetuũ mĩmoniũ impediret̃. ar.
ext̃. de pſcrip. c. fi. in fi. et. c. penult̃. in fi.
xxxiiij. q. ij. ſi virgo. ext̃. de ſecũdis nupt̃.
dñs. Hoc ĩtelligenduꝫ ẽ ſi primũ mĩmoniũ

verũ fuit. aliter nõ preſtat impedimẽtuꝫ
ij. extra. de ſpon. veniens. et de mr̃imonio
ꝯtracto cõtra inter. ecc. ex l̃ris. in finem.
A. Jdem in ſũ. con. eo. ti. q. iiij. B.
¶ Sed quid ſi mortua iaꝫ ꝑma vir ñ co-
gnoſcat carnalit̃ iſtam ſcd̃am adulteraꝫ
que ſecũ ꝯtraxerat ignorãter. ſꝫ ipe du-
cat ẽciã? R̃e. ſm̃ Hoſti. Debꝫ manẽ cũ ter-
cia. ꝙuis poſtea etiaꝫ cognoſcat ſcd̃am.
extra. de eo q̃ dux. in ma. quã pol. c. veni-
ens. Nam ꝑma viuẽte ꝯſenſus habit⁹ cuꝫ
ſecũda nullus fuit. ⁊ ſic nõ impedit ꝯſen-
ſum tercie. Quin etiã ſi p⁹ mortẽ ꝑme car-
naliter cognouerit ſcd̃am q̃ fuit ignorãs
iſtũ habuiſſe vxorẽ. ⁊ nũc etiã ignorans
eſt. ⁊ ipe vir ꝯtrahat cũ tercia. adhuc cũ
tercia remanebit. extra. de elec. bone me-
morie ij. extra. de ꝯiug. ſeruorũ. ꝓpoſuit.
c. fi. A. Jdẽ in ſũ. con. eo. ti. q. iiij. ⁊. v. B
¶ Quid ſi qs vxore viuẽte ꝯxerit ⁊ ꝯcu-
buit cum duabꝫ vel plꝛibꝫ inſcijs? R̃e. ſcd̃m
Hoſti. Locus eſt ĝtificatõni. qꝛ quãcũqꝫ
certificatã de morte ꝑoris ꝑmo ꝯgnoue-
rit poſt mortẽ legittime illã tenebit. ext̃.
de eo qui dux. in ma. quã pol. veniẽs. A.
Jdem in ſũ. con. eo. ti. q. vj. B.
¶ Sꝫ q̃liter intelligit̃ inſcia? R̃e. ſm̃ Ho-
ſti. Q̃n hꝫ iuſtã cãm ignorandi. vt qꝛ vir
d̃ remotis veniẽs aſſerebat ſe non habẽ
vxorẽ. extra. de ſpon. cũ apl̃ica. Jdeo aũt
ĩſcia ñ ꝯmittit adulteriũ. qꝛ ñ ꝯmittit̃ ſi-
ne dolo. ff. ad. l. iuliã. d̃ adult. l. pl̃t. xxxiiij
q. ij. ĩ lectũ. A. Jdẽ in ſũ. con. eo. ti. q. vij.
vbi etiã addit̃ ſm̃ eundẽ. q̃lit̃ filij etiã le-
gittĩa viuẽte ſuſcepti: legittimi cẽſent̃. ſi
tñ ſm̃ mr̃ioniũ ĩ facie eccl̃ie ſit ꝯtractũ.
Hec⁹ ſi claꝫ. B.
¶ Utꝝ liceat vxorẽ adulterã occidẽ. R̃e.
ſm̃ Pe. et Tho. in. iiij. diſ. xxxvij. Hoc pt̃
ꝯtingere dupl̃r. Uno mõ qꝛ ꝑ iudiciũ iu-
dicis ꝓcurat occidi. ⁊ hoc licet facẽ amo-
re iuſticie: nõ liuore vindicte. Non tamẽ
licet hoc fieri in iudicio eccleſiaſtico: ſed
ciuili. Secundo modo quia extra iudiciũ
occidit eam vel facit occidi. ⁊ hoc nunꝙ̃
licet ſm̃ legem diuinaꝫ: licet aliquo caſu
ꝑmittatur ſm̃ legem ciuilem. vt quando
inuenit vxoreꝫ in actu adulterij: tunc eĩ
lex ꝓpter incitamentũ nõ punit. A. Jdeꝫ
in ſum. con. eo. tit. q. ix. B. Et ĩtellige hoc
dictum Tho. ꝙ lex non punit. ſcꝫ ꝙ non
punit morte ſicut alia homicidia: ſed ta-
men punit ſatis acriter. vt. ff. de adul. l. ſi
adulterium. §. ſi maritus. Al̃s incipit. §.
impatores. ⁊ ibi dicit̃. ꝙ ſi occiſor erat hu
milis ſeu vilis ꝑſona: damnatur ad op⁹
ꝑpetuum. ſi aũt honeſtior: in inſulaꝫ re-
legatur. B. Utrũ aũt viro liceat occide-
re adulterum. vide infra. lex. §. ix. Jn fo-
ro cõſcientie nihilominus tales puniẽdi
ſũt. Utꝝ magis peccet q̃ occidit vxorẽ ꝙ̃
q̃ occidit matrẽ. hẽs infra. vxor. §. penl̃t.

Impedimentuꝫ nono.

de diſpari cultu. ſcilicꝫ quãdo fi-
delis cõtrahit cum infideli. vt iu-
deo vel pagano. A. vel heretico ſm̃ Raij.
et in ſum. con. li. iiij. ti. x. q. j. vbi hec no-
tant̃. et dicit̃ in. c. caue. quod ſequit̃. ſed
de hoc. infra. §. penult̃. B. Naꝫ tunc nul-
lum eſt matrimoniũ. xxviij. q. j. §. ex his.
et. c. caue. Unde Exo. xxxiiij. et Deu. vij.
prohibuit domin⁹: dicens. Non accipies
vxorem filijs tuis de filiabꝫ alienigenaꝝ.
ne traducant eos poſt deos ſuos. Sed tñ
ſponſalia bene poſſunt cõtrahi cum hac
conditione ſi infidelis cõuertatur. xxviij
q. j. non oportet. Hec etiam Tho. et Pe.
in. iiij. diſ. xxxix. A. ſimul cuꝫ Raij. vt in
dicta. q. j. B
¶ Sed nunquid inter infideles poteſt eſ-
ſe matrimonium? Reſpon. ſcd̃m Tho. in
iiij. diſ. xxxix. Jnter infideles poteſt eſſe
matrimonium inꙗ̃tum eſt ordinatuꝫ ad
prolem ſm̃ perfectionem nature. nõ au-
tem inꙗ̃tum eſt ordinatum ad ipſam ſm̃
perfectioneꝫ gratie. et ideo matrimoniũ
quidem eſt: ſed non perfectum. Unde in-
fidelis cognoſcens vxorem: non peccat ſi
ꝓpt̃ bonũ ꝓlis aut illi⁹ fidei q̃ tenet̃: vxori
debitũ reddat. Jdem. xxvj. diſ. deinde.
¶ Utrũ ꝯiunx ꝯuerſus ad fidẽ poſſit re-
manere cũ vxore infideli nolente ꝯuerti.
R̃eo. ſm̃ Tho. vbi ſup̃. Fidelis ꝯuerſus pt̃
cũ infideli remanẽ ſub ſpe ꝯuerſiõis ſi eã
in infidelitate obſtinatã nõ viderit. ⁊ bñ
facit cõmanendo. Et de hoc ẽ ꝯſiliũ Apl̃i
j. ad Corin. vij. Nõ tñ tenet̃ ſꝫ pt̃ dimittẽ
eã etiã ſi ipſa velit ei cohabitare ſine ꝯtu-
melia creatoris ſi cõuerti ñ vult. A. Cõ.
Raij. vt in ſũ. con. eo. ti. q. ij. B
¶ Quid ſi iudei vel pagani cõtraxerunt
cũ ꝯſanguineis ſm̃ rit⁹ ſuos: nunq̃d poſt
ꝯuerſionẽ poterũt remanẽ? R̃eo. ſm̃ tho.
in. iiij. diſ. xxxix. Si ꝯtraxerint ĩ gradibꝫ

diuina lege ꝓhibitis Leuit̄.xviij. tunc ſi-
ue vterqꝫ ſiue alter ad fidē ꝯuertat᷑ non
poſſunt in tali matrimōio ꝯmanere. Si
aūt ꝯtraxerint in gradib' ꝓhibitis ꝑ ſta-
tutum eccleſie. pñt ꝯmanere ſi vterqꝫ cō-
uertat᷑. vel ſi vno cōuerſo ſit ſpes de con-
uerſione alterius. A. Idē in ſū.cō.eo.ti.
q.iiij. Et facit ext̄.de diuor.gaudem'. B
¶ Quid ſi infidelis ꝗ ꝯuertit᷑ habeat plu
res vxores? Rň. ſm Tho. vbi ſup̄. Nō fuit
verū matrimoniū niſi cū prima. qꝛ eſſꝫ ꝯ
legem nature. Vñ ſi talis cū oībꝰ vxo-
ribꝰ ꝯuertat᷑: poteſt cū prima cohabitare
et alias debꝫ abicere tanꝙ penitus extra-
neas. Etſi p̄ma conuerti nollet: nō ꝓpter
hoc eſt matrimoniū cum aliq̄ iſtaꝝ. ſꝫ pt̄
cum aliꝗ iſtaꝝ de nouo ꝯtrahere ſm mo
duꝫ ꝗ in ſequenti.vj.§.dr̄. A. Con. Raẏ.
Hoſti. ⁊ Ber. vt ī ſum.con.eo.ti.q.v. B.
¶ Quid ſi infidelis repudiata p̄ma vxo-
re aliā duxerit ⁊ ꝯuertat᷑? Rň. ſm Tho.
in.iiij.diſ.xxxix. Dicendū ꝙ repudiū vxo
ris eſt ꝯtra legē nature. Vnde infideli nō
licet repudiare. et ideo ſi ꝯuertat᷑ poſtꝙ
ipſe vna repudiata alterā duxit. idem eſt
iudiciū ſicut de illo qui plures ſimul vxo
res habebat. quia tenetur primam quam
repudiauerat accipere ſi ꝯuerti voluerit
et aliam abicere. vt dictum eſt in primo
§. A. Idem in ſum.con.eo.ti.q.v. B
¶ Quid ſi ipſa cōuerti noluerit? Rň. ſm
Tho. vbi ſup̄. Si ipa infidelis vult coha-
bitare viro fideli ſine ꝯtumelia creatoris
et ſine hoc ꝙ ad fidelitatem inducat. po-
teſt quidē vir fidelis ab ea diſcedere. ſꝫ di-
ſcedens nō poteſt aliā accipe. Si aūt hec
vxor infidelis nolit ei cohabitare. vel nō
ſine ꝯtumelia creatoris. aut ſi ad infideli-
tatem ꝑtrahere nitat᷑. in his tribꝰ caſibꝰ
vir fidelis diſcedens poteſt alteri ꝑ matri
moniuꝫ copulari. A. Idem etiamſi vellet
eum trahere ad qḋcunqꝫ mortale pecca-
tum. ext̄.de diuor.gaudemus.§.quia at̄.
vbi poſtea ſubditur. ꝙ ſi ꝯuerſum ad fidē
et illa cōuerſa ſequatur. anteꝙ ꝓpter cau
ſas predictas, legittimam ille ducat vxo-
rem eaꝫ recipe cōpellitur. nec poterit di-
miſſe obicere fornicationeꝫ pro eo ꝙ nu-
pſit alteri niſi fuerit al's fornicata. B
¶ Sꝫ nunqḋ licꝫ viro ad fidē ꝯuerſo vxo
re exñte in īfidelitate emittē votū ꝯtinen
tie? Rň. ſm Tho.ī.iiij.diſ.xxxix. Si poſt
ꝯuerſionem viri ſit aliq̄ ꝓbabilis ſpes de
ꝯuerſione vxoris. nō debꝫ vir votū ꝯtinē
tie emittē. nec ad aliud matrimoniū trāſ
ire. qꝛ vxor difficilius ꝯuerteret᷑ ſciens ſe
ſic priuatā eſſe. Si aūt nō ſit ſpes de con
uerſione pt̄ ad ſacros ordines vel ad reli
gioneꝫ accedere prius reqſita vxore ꝙ cō
uertat᷑. et tunc ſi poſtꝙ vir ſacros ordi-
nes ſuſcepit: vxor ꝯuertat᷑ nō eſt ſibi vir
ſuus reddendus. ſꝫ debet ſibi imputare ꝙ
in penam tarde ꝯuerſionis ſue priuat᷑ vi-
ro ſuo. A. Idē in ſū.con.eo.ti.q.x. B
¶ Si alter ꝯiugum ꝯuertat᷑. proles quē
debet ſequi? Rň. ſm Tho.ī.iiij.diſ.xxxix.
Si ꝓles ꝑuenerit ad etateꝫ ꝑfectā libere
poterit ſequi ꝑenteꝫ quē voluerit. Si aūt
eſt in minori etate. tūc debet dari fideli. ñ
obſtante ꝙ indigeat matris obſequio ad
educationem. Hoc idem habet᷑ ſup̄. filius
§.ij. A. Idē in ſū.con.eo.ti.q.xij. B
¶ Quid ſi vterqꝫ ꝯiugum tempe ꝯtracti
matrimonij erat fidelis. nunc alter labit᷑
in infidelitatē? Rň. ſm Raẏ. Alter nō po
teſt ꝯtrahē. Nec diſtinguo vtꝝ interuenerit
carnalis copula vel nō. naꝫ ī vtroqꝫ caſu
fidelis tunc tenet᷑ ꝯtinere. A. Idē ī ſū.cō.
eo.ti.q.xiiij. ⁊ facit ext̄.de diuor.ꝙto. B.
¶ Quid ſi catholicꝰ ꝯtrahit cum hereti-
ca baptizata. nunqḋ tenet matrimoniū?
Rň. ſm Tho.in.iiij.diſ.xxxix. Veruꝫ eſt
mr̄imoniū: ꝙuis peccet ꝯtrahendo ſi ſci-
at hereticam. nō tñ ꝓpter hoc matrimo-
nium dirimet᷑. et ecōtra ſi aliquis cathe-
cuminus ſed nonduꝫ baptizatus cū aliq̄
baptizata cōtraheret. non eſſꝫ verū ma-
trimoniū. Ideꝫ Pe. Al. et Raẏ. A. Idem
in ſum.con.eo.ti.q.xiiij.et.xvj. B.
¶ Vtꝝ infidelis vnius ritus poſſit ꝯtra-
here cū infidelibꝰ alterius ritus? Rň. ſm
Tho. vbi ſup̄. Poteſt. niſi ꝑ aliqḋ ius po-
ſitiuū eoꝝ prohibeat᷑. qꝛ tunc cultus diſ-
paritas īpedit matrimoniū. A. Con. Pe.
vt in ſum.con.eo.ti.q.xv. B. De materia
infidelium multa habes infra. infidelis.
cum alijs ad que remittit.

Impedimētuꝫ decimo

de violentia. ſiue metu. Vbi pri-
mo ſciendum ꝙ violētia ſiue me-
tus ex ſui natura etiam ſine conſtitutōne
eccleſie matrimonium excludit. quia ex-
cludit conſenſuꝫ. A. ſine ꝗ matrimoniū

eſſe nõ pt̃.vt in ſum.con.li.iiij.ti.xj.q.j.
vbi hec notant̃ ſm̃ Raij.B.Et quidẽ qđ
ſit vis.habes ĩfra.vis.§.j.Et qđ ſit met⁹
infra.metus.§.j.

¶ Utrũ coactio impediat matrimoniũ?
R̃.Duplex ẽ coactõ.quedã abſoluta q̃ fit
ꝑ vim.et iſta nõ hꝫ ꝯſenſuꝫ animi ĩ quẽ
nõ cadit coactio.Sed pt̃ eſſe coactio ad
copulã carnis vel aliud extrinſecũ ad qđ
trahit̃ perſona inuita.⁊ talis coactio qñ
nõ conſentit̃ in matrimoniũ: non efficit
illud. Quedam aũt coactio eſt ꝯditõna-
ta.et iſta fit ꝑ metum qñ.ſcꝫ quis cõſen-
tit timore alicuius mali.Sup̱ quo ſic di
ſtinguit̃.Duplex eſt metus.Quidã cadit
in cõſtantem virũ.et iſte excludit matri-
moniũ.ext̃ eo.p̱latũ.et.c.ad audientiaꝫ.
ext̃.de ſpon.veniens ij.Quidam võ met⁹
eſt inſufficiens.ſcꝫ qui nõ cadit ĩ ꝯſtan-
tem virũ.et iſte non excludit matrimoni
um.ff.eo.neqꝫ timore.A.Iteꝫ in ſũ.con.
eo.ti.q.iij.B.Quis aũt eſt metus qui ca-
dit in cõſtantem virũ.habes infra.met⁹
§.ij.A.Poſitis ibi adde et vinculatõnem
que dicit̃ metus ꝯſtantis.ff.eo.l.neqꝫ ti-
more. Aduertendũ etiam ꝙ talis metus
dicit̃ cadere in vnum q̃ non dicit̃ cadere ĩ
alium.⁊ minor metus magis excuſat fe-
minam q̃ʒ vir.et ſic iudex ſm̃ diuerſitatẽ
ꝑſonarum vel locoꝝ iudicabit qualis ſit
metus vel violentia.et ſic vtrũ matrimo
nium ſit aliquod vel nullũ.vt notat̃ ĩ di-
cta.q.iij.vbi etiam dicit̃ ſm̃ Hoſti.ꝙ ſi fi
lia timore mortis patris in aliquẽ ꝯſen-
tiat.ꝙ verius eſt ꝙ non ſit matrimoniũ.
quia non eſt liber conſenſus:licet quidã
contrarium dicant. B

¶ Quid ſi q̃s in captiuitate cõtrahat ma
trimoniuꝫ? R̃.ſm̃ Hoſti.Si capt⁹ eſt ab
hoſtibꝫ:ſeruus fact⁹ eſt.vñ nõ alit̃ pt̃ con
trahere niſi ſicut ſeruus.de q̃ ſup̃.ĩpedimen-
tũ iiij. Si võ captus eſt vt cogat̃ ad tale
mr̃ioniũ ꝯtrahendũ:non valebit.ar.ext̃.de
ꝓcura.accedẽs. Si võ ex alia cauſa deti-
net̃:bñ pt̃ ꝯtrahẽ.A.Idẽ in ſum.cõ.eo.
ti.q.iiij. Et de hoſtibꝫ ĩtellige vt ſup̃.bel-
lum j.§.v.in additõne.B.

¶ Quid ſi mlr̃ poſt ꝯſenſũ coactũ morã
trahat in domo mariti? R̃.ſm̃ Wil.Si mlr̃
q̃ allegat metũ ſteterit ꝑ annũ ⁊ dimidiũ
cũ marito.aut etiã minori tp̃e dum tamẽ
tantũ ſit ꝙ iuxta arbitriũ boni viri pre-
ſtandũ ſit ꝓ ꝯſenſu.nõ debꝫ poſtea audi-
ri.ext̃.de ſpon.ad id.Con.Hoſti.et Ber.
et ꝯponit̃ ab eis vſus. Effuge cũ poteris
ne conſenſiſſe puteris.ar.ad hoc.ext̃.de
ſpon.ꝯſultatõni.A.Idẽ in ſũ.cõ.eo.ti.q.
v.vbi etiã ponit̃ qđ dr̃ ĩ.§.p̱xio ſeq̃n.B.

¶ Sed qđ ſi poſt ꝯſenſũ coactũ carnalit̃
cognoſcit̃? R̃o.ſm̃ Pe.Si habuit oppor-
tunitatẽ reclamandi:p̃ſumit̃ tacite con-
ſentire in mr̃imoniuꝫ.Qꝫ ſi coacta fuit ꝑ
vim abſolutaꝫ ſiue metũ ſufficientẽ:non
eſt mr̃imoniũ.ſed ſi nõ fuit ſufficiẽs:tũc
in iudicio quideꝫ exteriori p̃ſumit̃ ꝓ ma-
trimonio.ſi tñ vere non cõſentit non eſt
matrimonium.

¶ Quid ſi ad ꝯſenſuꝫ coactũ apponit̃ iu-
ramentũ? R̃.ſm̃ Pe. Tale iuramentũ in
foro quideꝫ iudiciali dicet̃ nõ fuiſſe obli-
gatoriũ:tñ in foro ꝯſcientie ꝯſulendũ eſt
ꝙ impleat iuramentũ vel ſalteꝫ ꝑ ſupiorẽ
ĩpetret abſolutõeꝫ.Con.Wil.et Hug.A.
Idem in ſum con.eo.ti.q.vj. B

¶ Utrꝫ ꝯſenſus coact⁹ ſaltẽ ex p̱te cogen-
tis faciat mr̃imoniũ.R̃o.ſm̃ Tho.ĩ.iiij.
diſ.xxvij. Dicendũ ꝙ ñ.qꝛ mr̃ioniũ clau-
dicare nõ pt̃. Si tñ poſtmodũ ꝯſentiret
coact⁹:eſſꝫ mr̃ioniũ dũmõ cogẽs adhuc
in ſuo cõſenſu maneret. Sec⁹ ſi mutauit
voluntatem.A.Con.glo.Raij.⁊ Pe. Et
addit Pe.ꝙ ſi prius conſentiens poſtmo-
dum vult diſſentire cum alter velit:com
pellet̃ ꝑ eccleſiam. Preſumit̃ eñi manere
in eodeꝫ cõſenſu.nec ei licet variare ꝯſen-
ſuꝫ.vt in ſum.con.eo.ti.q.vij. Et ad hoc
facit.c.j.ext̃.de eo qui dux.in ma.quam
pol. B

¶ Utruꝫ pater poſſit cogere filios ad cõ
trahendũ? Reſpon.ſm̃ Pe.Nõ poteſt.ne-
qꝫ generaliter neqꝫ ĩ ſpeciali cum aliq̃.qꝛ
in matrimonio requirit̃ conſenſus maxi
me liber rõne ꝑpetue obligatõnis que ibi
contrahit̃.ext̃.de ſpon.requiſiuit.Nõ tñ
propter hoc parentes temere iurant ma-
trimonia filioꝝ.quia ex natura ipſi⁹ cõ-
tractus intelligitur iſta conditio.ſcilicet
ſi liberi ꝯſenſerint.et ipſi parentes obli-
gantur ad inducendum eos.A.Idem in
ſum.con.eo.ti.q.viij.et ix. B

IMpedimẽtuꝫ vndeci-
mo.de ĩpedimento ordinis.Ubi ſciendu ꝫ
ꝙ clerici in minoribus ordinibꝫ niſi ſint

religioſi ꝙ ꝯtinentiā ꝓfitent̄: licite pn̄t cō
trahere. diſ. xxxij. ſiq̄ vo. et. c. ſeriati. ext̄. de
cle. ꝯiu. c. j. ij. et. iij. Si vo ſunt in ſacris:
ꝯtrahere nō poſſunt. etſi cōtraxerint: ſe-
parabit̄ matrimoniū. diſ. xxxij. ſiqs eoꝝ.
et. l. lectores. ⁊. c. erubeſcant. ⁊. c. placuit.
extra. qui cle. vel vo. c. j. et. ij.

¶ Utꝝ ordo poſſit ſuꝑuenire mr̄imonio? R̄e.
ſm Pe. Cōiugatus ſi ordinet̄ ꝯſentiente
vxore. ſuſcipit ordinē. et executionē. ⁊ ſic
ipſa cū eo ſi eſt in ſacris intelligit̄ ꝯtinē-
tiam ꝓfiteri. A. Facit. c. ſeriatim. xxxij.
diſ. B. Si vo neſciente aut nō ꝯſentiente
vxore. recipit quidē caracterem ordinis: ſʒ
nō executōʒ. A. Hoc veꝝ in eccl'ia occidē
tali. ſecus in orientali. vt in ſū. con. li. iiij.
ti. xij. q. ij. B. In nullo aūt caſu ordo ſacer
ſi ſit poſt mr̄imoniū: dirimit illud. ſʒ diri
mit ſolū poſtea ꝯtractū. vt in extrauagan-
ti Johis. xxij. q̄ incipit. Antique. A. Ad-
uertendū ꝙ faciens ſe ordinari in ſacris
inſcia vel ꝯtradicente vxore: peccat mor
taliter ſm Al. et in ſū. con. li. j. ti. viij. q.
lix. Ubi etiaʒ pʒ ſm Raij. ꝙ talis non pt̄
exigere debitū: ſed reddere tenet̄ etiāſi ſit
factꝰ epūs vel papa ſm glo. eius. ⁊ Hug.
niſi vxor poſſit induci ad ꝯtinentiā. et ꝙ
reſtitutus vxori nō portabit coronā aut
habitū monachalē cū ſcandalo vxoris. ſi
forte factus fuerit monachꝰ de facto. Cō.
Pe. et addit ꝙ tonſurā ⁊ habitū clericalē
tenet̄ deferre ſi ſine ſcandalo vxoris eſſe
poteſt. al's nō. Tho etiaʒ dicit. ꝙ vxor nō
tenet̄ ei debituʒ reddere. Inno addit. ꝙſi
talis poſt mortē vxoris ꝯtrahit: nō tenet
mr̄imoniū. Itē Raij. ꝙſi ordinatōni ma-
riti vxor ꝯſenſit. vel dū ſciret nō ꝯtradi-
xit: fit ei duplex preiudiciū. Unū ꝙ opor-
tebit eā decetero cōtinere. Aliud q2 etiā
mortuo viro nō poterit cū alio ꝯtrahere
etſi cōtraxerit n̄ tenebit. et hoc ſm quoſ-
dam ꝓpter votum qd̄ videt̄ ſolēnizaſſe ex
ꝑſona viri. Cui rōni con. Al. licet alij di-
xerint ꝙ ꝓpter ꝯſtitutōʒ eccleſie q̄ in hoc
caſu dirimit mr̄imoniū. Sʒ certe iſta di-
reptio nō fit niſi rōne ordinis vel religi-
onis. vt ī. c. vno. de voto. li. vj. Addit etiā
Raij. ꝙ licʒ aliq̄ dixerint ꝙ iſta vxor pro-
moti ad ordines ſacros teneat̄ ingredi re
ligionē. ego tamen teneo cum Jo. Lau. ⁊
Tancre. ꝙ non tenet̄. ſʒ ſufficit ſi in ſecu-
lo caſte viuat. quod etiaʒ debet promitte-
re. Tho. etiam dicit. ꝙ non tenet̄ religio-
nem intrare ſi ſibi non timeat de pericu-
lo caſtitatis. Idem dicit Al. Ideʒ Hoſti.
Fallit hoc ſm Raij. ī vxore eius qui pro-
mouendus eſt in epm̄. quia non debet vir
eligi niſi vxor intret religionem. extra. de
cōuer. coniuga. cōiugatus. et. c. ſane. Cō.
Inno. Clericus aūt orientalis vt ꝯmuniꝰ
et ꝓbabilius dicit̄ ſine cōſenſu vxoris ꝓ-
moueri nō debʒ. vt habet̄ in dicta. q. lix.
Item eo. ti. q. lx. dicit̄. ꝙ ꝯſulendus ē pa-
pa vtrū ꝑ ſuſceptionē ſacri ordinis rum
pat̄ matrimoniū ante carnalē copulaʒ.
ſicut per ingreſſuʒ religionis. ſed hoc vi-
detur hodie declaratum ꝙ non. per prefa
tam decre. Antique. B

Impedimentū duode-

cimo. de impedimento ligationis
videlicʒ qn̄ quis alteri cōiugi eſt
alligatus. Si quidē alligatus eſt vxori ea
viuēte aliā accipe non pt̄. al's adulteriuʒ
ꝯmittit. ext̄. de ſpon. du. licʒ. A. Et ibi pʒ
ꝙ hoc veꝝ ē etiaʒſi ṗmuʒ mr̄imoniū ſolū
ꝯtractū ſit ꝑ vba de pn̄ti. ⁊ ſecundū etiaʒ
ꝑ copulā carnalem. B. Sʒ nec antiq̄ tpe
potuit. niſi diuina reuelatōe ⁊ īſtinctu vt
fuit ī p̄triarchis. ext̄. de diuor. c. gaudemꝰ
§. j. Poteſt tn̄ alter ꝯiugū an̄ carnalē co-
pulā altero inuito ad religionē tranſire.
vt dictū eſt ſuꝑ. impedimētuʒ j. §. ij. ⁊ tūc
alt̄ ꝯiugū remanebit liber. Pt̄ q̄ʒ vir vxo
rem dimittē ꝓpter fornicatōeʒ. ſ. q̄tuʒ ad
cohabitatōʒ ⁊ debitū ꝯiugale. ſed aliā du
cere non pt̄. xxxij. q. vij. c. j. ij. et. iij. Poſt
mortem vo alterius ꝯiugis alter nubere
pt̄ cui vult. et infra tempus luctus muli-
er ſine pena īfamie. ext̄. d. ſcdis nup. ſuꝑ
illa. Q̄ſi alt̄ alligatꝰ eſt alteri tm̄ ꝑ ſpon-
ſalia. vide infra. ſponſalia. §. viij.

¶ Quid ſi vxor credat virū mortuum et
cōtrahit cum alio? R̄eo. ſm Raij. Si cre-
dit ex probabili cauſa: excuſatur propter
ignorantiam facti. et filij ſi quos ſuſcepe
rit: iudicabunt̄ legittimi. Si tamē poſt
de morte ṗmi dubitat: debet quideʒ reddē
debitum ſed nō exigere. extra. de ſecundis
nup. dn̄s. Sed ſi ꝓceſſu temꝑis credit eū
probabiliter viuere. nō poteſt debitū exi
gere nec debet reddere periculo adulterij
ſe exponendo. A. Immo quando dubitat
oīno debʒ reddē. dicto. c. dn̄s. etiāſi dubiū
ſit ꝓbabile. ext̄. de ſen. exco. inquiſitioni.

B. Si vō primus reuertat᷑. vel aliter sibi de eius vita ꝯstiterit: statim debꝫ recedē a scd̄o ⁊ redire ad primū. qd̄ si nō fecerit adultera iudicabit᷑. xxxiiij.q.ij. cuꝫ ꝑ bellicam.et.c. cū in captiuitate.et.c. si ūgo. Prim⁹ qꝫ eaꝫ recipe tenet᷑. vt in dictis.c. pꝫ. nisi forte illa postq̄ sciuit de vita primi ꝑmisit se cognosci a scd̄o. ⁊ sic adultera fuit. A. Item in sum.con.lib.iiij.ti. xiiij.q.iij.et.iiij. B

¶ Quid si cōtraxit cū aliquo putās virū suū viuere q̄ reuera mortuus est. nunq̄d est matrimoniū? R̄o. s̄m Wil. Credo sine p̄iudicio matrimoniū esse in hoc casu. A nō distincto vtruꝫ ꝯtrahentes credāt hoc sibi licere nec ne. s̄m eundē. vt in sum.cō. eo.ti.q.vij. B. Quod intelligendū est: nisi constet q̄ ꝯiunx credens impedimentū esse nō intendebat ꝯtrahere. Nam si non est intentio: nō est matrimonium. ext᷑. de spon. tua.

¶ Quid si vir iuit in exercitum cōtra sarracenos vel in regionem longinquā. ⁊ nescit᷑ vtrū sit viu⁹ vel mortuus. quid faciet vxor? R̄. s̄m Raij. Contrahere non pt̄ donec certitudinē recipiat de morte viri. ext᷑. de spon. in p̄n̄tia aut verisimilit᷑ de morte p̄sumat. ext᷑. vt lite nō contes. qm̄ frequent᷑. A. scꝫ ꝑ receptionē certi nuntij. dicto.c. in p̄n̄tia. ⁊ in sum. con.eo.ti.q.viij. vl' ꝑ iuramentū ei⁹ sub quo militauit. vel etiaꝫ socioꝝ q̄ mortem eius bene nouerūt s̄m Raij. ⁊ in sū. con.eo.ti.q.ix. vel ꝑ vnū testem fama publica acclamāte. s̄m Hug. ⁊ glo. Raij. vel s̄m Hug. ꝑ solaꝫ famā publicā si ex alijs p̄sumptōib⁹ videt᷑ verisimile maritū esse mortuū. vel si diu multū stetit. vl' si senex et egrotus recessit et hm̄ōi. vt in sum.cō. eo.ti.q.x. vbi etiam dicit᷑ s̄m Hosti. q̄ de facto cōtrahens ante certificatōneꝫ mortis p̄oris viri. si tn̄ fama publica habeat᷑ q̄ mortuus sit reddere pt̄ debitū. dum tn̄ eā ꝯscientia nō remordeat: sꝫ nō exigere Nam tale matrimonium non dirimitur licet cōtra interdictum ecclesie sit cōtractum. Facit ext᷑. de secūdis nup.c. dn̄s. B

Impedimētuꝫ tredecimo.

de publice honestatis iusticia. quid sit? R̄n̄. s̄m Tho. in. iiij dis. xlj. Est ꝓpinquitas ex sponsalib⁹ proueniens robur trahens ab ecclesie īstitutione ꝓpter honestatem eius. A. Item in sum.con.li.iiij.ti.xiiij.q.j. B

¶ Quando aliqui sponsalia inter se contraxerunt: null⁹ de ꝯsanguinitate sponsi pt̄ sponsam illam habere in vxorem. nec aliqua de ꝯsanguinitate sponse pt̄ sponsum illū habē in virū. ext᷑. de despon. impube. cōtinebat᷑. §. vlt᷑. ext᷑. de spon. iuuenis.et.c. ad audientiā. Et durat hec ꝓhibitio vsqꝫ ad quartū gradum ip̄oꝝ consanguineoꝝ. ext᷑. de spon.c. sponsam. ⁊ de despon. impub.c. continebatur. in fi. A. Item in sum.cō.eo.ti.q.ij. B

¶ Quid si sponsalia de iure n̄ tenuerūt? R̄. Si spōsalia fuerūt pura ⁊ certa. etiā si fuerūt nulla rōne ꝯsanguitatis. affinitatis. frigiditatis. religiōis. aut alia q̄cunqꝫ rōne orit᷑ publice honestatis iusticia ad dirimenda seq̄ntia sponsalia vel mr̄imonia. nisi fuissent nulla rōne ꝯsensus: vtputa. qꝛ ambo vel vn⁹ erat infans. ext᷑. d̄ spon. ex spōsalib⁹. ⁊.c. se. li.vj. A. Istud c. seq̄ns est.c. si īfantes. d̄ despon. īpu. vbi etiā pꝫ q̄ infans d̄r minor septēnio. cuius desponsatio nō inducit hoc īpedimentū. vt dictum est. nisi traductio secuta fuerit etiam tempore infantie. tunc enim bene videt᷑ hoc impedimentū inducere etiā ad dirimēdū. vt ī.c. iuuenis. ext᷑. de spon. B.

¶ Quid si q̄s p̄mo spōsalia cū aliq̄ ꝯtraxit. ⁊ postmodū cum alia ip̄ius p̄me ꝯsāguinea idem fecit? R̄. Debꝫ ꝯhere mr̄imoniū cū p̄ma. Nā spōsalia seq̄ntia nō impediūt p̄cedentia. ext᷑. de spon. ex spōsalib⁹. li.vj.

¶ Quid si sponsalia cū aliqua sint facta sub conditione. et pendente cōditione vir cum alia illius cōsanguinea contrahit ꝑ verba de p̄senti? R̄n̄. Cum secunda remanere debet. quia ex sponsalib⁹ ꝯditionalibus sicut ex nō habentib⁹ ꝯsensum et incertis nō orit᷑ publice honestatis iusticia extra. de spon. ex sponsalibus. li.vj.

¶ Quid si duo infantes vl' vn⁹ maior septennio alter minor sponsalia cōtraxerunt ip̄i vel parentes pro eis? R̄n̄. Si facti maiores septēnio ꝑ cohabitatōeꝫ mutuam seu alit᷑ verbo vl' facto eoꝝ liquido apparet q̄ ī eadeꝫ volūtate ꝑdurant: spōsalia ꝯualescunt: al's nō. Nā ab initō nulla fuerunt ex defectu cōsensus. et ideo nō inducunt publice honestatis iusticiā. ext᷑ de despon. impu. si infantes. li.vj.

¶ Quid si pubes ⁊ īpubes. vl' duo īpubēs

cõtrahunt matrimoniũ? ℞o. Si nõ erãt
ꝓximi pubertati in quibꝰ malicia nõ ſup
pleat etatem: nõ fit matrimoniũ. A etiã
ꝑ aduentuꝫ pubertatis. niſi ꝑ carnis co⸗
pulam ſubſecutam. vel aliquẽ modũ ali⸗
um ꝯtrahentes eoſdeꝫ cũ eiuſdem ꝑſeue⸗
rantia voluntatis ad pubertatis tempa
ꝑueniſſe ꝯſtiterit euidenter. vt in dicto. c.
ſi infantes. B. Sꝫ tamẽ ſi erant maiores
ſeptennio: fuerunt ſponſalia. et ex eis eſt
inducta publice honeſtatis iuſticia. ext.
de deſpon. impube. ſi infantes. li. vj.
¶ An ex ſponſalibꝰ que parentes pro fi⸗
lijs puberibꝰ vel impuberibꝰ ꝯtrahunt fi
lij obligentᷣ? ℞o. Si expreſſe vl' tacite cõ
ſenſerunt. vtſi pñtes fuerunt nec ꝯtradi
xerunt: obligantᷣ. ⁊ in eis oritur publice
honeſtatis iuſticia. Idem dicenduꝫ ſi ab⸗
ſentes fuerunt. et poſtq̃ ſciuerunt: ratifi
cauerunt tacite vel expreſſe. al's ex ſpon⸗
ſalibꝰ factis a ꝑentibꝰ filij non obligantᷣ.
nec oritᷣ publice honeſtatis iuſticia. ext.
de deſpon. impube. ſi infantes. lib. vj. De
ſpon. habes plura. infra. ſponſalia.

Impedimẽtũ decimo
quarto. De affinitate quid ſit di⸗
ctum eſt ſup̃. affinitas. Et cõtra⸗
hitur affinitas etiam ꝑ fornicariaꝫ copu
lam. xxxv. q. iij. nec eam. extra. de eo qui
cogno. ꝯſang. vxo. ſue. diſcretõꝫ. ⁊. c. tue.
¶ Qui ſunt affines et in quo gradu? ℞o.
Quis hactenus multa fuiſſent genera ⁊
gradus affinitatis. hodie ſolũ eſt tale ge⸗
nus q̃ omẽs ꝯſanguinei vxoris mee ſunt
mihi affines. ⁊ in eodem gradu in q̃ ſunt
ꝯſanguinei vxoris. Similiter omẽs con⸗
ſanguinei mei ſunt affines vxoris mee. et
in eodem gradu in quo ſunt ipſi ꝯſangui⸗
nei mei. A. verbigratia. Soror vxoris mee
eſt ipſi vxori in primo gradu conſangui⸗
nitatis. et mihi erit ĩ primo gradu affini⸗
tatis. Filia ſororis in ſecundo gradu cõ⸗
ſanguinitatis vxori. et mihi in ſecũdo af⸗
finitatis. Idemqꝫ vtriqꝫ in ceteris agen⸗
dum eſt ſucceſſoribꝰ. xxxv. q. v. porro. B.
Et quod dixi de vxore idem intelligas de
quacunqꝫ alia muliere carnaliter cogni⸗
ta. vt in ꝓmo. §. dictum eſt. Sed conſan⸗
guinei mei nullo mõ ſunt affines cõſan⸗
guineis vxoris mee. nec intᷣ eos mrĩoniũ
ꝓhibetᷣ. extra. de ꝯſang. et affi. q̃ ſuꝑ his
¶ Quid ſi moritᷣ ꝑſona mediante q̃ ꝯtra⸗
hitur affinitas. vtputa moritᷣ marit' vel
vxor. ſiue cõcubina vel ꝯcubitor? ℞o. Ni⸗
hilominus remanet affinitas que erat ad
ꝯſanguineos eius. nec poteſt eſſe matri⸗
moniũ inter eos. xxxv. q. x. fratᷣnitas. A
Idẽ in ſum. con. li. iiij. ti. xv. q. iij. B
¶ Quid ſiquis polluit aliquã extraordi⸗
narie. id ẽ extra naturalia? ℞o. Quis ta
lis pollutio criminoſa ſit ⁊ damnabilis.
non tñ ex hoc ꝯtrahitur affinitas. Unde
nõ impediuntᷣ ꝯſanguinei viri accipe il⸗
lam in vxorem. nec ꝯſanguinee mulieris
accipere illum in virum. xxxv. q. iij. extᷣ⸗
ordinaria. A. niſi cum hac pollutõne cõ
currant ſponſalia. tunc enĩ impeditᷣ ma⸗
trimonium propter iuſticiaꝫ publice ho
neſtatis. de qua dictum eſt in. c. preceden⸗
ti. vt extra. de eo qui cogno. con. c. frater⸗
nitati. B. Et idem dicendum ſi vir intra⸗
uit clauſtrum pudoris. ſed non ꝑuenit ad
ꝯſumationeꝫ operis. quia talis pollutio
non facit ſanguinis commixtioneꝫ. neqꝫ
carnis vnitatem. Sed ſi vir peruenit ad
emiſſionẽ ſemĩis etiamſi mulier nõ emit⸗
tat. dicenduꝫ videtur ſꝫm Hoſti. q̃ affini⸗
tas cõtrahitur. Sufficit enim q̃ ꝑ hunc
modum facta ſit admixtio. de qua Tho.
et Al. dicunt q̃ requiritᷣ. A. Dicti Tho.
et Al. et etiam Inno. videntᷣ dicere q̃ ad
affinitatem cõtrahendaꝫ requiratᷣ ꝯmi⸗
xtio ſeminum. et nõ ſufficiat q̃ alter tñ
emittat. Sed glo. Ray. ſentit cum Hoſti.
vt in ſum. con. eo. ti. q. v. B.
¶ Pone q̃ mortua vxore vir vult accipe
in vxorẽ illaꝫ que quondaꝫ fuit vxor ali⸗
cuius de cõſanguinitate ꝓme vxoris. nũ⸗
quid poteſt? ℞o. Dicendũ q̃ licet nullam
feminam de ꝯſanguinitate prime vxoris
poſſit accipe quia eſt ibi affinitas. tñ fe⸗
minam vxoreꝫ olim alicuius de ipa con⸗
ſanguinitate bene poteſt accipe. Et idẽ di
cendũ ſi ponatᷣ ſimil' caſus ex pte vxoris.
Nam mortuo viro licet nõ poſſit accipe
aliquẽ vir de ꝯſanguinitate ꝓmi viri. tñ
virum olim maritum alicuius femine de
ipſa ꝯſanguĩitate bene poteſt accipe. Nã
in tali caſu non ꝓprie eſt affinitas niſi in
ſecundo genere affinitatis qđ olim impo
nebatᷣ impedire. hodie non. extᷣ eo. nõ de⸗
bet. Ad cuius intelligentiam ſciendum q̃
q̃ncunqꝫ affinis meus ꝯtrahit matrimo⸗
nium cum illa ꝑſona quam accepit dicitᷣ

quidē mihi affinis:ſed ī ſecundo genere.⁊
ſi hec pſona ↄtrahat poſtea aliud matri-
moniū illa pſona quā accepit dicit᷑ mihi
affinis in tercio genere. A. De iſtis gene
ribꝫ affinitatis dicit etiā glo. dicti.c. non
debet.ex᷑. de ↄſang.et affi. B.

Quid ſi cognoſcit q̄s cōſanguineā ali-
cuius ī quinto gdu. vel ſup᷑: R̄ſ. ſm Raij.
et Goff. Nō ↄtrahit᷑ affinitas. nec īpedit᷑
matrimoniū. etſi erat cōſanguinea vxo-
ris ſue in dicto gradu: non perdit vir ius
exigendi debitum ſuum.

Impedimētū quinde-

cimo. de īpotentia coeundi. quid
ſit: R̄ſ. ſm Raij. eſt vitiū aīe vel
corpis vl' vtriuſqꝫ q̄ q̄s īpedit᷑ alteri car-
nalit᷑ ↄmiſceri. A. Quaſi idē dicit Hoſti.
ſcꝫ q̄ ē defectus naturalis ſeu accidētalis
q̄ quis ⁊c̄. vt in ſū. cō. li. iiij. ti. xvj. q. j. B

Quot ſūt ſpecies impotentie: R̄ſ. ſm
Raij. Sunt principalit᷑ due. Naꝫ vna eſt
naturalis. vt impotentia pueri. vel frigi-
ditas ſenis. ſeu etiā frigiditas ↄplexiōis.
aut artatio mulieris. Alia nō naturalis
ſed accidentalis. vt caſtratio. ſimiliter et
maleficiū. A. Idē in ſū. con. eo. ti. q. ij. B

Utrum naturalis īpotentia impediat
matrimoniū: R̄ſ. Illa que ē in puero vl'
puella impedit ad tp̄us. quia q̄diu ineſt
non poteſt ↄtrahere. xxx. q. ij. c. j. ex᷑ eo.
q̄ ſedē. De hac vide. infra matrimoniū ij.
§. j. Sed illa naturalis impotentia que ē
ī frigido. ſi eſt pp̄etua: impedit matrimo-
nium ↄtrahendum et dirimit ↄtractum.
xxxiij. q. j. c. j. et. ij. ex᷑ eo. laudabilem. Il
la tamen q̄ eſt in ſene non impedit. C. de
nupt᷑. l. ſanximus. xxvij. q. j. nuptiaꝝ bo-
num. ī principio. Nam ſenes etſi natura-
li calore deſtituant᷑: ope tamē medicorūꝫ
poterit aliqualiter ſubueniri eis. A. Idē
dicit glo. in dicto. c. nuptiaꝝ. ſubiungens
q̄ nemo eſt adeo ſenex quin calere poſſit
natura vel artificio. quod non eſt in fri-
gido vel puero. Et ex dicto iſtius glo. pa-
tet q̄ ſi ſenex nullo modo poſſit calere. idē
iudicandum eſſet de illo quod de frigido.
ſcꝫ q̄ non poteſt contrahere. Et ſatis fa-
cit dictum. c. q̄ ſedem. B

Quid ſi vir nō eſt oīno frigidꝰ. ſed vel
membrū non erigit᷑. ſeu diuerſimode in-
eptum eſt ita q̄ nō poteſt vxori ↄmiſceri
vel ſtatim ſpergit ſemen extra. et huiuſ-
modi: R̄ſ. ſm Hoſti. Si pt᷑ iuuari medi-
cinis: planū eſt. alꝰ expectandū erit tri-
enniū. et poſtea forſan ſepari poterit ſi-
cut poteſt naturaliter frigidus. Tutius
tamē eſſet cōſulendus papa. A. Ego pu-
to q̄ non ſit neceſſe cōſulere papam. quia
ſiue ex frigiditate ſiue ex cauſa quacūqꝫ
cōſtet pſonam impotentē ad reddendum
debitum: reputat᷑ inepta ad ↄtrahenduꝫ
matrimoniū. vt ī. c. q̄ ſedem. ex᷑. de frig.
et malefi. et vt patet eo. ti. c. laudabilem.
expectatio triennij fienda eſt. niſi p priꝰ
poſſit de impedimento conſtare. B

Quid ſi mulier dicit virū impotentem
pp̄ter defectū membri: R̄ſ. ſm Hoſti. Ui-
ruꝫ eſſe inſpiciendū p honeſtos homines
ſicut de muliere arta dicit᷑. infra. §. xj. Si
v̄o alleget exceſſum membri. dicit ibi Ho
ſti. q̄ papa conſulendus eſſet. A. Uidetur
hoc caſu dicendū idem quod de arta que
poteſt cōtrahere cum vno et non cū alio
vt infra. §. Pone q̄ eſt arta. B

Sed quid ſiquis non pt᷑ copulari cum
virgine ſed cum corrupta: R̄ſ. ſm Tho.
in. iiij. diſ. xxxiiij. Poſſunt medicinaliter
cum aliquo inſtrumēto clauſtra pudoris
frangi. Nec eſſet hoc contra naturā quia
non fieret ad delectatōꝫ: ſed ad medicinā

Quid ſiquis mouet᷑ ad pulcram et nō
ad turpem: R̄ſ ſm Tho. vbi ſup̄. Hōi
abhoīatio mulieris nō eſt cauſa natural'
ſꝫ accn̄talis ⁊ ideo idē iudiciū eſt q̄d de ma
leficio. de q̄ infra. §. an̄penult᷑. ⁊ ſeq̄ntibꝫ.

Quid ſi vir ſciat ſe frigidū ⁊ ineptum
ettamen ſcienter ↄtrahit cū aliqua: R̄ſ.
ſm Raij. Si mulier vult cohabitare nō
poteſt vir ab ea recedere. ar. ex᷑. de eo q̄
dux. in ma. quā pol. c. j. ⁊ ex᷑ eo. cōſulta-
tioni. Et quas tanq̄ vxores habere non
poſſunt: habeant vt ſorores. vt in. c. ↄſul-
tationi. in fi. Et idē dicendū ſi mulier ſci-
ens ſe artam: cōtraxit cum aliquo. quia
ſi vir cohabitare velit: nō poterit illa diſ-
cedere. A. Idem in ſum. con. eo. ti. q. xxv
Et hec intelligenda ſūt ſm ea que ſtatim
dicentur in. §. ſe. B

Quid ſi vir ſcient᷑ ↄtraxit cū arta: R̄ſ.
ſm Inno. Tenet᷑ cū ea ſtare vt frat᷑ ⁊ ſo-
ror. Si tn̄ ↄtrahat cū alia tenet mr̄imo-
niū q̄uis nihilominꝰ primā vt ſororē te-
nē ⁊ alere teneat᷑. Et eodē mō ſi q̄ mlr ſci
enter ↄtrahat cum frigido vel impotente

debꝫ ei cohabitare vt ſoror. Et ſilr̄ dicēdū ſi frigid⁹ ⁊ arta ſcienē ꝯtraxerint. A. Con. Raij. vt patꝫ in ſū. con. eo. ti. q. xxvj. Sꝫ Hoſti. ait. ꝙ nullū ius dictat vt aliq̄s cōpellat̄ talē retinē. ſꝫ ꝙſi ꝯſentiūt ſilr̄ ꝯmorari hoc facē pn̄t q̄diu eis placebit. Idē dic glo. in. c. laudabilē. ext̄ eo. ⁊ ibi eā ſequit̄ dn̄s An. de bu. Etſi ſic ꝯmanētes ābo vel alt̄ inhoneſte viuāt volētes ſic luxuriā ſuā palliare. ep̄us dꝫ occurrē ſm̄ Hoſti. vt patꝫ ī dicta. q. xxvj. vbi etiā ſm̄ Raij. dicit̄. ꝙ poſſet vn⁹ petere ſeparationē ſi alter eoꝝ viueret incōtinent̄. vel al's īhoneſte. vel ſi vnus male tractat alium. et nollet ſe corrigere. B

¶ Utrꝫ artatio mulieris ſit ſp̄ impedimētum ꝯtracti m̄rimonij? Reſ. ſm̄ Raij. Si abſq̄ piculo pt̄ ſubueniri benefitio medicine vel p futuꝝ vſū viri ꝓportionati. A. De vſu hm̄oi viri tenendū eſt. vt infra dicet̄. B. nō impedit̄ ꝯtrahere m̄rimoniū. ext̄. de frigi. et ma. ex lr̄is. Si v̄o non pt̄ aliquo mō ſine graui dāno ⁊ piculo ſubueniri. certe ſepabit̄ ⁊ poterit ſe copulare alteri cui forſitan apta foret. vl̄ cuius reſpectu ſubueniri poſſit. Q̄ſi p vſuꝫ ſecundi facta ſit ydonea p̄mo: reddet̄ p̄mo etiāſi primus cū alia ꝯtraxerit quā ī hoc caſu dimittē debꝫ. ⁊ ad primā redire niſi ip̄a prima ad religionē tranſeat. et ſic ſolēni voto ſe aſtrinxerit ad ꝯtinentiā. tūc em̄ remanebit cū ſecunda cū qua ꝯtraxerat poſt factū diuortiū. Itē nō tenet̄ redire ad primā ſi ipſa al's fuerit fornicata ita ꝙ p illā fornicationē velit eā dimittē quo ad thoꝝ. Si v̄o iſta ſimplex votum de ꝯtinentia fecit. et nihilominus poſtea nupſit publice ſcd̄o: non poteſt repelli a primo p̄textu fornicatōnis quaſi fornicata fuerit cū illo ſecūdo. q̄diu de p̄mo matrimonio dubiū erat. ſed amodo nō debet cū illo ſecundo remanere. Hec om̄ia ext̄ eo. fraternitatis. A. Iſta ītelligenda ſūt ſm̄ ea que dicent̄ infra. §. Quid fiet. B.

¶ Quomodo ꝯſtabit ꝙ illa que fuit ſeparata a primo ꝓpter artitudinem: ſit facta ydonea ei p vſum cū ſecundo? Re. ſm̄ Wil. Per iuramentuꝫ matronarū a quib⁹ inſpiciet̄ ipſa. vel forſitan vterq̄ꝫ. A. Idem in ſum. con. eo. ti. q. iiij. B

¶ Quid fiet ſi reddita primo cognoſci ñ poſſit? Re. ſm̄ Hoſti. Remanebit p triennium cū ipſo quaſi p̄ſumat̄ maleficiatus etſi interim eam cognoſcere poteſt: cum illo erit. al's lapſo termino: reſtituet̄ ſecundo ſine ſpe ꝙ iterū reddat̄ primo. A. Idem dicit glo. ſup dictum. c. fraternitatis. licet glo. Raij. dixerit ꝙ iſta reſtitutō facienda eſt ſecūdo et tercio ⁊ vſq̄ꝫ ad infinitum. Et ſm̄ Goff. cōſiderandū eſt an cognoſcibilis fuerit primo ſicut ſecundo. puta quia hoīes erant eiuſdem ſtature et ꝯditionis. et ſic reſtituet̄. Sed ſi nō fuerit cognoſcibilis ꝓpter diſparitatē ꝯditionis: nō reſtituetur. Et ad hoc videt̄ ſonare lr̄a dicti. c. fraternitatis. vt ⁊ notat̄ in ſum. con. eo. ti. q. v. Unde etſi a primo nullo modo poterat cognoſci ſine corpali piculo: nō fuit inter eos matrimoniū. ſm̄ glo. Raij. vin. Io. tancre. et Hug. ar. a cōtrario ſenſu in dicto. c. fraternitatis. ex verbo ibi poſito. abſq̄ꝫ corpali piculo. et ar. in. c. ex lr̄is. eo. ti. ſm̄ vnā expoſitionē. Ideo in hoc caſu ſi p ſequentē vſum ſecundi viri reddatur idonea primo non ꝓpter hoc reſtituet̄ ei. ſed remanebit cuꝫ ſecundo. vt in ſū. con. eo. ti. q. vj. B

¶ Sꝫ nunq̄d poteſt ꝯtrahi m̄rimonium cum illa que ē arta. ſi p inciſioneꝫ poteſt fieri apta? Reſ. ſm̄ Wil. Dicit Hug. ꝙ nō credit. niſi facta inciſione. Q̄ſi an̄ inciſionem ducat eaꝫ tūc ſi facta inciſione adhuc duret p̄mus cōſenſus: ſufficit ad matrimoniū. A. Idē in ſum. con. eo. ti. q. vij. et. viij. licet Hug. dixerit ꝙ ſit opus nouo ꝯſenſu. vt ibi patet. Et iſta faciūt ꝯtra id qd̄ habet̄ ſup̄. impedimentū iij. §. iij. et p his que ibidē dicunt̄ in additione. B. Si v̄o non duret. vel nō de nouo ꝯſentiat in eam aut nō carnalit̄ cognoſcat eam: poteſt ab ea recedere et aliaꝫ ſupducere. Q̄ſi nolit pati inciſionē nō eſt cogenda maxime cum timeatur periculum. A. Idem in ſum. con. eo. ti. q. x. B

¶ Pone ꝙ eſt arta vni. ⁊ apta alteri. nūquid poteſt cōtrahere? Reſ. ſm̄ Wil. contrahere poteſt cuꝫ illo cui poteſt ſine piculo cōmiſceri. cum alio nō tenet matrimoniū. A. Idem in ſum. con. eo. ti. q. ix. Idem etiaꝫ ſi mulier eſſet inepta ad reddendū debitū ꝓpter latitudinē. ſm̄ Hoſti. et in ſum. con. eo. ti. q. xj. B

¶ Circa īpotentiā coeūdi qn̄ eſt ꝓpt̄ īpedimentū accidētale puta p caſtrationeꝫ.

querit̃ an tales ꝯtrahere poſſint: R̃e. In-
dubitant̃ tales qꝛ omnino inepti ſunt ad
reddendū debitum: ꝯtrahere nō poſſunt.
etſi cōtraxerint: diuidendi ſunt. quoniaꝫ
nullum eſt mr̃imoniū. extra eo. q̄ ſedeꝫ.

¶ De impotentia coeundi q̄ eſt ꝑ malefi-
ciū: R̃e. ſm̃ Hoſti. et Tho. i. iiij. diſ. xxxiiij.
ſic tenendū q̄ ſi maleficiū ſuꝑueniat ma-
trimonio añ carnalē copulā. tūc ſi male-
ficiū eſt ꝑpetuū: impedit et dirimit mr̃i-
moniū. ita q̄ celebrato diuortio vir aliā
poterit ducē. Siſr̃ et mulier poterit cuꝫ
alio ꝯt̃here. xxxiij. q. j. ſi ꝑ ſortiarias. Ita
tñ q̄ ſi mulier ipa ꝓcurauerit maleficiū:
nō pt̃ petere diuortiū. quia ſua culpa ad
hoc deuenit. l. diſ. ſi euangelica. et nota. ī
dicto. c. ſi ꝑ ſortiarias. A. ſ. in glo. B. Si
do maleficiū eſt tꝑale: nō impedit nec di-
rimit mr̃imoniū. Et a ꝑncipio quidē ma-
leficiū q̄dlibet ꝓſumit̃ tꝑale. ſꝫ poſtq̄ con-
iuges ꝑ trienniū ſil' cohabitauerūt dan-
tes opaꝫ carnali copule ſi adhuc durat ī-
pedimentū preſumit̃ maleficiū eſſe ꝑpe-
tuū. vt ex̃t̃ eo. laudabilē. et. c. vlt̃. A. Ideꝫ
dicunt etiam alij doc. vt patet in ſū. con.
eo. ti. q. xiij. et. xiiij. B. Sed qualiter in-
telligenda ſit cohabitatio triennij. habe-
tur ſupra. diuortium. §. vj.

¶ Quid ſi poſt trienniū diuortio celebra-
to: redeat potētia ſe cognoſcendi: R̃e. Va-
rie de hoc ſūt opiniones. Tenendū tñ eſt
ſm̃ q̄ videt̃ ſentire Tho. i. iiij. diſ. xxxiiij.
videlicꝫ q̄ ſi maleficium fuerit vniuerſale
reſpectu cuiuſlibꝫ ꝑſone. tūc ſi alteri nu-
pſerit: oſtendit̃ maleficiū nō fuiſſe ꝑpetu-
um. vñ debꝫ redire ad primū. Si at̃ ma-
leficium fuit ꝑticulare reſpectu ſpecialis
ꝑſone. tunc cum vtriqꝫ det̃ licentia ꝯtra-
hendi cū alio: nō pt̃ ad priſtinū mr̃imo-
niū redire. cū primū matrimoniū nulluꝫ
ſit. et ſecundū ſit verū. A. Sed certe non
video quō aliquo mō poſſit ſciri q̄ impe-
dimentū fuerit vniuerſale reſpectu cuiuſ-
libet ꝑſone. qꝛ cū qualibet haberet expiri-
ꝑ trienniū. vt i. c. fi. ex̃t̃ eo. q̄d eſt īpoſſibi-
le. Añ vt ptꝫ in ſū. con. eo. ti. q. xv. Al. di-
cit ſimplicit̃. q̄ etiamſi ptãs cognoſcendi
redeat: nō reſtituit̃. xxxiij. q. j. ſi ꝑ ſortia-
rias. in fi. vt ibi patet. Hoc intelligendū.
qñ deuentū eſt ad ſecundū matrimoniū.
Ibi etiā dicit̃ q̄ ſi forte ſanari non potue-
rit: ſeparari valebunt. Sꝫ poſtq̄ alias nu-
ptias expetierit. in carne illis viuentibꝫ
quibꝫ iuncte fuerint. ꝑoribꝫ q̄s reliq̄rant
etiāſi poſſibilitas cōcubendi eis reddita
fuerit: recōciliari nequibunt. B

¶ Vtrū maleficium ꝑ aliud maleficiū ſit
tollendū: R̃o. ſm̃ Tho. vbi ſuꝑ. Si male-
ficiū nō poteſt remoueri niſi ꝑ aliud il-
licitū. vt ꝑ demonis auxiliū vel huiuſmo-
di. etiaꝫſi ſciret̃ ſic poſſe reuocari. nihil-
ominus impedimentū ꝑpetuuꝫ iudicat̃.
quia remedium nō eſt licitum. Ideꝫ Pe.
Al. et Hoſti. Et addit Hoſti. q̄ licꝫ aliqua
remedia videant̃ vana tolerari. poteſt tñ
retundere vana vanis. nō aūt dicit de il-
licitis. A. Sed certe omnia vana reme-
dia nō naturalia ſunt illicita et ꝑnitioſa.
xxvj. q. ij. illud. B. Qualiter aūt et quan-
do ſit faciendum diuortium ꝓpter īpoten-
tiā coeundi. vide ſuꝑ. diuortiū. q̄ſi ꝑ totū

Impedimētū decimo-

ſexto. de matrimonio ꝯtracto ꝯt̃
interdictuꝫ eccleſie. Circa q̄d ſci-
endū. q̄ illi int̃ quos matrimoniū int̃di-
cit̃ nō debent ꝯt̃here. Si tñ ꝯtraherēt. nō
ſūt ſeꝑandi niſi ad tꝑus vt agant pñiam
qꝛ mandatū eccleſie ꝯtempſerunt. ex̃t̃. de
mr̃imonio ꝯtrac. ꝯt̃ int̃dic. eccľie. ꝑ totū.

¶ Interdicta etiā ſunt matrimonia clā-
deſtina. et debēt premitti banna. vt dictū
eſt ſupra. impedimentū primo. §. vij. Itē
de talibꝫ matrimonijs. habes infra. legit-
timus. §. primo. et ſupra. debitum. §. fi. et
infra. matrimonium iij. §. fi.

Impedimētū decimo-

ſeptimo. de impedimento feriaꝝ.
Vbi ſciendū q̄ tempe feriarū ſm̃
Raij. pñt ꝯt̃hi ſponſalia ⁊ etiā mr̃imoni-
um. q̄d fit ſolo ꝯſenſu. ſꝫ traductio vxoris
et oīs nuptiarū celebritas ꝓhibet̃. ex̃t̃. de
matrimo. ꝯtrac. ꝯt̃ interdic. eccľie. ꝑ totū.
xxxiij. q. iiij. nō oportet. et tribꝫ. c. ſequen-
tibꝫ. A. Hoſti. tñ in ſua ſūma. vt et notat̃
in ſum. con. li. iiij. ti. xxvij. q. j. dicit ſe pu-
tare. q̄ etiam ꝓhibeat̃ ꝯſenſus. quia his
diebꝫ nō interponit eccleſia auctoritateꝫ
ſuā. Sed in. c. capellanus. ex̃t̃. de fer̃. hoc
nō affirmat. licꝫ opiniones quorūdaꝫ re-
citet. Forte poteſt dici q̄ ſimplicia ſpon-
ſalia etiā de ꝑſenti nō prohibent̃. vt dicit
Raij. cum q̄ con. glo. ī dicto. c. capellan⁹.
niſi forte fierēt cum magnis ſolēnitatibꝫ

cōuiuioꝝ. vl' ſimiliū. a quibꝰ his tempibꝰ
oportet ceſſare. q̄ ſpecialit̄ deputata ſunt
ad penitentiā et dei honorē. xxxiij. q. iiij.
non oportet. Et hoc caſu pt̄ intelligi di-
ctum Hoſti. H. Cuius ꝓhibitōnis rōnē
aſſignat Tho. in. iiij. diſ. xxxij. dic ſic. Qn̄
noue ſponſe t̄ducunt̄ animꝰ ꝯiugū ma-
gis ex ipſa nouitate ad curā carnaliū oc-
cupat̄. et ideo ī nuptijs ꝯſueuerunt ſigna
multa leticie diſſolute oſtendi. et ꝓpt̄ hoc
illis tpibꝰ in quibꝰ hoīes precipue debent
ſe ad ſpūalia eleuare ꝓhibitū eſt nuptias
celebrari. Hoc aūt eſt ab aduentu vſq; ad
epiphaniā ꝓpter ꝯmunionē que ſm an-
tiquos canones fieri ī natiuitate ꝯmuni-
ter ſolet. A. de con. diſ. ij. etſi nō frequen-
tius. et. c. ſeculares. H. ꝛ a ſeptuageſima
vſq; ad octauā paſche ꝓpter ꝯmunionem
paſcalem. et a tribꝰ diebꝰ ante aſcenſionē
vſq; ad octauā pentecoſtes ꝓpter prepa-
tionē ad cōmunionē illo tpe ſumendā.
Et de primis duobꝰ tpibꝰ habet̄. xxxiij. q.
iiij. non oportet. et tribꝰ. c. ſe. De vltimo
ext̄. de fer̄. capellanus. vbi etiam Wil. dic
ar. q' cōtrarium faciens: mortaliter pec-
cat. A. Item in ſum. dicta. q. j. H. Sꝫ tn̄
vt Tho. ſubdit. in illis diebꝰ nunq̄ eſt ꝓ-
hibitum debitum exigere. q2 non ē tanta
diſtractio animoꝝ ī redditōne vel petiti-
one debiti ſicut in celebratōne nuptiarū.
A. Poteſt dici q' etiāſi non ſit ꝓhibitū ex
p̄cepto: eſt tn̄ de conſilio diligent̄ amplec-
tendo. cum p̄dicta tpa ad penitentiā et
deuotionē deputent̄. vt patet ꝑ Ambro.
in ſermone de aduentu. vbi de his loquēs
dicit. Non ſolū ab omī immūdicia ſꝫ etiā
ab vxoribꝰ ꝓprijs ſtudioſiſſime cōtineat̄.
qđ ꝛ ponit̄. xxxiij. q. iiij. fratres. H. Bene
tn̄ prohibet̄ exactio debiti in diebꝰ ſolen-
nibꝰ et ieiunijs. vt dicit̄ ſup̄. debitū ꝯiu-
gale. §. vij.

Sꝫ nunquid in p̄dictis diebꝰ includit̄
octaua epiphanie? Rꝫo. Non. quia nō in-
uenit̄ ꝓhibitum. Nametſi canon hoc vo-
luiſſet certe expreſſiſſet. ſicut expreſſit de
octauis paſche. xxxiij. q. iiij. non oportet
ij. Sed nec Tho. nec magiſter ſnīarū de
ipis octauis aliquā faciunt mentionē. li-
cet aliqui minus bene dixerint ꝯtrariū.
A. Dictū iſtoꝝ poteſt ſaluari in locis in
quibꝰ eſt de ꝯſuetudine. Nā in ꝯtrahen-
do mr̄imonio ſeruanda eſt ꝯſuetudo ho-
neſta. ext̄. de ꝯſang. et affi. q' dilectio. H.
Similit̄ non includit̄ infra p̄dictū tpus
illa dn̄ica que eſt penth. quia ipm feſtū
nō habet diē octauū. Unde in ipſa poſſūt
nuptie celebrari. ext̄. de fer̄. c. capellanus
in fi. A. Hoc fuit dictū glo. Raij. vt patꝫ
in ſum. con. eo. ti. q. ij. Sed in dicto. c. ca-
pellanus. hoc nō clare probat̄. Un̄ ꝛ Ho-
ſti. ibidē dicit ꝯtrariū. ſcꝫ q' nuptie non
poſſunt fieri in illa dn̄ica poſt penthe. ſcꝫ
qn̄ agit̄ feſtū t̄nitatis. ſꝫ ī craſtino ſic. H

Impubes dicitur omni-
niter puer infra. xiiij. annū ꝯple-
tū. Puella īfra. xij. ext̄. de d'ſpon.
impube. ex l'rīs. His eni annis trāſactis:
dicunt̄ anni diſcretionis. ext̄. de regu. cū
de. A. Potius incipit cum ſimus. et. c. cū
virum. Et anni diſcretionis dicunt̄ a ſe-
ptennio ſupra. quo ad cōfeſſionē. vt patꝫ
ꝑ glo. in. c. omnis. extra. de peni. ꝛ re. cō-
iūcta glo. in. c. j. de delic. pu. H. et. c. ſigni-
ficatum. et extunc dicunt̄ puberes. Po-
teſt etiam dici pubes qui vel q̄ ex habitu
corpis pubertatem oſtendit. et generare
ſeu ꝯcipere poteſt. ext̄. de deſpon. impub.
puberes. An īpubes poſſit ꝯtrahere ma-
trimoniū. vide infra. mr̄imoniū ij. §. j. Et
an ſponſalia. vide infra. ſponſalia. §. iiij.

Incantatio. Require
infra. ſortilegium ij. §. v. et. vj.

Incendiarius dicitur
ſm Raij. et Wil. qui incendit au-
ctoritate propria ciuitatem vel villam.
manſionem. vel ſegetem et ſimilia aliena
malo ſtudio. vt ꝑ odio vel vindicta. xxiij
q. vlt̄. peſſimā. xij. q. ij. cū deuotiſſimam
Secus ſi faceret iuſſu eius q̄ habet pote-
ſtatem indicendi bellū qđ eſt iuſtū. Item
incendiarius eſt q̄ incendi facit predicta.
aut ꝯſiliū vel auxiliū impendit. A. Secꝰ
eſſet ſiquis domū ꝓpriā vel segetē incen-
deret. q2 licet peccaret re ſua abutendo:
non tn̄ tenetur pena īcendiarij. niſi dolo
malo hoc faceret. ſcꝫ vt per incendiū rei
ſue aliena incenderentur ſm glo. Raij. et
Ul. vt in ſum. cō. li. ij. ti. v. q. ix. H. Et di-
citur malo ſtudio. quia ſiquis caſu vel ne
gligentia hoc faciat: non iudicatur vt ī-
cendiarius. A. Hoc verum q̄tum ad pe-
nā. ſed quo ad intereſſe dannificati be-
ne tenetur ex negligentia. vt in. c. fi. ext̄.

de iniurijs. Teneť etiaȝ q̄ ad penaȝ ſi taȝ
lata culpa fuit vt luxurie aut dolo ſit ꝓ-
xima. vt in. l. penulť. ff. de incen. B. Con.
Hoſti. et Goff.

¶ Que pena incendiarij? Re. Scd̄m leges
eſt vt ipſe igne cremeť. aut capite punia-
tur. ff. de incen. rui. et nau. l. qui edes. ⁊ l.
penulť. et vlť. ff. de penis. l. capitaliuȝ. §.
incendiarij. ff. ad. l. cor. de ſicca. l. ſiq̄s do-
lo. A. Cremanť ꝓprie qui incendia fecerīt
intra oppidum. vt in dicto. §. incendiarij.
Qui vͦo caſaȝ aut villam leuius puniun-
tur. vt ibi. Et ita ītelligiť qđ habeť in di-
cta. l. qui edes. vbi dr̄. Qui edes aceruūue
frumēti iuxta domū poſitū ꝯbuſſerit vi-
ctꝰ verberatꝰ igni necari iubeť. Et ꝙ ap-
pellatōe edium om̄es ſpecies edificij ꝑti-
nenť. Sed in dignitate poſiti capite pu-
niunť. vt in dicta. l. ſ. vbi diciť. Qui data
opera in ciuitate incendiū fecerint ſi hu-
miliori loco ſint: beſtijs ſubici ſolent. ſi in
aliquo gradu exiſtentes id fecerint: capi-
te puniunť. aut certe in inſulam depor-
tanť. B. Scd̄m canones vͦo ē pena mul-
tiplex. Nam incendiarius eccleſiaruȝ. vel
locoꝝ religioſorū. vel cimiterij. vel ſpacij
priuilegiati in circuitu eccleſie: eſt excō-
municatus ip̄o iure. qui etiaȝ poſtq̄ fue-
rit denunciatus nō poteſt abſolui niſi a
papa. vt dictum eſt ſup̄. abſolutio j. §. iij.
et ſup̄. excōmunicatio iiij. Que aū ſint lo-
ca priuilegiata. habes ſup̄. emunitas cō-
fugientiū. §. iij. Incendiarij vͦo aliorū lo-
corū cum mandantibꝫ. cōſulentibꝫ. et fa-
uentibꝫ: ſunt excōmunicandi. xxiij. q. viij
ſiquis membroꝝ. et. c. peſſimā. et iſti eti-
am poſtq̄ fuerint denūciati nō niſi a pa-
pa poſſunt abſolui. vt diciť ſup̄. abſolu-
tio p̄mo. §. iij. Tales etiam incendiarij in
quibuſdaȝ locis ip̄o facto habenť pro ex-
cōmunicatis ex cōſuetudine licet reuera
abſq̃ ꝯſtitutōne aut ſententia nō infera-
tur excōmunicatō. A. De hoc dic vt ſup̄.
excōmunicatio j. §. vj. in additōe. B.

Incertorum reſtitutio
ſiue diſpenſatio. vide. infra. reſti-
tutio vj. per totum.

Inceſtus. quid ſit et q̄
graue. habes ſupra. fornicatō. §.
primo. et infra. luxuria. §. p̄mo.

Indulgētia. Quis poſ-
ſit ꝯcedere indulgentias? Reo. ſm̄ Tho. in
iiij. diſ. xx. Solus papa. qꝛ ipſe ſolus ple-
nariam habet poteſtatē ꝓut vult poteſt
indulgentias facere cauſa tn̄ exiſtente le-
gittima. Archiep̄us quoq̃ licȝ nō ſit iu-
dex ordinarius oīm de ſua ꝓuintia. vt ſu-
pra. archiep̄s. §. iij. poteſt tn̄ nō ſolum in
ſua dioceſi. ſed etiaȝ in tota ſua ꝓuintia
indulgentias ꝯcedere dūmodo non exce-
dat ſtatutū generalis ꝯcilij. exť. de peni.
et re. modo. Itē hoc poſſunt ep̄i in ſua di-
oceſi. nec ꝑ peccatuȝ tolliť eis talis pote-
ſtas. qꝛ eſt poteſtas iuriſdictōnis. A. niſi
eſſet pcc̄m ex quo ligareť aliq̄ cenſura ec-
cleſiaſtica. qꝛ tunc non pť abſoluē nec li-
gare. vt ſup̄. abſolutio primo. §. j. v͂. ij. B.
Sacerdotes vͦo ꝑrochiales aut decani nō
pn̄t. niſi ſibi ex ꝯceſſione ab ep̄is facta. A
Similiť nec etiam alij prelati inferiores
ep̄is. vt abbates. et hmōi. vt exť. de exceſ.
p̄la. accedētibꝫ. qꝛ eis diſpenſatio cōmuīs
theſauri ꝯmiſſa nō eſt. tn̄ poſſūt ꝯcedere
ꝑticipatōꝫ bonoꝝ ꝯgregatōis ſibi ꝯmiſſe
Nam hec ꝑticipatō fit ꝑ mutuā charita-
teȝ. ſꝫ indulgentia req̄rit auctoritatē ſm̄
Pe. vt in ſū. cō. li. iij. ti. xxxiiij. q. clxxxiiij
qui etiā dicit ꝙ ꝯfirmatus etiā anteq̄ ſit
ſacerdos poteſt indulgentias facē. et eti-
am legati nō ſacerdotes. vt extra de pe. et
re. ꝙ aūt. qꝛ hec poteſtas magis cōpetit
ex iuriſdictōne q̄ ex ordine. Hoſti. vͦo di-
cit ꝙ electus cōfirmatus ante ep̄alez ꝯſe-
cratōnē tutius faceret ſi a talibꝫ abſtine-
ret. maxime ſi nō ſit ſacerdos. vt pꝫ ī ea.
q. B. Eſt aūt ꝑ ꝯcilium limitata quanti-
tas ꝑ hunc modū. Quando dedicať eccle-
ſia nō debet nec poteſt indulgentia extē-
di vltra annū. ſiue ab vno ſiue a pluribꝫ
ep̄is dediceť. In āniuerſario vͦo dedica-
tionis. aut etiā ex q̄cunq̃ alia cauſa non
pť dari indulgentia. niſi. xl. dieꝝ. extra. d͂
peni. et re. cum ex eo. in fi. et hoc ſiue cō
cedať ab vno ep̄o ſiue a multis. qꝛ nunq̄
excedit predictaȝ taxationē. exť. de peni.
indulgētie. li. vj. A. Ibi dr̄. Indulgentie
que ab vno vel pluribꝫ ep̄is in eccleſiarū
dedicatōnibꝫ. vel alijs q̄buſcunq̃ caſibus
cōcedunť vires nō obtinent ſi ſtatutum
exceſſerint cōcilij generalis. B

¶ Sꝫ nūquid īdulgētie valēt alijs q̄ ſub-
ditis eoꝝ q̄ eas faciūt? Re. Valēt illis q̄bꝫ
ꝓprij ep̄i ꝯceſſerīt vt ꝓſunt. exť. de pe. ꝙ aū.

A. Et nõ ſolum epiſcopi ſed etiã ꝓprij ſa-
cerdotes inferiores hoc pñt ꝯcedẽ ſm q̄ſ
dam. qꝛ tunc nõ ipſi dant eis ĩdulgentiaꝫ
ſed ꝯcedunt vt remiſſiones ab epĩs facte
eis ꝓſint. vt ſic in abſolutõne penitentis
per diuerſos modos ꝓuideant liberandi a
pctĩs et a penis qđ eſt officij ſacerdotalis
Et cũ hoc con. Hoſti. ⁊ Wil. duran. dicẽs
ꝙ cũ ꝯfitens habet multa pcta mortalia
pro q̄bꝫ forte tota vita hoĩs q̄tum ad ſe-
ptẽnem pniam non ſufficeret. tũc ſacer-
dos hoc exponat penitenti. et addat. Un̄
ĩiungo tibi ꝙ q̄diu viues dicas totiens ĩ
die pater nr̃. vel ſimile. q̄a pnĩe arbitrie
ſũt. Debꝫ etiã dicere. Concedo tibi ꝙ pro-
ſint tibi om̄es remiſſiones a q̄cunqꝫ fiẽt.
alr̃s ei nõ ꝓdeſſent. dicto. c. ꝙ aũt. vt ĩ ſũ.
con. eo. ti. q. clxxxix. B. Quando aũt ext-
neus epiſcop⁹ dat ĩdulgentiaꝫ in vno lo-
co. indulgentia eius valet tm̄ ſubditis ſu
is. vt Hoſti. dic. A. et alijs quibus conceſ
ſum eſt. vt ſtatim patuit. B

¶ Utrũ indulgẽtie faciende ſint pro ſub-
ſidio tempali: Rñdeo. ſm Tho. et Pe. ĩ. iiij.
diſ. xx. Pro temporalibꝫ nõ ſunt ſpũalia
danda. ideo indulgentie dande ſunt prin-
cipaliter pro vtilitate ſpirituali. et non ꝓ
ſubſidio temporali. A. Idem in ſum. con.
eo. titu. q. clxxxv. B

¶ An indulgencie in foro diuino aliquid
valeant ⁊ quantũ: Rñ. ſm Pe. vbi ſup̃. In
eccleſia eſt theſaur⁹ meritoꝝ tam ipi⁹ ec-
cleſie q̄ xp̃i. cuius theſauri p̄latus habet
claues. et diſpenſare pt̃. et ſic indulgẽtia
valet. Quatuor tñ req̄runt̃ ad hoc vt va-
leant. Duo ex pte dantis. ſ. auctoritas. et
cauſa rõnabilis. Alia duo ex pte ſuſcipi-
entis. ſ. ꝙ ſit in ſtatu merẽdi. et vt faciat
illud pro q̄ indulgentia dat̃. Con. Tho. ⁊
Al. A. Idem in ſum. con. eo. ti. q. clxxx.
vbi etiã dicit̃ ꝙ cauſa rõnabilis eſt vtili-
tas eccleſie. qꝛ theſauri eccleſie ꝑ eius ne
ceſſitatibꝫ diſpenſandi ſũt. B. Ualent igi
tur indulgentie quantũ ſonant. vꝫ. xl. di
es indulgentie valent tantuꝫ quantũ. xl.
dies pnĩe ſm taxationẽ factã ſiue a iure
ſiue a ſacerdote ſiue a iuſticia diña. Dies
enim iſti ſiue anni: nõ ſunt anni celi. nec
purgatorij. ſed mũdi. ⁊ ſicut in mũdo. xl.
dies pnĩe plus valent vni perficienti cuꝫ
maiori feruore q̄ valeant alteri. ita. xl.
dies indulgentie plus valent illi qui cum
maiori caritate ſeu rei date quãtitate ac-
cedit. Satis con. Tho. et Raij. Et addit
Tho. ꝙ q̄ vicinior ẽ ecclĩe. et etiã ſacerdo
tes ⁊ clerici ita ꝯſequũt̃ indulgẽtiã ſicut
remoti. A. Idẽ ĩ ſũ. cõ. eo. ti. q. clxxxj. B.

¶ Quid cum pnĩa alicuius eſt. vij. ãnoꝝ
et ipſe ſucceſſiue dat. vij. nũmos eccleſie
alicui que habet indulgentiã vnius ãni
nunq̄d liberatus eſt: Rñdeo. ſm Hoſti. Non
eſt dubiũ ꝙ liberatus eſt q̄ ad eccleſiã mi
litantẽ. ext̃. de peni. ⁊ re. cum ex eo. §. ad-
huc. p̄latus tñ ſi indiſcrete facit hmõi in-
dulgentias ſe onerat. Et ꝯſulimus ꝙ ille
qui acq̄ſiuit huiuſmodi indulgentias nõ
vtatur eis in hac vita ſed reſeruet in pur
gatorio vbi grauiſſima erit pena. A. Idẽ
in ſum. con. eo. ti. q. clxxxij. B

¶ An quis totiens habeat indulgentias
q̄tiens intrat eccleſiã vbi poſita ẽ: Rñ. ſm
Tho. in. iiij. diſ. xx. Aliq̄n indulgentia de
terminata eſt ad tp̃us: puta q̄cunqꝫ vadit
ad talẽ eccleſiaꝫ vſqꝫ ad tale tp̃us: habe-
at tantũ de indulgentia. ⁊ tunc intelligit̃
ſemel tm̄. Aliq̄n indulgentia eſt ꝑhennis
ſicut in eccleſia beati Petri ĩ Roma. xl.
dierum. ⁊ tunc quotiens quis vadit: toti-
ens indulgentiam conſequitur. A. Idem
in ſum. con. li. iij. ti. xxxiiij. q. clxxxiij. B.

¶ Quibꝫ ꝓſunt ĩdulgẽtie: Rñ. ſm Pe. Nõ
valent exiſtẽtibꝫ in pctõ mortali. qꝛ ma-
nente offenſa: reatus pene tolli non pt̃.
Ualent autem religioſis ſicut ſecularibꝫ.
Quin etiã ſi ſit indulgentia ꝯ dando. pñt
dare ſi habeant adminiſtratõꝫ vel licen-
tiam dandi a ſuis p̄latis. Prelatus etiaꝫ
licet ſibipſi p̄mo et principaliter indulgẽ
tiã dare non poſſit. pt̃ tñ vti indulgentia
alijs data. ⁊ ſub eadẽ forma. Cõ. Tho. vbi
ſup̃. A. Idẽ ĩ ſũ. con. eo. ti. q. clxxxvj. B

¶ Utrum indulgentia valeat illi qui li-
benter faceret illud pro quo datur: ſꝫ nõ
poteſt: Rñdeo. ſm Tho. in. iiij. diſ. xx. Non.
quia indulgentia tm̄ datur ſub hac for-
ma. ſ. vt faciat vel det hoc vel illud. Ideꝫ
Al. A. Idẽ in ſũ. con. eo. ti. q. clxxxvij. B

¶ Utrum vnus poſſit alteri indulgenti-
am mereri: Rñdeo. ſm Tho. in. iiij. diſ. xlv.
Nõ poteſt. niſi ꝓcedat ex intentõne dan-
tis. Unde poſſet ſi indulgentia fieret hoc
mõ dicendo. ꝙ ille qui facit vel pro q̄ fit
habeat talem indulgentiam. Con. Al. A
Idẽ in ſũ. cõ. eo. ti. q. clxxxviij. B. Et ſile

dicendu ꝫ eſt de his q̄ ſunt in purgatorio. qꝛ ſi fiat ſub hac forma. Quicunqꝫ fecerit hoc vel illud. ipſe vel ali⁹ pro q̄ facit ī purgatorio detentus habeat talē indulgentiam: valebit illi. al's nō. Nec ꝓpter hoc ſequitˀ q̄ ꝑlatus poſſit pro ſuo arbitrio animas a purgatorio liberare. q̄a ad hoc q̄ īdulgentie valeant: reqritˀ cauſa ꝯueniens īdulgentias faciendi. Con. Pe. ⁊ Inno. A. ſimilitˀ Raij. et glo. ei⁹. Sꝫ Hoſti. dicit ſimplicitˀ q̄ ex vi indulgentie nō valent hmōi defunctis remiſſiones. cum nō ſint de foro eccleſie. ſꝫ bona opa quib⁹ q̄s meretˀ īdulgentiā. vt elemoſine. vel pegrinatōes valēt eis ſicut ⁊ alia ſuffragia eccleſiaſtice emunitatis. vt ī ſum. cō. eo. ti. q. cxcj. Sꝫ certe nō videtˀ ratio q̄re ad defunctos poſſit transferri meritū bonorū opeꝝ. ⁊ nō meritū xp̄i. vel militantis eccleſie. Vn̄ ſi papa hmōi facēt indulgentias: nō deberem⁹ os ponere in celū. de plenitudine pt̄atis ei⁹ temere dubitādo ſc̄m glo. Raij. et in dicta. q. cxcj. B

Quid de illo q̄ ꝯſequitˀ generalē indulgentiā poſitā p papā: R̄e. ſc̄m Hoſti. Statim euolat ſi in tali ſtatu decedat. A. Cō. glo. Raij. vt in ſū. con. eo. ti. q. clxxxij. B

Utrum cruce ſignatus qui moritˀ anteq̄ iter arripiat: habeat indulgentiaꝫ: R̄eo. ſc̄m Tho. in quolibet. Forma cōſideranda eſt. Nam ſi concedatˀ accipientib⁹ crucem: ſtatim habet etiamſi decedat anteq̄ iter arripiat. Secus ſi ꝯcedatˀ tranſeuntib⁹. A. Con. glo. Raij. vt in ſum. con. eo. ti. q. cxcij. B. Precipitˀ in virtute obedie̅tie ſub pena excōmunicatōis. A. Tex. dicit ſub interminatōe maledictōis eterne. vt in cle. religioſi. ō priuile. de q̄ infra. B. religioſis ne p̄dicent indulgentias indiſcretas. vt in cle. religioſi. ō priuile. De queſtuarijs q̄ portant indulgentias. aut predicant. habetˀ infra. queſtuarij.

Infamis. Duob⁹ modis eſt aliquis infamis. ſcꝫ de facto. ⁊ de iure. Infamis de facto ē. cuius apud bonos et graues grauata eſt opinio ſup crimine aliq̄. Infamis de iure eſt. quē ius ponit eſſe infamē. vt q̄ ꝯuict⁹ eſt de furto. vel q̄ pugnat ī arena ꝓ lucro ⁊ plura huiuſmōi. A. Hoc fuit dictū glo. Raij. vt patet in ſum. con. li. iij. ti. xxv. q. j. B. Omnis autē infamis tam de iure q̄ de facto debet repelli a ꝓmotione. ſiue ſit dignitas. ſiue ordo. quia porte dignitatis infamib⁹ patere non debent. diſ. lj. qui in aliquo. extra. de re. iur. infamib⁹. li. vj. A Hoc fuit dictum Raij. vt ptꝫ in dicta. q. j B. Item infamis nō poteſt eſſe iudex vel procurator. extra. de iudic̄. cum deputati. A. Parum videtˀ facere. ſed plus facit dictum. c. infamib⁹. B. Iteꝫ repellitˀ ab accuſando. ff. de accu. l. qui accuſare. Iteꝫ a teſtificando. niſi in caſib⁹ extra. de teſti. c. teſtimoniū. A. niſi eſſet in integrum reſtitutus. vt īfra. teſtis. §. v. B. Item a poſtulando. ff. de poſtu. l. j. de qua poſtulatione habes infra. poſtulatio. §. fi. Hec at̄ ō infamib⁹ ſic ſupficialiter dicta ſufficiāt Alia plura potes vidē. iij. q. vij. §. porro. in tex. et glo. Qualiter ⁊ qn̄ infamatis ſit indicenda purgatō. vide infra. purgatio. §. ij.

Infidelis. Utrū liceat fidelib⁹ cōmunicare cum infidelibus: R̄eo. ſc̄m Tho. ſc̄da ſc̄de. q. x. Qui ī fide firmi ſūt ita q̄ ex eoꝝ ꝯmuicatōe cū infidelib⁹ ſperatˀ magis illoꝝ ꝯuerſio q̄ hoꝝ ſubuerſio: non ſunt ꝓhibendi ꝯmuicare cū infidelib⁹. Simplices aūt ⁊ infirmi ꝓhibendi ſunt ne ſine magna neceſſitate cum eis conuerſentur.

Que īfidelitas ſit grauius pc̄m: R̄eo. ſc̄m Tho. vbi ſup̄. Heretici q̄deꝫ q̄ ꝓfitentˀ legem euangelij et eaꝫ corrumpunt: grauius peccant q̄ iudei q̄ fidem nunq̄ ſuſceperūt. et iudei q̄ ſuſceperūt figurā eius in veteri lege quā male intˀpretantes corrūpunt. grauius peccant q̄ gentiles q̄ nullo modo fidem euangelij ſuſceperūt. Poſſent tamē ſc̄m quid aliter compari.

Utrum cum infidelib⁹ ſit diſputandū de fide: R̄eo. ſc̄m Tho. vbi ſup̄. In diſputatione fidei ꝯtra hereticos duo ſunt ꝯſideranda. Unuꝫ ex pte diſputantis. qꝛ ſi diſputat tanq̄ de fide dubius. et experiri volens veritatē. tunc peccat ꝓculdubio tanq̄ infidelis. Si aūt diſputat ad cōfutandum errores. vel ad exercitium: laudabile eſt. Aliud eſt conſiderandum ex parte audientium. vtrum ipſi ſint inſtructi et firmi in fide. tunc enim nulluꝫ eſt periculum diſputare. Aut ſi andientes ſūt ſimplices et in fide titubantes. Circa tales diſtinguendum eſt. quia ſi ſunt ſolicitati

ab infidelibꝫ nitentibꝫ in eis fidẽ corrum-
pere tunc neceſſe ē publice diſputare. dũ-
modo inueniant aliq̃ ad hoc idonei. Per
hoc enĩ ſimplices in fide firmabunt ⁊ tol
let infidelibꝫ decipiendi facultas. Si vo
nõ ſunt ſolicitati tũc ꝑiculoſum eſt publi
ce diſputare de fide corã ſimplicibꝫ q̃r fi-
des etiã ex hocipſo eſt firmior q nihil di-
uerſum audierũt. ⁊ ideo nõ expedit eis vt
audiãt verba infideliũ diſputantiũ cõtra
fidẽ. Prohibent quoq omẽs laici diſpu-
tare de fide publice vel occulte. ext. de he
reticis. quicunq. li. vj. A. Et ibi dr̃. Qui
vo ↄtrafecerit: excõicationis laqueo in-
nodet. B. Utꝝ liceat infideles trahere ad
fidem ꝑ aliqua data munera. vide infra.
munus. §. ij. et infra. iudeus iij. §. j. circa
fi. Infideliũ matrimoniũ. de hoc quere ſu
pra. impedimentũ ix. de diſpari cultu per
totũ. Item de infidelibꝫ hereticis. vide ſu-
pra. hereticus. De iudeis. infra. iudeus.
De ſarracenis. infra. ſarracenus.

Ingratitudo. Utrũ ſit

pctm mortale? Reſ. ſm Tho. ſcda
ſcde. q. cvij. Ingratus dr̃ aliquis
dupliciẽ. Uno mõ ꝑ ſolam omiſſionẽ: pu
ta q non recognoſcit vel retribuit vices
pro bñfitio accepto. et hoc nõ ſꝑ eſt pec-
catũ mortale. Nam ſi ingtus ꝑtermittat
illud ad qd non tenet. A. ſcꝫ ex obliga-
tiõe neceſſitatis. ſꝫ ex debito ḡtitudinis
qd eſt vt hõ aliqd liberaliẽ tribuat etiaꝫ
ad qd non tenet ſm eundẽ Tho. ibidẽ. B
nõ peccat mortaliẽ: ſed venialiter. q̃a ꝓ-
uenit ex negligentia quadã ſeu indiſpo-
ſitione. A. ſcꝫ hoĩs ad virtutem. vt patꝫ
ibidẽ. B. Poteſt tñ eſſe mortale ꝓpẽ inte-
riorez ↄtemptũ. aut ſi ſubtrahat illud qd
ex neceſſitate debet benefitio ſiue ſimpli
citer ſiue in aliq̃ neceſſitatis ḡdu. A. vt
ſi omitteret facere quod ꝓmiſit ꝓpter ac-
ceptum bñfitiuꝫ. aut ſi bñfaciẽti nõ ſub-
ueniret cũ poſſet in notabili neceſſitate.
B. Alio modo diciẽ ingtus nõ ſolũ quia
ꝑtermittit: ſed ⁊ ↄtrariũ agit. Et hoc etiã
ſm ↄditionẽ eius quod agiẽ qñq eſt pec-
catum mortale. quandoq veniale.
¶ Utrum ingratis benefitia ſint ſubtra-
henda. Reſ. ſm Tho. vbi ſuꝑ. Circa ingt-
tum duo ſunt conſideranda. primo qui-
dem qd ipſe ſit dignus pati. et ſic certuꝫ ē
q meretur benefitij ſubtractionem. ſcdo
conſiderandũ eſt qd oporteat benefitium
facere. primo nanq non debꝫ eſſe facilis
ad ingratitudinẽ iudicandaꝫ. Nam forte
nõ occurrit beneficiato facultas. aut de-
bita opportunitas retribuẽdi. ſecũdo debꝫ
tendere ad hoc q de ingrato gratum faci-
at. q ſi non poteſt ꝑmo benefitio facẽ: for
te faciet ſecũdo. Si vo ex benefitijs mul-
tiplicatis ingratitudinẽ augeat et peior
fiat: debꝫ a bñfitioꝝ ceſſare exhibitiõne.

Iniuria quedã eſt enor

mis. quedã non. vt ſuꝑ. enormia.
§. ij. A. Melius ſuꝑ. abſolutio ij.
§. fi. in additione. B
¶ Utrum aggrauetur iniuria ex hoc q
cõmittaẽ in ꝑſonam pluribꝫ cõiunctam.
Reſpon. ſm Tho. ſcda ſcde. q. lxv. Cete-
ris paribꝫ. q̃to aliqua iniuria in plures
redundat. tanto eſt grauius peccatuꝫ. Et
inde eſt q grauius peccatuꝫ eſt ſi aliquis
ꝑcutiat principem q̃ priuatam ꝑſonam.
quia redundat in iniuriaꝫ totius multi-
tudinis. Cum autẽ infertur iniuria in ꝑ-
ſonam cõiunctam alteri qualitercunq.
tunc iniuria illa pertinet ad duas perſo
nas. et ex hocipſo aggrauatur peccatuꝫ.
Quomodo ⁊ quando liceat iniuriaꝫ ꝑſo-
ne vel rerum repellere. vide ſuꝑ. bellum j.
§. ij. De materia iniuriarum. vide infra.
pacientia.

Iniuſticia. Utꝝ faciẽs

iniuſticiam ſemꝑ peccet morta-
liẽ? Reſ. ſm Tho. ſcda ſcde. q. lix.
Cũ iniuſticia ↄſiſtat ĩ nocumẽto alteriꝰ:
maĩfeſtũ eſt q ↄtrariaẽ caritati. ⁊ ſic ex ſuo
genere eſt pctm mortale. Ille tñ q̃ in par
uis facit ĩiuſticiã: deficit a ꝑfectiõe eiꝰ qd
ē iniuſtũ facẽ ingtuꝫ pt̃ reputari nõ eſſe
oĩno ↄt̃ voluntatẽ eiꝰ qui hoc patiẽ: pu-
ta ſi auferat aliqs alicui vnuꝫ pomũ vel
aliqd tale. de q̃ ꝓbabile ē q ille ñ ledatur
nec ei diſpliceat. de ĩiuſticia iudicis eccle
ſiaſtici. vide ĩfra. iudex ij. §. fi. A. Immo.
§. j. B. Itẽ multa circa ĩiuſticiã iudicũ.
vide infra. iudex j. §. iij. et ſe.

Inobedientia. Utꝝ ſit

peccatuꝫ mortale? Reſ. ſm Tho.
ſcda ſcde. q. cv. Sic. Nã inobediẽ
tia ↄtriaẽ caritati dei q̃ exigit vt eiꝰ ꝑce-
ptis obediaẽ. In ꝑceptis aũt diuinis ↄtinet
q etiã ſuꝑioribꝫ obediaẽ. Unde Ro. xiij.

Qui reſiſtit p̄tati: dei ordinatōni reſiſtit. Itē ꝯtrariat̄ dilectōni ꝓximi inq̄tuz ſuperiori ꝓximo ſubt̄hit obedientiā quā ei dꝫ. Si aūt prelat⁹ aliq̄s tot p̄cepta īgerat ꝙ ſubdit⁹ ea īplere nō poſſit: excuſat̄. De obediētia habet̄. infra. obedientia ꝑ totū

Inquiſitio.

Sciendū ꝙ tribꝰ modis p̄ncipaliter ꝓcedit̄ ꝯt̄ aliquē de crimīe. videlicꝫ ꝑ accuſatōꝫ. denunciatōꝫ. et inq̄ſitōꝫ. Et quidē quō debeat fieri accuſatō. habet̄ ſup̄. accuſare. ⁊ ſup̄ accuſat⁹. Ad denunciatōēꝫ uō dꝫ p̄cedere caritatiua āmonitō. ex͞t. de accu. ſuꝑ his. et. c. qualit̄ et q̄ñ. ij. Et ad īq̄ſitionē p̄cedere debꝫ clamoroſa inſinuatio. vt ī dicto. c. q̄lit̄. Addit̄ ⁊ q̄rt⁹ mod⁹ ſcꝫ cū crimē obicit̄ ꝑ modū exceptōis. de quo agit̄. infra. inſcriptio. §. j. et. ij.

¶ Q̄ñ et a q̄ ſit ꝓcedendū ad inq̄ſitionez: R̄ńo. Cū ſubditus aliq̄s vel etiam p̄latus offendit ſi ꝑ clamorē et famam ad aures ſuꝑioris ꝑuenerit. nō quidē ortam a maliuolis et maledicis. ſꝫ a ꝓuidis et honeſtis. ⁊ ñ ſemel tm̄ ſꝫ ſepe. dꝫ veritatē diligenti⁹ ꝑſcrutari. vt puniat ſi oportꝫ. nō tanq̄ȝ idem ſit accuſator et iudex. ſꝫ q̄ſi denunciante fama. ex͞t. de accu. q̄liter ⁊ q̄ñ ij. et ex͞t. de ſymo. licet heli͞. A. In dicto c. qualit̄. nō dicit̄ de ortu infamie ſꝫ de denunciatōe q̄ facienda eſt a prouidis ⁊ honeſtis. Sufficit eñ̄ ſm̄ Raij. ꝙ apud bonos et graues quis ſit diffamatus. nō diſtinctꝰ a quibꝰ ortū habuit infamia. qꝛ īfamia ab incerto auctore ꝓcedit. de cōſe. diſ. iiij. ſcēm. Con. Ber. et Hoſti. ī dicto. c. qualit̄. ⁊ in ſū. con. li. iij. ti. xxxiij. q. v. Et addunt ꝙ tūc purgatio ē indicenda saltē ꝓpter ſcandalū. ar. ex͞t. de pur. ca. accedēs Addit Hoſti. Si nō oīno ꝯſtaret ꝙ a maliuolis orta infamia eſſet nec ſcandaluꝫ immineret nec multū ſpꝑſa eſſet infamia. nō eſſet de neceſſitate purgatio indicenda. ex͞t. de pur. ca. cum in iuuentute. Itēꝫ vt patet ibidē Al. dicit ꝙ ad inq̄ſitionem ꝓcedit̄ ex quatuor cauſis. ſcꝫ ex clamoroſa inſinuatione. vt dictum eſt. Itēꝫ ꝓpter ſcandali timorē quod pt̄ turbare eccl̄iaꝫ ſiue ſit vnus adeo potens ꝙ ipſe ſcandalizatus poteſt eccleſie ſcandalū ſuſcitare. ſiue ſint plures. Ad remotionē aūt talis ſcandali indicit̄ purgatio. ⁊ illa ſequitur inquit inquiſitionē. Item poteſt fieri inquiſitō contra eū qui ſuſpectus eſt ſuo p̄lato. vel principi terre. vel alijs bonis viris. quia ex hoc indicitur purgatio. Itēꝫ fit inquiſitio ꝓpter ꝑiculum etiāꝫ ſine infamia ſicut fit in hereſi. et in alijs criminibꝰ que ſerpunt in occultꝰ. Ibidē etiam patet ſm̄ Hoſti. qualiter ep̄us ex officio ſuo viſitet quolibet anno quālibꝫ eccleſiā etiamſi nulla p̄cedat infamia. ⁊ tunc inquirere debet ex officio puro tam de clericis q̄ȝ de laicis. Dicit etiāꝫ ꝙ archip̄ſbit̄ viſitat ſi de ꝯſuetudīe hoc habeat. poſtea ep̄us de iure ꝯmuni. poſtremo archiep̄us eodem iure. et legatus ab apoſtolica ſede miſſus. Et ꝯtra hoc nō currit preſcriptō extra. de p̄ſcrip. cum non liceat. quia niſi viſitaretur anima ꝑiclitaretur. p̄uilegia tamen bene poſſunt eximere. Hec omnia in dicta. q. v. H.

¶ Qualiter ꝓcedendū ſit in inq̄ſitione q̄ fit ꝯtra ſingularē ꝑſonam: R̄ńo. Primo q̄dem ſciendū. ꝙ debet fieri in loco vbi conuerſat̄ ꝑſona de qua eſt inquirendū. xxiij q. j. ꝑatus. extra. de elec. poſtq̄ȝ. et ex͞t. de preſcrip. quoſdaꝫ. Citabit̄ aūt ipſe cōtra quē inq̄rendū ē. ⁊ ſic dꝫ eſſe p̄ñs. niſi ꝑ cōtumaciā ſe abſentauerit. ⁊ dꝫ fieri coram eccl̄ie ſenioribꝰ. A. De iſtis ſenioribꝰ non dr̄ in. c. allegatis. ſꝫ bñ dicit Goff. ⁊ pt̄ intelligi de legittimis officialibꝰ iudicis inq̄rentis. H. Item exponenda ſunt ei illa capitula de quibꝰ fuerit inq̄rendū vt facultatem habeat defendendi ſe. Et nō ſolum dicta teſtiū ſunt ei dicenda. ſed etiā nomina eoꝝ. vt quid et a q̄ ſit dictū appareat. et ne ſuppreſſione nominū det̄ audacia infamandi. A. Dicit tñ̄ Hoſti. ꝙ cauti iudices ꝯſueuerūt tradere depoſitōnes ſine noībꝰ. et noīa ſine depoſitōnibꝰ. ꝓpter teſtium euitanda pericula. vt in ſum. cō. li. iij. ti. xxxj. q. vj. H. Itēꝫ admittende ſūt exceptiones et replicationes legittime. Hec omnia extra. de accu. qualit̄ et quando. ij. et. v. q. ij. ſi primates. Et talis quidem poteſt opponere contra inquiſitoreꝫ de ſuſpectꝰ. vel ꝙ ſit criminoſus. ⁊ contra denunciationem. A. id eſt denuncianteꝫ. vt in dicta. q. vj. H. vel litteras ad inquirendum impetratas. et contra teſtes ⁊ dicta eoꝝ. ex͞t. de accu. cū oporteat. et. c. cū dilect⁹. ij. Non tñ̄ debēt admitti teſtes niſi legittimi. ex͞t. de ſen. et re. iudi. cū I et a.

Jtē inq̄ſitoꝛ debet facere iurare ⁊ teſtifi-
cari etiā illos qui denunciauerūt.ext̄. de
ſiīmo.licȝ helẏ̄. Secus ē in via accuſatō-
nis.qꝛ accuſatoꝛ nō poteſt eſſe teſtis.ext̄.
de accu.cū P. Jtē ſciendū ꝙ in nullo cri-
mine pt̄ ꝓcedi ad inq̄rendū ex denūtia-
tōe:niſi p̄ceſſerit fr̄na correctō. vt ī dicto
c.licȝ.de q̄ vide ſup̄.correctō fr̄na.§.v.
¶ Qualit̄ ꝓcedendū ſit ī inq̄ſitōne gene-
rali:puta cū ꝯmittit̄ alicui inquiſitio ec-
cleſie tam ī capite q̄ in mēbris.Re. Debȝ
ꝓcedi de plano et ſine ſtrepitu iudicij.cū
nō deceat ſeruos dei talibꝫ implicari.ext̄
de accu. olim. non ita ꝙ oꝛdo iudiciariꝰ
oīno p̄termittat̄.ſȝ ꝑ modum qui habet̄
īfra.iudiciū.§.j. Jtē in tali inq̄ſitōe reci-
piunt̄ teſtes q̄les in eccleſia īueniunt̄.qꝛ
que domi fiunt: per domeſticos pꝛobari
opoꝛtet.extra.de teſti.veniens ij.
¶ Jn q̄ differt inq̄ſitō quā facit iudex ex
officio ad clamoꝛē fame. et ea ad quā ꝓ-
cedit̄ alio ꝓcurante ſiue ꝓmouente.Re.
Jn multis.Nā cū ꝓcedit ex officio.tūc is
ꝯtra quē inq̄rit̄ cogēdus eſt iurare ꝙ re-
ſpondeat veritatē ad interrogata.et hoc
dico ſiue inq̄rat̄ ꝯtra detēminatā ꝑſonā.
ſiue cont̄ ꝯuentuȝ. Si vͦo ꝓcedit̄ alio ꝓ-
curante non eſt aduerſariꝰ cogendus iu-
rare:ne ꝓpter hoc ꝓmotoꝛ inq̄ſitōis poſ-
ſit inſtrui.ſed ipe tenet̄ ꝓbare ſuā inten-
tionē:alit̄ puniet̄ ſuſpenſione vel hmōi.
A.i.ſuſpendet̄ ab officio ⁊ beneficio. vt ī
c.cū dilectus.de q̄ infra.B. donec ſe pur-
gauerit ꝙ nō animo calūniandi crimīa
ꝓpoſuit.ext̄.de calūp.c.cū dilectus. Jtē
cum inq̄ſitoꝛ ex officio ꝓcedit publicatis
atteſtatōnibꝫ:pt̄ denuo ab alijs teſtibꝫ in
quirere.vt.ij.q.v.habȝ.et.c.mēnam. Cū
vͦo alio ꝓcurante fit:tūc publicatis atte-
ſtatōnibꝫ nō recipient̄ alij teſtes.quia ti-
met̄ de ſuboꝛnatōe.A. Jdem in ſum.con.
in dicta.q.vj. B
¶ Que foꝛma iuramēti teſtiū in cauſa ī-
quiſitōis?Re. Si eſt ꝯ ꝑſonā ⁊ crimē de-
t̄minatū:iurat teſtis ꝙ ſuꝑ crimine dicet
plenā veritatem.ext̄.de ſẏmo.licet helẏ̄.
Si vͦo eſt inq̄ſitio ſuꝑ ſtatu eccleſie:iurat
de his dicere quod ſcit vel credit ī eccleſia
refoꝛmanda.vel ꝙ reſpōdeat ad interro-
gata.ext̄.de accu. cum dilectus. Et nota
ꝙ in talibꝫ iuramentis non debet nec ſo-
let iurari de occultis. Nam ſecretoꝝ ſolꝰ
deus iudex ⁊ cognitoꝛ eſt.diſ.xxxij.erube-
ſcant.et.ij.q.v.cōſuluiſti. et ſolū deū ha-
bent vltoꝛeȝ.C.de iureiur̄.l.iuſiurādi. A
Hic vocant̄ occulta ſiue ſecreta.ſm Wil.
et in dicta.q.vj. nonſolū ſecretū ꝯfeſſio-
nis:ſed et oīe crimen de q̄ quis non eſt
infamatus.Et addit ꝙſi aliquis infama
tus ſit de aliquo crimine:puta de foꝛnica-
tione.⁊ ſuꝑ hoc crimīe fiat inquiſitō:de-
bet teſtis etiaȝ dicere ſecretas circūſtan-
tias q̄s nouit licet iurauerit tenere ſecre-
tum. Jtē ꝙ qn̄ fit inq̄ſitio generalis.tunc
ſi de occultis de q̄bꝫ non pꝛeceſſit infamia
aliq̄d dixerint teſtes n̄ valebit dictū eoꝝ
nec ille ꝯtra quē depoſuerūt ꝓpt̄ hoc erit
puniendus.vt ext̄.de accu.inq̄ſitōis. B.
¶ Qn̄ fit inq̄ſitio in aliq̄ monaſterio q̄s
ꝓuidebit de expenſis inq̄ſitoꝛi vel mona-
chis q̄ ꝓſequunt̄ ꝯtra abbateȝ?Re. Pꝛo
oībꝫ debȝ ꝓuideri de rebus monaſterij.et
non tm̄ denuntiantibꝫ.ſeu accuſantibꝫ. ſȝ
etiā quos iudices ad ꝓſecutionē negocij
idoneos duxerint aſſumendos.ext̄.de ac-
cu. ex parte.et.c.olim.A. Jn his.c.nihil
dici videt̄ de expenſis inq̄ſitoꝛis:ſed alioꝝ
pꝛedictoꝛum tm̄. B
¶ An durante inq̄ſitōe:monachi debeāt
obedire abbati?Rn̄. Debent in licitis et
honeſtis. dūmodo nō impediat̄ ꝓſecutio
negocij.ext̄.de accu.ex pte.et.c.olim.
¶ Nō poteſt pꝛelatus inferioꝛ ſuis ſubdi
tis interdicere ne reuelent ſtatum ſuum.
vel eccleſie ſue.aut ꝑſonarū. his q̄ miſſi
ſunt ad inq̄rendum.coꝛrigendū et refoꝛ-
manduȝ.nec tenēt ſnīe excōmunicatōis.
ſuſpenſionis vel int̄dicti ꝯtra hmōi late.
nec etiā iuramēta vel ꝓmiſſiones ⁊ obli-
gationes alie facte ad celandū. Jnſuꝑ ab
inq̄ſitoꝛibꝫ talis temeritas aīaduerſione
digna pꝛecipitur caſtigari.extra.de offi.
oꝛ.quia pleriqȝ.li.vj.
¶ Poſtq̄ coꝛam eo q̄ ꝯtra aliquē ſuꝑ cer
tis criminibꝫ inq̄ſitoꝛ fuerat deputatꝰ ea-
dem crimina ille cōfeſſus fuit.non pt̄ im-
pugnare ꝯfeſſioneȝ q̄ minus puniat̄. nec
ideo pt̄ punitōȝ euadere dicēs ꝙ ſuꝑ eiſdē
criminibꝫ antea nō fuerat diffamatꝰ.vel
ꝙ ꝑ eundē inq̄ſitoꝛeȝ capitula ſuꝑ q̄bꝫ vo-
lebat inq̄rere ſibi tradita nō fuerūt.ext̄.
de accu.poſtq̄.li.vj.
¶ Si is cui ꝯt̄ te ꝯmiſſa fuit inq̄ſitō ſuꝑ
certis crimībꝫ ꝓceſſerit ad vͥtatē īq̄rendā

omiſſa inq̄ſitione infamie de pn̄te nec re-
clamāte aut quicq̄ ſuꝑ hoc excipiēte nō
poteris īpugnare proceſſum eius ob hoc
quia nō fuit de infamia primitus inquiſi-
tum. extra. de accu. ſi is. li. vj.

¶ Quis ē effectus inq̄ſitionis? R̄. Si in-
quirit̄ ꝯtra p̄latū. ſiue habentē admini-
ſtratōēꝫ et ꝯuincit̄. pena eius eſt remotō.
exemplo villici diffamati cui dictū eſt. iā
nō poteris amplius villicare Lu. xvj. ext̄
de accu. q̄liter et qn̄ ij. Si vō nō habꝫ ad-
miniſtratōēꝫ: pena ē arbitraria ſm̄ meri-
ta pſone et qualitatē exceſſus. ext̄. de ac-
cu. inq̄ſitionis. in fi. p̄mi rn̄ſi. Sꝫ hoc fal
lit in criminibꝫ enormibꝫ que ordinis ex-
ecutionē aut retentōēꝫ benefitij etiā poſt
ꝑactaꝫ pniaꝫ impediunt. vt ē in ſymoni-
aco in ordine et bn̄fitio. ext̄. de accu. inq̄-
ſitionis. In his eīm ſic eſt ſicut ī accuſatō-
nibꝫ in iudicō ꝓcedendū. vt in dicto. c. in-
q̄ſitionis. A. Effectus aūt accuſatōis eſt
q: inducit degradatōēꝫ. Denuntiatio vō
ad pniaꝫ. vt pt̄ colligi in dicto. c. q̄liter ⁊
qn̄. et notat̄ in ſum. con. li. iij. tit. xxxj. q.
iiij. ſm̄ Raij. B. Que aūt dicant̄ crimia
enormia. vide ſuꝑ. enormia. et ſuꝑ. crimē
De inq̄ſitoribꝫ hereticoꝝ. habes ſuꝑ. he-
reticus j. §. iiij. et hereticus ij. §. xvj. qui
incipit. inq̄ſitores in certis ꝓuintijs. cum
ſequentibꝫ. et hereticus iij. ꝑ totum.

Inſcriptio. Qui accu-
ſat aliquē debet ſe inſcribē. id eſt
ad penaꝫ talionis ſi nō ꝓbauerit
obligare. vt ſuꝑ. accuſatio. §. ij.

¶ Utꝝ inſcriptō ſit ſemꝑ neceſſaria? R̄.
Quādo crimē non opponit̄ directe ꝑ mo-
dū accuſatōnis vel denunciatōnis. A. Qn̄
opponeret̄ ꝑ modū denunciatōis etiā tūc
nō eſt neceſſaria inſcriptio ſed caritatiua
monitio. ext̄. de accu. q̄liter et qn̄ ij. B. ſꝫ
ꝑ modū exceptōis. vt cū obicit̄ accuſato-
ri vel teſti ad hoc vt ab accuſatōne vel te-
ſtificatōne repellat̄. vel electo vt a ꝓmo-
tōne excludat̄ nō eſt neceſſaria inſcriptō
Sed ſi obiciat̄ iam ꝯfirmato: puta in cō-
ſecratione. obiciens debet ſe obligare ad
penam extraordinariā ad arbitriū iudi-
cis circa vinculū inſcriptionis. Nam ele
ctus crimine ſic probato ꝑdit quod ꝑ ele-
ctionem et ꝯfirmationē ei fuerat acquiſi
tum. ſꝫ prius habita nō amittit. extra. de
accu. ſuꝑ his. et. c. qualiter et qn̄ ij. in fi.

Inſtitutio. Capitulum
ſede vacante poteſt admittere et
inſtituere in benefitijs preſenta-
tos a patronis ſi ſint ijdonei licet al's ta-
lis admiſſio et inſtitutio ad ep̄um ꝑtinēt
tamen ſede vacante non pt̄ cōferre bene-
ficia que ad collationem epiſcopi perti-
nēt. extra. de inſti. c. j. li. vj. Inſtituere he-
redes quomodo teneat̄ teſtator. vide īfra
teſtamentum ij. §. j. ꝑ totum.

Interdictū primo com
muniter. Interdictū aliud eſt ge-
nerale. aliud ꝑticulare. Generale
dicit̄. qn̄ generaliter interdicit̄ regnum.
aut ꝓuintia ſiue etiaꝫ ciuitas. aut caſtꝝ
A. aut villa. vt in. c. cum in ꝑtibꝫ. de quo
infra. B. Et intelligenduꝫ eſt generale in
hoc caſu etiam ſi interdicat̄ terra alicu-
ius qui nullam habet integrā ſed tm̄ pro
parte. Particulare vō quando de multis
eccleſijs vna vel pauce interdicunt̄. ext̄.
de ſ. ſig. cum in partibꝫ. A. Idem in ſum.
con. li. iij. ti. xxxiij. q. ccxxij. et ſe. B

¶ Quid eſt dicere. interdico talē locum?
R̄. ſm̄ Inno. Nihil aliud eſt dicere q̄ꝫ in-
terdicere ibi hoīes habitantes a certis ſa
cramentis ibi accipiendis. et a ſepultura
et q̄ clerici ibi publice celebrare et ſacra-
menta cōferre ꝓhibent̄. A. Hic ḡ inter-
dictum eſt quedaꝫ eccleſiaſtica cenſura q̄
q̄s ꝓhibet̄ a ꝑticipatōne q̄rundā ſacmen
toꝝ et diuinoꝝ. et ſepultura. Et ad hoc fa
cit quod habet̄ in ſum. con. eo. ti. q. ccxx.
Qn̄q: aūt ponit̄ et ꝑ alijs ꝑticularibꝫ ꝓ-
hibitōnibꝫ vt cū alicui interdicit̄ ingreſ-
ſus eccleſie. ext̄. de ſen. excō. is cui. li. vj.
B. Locus enim per ſe non eſt in culpa.
nec eſt ſacramentorum ꝑceptibilis.

¶ Interdictū ſm̄ Inno. hoſti. et Ber. nō
pt̄ poni ſine rōnabili cauſa. ſicut nec ceſ-
ſatio a diuinis. vt dictū eſt ſuꝑ. ceſſatō. §
j. et. ij. ext̄ eo. cū medicinalis. li. vj. et ext̄.
de his q̄ fi. a ma. ꝑ. ca. q̄ſiuit. Quā decre.
Inno. et Hoſti. intelligūt q̄ ſnīa interdi-
cti nō eſt ferenda ꝓpter culpā alicuiꝰ ꝑti-
cularis pſone ſed ꝓpter culpam vniuerſi-
tatis niſi cum ſit dn̄s loci. extra. de ſpon.
nō eſt nobis. ⁊ ext̄. de offi. dele. ſane. Unde
pt̄ fieri propter delictū dn̄i. ſiue capituli.
ſeu alicuiꝰ ꝯnitatis. A. Idē ī ſū. cō. li. iij.
ti. xxxiij. q. ccxxvij. B. Sꝫ h̄ nota. q̄ nullꝰ

locus pōt interdici auctoritate ordīaria vel delegata ꝓ pecuniario debito. vel pro cuiuſuis pecunie quātitate. alʼ nō tenet. niſi fieret de aplīce ſedis ſpāli ⁊ expſſa licentia. Hoc Bonifaciꝰ octauꝰ in q̄dā extrauagāti q̄ incipit. Pro inde attendētes.

¶ Utrum interdictū poſſit īponi nō p̄cedente admonitōne. R̄. ſm Inno. Si īponatur ꝓ culpa q̄ſi pena ſiue pnīa. tūc ꝓbata culpa vʼl notoria exn̄te imponi poteſt ſine vlla admonitōne etiā penitēti ⁊ correcto. ſicut inueniť de ſnīa ſuſpenſiōis q̄ fertur ꝯtra delinquētem ⁊ nō ꝯtumaceꝫ ſiue monitū. iij. q. iiij. in loco. A. Sꝫ ſm Hoſti. hoc intelligitur de pena quā quis ipſo facto incurrit a canone ſtatutā. Naꝫ tūc non optet p̄cedere monitōem. Secus autē ſi ab hoīe imponatur ꝓ pena. qꝛ tūc admonitō debet precedere extra. de coha. cle. ⁊ mu. c. ſicut. vt et notatur in ſū. cō. eo. ti. q. cccxxxj. B. Sed qn̄ ꝓ ꝯtumacia īfertur nō debet inferri niſi cōtra incorrigibilem ꝯtumacem. et tūc debet admonitio p̄cedē. extř. de appella. rephēſibilis.

¶ Que differentia ē inter īterdictū ⁊ excoīcatōꝫ. aut ſuſpenſioneꝫ? R̄. ſm Ray. Proprie loquendo excoīcatur ꝑſona. xj. q. iij. certū. extra. ď verbo. ſig. ex ꝑte. Et quidem ſi eſt maior ſeꝑat nō ſolum a ſacramentis. ſed etiam a coīone fideliuꝫ. vt ſup̄. excoīcatō j. §. ij. ſed vniuerſitas non excoīcatur. vt dictum eſt ſup̄. excoīcatio j. §. xxxij. qui incipit. vniuerſitas. A. Illum. §. quotaui ꝑ. xxix. B. Suſpenditur quoqꝫ ꝑſona ⁊ qn̄qꝫ quidē a beneficō. qn̄qꝫ ab officio. quandoqꝫ ab vtroqꝫ. ij. q. v. preſbiter. extra. de pur. ca. inter ſolicitudines. Interdicitur v̄o quandoqꝫ ipſe locus. vt regnum. ciuitas. caſtrum. vel eccleſia. extra. de ver. ſig. cum in partibus. Similiter aliqn̄ interdiciť vniuerſitas. vt clerus. vel ꝓplʼus. extra eo. ſi ſnīa. libro vj. A. Ideꝫ in ſū. con. eo. ti. q. cccxxix. B. Et nihil eſt aliud q̄ ſeꝑatio a certis ſacramentis. et oībus diuinis officijs. ⁊ eccleſiaſtica ſepultura. vt extra. de ſpon. nō ē nobis. extra. de penit. et re. qꝺ in te. Et de hac materia plene habeť infra. īterdictū iiij. §. j. ij. ⁊. iij. ⁊ aliqꝺ dictū ē ſup̄. §. ij.

¶ In quo ꝯueniūt excoīcatio. īterdictū ⁊ ſuſpenſio. R̄. ſm Hoſti. in pluribꝫ. Primo quidē qꝛ ſicut excoīcatō debet fieri in ſcriptis ꝯtinētibus cauſaꝫ ⁊ cuiꝰ ſcripture exemplū teneť iudex excoīcato tradē infra menſem ſi fuerit requiſitꝰ. de q̄ req̄ſitōne debet fieri publicū inſtrumentum. vel autētice lr̄e. Iudex aūt huiuſmōi conſtitutōnis violatoꝛ ꝑ mēſem vnum ab ingreſſu eccleſie ⁊ a diuinis ſuſpenſus eſt. ⁊ ſuꝑioꝛ ad quem recurriť debet ipſaꝫ ſententiam relaxare. ⁊ excoīcatorē ad intereſſe ꝯdemnare. Idem ꝑ oīa eſt in ſententijs ſuſpenſionis ⁊ īterdicti. Et de hoc habes ſup̄. excoīcatō j. §. viij. A. qui incipit quoꝺ debet. B. extra eo. cū medicinalis. li. vj. Scꝺo quia ſnīa excoīcatōis. īterdicti ⁊ ſuſpenſionis nō releuať ꝑ ſequentē appellatōeꝫ. ſed bn̄ ꝑ p̄cedētem. extra. de appella. ad hoc qm̄. ⁊. c. paſtoralis. et extra eo. is cui. lib. vj. Tercio qꝛ ligati aliq̄ ſententia de p̄dictis. nec eligere nec eligi pn̄t. extra. de appel. conſtitutus j. ⁊ extra de ꝯſuetu. cū dilectus. ⁊ extra. de excep. aplīce. et extra. de elec. cū inter. Quarto quia nullus dictoꝝ debet celebrare diuina. extra. de cle. exco. mi. c. ij. ⁊. c. poſtulaſti. §. fi. Quīto qꝛ tales ſnīas dꝫ monitō p̄cedē. qꝺ intellige. vt ſup̄. §. iiij. A. cū additōne ſua. B. et ar. extř. de ſen. exco. ſi canonici. lib. vj. A. Potiꝰ ē ſub rubrica de offi. or. eo. lib. B. Sexto qꝛ q̄libꝫ eoꝝ iurat anq̄ abſoluať nō ampliꝰ ꝯtrauenire. Et ī oībꝫ pōt fieri relaxatō ad cautelaꝫ. extra eo. venerabili. niſi eēt interdictū generaliter ꝓmulgatū. in q̄ nō hꝫ locum relaxatō ad cautelā. extra eo. pn̄ti. lib. vj. Septio q̄a talis ſnīa eſt etiā a ſuꝑioribꝫ obſeruāda. extra. de offi. or. cum ab eccľiaꝝ. Octauo qꝛ nullꝰ eoꝝ durāte ſnīa pōt teſtificari. extra. ď excep. aplīce. ⁊ extř. ď teſti. veniēs. ī fi. Nono qꝛ ſuꝑioꝛ n̄ dꝫ ipās ſnīas r̄uocare vʼl ꝓnūciare nllʼas eē. niſi vocatis ꝑtibꝫ extř. ď appel. romana. §. plʼ. li. vj. A. ſalua ꝯrā ꝯſuetudine q̄ ad relaxatōneꝫ ſi habetur vt in. c. romana. ď ſen. exco. li. vj. B. Decimo qꝛ illi q̄ ꝑ priuilegiū ſūt recepti in ꝓprios ⁊ ſpāles romane eccleſie filios. licet ꝓpter hoc nō ſint exempti. tn̄ ſic nec excoīcari. ſic nec interdici nec ſuſpendi pn̄t ab alio q̄ a romano pontifice vel legato a latere. extř. de v̄. ſig. veniēs. lib. vj. Undecio qꝛ oēs p̄dcē ſnīe noīe cēſure eccleſiaſtice ꝯtineneť extra. de ver. ſig. q̄renti. A. Con. Inno. vt in ſum. con. eo. titu.

q.ccxxxj. vbi ꝑdicta notantur. H.
¶ Quis pt interdicē? Rn̄o. ſm Inno. et
Hoſti. quilibet ꝑlatus hn̄s iuriſdictōez
ordinariā. Quilibet etiā hn̄s iuriſdictō
nem delegatā pt interdicē eccleſiā. terrā
vel pſonā ꝯtumacē ſue iuriſdictōis. eti-
amſi ꝯtumax ſit epūs. extra. de offi. dele.
ſane. q2 dioceſan⁹ tn̄ nō dȝ ſuſpēdere ſeu
īterdicere clericos ſeu eoꝝ eccleſias ꝑ-
petuo vel ad longuȝ tp̄s. niſi de cōſenſu
capl'i. extra. de exceſ. pla. c. j. A. Ibi nō
dr̄ de iſto tpe longo. vel ī ꝑpetuū: ſȝ hāc
limitatōem ponūt dicti Inno. et Hoſti.
Nā (vt ait idem Hoſti) mirꝫ eſſet q̄ epūs
ſine iuditio capl'i. nō poſſet ſuſpendere
vel eccleſias interdicere. cū nō tm̄ dele-
gatus ſolus: ſȝ etiā ſubdelegat⁹ ꝑ ſe va-
leat excoīcare. vt ext̄. de offi. dele. ex lit-
teris. vt ⁊ notat̄ ī ſū. con. eo. ti. q. ccxx-
viij. H. Et hoc maxīe qn̄ ꝓcedit ex offi-
tio ſuo. q2 tūc cū maiori deliberatōne ꝓ-
cedendū ē. Sȝ regulariter ⁊ de iure. ⁊ de
ꝯſuetudine ſnīa paſtoris ſolius timēda
ē ⁊ tremēda. xj. q. ij. c. j. xvj. q. ij. viſis. ex
tra. de offi. or. cū ab eccleſiarū. Itē īter-
dicere pt electus ꝯfirmat⁹ licet nōdum
ꝯſecratus: q2 hoc ē iuriſdictōnis. extra.
de elec. trāſmiſſam. Itē ſede vacante in-
terdicere pt capl'm. extra. de ma. et obe.
his que. ⁊ c. cum olim. ⁊ extra. de hereti
cis. ad abolendaȝ. j. rn̄ſo. Abbatiſſa ͦvo
interdicere nō pt. vt dictū eſt ſupra. ab-
batiſſa. §. iij. A. Predicta etiā notant̄
in dicta. q. ccxxviij. H.
¶ Quis pt interdici? Rn̄o. Sicut pt col
ligi ex. §. ꝑcedenti quilibȝ ſubditus vel
etiā terra vel eccl'ia pt interdici a ſuo ꝑ
lato. aliter ſnīa a nō ſuo iudice lata nō
tenet. extra. de offi. dele. ſane. ij. ⁊ extra.
de iudi. At ſi clerici. Exempti ͦvo a ꝑla-
tis nō pn̄t ab eis interdici. Si tn̄ ille q̄
eſt exemptus ex vna pte hr̄et aliqd̄ bn̄-
fitiū rōne cui⁹ nō eſſet exemptus. ī hoc
ſui dioceſani ſentētijs ſubiacet. extra. de
ꝑuile. cū capella. Probibet̄ etiam q̄ in
odiū exēptorū vel in fraudē ꝑuilegiorū
nō interdicant̄ vel excoīcent̄ vēdentes
illis. vel ab eis ementes. aut eis coīcan-
tes. al' contra faciētes puniēdi ſūt. ext̄.
de ꝑuile. quāto. A. Idē in ſū. con. eo. ti.
q. ccxxix. H. Sūt tn̄ caſus in quib9 exē-
pti ſubſūt dioceſanis ī quib9 pn̄t eos ī-
terdicere ſiue punire ⁊ ꝯdemnare: quos
habes ſuꝑ. exēptus. §. v. Itē nō pn̄t in-
terdici niſi a papa illi qui ſūt ſpāles ec-
cleſie filij. vt ſupra. §. vj. dictū ē in fi.
¶ Priuilegia q̄ aliq̄ nō pn̄t excoīcari
vel terre eoꝝ interdici ꝯceſſa ſingulari
bus pſonis eccleſiaſticis vel ſecularib9
nō extendunt̄ ad ſnīas epoꝝ: q2 ipi pn̄t
tales excoīcare ⁊ interdicē. A. Tex. c. i-
fra allegati nō dicit epoꝝ. ſed generalit̄
ordinarioꝝ. H. niſi fuerit cōceſſa regi-
bus. reginis. vel eoꝝ filijs. vel religioſis
nō rōne pſonaꝝ: ſȝ rōne ordinuȝ vel lo-
coꝝ. extra. de ꝑuile. ne aliqui. li. vj.
¶ Sub q̄ forma ͦvboꝝ dȝ poni interdi-
ctū? Rn̄o. Forma hec ē. vel ſil'es. Nos ꝓpt̄
talē cauſā eccleſiā ſiue terrā talē ſuppo-
nimus interdicto. extra. ꝺ ͦvbo. ſigni. cū
ī ptib9. ⁊ ext̄. de offi. dele. ſane. ij. Addūt
etiā coīter iudices dicētes. eccleſiaſtico
ſupponimus interdicto. vt Inno. dicit. ⁊
hoc ad differentiā interdicti legalis. ꝺ q̄
trāſim⁹ ad pn̄s. Poteſt etiā ſnīa īterdi-
cti ad volūtatē iudicis ꝺterminari. puta
vt interdicat miſſā cū cantu. vel veſpas
vel ſepulturā et hmōi. Poteſt etiā iudex
ab interdicto excipe. ⁊ ſubicē q̄s vult et
qn̄ vult. puta qn̄ dn̄s terre ibi fuerit ꝑ-
ſens. ⁊ hmōi. extra. de ſpō. nō ē nob. A.
Itē ī ſū. con. eo. ti. q. ccxxxij. ſm Inno.
⁊ Hoſti. Et addūt q̄ ſi pſona eſſet inter
dicta vel ſuſpenſa ꝑ culpa ſua nō poſſet
de licentia alicui⁹ celebrare nec ſuſpēdi
interdictum vel ſuſpēſio. Sȝ ſi ſuſpēſa
vel interdicta eſſet ob culpaȝ alteri⁹ qd̄
aliqn̄ fit. dici pt ſicut de interdicto loci.
q̄ talis ſnīa ſuſpendi pt. H.
¶ Qn̄ ſnīa interdicti obliget? Rn̄o. Suf
ficit ſnīam interdicti publice ꝓmulgari
nec poſtea neceſſe eſt eam ſingulorū au
ribus inculcare. Sufficit etiam cū quis
ſcit vicinos ſuos maxime metropolita-
nam eccleſiam recepiſſe ſnīaȝ ⁊ ſeruare
extra. de poſtu. ꝑla. c. j. A. Idem in ſū.
cō. eo. ti. q. cclxj. ſm Hoſti. H. Inſuper
omēs religioſi tam exempti q̄ nō exem
pti qui viderint vel ſciuerint matricem
loci eccleſiā. A. i. maiorem ſeu baptiſ-
malem. vt patet ꝑ glo. in cle. ex frequē-
tibus. de qua infra. vbi idem dicit̄ de ca
thedrali. H. ſeruare quodcunq3 inter-
dictuȝ poſitum auctoritate ſedis apl'ice

vel oꝛdiarioꝝ dñt ⁊ ipi ſeruare. alioqn
nō ſeruātes incurrūt excoīcatōem ipo
facto. Idē etiā ī īterdictis et ceſſatōibꝫ a
diuis īdictis ꝑ ſtatuta ꝓuīcialiū conci-
lioꝝ vel epōꝝ auctoritate. Idē ī genera
libꝫ ceſſatōibꝫ a diuis ciuitatū. terraꝝ. ⁊
alioꝝ locoꝝ q̄s aliqñ ex ꝯſuetudine ca-
pitula. collegia. vel conuentꝰ ſeculariū
aut regulariū eccl'iarū ſibi vēdicāt hoc
nō obſtantibꝫ q̄buſcūqꝫ appellatōibꝫ an
tea etiā ad ſedē aplicā vel ad aliū īterie
ctis. ⁊ alijs obiectōibꝫ quibuſcūqꝫ. vt ī
cle. ex frequentibꝫ. de ſen. exco.

Si ſnīa īterdicti ꝓferat ī clerū. nō tñ
ꝓpt hoc ītelligit ꝓpl's īterdictꝰ. nec ecō-
uerſo. Uñ vno ipoꝝ īterdicto aliꝰ licite
admittit ad diuia. extra eo. ſi ſnīa. li. vj
Cū vo alicuiꝰ terre ꝓpl's ē interdictꝰ ſin-
gulares eiꝰ ꝑſone ītelligūt īterdicte. vt
ī dicto. c. ſi ſnīa. §. fi. In generali qꝫ in-
terdicto alicuiꝰ terre. clerici licꝫ teneāt
illud obſeruare: tñ eoꝝ ꝑſone nō ſūt in
terdicte. ſm Wil. ⁊ Inno. ⁊ iō alubi exi-
ſtētes ī nullo tenent. vt īfra. interdictū
ij. §. fi. A. Idez ī ſū. con. eo. ti. q. cclxiiij.
Et addit ſm eūdez Inno. ⁊ Monal. ꝙ ſi
familia alicuiꝰ īterdiceret. et clīci eēnt
de eius familia. ꝙ et ipi īterdicti eſſent:
niſi ſpāliter excipent. B.

Utrum ſnīa interdicti ſuſpēdi poſſit
ita ꝙ liceat celebrare diuia? R̄ñ. ſm Ho
ſtien. ⁊ Inno. Quādo locꝰ vel eccleſia ī-
terdicit. talis ſnīa ſuſpēdi p̄t. ⁊ tūc licet
ibi celebrare. extra. de ꝓuile. vt ꝓuilegia
Qñ vo eſt interdicta ꝑſona ſeu ſuſpēſa
ſi factū ē ꝑ culpa ſuſpenſi vel interdicti
nō poſſet de licētia alicuiꝰ celebrare ne-
qꝫ interdictum vel ſuſpenſio ſuſpendi.
Si vo factum eſſet ꝓpter culpā alterius
quod aliqñ fit. vt. xvij. q. iiij. miror. ⁊. c.
felix. A. Hoc. c. felix. nō videt ibi habe-
ri. B. tūc dici poteſt ſicut de interdicto
loci. ꝙ talis ſententia ſuſpendi poteſt ꝑ
epiſcopum. ſicut ⁊ tolli.

Quid ſi īfra tp̄s ſuſpēſionis vel īter-
dicti appellet? R̄ñ. ſm Hoſti. Appellari
p̄t a ſuſpēſa ſnīa ſicut a cōditōnali. ext
appella. ꝓterea. ⁊. c. dilectis. §. verū dici
mus. ⁊ idem in ſnīa ſuſpenſionis. Secꝰ
aūt in ſententia excoīcatōnis cuiꝰ effe-
ctus nūq̄ p̄t relaxari ad tēpus: niſi i ōi-
no tollatur. extra. de ſen. exco. cum deſi-

deres. in principio. A. Idem in ſū. con.
eo. ti. q. ccxxxiiij. B.

Interdictū ſecūdo. ſ.
ſpāliter quod ponit in aliquaꝫ
terrā. Ubi ſciendū ꝙ cū dr. int-
dicimꝰ trā talis regis vel dñi ſm Inno.
⁊ Hoſti. intelligit omīs terra q̄ iuriſdi-
ctōni ſue ſubeſt tpe late ſnīe. ⁊ ſiliter q̄ ī
crimine ſibi fauet. Con. Ber. Si vo pꝰ
ſnīam terrā emit. nō eſt interdicta. niſi
ſnīe lator expſſerit ſiue intēderit tam de
ea quā habet ꝙ de ea quā habiturꝰ eſſet
Si vo vēdit ſuā: remanet illi terre onꝰ
interdicti donec relaxet. vt ponit Her-
mannꝰ in tractatu de interdicto. ar. ext
de poſtu. p̄la. ad hec. A. Idem in ſū. cō.
eo. ti. q. ccxxv. ⁊ ſe. B.

Quid ſi dñs tp̄alis ſupponat terram
ſuaꝫ ⁊ ꝓroget in ſe iuriſdictōnem ali-
cuiꝰ epi. an poſſit terra eiꝰ ab illo inter-
dici? Reo. ſm Hoſti. Si oꝛdinarius con-
ſenſerit in ꝓrogatōem. tūc planū ē ꝙ
poteſt. extra. de fo. ꝯpe. ſignificaſti. Sꝫ
ſi nō cōſenſerit adhuc puto ꝙ poſſit. et
clerici tale interdictū ſeruare tenent.
extra. de iuriur. ex reſcripto. et de offi.
dele. P. ⁊ G. Licꝫ eñ laicus ꝑ ſpālē cō-
uentōem nō poſſit ſupponere alijs eccle
ſias vel ꝑſonas eccleſiaſticas terre ſue.
tñ cū vniuerſitate tacite tranſeunt. A.
Idem in ſū. con. eo. ti. q. ccxxx. B.

Si ciuitas. caſtrū aut villa ſūt īter-
dicta illoꝝ ſuburbia ⁊ ꝯtinētia edifitia
intelligūt īterdicta. extra eo. ſi ciuitas.
li. vj. Al' vo noīe ciuitatis ītelligit qd
murorū ambitu ꝯtinet. vt ibi dicit.

Nūqd hoīes d̄ terra īterdicta poſſin
audire alubi diuina? Reo. Si eſt inter
dicta ꝓpter delictū dñi vel rectoris. tunc
ciues qui culpabiles nō exiſtūt poſſunt
extra ipam licite intereſſe diuinis. niſi
⁊ ipi fuerint īterdicti ꝓpter dñm punie
dum in eis. qꝛ tunc etiam alubi nō pñt
intereſſe diuinis. ſicut ⁊ nō poſſūt ſi ꝓpt
culpam illoꝝ poſitū fuit interdictū. ex
tra eo. ſi ciuitas. li. vj. Et idem intellige
dum ſi aliquis de ipis homibꝫ alio trāſ-
fert domiciliū. Et eodem mō intellige d̄
clericis alicuiꝰ terre interdicte: qꝛ ſi cul
pabiles nō exiſtūt nec fuerint ipi inter
dicti: pñt alubi celebrare diuina.

Interdictuȝ tertio. ſ. ī aliquā eccleſiā. Ubi prīo ſciendū q̄ ſi eccl'ia interdicit᷑. nec in capella ei⁹ celebrari nec ī cimiteiro poterit aliq̄s ſepeliri ſi ip̄a capella vel cimiteriū ſint eccleſie cōiuncta. Al'ſecus extra eo. ſi ciuitas. li. vj.

Quid ſi aliq̄s ſcienē celebrat ī eccl'ia aut q̄cūqꜫ loco īterdicto? Rēo. Niſi ſit p̄uilegiat⁹ ī hoc vel niſi ī caſibꝫ a iure cōceſſis celebret: irregularitatē īcurrit. a q̄ nō poterit niſi p̱ papā abſolui: nec p̄t eligi nec eligere. extra eo. is q̄. li. vj.

Interdictū quarto. ſ. q̄d ꝓhibet᷑ vel ꝯcedit᷑ tp̄e interdicti. Et prīo q̄dem nulla diuīa offitia ꝑmittūt᷑. extra. d̄ pe. ⁊ re. q̄ ī te. ⁊ extra. de ſpō. nō ē nobis. Sȝ hoc ī. vj. eo. ti. c. alma. tp̄at᷑ multū hoc mō q̄ ſingulis diebꝫ ī eccl'ijs ⁊ ī monaſterijs miſſe celebrēt᷑. ⁊ alia diuīa offitia ſubmiſſa voce ianuis clauſis. excoīcatis ac interdictis excluſis. cāpanis etiā n̄ pulſatis ita tn̄ q̄ nll'os alios etiāſi aliūde veniāt debēt admittere: niſi illi ſint ſup̱ hoc p̄uilegiati. extra. de p̄uile. li. vj. ita q̄ taȝ canoīci q̄ clerici eccleſiaꝝ ī quibꝫ diſtributōes q̄tidiane tribuūt᷑ ill' q̄ interſūt horis. ſi nō venerit amittant eas ſicut amitterēt ſi nō eſſet interdictū. ita q̄ ſolū ī feſtiuitatibꝫ. ſ. natalis. reſurrectōis penth. ⁊ aſſūptōnis bt̄e Marie. A. Itē ē hodie etiā de feſto corp̄is xp̄i ⁊ ei⁹ octaua. ſicut ē ſtatutū p̱ Martinū quītū. et Eugeniū q̄rtū. vt pȝ p̱ extrauagantē. q̄ īcipit. Excellentiſſimi. B. cāpane pulſētur. ⁊ ianuis ap̱tis alta voce diuīa celebrent᷑. excoīcatis excluſis. interdictis admiſſis: ita tn̄ q̄ illi ꝓpter q̄s ꝓlatū ē īterdictū altari nō app̱opīquēt. nō obſtantibꝫ q̄buſcūqꜫ p̄uilegijs q̄ reuocant᷑ q̄r ſufficere dȝ oībꝫ q̄ celebret᷑. vt dictū ē. Hec oīa in p̄dicto. c. alma. Itē nota q̄ tp̄e generalis īterdicti p̄t ꝯfici criſma ī die cene. extra eo. qm̄. li. vj.

Utrū tp̄e interdicti miſtrari poſſint eccleſiaſtica ſacramēta? R̄n̄. Nō. extra. de ſen. exco. R̄nſo. Et hoc multas recipit exceptōnes. Nā prīo quideȝ excipit᷑ baptiſmus. cathecīſmus. et cōfirmatio nōſolū ꝑuuloꝝ. vt ī dicto. c. r̄nſo. ſȝ etiā adultoꝝ. extra eo. qm̄. li. vj. Itē excipit᷑ pn̄ia nōſolū morientiū: ſȝ etiā viuoꝝ ⁊ ſanoꝝ. dū tn̄ nō fuerint excoīcati q̄ nō pn̄t admitti niſi in morte. ⁊ exceptis illis ꝓpter quorū culpā vel dolum lata eſt ſn̄ia interdicti. vel qui p̄buerūt cōſiliū. auxiliū vel fauorē. ſi nō pri⁹ ſatiſfecerit vel de ſatiſfaciendo dederit ẏdoneā cautōnem. Aut ſi hoc nō pn̄t niſi iurauerit q̄ cū poterit: ſatiſfaciēt. ⁊ ad ſatiſfactōnem faciēdā p̱ illos q̄ tenent᷑ dabūt cōſiliū ⁊ auxiliū ⁊ p̱ poſſe laborabūt. Nec ꝓpter aliq̄d p̄dictorū debet fieri relaxatio īterdicti. vt ext̄ eo. alma. li. vj. Itē excipit᷑ eukariſtia q̄ ad decedentes. extra. de pe. et re. q̄ in te. Negat᷑ extrema vnctio. vt in dicto. c. q̄ in te. A. Melius facit. c. r̄nſo. extra. de ſen. exco. ⁊ idē nota ī ſū. con. li. iij. ti. xxxiij. q. ccxxxv. B. Ad ordines aūt nō poterit laicus loci interdicti ꝓmoueri. Secus aūt de his q̄ erāt clerici nec ſūt interdicti. A. Nā tales ad alios ordines poterunt ꝓmoueri ſm̄ eūdem Inno. ⁊ ī dicta. q. ccxxxv. B. Matrimoīa vo ſm̄ Inno. fieri pn̄t apō interdictos: q̄r ⁊ apud īfideles ꝯtrahūt᷑. xxvj. diſ. deinde. nō tamē debet fieri bn̄dictio nuptiaꝝ ſm̄ Hoſtien. A. Idem ī ſū. con. eo. ti. q. cxxxvij. B.

Utrū tēpore generalis interdicti cōcedatur eccleſiaſtica ſepultura? R̄n̄. ſm̄ Inno. Qn̄ eſt interdicta coiter aliqua terra vel aliqua vniuerſitas denegatur laicis eccleſiaſtica ſepultura. etiāȝ ſi penitētiam acceperit. extra. de pe. q̄ in te. q̄r interdicti ſūt etiāſi pc̄tores nō ſunt. xxiiij. q. iij. ſi hēs. xvij. q. iij. miror. Sed illi q̄ inter p̄dictos excoīcant᷑ etiāſi ab ip̄a excoīcatōne abſoluant᷑ remanēt tn̄ adhuc interdicti donec ſoluat᷑ interdictū. Si tn̄ ī moriētibꝫ apparuerit ſigna pn̄ie. ⁊ poſtea fuerit ſolutū interdictuȝ tūc talium corp̱a erunt apud eccleſiam trāſferenda. ar. extra. de ſen. exco. cū illoꝝ. A. Melius eo. ti. c. a nobis ij. B. Et ſi apud eccleſiam ſtante adhuc īterdicto ſepulti fuerint: nō erūt poſtea exhumandi. cū ad eū ſtatum venerit res a quo incip̱e potuit. Et p̱ hmōi interdictis. ſ. qui penituerunt licet mortuaria recip̱e. ac p̱ eis orandum eſt. xj. q. iij. q̄cunqꜫ. Sed ſi nō penituerint. nec p̱ eis

orandū ē. nec mortuaria recipiēda ſūt.
lxxx. di. c. fi. A. Idē ī ſū. con. eo. ti. q. cc-
l. B. Clericis vō q̄ in tali generalitate ñ
ſūt iterdicti. nō negat̄ eccl'iaſtica ſepul
tura. ſine pulſatōe tñ cāpanaꝝ. ⁊ ceſſā-
te oī ſolēnitate. vt ī. dicto. c. q̄ in te. Sꝫ
q̄ ibi dr̄ cū ſilētio nō videt̄ hodie intel-
ligendū de ſilentio funeralis offitij: quia
cū cōcedat̄ quod maius eſt. ſ. dicere ho
ras ⁊ miſſas ſubmiſſe. vt in. j. §. dictum
eſt. ⁊ de offitio funerali cōcedi videt̄.

¶ Utrū quādo eccleſia eſt ſingulariter
interdicta illi de ꝓpl'o poſſint alubi eligē
ſepulturā: Rñ. ſm Inno. Si eſt interdi
cta in penā ꝓpl'i etiamſi multi ex eis nō
deliq̄runt: ſꝫ forte vniuerſitas vel mai-
or ps. vel forte quia deliquit dñs ⁊ ī hoc
punit̄. tūc prochiani nō poſſunt ī alia
eccleſia etiā nō interdicta eligere ſepul
turam. niſi forte ex priuilegio. extra. d̄
priuile. vt priuilegia. Si vō eſt interdi
cta ꝓpter delictum clericoꝝ tm̄. vel ꝓpter
hoc q̄ violata fuerit. tunc parochiani
poſſunt in alia eccleſia non interdicta
eligere ſepulturaꝫ. ⁊ audire diuina. A.
Con. hoſtien. vt in ſū. con. eo. ti. q. ccl. ī
principio. B.

¶ Utrū oēs iterdicti vitandi ſint: Rñ.
ſm Inno. hoſtien. et Ber. In diuis offi-
tijs vitandi ſūt oēs illi q̄ ꝓprio nomīe vl'
alia certa circūlocutōne p ſnīam deſi-
gnant̄ qui ⁊ dicunt̄ noīatim interdicti
in Inſti. de exhere. li. §. nominatim. Itē
vitandi ſūt tanq̄ nominatim interdicti
oms illi d̄ quibꝫ cōſtat q̄ interdicti ſūt
vt ſi ciuitas vel caſtrum interdicit̄. Si
vō interdicant̄ fautores ſiue pticipātes
in crimīe. nō dicūt̄ noīatim interdicti:
ſed tm̄ in genere. Uñ tales nō tenet̄ q̄s
euitare quouſqꝫ p iudicē ſpecificent̄. et
iudicent̄. niſi forte eoꝝ pticipatio eſſet
multū notoria. ita q̄ inficiatōni nō eſſꝫ
locus. extra. de coha. cle. ⁊ mu. tua nos.
A. Idem ī ſū. con. eo. ti. q. ccxxxvj. B.

¶ Qñ ꝯcedit̄ alicui pſone ſingulari vt
tpe interdicti poſſit celebrare et audire
diuina ī voce ſubmiſſa. tūc ei⁹ familia-
res ad audiendū cū illa ⁊ celebrādū ſibi
admittūt̄. Sꝫ nō ſic de familiaribꝫ ali-
cuius collegij. q̄z niſi priuilegiati fuerit
admitti nō debēt. Tali q̄ꝫ cōceſſione nō
p̄t gaudere ille cui⁹ culpa dolo vel frau-
de fuit ſnīa lata. ſeu qui ad ꝑpetrandū
ipm̄ delictū p̄buit cōſiliū. auxiliū vel fa
uorem. extra. de priuile. licet. li. vj.

¶ Epi qui ſūt ī via pñt ſecū ferre alta-
re portatile ⁊ facē ſibi celebrari vbicūqꝫ
fuerit. nō obſtāte interdicto. ext̄. de pui
le. qm̄. li. vj. Epi q̄ꝫ nō incurrūt ipo fa-
cto ſnīam interdicti. vt ſup̄. eps. §. v. A.
qui icipit epi ⁊ ſupiores. B.

¶ An in locis exemptis celebrari poſ-
ſit tēpore interdicti generalis: Rñ. Nō
niſi ſicut in alijs. extra eo. alma. in fi. ⁊
de priuile. auctoritate. hec li. vj.

¶ Sꝫ nūq̄d ex ſola ꝯſuetudine p̄t aliq̄s
venire ꝯ interdictum: Rñ. Nō. extra. de
ꝯſue. cū inter. A. Idem in ſū. con. eo. ti.
q. ccxliij. ſm Inno. ⁊ Hoſtien. B.

¶ Utrū tpe interdicti liceat ſecularibꝫ
ext̄ eccl'iam audire vel auſcultare offi-
tiū qđ fit ī eccl'ia: Rñ. ſm Hoſti. Excoī
catis ⁊ iterdictis nō licꝫ audire. neqꝫ cle
ricis lꝫ ita alte celebrare q̄ deforis poſ-
ſint audiri. nec ē eis pax portāda. aut
feneſtra vel oſtiū apiēdū ad vidēdū cor
pus xp̄i. vel ad offerendū p⁹ euangeliū.
Hec colligūt̄ ext̄. de peni. q̄ ī te. Con. ſa
tis Ray̅. ⁊ wil. Et idē dic wil. q̄ nō phi-
bent̄ ſcl'ares audire horas q̄ extra eccle
ſiā ſiue p viā dicūt̄. A. Cō. cū Wil. mo-
nal. vt pꝫ in ſū. con. eo. ti. q. cclx. B.

¶ Nūquid tēpore interdicti poſſit ſacer
dos bñdicere perā ⁊ bacculū pegrinoꝝ:
Rñ. ſm Wil. Cū nō repiat̄ eſſe phibitū
videtur eſſe conceſſum. A. Idem in ſū.
con. eo. ti. q. ccxlvij. B.

¶ Quid ſi ꝓpter fauorē ⁊ ad inſtantiaꝫ
aliquoꝝ poſitū eſt interdictū. ⁊ illi non
ſeruāt ſꝫ allegant q̄ habeāt priuilegia
⁊ huiuſmodi: Rñ. Neqꝫ alij ſeruare tenē
tur: ne de alioꝝ fletu ipi ridere videant̄
extra. de priuile. petiſtis. A. Uerū eſt ſi
priuilegiati exceſſerint terminos ſuoꝝ
priuilegioꝝ ī obſeruātia interdicti. vtꝫ
in eo. c. petiſtis. Hec etiam notant̄ ī ſū.
con. eo. ti. q. ccxliiij. vbi etiaꝫ addit̄ ſm
Hoſti. q̄ ſi aliqui ponunt vel poni ꝓcu-
rant interdictum vt poſtea ipi ſoli cele
brent. ⁊ ad ipos populus cōcurrat a q̄-
bus oblatōnes accipiant ⁊ alie eccleſie
defraudent̄. iſtis celebrare nō licet occa
ſione ſui priuilegij. B.

¶ Quō cl'ici in offitio violēt iterdictū.

Rñ. ſm Inno. Cleric⁹ violat interdictũ
qñ offitiũ vel ordinẽ exeq̃t̃ in miſſa. nõ
ſolũ celebrãdo vt ſacerdos: ſꝫ etiã calicẽ
offerẽdo vt ſubdiacon⁹. vel vrceos ſiue
ampullas vt accolit⁹. ⁊ hmõi. Silr ⁊ ce
lebrãdo pricipalit̃. A. i. q̃ſi ĩ offitio ſuo
vt ĩ. c. ſiqs ep̃s. de q̃ infra. B. veſpas et
matutinas. ⁊ hmõi. xj. q. iij. ſiqs ep̃s ĩ fi.
A. Immo in medio. ⁊ ẽ. c. ſiquis ep̃s. ij.
Sꝫ ⁊ ĩ pr̃io de hoc aliqd dr̃. Et hoc ẽ ve
rũ ſiue qs vtat̃ offitio ordinũ maiorũ ſi
ue minorũ ſm Inno. ⁊ in ſũ. con. eo. ti.
q. cclj. B. nec credim⁹ irregularitatẽ vl
ſuſpenſionẽ ĩcurrẽ qui offitio intereſt
etiãſi cantet cũ alijs nõ tñ celebrat nec
aliud ĩ ſuo offitio agit. cũ hoc nuſq̃ ĩue
niã. licꝫ peccet. Et intelligendũ niſi hoc
faciat ex cõtẽptu ſm Hoſti. extra. de ex
ceſ. p̃la. tanta. A. Dicit etiaꝫ Hoſti. q̃
tũc talis q̃ ĩtereſt offitio ab irregulari
tate excuſat̃ qñ ignorant̃ audit diuina
offitia ex quadã ſimplici deuotõne. Se
cus ſi ex cõtẽptu: puta. qꝛ facit celebra-
re diuĩa. ⁊ auctoritatẽ p̃ſtat: qꝛ tũc irre
gularitatẽ ĩcurrit. vt ĩ eo. c. tanta. ⁊ ex̃t
de cle. exco. mi. illud. §. fi. Con. Wil. du.
vt ĩ eadẽ. q. cclj. B. Legere aũt pſalmos
vel euãgelia dicẽ quilibet p̃t in terra in
terdicta. ſicut ⁊ p̃dicare. extra. de ſen. ex
cõ. rñſo. A. Idem in dicta. q. cclj. B.

¶ Quid ſi cleric⁹ dicat ep̃laꝫ ſine appa-
ratu? Rño. ſm Inno. Si ꝯſuetudo ẽ q̃ ali
quis ſine diſtinctõe ordinis dicat ep̃laꝫ
vel portet cereũ. vl faciat quicqd aliud
ꝑtinẽs ad aliquẽ ordinẽ: nõ erit irregu
laris q̃ id facit. Ubi vo ꝯſuetudo nõ eſt
fit irregularis. xj. q. iij. ſiqs ep̃s ij. Sꝫ ſi
faciat ea que nõ ſũt alicui ordini vel of-
fitio deputata. vt ſi in matutinis legat
lectõem. vel cãtet rñſoriũ. nõ fit irregu
laris. Con. Hoſti. ⁊ Wil. du. A. Idem in
ſũ. con. li. iij. ti. xxxiij. q. cclvij. B.

¶ Quid d̃ ſimplici clerico qui habꝫ tñ
primã tonſuram? Rñ. ſm Hoſti. Si in
offitio ſuo cantet: puto q̃ irregularita-
tem incurrat. xxiij. diſ. pſalmiſta. Idem
Wil. du. ĩ ſpeculo. A. Prefati doctores
nõ vident̃ loqui de clerico prime tõſure
tñ. ad cui⁹ offitium nil ſp̃ale videt̃ ꝑti-
nere. cuꝫ prima tonſura nõ ſit ordo: ſed
quedã diſpoſitio ad ordines ſm theolo-
gos coĩter. vt in ſũ. con. eo. ti. q. cclviij.
vbi etiã patet q̃ dicti doc. dicunt. de ſim
plici clerico. nec addũt qui habꝫ primã
tonſurã tñ: ſꝫ videntur loqui de clerico
ordinum minorum. de quo loquitur al-
legatum. c. pſalmiſta. B.

¶ Quid de bñdictõne menſe. vel aque?
Rño. ſm Inno. In bñdictõne menſe non
cõtrahit̃ irregularitas. cũ nulli ordini
deputata ſit. ar. xliiij. di. c. fi. Sꝫ ĩ bene
dictõne aque ſecus videt̃: qꝛ ãnexa ẽ or-
dini. de con. di. iij. aqua. Idẽ wil. du. A.
Idẽ ĩ ſũ. con. eo. ti. q. cclv. B. Intelligẽ-
dũ aũt ẽ q̃ ita fuit tp̃e p̃dictoꝝ Inno. et
wil. qñ nõ licebat in eccleſijs celebrare
etiã ſecrete niſi ex p̃uilegio. Hodie qꝛ li
cet celebrare ſecreto. quod mai⁹ ẽ. extra
eo. alma. li. vj. ⁊ ſecreto aquaꝫ benedicẽ
licet. quod minus eſt.

¶ Quid ſiquis tp̃e interdicti aliquẽ ex-
coĩcat vel abſoluit? Rño. ſm Inno. ⁊ Ho-
ſtien. Nõ ẽ irregularis qꝛ hoc nõ ꝯpetit
ex ordine: ſꝫ ex iuriſdictõe. ij. q. j. nemo.
⁊ extra. de elec. trãſmiſſã. Sꝫ abſolutõis
ſolẽnia exhibẽ ſicut ẽ dicẽ cũ ſtola pſal.
⁊ oratõem. vel in eccleſiã introducẽ ex-
coĩcatũ. ẽ ordinis et offitij. ar. extra eo.
nuꝑ. in fi. xj. q. iij. debent. ⁊. c. ſe. Un̄ hoc
faciẽs irregularis ẽ. Idem Wil. du. A.
Idem in ſũ. con. eo. ti. q. cclvj. B.

¶ Utrũ tẽpore interdicti poſſit fieri in
troductio mulierũ in eccleſiã poſt par-
tum? Rño. ſm Hermãnum. Nõ licet. A.
Idem in ſũ. con. eo. ti. q. cclj. vbi etiã dr̃
ſm Hoſtien. q̃ ſimiliter nõ licet benedi
ctio nuptialis. B.

¶ Quid ſi laicus violat interdictũ? Rñ.
ſm Inno. Nõ incurrit irregularitatem
vel ſuſpenſionem. cũ nec ordinẽ nec of-
fitiũ habeat: grauit̃ tñ peccat ⁊ puniẽ-
dus ẽ. Ideꝫ Hoſti. A. Idẽ in ſũ. con. eo.
ti. q. ccliiij. B. Si vo tempore interdicti
exerceat aliq̃ offitia que non ſũt alicui⁹
ordinis: puta doceat ſcolares. exerceat
tabellionatuꝫ. aut aduocatõnem ⁊ hu-
iuſmodi: nõ peccat. vt ⁊ ponit Wil. du.
A. Idẽ in ſũ. con. eo. ti. q. ccliiij. Ibi tñ
ſolũ videt̃ dici d̃ irregularitate quã qs
hac occaſione nõ incurrit. Et con. Ho-
ſtien. licꝫ Inno. viſus ſit ſenſiſſe contra-
riũ. vt pꝫ in dicta. q. ccliiij. cui⁹ dictũ p̃t
intelligi ĩ clerico q̃ exerceret ſcolas vel
aliquid hmõi qd eſſet annexum ordini

ex ꝯſuetudīe vel ꝯſtitutōe. A. l'clarū vt
ꝑt ꝯſtare etiā ex dictis ipiꝰ Inno. ibidē
poſitis. qꝛ ex talibꝰ q̄ nō ꝯpetūt nec or-
dini nec offitio eccleſiaſtico nō irrogatᷣ
irregularitas. ſꝫ nec pc̄tm. cū nō repi-
antᷣ ꝓhibita. B. Quid de illo cui īterdi-
ctus ē aliq̄s ſpāl' actꝰ. puta īgreſſus ec-
cleſie. Hunc caſū vide infra. §. plt. in fi.
A. In hoc etiā dicendū ꝙ cui interdici
tur aliquis actus vel ſpāle offitiū po-
teſt alia exercere ſc̄m Monal. ⁊ in ſū. cō.
eo. ti. q. cclj. B.

Sꝫ nūq̄d laici interdicti pn̄t orare ī
eccl'ia? R. ſc̄m Wil. Propᷣ generale īter-
dictū nō intelligo hoc eſſe ꝓhibitū. Se
cus ſi expreſſe ſit eis interdictus īgreſ-
ſus eccleſie. Idem Monal. A. Idē ī ſū.
cō. eo. ti. q. cclx. vbi etiā dicitᷣ ꝙ ꝑt ora-
ri oratōe priuata etiā in eccleſia inter-
dicta. niſi ab excōicato maiori vel inter
dicto ab ingreſſu eccleſie. B.

Quid ſi ſacerdos ꝓbabiliter credit ꝙ
aliq̄ int̄dicti ſint ī eccl'a? R. ſc̄m Wil. De
bet monere in generali ꝙ exeāt. al' non
tenetur vitare eos maxime publice do-
nec conſtet ꝯ̄ ſententia. A. Hodie circa
hoc magna facta eſt innouatio. vt patꝫ
ſupra. clericus iij. ad fi. in additōne. B.

Quid ſi ſacerdos recipiat ſciētᷣ hoīe
īterdictū: nūq̄d alij tenebūtᷣ exire? R̄n.
ſc̄m Wil. Credo ꝙ nō. neqꝫ peccāt audiē-
do diuīa: ſꝫ ſolꝰ ſacerdos. Idē Monal. A.
Quo ad pc̄tm verū ē: niſi ꝯſentiāt ī hoc
ſacerdoti. aut eis placeat factū eiꝰ ſc̄m
eoſdem. vt ī ſū. con. eo. ti. q. cclv. B. Et
vide in ſequenti. §. primo.

Que pena clerici nō ſeruātis īterdi-
ctū? R̄n. ſc̄m Hoſti. Ille qui ſcientᷣ cele-
brat in loco interdicto vndecūqꝫ ſit irre
gularis ē ⁊ ſuſpenſus. extra. ꝯ̄ cle. exco.
mi. poſtulaſtis. §. vlti. ⁊ extra. ꝯ̄ elec. cū
īter. ⁊ extra eo. is qui. li. vj. Et iō nō ꝑt
bn̄fitia cōferre. extra. de cōceſ. ꝑben. qꝛ
diuerſitatē. ⁊ extra. de exceſ. ꝑla. tanta.
Con. Inno. ⁊ Ber. Itē nō ꝑt talis eligi
nec eligere. extra. ꝯ̄ ꝯſue. cū dilectus. §.
qꝛ nobis. ⁊ ī dicto. c. is q̄. nec etiā poſtu
lari. extra. de poſtu. ꝑla. c. j. Itē q̄ nō ſer
uat interdictū remouēdꝰ ē a bn̄fitio. ex
tra. de cle. exco. mi. poſtulaſtis. §. vlti.
A. Itē ī ſū. con. eo. ti. q. cclxvij. vbi etiā
additᷣ ſc̄m Inno. ⁊ Hoſti. ꝙ violās inter

dictū. ⁊ alios ad violādū inducēs ſuſpē-
ſus eſt. etſi eſt ꝑlatus omīs eiꝰ inſtitutō
deſtitutio. collatio ꝑbendaꝝ. bn̄fitioꝝ.
ac dignitatum. ⁊ ſn̄ie in quoſcūqꝫ ꝑlate
ſūt irrite ⁊ inanes. Nō ḡ ꝑt ꝑmiſſa facē
Et (vt aiūt idē) forte dicendū ī alijs ſpi-
ritualibꝰ. ſ. ꝙ ſicᷣ eis ꝯferri nō ꝑt. ſic nec
facta ab eis collatō valꝫ. vt ī dicto. c. po
ſtulaſtis. ⁊ extra. de eta. ⁊ qua. oꝛ. cū bo-
ne. H. Et nota hic ꝙ ſi aliq̄s ſcientᷣ cele-
brat in aliq̄ eccl'ia q̄ nō ꝓprie dicenda ſit
interdicta: ſꝫ violata ſiue polluta. nō ī-
currit irregularitatē. vt in dicto. c. is q̄
tn̄ talis grauiter peccat vt ibidem dr̄.
Et dr̄ eccl'ia violata ſiue polluta ſemīe
vel ſanguīe. vide ſuꝑ. ꝯſecratio ij. §. iiij.
cū ſequētibꝰ. Sil'r etiā ſiquis in aliq̄ ec-
cleſia nō ſuppoſita interdicto celebrat ꝑ̄-
ſentibꝰ ꝑſonis interdictis. licet grauiter
peccet celebrādo eis. tn̄ nō fit irregula
ris: qꝛ hoc nō habetᷣ ī iure. vt ibidē. Sꝫ
tamē omīs ſcienter celebrās. ſiue ī loco
interdicto. ſiue ꝑſonis īterdictis a iure
vel a quocūqꝫ iudice. vel recipiens publi
ce interdictos ad diuina offitia. ſeu ſa-
cramenta. ſiue ad ſepulturam. eſt inter-
dictus ab ingreſſu eccleſie. extra. de pri-
uile. epiſcopoꝝ. li. vj. Etſi in ea ſe inge-
rat in ſuo offitio: fit irregularis. extra
eo. is cui. li. vj. Et de hoc caſu habes in-
fra. ſuſpenſus. §. iij. A. Ibi dicitᷣ ꝯ̄ īter-
dicto ab ingreſſu eccleſie. B.

Quid ſi clerici exn̄tes nomīatim in-
terdicti celebrēt diuina? R̄n. ſc̄m Inno.
Irregulares fiūt. xj. q. iij. ſiquis ep̄us ī
domicilio. ⁊ ſūt deponendi ꝑpetuo. niſi
ꝙ ſi multi ſūt tūc principales ſūt depo-
nendi. cū alijs vō ſuꝑ irregularitate po
terit diſpenſari: ſꝫ nō niſi ꝑ papā. A.
Idem in ſū. con. eo. ti. q. cclxviij. Et facit
extra. de cle. exco. mi. c. latores. Ibi etiā
dicitur ꝙ multitudo intelligitur cū ex-
cedit numerum. xl. B.

Interdictū quinto. de
relaxatōne interdicti. Ubi ſciē-
dum ꝙ poſtq̄ ſn̄ia interdicti ꝑ
aliquos īferiores ꝑlatos rōnabiliter la
ta eſt: maiores nō debēt eā relaxare abſ
qꝫ cōgrua ſatiſfactōne et cōſcīa illius q̄
tulit eā. ext̄. de offi. or. cū ab eccleſiaꝝ.
Si vō n̄ rōnabilitᷣ lata ſit: dꝫ q̄ tulit eā

ſine difficultate relaxare. extra. de offi.
or. graue. ſeu ſuperior ad quē recurrit̄.
extra eo. cū medicinalis. li. vj.

¶ Archiepiſcopus nō pt relaxare īterdictū
vel excōicatōem ſiue ſuſpenſionē latas
ab offitialibꝫ archidiaconorū ſeu alijs
iuriſdictōez hn̄tibꝫ ſubditis ſuffragane-
orū ipſis q̄ tulerūt omiſſis. niſi eēt ɔ̄ria
conſuetudo. extra eo. romana. li. vj. A.
Ibi dr̄ qꝫ archiepūs vel eiꝰ offitiales niſi
pdicto mō dictas ſnīas nō relaxēt. Tn̄
dr̄ qꝫ ſi relaxauerit licꝫ male egerint tn̄
tenet relaxatio. vt pꝫ in ſū. cō. li. iij. ti.
xxxiij. q. cclxix. vbi dr̄ ſm Inno. qꝫ ſi epi
ſcopꝰ de facto relaxet ſnīas ab īferiori-
bus latas. male q̄dē facit: ſꝫ tꝫ relaxatō
niſi forte aliq̄ ɔſuetudo obſtaret. H.

¶ Cū q̄s īterdicto vel excōicatōe aſtri-
ctus offert ſe ad iuſtitiā eoꝝ p quibꝫ ſē-
tentiā accepit. iudex eum ne ſic decedat
abſoluē pt etiāſi aduerſa ps appellet ne
abſoluat̄. Debet tn̄ an̄ abſolutōem reci
pi ab illo ſufficiēs cautio qꝫ ī pn̄tia ro-
mani pōtificis ad quē appellat̄ ſi volue
rit appellator vel corā iudice cui cauſā
delegauerit iuri parebit. Et idem de his
qui dicūt ſe iniuſte excoīcatos vel īter-
dictos. A. etiāſi hi qui hmōi ptulerunt
ſnīam ad ſedem apl̄icaꝫ appellarent. vt
in ca. de quo ſtatim. H. extra de appel.
qua fronte.

¶ Utruꝫ ſnīa interdicti relaxari poſſit
nudo v̄bo? Reſpō. ſm Hoſti. Licet in ſnīa
excōicatōnis expſſa ſit ſolennis forma
quā hēs ſup. abſolutō v. §. ij. ſecꝰ tn̄ ī ſen
tentia īterdicti ⁊ ſuſpēſionis. que nudo
verbo pferunt̄ vel totalit̄ relaxant̄. cū
iuramēto tn̄. vt ſup. interdictum j. §. v.
A. qui īcipit. In quo ɔueniūt. H. ⁊ ar.
eſt extra eo. alma. li. vj.

¶ Quid ſi aliquis tempore generalis in
terdicti vult ſatiſfacē ⁊ ſic abſolui? Reſpō.
ſm Io. an. Si is pter cuiꝰ culpā latum
eſt interdictuꝫ ſatiſfacere vult: tollet̄ i-
terdictum. Si v̄o culpabilis fuit tanq̄
cōſiliarius vel auxiliarius. licet accipia
tur cautio ⁊ iniūgat̄ pnīa nō relaxabi
tur interdictū. extra eo. alma. li. vj. Q̄ſi
nō pter eius culpam latum eſt. ipē qui
dem punitur: ſed eius ſatiſfactio nō re-
quirit̄. extra eo. ſi ſententia. §. j. A. li.
vj. H. ⁊ in dicto ca. alma.

Inteſtatus. Require
infra. ſucceſſio ab inteſtato.

Intimiditas. Requi-
re infra. timor. §. fi.

Inuenta. Quid ē agē-
dum de inuentis? Reſpō. ſm Tho.
ſcđa ſcđe. q. lxvj. Diſtinguendū
eſt circa res inuentas. Quedā em̄ ſūt q̄
nūq̄ fuerūt in bonis alicuiꝰ ſicut lapil-
li ⁊ gēme q̄ inueniūt̄ in littore maris. et
talia occupāti ɔcedunt̄. Et eadem rō ē
de theſauris antiquo tp̄e ſub terra oc-
cultatis. quoꝝ nō eſt aliquis poſſeſſor.
niſi qꝫ ſm leges ciuiles tenet̄ medietatē
dare dn̄o agri. Intellige ſi īuenit ī alie
no nō data opa: ſꝫ ſi data opa inuenit.
nihil tenet̄ dare dn̄o. A. Immo totū te-
net̄ dare. vt in. l. vnica. C. de theſauris
li. x. ⁊ notat glo. ī Inſti. đ re. diui. §. the
ſauros. ſup verbo opa. Et hoc eſt verū
etiāſi cū volūtate dn̄i requirēt: qꝛ etiaꝫ
cum volūtate dn̄i nō poſſet querere in
alieno theſaurū ſuo noīe. vt in dicta. l.
vnica. vbi etiam pꝫ qꝫ theſaurus dr̄ co-
adunatio rerū mobiliū abſcōdita quo-
rū ignorāt̄ poſſeſſores ſeu dn̄i pter ve-
tuſtatē tp̄is. Ibi etiā pꝫ qꝫ nec in ſuo ſo
lo pt quis querē theſaurū arte magica
diuīatōnibus vel alijs illicitis mōis. al'
theſaurus eſſet fiſci. vt notat glo. ī di-
cto. §. theſauros. H. in Inſti. de re. diui.
§. item ea. A. Ibi de hoc nihil dr̄: ſꝫ pu-
to qꝫ velit allegare. §. īmediate ſequentē
ſ. item lapilli. vbi dicit̄. Item lapilli et
gēme ⁊ cetera q̄ in littore maris īueniū
tur iure naturali ſtatī inuentoris fiūt.
Sꝫ ad materiā theſauri meliꝰ facit eo.
ti. §. theſauros. vbi dr̄. Theſauros q̄s
quis in ſuo loco īuenerit. diuus Adria
nus naturalē equitatē ſecutꝰ ei cōceſſit
qui inuenerit. Idemqꝫ ſtatuit. ſiquis in
ſacro aut religioſo loco fortuito caſu i-
uenerit. At ſiquis in alieno nō data ad
hoc opera ſed fortuito caſu inuenerit.
dimidium inuentori ⁊ dimidium domi-
no ſoli conceſſit. Siquis in ceſaris lo-
co inuenerit. dimidiū īuentoris ⁊ dimi-
dium ceſaris eſſe conſtituit. Cui cōue-
niens eſt vt ſi quis in publico loco vel ī
fiſcali vel ciuitatis inuenerit. dimidiuꝫ

ipſius eſſe. dimidiū fiſci vł ciuitatis. B.
Quedā vō res īuente fuerūt de ꝓpinquo
ī alicuiꝰ bonis. ⁊ tūc ſiqs eas accipiat ñ
aīmo detinendi ſʒ reſtituēdi dño nō cō-
mittit furtū. aľ furtum cōmittit. xiiij.
q. v. ſiquod. ⁊. c. multi ſine.
¶ Quid ſi res ab aliq̄ inuenta ſit q̄ fuit
a ꝓprio dño hita ꝓ derelicta? Rñ. Res q̄
habeť ꝓ derelicta. occupāti ꝯcediť. ſiue
ſit mobilis et abiciať. ſiue ſit imobilis.
vt ſi exeam de hoc fundo hac mēte vt ꝓ
derelicto habeā. ff. ꝓ derelic. l. j. Sʒ ſi in
mari iactauero res meas cauſa alleui-
andi nauē nō habeo ꝓ derelictis: q: nō
hac intentōne abicio. Vñ ſi librū īuolu
tum iactaui. nō habeo ꝓ derelicto. Secꝰ
p̄ſumiť ſi iactaui aptū. ī Inſti. de re. di-
ui. §. vlti. A. Ibi dr̄ de rebꝰ iactatis: ſed
nō de iſta p̄ſūptōne. ſʒ de ea dr̄ ī ſū. con.
li. ij. ti. vj. q. xvj. ſm Hoſti. ⁊ Al. B.
¶ Sʒ qualiter reſtitueť res inuēta? R.
ſm Ray̆. ⁊ Hoſti. Studebit īuenire illū
qui eaʒ amiſit. etſi oꝑtet faciet publice
dici ꝑ p̄conem vel in eccleſijs ꝑ loca vbi
expediet. ⁊ illū ſi inuenerit ⁊ ꝑ circūſtā-
tias certificeť ꝙ illiꝰ fuerit: illi reſtitue
tur. aľ eroget pauꝑibus. vel ip̄e p̄t tene
re ſi eſt indigēs. ⁊ hoc ſm quoſdā aucto
ritate penitentiarij ſui. A. Hoc fuit di-
ctum Ray̆. qui etiam dicit. ꝙ tūc oret ꝓ
illo cuius res fuit. vt in ſū. con. eo. ti. q.
xvij. B. ſeu dioceſani ſi forte ſibi retinu
erit diſpenſationem talium. A. Hoc fu-
it dictum glo. Ray̆. cui con. Al. vt in di
cta. q. xvij. B.

Inuidia. Vtruʒ inui-

dia ſit triſtitia de alieno bono?
Rñ. ſm Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. xxx-
vj. De alieno bono p̄t eſſe triſtitia. du-
pliciter. Uno mō qñ aliquis triſtatur d̄
bono alicuiꝰ inq̄tum ex hoc īminet ſibi
ꝑiculum alicuiꝰ nocumenti. ſicut cū hō
triſtať de exaltatōne inimici ſui timēs
ne ledat eū. ⁊ talis triſtitia nō eſt inui-
dia: ſʒ magis timoris effectus. vt phus
dicit. Alio mō inq̄tū bonū alteriꝰ exiſti
mať diminutiuū ꝓprie glorie ſeu excellē
tie. ⁊ hoc mō de bono alteriꝰ triſtať īui-
dia. ⁊ iō p̄cipue d̄ illis bonis īuident ho
mīes ī quibꝰ ē gloria ⁊ ī quibꝰ amāt ho-
norari ⁊ ī opinione eſſe. vt phs dicit. ij.
Ethicoꝝ. A. Poteſt etiā eſſe inuidia li
cet triſtitia nō ꝓcederet ex hoc reſpectu
ſʒ aľ ex defectu caritatis. Nā ⁊ diabolus
nō timebat ꝑ hoīem diminutōeʒ glorie
ſue quā nullatenꝰ poterat habere. ⁊ tñ ī
uidit homini Sap̄. ij. ibi. Inuidia dia.
⁊c̄. Vñ ⁊ generaliť p̄t dici ꝙ inuidia eſt
triſtitia boni fraterni ex defectu carita-
tis ꝓcedens. Poteſt etiaʒ quo ad primū
modū adeſſe peccatū vt ſiquis occaſio-
ne timoris declinaret ad aliquid contra
caritatem dei vel ꝓximi. B.
¶ Utrū īuidia ſit pc̄m? Rñ. ſm Tho.
vbi ſup̄. Inuidia ꝓprie eſt triſtitia de bo
nis alicuiꝰ inq̄tum alter excedit ip̄m. ⁊
iſtud ſemꝑ eſt prauū. vt phs etiā dicit. ij
Ethicoꝝ. q: dolet de eo de quo eſt gaudē
dum. ſ. de bono ꝓximi. Q ſi doleat quis
de bono ꝓximi ñ q: ille hʒ: ſʒ q: ſibi deeſt
nō erit īuidia: ſʒ zelꝰ. de q̄ hēs īfra. zelꝰ.
¶ Utrū inuidia ſit pc̄m mortale? Rñ.
ſm Tho. vbi ſupra. Inuidia ex ſuo ge-
nere eſt peccatuʒ mortale: q: cōtrariať
caritati q̄ gaudet de bono ꝓximi. Si tñ
ſit impꝑfecta ratio inuidie. ſ. in motu ſē-
ſualitatis. ſic eſt veniale peccatum.

Ypocriſis. Vtrum ſit

peccatū. ⁊ quale. ⁊ qñ. hēs īfra.
ſimulatio. ⁊ īfra. ẏpocriſis. ī littera. ẏ.

Ira. Vtrū ſit peccatū

mortlē? Rñ. ſm Tho. ſcd̄a ſcd̄e.
q. clviij. Motus ire p̄t eſſe inor-
dinatꝰ dupliť. A. Nā vt hr̄ ī ſū. de vitijs.
Ira ē irrōnabilis turbatio mētis vel ī-
ordinatus appetitus vindicte. B. Uno
mō ex ꝑte appetibilis. vtputa cum quis
appetit īiuſtam vindictā ⁊ ſic ex genere
ſuo ira ē mortale pc̄m: q: ꝯ̄riať carita
ti ⁊ iuſtitie. Poteſt tñ ꝯtingē ꝙ aliqs ap
petitꝰ vidicte ſit veniale ꝓpter īpꝑfectōem
actus: q̄ qdem impꝑfectio vel ē ex ꝑte ap
petentis. puta cū motus ire p̄uenit iu-
diciū rōnis. vel ē ex ꝑte appetibilis. pu-
ta cū aliqs appetit in aliquo modico ſe
vindicare. ita ꝙ ſi actualiť īferat nō eſt
mortale. puta ſi parū trahit aliquē pue
rū ꝑ capillos. vł aliqd huiuſmodi. Alio
modo p̄t eſſe motus ire inordinatus q̄-
tuʒ ad modū iraſcendi. vtputa ſi nimis
ardenter iraſcať interius. vel nimis ma
nifeſtet exterius ſigna ire. et ſic ſcd̄m ſe

ex ſuo genere nō hꝫ rōem pcti mortal.
A. qꝛ appetit᷒ nō ē iordinat᷒ ex pte ma
terie. cū nō appetat᷑ vīdicta iiuſta. vt pꝫ
ꝑ eūdem Tho. B. Poteſt tñ cōtingē ꝙ
ſit mortale. vt ſi ex vehemētia ire ꝗs exci
dat a dilectōne ꝓximi vel dei. A. Qua-
tuor mōis pt ꝗs hoc caſu a dei vel a ꝓxi-
mi caritate decidere. Prīo qñ ex ira mlt
tū turbaret᷑ ꝯ deū: qꝛ ira ꝯriat᷑ caritati
q̄ includit ī ſe pacientiā ꝛ benignitatēꝫ.
j. ad Corin. xiij. Scdo cū ꝗs ex ira age-
ret aliqͦd reputabilis ſcādali. Nā math.
xviij. dr̄. Ve illi ꝑ quē ſcandaluꝫ venit.
Tertio ſi ex ira decideret ī odiū. Qui ei
odit frēꝫ ſuū hoīcida ē. j. ioh. iij. Quar-
to ſi ira longo tpe teneat᷑. ſm Aug. ī ho
melia. de igne purgatorij. ꝛ diſ. xxv. §. al'
aūt. Et videt᷑ lōgū tps ſi pſeuerat ꝑ diē
naturaleꝫ. iuxta illud ad Eph. iiij. Sol
nō occidat ſuꝑ iracūdiā vrām. ꝛ videt᷑
ſentire Alex. de hales. ſuꝑ. ij. ſniaꝝ. diſ.
xxxix. q. vj. B. Et de hac materia vide ī
fra. pacientia. ꝛ infra vindicatio.

Irregularitas primo

de irregularitate homicidaruꝫ.
Oēs q̄ habuerīt offitiū ī vīdicta
ſanguis ſūt irregulares. vt dictū ē ſuꝑ.
homicidiū iiij. §. j. ꝛ etiā ſm Wil. ſi non
fuerit ſecut᷒ effectus. tñ in hoc caſu ſm
eū epūs pt diſpēſare. A. et cū illo ſil'r q̄
nō ex offitio ſꝫ odio vel rancore opam
dedit. et fecit qͦd potuit vt occideret ali-
quē: ſꝫ tñ nō occidit nec mutilauit. Sꝫ
tñ talis īdiget diſpēſatōe ſm eūdē Wil.
vt in ſū. con. li. ij. ti. j. q. xxiij. B. Nō aūt
pt ſi effect᷒ ſecut᷒ ē. De his aūt q̄ iterſūt
vindicte ſāguis hēs ſuꝑ. homicidiū iiij.
§. iiij. A. q̄ icipit. Utrū oēs ꝛc̄. B. Quid
ꝺ illo q̄ fuit ī pugna vbi aliqui īterfecti
ſūt. vide ſupra. homicidiū iiij. §. vj. A. q̄
incipit. Quid ſi plures.

Quid de illis q̄ iuris ignari zelo fidei
ꝛ ꝓpter īdulgentiā q̄ dabat᷑ attulerūt li-
gna ad cremandū hereticos. nūꝗd ſunt
irregulares? Reſ. ſm Wil. Si materia
illa ē coopata ad mortē irregulares ſūt
nec diſpēſabit᷑ cū eis niſi ꝑ papā. Si aūt
nō ē coopata: qꝛ iā forte mortui erant.
vel añꝙ materia illa īcenderet᷑ mortui
ſūt. nō effitiūt᷑ irregulares. A. Aut ſi ī
digent diſpenſatōne ſufficit epī diſpēſa-
tio. ſm eū. wil. ꝛ ī ſū. con. eo. ti. q. xxiiij.
B. Q᷑ ſi dubitat᷑. meli᷒ ē tenere certū. vt
abſq̧ diſpēſatōe pape nō miniſtrēt nec
ꝓmoueāt᷑. extra. ꝺ tēp. or. ad aures. B.
Idē in. dicta. q. xxiiij. B.

Quid ꝺ illis clīcis q̄ cū alijs ībūt ad
manganellas. vñ aliꝗs ꝓbabilit᷑ credit᷑
interdict᷒? Rñ. ſm wil. Meli᷒ ē tenere
certū. vt in p̄cedenti. §. dictū ē. A. Item
in ſū. con. eo. ti. q. xxv. B.

Quid de p̄ſbitero q̄ miſit puerum ad
aquādū equū monēs vt caueret a fluīe
ꝛ tñ ſubmerſus ē? Reſ. ſm Hoſti. Hūc p̄-
ſbiterū culpabilē iudico. ſicut ꝛ diaconū
q̄ nō remouit falcē qua cinct᷒ erat. cuꝫ
ſciret ludi cōſuetudinē. extra. de homic.
cōtinebat᷑. ꝛ ſacerdotē q̄ nō remouit cul
tellū a corrigia cū qua ꝟberabat famu-
lū. extra. de homici. ad audiētiā. ꝛ. l. di.
clerico iaciēte. A. Intellige qñ ꝺ ꝑiculo
pueri miſſi poterat rōnabilit᷑ dubitari.
vt qꝛ erat infans. vt pꝫ in ſū. con. eo. ti.
q. xxvj. B. Quid ſi ꝗs ꝑcutit mulierē p̄-
gnantē. vel dat ei venenū vt faciat ab-
orſuꝫ. vide ſupra. homicidiū iiij. §. v. A.
q̄ incipit. qͦd ſi ꝗs ꝑcutit. B. An liceat
clericis deponere corā iudice ſeculari q̄
relā de ſuis raptoribꝫ. hēs ſuꝑ. hoīcidiū
iiij. §. ij. A. Et adde ibi poſitis ꝙ ſi intē-
tio deponētis querelā erat vt ad mortē
rei dānarent᷑: irregularis efficit᷑ ꝗbuſ-
cūq̧ ꝟbis fuerit intētio velata. licꝫ ꝑ ec-
cleſiam nō ꝓhibeat᷑: niſi ei ꝯſtet ꝑ cōfeſ
ſionē ſeu ꝓbatōem ſm Hoſtien. et in ſū.
con. eo. ti. q. xlvj. B.

An liceat clerico furē cape et iudici
tradere? Rñ. ſm wil. Si al' pt res ſuas
recupare. nō dꝫ eū cape nec iudici trade
re. ar. extra. de homici. ſuſcepimus. Si
aūt alit᷑ res ſuas recupare nō pt. credo
ꝙ nō efficit᷑ irregularis: dū tñ ñ ſit ei᷒
corrupta intētio. A. Idem ī ſū. con. eo.
ti. q. xlvij. B. Sꝫ hoc ītelligere opꝫ ꝙ
fiat cū ꝓteſtatōne. vt ſupra. homici. iiij.
§. ij. ꝛ ꝙ nō habuerit cauſā ſuſpicandi
ꝙ hoc cōtingē poterat. Al' contra. vt h
in ſequētibꝫ duobꝫ. §. dr̄. A. Hoc qͦd dr̄ ī
fine iſtius. §. eſt notabilis limitatio ad
id quod dicit᷑ ſupra. homicidium iiij. §.
ij. B.

Quid ſi cleric᷒ ſcribat ꝙ aliꝗs capiat᷑
et ex illa captōne ſequitur mors. vel de-

truncatio eius. ipo tñ ignorante et fa-
ctum ⁊ cauſam? Rñ. ſm Hoſti. Videtur
irreglaris. qꝛ debuit ſuſpicari hoc poſſe
euenire. A. Idẽ ĩ ſũ. cõ. dcta. q. xlvij. B.
¶ Quid ſi clamet aliquis latrones? Re.
ſm Inno. Siue ſic clamet ſiue aliquid
aliud agat ꝑ qđ potuerit intelligere ꝙ
ex clamore vel actu ſuo poterat ſeq̃ ho-
micidiũ: irregularis ẽ. niſi faceret ꝓpter
timorẽ corꝑis ſui. Nã ſi timeret ꝙ aliq̃s
vellet eũ occidere bene poſſet clamare ꝓ
auxilio: qꝛ nõ intẽdit in alicuiꝰ mortẽ:
ſʒ in ſuã liberatõem. Idẽ Hoſti. Et ad-
dit. Secus ſi clamaret ꝓ ſolis reb. A.
Idem in ſũ. con. eo. t. q. xlviij. B.
¶ Quid de illo clerico q̃ cũ latro duce
ret captus dixit: claudite ei os ne cla-
met: nũquid ẽ irregularis ſi mors inde
ſequat? Rñ. ſm Wil. Credo ꝙ ſic. qꝛ iu-
uit ducẽtes dando eis cõſiliũ. A. Qñ al'
forte fuiſſet liberatꝰ rõne ſuſpectõis lo-
ci. vt in ſũ. con. eo. ti. q. lv. B. Et eodeʒ
mõ ſi querentib malefactorẽ indicauit
eũ: niſi forte ignorauerit ⁊ ignorare ra
tionabilit̃ potuit. neſciẽs ꝙ ad mortem
quereret. A. Idem in ſũ. con. eo. ti. q. l-
vj. B. Qualiter eps ꝑt inuocare brachiũ
ſeculare. habes ſupra. bellũ ij. §. iiij. Et
qualiter exequatur ſi habet iuriſdictõeʒ
tẽporalem. vide ſupra. epus. §. vij. A. q̃
incipit. Epus qui in aliquo. B.
¶ Quid ſi clericꝰ comodat baliſtã. ⁊ ide
aliquis occidit? Reo. Si ꝯceſſit in bello
ĩiuſto nõ ẽ dubiuʒ ꝙ irregularis eſt: qꝛ
dabat opam rei illicite. extra. de homi.
ca. fi. ⁊ eodem mõ ſi bellũ ſit iuſtũ: quia
ars ſagittandi ꝓhibita ẽ. extra. de ſagit.
artẽ. Sʒ in bello iuſto enſeʒ vel lanceã
miſtrare nõ ẽ ꝓhibitũ. tñ omis talis ſm
Wil. iudicandus eſt irregularis: qꝛ cau
ſam ꝓpinquã ꝑſtat homicidio. A. Con.
Hoſti. vt in ſũ. con. eo. ti. q. lj. B.
¶ Quid ſi clerici fauorem ꝑſtant ſuis
partibus ꝯfortando ꝙ securiꝰ pugnent.
aut incuciẽdo terrorem aduerſarijs? Re.
ſm Inno. Si bellum eſt ĩiuſtuʒ ⁊ mors
inde fuit ſubſecuta: efficiunt irregula-
res. vt in. §. primo dictum eſt. A. niſi
irent ad bellum ĩiuſtum cauſa pacificã
di. vel al' ex iuſta cauſa. dũmodo dolus
abſit ⁊ lata negligẽtia. ſm eũdeʒ Inno.
⁊ Hoſti. vt in ſũ. con. eo. ti. q. lij. B. Se-
cus ſi iuſtum. Qualiter reſpondere de-
beat clericus cum interrogat de iuditõ
ſanguinis. habes ſupra. homicidium ij.
§. j. ⁊ ſupra. epus. §. viij. A. qui incipit.
Epiſcopus qui ĩ aliquo. B.
¶ Utrũ irregularitas homicidij tollat
ꝑ baptiſmũ? Rñ. Sic. Sʒ nõ illa biga-
mie. vt ſupra. homicidiuʒ iiij. §. j. in fi.
De materia irregularitatis homicidij.
plura hñt ſupra. homicidiũ j. ⁊ ſeqñtib
ca. ꝑ totum. De irregularitate bigamie
ſuꝑ. bigamia. ꝑ totũ. De multis irregu
laritatib ĩ quib ſolꝰ papa diſpẽſat. ha-
bes ſupra. diſpẽſatio. §. vj. A. q̃ incipit.
Diſpenſatio in multis. B. ⁊ ſe.

Irregularitas ſecun-
do. de illo qui exñs irregularis
miniſtrat. Ubi ſciendũ ſm Wil.
ꝙ irregularis celebrãs nõ ꝓpt̃ hoc aliaʒ
irregularitatẽ cõtrahit. alioq̃n totiens
nouã irregularitatẽ ꝯtraheret q̃tiens cele
braret. nec etiã talis imo nec aliq̃s ẽ iu
dicandꝰ irregularis. niſi inq̃tũ inuenit
iure exꝑſſũ. extra. đ ſen. exco. is q̃. li. vj.
A. Et in hoc caſu videt exꝑſſum. Nam
oĩs irregularis eſt ſuſpenſus. vt ſtatĩ ſe-
quit. ⁊ notat in ſũ. con. li. iij. ti. xxix. q.
iij. circa fi. Et omis ſuſpẽſus vtẽs ordi-
ne a quo eſt ſuſpenſus: incurrit irregu
laritatẽ etiã papalem. extra. de ſen. ex-
cõ. cũ medicinalis. li. vj. Nã videt ꝙ li-
cet iã fuerit irregularis tñ poſſit nouũ
vinculũ irregularitatis incurrẽ. ita ꝙ
abſolutus ab vno remanet ligatus in
alio. ſicut ⁊ de excoĩcato hẽt ⁊ notatur
extra. de ſen. exco. c. cum ꝓ cauſa. ⁊ c. o
fitij. Al'. ſequeret ꝙ ſi irregularis ꝯmit
teret homicidiũ nõ incurreret nouam
irregularitatem. contra id quod habet
l. diſ. ſiquis viduaʒ. B. Sʒ tamẽ omnis
irregularitas ſiue cõtingat ex peccato
ſiue nõ: impedit ordinis executõem. qꝛ
nõ exequi dʒ quis anteq̃ diſpenſet.
¶ Utrũ celebrãs ĩ pcc̃o mortali fiat ir-
regularis? Rñ. ſm Inno. ⁊ Hoſti. Licet
omis q̃ eſt in pcc̃o mortali dicat eſſe ſu
ſpenſus quo ad ſe. ſ. qꝛ nõ dʒ celebrare.
nõ tamẽ ſi celebret ĩcurrit ꝓpter hoc ir-
regularitatẽ. nec poſt pñiam ĩdiget diſ
penſatõne. niſi ſit notoriũ. extra. de tẽp.
or. queſitũ. A. Nã notorius pcc̃or etiam
poſt pñiaʒ nõ habet ordinis executõem

niſi diſpēſet p epm in caſib pape ſpāliṫ
nō reſeruatis. dūmō añ diſpenſatōem ñ
celebrauerit diuia. aliter nō poſſet diſ-
penſari niſi p papā ſm Hoſti. ⁊ notaṫ
i ſū. con. dcta. q. iij. ad fi. B. Et eodē mō
dicendū de q̄cūq; q̄ celebrat ſolū pˀ ſim-
plicē ꝓhibitōem. A. Facit dictū. c. que-
ſitum. ⁊ quod nota. in dicta. q. iij. B.

Utrū clericˀ in miorib exñs ſi excoi-
catus legat epl'a; ſine ſolēnitate fiat ir-
regularis? Rñ. ſm Wil. Credo ꝙ nō. tū
q: ſine ſolēnitate hoc facit. tū etiā q: a
laicis qñq; legūṫ eple de ꝯſuetudine. tū
q: etiā i illis. c. xj. q. iij. ſiq̄s eps j. ⁊. ij. ñ
fit mentio niſi de epo. pſbitero. ⁊ diaco-
no. Immo etiā ſi ſacerdos vel diaconus
taliter ſine ſolēnitate legat epiſtolā nō
credo ipm ꝓpter hoc incurrē irregulari-
tatem. cum pene nō ſint extendende: ſ;
reſtringende. A. Idem in ſū. con. li. iij.
ti. xxix. q. vij. B.

Utrū clericˀ q̄ in excoicatōe cū ſolen-
nitate miſtrat fiat irregularis? Rñ. ſm
Wil. Si ē i miorib. credo ꝙ nō. cū duo.
c. xj. q. iij. ſiq̄s eps j. et. ij. nō loquanṫ de
eis: ſ; de epo. pſbitero ⁊ diacono. de q̄b
ſi miſtrent i ſuis offitijs nō ē dubiū. q:
irregulares effitiūṫ. extra. de cle. exco.
mi. latores. Et ite; itelligo de ſubdiaco-
no. cū hodie i mltis pariſiceṫ diacono.
extra. de eta. ⁊ qua. a multis. A. i. cōpu-
teṫ inter ordines ſacros. vt ibi. Quo vo
ad ordines miores dicit idem wil. ꝙ etſi
clericˀ hoc caſu incurrat irregularita-
tem. putat ꝙ eps poſſet diſpenſare. cum
hoc nō inueniaṫ ei ꝓhibitu;. S; Hoſti.
ſentit ꝙ talis omino icurrat irregulari-
tatē p. c. cum medicinalis. extra. de ſen.
excō. li. vj. vt i ſū. con. eo. ti. q. viij. et ſic
ſentit ꝙ nō poſſit diſpēſari niſi p papā.
Sic em̄ loq̄ṫ dictū. c. cū medicinal'. Re-
cipiens aūt ordines etiā miores i maio-
ri excoicatōne incurrit irregularitate;
indiſpēſabilē niſi p papā. vt i. c. cū illo-
rū. de ſen. exco. vbi nō diſtinguiṫ inṫ or-
dines maiores ⁊ minores. ſm wil. du. ⁊
nota i dicta. q. viij. Recipiēs aūt ordies
i miori excoicatōne nō icurrit irregu-
laritatē. ſm glo. Ray. cū nō ſit expſſū.
addēns ꝙ tal' ſiue ſit irregularis ſiue nō
pt p epm diſpēſari cū ſit ei inhibitu;. vt
in ſū. con. eo. ti. q. ix. B. Utrum excō-
municatus baptizādo fiat irregularis.
habeṫ ſupra. excoicatio j. circa fi.

Ironia. Utrū hyro-
nia. ſ. cu; quis miora dicit de ſe
ſit pctm. ⁊ quale? Rñ. ſm Tho.
ſcda ſcde. q. cxiij. Minora de ſe dicere pt
ꝯtingere duplr. Uno mō ſalua veritate
dū. ſ. aliq̄s maiora q̄ ſūt in eo reticet. et
q̄dam minora ꝓfert. ⁊ hoc nō ptinet ad
hironiā. nec ē pctm ſm genˀ ſuū. Alio
mō dicit q̄s minora declinādo a verita-
te. puta cū aſſerit de ſe aliquid vile qd i
ſe nō recognoſcit. aut cū negat aliquid
magnū qd tñ pcipit in ſeipo eſſe. ⁊ ſic p-
tinet ad hyroniā. ⁊ ē ſemp pctm. Nulla
em̄ cauſa mentiendū ē. xxij. q. ij. Cū hu-
militatis cauſa mētiris. ſi nō eras pec-
cator. mentiendo efficeris.

Hyronia ſm phm qñq; iactantia ē:
qd Tho. vbi ſupra. ſic exponit. dicēs ꝙ
duplex ē excellētia. Una i tpalib. Alia
in ſpūalib. Cōtingit aūt qñq; ꝙ aliqui
p exteriora ſigna ⁊ p verba ptendūt q̄-
dem defectu; in exteriorib reb. puta p
aliquā veſtē abiectam: ſ; p hoc ipm in-
tendūt oſtētare aliquā excellentiā ſpūa-
lem. Uñ ſil' incurrūt vitiū hyronie ⁊ ia-
ctantie. de qua dictū ē ſupra. iactātia.

Iſtrio. Vide ſupra.
hiſtrio. in littera. H.

Iudeus primo com-
muniṫ. Iudei dicunṫ qui legem
Moſaycā ad lrām tenēt. ſic di-
cti a noie pricipalis trib. ſ. iude. q̄ etiā
priˀ hebrei dicebāṫ ab heber cuiˀ fami-
lia cultū dei tenuit ceteris ydolatria fe-
datis. hec Ray. ⁊ Hoſti. A. Idem in ſū.
con. li. j. ti. iiij. q. j. B.

Quō xpiani ſe dñt hrē circa iudeos?
Rñ. ſm Ray. Nō dñt cū eis ꝯmedē. aut
eos ad ꝯuiuia recipē. nec cū eis cohitaē.
A. Idē dicūt Ray. lau. io. inno. ⁊ Goff.
etiā de ſarraceis: q: ⁊ illi hodie iudeizāt.
Uñ eadē ē cauſa ꝓhibitōis. Eūtes tñ ad
pdicandu; ſarracenis. cibis eo; vti pñt
ſm tpa licitis. dūmō nō de his q̄ fuerūt
ydolis imolata. In extrema tñ nccita-
te vti pñt ydolotico. dūmō nō in vene-
ratōem ydoli. vt i ſū. con. eo. ti. q. v. B.
Item infirmi xpiani nō debent in ſuis

infirmitatibꝫ vocare iudeos: nec ab eis
recipe medicias. nec ſe cū eis ī eiſdē bal
neis balneare. xxviij. q. j. nullꝰ ⁊. c. oēs.
Itē nō debēt pmitti int̄ xpianos hr̄e of
fitia publica. ne occaſionē habeāt ſeuīē
di. di. liiij. nulla. xvij. q. iiij. ꝯſtituit. Q ſi
iudeꝰ talia offitia recepit: dꝫ ei negari
xpianoꝝ coīo. donec q̄cq̄d accepit rōne
offitij. ſm ꝓuidentiā dioceſani ꝯuertat̄
in vſus paupū. A. ſ. xpianoꝝ. vt ī. c. cuꝫ
ſit. extra eo. B. ⁊ ipē offitiuꝫ dimittat.
A. ſ. cuꝫ pudore. q̄d irreuerent̄ aſſūpſit.
Et idē etiā obtinet ī paganis. dc̄to. c. cū
ſit. Dicit tn̄ Hoſti. q̄ licet iudeꝰ in publi
cis offitijs poni nō poſſit. p̄t tn̄ dn̄s red
ditus ſuos iudeo vendē. deputato cuſto
de xpiano honeſto ⁊ nō ſuſpecto. a quo
iudei reddituꝰ accipiāt. ita q̄ p hoc xpia-
ni ⁊ clerici a iudeis nō grauent̄. ext̄ eo.
ex ſpāli. ⁊ notat̄ ī dicta. q. v. B. Et ītelli
git̄ ſm Tho. quo ad dignitates d̄ nouo
acquiſitas. Secꝰ de dominio p̄exn̄ti: q2
illud qn̄qꝫ tolerat eccl'ia ꝓpter ſcādalū vi
tandū. licꝫ ordinaria auctoritate tollere
poſſit. ſicut tollit ī ſeruis. A. ſ. xpianis.
vel q̄ volūt fieri xpiani. a q̄bꝫ tollit ius
ſeruitutis reſpectu iudeoꝝ. vt ī. c. fi. ex-
tra eo. Et quicq̄d h̄ dicat̄. tex. p̄allegati
generalit̄ ꝓhibēt offitia publica iudeis
⁊ paganis. cū nimis ſit abſurdū vt blaſ
phemus xpi in xpianos vim p̄tatis ex-
erceat. dicto. c. cū ſit. Nec tolerātia eccle
ſie excuſat q̄d de ſe illicitū ē. iiij. di. deni
qꝫ. ⁊ ibi glo. ſup verbo venia. B. Itē nul
lus p̄t iudeoꝝ cōgregtōni ſeu alicui iu-
deo vel pagano aliq̄d relinquē ī teſtamē-
to. etſi fecerit etiā pꝰ mortē iudicabitur
anathema. extra. d̄ hēticis. ſiq̄s ep̄s. xx-
iiij. q. ij. ſane. ij. A. Hoſti. dic̄ q̄ vniuerſi
tati iudeoꝝ legari nō p̄t. C. eo. l. j. ſꝫ ſin-
gulis forte ſic ſm Azo. Sꝫ clerico nō li
cet etiāſi iudeus frater eiꝰ ſit. tn̄ eos pa-
ſcere. vt ī dicta. q. v. B. Et vr̄ intelligen
dū ſm Wil. niſi legaret ad ſuccurrendū
nc̄citati. A. Itē Wil. dicit. vt pꝫ ī p̄fata
q. v. Credo q̄ ſiue ſit clericꝰ ſiue laicus ſi
daret vel legaret aliq̄d talibꝫ ⁊ maxime
ꝯſanguineis nō ad ditādū ſꝫ ad ſuccur-
rendū extreme vel multū arte nc̄citati
nō eſſet puniendus. Dictū tn̄ Hoſti. vr̄
ꝓbabilius p dictū ca. ſiq̄s ep̄s. A. Item
nō debꝫ iudeis pmitti nouas erigere ſy

nagogas: ſꝫ antiq̄s reficē. dū tn̄ nō am
pliores vel p̄cioſiores ſolito. Ritus aūt
⁊ ſolennitates ſuas ſūt pmittendi ſerua
re. extra eo. iudei. ⁊. c. conſuluit. Item ī
diebus lamentatōnis et dn̄ice paſſionis
nō debent ī publicū ꝓdire. extra eo. ī nō
nullis. A. Forte idēꝫ eſſet ſi eccl'ia lamē
taretur ꝓ aliquo coī īfortunio xpianita
tis. ſm glo. Ray̅. ⁊ in dicta. q. v. B. Qui
etiā in die paſceue nō dn̄t hr̄e hoſtia vl'
feneſtras apertas. extra eo. q2 ſup his.
Item cogendi ſūt talē hītuꝫ ꝯtinue de-
ferre q̄ manifeſte ab alijs diſtinguant̄
extra eo. in nōnullis. Item cogendi ſūt
ad decimas. vt ſupra. decime ij. §. ij. Itē
cogendi ſūt xpianos teſtes recipe ꝯ ſe:
ſꝫ iudeus non poteſt ferre teſtimoniū ꝯ
xpianum. extra. de teſti. iudei. A. Ibi dr̄
primū. ſecundū notat̄ ī glo. B. Iudeis
pmittit̄ agere et ꝯuenire apud iudices
nr̄os: ſꝫ nō apd̄ ſeniores eoꝝ. Arbitrū
etiā poſſūt eligere iudeū cuiꝰ ſniam or-
dinarius exequat̄. C. eo. ti. iudei roma-
no. Itē in ſabbatis ſuis nō dn̄t trahi ad
iuditia. nec ipi alios trahē: ſꝫ nec ī alijs
feſtiuitatibꝫ ſuis dn̄t turbari. A. niſi in
locis ſuis fecerit ſignū xpi vel aliud in
ꝯtēptū xpiane legis. vt. C. eo. l. iudeos.
B. nec ſepulchra eorū obtentu forte pe
cunie effodi. vt. C. eo. ti. die ſabbato. ex-
tra eo. ſicut iudei. §. j. ⁊. ij. A. Nota etiā
q̄ etſi iudeorum vel ſarracenoꝝ filij vel
alij ad fidēꝫ conuertantur: debent habe
re portionem ſue hereditatis. extra eo.
iudei ij. ⁊ in dicta. q. v. B. De iudeorum
ſeruis iudeis vel xpianis habet̄ īfra. iu-
deus ij. p totum. Similiter ⁊ de nutrici-
bus infantiū iudeorum.

¶ Que ſit pena ꝑticipantiū cuꝫ iudeis
contra caſus nūc dictos: Rn̄. ſm Ray̅.
Si ſint clerici ⁊ admoniti ſatiſfacere et
emendare nolunt: debent priuari offi-
tio ⁊ benefitio. Si layci ſūt. vtputa pri
cipes qui nolunt exequi p̄dicta. ſiue alij
qui aliq̄d impedimentū afferūt. A. ſiue
quicūqꝫ alij ꝯtrafaciētes. vt ī iuribꝫ alle
gatis. B. ⁊ admoniti nō ſatiſfecerit: de-
bent excoīcari. xxviij. q. j. nullꝰ. Si vō
ſunt iudei. tamdiu ſunt xpiani ab illoꝝ
cōmunione ⁊ conmertio ſeparandi ſub
pena excōmunicatōnis donec illi emen
dauerint ⁊ ſatiſfecerit vt optet. ext̄ eo.

etſi iudeos.in fi.⁊ extra.de decimis.de t-
ris.⁊ extra.d vſur.cū tu.A.Meliꝰ eo.ti.
pꝰmiſerabilem.Qñqꝫ etiā puniūẗ pena
ſanguis ⁊ mortis.vt ſi īpugnarēt fidem
xpi.C.de iudeis.l.fi.vbi dr̃.Cernat iu-
deus bona ſua ꝓſcripta mox pene ſāgui
nis deſtinandꝰ q̇ fidē alterius expugna-
uerit ꝑuerſa doctrīa.Itē ſi īpedierit vo
lentē cōuerti.C.eo.l.iudeis.vbi dr̃.Iu-
deis ⁊ maioribꝫ eorū ⁊ pr̃iarchis volu-
mus ītimari.ꝙ ſiq̇s pꝰ hanc legē aliquē
q̇ eoꝝ feralē effugerit ſectā.⁊ ad dei cul
tuꝫ reſpexerit.ſaxis vel alio furoris ge
nere.qḋ nūc fieri cognouimꝰ auſꝰ fuerit
attēptare.mox flāmis dedendꝰ ē et cum
oībꝫ ſuis ꝑticipibꝫ ꝯcremandus. B.

¶ Quid fiet de iudeis vl' alijs xp̄m blaſ-
phemantibꝫ?R̃n̄.ſm Hoſti.Oīs tal' ſm
leges decapitaẗ etiā xp̄ianus.Un̄ pricī
pes ſeculares.iudeos xp̄m blaſpheman-
tes grauiter punire dn̄t ſiue pena pecu
niaria ſiue etiā grauiori.extra eo.c.in
nōnullis.ī fi.A.Idem ī ſū.con.eo.ti.q.
vj.Sꝫ ī.c.in nōnullis.aliud q̇ ad hoc n̄
dr̃ niſi ꝙ cōdigna aīaduerſione debēt
cōpeſci.Sꝫ de pena pecuniaria dr̃ in.c.
ſtatuimus.extra.de maledi.vbi etiā no
tat dn̄s Anto.de bu.ꝙ ſil'r etiā prīcipes
debent eos punire pena vltimi ſupplitij.
id ē mortis.B.De xp̄ianis blaſphemā-
tibꝫ.vide īfra.maledictō.An liceat xp̄i-
anis coīcare cū iudeis vel alijs īfidelibꝫ
dr̃ ſup̄.infidelis.§.j.⁊ hic ſupra.§.ij.Cō
tra aūt xp̄ianos q̇ fiūt iudei ꝓcedendū ē
ſicut cōtra hereticos.vt ſupra.hereticꝰ
ij.§.xxij.q̇ incipit.cōtra xp̄ianos.

¶ Utrū liceat dn̄is terraꝝ exactōem fa
cere in iudeos?R̃n̄.ſm Tho.in quadā
lr̃a ad ducíſſā Lothoringie.Quis ſicut
iura dicunt iudei merito ſue culpe ſerui
tuti ſint addicti ⁊ ſic eorū res dn̄i poſ-
ſint accipe tanꝙ̄ ſuas.ita tn̄ vt nō ſub-
trahanẗ neceſſaria vite:qꝛ tn̄ optꝫ nos
ambulare honeſte etiā ad eos qui foris
ſūt ne nomē dn̄i blaſphemeẗ hoc obſer-
uandū ē vt exactōibꝫ q̄s facē nō ꝯſueue
rūt.A.i.nō ſoluē.vel ꝯſueuerūt facē.ſ.
p̄deceſſores dn̄oꝝ.vt pꝫ ꝑ eūdeꝫ.⁊ in ſū.
con.eo.ti.q.ix.B.nullatenus p̄grauen-
tur:ſꝫ ad conſuetas cogi poſſunt.

¶ Quid ſi iudei nihil habēt niſi vſuras
cui reſtituenẗ ea q̄ male accepta fuerūt
ab eis?R̃n̄.ſm Tho.ī p̄dicta lr̃a.Cū ea
que iudei ꝑ vſurā extorſerunt nō poſſint
licite retinē.cōſequēs ē vt ſi vos illa ab
eis recepitis.nec vos licite retinere po
teſtis.niſi forſan eſſent talia q̄ a vobis
vel ab anteceſſoribꝫ vr̃is hactenꝰ extor-
ſiſſent.Si qua vō habēt q̄ extorſerūt ab
alijs debēt reſtitui illis quibꝫ iudei tene-
banẗ r̄ſtituere ſi īueniūẗ.alioqn ī pios
vſus ſm conſiliū dioceſani ⁊ alioꝝ ꝓbo
rū.vel in coīem vtilitatē terre ſi neceſſe
eſt.nec eſſet illicitū ſi vos de nouo exige
retis talia a iudeis.ſeruata tamē ꝯſue-
tudine p̄deceſſoꝝ vr̃orū hac intentōne.
vt in pios expendanẗ vſus.A.Idem in
ſū.con.eo.ti.q.x.Et iſta ꝯſuetudo attē-
denda eſt in exactōne.nō aūt in vſuraꝝ
reſtitutōne ad quā p̄ciſe ⁊ omīno ꝑ pri
cipes cōpelli debent quacūqꝫ cōſuetudi
ne nō obſtante.extra.de vſur̃.pꝰmiſera-
bilem.⁊ in cle.ex graui.eo.ti. B.

¶ Utruꝫ iudeus q̇ nihil hꝫ p̄ter vſuras
poſſit puniri pecunialiter?R̃n̄.ſm Th.
vbi ſupra.Dicendū ꝙ expedit oīes pe
cunialiter puniri.ne ex ſua īiquitate cō
modū reportent.⁊ maiori pena ꝙ̄ qui-
cūqꝫ alius nō vſurariꝰ ī ſil'i caſu ꝙ̄to pe-
cunia q̄ eis auferẗ minꝰ ad eos ꝑtinet.
Poteſt etiā ſuꝑaddi et alia pena ne ad
penā ſufficere videaẗ ꝙ pecuniam alijs
debitaꝫ deſinūt poſſidere.Pecunia tamē
pene nomīe ab eis ablata retineri nō p̄t
ſꝫ dꝫ de ea fieri ſicut ī p̄cedenti.§.dictū
eſt.A.Ideꝫ in ſū.con.eo.ti.q.xi.Et ad-
diẗ ſm eūdeꝫ.Si vō dicaẗ ꝙ ex hoc p̄n-
cipes terraꝝ dānificanẗ.hoc dānū ſibi
imputēt.vtpote ex eoꝝ negligentia ꝓue
niens.Melius eñ eſſet.vt iudeos labo-
rare ad ꝓpriū victū lucrandū cōpellerēt
ꝙ̄ vt ocioſe viuentes de ſolis vſuris di-
tenẗ.⁊ ſic eoꝝ dn̄i de ſuis redditibꝫ frau
denẗ.ita eñ ⁊ ꝑ ſuā culpam pricepꝰ de-
fraudaretur redditibꝫ ſuis ſi ꝑmitteret
ſubditos ſuos ex ſuo latrocinio vel fur-
to lucrari.teneretur eñ reſtituere quic-
quid ab eis exigeret. B.

¶ Utrū liceat recipere donū vel p̄tium
laboris ⁊ huiuſmodi a iudeis vſurarijs?
R̃n̄.ſm Wil.Si iudeus habet aliquid
aliud ꝙ̄ vſuras:poteſt accipi ab eo.A.
Uerum eſt.niſi ipſi vſurarij ſint nō ſol-
uendo vl' ex hoc reddantur impotentes

ad reſtituendū. vt ĩfra. vſura vj. §. vtꝝ
dona. de q̃ in ſe. §. B. Si vo nihil hꝫ p̃t
vſuras. tūc aut recipiēs certat de dāno
ſuo vitādo. ⁊ ſic accipiēdo nō peccat. ſi-
cut q̃ a fure vel a raptore dānificat⁹ eſt
vtputa p incendiū ⁊ hmōi. nō peccaret
ſi recuparet ab eo dānū ſuū. licꝫ ipe fur
vel raptor nihil hr̃et niſi qđ eſſet q̃ſituꝫ
ex furto vel rapina. dū tñ non recipet p
dāno ſuo ĩ ſpē ipas res alienas. Addit
Tho. in ep̃la ad duciſſā dicēs q̃ ſi iude⁹
vltro cōferat pecuniā vel enceniū: expe
dit recipe vt pecunia ſic recepta redda-
tur his quib⁹ de iure debet̃ ſeu alijs vt di
ctū ē ſup̃. §. viij. A. Idem ĩ ſū. con. li. j.
ti. iiij. q. xij. B. Utrū dona ⁊ elemoſina
data ab vſurario poſſit recipi. vide ĩfra.
vſura j. §. xij. q̃ incipit. Utrū dona.

¶ Quid ſi iudei occupāt totā aliquā p-
rochiā emēdo q̃ a xp̃ianis ſolebāt poſſi
deri. nūqđ p̃t eccl'ia hac occaſione petē
aliqđ ab eis: Rñ. Petere p̃t. ⁊ ſoluē te-
nent̃ decimas p̃diales ⁊ oēs cēſus. ſiue
p̃ſtatōes ſiue oblatōnes reales q̃s xp̃ia-
ni de domib⁹ et poſſeſſionib⁹ ſoluē tene-
bant̃. extra. đ vſur̃. q̃to. Sꝫ ſecus đ de-
cimis ſeu oblatōnib⁹ pſonalib⁹. vt dictū
ē ſupra. decime ij. §. ij.

¶ Azima iudeoꝝ ĩ neceſſitate pñt emi
⁊ comedi. ſm Wil. A. Ideꝫ in ſū. con. li.
iij. ti. xxxiij. q. cxxv. Sine neceſſitate at̃
hoc phibet̃ ſub pena depoſitōis q̃tū ad
clericos. et excoicatōis q̃tuꝫ ad laicos.
xxviij. q. j. nullus. B. Quomodo iudeus
cōpellatur reſtituere vſuras infra. vſu-
ra j. §. finali.

IUdeus ſecundo quo
ad ſuos ⁊ ſuiētes iudeis. Quid
ĝ đ ſeruo iudei ſi vult xp̃ianus
fieri: Rñ. ſm Ray. Si ſeruus ē verna-
culus. ſ. de illi⁹ ancilla natus ⁊ velit fieri
xp̃ianus ſtatī eripit̃ ĩ libertatem nullo
p̃cio dato. C. de epi. ⁊ cle. l. deo nobis. §.
is ita. A. Ibi dr̃. Iubemus vt null⁹ iu-
deus vel pagan⁹ vel heretic⁹ xp̃ianos ſ-
uos hēat. q̃ ſi inuēti ĩ tali reatu fuerit.
ſancimus ſeruos omibus mōis liberos
eſſe. Ibi etiaꝫ dr̃ q̃ ſerui iudeoꝝ. paga-
noꝝ vel hereticoꝝ q̃ voluerit ad catho
licā fidē venire foueant̃ ⁊ defendant̃ p
rectores ſp̃uales ⁊ tpales. et poſtq̃ fue-
rint eccl'ie catholice aſſociati oīb⁹ mo-
dis liberi remaneāt: nec redigant̃ iterū
ĩ ſeruituteꝫ. etiāſi eoꝝ dñi poſtea ad fi-
dem catholicā ꝯuertant̃. Et ſubdit̃. Cō
tēptores hui⁹ legis nonſolū pecuniaria
mulcta: ſꝫ etiā capitis ſupplitio puniēt̃
B. ⁊ ar. diſ. liiij. fr̃nitatē. Idem ſi ſeru⁹
fuit empt⁹ qui erat xp̃ian⁹. diſ. liiij. mā
cipia. vel eſſe volebat: q: tales non licet
iudeo emere vel ĩ ſeruos tenere. Idem ſi
ſeru⁹ empt⁹ erat pagan⁹. ⁊ fuit emptus
cauſa ſeruiēdi. ⁊ nūc vult fieri xp̃ianus
vt in dicto. c. fr̃nitatē. Item ideꝫ ſi emit
eū cauſa mercimonij: puta. vt vēdēt eū
alteri. ⁊ nō expoſuit eū venalē ĩfra tres
mēſes: q: p̃ſumit̃ q̃ ad ſeruiēdū emerit.
Si vo expoſuit eū venalē ĩfra tres mē-
ſes. ⁊ nō ſtetit p eū q̃ min⁹ vendiderit. et
ipe vult fieri xp̃ianus ĩfra illud ſpatiū
vel etiā p⁹: liberabit̃ dato p̃cio. xij. ſoli-
dorū ab aliq̃ xp̃iano. vt in. c. fr̃nitatē. et
extra eo. c. j. ⁊. ij. ⁊ vlti. A. In dicto ca.
vlti. ſic dr̃. Nulli iudeo baptizatum vel
baptizari volentē emere liceat. vl' ĩ ſuo
ſeruitio retinere. Q: ſiquē nōdum ꝯuer
ſum ad fidem cauſa mercimonij emerit
⁊ poſtmodum fact⁹ ſit vel fieri deſideret
xp̃ianus. datis p eo. xij. ſolidis ab illius
ptinus ſeruitio ſubtrahat̃. Si aūt ĩfra
tres mēſes ip̃m venalē nō expoſuit vel
ad ſibi ſeruiendū emit eūdeꝫ nec ipe vē-
dere nec audeat ali⁹ ꝯpare: ſꝫ nullo da-
to p̃cio pducat̃ ad p̃mia libertatis. B. ⁊
erūt illi. xij. ſolidi vſualis monete illius
loci. extra. đ maledi. ſtatuimus. A. Alij
dicunt cū quib⁹ ſentit Goff. q̃ hic ſoli-
dus capit̃ p aureo. vt in Inſti. de pe. te.
liti. §. fi. vbi notat glo. q̃ in legib⁹ capit̃
ſolidus p aureo. ⁊ q̃. lxx. aurei faciūt li
bram auri. Alij dicūt cuꝫ quibus ſentit
Ray. q̃ capit̃ p ſolido vſualis monete.
ff. de lega. iij. l. nūmis. vbi dr̃ q̃ in lega-
to nūmoꝝ in dubio intelligitur minor
moneta. Predicta etiam notant̃ in ſū.
con. li. j. ti. iiij. q. xvj. ad fi. Et pro dicto
Ray. facit ca. cum ſint. ⁊. c. odia. de re.
iur̃. li. vj. B. Et hoc ĩtellige. niſi dñs eū
volenteꝫ circūcideret. vel alterius ſecte
ſignaculū imprimēt. A. ſ. cuꝫ diceret ſe
velle xp̃ianū fieri. dicta. q. vj. vbi etiam
notantur hec. Et addit̃ ſm Ray. q̃ idē
dicendum eſt p omnia de ſeruis ſarra-
cenorum. Con. Lau. et Jo. Idem enim

(vt dicũt) ꝑiculũ ē ĩ vtriſqȝ. Et qḋ dr̄ ad
Eph̄. vj. ⁊. j Pe. ij. ſerui obedite dñis vr̄is
carnalibꝫ. dicũt ĩtelligi debere ſm ſta-
tũ ꝑmitiue eccl'ie. Sʒ Hoſti. dicit ꝙ hoc
dʒ intelligi de his q̄ ſeruiũt ĩ gleba et nõ
domi. extra. de cenſi. oĩs. Meli⁹ facit ex-
tra eo. c. ij. In dicta. q. xvj. dr̄ ſm Ray̆.
ꝙ ſerui hereticoꝝ impune pñt dños re
linquē. ⁊ ad eccleſiā cõfugere. C. ḋ here.
l. manicheos. H. Tunc enĩ ꝓpter iniuriā
corporis ſine ꝑtio liberabitur. diſ. liiij.
nulla. Item Goff.

// Sʒ nũquid iſte redēptus erit ſeruus
redimētis: R̄ñ. ſm Ray̆. Nõ. ſʒ erit lib.
A. ſ. ſoluto ꝑcio. Per pri⁹ aũt remanet
ſuus qñ redēptus ē ad ſeruiēdũ. ext̄ eo.
c. j. Et ad hoc facit. §. dñs. ĩfra allegat⁹
H. ⁊ reſtituet ei ꝑtiũ. ar. Inſti. de noxa.
act̄. §. dñs. Etſi nõ hʒ ꝑtiũ q̄rat medicā
do. vel ſeruiat ei tm̄ ꝙ ſeruitiũ ꝯpenſet̄
cũ ꝑtio. ⁊ poſtea eat quo vult. ar. xxxvj
q. vj. de raptoribꝫ. A. Tēpus ſeruiēdi ꝑt
ĩtelligi de q̄nquēnio inſtar eius q̄ redē-
ptus ē ab hoſtibꝫ. vt. l. fi. C. de poſtlimi
nio. ⁊ redēp. ab hoſti. vl' erit ad arbitriũ
boni viri ſm Ray̆. ⁊ in ſũ. con. eo. ti. q.
xvij. H. Et hoc ĩtellige. niſi cauſa pieta
tis emptus fuerit. tũc enĩ nõ tenet̄ ali-
q̄d reddere. vel ſeruire: q̄ꝛ qḋ pietate da
tur ꝓhibet ius ne repetat̄. ⁊ ſic dediſſe ꝑ
ſumit̄: niſi ꝯtriuʒ fuerit ꝓteſtatus. ff. de
reli. ⁊ ſũp. fu. l. at ſiq̄s. §. ſʒ interdũ. A.
Ibi dr̄ ꝙ quis ꝓteſtari debʒ de intentõe
ſua. ne videatur cauſa pietatis gratuite
egiſſe ſũptus funeris. Et ibi glo. dicit.
Nota ꝙ atteſtatio ꝓbat voluntatis nr̄e
ſententiā. Et ꝓdeſt hoc notare ĩ mr̄imo
nio cũ q̄s prio ꝓteſtat⁹ ē ſe nõ deſpõſare
cauſa mr̄imonij: ſʒ alia ḋ cauſa. H. Cõ.
goff. ⁊ Hoſti. A. Idē ĩ dicta. q. xvij. H.

// Quid ſi nullus emptor apparet: R̄ñ.
ſm Ber. Nihilomin⁹ erit liber. ⁊ hoſtia-
tim q̄rat ꝑtiũ. aut opas ꝑſtet. vt ĩ ꝑcedē
ti. §. dictuʒ eſt. ff. de manumiſ. l. iiij. A.
Ibi dr̄ ꝙ ſuus redemptus ſuis nũmis
cõſequit̄ libertatē. Et dicũt̄ nũmi ſui ſi
ſũt ex aduenticio lucro. ſiue ex donatõe
amici. ſiue ex eius peculio. quod etiam
ad venditorem pertinet. Et predicta no
tat glo. in. c. j. extra eo. H.

// Quid ſi plures ſint q̄ velit emere: R̄.
ſm Goff. Epus loci eligat magis ꝓdo-
neum. ff. de accu. l. ſi plures. vel ſi ſunt
pares gratificet epus cui velit. ar. ext̄.
de iurepatro. cũ aũt. Idem Hoſtien. A.
Idem in ſũ. con. eo. ti. q. xviij. H.

// Utrũ aliq̄ mõ licitũ ſit xp̄ianis ꝙ ſer
uiāt iudeis: R̄ñ. ſm Hoſti. Cũ ꝓhibituʒ
ſit ꝙ nullũ mācipiũ xp̄ianũ ſeruiat iu-
deis. multomin⁹ xp̄iani liberi eis ſuire
dñt. Nõ enĩ dñt eē aſſidue ĩtra domũ iu-
dei neqȝ tanq̄ famula aut obſtetrix. Al'
ſi ipi xp̄iani ab eis diſcedē nolũt. dñt ex
cõicari. extra eo. iudei. ⁊. c. ad hoc. ⁊. c. ⁊
ſi iudeos. Si aũt iudei nolũt eos dimit
tere. ꝓhibet̄ iudeis cõmertiũ cũ eis. vt ĩ
dicto. c. etſi iudeos. ĩ fi. Sʒ extra domuʒ
pñt eis ſeruitia fieri. Uñ pñt hr̄e xp̄ia-
nos colonos. extra eo. ml'toꝝ. A. Con.
Ray̆. vt ĩ ſũ. con. eo. ti. q. xxj. vbi etiam
dr̄. Eadē teneas de ſarracenis. H.

// Utrũ xp̄ianus poſſit emere vl' hr̄e ſ-
uũ iudeũ: R̄ñ. ſm Ray̆. ⁊ Goff. Sic. ext̄
eo. c. etſi iudeus. xxiij. q. viij. diſpar. Nõ
tñ debet cũ eo morari. ita ꝙ hēat eũ tā-
q̄ familiarē. xxviij. q. j. c. ſepe. ⁊. c. null⁹.
Etſi voluerit fieri xp̄ian⁹ nõ ꝑt eũ dñs
ꝓhibere. xix. q. ij. due ſũt. Idem Hoſtiē.
A. Idem ĩ ſũ. con. eo. ti. q. xix. H.

// Sʒ nũq̄d iude⁹ qui eſt ſeru⁹ xp̄iani ſi
baptizet̄ fiat liber: R̄ñ. ſm Ray̆. Nõ. ſʒ
remanet ſeruus: q̄ꝛ ſeruit⁹ introducta ē
de iure diuino. xxxv. diſ. ſexto die. ⁊ per
ius gentiũ. diſ. j. ius gentiũ. ⁊ iure cano
nico cõfirmata. xij. q. ij. eccleſiarũ. Con.
Goff. ⁊ Hoſti. Addit Ray̆. ꝙ vbi ḋ bona
conſuetudine nõ ſolent xp̄iani eſſe ſerui
cõſulerē ꝙ in remiſſionē peccatoꝝ dñs
manumitteret eũ. vel ſaltem de pecunia
mendicata vel ſeruitio ad tempus ꝑſti-
to ſm arbitrium boni viri redimeret ſe
xij. q. ij. cum redemptor. A. Idem in ſũ.
con. eo. ti. q. xx. H.

IUdeus tertio. de cõ-
uerſione iudeoꝝ. Ubi ſciendũ ꝙ
iudei ⁊ ceteri ĩfideles nõ dñt ad
fidem compelli aſperitatibꝫ: ſʒ poti⁹ de-
bent induci auctoritatibꝫ. rõnibꝫ ⁊ dul-
cibꝫ verbis. Nam coacta ſeruitia nõ pla
cent deo. xlv. diſ. qui ſincera. et. c. de iu-
deis. Si tamen coacti condicionaliter:
puta ꝑ minas. vel rerũ ſuarũ ablatõem
vel ꝑ verbera ⁊ hmõi baptiſmũ ſuſcepe-
rũt. et poſtea receſſerũt a fide. cõpellēdi

ſũt redire ne nomẽ dñi blaſphemeť ⁊ fi
des ꝯtẽptibilis hẽať. vt ĩ p̃dicto.c.ð iu-
deis. Si ṽo fuerũt abſolute coacti. vt ſi
ꝑ violẽtiã ĩ aquã merſi ſũt: nõ recipiũt
baptiſmũ. extra. de bap. maiores. Con.
Tho. ſcða ſcðe. q. x. ⁊ etiã Hoſti. Addit
Ray̆. ꝙ tales ĩfideles pñt trahi muneri
bus ⁊ ꝓmiſſis. Et ĩtelligendũ ſm Wil. ñ
ꝙ liceat aliq̃d dare ꝓ fide ſuſcipienda: ſꝫ
ſi aliq̃s ĩfidelis timeret paupṫatẽ ſi ba-
ptizareť. poſſet illud obſtaculuꝫ ab eo
tolli q̃ ſciret ei⁹ ꝓpoſitũ. De hac materia
pleni⁹ infra. munus. §. ij. Pñt etiaꝫ ſm
Ray̆. induci ꝑ grauiorẽ exactõem pen-
ſionũ faciendã in pricipio locatõnis. x-
xiij. q. iiij. debꝫ homo. ⁊. q. vj. iaꝫ ṽo. A.
Idem in ſũ. con. li. j. ti. iiij. q. iij. B.
Utrũ pueri iudeoꝝ et infideliũ ĩuitis
ꝑentibꝰ ſint baptizãdi? Reo. ſm Tho. ij.
ſcðe. q. x. Nõ licꝫ. ſꝫ qñ ad ãnos diſcretõ
nis ꝑuenerĩt pñt fidem ſuſcipe etiã pa
rentibꝰ ĩuitis. A. Idẽ ĩ ſũ. con. eo. li. ti.
iiij. q. iiij. B. Con. Wil. dicẽs ꝙ nec licet
nutricibꝰ occulte baptizare ꝑuulos iu-
deoꝝ. Si tñ in articulo mortis ꝑuulo-
rũ hoc facerent nõ credo ꝙ peccarent.
Quid fiet de poſſeſſionibꝰ ⁊ bonis iu
deoꝝ. ⁊ alioꝝ ĩfideliũ ad fideꝫ ꝯuerſorũ?
Rñ. ſm Ray̆. Nõ dñt ab eis excludi. ex
tra eo. iudei ij. niſi ſint vſuraria. vel de
vſura empta q2 vẽdẽda et reſtituẽda ſũt
illis a quibꝰ ſũt accepta vľ heredibꝰ eo-
rũ. Q2 ſi nõ inueniũť poterũt ſic cõuerſ
tanq̃ paupibus ꝑ ep̃m aſſignari.
Que pena iudeoꝝ q̃ tẽptant ſubuertẽ
baptizatos? Rñ. Debẽt publicis flagell̕
deputari. xxviij. q. j. ſepe. ita tñ ꝙ hec pe
na nõ trãſeat in vindictã ſanguis: q2 ta
lis pena relinquẽda ẽ brachio ſeculari.
A. Nãꝓpter ſubuerſionẽ p̃fatã vel ſiĺeꝫ
ſm leges irrogať pena mortis. vt pꝫ ſu
pra. iude⁹ j. §. ij. in additõne. Flagellatõ
aũt irrogať etiã ꝓ ſola ꝯuerſatõe. dicto
c. ſepe. vbi dř. Sepe maloꝝ ꝯſortia etiã
bonos corrũpũt. Et ĩfra. Quicũqꝫ ergo
ãmodo ex his q̃ baptizati ſũt ĩfideliũ cõ
ſortia nõ vitauerĩt. ⁊ hi xp̃ianis doneň
⁊ illi publicis cedibꝰ deputeň. B.

Iudicare poteſt intel-
ligi dupliciť. Uno mõ qñ aliq̃s
videns opa ꝓximi de quibꝰ dubiuꝫ eſt q̃
animo fiũt: iudicat in peiorem ꝑtẽ. ⁊ de
hoc diciť ſupra. dubia. Alio modo diciť
iudicare iudex quando ſñiam ꝓfert ⁊ de
hoc diceť ſtatim ĩ. c. iudex j. §. iij. ⁊ ſe.

Iudex primo cõmu-
niter. Quantã ſcientiã debꝫ ha
bere iudex? Rñ. ſm Her. extra.
de reſcrip. ſciſcitat⁹. Debet eſſe ꝑit⁹ nec
querẽ ab alijs q̃d eũ loq̃ opꝫteat. in Au-
ten. de iudi. ĩ principio. colľ. vj. extra. de
ꝯſang. ⁊ affĩ. ex lr̃is. ĩ fi. Et tñ etiãſi illit
terat⁹ ſit ⁊ habeat ꝯſuetudinẽ. ⁊ ꝑitiã iu
dicãdi. p̃t ei cauſa ꝯmitti. C. de iudi. cer
ti iuris. Sꝫ iudex maxĩe eccleſiaſtic⁹ eẽ
nõ p̃t niſi ſit ꝑitus ſaltẽ mediocri iuris
ſcĩa. notať di. xx. c. j. A. Item in ſũ. cõ.
li. ij. ti. v. q. cxxxviij. Sꝫ certe videtur ꝙ
quis poſſit eſſe iudex etiã ſine ſcĩa iuris
dũmõ habeat exꝑientiã cauſaꝝ ex con-
ſuetudine. Nam dicta. l. certi iuris. nõ
diſtinguit inter iuriſdictõem ordinariã
⁊ delegataꝫ. ⁊ vř expreſſe haberi in Au-
ten. de iudi. ĩ principio. colľ. vj. ibi. neqꝫ
cauſarũ habentiũ exꝑimẽtũ ⁊c̃. vbi etiã
pꝫ ꝙ adminiſtrãtes impatori ⁊ habẽtes
dignitatẽ ſinguli pñt eſſe iudices ordi-
narij. etiãſi nec ſciam iuris nec exꝑien-
tiam habeant cauſaꝝ: ſꝫ debent habere
ꝑitos aſſeſſores. vt ibi. B.
Utrũ quis poſſit ſuꝑ ſe ꝯſtituẽ extra-
neũ iudicẽ? Rñ. Laicus p̃t ꝯſtituẽ ſuuꝫ
iudicẽ oẽꝫ q̃ al̕ iuriſdictõi p̃eſt. nõ aliũ.
C. de iuř. om. iu. l. j. ⁊. l. priuatorũ. Cleri
ci ṽo nõ poſſũt in nõ ſuũ iudicẽ ꝯſenti-
re. niſi ſit ꝑſona eccleſiaſtica. ⁊ de ꝯſen-
ſu ſui ep̃i. extra. de fo. cõpe. ſignificaſti.
Nam et ſecularis iudex nullam in eo p̃t
hr̃e iuriſdictõem. nec in criminalibꝰ nec
in ciuilibꝰ. C. de epi. ⁊ cle. Auten. ſtatui-
mus. A. Ibi. dř. Statuimus aũt vt nul
lus eccleſiaſticam ꝑſonã ĩ crimĩali cau
ſa vel ciuili trahere ad iuditiũ ſeculare
p̃ſumat contra ꝯſtitutõnes impiales et
canonicas ſanctõnes. Q2 ſi fecerit actor
a iure ſuo cadat. iudicatumqꝫ nõ tene-
at. ⁊ iudex. ex tũc ſit iudicandi p̃tate pri
uatus. Sancim⁹ aũt vt ſi qui clericis vľ
ꝑſonis eccleſiaſticis iuſtitiam denegare
p̃ſũpſerint tertio requiſiti ſuaꝫ iuriſdi-
ctõem amittant. B. et extra. de fo. ꝯpe.
ſclãres. li. vj. Nec cl̕ic⁹ p̃t huic ꝑuilegio
renũciare. vt ĩfra. renũciatõ iij. §. iij. Et
hoc ip̃m vide h. §. pľt. et ĩfra. ſnĩa. §. vj.

Utrū iudex poſſit aliquē iudicare ſīn
actore vl' accuſatore? Rñ. ſm Tho. ſcda
ſcde. q. lxvij. Cū iuſtitia nō ſit ad ſeipm
ſz ad alteruz. opꝫtet ꝙ iudex inter alios
duos iudicet: qḋ qdem fit cū vn⁹ ē actor
et alius re⁹. Unñ in criminib⁹ nō pt aliquē
cōdemnare. niſi hēat accuſatorē. extra.
de accu. ſi legittim⁹. Nihilomin⁹ tñ inē-
dū īfamia hꝫ locū accuſatoris. extra. de
accu. euidentia. ⁊ tūc ē ꝓcedendū ad in-
quiſitōem. vt ſup. inquiſitō. §. ij. ⁊. iij.
Utrū iudex poſſit aliqḋ accipe a pti-
bus? Rñ. ſm Ray. Ordinarij iudices nō
debēt petere aut recipe a ptib⁹ etiā ex-
penſas. cū ꝓpter iuſtitiā tenendā habeāt
ſuas ꝓuiſiones. ſ. ne dū ſūptus qrit pdo
craſſet. diſ. lxxxvj. nō ſatis. xxiij. q. j. mi
litare in fi. Nec credo ꝙ etiā ſpōte obla-
ta debeat recipe ꝓpter ſuſpitōez vitandā
Ab alijs vo encenia ſpōte oblata ac eti-
am moderata recipe pt. diſ. xviij. de eu-
logijs. ff. de offi. ꝓcon. ſolent. A. Ibi dr.
Nō in totū encenijs abſtinē debebit ꝓcō-
ſul: ſz modū adijcere. vt neqꝫ mō ſe ī to-
tū abſtineat. nec auare modū encenio-
rū excedat. Nā valde inhūanū ē a nemīe
recipe: ſz paſſim viliſſimū. ⁊ ꝑ oīa aua-
riſſimū. Hec etiā notanē in ſū. con. li. ij.
ti. v. q. cxlij. H. Iudex etiā delegat⁹ nihil
recipe poteſt a ptib⁹. niſi forte eſculētū
vl' poculentū ex mera liberalitate obla
tum qḋ paucis diebus ꝯſumi poſſit. vel
niſi moderatas expenſas cuꝫ ipm ꝓpter
cauſam ſibi cōmiſſaꝫ ꝯtigerit extra ſuū
domiciliū ꝓficiſci. ita ꝙ in ipis expenſis
nō excedat modum. nec exigat plus ab
vna pte ꝙ ab alia. ⁊ ꝙ ꝓpē expēſas habē-
das. niſi cauſa reqrat occaſionē ꝓficiſcē
di nō aſſumat. etſi litigantes fuerīt no-
tabilit̄ paupes etiā ꝓ expenſis nihil exi
gat. extra. de reſcrip. ſtatutuꝫ. §. inſup.
li. vj. Aſſeſſorē nō accipiat niſi eo indi-
geat. alioquin de ſuo ꝓprio tenet ꝓuide-
re ei. Sꝫ ſi indigeat aſſumat neutri pti
ſuſpectum. ⁊ ei de cōpetenti ſalario mo-
derato ab eo faciat a ptib⁹ ꝓuideri. No-
tarios in cauſa ſibi ꝯmiſſa ab īmodera
to ſalario refrenet. nec cuꝫ eis nec cum
aſſeſſore lucrū pticipet. etſi ꝯ hec recipe
ret ad reſtitutōem tenet. et nō ꝓdeſt re-
miſſio. A. ſ. eoꝝ quibus facienda ē reſti
tutio quin teneat ad integrā reſtitutō-
nem. vt in. c. de quo ſtatim. H. vt ī dicto
ca. ſtatutuꝫ. Similiter debet refrenare
nūcios ⁊ offitiales quoſcunqꝫ.
Quid ſi iudex iniuſte iudicauit? Rñ.
ſm Ray. Si ſciēter male iudicauit. pu-
ta timore. cupiditate. odio. amore. vel
alia quacūqꝫ cauſa. tenet leſo ꝓciſe ad
omē intereſſe: niſi poſſet inducē illum ꝑ
quo tulit ſniaꝫ ad plenariā reſtitutōeꝫ
C. de pena iudi. l. vlti. xj. q. iij. qtuor. Et
ſm leges mltas alias penas dꝫ ſuſtinē.
Debet etiā pter reſtitutōem īponi ei pe
nitētia tanꝙ ꝑ grauiſſimo crimīe. xj. q.
iij. quicunqꝫ. A. Hoc enī graui⁹ ē rapina
ſimplici: qꝛ auctoritate diuīa abutendo
pter īiuriā primi deum inhonorat. ſm
Ul. ⁊ in ſū. con. eo. ti. q. cxxxvij. H. etiā
ſi ſit iudex eccleſiaſtic⁹. Adhuc al' mul-
tiplicit̄ punit̄. vt infra. iudex ij. §. ij. Si
vo ꝑ ignorantiā īiuſte iudicauit: tenet
ſm leges leſo inqtū bonuꝫ ⁊ equum vi-
debitur religioni iudicantis. ff. de va. ⁊
extraoꝛ. cogni. l. vlti. In iuditō tñ aīme
tenet vt ī prio caſu ſi ī culpa fuit. ſ. qꝛ
ſciuit vel ſcire debuit ſe inſufficientē. et
iudicare talē cauſaꝫ pſūpſit. Et idem ſi
erat ſuffitiēs: ſꝫ neglexit ſtudere ⁊ vidē
qḋ debuit. Mitius tñ agendū cū iſto eſt
ꝙ cū illo qui ſcient̄ fecit. Et addit h Ul.
ꝙ ſi iſte ignorās fuit delegatus ⁊ nccita
te obediētie male iudicauit: ſꝫ tñ bona
fide ⁊ de cōſilio pitorū: nō tenet. A. Te-
net aūt ad reſtitutōem ſi in petendo cō-
ſiliū fuiſſet negligēs aut culpabilis. ſm
eūdeꝫ Ul. ⁊ glo. Ray. in dicta. q. cxxxv-
ij. vbi etiā habet qḋ ſtatim ſeqt. H. Et
ideꝫ dicit Ray. ſi talis iudex tulit īiquā
ſniam deceptus ꝑ aſſeſſorē talē q coīter
ſufficiēs putabat. A. Ray. vt pꝫ vbi ſu-
pra. non videt loqui de delegato tm̄: ſed
generaliter de omni iudice. H.
Quid ſi iudex accepit pecuniā vt ma-
le iudicaret? Rñ. ſm Ray. Nō ſolū puni
tur. vt ſup in pcedenti. §. dictū ē. ꝙ ſcien
ter male iudicauit: ſꝫ etiā pecuniam ſic
receptā tenet reſtituere. non ei q dedit
cū turpiter dederit: ſꝫ ei in cui⁹ iniuriaꝫ
rcepit. j. q. j. iubem⁹. ⁊ ar. xviij. q. iiij. ſiqs
in atrio. ff. d calū. l. generalit̄. §. illḋ. A.
Ide ī ſū. cō. eo. ti. q. cxxxix. Et hoc verū
ī foro iuditiali. Sec⁹ ī pniali. ī q nō ſuc
cedit obligatō niſi ad ſolū itereſſe. ⁊ nō

ad penā niſi pceſſerit iudiᷤtialis ſnīa. alr̄
pena nō debet̄ i foro pnīe. vt dīc glo. x
v. q. ij. frr̄nitas. Hec etiā ſētit glo. Ray̆.
vt3 ī ſū. cō. eo. ti. q. cxl. Et vt ibi p3 ſm
Ul. hoc caſu dicendū eſt de hac pecunia
idem quod de alio turpi lucro. B.

¶ Quid ſi accepit pecuniā vt iudicar3
vel etiā vt nō male: ſ3 bn̄ iudicaret? R̄e.
ſm Ray̆. Tenet̄ r̄ſtituere ei q̄ dedit. A.
niſi ōdiſſet vt animū iudicis ſub ſpe re-
cti inclinaret. ⁊ ita indirecte ⁊ tacite in
tendebat ipm̄ corrūpe. ſm eūdem. vt in
dicta. q. cxl. B. q2 cu3 ex offitio ſuo te-
neret̄ gratis iudicare ⁊ bn̄. turpit̄ acce
pit. ⁊ crimē ↄcuſſionis cōmiſit. Et ide3
dico ſi ex aliqua cauſa optebat eum nō
iudicare. et nihilominꝰ vt nō iudicaret
accepit aliq̄d. j. q. j. iubemꝰ. ⁊. c. lege iu-
lia. ⁊. c. venale ius. A. Alr̄. incipit vel. ⁊
ſequit̄ īmediate pꝰ. c. lege iulia. B. ext̄.
de ſymonia. nemo. Et Aug. xj. q. iij. Nō
licet iudici vendere iuſtū iuditiū. etſi li-
ceat aduocato vendere iuſtum patroci-
nium. ⁊ iuris cōſulto iuſtum conſiliu3.
A. Hoc hr̄ ea. q. ca. nō licet. Et p̄dictis
cō. Ul. vt p3 ī dc̄a. q. cxxxix. ⁊. q. ſe. B.

¶ Quid ſi iudex tenet̄ ⁊ nullo mō vult
iudicare. et ꝓpter hoc amittit aliq̄s ius
ſuū? R̄n̄. ſm Ray̆. Tenet̄ r̄ſtituere totā
litis extimatōem ei q̄ ꝓpter hoc ē leſus.
xxiij. q. ij. dn̄s. et. q. v. admīſtratores. in
Auten. vt diffi. iudi. §. plr̄. A. Con. Ul.
vt in ſū. con. eo. ti. q. cxlj. B.

¶ Utrū iudex poſſit penā reo totaliter
relaxare? R̄n̄. ſm Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. clx-
vij. Duplici rōne īpedit̄ iudex ne reum
a pena abſoluē poſſit. Prio quidem ex
pte accuſatoris ad cuiꝰ ius qn̄q3 ptinet
vt reus puniat̄. puta ꝓpter aliquā īiuri
am ī ipm̄ cōmiſſā. ⁊ hmōi relaxatio nō
eſt in arbitrio iudicis: q2 tenet̄ vnicui-
q3 ius ſuu3 reddere. Scd̄o mō impedit̄
ex pte reipublice. ad cuiꝰ bonū ptinet q̄
malefactores puniant̄. S3 tn̄ q̄tum ad
hoc differentia eſt inter inferiores iudi
ces ⁊ ſupm̄ū. ſ. principe3. cui ē plenarie
p̄tas publica cōmiſſa. Iudex enī inferi-
or nō h3 p̄tatem abſoluendi reū a pena
ↄ leges a ſupiore ſibi poſitas: ſed prin-
ceps qui h3 plenā p̄tatem in republica
poterit reū licite abſoluē ſi hoc reipu-
blice viderit expedire. ⁊ paſſus īiuriam
noluerit remittere. Habet tn̄ locū miſe-
ricordia iudicis ꝓut in ſe. §. dicit̄ in fi.

¶ Utrū iudex poſſit penam diminuere
R̄n̄. ſm Hoſti. Reo cōuicto ſi ī iure cer
ta pena īueniat̄ illa īponi d3. alr̄ arbitrio
ſuo cōmittit̄. C. de vi. pub. vel priua. l.
ſeruos in fi. ⁊ extra. de trāſac. c. vlti. tn̄
in hūaniorē ptem debet ſemp declinare
⁊ ſic mitigare maxime cū cauſa ſubeſt.
puta q2 nō ex ꝓpoſito ſed caſu culpa cō-
miſſa fuit vel q2 iniuria effectū nō ha-
buit. vel ꝓpter etatē puerilē. aut etiam
ſenilē et hmōi. de quibꝫ infra. pena j. §.
iij. ⁊. iiij. A. Bene ad hoc facit dictū. c.
fi. de trāſac. B. Et intelligendu3 eſt ſm
Tho. vbi ſup̄. q̄ miſcd̄ia iudicis h3 locū
ſolū in his q̄ eiꝰ arbitrio relinquūt̄. cir-
ca que vide īfra. pena j. §. an̄plr̄. A. Ad
hoc vident̄ intēdere q̄ hn̄t̄ in ſū. con. eo.
ti. q. cxlvj. vbi etiā hr̄. In extraordina-
rijs aūt tunc dicet̄ pena diminui vl' au
geri. cum iudex nō ſeruat id qd̄ in tali-
bus ſeruari conſueuit. B.

¶ Utrū iudex poſſit penam augere? R̄e.
Augenda ē pena aliq̄n ad terrorē alio-
rū q̄ pni ſūt ad culpā. q2 multis craſſan
tibus opus ē exemplo. ff. de pe. l. aut fa
cta. §. vlti. A. Idē in dicta. q. cxlvj. B.

¶ Utrū liceat iudici iudicare ꝓpter pba
ta ↄ veritatē quam ipſe nouit? R̄n̄. ſm
Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. xlvij. Iudex in iudicā
do magis debet ſequi legittima documē
ta p inſtrumenta ⁊ teſtes. et alia hmōi.
q̄ id qd̄ ipe nouit tanq̄ priuata pſona.
Ex hac tamē priuata cognitōne pt iu-
uari vt diſtrictius diſcuciat pbatōnes i
ductas. vt poſſit eaꝝ defectum īueſtiga
re. Q̄ ſi eas nō poteſt de iure repellere:
debet eas in iudicando ſequi. Dicit etiā
Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. lxiiij. q̄ ſi aliquis quē
ſcit iudex innocentē falſis teſtibꝫ cōui-
cit̄ vt occidat̄ ſi iudex nō poteſt īuenire
occaſionē liberandi innoxiū. debet eum
ad ſupiore3 mittere iudicandū. Si aūt
neq3 hoc poteſt: nō peccat ſm allegata
ferens ſnīam. q2 nō ipe occidit eu3: ſed
illi qui eū aſſerūt nocentem. Con. Pe. ⁊
Ray̆. A. Ul. aute3 dicit. q̄ ex quo iudex
ſcit negotij veritatē cū ſuis circūſtātijs
īpoſſibile iudicat quin aliquā viā iuris
inueniat qua liberet innoxium: niſi ſit
ex imprudentia vl' negligentia iudicis.

Et poſito ꝙ nullā viā īueniat ꝑ quā eū
liberare poſſit. nec actorē nec teſtes poſ
ſit emolire. ꝙ deſiſtāt a cauſa: dꝫ ꝓteſta
ri ſe nō hr̄e cōſciam ꝯdēnandi eū: qꝛ ſcit
eū innocentē. ⁊ hoc certis inditijs oñ-
dat ꝓbabile. ita ꝙ cōitas nō ſcādalizet̄.
⁊ ſic abſoluat eū a ſuo inditio ꝑ ſtatē re-
linquēs eis vt deferāt crimē ad ſuꝑiorē
ſi voluerit. ſiue agat̄ de reb9 ſiue de ꝑſo-
na. Glo. aūt Ray̆. dicit. ꝙ nō vr̄ tutū ꝙ
talis ad ſuꝑiorē mittat̄: nec credit hoc
faciendū eſſe: ſꝫ poti9 deberet oīa mala
tolerare ꝙ̄ īnocentē ſcient̄ ad mortē vel
ad mutilatōēꝫ ꝯdemnare. vel etiā expo
nere ꝯdemnādū. Et dicit etiā ꝙ iudicē ī
hoc caſu ꝯdemnantē nō auderet a pctō
mortali excuſare. Itē dicit. Credo etiaꝫ
ꝙ iudex inferior q̄ ſcit veritatē nō dꝫ cō
demnare īnocentē etiāſi ꝑcipiat̄ ei a ſu-
ꝑiore iudice. Item notat Nicola9 de lira
Exod. xxiij. Nec eſt ꝯ. extra. de offi. dele.
paſtoralis. vbi dr̄. ꝙ ordinari9 dꝫ exeq̄
ſniam latā a delegato ad mādatū eius.
Q̄uis idēꝫ ordinari9 ſciat illā eſſe iīuſtā.
niſi poſſit obtinere ab eodēꝫ delegato. vt
ab hoc onere abſoluat̄: qꝛ loq̄t̄ ibi de ci-
uilib9 cauſis ⁊ eccl'iaſticis. vbi null9 cō-
demnat̄ ad mortē. ⁊ iō nō ē ibi tantū ꝑi
culū ſicut in caſu ꝓpoſito. Pro hoc opti
me facit. c. inq̄ſitōni. extra. de ſen. exco.
Ad dictū etiā. c. paſtoral' p̄t dici ꝙ loq̄-
tur nō ī cognitōne ſeu ꝯdemnatōne: ſꝫ ī
cauſe executōne. ⁊ circa ea que nō ſunt
tanti p̄iuditij. Et p̄dicta notantur ī ſū.
con. eo. ti. q. cxlix. H.
¶ Utrū iudex laicus poſſit iudicare de
clerico? Rñ. Nō p̄t. ſꝫ ſi eū vocat dꝫ pri-
uari offitio iudicādi. xj. q. j. inolita. A.
Meli9 vr̄ facere Auten. ſtatuim9. ꝯ qua
īfra. H. nec ſnīa valebit. extra. de iudi.
at ſi clerici. ⁊. c. cū nō ab hoīe. Dꝫ etiaꝫ
q̄ eū vocari fecit: dꝫ amittere cauſam.
Intellige ꝑ ſniam. et debet excōicari. vt
in dicto. c. inolita. Itē etiā pꝫ. C. ꝯ epi.
⁊ cle. Auten. ſtatuim9. Et ſm̄ Hoſti. ex
ſola vocatōne ex quo cleric9 tractus erit
aduerſari9 paciet̄ p̄dictā penā. xj. q. iij.
placuit. ext̄. de exceſ. p̄la. graueꝫ. Iudex
ṽo nō paciet̄ p̄dictā penā. niſi iudicaue
rit. vel forte ſolū citra litis ꝯteſtatōēm
locus ē pnīe. A. Certe videt̄ ꝙ ī his ca-
ſib9 ip̄o iure pena irroget̄. vt in dicta
Auten. ſtatuimus. ⁊ pꝫ ſuꝑ. §. j. ī addi-
tōne. H. De materia hui9 queſtiōis ha-
bes hic ſuꝑ. §. ij. ⁊ īfra. ſnīa. §. vj.
¶ Utrū miſter peccet exequendo ſnīas
iudicū ꝯ īnocentem? Rñ. ſm̄ Tho. ſcda
ſcde. q. lxiiij. in fi. Si ſnīa ꝯtinet intole-
rabilē errorē: miſter nō dꝫ obedire. Al'
excuſarent̄ carnifices q̄ martires occi-
derūt. Si aūt nō ꝯtineat manifeſtā iīu
ſticiā ñ peccat p̄ceptū exequēdo. qꝛ ip̄e ñ
dꝫ diſcutere ſniam ſuꝑioris. nec ip̄e oc-
cidit: ſꝫ iudex cui miniſteriū adhibꝫ. Et
intelligit Ray̆. ꝙ ſi ip̄e miniſter ſciat ꝙ
ꝯdemnat9 īnocēs ē: nō dꝫ exequi mādā
tum iudicis. Sec9 ſi dubitat. tūc eñ ex-
cuſat̄ obediendo. xj. q. iij. q̄d ꝗ. xxiij. q. j
q̄d culpat̄. A. Con. cū Ray̆. Ul. vt ī ſū.
con. eo. ti. q. cl. ⁊ faciūt ad ea q̄ dicta ſūt
ſupra. §. xj. in additōne. H.

Iudex ſecundo de iu-
dice eccleſiaſtico. Et hic aduer-
tendū ꝙ ꝑſona eccleſiaſtica po
teſt iudex eſſe. ⁊ cauſas ventilare ⁊ iudi-
care inter ſubditos ī quibus iuriſdictō-
nem habet p̄ſertim clericos. xj. q. j. c. j.
⁊. c. exꝑientie. extra. de fo. ꝯpe. ꝑ totuꝫ.
Et niſi eccleſiaſtic9 non poteſt exercere
iuriſdictōēm nec habet eam in clericū.
vt ſupra. iudex j. §. ij. Nec cleric9 poteſt
huic iuri renunciare. Et quid ſi de facto
renūciet. habet̄ īfra. renūciatō iij. §. iij.
⁊. iiij. De hac queſtione clare habes ſuꝑ.
iudex j. §. pl't.
¶ Iudex eccleſiaſtic9. A. ordinarius ſi-
ue delegat9. vt ī. c. cū eterni. de q̄ infra.
H. qui cōtra iuſtitiaꝫ ī grauamē alteri9
ꝑtis in iuditio quicq̄ facit ꝑ grāꝫ. vl' ꝑ
ſordes. puta ꝑ pecuniā. ſuſpēſus ē ꝑ ānū
ab executōne offitij. et dꝫ cōdemnari ad
extimatōēm litis ꝑti quā leſit. etſi ſuſpē
ſione durāte ingeſſerit ſe diuinis: fit ir-
regularis. ⁊ nō niſi ꝑ papam poterit li
berari. extra. de ſen. ⁊ re. iu. cum eterni.
li. vj. Et adde hic quod habet̄ infra. ſy̆-
monia j. §. xxv. qui īcipit. quid ſi dat̄.
¶ Nūquid ꝑtinet cognitio ad iudicem
eccleſiaſticum ſi iudex laicus tenet ma-
lefactorem qui dicit ſe clericum et petit
remitti ad curiam eccleſiaſticā. vel ip̄a
curia petit eum. et ipſe iudex denegat?
Rñ. Ad iudicem eccleſiaſticuꝫ pertinet
cognoſcere: quia de re agit̄ ſp̄ūali ſiue

eccleſiaſtica: ſed dz vocari iudex ſecula-
ris vel alius cuius itereſt. extra. de ſen.
exco. ſi iudex. li. vj.

¶ Sz quõ pcedit i dicta qõne? R̃n. Si
notoriũ ẽ q ille ſit clericus q tali priui-
legio gaudere debeat. ſtatim abſq alia
cognitõe dz reddi. Qñ ſi fama publica de
hoc ẽ vel ipe p clerico coiter hẽbat. vel
ſe pri⁹ ñ gerebat p laico. 7 dephenſ⁹ fuit
cũ tonſura 7 hitu clericali: dz etiã reddi
incõtinẽti. Nõ dico ſine cauſe cognitõe:
ſz añ cauſe cognitõem de clicatu. ita tñ
q pbandi nccitate nõ ipe ſz aduerſari⁹
aſtringat. Si vo ante dephenſionẽ p lai
co publice ſe gẽbat. 7 p tali coiter hẽbat
etiãſi tpe ꝯphenſiõis i clericali erat hi-
tu. nõ ẽ reſtituend⁹ quouſq fidem fece-
rit de clericatu: ſz tñ interim ꝯ eũ pceſ-
ſus iuditialis quieſcet. extra. de ſen. ex-
cõ. ſi iudex. li. vj.

¶ Quicũq ipedit qn coraz iudicibꝫ ec-
cleſiaſticis. delegatis vel ordinarijs in
cauſis q ad eos ptinẽt illi q cõquerũtur
poſſint iuſtitiã obtinẽ. vel quicũq ꝯpel
lit ipetratores lrãꝝ vel alios recurrẽtes
ad forũ eccliaſticũ i cauſis q de iure vel
antiq ꝯſuetudine ad ipm ptinẽt ad deſi
ſtendũ vel ad litigandũ ꝯ eis i foro ſcla-
ri grauando iudices eccleſiaſticos vel i-
petrãtes vel litigãtes. ſiue litigare volẽ-
tes corã eis. vel grauãdo ppiquos iporũ
ſeu capiendo res eccliaſticas taliuz. vel
quocũq alio mõ. Itẽ qui ad pdicta da-
rent auxiliũ. cõſiliũ vel fauorẽ. oẽs ta-
les ipſo facto ſunt excoicati. extra. de i-
mu. eccle. c. qm̃. li. vj. A. Et ibi addit q
a dicta excoĩcatõe nullaten⁹ abſoluãt:
niſi tam iudici cui⁹ cognitio fuerit im-
pedita vel iuriſdictio vſurpata. q parti
que pturbata fuerit in pſecutõne ſui iu
ris. de iniuria. damnis. expẽſis. 7 inter-
eſſe prius integre ſatiſfecerit. H.

¶ Utrũ iudex eccleſiaſtic⁹ poſſit iudica
re de ſubditis laicoꝝ principũ. 7 de ipis
principibꝫ? Reo. Oĩs xpianus rõne pcti
efficit de foro eccleſie Iere. j. Ecce con
ſtitui te ſup gentes 7 regna 7c̃. extra. ꝯ
iudi. nouit. Ideo ſi iudex laicus negligit
facere iuſtitiã de ſubditis: pt iudex eccle
ſiaſtic⁹ ꝯpellere illũ ad tenendũ iuſtitiã
vel ſupplere defectũ eius cognoſcendo de
cauſa. 7 ſic de illi⁹ ſubditis iudicare. ex-
tra. de fo. ꝯpe. ex trãſmiſſa. 7. c. licz. 7. e.
ex tenore. xxiij. q. v. admiſtratores. De
papa vo quõ poſſit i pricipes ſeculares
hr infra. papa. §. iiij. ppe fi. A. Iſte. §. i-
cipit. quot ſũt caſus. Predicta etiã no-
tant in ſũ. con. li. j. ti. v. q. xiij. H. Quã-
do iudex eccleſiaſtic⁹ puta epus hz etiaz
iuriſdictõem tpalem quõ exequat: hẽt
ſup. eps. §. vij. A. q incipit. eps q i aliq.
7 ẽ. §. ix. H. 7 ſup. homicidiũ ij. §. j.

¶ Utrũ iudex eccleſiaſtic⁹ poſſit iudica
re de infidelibꝫ? R̃n. ſm Ray. Directe ñ
iudicat de his q foris ſũt. ſ. aliqs religi-
onis regulas eis iponendo: ſz indirecte
iudicat ſubtrahẽdo xpianos ab eoꝝ coĩ
one. vt pz de iudeis ſupra. iude⁹ j. §. iiij.
Item iudicat de his ſi loquũt ꝯ xpm. vt
ibidem. §. v. Itẽ ſi attẽptant ſubuertere
fideles ſup. iude⁹ iij. §. fi. A. Breuiter iu
dicat in oĩbꝫ ad defenſionẽ fidei ptinẽti
bus. ac etiam ad delictorum correctõez
quo ad infideles ſeu temporali iuriſdi-
ctioni ſubiectos. ar. C. de iudeis. l. iudei
Romano. H.

Iudiciuz. Quid eſt di-

cere cum dz pcedi ſimplicit ſine
ſtrepitu et figura iuditij? R̃n.
Tũc nõ optet q neceſſario exigat libel
lus vel litis cõteſtatio. Poteſt etiã iu-
dex pcedere tpe feriaruz ob neceſſitates
hoĩm indultaꝝ. Amputet dilatõnes q-
tum pt. exceptõnes. appellatõnes 7 dila
tõnes fruſtratorias repellendo partiũ.
aduocatoꝝ 7 pcuratoꝝ iurgia repellat.
refrenet multitudinem teſtiuz: ſed pba-
tõnes neceſſarias 7 defenſiones legitti-
mas recipiat. Sz nõ debẽt pper hoc ex-
cludi citatõnes. iuramentuz de calũnia
vel malitia vel de veritate dicenda. Eſt
etiã i ipo litis exordio petitio facienda
p parte agentis ſiue etiam rei ſi volue-
rit. 7 hoc in ſcriptis vel verbis moꝝ re-
digenda in actis. Poteſt etiã iudex diẽ
certum 7 terminũ aſſignare. A. ſ. ſimul
vtriq pti. vt in cle. ſepe. de qua ĩfra. H.
ad dandũ poſitões. 7 articulos. 7 ad ex
hibendũ omĩa acta 7 munimenta quibꝫ
ptes vti volũt i cauſa. niſi aliud de ptiũ
volũtate pcedat. eo ſp ſaluo q qñcunq
fieret remiſſio pro teſtibus pducendis.
poſſint etiam inſtrumenta produci. A.
aſſignatõne dicti termini non obſtante

vt ibi. B. Itē iudex ex offitio ſiue ab al=
teri⁹ ptis inſtantiā pt īterrogare quāli=
bet ptem vbicūqꝫ eqtas ſuadebit. Itē pt
ſniāz ferre ī ſcriptis citatis ptibꝫ. licꝫ n̄
pemptorie ſtādo et ſedendo. etſi ei videbi
tur ꝯcluſione nō facta. A. put ex peti=
tōne et pbatis et alijs actitatis in cā fue
rit faciendū. vt ibi. B. Etſi etiā in p̄miſ=
ſis caſibꝫ ſolēnis ordo iuditij ī toto vel in
pte nō ꝯdicētibꝫ ptibꝫ obſeruet̃: valebit.
Hec omnia in cle. ſepe. de verbo. ſig.

¶ Procedi poteſt ſimpliciter et de pla=
no ī cauſis ſup electionibus. poſtulatōi=
bus. vl' puiſionibus. ſup perſonatibꝫ. ca=
nonicatibus. vel p̄bendis. ⁊ benefitijs q̄=
buſcūqꝫ. et ſuper decimis. matrimonijs.
⁊ vſuris. et ea tangētibus. vt in cle. diſpē
dioſam. ext̃ eo.

¶ Quatuor modis puertit̃ iuditiū hūa
nū. ſ. timore. cupiditate. odio et amore.
Vn̄ v̄ſus. Quatuor iſta timor. odiū. dile=
ctō. cenſus. Sepe ſolent hoim: rectos p=
uertere ſēſus. xj. q. iij. quatuor.

¶ Mulieres ad iuditiū nō poſſūt euoca=
ri vel trahi cā teſtimonij vel alia quacū
qꝫ cauſa que in iure nō exprimitur. A. ſ.
inuite. vt in. c. mulieres. de quo infra. B
Sed cū neceſſariū fuerit teſtimoniū ea=
rū: fiat vt dr̄ infra. teſtis j. §. iij. Al's ē ir
ritū quicqd fit. ext̃ eo. mulieres. li. vj.

¶ Mulieres religioſe p̄ſertiꝫ q̄ debēt ſub
clauſura morari: n̄ vocent̃ ad iuditiū p=
ſonalit̃ ex q̄cūqꝫ cā etiā ſi velit. Al's totū
qd fit ꝯ eſt irritū. ext̃ eo. mlīes. li. vj. B

¶ Nō licet accuſato ī iuditio negare ve
ritatē. vt ſup̄. accuſatus. §. ij. De iuditio
ferri candentis et aque bulientis. habes
ſup̄. duellū. §. plt. Utrū iuditiū vitandū
ſit propter ſcandalum vide infra. ſcanda
lum. §. antepenultimo.

Iurare quid ſit. R°. ſm
Tho. ſcda ſcde. q. lxxxix. Iurare
ē deū in teſtē inuocare: et ē act⁹
latrie. Vn̄ Hiero⁹. ſup Math. Qui iurat
aut venerat̃ aut diligit eū p quē iurat.
A. ſm Ray̆. do. ⁊ in ſū. con. li. j. ti. ix. q.
j. Iuramentuꝫ eſt affirmatio de aliquo.
ſacre rei atteſtatōne firmata. B

¶ Utꝝ liceat iurare p creaturas? R̄e. ſm
Tho. vbi ſup̄. Iuramētū p̄ncipalit̃ r̄fer=
tur ad ipm deū cuius teſtimoniū īuoca=
tur. Secūdario aūt aſſumunt̃ aliq̄ crea
ture. nō ſm ſe: ſꝫ inq̄tū in eis diuina v̄=
tus manifeſtat̃. ſicut iuramus p euāge=
liū. i. p deum cuius veritas in euangelio
manifeſtat̃. et p ſanctos qui hāc verita=
tē crediderūt et obſeruauerūt. Alius eſt
q̄ꝫ modus iurādi p execratōēꝫ qn̄ induci=
tur creatura aliqua in qua diuinū iudi
tiū exerceat̃. ſicut ſolꝫ q̄s iurare p caput
ſuū. aut p filiū et hmōi. Qꝫ aūt dn̄s phi=
buit iurare p creaturas. vt patet Mat̃.
v. intelligit̃ phibituꝫ. ita q̄ eis exhibeat̃
reuerētia diuina. ſicut iudei p angelos ⁊
creaturas iurabāt. vt ait Hiero⁹. Et eo
modo punit̃ clericus iurās p creaturas.
xxij. q. ij. clericū. et. c. ſiquis p capillū. A
Con. glo. ray̆. vt in. ſū. con. eo. ti. q. vj. B

¶ Quid de his qui iurāt p mēbra dei? R̄e.
Si eſt clericus: debet deponi. Si lay̆cus
anathematizari. xxij. q. j. ſiquis p capil=
lū. Sed intelligendū videt̃ qn̄ cū irreue=
rētia et q̄ſi blaſphemia iurāt. Unde ſub=
ditur ibi. Uel alio modo blaſphemia cōt̃
deū vſus fuerit ⁊c̄. Secus videt̃ ſi cū re=
uerētia. vtſi p ſanctū caput dei iurarent
et hmōi. A. Glo. ray̆. dicit hoc intelligē=
dū eſſe quādo habetur ex conſuetudine.
Al's ſiquis aliquādo iurat p caput aut p
oculos dei aut p alia mēbra eius que in
ceteris hominibꝫ nō cenſent̃ turpia vel
inhoneſta nō credo q̄ peccet mortaliter
Ribaldos aūt illos qui paſſim et aſſidue
iurāt p membra dn̄i: nō audeo a peccato
mortali excuſare. et credo blaſphemiam
eſſe quādo quis iurat p mēbra dn̄i que ī
alijs hominibꝫ reputant̃ īhoneſta. vt in
ſū. con. eo. ti. q. vij. Tales eniꝫ ſm leges
puniunt̃ vltimo ſupplitio ſimul cū ſodo=
mitis. in Auten. vt nō luxurient̃ contra
naturam. coll'. vj. B

¶ Quid ſiquis ex īpetu iurauit id qd d̄=
liberate nō iuraſſet? R̄e. ſm Wil'. Serua=
re tenet̃ ſi licitū eſt. A. Sufficit eniꝫ ad
hoc q̄ ſit obligatus q̄ intenderit deum ī=
ducere in teſtem illius rei quam dixerat
ſm eundeꝫ. vt in ſū. con. eo. ti. q. x. B

¶ Utrum vxor poſtq̄ confeſſa eſt ſacer
doti de adulterio. poſſit iurare marito q̄
non habet culpam? R̄e. ſm Wil'. Potius
debet quelibet mala tolerare q̄ hoc iura=
re. quia certa eē nō poteſt q̄ huiuſmodi
culpa ſit ei dimiſſa. ext̃. de pur. ca. c. acce
pimus. Idem Her. et Hoſti. A. Idem in

ſum.con.eo.ti.queſt.xij. B

¶ Quid ſiquis q̄ iurauit aliq̄d facē qd̄ ē
veniale peccatū.ideo cōmittit illud? R̄.
ſm Wil. Hug.notauit ꝙ tal' mortaliter
peccat. Nā impia ē ꝑmiſſio q̄ ſcelere adi-
plet̄.xxij.q.iiij.in malis. Et ſubdit Wil.
Ego credo ꝙ nō peccat.niſi venialiter.
A. Hoc pt̄ eē verū qn̄ ex iuſta ignorātia
neſciebat illicitū eē qd̄ iurabat. Al's ſec⁹.
q̄ cū ī iuramēto hoc caū ꝯſtitiat iuditiū
eq̄pat̄ ꝑiurio.xxij.q.ij.aniaduertēdū. B

¶ Qui ſūt illi qui n̄ admittūt̄ ad iuran
dū? R̄.ſm Tho.ſcd̄a ſcd̄e.q.lxxxix. Non
admittunt̄ ſiue nō cogunt̄ pueri an̄ an-
nos pubertatis.xxij.q.v.pueri. vbi etiā
dr̄ ꝙ ſi iurauerit.et pater vt audiuit ſta-
tim ꝯdixit: irrita ſūt iuramēta. Itē nec
al's ꝑiuri.xxij.q.v.ꝑuuli. Itē nō debent
accedere ad iurandū niſi ieiuni ꝓpter reue
rentiā.xxij.q.v.honeſtū. A. Ibi.patz ꝙ
hoc ē de ſuaſione et nō de p̄cepto. B. Itē
ſolēnibus diebus nō ē iurandū ꝑ rebus
tꝑalibus.niſi ī magna neceſſitate.extra.
de fer̄.c.j. A. De hoc dictū ē ſup̄.ferie.§.
vj.cum additōne. B

¶ Utrū ſacerdotibus liceat iurare? R̄.ſm
Tho.vbi ſup̄. Nō licet eis niſi ꝑ magna
neceſſitate et vtilitate.ij.q.v.ſiquis p̄ſbi
ter. Et ponit Ray̆.vij.caſus in quibꝫ poſ
ſūt et debēt iurare. Prim⁹ ne ꝯfectu ꝓba-
tōnū aliq̄s ledat̄ vel rem ſuam amittat.
tūc enī debet iurare ⁊ teſtificari ꝑ modū
qui ponit̄ īfra.teſtis iiij.§.x. A.i.ſm di-
ſtinctōez ibi poſitā. B. Itē ꝑ fide. Itē pro
obediētia. Itē ꝑ pace. Itē ꝑ indēnitate ec
cleſie.qui caſus poteſt reduci ad p̄mum
Itē cū abſoluit̄ ab excōicatōe. Itē cū ī-
famatus debet ſe purgare. Probant̄ hec
oīa ext̄.de elec.ſignificaſti.vltra mediū
xxviij.diſt.de ſyracuſane.ext̄.de offi.or.
ad rep̄mendū.ij.q.v.p̄ſbiter.j.et.ij. A.
Itē in ſū.con.eo.ti.q.xvj. B. Pt̄ hodie
addi.viij.et.ix.caſus.q̄ ſi ſacerdos liti-
get.ſiue ī cā ſpūali ſiue alia debꝫ iurare
de calūnia.ſimiliter et de veritate dicen-
da.ext̄.de iura.c.ſi de calumnia.li.vj. A.
Uidet̄ ꝙ ī his caſibus vel ſilibꝫ debet iu-
rari tactis ſacroſāctis euāgelijs.niſi ab
ep̄o qui iurat ꝓpoſitis tm̄: ſꝫ nō tactis.vt
in.c.fi.ext̄.de iura.ca. In alijs leuioribꝫ
ſacerdotes nō tangūt euāgeliū: ſꝫ inter-
rogantur ꝑ ſanctā ꝯſecratōez.dicto.c.ſi-
quis p̄ſbiter. Et idem videt̄ in alijs cleri-
cis vt interrogent̄ ꝑ ſanctā ordinatōem
quia nec ipi ſin̄ magna neceſſitate debēt
tangere euangelium.xxij. queſtione.v.
nullus. B

¶ Utrū ſiquis ſimpliciter iuret aliqua
ꝯditio intelligatur? R̄.ſm Hoſti. Multe
ꝯditōes etiāſi tacentur: intelliguntur.
Nā quādo iuro ꝙ faciam aliquid: intel-
ligitur ſi deo placuerit.q̄n etiam ſi pape
placuerit: quia ſemꝑ eius auctoritas vi
detur excepta.xxv.q.j.c.vlt̄.ꝯſu.ipi nā-
q̄ꝫ. Itē ſi res in eodem ſtatu ꝑmanſerit.
Un̄ ſiquis gladiū depoſuit apud me ⁊ fa
ctus furioſus repetit: nō teneor reddere
etiamſi iuraui.xxij.q.ij.ne quis. Item ī-
telligitur ſi mihi fidem ſeruaueris. Non
ſeruāti enī fidem: nō eſt fides ſeruanda.
Un̄ ſi non facis mihi qd̄ ꝓmiſiſti: nō te-
neor.extra.de iur̄iur̄.ꝑuenit ij.⁊ ca.ſicut
Itē ſi iuro tibi pecuniā reddere ad certū
tēpus ſpe future numeratōis: intelligit̄
ſi pecuniam mihi p̄us numeraueris ſiue
mutuaueris. C.de n̄ nu.pecu.īdubitati.
Itē ſi iuro tibi ſoluere ad certum tp̄s ī-
telligit̄ niſi iudex ꝯtrariū p̄cipiat. Nam
ius ſuꝑioris ſemꝑ videt̄ exceptū.ext̄.de
iur̄iur̄.veniētes.§.j.ad fi. Similiter ni-
ſi ꝑ te fuerim abſolutus.ext̄.de iur̄iur̄.c
j.et ca.ſicut. Itē ſi iuro tibi dare dotem:
ſubauditur ſi nuptie ſecute fuerint.vt.ff
de iur̄.do.ſtipulatōꝫ. Itē ſi iuro tibi tāq̄
regi vel ep̄o: de depoſito nō obligor. Itē
videt̄ ſi tu tanq̄ ep̄us iuras mihi reſtitu
ere pecuniā quā mutuaui. Nam depoſi-
tus non teneberis. Quod verum credo ſi
in vtilitatem eccleſie pecunia verſa eſt.
xv.q.vj.alius. Item ſi iuro ſtare māda-
tis tuis pro offenſa tibi vel tuis facta: ī-
telligitur niſi precipias immoderatum.
iniuſtum.impoſſibile.vl' huiuſmodi.ex-
tra.de iur̄iur̄.veniens.et ca.quintaual-
lis. Con.ray̆.addens.ꝙ omnes tales ne
detur materia periurandi: debent petere
auctoritatem ab eccleſia.vt colligitur ex
eiſdem decretalibus. Et concor.tho.ſcd̄a
ſcd̄e.q.xxviij. Item intelligitur ſi facul-
tas ſiue poſſibilitas ſe obtulerit: aliter
non imputabitur. extra.de iur̄iur̄.que-
relam.et capi.breui. Unde excuſat homi
nem neceſſitas ſiue impoſſibilitas. Ue-
rum qui iurat pecuniā reddere ad certū

terminū et nō pt̄.ꝯſulit Raẏ. q̄ añ dieȝ
veniēs corā iudice cedat bonis.ext̄.ď ſo
lu. Odoardus. Itē ſi iuras mihi reddere
vinū vel bladū: ſubaudit̄ eiuſdē bonita-
tis.ff.ſi certū.pe.l.cū quid. Itē ſi iuro ti
bi dare filiā meā in vxorē: itelligit̄ q̄ bo
na fide laborabo vt eā habeas.nec ad a-
liud obligor.cū alienū factū ꝑciſe ꝓmit-
tere nō poſſi.ext̄.de ſpon.ex litteris. Itē
ſi iuro alicui fidelitatē vel q̄ nō ero ꝯ eū
intelligitur ne ꝓcurē vel ꝯſentiā q̄ vitā
vel mēbrū vel res ſuas ꝑdat.etſi me offē
dat vel cōiūctos mihi: potero me tueri.
ext̄.de iuriur̄.petitio.et.c.ego. Et de hoc
iuramēto.habes ſup̄.feudū.§.vj. A. Itē
in ſum.cō.eo.ti.q.xviij. B

¶ Quid ſiquis iurauit tenere obſtagia ī
certo loco: nec habet ibi qđ comedat vel
vnde ſoluat? R̄e.ſm Hoſti. Si tp̄e obliga
tōnis iā erat nō ſoluēdo: tenet̄ obſtagia
ſeruare.q: videt̄ ad hoc ſe obligaſſe.et q̄-
rat victū manibus ſuis vel mendicando.
Sed ſi tp̄e obligatōis erat ſoluēdo.⁊ nūc
deuenit ad pauptatē: tūc diſtiguo.q: ſi ē
talis q̄ poſſit mēdicare ſine verecūdia.
dico ideȝ qđ prius.ar.xciij.diſ.dyaconi.
Sed ſi ē nobilis ⁊ in dignitate: tali ſub-
ueniendū ē iuris beneſitio.extra.de iur̄-
iur̄.querelam.et ca.breui. A. Ideȝ in di
cta queſt.xviij. B

¶ Quid ſi debitor iurauit creditori ſe ſo-
lutuꝝ ī certo termino: ⁊ impedit⁹ nō pt̄?
R̄e.ſm Hoſti. Si qñ iurabat credebat ſe
nō poſſe ſoluē.vel nō habebat ꝓbabileȝ
cauſā credendi: tūc in vtroqȝ cau̅ ꝑiurat
q: in p̄mo deerat veritas: ī ſecūdo deerat
iuditiū. Si vo ab initō ꝓbabiliter crede-
bat ſe poſſe ſoluē: ñ ꝑiurabat.etſi poſtea
fecit poſſe ſuū: nō eſt ꝑiurus. Sed ⁊ mlͭ-
tomagis excuſat̄ ſi miſit pecuniā tp̄e ďbi
to ſȝ caſu ꝑdita fuit.ext̄.ď iur̄iur̄.quere-
lam.xxiij.q.viij.ſi nulla.de cōſe.diſ.j.ſi-
cut. Q: ſi poſtea lapſo termino poſſet ⁊ ñ
ſolueret: ꝑiurus eēt.ext̄.de dolo.et cōtu.
cū dilecti. Con.tho.ſcđa ſcđe.q.lxxxix.
A. Hoc videt̄ fuiſſe p̄ncipale dictū Raẏ.
vt patȝ in dicta.q.xviij. B

¶ Quid ſi iuro aliquid generaliter.nū-
qđ ad ſpecialia teneor? R̄e ſm Hoſti. Cuȝ
generalitas obſcuritateȝ pariat nō vide-
or cogitaſſe de his ſup̄ qb̄ ſpecialiter iu
raturus nō fuiſſeȝ.et ſic interp̄tandū eſt
iuramentū ſm intentōȝ iurātis qñ ſiñ do
lo quis iurat. Secus aūt quādo ipe cum
dolo eſt.et ille cui iuratur eſt ſine dolo.
Igitur ſi emergat caſus inopinatus de
q̄ ſi cogitaſſeȝ: nl'lo mō iuraſſē: ñ teneor
Satis con.raẏ.et Wil'.et etiam Tho.vt
habetur infra.iuramentuȝ j.§.v. A. Itē
in dicta que.xviij. B

¶ Quid de duob̄ habētib̄ menſurā coi-
tatis vel ſtaterā quā ꝯſueuerūt portare
ad vendētes et mercedeȝ recip̄e.ſi iuraue
runt ſibinuicē decetero nō portare? R̄e.
ſm Wil'. Etiaȝ ſi ex hoc multū damnifi-
cati ſint: puta.quia ꝓuiſū eſt de alia mē
ſura: nō poſſūt auctoritate ꝓpria venire
ꝯtra iuramentū.niſi forte ex hoc ad ex-
tremā neceſſitatē deueniret.nec vllo mō
poſſēt habere vñ viuerēt. Ep̄us tñ abſqȝ
tanta neceſſitate poſſet hmōi iuramen-
tū in melius cōmutare.cū nulli ſit vtile
⁊ aliq̄bus damnoſū. A. Idem in ſū.con.
eo.ti.q.xix. B. Sȝ ſi vnus p̄dictoꝝ ꝑiu-
rat nūqđ alter p̄dictoꝝ poterit venire ꝯ
iuramentū? Dicendū q̄ ſi intendebat iu-
rare ſub ꝯditōne.ſ.ſi alter nō portaret:
tūc altero portante nō tenebit̄. Si autē
abſolute iurauerit: tenetur. Q: ſi neſcit
quō iurauerit vel intenderit.tūc ſi emo-
lumētū mēſure ſit cōe ābob̄.vno ꝑiurā
te: reliquus nihilominus tenet̄.cū nullū
ex hoc ei fiat p̄iuditiū. Si aūt emolumē-
tum eſt ſolum eius qui portat: tūc beni-
gnius interpretandū eſt.ſcȝ q̄ nō ſeruā-
ti fidem nō ꝓmiſerit cū ſuo damno et lu-
cro alterius. Nā generaliter ſm Hoſti ⁊
Ber. Si duo ſibi adinuicē aliquid iura-
uerint.vno nō ſeruante: nec alius tenet̄
ext̄ eo.ſicut.iij.in fi.niſi quod iuratum
eſt eſſet ī honorem dei.vtſi iuramus q̄ di
ceremus pſalterium vnum ꝑinuicem.vl'
vt certam elemoſinā daremus. A. Idem
in ſū.con.eo.ti.q.xxxvj.et.xxxvij. B. Et
de hoc vltimo.habes hic infra.§.añplt.
ī fi.⁊ vide etiā īfra.iuramētuȝ ij.§.ij.

¶ Nūquid pagan⁹ qui iurat ꝑ falſos de-
os vel creaturas nō ꝯceſſas: teneat̄? R̄e.
ſm Raẏ. Dico q̄ cū iurauit: peccatū cō
miſit in iurādo.ſȝ ſi modo non ſeruat fi-
dem ꝓmiſſam: addit peccatum peccato.
xxij.q.j.mouet te. Conc.inno.hoſtiē.et
Tho.ſcđa ſcđe.q.xcviij.et addit q̄ licitū
eſt recipere iuramentum eius q̄ parat⁹

ē ꝑ falſos deos iurare: nō tamē licet euꝫ inducere ad hoc ꝙ per falſos deos iuret. Con. pe. et Inno. A. Idem in ſū. con. eo. ti. q. xxviij. et ſe. B

Quid de eo qui cōpulſus ꝑ metū iurare ſe aliqͩ daturꝝ ⁊ hmōi? R̃. ſm ray. Talis quantūcūqꝫ fuerit met⁹: nihilomin⁹ obligaṫ dūmodo ſit ď re licita. Secus ď illicita. ex̃ eo. ſi vō. ex̃. ꝙ me. ca. ad audientiā. tñ qui ſic iurauit: poterit ab epiſcopo petere vt cogat illū abſoluē euꝫ a iuramēto. ex̃ eo. ex adminiſtratōis. Si hoc impetrare nō pt̃: ſoluat. et poſtea repetat. qꝛ licet iurauerit ſoluē: non tñ iurauit nō repetē. ex̃ eo. debitores. ⁊ dicto ca. ad audientiā. Q̄ ſi etiā iurauit nō repetere: tūc ďnūtiet eccleſie ſm formaꝫ euangelicā. vt eccleſia ↄpellat illuꝫ ad reſtitutōꝫ. Si vō iurauit ꝙ nō denūtiaret: tale iuramentū eſt illicitū. et iō nō ſuādū. ex̃ eo. queādmoď. Cō. tho. ſcd̃a ſcd̃e q. lxxxix. et Pe. et Inno. et Ber. A. Idē in ſū. con. eo. ti. q. xxx. vbi etiā additur ſm Hoſti. ꝙ cū quis iurauit nō denūtiare eccleſie: tñ denūtiare pt̃. dūmodo hoc faciat principaliter intentōe ſalutis fraterne. B. Similē caſū habes infra. vſura vj. §. vij. Quid ſi dñs facit familiā ſuā iurare ꝙ reuelabūt ei. ſiquē ſciūt vel audiunt ſurripuiſſe de bonis ſuis. vide ſupra. familia. §. fi.

Quid ſiquis audit aliquē iurare illud quod audiēs ſcit falſum eē? R̃. ſm Ray. Sufficit audiēti et teneṫ vt indicet illis qui magis poſſūt ꝓficere ꝙ̄ obeſſe ꝑiuro ſiue eum corripiendo. ſiue pro eo orādo. xxij. q. v. hoc videtur.

Quid ſi clericus iurauit ſe ſeruaturū ſtatuta ī eccl'ia ſua edita. ⁊ poſtea fit nouū ſtatutū? R̃. ſm Tho. ſcd̃a ſcd̃e. q. xcviij. Nō teneṫ ex iuramēto ſeruare futura. niſi intenderit ſe obligare ad omnia p̄terita et futura. Teneṫ tñ ea ſuare ex vi ip̄a ſtatutoꝝ. Q̄ ſi talis cleric⁹ ꝓmiſit ꝑ p̄us p̄ſtituꝫ iuramentum ſeruare illud ſtatutū qď poſtea factū eſt iteꝝ nō eſt obligatus ex iuramēto. ex̃ eo. cleric⁹. Et idē ītelligēdū ē de eo q̄ fit nou⁹ ciuis alic⁹ citatis. ⁊ iurat ſuare ſtatuta. Cō. ray.

Quid ſi aliqui dñi tꝑales. vel clerici. aut p̄lati iurāt ſuare ſtatuta et ↄſuetudines alicui⁹ loci vel eccl'ie. ⁊ īter illa ſūt aliq̄ illicita. īpoſſibilia. vl' libertati eccleſie obuiātia? R̃. Si iurātes hoc ſciūt: nō debuerūt ſic generaliṫ iurare. nec ſūt aliq̄ ten⁹ hmōi iuramēta ſuāda: ſꝫ ſolū alia. Sil'r etiā ſi neſciūt: nō ſt̃ ſuāda. qꝛ ñ tenentur ad illa. extra. de iuriuṙ. contingit. li. vj.

Vtꝝ ille cui iurādo aliquid ꝓmittitur poſſit relaxare iuramentū? R̃. ſm Tho. ſcd̃a ſcd̃e. q. lxxxix. Homo pōt ꝓmittere aliquid alteri ſub iuramento dupliciter. Vno modo quaſi ꝑtinēs ad vtilitatē ip̄i⁹ puta ſi ſub iuramēto ꝓmittat ſe ſeruiturū ei. vel pecuniā daturū. et a tali ꝓmiſſione pt̃ abſoluē ille cui ꝓmiſſio facta ē. Intelligiṫ em̄ ei ſoluiſſe ꝓmiſſū qñ facit de eo ſm eius volūtateꝫ. Alio mō ꝓmittit quis alteri qď ꝑtinet ad honorem dei vel vtilitatē alioꝝ: puta. ſi aliquis cū iuramēto ꝓmittit alicui ſe ītraturū religionē vel aliqď op⁹ pietatis facturꝝ. et ille tūc cui ꝓmittit nō pt̃ abſoluē ꝓmittēteꝫ. quia ꝓmiſſio nō eſt facta ei principaliter ſed deo. niſi forte ſit interpoſita ↄditio. ſ. ſi illi videbitur cui ꝓmittit. vl' aliquid aliud tale. Con. hoſti. ⁊ Ray. A. Idem in ſū. con. eo. ti. q. xxxv. B

Quid ſi vēditor aliqͥs iurauit nō venire ꝯ venditōeꝫ. et nūc dicit ſe deceptū vltra dimidium iuſti p̄tij. nūquid debꝫ audiri? R̃. ſm Ber. Si maior eſt: nō credo ꝙ audietur. Secus ſi minor. quia ꝑ tale iuramentū nō excluditur niſi beneficiuꝫ etatis: nō aūt ꝙ renuntiet iuri cōmuni. Vnde poteſt agere ad ſupplementum p̄tij vel ad reſcindendam venditōeꝫ. ſm illud ex̃. de emp. et ven. cum cā. A. et ibi hoc notat glo. notatur etiam ⁊ in ſū. con. eo. ti. q. xlj. B. Quid ď puella q̄ iurauit non habere regreſſum ad bona paterna: ſed ꝙ eſſet dote ↄtenta. habeṫ ſup̄. dos. §. iij. Vel ſi vxor iurauit nō ꝯuenire alienatōi dotis. ibidem. §. iiij. Multa circa hāc materiam habenṫ hic ſtatim. c. iuramentuꝫ p̄mo et ſecūdo. et infra. periurium.

Iuramentum p̄mo cō muniter. Que cauſa inſtitutiōis iuramenti? R̃. ſm Ray. Duplex eſt cauſa. Vna propter infirmitatem nō credentium. vt puta cum alicui ſuadetur aliquod bonū et ñ credit verbo ſimplici ītroductum ē ꝙ poſſum⁹ iurare. xxij. q. j.

nō ē ʒ.et.c.ſi peccatū. Alia cā fuit ꝓmiſſiua.ſ. ꝓpter euitādā ydolatriā. ꝓpter qḋ ꝯceſſū fuit iudeis iurare ꝑ deū.ne iurando ꝑ creaturas in ydolatriā incideret.xxij.q.j.cōſidera. Eſt ḡ iuramentū licituʒ et meritoriū qñ ꝑ ipm ꝓximo ſubuenit. Unde in.ps. Domine q̇s habitabit ī tabernaculo tuo.et ſequit. Qui iurat ꝓximo ſuo.et nō decipit. A. Ideʒ in ſū.con.li.j.ti.ix.q.iij. B. Nō tñ eſt aſſueſcenduʒ ad iuramentū ꝓpter ꝑiculū ꝑiurij. ꝓpter qḋ nō niſi ob neceſſitatē vel vtilitatē eſt iurandū.xxij.q.j.ita ḡ. Et ſic intelligendū ē qñcūqʒ iuramentū īuenit ꝓhibituʒ A.ſ.ꝙ ſꝑ ītelligit ꝓhibitū niſi rōnabilis neceſſitas vrgeat.ext.de iuriur.etſi xp̄c et notat Nico.de lira ſuꝑ.xx.c Exoḋ. B

¶ Quot ſūt ſpēs iuramēti? R̄e.ſm Ray. Due. Nā aliud ē aſſertoriuʒ.vt cū iurat de p̄nti.aut de p̄terito.puta ſic eſſe vl' nō eſſe. Aliud ē ꝓmiſſoriū.ſ. de futuro.vt cū aliq̇s iurat aliquid ſe daturꝫ.vel facturꝫ Idē Tho.in.iij.ſñiaꝝ.diſt.xxxix.et ſcḋa ſcḋe.q.lxxix. Et addit ꝙ hec aliqñ fiunt ſimpliciter.vt cū dr̄. Teſtis ē mihi deus. vel corā deo loquor.vl' ꝑ deū qḋ idē ē ſm Aug. Aliqñ vō ꝑ execratōeʒ.vt cū q̇s obligat ſe ad aliquā penā.vtſi hoc nō fecero: hoc accidat mihi vel filijs meis et hmōi.⁊ tūc ſm Aug.illa ꝑque ſic iurat obligat deo vt hoc illis eueniat ſi ſecus ē q̄ dicit. A. Idē in ſum.con.eo.ti.q.ij. Et addit ſm Ray.ꝙ alie diuiſiōes iuramēti ꝑtinēt ad forū ꝯtētioſū. B

¶ Que eſt forma iuramēti? R̄e.ſm Ray. In veteri lege iurabāt ſic. Uiuit de⁹ et viuit aīa mea. Hoc faciat mihi de⁹.et hoc addat.xxij.q.j.et iurabunt.⁊.j.reg.xiiij et.xxv. In primitiua vō eccl'ia iurabāt ſic. Teſtis eſt mihi deus Ro.j. Ideʒ teſtis eſt mihi ꝯſcīa mea Ro.ix. Uel coraʒ deo loquor et hmōi.xxij.q.j.ſi peccatū. Hodie vō iurat ſic. Per deū.vel ſi me de⁹ adiuuet.vel ꝑ iſtas ſāctas reliquias.vel ꝑ iſta ſācta euāgelia.et ſimilia.xxxv.q.vj de pentela. Et (vt dicit Inno) nulla vel modica differētia ē.ſiue q̇s iuret vt dictū ē.ſiue ſi ſolū hoc dicat. Promitto hoc in fide mea. Maius tñ peccatū ē fallere iuramentū factū ꝑ increata vl' ꝑ ſuꝑiores creaturas.q̄ ꝑ inferiores. Idē iuramētū eſt quādo aſſerit ſe dicere veritatem ī ꝑiculo anime ſue extra.de frigi.⁊ male.fraternitatis. Semꝑ tamen quādo ꝑs parti iuramentum defert.iuranda eſt ſm ꝙ placet ambobus.ff.de iuriur.l.iij.§.vlt.et.l.iiij.⁊.v. In iuramētis vō q̄ a iure p̄cipiūt.vt ē iuramētū teſtis vl' iuramētū calūnie.ē iurādū ſuꝑ ſcīa dī euāgelia. A Idē ī oīb⁹ alijs iuramentis q̄ a iure vl' iudice vel a ꝑtibus ex neceſſitate deferuntur ſm eun. Inno.⁊ Hoſti.vt in ſuʒ.cō.eo.ti.q.viij. Et adde qḋ habet ſuꝑ.iurare.§.vij.in vltima additione. B.extra de iura.calū.c.vlt.xj.q.j.teſtimoniū. Ideʒ q̄ʒ ſi ꝓmiſerit quis aliquid iurare.vt dic Hoſti. A.ſ.nulla forma diſtincta.ſm eundem.vt in dicta.q.viij. B

¶ Que exiguntur vt recte fiat iuramentū? R̄e.ſm Ray. Tria.ſ.veritas.iuditiū et iuſtitia Hiere.iiij. Iurabūt viuit dominus in veritate.et iuditio.⁊ iuſtitia.xxij.q.j.et iurabunt. Ueritas eñ ſemꝑ debet adeē.vt.ſ.ſciat quis firmiter ꝙ verꝫ eſt qḋ iurat. A. Debet eñ adeſſe veritas rei.ſ.ꝙ ſit verū quod iurat.et cōſciētie.ſ.vt putet eē veruʒ.vt notat glo.in.ca.animaduertendū.xxij.q̄ſt.j. B. Aliter ſi tm̄ credit: nō debet iurare de ſcīa: ſed de credulitate. Item debet eſſe iuditium.id eſt diſcreta ḋliberatō.vt ſcilʒ.nō iuret.etiam verū niſi ꝓpter neceſſitatē vel vtilitatē.xxij.q.j.ita ergo. Item iuſtitia.ſ.vt illud quod iuratur licitū ſit et honeſtum vt in dicto.ca.ita ergo. Idem Tho.ſcḋa ſcḋe.q̄ſt.lxxxix. A. Glo.ray.exponit iuſtitiam.ſ.ꝙ non ſit peccatuʒ mortale vl' veniale p̄ncipaliter vel per accidens.vt in ſū.con.eo.ti.q.ix. Etſi aliquod predictorum trium defuerit: nequaq̄ iuramētum erit: ſʒ periurium.dicto ca.animaduertendum. Et ſm Tho.et ī dicta.q.ix. nota.primo et principaliter ꝑiurium eſt quando deeſt veritas.quia iuramentum principaliter ordinatur ad confirmatōʒ dicti humani cui confirmationi falſitas opponitur. Secundario aūt quādo deeſt iuſtitia. Tertio qñ deeſt iuditiū. B

¶ Quid quādo in iuramento non eſt eadem intentio iurātis et recipiētis? R̄e.ſm Tho.ſcḋa ſcḋe.q.lxxxix. Si hoc ꝓuenit ex dolo iurantis: oportet iuramentū ſeruari ſm ſanum intellectum eius cui iuramentum preſtatur. Si vō iurans dolū

nõ adhibeat obligat̃ ſolũ ſm ſuã inten-
tõnem. Si'le ſup̃. iurare. §. xij. q̃ incipit.
Quid ſi iuro. A. Videt̃ aũt iurãs dolum
adhibere qñ legittime interrogãti ſtudi
oſe nõ clare rñdet. xxij. q. v. quacũqȝ. B
¶ Utrũ iuramentũ ꝓmiſſorium ſit ſemꝑ
obligatoriũ: Re. ſm Tho. vbi ſup̃. Quicũ
qȝ iurat ſe aliquid facturꝫ: obligat̃ ad il-
lud faciendũ niſi vergat ĩ peiorẽ exituȝ.
vt cũ iurat aliquis aliqđ qđ ẽ ſm ſe ma-
lũ. vt puta ſe patraturꝫ adulteriuȝ. ĩ quo
caſu peccat iurãdo et peccat iuramentũ
ſeruãdo. Si'r vergit ĩ deteri⁹. q2 ẽ maio
ris boni impeditiuuȝ: puta. cũ aliq̃s iu-
rat ſe nõ intraturũ religioneȝ. vel q2 non
fiet cleric⁹. et hmõi. Et ĩ hoc peccat qui-
dẽ iurãdo. q2 ponit obicẽ ſpirituiſãcto: ſȝ
multomelius facit nõ ĩplendo. Nã q̃ ma-
la ſũt vel maioris boni ĩpeditiua: ſub iu-
ramẽto cadere nõ poſſũt. Sed et alio mõ
vergit in deteri⁹ ꝑpter aliquid quod đ no
uo emergit. qđ fuit inꝑmeditatum. ſicut
cũ Herodes iurauit puelle ſaltãti ſe datu
ruȝ qđ petiſſet. Hoc enĩ iuramentũ pote
rat eẽ a ꝑncipio licitũ intellecta debita
ꝯditione. ſ. ſi peteret qđ dare liceret: ſed
ĩpletio iuramẽti fuit illicita. xxij. q. iiij. ⁊
ꝯ offitiũ. A. Con. glo. ray̆. vt ĩ ſũ. cõ. eo.
ti. q. xiij. Et addit. Credo ſine ꝑiuditio q2
iuramentũ vergit ĩ peiorẽ exitũ. vj. mo-
dis. Primo cũ iurat̃ aliqđ qđ eſt mortale
in ſe. Secũdo cũ iurat̃ qđ ẽ veniale in ſe
Tertio cũ iurat̃ aliquid indifferens. qđ
ex circũſtantijs efficit̃ mortale vel venia-
le. Quarto cũ iuramentũ excludit opus
pietatis ex caritate faciendũ. vt cum iu-
rat aliquis q2 nihil dabit iſti ex caritate.
Quinto cũ excludit opus de genẽ bonorꝫ
vt cuȝ quis iurat q2 nõ erit epũs. mona-
chus vel canonicus. vel nõ celebrabit vſ
qȝ ad menſẽ. vel q2 nõ ieiunabit ꝑ deo vł
peccatis ſuis ĩ pane et aq̃. niſi ꝑcipiatur
ei. vel q2 nõ dicet pſalteriũ vel ſeptẽ pſal-
mos. Sexto cũ excludit opus indifferẽs
pia intẽtõe ꝑ deo aut ꝓximo faciendum.
vt ſiq̃s iurat q2 nõ loquet̃ Martino. vel
nõ intrabit domũ eius. vel nõ coquet ad
furnũ eius. vel q2 nõ vendet ei rem ꝑ mi-
nori ꝑtio q̃ tanto. vel q2 non comedet ad
eandeȝ menſaȝ cum eo. Jđ credo q2 ꝓpter
hmõi iuramẽta q̃s nõ debet declinare a
talibus. ſi ea facẽ velit pia intentõe et ꝓ-

pter deũ et ſalutẽ anime ſue. et ꝓpter tol-
lendũ ſcandalũ ꝓximi ꝯ quem ſic iurauit
Jn primis aũt tribus modis credo q2 poſ
ſit quilibet ſic iurãs auctoritate ꝓpria ꝯue
nire: ſȝ imponenda eſt ei pñia de temera-
rio iuramẽto. Jn reliq̃s trib⁹ q̃uis hmõi
iuramẽta nõ ſint obligatoria. nec ĩponẽ
da ſit pñia ꝑ trãſgreſſionẽ eorꝫ tanq̃ pro
mortali: nõ expedit tñ ꝓpria auctoritate
ꝯuenire. niſi ꝓpter vrgenteȝ neceſſitatem
tũ ꝓpter r̃uerentiã ſacramẽti tũ ꝓpter ſcã-
dalũ ſimplitiũ. Vñ petẽda ẽ abſolutio a
ſuꝑiore. q̃ hmõi iuramẽta debȝ facile re-
laxare. vel potius oñdere ſic iurãtes non
fuiſſe obligatos. et imponẽ penitẽtiaȝ de
temerario iuramento. Et cum his conc.
theologi. vt patet in dicta. q. xiij. B
¶ Que maior obligatio. voti vł iuramẽ
ti: Re. ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. lxxxix. Votũ
ex ſui rõne eſt magis obligatoriũ. Nã o-
bligatio voti cauſat̃ ex fidelitate quam
deo debemus cuius trãſgreſſio infidelita
tẽ et ꝑ ꝯſequens irreuerentiaȝ continet.
Obligatio aũt iuramenti cauſatur ex re
uerentia quam debemus ei. ex qua tene-
mur q2 verificemus id quod per nomen
eius promittimus. cuius trãſgreſſio cõ-
tinet irreuerentiã tm̃. A. Jdem in ſũ. ꝯ.
eo. tit. q. xiiij. Et alia etiam eſt ratio ſm
Tho. vbi ſup̃. quia plus obligat ſimplex
ꝓmiſſio deo facta q̃ hoĩ cũ iuramẽto. B
¶ An viri poſſit irritare iuramẽta vxo-
rũ: Re. ſm Wił. Nõ. niſi ſint talia q̃ vxor
nõ poteſt implere ſine ſcandalo. ⁊ ꝑiudi
tio viri. Et ſic intelligendum videtur qđ
dicit Tho. in. §. ſe. in fi. A. Jdem ĩ ſũ. cõ.
li. j. ti. viij. q. xxxvj. B
¶ Utrũ in iuramentis poſſit diſpenſari
Re. ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. lxxxix. Jn iura-
mentis promiſſorijs diſpenſari poteſt ſi-
cut in votis. Ubi notandum q2 illđ quod
cadit ſub iuramẽto promiſſorio aliquan
do eſt manifeſte peccatum vel maioris
boni impeditiuum. et tale iuramentũ di
ſpenſatione non indiget. Aliquando eſt
dubium vtrum ſit licitum vel illicituȝ ꝓ-
ficuũ. vel nociuuȝ. aut ſimpliciter. aut ĩ
aliquo caũ. et in hoc pt̃ q̃lib; epũs diſpẽ
ſare. Cũ vo ꝓmittitur aliquid ſub iura-
mento quod eſt manifeſte licitum et vti-
le. in tali iuramento non videt̃ habere lo
cum diſpẽſatio vel cõmutatio. niſi aliqđ

meli⁹ occurrat faciendū ad ɔmunē vtili-
tatē qḋ maxīe videꝛ ꝑtinē ad ꝑtatē pape.
q̄ hꝫ curā vniuerſal' eccl'ie. ſil'r etiaꝫ ⁊ iu-
ramēti abſoluta relaxatō. A. Hoc ē ver
ex iuſta cauſa. vtſi iuramentū eſſꝫ ɔt̄ ꝑti-
nētia ad obediētiā ſupioris. vel ob aliam
iuſtā cauſaꝫ. Al's ſec⁹. cū obſuatio iura-
mēti. vt pꝫ Nūeri. xxx. ſit de iure diuino.
ɔt̄ qḋ nemo aliqḋ ꝑt. xxv. q. j. c. ſūt qdaꝫ.
B. Nā ad vnūquenqꝫ ꝑtinet irritare iura
mentū qḋ a ſubditis factuꝫ eſt circa ea q̄
ſubduntꝛ eius ꝑtati. ſicut pater ꝑt irrita
re iuramētū puelle. et vir vxoris. vt dicitꝛ
Nūeri. xxx. A. Raij. dic. vt notatꝛ in ſum.
cō. li. j. ti. ix. q. xxvj. q' idem iudicandū eſt
ḋ abſolutōe a iuramēto. ⁊ a voto. Et glo.
eius dicit q' nō ſolū papa ſꝫ etiā epūs ꝑt
in iuramētis diſpenſare. ſicut ⁊ in votis.
Poteſt etiā licite iuramēta mutare ī me-
lius. nec ē hoc venire ɔtra iuramētū. ex t̄
eo. ꝑuenit. ij. cū etiaꝫ non magis obliget
votū q̄ iuramentū. exceptis tn̄ iuramen-
tis circa grauiora q̄ reſuantꝛ pape. vtpu
ta ſi ɔcernerēt aliquā notabilē vniuerſi-
tatē. ex t̄. de elec. venerabilē. Et in hoc ca-
ſu dicit intelligendū dictū eoꝝ qui dicūt
diſpenſationē ſeu ɔmutationē iuramēti
reſuatā pape. Et ſatis videtꝛ con. Inno.
dicens q' epūs in iuramētis diſpenſat. ſi
ſunt dolo. metu. vel vi extorta. et etiā qn̄-
qꝫ ex cauſa in iuramētis licite ꝑſtitis. Et
con. Hoſti. vt in dicta. q. xxvj. B. Utrum
debitor ꝓpter vim iuramēti teneatꝛ reddē
debitū excōmunicato. vide ſup̄. excōmuni
catio vj. §. xxvij. q̄ incipit. Quid ſi teneor
De iuramento fidelitatis. habes ſup̄. feu-
dum. §. vj. et ſup̄. iurare. §. ix. in fi. Item
de iuramento fidelitatis ſi nō preſtetꝛ pa-
pe a p̄lato. vide infra. ꝑegrinus ij. §. fi. in
fi. De iuramento eorū qui abſoluuntꝛ ab
excōmunicatōne. habes ſup̄. abſoluto v.
§. ij. et. iij. De materia iuramenti. habes
multa ſup̄. iurare. et infra. ꝑiuriū. Itē de
iuramēto vniuerſitatis. habes hic ſtatim

Iurametūꝫ ỹ°. de iura-
mento vniuerſitatis ſiue alicui⁹
ſocietatis. Aduertendum eſt q'
quando vniuerſitas alicuius ciuitatis vl'
collegij iuramento ſe obligauit. et iuran-
tes iam mortui ſunt. ſucceſſores faciētes
ɔtra non ſunt ꝓpter hoc ꝑiuri. Naꝫ obli-
gatio iuramēti ꝑſonalis eſt. et nō tranſit
ad ſucceſſores. Tenentꝛ tn̄ ex quadā fide-
litate adimplere qḋ iuratum fuit. ar. ex t̄
eo. vitatis. hec Raij. et Tho. ſcḋa ſcḋe. q.
xcviij. A. idē ī ſū. cō. li. j. ti. ix. q. xxxiij. B
¶ Quid ſi homīes alicui⁹ vniuerſitatis
ſeu ſocietatis iurant aliquid ſe facturos
vl' non facturos. nunqḋ pn̄t ſibi remitte-
re: Rō. ſm Wil. Hoc poteſt eſſe q̄tuor mo
dis. Primo q̄deꝫ ſi iuramentū ſit de his q̄
ꝑtinent ad cultū dei ſeu ad religionē. vel
ad pietatē. et tunc non pn̄t remittere. vt
ſi duo iurent q' ibunt vltra mare milita-
re pro deo. vel q' intrabūt religionē. aut
q' dicent duo vel tria pſalteria proinuicē
aut ſi qui artifices iurant q' de lucro ſuo
certam portionē dabunt fabrice alicui⁹
eccleſie. vel in alios pios vſus. Ubi tn̄ ali-
qui iurāt q' ibunt vltra mare ſimul: poſ-
ſunt quidē ſibi remittere ne vadant ſiml'
ſed non pn̄t remittere quin vadant. quia
quaſi duo iuramenta ſunt. ſ. q' vadant. ⁊
q' ſimul vadant. Secūdo ſi iuramentū ſit
de tp̄alibꝫ. ⁊ ſit tale q' abſqꝫ iuramento te-
nentꝛ facere qḋ iurant. ⁊ tunc etiam non
pn̄t ſibi remittere. q̄a ꝓpter ſalutem ani-
maruꝫ videtꝛ ſic iuratū vtſi carnifices iu-
rent q' non vendent carnes infectas pro
ſanis. aut q' nō ſophiſticabūt merces ſu-
as ⁊ hmōi. Tercio ꝑt ɔtingere q' iuramē-
tum ſit quidē ſup re tp̄ali. ſed tali q' abſqꝫ
iuramento nō tenebantꝛ facere qḋ iurant
Et tunc ſi obſeruantia iuramenti ſpectat
tm̄ ad comodū vel incomodū iurantium
pn̄t ſibi remittere. vtſi quis iuret q' faci-
et alteri librū vel domū. ⁊ ille q' reddet ei
mercedeꝫ. Similitꝛ qn̄ duo ſocij iurant de
ɔmunicando ſibinuicē oīa lucra. Si autē
ſpectat ad comodū alioꝝ magiſq̄ iuran-
tiuꝫ non pn̄t ſibi remittere. vtſi artifices
aliqui iurent q' in mercibus. xx. ſolido-
rum non accipient de lucro vltra vnum
ſolidum. vel q' non vendent opera niſi de
materia ſic parata. vel q' non trahent pe
tias panni vltra tantum. et huiuſmodi.
Quarto ſi obſeruatio iuramenti ſit alijs
damnoſa. Naꝫ tale iuramentum non eſt
obligatorium. vtſi iurent ſutores q' certo
tempore non laborabunt. et hoc vt pro-
pter raritateꝫ carius vendant. vel carni-
fices q' non incident ſiue parabunt car-
nes vltra certum numeꝝ. vel aliqui opi-
fices q' nō operabuntꝛ pro minori pretio

q̄ tali ⁊ hmōi. Que q̄dez iuramenta q̄uis nō ſint obligatoria: nō expedit tñ q̄ ꝓpria auctoritate ſibi remittant̄. ſed q̄ auctoritate epi reuocent̄ vel potius denuntient̄ non tenuiſſe. A. Et pnīa eſt īponenda de temerario iuramēto ſm eundē. vt ī ſum. con. eo. ti. q. xxxvj. B. Uel dic q̄ ſufficit autoritas ꝓpa qñ iuramentū fuit de eo qd̄ ē maīfeſte peccatū aut maioris boni īpeditiuū. vt dictū eſt ſup̄. iuramētū j. §. vj. A. Hoc eſt verum qñ manifeſte omnib⁹ conſtat q̄ illicitū fuerit iuramentum. al's ſaltez propter aliorum ſcandalum vitandum tenendum eſt prius dictum. B

¶ Quando multitudo iurat aliquid facē vel nō facere. nunq̄d aliquib⁹ ꝯtrauenientib⁹ pñt alij ꝯtrauenire? Reſ. ſm Wil. Si abſolute et in omnē euentum iuratū eſt: quilibet ſeruare tenet̄. Si vō ſub ꝯditōne vel ob determinatam cauſaz: puta ſi alij ſeruarent ⁊ hmōi: nō tenet̄ quis niſi exiſtente cōditione. ar. xxxij. q. viij. nō ſolū. ext̄. de con. ap. verū. ext̄. de iureiur̄. peruenit. Unde ſi om̄es alij vel plures non ſeruent. in hoc caſu abſoluti vident̄ alij. Si vō pauci ſunt qui nō ſeruarent: recurrēdum eſt ad intentionē iurantiū. videlicet q̄ſi intendebant q̄ q̄cunq; nō ſuante: ipi non tenerent̄. aut ſolū ſi multi eſſent illi qui nō ſeruarent. Etſi de intentione neſcitur: tutius eſt ſeruare. A. Glo. Raij. vt patet in ſū. con. eo. ti. q. xl. dicit q̄ qñ medietas vel maior ps multitudinis adhuc ſeruat iuramentū ſi hoc vergit ī damnū ſeruantiū. et in lucrū nō ſeruantiū benigne inīpretandū eſt ſicut dictuz eſt ſup̄. iurare. §. xij. in caſu. de menſuris. B

Iuriſdictō. De iuriſdictione

epiſcopi ſpirituali vbi et quando poſſit exerceri. vide ſup̄. epiſcopus. §. viij. et ſup̄. abſolutio j. §. vj. De temporali. ſup̄. epiſcopus. §. ix.

¶ Iuriſdictio quedam eſt voluntaria. ſ. quando nemo ſe opponit. et hec poteſt exerceri omni tempe et loco. vt. ff. de adop. l. emancipari. Quedam contentioſa. ſcilicet quando litigatur. et hec nō poteſt expediri a iudice procedente. A. id eſt nō ꝓ tribunali ſedente. vt in. §. ſpaciuz. de quo īfra. B. nec dieb⁹ feriatis. nec ō nocte. iij. q. iij. ſpacium. v. a iudice procedente. ext̄. de offi. dele. c. conſuluit.

Ius. Quid ē ius. Quid

rigor. Quid eq̄tas. Et qd̄ diſpenſatio? Reſ. ſm Raij. ⁊ Hoſti. Ius eſt ars boni et equi cuius merito q̄s nos ſacerdotes appellat. A. hoc ē de textu. qd̄ ſequit̄ eſt expoſitio. B. i. ſacroꝝ pceptoꝝ miſtros. ff. de iuſti. ⁊ iur̄. l. j. Rigor vō eſt exceſſus ſiue auſteritas iuris aliquotiēs ad terrorem ſcriptus. qui quidez non eſt ſeruandus niſi vbi timet̄ exemplū mali. A. id eſt ne peccatum deducat̄ ad alios ꝑ exemplū. vt ī. c. ſz ⁊ illud. de q̄ ſtatim. B. diſ. xlv. ſz ⁊ illud. Qñq; tamē rigor idē eſt qd̄ ſubtilitas iuris. et ſuandus eſt. ext̄. de reſti. ſpo. in lr̄is. Equitas vō eſt medium int̄ rigorē et diſpenſatōez. C. de iudi. placuit. Et diffinitur ſic. Equitas eſt iuſticia dulcore miſicordie tempata. Uel equitas eſt modus rōnabilis regens miſicordiaz ⁊ rigorē. Hanc iudex ſꝑ debz p̄ oculis hr̄e ff. de eo qd̄ cer. loco. l. q̄ſi epheſi. in fi. et xlv. diſ. diſciplina. et. c. q̄ emēdat. et. l. diſ. ponderet. in fi. et. c. dño ſcto. Nam meli⁹ eſt de miſericordia q̄ de ſeueritate reddere rationē. xxvj. q. vij. alligant. Hoc intelligo ſm Raij. niſi ex cauſa iuſta ſuat rigorem vel faciat diſpenſatōez. Quid autē ſit diſpenſatio et plura de ipſa. habes ſupra. diſpenſatō. per totum. A. Idem ī ſū. con. li. iij. ti. xxix. q. j. B

¶ Ius publicū dicit̄ vno mō qd̄libet ius in ſcriptis redactum. quod dicit̄ publicū quia a publicis pſonis introductū eſt. vt a principalib⁹ et cōſilijs. ſimilit̄ et ꝯſtitutio municipalis vel epiſcopalis. Itē alio modo dicit̄ ius publicum qd̄ publice vtilitati expedit. vtputa ne quis ſua re male vtat̄ et huiuſmodi. Item alio modo ⁊ ſpecialiter dicitur ius publicum illud quod conſiſtit in ſacris et ſacerdotib⁹. ff. de iuſti. et iur̄. l. j. Quod etiam ſpecialiter diuinū dicitur. extra. de iureiur̄. nimis diuino. A. Al's īcipit. nimis de iur̄. Et hec etiaz notant̄ in ſum. con. li. iij. ti. xxvj. q. xxiij. ſm Hoſti. Ibi etiam plura alia de iſto iure publico dicuntur. B

¶ Utrum ea q̄ ꝯtra ius fiunt valeāt? Re. Regula dicit. Que ꝯtra ius fiunt: debēt ꝓ īfectis haberi. ext̄. ō re. iur̄. q̄ ꝯt̄. li. vj. Quā regulā q̄daz voluerūt dicē hr̄e locū ſolūmodo qñ ius ita ꝓhibet q̄ addit. ⁊ ſi ꝯtra fiat nō valeat. Sz hec expoſitō reprobat̄

expreſſe. C. de legi. non dubiū. Ideo indu
bitanter tenendū eſt. ꝙ qn̄cunqꝫ lex pro
hibet ſi nihil aliud addit. tunc ea que cō
tra fiunt ipſo iure nō valent. vt ſunt ven
ditōnes. donatōnes. electiones. teſtamen
ta. et oīa huiuſmodi. niſi ſint talia ꝙ eoꝝ
effectus reuocari nō poſſint. vt homicidi
um. et huiuſmodi. Si vo lex addit aliqđ
plus tunc cōſiderandum eſt ꝙ addere po
teſt tripliciter. Et primo quidē ꝯtingit ſi
addat verba expſſe annullantia. vt dicen
do. ſi cōtra factum fuerit: ſit irritū et in
ane. Et tunc eſt planū. ff. de tutel. l. mu
tuo. §. ſub conditōne. Secundo cōtingit
ſi addit verba expmentia modum ꝑ quē
illud factū annullaẗ. vt dicendo. qui ꝯtra
fecerit: remoueaẗ exceptōne tali vel tali.
vt macedoniani et vellepani. de dolo. ⁊ ſi
milibꝫ. Et tunc qđ ꝯtra legem factum eſt
prima facie valet. ſꝫ remoueẗ exceptione
oppoſita. Tercio ꝯtingit addi aliqua ver
ba cōfirmantia. vt dicendo ſic. Si cōtra
factum fuerit: valebit quidem ⁊c̄. et tunc
valet. ff. de fideiuſſo. l. grece. §. a tutore.
et de interdic. et rele. l. relegatoꝝ. § ad tē
pus. et qn̄ appel. ſit. l. j. §. biduum. Et hec
eſt ſententia Wij. et Cij. Ad materiaꝫ iu
ris pertinere poteſt. infra. lex.

IVſtificatio. Que exi

guntur ad iuſtificationeꝫ impij?
Reo. ſm Raij. Quatuor que ſunt
ſimul tempore. ſcꝫ motus liberi arbitrij.
contritio animi. infuſio gratie. et remiſ
ſio culpe. A. Con. Tho. ⁊ Pe. vt in ſum.
con. li. iij. ti. xxxiiij. q. xxix. B

KAracter. charitas.

kathecíſmus. et ſimilia quere in
littera. C.

LAtro. Quis dicatur

latro publicus vel nocturn⁹
populator agroruꝫ? Reo. La
tro publicus diciẗ qui inſidi
atur et aggreditur ī publicis ſtratis. No
cturnus vo populator agrorū qui de no
cte agros vaſtat et incendit. Hos ſm le
ges impune occidē licet. vt ſup̄. homicidi
um j. §. vj. nec gaudēt emunitate ſi cōfugi
unt ad eccleſiam. vt ſup̄. emunitas cōfu
gientium. §. j. Et ad iſtaꝫ latronis mate
riam poteſt pertinere. infra. predo. et in
fra. raptor.

LEgare. Quid iuris ſi

teſtator legauit rem alienā? Reo.
ſm Hoſti. Si teſtator ignorauit
ipaꝫ eſſe alienā: heres nō teneẗ preſtare
eam. niſi forte is cui relinq̄bat eſſet pſo
na ꝯiuncta. puta vxor vel alia pſona cui
erat tantundē relictur⁹ de ſuo. qꝛ tunc te
net legatum. C. de lega. cum alienam. vel
niſi ipa res eſſet heredis. qꝛ tunc tenetur
eam p̄ſtare. ff. de lega. ij. vnū ex familia.
§. ſi rem tuam. Si vo teſtator ſcit eſſe reꝫ
alienā. tunc teneẗ heres emere ⁊ tradere
etſi ille cuius eſt nō vult vendere. vl' non
niſi nimis graui pretio: teneẗ heres p̄ſta
re iuſtaꝫ extimationē. niſi forte eſſet talis
res cuius ꝯmertium nō habeẗ. vt res ſa
cre et huiuſmodi. Unde nō obſtat. exẗ. de
teſta. filius. qꝛ res ille erāt res eccleſie in
quibꝫ legatum nō tenuit. Con. Inno. A.
ſcꝫ. ī dicto. c. fili⁹. Ibi etiā hoc notat glo.
et addit ꝙ legatario incūbit ꝓbare ſcien
tiam teſtatoris. Predicta etiā notanẗ in
ſum. con. li. ij. ti. v. q. cx. B. Legatū ad pi
as cauſas valet cū minori ſolēnitate. vi
de infra. lex. §. ix. vſu. xj. Quomodo here
des debeant ſoluere legata. aut etiā debi
ta defuncti. habeẗ ſup̄. hereditas. §. v. A.
q̄ incipit. Utrū heredes. B. et ſequētibꝫ.

LEgatus. Quot ſūt ge

nera legatoꝝ? Reo. ſm Ber. extra
eo. c. excōmunicatis. Tria ſunt.
Nam quibaꝫ ſūt legati de latere pape. vt
ſūt cardinales p̄ncipaliẗ. et etiā alij ſicut
ibi Ber. ſubdit. q̄ mittunẗ de curia. Se
cūdi ſūt nō de latē. ſ. q̄ mittunẗ a papa n̄
exn̄tes in curia. Veri⁹ tn̄ tenendū qđ ꝓ
bat Io. an. ī. vj. ſ. ꝙ ſolū cardinales dicūẗ
de latē. A. Cō. glo. Raij. vt in ſū. cō. li. iij
ti. xxxiij. q. lxxxix. B. Oēs alij vndecū
qꝫ miſſi n̄ dicunẗ de latē. Sūt ⁊ tercij qui
p̄textu eccl'iaꝝ ſuaꝝ hn̄t legatōeꝫ. An vo
tales poſſint abſoluē pcuſſores clericorū
habes ſup̄. abſolutō ij. in p̄n. A. ⁊ etiā ī di
cto. c. excōmuicaẗ. ſ. ꝙ n̄ pn̄t abſoluē. B.
¶ Legat⁹ de latere poteſt cōfirmare ele
ctiones epiſcoporū. A. ac etiaꝫ archiepi
ſcopoꝝ. vt in. c. ſi abbatem. de quo infra.
B. et exemptoꝝ. Alij legati nō ſine ſpeci
ali mandato. exẗ. de elec. ſi abbatem. li. vj
Poteſt etiā legatus de latere cognoſcē de
cauſis ꝯẗ exēptos. vt ſup̄. exēptus. §. plt.

¶ Quid ſi legatus aliquez excōmunica-
uit duz erat ī ꝓuintia ſibi decreta. nunquid
poſtq̄ͣ egreſſus eſt pt̄ eū abſoluere? Reo.
ſm Inno. Si reuocat⁹ eſt: n̄ poterit. Si
v̄o exiuit reuerſur⁹ poſtq̄ͣ reuerſus fue-
rit: poterit. et etiaz ante regreſſum ſi eſt
legat⁹ de latere. A. Immo ſi nō ſit de la-
tere: pt̄ abſolueͤ in foro pn̄iali ſibi ſubdi-
tos etiaz ext̄ ꝓuintiaz. cum ſit volūtarie
iuriſdictōnis. vt ſup̄. ↄfeſſio iij. §. ij. Iudi-
cialit̄ aūt abſolueͤ ext̄ ꝓuintiā nō pt̄ etiā
legat⁹ de lateͤ. vt ſup̄. abſolutō j. §. v. B

¶ Q2 legatus quātumcūq3 plenam lega-
tionē habeat. ſiue etiā habeat p̄textu ec-
cleſie ſue. non habet ex hoc poteſtatē cō-
ferendi bn̄ficia. niſi ei ſpecialiter ſit ↄceſ-
ſum. vel niſi ſit cardinalis. habet̄ ext̄ eo.
officij. li. vj. Q2 ſi eccl'ia h3 patronū laicū
nō pt̄ ↄferri p legatū. niſi ei quē p̄ſonus
pn̄taret. Eodez mō ſi hab3 patronū cleri
cum cui p̄ſonatus ↄpetit rōne ſui patri-
monij. ext̄ eo. cuz dilectus. A. ſc3 in ti. de
iurepatro. B. Secus ſi cleric⁹ ſit patro-
nus rōne eccleſie vel etiā ſi ſit collegium.
q2 tunc eo irrequiſito poteſt legatus cō-
ferre. q2 poteſt qđ maius eſt. ſc3 ipās ec-
cleſias ↄferre n̄ req̄ſito epō. A. Facit ext̄
de. offi. le. dilect⁹. ⁊ ibi hoc notat glo. B

¶ Om̄es reſeruatōes q̄rumcūq3 bn̄ficio-
rū facte a quocūq3 legato auctoritate le-
gatōnis. A. vel ab executoribꝫ deputatis
p ipm̄. vt in. c. p̄ſenti. de q̄ infra. B. et om-
nia decreta ſiue denunciatōnes ⁊ ꝓceſſus
carent viribꝫ finita legatōne. A. dummō
ad collationē eorundē benefitiorꝫ iaz va-
cantiū minime ſit ꝓceſſuz. vt ibi. B. Qui
etiā ſi durante legatōne legat⁹ in aliqua
eccleſia. A. ſc3 cathedrali vel collegiata.
vt ibi. B. fecit aliquam reſeruatōz. nō pt̄
illa pendente facere aliam in illa eccl'ia.
Similit̄ etiam poſtq̄ͣ reſeruauit vnū be-
nefitium pertinens ad collationē cuiuſ-
cunq3. ipſa reſeruatione pendente nō po-
terit aliud reſeruare quod ad eundem p-
tinet. hec extra eo. p̄ſenti. li. vj.

¶ Nullus legatus p̄t facere aliquā reſer
uatōz de eccleſijs et dignitatibꝫ earꝫ vbi il
li q̄ preficiunt̄ habent p electionē aſſumi
nec ſe intromittere quin eligere et poſtu
lare valeant. extra eo. deliberatōne. li. vj.

¶ Nullus legatus p̄t ↄcedere alicui in ge
nerali vel in ſpeciali vt recepta reſigna-
tione illorū q̄ habent beneficia poſſint il-
la alteri conferre. aliter non valet. extra
eo. deliberatione. libro. vj.

¶ Cōſtitutōes facte a legatis ī ſua ꝓuin
cia durant poſtea ꝑpetue. Sec⁹ ſi cauſas
delegēt. q2 egreſſis illis de ꝓuincia nō du-
rat iuriſdictō delegatorꝫ. niſi an̄ legatorū
diſceſſū citatio p̄ceſſerit. ext̄ eo. nemini.

¶ Legat⁹ nō pt̄ ꝓceſſuz delegatorꝫ īpedi
re. aut ei⁹ ſn̄iaz irritare. ſ3 pt̄ eaz ↄfirma
re ⁊ exequi. ext̄. de. offi. dele. ſtuduiſti.

¶ Quot modis finit̄ legatio? Re. ſm Io.
an. Quatuor modis. p̄mo mō ſi dat⁹ fuit
legat⁹ ad tp̄us. finito tp̄e finita ē legatō
ext̄. de offi. dele. de cauſis. ſc̄do qn̄ reuoca
tus ē. ff. de iudi. l. iudiciū. t̄cio qn̄ egreſſ⁹
ē legationez aīo nō redeundi. Sec⁹ ſi aīo
redeundi. extra eo. nouit. quarto p mor-
tem ipſius legati. non tamen morte con-
ſtituentis, extra eo. legatos. li. vj.

LEgittimus filius quis eſt? Rn̄. ſm Raij. Legittimus fi-
lius eſt q̄ de legittimo matrimo-
nio natus eſt vel de eo qđ legittimū repu
tabat̄. ext̄ eo. cum inter Iohannē. et hoc
ſiue ambo in facie eccleſie ↄiuncti ſūt bo-
na fide credentes ſe legittime copulatos.
vel ſi alter tm̄ credebat. Nam et ſic legit-
timus eſt filius ⁊ vtriq3 parenti ſuccedet
ext̄ eo. ex tenore. Secus ſi clādeſtine cō-
traxerunt. q2 videt̄ fuiſſe ignorantia affe
ctata. Aut etiamſi ambo impedimentum
ſcientes publice contraxerunt. extra eo.
de clā. deſpō. cū inhibitō. Idē Tho. ⁊ Pe.

¶ Quomodo poſſunt legittimari qui le-
gittimi nō ſunt? Reſpon. Multipliciter.
Et p̄mus quidē modus eſt p ſequens ma-
trimoniū. quando ſolutus de ſoluta fili-
os habet. ſ. naturales. ſi ↄtrahit cū ea: le-
gittimant̄. Secus de ſpurijs. ſ. ex adulte-
rio natis. ext̄ eo. ↄq̄ſtus. et. c. tanta. Se-
cūdus eſt p ſpecialē īdulgentiā pape. ext̄
eo. p. venerabilē. Hi duo modi ī canoībꝫ
repiunt̄. Sūt ⁊ alij ſm leges. p̄mus eſt ſi
pater filiū naturalē offerat curie impa-
toris. fiatq3 curialis. vt in Auten. q̄. mo.
na. effi. le. §. ſiquis igitur. coll'. vij. Item ſi
eum offerat curie ciuitatis de qua vel cu
ius vico eſt oriundus. vt Inſti. de nupt̄.
§. vlti. A. Melius in Auten. qui. mo. na.
effi. le. §. ſiquis igitur ij. B. Secundus
modus eſt. ſi pater decedens ī teſtamento

naturalē filiũ nominet legittimũ heredē
et ipſe poſtea offerat principi teſtm̃: fiet
legittim⁹. Tercius mod⁹ eſt ſi nullo filio
legittimo exiſtente ipē naturalis fili⁹ ſe-
ipm̄ offert curie. vt dictũ eſt ĩ Auten. q.
mo. na. effi. le. §. j. et. §. ſiquis igitꝰ. Quar
tus mod⁹ eſt. ſi pater in inſtrumēto per
publicā manũ confecto vel aliter ſcripto
cũ ſubſcriptōne triũ teſtium eũ nominet
filiuz. nec adiecerit naturalem. vt in Au-
tē. vt liceat ma. ꝛ auie. §. ad hec. coll. viij
A. Ibi dicitꝰ. Siq̄s filiũ aut filiā habens
de libera muliere cũ qua nuptie cōſiſtere
pñt publico inſtrumento dicat ſiue ꝓpria
cōſcripto manu. et habenti ſubſcriptionē
triũ teſtiũ fidedignoꝝ. ſiue in teſtamento
ſiue in geſtis munimentoꝝ hunc aut hāc
filiũ ſuũ eſſe vel filiaz. et nō adiecit natu-
ralem. hm̄oi filiũ vel filiā legittimos eē.
et nullā aliaz ꝓbationē ab eis queri. ſed
omni frui eos iure filioꝝ legittimoꝝ. Ex
hoc em̄ et cũ eoꝝ matre monſtratꝰ legitti
mũ habuiſſe m̄rimoniũ. Ibi etiaz dicitꝰ ꝙ
ſic nominādo vnum idez ius extenditꝰ ad
om̄es alios filios ex eadē muliere natos.
B. Spurij vo non pñt legittimari q̄tuz
eſt ꝑ leges. ſed impator vel alius auctori-
tate eius aliq̄n de gratia legittimat. et ſi-
militer papa. A. Predicta etiā notantꝰ in
ſum. cō. li. iiij. ti. xxiiij. q. ij. ſm̄ Raij. tho.
Pe. et Al. B.

¶ Quid ꝓdeſt filios eſſe legittimos? Reo.
Succedunt in om̄ibꝰ bonis parentuz. vt in
Auten. qui. mo. na. effi. le. §. et qm̄. et. C.
de ſuis et legit. here. ꝑ totuz. extꝰ eo. ꝯque-
ſtus. et. c. tanta. Et hoc intellige niſi ex-
cludantur ab hereditate in caſibꝰ q̄s ha-
bes ſup̄. hereditas. §. ij. Utrũ legittimat⁹
quo ad actus eccleſiaſticos: intelligatꝰ le
gittimatus quo ad ſeculares. habes ſup̄.
illegittimus. §. fi. A. et ibi plenius in ad-
ditione. B. Ad materiam iſtam ꝑtinere
poteſt. ſup̄. filius. et ſupra. illegittimus.

Legittima portio tri-

plex eſt. Una ē que eſt debita iure
nature. ꝛ dicitꝰ debitũ bonoꝝ ſub-
ſidiũ. et hec debetꝰ filijs tm̄ qui ſine cauſa
exheredari non pñt. ꝛ huic portioni nul-
lum grauamen poteſt ĩponi. C. de inoffi.
teſta. l. om̄i modo. ꝛ duabꝰ. l. ſe. Et hec eſt
talis. Si ſunt q̄tuor filij vel infra: debent
habere terciaz ꝑtem. Si ſunt quinq̧ vel
vltra debent habere medietatē eius quod
eis deferebatꝰ ab inteſtato. C. de inoffi. te-
ſta. Auten. nouiſſima. Et ĩtelligi debꝫ de-
tractis debitis ſi q̄ eſſent. A. Facit. l. ve-
niſſe. ff. de. v. ſig. B. Itez eſt alia portio. ſ.
q̄rta falcidie q̄ debetur iure inſtitutōnis.
vt cũ aliquis ē inſtitutus heres et illa he-
reditas eſt exhauſta ꝑ legata. tunc inſti-
tutus pt̄ detrahere ſibi vſq̧ ad q̄rtaz ꝑtē
hereditatis detrahendo d̄ ſingulis legatis
niſi ad pias cauſas. A. Hoc habetꝰ in Au
ten. ſimilitꝰ. C. ad. l. falcidiā. Ceſſat etiam
falcidia qñ teſtator ſciens quantitatē pa
trimonij ſui expreſſe illam ꝓhibuit. vel ſi
heres ñ fecit inuentariũ tempe ꝛ modis
a iure ſtatutis. vt in Auten. ſed cũ teſta-
tor. C. eo. vel ſi heres infra legittimũ tp̄s
volũtati nō paruerit teſtatoris. extra. de
teſta. Raijnald⁹. ad fi. Et ibi glo. dicit ꝙ
tp̄us legittimũ eſt tp̄us anni ꝯputanduz
a iuſſu iudicis infra qd̄ tp̄us ſi nō parue-
rit dicit ꝙ etiā ꝑdit om̄ia. excepto qd̄ ſi-
bi debetꝰ ex fideicōmiſſo. Itez ceſſat falci-
dia qñ aliq̄ ſunt ita relicta vt nō alienen-
tur ſed remaneant apud ſucceſſores eius
cui relinquuntꝰ. in Auten. ſed et in ea. C.
eo. B. extꝰ. d̄ teſta. Raijnaldus. ad fi. ꝛ. C.
ad. l. falcidiam. ꝑ totum. Itez eſt tercia q̄
dicitꝰ trebellianica. vt cum aliq̄s inſtitu-
tus heres rogatur vt alij reſtituat here-
ditatem. Naz talis inſtitutus pt̄ retinere
q̄rtam ꝑtem de tota hereditate. vt in In-
ſti. de fideicō. here. §. ſz quia. et. C. ad tre-
bel. ꝑ totuz. Hec detrahitꝰ de vniuerſitate
hereditatis. et in hac cōputantꝰ legata et
donatōnes. ff. ad. l. falcidiam. in quarta.
A. Hec lex nō videtꝰ ibi haberi. et puto ꝙ
velit allegare. l. in quātitate. que eſt eo.
ti. Sed melius videtur facere Inſti. de fi-
deicō. here. §. ſed quia. cum ſe. vbi patet
ꝙ comoda et onera hereditatis diuidun
tur inter heredem et fideicōmiſſarium ſi-
ue ſit vn⁹ heres ſiue plures pro ſuis por-
tionibus. B. Notantur hec extra. de te-
ſta. Raijnutius. Etſi plures heredes in-
ſtituti fuerint diuident intꝰ ſe dictas por-
tiones. Hec que dicta ſunt de iure ſunt.
Ceterum circa hoc diuerſarum terraruz
varia eſt conſuetudo que ſi rationabilis
ſit et preſcripta: ſeruari debet. vt ſupra.
conſuetudo. §. iiij. quarto. ꝛ quinto. A. hic
poſſet conſuetudo irrationabilis diſcerni

quando eſſet cõtra relicta ad pias cauſas
vt notat̃ in ſum.con.li.ij.ti.v.q.xcviij. Et
cõſequent̃ idem foret qñcunq̃ʒ eſſet cõtra
debitum pietatis ſeu caritatis. B.

Leproſus. Quid de cõ

piugio leproſoꝝ? Reſpo. Lepra ſup-
ueniẽs ſoluit ſponſalia. A. ſcʒ de
futuro. vt i. c. lrãs. de q̃ infra. ⁊ ibi glo. q̃
etiã dic ꝙ idẽ eſt de q̃libʒ enormi deformi
tate. B. ſʒ nõ ſoluit m̃rimoniũ. ext̃ eo. lrãs
Vñ ſi ꝯtctuʒ fuit tenet̃ ꝯiũx ad redditõʒ
debiti. ext̃ eo. c. j. et. ij. Leproſus etiã ꝯt-
here pt̃ ſi inuenit volentẽ. ext̃ eo. c. ij.

Vtrũ coniũx teneat̃ cohabitare ꝯiugi
leproſo? Reſpo. ſm̃ Tho. in. iiij. diſ. xxxij. Li
cet teneat̃ reddere debitũ: nõ tñ tenet̃ ei
cohabitare. Nõ em̃ ita cito inficit̃ ex coi-
tu ſicut ex frequenti cohabitatõe. Et ſm̃
Pe. hec opinio celebrior ẽ. quã et Hoſti.
declarat ſic. Sufficit leproſo ꝙ vxor ita
ꝓpe ſit ꝙ ꝓpt̃ loci diſtantiã nõ fraudet̃ de-
bito. nec oportet ꝙ in eodẽ lecto. aut i ea-
dem domo morent̃. Filij quoq̃ʒ leproſorũ
cuʒ ſano manere debent: ne inficiant̃. A.
Idem in ſũ. con. li. iiij. ti. ij. q. lxvj. cũ du-
abus ſe. B. Vtrũ leproſi teneant̃ dare de-
cimas. habes ſup̃. decime ij. §. j. Et vtrum
de ſepultura. A. ſcʒ alicui⁹ leproſi intran
tis domũ leproſorum. vt in loco allegato.
B. teneat̃ ad canonicam portioneʒ. vide
ĩfra. ſepultura iij. §. xj. q̃ incipit. Quid de
leproſis.

Vtrũ ſacerdos leproſus debeat celebra
re? Reſpo. ſm̃ Wil. Populo quidẽ ꝓpter ſcan
dalum celebrare nõ debet. Sʒ priuatim
ſi ñ ſit nimis deformis. A. aut debilis ſm̃
eundeʒ. vt in ſum. con. li. ij. ti. j. q. xliij. B
nõ eſt ꝓhibendus. ſed tñ ceſſabit a mini-
ſterio quo ad ſanos. A. ſʒ leproſis cantaẽ
⁊ miſtrare poſſit diña. vt i dcã. q. xliij. B.

Lex ⁊ ꝯſtitutio. Quid ẽ

lex? Reſpon. Lex eſt conſtitutio
populi in q̃ maiores natu ſimul
cum plebib⁹ aliquid ſanxerũt. diſ. ij. lex.
Et de hoc etiam vide in fine ſequentis. §.

Quis poteſt facere legeʒ? Reſpon. ſm̃
Tho. prima ſcđe. q. xc. Lex principaliter
reſpicit ad bonum cõmune. Ordinare at̃
aliquid ad bonum cõmune: eſt vl' totius
multitudinis. vel alicuius gerentis viceʒ
totius multitudinis. Et ideo condere le-
gem. vel ꝑtinet ad totam multitudinem.
vel ad ꝑſonam publicam que totius mul
titudinis curam habet. Eſt tamen ꝓmul-
gatõ neceſſaria ad hoc vt lex habeat ſuã
virtuteʒ. Unde ⁊ diſ. iiij. A. in. §. leges. B
dicit̃ ꝙ leges inſtituunt̃ cuʒ ꝓmulgant̃.
Et ſic poteſt colligi talis diffinitio. Lex ẽ
q̃daʒ rõnis ordinatõ ad bonũ ꝯmune ab
eo qui curã ꝯmunitatis habʒ ꝓmulgata.
A. Con. Hoſtien.. vt in ſum. con. li. ij. ti.
v. q. cciij. B.

Sed qui ſunt illi qui ita curam cõmunitatis habẽt ꝙ poſ-
ſint legem facere? Reſpon. ſm̃ Hoſti. Ge-
neralem conſtitutionem papa poteſt fa-
cere in omnib⁹ ſpũalib⁹ et eccleſiaſticis.
ext̃ eo. c. fi. Item legatus in prouincia ſi-
bi cõmiſſa. ext̃. de offi. le. c. fi. ext̃. de loca.
et condu. ex reſcripto. Iteʒ ſynodus pro-
uincialis. xvj. diſ. ꝙ dicit̃. Item ſynodus
epiſcopalis. xviij. diſ. c. j. et. c. fi. Iteʒ epi-
ſcopus in ſua dioceſi poteſt cõſtitutionẽ
facere. ext̃. de ma. ⁊ obe. ſiquis. ext̃. de lo-
ca. et conduc. veſtra nobis. Item capl'm
poteſt ſibi cõſtitutionẽ facere. ext̃ eo. cũ
acceſſiſſet. Silr' ⁊ vniuerſitas clericoꝝ et
mg̃roꝝ. ext̃ eo. ex lr̃is. Itẽ in tp̃alib⁹ ge-
neralẽ legeʒ poteſt facẽ impator. C. de le-
gi. l. ij. ⁊. l. fi. Nõ tñ in ſpũalib⁹ ſeu eccl'ia-
ſticis. Itẽ p̃fectus p̃torio ⁊ omẽs q̃b⁹ im-
pator hoc mãdat. Itẽ ꝓplus roman⁹. Itẽ
ſenat⁹ roman⁹. Omẽs iſti legẽ generaleʒ
facẽ pñt. Iteʒ oĩs ciuitas ſiue ꝓplus pt̃ ſi-
bi legẽ facẽ. Hec oĩa in Inſti. de iure na.
§. j. ⁊. ij. Itẽ credo de q̃libʒ collegio appro-
bato. ext̃ eo. q̃ in eccleſiaꝝ. ⁊. c. ex lr̃is. A
Ideʒ in dicta. q. cciij. Et additur ſm̃ In-
no. in. c. veſtra nobis. ext̃. de loca. et ꝯdu.
vbi dicit ꝙ licet epiſcop⁹ cũ capitulo ſuo
poſſit ſtatuta facẽ ſup̃ iuriſdictione ſua.
ſup̃ alijs tamen non poteſt niſi hi quorũ
intereſt: cõſentiant. vel ad minus ſint p̃-
ſentes. de con. diſ. iij. c. j. et extra. de his q̃
fi. a pre. ſine conſen. ca. c. penulti. ⁊ fi. B.

Sed infra qđ tp̃us incipit artare? Reſpo.
ſm̃ Hoſti. Conſtitutio generalis incipit
artare poſt duos menſes a temꝑe publi-
cationis. vt in Auten. vt fac. no. conſti. i
rubro et nigro. A. coll'. v. B. Item Ber.
et Jo. an. dicens ſic. Cum iſtud ſit iure ci-
uili expreſſum. ⁊ iuri canonico contrari-
um non ſit. cautum illud ſeruabimus. q̃-
niam etiaʒ roboratum videt̃. ext̃. ne cle.

vl'.mo.c.vl.⁊ de ſe.exco.nouerit. Et ad-
dit dicens. niſi in ipſa ꝯſtitutōne aliud
caueatur. Et ꝑ hoc ſoluūt̃ ſi q̄ inueniū
tur ꝯ̄ria. Inferiorū aūt ꝯſtitutō ſm eū-
dem Hoſti. vt puta caploꝝ et vniuerſi-
tatū incōtinēti ligat facta ꝑmulgatōne.
niſi forte abſentes et ignorātes. quibus
neqꝫ tēpus dabo neqꝫ limitabo. ſed iudi-
cis arbitrio relinq̄. ar. ext̃. qui ma. ac.
po. c. fi. A. Idem in dicta. q. cciij. B

¶ Utrꝫ ignorātes excuſent̃ ab obſeruā-
tia legū et ꝯſtitutōnū: R̄e. Cōiter loquē-
do nō excuſant̃. niſi ſicut p̄dictū eſt ſup̄
ig̃rātia. §. iij. tñ a ſentētijs ꝑlatis per ſta
tuta ordinarioꝝ excuſant̃ ig̃rantes. q̄a
nō ligant̃ illis. niſi eoꝝ ig̃rantia fuerit
craſſa. aut ſupina. ext̃ eo. vt aïaꝝ. li. vj.
Et que ſit craſſa ſeu ſupina habet̃ ſup̄.
ignorantia. §. fi.

¶ Utrꝫ ꝯſtitutō reſpiciat p̄terita: R̄ñ.
Futura tm̄ reſpicit. nō p̄terita. ext̃ eo.
ꝯgnoſcentes. niſi in ea noīatim de p̄teri
tis caueat̃. extra eo. c. fi.

¶ Utrꝫ poſterior ꝯſtitutō tollat priorē:
R̄ñ. Tollit etiā ſi de priori nullā facia-
mentōem. ext̃. de cogna. ſpi. c. j. lꝫ ſecus
ſit in reſcriptis. ext̃. de reſcrip. ceteꝝ. et
c. ex pte. Item ſecus de ꝯſuetudine. A. ſ.
q: ei nō derogat̃ ꝑ nouā ꝯſtitutōem pa-
pe. niſi de ea fiat mentio. vt in loco alle-
gato. B. ſup̄. ꝯſuetudo. §. vj.

¶ Utrꝫ leges hūane obligēt ī foro ꝯſcie:
R̄e. ſm Tho. p̄ma ſcd̄e. q. xcvj. Leges hu
mane ſi iuſte ſint hn̄t vim obligatōis in
foro ꝯſcie a lege etna a q̄ deriuant̃. ſm
illud ꝑuer. viij. Per me reges regnāt. et
legū ꝯditores iuſta decernūt. Dicūt̃ aūt
leges iuſte. Primo quidē ex fine. ſ. qñ or
dināt̃ ad bonū cōe. Itē ſecūdo ex aucte
ſ. qñ lex lata nō excedit p̄tatem ferētis.
Itē tertio ex forma qñ. ſ. ſm equalitatē
ꝓportōis īponunt̃ ſubditis onera ad bo
nū ꝯmune. et ſm hoc leges huiuſmodi
onera īponētes iuſte ſunt. ⁊ obligant in
foro ꝯſcie. di. ix. quicūqꝫ. Leges vo iniu-
ſte nō obligant. de quibꝫ vide in ſe. §. A.
Idem in ſū. con. eo. ti. q. cciiij. B

¶ Que ſūt leges iiuſte: R̄e. ſm Tho. vbi
ſup̄. Iniuſte ſūt. Primo quidē ꝑ ꝯtrarie-
tatē ad bonū hūanū. et hoc tripl'r. ſ. cō-
trarijs modis nūc dictis de legibꝫ iuſtis.
Nā vno mō ſunt iniuſte ex fine. ſicut cū

aliq̄s p̄ſidens leges īponit oneroſas ſub-
ditis nō ꝑtinētes ad vtilitatē cōem. ſed
magis ad ꝓpriā cupiditatē vl' gloriā. Se
cūdo mō ex aucte. ſ. cū aliq̄s legem fert
vlt̃ ꝯmiſſā ſibi p̄tatem. Tertō mō ex for
ma. puta cū ineq̄lit᷑ onera multitudīs
diſpenſant̃ etiā ſi ordinent̃ ad bonū cō-
mune. et tl'es magis ſūt violētie q̄ȝ leges
Unñ ñ obligāt in foro ꝯſcie niſi forte ꝓp̄
vitandū ſcandalū. Itē iniuſte ſūt ꝑ ꝯ̄rie
tatē ad bonū diuinū. ſic̄ leges tyrannoꝝ
inducentes ad ydolatriā. vel ad q̄dlibet
aliud q̄d eſt ꝯ̄ legē diuinā. et tales leges
nullo mō licet obſeruare.

¶ Sed nunquid inter leges imꝑiales q̄
nūc vigent ſint aliqui caſus illiciti ⁊ ſm
aīam nō ſuandi: R̄ñ. Sunt. vt dr̄ di. x.
lege. Et primo quidē in m̄rimonijs. Naꝫ
ſm leges filius vnius germani copula-
ri p̄t ꝑ m̄rimoniū cū filia alterius ger-
mani. vt Inſti. de nup. §. inter eos. C. d̄
nup. l. nemini. et ſm deum tales hn̄t pe-
nitus ſeꝑari. extra. de ꝯſang. et affi. non
dꝫ. et. xxxv. q. iij. ꝓgenie. Secūdo q: ſm
leges puella rapta nō p̄t ꝯtrahere m̄ri-
moniū cum ſuo raptore. C. de rap. vir. l.
vnica. Et idē erat olim ſm antiq̄s cano
nes. ſed hodie p̄t. ext̃. de rap. c. fi. et vide
infra. raptor ij. §. ij. Tertō q: ſm leges li
citū eſt hoī ſoluto tenere mulierē ſolutā
in ꝯcubinā. vt in Auten. q̄. mo. na. effi.
ſui. §. ſi q̄s aūt. Sꝫ ſm deū etiā fornica-
tio ſimplex mortale pctm̄ eſt. ⁊ excludit
a regno dei. vt dicit apl'us. j Corint̃. vj.
Quarto q: ſm leges licitū eſt viro occi-
dere adulteꝝ vxoris dep̄henſū in adulte-
rio. ſi eſt p̄ſona vilis. et cui nō debet̃ re-
uerētia. ff. de adul. l. marito. p̄mo r̄ñſo.
et. l. ſi adulteriū. ⁊. C. de adul. l. Gracc⁹.
et ſil'r licet p̄ri qui habet filiaꝫ in p̄tate
occidere adulteꝝ filie ī domo filie. ⁊ ecō
uerſo. licet p̄ri occidere adulterā filij et
generi. et occidere filiā. ff. de adul. l. pa-
ter. et. l. nec in ea. et. l. q̄ ait. Sil'r ⁊ latro
nem ſiue ꝑpl'atorē agroꝝ. vt ſup̄. homici-
diū j. §. vj. Sed ſm deum nihil eoꝝ licꝫ.
et ꝓhibet̃ cū p̄cipitur Exo. xx. Non occi
des. Quinto q: ſm leges damnat̃ q̄ ꝯpre
henſam in adulterio tenet vxoreꝫ. C. de
adul. l. crimē. et. l. caſtitati. Sꝫ ſm deuꝫ
et iura canonica p̄t tenere ſine vlla pe-
na. dūmō ipa velit ab adulterio recedē.

xxxj.q.j.§.ſubauditur. A. Al' incipit.
hic ſubaudiendum. B. Sexto quia ſm
leges in multis caſibus licitum eſt vxo-
rem repudiare ⁊ mrĩmoniũ rite ꝯtum
diſſolué. et maxĩe in caſu qui notaẽ.di.
x.lege.et.xxvij.q.ij.ſũt qui dicũt. A. In
his capl'is dr̃ de diſſolutõne matrimonij
etiã ꝯſumati cã religionis.qḋ ꝓhibeẽ lꝫ
leges ꝑmiſerint. B. ſꝫ hoc lex diuina ꝓ-
hibet.vt in eiſdem.c.dr̃. Septimo qꝛ ſm
leges mulier que mortuo marito nubit
infra tempus luctus.ſ. vnius ãni. infa-
mis fit et incurrit ml'tas penas.C.de ſe-
cũdis nup.l.j.et.ij. Sꝫ ſm deũ (vt apl's
dicit) nubat libere cui vult.extr̃. de ſcḋis
nup.c.fi. Et vt notat Inno. remittunẽ
ei oẽs ille pene que ſũt tm̃ ad ipi⁹ penã.
Secus ſi inde ꝓueniat aliqḋ ad alios. A.
Dñs An.ḋ bu.clari⁹ hoc ponit in dicto
c.fi.de ſcḋis nup.dicẽs. ꝙ quedã ſũt pe-
ne q̃ fũdanẽ ſuꝑ odio ſecũdaꝝ nuptiaꝝ
vel feſtinatõe trãſitus. et tales pene ſũt
correcte vt hic.qꝛ ꝯhere mrĩmoniũ nõ ẽ
odioſum neqꝫ ꝓhibitũ ſed ab aplo ꝑmiſ-
ſum. Quedaꝫ ſunt pene que fũdanẽ ſuꝑ
fauore ꝑmi mrĩmonij.et iſte adhuc ho-
die durãt. vt ſi mr̃ ꝯſequiẽ aliqḋ ab in-
teſtato vel ex teſtamẽto alicuius filioꝝ
prioris mrĩmonij hꝫ ſolũ vſufructũ ſuꝑ
eo dũ viuit.remanẽte ꝓprietate apud fi-
lios eiuſdem mrĩmonij ſi extãt.quibꝰ nõ
extantibꝰ ꝯſequiẽ plenũ ius.vt.l.femĩe.
§.fi.C.de ſecundis nup. Item ꝙ vir ſiue
mulier nõ poſſit in vita vel poſt morteꝫ
donare nouerce vel vitrico pluſꝗ dona-
uerit vnicuiqꝫ filioꝝ prioris mrĩmonij.
vt.l.hac edictali.C.eo. Et idem in mul-
tis ſimilibꝰ que ponit dñs An. vbi ſuꝑ.
B. Octauo qꝛ ſm leges filius ſpuri⁹ nõ
eſt alẽdus. ſꝫ ſm deũ ⁊ canones ꝯ.vt ſuꝑ
fili⁹.§.vij. A.q̃ incipit. Quid ḋ ſpurijs.
B. Nono qꝛ ſm leges heres ſi nõ fecerit
inuẽtariũ teneẽ ad om̃ia debita defũcti
Secus ſm deũ.vt ſuꝑ.hḗditas.§.v. De-
cimo qꝛ cũ in certis caſibꝰ ſm leges hḗs
teneaẽ de maleficio defũcti.ſecus eſt ſm
deũ.vt ſuꝑ.hḗditas.§.iiij. A.qꝛ vt ibi pꝫ
teneẽ ad om̃ia debita defũcti etiã ex ma
leficio inꝗtuꝫ hereditas ſufficit. B. Un-
decimo qꝛ ſm leges id qḋ relinquiẽ in vl
tima volũtate nõ valet niſi habeat. vij.
vel.v.teſtes.C.de teſta.l.ſi.vnus.⁊.l.fi.

ſed ſm deũ in relictis ad pias cauſas ſuf
ficiũt tres.aut etiã duo teſtes.extr̃.ḋ te-
ſta.cũ teſtes.et.c.relatũ. A.de hoc ple-
ni⁹ ſuꝑ.eccl'ia j.§.v.ĩ additõe. B. Duo-
decimo qꝛ ſm leges ſi ꝓmitto aliqḋ nu-
do pacto. A.i.ſimplici ꝓmiſſione ſñ alia
iuris ſolẽnitate. B.nõ teneor.qꝛ nõ oriẽ
inde actio.vt.ff.de pac.l.iurĩgentiũ. Cõ-
tra.eſt ſm deum et canones.qꝛ mortaliẽ
peccat recedens a peccato.extr̃.de pac.c.
j.cũ ſimilibꝰ que ibi notanẽ. Et vide in-
fra.ꝓmiſſio. Et idem ſi ꝓmitto vni reci-
pienti ꝓ alio.qꝛ ſm deum teneor.ſm le-
ges non. A. Niſi ꝓmiſſio facta fuerit pſo
ne exiſtenti ſub pt̃ate alterius. vt ſeruo
ſeu filiofa.vel ꝓcuratori.ſeu negotiorum
geſtori. Per hos enĩ bene acquiriẽ pr̃i ⁊
dño.vt in Inſti.ꝑ quas pſo.no.acq̃.ob.
ꝑ to.et.ff.et.C.de ꝓcura. et de neg. geſt.
B. Tredecimo qꝛ inẽ emẽtes et venden-
tes ꝯcedũt leges. A. Melius diceret per-
mittũt. Nullũ enĩ dolũ leges ꝯcedũt.ff.ḋ
dolo.ꝑ totũ. B. deceptõem ⁊c̃. Uide ſuꝑ.
emptio.§.iiij. Decioquarto qꝛ ſm leges
nõ licet emere ſeu vendere iura ⁊ actões
que quis hꝫ ꝯtra alium ꝓ minori ꝑcio ꝙ
ſit principale debitũ.aliẽ nõ valꝫ emptõ
nec peti pt̃ niſi vſqꝫ ad id qḋ ſolutũ ẽ.nec
etiã pñt talia iura ꝓ pte vendi.⁊ ꝓ parte
donari.C.mandati.l.ꝑ diuerſas.et.l.ab
anaſtaſio. Sed ſm animã nihil ꝓhibet
me emere iura ꝯtra aliquẽ ꝓ minori pre-
cio ꝙ ſint ipa iura. dum tñ non faciam
hoc in fraudem vſure ſed ꝓpter intereſſe
meũ aut laborẽ qui forſitan erit in reha
bendo.ſeu quia dubito ne debitor fugiat
aut ad pauꝑtatem veniat. Uide hoc in-
fra.vſura iij.§.penl't. B. Et ibi pꝫ et etiã
in dictis.l. ꝑ diuerſas. et ab anaſtaſio.
ꝙ hoc fuit ſtatutũ ad remouẽdas lites.
et pro ꝯmuni bono. Ideo non eſt cauſa
quare in ꝯſcĩa nõ obligẽt. et ſibi iputet
q̃ ſe intromittit huiuſmõi ꝑiculis ⁊ liti-
gijs. B. Decioquinto qꝛ ſm leges in lon
giſſimo tp̃e etiã poſſeſſor malefidei pre-
ſcribit. Sec⁹ ſm deũ ⁊ iura canoĩca.extr̃.
de reg.iur̃.poſſeſſor malefidei.li.vj. De
hoc vide infra.pſcriptõ.§.v. Sedecimo
qꝛ ſm leges maleficia cogitatõis regl'a-
riẽ nõ puniunẽ.ff.ḋ penis.l.cogitatõis.
ſed tñ om̃is cogitatõ mala vel a deo vel
ꝑ pniam puniẽda eſt.xxxiij.q.ij. om̃is.

Decioſeptio q2 ſm leges l3 magi et vene
fici puniãtur tñ q̃ hoc faciũt ꝯ imbres.
ventos. ⁊ grãdies ꝑmiãt. C. ð male. l. eoꝝ.
ſed ſm deũ talia etiã ſic facere grauiſſi-
mũ pctm ẽ vt clare ꝓbat Tho. ſcða ſcðe.
q. xcvj. A. Et bñ. q2 nõ ſunt faciẽda ma
la vt veniãt bona. ad Ro. iij. H. Decio-
octauo q2 ſm leges licitũ eſt in cã ſan-
guĩs corrũpere accuſatorẽ. ff. de ꝑuari.
l. fi. A. Ibi dr. In omib9 cauſ preterq̃
in ſãguine qui delatorẽ corrũpit. ꝑ victo
hr. et ſic nõ innuit q̃ hoc liceat. ſ3 quia
tali pena nõ punitur. H. Sed ſm deum
nõ licet. vt ponit Tho. ſcða ſcðe. q. xcvj.
Hec itaq3 ſunt que notare potui q̃ q̃tu3
ad caſus anime nõ ſunt ſm deũ tenenda
licet ſint cõceſſa p leges. Alias võ iuris
ſubtilitates et diuerſitates iuris cano-
nici et ciuilis iuriſtis relinquã. Porro
de illis legib9 que ꝑmittunt vſuras nihil
dico. q2 omẽs abrogate ſunt etiam p le-
ges. vt infra. vſura j. §. xxviij. qui inci-
pit. Quid de legib9.

¶ Utrũ in legib9 poſſit diſpẽſari: R. ſm
Tho. ſcða ſcðe. q. xcvij. Rectores multi-
tudinis diſpenſare põt in legib9 huma-
nis in aliquib9 caſib9. A. ſ. in quib9 diſpẽ
ſatio a iure ꝑmittit. Al'ſecus. cũ nemo
poſſit venire ꝯtra legẽ ſupioris. xix. diſ.
nulli fas eſt. H. ita tñ q̃ diſpenſatõ non
cedat in nocumẽtũ boni ꝯmunis. ſ3 po-
tius ad illud ꝓficiat. Qui aũt ſunt caſus
iuris canonici diſpenſabiles ſolu3 p pa-
pam. habes ſup̃. diſpenſatõ. §. vij. viij. et
xix. A. ſ. in. §. qui incipit. Diſpenſatio.
cũ ſequentib9. H

¶ Utrũ in ꝯſtitutõnib9 intelligãtur cõ-
ceſſa quecunq3 nõ ſũt prohibita: R. ſm
Hoſti. Si ꝯſtitutio ꝓmulgata eſt affir-
matiue. omnia que ꝯtinet ⁊ ex eis ſequẽ
tia videntur conceſſa. niſi repiantur ꝓ-
hibita. puta ꝯceſſu3 eſt ꝯtrahere matri-
moniũ. ergo cuilibet et ſemp niſi reperi-
atur ꝓhibitum. Si võ ꝓmulgata ſint ne
gatiue. omĩa ex eis ſequentia intelligũ-
tur prohibita. niſi repiantur cõceſſa. ſi-
cut prohibetur ne q̃s occidat. ergo ſem-
per ⁊ omnib9 prohibetur. niſi quãdo in-
uenitur ꝯceſſum.

¶ Leges imperiales imitant canones.
Uñ dicũt ſic. Non dedignant ſacre leges
canones ſacros imitari. ſpẽlit in matri-
monijs ⁊ vſuris. in Autẽ. vt clerici apõ
ꝓprios epiſcopos. coll'. vj. ⁊. ij. q. vj. §. hic
colligitur. extra. de no. opi. nũc. intelle-
ximus.

¶ In legis fraudem nihil agendũ. ff. de
legi. ꝯ legem. q2 cũ quid ꝓhibet vna via.
intelligitur prohiberi et alia. ext̃. de re.
iur̃. cum quid. li. vj.

¶ Quid de ꝯdentib9 leges iniquas: R. ñ.
Si leges inique ſunt ꝯtra libertate3 ec-
cleſie tunc ꝯdentes et ſeruantes ſunt ex-
cõmunicati ipo facto. vt habes extenſe
ſup̃. excõmunicatio j. §. ij. v. viij. Si võ
ſint ſimpl'r ꝯtra aliqua dei et eccl'ie mã-
data: vtputa q̃ liceat facere ſymonias.
vel alienare feudũ. ꝑcipue eccleſiaſticũ.
et huiuſmõi. ipo iure nõ valent. diſ. viij.
que ꝯtra. xxxij. q. vij. flagitia. ext̃. ꝯſti.
que in eccl'iaꝝ. Et faciẽtes et ſeruantes
peccãt mortaliter. extra. de ſymo. cũ in
eccleſie. et. c. nõ ſatis. Et ſiqui damnifi-
cati ſunt occaſione talis legis. ꝯditores
et eoꝝ heredes tenent ad reſtitutõnem.
Illi etiã qui induxerũt cõditorem ad ta-
lem legẽ faciendã tenẽtur in ſolidum. et
ſimiliter omnes ſeruãtes tenẽtur ad re
ſtitutõnem omniũ eoꝝ que taliũ legum
occaſione lucrati ſunt vel alios damni-
ficauerũt. Et eodẽ modo imo multoma-
gis peccant et tenẽtur qui leges condũt
directe ꝯ deum. ſicut de ydolatria. vt hic
ſup̃. §. viij. ẽ dictũ. A. Hec etia3 notant
in ſum. con. li. ij. ti. v. q. ccv. ſm Ray̆. et
Hoſti. Et vltra ꝓdictũ caſũ etiã in alijs
irrogat excoĩcatio ꝯtra taliũ legũ con-
ditores. puta ſi conderẽt legem ſup vſu-
ris faciẽdis. vel nõ reſtituẽdis. vt in cle.
ex graui. ð vſuris. vel ſup ſymonia ꝯmit
tenda. cũ in ſymonia hodie ſit excoĩca-
tio papalis. vt pt3 p extrauagãtem Eu-
genij quarti. cũ deteſtabile. et idẽ in mul
tis alijs caſibus qui poſſũt colligi ſup̃.
abſolutio j. §. ij. et excõmunicatõ j. §. j.
cum ſequentib9. H. Ad materiã legis ꝑt
pertinere ſup̃. ius. Leges audire nõ lic3
quibuſdam clericis. ſup̃. excõmunicatõ
j. §. ij. v. vj. ⁊ ibidem. §. iij. vſu. xiiij. Quo
papa poſſit tollẽ leges. habes infra. pa-
pa. §. añpenl't.

Liuellarius ꝯtractus

Contract9 iſte q̃ in q̃buſdã locis
dr̃ datõ ad liuellũ ẽ idẽ q̃ ꝯctus

emphiteoticus. et ideo ꝺ hoc vide ſupra.
emphiteoſis.

Libellus famoſus di-
citur qn̄ aliquis ſcribit ſcedulaꝫ
ↄtinentem iniuriā ſiue infamiā
alterius. et ꝓijcit eam in loco vbi inue-
niatᷣ. et ſic alius infamatᷣ.

¶ Que pena ↄficiētis libellū famoſum?
ꝛ͞x. Quadruplex ē pena ſm ꝙ q̄tuor mo
dis p̄t agi ꝺ eo. Et p̄mo quidē ſi agatur
crimīaliter etiā ſm leges ē pena capitis
tam ꝫ illū qui fecit. ꝙ ↄtra illū qui inue
nit. niſi corrupit. vel nulli reuelauerit.
C. eo. l. vnica. v. q. j. ſi quis famoſum. A
Ibi tranſūpta ē ꝑs dicte legis vnice. vbi
dr̄. Si quis libellū famoſuꝫ ſiue domi ſi-
ue in publico vel in q̄cunqꝫ loco ignar⁹
reperit. aut corrūpat priuſq̄ alter inue-
niat. aut nulli cōfiteatᷣ inuentū. Si vo
non ſtatim eaſdeꝫ cartulas vel ruperit
vel igni ↄſūpſerit. ſed vim earū manife-
ſtauerit: ſciat ſe quaſi actorē huius deli-
cti capitali ſn̄ia ſubiugandū. Huiuſmo
di aūt libellus alterius opinionē n̄ ledat
B. Et q̄libet de ꝑp̄lo accuſare pōt tales.
q̄n etiā accuſatori ↄſtituitᷣ p̄cium ꝓ mō
ſubſtantie accuſate ꝑſone. vel ſi erat ſer
uus ꝑducitur in libertatē. ff. de iniuᷣ. l.
lex. §. fi. ꝛ. C. eo. l. vnica. Secūdo ſi agatᷣ
ciuilitᷣ. ſ. actōne iniuriaꝝ q̄ non publici
iuditij ſed p̄uati ↄtinet querelā. C. de in-
iuᷣ. iniuriaꝝ. Et ſic punietᷣ ſm iuramē-
tum actoris et taxatōnem iudicis. vt in
Inſti. de iniuᷣ. §. pena. Tertō ſi agatur
ſm canones. et ſic q̄ famoſū libellū ↄfi-
cit: flagellatᷣ et excoīcatur. v. q. j. qm̄ in
alterius. et. c. hi qui. Et p̄t deponi. cū ſit
graue crimē et damnatōne digniſſimū.
xxv. di. §. nūc at̄. Quarto in foro pn̄ia-
li. qꝛ tam iſti q̄ alij detractores tenētur
ad reſtitutōem fame ꝑ modū q̄ dictus ē
ſup̄. ↄtractō. §. iiij. ꝛ. v. A. Item in ſum.
con. li. ij. ti. v. q. cc. B

Libertus ē ille qui ex
ſeruo factus ē liber ꝑ manumiſ
ſionē. Manumiſſor aūt p̄ronus
dicitur. et ſemꝑ libertus p̄rono tenetᷣ ad
quedam obſequia. Ingenuus aūt voca-
tur qui liber natus ē. et ſic nulli tenetur
obſequi. Eſt aūt caſus q̄ libertus eripitᷣ
in ingenuitatē. ſ. ſi a dn̄o fuerit expoſi-
tus. vt dicitur ſupra. expoſitus.

¶ Vtrꝫ libertus poſſit reuocari in ſ͞ui-
tutē? ꝛ͞x. Libertus in ſ͞uitutē reuocatur
ꝓpter ingratitudinē. ſ. cū man⁹ iniecit in
p̄ronum. aut atrocē iniuriā. ſeu g̃ue dā-
num rex. vel vite ꝑiculū inferre p̄ſum-
pſit. Et eiſdem cauſis p̄t quilibet donator
donatōem ſ͞uocare. ex͞t. de dona. c. fi. A
Et ibi notat glo. qꝺ hr̄ in iſto. §. Notatᷣ
etiā in ſū. con. li. iij. ti. xvij. q. xiiij. B

¶ Que differētia eſt inter libertos eccle
ſie et priuatorum? R͞n. ſm Hoſti. Multi-
plex. Prima. quia liberti ecclie reuocā-
tur in ſeruitutē ꝓpter oꝑas non p̄ſtitas.
xij. q. ij. dy̅aconi. Secus in liberto p̄ua-
ti. C. de li. ca. ſolo. Inno. tamē intelligit
hoc de obſequijs impoſitis. nō de alijs.
A. quia ad nō impoſita nō tenētᷣ. vt di
cit ip̄e Inno. in. c. de famulis. ex͞t. de ſer.
non ordi. vbi etiam dicit ꝙ per omiſſio-
nem obſequij impoſiti non redigitur li-
bertus in ſeruitutē. niſi eſſet nimis ne-
ceſſarium obſequium: puta. quia nega-
ret alimenta. Tunc em̄ inquit: reuoca-
bitur in ſeruituteꝫ. B. Secunda. qꝛ filij
libertoꝝ eccleſie etiam nati poſt manu-
miſſionem ſunt obnoxij eccleſie. xij. q. ij
de libertis. et. c. liberti ij. Secus in alijs
C. eo. l. j. ꝛ. ij. A. ſcilicet in titulo de liber
tis et eorum liberis. B. Tertia. quia li-
berti eccleſie tenētur ſeruire ecclie etiā
ſi nulla opera ſint impoſita eis. xij. q. ij.
dy̅aconi. in fin̄. et. c. liberti ij. Secus in
alijs. C. eo. l. j. et. ij. A. Ibi nō bene hoc
apparet. ſed bene hoc dicit Inno. in di-
cto. c. de famulis. cōiunctis que notan-
tur ſcd̄m Ray̅. in ſum. con. li. iij. ti. xvij.
q. xiiij. B. Quarta eſt. quia liberti eccle
ſie ſi iniurientur eccleſie vel accuſent il-
lam vel teſtificētur contra illam: reuo-
cātur in ſeruitutem etiā ſi ordinati fue
rint. di. liiij. qui ex famulis. et in predi-
cto. c. dy̅aconi. extra. de ſer. non ordi. de
famulis. Quinta. quia liberti ecclie ma
numiſſi ad hoc vt ordinētur nō poſſunt
de acquiſitis q̄cunqꝫ modo ad alios trā-
mittere ſcd̄m quoſdā. quin potius om̄ia
ad eccleſiā ꝑtinebunt. Sed verius puto
ꝙ hoc ſit verū ſolū quādo in manumiſ-
ſione fuit dictum. Al̄ etiā teſtamentum
pn̄t condere de his que acquiſierunt. ar.
ex͞t. de ſer. non ordi. eo libētius. xij. q. iij.

c.j.et.ij.A. Idem in ſum.con.eo.ti.q.j. ſm Tancre.ray̆.vl.et Hoſti. Predicta etiaꝫ notanͬ in dicta.q.xiiij.H. Multa circa materiā libertoꝝ.habes infra.manumiſſio.et infra.ſeruus.

Litterere. De falſarijs

lraꝝ vide ſup̄.abſolutō j.§.iij.6.iiij. Item ſup̄.excoīcatō iij.Qui libet debꝫ portare de curia lr̄as de dignitate quā dicͬ ſe hr̄e.vt ī fra.pegrin᷒.§.ſi.

Litigium prout hic ſumitur ē cū vnus verbis alteri᷒ ꝯdicit. in qua ꝯtradictōne ſcðm Tho.ſcða ſcðe.q.cxlvj.duo pn̄t attēdi. Qn̄qꝫ em̄ ꝯtingit ꝯdictio ꝓpter hoc ꝙ ꝯdicens recuſat pſone dicētis ꝯſentire ex defectu amoris aīmos vincētis.et hoc ptinet ad diſcordiā caritati ꝯtrariā. Qn̄qꝫ vͦ ꝯtingit ꝓpter hoc ꝙ ꝯdicens nō vereͬ ꝯtriſtare dicentē. et ſic fit litigium qđ amicitie vl' affabilitati opponitur.ad quam ptinet delectabiliͬ alijs ꝯuiuere. Vn̄ phs dicit.iiij Ethicorū.ꝙ illi qui ad oīa ꝯrianͬ cauſa ꝯtriſtādi neqꝫ qſcūqꝫ curantes diſcoli et litigioſi vocanͬ.ꝛ vide ſup̄.diſcordia.

¶ Utrꝫ litigioſus plus peccet ꝙ̄ adulatorꝫ R̄n̄.ſm Tho.vbi ſup̄.cū virtus amicitie principalius tēdat ad delectanduꝫ ꝙ̄ ad ꝯtriſtanduꝫ.iō litigioſus qui ſuphabundat in ꝯtriſtādo grauius peccat ꝙ̄ adulator qui ſuphabūdat in delectādo Per accidens tn̄ poſſet ecōuerſo eē.puta ſi in aliquo pticulari adulator magis intenderet p deceptōem nocē.vel h᷒.

¶ Sed q̄re litigioſus ꝓhibetur ordinariꝫ R̄n̄.ſm Hoſti. Triplex eſt cā. Prima qꝛ tales nō ſunt apti ad humilē doctrinā que requiriͬ ab eis. Vn̄.di.xlvj. §.j. diciͬ. Nihil ē impudētius arrogātia ruſticoꝝ qui garrulitatē auctēm putāt.ꝛ parati ad lites in ſubiectos tumide intonant. Secunda cauſa eſt. qꝛ litigioſi vel adulatōnibꝫ animos pn̄cipū ſibi ꝯciliāt vel frībꝫ ſuis detrahendo infamie notaꝫ ingerūt.vel inter fr̄es diſcordiā ſeminādo ſeditōnes nunꝙ̄ ceſſant facere.di.xlvj.§.ij. Tertia cauſa eſt qꝛ cū ipi debeāt diſcordantes ad ꝯcordiā trahere.et etiā oblatōnes diſſidentiū ꝓhibeanͬ recipe. non debent litigando alios ad diſcordiā prouocare.diſ.xc.in principio.ꝛ per totam diſ.

Locatio vel cōductio.

Locator dͬ qui rei ſue vſum alteri pro precio ꝯcedit. Ut cū loco tibi domū meam ego ſum locator. tu vͦ ꝯductor. Et etiaꝫ qn̄qꝫ quis dͬ locare opas ſuas.qn̄ offert ſe ad faciendꝫ aliquid p precio.vel etiā qn̄ accipit rem vt faciat in ea aliquid.qđ diciͬ inominat᷒ ꝯtractus. A.niſi interueniat p̄ciū pecunie.tunc em̄ eſſet mera locatō.vt in Inſti.de loca.et ꝯduc.in p̄ncipio. H

¶ Quo tpe debet ſolui merces locatoriꝫ R̄n̄ ſm Goff. Seruari debet qđ inͬ eos actum eſt. Si vͦ nō apparet quid actum ſit:ſeruādus eſt mos regiōis.qui ſi etiā non apparet vel eſt varius:ſeruandū qđ minimū eſt.ſ. vt ſoluatur in fine anni. extra.de re.iuͬ.in obſcuris.li.vj. Idem Azo.

¶ In quibꝫ caſibꝫ poteſt dn̄s expellere inquilinum ſeu ꝯductorēꝫ R̄n̄. In quatuor. Primus ſi dom᷒ locata neceſſaria facta ſit ſue habitatōni. puta ſi domus quā habitabat caſu deſtructa eſt.aut ſi poſtea duxit vxorem vel alia ſimilis neceſſitas ſuperuenit. Intelligenduꝫ ſcðm Hoſti.qn̄ tempore locatōnis illa neceſſitas non iminebat. Secūdus caſus eſt. ſi domus habet neceſſitatem repatōnis. Et intelligo de neceſſitate orta poſt locationem. Et in hiſ duobꝫ caſibꝫ remittenda eſt pēſio pro rata temporis. Tertius ſi ꝯductor peruerſe in domo verſeͬ.vt ſi tenet porcos in ſolario.vel non eſt in ea ſcðm pactum cōductōnis.vel ſi deterioreꝫ faciat.vel malas feminas ibi teneat aut etiam pverſos homines.ar.in Auten.de leno.§.ſancimus. ꝯiūctō.§. ſi qs autem.eo.ti.vbi etiam patet ꝙ niſi dn̄s expellat d domo ſua huiuſmodi turpes pſonas et lenones grauiͬ puniͬ. H. In quo caſu aliqui dixerūt non eſſe remittendum ptem penſionis pro rata tpis. Sed ꝯtrariū verum eſt ꝙ dn̄s teneͬ remittere.p̄t aūt agere ꝯtra inquilinū pro dāno datō. vt extra eo.ꝓpter. A. Et ibi hoc notat gloſa. addens ꝙ locator aget actione legis acquilie et ex locatō. H. Quartus.cum inquilinus per bienniū nō ſoluit penſionē. quia poteſt expelli.

etiam ſi ad quinquēnium vel vltra ꝯduxit. A. Niſi celeriter ſatiſfecerit. dicto. c. ꝓpter. Et de iſta expulſione latius ſup. emphiteoſis. §. iiij. in additōne. B. Hos quatuor caſus habes in dicto. c. ꝓpter. A. Hec etiam notant̄ in ſū. con. li. ij. ti. viij. q. xxxv. vbi etiam addit̄ ſm Hoſti. ꝙ cōductor intelligitur improbe verſari ſi opera ruſtica ſuo tpe non exercet. vel ſi ꝓpter inimicitias ex eius culpa ꝓcedētes damnū detur. B

¶ Utrum ꝯductor teneatur locatori de damno quod in re locata ꝯtigerit? Rñ. ſm Hoſtiē. Tenet̄ ſi ꝯtigerit culpa ſua vel illoꝝ quorum opa vtitur. Et in hoc ꝯtractu venit etiam leuis culpa. cū gracia vtriuſqꝫ celebret̄. ꝗuis quidam ꝯtrarium dixerint. vt in Inſti. quibꝰ modis recōtrahit̄ obligatio. §. vltimo. A. Qui tamen accipit mercedem pro cuſtodia: tenetur etiā de leuiſſima culpa ſm Hoſtien. et in ſum. con. eo. ti. q. xxxvj. ⁊ ſentit glo. in. l. qui mercedem. ff. de loca. Et intellige quādo obtulit ſe cuſtodie. ar. l. j. §. ſepe. ff. depoſiti. Al' ſecus. vt ſupra. depoſitum. §. iij. in additione. B. Unde ſi auriga dum ceteros curru ſuo tranſire ꝯtendit currum euertit. et ſeruū quē conduxerat quaſſauit vel occidit: tenetur. Debuit enim ſe temperare et diligētius ſe habere. ff. eo. Item queritur. Sꝫ ſi fecit qđ quicunqꝫ diligens feciſſet: ſecus erit. vt. ff. eo. ſi merces. §. qui columnam. De damno ꝟo dato vl' alio cui obuiare non potuit: non tenetur. ff. eo. ſed de damno. A. Et ibi patet ꝙ tenetur de damno dato ab eo quem poſuit in cuſtodiam. B. Similiter etiā nec de caſu fortuito.

¶ Utrum ille qui locat operas ſuas faciendas in aliqua re teneatur de dāno illius rei? Rñ. ſcđm Hoſti. ſicut et in ſuperiori queſtione. Si damnum ꝯtingit culpa illius tenetur. aliter non. Unde ſi colūnam transferendam accepit. vel dolia. et huiuſmodi. et fracta ſunt ſua culpa vel illoꝝ quorum opera vtitur: tenetur etiam de culpa leui. Secus ſi diligētiam adhibuit. ff. eo. ſi merces. §. qui columnam. Et licet de damno ab alio dato non teneatur. vt. ff. eo. ſed de damno. tenet̄ tamen de cuſtodia. ff. eo. qui mercedem. Nam ⁊ qui mercedem pro ſola cuſtodia accipit tenetur etiā de leuiſſima culpa. extra. de depo. bona fides. ſꝫ de caſu fortuito non tenetur niſi ex pacto. vt ibi. A. vbi etiaꝫ idem dicitur ſi preceſſit culpa vel mora. B. Item ſi ſutor pueruꝫ quem cōduxerat forma calcei tam vehemēter percuſſit. vt ei oculus effoderet̄: tenetur. quia leuis tm̄ caſtigatio ei permiſſa eſt. ff. eo. Item queritur. et extra. de homi. ad audientiam. Item qui recipit pallium meū et poſtea per errorem dedit alteri: tenetur. quia non toleratur error in facto ꝓprio. ff. eo. Item querit̄. §. item ſi palliū. Item ſi veſtimenta polienda accepit et mures roſerūt: de culpa tenetur. ff. eo. item querit̄. §. ſi fullo. Item ſi aliquid ſartiendū vel polienduꝫ vel gemmā ſculpendam vel includendā accepit: tenetur. excepto ſi res vitio ſuo frāgatur. nā tunc non tenetur. niſi per ſpāle pactū. Et eodem mō ſi vitulos paſcendos accepit. ff. eo. ſi quis fundū. §. ſi quis vitulos. et. l. item querit̄. §. ſi gemma. xxiij. q. iiij. tres pſonas. Itē ſi nauta me īuito ponat res meas in alia naui ꝙ vbi poſuerim et perijt: tenetur. ff. eo. item queritur. A. in. §. j. Et ibi patꝫ ꝙ ſi trāſtulit non inuito dn̄o ſꝫ bona fide. et ſine culpa: nō tenet̄. vel etiā ſi mala fide trāſtulit. ſꝫ in eadem nauigatōne vtraqꝫ nauis perijt. ff. ad. l. ro. de iac. l. fi. §. j. Poſita etiaꝫ in hoc. §. notant̄ in ſū. con. li. ij. ti. viij. q. xxxvj. B

¶ Pone ꝙ locatori opis vt paſtori res perijt et dominus dicit ꝙ perijt cl'pa ſeu dolo illius. ⁊ paſtor negat. cui incumbit probatio? Rñ. ſcđm Hoſti. Paſtori. naꝫ cum ipe ratione officij debeat cuſtodiaꝫ habere. ſi dicit amiſſam ouē probet abfuiſſe culpam ſiue dolum. ſicut argentarius probare debet amiſiſſe rationes cū ruina vel incendio. ff. de eden. ſi quis ex argentarijs. §. vltimo. Item in cuſtode carceris. ff. de cuſto. ⁊ exhi. re. l. vltima. cum al' qui dolum allegat. dolum probare debeat. ff. de proba. quotiēs. §. qui dolum. A. Item in dicta. q. xxxvj. B

¶ In quibus caſibus remittitur cenſus ſiue penſio rei locate? Reſponde. Si ꝯductor expellitur: fit remiſſio pro rata temporis. vt ſupra. in. iij. §. dictum ē.

Aliter etiã ꝯductoꝛ coꝛꝑis alicꝰ vtputa agri excuſat̃ a ſolutõne ꝓpter vim maiorem cui reſiſti nõ potuit. Item ꝓpter id qđ p̃ter cõſuetudinẽ euenit. A. puta tẽpeſtas vel alia aeris intẽperies in deuaſtatõne fructuuꝫ. vt in. l. de qua ſtatim. H. vt. ff. eo. l. ex ꝯducto. §. ij. et. iij. Item ſpãliter ꝓpter ſterilitatẽ afficientẽ ꝯductoꝛes magno incomodo niſi ſterilitas valeat ꝯpenſari cũ vbertate p̃cedentis ⁊ ſequentis ãni. ⁊ fiet hec remiſſio pro rata ſterilitatis. extra eo. ꝓpter. A. Et ſm Goff. in ſũ. con. li. ij. ti. viij. q. xxxvij. ſterilitas et vbertas intelligũtur ſm vulgi opinionẽ. lꝫ quidã dixerint ſterilitatem qñ ſemen nõ ꝑcipit̃. Silr̃ ꝓpter vbertatem ſi caſu foꝛtuito ꝯtingat augmẽtanda eſt penſio. nõ aũt ſi hec fiat diligẽtia poſſeſſoꝛis. Et infra ſubiungit̃. Itẽ hec que dicta ſũt de pẽſione minuẽda vel augẽda intellige ſcđm Goff. in eo colono qui nũmis colit. Nã partiarius q̃ iure ſocietatis et lucꝝ et damnũ cũ dño fundi ꝑtit̃. vt. ff. eo. l. ſi merces. H. Sꝫ ſi aliquis locat opas ſuas tñ. vel accipit rẽ vt aliqđ in ea faciat. A. vel etiam locat rẽ et opam. vt in dicta. q. xxxvij. vbi hec notant̃ ſm Inno. ⁊ Hoſti. H. totã mercedem recipit. etiã ſi caſu fortuito ĩpeditus fuerit. niſi mora vel culpa poſſit imputari. ff. de varijs et extraoꝛ. cog. l. j. § penl't. et. ff. de ſtatu liber̃. l. cuꝫ heres. §. penl't. A. Potius videt̃. §. añpenl't. H

¶ Quid ſi ꝯductoꝛ fundi aliquid expendit in re ꝯducta? R̃n̄ ſm Hoſti. Si expẽdit neceſſario vel vtiliter auxit. edificauit. vl' inſtituit aget ꝯtra locatoꝛẽ vt expenſas recipiat. ff. eo. l. dñs. Al' ſecus.

¶ Vtꝝ ꝯductoꝛ agri vel domus vel alterius rei poſſit rem ipſam alteri locare? R̃n̄. Poteſt. C. eo. l. nemo. et tũc res poſterioꝛis ꝯductoꝛis obligate ſunt principali dño vſqꝫ ad illã quãtitatem quam ille ſecũdus ꝯductoꝛ tenetur p̃oꝛi. ff. eo. l. ſi in lege. §. ſi colonus. A. Ibi dicit̃ ꝙ fructus rei locate ſũt in cauſa pignoꝛis ac ſi prioꝛ ꝯductor eos percepiſſet. et ꝙ alie res poſterioꝛis ꝯductoꝛis non obligant̃ dño. Sed glo. dicit ibi. ſ. in totum. ſed pꝛo parte ſic. vel non obligantur qñ nõ ſunt inuecte. H

¶ Nullus p̃latus religioſus poteſt ꝯcedere ad vitã nec ad certum tp̄s reddit' vel ꝑtem eoꝝ. A. aut iura aut poſſeſſiones monaſterioꝝ vel aliaꝝ adminiſtratõnum ſibi ꝯmiſſaꝝ. vt in cle. de q̃ infra. H. alicui etiã ꝑ quacũqꝫ pecunia niſi neceſſitas vl' vtilitas ꝯuentus ſiue loci expoſcat. et accedente ꝯſenſu ꝯuẽtus. aut ſi ꝯuẽtũ nõ hꝫ accedẽte ꝯſenſu ſuꝑioꝛis. et qui ꝯfecerit incurrit ſniam ſuſpẽſionis. nec recipiẽti acquirit̃ aliqđ ius. Tñ hoc nõ extendit̃ ad locatõnes vel redditũ aut fructuũ venditõnes ad modicũ tempus. vt ꝺ rebꝰ eccleſie nõ alie. monaſterioꝝ. in cle. vide infra. ſymonia iiij. § iij. Bona ꝯductoꝛis ſunt obligata locatori. vt infra. pignus. §. ij.

Ludus et iocus.

Vtrũ in ludis ⁊ iocis poſſit eſſe vtus? R̃n̄. ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. clxviij. Sicut homo indiget coꝛꝑali refocillatõne. quia non p̃t ꝯtinue laboꝛare. ita etiã ex ꝑte anime indiget quiete et ſolatio quod fit ꝑ ludicra et iocoſa. Circa q̃ tria vident̃ p̃cipue eſſe cauẽda. Primũ et p̃ncipale eſt ꝙ p̃dicta delectatõ nõ q̃ratur ĩ aliquibꝰ opibꝰ ſeu verbis turpibus et nociuis. Secundũ ne totalit̃ grauitas anime reſoluat̃. Tertiũ. vt ludus ſit ꝯuenies ſm ꝯgruitatem ꝑſone. tꝑis. et loci. et ſm alias circũſtantias debite oꝛdinẽtur. Et hec virtus ſm phm vocatur eutrapelia.

¶ Quõ in ludis ſit vitiũ? R̃n̄. ſm Tho. vbi ſup̃. Vitiũ eſt in ludo. Primo quidẽ ſm exceſſum qñ q̇s ad ludũ aſſumit turpia v̄ba vel facta vel etiã ea q̃ vergũt in p̱ximi nocumẽtũ q̃ de ſe ſunt pctã moꝛtalia. et ſic exceſſus ludi ẽ pctm̃ moꝛtale. Et p̃t eſſe exceſſus in ludo qñ nõ ẽ cũ debitis circũſtantijs. puta qꝛ non ꝯpetit loco ſeu tꝑi negotõ aut perſone. Et hoc quidẽ qñqꝫ p̃t eſſe pctm̃ moꝛtale ꝓpter vehemẽtiã affectus ad ludũ. ita ꝙ q̇s ꝯtra p̃ceptum dei vel eccleſie talibꝰ vti nõ recuſet. Qñqꝫ autem veniale. ſ. cum aliq̇s non tantũ afficiat̃ ad ludũ ꝙ ꝓpter hoc velit aliquid ꝯtra deuꝫ ꝯmittere. A. nec etiã actualiteꝛ ꝯmittat. quia nõ ſufficit bona volũtas cui ꝯtrariat̃ opus. lxxxvj. di. nõ ſatis. H. Secũdo poteſt eſſe in ludo vitiũ ꝓpter eius defectũ. Nam ꝯtra humanã rõnem eſt vt aliquis ſe oneroſũ

alijs exhibeat: puta dum nihil delecta-
bile exhibet. et delectatōnes alioꝝ impe
dit. Unde Seneca dicit. Sic te geras ſa-
piēter. vt nullus exhorreat tanꝙ aſpeꝝ
nec ꝯtemnat quaſi vilem. Sed qꝛ ludus
nō ꝓpter ſe querit̃ ſed ꝓpter opatōem. iō
defectus ludi minus ē vitioſus ꝙ exceſ-
ſus. Uñ phs dicit. ix. ethicoꝝ ꝙ parū de
delectatōne ſufficit ad vitā q̃i pro ꝯdimē
to. ſicut paꝝ de ſale ſufficit in cibo.
¶ Utꝝ liceat cauſa ludi vti habitu reli
gioſoꝝ: Rñ. Non licet. ſed puniri dꝫ gra
uiter qui hoc facit. vt in Auten. de ſan-
ctiſſimis epis. §. fi. A. Potius videt̃. §.
penl't. vbi dr̃. Omībꝫ generaliter in ſecu
lari vita ꝯuerſantibꝫ et maxīe theatra-
lia exercentibꝫ viris ac mulieribꝫ inter-
dicimus vti ſcemathe. i. hītu monachi.
aut monaſtrie. aut aſſiſtrie. aut cuiuſ-
cūqꝫ ꝑſone hꝰ. Scientibꝫ vniuerſis p̄ſu-
mētibꝫ in tali ſcemathe aut imitari aut
illudere in quacūqꝫ eccleſiaſtica diſcipli
na. quia et corꝑalia ſupplicia ſuſtinebūt
et exilio ꝯtradent̃ ꝓuidentibꝫ huiuſmōi
locoꝝ epis ⁊ qui ſub eis ſūt clericis. Sꝫ
etiā quibuſlibet militaribꝫ iudicibꝫ et q̄
ſub eis ſunt officijs ⁊ locoꝝ defenſoribꝫ.
B. et. ar. C. de ep̄ali audi. l. minime. A.
Ibi dicitur. Minime et que ludibrio cor
poris ſui queſtum faciunt publice habi
tu eaꝝ virginū que dedicate ſunt deo ñ
vtantur. B
¶ Utꝝ in cantu ſeculari. citharis. ludo
ſcachorū et huiuſmōi ſit pc̄tm: Rñ. ſm
Al. Si hec fiunt a perſonis ſecularibus
tp̄e et loco ꝯpetēti: licent. ſicut et gene-
ralit̃ de ludis dictū eſt in. j. §. Si do fiāt
a clericis nō vident̃ ꝯpetere nec licere.
maxīe ſi cl'icus ludat cū layco. ij. q. vij.
laycos. xxiij. di. his igit̃. Multo etiā mi
nus ꝯpetūt religioſis. A. Requirit̃ etiā
quo ad ſeculares honeſtꝰ modus. vt ſup̄.
in principio. ⁊ decens cauſa. Uñ. lxxxvj.
di. in. c. donare. dicit glo. ꝙ nō eſt dandū
aliquid citbariſtis et ſilibꝫ niſi qñ ſona-
rēt ad laudem dei. vel ob aliā iuſtā cām.
puta recreatōnis. vt qꝛ aliquis ē debilis
vel infirmus. et ꝙ extra has cauſas ſilr
nō licet talia ſonare vel audire. Hec in
glo. Et idem ꝓpter eandem rōnem p̄t in-
telligi et in cantu. B
¶ Utꝝ inſpectio ſpectaculoꝝ ſit pc̄tm:
R. ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. clxvij. Inſpectō
ſpectaculoꝝ vitioſa reddit̃ inꝙtum ꝓp̄t
hoc hō fit pronꝰ ad vitia laſciuie vel cru
delitatis per ea que ſibi repñtant̃. A. Et
inꝙtum ꝑ hoc retrahit̃ ab vtilibꝫ ⁊ bo-
nis. vt ſup̄. curioſitas. q̄ caſu qñqꝫ etiaꝫ
excoīcatio īmnet. Uñ de ꝯſe. di. j. in. c.
qui die. dicit̃. Qui die ſolēni p̄termiſſo
eccleſie ꝯuentu ad ſpectacula vadit: ex-
cōmunicetur. B. Et ad hoc facit ſupra.
curioſitas. §. iij. ⁊ ſup̄. chorea. §. ij.
¶ Utꝝ liceat vti ludis in eccl'ia. vide ſu-
pra. emunitas eccleſie. §. ij. in fi. De cho
reis vide ſupra. chorea.

Ludus alee et omnis

ludus qui innitit̃ fortune. ⁊ oīs
talis eſt ꝓhibitus ſm leges. non
tñ ſi quis certet haſta. ſiue pila iaciēdo.
currēdo. luctando vel pugnādo. quia hec
fiūt cauſa virtutis corꝑis. ff. eo. l. ij. A.
et ibi et in. l. ſe. ptꝫ. ꝙ oīs ludus etiā ſi ñ
īnitat̃ viribꝫ fortune: ē ꝓhibitus. niſi in-
nitat̃ alicui exercitio v̄tuoſo et vtili. B
Pro eo aūt ꝙ ponit̃ in ꝯuiuio veſcendi
cā: ꝑmittūt leges ludere familie. ff. eo. l.
fi. A. Ibi dr̃. Qđ in cōuiuio veſcendi cā
ponit̃ in eā rem familiā ludē ꝑmittitur.
Et intelligit̃ de ludo licito et honeſto cū
debitis circūſtantijs de quibꝫ in. c. p̄cedē
ti in principio. Iſta etiaꝫ que hic hñtur
notant̃ in ſū. cō. li. ij. ti. viij. q. xxiij. ſm
glo. ray̆. et Hoſti. B
¶ Utꝝ ludꝰ alee ſit pc̄tm: Rñ. ſm Ray̆.
Quicūqꝫ ludūt alea ſiue taxillis. vel qui
ſunt ꝑticipes ſeu inſpectores ludi ſemꝑ
peccāt. ff. eo. ꝑ totū. et. C. eo. in ꝯſtitutō
ne greca. et maxīe ſi ſūt clerici. In Au-
ten. de ſanc. epis. §. interdicimus. A. Ibi
etiā dr̃ ꝙ clerici nō dñt accedere ad ali-
qđ ſpectaculoꝝ cauſa videndi. B. ⁊ ex̃.
de vi. et ho. cle. clerici. Et eſt principl'r ⁊
ꝑ ſe pc̄tm auaritie. ſiue rapine. Eſt etiaꝫ
cā multoꝝ peccatoꝝ. et mēdacioꝝ. ꝑiu-
riorū. blaſphemiaꝝ. deceptōnum et hu-
iuſmodi. A. De hoc latius in dicta. q. x-
xiij. vbi dr̃ ſm Ray̆. Qꝫ magnum ſit hoc
pc̄tm pꝫ int̃ alia ex noue q̄ in talibꝫ at-
tendunt̃. Primū ē deſideriū lucrādi. Ec-
ce cupiditas q̄ radix ē oīm maloꝝ. vt dr̃
j. ad Thimot. vl. Secundum ē volūtas
ſpoliādi ꝓximū. Ecce rapina. Tertium
eſt vſura maxima. ſ. xij. ꝑ. xj. nonſolum

in anno vel in mēſe ſʒ in eadē die. ex̄t. de exceſ. p̄la. inter dilectos. Quartū ē multiplicia mēdatia ⁊ verba otioſa et vana Quītū ē blaſphemia. Ecce hēſis. Sextū ē corruptio multiplex p̱rioꝝ. q̄ ad ludū īſpiciendū ꝯ ꝯſuetudine p̄ua ꝯueniunt. Septimū eſt ſcandalū bonoꝝ. Octauū eſt ꝯtēptus p̱hibitōnis ſancte mr̄is eccleſie. Glo. dicit argumentū ꝙ ſm magiſtrū huiuſmodi ludi ſūt p̱hibiti. non tm̄ diſſuaſi. qđ ſecurius ē dicere. Nonum eſt amiſſio tp̱is. i. bonoꝝ q̄ in illo tp̱e tenētur facere. Con. hoſti. et addit ſeptē peccata alia que ſunt. furtū. quia luſores ſepe inopia cogēte diſcūt furari. Itē violentia. Aliquotiēs enī ad hoc vt aliquis ludat violenē detineť. ff. de aleato. ſolēt. Ecce ſuitus iniuſta. Item crimē falſi qđ ꝯmitti ť in falſis taxillis faciendis. et ex certa ſcīa ꝯmodandis ſiue locandis. Itē homicidiuʒ. quia de ludo veniūt ad verba. et ex his ad verbera. tandem ad homicidia. Ecce iniuria. Ecce homicidia. q̄bꝰ iudex ex officio ſuo occurrē debʒ. vt ff. de vſufruc. equiſſimum. Item fraus et deceptio. quia qui melius ſcit decipere melius creditur ludere. Item adulatio. Vn̄ dicūt homines. Pulcer et bonus luſor eſt dn̄s meus. Item turpis et inhoneſta vita. H

¶ Utꝝ ludus alee ſit pcc̄m mortale? Re. ſm Wil. Etiam ſi homo nō ducit in cōſuetudinē: mortaliter peccat. Intellige qn̄ ex auaritia ludit. A. qđ ſemꝑ occurrit. cū querať lucꝝ ꝑ modū illicitum qđ nil aliud ē q̄ auaritia. vt colligiť ex notatis ꝑ Tho. ſcđa ſcđe. q. cxviij. arti. iiij. Grauitas etiā hꝰ pcc̄i ꝯphendiť aliq̄tenus ex dictis in p̱rimo. §. p̄cedenti. cum additōne. H. qꝛ et auaritia de ſe ē pcc̄m mortale. vt ſup̄. auaritia. §. ij.

¶ Que pena clericoꝝ ludētiū ad aleas? Rn̄. De hoc legiť. xxxv. di. c. j. vbi diciť ſic. Ep̄s aut p̄ſbiter aut dyaconus alee aut ebrietati deſeruiēs. aut deſinat. aut certe damneť. Subdyaconus autē. aut lector. aut cantor. aut deſinat. aut ꝯmunione priueť. A. Idēʒ in layco qđ in minoribꝰ clericis. vt pʒ in dicto. c. j. H. Et nota ꝙ ex dicto canone colligiť ꝙ ſi nō ducit in ꝯſuetudinē n̄ ſuſtinebit p̄dictā penā. Vn̄ dicit deſuiēs. Silir et ſi ducit in ꝯſuetudinē et vult deſinere. Vn̄ dicit. aut deſinat. Debet tn̄ in vtroq; caſu penitētiam agere de peccato. Et ſm Hoſtiē. idem hodie in ſubdyacono qđ in dyacono. ex̄t. de ſer. nō or. miramur. A. Idem in dicta. q. xxiij. Et addiť ſm Ray. ꝙ ex eo qđ in dicto. c. j. dr̄ damneť et ꝯmunione p̄uetur. colligiť ꝙ tale ſit peccatum mortale et graue. H

¶ Utꝝ qui in ludo alee vicit illi q̄ n̄ poterat alienare teneať ad reſtitutōnem? Rn̄. ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. xxxij. Qꝛ aliq̄s lucreť ab eis q̄ rem ſuā alienare n̄ pn̄t: illicitū et ꝯ ius diuinū ē. Vn̄ qui talibꝰ vicit ad reſtitutōnem teneť. Et h̄ addit Ray. ꝙ tales ſūt furioſi. p̱digi. minores xxv. an. ⁊ maxīe pupilli. Itē mētecapti. ſurdi. muti. ceci. ⁊ q̄ morbo ꝑpetuo laborāt. qꝛ tales ſuꝑeſſe rebꝰ ſuis n̄ pn̄t. Itē de ſuis. de religioſis. de filijſfa. qui n̄ hn̄t peculiū caſtrenſe vel q̄ſi. Itē de vxore q̄ non hʒ res pafernales. et etiā ꝯ adminiſtratore reꝝ eccl'iaꝝ que pauꝑum ſunt. Qui ḡ talibꝰ vicit r̄ſtituē teneť. nō dico illi qui amiſit. ſed tutori. curatori. dn̄o. monaſterio. pr̄i. marito. ſiue eccleſie. A. niſi forte clericus rector eccleſie eēt correctus. et crederet in debitos vſus expēſurus ſm glo Ray. et in ſū. con. eo. ti. q. xxv. vbi patet ꝙ cū Ray. con. hoſti. circa dicta in hoc. §. H

¶ Utꝝ quicūq; traxit aliquē ad ludum teneať reſtituere quicq̄d vicit? Rn̄. ſm Tho. vbi ſup̄. Reſtituere tenetur. A. ſ. ei quē attraxit. Vn̄ nec ꝯ eo p̄t facere elemoſinā ſm eundē Tho. vt in ſū. con. eo. tiť. q. xxiiij. H. Et nota ꝙ iſta attractio large intelligēda eſt. ſ. q̄uocunq; v̄bis vl' factis induxit eū. cum ille al' nō erat luſurus. Item ſiue induxit a principio ſiue in medio ludi cum ille vellet deſiſtere. vt Azo dicit.

¶ Utꝝ qui fraudulēť ludit teneať reſtituere? Rn̄. ſm Tho. vbi ſup̄. Teneť. A. ſ. ei a quo vicit. vt etiā p̱rime dictū ē. et colligiť ex poſitis in dicta. q. xxiiij. H. Et intellige ſiue ꝯmiſit fraudē an̄: puta quia fingebat ſe quaſi inſciū de ludo ⁊ q̄ hoīem qui poſſet decipi. cum tn̄ d̄cipere intenderet. ſiue ꝯmiſit fraudē in ip̄o ludo. vt ſubmittendo taxillos falſos ſiue etiā veros male ⁊ fraudulose iactādo ſeu

mendaciē dicēdo q̄ obtinuiſſet. ſeu male
pecuniā numerādo. et oīa h⁹.
¶ Ulterius qui vicit ꝓhibente iure ciuili. A
qḋ ꝓhibet omnē ludū fortune. et etiā nō
innitentē exercitio alic⁹ opis ṽtuoſi. vt
tactū ē ſup̄. in p̄ncipio. et dat repetitōē
ei qui ꝓpter ludū ꝓhibitū aliquid ſoluit
et heredibꝰ eius vſq̄ ad. l. annos. vt. l. fi.
C. eo. B. teneat̄ ad reſtitutōem? R̄n. ſm
Tho. vbi ſup̄. Jus quidē ciuile nō obli-
gat oēs ſʒ eos ſolos qui ſūt huiuſmōi le-
gibꝰ ſubiecti. et iterū ꝑ diſſuetudinē abro
gari p̄nt. iō apud eos qui ſūt huiuſmōi
legibꝰ aſtricti tenent̄ inteḡliter ad reſti
tutōē. niſi forte ꝯ̄tria ꝯſuetudo p̄ualeat.
aut quis vicerit ei qui traxit eū ad ludū
in quo caſu nō tenet̄ reſtituere. q2 ille q̄
amiſit non ē dignus recipe. nec p̄t licite
retinere tali iure poſitiuo durāte. ſʒ te-
net̄ illud dare in elemoſinas. hec Tho.
Porro dictū ius poſitiuum h̄r. C. eo. l.
aleaꝝ. et. ff. eo. l. vlt̄. in fi. Et idem ꝯſule-
rem etiā dicto iure poſitiuo durāte. ſ. q̄
ille q̄ attractus fuit nō tenet̄ reſtituere.
nec t̄n licite p̄t tenere ꝓpter ipam turpi-
tudinē talis lucri. vt in ſe. §. dicit̄.
¶ Ulterius ille qui vicit q̄n volūtarius cum
voluntario luſit teneat̄ ad reſtitutōem?
R̄n. quidā dicunt q̄ non. ſʒ paupꝰibꝰ eſt
erogāda talis pecunia. ar. xiiij. q. v. nō
ſane. Et hec ē opinio Pla. Alij dicunt q̄
tenet̄. ff. eo. l. vlt̄. in fi. ⁊. C. eo. in ꝯſtitu
tione greca. Et hec ē opinio Ber. vt no-
tat̄ ext̄. de vi. et ho. cle. clerici officia. et
etiā Ray. q̄tum eſt in ꝓpoſito caſu. ſ. in
eo qui luſit volūtarie. et ꝑ eadem iura.
Sʒ (vt mihi videt̄) vtraq̄ opinio ſtat. ⁊
ſecūda quidē opinio. ſ. q̄ teneat̄ reddere
locū h̄ʒ vbi legibꝰ viuit̄ impꝛialibꝰ ꝑ q̄s
et ipa opinio ꝓbatur. Ubi ṽo non ſic vi
uit̄ vel vbi leges ille abrogate eſſent. vi-
det̄ valere p̄ma opinio. ſ. q̄ debeat pau-
peribꝰ erogari. Nam cū ludus ſit quedā
expoliatō nō p̄t quis ꝑ ipm licite aliq̄d
acq̄rere. ⁊ ſic nō p̄t tenere. ſed nec illi dʒ
reddere. q2 ille n̄ eſt dignus rehabere qui
q̄tū in ſe fuit ꝓximū expoliare conabat̄
De factoribꝰ taxilloꝝ. ſcachoꝝ. aleaꝝ. ⁊
h⁹. vide infra. negociatio. §. vij. A. q̄ in-
cipit. Quid de factoribꝰ. Et ad predicta
p̄nt reduci que notant̄ in dicta. q. xxiiij.
in ſū. con. li. ij. tit̄. viij. vbi d̄r ſm Jnno.
in. c. quia plerūq̄. ext̄. de imu. ec. q̄ attra-
ctus nō tenet̄ reſtituere. Jntellige illi a
quo vicit. vt pʒ ſup̄. Sʒ q̄ aliū attraxit:
tenet̄. q2 doloſe fecit. Et ſil'r q̄ luſit mo-
dicū cā recreatōnis nō tenet̄ reſtituere.
Jntellige ſi ludus erat honeſtus et lici-
tus. al' Luc. vj. d̄r. Ue vobis qui ridetis
nūc. Un̄ in eadem. q. xxiiij. d̄r ſm Ray.
Si dicat q̄s q̄ bona intentōne vel cā re
creatōnis ludat ad aleas. faciat hoc ſine
denarijs aut accipiat vnū de ludis ap̄pro
batis. Et glo. ray. ſup̄ verbo recreatōnis
dicit argumentū q̄ ludus alee nō ē gene
ralit̄ ꝓhibitus. q2 p̄t ludi bono fine. et iō
taxilli ⁊ alee ⁊ ſcacheria p̄nt fieri bono
fine. Sed de hoc dicet̄ ſup̄ dicto. §. q̄d de
factoribꝰ. Ex p̄dictis ḡ pʒ. q̄n quis te-
neat̄ reſtituere q̄ vicit in ludo. Sʒ q̄d ſi
aliq̄n vicit et aliq̄n ꝑdidit. an fiet ꝯpen-
ſatio? Poteſt diſtingui vtrū fiat lud⁹ cū
eadem ꝑſona vel diuerſa. Si cū eadem.
Aut ludus ē mutatus. vt q2 prim⁹ fuit
licitus. et ſecūdus illicitus. et nō fit ꝯpē
ſatio. q2 ſolutū vni vel etiā eidem ex di-
uerſa cā nō liberat a debito ex alia cā vl'
cū altero. C. q̄n ciui. ac p̄iu. cri. l. vna.
Aut ludus nō eſt mutatus. vt q2 vterq̄
erat illicitus. ſ. in q̄ vicit et ꝑdidit. et vi-
det̄ q̄ debeat fieri ꝯpenſatō. Nametſi ſit
dare caſū in q̄ quis nō teneat̄ reſtitue-
re illi a quo vicit rōne paris cauſe tur-
pitudinis pōt t̄n reſtituere eidē. et reſti-
tuendo liberat̄. vt notat̄ in ſū. con. li. ij.
ti. viij. q. xxv. ad finē. Et iō ꝑdendo cum
eodē videt̄ ei reſtituiſſe ꝑ ꝯcurrēti quā-
titate. Si ludus fiat cū diuerſa ꝑſona n̄
fiat ꝯpenſatō. q2 ꝑ interitū rei moroſus
debitor nō liberat̄. l. in re furtiua. §. j. ff.
de cō. fur. maxime q̄n ipemet dedit cau-
ſam interitui. ff. de ṽbo. obli. l. ſi ex lega
ti cā. vbi ille tenet̄ qui occidit hominē
quē debebat. B

LUxuria. Cū luxuria

multiplex ſit. vt dictū ē ſup̄. for-
nicatō. §. j. q̄ ē ḡuius pctm? R̄.
ſm Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. cliiij. Grauiſſimū
int̄ oīa pcc̄a luxurie ē vitiū ꝯ̄ naturā. ſi
cut ⁊ Aug⁹ dicit in li. de adulterinis cō-
iugijs. Et hoc ideo. q2 trāſgredit̄ illud q̄d
ſm naturā determinatū ē tāq̄ p̄ncipiū cir
ca vſū venereū. Poſt hoc ē īceſt⁹ q̄ eſt ꝯ̄
naturalē reuerētiam quā debem⁹ ꝑſonis

ꝯiunctis. Alie aũt ſpẽs ſunt ꝯtra rectã
rõnem. tñ ex ſuppoſitõne naturaliũ pri-
cipioꝝ. Magis autẽ repugnat ratõni ꝙ
aliq̃s venereis vtaꝛ. nõſolum ꝯ̃ illud qḋ
ꝯuenit ꝓli generande. ſed etiã cũ iniuria
ꝓximi. et iõ fornicatõ ſimplex mĩima eſt
inter ſpẽs luxurie. Adulteriũ võ ḡuius
eſt q̃ ſtupꝝ. qꝛ maioꝛ iniuria fit in abu
ſione mulieris alteriꝰ ꝑtati ſubiecte q̃ tũ
ad vſum generatõnis q̃ ſubiecte ad ſolã
cuſtodiã. Vtrũqꝫ aũt aggrauatꝛ ꝑ violẽ
tiam. et iõ raptus virginis eſt ḡuioꝛ q̃
ſimplex ſtupꝝ. et raptus vxoris q̃ adul-
teriũ. Et de tali raptu quedã habes in-
fra. raptor ij. De ſtupro võ et adulterio
ſuꝑ. fornicatõ. §. j. et ſuꝑ. adulteriũ. Hec
etiã oĩa aggrauantꝛ ſcḋm rõnem ſacri-
legij. qñ. ſ. ꝑſona deo ſacta rapitꝛ. A. Et
hoc ſacrilegiũ ḡuius eſt inceſtu. cum ſit
ꝯtra diuinã reuerentiã. H. Item inter
pctã ꝯtra naturaꝫ grauiſſimũ eſt pctm
beſtialitatis. ſ. vbi nõ ſeruatꝛ debita ſpẽs
Poſt hoc autẽ ẽ vitiũ ſodomiticum. vbi
non ſeruatꝛ debitus ſexus. Et de hoc ali-
quid infra. ſodomia. Poſt hoc aũt pctm
molliciei. ex eo ꝙ nõ ſeruatꝛ debitꝰ mo-
dus ꝯcubendi. Magis aũt ſi ñ ſit debitũ
vas q̃ ſi non ſit debitus modus. Minus
aũt inter peccata ꝯ̃ naturã ẽ pctm mol-
liciei qḋ ꝯſiſtit in ſola emiſſione ſeminis
ſine ꝯcubitu ad alterũ. Et de iſta mate-
ria ſatis hꝛ. xxxij. q. vij. adulterij.

An q̃ deflorat virginẽ ſolutã teneatꝛ
eã ducere vel maritare? Rñ. In foro iu-
diciali vꝛ teneri ad alteꝝ ꝑdictoꝝ. extꝛ. ḋ
adul. c. j. Sꝫ ſcḋm glo. hec fuit pena ãtiq̃.
hodie võ ſic punitꝛ. ꝙ aut ducat eam aut
verberatus et a ſacramĩtis excluſus retru-
datꝛ ad pniam in monaſterio. de q̃ ñ poſ
ſit egredi. extꝛ. de adul. c. ij. A. Ibi ptꝫ ꝙ
hec pena ꝓxime dicta obtinet qñ ſedu-
ctoꝛ nõ vult ſtupratã ducere. q̃ caſu etiã
videtꝛ ꝙ teneatꝛ eam dotare. vt eo. ti. c. j.
Si aũt pꝛ non vult eã ei dare vel ipſa ñ
vult ꝯſentire: tenetꝛ eaꝫ dotare. vt in di-
cto. c. j. qḋ nõ corrigitꝛ ſed in diuerſo ca-
ſu loquitꝛ. vt ex his ptꝫ. et ex tex. et glo.
vtriuſqꝫ capli. Et ſcḋm glo. ray. in ſũ. cõ.
li. ij. tit. v. q. vj. gloſatores ꝑdicta intelli-
gũt de raptore qui ſeducit. i. ſeorſũ ducit
a domo pr̃is et extrahit virgineꝫ ꝑ vio-
lentiã. Sed certe etiã ſi nõ interueniat
violentia: tenetꝛ ſeductoꝛ ad ſatiſfactõeꝫ
damni. vt in. c. fi. extꝛ. de iniuꝛ. H. In fo-
ro aũt pniali ſic agendũ eſt ſcḋm Wil. Si
defloravit ipam voluntariã: nõ tenetꝛ.
qꝛ ille nõ ſeduxit eã. Si aũt inuitaꝫ vel
ſeductã iniũgendũ eſt ei ꝙ ſatiſfaciat vel
ꝯponat cuꝫ ea. A. ſ. ꝯpoſitõne q̃ ꝓcedat
a libera eius volũtate. Alr̃ abſolutus ñ
ẽ tutus in ꝯſcia. ar. l. j. §. que onerãde. in
fine. ff. quarum rerũ ac. non datur. H.
Similẽ caſum habes infra. mr̃imoniuꝫ
iiij. §. ij.

Vtꝝ ꝯſenſus in delectatõem. ſ. cogita
tõis carnalr̃ abſqꝫ hoc ꝙ ꝯſentiatꝛ i actũ
ſit mortale? Re. Sic vt hẽs ſuꝑ. delectatõ.

Vtꝝ in tactibꝫ et oſculis ⁊ huiuſmõi
ſit peccatũ mortale? Rñ. ſcḋm Tho. ſcḋa
ſcḋe. q. cliiij. Oſculũ. ãplexus. vel tactꝰ.
ſcḋm ſuã rõnem nõ nominãt pctm mor-
tale. quia poſſunt abſqꝫ libidine fieri vl
ꝓpter ꝯſuetudinẽ patrie vel ꝓpter aliquã
neceſſitatem vel ratõnabilẽ cauſã. Sed
ſi fiant cum libidinoſa delectatõne: ſunt
mortalia. Nã ⁊ ſolus ꝯſenſus in delecta-
tionem mortalis: eſt mortale. vt in pre-
cedenti. §. dicitur. multomagis progreſ-
ſus ad actum eſt mortale. Addi poteſt
ſcḋm Al. ꝙ etiam aſpectus libidinoſus
mortale eſt Math. v. Qui viderit mulie-
rem ⁊c̃.

MAgiſter primo ſiue
doctoꝛ primo coiter. Queli-
bet eccleſia cathedralis dꝫ
tenere magiſtros liberaliuꝫ
artiuꝫ adminus grãmatice qui clericos
et alios pauperes gratis inſtruant. Et
debent magiſtro aſſignari ꝓuentus vniꝰ
prebende. Et eodem modo debẽt facẽ alie
eccleſie quarũ ſufficiunt facultates. In
metropolitana eccleſia dꝫ vlterius eſſe
magiſter in theologia. et eodẽ modo re-
cipere prouentus. non tamen ꝓpter hec
fiat canonicus. A. Sed tamdiu reddi-
tus ipos ꝑcipiat. q̃diu ꝑſtiterit in docẽ-
do. Qꝫ ſi forte de duobus eccleſia metro-
polis grauetur. theologo iuxta modum
predictum ipa ꝓuideat. grãmatico võ in
alia eccleſia ſue ciuitatis ſiue dyoceſis q̃
ſufficere valeat faciat prouideri. vt in. c.
quia non nullis. extra eo. H. xxxvij. di.
de quibuſdam. extꝛ eo. ꝑ totum. A. Pre-
ſertim in. c. j. et in dicto. c. qꝛ nõ nullis.

Nota etiã ꝙ a ꝑlatis et capitulis ad theologie ſtudiũ dñt aliqui habiles deſtinari qui alios poſtmodũ valeant erudire. quibꝫ ſi ꝓprij ꝓuentus eccleſie ñ ſufficiũt. ꝑdicti.ſ.ꝑlati et capitula neceſſaria miniſtrabũt. Docẽtes võ in theologica facultate dũ in ſcolis ſtuduerint. ⁊ ſtudentes in ip̃a integre ꝑ ãnos q̃nqꝫ recipiãt de licẽtia ſedis ap̃lice ꝓuentus ꝑbendarum et bñficioꝝ ſuoꝝ. non obſtante aliqua ꝯſuetudine ꝯtraria vel ſtatuto. Hec omnia extra eo. ſuꝑ ſpecula. vt in ſum. con. li. j. ti. iiij. q. j. B. Et de hac etiã materia vide infra. ſcientia. §. j. et ſequentibus.

¶ Utꝝ aliquis poſſit recipi in canonicũ cum pacto ꝙ doceat et ſcolas teneat? Rñ. ſm Hoſti. Dicunt doctores ꝙ non. al'eſſet ſymoniacuz. ſed vacanti ꝑbende bñ ꝑt hoc onus annecti. extra. de ꝑben. ſignificatũ. Con. ber. A. Idem in ſũ. cõ. eo. ti. q. iiij. B. In curia romana debent eſſe doctores et ſtudiũ vtriuſqꝫ iuris. vide infra. ſtudium. §. fi.

¶ Utrũ magiſter poſſit ſcolaribꝫ collectam ĩponere vel exigere? Rñ. ſm Hoſti. Si magiſtro annexũ eſt ſuffitiẽs bñficium vel ſuffitiens ſalariũ publicũ. ñ licet ei exigere. alit̃ ſymoniã ꝯmitteret. qꝛ venderet obſequiũ ſp̃uale qđ ex offitiõ ſuo tenet̃ facere. extra. de ſymo. nemo. j. q. iij. vendentes. et. c. non ſolum. ſed tñ ſponte oblata recipe poteſt. Si võ non ſit annexũ tale bñficium vel ſalariũ. aut ſi non ſufficiat ei. poteſt accipere collectam ꝑ laboribꝫ ſuis. ar. xij. q. ij. q̃cunqꝫ. et. c. eccleſiaſticis. et. c. caritatem. Et videtur Hoſti. innuere ꝙ nõ ſolum ab extraneis ſed etiam a clericis eccl'ie poſſit exigere. non tñ debet exigere a paupere cũ ip̃e potius debeat pauperi ſubuenire Sed et talis exactio ſm Wil. non debet eſſe coactoria vt ꝙ niſi ſoluant expellat eos de ſcolis aut accipiat res eoꝝ. ſꝫ potius inopiam ſuã eis exponendo. Et hec oĩa ſm Hoſtiẽ. intelligenda ſũt ſi magiſter eſt ſuffitiens. Qꝛ ſi inſuffitiens eſt et officium docendi aſſumit nõ eſt ei ex debito ꝓuidendum ſed ſibi culpaz imputet. ff. ad. l. aquil'. item iuris. Si võ ſuffitiens eſt et non habet ꝓuiſionẽ vt dixi. etiam ſi diues eſt poteſt a diuitibꝫ licite accipere. quia nõ tenet̃ eis gratis ſeruire. Satis con. inno. ray. et Her. A. Idẽ in ſum. con. eo. ti. q. ij. B

¶ Quid de magiſtro qui feſtũ alicuius ſancti quod de ſe colendum eſt non vult ꝯcedere ad celebrandũ niſi data ſibi pecunia? Rñ. ſm Ray. Symoniã ꝯmittit qꝛ vendit ſp̃uale ad quod tenetur. vt in ꝑncipio ꝑcedentis. §. dictum eſt. Et per eadem iura et eodem modo ſi feſtuz non eſt celebranduz et ip̃e vult illud feſtare nec vult legẽ niſi data pecunia. A. Idez ſi diem non colendum vt alicuius minoris ſancti ꝯcedit colendum pro pecunia. vt in ſum. con. eo. ti. q. iij. Et ſubditur. Si autem ꝑ data pecunia ꝯcederet magiſter ſcolaribꝫ aliquo die ꝑ feſto ceſſare a lectõibꝫ ſiue vacatõnem aliquaz ꝓpter recreatõnem. ſicut ꝯſueuit fieri ab auctoriſtis turpe lucrum eſſet. ſed nõ eẽt ſymonia. hec ibi. Sed non videtur ratõ diuerſitatis in hoc caſu a ſuꝑdictis. B

¶ Doctoris ſeuitia. ſ. in nimis corrigẽdo culpe imputatur. quia leuis tñ caſtigatio ei ꝑmiſſa eſt. ff. locati. l. item q̃ritur. extra. de homic̃. ad audientiã. xxiij. q. v. c. j. Quid tenendũ ab auditoribꝫ diuerſorum magiſtroꝝ qui habent contrarias opiniones. habetur infra. opinio. Utrũ actus doctrine ſit pretermittendus ꝓpter ſcandalum. vide infra. ſcandalum. §. vij. et. viij.

Magiſter ij.ºſ. quantum ad licentiam docẽdi. Quid ergo ſi aliquid exigatur vel ꝓmittatur pro licentia docendi? Rñ. ſm Hoſti. Exactum debet reſtitui. et ꝓmiſſum remitti. extra eo. ꝓhibeas. A. Al' incipit. prohibemus. B. Symonia tamen non ꝯmittitur. ſed ꝯmittit exigens crimẽ cõcuſſionis. et debet dignitatibꝫ et officijs et beneficijs expoliari. extra eo. c. j. ⁊. c. quanto. A. Con. ray. et Goff. vt in ſum. con. li. j. ti. iij. q. v. B

¶ Quid ſi ille qui habet poteſtatem cõcedendi licentiã docẽdi vel legendi vult legere in ꝓpria perſona. nunquid poteſt alteri licentiam denegare? Rñ. ſm Hoſti. Non poteſt eũ impedire vel ei denegare etiam ſi ipſe ſit valde ydoneus. ar. extra. de offi. archi. c. vlẽ. Hoc enim eſſet

in preiuditium auditorũ. cum ſepe quis
habeat graciam diſcendi. ab vno et non
ab altero. A. Idem in ſum. con. eo. ti. q.
vj. Et ſatis hoc dicitur in. c. quanto. ex-
tra eo. B

¶ Quid ſi aliquis obtẽta licentia legen
di velit alium ſubſtituere. nũquid a ſub-
ſtituto poteſt recipere expẽſas quas fe-
cit in ꝯuiuijs. ⁊ huiuſmõi? R ñ. ſm Wil.
Si ꝯſuetudo loci eſt ꝙ poſſit alium ſub-
ſtituere. tunc ab illo poteſt recipere ex-
penſas factas quaſi loco intereſſe. dum
tñ ille doceat nomine eius. Si aũt totuz
ius transferat in ſubſtitutuz: non debet
aliquid recipere etiam pro intereſſe. nec
poteſt etiam in primo caſu paciſci cum
ſubſtituto de certa portione emolumen
ti recipienda. A. Idem in ſum. con. eo.
ti. q. vij. ⁊ viij. B. Et mľtominus poteſt
in caſu ſecũdo.

¶ Utrꝫ liceat alicui pro ſeipſo petere li-
centiaz docendi in theologia? R ñ. ſcðm
Tho. in quolibet. Dicendũ ꝙ ſic. Nullaz
enĩ petit excellẽtiam poteſtatis qd̃ qui-
dem turpe eſſet. ſed petit ſolã opportuni
tatẽ ꝯmunicandi id quod habet. Cõmu-
nicare aũt ſciam quam quis hꝫ laudabi
le eſt et ad caritatem pertinẽs. ſm illud
Sap. vij. Quã ſine fictõne didici et ſine
inuidia ꝯmunico. et. j Pet. iiij. Unuſqſ-
qꝫ ſicut accepit grãm in alterutrꝫ illam
adminiſtrantes. Poteſt tamẽ turpitu-
dinem ꝯtinere ratione preſumptõnis ſi
ille qui non eſt ydoneus peteret docendi
officium. A. Idem in ſum. con. li. iij. ti.
v. q. v. B

Maioritas ſm Ray. pn

cipaliter in quatuor ꝯſiſtit. Pri
muz quidem in ꝓrogatiua ordi-
nis. vt preſbiter maior eſt dyacono. diſ.
xciij. legimus. in fi. extra eo. ſtatuimus
Secundũ eſt in ꝓrogatiua ꝯſecratõnis.
vt epẽs maior eſt pſbitero. di. xcv. olim. et
c. epẽs in eccleſia. Tertiũ eſt in ꝓrogati-
ua adminiſtratõnis. vt archidyaconus
maior eſt archipſbitero. et ei ſubeſt atqꝫ
obedire debet. di. xxv. ꝑlectis. Quartuz
eſt in ꝓrogatiua antiquitatis ſm ꝙ ma-
ior eſt vel q̃ prius fuit ordinatus vľ pri⁹
religionem ingreſſus. vel etiam ille qui
precedit alios in etate. di. lxxv. ordina-
tiones. extra eo. c. j. extra. de elec. dudũ j.
Et additur etiam ſm Hoſti. quintum. ſ.
ſm ꝓrogatiuaz eius qui ordinauit. quia
ordinatus a ſuperiore inter alios eiuſ-
dem ordinis magis eſt honorandus. ex-
tra eo. per tuas. Ad maioritatẽ obediẽ-
tia ſequitur. de qua habetur infra. obe-
dientia ꝑ totum.

Maior pars. Generali-

ter quod fit a maiori parte ca-
pituli ſeu collegij vires obtinet.
lxv. di. c. j. ij. et. iij. niſi ex alia pte prepõ
deret auctoritas. ext̃. de elec. dudũ. ext̃.
de teſti. i pñtia. Preualet tñ qñqꝫ minor
ꝑs. ſ. qñ aliqd ab eis rõnabile fuerit ob-
iectũ vel oſtẽſum. extra eo. c. j. Nec opor
tet vocari abſentes. niſi in electõnib⁹. vt
ſup̃. electio j. §. vj. Similiter in ceſſatõe
a diuinis. vt ſup̃. ceſſatio a diuinis. §. j.
A. Con. albricus. B

Maledictio. Utrũ ma-

ledictio ſit peccatũ mortale? R.
ſm Tho. ſcða ſcðe. q. lxxvj. Ma
ledictõ de qua nunc loquimur eſt ꝑ quã
ꝓnũciatur malũ ꝯtra aliquez vel imp̃-
cando vel in optando. qd̃ quia ſm ſe re-
pugnat caritati: ẽ pctm mortale. j Co-
rint̃. vj. Neqꝫ maledici neqꝫ rapaces re-
gnum dei poſſidebũt. et tãto grauius quã-
to ꝑſonam cui maledicim⁹ magis ama-
re ⁊ revereri tenemur. Unde Leuit̃. xx.
Qui maledixerit patri ſuo aut mr̃i mor
te moriat̃. Contingit tñ eſſe veniale vel
ꝓpter puitatem mali qd̃ quis alteri im-
precat̃. vel etiaz ꝓpter affectum eius qui
ꝓfert. dum ex leui motu vel ex ludo aut
ſurreptione aliqua talia verba profert.
quia peccata v̾borũ maxime ex affectu
penſantur.

¶ Que differẽtia eſt int̃ maledictõem ⁊
blaſphemiã? R ñ. Scðm quorundã vul-
gare vt in tuſcia idem ſunt. ⁊ hoc etiam
ꝓbat̃ ꝑ decre. extra. eo. ſtatuim⁹. Sꝫ tñ
ꝓprie loquẽdo. aliud ẽ blaſphemia qñ. ſ.
v̾bis. A. vel intentõne. cũ etiã ſola intẽ
tione pctm ꝯmittat̃ Iſa. j. B. attribuit̃
deo qd̃ ei ñ ꝯueit vel ecõuerſo. vt dictũ ẽ
ſup̃. blaſphemia. A. Tertõ cũ attribuit̃
creat̃e qd̃ appropat̃ c̃atori ſm Tho. ſcða
ſcðe. q. xiij. arti. j. B. Aliud maledictõ. ſ.
qñ aliqs imp̃cat̃ vel optat alicui malũ.

ſiue homini ſiue deo.
¶ Que pena pferentis maledictõnem ꝯ
deum? R̄ñ. ſi quis ꝯ deũ vel aliquẽ ſcẽm
maxime beatã virginẽ talia pſumpſerit
debet ſeptẽ diebꝫ dominicis p̄ foribꝫ eccle
ſie in manifeſto eſſe dũ miſſa dicit̃. ita ꝙ
vltimo die nec palliũ nec calciamẽta ſꝫ
corrigiã circa collũ habeat. et ꝙ ſeptem
p̄cedentibꝫ ferijs ſextis ieiunet in pane ⁊
aqua. nec ingrediat̃ eccl̃iam. et in q̃libꝫ
dictoꝝ dieꝝ tres reficiat paupes. etſi nõ
p̄t tres ſaltem duos vel vnum. etſi nõ p̄t
hoc. illud in penã aliã ꝯmutetur. etſi p̄-
dicta rẽnuerit debet ei interdici ingreſ-
ſus eccleſie. et in obitu debꝫ carere eccle
ſiaſtica ſepultura. Inſuper tales debent
ꝯdemnari pena pecuniaria. ex̃t eo. ſta-
tuimus. Et hec oĩa ſm Goff. pro tri-
bunali fiunt. Ceteꝝ in iuditio anime di-
ſcretus ſacerdos molliet hunc rigorem.
A. Immo. et ĩ foro pn̄iali etiam hic ri-
gor ſeruãdus eſt preterꝙ̃ in ꝯdemnatõe
pene pecuniarie qñ blaſphemia publica
eſt. ſm modũ tñ poſitũ ſup̄. cõfeſſor j. in
additione magna. B
¶ Utrum liceat maledicere creature ir
rationali? R̄ñ. Creature irrõnali ꝯtin-
git maledicere quinqꝫ modis. Primo mõ
ſm ꝙ ordinatur ad hominez p modum
ſubuentõnis. ſ. quia per eas ſubuenitur
humane neceſſitati. Et hoc mõ deus ho
mini dixit. Maledicta terra in ope tuo.
A. Geñ. iij. B. vt. ſ. p eius ſterilitatẽ ho-
mo puniret̃. Et ita etiã intelligitur qđ
habet̃ Deut. xxviij. Benedicta horrea
tua. maledictũ horreum tuũ. Sic ⁊ Da
uid maledixit montes gelboe ſm expo-
ſitõnẽ Greg. Secundo ſm ꝙ ordinat̃ ad
hoĩem p modũ ſignificatõnis. ſicut dñs
maledixit ficulnee in ſignificatõnez iu-
dee Math. xxi. Tertio ſm ꝙ ordinatur
ad hominẽ p modum ꝯtinẽtis. ſ. loci vel
tp̄is. Et ſic Iob maledixit diei natiuita
tis ſue Iob. iij. Et hoc ꝓpter culpam ori-
ginalem quaz naſcendo ꝯtraxit et ꝓpter
penalitates inde ſequentes. et ꝓpter hoc
etiaz poteſt intelligi Dauid maledixiſſe
montibꝫ gelboe. ij Reguz. j. ꝓpter cedem
populi que in eis contigerat. Predictis
tribꝫ modis non ꝯpetit nec licet homini
maledicere irratõnali creature. niſi forte
ſpeciali dei r̃uelatõne. A. Uel niſi in his
non intenderet odiuz creature. ſed dete-
ſtationem mali culpe vel pene. iuxta il-
lud Iob. v. Uidi ſtultum firma radice. ⁊
maledixi pulcritudini eius ſtatim. B.
¶ Quarto ꝯtingit maledicere irratõna
bilibus rebus inq̃tum ſunt creature dei
et hoc eſt peccatum blaſphemie. Quin-
to p̄t contingere maledicere eis ſcõm ſe
ꝯſideratis ⁊ hoc eſt otioſum et vanum ⁊
p cõſequens illicitũ. Hec ſumpta ſunt de
Tho. ſcđa ſcđe. q. lxxvj.

Maleſactor. Si male-
factor poteſt fugere. vel ſe defen
dere. vide ſup̄. accuſatus. §. penult̃.

Maleficium dicitur du-
pliciter. Uno mõ quodlibet ſor-
tilegiũ de quo agitur. C. đ male.
et mathe. p totũ. de quo etiam multa ha
bẽtur infra. ſortilegiũ. p totum. et de ta-
li maleficio inq̃tum impedit mr̄imoniũ
habetur ex̃t. de fri. et male. et ſup̄. impe
dimẽtũ xv. in quatuor vltimis. §. Alio
modo dr̃ maleficium quodcũqꝫ crimen.
vt furtum. rapina. homicidiũ. et huiuſ-
modi. Dicitur etiaz quaſi maleficiũ qñ
eſt nocumentuz p̄ter ꝓpoſitum. vt cũ iu-
dex p imperitiam male iudicat. vel cum
đ domo alicuius aliquid eſt eiectũ quod
nocuit tranſeũtibꝫ. vt in Inſti. đ obli. q̃
ex quaſi delic. in principio. p totũ. Utꝝ
maleficiũ quod eſt ſortilegiũ poſſit tolli
p aliud maleficiũ. vide ſup̄. impedimen-
tum xv. §. fi.

Manumiſſio ẽ datio li-
bertatis. Nam q̃diu quis in ſer-
uitute eſt manui ⁊ poteſtati ſup
poſitus eſt. manumiſſus vͦ liberatus ẽ.
in Inſti. de liberti. in principio. Et ma-
numiſſi dicunt̃ liberti. de quibus habet̃
ſup̄. libertus.
¶ Quis poteſt manumittere? R̄ñ. Ma-
numittere p̄t dñs qui eſt maior. xx. an-
nis. niſi al' non habeat adminiſtratõem
vt furioſus et prodigus. Minor vͦ. xx.
manumittere inter viuos nõ poteſt niſi
ex cauſa ⁊ tunc ſi eſt maior. xvij. annis.
C. qui manumit. non poſ. l. ſi minor. A.
ꝯiuncto. §. fi. in Inſti. ex qui. cau. ma.
licet. B. Sed in vltima voluntate po-
teſt. ex q̃ poteſt teſtari. ſ. poſt. xiiij. ãnũ.
C. qui manumit. ñ poſ. auten. ſꝫ de iure.

A. Al' incipit. ſed hodie. ⁊ item dr̄ in di-
cto. §. fi. in Inſti. B. Item ep̄s p̄t manu
mittere ſeruos eccleſie bene meritos. xij
q. ij. ſi quos. Poteſt etiā alios non bene
meritos dum tn̄ det eccleſie ꝑ vno duos
eiuſdem meriti et peculij. xij. q. ij. Ep̄s q̄
mancipiuꝫ. Et ſm Wil. intelligi debet ꝙ
det de ſuis bonis ꝓprijs. non de rebus ec-
cleſie. Item p̄t manumittere cā miſera-
tionis. xij. q. ij. cū redemptoꝛ. qꝺ intelligi
p̄t de bene meritis. Item abbas non p̄t
manumittere ſeruum monaſterij niſi de
ꝯſenſu ep̄i et monachoꝝ. di. liiij. abbati.
niſi ſit ꝯtraria ꝯſuetudo. extra. ꝺ his que
fi. a p̄la. ea noſcitur. Item ſuus ꝯmūis
pluriū manumitti p̄t ab vno. ſed dꝫ ma
numiſſoꝛ alios ſeruare indēnes. A. Hoc
eſt ꝙ ante manumiſſionē debet precium
iuſtuꝫ dare. vel ſi recuſatur recipi debet
deponere per publicas ꝑſonas et cuꝫ ſi-
gillo. apud edem ſacrā. vt in. l. de qua ſta
tim. B. C. de ꝯmuni. ſer. ma. l. j. Et nota
ꝙ nō valet manumiſſio in fraudem cre-
ditoꝝ facta. C. qui ad liber. ꝓuo. nō po.
A. Melius. C. qui manumit. non poſ. B
l. j. in Inſti. ex ca. qui ma. li. §. j. A. Ideꝫ
in ſum. con. li. iij. tit̄. xvij. q. x. ſm Rayͣ.
vl. et Hoſti B

Qualiter fieri debeat manumiſſio?
Rn̄. multis modis. Aliquādo in eccleſia
ſub aſpectu ep̄i et plebis. et debet de hoc
fieri ſcriptura ad cautelam futuri. C. de
his qui in eccle. ma. l. j. extra. de ſer. non
oꝛdi. c. j. Item fit quādoqꝫ coram iudice
et dicitur manumiſſio vindicte. nā vin-
dicta appellabat̄ virga pretoꝛia cuꝫ qua
tangebātur a pretoꝛe illi qui manumit-
tebātur. A. De hoc in Inſti. de libertis.
§. mult̄. ⁊ ibi glo. B. Et ſiquidem manu-
miſſio fiat ad hoc vt manumiſſus or-
dinetur debet potius fieri coram iudice
eccleſiaſtico q̄ coram ſeculari. aꝛ. extra.
de ſer. nō oꝛ. c. j. Item poteſt manumiſ-
ſio fieri ī ſecreto. vt dicat dominus. eſto
liber. vel inter amicos. vel per epiſtolā.
vel per teſtamentū. vel quamlibet vlti-
mam volūtatem. Item poteſt fieri die-
bus feriatis. Item tā de die q̄ de nocte.
et a procedente per viam. A. i. a iudice ⁊
non pꝛo tribunali ſedente. vt in textu. ꝺ
quo ſtati. B. in Inſti. de liberti. §. mul-
tis autem. Inſuper ſerui fiunt liberi per

alios modos q̄ per manumiſſionē. quos
vide infra. ſeruus j. §. fi. Princeps quoqꝫ
ſola voluntate manumittē p̄t. C. de cōi.
ſer. ma. cum apud.

Matrimoniū primo cō

muniter. quid ſit mr̄imonium?
Rn̄. Matrimoniū eſt viri et mu
lieris ꝯiunctio indiuiduā vite ꝯſuetu-
dinē retinens. xxvij. q. ij. c. j. extra. ꝺ pre-
ſūp. illud. et in Inſti. de nup. §. ij. A. In
hoc. §. nihil videt̄ ꝺ hoc dici. ſed in alijs
alleg. B. quod Rayͣ. exponens dicit. Vi
ri et mulieres. non viroꝝ et mulieꝝ. nec
viri ⁊ mulieꝝ. quia nec vnus vir plures
vxoꝛes. nec vna plures viros habere po
teſt. Coniunctio. ſ. animoꝝ et matrimo
nialis. Indiuiduam vite ꝯſuetudinē re-
tinens. hoc eſt ꝙ neuter abſqꝫ ꝯſenſu al-
terius poteſt continētiam profiteri vel
oratōni vacare. vt hic. infra. §. vl. in fi.
nec ſe alteri copulare. ſed ſibinuicē mu-
tuam fidem ſeruare. ⁊ debiti redditōem.
et mutuā inuicem in neceſſarijs vt poſ-
ſunt ſubuentōnem prebere debent. Et ꝙ
dicitur indiuiduaꝫ ⁊c̄. intelligitur ſcd̄m
Wil. de matrimonio ꝯſumato ꝑ copulā
carnalem. quia ante poſſet ſepari in ca-
ſu. vt dicitur ſupra. impedimētuꝫ j. §. ij.
Item intelligit̄ de mr̄imonio fidelium.
quia et mr̄imoniū infideliū poſſet ſepa-
ri. vt ſup̄. impedimentū ix. ꝑ totum. A.
Idem in ſū. con. li. iij. ti. ij. q. j. vbi ponū
tur et alie diffinitōnes mr̄imonij. q̄ pn̄t
reduci ad predicta. B

Unde dicitur matrimoniuꝫ? Rn̄. ſm
Rayͣ. Dicitur quaſi matris munium. i.
officiuꝫ. quia dat mulieribꝫ eſſe matres
et ideo magis denominatur a matre q̄
a patre. quoniā in eo plus apparet ma-
tris officium q̄ patris. Idem Tho. pe. ⁊
Hoſti. A. Idem in dicta. q. j. in ſū. con.
ti. ij. B

Utrum matrimoniū ſit ſacramentū?
Rn̄. ſm Tho. in. iiij. di. xxvj. Sacramē-
tum impoꝛtat remedium cōtra peccatū
per ſenſibilia ſigna. et cum hoc inuenia
tur in matrimonio. inter ſacramēta cō-
putat̄. A. Et iſtud remediū ē duplex. ſ.
curatiuū. et ꝑſeruatiuū. Primuꝫ datur
in alijs ſacramentis. Secunduꝫ in ſacro
mr̄imonij. ſm Pe. et in ſum. con. li. iij.
ti. ij. q. ij. Magis autē videtur dici ſacr̄m

ex eo q̄ eſt ſacre rei ſignū. i. ꝯiūctōis xp̄i et eccl'ie. ad Eph. v. Et vt pȝ in dicta. q. ij. Pe. addit q̄ ꝯiunctio exterior eſt ſacr̄mētū tm̄. ꝯiunctio vō interior animorū ſacr̄m et res. effectus gr̄e que ibi cōfert̄ res et nō ſacr̄m. et ē res p̄mo ſig̃ta. Res vō ſig̃ta ſecūdario eſt ꝯiūctio xp̄i et ecclesie. B. Et forma quidē huius ſacramēti ſunt verba. A. ſiue alia ſigna. vt in dicta. q. ij. B. quibꝫ cōſenſus mr̄imonialis exprimit̄ et ſicut p̄nia nō hȝ aliā materiā niſi ip̄os actus ſenſui ſubiectos q̄ ſūt loco materialis elemēti. ſic ſacramentū mr̄imonij habet ꝓ materia ip̄os actus. quia ꝑficitur ꝑ actū eius qui ſacr̄o ipſo vtitur. Vñ Ap̄lus Eph. v. dicit. Sacramentū hoc magnū ⁊c̄.

¶ Qn̄ mr̄ionīū fuit inſtitutū? Rn̄ ſcd̄m Tho. in. iiij. di. xxvj. Mr̄imonium ſm̄ q̄ ordinatur ad ꝓcreatōnem ꝓlis que erat neceſſaria etiā p̄c̄to nō exiſtēte inſtitutum fuit ante peccatū Ade in hoc q̄ homini mulierē in adiutoriū de coſta formauit et dixit eis. creſcite et multiplicamī ⁊c̄. Geñ. ij. A. ꝯiūctꝫ. c. j. B. Adā vō cū dixit. hoc nunc os ex oſſibꝫ meis ⁊c̄. verba illa ꝓtulit a deo inſpiratus vt intelligeret mr̄imonij inſtitutōem a deo factam. ſed ſm̄ q̄ mr̄imoniū p̄bet r̄mediū ꝯ̄ vulnus peccati. ſic inſtitutū fuit poſt peccatū tp̄e legis nature. Scd̄m autem indeterminatōem ꝑſonaꝝ inſtitutōnem habuit in lege Moy̆ſi. Et ſm̄ q̄ rep̄ntat ꝯiunctōem xp̄i et eccleſie inſtitutōeȝ habuit in noua lege. et ſm̄ hoc ē ſacr̄m noue legis. hec Tho. et de prima et ſecūda ꝯſtitutōne. xxxij. q. ij. §. his ita. et ext̄. de diuor. gaudemus.

¶ Que ſunt cauſe inſtitutōnis mr̄imonij? R̄x. ſm̄ Ray̆. Due ſunt p̄cipales. ſ. ſuſceptio ſobolis educāde ad cultuȝ dei. Geñ. j. creſcite et multiplicamini ⁊c̄. et vitatō fornicatōnis. j Corin. vij. ꝓpt̄ fornicatōem vnuſquiſq̄ȝ habeat ſuā vxorē. et vnaqueq̄ȝ ſuū viꝝ. et iſta cā ſolū poſt peccatum extitit. Secūdarie vō multe ſūt. vt qn̄q̄ȝ pacis reformatō. pulcritudo vxoris. diuitie. et hꝰ.

¶ Nunquid tenet mr̄imoniū nō factum cauſa prolis ſed ꝓpter ſecūdarias cauſas nūc dictas. puta ꝓpter pulcritudinē. diuitias. et hꝰ? R̄x. ſm̄ Ray̆. Sic. Sufficit enī q̄ ꝯtrahere intendūt et ꝯſentiūt per verba de p̄ñti. xxxij. q. ij. ſolet q̄ri Deut. xxj. Si videris mulierē pulcrā in medio captiuoꝝ ⁊ amaueris eam volueriſq̄ȝ in vxorem habere introduces eā in domuȝ tuā ⁊c̄. Con. tho. et Pe.

¶ Quot ſūt bona mr̄imonij? Rn̄. ſcd̄m Ray̆. ſunt p̄ncipl'r tria. ſ. fides. ꝓles. ⁊ ſacramentū. xxvij. q. ij. om̄e. In fide attendit̄ ne cū alio vel cum alia ꝯmiſceatur. In ꝓle. vt amanter ſuſcipiatur et religioſe educetur ſiue informet̄. In ſacramēto. vt mr̄imoniū non ſepetur. A. Hec ſatis colligūtur in dicto. c. om̄e. B. Licȝ enī fiat interdū ſep̄atō corꝑalis vt ex cōmuni ꝯſenſu cā orōnis. vel religionis. vel etiā ꝓpter fornicatōem. tñ mr̄imoniū int̄ fideles poſtq̄ rite ꝯtractū et ꝯſumatū eſt inſeꝑabile eſt vſq̄ȝ ad morteȝ. et p̄dicta tria bona adeo ſunt ſubſtantialia ꝯiugio q̄ ꝯditio ꝯtra aliqd̄ iſtoꝝ appoſita viciat ꝯtractū mr̄imonij. ext̄. de con. appo. c. fi. De qua materia plene habet̄ infra. mr̄imoniū v. §. j.

¶ Vtrꝫ intentio nō ſeruādi fidem vitiet mr̄imoniū? Rn̄. ſm̄ Wil. Si aliquis cōtrahit mr̄imoniū non hñs ꝓpoſitū ſuādi fidem ſed adulterādi. nihilominus tenet mr̄imoniuȝ. A. Con. pe. vt in ſū. cō. li. iiij. ti. ij. q. liiij. B. Dū tñ hoc nō deducat̄ in pactū. ſi aūt deducat̄ in pactū vt q̄ liceat adulterari vel q̄ ꝓſtituat vxorē nō ꝯtrahitur mr̄imoniuȝ. extra. de con. ap. c. fi. De illis vō qui nō habent intentionē ꝯtrahendi habetur infra. mr̄imoniū iiij. ꝑ totum.

¶ Vtrꝫ intentio nunq̄ exigēdi debitum vitiet mr̄imoniū? Rn̄. ſm̄ Wil. Credo q̄ cōtrahitur mr̄imonium. ſicut fuit inter beatam virginē et Joſeph. et credo etiā ſi intendat nonſolum non petere ſȝ etiā negare q̄ teneat mr̄ioniuȝ dūmodo hoc nō deducat̄ in pactuȝ q: tūc ñ tenēt. A. Cū p̄mo dc̄o cō. pe. ſȝ diſcordat a ſecūdo dicto q̄ de bono fidei matrimonialis duo actus ſunt. Vnus eſſentialis. ſ. non negare ꝯiugi vſum ſui corporis. et intētio oppoſita huic matrimonium excludit. Alter acceſſorius ſcilicet non exhibere alteri corpus ſuum. et intentio huic oppoſita matrimonium non excludit. vt in dicta. q. liiij. et ſequentibꝫ. B

¶ Utꝝ intentio nō habēdi ꝓlē excludat
matrimoniū. Reo ſm Pe. Firma itētō
ꝓlem euitandi excludit matrimoniū. di
co maxime ſi deducaṫ in pactū. ſ3 tamē
intentio non educādi ꝓlē non excludit
A. Con. Hug. et glo. Raẏ. vt in ſum. cō.
eo. ti. q. lvi. B. Similr̄ nec excludit mr̄i
monium. deſperatō prolis. q2 adhuc pōt
eē matrimoniū in remediū. A. Idem in
ſum. con. in dicta. q. lvi. B
¶ Utrū intentio ducendi aliā vxorē ex-
cludat matrimoniū? Reo. ſm Pe. ſi intē-
dit ducere aliā dimiſſa iſta non ē matri
monium. quia et ſm Wil. talis videṫ cō-
trahere ad tempꝰ. xxxij. q. ij. ſolet queri.
A. Et ibi patet ꝙ ꝓpter hoc iſto caſu ma-
trimoniū non valet. Nec obſtat ꝙ iudei
contrahūt cū ꝓpoſitō diuertendi qn̄ volu
erint ꝑ libellū repudij. quia hoc non de-
ducunt in pactū ꝗuis ex vi conſtitutio
nis vel conſuetudinis vel etiam ſola vo
luntate mutata poſtea diuertāt. ſicut ⁊
de eo qui mutata voluntate ītrat religi-
onem. ſcdm̄ Pe. et in ſum. con. eo. ti. q.
lvij. B. Si vero iſta retenta nihilominꝰ
cum ipſa erit matrimonium. A. Idem ī
dicta. q. lvij. B.
¶ Utrū inter beatā virginē ⁊ Joſeph fu
erit ꝑfectū matrimoniū? Re. ſm Pe. ī. iiij.
diſ. xxx. Duplex ē ꝑfectō matrimonij. vna
ꝗtū ad eſſe. q̄ quidē fit ꝑ ɔſenſū verbis ð
p̄nti expſſū. ⁊ tali ꝑfectōe matrimoniū il
lud ꝑfectū fuit. Alia ꝑfectō ꝗtū ad opa
tōem. et ſic non fuit ꝑfectū. quia actꝰ ꝓ-
prius matrimonij eſt carnalis copula. ī
quā vt ibidē dicit Tho. virgo nō ɔſenſit
explicite ſed implicite a deo certificata.
A. id ē ſi fuiſſ3 certificata vt patet ex ſe
quentibus. B. Et ſic virginitatē ſuā deo
ɔmiſiſſe in libro ſententiarū dicitur.
¶ Que dr̄ia ē int̄ mr̄imoniū legiptimū
⁊ ratū? Re. ſm Raẏ. Matrimoniū legipti
mū et non ratū ē qd̄ legali tm̄ inſtitutōe
vel ꝓuintie moribꝫ inter fideles ɔtrahiṫ.
quod ideo dr̄ nō ratū q2 ſine fide fit. Un̄
Augꝰ. Non ē ratū ɔiugiū qd̄ ſine deo ē.
Ratū vero ⁊ non legiptimū ē qd̄ ītr fi
deles ⁊ legiptias ꝑſonas ſed ſine legipti
ma ſolennitate contrahiṫ. hec diſtinctō
probaṫ. xxviij. q. j. §. item illud. et extra
de diuor. quanto. et. c. gaudemꝰ.
¶ Quis eſt effectus matrimonij? Re. ſm
Raẏ. Effectꝰ ē ꝙ ex quo ſemel ē ɔiugiū
inter aliquos fideles nūꝗ deſinit eē. etiā
ſi alt̄ efficiaṫ heticꝰ. xxxij. q. vij. c. j. ⁊. ij.
extra de diuor. c. quāto. Nec maritus po
teſt dimittere vxorē ſiue efficiaṫ ceca ſi-
ue leproſa vel aliquid tale. nec vxor viꝝ
xxxij. q. v. horrendꝰ. ⁊. c. ſi vxorē. niſi tm̄
cauſa fornicationis. et tunc ſi dimittat
maneat ſine ɔiuge. vl̄ reconcilietur vxo
ri. xxxij. q. j. dixit dominus. item aliꝰ ef-
fectus eſt. q2 mulier poteſtatē ſui corꝑis
non habet. ſ3 vir. ⁊ vir poteſtatē ſui cor-
ꝑis non hab3 ſed mulier. ⁊ id̄ poſt copu
lā carnalē. nec religionē poteſt alt̄ eligē
īuitō altero. nec ɔtinētiā ꝓfiteri. xxxiij.
q. v. c. j. ij. iij. ⁊. iiij. Eſt et alius effectꝰ. q2
vir ɔpellendus eſt reddere debitū vxori.
licet nunꝗ ɔgnouerit eā. ⁊ econuerſo. n̄
obſtante ſuꝑueniente affinitate. extra. ð
eo qui cog. con. vxo. ſue diſcretōem. et. c.
tue. ille tamen ɔiunx qui de ipā affinita
te eſt innocens monendus eſt ꝙ ɔtineat
quod ſi nolit tunc nocēs teneṫ ei debitū
petitū reddere. ſed exigē nūꝗ poteſt. A.
vt patet ī allega. iuribꝫ. ⁊ debet reddi cū
timore. vt in dicto. c. tue. B. item vnus
ɔiugū ſine ɔſēſu alterius nō poteſt ora-
re. intellige oratōe priuata ⁊ tā longa ꝙ
eſſet impeditiua debiti ɔiugalis. Secꝰ de
oratione ſolenni vt miſſe tēꝑe a canoni
bus diffinito. de cōſe. diſ. ij. omnis hō. et
xxxiij. q. ij. quos deus. A. et de ɔſe. diſ. j.
omnes fideles. ⁊. c. miſſas B

Matrimoniū. ij°. Quis

poſſit ɔtrahere. Et ṗmo quidē vtꝝ
puer poſſit ɔtrahē? Re. ſm Raẏ.
Etas apta in puero eſt annoꝝ. xiiij. ⁊ ī
puella. xij. ext̄. de ſpō. īpu. īpuberes. ⁊. c.
ɔtinebaṫ. ⁊ ſi ante ɔtrahūt nō ē mr̄imo-
niū. vt habes ſuꝑ. impedimentū. xiij. §.
ꝑl't. A. niſi eſſent ꝓximi pubertati. ⁊ ita
ꝙ malicia ſuppleret etatē. ext̄. de deſpō. ī-
pub. de illis. Con. Tho. et Pe. vt in ſum.
con. libro. iiij. ti. ij. q. xix. B.
¶ Utrū furioſus poſſit contrahere? Re.
Furioſus vel inſanus dicēdo verba mr̄i
moniū efficiētia non ꝓpter hoc ɔtrahit. q2
aīo ɔſentire non pōt. xxxij. q. vij. neq3 fu
rioſus. intelligendū ꝗdiu eſt ī furore. nā
ſi habeat lucida interualla contrahē po
teſt. ar. iij. q. ix. iudicas. vij. q. j. ꝗuis tri
ſte. A. idem in ſum. con. eo. ti. q. xxvj.

ſm Raẏ. B.

¶ Utrꝫ ebrius poſſit ꝯtrahẽ: Rñ. ſm Wil.
Si ita ebrius ſit ꝙ neſcit qd agat nõ pt̃
ſicut ⁊ de furioſo dictũ eſt. niſi qđ fecit ĩ
ebrietate ratũ habuit poſtea. Qꝫ ſi ebrie-
tas nõ ſit tanta ꝙ vſum ratõnis auferat
ꝯtrahere poteſt. ſicut ⁊ dictuꝫ eſt ſupra.
ebrietas. §. v. A. Jdeꝫ in ſum. con. eo. ti.
q. xxvij. et ſe. B.

¶ Nũqd abſentes poſſint ꝑ ꝓcuratorem
ꝯtrahẽ mrĩmoniũ: Rño. Pñt. ſicut yſaac
cum Rebecca. xxxij. q. ij. §. cũ dicit̃. Sed
nõ eſt ẏdoneus ꝓcurator niſi ſuꝑ hoc ha-
beat ſpeciale mandatũ. nec poteſt alium
ſubſtituere niſi ſit ei ſpecialiter ꝯmiſſuꝫ
⁊ ſi fuerit reuocatus anteꝗ̃ ꝯtraxerit lꝫ
tã ille ꝗ̃ illa cũ qua ꝯtraxit hoc ignora-
uerit. tñ nõ tenet mrĩmoniũ poſtea ꝯtra
ctũ. extra. de ꝓcu. ꝓcurator. li. vj.

¶ Multi ſũt qui nõ pñt ꝯtrahere ꝓpter ĩ
pedimẽta que ſũt inter eos. Uide infra. ĩ
pedimẽtũ j. cũ omnibꝫ. c. ſe. An leproſus
poſſit ꝯtrahere. vide ſupra. leproſus. §. j.
A. Aduertendũ etiã ꝙ edictũ de mrĩmo
nio ꝯtrahendo dicit̃ ꝓhibitoriũ. i. ꝙ om-
nis qui nõ ꝓhibet̃. ꝯtrahere poteſt. extra
de ſpon. cuꝫ apud. vt notatur in ſũ. con.
eo. ti. q. xxvj. ſm Raẏ. B.

¶ Sed nũquid abſentes poſſunt ꝯtrahe
re ꝑ ſolas lrãs: Rño. ſm Raẏ. Si ille vl' il
la cui mittunt̃ nulli exꝓmit conſenſum
ſuum credo ſine ꝑiudicio ꝙ ꝗ̃tũcũqꝫ con
ſentiat non eſt matrimoniũ: ſed tunc de-
mũ erit qñ notificauerit ſiue ſignificãdo
hoc illi qui miſit lrãs ſiue alij dicẽdo. A.
Hoc videt̃ potius fuiſſe dictũ glo. Raẏ.
vt patet in ſum. con. eo. ti. q. xxxj. Ratõ
aũt eſt vt et ibi colligitur. quia ad matri
moniũ ꝯſenſus non ſufficit niſi ad extra
fuerit exꝓſſus. Facit extra. de ſpon. cum
apud. B. Utrꝫ qui cũ vna ꝯtraxit ſpõſa-
lia poſſit ꝯtrahere matrimoniũ cũ alia.
vide infra. ſponſalia. §. viij.

Matrimonium iij.° quõ

contrahitur. Et queritur ꝑmo.
Utrum ꝑ ꝯſenſum contrahatur
matrimonium: Rño. ſm Raẏ. Ex quo vir
conſentit ꝑ verba de pñti in mulierem et
illa in virum dicendo. accipio te in meã.
⁊ accipio te in meum. vel conſentio in te
tanꝗ̃ in vxoreꝫ. ſeu alia equipollẽtia ver
ba. ſtatim eſt matrimoniũ. etiam ſi con
ſenſus non exꝓmatur verbis: ſed ſignis
in his qui non poſſũt dicere: vt mutus.
vel non audire: vt ſurdus. Sine cõſenſu
do quecũqꝫ alia dicantur vel fiant etiaꝫ
ſi interueniat carnalis copula non ẽ ma
trimonium. extra. de ſponſa duo. tuas. ⁊
c. dudum. et extra. de ſpon. ſi inter. et. c.
cum apud. et vide. ſe. §.

¶ Sꝫ vtrꝫ ipa ỏba ſint nccĩa: Rñ. ſm Pe
ſicut dic mgr̃ ſniaꝝ. Nõ ſolũ ꝯſenſus inte-
rior facit mrĩmonium. ſꝫ reqrit̃ exꝓſſio
ỏboꝝ. qꝛ ſacramẽtũ res ſenſibilis ẽ ⁊ ĩ eo
reqrit̃ ſignũ exterius exꝓſſũ. Exꝓſſio at̃
h⁹ ꝯueniẽti⁹ fit ꝑ verba de pñti. A. Jdeo
in valentibꝫ loqui nccĩa ſũt ỏba. extra. đ
ſpon. c. tue fratnitatis. ſm Raẏ. ⁊ vt no
tat̃ in ſũ. con. eo. ti. q. iiij. B. Sed ⁊ pt̃ fie
ri ꝑ aliũ modũ vt ꝑ lrãs abſentiuꝫ vt di-
ctũ eſt ſupra. mrĩmoniũ ij. §. pl't. vel per
euidẽtia ſigna pñtiũ non valentiũ loqui.
vt in precedenti. §. dictum eſt.

¶ Quid ſi qs dicat. volo te decetero ha-
bere in vxorẽ. vel volo ꝙ tu ſis mea vxor
ſeu te eſſe vxorẽ meã. nũqd ꝯtrahit̃ mrĩ-
monium: Rño. ſm Wil. Jn talibꝫ recurrẽ
dum eſt ad intentõeꝫ ꝯtrahentiũ ⁊ ſm eã
iudicandũ. Qꝫ ſi de intentõne ꝯſtare non
poſſit vere nec ꝑſũptiue dicendũ ꝙ quan
do hoc verbũ volo ꝯiungit̃ infinitiuo ỏ-
bi ſubſtãtiui vt eſſe. vel ỏbi nõ ſignificã-
tis actũ ſed relationẽ vt habẽ ſeu tenere
A. Quia in his videt̃ quedã relatio ma-
riti ad vxorem. ⁊ ecõuerſo. qꝛ non poteſt
de iure aliqua teneri ꝑ vxore niſi ipe te-
neatur ꝑ marito. ⁊ ecõuerſo. B. Tũc per
hoc verbũ volo potius debet exꝓmi vo-
lũtas ꝯcomitãs ꝗ̃ ꝑcedẽs. vnde ꝑ ꝑdicta
verba preſumendũ eſt matrimoniuꝫ eſſe
ꝯtractum. extra. de ſpon. ex ꝑte. ꝑſertim
qñ ꝑceſſit interrogatio. vt vis me habẽ:
⁊ adhuc exꝓſſius eſt ſi addit dic. decetero
volo. Secus aũt eſſet ſi hoc verbuꝫ volo
iungeretur cũ infinitiuo ſignificante ali
quẽ actum. A. ſ. ſimplicem abſqꝫ relatõ-
ne. vt in exemplis que ſubiunguntur. B
Tunc enĩ videtur exprimere voluntatem
ꝑcedentem potiuſꝗ̃ ꝯcomitantem vt cuꝫ
dicit̃. volo bibere. volo comedere. ⁊ ita ſi
dicatur. volo te accipe. A. Nam aliqs pt̃
etiam de iure velle aliquam accipere. et
illa non eum. et ſic hic eſt ſimplex actus
ſine relatione. B. vel in te conſentire

tanq̃ in meã.nõ erit matrimonium.A.
Idem in ſũ.con.eo.ti.q.iiij.⁊ ſe. B.

¶ Quid ſi dicat vir ꝓmitto q̃ ſemꝑ ꝓui
debo tibi ſicut vxori.⁊ illa ſilẽa reſpõdz:
R̃e.ſm Hoſti. Niſi aliud ꝓteſtent̃ ꝑ ma-
trimonio iudicabo.ar.extra.de ſpon.ex
lr̃is.⁊ extra.d' iureiur.quẽadmodũ.ꝑmo
rñſo.in ꝑncipio.A.Idez in ſum.con.eo.
ti.q.vj. B.

¶ Quid ſi dicat vir ꝓmitto q̃ nõ dimit-
tam te ꝑ meliori vl' peiori:R̃e.ſm Hoſti.
idẽ qd in ſupiori ꝓximo.§.dictũ ẽ.Nã in
talibꝰ dubijs ẽ ꝓ mr̃imonio iudicandũ.
extra.de ſen.⁊ re iudi.c.fi. extra.de teſti.
licz ex quadã. A. Idẽ in ſũ. con.eo.ti.q.
vij.Et addit̃. Idẽ ſi dicat q̃s.vis vel pla
cet tibi talis.⁊ ipa rñdet volo vel placet.
B.Tñ ſm ꝯſciam intentõi eoꝝ ẽ ſtandũ
A.Hoc veꝝ eſt ſi illud ꝯtingat ſine alio-
rum ꝑiudicio vel ſcandalo.al'etiã ĩ foro
ꝯſcie ſtandũ eſt cõi ſignificatõi verborũ
ſeu iuris interꝑtationi.vt in.c. ex lr̃is.
j.extra.de ſpon. B.

¶ Quid de illis q̃ poſt dataz fidẽ de ꝯtra-
hendo dicũt.bibamꝰ noĩe matrimonij vl'
oſculemur nos inuicẽ.nũquid ꝯtrahitur
mr̃imoniũ:R̃eo.ſm Wil.Credo q̃ nõ niſi
hoc agendo voluerint recedere a ſponſa
libꝰ de futuro ⁊ ꝯtrahẽ de pñti. Nã q̃ di-
cunt noĩe mr̃imonij intelligendũ ẽ ꝯtra-
hendi potius q̃ cõtracti.cũ ante actũ nõ
ſit de matrimonio.ſed de ſponſalibꝰ.A.
Niſi de contraria intentione conſtet ſal-
tem per certa indicia.ſm eundem. vt in
ſum.con.eo.ti.q.viij. B.

¶ Quid ſi nihil actũ ſit de ſponſalibꝰ:ſz
ſimpliciter vterq; dicit dicta verba et ſe-
quit̃ oſculuz de cõi ꝯſenſu:R̃eo. ſm Wil.
Credo q̃ ſi cõtrahentes ꝑ hoc intendebãt
ꝯtrahere ꝯtractũ eſt. Ad iudicandũ aũt
de intentõe recurrendũ eſt ad circũſtan-
tias verboꝝ ꝑcedentiũ ⁊ ſubſequẽtiuz.et
hmõi indicia.Qꝫ ſi nulla appareãt nõ cre
do q̃ ſit mr̃imoniũ iudicandũ.⁊ ꝑſertim
ſi vterq; vel alter negat ſe intentionẽ ha
buiſſe ꝯtrahendi. aut ſi alter ad ſecunda
vota tranſierit.Con.Hoſti. A. Idem in
ſum.con.eo.ti.q.ix. B.

¶ Quis ſit ꝯſenſus ille qui requiritur in
matrimonio:R̃eo.ſm Ray.Intelligitur
de cõſenſu matrimonialis ſocietatis ꝑpt̃
quem ſequit̃ q̃ eos opꝫ cohabitare.nõ
autem intelligitur ꝑncipaliter de ꝯſenſu
cohabitationis.quia tũc inter fratrem ⁊
ſororẽ eſſet mr̃imoniũ.nec etiã de ꝯſenſu
in carnalem copulã.quia tũc inter Ma
riam ⁊ Ioſeph nõ fuiſſet mr̃imoniũ.de q̃
dictũ eſt ſupra.mr̃imoniũ j.§.ãplꝰ t.Uñ
Tho.in.iiij.diſ.xxviij. dicit q̃ iſte cõſen-
ſus non eſt in carnalẽ copulaz explicite.
ſed implicite.quia in coniugali ſocietate
implicatur mutua poteſtas coĩonis nõ
tñ rerum:ſed etiã corpoꝝ.A.Con. Pe.
vt in ſum.con.eo.ti.q.xij.Et qd dicitur
de coĩone rerum intelligit̃ quo ad neceſ-
ſarioꝝ ſubuentionẽ ⁊ nõ quo ad alia bo
na.cum nullo iure caueatur. B.

¶ Utꝝ ꝯſenſus ad tẽpus faciat mr̃imo-
nium:R̃e.ſm Pe. Cũ inſeꝑabilitas ſit eſ
ſentialis mr̃imonio vt in diffinitione eꝰ
ponitur.ideo ad matrimoniũ requiritur
ꝯſenſus ad inſeꝑabilitatem.et ſi ſit ad tẽ
pus non facit matrimoniũ.xxxij.q.ij.ſo-
let queri.extra.de con.ap.c.vlt̃.A. Idez
in ſum.con.eo.ti.q.xiij. B.

¶ Pone q̃ quidã in pñtia pluriũ ſoroꝝ
dicat eis ꝓmitto vobis q̃ vnam ex vobis
ducam in vxorem.⁊ oẽs rñdent.placet
poſtea cognoſcit vnã. nũquid eſt matri-
monium:R̃eo. ſm Hoſti.ſic.quia ipõ fa-
cto ꝯſentit.ar.extra.de ap.dilecti.⁊.c.vt
nr̃m.A. Idem in ſum.con.eo.ti.q.xviij.
Aduertẽduz aũt ſm Pe.⁊ in ſũ.con.eo.
ti.q.x.q̃ in his qui ſũt alieni iuris.ſuffi-
cit ad mr̃imoniũ etiã tacitus ꝯſenſus tũc
expꝛ̃ſſus verbis eoꝝ in quoꝝ ſũt ꝑtate.vt
pꝫ in filio ſeu filiafa.xxxij.q.ij.honorat̃
Con. Tho.⁊ Inno.⁊ hoc clare habet̃ in
c.ſi infãtes.extra.de ſpõ.ĩpu.li.vj.Glo.
etiã Ray.dicit.Quid ſi vir dicat accipio
te in meã vxorẽ.⁊ mulier nihil reſpõdet.
nũquid eſt mr̃imoniũ:et R̃et q̃ verba in
mr̃imonio nõ ſũt de ſubſtãtia mr̃imonij
ſicut in baptiſmo et eukariſtia.verba tñ
aut nutus.aut alia indicia ſũt neceſſaria
ad hoc vt ꝯſtet eccl'ie de mr̃imoniali ꝯſẽ-
ſu.vnde ſi puella loq̃ verecũdat̃.⁊ tñ pa-
titur ſe ſubarrari ꝑ annuli imiſſionẽ.vel
patit̃ ſe dotari.ipſa taciturnitate ⁊ patiẽ-
tia ꝯſenſus eius exꝑmit̃ q̃uis ligua tace
at.ſm Hug.Et Tho. etiã dicit ſufficẽ in
hoc caſu q̃ ñ ꝯtradicat.Si aũt nulla alia
ſint indicia de ꝯſenſu eiꝰ.dicit glo. eius.
Non credo q̃ ꝑſumendũ ſit ꝓ mr̃imonio

propter illa tm̄. Hosti. quoqꝫ dicit ꝙ so-
lum ꝯsensum reqrit ecclesia quo ad esse̅
tiam matrimonij verba autē requirit ad
hoc vt ꝯsensus ꝓbet̄. que si deficiāt suffi
cere debent signa etiā in loquente. Dicit
etiam ꝙ si scribant voluntatem suā sine
verbis videtur etiam sufficere. B.

¶ Quid si omittant̄ ꝯsuete solēnitates
⁊ fiat matrimoniū clādestine siue occul-
te: Reo. ſm Ray. In hoc casu nō p̄sumit̄
cōiugium: sed adulteriū siue fornicatio.
xxx. q. v. aliter. Non tm̄ intelligas qn̄ pos
sit esse verum matrimoniū: sed canon lo
quitur ſm illud qđ ecclesia presumit. A.
Vel quia etiā non dicit̄ legiptimuꝫ q̄ ad
honestatem. ſm eundē Ray. ⁊ in sū. con.
eo. ti. q. lviij. B. Addit Pe. dic. ꝙ ꝯsensus
clādestinus duplex esse potest. Unus qui
ꝙuis fiat sine solēnitate ecclesiastica et
publica. fit tm̄ ī p̄ntia testium. ⁊ talis cō
sensus facit matrimoniū ⁊ verꝫ ⁊ p̄sūptū
Alius qui fit sine p̄ntia testium. et talis
ꝙuis faciat matrimoniū verū. nō tm̄ fa-
cit p̄sumptū. Unde consulendū est talibꝫ.
A. Hoc fuit dictum Ray. in sum. con. di
cta. q. lviij. B. ꝙ de nouo et publice con-
trahant. et faciant penitentiā quia scan
dalizauerūt ecclesiam. et p̄dicti certe ex
posuerunt se non paruo ꝑiculo. nam
posset alter alterum dimittere quando
vellet. et de facto cum alio vel alia ꝯtra-
here. et sic in adulterio manere. qꝛ non
posset probari primum matrimonium.
Item Hosti.

Matrimonium iiij.° si fi-
at cōtra intentionem. Et querit̄
primo. Si qui cōtrahunt verbo
sed dissentiunt animo. nūquid sit matri-
monium: Re. ſm Wil. Si vterqꝫ vel alter
aīmo dissentiat nō ē m̄rimoniū. Si tm̄ ō
verbo ꝯstiterit. ecclesia ꝯpellet eos simul
esse. cum de intentione ꝯstare nō possit.
vnde nec crederetur eis si dicant se nō in
tendisse. quia ⁊ quilibet sic posset dicere.
⁊ separentur. Si tamen signis euidenti-
bus appareat de simulatione. ecclesia nō
iudicabit matrimonium esse. vel alijs v̄-
bis stabit quasi vere dicta sint. Itē tho.
et Pe. in. iiij. disti. xxviij. A. Hec partim
fuerunt dicta Ray. et ꝑtim ꝑallegatorū
doctorum. et etiam Al. vt in sum. con. li.
iiij. ti. ij. q. xiij. B.

¶ Quid si ille q̄ ꝯtrahit sponsalia. vl' eti-
am ꝯtrahit verbo de p̄nti. ⁊ nō habet in-
tentionē ꝯtrahendi sed extorquēdi carna
lem copulā. deinde ꝯgnoscit eā. nūqđ est
m̄rimoniū: Reo. Presumi ꝓ m̄rimonio de
bet. vt notat̄. extra. de spon. tua. ⁊ ita iu
dicaret̄ in foro iudiciali: sed ī foro p̄nie.
si ille nō ꝓposuit eam ducere nec vnq̄ cō
sensit in eā nō debet ex illo facto m̄rimo-
niū iudicari. qm̄ ex altera ꝑte dolus affu
it. ⁊ defuit oīno ꝯsensus. sine quo neque-
unt cetera fedus efficē ꝯiugale. vt in di-
cto. c. tua. Itē Tho. Pe. ⁊ Al. Et addūt
ꝙ illa ex ꝑte cuiꝰ est dolꝰ excusat̄ a pc̄to:
sed deceptor si verā vult facere p̄niam ne
cesse habet illā sine fictione ducere ꝙtuꝫ
ī eo est. A. nisi interim ꝯtraxerit cū alia
quia tenet m̄rimoniū cū secūda hoc casu
ſm doc. coiter. licet quidā ꝯtradixerint.
vt in sū. con. eo. ti. q. xv. B. vel dare ei vi
rum sibi ꝯuenientē aut aliter sibi satisfa
cere. Addit tm̄ Tho. ꝙ ad hoc tenet̄ si vi-
sit equalis ꝯditionis cū illa. A. Et mlto
plus si inferioris ſm eundē. vt in sū. con
eo. ti. q. xiiij. B. Nam si sit multo melio-
ris ꝯditionis vel aliud signū euidēs frau
dis appareurit p̄t ꝓbabilit̄ p̄sumi ꝙ spō
sa non fuit decepta: sed se decipi finxerit
⁊ tunc nō tenet̄ ad p̄dicta vt quidam di-
cunt. A. Hoc tenet Al. et addit. Item si
vnus sit melior fortuna nō obstat qn̄ te-
neatur eam ducere ⁊ in eam ꝯsentire. vt
in dicta. q. xiiij. B. Silem casum habes
supra. luxuria. §. ij.

¶ Quid si talis ꝓtestet̄ coram pluribus
ꝙ quicqđ facit nō facit aīo ꝯtrahendi. et
postea verbo ꝯtraxit. ⁊ cognouit carna-
liter. nūquid iudicabitur m̄rimoniū: Re.
ſm Wil. Sic. quia recurrēdū ē ad cōem
intelligentiā verborum ⁊ quia interp̄ta-
tio facienda est ꝯtra eū qui dolum adhi-
buit. ⁊ quia ꝙuis ꝓtestationem ꝓbet: po
tuit tamen postea voluntatē mutare. A
Con. Hosti. vt in sū. con. eo. ti. q. xvij. Et
hoc intelligendū est qn̄ qs dolose fecit ꝓ-
testationē. quia tunc fiet vt in ꝑcedenti.
§. dictum est. Secus si fecit ob iustā cām
forte ad euitandū scandaluꝫ. nec fuit se-
cuta carnalis copula. quia tūc nō est ma
trimoniū ꝑ deficientē ꝯsensū. nec iste ad
aliqđ tenet̄ cū nō fuerit in dolo. vt pꝫ in
dicta. q. xvij. Al. dic ꝙ qn̄ quis ꝯtrahēdo

matrimonium vel ſponſalia animo deci piendi tm̄ vtitur verbis ꝯſuetis dicēdo. accipio vel accipiam te in vxorem. ⁊ ſeq̄tur poſtea carnalis copula animo forni candi. ꝯtra huiuſmodi p̄ſumptum matri monium non admittit̄ ꝓbatio in cōtrarium. extra. de ſpon. is cui. Q̄ñ aūt taliter ꝯtrahens non vtit̄ forma ꝯſueta verborum: ſed dicit mutato ſuo nomine. Johānes vel Petrus deſponſat te ſicut cōtigit in caſu. c. tua nos. extra. ꝺ ſpo. tunc ꝯtra huiuſmodi p̄ſūptuȝ mr̄imoniū ꝑpt̄ carnalem copulā ſubſecutā admitti poteſt ꝓbatio in cōtrariū ad ꝓbandū fraudem. licet difficile ſit eam ꝓbare. qua ꝓbata ꝓnūciabitur nullum fuiſſe matrimoniū. ⁊ poterit ad ſecūda vota tranſire. Nec negat̄ ī illo. c. tua nos. ꝙ ꝺ fraude huiuſmodi ꝯſtare non poſſit: ſed dicit̄ tm̄. Qualiter tibi ꝯſtiterit nō videm⁹. et nō q̄liter ꝯſtare potuerit. hec ille. Iſte tñ fraudulentus tenet̄ ſicut ꝑrime dictum eſt in. §. precedenti. B.

Matrimonium v°. ſ. ſub conditōe. Querit̄ ergo. Utꝝ matrimoniū factū ſub ꝯditione teneat: Reo. Diſtinguendū eſt de ꝯditionibus. Nam quedā ſūt ꝯditōnes generales que ſemꝑ debent intelligi. vt quas ponit beatus Jacob⁹. A. c. iiij. B. vt ſi deus voluerit. ⁊ ſi vixerimus. ⁊ hec nullum ꝯtractum ſuſpendunt. Quedam v̊o ſunt ꝯditiones de his que in matrimonio ſūt omnino neceſſarie et al'impediretur matrimonium. vt ſi eſt xp̄iana. aut non es affinis cōſanguinea. et huiuſmodi. Et iſte etiam conditiones intelligi debent appoſite. nec vitiant ꝯtractuȝ. Tertia eſt aliqua ꝯditio de futuro neceſſaria. ſicut ſolem oriri cras. Unde ſi dicatur. Cōtrabo tecum ſi ſol orietur cras. contractum eſt matrimonium. vt poſuit Tho. in. iiij. di. xxix. quia talia futura iam ſunt preſentia in cauſis ſuis. Quarta eſt cōditio cōtingens et honeſta. que poteſt apponi et non apponi. vt ſi pater me⁹ voluerit. aut ſi dederis mihi centum. hec ſi apponatur ſuſpendit matrimonium vſq̄ in euentuȝ conditionis. A. Etiam ſi fuerit contractum per verba de preſenti cū additione alicui⁹ dictaꝝ cōditionū. vt in. c. ſuꝑ eo. extra. de ꝯdi. appo. B. niſi interim cōſenſus de p̄ñti vl' carnalis copula fuerit ſub ſecuta. eo ꝙ talis vident̄ receſſiſſe a conditione. extra. de ꝯdi. appo. de illis. ⁊. c. ſuper eo. ⁊. c. ꝑ tuas. Quinta eſt ꝯditio inhoneſta: ſed tñ non eſt ꝯtra ſubſtantiam matrimonij. vt ſi furtū feceris. vel ſi hominem interfeceris. hec ſi apponat̄ debet haberi ꝓ nō adiecta. ⁊ tenēt ſponſalia. ſiue etiaȝ mr̄imoniū. extra. de ꝯdi. appo. c. vlt̄. ⁊ ſm ꝙ notat̄ ibidem. A. ſ. in tex. vbi hoc clare dicit̄. B. Itē intelligi debet de ꝯditione impoſſibili. ſ. ꝙ habet̄ ꝓ nō adiecta. vt ſi digito celum tetigeris. Sexta eſt ꝯditio inhoneſta ⁊ ꝯtra ſubſtantiā et ꝯtra bona matrimonij. vt ſi dicat̄. Contrabo tecū ſi generatōeȝ ꝓlis euites. quia hoc eſt ꝯtra bonū ꝓlis. vel donec īueniā aliā digniorē. quia hoc eſt ꝯtra ſubſtātiā inſeꝑabilitatis. vel ſi ꝓ queſtu te adulterandū tradis. ⁊ hoc eſt ꝯ bonū fidei. ⁊ tales ꝯditiones ſi apponant̄ nihil agit̄. A. ſ. quia ānullant matrimoniū. vt in iuribus de quib⁹ ſtatim. B. xxij. q. iiij. inter cetera. xxxij. q. ij. aliq̄ñ. ⁊. c. ſolet queri. extra. de condi. appo. c. vlt̄. Si tñ poſtea talis conditio remittat̄ ⁊ ſequat̄ carnalis copula iudicabitur pro matrimonio. Et ſi tm̄ vnus ꝯiugum ponit talem conditōnem ⁊ alter ꝯtradicit vel tacet iudicabit̄ ꝓ mr̄imonio. vt in dicto. c. aliq̄ñ. Predicta aſſūpta ſunt de Ray̅. Tho. Inno. et Hoſti. A. Ideȝ in ſū. con. li. iiij. ti. iiij. q. xvij. ⁊ addit̄ ſm glo Ray̅. ꝙ ſi mr̄imonium ꝯtrahit̄ ſub ꝯditione que de neceſſitate eueniet. vt ſi dicat̄. Cōtrabo tecū ſi ſol erit in cancro in eſtate credo ꝙ nō ē matrimoniū in inſtanti anteꝙ̄ extet ꝯditō. Et ſi in medio tp̄e ꝯtraheret cū alia teneret matrimoniū ſicut notauit Joh̄. ꝑ. c. frat̄nitatis. extra. de frigi. et male. Con. Ber. Pe. etiā dicit ꝙ q̄cūq̄ ꝯſenſus exꝓ̄matur ꝑ verba de p̄ñti ⁊ ſub ꝯditione futura ꝙ tunc ideȝ iudiciū eſt q̄d de conſenſu ꝑ verba de futuro. Con. Inno. ⁊ Hoſti Quādo ergo ꝯditio futura eſt neceſſaria vt contraham tecum ſi ſol oriet̄ cras. cōditio ꝓimpleta hr̄etur ⁊ ꝯtrahunt̄ ſponſalia. ⁊ non matrimonium. vt ibi. B. De conditionibus ſponſaliū. vide infra. ſpōſalia. §. fi.

¶ Quid ſi q̄s ſignificauit p̄ri abſ̄nti ꝙ cōtraxit tale mr̄imoniū ſub ꝯditōne ſi ipſi

pr̄i placuerit. ⁊ anteq̄ pr̄ ꝯſentiat penitꝫ
ſed pat̄ ꝯſentit. nūq̄d erit mr̄imoniū? R̄e.
ſm Wil. Dicendū ꝙ nō. q̄ꝛ nō videt̄ ꝙ de-
beat dici ꝯſenſus niſi duret quouſq̄ pat̄
ꝯſentiat. Tn̄ anteq̄ tranſeat ad ſecunda
vota debet ꝯpelli ſiue induci vt illā reci-
piat exquo ſemel in eam ꝯſenſerit ſub cō
ditione que extitit. ar. extra. de ſpon. im-
pu. de illis. Idem Hoſti. ⁊ Ber. A. Idem
in ſum. con. eo. ti. q. xviij. B.

¶ Quid ſi q̄s ꝯtrahat ſponſalia ſub hac
ꝯditōne ſi ꝑmiſerit coitū? R̄e. ſm Wil. Si
ꝯditio illa intelligit̄ de coitu fornicario
ꝓ nō adiecta dꝫ haberi cū ſit turpis. ext̄
de ꝯdi. ap̄p. c. fi. ⁊ ſic erit ꝓ mr̄imonio iu-
dicandū. A. ſ. q̄ꝛ in p̄mo coitu iudicatur
mr̄imoniū p̄ſūptū. Poti⁹ eni vr̄ hortatō
i. ꝙ ꝑmittat eū rē ſecū habē. aut modus
aut cauſa. q̄ veri nois ꝯditō. ſm eū. Wil.
vt in ſū. con. eo. ti. q. xix. B. Et multofor
tius ſi intelligat̄ de coitu legittimo ⁊ ma
ritali. ⁊ eodē mō ſi dixerit. Cōtrahā tecū
ſi vnq̄ ꝯtraxero ſi ꝑmiſeris ⁊c̄. A. ſ. tecū
coire. vt idē ſit ī hoc caſu q̄d in p̄cedēti. li-
cet ſit adiectum ſi vnq̄ ꝯtraxero. B.

¶ Quid ſi dicā. accipiā te vel accipio ſi
inueniā te v̄ginē. poſtea ſeq̄t̄ coitus nec
inuenit̄ v̄go? R̄e. ſm Inno. Ber. ⁊ Hoſti.
Iudicandū eſt ꝓ matrimonio ſicut in p̄-
cedenti. §. Et addit Hoſti. ꝙ lꝫ ſic oportea
iudicari in foro iudicij ꝓpter hoc ꝙ non
pn̄t haberi alie ꝓbationes. tn̄ in iudicio
anime nō eſt matrimoniū. extra. de ꝯdi.
appo. de illis. ⁊ c. ſup eo. ⁊ c. ꝑ tuas. Naꝫ
⁊ bene eſt ꝙ mulier que in fraudem mēti
ta fuit decepta ꝑmaneat. ⁊ viro ſubueni
atur qui forte intendit bigamiam vitare
A. Et ſic conditio fuit honeſta licet act⁹
inhoneſtus. ſm eundem Hoſti. ⁊ in ſum.
con. eo. ti. q. xx. Et ſic ſi ꝓbari poſſit per
confeſſionem ꝓpriam vel al̄ ꝙ non fuerit
virgo. etiam in foro iudiciali non tenet
matrimonium. B.

¶ Que differētia eſt inter ꝯtrahere ma-
trimoniū ſub ꝯditōne ⁊ ꝯtrahere ſub mo
do? R̄eo. ſm Wil. Generaliter ſciendum ꝙ
ꝯtractus qui nō fit abſolute ⁊ libere po-
teſt eſſe aliquando ſub ꝯditione vt dono
vel vendo tibi hoc ſi hoc feceris vl̄ ſi hoc
fuerit. Itē poteſt eſſe ſub modo. vt ſi di-
catur. dono vel vendo vt facias hoc vl̄ il
lud. alioquin reuocetur q̄d donaui vl̄ vē

dide. Item poteſt eſſe cū appoſitione cau
ſe. vt ſi dicatur. quia hoc ⁊ hoc eſt ſiue fu
it. Et ꝯditio quidē fit ꝑ ſi. modus ꝑ vt.
cauſa ꝑ quia. verſus. Scito ꝙ vt modus
eſt. ſi ꝯditio. q̄ꝛ cauſa. Et ſi quidē ꝯtract⁹
fiet ſub ꝯditione nō tenet niſi exn̄te ꝯdi-
tione. ſic̄ ⁊ de mr̄imonio dictū ē ſupra. ī
j. §. v̄. iiij. Si v̄o fiat ſub modo ſtatim te
net: ſed ſi nō ſeruat̄ mod⁹. poterit reuo-
cari. Credo g̃ ꝙ licet mr̄imoniū ſiue ſpō-
ſalia poſſint ꝯtrahi ſub ꝯditione. non tn̄
ſub modo. ita ꝙ illo mō non ſeruato diſ-
ſoluatur matrimoniū ſicut fit ī alijs cō
tractibus. quia mr̄imoniū rite factū nō
diſſoluit̄. A. nec etiā ſponſalia. vt in ſū.
con. eo. ti. q. xxij. vbi hec notant̄. Et dici
tur ſm eundē Wil. ꝙ exquo ſemel cōtra-
cta ſūt mr̄imonia vel ſponſalia. ita ꝙ te-
neant ip̄o iure. nō pn̄t reuocari ſeu diſ-
ſolui ꝑ modū nō exn̄tem ſiue pactuꝫ. B.
Matrimoniū v̄o factū ex cauſa tenet ſi-
ue cauſa ſit vera ſiue falſa. vt ꝯtraho te-
cum quia diues es. vel quia feciſti ſic. ni-
ſi qn̄ falſa cauſa ꝯtineret in ſe aliq̄d im-
pedimentū. vt ꝯtraho tecū quia libera es
⁊ non eſſet. A. ſm diſtinctōnem poſitaꝫ
ſupra. impedimentū ij. et. iij. B.

¶ Quid ſi dicat. Accipiam te in vxorem
vel dabo tibi centū. A. ſi ꝑmiſeris vel vt
ꝑmittas me coire tecū. iſta eni ſūt de ca-
ſu iſto. vt ptꝫ in ſū. con. eo. ti. q. xxiij. B.
⁊ ſequat̄ carnalis copula. nūq̄d p̄ſumet̄
ꝓ mr̄imonio? R̄e. ſm Wil. Nō credo. Naꝫ
cū ille q̄ ſic dixit habeat optionē ꝙ libe-
rare ſe poſſit vtrūlibet faciēdo. nō credo
p̄ſūptionē inductā eſſe a iure ꝙ intelliga
tur recedere ab optione ꝓpter carnalem
copulā. A. Idem in dicta. q. xxiij. B.

¶ Quid ſi dicat. ꝓmitto ꝙ nūq̄ deficiaꝫ
tibi in vita mea. ⁊ ſecuta eſt carnalis co
pula? A. ſ. ſub promiſſione non deficien-
di. vt patꝫ in ſum. con. eo. ti. q. xxiiij. vbi
hec notantur. B? R̄eo. ſm Wil. Non debet
preſumi pro matrimonio cum ſponſalia
aut matrimoniū non ſoleant contrahi ꝑ
ꝓmiſſiones negatiuas. A. ſ. huiuſmodi
vel ſimiles. vt ī dicta. q. xxiiij. B. niſi for-
te conſtaret ꝙ ꝑ hoc intendebant contra
here ſponſalia.

¶ Quid ſi dicat. ducā te poſt ānū. A. ſ.
vt ꝑmittas vel ſi ꝑmittas me tecū coire
vt in ſū. con. eo. ti. q. xxv. vbi hec ponūt̄

ſcdm eundē Wil. H. ⁊ ſecuta eſt carnalis copula? R͞n. ſcdm Wil. Credo preſumendū ꝑ matrimonio. quia ꝓpter carnalem copulā ſubſecutam videt̄ renunciaſſe dilationi temporis. A. Certe hoc cāu nō videt̄ renūciaſſe cū expſſerit clare mr̄imonīū differendū. licȝ ſibi cōſentiat ꝑ pri⁹ i copulā. vnde et vt patet in dicta. q. xxv. dicit ibiȝ Wil. ꝙ in huiuſmodi caſib⁊ qui non ſūt oīno expſſi i iure nō ē precipitāda ſētentia. ⁊ ſi poſt hmōi ꝯtract⁹ ꝯditionales tranſeant ad alia vota ſolennit̄. forte tutius eſt diſſimulare aut papā cōſulere. ꝙ matrimonium cum ſecunda ſolenniter contractum dirimere. H.

¶ Quid ſi quis ꝯtrahat cū aliq̄ ſub conditione. deinde ante euentū cōtrahit cuȝ alia pure? R͞n. Debȝ remanē cuȝ ſecūda etiā ſi ſit ꝯſanguinea ꝓrne. vt ſup. īpedimētū xiij. §. v. A. Et etiā licȝ cōditō appoſita cū prima poſtmoduȝ eueniat ſm glo. Ray. vt in ſum. con. eo. ti. q. xxvj. et Con. Hoſti. et Ber. vt ibi. H.

Matrimonium. vj.° quo ad debitum coniugale. Sciendū ergo ꝙ contracto matrimonio mulier non habet poteſtatem ſui corporis ſed vir. nec vir ſui ſed vxor. vt dictuȝ eſt ſupra. matrimoniū j. §. fi. Sed an ſtatim teneatur debitū reddere habetur ſupra. debitum coniugale. §. j.

¶ Utrum contractis ſponſalib⁹ ante ſecutas ſolennitates carnalis ꝯmixtio ſit peccatuȝ? R͞n. ſm Tho. in. iiij. diſ. xxviij. ſi ſponſa credens ſponſū velle conſumare matrimoniuȝ admittit eū excuſatur a peccato. niſi aliqua fraudis ſigna appareant expreſſe. ſicut multū diſtantis conditionis vel quantū ad nobilitatem vel quantum ad fortunam. H. Quo ad cōditionē fortune. Al. ſentit. ꝯr̄. vt ſup matrimoniū iiij. §. j. in additōne. H. vel aliud ſignum euidens appareat. Et eodē modo intelligit̄ ꝙ excuſat̄ vir ſi per hoc intendebat matrimoniū conſumare. ſed ſm Wil. in illis locis vbi eſt conſuetū ꝙ pri⁹ adhibeatur nuptialis benedictio ſi abſqȝ diſpēſatōe eccleſie ⁊ ſine iuſta cauſa hoc faciat mortaliter peccat. A. Idē etiam eſt in omiſſione aliarū honeſtarū ⁊ conſuetarum ſolennitatū ſcdm eundē vt ſupra. debitum coniugale circa principiū i additōe. H. tn̄ ſecūde nuptie non ſolēt benedici. vt infra. nuptie. §. ij. De materia debiti coniugalis multa habentur ſupra. debitum coniugale.

Matrimoniuȝ. vij.° quā do accuſatur matrimoniū propter aliquod impedimentuȝ qđ in eo eſt vel fuit. Et primo quidem queritur. Qui prohibentur vel qui poſſunt matrimonium accuſare? R͞n. Prohibentur generaliter oēs extranei ꝙdiu ſūt aliqui conſanguinei. Et eſt illud ſpeciale ꝙ conſanguinei admittātur ad accuſatōnem. ſicut pater. mater. ſoror. frater patruus. auunculus. amita. matertera. ⁊ tota progenies. xxxv. q. vj. c. j. ⁊. ij. A. Iſta ſpecialitas nō videtur reſpectu accuſatōnis. ſed teſtificatōnis. vt in. c. videtur. de quo infra. H. Cuius ratio eſt. quia vnuſquiſqȝ ſuam genealogiam ſcire laborat. extra. qui ma. accu. poſ. videt̄ Conſanguineis autem deficientibus admittuntur antiquiores ⁊ veraciores vicini quibus ea propinquitas nota ē. vt i dicto. c. j. xxxv. q. vj. A. Jō in ſū. con. li. iiij. ti. xx. q. j. vbi etiā addit̄ ꝙ in multis locis hoc hodie nō ſeruatur quin extranei admittantur ad accuſationem etiaȝ exiſtentibus conſanguineis qui hoc poſſunt. H. Item tā maritus ꝙ vxor poteſt mr̄imonium accuſare. nec vlla defendūtur longinquitate annorū. extra. đ ꝯſangui. ⁊ affi. nō debȝ. A. Licȝ olim tam ipi ꝯiuges ꝙ extranei prohiberent̄ ab accuſatōe tp̄is diuturnitate. ſ. ſi ſteterint ſimul ſine queſtione p. xx. vel. xviij. ānos vt notat̄ in dicta. q. j. H.

¶ Pone ꝙ aliqs tp̄e ꝯtͣcti mr̄imonij tacuit. ⁊ nūc vult accuſare. nūqđ pōt? Reō. ſi qn̄ bāna vel denūciatōes facte fuerūt ipſe erat extra dioceſim. vel al'r denunciatō nō potuit ad eū ꝑuenire. puta ſi nimia īfirmitate laborās nō erat ſane mētis. vel ita puer ꝙ nō poterat ꝯprehēdere talia. vel alia cauſa legittiā īpedit⁹ erat. e⁹ accuſatō dȝ audiri. alioquī cū rōnabiliter ꝓſumat̄ ꝙ denunciatōeȝ publice factam ipſe exiſtens ī dioceſi nō ignorauerit. tanꝙ ſuſpectus eſt repellendus niſi iurauerit ꝙ poſtea didicerit que obijcit. et ad hoc ex malicia non procedit. qꝛ tunc etiā ſi didiciſſet ab illis qui tēpe

denunciationis tacuerūt: admitti dꝫ. qꝛ
lꝫ illi non eſſēt admittēdi. qꝛ ſi fuerūt in
culpa iſte non dꝫ repelli cū nō ſit culpa-
bilꝭ. extra. qui. ma. ac. poſ. cuꝫ in tua.
¶ Qualiter fieri debet accuſatō mr̄imo
nij? Re. ſm Ray. In p̄dicto cāu īproprie
dicit̄ accuſatō. qꝛ non fit inſcꝑtio ī q̄ ac
cuſatoꝛ obligat ſe ad talionē. ſed dicituꝛ
denunciatio que fit ꝓpter peccatū ī quo
iuncti male ꝑmanent. et poteſt fieri eti
am ſine ſcriptis. A. dū tamē redigat̄ in
ſcriptis in actis iudicialibꝰ. vt in cle. ſe.
pe de v̄. ſig. coniūcta cle. diſpendioſam.
de iudi. H. Sed melius eſt ꝙ fiat in ſcri-
ptis. ar. ex̄t. de teſti. ſpo. lr̄as. ex̄t. q̄ ma.
ac. poſ. a nobis. Huiuſmodi denunciatō
nis forma talis ē. Ego talis denūcio vo-
bis dn̄e ep̄e ꝙ mr̄imoniuꝫ petri ⁊ marie
ſtare non poteſt. qꝛ ſūt in tali ḡdu ↄſan
guinei. deſignando ꝑſonas. vel ſi eſt alia
cā. vt affinitas ⁊ hmōi. et datur libellus
etiā parti aduerſe. vt ſciat quid impetit̄
A. ⁊ quid actoꝛ ꝓbare velit. in quo libel-
lo ↄtinent̄ gradus conſanguinitatis ⁊ ꝑ
ſone ꝓprijs nominibꝰ deſignate ſm eūdeꝫ
Ray. vt in ſū. con. li. iiij. ti. xxj. q. j. H. q̄
facto. ꝓcedit̄ in lite more ſolito. A. ſcꝫ ꝙ
ſacramentū de veritate dicenda a ꝑtibꝰ
ſuſcipiat̄. ⁊ examinatio ⁊ ꝓbacio ꝑ ordi
nem fiant. vt in dicta. q. j. H. Et nota ꝙ
in hoc cāu poteſt contra ↄtumacē lite n̄
ↄteſtata ꝓcedi ad teſtiū receptionē ⁊ dif
finitiuā ſententiā. extra. vt lite nō ↄteſ.
qm̄ frequenter. A. Hoc verū eſt ↄtra cō-
tumaciteꝛ abſentē. Secus ſi non ſit ↄtu-
max. vt patꝫ in eo. c. quoniā. H. Secus
autem eſſet ſi fieret accuſatio de adulte-
rio ad thoꝛi ſeꝑationem. extra. vt li. non
conteſ. c. p̄mo. et. c. quoniā freq̄nter. A
Idē qd̄ in hoc. §. notat̄. in ſū. con. li. iiij.
ti. xx. q. iiij. ⁊ ti. xxj. q. j. H.
¶ Qui pn̄t eſſe teſtes in cā matrimoni-
ali? Rn̄. ſm Ray. Omnes qui admittun
tur ad accuſationē admittunt̄ ad teſtifi
cationem. de quibus dictū eſt ſupra. §. j
et. ij. Et licꝫ pater ⁊ mater ſint ydonei te
ſtes in hoc cāu vbi agit̄ de federe matri
monij. ſcꝫ vtꝝ ſit ibi affinitas vel conſā
guinitas vel ſimile impedimentū. vt ex̄t
q̄ ma. ac. poſ. vr̄ nobis. tn̄ ſi de ip̄o ↄtra-
ctu agat̄. i. vtꝝ matrimoniū ſit int̄ eos
ↄᵗ̄ctū. tāq̄ ſuſpecti ſunt repellēdi. niſi il-
le vel illa vel filius vel filia cuius coniū
cta dicit̄ eſſꝫ ſuperior in diuitijs. nobili
tate. potentia ⁊ honoꝛe. quia ꝑentes vi-
dent̄ filioꝝ et filiaꝝ incrementū ⁊ hono
rē diligere. extra. de teſti. ſuꝑ eo. Item ī
hoc cāu p̄dicto pōt eſſe ideꝫ accuſatoꝛ et
teſtis. ar. xxxv. q. vj. ep̄s in ſynodo. et. c.
d̄ parētela. extra. d̄ teſti. coꝛā. p̄tēa. Idē
Tho. in. iiij. diſ. xlj. Idē in ſū. con. li. iiij.
ti. xx. q. ij. Et additur ſm glo. Ray. ꝙ ī
allegatis iuribꝰ non ꝓbat̄ ꝙ etiam in cā
matrimonij quis poſſit eſſe accuſator et
teſtis. ſed in illis dicit̄ de forma iuramē
ti quā debēt preſtare epiſcopo teſtes ſy-
nodales. id ē aſſumpti de cōmunitate ad
denunciandū delicta. Poteſt tamē dictū
Ray. ⁊ Tho. verificari in cāu. c. ſuꝑ eo. ij
extra. de teſti. ſcꝫ quādo matrimonio nō
ↄtracto mr̄ alt̄utriꝰ dicit eē conſāguini
tatē inteꝛ cōiūgendos. qꝛ ſtat̄ dicto eius
ī dubio. ⁊ impedit̄ matrimoniū contrhē-
dū. H. De impedimentis multa hēs ſuꝑ
impedimentum primo. cū ſe. c.

Matrimoniū. viijᵘ. quā
do contracto mr̄imoīo accuſat̄
coniūx de adult̄io ⁊ petit̄ diuoꝛ
tiū. Querit̄ ḡ p̄mo. Qui admittūt̄ ad ta
lē accuſatōꝫ? Re. ſm Ray. Licꝫ tā ſm le-
ges q̄ ſm canones q̄libet bone fame ad-
mittat̄ ad accuſatōem adulterij cū agi-
tur ad penā legalē vel canonicā. tn̄ cum
agit̄ ad thoꝛi ſeꝑatōem nullus admitti-
tur niſi maritꝰ ⁊ vxoꝛ.
¶ Qualit̄ huiuſmodi accuſatio fieri de
beat? Re. Maritus volēs vxoꝛem accuſa
re de adulterio ad penā legalē. debet in
ſcribere ⁊ ad penā talionis ſe obligare.
Nec pōt agere ꝑ ꝓcuratoꝛē ſꝫ ꝑ ſeipſū p̄
ſentem agere opoꝛtet. Sed ſi corā eccleſi
aſtico iudice vult agere ad thoꝛi ſeꝑatō
nem. tenet̄ ſcribere et dare libellū accu-
ſationis. ſed nō debꝫ ſe ad penā talionis
obligare. quoniā ſiue ꝓbaret quod obij-
ceret ſiue nō. haberet quod vellet. quia
ſeꝑaretur ab vxoꝛe. Et poteſt maritꝰ a-
geꝛe ⁊ illa reſpondeꝛe ꝑ procuratoꝛē. A.
ſi neceſſitas id poſtulauerit. vt in. c. tue.
de quo infra. H. ꝙ et ſi de crimīe fiat ac
cuſatio. non tamen eſt criminalis ſed q̄ſi
mixta. Probantur omnia predicta exp̄ſ
ſe. extra. de procura. tue.
¶ Vtrū maritus poſſit vxoꝛē dimittere

propter adulteriū? R̄. Accuſare poteſt ⁊
dimittē Math. xix. Qui dimiſerit vxorē
excepta cā fornicatōnis ⁊c̄. Et eodē mo
do vxor virum. quia in tali caſu non ad
imparia iudicāt̄. xxxij. q. vij. ſi quis vxo
rem. ⁊. q. v. precepit. ⁊. c. xpiana. Non ta
men intelligendū eſt q̄ poſſet nubere al-
teri. xxxij. q. vij. oēs cauſatōes. Sed nec
eā dimittere poteſt. in. vij. caſib⁹. vt hēt̄
infra. §. x. Et iſta cā extēdit̄ ad fornicati
onis ſuſpitionē. ſcʒ qn̄ ſuſpitio ē multuʒ
violenta ⁊ certa. verbigratia. Si proba
tum eſt q̄ fuerit ſolus cū ſola. nudus cū
nuda in eodē lecto aut ſimul ī multis ſe-
cretis locis ⁊ ī latebris ad hoc comodis
⁊ horis elc̄tis libē vxor dimittit̄. xxxij. q
j. dixit deo. extra. de preſūp. lr̄is. Iteʒ ex
tendit̄ ad vicium ſodomiticuʒ vt ꝑ illud
poſſit vxor dimittere virum. ⁊ econuer-
ſo. xxxij. q. vij. omnes cauſatōes. ⁊. c. ad-
ulterij. A. Eſt autē viciū ſodomiticū cū
maſculus in maſculum vel femina in fe-
minam turpitudinem operatur. ſm glo.
Raȳ. vt in ſum. con. libro. iiij. ti. xxxij. q
ij. B. Idem intelligendū eſt de ſpirituali
fornicatōne. vt ſi maritus vel vxor inci
dat in hereſim vel iudaiſmū ſiue gentili-
tatem ⁊ trahit coniugem ad infidelitatē
A. Ergo videt̄ q̄ ſi nō ēhat ꝓpt̄ hoc pec-
catū nō debeat ſepatio fieri. ⁊ ꝑ hoc vi-
det̄ facere. c. queſiuit. extra. de diuor. B.
In quo cāu ab illo poterit ſepari. licʒ a-
lij nubere non licebit. xxviij. q. j. ydola-
tria. ext̄. de diuor. q̄ſiuit. ⁊. c. de illa. ext̄.
de ꝯuer. ꝯiu. c. vlt̄. Immo nec dimittere
pōt ſi ſe corrigē velit. vt ī. c. d̄ illa. A. Iō
qd̄ in hoc. §. notat̄ in ſū. con. in dicta. q
ij. ſcd̄m Raȳ. Pe. ⁊ Tho. B

¶ Utrū ſi vir polluat aliquā extra clau-
ſtra pudoris vxor poſſit eū dimittē? R̄o.
Licet ex tali coitu affinitas non ſequat̄
tn̄ vir eque vel magis violat fidē matri-
monij ⁊ magis peccat. ⁊ ideo videt̄ q̄ di
mitti poſſit. nā ꝯſtat in hoc cāu q̄ forni
catōʒ ꝯmiſit. ar. xxxij. q. iiij. metrices. A
Idem in ſum. con. eo. ti. q. iiij. B.

¶ Quid ſi aliq̄s tale qd̄ egerit cuʒ ꝓpria
vxore? R̄o. ſcd̄m Hug. ⁊ Laur̄. Uxor pōt
eū dimittē. Sʒ videt̄ intelligēdū ſi ipa n̄
fuit in culpa. ſed violētata vel ſomno de
cepta ⁊ huiuſmodi. A. Glo. ī. c. oēs cau-
ſatōnes. xxxij. q. vij. ſentit q̄ ꝓpter hmōi
extraordinariā pollutionē cū vxore vir
non poſſit dimitti. Poteſt diſtingui. Si
vult vir ꝑſeuerare ī tali pc̄to ꝓpt̄ ꝑicu-
lū ſalutis qd̄ iminet vxori ꝯtra quod po
teſt ⁊ debet ſibi prouidere. vt extra. de di-
uor. gaudem⁹. poſſit dimitti. Al'ſec⁹. cū
in hoc caſu non diuiſerit carnem ſuam
in plures. ideo non poteſt ex hoc dimit-
ti. ſicut nec in caſu. §. ſe. B.

¶ Quid ſi alt̄ ꝯiugū ſeipm̄ polluit? R̄.
ſm Wil. q̄ nō credit q̄ poſſit dimitti. A.
Idē ī ſum. cō. eo. ti. q. iiij. B.

¶ Nunq̄d ꝓpter ſolā voluntatē ſeu īten
tōem adulterandi poſſit alter coniuguʒ
alteꝝ dimittere? R̄. ſm Wil. Nō. q2 verbū
fornicatōnis cum effectu accipiendū ē.
ar. de pe. diſ. j. Hec autem verba. A. Idē
ī ſum. con. eo. ti. q. v. B.

¶ Utrū vir teneat̄ vxorē adulterā dimit-
tere? R̄n̄. ſcd̄m Pe. Si fornicatio eſt oc-
culta nec pōt ꝓbari nō debet dimittere.
Si vero eſt manifeſta diſtinguendū eſt.
quia ſi non ē ſecuta nec ſperat̄ correctio
non licet retinere ne videatur peccato cō
ſentire. Si vero ſperatur correctio licet
vxorem retinere. quia ⁊ ſperatō ad cor-
rectioneʒ indulta eſt. A. Con. tho. vt in
ſum. con. co. ti. q. vj. B.

¶ Utrū vir mulierē adulterantē poſſit ꝓ
pria auctoritate dimittē? R̄. ſcd̄m tho. ī
iiij. diſ. xxxv. Qn̄ viro ꝯſtat de fornica-
tōe vxoris pt̄ auctoritate ſua eā dimit-
tē q̄tū ad thoꝝ. ſ. debitū ei negādo. Nā ſi
ꝯmiſceret̄ ei n̄ ſolū īcurrēt irregularita
tem ſʒ etiā generaret ſibi īpedimētū ac-
cuſādi. vt dictū ē ſup̄. debitū ꝯiugale. §.
xij. qui incipit. vtrū vir teneat̄. Sʒ ſi ei
debitū reddat compulſus auctoritate ec
cleſie licet irregularitatē incurrat. non
tamen ſibi generat preiudiciū accuſan-
di. Si vero loquamur quo ad cohabita
tionem non licet viro vxorem dimittere
ſine iudicio eccleſie. et ſi dimiſerit: debet
cogi ad recipiendum niſi vir in continē
ti fornicationem probare poſſit. ⁊ ſcd̄m
Hoſti. ſi probatur infra octo dies nō re-
ſtituetur. quibus elapſis ſi nō probaue
rit plena reſtitutio fiet. ⁊ ſic poteſt ītel-
ligi. xxxiij. q. ij. eccl'iaſtica. A. al's īcipit
hiſtoria. B. Dicit etiam Hoſti. q̄ ſi ad-
ulterium ſit notorium ita q̄ iuſtificatō
ni non ſit locus. tunc pōt adulteraʒ ſua

auctoritate dimittere. extra. de diuoꝛ. ſi-
gnificaſti. ⁊ multoforti⁹ debitũ denega-
re. Idem Inno. Sed addit Wil. q ⁊ ſi no-
toria ſit fornicatõ mulieris q̃diu ipa ta
men non recedit a viro. nec publice mo-
ratᷣ cum adultero. non põt eã dimittere
ſeu expellere auctoritate ꝓpria. quod ſi fe
cerit. cogetᷣ eam recipe. ſed ſi ipa publice
moretᷣ cũ adultero. non tenetᷣ eã marit⁹
recipere. ſiue eam expulerit ſiue nõ. A.
Idem in ſum. con. eo. ti. q. vij. et. q. ij. B
Similiter etiam non tenetᷣ eaꝫ recipe ſi
poſtq̃ illaꝫ expulerit adulteretᷣ notorie
etiã ſi cum adultero nõ moretᷣ. A. Pro
hoc ſatis videtᷣ facere. extra. de diuoꝛ. ſi
gnificaſti. B. Et in hoc etiã caſu poteſt
ea inuita monaſterium intrare niſi eti-
am ipe fuerit fornicatus.

¶ In q̃bus caſibꝫ non poſſit adultera a
viro accuſari vel dimitti? ʀ. ſm ray. in
ſeptẽ. Prim⁹ ſi vir ↄuincitᷣ de fornicatõe
xxxij. q. vj. p totũ. extra. ꝺ diuoꝛ. ſignifi-
caſti. Scđs ſi ipe ꝓſtituit eã. extra. ꝺ eo
q̃ cog. con. vxo. ſue diſcretõni. A. al' inci
pit diſcretõem. B. Terci⁹ ẽ cũ ipa crede
bat viꝝ defunctũ ⁊ nupſit alij. qꝛ marit⁹
rediẽs tenetᷣ eã recipe. vt dictũ ẽ ſupra.
impedimentum xij. §. iij. A. qui incipit.
Quid ſi vxoꝛ. C. Quart⁹ ſi cognita fuit
latenter ab aliquo quẽ credebat eſſe vi-
rũ ſuũ. aꝛ. xxxiiij. q. ij. in lectũ. Quintus
ſi fuit vi oppreſſa. xxxij. q. v. propoſito.
Quod intellige de vi abſoluta. aliter nõ
excuſaretur. xxxij. q. vij. omnes cauſatõ
nes. Sextus quãdo reconciliauit eã ſibi
poſt adulteriũ vel eã publice adulterãtẽ
retinet in ↄſoꝛtio maritali. xxxij. q. j. c. ij
⁊ iij. A. In his. c. paꝝ videtᷣ hoc ꝓbari. ſꝫ
bene in. l. de qua ſtatim. B. C. de adulte
ris. l. crimine adulterij. Septimus eſt ſi
aliquis infidelis coniugeꝫ repudiauit. ⁊
illa nubat alteri. poſtea vir conuertatur
ad fidem ſimiliter ⁊ mulier. tenetur eam
recipere. extra de diuoꝛ. gaudem⁹. §. vl-
timo. De hoc ſupra impedimentũ ix. §.
v. Con. Tho. et Pe. in. iiij. diſ. xxxv. A.
Con. etiã Gof. et Hoſti. vt in ſum. con. li
bro. iiij. ti. xij. q. viij. B.

¶ Quis ſit effectus accuſationis de ad-
ulterio? ʀ. ſm ray. Effectus eſt q ſi ma
ritus probet vel illa confiteatᷣ. nec exci-
piatᷣ ↄtra eũ ꝺ aliquo ſeptẽ caſuũ q̃ hñtᷣ
ĩ p̃cedẽti. §. abſoluitᷣ a cohabitatõe. ⁊ ſer
uitute qua ei tenebatᷣ. ⁊ põt ingredi reli
gionẽ ea inuita. xxvij. q. ij. agathoſa. Sꝫ
tamen continere tenetur q̃diu illa vixe-
rit. Idẽ Tho. ⁊ Pe. in. iiij. diſ. xxxvj. A.
Idem ĩ ſum. con. eo. ti. q. ix. B.

¶ Quid ſi vir ꝓpria auctoritate dimiſit
adulterã ⁊ intrauit monaſteriũ. nũq̃d p̃t
ab ea reuocari? ʀ. ſm wil. Videtᷣ Hug.
notaſſe. q ſi vxoꝛ publice morata ſit cuꝫ
adultero vir etiã ante ſñiam põt intra-
re monaſteriũ ea inuita. ſed illa eo inui
to nõ poteſt. Secus ſi nõ publice more
tur. qꝛ tunc nõ põt ante ſñiaꝫ. ⁊ ſi igreſ
ſus fuerit poterit reuocari. A. ſ. quouſ-
qꝫ probetᷣ adulteriũ. xxvij. q. ij. Agatho
ſa. Et facit quod dictũ ẽ ſup̃. debitũ ↄiu
gale. ad fi. in additõe. Et ſi probetur in
continẽti. nulla fiet reuocatõ. vt poteſt
colligi ex dictis. ſupra. §. viij. B.

¶ Quid ſi mulier adultera igreſſa ẽ mo
naſteriũ nũq̃d vir poterit eã reuocare?
ʀ. ſm Wil. Eã reuocare põt. Nã inocẽs
põt ingredi. Adulter vero vel adultera
nõ põt ſine licentia alteri⁹. A. niſi ſit la-
ta ſententia diuoꝛtij. Tũc ei idẽ iudiciũ
eſt de viro ⁊ muliere. ſcꝫ q vterqꝫ altero
inuito poteſt intrare religionẽ. qꝛ p ſen
tentiã eccleſie vterqꝫ ex toto renũciauit
iuri ſuo ſm Hug. et ĩ ſũ. cõ. li. iiij. ti. xxij
q. xiiij. B. Si tñ ẽ ingreſſa viro ſciente ⁊
nõ cõtradicente ſatis poteſt videri data
licentia. ⁊ viꝛ tenetᷣ continere. A. Facit
xxvij. q. ij. Agathoſa. B

¶ Quid ſi poſt latã diuoꝛtij ſñiaꝫ ⁊ poſt
q̃ vir factus ẽ ſacerdos vl' religionẽ intᷣ
uit conſtet eccleſiã fuiſſe deceptã. vt pu-
ta p falſos teſtes. nunq̃d reſtituetᷣ? ʀ.
ſm ray. Etiam ſi profeſſionẽ feciſſet ni-
hilominus reſtitueretur. ⁊ teneretᷣ red-
dere debitũ non tamẽ exigere poſſꝫ. Sꝫ
in dictis nunc caſibus ſi mulier non re-
petit interim virũ. non põt vir repetere
vxorẽ. qꝛ p̃iudicauit ſibi p ſacri ordinis
ſuſceptionẽ vel religionis ingreſſuꝫ. A.
Idẽ in ſũ. con. li. iiij. ti. xix. q. iiij. Et fo
te ſi mulier petijſſet diuoꝛtiũ non poſſet
reuocare. quia videtᷣ renunciaſſe ſuo iu
ri p talem petitionem ſm Hug. vt patet
ex dictis in proxio p̃cedenti. §. Niſi foꝛ-
te ducta fuiſſet ex conſcientia putãs af-
fuiſſe impedimentũ qđ nõ erat. qꝛ errãs

non videtur ꝯſentire. ff. de iuriſdic. om. iudi. l. ſi per errorem. B.

¶ Pone ꝙ lata eſt ſnīa diuortij propter adulteriū vxoris. poſtea vir adulterat̄. nunquid mulier poterit eum repetē? R̄e. ſm Ray. Non poteſt de rigore iuris. Iudex tamen ex officio ſuo poteſt illū ꝯpellere. ar. extra. de iureiurādo. tua nos. extra. de diuor. ex litteris. Unde ꝛ. j Corin. xvij. dicit̄ de his qui m̄rimonio iūcti ſūt Precipio nō ego ſed dn̄s vxorem a viro ſuo non diſcedere. qꝫ ſi diſceſſerit. manere innuptā. aut viro ſuo reconciliari. ꝛ vir vxorem ſuā non dimittat. Uñ ꝛ ſm Wil. Uxor de canonica equitate poteſt viruꝫ repetere. quia ex receptione rei iudicate elidit̄ replicatō ꝺ adulterio. Idē Tho. Al. ꝛ Pe. A. Con. etiā Hoſti. vt in ſum. con. libro. iiij. ti. xxij. q. xij. Et ꝙ hec r̄petitō poſſit fieri de equitate canonica. ſatis videtur probari in. c. ſignificaſti. ꝛ. c. ex litteris. extra. de diuor. B.

¶ Utrum vir et vxor equaliter peccent propter adulterium? R̄o. ſcd̄m Pe. Licet in cauſa adulterij vir ꝛ vxor ad equalia iudicentur. vt ſupra dictum eſt. quia vtriqꝫ licitum eſt alterum dimittere. nō tamen hoc eſt ex eq̄li cauſa ſiue peccato nam vno mō mulier plus peccat. q: peccat contra bonū prolis. ſꝫ alio mō equaliter peccāt. ſ. contra bonū fidei. Et hec ē ſufficiens cā dimiſſionis. Ideo iuſte licꝫ vtriqꝫ dimittere aliū. Tercio mō ceteris parib⁹ pl⁹ peccat vir ꝓpter p̄dominātiā ratōis. Idē Tho. in. iiij. diſ. xxxv. A. Idē in ſum. con. eo. ti. q. xj. B.

¶ Pone ꝙ vir ꝓpter fornicatōnem vxoris ſepat⁹ ē ꝑ ſnīam. mō vult eam recōciliare ſibi. ꝛ illa non vult. nunquid ē cogenda? R̄ñ. ſm Ray. Uir qui non peccauit poteſt petere cōpelli eā etiā inuitam non obſtante ſententia. quia quod fauore meo introductū eſt ī damnū meū retorqueri nō debet. C. de legi. qō fauore. ar. xxxij. q. j. nō erit. Idē Tho. Pe. ꝛ gof. A. Hec intelligenda ſūt niſi vir poſt ſententiā fuiſſꝫ fornicat⁹. vl' niſi mulier mutaſſet ſtatū. ſcꝫ ingrediendo religionem. ſm Pe. ꝛ Tho. vt in ſū. con. eo. ti. q. xiij. Et facit quoꝺ dictum eſt ſup̄. in. §. quid ſi mulier. in additione. B.

¶ Pone ꝙ vir adulterat⁹ eſt occulte. ſed vxo manifeſte. nūq̄d pōt vir illā accuſare et ſine pc̄to dimittē? R̄e. ſm Ray. Credo ꝙ nō. quia non deficit vxori ius excipiēdi ſꝫ ꝓbādi. ar. xxxij. q. vj. ꝑ totū. Idē Tho. Al. Goff. ꝛ Hoſti. Si tn̄ vir egiſſet pnīam ꝛ vxor monita nollet agē. ſꝫ ī adulterio ꝑſeuerare. ſine pc̄to poſſet eaꝫ ꝑ ſentētiā dimittē. xxxij. q. j. c. j. ij. iij. ꝛ. iiij. Idem Gof. ꝛ Hoſti. A. Ideꝫ in ſum. con. eo. ti. q. xv. B.

¶ Sꝫ vtꝝ vxor adultera p⁹ pnīaꝫ poſſit repellē viꝝ ab accuſatōne? R̄e. ſm Ray. Credo ꝙ ñ pōt. q: pnīa ñ tollit ius accuſādi ī foro iudiciali. xxij. diſ. p̄mū. xxxiij q. ij. admonere. vj. q. j. qui crimē. ꝟ. vidēdum. A. i. in principio. B. Idem Tho. Al. Gof. ꝛ Hoſti. A. Idem in ſum. con. eo. ti. q. xvj. B.

¶ Quid ſi alter coniugū fornicet̄ carnalit̄. ꝛ alt̄ ſpūalit̄. nūq̄d fiet cōpēſatō? R̄e. ſcd̄m Hoſti. Dicas ꝙ ſi accuſat̄ q̄s ꝺ ſpūali fornicatōe. vt de hereſi. ꝛ excipiat̄ de carnali ſcꝫ adulterio. nihilomin⁹ ꝓcedetur. niſi conuerti voluerit. quia ſi cōuerti velit cōpēſatio habet locū. Si vero fiet accuſatio de carnali ꝛ exceptio de ſpirituali. exceptio admittet̄. ꝛ ſuꝑ ipſā exceptionem promptius ꝓcedet̄. Hec dixi propt̄ ꝑiculū hereſis ſiue īfidelitatis. A Idem in ſum. con. eo. ti. q. xvij. B.

¶ Utꝝ propt̄ aliud crimen poſſet vxor dimitti? R̄e. ſcd̄m Tho. ī. iiij. diſ. xxix. propt̄ alia pc̄ta dimitti ñ poteſt. nec quo ad vinculū. nec quo ad actū. niſi forte ad tē p⁹ velit ſe ſubtrahere a conſortio vxoris ꝑ caſtigatōem ei⁹ ſubtrahēdo ei ſolaciuꝫ p̄ñtie ſue. Nā ꝛ qñ vxor p̄ſtat magnā occaſionē ruine viro ſuo. tūc vir ſubtrahē ſe poteſt ab eius cōuerſatōe. Idē Al. addens ꝙ non oportet cohabitare furi aut vſurario. ſi non vult reſipiſcere ſed ceſſāte ſcandalo reconciliari debet. xxviij. q. j. vxor. A. Et ad dictam ſubtractionem facit illud Mathei xviij. Si dextera tua ſcandalizauerit te: abſcide eam. ꝛc̄. Ubi dicit glo. ꝙ in manu ꝛ in oculo poſſunt fratres. vxores. ꝛ propinqui. ꝛ filij intelligi ſcd̄m eundē Tho. Predictis etiam cōcordat Pe. qui dicit ꝙ qñ cōiūx ꝑ peccatū ſuū facit ſcādalū. pt̄ dimitti q̄ ad cohabitatōeꝫ tp̄alē quouſqꝫ corrigatur. et ceſſante ſcādalo debet fieri recōciliatō.

vt in sū.con.eo.ti.q.xviij.B.De maťia
adulterij quedā hēs sup̄.adulteriū.item
impedimentū viij.§.ij.⁊ se.j

Matrimoniū ix.^o quan
do aliquis petitur in virū vľ ali
qua in vxorē. Queriť ergo quo-
modo ī hac cā pcedendū sit? Re.ſm Ray.
Si mulier petat aliquem tanq̄ virū vel
ecōuerso.videndū ē vtr̄ velit agē petito
rio iudicio vľ possessorio.id ē an mulier
dicat aliquē eē suū maritū quia ɔtraxit
cū ea ⁊ petit eum sibi adiudicari in ma-
ritum.quod est agere petitorio. q̄i agat
de pprietate.an eū petat sibi restitui tan-
q̄ ab eo fuerit iniuste dimissa.⁊ hoc ē a-
gere possessorio.quoniaꝫ petit possessio-
nem viri sui. igitur si agat petitorio di-
cens aliqueꝫ esse virum suū.et ille negat
excipiendo q̄ illa non possit esse vxor p-
pter tale vel tale impedimentū pri⁹ tra-
ctabiť exceptō mariti.quia ea probata q̄
stio principalis pimitur.erit em̄ vir ab-
soluendus.extra.de ordi.cog.c.j.A.ideꝫ
in sū.con.li.iiij.ti.xxx.q.j.B
¶ Quid si agat possessorio? Re.ſm Ray.
Qñ petit sibi maritū restitui licꝫ mari-
t⁹ obijciat de ɔsāguinitate vel alio īpedi-
mēto.pri⁹ debet fieri restitutō mulieri q̄
cognoscatur de exceptione mariti.extra
de diuor.porro.extra.de resti.spo.ex cō
questione.⁊.c.literas. A.Etiā si impedi
mentuꝫ consanguinitatis vel hmōi esset
notorium.vt in dicto.c.porro.B.hoc ta
men fallit in quibusdā casibus ī quibus
restitutio non debet fieri. Primus est si
obijciatur mulieri fornicatio publica et
manifesta.de q̄ pbato q̄ sit notoria ita q̄
non possit aliqua tergiuersatōe celari.ñ
restituetur nisi ipsa pbaret virū adulte-
riū ɔmisisse.quia tunc restitui debet eti-
aꝫ si fuerit fornicata publice. extra.ð di
uor.significasti. Et de isto cāu vide supra
matrimonium viij.§.viij.et.ix. Secūd⁹
casus est si obijciatur ɔsanguinitas ma-
xime que diuina lege prohibita sit.et p-
batōnes offeranť incōtinenti parate. in
quo casu debet recipi iuramētū ad cau-
telam.ne scꝫ huius obiectio maliciose fi
at.et tunc fiet quidem testatio quātū ad
cohabitationē.non tamen quātū ad car
nis copulā.vt ī dicto.c.lrās. Terci⁹ cas⁹
ē si obijciať exceptio rei iudicate. A.scꝫ
sup divortio.vt in.c.cām.de q̄ infra.B.
Nō ei ē restitutō faciēda.nisi pmo ð illa
exceptōne ɔgnoscať.ar.exť.de offi.dele.
cāꝫ. Quart⁹ ē qñ scꝫ vir petit sibi řstitui
vxorē ⁊ ipa timet de seuitia viri. Debꝫ q̄
dē restitui sufficienti cautōne recepta q̄
ei malū nō inferat.extra.de resti.spo.ex
transmissa. De qua cautōne habes hic ī
fra.§.fi. Et si ita capitali odio eaꝫ psequ-
tur q̄ merito de ipso diffidat. nec possit
ei sufficienti securitate prouideri.nō so-
lum non debet restitui sed ab eo poti⁹ re
moueri.vt in dicto.c.litteras.Cō.Tho.
et Pe. Addit vlterius Ray.in omnibus
alijs casibus credo q̄ mulieri virū peten
ti sit restitutio facienda.⁊ ecōuerso.dū-
modo probet se in possessione fuisse. et a
viro spoliatam sine iuris ordine. q̄r hec
duo probare habet.extra.de offi.dele.cō
sultationibus.⁊ exť qui fi.sint le.cāꝫ ij.
A.idem in sū.con.dicta.q.j.B
¶ Quid si mulier ppria auctoritate re-
cessit a viro.⁊ modo ipsa petit restitutō-
nem.nūquid debet restitui? Reo.ſm Wil.
Scdm quosdam non debet restitui. Sed
scdm Vin.debet. Quod credo verum esse
quia eoipso q̄ rediens non admittiť est
expulsa vt ⁊ cadat a possessione. ff.ð ac
qui.pos.l.clam possidere in fi.ff.de vi.et
vi.ar.l.j.§.siue autem.idem Ber. notat
extra.de diuor.significasti.idem hug. ni
si ipsa fuerit fornicata publice vel cū ad
ultero publice morata. ar.etiaꝫ pro hac
opinione.extra.de iureiurādo.tua nos.
A.ideꝫ in sum.con.eo.ti.q.j.B
¶ Quid si is qui petitur tanq̄ coniunx
negat matrimonium? Rñ.scdm Ray.il
le qui proponit habet probare.alioquī
succumbit.extra.de causa pos.⁊ proprie
cum ecclesia.et extra.de iureiurando.c.
finali.
¶ Pone q̄ post latā ex errore diuortij sē
tentiaꝫ vir fact⁹ est sacerdos vel religio-
sus nunq̄d debꝫ restitui vxori petēti.ha-
bes hunc casū supra.matrīoniuꝫ viij.§.
xiiij.qui incipit. Quid si post latā senē-
tiā.q̄ si vxor ingressa est monasteriū al'
non ingressura nisi quia credebat diuor
tiū iuste celebratū.nunquid ɔpta verita
te pōt vir̄ suū repetere? Rñ.ſm Wil. Nō
quia falsa causa nō impedit votū mona
chatus.sicut etiā de viro dictū est supra

in predicto. §. xxiiij. A. Idem in ſum. cõ.
eo. ti. q. vj. H.
¶ Quid ſi religioſus vel religioſa petit
tanꝗ ꝯiunx ⁊ ꝯfitet̃ mr̃imoniũ ⁊ copulã
carnalẽ: Re. ſm Wil. In hoc caſu ſtandũ
erit ꝯfeſſioni vt puta mulieris. ⁊ reſtitu-
enda erit viro petẽti. Nulli enĩ ex hoc fit
ꝑiudicium niſi ipĩs. nec eſt credendũ eos
immemores ſalutis ſue. j. q. vij. Sancim⁹.
Aliud tñ eſſet dicenduz in reb⁹ quas de-
diſſet monaſterio. Idem Ber. ⁊ Inno. in
glo. extra. de rap. cũ cauſaz. A. Hoſti. tñ
dicit ꝙ ſi ꝯſtat ꝑſonã oĩno tendẽ ad ſe-
ꝑationẽ mr̃imonij ſpũalis. ſ. religionis.
vel carnalis ꝯtra qd ꝯfitet̃. non ſtabitur
ꝯfeſſioni ſue. vt extra. de eo q̃ cog. ꝯſan.
vxo. ſue. ſuꝑ eo. Sed ſi ꝯſtat ꝙ nullo mõ
vellet mr̃imoniũ ſeꝑari. tunc ſtabit̃ con
feſſioni eius. vt in dicto. c. cũ cauſã. quia
cuilibꝫ credit̃ ꝯtra ſe ⁊ nõ ꝓ ſe. ⁊ ꝙ ĩ du-
bio tenendũ eſt id qd in ꝑmo loco dictuz
eſt. ſ. ꝙ ſtet̃ eius ꝯfeſſioni. vt in ſũ. con.
eo. ti. q. ix. Sed certe nõ videt̃ ꝙ debeat
ſtari ꝯfeſſioni ꝯtra mr̃imoniũ etiã car-
nale. vt in dicto. c. ſuꝑ eo. ⁊ multominus
ꝯtra ſpũale cuz ſit fauorabilius. vt in. c.
ex publico. extra. de ꝯuer. ꝯiu. niſi cõſta-
ret ꝑſonã ante ingreſſũ religionis fuiſſe
traductã. quia tũc crederet̃ ſibi ꝯfitenti
copulam interueniſſe. ⁊ iſte eſt caſus di-
cti. c. cum cauſam. ſm glo. ibi. Nec mirũ
quia hoc caſu etiã ſi mulier negaret cre
deretur viro aſſerenti copulam interue
niſſe. extra. de ſpõ. impu. ꝯtinebatur. H.
¶ Qualiter ſeu ad quid ꝯiunx ſpoliatus
eſt reſtituendus: Reſ. ſm Ray. Reſtitui
debet ad omnia illa de quib⁹ ꝓbauerit ſe
ſpoliatũ. vt gaudeat pacifica poſſeſſione
et plena ſecuritate. iij. q. j. reintegrando.
Sed ſi mulier dicat ſe habere ſuſpectum
virũ ne forte eaz ledat. ⁊ cauſã veriſilẽm
oñdat. ad iudicem ſpectat facere ſibi ca-
ueri ſufficienti cautione ꝙ tractabit eaz
bene ſicut vir debet vxorez. ⁊ ꝙ nõ ledet
eam in ꝑſona vel reb⁹ ⁊ hmõi. ⁊ hãc cau-
tionẽ ꝑſtabit ꝑ iuramentũ. xxxij. q. j. de
benedicto. A. Ibi nihil habet̃ de iuramẽ
to. Sed glo. ibi dicit ꝙ ſi mulier nihil al
legat de ſuſpitõne viri. ſufficit nuda pro
miſſio. Si aũt dicat eũ ſuſpectũ. oportet ꝙ
ydonea cautio ei preſtetur. i. fideiuſſores
vel pignora vel etiam iuramentũ ſi forte
illud magis timeat vir. Si võ tanta ſit
ſeuitia viri vt nulla cautio videat̃ ſuffi-
cere tunc nõ eſt ei reddẽda ſed alicui ho-
neſte matrone ꝯmittẽda. extra. de reſti.
ſpo. ex trãſmiſſa. et. c. lrãs. in fine. H. Sꝫ
ſi mulier non ꝯfidit de iuramento. debet
ꝑſtare cautionem pignoraticiã vel fide-
iuſſoriam ſub certa pena. ar. extra. vt li-
te non conteſ. qm̃ frequẽter. ⁊ xxiij. q. v.
ꝓdeſt. et. q. iiij. ſi vindicta. De hoc etiam
habetur ſupra h. §. ij. circa finem.

Medicus vel cirurgic⁹.

Preceptũ eſt medicis vt cum eos
ad ĩfirmos vocari ꝯtigerit ipõs
ante oĩa moneãt ⁊ inducãt ꝙ vocẽt me-
dicos aĩaꝝ. vt poſtꝗ fuerit ĩfirmo ꝺ ſpi-
rituali ſalute ꝓuiſum. ad corꝑalis medi-
cine remediũ ſalubri⁹ ꝓcedat̃. Si qs aũt
medicoꝝ hmõi ꝯſtitutõis trangreſſor ex
titerit. tãdiu ab ingreſſu eccleſie arceat̃
ſ. ꝑ ſententiã ſm glo. donec de tranſgreſ-
ſione huiuſmodi ſatiſfecerit ꝯpetenter.
Et ſm Hoſti. ex quo dicit ꝑcipim⁹ tranſ-
greſſor mortaliter peccat. extra. de pe. et
re. cũ infirmitas. Itẽ in eodẽ. c. ſub pena
excoĩcatõis ꝓhibet̃ medicis ne ꝓ corꝑali
ſalute aliquid ſuadeãt qd in ꝑiculũ aĩe
ꝯuertat̃. Itẽ in ſũ. con. li. iij. ti. xxxiiij. q.
lxix. ad finẽ. Ubi etiam addit̃ ſm Hoſti.
ꝙ ꝯtra ſtatutũ dicti. c. cũ ĩfirmitas. ꝑſcri
bi nõ poteſt. nec aliqua ꝯſuetudine tolli
cũ ꝓ ſalute aĩaꝝ introductũ ſit. H.
¶ Qũo ſe debet habẽ medicus in medici
nis ꝯferendis: Re. ſm Inno. Diligenter
attẽdere debet ne illas medicinas ꝯferat
de quib⁹ ſm artẽ ei non ꝯſtat. Nam ſi du
bitationẽ habet ꝙ noceat. vel ſi habẽ de-
bet. ꝯferendo peccat. A. Etiã ſi vehemen
ter credat medicinã ꝓfuturam. ſi tñ cuz
hoc aliquid dubitatõis habet vel habere
debeat ne noceat. ſm eũ. Inno. ⁊ in ſum.
con. li. ij. ti. j. q. xxxv. H. Quia in tutiorẽ
partem tenendum eſt. extra. de homi. pe-
titio. Securius eſt enĩ relinquere homi-
nem in manu creatoris ſui. ꝗ medicine ꝺ
qua dubitat. Itẽ etiaz peccat ſi debitas
medicinas omittat. Idem Hoſti.
¶ Quid ſi ꝓpt̃ defectũ vl' corruptõez aut
ſophiſticatõez reꝝ ĩ medicĩa poſitaꝝ ĩfir
m⁹ ĩcurrit ꝑiculũ: Re. ſm Inno. Si medi
cus diligentiam quam debuit: adhibuit

in rebꝫ eligẽdis. iculpabilis erit. Idẽ Ho-
ſti. A. Idẽ in ſũ. con. eo. ti. q. xxxvj. B.
¶ Utꝝ medicus teneat̃ potiꝰ gratis cu-
rare ꝙ̃ ꝑmittẽ mori? Re. ſm Ray̆. Medicꝰ
tenet̃ curã ⁊ ꝯſiliũ ipendẽ paupi langui
do. Mortẽ eñ languẽtibꝫ ꝓbat̃ infligẽ q̃
hãc cũ poſſit exclude nõ excludit. lxxxiij
diſt. in ꝓncipio. Ubi dicit glo. ꝙ medicus
potiꝰ dꝫ gratis curare. ꝙ̃ ꝑmittẽ mori nõ
ſolũ paupem ſed etiã diuitẽ. A. Idẽ i ſũ.
con. eo. ti. q. xxxij. ad fi. ſm Glo. lxxxiij.
diſ. in ꝓncipio. Ubi etiaꝫ dic̃ ꝙ dꝫ medicꝰ
curare nõ ſolũ gratis ſed etiã ſuis ipẽſis
etiã diuitẽ q̃ nollet aliqd dare ꝓus ꝙ̃ ꝑ-
mittere eũ mori. ⁊ ſi ꝯualuerit repetet ex
pẽſas. qꝛ vtiliter geſſit negociũ eiꝰ. Et ſi
etiã moriat̃ eger. pt̃ repetere. quia ſuffi-
cit ſi vtiliter cepit gerẽ licet euentus nõ
ſit ſecutꝰ. ff. d̃ nego. geſ. ſed an vltro. Nec
poteſt ei obici. ꝙ cã pietatis fecerit ſum-
ptus niſi ꝓpinquꝰ eſſet infirmo. vt. C. eo.
alimenta. Et ꝙ medicus poteſt ⁊ debꝫ ꝓ̃-
dicta facere ⁊ repetere etiã ſi infirmꝰ ꝓ-
hibuerit. ſicut inuitũ poſſumꝰ extrahere
de domo ruitura. ⁊ beneficiũ ꝯferre inui-
to. xxiij. q. iiij. ipa pietas. Immo ꝓ̃ſumit̃
ꝙ infirmus talia dicẽdo fuerit furioſus.
ff. de con. inſti. quidam. B.
¶ Utrum peccet infirmus nõ obediens
medico? Reo. ſm Inno. Uidet̃ ꝙ nõ. quia
medicus nec prelatus eſt. nec homo cuiꝰ
mandatis obedire teneatur. tamen bonũ
eſt ꝙ ei credat tãꝙ̃ perito in arte. A. Idẽ
in ſum. con. eo. ti. q. xxxviij. B. Nam ⁊ ſi
infirmus ſcienter ſumat cibum vel potũ
nociuuꝫ. peccat. A. Idem ſi hoc faciat ex
affectata ſeu improbabili ignorãtia. ſm
eundẽ Inno. vt in ſũ. con. eo. ti. q. xxxix.
B. quia tenetur corpus ſuum ſm deũ di
ligere. Poteſt tamen dici ꝙ ſi non crede
ret mortiferum. ꝙ̃uis crederet inde infir-
mitatem augeri. non peccat mortaliter.
vel ſaltem non ita grauiter. A. i. mortali
ter vel venialiter et plus vel minus ſm
quãtitatem nocumenti in qua ꝯñditur
modus offenſiõis caritatis ꝯtra quã illd̃
qđ agit̃ ẽ pctm mortale ſm oẽs theolo-
gos. vt notat Tho. ſcđa ſcđe. q. lix. ar. iiij
B. Peccãt etiã ſeruiẽtes ſcient̃ talia mi
niſtrãtes. A. vel etiã iprobabili ignoran
tia. vt in dicta. q. xxxix. B. In ſanitate
tñ qñ q̃s nõ tenet̃ viuere medicinaliter.

ſi ſcienter accipet aliqđ nociuũ vñ mors
vel infirmitas veniret. peccaret grauiter
A. Et ſm quãtitatem nocumenti. vt di-
ctum eſt. B. Con. Hoſti.
¶ Quid de illo q̃ ſecat vel fleubothomat
aliquẽ qui inde moritur? Reo. ſm Wil. Si
ꝑitus erat ⁊ adhibuit debitam diligentiã
non tenet̃ in aliquo. quia potius caſu ꝙ̃
eius culpa mors eueniſſe preſumitur. ar.
xxiij. q. v. de occidendis. A. Ideꝫ in ſum.
con. eo. ti. q. xl. B.
¶ Quid ſi incidẽdus nõ habꝫ ꝯſuetã di-
ſpoſitõeꝫ neruoꝝ vel venaꝝ. A. vel ſi ſbi
tus et inſolitus timor vel tremor irruit
ſuꝑ eum. vt in ſũ. con. eo. ti. q. xxxvij. vbi
hec notantur. B. ⁊ inciſus a medico mo-
ritur? Reo. ſm Inno. Si inciſor in hoc ñ
errauit propter ſuam inexꝑientiam. nõ
peccat nec fit irregularis. Tamen quan
do in aliquo dubitat. potius debet dimit
tere ꝙ̃ incidere. Idem Hoſti.
¶ Utꝝ phy̆ſici vł̃ cirurgici poſſint ad or
dines ꝓmoueri? Re. ſm Ray̆. Si ꝑiti erãt
in arte. ⁊ nihil de ꝯtingẽtibꝫ omiſerũt. et
habẽt de hoc ꝓbabilẽ cõſcientiã. poterũt
ꝓmoueri. aliter non. extra. de eta. et q̃li.
ad aures. ff. de va. ⁊ extraor. cog. ⁊ ſi me-
dicus. A. alˀ incipit medicus. B. Idẽ Ho-
ſti. Inno. et Goff. Eſt tamen conſilium
Hoſti. et Goff. ꝙ promouendi a practica
medicine abſtineant et potiſſime cirur-
gia que aduſtionem vel inciſionem req̃-
rit. cum in nullo vacillare debeat cõſcĩa
ꝓmouendi. xxxiij. diſ. lay̆ci. A. Ideꝫ i ſũ.
con. eo. ti. q. xxxv. B.
¶ Utꝝ liceat clericis oꝑari i medicĩa. A
i. in phy̆ſica. vt ptꝫ in dicta. q. xxxv. vbi
hec notant̃. B? Re. ſm Ray̆. Si ſũt in ſa
cris ordinibꝫ vel etiã i mĩoribꝫ dũ tñ ſint
ſufficiẽter bñficiati nõ licet. niſi gratis ꝓ
miſerabilibꝫ ꝑſonis vel ſuis ꝯſanguineis
Nec tũc vbi poſſet eſſe ꝑiculũ. qđ etiã in
clauſtralibus diſtrictius eſt obſeruãdũ.
extra. ne cle. vel mo. multa.
¶ Utrum liceat clericis oꝑari in cirur-
gia? Reo. ſm Ray̆. Officium cirurgie qđ
inducit aduſtionem vel inciſionẽ ẽ cleri
cis oĩbꝫ interdictũ. extra. ne cle. vel mo.
ſnĩam. et de homic̃. tua nos. A. In his. c.
nõ videt̃ dici niſi de exñtibus in ſacris.
Sed idem poteſt intelligi etiã de exiſten
tibꝫ in minoribus quãdo ſũt ſufficienter

bñficiati.ar.c.j.ext.de poſtu.vt etiaꝫ pt colligi ex poſitis ī dcta.q.xxxv.ſm Ray. H. De clericis ⁊ religioſis audiētibꝫ medicinā.habes ſup.excoīcatō j.§.ij.v.vij. ⁊ ibidē.§.iij.v.xiiij. De ſeruitoribꝫ quoqꝫ infirmoꝝ ſupra.homicidiū iij.§.iij.

Mendatiū eſt falſa ſignificatō vocis cum intentione fallendi.xxij.q.ij.§.ille ergo. Et nomine vocis tanꝗ principali intelligi debet omne ſignum. vt ſcripture ſiue etiaꝫ nutus. vt hic.infra.§.vj.

¶ In quo differt mendatiuꝫ a falſo? R. Falſum dicit quicūqꝫ aliud ꝗ qḋ verꝫ eſt loquit. Et hoc pt dupliciṫ ꝯtingē. Uno modo qñ credit dicē verꝫ.⁊ ſi habꝫ de hoc ꝓbabilē cauſā.non peccat. vel ſaltē non mortaliter. quia ream linguā non facit niſi rea mens.xxij.q.ij.hoīes. Alio modo qñ credit dicere falſū ⁊ ꝯtra mentē loqṫ. ⁊ hoc eſt mendaciuꝫ. vt in ꝓcedenti.§.dictum eſt. Nam ⁊ mentiri dicit ꝗſi ꝯ mentē ire. quin etiā dicendo veritatē ſꝫ ꝯ mentē ſuā.ſ.qñ credit dicere falſitatē. ⁊ ſic decipere.erit mendaciū. qꝛ ꝗtū in eo ē falſū ſignat. Hec eſt ſententia Ray. A. Hoc ſatis habetur in dicto.c.homines. H.

¶ Quot ſunt genera mendacioꝝ? Rō. Aug⁹ ponit octo genera q̄ plane habenṫ xxij.q.ij.pmū. Breuior aūt ⁊ planior (vt dicit Ray) eſt diſtinctō. ꝙ mēdacioꝝ aliud eſt ꝑniciosum.aliud iocoſum.⁊ aliud officioſū.⁊ hec habenṫ.xxij.q.ij.ne quis.

¶ Utꝝ mendaciū ſit peccatū? R. Oīe q̄dem mendaciū pcīm ē.xxij.q.ij.mihi aūt ⁊.c.j.in fi. Sed vtrū ſit mortale.dicendū ſm Tho.ſcda ſcđe.q.cx. Mendacium pt ꝯtrariari caritati tripliciter. Primo mō ſm ſe.ſ.ex ipa falſa ſignificatōe. Ubi ꝯſiderandū eſt circa quid ſit ipſa falſa ſignificatio. Nam ſi ſit circa res diuinas ꝯtrariaṫ caritati diuine cui⁹ veritatē aliquis tali mendacio occultat vel corrūpit ⁊ iḋ eſt mortale ⁊ grauiſſimum. Silr ſi ſit cōtra aliquid cui⁹ cognitio ꝑtineat ad hominis bonū: puta ad ꝑfectionē ſcīe ⁊ informationē moꝝ ꝯtrariaṫ caritati ꝓximi.⁊ eſt mortale. Qꝛ ſi ſit circa aliqḋ ḋ q̄ nō refert vtꝝ ſic vel ſic cognoſcaṫ tūc ex tali mendacio non dānificaṫ ꝓximus. ſicut ſi quis fallaṫ in aliquibꝫ ꝑticularibꝫ ad ſe non ꝑtinentibꝫ.⁊ tūc non eſt peccatum mortale. Scđo mō pt ꝯtrariari caritati rōe finis intēti: puta ſi dicit in iīuriā dei.qḋ ſemꝑ eſt mortale pcīm.aut in nocumētū ꝓximi ꝗtū ad ꝑſonā.diuitias vl famā.⁊ hoc iterū eſt mortale. Qꝛ ſi finis ipe non eſſet ꝯtrarius caritati non ē peccatum mortale ſicut apparet in mendacō iocoſo.⁊ officioſo. Tertō modo mendacium poteſt ꝯtrariari caritati ꝑ accñs ratōne ſcandali vel cuiuſcūqꝫ dāni ꝯſequētis.⁊ ſic erit etiā peccatū mortale. Sꝫ ꝙ quidam dicunt ꝙ ꝑfectis viris omne mēdacium eſt peccatum mortale irratōnabiliter dicitur. Nulla enim circūſtantia aggrauat in infinitū niſi que trāſfert in aliā ſpeciē nō aūt circūſtantie ꝑſone.

¶ Accuſatus negās veritatē ī iudicō qñ qꝫ peccat mortaliṫ. vt ſup.accuſat⁹.§.ij. Silr ⁊ teſtis falſuꝫ dicēs.vt infra teſtis. iij.§.fi. A. Hic clari⁹ ꝙ teſtificās falſum peccat mortaliṫ niſi debita deliberatōe et ſolicitudine adhibita putaret ſe certū eē de eo qḋ falſum eſt.ſm Tho. vt in ſū.cō. li.j. ti.x.q.iiij.ad fi. vbi etiam dicit ſm Ul.ꝙ omne mendacium preter iocoſum qḋ in iudicio dicit de his que ad iudiciū ꝑtinent eſt ꝑniciosum et mortale.qꝛ ſubuertit veritatem iudicij qḋ cedit in ꝑniciem vniuerſitatis. H.

¶ Utꝝ maius peccatuꝫ ſit mētiri v̄bo ꝗ facto? R.ſm Tho.in ꝗlibꝫ. Cū eadem intentio fallendi ſit in vtroqꝫ vterqꝫ eq̄liṫ peccat. Uerbū eīm ⁊ factū aſſumūṫ vt inſtrumentū fallendi. Unde nō refert ꝗtū ad pcīm vtꝝ aliquis v̄bo.ſcripto vl nutu vel quocūqꝫ facto mentiatur. ſicut nec refert ꝗtum ad homicidium vtrum quis gladio vel ſecuri interficiat. A. Idem in ſum.con.eo.ti.q.v. H.

¶ Utꝝ ſit licitū mentiri ꝓpter liberationem hominis a quocūqꝫ ꝑiculo? Rō. ſm Tho.ſcda ſcđe.q.cx. Nō.ſed licet occultare veritatē prudenter ſub aliqua diſſimulatione. vt Aug⁹ dicit in li.ꝯtra mēdaciū. Et ſic etiā Abraham fecit. vt habeṫ ī ſe.§. A. Idem in ſum.con.eo.ti.q.vj.et facit.xxij.q.ij.ne quis.⁊ extra.de vſuris. ſuper. Ubi dicitur ꝙ ſcriptura ſacra prohibet pro alterius vita mentiri. H.

¶ Quid de Abrahā et alijs ſctīs veteris teſti q̄ videnṫ mētiti fuiſſe? R. ſm Tho. vbi ſup. Sicut Aug⁹ dic. ī ſacra ſcꝑtura

inducunt̃ aliquoꝝ geſta quaſi exempla
ꝑfecte v̄tutis de q̇bꝫ nõ eſt extimãdũ eos
fuiſſe mẽtitos. Si qua tñ ĩ eoꝝ dictis ap
pareãt q̃ mẽdacia videãt̃. ĩtelligẽdũ ẽ ea
figuralit̃ ⁊ ꝓphetice fuiſſe dicta. Abrahã
tñ vt Aug⁹ dic in. q Geñ. dicens. Saram
eſſe ſuã ſororẽ. veritatẽ voluit celare. ⁊ ñ
mendaciũ dicẽ. Soror ei dicit̃ qꝛ filia pa
tris Geñ. xx. Uere ſoror mea ẽ filia pr̄is
mei ⁊ non mr̄is mee. quia. ſ. ex ꝑte pr̄is ei
attinebat. Jacob v̄o miſtice dixit ſe eſſe
Eſau p̄mogenitus yſaac. qꝛ videlꝫ p̄mo-
genita illi⁹ de iure ei debebãt̃. Uſus autẽ
ẽ hoc mõ loquẽdi ꝑ ſpm̃ ꝓp̄hie ad deſignã
dũ miſteriũ. qꝛ vꝫ minor ꝓpl'us. ſ. gentili-
um. ſubſtituẽdus erat in locũ p̄mogeni-
ti. ſ. in locũ iudeoꝝ. Quidã v̄o ꝯmendan
tur in ſcriptura nõ ꝓpter ꝑfectã v̄tutem
ſed ꝓpter quãdã v̄tutis indolẽ. et hoc mõ
Judith laudat̃ nõ quia mẽtita eſt Holo
ferni: ſed ꝓpter affectũ quẽ habuit ad ſa
lutẽ ꝓpl'i. ꝓ qua ꝑiculis ſe expoſuit. q̃uis
etiã dici poſſit q͛ verba eius veritatẽ ha
bent ſm̃ miſticũ intellectuꝫ. A. Jdem in
ſum. con. eo. ti. q. vij. H.

Utꝝ mẽdaciũ obſtetricũ fuerit dignũ
aliqua remuneratione: R̄. ſm̃ Tho. ſcd̃a
ſcd̃e. q. cx. Mendaciũ obſtetricum poteſt
dupliciter ꝯſiderari. Uno modo q̃tuꝫ ad
affectum beniuolentie in iudeos ⁊ reue-
rentiam diuini timoris ⁊ ſic debet̃ eis re
muneratio eterna. Unde Hiero⁹ exponit
q͛ de⁹ edificauit illis domos ſpirituales.
Alio modo poteſt ꝯſiderari q̃tum ad ex-
teriorem actũ mendacij quo quidẽ nõ po
tuerũt eternã remuneratõez mereri: ſed
forte aliquã remunerationẽ tp̄alem cui⁹
merito non repugnat deformitas illius
mendacij ſicut repugnabat merito remu
neratõnis eterne. Et ſic intelligenda ſũt
v̄ba Greg. cũ dicit q͛ benignitatis earum
merces que eis potuit in eterna vita tri
bui p̄miſſa culpa mendacij in terrenã eſt
remunerationẽ declinata. vnde nõ intel-
ligit̃ q͛ illo mẽdacio mererent̃ amittere
remuneratõez eternã quã iã ex p̄cedenti
affectu meruerãt. Con. Pe. A. Jdẽ in ſũ.
con. eo. ti. q. viij. H. De his q̃ ꝓmittũt ali
quid ⁊ non faciũt. vide infra. ꝓmiſſio. Et
etiã ſi iurauerint. vide ſup̄. iurare. §. ix.
⁊ iuramẽtũ j. §. vj. Jtem qñ quis mentit̃
de ſe. vide ſupra. iactantia. §. j. ⁊. ij. et ſu-
pra. Jronia. §. j. et. ij.

Mercator. Mercatores

Mercatores ſiue nũmularij et cãpſores et hu
iuſmodi. multis et diuerſis con-
tractibus vtuntur ſiue in emendo ſiue ĩ
recipiendo pecuniam in quoꝝ ꝯtractibꝫ
facile contingit eſſe vſuram. vnde vide in
fra. vſura. precipue vſura iij. ⁊ vſura vj. ⁊
vide infra. ſocietas. ꝑ totum.

Meretrix. Preciũ mere

Meretricis dicitur illicite acquiſitũ.
Et quid debeat vel poſſit inde fa-
cẽ. vide ſup̄. elemoſina j. §. fi. Jtẽ q͛ nõ lꝫ
donare meretrici. vide ſup̄. donatõ j. §. iij.

Meritum. Utruꝫ vnus

Meritum. Utruꝫ vnus et idem actus poſſit eſſe merito-
rius et demeritorius ſiue bon⁹ et
malus: R̄o. ſm̃ Tho. ſcd̃a ſcd̃e. q. xx. Si
accipiatur vnus actus ꝓut eſt in genere
moris impoſſibile eſt q͛ ſit bonus et ma-
lus bonitate ⁊ malicia morali. Si tamẽ
ſit vn⁹ vnitate nature et non vnitate mo
ris poteſt eſſe bonus et malus. Ambula
tio enim continua eſt vnus actus ſm̃ ge
nus nature. Poteſt tamen contingere q͛
ſint plures ſm̃ genus moris ſi mutetur
ambulãtis voluntas. A. i. actus pt̄ eẽ ꝑ
ꝑte meritorius ⁊ ꝑ ꝑte vitioſus ſm̃ diuer
ſitatẽ intentionis. vt patet in ſũ. con. li.
iij. ti. xxxiiij. q. cxcvj. vbi hec notant̃. H.
que eſt p̄ncipiũ moraliũ actuũ. Jdẽ Pe.
De q̇buſdã opibꝫ meritorijs q̃d ⁊ q̃tum ꝑ
ea fiat deo ſatiſfactõ. hẽs ĩfra. ſatiſfactõ.

Metus. Quid ſit metus

Metus. Quid ſit metus R̄. Met⁹ ẽ ĩſtãtis vl' futuri ꝑiculi
cã iuſta mẽtis trepidatõ. ff. eo. l. j
Sꝫ nũq̃d ẽ met⁹ q̃ cadit ĩ ꝯſtantẽ viꝝ:
R̄. Quadruplex ẽ. Pꝛio vꝫ met⁹ mortis.
Scd̃o cruciat⁹ corꝑis. ex t̃. eo. cũ dilecti.
Tertiõ met⁹ ſtupri. ⁊ q̃rto ſuitutis. ff. eo.
nec timorẽ. A. Et ibi addit̃ q͛ idẽ ẽ de me
tu vinculoꝝ. ſꝫ ſec⁹ de metu infamie ſeu
vexatõis. que. ſ. nõ ꝯp̄hendat̃ ſub aliquo
p̄dictoꝝ. H. ⁊. l. iſti quidẽ. §. j. ⁊. ij. A. Jbi
dicitur q͛ ſi deberit ne ſtuprũ patiat̃ vir
vel mulier. hoc edictum locũ habet. cum
viris bonis iſte metus magiſq͛ mortis eſ
ſe debeat. H. Con. Tho. et Al. addendo q͛
non differt vtrum predicta quatuor fiãt
ſiue in perſona noſtra ſiue liberoruꝫ. A.

Hoc habeť ĩ dicta.l.iſti.in fi. B. ſiue vxo
ris. De p̄dictis q̄tuor ſūt verſus. Excuſa
ri metus hos poſſe puta.qꝛ neſcis. Stu-
pri ſiue ſtatꝰ v̄beris atq3 necis. A. Idẽ in
ſū.con.li. iiij.ti.xj.q.iij. B. Quō vis vel
metus ĩpediāt mr̄imoniū habes ſup̄.im-
pedimētū x. Sed vtꝛ metus excuſet a p
ticipatōe excōicati.habes ſup̄.excōicatō
vj.§.j. De materia etiam metus. habes
infra.vis.

Milicia. Vtrū ſit peccatū

Militia. Vtrū ſit pec-
catū: R̄e. ſm Al. Militia ſm ſe ñ
eſt illicita. ſ3 abuſus. Qui l3 mul
tipliciter poſſit fieri. tñ ĩ trib9 p̄cipue cō
ſiſtit. Primo v3 in ꝯcuſſione ĩnocentū.
Scđo in exactōe ĩmoderati ſalarij. Ter-
tio in exercitō ĩmoderato vel indebito: pu
ta ſi fiat ad oſtentatōz viriū cū nocumē-
to aliquoꝝ. ſicut ſūt torneamēta. ſiue pu-
gna ſingularis inter ſocios haſtaꝝ. lan-
ceaꝝ. ⁊ hmōi. Sunt tñ quedā exercitia
eis licita. vt que nulli ſunt nociua. ſicut
curſitatōes equoꝝ. ⁊ verſatōes. ars pcu-
tiendi. ⁊ defendēdi. ⁊ p̄iciendi tela. ⁊ hu-
iuſmodi. vnde ⁊ Dauid p̄cepit vt docerēt
filios iſrahel arcum.i.artem ſagittandi
ij Reg.j. A. Ibi hoc non videť haberi ſa
tis. Tñ puto q̄ exercitiū quo diſciť ars
bellandi ſit licitū ſecularib9. dū tñ fiat re
cta ĩtentōe ⁊ ſine p̄iculo. extra. de torne.
c.j. ⁊ ad hic poſita facit.c.noli.et.c. quid
culpať. ⁊.c.militare.xxiij.q.j. B.

Miſerabilis perſona.

Miſerabiles perſone ſm Hoſti.
ſunt. Cecus. pauper. pupillꝰ. vi-
dua. et huiuſmodi.

Miſſa. An quottidie debeat celebrari

Miſſa. An quottidie de
beat celebrari miſſa: R̄e. ſm Tho.
in.iiij.diſ.xiij. Dicendū q̄ ſm In
no. q̄nq3 de cauſis opt3 quottidie celebra
ri. Prima qꝛ oportet ſemꝑ medicinā parat3
eſſe cōtra quottidiana peccata. Scđa vt
lignū vite ſit ſemꝑ in medio p̄adiſi. Ter-
tia vt nobis ſemꝑ xp̄c vniať ſacr̄mētaliť.
et nos ei ſp̄ūaliter. Quarta vt apud nos
ſit iugis mēoria paſſiōis. Quīta vt vero
agno loco typici q̄ttidie vtamur. quē iu
dei ad veſꝑam ꝯuertēdi eſurient. ſm illđ
p̄s. A. ſ.lviij. B. Conuertanť ad veſꝑam
⁊ famem patiēť ⁊c̄. A. Idẽ in ſū.con.li.
iij.ti.xxiiij.q.cxxviij. B.

¶ Vtrū miſſa debeat ſolū dici in die: R̄e.
ſm Tho. vbi ſup̄. Coīter loquendo debet
miſſa dici ĩ die ⁊ nō ĩ nocte. qꝛ hoc ſacra-
mētū ad tēpus grē ꝑtinet qđ ꝑ diē ſigni-
ficať. ſm illud apl̄i Ro.xiij. Nox p̄ceſſit
dies aūt appropinq̄uit. Dies aūt iudicať
nō ſolū ab ortu ſolis. ſ3 ex q̄ incipiūt ori-
ri ſolis ſigna manifeſta ꝑ aliquā aeris il
luſtratōne3. In duab9 aūt noctib9 miſſa
decātať ꝓpter p̄uilegiū illaꝝ noctiū. ſ.in
nocte natiuitatis q̄ñ xp̄c natꝰ eſt. ⁊ in no
cte reſurrectōis in p̄mitiua ecclīa. vt pt3
ex orōne. deus qui hanc ſacratiſſimā no-
ctem. q̄uis hoc nō ſꝑ oportat obſeruari.
Et addit h̄ Wil. Credo q̄ q̄ ſcīēť celebrat
ante diē cū ſit ꝯtra ꝯſuetudinē generalē
eccleſie. mortaliť peccat. niſi ſuꝑ hoc per
ep̄m diſpenſeť in caſu ſi aliq̄s infirmare
tur ad mortē ⁊ nō poſſit aliter haberi eu
kariſtia. A. Idẽ in ſū.con.eo.ti.q.cxxix.
Glo.etiā in.c.fi.extra.de p̄uile.li.vj.di-
cit q̄ ep̄i itinerātes poſſunt celebrare an-
te ꝯſuetam horam diei vel facere celebra
ri ex neceſſitate itineris. B.

¶ Qua hora debeat miſſa celebrari: R̄e.
ſm Tho. vbi ſup̄. Solēnis miſſe celebra
tio trib9 horis ĩſtituta ē fieri. ſ.ĩ t̄cia die
bus feſtiuis. de ꝯſe.diſ.j. nocte. In ſexta
dieb9 ꝑfeſtis. In nona dieb9 ieiunioꝝ. de
ꝯſe.diſ.j.ſolent. Nā ĩ miſſa recoliť mors
xp̄i q̄ quidē hora t̄cia crucifixus ē liguis
iudeoꝝ. hora ſexta manib9 militū. hora
nona expirauit. Sed q̄ñ fiūt ordines pt̄
miſſa cātari ſm canones etiā poſt nonā.
A. Facit de ꝯſe.diſ.j.§.ĩ ieiunijs. B. Vel
etiā dicendū q̄ vt diligētior fiat p̄ꝑatio
miſſa differť quātū differri poteſt ante
prandiū. ⁊ ideo q̄ñ nō eſt dies ieiunij cele
brať inter tertiā ⁊ ſextā in qua hora cōi
ter comediť. Sed in dieb9 ieiunij ĩ nona
Priuate aūt miſſe dici poſſūt a mane vſ-
q3 ad tertiā. vel etiā vſq3 ad nonā ĩ dieb9
ieiunioꝝ. de ꝯſe.diſ.j.neceſſe. A. Idem ĩ
ſū.con. dicta.q.cxxix. Et qđ hic diciť a
d̄ſu. vel etiā. videť meliꝰ. cū ĩ iurib9 p̄al-
legatis nihil videatur dici de hora ſexta.
Puto etiā in talib9 ſeruādā fore ꝯſuetu-
dinem nō inhibitā. vel que nō ſit ꝯ hone
ſtatem ſeu diuinā reuerentiā. ar.diſ.iiij.
erit.et diſ.xij.illa autem. B.

¶ Quid de illis q̄ nōdū dictis matutinis
celebrāt: R̄e. ſm Wil. mortaliter peccant.

cũ hoc ſit ꝯtra generalẽ ⁊ approbatã ꝯſuetudinẽ. Jdẽ Hoſti. Qui aũt celebrat añ ꝙ dicat ꝑmã nõ peccat mortalit̃. niſi ſit ꝯtra p̄ceptũ vel ſtatutũ. A. ſiue ꝯſuetudinem loci ſm eũdẽ Wil. vt in ſũ. con. eo. ti. q. cxxx. vbi ⁊ addit̃. Qui aũt ꝑ negligẽtiam p̄termiſſa ꝑma dicit terciã credo ꝙ ſufficit ꝙ caute ſuppleat qđ dimiſſũ eſt. ⁊ agat pñiam de negligẽtia. B.

¶ Ubi debeat miſſa celebrari? R̃. ſm ray. Jn eccleſia ꝯſecrata ſi fieri pt̃. vel ſaltẽ ĩ altari ꝯſecrato. vel ſi non ſit altare cõſecratum habeat̃ ſaltẽ altare puulũ de q̃ dictũ eſt ſupra. altare. §. j. Et pt̃ etiã celebrari ſub diuo. A. i. ſub aere ſm glo. ĩ. c. ꝯcedim⁹. de ꝯſe. diſ. j. B. vel in tentorijs. vel etiã in loco exercitus honeſti. dũ tñ habeat̃ altare. vt dictũ eſt ⁊ cetera neccia de ꝯſe. diſ. j. c. j. circa fi. ⁊. c. ꝯcedim⁹. et. c. miſſarũ. Nõ tñ intelligendũ ꝙ liceat celebrari in mari vel fluminibus. ne nutãte naui fiat ſanguinis effuſio vel ſacramẽti ꝯmotio. Jntroitus tñ miſſe poteſt ibi dici. Hec ſm Wil. Et etiã attẽdendũ ẽ ꝙ p̄dicta fiãt de ꝑmiſſione epi. vt in. c. miſſarũ. ⁊ ſine p̄iuditio ꝓchialis ſacerdotis. vt notatũ eſt ſupra. altare. §. j. A. Jdẽ in ſũ. con. eo. ti. q. cxxxj. B.

¶ Utrũ vno ſolo pñte vel ſine lumĩe poſſit miſſa celebrari? R̃o. ſm Hoſti. Quis ſm illud qđ habet̃. de conſe. diſ. j. hic quoq; duo debeant eſſe pñtes qui ſacerdoti rñdeant. tñ vnus ſufficit. ar. extra. de verbo. ſig. Queſiuit ꝑmo rñſo. Mulier aũt p̄ſbitero ĩ miſſa miniſtrare nõ pt̃ imo nec pallas nec veſtes ꝯtingere. vt ſupra. femina. §. ij. Sine lumine vo nõ licet celebrare. extra. de cele. miſ. c. vlt̃. A. Jdẽ in ſũ. con. eo. ti. q. cxxxiij. ⁊ ſe. B.

¶ Utrũ ſit melior miſſa boni ſacerdotis ꝙ mali? R̃o. ſm Tho. in. iiij. diſ. xiij. De miſſa poſſum⁹ loqui dupliciter. Aut ꝙtũ ad id qđ eſt eſſentiale in ea. ſ. corpus xp̄i ⁊ ſic a quocũq; dicat̃ equalit̃ bona eſt. vl̃ ꝙtum ad id qđ eſt annexũ ſacramẽto. ⁊ q̃ſi ſcdariũ. ⁊ ſic miſſa boni ſacerdotis melior ẽ. qꝛ nõ ſolũ habet efficatiã ex opato ſed etiã ex deuotione celebrãtis ⁊ ideo ceteris paribꝫ meli⁹ ẽ audire miſſã boni ſacerdotis. Jdẽ Pe. ⁊ etiã Al. addẽs ꝙ ideo dicit̃ ceteris paribꝫ. qꝛ obia poſſet cogere audire miſſam mali ⁊ ſic eſſet meli⁹. quia obedientia melior eſt ꝙ victima. A. Jdẽ in ſum. con. eo. ti. q. cxxxiiij. B. Qꝛ ſi malus ſit ꝓprius ſacerdos an debeat ei⁹ miſſa audiri. habes ſupra. clericus iij. §. ij. A. Et ibi latius in additione. B. Et an ab eo ſacramenta recipienda ſint. habes infra. ordinatus j. §. iij.

¶ Quid ſi ſacerdos celebrãs ĩfra canonẽ recolit ſe ꝯmiſiſſe aliqđ mortale? R̃o. ſm Ray. Credo tutiorẽ eſſe viã vt peniteat. ⁊ doleat ꝙ ita tarde penitet. ⁊ ꝓponat cõfiteri ꝙcito habuerit opportunitatẽ. ⁊ ſic ꝯficiat. ⁊ ꝯſumat. Jdẽ Tho. Pe. ⁊ Al. A. Jdẽ in ſũ. con. li. iij. ti. xxx. q. x. Jdẽ putarem etiã ſi ante canonẽ qñ nõ poſſet ſacerdos cõfiteri abſq; materia ſcãdali ſeu ſuſpitionis. ꝓpter eandẽ ratõez. videlicet qꝛ in pñia debet caueri ſcãdaloſa pcti reuelatio. extra. de pe. ⁊ re. c. officij. B.

¶ Utrũ liceat oĩno ſacerdoti a celebratõe abſtinere? R̃o. ſm Tho. in. iiij. di. xiij. Licet quidã dixerint ꝙ q̃ dimittũt celebrationem nõ peccãt niſi ꝓplĩm habeant. vel ex obia teneant̃. tñ qꝛ vt Greg⁹ dicit. cũ creſcũt dona etiã ratões creſcũt donorũ. ideo cũ ſacerdoti ſit data poteſtas nobiliſſima. reus negligẽtie erit niſi illa vtat̃ ad honorẽ dei ⁊ ad ſalutẽ ſuam et aliorũ viuorꝫ et mortuorum. ſm illud. j Pe. iiij. vnuſquiſq; ſicut accepit grãm in alterutrum illã admĩſtrantes ⁊c̃. Niſi forte ex familiari inſtinctu ſpũſſcti dimittẽt. Unde ⁊ ſacerdotibꝫ p̄ceptũ eſt. Hoc facite in meam cõmemorationem. Jdem Tho. in iij. parte. q. lxxxij. et addit ꝙ celebrare tenetur ſaltem in p̄cipuis feſtiuitatibꝫ. et maxime etiam in illis diebꝫ in quibꝫ fideles coĩcare cõſueuerunt. A. Jdem in ſũ. con. li. iij. ti. xxiiij. q. cxxv. B.

¶ Utrũ liceat vni plures miſſas celebrarẽ in die? R̃o. ſm Ray. Nõ licet. Nã ⁊ valde felix ẽ q̃ vnã digne celebrat. extra. đ cele. miſ. te referẽte. ⁊. c. ꝯſuluiſti. ⁊ de ꝯſe. diſ. j. ſufficit. Excipiunt̃ iſti caſus. Unus in die natiuitatis dñi in quo poteſt cãtare tres. Alius ſi neceſſe fuerit vnã miſſã dicere de die ⁊ aliam ꝓ defunctis. nec diſtinguo ſiue defũct⁹ ſit pñs ſiue nõ. A. Quia in dicto. c. ſufficit. vbi hoc dicit̃. non diſtinguitur. B. niſi ſit contra ꝯſuetudinẽ loci approbatã vel ꝯſtitutionem. Terti⁹ eſt ꝓpter neceſſitatẽ pegrinorꝫ ꝯmeãtiũ

⁊ infirmoꝝ. ⁊ forte ꝓpt̃ nc̃citatẽ nuptiaꝝ
A. Ubi tẽpus laberet̃. vt in ſũ. con. eo. ti.
q. xxxvj. vbi hec notant̃. B. Et ꝓpter ali
qđ ꝑdictoꝝ nõ celebret vltra duas. nec ĩ
ꝑma ſumat ꝑfuſionez. vt ſup̃. eukariſtia
iij. §. j. Con. Hoſti. ⁊ addit caſũ. ſ. qñ ꝓpter
raritatem clericoꝝ vel paupꝺtatem eccle
ſiarum due eccleſie ꝯmendantur vni. A
Idem in dicta. q. xxxvj. ⁊ in dicto. c. ſuffi-
cit. ſubditur. Qui vo ꝑ pecunijs aut adu
lationibus ſecularium. vna die ꝑſumũt
plures facere miſſas non eſtimo euadere
damnationem. B.
¶ Utrꝝ debeat celebrari p̄ puulis defun-
ctis: R. ſm Tho. in. iiij. diſ. xiij. Pro puu
lis baptizatis miſſaꝝ ſolẽnia celebrant̃.
non q2 eis ꝓſint ad remiſſionẽ alicuiꝰ cul
pe. vel ad augmẽtũ glorie. ſed ꝓpter alias
rõnes. tũ ꝓpter ſolaciũ viuoꝝ. tũ ad oñ-
dendũ puulos ad vnitatem corpꝛis miſti
ci ptinere. dum idem modus exeqiaꝝ ſer-
uat̃ in ipis ⁊ in alijs. tum ad ꝯmendãdũ
redemptõis miſterium quod in hoc ſacra
mento ꝯmemorat̃ ꝑ qđ puuli ſine ꝓprio
merito ſalutẽ eternã ꝯſequũt̃. A. Idem
in ſũ. con. eo. ti. q. xxxvij. B.
¶ Quid ſi omittat̃ aliquid de his que ad
ritum celebratõis ptinent: R. ſm Tho. ⁊
Al. ⁊ oĩes theologos. Quilibꝫ omittens
aliquid tale: puta tempus debitũ. altare
veſtes. ⁊ huiuſmodi. nihilominꝰ ꝯſecrat ſi
eſt ordinatus et aſſit intentio et debita
materia et forma: ſed grauiſſime peccat
ſi ſcienter hoc faciat. A. Idem in ſũ. cõ.
eo. ti. q. xxxxv. B.
¶ Utrũ hymnus angelicus. ſ. gloria in
excelſis deo. vel credo. debeat decãtari qñ
miſſa de beata virgine. et de ſpiritu ſc̃to
vel de cruce celebratur in ꝓfeſtis diebꝰ:
Reo. ſm Raẏ. Non debet. licet ꝓpria pre-
fatio decantet̃. extra. de cele. miſ. ꝯſiliũ.
Sed huic iuri in multis locis ꝓpter ꝯtra
riam ꝯſuetudinẽ derogatum eſt maxime
ĩ ſabbato. quia quodãmodo dies ſolẽnis
eſt deputatus beate virgini. A. Hoc vlti
mum dictum fuit glo. Raẏ. Hoſti. quoqꝫ
dicit. In talibus deuotam conſuetudinẽ
non reprobamus. vt in ſum. con. eo. ti. q.
xxxvj. ad fi. B.
¶ Utrꝝ quilibꝫ teneat̃ audire miſſã: R.
ſm Hoſti. Die dñico quilibet tenet̃ ex ꝑ-
cepto audire miſſã. ⁊ totam. ita qꝫ accipi
at benedictõez ſacerdotis. vt de ꝯſe. di. j.
miſſas. ⁊. c. ſe. ⁊. c. omnes fideles. niſi excu
ſentur magna neceſſitate. vt notat̃ in di
cto. c. miſſas. A. In glo. que ibi loquit̃ tã
de ꝑcepto qꝫ de ꝯſuetudine. B. Qui aũt die
ſolẽni. ꝑtermiſſo eccleſie ꝯuentu ad ſpe-
ctacula vadit: debet excõmunicari. de cõ
ſe. diſ. j. qui die. Et nota qꝫ diebus domi-
nicis ⁊ feſtiuis interrogandũ eſt ſi pro-
chianus alteriꝰ ibi ſit qui ꝯtempto ꝓprio
ſacerdote audire ibi velit. ⁊ ſi inuentꝰ fu-
erit ſtatim ab eccleſia eijciatur. extra. de
proch. c. ij. A. Et ibi nota glo. qꝫ hoc non
obtinet qñ non fit ex ꝯtemptu: ſed ex iu
ſta cauſa. Et idem qđ in hoc. §. notat̃ in
ſum. con. eo. ti. q. xxxx. B.
¶ Utrꝝ ꝓpter miſſã peculiarẽ vt đ aliquo
ſc̃to vł aliã debeat qs dimittẽ qñ audiat
miſſã ꝓpriã illiꝰ diei. A. miſſa peculiaris
idẽ eſt qđ miſſa ſpecialis de aliquo ſancto
ſm Raẏ. ⁊ ĩ ſũ. con. eo. ti. q. xxxvj. ⁊ ideo
ꝑ alia miſſa poteſt intelligi de trinitate.
vel ꝑ defunctis vel ſilĩbꝰ. vt in. c. ij. extra
de cele. miſ. B: R. ſm Wil. Si dies habet
ꝓpriã miſſam quã et qs alr̃ audire tenet̃.
nõ debet dimitti ꝓpter aliã. extra. de cele.
miſ. c. ij. Sed qꝫ quidã laẏcoꝝ oĩi die vo
lunt miſſam de trinitate ⁊ de ſancto Mi-
chaele ⁊ hmõi. nõ debent hoc facere niſi
ſuis diebꝰ. vt ĩ ꝑallegato. c. A. ſ. ij. Et ibi
ptꝫ qꝫ tam ꝑ viuis qꝫ pro mortuis vtilior
miſſa que poſſit dici eſt miſſa de die. et qꝫ
etiã in diebꝰ ꝓfeſtis ꝓpter miſſas peculia
res ſeu votiuas vel etiã mortuoꝝ nõ de-
bet derogari miſſe de die. vñ ⁊ de laẏcis ꝑ
fatas miſſas reqrentibꝰ ibi dr̃. Si volue
rint vt ſibi miſſe cantent̃. de eodẽ die miſ
ſas audiãt ꝑ ſalute viuoꝝ ⁊ etiã mortuo
rũ. Bene tñ puto qꝫ dicte miſſe votiue et
ꝑ defunctis poſſint dici in diebꝰ ꝓfeſtis ſi
non derogat̃ ex hoc miſſe de die. vt in di
cto. c. ij. Exiſtimo aũt aliquos circa ꝑdi-
cta ex conſuetudine excuſari quãdo vr-
gent̃ rõnabili neceſſitate. ⁊ nõ alr̃. vt in.
c. fi. extra. đ ꝯſue. B. De oblationibꝰ que
ad miſſam fiunt. habes infra. oblatõ. Et
ibi etiã. §. fi. ſi ꝯfeſſor poſſit recipe pecu-
niam ꝑ miſſis qs in pñia iniunxit. Mul-
ta alia circa materiã miſſe pñt colligi ſu
pra. eukariſtia iij. ꝑ totũ. ⁊ facit etiã ĩfra
ſuffragiũ. A. Aduertendũ etiã qꝫ ſacer-
dos cum dicit miſſam debet ſtare capite

diſcooptꝯ. vt in. c. nullus epꝯ. de ꝯſe. diſ. j. vbi dicitꝛ. Nullus epꝯ aut p̄ſbiter ſeu dy̆aconus ad celebrād̄a miſſaꝝ ſolēnia p̄ſumat cū baculo intrare aut velato capite altari dei aſſiſtē. qm̄ ⁊ aplꝯus ꝓhibꝫ viros velato capite in eccleſia orare. Et ſi temē p̄ſumpſerit coione puetꝛ. Item q̄ ad euāgelium debet ſtari deuote ⁊ nō ſedēdo. vt in. c. aplica. ea. diſ. vbi dicitꝛ. Aplica auctoritate mandamus. dum ſancta euāgelia in eccleſia leguntꝛ. vt ſacerdotes ⁊ ceteri om̄es nō ſedētes: ſed venerabilitꝛ curui ⁊ in cōſpectu euangelij ſtantes dn̄ica verba intente audiant ⁊ fideliter adorēt. i. venerentur. ſm glo. B.

Mollicies dupliciter dicitur.

Uno modo eſt ſpecies luxurie ⁊ pcti ꝯtra naturā. de quo ſupra. luxuria. §. j. in fi. Alio mō ꝓut ē cōtrariū vitio ptinacie ⁊ ꝟtuti pſeuerantie de quibꝯ tribꝯ quid ſint. Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. cxxxviij. manifeſtat ſic. Sicut Iſydorꝯ dicit in li. ethimologiaꝝ. Pertinax dicitꝛ q̄ eſt iprudentꝛ tenēs quaſi ad oīa tenax. Et hic etiā dr̄ ptinax eo q̄ in i ꝓpoſito ſuo ad victoriā pſeuerat. Et tales phus. vij. ethicorum vocat fortis ſentētie ⁊ ꝓprie ſentētie. quia. ſ. durāt in ꝓpria ſentētia pluſq̄ oportet. Mollis autem minuſq̄ oportet qui a bono defacili recedit et non pſeuerat ꝓpter aliqua difficilia et ꝓpter triſtitias aliquas cauſatas ex defectu delectationis. vt dicit phus. Perſeuerās aūt tenet ſe in ꝓpria ſentētia ſm q̄ optet. vn̄ pꝫ q̄ pſeuerās laudatꝛ ſicut in medio exn̄s. ptinax autem vituperatꝛ ſm exceſſum. mollis autem ſm defectum. B.

Monachus. Utrū monachus poſſit fieri canonicus ſecularis?

R̄o. ſm Hoſti. Licꝫ quidam dixerint q̄ ſic. dicendum tamē cum Jo. q̄ non. quia nō eſt arandū cū boue ⁊ azino. Nec homines diuerſe pfeſſionis debent ſic eſſe ſimul. extra. de elec. cū cauſā que inter p̄ſbiterum. A. Item in ſū. con. li. j. ti. vij. q. xliiij. B.

¶ Utrum poſſit fieri canonicus regularis? R̄. ſm Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. clxxxix. Utꝙ religio. ſ. monachoꝝ. ⁊ canonicoꝝ regularīū ordinatꝛ ad opa vite ꝯtēplatiue. inter que p̄cipue ſūt ea q̄ aguntꝛ in diuinis miniſterijs ad que ordinatꝛ directe ordo canonicoꝝ regularīū quibꝯ p ſe ꝯpetit q̄ ſint clerici religioſi. Sed religioni monachoꝝ nō p ſe ꝯpetit q̄ ſint cl'ici. vt habetꝛ. xvj. q. j. alia cā. Et ideo q̄uis ordo monachoꝝ ſit artioris obſeruantie. tn̄ ſi monachi eſſent layci. liceret eis tranſire ad ordinē canonicoꝝ regularīū. nō autē ecōuerſo. vt. xix. q. iij. mandamꝯ. Sed ſi monachi ſint clerici ſacris miſterijs obſequētes. habēt id qd̄ eſt canonicoꝝ regularīū. ⁊ cū maiori artitudine. ⁊ ideo licitum erit tranſire de ordine canonicoruꝫ regularīū ad ordinem monachorum petita tamen licentia ſupioris. ⁊ non ecōuerſo. xix. q. iij. ſtatuimus.

¶ Utꝝ liceat monacho habē locū in diuerſis monaſterijs? R̄o. Nullo modo licꝫ extra. de reli. do. c. fi.

¶ Utꝝ monacho poſſit ꝯmitti regimen eccl'ie ſecularis? R̄o. ſm Hoſti. Hic cum Hug. Ber. ⁊ goff. A. lꝫ alij alitꝛ dixerint. vt patꝫ in ſū. con. li. iij. ti. xxviij. q. ij. vbi hec notātꝛ. B. q̄ monachꝯ pt̄ ab epo p̄fici in eccl'ia ſeculari cū ꝯſenſu abbatis. lviij diſ. c. j. ⁊. ij. xvj. q. j. ſic viue. ⁊. c. ſe. Et intelligas dictū ꝺ eccleſijs q̄ ad monachos pleno iure non ptinent. in quibꝯ ſine auctoritate epi non pn̄t monacho curā cōmittere nec monachum pn̄tare iuito epo Et ſic intellige. xvj. q. j. p totū. extra. ꝺ capel. mo. c. j. Sꝫ volūtate epi hoc fieri poteſt. Q. ſi epꝯ velit ⁊ abbas nō. habes ſup abbas. §. pe. In eccleſijs autē que ad monachos pertinent mero iure ſufficit ſola auctoritas abbatis et ꝯuentus. xvj. q. ij. viſ. vel etiam ſolius abbatis ſi ad ipm ptinet eccleſie prouiſio.

¶ Sed vtꝝ monachꝯ vt dictū eſt eccleſie p̄fectꝯ poſſit eē ſine ſocio monacho. Hoſti. tenet q̄ ſic. Inno. q̄ nō. Utꝙ hꝫ motiuū. extra. de ſta. mo. q̄ dei timorē. ideo dicendū vr̄ ſicut in dicto. c. dr̄ de canonico regulari q̄ debꝫ habē ſociū ſi comode pt̄ fieri. ⁊ hoc melius ⁊ tutiꝯ eſt. Si vo ꝯmode n̄ pt̄. tene q̄ Hoſti. dic. A. Itē ꝯcludit An. de bu. in dicto. c. q̄ dei timorem. vbi plene tractat de hac materia. B.

¶ Utꝝ huiuſmodi monachꝯ q̄ factus eſt rector alicuiꝯ eccleſie ſecularis teneatꝛ ad ſtatuta ſui ordinis? R̄. ſm Hoſti. Si tal' eccleſia pleno iure ptinet ad monachos

prefatus monachus in ea remanet ſubie
ctus abbati.⁊ ſeruabit oĩa ſicut ꝓus pre
ter tria.ſ.ieiuniũ.ſilentium.⁊ vigilias.q̃
comode ſeruari nõ pñt in eccleſia ſecula
ri.ar.xliiij.diſ.ſit rector.⁊.xvj.q.j. nemo
poteſt. Si v̾o eccleſia nõ ꝑtinet ad mona
chos:ſed ad ep̃os.tũc monachus iſtitu-
tus a trib⁹ ſubſtãtialib⁹ nõ abſoluit̃ ſim
pliciter. Nam ⁊ ꝯtinentiã ſeruare tenet̃.
Ab obediẽtia abbatis abſoluit̃ q̃ꝺez ſꝫ ĩ-
perio ep̃i ſubicit̃. qui decetero erit abbas
ſuus. Tꝑalia diſpenſabit rõne ꝯmiſſe ad
miniſtratiõis. Et ſi habet ſociũ monachũ
nõ excuſat̃ ab eſu carnium.extra.de ſta.
mo.q̄ dei timorẽ. niſi ſit infirm⁹.de ꝯſe.
diſt.v.carnẽ.vel niſi ĩꝑante ep̃o q̃ abbas
ſu⁹ ẽ. Si aũt ſociũ nõ hꝫ pt̃ ſe his cũ q̃b⁹
viuit cõformare.xlj.diſ.quiſq̃s.extra.de
ſta.mo.recolẽtes.§.j. In oñi tñ caſu ha
bitũ deferre debꝫ nec pt̃ temerarie dimit
tere.aliter eſſet excoĩcatus.vt ſupra. ex
coĩcatio j.§.iiij.v̾.xiiij. Q̄ ſi fiat ep̃s ad q̃d
teneat̃.vide infra.religio j.§.xvj.q̃ inci-
pit. Vtꝝ religioſus fact⁹ ep̃us.⁊.§.ſe. A.
Idẽ qd̾ in hoc.§.notat̃ in ſũ.con.eo.ti.q
iiij. Dñs etiaꝫ An.de bu.in dicto.c.q̄ dei
timorẽ.dicit q̄ monachus factus curat⁹
abſoluit̃ ab officio monachali.quia debꝫ
ſe ꝯformare officio clericoꝝ ſecularium
xlj.diſ.quiſquis. B.
Vtrũ ex ꝯtractu monachi obliget̃ ab-
bas vl̾ monaſteriũ? Re.ſm Inno. Si mo
nacho ꝯmiſſa eſt adminiſtratio abbas et
ꝯuentus tãtũ obligantur q̃tum admini
ſtratio ſe extendit. Si v̾o non habet ad-
miniſtrationẽ obligatur monachus: ſed
non tenet̃ ſoluere quia nõ habet vñ.ext̃
de ſolu. Odoardus. A.Con. Hoſti. vt in
ſum.con.eo.ti.q.xxvj. B.
Sed q̃d de obligatõib⁹ ſiue ꝓmiſſioni-
bus ab aliq̃ factis monacho vel abbati.
nũq̃d acq̃runt̃ monaſterio? Re.ſm Inno.
⁊ Hoſti. Ex ꝯtractib⁹ initis cũ monacho
vel abbate obligat̃ quis monaſterio. q꞉
pt̃ monachus monaſterio actionẽ acq̃re.
Nõ tñ poteſt obligare monaſteriũ.ar.in
Inſti.de ac.tu.in ꝑncipio. Vnde q̃uis ab
bas ſiue monaſteriũ poſſit agẽ.nõ tñ te
netur rñdere niſi de eo qd̾ ad ip̃m ꝑtinet.
Et licet omnis ꝯtractus ꝓhibitus ſit mo
naſterio niſi imꝑante abbate.vt.xij.q.j.
non dicatis.⁊.xvj.q.j.ſunt nõ nulli.⁊.c.

de pñtiũ.hoc intelligitur inquãtũ mona
ſterium obligaret̃. Sed obligatio alteri-
us ad monaſteriũ poteſt ꝑ monachũ ac-
quiri. Silr̾ ⁊ poſſeſſio etiã ꝑ monachum
fugitiuũ.ff.de acq̃.po.l.j. A. Ideꝫ in ſũ.
con.eo.ti.q.xxviij. B.
Quid de reb⁹ ablatis monacho? Re.ſm
Inno.⁊ Hoſti. Si res erãt monaſterij vl̾
etiã alteri⁹.⁊ monaſteriũ ad reſtitutõeꝫ
tenebat̃ tũc aget monaſteriũ. Si v̾o nõ
erãt ei⁹ nec de eis tenebat̃ monaſterium
tũc aget ille q̃ dñs ẽ reꝝ.ita tñ q̄ ſi tales
res erãt depoſite apud monachum.⁊ ab-
bas videt eas ſubtrahi ⁊ facile eſſet abba
ti eas liberaẽ ſatis credit Inno.q̄ abbas
teneat̃ depoſiti in ſolidũ ꝓpter dolũ. Sꝫ
ſi nõ vidit nec ꝓhibere potuit nõ tenetur
etiã ſi monach⁹ eas abſtuliſſet.q꞉ ñ ẽ obli
gat⁹ ex ei⁹ maleficio.vt in ſe.§.dr̃. A. Idẽ
in ſum.con.eo.ti.q.xxix.vbi etiam addi
tur. Hoſti. tñ de priori caſu dicit q̄ licet
abbas videndo res auferri et non prohi
bendo peccet.non tamen credit q̄ ꝓpter
hoc ipſe vel monaſterium obligetur ex-
quo fuerũt tm̃ penes ꝑſonam monachi.
et nõ penes monaſterium comodate. ex
tra.de po.c.j. B.
Quid de malefitio ꝯmiſſo ꝑ monachũ
vel abbatem? Re.ſm Inno.et Hoſti. Nõ
tenetur monaſterium.quia delictum per
ſone non debet redũdare in dãnuꝫ eccle-
ſie. extra.de re. iuris delictum.li.vj. niſi
q̃tum ad monaſterium ꝑueniſſet.⁊ in e⁹
vtilitatem verſum fuiſſet.ar.x.q.ij. hoc
ius. A. Idẽ in ſum.con.eo.ti.q.xxvij. B.
De ingreſſu monaſterij.habes infra.reli
gio ij.⁊.iij. Idẽ infra nouitius.⁊ infra.vo
tũ iiij. Item de monachis q̃tum ad obe-
dientiã infra.obediẽtia iiij. Idẽ q̃tuꝫ ad
religionẽ infra.religio.ꝑ totũ. De mona
cho apoſtata ſupra.apoſtaſia v.

Monialis. In monaſte

rijs monialium non mendicanti
um non debent recipi niſi q̃ pñt
de ꝓuentib⁹ monaſterij abſq꞉ penuria ſu
ſtentari. Aliter nulla eſſet receptio.ext̃.
de ſta.regu.ꝑiculoſo.li.vj.
Omnes moniales debẽt manere ſub ꝑ
petua monaſterij clauſura. niſi ꝓ tali et
tãto morbo q̄ nõ poſſent cum alijs abſq꞉
graui ꝑiculo ſiue ſcandalo morari.extra
de ſta.regu.ꝑiculoſo.li.vj.

Quñ abbatiſſa vel ꝑoriſſa debȝ alicui tē-
porali dño occaſione alicuiꝰ feudi facere
homagiū vel ꝑſtare fidelitatis iuramen-
tum niſi poſſet facē apud ipm ꝙ ꝑ ꝓcu-
ratorem ꝑſtet. poteſt exire cuȝ honeſta et
decenti ſocietate. ⁊ ꝑſtito iuramento e ve
ſtigio debet reuerti ita ꝙ in fraudem reſi
dentie nihil fiat. vt in ꝑdicto. c. ꝑiculoſo.
de ſta. regu. li. vj.

Dñi tꝑales ñ debēt abbatiſſas. ꝑoriſ-
ſas ⁊ alias moniales hñtes officia mona
ſterioꝝ ꝑmittē litigare corā eis. ne opte-
at illas euagari ꝑ ſtatuēdis ꝓcuratorib
A. In tex. allegato nō ſic dr̄: ſȝ ꝙ ipi dñi
ꝑmittāt eas ꝑ ꝓcuratorē in ſuis curijs li
tigare ⁊ nō cogant eas ꝙ ꝑ ſe litigēt. ne
ꝑ cōſtituendis ꝓcuratorib. vel alijs hu-
iuſmodi eas opteat euagari. cum ſit iuri
ꝯtrarium ꝙ mulieres ꝑſertim religioſe
ꝑ ſeipſas litigare cogāt. B. Et ſi ipi dñi
ꝯtrafecerint. ꝑ ſuos ordinarios ꝯpellan-
tur. A. ſ. cenſura eccleſiaſtica. vt in tex.
qui ſequitur. B. vt in dicto. c. ꝑiculoſo.

Iniungit epis et alijs ꝑlatis ꝙ nego-
cia et cauſas monialium. A. ſ. quas mo-
niales ipſe habent agere corā ipis vel in
curijs eoꝝ. vt in dicto. c. ꝑiculoſo. B. fa-
ciant coram ipſis fieri ⁊ tractari ꝑ ꝓcu-
ratorem earum ſiue ſint homagium vel
fidelitatis iuramenta vl' quicquid aliud
vt in dicto. c. ꝑiculoſo.

Prelati tenent ex ꝑcepto in oīb mo-
naſterijs monialium etiā exemptis ꝓui-
dere de clauſura expenſis monaſterij vel
de elemoſinis fidelium. Itē ꝑcipit abba-
tibus ⁊ alijs inferiorib prelatis quo ad
monaſteria ſibi ſubiecta. vt in dicto. c. ꝑi
culoſo. Item earum monaſteria etiā ex-
empta viſitari debent ſupra. exemptꝰ. §.
fi. Item nulli inhoneſte nec etiā honeſte
ꝑſone debet patere acceſſus vel ingreſſus
ad moniales niſi ex rationabili ⁊ mani-
feſta cauſa. ⁊ de illius ad quē ꝑtinet licē-
tia ſpeciali. vt in dicto. ca. A. ſ. ꝑiculoſo.
B. De electione que fieri habet ꝑ monia
les. habes ſupra. electio j. §. vlt. Ad ma-
teriam moniali ū poteſt ꝑtinē qd poſſit
ſuꝑ eas abbatiſſa. vide ſupra. abbatiſſa.
Itē quid ꝓhibeat monialib ⁊ ceteris fe-
minis. ſupra. femina.

MOrtuꝰ. De his qui im-
pediunt ſepulturam mortui. vel
funeri vel morienti iniuriantur. vide in-
fra. ſepultura j. §. fi.

Utꝝ liceat ſpoliare mortuos? R. Non
licet. imo tales ſm leges grauiſſime pu-
niuntur. ff. de ſepul. vio. l. iij. §. aduerſus
eos. Nam et phus. iiij. ethicorum ſpolia
tores mortuorum latronibus ānumerat.
Si mortuus ſuſcitaret que ſacramenta
eſſent ab eo iteranda. vide infra. ſacramē
tum. §. v. De materia mortuorum habes
infra. reſuſcitatus. et infra. ſuffragium.

MUlier. Que mulieres ſi-
ue femine multa non poſſunt fa
cere nec etiā ꝯ eas fieri. habes ſu
pra. femina. Et de monialibus ſupra. mo
nialis. Et de mulieꝝ ornatu īfra. ornatꝰ.

MUltitudo. Quid fiet
cum peccat multitudo. vide ſuꝑ.
correctio j. §. fi.

MUnus. Triplex eſt ge-
nus muneris. Unde Greg. ſuꝑ il
lud Iſa. xxxiij. Qui excutit ma-
nus ſuas ab omni munere: dicit. Qꝛ aut
eſt munꝰ a manu. Aut ab obſequio. Aut
a lingua. Munꝰ a manu ē pecunia. Et no
mine pecunie intelligit oīs res tꝑalis ſi-
ue mobilis ſiue imobilis. j. q. iij. ꝑ totuȝ.
Munꝰ ab obſequio eſt ſeruitꝰ indebite im
penſa. Munꝰ a lingua eſt fauor. j. q. j. ſūt
non nulli. De ſcdo plenius habetur īfra.
ſymonia j. §. xiiij. qui incipit. Utrū mu-
nus ab obſequio.

Utrū liceat ꝑ munera ad fidem trahe-
re infideles? R. ſm Rayꝰ. Infideles ad fi-
dem trahi poſſunt ꝓmiſſionib ⁊ muneri
bus. ar. xxiij. q. iiij. debet hō. ⁊. q. vij. ꝙ at
diſ. xlv. qui ſincera. ⁊ etiā ꝑ grauioreȝ ex
actionem penſionū in ꝑncipio locatōis.
Nam poſtea non liceret. xxiij. q. vj. Iam
vo. Sed addit h Wil. ꝙ nō ideo dāda ſūt
munera. ſ. ꝓpter fidem recipiendā ex pa-
cto. ſed ſi vellent baptizari niſi timerent
pauꝑtatem inter xpianos poſſint eis da
ri vel ꝓmitti. Item poſſet xpianus infide
li dare non ꝓpter fidem recipiendam: ſed
ꝓpter beniuolentiam captandaȝ vt ſic fa
cilius eum conuertere poſſet. et huiuſ-
modi. Ad hoc facit ſupra. Iudeꝰ iij. §. j.

Utꝝ aūt liceat ꝑ munera atꝑhē ad re
ligionem. vide ſupra. religio ij. §. ij. A. Et
vtrū iudici liceat recipe munera a ꝑtib

vide ſupra. iudex j. §. iiij.

MVtilare. Vtruz liceat
aliquem mutilare. habes ſupra.
homicidium j. §. fi. Similiter an
liceat mutilare ſeipm̄ ſupra. homicidiũ v
§. fi. Et de mutilatis ſiue a ſe ſiue ab alio
vide infra. viciatus corpe. §. ij.

MVtruũ dicitur quia de
meo fit tuuz. A. et obligaris ad
reddendũ tantũdẽ in genere ſuo
ꝛ ꝯſiſtit in his que dantur ad numeꝝ põ
dus vel menſuram. vt. l. ij. ff. ſi cer. peta.
H. Et debet dari mutuum nihil inde ſpe-
rando vltra ſortem. aliter eſſet vſura. vn
de vide multa circa hoc infra. vſura. per
totum.

NAufragus. Ex nau-
fragio quicquid accipitur. ſi
ue de ipſa naui ſiue de mari ſi
ue de littore reſtituendũz eſt
ff. eo. l. ſi quis ex nauigio. Aliter nulla
conſuetudine ſtatuto vel precepto excu-
ſatur quis. quia furtum ꝯmittitur. ff. de
acq̃. re. do. l. qua ratõne. in fi. C. de furt.
l. meũ. Quin etiam ſm leges ſi petat̃ in-
fra annũ. ꝯdẽnabit̃ ad reſtituendũ qua-
druplum: ſed poſt annũ in ſimplũ. vt in
predicta. l. meum. ꝛ. ff. eo. l. j. Scd̃m etiaz
canones ſi is qui accepit res naufragoꝝ
etiam eſſet epũs vel prelatus aut cleric⁹
debet deponi. extra. de accu. cum dilecti. j
Layᵉcus vo niſi ſatiſfecerit debet excõica
ri. imo excoĩcatus eſt. extra. de rap. excõi
cationi. A. Et ibi ptz q̃ hec excoĩcatõ cõ
p̃hendit etiam clericos. cũ tex. indiſtincte
loquat̃. H. Hoc intelligas niſi ſint talia
nauigia que pirraticã tyrãnidem exerce-
ant. vel ſint inimica nomĩ xp̃iano vl' p̃n
cipi. C. de furt. in Auten. nauigia. A. Et
ibi ptz q̃ p̃dantes naufragos ſeu vſurpã
tes depdita ex naufragio debent omniuz
bonorum publicatione mulctari. Et om
nia etiam predicta notantur in ſũ. con.
li. ij. ti. v. q. xxvij. H.
¶ Quid ſi dñi terrarum ꝯponãt cũ nau
tis aliquo ab eis recepto p eo q̃ ſecurant
eos q̃ ſi naufragantur nihil accipient vl'
accipi pmittent ab eis: Rñ. ſm Wil. Cuz
al' deberent hoc gratis facere non lz ali-
quid iſta de cauſa recipe ab eis. A. Et ac
ceptum debet reſtitui. cum naute penſio
nem huiuſmodi non ꝯſtituerint ſimplici
ter ꝛ abſolute ſpontanei: ſed ne deterio-
ra ſuſtinerent ſm eundẽ Wil. ꝛ in ſũ. con.
eo. ti. q. xxviij. vbi etiam patz q̃ id qd̃ ſe-
quit̃ nõ videt̃ dictũ Wil. H. Niſi ſicut in
quibuſdã locis cõſtituit̃ q̃ quicũq; acci-
pit aliq̃d de ip̃o mari. debeat inde certam
moderataz portionẽ habere. Huiuſmodi
eñi ſtatutũ fit in fauorem naufragorum
ad hoc q̃ homines magis ſtudeant pqui
rere res ip̃as ꝛ p̃mient̃ de labore ſuo. A.
Tale ſtatutuz ſeu conſuetudo videt̃ oĩno
nil valere. cũ penitus tollatur p Auten.
nauigia. C. de furt. ꝛ. c. excoĩcationi. ex-
tra. de rap. Unde et ſupra. in p̃ncipio be-
ne dr̃. q̃ in hoc caſu nulla ꝯſuetudine ſta
tuto vel p̃cepto quis excuſatur.

NEgligentia vtꝝ ſit pec
catum mortale: Rñ. ſm Tho. ſe
cũda ſcd̃e. q. liiij. Dupliciter po-
teſt eſſe mortale. Primo modo ex pte ei⁹
qd̃ p̃termittit̃ p negligentiã. Qd̃ quidez
ſi ſit de neceſſitate ſalutis ſiue ſit act⁹ ſi-
ue circũſtantia: erit pctm̃ mortale. Alio
modo ex pte cauſe. Si eñi volũtas intã-
tuz ſit remiſſa circa ea que ſũt dei vt tota
liter a caritate dei deficiat. talis negligẽ
tia eſt pctm̃ mortale. Et hoc p̃cipue ꝯtin
git qñ negligẽtia ſequit̃ ex ꝯtẽptu. alio-
quin ſi negligentia ꝯtingat in p̃termiſſi-
one alicui⁹ actus vel circũſtantie q̃ non
ſit d̃ neceſſitate ſalutis nec hoc fiat ex cõ
temptu: ſed alio defectu feruoris q̃ ĩpedi-
tur interdũ ꝓpter aliqd̃ veniale. tunc ne
gligẽtia nõ ẽ mortale pctm̃: ſed veniale.
A. Idẽ in ſũ. con. li. iij. ti. xxxiij. q. ccxxx.
H. De negligentia iudicis layᵉci et quo-
modo ſuppleat̃ p iudicẽ eccleſiaſticũ. ha-
bes ſupra. iudex ij. §. vj. De negligẽtia cõ
ferẽdi bñficia eccleſiaſtica. habes ſup̃. bñ
ficiũ j. §. j. Et ibidẽ etiam de negligentia
eligendi vel prouidendi in eccleſia cathe-
drali vel regulari.

NEgociatio. Que ſũt ne
gocia illicita ꝛ q̃ nõ: Rñ. ſm Rayᵉ
Illicita de ſui natura ſunt illa q̃
ſine pctõ fieri nõ pñt. vt vſura. ſymonia
furta. ꝛ adulteria. ꝛ hmõi. Et ſũt hec oĩ-
bus ꝓhibita. xiiij. q. iiij. nec hoc q̃z. j. q. j.
repiunt̃. in fi. extra. de iureiur̃. et ſi xp̃c.
6. Quedam eñi ꝓhibent̃ quia per ſe mala

ſũt. Quedã ỽo non ſũt illicita ex ſui na-
tura. vt tutela cura ⁊ om̃e exercitiũ arti
um mechanicaꝝ. vt textorie. ſutorie. ⁊ ſili
um que neceſſaria ſunt vſui humano.

Utꝝ negocia q̃ de ſe ſũt licita poſſint
eſſe illicita: R̃e. ſm̃ Ray̋. Poſſunt fieri il-
licita multipliciť. Primo quidem ex cau
ſa. vt qñ fierent ꝓpter auaritiã. ſ. ꝓpter ĩ
probã cupiditatẽ diuitiaꝝ. ⁊ nõ ad neceſ
ſitatẽ: ſed ad aliũ finẽ malũ. A. Qđ ſp̃ ẽ
niſi fiãt ad ſubuentõeꝫ alicui⁹ rõnabilis
neceſſitatis ſue vel ꝓximi ⁊ nõ ꝑncipaliť
ꝓpter lucrũ. vt pt̃ colligi ex dictis p̃ tho.
ſcđa ſcđe. q. lxxvij. arti. iiij. ⁊ p̃ dñm Pe.
de anchorano in. c. j. de vſuris. li. vj. ⁊ per
ea que habenť in ſũ. con. li. ij. ti. viij. q. j.
ſm̃ glo. Ray̋. B. Et ſm̃ hoc ꝓhibita ſũt
omnib⁹. xlvij. diſ. om̃es. ⁊. c. ſicut hi. Se-
cũdo ex tẽpore. vt ſi fiãt in dieb⁹ feſtiuis
in quib⁹ ab huiuſmõi opib⁹ ceſſandũ eſt
vt ſupra. ferie. §. vij. ⁊. viij. A. ſ. q̃ incipit.
quib⁹. ⁊ ſe. B. Item ex tp̃e ſicut pñt dici
iudicia inhoneſta que fierẽt đ nocte aut
non clara die. extra. de offi. dele. ꝯſuluit.
ff. de ori. iur̃. l. ij. §. ⁊ quia ingr̃atib⁹. Ter
tio ex ꝑſona. quia clericis ⁊ religioſis ta
lia ꝓhibita ſũt. ij Thimoť. ij. nemo mili-
tans deo implicat ſe negocijs ſecularib⁹.
Hiero⁹. diſ. lxxxviij. Negociatorẽ clericũ
⁊ ex iope diuitem ⁊ ex ignobili gl'ioſũ q̃ſi
quandã peſtẽ fuge. extra. ne. cle. vel mo.
p̃ totũ. De hac materia habes adhuc in-
fra. §. añpl'. ⁊ pl'. Laycis ỽo illa ſũt cõ-
ceſſa. diſ. lxxxvj. ꝑuenit. ⁊ Aug⁹. lxxxviij
diſ. Fornicari hoib⁹ ſp̃ nõ lꝫ. i. nũq̃. Ne-
gociari aliqñ lꝫ aliqñ nõ. Ante em̃ q̃ ali
quis ſit eccleſiaſtic⁹ licet ei negociari. fa-
cto iam eccleſiaſtico nõ licet. Quarto ex
loco. qꝛ in loco inhoneſto ⁊ ſuſpecto non
debet q̃s negociari ſeu ꝯuerſari. ff. de ar.
l. ſi cũ dies. §. ſi arbiť. lxxxj. diſ. in om̃ib⁹
xxvij. q. j. ſi quis ſacro. Itẽ qñqꝫ ſũt ĩho-
neſta ex loco ꝓpter loci excellẽtiaꝫ: puta
qñ in eccl'ia hm̃õi fierent. que nõ eſt loc⁹
negociatõnis: ſed orõnis. vnde ⁊ ip̃e dñs
eiecit inde vendẽtes ⁊ ementes Math. xxj
⁊ Joh. ij. et. xvj. q. vij. ⁊ hoc diximus. A.
Adde q̃ quinto negociatio redditur illi-
cita ex modo. vt ſi fiat cuꝫ mendacijs. de-
ceptionibus et ſilibus. vt in ſum. con. di-
cta. q. j. vbi hec notantur ſm̃ Ray̋. ⁊ Ho
ſti. et Al. B.

Negocia quedã ſũt q̃ ſine pcc̃o vix fie
ri pñt. de pe. diſ. v. negociũ. Et gr̃a exem
pli ponunť q̃nqꝫ. ſ. Cura rei familiaris.
militia. mercatõ. ꝓcuratõ. ⁊ admiſtratõ.
de pe. diſ. v. qualitas. ⁊. c. falſas. diſ. xxv.
q̃lis. diſ. lxxxviij. ꝯſequẽs. hec Ray̋. Sed
Hoſti. addit: dic. Adde ſextũ. qđ q̃ſi ꝑicu
loſius eſt oib⁹. ſ. aduocatõ. Sed et ſepti-
mum nõ omittas. ſ. ep̃atus officiũ q̃ ni-
hil miſerius ⁊ ꝑiculoſius ſi perfunctorie
agať. xl. diſ. ante om̃ia. A. Iſta duo vlti
ma poſſunt ſub ꝓcuratione et admiſtra
tione cõprehendi. vt in ſum. con. eo. ti. q.
xviij. Ubi etiam additur ſm̃ Ray̋. q̃ pe-
nitentialis caute ⁊ diligenter debet diri-
gere intentos talib⁹. vt recto fine laborẽt
et exerceant officia ſua. B.

Utꝝ negociatores poſſint licite lucra
recipe: R̃e. ſm̃ Wil. Cũ laborẽt ꝓ om̃ib⁹ ⁊
quaſi cõe negociuꝫ in mercib⁹ gerãt. pñt
moderatũ lucrũ accip̃e. Secus de ĩmode
rato. extra. de emp. ⁊ ven. c. j. A. Modera
men aũt huiuſmõi lucri ſm̃ glo. Ray̋. et
in dicta. q. xviij. ad arbitriũ boni viri li-
mitandũ eſt. qꝛ nõ eſt deťminatũ q̃tũ in
ſingl'is ſolidis aut libris aut marchis ac
cip̃e liceat de lucro. Hoſti. aũt vt ibi ptꝫ
dicit q̃ ad hoc vt mercatores ſine oi frau
de officia ſua exerceãt bona fide ꝯſulerẽ
talib⁹ q̃ de licẽtia ep̃i ſui ſcirent quãtuꝫ
pñt lucrari in menſura bladi ⁊ vini ⁊ ſi-
milibus. vel q̃tum ꝓ libra poſſent vltra
q̃ emerunt vendere in recõpenſatõeꝫ la-
borum ⁊ expenſaꝝ. ⁊ ſi ſic venderent ſine
mendacio ip̃os crederem eſſe in tuto quo
ad pcc̃m negociatõis. ar. extra. de emp. ⁊
ven. c. j. Hi aũt qui hoc non fatiunt. ſi-
ne ꝑiculo vix euadunt. B.

Quid de artificib⁹ q̃ faciũt vel vendũt
gladios. ſagittas. baliſtas. aut venena. ⁊
ſilia: R̃e. ſm̃ Ray̋. Si ꝓpter hoc faciũt vl'
vendũt vt hoĩes habeãt talia ad abuſũ.
aut etiã ſi ſcienť vendũt illis ſeu donant
q̃s extimãt talib⁹ abuſuros: mortaliť pec
cant. Et oĩa pcc̃a que inde ſequnť eis im
putãť. xj. q. iij. p̃cipue. xxvij. q. ij. ſi tu ab
ſtines. v. q. j. votum. Si aũt tales negoci
atores dicant ſe bonã intentõꝫ habuiſſe.
quia credebant q̃ emerenť ꝓpť licitum
vſum. vel ſi nihil ſup̃ hoc cogitabant ſeu
ignorabãt q̃ eſſet illicitũ talia facere vl'
vendere. ĩ om̃ib⁹ dictis caſib⁹ diſtinguo

quia ſi ille res pn̄t eſſe vtiles vt arma in bello iuſto. aurifrigiū ad ornamenta eccleſiaſtica. quedā etiam venena ad aliqd medicinale vel cōtra alia nociua q̄ talia vendūt nō peccāt niſi forte pbabiliter dictaret ſibi ꝯſcia ꝙ emptor rem querit ad malum. Tunc eñi non debet vendē. xxiij q. v. de occidendis. et. v. q. v. nō oms. A. vel niſi exercitio alicuius artis indrñt. i. que poteſt eē licita ⁊ illicita plures male vterent. quia tūc talis ars efficit illicita ⁊ extirpanda. vnde Criſo⁹ ſup Math. ⁊ ponit Tho. ſcda ſcde. q. clxix. arti. ij. dicit. Eas ſolas oportet artes vocare que nutrimentoꝝ ⁊ eoꝝ que ꝯtinent vitā nr̄am ſūt tributiue ⁊ ꝯſtructiue. Si tñ opibus alicuius artis vt plures male vterentur q̄uis de ſe non ſint illicite ſunt tñ p officium pncipis de ciuitate extirpande ſm documenta Platonis. hec ille. Qd poteſt intelligi veꝝ niſi talis ars eēt circa rem oīno neceſſariā: puta tabernā. hoſpiciuȝ ⁊ hmōi. qꝛ tūc nō phiberet ꝓpter neceſſitatē: ſed aliter ꝓuidendū foret ꝯtra incōuenieter accidētia. lxxxiij. di. ꝯſentire. B. Si vo ille res ad nullū vſū ſūt vtiles niſi ad peccandū. A. ſicut ſūt quedaȝ venena mortifera. ⁊ ad nullū bonū vſum vtilia. vt ſuture ſupflue ac ſūptuoſe camiſiarū q̄s pcipue faciūt hiſpani dātes p factura vnius camiſie plus in triplū vel quadruplū ꝙ valeat tota camiſia ⁊ ſilia ſm eūdē Ray. in ti. de neg. ſecularib. §. ſed quid. vbi pdicta ponit. B. tunc indubitanter peccant faciendo. tenendo. vendendo. ſeu donando alijs. xxj. q. j. c. j. ff. de ꝯtrahen. emp. ꝙ ſepe. §. veneni mali. quia flagitōſe rei nec emptio nec mandatum nec ſocietas valere poteſt et oīa mala ſequētia iſti imputabuntur. quia qui occaſionem damni dat damnum dediſſe videtur extra. de iniur. et dam. da. ſi culpa. Con. Tho. et. Hoſti.

¶ Quid de his qui faciūt vel vendunt ornamenta mulierū aut ſotulares pictos. aut veſtes cuȝ īmoderata ſumptuoſitate conſutas: Reſ. ſm Tho. ſcda ſcde. q. clxix. Quia mulieres licite poſſunt ſe ornare vel vt conſeruent decentiaȝ ſtatus ſui vl etiam aliquid ſupaddere vt placeant viris ꝓprijs. ꝯñs eſt ꝙ artifices talium ornamentoꝝ nō peccant in vſu talis artis niſi forte īueniēdo aliq̄ curioſa ⁊ ſupflua vñ Criſo⁹. dic ſup Math. ꝙ ab arte calcearioꝝ ⁊ textoꝝ multa abſcidē oportȝ. Et eñi ad luxuriā deduxerūt neceſſitatē ei⁹ corrūpentes artē male arti ꝯmiſcētes. A. Satis ptȝ p Tho. in loco allegato ꝙ artifices intātū peccant inquātū ⁊ vtentes ſm diſtinctionem poſitam in. §. pcedenti. Quomodo vo peccent vtentes. deo dāte dicetur infra. ornatus. B.

¶ Quid d factorib taxilloꝝ. ſcacoꝝ. alearū. ⁊ hmōi: Re. ſm Wil. Quia ludus taxilloꝝ vt frequēti⁹ pctm mortale eſt. vt dictū ē ſup. ludus alee. §. iij. nō ē licitū viuere de artifitio taxilloꝝ. Sȝ d facientib ſcacos et tabellas q̄b frequēti⁹ ludit ad ſubleuatōeȝ tedij vel laboris nō vr illicituȝ. vt ſupra. ludus ⁊ iocus. §. j. ij. ⁊. iiij. A. Veꝝ ē ſi ſic eſſet ꝙ cū his ſine pctō luderet ꝙ hodie ſic eſſe nō vr. al' idē dicendū eſſet de his qd de taxillis ꝓpter eandeȝ rōnē. ar. extra. de v. ſig. Intelligētia. vt ⁊ poteſt colligi ex dictis ſup. §. quid d artificibus. in additione. B.

¶ Quid de facientib ſerta de floribus in dieb feſtiuis: Reſ. Nō credo eſſe excuſabiles. qꝛ pter piculū qd defacili pt ꝯtingere ex abuſu huiuſmodi que ſūt incitamenta vanitatis ⁊ laſciuie violat obſeruantia diei ſacre ī operando. A. Hucuſqȝ videt fuiſſe dictū wil. vt in ſū. con. eo. ti q. xx. ad fi. Non aūt qd ſequit ſed ⁊ illud veꝝ eſſe: puto ſane intellectū. B. lȝ poſſet eſſe labor tā modicus ⁊ ſine pcio nec ad laſciuam intentionem ſed moderataȝ recreationem ꝙ non eſſet peccatū aut non mortale: ſententia eſt Wil.

¶ Utrum aliqua negociatio ſit clericis licita: Reſ. ſm Ray. Si clericus indigeat poteſt aliquo honeſto artifitio ſibi neceſſaria acquirere dum tñ ꝓpter hoc nō deſit a diuinis officijs. di. xcj. p totum. de ꝯſe. diſ. v. nunq̄. extra. ne cle. vel mo. c. j. Item poteſt recipe poſſeſſiones excolendas ad quartā vl quintā ptē ⁊ huiuſmōi ſeu ꝯducere ipas ad ſuſtentatōeȝ ſuaȝ et ſuoꝝ. ar. diſ. lxxxvj. ꝓuenit. in vbo. auaritie cauſa. A. Et ibi hoc ſentit glo. B. Et. diſ. xcj. cleric⁹. Satis con. Hoſti. Pt etiā locare aīalia vt oues et boues. A. Uerum eſt ſi habeat eos de ſuis decimis vel de ſucceſſione parentum vel aliunde

hibidatos. ⁊ ſi etiā habeat multa paſcua
⁊ emat pecora vt paſcant̄ ibi ad neceſſa
riam ſuſtentationē ſuaȝ et ſuoꝝ ⁊ in ali
mentū pauperum. Si aūt emat pecora
vt trahat ad crementuȝ vel vt aliquid a-
gat in fraudem negociatōnis illicitū eſt
ſcōm glo. Ray̆. vt in ſum. con. eo. ti. q. iiij
B. ad certuȝ fructū dummodo ꝑ contra
ctuȝ qui al' ſit licitus vt et Wil. dicit ad-
dens ꝙ etiā poteſt emere rē vt eam meli-
oratam carius vendat vt puta pullū e-
quū nutriendo. vel ſi tabulā emat vt fa
ciat ymaginē. Nā in talibus non ē nego
ciatio. ſed artificiū. vt notat̄. xiiij. q. iiij.
canonū. A. In glo. B. de cōſe. diſ. v. nū-
ꝙ. extra. ne cle. vel mo. c. ꝑmo. A. Predi
cta etiā notant̄ i ſum. con. li. ij. ti. vij. q.
xlj. ⁊ ti. viij. q. ij. ad fi. ⁊. q. ſe. B

¶ Que pena clericoꝝ qui al' negocijs ſe
cularib⁹ ſe imiſcent: R. Debēt excōmu-
nicari. extra. ne cle. vel mo. ſub intermi
natōe. A. Iſtud. c. nō videt̄ ibi hr̄i. veruȝ
tn̄ ē ꝙ ꝓ omi pctō mortali a quo q̄s non
vult corrigi poteſt excoicari. xj. q. iij. ne
mo epoꝝ. Al' c. incipit. ſm inſtituta. ⁊ ē
ibi. B. et ſi nō ſe correxerint debēt depōi
diſ. xcj. cleric⁹. ext̄. ne cle. vel mo. Sȝ nec
Ita tn̄ ꝙ religioſi diſtricti⁹ ꝙ̄ alij puniā
tur. vt in dicto. c. ſed nec. In foro aūt pe
nitētiali dȝ eis iniungi vel ſaltē ꝯſuli vt
ea que ꝯtra formā ꝑdictā lucrati ſūt ſtu
deāt paupibus erogare. xiiij. q. v. q̄ habe
tis. A. Nā ad hoc nō tenēt̄ ꝑciſe ſm glo.
Ray̆. vt in ſum. con. eo. ti. q. v. vbi etiaȝ
notant̄ q̄ in hoc. §. habent̄. B. Circa ne
gocia clericoꝝ plura habent̄ ſuꝑ cleric⁹
ij. A. Et ibi latius de his penis dicit̄. B
Itē ad materiaȝ negociatōis ꝑtinēt plura
q̄ habēt̄ ſupra emptō. et infra. vſura iij.

Neophitus quis dica-
tur: Rn̄. ſcōm Ray̆. Neophitus
dicit̄ nouellus i fide. a neos qd̄
ē nouū ⁊ phitos quod ē fides. xlviij. diſ.
qm̄. Itē neophiti dicunt̄ nouelli in reli
gione. diſ. xlviij. ſicut. Itē Hoſti. A. Itē
i ſū. con. libro. iij. ti. xiiij. q. j. B

¶ Quare neophiti prohibent̄ ordinari:
Rn̄. ſcōm Ray̆. Cā eſt duplex. Una cau
ſa eſt ne incidant in ſuperbiā putātes ꝙ
fides xp̄iana ſiue religio multum eis in-
digeat. xlviij. diſ. §. j. et. c. quoniā. Alia
cauſa eſt quia non ſunt expti ſtat⁹ eccle
ſie vel religionis. nec ſciunt modos ꝑſo-
narum. Itē nō ieiunauerūt nec fleuerūt
nec ꝓbauerūt nec ꝓbati ſūt. vt i dicto. §.
j. ⁊. c. qm̄. Unde tales nec ad minores or
dines ꝓmoueri debent. Immo nec tonſu
rari. ar. xix. q. iij. monaſterijs. Satis cō.
Gof. ⁊ hoſti. A. Itē in ſum. con. eo. ti. q
ij. ⁊. iij. B. De neophitis in religione vi-
de infra. nouitius.

Notorium quid ſit. R.
ſcōm Ray̆. Notoriuȝ aliud iuris
aliud facti. Notoriū iuris eſt de
quo quis canonice eſt condemnatus vel
in iure confeſſus vel legittime conuict⁹
xv. q. v. preſbiter. ⁊. q. vlti. ſi quis preſbit̄
et. c. ſciſcitantibꝫ. ij. q. vj. ſi quis appellat.
A. Al' incipit. Et qui appellat. B. §. ſunt
et quoꝝ. extra. de coha. cle. et mu. vr̄a. et
c. queſitū. Notoriū vero facti ē cū popu
lus eſt teſtis ⁊ diſſimulationi nō eſt loc⁹
lxj. diſ. In ſacerdotibus. in fi. extra. d̄ co
ha. cle. et mu. tua. ff. de ti. nup. l. palā. in
ꝑncipio. Et hoc intelligit̄ ſiue ſit crimen
notū omibꝫ q̄ ſūt i illo loco. ſcȝ villa vel
ꝑrochia. A. Etiā ſi in loco nō ſūt niſi de
cē. qꝛ decē hoies populū faciunt. x. q. iij.
Unio. ſm glo. Ray̆. vt i ſū. con. li. iij. ti.
xxx. q. xv. vbi etiā hec oīa notant̄ que ⁊
h̄ ponūt̄. Et notat glo. in dicto. c. Unio
ſcȝ ꝙ decē faciūt plebē. Et glo. Ray̆. vbi
ſupra dicit ꝙ ſi etiā ꝑrochia habeat mil-
le ꝑrochianos ⁊ ſolū decē ex illis graues
⁊ honeſte ꝑſone ſcandalizent̄ de focaria
ſacerdotis pōt dici ꝙ ꝑplus ſcandalizatur
cū decē hoies populū faciāt vt dictū eſt
Hoc glo. Ex quo pȝ ꝙ illi ſuꝑ quo ē tale
ſcādalū ē purgatio idicēda. extra. de co-
ha. cle. ⁊ mu. tua nos. B. ſiue maiori ꝑ-
te. A. facit. ij. q. j. d̄ māifeſta. B. Et tale
notoriū iteꝝ ſubdiuidit̄. qꝛ aliud ē noto-
rium facti actus durantis. vt cum quis
tenet adulteraȝ publice in domo ſiue e-
tiam concubinam. Aliud eſt notorium
facti tranſeuntis. vt cuȝ aliquis publice
hominē iterfecit. Sed ⁊ eſt terciū noto-
riū facti preſumpti. vt ſi aliquis publice
habitus eſt ꝓ filio vel affine ⁊ huiuſmo-
di. In notorio igit̄ iuris exigit̄ q̄n̄qȝ ꝓba
tio contra negantē. ext̄. de ſen. ⁊ re iudi.
ſicut. In notorio vero facti non requiri
tur ordo iuris q̄ al' etiā r̄gularit̄ obſuā
dus eſt. extra. de iureiur̄. ad noſtram ij.

Euidētia nāq; patrati ſceleris nō indiget
clamore accuſatoris. ex͠t. de accu. euidētia

NOuicius. Utrū impu
bes. ſ. ante. xiiij. annum. A. ſ. quo
ad maſculū. q̄ uo ad feminā pu-
bertas dicit̄ i. xij. xx. q. ij. puella. ⁊ ſupra.
īpubes. B. poſſit intrare religionē. vt ſit
ibi nouici⁹: R̄e. Talis quidē pt̄ offerri a
ꝑentibꝫ ſi ipe ꝯſentit. xx. q. j. puelle. Et ni
hilominꝰ q̄cito ꝑuenerit ad ꝑfectā etatē
ſ. ad. xiiij. annū. pt̄ egredi. xx. q. iij. pñs.
extra. de reg. cū ſimus. A. Et ibi hoc no-
tat glo. B. Q; ſi talis impubes ꝓpria vo-
luntate intrat pt̄ extrahi a pr̄e vl̄ tutore
xx. q. ij. puella. A. Et ibi addit̄. At ſi an-
num ⁊ diē diſſimulādo ꝯſenſerit ſiue tuto
res ſiue ꝑentes neq; ipi neq; ipa mutare
poterit dicit glo. vſq; quo ꝑuenerit ad le
gittimam etatem. B.

¶ Utꝝ nouitō ingredieti religionē ſuffi
ciat ꝙ attigerit. xiiij. ānū: R̄e. Nō ſufficit
ſed opꝫ ꝙ ꝑfecerit. vt expſſe habet̄. ex͠t.
de regu. ad nr̄am. in tex. ⁊ glo. ⁊. c. ſignifi
catū. Aliter poteſt reperi vt in p̄cedenti.
§. dictū eſt. A. Ad p̄dicta videt̄ facere. c.
is qui. de re. iur̄. li. vj. B.

¶ Sꝫ vtꝝ ſufficiat ſi malicia ſupleat eta
tem: R̄e. ſm Ray. Sufficit. ex͠t. de regu.
poſtulaſti. Sed hoc nullo mō eſt verū. ſi
cut expſſe notat̄. xx. q. j. in ſū. q. Et idem
ponit Jo. an. de regu. eos. in cle. Qd aūt
Ray. dixit. ꝙ ſufficiebat ſi malicia ſup-
pleret etatē. verū dixit ſuo tpe. ſ. qñ fecit
ſūmaꝫ ⁊ currebat p̄or ꝯpilatio decretaliū
ſed hodie de ipa decretali poſtulaſti vba
illa ſubtracta ſunt. A. Idem dicit glo. in
dicto. c. poſtulaſti. B.

¶ Qd ē tēpus ꝓbatōis ī nouitō: R̄o. Si-
cut ex p̄dictis patꝫ ē. xv. annꝰ. Nā cū nō
poſſit ingredi niſi ꝯpleto. xiiij. anno. vt ī
ij. §. dictū eſt. ſequit̄ ꝙ tūc incipiat annꝰ
ꝓbationis. Et hoc etiā ipm expſſe tradit
Jo. an. extra. de regu. beneficiū. li. vj. ⁊. c
is qui. eo. li. Sed ⁊ hoc rōnabile eſt. quia
tēpus ꝓbatōis dat̄ ad ꝓbandū auſterita
tem religionis. vt extra. de regu. ad apl̄i
cam. Inter q̄s p̄cipuꝰ ē cuſtodia caſtita-
tis quā coīter loquētes nō ē aptꝰ ātea ꝓ-
bare. ⁊ ideo ſi infra dictū tp̄s geſtatꝰ fuit
habitꝰ qui nec ſciſſura nec colore diſtigui
tur ab habitu ꝓfeſſoꝝ non ꝓpter hoc idu

cit tacitā ꝓfeſſionē. Secus ſi talis habi-
tus poſt dictam etatē geſtatus fuerit. q2
ꝓfeſſionē inducit. vt in cle. eos. de regu.
A. Satis ꝑ p̄dictis videt̄ facere. c. j. i p̄n
cipio. extra. de regu. li. vj. B.

¶ Que pena ſi q̄s añ legitimū tēpus ꝓ-
batōnis nouicius recipiat̄ ad ꝓfeſſionē:
R̄e. In ordinibꝫ mēdicātiū illi q̄ recipent
incurrerēt triplicē penā. pma ē q2 pecca
rent mortaliter eo ꝙ agūt ꝯtra id qd pre
ceptū eſt ī vtute obedietie ⁊ ſub pena ex-
coīcationis. ſcda pena eſt q2 oēs q̄ reci-
piunt ſūt ſuſpenſi a receptōne cuiuſcūq;
ad ꝓfeſſionem. tertia eſt ꝙ a ſuis fratri-
bus debent puniri pena que ſolet infligi
ꝑ culpis grauibꝫ. habet̄ hec extra. de re-
gu. nō ſolū. li. vj. ⁊. c. ꝯſtitutōeꝫ. Ille q̄; q̄
ſic receptꝰ fuit licet ſecularis eſſe nō poſ-
ſit nō tñ eſt alligatꝰ ipi ordini ꝑ illā pro-
feſſionē. A. In dicto. c. nō ſolū. ſic dicit̄.
In virtute obedietie ſub pena excoīcatō
nis diſtrictiꝰ inhibemꝰ ne ante annū ꝓba
tionis elapſum q̄ eſt maxime in ſubſidiū
fragilitatis humane regularit̄ inſtitutꝰ
quenq̄ ad ꝓfeſſionē veſtri ordinis ſeu ad
renūciatōeꝫ ſeculo faciēdā recipe. Nec cō
ſtitutū infra huiuſmodi annū aliquate-
nus īpedire q̄ minꝰ infra ipm ad aliā reli
gionē quā maluerit: trāſeat. Uel niſi ma
ior tñ. xiiij. ānis exñs ꝓfeſſus fuerit taci
te vel expſſe aut euidēter ꝯſtet illuꝫ vitā
voluiſſe mutare qd tñ nō p̄ſumit̄ niſi cla
ra ꝓbatione vel ꝯpetentibꝫ indicijs oſtē-
datur oīno ad ſeculū redire ſicut de ſua
voluntate p̄ceſſerit: p̄ſumatis. Q; ſi forte
ꝯtra ⁊c̄. Et intelligit̄ quis ſeculo renūcia
re ⁊ vitam voluiſſe mutare qñ bona ſua
diſtribuit paupibus. vt notat glo. ⁊ Pe.
de ancha. ſup dicto. c. non ſolū. Ubi etiaꝫ
idem dicit archidy̆. addens idem eſſe ſi q̄s
quādo ingredit̄ religioneꝫ facit teſtamē
tum. ac ſi deberet mori. et transferat oīa
bona ſua in heredes ⁊ legatarios. ⁊ in pi
as cauſas. ⁊ mutat habitum. Et ideo ver
ba illa que habent̄ in regula ordinis mi-
noꝝ. Uadant ⁊ vendant ⁊c̄. nō ſic accipi
enda ſunt. vt ex his volētes ingredi reli
gionē cogant̄ vl̄ etiā inducant̄ ad diſtri
butionē faciendā infra annū ꝓbationis
al̄ locum haberent pene dicti. c. nō ſolū.
Sed vt eis oñdat̄ ꝙ illud debent agē an
te ꝓfeſſionem oīno ſi ꝑ prius ꝓprio motu

nõ fecerit. ⁊ q̃liter ĩ religiõe debeãt viuẽ
videlʒ expropriati penit⁹ tã ĩ ſpẽali q̃ eti-
am in coĩ. ſicut ⁊ accepi ex collatõe pitiſ
ſimoꝝ doctoꝝ. H. In alijs vero ordinibꝫ
pfeſſio expſſa vel tacita põt fieri licite ĩ-
fra annũ. ⁊ ſi fiat expſſe etiã ſc̃lari hitu
nõ mutato illi religioni pciſe obligatur
quã pfeſſus ẽ. Si vero fiat tacite. ſ. p ſu
ſceptionẽ habit⁹ pfeſſoꝝ tũc ĩfra annũ ñ
obligatᷣ illi religiõi ſpecialiť. ſed genera
liter religiõi. dũmodo recipiẽs ſit etatis
apte. ⁊ ſi fuit ſciens ⁊ voluntarius. et ſi ĩ
illo habitu et voluntate triduo perſeue-
ret. extra de regu. conſtitutõne. libro. vj.

¶ Pone q̃ nouiti⁹ apte etatis fuit ĩ ali-
qua religione mendicãtiũ p tres mẽſes
poſtea exiuit ⁊ poſt alios tres mẽſes re-
intrauit nunq̃d pmi tres mẽſes debẽt cõ
putari ad annũ pbatõis: Re. ſm Donicõ
trũ doctorẽ decretorũ filiũ Jo. an. in qua
dã. q. diſputata. Dicendũ q̃ nõ. Nã con
ſtat q̃ iura ſtatuerũt annũ ad pbanduꝫ
regulares auſteritates. vt extra. de rgu.
ad apoſtolicã. Sed reglaris auſteritas
p ſui maxima pte ĩ ↄtinuatõne cõſiſtit.
Nam aliquis poſſet faciliter ieiunare ſi
ue abſtinere vno die vel menſe qui forte
non poſſet cõtinuare. ideo ad verã pba-
tionẽ ↄtinuatõ requiritᷣ. Nã aliter eſſet
pbatio ſi quis vno menſe ſtaret in ordi-
ne ⁊ vno in ſeculo. ⁊ poſtea iteꝝ vno ĩ or
dine ⁊ vno in ſeculo. ⁊ ſic faceret p annũ
⁊ huiuſmodi. Preterea cũ tex. indefinite
loquatᷣ dicendo auſteritates vniuerſali-
ter ipſas comprehendit. vt notatᷣ p Dy.
de re. iuris in rubrica. A. Facit extra de
deci. ad audientiã. H. Ponam⁹ ergo q̃ ĩ-
trauit in ianuario. ⁊ exiuit in carniſpri-
uio. deinde reintrauit in paſcha ſi primi
menſes computabuntᷣ ei nihil pbauit de
quadrageſima. Et ſimile dicã de aduẽtu
vel de hyeme ſeu eſtate. ĩ quibus anni p
tibus varie ſunt religionis auſteritates
Preterea quãdo iura loquuntᷣ de anna-
li ſpacio. de continuo intelligendũ ẽ. vt
notatur. p. d. patrẽ meũ. de elec. c. pmo
libro. vj. Et ẽ etiã tex. eo. li. ⁊. c. cupien-
tes. §. certũ. Ad hoc etiã facit qd notatᷣ
ff. de his qui no. infa. l. genero. ⁊. ff. de di-
uer. ⁊. tẽp. pſcrip. ſup rubrica. Itẽ q̃ iu-
ra dicunt q̃ q̃libet pſcriptõ ita ĩpeditᷣ p
actũ ↄtrariũ q̃ neceſſe eſt aliã incboari.

vt extra. de pſcrip. auditis cũ ſilibꝫ. Pre-
tẽa caſus videtᷣ legis. q̃ dicit q̃ ille fu⁹ dr
eẽ veteran⁹ q̃ anno ↄtinuo ſeruiuit. Ille
aũt dr nouiti⁹ q̃ nõ ſeruiuit ãno ↄtinuo
vt. ff. d publi. l. fi. §. quotiẽs. H. Nec ẽ cõ
tra qd notatᷣ p ſpe. ĩ rubca. d ſtatu regu.
Nã errore ſcptoris thema ei⁹ mutatũ fu
it. Caſ⁹ ei ſpeculatoris ẽ qñ q̃s ĩtegro p-
batõis anno ĩ mõaſterio ſtetit et anteq̃
pfeſſionẽ facẽt exiuit ⁊ poſtea rdijt vtꝝ
pbatõnis ann⁹ ſit ei de nouo ↄcedendus
Et tenet q̃ nõ. Qui caſ⁹ a noſtro multuꝫ
diuerſ⁹ ẽ. Et q̃ ſpe. talẽ caſũ poſuerit du
pliciť pꝫ. pmo q2 dicit ipſã. q. eſſe Bar.
brix. ĩ venerabilibꝫ. A. Puto aliquẽ tra
ctatũ fore. H. Et etiã ei⁹ verba in rñden
do ſcribit. cũ tamẽ ibi Bar. nihil de nr̃o
caſu ſed de nũc dicto loquatᷣ. Scdo quia
ipe ſpe. probat ſolutionem illaꝫ p. c. fra
ternitatis. xxxiiij. diſ. Quod. c. d noſtro
caſu nihil penitus dicit.

¶ Vtꝝ q̃ vult intrare religionẽ vt ſit ibi
nouiti⁹. ſi loc⁹ nõ poteſt ei puidere d ve-
ſtibꝫ et ſuis nccitatibꝫ poſſit hac occaſio
ne tollere alteri vt ſibi puideat: Re. Qui
rẽ accipit cui⁹ nõ ẽ dñs male facit. q2 fur
tũ ↄmittit. Mala aũt ñ ſũt faciẽda ↄpẽſa
tõne boni. j. q. i. nõ eſt putãda. xiiij. q. v.
forte. xxxij. q. iiij. ſicut. xxij. q. ij. primuꝫ
Vide infra peculium. in fi.

¶ Vtꝝ nouitius poſſit eligi ĩ platũ: Re.
Ad abbatiã vel platurã religionis eligi
nõ poteſt niſi expſſe pfeſſus. Ad epatuꝫ
do dũ tñ al' ſit ydone⁹ eligi põt. A. Siue
eccl'ia cathedralis ſit ſecularis ſiue regu
laris. vt in. c. nullus. de quo infra. H. Et
nouitius. ⁊ non expreſſe profeſſus. extra
de elec. nulius. libro ſexto.

¶ Vtrũ nouitius licite poſſit ordinari:
Reo. ſcdm Ray. Nec primã tonſuraꝫ nec
aliquem minorẽ ordinem recipere debet
donec probatus ſit. ar. xix. q. iij. monaſte
rijs. hec Ray. et Gof. Sed quod in ipſo
c. monaſterijs dicitᷣ q̃ expectandũ ẽ p bi
ennium. dicit Wil. credo q̃ exquo recepti
ſũt ad pfeſſionẽ legittime vel habiti pro
profeſſis eoipſo habeantᷣ p pbatis. et or
dines poſſint recipe. Satis con. Hoſti.
A. Idem in ſũ. con. libro. iij. ti. xiiij. q. iij
H. q̃ percutiẽs nouitiũ excõicatus ẽ ha
betur ſupra excoĩcatõ ij. §. xx. qui inci-
pit. Quid ſi verberetᷣ. De materia etiaꝫ

nouitioꝝ habent̄ plura infra. religio ij.
Et ſi nouitius erat beneficiat⁹ quid fiet
de beneficio. vide infra. religio ij. §. xj. q̄
incipit. Utrum epiſcopi.

Nuptie. De tempore

quo ꝓhibentur nuptie. habet̄ ſu-
pra. impedimētū xvij. Et de plu-
ribus alijs que impediunt nuptias ſatis
dictum eſt ſupra. impedimentū j. cum. c.
ſe. Item ad nuptias pertinent ea que di-
cta ſunt ſupra. matrimonium j. cum om-
nibus. c. ibi ſequentibus.

¶ Utrū nuptie ſcđe ſint benedicēde: Reſ. ſm Ray. Uir ⁊ mulier trāſiēs ad bigami-
am nō dʒ iterū a p̄ſbro bñdici. ext̄. de ſe-
cūdis nup. Uir aūt. Aliter p̄ſbr q̄ talē bñ-
dictionē celebrauerit ſuſpēſus a bñficio
⁊ officio dʒ ad ſedē aplicā mitti. extra. de
ſcđis nup. c. j. Et hoc intellige ſm Wil. ⁊
Goff. niſi de ꝯſuetudine alicui⁹ eccl'ie ali-
ter obtineret. qꝛ tunc poſſet ſine p̄iculo
benedictō iterari. de pe. diſ. iij. §. ex pſo-
na. A. qꝛ tale ſtatutū forte factū ē ad ex-
hortationeʒ ꝯtinentie ſm Goff. vt in ſū.
con. li. iij. ti. xxiiij. q. vj. B. Quin etiā ſm
Tho. in. iiij. diſ. xlij. cuʒ dr̄ q̄ ſcđe nuptie
nō debēt bñdici intelligit̄ qñ tam ex p̄te
viri q̄ ex parte mulieris. vel ſaltē ex p̄te
mulieris ſūt ſcđe. Si aūt v̄go ꝯtrahit cū
illo qui habuit aliā vxorē nihilomin⁹ nu-
ptie benedicent̄. Saluat̄ eñ ibi aliq̄ mō
ſignificatō. Con. cū hoc Ber. A. ſ. i dc̄to
c. Uir aūt. vbi nō hoc ſimpl'r tenet. ſʒ dic
q̄ cū aliq̄s ducit virginē bñdictō iſta ite-
ratur ſm ꝯſuetudinē quorūdā locoꝝ et
hoc ſi papa ſciat talē ꝯſuetudinē ⁊ tole-
rat. al' nō valet. Hoſti. etiā vt ptʒ in dc̄a
q. vj. dicit q̄ ſiue vir ſiue mulier in alio
mr̄imonio bñdictus ē. nō dʒ bñdictō ite-
rari imo oīno dimitti. quia vn⁹ ſine alio
benedici nō debet. Dicit etiā q̄ duo biga-
mi ꝯtrahentes ſcđo qui nūq̄ fuerunt bñ-
dicti: bñdici poſſunt. B. De nubēte infra
tempus luctus ſupra. lex. §. ix. v̄. vij.

Obedientia p̄mo cō-

muniter An ſit v̄tus: Reſ. ſm
Tho. ſcđa ſcđe. q. ciiij. Eſt q̄-
dem v̄tus moralis cui⁹ ſp̄ale
obiectū ē p̄ceptū tacitū vl' expſſū. Volū-
tas ei ſupioris q̄cūq̄ mō innoteſcat ē qō-
dā tacitū p̄ceptū. ⁊ tāto vr̄ obia ꝓmptioꝛ
q̄to plus p̄uenit p̄ceptum exp̄ſſum.

¶ Utrū obia ſit maxima v̄tutuʒ: Reſ. ſm
Tho. vbi ſup̄. Uirtutes theologice. ſ. que
deo ſm ſe inherēt: ſūt potiores virtutib⁹
moralib⁹ qb⁹ aliq̄d ꝯ̄tenuʒ ꝯtēnit̄ vt deo
inhereat̄. Inter v̄tutes aūt morales tan-
to aliqua eſt potioꝛ q̄to magis aliq̄d ꝯtē-
nit̄ vt deo inhereat̄. Sūt aūt tria gene-
ra bonoꝝ q̄ hō p̄t ꝯtēnere ꝓpter deū. q̄rū
infimū ſūt exteriora bona. mediū ſūt bo-
na corpis. ſup̄mū aūt bona aīe. Int̄ que
quodāmō p̄cipuū ē volūtas inquātuʒ. ſ.
p̄ voluntatē homo oīb⁹ alijs bonis vti-
tur. ⁊ ideo p̄ ſe loquēdo laudabilioꝛ ē obe-
dientie virtus. que ꝓpter deū ꝯtēnit ꝓpriā
voluntatē. q̄ alie virtutes morales que
ꝓpter deū aliqua alia ꝯtēnunt. vñ Greg.
vlt̄. moraliū. Obediētia victimis iure p̄-
ponit̄. quia p̄ victimas aliena caro. per
obedientiā v̄o voluntas ꝓpria mactatur
A. Hoc etiam dictum tranſumptum eſt.
viij. q. j. ſciendum. B.

¶ Utrum ſubditi teneāt̄ in oīb⁹ ſuis ſu-
p̄iorib⁹ obedire: Reſ. ſm Tho. vbi ſupra.
Dupliciter p̄t ꝯtingere q̄ ſubdit⁹ ſupio-
ri ſuo nō teneat̄ obedire. Primo mō ꝓpter
p̄ceptū maioris p̄tatis. vñ ſup̄ illō Ro.
xiij. Qui reſiſtūt p̄tati ipi ſibi dānatōnē
acquirūt. dicit glo. Si quid iuſſerit cura-
toꝛ nūquid faciendū eſt ſi ꝯtra ꝯſuleʒ iu-
beat. Rurſus ſi quid ꝓcōſul iubeat ⁊ ali-
ud īpatoꝛ. nūquid dubitat̄ iſto ꝯtēpto il-
li eſſe ſeruienduʒ. ergo ſi aliud impatoꝛ.
aliud dñs iubeat. ꝯtēpto illo obtēp̄āduʒ
eſt deo. ⁊ ad idem facit illud Act̄. iiij. Si
iuſtū eſt vos potius audire q̄ deum iudi-
cate. et diſ. viij. que ꝯtra mores. xj. q. iij.
Qui reſiſtit. ⁊ c. Nō ſemp̄. Ubi dicit glo.
q̄ īferioꝛ nō ſolū obedire ñ dʒ cū p̄ceptū
ē iniuſtū. ſʒ etiā cū ē inhoneſtū. Scđo mō
nō tenet̄ inferioꝛ ſuo ſupiori obedire ſi ei
aliq̄d p̄cipiat in quo ei nō ſubdit̄. Dicit
eñ Seneca. iij. de benefi. Errat ſi q̄s eſti-
mat ſeruitutē in totū hominē deſcendere
Pars eñ melioꝛ excepta eſt. corpora ob-
noxia ſūt ⁊ aſcripta dñis ſuis. Mens ſui
eſt iuris. Et ideo in his que p̄tinent ad i-
teriorem motum volūtatis hō nō tenet̄
homi obedire. ſʒ in his q̄ exteri⁹ p̄ corp⁹
ſūt agenda. in qb⁹ tñ ſm ea q̄ ad naturā
corpis ptinēt hō homi obedire nō tenet̄
ſʒ ſoli deo. qꝛ oēs hoīes natura ſūt pares.

vnde nõ tenenť ſerui dñis nec filij ꝑenti
bus obedire de mřimonio cõtrahẽdo vel
virginitate ſeruãda aut aliq̃ hmõi. Sʒ
ĩ his q̃ ꝑtinẽt ad diſpoſitõeʒ actuũ ⁊ reꝝ
humanaꝝ teneť ſubdit⁹ ſuo ſuꝑiori obe
dire ſm ratõʒ ſuꝑioritatis. ſic miles du-
ci ĩ his que ꝑtinẽt ad bellũ. et ſeru⁹ dño ĩ
his q̃ ꝑtinent ad ſeruilia oꝑa. et fili⁹ prĩ
in his que pertinent ad diſciplinaʒ vite
et curam domeſticam. et ſic de alijs.

¶ Quid ſi dubitat ſubdit⁹ vtꝝ qđ preci-
pitur ſit ꝯtra deũ vel non: R. ſm Ray.
Debet obedire niſi eſſet tale ĩ quo nullo
modo excuſareť ignorãtia. puta ꝯtra ar
ticulũ fidei p̃cepta vl' ꝓhibitões dei vl' cõ
tra generale ſtatutũ eccl'ie. Al'r enĩ ĩ du-
bijs obediendũ eſt. extra. đ tẽp. or. ad au
res. Qui etiã bonũ ſine quo poteſt eẽ ſa
lus debet dimitti ꝓpter obediẽtiã. xj. q. iij
quid ḡ. A. Ibi diciť. Aliqñ debet ꝑ obe
dientiã bonũ qđ agiť intmitti. H. Con.
Tho. ⁊ Gof. A. Dicis ꝙ general'r qñcũ
qꝫ ſubditus nõ poteſt ꝑ cõuenientẽ inq̃-
ſitõem certificari debet obediri ⁊ obediẽ
do excuſať etiã ſi dubitet circa p̃ceptum
dei. id eſt vtrũ quod ſibi mandať ſit con
tra dei p̃ceptũ. xxiij. q. j. quid culpať. H.

¶ Utꝝ obedĩa in his que q̃s vult ꝑ ſe
ſit meritoria: R. ſm Tho. ſcđa ſecũde. q.
ciiij. Si id qđ precipiť ſit ꝑ ſe volituʒ et
abſqꝫ ratõne p̃cepti ſicut accidit in ꝓſpe-
ris. iã ex ꝓpria volũtate tẽdit in illud. et
non videť implẽ ꝓpter p̃ceptũ. Sʒ qñ il
lud qđ p̃cipiť nullo mõ eſt ſm ſe volituʒ
ſicut accidit in aſꝑis. tunc oĩno ẽ mãi-
feſtũ quod nõ impleť niſi ꝓpter p̃ceptuʒ
Et ideo dicit Greg⁹. in moralib⁹ ꝙ obedi
entia que habet aliq̃d de ſuo ĩ ꝓſꝑis nul-
la eſt vel minor. qꝛ ſcʒ volũtas ꝓpria nõ
videť principaliter tendere ad implẽdũ
preceptũ. ſed ad aſſequendũ ꝓprium vo-
litum. In aduerſis autem vel difficilib⁹
eſt maior. quia ꝓpria volũtas ĩ nihil ali
ud tendit ꝙ in p̃ceptum. A. Predicta eti
am habenť viij. q. j. ſciendũ. H. Et hoc ĩ-
telligendũ eſt. ſm illud quod exteri⁹ ap-
paret. Scđm tamẽ iudiciũ dei qui corda
rimať poteſt ꝯtingẽ ꝙ etiã in ꝓſꝑis obe
diẽtia aliq̃d de ſuo hñs non ꝓpter hoc ſit
min⁹ laudabil'. ſcʒ ſi ꝓpria volũtas obedi
entis non minus deuote tendit ad imple
tionem precepti. Con. Ul. A. De inobe-
dientia habes ſupra. inobedientia. H.

Obediẽtia. ij⁹. ſ. laycoꝝ

Utꝝ xp̃iani teneanť ſcl'arib⁹ po
teſtatib⁹ obedire: R. ſm Tho. v-
bi ſup̃. Dicẽdũ ꝙ ſic. Per fidẽ ei xp̃i non
tolliť ordo iuſticie. ſʒ magis firmať. Or-
do aũ iuſticie req̃rit vt inferiores ſuis ſu
ꝑiorib⁹ obediãt. al'r enĩ nõ poſſʒ hũana
rũ reꝝ ſtat⁹ ſeruari. Hãc tñ obedĩaʒ in
tellige inq̃tũ ordo iuſticie req̃rit. ⁊ iđ ſi
nõ habeãt iuſtũ p̃ncipatũ. ſʒ vſurpatuʒ
vl' ſi iiuſta p̃cipiãt nõ tenenť eis ſubditi
obedire. niſi forte ꝑ accidẽs ꝓpter euitã-
dũ ſcandalum vel periculum. Con. Pe.

¶ Utꝝ layci teneãť obedire p̃latis eccl'i
aſticis: R. ſm Wil. Layci ñ tenẽť obedi-
re p̃latis eccl'iaſticis. niſi ĩ his ad q̃ꝫ ob
ſuãtiã ĩ baptiſmo ſe obligauerĩt. ſ. vt te-
neãt verã fidẽ. ſ. cũ oꝑib⁹. vt abrenũcient
ſathãe ⁊ oĩb⁹ põpis ⁊ oꝑib⁹ e⁹. ⁊ ꝑ ꝯñs q̃
tũ ad oẽ pc̃m vitãdũ ⁊ ſpũale bonũ ꝓſe
q̃ndũ In alijs actib⁹ ñ ſubdũť eis niſi ĩ-
q̃tũ ad iſta ꝑtinẽ vel reduci pñt. A. Idẽ
ĩ ſũ. con. li. iij. ti. xxxiij. q. v. circa finem
Et facit. xj. q. iij. Si autem vobis. H.

Obediẽtia. iij⁹. ſcʒ cleri-

corum. Quibus et qualiter cleri
ci teneantur obedire: Rñ. Cleri
ci temperalibus dominis non ſunt ſub-
iecti. nec eis obedire tenenť. nam laycis
nec de clericis nec de rebus eccleſiaſticis
diſponendi aliquid cõmiſſa eſt facultas
xcvj. diſ. bñ quidẽ. extra de cõſti. eccl'ia.
ſed prelatis eccleſiaſticis indubitãter te
nentur. vt pape. ⁊ omnib⁹ inferiorib⁹ p̃la
tis ſuis. Nõ aũt extraneis. qꝛ ſicut nõ va
let ſnĩa ñ ſui iudicis. ita nec p̃ceptũ. exť.
de iudi. at ſi clerici. vij. q. j. quia frater.

¶ Quid ſi epiſcopus mãdet ſacerdoti vt
excõmunicet illũ quem ipſe reputat ĩno
centem: Rñ. ſcđm Tho. in quolibet. Aut
mandatur ſacerdoti ſola denunciatõ ex-
cõmunicatõnis. aut ipſa excõmunicatõ
ſi denunciatio. certe tenetur denunciare
ex parte epiſcopi. ſi aũt p̃cipiat ꝙ eũ ex
coĩcet. tunc ſi eſt notoriũ illum eẽ inno
cẽtẽ. dʒ corã epõ illi⁹ ĩnocentiaʒ allegare
⁊ ꝓbare. et ſi deficiat in ꝓbando debet obe
dire quantũcunqꝫ ſciat eius innocenti-
am. A. Immo hoc caſu videť ꝙ nõ debe
at obedire. ſic poteſt colligi ex dc̃tis ſup̃.

iudex j.§.xj.ī addicōe. B. Si ūo legitime
ꝓbet. nō dʒ obedire: ſʒ recurrē ſi opʒ ad
ſuꝑiorē ptātē. Si aūt ſit dubiū. obedire
tenetur. xxiij.q.j. quid culpatur.

¶ Utꝝ clericus teneaᷓ obedire epō qui
imponit ei ꝙ vadat romā ꝓ negocijs ec⸗
cleſie: R. ſm Ray. Teneᷓ. ⁊ nō valet ex⸗
cuſatio dicentis ꝙ alij ſint magis ẏdonei
quia ī talibus legationibꝫ nō opꝫ hūc
ordinem ſeruare. ff. de lega. l. ſciendū. §.
plē. Nec etiam poteſt valere excuſatō ſm
Hoſti. ꝓpter curaʒ rei familiaris. qꝛ cōis
vtilitas ꝑferenda eſt puate. extra. de po
ſtu. pla. bone ꝑmo. Non tñ teneᷓ obedi⸗
re vt ꝓmoueat negocia ꝯtra ſeipm̄. vt in
dicta. l. ſciendum. §. ſi accuſatio. A. Fa⸗
cit etiam. c. petitō. extra. de iureiuř. Pre
dicta etiam notantur in ſū. con. li. iij. ti.
xxxiij. q. xij. ⁊ ſe. B.

¶ Pone ꝙ epūs ꝑcipiat capellano vl' mā⸗
det alij clerico. vt det libros ꝓprios nepo⸗
ti ipſius epi. vel vt renūciet benefitio. qꝛ
vult alteri ꝯferre. vel aliquid huiuſmodi
nūquid teneᷓ obedire: R̄o. ſm Ray. Nō
ꝑtinet hoc ad epm̄. vij. q. j. quia fraᷓ. Et
addit ꝙ non tenetur clericus ad obediē⸗
tiam de ſuis rebus dandis. Intelligas ſi⸗
ne cauſa. ar. extra. de cenſi. cum apl's. §.
inhibemus. xvj. q. j. ꝑdicator. Item addit
ꝙ ſi clericus habens libros ineptus ſit. et
epūs ꝑcipit clerico vt comodet clerico bo
ne indolis vt in ſtudio ad qđ ipm̄ mittit
ꝓficiat. tunc obediendū vř quia nō mo⸗
uet ipm̄ carnalitas: ſed cōmunis eccleſie
vtilitas. ar. in dicto. c. quia frater. et ex⸗
tra. de magi. ſuꝑ ſpecula. Et hoc īelligas
ſi de bonis eccleſiaſticis libri ſint acq̄ſiti.
aliter non. extra. de teſta. requiſiſti. et de
iure pa. cum dilectus. §. nos igitur. A.
Idem in ſū. con. eo. ti. q. xiiij. B.

¶ Utrum clericus magis debeat obedi⸗
re epiſcopo ſuo q̄ archiepō: R. ſm Ray
Epō. niſi in quibuſdā caſibꝫ quos habes
ſupra. archiepūs. §. iij. A. Idem in ſū. cō.
eo. ti. q. xv. B.

Obediencia iiij°. ſ. religi

oſoꝝ. Utꝝ r̄ligioſi teneāᷓ p̄latis
ꝓprijs ī oībꝫ obedire: R. ſm tho.
ſcda ſcđe. q. ciiij. Religioſi ꝓfiteᷓ obiam
q̄tū ad regularē obſeruādā ꝯuerſatōem
ſm quā p̄latis ſuis ſubdūᷓ. ⁊ ideo q̄tū ad
illa ſola obedire tenēᷓ: q̄ ptīnt ad regula⸗
rem obſeruātiā ptinē. A. Et iſta videnᷓ
oīa licita ⁊ honeſta ⁊ poſſibilia. q̄ mani⸗
feſte nō trahūt extᷓ ꝓpriā ꝓfeſſionē. etiaʒ
ꝑ exceſſū: puta ſi ꝑcipeᷓ trāſitꝰ ad aliam
religionē etiā artiorē. vel ꝙ ſubditꝰ offe⸗
rat ſe martirio. In talibꝫ eī obia nō ē ne
ceſſaria. lʒ q̄nꝗ poſſit eſſe ꝑfectōis. In re
liq̄s ūo honeſtis vř neccia. nam cū alicui
daᷓ iuriſdictō ſeu ptās. ꝯñr ⁊ oīa illa in
telligūᷓ ꝯceſſa ſine q̄bꝫ ptās explicari ñ
poſſit. ff. de iuř. om. iudi. l. ij. ⁊ extᷓ. đ offi.
dele. ꝑterea. Patet aūt ꝙ multa pñt oc⸗
currē que p̄latis videbūᷓ oportuna ad re
gularē obſeruātiaʒ que ſinguli ex ſubdi⸗
tis diiudicare nō poterūt. ⁊ forte videbū
tur eis ad talē obſeruātiā nō oportuna.
vnde ſi de eis opteret p̄latos rōnē ſubdi⸗
tis reddere apte īſurgēt q̄dā dubioꝝ ſcru
puloſa ⁊ inexplicabilis ꝯplexitas ad re⸗
gularis obſeruātie ⁊ recti eiꝰ ſtatꝰ ſubuer
ſionē. l. nō om̄i. ⁊. l. ſe. ff. de legi. Et ꝓpter
hoc tenenᷓ ſubditi ī oībꝫ ꝑlatis obedire.
B. Et hec ē obia ſufficiens ad ſalutē. Si
aūt ⁊ in alijs obedire voluerint. hoc ꝑti⸗
nebit ad cumuluʒ ꝑfectōnis. dum tñ illa
nō ſint ꝯtra deū. aut ꝯtra ꝓfeſſionē regu
larē. quia talis obia eſſet illicita. Sic er⸗
go poteſt obia tripl'r diſtingui. vna ſuffi
ciens ad ſalutē q̄. ſ. obedit ī his ad q̄ obli
gatur. Alia ꝑfecta q̄ obedit in oībꝫ lici⸗
tis. Alia indiſcreta q̄ etiā in illicitis obe
dit. Con. Pe. A. Idem in ſum. con. li. iij.
ti. xxxiij. q. vij. et. viij. B.

¶ Utrū monachꝰ teneaᷓ obedire abbati
ꝑcipienti ꝙ ſtet in ſcolis: R. Sacris lr̄is
intendere nō eſt ꝯtra vacationē monaſti
cam: ſed potius adiuuatiuū ꝯtēplatōis.
vt ⁊ maīfeſtat Tho. ſcda ſcđe. q. clxxxviij
Et ideo abbati ꝑcipienti monacho ꝙ ad
hmōi ſtudeat ipe obedire teneᷓ. Ire etiā
ad ſtudia publica pt̄ certe et debet ſi ab⸗
bas ꝑcipiat. Quin etiā ſine eiꝰ mandato
ſiue ꝑcepto ire poteſt. dum tñ vadat de
ſua licentia ⁊ ꝯſilio ⁊ ꝯuentus. Aliᷓ eſſet
excoīcatus. extra. ne cle. vel mo. vt ꝑicu
loſa. li. vj. Et hunc caſum plenius habes
ſupra. excoīcatio j. §. iij. đ. xiij. A. Licet
hoc quod ꝓprime dictū eſt fieri poſſit. nō
tñ expedit. nam ad hoc ꝙ poſſit mona⸗
chus in ſtudio publico lr̄is ſacris intēde
re duo ꝑcipue exigunᷓ. primum vt obe⸗
dientia cogatur. qꝛ ex ſe debʒ ſemꝑ velle

in clauſtro mané. Scđo vt ĩtẽtõ ei⁹ non
ſit ad gloriã. ſed ad ſapiam aſpirare. qꝛ
dicit Hiero. Monach⁹ nõ doctoris ſꝫ plã
gentis habet officiũ. qui vel ſe vel mun
dũ lugeat. ⁊ dñi pauid⁹ ꝑſtolet̃ aduentũ
xvj. q. j. monachus. ſm eũdem Tho. et in
ſũ. con. eo. ti. q. x. Et ex his patet ꝙ reli-
gioſus tenetur obedire circa ſtudiũ. licꝫ
non contineatur in regula. Et facit ad
id quod proxime dictum eſt. B.
¶ Utrꝫ monachus magis obedire tenea
tur abbati ꝙ̃ epõ: Re. ſm Ray. Monachi
ſunt aſtricti potius obedire abbati. lxiij
diſ. c. pmo. ⁊ ſcđo. A. Idez in ſũ. con. eo.
ti. q. xv. B. Unde non põt epũs inſtitue-
re monachũ in eccleſia ſeculari ĩuito ab
bate. Uide ſupra abbas. §. plt. Et vtrum
abbas poſſit prohibere monacho ſubdi-
to ne cõfiteat̃ epiſcopo. vide ibidem. §. fi.
¶ Utrũ monachus teneat̃ obedire epõ
vocati euꝫ ad miniſteriũ vł comitatum
ſuũ inuito abbate: Re. ſm Hoſti. Puto ꝙ
non. ſed hoc eſt ſolius pape qui quẽlibet
ſiue clericũ ſiue mõachũ poteſt ad ſe vo
care. A. Etiaꝫ ad miſteriũ. vt in tex. de
quo ſtatim. B. xj. q. iij. ꝑ principaleꝫ. Qꝫ
ſi ꝯſentiente abbate vocatus ſit vel etiã
auctoritate pape. ⁊ ibi nõ poteſt ſtatutã
ſui ordinis obſeruare. cõſulo ꝙ ſi poteſt
ad clauſtrũ reuertat̃. nec ꝑiculũ ſuũ ex
põat comodis aliorũ. xlj. diſ. Sicut. ⁊ c.
non eſt. ⁊ c. nos. Si non poteſt licentiã
obtinere. neceſſe habet obedire. ar. extra
de offi. dele. Si quãdo. A. Idẽ in ſũ. con.
eo. ti. q. xx. et ſe. Et intellige hoc niſi mo
nacho manifeſte ĩmineat ſalutis ꝑiculũ
nã tũc in his ſicut et in alijs illicitis nõ
eẽt obediendũ. vt ſupra. in pricipio. B.
¶ Magis ſũt r̃ligioſi aſtricti ſuis p̃latis
obedire ꝙ̃ cl'ici ſecl'ares ſuo epõ. Nã re-
ligioſi non ſolum renunciauerũt omni-
bus tempalibus. ſed etiã ꝓprie volunta-
ti. xij. q. ij. non dicatis. extra. de offi. or.
quanto. A. Idem in ſũ. con. eo. ti. q. xxj.
ſcđm Ray. et Hoſti. Et addunt ꝙ clerici
ſunt magis aſtricti obedire epiſcopo ꝙ̃
layci. ar. lxxj. diſ. priuantur. B.
¶ Utrꝫ r̃ligioſi teneãt̃ obedire epis: Re.
ſm Wil. In his q̃ ñ ſũt ꝯt̃ deũ vel ordinẽ
ſuũ tenẽt̃. saluis ſp ꝑuilegijs ⁊ cõſtitutõ
nibꝫ eoꝝ. ext̃. de ſimo. ne dei. vñ ſi ꝑcipe
rẽt p̃lato eoꝝ vel ſubdito ꝙ irẽt ad papã

vel regẽ. vel ꝙ recipent ꝯmiſſiones cãrũ
vt viſitatões ſeu executões teſtamentoꝝ
⁊ ſimilia. non tenent̃ obedire. licet alios
clericos poſſint epĩ ad talia cogẽ. Sunt
etiã pl'es religioſi ĩ talibꝫ exp̃ſſe ꝑuilegi
ati. A. Idẽ ĩ ſũ. con. eo. ti. q. xxiij. B. Al'
ta q̃ ad obediẽtiã ꝑtinẽ pñt. ſup̃. mona-
ch⁹. ⁊ ĩfra. religio. A. Aduertẽdũ etiã ꝙ
religioſi niſi ſint ꝑuilegiati ſicut ceteri
clerici tenẽt̃ petẽ licentiã a ꝓprio epõ vt
poſſint ordinari ab alieno. vt in ſũ. con.
eo. ti. q. xxij. Ubi etiã dicit̃ ſm glo. ray.
Nec approbo quod faciũt quidã qui ď cõ
uentu ad ꝯuentũ mittunt fr̃es alterius
dioceſis modicũ ibi moraturos. vt ſic re
cipiant ordines ab epõ loci. vel alia que
regulariter non niſi a ꝓprio epõ ſunt re
cipienda. Et ſubdit̃ in dicta. q. xxij. No-
ta tñ ꝙ hodie ſup his fratres p̃dicatores
⁊ minores ⁊ multi alij ſunt priuilegiati.
Et ad p̃dicta facit. c. cũ nullus. extra. ď
temp. or. li. vj. Itẽ ſi cleric⁹ habet plures
iudices quoꝝ vtriqꝫ equaliter teneatur
obedire. vel ſi duobꝫ epis ꝓmiſerit obedi
entiã. ⁊ p̃cipiãt diuerſa ſm Hoſti. ⁊ ĩ ſũ.
con. eo. ti. q. xvj. dicendũ ꝙ vtriqꝫ tenet̃
obedire ſi poteſt. al'r obediat ei cui pmo
iurauit. qꝛ primũ iuramẽtũ licitũ ſeruã
dũ ẽ. p̃ſerti cũ non poſſit h̃re niſi vnũ ti
tulũ. niſi forte rõne maioris bñficij trãſ
latus intelligat̃. Si aũt ex ſufficiẽti di-
ſpẽſatõe ĩtitulat⁹ ſit in duobꝫ locis ⁊ ſub
diuerſis p̃latis. tũc obediat ei a quo ma-
ius beneficiũ h̃et ⁊ q̃ vtili⁹ p̃cipit. ar. ext̃
de teſta. cuꝫ in officijs. ⁊ c. relatum. ij. in
fi. ⁊ extra. ď poſtu. c. fi. ꝙ ſi oĩa eq̃lia ſint
locus eſt gratificatõi. ff. ad ſill'. ſe. con. ſi
quis in graui. §. ſi cũ omnes. Hec oĩa lo
cũ habent in ordinarijs iudicibꝫ. Ceterũ
ſi duo ſint delegati contraria alicui mã-
dantes. tũc locũ habet decre. extra. de re
ſcrip. cũ cõtingat. Ubi dicit̃ ꝙ aut is cui
mãdat̃ aliquid a talibꝫ neſcit inter iudi
ces aliquã eẽ ꝯtrouerſiã. ⁊ tũc exequat̃
mandatũ illius q̃ primo mandat. niſi añ
executõem innoteſcat ei de diſceptatione
inter ſe. Receptis aũt ꝯtrarijs mãdatis
a diuerſis poſtulet copiã lrãrũ ad vtroſ-
qꝫ iudices directarũ quas papa precipit
exhiberi. et diligenter aduertat an ſecũ
de litere reuocẽt pmas vel nõ. Si pme
reuocãt̃ ꝑ ſcđas. obediat ſcđis. Sin aũt

obediat primis. Sȝ ſi de his clare ſibi ꝑ
lr̃aꝝ inſpectionē ꝯſtare nō pt̃. nō oportet
exequi hui⁹ vel illi⁹ donec ꝑ arbitros īt̃
eos hmōi ꝯcertatō ſopiat̃. Caueat tñ ne
fingat ſe certū vbi cert⁹ non ē. aut dubi
tare vbi dubitādū nō eſt. Ex hoc etiā lȝ
det̃ doctrina q̄liter is cui mādat̃ ſe hr̃e
debeat. nulla tñ ei tribuit̃ ptās. vt īter
delegatos aut ptes de iurſditōne debeat
iudicare. Itēȝ circa hāc materiā ī. c. fi.
ext̃. de ſen. et re iudi. ſic dr̃. Duobꝰ iudi
cibꝰ dr̃ſas ſnīas ꝓferentibꝰ. ſi ex iuriſdi
tōne ordinaria ꝓceſſerīt tenet ꝓ reo non
actore ſnīa. niſi ī cauſa fauorabili: puta
mr̃ionio. libertate. dote. ſeu teſtō. ſi pro
ipo fuerit ꝓmulgata. Si vō ex delegata
ptate. vtꝗȝ pendet ſnīa ex arbitrio dele-
gantis. q̇ſi ex compromiſſo. neutra de-
bet habere vigorem. B

Oblatio. Quot ſūt ſpecies oblatōnū: R̄. Tres.

Prima
eſt donatio alic⁹ rei deo vl̃ eccle-
ſie gratis facta inter viuos. De hac di-
ctū eſt ſup̄. donatio j. ꝑ totū. ⁊ ſup̄. eccle
ſia j. §. vj. Scđa ſpēs oblatōnū ē. dona-
tio cā mortis. de q̄ ſup̄. donatio ij. et hec
etiaȝ aliqñ dr̃ mortuariū ſiue legatū ꝓ
aīa. Tercia eſt q̄ttidiana ⁊ vſualis quā
faciūt fideles ad miſſam et hmōi. et iſta
cōius dicit̃ oblatio. A. Hoc fuit dictuȝ
Hoſti. vt ptȝ ī ſū. con. li. j. ti. xv. q. l.

¶ Cui debēt dari oblatōes: R̄. ſm Ray̓.
Sacerdoti ꝓchiali. qꝛ ꝓ pctīs offerū
tur. ꝓ q̄ꝝ remiſſione ille ex officio ora-
re tenetur. Aut ſi ecclīa non parrochi-
alis dande ſūt p̄lato illi⁹ ecclīe. x. q. j. q̇a
ſacerdotis. ⁊. c. hanc ꝯſuetudinē. xvj. q.
j. doctos. A. Ray̓. dic ꝙ oblatōes q̄ fiūt
eccleſijs parrochialibꝰ: dande ſūt ſacer-
doti ꝓchiali tm̄. qꝛ ꝓ pctīs ⁊c̄. Vel ſi
alie eccleſie offerūt̃ p̄lato eiuſdēȝ eccleſie
dande ſunt. Qđ eſt veꝝ niſi ꝯſtiterit do-
natorem aliud voluiſſe ſm glo. eius. vt
in ſum. con. eo. ti. q. lj. B

¶ Utꝝ liceat religioſis oblatōnes reci-
pere: R̄. ſm Tho. ſecūda ſcđe. q. lxxxvj.
Dicendū ꝙ ſic. et hoc tripliciter. Primo
modo ſi ſint paupes ꝑ diſpēſatōȝ ſacer-
dotū vel ordinatōnē ecclīe. Scđo modo
ſi ſint miniſtri altaris. et ſic poſſunt re-
cipere oblatōnes ſponte factas. Tercio
modo ſi parrochie ſint eoꝝ. et tūc ex de-
bito poſſunt recipe. ſicut ecclīe rectores
ſicut et h̄ infra. §. v. dr̃ in fi. A. Idem in
ſum. con. eo. ti. q. lij. B

¶ Cū ep̄s celebrat cui⁹ ſūt oblatōes: R̄.
ſm Hoſti. De iure cōi ſūt epi. qꝛ ſibi of-
ferūtur ⁊ a ſuis parrochianis. Nā tota
ſua dioceſis parrochia intelligit̃. ext̃. ꝺ
rap. c. j. et de parroch̄. ſup eo. Sed ſi de
ꝯſuetudine ꝯ̄rium eſſet. ſequēda eſt. dū
tñ ep̄s conſuetam canonicaȝ accipiat.
q̇ſi ep̄s ī vno loco nimiā morā ꝯtrahēt
⁊ nimis frequēter celebraret. aut ī ali-
ena dioceſi. ſec⁹ eſſȝ. ar. ext̃. de decimis.
ſuggeſtū. Idem ī archiep̄o ꝓuinciā viſi-
tante. ext̃. de cenſi. romana. §. fi. lib. vj.
A. Idem ī ſum. con. eo. ti. q. liiij. B

¶ Utꝝ oblatōes debeātur de neceſſita-
te p̄cepti: R̄. ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. lxxx-
vj. Oblationes de ſui natura hñt ꝙ vo-
luntarie offerant̃. ſm illud Exodi. xxv.
Ab oī q̇ offert vltrone⁹ accipietis eas.
Poteſt tñ cōtingere. ꝙ aliq̇s teneat̃ ad
oblatōes quadruplici rōe. Primo q̇dē ꝺ
p̄cedēti ꝯuentione. ſicut cū alicui ꝯcedi
tur aliquis fund⁹ eccleſie vt certis tpibꝰ
certas oblatōnes faciat. qđ tñ habȝ ra-
tionem cenſus. Scđo ꝓpter p̄cedēteȝ de-
putatōnem vel ꝓmiſſionem: ſicut cum
aliq̇s offert donatōȝ inter viuos. vl̃ re-
linquit ī teſtamento ecclīe aliquā rem.
mobilem vel immobileȝ ī poſteꝝ ſoluē-
dam. Tercio ꝓpter eccleſie neceſſitatem.
puta ſi miſtri ſeu ſac̄dotes ecclīe nō ha
beāt vñ ſuſtētent̃. Sȝ h̄ addit Inno. A.
Immo vr̃ poti⁹ Hoſti. ⁊ glo. Ray̓. vt in
ſū. cō. eo. ti. q. liiij. B. ꝙ intelligit̃ niſi ⁊
ipi ſbditi ꝓpt̃ pauptatē ſacerdoti ſubue-
nire nō poſſēt. ī q̄ caſu q̄rat manibꝰ vi-
ctum. xcj. diſ. cleric⁹ victū. Quarto ꝓpt̃
ꝯſuetudinē. Tenēt̃. n. fideles ī aliq̇bꝰ ſo
lennitatibꝰ ad aliq̇s oblatōes cōſuetas.
tamē his duobꝰ vltimis caſibꝰ remanet
oblatio quodāmodo voluntaria. ſ. q̇tū
ad quātitatem vel ſpēm rei oblate. Cō.
Ray̓. et Goff. et addūt ꝙ ꝓchiani in
hac pte ad tenēdā ꝯſuetudinē cogi pñt
nō a ſacerdote: ſed ab ep̄o. cui⁹ officiū ī
talibus implorandum eſt. ext̃. de ſimo.
ad apoſtolicam. Idem Tho. A. Idem ī
dicta. q. liiij. Et addit̃ ꝙ. c. oīs xp̄ian⁹ ꝺ
cōſe. diſ. j. vbi videt̃ dici ꝙ oblatio oīno

debeat fieri.ſm Raẏ.et alios intelligi-
tur de interiori oblatōne quā q̄ſq; tenet͂
oīno facere.vel ꝙ loquit͂ de cōſilio.Ho-
ſti. vo dic ꝙ in ꝑcipuis feſtiuitatibꝫ te-
net͂ q̄s offerre.⁊ cogi pt̄ maxīe cū ſit q̄i
genēalis ꝯſuetudo vbiq; terraꝝ. Dictū
Hoſti.pt̄ intelligi verꝫ ſi de hac ꝯſuetu-
dine ꝯſtat.et ſic ꝯcordat cū eis. B

¶ Utrꝫ oblatōes aliq̄ꝝ ſint reſpuende?
R̷.ſm Raẏ. In deteſtationē crimis re-
ſpui debēt ab eccl'ia oblatōes inſcripto-
rum.ſ.notorie diſſidētiū. It̄ eoꝝ q̄ pau-
peres opprimūt.diſ.xc.oblationes. Itē
raptoꝝ ⁊ vſurarioꝝ.ext̄.de rap.ſuꝑ eo.
et de vſu.q2 i oībꝫ. Itez meretricū. Sil'r
etiaʒ ei' q̄ eccl'ie immunitatē violauēit.
nec emēdare voluēit.xvij.q.iiij.miror.
Item ꝑter aliud crimen notoriū et hor-
rendū. A.ar.dicti.c.miror.ſm Raẏ.⁊ i
ſum.con.eo.ti.q.lv.vbi ptʒ. ⁊ in iuribꝫ
allegatis ꝙ ꝓdicta intelligūt͂ qn̄ crimīa
ſūt manifeſta.et delinquētes emendari
nolunt. B .Similiter de q̄libʒ heretico
vel publice excōicato. A .Hoc dictū de
heretico publico vel excoīcato fuit Ho
ſti.qui etiā addit.Sʒ ꝑſbri nr̄i tꝑis vix
diſcernūt.vt i dicta.q.lv. B

¶ Utrꝫ debeāt recipi ab eccl'ia oblatōes
iudeoꝝ? R̷.ſm Wil.Si nihil habēt niſi
ex vſura.eccl'ia nō debꝫ recipe:ne videa-
tur pctis eoꝝ cōicare.Et i hoc caſu lo-
quit͂.c.q̄to.de vſuris. A .id eſt ſm hāc
diſtinctōez debet limitari. Ibi em̄ dr̄ ꝙ
iudei ꝯpellendi ſūt ad ſatiſfactōʒ eccl'ijs
ꝑ decimis et oblatōibꝫ debitis.q̄s a xpi-
anis de domibꝫ ⁊ poſſeſſionibꝫ alijs ꝑci-
pere ꝯſueuerant anteq̄ ad iudeos quo-
cūq; titulo deueniſſent. B .vbi at͂ aliq̄d
habent iuſto titulo.pt̄ eccl'ia ab eis exi-
gere oblatōes debitas.ſ.ſm Hoſti.q̄n do
poſſeſſiones ipoꝝ ſūt obligate ad aliq̄s
oblatōes faciēdas ꝑ ſeptimo.triceſimo
anniuerſario.⁊ hmōi. A. Sʒ certe iſto
caſu non videt͂ faciēda diſtinctio vtruʒ
iudei habeāt aliq̄d aliud q̄ de vſura. ſʒ
indiſtincte debet eccl'ia oblatōes recipe
cū recipiat ſuum.ext̄.de deci.de terris.
Ideo.c.q̄to. videt͂ intelligendū de alijs
oblatōibꝫ cū diſtinctōe tn̄ Wil.ꝑfata. B

¶ Utrꝫ ſacerdos poſſit recipe pecuniaʒ
oblatam ꝑ miſſis q̄s in pn̄ia iniūxit? R̷.
ſm Hoſti.Nō debꝫ miſſas q̄s ipe iniūxit
celebrare:q2 ſpēs mali eſt.extra.de vi.⁊
hone.cle.cum ab omī.Sed vel talia nō
iniūgat.vl' ſi iniūgit dicat ei ꝙ ipās fa-
ciat celebrari ꝑ aliū: ita tn̄ ꝙ nō ꝑ vici-
num ſacerdotē de q̄ merito ſit ſuſpitio ꝙ
ille ſacerdos mittet alium penitētem ad
ipm̄.ſed vel ipe ꝯfeſſor gratis celebret vl'
oblatuʒ hac occaſione paupibꝫ eroget.
Qui offert alicui religioſo loco vel ec-
cleſie oīa bona ſua nūquid intelligūtur
futura.aut iura.et actiones.Dic vt in-
fra.pignus.§.iiij.

Obligatio.Quot mo-

dis aliqua tacite obligant͂.vide
infra.pign'.§.ij.et ibi de mate-
ria obligat͂.per totum.

Obligat' ad ratōcinia

Utrꝫ illi qui obligati ſūt ad rō-
cinia q2 gerūt admīſtrationem
alicui'.vt ſūt tutores.ꝓcuratores.⁊ h'-
modi poſſint ordinari? R̷.ſm Raẏ. Si
exercēt hui' adminiſtratōes ꝑ ꝑſona ſe-
culari.et non miſerabili.non pn̄t ꝓmo-
ueri.xxj.q.iij.c.j.et.ij.extra.ne cle. vel
mo.c.j.et.ij. Si vo exercēt ꝑ ꝑſona ec-
cleſiaſtica vel etiā ſeculari miſerabili.vt
eſt cecus.pauꝑ.pupill'.⁊ vidua.poſſūt
ꝓmoueri.ſi aliud non impediat.diſ.lx-
xxix.iudicatū.⁊ diſ.lxxxviij.peruenit.
et.xvj.q.j.monachi.

¶ Sed quid ſi officiū qd̄ geſſeꝛt finitū
ſit.et tn̄ ſūt obligati ad rōciniū? R̷.ſm
Raẏ.Si non moueatur eis queſtō.ne-
q; mota eſt.bn̄ pn̄t ꝓmoueri. niſi mai-
feſtum ſit aliquē talē teneri de dolo. tūc
em̄ eps̄ deberet euʒ ex officio ſuo repel-
lere:ſicut et quēlibʒ crimīoſū ſiue infa-
mem.ij.q.vij.alieni.vj.q.j.īfames.ff.de
poſtu.l.quos ꝓhibet.Si vo i ipā ꝓmo-
tione mouet͂ eis q̄ſtio vel antea mota ē
diſtingue. q2 ſi queſtio moueat͂ de dolo
nō debēt ꝓmoueri an̄ deciſam litem.lx-
xxj.diſ.tantis.xxiij.diſ.illud.ext̄.eo.c.
j.Tamen debꝫ taxari tp̄s infra qd̄ que-
ſtio decidat͂.ar.ext̄. qui fil.ſint leg. la-
tro.⁊ q̄ ma.ac.poſ.ad hec. A. Ibi nō vī
bri hoc.c. B. C.de inge.ma.l.diffamari
Si vo q̄o moueat͂ de culpa tm̄.talis pt̄
ꝓmoueri.nō obſtāte actoris ꝛclamatōe
tn̄ lis poſtea ꝓcedet ſic ꝑ'.⁊ ſb eodē iudi-
ce.ff.d iudi.l.ceptū.ff.d iuriſ.om.iud.

l. cū qdaʒ. A. pdicta intelligūt̄ de obli-
gatis rōcinijs priuate perſone. ſi vo rei-
publice. de hoc dr̄ in ſe. §. B

¶ Utrꝫ qui ſūt obligati reipublice poſ-
ſint ordinari? Re. Si ſūt obligati reipu-
blice ex admīſtratōe quā geſſerūt nō d-
bent pmoueri añ reddita rōcinia. diſ.
lj. pterea. C. de epi. et cle. officiales. De-
cus ſi al's reipublice ſint debitores. ff. d
mu. et ho. l. reſcripto. §. debitores. C. de
epīs et cle. qſqs emerſis. A. Itē i ſum.
con. li. iij. ti. xvj. q. iiij. Ubi etiā patʒ. et
i iurib allegatis. q q̄ ad obligatos rō-
cinijs reipublice non fit diſtinctio vtrū
ſit mota queſtio vel non. B

¶ Utrꝫ obligat⁹ per iuramētū vel alio
modo ad aliqd dandū vel faciendū poſ-
ſit ordinari? Re. ſm Ray. Bene pt: ſʒ re-
manet obligat⁹ ſicut ⁊ añ. vel pt ſcribē-
do vel alia honeſta faciēdo ſatiſfacere.
Nec obſtat diſ. liij. legeʒ. et diſ. liiij. qui-
cunqꝫ. q illa intelligūt̄ de ppetuo obli-
gatis: puta. de ſuis. curialib. et hmōi.
Si tn̄ obligat⁹ erat ad indecētia: puta.
admīſtrādum i balneis vel in tabernis
vel ad purgādū cloacas et hmōi nō de-
bet ordinari donec ſatiſfecerit vel aliuʒ
eque idoneū ſupoſuerit ad tlia. A. Hoc
vltimū dcm̄ a. v. ſi tn̄ ⁊c̄. fuit glo. Ray.
vt ptʒ i ſū. cō. eo. ti. q. v. ad fi. Et addit.
Sed i trāſeūte ad monaſteriū hoc non
requirit̄. hoc eſt. qa non obſtāte q̄cūqꝫ
obligatōne dandi vel faciēdi etiā iura-
mēto firmata pt qs libere ad religionē
trāſire. iuxta facultatem ſuā ſatiſfaci-
endo creditorib. ſi hoc non faciat ex le-
uitate vel voluntate ſubtrahēdi debitū.
ſed ex caritatis feruore ⁊ ſpūſſcti inſpi-
ratione. Nec facit iſte iniuriā creditori.
Excuſat̄ em̄ ſpūſſcti autoritate cui nēo
reſiſtere pt. xix. q. ij. due ſūt. et extra. de
regu. lʒ. vt patet i dicta. q. v. B. Utrum
obligat⁹ ad rōcinia poſſit ingredi religi
onem require infra. religio ij. §. vij.

Occulta. Quō ⁊ quali-
ter talia corrigēda ſunt hr̄ ſup.
correctio ij. §. v. Itēʒ require i-
fra. reuelatio.

Odiū. Utrū odiū proxi-
mi ſit pcc̄m? Re. ſm Tho. ſecūda
ſcōe. q. xxxiiij. Debet hō in frē
odio hr̄e peccatū. ⁊ omē id qd ptinet ad
defectū diuine iuſticie: ſed ipaʒ naturā
et grāʒ frīs nō pt aliquis hr̄e odio ſine
peccato. Hoc autē ipm qd in fratre odi-
mus culpā ⁊ defectū boni ptinet ad fra-
tris amorē. Eiuſdeʒ em̄ rōnis eſt q veli-
mus bonū alicui⁹ ⁊ q odiam⁹ malū. Uñ
ſimpliciter accipiēdo: odiū fratris ē cū
pcc̄o. j Joh. iij. Qui odit fratreʒ ſuū ho-
micida eſt. De dilectione ſiue caritate q̄
ɔtrariatur odio. habes ſupra caritas.

Officiū eccl̄ie. Multa
hēs d hoc ſup. hore. ⁊ ſup. miſſa

Oleum ſanctū ſiue cri-
ſma. In die cene dn̄i p epōs tri-
plex oleum ɔſecrat̄. Primū ⁊ principa-
le eſt ſcc̄m criſma. ſ. ex oleo et balſamo.
⁊ cum iſto bn̄dicūt̄ fontes baptiſmales.
Item calix et patena. Iteʒ ɔſecrat̄ ec-
cleſia et etiam altare. Iteʒ puer poſtq̄
baptizat⁹ eſt inungit̄ i vertice ⁊ i fron-
te. Iteʒ inungūtur epiſcopi qñ cōſecrā-
tur in capite ⁊ in manib. Item omnes
fideles qñ recipiūt ſacr̄m ɔfirmatōnis.
Et de iſto criſmate annuatim renouan-
do habes ſup. baptiſm⁹ ij. §. iij. Secūdū
dicit̄ oleum cathecuminoꝝ. ſiue oleum
ſāctū ſiue benedictū. Et iſto inungitur
puer qui debet baptizari i pectore et it̄
ſcapulas. Item vnguntur manus ei⁹ q
ordinatur ſacerdos. Item inungit̄ tam
eccleſia q altare ante criſmatōneʒ ⁊ cō-
ſecrationem. Item inungūtur reges et
principes i brachio ſiue i humero. Ter-
cium eſt oleum infirmoꝝ quo inungūt̄
infirmi in mortis articulo. De qua vn-
ctōne habetur infra. vnctio extrema. p
totum. Predicta omīa habent̄ ſumma-
tim extra. de ſacra vnc. c. vnico. ⁊ i pon-
tificali romane curie.

¶ Sed nunquid poſſunt hec olea alio
tempore conſecrari? Reſpō. Oleum ſā-
ctum ſiue criſma in die cene domini cō-
fici debet. vt notat̄ de conſecra. diſ. iiij.
omī tempore. et extra. de ſenten. excom.
quoniam. li. vj. De alijs autem non in-
uenio prohibitum.

¶ Quid ſi oleum non cōſecrātū apponat̄
oleo ɔſecrato? Re. Totū efficit̄ ɔſecrātū. ext
de cōſec. eccl. vel al. q in dubijs ſicut et
de aq̄ bn̄dicta dictū eſt. ſup. aq̄ bn̄dcta.

A. Et ibi de hoc in additione. B

Opinio. Vtrū audito

res diuerſoꝝ magiſtroꝝ tenen-
tium diuerſas opiniones excu-
ſent a peccato ſi opiniones mgr̄oꝝ ſuoꝝ
teneāt? R̄. ſm Tho. ĩ quolibꝫ. Si diuer-
ſe opiniones doc. ſacre ſcripture nō ꝑti
neāt ad fidē ⁊ bonos mores. abſqꝫ ꝑiclo
auditores vtrāqꝫ opinionē ſeq̄ poſſūt.
Hic enī hꝫ locum qđ apl's dic Ro. xiiij.
vnuſqſqꝫ ĩ ſuo ſenſu habūdet. In his vō
q̄ ꝑtinēt ad fidē ⁊ bonos mores nullꝰ ex-
cuſat̄ ſi ſeq̄t̄ erroneā opionē alicꝰ mgr̄i
In talibꝰ enī ignorātia nō excuſat. A.
niſi q̄s intēdat tenere qđ tenet eccl'ia. ⁊
q̄rat diligēter noſcere veritatem. xxiiij.
q. iij. dixit apl's. B. alioquin immunes
fuiſſent a peccato q̄ ſecuti ſūt opionem
Arrij Neſtorij et aliorū hereſiarcharū.
Nec pn̄t excuſatōꝫ hr̄e ꝓpter ſimplicita-
tem ſi ĩ talibꝰ opinionē erroneā ſequā-
tur. In talibꝰ enī dubijs nō eſt defacili
ꝓſtādꝰ aſſenſus: ſed potiꝰ (vt dic Aug.
iij. d̄ doc. xpiana) ꝯſulere debꝫ q̄s regl'aꝫ
fidei quā de ſcripture plaoribꝰ locis et
eccl'ie autoritate ꝑcipit. Qui ḡ aſſentit
opinioni alicuiꝰ magiſtri ꝯtra manife-
ſtum ſcripture teſtimoniū ſiue ꝯtra id
quod ꝑblice tenet̄ ſm eccleſie autorita-
teꝫ nō poteſt ab erroris vitio excuſari.
Con. Monal. wil. et Vl. A. ſ. qn̄ error ē
ꝯtra manifeſtam ſn̄iaꝫ ſcripture vel ec-
cleſie. In dubijs vō dicit Monal. q̄ non
generat̄ aliqđ ꝑiudiciū veritati. cū int̄
dr̄ſas opiones a mgr̄is approbatis ſcri-
pturis autēticis annotatas illā q̄s am-
plectit̄ que ſibi magis videt̄ ꝯſona rōi.
Et con. glo. Ray̆. et Vl. vt in ſum. con.
li. iij. ti. xxxiij. q. xviij. B. Hoſti addit q̄
qn̄ ſūt diuerſa iura et opiniones. ſ. non
ꝯ deum et bonos mores. humanior ſn̄ia
eſt ꝑferenda (ſcꝫ ceteris paribꝰ) ex̄t. de
trāſac. c. fi. A. Facit. ff. de legibꝰ. l. beni-
gnius. B. Aliter vō ſtādū ē illi q̄ meli-
ori innitit̄ rōni. ex̄t. de fer̄. capellanꝰ.

Oratio

quid ſit? R̄. ſm Ray̆.
et Hoſti. Oratio ē piꝰ
affectus mētis ĩ deum tendēs. ⁊
plerūqꝫ ne animꝰ pigritet̄ ĩ vocē ꝓrum-
pēs. A. vel ſm eoſdē. Oratio eſt ꝯgeries
vocū ad aliqđ impetrādū ĩ deū tēdētiū.
vt ĩ ſum. cō. li. iij. ti. xxxiiij. q. cxj. Et de-
cetero cuꝫ allegabit̄ ſumma. indubio ĩ-
telligetur de ꝑfata ſūma ꝯfeſſoꝝ. B. vl'
ſm Hug. de ſcto Vict. Oratio eſt deuotō
q̄daꝫ ex compūctōe ꝓcedēs. vel ſm Da-
maſce. Oratio eſt petitio decentiū a deo
Et ſm Tho. in. iiij. diſ. xv. hec diffinitio
Damaſ. veriſſime eſſentiā orōnis decla-
rat. A. Idem ĩ dicta. q. cxj. B
¶ Quare deuꝫ oramꝰ? R̄. ſm Tho. ſcđa
ſcđe. q. lxxxiij. Deū oramus nō vt diui-
nam diſpoſitōem immutemꝰ: ſed vt im-
petremꝰ qđ deus diſpoſuit ꝑ orōnes ſan
ctorū eſſe implēdū. vt. ſ. hoīes poſtulā-
do mereāt̄ accipe: qđ eis oīpotēs deꝰ
añ ſecl'a diſpoſuit donare. vt Grego. dic
ꝑmo dyalogoꝝ. Non ḡ ꝑces noſtras vō
porrigimus: vt ei nr̄as indigētias mai-
feſtemus: ſed vt noſipi ꝯſideremꝰ in his
ad diuinū auxiliū eſſe recurrēdum. A.
Idem in ſum. con. eo. ti. q. cxij. B
¶ Vtꝝ aliqua orō dirigēda ſit ad ſan-
ctos? R̄. ſm Tho. vbi ſup̄. Sanctis por-
rigitur orō. nō tāq̄ ꝑ ipſos implēda: ſꝫ
vt eoꝝ meritis et ꝑcibꝰ orōnes ſortian-
tur effectū. Vñ a ſcta trinitate petimus
vt nr̄i miſereat̄. ab alijs vō ſctis vt orēt
ꝓ nobis. A. Et idem eſt de angelis. vt in
ſum. con. eo. ti. q. cxiij. B
¶ Vtrū orō debeat eſſe vocalis? R̄. ſm
Tho. ſcđa ſcđe. q. lxxxiij. Cōis oratio ē
que ꝑ miniſtros eccleſie ĩ ꝑſona totius
ꝓpl'i offert̄. Et ideo oportet q̄ talis ora-
tio innoteſcat toti ꝓpl'o ꝓ quo offertur.
Qđ nō poſſet fieri niſi eſſꝫ vocalis. Orō
vō q̄ offertur a ſingulari ꝑſona. ſiue ꝓ
ſe ſiue ꝓ alijs orāte. nō eſt de neceſſitate
q̄ ſit vocalis. Adiungit̄ tamen vox tali
orōni triplici rōne. Primo q̄deꝫ ad ex-
citandum interioreꝫ deuotionē q̄ mens
orātis eleuat̄ ĩ deū. qꝛ ꝑ exteriora ſigna
ſiue vocū ſiue etiā alioꝝ fctoꝝ mēs ho-
minis mouet̄ ſm apꝑhenſionē. ⁊ ꝑ ꝯn̄s
ſm affectōeꝫ. Vñ Aug. dic ad ꝓbā. q̄ v-
bis ⁊ alijs ſignis ad augēdū ſctm deſide
riū noſipos acriꝰ excitemꝰ. Et iō in ſin-
gulari orōne intātū ē vocibꝰ et hmōi ſi-
gnis vtēdū. inq̄tū ꝓficit ad excitandū
mentē. Que ſi ꝑ hoc diſtrahat̄ vel q̄lit̄-
cūqꝫ impediat̄. eſt a talibꝰ ceſſandū. Qđ
ꝑcipue ꝯtingit ĩ illis q̄ꝝ mēs ſine ſignis
hmōi eſt ſufficiēter ad deuotōem ꝑata.

Vñ ĩ p̄s. Tibi dixit cor meū: exq̄ſiuit te facies mea. Et ꝰ Anna legit᷑. j Reg. j. q̄ loquebatur ĩ corde ſuo. Sc̄d̄o adiungit᷑ vocalis oꝛ̄o q̄̄ ad redditōez debiti. vt. ſ. hō deo ſeruiat ſ̄m totū illō quod ex deo hᵭ. i. nōſolū mēte ſed etiaʒ ore Oſee vlt. Omēʒ aufer iniquitatē et accipe bonū. et reddem⁹ vitulos labioꝝ nr̄oꝝ. Tercō adiungit᷑ ex q̄daʒ redūdantia ab aīa ad corp⁹. ⁊ ex vehemēti affectōe. p̄s. Dilatatū eſt cor meū ⁊ exul. lin. mea. A. Jō ĩ ſū. con. eo. ti. q. xxv. B

Vtrꝫ attētio mētis ĩ oꝛ̄one ſit nccīa? Re. ſ̄m Tho. vbi ſup̄. Neceſſariū aliquid dr̄ dupliciter. Vno mō ꝓpter qō melius ꝑuenit᷑ ad finem. et ſic attētio abſolute neceſſaria eſt oꝛ̄oni. Alio modo dr̄ ſñ q̄ res nō pt̄ ꝯſequi ſuū effectū. Eſt aūt triplex effect⁹ oꝛ̄onis. Prim⁹ q̄dez ē mereri Et ad hūc effectū non ex neceſſitate requirit᷑ q̄ attentio aſſit oꝛ̄oni ꝑ totū. ſed vis p̄me intētionis totā oꝛ̄onez meritoriam reddit. A. Hoc verꝫ eſt niſi q̄s ſtudioſe ſeu ex notabili negligētia mētē diſtrahat. tūc em̄ nec meret᷑ nec impetrat ſed poti⁹ peccat. ext̄. de cel᷑. miſ. dolētes. B. Secūd⁹ effectus oꝛ̄onis eſt impetrare. et ad hūc etiaʒ effectū ſufficit prima intētio quā deus p̄ncipaliter attēdit. A Si aūt prima intētio deſit. oꝛ̄o neqꝫ meritoria eſt neqꝫ impet᷑tiua. Jllā em̄ oꝛ̄onem de⁹ non audit cui ille qui orat nō ītendit. vt dic̄ Greg⁹ vt in ſū. con. eo. tit. q. xxvj. B. Tercius effect⁹ eſt q̄daʒ ſp̄ūalis mētis refectio. et ad hūc de neceſſitate requirit᷑ in oꝛ̄one attētio. j Corin. xiiij. Si orem lingua: mens mea ſñ fructu eſt. Eſt aūt triplex attētō q̄ oꝛ̄oni vocali pt̄ adhiberi. Vna q̄ attēdit᷑ ad verba ne quis ĩ eis erret. Sc̄d̄a q̄ attendit᷑ ad ſenſū verboꝝ. Tercia q̄ attēditur ad finē oꝛ̄onis. ſ. ad deū. et ad rem ꝓ q̄ oratur. q̄ quidē maxīe eſt nccīa. et hāc etiaʒ ideote pñt hr̄e. Et qñqꝫ intātū habūdat hec attentio. vt etiam alioꝝ oīm mens obliuiſcatur. ſicut dic̄ Hugo de ſc̄o Victore. A. Jdem in dicta. q. xxvj. B

Vtrꝫ ĩ oꝛ̄one euagatio mētis ſit peccatum? Re. ſ̄m Tho. ſc̄d̄a ſc̄de. q. lxxxiij. Siq̄s ex ꝓpoſito in oꝛ̄one mēte euaget᷑: pc̄tm eſt. ⁊ impedit oꝛ̄onis fructū. Et ꝯ hoc dic̄ Aug⁹. ĩ regula. Pſalmis ⁊ hymnis cū oratis deū: hoc verſet᷑ ĩ corde qō ꝓfertur ĩ ore. Jteʒ ꝯ hoc p̄cipitur clericis. q̄ officiū diuinū q̄tum eis de⁹ dederit ſtudioſe celebrent pariter et deuote. extra. de cele. miſ. dolentes. Euagatō vō q̄ fit p̄ter intentōez: oꝛ̄onis fructū non tollit. vnde Baſili⁹ dicit. Si debilitat⁹ a peccato fixe neq̄s orare: q̄tū potes teipſum exhibeas. ⁊ deus ignoſcet. eoq̄ nō ex negligētia: ſꝫ ex fragilitate nō potes vt oportet aſſiſtere corā deo. A. Jteʒ in ſū. con. ĩ dicta. q. xxvj. Et addit᷑ circa finem. q̄ in oꝛ̄onib; ad q̄s obligamur ex voto vel ex pnīali iniūctōne vel ex ſtatuto eccl'ie. tenemur repellere nōſolum cogitatōes vanas: ſꝫ etiā bonas. tñ impertinētes. vñ dicit Ber. ſup Can. Sp̄ūſſanct⁹ illa hora. ſ. oꝛ̄onis gratū nō recipit quicq̄d aliud q̄ qō debes obtuleris. neglecto eo quod debes. B

Vtrꝫ oꝛ̄o debeat eſſe diut᷑na vel etiaʒ ꝯtinua? Re. ſ̄m Tho. vbi ſup̄. Oratō ſ̄m ſe ꝯſiderata non pt̄ eſſe ꝯtinua. qꝛ optꝫ etiā alijs opib; occupari. Sed ſicut dic̄ Aug⁹. ad ꝓbam. idō ꝑ certa interualla horaꝝ et t̄poꝝ deū oram⁹ vt in illis rerꝫ ſignis noſip̄os moneam⁹. q̄tūqꝫ in hoc deſiderio ꝓfecerimus nobis ipſis innoteſcamus. ⁊ ad hoc agendū nos acrius excitemus. Vniuſcuiuſqꝫ aūt rei q̄titas debet eſſe ꝓportionata fini. ſicut q̄titas potionis ſanitati. Vnde ꝯñs eſt vt oꝛ̄o tm̄ duret q̄tū eſt vtile ad excitādū interioris deſiderij feruorē. Cum vō hāc mēſurā excedit. ita q̄ ſine tedio durare nō poſſit. non eſt vlteri⁹ oꝛ̄o ꝓtendēda. Vñ Aug. dic̄ ad ꝓbam. Dicūt᷑ fr̄es ĩ egipto crebras quidē hr̄e oꝛ̄ones ſꝫ eas tā breuiſſimas. ⁊ raptim quodāmodo iaculatas. ne illa vigilāter erecta q̄ orāti plurimū nccīa eſt ꝑ ꝓductiores moras euaneſcat atqꝫ hebetetur intentio. Ac per hoc etiam ipſi ſatis oſtendunt hanc intentionem ſicut non eſſe ꝓtendendam ſi perdurare non poteſt. ita ſi ꝑdurauerit non cito eſſe rumpendam. Et ſicut h̄ eſt attendenduʒ in oratione ſingulari per compationeʒ ad intentionē orātis. ita etiam in oratione commūi per compationem ad ꝑpl'i deuotionem. Qꝫ aūt dñs dic̄ Luc. xviij. Oportet ſꝑ orare. et apl's j. ad Theſal᷑. v. Sine itermiſſiōe orate.

intelligendū eſt ꝙ aliq̄s ꝯtinue oret ꝓpē
ꝯtinuitatē deſiderij. ſiue affectū carita-
tis ex q̄ ꝓcedit orō. q̄ ī nobis debꝫ eē cō-
tinuus. vel q̄ nō intermittat: quin ſta-
tutis tpibꝫ oret. vel etiaꝫ ꝓpter affectū q̄
ptꝰ orōnē ꝑmanet ī ip̄o orāte. aut ī alio
quē ip̄e ſuis bn̄ficijs ꝓuocat vt p ſe oret
Et hic nota etiā illud Hiero. Nō ē vbis
tm̄: ſꝫ corde orādꝰ deꝰ. Quapropter me-
lior eſt ſeptē pſalmoꝝ decantatꝰ cū cor-
dis puritate ⁊ ſp̄uali hilaritate. q̄ totiꝰ
pſalterij modulatꝰ cū anxietate cordis
atꝫ triſticia. de ꝯſec. diſ. v. nō mediocri-
ter. A. Idē ī ſum. con. eo. ti. q. cxvj. B.
¶ Utrū deꝰ exaudiat peccatores orātes?
R. ſm Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. lxxxiij. Si pec
cator aliq̄d petit inq̄tū peccator. i. ſm
deſideriū pctī. h a deo nō exauditur ad
miſericordiam: ſed q̄nq̄ꝫ audit̄ ad vin-
dictā. dū deus ꝑmittit peccatorē ampliꝰ
ruere ī peccata. Deus enī q̄daꝫ negat ꝓ-
pitius q̄ ꝯcedit iratꝰ. vt Aug. dic̄. Orō-
nē vō pctōris ex bono nature deſiderio
ꝓcedētem deus audit. nō q̄i ex iuſticia:
q̄ peccator hoc modo non meret̄. ſed ex
pura miſericordia. obſeruatis tn̄ q̄tuor
ꝯditionibꝫ q̄ cōiter requirūt̄ ad orōnē
que debꝫ exaudiri. ſ. vt p ſe petat nccīa
ſcꝫ ad ſalutem: pie et ꝑſeuerāter. Alias
etiaꝫ ꝯditiones orōnis hēs h in. §. qui ē
iuxta prime ſe. A. Idem in ſum. eo. ti. q. cxviij. B.
¶ Utrū orō cadat ſub p̄cepto? R. ſm Ul. Ad orōnē quidē mētalē.
A. ⁊ etiaꝫ vocalem ſm eūdē. vt patꝫ in
ſum. eo. ti. q. cxix. vbi hec notāt̄. B. hō
tenet̄ ex iure natāli qd̄ dictat hōi ꝙ di-
ſponat ſe ad ea ſīn quibꝫ nō eſt ſalus. A.
Que diſpoſitio nō eſt ſīn orōne. vt ibidē
B. Et ad hoc ius accedit autoritas Xp̄i
dicētis Luc. xviij. Oportet ſp̄ orare. ſup
quo Criſoſ. dic. Oportet neceſſitatē dic
A. hoc ꝯtinet̄ ſub illo p̄cepto. Memēto
vt diem ſabbati ſctīfices. vt ibi. B. Ad
vocalem vō orōnē ſeu cū cātu nō tene-
tur quis ex p̄cepto diuino. A. ſ. q̄ ad de-
terminatū modū orādi. vt ibidē. qd̄ in-
telligi debet quo ad q̄titatē. alˀs bn̄ de-
terminatur: q̄ dicere debemꝰ Pr̄ nr̄. ⁊c̄
Math. vj. et Luc. xj. Ido oēs xp̄iani de-
bent orōnē hāc dn̄icā ſcire et dicere. de
ꝯſe. diſ. iiij. vos an̄ oīa. B. Sꝫ ex ſtatu-
to ecclīe q̄ miſſas ⁊ horas canonicas in-
dixit miſtris ecclīe vl̄ etiaꝫ ex iniūctōe
ꝯfeſſoris p ſatiſfactione pn̄ie. Cō. Tho.
ī. iiij. diſ. xv. addēs ꝙ et oībꝫ cōiter etiā
nō miſtris videt̄ ab ecclīa determinatū
tp̄s ſtatutū eſſe cuꝫ ex canonū ſtatutis
teneāt̄ diebꝫ feſtiuis diuinis officijs in-
tereſſe. vt miſtris ꝓ ꝓplō orātibꝫ ſuā in-
tētionē ꝯformēt. A. Idē in ſū. eo. ti. q.
cxix. B. Pōt ad hoc ꝑtinere ſup̄. miſſa.
§. penult̄. et ſup̄. hore.
¶ Quot ſūt ꝯditōnes q̄s orō debꝫ hr̄e?
R. ſm Ray. ⁊ Hoſti. xiiij. Prima eſt ꝙ
ſit fidelis. Nā ſīn fide impoſſibile eſt pla-
cere deo. et ſctī ꝑ fidē adepti ſūt repro-
miſſiones. ad Heb. xj. Scd̄a vt ſit ſecu-
ra ſeu cōfidēs Jacobi. j. Poſtulet in fide
nihil heſitās. Tercio ſit humilis Eccli.
xxxv. Orō hūiliantis ſe nubes penetra-
bit. et de cōſec. diſ. v. non mediocriter.
Quarto ſit diſcreta Mat̄. xx. Neſcitis q̄d
petatis Jacobi. iiij. Petitis et non acci-
pitis eoꝙ male petatis. Quinto deuota
id eſt potiꝰ corde q̄ ore. j Regū. j. Anna
loquebat̄ in corde ſuo ⁊ vox penitꝰ non
audiebat̄ Augꝰ. Quid ꝓdeſt ſtrepitꝰ la-
bioꝝ ſi mutū eſt cor. Sexto verecunda.
vt in publicano q̄ nō audebat oculos ad
celuꝫ leuare Luc. xviij. Septimo ſecre-
ta Math. vj. Tu aūt cū oraueris ⁊c̄. Iſi-
dorꝰ. Orō ꝓuatis locis opportuniꝰ fūdit̄
Octauo pura Augꝰ. ſup ps. Orōnis pu-
re magna eſt virtus. et velut fidelis nū-
cius mādatum ꝑagit ⁊ penetrat q̄ caro
nō ꝑuenit. Idē Johēs os aureū. Non pt̄
quiſq̄ grāꝫ vite celeſtis accipe: niſi pur
gatꝰ fuerit ab omni ſorde. de peni. diſ. j.
non pot̄. Nono lacrimoſa Iſa. xxxviij.
Audiui orōnē tuā et vidi lacrimas tu-
as. Et glo. Aug. ſup Thob. iiij. Orō deū
lenit. lacrima cogit. hec vngit. illa pun-
git. Decio ſit attēta. vt h ſup̄. §. v. dictū
eſt. Undecimo feruida. ps. Dep̄catꝰ ſum
fa. tu. in to. cor. meo. Duodecimo opoſa
Thob. xij. Bona ē orō cū ieiunio ⁊ ele-
moſina. Et ſup illō Trenoꝝ. iij. leuemꝰ
corda nr̄a cum manibꝫ nr̄is. dic Gregꝰ.
Cor cum manibꝫ ad deū leuat: q̄ orōnē
ſuā opꝫibꝫ roborat. Decimotercio aſſi
dua. exemplo illius qui panes ab ami-
co petebat Luc. xj. Et apoſtoli ꝑſeuerā-
tes in oratione ſpiritumſanctuꝫ accepe-
rūt Act. ij. A. Idem in ſum. eo. ti. q. xx.

Et in.q.ſe.dz.q quatuor ſūt ɔditōes qbus
ɔcurrentibꝫ orō ſp eſt efficax ad impe-
trādū.qs poit glo.Luc.xj. ſup iſta pa-
bola.Quis vrm habebit amicuz ꝛc.vi-
delicet vt petat pie.p ſe.pſeuerantr.et
ad ſalutē.Et exponit Al.dicēs.Pie.ſcʒ
vt petens nō ponat obſtaculū gre.ꝛ hoc
obſtaculū eſt indiſpoſitio petētis ad illd
qd petit.Pro ſe.qꝛ merito cōdigni vnꝰ
alteri graʒ non meret.cū vix ſibi ſuffi-
ciat ꝓprium meritū.ſm illud Math.xxv.
Ne forte non ſufficiat nob et vobis.Ad
ſalutē.qꝛ p alijs ad ſaluteʒ nō ptinētibꝫ
deus nō exaudit.Perſeuerāter.At ille
ſi pſeuerauerit pulſās ꝛc.Luc.xj.Et ſb-
dit.Tn deus ex habūdātia pietatis ex-
audit frequēter:etiaʒ cū non oēs he cō-
ditōnes ɔcurrunt.ſed his concurrētibꝫ
nūq̄ eſt inefficax oratio. B

¶ Vtꝝ i orone ſit aliqd determinate pe
tendum:Re.ſm ſniaʒ Tho.ſcda ſcde.q.
lxxxiij.Si loqmur de bonis ſpūalibꝫ vt
de virtutibꝫ.grā ꝛ gl'a.quibꝫ nec hō pot
male vti.nec de ſe malū euētū pñt hre.
talia ſcti abſolute petunt.ſm illud ps.
Oñde faciem tuaʒ ꝛ ſal.erimꝰ.Et iterꝫ.
Deduc me i ſemita mā.tu.Sʒ ſi loqua
mur d tpalibꝫ.dicēdū ſm Aug.ad pbā.
de orādo deū.Hoc lʒ orare qd licʒ deſide
rare.Tpalia aūt lʒ deſiderare nō quideʒ
principaliter.vt i eis finē ɔſtituamꝰ:ſʒ
ſicut qdaʒ āminicula quibꝫ adiuuamur
ad tēdendū i btitudinē.inqtū p ea vita
ſuſtentat.et inqtū nobis organice deſ-
uiūt ad actū vtutū.vt ꝛ phs dic.j Ethi-
coꝝ.Et ido p tpalibꝫ lʒ orare.q quideʒ
exq non principaliter petimꝰ:ſʒ i ordie
ad aliud.eo tenore a deo petimꝰ ſm qd
expediūt ad ſalutē.Aliter tpalia deter-
minate a deo petē nō oportet.qꝛ pñt ma-
lum euentū hre.et eis hō pt bñ et male
vti.Vñ Valeriꝰ dic.Nos plerꝫqꝫ id votis
expetimꝰ qd non impetraſſe meliꝰ foret.
Et con.Ray.et Hoſti.Et addūt q dñs
et mgr oīa petēda ɔcluſit i ſeptem peti-
tōnibꝫ:cū docuit nos orare pr nr ꝛc.B

¶ Quo ordināt petitōnes i orone dñi-
ca:Re.ſm Tho.vbi ſup.Oro dñica pfe-
ctiſſima eſt.Et ſm Aug.ſi recte oramꝰ
non aliud dicere poſſumꝰ.Nam primo
ponūtur ea p que i nobiſipis fiduciam
excitamus.ſ.cōſideratio caritatis eiꝰ ad
nos.quia bonū noſtꝝ vult.Ido dicimꝰ
pr noſter.Et cōſideratio excellētie qua
pt.Ido dicit.qui es in celis.Deinde ſe-
quūtur ſeptem petitōes.et eo ordine q
petende ſūt.Prima ptinet ad dilectōneʒ
dei qua deū in ſeipo diligimꝰ.cū dr.ſcti-
ficet nomen tuū.i.ſctm ab oibꝫ habea-
tur.qd ptinet ad gloriā dei i hoibꝫ ppa-
gandaʒ.Scda ptinet ad dilectōnē q di-
ligimꝰ nos cū dr.adueniat regnū tuū.i.
p quā petimꝰ ad gloriā regni eiꝰ pueni-
re.Tercia petitio p quam petit directe
id quo beatitudinē meremur cū dr.fiat
volūtas tua ſicut i celo ꝛ i terra.Quar-
ta eſt p quam petit illud q inſtrumēta-
liter iuuamur ad merēdum cū dr.Pa-
nem nrm quottidianū da nob hodie.ſi-
ue hoc intelligat de pane ſacrali cuius
qtidianꝰ vſus pficit hoī.i quo etiaʒ in-
telligūt oia alia ſacra.ſiue etiā intelli-
gat de pane corpali.vt p paneʒ intelli-
gat oīs ſufficiētia victꝰ.Quinta eſt re-
motio eiꝰ qd eſtʒ impedimētū prime pe-
titionis.qꝛ directe excludit a regno.ſ.
pctm.vnde dr.Dimitte nob debita nra
ſicut ꝛ nos dimittimꝰ debitoribꝫ noſtris.
Sexta eſt remotio eiꝰ qd nos impedit a
ſcda petitōne.ſ.ab obſuātia diuine vo-
lūtatis cū dicimꝰ.Et ne nos inducas in
tēptatōeʒ.p qd nō petimꝰ ne tēptemur:
ſed vt a temptatōne non vincamur qd ē
in temptatōneʒ induci.Septima eſt re-
motio penalitatis pñtis.q eſt impediti-
ua tercie petitionis.ſ.ſufficientie circa
vitaʒ.vnde dr.Sed libera nos a malo.
A.Pñt et alie expoſitōes oronis dñice
poni.ſʒ ꝓpt breuitatē omittūt.Ad rōeʒ
tn horaꝝ canonicaꝝ ſciendū ſm Al.ꝛ i
ſum.cō.eo.ti.q.cxxij.q ideo hore cano-
nice diuidūt i ſeptē tpa.qꝛ i his diuerſa
ſaluatoris miſteria geſta ſūt.Nā in no-
cte naſcit.orat pnoctās i orone.pditō-
ſe tradit.capit vt latro cū gladijs ꝛ fu-
ſtibꝫ.oīmeʒ patiētiā exhibʒ gladiū ꝓhi-
bēdo.pditorē et alios hoſtes ſuos cari-
tatiue amonēdo.auriculā abſciſā ſanā-
do.volūtarie ſe pati oſtendendo.ea que
inſtabant predicendo.ad locum prodi-
tioni congruum ſe transferendo.hoſti-
bus obuiam procedendo.eos ſolo verbo
ſoletenus proſternendo.ſeipſum eis in-
dicando.obprobrijs falſorum teſtiū ſa-

turat̃. alapis a ſeruis cedit̃. ⁊ vt falſus
ꝓpheta puerili ludo illudit̃. ⁊ ꝯſpuitur.
a diſcipulis deſeritur. a Petro negatur
et ꝓtinus oculo miſericordie intuetur.
corpus ei⁹ ĩ ſepulchro quieſcit: aĩa ĩ in-
ferno. Mane qđ eſt hora ꝑma ĩ ꝯcilium
iudeoꝝ ducit̃. falſa teſtimonia ꝯt̃ eũ q̃-
runtur. extorta ab ipõ ꝓfeſſio veritatis
blaſphemia iudicat̃. vincit̃. cuꝫ falſ̃ ac-
cuſatõib⁹ Pilato tradit̃. et ſm̃ q̃rũdam
opinionem reſurgit. Hora tercia accu-
ſatur. Herodi mittit̃. ab ipõ ⁊ ſuo exer-
citu ſpernit̃. a quo etiam illuſus ĩ veſte
alba ad examen Pilati remittitur. cla-
morib⁹ iudeoꝝ crucifigit̃. a Pilato fla-
gellatur. ſpm̃ ſanctũ mittit. Hora ſexta
iudicat̃. ꝯdemnatur. ꝯſpuit̃. illudit̃. ſpi-
nis coronatur. arũdine cedit̃. crucẽ ſibi
baiulãs egredit̃. felle et aceto potat̃. cũ
ſceleratis cõputatur. blaſphematur. ir-
ridetur. tenebris corꝑalib⁹ occaſus veri
ſolis oſtenditur. Hora nona matrẽ ꝯſo-
latur. clamãs morit̃. velũ tẽpli ſcindit̃.
terra mouetur. petre diuiduntur. mo-
numẽta apiũt̃. cẽturio ꝯfitetur. alij ſua
pectora tũdentes reuertũtur. Hora ve-
ſpertina lancea latus eius ꝑforatur. ex
vulnere ſãguis cũ aq̃ egreditur. Sero
qđ eſt hora cõpletorij cenat cũ apl'is ce-
nam legalem. inſtituit ſacr̃alem. lauat
pedes apl'oꝝ ⁊ extergit lintheo. apl'is ꝑ-
dicat. ꝓ eis pr̃eꝫ orat. ad locũ ꝓditõnis
ꝓperat. triſticiã ſuã manifeſtat diſcipu-
lis. trinam orõnẽ emittit. fact⁹ ĩ agonia
guttas ſudoris ſãguinei defluẽtis ĩ terra
fundit. de cruce deponit̃. aromatib⁹ cõ-
ditur. inuoluitur ſyndone. ſepulchrum
lapide ꝑgrandi clauditur. ſignatur. cu-
ſtoditur. vallatur.

ORatorium. Vtrꝫ lice-

at cuilibꝫ ĩ domo ꝓpa hr̃e orato-
riũ priuatũ? R̃. Oratoriũ ĩ fora
eccl'ie nõ lꝫ hr̃e abſq3 autoritate epĩ. A.
Si vo nõ ſit ĩ fora eccl'ie bñ licꝫ hr̃e cu-
ilibet fideli. vt ĩ ſum. con. li. iij. ti. xxiiij
q. cxlviij. B. Nec ibi miſſa celebrari. ni-
ſi de ꝯſenſu epĩ. et ꝓpter neceſſitatem. et
ꝙ non fiat inde ꝑiudiciũ enorme eccl'ie
parrochiali. Clericus at̃ qui ſine auto-
ritate epĩ in tali oratorio celebrauerit:
debet deponi. de ꝯſe. diſ. j. vnicuiq3. et. c.
clericos. et. c. ſiquis. A. Itẽ ĩ ſũ. con. li.
iij. ti. xxviij. q. cxlviij. Vbi etiã dicit̃ ſm̃
glo. Ray. ꝙ ꝯceſſa licẽtia edificãdi mo-
naſteriũ intelligitur et conceſſa edificã-
di oratoria oportuna infra ſepta eius.
Et in allegato. c. ſiquis. dr̃ ꝙ ĩ precipu-
is ſolennitatib⁹ nõ debet ĩ ꝑdictis priua-
tis oratorijs celebrari: niſi de ꝯſenſu epĩ
Quod videtur intelligẽdũ qñ maior vr-
get neceſſitas q̃ ĩ alijs tꝑib⁹. ĩ quib⁹ etiã
ſine licẽtia epĩ et iuſta cauſa nõ debꝫ in
talib⁹ locis celebrari. vt ꝑtactũ eſt. Iteꝫ
ĩ dicta. q. cxlviij. dr̃ ꝙ quilibꝫ pt̃ autori-
tate ꝓpa facere hoſpitale ad recipiẽduꝫ
pauꝑes: ſñ oratorio tamẽ. Sed tal' loc⁹
nõ gaudet libertate eccleſiaſtica. et emi
et vendi poteſt.

ORdo ĩ°. cõiter quid ſit

R̃. ſm̃ mgr̃m ſñiarũ et Tho. in
iiij. diſ. xxiiij. Ordo eſt ſignacu-
lum quoddaꝫ ĩ quo ſpũalis pt̃as tradit̃
ordinato ad officium. A. Hec diffinitio
fuit Hug. de ſancto Vict. Et ſm̃ Pe. ibi
actus exterior dr̃ ſignaculũ. Sed execu-
tio illi⁹ pt̃atis dr̃ officiũ. vt ĩ ſum. cõ. li.
iij. ti. xxij. q. j. B

Vtrũ ꝑma tonſura ſiue corona ſit or-
do? R̃. Si loquamur de ordine inq̃tuꝫ ẽ
ſacr̃m et imprimit caracterẽ. iſto modo
tonſura nõ eſt ordo. q2 nec ſacr̃m eſt nec
imp̃mit caracterẽ. Et hec eſt ſñia Tho.
in. iiij. diſ. xxiiij. Et ꝓpter hoc iura inter
ordines nõ poſuer̃t tõſurã. xxxij. diſ. ſe-
riatim. lxxvij. diſ. illud. xciij. diſ. a ſbdi-
acono. Si vo loq̃mur de ordine nõ vt ẽ
ſacr̃m. ſꝫ largo modo ꝓ deputatõe ad di-
uinum cultũ. ſic ſm̃ eũdeꝫ ordo eſt. ⁊ ita
noiat̃. ex. t̃. de eta. ⁊ q̃li. cũ ꝯtingat. Sed
qđ ibi dicit Ber. ꝙ eſt idẽ qđ pſalmiſta-
tus non eſt ſic. vt in ſe. §. patet. A. Non
eſt ergo ꝑma tonſura ꝓprie ordo: ſed di-
ſpoſitio ad ordines. vt ĩ ſum. con. eo. ti.
q. ij. B

Vtrꝫ pſalmiſtat⁹ ſit ordo? R̃. ſm̃ Tho.
ĩ. iiij. diſ. xxiiij. In decre. diſ. xxj. cleros.
pſalmiſtat⁹ ſcđs ab hoſtiario inter ordi-
nes ponitur nõ ꝙ ſit ſpãlis ordo: ſed q̃a
eſt officiũ ordini. s. lectoratui annexuꝫ.
xxiij. diſ. pſalmiſta. Nã q2 pſalmi cũ cã-
tu ꝓnũciat̃. idõ lector dr̃ pſalmiſta ⁊ cã-
tor. qđ eſt qđdaꝫ officiũ inter ordĩes. A
Con. Pe. vt ĩ ſum. eo. ti. q. iij. B

Quot ſũt ordĩes? R̃. ſm̃ ſñiam Tho.

in.iiij.diſ.xxiiij. Si ꝓprie accipiam⁹ ordi-
nes inq̄ꝟtū ſūt ſacr̄a. ſeptez ſūt. quatuor
ſ. minores. vt hoſtiari⁹. lector. acolit⁹. ⁊
exorciſta. ⁊ tres ſacri. ſ. ſubdiacon⁹. di-
aconus. et p̄ſbiter. Si vͦo largo mō ſu-
mamus addet̄ miorib⁹ p̄ma tonſura ſi-
ue pſalmiſtat⁹ (vt quidaz dicunt) Et de
hoc habes ī p̄cedētib⁹ duob⁹. §. Sacris
vͦo addet̄ ep̄at⁹. qui tñ vtꝝ ſit ordo hēs
ī ſe. §. A. Hoc cōiter tenēt oēs theologi.
ſ. ꝙ ordines ꝓprie ſūt tm̄ ſeptem. vt ī ſū.
con. eo. ti. q. iiij. B

¶ Vtꝝ ep̄at⁹ ſit ordo? R̄. ſm Tho. ī. iiij
diſ. xxiiij. Ordo pt̄ accipi dupliciť. Vno
modo ſm qd̄ eſt ſacr̄m. et ſic omīs ordo
ordinat̄ ad ſacr̄m eukariſtie. Unde cuz
ep̄s nō habeat q̄ꝟtū ad hoc p̄tatez ſupi-
orem ſacerdote: ep̄at⁹ non eſt ordo. Alio
modo pt̄ conſiderari ordo ſm qd̄ eſt offi-
ciū q̄ddaz reſpectu q̄rūdā actōnū ſacꝝ.
Et ſic cū ep̄s hēat p̄tatem ī actōib⁹ hie-
rarchicis reſpectu corpis miſtici ſup̄ ſa-
cerdotem: ep̄at⁹ erit ordo. Et iſto mō lo-
quūť q̄nq̄ȝ iura. vt cū dr̄ ꝙ non poť cō-
mittere ea q̄ ſūt ep̄alis ordinis niſi ep̄o
ext̄. de cōſec̄. eccle. aqua. A. Et ſic ordo
aliq̄ñ accipiť ꝑ ſacro. aliq̄ñ ꝑ gradu di-
gnitatis. vt et ptz ī ſum. cō. eo. ti. q. iij.
Hoc cōiter tenēt oēs theologi. ſ. ꝙ ordi-
nes ꝓpe ſūt tm̄. vij. vt ī ſū. eo. ti. q. iiij. B

¶ Vtꝝ ordo ſit vnū ſacr̄m? R̄. ſm Pet.
Vnū eſt. nō vnitate indiuiſibilitatis ſi-
cut punct⁹. nec ꝯtinuitatis ſicut linea.
nec ꝑfectione vni⁹ forē ſicut corp⁹ aīa-
tum. ſed eſt vnū ꝑfectōne vni⁹ finis. q̄a
cū ꝯſtituat̄ ex diuerſis ordinib⁹ ſp̄alib⁹
oēs ordināť ad vnū actū. ſ. ꝯſecratōnis
eukariſtie. A. Sicut etiā domus diciť
vna ſm eūdem. vt ī ſum. eo. ti. q. v. B

¶ Utrū in ordine ꝯferatur grā? R̄. ſm
Tho. ⁊ Pe. ī. iiij. diſ. xxiiij. In ordīe cō-
fertur grā gratūfaciēs que nec̄cia ē non
ſolū ad digne ſuſcipiēdū ſacr̄m: ſed etiā
ad digne miniſtrādū. A. Jdͦ ī ſū. cō. eo. ti. q. ix. B

¶ Vtꝝ ordo liberet a for-
tuna ſeruili? R̄. ſm Ray̆. Nō ſolū ep̄alis
dignitas: ſed etiaz ſacerdotalis liberat a
cōditōne vel a fortuna ſeruili. vl̄ a ſcri-
pticia. diſ. liiij. ſi ſeruus ſciente. Et ſm
canones. etiā a curiali fortuna ſiue vi-
culo. q2 vt dictū eſt liberat a ſeruili que
fortior eſt. diſ. liiij. frequēs. et. c. ex anti-
quis. Unde q̄ꝟtū ad hoc nō tenet illd̄. c.
ſi ſeruus ſciente. A. Quia illud. c. eſt q̄-
dam lex q̄ reuocat̄ ꝑ ius canonicū. ſm
glo. ibi ꝑ rōnē p̄tactaz. B. Uerūtñ curi-
alis non debz ordiari. vt infra. ordinā-
dus. §. xv. A. ſ. qui incipit. xv. B

¶ Vtꝝ votū caſtitatis ſit annexū ordi-
ni ſacro? R̄. ſm wil̄. Nō. vt patz in gre-
cis qui nō tenēť ad cōtinētiā nec apud
nos illi qui inuitis vxorib⁹ ordināť. A
Tales tñ nō p̄nt debitum exigere lz te-
neanť reddere. vt ſup̄. impedimētū xj.
§. j. in additōne. B. Sz tale votū anne-
xum eſt ordini ex conſtitutōne eccleſie
ꝓpter honeſtatez ſacri ordinis. ſic̄ Hug.
notauit. xxviij. diſ. ī prin. A. Con. Tho.
ſcd̄a ſcd̄e. q. lxxxviij. B

¶ Quot modis ordinatō dr̄ ſimoniaca?
R̄. ſm Ray̆. q̄tuor modis. Nam alia ex
ꝑte ordinatoris tm̄. Alia ex ꝑte ordinā-
di tm̄. Alia ex ꝑte vtriuſq̄ȝ. Alia ex neu
triuſq̄ȝ ꝑte. vide infra. ſimonia j. §. vj.

Ordo ij⁹. quo ad ritum

⁊ tp̄s. Utrum neceſſe ſit inſtru-
mētum in ordinatōne exhibitū
corporaliter tangi? R̄. ſm Tho. in. iiij.
diſ. xxiiij. Quidam dicūt cōtactū īſtru-
mētorum materialiū ab eo qui ſuſcipit
ſacramētum nō eſſe de neceſſitate ſacr̄i:
ſed ſolā porrectōz. Tñ ip̄a verba forme
vidētur oſtēdere ꝙ ꝯtactus materie ſit
de eſſentia ſacr̄i q2 dicitur. accipe hoc vl̄
illud ⁊c̄. A. Primam opinionez ſequiť
Al. quā etiam nō oīno reprobat Tho. lz
ſecūda videatur ſibi tutior. vt patz ī ſū.
con. li. iij. ti. xxiij. q. xj. Ubi etiam patet
ꝙ Hoſti. multum diſcrepat ab his. Jdͦ
hic paſſus penit⁹ videtur ambiguus. ꝓ-
pterea pars tutior eſt eligenda. extra. dͤ
hōi. petitio. ⁊ de p̄ſb̄. nō bapti. veniens.
ibi. Nō intelligitur iteratū: quod ambi-
gitur eſſe factum. B

¶ Utrum plures ordines eodez die poſ
ſint ꝯferri? R̄. ſm Ray̆. Uno die nō de-
bent ꝯferri vni omēs minores, niſi hoc
obtineat de ꝯſuetudine eccleſie. Jtē vn⁹
ordo ſacer cum minorib⁹ vel duo ſacri.
nullo modo conferūtur eodem die vni.
diſ. lxxvij. ī ſingulis. ⁊. c. q̄cunq̄ȝ. ext̄. de
eo q̄ fur. or. ſuſce. cū ħ lator. ext̄. de tēp.
or. lr̄as. ⁊. c. dilect⁹. Et de pena epi q̄ ꝯt̄

hoc oꝛdinat. hēs infra.oꝛdinatoꝛ.§.iij.
Ille vͦo qui furtiue ꝯ ꝓdictā foꝛam oꝛ-
dinem recipit: debet deponi.diſ.lxxvij.
ſubdiaconꝰ.extra.de eo ꝙ fur.oꝛ.ſuſ.in-
notuit. Si tñ receptis iuxta ꝯſuetudi-
nem patrie q̄tuoꝛ mīoꝛibꝫ oꝛdinibꝫ ſub-
diaconatū eadez die furtiue recipiat.p̄t
ꝑmitti miſericoꝛditer:ī mīoꝛibꝫ tm̄ mi-
niſtrare.Etſi intrauerit religionē et vi-
ta moreſqꝫ eiꝰ exegerint:abbas ſi volue-
rit: ī alijs oꝛdinibꝫ poterit diſpenſare.
vt ī dicto.c.cū.h.Et idē ſm Hoſti.ſi du-
os ſacros oꝛdines ſimul recepit.A.Id
ī ſum.con.eo.ti.q.xiij.B.Sꝫ ſi lata fu-
iſſꝫ priꝰ excoīcatōis ſnīa ꝯtra ſic recipi-
entes.A.id eſt fuiſſet inhibitū ne ſic oꝛ-
dines recipentur ſub pena excoīcatōis
vt ī dicto.c.innotuit.B.⁊ nihilominus
recepint:nō poterit cū eis diſpēſari ni-
ſi ꝑ papaꝫ.vt ī dicto.c.innotuit.A.hoc
videt̄ ſentire Goff.et Hoſti.qui abſolu-
te dicūt ꝙ qui poſt intermīatōꝫ anathe
matis oꝛdinat̄.non pt̄ cū eo diſpenſari
niſi ꝑ papaꝫ niſi ꝙ ad mīoꝛes oꝛdīes.ī q̄-
bus hoc caſu pt̄ diſpēſare etiā ep̄s. ſm
Hoſti.⁊ in ſū.eo.ti.q.xiiij.Sꝫ hec vidē-
tur intelligenda ſm diſtinctōēꝫ Ray.ꝙ
dicit.vt ptꝫ ī dicta.q.xiiij.ꝙ ſiq̄s ꝯ ꝓhi-
bitionē factā ſub pena excoīcatōis:clā-
deſtine recepit duos oꝛdines ſimul. tūc
non poterit cū eo ī executione oꝛdinuꝫ
etiāſi religionem intrauerit diſpenſari
niſi de licentia pape. dicto.c.innotuit.
Si vͦo aliquis recepit furtiue oꝛdinem
ſacꝝ vel nō ſacꝝ.diſtingue:q̄a aut fuit
ꝓhibitꝰ ſub intermīatōe anathematis:
aut non. In pꝛimo caſu poterit ꝯdigna
ſatiſfactione ꝑmiſſa cū eo vt ī ſuſceptis
mīſtret oꝛdinibꝫ ep̄s diſpenſare. etſi in-
trauerit religionē:etiā ī ſuſcipiēdis pꝰ-
ꝙ aliq̄nto tp̄e fuerit ī ea laudabiliter ꝯ-
uerſatus. In ſcd̄o autē caſu poterit cū
tali etiaꝫ ī ſcl'o remanēte pꝰ cōdignā ſa-
tiſfactōēꝫ tam ī ſuſceptis ꝙ in ſuſcipiē-
dis oꝛdinibꝫ diſpenſare.ext̄.de eo ꝙ fur.
oꝛ.ſuſ.c.j.hec ibi.Et dī quis ꝓꝑe furtiue
oꝛdinē ſuſcipe qui cōtra cōſciaꝫ ſui ep̄i:
et ſīn examīatōe ꝓmouetur.ſm glo.ext̄
de eo qui fur.oꝛ.ſu.c.j.B.Et addit Ho-
ſti.ꝙ etiaꝫ papa defacili nō diſpēſat.De
diſpenſatiōe cū oꝛdinatis ab alieno ep̄o
et hmōi.hēs infra.oꝛdiatꝰ j.§.añplt.B

¶ Utꝝ ī oꝛdine faciendū ſit ſcrutiniuꝫ?
Re.ſm Hoſti.Circa hoc faciēdū eſt du-
plex ſcrutiniū.Unū ante oꝛdinatōēꝫ qđ
diligēter faciēdum eſt. extra.de elec.ni-
hil eſt.§.ep̄i.Et incipit ī feria q̄rta ꝓce-
dente ſabbatū oꝛdinatōis. et durat vſqꝫ
ad dictū ſabbatū. ꝑ archidiaconū qui-
dem de iure cōi.extra.de offi.archid.ad
hec.et.c.vt nr̄m.A.Olim ep̄s eligebat
ſcrutatoꝛes ſeu examīatoꝛes.xxiiij.diſ.
qñ.Et notat̄ ī ſū.eo.ti.q.xvij.ſm Gof.
Sed vt hic dr̄. et etiaꝫ ibi hodie de iure
ſpectat examīatio ad archidiaconū.B
Qui habebit diligēter inquirere de vita
oꝛdinādi.de genere.de patria.de etate.
de titulo ad quē oꝛdinat̄.de loco ī ꝙ cō-
uerſat̄.de ſciētia.de fide.et d alijs q̄ cō-
tinētur ī regula ap̄lica.de q̄bꝫ dr̄ infra.
oꝛdinādus.q̄i ꝑ totū.Et ſic in ſabbato q̄
ꝓbati ſūt:ep̄o p̄ſentētur.xxxviij.diſ.qñ
A.Iſtud.c.potiꝰ eſt.xxiiij.diſ.B.Alid
ſcrutiniū fit ī ꝑipa oꝛdinatōe qñ oꝛdinā-
di ep̄o p̄ſentant̄ añ altare:cū archidia-
conꝰ dic.Poſtulat ſancta mr̄ eccl'ia ⁊c̄.
et oꝛdinatoꝛe interrogāte.Scis illos eē
dignos.Et rñdet.Q̄tū humana fragili
tas ⁊c̄.Et quidez pn̄tatoꝛ in tali reſpon
ſione nō peccat:dū tñ ꝯtra ꝯſciam non
loquatur.extra.de ſcruti.ī oꝛ.fa.c.vno.
Alioquin ꝯ.xxviij.q.j.§.j.A.Meliꝰ fa-
cit dictū.c.vnicū.B.Naꝫ quē neſcit in-
dignū:debꝫ p̄ſumē dignū. ext̄.de p̄ſūp.
dudū.Q ſi archidiaconū remoꝛdeat cō-
ſciētia de aliquo ꝙ nō ſit dignꝰ: tūc añ-
ꝙ veniatur ad oꝛdinatōēꝫ ſecreto ſtude-
at ep̄o denūciare.ext̄.de ſcru.ī oꝛ.fa.c.j
Etſi ep̄s nolit deſiſtere archidiaconꝰ dꝫ
ſe ſubtrahere.etſi nō pt̄ ſīn ſcandalo:de-
bet illa vͦba dicere tāq̄ miſter eccl'ie que
nō iudicat de occultis.ſed nullo mō cri-
men lr̄is debꝫ publicare.Con.Inno.A
Idez in dicta.q.xvij.et ſe. B

¶ Quid ſi ſine examinatione quis ē oꝛ-
dinatus?Reſpon.ſm Hoſti.Si ſit notꝰ
et dignus non peccatur:quia tales nō
ſunt examīandi.arg.xxiiij.diſ.nullus.
A.Fallit hoc in ep̄o cōſecrando qui ꝙ-
uis ſit notus:tamen examinatur.xxiij
diſ.qui epiſcopo.ſm Goff.⁊ in ſum.cō.
eo.ti.q.xix.Sed ſi indignus ſit deponi
debet.B.ext̄.de coꝛpo.viti.expoſuiſti.
Si vͦo ſit ignotꝰ q̄uis dignus deponen-

dus eſt.xxiiij.diſ.c.vlt. et multoforciꝰ ſi indignus.l.diſ.ex penitẽtibꝫ. A. Idem ĩ dicta.q.xix. B

¶ Quid ſi in examĩatõe crimen ſuũ nõ expoſuit? R̃n. ſm Hoſti. Ordinãdꝰ tenetur ꝯfiteri crimina ſeu impedimẽta notoria iuris vel facti: niſi fuerit cũ eo diſpenſatũ.diſ.l.ex penitẽtibꝫ. Itẽ tenet̃ ꝓdere grauia ſeu enormia.ſ.que etiã pꝰ pñiã executõnẽ impediũt. vt hõicidiũ. ſimonia ĩ ordine et hmõi. A. Etiãſi ſint ſecreta. vt ĩ.c.queſitũ. ext̃.de temp.or. B. Alia võ que nõ impediũt nõ tenet̃. extra.de temp.or.c.fi. Si võ fraudulẽt̃ defectꝰ ſubticet.nõ hẽbit executõẽ ordinis ſic ſuſcepti.extra.de renũc.niſi cum pridẽ.§.ꝑſone. Si võ ꝯfitet̃ et diſpenſetur cũ eo: ſecurꝰ erit ſm Innoc̃. vt vlterius nõ accuſet̃. Aliter ſecus.xxxiiij diſ.c.vlt. A. Potiꝰ videtur.xxiiij.diſ.c.fi. B. Si nõ diſpẽſetur ⁊ nihilominꝰ ordinetur: nõ debet ordinatꝰ ĩ illo ordine admitti.lxxxj.diſ.ſiquis ſane.Cõ.Gof. A. Idem in dicta.q.xix. B

¶ Quibꝫ tꝑibꝫ debẽt ordines ꝯferri? R̃. ſm Ray̆. Ordines generaliter conferri poſſũt ĩ ſex tꝑibꝫ anni.ſ. In ſabbatis q̃tuor tpm. Et in ſabbato ante dñicã de paſſione dñi. Et ĩ ſabbato ſãcto paſche. diſ.lxxv.c.vlt.ext̃.de tẽp.or.de eo. Papa võ poteſt ꝯferre ſubdiaconatũ ĩ diebus dñicis.et ĩ alijs p̃cipuis feſtiuitatibus. Item ĩ dñicis diebꝫ ſolennibꝫ quilibet ep̃s pt̃ ꝯferre mĩores aliquibꝫ. ita tñ ꝙ nõ multis: ne videat̃ generalẽ ordinatõẽ facẽ. vt notat̃ ĩ dicto.c.de eo. Con. Hoſti.et Goff.et alij. A. Idem in ſum.con.eo.ti.q.xxx. B

¶ Quare ſacri ordines ſꝑ ſũt ꝯferẽdi ĩ ſabbato? R̃. ſm Hoſti. qꝛ ſabbatũ ſignificat requiẽ.et qui trãſit ad clericatũ irreuocabiliter ꝑ ſuſceptionẽ ſacri ordinis trãſit de labore ſeculariũ negociorũ ad vacandum ſpũalibꝫ.diſ.lxxxviij.fornicari. Et apl's.ij Thimo.ij. Nemo militans deo: implicat ſe negocijs ſecl'aribꝫ. Con. Inno.⁊ Goff. A. Con.etiã Vl. vt in dicta.q.xxx. B

¶ Vtr̃ aliquo modo ordines ſacri poſſint cõferri ĩ dñica? R̃. ſm Ray̆. Si in ſabbato ordinatõnũ tã ordinãs ꝙ ordinandus ꝯtinuaret ieiuniũ: nec comederet niſi forte celebrãdo. tũc ĩ mane ſeq̃ntis dñice poſſet ſacer ordo cõferri: quia tunc mane diei dñice intelligitur trahi ad ſabbatũ ꝓpter ꝯtinuatõẽ ieiunij. Et idem intelligẽdũ eſt de nocte añ diẽ paſche ſi tũc celebraret̃: vt erat mos antiquitꝰ. A. ſ. ꝙ ĩ dicta nocte poſſint ordinatões fieri: et nõ ĩ alijs noctibꝫ ſm Innocẽ. ĩ.c.l'ras.ext̃.de tẽp.or. B. Porro talem ꝯtinuatõẽ ieiunij nõ expedit facere: niſi ĩ neceſſitate. Con. Hoſti.⁊ Innocẽ.et alij. A. Hec ꝑtim fuerunt dicta Ray̆.et ꝑtim aliorum. vt patet in dicta q.xxx. vbi etiã dr̃ ſm glo. Ray̆. ꝙ ꝯtinuatio ieiunij ſic dꝫ intelligi. ꝙ die ſabbati et nocte ſequẽti nihil comedat̃ vel ſumatur vel bibatur. Et ſm Inno. ĩ dicto.c.litteras. celebrãs die ſabbati nõ dꝫ ſumere niſi corpꝰ et ſanguinem. B

¶ Que pena eorũ q̃ ext̃ ſtatuta tꝑa ſacrum ordinem ſuſcepert̃? R̃. Nõ debent ꝑmitti ĩ ſuſceptis ordinibꝫ miſtrare. extra.de tẽp.or.c.ij. Tamen caracterẽ ſuſcepert̃. Et epũs impoſita eis primo penitẽtia ꝯpetẽti ſuſtinere poterit vt ptꝰea ĩ ſuſceptis ordinibꝫ miſtrẽt.extra.de temp.or.ꝯſultatõni. Et ſm Inno Ber. et Wil. qui addit. ꝙ ſecꝰ eſt ĩ ordinibꝫ ſuſcipiẽdis. A. Idem in ſum.cõ.eo.ti.q.xxxiij. Si tñ ante miniſtrẽt.hẽs ſup̃.diſpẽſatio.§.vj.v.ix. Ordinatores võ debent ꝑuari autoritate ordinãdi. vt ĩ eo.

¶ Quid ſi aliquid omittat̃ ĩ // c.ij. B ordinatõne de forã? R̃. ſm Ray̆. Si aliq̃d omittat̃ qđ ſit de ſubſtãtia: aut etiã ſi dubitetur vtr̃ ſit de ſbſtãtia: tota ordinatio debꝫ iterari q̃ſi nihil ſit factum. Nihil em̃ intelligit̃ iteratũ quod neſcit̃ eſſe factum. de ꝯſec̃.diſ.j.ſolennitates. Si aũt omiſſum eſt id de q̃ exp̃ſſum eſt ꝙ nõ eſt de ſubſtantia. nõ debet ordinatio iterari: ſed qđ omiſſum eſt debet ſtatuto tꝑe caute ſuppleri.extra.de ſac̃.ite. c.p̃ſbiter.et.c.j. Con. Inno. A. Idem in ſum.ꝯfeſ.eo.ti.q.xxxiiij. B. De eo qui ſcienter ordinẽ iterat. habes ſup̃.diſpẽſatio.§.vij.

¶ Que ſunt illa q̃ nõ ſũt de ſbã? R̃. ſm Ray̆. Exp̃ſſũ eſt ꝙ ꝺ ſubſtãtia nõ ẽ ip̃m tp̃s ordinatõnũ.extra.ꝺ temp.or.ſane. Itẽ nec etas ordinãdi.diſ.lxxvij.ſubdiaconꝰ.et in.c.veteri. Item nec vnctio.

ext̃.de ſac̃ vnc.c.j.circa finem.⁊ de ſac̃.
nō ite.c.j. Jtē ꝙ ordinād⁹ ī p̄ſbiterū vl'
diaconū recipiat impoſitōnē man⁹ ep̄i.
A.ſ.tactu corꝑali.vt ī.c.vlt.de quo ſta-
tim. B.Ext̃ de ſacra vnc.ite.c.vlt. Jt̃ ꝙ
ordo recipiatur a ꝓprio ep̄o.vl' ꝙ nō re-
cipiat q̄s oēs ordines ſimul.ſed ſeruatis
debitis interſtitijs. ext̃.de tēp.or.ꝙ trā-
ſlationem. et.c.lr̃as.et.ix.q.ij. Lugdo-
nēſis.Con.Hoſti.Et ſm eūdē Hoſti.et
etiā Hug.et Wil.nō eſt de ſubſtantia ꝙ
ordinās et ordinād⁹ ſint ieiuni. A. Hoc
cōiter tenēt doc.licet Ray̆.de hoc dubi-
tauerit.vt patꝫ ī ſū.eo.ti.q.xxxiij. B.
Sūt alia de quibꝫ neſcit̃ vtꝝ ſint de ſb-
ſtantia vel nō.vt miſſa.de q̄ etiā Hoſti.
dicit dubium. A. Jn dicta.q.xxxiiij. B.
Tñ ī minoribꝫ ordinibꝫ nō videt̃ dubiū
ꝙ miſſa nō eſt de ſubſtantia. A. Forte
hoc pt̃ intelligi ex cōſuetudine. que eſt
optima legū interp̄s.ff.de legi.ſi de inē-
p̄tatōne. Jtē ad materiaꝫ aduertēdum
ſm Jnno.et in dicta.q.xxxiiij.ꝙ cū ī or-
dinatione alicui⁹ ī diaconū vel ſacerdo-
tem omiſſa eſt manus impoſitio.et p⁹-
ea ſupplet̃.dicūt̃ etiā oēs orōnes q̄ p̄ci-
piūtur dici qñ fit man⁹ impoſitō.q: ipi
manus impoſitōni adherēt.Et de man⁹
impoſitōe fit mētio ī orōibꝫ. Jteꝫ dic ꝙ
vbi diuiſi et diuerſi ſūt act⁹. nō eſt ite-
rādum:ſꝫ ſupplendū. ſicut ī ordinatōne
ſacerdotis ali⁹ actus eſt tenere man⁹ ſuꝑ
caput.ali⁹ dare ei calicē et patenā. q̄rū
ſi aliq̄d defuerit legittime factū.nō erit
poſtea iterandū. Quidā tñ dicūt.ꝙ hec
duo.ſ.de calice et de patena.nō ſūt ſup-
plenda quia nō ſūt de ſubſtātia.tñ ſecu
rius eſt ſupplere. Jt̃ ſi ꝑs alicui⁹ orōnis
omiſſa eſſꝫ.a capite inchoāda foret. Tñ
in ordinibꝫ multe orōnes p̄nt eſſe q̄ nō
ſūt de ſubſtātia ordinis.vnde ſi talis or-
do legittime collatus eſſet nō ꝓpter hoc
reiteraret̃. Jtem ſi tm̄ vna man⁹ inūcta
eſt.poſtea ſoli⁹ alterius manus inūctio
ſupplenda eſt.et vbi ī orōnibꝫ dr̃ man⁹ ī
plāli:dicet̃ man⁹ ī ſingl'ari.Etſi fc̄ta eēt
vnctio ī aliquo.et nō dicta orō.vl' ecō-
uerſo:repetēdum erit vtrūqꝫ. q: actus
non ſūt diuiſi: cū in orōnibꝫ fiat mētio
de vnctione. Jtem q̄d omiſſum eſt debet
ſuppleri ꝑ eū qui ordinauit. Quod ſi fi-
eri non pt̃:ꝑ alium ſuppleri pt̃. Jtem ſi

ep̄s ī ordinādo ex infirmitate deficiat ꝑ
eū poſtea vel ꝑ aliuꝫ inchoabit̃ vbi ipſe
dimiſeat.niſi ſint aliq̄ coherētia.vt vn-
ctio et orō.vt dictū eſt.vel niſi vnus ſit
actus vt patꝫ ī forma ꝯſecratōis euka-
riſtie.et ī forā baptiſmi.cui⁹ ꝑte iaꝫ di-
cta ſi deficiat miniſter. ꝑ aliū reincipit̃
forā ī baptiſmo et ī miſſa ab illo loco.q̄
pridie ⁊c̃.Con.Hoſti. Jtem q̄d dictū eſt
omiſſum caute ſuppleri.Hoſti.ī.c.p̄ſbr.
ext̃.de ſac̃.ite.vbi ⁊ Jnno.ponit p̄dc̃ta.
vt et ptꝫ ī dicta.q.xxxiiij.expoīt ꝙ fiat
ſuppletio tp̄e ordinatōis.et veniat pati-
ens defectū.q̄i miſtrans ep̄o.nec erit in-
tētio ep̄i.nec ipſi⁹ ꝙ orōnes ſuꝑ ip̄m ite-
rent̃.et cū venerit ep̄s ad id q̄d omiſſuꝫ
eſt ſuppleat.et pot̃ fieri vltimo p⁹ alios
eiuſdeꝫ ordinis:vt magis celet̃. Pt̃ eti-
am ep̄s ei dicē. Uade ⁊ porta mihi librū
vel aliā rem.q̄i credāt circūſtātes ꝙ ꝓ-
pter mādatū ſibi iniūctū īpoſuerit ma-
num vel etiaꝫ ī capella ſua paucis ⁊ bo-
nis ſecretarijs vocatis priuatim poterit
ordīes celebrare. Quouſqꝫ aūt hoc ſup-
plemētū recepit:executōem ſuſcepti or-
dinis nō hēbit.lij.diſ.ſolicitudo.⁊ ext̃.d
ſac̃.ite.c.j.⁊ ibi glo.⁊ ī dcā.q.xxxiiij. B

ORdo iiij⁰.quoad cara-
cterem. Utꝝ ī q̄libet ordine im-
primatur ſpālis caracter. ⁊ an
caracter vni⁹ ordinis preſupponat cara-
cterem alteri⁹ ordinis: Re.ſm Tho.ī.iiij
diſ.xxiiij. Jn quolibꝫ ordine ſicut ꝯfert̃
ſpālis p̄tas: ita imp̄mit̃ ſpālis caract̃.
nec caracter vni⁹ ordinis p̄ſupponit ca-
racterem alteri⁹ ordinis. Nā recepto or-
dine poſteriori.et p̄termiſſo precedenti.
non ꝓpter hoc debet reordinari in ipſo
poſteriori.extra.d cle.per ſal.promo.c.
vnico.Con.theologi omēs. A. Jtem in
ſum.con.li.iij.ti.xxij.q.vj. B

Utrum ante caractereꝫ ordinis pre-
exigatur caracter baptiſmi ⁊ confirma
tōis: Re.ſm Tho.vbi ſuꝑ. Caracter ba-
ptiſmi p̄exigitur de neceſſitate. quia eſt
fundamētum oīm ſacramētorum. ext̃.
de p̄ſb.nō bap.c.j.et.c.veniēs. Sed ca-
racter ꝯfirmatōnis nō p̄exigitur de ne-
ceſſitate.quin ſñ illo recipiat quis cara
cterē ordinis.tamen de ꝯgruo p̄exigit̃.
Cō.Pe.⁊ alij. A. Jd ī ſū.eo.ti.q.vij. B

¶ In quo actu imp̄mit̃ caracť ĩ ſingu-
lis ordinib⁊: ℞. ſm ſnĩaꝫ Tho. ĩ. iiij. diſ.
xxiiij. et. xxv. Sacerdotal̾ caracter im-
p̄mitur qñ dat̃ ei ab ep̄o calix cũ vino.
et patena cũ pane. et ſub debita foꝛ̃a v̾-
boꝝ. qꝛ tũc confertur ei p̄t̃as ad princi-
palem ei⁹ actũ. qui eſt ꝯſecrare coꝛp⁹ et
ſãguinẽ xp̄i. A. Pe. aũt dĩc ꝙ ĩ oꝛdine ſa
cerdotali imprimitur caracter ĩ impo-
ſitõne man⁹. q̃ eſt organum organoꝝ. ⁊
organũ ꝯſecratõis. ⁊ miſtratõis ſacꝛ̃oꝝ.
vt ĩ ſum. con. eo. ti. q. x. H. Diacono vͦ
imprimitur ĩ datione libri euangelioꝝ.
tũc eñ ei datur p̄t̃as legendi euãgelia ĩ
eccl̾ia. qð eſt ei⁹ ſecũdari⁹ actus ĩ quo ĩ-
cluditur principalis. ſ. diſpẽſatio ſacra-
menti eo modo q̃ dr̃ ſup̄. diacon⁹. Subdi
acono vͦ ĩ poꝛrectõne calicis vacui. A
ſcꝫ ꝯſecti ſm Pe. ⁊ Al. et ĩ dicta. q. x. H
qꝛ habet poꝛtare vaſa dñici coꝛp̄is ⁊ ſã-
guinis. Acolito ĩ acceptõe vrceoli ⁊ cã-
delabri. ſed p̄cipue vrceoli qꝛ ei⁹ eſt p̄pa-
rare vinũ et aquã ad miſteriũ. ⁊ accipit
hec ab archidiacono. nõ ꝙ archidiaco-
nus ꝯferat ſac̃mẽtũ oꝛdinis q̃ cõfertur
virtute v̾boꝝ q̃ dicit ep̄s. A. ſm Al. et
Pe. magis videtur inprimi caracter cũ
datur cãdelabrũ: ꝙ̃ in datõe vrceoli. It̃
dĩc Pe. ꝙ ĩ traditione quaꝫ facit archi-
diaconus fit p̄t̃atis collate expſſio. vt ĩ
dicta. q. x. H. Exoꝛciſte cuꝫ recipit libꝝ
exoꝛciſmoꝝ. Ei⁹ eñ officium eſt exoꝛci-
ſmos memoꝛie ꝯmendare. ⁊ man⁹ ſup̾
cathecumĩos et energuminos ponẽ. A
Energuminus eſt demoniac⁹ ſm catho-
licon. H. Lectoꝛi cũ datur liber ꝓphaꝝ.
qꝛ eius officiũ eſt ꝓphetias legere. ⁊ ca-
thecuminos p̄ma erudimẽta fidei docẽ.
Oſtiario cũ ꝯferũtur ei claues oſtioꝛũ
eccleſie. qꝛ ei⁹ officium eſt dignos ad ſa-
cramẽta recip̄e: et indignos excludere.
Hec ſumpta ſũt breuiter p̄tim de Tho.
vbi ſup̄. et partim ex canone. diſ. xxiij.
A. ſ. ĩ. c. ſubdiacon⁹. cũ multis alijs ſe.
Et p̄dictis quo ad exoꝛciſtã. lectoꝛem. ⁊
oſtiarium con. Pe. vt ĩ dicta. q. x. H

¶ Sed nũquid laic⁹ qui oĩno neſcit lit-
teras recipit caracterẽ ſi oꝛdinetur: ℞.
ſm Ray̾. Credo ꝙ recipet: qꝛ ex q̃ bapti-
ʒatus eſt ſuſceptibilis eſt cuiuſlibꝫ ſac̃-
menti. cũ baptiſmus ſit ianua oĩm ſac̃-
mentoꝝ. xxxij. diſ. vex. circa fi. Et facit
ad hoc. j. q. ij. ventũ. v̾. ſed dr̃. A. Meli⁹ ĩ
c. veniẽs. ex̃. de p̄ſb̄. nõ bap. H. Hoc tñ
nullo modo debꝫ fieri. xxxiiij. diſ. omẽs.
Sed qð ibi dꝛ ꝙ ſubſtãtia ſacerdotij ſũt
eloquia diuina. non intelligitur ꝙ ſit de
ſb̃a oꝛdinis: ſed de ſubſtãtia executõis.
Idẽ Hoſti. A. Idẽ ĩ ſum. li. iij. ti. v. q. iij.
Aduertẽdum etiam ꝙ laic⁹ q̃ nullũ ha-
bet oꝛdinẽ: poſſet oĩb⁊ alijs pretermiſſis
recip̄e oꝛdinem ſacerdotaleꝫ ſm theolo
gos cõit̾. licꝫ Hug. dixerit ꝙ nõ p̄t re-
cipere: niſi habeat ad min⁹ primaꝫ ton-
ſuram. vt ĩ ſũ. cõ. li. iij. ti. xxij. q. xlj. H

¶ Utꝝ qui coact⁹ oꝛdĩatur recipiat ca-
racterẽ: ℞. ſm Ray̾. Si coactio fuit cõ
ditõnalis: vt ꝑ aliquã ꝯmiatõnẽ vl̾ cru-
ciatum vtiqꝫ recipit caracterẽ. arg. diſ.
lxxiiij. vbi iſta. xlv. diſ. v̾ iudeis. j. q. j. ꝙ
quidam. Nã ĩ tali caſu volũtas eſt ſaltẽ
indirecta. de qua Aug⁹. Uoluit facere
qꝛ voluit viuere. A. xv. q. j. merito. H.
Sed ſi coactio fuit abſoluta: vt ſi oĩno
inuitus violẽter teneatur ſub manu oꝛ-
dinatoꝛis. nullũ recipit oꝛdinẽ. vt de ba
ptiʒato patꝫ ſup̄. baptiſm⁹ iiij. §. iij. Cõ.
Hoſti. et Goff. A. Idẽ ĩ ſũ. eo. ti. q. xlix.
H. Sed an talis teneat̃ cõtinere. et an
retineat p̄uilegiũ clericale. habes infra.
oꝛdinatus j. §. viij.

ORdinãdus. Quales

O debeãt eſſe oꝛdinãdi quib⁊ regi-
men aĩaꝝ committi debꝫ: oſtẽ-
dit ap̄l̾s. j Thimo. iij. vbi poĩt tredecim
cap̄l̾a: dicens. Primo opoꝛtet ep̄m eſſe
irrep̄henſibilem. Sc̃do vni⁹ vxoꝛis virꝝ.
Tercio ſobꝛiũ. ⁊ infra dĩc. nõ vinolentũ.
Quarto prudẽteꝫ. Quinto pudicũ. Se-
xto oꝛnatũ. Septimo hoſpitaleꝫ. Octa-
uo doctoꝛẽ. Nono nõ ꝑcuſſoꝛẽ. Decimo
nõ litigioſũ. Undecio ñ cupidũ. Duode-
cimo domui ſue bene p̄poſitũ. Tredecio
paꝝ. infra ſubdit. non neophitũ. Hanc
eandeꝫ regulã tradit ad Titũ. j. licꝫ ali-
quãtulũ varient̃ v̾ba. Et lꝫ ap̄l̾s videa-
tur dictã regulã ĩ ep̄is poſuiſſe extẽdẽ-
da tñ eſt ad omẽs oꝛdinãdos: vt probat
Aug⁹. diſ. xxxiiij. cogſcam⁹. A. al̾ cog-
ſcim⁹. H. et Amb. diſ. lxxxj. ap̄l̾us. A.
Hoc vidꝫ poti⁹ dictũ Aug. q̃ ibi ſigñ. Et
idẽ qð h̾ notat̃ ĩ ſũ. cõ. li. iij. ti. j. q. j. H.
Sũt ⁊ alia. x. ĩpedimẽta oꝛdinãdoꝝ iure
poſitiuo ĩducta. q̃ etſi addant̃ ad p̄dc̃a

tredecim capitl'a erũt viginti tria. q̃ req̃
rũt͛ circa ordinãdos. vñ. Xiiij. ꝙ nõ ſit
ſolẽniter penitẽs. Xv. nõ curialis. Xvj.
nõ rõcinijs obligat⁹. Xvij. non ſeruus.
Xviij. nõ corpe vitiat⁹. Xix. nõ illegit-
time nat⁹. Xx. non q̃ diſtulit baptizari
uſqȝ ad egritudinẽ mortalem. Xxj. non
pegrin⁹ vl' ignotus. Xxij. non minor in
etate. Xxiij. non femina. De his nũc p
ordinem eſt dicendum.

Primũ q̃ capl'm aplice regl'e ẽ ꝙ or-
dinand⁹ irrepꝛehenſibilis ſit. Qđ ad Titũ
dic ſñ crimie. non eſt intelligendũ de q̃-
libet crimie. Aliť null⁹ poſſet ordinari.
qꝛ nemo ſñ crimie viuit. Vñ Hiero. ex-
ponit irrepꝛehenſibilez. i. nõ obnoxiũ re-
pꝛeheſiõi. A. i. ꝯdemnatõi. vt i. §. nũc aũ.
de q̃ infra. et notať i ſum. li. iij. ti. ij. q. j.
vbi notãť q̃ i hoc. §. ponũť. H. Naȝ res
pene ꝯ naturã eſt vt ſine pcc̃o aliq̃s ſit.
Sȝ talis eligať cui⁹ ꝯpatõe ceteri grex
dicanť. d' hoc diſ. xxv. §. nũc aũt. Pt͛ tñ
ĩtelligi. ſñ crimie indiſpẽſabili. vel etiã
ſñ crimie qđ reqrit diſpẽſatõem et nõ ẽ
adhuc diſpenſatũ. De q̃ materia habes
ſuꝑ. diſpẽſatio. §. vij. ⁊ viij. A. immo. §.
j. p totũ. H. Vel ſñ crimie enormi. de q̃
vide ſuꝑ. crimẽ. §. ij. et ſuꝑ. enormia. §.
j. A. Breuiter intelligiť d' crimie digno
ꝯdemnatõe. vt dictũ eſt. ſ. qđ impedit p-
mouẽdũ vel deijcit iaȝ pmotũ. qđ aliqñ
recipit diſpẽſatõez. et aliqñ nõ. vt patet
ſuꝑ. diſpenſatio. per totum. H.

Scđo ordinand⁹ ſit vni⁹ vxoris. qđ ẽ
intelligendũ negatiue. i. nõ pluriũ. ſ. ꝙ
nũq̃ habuẽit duas vxores. diſ. lxxxij. p-
poſuiſti. Nã niſi ſic exponeť ſequereť ꝙ
v̄gines et q̃ nũq̃ habuiſſent vxorem nõ
poſſet pmoueri. qđ eſſet abſurdũ. A. Jđ
i ſum. li. iij. ti. iij. q. j. ſm Raỹ Vl. ⁊ Ho-
ſti. H. De materia ei⁹ q̃ pl'es hũit vxo-
res. ⁊ dr̃ bigam⁹ hẽs ſuꝑ. bigamia. p to.

Tercio ordinãd⁹ ſit ſobrius et nõ vi-
nolent⁹. Et q̃deȝ q̃re ſobrietas vini ⁊ po-
tus requiritur i ordinãdo. habes infra.
ſobrietas. §. j. et. ij.

Quarto ordinãd⁹ ſit prudẽs. Debȝ ei
hr̃e triplicem prudẽtiaȝ. ſ. ſacre ſcripture
xxxvj. diſ. p totum. Jt̃ ſecularium lr̃aꝝ.
A. ſ. inq̃tũ expediũt ad ſalutẽ: et nõ vl-
tra. vt i. §. ſȝ ecõt͛. de q̃ infra. H. xxxvij.
diſ. legim⁹. §. ſed ecõtra. et. c. ſe. Jt̃ ſcl'a-
rium negocioꝝ. A. ſ. inq̃tũ ad ſalutem
expediũt. al's ſec⁹ q̃a nemo militãs deo
⁊c. ex͛. ne cle. vel mo. c. j. H. xxxix. diſ.
p totũ. De iſta materia plene hr̃ infra.
ſcĩa. p to. et ſuꝑ. diſcẽ. ⁊ ſuꝑ. mgr̃ j. et ij.

Quinto ſit pudic⁹. vt moribȝ et verbȝ
pudicitiã indeſineñter oſtẽdat. Vñ Can.
j. gene ſpõſe. i. pdicatores. turturi ꝯpan
tur aui. ſ. caſte. Naȝ verecũdia ingenu-
os pdit natales. vt ait Ambro. lxxxvj.
diſ. nõ ſatis. A. Jđ i ſũ con. li. iij. ti. vij.
i prin. H. De materia pudicitie hr̃ ſatis
infra. pudicitia. A. Et quo ad clericorũ
pudicitiam ſpãliter ſuꝑ. clericus j. ⁊ ij.

Sexto ꝙ ſit ornat⁹ or- ꝑ totũ. H
namẽto interiori et exteriori. de quo di-
ctum eſt ſuꝑ. cleric⁹ j. §. ij.

Septio ꝙ ſit hoſpitalis. Hiero. Do-
mus cl'icoꝝ oĩbȝ debẽt eſſe cões. xvj. q. j.
qm̃. Naȝ hoſpitalitatis hortator eſſe nõ
poterit: qui domũ ꝓpaȝ hoſpitibȝ clauſe-
rit. xlij. diſ. §. j. Jteȝ qꝛ pietas hoſpitali-
tatis remunerať eternaliter Mať. xxv.
Hoſpes erã: et col. me. Jt̃ remũerať te-
poraliter. j Thimo. iiij. Exerce teipſũ ad
pietateȝ. Et ſequiť. Pietas ad oĩa valet
pmiſſionẽ hñs vite que nũc eſt et futu-
re. Unde Abraham et Loth hoſpitales
erãt. et angelos recipe meruer͛t. A. vt i
dicto. §. j. xlij. diſ. H. Et ad iſtaȝ hoſpi-
talitatẽ pt͛ etiam reduci elemoſina. de q̃
hẽs ſuꝑ. elemoſina j. ⁊ ij. et ſuꝑ. clericus

Octauo. ſ. ꝙ doceat. Vñ ⁊ -iiij. §. v.
dicit doctorẽ. Ubi ſciẽdũ ꝙ doctrina or-
dinãdoꝝ debȝ i duobȝ ꝯſiſtẽ. ſ. i diſcipli-
na correctõnis. de q̃ dictũ eſt ſuꝑ. correc-
ctio j. p totũ. Jtem in ſermone pdicatõ-
nis. de quo dr̃ infra. pdicator. p totũ.

Nono ꝙ nõ ſit pcuſſor. de q̃ materia
vide infra. pcutẽ. Concediť aũ mgr̃is et
officialibȝ. clericis ⁊ p̄latis aliq̃lis ver-
beratio mioꝝ. vt ſuꝑ. excõicatio ij. §. ij.

Decimo nõ litigioſus. Et q̃- et. vij.
deȝ qđ ſit litigiũ. ⁊ q̃le pcc̃m. ⁊ q̃re litigi-
oſus phibetur ordiari. habetur ſuꝑ. liti-
giũ. p totum.

Undecimo nõ cupid⁹. i. auarus. Naȝ
talis ordinari nõ debȝ. Et eſt duplex rõ.
Prima eſt quia cupiditas eſt radix oĩm
maloꝝ. j Thimo. vj. extra. de conſti. naȝ
cõcupiſcentia. et. xlvij. diſ. virũ. ⁊. c. bo-
noꝝ. Secũda eſt qꝛ mens ei⁹ cupiditate

aſtricta ſp̱ aux̱ et reddit⁹ computat. g̃tius intuet̃ aux̱ q̃ ſolem. xliiij. diſ. ſicut hi. iij. q. v. accuſatores. De auaritia q̃z vide ſup̃. auaritia. ⁊ ſup̃. negociatō. §. ij

Duodecimo ſit domui ſue. i. familie bñ p̃poſit⁹. ſ. q̃ eaz honeſte regat et eam a vitijs ad virtutes v̄bo et exẽplo trahat xlvij. diſ. §. neceſſe. Sed q̃re ſp̃aliter in ordinãdo hoc reqrit̃: ſr̃e. ſm Ray̅. Duplex eſt rō. Una q: nō hʒ frontẽ rep̃hẽdẽdi alios qui ſuos negligit corrigẽ. vt ĩ p̃dicto. §. neceſſe. Alia rō q: p̃ſumit̃ vehemẽter ꝯ eũ de crie negligẽtie qḋ adeo magnũ eſt q̃ etiã depoſitionez inducit. lxxxj. diſ. dictũ. Si tñ ſñ culpa ſua familia mala eẽt. nō imputaret̃ ei. xlvij. diſ. ſicut hi. A. Poti⁹ in dicto. §. neceſſe. B. in fi. et. c. quãtũlibet. A. Idez in ſũ. con. li. iij. ti. xiij. q. ij. ſm Ray̅. et addit. Itez poſtq̃ ꝓmotus fuerit ad ep̃atũ debʒ eſſe bñ p̃poſit⁹ domui ſue. i. eccleſie ſue. quia nō debʒ pl'a ecclĩaſtica beneficia ⁊ maxime q̃ curã hñt aĩax̱ annexã. vni q̃tũlibet exercitate pſone vno tp̃e ꝯmittẽ: ſʒ ſingl'a ſingul'. lxxxix. diſ. ſingula. vij. q. j. in apibus. B

Tredecimo nō neophit⁹. Quis dicat̃ neophit⁹ in fide: et q̃re ꝓhibet̃ ordinari: habes ſup̃. neophit⁹. Dicit̃ et neophit⁹ ĩ religione ſupra. nouiti⁹. §. penult̃. A. potius videtur. §. vlti. B

Decimoq̃rto nō ſolenniter penitẽs: q: tales nō debent ordinari. diſ. l. ex penitẽtibꝫ. ⁊. xxxvj. diſ. illitteratos. A. In hoc. c. nihil videt̃ de hoc hr̃i. B. Et de tl'i penitẽtia hr̃ infra. p̃nia iij. Sʒ q̃re tl'es nō debẽt ordĩari: ſr̃e. ſm Ray̅. Quadruplex eſt rō. Prima: q: nō ſũt digni recipere vaſa ſacr̃orũ q̃ dudum fuerũt vaſa vitiox̱. diſ. l. illud. Licʒ eñ pc̃m deletũ ſit p̱ p̃niaz r̃manet tñ cicatrix. ſ. irregularitas q̃ ip̃m impedit. j. q. j. vẽtũ. Secunda eſt timor ne itex̱ labat̃: q̃ quidez timor de cõſuetudine p̃ſtina ſurgit. lxj. diſ. i ſacerdotibꝫ. i fi. Tercia eſt ſcandalũ ꝑpli. Cũ eñ talis p̃nia nō imponat̃ niſi ꝓ vulgatiſſimo crĩe: vt q: totã cõmouit vrbem. xxvj. q. vj. c. fi. nō poſſet talis ſñ aliox̱ ſcãdalo miñſtrare. xl. diſ. ȯ his v̄o. Quarta eſt: q: nō hr̃et frontez rep̃hendẽdi alios. cũ ip̃e ſibi tacit⁹ r̃ñderet eadẽ ſe ꝯmiſiſſe vl' maiora. xxv. diſ. p̃mũ. xlij. diſ. §. j. Idem Tho. i. iiij. diſ. xiiij. A. Idẽ ĩ ſum. li. iij. ti. xv. q. j. B. Poteſt aũt cũ eis diſpenſari ĩ minoribꝫ ꝓpter neceſſitatem vel vtilitatẽ ecclĩe. diſ. l. placuit. Et hoc p̱ ep̃m. ex q̃ nō eſt ei ꝓhibitũ. extra. de ſen. exco. nup̱. Sed ſi abſq; diſpenſatõne ſciẽter ordĩat aut indiſcrete diſpẽſat: debʒ priuari p̃tate ordinãdi. vt ĩ dicto. c. ex penitẽtibꝫ. A. Idem ĩ ſum. eo. ti. q. ij. B

Quindecimo nō curialis. Ubi ſciẽdũ q̃ curialis ſm Ray̅. tripliciter dr̃. Primo modo large dicunt̃ curiales illi qui q̃cũq; ꝯditõne obligati ſũt curie alicui⁹ publice p̃tatis. ſiue ſint milites ſiue aduocati. ſiue iudices. ſiue officiales. ſiue etiaz hiſtriones. et breuiter quicũz habẽtes officiũ honeſtum vl' inhoneſtum. dũmodo curie obligati ſint. Scḋo ſtricte dicũt̃ curiales qui curãt ⁊ gerũt honeſta curie officia. vt decuriones. iudices. et ſimiles. Tercio ſtricti⁹ dicũt̃ qui ĩ cã ſanguinis ſũt officiales. et qui duz p̃tatibꝫ obedirẽt ſanguinẽ humanũ effuderũt. et dicũt̃ iſti curiales a cruore. Alij dicũt̃ a curia. Omẽs aũt curiales ĩdiſtincte ſm Ray̅. ꝓhibent̃ ordĩari. niſi prius ſint abſoluti a curia. diſ. lj. c. ij. et iij. Sʒ poſtq̃ a curia ſũt abſoluti. diſtigue: q̃a ſi exercuerũt ſeua. vt officiales vel milites qui ſanguinẽ humanũ effuderũt. ſiue turpia ⁊ inhoneſta vt hiſtriones. nō pñt ꝓmoueri. diſ. lj. c. j. et. iij. et xlvj. diſ. cleric⁹ verſus clericũ. et de ꝯſe. diſ. ij. ꝓ dilectõe. Si v̄o honeſta officia exercuert̃. vt iudices. aduocati. tabelliones. ⁊ hm̃oi. ĩ cauſa ciuili. ſiue pecuniaria admittũt̃. diſ. lxj. oſius. Sʒ ĩ cauſa ſanguĩs r̃pellũt̃. vt ſup̃. homicidium iiij. §. j. Sũt aũt ſm Ray̅. tres principales cauſe. q̃re curiales ordinari ꝓhibẽt̃. Prima eſt q: quidaz ex p̃dictis frequẽt̃ irregularitatẽ ꝯhũt ex officio ſuo. Secũda eſt q: tales q̃ñq; repetũt̃. et ſic eccleſia ꝑturbat̃. Tercia q: p̃ſumit̃ ꝯ eos q̃ non trãſeãt ad clericatũ voto religionis: ſed vt fugiãt rõcinia dñox̱ ſuorũ. diſ. lj. c. j. ij. et. iij. liij. diſ. legẽ. Idẽ Goff. et Hoſti. A. Idem in ſum. con. li. iij. tit. xvj. q. j. ij. et. iij. B

Sedecimo nō rõcinijs obligat⁹. ſic̃ ſt̃cutores. curatores. ꝓcuratores. et hm̃oi.

De quibus an ſint ordinandi. vide ſup̄. obligatus. per totum.

Decimoſeptimo nō ſeruus. de q̄ materia habes infra. ſeruus ij. p totum.

Decimooctauo nō corpore vitiat⁹. d quibꝫ infra. vitiat⁹ corpe. Et nota hic q quicūq; hʒ hūc defectū q nō pōt bibere vinum. non debꝫ ordinari. vt no. ij. q. vij. ipi apli. A. In glo. B. qꝛ talis miſtrans cōicare debꝫ. de ꝯſec. diſ. j. ep̄s deo. et de conſec. diſ. ij. peracta.

Decimonono nō fili⁹ ſacerdotis. nec al's illegittie nat⁹. ſup̄. illegitti⁹. p totū

Uicesimo nō qui diſtulit baptiſmū. Nā ſiq̄s adult⁹ ſanus diſtulit baptizari. et poſtea ī egritudine timore mortis ſe baptizari fecerit. pmoueri nō pt̄. Et cā eſt: qꝛ p̄ſumit̄ non vere ꝯtrit⁹. Naꝫ nō ex volūtate ſꝫ ex neceſſitate videt̄ recepiſſe baptiſmū. diſ. lvij. ſiq̄s. de peni. diſ. vij. null⁹. Aliā cāꝫ addit Ul. ſ. vt p hāc penā hoīes inducerēt̄ nō negligere ſuā ſalutē. Talis tn̄ pt̄ pmoueri duobꝫ caſibus. Prim⁹. ſi poſt baptiſmū fides ⁊ vita eius pbabilis apparuerit. Scd̄o ſi raritas clericorū hoc exegerit. vt in dicto c. ſiq̄s. Sed cū baptiſm⁹ tollat om̄e peccatū et ſequelaꝫ pcc̄i. vt diſ. xxvj. deīde. et. c. vna. q̄re nō tollit irregularitatem iſtaꝫ: R̄e. ſm Ray̆. Quia baptiſm⁹ ita dilatus inducit eā: vnde nō pt̄ eam tollere. qꝛ idē non opat̄ ꝯtrarios effect⁹. ar. ex̄t. d baptiſmo. maiores. vltra mediū. ver. ſed hec tāq̄ incōpoſſibilia. et. xxvj. diſ. deinde. Sec⁹ tn̄ eſt de illo qui diſtulit eukariſtiā vſq; ad taleꝫ egritudinē. qꝛ pter hoc nō repellit̄ ab ordine. diſ. l. is vo. Et eſt rō diuerſitatis. qꝛ baptiſmus vix vel nūq̄ pt̄ differri ſn̄ culpa. et etiaꝫ ſine piculo. ſed cōīo q̄nq; differt̄ ſn̄ culpa. ſ. ex reuerentia. diſ. v. c. ad ei⁹. et de pe. diſ. v. c. j. ver. paueat. et de conſe. diſ. ij. q̄ttidie. ⁊. c. vt q̄d paras. A. Ideꝫ ī ſū. li. iij. ti. xx. q. j. ij. ⁊. iij. ſm Ray̆. ⁊ Ul. B

Uicesimoprimo nō pegrin⁹ et ig̃tus. de quibus vide infra. ordinatio. §. vj. et vij. et infra. peregrinus ij. p totum.

Uicesimoſecūdo nō mīor ī etate. Ubi ſciendū q a ſeptimo anno. A. ſ. ꝯpleto. ſic infra. dr̄ de anno. xij. et colligitur ex tex. et glo. c. ī ſingulis. de q̄ infra. B. vſq; ad. xij. pt̄ recipe p̄mā tonſurā ⁊ miores ordines. p̄ter acolitatū. quē pt⁹. xij. tm̄ recipiet. diſ. lxxvij. ī ſingul'. Sbdiaconatū vo recipe pt̄ ī. xviij. Diaconatū in. xx. Preſbiteratū ī. xxv. vt ī cle. generalē. de eta. ⁊ q̄li. ⁊ ſufficit attigiſſe p̄dictū tp̄s. ar. ex̄t. d elec. cū ī cūctis. A. Et notat glo. ī dicta cle. generalē. B. Sed ep̄atū nō niſi p⁹ cōpletū. xxx. annū. vt ī dicto. c. cū ī cūctis. A. Aduertēdū etiaꝫ q ſi pſona puecte etatis vult ordinari. nō ſtatim ppt̄ ꝯplemētū etatis debet ad oēs ordines puehi: ſꝫ ſm Ray̆. ⁊ Hoſti. et ī ſū. cō dcā. q. xij. p ſeptē ānos pt̄ recipe oēs ordines hoc mō. In duobꝫ primis ānis recipiat q̄tuor miores. reliq̄s q̄nq; ānis: oēs alios. lxxvij. diſ. q̄cūꝫ. diſpēſatiue ppt̄ nccītatē eccl'ie poſſet laic⁹ oēs ordines recipe p annū et dimidiū. Mōach⁹ vo p ānū. lxvij. diſ. mōach⁹. B

XXiij. nō feīa. de q̄ hēs ſup̄. feīa. §. j.

Ordinator ſiue ordinās.

Quid ſi ep̄s nō baptizatos ordīat. vide ſup̄. baptiſmus iiij.

Que pena ordinātis aliquē ī- §. fifra etatē: R̄e. Primo quideꝫ q ī ei⁹ ꝯtūeliam ille q̄ ſic ordinat⁹ fuit debꝫ ſuſpendi ab executōe illius ordinis vſq; ad legittimā etatē. et ip̄e ordinās debꝫ ſuſpēdi a collatōe ordinū ⁊ ꝯpelli puidere taliter ordinato ī bn̄ficio cōpetēti. ex̄t. de tēp. or. vel nō eſt. A. Jō ī ſū. li. iij. ti. xxij q. xij. ſm Ray̆. Et cō. glo. ī cle. generalē de eta. et q̄li. B. de etate aūt quā ordinādus debet hr̄e vide ſup̄. ordinād⁹. §. pl't. A. q̄ incipit. xxij. B. Et h̄ infra. §. viij.

Que pena eius qui minores ordines cū ſubdiaconatu. vel duos ſacros ordines ſimul ꝯfert: R̄e. Si hoc fecit ex certa ſcīa debꝫ deponi. lj. diſ. q̄ in aliq̄. Si vo ex negligētia debꝫ p̄uari ptāte cōferendi talē ordinē. diſ. xxxvj. q̄ eccl'iaſticis. j. q. j. ſi qui ep̄i. ex̄t. de tempo. or. litteras. et. c. dilect⁹. A. Idem in ſum. eo. ti. q. xvj. B

Utꝝ ep̄s ſciēter ordinās īdignū peccet mortalr̄: R̄e. ſm Tho. ī. iiij. diſ. xxiiij. Sic. qꝛ īfidelis ē dn̄o ſuo ꝯmittēs indig̃ ei⁹ miſteriū p̄cipue cuꝫ hoc vgat ī detrimētū eccl'ie ⁊ honoris diuini. q̄ p bonos miſtros pmouet̄. Etſi nō pn̄t tot bōi īveiri miſtri meli⁹ ē hr̄e paucos miſtros

bonos. q̄ multos malos. xxiij. diſ. tales
extra. de eta. et q̄li. cū ſit ars. Cō. Al. A.
Jtez ī ſum. eo. ti. q. xxiij. vbi etiā addit
ſm eūdem Al. q̄ abſq3 om̄i dubio q̄cūq3
indignū ſcienter ꝓmouet ad ſacros or-
dines: vł ad q̄cunq3 bn̄ficiū eccleſiaſti-
cum mortaliter peccat. Nec excuſat no-
bilitas vt malus ꝓmoueat: q2 q̄to nobi
lior tanto eſt nociuior. Nec puto inquit
ſufficere q̄ neſcit eū eſſe malū: ſ3 neceſ-
ſariū eſt ad euitādū pcc̄m ſcire eu3 eſſe
bonū ꝑ talē rōnē q̄lem poſſibile eſt h̄ri
de hoīe. Etſi dr̄ q̄ al's nō eſſ3 ita vtilis.
oīno nihil valet: q2 oīs vtilitas tēpalis
ſpūali eſt poſtponēda. Jtē indign⁹ dicit
dupliciter. ſ. ꝯtrarie ⁊ priuatiue. Cōtra-
rie: q̄ ꝯriū h3 dignitati. et ille nullo mō
eſt ꝓmouēdus. Priuatiue: q̄ ꝑuat ꝯde-
cētib⁹ dignitati. nō tn̄ h3 ꝯtrariū. Et ī
talib⁹ ꝓpter neceſſitate3 aliq̄ꝝ eccl'iaꝝ q̄
indigēt litteratis et defenſorib⁹ poſſ3 di-
ſpenſari. vt a cōi h̄ret de eccleſia donec
addiſceret. Sz puto q̄ ſn̄ pcc̄o mortali
nō poſſ3 ei ꝯferri cura vel p̄bēda: ſ3 ex-
penſe ꝑ eo poſſent fieri de eccl'ia. vel de
bn̄ficio eccleſie quod alteri interim cō-
mitteretur. hec ille. B

A quo poſſint ⁊ debeāt ordines con-
ferri? Re. ſm Ray. Preſbri et oēs inferi-
ores regulariter debent ordinari a ſuis
ep̄is. lxvij. diſ. c. vno. et. xxiij. diſ. ep̄us.
Sed q̄d dr̄ ī p̄dictis. c. q̄ debet adeſſe aſ-
ſenſus ſuoꝝ clericorū. ſm Hoſti. eo ip̄o
q̄ non ꝯtradicunt conſentire p̄ſumun-
tur. A. Jdem in ſum. eo. ti. q. xxvj. B

Utꝝ alienus ep̄s poſſit ordinare ali-
enum clericū? Re. Nullū debet ordinare
p̄ter licentia3 ſupioris ep̄i ip̄i⁹. Et ītel-
ligitur ſupior ī hoc caſu ep̄s de cui⁹ dio-
ceſi iſte qui ordinari vult eſt oriūd⁹. vel
ī cui⁹ dioceſi bn̄ficiū eccleſiaſticū h3 vel
vbi habet domiciliū l3 alubi nat⁹ fuerit
Jnferiores aūt p̄lati ſiue r̄ligioſi ſiue alij
nō pn̄t talem licentiā dare. niſi haberēt
a ſede ap̄lica q̄ poſſent ſb̄ditos ſuos a q̄
voluerint ep̄o facē ordinari. Jtē nō pt̄
talem licētiā dare officialis ep̄i. ſed ep̄o
ī remotis agente vicarius ei⁹ ī ſpūalib⁹
generalis. vel ſede vacante. capl'm ſeu is
ad quē tunc admiſtratio ſpūaliū ꝑtinet
pn̄t licētiā dare. Religioſi q̄3 q̄ a ſuis p̄-
latis ſūt in nō exemptis p̄oratib⁹ depu-
tati priores ⁊ eoꝝ ſocij pn̄t a locorū di-
oceſanis q̄diu ibi moratur licite ordia-
ri l3 nō ſint de ipſoꝝ dioceſib⁹ oriūdi. ⁊
hec oīa ex̄t. de temp. or. cū nullus. li. vj
Quicūq3 aūt alienū ſn̄ licētia ſciēter ſeu
affectata ignorātia ordinauērit ꝑ annū
a collatione ordinū eſt ſuſpenſus. et in-
terim clerici ſui abſq3 ip̄i⁹ licentia pn̄t a
vicinis ep̄is ordīes recipe. A. poſtq̄ ſui
ep̄i in hoc caſu fuerit ſuſpenſio manife-
ſta. vt in. c. de q̄ ſtatim. B. ex̄t. de temp.
or. eos. li. vj. Et ꝑ iſtam decretalē repro-
bata eſt opīo dicentiū q̄ q̄s ordīare po-
terat alienū ſb̄ ſpe ratihabitōis. De or-
dinatis ab alieno vide infra. ordinatus
j. §. an̄p'l't. Qn̄ autez ordinans alienum
teneatur ordinato ꝓuidere de beneficio.
vide ſup̄. bn̄ficiū j. §. vij. De ordinatōne
v̄o vltramontanorum ab ep̄is italianis
habes in ſe. §.

Utꝝ ep̄s italie poſſit ordinare vltra-
montanū clericū? Re. Nō. niſi habeat li-
centiam a papa vel ab ep̄o vnde eſt ori-
undus. vel ī cui⁹ dioceſi eſt bn̄ficiat⁹. et
ꝑ patētes ip̄i⁹ ep̄i lr̄as cōtinētes cauſa3
rōnabilē q̄re ip̄m nolit vel nō poſſit or-
dinare. Et qui ꝯ hoc ordinati fuerint.
ſuſpenſi ſūt abſq3 ſpe diſpenſatōnis. A.
Etiā a ſede ap̄lica obtinēde. vt ī. c. ſepe.
de quo infra. vbi etiam addit. Oīb⁹ nr̄is
penitētiarijs inhibem⁹ diſtricte. ne abſ-
q3 nr̄a licētia ſpāli cū taliter ordinatis
diſpenſent vł ſuas eis tradant lr̄as per
q̄s cū ip̄is debeat diſpenſari. B. Et ordi-
nātes debent ꝯdigne puniri. ex̄t. de tēp.
or. ſepe. libro. vj.

Que ſūt ꝑſone quib⁹ ordinatores ꝓhi-
bentur ꝯferre tōſurā clericalez? Re. nul-
lus ep̄s vel q̄s ali⁹ debet ip̄a3 ꝯferre in-
fanti niſi forte religionē intraret. A. ſ.
de conſenſu parentū vel tutoꝝ. ⁊ nō al's
vt ſup̄. nouiti⁹. in p̄n. B. nec illitterato.
nec hōi dioceſis aliene ſine lnia. A. ſ. le-
gittia. de q̄ ſup̄. §. v. B. nec ꝯiugato niſi
volēti religione3 intrare. aut ad ſacros
ordines ꝓmoueri. ſ. q̄n de iure pt̄. vt in-
fra. ordinatio ꝯiugatoꝝ. §. ij. Et qui ꝯt̄-
fecerit. ꝑ annū ſuſpenſus eſt a collatōe
tonſure tm̄. ex̄t. de tēp. or. null⁹. li. vj.

Utꝝ ep̄s qui reſig̃uit ep̄atū poſſit or-
dines cōferre? Re. Si renunciauit loco
tm̄. pt̄ ordines cōferre ſicut an̄ ſi roget

a ꝓ̄po loci ep̄o. Si v̄o renūciauit loco ⁊ dignitati. pt̄ nihilominꝰ omēs minores ꝯferre: ſed ſacros non pt̄. Et quicūꝫ ab eo ſciēter recepit minores: ſine lnīa ſui ep̄i. de iure cōi debēt deponi. vij. q. j. ep̄s in dioceſi. et. ix. q. ij. ep̄m. Diſpenſatiue tn̄ pōt i ordinibꝰ deſeruire. Si v̄o a tali recepit ſacros ordines ſcienter: non recipit executōnem. Si v̄o ignorāter. poterit ep̄s cū eo diſpenſare niſi ignorantia fuerit craſſa et ſupina. ext̄. de or. ab eo qui renū. c. j. Vtꝝ aūt abbates poſſint ordines cōferre hēs ſup̄. abbas. §. j. A. Jd qd̄ i hoc. §. notat᷑ in ſū. li. iij. ti. xxij. q. xxvj. ſm Ray̆. et Hoſti. Jbi etiaꝫ additur ſm Jnno. ꝙ abbas exorciſtatū et acolitatū ꝯferre non pt̄ niſi hoc habeat ex ꝑuilegio. Jtē ibi dr̄ ꝙ p̄ſbr pt̄ ꝯferre pſalmiſtatū. xxiij. diſ. pſalmiſta. qꝛ pſalmiſtatꝰ non eſt ꝓ̄pe ordo. vt ibi dr̄. ⁊ ſup̄. ordo j. §. ij. B

¶ Vtꝝ ep̄s poſſit ꝯpellere clericū ad ſuſcipiēdos ordines? Rx. ſm Ray̆. Si ordo ſit annexꝰ bn̄ficio vel dignitati quā hr̄: vtputa. ſi electū i archidiaconū vult cogere ad diaconatū. aut decanū. archip̄ſbiterꝝ. abbatē. vel p̄poſitū vult cogere vt fiant p̄ſbiteri. pōt ꝑ ſubtractōnē illiꝰ beneficij cogere. diſ. lx. innouamꝰ. ⁊ extra. de elec. cū in cūctis. ⁊ de eta. ⁊ q̄li. c. j. Quin etiamſi electꝰ ad regimē parrochialis eccl'ie n̄ fiat ſacerdos ifra annū. ip̄o iure priuatꝰ eſt illa. ext̄. de elec. licet canon. et. c. cū ex eo. li. vj. ⁊ ſup̄. eccleſia ij. §. j. Fallit tn̄ ſi ex iuſta cauſa remanſerit. dicto. c. cum ex eo. in fi. A. De hoc dictū eſt ſup̄. abſolutio j. §. ij. v̄. ſcd̄s eſt i additōne. B. Silr̄ fallit ꝓ̄pter iuſtam cauſaꝫ i p̄us dictis: vtputa. ſi poſtq̄ archip̄ſbr vel abbas ⁊ hmōi ꝯfirmatꝰ fuit et ante ordinatōem factꝰ eſt irregularis ſn̄ culpa: vt qꝛ ꝑdidit manū vel oculū. Unde et i dicto. c. cū i cūctis. dr̄. Si canones nō obſiſtant. Secꝰ ſi ꝯtraxit impedimētū culpa ſua. i quo caſu priuandus eſt. Et in hoc caſu loquit᷑ dictū. c. j. de eta. et q̄li. Jdeꝫ Hoſti. et Goff. A. Et etiam Ul. vt in ſum. eo. ti. q. xlviij. B

¶ Quid ſi talis ordo ſit annexus illi dignitati vel beneficio qd̄ obtinet? Rx. ſm Ray̆. Nō debet ep̄s eū inuitū cogere ad ordinē. alr̄ puniendꝰ eſt. diſ. lxxiiij. c. j. ⁊ ij. et. c. vbi iſta. Niſi hoc exigat neceſſitas vel vtilitas eccl'ie: vt qꝛ indiget miniſtris. et nulli alij vel pauci ſūt idonei. qꝛ tūc cogere pt̄. ita ꝙ ſi ſe excuſet rōne criminis qd̄ dic ſe commiſiſſe. debet ep̄s ꝓmouere alios. et illū remouere a bn̄ficio qd̄ obtinet. niſi alr̄ eſſet valde vtilis vel neceſſariꝰ. ext̄. de eta. et q̄li. q̄ris. Et ita intelligi pot̄. lxxiiij. diſ. ꝯſuluit. Si v̄o excuſꝫ ſe rōne alteriꝰ impedimēti nō ꝓuenientis ex delicto ſuo. vt infirmitas. et hmōi. nō debet cogi. alr̄ appellare poſſet. ſicut et tutor datꝰ. A. ſ. qn̄ eiꝰ iuſta excuſatio nō admitteret᷑. vt i. l. de q̄ ſtatim. B. ff. qn̄ app. ſit. l. j. §. ſiquis tutor. Si autem excuſet ſe ſola volūtate abſꝗ alia cā. debꝫ compelli ꝑ ſubtractōneꝫ officij ⁊ bn̄ficij. diſ. lxxiiij. c. iij. et. iiij. et in p̄dicto. c. q̄ris. Jdē Hoſti. et Goff. A. Silr̄ et Ul. vt i dicta. q. xlviij. Ubi etiā additur ſm eoſdeꝫ ꝙ dr̄ exigere vtilitas eccl'ie. qn̄ eccl'ia indiget aliq̄bꝫ miſtris. ⁊ ſūt alij idonei i eccl'ia p̄ter iſtū quē ep̄s vult compellere. Neceſſitas aūt eſt. qn̄ eccleſia indiget miſtris et nullus aliꝰ i eccleſia ē idoneꝰ. B

¶ Pone ꝙ vtilitas exigit ꝙ aliq̄s ordinet᷑: ſꝫ ep̄s nō ex hac cā ſed ex odio compellit iſtū vt ordineꝫ recipiat. nunquid tenet᷑ obedire? Rx. ſm Ray̆. Credo ꝙ ſic. Licet eñ ep̄s peccet ſic p̄cipiēdo. iſte tn̄ obedire debꝫ. exq̄ nō eſt malū qd̄ p̄cipit᷑: immo iuſtū ⁊ vtile eccl'ie. arg. xj. q. iij. quid g̃. xxiij. q. j. quid culpat᷑. i fi. xxxiij. q. v. maifeſtum. Jdē Hoſti. et Goff. A. Jdē i ſum. eo. ti. q. liij. Et aduertendum ꝙ ſine iuſta cauſa coactꝰ ad ordines ꝑ metū qui caderet i ꝯſtātem. nō tenet᷑ cōtinere ſm Jo. ⁊ glo. Ray̆. Alij v̄o dicūt ꝙ tenetur ar. xlv. diſ. de iudeis. vt i ſum. eo. ti. q. l. Et hoc vltimū tutiꝰ eſt. de quo etiaꝫ infra. ordinatus j. §. v. B

¶ Quid ſi clericus vult promoueri. et epiſcopus non vult? Reſpon. ſm Ray̆. Si clericus habet ius petendi ordines forte ratione beneficij cui ordo eſt annexus. epiſcopus nō poteſt eum prohibere ꝗuis ſciat peccatum eius occultum. Et ita poteſt intelligi ext̄. de tempo. or. ex tenore. Si v̄o non habet ius petendi non tenetur epiſcopus eum ordinare. Porro regularis nll'o mō debꝫ ordiari

ↄtra volūtatem ſui ꝑlati.ex̄t. de temp.
or.ad aures. Jdem Goff Hoſti.et Ber.
A.⁊ etiã glo.Ray.vt ī ſū.eo.ti.q.lij.B
❡ Quid ſi ſciam epm̄ meū hereticū vel
ſciſmaticū occultū:et compellit me ad
ordines: R̄ẋ.ſm Goff.Nō debeo obedire.
ſꝫ poti⁹ ꝑmitte me excoīcari q̄ a tali re-
cipe.extra.de ſen.exc.inquiſitōi.Tales
em̄ ↄferre nō p̄nt ordinis executōꝫ quã
non h̄nt.j.q.vij.daybertū.Et idē ſi ſciaꝫ
ꝑlatū meū ſuſpēſū.excoīcatū.vel inter-
dictū.Quid tn̄ ſi a tali ordinat⁹ ſū.vide
infra.ordinat⁹ j.§.pl't.A.Jtem ī ſū.eo.
ti.q.liiij.vbi habet̄ id qd̄ ī iſto.§.dr̄.B.
❡ Quid de illo qui ſcit epm̄ ſuū ſimoni-
acū ⁊ tn̄ p̄cipit ei q̄ recipiat ordines ab
eo: R̄ẋ.ſm Tho.ſcd'a ſcd'e.q.c.Nullo mō
debet obedire ſiue manifeſta ſiue occul-
ta ſit ſimonia.dūmodo ipe ſciat. Et hoc
intellige ſi eps̄ eſt ſimoniac⁹ ī ordine ſu-
ſcepto.immo poti⁹ debet ꝑmittere ſe ex-
coīcari.ar.ex̄t.de ſen.exc.inquiſitōi.Qꝫ
ſi igrabat eū eē ſimoniacū cū tn̄ eſſꝫ.q̄-
tūcūꝫ ſit occultū:et iſte ignoret.nō rci-
pit executōꝫ ſꝫ indiget diſpēſatōe.⁊ hoc
ī deteſtatōneꝫ crimīs.j.q.j.ſiqs a ſimo-
niacis. Jdeꝫ Hoſti.et Ray.Addit Tho.
q̄ ſi epus ſimoniac⁹ eſt ex alia cã pōt ab
eo recipe ordines dūmodo ſit occultū.
qꝛ non eſt ſuſpenſus q̄ ad alios:ſed ſolū
quo ad ſeipm̄.Addit Hoſti.q̄ ſi poſſum
obtinere vt ordiner:ab alio debeo facē
A.Hodie idē dicendū eſt de omī ſimōi-
aco quod ē excoīcato.cū oīs qui q̄uoli-
bet dando vel recipiēdo cōmiſerit ſimo-
niam vel ei⁹ mediator extiterit excoīca-
tionē incurrat papaleꝫ.i.cui⁹ abſolutio
pape reſeruat̄:vt in extrauag.Eugenij
q̄rti.q̄ incipit.cū deteſtabile.B.Quibꝫ
clericis debet p ordinatorē de b̄nficio ꝓ-
uideri.vide ſup̄.b̄nficiū j.§.vij.Et de or-
diato ad titulū p̄imonij ſui.ibi.§.viij.

ORdinat⁹ j⁹.cōmūniter.

Querit̄ q̄.Quid ſi aliqs ī pcc̄o
mortali exiſtēs fuerit ordinat⁹:
R̄ẋ.ſm Ray.Siue ſit occultū ſiue mai-
feſtū.ille qui cū hoc recipit ordineꝫ vel
q̄cūqꝫ alia ſacr̄a.mortaliter peccat.diſ.
xl.multi.diſ.xxv.illd'.xj.q.iij.audi.Jdē
Tho.in.iiij.diſ.xxiiij.A.Con.etiã Pe.
vt in ſū.li.iij.ti.xxij.q.xxij. B

❡ Utꝝ ordinatus exiſtēs ī pcc̄o morta-
li:poſſit ſn̄ peccato vti ordine ſuſcepto:
R̄ẋ.ſm Tho.in.iiij.diſ.xxiiij.Nō poteſt.
Nam facit ↄtr̄ illud p̄ceptum Deut.xvj.
Juſte qd' iuſtū eſt:exeqris.Jndigne em̄
ſacꝫ pertractat.Nec ī hoc aliqs poṫ di-
ſpēſare:qꝛ eſt de iure naturali.vt homo
ſācta ſancte ꝓtractet.Unde talis q̄tiēs
actum alicui⁹ ordinis facit:peccat mor-
taliter.vt q̄ tangit res ſacras q̄i ſuo of-
ficio vtēs.Secus autē eſſꝫ ſi aliq̄ neceſ-
ſitate ſacꝫ aliquod ↄtingeret vel exeq̄-
retur in illo caſu ī quo etiaꝫ laicis lice-
ret:puta.ſi baptizaret ī articulo neceſ-
ſitatis.vel corp⁹ xp̄i de terra colligeret.
Con.ī omibꝫ Al.et etiaꝫ Ray.A.Jdē ī
ſū.eo.ti.q.xxiiij.et ſe.Ubi ſm eū.Tho.
dr̄ q̄ totiēs talis mortaliter peccat q̄ti-
ens hui⁹ actū facit. Et addit Al.q̄ ſi dr̄
hoc eſſe valdē graue:R̄ẋ.q̄ lata via eſt q̄
ducit ad infernū:et multi ſūt qui vadūt
p eam Math.vij.B.Sed an teneat̄ eſſe
ↄfeſſus:vide ſup̄.confeſſio ij.§.v.
❡ Utꝝ a tali liceat recipe ſacramenta:
R̄ẋ.ſm Tho.vbi ſup̄. Tenet̄ homo reci-
pere a miniſtro etiaꝫ ī pcc̄o mortali ex-
iſtente q̄diu ab eccl'ia tolerat̄.qꝛ adhuc
eſt ei obligatus.nec etiaꝫ debēt tales in
officijs euitari. vt ſup̄.clericus iij.§.ij.
Tn̄ vt ibideꝫ ſubdit Tho.nō eſſꝫ tutū q̄
q̄s ꝑter neceſſitatis articulū talē mini-
ſtrum inducēt ad aliqd ſui ordinis exe-
quēdum durāte ↄſcīa q̄ ille eſſet ī pcc̄o
mortali:quã tn̄ deponere poſſet.qꝛ ī in-
ſtanti hō a diuina grã emendat̄. Dicit
etiã ideꝫ Tho.ī.iiij.diſ.xij. q̄ a notorio
ↄcubinario nō eſt recipiēda cōio euka-
riſtie.ſiue ſit notoriū:qꝛ cōuict⁹ eſt.ſiue
p ↄfeſſioneꝫ ī iure factã.ſiue p talē eui-
dentiam facti.q̄ nulla pt̄ tergiuerſatōe
celari.Ab alijs autē occultis ↄcubina-
rijs recipi pt̄.A.Jdē ī ſū.eo.ti.q.xxiiij.
ad fi.Et lati⁹ de his ſup̄.cleric⁹ iij.§.j.ī
additōne.et ſup̄.ↄfeſſor ij.§.iij.circa fi.
additionis. B
❡ Quomodo dicitur quis furtiue ordi-
nat⁹:R̄ẋ.ſm Hoſti.Triplicit̄er. Primo
modo cum q̄s ſine ↄſcientia ꝓꝑij epi.et
ſine examinatōne ꝓmouetur.lxiij.diſ.
ex̄t ↄſciaꝫ.xxiiij.diſ.q̄n epus.Jn q̄ ca-
ſu nō ꝓſūt littere archidiaconi.A.ſ.vt
per ipas poſſit ordinari ſn̄ conſenſu epi

vt ī tex. qui ſequit̃. H. vt ext̃. de offi. ar-
chidi. ſignificaſti. Scđo ordinat̃ furti-
ue ſi p̄ter ꝯſciaȝ ep̄i eodē die recipit oēs
minores. vel aliq̄s ſimul ⁊ ſubdiacona-
tum. vel duos ſacros. ext̃. de eo q̄ furti.
or. ſuſ. cū. h. ⁊. c. innotuit. de q̄ hēs ſup̄.
ordo ij. §. ij. A. Etiaȝ ſiq̄s recipiat mīo-
res cū ſubdiaconatu vl' duos ſacros cū
ꝯſenſu ep̄i. Nā ⁊ hoc caſu dr̄ furtiue re-
cipe ſm eū. Hoſti. vt in ſum. eo. ti. q. xv
H. Tercio qn̄ gradu omiſſo ſaltū facit
de q̄ dr̄ infra. ordinat' ij. ꝑ totū. A. Ideȝ
in dicta. q. xv. Et addit̃ ſm eūdē q̄ ī his
caſib' nec ſuo ſuꝑiori obediēs excuſat̃.
vt extra. de tempo. or. dilect'. tn̄ ſuꝑior
plus delinquit. H

¶ De illis q̄ exiſtētes excoīcati recipi-
unt ordines. r̄quire ſup̄. excoīcatio j. §.
ij. qui incipit. Quid de illis. Quedā etiā
crimina nō ſolū impediūt ordinādū: ſed
etiaȝ ordinatū deijciūt. de q̄bus ſup̄. cri-
men. §. ij.

¶ Vtr̄ coacte ordinat' teneat̃ ad caſti-
tatē: R̄x. Si coactō fuit abſoluta nō eſt
dubiū q̄ non tenet̃. q2 nec ordinat' eſt.
vt dictū eſt ſup̄. ordo iij. §. fi. Si fuit cō-
ditōnalis: puta. ꝑ aliqueȝ metū. diſtin-
gue ſm Ray̅. q2 ſi talis fuit met' q̄ poſ-
ſet cadere ī ꝯſtantē vir̄. nō tenet̃. extra
qđ me. cā. ꝑlatum. et. c. cum dilect'. Cō-
tinentia eñ non debet̃ niſi voluntaria.
diſ. xxxj. añ triēniū. xx. q. iij. preſēs. Et
hoc intellige q̄ ſi ante hēbat vxorē pote-
rit illa vti ſn̄ pc̄cō. Sed ſi nō habebat:
ꝯtinere tenet̃. arg. diſ. xxxv. de iudeis.
Itē tenet̃ ꝯtinere ſi non fuit talis met'
Ideȝ Goff. et Hoſti. A. Et hec videt̃ ve-
ra et colligi ex iurib' allegatis et expo-
ſitis in ſū. eo. ti. q. l. ⁊ ſe. lȝ non clare. Et
dictum eſt ſupra. ordinator. §. xj. in ad-
ditione. H

¶ Sed nūq̄d talis. ſ. ordinat' ꝑ metū q̄
potuit cadere ī ꝯſtantē vir̄ vtet̃ p̄uile-
gio clericali: Dicendū ſm Ray̅. q̄ ſic. ſi
al's vult viuere clericaliter. niſi trāſiret
ad actū penit' ꝯt̃riū. A. puta ſi efficiat̃
bigam'. vt ī. c. qđ ſequit̃. H. diſ. lxxxiiij
q̄ſq̄s. Et tn̄ ſi hēat vxorē poterit illa vti
vt ī p̄cedēti. §. dictū eſt. Si tn̄ ip̄a vellet
cōtinere. et ip̄e nollet non hēt p̄uilegiū
clericale. Si v̄o ip̄e vellet ⁊ illa nō. cer-
te hēt ſi (vt dixi) al's viuēt clicaliter. ar.

xxvij. q. ij. multor̄. A. Id ī ſū. eo. ti. q. lj
H. Et hoc oportet ſupplē. ſ. q̄ ſi vxor fu-
it vnica et virgo tūc hēt p̄uilegiū cleri-
cale. ſȝ tm̄ ī duob' caſib' q̄s hēs ſup̄. cle-
ricus iij. §. finali. H

¶ Quid de ordinatis ab alieno ep̄o ſine
licentia ꝓprij: R̄x. ſm Ray̅. Priuāt̃ exe-
cutōe. A. ſ. ip̄o iure. Nā vt patȝ ī ſū. eo.
ti. q. xxxv. ip̄aȝ executōnē nō recipiūt.
vt ī. c. q̄ trāſlatōȝ. de tēpo. ordi. ſm eū.
Ray̅. Aeli' facit. lxxj. diſ. c. ſiq̄s. Ubi dr̄
q̄ irrita ſit hmōi ordinatio. Non ob. di-
ctum. c. q̄ trāſlatōeȝ. vbi videt̃ q̄ ſic or-
dinat' nō ſit ſuſpenſus vel ſuſpendēd'.
Ibi interdicenda eſt ei ordinis executō.
q2 non intelligit̃ de interdictōe diſpoſi-
tiua hoc eſt q2 nō ſuſpenſū ſuſpēdat. ſȝ
intelligit̃ de interdictōe et ſnīa declara-
toria ⁊ executiua. videlicȝ q̄ declarat ſic
ordinatū a iure ſuſpenſū. ⁊ exeq̄t̃ iuris
diſpoſitionē. Et videt̃ ſentire Io. mo. in
c. eos. de tēp. or. li. vj. H. Poterit tn̄ ep̄s
diſpenſare. ix. q. ij. Lugdonenſis. ext̃. de
tēp. or. q̄ trāſlatōeȝ. Sed ⁊ q̄ lnīa requi-
rit̃ et q̄ pena ordinantis ſn̄ lnīa hr̄ ſup̄.
ordinator. §. vj. et. vij.

¶ Quid de ordinatis ab hēticis vel ſci-
ſmaticis. excoīcatis. depoſitis. et hmōi:
R̄x. A talib' nō debȝ q̄s recip̄e. vt dictū ē
ſup̄. ordinator. §. pl't. Si tn̄ aliquē ordi-
net. tenenduȝ (vt dic Ray̅) q̄ oēs tales
vera ꝯferāt ſacr̄a. dūmodo ī for̄a eccle-
ſie ꝯferāt. j. q. j. dn̄s declarauit. ⁊. c. non
nocet. ꝯ ꝯſe. diſ. iiij. nō ī nob. Peccāt tn̄
mortaliter tā dātes q̄ ſuſcipiētes ab eis
q̄cūȝ ſacr̄a niſi baptiſmū ī extrema ncc̄i-
tate. Ideȝ Tho. ſcđa ſcđe. q. xxxix. ⁊ Pe.
et Goff. A. Ideȝ ī ſū. li. j. ti. v. q. xvj. vbi
etiā patȝ ſm eoſdē q̄ dc̄ti heretici ⁊ ſil'es
non ꝯferunt ordinis executōnem. H

¶ Sed nunquid ſic ordinati poterunt
miniſtrare: Reſpō. ſm Ray̅. Si ſūt or-
dinati a tali qui ſuſcepit vltimaȝ man'
impoſitionem in eccleſia. A. id eſt ordi-
nem epiſcopalem. H. et nunc eſt hereti-
cus vel excommūicatus et huiuſmodi.
dicendum q̄ ſiue iſti ordinati ſciebāt ſi-
ue ignorabant tolerātur diſpenſatiue ī
ordinibus ſuſceptis miniſtrare. Ad ſu-
periores v̄o nō debent ꝓmoueri niſi eſſȝ
neceſſitas magna et cōuerſatio ſancta.
ix. q. j. c. j. et. ij. et. iij. Si vero ordinati

fuerūt a tali qui recepit vltimā man⁹ impoſitōez extra eccleſiā. ⁊ ipi ſciēter a tali ordines recepint nūq̄ tolerant̄. Si igranter: tolerāt̄. A. dūmō ꝓbauerint ignorantiā. ſm Ray̆. ⁊ Goff. ⁊ in dicta. q. xvj ꝑ. c. qḋ ſtatim ſequit̄. H. ix. q. j. ordinatōnes. Con. Goff. Sed ꝑ quē poterit diſpēſari. vide infra. ſciſma. §. vij. A. Aduertēdū ſm Inno. in. c. inotuit. extra. de eo q̄ fur. or. ſuſ. q̄ de quolibet viro noto bone fame q̄ vbi ꝯuerſat̄ habet̄ ꝓ ordinato. ⁊ ſic longo tꝑe hacten⁹ vt ordinat⁹ habit⁹ ē credere debeo eū bene ordinatū. nec cogitur al̄ ꝓbare. Hec eñ ſunt ſufficiētia argumenta ſue ordinationis. ar. extra. de cle. ꝑe. c. inter. ⁊. c. ſe. ix. q. ij. Lugdonenſis. et notat̄ in ſū. eo. ti. q. xxxv. et eo. li. ti. xxj. q. iiij. ad fi. B.

Ordinatus ij°. per ſaltū

Quid de ordinatis ꝑ ſaltum? Re. ſm Ray̆. Ordines ordinate recipi debent ſm q̄ numerati ſunt ſuꝑ. ordo j. §. iiij. et diſ. lix. ſi officia. et diſ. lxxvij. c. j. Si tamen ꝑ ſaltum aliquis ꝓmoueat̄. i. q̄ aliquo ordine ꝑtermiſſo ad ſuꝑiorez aſcēdat. recipit quidem caracterem. tñ d̄ rigore debet deponi etiam ſi non ex malitia: ſed ex ignorantia aut negligentia aliquē ordinem ꝑtermiſit. Sed tamē ex diſpenſatione epi ad ordinem ꝑtermiſſū poterit ꝓmoueri. ⁊ interim ab executione ſuperioris ordinis erit ſuſpenſus. diſ. xlviij. ſicut olim. diſt. lij. ſolicitudo. extra de cle. ꝑ ſal. ꝓmo. c. vnico. Et eodē modo poterit cum eo diſpenſari. ſi interim miniſtrauerit in illo ordine credens q̄ fuiſſet gradatim ꝓmotus. vt in. c. vnico. extra. de cle. ꝑ ſal. ꝓmo. Q; ſi talis ꝑ ſaltum ꝓmotus ſit ſciēter. ⁊ i ordine ſic ſuſcepto ſine diſpenſatione miniſtrauerit. nō poteſt diſpenſari q̄ vlterius aſcēdat niſi ꝑ papā. Sed in ordine ſuſcepto adhuc poteſt diſpenſari ꝑ epm̄. ſicut cū non ordinato miſtrāte. vt dicit̄ infra. ordinat⁹ iij §. j. In hac ſnīa Hoſti. ⁊ Wil. ſatis ꝯueniunt. A. Hec ꝑtim fuerūt dicta Ray̆. ⁊ ꝑtim glo. ei⁹. et ꝑtim Hoſti. in ſūma ſua. Sed in glo. dicit ſimpl'r q̄ cū ꝓmoto per ſaltū ſciēter ſolus papa diſpenſat. vt ꝑʒ in ſū. eo. ti. q. xl. ad fi. Et hoc vltimū videtur ꝓbabilius. cū iura allegata nō loquant̄ niſi de ꝓmotis ꝑ ſaltū ex ignorātia ſeu negligentia. B.

¶ Sed nūq̄d lay̆c⁹ q̄ nullū hʒ ordinē poſſit recipe ſacerdotiū omnib⁹ alijs pretermiſſis? Reſ. ſm Ray̆. Poteſt dūmodo ſit baptizatus. Idē Tho. Pe. ⁊ Hoſti. A. lʒ Hug. dixerit ꝯtrariuʒ q̄ nō poteſt recipe niſi ſaltem habuerit primam tonſuram. vt in ſū. eo. ti. q. xlj. B.

¶ Quid ſi cleric⁹ ꝑtermiſſo aliq̄ ordine ꝯſecret̄ in epm̄? Reſ. ſm Ray̆. Dicūt fere oēs doc. q̄ nullo modo pt̄ eſſe eps̄ niſi ſit ſacerdos. quia ordo ſacerdotalis eſt quaſi ſubſtantiale fundamētū ordinis epālis. Con. Goff. Sed ⁊ Hoſti. qui videt̄ aliter ſentire. A. ſ. q̄ ordo epālis ꝯferat̄ etiam non ſacerdoti: ſed non executio. B. con. in hoc q̄ talis epūs nō haberet executionem nec aliquid ꝯferret niſi poſtq̄ ſacerdos factus eſſet. extra. de exceſ. prela. ex lrīs. Si vō ꝑtermiſit alium ordinez a ſacerdotali. ſentiūt fere oīes q̄ epūs eſt. ⁊ cōferre poteſt omnes ordines ꝑter illum quē non accepit. j. q. j. gratia. et. j. q. vij. Day̆bertū. Addit Hoſti. q̄ talis eps̄ executionem de iure non habet etiā quo ad ordines quos ſuſcepit. A. Idem in ſum. eo. ti. q. xliij. B.

Ordinatus iij°. negatiue

ſ. qui non eſt ordinatus ⁊ tamen aliquid tale exercet. Quid ergo de talibus? Reſ. ſm Ray̆. Lay̆ci qui nullum ordinem habentes diuinum officium exercent indebite niſi ceſſare velint debent excoīcari. A. Et nūq̄ ordinari. vt extra. de nō or. mi. c. j. vbi dicit̄. Si quis baptizauerit vel aliqḋ diuinum officiuʒ exercuerit non ordinatus. ꝓpter temeritatem abiciatur de eccleſia. et nūq̄ ordinetur. B. Pn̄t tñ licite facē officia minorum ordinū. q̄uis ad hoc nō habeāt officiū. ſicut in domo nō ꝯſecrata poteſt dici miſſa lʒ ꝯſecratio ad hoc ordinet̄ vt i ea miſſa dicat̄. Clerici vō qui exercent officium illius ordinis quē nō habent. ſūt deponendi vel ꝑpetuo ſuſpendendi ab ordine quē habebant. niſi poſtq̄ iuxta ꝓuiſionem epi biēnio vel triēnio ſuſpenſi fuerint miſericorditer tolerent̄. Nūq̄ tñ poſſunt vlterius ꝓmoueri. extra. de non or. mi. c. j. et. ij. ar. xj. q. iij. priuilegium. xxv q. ij. ſic decet. Nec cuʒ tali poteſt diſpenſari q̄ aſcendat vlterius. niſi per papaʒ

ſm Raÿ. Goff. ⁊ Wil. Hoſti. tñ tenuit in
ſūma. ꝙ eps pt diſpenſare: ſed in glo. re-
uocauit. A. Immo et in ſūma ſua videt
Hoſti. cū Raÿ. ꝯcordare. vt in ſūma. li.
iiij. ti. xxij. q. xliiij. Sed vt ibi patʒ quidā
dicūt ꝙ hoc caſu poteſt eps diſpēſare. cū
ei non expſſe ꝓhibeat. Sed certe. ext eo.
c. ij. dicit ꝙ talis ad vlteriores ordines ñ
poterit ꝓmoueri. Et glo. ibi dicit. Sine
diſpenſatione. ⁊ nō declarat ꝑ quē diſpē-
ſetur. Sed glo. Raÿ. vt patʒ in dicta. q.
xliiij. dicit ꝓdictū rigorem debere intelli-
gi de illis qui mentiunt ſe ꝓmotos ad or-
dines ad quos reuera ꝓmoti nō ſūt. vel
qui tanꝗ̃ ſciſmatici ingerunt ſe officio or-
dinis quem non habent. ſicut rex Ozias
vſurpauit ſibi officiū ſacerdotis. Nec cre
do iſtum rigorem extēdendū eſſe ad cleri
cos minorum ordinum vel qui in miſſis
nouis miniſtrant in officio ſubdÿacona
tus cauſa cuiuſdam gaudij ⁊ ſolēnitatis
faciende non mentientes d̓ ordinib9 ſuis
cū fere omnes aſſiſtentes ſciant veritatē
Tales tñ grauiter ꝑccant. huiuſmōi eti
am ſine malitia attēptādo. Equitas iſti9
glo. non videt aliquo iure ꝓbari. cū. c. j.
et. ij. extra eo. ad illationē declarate ī eis
ꝑne videant ſolum ponderare ꝙ q̄s vta
tur ordine non ſuo. H. De beneficio autē
miſericordit agendū eſt cum eo. A. ſiue
ſit in ſacris ſiue in minorib9 ſm glo. raÿ
⁊ in dicta. q. xliiij. H. ne ſuſtentatione ꝓ
uatus ad ſeculi negocia reuertat. Salu
briter autem ſibi ꝓuidebit ſi ad religionē
tranſierit. Habentur hec in predicto. c. ij
de cle. non. or. mi.

¶ Quid ſi quis exercet tale officiuʒ non
ad deceptionē. ſed ex ludo cauſa feſti: Re.
ſm Hoſti. Certe ludus noxi9 in culpa eſt
Unde talis peccat quidē et tenet penite-
re. xv. q. j. §. illud. in fi. Non tñ credo ꝙ ī
currat predictas penas. quia voluntas ⁊
ꝓpoſitum diſtinguūt maleficia. extra. de
ſen. exco. cum voluntate. A. Idem in di
cta. q. xliiij. ad fi. H.

¶ Sed quid ſi clericus qui eſt in minori
bus ordinibus tm̄ legat epl'am in miſſa:
Reo. ſm Wil. Licitū eſt. exquo ſine ſolēni
tate hoc facit. vt notat. extra. de vi. ⁊ ho
cle. vt quiſqʒ. Et ſm Inno. intelligenduʒ
eſt qñ ibi nō eſt ſubdÿacon9. Nec debʒ ta
lis cantare ſolēniter ⁊ cū ornamētis ſub
dÿaconi. xxiij. di. ſubdÿacon9. lxxiiij. di.
ſi qui clerici. Con. Hoſti. A. qui dicit ꝙ ꝑ
pter neceſſitatem. ſ. quādo deeſt ſubdÿa-
conus cui hoc poſſit iniūgi ſufficit ꝙ ta
lis non teneat manipulum in manu ſua
vt in ſū. eo. ti. q. xlv. H.

ORdinatio coniugato-

rum. Quid ſi maritus accipit or
dinem ſacrū inuita vel neſciente
vxore: Reo. Mortaliter peccat ſm Tho.
A. Hoc videt potius fuiſſe dictuʒ Al. vt
in ſū. li. j. ti. viij. q. lix. vbi hec notant. H
Sed vt dicit Raÿ. non fit ꝓpter hoc ꝑiu
dicium vxori ſed ille tenebit ei ad reddi
tionem debiti. non autē poterit exigere.
xxviij. diſ. dÿaconi. xxv. q. ij. multorum.
A. Uxor etiam non tenet ei debitū redde
re. ſm Tho. vt in dicta. q. lix. H. Qđ verū
eſt ſm Wil. etiam ſi factus ſit eps ſeu re-
ligioſus. A. vel etiaʒ papa ſm eundē. vt
in dicta. q. lix. H. niſi illa poſſet īduci ad
ꝯtinentiam. Debet ergo reſtitui vxori.
nec debet ferre aut coronam aut habitū
clericalem cum ſcandalo vxoris. Sed ſi
poteſt ſine eius ſcandalo deferre tenetur
A. ſm Pe. ⁊ in dicta. q. lix. H. Et ſm In
no. talis ſi poſt mortem vxoris ꝯtrahat
cum alia non tenet matrimoniū. A. Idē
in dicta. q. lix. H.

¶ Quid ſi marit9 ſit ordinat9 ꝯſentiente
vxore vel ſciēte et nō ꝯtradicēte: Reo. ſm
Raÿ. Si cleric9 ē de eccl'ia occidētali. fa-
ctum eſt vxori ꝑiudiciuʒ ita ꝙ oportebit
eam decetero ꝯtinere. et etiā mortuo vi-
ro non poterit cū alio ꝯtrahere. xxviij.
diſ. quia ſūt culpe. ⁊ duob9. c. ſe. ⁊. xxxij.
diſ. ſeriatim. A. Et in his iurib9 ptʒ ꝙ ſi
ꝯtraxerit poſtea mrīmoniū etiā mortuo
viro nō valebit. ⁊ notat ī dicta. q. lix. ſm
Raÿ. ⁊ ſm quoſdā inquit ꝓpt votum qđ
videt ſolennizaſſe ex ꝑſona viri. Et huic
ratōni conſentit Al. vt ibi. Alij dicunt ꝙ
per cōſtitutionē eccleſie que dirimit ma-
trimonium ꝯtra eam contractum. ⁊ ſub
dit Raÿ. Licet aliqui dixerint ꝙ iſta vx
or ꝓmoti ad ordines ſacros teneatur in-
trare religionem. Ego tñ credo cum Jo.
Laur. ⁊ Tācre. ꝙ non tenetur: ſed ſuffi-
cit ſi in ſeculo caſte viuat. qđ ⁊ dʒ ꝓmittē
Tho. etiā dicit ꝙ nō tenet religionē itra
re ſi ſibi nō timeat de periculo caſtitatis
Con. Al. et Hoſti. et hoc fallit ſm Raÿ.

in vxore eius q̄ ꝓmouet̄ᵒ ē ī epm̄. qꝛ non
debet eligi niſi vxoꝛ intret religionē. ext̄
de ꝯuer. ꝯiu. ꝯiugatᵒ. ⁊. c. ſane. Item cle-
ricus oꝛiētalis vt coīus ⁊ ꝓbabilius dici
tur ſine ꝯſenſu vxoꝛis ꝓmoueri non de-
bet. vt in dicta. q. lix. B.

¶ Qui duxit vxoꝛē vilem mulierem: pu
ta ancillā vel ioculatricē vel aliquā ex il
lis que publicis ſpectaculis mācipant̄.
licet virginem repellitur ab oꝛdine. diſt.
xxxiiij. ſi quis viduam. ij.

¶ Sed quid ſi maritus ante carnalē co-
pulam facit ſe ad ſacros oꝛdines oꝛdina-
ri: Rn̄. Non ꝓpter hoc diſſoluit̄ mr̄imo-
nium qđ prius fuerat ꝯtractū. ſed mari-
tus ſic oꝛdinatus recipiens aliter q̄ⁱ a ſa
cris canonibꝫ concedat̄. etiam poſt mor
tem vxoꝛis non poterit miniſtrare ī illo
oꝛdine. nec aſcendere ad alios. nec aliqđ
beneficium vel officiū eccleſiaſticum ob
tinere. vt in extraua. Ioħ. xxij. que inci-
pit Antique. A. Olim autē in hoc caſu
aliqui dixerunt q̄ matrimoniū diſſolue-
batur. Alij q̄ non. Et finaliter dixit Ho
ſti. conſulas papam. vt in ſū. eo. ti. q. lx.
B. De materia iſta. aliqua habes ſupra.
impedimentum xi. §. j. et. ij.

ORnatᵒ. De oꝛnatu bo-

no clericoꝝ. habes ſupra. clericᵒ
j. §. ij. De oꝛnatu v̄o mulierum
nunc dicendum eſt.

¶ Utꝝ mulieres poſſint ſe licite oꝛnare:
Rn̄o. ſm̄ Tho. ſcđa ſcđe. q. clxix. Circa or
natū mulierū attendēda ſunt ea que cō-
muniter circa exterioꝛē cultū dicunt̄. ſ.
q̄ nō ſint p̄ter ꝯſuetudinē. aut non ex in
oꝛdinato affectu ⁊ hmōi. que habes expli
cite infra. veſtis. §. j. Et hoc mō pt̄ muli-
er licite operā dare q̄ viro ſuo placeat ne
ꝑ eiᵒ ꝯtēptū in adulteriū labat̄. Un̄ dr̄.
j Coꝛ. vij. Mulier que nupta eſt: cogitat
que mūdi ſūt quō placeat viro. Et ideo
ſi mulier ꝯiugata ad hoc ſe oꝛnet vt viro
ſuo placeat pt̄ hoc facere ſine pctō. A.
Hoc verū qn̄ maritus appareret ꝓnᵒ ad
adulteriū vel nollet reddere debitū. ⁊ cuꝫ
tali oꝛnatu veriſil̄r ꝯtra predicta incon-
uenientia ꝓuideretur. al̄ ceſſante cā ceſ-
ſat effectus. extra. de app. cū ceſſante. Itē
cum hoc requirit̄ q̄ ex tali oꝛnatu nulli
veriſil̄r detur peccandi occaſio. al̄s ſine
peccato ꝑditōis hoc fieri nō poſſet. qꝛ ve

illi ꝑ quē ſcādalū venit Math. xviij. nec
debemᵒ iuuare ꝓximū niſi inquātū poſſu
mus ſine pctō. xxij. q. ij. faciat. Itē qꝛ nō
ſūt faciēda mala vt veniāt bona Ro. iij.
Itē inexcuſabiles ſūt mulieres ſe oꝛnan-
tes cuꝫ videant hoc viris ſuis mīme pla-
cere. ⁊ foꝛtiᵒ ſi ab ipis ꝓhibeant̄. Patꝫ em̄
q̄ tunc ſi īmoderate ſe oꝛnāt hoc faciant
ex ſupbia ſiue ex libidine. Et peccatum
omniū habētiū incitamenta libidinis ex
tali oꝛnatu redūdat in p̄dictas. ſm̄ Ul.
et in ſū. li. iij. ti. xxxiij. q. cclxxxiiij. B.

¶ Utꝝ in illicito oꝛnatu ſit moꝛtale pec-
catū: Rn̄o. ſm̄ Tho. vbi ſupra. Muliebꝛis
cultus de ſe viros ad laſciuiā ꝓuocat. ꝓ-
uer. vij. Mulier occurrit illi oꝛnatu me
retricio p̄pata ad capiēdas aīas. Et ideo
ille mulieres que viros nō hn̄t nec inten
dūt habē nō pn̄t abſq; pctō appetē place-
re viroꝝ aſpectibꝫ ad ꝯcupiſcendū. quia
hoc eſt dare eis incētiuum peccādi. Et ſi
quidē hac intentione ſe oꝛnēt vt alios ꝓ
uocent moꝛtaliter peccant. Si aūt ex q̄-
dam leuitate vl̄ etiā ex vanitate propter
quandā iactantiā non ſemp eſt peccatuꝫ
moꝛtale. ſed qn̄q; veniale. Et eadē ratō ē
q̄tum ad hoc de viris. A. Hoc clariᵒ pa-
tebit ex infra dicendis. B.

¶ Quid de mulieribꝫ ſe colorātibꝫ ⁊ alia
figmēta adhibentibꝫ: Rn̄. ſm̄ Tho. ſcđa ſe
cūde. q. clxix. Huiuſmōi fictōes nō pn̄t eē
ſine pctō. nō tn̄ ſp ē moꝛtale. ſꝫ ſolum qn̄
fit ꝓpt̄ laſciuiā. vel in dei ꝯtēptū. A. Ad
uertendū q̄ niſi aliud expꝛſſe appeat. ipo
facto p̄ſumit̄ intentō laſciuie. ⁊ diuini cō-
temptᵒ. Cū em̄ actᵒ ī ſe ſit adulterine fal
lacie ⁊ inhoneſtᵒ vt dic Augᵒ in. c. fucare
de ꝯſe. di. v. nō pt̄ in ſe p̄tendē niſi laſciui
am et mētis inhoneſtatē adeo q̄ mulieri
ꝯtrarium aſſerenti nō crederet̄. Ait em̄
Augᵒ. Non dicatis vos aīos habere pu
dicos. ſi habetis oculos īpudicos quia ī
pudicus oculus īpudici coꝛdis eſt nūciᵒ.
xxxij. q. v. nec ſolo. Itē cū actᵒ in ſe cōti-
neat quādā īpugnatōneꝫ diuini opis. vt
dicit Ciprianᵒ in li. de habitu v̄ginuꝫ. Et
cum mulieris cultus maxime talis ꝓuo-
cet alios ad libidinem iuxta illud. ꝓuer.
vij. Ecce mulier ⁊c̄. ⁊ notat Tho. ſcđa ſe-
cūde. q. clxix. arti. ij. quō eſſe pt̄ ſine diui-
no ꝯtemptu cum non curet illas aīas ꝑ-
dere q̄s xp̄c ſuo ꝓpꝛio redemit ſanguine:

Et ideo hic nõ ſolũ ſimplex ꝯtẽptus ꝯp-
hendit: ſed etiã talis vt videat̃ ꝑſona in
deũ manꝰ inferre cũ ſui ꝑditione. Vñ Cy
prianꝰ vbi ſupra. dicit. Non virgines tm̃
aut viduas ſed ⁊ nuptas: puta etiaꝫ oẽs
oĩno feminas admonẽdas ꝙ opꝰ dei ⁊ fa
cturã eiꝰ ⁊ plaſma adulterare nullo mo-
do debeãt adhibito flauo colore. vl' nigro
puluẽ. vel rubore. aut q̃libet liniamenta
natiua corrũpente medicamine. Et ſub-
dit. Manꝰ deo inferũt qñ illud qđ ille for
mauit reformare ꝯtendũt. Impugnatio
eſt iſta diuini opis. ꝑuaricatõ veritatis
deũ videre nõ poteris qñ ocli tibi nõ ſũt
quos deus fecit. ſed quos dyabolus infe
cit. de inimico tuo tenta cũ illo ꝑiter ar-
ſura. Et ꝓpterea alij inter quos videt̃ fu
iſſe Alex. de ales. aſſerũt in his ⁊ ſilib; ĩ-
eſſe mortale pc̃m. Sed forte poſſet aliq̃
a mortali excuſari. qñ aliq̃d tale ꝑuũ fa-
ceret ſolũ ex quadaꝫ ſubita leuitate ſine
alioꝝ ſcandalo ſiue ꝑiculo. B. Sciendũꝫ
tñ ꝙ aliud eſt fingẽ pulcritudinẽ ⁊ aliud
eſt occultare turpitudinẽ ex aliq̃ cauſa ꝓ
uenientẽ: puta ꝑ egritudinẽ ⁊ hꝰ. Hoc ei
eſt licituꝫ. quia ſm aplm. j Cor. xij. q̃ pu-
tamus ignobiliora mẽbra eſſe corꝑis. his
habũdantiorẽ honorẽ circũdamꝰ. A. Ad
ꝑdictoꝝ autẽ pleniorẽ intelligentiã vlte-
rius aliquid vel breuiter tangendũ eſt de
materia ornatus tam mulierũ q̃ viroꝝ
et tam veſtium q̃ aliarũ rerum. Primo
videlicet qualiter poteſt diſcerni ornatꝰ
illicitus. Scđo quale pc̃m ſit in eiꝰ vſu.
Tertõ ſi circa ipm aliq̃s pt̃ excuſari.

¶ Quo ad pmũ ḡ dico ꝙ poteſt diſcerni
multiplr. Primo rõne ĩtentõis vtẽtis. vt
ſi intẽtio eſſet ad põpã vel laſciuiã ⁊ hꝰ.
quia cũ mala intentõe nil pt̃ eſſe licitum
vel ſine peccato. lxxxvj. diſ. nõ ſatis. ext̃
de ſen. exco. cũ voluntate. Ideo vitioſum
etiam eſſet ſi quis quereret ꝑ cultum ſu-
perfluum veſtiuꝫ delicias. cum veſtis or-
dinetur ad corꝑis fomentum. ſm Tho.
ſcđa ſcđe. q. clxix. arti. ij.

¶ Scđo rõne ꝓfeſſionis clericalis. vt ſi
clerici deferrent ornatũ ſeu habitũ nõ cõ
decentem honeſtati clericali. de quo ĩ. c.
clerici officia. extra. de vi. ⁊ ho. cle. Item
ratõne ꝓfeſſionis regularis. vt ſi religio
ſi ſeu religioſe ferrent ornatum ſeu habi
tum nõ ꝯuenientẽ ꝓfeſſioni ĩ quo ſi non

modicũ excedunt etiã mortaliter peccãt
ſm Al. ⁊ ĩ ſũ. li. iij. ti. xxxiiij. q. cclxxxiiij.
Quo caſu qñq; etiã excoĩcationẽ incur-
runt. videlicet cũ mutant formã. et temẽ
ſue ꝓfeſſionis habitum dimittunt. extra
ne cle. vel mo. vt ꝑiculoſa. li. vj.

¶ Tertõ rõne inhoneſtatis. Nihil enĩ in-
honeſtũ pt̃ eẽ licitũ. cũ honeſtas ſit vna
de trib; ꝑtib; ꝑncipalib; iuſticie. ff. de iu-
ſti. ⁊ iure. l. iuſticia. §. Iuris ꝑcepta. vñ ⁊
vnũ de excludẽtib; de regno dei ẽ ĩpudici
cia. Ad Gal'. v. Ad inhoneſtatẽ aũt oĩs
transformatõ nature pertinet. q2 quicq̃d
agit̃ ꝯtra ordinem nature. magnaꝫ in ſe
ꝯtinet inhoneſtatẽ. xxxij. q. vij. adulterij
Vt ſi quis vel ſi qua ex habitu vel orna
tu velit apparere maior ſeu pulcrior q̃ a
natura fuerit ꝯpoſitus. qđ maxime ſolet
ꝯtingere in fucationib; ſeu coloratõib;
faciei ⁊ capilloꝝ. qđ penitus inhoneſtũ ⁊
illicitũ eſt. de ꝯſe. di. v. fucare. ⁊ in exceſ-
ſiua altitudine planellaꝝ. ꝯtra illud Ma
th. vj. nõ potes adicere ad ſtaturã tuam
cubitũ vnũ. Item ad inhoneſtatẽ ꝑtinet
apte ꝙ ex deformitate habitus viri oſtẽ
dãt verẽda et mulieres humeros ſeu pe-
ctora. Item ꝙ mulieres incedant capite
diſcooꝑto. Vñ. j Cor. xj. dicit̃. Debꝫ mu-
lier velamen habere ſuꝑ caput ſuum. Et
Augꝰ in epl'a ad poſſidiũ. ⁊ ponit̃ ĩ decto
arti. ij. dicit. Capillos nudare femĩas q̃s
et caput velare apl'us iubet nec marita-
tas decet. Dicit tamen ibi glo. ꝙ poſſunt
alique excuſari a peccato qñ hoc nõ fie-
ret ex aliqua vanitate. ſed ꝓpter ꝯtrariã
ꝯſuetudinẽ q̃uis talis conſuetudo nõ ſit
laudabilis. qđ poteſt intelligi verũ. qñ oc
caſione ꝯſuetudinis non poſſet omittere
ſine reputabili ſcandalo. ⁊ hoc agẽdo nul
li dat occaſionem ſcandali. Al'r irrõnabi
lis ꝯſuetudo non excuſat. ff. de legi. ꝙ nõ
ratõne. Immo potiꝰ grauat. extra de cõ-
ſue. c. fi. Fortius aũt ad inhoneſtatẽ ꝑti-
net ſi in capite mulieris appareat aliq̃d ĩ
pudicitie vel elatõis oñſiuuꝫ. cũ in ea de-
beat apparere oĩs honeſtas ⁊ humilitas.
in cuiꝰ ſignum ei coma data eſt. ꝓpter qđ
eã ãputare ſub anathemate ꝓhibet̃. xxx
diſ. quecũq;. vbi dicitur. Quecũq; mulier
religioni iudicans conuenire comam ſi-
bi amputauerit quã deus ad velamẽ eiꝰ
et ad memoriam ſubiectionis illi dedit

tanq̄ ſoluēs ius ſubiectōis anathema ſit
Sꝫi ḡ anathema dicit̄ ꝯtra faciētes hoc.
etiā ſub p̄textu religionis.cū tn̄ nō itēt
religionē. quāto vehemētius ꝯtra facien
tes ſub ſigno qḋ ei directe ꝯtrariat̄. vide
licet ſupbie ſeu inhoneſtatis. ſicut eſt ca
pite diſcooꝑto ⁊ reuelata facie et fronte
incedere.et ſicut alique faciūt mitras ſi-
bi ſeu alia elatiōnē deſignantia vel inho
neſtatē ſeu ad libidinē ꝓuocantia appo-
nere. Itē inhoneſtū ē ꝙ femia vtat̄ veſte
virili vl' ecōuerſo Deut̄.xxij. Nō induet̄
mulier veſte virili. nec vir vtet̄ veſte fe-
minea. Abhominabilis eñ apud deuꝫ eſt
qui facit hoc. Et generalit̄ q̄litercūqꝫ in
habitu ſeu ornatu aliq̄d appareat inho-
neſtatis.cū nihil inhoneſtū poſſit eſſe li-
citū.ff.de ꝯdi.inſti.l.fili⁹. vbi dicit̄. Que
facta ledūt pietatē extimatōeꝫ vel vere-
cūdiā noſtram. ⁊ (vt generaliter dixeri)
que contra bonos mores fiunt nec facere
nos poſſe credendum eſt.

¶ Quarto ratōne ſupfluitatis. Nā vſus
ſupflu⁹ eſt oīno vitioſus. Unde ad Gal'.
v.inter alia excludentia a regno dei. cū
fuiſſet dictū de fornicatōne. ponit̄ luxu-
ria. vbi dicit glo.i. quelibet ſupfluitas.
Nam ⁊ in dicto arti.ij.dicit Tho. ꝙ ꝓhi-
betur ornatus ſupflu⁹ īpudicus ⁊ īuere-
cundus. Supflu⁹ aūt attendi poteſt tri-
pliciter. Primo mō reſpectu nūeri.vt cū
q̄s vtit̄ ſeu īutiliter retinet veſtimēta ſeu
alia ornamēta vltra nūerū q̄ rōnabiliter
indiget.ꝯtra quos.xlvij.diſ. ſicut hi.dicit
Ambro. Nudoꝝ indumētū ē qḋ tu reclu-
dis.et q̄s tam īiuſtus ⁊c̄. Scḋo reſpectu
forme vt ſi forma eſt exceſſiue longa ſeu
lata.quod in multis pt̄ apparere ⁊ p̄ſer-
tim in veſtib⁹ mulieꝝ caudatis.in quib⁹
apparet vitiū non ſolū manifeſte ſupflui
tatis:ſed etiam inhoneſtatis. Nam ad in
honeſtatem ⁊ molliciem ptinet ꝙ quis
trahat veſtimentū ꝑ terram.ſm ph̄m.et
notat Tho.ſcḋa ſcḋe.q.clxix.arti.j. Ter
tio reſpectu p̄cioſitatis vt cū quis vtitur
maiori p̄cioſitate q̄ conueniat ſibi.quia
maiori dignitati maior ꝯpetit ornatus.
extra.de vi.et ho.cle. clerici officia.⁊ no
tat Tho. in dicto arti.j. Ex quo patet ꝙ
maior ornatus ꝯpetit ad cultum diuinū
q̄ ad quemcūqꝫ aliū vſum cum nulla ſit
maior dignitas q̄ diuina. Et tn̄ etiam in
cultu diuino debet ornatus eſſe moderati
or q̄ olim fuerit ꝓpter exēpluꝫ xp̄i q̄ nos
hec deſpicē docuit. Un̄.xij.q.ij.gloria.dic
Hiero⁹. Neqꝫ mihi aliq̄s apponat diue in
iudea tēplū menſā ⁊ lucernas ⁊c̄.ex au-
ro fabrifacta. Tūc hec ꝓbabāt̄ a dn̄o qn̄
ſacerdos hoſtias ĭmolabat.⁊ ſanguis pe
cudum erat remiſſio pc̄torū.q̄ꝙ hec oīa
p̄ceſſerint in figura. Nūc vō cū paupta-
tem domus ſue pauper dn̄s dedicauerit.
portemus crucē.⁊ delicias lutū putem⁹.
Moderatus ḡ ornatus ad cultū diuinum
requirit̄.⁊ multo moderatior ad quemcū
qꝫ vſum ꝓphanū etiā imꝑatoris.cū nulla
ſit ꝯpatio imꝑatoris terreni ad celeſtem
Minor aūt ꝯpetit regi q̄ imꝑatori.et mi-
nor duci q̄ regi.⁊ ſic de ſingulis gradati
Que ſi bene ꝯſiderentur valde moderat⁹
cōꝑetit inferioribus.

¶ Quinto ratōe curioſitatis. Un̄ ⁊ tho.
in dicto arti.ij.dicit ꝙ artifices ornamē-
torum peccant inueniēdo ſupflua et cu-
rioſa. Curioſitas autē intelligitur qn̄ ni
mia ſolicitudo ſeu diligentia erga orna-
tum habetur. Unde Tho.in dicto arti.j.
dicit ꝙ inordinatō affectus circa ornatū
ꝯtingit qn̄ nimiam ſolicitudinem q̄s ap
ponit ad exteriorē veſtium cultū etiaꝫ ſi
nō ſit aliqua inordinatio reſpectu finis
Facit.c.ꝑſimoniam.xlj.diſ.ibi. p̄ter cor
poris diligentiā. Et poteſt iſta curioſitas
dep̄hendi p̄mo reſpectu forme.vt qn̄ ī ip̄a
forma oſtenditur curioſitas. Unde in ſū
ma de vitijs dicitur ꝙ in forma rep̄henſi
bilia ſunt corrugatio ⁊ inciſio. Facit di-
ctum.c.ꝑſimoniam.ibi. Diſſolutos autē
et ꝯfractos veſtib⁹ ⁊ inceſſu nō recipim⁹
maxime quādo in talib⁹ adeſt qn̄qꝫ vitō-
ſa ꝓdigalitas.quā et leges deteſtantur ⁊
equipant furori.ff.ď cura.furi.l.j. In di
cta etiam ſūma ponitur exemplum de ſo
tularib⁹ roſtratis vel ꝑforatis.⁊ idem in
ſilib⁹ multis. Scḋo dep̄hēdit̄ reſpectu ar
tificis.vt quādo circa veſtē ſeu ornatum
multum laborat cū nulla vl' ꝑua vtilita
te rei. Unde Ray̆.li.ij.ti.de neg.ſeculari-
bus.dicit ꝙ ad nullū vſū ſunt vtiles ni-
ſi ad peccandum ſuture ſupflue ac ſum-
ptuoſe camiſiaruꝫ quas p̄cipue faciunt
hy̆ſpani dātes ꝑ ſutura vni⁹ camiſie pl⁹
in duplū vel triplū q̄ valeat tota cami-
ſia.et ſili'a. Et ſubdit ꝙ peccant faciētes

vendētes ſeu al' alienātes ſeu tenentes ꝑ
dicta. Et ſatis inſ ꝑdicta videt̄ poſſe cō
putari racamaturas ſūptuoſiores ⁊ īuti
liores ꝓpter ītēptitatē ⁊ maioritatē ratō-
nis. ff. de legi. l. nō pn̄t. Tertō ex ꝑte vtē-
tis qn̄ ad ornatū ſeu habitū maiorē ſoli-
citudinē adhibet q̄ expediat. vt dic tho.
in dc̄o arti. j. qḋ manifeſte dep̄hendit
qn̄ circa hec pl' ſolicitat̄ q̄ circa ea q̄ ſūt
ſalutis. contra illud Math. vj. primū que
rite regnum dei.

Sexto ratōne ſcādali. Nā dn̄s dic Ma-
th. xviij. Ve illi ꝑ quē ſcādalū venit. Un-
de ⁊ abſtinere debem' etiā a licitis ꝓpter
ſalutem ꝓximi. ne videlicet ei detur occa
ſio ſcādali al' ſumus extra caritatē Ro.
xiiij. ibi. Si ꝓpter cibū frater tuus ſcan-
dalizatur ⁊c̄. vnde Tho. dicit ſcda ſcd̄e. q
xliiij. arti. viij. q̄ tpalia que ſūt noſtri do
minij ſunt dimittēda ad tollendū ſcanda
lum ꝓximi. qn̄ ꝓcedit ex infirmitate vel
ignorantia. Omnino ḡ oportet q̄ in vſu
ornat' remoueat̄ ſcandalū a ꝓximo. Un
de ⁊ Alex. de ales. ſup. ij. ſen. dicit q̄ licet
ſm nobilitatē ꝑſone ⁊ ꝯſuetudinē terre ⁊
dignitatē officij ſe ornare ꝑcioſis veſtib
ita tn̄ q̄ abſit libido in voluntate. ⁊ ſcan
dalum in exteriori ope. Hoc aūt ſcanda-
lum poteſt ꝯtingere dupl'r. Primo ſi ex
ornatu aliquis inducit̄ ad peccatū: puta
ad vtendū ſil'i ornamento qḋ ſibi non cō
petit ſiue ad aliud peccatum ꝑſertim ad
carnalem ꝯcupiſcentiā. ſiue ornatus vi-
ri inducat mulierem. ſiue ornatus mulie
ris inducat vir. qḋ frequenti' ꝯtingit ex
quadā humana fragilitate Eccl̄i. xix. Ui
num ⁊ mulieres apoſtatare faciūt etiā
ſapientes. Et ideo cū ꝑſona aduertit ex
ſuo ornatu aliquē ſeu aliquā induci ad
ſcādalū peccati. debet oīno ab illo abſti-
nere. Conſtat aūt q̄ ornatus ⁊ pulcritu-
do mulieris facilit̄ allicit ad ꝯcupiſcētiā
vt in dicta auctoritate Eccl̄i. vinū ⁊c̄. Et
ptz ꝑ experientiā. Exemplū habet̄. ij Reg.
xj. in Dauid tam ꝑfecto viro qui ex ſolo
viſu Berſabee inductus eſt ad adulteriū
Et ꝓpter hoc dicit Tho. in dicto arti. ij. q̄
circa ornatum mulierū eadem ſunt attē
denda que coīter dicta ſunt circa exteri-
orem cultum. Inſup ⁊ quoddā aliud ſpe
ciale. ſ. q̄ mulieris cultus viros ad laſci-
uiam ꝓuocat. Et ideo etiam ex hoc ſolo
mulieres oīno deberent abſtinere ab or-
natu aut illo vti cū multo moderamīe et
honeſtate ⁊ tremore. ne orto ſcandalo ex
eax occaſione dicat̄ illis. Ue vobis. Se
cūdo modo accidit ſcandalū qn̄ ꝑ ornatū
ſm veriſil'em ꝯiecturā extremis neceſſi-
tatib paupum derogat̄. Hoc enī̄ caſu de
trahit̄ etiam ornatui eccleſiaſtico. ita vt
etiā ſacra vaſa non ꝯminuant̄ ⁊ expēdā
tur in hmōi neceſſitates. vt ptz. lxxxvj.
diſ. ꝯpatiamur. ⁊. xij. q. ij. aurū. Forti' ḡ
detrahi debet ornatui ꝓphano licz al' de ſe
nullā aliā haberet illicitatē. Tenet̄ enī̄
ex neceſſitate quiſq; ſubuenire exiſtētib
in talib indigentijs de ſupfluo neceſſita
tis nature. licet nō eſſet ſupfluū reſpectu
ꝯdecentie. vt ꝓbatur in ꝑallegatis. c. vbi
dicitur. Ornamenta cōdecentia ornatui
eccleſiaſtico debere in huiuſmodi neceſſi
tates expendi. Et notat Ricar. ſuper. xv
diſ. quarti ſententiarum.

Septimo rōne ꝯſuetudinis. vt ſi quis
ꝯſiderata ꝯditōe ſua excedit ī ornatu me
tas ꝯſuetudinis bonoꝝ inter q̄s ꝯuerſa-
tur. xl. diſt. c. j. Nō tn̄ q̄s excuſat̄ ſequēdo
ꝯſuetudinē loci nō rōnabilē. q2 illa dici
nō poteſt ꝯſuetudo bonoꝝ. de qua dr̄ in
dicto. c. j. Nam ꝯſuetudo irrōnabilis non
excuſat: ſed grauat. vt in. c. fi. extra de cō
ſue. Et ſatis dicit̄ irrōnabilis ſi interue-
niat aliqḋ ꝺ ꝑfatis incōuenientib. vt ex
ꝑdictis clare colligi poteſt.

Octauo rōne defect' cauſe. vt quia ex
nulla rationabili cauſa q̄s mouet̄ ad vſū
ornatus: ſed ex ſola ꝯplacētia volūtatis
In hoc enī̄ ipō vr̄ ⁊ ordini nature ꝯtrari
ari ⁊ creatori īiuriari. Un̄ Boeti' li. ij. ꝓ
ſa. v. de ꝯſolatōne dicit. Sic rex verſa eſt
ꝯditio vt diuinū merito ratōnis aīal nō
aliter ſibi ſplendere niſi in aīate ſuppelle
ctilis poſſeſſione videat̄. ⁊ alia ſuis quidē
ꝯtenta ſunt. vos autē deo mente ꝯſil'es a
rebus infimis excellentis nature ornamē
ta captatis. nec intelligitis quantā con-
ditori veſtro faciatis iniuriam. Itē hoc
ipō vr̄ ſequi vitia et cōtrariari virtuti.
Unde Greg' ait omel'. xxiiij. Sunt non
nulli qui cultū ſubtilium ꝑcioſarūq; ve-
ſtium putant non eſſe peccatū. Q2 ſi vide
licet culpa non eēt. nequaq̄ ſermo dei tā
vigilanter exprimeret q̄ diues qui tor-
quebatur apud inferos biſſo et purpura

indutus fuiſſet. Nemo quippe veſtimēta
pcipua niſi ob inanē gloriā querit. vide-
licet vt honorabilior ceteris eſſe videat.
Res ipā teſtat qr nemo vult ibi precio-
ſis veſtibus indui. vbi ab alijs non poſſz
videri. Quam culpā poſſum⁹ melius ex
diuerſo colligere. quia ſi abiectō vilis ve
ſtimenti virtus non eſſet. euangeliſta vi
gilanter de Johanne non diceret Marci
primo. Erat indutus pilis camelorum.
Quo ad ſecūdū principale. videlicet.
Quale pcēm ſit in vſu illiciti ornat⁹. Di
cendū q ſi fiat intētōe deliberata ꝓpt cō
placētiā libibinoſā ſui vel alteri⁹. clarū
ē q ē pcēm mortale. cū ꝯſēſus etiā ī ſolā
delectatōz pcti mortal ſit mortale. vt ſu
pra. delectatō. Si aūt ex quadā vanita-
te vel leuitate propt iactantiā quādam
quis vtat ornatu. nō ſp peccat mortal'r
ſed qn̄qz venialiter ſm Tho. ſcda ſcde. q
clxix. arti. ij. Ad hoꝝ clariorē intelligen
tiā dicēdū q in tali vſu illicito duplicit
poteſt ꝯtingē pcēm veniale. Prio qn̄ vi
ciū ē i ſola ītētōe. ⁊ hec intentō non ē de
liberata. nā ſine deliberato ꝯſenſu nō de
uenit ad ratōnem mortalis. Vn̄ ⁊ Tho.
ſcda ſcde. q. clxij. arti. v. dicit q ſuperbia
ſm genus ſuū eſt mortale. Sicut tamen
⁊ in alijs que ex ſuo genere ſūt mortalia
puta fornicatōe vel adulterio ſūt aliqui
motus qui ſunt peccata venialia ꝓpt eo-
rū imꝑfectōez qr ſcz ꝑueniūt iudiciū rō-
nis ⁊ ſūt ꝑter eius cōſenſū. ita etiā circa
ſuꝑbiā accidit q aliqui mot⁹ ſuꝑbie ſūt
pcta venialia dū eis ratio non conſētit.
Scdo ratōe ꝑuitatis rei. Nā qd modicū
eſt ratio apphendit quaſi nihil. vt notat
Tho. ſcda ſcde. q. xlvj. arti. vj. niſi ī iſto
modico adeſſet magna mētis libido. Nā
talis libido etiā in paruis inducit mor-
tale. vt notat Bona. xvj. diſ. quarti ſen-
tētiaꝝ. Ext ꝑdictos g caſus ī tali vſu il-
licito videt īcludi mortale ꝓpt multa ma
la ⁊ pcta que ſolēt illi accidē. ⁊ ſaltē nū-
q deeſt viciū ſuꝑbie q eſt appetit⁹ hono-
ris ſeu ꝓprie excellentie. vt patet. ij. ſen.
diſ. xlij. c. ex ſuꝑbia. ꝯiūcto dicto Grego.
in dicta omel. xxiiij. ibi. Nemo quippe ve
ſtimēta precipua ⁊c. Et expreſſe habetur
xxj. q. iiij. omnis. vbi dicit. Omne quippe
quod nō ꝓpter neceſſitatē ſuā. ſed ꝓpter
venuſtatē accipit. elatōis hēt calūniam

queadmodū magnus ait Baſili⁹. Et vt
ex ꝑdictis patet. ſuꝑbia ſcdm genus ſuū
ē mortale. Itē qr ſi ī tali ornatu abeſt ſū
ptuoſitas īcludit ī illo magna īiuſticia
⁊ auaricia. Vnde. xlvij. diſ. c. ſicut hi. di-
cit Ambro. Quis tā iniuſt⁹ ⁊ tā auar⁹ q
qui multoꝝ alimenta non ſuū vſū ſed ha
bundātiā ⁊ delicias facit. Auaricia aūt
magna pcēm ē mortale. vt pz ſuꝑ. auari
cia. Immo radix eſt oīm malorū. j Thi-
mot. vlt. ⁊ computat ꝑ ydolatria. Eph.
v. Itē īiuſticia ex ſuo genere īportat pec
catū mortale. vt notat Tho. ſecunda ſe
cūde. q. lix. arti. iiij. Et propter ꝑdicta ⁊
alia talis illicit⁹ vſus ſingulariter deum
ad irā ꝓuocat Iſa. iij. ibi. Pro eo q ele-
uate ſunt ⁊c. Et Sophonie. j. ibi. Viſita
bo ſuꝑ principes ⁊ ſuꝑ filios regis ⁊ ſu-
per omnes qui īduti ſunt veſte peregri-
na. Et predicta maxime obtinent quan-
do vtentes a tali illicito vſu nollent deſi
ſtere cuz ꝯtemptus ⁊ vilipēſio etiā veni
aliuz ſit mortale peccatū. vt dicit glo. de
pe. diſ. j. in. c. tres ſunt. ſuꝑ verbo oppri-
ment. Et poteſt colligi ex ꝑdictis ꝑ Bo-
na. ſuper. xvj. diſ. quarti ſententiarum.
Quo ad terciū principale. videlicet ſi
circa prefatum vſum poſſit aliquis excu
ſari. videtur dicendū q ſi vtens ī illo nō
delectatur. nec poſſit illuz omittere abſ
qz notabili ſcandalo quo dempto omit-
teret. ⁊ ſi in illo vſu non apparet aliquid
inhoneſtum. nec ex illo datur alteri ſcā-
dalum mali exempli vel alterius pecca-
ti. q poſſit excuſari. exemplo beate Ceci
lie. que deſuper auro textis veſtibus vte
batur quas tamen penitus cōtemnebat
vt ex eius patet hiſtoria. ⁊ exemplo ſimi
lium. Et facit extra. de re. iuris. c. q nō
ē. ⁊ ſm hoc debet intelligi dictū Io. an. ī
c. ea que. de re. iuris. in. vj. ī nouella. B.

PActuz. Pacta que
faciunt priores vel guardia
ni conuentuales religioſo-
rum mendicantiū de ſuoruz
conuentuū aſſenſu cum prelatis vel ꝑſo-
nis eccleſiaꝝ ī illis locis vbi habitāt de
bēt ꝑpetuo ſeruari. nō obſtāte q nō fue
rit aſſenſus magiſtri vel miſtri ꝓuītial.
aut general. aut q ſedes aplica quo ad
fres minores auctoritatē non ꝑſtiterit.
ext. de pac. qr ex eo. li. vj. Pactum patri

factū a filia dū nuptui traderet ꝛc̄. vide
ſup̄. dos. §. iiij. ꝙ etiā nudo pacto obligat
q̄s ſm̄ deū ſup̄. lex. §. x. ver. xij. et īfra. ꝑ
miſſio. Pactū de nō ſcipiēdo ad ſepultu
rā. vide infra. ſepultura j. §. iij.

Palla dicitur line⁹ pan
n⁹ ꝯſecrat⁹ q̄ extēdit ſup altare.
ꝛ ſup q̄ extēdit corporale. Et de
palla aliq̄d dictū ē ſup̄. ꝯſectō veſtiū. §.
j. Siliṫ ꝛ de corꝑali ſupra. corporale.

Palleū vt hic ſumitur
eſt ſpeciale ornamentū archiepi
ſcoporum in quo plenitudo pō
tificalis officij ꝯfert. extra eo. niſi. Debꝫ
autem palleū peti a papa infra tres mē
ſes a tempꝛe ꝯſecrationis. ſiue cōfirmati
onis ſi ante fuerat ꝯſecratus. Aliṫ ſi ac
cuſetur poteſt remoueri. diſ. c. quoniā.
Et debet peti cum inſtātia. diſ. c. priſca.
Et debet petens p̄ſtare ſacramētū fideli
tatis ꝛ obedientie Romane eccl'ie. diſ. c.
optatū. extra. de elec. ſignificaſti. Itē in
datōe pallij debꝫ dari nouū priuilegiū
vel antiquū īnouari. diſ. c. rōis. ꝛ. c. ſcri
ptoꝝ. Item recepto palleo ꝛ nō ante po
teſt ſe archiepiſcopum nominare. extra
eo. niſi. Nec an̄ pōt cōciliū ꝯuocare. con
ficē criſma. dedicare baſilicas. ordinare
clīcos. ſeu ep̄os ꝯſecrare. ext̄. de elec. qd̄
ſicut. §. plt̄. Itē archiep̄s nō p̄t palleū ſu
um alteri comodare. q2 palleū ꝑſonā e⁹
non tranſit. Vn̄ ꝛ debet cū eo ſepeliri. ex
tra eo. ad hec. ꝛ. c. ex tuaꝝ. Itē ſol⁹ Ro
manus pontifex ſemꝑ et vbiqꝫ vtit pal
leo. Ceteri autem infra miſſaꝝ ſolennia
in qualibet eccleſia ſue ꝓuintie. Non au
tem ſi egrediat eccleſiā. vt in proceſſiōe
extra eo. c. j. Et hoc ī dieb̄ ī quib̄ ꝯcedi
tur in ſuo ꝓuilegio. Aliṫ nō pōt. ſꝫ bene
pōt q̄nqꝫ ſine palleo celebrare. extra eo.
c. ſi. A. Ibi dicit. Reſpondemus ꝙ tā in
tua q̄ȝ in aliena dioceſi potes abſqꝫ pal
leo vel ſandalis celebrare qui vtiqꝫ ī tua
dioceſi non ſemꝑ debes celebrare cū pal
leo. ſed diebus illis dumtaxat qui ī eccle
ſia tua priuilegijs ſūt expreſſi. Et idē qd̄
ī hoc. c. notat ī ſū. li. iij. ti. xxvj. q. xxxvj
ſm̄ Ray̆. Et addit ꝙ papa ſemꝑ et vbiqꝫ
pōt palleo vti ī ſignū plenitudīs p̄tātis
H. Patriarche an poſſint dare palleum
Vide infra. patriarcha. §. ij.

Papa debet eligi a dua
bus ꝑtib̄ cardinaliū. Aliṫ q̄ ge
reret ſe ꝑ papa excoīcat⁹ ē. vt ſu
pra. excoīcatō j. §. ij. v. iiij. Et pl'a noua
circa electōem pape ꝛ recluſionē cardia
liū. ext̄. de elec. vbi ꝑiculū. li. vj. Et ꝙ in
illa cōſtitutōne collegiū cardialiū nullā
p̄t facē diſpēſatōꝫ ſeu īnouatōꝫ ꝛ q̄dam
alia circa hoc in cle. ne Romani. d̄ elec.
A. q̄ aūt ꝛ vbi debeat ꝯſecrari. hēs ſup̄.
ꝯſecratio ep̄oruꝫ. §. plt̄. ꝛ vltimo.
¶ Papa eſt ſūmus inter omnes. Ip̄e eī
habet plenitudinē poteſtatis. Alij ꝑteꝫ
ſolicitudinis. ij. q. vj. decetero. ꝛ. c. qui ſe
ſcit. Vnde cū domin⁹ apoſtolis diceret vt
laxarēt retia. ſoli Petro dixit. Duc ī al
tum Luce v. Item ei ſoli dixit vt piſcare
tur hamo Mathei xvij. ꝑ quem preemi
nens iuriſdictio ſignificat. xxiiij. q. j. nō
turbatur. ꝛ. c. eſt aliud. Iteꝫ ſoli Petro
dictū eſt. Tu es Petr⁹ ꝛc̄. xxj. diſ. q̄ȝuis.
Ideo ſpecialiter ipſe eſt vicari⁹ Ihu xp̄i
et quodammodo maior homine. minor
deo. extra. de tranſla. inter corꝑalia. A.
Idē in ſū. li. iij. ti. xxvij. in principio. H.
¶ Quot ſūt caſus qui ad ſolū papā ꝑti
nēt? Re. ſm̄ Ray̆. Sūt multi de quib̄ eti
am plures. A. imo oēs ſm̄ eun. Ray̆. vt
patet in ſū. eo. ti. q. j. H. nō trāſeūt cū ge
nerali mādato. ſꝫ requirūt ſpeciale. diſ.
xvij. huic ſoli ſedi. extra. de trāſla. licet.
ꝛ de offi. le. ꝙ tranſlationē. vt queſtio fi
dei. xxiiij. q. j. quotiens. diſ. xij. p̄ceptis.
Itē trāſlatio ep̄i vel electi. ſcꝫ ꝯfirmati.
ext̄. de trāſla. inē corꝑalia. ꝛ de offi. le. c.
iij. ꝛ. iiij. Iteꝫ depoſitio epiſcopi. iij. q. vj
q̄ȝuis. ꝛ. c. dudū. Acceptatō renunciatō
nis ep̄i vel electi. ſcꝫ ꝯfirmati. vj. q. iij. de
niqꝫ. extra. de trāſla. inter corꝑalia. ext̄
de regula. licet. Exemptō ep̄oꝝ. xvj. q. j.
frater. Itē reſtitutō depoſitorū ab ordi
ne. ij. q. vj. ideo. j. ꝛ. ij. ꝛ etiam ſupra. epi
ſcopus. §. vj. A. Adde ideꝫ in remoto ab
officio ex eo ꝙ hereticis tradidit eccleſi
aſtica ſacramenta vel eos tradidit eccle
ſiaſtice ſepulture. vel oblationes ſeu ele
moſinas recipit eorum. ſcd̄m glo. Ray̆.
et in dicta. q. j. H. Item iudicialis diffi
nitio ſeu interpretatio priuilegiorum ſu
orum. extra. de iudi. cum veniſſent. Et i
dem ſm̄ Hoſti. ſi dubitetur de reſcp̄to a
poſtolico. ita ꝙ ab alio ꝑ viā ratōis. A.

id ẽ. iuris. qđ diſponit de validitate vel ĩ validitate reſcꝑtoꝝ. vt ex̃. de reſcꝑ. ꝑ totũ. ℞. ſolui nõ poſſit. vt extra. de offi. dele. c. ij. Itẽ ſm̃ Inno. đ intꝑretatõe ſtatuti facti ꝑ legatũ cui⁹ iuriſdictõ finita eſt nec aliquis ei ſucceſſit. Et ibĩ de diſpẽſatõne in caſibꝫ qui ꝑ eadẽ ſtatuta pape reſeruãt̃. A. Ad hoc ẽ argumentũ ex̃. de offi. dele. c. fi. ℞. Itez mutatõ ſedis epãlis. vij. q. j. tꝑis. Itẽ ꝯſtituere alicubi de nouo ſedẽ epiſcopalẽ. xvj. q. j. felix. ⁊ ar. de conſe. diſ. j. de locoꝝ. Item ſubijcere vnũ epiſcopatũ alteri. vel vnũ ĩ duos diuidere. ſeu duos ĩſimul vnire. Hos caſus habes. xvj. q. j. ⁊ tꝑis. extra. de exceſ. ꝑla. ſicut vnire. ⁊ de offi. dele. qđ trãſlatõem. Itẽ ꝯmutatõ voti Hieroſolomitani. ex̃ de voto. ex multa. Siĺe de q̃buſdaz alijs votis. de quibꝫ vide ĩfra. votũ v. §. ij. Itẽ ſol⁹ papa põt ꝯcedere vt quis veniat contra licitũ iuramẽtũ. extra. de iureiuran. venientes. vel etiã de quo dubitat̃ an ſit licitum. extra. de elec. venerabilez. quod intelligitur ſcđm Wil. ſolum in arduis. Al' vide ſupra. iuramẽtuz j. §. pl't. A. Et ibi patet ꝙ hoc habet locũ qñ ſit cõmutatõ ĩ meli⁹. ⁊ ꝙ qñ ẽ dubiũ vtꝝ iuramẽtum ſit licitũ. etiã eꝑs ꝑt diſpenſare. ℞. Sol⁹ diſpẽſat cũ irregularibꝫ. ſcꝫ ĩ criminibus maioribus adulterio. extra. đ iudi. at ſi clerici. Et circa hoc vide ſuꝑ. diſpenſatõ. §. vj. vij. ⁊ viij. A. Et ibi clari⁹ đ hoc ℞. Sol⁹ ꝑt ꝯciliũ generale celebrare diſ. xvij. ꝑ totuz. ij. q. vj. id. Sol⁹ põt ꝯdẽ canonẽ generalẽ. xxvj. q. j. ſi g̃. circa medium. C. de legi. l. j. Sol⁹ põt ꝑſonã eccleſiaſticã iure ſuo priuare. A. Hoc veꝝ circa collatõem beneficioꝝ. vel vocatõem ꝑſonaꝝ eccl'iaſticaꝝ. ad ſui vel alioꝝ obſequiũ propter publicã vtilitatẽ. vel ĩ ſimilibꝫ ꝑtinentibꝫ ad regimẽ eccleſiarum pro ꝯmuni vtilitate. vt patet ꝑ iura ĩfra allegata. ℞. ix. q. iij. ꝑ principalem. diſ. xix. ĩ memoriã. extra. de ꝯceſ. ꝑben. c. qꝛ Solus põt ꝯcedere ꝑbendam vel eccleſiam nõ vacantẽ. extra. de ꝯceſ. ꝑben. nulla. ⁊ de reſcrip. eam te. A. Et licet hoc legat⁹ etiã a latere miſſus nõ poſſit. poteſt tamẽ ſibi retinẽ ꝑmo vacãtẽ eccl'iaz. etiam ſi eccl'ia iſta patronũ habeat eccl'iaſticũ. Secus ſi ſecularẽ. extra. de iurepatro. cũ dilect⁹. Et de offi. le. dilect⁹. ſcđm

Hoſti. ⁊ in ſũ. li. iij. ti. xxvij. q. j. ℞. Legatus at̃ etiã hñs plenariã legatõez hoc ñ poteſt ĩ quibuſcũqꝫ ꝑſonatib⁹ debeat q̃s ꝑ electõez aſſumi. extra. de offi. le. deliberatõne. li. vj. A. Ibi dicit̃. Deliberatõne prouida duximus inhibendũ ne aliquis apoſtolice ſedis legat⁹ q̃tumcũqꝫ legatõnem obtinere plenariã dinoſcat̃. cathedrales vel regulares aut collegiatas eccleſias ſeu ipſaꝝ eccleſiaꝝ cathedraliuz dignitates ad quas hi qui ꝑficiunt̃ eiſdẽ maiores in eorum capitulis poſt epiſcopos exiſtentes habẽt ꝑ viã electõis aſſumi. ſiue ordinatõni. collatõni. ꝓuiſiõi. electõi. aut diſpoſitõni quõcunqꝫ reſeruet. nec de ipis ordinãdis. ꝯferẽdis. diſponẽdis ſe aliquatenus intromittat. neqꝫ aliqđ quomin⁹ ad quos ꝑtinet eligẽ aut poſtulare libere valeant cum vacabũt. obſtaculum quõlibet interponãt. decernẽtes quicquid contra hoc actum extiterit eoipſo irritũ ſit ⁊ inane. ℞. Sol⁹ poteſt excoĩcatum a ſe abſoluere. extra. de elec. venerabilẽ. Et vide đ hoc ſuꝑ. abſolutõ j §. iij. đ. iij. Sol⁹ ꝑt abſoluere excoĩcatũ a ſuo delegato qꝛ nolebat obedire ſñie diffinitiue. ſi ſteterit in excoĩcatõe ꝑ annũ extra. de offi. dele. querẽti. A. Idẽ ẽ đ excoĩcato a legato vel delegato cui⁹ iuriſdictõ expirauit ⁊ nullus ſucceſſit. vt ĩ dicto. c. querẽti. extra. de offi. or. paſtoral' ℞. Solus cognoſcit appellatione penitus remota. ix. q. iij. cũcta. ⁊ c. alioꝝ. Solus cognoſcit de cauſis ad euz delatis ꝑ appellationem vel relationem. extra. de offi. le. licet. A. Eſt autem relatio cũ iudex cãm inſtructã remittit ad papam vt eã diffiniat ſi voluerit. ⁊ pendẽte huiuſmodi relatõe nõ valet ꝓceſſus iudicis q̃ retulit. vt in dicto. c. licet. ⁊ notatur ĩ dicta. q. j. ſcđm glo. Raỹ. ℞. Sol⁹ ordinat illum ad ſuperiores quem ordinauit ſub dyaconum. extra. de temp. or. cum in diſtribuendis. Solus ꝯcedit palleũ. diſ. c. palleum. Uel ſcđm Wil. etiã alij qui ꝯcedendi habẽt ꝑuilegiũ. vt ꝑ̃iarche. vide infra ꝑ̃iarcha. Itẽ ſol⁹ ſꝑ ⁊ vbiqꝫ palleo vtit̃. extra. de vſu pallij. ad honorẽ. Itez ſol⁹ diſpẽſat cũ bigão. xxxiiij. diſ. lector. extra. de biga. nuꝑ. Uide de hoc ſuꝑ. bigamia. §. pl't. ſolus diſpenſat cũ illegittimo q̃tũ ad ordines ſacros. ⁊ bñficiũ cuz

cura vl'ꝑſonatu.ex̄t.de fi.p̄ſbi.is qui.li.
vj.ſil'r cū minore ꝙ ꝓmoueat̄ ad curam
aĩarū vel dignitates.niſi q̄tū ꝑmittitur
ep̄is.ſup̄.dignitas.§.iij.ſil'r ꝺ eo qui non
ē ĩ ſacris.vel al'r ē de iure indignꝰ. A.ſ.
poſitiuo.ſecus ſi de iure diuino.ſuꝑ quo
non dat̄ ꝑ hominē diſpēſatō. B. vt ꝓmo
ueat̄ in ep̄m.ar.extra.de elec.dudū.§.
fi.⁊ C.de cri.ſacri.l.diſputari.ſolꝰ diſpē
ſat vt quis habeat plura beneficia cū cu
ra.vel plures dignitates ſeu perſonatus
etiā ſi curam non habeant. aut etiā ĩ ea
dē eccleſia. A.ſcꝫ ꝙ quis poſſit habē plu
ra beneficia vel dignitates in illa.vt ĩ iu
ribus de quibus ſtatim. B.Extra.de pre
ben.de multa.⁊ de conſue.conſuetudinē
libro.vj.ſolus poteſt conferre ordinem
ſubdyaconalē die dñico ⁊ alijs precipuis
feſtis.vt ſupra.ordo ij.§.vj. Solū ad eū
appellat̄ omiſſis medijs.ij.q.vj.c.iij.iiij.
⁊.v.⁊.c.decetero.⁊.ij.q.vj. metropolita
num.xj.q.iij.peruenit. A.hoc.c.perue
nit.non videt̄ ibi haberi. B. Addit Ho
ſti.ꝙ legatꝰ videt̄ habere idem priuilegi
um.extra.de offi.le.c.p̄mo.quod obtĩet
tm̄ de conſuetudine vt dicit. A. Hoc tm̄
nō ponit Hoſti.ſed dicit ꝙ hoc obtĩet ꝺ
ꝯſuetudine quicquid alij ſcribāt.vt ĩ di
cta.q.j.in ſū.li.iij.ti.xxvij. ⁊ ſic ĩnuit ꝙ
obtinet de iure ⁊ ꝯſuetudine.Et facit.ij
q.vj.decetero.⁊ in.c.j.extra.ꝺ offi.dele.
B. Similiter patriarcha.vide infra.pa
triarcha.§.ij. Itē maiora negocia ad pa
pā ſūt referēda.ij.q.vj.oĩs oppreſſus.Et
iſte caſus multos obtinet.vt diſpenſatio
nem in ſymonia.vide infra.ſymonia vj.
⁊ in.vij.§.vltimis. Itē ĩ homicidio volū
tario.l.diſ.miror. A.vel etiam culpoſo.
ea.diſ.c.hi qui. B.Et cum illo qui excō
municatus celebrauit.vt ſupra.excoĩca
tō j.§.xxxij.qui incipit.Quis eſt effectꝰ
circa finem.Et ſil'r cum illo qui excoĩca
tꝰ recipit ordines.vt ſupra.excoĩcatio j.
§.xx.qui incipit.Quid de ill'.Addit eti
am Hoſti.alios caſus.vt ꝙ ſupplet defe
ctum regis vacante regno.extra.ꝺ elec.
cū inter vniuerſas.in fi.⁊ ex̄t.de ſup.ne
p̄la.ḡndi.li.vj. Item defectū imꝑatoris
extra.de fo.ꝯpe.licꝫ.§.j. Itē electū im
ꝑatorē ꝯfirmat.vel caſſat.vel etiam im
ꝑatorē deponit.extra.ꝺ elec. venerabilē
⁊ de ſen.⁊ re iudi.Ad aplice.Et quando

cūqꝫ etiā princeps ſecularis fuerit inuti
lis ⁊ negligens circa regimē ⁊ iuſticiā p̄t
ꝑ papā deponi.xvij.q.iiij.ſi ꝗs deinceps
xj.q.iij.nullus.xxij.q.v. p̄ceptū. Vñ et
Zacharias papa ꝺpoſuit Ludouicū re
gē francoꝝ.xv.q.vj.alius.Et Inno.t̄ciꝰ
Ottonē.vt in dicto.c.venerabilē.Et In
no.quartus Fredericū. vt ĩ dicto.c.ad
aplice. A. Idem in ſū.li.j.ti.v.q.xiij. B.
Itē ſolus abſoluit illos excoĩcatos de ꝗ
bꝰ dictū eſt ſupra.abſolutio j.§.iij. Item
ſolus electionem nondū factam ꝓnunci
at nullam ſi fiat.extra.de elec.innotuit
Itē ſolus habet canonizare ſanctos. vt
ſupra.canonizatō. Itē quod valet facit
non valere.⁊ ecōuerſo.ex̄t.ꝺ exceſ.p̄la.
tāta.⁊ de conceſ.p̄ben.ꝯſtitutꝰ. Itē nul
li legi ſubiacet. Hecꝫ tamē eū iura ſerua
re.ex̄t.de ſup.ne p̄la.licꝫ. xj.q.j.ꝑuenit
Snĩa eius facit ius.extra.de ſē.et re iu
di.ĩ cāis. Itē poteſt mōachū tā ꝯtra vo
lūtatē ſuā q̄ abbatis de monaſterio ex̄t
here ⁊ alicui p̄lato vel prĩcipi ĩ ſociū aſ
ſignare.vel ſecū tenē.ix.q.iij.c.fi.et diſ.
v.ij.que ꝯtra mores.xj.q.iij.ꝗ reſiſtit. A
Vel ē ꝑ eccleſiaſtica vtilitate. vt ĩ dicto
c.fi.ix.q.iij. B. Item ĩ matrimonio ĩ mł
tis caſibus ip̄e tm̄ diſpenſare pōt.vt ĩ ḡ
dibꝰ ꝓhibitis ⁊ hmōi. A. ſcꝫ impedimen
tis de iure poſitiuo ſuꝑ quo papa habet
plenā ptātē.xxv.q.j.§.ſi ergo. B. Extra
de reſti.ſpo.lrās.extra.de ꝯſan.⁊ affi.nō
debꝫ. Itē ordinat eodem die quo conſec̄
tur.extra.de elec.quod ſicut.§.preterea
A.potiꝰ in.§.ſuꝑ eo. B. Item ſolus po
teſt clericum depoſitū vel degradatū re
ſtituē.vt ſupra.epiſcopꝰ.§.vj. Multa a
lia ad papam tm̄ ꝑtinētia ĩ varijs caſibꝰ
ꝑticulati poteris ĩuenire. A. Hec ⁊ alia
notant̄ in ſū.li.iij.ti. xxvij.q.j. Int̄ que
ē ſm Hoſti.ꝙ papa non poteſt iudicari
ab aliquo niſi de hereſi.xl.diſ.ſi papa.vł
niſi ſubmittat ſe iuriſdictioni alterius.
ij.q.vij. nos ſi incompetenter. Itē ſcd̄m
Hug. ꝙ papa poteſt concedere ſimplici
ſacerdoti ꝙ confirmet.⁊ ꝙ criſma confi
ciat.et om̄es ordines conferat.p̄ter epi
ſcopalē quem non habꝫ.⁊ virgines con
ſecret.Et ꝙ poſſet concedere dyacono ꝙ
conferret dyaconatū ⁊ minores ordines
Et cuilibet habēti ordinē poſſꝫ ꝯcedere
ꝙ ꝯferret illū ordinē.Et ꝙ poſſet etiam

concedere laÿco q̄ conſecret virgines. ſi
tñ talis cōſecratō poſſet fieri ſine miſſa
al' non. Sed ſcōm glo. Raÿ. tuti⁹ eſt di-
cere q̄ ea que ſunt ordis nō pōt alijs de
mādare qui nō hñt ordinē qui exigit̄ ad
exequendū id quod demādat̄. ſed ea que
ſunt iuriſdictōnis poteſt. Tho. vero di-
cit q̄ ꝓbabilius dicit̄ q̄ papa pōt cōmit-
tere ſacerdoti q̄ ↄfirmet ſed nō inferiori
quia hoc ptinet ad ꝑfectionē corpis mi
ſtici. ſup quod habet papa plenitudinez
ptātis. Sed nō poſſet ſimplici ſacerdoti
ↄmittere q̄ aliquē ordinaret in ſacerdo
tem. quia ſacerdotiuz ptinet ad corpus
xpi vex. reſpectu cui⁹ non eſt maior po-
teſtas epi q̄ ſacerdotis. poſſet autem cō
mittere ſacerdoti ſimplici conferre mino
res. Con. Pe. vt in dicta. q. j. B.

¶ Utx papa poſſit tollere leges ciuiles?
Reo. ſcōm Jo. an. Ubi papa nō habet tē-
poralē iuriſdictōem non poteſt tollē le-
gem quo ad forū ciuile. niſi in his ĩ qui-
bus vertit̄ piculū aīe. cū ptātes diſticte
ſint. xcvj. diſ. cuz ad verū. ⁊ diſ. x. quoni
am. extra. qui fi. ſint le. cām ij. In his au
tē in quibꝫ piculū aīe vertit̄ quo ad vtrū
qꝫ forx tollit legē. Probat̄ extra. de iudi.
nouit. ⁊ de reſcrip. c. fi. ⁊ de ſecundis nu-
ptijs. c. plt. ⁊ vlt. et de foro ↄpe. c. vlē. li.
vj. ⁊ de iureiurā. c. ij. li. vj. ⁊. de excep. c.
ij. li. vj. ⁊ de ſen. exco. decernimus. libro
vj. Naz in his leges ſacros canones imi
tari non dedignantur. extra. de iudi. cle
rici. ⁊ in Auten. vt clerici apud ꝓprios
epiſcopos. ad fi. A. coll'. vj. B.

¶ Utrum papa poſſit abſoluē aliquem
ab obligatōe qua tenet̄ hoi? Reo. ſm In-
no. Poteſt facere hoc de plenitudine po
teſtatis. ar. ix. q. iij. p principalem. C. de
q̄dri. p̄ſcrip. bñ a zenone. C. ꝺ p̄ci. impa.
offe. l. quotiens. Idez Hoſti. et Ber. A.
Hoc verum ex cauſa. et in ptinentibꝫ ad
officium eius. vt patet in iuribus allega
tis. Al' ſecus. ff. de iuſti. ⁊ iure. l. iuſticia
§. iuris p̄cepta. B.

☞ Papa etiā añ coronationē ſuā poteſt
exercere officiū ſuū. Et qui hac occaſiōe
lrās e⁹ impugnaret excoīcat⁹ ē. vt ĩ ext-
ua Bñdicti. xj. que ĩcipit. Quia nō nul-
li. Caſus in quibus papa raro vel nunq̄
diſpenſat habentur ſup. diſpēſatō. §. añ-
plt. A. qui incipit. Sunt alij. B.

Paraferna. A. Al' pa-
rafernum. ſcōm katholicon. B.
Paraferna eſt q̄cquid habet mu
lier preter dotem. ⁊ dicitur a para quod
eſt iuxta. ⁊ ferna qḋ eſt dos. quaſi iuxta
dotem. licet in quibuſdam regiōibus ta
lia non habeant locum. vbi ſcōm conſue
tudinez vir omnia immobilia mulieris
recipit in dotem. ⁊ omnia mobilia ſūt cō
munia. Habet autem paferna p̄uilegiuz
inſtar dotis. Sicut enim vxor habꝫ om-
nia bona mariti tacite obligata pro do-
te. ſic et p rebus parafernalibus marito
datis niſi p ſpecialem ⁊ exp̄ſſam obliga-
tionem ſibi puiderit. quia tūc alij videt̄
renunciare. C. de pac. con. l. fi. A. Idem
ĩ ſū. li. iiij. ti. xxv. q. iij. ſcōm Raÿ. ⁊ glo.
ei⁹. B. Qui etiā ſm Hoſti. ſi pafernalia
inferant̄ in domo viri eo ſciente ↄuenit̄
maritus depoſiti vel mādati niſi domini
um tranſlatum fuerit ĩ maritū. A. Nō
nō p̄ſumit̄ niſi exp̄ſſe appareat ſm eundē
Hoſti. ⁊ in dicta. q. iij. B. Quia tunc age
tur conditōe certi. vel ſine cauſa. vel ob
cauſam. A. Iſta ſunt nomina iuris que
paruz faciunt ad forx penitētiale. ⁊ ĩpor
tant in effectu q̄ q̄s hēt ius petēdi actōe
pſonali. id ē iuris qḋ reſpicit obligatōez
pſone ⁊ non rei. B. De pafernalibus nō
debet ſe maritus intromittere muliere ĩ
uita q̄uis bonuz videretur. vt ſicut mu
lier ſeip̄am viro committit. ſic et cōmit-
teret res ſuas. C. de pac. con. l. hac lege.
A. Idem in dicta. q. iij. B.

Parentes. Utrum filij
teneantur alere parentes? Reo.
Filij locupletes tenentur nutri
re pentes egenos ſicut parētes locuple-
tes tenent̄ filios. Et noīe pentū ⁊ filiox
ſiue liberox intellige omnes aſcēdētes ⁊
deſcēdentes. in Auten. vt lic. ma. ⁊ auie
§. illud quoqꝫ. coll'. viij. Ceſſat tamē hec
obligatō ſm Hoſti. ſi illi pñt ſuſtētari ꝺ
bonis ꝓprijs. vel de ſuo artificio. A. Naz
hec obligatio alendi non cadit niſi cir-
ca indigētes. dicto. §. illud. B. Et ꝺ hoc
etiā ſup̄. familia. §. j. ⁊ ſup̄ expoit⁹. Utx
aūt opa pietatis in pentes poſſint p̄ter
mitti occaſiōe religiōis. reqre ĩfra. reli-
gio .j. §. iij.

Parricida pro-
prie dicit̄ qui parentem occidit.

quaſi parēticida. Sed tñ lex q̄ punit paricidas locū habet in oīb᷒ aſcēdentibus ⁊ deſcendētibꝰ ĭ infinitū. Itē locū habet ĭ vxore. viro. nuru. genero. vitrico. ſocero patruo. auūculo. amita. ꝯſobrio. patruele. patrono. nouerca. ſponſa. p̄re ⁊ m̄re ſponſi ⁊ ſpōſe. Et ſilr̄ ĭtelligas ſi femina p̄dictas ꝑſonas ꝯiūctas occiderit vl̄ ab eis occidat̄. Itē qui emit venenū vt hoc fieret. ff. eo. l. j. iij. ⁊ iiij. A. In dicta. l. j dicit̄. Et qui emit venenum vt patri daret q̄uis dare non potuerit. B. Similiter omnes conſcij tenentur. ff. eo. l. vtꝝ.

¶ Que eſt pena paricide? R̄o. Scōm leges eſt vt p̄mo v̄gis cedat̄. deinde ſacco corij ꝯſutꝰ cū cane ⁊ gallo gallinatio. vipera ⁊ ſymia ĭ mari iactet̄. vel ĭ amnē ꝓximū vt omniū elemētorū vſu careat. et celū ſupſtiti. et terra mortuo auferat̄. et ſi mare vel amnis non ſit proximus. beſtijs ſubijcitur. C. eo. l. j. ff. eo. l. penultia

PArochianus alienus in feſtis de miſſa eijciendus eſt. vt ſupra. miſſa. §. plt̄.

PAterfamilias debet regere ⁊ educare familiam ſuam. vt ſupra. familia. §. primo. et ſupra. expoſitus. et ſupra. parentes.

PAtientia quid ſit. R̄o. ſcōm Tho. ſc̄da ſecūde. q. cxxxvj Sicut dicit Auguſtinꝰ in libro de patientia. Patiētia eſt qua equo animo mala toleramus ne animo ĭiquo bona deſeramus ꝑ que ad meliora ꝑueniamus. De q̄ etiā dicit̄ iaco. j. Patiā opus ꝑfectū habet. Et Gregꝰ. in omel̄. Patiētia ē radix ⁊ cuſtos omnium virtutum.

¶ Utrum iniurie ſemꝑ ſint patienter ſuſtinēde? R̄o. ſcōm Tho. ſc̄da ſc̄de. q. cviij. Mali tolerādi ſūt a bonis ĭ hoc q̄r ab eis iniurias proprias patiēter ſuſtinēt ſm̄ q̄r oportꝫ. Uñ ſuꝑ illud Cant̄. ij. Sicut liliū inter ſpinas. dicit glo. Nō fuit bonus q̄ malos tolerare nō potuit. Nō aūt tolerant eos vt ſuſtineāt iniurias dei et proximorꝝ. Unde Criſoꝰ. ſuꝑ Matheū. In iniurijs ꝓprijs eſſe quenpiam patientē laudabile eſt. iniurias autem dei diſſimulare nimis eſt impium. Hoc tamen intelligendum ē quādo iniuria illata ꝑſone ad ſolā ꝑſonā ꝑtinet. Tunc ei patienter ſuſtinendum ē. Quando autem redundat in ĭiuriam dei vel eccleſie. tūc debꝫ aliq̄s ꝓpriā iniuriaꝫ vlciſci. vt patet de Helia qui fecit deſcēdere igneꝫ ſuꝑ eos qui venerant ad ip̄m capiēduꝫ iiij Regū. j. ſilr̄ Heliſeus maledixit pueris ip̄m irridētibus. iiij Regum. ij. Et ſilueſter papa excoīcauit eos qui ipſum in exilium miſerunt. vt. xxiij. q. iiij. Guilliſarius. Huiuſmodi enim precepta patientie intelligēda ſunt ſm̄ preꝑationē animi. vt Augꝰ. dicit ĭ libro de ſermone domĭ in monte.

¶ Utrꝫ ꝑcutienti vnam maxillā ſꝑ altera ſit p̄benda? R̄. ſm̄ U. Augꝰ. ĭ epiſtola de puero cēturionis dicit q̄r precepta patientie magis ſunt ad preꝑatōem cordis q̄ ad opus. quod ĭ apto fit. vt ĭ ſecreto teneat̄ animi patiētia. In manifeſto aūt id fiat quod eis videt̄ ꝓdeſſe quibus bene velle debemꝰ. Unde ⁊ dominus ſe ꝑcutientē repħēdit Iohānis xviij. Et paulus ꝑcuſſus in facie dixit. ꝑcutiet te deꝰ paries dealbate Act̄ xxiij. Si autē hoc nō prodeſt. tunc ꝑcutiēti vnā maxillā q̄r tū ad animi ꝓmptitudinē exhibēda ē altera. nec reſiſtēdum eſt malo. quia ꝑ patientiaꝫ ꝑſecutores deo lucrari poſſumꝰ Ad materiā patiē ꝑtinere pōt ſuꝑ. ira. ⁊ ſuꝑ. cōtumelia. §. fi. ⁊ infra. vindicatio.

PAtriarcha et Primas ſūt diuerſa nomina. ſꝫ commūniter ideꝫ ſunt ĭ re. xcix. diſ. prouĭtie. Proprie tñ dicūtur patriarche quatuor p̄ncipales. ſcꝫ Conſtātinopolitanꝰ Alexandrinus. Antiochenꝰ ⁊ Hieroſolomitanus. Et ſcōm ordinē hic poſitū ē etiam eorū maioritas. vt extra. de priuile. antiqua. Alij vero ꝓprie dicūtur primates. vt Aquilegienſis. Gradenſis. Cantuarienſis. ⁊ huiuſmodi. A. Idē ĭ ſū. li. iij. ti. xxvij. q. ij. ſcōm Raẏ. et glo. eius. B.

¶ Quot ſunt priuilegia quatuor principalium patriarcharuꝫ? R̄. Quatuor ſūt Primū eſt. quia poſtq̄ receperunt palleum a ſede apoſtolica conferunt palleum metropolitanis qui ſūt ſub eis. ſecūdum eſt q̄r recipiunt fidelitatis ⁊ obediētie iuramētū ꝓ ſe ⁊ ꝓ Romana eccleſia. Terciū ē q̄r faciūt ante ſe vbiq̄ crucē deferri niſi vbi papa fuerit aut eius legatus vtens inſignijs papalibus. A. id eſt apoſtolice legatōis. vt ĭ dicto. c. ātiqua.

B. Et niſi ĩ vrbe Romana. Quartũ ẽ q̃a
appellat̃ ad ip̃os omiſſis medijs. Hec oĩa
habent̃ ext̃. de p̃uile. ãtiqua. ĩ tex. ⁊ glo.
p̃cipue Inno. A. Con. glo. ray̆. vt ĩ dicta
q. ij. Sʒ vt ibi patʒ aliqui dicũt q̈ eccle-
ſia Cõſtantinopolitana habet vlt̃ alios
patriarchatus duo ſpãlia p̃uilegia ſimi-
lia Romane eccl̃ie. videlicʒ q̈ deponit e-
piſcopos ſuos ſicut et Romana eccleſia.
ar. iij. q. v. quia ſuſpecti. Itẽʒ q̈ꝛ appellat̃
ad ip̃am ſicut ad Romanã omiſſis me-
dijs ⁊ hoc dicũt velle canon. ille renouã-
tes. xxij. diſ. vbi et hoc ſẽtit glo. et ibi eti-
aʒ dic̃ idem ꝺ Alexandrino. ponit tñ ſub
dubio. Sʒ in dicta. q. ij. dicit̃ ſm̃ Hug. q̈
Alexãdrin⁹ ñ p̃t deponẽ ep̃os incõſulto
papa niſi ſup̄ hoc hẽat p̃uilegiũ ſpãle. B

Sed q̃ iuriſdictio patriarche ſiue pri-
matis ĩ ſubditos ſuffraganeorũ ſuoꝝ: R.
ſm̃ Ray̆. Habẽt iuriſdictõeʒ in octo caſi
bus. Prim⁹ ẽ cũ appellat̃ ad eos. diſ. xcix
p̃uitie. Secũdus cũ vacat eccleſia metro
politana et poſtulat̃ p̃mas q̈ diſponat
de rebus ad metropolitanũ p̃tinẽtibꝫ. ſcʒ
cuſtodiẽdis. extra. de offi. oꝛ. p̃ſẽti. li. vj.
Tertius ex ꝯſuetudine vel p̃uilegio. A.
ſ. p̃t agere quod ſibi ex his ꝯcedit̃. vt ĩ. c.
ꝯqueſtus. de q̃ infra. B. Hos duos caſus
habes. ix. q. iij. ꝯqueſtus. Quart⁹ cũ ſup̄
arduo negotio dubitat̃. nec p̃t ĩ p̃uitiali
ꝯſilio terminari. tũc eñi metropolitan⁹
debet p̃matẽ ꝯſulẽ. diſ. xviij. de ꝯſilijs. A.
Hoc. c. nõ videt̃ ibi haberi. Idẽ tñ notat̃
in ſũ. eo. ti. q. iij. B. Quitus cũ metropo
litanus eſt negligẽs vl' remiſſus: p̃t ſup
plere defectũ ei⁹. ix. q. iij. cũ ſim⁹. Sext⁹
cũ aliquis ꝯquereret̃ de archiep̃o p̃mas
eſſet iudex. xj. q. j. ſi cleric⁹. Septimus ſi
ſubditus metropolitani ꝯquerat̃ p̃mati
q̈ iniuſte ip̃m excõicauit. ⁊ p̃mas remit
tat eũ ad metropolitanũ vt abſoluat. ⁊
ille nõ poſſʒ abſolutõʒ obtinere: poterit
abſoluere patriarcha ita q̈ p̃cipiat ei q̈
metropolitano ſatiſfaciat. Al's reducet
eũ in eandẽ ſñiaʒ. A. niſi ꝯſtiterit eũ iniu
ſte excõicatũ. vt in. c. de q̃ ſtati. B. ext̃. ꝺ
offi. or. ad reprimendũ. Octau⁹ ẽ q̈ ſi ar-
chiep̃us vel ep̃us fecit mãdatũ illicitũ vl'
iniuſtũ. et ſubditus appellauit ad papã:
p̃t patriarcha declarare q̈ ſubdit⁹ legit-
time appellauit. ar. extra de app. ſollicitu
dinem. A. Idem in dicta. q. iij. B

Patronus ſiue ius pa-
tronat⁹. Ius patronat⁹ ſm̃ Ho-
ſti. ẽ p̃tas rep̄ſentandi inſtituen
dũ ad beneficiũ eccl'iaſticũ. A. ſ. ſimplex
et vacãs ſm̃ Ray̆. ⁊ ĩ ſũ. li. j. ti. j. q. lxxx.
vbi notant̃ hec oĩa que ĩ iſto p̃ncipio
ponũt̃ ſm̃ Ray̆. goff. inno. hoſti. ⁊ Ber.
B. Et p̃uenit vt Goff. dicit de eccleſie fũ
datõne. dotatõne. ſoli collatõe. xvj. que.
vij. filijs. et. c. q̃cũq̃ꝫ. vñ ṽſus. Patronuʒ
faciũt dos edificatõ fũdus. Et ius patro
natus ſm̃ diuerſas regiones diuerſimo
de nominatur. Qñq̃ꝫ dr̃ aduocatõ. extra
eo. quia clerici. Qñq̃ꝫ vicedñatus. vel cu
ſtodia ſiue guardia. ext̃ eo. p̃terea. et. c.
qm̃. Qñq̃ꝫ dr̃ ius frequẽtatõis vel p̄ceſſi
onis. xvj. q. vij. pie mẽtis. et. c. frigenti⁹.
Hec eñi oĩa p̄ eodem ſupponunt. extra. de
ſta. mo. in ſingulis. §. fi.

Quod ius ꝯpetit patrono eccleſie: R.
Quadruplex ius ꝯpetit ei. vñ ṽſus. Pa-
trono debet̃ honoꝛ. onus. emolumentũ.
P̃ñtet p̃ſit defendat alatur egenus. Pri-
mũ ergo eſt q̈ ip̃e habet p̃ñtare inſtituẽ
dũ ad p̄bendas ſiue eccleſias ñ collegia-
tas. ext̃ eo. fere p̄ totũ. In collegiatis ꝺo
nõ electõni faciende ſed iam facte poſtu
latur aſſenſus patroni. A. Et etiã faciẽ-
de quãdo ſibi eſt ꝯceſſũ ab ep̃o in funda-
tione eccleſie ſi patronus eſt cleric⁹. Si
ꝺo laycus a papa. vt in. c. de quo ſtatim.
ꝯiũcta glo. B. extra eo. nobis. Secũduʒ
eſt q̈ quaſi principalis primus in p̄ceſſi-
one incedit. xvj. q. vij. pie mẽtis. et. c. fri
gentius. A. In his iuribus non videtur
hoc bene probari: ſʒ fac̃ dictũ. c. nob̃. B.
Tertium eſt q̈ defenſoꝛ eſt precipuus ec-
cleſie. et ideo tenetur eaʒ defendere ab o-
mnibꝫ oppreſſoribꝫ. xvj. q. vij. filijs. Quar
tuʒ ẽ q̈ ſi vergat ad inopiam alendus eſt
de bonis eccleſie. vt in dicto. c. filijs. ⁊ ca.
quicũq̃ꝫ. Item in ip̃a fundatione poteſt
patronus laycus de ꝯſenſu epiſcopi cer-
tum cenſum tenere. ext̃ eo. p̃terea ij. Sʒ
vltra nihil debet exigere. nec in aliq̃ gra-
uis eſſe. extra. ꝺ ſta. mo. in ſingulis. §. fi.
Sed quando patronus eſt locus religio-
ſus. vtſi aliqui monachi in proprio ſolo
et proprijs expenſis eccleſiam edificaue-
runt: habent in eo omnia temporalia ſi-
cut epiſcopus omnia ſpiritualia. vt. xvj
queſtione. ij. ſane. et capitulo. ſtatutum.

ext̄.de ꝑuil.cū et plātare.§.in eccleſijs.
et de capel.mo.c.j.⁊ habēt nihilominus
ius pn̄tandi.ext̄.de ſup.ne.ꝑla.ſicut.A.
Predicta etiaȝ tangunt̄ in ſum.eo.ti.q.
lxxxj.ſm Hoſti.et Goff. H

¶ Sed infra qd̄ tēpus debet pn̄tare pa-
tron⁹?R. Si ē patron⁹ laycus:tenetur
infra quatuor mēſes.ſi ē eccleſia vel mo-
naſteriū:tenet̄ infra ſex mēſes.etiamſi
ius patronatus habuerit ex collatōe lay-
ci.ext̄ eo.ſi laycus.li.vj.Alit̄ ep̄s ordīa-
bit de ecclīa.ar.ext̄ eo.c.iij.et.c.cū ꝓpter.

¶ Quid ſi patronus pn̄tet.ꝑmo vnuȝ et
poſtea aliū?R. Si patron⁹ ē layc⁹:iudi
tio ep̄i relinqtur quē velit acceptare.A.
Verū ē ſi ſecundo pn̄tat⁹ ē eque ydoneus
cū ꝑmo.vt in.c.cū aduocat⁹.de q̄ infra.
H.Si ē collegium vl̄ eccleſiaſtica ꝑſona
variare nō pt̄.ſȝ ꝑmus ꝑferend⁹ ē.extra
eo.cum aduocatus.

¶ Quid ſi vnus ↄſtruat ecclīā.et ei plu
res ſuccedāt.nūquid omnes erūt patro
ni?R. Jus patronat⁹ apud quēlibet here
dū ē inſolidū.etiāſi ex equalib⁹ ꝑtib⁹ ſint
heredes.et ↄpetit cuilibet patrono q̄ ad
omnes effectus ꝑter ſacerdotis pn̄tatōȝ.
que ē ita apud oēs cōiter ꝙ apud nullū
ſingulariter.extra eo.c.j.et.ij.A.Et eti-
aȝ ꝑter cenſū q̄ debet̄ ex iure patronat⁹
cū oīa debita et credita diuiſibilia ↄbeāt
diuidi ꝑ hereditarijs portōib⁹.C.de acq-
ren.heredi.l.ꝑ hereditarijs. H

¶ Quid ſi patroni ſint plures et nō ↄcor
dāt in pn̄tando?R. Jlle debet ꝑfici q̄ ma
ioribus iuuat̄ meritis.⁊ a plurib⁹ eligi-
tur.ext̄ eo.qm̄.Q ſi numer⁹ ē equalis:re
currendū ē ad merita.lxiij.diſt.ſi forte.
Si oīa ſint eq̄lia:pt̄ ep̄us dicē ꝙ ↄcordēt
et iterū pn̄tent.lxxix.di.ſi duo.Si vo nō
ↄcordāt:locus ē ꝗtificatōi.ext̄.de elec.ve
nerabilē.§.obiectōi.vo.ꝙ aūt.Sȝ ſi neut̄
pt̄ poni ſine ſcādalo:tūc ep̄s eccleſiā or-
dinabit ꝓut melius viderit expedire.vt ī
dicto.c.qm̄.A.Jdeȝ ſm Hoſti.vt ī ſum.
li.j.ti.j.q.lxxxv.et addit ꝙ ſi ep̄us taleȝ
eccleſiā ordinare nō pt̄:tūc eccleſiaȝ in-
terdicere debet.et reliq̄as extrahere ī pa-
tronorū verecūdiaȝ et rubore.ext̄ eo.c.
j.et.ij.Et ſm Jnno.her.et eū Hoſti.itel-
ligendū ē de reliquijs que ſūt extra alta-
re in capſis.alīs nō liceret.Q ſi nec ſic poſ
ſūt ↄpeſci.vel ad ↄcordiā reuocari:tunc
ꝓutat recurrendū ad brachiuȝ ſeculare.
extra de offi.or.c.j.vt in dicta.q.lxxxv.
Et hec intelligenda ſunt niſi ex his ma-
ius ſcandalum oriretur.tunc em̄ omittē
da forēt.l.diſ.vt ↄſtitueret̄.et interī du-
rāte diſcordia:ponetur ab ep̄o in eccleſia
yconomus appellatōe ceſſāte.qui ei⁹ fru
ctus aut expendet in vtilitatem eccleſie.
aut inſtituendo fideliter reſeruabit.ext̄.
de offi.or.cum vos. H

¶ Nunquid patroni inter ſe poſſūt paci
ſci vt alternis vicibus preſentēt?R.ſm
Ber.Sic.ar.ff.de vſufruc.l.quotiens.§.
j.et in cle.plures.extra eo.A.Et ibi hoc
clare habetur.H.Jdeȝ Hoſti.Sȝ Jnno.
non placet.quod poteſt itelligi.ꝙ hone-
ſtius eſſet ſi concordarent ſemper.

¶ Quid ſi inter pn̄tantes ſit queſtio q̄s
ſit patronus?R. Si non fuerit finita ī-
fra terminuȝ de quo dictum eſt ſupra.§.
iij.ep̄us inſtituat ſaluo iure eius qui vi-
cerit.extra eo.Si vo.et.c.qm̄.ī quibuſ-
daȝ.A.Jn dicto.c.ſi vo.dicitur ꝙ ille qui
euicerit:debet inſtitutum ab epiſcopo re
preſentare. H

¶ Quid ſi patronus preſentat non ydo-
neum ſeu indignum?R. Si patronus ſit
collegium ſiue perſona eccleſiaſtica ꝑua-
tus eſt ꝑ ea vice iure pn̄tandi.extra ꝑ e-
lec.cum in cūctis.extra.de ſup.ne prela.
ſicut.Similiter etiam ſm quoſdaȝ ſi pa
tronus laycus ſit.ꝑuatus ē iure preſen-
tandi ꝑ ea vice.et deuolutū ē ad ſuperio-
rē vel ſaltem priuari debet.⁊ tn̄ vt addit
Jnno.bene facit ep̄us ſi interiȝ remittat
ꝓuiſionem layco patrono.A.Hoſti.dic̄
ſimpliciter hoc caſu ꝙ patron⁹ laycus ē
ip̄o iure priuatus:ſicut et clericus.Di-
cit tamen ꝙ ep̄us poteſt ei recōcedere re
preſentatōeȝ.vt in ſum.eo.ti.q.lxxxviij.
Glo.vo in.c.cū vos.extra.de offi.or.dic
ꝙ nō ē priuatus vel priuād⁹.qr laycus ē
minus expertus circa eccleſiaſtica.⁊ quia
habet minus tēpus ad ꝑſentandū ꝙ cle-
ricus.Vn̄ et laycus ī preſentando varia-
re poteſt:ſed non clericus.extra.eo.cuȝ
autem. H

¶ Vtrū patron⁹ poſſit pn̄tare ſeip̄m?R.
Nō ꝗtūcūq; ſit ydone⁹.ext̄ eo.ꝑ noſtras
viij.q.j.ī ſcriptis.Si tn̄ plures ſint pa-
troni:bene pn̄t vnū de ſe pn̄tare.ar.ext̄
de elec.cū in iure.A.Jdem in ſum.eo.ti.

q.lxxxix.ſm Hoſti.goff.et Ber. B

¶ Utrū p̄r poſſit filiū vel nepotē ꝑn̄tare: R̄. ſm Hoſti. P̄t dūmō ſit ẏdone⁹.q̄n poti⁹ videt̄ p̄n̄tand⁹ q̄ ali⁹.ar.ex̄t̄.de cohā.cle.et mu.c.j.et ex̄t̄.de cenſi.cū apl's. §.inhibemus.Con.goff.inno.ꝛ Ber.A Idē in ſū.eo.ti.q.xc. B

¶ Quid ſi vacāte eccl'ia ep̄us vocat patronū et ꝯfert ei: R̄.ſm Hoſti. Si nō habuit originē a ſe ſꝫ ep̄us motu ꝓprio ꝯtulit ei: credo q̄ poſſit ꝯſētire volūtati p̄lati.ar.ex̄t̄.de elec.cū in iure.A.licet aliq̄ ꝯtradixerint.vt in ſū.eo.ti.q.xcj. B

¶ Utꝝ ius patronat⁹ ſit ſp̄ūale: R̄. Ius patronat⁹ directe nō d̄r ius ſp̄ūale eo q̄ cadit in laẏcū. Tñ ſm quid p̄t dici ſp̄ūale eo q̄ ꝑ ip̄m p̄ſtat̄ via ad ꝯſequendūz ſp̄ūale beneficiū.ideo etiā vocat̄ ānexūz ſp̄ūali.ex̄t̄ eo.de iure.et de iudi.q̄to.

¶ Qualiter ius patronatus trāſferat̄ i aliū: R̄.ſm Hoſti. Quatuor modis. Primo quidem ē ꝑ ſucceſſionez hereditariā vt habet̄ ſup̄.§.v. Secūdo ex ꝑmutatōe quia cū alio ſpirituali ꝑmutari poteſt. xvj.q.vij.nemini.extra.de rerū ꝑmu.ad queſtiones.et.c.fi. Tertio ex donatōe. Et quidem ſi ius patronatus donatur laẏco.requirit̄ ꝯſenſus ep̄i.extra eo.p̄terea maxime quādo dubitatur ne fiat in fraudem et trāſferatur in potentiorem.vt ibi īnuitur. Si v̄o donetur clerico: nō requiritur ꝯſenſus epiſcopi.ex̄t̄ eo.ex inſinuatione.c.illud.et.c.ſignificaſti.A. Hoc videtur verꝝ quādo eccleſia vacat.aliter videtur q̄ ſine conſenſu epiſcopi nō poſſit donari etiam ꝑſone eccleſiaſtice.vt in dicto.c.illud.B. Quarto ex venditione.q̄ licꝫ nō poſſit vendi ſpecialiter.extra eo. de iur̄.tñ tranſit cūz vniuerſitate.niſi de ip̄o ſpecialiter excipiatur.ex̄t̄ eo.ex litteris.et.c.cum ſm. Similiter trāſit cūz vniuerſitate in ꝯductōne ad firmāz ſiue ad penſionem.vt in eo.c.ex litteris.A. Idem in ſum.eo.ti.q.lxxxiij. B

¶ Utrūz poſſit pignori obligari: R̄. De hoc ſūt opiniones. Quidam dicūt q̄ p̄ōt obligari cum vniuerſitate.verior tamen videt̄ opinio Inno.q̄ nec ſimpliciter nec cum vniuerſitate p̄t pignori obligari.A In dicta.q.lxxxiij.referunt̄ de hoc opiniones nullā p̄ferendo. Sꝫ forte dictum Inno.p̄ōt verificari ex eo q̄ creditor nō p̄t vti re pignorata.nec debitor q̄ñ trāſtulit in creditorem.et ſic cū neuter poſſit p̄n̄tare fieret detrimentūz eccleſie.q̄d non debet eſſe.dicto.c.cum ſm. B

¶ Utrū poſſit i feudū dari: R̄. Cūz vniuerſitate dari p̄t.ex̄t̄ eo.cū ſm. Sꝫ ſpecialiter et exp̄ſſe ſm Hoſti.nō p̄t.q̄a feudū requirit homagiū.q̄d ē rei tp̄alis.A. Idē i ſū.dicta.q.lxxxiij.B. Si eccl'ia hꝫ patronū vtꝝ ꝯferri poſſit ꝑ legatū.vide ſup̄.legat⁹.§.iij. De his q̄ de nouo vſurpant ſibi ius patronat⁹ vacātiū eccl'iaꝝ vide ſup̄.eccleſia j.§.antep̄l't.

PEccatuꝫ j°.cōmuniter.

Utrū volūtas et opus exterius ſit vnū peccatuꝫ: R̄.ſm Pe. Si loquamur de volūtate et opeꝛ ꝓut ſūt cōiūcta vt cā et effect⁹.ſic ſūt vnū peccatū formaliter.licet plura materialiter.q̄a vna ē ratio ꝯordinādi: licꝫ plura deordinata. Si v̄o loquamur ꝓut ſunt ſep̄ata. vt puta ſm aliud et aliud tēpus.ſunt diuerſa peccata.quia diuerſe auerſiones ꝛ ꝯuerſiones.A. Idē i ſum.li.iij.ti.xxxiiij. queſtione.cxcvij. B

¶ Quō vnū peccatū ſit graui⁹ altero: R̄. Si loquamur de peccatis eiuſdem generis: inuenitur vnū peccatū grauius alio ſm gradū trāſgreſſionis.vt manifeſtūz ē de peccatis luxurie.ſup̄. luxuria.§.j.et eodē modo de alijs. Si v̄o loquamur de peccatis diuerſoꝝ generū: erit vnū peccatūz grauius alio.p̄cipue ſm diuerſitatem obiectorūz.ſ.ſm q̄ eſt contra aliq̄d principalius v̄l minus principale. Unde homicidiūz quod eſt cōtra ſubſtantiam hominis eſt grauius peccato quod ē circa res exteriores ſicut furtum.et ſimilit̄ grauius q̄ homicidiū ē peccatū q̄d immediate ꝯ̄ deū ꝯmittit̄.ſicut infidelitas.blaſphemia.et hm̄ōi.vt ponit Tho. prima ſc̄de.q.lxxiij. Et idēz haberi poteſt.xxxiij.q.ij.ſiquid verius.vbi d̄r q̄ homicidiūz eſt grauius q̄ adulteriū.et xvij.q.iiij ſicut qui.vbi d̄r q̄ ſacrilegiū eſt mai⁹ peccatum q̄ fornicatio.A.Con.raẏ.vt i ſū. eo.ti.q.cc. B

¶ Scd̄m quid vnū pc̄m poſſit eē ḡuius et leui⁹: R̄.ſm Raẏ. Primo ōdē ex circūſtātijs. Nā et circūſtātia q̄ñqꝫ talis ē.q̄ nō ſolū aggrauat: ſꝫ etiā i aliā ſpeciē trahit.ſicut fornicatio cū fit cum cōiugata

dr̄ adulteriū. Sed et ſecūdo aggrauatur
peccatū ex ꝑſona. puta ĩhoneſtas ĩ cleri-
co grauiꝰ puniēda ē q̄ ĩ layco. ar. ex̄t. de
vi. et ho. cle. vt clericorū. Et de hoc etiã
dr̄ ĩ ſe. §. Itē aggrauat̄. iij. ex actu ipſius
Idem em̄ peccatū malū ē in ꝯſēſu. peius
in facto. peſſimū in ꝯſuetudine. de q̊ Au
gꝰ. Peccati ſūt tres differētie. ſ. ĩ corde. ĩ
facto. et ĩ ꝯſuetudīe. de pe. diſ. ij. ſicut. Itē
aggrauat̄ quarto ex motiuo. quia vt ait
Gregꝰ. peccatū tribꝫ modis ꝯmittit̄. Nã
aut ex ignorãtia. aut ex infirmitate. aut
ſtudio ꝑpetrat̄. Et grauiꝰ quidē infirmi-
tate q̄ ignorãtia: ſʒ multo grauiꝰ ſtudio.
q̄ infirmitate peccat̄. de pe. diſ. ij. ſciēdū
A. Ambro. aũt dicit. q̄ grauiſſime peccat
qui ignorat: ſʒ illud exponit̄. i. ꝑiculoſiſ-
ſime. q: ſpecialis pnĩa nõ agit̄ de peccato
qd̓ ignorat̄ ſm̄ Ray. et in dicta. q. cc. vbi
etiã ſubdit̄. Nõ obſtat etiã dictum Cle-
mēt. xxxij. q. vij. c. quid. vbi dicit̄. Quid
ĩ oĩbus peccatis grauiꝰ ē adulterio. q: in
eo q̄ dicit quid: nõ infert negatōez: ſʒ ra
ritatē: q̄ſi dicat. de facili nõ ĩuenitur. Vel
expone grauius. i. cõmunius. B
Utrū magnitudo peccantis aggrauet
peccatū: R̄ꝫ. ſm̄ Tho. p̄ma ſc̄de. q. lxxiiij
Peccatū q̄n̄qꝫ fit ex ſurreptōe ꝓueniens
ex infirmitate hūane nature. Et tale pec
catū minus imputat̄ ei qui eſt maior in
virtute eo q̄ minꝰ negligit hm̄õi pecca-
ta reprimere que tñ omnino ſubterfugē
ĩfirmitas humana nõ ſinit. Peccata võ
que ex deliberatōe ꝓcedūt tãto magis ali-
cui imputant̄ q̄to maior ē. Et hoc ꝓpter
quatuor. Primo q: maiores faciliꝰ poſ-
ſūt reſiſtere peccato. cū excedãt in ſcien-
tia et virtute. Vñ Luc. xij. Seruꝰ ſciens
volūtatē dñi ſui et nõ faciēs: plagis va-
pulabit multis. Secūdo ꝓpter ingratitu-
dinē. q: omne bonū quo q̄s magnificat̄:
ē dei benefitiū. cui homo fit ingratꝰ pec-
cando. et q̄tū ad hoc quelibet maioritas
etiã ĩ tꝑalibus bonis peccatū aggrauat
Tertio ꝓpter ſpecialē repugnantiã actꝰ
peccati ad magnitudinē perſone. ſicut ſi
p̄nceps iuſtitiã violʒ q̄ ponit̄ iuſtitie cu-
ſtos. etiã ſi ſacerdos fornicet̄ qui caſtita-
tem vouit et alios ad hoc hortari debet.
Quarto ꝓpter exemplū ſiue ſcandalū. q̄a
vt Gregꝰ dic̄ in paſtorali. In exemplum
culpa vehemēter extēditur q̄n̄ ꝓ reueren
tia ordinis peccator honorat̄. Ad pluri-
uʒ etiã notitiã ꝑueniūt magnorū pecca-
ta. et magis ea homines indigne ferunt
A. Itē in ſū. eo. ti. q. ccj. B. Utrū idez a-
ctus poſſit eſſe pc̄m et meritū. hēs ſuꝑ.
meritū. De. vij. vitijs ꝛ q̄ ex eis oriūt̄. hēs
infra. vitiū. De peccato etiã ſuꝑ. crimē.

Peccatum v.º ſ. mortale

Que ſunt peccata mortalia: R̄ꝫ.
ſm̄ Ray. In p̄mis notare potes
eſſe peccata mortalia oēs trãſgreſſiones
d̓calogi. Itē quedã enumerant̄ ab apl̓o
Ro. j. de q̄bꝫ ĩ fine ſubdit. q̄ q̄ talia agūt
digni ſūt morte. Et plura ĩmo oĩa redu-
cunt̄ ad decalogū. vt ydolatria. vitiū ꝯt̄
naturã. iniq̄tas. malitia. fornicatō. aua-
ritia. nequitia. ĩuidia. homicidiū. ꝯten-
tio. dolus. malignitas. ſuſurratio. detra-
ctio. ꝯtumelia. ſuꝑbia. elatō. inuētio ma
lorū. inobediētia. inſipiētia. ĩcompoſitio
Et ſubdit de his. q̄ ſine affectōe ꝛ abſqꝫ fe
dere et ſine miſericordia fiūt. et ſequitur
Qui talia agūt digni ſūt morte. Itē Gal̓
v. Manifeſta ſūt oꝑa carnis q̄ ſūt forni-
catio. ĩmunditia. impudicitia. luxuria.
auaritia que eſt ydolorū ſeruitus. vene-
ficia. inimicitie. cõtentōes. emulatōnes.
rixe. diſſenſiones. ſecte. inuidie. homici-
dia. ebrietates. cõmeſſatōnes. et his ſimi
lia. Et ſequitur. qui talia agunt: regnuʒ
dei non conſequentur. Auguſtinus etiã
dicit ſic. Mortalia ſunt ſacrilegium. ho-
micidium. adulterium. fornicatio falſuʒ
teſtimonium. rapina furtum. ſuperbia.
inuidia. auaritia. etſi multo tempore te-
neatur iracundia. et ebrietas ſi aſſidua
ſit. Quicūqꝫ aliquod de iſtis in ſe domi-
nari permiſerit: eterno igne cruciabitur
hec Augꝰ. diſ. xxv. §. criminis. A. Idem
in ſum. li. iij. tit. xxxiij. q. cxcix. B. Sed
in omnibus predictis attendendum eſt.
quod dicit Tho. ſc̄da ſc̄de. queſt. xxxv. q̄
mortale peccatum dicitur quod tollit ſpi
ritualem vitam anime que eſt per cari-
tatem. Unde illud peccatum ex ſuo gene
re eſt mortale quod ſm̄ propriam ratōez
contrariatur caritati. A. Idem dicit Ni
colaus de lira. ſuꝑ. vij. math̄. B. Sed ta-
mē in omnibus peccatis q̄ ſūt ſm̄ genus
ſuū mortalia ꝯſiderandūʒ eſt. q̄ nõ ſunt
mortalia niſi q̄n̄ ſuam ꝑfectōnem conſe-
quuntur. ſ. in conſenſu rationis. Unde ſi
ſit inchoatio peccati in ſola ſenſualitate

et nõ ꝑtingat vſqȝ ad ꝯſenſũ rõnis ꝓpter
iꝑfectõez act⁹: ẽ peccatũ veniale. ſicut in
genere adulterij ꝯcupiſcẽtia q̃ ꝯſiſtit in
ſola ſẽſualitate: ẽ peccatũ veĩale. Si tñ
ꝑuenit vſqȝ ad ꝯſenſũ rõnis: ẽ peccatuȝ
mortale. Et idẽ de primis motibꝫ ire vl' i-
uidie q̃ iueniũt q̃nqȝ etiã ĩ viris ꝑfectis
et ſunt peccata venialia. vt Tho. ſubdit
ibi. q. xxxvj. A. Facit. vj. diſ. teſtiũ. al's.
ſȝ penſanduȝ. B. Sed tñ hec in ſingulis
peccatis habes pleni⁹ declarata. Quedã
eñi q̃ ſũt venialia: habes ĩ ſe. c. ſ. peccatũ
iiij. Utrũ ꝑ ꝯfeſſionẽ generaleȝ mortalia
deleant: habes ſup̃. ꝯfeſſio j. §. xij. q̃ inci-
pit. Utrũ ꝑ generalẽ. Et plura etiã d̃ pec
catis de quibus tenet quis cõfiteri. ſup̃.
ꝯfeſſio. per totum et infra. pñia j.

PEccatuȝ tertio. ſ. veni-
ale. Que dicunt peccata veĩalia?
R. ſm Aug. diſti. xxv. §. al's. vbi
ſic dicit. Que auteȝ ſint minuta peccata
licȝ omnibꝫ nota ſint. tñ qȝ longũ eẽt vt
oĩa replicent: op⁹ ẽ vt ex eis aliq̃ nomi-
nem⁹. Quotiẽs aliquis ĩ cibo vel ĩ potu
plus accipit q̃ neceſſe ẽ: ad minuta pec-
cata nouerit ꝑtinẽ. Quotiẽs plus loq̃t
q̃ oportȝ: plus tacet q̃ expedit. Quotiẽs
pauꝑem iportune petentem exaſperat.
Quotiẽs cũ ſit corꝑe ſan⁹ alijs ieiunãti-
bus prãdere voluerit. aut ſomno dedit⁹:
tardi⁹ ad eccl'iaȝ ſurgit. aut quotiẽs ex-
cepto filiorũ deſiderio: vxorẽ ſuã cogno-
uerit. Quotiẽs ĩ carcere poſit⁹: tardius
req̃ſierit. infirmos tardius viſitauerit.
et diſcordes ad ꝯcordiaȝ reuocare negle
xerit. A. Hoc ẽ ĩ ꝑlato mortale. ſm glo.
ĩ. §. al's. ꝑ. c. p̃cipim⁹. xc. diſ. B. Si plus
aut primũ. aut vxorẽ. aut filiũ. aut ſuũ
exaſꝑauerit. ſi amplius blandit⁹ fuerit q̃
oportȝ. Si cuiq̃ maiori ꝑſone ex volun-
tate aut ex neceſſitate adulari voluerit.
Si pauꝑibꝫ eſuriẽtibꝫ ſibi nimiũ delitio-
ſa vl' ſũptuoſa ꝯuiuia p̃ꝑauerit. A. Iſtd
ibi videt nõ haberi ĩ tex. ſȝ poti⁹ additũ
hic ẽ. B. Si ſe aut ĩ eccl'ia aut ext eccl'iã
fabulis otioſis de q̃bus ĩ die iudicij ratõ
reddẽda eſt occupauerit. Si dũ iocãtes
A. Hoc iocãtes ñ videt de tex. B. ĩcaute
iuram⁹. ⁊ cũ hoc ꝑ aliq̃m neccitatẽ iplẽ ñ
poterim⁹: vtiqȝ ꝑiurem⁹. ⁊ cũ oĩ facilita
te vel temeritate: maledicim⁹. hec Aug.
Plura de his in ſp̃alibus ſuis locis maĩ-
feſtantur. A. Et ĩ his pt̃ apparere q̃ hec
q̃nqȝ ſũt mortalia. et p̃dicta ſũt exempla
venialis peccati: diffinitio at̃ videt iſta.
Ueniale ẽ qd̃ non aggrauat vſqȝ ad rea-
tũ ꝑpetue damnatõis. ij. ſen. diſ. xlij. cap.
veniale. B
¶ Utrũ peccatũ veniale poſſit fieri mor-
tale? R. ſm Pe. Ideȝ act⁹ numero q̃ ẽ ve-
nialis: nõ pt̃ fieri mortalis: ſȝ idẽ in ſpẽ
põt. et ſic intelligitur verbũ Aug. q̃ ni-
hil eſt adeo veniale quod nõ poſſit fieri
mortale. diſ. xxv. §. hinc etiã. A. al's inci
pit criminis. B. Et quod in li. ſñiaꝝ dr̃
q̃ venialia multiplicata ita poſſũt obru
ere ſicut vnũ mortale: intelligit ꝑ occaſi
onẽ. quia aſſuetudo venialium: cadere fa
cit in mortale. A. Circa hoc bona. ſuper.
iiij. ſñiaꝝ. diſ. xvj. ſic dicit. videlicet q̃ tri
plex ẽ genus venialis peccati. Quoddaȝ
eñi ẽ ex ſurreptõne. et ideo veniale. quia
vitari nõ poteſt. Quoddã ex cogitatõne
ſiue voluntate ſiue conſenſu. et ideo ve-
niale quia plene nõ ꝯſentit homo in co-
gitatõne. vt de muliere. vel delectatõe cir
ca ꝯſenſũ. in delectationem. Quoddã eſt
veniale cũ rõne et ꝯſenſu. ſȝ tñ ideo ẽ ve-
niale. quia nõ ẽ deordinatio ꝯtra p̃ceptũ
vt ebrietas et mendatiũ iocoſũ. Cuȝ igit
querit vtrũ veniale fiat mortale. Si ĩtel
ligat q̃ hec culpa ꝑ eſſentiã fiat illa: nul
la eſt queſtio. quia hoc ẽ impoſſibile. Si
intelligat q̃ illd̃ qd̃ al's erat veniale poſ-
ſit eſſe mortale. vt mendatiũ iocoſũ et e-
brietas. dico q̃ quoddam nõ fit mortale
quoddam fit mortale per cõplacentiam
Primuȝ igitur veniale quod cõmittit ꝑ
ſurreptõnem: ſemper eſt veniale. Secũ-
dũ ſecũdo modo veniale. ſ. per delectatõȝ
circa conſenſum fit mortale ꝑ cõplacen-
tiam ſm q̃ placitũ dicitur conſenſus ple
nus. Tertium veniale quod eſt per decla
rationem circa deum: pt̃ fieri mortale ꝑ
libidinem magnam. ſicut mendatium io
coſum. Et hoc fit mortale ꝑ placituȝ ſm
q̃ placitum dicitur quietata voluntas.
et quia iteratio actus diſponit ad libidi
nem et ꝯplacentiã. hinc eſt q̃ Aug⁹. dic
ĩ pluribus locis q̃ venialia plura obru-
unt nõ ꝑ ſe ſȝ qȝ diſponũt ad libidinem.
nõ diſpoſitõne neceſſitatis ſed ꝓnitatis.
hec ille. Eſt aũt aduertendum q̃ quieta-
ta voluntas et libido hic intelligitur q̃ñ

notabilis negligētia adhibeť circa veni-
aliū resiſtentiā. qꝛ dū nobis adeſt ſuffiti-
ens tp̄us deliberādi: tenemuꝛ motus ve-
niales rep̄mere ſm̄ Alex. de ales. et etiā
alios. vt patet ſupra. ebrietas ī p̄ncipio ī
additiōe. Hoc etiā patꝫ p̄ glo. xxv. diſ. §.
criminis. Ubi dicit qꝫ aſſiduitas et ꝯtem
ptus vitādi venialia: efficiť culpa mor-
talis. et de pe. diſ. j. c. tres. ſup̄ verbo op-
p̄mēt dicit. Cōtemptꝰ veniališ et vilipē-
ſio peccatū ē mortale. Et ſup̄ verbo tres
ſūt dicit. Siq̄s ꝯtēnit venialia ꝑpter ꝯtē-
ptū eoꝝ cōſtituiť dignus morte eterna.
Itē aduertendū ꝑut dicit Bona. vbi ſup̄
qꝫ peccatū veniale occurrēs p̄ mētis ſur
reptōēꝫ: nō pꝫ effici mortale. Et hoc veꝝ
eſt q̄tū in ſe. cū ꝯſenſū deliberatū habere
nō poſſit. Pꝫ tn̄ effici mortale in ſua ori-
gine et accidente. ſicut in ſimili pꝫ de no-
cturna pollutōe. que licet in ſe habē nō
poſſit mortale peccatū: pꝫ tn̄ habere ī o-
rigine vel accidēte. i. ſi añ vł poſt placēt
alicui pollutōnis carnalis delectatio. vt
pꝫ colligi ex notatis in ſū. li. iij. ti. xxiij.
q. lxxiij. Et eodēꝫ modo ſiquis p̄ mentis
ſurreptōēꝫ ꝯmitteret quicq̄ ꝺ ſpē pecca-
ti mortalis. vt ē deuꝫ blaſphemare vel a-
liud. licꝫ hoc ī ſe nō videať mortale: pōt
tn̄ in ſua origine peccatuꝫ mortale habē
ſi forte ꝑcebat a mente ad hoc diſpoſita.
vel ex notabili incuria et negligētia qñ
ſi vellet: poſſet ꝯmode ꝑuidere ne illꝺ oc-
curreret. Uñ nō ꝑuidendo: videť malitiō-
ſe peccare. cū lata cłpa equipeť malitie
ex̄. de ꝯſti. vt aīaꝝ. li. vj. Pꝫ etiā pecca-
tū p̄ ſurreptōēꝫ occurrēs habere morta
lē culpā in ſuo accidente. videlicet ꝯpla-
cētia et īpenitētia. cōplacētia. i. quando
alicui placeret peccatū cōmiſſū ante vel
poſt cōmiſſionē. vt ſup̄. de nocturna pol
lutōe p̄tactū eſt. p̄ īpenitētiā ꝟo qñ eorū
penitētia cōtemneretť. de q̄ in ſe. §. diceť.
B. Unus aūt actus quō poſſit eē bonus
vel malus. vide ſupra. meritum.

Utrū teneamur penitere ꝺ venialibꝫ:
R. ſm̄ Tho. in. iiij. diſ. xvj. Cuꝫ dī aliq̄s
ad aliquid teneri quedā neceſſitas īpor-
tatur. Neceſſitas aūt ē duplex. Una ab-
ſoluta. Et ſm̄ hāc teneť facere ea ſine q̄-
bus nō ē ſalus. Et hoc modo nō teneť q̄s
ad peccati venialis pn̄iam. qꝛ morteꝫ ex
hoc nō incurrit niſi forte ex cōtēptu di-
mittat. Alia neceſſitas ē ex ſuppoſitione
alicuius finis. ſicut diciť aliquid eē ne-
ceſſariū ſine quo nō poſſumus finē intē-
tū ꝯſequi. Et hoc mō neceſſariū eſt qꝫ hō
de venialibꝫ peniteat ſi ei remitti debeāt
in hac vita. Et ſm̄ hoc nō ꝓprie diciť te-
neri aliquis ad aliquid. Et ideo dicendū
qꝫ homo nō teneť ad penitētiaꝫ veniališ
niſi large ſumēdo. Itē Pe. A. Sup̄ hoc
paſſu Bona. ſup̄ diſ. xvj. q̄rti ſn̄iaruꝫ ſic
dicit. Notandū qꝫ ſicut tactū eſt. tria ſūt
genera veniališ. Quedaꝫ ex ſurreptōne.
Et de his nō tenemur penitere niſi de cō
gruo. Quedaꝫ ex volūtate cui ſi ꝯſentia-
tur: incidit homo in mortale. Et de tali-
bus teneť homo penitere non ſimpliciteꝛ
ſed in caſu. ſ. p̄ loco et tp̄e qñ recogitat
ea ne ſi ꝯſentiat: cadat. Quedā ſūt veni-
alia que per ſui multiplicationeꝫ augēt
libidinē ſicut ea in que eſt ꝯſenſus ſꝫ de-
ordinatio in deū. Et de talibus dico qꝫ te-
neť homo penitere ne multiplicentuꝛ. ꝛ
homo p̄iculo et diſcrimī ſe cōmittat. hec
ille. Aduertendū qꝫ qñ in aliquo caſu do
cto. videť dicē qꝫ ꝺ aliquo veniali non te-
neamur penitere: videť intelligendū ni-
ſi eius penitētia omittať ex ꝯtemptu. vt
ſupra dicit Tho. Et videť fieri ex contē-
ptu quādo ſalteꝫ in genere nō vult quis
dolere de omni dei offenſa. et forte de ma
ioribꝫ venialibꝫ de q̄bus pꝫ recordari in
ſpecie. Talis eñ īpenitētia impedit mor
taliū peccatoꝝ indulgentiā etiā ī bapti-
ſmo. Uñ Alex. de ales. ſup̄. ij. ſn̄iaꝝ. diſt.
xxxvj. q. x. q̄ īcipit. Octauo q̄riť: dic. Cō
cedimꝰ qꝫ ī eo q̄ recipit grāꝫ baptiſmaleꝫ
ſi nō fictꝰ accedit: deleť oīs culpa tā ve-
nialis q̄ꝫ mortalis. Sed dicimꝰ qꝫ ad hoc
qꝫ fictꝰ nō accedat poſtq̄ adultꝰ ē exigiť
qꝫ ꝯterať de peccatis mortalibꝫ quoꝝ hꝫ
memoriā. et etiā venialibꝫ. ſalťe in genē
dolendo qꝫ ip̄e fecit aut hꝫ aliqꝺ veniale.
Si eñ ñ ita facēt: dicimꝰ qꝫ fictꝰ accede-
ret et ñ recipet grām baptiſmalē. Et ea-
deꝫ diſ. q. xj. q̄ incipit. Queriť poſtea. dic
qꝫ debet dolere de mortali. et de venialibꝫ
ſalťe in genere. et etiaꝫ forte de maioribꝫ
venialibus in ſpeciali ſi habeat illoꝝ me
moriā. vt ſicut multiplicanť peccata: mł
tiplicenť dolores ꝺ illis. hec ille. Etſi hoc
obtinet circa remiſſionem peccatorū ba
ptiſmalem. fortiꝰ et erga ſacramētū pn̄ie

ꝑ qꝺ difficilius q̄ꝫ ꝑ baptiſma ꝛemittunť
peccata. vt pꝫ ꝑ Aug ī. li. ꝺ pnīa. ⁊ ꝺ pe.
diſ. vij. c. nullꝰ. B. Utrū aũt teneamur ad
ꝯfeſſiōeꝫ veīaliū. hēť ſup̄. ꝯfeſſio ij. §. vij

¶ Utrū peccatū veīale poſſit r̄mitti ſiñ
mortali? R̄. ſm Tho. in. iiij. diſ. xvj. Re-
moto p̄ori: remoueť poſteriꝰ. nec poſte-
rius reſtituiť niſi p̄ori reſtituto. Feruoꝛ
autē caritatis cui veniale opponiť: ē po-
ſterioꝛ ipa caritate. Uñ q̄diu caritas ñ
reſtituiť. ſ. ꝑ dimiſſionē peccati moꝛta-
lis: nec feruoꝛ caritatis repari pt̄. ī qua
repatōe ꝯſiſtit venialis peccati dimiſſio
et ſic nō dimittiť ei cui moꝛtale nō dimit
tiť. Ideꝫ Pe. A. Hoc veꝝ q̄tū ē ex parte
feruoꝛis: ſed ꝑ ſolutōeꝫ pene bene remit
titur veniale ſine mortali. vt notat Sco
tus. diſ. xv. quarti ſniaruꝫ. B

¶ Utruꝫ vnū veniale poſſit dimitti ſine
alio? R̄. ſm Tho. vbi ſup̄. Sic. quia ve-
nialia nō habēt ꝯnexionē adiuicē ex ꝑte
auerſionis ſicut moꝛtalia. quia ī eis nul-
la ē auerſio a deo. nec etiā ex ꝑte conuer
ſionis. vt per ſe patꝫ.

¶ Utrū veniale poſſit dimitti volunta-
te manente ad illud? R̄. ſm Tho. in. iiij.
diſ. xvj. Nō pt̄ tolli culpa niſi reoꝛdineť
volūtas. que reoꝛdinari ñ pt̄ q̄diu ī ipa
deoꝛdinatōe manet. aliter eēnt duo oppo
ſita ſimul. Et ideo nullo modo veniale di
mitti pt̄ q̄diu voluntas ad illud manet.
Idem Pe.

¶ Utrū ad remiſſionē venialis ꝛequirať
ꝯtritio? R̄. ſm Tho. vbi ſup̄. Peccatum
veniale vt dictū ē. ſ. in p̄cedēti. §. non re-
mittiť q̄diu volūtas manet in illo. Ipm
aũt recedere volūtatis ab eo qꝺ p̄us vo-
lebat ē diſplicere ei qꝫ voluit. et talis diſ
plicētia qñ ē gratia infoꝛmata: dr̄ doloꝛ
ꝯtritōis. et iō veniale ſine ꝯtritōe nō di
mittiť. Sed ſciendū qꝫ cōtritio pt̄ accipi
tripliciter. ſ. vel habitu. vel actu. vel me-
dio mō. Habitu quidē. ꝯtritio non ſuffi-
cit ad peccati venialis dimiſſionem. quia
tūc quicūqꝫ haberet habitū v̄tutis pnīe
cuius actꝰ ē quelibet ꝯtritio: cōſecutꝰ eēt
peccati venialis dimiſſionē. et ſic ipm ve
niale cū gratia eē nō poſſet. Nec iteꝝ re-
quiriť qꝫ ſemꝑ ſit actualis ꝯtritio. qꝛ ſeq̄
reť qꝫ peccatū qꝺ aliq̄s ī memoꝛia vel ī
cogitatōe nō habet: remitti nō poſſꝫ. Et
ideo dicendū qꝫ req̄riť ꝯtritō medio mō
qñ. ſ. etſi actu peccatū ñ diſpliceat expli-
cite: diſplicet tamen implicite. qꝛ virtute
actus quē agit ſequereť diſplicētia expli
cite peccati venialis ſi cogitatio ad illꝺ
ferreť. Idem Pe.

¶ Quot modis venialia dimittunť? R̄.
Octo modis. Primo quidē ꝑ dignā cōio-
nē. de ꝯſe. diſ. ij. cū omne crimē. et. c. ſi q̄-
tienſcūqꝫ. ⁊ (vt quidā addūt) ꝑ extremaꝫ
vnctōꝫ. exť. de ſacra vnc. c. vnico. ꝺ. de pe
nitētia. Itē ꝑ aque benedicte aſꝑſionem
de ꝯſe. diſ. iij. aquā ſale. Tertio ꝑ elemoſi
narū largitionē. de pe. diſ. j. q̄ obrē. et. c.
medicina. diſ. iij. ſane. Addūt quidā ꝑ ī-
iuriaꝝ remiſſionē. que ē elemoſina ſpiri
tualis Luc. vj. Dimittite et dimitteť vo
bis. Quarto ꝑ oratōꝫ p̄cipue dñicam. de
pe. diſ. iij. de quottidianis. Quito ꝑ ꝯfeſſi
oneꝫ generalē. vt ſup̄. ꝯfeſſio j. §. xj. Se-
xto ꝑ epiſcopalē benedictōeꝫ. ⁊ ſm quoſ-
dam etiam ꝑ ſacerdotalē. j. q. j. multi. in
fi. Septimo ꝑ ꝺuotā pectoꝛis tunſionē.
de pe. diſ. j. tres actiones. Octauo ꝑ coꝛ-
dis ꝯtritōeꝫ. vt in p̄cedenti. §. dictū ē. De
his ſut v̄ſus. Confiteoꝛ. tundo. conſper-
goꝛ. conteroꝛ. oꝛo. Signoꝛ. edo. dono. per
hec venialia pono. Et nō ſolū ꝑ iſta ſpe-
cialiter numerata: ſed etiam ꝑ quodlibet
bonum opus delentur. vt in p̄dicto cap.
medicina. ꝺ. redime te operibus tuis. Et
ſicut dicit Tho. plura vel pautioꝛa veīa
lia ꝑ p̄dicta remittunť. ſm qꝫ ꝑ hec ma-
ioꝛ vel minoꝛ feruoꝛ ꝯcitať q̄ de pluribꝫ
vel pautioꝛibꝫ saltē implicite ꝯtritōnem
ꝯtineat. Unde nō opoꝛtet qꝫ ꝑ hec oīa ve
nialia dimittantur. A. Idem in ſum. li.
iij. ti. xxxiiij. q. clviij. B

Peculium. Quia con-
tingit qꝫ filijfamilias habent ali
quādo aliquid ſuum quod diciť
peculiū. de hoc nūc eſt dicendum. Eſt ſi-
quidē q̄druplex. Quoddā ē qꝺ dr̄ caſtren
ſe. vꝫ qꝺ filiofamil' occaſione militie a ꝑ-
entibus vel alijs donať vel ip̄e in militia
acquirit. Quaſi caſtrenſe ē qꝺ filiuſfail'
ex aduocatōe vel alio offitio publico ꝑce
pit. et ſimiliter qꝺ obuenit p̄ſbiteris ⁊ cle
ricis de offitio ſuo et in quolibꝫ dicto pe
culio pr̄ nihil iuris hꝫ q̄n potiꝰ ip̄e filius
ī eo pr̄famil' cenſeť. ff. ad macedo. li. j. §.
vltimo. et. l. ij. et. C. de inoffi. teſta. l. fin.
Profectitium autem eſt quod ex rebus

patris vel eaꝝ occaſione aduenit vt fru
ctus ſiue lucrũ. Et ĩ hmõi peculio nihil
iuris habet fili⁹: ſꝫ pater plenã ꝓprietatẽ
habet. vt in Inſti. ꝑ quas pſo. no. acq̃. §. j
Aduentitiũ võ ẽ qd̾ ex alia quacũq; cau
ſa filio aduenit. ſiue a matre ſiue ab extẽ-
nea pſona. ſiue de alijs opatõib; ſeu labo
ribus ſuis. Et in hoc peculio ꝑuaꝛ filijs
ꝓprietas. etſi pater p̃moriaꝛ filij ẽ. ſꝫ vi-
uẽte patre: habꝫ ĩ eo pater plenũ vſufru
ctũ. ita ꝙ de eo nec teſtari pt̃ fili⁹. vt extẽ
de ſepul. licet pater. li. vj. A. Predicta fu
erũt glo. ray̆. vt in ſũ. li. ij. ti. viij. q. xxxj
ad finẽ. Sꝫ ſatis puto ꝙ ſiquid filio ad-
uenerit ꝑtim ex reb; patris. et ꝑtiꝫ ex la
bore vel aliũde: debeat dici ꝑtim pfectiti-
uꝫ. et ꝑtim aduẽtitiũ. quia qd̾ ius ẽ de to-
to quo ad totũ. idẽ etiã de ꝑte q̃ ad ꝑtẽ. ff
de rei ven. l. q̃ de tota. B. Porro ĩ bonis
q̃ pater habet: multomin⁹ habet fili⁹ ali-
quã ptãteꝫ. niſi quia debꝫ ali. vt ſup̃. ex-
poſitus. et ſupra familia. A. veꝝ ẽ ſi nõ
pt̃ ſe alere. vt ſup̃. ꝑentes. B. Vñ ſi p̃ter
voluntatem patris accipet: rem alienaꝫ
ꝯtractaret. et ſic furtum cõmitteret.

PEdagium et guidagiũ

quid ſit? R̃e. ſm Wil̃. Pedagia di
cuntur q̃ dantur a trãſeuntibus
in locis ꝯſtitutis a p̃ncipe. Guidagia võ
q̃ danꝛ ꝑ ꝯductu ꝑ terrã alicuius vt ſecu
rius vadãt. A. Hoc dicit glo. in. c. ſuper
q̃buſdã. extẽ. de v̾bo. ſig. vbi etiaꝫ dicit ꝙ
ſalinaria dicunꝛ q̃ dantuꝛ ꝑ ſale. B. Hec
ſolus p̃nceps et nõ ꝑticularis ciuitas pt̃
ꝯſtituẽ. A. Hoc patet ĩ dicto. c. ſup ꝗbuſ-
dã vbi dĩ. Duxim⁹ declarandũ illa eẽ pe-
dagia. guidagia. ſalinaria ĩterdicta que
nõ apparẽt Impatoꝝ vel Regũ. vel late-
rañ. ꝯcilij largitõe ꝯceſſa. vl̾ ex antiq̃ cõ
ſuetudine a tpe cui⁹ non extat memoria
introducta. Hoſti. tñ vt patet ĩ ſũ. li. ij.
ti. v. q. xxix. ſentit ꝙ ſolus rex Romano-
rũ poſſit illa ꝯſtituẽ. et idẽ ſentit de rege
Frãcie qui nõ r̃cognoſcit in tꝑalibus ſu
periorẽ. extẽ. q̃ fi. ſint le. ꝑ venerabileꝫ. §.
inſup. Et hoc intelligit ſi ꝓpl̾s ſibi eandeꝫ
ptãtẽ dederit q̃ impatori data ẽ. ff. de ori.
iur̃. l. ij. Inno. võ vt ibideꝫ patet dicit ſi-
pliciter ꝙ reges poſſũt imponẽ noua pe
dagia. Peccãt tñ ſi hoc faciũt ſine iuſta
cã. ⁊ hoc videꝛ magis verificari ex dicto
c. ſup ꝗbuſdã. ibi ĩpatoꝝ vl̾ regũ ⁊c̃. B

Vtrũ pedagia vel guidagia poſſint li
cite peti? R̃e. ſm Ray̆. Si pedagiũ ẽ anti
quũ ⁊ fuit impoſitũ ab hiſqui potuerũt
vt p̃ncipibus vel regib; et p̃ſertim aucto
ritate eccleſie ac etiã ex iuſta cã vt ꝑ ꝺfẽ
ſione tranſeuntiuꝫ vl̾ nauigantiũ vl̾ pa
trie et hmõi. et recipiẽs facit id ꝓpter qd̾
fuit impoſitũ: ſine ſcrupulo ꝯſcĩe pt̃ reci
ꝑe. et eodẽ modo ſi neſcit a ꝗbus fuit ĩſti
tutũ. putat tñ ab illis q̃ poterãt et ex p̃-
dictis cauſis. A. Verũ ẽ ſi adeſt ꝯſuetudo
cuius initij nõ extat memoria: al̾s ſec⁹.
vt ĩ dicto. c. ſup ꝗbuſdã. B. Itẽ ſi iſte re-
cipiẽs nõ laborat modo nec facit expen-
ſas quia nõ ẽ neceſſe. ꝑatus tñ ẽ ſi neceſ-
ſe eẽt labores et expenſas impendere. nõ
ſolũ quas tũc accipet: ſed etiam p̃us ac-
ceptas et amplius ſi oporteret. A. ſcꝫ ꝗ
nũc accipiat. vt patet ꝑ eũ. ray̆. et in di-
cta. q. xxix. B. Si võ pedagiũ ſit nouuꝫ
nõ pt̃ aliqs ab adueniẽtib; vl̾ trãſeunti-
bus aliquid accipere niſi certuꝫ ſit illd̾ a
principe vel rege ſtatutũ ꝓpter ĩminentẽ
neceſſitatẽ. Probatur hoc. xxiiij. q. iij. ſi
quis romipetas. extra. de treu. et pa. ino
uam⁹. ff. ꝺ publi. l. vectigalia. extra de cẽ
ſi. ꝑuenit. v̾. oportet q̃ꝓpe. et. c. cũ apl̾s. §
ꝓhibem⁹. xij. q. ij. nobis em̃. circa fi. v̾. ſi-
quid forte. ff. loca. ex ꝯducto. §. vno. Si
ꝯtra formã p̃dictam aliquid acceptũ eſt
reſtituendum puto illi a quo acceptuꝫ ẽ
Si ſciri nõ poteſt: in pias cauſas. Con.
vl. et Inno. A. Idem in dicta. q. xxix. vbi
etiam patet Hoſti. dicere. ꝙ ſi dñs terre
qui recipit pedagiũ nõ defendat ſoluen-
tẽ in rebus ⁊ pſona ꝑ poſſe ſuo. licet nõ
teneaꝛ ad reſtitutõeꝫ pedagij niſi ꝯſtaret
ꝙ hac de cauſa inſtitutum eſſet: tenetur
tamen ad ſatiſfactionẽ plenariaꝫ. quod
plus eſt. et etiam ſi inueniatuꝛ in ꝺfectu
iuſtitie. xxiij. q. ij. dominus. B

Vtrũ mercatores ſeu trãſeuntes tene-
antur ſoluere pedagiũ? R̃e. ſm Ray̆. Te-
nentur ſoluere et antiquum et nouum
ſeruata forma dicta in precedenti. §. ⁊ ñ
ſoluendo: furtum cõmittunt: ſed ad pe-
nam taxatam non tenentuꝛ in foro con-
ſcientie niſi poſtꝗ fuiſſent inde ſentẽtia-
liter ꝯdemnati. Q ſi petitoꝛ pedagij non
illud faciat ꝓpter quod fuit inſtitutuꝫ cũ
neceſſe ſit: tunc tranſeuntes poſſunt pe-
dagiũ negare. Naꝫ cã ceſſãte ĩ r̃cipiente

ceſſat obligatõ in dante. xvj. diſ. §. his o-
mnibꝫ. ext̃. de iureiurã. ꝑuenit. Uel tales
poſſũt ſup̃ hoc adire iudicẽ. qd̾ tutius vi
det̃. A. Primã tñ partẽ ſentit Ray̆. verã
eẽ de iure. ſubdens. Caueãt tñ ſemp̃ men
datiũ. vt in dicta. q. xxix. Jdez qd̾ ſup̃ di-
ctũ eſt de pena fuit dictũ glo. ray̆. et idez
dicit ĩ omni caſu ĩ q̃ pena eẽt imponẽda
Con. tho. et Ul. et glo. xij. q. ij. fraterni-
tas. et notat̃ in ſũ. eo. ti. q. xxx. H

Nũquid xp̃iani tenent̃ ſoluere peda-
gia ſarracenis? R̷. ſm Ray̆. Si trãſeant
ꝑ t̃ras eoꝝ tp̃e treuge. ⁊ ip̃i ſarraceni de-
fendũt eos a latronibꝫ et hm̃õi: xp̃iani
tenent̃ eis ſm ſtatutũ et pactũ. et ſubtra
hẽdo tenerent̃ ad reſtitutõez. Nam fides
hoſti ſeruãda ẽ. xxij. q. iiij. ĩnocens. xxiij
q. j. noli. Addit tñ Wil̃. ꝙ de pacto ſi ĩter-
ueniat: planũ ẽ. Sed de ſtatuto ẽ diſtin-
guendũ. Nã ꝑ ſtatuta illoꝝ q́ ꝑ vim oc-
cupauerũt et tenẽt terrã q̃ aliquãdo fuit
xp̃ianorũ cũ ip̃i ſit male fidei poſſeſſores
nõ obligant̃ fideles niſi ſponte ꝯſenſerĩt
vel ſubiecerint ſe hm̃õi ſtatutis. Secus
dicerẽ de illis ſarracenis q́ nõ ſũt violen
ti poſſeſſores terraꝝ quas tenẽt. quia ab
hm̃õi pedagijs fraudari nõ debẽt ab ali-
quo etiã xp̃iano trãſeũte. Si ṽo trãſeant
tp̃e guerre aut qñcũqꝫ cũ mercibꝫ ꝓhibi-
tis: nõ tenentur eis ad pedagia. A. Jdez
in ſũ. eo. ti. q. xxxj. vbi ⁊ addit̃. Hoſti. tñ
dicit. Nõ puto ꝙ xp̃iani teneant̃ ad ſol-
uendũ hec paganis. veꝝ ſi volũt habere
comoditatẽ terre ſarracenoꝝ: oportet ꝙ
ſoluãt. quia nec aliter ſarraceni ip̃orum
trãſitũ ſuſtinerẽt. Hoc dictũ pt̃ intelligi
ſm diſtinctõꝫ dicti Wil̃. Portãtes etiam
dictas merces ꝓhibitas aliter puniendi
ſũt ſm Ray̆. et in dicta. q. xxxj. Et de pe
na hꝰ. infra. ſarracenus. §. j. H.

Nũquid qui faciũt portari bladuꝫ vel
vinũ ad vſũ ſuuꝫ vel familie teneant̃ ad
pedagiũ? R̷. ſm Hoſti. Non. ſi etiã ꝯſue-
tudo ſit in ꝯtrariũ. quia irratõnabilis ẽ
et nõ tenẽda. quia pedagiũ nõ eſt dandũ
niſi de rebꝫ q̃ cauſa negotiatõis deferunt̃
C. de vecti. et cõmiſ. l. vniuerſi. Con. her.
A. Jdez in ſũ. eo. ti. q. xxxiij. Jn dicta aũt
l. vniuerſi. dr̃ ſic. Uniuerſi ꝓuinciales pro
his rebus quas ad vſũ ꝓpriuꝫ vl̃ ad fiſcũ
inferũt. vel exercendi iuris grã deferunt
nullũ vectigal a ſtationarijs exigat̃. Ea
do que extra p̃dictas cãs vel negociatõ-
nis gratia portant̃: ſolite p̃ſtationi ſub-
iugamus. Et ſubditur pena capitalis ꝯ
aliter exigentes. Et in hac lege etiaꝫ pa
tet ꝙ pedagiũ ſiue vectigal pt̃ exigi etiã
ꝓ rebus que non deferunt̃ cã negociati-
onis niſi in ꝑticulariter exceptis. Et qd̾
hic dicitur de nõ ſoluendo pedagio de ꝑ-
tinẽtibus ad victũ videt̃ verũ quo ad fo-
renſes. Jncole enĩ bene vident̃ teneri de
fructibꝫ terraꝝ qui ſupponunt̃ ad ſuſten
tandũ onera loci. Et hoc rõ ſuadet. et cõ
ſuetudo interp̃tat̃ que ẽ optima legũ ĩ-
terpres. ff. de legi. ſi d̾ interpretatõe. Se-
cus aũt d̾ rebus quas emerent. quia tũc
in eis hoc caſu non videtur diuerſa ratõ
cum forenſibus niſi emeretur res ſubie-
cta pedagio de qua pedagium ſolutũ nõ
foret. quia tranſit cum onere ſuo. ſicut
patet de emptõne rerum indecimataruꝫ
ſupra. decime ij. §. iiij. H

Utruꝫ lay̆cus a clericis poſſit exigere
pedagium? R̷. Eccleſiaſtice ꝑſone ad pe-
dagia et guidagia penitus nõ tenentur.
nec etiam ꝓ rebus ſuis quas nõ cauſa ne
gociatõnis deferunt vel deferri faciũt. et
inhibetur ne ab eis talia exigant̃ ꝯtra-
ria ꝯſuetudine nõ obſtante: aliter q́ ta-
lia exigunt ſuo nomine vel alieno ſi ſũt
perſone ſingulares ſũt excõicate ip̃o fa-
cto. ſi collegiũ vel vniuerſitas. caſtrũ vel
ciuitas ip̃o facto ſubicitur ĩterdicto. nec
a p̃dictis abſolui poſſũt niſi plene reſti-
tuãt et de trãſgreſſione ſatiſfecerint. ext̃
d̾ cenſibꝫ. q̃ꝙ li. vj.

Pena primo. ſ. iuditial̃

aut diuina. Jn foro iuditiali pe
na triplicis generis infligi ſolet.
Et p̃mũ q́dẽ genꝰ ẽ pena ſpũalis ĩ q̃ q̃ſi p̃-
ambulũ ſolꝫ p̃mitti ĩcrepatõ. diſ. lxxxiiij
ꝑuenit. et hec pt̃ dici p̃ma ſpũalis pena.
Secũda ſpũal̃ pena ẽ cẽſura eccl̃iaſtica
ſ. excõicatõ. ĩterdictũ vel ſuſpẽſio. extra.
de verbo. ſig. querẽti. Tertia ẽ pena ĩfa-
mie. de q̃ vide ſup̃. ĩfamis. Quarta ẽ pe-
na depoſitõis. diſ. l. ſi ep̃us. et de hac ſup̃.
degradatõ. Eſt aliud genꝰ pene. ſ. corꝑalis.
p̃ma q́dez ſolꝫ eẽ ieiunij ſiue abſtinẽtie: q̃
ſolet quãdoqꝫ infligi ĩcarceratis ꝓ eoruꝫ
ſceleribꝫ. De hac pt̃ intelligi. diſt. xc. ſiq̃s
ꝯtriſtatus. et. xxvij. queſt. j. ſi homo eſ-
ſes. Secunda eſt verberatõnis. xxiij. q. v.

circũceliones.de qua habet̃ infra.ꝓcuté.
§.fi.et sup̃.excõicatio ij.§.ij.⁊ vij.Tertia
ẽ s̃uitutis.de q̃ infra.raptor ij.§.ij.et sup̃
fornicatio.§.fi. Quarta ẽ publicatõnis
omniũ bonoꝝ.diſ.lxiij. adrianus ĩ fi.A
Hoc.c.modicũ videt̃ facẽ.B.Et d̾ hac ſu
pra.hereticus j.§.viij.Quinta exilij.diſ.
lxiij.in ſynodo.in fi. Et hoc exiliũ pt̃ eẽ
triplex. Primũ in loco certo.vt cũ quis
intrudit̃ in monaſterio.ext̃.de adul.ꝑ
uenit.Secũdũ a loco certo.qñ q̃s ab ali
quo loco ꝓhibet̃.ij.q.j.in ꝑmis.Tertiuꝫ
ab omni loco.vt cũ interdicit̃ penitẽtib᷒
q̃busdã ne morent̃ ĩ aliquo loco vl̃t vnũ
vel duos dies.d̾ pe.diſ.vj.ſacerdos.Ter
tiũ genus pene ẽ pena pecuniaria.que ĩ
fert̃ aliqñ ꝓ iniuria illata ꝑſone vel lo
co.de qua ſup̃.emunitas eccleſie.§.fi.A
liqñ ꝓ ſatiſfactõne illati damni.vt ꝓ fur
to vel rapina.vt ſup̃.furtũ.§.iij. et infra
raptor j.§.j.Sunt et alie pene ſãguinis
ſm leges.vt mortis.detrũcatõis.vel eti
am deportatõnis et hmõi.de q̃bus ꝓtrãſ
eundũ ẽ ad preſens.A.de his penis lati᷒
notat̃ ĩ ſũ.li.iij.ti.xxxij.q.j.ſm Ray̆.B

¶ Quis pt̃ penã infligere? Re.ſm Ray̆.
Generaliter iudices qui poſſunt punire
ſubditos iuxta qualitatẽ culpaꝝ.⁊ null᷒
alius.xvj.q.j.c.j.xxxiij.q.ij.§.ĩ hoc. Nã
iuriſdictio ſine coertõe ſaltẽ modica:
nulla eſt.ext̃.de offi.dele.c.paſtoralis et
ca.ex litteris.Hoc tam̃ ſcias ꝙ maiores
penas vt decapitare q̃tũ ad forũ ſecula
re nõ poſſũt infligere niſi illi iudices qui
dicunt̃ habere merũ impiũ. Similiter
q̃tũ ad forũ eccleſiaſticũ deponere nõ pt̃
niſi ep̃us ad quẽ ꝑtinẽt maiora negotia.
di.xxv.ꝑlectis.A.Idẽ ĩ ſũ.eo.ti.q.iiij.B

¶ Que ſunt illa que excuſant a pena ſi
ue etiã a culpa? Re.ſm Ray̆.Generaliter
ſũt ſeptẽ.Nã primo quidẽ excuſat mẽtis
alienatõ.Dicit̃ aũt homo alienate men
tis tripliciter.ſ.ꝑ ſtuporẽ.et hoc mõ.au
g᷒.excuſare videtur Loth.qui voluit fi
lias ſuas ꝓſtituere vt hoſpites liberaret
di.xiiij.ꝙ ait.Itẽ ꝑ furorẽ.xv.q.j.aliq̃s
et ca.illa cauenda.iij.q.ix.iudicas.Itẽ
ꝑ ebrietatẽ.xv.q.j.inebriauerũt.Et itel
ligas ſi ex toto ſint alienate mẽtis.aliter
nõ excuſarentur a toto ſed a tanto.Vide
ſupra.ebrietas.§.iiij.Secũdo excuſat co
actio que ſi abſoluta fuerit:excuſat a to

to.ſi cõditionata excuſat a tanto.diſt.l.
ꝓſbiteros.Tertio excuſat deceptio ſi for
te aliquis dolo alterius deceptus ꝑ erro
rẽ ꝓbabilem fecit aliquid vel omiſit.xv.
q.vj.ſi ſacerdotibus.xxxiiij.q.ij.in lectũ
ff.de iureiurã.Si eum.Hoc tamẽ fallit ĩ
his que nõ licꝫ ignorare.vt que ſũt ꝯtra
fidem vel expreſſa dei ꝓcepta.xxij.q.ij.in
ip̃aꝝ.xvj.q.j.ſi capis.Vñ d̾ hoc.j.corin.
xiiij.Siquis ignorat:ignorabitur.Quar
to excuſat qñqꝫ mlt̃itudo.nõ quidẽ a pec
cato ſed releuat aliqualiter a pena.vide
ſup̃.correctio j.§.v.Similiter et ꝯſuetu
do ſm Inno.qñqꝫ excuſat a pena tempo
rali:ſed non a culpa vel a pena eterna.
Quinto excuſat etas qñqꝫ quideꝫ a toto.
vtſi nõ eſt dolicapax.xv.q.j.illud relatũ
qñqꝫ võ nõ a toto.vtſi eſt dolicapax.ext̃
de delic.pue.c.j.Alie võ etates ſm earuꝫ
varietateꝫ attenuant peccata et penas.
ar.lxxxvj.diſ.tanta. Sexto excuſat caſ᷒
vt ſupra homicidiũ iij.§.j.Septimo ex
cuſat iocatio.xv.q.j.illud relatũ.A. Et
ibi patet ꝑ glo.ꝙ hoc ẽ verũ ſi iocus nõ
ſit noxius.Nã ludus noxius in culpa ẽ.
ar.ff.ad.l.aquil.l.naꝫ ludus. B

¶ Quõ varietas criminũ ĩducit varieta
teꝫ penaꝝ? Re.Aut facta puniunt̃.vt ce
des et furta.Aut dicta ſicut ꝯuitia et ĩi
que aduocatões.Aut ſcripta.ſ.falſa.vl̃
famoſi libelli.ſ.infamatorij.Aut cõſilia.
ſicut coniuratõnes.vel cum quis eſt con
ſcius cum latronibus et ſuadet vl̃ fauet
eis. Hec aũt q̃tuor genera ſeptẽ modis ſũt
conſideranda. Et primo quidem conſide
randa eſt cauſa.ſicut verbera que ſi illa
ta ſũt a magiſtro vel parente:impunita
ſũ.quia videntur facta emendatõnis a
nimo. ſed cũ fiunt ꝑ iram ab extraneo:
certe puniunt̃.Secũdo ꝯſiderãda ẽ ꝑſo
na.et hoc dupliciter.ſ.illius q̃ fecit et il
lius q̃ paſſus ẽ. Aliter eñ puniunt̃.ſui
q̃ liberi.et aliter q̃ ſũt ꝯtra dominũ ſuuꝫ
vel ꝑentem.q̃ qui ꝯtra extraneũ.ſicut ⁊
aliter q̃ ẽ ꝯ aliquẽ qui ẽ ĩ magiſtratu pu
blico.et aliter qui ꝯ p̃uatũ.Et ad hãc cõ
ſideratõꝫ de ꝑſona ꝑtinet etiam etas faci
entis.et eius qui paſſus eſt.Tertio ꝯſide
rãdus ẽ locus.Nã idem actus ſi fiat ĩ q̃li
bet loco:erit furtum et non puniendũꝫ
capite.Si in eccleſia:erit ſacrilegium et
capite puniendum.Quarto cõſiderandũ

ē tp̄s. Nā ꝑ hoc diſcerni ſolebāt emāſores
a fugitiuis. Emāſoꝛ.em̄ erat q̄ ꝓpꝛia vo-
lūtate diu euagat⁹ poſtea ad caſtra ñuer-
tebatur. Fugitiu⁹ vͦo q̄ recedebat aīo ñ
reuertēdi. Itē tp̄us diſcernit effractoꝛem
ſeu furē diurnū a nocturno. Et dr̄ effra-
ctoꝛ qui carcerē effrāgit vt euadat inde.
vel alia loca vt inde aliq̄d ſurripiat. Et
nocturnus q̄dez fur vel effractoꝛ acrius
puniri debet. Quinto ē ꝯſideranda facti
qualitas ꝑ quā atrotius vel leui⁹ ē puni
endus. vt furta manifeſta q̄ acrius puni
untur q̄ꝫ nō maifeſta. Itē ꝑ hoc diſcerni-
tur rixa a craſſatura. Nā rixa ē q̄daꝫ cō
flict⁹ altercantiū. craſſatura vͦo ē violen-
tia illata a latronibꝫ. vt in nemoꝛibus et
hmōi. Itē ꝑ hoc diſcernūtur expillatōes
a furtis. Et dr̄ expillatio ſubtractio reꝝ
hereditariarū anteq̄ꝫ hereditas adeatur
Nā in eis nō dr̄ ꝓpꝛie furtū quod fit īui-
to dn̄o. cū hereditas ñ habeat dn̄m. Itēꝫ
ꝑ hoc diſcernit̄ petulātia. i. qd̄ fit ꝑ quā-
dam laſciuiaꝫ qd̄ dr̄ hic petulātia. ab eo
qd̄ fit ꝑ violentiā. Sexto ꝯſiderat̄ quan
titas ꝑ quā diſcernit̄ fur ab abigeo. vt q̄
ſuem vnū ſurripuerit vt fur cohercebit̄
qui vͦo gregē vt abigeus. A. Decē oues.
et q̄nq̄ꝫ vel quatuoꝛ poꝛci faciūt gregeꝫ
ff. de abigeis. l. fi. H. Septimo expectat̄
euētus. i. ſi res habuit effectuꝫ. vt ſiquis
etiā demēs miſſus ē aliquid ꝯ̄ aliū ⁊ res
habuit effectū ꝯdemnabitur. A. Sꝫ non
ꝑſona demēs. Nā licet. l. aut facta. ꝺ̄ qua
infra. dicat q̄ꝫ euētus ꝯſiderat̄ etiaꝫ ī de-
mentiſſimo puto intelligēdaꝫ quo ad dili
gentioꝛē ꝑmiſſionē et nō quo ad punitōꝫ
cū demēs nō puniatur etiamſi occiderit
matrē. ff. de offi. p̄ſi. diuus. H. Q̄ſi res ñ
habuit effectū: nō cōdemnabit̄ niſi in q̄-
buſdā atrocibꝫ. ſ. que ad aliquē actū ex-
trinſecū ꝓcedūt. vt ſiquis occidendi cā cū
telo ſit dep̄hēſus. Probant̄ oīa p̄dicta.
ff. de pe. l. aut facta. et de pe. diſ. j. aut fa-
cta. A. Idem qd̄ in hoc. §. et in p̄cedenti.
notat̄ ī ſū. eo. ti. q. vij. vbi etiaꝫ ad finem
ponuntur expoſitōes dictoꝝ vocabuloꝝ
ſ̄m glo. ray̆. H

¶ Utrū deus alicui penā inferat ſine cul
pa? Re. ſ̄m Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. cviij. Pena
ſ̄m q̄ꝫ habet ꝓpꝛiaꝫ rōēꝫ pene nō infertur
a deo ſine culpa. Sed pena inq̄ꝫtū ē me-
dicina. nō ſolum ſanatiua peccati p̄teriti
ſed etiam pꝛeſeruatiua a futuro et pꝛo-
motiua in aliud bonum ſ̄m eā interduꝫ
punitur aliquis ſine culpa. ſicut in me-
dicina. quia quādoq̄ꝫ infert nocumentū
in minoꝛibus. et melioꝛibus auxiliuꝫ p̄-
ſtat. Et quia bona ſpiritualia ſunt maxi
ma. bona aūt tēpoꝛalia ſūt minima. ideo
q̄nq̄ꝫ punit̄ aliq̄s in tꝑalibus bonis abſ-
q̄ꝫ culpa. cuiuſmōi ſunt plures pene vite
p̄ntis diuinitus īflicte ad humiliatōnem
vel ꝓbationē. Nō aūt punitur quis ī ſpi-
ritualibus bonis ſine culpa in p̄nti. ſed
nec etiā in futuro vbi pene non ſunt me-
dicine: ſed conſequuntur ſpiritualeꝫ dā-
nationem. A. Idem in ſum. eo. ti. queſt.
viij. H

¶ De penis et flagellis a deo illatis ſic
Aug⁹. loquitur. et habetur. iiij. ſententi
arū. diſ. xv. Quinq̄ꝫ modis flagella con-
tingūt. Uel vt iuſtis ꝑ pacientiam meri
ta augeantur. vt Iob. Uel ad cuſtodiam
virtutum ne ſupbia tēptet. vt in Paulo
Uel ad coꝛrigenda peccata. Ut marie le-
pꝛa. Uel ad gloꝛiā dei manifeſtandam.
vt de ceco nato. Uel ad initium pene. vt
Herodi. quatenus hic videat̄ quid ī in-
ferno ſequat̄. A. Idem nota in ſū. eo. ti.
q. ix. De Paulo habet̄. ij. Coꝛin. xij. Et ꝺ̄
Maria Numeri. xij. Et ꝺ̄ ceco Ioh̄. ix. Et
de Herode Actuū. xij. H

¶ Utrū aliq̄s ſ̄m iuditiū humanū debe-
at puniri ſine culpa? Re. ſ̄m Thom. ſcd̄a
ſcd̄e. q. cviij. Non debet puniri pena fla-
gelli. vt occidatur. mutiletur vel verbe-
retur: ſed pena damni. Punitur etiaꝫ a-
liquis ſ̄m humanū iuditium ſine culpa
ſua: ſed nō ſine cauſa. Et hoc tripliciter.
Pꝛimo modo ex hoc q̄ꝫ aliq̄s homo reddi
tur ineptus ad aliquod bonū habenduꝫ
vel aſſequendū. ſicut ꝓpter vitiū lepꝛe ali
quis āmouet̄ ab adminiſtratōe eccleſie.
et ꝓpter bigamiā vel iuditiū ſāguinis ali
quis īpedit̄ a ſacris oꝛdinibus. Secūdo
quia bonū in quo damnificat̄ nō ē ꝓpꝛiū
bonū ſꝫ cōe. ſicut q̄ꝫ aliqua eccleſia habe-
at ep̄atum: ꝑtinet ad bonum tocius ciui
tatis. nō aūt ad bonū clericoꝝ tm̄. Ter-
tio quia bonum vnius dependet ex bono
alterius. ſicut in crimine leſe maieſtatis
filius amittit hereditatem ꝓ peccato ꝑen
tis. et punitur etiaꝫ pena infamie. ſexta
queſtione p̄ma. ſiquis cuꝫ militibus. A.

Cõ. vl. vt i ſũ. eo. ti. q. viij. Ubi etiã addi
tur ſm Ray. q pena excõicatõis nunq̃
obeat aliq̃s puniri p dlicto alteri⁹. xxiiij
q. iij. ſi heres. Pena vo interdicti ſepe pu
nitur familia. ciuitas. vel etiã tota puin
tia p delicto dñi. et hoc pter magnitudi-
nem peccati. et quia aliter nõ poſſet cõ-
pelli ad ſatiſfactõem. ext. de ſpon. nõ eſt
nobis. Aliqñ etiã remouetur familia ab
altaris oblatõibus p peccato dñi. xvij. q.
iiij. miror. H. De iſta materia tractans
Ray. ſpecificat ſic. Punit aliquis licite
ſine culpa: ſʒ nõ ſine cã. vñ vſus. Paup-
tas. odiũ. fauor. vitiũ. ſcel⁹. et ordo. Per-
ſonas ſpoliãt et loca iure ſuo. Pauptas
nã pter pauptatẽ ſiue paucitatẽ eccl'ia
que ↄſueuit habẽ epm: pdit ipm. xvj. q. j
et tpus. Itẽ pter odiũ. ſ. ciuiũ: puta. q̃a
occiderũt duos epos. vel ex alia enormi
cã perdit eccleſia epm. xxv. q. ij. ita nos.
Itẽ pter fauorẽ. vt citati Conſtantino-
politane quã ↄſtãtinus ↄſtituit q̃ſi no-
uã Romã ↄferẽs ſe ad eã datũ ẽ vt eccle
ſia Cõſtantinopolitana haberet primuʒ
locũ poſt romanã. diſ. xxij. reuocantes.
A. Et hũc locũ amiſit Alexandrina ſm
eundẽ. et in ſũ. eo. ti. q. ix. vbi notantur
et oĩa q̃ i iſto. §. ponunt. H. Itẽ pter vi
tiũ. vt puta lepre ãmouet plat⁹ ab admi-
niſtratõe. ext. d cle. egro. tua nos. Debẽt
tñ iuxta facultates eccleſie ſibi neceſſa-
ria miniſtrari. A. vt patet ibidẽ. ſ. in. ca.
allegato. H. Itẽ pter ſcelus. vt pter ſce-
lus patris vl' dñi familia qñq3 ſpoliatur
bonis tpalibus. Itẽ ordo. Nã p peccato
monachi vel monache: debet peccãs re-
trudi in artius monaſteriũ. et ſic primuʒ
monaſterium res quas illius occaſione
fuerat conſecutum: perdit ſaltem ad tẽ-
pus. vt ſup. apoſtaſia v. §. j.

¶ Sed q̃liter qñq3 vn⁹ pcutit vel punit
p peccato alteri⁹? R. ſm Tho. vbi ſupra
Pena ſpirituali nõ punit aliquis p pec-
cato alterius. quia pena ſpũalis ptinet
ad aĩaʒ. ſm quã q̃libet ẽ liber ſui. Pena
tñ tpali vnus quandoq3 punit p peccato
alterius triplici rõe. Primo q̃deʒ qr vn⁹
hõ tpaliter ẽ res alterius. et ita i penaʒ
ei⁹ etiã ipe punit. ſicut filij ſũt ſm cor-
pus quedã res patris. ⁊ ſerui quedã res
dñor. Secũdo mõ inq̃tũ pctm vni⁹ deri
uat ad alter. et hoc vel p imitatõʒ ſicut
filij imitant peccata pentũ ⁊ ſui pecca-
ta dñor. vt audatius peccẽt. Uel p mo-
dũ meriti ſicut peccata ſubditor meren
tur peccatorẽ platũ. ſm illd Iob. xxxiiij.
Qui regnare facit hominẽ ypocritã pt
peccata ppli. ſiue etiã p aliquẽ ↄſenſum
ſiue diſſimulatõeʒ. Hic eñ interdũ boni
ſimul puniũtur cũ malis. quia eorũ pec-
cata nõ redarguerũt. vt Aug. dicit. j. de
ciui. dei. Tertio ad ↄmendandã vnitatẽ
humane ſocietatis. ex qua vn⁹ homo de-
bet p alio ſolicitus eẽ ne peccet. et ad de-
teſtatõeʒ peccati dũ. ſ. pena vnius redũ-
dat i omnes q̃ſi oẽs ſint vnũ corpus. vt
Aug⁹ dicit de peccato Achor. A. Idem in
ſũ. eo. ti. q. viij. H. Ex pdictis patʒ quare
puuli ſodomorũ puniti ſunt. A. vt patet
Geñ. xix. H. tñ quia erant res pentuʒ et
in eis parẽtes puniebant. tũ etiam quia
hoc in eor bonũ ceſſit. ne ſi reſeruarent
eſſent imitatores paterne malitie: et ſic
grauiores penas mererent. A. Idẽ in ſũ.
eo. ti. q. ix. Et addit q ſimiliter i deteſta-
tõem peccati et in punitõeʒ hoĩm occiſa
ſũt qñq3 et iuſſa interfici aĩalia eor. vt
patet. j. reg. xv. et infra ſubdit ſm Ray.
Ex pdictis patent cauſe q̃re dñs aliquã-
do ſine culpa puniuit ⁊ punit creaturas
aliq̃s tam rõnales q̃ irrõnales. vt in ta
libꝰ que tibi dubia fuerint. quia iuditia
dei abyſſus multa. Dic cũ aplo. O altitu
do diuitiarũ ſapiẽtie et ſciẽtie dei ⁊c. ro.
xj. Itẽ cũ Aug. Si rõne pfunditatẽ iudi
tij dei penetrare nõ poſſum⁹. manifeſtiſ-
ſime tñ ſcim⁹ ver eẽ qd dixit. et iuſtũ eẽ
qd fecit ⁊c. H. Q pena excõicatõis non
poſſit puniri vnus p alio. habes ſup. ex-
cõicatio j. § viij. in fi. Sed interdictum
quãdoq3 pt poni pter peccatũ ſolius do
mini. vt ſupra. interdictuʒ j. §. iij.

¶ Utruʒ poſtq̃ quis eſt ſemel punitus p
aliquo crimine debeat ei alia pena infli-
gi? R. ſm Ray. Non. quia dus non iudi
cabit bis in idipſum Naum. ij. Et nemo
debet duplici cõtritione conteri. extra. d
iudi. at ſi. Multotiens tamen pro eadem
culpa imponitur multiplex pena ſimul
in eodem iuditio. Nam et tunc omnes il
le pene accipiuntur pro vna quando ali
qua per ſe ſuffitiens non fuiſſet. Sed in
diuerſis iuditijs non licet bis in idipſuʒ
iudicare. vt dictum eſt. niſi forſitan cre-

ſceret ꝯtumatia.ex͞t.vt lite nō cōteſ.qm̄
frequēter.i fi.A.Immo in diuerſis ꝛ in
eodē iuditio imponunt̄ interduȝ plures
pene qn̄ ē delictū graue.ſicut patet ī blaſ
phemia dei vel ſanctoꝝ.ꝑ qua de iure ca
nonico imponit̄ pena ꝑſonalis et pecu-
niaria in foro iuditiali et pn̄iali.ex͞t.de
maledi.ſtatuim⁹.et de iure ciuili vltimū
ſupplitiū.in Auten.vt nō luxu.ꝯ naturā
coll'.vj.Et omnes pene pn̄t īponi.vt dic
dn̄s An.de bu.ī dicto.c.ſtatuim⁹.Et hic
fuit ſēſus Ray̋.vt pȝ ī ſū.eo.ti.q.xj. B

¶ Quis ordo in penis tenēdus ſit?R͞e.Si
ꝓceditur ꝯ aliquē ꝑ crimine.et crimen ē
tale ꝙ inducat ſuſpēſionē:debet ſuſpen-
di.vel ſi inducit depoſitōeȝ:debet deponi
Et tūc quidem ſi corrigibilis appareuerit
nō ꝓcedit̄ amplius niſi in falſario litte-
raꝝ apl'ice ſedis.quia ille ip̄o iure excōi
cat⁹ ē:et debet deponi ꝛ tradi iudici ſecu
lari.vt dictū ē ſup̄.excōicatio iij.§.j.A.
Si vͦo depoſit⁹ ſit incorrigibilis debet pri-
mo excōicari minori.dinde excōicatōne
maiori.exinde tradi curie ſeculari.vt de-
putet̄ in exiliū vl' aliam penam.vt in.c.
cū nō ab homine.de quo infra.ꝛ ī ſū.eo.
ti.q.xij.ſm̄ Ray̋.B.Ubi vͦo q̄s punit̄ ꝑ
ꝯtumatia.ꝑmo debet ſuſpēdi.poſtmodū
creſcēte ꝯtumatia:debet excōicari.dein-
de ꝯponi.xxiij.q.iiij.forte.Notāt̄ hec ex-
tra.de iudi.cū nō ab hoīe.A.In glo. B

¶ Utrū iudex poſſit penā relaxare dimi
nuere vel augere.ſatis habet̄ ſup̄.iudex
j.§.ix.x.et.xj.Sed hic ſpecialiter queri-
tur vtrū poſſit penaȝ cōmutare?R͞e.ſm̄
Hoſti.Crimine ꝓbato ſi certa pena repi-
tur in iure illa infligenda ē.nō mollior
neq; durior.Alioq̄n iudex eſſet infamis.
C.de iu.pu.vel pri.l.ſeruos.in.fi.niſi vt
ſup̄ dī.Iudex j.§.ix.et.x.A.ſ.niſi ſit iu-
dex qui poſſit ſup iura diſpenſare.q: tūc
poſſet et penā ꝯmutare.vt ꝛ notat̄ ī ſū.
eo.ti.q.xiiij.B.Q.ſi plures pene taxate
ſūt.et arbitrio iudicis pena relicta:debȝ
illā imponere que magis timetur.extra.
vt lite nō ꝯteſ.qm̄ frequēter.in fi.Si vͦo
certa pena ſtatuta nō ē ſȝ iudici ꝯmitti-
tur:debet eq̄tate ſuata ſemꝑ ī humanio
rē ꝑtē declinare.extra.de ēnſac.ex ꝑte.

¶ Utrū qui cōmittit furtū vel hmōi ſu-
per q̄bus ſtatuta eſt grauis pena pecu-
niaria vel forte alia:teneatur ſoluē pe-
nam illam?R͞e.ſm̄ Ray̋.Siue pena illa
fuerit ſtatuta per quācūq; legem.ſiue ꝑ
canones:non eſt īiungendū ī foro peni-
tētiali ꝙ ſoluat niſi fuerit cōdemnat⁹ ad
illam.Alioquin ſufficit ꝙ ſoluat intereſ
ſe.Uel ſi fuerit iniuria:ſatiſfaciat ad ar
bitriū boni viri.Con.tho.ſcda ſcde.q.l-
xij.A.De hoc dictum eſt etiaȝ ſupra.pe
dagium.§.ij.et ibi latius in additōne.B
Quid fiet cū peccat multitudo.vide ſup̄.
correctio j.§.v.Et de quatuor cauſis diſ-
ſimulandi ibidē.§.vj.Cui applicabit̄ pe-
na ꝑpter violentam manus iniectionem
in clericum.vide ſupra.abſolutio.iiij.§.
ſecundo. B

PEna ſecundo.ſcȝ que

prouenit parti leſe a ledente ſiue
nō ſuante pactum.Et queritur
primo.Utrū domini quibus damna illa-
ta ſunt vel milites et hmōi.poſſint licite
tenere emendas q̄s ꝑ dānis ſibi illatis ca
piūt.cum pena ſit m̄ltomaior q̄ damnū
illatum?R͞e.ſm̄ Wil'.Taȝ dominus q̄ mi
lites et etiā eccleſiaſtice ꝑſone retinē poſ
ſunt illas penas q̄s leuāt ſm̄ conſuetudi
nes legittimas ꝛ ſtatuta regiōis.nec pec
cant quādo in hac parte ſubeſt cauſa.et
ſeruatur iuris ordo.et nō fit ꝑpter cupi-
ditatem ſed ꝑpter zelum iuſtitie.Nec ob-
ſtat ꝙ pena excedit damnuȝ.quia hmōi
pene nonſolum propter intereſſe ſtatute
ſunt:ſed etiam ꝑpter crimina cohercēda
Sunt tn̄ temꝑande pēſatis circūſtātijs.
nec laxāde habene ī talib9.Securi⁹ tn̄ eſ
ſet hmōi exceſſū emēde ī pios vſ⁹ eroga-
re.A.Idē in ſū.li.iij.ti.xxxij.q.xiij. B

¶ Pone ꝙ iudex mandat aliquid faciē-
dum vel danduȝ alicui in certo termino
et aliter imponit certam penam.nunq̄d
iſte pro quo mandatum ſiue iudicatum
eſt poterit poſt terminum illam penam
petere?R͞e.ſm̄ Hoſti.Licite poteſt peti e-
tiamſi excedat intereſſe.Con.inno.Sed
et Hoſtien.addit:dicens.ꝙ etiam religi-
oſi poſſunt talem penam petere ſiue con
ſiſtat in pecunia ſiue in alio.j.queſt.vij.
quotiens.quin etiam penam a iure idu-
ctam.xij.queſt.ij.epiſcopus qui manci-
pium.Clerici tamen benignius q̄ layci
ſe habere debent.Sed etſi pars fecit qd
potuit vt adimpleret mandatum iudi-
cis et paupertate vel impotentia preſſa:

nō potuit totū implē. licȝ mero iure te⸗
neat̄ ad penā ī solidū. tñ de benignitate
canonica nihil vltra q̄ īterſit exigenduȝ
ē. Et ſic ītelligas ex̄t. de penis. ſuā. Et de
hac materia habet̄ īfra reſtitutō iij. §. fi.
A. Idē qd ī hoc. §. notat̄ in ſū. eo. ti. q. ij
vbi etiā dr̄ idē de penis ↄuētionalibꝫ dū⸗
modo nō ſint appoſite in fraudē vſurarū.
Et p̄dicta intelligēda ſūt niſi caritas ī a⸗
liquo caū aliud ſuaderet. qꝛ tꝑalia q̄ ſunt
nr̄i iuris: dimittēda ſūt ad tollendū ſcan
daluȝ ꝓximi et propter ſalutem eius ſm
Tho ſcda ſcde. q. xliij. arti. viij. B

Quid ſi pena fuit ↄditionalis. ſ. de cō⸗
ſenſu ꝑtinet appoſita in ↄtractu extra iu
diciū: R̄e. ſm Wil. Si pena appoſita ē lo
co intereſſe: peti pt̄ q̄ti intereſt. ff. de ac.
emp et ven. p̄dia. Si aūt apponat̄ ī frau
deȝ vſuraꝝ nō poteſt peti. ex̄t. de emp. et
ven. ad noſtram. Con. ber. et Inno. Et de
hac materia infra. vſura j. §. xxij. qui īci
pit. Quid ſi pena. A. Etſi nō ē appoſita ī
fraudē vſurarū: pt̄ peti etiā vltra inter⸗
eſſe. vt in dicta. l. p̄dia. et notat̄ in ſū. di⸗
cta. q. ij. ſm eū. Wil. de quo etiam dictuȝ
eſt in. §. precedenti. B

Sed nūquid ſoluta pena iuditiali vl'
etiam conuētionali ſtabit adhuc ſenten
tia vel ↄtractus: R̄e. ſm Hoſti. Nō ſtabit
niſi in cōpromiſſo vel pacto expreſſe di⸗
ctū ſit q̄ pena ſoluta rata remaneat ſen⸗
tētia et hmōi. C. de trāſac. l. cum ꝓponas
Ideȝ Ber. et Wil. Idē notat glo. in. c. di
lecti. extra. de arbitris. quo ad ſententiā
arbitri. et idem in ſuȝ. eo. ti. q. iij. quo ad
ſententiā arbitri. et quo ad ↄtract⁹. vbi
et addit̄ ſm glo. ray̆. Vel diſtingue vtrū
apponat̄ pena ꝑ ↄtumatia. ⁊ tūc peti poſ
ſit pena et res. aut loco intereſſe. et tunc
tm̄ agat̄ adītereſſe. hec ibi. In dubio at̄
p̄ſumet̄ poſita loco intereſſe. ar. l. beni⸗
gnius. ff. de legi. Et ſic ꝓcedet diſtictio ſu
pra poſita. B. In penis benignioꝛ eſt ī⸗
terpretatio faciēda. ar. extra. de re. iu. in
penis li. vj. De penis que apponūt̄ ī ſpō⸗
ſalibus et nō ſequit̄ mr̄imoniū. q̄re īfra
ſponſalia. §. xij. q̄ incipit. Quid ō penis.

Penitentia primo com⸗
muniter. Et primo queritur q̄d
eſt: R̄e. ſm Amb. Penitentia eſt
mala preterita plangere ⁊ plangēda ite⸗
rū nō cōmittere. de pe. diſt. iij. in. princi⸗
pio. Con. greg⁹. dicēs. Penitere eſt ante
acta peccata flere. et flenda iteꝝ nō cō⸗
mittere. Et ſic dicūt Tho. et Pe. in. iiij.
diſ. xiiij. Diffinitōes iſte date ſūt ꝑ effe⸗
tus penitentie que diffinitur ꝑ dupliceȝ
actū. vnū qui eſt reſpectu peccati p̄teriti
ſcȝ p̄terita mala plangere. alterū reſpe⸗
ctu futuri. ſ. plangenda non cōmittere.
Prim⁹ ē in re. Secund⁹ in ꝓpoſito. i. vt ꝓ⸗
ponat talia decetero nō cōmittere. Acci
pit̄ aūt hic fletus cōiter ſiue ꝓ interioꝛi
ſiue pro exterioꝛi. Et he diffinitōnes ſm
Tho. ↄpletiſſime ſūt. Et ad has reducū⸗
tur alie. vt diffinitio Aug. A. que habet̄
in li. de penitētia. et de pe. diſ. iij. c. peni⸗
tētia. B. Pnīa eſt quedā dolentis vindi⸗
cta puniēs in ſe quod dolȝ cōmiſiſſe. Et
alia diffinitio Amb. Pnīa eſt doloꝛ coꝛ⸗
dis et amaritudo anime ꝑ malis que q̄ſ⸗
ꝗ cōmiſit. Et dicit̄ penitētia q̄ſi pene tē
tio. ſ. ad puniendum illicita que ſūt com
miſſa. A. Idem in ſū. li. iij. ti. xxxiiij. q. j.
Predicte aūt diffinitōes ſūt poti⁹ ſm ef⸗
fect⁹ q̄ ſm eſſentiā. ſm em̄ eſſētiaȝ videt̄
ſic poſſe diffiniri. Penitētia eſt vnū de ſa
cramētis eccl'ie quo bene diſpoſitis ſem⸗
per remittunt̄ peccata. Probat̄ extra. de
ſū. tri. et fi. ca. c. j. §. ſacramentuȝ. vbi di⸗
citur. Etſi poſt ſuſceptōeȝ baptiſmi quiſ⸗
q̄ ꝓlapſus fuerit in peccatum: per veraȝ
ſemper poteſt penitentiam reparari. B

Utrū ō quolibet peccato poſſit agi pe
nitētia: R̄e. ſm Pe. Hec eſt differētia ſpi⸗
ritus vniti carni. et ſeꝑati. quia ille ē ſu⸗
ſceptibilis pnīe. iſte nō. ſm Damaſcenuȝ
Hinc ē q̄ de omni peccato ↄmiſſo a ſpū ī
carne exiſtēti. dū in carne eſt poteſt agē
pnīaȝ: p⁹ ſeꝑationē non pt̄. A. Ideȝ ī ſū.
eo. ti. q. ij. vbi et addit̄ ſm eundē. Sūt tñ
peccata quedā de quibus difficilius agi⸗
tur pnīa. q̄. ſ. nō ↄmittunt̄ ex fragilitate
vel ignorātia obnubilate rōnis ꝑ carnē:
ſed ex malitia. et iō in his difficilius a⸗
gitur penitētia. Et ſic intelligitur illud
Math. xij. Qui peccauerit in ſpiritū ſan⸗
ctū: nō remittet̄ ei ⁊c̄. i. vix remittet̄. B

Utꝝ de q̄libet peccato debeat eē ꝑpe⸗
tua pnīa: R̄e. ſm. Pe. Pnīa peccati exte⸗
rioꝛ nō oȝ q̄ ſit ꝑpetua: ſȝ pnīa interioꝛ
debet eē ꝑpetua ſaltē q̄tū ad habituȝ. ſi⸗
cut de ↄtritōne dictū ē ſup̄. ↄtritio. §. ix.
A. Idē in ſū. eo. ti. q. iij. B

¶ Utrū vere penitēs poſſit poſtea mortaliter peccare? R. poſſ3 videri q̄ nō. Nā ſi peccet videt q̄ nō fuerit vere penitēs. Inanis eſt ei pnīa quā ſequēs culpa cōmaculat. ⁊ multa ſimilia de q̄bus quedā diximꝰ hic in p̄mo. §. Et oīa q̄ habent de pe. diſ. iij. circa p̄ncipiū. S3 ipa oīa non ad diuerſa tp̄a: ſ3 ad idē tp̄s quo quis penitet ſūt r̄ferēda. vt ↄſiderādo lr̄a3 ibi p3 Et ī hoc ↄcor. ray. mgr̄ ſnīa⁊. tho. ⁊ Pe. A. Idē ī ſū. eo. ti. q. iiij. B

¶ Quot ſūt actiones penitentie? R. ſm Ray. Tres. Prima q̄ fit ante baptiſmu3 vtſi baptizandus adultꝰ ſit. A. i. dolica⁊. vt in. c. tres. de q̄ infra. vbi ſoli puuli excipiunt q̄ peccare nō poſſūt. B. Qui niſi peniteat: nouā vitā inchoare nō pt̄ S3 ſi peniteat et baptizet: nō tenet ad exteriorē pnīa3. vt ſup̄. ↄfeſſio j. §. anteplt. S3 et ab hac pnīa puuli ſūt imunes ſicut etiā a peccato. Secūda actio pnīe ē que fit poſt baptiſmu3 de mortalibus. Tertia q̄ fit de venialib9. de. pe. diſ. j. tres ſūt. A. Idem in ſū. eo. ti. q. vj. B

¶ Utrū añ baptiſmū req̄ratur pnīa? R. ſm Pe. Penitētia pt̄ accipi dupliciter. Uno mō put ē ſacramentū. et ſic nō p̄cedit baptiſmū ſ3 ſequitur. q2 baptiſmꝰ ianua ē et fūdamentū omniū ſacramentorū. Alio modo put ē virtus. et tūc diſtinguendū eſt. quia ing̃tu3 ē virtus formata nō requirit. quia ſic culpa in tali nō remitteret virtute baptiſmi: ſ3 ing̃tum ē virtus iformis. i. q̄dam peccati deteſtatio q̄uis nō ſuffitiēs cū p̄poſito emendandi: requirit vt cā remouēs p̄hibēs. quia volūtate r̄manēte ad peccatū nō eſſ3 homo ſuſceptibil' gr̄e. A. Ide3 ī ſū. li. iij. ti. xxxiiij. q. cxliiij. Ad hoc et fac qd̄ notat ſm eū. pe. et Tho. in ſum. li. iij. ti. xxiiij. q. xv. B

¶ Utꝝ pnīa tollat totū reatū. i. omnē obligationem ad pena3? R. ſm Pe. Sicut qui hominē. ita et qui deū offendit: peccat dupliciter. Primo q̄dem ↄtra equalitatē amicitie ing̃tu3 debitū affectum nō impendit. Secūdo ↄtra equalitatē iuſtitie ing̃tum rem vel honorem vel obſeq̄ū ſubtrahit. Oportet g̃ vtrūq3 reſtituē. Et q2 reſtituta amicitia nō ē p̄pter hoc reſtituta res ablata. iō poſt r̄miſſionē culpe remanet reatus pene. Idem Tho. in. iiij dī. xx.. vt īfra. penitētia ij. §. iiij. A. Ide3 in ſū. li. iij. ti. xxxiiij. q. vij. B

¶ Quot ſūt ſpēs penitētie? R. ſm Ray. Tres. Na3 alia eſt ſolēnis. Alia publica. Alia priuata. Solēnis ē que fit in capite q̄dragesime. cū ſolēnitate que habetur diſ. l. in capite. Publica v̊o ē que fit publice: ſ3 ſine p̄dicta ſolennitate. Et d̄ his duabus dicemꝰ. infra. penitentia iij. Priuata v̊o que ſecreto in ↄfeſſione imponitur. de qua infra. penitētia ij. p totū. A. Penitētia priuata potius videtur dici illa que quottidie fit ſingulariter cū quis pctā ſua ſoli ſacerdoti ↄfitetur ſm Ray. et Hoſtiē. et in ſū. eo. ti. q. xv. Et de iſtis ſpēb9 pnīe notat et ī ſū. eo. ti. q. viij. B

¶ Utrū pnīa habeat ptes. et q̄ ſunt? R. ſm Pe. Tres ſūt ptes pnīe. ſ. ↄtritō cordis. ↄfeſſio oris et ſatiſfactō opis. Et ſūt iſte quaſi ptes itegrales ſm pfectū eē penitētie. Nam licet in ↄtritione dimittat peccatū: oportet tn̄ ↄfeſſionē et ſatiſfactionē eē ſaltē in p̄poſito. Unde de his ptibus Criſoꝰ. Perfecta pnīa cogit peccatore3 omnia ſufferre. in corde contritio. in ore ↄfeſſio. in ope tota humilitas. Hec eſt fructifera penitētia. d̄ pe. diſ. j. pfecta Con. tho. et Ray. A. Ide3 in ſū. eo. ti. q. xvj. B. De ↄtritōe. habes ſupra. ↄtritio. De confeſſione ſupra. confeſſio. De ſatiſfactōe infra. ſatiſfactio.

¶ Utrū peccata que p verā pnīam ſunt dimiſſa redeant qn̄ q̄s iterū relabitur in peccatū? R. ſm Tho. in. iiij. diſ. xxij. Aliquid poteſt redire dupliciter. Uel in ſe. et ſic peccata dimiſſa nullo modo redeūt q̄tū ad maculā. et p ↄſequēs nec q̄tū ad reatū. Uel in ſuo effectu. ⁊ hoc modo peccata dimiſſa redeūt ing̃tū ex peccatis dimiſſis aliquid in ſequentibus relinq̄tur. Ex hoc eni q̄ homo deū p peccatum offēdit poſt remiſſionē p̄cedentiu3 peccatoꝝ quāda3 deformitatem ingratitudinis actus ſequentis peccati acquirit. ⁊ ideo dicitur cōiter q̄ redeūt q̄tū ad ingratitudinem. con. pe. hoſti. et alij. A. Idem in ſū. eo. ti. que. cxliij. ſm theologos cōiter. Et additur ſm eoſdem q̄ licet peccatum ſequens aggrauetur ex ingratitudine remiſſionis priorum peccatorum non tamen eſt ita graue ſicut omnia preterita ſimul. B

Utrꝫ reqrat̃ pnīa de pct̃is ꝑ igr̃antiã
cōmiſſis: R̃e. Si ignorãtia ē tal' ꝙ excu-
ſet: nō tenet̃. al's ſic. De hoc ſup̃. igrãtia
§. j. et. ij. A. Itē ī ſū. eo. ti. q. cxlvj. B. Et
vtꝫ de venialib9. ſup̃. pctm̃ iiij. §. ij.

Utrū requirat̃ pnīa de peccatis obli-
tis: R̃e. ſm Pe. Si homo peccatū ita eſt
oblitus ꝙ nullo mō recordet̃: nō tenetur
ad pnīã niſi in generali. Sʒ tñ dʒ ꝑ poſ
ſe laborare vt recordet̃. etſi ñ recordari pt̃:
tenet̃. Delet̃ etiã ꝑ ꝯfeſſionē generalem
vt ſup̃. ꝯfeſſio j. §. xij. q̃ incipit. vtꝫ ꝑ ge
neralē. A. Itē ī ſū. eo. ti. q. cxlvij. Et hoc
caſu debet q̃s penitere nonſolū de pecca-
tis oblitis in genē: ſʒ etiã de ip̃a negligē-
tia ex qua oblitus eſt in ſpē. ſm Tho. et
in ſū. eo. ti. q. xix. B

Utrū debeat eē pnīa de peccato origi-
nali: R̃e. ſm Pe. Penitētia nō eſt niſi de
aliquo actu ꝓprio et volūtario. Origina-
le aūt nō eſt factū ꝓprium. imo nec volū-
tariū volūtate. ſ. exiſtēte ī ip̃o: ſʒ in alte
ro. Et ideo d̓ eo nō requiritur pnīa. Re-
quirit̃ tñ diſplicentia in adulto ꝯſiderã-
te illud. Idem Tho. in. iiij. diſti. xvij. A.
Idem in ſū. eo. ti. q. cxlviij. B

Utrū aliquis in fine vite poſſit peni-
tere: R̃e. Diuina gratia nulli ſe ſubtrahit
facienti qd̓ in ſe ē. Un̄ homo ꝙ̃diu habet
vſū liberi arbitrij: pōt ſe ad grãʒ ꝑ̄para-
re dolendo de p̄terito. et ꝓponendo cauere
de futuro. Un̄ et de penitētia. diſ. vij. ī p̄n
cipio dr̄. Tēpus penitētie ē vſqʒ ad vlti-
mū articulum vite. Un̄ ⁊ Leo papa. Ne-
mo eſt deſperãdus ī hoc corꝑe ꝯſtitutus.
quia nōnūꝙ̃ qd̓ diffidētia etatis differt̃:
conſilio maturiore ꝑficit̃. A. Hoc habet̃
de pe. diſ. vij. c. j. B. Sed tñ ꝑiculoſum ⁊
dubiū eſt ꝙ illud vltimū tempus expecte
tur. Un̄ et ibi ſubdit̃ ſicut Aug'. ſcribit
Siquis poſit' in vltima neceſſitate ſue
egritudinis penitentiã accipit: fateor. ñ
negamus qd̓ petit: ſed nō p̄ſumimus. q̃a
bene hinc exit. Penitentiã dare poſſū:
ſecuritatē aūt dare nō poſſuʒ. Et ſequit̃
infra. Nullus expectet quãdo peccare ñ
poteſt. Et iterꝫ. Quē ſero penitet: oportʒ
nōſolū deū timē iudicē: ſʒ et iuſtū diligē
nō tm̄ penã timeat: ſʒ anxiet̃ ꝓ glīa. Et
multa ſilīa ibidem. A. Hec habent̃ d̓ pe.
diſ. vij. ſiquis poſitus. et ca. null'. Et itē
qd̓ in hoc. §. notat̃ in ſū. eo. ti. q. clix. ſm
Tho. et Pe. Et addit̃ ſm Al. et Ray̓. ꝙ
rarū ē ꝙ ex caritate quis ī extremis pe-
niteat. B. Et in tali caſu quilibet ſacer-
dos poteſt abſoluere. vt ſup̃. abſolutio j.
§. fi. A. Et ibi de hoc latius ī additōne.
B. et abſolutio ij. §. ij. et ſup̃. ꝯfeſſio iiij. §
iiij. v̓. vij. tp̄e. Et de hoc caſu habes infra
penitētia ij. §. pl't. Nec tali eſt penitentia
imponenda ſed innoteſcēda. xxvj. q. vj. c
j. A. Et ibi ſubditur. Et cū amicoꝝ ora-
tionibus et elemoſinarū ſtudijs pond'
penitētie ſubleuandū ſi forte migrauerit
ne obligati et a cōione et ꝯſortio venie fi
ant alieni. a quo ꝑiculo ſi diuinitus ere-
ptus ꝯualuerit penitētie modū a ſacer-
dote ſibi impoſitū diligēter obſeruet. B

Quid eſt in penitētia ſacramentū. qd̓
res: R̃e. ſm Tho. ⁊ Pe. in. iiij. diſ. xxj. In
ſacramēto penitētia exterior pnīa ē ſa-
cramentū. vt ſignū tantū. ſ. interioris pe
nitētie. Et eſt ibi actus penitentis quaſi
materiale. Act' aūt ſacerdotis. ſ. abſolu-
tio quaſi formale. Penitētia v̓o interior
ſeu ꝯtritio ꝓut iniūgitur pnīe exteriori
ſaltē in ꝓpoſito: eſt ꝑs ſacramēti. et ē res
et ſignū. A. Nō aūt ꝓut ē actus v̓tutis ꝑ
ſe ſm eoſdem. et in ſū. eo. ti. q. clxxix. vbi
hec notant̃. B. Res quidē penitētie exte
rioris ē ſignum remiſſionis peccatorum.
Remiſſio aūt peccatoꝝ ē res tm̄. Satis
con. ray̓. Penitētia v̓o non valet niſi re-
ſtituatur ablatū. vt īfra. reſtitutō j. §. fi.

Penitentia ſecundo. ſ.

Illud qd̓ ſacerdos imponit peni-
tēti in confeſſione. Quid ꝗ̃ cū ſa
cerdos dicit penitēti ī cōfeſſione. quicq̃d
boni feceris: ſit tibi ī remiſſionẽ pecca-
toꝝ: R̃e. ſm Tho. in quodã quolibʒ. Hic
ē quadruplici ꝯſideratōe vtendū. Primo
em̄ ꝯſiderandū ē ꝙ peccator eſt debitor ſa
tiſfactōnis dupliciter. Uno mō ex iūctōe
ſacerdotis. Alio modo ex ip̃o peccato cō-
miſſo. Unde ſi contingat ꝙ ſacerdos mi-
norem ſatiſfactōem imponat ꝙ̃ requirat
culpa: r̃ſiduū exoluet aut hic aut ī pur
gatorio. Si v̓o maiorē iniūgat nihilomi
nus penitēs tenet̃ facere qd̓ ſibi īiunctū
eſt ſi adſit facultas. Secūdo ꝯſiderandũ
eſt ꝙ opus quod quis facit ex iniūctōe
ſacerdotis dupliciter valet penitēti. Uno
modo. ſcilicʒ ex natura operis iniuncti.
Alio modo ex vi clauium. ita ꝙ ex his

amplius valet ad expiandum pcc̃a q̃ ſi
ꝓprio arbitrio idem faceret. Tertiõ ↄſide
randũ eſt q̇ ſatiſfactio ad duo valz. ſ. ad
expiatiõem culpe p̃terite. et ad cautelaz
future. Quarto ↄſiderandũ ẽ q̇ ſacerdos
p̃t penitẽti ſatiſfactiõem iniũgere. vel ex
ꝓprio arbitrio. vel ex ↄſilio alieno. et ita
etiã arbitrio ipſius penitẽtis. vt ſi dicat
ſacerdos. Facias hoc ſi potes. et ſi ñ po-
tes facias hoc. Simile vr̃ cũ ſacerdos dicit
quicq̃d boni feceris ſit tibi in remiſſio-
nẽ pcc̃oꝝ. qꝛ. ſ. g̃uis pn̄ia eſſet ei iniũgẽ-
da q̃ tñ ei indicari debet. Et dicendo p̃di-
cta v̇ba. illa q̃ penitẽs p̃ter iniũctiõez ex-
p̃ſſam facit accipiũt maiorẽ vim expia-
tiõnis culpe p̃terite ex illa generali iniũ-
ctione. vñ p̃dicta v̇ba laudabilit̃ ſolent
dici. Et q̃tum ad hoc ſatiſfactiõ ẽ ſacrãl
inq̃tum v̇tute clauiũ ẽ culpe ↄmiſſe ex-
piatiua. lz nõ habeat maiorẽ vim ad re
mediũ ↄ culpã futurã. A. Idem in ſũ. li.
iiij. ti. xxxiiij. q. cx. Et eadez rõne Ray̾. et
Hoſti. vt ꝯ ponit̃ eo. ti. q. cviij. dicunt q̇
cautus ꝯ diſcretus ſacerdos poſt iniun-
ctam pn̄iam dicat penitenti q̇ oĩa bo-
na que fecerit et omnia mala que ſuſti-
nuerit ei ꝓficiant ad ſalutẽ. et pro pn̄ia
hec omnia iniungat. B

¶ Que pn̄ia ẽ pro pcc̃is ſingulis iniun-
genda? Rñ. Pro q̃libet pcc̃o mortali eſſet
regularit̃ ſeptẽnis pn̄ia iniũgẽda. xxx-
iiij. q. ij. Hoc ipm̃. et. §. ſe. xxij. q. j. p̃dicã-
dum. A. Ibi hoc notat̃ in glo. Et vt no-
tat̃ in ſũ. eo. tit̃. q. cxxv. hu͛ rei duplex eſt
rõ. Una qꝛ p̃cipit dñs Numeri. xij. Ma-
riaz ſororẽ Aaron lepra ꝑcuſſam poni
extra caſtra per ſeptẽ dies. vt in dicto. c.
hoc ipm̃. Et ſic accipit̃ dies ꝓ ãno. Alia
v̇o rõ ẽ. vt ſicut ꝑ pcc̃m ſeptiformẽ ſpũſ-
ſcti g̃ram amiſit. ita ꝑ ſeptẽnem pn̄iam
g̃ram recupet. Et iſta pn̄ia videt̃ agẽda
vt plurimum in ieiunijs. vt. xxxij. q. ij. §.
hoc q̇q̇. et ex̃t. de furt̃. ſi q̇s ꝓpter. B. Et
iſta ſeptẽnis pn̄ia magis vel min⁹ a ſpa
dz imponi ꝓut maioritas vel minoritas
criminis et circũſtãtiaꝝ expoſcãt. qꝛ apõ
deũ magis valet mortificatiõ vitioꝝz q̃
abſtinẽtia ciboꝝ. de pe. di. j. menſurã. A
Et ideo magis ↄtrito minor pn̄ia eſt in-
iungẽda. vt ibi. B. Sed hodie oĩes pe-
nitẽtie ſacerdotis arbitrio taxande ſunt
ↄſideratis circũſtantijs ꝑſonaꝝ. et ↄdi-
tionũ. xxvj. q. vij. tp̃a. et dicto. c. menſu-
ram. ex̃t eo. deus qui. A. Con. glo. in di-
cto. c. tp̃a. ſ. q̇ hodie pn̄ie ſunt arbitrarie
et notat dñs An. de bu. in dicto. c. ſi quis
ꝓpter. Et notat̃ etiã in ſũ. eo. ti. q. cxxv.
vbi etiã notant̃ multiplices pn̄ie q̃ ſpã-
lib⁹ peccatis ſunt ſtatute. B

¶ Sacerdos ſemꝑ debet iniũgẽ pn̄iam
ꝑ ↄrium peccato. vt ſupbo iniũgat hu-
milẽ or̃onem. auaro elemoſinaꝝ largi-
tiõnem. accidioſo ꝑegrinatiõem ſeu labo
rem. guloſo abſtinentiã. luxurioſo car-
nis maceratiõem et qñq̃ loci mutatiõez.
vt di. lxxxj. valet. xv. q. j. mulier. Tamẽ
ſemꝑ cauere dz ne ꝑ pn̄iam quã iniũgit
alteri p̃iudititũ faciat. vt viro ĩ p̃iudiciũ
vxoris. et familie aut ſeruo in p̃iuditiuz
dñi. ꝯ huiuſmodi. A. vel q̇ ex penitentia
ſequatur aliquod ſcandalũ ſeu ꝑiculum
ſpũale vel corꝑale. ar. c. officij. extra. de
pe. ꝯ re. Et p̃ſertim vt ſit pn̄ia que veri-
ſimiliter fiat. ne penitens nouis laqueis
inuoluat̃. quia omittendo penitentiam
mortaliter peccaret. ſm̃ Scotũ. xv. di.
q̃rti ſniaꝝ. B

¶ Utrũ penitens ↄpleta penitẽtia ſit to-
taliter abſolutus? Rñ. ſm̃ Tho. in. iiij.
di. xx. Siue ſacerdos pn̄iam iniũgat di
ſcrete ſiue nõ. ſemꝑ remanet reatus ad
penã eiuſdem quãtitatis. Et ideo ſi eam
hic nõ implet: in purgatorio exiget̃. Nõ
tñ ſequit̃ q̇ ꝓpt̃ hoc ↄfeſſor peccet ſemꝑ
ſi minorem pn̄iam iniungit. tũ quia nõ
p̃t determinate quãtitatẽ pene ↄgnoſce
re. tũ quia qñq̃ etiam ex induſtria mi-
norem penã imponens plus ꝓdeſt peni-
tenti qui forte magnitudine pene poſſet
a pn̄ia ꝑagenda impediri. Et iõ ↄfeſſor
eligit minus damnũ vt maius euitet
Et iterum quia paulatim ↄfortatur in
penitente diuinus amor ad plura peni-
tentie opera peragenda. Con. pe. ſupra.
penitentia j. §. vij.

¶ Utrũ ſacerdos poſſit ↄmutare pn̄iam
quã iniunxit? Rñ. ſm̃ Ray̾. Credo bre-
uiter q̇ ſic. dum tñ diſcrete. et ꝓpter cau-
ſam. et circa ſubditos ſuos. aliter nõ. di.
lxxxij. preſbiter. Et hoc exponens Wil.
dicit q̇ ille idez qui iniũxit aut ſucceſſor
eius aut ſupior ſi ẽ ordinarius iudex pe
nitẽtis: pñt pn̄iam ↄmutare vel relaxa
re. Si v̇o ſit alius ↄfeſſor a q̃ ↄmutatio

petitur. quia de pari ambo curaꝫ vnius
hñt vel duo ep̄i in quoꝝ ep̄atibꝫ penitẽs
domiciliũ habet. hic dicenduꝫ ꝙ ſi pnīa
fuit publica requiri debet ꝯſenſus primi
qui dedit eam ne ſcandalizet̃. Dico ſi de
facili poſſet requiri. et maxime ſi peni-
tẽs iam publice inchoauit pnīam. Qꝫ ſi
non defacili poſſet requiri aut ſi penitẽ
tia fuit occulta poterit ſecũdus confeſ-
ſoꝛ ꝯmutare vel relaxare. A. Idem in ſũ.
eo. ti. q. cxxxiij. vbi etiã addit̃ ſm eundẽ
Wil. ꝙ quo ad dictã relaxatõem et ꝯmu
tatõem archiep̄s videt̃ ordinarius q̃ ad
foꝝ pnīale ſubditoꝝ ſuffraganei ſui. Et
pꝫ ꝑ hoc qꝛ archiep̄s ꝑ ꝓuintiaꝫ ſuã re-
miſſionis lr̃as ꝯcedẽ p̄t generales. ext̃. d
pe. et re. nr̃o. Certũ eſt aũt ꝙ nullus ep̄s
p̄t facere remiſſionẽ niſi ſubditis ſuis. ⁊
alijs de volũtate p̄latoꝝ ſuorũ. extra. de
pe. et re. Qꝫ aũt. Ergo ſubditi ſuffraga-
neorũ quo ad hoc ſunt ſubditi archiep̄i
q̃uis ip̄e quo ad foꝝ ꝯtentõſum non ſit
ordinarius niſi in caſibꝫ exp̄ſſis a iure.
hec ille. Idem q̃ꝫ videt̃ q̃ ad forũ pnīale
vt nõ ſit ordinarius niſi in exp̄ſſis. cũ n̄
poſſit ꝯfeſſiones ſubditoꝝ ſuffraganeo-
rum ſuoꝝ audire niſi dũ viſitat ꝓuintiã
vt in. c. ꝑpetuo. ext̃. de cenſi. li. vj. B

Utrũ inferioꝛ poſſit relaxare pnīam
iniũctã a ſupioꝛe? R̃n̄. ſm Wil. Si pnīa
iniuncta eſt in tali caſu de quo ab initio
poterat inferioꝛ pnīam iniũgere. pote-
rit et relaxare et ꝯmutare niſi ſuperior
reſeruauerit ſibi talem relaxatõnem vel
ꝯmutatõnem. ar. ad hoc. l. di. accedens.
et. xxxiij. q. ij. latoꝛẽ. et in gloſis vtriuſq̃
capituli. Si v̾o pnīa iniũcta eſt in caſu
reſeruato ſupioꝛi nõ poterit inferioꝛ re
laxare vel cõmutare abſq̃ licentia eius
q̃ iniũxit niſi vrgeat neceſſitas aut ſua-
deat vtilitas. Pium eſt em̃ interp̄tari ꝙ
ſupioꝛ in his caſibꝫ ꝯceſſerit inferioribꝫ
p̄tatem ꝯmutandi vel relaxãdi. A. Ideꝫ
in ſũ. eo. ti. q. cxxxiiij. Aduertenduꝫ tñ
ꝙ q̃ñcunq̃ alius ſacerdos ab eo qui in-
iũxit pnīam vult facere iſtã ꝯmutatõeꝫ
vel relaxatõem videt̃ ꝙ nõ debeat facere
niſi examinata cauſa ꝓpter quã pnīa in-
iũcta eſt penitẽti. vt dicit Ray̾. vt et pꝫ
in p̄cedenti. §. ne ſequẽs minus bñfactũ
tollat p̄cedens maturius geſtũ. Propteꝛ
quod videtur n̄ poſſe fieri niſi fiat noua
ꝯfeſſio vel generalis ſi pnīa ꝯcernit oīa
pctã. vel ꝑticularis ſi reſpicit ꝑticulare
pctm̄ niſi foꝛte ſit euidens penitentẽ nõ
poſſe facere iniunctã ſibi pnīam. B

Quid ſi quis dicit ſe penitere ſed non
vult ſubire onus pnīe. dicens ſe teneꝝ et
hꝰ? R̃n̄. ſm Ray̾. Sacerdos dꝫ taleꝫ in-
ducere ſicut p̄t vt ꝑatus ſit ad implendã
pnīam. A. qꝛ al̾ ſine iſta diſpoſitõne nõ
videtur in ſtatu ſalutis. cũ ad hoc obli-
get̃. extra. de pe. et re. oīs. B. Oſtendẽdo
magnitudinẽ pctoꝝ. ⁊ quãta bona ami
ſit ꝓpter illa. que om̄ia recuꝑabit ꝑ peni
tẽtiam. et finalit̃ cũ volũtate ſua impo-
nat ei talẽ pnīam quã veriſil̾r poſſit poꝛ
tare ne deterius cõtingat ei pnīam vio-
lãdo. Ad hoc aũt p̄cipue laboꝛet vt pec-
catoꝝ cãs et peccãdi occaſiones remo-
ueat. qꝛ ſm Aug⁹. Satiſfacẽ eſt pctoꝝ
cãs excidẽ nec eoꝝ ſuggeſtionibꝫ aditũ
indulgẽ. Et ſi ſacerdos nõ p̄t gaudere de
oīmoda eius purgatõne: gaudeat tñ qꝛ
ip̄m liberatũ a gehẽna ad purgatoꝛium
mittit. Et ſic dicit Hoſti. nullatenus dꝫ
ſacerdos ꝑmittere pctoꝛem deſꝑatũ re-
cedere. xxvj. q. vj. ſi p̄ſbiter. Sed potius
imponat vnũ pr̄ noſter. vel aliquid leue
Et ꝙ alia bona que fecerit et mala q̃ to-
lerauerit ſint ei in pnīa. A. Hoc dictuꝫ
Wil. ſed poti⁹ fuit Ray̾. Et ſubdit. Oſtẽ-
dat tñ ei ꝙ id quod min⁹ agit hꝫ cõplebit
in purgatoꝛio. vt in ſum. eo. ti. q. cxxxv.
vbi hec notant̃. B. Con. tho. in. iiij. diſ.
ix. A. Con. etiã glo. ray̾. Et addit. Cõſu-
lo. ꝙ ad vitandaꝫ inobedientiã et tranſ-
greſſionẽ talibꝫ nulla aut ꝑua ſatiſfactõ
iniungat̃ ſub p̄cepto. et ꝙ ꝯcedat̃ eis ꝙ
liceat ieiuniũ ſibi iniunctuꝫ vel oꝛõnes.
aut elemoſinas. aut q̃cũq̃ alia ſibi iniũ-
cta redimere cũ voluerit. Con. inno. vt
in dicta. q. cxxxv. ad ſi. B

Quid ſi ſacerdos credit ꝙ ꝯfitens nõ
faciat penitẽtiam. vide ſup̄. ꝯfeſſoꝛ ij. §.
j. A. Et ibi latius in additione. B. Aut
quid de illo q̃ non vult et dicit ſe nõ poſ-
ſe abſtinere a peccato. vid ſup̄. ꝯfeſſio j.
§. ij.

Quid de penitẽtibus in extremis vel
etiam in ſanitate et non cõplent hic pe
nitentiam? R̃n̄. ſcd̄m Ray̾. Tanta poſ-
ſet eſſe contritio que ſufficeret ad delen
dam omnem penam. ita ꝙ aliquis talis

ſtatim euolaret ad celū. vt pz de latrone Luc. xxiij. Si tñ minus ſufficiēs eſt cōtritio vel pnīa: purgabit igne purgatorij. Vñ et de talibꝫ dicit Aug⁹. Etſi conuerſus vita viuat et nō moriat. tñ non pmittimus q̄ euadat oēm penā. Naz prius ē purgādus igne purgatōnis qui in aliud ſeculū diſtulit fructū ꝯuerſiōis de pe. di. vij. c. vlt. circa fi. A. Potius vt in. §. fi. B. Et eandē ſnīam ponit Greg⁹ xxv. di. q̄lis. De queſtione iſta hēs etiā ſup̄. pnīa j. §. plt. De purgatorio q̄ꝫ infra. purgatoriū. A. Idem in ſū. eo. ti. q. clxij. B

¶ Utrū pena mortis diminuat aliquid d̄ pena p pctō debita? Rñ ſm Tho. in. iiij di. xx. Mors naturalis ē pena ꝯſequens originale pctm̄ et quaſi iam in naturaz verſa. Et ideo p mortem naturalem nō purgat aliquid de peccato actuali. Sed p illatā mortem bñ p̄t purgari. Unde ſi aliquis mortē illataz paciēter ſuſtineat etiā ſi p alijs criminibꝫ ſit illata valz ad diminutōem pene et ad liberatōem etiā a tota pena ſm quantitatē culpe et paciētie et ꝯtritōnis. A. Idem in ſū. eo. ti. q. clxiij. B. Ad p̄dictam materiam pnīe p̄t ptinere. infra. ſatiſfactō. p totū. Et de ſacerdote q̄ pro miſſis iniūctis pecuniā recipet. vide ſup̄. obligatō. §. fi.

Penitentia iij⁰. ſ. de penitentia ſolēni. ⁊ de publica.

Et quidez penitentia ſolēnis nō eſt hodie in vſu. Et iō breuiter ſciendum q̄ debet fieri cū illa ſolēnitate et mō q̄ habet di. l. in capite. ⁊ imponit tm̄ ab epō vel de eius mādato. A. ſ. ab alio inferiore ſacerdote. vt in ſū. li. iij. tit. xxxiiij. q. viij. vbi hec notant ſm Ray. et Hoſtiē. B. Et debet imponi p crimine publico et vulgatiſſimo qd̄ totā vrbem vel aliuz locū ꝯmouerit. xxvj. q. vj. c. vlt. Item ñ debet imponi clerico niſi depoſito. q: nec layꝯcus qui ſemel egit eā debet poſtea pmoueri. nec clericus debet poſtea miniſtrare. di. l. ꝯfirmādum. et. c. illud. et. c. alienū. et. c. ex penitentibꝫ. Et de hoc dictum eſt ſup̄. ordinādus. §. xiiij.

¶ Utrū aliquis poſſit cogi ad ſolennem pnīam? Rñ. ſm Ray. Si crimen ſit magnum et publicū et ſcandalum mouerit poterit quis cogi ad ſolennem pnīam.

Sed et pro occulto crimine ſi penitens voluerit imponi p̄t. aliter nō. ar. de ꝯſe. di. iij. de penitētibꝫ. A. Idem in dicta. q. viij. ſm Huz. et Tho. B

¶ Utrū ſolēnis pnīa poſſit iterari? Rñ. ſm Ray. Non. de pe. di. iij. repiunt. Sz alia quelibet pnīa. ſiue publica. ſiue priuata p̄t ⁊ debet iterari quotiens hō peccat. d̄ pe. di. iij. ſepties. ⁊. c. adhuc inſtāt Quare aūt pnīa ſolēnis nō iterat aſſigt Tho. in. iiij. di. xiiij. tres rōnes. Prima ne ex iteratōne vileſcat. Secūda q: figura ē expulſionis homīs d̄ padiſo que tm̄ ſemel facta eſt. Tertia eſt q: ſolēnizatio pnīe eſt quaſi quedā pfeſſio ppetuo penitentiā ſuandi. Et iō iteratō ſolēnitati obſiſtit. A. Idem in ſum. eo. ti. q. x. vbi etiam additur ſm glo. ray. et Pe. q̄ penitentia ſolennis iteratur ſi eſt conſuetudo. B

¶ Utrū qñ imponit pnīa publica intelligat pcti reuelatō? Rñ. ſm Tho. in. iiij di. xiiij. Nō ruelat pter hoc q̄uis ſuſpitio oriat illuz aliquid enorme ꝯmiſiſſe. Non enī culpa pcerto ſcitur ex pena. q: et qñq3 aliq̄s facit pnīam p alio. ſicut legit in vitis patrū de quodā qui vt ſociū ſuū ad pnīam puocaret ip̄e cū eo pnīaz egit. A. Idem in dicta. q. viij. B

¶ Sz que ē pnīa publica? Rñ. ſm Ray. Publica dr̄ qñq3 illa ſolēnis de qua iam hic dictū eſt ſup̄. §. j. et ſequētibꝫ. Sed ⁊ pprie illa dr̄ publica q̄ fit in publico nō tñ cum p̄dicta ſolēnitate. vt cū iniūgit pegrinatō p mundū cum baculo cubitali et cum ſcapulari et h⁹. Poſſet hanc imponē q̄libet ſacerdos prochiano ſuo. A. niſi ꝯſuetudo ꝯtraria ſit in aliqua eccleſia. vt in ſū. eo. ti. q. xij. ſm eundem q̄ etiā addidit. Item nō debet imponi clerico niſi depoſito nec dz imponi niſi pro crimine enormi et manifeſto. Et cō. hoſti. ⁊ Goff. Tho. vo dic̄ q̄ talis pnīa publica ſed nō ſolēnis etiam clerico poſſet imponi qñ crimē ē publicū. Et con. glo. xxviij. di. preſbiter. et ext. de pe. et re. q̄ſitum. B

¶ Ubi p ſedez aplicam īponit pnīa publica? Rñ. ſm Wil. durā. Pnīaz publicā ſedes aplica ñ inducit niſi in eo loco vbi ē curia Romana. ⁊ tūc tm̄ p enormibꝫ. Pnīarij enī pape faciūt tles denudatos

tribuo aut plus aut minus incedere ꝑ
omnes eccleſias ciuitatis vbi ē curia. et
poſtea remittūt ad ſuos ep̄os vt ꝯſidera
tis circūſtantijs eis indicāt pn̄iam ſalu
tarē. licet quidā ribaldi ꝓ queſtu fingāt
ſibi tales pn̄ias a ſede ap̄lica iniunctas
falſas pn̄iarioꝝ lr̄as oſtendētes. A. Idē
in dicta. q. xij. B

¶ Que cauſa eſt q̄ detꝰ aliqua pn̄ia pu-
blica? R̄n̄. ſm̄ Tho. in. iiij. di. xiiij. Qua
druplex ē cauſa. Primo vt pc̄m publi-
cū publicā hēat medicinā. Secūdo quia
maxima ꝯfuſione ē dignus q̄ grauiſſimuȝ
ſcelus ꝯmiſit. Tertio vt ſit alijs ad terro
rem. Quarto vt ſit exēplum penitēdi et
nō deſperandi eis qui grauibꝫ detinentꝰ. A
Idem in ſū. eo. ti. q. xiij. B

¶ Utrū pro quolibet peccato manifeſto
teneatꝰ homo manifeſtare pn̄iam? R̄n̄.
ſm̄ Al. Non oȝ. ſed qui ſcandalizauit in
ꝯmuni tenetꝰ quideȝ ad oſtenſionē boni
exempli. ita q̄ p̄ſumi debeat eū de p̄teri-
tis pn̄iam egiſſe et ſufficit. A. Idē in ſū.
eo. ti. q. xiiij. B

Penitentia iiij°. ſ. impe

dita vel falſa. Que ſūt impediti
ua pn̄ie? R̄n̄. ſm̄ Hoſti. et Ray̅.
Multa ſunt. ſed intꝰ alia q̄tuor principl'r
ſ. pudor. timor. ſpes. et deſperatio. Primū
igitur impedimentū ē pudor ꝯfitendi de
quo dictū eſt ſup̄. ꝯfeſſio j. §. penl't. Se-
cundū impedimentū ē timor. ſ. cū quis
timet ne poſſit ferre pn̄iam. Contra quē
ſunt tria remedia ꝯſiderāda. ſ. p̄n̄tis pe-
ne modicitas. leuitas. et breuitas. Et e-
cōtra future pene īmenſitas. acerbitas.
et eternitas. Tertiū impedimentuȝ eſt
ſpes. Et hec eſt triplex. ſ. ſpes diu viuen
di. A. Et ꝯ iſtā et ſequētes ſunt auctes q̄
ſubduntꝰ. B. ij Theſal'. v. Dies dn̄i ſicut
fur in nocte ita veniet. Iteȝ ſpes tp̄ales
diuitias acquirēdi Luc. xij. Anima mea
requieſce bibe ⁊ ꝯmede ⁊c̄. Item ſpes mi
ſericordiā ꝯſequēdi. Contra illud Eccl̄i.
v. Ne dicas miſeratō dei magna eſt. mul
titudinis pc̄toꝝ meorū miſerebitꝰ. Miſe
ricordia enim ⁊ ira ab illo cito ꝓximat.
Quartū impedimētum eſt deſperatō. et
hec eſt duplex. ſ. deſperatō venie. ſicut di
xit Cayn Gen̄. iiij. Maior eſt iniquitas
mea q̄ vt veniā merear. ꝯtra quod ē illō
p̄s. Miſericordia em̄ eius ſup om̄ia op̄a
eius. A. Et iteꝝ miſericordia dn̄i plena
eſt terra. p̄s. xxxij. cuȝ multis ſili. B.
Item deſperatio ꝑſeuerātie. cōtra quod ē
illud verbum dn̄i Math. xviij. Non dico
tibi vſq; ſepties. ſȝ vſq; ſeptuagies ſepti-
es. de pe. di. iij. ſepties. et. c. adhuc inſtāt
Poſſunt etiā et alia impedimēta aſſig-
ri. Primū eſt alleuiatio culpe ꝓprie. Se-
cundū ē aggrauatio culpe aliene ⁊ ma-
xime maioꝝ. Tertiū eſt m̄ltitudo peccā-
tium. A. Sed nō minus ardebūt qui cū
multis ardebunt. ij. q. j. multi. in fin̄. B.
Quartū eſt ꝯſuetudo peccādi. Quintuȝ
elatio cordis. Ultimū delectatō peccati.
A. de his impedimētis latius dꝛ in ſum.
eo. ti. q. cxcv. B. Que quidē qꝛ nō ad ca
ſus ſed ad ꝑſuaſiones ꝑtinet p̄dicatori-
bus derelinquo.

¶ Que ſit pn̄ia falſa? R̄n̄. Falſa dꝛ cuȝ
ſpretis pluribꝫ de vno ſolo pn̄ia agitur.
aut cū ſic agitur de vno. vt non diſceda
tur ab alio. Unde et ſcriptū eſt. Qui to-
tam legem obſeruauerit offendat auteȝ
in vno: factus eſt omniū reus Iac̄. ij. ſ.
q̄tum ad vitā eternam. Sicut em̄ ſi pec
catis om̄ibꝫ eſſet īuolutus. ita ſi in vno
tm̄ maneat: eterne vite ianuā nō intra-
bit. Hn̄tur hec de pe. di. v. c. fi.

Percutere ſiue verbe-

rare vtꝝ liceat? R̄n̄. ſcd̄m Tho.
ſcd̄a ſcd̄e. q. lxv. Nocumentū ali
cui inferre non licet niſi ꝑ moduȝ pene
ꝓpter maliciam. Nullus aūt iuſte punit
aliquē niſi ſit eius iuriſditōni ſubiectus
et ideo verberare aliquem non licet. niſi
habenti p̄tatem aliquā ſup illum. Et qꝛ
filius ſubditur p̄tati p̄ris. ⁊ ſuus p̄tati
dn̄i. licite p̄t pater verberare filiū. ⁊ dn̄s
ſeruū cauſa correctōnis et diſcipline. A
Idem in ſū. li. iij. ti. x. q. ij. Iſta aūt cor-
rectio ⁊ ꝑcuſſio dȝ eſſe moderata. ext̄. ꝺ
ſen. exco. cū volūtate. §. fi. et ſup̄. corre-
ctio j. in p̄n. Item ep̄s nullū dȝ ſuis ma
nibꝫ v̄berare. lxxxvj. di. nō licet. B. Ean
dem. q. ꝑtractat Ray̅. ⁊ quaſi eodē modo
determinat dicens ſic. Qꝛ percuſſio ſiue
verberatō fit aliq̄n ex malicia vel odio.
Et hoc ē pc̄m mortale. et in clerico in-
ducit depoſitōnem. xlv. di. c. j. et. c. ep̄m.
Qn̄q; v̄o ſit ex caritate. vt cauſa corre-
ctiōis. Et hec in oībꝫ hn̄tibꝫ p̄tateȝ ē lici
ta ī ſuos ſubditos. xxxv. di. an̄ oīa. xlv.

di. cũ beatus. Ep̃s tñ neminẽ debet ſuis manibꝰ verberare. diſ. lxxxvj. nõ liceat. ſed p̃t per aliũ. v. q. v. Illi qui. Etſi ỽberãdus eſt clericus ñ debet eum verberare ꝑ laycũ. Al' tam ep̃s q̃ verberãs incideret in excoĩcatõem. extra. de ſen. exco. vniuerſitatis. vt dictũ eſt ſup̃. excoĩcatõ ij. §. ij. niſi clericus eſſet incorrigibilis. vt ibi dr̃. A. Idem in ſũ. eo. ti. q. j. ¶ B

¶ Qua de cã clericus corrigẽdus poſſit ỽberari? R̃n. ſm̃ Ray̆. Pueri in minoribus ordinibꝰ etiã ꝑ minoribꝰ culpis licite verberãtur. maiores verberari nõ debet niſi ꝑ maioribꝰ criminibꝰ. di. xlv. cũ bẽus. Porro regl'ares ſm̃ regulas ſuas ſubijciũtur verberibꝰ etiaʒ ꝑ leuibꝰ culpis. ar. extra. de app. rep̃henſibilis. in fi. extra. de ſymo. ꝑ tuas. ext̃. de accu. q̃lit̃. in fi. Sed non vſqꝫ ad ſanguinẽ. vt ſup̃. diſciplina. De materia ꝑcucientiuʒ clericos ſatis habetur ſupra. excoĩcatio ij. Q̃uo ꝑcucienti vnaʒ maxillam p̃benda ſit altera. ſup̃. paciẽtia. §. fi.

PEregrinus primo cõ//muniter. Ad quẽ ꝑtinet ỽfenſio ꝑegrinoꝝ? R̃n. ſm̃ Ray̆. Omnes ꝑegrini defẽdi dñt ab eccleſia. ⁊ quicũqꝫ eos in rebꝰ vel ꝑſonis offenderit niſi admonitus ſatiſfecerit: excoĩcet̃. xxiiij. q. iij. ſi qs romipetas. et duobꝰ. c. ſe. ext̃. de treu. et pa. ĩnouamus. ext̃. de ꝑegrinantibꝰ. ꝯquerente. A. Idem in ſum. li. j. ti. viij. q. lxxxvij. ¶ B

¶ Quid de rebꝰ ꝑegrinoꝝ q̃ moriuntur in via? R̃n. ſm̃ Hoſt. Quicũqꝫ acceperit peccat mortalit̃ niſi ea intentione accipiat vt reſtituat hẽdi. nec excuſat̃ aliquis ſtatutꝰ. cõſuetudine. vel p̃ceptꝰ. ſic de naufragis dictũ eſt ſup̃. naufragus. A. Idem in ſũ. li. ij. ti. v. q. xxvij. ¶ B

PEregrinus ſecundo. Q̃tum ad clericos. Qui dicũtur clerici ꝑegrini? R̃n. ſm̃ Ray̆. Peregrini clerici p̃nt large appellari om̃es qui nõ ſunt de ep̃atu ordinãtis. Nã nullus talis ſiue clericus ſiue laycus p̃t recipi a tali ep̃o ad dignitateʒ vel ordines vel alia eccl'iaſtica ſacr̃a. di. lxxj. ꝑ totũ. et ſp̃aliter in. c. primatus. ext̃. ỽ ꝓceſſ. c. ij. ⁊ iij. A. Huic tñ iuri derogatum eſt hodie ꝑ ꝯtrariam ꝯſuetudinẽ. cũ q̃tidie clerici vniꝰ dyoceſis bñficiẽtur ab ep̃is aliaꝝ dyoceſum ſine lr̃is dimiſſorijs ſui ep̃i ſm̃ glo. Ray̆. et Vl. vt in ſũ. li. iij. ti. xxj. q. j. B. Sʒ de ordinibꝰ habes ſup̃. ordinator. §. vj. et. vij. Inſtitui ỽo bñ p̃nt in eccleſijs etiã extranei ep̃i et ab abbatibꝰ vel inferioribꝰ p̃latis de ꝯſenſu ⁊ diſpẽſatõne ipſius ep̃i. A. Cum lr̃is tamẽ ſui ep̃i. vt in iuribꝰ ſup̃ allegatis. B. Al' non. extra eo. c. fi. et extra. de inſtit̃. ad decorem.

¶ Quare ꝑegrini ⁊ ignoti repellũtur a ꝓmotõne? R̃n. ſm̃ Ray̆. Duplex ẽ cauſa. Vna q2 ñ licet ep̃o ponere falcẽ in meſſẽ alienã: ſubditũ alterius ordinãdo. lxxj. di. ꝑ totũ. vj. q. iij. c. fi. Secũda cauſa ẽ. q2 tales q̃nqꝫ ſolent eſſe criminoſi. infames. irregulares. vel excoĩcati. et q̃nqꝫ mentiũtur ſe hr̃e ordines cuʒ nõ hẽant. vel plures habere q̃ habeant. di. xcviij. a2os. xix. q. ij. due. Et nota q̃ clericus habens eccleſiam nec ꝑegrinari poteſt ſine licentia ep̃i. de ꝯſe. di. v. nõ oʒ. ext̃. ỽ votꝰ. magne. A. Con. hoſti. et Vl. vt in ſũ. eo. ti. q. ij. ¶ B

¶ Q̃n clerici ꝑegrini debeãt ad celebrãdũ admitti? R̃n. ſm̃ Ray̆. Si tales ignoti cl'ici volũt publice celebrare ꝑpl'o. admittũtur cũ quinqꝫ ſigillis ep̃oꝝ. xcviij di. c. j. et. ij. extra eo. c. j. Et hoc ſi ſigilla ſunt ignota. A. Et hoc caſu tales ꝑegrini dñt in ſuſpẽſione aliquãtꝰ t̃pe hr̃i in quo plenius ỽ actibꝰ ipſoꝝ pateat. extra eo. c. j. B. Al' ſufficẽt ſigilluʒ ſui ep̃i tm̃. di. lxxj. primatus. xix. q. ij. due. Et multꝰ magis ſufficeret ap̃l'ice ſedis mandatũ. extra. de cle. non reſi. tue. A. Melius in. c. fraternitati. eo. ti. B. Si ỽo vellẽt in ſecretꝰ ex deuotõne celebrare: tolerari p̃nt. extra eo. tue. Et eſt rõ ſm̃ Hoſti. quia in publica celebratõne poſſet eum mouere ad celebranduʒ gloria humana vel lucꝝ. Secus ſi in ſecretꝰ. Item q2 in publico ꝯmune malum poſſet incidere. ſ. ſi nõ ordinatus celebraret. ſed in ſecretꝰ non vertitur in ꝑiculũ niſi ſolius celebrãtis. A. Idem in ſũ. eo. ti. q. iij. B

¶ Sed quare recipiũtur tales cũ quinqꝫ ſigillis ignotis cum ignota nõ faciãt fidem? R̃n. ſcd̃m Ray̆. Quia nõ ita defacili poſſet ꝯmitti falſitas in quinqꝫ ſicut in vno. Et addit Iohẽs q̃ niſi aliqualis

noticia habeat̃ de ſigillis non eſt eis cre
dendũ. A. Con. vl. et Hoſtiẽ. vt in ſũ. eo.
ti. q. iiij. B. Sed ⁊ addit Ray̆. Cũ ſigillis
ſufficeret vnus teſtis. A. Hoc fuit dictũ
Hoſti. qui etiã addit ꝙ ſufficeret etiã ſi
haberetur noticia vnius de quinq; ſigil
lis. vt in dicta. q. iiij. B. Ita tñ ꝙ ſm In
no. et Hoſti. ſi ex receptione taliũ cleri⸗
coꝝ fieret ꝑiudiciũ et damnũ alicui. A.
ſ. magnũ. vt in dicta. q. iiij. B. nõ debẽt
credi etiã quinq; ſigillis niſi aliter ꝓba⸗
retur. Sed viatorẽ trãſeuntẽ non opor⸗
tet ita ſubtilit̃ examinare. xlij. diſ. quie⸗
ſcamus. A. Hoc dictũ a ḃ. ſed viatorem.
fuit Inno. qui et addit ꝙ ſi clericus nõ
querit alterius pr̃imoniũ et al'ſit bone
vite. et hẽat quinq; ſigilla epõꝝ lʒ igno⸗
ta ſi aliqua noticia habeat̃ ꝑ famaʒ vel
alio mõ de epĩs vel terris eoꝝ. licet al'ñ
ſint ſufficientes ꝓbatõnes. tñ in preſenti
caſu tales credere poſſe admitti. vt in di
cta. q. iiij. B

¶ Quid ſi talis amiſit lr̃as? R̃e. Si ꝓbet
ꝑ duos teſtes ordinatõem ſuã et ꝯuerſa
tõem. A. Et etiã lr̃am ſui epĩ ſm Ray̆.
vt in ſũ. eo. tit̃. q. v. Et addit ꝙ al'ei non
crederet̃. etiã ſi ꝓprio iuramẽto firmaret
Et con. vl. et Hoſti. vt ibi. B. recipi põt.
ext̃ eo. tue. in Auten. de fide inſtru. §. ſi
ḃo. coll'. vj. et. C. de fide inſtru. in exercẽ
dis. Etſi non exiſtant teſtes de ordinatõ
ne. quia forte longũ tempus eſt. ſʒ con⸗
ſtet ꝙ ſemper ſe geſſit vt p̃sbiter admitti
poterit. ar. ff. ad macedo. l. iij. ⁊ extra. de
preſbi. non bap. c. ij. et. iij. A. hoc dictuʒ
a ḃ. Et ſi. fuit Hoſti. vt in dicta. q. iiij. ad
fi. B

¶ Quales dñt eſſe lr̃e que dantur cleri⸗
cis ꝑegrinis? R̃ñ. ſm Hoſtiẽ. Ad hoc ꝙ
ſuſcipiãtur in executõnẽ ordinũ dñt lr̃e
ꝯtinere hanc clauſulã vel ſilẽm. Quem
gradatim ad talẽ ordinẽ ꝓmouimus. lx⸗
xiij. di. In nomine pr̃is. et. c. ſe. Et he lr̃e
comẽdaticie vocantur ſeu teſtioniales.
extra eo. tue. Si ḃo ordines vult recipe
neceſſe ẽ ꝙ habeat a ſuo epõ licentiã ex⸗
preſſam ꝑ modum qui habetur ſup̃. or⸗
dinatoꝝ. §. vj. et. vij. A. Item in ſũ. eo. ti.
q. vij. Et aduertendũ ꝙ ſi aliqui abbates
archidyaconi. vel alij inferiores prelati
hñt ius inſtituendi in aliquib' eccleſijs.
et inſtituũt clericos alterius epatus nõ
valet huiuſmodi inſtitutio. Immo epũs
dyoceſanus p̃t eum remouere niſi cum
taliter inſtituto voluerit diſpenſare. ex⸗
tra eo. c. fi. ſm Ray̆. et Hoſti. et in ſum.
eo. ti. q. vj. B

¶ Epĩ et ſuꝑiores ſil'r abbates et prio⸗
res ⁊ ceteri p̃ſidentes monaſterijs q̃ apõ
aplicam ſedem ꝓmouẽtur. cõfirmãtur.
ꝯſecrãtur. ⁊ bñdicũtur. non accedãt ad
ꝯmiſſas eccl'ias ſine litteris apl'icis ꝯti⸗
nentib' ꝓmotõnem. ꝯfirmatõem. ꝯſecra
tõnem ſeu bñdictõnem. nec accipiãt di⸗
ctas adminiſtratões. ⁊ nemo eis pareat
niſi oñdant. Al' quicquid ipĩ faciũt ẽ ir⸗
ritũ et ipi nihil ꝑcipiẽt ꝯ̃ ꝯuentib'. ⁊ illi
qui eos recipiũt vel eis obediũt ſunt ſu
ſpenſi a bñficijs eccleſiaſticis. Et idem ꝑ
omnia ſi dicti prelati recederẽt de curia
non p̃ſtito iuramẽto fidelitatis. vt in ex⸗
trauaganti Bonifacij octaui. que inci⸗
pit. Iniuncte.

PEriuriũ quid ſit. Re⸗

ſpon. ſm mgr̃m ſententiarũ et
Ray̆. Periuriũ eſt mẽdaciũ iu⸗
ramento firmatũ. Sʒ et Tho. ſcd̃a ſcd̃e.
q. xcviij. dicit ꝙ falſitas ẽ de rõne ꝑiurij
addẽs ꝙ ſicut dicit Hiero. quocũq; illoꝝ
triũ defuerit. ſ. veritas. iuſticia. vel iudi
ciũ: ꝑiuriũ eſt. A. xxij. q. ij. animaduer⸗
tendũ. B. Non tñ eodem ordine. ſed pri
mo quideʒ et principl'r qñ deeſt veritas.
ſecũdario aũt qñ deeſt iuſticia. Quicũq;
eñ iurat illicitũ: ex hoc ip̃o falſitatẽ in⸗
currit. q; obligatus ẽ ad ꝯtrariũ facien⸗
dũ. Tertĩo qñ deeſt iuditiũ. q; cum indi⸗
ſcrete iurat ex hoc ip̃o periculo ſe ꝯmit⸗
tit falſitatẽ incurrẽdi. A. Idem in ſum.
li. j. ti. ix. q. xx. B

¶ Quot modis ꝯmittit̃ falſitas in iura
mento aſſertorio? R̃ñ. ſm Aug. Tribus
modis ẽ ibi falſitas et ꝯmittit̃ ꝑiuriuʒ.
Primus eſt cũ quis iurãdo loquit̃ falſũ
ſine intentõne fallẽdi q; ip̃e fallit̃ ⁊ cre⸗
dit dicere veꝝ. Secũdus cũ loquit̃ falſũ
et cũ intentõne fallẽdi. q; et ip̃e falſũ pu
tat. Tertius qñ loquit̃ veꝝ cũ intentõe
tñ fallendi. q; credit eſſe falſũ. xxij. q. ij.
hoĩes. A. Idem in ſũ. eo. ti. q. xxj.

¶ Quot modis ꝯmittit̃ falſitas ſiue ꝑ⸗
iuriũ in iuramẽto ꝓmiſſorio? R̃e. ſm ray̆.
Trib' modis. Primus cũ q̃s iurat ſe fa⸗
ctuꝝ vel dicturũ aliq̃d illicitũ vel inho⸗

neſtum. Secūdus qñ etſi iurat aliqđ li-
citū.tñ abſq3 neceſſitate. ſ3 cū ſolēnitate
Tertius qñ hocipm̄ facit et ſine ſolēni-
tate. vt in iuramītis q̄tidianis ex quadā
mala ꝯſuetudine. vt ꝑ deum ibo cras ad
eccleſiā. vel aliqđ ſilr̄. vel etiā cū huiuſ-
modi iuramēta fiūt ex ioco. In oīb9
predictis ſtatim cū iurat: ꝑiurat. xxij.q.
iiij. qui ſacramento. S3 intellige large.
vt in p̄mo. §. dictū eſt. A. Idem in dicta
q.xxi. Et ad p̄dicta facit p̄dictū. c. ani-
aduertendū. xxij.q.ij. B
¶ Utrꝫ ꝑiuriū ſit pcc̄m mortale? R̄e. ſm
Tho. ſcđa ſcđe. q. xcviij. Ex ſuo genere
pcc̄m eſt mortale. q2 īportat ꝯtēptū dei.
nec excuſat̄ a pcc̄o mortali nō implens
etiā qđ coactus iurauit. Pōt tñ per au-
ctoritatē pape ab obligatōne iuramēti
abſolui. p̄ſertim ſi coactus fuit tali me-
tu qui cadere poſſet in ꝯſtantē virꝫ. A.
De hoc ſup̄. iurare. §. xiiij. et ſup̄. iura-
mentū j. §. plt̄. cu3 additōne. B. Minor
tñ pnīa imponit̄ tali. Item nō excuſat̄
a mortali pcc̄o qui iocoſe ꝑiurat. q2 nō
euitat diuinā irreuerētiā. imo q̄tum ad
aliqđ magis auget. Silr̄ et ille q̄ ex la-
pſu lingue iurat. ſiquidē aduertat ſe iu-
rare et falſū eſſe qđ iurat non excuſat̄ a
pcc̄o mortali ſicut neq3 a dei ꝯtēptu. Si
aūt hoc nō aduertat nō vr̄ hr̄e intentōē
iurādi. ⁊ ideo a crimīe ꝑiurij excuſat̄. A
Idem in ſū. eo. tit̄. q. xxij. vbi etiā addit̄
ꝙ cū male iurat̄ q2 q̄uis verꝫ ſit ſine cā
tñ iurat̄: nō ſemꝑ mortale ſm Tho. Nā
ſicut dicit Ray̆. Si iurat̄ in cōi ſmone
aliqđ licitum: puta. Cras ibo ad eccl'am
vel huiuſmōi. ſicut fit in quotidianis iu-
ramētis ex quadam leuitate: veniale ē.
xxv. di. §. criminis. Qđ pōt intelligi qñ
iſta leuitas ꝓcedit ex ſurreptōne nō ꝓce-
dente ex notabili negligentia. Al' ſecus
cū ſit ꝯtra ſecundū decalogi p̄ceptum. vt
notat Nicolaus de lira ſuꝑ Exod. xx. Et
ſatis facit dictum. c. animaduertendū.
Subdit aūt Ray̆. Si vo licitū ſine cau-
ſa iurat̄ ſed cū ſolēnitate et indiſcrete:
mortale eſt. B
¶ Utrꝫ excuſet̄ a peccato mortali qñ iu-
rat̄ falſū qđ credit̄ eſſe verꝫ? R̄e. ſm Pe.
Qñ iurat̄ falſū iuramēto aſſertorio ⁊ iu-
rans credit verꝫ. ſiquidē adhibuit debitā
diligentiā nō ē mortale. Silr̄ et qñ iu-
ramentū fuit ꝓmiſſoriū ſi ꝓpter legitti-
mū īpedimētū omittit̄ impleri: excuſat̄
saltē a mortali. A. Ide3 in dicta. q. xxij.
B. S3 quid faciet q̄ ꝓpter metū iurauit
ſe aliqđ daturꝫ vel facturꝫ. vide ſup̄. iura-
re. §. xv. qui incipit. Quid de eo.
¶ Utrꝫ ꝑiuriū ſit grauius pcc̄m q̄ homi-
cidiū? R̄e. ſm Tho. in q̄lib3. Sicut apl's
dicit ad Heb. vj. homīes ꝑ maiores ſuos
iurāt. et oīs ꝯtrouerſie eorꝫ finis ē iura-
mentū. Fruſtra aūt in cā homicidij cō-
trouerſie finis eſſet iuramentū ſi homi-
cidiū eſſet grauius q̄ ꝑiuriū. Preſumeret̄
eñ ꝙ qui maiorē culpā. ſ. homicidij cō-
miſit nō vereret̄ minorē. ſ. ꝑiurij incur-
rere. Uñ ex hocipſo ꝙ in cauſa cuiuſli-
bet peccati defert̄ iuramentū manifeſte
oſtendit̄ ꝙ ꝑiuriū pro maximo peccato
d3 hr̄i. Neq3 īmerito quia ꝑiurare nomē
dei bñdicti videt̄ quedā negatō nominis
diuini. Uñ ſecūdū locum poſt ydolatriā
pcc̄m ꝑiurij tenet. vt ex ordine p̄ceptorꝫ
p3. Sed et apud gētiles iuſiurandū erat
honoratiſſimū. vt dicit̄ circa p̄ncipium
Metaph. S3 ꝙ homicidiū grauius punit̄
in eccleſia. rō ē. quia grauius nocumētū
interdū hominib9 īminet etiam ex mi-
nori culpa. tamen ſm iuditium dei ma-
ius pcc̄m grauius punitur. A. Idem in
ſū. eo. ti. q. xxiiij. B
¶ Utrꝫ peccet qui ab aliq̄ exigit iuramē-
tum? R̄ñ. ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. lxxxviij.
Qui exigit iuramentū vt ꝑſona p̄uata.
et hoc facit. q2 neſcit ſed dubitat de veri-
tate ſm ꝙ Aug9 dicit: non peccat. ſ3 tñ
ex hūana tēptatōne. i. ex infirmitate hu-
mane nature ꝓcedit. Si aūt ſcit vel ꝓba-
biliter credit eū falſu3 iuraturꝫ et cogit
iurare: homicida ē. Nam ſm Aug. Ille
de ſuo ꝑiurio interemit ſe. Sed iſte ma-
nū interficiētis impſſit. A. Ad hoc. xxij
q. ij. Ille qui. ⁊. c. ſe. vbi habet̄ hoc dictū
Aug9. B. Si aūt aliq̄s exigat iuramen-
tum tanq̄ ꝑſona publica ſm ꝙ exigit or-
do iuris nō videt̄ eſſe in culpa ſiue ſciat
verꝫ iuraturꝫ ſiue falſū. quia nō videtur
ip̄e exigere. ſed ille ad cuius inſtantiam
exigit. A. Con. p̄dictis Ray̆. et glo. ei9.
vt in ſū. eo. ti. q. xxiiij. B
¶ Que eſt pena ꝑiurij? R̄e. ſm Ray̆. S3
ſm canones grauis īponi pnīa cū circū-
ſpectis circūſtātijs magis vl' min9 aſꝑa

eſt imponēda. A. ſ. nō minoꝛ ꝙ̄ ꝓ homicidio ſponte ꝯmiſſo. xxij. q. j. p̄dicandū. B. Item ꝑiuri ſunt infames. vj. q. j. infames. et. c. quicūqȝ. xxij. q. v. ſi qs ꝯuictus. A. Ibi etiā ꝯtra cauſātes: ꝑiuriū dr̄. Si qs cōuictus fuerit alios ad falſa teſtimonia vel ꝑiuria traxiſſe. vl' q̄cunqȝ corruptōe pecunie ſollicitaſſe ipe q̄dē vſqȝ ad exitū vite nō ꝯmunicet. Hi vo q̄ ei i ꝑiurio ꝯſenſiſſe ꝓbātur ab omī teſtimonio ſūt remouēdi. et ſm legem infamia notabūtur. Et ſm Tho. ſcd'a ſcd'e. q. xcviij. arti. iij. in iuramēto aſſertorio qs nō efficitur infamis ipo iure. ſed ſolum ꝑ ſnīam diffinitiuā ꝯ iurantē latā in cā accuſatōnis. Frāgēs vo iuramētū ꝓmiſſoriū ſolēnit̄ factū ipo iure fit infamis. qꝛ in ꝑtate ipſius manet poſtq̄ iurauit vt det ſuo iuramēto veritatē qđ nō ꝯtingit in iuramēto aſſertorio. Goff. aūt vr̄ ſentire q̄ ꝑiur⁹ indrn̄ter ſit ipo iure infamis. vt in ſū. eo. ti. q. xxv. Contra qđ ē c. teſtimoniū. extra. de teſti. Vn̄ dictum Tho. videt̄ ꝓbabilius. B. Nec ampli⁹ ad teſtimonium debet admitti. vt dicto. c. quicūqȝ. et. xxij. q. v. ꝑuuli. nō obſtante ꝙ egerit pnīam. ext̄. ꝺ teſti. teſtimoniū. A. In dicto. c. quicūqȝ. ſic dr̄. Quicunqȝ ſciens ſe periurauerit. xl. dies in pane ⁊ aqua et ſeptē ſequētes annos peniteat. et nunq̄ ſit ſine pnīa. Et nunq̄ in teſtimoniū recipiat̄. Cōmunionē tamē poſt hoc recipiat. Item Hoſti. dicit ꝙ exq̄ ſemel ꝓbatū eſt ꝑiuriū ꝯtra aliquē etiā in modū exceptōnis repellit eū a teſtimonio ſemꝑ. etiā in alio iuditō. lȝ glo. ray̆. videat̄ aliud ſenſiſſe. vt in dicta. q. xxv. Sȝ ꝓ dicto Hoſti. ſatis faciūt iura p̄allegata. B. Et hoc verꝝ de ꝑiurio falſitatis i. qn̄ quis falſū iurauerit. Secus de ꝑiurio rōne deficiētis iuſtitie ſeu iuditij. i. qn̄ quis iurauit iniuſtū ſeu ſine cā. quia ex hoc nō videtur repelli a teſtimonio. extra. de teſti. cogen. c. fi.

¶ Quō ſolēnitates adhibite aggrauāt ꝑiuriū? R. ſm Ray̆. Quicunqȝ iurat ꝑ deū multū obligat̄. Qui vo ꝑ deū et per euāgelia magis obligat̄. Et adhuc magis qui iſtis adiūgit ſanctoꝝ reliquias. Et ita creſcētib⁹ ſolēnitatib⁹ creſcit obligatio. Et ſicut dicit Tho. ſcd'a ſcd'e. q. xcviij. grauius pcc̄m eſt ſi aliqs ſolēnit̄ iurans ꝑ euāgelium ꝑiuret q̄ ſi ꝑ deum in ꝯmuni ſmone ꝑiurat. tū ꝓpter ſcādalū. tū ꝓpter maioꝛē deliberatōem quibus aliq̄liter hincinde poſitis grauius eſt ſi qs ꝑ deum iurans ꝑiuret q̄ per euangeliū. Idem Pe. et Inno. A. Idem in ſum. eo. ti. q. xxvij. B

¶ Quid ſi aliquis audit aliquem ꝑiurare. vide ſupra. iurare. §. xvij. qui incipit. Quid ſi quis audit. Et multa ibi ad hāc materiā pertinentia. Sil'r ſup̄. iuramētum j. et. ij. ꝑ totum.

PErmutatō. Qualiter fieri poſſit ꝑmutatō de bn̄ficijs eccl'iaſticis? R. ſm Ray̆. Bn̄ficia eccleſiaſtica non pn̄t adinuicē ꝑmutari auc̄te vel pactōne ꝑtiuȝ ſine ſymonia. Sȝ eps ſi vtile eſſe viderit p̄t ex officio ſuo trāſferre ꝑſonas ⁊ facere ꝑmutatōem. ita tn̄ ꝙ ꝑtib⁹ inter ſe non licet de hoc paciſci et tractare. vt Inno. poīt ſed totū exponāt et relinquant in manu ſuꝑioꝛis. A. Dicit etiam Inno. ꝙ talia poſſunt eſſe verba ad epm̄. Cum ego nō poſſim ſecure in eccleſia mea cōmorari vel proficere. ſ. ꝓpter diuerſitatē lingue vel alia iuſta de cauſa. ſupplico vt de mea prebenda vel eccleſia alij prouideatis. ⁊ mihi ꝓuideatis in alia. Credimus etiā ꝙ poſſit ei dicere. ⁊ tali melius ꝯpeteret mea eccleſia et mihi ſua. extra. de p̄ben. Inter cetera. Con. hoſti. Glo. aūt Ray̆. dicit ꝙ partes poſſunt ſine peccato ſibiinuicem intimare voluntates ſuas. Sed primū tutius eſt ſm Vl. vt in ſū. li. j. ti. j. q. vj. Sed et ſecūdum ſuſtineri p̄t quādo talis intimatio fit ſine pacto. qꝛ necubi videtur prohibitum. B. Permutatō vo poſſeſſionū per ſe non eſt inhibita. quia dat̄ ibi tēpoꝛale pro tꝑali. extra. de reꝝ ꝑmu. ad q̄ſtiones. Ita tn̄ ꝙ ſi altera ꝑs p̄ponderet poterit pecunia refūdi. vt ſic ad equalitatē ꝑmutatōnis ꝑueniatur. Sed hic nota ꝙ hec ꝑmutatio eſt quedā alienatō. vt extra. ꝺ re. ec. alie. Nulli. Et ideo ſuandus eſt modus qui dr̄ ſupra. alienatō. §. j.

¶ Quando duo volentes ſua beneficia ꝑmutare libere et ſine fraude reſignant in manu epiſcopi non poſſunt impediri ꝑ illos qui habēt litteras apoſtolicas ꝺ bn̄ficijs vacaturis. ext̄. ꝺ reꝝ ꝑmu. licȝ.

ti.vij. Et ſi talia bñficia ꝯferãtur alijs ñ
valet. vt in cle. ne ꝯceſſione. ext̃ eo.

Perplexitas alia iuris
alia facti. vt Ray̆. ponit. Per-
plexitas iuris ẽ cuꝫ aliq̃s circa
illud quod ſibi occurrit faciendũ vel ñ.
inuenit diuerſas auctꝛes ſibinuicẽ oppu
gnãtes. Hec ꝑplexitas per ꝑitoꝝ ꝯſiliuꝫ
et ꝯtrarioꝝ ꝯcoꝛdiaꝫ refoꝛmãda eſt. A
De hoc latius ſup̃. ꝯfeſſoꝛ ij. §. fi. in addi
tione. B. Alia eſt perplexitas facti. qñ
(vt ait Greg.ꝰ) dy̆abolꝰ ſuggeſtione ſua
pleroſq₃ ita peccare facit. q̃tenus ſi pec-
catũ foꝛtaſſe fugere appetãt ſine alio pec
cato non euadant. xiij. di. nerui. Et dat̃
ibi ꝯſiliũ ꝙ tunc minus malũ eligatur.
i. quod al't ſm ſe ꝯſideratum eſſet minus
peccatũ. Nam veritate inſpecta non p̃t
aliquis eſſe ꝑplexus. i. neceſſitate aſtri-
ctus ad aliquod malũ. Vñ Aug.ꝰ Vaſis
ire nunq̃ deus redderet interitũ ſi ſpon-
taneũ non inueniret̃ hõ hr̃e peccatũ. xx-
iij. q. iiij. Nabuchodonoſoꝛ. Itẽ Aug.ꝰ
Vſq₃adeo pc̃m volũtariũ malũ ẽ vt nul
lo mõ ſit malum niſi ſit voluntariũ. xv
q. j. §. j. circa fi. Cõ. tho. in iiij. di. xxxix.
Silr̃ et omnes theologi. A. Iteꝫ in ſũ.
li. iij. tit̃. xxx. q. ix. B. Si ſacerdos cele-
brans recolit ſe ꝯmiſiſſe aliq̃d moꝛtale.
vide ſup̃. miſſa. §. viij. Et de tenẽtibꝰ opi
niones diuerſoꝝ magiſtroꝝ. ſupra. opi-
nio. §. j.

Perſõatus. Vide ſup̃.
dignitas. §. j.

Pertinacia eſt oppoſi-
tum vitio molliciei et ꝟtuti ꝑſe
uerantie. de quibꝰ habetur ſup̃.
mollicies.

Pignus quid ſit. Re-
ſpon. ſm Hoſti. eſt obligatiõ rei
licite ꝓ debito facta. Fit aũt ad
maioꝛẽ ſecuritatẽ. q2 tutius eſt pignoꝛi
incũbere q̃ agere in ꝑſonã. vt in Inſti.
de obli. que ex delic. naſ. §. furti. Vñ qñ
tranſit in p̃tatem creditoꝛis dĩ pignus.
ſed ſi remanet apud debitoꝛẽ dicit̃ y̆po-
theca. ſꝫ q̃tum ad actiõnem non differũt
A. Item in ſum. li. ij. ti. vij. q. lxxvij. B
¶ Quot modis intelligãtur aliqua ta-
cite pignoꝛi obligata? Rñ. ſm Hoſtien.

Multis modis. Naꝫ ſi quis tibi dotem ꝓ
aliqua ꝓmiſerit: omnia bona ſua tacite
obligãtur. Item ꝓ reſtituẽda dote vxoꝛi
oĩa bona mariti obligãtur tacite etiã
ſi extraneus. ſ. qui mulierẽ nõ habet in
p̃tate dotẽ ꝯfert. C. de rei. vxo. ac. l. vni-
ca. De hoc vide ſup̃. dos. §. ij. et. xj. q̃ in-
cipit. Quid ſi maritus. Iteꝫ oĩa bona
ꝯductoꝛis inuecta et illata in ruſtico p̃-
dio ſciente dño niſi ad tp̃s inferãtur ta-
cite obligata ſũt dño pꝛo p̃ſione. In vr
bano aũt nõ diſtinguo vtꝝ dñs ſciat vel
neſciat. C. de locato. l. certi. Item bona
tutoꝝ et curatoꝝ tacite obligãtur mino
ribꝰ ꝓ eoꝝ officio aut ſi nõ adminiſtra-
uerũt. C. de admini. tuto. l. ꝓ officio. Itẽ
bona p̃ris tacite obligant̃ filijs ꝓ rebus
aduenticijs et p̃cijs eaꝝ. vt. c. de bonis q̃
liber̃. l. cũ opoꝛtꝫ. Item bona m̃ris ꝯuo
lãtis ad ſecũdas nuptias ſũt filijs pꝛio-
ris m̃rimonij tacite obligata vt eis re-
ſtituat que a pꝛioꝛi marito lucrata fuit.
C. de ſecundis nuptijs. l. hac edictali. §.
penl't. A. Et ibi pꝫ ꝙ hec reſtitutiõ faciẽ
da eſt ſaltẽ poſt moꝛtẽ m̃ris cũ interim
ip̃a habeat vſufructũ. B. Item bona d-
functi tacite obligãtur ꝓ legatis ⁊ fidei-
cõmiſſis. C. coĩa. de le. l. j. A. Item in ſũ.
eo. ti. q. lxxiiij. B
¶ Que res pignoꝛi obligari p̃nt vel ñ?
Rñ. ſm Hoſti. Obligari p̃nt tã res p̃n-
tes q̃ future. vt fructus pendẽtes. ꝑtus
ãcillaꝝ. fetus pecoꝝ. et ea que naſcent̃.
ff. eo. ⁊ que nondũ. Item res coꝛꝑales ⁊
incoꝛꝑales. vt cautiõnes et etiã noĩa de-
bitoꝝ. ff. eo. cuꝫ ꝯuenit. Item vſufructꝰ
ff. eo. ſi is. Item ſeruitutes ruſtice. vt. ſ.
q̃diu pecunia ſoluta nõ ſit his ſeruitu-
tibꝰ creditoꝛ vtat̃. Etſi infra certũ diem
non fuerit reddita creditoꝛi vendẽ vici-
no valeat. ff. eo. ſed an vie. Sed hic ca-
ue ab vſura. ſicut dicitur infra. §. vij. A.
Et ibi patet ꝙ quo ad vſũ talis ꝯuentio
non valet. q2 eſt feneraticia. lꝫ lex ꝓmi-
ſerit in dicta. l. ſed an. B. Vrbane autẽ
ſeruitutes non debent ſic pignoꝛari. Et
ratio eſt. ne ex varietate vſus vtentium
edificia deſtruãtur et inutilia fiant. ff.
eo. ſi is. §. fi. Pignoꝛi autem obligari ñ
poſſũt (vt Goff. refert) res ſacre. vt va-
ſa et oꝛnamenta. vt. C. de ſacroſanc. ec-
cle. l. ſancimus nemini. A. niſi etiam

ſupflua vaſa habeat ⁊ debitū vrgeat. H
Et ibi excipit̄ cā redemptōis captiuoꝝ.
vt ꝑ eo poſſint pignorari. vt in tex. qui
ſequit̄. A. Neqꝫ aliūde ex reb9 mobilib9
ſolui poſſit. vt in tex. qui ſequit̄. H. x. q.
ij. hoc ius. Uel niſi in alijs cauſis neceſ-
ſarijs in quib9 res eccleſie alienari pn̄t.
xij. q. ij. aux. vide ſup̄. alienatō. §. j. Sed
nec res eccleſie pn̄t pignori obligari. in
Auten. de alie. et emphi. §. et qm̄. coll.
ix. Item liberi hoīs nulla ē obligatio. qꝛ
ꝯ̄ria eſt libertati. extra eo. c. ij. C. ď acti.
et obli. l. obes. C. que res pignori. l. qui
filios. in Auten. vt nulli. iudi. §. qꝛ ȯ.
coll. ix. In caſib9 tn̄ tenet obligatō libe
ri hoīs vt in redēpto ab hoſtib9. C. de ca-
pti. et p9li. reuer. l. fi. A. vbi ptꝫ q̄ talis
remanet obligatus quouſqꝫ ſatiſfece-
rit ꝑ precio ſue redēptōnis ſaltem ſerui-
tio quinquēnij. H. Item ob neceſſitatē
famis pater filiū obligare p̄t. C. de pri-
bus qui fi. diſ. l. ij. et ſup̄. emptio. §. fi. A
Et ibi de hoc in additōne. Et idem qd̄ in
hoc. §. notat̄ in ſū. eo. ti. q. lxxv. H
¶ An ſi quis res ſuas obligat intelligā
tur futura? R̄n̄. De preſentib9 et futuris
ſenſiſſe p̄ſumit̄. C. que res pig. ob. po. l.
fi. Sed intelligitur exceptū omne illud
quod ſpāliter obligaturus non erat. vt
veſtes. ſuppellectilia que in vſu habebat.
et ſimilia. C. q̄ res pig. ob. po. l. j. A. Ad-
dita. l. obligatōne. cum ſequentib9. ff. de
pigno. Idem etiam notat̄ in ſū. eo. ti. q.
lxxv. H. Sed bene intelligūtur obliga-
ta iura et actiones. C. de ſenten. paſ. l. ſi
adempt̄. et. l. caſus. Si ȯ dicat mobilia
et imobilia ⁊ ſe mouentia. nō ob hoc in-
telligūtur actiones et nomina ſiue cre-
dita. C. de preto. pigno. l. j. Item dicen-
dum de his qui offerūt eccleſie oīa bo-
na ſua. Item qui obligat inſtrumenta.
et de agris. ⁊ de omnibus que ibi conti-
nētur ſenſiſſe videtur. C. que res pigno.
ob. po. l. ij.
¶ Q̄diu pignus remanet obligatū? R̄.
Q̄diu etiaꝫ vnus denarius remanet ad
ſoluendū. C. de diſtra. pigno. l. q̄diu. A.
Idem in dicta. q. lxxv. in fi. Et in dicta. l
q̄diu. patet q̄ pignus poteſt etiā vendi
licet maior pars precij ſed non integra
fuiſſet ſoluta. H
¶ Utꝝ eccleſiaſtici reddit9 ſiue diſpē-
dia poſſint pignorari vel obligari? R̄n̄.
ſm̄ Inno. Non pn̄t obligari ſpāli ꝯuē-
tione ſed a iudice ꝑ debito canonici ⁊ ex
cauſa iudicati pn̄t obligari. ar. C. de ex-
cep. rei iudi. ſtipēdia. ff. ď re iudi. ꝯmo-
dis. Idē Her. ex̄t. de fideiuſ. puenit. Uide
ſup̄. locatō. §. vlt̄. A. Idē quod hic h̄r in
ſū. eo. ti. q. lxxvj. Et videt̄ intelligenduꝫ
qn̄ aliūde non p̄t debit̄. ſatiſfieri. Al'nec
etiam ꝑ iudicem videtur poſſe obligari.
vt in dicta. l. ſtipendia. H
¶ Utꝝ vti pignore ſibi obligatō ſit vſu-
ra? R̄n̄. ſm̄ Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. lxxviij. Si
pignus ſit res aliq̄ cuius vſus p̄cio exti
mari p̄t: debet ille qui mutuauit ꝯputa
re vſum illius rei in extimatōnem eius
qd̄ mutuauit. alioquin idē eſt acſi pecu-
niā accipet pro mutuo. quod eſt vſura-
riuꝫ. niſi forte eſſet talis res cuius vſus
ſine precio ſoleat ꝯcedi inter amicos. ſi-
cut patet ď libro comodatō. A. Idem in
ſū. eo. tit̄. q. lxxvij. H. Et hoc intellige q̄
ſit vſura ſi vtat̄ pignore ꝯſentiente debi
tore. Si ȯ eo nolente eſſet furtum. ff. ď
furtis. l. pignore.
¶ Quid de expēſis factis a creditore in
pignore? R̄n̄. ſm̄ Ray. Creditor p̄t exi-
gere vel ꝯpēſare nonſolū expēſas quas
fecerit colligendo fructus. ſed etiā quas
fecit bona fide circa rem pignoratam.
puta colendo fundū. vel paſcendo iumē
tum. et hoc niſi fuerint īmoderate. A.
Uel etiā tante q̄ eaꝝ occaſione debitor
nō poſſit rem redimē. vt in. l. de q̄ ſtati.
Et idē qd̄ hic. notat̄ in ſū. eo. ti. q. lxxix.
H. ff. de pigno. ac. l. ſi ſeruos. Sed fru-
ctus quos ꝑcepit vel percipere debuit:
ꝯputabit in ſorteꝫ. C. de pigno. ac. l. ij. et
extra eo. cum ꝯtra.
¶ Quid ſi pignus perijt vel ďteriorat̄?
R̄n̄. Si ſine culpa creditoris perijt vel
deterioratū eſt: non tenet̄. Et nihilomi-
nus debitor tenet̄ ſoluē debitū niſi actū
ſit q̄ amiſſio pignoris liberet debitorē.
Si ȯ culpa creditoris: tenet̄ creditor.
C. de pigno. ac. l. ij. iiij. ⁊. v. A. Idem in
ſū. eo. ti. q. lxxx. H
¶ Quid aget creditor hn̄s pign9 ſi pat9
ꝯputare fruct9 in ſortē petit reſiduū de-
biti? R̄n̄. ſm̄ Ray. Pōt quidē pecuniam
mutuatā ꝑ actōꝫ ꝑſonalē petē. C. ď pig.
ac. l. q̄uis. et. l. diſtractis. Itē p̄t pignus

alteri pignorare. C. ſi pignus pignori. l
j. et. ij. Sed nũquid poſſit pignus vendẽ
habes in ſe. §. A. Idem qđ hic notat̃ in
ſũ. eo. ti. q. lxxviij. B

Utrum creditor cui nõ ſoluit̃ poſſit pi-
gnus vendere? Rñ. ſm Ray. Si pactum
fuit q̃ poſſit vendẽ certo tp̃e. vel modo.
vel pſone. vel p̃cio. debet creditor denun-
ciare debitori. et poſtea poterit vendere
ſm formã ↄuẽtã et nõ aliter. Si vo pa-
ctũ fuit de nõ vendẽdo nõ poterit vendẽ
niſi poſt trinã denũciatõez factã debito-
ri vt ſoluat. Etſi nõ ſoluat poſtea pote-
rit vendẽ. Sz ſi vẽderet añ teneret̃ furti
Si vo nullũ pactuz fuit ſufficit vna de-
nunciatõ. et poſtea elapſo biẽnio. A. ſ. a
denũciatõne vel a ſnĩa iudiciali numerã
do. vt in. l. fi. de qua infra. B. poterit fie-
ri venditõ. Probant̃ hec. ff. d pigno. ac.
l. ſi ↄuenit de diſtrahendo. C. de iure do.
impet̃. l. fi. A. Idẽ in dicta. q. lxxviij. B

Quid ſi pignore vendito creditor mi-
nus accepit q̃ erat debitũ? Rñ. ſi hoc vẽ
didit bona fide: p̃t agere ad reſiduũ. Etſi
plus accepit tenet̃ reſtituere d̃bitori. C.
de iure do. impetra. l. fi. A. Idem in ſũ.
eo. ti. q. lxxxj. B

Cui ꝛ ↄtra quẽ datur actio pſecutiua
pignoris ſiue ẏpothecaria? Rñ. ſm Ho-
ſti. Datur creditori ↄtra quẽlibet poſſeſ
ſorẽ. ff. eo. l. pignor̃. et. l. debitorẽ. ita qđẽ
q̃ ſi poſſeſſor habet titulũ lucratiuũ tũc
creditor habet electõnem vtꝛ agat pſo-
naliter ↄ debitorẽ vel ẏpothecarie cõtra
poſſidentẽ. C. eo. diſtractis. ꝛ. l. pſecutõ-
nem. Et idem ſi habet tituluz onerosũ ſi
fuit fraudis ↄſciꝰ. ſ. qꝛ ſciebat rem alijs
obligatã. Sed ſi nõ fuit fraudis ↄſcius
non p̃ot creditor ↄtra eũ agere quouſqꝫ
egerit ↄtra debitorẽ ꝛ fideiuſſorem ꝛ mã
datorem. ꝛ poſtea agi poterit contra pi-
gnorum poſſeſſores. A. Idem in ſũ. eo.
ti. q. lxxxij. B

Cui et ↄ quẽ datur actio pignorati-
cia? Rñ ſm Ray. P̃ot agere debitor vel
heres eius ↄtra creditorẽ vel heredẽ eius
vel aliũ ſi forte creditor rem ſibi pigno-
ratã in aliũ tranſtulit. Nam et iſte poſ-
ſeſſor tenet̃ ↄputare in ſortẽ nonſolum
fructus quos ip̃e percepit. ſz etiã oĩes
quos anteriores perceperũt a tempore
primi ↄtractus. et ſic ſoluto reſiduo re-
ſtituere debet pignus. extra eo. cũ ↄtra.
A. Idez in dicta. q. lxxxij. B. De pigno
rationibꝫ que vocãtur repſalie. vide in-
fra. repſalie.

Pirrata. Pirrate om

nes ter in anno ab ore ſũmi põ-
tificis excõicantur. vt Hoſti. re
fert. et ita eſt. A. Idez etiam notat dñs
Anto. de bu. cũ Jo. an. in. c. excõicatõi.
extra. de raptoribꝫ. B

Placere. Utrum velle

placere ſit peccatum. vide ſup̃.
adulatio. §. penl̃t.

Pollutio. Utrum per

pollutõnem in ſomnis amittat̃
virginitas? Rñ. ſcđm Al. Non.
eo q̃ voluntas et deliberatõ nõ ĩmediate
voluptati coitus ↄiungit̃. A. niſi ſequa
tur placitũ. Uñ vt notat̃ in ſũ. li. iij. tit̃.
iij. q. xxij. Al. dicit q̃ ſi placet delectatio
pollutõnis nocturne ante vel poſt credo
q̃ virginitas eſt amiſſa. Idem credo de
eo qui cauſã huic pollutõni dat in vigi-
lia p ↄſenſũ ĩ turpẽ delectatõez vel actũ
qꝛ tũc hec duo ↄiungunt̃ in rõne vnius
pc̃ti. Et ſicut pollutõ ↄſequẽs p̃miſſorũ
alterꝫ in vigilia corrumpet v̾ginitatem.
ſic eſt et hic. Sed ſi p venialẽ negligen-
tiã circa delectatões carnales vel reple-
tionem cibi ſiue potus vel per aliud ſi'e
eius detur occaſio p̃ter intentõem: non
credo virginitatẽ amitti. Et addit Al. di
cens. Pollutõnem aũt appellamus eã ſo
lam que eſt p emiſſionẽ ſeminis. Hoc aũt
ideo dixi. qꝛ triplex humor de membris
genitalibꝫ fluit. ſ. ſemen. vrina. et humor
ſimilis ſemini qui ẽ medius int̃ ſemen et
vrinã. et diſtillat interdũ ꝑter ſoluz ta-
ctũ femĩe vel ꝑter auditũ aliquorꝫ tur-
piũ. Sz p ſolã ſemĩs reſolutõem amitti
tur virginitas. qꝛ ip̃a ſola ſupplet locum
coitus. vel ↄplet eius delectatõnem. hec
ibi. B. Utrꝫ pollutõ nocturna impediat
ↄmunionẽ. vide ſup̃. coĩcare. §. v.

Utrum pollutio que in ſomnis inci-
pit et in vigilia terminatur ſit peccatũ?
Rñ. ſm Tho. in. iiij. di. ix. Pollutõ q̃tũ
ad rationem meriti vel demeriti magis
iudicatur ſcđm principium quod eſt in
dormiendo. q̃ ſcđm finem qui eſt in vigi
lãdo. quia corporalis motus nõ ꝑtinet

ad meritū vel demeritū. niſi ſm q̃ a vo-
lūtate cauſat̃. Ex q̃ eñ excitatus ē mot⁹
in dormiēdo non ſubiacet volūtati vigi-
lātis vlterius nec reputat̃ euigilaſſe q̃-
uſq̧ pfecte vſum liberi arbitrij recupa-
uerit. Poteſt tñ ɔtingere q̃ in ipā vigi-
latōne pctm oriatur. ſi quidem pollutio
placeat p delectatōnem: qḋ quidem erit
veniale pctm ſi talis placētia ſit ex ſur-
reptōne. mortale aūt ſi ſit cū deliberato
cōſenſu. pcipue cū appetitu futuri. Ipſa
aūt poſtplacētia nō facit p̃teritā pollu
tōem pctm. Q: ſi placeat vt nature exo-
neratō vel alleuiatō pctm nō credit̃. A.
Idē in ſū. li. iij. ti. xxiiij. q. lxxiiij. Et ad-
uertendū q̃ pollutō nocturna in ſe ñ h₃
pctm cum nō ſubiaceat iuditō ſeu p̃rati
rōnis. Pōt aūt hr̃e in ſua origine mor-
tale vel veniale ſm qualitatē rei vñ orit̃
ſ. cogitatōnis ſeu crapule. vt colligit̃ ex
dictis p Tho. ſcda ſcdē. q. cliiij. artic̃. v.
Item ⁊ in ſuo accidente. ſ. p ɔplacentiā
vt p̃tactum eſt.

Populus. Quot homines faciunt ppl̃m: R̃. Decē. x. q.
iij. vnio. A. Ibi hoc notat glo.
B. ſicut duo faciūt ɔgregatōem. ext̃. de
elec. c. j. et tres collegiū. ff. de v̄. ſig. Nera-
tius. ⁊ tñ retinetur in vno. ff. qḋ cuiuſq̧
vniuerſi. no. l. ſicut municipiū. x. autē.
aut. xx. faciūt turbam. ff. vi. bo. rap. l. fi.
§. j. A. Immo. l. p̄tor. ij. §. j. Et ibi dr̃ q̃
x. vel. xx. faciūt turbā. B. Quatuor aūt
vel q̄nq̧ porci vel decem oues faciūt gre
gem. ff. de abigeis. l. oues. A. Ide₃ in ſū.
li. iij. ti. xxx. q. xv. vbi etiā ex hoc argui
tur q̃ p̄t dici ppl̃m ſcādalizari qñ. x. gra-
ues et honeſti de pplo ſcandalizant̃. licet
in pplo ſint etiā mille. B

Portio canonica. De portōne canonica circa ſepultu
ras. vide infra ſepultura iij. Itē
de portōne legittima filior̃ et heredum.
vide ſup̄. legittima. p totum.

Poſtulatō quid ſit. Re
ſpō. ſm Hoſti. lz Goff. dicat q̃
poſtulatō eſt grē petitio. ar. ext̃
eo. bone. Tu dic q̃ poſtulatō ē alicuius
pſone que eligi phibet̃ nō pter vitiū ſed
pter defectu₃ qui tñ poſtulatū nō oīno
inhabilem reddit ad puidendu₃ eccleſie
ɔcors et certa capl̃i petitio. A. Idem in
ſum. li. iij. ti. xxvj. q. xiij. B

¶ Quis ſit poſtulādus vel nō: R̃ñ. ſm
Hoſti. In primis quidem nō p̄t poſtula-
ri criminoſus: puta piurus. homicida.
vel inobediens. Tales eñ nec eligi nec
poſtulari pñt. ext̃. eo. c. j. et. ij. Item nō
pfeſſus tacite vel expreſſe nō poſtulat̃
in regularē p̄latum ſicut nec eligit̃. ex-
tra. de elec. cū cauſam. et. c. cū ad nr̃am.
niſi neceſſitate inſtante q: tūc poſſet dū-
modo in regula fuerit ɔpetēter inſtru-
ctus. ſicut p̄t colligi extra. d̄ elec. cū mo
naſteriū. et. c. officij. §. fi. Itē nō poſtu-
lat̃ epylētic⁹ ſicut nec eligit̃. ext̃. d̄ elec.
cū int̃ canōicos. niſi forte ſit liberat⁹ ita
q̃ iā p ānum fuit liber. xxxiij. di. coiter
A. Et ibi pat₃ q̃ ſi talis ceciderit cū cla
moribꝫ ſeu vexatōnibꝫ: in ppetuum non
admittit̃. B. Item nec mutilatus. q: tal̃
oīno inhabilis eſt. ext̃. d̄ corpo. viti. ex-
poſuiſti. De hoc infra. vitiatus corpe.
§. ij. et ibidem de multis vitijs corpalibꝫ
p totū. Item nec bigamus vel irregula-
ris. quia talia et ſimilia oīno inhabile₃
reddūt. Q: ſi talis defectus ē qui nō red-
dit oīno inhabilem: admittit̃ poſtulatō
ideo poſtulari p̄t ſi defectus ſit in etate.
ext̃ eo. A. ſ. de elec. B. cū nobis olim. §.
penl̃t. et vl̃t. Item ſi defectus ſit in ordi
nibꝫ. Nam ad oēs dignitates hñtes cu
ram poſtulādus eſt qui nō eſt in ſacris.
extra. de elec. dudū j. §. fi. extra. de eta.
et qua. a multis. Item ſi ſit defectus in
natalibꝫ. extra. de elec. innotuit. Item ſi
ſit epūs. extra eo. c. fi. Et ſi talis eligeret̃.
non valeret. vt ibi habetur. A. Idem in
dicta. q. xiij. B

¶ Vtr̃ clericus aliene dyoceſ ſit poſtu-
lādus vel poſſit eligi: R̃ñ. ſm Her. ext̃.
de elec. et ſi vnanimit̃. A. Hoc. c. ñ videt̃
ibi hr̃i. B. Quis clerici non poſſint di-
mittere eccleſias ſuas ſine ɔſenſu epōrū
ſuorū. nihilominus eligi pñt ſiue in ſua
ſiue in aliena dyoceſi. ext̃. de elec. cū int̃
canonicos. A. Hoc notat glo. in. c. ino-
tuit. ext̃. d̄ renū. ⁊ addit q̃ ſi epūs malitō-
ſe denegauerit licentiam: ɔpellēdus erit
p ſuū ſupiorem. ext̃. d̄ iure patro. null⁹.
Et idem notat̃ in dicta. q. xiij. B

¶ Vtr̃ r̄ligioſus debeat poſtulari vl̃ eli
gi: R̃. Diuerſe fuerūt hacten⁹ opiniones.

Hodie teneť indiſtĩcte q̈ ſiue in ſuo mo-
naſterio ſiue extra. ſiue etiã ad ep̃alẽ di-
gnitatẽ eligi debet. vt notať p̈ Jo. an. ex-
tra. de elec. nullus. li. vj. A. Et in dicto. c.
nullus. videtur expreſſe colligi. vbi etiaꝫ
diciť q̈ nullus pt̃ eligi in p̃latũ religiõis
niſi fuerit expreſſe profeſſus. B

¶ Si aliq̃s eligat poſtulãdo vl' poſtulã-
dũ vl' ĩpoſtulãdũ. vl' poſtulet eligẽdo vel
eligẽdũ vl' ĩeligẽdũ et hmõi. hẽs ſup̃. ele-
ctio j. §. xviij. qui incipit. In omni.

¶ A quo ſit aliquis poſtulãdus: R̃. Si
ſit ep̃us. a papa poſtulãdus ẽ. ext̃ eo. c.
fi. Si õo patiať defectũ in ordine vel eta-
te debet poſtulari ab eo qui in hac parte
diſpenſare pt̃. Vñ ſi aliquis. xx. annorũ
poſtuletur ad dignitatẽ ſine cura ab epi
ſcopo põt poſtulari. Si cum cura a pa
pa. vt ſup̃. diſpenſatio. §. pl't. et fi. Si õo
ſit defectus quia ẽ cleric⁹ aliene dyoceſis
vel ſubeſt alteri vt religioſus et hmõi: ñ
oportet q̈ poſtuleť: ſed eligi pt̃. vt dictũ
eſt ſup̃. §. iij. et. iiij. A. Ad hoc pt̃ reduci
quod notať in ſũ. eo. ti. q. xiij. B

¶ Quis pt̃ poſtulare: R̃. ſm Hoſti. Qui
et eligere pt̃. ext̃ eo. bone. ij. §. ceterũ. et
p̈ totũ. extra. de elec. innotuit. et valet ſi-
ue admittiť poſtulatio ſi ꝯcors fuerit. ſ.
ſi ab omnibꝰ fiat. vel ſaltẽ ſi due p̈tes cõ-
ſentiũt. quia tũc idẽ eſt acſi omnes ꝯcor
darẽt. alr̃ nõ facile admittiť. ext̃. d̃ elec.
ſcriptũ. §. fi. nec req̃riť forma ꝯcilij. ext̃.
de elec. q꞉ ꝓpter. ſ. vt fiat p̈ moduꝫ ſcruti-
nij et formatõis decreti. A. i. ſm formaꝫ
dicti. c. q꞉ ꝓpter. B. q̈uis ſm quoſdã req̃
rať et tutius ſit. A. Ad hoc facit qḋ ha-
betur in ſum. eo. ti. q. xv. et ſe. B

¶ Quis eſt effect⁹ poſtulatõis: R̃. Quia
poſtulatõne admiſſa tãq̈ rite facta pote
rit poſtulat⁹ ꝯfirmari acſi electus fuiſſꝫ
ext̃. de elec. cũ monaſteriũ. A. et ſic ſer-
uat curia ad vitandũ circuitũ. ⁊ nos ſer
uare debem⁹. licet de ordine iuris videať
vt p̈ poſtulatõꝫ p̃mo q̃s habiliteť vt poſ
ſit eligi. exinde ꝯfirmari ſm Goff. ⁊ Ho-
ſti. et in ſũ. eo. ti. q. xvij. p̈. c. innotuit. ĩ fi.
ext̃. de elec. vbi non videtur bene proba-
ri q̈ talis ſit ordo iuris. B

¶ Utrũ p̈ poſtulatõeꝫ aliq̃d ius acq̃rať
poſtulato: R̃. ſm Jo. an. ſup̈. vj. Si po-
ſtulatio ꝯcors fuerit vel ſaltẽ a duabꝰ p̈-
tibus facta. pẽdet q̃dem a grã generali. ꝑ
tñ ſm quoſdã peti pt̃ cõfirmatio. ext̃ de
elec. cũ monaſteriũ. et. c. officij. §. fi. Etſi
talẽ admiſerit ſup̈ior diceť facere grãm.
ſi non admiſerit. facit iniuriaꝫ. ff. de aq̃.
coti. et eſti. §. pl't. Si aũt nõ ſit facta in
c õcordia vel a duabꝰ p̈tibꝰ. ſed ex cã: tũc
dependet a grã ſpeciali. ext̃ eo. poſtulatõ-
nem. et. c. bone. A. Ut patet in ſũ. eo. ti.
q. xviij. Hoſti. dic. Quicq̃d alij dixerit ſic
diſtĩguo. Aut duo poſtulanť. Aut vn⁹
poſtulať et alius eligitur. Si duo poſtu
lanť. aut in alterũ ꝯueniũt due p̈tes ca-
pituli et poſtulatio fit ex cã: puta. ꝓpter
vrgentẽ neceſſitatẽ. aut euidẽtẽ vtilitatẽ
eccleſie. aut alterꝛ iſtorꝛ deficit. In p̃mo
caſu acquiritur ius poſtulãtibꝰ adeo q̈
etiam cõfirmatio peti pt̃. ar. extra. de e-
lec. cum monaſterium: ſꝫ non acq̃riť ius
poſtulato. niſi fueri ſup̈iori poſtulatõ p̃-
ſẽtata: tũc em̃ ſibi ius acquireť. Nõ tam̃
aget poſtulatus ne p̃ſũptuoſe ſe ingerere
videať. ar. extra. de elec. qualiter. veruꝫ
in modũ d̃nuntiatõis forte admitteť ob
vtilitatẽ eccleſie. ar. extra de elec. publi-
cato. Q̈ſi neuter duorꝛ poſtulatorꝛ habꝫ
duas p̈tes vel habet ſꝫ nõ fit ex cã. nõ iu
ri ſed gratie ĩnititur. Si autẽ vn⁹ eligiť
et alius poſtulať. et in poſtulatũ due p̈-
tes conueniũt ⁊ fit ex cauſa: p̃fertur po
ſtulatio et vincit electõeꝫ. ext̃. de elec. ſcri
ptum. Q̈ſi vnus de duabus p̈tibus defi-
tiat vel cã nõ ſubeſt: electus obtinet. vt
in dicto. c. ſcriptũ. Et hec vera ſi perſone
ſint ydonee. alioq̃n p̈ſona ydonea electa
ꝯtra perſonam poſtulatam minus ydo-
neam q̈uis duas p̈tes habeat: obtinebit
extra. de elec. dudum j. §. fi. et dicto capi.
ſcriptum. B

¶ Utrum poſtulantes variare poſſint:
R̃. ſm Hoſtien. Uariare poſſunt re inte
gra. ſ. quouſq꞉ miſerint pro confirmatõ-
ne petenda. Aliqui tamen dicunt q̈ non
ſicut de electione. vt ſup̃. electio j. §. xv. q̃
incipit. publicato. Si tamen poſtulãtes
et ſuperior a quo poſtulatur concorda-
rent: poſſent reſilire nõ obſtante ꝯtradi-
ctione poſtulati. A. Item in ſum. eo. ti.
q. x. et. xix. B

¶ Poſtulati a papa q̃ patiũť ĩ ordinibꝰ
vel etate defectuꝫ: teneñť in magna p̈te
ſuare ꝯſtitutõeꝫ. ext̃. de elec. cupientes.
d̃ qua dictum ẽ ſupra. electio j. §. iiij. A.

hoc ꝓbatur ĩ dicto.c.cupiẽtes.ad fi.vbi
etiã patet ꝙ idẽ ẽ de omnib⁹ alijs poſtu-
latis p̃terq̃ de his q̃ ſũt alligati alijs ec-
cleſijs. B. Utrũ ep̃us poſtulat⁹ ↄ̃beat cõ
ſentire: R̃e. ſm Jo.an.li.vj. Ep̃s poſtula-
tus ad aliã eccleſiã ſic debet rñdere. Nec
ↄſẽtio nec diſſentio.ſʒ ĩ hoc volũtati dñi
Pape me ſuppono. ad hoc.viij.q.j.ĩ ſcri-
ptis. A. Hoc videt̃ ſatis ꝓbari in dicto.c
cupientes.ad fi. B

¶ Poſtulatõ ſiue poſtulare ſm iuriſtas
ẽ deſideriũ ſuũ ſiue amici ſui ĩ iure apud
eũ q̃ iuriſdictõi p̃eſt exponẽ vl' alteri⁹ de-
ſiderio ↄ̃dicẽ.ff.de poſtu.l.j.Et ↄ̃ iſta po
ſtulatõe.habes m'lta.iij.q.vij.§.tria.

PRebenda. Quid ſit p̃-

bẽda ſiue canonia: R̃e.ſm Hoſti.
Prebẽda ẽ ius ꝑcipiendi ꝓuẽtus
in eccl'ia ↄpetẽs tanq̃ vni de collegio.et
naſcit̃ ex canonia ſicut filia.quia ex quo
aliq̃s habet canoniã: debet habẽ ⁊ p̃ben-
dam.ex̃ eo.c.relatũ. Prebẽda igit̃ ꝓprie
ↄſiſtit ĩ fructuũ ꝑceptõe. Canonia autẽ
in iure alicui⁹ q̃ in canonicũ recept⁹ eſt.
ad quod ius poſtea ꝑtinet p̃benda.ſtal-
lus in choro.vox in capitulo.vt in dicto
ca.relatũ. A. Jdẽ in ſũ.li.iij.ti.xiij.q.x-
vij. B. Dignitas võ q̃d ſit.vide ſupra.di
gnitas.Et ibi quid perſonatus.

¶ Utrũ ĩ receptõe canonicoꝝ ⁊ collatõe
p̃bendaꝝ abſentes canonici vocãdi ſint:
R̃e. Si comode fieri valeat vocãdi ſũt ni
ſi ↄſuetudo habeat eos ad talia nõ voca
ri al's quod in eorum abſentia fieret eis
inſtantibus irritari debet.extra eo.cuʒ
in eccleſijs.li.vj.

PReceptuʒ. Vide ſup̃.

obediẽtia j.ij.iij.et.iiij.c.

PRedicator. Sciendũ

ꝙ offitiũ p̃dicatõis oĩbus laycis
ẽ interdictũ.ex̃.de hereti.ſicut ĩ
vno. Jtẽ nõ debet admitti ad p̃dicanduʒ
qui dicit ſe ꝑ viſionẽ miſſũ a deo niſi ꝓbʒ
ſicut et Moyſes ꝓbauit miraculo.de ↄſe.
diſ.ij.reuera. Sʒ tñ ſufficit ad ꝓbatõneʒ
bonorũ teſtimoniũ. Uñ neqʒ cleric⁹ ad-
mittit̃ niſi mittat̃.ex̃.de hereti.cum ex
iniũcto.§.j. Ep̃i võ vbiqʒ p̃dicare poſſũt.
niſi ab alieno ep̃o ĩ eius dyoceſi ꝓhibeat̃
Nullus ali⁹ poteſt niſi ab apoſtolica ſede
vel ab ep̃o loci hanc habeat p̃tatem.ex-
tra de hereti.excõicam⁹.§.qr võ. Etſi p̃-
dicat in mortali peccato: mortaliter pec
cat.vt ponit Tho.in.iiij.diſ.xix. Sʒ an
teneatur eſſe cõfeſſus.vide ſupra.ↄfeſſio
ij.§.v. A. Et ibi latius in additõe. Et idẽ
quod in hoc principio notatur in ſũ.li.j.
ti.v.q.xix.ſm Hoſti. B

¶ Offitiũ predicatoꝝ eſt precipuũ in ec-
cleſia dei.extra.de hereti.cũ ex iniũcto.
Et multis p̃uilegijs dotatur.extra.ↄ̃ ſta-
tu regu.ꝙ ↄ̃i timorẽ.extra.de exceſ.p̃la.
nimis.j.et.ij. A. Jn his.ca.dĩ ſpecialiter
de priuilegijs predicatoruʒ et minorum.
quia predicatorum ordo et fratrũ mino-
rum tanq̃ fideles clipei orthodoxe fidei
ſpeciali ſũt hodie priuilegio decorati ſm
Hoſti.et in dicta.q.xix. B

¶ Predicator debet habere tria p̃cipua
Primo vt ſit interius caritate ardens.j.
corinth.xiij. Si liguis hominũ loquar
et angelorum caritatem aũt non habeaʒ
factus ſum velut es ſonãs aut cymbalũ
tinniens. Secũdo vt ſit exterius vita lu-
cens Greg⁹.in omel'.de decem virginib⁹
Cuius vita deſpicit̃: reſtat vt eius predi-
catio ↄtemnatur.iij.q.vij.§.porro. Naʒ
qui bene predicat et male viuit: deuʒ in-
ſtruit quomodo eum cõdemnare debeat.
xl.diſ.m'lti.xj.q.iij.p̃cipue. Tertio vt ſit
ad actũ predicandi ↄpetẽs. Jn quo q̃tu-
or ſũt ei attẽdenda. Primum eſt tẽpus.ſ.
aptũ. Unde ſuper illud.ij Thimoth.iiij.
p̃dica verbũ iſta oportune ĩportune.ait
Greg⁹. Dicturus importune p̃miſit opor
tune.quia apud auditorum mentes ip̃a
ſua vilitate ſe deſtruit ſi habẽ oportuni-
tatem importunitas neſcit.xliij.diſ.ſit
rector.in fi. Secundum ẽ locus.q̃a fieri
debet p̃dicatio vel in eccleſia vel in alio
publico et honeſto loco.nõ aũt ĩ p̃uatis
locis vel domibus et ꝑ occulta ↄuẽticula
laycoꝝ.ne forte oriatur ſuſpitio hereſis
xxx.diſ.ſiquis extra Math.x. Qð in au-
re audiſtis: predicate ſuꝑ tecta.extra.de
hereti.cum ex iniũcto.circa principium.
Tertium eſt qualitas audientium. Naʒ
ſapiẽtibus et doct̃.alta et ꝓfunda predi-
care poteſt: ſimplicibus võ pauca et pla
na.j.corin.ij. Sapientiam loquimur ĩ-
ter ꝑfectos. Et.j.corin.iij. Lac vobis po-
tum dedi nõ eſcam. Non eñ poteratis ⁊c̃.
Jtẽ ĩfidelib⁹ ſecreta fidei nõ ſũt p̃dicãda

niſi forte ſigna appareret q̄ vellet ꝯuerti
et tūc cum cautela. xlij. diſ. in mandatis
Quartū ē qualitas dicendorū. ſ. vt vtilia
doceat. Iſa. xlviij. Ego dn̄s doceñs te vti-
lia. Nō itaqȝ fabulas aut grāmaticalia.
ꝛ hmōi. lxxxvj. di. cū m̄lta. A. Hec vide-
tur fuiſſe dicta Ray̆. vt in ſū. li. iij. ti. ix.
q. j. H. De queſtuarijs p̄dicantibꝰ. vide i-
fra queſtuarij. Quō p̄dicatores poſſint
cū excōicatis ꝑticipare et ab eis recipē.
vide ſup̄. excōicatio vj. §. iij. et cū rapto-
ribus. infra. reſtitutio v. §. fi.

Predo dicitur quicun

qȝ alios p̄datur iiuſte. Et poſſu-
mus q̄tuȝ ad p̄ns q̄tuor modos
ponē. In p̄mis q̄dem dicunt̄ p̄dones qui
viatores expoliāt rebꝰ ſuis. vt dī ſup̄. la-
tro. Secūdo dī p̄do miles q̄n accipit ꝛ tol
lit a pſonis vl̄t ſtipēdia ſibi cōſtituta. x-
viij. q. j. militare. Tertio ſt̄ p̄dones p̄lati
q̄ vt pcuratōȝ ipendāt legato vel ſimiles
expēſas faciāt. plus extorquent a ſubdi-
tis q̄ ſoluāt. ext̄. de imu. ec. quia pleriqȝ.
Quarto dr̄ predo iudex ſiue offitialis pe-
cunias indebite accipiens. C. ad. l. iul̄. re
petendarum. om̄s. Hec Hoſti.

¶ Que pena p̄donis: R. ſm Ray̆. Eadeȝ
pena ē p̄donis q̄ et raptoris. cū vterqȝ ra
ptor ſit. Et iō quos par facinꝰ coinq̄nat.
pena debet ſimilis comitari. xv. q. iij. ſa-
ne. vide infra. raptor j. §. j.

Prelatꝰ qualis eſſe de-

beat: collige ex regl̄a ap̄lica quā
habes ſup̄. ordinādus. §. j. Item
plura ꝑtinētia ad prelatos ſup̄. eps. et ſu
pra. correctio j. et ſup̄. obediētia. ꝑ totū.

Presbiter. Quere infra

ſacerdos. Item ſupra. confeſſor.
et confeſſio. ꝑ totuȝ. Item etiam
ſup̄. eukariſtia iij. Itē etiā ſup̄. miſſa.

Preſcriptio quid ſit.

R. Preſcriptio vel vſucapio eſt
acq̄ſitio dominij ꝑ ꝯtinuatōnem
poſſeſſiōis tp̄is a lege diffiniti. ff. de vſu-
cap. l. iij. Et ꝓprie q̄deȝ p̄ſcriptio ē i imo-
bilibꝰ. vt i domo et i agro. Habȝ etiā lo-
cū i rebꝰ icorpalibꝰ. vt i ſuitutibꝰ. actōi-
bus et hmōi. ext̄. de cā poſ. et ꝓprie. cū ec-
cleſia. xvj. q. iij. q̄s actōes. Vſucapio ꝟo ē
ꝺ mobilibꝰ. et ꝯplet̄ triēnio: ſȝ p̄ſcriptio
requirit maius tēpus. vt iā dicet̄. A. Ad
p̄dicta facit i Inſti. de vſucap. i p̄ncipio.
H. Al's ꝟo q̄cquid de p̄ſcriptōe dicit̄: ꝛ ꝺ
vſucapione intelligi debet.

¶ Que res p̄ſcribi poſſūt vel que non poſ
ſūt: R. Generaliter omnes res et oē ius
p̄ſcribi p̄t. ext̄ eo. ad aures. C. de p̄ſcrip.
xxx. vel xl. annoꝝ. ſicut in rem. Excipiū
tur quedā. In p̄mis q̄deȝ i criminibꝰ nul
lo tp̄e p̄ſcribūtur: ſȝ potius ex diuturni
tate tp̄is augent̄. ext̄. de ſy̆mo. cū in ec-
cleſie. xxxiiij. q. v. quod deo. Iteȝ nō pre-
ſcribit̄ ꝯtra obedientiā. viſitatōeȝ. et ꝯt̄
pcuratōeȝ que rōne viſitatōis debentur
extra eo. cū non liceat. et. c. cū ex offitij.
extra de cenſi. cum inſtantia. Et talia q̄-
dem non p̄ſcribit ſubditus. quia ea debet
p̄lato. Alius tamen p̄t talia preſcribere.
vtputa abbas vel alius p̄latus p̄ſcribit ꝯ
epiſcopuȝ circa ſubditos eiꝰ. Et ſicut di-
cit Inno. in hoc caſu licȝ ſubditus aliq̄lit̄
p̄ſcribat: non preſcribit noīe ſuo: ſed po-
tius nomine alterius cui de ſubiectione
reſpondet. vt in dicto. c. cuȝ ex offitij. Itē
eccleſie et cetera ſacra vel religioſa loca.
decime. p̄mitie. et oblatōnes nullo iure
poſſūt a lay̆cis p̄ſcribi vel poſſideri. xvj.
q. iij. §. poteſt. extra. de p̄ſcrip. cāȝ que. et
ca. ſi diligenti. Et de hoc ſup̄. decime iij. §
xj. qui incipit. vtrū decime p̄ſcribi. Iteȝ
nō poteſt preſcribi limes vel quod adhe
ret limiti epatuuȝ vel pꝛochiarum. xvj.
q. iij. licet. et. c. inter. extra. de pꝛoch. ſup
eo. Ratio eſt ne termini epiſcopatuū vl̄
pꝛochiaruȝ ꝯfundantur. A. Qꝺ bene col
ligitur ex iuribꝰ allegatis. H. Limes ta-
men p̄diorum poteſt p̄ſcribi. xvj. q. iij.
volumus. extra eo. quia. Item nec liber
homo p̄t p̄ſcribi. xvj. q. iij. §. p̄t. Iteȝ reſ-
publice que ſūt in vſu populi Romani.
vel aliarum ciuitatū. vt vie. plateе. pon
tes. aqueductꝰ et hmōi: nō p̄ſcribuntur.
Intellige nec in toto nec in pte. ff. de vſu-
cap. vſucapionē. C. ꝺ opi. publi. l. preſcri
ptio. A. In dicta. l. vſucapionem: dicit̄.
Vſucapionem recipiūt maxime res cor-
porales. exceptis rebꝰ ſacris ſāctis publi
cis populi Romani et ciuitatum. Itē li-
beris hoībus. H. Itē publice functiones
ſiue ciuilis canon. q̄. ſ. ſolui debet reipu-
blice pro agris non preſcribuntur a colo
nis. vt in dicto. §. p̄t. Item poſſeſſiones

agroꝝ nō ꝑſcribunť a colonis. C.ď pre-
ſcrip.xxx.vel.xl.an.male agiť. Item res
furtiue vel vi poſſeſſe ſeu etiā q̄ naſcunť
ex eis nō ꝑſcribunť aut vſucapiūtur.vt
Inſti.de vſuca.§.furtiue. A. Idē quod ī
hoc.§.notatur in ſū.li.ij.ti.v.q.xxxiiij.
ſm Ray.et Hoſti. B.

¶ Que ſūt ſpēs ꝑſcriptōis?℞.ſm Ray.
Omiſſis multis alijs:due ſūt. Una ē eīn
longi tpis.vt.x.annorū inter pñtes.vel
xx.inter abſentes.et intelligunť pñtes
q̄ ſūt in eadem ꝓuintia:ſed hodie debent
intelligi in ciuitate ſm Ac.vt notatur.
C.de ꝑſcrip.lon.temp.cuȝ ī longi.A.In
glo.q̄ etiā aſſignat rōnem.quia hodie ſi
gule ciuitates habēt ſua regimina ſicut
olim ſingule ꝓuītie.B. De re v̄o nō dif-
fert vbicūqȝ ſit vt in ead.l.Alia ꝑſcriptō
ē longiſſimi tpis.vt.xxx.vel xl.annorū.
et hec locū habet īter layцos vel ꝓuatas
perſonas.xvj.q.iij.§.pť.Cōtra eccleſias
v̄o quaſcūqȝ neceſſaria eſt ꝑſcriptio.xl.
annorū ſiue ꝓuata ꝑſona ſiue eccleſia ꝯť
eccleſiā ꝑſcribat.xvj.q.iij.quas actōnes
A.Et ibi ſubdiť.Uſucapione triēnij pre-
ſcriptōe ſuū locū habentibus.B.Et.q̄ſt.
iiij.nec decēnij. Excipiť Romana ecclia
ꝯ quā nō ꝑſcribitur niſi ſpacio centū an-
noꝝ.xvj.q.iij.nemo.exť eo.cū nobis.A
Idē in ſū.eo.ti.q.xxxv.niſi ꝙ ibi notať
ſm Hoſti.glo.ray.et Ul.ꝙ pñtes ītelli-
gunť q̄ ſūt in eadē ꝓuintia. B

¶ Quid ſi poſſedi rē tuam te pñte ꝑ.v.
annos.et demū te abſente ꝑ alios.v?℞.
Nō ē cōpleta ꝑſcriptio:ſȝ ſicut duplicať
decēnium vbi nullo tpe fuiſti pñs.ſic te
abſente debet duplicari quicq̄d de decen
nio reſtabat.vt.C.de.ꝑſcrip.lon.temp.
Auten.ꝙ ſi quibuſdam.A.Idē in dicta
q.xxxv.ſm eundem Hoſti. B

¶ Utrū in ꝑſcriptōne requirať bona fi-
des?℞.Sic ſm canones.ſm ať leges re-
q̄riť bona fides in ꝑſcriptōe.x.vel.xx.an
noꝝ.C.de.ꝑſcrip.lon.tem.ī Auten.ma-
le fidi.A.Ibi dī.Male fidei poſſeſſore a-
lienante ceſſat vſucapio et lōgi tēporis
ꝑſcriptio ſi verus dñs ignorat ius ſuum
et alienatōeȝ factā.Spectať ğ.xxx.an-
norū defenſio.B.Sed in ꝑſcriptōe.xxx.
vel.xl.annoꝝ.non requiriť.xvj.q.iij.§.
pť.et extra eo.vigilāti.C.de.ꝑſcrip.xxx
vel.xl.annoꝝ.cū notiſſimi.ꝛ.l.ſiquis em

ꝑtionis.niſi velis dicere leges ipſas eſſe
correctas.extra eo.c.vlť.qď poteſt papa
facere ꝓpter ꝑiculum aīe.vt ſup̄.papa.§.
pl̄.A.Potius videť añplť.Et ſic ē veri-
tas ꝙ dicte leges ſunt correcte ſm Ray.
hoſti.et Inno.et Ber.vt notať in ſū.eo.
ti.q.xxx.B.Et req̄ritur bona fides nō-
ſolū ab initio:ſed etiā in qualibȝ ꝑte ꝑ-
ſcriptōis.vt in dicto.c.vlť.et.c.vigilanti
extra.de re.iuř.poſſeſſor.li.vj.Sed ſm
leges vbi requirebatur bona fides ſuffi-
ciebat tm̄ eā ab initio habuiſſe vt in di-
cto.§.poteſt.et in dicta.l.cum notiſſimi.
que vt dixi ꝓpter ꝑiculum animarū ñ ha
bēt locū.Hec notat Jo.an.ſup dicta re-
gula.A.Et hoc ſatis expreſſe colligiť in
dicto.c.fi.vbi dī.Diffinim⁹ vt nulla va-
leat abſqȝ bona fide ꝑſcriptio tā canoni-
ca ꝙ̄ ciuilis.cū generaliter ſit omni con
ſtitutōi atqȝ ꝯſuetudini derogādū q̄ abſ-
qȝ mortali peccato nō pť obſeruari.Uñ
oportet vt q̄ ꝑſcribit in nulla ꝑte tpis rei
habeat ꝯſcientiā leſā aliene.Etſi aliqui
doctores videanť dicere ꝙ ꝑſcribať debi-
tū ſpatio.xl.annoꝝ etiaȝ ab eo q̄ ſciebat
ſe debitorem:pōt intelligi verꝫ qñ ex hac
ſcīa nō ꝯſtituiť male fidei.puta qꝛ ex ra-
tōnabili cā cogitabat creditoreȝ ſibi re-
miſiſſe nō petēdo ꝑ tam longum tēp⁹ cuȝ
potuiſſet petere ſi voluiſſet.Sed ī dubio
remittere nō ꝑſumitur niſi ex amicitia.
vel ꝑentela vel alia ꝯiectura aliud oſten
datur.cū nemo eſtimeť rem ſuam iacta-
re.ff.de.ꝓba.cū de indebito.Itē iuris ig-
rātia nō facit aliquē bone fidei poſſeſſo-
rem.vt ſiquis credat pupillū vel illum q̄
curatorē habet poſſe rē ſuā alienare ſine
auctoritate tutoris aut curatoris.ff.de v-
ſucap.nūq̄ ſm Ray.glo.ei⁹.et Ul.et in
ſum.eo.ti.q.xxxvj.Item mala fides ven
ditoris ſeu ꝑncipalis auctoris nocet quo
ad preſcriptionem.x.vel.xx.annorum.
vt in Auten.male fidei.C.de preſcript.
lon.temp.Idē quando res fuit furto ſeu
vi poſſeſſa niſi poſtea redierit in liberaȝ
poteſtatem domini.Al̄s autem mala fi-
des auctoris nō nocet preſcribenti.ī In-
ſti.de vſucap.§.furtiue cum ſequentib᷒.
Et notatur in dicta queſt.xxxvj.Item ſi
quis habeat cōſcientiam dubiam:nō vi-
deť bone fidei.qꝛ hec ē bona fides.vt rci-
piens credat tradentē eſſe dñm vel habē

ꝑbabiliter ius alienãdi.ſ.ꝙ ſit ꝓcurator
vel tutor.ff.de verbo.ſig.l.bone fidei.et
notat̃ i dicta.q.xxxvj.⁊ glo.i.c.ſi dilige̅
ti.ext̃ eo.niſi fuiſſꝫ dubiũ ſcrupuloſũ.⁊
ñ rõnabile.qꝛ ſi ei nõ ꝯſt̃iat̃:nõ obſiſtit
bone fidei.ext̃.de ſen.exco.inq̃ſitõi. ¶

¶ Utrũ ille qui ꝯpleta p̃ſcriptõe incipit
habere malã fidẽ teneatur reſtituere:R̃.
ſm Hoſti.Si ex omni pte p̃ſcriptõis ha
buit bonã fidẽ:iã res illa facta ẽ ſua de
beneficio iuris.Unde tũc nõ ẽ dicenduꝫ
ꝙ habeat ꝯſcientiã rei aliene:ſꝫ tm̃ rei
que fuit aliena.Itẽ Ber.io.an.et quaſi
omnes.A.vt patꝫ i ſũ.eo.ti.q.xxxj.¶
Si tñ quis haberet ꝯſciãꝫ in ꝯ̃riũ et nõ
poſſet eaꝫ deponẽ:teneretur ad reſtitu-
tõeꝫ A.Hoc fuit dc̃m Ray̆.vt pꝫ i dc̃a.
q.xxxj. ¶

¶ Sꝫ quis dicit̃ poſſeſſor bone fidei:R̃.
Bona fides intelligit̃ cũ aliquis credit ẽ
dentẽ eẽ dñm vel habere ius diſtrahendi
licet erret in facto.ff.de v̾bo ſign.l.bone
fidei.Et hec bona fides p̃ſumit̃ niſi ꝓbet̃
ꝯtrariũ.ar.ff.de ꝓba.veri⁹.Q̃ñqꝫ tamen
p̃ſumit̃ ꝯ̃riũ ꝓpter denũtiatõeꝫ.C.de rei.
ven.ſi fundũ.vel quia mercat̃ ꝯ̃ leges.C
de agri.et cenſi.l.queãdmodũ.li.xj.vl̕ ſi
emit a ꝓcuratore meo ꝑ colluſionẽ.vl̕ qꝛ
emit a ꝓdigo vel luxurioſo cui bonis in-
terdictũ eſt.ff.ꝑ emptore.q̃ fundũ.§.qui
ſciens.⁊.l.ſiquis.A.Et ibi dr̃ ꝙ emẽs ab
eo qui ſtati in malos vſus ꝯſũpturus ẽ:
p̃ſumit̃ male fidei.Nec ibi diſtiguit̃ vtrũ
ſit ei interdicta adminiſtratio bonoruꝫ
vel nõ.¶.Notant̃ hec ext̃ eo.ſi diligẽti.
Idem Jo.an.A.Hec intelligenda ſũt ſm
ea q̃ añ ꝓximũ.§.poſita ſũt i additõe.¶

¶ Utrũ in p̃ſcriptõe req̃rat̃ iuſtus titu-
lus:R̃.Si ius cõe vl̕ p̃ſũptio nõ ẽ ꝯ̃ poſ
ſeſſorẽ ſufficit bona fides.al̕s neceſſe ẽ al
legare titulũ et ꝓbari.niſi alleget̃ p̃ſcri-
ptio tãti tp̃is cuius ꝯ̃rij nõ ſit memoria
extra eo.ep̃m.li.vj.

¶ Utrũ in p̃ſcriptõe requirat̃ poſſeſſio:
R̃.Sic.et debet eẽ ꝯtinua.quia ſi inter-
rũpat̃ poſſeſſio:interrupta ẽ p̃ſcriptio.
xvj.q.iij.§.põt.ext̃ eo.illud.Sed ſi fiat
interruptio ciuilis.ſ.ꝑ litis ꝯteſtatõnem
nõ currit amodo p̃ſcriptio.qꝛ p̃ſumitur
titubare et malã fideꝫ habẽ.Hec Jo.an.
extra.de re.iur̃.ſine poſſeſſione li.vj.A.
hoc ꝓbatur in dicto.§.pt̃.xvj.q.iij.¶.

¶ Qualiter īterrũpat̃ poſſeſſio natura-
liter:R̃.ſm Ray̆.Per occupatõeꝫ aque
ſiue fluminis occupantis fundum.Iteꝫ
ꝑ violentã deiectionem vel etiã ſi res ſit
a poſſeſſore furto ſublata.ff.de vſucap.
naturaliter.Itẽ ſi quocũqꝫ modo amiſit
poſſeſſionẽ.ſeu animũ deſerendi habuit.
ff.de ſerui.vrba.p̃di.ſi edes.§.j.Con.in-
no.A.Con.etiã Ul.vt in ſũ.eo.ti.q.xx-
xvij.ad fi.vbi etiã dicit̃ ſm glo.ray̆.ꝙ ſo
lo aĩo pt̃ quis deſinere poſſidere.licꝫ nõ
poſſit ſolo animo acquirere poſſeſſio-
nem.¶.

¶ Quomodo p̃ſcriptio interrũpatur ci-
uiliter:R̃.ſm Ray̆.In iuditio trib⁹ mo
dis.Primo mõ ꝑ libellũ principi oblatũ
Et hoc valet tm̃ in quibuſdã actionibus
que annales vocant̃.quia poſt annũ nõ
poſſũt moueri.ſicut ẽ actio iniuriarum
et quedã alie.in Inſti.de ꝑpe.et tempo.
act̃.circa p̃ncipiũ.Per talẽ g̃ oblatõem
libelli ꝑpetuant̃.Secũdo ꝑ querelã iudi
ci factã:et ꝯuentõꝫ rei.Et hoc valet ĩ o-
mnibus actõibus.C.de ſcrip.xxx.vel.xl.
annorum.Sicut in rẽ.Itẽ in omnib⁹ a-
ctionibus interrũpitur p̃ſcriptio ꝑ litis
ꝯteſ.C.de p̃ſcrip.xxx.vel xl.annoꝝ.l.fi.
A.Item tertio ꝑ litis ꝯteſ.et hec ĩ omĩ-
bus actõnibus valet.vt dicta.l.fi.que ꝑ
Ray̆.ad hoc allegat̃.Et ad ſecunduꝫ al
legatur.l.ſicut in rem.C.de p̃ſcrip.xxx.
vel xl.annorũ.Et ad primum facit.l.ij.
C.quando libellus.p̃n.ob.et idem ꝑ oĩa
dicit ĩ q̃ſi litis ꝯteſtatõe.i.qñ aliquis cõ-
uentus in iuditõ ſuꝑ rebus ĩmobilibus:
q̃s poſſidet noĩe alieno noĩat dominũ in
iuditio.⁊ reportatis inducijs ĩ q̃bus dñũ
tiet dño vt veniat aut mittat.ip̃o q̃ꝫ ni-
hilomin⁹ dño legittimis edictis vocato a
iudice nõ cõpareat idem dñs.tũc em̃ lis
eſt quaſi conteſtata ꝯtra eum q̃tum ad
interruptõem preſcriptionis.extra vt li
te non conteſ.quoniam.et notatur ĩ ſũ.
eo.tit.q.xxxvij.ſm Ray̆.et glo.eius.¶.
Extra iuditium vo interrũpitur quinqꝫ
modis.Primo mõ ꝑ vſuraꝝ ſolutionem
ꝑ quam interrũpitur p̃ſcriptio que cur-
rere videbatur ꝯtra creditorem nõ peten
tem debitũ.C.de preſcrip.xxx.vl̕.xl.an-
norum.cuꝫ notiſſimi.Secundo modo ĩ-
terrumpitur per ſecundam cautionem.
quando debitor facit nouam cautionem

vt ī dicta.l.cū notiſſimi. Tertō ꝑ ꝓteſta-
tionē.vt qñ q̄s iuſto metu vl'alia cā īpe
dit⁹ nō pt̄ rē ſuā petē.et ꝓteſtat̄ corā iu-
dice ordinario vl'corā publicis ꝑſonis.
ext̄.ō offi.or.paſtoralis.ext̄.de app.ſi iu
ſtus.xvj.q.iij.§.ſi pt̄. A. In dicto.c.ſi iu
ſtus.dr̄ q꜡ p̄fata ꝓteſtatō qñ non pt̄ hēri
iudex:pt̄ fieri corā bonis viris.nec diſti
guit̄ vtrū ſint ꝑſone publice vel nō. B.
Quarto ꝑ denūtiatōez factā colono.ext̄
vt lite nō ꝯteſ.c.qm̄. C.vbi in rem actio
expe.pt̄.l.ij. A. Iſta denūtiatio fit per ci
tatōz factā de parēdo iuri corā iudice ſu
per re quā poſſidet noīe alieno. ſm glo.
ray̆.vt in dicta.q.xxxvij.vbi et omnia q̄
in iſto.§.habent̄.notant̄ ſm Ray̆.vl.et
Inno. B. Quinto ꝑ ſy̆nodalē ꝓclamatōz
vtputa aliquis ſacerdos ꝓclamat ī ſy̆no-
do generali vel ꝓuītiali q꜡ alius ſacerdos
tenet rem eccl'ie ſue.ext̄ eo.ſanctoꝝ.

¶ In q̄bus caſibus nō currit p̄ſcriptio
licet nō īterrūpat̄?R̄e. ſm Ray̆. In ſeptē
Primo ē tpe p̄lati.qui male alienauit rē
eccleſie. Nā q̄diu ipē viuit. A.⁊ tenet ec
cleſiā ſm eū.ray̆.vt in ſū.eo.ti.q.xxxviij
B.nō currit p̄ſcriptio ꝯ eccleſiā.vt no-
tat̄.xvj.q.iij.ſi ſacerdotes. Secūdo toto
tpe vacatōis eccleſie q̄ petē habz. Tertio
ſi p̄lat⁹ eius heretic⁹ fuerit. De his duo-
bus.ext̄ eo.c.j.et.c.auditis. Quarto tem
pore ſciſmatis.ext̄ eo.cuz nobis. A. Ibi
dr̄ de p̄ſcriptōe que non currit ꝯ Roma-
nā eccleſiā tpe ſciſmatis. B. Quīto tēpe
excōicatōis ipius p̄lati.niſi ſit negligēs
in petēdo abſolutōez.extra ō cōceſ.p̄ben.
quia. Sexto ꝯ eū q̄ eſt in etate pupillari
C.in q̄bus cauſis nō ē neceſ.l.fi. A. Ibi
generaliter dr̄ de oībꝫ minoribꝫ.vt cont̄
eos nō currat p̄ſcriptio niſi.xxx.vel.xl.
annoꝝ. Sed in.l.ſicut in rem.C.ō p̄ſcri.
xxx.vel.xl.annoꝝ.dr̄ q꜡ ꝯ pupillū nulla
currit p̄ſcriptō. B. Septimo qñ q̄s iuſta
cā ipedit⁹ nō pt̄ agere.ext̄.de app.ex rōe
ff.q̄bus ex cau.ma.l.q꜡ quidē.et.l.nō eñ
A. Ibi dr̄. Nō eñ negligētibus ſubuenit̄
ſed neceſſitate rerū impeditis. B.xvj.q.
iij.porro.ext̄.de elec.ne ꝓ ōfectu. De hoc
vide infra.§.plt̄. A. Idem in dicta.q.xx-
xviij. B.

¶ Utrū currat p̄ſcriptio ꝯtra eū qui ali-
quid diu ſoluit ſine cauſa?R̄e. Nō currit
ſed poteſt retinere qđ non de iure p̄ſtitit
et̄ ſi diu illđ ſoluerit. C.de agri.⁊ cēſi.l.li
tibus.extra.de cēſi.ꝓueīt.xvj.q.iij.cleri-
ci.et.c.ſi epūs. A. Idem notat glo.x.q.
iij.c.quia. Notatur etiam in dicta.q̄ſti.
xxxviij.ad fi. B

¶ An currat p̄ſcriptio ꝯtra euz qui non
poteſt agere?R̄e. Regulariter nō currit.
niſi poſtq̄ quis agere poteſt iure nō im-
pediēte. Uñ ꝯt̄ filiumfamilias nō currit
p̄ſcriptio ī rebus aduētitijs.niſi ex quo
fuerit liberatus a patria poteſtate. nec
mulieri ī dote niſi ſoluto mr̄imonio vel
viro vergente ad inopiam.nec creditori
niſi exñte debiti petendi ꝯditione vel ad-
ueniēte die. Probātur hec.C.de annali
excep.l.j.et.§.fi.et.C.de iure.do.l.in re-
bus.§.omnis.et.C.de p̄ſcrip.xxx.vel.xl
annoꝝ.l.cū notiſſimi.§.illud aūt. Ex q̄
nota q꜡ ſi credidi tibi cētum vſqꝫ ad decē
annos ñ īcipit currere preſcriptio cōtra
me niſi poſt illos decem annos. A. Hoc
habetur in dicto.§.illud. Et idem quod
in hoc.§.notatur in ſum.eo.ti.q.xxxix.
ſm Ray̆. B

Preſumptio tripliciter
dicitur. Primo modo circa aliū
ſm q꜡ iuriſte cōiter ſumūt.quaz
et Goffr.diffinit ſic. Preſumptio eſt ali-
cuius facti dubij quandoqꝫ plena quādo-
qꝫ ſemiplena ꝓbatio. Et de hac habes ſup̄
cōicare.§.xviij.q̄ īcipit. Utrꝫ corp⁹ xp̄i ō
beat dari ſuſpectis.⁊ ſup̄.cleric⁹ iij.§.fi.
et ſup̄.mr̄imoniū viij.§.iij.ext̄ eo.ꝑ totū
A. Et quale peccatum poſſit circa hoc oc
currere patet per Nico.de lira.ſuper.vij
Math.vbi dicit. Sciendū q꜡ aliquis pt̄
preſumere ſeu iudicare malum de proxi
mo multipliciter. Uno modo ex euiden-
tia facti.vt cum aliquis iudicat aliquez
homicidam quia vidit eum interficere
hominem. Et hoc nullum eſt peccatum.
Alio modo ex ſignis euidentibus.vtſi a-
liquis iudicat fornicatorem aliquem q̄a
vidit eum nudum cum nuda.ſolum cuz
ſola. Et hoc ſimiliter nulluz eſt peccatū
Tertō modo ex ſignis leuibꝫ. Et ī hoc iu
ditō eſt triplex grad⁹. Prim⁹ ē quādo ex
leuibus ſignis aliquis incipit dubitare
de bonitate fratris. Et hoc ē peccatū ve
niale quia ꝓcedit ex humana infirmita
te.⁊ hoc ñ vocat̄ iuditiū.ſ.ꝓpie.ꝫ ſuſpitō
Secūd⁹ gđ⁹ ē qñ ex talibꝫ ſignis firmiter

tenet in aīo q̄ frater ſit malus. Et hoc ꝓ-
prie dr̄ iuditiū. quia iuditiū importat ſē-
tentiā. Et hoc ē peccatū mortale ſi malū
qđ iudicat de frē ex leuibꝫ ſignis ſit ď ge-
nere peccati mortalis. Peccatū eñ mor-
tale ē qđ ꝯriaṫ caritati. Qr aūt aliq̄s p̄di
cto mō iudicet frēm: ē ꝯ caritatē frater-
nā. Tertius ḡdus ē qñ ex leuibus ſignis
nō ſolū p̄dicto modo iudicat: ſ3 etia3 pce-
dit ad punitōe3 frīs ſic de facto. Et hoc ē
grauiꝰ. qꝛ nō ſolū eſt ꝯ caritatē: ſ3 etiā ꝯ
iuſtitie equitatē. Et ď talibꝫ intelligitur
illđ verbū. Nolite iudicare ⁊c̄. D. Secū-
do modo dr̄ p̄ſūptio circa ſeipm̄. ſ. qñ ali-
q̄s vltra rōne3 ď ſeipo p̄ſumit. De qua q̄-
dem Tho. ſcđa ſcđe. q. cxxx. dicit q̄ oppo-
niṫ magnanimitati ſm̄ exceſſū. et etia3
patet ꝑ ph̄m. iiij. ethicoꝝ. vbi dicit q̄ p̄-
ſūptuoſi ꝓpter exteriorē fortunā fiūt de-
ſpectores et iiuriatores alioꝝ. Et talis p̄-
ſūptio (vt ibi dicit Tho) ſine dubio pec-
catū ē quaſi ꝯ ordinē naturalē exiſtēs. ſ.
vt quis aſſumat ad agendū ea q̄ p̄ferunṫ
ſue virtuti. qđ ꝑtinet ad rōe3 p̄ſūptōis ſi-
cut ipm̄ nomē maīfeſtat. Huic ḡ p̄ſum-
ptōi ſm̄ defectū opponiṫ puſillanimitas
de qua habetur infra. puſillanimitas.
Et inter hec vitia media v̄tus eſt magni
mitas. Tertio mō dr̄ p̄ſūptio circa deū. ſ.
inordinata de deo ſpes. De q̄ Tho. ſcđa
ſcđe. q. xxi. dicit ſic. Sicut falſū ē q̄ deus
penitētibus nō indulgeat vel q̄ peccan-
tes ad penitētia3 nō ꝯuertat. ita et falſū
eſt q̄ i peccato ꝑſeuerātibꝫ veniā ꝯcedat.
et a bono ope ceſſantibꝫ gloriā largiaṫ.
Cui extimatōi ꝯformiter ſe habet p̄ſum-
ptōis motus. et ideo ē peccatū minꝰ tñ q̄
deſꝑatio. quātomagis ꝓpriū ē deo miſere-
ri ⁊ pcē q̄ punire. Et hec p̄ſūptō opponiṫ
v̄tuti ſpei ⁊ vitō ďſꝑatōis. ď q̄ ſup̄. ďſꝑatō

PRimas. Quere ſupra
patriarcha.

PRimitie. primitia ſm̄
Ray̆. eſt ꝑs frugū ſeu fructuum
dño offerēda. A. Itē i ſū. li. j. ti.
xv. q. xlvj. D

Vtrū homines teneanṫ ad ſoluendu3
p̄mitias? R̄x. ſm̄ Tho. ſcđa ſcđe. q. lxxxvj
Primitie ꝑtinēt ad ius naturale. ſ. vt hō
ex rebus ſibi datis a deo aliquid exhibe-
at ad eius honorē. Sed q̄ talibꝫ ꝑſonis
ſc3 ſacerdotibꝫ exhibeanṫ aut de primis
fructibus aut i tali quātitate. A. ſc3 ſm̄
modum in veteri teſtamēto determina-
tū de quo ſequiṫ. D. hoc quidem fuit i le-
ge veteri iure diuino determinatū. i no-
ua aūt lege diffinitur per determinatōe3
eccleſie ex qua homines obliganṫ vt pri-
mitias ſoluāt ſm̄ ꝯſuetudinē patrie ⁊ i-
digētiā miniſtroꝝ eccleſie. A. Con. ray̆.
vt in ſū. eo. ti. q. xlvij. D. Per qđ ꝯcludi
etiā poteſt q̄bus dande ſint. ſ. his quibꝫ ē
ꝯſuetū. et qui eis magis indigēt. A. i ſū.
eo. ti. q. xlviij. dr̄ ſm̄ Ray̆. et Hoſti. q̄ pri
mitie dande ſūt ſacerdoti ꝓchiali. Sed
Goff. dicit. q̄ diuidende ſunt ſicut decime
vt ibi. ď quo ſupra. ďcime iij. Hec poſſūt
intelligi niſi aliud appareat de ꝯſuetudi-
ne vt pretactum ē ſm̄ Tho. D. Et eode3
modo patet quota pars ſit danda. Nam
et ſm̄ Inno. ex quo nō inueniṫ expreſſu3
de quantitate: relinq̄tur arbitrio dātis.
niſi ꝯſuetudo aliud inducat. Unde et ad-
dit Ray̆. q̄ ſi eccleſia eēt tenuis nec ha-
beret ſacerdos vñ poſſet ſuſtētari: ampli
us dandū eſſet. A. i. ꝯſuetudo eēt eligen
da per quam amplius ſoluitur. vel ſaltē
media qñ varie ſūt ꝯſuetudines ſm̄ eū-
dem. vt i ſū. eo. ti. q. xlix. D. ar. x. q. ij. §.
hoc ius. vbi aute3 non eſt conſuetudo q̄
primitie ſoluantur. et eſt obtenta a tem-
pore de quo non eſt memoria nō ſoluen-
tes: ſm̄ Wil. excuſantur. A. Hoc verum
ſm̄ eundē. ſi hmōi ꝯſuetudo ſit ſine ꝯtra-
dictōe obtēta. vt i dicta. q. xlix. D

PRinceps. Quomodo
princeps et quicūqꝫ dñs ſecula-
ris ſubſit pape. habeṫ ſup̄. papa.
§. iij. circa fi. Et de materia principis. vi-
de ſupra. dominus.

PRiuilegium quid ſit.
R̄x. Priuilegiū eſt priuatum ius
contra ius commune indultum.
Nam niſi aliquid indulgeret: non eſſet p̄
uilegium. extra de verbo. ſig. abbate. ex-
tra eo. in his. A. Item in ſum. li. ij. ti. v.
q. clix. ſm̄ Hoſti. et Goff. D

Vtrum aliquid proſit priuilegium qđ
continet ius cōmune? R̄x. Tale priuilegi
um quandoqꝫ conceditur. extra. de pro-
cura. quia in cauſis. ⁊ non eſt fruſtra: ſ3
potius datur mltis ex cauſis. Primo q̄a

magis ſolet timeri qđ ſpecialiter ꝓhibet
q̃ qđ generaliter.xxiiij.diſ.q̃q̃.A.hoſti.
cuius fuerũt dicta que in hoc.§.habent
vt patet in ſum.eo.ti.q.lx.in hoc ſic di-
cit. Magis ꝯſueuit timeri qđ ſpecialiter
cauetur q̃ qđ generaliter indulgetur.H
Itẽ multi q̃nq; ſciũt ꝓuilegia talia et ig
rant iura. Itẽ cũ frequẽter iura male ob-
ſeruentur:ipa per priuilegia innouant.
extra.de treu.et pace.c.ij.

¶ Quis poſſit concedere priuilegiũ:R.
Quicũq; pt̃ legẽ facẽ et ĩ q̃bus pt̃:pōt ⁊
ꝓuilegiũ indulgere.vt papa in ſpiritua-
libus.et q̃nq; etiã in tpalibus.vt ĩ terris
ſue tpalis iuriſdictõis.vel qñ iuriſdictio
ad eũ deuolueret.vt dr̃ ſup̃.papa.§.iiij.
circa fi. Et nota hic ſm Ber.q̃ eccleſia
Romana ſiue papa nũq̃ ꝯſueuit aliquẽ
ꝯ ſe ꝓuilegiare ar.C.de ſacro ſanc.ec.iu
bemus nullã.et ar.extra de p̃ſcrip.cũ ex
offitij.Qđ ẽ ꝯ eos q̃ dicũt vel potius fin
gũt ſe habere ꝓuilegiũ q̃ poſſint iudica-
re de reſcriptis pape ⁊ q̃ abſq; eorum ap
probatione non ſit procedendum ſm re-
ſcripta pape et huiuſmodi. Itẽ pōt con-
cedere priuilegiũ impator in tpalib9.ſed
nũq̃ in ſpũalibus q2 de eis nil pt̃ ſtatuẽ.
xcvj.diſ.bene quidẽ. Itẽ pt̃ ꝯcedere ꝓuile
giũ eps.ext̃.de reli.do.cõſtitut9.extra de
cenſi.cũ venerabilis.xvj.q.ij.viſis.extra
eo.cum olim ij.rñſo.j.dū tamen faciat
volũtatẽ ſui capituli.ext̃.de iur patron.
paſtoralis.ext̃.de exceſ.p̃la.ſicut vnire.
Multo fortius patriarcha.extra.de cle.n
reſi.cũ ab hoc.A. Hoc fuit dictũ Hoſti.
q̃ et addidit.Et breuit̃ intelligi pt̃ q̃ q̃cũ
q; pt̃ ꝯſtitutõez facere.et quaten9.et ĩ q̃-
bus pt̃.et ꝓuilegiũ ⁊ ĩdulgẽtiaꝫ pt̃ dare.
Et idẽ qđ ĩ hoc.§.notat̃ in ſũ.eo.ti.q.c-
lxij.ſm eũ.hoſti.et Ber.⁊ goff.B.Quis
aũt poſſit legẽ facẽ.rq̃re ſup̃.lex.§.j.et.ij.

¶ Quis poſſit priuilegiũ ĩterp̃tari:R.
ſm Hoſti.Si verba ſũt obſcura ſiue am
bigua:tũc eius ẽ interp̃tari cuius ẽ ⁊ cõ
dere.et interim negotiuꝫ ſuſpendet̃.ext̃.
de ſen.exco.inter alia.extra de iudi.cum
veniſſent.Si vo nõ ſint verba obſcura vl
ambigua:tũc debet diligenter tenor ꝯſi-
derari.ext̃ eo.porro.et.c.recepimus. Et
potius inſiſtendum eſt intentõi priuile-
gij q̃ verbis.j.q.j.marchio.xxxviij.diſ.
ſedulo.extra de verbo.ſig.intelligẽtia.et
ca.in his. Et q̃tũ fieri poteſt latiſſime ẽ
interpretandum.extra.de dona.cuꝫ dile-
ctus.ff.de ꝯſti.princi.beneficia.niſi ꝓiu-
dicet iuri alieno.quia tũc r̃ducit̃ ad ius
cõe.extra.de ꝯſue.cũ dilectus.§.pl̃t.⁊ fi.
dũ tñ aliquid op̃et̃.vt ſup̃.§.j.Cõ.inno.
ber.et Goff.A. Itẽ ĩ ſũ.eo.ti.q.clxiiij.B

¶ Vtrum priuilegium amittatur ꝑ actũ
ꝯrium vel non vtendo.et in q̃ato tẽpo-
re:R. Multi circa hoc dixerunt multa.
Unde Ber.extra.de ꝯſti.cum acceſſiſſet.
poſt multas opiniones r̃citatas ꝯcludit
ſic.Melius videtur dicendum q̃ ſicut ſũt
diuerſa priuilegia et in diuerſis caſibus
conceſſa.ſic quodlibet priuilegium locũ
habeat in ſuo caſu.ſicut in preſcriptione
in qua diuerſa tẽpora requiruntur.vide
ſupra.preſcriptio.A. Dic q̃ ꝓuilegium
amittitur aliquando per actum contra-
rium.quo caſu ſi ſit ꝯceſſum in fauorem
perſonarum amittitur etiam ꝑ vnicum
actum.extra.de conſti.cum acceſſiſſent.
vbi dicitur de quibuſdam canonicis q̃b9
fuerat conceſſum ne tenerentur habere
primicerium. Q̃ ſi poſtmodum primice-
riuꝫ elegerint non poſſunt amplius vti
dicta conceſſione. Si vo ſit ꝯceſſum ĩ fa
uoreꝫ eccleſie:puta.ſi alicui religioni ſi-
ue monaſterio ſit conceſſum q̃ nõ tenea
tur ſoluere decimas:tũc nõ amittitur ꝓ
uilegium niſi p̃latus tanto tempore con
trariauerit q̃ p̃ſcriptio ſit cõpleta ſalteꝫ
lapſu.xxx.annoꝝ.ext̃.de ꝓuile.ſi de ter-
ra.et.c.accedẽtib9.licet al's p̃ſcriptio nõ
currat ꝯ eccleſiã.niſi.xl.annis.quia cũ ꝓ
uilegiũ ꝯ ius cõe ꝯcedat̃:citius amittit̃
Nã de facili res ad naturã ei9 reuertitur.
ſm Hoſti.et in ſũ.li.j.ti.xv.q.xiiij. Iteꝫ
ꝑditur ꝑ ꝯriã ſñiam.ꝑ p̃ſcriptõꝫ.ꝑ renũ
tiatõem.ꝑ reuocationẽ.et ꝑ abuſionem.
xj.q.iij.priuilegiũ. Et de his plenius no
tatur ꝑ Hoſti.vt patꝫ in ſũ.dicta.q.xiiij
et li.ij.ti.v.q.clxiiij. B

¶ Sed quid cũ aliquis allegat et oſten-
dit ꝓuilegium ſꝫ non ſeruatur ei:R.ſm
Hoſti. Non debet iſti imputari.ff.como-
dati.l.ad eos.non obſtante ſi obiciatur
q̃ non fuit vſus vel q̃ contrarium factum
eſt. Quomodo ei vtetur priuilegio q̃ vti
nõ ꝑmittit̃. Niſi forte ſi ſñia ferreretur
contra eũ et non appellaret.extra de ſen.
⁊ re iudi.ſuborta. Sed ille qui ſe opponit

puniendus eſt. extra eo. dilecti. A. Idem
in ſum. li. ij. ti. v. q. clxv. B

¶ Quādo priuilegiū debet reuocari? Re.
ſm Hoſti. Nō decet ꝙ reuocetˀ ſine cauſa
ſed cū cauſa pt̄ et debet reuocari. vt pu-
ta ſi aliq̄bus religioſis ꝯceſſū ſit ꝑuilegi
uʒ de nō dandis decimis ꝓpter eoꝝ paupꝫ-
tatē. deinde ditati ſūt. ita ꝙ etiam dando
decimas pn̄t comode ſuſtētari. et nō dā-
do enormiter leduntˀ ꝓrochiales eccleſie
debet ceſſare priuilegiū. Et ſic ītellige ex-
tra. de deci. ſuggeſtū. et. c. nuꝑ. Itē ſiquis
nō ſeruat ꝑuilegia ſuꝑioris ꝯceſſa ſubdi
tis. etiā ipſius ꝑuilegiū merito reuocatˀ.
extra eo. dilecti. Sed nota hic ꝙ ſi ſuꝑi-
or ex certa ſciētia ꝯfirmauit ꝑuilegiū cō
ceſſum ab inferiori nō poterit reuocari
poſtea ꝑ inferiorē. xxv. q. ij. ꝑuilegia j. et
ij. ⁊. c. ſequētibꝫ. Itē in ſū. eo. ti. q. clxiiij.
ſm Hoſti. qui et addit. Ideo imꝑator vˀl
rex priuilegiū ꝯceſſuʒ eccleſie etiā ꝑ do-
minū papā quē ꝯſtat ſuꝑiorēʒ eē omībꝫ
ex certa ſciētia ꝯfirmatū nō poterit re-
uocare. B. De priuilegijs exemptōnis ⁊
de ipſis exemptis. habes plura ſupra. ex-
emptus.

Probatio. Per que ali
qua ꝓbantˀ? Re. ſm Ber. Sicut ꝑ
teſtes et inſtrumēta ꝓbantˀ aliq̄
ita etiā ſcriptura antiquoꝝ libroꝝ facit
fideʒ. extˀ eo. cū cauſā. extra. de p̄ſcrip. ad
audientiā. Iteʒ ſi reꝑiatˀ ſcriptura ī aliq̄
colūna vel lapide: ei ſtatur. xxiiij. q. ij. ſa
ne ij. Sed ad hoc Hoſtiē. ſic addit. Caue
tamen tibi. quia nō omnia talia faciunt
plenā fideʒ: ſʒ illa tm̄ que ſub fideli cuſto
dia r̄manēt. cetera adminicula p̄ſtant: ñ
ꝓbatōeʒ. A. Idem in ſū. li. ij. ti. v. q. clxx-
vij. vbi et additˀ ꝙ dicta cuſtodia debʒ eē
etiā publica. ſm eundē Hoſti. B

Profeſſio. De materia
ꝓfeſſionis. quere ſupra. nouiti⁹.
et infra. religio iiij.

Promiſſio. Quid de il-
lo q̄ aliquid ꝓmiſit et poſtea nō
facit? Re. ſm Tho. ſcda ſcde. q. cx
Si ille q̄ ꝓmittit aliquid habet animum
faciendi quod ꝓmittit: non mentitur. q̄a
non loquitur ꝯtra illud quod gerit ī mē
te. Si vo non facit quod ꝓmiſit: tunc vi
detur infideliter agere per hoc ꝙ animū

mutat. Poteſt tamen excuſari ex duobꝫ
Uno modo ſi ꝓmiſit illud quod eſt mani-
feſte illicitum. quia ꝓmittēdo peccauit.
mutādo aūt ꝓpoſituʒ bene facit. A. Facit
xxij. q. iiij. in malis. B. Alio modo ſi ſūt
mutate ꝯditōes ꝑſonaꝝ et negotioꝝ. Ut
enī dicit Seneca ī li. d̄ benefitijs. ad hoc
ꝙ homo teneatur facere quod ꝓmiſit: re
quiritˀ ꝙ omīa īmutata ꝑmaneāt. Uñ ⁊
apoſtolus nō ē mentitus nō implens qd̄
ꝓmiſit. cū nō iuit Corinthū. ij. cori. j. Et
hoc ꝓpter impedimenta que ſuꝑuenerūt
Et nota ſm Ber. ꝙ ex nudo pacto ſiue ꝓ-
miſſione oritur actio. licʒ ſm leges ſit ꝯ
Et ꝙ mortaliter peccat r̄cedens a pacto
nota hoc extra. de pac. c. j. A. In glo. Et
ad hoc facit qd̄ notat Tho. ſcda ſcde. q. c-
x. arti. iiij. videlicet ꝙ omne mendatium
qd̄ venit ꝯtra honorē dei vel damnū ꝓxi
mi: ꝑnitioſū dˀ et mortale. B. In altˀna-
tiuis ꝓmiſſionibus et debitis: electio eſt
debitoris et ſufficit alterū adimpleri. in
Inſti. de. actˀ. §. p̄terea. extra. de re. iurˀ. ī
alternatiuis. li. vj.

Prudentia carnis vtrꝫ
ſit peccatū? Re. ſm. tho. ſcda ſcde
q. lix. Prudentia carnis ꝓprie dˀ.
qñ aliquis bona carnis habet vt vltimū
finem vite ſue. Hoc autem manifeſtum ē
ꝙ eſt peccatum. quia per hoc deordinatˀ
circa finem vltimum qui nō cōſiſtit ī bo
nis corporis: ſʒ anime. Unde ad Ro. viij
Prudentia carnis inimica eſt deo. Et ſiq̄-
dem prudentia carnis accipiatˀ ſm abſo
lutam prudentie rationem. ita ſcilicet ꝙ
in cura carnis ꝯſtituatur vltimus finis
tocius vite. ſic eſt peccatuʒ mortale. A.
quia prudentia ꝓprie eſt circa ea que ſunt
ad finem tocius vite ſtudioſa inquiſitio
vt poteſt colligi ꝑ eundem Tho. ⁊ in ſū.
li. iij. tit. xxxiiij. q. ccxxxj. vbi notantur
omnia que in hoc. c. habentur. B. Si vo
accipiatur ſm rationē particularis pru
dentie: ſic eſt peccatum veniale. Contin-
git enim quandoqꝫ ꝙ aliquis inordinate
afficitur ad aliquod delectabile carnis.
abſqꝫ hoc ꝙ auertatur a deo per pecca-
tum mortale. Unde non conſtituit fineʒ
tocius vite in delectatione carnis. Et ſic
habere ſtudium ad hanc delectationē aſ-
ſequendam: eſt peccatuʒ veniale. Si vo
aliquis curam carnis referat in finē ho-

neſtū: puta. cū aliquis ſtudet cōmeſtioni
ꝓpter corporis ſuſtentatōem nō vocatur
prudētia carnis. quia ſic vtit̄ homo cu-
ra carnis vt ad finē ꝑducatur. Notandū
etiā ꝗ ſub prudētia carnis ꝯprehenditur
etiā prudētia hui⁹ ſecl'i. q꞉ etiā exteriores
res mūdi appetim⁹ ꝓpter carnem.

Pubes. Require ſupra
impubes.

Publice honeſtatis iu-
ſtitia. vide ſup̄. impedimētū xiij.

Pudicitia. Sicut po-
nit Tho. ſcda ſcōe. q. clj. nomen
pudicitie a pudore ſumit̄. in quo
verecundia ſignificatur. Et ideo oportet
ꝗ pudicitia ꝓprie ſit circa illa de quibus
homines magis verecundant̄. Maxime
autē verecundant̄ de actibus veneris vt
dicit Aug⁹. xiiij. ꝺ ciui. dei. Unde neqꝫ a-
ctus ꝯiugalis verecūdia caret. et hoc iō
q꞉ motus mēbroꝝ illoꝝ impio rōis non
ſubditur. Verecūdat̄ aūt hō nōſolū de il-
la mixtione venerea: ſed etiā ꝺ q̄buſcūqꝫ
ſignis eius. vt dicit phs. ij. rethorice. Et
ideo pudicitia attendit̄ circa venerea et
p̄cipue circa ſigna venereoꝝ. ſicut ſūt a-
ſpectus ī pudici. oſcula. tactus. Et q꞉ hec
magis ſolēt deprehendi. iō pudicitia ma-
gis reſpicit hmōi exteriora ſigna. Caſti-
tas aūt magis reſpicit ip̄am veneream
ꝯmixtionem. Interdum tamen vnum ꝑ
alio ponitur.

Punitō. Sine culpa ni-
ſi ſubſit cā non ē aliq̄s punien-
dus. ext̄. de re. iur̄. ſine culpa. li.
vj. De punitōe quā habet facere p̄latus
quere ſupra correctio j. Item ſup̄. diſci-
plina. Item ſup̄. pena j. Item de punitōe
an ſit dimittēda ꝓpter ſcandalum. vide i-
fra. ſcandalum. §. vj.

Purgatio quid eſt. R°.
ſcḋm Ray̆. Eſt de obiecto crimine
innocētie oſtēſio. ſ. ꝑ iuramentū
vel alio debito mō ſcḋm Goff. et habet du-
as ſpecies. Una dr̄ purgatio canonica.
Alia dr̄ vulgaris. Canonica fit qn̄qꝫ per
ſolū iuramētū ip̄ius diffamati. qn̄qꝫ eti-
am ꝑ iuramentū teſtiū ꝯpurgantiū. ſ. et
iurantiū ꝗ credūt illū verū iuraſſe. et i-
noxiū eē. Et iſta purgatio approbat̄ tā-

ꝗ̄ bona. ij. q. v. fere ꝑ totū. Uulgaris vo
purgatio eſt q̄ a vulgo inuēta eſt. vt fer-
ri candentis. aque feruentis. ſeu etiā fri-
gide. duelli. et hmōi. Hec in totū r̄probа-
ta eſt tanqꝫ a dyabolo inuēta. ij. q. v. mē-
naz. et. c. ꝯſuluiſti. et. c. monomachiam.
Et eſt ꝯtra illud Deutro. vj. math. iiij. ⁊
Luc. iiij. Nō tēptabis dn̄m deū tuum. vt
in. c. monomachiā. in fi. et. xxij. q. ij. q̄rit̄
Et de iſta materia habes ſup̄. duellū. §.
plt. A. Idē in ſū. li. iij. ti. xxxj. q̄ſt. j. et. ij.
ſcḋm Ray̆. et glo. eius. B

¶ Sed qn̄ eſt indicēda purgatio: R̸. Qn̄
quis eſt publice infamatus de crimine et
conuinci non poteſt ſeu etiam nō accu-
ſatur. extra. de pur. cano. nos inter alia.
A. vel etiam ꝓpter aliam criminis vehe-
mentem ſuſpitionem. vt in capitu. inter
ſolicitudines. extra eo. de quo infra. §. fi-
nali. B

¶ Sed cū quot ꝑſonis debz fieri purga-
tio: R̸. ſcḋm Ray̆. Numerus ꝯpurgatoruz
taxabitur arbitrio boni iudicis. Qn̄qꝫ
enī maior qn̄qꝫ minor numerus taxād⁹
eſt. ſcḋm ꝗ infamia vel crimen ſūt magis
vel minus grauia. ij. q. v. p̄sbiter. et. c. o-
mnibus ī fi. Un̄ Inno. indixit cuidaz de-
cano purgatōez cū. xiiij. ſui ordinis. ext̄.
de purga. cano. inter ſolicitudines. ⁊ cui-
dam ep̄o indixit purgatōz cū duob' ab-
batibus tm̄. extra. de purga. ca. cum ī iu-
uētute. Et ad hoc extra. de accu. cū. p. A
Idem in ſum. eo. ti. q. viij. B

¶ Quales ꝺbēt eſſe ꝯpurgatores: R̸. Si
poſſunt haberi aliqui eiuſdez ordinis vl'
dignitatis haberi debēt. extra. de purga.
cano. inter ſolicitudines. Al's ſi haberi
non poſſunt: puta. quia illi ſunt inimici
cū alijs inferioris ordinis vel etiam cum
laycis poſſet quis ſe purgare. ij. q. v. ſi le-
gittime. et. c. omnibus in fi. ext̄. de pur-
ga. cano. cū ī iuuētute. diſ. lxxxj. clerici.
Debēt tamen eē viri catholici. A. Et vi-
ta ꝓbati. vt in. c. inter ſolicitudines. de q̄
infra. B. et q̄ ꝯuerſationem et vitam ei⁹
etiā trāſacto tꝑe nouerint. A. nōſolū in
p̄n̄ti. vt in tex. q̄ ſeq̄t̄. B. vt in dicto. c. i-
ter ſolicitudines. et. c. ſe. Quin etiam cuz
mulieribus religioſis et honeſtis poſſet
q̄s ſe purgare. xviij. q. ij. ī decima. in fin.
A. Idem in dicta. q. viij. B

¶ Corā quibus debet fieri purgatio: R̸.

Si aliq̄s eſt infamatus apud ꝑplm debet ſe purgare in publico. Si apud clerū coram clero. Si in vtroq; cāu. corā iudice. xxiij. diſ. illud. xxij. q. v. de crimine. A. Idem in dicta. q. viij. B.

¶ Que forma iuramēti in purgatōe? ℞. Forma talis erit. Ego. N. iuro ꝙ nō feci tale q̄d ꝑ me. nec mandaui nec ꝯſiliū nec fauorē nec auctoritatē dedi. diſ. l. ſi q̄s vidua. ij. q. v. auditū. ext̄. de pur. ca. q̄tiēs ⁊ c. fi. Pōt etiā addi. Nec ratū hūi q̄d meo noīe factū fuerit. ext̄. de reſti. ſpo. cuꝫ ad ſedē. ff. de vi et vi ar. l. iij. §. cum ꝓcur̄. A. Quidā etiā addūt. Nec ſciui. vl' ſi ſciui ꝓhibere nō potui. vt in dcā. q. viij. vbi notātur oīa que in iſto. §. hn̄tur. B. Cōpurgatores vō iurabūt ſic. Iuro ſiue iuram⁹ ꝙ credim⁹ verū eſſe illud q̄d ipē iurauit. ext̄ eo. quotiēs. Vel breui⁹ ſm Goff. Infamat⁹ iurabit ſe imuneꝫ a crimine de q̄ infamat̄. A. Hec forma exp̄ſſe reprobat̄ extra eo. c. fi. Ideo prima melior eſt. B. Et compurgatores iurabūt ſe credere illum verum iuraſſe.

¶ Quid ſi infamat⁹ defecerit in purgatōne? ℞. Punietur tanꝗ̄ ꝯuictus. extra. de accu. cum. p. ⁊ extra. de ſymo. de hoc. ⁊ c. inſinuatum. Si vō purgatōꝫ rite fecerit iudex ſine mora ⁊ difficultate debet ſuſpēſionē ſi forte facta fuerit relaxare. ⁊ euꝫ ab infamia criminis abſoluere. A. Et eū boni teſtimonij ānūciare. vt in. ca. quod ſequitur. B. extra. de pur. ca. ex tuaꝝ.

¶ Quid ſi purgatio non fuit rite facta? ℞. Si nō fuit facta coram ſuo iudice vel etiam coram eo. ſed fuit facta purgatio vulgaris etiam ſi infamatus abſolut⁹ fuerit nihilominus tenebit̄ iterum canonice ſe purgare. extra. de pur. ca. ex tuarum ⁊ c. cum dilectis. A. Idem in dicta. q. viij ſm Ray. B.

¶ Utrum purgatio ſemꝑ ſit recipienda qn̄ infamatus offert eam? ℞o. ſm Ray. Duo caſus ſunt in quibus nō debet recipi. Unus eſt qn̄ crimen eſt notoriuꝫ. Alter eſt qn̄ eſt accuſator ⁊ offert ꝓbatōnē extra. d̄ pur. ca. c. ij. ⁊ c. cum dilectis. A. Hoc fuit dictū Ray. vt patet in dicta. q. viij. ꝑ dictū. c. cum dilectis. ſiue ca. ij. q̄d ab hoc nihil facere videtur. B.

¶ Utrum iudex poſſit indicere purgationem ei quem ſuſpectum habet ipē tm̄? ℞. Non. niſi forte accuſatus fuerit et remaneat ſuſpectus ſuo epō aut ſacerdotibus aut honeſtis viris. ij. q. v. omnibus. A. ſcꝫ qn̄ ex ipō ꝓceſſu licet delictum nō ſit plene ꝓbatum. tn̄ accuſatus remanet ſuſpectus etiam ſoli iudici. vt patet ī ſū. eo. ti. q. ix. vbi hec notantur ſm Ray. Et facit. extra eo. inter ſolicitudines. B.

PVrgatorium. Ignis purgatorij etiā ſi eternus nō ſit. miro tamen modo grauis ē. Excellit enim omnem penam quaꝫ aliquis vnꝗ̄ paſſus eſt in hac vita. Nunꝗ̄ in carne tanta pena inuēta eſt. licet mirabilia martyres paſſi ſint tormenta. ⁊ multi nequiter quanta ſepe ſuſtinuerūt ſupplicia hec de pe. diſ. vij. c. fi. A. Potius videtur §. pl't. B. Et quaſi eadeꝫ. xxv. diſ. qualis in fi. A. Coniūcto. c. qui in aliud. B.

¶ Que crimina purgantur in purgatorio? ℞o. Non capitalia. ſed minuta. xxv. diſ. §. al'ea. ⁊ c. qualis hinc. Iteꝫ illa peccata de quibꝫ nō fit ſufficiēs pnīa. vt ſup̄. pnīa j. §. vij. ⁊ pnīa ij. §. iiij. A. Clarius. In purgatorio purganẗ pctā d̄ ſui natura venialia. vel que ſunt facta venialia ꝑ pnīam veraꝫ ſi de eis non eſt plene ſatiſfactum. de pe. diſ. vij. §. fi. B.

¶ Utrum exiſtentes ī purgatorio poſſint iuuari ab exiſtentibꝫ in hoc ſclō? ℞. ſm Pet. ſic. vt patet. ij Mach. xij. Sancta et ſalubris eſt cogitatio pro defunctis exorare ut a peccatis ſoluantur. Nam ⁊ apoſtolus. j Cor. xij. loquitur de corpore miſtico ad ſimilitudinem corporis humani A. Corpus miſticuꝫ dicitur eccleſia. Ro. xij. ibi. Multi vnum corp⁹ ⁊c̄. B. In corpore vō humano natura per vnum mēbrum ſupplet indigentiam alterius. Ergo cum gratia ſit potentior ꝗ̄ natura. ī corpore miſtico vnum membruꝫ poteſt ſupplere indigentiam alterius. Et hinc ē ꝙ ſuffragia membrorum eccleſie poſſunt ꝓdeſſe membris indigentibus. Quia vō ꝑ mortem non deſinunt eſſe membra eiuſdē corporis ſuffragia viuorum poſſunt prodeſſe etiam defunctis. Unde Aug⁹. Nō eſt negandum ſpem defunctoꝝ pietate ſuorū viuentiuꝫ poſſe releuari. Con. Tho ī. iiij. diſ. xlv. A. Idem in ſum. libro iij. tit. xxxiiij. q. clxiiij. B. Et de hac materia vide infra. ſuffragium.

Purificatio poſt partũ
Utrum ꝓpter partuȝ debeant mulie-
res abſtinere ab ĩgreſſu eccleſie?
Re. Si intrare volũt eccľiam ad agenduȝ
gratias nõ peccant nec ſũt ꝓhibende. Si
tñ ex veneratõne volũt aliquãtulũ abſti
nere. deuotõ eaꝝ non eſt improbãda. ex͂
eo. ca. vno.

¶ Utrum vir ꝯgnoſcẽs vxoreȝ añ purifica
tõnẽ poſt ꝑtum peccet mortalit̃? Reſ. ſm
Wil. Non credo. lȝ videat̃ ꝯ̃. v. diſ. ad eius
xxxiij. q. iiij. ſi cã. xxxij. q. iiij. origo. et. q.
vij. nõ ſoluȝ. Oĩa illa capľa loquunt̃ de
honeſtate ⁊ ꝯſilio. Sȝ qui vxori debitum
reddit his temporibꝰ nõ peccat. ſed tñ de
honeſtate ⁊ ꝯſilio nõ debet reddẽ niſi ti-
meat̃ fornicatõ. ſicut notatur dicto. c. ad
eiꝰ. A. in glo. q̃ dicit ꝙ ideo his tꝑibꝰ ꝓhi-
bet̃ vſus mr̃imoĩalis. q2 ex tali coitu na
ſcũtur filij morboſi ⁊ leproſi. Itẽ dic ꝙ ſi
mulier petit a viro debitũ tpe mẽſtrui vľ
purificatõnis nõ debet reddẽ niſi timeat̃
de fornicatõe. Et ſic innuit ꝙ dictũ Aug.
nõ ſit de cõſilio ſed de debito. Puto ꝙ põt
diſtingui inter exactũ ⁊ exigenteȝ ſm ꝙ
ꝓ̃dictum eſt de tpe ſolẽnitatuȝ ⁊ ieiunio-
rum. ſup̃. debitum ꝯiugale. §. vj. cũ addi
tionibus. B.

Puſillanimitas vtrum
ſit pcc̃m? Reſ. ſm Tho. ſcđa ſcđe.
q. cxxxiij. Sic ꝑ ꝓ̃ſumptõȝ aliq̃s
excedit ꝓportõneȝ ſue potẽtie dum nitit̃
ad maiora q̃ poſſit. ita ⁊ puſillanimus d̃
ficit a ꝓportõe ſue potentie dũ recuſat in
illud tendere qđ eſt ſue potentie ꝯmenſu-
ratuȝ. Et ideo ſicut ꝓ̃ſumptõ eſt pcc̃m ita
et puſillanimitas. q2 eſt ꝯ̃ naturaleȝ ordi-
nem quo vnaqueq3 res naturalit̃ inclĩa-
tur ad exequẽdaȝ actõneȝ ꝯmenſuratam
ſue potẽtie. Inde eſt ꝙ ſeruꝰ qui accepta
pecunia dñi ſui fodit in terrã neq3 oꝑatꝰ
eſt ex ea ꝓpter quendaȝ puſillanimitatis
timoreȝ punit̃ a dño. vt habet̃ Math. xx-
v. ⁊ Luc. xix. De preſumptõne habet̃ ſu-
pra. ꝓ̃ſumptio.

Quarta multiplex ẽ
ſcȝ falcidia. trebellianica. ⁊ le
gittĩa ſiue đbita filijs iure na
ture. q̃ ẽ redacta ad ẽtiã. De
his tribꝰ habet̃ ſupra. legittima. §. j. Eſt
⁊ quarta de funeralibus quam debent ꝓ̃-
dicatores et minores de ſepulturis apud
eos. vt infra. ſepultura iij. §. j.

Queſtuarij. Queſtores
qui diſcurrunt ꝑ elemoſinis pro-
hibentur admitti niſi exhibeant
veras litteras apoſtolicas vel dyoceſani
A. Littere autem apoſtolice acceptari
non debent ꝓ̃uſq̃ fuerint ꝑ dyoceſanum
diligenter examinate. vt in cle. abuſioni-
bus. extra. de pe. ⁊ re. B. et nihil ꝓponant
niſi quod in litteris continetur. Et poni
tur forma litteraꝝ. extra. de pe. ⁊ re. cum
ex eo. B.

¶ Queſtuarij tales debent eſſe modeſti ⁊
diſcreti. et ne in tabernis aut alijs incon
gruis locis hoſpitentur. nec faciant incõ
gruas expenſas. nec aſſumant habitum
falſe religionis. extra. de peni. et re. cum
ex eo.

¶ Ad queſtuarios nullatenus pertinet
predicare ſed tm̃ caritatiua ſubſidia pe-
tere ⁊ indulgentiam ſi quaȝ habent expo
nere. extra. de hereti. vt officiuȝ. lib. vj. et
in cle. abuſionibꝰ. de peni. Et ſi ꝑ eos im-
pediretur officium inquiſitoꝝ poſſunt et
debent ab ipſis compeſci et remoueri a ꝓ̃
dicatõne. vt in dicto. c. vt officium.

¶ Queſtores non debent ꝯcedere indul-
gentias motu ſuo de facto. nec diſpenſa-
re ſuꝑ votis nec abſoluere a ꝑiurijs. hoĩ-
cidijs et alijs pcc̃is cõfitentes ſibi. A. Et
ſic videtur eis penitus interdictum offi-
ciũ audiendaꝝ ꝯfeſſionũ. Sȝ forte hoc ĩ
telligit̃ de m̃aioribꝰ ⁊ reſ̃uatis. ſicut patȝ
in exemplis poſitis. ⁊ ꝑ rõnem dicte cle.
abuſionibꝰ. ſcilicet ne auctoritas clauiũ
veniat in ꝯtẽptuȝ. B. Nec male ablata ĩ-
certa data ſibi aliqua pecunie quãtitate
remittere. Nec terciã aut q̃rtam ꝑtem et
hmõi de iniũctis peĩtentijs relaxare. Nec
aĩaȝ (vt mẽdacit̃ aſſerũt) de purgatorio
trahẽ. Nec plenã pctoꝝ remiſſionẽ ĩdul-
gere. Nec a pena ⁊ culpa abſoluẽ. Et oĩa
ꝓ̃uilegia ſuꝑ ꝓ̃dictis vel aliq̃ ꝓ̃dictoꝝ re-
uocata ſũt. vt in cle. abuſionibus. de pe.

Raptor primo ſcilicȝ
quando per violentiam quis
rapit res alienas. Cuius pe-
na eſt ſm leges ꝙ ſi agatur ĩ
fra annum ciuiliter punitur in quadru-
plum cõputata. ſ. ipſa re. Pꝰ annum do

in ſimplum. ff. vi bo. rapt. l. j. et. ij. Et ad
iſtam penā raptor quidē tenet̄ ſoluz p⁹ q̄
ↄdemnatus eſt. vt ponit. Tho. ſcda ſcde.
q. lxij. A. De hoc lati⁹ ē dictū. ſup̄. peda-
gium. §. ij. cū additōne. B. Si vo agatur
crimiālit̄ tūc ꝓpter vim ſine armis puni-
tur in tertiā ꝑtem bonoꝝ. ⁊ fit infamis.
ff. de vi. pu. l. j. ꝑmo rñſo ⁊. l. fi. Et de hoc
vide ſup̄. infamis. Si aūt cum armis. pu
nit̄ deportatōe ſcꝫ quia deportabat̄ in ī-
ſulaꝫ ⁊ ꝑdebat oīa bona ſua. vt in Inſtit.
de pu. iudi. §. Itē lex iulia. de vi. Scd̄m
canones vo raptor multipl'r punit̄. Et p̄
ma pena eſt q: excoīcat̄ ſcꝫ ab illo ep̄o in
cuius ep̄atu rapinā fecit. extra eo. c. j. vj.
q. iij. placuit. Itē denegat̄ ei pn̄ia niſi re-
ſtituat ablata vl' plenā ſecuritatē de red-
dendo faciat ſi habeat vnde poſſit. Si vo
cū habēt vnde poſſet diſtulit accipe pn̄i-
am vſqꝫ ad mortē. ⁊ ſic nō pōt ſatiſfacere
ſi petat pn̄iam dabit̄ ei et etiā viaticum.
Si vo decedit impenitēs. tūc ⁊ viaticum
⁊ ſepultura denegabit̄. extra eo. ſup eo. ⁊
c. in lr̄is. Q: ſi nō habeat vnde reddat. nec
heredes nec ꝓpinqui volūt ſatiſfacere. ip̄e
tamen ↄtritus facit quod poteſt. licꝫ tar-
de: non p̄uabitur penitentia ⁊ viatico. ſꝫ
tn̄ ſepultura denegabitur. quod ſtatutū
eſt ad terrorem alioꝝ. Preſbiteri vo qui
cōtra p̄dicta fecerint ſepeliendo ipſum et
huiuſmodi debent deponi ab officio ⁊ bn̄
ficio. vt in dicto. c. ſuper eo. Sed tn̄ de oc
cultis raptoribus ꝯm Inno. non debet ta
lis rigor ſeruari. ar. extra eo. in litteris
A. In dicto. c. ſup eo. ſic dicitur. Statui
mus vt quicūqꝫ ex his qui violenter ſur-
rexerint in rapinam ſiue eccl'iarum vio-
latōnem manifeſte fuerit dep̄henſus niſi
prius ablata reſtituat ſi poterit. vel emē
dandi plenam ⁊ firmam ſecuritatem fe-
cerit. penitentie beneficium ei penit⁹ de-
negetur. Si vo vſqꝫ ad obitum in contu
macia ſua durauerit. et in extremis poſi
tus remediuꝫ penitētie poſtulauerit hu
militer. ſi emendatōnē vel emendandi ſe-
curitateꝫ p̄ſtiterit. ei pn̄ia ⁊ ſepultura ec-
cleſiaſtica ↄcedatur. Qui aūt in ſanitate
obſtinata mente non penituerit vel emē
dauerit ⁊ in morte ſecuritatē p̄ſtare neq̄
uerit. ſolennitas penitentie parum pro-
deſſe videtur ſicut credimus. Sed de pec-
cato ↄtrito viaticum non negetur ita tn̄

q̄ nullus clericoꝝ ſepulture eius interſit
nec eius elemoſinaꝫ p̄ſumat accipe. Q: ſi
qui clericoꝝ vel p̄ſbiteroꝝ ↄtra hoc in vi
ta vel in morte pn̄ias dare vel ſepulture
intereſſe vel eorum elemoſinas accipere
tēptauerint ſeu huius rapine ꝑticipes ī-
uenti fuerint. ordinis ſui damnū irrecu-
ꝑabiliter patiant̄ ⁊ eccl'iaſtico beneficō
careāt. hec ibi. Et hoc. c. itelligitur de pu-
blico raptore. vt et notat̄ in ſū. lib. j. ti. x-
vj. q. vj. vbi etiā ſubiūgitur ꝯm Goff. q̄ ſi
dictus raptor in morte ſatiſfacere nō pōt
ↄtrito viaticū ↄcedit̄ur. ſed ſepultura de-
negat̄. vt dicit decre. ſup eo. Si vo ī mor
te ↄſtitutus ſatiſfacere ꝓmittit ſi ↄuale-
ſcat. ⁊ ante ſatiſfactōnē deceſſerit. nō de-
negabit̄ ſepultura. ſed heredes ad ſatiſfa
ctōneꝫ ↄpellentur. extra. de rapto. in lr̄is
Et q̄ hoc caſu ſepultura negat̄ q̄uis via
ticum ↄcedat̄ fit ad terrorē vel fit ad cō-
uerſionē heredū q̄ nolūt ſatiſfacere vt p
hoc ad ſatiſfactōeꝫ inducātur vt dicunt
Goff. ⁊ Raȳ. Et addit Raij. Vel dic hanc
ↄſtitutōꝫ localē eſſe. Videt̄ enim iure no-
uo q̄ ſi quis eſſet etiā p hmōi criminibus
excoīcatus ⁊ dum in extremis ageret iu-
xta formā eccleſie eſſet abſolutus. nō de-
beret cimiteriū et alia ei ſuffragia eccle-
ſiaſtica denegari. ſed eius heredes ⁊ ꝓpin-
qui ad quos bona ꝑuenīūt ipſius vt pro
eo ſatiſfaciāt ſūt eccleſiaſtica cenſura cō
pellendi. extra. de ſepul. c. ꝑrochiano. Ho
ſti. ī ſū. dicit ſimpliciter q̄ ei ſepultura de-
negatur. vt dicit decre. ſup eo. licet viati
cum ↄcedatur quod maius eſt. Et hoc fit
ad terrorē ⁊ ꝓpter inobedientiam ⁊ cōtu-
maciam ſuam in qua longo tempore ſte-
tit. Si vo ſuper hoc nunq̄ fuit admonit⁹
vel fuit admonitus ſed modico tp̄e con-
tumax ſtetit. abſolutus p proprium ſa-
cerdotē erit ſepeliēdus. et heredes ↄpellē
di ſūt ſatiſfacē iuxta facl'tates defūcti. vt
ext̄. d rap. ī lr̄is. Quaſi idē dic ip̄e Hoſti.
ī glo. ſup dcō. c. ſup eo. hec ibi. B. De pe-
na etiā raptoris vide ſup̄. furtū. §. iij.
V Utrū rapina ſit grauī⁹ pc̄tm q̄ furtuꝫ
Reo. ꝯm Tho. ſcda ſcde. q. lxvj. Sic. nam
violentia eſt magis contra voluntatem
q̄ contra ignorantiam. Item quia per ra
pinam non ſolum infertur alicui damnū
in rebꝫ. ſed etiam vergit in quandam per
ſone iniuriā. Q: at hoīes min⁹ verecūdāt̄

de rapina q̃ de furto. ex hoc eſt q᷑ homĩes
ſenſibilibus inherentes magis gloriãtur
ỏ virtute exteriori que magis manifeſta
tur in rapina q̃ de virtute interiori q̃ tol
litur p peccatum. Et ideo minus verecũ
dantur de rapina. Ad materiam raptoꝝ
ptinere poteſt ſup̃. latro. ⁊ ſup̃. naufragi
um ⁊ ſup̃. pirrata. ⁊ ſup̃. p̃do. et infra. re-
ſtitutõ. p totum. Non licet rapere a ſarra
cenis tempe treuge. infra. treuga.

Raptor ij.º ſcʒ perſonaꝝ

Raptor dicitur non ſolum reruʒ
vt in p̃cedenti. ca. ſed etiam pſo-
narum. et ſicut ab illo dicitur rapina. ita
et ab iſto dicitur raptus. ⁊ committitur
quando puella violenter rapitur vt in p
petuum teneatur. vel etiam quando non
ip̃a ſed vſus eius violenter rapitur xxx-
vj. q. j. §. ex hac. Item raptus non ſolum
committitur in virgine ſed etiam large
ſumptus in vidua ⁊ ſanctimoniali xxxv-
j. q. ij. raptores. et. ca. ſi quis non dicam.
Et de hac materia habes ſup̃. luxuria. §.
j. A. De iſto raptu clarius dictum eſt ſu-
pra. fornicatio in principio cum additi-
one. B.

¶ Que pena raptoris? R̃o. Scdm̃ leges
pena eſt vt capite puniatur. Et ſi ingenu
am rapuit eius ſubſtantia rapte applice-
tur. Secus ſi ancillam vel libertaʒ. quia
tunc decapitatur quidem ſed non perdit
ſubſtantiaʒ. Et intelligitur ſi rapuit mu-
lierem honeſtam. Secus ſi meretricem
quia ſm̃ leges non punit᷑. vt. C. de adult.
l. que adulterium. A. Non punitur ſciliʒ
p̃dicta pena. Ab alijs autem penis nõ re
peritur immunis. B. Item nõ diſtingui
tur vtrum volentem quis rapiat aut in
uitam. ſponſam propriam. aut alienam.
coniugatam vel non coniugatam. Item
non poteſt puella rapta contrahere cum
raptore. Item omnes fautores raptoruʒ
capite puniuntur. Probantur hec om̃ia
C. de rapt. virgi. raptores. Scdm̃ canões
võ aliter puniuntur. Nam raptor efficit᷑
ſeruus rapte. niſi velit ſe redimere. xxxvj
q. j. de raptoribꝫ. A. Et ibi patet q᷑ ſi mu-
lier voluntarie rapta eſt. raptor obligat᷑
patri ip̃ius rapte ad p̃dicta ſcilicet ad ſer
uiendum vel ad ſe redimendum. B. Hec
autem pena poteſt infligi in foro iudici-
ali. non autem in pn̄iali. Item raptor de-
bet excoĩcari cũ fautoribꝫ ſuis. xxxvj. q.
ij. c. j. et. iiij. Item ſi rapta velit ↄtrahere
cũ raptore. poteſt. extra eo. accedẽs. Itẽ
nõ intelligit᷑ raptor ſi rapuit ſponſã ꝓpriã
xxxvj. q. j. lex iulia. ⁊. q. ij. de puellis. ⁊. c.
ſi q̃s v̇gineʒ. extra eo. cũ cãm. Itẽ raptus
nõ eſt vbi puella ↄſentit. vt in dc̃to. c. cuʒ
cauſã. A. ſ. qñ ↄſentit p̃us in m̃rimoniũ
licʒ ↄ̃ volũtatẽ p̃entũ vt ibi. Secus ſi cõ
ſentit ſolũ rapine. q: tũc bñ dicit᷑ rapt᷒.
⁊ punit᷑ raptor. dicto. c. de raptoribꝫ. ⁊ ſu-
p̃. tactũ eſt. B. An q̃ deflorat v̇ginẽ tene-
at᷑ eam ducere vel maritare hñs ſup̃. lu-
xuria. §. ij. A. Aduertẽdũ etiã ſm̃ leges
q᷑ raptores filioꝝ ſeu ſeducentes filios a
p̄ribꝫ ſi ſũt nobiles dãnant᷑ in metalluʒ.
Si nõ ſũt nobiles aut ſi pluries hoc cõ-
miſerunt dãnant᷑ ad mortẽ. Et ſeruus vl᷑
libertus ſubicitur beſtijs. C. de plagiarijs
l. fi. ⁊ ibi glo. B.

Ratiocinijs obligati.

vide ſup̃. obligatus.

Reconciliatio eccleſie.

vide ſup̃. ↄſecratõ ij. §. iiij. Iteʒ de
reconciliatõne cimiterij ſup̃. conſecratõ
iiij. §. ij.

Religio p̃mo ↄmuniter

Utrum liceat nouã religionẽ ad
inuenire? R̃. Nullo modo extra. ỏ
relig. do. religionum. lib. vj. A. quia q̃ re
ligionẽ aſſumẽ cupit debet vnaʒ de appro
batis accipe. extra. de reli. do. c. fi. B.

¶ Utrum illi qui cõſtruunt hoſpitalia.
mutant habitum. accipiũt certum ſignũ
aliquam etiam hoſpitalitatem exercent.
tamẽ habent vxores ⁊ ꝓprium. ſint aliquo
modo dicendi religioſi ſeu perſone eccle-
ſiaſtice? R̃. Si hoc fit ſine auctoritate ep̃i
tunc nullo modo debent dici eccleſiaſtice
pſone nec religioſi. xcvij. diſ. nulla. A. Nõ
obſtante ↄſuetudine contraria. quia oĩo
irrõnabilis eſt ſm̃ Hoſtiẽ. ⁊ in ſũ. lib. iij.
ti. xxviij. q. xxiiij. B. Si aũt fiat auctori
tate ep̃i tũc locus quidem religioſus cen
ſet᷑. extra. de reli. do. ca. iij. ⁊. iiij. Perſone
quoqꝫ ſi promittant obedientiam ⁊ caſte
viuere cum vxore ⁊ ea mortua aliam nõ
ducere ⁊ proprium non habere. perſone
eccleſiaſtice ſunt. ⁊ quodammodo religi-
oſi dici p̃nt. Nec obſtat q᷑ vxorem aliq̃s
talis habeat. Nam et intelligitur caſte

viuere.xxxj.diſ. Nicena. A. Etiaȝ ſi vtat
mr̃imonio dũmodo honeſte. vt ex eo.ca.
patet. B. Item nõ obſtat q̃ quaſi ꝓpꝛium
habet. quia illud põt habere rõne admi-
ſtratõnis. non tñ ꝓpꝛie religioſus dici põt
niſi ꝓmittat aliquam approbatã regulaȝ
extra. de reli. do. c. fi. Nec põt tali cõmitti
adminiſtratõ ſpũalium ſi laycus eſt. A.
Nec in hoc videt̃ excuſari epi auctoritas
ſm Hoſti. q̃ ⁊ addit. Conſulim⁹ etiã epis
vt talibꝫ quo ad oẽs de vna dyoceſi vni-
formẽ habitũ et regulaȝ certaȝ tradant.
Conſulim⁹ etiã qd̃ eis graue nõ erit ſicut
credimus q̃ librã piperis vel cere vel ali-
um certum cenſum in ſignum ſubiectõis
ſibi retineant et vt eoꝝ ꝓtectio euidenti⁹
eluceſcat. vt in dicta. q. xxiiij. B.

¶ Utrum occaſione religionis p̃termit-
tenda ſint pietatis officia in pentes: Re.
ſm Tho. in quolibet. Aliter dicendum ẽ
de illo qui nondum religionẽ intrauit. et
aliter de illo qui in religione iam ꝓfeſſus
eſt. Qui em̃ nõdũ intrauit ſi videat pr̃em
ſuũ in magna neceſſitate. ⁊ cui p aliũ ſub
ueniri nõ poſſit nõ debet religionẽ intra
re. ſed debet miſtrare pentibꝫ maxime ſi
abſq꞉ piculo peccati poſſit in ſeculo r̃ma
nere. Si ṽo p alium poſſit pentibus ſuis
miniſtrari poteſt ſi vult religionẽ intra-
re. Unde Criſo⁹ exponens illud Math. v-
iij. et Luc. ix. Dimitte mortuos ſepelire
mortuos ſuos dicit q̃ malum eſt abducẽ
hominem a ſpiritualibus et maxime cũ
fuerint qui miniſterium parentum com
pleant. Extabant enim aliqui q̃ cõplere
poſſent illius funeris ſepulturaȝ. Poſtq̃
ṽo iam aliquis eſt in religione ꝓfeſſus.
mortuus eſt mundo. Unde per ſpiritualẽ
mortem deobligatur a cura impendenda
pentibus. ſicut etiam deobligaretur per
mortem corpalem. Et ideo nõ peccat nec
ↄtra p̃ceptũ dei agit ſi in clauſtro rema-
neat ſub p̃cepto p̃lati pentum miſtratõne
p̃termiſſa. Et enim factus eſt impotens
ad reddendum debitum miniſteriũ abſq꞉
ꝓpria culpa. Debet tamẽ quãtum poteſt
ſalua ordinis ſui obedientia ſatagere vt
per ſe vel per alium ſuis pentibus ſub-
ueniatur ſi in neceſſitate fuerint. Itẽ eti-
am Tho. ſcda ſcde. q. clxxxix. A. Idem in
ſum. eo. ti. q. xij. Et idem notat Nico. de li
ra ſup. xv. Math. B.

¶ Scdm qd attendit̃ gradus diuerſaruȝ
religionũ: Re. ſm Tho. ſcda ſcde. q. clxx-
xviij. Summũ gradũ in religionibꝫ tenent
qui ordinant̃ ad docẽdũ ſiue ad p̃dicãdũ
A. Hoc veꝝ ceteris eq̃liter ↄputatis. Aľ
ſecus. vt pȝ in ſtatu clerici ſecularis ⁊ cu
rati q̃ ordinat̃ ad p̃dicanduȝ. ext̃. de cele.
miſ. ſane. §. ſacerdos. et tñ ſtatus ei⁹ mi-
nor ẽ ſtatu regulariũ etiã ad p̃dicanduȝ
nõ deputatoꝝ. xix. q. ij. due ſunt. in fi. Et
idem q̃ hic notat̃ in ſũ. eo. titu. q. xxj. B.
Scdm tenent illi q̃ ordinãtur ad ↄtẽpla-
tõeȝ. Tertiũ illi q̃ occupant̃ circa exteri-
ores actõnes. In ſingulis at̃ hoꝝ g̃duuȝ
poteſt attendi p̃eminẽtia ſm q̃ vna reli-
gio ordinat̃ ad altõreȝ actũ in eodeȝ ge-
nere. ſicut inter opa vite actiue potius ẽ
redimere captiuos q̃ recipe hoſpites. ⁊ i
opibꝫ ↄtemplatiue potior eſt oõ q̃ lectõ
Põt etiã attẽdi p̃eminẽtia ſi vna eaꝝ ad
plura hoꝝ ordinet̃ q̃ alia vel ſi ↄuenien-
tiora ſtatuta hẽat ad finẽ ꝓpoſitũ ↄſeq̃ndũ
Utꝝ at̃ pfectior ſit religio ſolitarioꝝ q̃ i
ſocietate viuẽtiũ. vide ſup̃. hẽmita. §. j.

¶ Utrum religioſus peccet mortaliter
trãſgrediendo ea que ſunt in regula: Reſ.
ſm Tho. ſcda ſcde. q. clxxxvj. Uotũ pro-
feſſionis reſpicit p̃ncipaliter tria. ſcilicȝ
paupꝛtatem. ↄtinentiã. ⁊ obedientiam. et
hoꝝ tranſgreſſio obligat ad mortale. A-
lioꝝ autẽ tranſgreſſio nõ obligat niſi vel
ꝓpter ↄtemptum regule quia hoc directe
ↄtrariatur ꝓfeſſioni p quaȝ vouit aliq̃s
regularem vitam. A. q꞉ ſcilicet religioſ⁹
nõ tenetur eſſe pfectus ſed ad pfectõnem
tendẽ. cui ↄtrariat̃ pfectõis ↄtẽptus ſm
eũdem Tho. ſcda ſcde. q. clxxxvj. arti. ix.
B. vel ꝓpter p̃ceptũ ſiue a p̃lato oreten⁹
factũ ſiue in regula exp̃ſſũ. quia hoc eẽt
facere ↄtra obedientie votũ. Nõ autẽ q̃
ꝓfitet̃ vouet ſeruare oĩa q̃ ſũt in regula
ſed vouet regularem vitam q̃ eſſencialit̃
ↄſiſtit in tribus predictis. Unde ⁊ in qui-
buſdã religiõibꝫ cautius aliq̃ ꝓfitent̃ nõ
quidẽ regulã. ſed viuẽ ſm regulã. i. intẽ-
dere ad hoc q̃ aliq̃s mores ſuos informȝ
ſm regulam ſicut ſm quoddã exemplar
Et hoc tollit̃ p ↄtemptũ. In quibuſdam
at̃ religionibꝫ adhuc cauti⁹ ꝓfitet̃ obedi
ẽtiã ſm reglãȝ. ita q̃ ꝓfeſſioni ñ ↄ̃riatur
niſi illõ qd̃ ẽ ↄ̃ p̃ceptũ regľe. Trãſgreſſio
ṽo alioꝝ obligat ſolum ad pcẽm veniale.

quia talia ſūt q̄daȝ diſpoſitōnes ad prin
cipalia vota. Jn aliq̄ tñ religione ſcilicet
fratꝝ predicatoꝝuȝ talis tranſgreſſio vel
omiſſio cōſtitutionum ipoꝝ ex ſuo gene-
re non obligat ad culpaȝ neqꝫ mortalem
neqꝫ veniale͂. ſed ſolū ad penam taxatam
qꝛ per hunc modum ad talia obſeruāda
obligāt͂ qui tñ poſſent vel venialiter vel
mortaliter peccare ex negligētia vel libi-
dine ſiue cōtemptu. A. Con. Al. vt in ſū.
lib. iij. ti. xxxiij. q. xxv. B.

¶ Utꝝ religioſus eodeȝ genere pcti gra-
uius peccet q̄ ſecularis? Re. ſm Tho. vbi
ſup. Pctm religioſi pōt eſſe grauiꝰ pecca
to ſeculariū eiuſdeȝ ſpēi triplr̄. Primo ſi
ſit ꝯtra votū religionis puta ſi religioſꝰ
fornicet͂ vel furet͂. qꝛ fornicādo facit cō-
tra votū ꝯtinētie. ⁊ furādo facit ꝯ̄ votum
paupꝫtatis. Scdo mō ſi ex ꝯtēptu peccet
qꝛ ex hoc videt͂ eſſe magis īgratꝰ diuinis
officijs vel bñficijs quibꝫ eſt ſublimatꝰ ad
ſtatū pfectōis. ſicut apl's dicit Heb. x. Qꝫ
fidelis ǧuiora meretuꝛ ſupplicia ex hoc q̄
peccādo filiū dei ꝯculcat p ꝯtēptū. Un̄ et
dñs cōquerit͂ Jere. xj. Quid ē q̄ dilectus
meꝰ ī domo mea facit ſcelera multa? Ter
cio mō pctm religioſi pōt eſſe ǧuiꝰ ꝓpter
ſcandalū. quia ad vitā eiꝰ plures reſpici-
unt. Si ſo religioſus nō ex ꝯtēptu ſȝ ex
infirmitate vel ignorātia aliqd̄ pctm qd̄
nō eſt ꝯ̄ votū ſue pfeſſionis ꝯmittit abſqꝫ
ſcandalo. puta ī occulto. leuiꝰ peccat ī eo
dem genere pcti q̄ ſecularis. qꝛ pctm eiꝰ
ſi ſit leue abſorbet͂ ex multis bonis q̄ fa-
cit. et ſi ſit mortale faciliꝰ ab eo reſurgit
p̄mo quidē ꝓpter intentōȝ quā hȝ erectaȝ
ad deū. que ⁊ ſi ad horā intercipiat͂ defa-
cili ad p̄ſtinā repat͂. Jtē ſcit delicta corri
gere. iuuat͂ etiaȝ a ſocijs ad reſurgendū
ſm illd̄ Eccleſiaſtes. iiij. Si vnꝰ ceciderit
ab altero fulciet͂. Ue ſoli. qꝛ ſi ceciderit ñ
habet ſubleuantem. A. Jdem in ſū. eo. ti.
q. xxvj. B.

¶ Quid ꝯſulendū eiectis ⁊ fugitiuis qui
nō poſſunt impetrare reconciliationem
ſcdm formam decre. extra. de reg. c. fi. A
Jbi dicitur q̄ debent tales r̄quiri ⁊ ad re
uertendū ꝯpelli. et ſic fortius recipi. ſal-
ua tñ ordinis diſciplina. i. ſm ꝯuenienti
am regule. et ſi poſſunt ſubici diſcipline
et cohertōni. B. nec inueniunt religioneȝ
in qua recipiant͂? Re. ſm Ray. Tenentur
viuē regulariter ⁊ honeſte tam apoſtate
q̄ eiecti. A. Hoc dictuȝ videtur potiꝰ fu-
iſſe glo. Ray. vt patet in ſū. lib. iij. ti. xx-
viij. q. ij. vbi dicit hoc glo. B.

¶ Quid de his que lucrat͂ monachus fu
gitiuꝰ ſeu apoſtata? Re. Totū monaſterio
ſuo lucrat͂. xviij. q. ij. abbates. Et ſic Jn-
no. dicit. etiaȝ ſi vetante monaſterio ac-
quirit. ff. de acqui. re. do. etiam. Sed ſm
eundem ſi monachus ſit eiectus ea q̄ lu-
cratur nulli acquirit nec valet ꝯtractus
eius. Et addit. Poſſet tñ dici q̄ acquirit
epo a cuiꝰ iuriſdictōne non eſt abſolutꝰ.
Uide etiam hunc caſum ſupra. apoſtaſia
v. §. ij. A. Et ibi de hoc clarius dictum
eſt. B

¶ Utꝝ piculum ſit religioſis ſiue mona-
chis ſi ab abbate negligatur cura eccleſi-
arum ⁊ ꝓploꝝ ptinētium ad eum? Re. ſm
Tho. in quolibȝ. Nullus pōt exigere aut
recipe carnalia alioꝝ mari͂e p̄cia pctoꝝ
niſi ſpūalia ſeminet p̄dicādo vel orādo vl̄
ſalutem eoꝝ a quibꝫ recipit p viribꝫ pcu
rando. Dico ergo q̄ totū clauſtꝝ ſicut re
cipit ſic tenet͂ refundere. Si ergo conſtat
eis q̄ cura negligat͂ debēt ſupplicare ab-
bati ⁊ debent eū monere in capitulo. et ſi
videāt q̄ remediū non apponatur debent
appellare ꝯtra abbatē ſicut ꝯtra aduerſa-
riū veritatis. Et ſi eſſet mihi notuȝ aliqd̄
tale monaſteriū non auderem ꝯſulere q̄
aliquis in tali eligeret monachatum. A.
Jdeȝ in ſū. lib. iij. ti. xxviij. q. xxiij. B.

¶ Utrum aliquis religioſus poſſit pre-
eſſe pluribus locis? Re. Nulli religioſi vel
monachi poſſunt preeſſe pluribꝫ priora-
tibus. Jtem nec pluribus eccleſijs curam
animarum habentibus. etiam ſi eadē cu-
ra non per ipſos ſed per preſbiteros ad
eorum p̄ntationem p epiſcopos inſtitu-
tos habeat exerceri. niſi auctoritate ſedis
apoſtolice vel ſi vnus ex eis ab alio depē
deat vel adinuiceȝ ſint annexi. Et quicū-
qꝫ taleȝ prioratū vel talem eccleſiam ob-
tinens recepit aliū. primo p̄uatus ē ipſo
iure ⁊ ſtatim tenetur dimittere. Et p euȝ
ad quem pertinet libere conferatur. Et
niſi dimittat fit ineligibilis. et ab vtroqꝫ
penitus repelli debȝ. extra. de p̄ben. cum
ſingula. lib. vj. Circa hoc plura vide ſup̄
bñficium p̄mo. §. iiij.

¶ Prioratus vel eccl'ie aut adminiſtratōs

ſeu officia vni⁹ mõaſterij ↄſueta ꝑ eiuſdē
monachos gubernari nõ debent cõmitti
monachis alterius monaſterij ſine licen
tia pape. Et ↄtra hoc ordinantes ſũt pri-
uati ꝑtate ꝓuidendi de ipis. A. ſcꝫ ea vice
⁊ de ipo ꝑ dyoceſanũ ſi exempta non fue
rint. alioquin ꝑ ſedē aplicaꝫ ordinet̃. vt ĩ
dicto. ca. cum ſingula. B. Et recipientes
ſũt ineligibiles ipſo iure. extra. de p̄ben.
cum ſingula. §. fi. lib. vj.

¶ Utꝝ religioſi ſuccedãt in bonis ꝑentũ
⁊ hmõi? R. Sic. imo plus ꝙ ꝑentes non
poſſũt eos exheredare q̃uis dũ layci fue
rant in cauſam ingratitudinis incidiſſet
C. de epis ⁊ cle. deo nobis. xix. q. iij. c. fi.

¶ Religioſis p̄cipitur in virtute obediē-
tie ⁊ ſub interminatõe maledictõis eter-
ne ne in ſermonibꝫ ſuis p̄latis detrahãt.
vel retrahant aliquos ab eccliaꝝ ſuaruꝫ
frequentia. vel indulgentias indiſcretas
ꝓnũcient. ⁊ ne retrahant teſtatores a re
ſtitutõnibꝫ debitis aut legatis mr̃icibꝫ ec
cleſijs faciendis. nec legata vl' debita aut
male ablata incerta ſibi vel ſui ordinis
fratribꝫ vel ↄuentibꝫ in alioꝝ p̄iudicium
fieri vel erogari ꝓcurent. nec abſoluant
queq̃ in caſibꝫ reſeruatis pape vel epo ⁊
plura h⁹. vt in cle. religioſi. de p̄uile. A.
Ibi enim ponũt̃ etiam aliqua de quibus
dictum eſt ſup̄. abſolutio j. §. ij. v. ſcdõs eſt
de religioſis. Et additur ꝙ ipſi religioſi ñ
p̄ſumant ꝑſonas eccleſiaſticas preſertim
coram iudicibus delegatis a papa ſuam
ↄtra eos iuſticiam pſequentes vexare in
debite. aut ad loca plura ⁊ p̄ſertim mul-
tum remota ↄuenire. Si qui aũt de veti
tis aliquid ibi attēptare p̄ſũpſerit ꝑ du-
os menſes ſubiaceãt ꝑenis que ſm eorũ
regulam vel ſtatuta ꝓ grauibꝫ culpis eis
ↄſueuerũt imponi. ſuꝑ quibus abſq̃ ma-
nifeſta neceſſitate cuꝫ eis non valeat di-
ſpenſari. Ceterum prelati eorum niſi de
his que occaſione premiſſorum exceſſuũ
ad eos quoq̃ modo peruenerint eccleſijs
aut ꝑſonis eccleſiaſticis damnificatis vl'
leſis ſatiſfactõnem plenariã exhibuerint
infra menſem poſtq̃ ſuꝑ hoc fuerit req̃ſi-
ti. ſuſpenſionem vſq̃ ad ſatiſfactõnem de
bitam eoipſo incurrunt non obſtantibꝫ
ſtatutis aut priuilegijs cuiuſcunq̃: cuiu-
ſcũq̃ tenoris exiſtant.

¶ Religioſi mendicãtes ſi recipiãt loca
noua vel ãtiqua dimittãt ſunt excoĩcati
vt ſup̄. excoĩcatõ j. §. iiij. v. decimus. A.
Et ibi de hoc plenius in additõne. B. Si
militer etiã ſũt excoĩcati religioſi q̃ vbi-
cunq̃ temerarie dimittunt habitum vel
accedũt ad ſtudia ſine licentia. vt ſupra.
excoĩcatio j. §. iij. v. xiij.

¶ Utꝝ cũ religioſis poſſit diſpẽſari ĩ vo-
to ↄtinentie? R. ſm Tho. ſcda ſcde. q. lx-
xxviij. Votũ cõtinẽtie nõ eſt eſſentialiter
ãnexũ ordini ſacro ſed ex ſtatuto eccleſie
Uñ ꝑ eccleſiam videt̃ ꝙ poſſit diſpenſari.
Sed debitum ↄtinentie eſt eſſentiale ſta-
tui religionis ꝑ quã homo abrenunciat
ſeculo totaliter dei ſeruitõ mãcipatus qđ
non põt ſil' ſtare cum mr̃imonio in quo
incumbit neceſſitas ꝓcurande vxoris. ⁊ ꝓ
lis. ⁊ familie. et rerum que ad hoc requi-
rũtur. Unde dicit apl's. j Cor. vij. Qui eſt
cum vxore ſollicitus eſt que ſunt mundi
quõ placeat vxori. et diuiſus eſt. Uñ no-
men monachi ꝑ oppoſitũ ad diuiſionem
p̄dictã ab vnitate ſumit̃. A. Dicitur eñ
a monos qđ eſt vnum quaſi vnicus ⁊ ſo
litarius. xvj. q. j. ſi cupis. B. Et ideo in
voto ſolennizato per ꝓfeſſionem religio
nis non poteſt per eccleſiam diſpenſari.
Et rõneꝫ aſſignat decretalis. quia caſti-
tas eſt ãnexa regule monachali. extra. đ
ſta. mo. cũ ad monaſteriũ. in fi. A. Con.
Al. Sꝫ Inno. ⁊ Hoſti. ⁊ multi alij dicunt
ꝙ ꝓpter reputabileꝫ cãm bñ poſſet papa
diſpenſare. Sed ⁊ ipe Tho. in ſcripto di-
cit ꝙ illi ꝓbabilius dicũt qui aſſerũt ꝙ ſi
cõis vtilitas toti⁹ eccleſie vl' vnius regni
vel ꝓuintie expoſceret poſſet papa ĩ voto
ↄtinentie ⁊ religionis diſpenſare quãtũ-
cunq̃ eſſet ſolẽnizatum. vt in ſum. lib. j.
ti. viij. q. lxxij. B.

¶ Utrum religioſus factus eps abſolua
tur a voto pauꝑtatis ⁊ obediẽtie? R. ſm
Tho. vbi ſup̄. Sicut nõ abſoluit̃ a voto
ↄtinentie ita nec a voto pauꝑtatis. quia
nihil debet habere tanq̃ ꝓprium ſed ſicut
diſpenſator oĩm bonoꝝ eccleſie. Silr̃ nõ
abſoluitur a voto obedientie. ſꝫ ꝑ accñs
nõ tenet̃ obedire ſi ſuꝑiorem nõ habeat.
ſicut et abbas monaſterij qui tñ nõ eſt a
voto obedientie abſolutus.

¶ Utrum religioſus factus epus teneat̃
ad obſuãtias reglãres? R. ſm Tho. ſcda
ſcde. q. clxxxv. Si qua ſunt in regularibꝫ

obſuantijs que nō impediāt pontificale
officiū ſ3 magis valeāt ad pfectōis cuſto
diaʒ ſicut ē ꝯtinentia. paupertas et hmōi.
ad hec remanet obligat⁹. et p ꝯñs ad por
tandū habitū ſue religionis qui eſt hmōi
obligatōis ſignuʒ. Si qua vō ſunt q̄ offi-
cio pontificali repugnēt ſicut ē ſolitudo.
ſilentiū. et aliq̄ abſtinētie. vel vigilie gra-
ves. ex quib⁹ impotēs corpe redderet̄ ad
exequendū pontificale officiuʒ. ad hmōi
nō tenet̄. In alijs tñ poteſt diſpenſatōne
uti. ſm q̄ requirit neceſſitas pſone vel of
ficij et ꝯditio hoīm cū quib⁹ viuit p mo-
dum quo etiaʒ prelati religionū in talib⁹
ſecum diſpenſant. A. Con. Hoſti. vt ī ſū.
li. iij. ti. xxviij. q. iiij. B. Utrum aūt religi
oſus factus rector alicuius eccleſie tene-
atur ad ſtatuta ſui ordinis. vide ſup̄. mo-
nachus. §. vj.

¶ Utruʒ religioſus poſſit eſſe iudex? Reſ.
Simplex religioſus iudex eſſe non pt̄. vt
notat̄. ff. de iudi. l. cū pretor. A. In glo. q̄
etiaʒ idem dicit de ꝯuerſis. B. Sʒ nec pt̄
p ꝯpromiſſum recipe arbitriū. q2 nō debʒ
eſſe diſceptator forenſiū negociorum. xvj. q.
j. monachi. et. c. de preſentiū. et. C. de epi.
et cle. repetita. Sʒ arbitrator ſeu amica-
bilis cōpoſitor eſſe pt̄. in Auten. vt diff.
iudi. §. ſi vō ꝯtigerit. coll. ix. xj. q. iij. iniu
ſtuʒ. Et hoc intellige de imperio ſui pre-
lati. vt in dicto. c. monachi. et ext̄. de. po-
ſtu. c. ij. Hec eſt ſnīa Wil. durantis. ⁊ Ho-
ſti. A. Con. Albri. B. Utrum religioſus
poſſit exercere officium tabellionatus.
habes infra. tabellio. §. fi. Et vtrum poſ-
ſit eſſe teſtis. infra. teſtis iij. §. ix.

¶ Utrum religioſus poſſit eē executor teſta
mētorum? Reſ. Si eſt ordinis minorum nō pt̄
eſſe executor teſtamentorum. ſed pt̄ ꝯſulere.
vt in cle. exiui. §. verumetiaʒ. de ver. ſig.
Si etiam eſt alterius ordinis non poteſt
niſi ſup hoc petita licentia et obtenta. vt
ext̄. de teſta. religioſus. li. vj. Talis q̄3 eti-
amſi ſit exemptus vel p̄latus tenet̄ reddē
rōneʒ ordinario. et ordinarius tenet̄ exi-
gere. vt in cle. religioſus. de teſta.

¶ Quid de ꝯuentib⁹ quarundā mulierū
que canonice appellant̄ nec ſunt pfeſſe ⁊
hñt ppriū immo ⁊ mr̄imoniū ꝯtrahē pñt
nunq̄d dicēde ſūt religioſe? Re. ſm Inno.
et Ber. Non. imo earum ſtatus ſatis repro-
bat̄. xviij. q. ij. pnitioſum. niſi forte aliud
oſtendāt. Debent q̄3 p ordinarios viſita-
ri auctoritate ppria vel ſi exempte ſūt au
ctoritate papali. vt in cle. d ſta. mo. ⁊ ca-
no. attendentes. circa fi. A. Ibi etiā patʒ
q̄ ſtatus dictarum canonicarum nō eſt appro-
batus. B. Erant etiā quedā alie que dice
bant̄ beghine que aſſumētes certū habi-
tum nulli pmittentes obedientiā nec re-
nuntiātes pprijs neq3 regulā hñtes. licet
religioſis q̄buſdā ſpālit̄ adhererent. Iſte
beghine et oēs aſſumētes ſtatum earum.
⁊ religioſi q̄ fouent eas in ſtatu beghina-
gij: ſunt excōmunicati. vt ſup̄. excōmuni
catio p̄mo. §. iiij. v. vj. Sed hoc nō inclu-
dit beghinas ſeu veſtitas de penitētia be-
ati dominici in Lumbardie ⁊ Tuſcie pti-
bus ꝯſtitutas. vt patʒ in declaratōe Ioh.
xxij. que incipit. Cū de mulierib⁹. Ad ma
teriam aūt religionis poteſt facere ſup̄.
monachus. et ſup̄. monialis. Si religio-
ſus vel religioſa petit̄ tanq̄ ꝯiunx. req̄-
re ſup̄. matrimoniuʒ ix. §. penult̄. A. Et
ibi de hoc latius in additione. B

Religio ſecūdo. quo ad

ingreſſum. Utrū de ingreſſu reli-
gionis habenda ſit magna delibe
ratio? Reſ. ſm Tho. ſcda ſcde. q. vlt̄. Diu-
turna deliberatio ⁊ multorum ꝯſilia requi-
runt̄ in magnis dubijs. vt phus dicit in
iij. ethicorum. In his aūt q̄ ſunt certa et de-
terminata nō requirit̄ ꝯſiliū. Circa īgreſ
ſum aūt religionis tria pñt ꝯſiderari. pri
mo quidē ipe ingreſſus religionis ſm ſe.
Et ſic certū eſt q̄ eſt melius bonū. Et qui
de hoc dubitat q̄tuʒ in ſe ē: derogat xp̄o
qui hoc ꝯſiliū dedit. Unde Auguſ. in li. de
verbis dñi. Uocat te oriens. id eſt xp̄c. et
tu attendis ad occidentē. id ē hoīem mor-
talem et errare potentē. Secundo modo
pt̄ ꝯſiderari religiōis ingreſſus p ꝯparatōʒ
ad vires ei⁹ qui īgreſſur⁹ eſt. Et ſic ñ eſt
loc⁹ dubitatōi. q2 illi q̄ religionē ingredi-
unt̄ nō ꝯfidūt de ſua vtute. ſ3 de dina. ſm
illud Iſa. xl. Qui ſperāt in dño mutabūt
fortitudineʒ. aſſument pennas ſuas ſicut
aquile. currunt ⁊ non laborabunt. ambu
labunt et nō defitient. Si tamē ſit aliq̄d
ſpeciale impedimentuʒ. puta infirmitas
corporalis vel onera debitorum vel aliq̄d
huiuſmodi. in his requiritur deliberatio
et ꝯſilium cū his de quib⁹ ſperat̄ q̄ pſint
et nō impediāt. Unde dicit̄ in Eccliaſtico

xxxvij. Cū viro irreligioſo tracta de ſan-
ctitate. ⁊ cū iniuſto de iuſticia. Quaſi di-
cat. nō. Vn̄ ſequitur. Nō attendas his in
om̄i ꝯſilio. ſed cū viro ſancto aſſidu⁹ eſto
In quibꝫ tn̄ nō eſt diuturna deliberatio
hn̄da. Vn̄ Jero⁹. in ep̄la ad Paulinum.
Feſtina queſo te ⁊ hereti in ſalo nauicu-
le funē magis pcide q̄ ſolue. Tertiō autē
pōt ꝯſiderari modus intrandi religionē.
⁊ quā religionem aliquis ingredi debeat
⁊ de talibꝫ pōt haberi ꝯſiliū cum his q̄ nō
impediāt. Vtr̄ aūt impubes poſſit ingre-
di religionē habes ſup̄. nouiti⁹. §. j. ⁊ ij.

Vtrū aliquis dēat inducere alios ad
religionis ĩgreſſū? R̄. ſm Tho. ſcd̄a ſcde.
q. vlt. Inducētes alios ad religionē non
ſolū nō peccāt ſꝫ ⁊ magnū p̄miū merent
Dicit eīn Jac. vlt. Qui conuerti fecerit
pctōrem ab errore vie ſue liberabit aīam
ſuā a morte. ⁊ opit mltitudinē pctōꝝ. ⁊
Daniel. xij. Qui ad iuſticiā erudiūt mul
tos: erūt quaſi ſtelle in ppetuas eternita
tes. Poſſet tn̄ ꝯtingere circa hm̄oi indu-
ctōnē tiplex inordinatio. Primo ſi q̄s vi
olēter aliū ad religionē cogeret. qd̄ phi-
bet. xx. q. iij. p̄ns. Scd̄o ſi quis ſy̅moiace
aliū ad religionē trahat. muneribꝫ datis
j. q. ij. q̄pio. Nec tamen ad hoc pertinet ſi
aliquis alicui pauperi neceſſaria mini-
ſtret in ſeculo nutriens eum ad religiōē
vel ſi ſine pacto aliqua munuſcula tribu
at ad familiaritatem captandam. Tertiō
ſi mendacijs eum alliciat. Imminet enī
ſic inductō piculum ne cum ſe deceptum
inuenerit retrocedat. et ſic fiant nouiſſi-
ma hominis illius peiora prioribus Ma-
th. xij.

Vtrum adultus ingreſſus religionem
poſſit ad ſeculum redire? R̄o. Q̄diu ē no
uitius in pbatione poſitus redire poteſt
libere infra ānum p̄terq̄ in tribus caſibꝫ
Primus eſt ſi ſcienter recepit habitū qui
dari pfitentibus ꝯſueuit. qd̄ habet locū
in illis religionibꝫ in quibꝫ hītus nouiti-
oꝝ eſt diſtinctus ab habitu pfeſſoꝝ. quia
p talem ſuſceptōnē intelligitur tacite p-
feſſus. A. Et idem qn̄ habitus nouitioꝝ
eſt indiſtinctus ⁊ illum geſtauerit per an
num integrum. vt in. c. j. de regula. libro.
vj. H. Scd̄o ſi fecerit pfeſſionē. Tertiō ſi
euidēt appet q̄ talis abſolute voluerit
vitā mutare qd̄ tn̄ nō p̄ſumitur niſi cla-
ra pbatione vel ꝯpetentibus indicijs oſt-
datur. A. Et hoc caſu cuꝫ quis voluerit
vitam abſolute mutare aſſumēdo habitū
etiā nouitij. videt tacite pfeſſus ⁊ obliga
tus religioni in genere. extra. de regu. cō
ſulti. Et id̄o ſi poſtea ꝯtrahat mr̄imoniū
nō valet ſm Goff. ⁊ Inno. ibidē. vbi etiā
cum Inno. trāſit dn̄s An. d̄ bu. in dc̄o. c.
ꝯſulti. Et hoc videt doctoꝝ coīs ſentētia
niſi forte ingrediēs ad vnam et ad nullā
aliā religionē ſe obligare intenderet. Nā
hoc caſu ſi ex aliq̄ rōnabili cauſa nō poſ-
ſit in intēta religione ꝑſiſtere nulli obli-
gat. ⁊ mr̄imonium ꝯtrahere pōt. put no
tat dn̄s Pe. de anchorano. in. c. ꝯſtitutōꝫ
de regu. lib. vj. Qn̄ aūt quis p̄ſumatur vi
tam voluiſſe abſolute mutare vel ſeculo
renūciare dictum eſt ſup̄. nouiti⁹. §. iiij.
in additōe. Et in eodē. §. clarius tangit
ibi q̄ in hoc. §. ponit. H. Sed in predictis
caſibꝫ diſtingue. quia ſi aliqd̄ p̄dictorum
trium fecerit in aliqua religione mendi-
cantium non erit propter hoc illi ordini
obligatus. ſed generaliter alicui ordini.
extra. de regu. non ſolum. lib. vj. In alijs
v̄o ordinibus ⁊c̄. vt ſupra. nouitius. §. v.
circa medium.

Vtrum ſeruus ingredi poſſit vel reci-
pi in religionē? R̄. Nō pōt ingredi nec de
bet recipi ſiue ſciat q̄ ſit ſeruus ſiue ſi eſt
ꝑſona incognita ⁊ neſciat vtr̄ ſit ſeruus
vel liber. Et ſi ingreſſus fuerit ⁊ infra tri
enniū petit a dn̄o ſuo debet reddi cū oī-
bus q̄ attulit fide tn̄ accepta de ĩpunitate
ipi⁹. P⁹ triēniū v̄o repeti nō pōt. niſi eēt
tam longe q̄ inueniri nō poſſet. xvij. q. ij.
ſi quis incognit⁹. Et erit dictū tp̄s a tp̄e
ſcientie domini. ar. in dictō. ca. ſi quis in
cognitus. A. Hug. aūt dicit a tp̄e ingreſ
ſus. ſed Laur. Joh. et alij pleriqꝫ doctores
dicunt a tp̄e ſcientie. vt in ſū. lib. j. ti. viij
q. lxiiij. vbi notantur etiam omnia que ĩ
hoc. §. habentur ſm Ray̅. ⁊ glo. Vbi eti-
am idem dicunt d̄ obligatis ad ratōcinia
reipublice. H. Et hec intellige vera eſſe ĩ
omni genere ſeruoꝝ. etiam ſi ſint co-
loni originarij ſiue aſcripticij. de quibus
habet. infra. ſeruus j. §. iiij.

Quid ſi ſeruus ingreſſus monaſteriū
recipit ad pfeſſionē ante dictū terminū?
R̄. ſm Ray̅. Credo q̄ debet remanere in
ordine. et monaſteriū debꝫ ſatiſfacē dn̄o.

qꝛ fuit in culpa recipiendo. ar. diſ. liiij. ſi
ſeruus. Ul. dicit q̃ſi erat incognitus ⁊ ꝓ-
babat forte ꝑ falſos teſtes q̃ eſſ; liber de-
bet reſtitui dño ſi petat. ext̃. de ſer. nõ or.
c. de ſuoꝝ. Con. Hoſti. A. Et idẽ ſm eoſdẽ
eſt ſi talis doloſe intͣuit religionez ſciens
ſe ſeruũ. Secus ſi bona fide putabat ſe li-
berũ. vt in ſum. con. eo. ti. q. lxv.

Quid ſi talis poſt factã ꝓfeſſionẽ fue-
rit dño reſtitutus et poſtea manumiſſus
ſit. nunqd tenet redire ad monaſterium?
R̃e. ſm Wil. Dic. qꝛ q̃tum ĩ eo fuit: mona
chus fuit. A. Idẽ in ſũ. cõ. eo. ti. q. lxvj. B

Utꝝ obligati ad ratõcinia poſſint ĩgre
di vel recipi ĩ religionẽ? R̃eo. Si ſũt obli-
gati ad ratõcinia reipublice: ñ ſũt recipi
endi. diſ. liij. lege. Sꝫ ſi obligati ſũt ad ra
tiocinia ꝑuatoꝝ: honeſtũ eſt q̃ pri⁹ de ra-
tiocinijs ſe expediant. A. Nõ aũt eſt neceſ
ſariũ. ſm glo. Raij. ⁊ in dicta. q. lxiiij. B.
Utrum aũt ſic obligati poſſint ordinari.
vide ſupra. obligatus. per totum.

Utꝝ ille qui eſt obligatus ad aliquid
ſoluendũ: poſſit ingredi religionez? R̃eo.
ſm Raij. Ingredi pt̃ non obſtante obli-
gatione vel iuramento dummõ nõ ex vo-
luntate vel intentione ſubtrahendi debi-
tum hoc faciat. ſed ex charitatis feruore
Nec facit iniuriam creditori. quia excu-
ſatur autoritate ſpiritusſancti cui nemo
reſiſtere poteſt. xix. q. ij. due. extra. de re-
gula. et tranſe. licet. Sed monaſteriũ te-
netur ſatiſfacere de his que ipſe contulit
monaſterio. xix. q. iij. ſiqua mulier. C. de
epi. ⁊ cle. deo nobis. §. j. Qꝛſi nihil contu-
lit monaſterio. quia nihil habebat: ĩanis
eſt actio quam excludit inopia debitoris.
xiiij. q. vj. ſi res. ff. de dolo. nam is. Si ta-
men poſt ingreſſum religionis occaſione
eius monaſteriuꝫ aliqua acquireret. pu-
ta ꝑ ſucceſſionez hereditariam vel dona-
tionem ſeu ex teſtamento: teneret mona
ſterium quantuꝫ illud eſſet. ar. in dicto. c
ſiqua mulier. Con. Inno. hoſti. et Tho.
ſcda ſcde. q. vlt̃. Potit etiã (vt ait Raij)
in monaſterio exiſtens ſcribere vel aliud
honeſtum opus facere ad liberandum ſe
dummodo non negligat propter hoc di-
uinum officium. diſ. xix. clericus. et. xxj.
q. j. clericus. Et deducentur expenſe ſm
quoſdaꝫ ne ſit oneroſus monaſterio. xvj.
q. vj. de lapſis. Sed addit Inno. q̃ aliqui

addunt non deducendas expenſas. quia
exquo altari ſeruit: de altari viuere debꝫ.
xij. q. j. ex his. Et hoc ꝓbabilius videtur
dummodo nõ impediat̃ in aliquo ab ob-
ſeruantia regulari. A. id eſt ab obſequijs
regule et religionis quibꝫ eſt ſemꝑ aſtri-
ctus. Ideo ad ꝑdictaꝫ ſolutionẽ nõ tenet̃
ſm Ul. et in ſum. li. iij. ti. xvj. q. v. B

Quid ſi ſit obligatus ad aliq̃d facien-
dum? R̃eo. ſm Hoſti. Nihilominus ingre-
di poteſt. ⁊ ꝑficiat qd̃ ꝓmiſit. Etſi hoc nõ
poteſt ſaltem ꝑficiat ꝑ aliũ niſi man⁹ ei⁹
ſpecialiter electa eſſet. qꝛ tunc nõ licebit
ei ꝑ alium facere niſi de licentia eius cui
promiſit. ar. C. de cadu. tol. l. j. §. ne aũt.
extra de offi. dele. c. ſi. Poteſt etiam ſatiſ-
facere ei cui promiſit ſiue de bonis q̃ con-
tulit monaſterio ſiue operãdo aliquid vt
ei ſatiſfaciat. De hoc vide in ꝑcedenti. §.
A. Et ibi tactuꝫ eſt q̃ ad huiuſmodi ope-
rationem nõ tenet̃ niſi forte ꝓpter vitan-
dum ſcandalum quando occurreret. Et
ſic intelligi poteſt quod hic dicitur. B

Utrũ rector qui iurauit regere ciuita-
tem ꝑ annũ. ſiue magiſter q̃ iurauit lege-
re. vel capellanus q̃ iurauit ſeruire in ca-
pellania: poſſit ingredi religionẽ? R̃e. ſm
Raij. Dic. Non ei iuramentũ violat qui
illud in melius ꝯmutat. ext̃. de iureiur̃.
ꝑuenit. Idẽ Inno. et Goff. Hoſti. q̃ꝫ idez.
Sꝫ addit. Conſulo q̃ ꝑus ipleat qd̃ pro-
miſit. ext̃. de iureiur̃. debitores. hoc ei tu-
tius eſſet niſi ab illo vel illis q̃bꝫ iurauit:
poſſit licentiã obtinere. A. Hoc ꝯſilium
nõ videt̃ bonũ ꝑ qd̃ ingreſſus religionis
retardet̃. Et in. c. debitores. nõ inducitur
aliqd̃ impedimentũ vel retardatio boni.
ſed ſolum dicit̃ q̃ qui iurauerunt ſoluere
vſuras ſoluant. Nec etiam obſtat. c. ꝯmiſ
ſum. extra. de ſpon. vbi cõſulitur q̃ qui iu
rauit contrahere matrimoniuꝫ per ver-
ba de preſenti prius cõtrahat ⁊ exinde in-
grediatur religionem. quia ꝑ talem con-
tractum non retardat̃ religionis ingreſ-
ſus ſm glo. Raij. ⁊ in ſum. eo. ti. q. vj. vbi
hec omnia notantur. B. Utrum propter
obſequia parentũ debeat quis retrahi ab
ingreſſu religioĩs. habes ſuꝑ. religio pri-
mo. §. iij. Et vtruꝫ coniugatus poſſit in-
gredi. vide infra. votum iiij. §. j.

Utꝝ epi. archidiaconi vel ꝑſbiteri cu-
rati poſſint ĩgredi religiõꝫ? R̃e. ſm Tho.

ſcd̃a ſcd̃e.q.vlt̃. Obligatõ voti perpetui
ad vacandũ diuinis obſequijs ꝯpetit ꝓ-
prie epiſcopis ⁊ religioſis. Preſbiteri aũt
curati ⁊ archidyaconi nõ obligant̃ vo-
to ꝑpetuo ⁊ ſolenni ad curã aĩaꝝ retinẽ-
daꝫ ſicut ad hoc obligant̃ epi. Unde epi
ſculatũ deſerere non poſſũt abſqꝫ aucto
ritate Romani põtificis.extra. de regu
la.licet. Archidyaconi autẽ ⁊ preſbiteri
curati poſſunt libere abrenunciare ep̃o
curã eis cõmiſſam abſqꝫ licentia pape.q̃
ſolus poteſt in votis ꝑpetuis diſpẽſare.
A. Et etiã epi. niſi ĩ caſibꝫ ꝑticulariter
exceptis. vt infra. votũ v.§.j.B. Unñ ma
nifeſtũ eſt ꝙ archidyaconis ⁊ p̃ſbiteris
curatis licet ad religionẽ tranſire etiaꝫ
ep̃o ꝯtradicente.vt.xix.q.ij.due ſũt. Be
neficia aũt alicuiꝰ taliũ toto tempe ꝓba
tionis non debent alteri ꝯferri niſi d̃ ipi
us ꝯſenſu vel niſi ꝯſtet ꝙ voluerit abſo-
lute mutare vitã. vel ꝓfeſſionem fecerit.
vel habitũ ꝓfeſſoꝝ ſcienter recepit.ſꝫ in
terĩ ſeruiet̃ bñficio ꝑ aliũ cui de portõe
cõgrua ipius bñficij ꝓuidebit̃.ext̃.de re
gula.beneficiũ.li.vj. Utꝝ excoĩcati poſ
ſint ingredi vel recipi in religionem.vi-
de ſup̃.abſolutõ iij.§.fi. A. Et ibi de hoc
plenius ĩ additione. B.

¶ Utꝝ illi qui nõ ſunt exercitati in ob
ſeruãtia p̃ceptorũ debeant ingredi reli-
gionẽ. R. ſm Tho. vbi ſupra. Dic. Nã et
dñs Matheũ publicanũ qui in obſeruan
tia p̃ceptoꝝ exercitatus non erat voca-
uit ad ꝯſilioꝝ obſeruantiã. vt pꝫ Lu.v.
Ingredi eñ religionẽ nõ ſolum expedit
his qui ſunt exercitati ĩ preceptis vt ad
maiorẽ ꝑfectionẽ ꝑueniant. ſed etiã his
qui nõ ſunt exercitati vt faciliꝰ peccata
vitent. vt pꝫ. qꝛ ꝑ vigilias.ieiuniũ ⁊ obe
dientiã tolluntur occaſiones peccatorũ
⁊ luxurie.gule. ⁊ huiuſmodi.

¶ Ingreſſi monaſteria ſe ⁊ ſua dedicãt
deo. Oĩa eñ eoꝝ bona monaſterio ĩtelli
gũt̃ eẽ collata. C.de epi.⁊ cle. A. imo de
ſa.ſanc.de. B. ĩ Auten. ĩgreſſi.⁊.xix.q.
iij.qꝛ ingredientibus. Hoc tamen in mlt̃-
tis locis non ſeruatur de conſuetudine
in quibus ex quo q̃s ĩgreſſus ẽ ꝓpinq̃ eius
bona ĩmobilia occupant niſi quatenꝰ de
illis dedit monaſterio ſm conſuetudinẽ
regionis. Item fit alicubi etiã circa mo
bilia. Et ſcd̃m Ray̆. dicta cõſuetudo va-
let ſi eſt approbata vel obtenta per.xl. ã
nos. Nam minori tempore non currit cõ
tra eccleſiam p̃ſcriptio. A. Talis ꝯſuetu
do nullatenus videt̃ valere cum deroget
ingreſſui religionis ſpoliando ingredien
tem bonis ſuis. et ſic eſt irrationabilr̃ ⁊ ĩ
ualida. extra. de ꝯſue.c.fi. niſi forte qñ ꝓ
pinqui eſſent honeſti ⁊ egentes ⁊ mona-
ſterium non indigeret. B.

¶ Utꝝ ꝑ religionis ĩgreſſũ ꝯſequat̃ q̃s
remiſſionẽ oĩm pctõꝝ? R. ſm Tho. ſcd̃a
ſcd̃e.q.vlt̃. Rõnabilr̃ dici poteſt ꝙ ſic. ſi
cut ꝑ aſſũptõem crucis. Si eñ aliq̃bꝰ ele
moſinis factis hõ poteſt ſtatĩ ſatiſfacẽ d̃
pctĩs ſuis. ſm illd̃ Danielr̃ iiij. Peccata
tua elemoſinis redime. mlt̃omagis ĩ ſa-
tiſfactõe ꝓ omnibus pctĩs ſufficit ꝙ ali-
quis totalr̃ ſe diuinis officijs mancipet
ꝑ religionis ĩgreſſũ que excedit oẽ ge-
nus ſatiſfactõis etiã publice penitentie.
vt habet̃.xxxiij.q.ij.admonere. ſicut eti
am holocauſtũ excedit ſacrificiũ, vt gre
goꝰ dicit. Unñ ĩ vitiſpatꝝ legit̃ ꝙ eãdẽ ĝti
am ꝯſequũt̃ ingredientes religionẽ quã
ꝯſequũt̃ baptizati. Si tñ ꝑ ingreſſũ nõ
abſolueretur ab oĩ reatu pene nihilomi
nus ĩgreſſus religionis vtilior eſſꝫ q̃ ꝑe
grinatio terre ſancte ad promotionẽ in
bonum quod preponderat abſolutõni a
pena. A. Hoc latius tetigi in quadriga
libro p̃mo.ti.xlix.§.xxiij. B.

¶ Quid de eo qui dolo inductus ĩtrauit
religionem? R. ſm Ray̆. Non poteſt al-
legare deceptõeꝫ cuiꝰ conditio melior fa
cta eſt. extra. ꝙ metus cã. cum dilectus.
⁊ de conuer. ꝯiu. ex ꝑte. ⁊.c. veniens. A.
Con. Hoſti. ⁊ addit ꝙ idẽ eſt etiã ſi q̃s ex
falſa cauſa intrauit. vt ſi putauit ſpon-
ſam ſuam leproſam et non erat. extra. de
conuer. coniu. ex ꝑte.ij. ⁊ notatur in ſũ.
libro.iij.ti.xxviij.q.x. B.

¶ Quid ſi quis ingrediat̃ religionẽ ſub
ꝯditõe aliqua? R. ſm Wil. Si ponat̃ cõ-
ditio contra ſubſtantiã religionis. puta
ꝙ liceat ei tenere ꝓpriuꝫ. A. vl̃ etiã vſu-
fructum. ſm eundem Wil. et in ſũ. libro
j.ti.viij.q.xviij. E. non valꝫ monachatꝰ
Bene tamen poteſt aliqua tenere ad vſũ
de ꝯſenſu p̃lati. Si vero ꝯditio apponat̃
contra aliquã ꝑticularẽ auſteritateꝫ. vt
puta vt liceat ei comedere carnes. tũc ſi
ſcit hoc contineri ĩ regula vel ꝯſtitutõe

quã ꝓfitet̃: tenetur. Secus ſi neſcit id ni
eis contineri. A. Sup̱ his vltimis a v̇. ſi
vero. ⁊ ĩfra. nil videt̃ Wil. dixiſſe. Sʒ vt
patet ĩ dicta. q. xviij. Inno. ait. ꝙ ſi ad ĩ
gredientẽ diceret̃. tu debes ꝓfiteri regu-
lã btĩ Aug⁹. ⁊ bene potes comedere car-
nes. ⁊ ĩ illa eccl'ia eſſent ꝯſtitutõẽs ꝙ nõ
comederent̃ carnes bñ poſſet comedere
carnes. cuꝫ nec hoc regula habeat neqꝫ
vniuerſal' ꝯſtitutõ. nec ei poſſet aliquid
imputari niſi eẽt ſcãdalũ. Et tunc poſſꝫ
ad aliũ locũ mutari. Sed Hoſti. dicit ꝙ
hoc caſu licebit p̃dicto carnes comedere
niſi forſitan ei ꝯſtaret de ꝯſuctudine vel
conſtitutõne illi⁹ monaſterij. vel hoc no
toriũ eſſet omnibus. Itẽ ſm Inno. sec⁹ ẽ
ſi diceret̃ ſibi. Profitẽ regulã btĩ benedi
cti. Nã cũ ſm eã omnes general'r abſtie
re debeãt a carnib᷑. fatuitati ei⁹ imputã
dũ ẽ ſi credit ei qui ꝑmittebat ſibi ꝙ lice-
ret comedere carnes. Con. Hoſti. Addit
poſtea Inno. Alij dicunt ꝙ exq̃ ſubmit-
tit ſe obedientie alicuius non obſtanti-
bus talib⁹ ꝑmiſſionibus tenetur ſerua-
re regulã ⁊ ꝯſtitutõnes ei⁹. xij. q. j. non
dicat̃. Et hoc videt̃ verius. cuꝫ vnuſq̃ſqꝫ
debeat ſe ꝯformare bonis morib⁹ eoꝝ
cum quibus ꝯuerſat̃. xxv. diſ. §. al' autẽ
vero. quotienſcunqꝫ. B.

¶Quid ſi aliq̃s vidẽs aliqḋ mõaſteriuꝫ
vbi monachi ſplẽdide viuũt cogitat. hũc
ordineꝫ bñ poſſũ ſuſtinẽ. ⁊ ſic ingredit̃:
Re. ſm Ray̋. Dico indiſtincte ꝙ ſi fecerit
ꝓfeſſionẽ nõ poteſt ad ſeculũ redire. q̃n
poti⁹ ſi erat ꝑitus ⁊ ſciebat ea que ſeruã
da erãt. intelligit̃ ſe obligaſſe non ad id
qḋ fiebat. ſʒ qḋ fieri debebat. Item ſi e-
rat ſimplex. ⁊ fuit ei explanata regula ⁊
ꝯditõnes ordinis ⁊ ꝓfeſſus fuit. Si vero
ñ fuit ei expoſita auſteritas regule. tũc
ſi ſoluꝫ ad illã vitã intendebat ſe obliga
re non ad ſuꝑiorem. et hoc expreſſit. nõ
cogetur ibi manere ſed tranſibit ad aliũ
ordinem quem ſuſtinere poſſit. Si vero
non expreſſit debet remanere. nec poteſt
allegare dolum. vt ſupra. in. §. antepl't.
dictum eſt. A. Con. p̃dictis Hoſti. Et ad
dit ꝙ talis cogendus eſt. vt vel profeſſi-
onem ab initio inſtitutã in eodẽ loco fa
ciat ⁊ religionẽ ſeruet. vel locum exeat.
⁊ penitus dimittat. ĩ quo nec abuſus cõ
trari⁹ nec numer⁹ defẽdit annoꝝ. ext̃. de
elec. cum cãm que int̃ p̃ſbiteꝝ. Et ſi om-
nes deficiãt alij inducant̃ alteri⁹ religio
nis. extra. ne cle. vel mo. relatũ. Et ſi illi
ſimiliter deficiãt. tunc loc⁹ mutata inſti
tutõne auctoritate ordinarij poteſt ꝑ ſe
culares clericos retineri. Et ſic poteſt ĩ-
telligi extra. de reli. do. ĩter q̃tuor. Item
Ray̋. addit. Uel dic indiſtincte ꝙ tal' de
bet remanere. quia dolus alioꝝ vel ſim
plicitas vouentis non excuſat in talib⁹.
Et dicit glo. eius ꝙ hoc bene ꝓbatur. xx
q. iij. ꝯſtituit. vt ĩ ſũ. eo. ti. q. xvij. Sʒ cer
te nõ videt̃ ꝙ votũ ſe extendat vltra ĩtẽ-
tõeꝫ pure ⁊ ſimpl'r vouẽtis. vt in. c. exijt
de ver. ſig. libro. vj. B.

Religio iij°. quo ad vo-

tũ ingrediẽdi. Utꝝ pueri poſſint
ſe voto obligare quo ad ingreſſũ
religionis: Reo. ſcḋm Tho. ſcḋa ſcḋe. q. vl
ti. Uotum ſimplex conſiſtit in ſola ꝓmiſ
ſione cum interiore mentis deliberatõe.
Et hoc votũ habꝫ efficaciã ex iure diui
no que tamẽ dupl'r tolli poteſt. Uno mo
do ꝑ defectum deliberatõnis. vt pꝫ in fu-
rioſis quoꝝ vota nõ ſũt obligatoria. vt
extra. de regu. ſicut tenor. Et eadẽ ratõ ẽ
de pueris q̃ nõdũ hñt debitũ vſũ ratõis ꝑ
quẽ ſint dolicapaces. quẽ quidem pueri
habẽt vt frequẽti⁹ circa. xiiij. annũ. Pu-
elle vero circa. xij. qui dicunt̃ anni pub-
tatis. In quibuſdã aũt anticipat̃. ⁊ in q̃-
buſdã retardat̃ ſcḋm diuerſã diſpoſitio
nẽ nature. Alio modo impedit̃ efficacia
ſimplicis voti ſi quis deo voueat illḋ qḋ
non ẽ ꝓprie ꝑtãtis. puta ſi ſeru⁹ etiaꝫ ra-
tõnis vſũ habens vouet ſe religionẽ in-
gredi. aut etiã ordinet̃ ignorante domĩo
diſ. liiij. c. ſi ſeruus. Et quia puer vel pu
ella infra pubertatis annos naturaliter
ſunt in poteſtate patris q̃tũ ad diſpoſi-
tionẽ ſue vite poterit pater eoꝝ votũ re
uocare vel acceptare ſi ſibi placuerit. vt
expreſſe dicitur ḋ muliere Numeri xxx.
Hic igit̃ ſi puer ante tp̃s pubertatis vo
tũ emittat non obligat̃. Si tñ ante ha-
beat vſum ratõis obligat̃ quidẽ q̃tuꝫ in
ſe eſt ex ſuo voto. ſed poteſt reuocari per
auctoritatẽ p̃ris. qꝛ ordinatio legis qua
vn⁹ hõ ſubdit̃ alteri reſpicit illud quod
in pluribus accidit. Si vero annos pub
tatis excedat ñ pȯt reuocari auctorita-
te pẽtũ. Et ſi nondũ haberet plene vſũ

ratõis non obligaret quo ad deũ. A. Jtẽ
ĩ ſũ.li.iij.ti.xxviij.q.xj. Et adde ſm ray.
⁊ in ſũ.li.j.ti.viij.q.xxx.ꝙ ſi ĩpubes doli
tñ capax emittit aliud votuꝫ ꝙ̃ ↄtinẽtie
vr̃ ꝙ ſit obligat⁹ niſi pr̃ ſtatim cũ audie⸗
rit reuocet.xxxij.q.ij.mulier. Et idẽ eſt
de iuramento ſcd̃m glo.eius.et Tho. Et
idẽ dicit glo.de voto ↄtinẽtie ⁊ ꝺ voto cir
ca ingreſſũ religionis.qꝛ nõ poteſt reuo
cari niſi ſtatim reuocet.id ẽ ipa die. ar.
Numeri.xxx.vbi dicit. Et in alterꝫ dieꝫ
diſtulerit ſñiam. Jtem dicit glo. ꝙ ſi ĩpu
bes doli tamẽ capax vouerit ſe ſeruatu⸗
rũ continentiã ⁊ ingreſſurũ religionem
cũ venerit ad etatẽ vl' cũ mortuus fuerit
pater. poteſt pater illud irritare ↄtradi⸗
cendo ſtatim ſm ↄ̃em opinionẽ.lꝫ Hug.
dixerit ꝙ non p̃t. Sed dictuꝫ Hug. ſatis
poteſt verificari niſi votũ impuberis ex
iuſta cauſa fuerit diſpẽſatũ. vnde vt ibi⸗
dẽ patet Jnno. dicit. Credim⁹ ꝙ etiã im⸗
pubes ſi doli capax ſit ⁊ votuꝫ fecerit ab⸗
ſtinẽtie vel ꝑegrinationis vel aliud ꝙ de
bet illud adĩplere poſtꝙ̃ patriã poteſta⸗
teꝫ exiuit. quia potuit ſe obligare deo ſi
cut ⁊ dyabolo. extra. ꝺ delic. pue. c.j. Ta
mẽ cũ talibꝫ eſt facile diſpẽſandũ ⁊ com⸗
mutãdũ. qꝛ licet in aliq̃ ſint capaces nõ
tñ multa ↄgnoſcũt cũ ſint inexꝑti. Cõ.
Hoſti. Jtẽ vt ibi patet Ray. dicit. ꝙ ſi ĩ⸗
pubes ĩtrat religionẽ põt extrahi a patre
vel tutore infra annũ ⁊ diẽ a tp̃e ſcie ſm
glo.eius. Jdeꝫ Gof. ⁊ Hoſti.xx.q.ij.c.j.⁊
ij.⁊ ar.xvij.q.ij.ſi q̃s incognitus. ⁊ extra
de ↄceſ.p̃ben. quia diuerſitatẽ. Si võ po
nat in religione ab alio. puta a patre vl'
tutore ſi ipẽ nõ ↄſentit poteſt egredi q̃n
do voluerit vſqꝫ ad etatẽ legittimã.xx.q
j.puelle.⁊.q.iij.preſens. Si aũt ↄſentit li
cet conſenſus ille qui fit ante annos. ſcꝫ
pubertatis non teneat. exire tamen non
poteſt priuſꝙ̃ perueniat ad etatẽ legitti
mam.xx.q.j.illud. inſtar carnalis ma⸗
trimonij. extra. de ſpon. impu. de illis pri
mo. Sed q̃citiꝰ peruenerit ad etatem ꝑ⸗
fectam poteſt egredi.xx.q.iij.preſẽs. ex
tra. de regu. cũ ſimus. Jtẽ vt patet ibidẽ
Jnno. dicit. ꝙ ſi impubes de ↄſenſu parẽ
tũ vel tutorꝫ tacito vel expſſo intrauerit
religionẽ eum vlterius reuocare nõ po⸗
terunt. extra. de. regu. ſignificatũ. et ꝙ ſi
impubes vnum tñ parentem habeat il⸗
le ſolus euꝫ offerre poteſt. ⁊ ſi hẽat tuto
res alios ꝙ̃ parentes. tñ parẽtes inuitis
tutoribꝫ eũ pñt offerre. Jtẽ etiã credũt
aliqui ⁊ ſi ſit au⁹ qui habeat filiũ aut ne⸗
potẽ ĩ poteſtate. ꝙ pr̃ inuito auo eũ po⸗
terit offerre ⁊ nõ ecõuerſo. qꝛ ĩ his ſpiri⸗
tualibꝫ ius nature p̃fert poſitio vl' ciui
li. vt ĩ dicta.q.xxx. B. Ceterꝫ de voto ſo⸗
lennis profeſſionis. dicetur in ſe.c.

¶ Utrꝫ liceat aliq̃s ſe voto obligare ad
religiõis ĩgreſſũ: Re. ſm Tho. vbi ſupra.
Unũ ⁊ idẽ op⁹ voto factũ laudabili⁹ ẽ ꝙ̃ ſi
ſine voto fiat. vt dr̃ ĩfra. votũ j.§.xj. qui
incipit. vtrꝫ meli⁹. Et ideo obligari voto
ad ingreſſũ religionis ſm ſe ẽ laudabile
A. Jdeꝫ in ſũ.li.iij.ti.xxviij.q.vj. Tñ ni
ſi hoc fiat cum maturitate põt eſſe cã di
ſcrimĩs. vnde ab inductõe taliũ votorꝫ et
ſimiliũ ꝑ que renunciet ſeculo infra an⸗
num probationis fratres mendicantes
omnino debent abſtinere. vt in. c. nõ ſo⸗
lũ. ⁊. c. ſe. de regu. libro ſexto. B.

¶ Utrꝫ qui vouit ingredi religionẽ tene
atur: Re. ſm Tho. vbi ſup̃. Uotũ eſt ꝓmiſ
ſio deo facta de his que ad deũ pertinent
Ut aũt dicit Greg⁹. ĩ epiſtola ad Boni⸗
faciũ. Si inter homĩes ſolent bone fidei
contractus nulla ratõne diſſolui. q̃to ma
gis pollicitatõ quaꝫ quis cũ deo pepigit
ſolui ſine vindicta non poterit. Et iõ ad
implendũ illud quod homo vouit ex ne
ceſſitate tenetur. Unde glo. ſuꝑ illud p̃s.
Vouete ⁊ reddite. dicit. Uouẽ volẽti con
ſulit. ſed poſt voti ꝓmiſſionẽ redditio ne
ceſſario exigit. Tenet ergo q̃s ex neceſ⸗
ſitate implere votũ dummõ ſit aliq̃d qđ
ad deum ꝑtineat. Manifeſtũ ẽ autẽ ꝙ ĩ⸗
greſſus religionis maxime ad deũ ꝑtinet
quia ꝑ hoc homo totaliter ſe mancipat
diuinis obſequijs. Unde reliquitur ꝙ te
netur ingredi. ſcꝫ ſm ꝙ ſe obligare intẽ
dit. ita ſcꝫ. ꝙ ſi ſe intendit abſolute obli⸗
gare tenetur q̃citius poterit legittimo ĩ
pedimento ceſſante. Si aũt ad certuꝫ tẽ⸗
pus vel ſub certa cõditione. tenetur ad⸗
ueniente tempꝫ et conditione exiſtente.
A. Jdem in ſum. eo. ti. q. vij. B.

¶ Quid ſi illi nolũt eum recipꝫ: Reſpõ. ſm
Tho. ſcđa ſcđe.q.lxxxviij. Si q̃deꝫ ĩtẽtio
ſua fuit ſe obligare ad religiõis ĩgreſſũ
p̃ncipalr̃. ⁊ ex ↄñti elegit hãc religioneꝫ
vel hũc locũ q̃ſi ſibi magis congruentẽ.

teneť ſi ibi recipi nō poteſt aliā religio
nēītrare. Si aūt p̄ncipal'r itēdit ſe obli-
gare ad hāc religionē vel ad hunc locū
ꝓpter ſpecialē ꝯplacentiā hui⁹ religionis
vel loci illi⁹. non teneť aliā religionē in
trare ſi illi nolūt eū recipe. Eandē ſentē
tiaȝ ponit idem Tho. eo. li. q. vlť. A. Si
aūt incidit in impoſſibilitatē īplēdi vo-
tū ex ꝓpria culpa. teneť facere quod pōt
⁊ inſup penitentiā agere de culpa p̄teri-
ta. Si aūt dubitat quā intentōȝ habuit.
debet tutiorē viā eligere ſm eundē Tho.
⁊ Pe. vt in ſū. li. j. ti. viij. q. v. Et ad pre-
dicta facit quod poſitū eſt ſupra. religio
ij. §. ij. in additione. B.

¶ Vtꝝ ille qui vouit vnaȝ determinatā
religioneȝ intrare. licite poſſit induci ad
aliam: Reo. ſcd̄m Tho. ſcda ſecūde. q. vlť.
Quia in maiori intelligitur minus. ideo
ille qui obligatus eſt voto vel iuramen-
to ad ingreſſum religionis minoris. pōt
licite induci ad hoc ꝙ ad maiorē religio
nem tranſeat niſi ſit aliquid ſpeciale qđ
impediat puta infirmitas vel etiaȝ ſpes
maioris profect⁹ in minori religione. Il
le vero qui obligatur voto vel iuramen-
to ad ingreſſum maioris religionis. non
poteſt licite induci ad minorem religio-
nem niſi ex aliqua euidenti cauſa et cuȝ
diſpenſatōe ſup̄ioris. Si tn̄ ingrediať et
ꝓfiteať. vide infra. religio v. §. iij.

¶ Vtꝝ ille qui vouit īgredi religionē te
neať ibi ꝑpetuo r̄manē: Re. ſm Tho. vbi
ſupra. Si vouēs itēdit ſe obligare non
ſolū ad ingreſſū religiōis. ſȝ ad ꝑpetuo
remanenduȝ. teneť ꝑpetuo remanē. Si
aūt intendit ſe obligare ad ingreſſuȝ cā
experiendi cū libertate remanēdi vel nō
remanēdi manifeſtū ē ꝙ remanē nō tene
tur. Si aūt ī vouendo de hoc nihil cogi-
tauit videť obligari ad ingreſſū ſm for
mā iuris ꝯīs que ē vt ingredientibus de
tur annus probationis. Vnde non tene-
tur ibi ꝑpetuo remanē. Si tamē tali itē
tione intraret vt ſtati exiret nō videť ſa
tiſfactū voto. quia in vouēdo hoc nō itē
debat. et ideo teneť vt ſaltē velit experiri
an ei expediat manere. A. Iteȝ in ſum.
li. iij. ti. xxviij. q. ix. vbi ⁊ addiť ſcd̄m In-
no. ꝙ cum quis in vouēdo non diſtiguit
cui regule ſe deuoueat intelligitur ſe vo-
uere regule illius in cuius manib⁹ facit

promiſſionem. ar. c. ꝙ dei timorē. extra. đ
ſta. mo. vbi etiam hoc notat Inno.

Religio iiij°. quo ad pro feſſionem.

Vtrū impuberes poſ
ſint profeſſionē facere: Re. ſcd̄m
Tho. ſcda ſcđe. q. vlť. Profeſſio eſt ſolen
ne votū quod facit eſſe monachū vel re-
ligioſum. quod quidem ſubditur ordina
tioni eccleſie ꝓpter ſolennitatē quam ha
bet annexā. Et quia eccleſia reſpicit illđ
qđ in pluribus eſt. profeſſio ante temp⁹
pubertatis facta ꝗtūcūq̧ aliquis habe-
at vſum ratōnis plenū vel ſit dolicapax
non habet ſuum effectum vt faciat pro-
fitentem iam eſſe religioſum. A. Iteȝ ī
ſum. libro. iij. ti. xxviij. q. xj. B. Adde hic
quod diciť ſup̄. nouicius. §. j. ⁊. ij.

¶ Que ē ꝓfeſſio expͣſſa ⁊ q̄ tacita ſiue p̄-
ſūpta: Re. Profeſſio expͣſſa ē q̄ fit ī mā-
u abbis ſiue p̄lati recipiētis eā vel ī manu
e⁹ quē p̄lat⁹ ad hoc mittit. extra. de r̄gu.
⁊ trāſe. ad aplīcā. Tacita vero fit ꝑ ſuſce
ptōeȝ habitus ꝓfeſſoꝝ. Iteȝ ſi manifeſte
oſtendit ꝙ velit vitam mutare. Itē ſi ge
ſtat habitū etiā nouitioꝝ ꝑ annum vbi
non eſt diſtinct⁹ ī colore vel ſciſſura. Vi-
de hoc ſupra. nouiti⁹. §. iiij. A. Et đ hoc
dictum ē clari⁹ ſup̄. religio ij. §. ij. cū ad-
ditionibus. B. Si autem ꝓfeſſio fiat in-
fra annum. vide ibidem. §. v.

¶ Vtrum ille qui fecit profeſſionem taci
tam teneať ad omēs obſeruantias regu
lares: Rn̄. ſcd̄m Tho. ī. iiij. diſ. xxxiij. In
omni caſu teneť ad tria vota religionis
p̄ncipalia. ſed ad alias obſeruātias qua
rum tranſgreſſio ex diſſimulatione pre-
latorū induciť qui dū videntes nō corri-
gunt indulgere videnť nō videť obliga-
ri precipue ſi ſit ſimplex qui talia diſcer
nere ſufficienter neſciat. Cō. Al. A. hec
videntur vera quo ad illa que prelat⁹ po
teſt diſpēſare. Al' videť obligari ad om
nes r̄gulares obſeruantias. vt ſupra. re
ligio ij. §. fi. cum additionibus. B.

Religio v°. quo ad tran ſitum ad aliam.

Vtrū liceat trā-
ſire de vna religione ad aliā: Re.
ſcd̄m Tho. ſecūda ſcđe. q. vlti. Tranſire
de vna religione ad aliā niſi propť ma-
gnā vtilitatē vel neceſſitatē non ē lauda
bile. tū q2 ex hoc plerunq̧ ſcandalizanť

illi qui relinquunt̄.tū etiā qꝛ facilius ali-
qs ꝑficit in religione quā ↄſueuit ꝙ̄ ī il-
la quā non cōſueuit ceteris paribꝰ. Vn̄ ī
collatōibꝰ patꝝ abbas Neſtoriꝰ dicit vni
cuiqꝫ vtile qđ ſcđm ꝓpoſitum quod elegit
ſūmo ſtudio ac diligētia ad opis īcepti
ꝑfectōnem ꝑuenire feſtinet. ⁊ nequaꝙ̄ a
ſua quā ſemel elegit ꝓfeſſione diſcedat.
Et poſtea ratōꝫ aſſignās dicit. Impoſſi
bile nanqꝫ eſt vnū eundemqꝫ hominē ſi-
mul vniuerſis virtutibus fulciri. quas ſi
quis voluerit ſimul attēptare ī id eū īci
dere neceſſe ē vt dū omnē ſequit̄ nullā ī
tegre ↄſequat̄. Diuerſe em̄ religiōes ꝑ-
eminēt ſc̄m diuerſa virtutū opa. Pōt tn̄
aliqs de vna religione laudabilr̄ trāſire
ad aliā triplici ex cā. Primo quidē ex ze
lo ꝑfectioris religionis in qua nō atten
dit̄ excellentia ſc̄m ſolā artitudinē vite.
ſed principalr̄ ſc̄m illud ad qđ religio or
dinat̄ ⁊ ↄſñter ſcđm diſcretionē obſeruā
tiaꝝ fini ꝓportionataꝝ. vt ſupra. religio
j.§.iiij. Et in hoc caſu ꝓpter humilitatē
debet quis petē licentiā que tn̄ ei negari
non pōt dūmodo ↄſtet religionē illā ar
tiorē eſſe. Si vero de hoc ꝓbabilr̄ dubite
tur ē in hoc ſupioris iudiciū reqrendū
ext̄. de regu. ⁊ trāſe. licet. ꝙ ſi nō petita li
centia trāſiuit nō pōt repeti ſc̄m Wil. A.
Hoc veꝝ ſi trāſiuit ī caſu licito licet non
ſeruato mō. Secus ſi ī caſu illicito. quia
tūc poſſet repeti. ar. c. ſi. ext̄. de regu. B.
maxime ſi ꝓfeſſionē in hac ſecūda regla
fecit. Secūdo ꝓpter declinatōem religio
nis a debita ꝓfeſſione. puta ſi in aliq̄ re-
ligione artiori incipiant ipſi remiſſius vi
uere. laudabiliter tranſit aliquis ad reli
gionem etiā mitiorē ſi melius obſeruet̄.
Et ī hoc caſu etiam requirit̄ ſupioris iu
diciū. Tercio vero ꝓpter infirmitatē vel
debilitatē ex q̄ interdū ꝓuenit ꝙ nō pt̄ a-
liqs artioris religionis ſtatuta ſeruare
qui poſſit ſtatuta ſeruare latioris. Et ī
hoc caſu diſpēſatio eſt neceſſaria. A. Idē
in ſum. eo. ti. q. xv. B

Utrum religioſus ſemp poſſit tranſi-
re ad artiorem religionem? Reſpō. ſc̄m In-
no. Etiā ſi ↄſtet eā eſſe artiorē tamē nō
poterit tranſire ſi ex ſuo trāſitu pōr reli
gio incurrat grauem iacturā vel infami
am. ar. extra. de regu. ⁊ trāſe. licꝫ. xj. q. iij
ſi quis vero. Nā ⁊ ipe non debꝫ eē cā ſcā

dali. extra. de renū. niſi cum pridē. Sed
cōem vtilitatē que eſt vt non fiat iactu-
ra illi ↄgregatōi debꝫ ꝑferre ꝓuatē que ē
vt ſit ī artiori religione. A. Idē in dicta
q. xv. B. Abbas quoqꝫ qui īmediate ſub
eſt pape non poteſt tranſire ſine licentia
pape. extra. de conſue. cum venerabilis.
A. Con. Albricus. B.

Utrum qui iam profeſſus ē in latiori
teneat̄ ad votū quod fecerat de artiori?
Reſpō. Remanere poteſt in latiori. qꝛ ꝑ ſecū
dū votum ſolenne derogatū eſt ꝑmo qđ
fuit ſimplex. tn̄ ꝓ voto primo nō comple
to erit ei penitētia imponēda. ext̄. de re-
gu. ⁊ tranſe. c. qui poſt votū. libro ſexto.

Pone ꝙ aliqs regularis īpetrauit li-
cenciā tranſeūdi ad artiorē religionem
poſtea penitet eū. nunqđ primi tenētur
eū recipe? Rñ. ſcđm Wil. Si non inuenit
artiorē religionem vbi recipiat̄. vel ſi ñ
poterat ſuſtinere auſteritatē illius et re
uerti vult ante factam profeſſionē non
poteſt repelli ꝑtextu prioris licentie vel
renūciatōis. cū facta fuerit ex cā. ſcꝫ vt
tranſiret ad artiorē religionē ⁊ cā ſecu
ta nō ſit. Secus ſi profeſſionem fecerit ī
ſecunda. A. Con. Albricus. B.

Quid ſi abbas ⁊ ↄuētꝰ licēciauerit ali
quē ſimplr̄ et ipe renūciat ſimplr̄ nō ex
aliq̄ cā niſi forte ex odio? Reſpō. ſc̄m Wil. Nō
valꝫ licētia. quia hoc ē dare lnīaꝫ vagā-
di. Tamē ſc̄m Augꝰ. repelli poteſt qui nō
vult ferre penam de culpa quā forte cō
miſit. A. Con. Albricus. B.

Utrū bona que monachus ↄtulit ſuo
monaſterio ſequant̄ eum ſi tranſeat ad
ſecundū monaſteriū? Rñ. ſcđm Hoſti.
Si exeat ante ꝓfeſſionē non eſt dubium
ꝙ cum rebus ſuis pōt exire. ext̄. de regu.
⁊ trāſe. ſtatuimus. Intellige niſi ea abſo
lute ⁊ irreuocabiliter donaſſet. Sed ſi pꝰ
profeſſionē ⁊ ſine licentia tranſit ad ali-
ud monaſterium res ſue ꝑmo monaſte-
rio remanēt. ⁊ qui ipm recipit īputet ſi-
bi. Si vero cū lnīa vel etiā inuitꝰ ex ali
q̄ cā vadat ad ſecundū monaſteriū. tunc
vſufructꝰ reꝝ quas ↄtulit debet̄ ſecundo
monaſterio q̄diu vixerit ne ei exiſtat o-
neroſus. Sic intellige. xvj. q. vj. cogno-
uimus. A. Potius. c. de lapſis. B. Et
xvij. q. prima. Si quis rapuerit. A. Idē
in ſū. con. eo. ti. q. xxv. ſc̄m Hoſti. q̄ etiā

addit. Si vero ſit ſecularis q̃ reliq̃t con
ſortiũ ſpũale ſeu religionẽ vel eccl'iã in
diſticte bona ſua recupat. vt apte innui
tur extra. de cle. ꝯiu. q̃ a de. in fi. Et ſub-
dit. Al' dic ad ſaluãdas opiniones maio
rum ꝙ bona ipm tacite ſequunt̃. Si au
tem expreſſe contulit ſe ⁊ ſua ⁊ eſt paup
qui nõ habet vnde viuat. tũc de benigni
tate canonica ſine ꝯtradictõe cuiuſcũq̃
bona recuperat. ar. lxxxvj. diſ. nõ ſatis
xvij. q. iiij. q̃cũq̃. Si al' ſuſtẽtari põt nõ
recupat. ſicut nec ſi dediſſ; ſine ſe. xvij. q
iiij. ſũt q̃ opes. Et hoc niſi grã fiat vl' ni-
ſi aliq̃ ꝯditõ appoſita fuiſſet. extra. de cõ
di. appo. verũ. Et ſubdit̃ i dicta. q. xxvj.
Pñt hec itelligi qñ aliq̃s ingredit̃ eccle-
ſiã ſecularẽ tanq̃ ꝯuerſus. Naz ſi tanq̃
canonic' nõ ſequerent̃ ipm bona tacite
Et ſic etiam tenet conſuetudo. B.
¶ Religioſi mẽdicãtes ſi tranſeũt ad or
dines nõ mendicantiũ etiã de lĩa pape
nõ habẽt vocẽ vel locũ in caplo. etiam ſi
ab alijs eis ꝯcedat̃. nec poſſũt habere p̃-
oratũ. nec aliquã adminiſtrationẽ vel q̃
cunq̃ officia etiã annua. nec tanq̃ vica
rij vel miniſtri vel loca eorũ tenẽtes. nec
pñt quodcunq̃ animaꝝ regimen exerce
re. A. nec pro ſe nec pro alijs. Et quicq̃d
in contrarium attemptatũ fuerit eſt ir-
ritum ipo iure. quouis priuilegio nõ ob
ſtante. vt in tex. qui ſequitur. B. Extra.
de regu. ⁊ tranſe. vt profeſſores. in cle. ſi
cut ⁊ tactum eſt ſupra. electio primo. §
xxvij. qui incipit. Quis non poteſt.

REliquie ⁊ corpora ſan
ctorum. Antique reliquie nõ de-
bent extra capſã oſtendi nec ex
poni venales. Inuẽtas vero de nouo ne
mo debet publice venerari niſi auctorita
te Romani põtificis fuerint approbate.
et p̃lati non ꝑmittant ꝙ illi qui accedũt
ad eoꝝ eccl'ias cã venerationis decipian-
tur falſis figmẽtis. ſicut quãdoq̃ occaſio
ne queſt' fieri cõſueuit. Habent̃ hec ext̃
eo. cum ex eo. et de conſe. diſ. j. placuit.
Et nota ꝙ reliquias emẽ vel vendere ſm
Ray̋. A. Potius ſcðm glo. eius. vt in lo
co de quo ſtatim. B. ⁊ Goff. ſy̋moniacuz
eſt. A. Item quod hic notatur in ſum. li
bro primo. ti. xiiij. q. xxij. B.
¶ Utrꝫ ſãctoꝝ reliq̃e poſſint furtiue ſub
t̃hi vt honorabili' reponãt̃: R̃e. ſm Wil.
Nõ. Nã ſacrilegiũ ẽ quotiẽs auferẽ ſacꝝ
de ſacro. A. ſ. etiã non ſacꝝ. vt in. c. de q̃
ſtati. B. xxvij. q. iiij. quiſq̃s. A. Con. Ul.
vt in ſum. eo. ti. q. xxiij. B.
¶ Cuius auctoritate reliquie ſeu corpa
ſc̃toꝝ de loco ad locũ ſũt trãſferẽda: R̃e.
Non ſunt transferenda ſine ꝯſilio princi
pis ſcz pape. vel ſine licentia epiſcoporũ
⁊ ſancte ſy̋nodi. de conſe. diſ. j. corpa. A
Al' incipit. de loco. B. Et hoc ſicut nota
tur ibi veruz eſt cum corpus traditũ eſt
ſepulture ꝑpetue. C. de reli. l. vlt̃. niſi ne
ceſſitas immineat. ⁊ tunc ſufficit aucto-
ritas preſidis prouĩtie. C. de reli. l. j. Si
autem non eſt traditũ perpetue ſepultu
re bene poſſunt trãſferri ſine alicui' au-
ctoritate. C. de reli. ſed nec dum. Et nota
ꝙ preallegate leges de omnibus corpori
bus loqui videnẽ. A. Et ita ẽ veritas qꝛ
loquuntur dicte leges de om̃ibus corpi-
bus generaliter. Et idem q̃d in hoc. §. no
tatur in ſum. eo. ti. q. xxiiij. De iſtis etiã
reliquijs tactũ eſt ſupra. canonizatio. B.
¶ Utrꝫ liceat portare reliq̃as ad collũ:
R̃e. ſm Tho. ſcða ſcðe. q. xcvj. Eadẽ rõ ẽ
ſicut d̃ verbis ſcriptis. qꝛ ſi portent̃ ex fi
ducia dei ⁊ ſanctorũ quorum ſũt reliquie
non erit illicitũ. Si aũt circa hoc atten
deret̃ ad aliquod vanũ: puta ꝙ vas eſſet
triangulare ⁊ hmõi. quod nõ ꝑtinet ad
reuerentiã dei ⁊ ſanctorum eſſet ſuperſti
cioſum ⁊ illicitum. De verbis autez ſcri
ptis habes infra. ſortilegium ij. §. iij.

REnunciatio primo cõ
muniter quid ſit: R̃ñ. Renunci
atio eſt iuris proprij ſpontanea
refutatio. Nam iuri alieno renunciari
non poteſt. Item ſi renunciatio non eſ-
ſet ſpontanea ſed coacta non obeſſet re-
petere volẽti. extra eo. ſup hoc. A. Hoc
fuit dictum Hoſti. vt patz in ſum. libro
iij. ti. xxvj. q. xxiij. B.
¶ Ex quibus cauſis petenda vel admit-
tenda ſit renunciatio epiſcopatus: R̃ñ.
Due ſunt cauſe ꝓbabiles ſiue apparẽtes.
ſed non ſunt ſufficientes. Prima ẽ ꝑpter
frugez melioris vite. id ẽ religionis. Se
cunda ẽ cauſa ꝓprie humilitatis. He due
cãe nõ fuerunt acceptate. extra. d̃ renũ.
niſi cum pridez. in principio. Sunt alie
cauſe ſufficiẽtes ſex vt ibi dicit̃. Pria eſt
ꝯſcia criminis. ſ. talis ꝑ quod ipſius officij

executō etiam poſt pactam penitentiaʒ
impedit̄. Secūda eſt debilitas corporis
ex infirmitate vel ſenectute. ſcʒ per quā
impotens redderet̄ ad exequendum offi
cium paſtorale. Tercia eſt defectus ſcie̅
tie. Q̄ꝙ̄ autem deſideranda ſit eminens
ſcientia in paſtore. eſt tamen ꝯpetens to
leranda. Quarta eſt malicia plebis. non
ꝙ pro qualibʒ culpa debeat gregē deſere
re ne mercēnario ꝯparet̄ qui videt lupū
venientem ⁊ dimittit oues ⁊ fugit. Sed
de ſupioris licentia tūc demū poteſt nō
tam timide fugere ꝙ̄ ꝓuide declinare cuʒ
oues ꝯuertunt̄ in lupos ⁊ qui debuerāt
humiliter obedire iā irreuocabiliter cō-
tradicunt. Quīta eſt graue ſcādalū. cuʒ
al'r ſedari non poteſt licitū eſt epo pete-
re ceſſionē ne pl⁹ tpalem honorē ꝙ̄ et nā
videat̄ affectare ſalutem. Sed de hoc vi
de infra. ſcandalū. Sexta ē pſone irregu
laritas. vtputa ſi ſit bigam⁹ aliquo mō.
de quibꝰ ſup̄. bigamia. Nō tn̄ ꝓpter quāli
bet irregularitateʒ debet ei dari lnīa. vt
ſi non ſit nat⁹ de legittīo mr̄imonio ſi ē
occultū ⁊ ille laudabil'r ſuū impleat offi
ciū. A. Dūmodo nō ſit natus de adulte-
rio vel de ſcorto. Nā tales oīno remouē
tur. vt in dicto. c. niſi. ⁊ ibi glo. B. Si ve
ro ꝓpter alias cauſas petat epūs licenti-
am renunciandi nō debʒ ꝯcedi. vt in di-
cto. c. niſi cum pridem. A. Predicta etiā
notant̄ in ſū. eo. ti. q. xxxiiij. B.

¶ Quis effect⁹ renūciatōnis? R̄e. Effect⁹
eſt vt qui renunciauit ad id cui renunci
auit regreſſū nō habeat niſi ex nouo iu-
re conceſſo vel antiquo reſtituto. ext̄ eo.
cum inter. ⁊ c. ex tranſmiſſa. ⁊ c. cum in
preſentia. ⁊ c. ſane. Et qui ſemel renūcia
uit epatui ꝓpter conſciētiā crimis āmo-
do nō poterit eligi nec poſtulari. Secus
ſi ꝓpter maliciā plebis. extra eo. poſt trāſ
latōem. Renunciāti auteʒ eſt competēs
ꝓuiſio facienda ne in vitupium miniſte
rij defectū in tpalib⁹ patiat̄. extra eo. ad
ſupplicatōʒ. In qua ꝓuiſione dignitatis
⁊ ſcie ratō habēda ē. ext̄. de p̄ben. de mul
ta. ad finem. Sil'r ⁊ quātitatis redditu
um beneficij cui reſignat. extra. de vi. et
ho. cle. qm̄. ⁊ de p̄ben. niſi eſſent. xij. q. ij.
bone rei. ext̄. de dona. apoſtolice. §. plt.
et vlti. A. Idem in ſum. eo. ti. q. xxxv.
ſcdm Hoſti. B.

Renunciatō ij°. Quali-
ter debet fieri renunciatō officij
vl' beneficij eccl'iaſtici? R̄e. Debʒ
eſſe voluntaria. Nā inuit⁹ nō ꝯpellit̄ re
nūciare. vij. q. j. ꝙ̄uis. ext̄. ꝙ me. cau. ad
audiētiā. Itē dʒ fieri pure ⁊ abſolute. ex
tra. de offi. dele. ex pte. Nā ſi quis renun
ciet alicui beneficio ſeu rei ſpirituali a-
liquo dato vl' promiſſo: ſymonia eſſʒ. A.
Nā ſemp ſymonia ꝯmittit̄ niſi renuncia
tio pure fiat ſm Hoſti. ⁊ in ſum. li. iij. ti
xxvj. q. xxxij. vbi hec notant̄ ſm eū. B.
ꝙ ſi non procedat datio vel ꝓmiſſio. ſed
ſolū intentō. eſſʒ ſymonia mētalis que ꝑ
penitentiā abolet̄. extra. de ſymo. man-
dato. vide infra. ſymonia ij. §. iiij. A. Ibi
paꝝ de hoc vr̄ dici. B. Itē debet fieri ꝯue
nienter in ſcriptis. ij. q. j. §. ecce. ⁊ c. qua
liter. A. Allegata iura loquunt̄ i renū-
ciatōe epatus q̄ dʒ fieri i ſcriptis. Forte
in alijs ſcriptura nō ē neceſſaria. Et hoc
vr̄ inui i dicta. q. xxxij. B. Et dʒ fieri in
manu illi⁹ a q̄ hēt̄ iſtitutō vel ꝯfirmatō
ext̄ eo. admonet. Fallit tn̄ i epo q̄ nō p̄t
renūciare niſi in manu pape. ext̄ eo. niſi
cū p̄de. in fi. Sil'r nec elect⁹ eps poſtꝙ̄ fu
erit ꝯfirmat⁹. extra. de trāſla. int̄ corpa-
lia. Nec intruſus. vt ifra. §. plt. A. Sil'r
⁊ abbas imediate ptinēs ad romanā ec-
cleſiā. non poteſt renunciare ſine licētia
ſedis aplice ſpeciali ſm Ray. Qui etiaʒ
addit ꝙ ſi al' renunciatō fiat. tenet i pre
iudicium renunciantis. ſed nō in preiu-
dicium eccleſie vel p̄lati. in cuius manu
debuit renunciare. Itē dicit ꝙ poteſt q̄s
ſimplici beneficio renunciare ſicut vult
Et glo. ei⁹ dicit ꝙ hoc poteſt ad min⁹ de
ꝯſuetudīe. Sed ꝑus dictū ē magis regu
lare. ſcʒ ꝙ fiat in manu eius cuius eſt i-
ſtituere. vt i ſū. eo. ti. q. xxxiij. vbi etiaʒ
addit̄ ſm Hoſti. ꝙ cum renūciat̄ alicui
iuri renunciatio faciēda eſt aduerſario
vel ſeruo publico ſeu alteri recipiēti no
mine aduerſarij. B.

¶ Quomō renūciat̄ iuri ſcripto? R̄e. Ta
lis renunciatō ex certa ſcīa facienda eſt
Ideoqʒ ſi talis r̄nunciās ius ignorat eſt
ei notificanduʒ. ar. in Auten. quō opor
tet epos. §. igit̄ ordinandus. coll'. j. Nec
eīm poteſt quis renūciare ei qd̄ ignorat
ff. de inoffi. teſta. l. ſi mater. A. Idem i di
cta. q. xxxij. ſm Hoſti. B.

¶Quomodo quis renūciat iuri expſſe. ⁊ quō tacite? R. Expſſe. cū dicit. Quietum clamo ius tale. vel ſiſ'ia. extra. de deci. ex multiplici. A. Hoc vex qn̄ quis renūciat quod ſibi debetur. vt pꝫ in tex. allegato. H. Tacite vero cū facit ꝯpoſitōem. A. ſ. ſup iure quod ſibi ꝯpetebat. Nā ꝯponendo videt̄ iuri ſuo renūciare ſcōm formaꝫ ꝯpoſitōnis. vt in. c. de quo ſtatim. H. Extra. de elec. cū inter primo. Itē tacite renūciat faciendo contra. vt exhibendo honorem illi cuius electōi ꝯtradixerat. ext̄ de his que fi. a ma. p. ca. ex ore. Similit̄ recipiendo aliquid ex teſtamento qđ impugnabat. ff. de inoffi. teſta. Si ꝓponas extra. de ſen. ⁊ re iudi. quod ad conſultationem. Uel ſi petentis legatū aduocat⁹ vel procurator fuit. ff. de inoffi. teſta. l. fi. A. Idem in dicta. q. xxxij. H.

¶Utrū cleric⁹ qui impetrauit bn̄ficiū ſi ſubijciat ſe miſericordie canonicoꝝ itelligatur renūciaſſe? R. Non. extra eo. venieñs. Quin etiā ſi reddat eis litteras ſuas ⁊ ipſi ſint imiſericordes debet tal' officio iudicis reſtitui. extra eo. ſane. Naꝫ deceptis et nō decipientibus iura ſubueniunt. extra. de re. permu. cum vniuerſorum. Sed ſi renunciet lr̄is pro certa pē ſione priuatur penſione ⁊ litteris. extra de reſcrip. ad audientiā. A. Cō Albri. ⁊ facit qđ notat̄ in ſū. eo. ti. q. xxx. H.

¶Pone q̄ ep̄s nō bene intrauit ſed per ſymoniā ⁊ hmōi. quomō renunciabit inſtante morte? R. ſm Hoſti. Renūciabit mente ⁊ in manu archiep̄i ſi pōt. al'i manu ſimplicis ſacerdotis ſub hac conditōne ſi pape placuerit. ⁊ ſi conualuerit vadat q̄citius poteſt ad eū ⁊ pareat ei. ar. extra. de ſen. exco. nō dubium. ⁊. c. ea noſcitur. §. fi. Sꝫ ⁊ caueat ne morā preſtet ⁊ fruct⁹ ſibi appropriet. ſed fideliter cuſtodiat vel in vtilitatē eccleſie expēdat. ar. extra. de offi. or. cum vos. et de offi. or. c. pn̄ti. li. vj. Al' ad reſtitutōem omniū tenet̄. extra. de p̄ben. dilecto. §. fi. Tamē talis ſcōm Hoſti. de licētia ꝓprij confeſſoris quē ſibi poteſt eligere. A. Hoc videt̄ verū ſi legittīe fuerit ordinatus. al'cuꝫ ab initio nō habuerit executōnem ſui ordinis non videtur q̄ poſſit ſibi eligere confeſſorem tanq̄ ep̄s. ar. l. non dubium. C. de legi. H. poterit vite neceſſaria stricte recipe. ar. lxxxvj. diſ. nō ſatis. ⁊. c. paſce. Talis etiā ſi titulū nō habeat. tn̄ poſſeſſionem. quā de facto hēt non debet dimittere ſine licētia pape. ſed a fructib⁹ debꝫ abſtinere. extra eo. poſt trāſlatōem. §. iij. A. Con. Inno. qui ⁊ addit. Et ibē in omnibus ſuſpenſis ſiue ab homine ſiue a iure dici pōt. vt i ſū. eo. ti. q. xxxiij. ad fi. H

¶Utrum quis poſſit renūciare p aliū? R. ſm Hoſti. Pōt p aliū habentē ſpeciale mandatū. extra. de offi. dele. cū olim. § q2 vero. Item videt̄ ſi habet generalē adminiſtratōem. ff. de ꝓcura. l. cū libera. A Immo icipit procurato. vbi dicit̄. Procurator cui libera generaliter admīſtratio rerum cōmiſſa eſt poteſt exigere. nouare. aliud p alio permutare. H. Secus ſi tm̄ generalis procurator eſſet. extra. ꝺ p̄ben. dilecto. primo reſponſo. ⁊ de reli. do. c. plt'. A. Melius videtur facē. l. mā dato. ff. de procura. Et ideꝫ quod in hoc §. notatur. in ſum. eo. ti. q. xxxj. ad fi. H Et an talis ꝓcurator reuocari poſſit. vide infra. in ſe. c. §. fi.

Renunciatio iiij.ᵒ Quis

pōt renūciare? R. ſm hoſti. Renūciare poteſt is ad quem illud qđ renūciatur pertinet. extra. de regula. ad apoſtolicam. ⁊. c. ſtatuimus. A. Idem in ſum. libro. iij. ti. xxvj. q. xxxj. H.

¶Utrū papa poſſit renūciare? R. Pōt libere reſignare ⁊ maxime cum ſe inſufficientē agnoſcit ad regendum vniuerſalem eccleſiam. extra eo. qm̄. libro. vj.

¶Utrum clericus poſſit renunciare foro ſuo? R. Renunciatō facienda ē auctoritate illoꝝ quoꝝ intereſt. extra. ꝺ offi. archi. ad hoc. §. fi. Ideo clericus nō poteſt renunciare foro ſuo ſine ꝯſenſu ep̄i. quia ex hoc p̄iudicaret̄ ip̄i ep̄o. extra. de foro ꝯpe. ſignificaſti. Alioquin quilibet clericus de vno ep̄atu poſſet ſibi cōſtituere iudicē in alio ep̄atu. ff. de iudi. l. j. Et de hoc vide ſupra iudex j. §. ij. Eadē ratōe non poteſt cleric⁹ renunciare priuilegio illi. xvij. q. iiij. ſi quis ſuadente. Nametſi actōem iniuriaꝝ remittē poſſit quantū ad ꝓpriā pſonā. xxiij. q. iiij. ſi is. iniuriaꝫ tamen eccl'ie ſiue collegij ſui i pſona ſua illatam remittere nō poteſt. extra. ꝺ ſe. exco. cum deſideres. §. fi. A. coniuncto. c contingit. primo. eo. ti. H.

¶ Que pena ſi clericus ita renũciet fo-
ro ſuo ꝙ reſpondeat corã iudice ſecula-
ri? Re. ſi cauſa ciuilis ſit cadit a cã. alio-
quin ſuũ locũ amittit. extra. de fo. ↄpe.
ſi diligenti. A. Ibi dicit᷑. Et ſi ꝑ eis lata
ſit ſnĩa locũ ſuũ amittãt. ⁊ hoc ĩ crimĩa-
li actõe. In ciuili vero ꝓbãt qđ euicerit
ſi locũ ſuũ maluerit obtinere. B. In cri
minali vero locũ amittit. Et ſi nõ habet
locũ ſiue dignitatẽ poteſt alr̃ extraordi
narie puniri. Et ſic patet ꝙ poteſt taci-
te renũciare quãtũ ad damnũ ſuũ. xj. q
iij. placuit. Sed ⁊ multomagis punien-
dus eſt ſi expreſſe ↄſentiat ⁊ reſpondeat
Si vero trahat᷑ ad iudicẽ ſecularẽ. vide
ſuꝑ. iudex ꝑmo. §. plt. A. ↄiunctis addi
tionibus. Et idem quod in hoc. §. notat᷑
in ſum. eo. ti. q. xxiij. ſcđm Hoſti. B.

¶ Qñ aliqs expectat ꝑmam ꝑbendã ꝓ-
xime vacaturã in aliq̃ eccleſia ſi ali⁹ ob-
tinẽs prebendã tenuem fraudulenter re
nunciet vt expectãti ꝑcludat᷑ via ad pĩ-
guiorẽ que ſperat᷑ vacare. nõ ĩpedit pri
mũ expectantẽ. Et ſi ꝑbenda pĩguis po-
ſtea vacans ↄferat᷑ iſti q̃ renũciauit ꝑua
tur ipe vtraq꜠. ext᷑ eo. ſi de. li. vj. A. Ibi
dicit᷑ ꝙ de dicta fraude debet ſaltẽ ꝑ ali-
quas ꝓbabiles ↄiecturas apparere. vt qꝛ
dicte renunciatõis tꝑe is qui ꝑbendã vl̃
dignitatẽ pinguiorẽ habebat infirmita
te g̃ui detinebat᷑ vel aliquid aliud ĩmine
bat ꝓpter quod illi⁹ ꝑbenda vel dignitas
vacare in proximo ꝓbabiliter credebat᷑.
Et ſubditur. Ceterũ ſi ꝑdicto renunciã-
ti huiuſ. ꝑbenda vel dignitas forſitan pĩ
guior conferatur eoipſo dicta fraus in-
telligatur eſſe ꝓbata. et idem renunciãs
omnino careat habita ⁊ ambita. B.

¶ Utrum renunciãs poſſit penitẽ? Reo.
ſm Hoſti. Si quis mittat nũcium ad ſu
ꝑiorẽ vt cedat. penitere poteſt q̃diu res
eſt integra. extra eo. lecte. Sec⁹ ſi nõ ẽ ĩ
tegra. extra. de elec. in cãis. §. vlt̃. A. Iđ
ĩ ſũ. eo. ti. q. xxxj. Et videt᷑ ꝙ res nõ ſit
integra quando ſuperiori expoſita renũ
ciatõne cepit cogitare ſuper acceptatio
ne. ar. dicti. §. vlt̃. B. Sed ⁊ ſi talẽ pro
curatorem ignorantem. A. ſcꝫ conſtitu-
tum ad renunciandum. vt patꝫ in tex. al
legato. B. reuocauerit. tenebit nihilomi
nus ceſſio facta anteq̃ reuocatio perue
niat ad eum. niſi malicioſe fuerit factũ
quin peruenerit ad eum. vt in cle. cũ il
luſio. extra. de renun. A. Ibi dicitur. Si
quis ad cedendum pontificali vel alij cui
libet dignitati vel bñficio procuratorẽ
ſpõte ac libere conſtituerit ⁊ ipm igno-
rantem poſtmodum duxerit quomodo-
libet reuocandũ teneat ceſſio facta ꝑ eũ
anteq̃ ad ipſius vel illi⁹ ĩ cui⁹ manibus
ceſſio fuerat facienda noticiã reuocatio
huiuſmodi deducta ſit niſi forte ꝑ ipſos
aut alios malicioſe factũ fuerit quo mi
nus ad eos vel eorum alterum ante ceſ-
ſionem potuerit reuocatõ perueniſſe. B
Qui vero impetrauerit licentiam ceden
di cogendus eſt. A. ſcꝫ cedere. vt ĩ. c. qđ
ſequitur. B. Extra eo. quidam.

Renunciatio iiij⁰. Que

poſſunt renunciari. Utrum ha-
bens vocem in electiõe poſſit re
nunciare? Rñ. ſupra. electio ꝑmo. §. ix.
A. Et idem quod ibi notatur in ſum. li-
bro. iij. ti. xxvj. q. xxij. ſcđm Hoſtien. B.

¶ Utꝝ debitor poſſit renũciare ꝓbationi
ſolutõis ꝑ teſtes ⁊ hmõi? A. Iſtud huiuſ
modi nõ ponit Hoſti. vt pꝫ ĩ ſũ. eo. ti. q.
xxvij. vbi hec nota. B. Re. Licꝫ q̃dam di-
cãt ꝙ vꝫ renũciatõ. tñ ſm Hoſti. nõ vide
tur veꝝ. qꝛ ius ꝓbandi ꝑ teſtes ꝓpter ↄẽꝫ
vtilitatẽ inductũ ẽ. Unde vſus teſtiũ fre
quens ⁊ neceſſarius eſt. ff. de teſti. l. j. re-
ſponſo primo. Ergo tali iuri renuncia-
ri non poteſt. ar. ff. de poſtu. quos ꝑtor.

¶ Utrum renunciatõ iuris poſſit fieri
in futurum? Rñ. ſcđm Hoſti. Si lex iam
eſt. A. ſcꝫ ex qua ius alicui oritur cui re
nunciatur. B. poteſt pro futuro renun-
ciari. Al̃ non. quia quod non eſt renun-
ciari nõ poteſt. ff. de pac. tres fratres. ff.
de contrahẽ. emp. ⁊ vendi. in lege. A. Iđ
in ſum. eo. ti. q. xxviij. B.

¶ Quid ſi q̃s renũciat oĩ iuri ſibi ↄpetẽ
ti ⁊ ↄpetituro ſil̃r ⁊ lr̃is ĩpetr̃tis ⁊ ĩpetrã
dis? Re. ſm hoſti. Quo ad futuꝝ ſi gene-
ral̃ ſit renũciatõ nõ vꝫ. vt ĩ ꝑcedẽti. §. di
ctũ ẽ. extra. de ↄſti. cũ acceſſiſſent. Si ve
ro ſpecial̃ ĩ quibuſdã iuribꝫ ⁊ ſequat᷑ ge
neral̃ renũciatõ valꝫ. A. i. ſi q̃buſdã ſpe
cificatis ſubſeq̃t᷑ renũciatõnis clauſula
general̃. vt ĩ ſũ. eo. ti. q. xxix. vbi hec no-
tãt᷑. B. C. quãdo mulier tutele officio fũ
gi poteſt. l. fi. circa mediũ. et in Auten.
vt liceat matri ⁊ auie. ibi poſita.

¶ In ſūma nota ſm Hoſti. ꝙ renuncia
ri poſſunt omnia iura competētia circa
ſeruitutes etiā ſi annalia ſint. extra. de
ſepul. ī pñtia. ⁊ de deci. ex multiplici. A
Hoſti. dicit ꝙ poſſunt renūciari iura eti
am nō ſcripta. puta circa ſeruitutes cō
petentia. Et ſi hec etiā annalia ſint ī fu-
turū renunciari poſſunt. vt in dicto. c. in
pñtia. ⁊. c. ex multiplici. vt in ſū. eo. ti. q
xxx. vbi hec nota. H. Itē iura cōpetētia
circa bñficia ſicut ⁊ ipa beneficia renū-
ciari pñt. vt dictū ē ſup̄. renūciato ij. §. j
⁊ renūciato iiij. §. j. Itē oīa iura ꝯpeten-
tia ꝑ aliqua inſtrumenta ſicut etiā ipſa
inſtrumenta renunciant̄. C. de fi. īſtru.
l. iiij. extra. de pac. cum pridem.

Repreſalie. Dicūtur re

preſalie qn̄ aliqs oriund᷒ de vna
terra ſpoliat̄ vl' dānificat̄ ab o-
riundo de alia terra. vel etiā ſi debitū nō
ſoluit̄ ei tūc dat̄ poteſtas iſti ſpoliato ꝙ
ſatiſfaciat ſibi contra quēlibꝫ de t̄ra illa
vnde eſt ille ſpoliator vel debitor.

¶ Querit̄ ergo. vtrū ſint licite? Rx. Et ſi
inique ſint ⁊ legib᷒ ꝓhibite tāq̄ naturali
eq̄tati ꝯtrarie q2 alius ꝑ alio grauat̄. ni
hilomin᷒ ſpecialiter ꝓhibet̄ ne ꝯcedant̄
vel extendāt̄. A. ſ. ꝑ interp̄tatōez cū fue
rint generaliter ꝯceſſe non exp̄ſſis ꝑſo-
nis eccl'iaſticis. vt ī. c. etſi. ð q̄ īfra. H. cō
tra ꝑſonas eccleſiaſticas vel bona ipaꝝ
p̄text tu cuiuſcunq3 ꝯſuetudinis. Et q̇ cō
trafecerint niſi reuocauerit infra annū
A. ſcꝫ a t̄pe ꝯceſſionis vel extenſiōis. vt
ibi. H. ſi ꝑſone ſint ſingulares ſūt excoi-
cate. ſi vniuerſitas ē int̄dicta. ext̄. de in-
iur̄. ⁊ dam. da. ⁊ ſi pignoratōes. li. vj.

¶ Sed pone ꝙ aliquis expoliat᷒ portat
lr̄as ciuitatis ſeu ad ciuitatē vbi manet
expolians ⁊ petit iuſticiā nec fit ei. nū-
quid in hoc caſu poteſt concedi repreſa-
lia? Videtur ꝙ ſic. quia hoc modo non ḡ
uatur alius pro alio. ſed potius punitur
rector vel ciuitas in ſuis ciuib᷒ ꝓpter ne
gligentiā. Unde. xxiij. q. ij. c. domin᷒ de-
us. dicit̄ ꝙ gens vl' ciuitas plectenda ē q̄
vindicare neglexit quod a ſuis ciuib᷒ ī-
probe factū eſt. vel reddere quod ꝑ iniu-
riā ablatū ē. Satis videt̄ ꝯcordare Tho.
ſcd̄a ſcd̄e. q. xl. ⁊ Jo. an. ſuper dicto. c. ⁊ ſi
pignorationes. ita tamen ꝙ etiā in hoc
caſu ad clericos non extendat̄. et ꝙ ſibi
de rebus nō auctoritate ꝓpria ſed iudicis
ſatiſfaciant. vt idē Jo. dicit. A. Jo. an.
in dicto. c. etſi pig̃ratōes. ī nouella. dicit
ſm archidyaconū ⁊ etiā Wil. ꝙ intelligi
tur de auctoritate iudicis ſpoliati p̄cedē
te p̄ma ſnīa ſuꝑ negligētia ⁊ defectu iu-
ſticie. Scd̄m alios aūt de auctoritate iu
dicis ſpoliantis ſeu iuſticiā facere negli
gentis. Et ſubdit ſm Guido. ꝙ primū di
ctum poteſt intelligi verum quando nō
poteſt haberi recurſus ad iudicem ſpo-
liantis ſeu iuſticiam facere negligentis
quod dicit raro poſſe contingere. H.

Reſidentia. ſcꝫ clerico

ruꝫ in ſuis eccleſijs. Ubi nota ꝙ
qui habet beneficium cum cura
tenetur ad reſidentiam. extra. de elec. li-
cet canon. libro. vj. Similiter et qui ha-
bet quecunq3 alia beneficia quib᷒ hoc cō
petat ex ſtatuto vel p̄uilegio ſeu ꝯſuetu
dine approbata. vt Inno. ponit. extra. de
cle. nō reſi. clericos. Et addit. Intellige
omne beneficiū reſidentiā requirere niſi
ꝯtrariū conſtet. Et eandē quaſi ſnīaꝫ po
nit Hoſti. diffuſius. dicens ꝙ quilibꝫ cle
ric᷒ tenet̄ reſidere. extra eo. c. fi. ſiue ma
gnū ſit beneficiū vt epiſcopat᷒. vij. q. j. ꝑ
uenit. ⁊ debet criſma ꝯficere. ordīes cele
brare. ⁊ quolibet die dñico diuinis offi-
cijs intereſſe. de conſe. diſ. iij. ep̄s. niſi iu
ſta cā impediat vt ibi dicit̄. Similit̄ eti
am ſi modicū ſit bñficiū. vt extra eo. cō-
querēte. Et debet bñficiat᷒ intereſſe ma-
tutinis ⁊ veſꝑis. al' ſi incorrigibil' ſit: de
ponit̄. xcij. diſ. c. fi. Et vide ſup̄. clericus
j. §. fi. A. Idē qd̄ hic notat̄ in ſū. li. j. ti.
vij. q. xxviij. vbi ⁊ additur ſm Hoſti. ꝙ is
cui tanq̄ bn̄ merito aſſignant̄ penſiones
aliq̄ ſeu ſtipēdia ad reſidentiā non tenet̄
Talis tamē ad antidota obligat̄. ⁊ ſi of-
fendit eccleſiam a qua tenet beneficium
tanq̄ ingratus priuatur. H.

¶ Utrū quis ex conſuetudine poſſit reci
ꝑe fructus beneficij in abſentia? Rx. ſm
Hoſti. Poteſt. vt extra. de conſti. cū om-
nes. A. Et ibi hoc notat glo. que etiā di
cit ꝙ ſecus eſt ð iure cōmuni. Sꝫ ⁊ puto
hoc intelligēdū inq̄tū ꝑ hāc ꝯſuetudinē
nō deroget̄ diuino cultui vel al' nō ſit ir
rōnabilis. Al' ſecus. extra. de cōſue. c. fi.
H. Sed tal' ꝯſuetudo contrario ſtatuto
tolli pōt. vt ſi eccl'ia ſit miſtris deſtituta

ita tamen q̄ p̄benda abſentis aſſignetur
ſubrogato. extra eo. cū dilect⁹. Sʒ ſi ta-
le ſtatutū facerēt canonici ꝓpt̄ ꝓpria cō-
moda. puta vt int̄ ſe diuidāt illō qđ ab-
ſens conſueuit accipe non valʒ. extra. de
cōſue. cū oēs. A. Idē ī dicta. q. xxvj. B.
¶ Quō cleric⁹ ī beneficio debeat reſidē:
R̷. ſm Hoſti. Reſidere debet ī ꝓpria per-
ſona ſeruiendo eccleſie. extra eo. q꞉ non-
nulli. ⁊. c. ſe. Et debet ſeruire ī ſuo ordīe
ext̄. de fi. p̄ſbi. ꝓpoſuit. Par enī eſſet ſui
pñtiam exhibere. ⁊ curā ꝓprie eccl'ie ne-
gligere. A. Idē in ſū. eo. ti. q. xxvij. vbi ⁊
addit̄ ſm eundē. Et hoc ē ꝯtra prauā cō-
ſuetudinem quarundā eccleſiaꝝ que re-
putant canonicos reſidentes ex quo pñ-
tes ſunt. licet non intrent eccleſiam. B.
¶ Utrū non reſidens poſſit excuſari ex
aliquibus cauſis: R̷. Excuſat̄ p̄mo q̄dē
ſi iuſta ſit cauſa ſue abſentie. vt ꝓpter ī-
micitias vel aliquid huiuſmodi. ext̄ eo.
inter quatuor. Et tunc tenet̄ ꝑ vicarium
deſeruire. vt ſupra. cleric⁹ j. §. fi. Et idē
intellige ſi pñs ſit ſed ſine ſua culpa im-
potēs ſit fact⁹ aut infirm⁹. extra eo. cuʒ
dilect⁹. vij. q. j. pñtiū. Scđo ſi de lnīa pre-
lati cā rōnabili ſit abſens. extra eo. rela-
tū. extra. de elec. licet canon. li. vj. Al' eti-
am ſine lnīa p̄lati ꝑegrinari nō p̄t. de cō-
ſe. diſ. v. non oportet. extra. de voto. ma-
gne. §. verū. Tercio ſi habeat eccl'iaʒ ꝑ-
rochialeʒ p̄t ex diſpēſatōe ep̄i eē ī ſtudio
ꝑ ſeptē ānos. vt ſup̄. eccl'ia ij. §. ij. Quar-
to ſi habēt ſuꝑ hoc ſpeciale p̄uilegiū. ha-
bet̄ etiaʒ abſēs ꝑ reſidēte. vt habes in. §.
ſe. A. Ad illud qđ habet̄ hic. ⁊ ī. §. ſe. fa-
cit quod nota. in ſū. dicta. q. xxvij. B.
¶ Sunt ⁊ alie cauſe in quibus non reſi-
dens habet̄ ꝑ reſidēte. Prīa ē ſi ſit ī ſerui-
tio pape. extra eo. cum dilectus. Secun-
da eſt ſi vnus vel duo ex canonicis ſint ī
ſeruitio proprij epiſcopi. extra eo. de cete-
ro. ⁊. c. ad audientiā. Sed epiſcopus ſuf-
fragane⁹ ſi moret̄ cuʒ archiep̄o nō videt̄
reſidere. ar. extra. de offi. ordi. paſtoral'.
Et nota q̄ qui eſt in ſeruitio pape vl' ep̄i
ſui recipit quidem fruct⁹ beneficij preter
victualia ſiue quottidianas diſtributio-
nes que non ſolent abſentibus dari. vt ī
dicto. c. de cetero. ⁊ extra. de preben. licet
⁊ extra. de cle. nō reſi. c. j. libro. vj. Et de
hoc vide ſup̄. bñficiū ij. §. pl't. A. Potius
videt̄. §. fi. B. Tercia ē ſi ſe non abſētat
in fraudē. ſʒ eccl'ie ſue iura fidel'r ꝓſequi-
tur. extra eo. ex ꝑte. In quibus caſibus
poſſit quis ꝑ vicariū deſeruire. vide ſup̄
cleric⁹ j. §. fi. ⁊ infra. vicari⁹. §. j.

Res inter alios acta ⁊c.
de infra ſententia. §. ix. ⁊. x.

Reſtitutō rei aliene pri-
mo cōmuniter. Utrū quis tene-
atur ſtatim reſtituere: R̷o. ſcđm
Tho. ſcđa ſcđe. q. lxij. Sicut accipe rem
alienaʒ eſt contra iuſticiā. ita ⁊ detinere
eam. quia ꝑ hoc q̄ aliquis detinet rē alie-
nā inuito dn̄o īpedit eū ab vſu rei ſue. et
facit ei iniuriā. Manifeſtū ē aūt q̄ nec ꝑ
modicū temp⁹ licet ī pcc̄o morari ſed q̄-
libet tenet̄ ſtatim peccatū deſerē. ſm illō
Ecc̄. xxj. Quaſi a facie colubri fuge pec-
catum. Et ideo tenetur quilibet ſtatī re-
ſtituere. vl' ꝑetere dilatōeʒ ab eo qui po-
teſt vſū rei cōcedere. Con. Rayͣ. A. Iſta
ꝑetitō dilationis vel remiſſionis facien-
da eſt ꝑ ſe vel ꝑ aliuʒ quando debitor eſt
impotens ad ſoluendū ſcđm eundē Tho.
ſcđa ſcđe. q. lxij. arti. viij. Et hoc niſi ex
ip̄a petitōe ſequeret̄ reuelatō pcc̄i ſeu a-
liud ſcandalū. ar. c. officij. ext̄. đ pe. ⁊ re.
Et ad p̄dictorū clariorē intelligentiā di-
ſtinguendū eſt. quia aut debitor ē potēs
reſtituere. aut non. P̄mo caſu tenet̄ ſtatī
reſtituē vt dictū ē. ſcđo cāu. aut eſt īpo-
tens oīno. aut non oīno. Si omnino ex-
cuſatur. q꞉ impoſſibilium nulla eſt obli-
gatio. ff. de re. iuris. l. impoſſibilium. et
ideo ſufficit hoc cāu q̄ proponat reſtitu-
ere cum poterit. xiiij. q. vj. ſi res. Si nō
omnino tūc tenetur ſtatim reſtituere id
quod poteſt. Et ſm Rayͣ. in ti. de rapto.
§. forma. iſta potentia videt̄ conſideran-
da vſq꜄ ad mendicitatē ſuam ⁊ ſue fami-
lie. reſeruata ſibi ſolum extrema neceſſi-
tate. Et idem nota. in ſū. libro. ij. ti. v. q.
lxxxvj. Sed certe non ſoluʒ extrema. ſʒ
etiam magna neceſſitas videtur excuſa-
re a reſtitutione. extra. de fur. c. ſi q̄s pro-
pter. vbi dicit̄ q̄ ſi quis ꝓpter neceſſita-
tem famis furatus fuerit. aut reſtituat.
aut tres ebdomadas peniteat. Et ſic nō
cogitur preciſe reſtituere. Et illud. c. in-
telligit̄ in neceſſitate etiaʒ non extrema
ſm glo. ⁊ Inno. ibi. Unde ad clarius hoc

intelligendū. iteꝝ ſubdiſtinguendū ē. ꝙ
aut debitoꝛ ē in articulo extreme neceſſi
tatis aut nō. ꝑmo cāu nō tenet̄ ad reſti
tutōēꝫ. qꝛ ī extrema neceſſitate oīa ſunt
ꝯīa. l. j. §. cū ī eadē. ff. ad. l. rodi. ð iactu.
Vn̄ ⁊ ſupꝛ. iiij. ſen. diſ. xv. dicit Scotꝰ ꝙ ſi
detinēs rē alienā ē ī extrema neceſſitate
⁊ ille cꝰ ē res. nō. ſꝫ habꝫ aliq̄ citra neceſ
ſitatē extremā dicimꝰ ꝙ iſta res eſt deti-
nentis iure poli. quo in extreme neceſſi
tatis articulo ad ꝓuidēdū neceſſitati na
ture via oīm̄ibus extrema neceſſitate de
tentis ē cōceſſa. extra. de verbo ſig. exijt
qui ſeminat. li. vj. Si ambo ſūt ī extre-
ma neceſſitate ſi prius dominus deuenit
ad eā debet reddi domīo duplici iure. tū
quia prius ſuum. tum quia iam ex iſta
ſua neceſſitate factū ē ſuum. Si vero ꝑ
us deuenit detinēs factū ē ſuum. et tunc
domino poſtea deuenīēti ad iſtā neceſſi-
tatē non debꝫ reddi. qꝛ ceſſauit dominiū
eiꝰ in re iſta ⁊ factū ē alterius iure poli.
Si ambo ſimul deueniāt dicimꝰ ꝙ debet
reddi domīo. qꝛ nūq̄ cecidit a dominio.
Pro hoc facit qꝛ duobꝫ ꝯcurrētibꝫ ꝑua-
let qð ē potiꝰ. ff. de ſta. homi. l. queritur.
Et ſubiūgit Scotꝰ. Si detētor ðueniat
ad pinguiorē fortunā tenet̄ reſtituē q̄n-
do occupauit ceſſāte extrema neceſſita-
te. Sed ſi nūq̄ an̄ extremā neceſſitatem
occupaſſet. tūc iuſte ſimpl'r occupaſſet.
ſcꝫ rē ſuā. nec ad aliquā tenet̄ reſtitutō
neꝫ. hec ille. Tutiꝰ videt̄ ꝙ ſi deueniat ad
potentiam reſtituat ſicut ⁊ qui ceſſit bo
nis. C. de his qui po. ce. bo. l. j. Nō tamē
tenetur niſi inquantum facere poteſt. l.
iij. ff. de ceſſi. bo. Et in hoc vltimo caſu ī
telligitur facere poſſe deducto ne egeat.
ff. de re. iuris in contemnatōe. ſcðo cāu
q̄n debitoꝛ non ē in articulo neceſſitatis
extreme. aut reſtitutio ē certa aut incer-
ta. Si incerta. vt quia non inuenit̄ cre-
ditoꝛ vel eius heres. reſtitutio facienda
eſt pauperibus. extra. de vſu. cum tu. Et
tūc debitoꝛ īpotens poterit ſe libere po-
nere in manu epiſcopi ad quē ꝑtinet ꝓ-
uiſio pauperꝝ ⁊ ep̄s ſi viderit ſm̄ deū ex-
pedire poterit ei relaxare debitū vt pau
ꝑi in totū vel ī ꝑtē vel ꝑbere ei dilationē
vt paulatim eroget pauperibus. vt ⁊ po
nitur in dicta. q. lxxxvj. in ſū. li. ij. ti. v.
ad fi. Sed ī eo quod loquit̄ ibi de pnia-

rio vt poſſit hoc facē. pōt intelligi ſi ip̄e
penitētiariꝰ habeat ſuꝑ hoc auctoritatē
ab ep̄o. al'ꝑ ſe nō pōt. qꝛ iure nō cauet̄.
Ideo dn̄s An. de bu. ī dicto. c. cū tu. ī. j. q
dicit penitentiariū hoc nō poſſe. ſꝫ et q̄n
apud debitoreꝫ aliquid relaxatur ab ep̄o
vel ab alio habente ab ip̄o auctoritatem
debet orare vel alia bona facere ꝓ his q̄
rū ille res ſunt vel quibꝫ debent̄. et inq̄-
tuꝫ veniat ad facultatē ꝓ illis facere ele
moſinas. vt ſi non ꝑt facere qð debꝫ ſaltē
faciat quod pōt. ſicut dicit Tho. ſcða ſe
cūde. q. lxij. arti. ij. in eo qui non pōt mē-
brū abſciſū vel ſublatā famā reſtituere.
qꝛ debꝫ ī pecunia vel alio mō quo poteſt
recōpenſare. ſi reſtitutō ē certa. id ē quia
ſcit̄ ſiue pōt ſciri ꝑticularis ꝑſona cui de
bet fieri. tunc ſi debitoꝛ ē in tanta neceſ-
ſitate ⁊ creditoꝛ in tanta facultate ꝙ de
bitori teneret̄ per elemoſinā ſubuenire.
debitoꝛ non tenetur ad reſtitutionē. Nā
hoc caſu ipſe creditoꝛ teneret̄ retro red
dere. Vnde. xlviij. diſ. ſicut hi. ſuper ver-
bo īuadere dicit glo. ꝙ poſſūt pauperes
cogere diuites ad eis ꝑſtandum nō ꝑ vi
am actōis ſed denūciatōnis ad eccleſiā q̄
pōt diuites cogē ad hoc agendū. Itē ge-
neral'r debitoꝛ nō tenet̄ ad reſtitutōꝫ eo
caſu q̄ creditor ratōnabilit̄ deberet nol-
le ſibi fieri reſtitutōeꝫ vt dicit ſcotus ſu
per. iiij. ſen. diſ. xv. vbi ſubiūgens exēpla
dicit. Debꝫ enī velle quilibꝫ reſtitutōeꝫ
ſibi nō fieri quādo ē in preiudiciū coīta-
tis vel recipientis reſtitutōem. qꝛ debet
velle bonū ſuū ⁊ bonū ꝯmune. Debꝫ eti
am velle non fieri reſtitutōeꝫ. quando eſ
ſet ī diffamatōeꝫ reſtituētis. qꝛ debꝫ ma
gis velle famā ꝓximi q̄ illud modicū ſu
um ſtatim. Cōſil'r debꝫ magis velle ꝙ vi
tet̄ magnū īcomodū ꝓximi reſtituentis
q̄ modicuꝫ incomodū ſuum vel nullum
in illa modica dilatōne reſtituentis. Ex
his ſequit̄ ꝙ quādo eſſꝫ reſtitutō dāno-
ſa reipublice vel ei cui fit vel diffamati-
ua reſtituentis vel nimis notabiliter dā
noſa non tenetur ad ſtatim reſtituendū
ſed ſufficit ꝙ ſtatim ex affectu reſtituat
et ꝙ actu reſtituat ceſſantibus inconue
nientijs hincinde. Et ex predictis etiam
ſubinfert. Quando ablatio fuit occulta.
tunc non tenetur ablatoꝛ ſe ꝓdē. nec per
ꝯn̄s ꝑ ſeip̄m reſtituere. ſed ꝑ aliā ꝑſonā

ſecretã ⁊ fidelẽ. ⁊ expedit ꝙ ꝑ ꝯfeſſorem
quia ſibi ẽ crimẽ detectũ ꝑ confeſſionẽ. ⁊
de ei⁹ fidelitate ꝙ reſtituat fidei ſue ꝯmiſ
ſũ ſatis debet credi. Patet igit̃ hic differ
ri reſtitutõem quouſq; voluntas tal' pſo
ne ⁊ oportunitas habeatur. hec ille. H.
¶ Cui reſtituenda eſt res furtiua vl' ra-
pta ſeu al' male accepta: Rñ. ſcðm Ray.
Ei cui res ſubtracta fuit etiã ſi nõ ſit do
minus rei. ſed ſua intereſit ex cauſa hone
ſta rem non eſſe ſubreptaʒ. vt puta quia
habebat in ea ius pignoris vel vſum aut
aliquod huiuſmodi. ff. de furtis. l. is cui⁹
Si vero ipe cui nunc res ablata ẽ fura-
tus fuerat eã. non ſibi ſed domĩo erit re
ſtituẽda vel ille cui pᷓor fur vl' raptor ſub
ripuerat ſi ſua vt dictum eſt ĩtereat ex
cã honeſta. Et fiat caute q̃tum poteſt ꝑ
religioſũ ⁊ huiuſmodi ita ꝙ nulli pſona
furis ꝓdat̃. Itaq; regulariter reſtitutio
ſpoliatis facienda eſt. iij. q. j. reintegran
da. ⁊ fere ꝑ totã queſtionẽ. ⁊ extra. de re
ſti. ſpo. fere ꝑ totũ. Fallit tamen qñ non
tñ iſte male accepit ſʒ alius ei turpiter
dedit. de quo faciendũ ẽ vt dictũ eſt ſup̃.
elemoſina j. §. fi. A. Et ibi lati⁹ ĩ additõ
ne. H. Et hic infra. §. añp'ſt. A. Et ibi de
hoc dicet̃. Et ad maiorẽ hui⁹. §. declara-
tõeʒ poteſt general'r dici ꝙ reſtitutõ fa
cienda eſt principalibus vel eoꝝ heredi-
bus ſi inueniunt̃. al' paupib9. ext̃. de vſu
ris. cuʒ tu. Sed ĩ hoc clarius diſtĩguẽdo
dicendũ ẽ. ꝙ aut quis obligat̃ ratõe tur-
pis receptõnis in qua ꝑticipauit etiam
dans. aut al'. Pᷓio caſu nõ tenet̃ reſtituẽ
danti. quia in pari cã turpitudĩs potior
eſt ꝯditio poſſidentis. ff. de condi. ob tur
pem cauſam. l. ſi ob turpem. §. porro. et
C. eo. l. ij. Et ideo hoc caſu cuʒ reſtitutio
non fiat pſone principali ſaltẽ debet fie
ri paupibus tanq̃ ſi non inueniret̃ pri-
cipalis vel eius heres. ꝑ dictum. c. cum
tu. Fallit in accepto ꝑ ſymoniã. q2 debet
reſtitui illi eccleſie. in cuius iniuriã ac-
ceptũ ẽ. extra. de ſymo. c. ð hoc. Itẽ etiã
non erogat̃ paupibus qñ turpiter acce
ptũ ipõ iure applicaret̃ fiſco vel priuato
q2 ð alieno nõ poteſt fieri elemoſina. j. q
j. nõ ẽ putanda. Et hoc etiaʒ notat̃ ĩ ſũ.
li. ij. ti. viij. q. xxxij. Et excepto hoc caſu
cũ res applicaret̃ ipõ iure fiſco vel p̃ua-
to. licʒ turpit̃ accipiẽs nõ cogatur reſti

tuere turpiter dãti. tñ ſi vellet poſſet re
ſtituere eidẽ dãti. Naʒ iure nullo ꝓhibet̃
hoc. Et pene ſũt reſtringẽde. de pe. diſ. j.
c. pene. ⁊ in. c. odia. de re. iuris. li. vj. Et
nota ĩ ſũ. li. ij. ti. viij. q. xxv. ad finẽ. Eſt
etiã caſus ĩ quo licʒ dãs nõ fuerit ĩ tur
pitudĩe ꝑticeps. nõ tñ ei ſʒ paupibus fit
reſtitutõ. q2 dans ex obligatõe dedit. li-
cet accipiẽs turpiter recepit. videlicʒ qñ
iudeus vl' pagan⁹ fuerit aliquid lucrat⁹
a xp̄ianis occaſione officij publici. Illõ
enĩ debet conuerti in vſus paupeꝝ xp̄ia
noꝝ ſm prouidentiã epiſcopi dyoceſani
extra. de iudeis. cũ ſit. Scðo cãu qñ obli
gatõ ẽ aliũde q̃ ex dicta turpi cã. diſtin-
guenduʒ ẽ. Aut nõ inueniũt̃ creditores
ſeu eoꝝ heredes. ⁊ de hoc dicet̃ ĩfra. reſti
tutõ vj. Aut ĩueniunt̃. ⁊ tũc aut obliga
tio ẽ pſonalis. ⁊ de hoc dicet̃ infra. reſti
tutio ij. Aut obligatio ẽ realis. vt quia
habʒ quis rẽ alienã. ⁊ tũc ſi habet a nul
lo vel ſaltẽ a domĩo clarũ ẽ. q2 ſp dño eſt
reſtituẽda. ff. de rei ven. ꝑ totũ. ⁊. C. eo.
quia cuiq; dãdũ ẽ quod ſuũ ẽ. ff. de iuſti
cia ⁊ iure. l. iuſticia. §. iuris p̃cepta. Sʒ
ſi habuerit ab aliquo alio titulo trãſla
tiuo. puta ꝑ donationẽ vel venditõʒ vel
ſimilẽ. ſimilit̃ reſtitutio fit dño rei g̃tis.
C. de furtis. l. ĩ ciuilẽ. Si vero habuit ti-
tulo non tranſlatiuo puta ĩ comodatũ
vel locatũ vel etiã ſine titulo forte quia
ſuſtulit. illi videt̃ reſtituenda a quo ha-
buit. C. locati. l. ſi qs ꝯductionis. Ubi di
cit̃ ꝙ conductor debet omnino locatori
rem reddere. licet dicat ſe dñm. ⁊ poſtea
agẽ de dominio. Sʒ hoc debʒ ĩtelligi qñ
non ꝯſtat de dominio nec poterat incon
tinenti ꝓbari. Al' bene audiret̃ mouens
queſtionem de dominio. ff. depoſiti. l. bo
na fides. vbi dicit̃ ꝙ quãdo fur depoſuit
rem apud dominũ dicte rei. dñs nõ cogi-
tur reddere. Cogit̃ ergo in hoc caſu ha-
bens rem illi reſtituere a quo habuit ni
ſi ſtatim poſſit de ſuo dominio ꝓbare. a-
deo ꝙ ſi etiã a fure vel p̃done quis habu
it tñ debet ei reſtituẽ quãdo habuit cau
ſã ab eo. vt patet in dicta. l. bona fides.
Sʒ ſi nõ habuit cãm ab eo. puta quia ei
ꝑ furtũ vel rapinã abſtulit tũc qñ ꝑ fur
tũ puto ꝙ nõ debeat furi p̃ori reſtitui.
q2 null⁹ male fidei poſſeſſor hoc caſu ha
bet ius repetẽdi. Nã ei datur actio furti

cui⁹ inīeſt ex honeſta cā. ff. de furtis. l. c⁹
intereſt. ⁊ l. is cui⁹ īteſt. Jtē nemo dꝫ
ex īprobitate ſua ꝯſequi actōē. ff. ď fur
tis. l. itaqꝫ. §. j. Eſt tñ caſus in quo fur a-
ctōē furti habꝫ. ff. de fur. l. qui vas. §. ſi
ego. vbi dicit̄. Si ego polienda veſtimē
ta tibi locauē. ⁊ tu Ticio comodaueris
ticioqꝫ furtū factū ſit. tibi dat̄ actō fur-
ti quia tua īteſt cū mihi tenearis red-
dere. ⁊ mihi aduerſus te datur actō quia
furtū feceris Ticio comodādo. Hoc ita-
qꝫ caſu fur aduerſus furē actionē habet
hec ibi. Et hoc ideo eſt. quia a principio
habuit rē de voluntate dñi eam ſibi locā
do ꝓpter quod īterat e⁹ etiā ex honeſta
cā. Al' ſec⁹. vt pꝫ ex p̄dictis. Qñ aūt p ra
pinā quis rē abſtulit a fure vel predone
tunc videt̄ ei reſtituēda. quia etiā predo
eſt reſtituendus. ext̄. de reſti. ſpo. c. ī lit-
teris. Jmmo nec dño licꝫ rape rē ſuā ni
ſi ī caſu de q̄ ſupra. bellum j. §. j. ⁊. ij. Al'
pdit ius ſuū. Et nō dñs tenet̄ ad extiā-
tōē rapte rei regulariter. C. vnde vi. l. ſi
quis in tantā. Qui ergo furatus ē furi
vel p̄doni non tenet̄ furi ſed domino vel
alij habenti ius in re reſtituere. Sec⁹ eſt
in raptore. Sed in quocūqꝫ caſu dictū ē
deberi furi vel p̄doni fieri reſtitutōnem.
ſi ꝯcurrat domin⁹ ī repetitōe dꝫ dño po-
ti⁹ reſtitui. dicta. l. bona fides. Jmmo eti
am ſi dñs ñ repeteret quia ignoraret q̄s
haberet. debꝫ qui habet dño denunciare
vt ipſā recipiat. extra. de furtis. qui cū
fure. dūmodo fiat ſine pi̅clo furis. xxij.
q. v. hoc videt̄. vbi dr̄ q̄ pc̄ta primi eis ñ
velāda ſūt qui pñt ꝓdeſſe ⁊ nō obeſſe. Et
quod dictū eſt de dño ꝯcurrente ad repe
titōem cum fure. idē eſt de omni alio pre
tendēte aliqđ ius honeſtū. qꝛ ſemp illi fa
ciēda ē reſtitutō qui fouet maius ius. di
cta. l. bona fides. ⁊ eſt ar. in. l. querit̄. ff. ď
ſta. ho. Et ideo qui vicerit filio vel ſeruo
pecuniā tenet̄ reſtituere patri vel domi-
no cui⁹ ē. ff. de alea. l. fi. Jmmo filij etiā
tenent̄ reſtituere patri res que ſpectant
ad eos iure ꝓprietatis ſꝫ vſufructus ad
parentes quod eſt regulare. Fallit ī ca-
ſtrēſi vel q̄ſi caſtrenſi peculio. Jtem ī bñ
ficialib⁹. vt in. c. ſi annū. xiiij. extra. ď iu
di. li. vj. quia eas ñ poſſūt adminiſtrare
vel obligare. ⁊ minus alienare. C. ď bo.
que li. l. fi. §. filij autē famil'. Et aſſigna-

tur ratō ibi. Melius ē enī coartare iuue
niles calores ne cupiditati debiti triſtē
exitū ſētiant qui eos poſt diſpſū expe-
ctat patrimoniū. Propt̄ qđ in omnib⁹
his caſib⁹ videt̄ patri reſtitutōē fieri de-
bere. Et idē videt̄ eadē rōe in oīb⁹ ſil'ib⁹.
vt ſi quis accepit rē a pupillo reſtituat
tutori. Sꝫ cui reſtituent̄ res eccl'ie? Di
cēdū q̄ p̄lato ſi nō ē in culpa. Si vero ē
ī culpa vt qꝛ res eccl'ie ipe diſſipauit. vl'
ex carnali affectu ⁊ nō iuſta cā donauit
quod facere nō poteſt cum epiſcop⁹ ⁊ q̄-
libet p̄lat⁹ rerū eccleſie ſit procurator et
non dñs. ⁊ conditōnē eccleſie meliorare
poteſt. deteriorē vero facē nō debꝫ. extra
de dona. c. fraťnitatē. tūc ꝓpter pticipiū
culpe nō videt̄ q̄ debeat ſe intromittere
extra. de cle. ꝯiu. diuerſis. Et iō fiet reſti
tutō ſucceſſori ei⁹. dicto. c. fraťnitatem.
Vel ſi adhuc nō eſt ſucceſſor expendat̄ ī
vtilitatē eccleſie. extra. de ſy̅mo. de hoc.
Hoc etiā notat̄ in ſum. li. ij. ti. v. q. xviij.
vbi ⁊ de talib⁹ dr̄. Sed cui fiet reſtitutō?
Et ſubdit̄. dicit Ray̅. Credo q̄ auctorita
te iudicis penitētialis debeat fieri eccle-
ſie cui ſic iniurioſe ablatū ē. ita q̄ illi ei-
dem qui dedit niſi cū turpiter dedit. tūc
enī non ſibi ſed ſucceſſori ſuo poterit fie
ri vel ſupiori. vt dicit Hoſti. vel in vtili
tatē eccleſie ꝯuertet̄. vel etiā eiuſdē loci
paupib⁹ ſi hoc expedire videbit̄: eroge
tur. ar. xvij. q. iiij. Si quis in atrio. Hoc
vltimū. ſcꝫ q̄ detur paupibus dicit glo.
Ray̅. q̄ meli⁹ ē cū indigent paupes vel
ſatis habundet eccl'ia. Alioq̄n meli⁹ ē q̄
ī vtilitatē eccleſie paupis cōuertat̄. Idē
Ul. Satis con. Tho. ſcđa ſcđe. q. lxij. ar
ti. v. ⁊ arti. vlt̄. Qđ aūt hic dicit Ray̅. de
auctoritate iudicis penitentialis glo. di
cit. Si tamen ſup talib⁹ diſpēſandis ha
beat poteſtatē. hec ibi. Et ad p̄dicta attē
dant accipientes a clericis de rebus ec-
cleſie cum nō indigeant vel non conuer
tant̄ in vtilitatē eccleſie vel non alia iu-
ſta ratōne. ſed potius occaſione ꝯſāgui-
nitatis vel amicitie qꝛ tenent̄ ad reſtitu
tionem. vt ⁊ Tho. ponit dicto arti. v. Et
multofortius ſi accipiant ex cauſa tur-
pi. vt ex meretricio. ludo. vel alia q̄cūqꝫ
turpi cā. vt ⁊ notatur in ſū. li. ij. ti. v. di
cta. q. xviij. Qñqꝫ tñ licꝫ dñs ꝯcurrat ī r̄
petitōe non prefert̄ ſi quis forte habuit

rem ab eo qui etiã ꝯt̄ dñm hēret actõez
puta q꞉ ē vſufructuari⁹. Nã magis eius
intereſt habere rē q̄ꝫ domi. q꞉ dñs habet
ꝓprietatē que ꝯſiſtit ĩ nudo iure dū eſt ꝑ
ſe ſepata ⁊ vſufructuarius habꝫ ius vtē
di ⁊ fruendi. ff. de vſufruc. ꝑ totum. ⁊. C.
⁊ Inſti. eo. ti. Immo etiã ſi ip̃e dominus
ſubſtuliſſꝫ teneret̄ furti. ff. de furtis. l. cū
res. §. ſi bona fide. Item ſi eſſet qui poſſꝫ
rem retinere ratõne impenſarū factarū
in ea. ff. de furtis. l. ſi is qui comodaſſet.
Ibi dicitur q̄ꝫ ſi dominus furatus ē rem
comodatario. id ē ei cui comodauit: nõ
tenet̄ furti niſi comodatarius potuiſſet
rem retinere ratõne impẽſaꝝ in re facta
rum. Idē ē ſi reꝫ haberet obligatã ꝓpter
eandem ratõnem. Iteꝫ quod dictū eſt de
re aliena reſtituenda dño. ideꝫ ꝑ omnia
intelligendū eſt de re affectata. puta q̃ ꝑ
vim compulſiuã alteri data eſt. Nã illi ē
reſtituenda qui vim paſſus eſt. ff. q̄ꝫ me.
cau. l. metum. §. cum autem. H.

¶ Utꝝ quis abſoluat̄ a reſtitutõne ſi is
cui debebat̄ remiſit ſiue donauit? R̄. Ab
ſoluit̄ ſi eſt ꝑſona que donare poſſet. de q̃
vide ſup̄. donatõ j. §. ij. Que donatõ poſt-
q̄ꝫ facta eſt poſtea ex pnia nõ reuocatur
vt Ray̅. ponit. De hac etiã. q. vide infra
reſtitutio iij. §. plt. A. Et intellige hoc ſi
remiſſio fiat libera volũtate creditoris
al̄ non valeret. vt infra. §. pl̄t. ⁊ dictum ē
ſupra. bellum primo. §. x. in additõe. H.

¶ Quid ſi ꝑſona cui debebat reſtitui de-
functa ē? R̄. ſm Ray̅. Reſtitutõ faciẽda
eſt heredibꝫ. Sed hic diſtingue. q꞉ ſi he-
res eſt aliquis in toto vel in pte. tunc fi-
et ei reſtitutõ ſicut ꝯtingit ĩ toto vel ĩ p-
te. Si autem heres cõſtitutus eſt in ali
qua determinata quãtitate. puta in cen
tum vel etiã in domo ⁊ non plus. tũc re
ſtitutõ non debet fieri heredi. A. q꞉ ſcri
ptus heres ĩ certa quantitate vel rebus
particularibus nõ eſt heres ſed poti⁹ le-
gatarius. C. de here. inſti. l. quotiens. H.
ſed illi vel illis quibus teſtator reliq̃t di-
ſpoſitionez reſiduoꝝ bonoꝝ. A. id ē ve
ris heredibus vel executoribꝫ a teſtatore
deputatis ſm diſpõem teſtantis. cui⁹ vo
luntas oĩno ſeruanda ē. xiij. q. ij. vlt̄. H.

¶ Utꝝ q̃s teneat̄ reſtitue̅ rē cū fructibꝫ
R̄. ſm Ray̅. Quilibꝫ male fidei poſſeſſoꝛ
tenet̄ reſtitue̅ rem cū oĩbus fructibꝫ ꝑce
ptis. ⁊ quos ip̃e dñs ꝑcepiſſet ſi poſſediſ-
ſet. extra. de reſti. ſpo. g̃uis. ff. de ꝯdi. ſur
in re. ff. de rei ven. ſi nauis. §. generalit̄.
Et intellige fruct⁹ qui ſupſunt deductis
expenſis illis que fiũt grã fructuū quereñ
doꝝ. ꝯgregandoꝝ ⁊ ꝯſeruãdoꝝ que dedu
cunt̄ tam a male fidei q̄ꝫ a bone fidei poſ
ſeſſoꝛe. ff. de peti. here. l. ſi a patre. §. vlt̄.
Poſſeſſor autē bone fidei nõ tenetur de
fructib⁹ quos ꝑcepit. q̄ꝫ diu fuit bone fi-
dei poſſeſſoꝛ ſi iam conſumpti ſunt. ſꝫ de
extantibus tenetur. C. de rei ven. l. cer-
tum. A. Hic lati⁹ eſt diſtinguendū. Aut
quis obligatur ad reſtitutionem rei ali-
ene. Aut alteri debite. Si enĩ rei aliene.
tunc ſi eſt male fidei poſſeſſoꝛ qui ſtatim
dicit̄ male fidei cū ſciuerit rē ad aliū ꝑti
nere. extra. de p̃ſcrip. c. fi. tenetur oĩes
fructus reſtituere. C. de rei ven. l. certuꝫ
Sed hic iteꝝ diſtinguit̄. Nã ſi talis poſ-
ſeſſoꝛ nõ habuit titulū. claꝝ q̄ꝫ tenet̄ om-
nes reſtituere nõ ſolum ꝑceptos ſed eti
am q̃ ꝑcipi potuerũt ꝑ dominū rei ſi reꝫ
habuiſſꝫ. ff. de re. iuris. l. generalr̄. Si ve
ro habuit titulū puta donatõis vel vẽdi
tõnis vel aliū. ſolū tenetur de ꝑceptis. l.
ſi fundū. C. de rei ven. Fallit quãdo titu
lus eſt habit⁹ ꝑ metū. quia tũc etiã tenet̄
de ꝑcipiẽdis. l. ſed ⁊ ꝑt⁹. ff. q̄ꝫ me. cã. vbi
glo. addit etiã tres alios caſus videlicet
quãdo titulus habet̄ cõtra interdicta le
gū. l. quemadmodū. C. d̄ agri. ⁊ cenſi. li.
xj. Itē quãdo habet̄ in fraudem credito-
rum. Itē qñ emit̄ res fiſci ſine ſolẽnita-
te. q̄ꝫ ſi eſt bone fidei poſſeſſor non facit
ſuos fruct⁹ naturales. videlicet q̃ naſcun
tur ſine induſtria hominū. vt poma et ſi
milia. ⁊ illos tenet̄ reſtituere. non tñ vlt̄
q̄ꝫ ex illis ſit factus locupletioꝛ. l. vtꝝ. ff.
de peti. here. Fructus vero induſtriales
id eſt prouenientes ex induſtria homĩs.
nõ tenet̄ reſtituere niſi extãtes. ſed p⁹ li-
tem ꝯteſ. oẽs quaſi ꝑ ꝯteſtatõez ſit cõſti-
tutus male fidei. dicta. l. certū. Putareꝫ
tñ q̄ꝫ ſi habuit iuſtã cãꝫ litigãdi q̄ꝫ nõ te-
neatur niſi inq̃tū fact⁹ ſit locupletioꝛ. et
videt̄ ꝓbari in. l. illud. ff. de pe. here. vbi
exp̃ſſe dicit̄ q̄ꝫ conuent⁹ de hereditate nõ
tenetur de rebus ꝑditis poſt acceptū iu-
dicium ſi habuit iuſtam cauſam litigan
di. Et d̄ iſtis fructibꝫ ē plẽa ⁊ mgr̃a glo.
in. l. ex diuerſo. in ꝑncipio. ff. de rei ven.

Sꝫi alteri debite. dicendū ē ꝙ ſi debeť mi
bi res q̄ nō fuit mea. puta qꝛ fuit vendi
ta vľ pmiſſa poſt ceptū iudiciū.i. ꝯteſta
tōem litis debenť cū re oēs acceſſiōes.i.
fructus.acſi illo tp̱e fuiſſet res mihi ťdi-
ta.ff.ſi cer.pe.l.cū fund⁹. Sꝫ ſi mihi de-
beať res que fuit mea ⁊ ad aliū ſine cā p̱
ueit. puta ſolui rē quā extimabā me de-
bere cū non deberē. tūc ſimul cū re debē
tur omnes acceſſiones.i. fructus ⁊ alia
que ipi rei a pꝛīcipio quo fuit data eue-
nerūt.ff.ꝺ ꝯdi.inde.l.indebiti.ī p̄ncipio
In oībus aūt ſciendū ē ꝙ bone fidei poſ
ſeſſoꝛ nūꝗ̄ teneť vltra ꝙ̄ ſit factus locu-
pletioꝛ.dicta.l.vtrū.de peti.here.L. Et
nota ꝙ q̄ ſolū vſū rei furat⁹ fuit nō ſuffi
cit ſi reſtituat rē.ſed teneť etiā ad extia-
tōem vſus.Con.Hoſti.⁊ Wl. Et eodē mō
teneť quis reſtituere dāna ſi qua domi-
nus rei pp̄ter ei⁹ abſentiā paſſus fuit. xij
q.ij.ſi quis ꝺ eccleſijs. De q̄ vide īfra.vſu
ra j.§.xvj.qui īcipit. Utrū vſure poſſint
⁊.§.xxvj.qui incipit. Sed nunq̄d ē vſu-
ra.⁊ īfra.vſura vj.§.pľt. A. Ad p̄dictoꝝ
intelligētiā ſciendū ꝙ īteresse qđ alicui
debeť ꝯſiderať aliqñ reſpectu lucri ceſſā
tis.aliqñ reſpectu damni emergentis.p̄-
mo caſu extimatō non debꝫ deduci in īfi
nitū. ſed vbi rei pꝛincipalis eſt extīatio
intereſſe non debet excedere duplum rei
pꝛincipalis.ſed vbi ē incerta fit extima-
tio ad arbitrium boni iudicis.adeo ꝙ in
īmenſū non p̱cedit.l.vna.C.de ſenť.q̄ p̱
eo quod inťeſt pſe.ſcđo cāu videlꝫ reſpe-
ctu dāni emergentis ſi venit īteresse ra-
tōe omiſſionis conſiderať ſolū inťeſſe ī-
trinſecū.ff.de acti.emp.l.ſi ſteriľ.§.cū p̱
venditorē.vbi diciť.ꝙ ſi frumentū vel ſi-
mile non ſit datū emptori ſuo tempe nō
veniet extimatio.quia aīalia ſūt moꝛ-
tua ex eo ꝙ nō habuit bladū ſuo tempo
re. Nam illud intereſſe extrinſecū eſt a re
ſed bene veniet vt detur maius p̄ciū quo
res valuit a tēp̱e quo debuit dari. quia
hoc ē intereſſe intrīſecū qđ ꝯcernit rē et
venit ex ipā re.Extrinſecū vō qđ ñ ex re
venit ſꝫ pp̄ť rē.vt ī exēplo p̄poſito. Pꝛe-
dicta aūt puto vera ſi damnuꝫ occurrit
creditori ex ſimplici omiſſione debitoris
vt ſi creditoꝛ erat incurſurus damnū eti
am ſi debitor nihil ſibi pꝛomiſiſſet.quia
non habebat quomodo aliunde ſibi pro
uideret. Secus ſi cuꝫ omiſſione aduenit
etiā cōmiſſio vt quia creditor aliter ſibi
p̱uidiſſꝫ vt non moꝛerenť aīalia eius ſi
non fuiſſꝫ deceptus p̱miſſione debitoꝛis
Hoc enī caſu intereſſe venit ratōe cōmiſ
ſiōis.id ē falſe pꝛomiſſionis. ⁊ ideo debe
tur intereſſe etiā extrinſecū.vt ſtatī pa-
tebit pꝛeſertim in foꝛo conſciētie vbi q̄s
teneť p̱rimo ſatiſfacē omne damnuꝫ qđ
eius dolo vel culpa p̱rimus incurrit. vt
ī.c.ſi culpa.exť.de īiurijs. Pꝛopteā hoc
caſu ſaluo melioꝛi iudicio teneť etiaꝫ de
moꝛte aīaliū.ſi vero rōne ꝯmiſſionis de
beť intereſſe ꝯputať inťeſſe etiā inťnſe-
cū.ff.de acti.emp.l.Julian⁹.ī p̄ncipio.
vbi dř ꝙ dās tignū viciatū.tenebiť etiā
de ruina dom⁹.Et ſic illa extimatō ꝯſide
rať hoc caſu etiā multo vltra dupluꝫ rei
principalis.non tñ ī īfinitū.licꝫ eī veni
at ruina dom⁹.non veniet ſi foꝛte opoꝛ-
tuit ipm pp̄ter hoc p̱ multos ānos vľ vſ-
qꝫ in tp̄s vite ꝯducere domū. Facit.ff.ꝺ
ſer.coꝛrup.l.in hoc iudiciū.⁊.l.neratius
vbi coꝛruptoꝛ ſerui teneť non ſolū de ſer
uo ſed etiaꝫ de omnibꝫ rebus quas ſeru⁹
tunc fugiens tulit.non de alijs quas po-
ſtea ſucceſſiue furat⁹ fuerit. H.

¶ Quid ſi ī ipſa re furtiua fecit quis ex
penſas? Rñ.ſm Wil. In foro penitentie
ſi expenſas fecit ad cōſeruationeꝫ rei. vt
paſcendo equū.ſiue ad oportunā melio
ratōem.vt puta curando animal moꝛbo
ſum.vel nutriendo poꝛcū et h̄ mōi. dedu
cē eas poteſt ex quo ſatiſfacit. alľ inteḡli
ter damnū paſſo. Idē Wl. A. In foro au
tē iudiciali dicte impēſe nō ꝯputanť.vt
in ſū.li.ij.ti.v.q.lxxv. vbi hec notantur
Ad plenioꝛē autem materie intelligenti
am.vtrum quis poſſit petere ſumpt⁹ fa-
ctos in re aliena. Dicēdū eſt ꝙ aut fecit
nomine domini rei.aut nomine pꝛopꝛio
id ē tanꝗ̄ in re ſua. p̄mo cāu claꝝ ē ꝙ p̄t
ꝯputare. Nā vtiliť geſſit negociū dñi.l.
j.⁊.ij.ff.de neg.ge.⁊ p̱ totū. Intātuꝫ ꝙ ſi
dñs tollat reꝫ pri⁹ ꝙ̄ ſoluat ſumpt⁹ com-
mittit furtuꝫ.ff.de furtis.l. ſi is q̄ como
daſſet.ſcđo caſu qñ fecit in re pp̄ria claꝝ
ē ꝙ p̱ viam petitōnis nullo modo poteſt
computare.l.ſi in area.ff.ꝺ condi.inde.
ſed p̱ viam retentōnis quādoqꝫ ſic vt ibi
Unde diſtinguendum eſt. quia ſi fuit ma
le fidei poſſeſſoꝛ a pꝛincipio.nullo modo

pōt ꝯputare.l.ex argento.ff. de ꝯdi. fur
⁊ in Inſti.de re.diui.§.ex diuerſo. niſi re
ſpectu fructuū.Nam vt dicit glo. in.c.ḡ
uis.extra.de reſti.ſpo.fruct⁹ dicunẗ qui
ſupſunt deductis expēſis que fiunt gra-
tia fructuū querendorū.colligendorū et
conſeruandoꝝ taȝ in bone fidei poſſeſſo
re q̄ꝫ i male fidei.etiā predonibꝫ.ff.de pe-
ti.here.ſi a domino.§.fruct⁹.⁊.l.plane.
in fi.⁊.C.de fruc.⁊ litis expenſis.l.j. Nā
nullus caſus interuenire poteſt qui hoc
genus deductionis impediat. ff.famil.
herciſ.fundus qui.ꝑmo reſponſo in fi.⁊
ff.ſo.ma.fructus. Fructus em̄ intelligū
tur ꝺductis neceſſarijs expēſis.ff.de op.
ſeruo.l.fructus. Si vero a principio fu-
it bone fidei poteſt ſoluȝ tollere quod fe-
cit ſine leſiōe rei.ff.de rei ven. l. Julian⁹
ſcribit.l. ſi in area. Ita tamen q̄ ſi domi
n⁹ vellet dare p̄ciū illaꝝ reꝝ.vel ſi vellet
tollere illud in quo tm̄ noceret ⁊ ſibi nō
ꝓdeſſet non eſt ꝑmittendus .quia nō eſt
cedendum malicijs.ff.de rei ven.l.in fū-
do.Glo.tamen in Inſti.de reꝝ diui.§.lit
tere.dicit q̄ qui ſcripſit in paginis alie
nis bona fide etiā reddito libro hēt actō
nem i factū contra dominū paginaꝝ.ff.
de rei ven.in reȝ. Sed glo. Jo.eo.ti.§.ex
diuerſo.dicit q̄ non daẗ ei actō ꝑ.l.ſi in
area.ff.de ꝯdi.inde. Iſtud ſecūdū poteſt
intelligi de ſubtilitate iuris.primū autē
de equitate et in foro penitētie quia non
eſt equuȝ aliquem locupletari cum alte-
rius damno.vt in.c.locupletari.de re.iu
ris.li.vj. Et ſine culpa ⁊ cauſa ratōnabi
li non debet quis priuari labore ſuo.vt ī
c.ſine culpa.eo.ti. Et ſi dominus rei nō
ſit potens vel ſi hoc preeligat ſatiſfiat ſi
bi de re ſua.ar.ī Inſti.de re. diui.§.ſi q̄s
in aliena. Item male fidei poſſeſſor non
tenetur de fructibus qui ꝑcipi potuerūt
ex melioramento quod ip̄e fecit in re.ff
de rei ven.l.ceterum. Sȝ ſi ſemꝑ fuit bo
ne fidei.id eſt quando habuit rem ⁊ quā
do edificauit ſi dominus rei eſt potēs po
teſt reȝ retinere donec ſibi ſatiſfiat de ſū
ptibus. Si dominus eſt impotēs poteſt
ſolum tollere quod fecit ſcōm modum p̄-
dictū dicta.l.in fundo. B.

¶ Quid ſi res rapta r̄ddiẗ deteriorata? R.
ſm Ray̅. Nō liberabiẗ raptor. vt ꝺ depōi
to dictū ē ſup̄.depoſitū.§.vij. A. hoc cla
rius diciẗ in.l.in re.ff.de condi.fur. B.

¶ Quid ſi res rapta perijt? R. ſm Ray̅.
Quocunq̄ʒ caſu perierit raptor tenetur
ad reſtitutōnem.quia fuit in mora reſti
tuendi. ⁊ tenetur preſtare extimatōnem
eius ſcōm illud tempus in quo plus va-
luit. q̄ ſi non fuit ī mora vt quia obtulit
rem domino loco et tempe debito. ⁊ dn̄s
neglexit accipe non tenebiẗ de caſu.ff.ꝺ
ꝯdi.fur.l.in re. A. Ibi hoc clare diciẗ.
⁊ notatur etiā in dicta.q.lxxv.in ſū. li.
ij.ti.v. B. Et que de raptore dicta ſunt in
tellige etiam de fure quocunq̄ʒ. A.ſ.quo
ad reſtitutionē.vt in dicta.q.lxxvij. B.
Et vterq̄ʒ etiam poſt reſtitutōnem dam
ni tenetur petere remiſſionē de iniuria
ſaltem ꝑ aliquam interpoſitam perſonā
ſuppreſſo vel exp̄ſſo nomine furis ſm q̄
qualitas negocij patitur. A.ſcȝ cauēdo
ſemper reuelationem peccati ⁊ ſcādaluȝ
extra.de pe.⁊ re.officij. B.

¶ Quid ſi plures fuerunt raptores? R.
ſm Ray̅. Si vadāt ſimul q̄i ſit vnus ex
ercitus quilibet teneẗ in ſolidū. Nā ⁊ q̄li
bet iuuat alios et facit eos fortiores. ad
hoc extra.ꝺ homi.ſicut dignū. Hoc dico
ſm Wil.q̄n vn⁹ ſine alio nō feciſſet. Al'q̄
libet tenetur ꝓ damno quod intulit. Si
vero nō iuerūt ſil' ſȝ q̄libȝ ꝑ ſe fecit dam
nū q̄libet teneẗ ꝓ eo quod ītulit. Similē
caſū vide infra.reſtitutō.iiij.§.primo. A
Et in eodem.c.de hoc dicetur. B.

¶ Quid ſi quis furat⁹ fuit rem q̄n plus
valuit. et mō reſtituit q̄n minus valet?
R. ſm Al.in.iiij. Nō ſatiſfecit niſi lucrū
temporis in quo pl⁹ valuit: apponat. A.
De hoc dictum eſt ſupra.§.vj. B.

¶ Qualiter reſtituet q̄ īpediuit aliqueȝ
a ꝯſecutōe alicui⁹ beneficij? R. ſm Tho.
ſcđa ſcđe.q.lxij. Aut īpediuit eū iuſte vt
ſi ītendens honorē dei vł' vtilitatē eccle-
ſie ꝓcuret q̄ detur alicui digniori.⁊ tunc
in nullo teneẗ. Aut impediuit īiuſte. vt
puta ſi intendebat ei⁹ nocumentuȝ ꝓpter
damnū.odiū vel vindictā ⁊ hmōi. ⁊ tūc
ſi īpediuit ne deẗ digno dico anteq̄ꝫ fir-
matū ſit q̄ deẗ ei teneẗ quidē ad aliquaȝ
recompenſatōem penſatis ꝯditionibꝫ ꝑ-
ſonarū ⁊ negocij. A.ſcōm arbitrium ſa
pientis.vt in ſum.eo.ti.q.lxxvij vbi hec
notanẗ. B. Nō tamen tenetur ad equale
quia ille nondū fuerat adept⁹.⁊ poterat

multiplicit̃ ĩpediri. Si ƀo ĩpedit ne deẽ poſtq̃ iã determinatũ ẽ q̃ deẽ. pcurãs idebite reuocari tenet̃ ad reſtitutõem eq̃lis ſm ſuã facultatẽ. Et idẽ iudiciũ ꝺ eo qui impedit aliquẽ a ꝯſecutõe cuiuſcũq3 muneris qꝺ honeſte reciperet. Con. Pe. A. Con. etiã Al. vt in dicta. q. lxxvij. B.

¶ Qualiter ſatiſfiet p his que reſtitui ñ pñt vt mutilatõ mẽbri. ſtupꝝ ⁊ ſilia? Re. ſm Al. In his ĩ quibꝰ damnũ neq3 in ſe neq3 in equiualẽti reſtitui poteſt ſatiſfiet p recompenſatõem faciendã arbitrio boni viri. Idem Tho. ſcda ſcde. q. lxij. et in. iiij. diſ. xv. A. Con. etiam Pe. vt ĩ ſũ. eo. ti. q. lxxx. B.

¶ Qualiter reſtituet qui ſemina alicuiꝰ agri effodit. vł qui dãnificauit aliũ eo q̃ ſuo tpe non ſoluit? Reſ. ſm Al. Predicti non tenent̃ ad reſtituendũ totaliter dãnũ. quia dubium eſt qualiter fructꝰ agri pfeciſſent. vel an mercator damnum vel lucrũ in mercatione habuiſſet. ſed reſtituet tantũ quantũ fructꝰ agri in illo dubio vendi potuiſſent. vel quantum mercator in illo dubio lucrum ſuũ vendidiſſet. Con. Tho. ſcda ſcde. q. lxij. A. Idem in ſum. eo. ti. q. lxxxj. B.

¶ Utrꝫ quis teneat̃ reſtituere quicquid illicite acq̃ſiuit? Reſ. ſcdm Tho. ſcda ſcde q. lxij. Circa illicitã acquiſitõez ⁊ datõez diſtinguendũ eſt. Aliqñ eñ ipa datio ẽ illicita ⁊ ꝯtra legẽ. ſicut patz ĩ eo qui ſymoniace aliquid dedit. ⁊ talʼ meret̃ amittere quod dedit. vñ nõ debet ei reſtitutõ fieri. Et quia etiã ille ꝯtra legẽ accepit ñ debet ſibi retinere ſed debet in pios vſus ꝯuertere. A. Immo debet dari illi eccleſie in cuius iniuriam accepta eſt. extra. de ſymo. de hoc. B. Alio modo aliquis illicite dat. quia ppter rẽ illicitaz dat. licet ipa datio non ſit illicita. ſicut cum quis dat meretrici propter fornicationẽ. Unde et mulier poteſt ſibi retinere quod ei datum eſt. et ſi ſuperflue aliquid p fraudem vel doluz extorſiſſet. tenet̃ eidem reſtituere. De hac materia habet̃ ſup. elemoſina j. §. fi. A. Et ibi melius in additione. Sed de hac materia latius dicendũ eſt. videlicet q̃ aut illicita acquiſitio fit cũ iniuria primi ⁊ ꝯtra eius voluntatem. aut cum eius voluntate. Pmo caſu q̃s indiſtincte tenet̃ reſtituẽ dãnificato. vt. ext̃. de iniur. c. fi. Ad hoc eñ ptinet q̃c quid fuerit acq̃ſitũ p furtũ vel rapinam vel p violẽtiã ſeu p fraudẽ ⁊ huiuſmodi. Et ſcdm Inno. ĩ. c. q2 pleriq3. ext̃. ꝺ imu. eccle. hoc caſu tenet̃ q̃s ad reſtitutõez ſiue ſit debitum iure naturali ⁊ ciuili ſiue iure naturali tñ q̃le ẽ qꝺ debet̃ ſeruo. et ideo ide nõ faciat elemoſinã ſ3 reſtituat. Si aũt ſit debituz iure ciuili tñ vt ſi legatũ de quo potui detrahẽ falcidiã. i. potui diminuẽ ſcdm legẽ illam. integꝛ ſolui credens hereditatẽ ſufficẽ ad oĩa. nõ tenet̃ legatarius mihi reſtituere. Et ſubdit. Quidã tñ dicũt ꝯtrariũ. Iſta ſecunda eſt vera ſaltẽ in foro iudiciali ⁊ etiaz penitentiali cũ lata fuerit ſẽtentia. quia hoc cãu error facti cauſat repetitionẽ licet non error iuris. C. ad. l. falci. error. Sed notãdũ ẽ dictũ Inno. p foro pniali ſi ſnĩa non fuerit in contrariũ lata iudicialiter. Itẽ dicit q̃ ꝯdẽnatꝰ ad aliq̃d iniuſte nõ tenet̃ ſponte dare licet ſnĩe parere debeat. ſcdo cãu diſtiguẽdũ ẽ q̃ aut illicita acquiſitõ ẽ reſpectu cãe aut r̃ſpectu pſone. Si reſpectu cãe puta quia ex cauſa turpi. dicendũ q̃ aut turpitudo eſt ex pte accipientis tñ. aut ex pte vtriuſq3. Si ex pte accipiẽtis tñ. puta ſi recepit aliquid vt delictuz nõ faciat vel vt id faciat ad quod tenet̃. puta vt rẽ inuẽtaz reſtituat. Et clarũ ẽ q̃ hoc cãu tenet̃ recipiens r̃ſtituẽ dãti. l. j. ⁊. ij. ff. de ꝯdi. ob tur. cãm. Si turpitudo ẽ ex parte vtriuſq3. puta ſi dat̃ ad corrũpendũ iudicem non tenet̃ reſtituẽ danti. q2 ĩ pari cã turpitudinis potior ẽ conditio poſſidentis ff. de condi. ob tur. cãm. l. ſi ob turpẽ. §. porro. ⁊. C. eo. l. ij. Sed hoc caſu an ⁊ q̃ndo ⁊ cui reſtituere teneat̃ eſt magis dubium. Et primo videt̃ q̃ ſemp teneat̃ reſtituere. ff. de offi. pſi. l. illicitas. in pncipio vbi dicit̃. Itez ne quis iniquũ damnum aut lucrũ ſentiat. preſes puintie prouideat. Ad idẽ. ff. de calum. l. ĩ heredẽ. vbi dicitur. q̃ conuenit illicita lucra ab omnibus extorqueri. Et in foro iudiciali ⁊ ciuili debet dari fiſco. C. de mõ multarꝫ l. multarꝫ. Sz in foro canõico vel pniali debet erogari paupibꝰ. xiiij. q. v. nõ ſane. ad finẽ. ⁊ extra. de vſu. cum tu. etiam ſi ex meretricio accipiat̃. Nec obſtat qꝺ dicit̃ Deutro. xvj. vt nõ offerat̃ merces

ꝑſtibuli in domo dei. q2 illud ĩtelligitur
quo ad oblatõez altaris vel ſacrificij pu
blicã. nõ quo ad ꝑuatã elemoſinã vt di
cit Tho. ſcđa ſcđe. q. xxxij. arti. vij. Acq̃
ſitũ tñ ꝑ ſymoniã dꝫ reſtitui illi eccľie ĩ
cui⁹ ĩiuriã acceptũ eſt. ext̃. de ſymo. c. de
hoc. Conť ꝓdicta facit qđ dr̃ ĩ. l. iiij. §. j.
ff. de ꝯdi. ob tur. cãꝫ. vbi dr̃ q᷑ meretrix
lꝫ turpiter faciat q᷑ ſit mẽtrix. nõ tñ tur
piter accipit qđ ei dať etiã ex mẽtricio
Tho. ĩ dicto. c. vij. diſtiguit q᷑ qñ lex ꝓhi
bet datõem ⁊ acceptõeꝫ. tunc dꝫ oĩo acce
ptũ ex turpi cã reſtitui. vt pꝫ ĩ ſymonia
⁊ in eo qđ dať iudici ad corrũpendũ. ⁊ in
ludo ꝓhibito. et in multis ſilibus. Si ve-
ro lex nõ ꝓhibet datõeꝫ lꝫ ꝓhibeat cauſã
dandi. tũc nõ cogiť q̃s ad reſtitutõeꝫ. vt
pꝫ in lucro meretricis. de quo dictũ eſt
Dicit ei q᷑ poteſt retineri. ⁊ de eo elemo
ſina fieri. Sed certe quotiens aliquid ꝓ
hibeť. ⁊ omne illud intelligiť prohibitũ.
quod ſequiť ex eo vel ob id. C. de legi. l.
non dubiũ. Et ideo cũ lex ꝓhibet aliquid
g̃ ⁊ ſolutõem vel receptõem ex illa vľ ob
illã. ⁊ tantomagis quanto iſta ſolutõ vľ
receptõ non ſolum eſt quid conſequens
immo ⁊ cauſa principalis rem ꝓhibitaꝫ
inducens. q2 ſine ea turpitudo veriſimi-
liter non fieret. Ideo ꝑncipalis cã probi
bitõnis ſtat in illa datõe vel receptõe. ex
quibꝫ cauſať res turpis. Et ideo cuꝫ lex
aliquid ſimpliciter ꝓhibꝫ videť prohibẽ
⁊ datõem ⁊ receptõem ex illa vel ob illaꝫ
Secus ſi non ſimpliciť prohibꝫ licꝫ illđ
notet infamia. ſicut mẽtriciũ ⁊ ſilia. Et
hoc ſentit glo. Ray̆. in ti. de rapto. §. Sꝫ
quid de focarijs. ſuꝑ verbo teneneť reſti-
tuere. vbi dicit. Quid de oĩbus illis qui
turpiter acquirũt aliquid. nunquid poſ
ſũt ſibi illud ĩ aliquo cãu retinẽ? Et ſub
dit. Re. Ubi trãſlatũ ẽ dominiũ in accipi
entem ⁊ non ꝯpetit repetitõ illi cui⁹ fuit
res illa. diſtingui poteſt. quia ĩ illis que
ſunt prohibita quia mala. quedã ſunt q̃
nõ puniunť a iure ciuili ĩ forma iudicij
niſi pena infamie vt hiſtrionat⁹ ⁊ exerci
tuum eorũ qui pugnãt in arena vľ duel
lo vel oꝑe meretricũ ſolutaꝝ. Et in tali-
bꝫ turpiter acquiſita res retineri ꝑt ad
vſũ acquirentis. Quedã ſunt que puni-
untur a iure ꝑ corporalem penam vel ꝑ
extorſioneꝫ turpiũ lucroꝝ. ⁊ taľr acq̃ſi-
ta retineri non debẽt ad vſuꝫ acquirẽtis
niſi ei concedať a pñiario ſuo tanq̃ alij
pauꝑi ſꝫ debẽt in pios vſus erogari. niſi
forte reſtituta ſint iã illis a q̃bꝫ ſunt ha
bita vel niſi qui habꝫ reſtituẽ velit eis a
quibus habuit. ad qđ tñ nõ teneť. Et re
ſtitutõ huiuſmõi ĩ foro pñiali iudicãda
ẽ pro ꝑte ſatiſfactõis. Et ideo ibi late pa
tet officiũ penitẽtiarij. ⁊ ibi forte põt di-
ſpenſare ſicut ⁊ in limitãdo tempe peni-
tentie ⁊ mẽſura ieiunioꝝ. In illꝰ aũt que
ſunt mala q2 prohibita ſicut ſũt tornea-
menta. negociatõ clerici. lucꝝ aduocati
onis vel medicine in caſibꝫ nõ conceſſis
emere bladũ vel vinũ vt poſtea cari⁹ vẽ
dať. facere ſerta de floribus ad vẽdendũ
quorum vſus eſt frequentius ad laſciui-
am ⁊ ſimilia. ⁊ his cauſis acq̃ſita retine
ri non poſſũt. Et ſubdit. Licꝫ auteꝫ hec
diſtinctõ videať probabiľ. quia tamẽ pe
ne reſtringende ſunt. et q̃ nimis emũgit
elicit ſanguinẽ. verius credo q᷑ licꝫ ĩ ꝓdi
ctis caſibꝫ bonũ ſit ⁊ ſalubre q᷑ penitens
inducatur in foro pñiali ad erogandũ ĩ
pios vſus taliter acquiſita. non ẽ tamen
ꝯpellendus niſi velit. nec iudicãd⁹ nõ eẽ
in ſtatu ſaluandoꝝ ſi nõ velit huiuſmo-
di penitẽtiã accipe. niſi ĩ caſibꝫ a iure ex
preſſis vt in ſymonia. de qua expreſſũ ẽ
q᷑ pecunia ſymoniaca eſt reſtituẽda ec-
cleſie in cui⁹ ignominia ẽ accepta licet ⁊
hoc poſſet intelligi quãdo recepta eſt de
bonis eiuſdẽ eccľie vel qñ de hoc agiť in
foro cãrũ. Siľr qñ quis aliq̃d recipit vt
faciat damnũ vel iniuriã vel calumniaꝫ
alij. quia tunc non ille qui dedit repetit
ſꝫ ille ꝯť quẽ datũ ẽ. ff. de calũ. l. genera-
liter. §. illud. Quod tamẽ intelligiť quã
do agiť in forma iudicij. quã ſeueritateꝫ
nõ oportꝫ obſeruari ĩ foro pñiali. Glo.
tñ eadeꝫ in ti. de rapto. §. xij. circa peda
gia ſuꝑ verbo tenetur eĩ in fi. ait. q᷑ tu-
tius eſt dicere q᷑ pecunia ex pacto ſymo
niaco accepta retineri non poſſit etiam
in foro penitentiali. licet ſecus ſit ſi abſ
q3 pacto fuerit accepta. ar. a cõtrario ſẽ
ſu. extra. de ſymo. mandato. Hec ille. Ex
hac glo. ⁊ ex ſupradictis poteſt colligi q᷑
acquiſitum ex turpi cauſa quis iudicia-
liter teneť reſtituẽ niſi illa cauſa nõ fue
rit ſimpliciť prohibita. ſed ſolũ a lege in
famia notata. In foro aũt penitentiali

quādo reſtitutō non ē faciēda certe pſo-
ne. de ꝯſilio eſt q̄ oīa illicite acq̄ſita ero
genť in pios vſus. de nccītate aūt nō eſt
niſi iudicialis ꝯdemnatō facta fuerit vł
niſi inq̄tū ꝯfeſſori videať. Nā ī foro pēi-
tentiali quis reſtituē ꝑrimo nō teneť niſi
inq̄tum ipm̄ damnificauerit ſeu cōdēna
tus fuerit vt ſepe p̄oſtenſū eſt. Et notat
glo. xij. q. ij. fraternitatis. Deo aūt ſatiſ-
facere debet ꝑ turpi cā ſm arbitriū ꝯfeſ
ſoris. xxvj. q. vij. turpia. Et qꝛ Sap̄. xj.
diciť. Per q̄ peccat q̄s. ꝑ hec ⁊ torqueť. ī
nuēs q̄ q̄s debet puniri ī illo ī q̄ deliquit
iō cū ī receptōe ob turpē cāʒ fuerit deus
offenſus cuiꝰ occaſione deuentū ē ad pec
catū. ꝯueniens eſt q̄ ſacerdos inquantū
ſm deū poteſt facere iniūgat penitēti q̄
om̄e acceptuʒ ex turpi cā eroget ī pios
vſus vt ſic ſatiſfaciat deo in quo offēdit
niſi penitēs ꝯſtitutꝰ fuerit ī magna nccī
tate. Et penitens debet ſe p̄parare ad re
ſtituēdū ⁊ faciendū quicq̄d cōfeſſori ſm
deum viſū fuerit. quia ad hoc obligatur
extra. de pe. et re. omnis. Item etiā in fo
ro penitentiali quis teneť reſtituere qñ
ius hoc ſpecialiter exprimit. vt in vſura
vel ſymonia ⁊ ſilibus. vt in ludis aleaꝝ
taxilloꝝ. ⁊ ſimiliū ꝓhibitoꝝ. vt ſup̄ ludꝰ
alee. §. iiij vſq̄ʒ ad finē. Item ſm Inno. ī
c. quia pleriq̄ʒ. extra. de imu. eccle. ī glo.
ſua. verſu. ẏpocrita autē. Ipocrita q̄ ſub
forma boni xp̄iani cū non ſit accipit ele
moſinas. teneť ad reſtitutōem. Et ſubiū
git q̄ forte nō tenetur reſtituere illi qui
dedit. quia conſecutus eſt mercedē ſuam
Puto q̄ hoc ſit notabile dictū. ⁊ q̄ licet
non fiat reſtitutio illi qui dedit. tñ ſi da
tū eſt vel acceptū aliqua ſpeciali cā ⁊ ex
p̄ſſa puta in calicē vel altare vel in ſub-
uentōem alicuius hoſpitalis vel quodcū
q̄ʒ aliud. in illam cauſam debet fieri r̄ſti-
tutio. quia nil tam equū eſt q̄ q̄ res trāſ
ferantur ſcđm voluntatem domini ipa-
rum. in Inſti. de acq̄. re. do. §. ꝑ traditio-
nem. Et ſic caueant ſibi om̄es clerici. la-
ẏci. religioſi. heremite. et quicunq̄ʒ alij q̄
oſtendunt bonam vitam vt recipiāt ele
moſinas. Sed quid ſi ꝑ cauſa honeſta et
inhoneſta datur res īdiuiſibił. puta ſer
uitus vie vel alia. vel bos. equus et ſimi-
lia. an in toto res debeat adiudicari cāe
honeſte an inhoneſte cū indiuiſibilibus

natura potētioris ſolet ad ſe attrahere
minus potens. ff. de ſta. hone. l. queritur
Hanc. q. tangit glo. in. l. iij. ff. de ꝯdi. ob
turpē. cām nec determinat. Et lʒ mł'ta poſ
ſēt allegari hincinde. tñ ꝓpť breuitatē ſal
uo meliori iuditio dico q̄ res data ꝑ p̄te
adiudicabiť cauſe honeſte. ⁊ ꝑ p̄te cāe i-
honeſte. quia licet in ſe ſit indiuiſibił tñ
ē diuiſibilis ꝑ reductionē ad extimatōʒ
pecuīe. ar. ff. fini. regū. l. j. §. j. ⁊. l. ſe. vbi
ponitur caſus in ponēdis finibus. vt ſi
non poſſint bene poni tollatur de terra
vnius ⁊ detur alteri data extimatōne il-
li a quo terra tollitur. Et ſic in caſu pro-
poſito poterit res data retineri ſi adim
pleta eſt cauſa honeſta ꝓpter quā data ē
et pars precij concernentis inhoneſtaʒ
cām erogabiť ſm ea q̄ ſupius tacta ſūt
Quādo aūt illicita acq̄ſitō ē reſpectu ꝑ-
ſone hoc ꝯtingit vel qꝛ aliq̄d accipiť ab
eo q̄ nō pōt dare vel qꝛ aliq̄d dať ei qui
nō pōt recipe. primū ꝯtigit nō ſolū cuʒ
aliquid accipiť a nō vero dño. ſed etiaʒ
a rei domino cui denegata ē admīſtratō
ſeu alienatō bonoꝝ ſuoꝝ. de quibꝫ dictū
ē ſup̄. donatō j. §. j. ⁊ ibiđ. §. ix. poniť an
clerici poſſint donare. Itē regulariť nul
lus poteſt donare vel ꝑ donatōeʒ recipe
vltra quingentos ſolidos niſi p̄cedat cer
ta inſinuatō. Fallit in aliquibꝫ caſibꝫ. de
quibꝫ dictū ē ſup̄. eccłia j. §. iiij. cū addi-
tōne. Et ſolidus in legibꝫ capiť ꝑ aureo.
vt in Inſti. de pena teme. liti. §. fi. et ibi
glo. Item regulariter non valet donatō
inter ꝯiuges. ⁊ inter patrem ⁊ filiū qui ē
in eius p̄tāte. vt ſup̄. donatō j. §. v. cū ſe
quētibꝫ. Item regulariter filiuſfamił nō
pōt donare vł admīſtrare niſi ſint res ca
ſtrenſis peculij vel quaſi. de quo ſupra.
elemoſina ij. §. iij. ⁊ ſup̄. peculiū. Itē nul
lus poteſt aliquid dare in fraudeʒ credi
torū ſuoꝝ. ał recipiens ab eo tenetur ad
reſtitutionē cum diſtinctione. quia aut
r̄cipit titulo lucratiuo aut oneroſo. Si
lucratiuo ⁊ creditores fraudāť. omnino
tenetur ad reſtitutioneʒ. ff. que in frau.
cre. l. qui autem. §. ſimiliq̄ʒ mō. Et videť
intelligendū hoc quādo fraus interueni
ebat tp̄e donationis. Secus ſi poſtea. qꝛ
factū legittime retractari nō dʒ. licʒ ca-
ſus poſtea eueniat a quo nō potuit īcho
ari. ext̄. de re. iuris. factū legittīe. li. vj.

Niſi forte q̇s accepiſſet acquiſitū ex deli-
cto: puta ex uſura. Tūc em̄ qñcunq̨ uſu
rarius efficiat̄ nō ſoluēdo talis obligat̄
ad reſtitutōnem. lꝫ a principio non re-
ceperit in fraudē creditoꝝ. qꝛ nō ē equū
ut ex dolo alicuius alter ꝯmodū ſentiat
cū damno tertij. l. fi. in pꝛin. ff. de eo per
quē factū erit. ⁊ quia locupletari q̇s nō
debet cū iactura aliena. ext̄. de re. iur̄. lo
cupletari. li. vj. Et ita videtur eſſe de mē
te dn̄i An. de bu. in. c. cum tu. ad fi. ext̄.
de uſuris. Et p̄dicta faciūt q᷑ cū iudei cō
munit̄ viuāt ex uſuris nec ſint potētes
r̄ſtituere accipiētes ꝑ donatōem vl᷑ alio
titulo lucratiuo aliquid ab eis teneātur
ad accepti reſtitutōnem faciendā illis a
quib᷒ iudeus accepit uſuras etiaꝫ ſi ali-
quid acceptū ab eis ſit ꝑ pena. ut ſup̄. iu
deus j. §. vj. et. vij. Si v̄o titulo oneroſo
quiſpiā aliquid accepit ab eo qui nō eſt
ſoluendo. puta qꝛ emit vel hūit ꝓpt̄ opas
ſuas. vel ꝑ ꝑmutatōem vel aliā oneroſā
cām: nō tenet̄ ad reſtitutōem niſi ſciue
rit illud fieri in fraudem creditoꝝ. ff. q̄ in
frau. cre. l. ait p̄toꝛ. §. q᷑ ait p̄toꝛ. Et dicit̄
ſcire ſi creditores ſunt ſibi ꝑteſtati q᷑ fit
in fraudem eoꝝ. dicta. l. ait p̄toꝛ. §. ſi q̇s
ꝑticeps. Item qñ alienauit ſimul om̄ia
bona ſua. Ex illa em̄ uniuerſali aliena-
tōne fraus p̄ſumitur. ff. eo. l. om̄es. §. lu
tius. Item etiā qñ euidēter hoc apparēt
ut qꝛ ſcit aliquē ĩpotenteꝫ reſtituere. et
aliquid vendere vel emere ad ludū. luxu
riā. guloſitatē. vel alit̄ inutilit̄ ꝯſumē-
dum. et ſic in fraudē creditoꝝ. cū efficia-
tur minus potēs ad ſoluendū. Item illi
creditores tm̄ poſſunt p̄dicta reuocare
in quoꝝ fraudem facta ſūt. Nō aūt alij
creditores qui poſtea facti ſūt niſi ex pe
cunia ip̄oꝝ eſſet p̄oꝛib᷒ ſatiſfactū. dicta
l. ait p̄toꝛ. §. ita demū. Ex his colligit̄ q᷑
cū iudei ꝯmunit̄ ꝓpter uſuras nō ſint ſol
uēdo accipiēs aliquid ab eis etiā titulo
oneroſo: puta locatione. venditōne. vel
ſimili ex quo manifeſte fiūt ĩpotentōres
ad ſatiſfaciendū tenet̄ reſtituere illis a
quib᷒ accepte ſunt uſure ſicut ꝯtingit in
vendēte eis gallinas vel alia ad guloſita
tem ꝑtinētia vel pulcra veſtimēta ⁊ alia
ſilia ad pōpoſitateꝫ. vel qui ad talia lo-
cant ſibi opas vel ad radendū vel ad po-
liendū. Et generalit̄ quocūq̨ mō ab eis
aliquid accipiat̄ ex quo manifeſte fiant
ĩpotentōres ad reſtituendū. lꝫ etiā titu-
lo oneroſo. hoc fit in fraudē creditoꝝ. et
ꝑ ꝯñs accipiēs tenet̄ ad reſtituendū. ut
p̄t ex p̄dictis colligi. Item aduertēdū q᷑
ex p̄dictis accipiētib᷒ et nō valētib᷒ alie
nare aliqui tenent̄ ad reſtitutōeꝫ ſtatim
Aliqui ꝑ reſtitutōem in integꝝ. Stati
tenētur qui rem acceperūt cuius aliena
tio ip̄o iure nō valuit ut ſi maritus alie
net fūdū dotalē. vel in quibuſcūq̨ caſib᷒
ius ꝓhibet alienatōem. de quib᷒ aliquid
ꝓxime tactū eſt. maxime ſi q̇s accipit a
minoꝛe. xxv. ānis dono rem ĩmobilem
vel etiaꝫ ꝑ venditōnem ſine iuris ſolēni-
tate puta ſine tutoꝛis vel curatoꝛis au-
ctoꝛitate vl᷑ ſine iudicis decreto. i. auc̄te.
Nam tenet̄ ſtati ad reſtitutionē ſ̄m In-
no. ĩ. c. qꝛ pleriq̨. d̄ ĩmu. ec. v̄. ſi aūt ex do
natione. Item p̄t dici in emptoꝛe rei ec-
cleſiaſtice qñ nō interuenit debita ſolē-
nitas. tunc em̄ ꝯtractus nō valꝫ. de quo
ſup̄. alienatō. Et om̄es iſti tenētur ad re
ſtitutōem rei cū fructib᷒ omnib᷒. de quo
ſup̄. §. iiij. cū additōne. qꝛ qui ꝯtra iura
mercat̄ bonā fidem nō p̄ſumit̄ hr̄e. ext̄.
de re. iur̄. q̇ cōtra. li. vj. Niſi ſit forte ꝑ-
ſona que excuſet̄ iuris ignorātia. ut mi
noꝛ. mulier. ruſticus. et miles. ff. de ꝓba.
l. cum in debito. §. ſi aūt is qui. Per re-
ſtitutōnem in integꝝ tenētur aliqui qñ
ꝯtractus eſt ſolēniter celebratus. ſed ex
priuilegio eccleſie vel minoꝛis res p̄t ab
eis tolli ꝑ in integꝝ reſtitutōem qꝛ alle-
gant ſe in aliquo leſos. Et hoc caſu qui
rem talit̄ habuerūt nō tenētur reſtitue-
re niſi obtenta reſtitutōne in integꝝ ab
eccleſia vel minoꝛe ſ̄m Inno. in dicto. c
quia pleriq̨. v̄. ſꝫ quid dices in eo. ubi di
cit nō teneri eos ad reſtitutōnem niſi in
ꝯtrahendo uſi fuerint malitia. vel facta
reſtitutōne. ut dictum eſt. Adde. Vel ni-
ſi interuenerit non parua deceptio etiā
ſine malitia. ut ſupra. emptio. §. ij. Se-
cūdo ratōne perſone ſuccedit obligatio
ad reſtitutōem qñ ei aliquid dat̄ cui da
ri ꝓhibetur. Et de hoc aliq̇ caſus ſupra
notati ſūt. ſicut de donatōne int̄ ꝯiuges
et inter p̄rem ⁊ filiū ſub eius p̄tate ꝯſti
tutuꝫ. Nunc alij ponēdi ſunt videlꝫ rōne
etatis et officij. Rōne etatis puta ſi ſol-
uatur debituꝫ pupillo ſine tutoꝛis auc̄te

⁊ iudicis decreto. Tunc enĩ res non effi-
citur pupilli nec liberatur debitoꝛ. et te-
netur rem illã iteꝝ ſoluere ſi pupillus rẽ
ſolutã male ꝯſumpſerit vel furto amiſe-
rit. Tñ ſi pupillus rem illã habet vel ex
illa ſit factus locupletioꝛ. et petit adhuc
debitum ꝑ exceptõem doli mali ſubmo-
ueri poterit. in Inſti. per quas pſo. no.
acq. §. penl't. Idem ꝓpter eandem rõnem
putarẽ in furioſo. Rõne officij iura ꝓhi
bent aliquib' dari vt rectoꝛib' et iudici-
bus. de quo ſup̃. iudex j. §. iij. cũ additõ-
nib'. Inſuꝑ qui aliq̃d dat iudici vel ad-
uerſario: puta ꝓcuratoꝛi vel aduocato
aduerſe partis admittit cãm. C. de pe-
na iudi. qui ma. iudi. l. j. Sed hoc eſt in-
telligẽdum niſi euidenter ꝯſtiterit quẽ-
piã aliquid dediſſe ne iniuſtitiã paciat᷑.
vel vt iuſtitiã ꝯſequat᷑. Tunc enĩ etiam
datũ p̃t repetere ⁊ nullã penã incurrit.
xiiij. q. v. c. nõ ſane. et ibi glo. Minoꝛib'
tñ officialib' qui ſunt in auxiliũ rectoꝝ
et iudicũ: pñt dona dari. ⁊ ip̃i etiã pñt ꝓ
iuſto bñficio p̃ſtito aliquid extoꝛquere.
dicto. c. nõ ſane. ad fi. Q̃d glo. dicit veꝝ
niſi ſit eis certũ ſalarium ꝯſtitutũ. quia
tũc ſi aliquid vltra petierint crim̃ie cõ-
cuſſionis tenẽtur ⁊ ad penã quadrupli.
Itẽ ep̃o vel alteri p̃lato viſitãti ſeu eoꝝ
familiarib' nil p̃t dari p̃ter ꝓcuratõem.
vt infra. viſitatõ. §. j. et. ij. Sil'r nec ſar-
racenis ſeu infidelib' vel hẽticis in diſpẽ
dium xp̃ianoꝝ. vt infra. ſarracenus. §.
j. et in ꝓceſſu annali curie. B

¶ Quid de illis qui ponũt ſe in manus
creditoꝛuꝫ ſed non intẽdunt reſtituere.
immo ſperant q̃ ꝓ nihilo vel de modico
quietabũtur al' nõ ponerent ſe? Rñ. ſm
frem Egidiũ in quolibet. Tales quidem
a peccato rapine nõ ſunt abſoluti. quia
pcc̃m ꝑ pniam et ꝯfeſſionẽ dimittitur.
Sed vtꝝ ſint abſoluti a debito reſtituẽ-
di: diſtingue. quia ſi creditoꝛ ꝓpria volun
tate dimiſit nõ tenet᷑ amplius reſtitue-
re. Secus ſi deceptus vel coactus vel q2
putauit ſe nunq̃ aliq̃d poſſe habere. De
hac etiaꝫ queſtione habes ſup̃. §. iij. A.
Ad p̃dicta faciunt que hñtur in ſũ. li. ij.
ti. v. q. xxv. ⁊. q. lxxxvij. Et q̃d notat dñs
Pe. de anchorano. in. c. q̃q̃. de vſur. lib.
vj. B. An qui male recipiũt a pſonis ec
cleſiaſticis teneãtur ad reſtitutõnem. et

cui. vide ſup̃. clericus iiij. §. fi. A. Et ibi
in additõne. B. Vtꝝ reſtitutõ ſit ps ſa-
tiſfactionis. vide infra. ſatiſfactio. §. ix.
Ad materiam etiam reſtitutõnis facit
infra. vſura vj. ꝑ totum.

Reſtitutio ſecundo. s.

R qñ debitoꝛ nõ eſt ſoluendo. Ubi
ſciendũ ſm Ray̆. q̃ ſi ſimplicit᷑
non p̃t ſoluere doleat et ꝓponat reſtituẽ
q̃cito poterit. xiiij. q. vj. ſi res. C. d̃ ceſſi.
bo. l. j.

¶ Quid ſi is q̃ tenet᷑ reſtituere plurib'
non p̃t abſq3 magno detrimẽto ſue fami
lie? Rñ. ſm Ray̆. Conſulenduꝫ eſt q̃ pe-
tat dilatõem et aſſignet eis certaꝫ ꝑtem
de redditib' ſuis. Q̃ꝫ ſi denegẽt dilatõem
⁊ velint q̃ cedat bonis: tenet᷑ abſq3 dila
tõne etiã ſi oporteret ip̃m mẽdicare. Uñ
nõ dico habito reſpectu ne egeat. Nam
ꝯ hoc nota extra de vſuris cũ tu. Tñ vt
Ul. addit ſine culpa p̃t accipere vite ne-
ceſſaria. ſ. extrema. In hac. q. con. tho.
ſc̃da ſc̃de. q. lxij. dicens ſic. Si non p̃t ſta
tim ſoluere ab inſtanti reſtitutõne libe-
ratus eſt ꝓpter impotentiã. ſicut ⁊ tota-
liter a reſtitutõne abſoluit᷑ ſi oĩno ẽ im
potens. Debet tñ remiſſionẽ vel dilatõ-
nẽ petere ab eo cui debet ꝑ ſe vel ꝑ inter-
poſitam pſonaꝫ. Idem eſſet ſi quis obli-
garet᷑ etiaꝫ vni. Et d̃ hoc ſatis dictũ eſt
ſup̃. reſtitutõ j. in p̃ncipio. B

¶ Quid cũ debitoꝛi petẽti dilatõem ali'
creditoꝛ vult dare. alius non. ſed vult q̃
cedat bonis? Rñ. ſm Ray̆. Standuꝫ eſt
maioꝛi ꝑti. Et intellige maioꝛẽ ꝑtem vbi
eſt maius et foꝛtius debitũ. vñ ſi vni cre
ditoꝛi pluſq̃ reliquis oĩb' debeat᷑: ſtã-
dũ eſt volũtati illius de danda dilatõne
vel petenda ceſſione. Si ṽo par ſit debi-
tũ: ſtandũ eſt maioꝛi numero creditoꝝ.
Si oĩa ſint paria: eligẽda eſt clemen-
tioꝛ ſnĩa. ſ. q̃ dilatio det᷑. C. de ceſſi. bo. l.
fi. A. Et ibi addit᷑. Nulla drña int᷑ ẏpo-
thecarios ⁊ alios creditoꝛes q̃tũ ad hãc
electõnem obſeruandã. Et ibi dr̃ de dila-
tõne quinquẽniali. ⁊ hec obtinet in foꝛo
iudiciali. Quo ṽo ad penitentiale dictũ
eſt ſupra. reſtitutõ j. in principio in ad-
ditione. B

¶ Quid ſi q̃s tenet᷑ pl'ib' et nõ p̃t ſatiſ-
facẽ oĩb'. ſm queꝫ oꝛdinẽ reſtituet? Rñ.
Primo quidẽ ſi tenet᷑ ex furto vl' rapina

et res furtiua extat: iſtā reſtituet. quia
nunq̄ fuit ſua. A. Item ē q̄litercūq3 ha
beat rē alienā. q2 ſemꝑ dn̄o ipſius reſti-
tuēda eſt. ff. et. C. de rei ven. ꝑ totū. Ide3
etia3 ſi habeat rem q̄ fuit alterius. et ab
eo ſine iuſta cauſa abdicata eſt: puta ꝑ
metū vel aliter. q2 ſimiliter illi reſtituē-
da eſt. ff. q̄ me. cau. l. metū. §. cū aūt. B
Secūdo reſtituet om̄ibꝫ creditoribꝫ hn̄-
tibꝫ pignora vel ẏpothecas priuſq̄ hn̄ti
bus actōnes ꝑſonales. C. qui po. in pig.
ha. l. eos. Tertio reſtituet alijs quibꝫ d3
q̄cunq3 modo. A. Et hoc ſm ordine3. de
quo in duobꝫ. §. ſe. B

¶ Sꝫ quo ordīe reſtituet hn̄tibꝫ pigno
ra vel ẏpothecas: R. Siue hēant pign⁹
ſpāle ſiue om̄ia bona obligata vt in in-
ſtrumētis ſolet dici. debet eis r̄ſtitui hoc
ordine q̄ q̄ prior ē tꝑe. potior ē ī iure. C
qui po. in pig. l. ſi decreto. et. l. ſi fundū. ⁊
l. diuerſis. Excipiūtur quedā ꝑſone p̄ui
legiate. Nā mulier in dote prior ē om̄ibꝫ
hn̄tibꝫ tacitā ẏpothecā etiāſi hēant pri⁹
p̄terq̄ filijs prioris m̄rimonij agētibꝫ de
dote ꝯ nouercas. C. qui po. in pig. l. aſſi-
duis. Item p̄ferē creditoribꝫ de quoꝝ pe
cunia ipe res empte vel refecte ſūt. Non
aūt p̄ferē mutuātibꝫ ad miliciā. ⁊ fiſco.
C. qui po. in pig. in Auten. quo iure. A.
Et ibi patet q̄ mutuare ad militiā ē qn̄
ex pecunia mutuata militia empta eſt.
et hoc in ſcripē ꝓbato quo ad hāc mate-
ria3. Item ibi de fiſco nil dr̄. ſed de eo dr̄
in. l. q̄uis. C. de priuile. fiſ. B. Na3 tales
creditores om̄ibꝫ alijs p̄ferūtur. A. Non
aūt p̄ferūtur hn̄tibꝫ priore3 ẏpothecam
etiā tacitā. dicta. l. q̄uis. B. Itē qui ex-
pendit in funerādo teſtatorē p̄ferē cuili
bet hn̄ti tacitā ẏpothecam. ff. de reli. l.
penl't. et. l. at ſi quis. §. j. Forte aūt nō ē
idem in hn̄tibꝫ expreſſā vt Azo dicit. A
Hoc dicit cū verbo forte. vt p3 in glo. l.
penl't. ff. de reli. Et bene dicit forte. quia
videē apte ꝯtrariari. dicta. l. penl't. que
indiſtincte loquēdo dicit. Impenſa fune
ris ſemꝑ ex hereditate deduceē. que etiā
omne creditū ſolet p̄cedere cū bona ſol-
uendo non ſint. B. Et de materia pigno
ris vide ſup̄. pignus.

¶ Quo ordīe reſtituet qđ debeē ex alijs
cauſis. A. i. ex actōnibꝫ ꝑſonalibꝫ. q2 de
realibꝫ dictū eſt ſup̄. ꝓprimo. §. B. R. ſm
Wil. Si debeē ex cauſa priuilegiata. vt
in depoſito illud p̄mo reſtituendū eſt. ff.
depoſiti. l. ſi hoīem. Si v̄o ex alijs cauſ
tūc ſiue ex cōtractu ſiue ex maleficio vel
quaſi: eq̄liter debeē. ita tn̄ q̄ ſi aliq̄s am
plius vigilauit in petēdo: illi p̄mo reſti-
tuendū ē. Aliter v̄o ſolueē ꝓ rata. vt. ff.
q̄ in frau. cre. l. pupillus. A. Et ibi p3 q̄
ſi debitor ꝑ ſe n̄ exactus in iudicō vel ext̄
ḡtificauerit alicui creditoꝝ. illud qđ da
tū eſt reuocaē. et diuidaē inē creditores
ꝓ rata. ⁊ notaē in ſū. con. eo. ti. q. xc. B
Et ī hoc vltio caſu. iure quidē poli etſi n̄
iure fori excuſareē. vt credit debitor ſi
pietate motus gratificaret plurimū in-
digēti. A. Item in dicta. q. xc. Et ad h⁹
materie declaratōem diſtinguendu3 eſt.
vtꝝ debitor ſit obligatus principl'r actō-
ne reali. et de hoc dictū ē ſup̄. reſtitutō j.
§. j. in additōne. An v̄o ſit obligatus p̄n
cipl'r actōne ꝑſonali. et tūc. aut ē ſoluē-
do. aut nō. Primo caſu debet ꝓut teneē
om̄ibꝫ creditoribꝫ ſoluere. et p̄t ſoluē nō
ſolū creditori ſuo. ſed etiā creditori cre-
ditoris ſui. q2 intelligiē facere meliore3
ꝯditōnem eius ⁊ vtiliē geſſiſſe negociū.
niſi forte ſuus creditor ꝓhibuiſſet ſibi. ff.
mādati. l. ſi pro te. vbi dr̄ q̄ ſi quis gerit
negociū alterius dn̄o ꝓhibente nullā h3
actōem ꝯtra dn̄m. Fallit in caſu in quo
etiā ſi ꝓhibeaē p̄t ſolui creditori credito
ris. videlicet qn̄ ſecundus debitor eſt de-
bitor ex eadem cauſa: ex qua et creditor.
puta vnus ꝯduxit domū quā et ipſe lo-
cauit. Nam ſecūdus cōductor p̄t ſoluere
primo locatori. vt. l. ſolutum. §. ſoluta3.
ff. de pigno. ac. Secūdo caſu qn̄ non eſt
ſoluēdo ⁊ habet plures creditores quibꝫ
om̄ibꝫ nō p̄t ſatiſfacere tūc debet ſatiſfa
cere ſm ordinē dictū hic. et in. §. p̄cedē-
ti. Sciendum tn̄ q̄ hec materia. ſ. quibꝫ
creditoribꝫ debeat p̄us ſatiſfieri l3 aliq̄-
tenus pateat ꝑ predicta. tn̄ in legibꝫ lō-
ga eſt et magis ꝑtinet ad forū iuditiale
quo creditores inē ſe diſceptēt an debeāt
preferri q̄ ad penitētiale vbi de ꝯſciētia
agiē debitoris cui debeat reſtituere. Nā
ipſe ad ꝯſciam tuēdam non debet alicui
creditoꝝ ꝓpter affectōnem vel amicitia3
tꝑalē ſeu carnalē in p̄iuditiū alioꝝ ſol-
uere. ff. que in frau. cre. l. pupillus. Sed
inq̄tū ipe ꝯgnoſcit primo d3 dare quibꝫ

magis tenetur. et ſic excuſat. niſi craſſe
et ſupine ignorauerit. ext. de cle. exco.
mi. apl'ice. quod ꝯphendit ſm qualitatẽ
ꝑſone et loci. ff. de iur. et fac. igno. l. re-
gula. §. ſ; iur. videlicet vtꝝ potuerit eẽ
ꝑitus ꝑ ſe vel hr̃e copiã peritoꝝ. ℏ

¶ Heres debitoris tenet eo ordine quo
ipẽ debitor. ſed quo ordine teneat ad le-
gata. habes ſup. hẽditas. §. vj. A. Et ibi
patet ꝙ iſte ordo eſt vt ꝑus ſatiſfiat cre
ditoribꝫ defuncti. ℏ

Reſtitutõ iiij°. q̃tum ad

fautores raptoꝝ. Quid g̃ de his
qui ſecunt raptores ad predaz?
Re. ſm Ray. Si illi qui ſecũtur vel aſſo-
ciãt raptores ſciũt vel exiſtimãt eos ra-
pinã facere ꝓpter eoꝝ ſequelã ſiue ꝯſiliũ
ſiue exhortatõem. ita ꝙ al' non eſſent fa
cturi: quilibet eoꝝ tenet in ſolidum. Si
doꝓpter ſuã ſequelã vel ꝯſiliũ non plus
fecerũt q̃ al' eſſent facturi. tũc tenẽtur
tm̃ de his que inde habuerũt vel expen-
derũt. et de damno qđ ipi vel aliqui đ fa
milia ipoꝝ fecerunt directe vel occaſio-
nalit. ar. ad hãc diſtinctõez ext. đ ſen. ⁊
re iudi. cũ I. ⁊. a. et ext. de eta. ⁊ q̃li. tuã.
⁊ de ſen. exco. int alia. xj. q. iij. qm̃ mul-
tos. Item Tho. ſcđa ſcđe. q. lxij. A. Cõ.
etiã Vl. et Hoſti. qui et addit. ꝙ ſi credit
ꝙ etiã ſine ſuo adiutorio vel inſtigatõne
damnũ feciſſent. ſed non tm̃: tenetur ad
id qđ ꝓbabilit credit eos plus feciſſe ꝓpt
ſuã inſtigatõnem vel adiutoriũ. vt in ſũ.
li. ij. ti. v. q. lxiiij. ℏ. Et ſimile ſup. reſti-
tutõ j. §. ix. Item multofortius tenẽtur
in ſolidũ defẽſores ⁊ receptatores ipoꝝ.
Silr et mãdatores. vel ſi eoꝝ noie facta
eſt rapina et ipi ratam habuerũt. xj. q.
iij. qui ꝯſentit. et. c. ſe. extra. de reſti. ſpo.
cum ad ſedem. in fi. A. Con. cum Ray.
in predictis Tho. et Vl. vt in ꝑdicta. q.
lxiiij. Et de hac materia latius habes in
§. ſe. ℏ

¶ Quot modis aliqui ſũt fautores ra-
ptoꝝ ita ꝙ teneãtur ad reſtitutõem? Re.
ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. lxij. Illi ſunt q̃ his
verſibꝫ ꝯtinẽtur. Iuſſio. ꝯſiliũ. ꝯſenſus.
palpo. recurſus. Participãs. mut'. nõ
obſtans. non manifeſtans. Eoſdem etiã
đſus ponit Wil. quoꝝ expoſitõ ſm eun.
Tho. al. et Wil. ⁊ alios talis ẽ. Iuſſio. i.
ille qui iuſſit. qui principlr tenet ad re-
ſtitutõem totius. Et intellige qñ ex ſua
iuſſione ſecuta eſt ablatio rei. vel nomi
ne ſuo factã ratam habuit. al' non. Te-
netur etiã qñ veriſilr vel ꝓbabiliter cre
dit ex ſua iuſſione ſecutã eſſe ablatõem.
vt in dicta. q. lxiiij. ℏ. Conſiliũ. Hoc ite
rum intelligendũ qñ ex hoc ẽ vel credit
ꝓbabiliter damnũ ſecutũ. Tũc em̃ tene
tur in ſolidũ. al' nõ. Conſenſus. ſ. coopa
tõnis. Si em̃ tantũ coopetur ꝙ ſine eo
nõ poterat damnũ fieri: tenet in ſolidũ.
Si aũt ſine eo fuiſſet factum: reſtituat
quãtũ nocuit ꝑ ſe vel ꝑ ſuos. aut quãtũ
de rebꝫ illis habuit vel expẽdit. A. Idem
in dicta. q. lxiiij. Et addit. Collige etiaz
ex hoc ꝙ ſi plures faciũt damnũ ſimul.
et tñ vnus ſine alio vel plures ſine iſto
feciſſent. ꝙ tenet ſoluere ꝓ rata. i. ꝓ por-
tõne ſua. ſ. quãtum ꝯtingit eum đ dam-
no vniuerſo. ſi non p̃t diſtingui damnũ
quod ipſe intulit ab eo qđ alij intulerũt
ſm Ray. et glo. eius. et Vl. et Inno. et
Hoſti. Et addũt ꝙ in hoc tñ extimatio
habenda eſt. vt qui ſtrẽuior eſt. et q̃ ti-
morẽ maiorẽ incuſſit hoſtibꝫ in plus te-
neat. Item dicũt ꝙ ſi quis vadit cũ ra-
ptoribꝫ et furibꝫ et non coopatur eis ad
aliqđ damnũ faciendũ non videt teneri
in aliquo ſi nihil recepit đ rebꝫ ablatis.
Caueat tñ ꝯſcie ſue in hoc ſi ꝑatus erat
defendẽ ſi forſitan illi ſpoliãdi res ſuas
a p̃donibꝫ defendẽ voluiſſent ⁊ ꝓpter ſuã
pn̄tiam et ſocioꝝ eius nõ audebãt reſi-
ſtere ſpoliãtibꝫ vel domos ſuas incendẽ-
tibꝫ. q2 ſic nõ p̃t liber eſſe a reſtitutõne.
Item dicũt Inno. et Hoſti. ꝙ ſi aliq̃ etiã
nõ animo ledendi vel defendẽdi ledentes
vadãt cum alijs. imo etiã ſi aĩmo paci-
ficãdi vadunt: nõ excuſant niſi ſignifi-
cent aduerſarijs. q2 aliter aduerſarij ti-
more eoꝝ nõ auderẽt res ſuas defẽdere.
Vñ idem eſt ac ſi iuuarẽt. ℏ. Palpo. i.
adulator laudans raptorẽ q̃i ſtrennuũ.
Et quidẽ ſi ex hoc ſecutũ eſt damnũ: in
ſolidũ tenet. A. Al' nõ tenet niſi inquã
tum dãnificauit. Et idẽ ꝑ oppoſitũ intel
ligas in detractore vel vituꝑatore. vt in
dicta. q. lxiiij. ℏ. Recurſus. i. rceptator.
Nã q̃ recipit latrones et tuet eos vel rẽ
raptã doloſe celat ita ꝙ ipedit reſtitu-
tio: in ſolidũ tenetur. Participãs. ſ. in
crimie furti vl' rapine ſociãdo eos. ſicut

in.j.§.dictũ eſt. Sȝ ꝑticipãs in re acce-pta illud ſolũ tenet̃ reſtituere qđ ſcien-ter emit vel recepit. Si aũt ignorant̃. dic vt infra. reſtitutiõ iiij. ꝑ totũ. Mutus.i.q̃ videt furtũ fieri et doloſe tacet cũ poſſet ĩpedire. Hic aũt nõ tenet̃ reſtituere niſi ex officio ad hoc teneat̃. Non obſtãs.i. qui poſſet obſiſtẽ. et nõ facit. Et de hoc eodem mõ dicenduȝ ſicut de muto. A.ſ. q̇ ad reſtitutiõem tenet̃ qñ hȝ ex officio ſicut ſũt principes et rectores qui ex of-ficio tenẽtur iuſticiaȝ ꝯſeruare. qꝛ red-ditus q̃s hñt ſunt ſtipẽdia ad hoc inſti-tuta vt iuſticiã ꝯſeruent in terra. vnde tenent̃ reſtituẽ ẜm Tho. vl. et glo. ray̆. vt in dicta. q.lxiiij. H. Nõ manifeſtãs.i. qui ſcit vbi res rapta vel furata ẽ. et nõ indicat etiã cũ de hoc interrogat̃. A.ſ. ſeruato ordine euãgelico ſeu aľ ẜm for-mã iuris. Aliter nõ tenet̃ rñdere. vt ſu-pra. correctio ij.§.iiij. H. Hic ſilr̃ nõ te-net̃ reſtituere niſi ex officio ad hoc te-neat̃. Sȝ tñ videt̃ teneri ext̃. de furtis. qui cũ fure. A. Hoc.c. loquit̃ q̃ ad pctm̃ vt pȝ in dicta. q.lxiiij. vbi hec oĩa no-tant̃. Poſſet etiam quis hoc caſu teneri ad reſtitutiõem qñ legittime ꝓductus in teſtẽ occultat veritatẽ. qꝛ tunc tenet̃ ex officio manifeſtare. et iõ nõ manifeſtã-do reſtituere tenet̃. vt infra. teſtis iij.§. vtꝝ homo. et.§.fi. H

¶ Sed quid ſi vnus dictoꝝ ſatiſfecerit. nunquid alij liberabũtur? Rñ. ẜm Ray̆. Si vnus ſatiſfecerit integ̃liter de omni damno et expẽſis et incomodo ſiue int̃-eſſe: oĩes alij liberãtur. qꝛ nõ tenentur dãnificato. Nã bona fides nõ patitur vt idem debitũ bis exigat̃. ff. de re.iur̃. bo-na fides. Idem Hoſti. et Tho. Addit vl-terius Ray̆. dicẽs ſic. Ille cui ſic ſatiſfit credo q̇ p̃t et dȝ q̃tum ad iuditiũ aĩe ce-dere actiõem illi qui totũ ſoluit. nõ qui-deȝ vt ab vno toto exigat niſi forte a pn̄-cipali. ſed pro ꝑtibꝫ petat a ſingulis. Sȝ q̃tum ad foꝝ ꝯtentiõſum nõ tenet̃ cede-re. Nã qua fronte p̃t petere ceſſioneȝ qui ex culpa ſua damnat̃. ff. de admi. tu. ſi plures ij. et. ff. de tute. et ra. diſtra. l.j.§. nũc tractemus. Tñ et ſicut Hoſti. dicit. ſiue ſit facta ceſſio ſiue nõ: alij qui nihil ſoluerũt tenẽtur ex ꝯſcia ad reuelandũ illum qui in ſolidum ſatiſfecit quilibet pro ſuis ꝑtibꝫ. Nam ſoluẽs. vtiliter geſ-ſit eoꝝ negociũ. Vñ tenẽtur habere ra-tum et ei ſatiſfacere. ar. ff. de neg. geſt. l. cũ pecuniã. et. l. põponius. in fi. et. l. ſol uẽdo. Tho. quoqꝫ ſcđa ſcđe. q.lxij. quaſi declarans dicit. q̇ ſi ille qui fuit pn̄cipa-lis: vtputa p̃cipiens ſoluit. oĩes illi li-berati ſunt qui fuerũt ab eo ad damnũ faciendũ inducti. A. niſi illi qui aliquid habuiſſent de rapina. vt dicetur in.§. ſe. H. Si vo alius reſtituit tunc illi q̃ ſunt principales. et illi ad quos res deuenit: tenentur reſtituere illi qui reſtituit. A. Idem etiã in ſũ. li. ij. ti. v. q.lxv. H. Et vi-det̃ intelligendũ q̇ ſi iſti tales non reſti-tuãt ei. ceteri tenẽtur pro ꝑtibꝫ ſuis (vt prius dictũ eſt) reſtituere.

¶ Quid ſi ſpoliatus liberaliter remittit reſtitutiõem? Rñ. ẜm Inno. Si dimittit principali. vt raptori vel precipienti: li-beratus eſt ꝯſiliator. et huiuſmodi. quia liberatus eſt is qui principaliter teneba-tur. et qui res habuerat. ſed ſi dimittat ꝯſiliatori non credo liberatos alios eſſe ad quos res ꝑuenerunt. niſi expreſſe in-tellexerit eos liberare. Neqꝫ etiam illuȝ qui rapinã fecit etiam ſi de rapina nihil habuerit. quia de iure naturali et diui-no ꝯueniens ẽ q̇ ſublato principali tol-latur acceſſoriuȝ et non ecõtrario. ext̃. de ꝯſti. tranſlato. Immo plus q̇ et ſi li-beraliter abſolueretur principalis. non ꝓpter hoc abſolutus eſſet conſiliarius ſi aliquid ad eũ ꝑuenit de rapina. niſi ali⁹ pro eo ſatiſfeciſſet et tũc iſte ꝯſiliari⁹ in caſu aĩe. A.i. in foro ꝯſcie ⁊ non in foro iudiciali. vt in dicta. q.lxv. vbi hec notã-tur. H. tenet̃ ei qui ſatiſfecit pro eo. A. etiam ſi ſatiſfaciens fuiſſet principalis in rapina. non autem offenſo. quia ei iã ſatiſfactum eſt ſcđm eundem Inno. ⁊ in dicta. q.lxv. H

¶ Nunquid in reſtitutiõne põt a p̃dictis oĩbꝫ exigi pena. vt de rapina ⁊ de oĩ furto manifeſto pena q̃drupli. et de alio furto pena dupli? R̃e. ẜm Tho. ſcđa ſcđe. q.lxij. Huiuſmodi pene nõ debẽtur poſt-q̃ fuerint adiudicate. in quo caſu pena vnius vt Ray̆. ponit non liberat alium. xij. q.ij. cum deuotiſſimam. De hoc ca-ſu habes ſup̃. pena j.§. plt̃. A. q̃ incipit. vtꝝ q̃ ꝯmittit. De hoc etiã ſup̃. pedagiũ.

§.ij.et ibi latius in additõne. B

REſtitutõ iiij.ſ.q̃tum ad emẽtes. Quid de his qui ſcië-
ter emerũt de rapina vel furto?
Rñ. ſm Ray̆. Si hoc ſciebat quis aut
ꝓbabilit̃ credebat et emit cupiditate ac-
quirẽdi ſibi.ſ.vt haberet vel vẽderet al-
teri ſicut vellet: indiſtincte tenet̃ ad re-
ſtitutõem. neq̨ liberat̃ alienando alteri.
vel ſi res pereat morte vl' quocũq̨ caſu
vel ſi ei auferat̃. Et rõ eſt. q2 ipẽ furtum
ↄmiſit rem alienã inuito dño ↄtractãdo
ff.de furt̃.l.j. Fur aũt ſemꝑ eſt in mora.
vt.ff.de con.fur.l.ſi ꝑ fure.§. ↄditõ.ꝛ.l.
penl't. Unde neq̨ p̃cium quod dederit p̃t
repetere ab illo cuius res ẽ. A. Facit.l.
in ciuilẽ.C.de furt̃. B.ꝛ tenet̃ reſtituere
oẽm vtilitatẽ.vt ſup̃.reſtitutõ j.§.v. Et
ſi reſtituit rem deteriorez q̃ ad ipm ꝑue
nit: nõ liberatur. Etſi in aliquo tꝑe me-
dio res fuit melior etiã forte poſtq̃ ven-
didit alteri tenet̃ ad extimatõem pluri-
mi.ff.de cõ.fur.l.in re furtiua.ff.de fur.
l.qui inuenta.ff.comodati.l.ſi vt certo.
§.ſed interdum.C.de rei ven.l.certũ. Et
idem intelligo de ſecundo et tertio et vl-
timo emptore malefidei. ff.de mino. ſed
vbi. A. Predictis cõ.hoſti.et Ul. Et ad-
dit Ul.q̃ ſi res r̃ſtituit̃ ſufficit q̃ ſit adeo
bona ſicut erat qñ ablata fuit. Si autez
rem nõ habet: facienda ẽ eſtimatõ ſcõm
tp̃s in quo plus valuit. vt in ſũ.eo.ti.q.
lxix. Quod p̃t intelligi veruz. niſi medio
tꝑe res plus valuerit. et illo tꝑe int̃fue-
rit dñi rem ſibi redditaz fuiſſe. q2 forte
vendidiſſet vel vſus fuiſſet. ex cuius ca
rentia oportuit eũ aliam emere. Nã tũc
tenet̃ ad om̃e intereſſe dñi. ſm eundem
Ul.et in dicta.q.lxix.ꝛ iõ non liberaret̃
dando rem eiuſdẽ bonitatis q̃lis erat tꝑe
quo abſtulit. B

¶ Quid qñ quis emit bona fide.ſ.cũ vo
lũtate reſtituẽdi? Rñ. ſm Ray̆. Si emit
quaſi vtiliter gerens negociũ illius cui
fuerat ablata res quã ipſe videbat ꝑire
poteſt a ſpoliato petere id quod dedit ꝑ
ipſa re.ꝛ quicquid expẽdit ad ↄſeruatõ-
nem eius. niſi cũ re illa aliquid lucratus
fuiſſet. q2 tũc diſcõputaret̃ vſq̨ ad quã-
titatem expenſaꝝ. Et breuiter dicendo
quicquid ſibi adeſt ex illa re tenet̃ reſti-
tuere. vt penſionẽ. et mercedẽ. et fruct9.
et ſimilia. et quicq̃d ſibi abeſt p̃t repetẽ.
et rõ eſt. q2 vtiliter geſſit negociũ expo-
liati. A. Hoc veꝝ qñ negociũ vtilit̃ ge-
ſtum ẽ. puta q2 veriſit̃r expoliatus rem
nõ erat rehiturus. et redẽpta eſt ꝑuo p̃-
cio. aliter ceſſat cauſa h9 repetitõnis. et
ↄſequẽter effectus. ext̃. de appella. cũ ceſ
ſante. B. Et hoc p̃t eſſe ſi res ſine cl'pa
ſua pereat vel amittat̃. Sꝫ licet in iudi-
tio anime credat̃ tali emptori. in iuditõ
tñ ↄtentioſo nõ crederet̃ ei. niſi publice
hoc ꝓteſtaret̃. ar.ff.de neg.geſ.l.nenſe-
nius.C.de fur.l.ij.ext̃.vt eccl'iaſtica be-
ne.c.vnico. Et ſi tal' emptor poſtq̃ fecit
diligẽter inquiri nõ potuit ĩuenire cui9
eſſet res illa. quicq̃d res illa valet vltra
id qđ iſti emptori debet̃ danduz eſt ꝑ aĩa
illius c9 res fuit. et ſic liberatus erit. A.
Et dicit Ray̆. Cõſulo q̃ hoc publice fiat
vt euitet̃ om̃is ſuſpitõ. vt in ſũ.eo.ti.q.
lxxij. vbi hec notant̃. B. q2 in hoc etiam
vtiliter geſſit negociũ illius. ar.xij.q.ij.
quatuor. circa.fi. Satis con.hoſti.vl.et
Wil. A. Tñ ſi talis ẽptor pauꝑ eſſet hoc
caſu qñ non inuenit̃ dñs rei ſibi res re-
linqui poſſet a prelato ſicut alij pauperi
ſm Ul.et Hoſti.vt in dicta.q.lxxij. B

¶ Quid qñ quis hẽbat ↄſciaꝫ q̃ res quã
emit venderet̃ iuſte. ꝛ nũc ↄꝑit rẽ fuiſſe
vitioſam.ſ.ex furto vel rapina? Rñ. ſm
Ray̆. Si temere credebat vel ignorabat
ignorãtia craſſa et ſuꝑpina vel ex negli-
gẽtia nihil ſuꝑ hoc cogitabat: tenet̃ ad
reſtitutõem. A.ſ.ſic malefidei poſſeſſor.
q2 lata culpa equiꝑatur dolo. ext̃. de cõ-
ſti. vt aĩaruz.li.vj. B. Si ꝟo emit bona
fide. tunc etiã poſtq̃ ↄꝑit rem vitioſam
fuiſſe poterit expẽſas r̃tinere quas exi-
ſtẽs in bona fide fecit circa rem ↄſeruã-
dam vel meliorandaz et non tenetur de
fructib9 tꝑe bone fidei perceptis. extra.
de in inte. reſti. requiſiuit. ext̃. de re.ec.ñ
alie. ad nr̃am.ff.de acq̃.re.do. bone fidei
Tenet̃ tñ ꝺ fructib9 illis qui non eſſent
adhuc ↄſumpti ſed extarent. ex quo inci
pit habere malam fidẽ. Con.hoſti.vl.et
Wil. A. De his ſumptib9 et fructib9 di-
ctum eſt ſupra. reſtitutõ j.§.iiij.et.v. B
Item ſcõm Ray̆. et Hoſtien. ſi durante
bona fide res perijt: non tenetur. quia
non erat in mora. Similit̃ ſi alienauit.

quia nõ dolo deſijt poſſidere. et ꝑtium ex
re furtiua redactũ nõ eſt furtiuũ. ff. de
fur. qui vas. §. fi. ext. de alie. iudi. mu. cã
facta. c. j. A. Idẽ in ſũ. eo. ti. q. lxxiiij. ad
fi. Tñ reſtituet ꝑcium q̃ poſſeſſor fact9
eſt locupletior ſi dñs rem ꝯſequi nõ pt.
quia ꝑtium ſuccedit loco rei. ff. de peti.
here. ſi et rem. B

¶ Sed nũquid ille qui emit bona fide. ſ.
credens rem nõ eſſe furtiuam. ſi poſtea
inueniat rem eſſe alienã pt petere a dño
ꝑcium? Rñ. Certe nõ. C. de fur. l. in ciui
lem. Sed agat ꝯ venditorem de euictõe.
A. Et ſi per plures emptores ſucceſſiue
res tranſierit vnus aget ꝯtra aliũ. ff. de
mino. l. ſed vbi. B

RESTITUTIO QUINTO QUO

ad edentes et recipiẽtes de rapi
na. Ubi ſciendũ ſm Ray. q qui
recipiũt dono: ꝑciſe tenet ad reſtitutõez.
Intellige ſm Hoſt. niſi ꝯſũpſiſſent añq̃
intelligerẽt fuiſſe de rapina. C. de rei vẽ.
l. certũ. A. Hoc eñ caſu nõ tenẽtur niſi
inq̃tum facti fuiſſent locupletiores. ff. de
peti. here. l. vtrum. B

¶ Quid de vxore et familia que ſcienter
comedit et bibit et induit de talib9? Rñ.
ſm Ray. Tenent de oĩb9 que ſic cõſu-
munt niſi in caſu. ſ. cum agũt cãm ſpo-
liatorꝝ monẽdo et inducendo ipm rapto-
rem ad reſtitutõem faciendã. Tunc eñ
nõ tenẽtur. Nam qui alterius negociuz
gerit vtiliter etiaz ignorãtis et abſentis
licite recipit expenſas ſiue ſecuta fuerit
vtilitas ſiue nõ. ff. de neg. geſ. l. ij. et. l. põ
ponius. et. l. ſed an vltro. Et hoc intelli
go ꝑ eo tpe quo circa talium correctõez
laborauerũt. non q vxor et familia poſ
ſit viuere toto anno de raptis reb9 ꝑ vna
ãmonitione vel duab9. ſed q̃diu ꝯtinue
inſtat opportunis horis. Satis con. ho-
ſti. vl. et Wil. A. Satis poteſt ꝯpreben-
di ꝑ iura et doctores q talib9 reb9 nec fa
milie nec cuiq̃ alteri licet vti. niſi in ca-
ſu extreme neceſſitatis. vt in ſũ. li. ij. tit.
v. q. lxviij. vel niſi inq̃tum veriſimiliter
quis gereret vtiliter negociũ eorꝝ quorꝝ
ſũt res ⁊ nõ aliter. ff. de neg. geſ. l. ſed an
vltro. Ideo ſupradicta predicatõ nõ ex-
cuſaret qñ veriſimiliter nõ ꝓdeſſet ipſis
dñis rerum. B

¶ Unde viuet vxor et familia raptoris?
Rñ. ſm Ray. Si ibi ſunt aliqua ď iuſto
precio pt de illis ꝯſumere et expẽdere. ſi
non ſunt alia. aliunde ſibi victũ querat.
vel ab amicis aut ꝯſanguineis. vel ope-
rando. vel etiã elemoſinam querẽdo. Et
idem dico ſi etiã aliqua ſunt ibi de iuſto.
ſed vel ita ſũt mixta q non pñt diſcerni
vel ſi pñt: maritus nõ permittit. A. De
iſtis reb9 ꝑmixtis Wil. dicit q nonſolum
vxor his licite pt vti. ſed etiaz quicunq̃
alius cui vir aliquid de ſuo daret. niſi ꝑ
hoc fieret nõ ſoluẽdo. Et idem dicit glo.
ray. dum tñ in mẽte habeat viuere de li-
cite acquiſitis. vt in dicta. q. lxviij. Sed
niſi neceſſitas cogat dictũ Ray. tutius
videt. q2 in dubio tutior ꝑs eſt eligenda.
extra. de homici. petitio. B. Q2 ſi nullo
de ꝑdictis modis victuz inuenire pt: re-
ſtat triplex auxiliũ. Primũ ſi pt habere
de dote vel ſponſalitio. ſ. donatõne ei fa-
cta ꝓpter nuptias: inde viuat. Secundũ
vt denũciet talib9 qui pñt ꝓdeſſe. vel etiã
ſi ꝓbari pt denũciet epo. vt ꝯpellat eum
paſcere vxorẽ de iuſto. ij. q. j. ſi peccaue-
rit. xxij. q. v. hoc videt. extra. de iuriurã.
queadmoduz. et extra. de pig. ex lr̃is. et
extra. ď dona. ꝓpter nup. ꝑ vr̃as. Tertiũ
auxiliũ eſt. vt ſi eſſet in arto poſita tunc
in neceſſitate poſſet etiã de rapina viue-
re. q2 neceſſitas nõ habet legem. de con.
diſ. j. ſicut. et diſ. v. diſcipulos. A. Et ibi
patet q intelligitur de neceſſitate extre-
ma. ſ. qñ aliunde non pt honeſte habere
vnde viuat. Et patz etiam ex notatis in
dicta. q. lxviij. vbi etiaz hec oĩa ponũ-
tur. B. Quicquid aũt ſic expẽdit doleat
animo. et ꝓponat q̃citius poterit reſti-
tuere. et vtat parcius. ſ. ad ſolã neceſſi-
tatẽ. Poſſet etiam viuere ipa. et q̃libet
alius cui raptor daret de ꝑcio rerꝝ rapta
rum q̃s vendidiſſet. q2 preciũ rei furtiue
non eſt furtiuũ. vt ſup. reſtitutio iiij. §.
penl't. Hoc dico ſi maritus al'eſt ſoluẽdo
Secus ſi ñ eſt ſoluẽdo. aut ꝑ hoc fieret
non ſoluendo. A. vel poſtmodũ efficiat
nõ ſoluendo. vt pt colligi ex dictis ſup.
reſtitutõ j. §. xiiij. in additõe. ů. item nul-
lus. B

¶ Utrꝝ fr̃es ꝑdicatores qui vadũt ad ra-
ptores vt eos inducãt ad pñiam et reſti-
tutõem poſſint ꝯmedẽ de rapina? Re. ſm
Ray. Siue inducant eos in ꝑdicatione

generali ſiue in ꝑſuaſione ſpāli excuſan tur maxime ſi apō alios ñ poſſint ꝯmo de inuenire. extra. de ſen. exco. cū volū tate. Et hoc intellige cū moderamine. et ſi ſit ſpes de illoꝝ correctione. Item ſi ꝓpter eoꝝ expenſas raptoribꝫ nō ſubtra batur facultas rſtituēdi nec in toto nec in ꝑte. ar. ij. q. vj. anterioꝝ. §. illud. Cō. Hoſti. A. Idem videtur etiā ſi raptores efficiātur aliquātulum impotentes qñ veriſimiliter per ipas admonitōnes vti liter geritur negociuꝫ dñorum rerum. dicto. c. cum voluntate. Et facit ſupra. §. j.

Reſtitutō vj°. ſ. incertorum et huiuſmodi.

Si expoliati ignorātur vel nō inueniūtur tūc ſm Ray. diſtribuunt in pias cauſas in loco vel ſaltem in dyoceſi vbi rapina facta eſt. de ꝯſilio illius epi vel ſaltē capellani. ar. di. lxxxvij. diuine. et di. lxxxviij. eps. et. xij. q. ij. ꝯceſſo. et. c. q̄tuoꝛ. vj. q. iij. c. fi. ext. de rap. c. j. Et ſcias hic ſm Wil. ꝙ non oꝫ ꝙ reſtitutio fiat in dicto loco niſi comode fieri poſſit. alr̄ ſufficit alubi fieri. Cō. hoſti. Tho. vo ſcda ſcde. q. lxij. dicit ſic. Si ille cui dꝫ fieri reſtitutio ſit oīno ignotus debet hō reſtituere ſm ꝙ pt. ſ. dando elemoſinas ꝓ ſalute ipius ſiue ſit mortuus ſiue viuꝰ pmiſſa tñ diligenti inquiſitōne de pſona eiꝰ. Et ſi moꝛtuus ſit debet reſtitui heredi q̄ cōputat quaſi vna pſona cū ipo. Si vo ſit multū diſtans dꝫ ſibi tranſmitti quod ei debet. et pcipue ſi ſit res magni valoris ⁊ poſſit comode tranſmitti. Alioquin dꝫ in aliquo loco tute deponi vt ꝓ eo ꝯſeruet. ⁊ ſic dño ſignificare. hec Tho. Addit Wil. ꝙ hic penſande ſūt circūſtantie et ꝙ tammodica poſſet eſſe quātitas. et tamlargus et tamdiues ille cui deberet reſtitui ꝙ nō opoꝛteret ei mitti. A. Pro predictoꝝ melioꝛi intelligētia duo vidēda ſunt. Primū cui facienda ē reſtitutō qñ nō inuenit pncipalis cui debet. Secundū vbi debet fieri ſiue inueniat ſiue non. Ad primū dicendū ꝙ debet pmitti diligens inquiſitō. vt dicit Tho. Etſi nō poteſt īueniri detur eius heredibꝫ ſi pñt inueniri. Q̄ ſi nec heredes diligēter inquiſiti inueniūtur erogetur in paupes. extra. de vſuris. cum tu. Et inter paupes preeligendi ſunt paupioꝛes. Inter equaliter paupes iuſtioꝛes. Nametſi omnibꝫ debet miſericoꝛdia: iuſto amplius. vt dicit Amb. in li. de offi. et. lxxxvj. di. nō ſatis. Et. xvj. q. j. c. fi. dicit Hiero. ꝙ in pauperibꝫ non tā pauptas ꝙ religio attendenda eſt. Qui aūt dicātur magis pauperes habet. C. de epi. et cle. ſi qs ad declinandā. §. fi. vbi loquēdo quibꝫ det hereditas quando paupes indiſtincte ſunt ſcripti heredes. dicit. Quis pauperioꝛ ē illis homībꝫ qui inopia tenti ⁊ in xenonem repoſiti. i. hoſpitale. a xenos quod eſt pegrinū. quia ibi recipiūtur paupes et pegrini. Sequit et ſuis coꝛpibꝫ laborantes neceſſariū victum ſibi non poſſunt afferre. Et infra. Si aūt amplioꝛes in ciuitate xenones vel ꝓthochia ſunt. Prothochiū idem eſt qđ xenon. a ꝓthos qđ eſt primū quaſi primus. i. venerabil' locus. Sequitur. Ne incerta videat pecūiariū datō tūc ei ꝓthochio vel xenoni qui pauperioꝛ eſſe dignoſcit eaſdem res vel pecunias aſſignari hoc videlicet diſcutiendo reuerēdiſſimo locoꝝ antiſtite vel ſub eo ꝯſtitutis clericis. Si aūt nullus ſit xenon. tunc ſm de captiuis ſancionem pro tpe yconomus ſacroſancte eccleſie vel eps hereditatē accipiat et ſīi falcidie rōne paupibꝫ qui in ciuitate ſūt vel penitus mendicātes vel alia ſuſtentatione egētes eedem pecunie diſtribuantur. Et infra. In oīlbꝫ aūt huiuſmodi caſibꝫ celeſtes iracūdias ſacroſanctarum rerum adminiſtratores expectent ſi qualecūqꝫ lucrū ex huiuſmodi gubernatōnibꝫ ſibi acqſierint. vel ſi hoc ꝯmitti ab alio ꝯſenſerint et nō grauiſſima pena et interminatōne qđ pperam factū ē ſtudeant coꝛrigere. Quo ad ſecundum ſciendum ꝙ glo. in. c. cum tu. ext. ð vſu. ſup ŏ. ſupſtitibꝫ. dicit ꝙ vſurarius debet remittere rem ei a quo accepit ſumptibꝫ illius cui mittit. etſi ſumptus excedit valoꝛē rei: debet dari pauperibꝫ. etſi ignorat vbi ſit ille cui debet reſtituere nō tenetur inquirendo vagari. ff. ð op. liber. l. quod niſi. in fi. Hoſtiē. vt et ibi refert dominus An. de bu. dicit ꝙ immo debet rem mittere ſuis ſumptibꝫ cum ſit male fidei poſſeſſoꝛ. Aliqui tamē theologi dicunt debere ꝯſiderari circumſtātias rei

et qualitatis ꝑſone cui debet fieri reſtitutio. et itineris ꝓpter ſũptus. Nã dicũt ꝙ res poſſet eſſe tã modica et ꝑſona cui debet fieri reſtitutio ita diues ꝙ nõ eſſet neceſſe ipſam mittere ad eum. ſed poſſet tribui paupibꝫ. Sꝫ ſi res eſt magni valoris et non poſſit ꝯmode mitti: deponatur in loco tuto et denũcietur dño ſi p̄t. vt et p̄tactum eſt. Sed ad hoꝝ intelligētiam puto latius et clarius dicēdũ. Aut ſcitur ꝑſona creditoris. aut non. Si ſcit̄ clarũ eſt ꝙ debet reſtitui in loco in quo inter ꝑtes fuerit ꝯuentũ. q꞉ nil eſt tam ꝯgruũ humane fidei ꝙ̄ ꝯuenta ſeruare. ff. de pac. l. j. Si vo ſup̄ hoc nihil ē ꝯuentũ tunc ſi res eſt remota a loco ex defectu debitoris: puta ip̄am trãſferēdo. claruꝫ eſt ꝙ tenet̄ eam ſuis ſumptibꝫ mittē ad creditorē. ff. ad exhibē. l. ſꝫ ſi hēditas. §. quo autē loco. qui. §. eſt clauis huius materie. Ibi enim dr̄ ꝙ ſi quis petit rē quam habet alius exhiberi. i. p̄ntari in iuditio vt videatur an ſit ſua. vel ꝓpter aliam cãm. ꝙ debet ip̄am exhibē in loco in quo petitur ſumptibꝫ petētis niſi data opa reus tranſtulerit a loco. tunc enĩ debet eam reus ſuis ſũptibꝫ in loco exhibere vbi petitur. Ex quo bene colligitur qđ dictum ē videlicet ꝙ debet debitor remittere ſuis ſumptibꝫ qñ res fuerit ſuo facto remota a loco. Et ita intelligatur dictũ Hoſti. ſup̄ recitatũ. Uerũtñ ſi hoc non poſſet tute facere ꝓpter ꝑiculum itineris et tempoꝝ. bñ interim excuſatur inq̄tum durat ꝑiculũ et nõ vltra. ex̄t. de do. et ꝯtu. cũ dilecti. vbi dr̄ ꝙ iuſſus venire ad papã: excuſatur dũ impedit̄. et nõ al'. Et ita p̄t intelligi qđ dicũt ſupra theologi. Qđ aũt dicunt de depoſito: eſt cõſiliũ non neceſſitas. q꞉ nullo iure hoc cauetur. Si vo non eſt ꝑiculũ in mittēdo ſed debitori eſt difficile ꝓpter paupꝑtatem vel ꝓpter magnos ſũptus: ꝑ hoc nõ videtur excuſari. q꞉ difficultas diſſolutõnis obligatõnis non liberat debitoreꝫ. l. ꝯtinuus. §. illđ. ff. de vbo. ob. Et damnũ quod quis ſua culpa ſentit debet ſibi nõ alijs imputari. ex̄t. de re. iur̄. c. damnũ. li. vj. et. ff. de re. iur̄. l. quod quis. Et iuſtius patit̄ culpoſus ꝙ̄ innocēs. niſi forte debitor eſſet ita pauper. et creditor ita diues ꝙ merito cauſa elemoſine deberet

ei remittere. vt p̄t colligi ex dictis ſupra reſtitutõ j. in principio. in additõne. Et ſm̄ hoc poteſt etiam intelligi quod ſup̄ dicunt theologi videlicet ꝙ debet haberi reſpectus ad qualitatē ꝑſonaꝝ. Al' non videret̄ curandum ꝙ res mittenda eſſet modici valoris. Nam damnũ paſſo etiã minimũ damnũ reſtaurãdum ē. ff. đ dã. infec. l. ſi ꝓprietarius. Nec obſtat qđ dr̄ in l. ſcio. ff. de mi. videlicet ꝙ lex nõ curat đ minimis. q꞉ ibi loquitur qñ venit̄ ꝑ ius ſpãle reſtitutõnis in integrum ꝯtra ius ꝯmune. vel qñ per illa minima preiudicaretur maioribꝫ eiuſdem ꝑſone. Nõ tñ putarem ꝙ res ita ſcrupuloſe ſit accipienda vt debeat expēdi valde excedens p̄cium pro remittenda re valde parua. ff. đ excu. tu. l. ſed hec. vbi dicitur. Sꝫ hec nimiũ ſcrupuloſa ſunt nec admittenda. Nunq̄ enĩ ſcrupuloſitates magne ſunt admittende. vt ibi dicit̄. adeo ꝙ nec larga nec ſcrupuloſa interp̄tatio habeat̄. quia non debet creditor velle magnũ debitoris diſpendium pro parua ſua vtilitate. vt dictum eſt ſupra. reſtitutio j. in principio in additõne. Et ſm̄ hoc poteſt intelligi quod ſupra dicunt theologi debere ꝯſiderari quãtitatem rei et diſtantiam itineris. Semꝑ tamē puto ꝙ licet quis diſtribuerit alienũ paupibꝫ. ſi appareat dñs. cõgruo loco et tꝑe debeat ipſi reſtitui. et hoc qñ debitor non adhibuit debitam diligentiaꝫ ad inueniēdũ dñm rei ſeu creditorē. Al' non. quia bona fides non patitur vt ſemel exactũ iterum exigatur. extra. de re. iur̄. bona fides. li. vj. Et ſine culpa regulariter ñ eſt quis puniendus. vt iu. c. ſine culpa. de re. iur̄. li. vj. Ideo ꝯtra quoſdam qui rapta erogauerunt ex culpa pauperibꝫ. dr̄ ex̄t. đ homi. ſicut dignũ. §. eos. Non ei aliena cum ip̄a potuiſſent eis quorũ fuerũt reſtituere debuerunt pauperibꝫ erogare. Sed ſi in tranſlatione rei reſtituēde nõ interueniat culpa debitoris. tũc aut nõ interuenit factũ creditoris. aut ſic. primo caſu ſi res ꝯcernit comoditateꝫ creditoris: puta depoſuit quis apud aliquē res ſuas. hoc caſu nõ tenet̄ debitor illas remittere niſi ſumptibꝫ creditoris. ff. depoſi. l. ſi in aſia. Sed ſi res concernit comoditatem debitoris: puta q꞉ res eſt ſibi

comodata debet ſuis ſumptibꝰ remitte-
re. vt qui ſentit comodū ſentiat ⁊ onus
vt notat glo. in dicta. l. ſi in aſia. Sed ſi
res ꝯcernit comoditatē vtriuſqꝫ vt in lo
catione: puto ꝙ ſumptibꝰ vtriuſqꝫ debet
remitti. quia quod obtinet de toto q̄ ad
totuʒ idem de pte quo ad ptem. ff. de rei
ven. l. que de tota. Etſi inͤuenit factum
creditoris. qꝛ forte ſe tranſtulit ad aliuʒ
locū videtur ꝙ res debeat mitti ſumpti-
bus ipius creditoris. ar. l. ꝙ niſi. §. fi. ff.
de op. liber. vbi dr̄. ꝙ libertus qui eſt in
ꝓuintia tenet̄ ire Romaʒ ad p̄ſtandas
opas p̄ꝛono ſi ibi morat̄ vt bonus pr̄fa
mil'. Non aūt ſi cepit vagari ꝑ mundū.
Et interim dū vadit Romā dies opaꝝ
pereūt p̄ꝛono. Et ſic videt̄ ꝙ ſūptu ſuo
portent̄ ſibi ope. Et in iſtis ſūptibꝰ non
ꝯputant̄ ſūptus ciboꝝ apportātis ſʒ alij
niſi forte apportās ſi non impediret̄ in
portādo lucraret̄ ſibi ſūptus. vt ꝓbatur
in dicto. §. quo aūt. et in. l. ſed ſi heredi-
tas. ff. ad exhibē. Et hec locū hn̄t qn̄ de-
bitoꝛ fuit bone fidei poſſeſſor. qui qn̄ te-
netur remittere rem videt̄ ꝙ debeat fa-
cere ſūptus ſaltem vſqꝫ ad locū vbi p̄us
habitabat creditor. qꝛ in eo nō grauat̄.
ſed exinde non ꝓpter cauſam ꝑrime di-
ctam. Si vͦo ſit male fidei poſſeſſoꝛ tunc
et ip̄e tenet̄ rem vſqꝫ ad locū vn̄ habuit
reptare. Exinde vͦo ſi intereſt creditoris
potius apportaſſe illas ſimul cū alijs re
bus ſuis vſqꝫ ad locum ad quē tranſtu-
lit domiciliū: tenetur debitoꝛ ad illud in-
tereſſe exquo eum damnificauit in illo.
Et ideo forte tantū erit īteresse ꝙ opoꝛ-
tebit ip̄m rem remittere ſūptibꝰ ſuis vl'
reportare. Sed ſi creditoris nō īteſt:
nō tenetur vlterius portare q̄ ad locum
vbi rem accepit. niſi ſūptibꝰ creditoris.
vt p̄tactum ē. Si vͦo creditoꝛ nōſolū re-
ceſſit a loco. ſed etiā diuerſimode cepit
vagari: tūc non tenet̄ ſibi rem mittere.
dicta. l. ꝙ niſi. §. fi. Et ſm̄ p̄dicta pōt in-
telligi glo. ber. dicētis ꝙ vſurarius debet
mittere rem ſūptibꝰ creditoris. et ꝙ non
tenet̄ creditorem vagādo inquirere. Sʒ
ſi neſcitur ꝑſona cui d̄bet fieri reſtitutō
aliqui theologi dicūt rem debere diſtri-
bui paupibꝰ in loco vbi damnū datum
eſt vel ſaltem in dyoceſi de auc̄te epi illiꝰ
vel ſaltem capellani vt et p̄tactum eſt.

Sed certe auctoritas capellani nō ſuffi
cit. vt notat dn̄s An. de bu. in. c. cū tu.
ex̄t. de vſur̄. Et auctoritas epi nō eſt ne-
ceſſaria. vt īfra. §. ſe. Qꝫ vͦo reſtitutō fie-
ri debeat in tali loco vbi damnū datum
ē nullo iure videt̄ ꝓbari. ſʒ ſimpl'r dicūt
iura ꝙ fiat erogatio in paupes. dicto. c.
cū tu. ⁊ extra. de homi. ſicut dignū. cum
ſimilibꝰ. Non obſtat. c. j. extra. de rap. qꝛ
ibi ꝑſona cui debebat fieri reſtitutō ſcie
batur et inſtabat apud epm̄. Al'ep̄s nō
fuiſſet motus ad excoīcanduʒ ex officio
ſuo niſi ad petitōnem ꝑtis. extra. d̄ elec.
innotuit. ad fi. et. ff. de dam. infec. l. iiij.
§. hoc aūt. Vn̄ nō miꝝ ſi reſtitutō fit in
loco vbi eſt damnū datū cum ibi ſit p̄n-
cipalis cui reſtitutō fieri debet. vt ſupra
dictū eſt. Bn̄ aūt eſſet d̄ ꝯſilio ꝙ in loco
eodem fieret. tū qꝛ videt̄ equuʒ ꝙ reſpu-
blica habeat comoditatē ex bonis ꝑſo-
naꝝ ſuaꝝ. tum qꝛ nōnūq̄ in talibꝰ locis
foꝛſitan fieret diſtributio illis ꝑſonis a
quibꝰ res accepte ſunt. Et ita tenet dn̄s
An. de bu. in dicto. c. cū tu. b

¶ Sed nūquid eſt de neceſſitate ſalutis
ꝙ talis reſtitutō fiat auc̄te ſupioris? R.
Hec queſtio diſputata fuit ꝑ dn̄m Gui-
donem de abaſio. arch. bonon̄. doctorem
decretoꝝ. et notat̄ ꝑ eundem. xiiij. q. j. c.
j. et dicit ſic. Ray̆. dicit ꝙ ſi nō inueniū-
tur ſic ſpoliati vel etiam ignorātur. tūc
de conſilio et auc̄te eccleſie ſiue ſupioris
penitentiarij diſtribuātur in pias cau-
ſas ⁊c̄. vt in p̄cedēti. §. habes. Sʒ Hoſti.
dicit ꝙ reſtitutō male ablatoꝝ eſt vnus
de caſibꝰ ꝑtinentibꝰ ad epm̄. vt pʒ ſcdm̄
eundem. extra. de iudeis. cū ſit. C. de epi.
et cle. nulli. C. coīa de ſuc. in Auten. om
nes. Ad idem extra. de teſta. tua. §. j. in
Auten. de eccle. titu. ſi autē. coll'. ix. Et
ſatis late iſta ꝑſequit̄. ex̄t. de vſuris. cuʒ
tu. et in p̄dicta decre. de iudeis. cū ſit. et
in ſūma ſua d̄ penitentia. §. vlt̄. circa fi.
Et facit ad hoc. xij. q. ij. precipimus. Tu
dic hanc ſn̄iam eſſe veram in hoc caſu ⁊
in alijs qn̄ nullus deputatus eſt qui hoc
exequat̄. xij. q. ij. de lay̆cis. in fi. ⁊ notat̄
extra. de vͦbo. ſig. cū tibi. in glo. que inci-
pit. Non intelligas. Nam vbi certa ꝑſo-
na a teſtatore deputata ē illa debet exeq̄
vt in predicto. c. de lay̆cis. et. C. de epi. et
cle. nulli. et ex̄t. de teſta. tua. ⁊. c. iohes.

⁊ in Auten. ꝺ ec. titu. §. ſiqs. Jmmo cre
do ꝙ ipe raptoꝛ bona incerta que debent
paupibꝰ dari pt dare ſine lnia epi vel al
terius iudicis eccleſiaſtici. vt ſatis colli
git ext. de vſuris. cū tu. §. j. ꝟ. vel de his
Et hoc etiā innuit clare extra. ꝺ homi.
ſicut dignuꝫ. §. eos. i glo. qꝛ nō. Nec ob-
ſtat extra. de iudeis. cū ſit. Nā illa decre.
loquit nō de xpiano: ſꝫ de iudeo cuiꝰ au
ctoritas ⁊ diſpēſatio merito ſuſpecta ha
betur ab eccl'ia q̄ ad paupes xpianos. ⁊
iō iuſte dicit ſm ꝓuidētiā dioceſani ⁊c.
que ſuſpitio ceſſat in fideli xpiano. et ſic
nō dubito ꝙ epus nō habet ſe intromit-
tere de talibus niſi in defectū. Jdem rn̄-
det dn̄s Symon de fauilla capellanꝰ dn̄i
pape. ⁊ auditoꝛ dn̄i portuen̄. Tho. etiaꝫ
nihil dicit de auctoritate epi. vt pꝫ in p̄-
cedenti. §. A. Qđ hic dicit ſatis verū vi
detur cū iura que dicūt hanc diſtributō
nem debere fieri pauperibꝰ. ſicut eſt di-
ctum. c. cum tu. ⁊ extra. ꝺ homi. ſicut di
gnum. et ſitia. nullam faciāt mentōem
de iſta auctoritate epi. Et ad. c. cum ſit.
ſatis bene rn̄ſum videt. Nō obſtant etiā
alia in cōtrariū allegata: qꝛ in ipis nō
dicit ꝙ requiratur auctoritas epi: ſꝫ ꝙ
epi debent procurare ꝙ fiant huiuſmōi
diſtributōnes in pias cauſas. nō tamen
ꝙ nō poſſint ſine eoꝝ auctoritete fieri.
Jmmo in aliquibꝰ iuribus expſſe dicit
ꝙ epus tūc ſe interponet cum nullus ē
executoꝛ. vel ſi eſt quod debet nō adim-
plet. vt in pall'. l. nulli. ⁊ in. §. ſin autē ꝓ
redēptōne captiuoꝝ. ⁊ in. c. tua. extra.
de teſta. Poſſet tamē circa p̄dicta dici
ꝙ ſi diſtributio eſt bene facta pauperibꝰ
tūc nō vicieť qꝛ defuerit auctoritas epi.
Sꝫ ſi ſit facta aliter et interuenit dolus
vel lata culpa. puta dedit ſuis cōſangui
neis vel amicis qui nihil vel parū indi-
gebant. vel etiaꝫ ſcienter ⁊ doloſe elegit
nō eligendos ꝙ tūc epiſcopꝰ poteſt ſe in
tromittere vt iterum fiat legittime. Nā
ad eius offitium ſpectat ꝓut dictum eſt.
Nec dicit factū qđ aliter factum ē q̄ de-
buit. extra. de re. iur. q̄ ex timore. Et di-
ctū eſt de lata culpa vel dolo. qꝛ ſm Jn-
no. in. c. ſicut dignū. extra. de homi. alia
culpa in foro pnīali nō artat ad reſtitu
tōnem. Sed de hoc lacius dicet in ſe. c.
Jtē puto ꝙ ſiquis male diſtribueret nō
excuſaret qꝛ interuenerit auctoritas epi
Nam epus nō hꝫ ſe intromittere nego-
tio huic. niſi ꝙ bene fiat diſtributō vt di
ctum eſt. Jdeo ambo celeſtes incurrerēt
iracundias. C. de epi. ⁊ cle. ſiquis ad de-
clinandam. ad fi. A.

RESTITUTIO VIJ. Ut ma-
teria hec melius itelligentie. me
morieq̄ꝫ imprimat aliqua ordi
narie. ſumarieq̄ꝫ videnda ſunt. videlicet.
Qui teneant ad reſtitutōneꝫ. Scđo q̄-
tū teneāt reſtituere. Tertio cui. Quar
to qn̄. Quīto vbi. Sexto quibꝰ mōis tol-
lit reſtituendi obligatio.

¶ Ad primū dicendū ꝙ ad reſtitutōneꝫ
aliqui obligant rōne illicite acqſitōnis
Et iſta illicita acquiſitio aliqn̄ eſt reſpe
ctu cauſe aliqn̄ reſpectu ꝑſone que non
p̄t dare ſeu nō p̄t recipe. p̄ſertim cū hoc
contingit in fraudem creditoꝛum. Et de
his dictum eſt ſupra. reſtitutio j. §. xiij.
in additōne. Aliqui obligant ad reſti-
tutōnem rōne dānificatōnis. Jſta autē
dānificatio aliqn̄ cōtingit ꝑ ꝯmiſſionē
aliqn̄ ꝑ omiſſionem. Per cōmiſſionem
ꝟo tollendo. deuaſtando ſeu impediendo.
Tollendo aūt plerūq̄ꝫ contra omēm vo-
luntatē dn̄i rerū. Plerūq̄ꝫ contra libe-
ram voluntatem. Si contra oēm volū-
tatem interdum clam. ⁊ hoc ē furtuꝫ. de
quo dictū eſt ſupra. furtū. Jnterdū pa-
lam. ⁊ hoc eſt rapina. de q̄ ſup̄. raptoꝛ j.
Et iſta rapina aliqn̄ ē maīfeſta. ſicut pꝫ
in aggreſſoribꝰ itineruꝫ. Aliqn̄ coopta
ſub velamīe belli iuſti cū ſit iniuſtuꝫ. de
q̄ ſup̄. bellū j. ij. ⁊. iij. vl' p̄textu iuſte ſen
tentie cū ſit iiuſta. de q̄ ſupra. iudex j. §.
iiij. p̄ſertim ſub coloꝛe repſaliaꝝ. de q̄bꝰ
ſupra. repſalie. vel collectaꝝ ſeu talliaꝝ
de q̄bꝰ ſupra. dn̄s. et īfra tallia. Aut ſub
coloꝛe pedagioꝝ ſiue vectigaliū. de quo
ſupra. pedagiū. Jnterdū ꝟo aliqs acci-
pit rē alteriꝰ nō cōtra oēm volūtatē eiꝰ
ſꝫ ꝯ liberā voluntatē ⁊ hoc ꝑ vim ꝯpul-
ſiuam vel q̄ſi. Uis ꝯpulſiua ē cū quis ꝑ
metuꝫ cogit aliqđ dare. Tunc em̄ acci-
piēs cogit reſtituere. vt. ff. qđ me. cau. ꝑ
totū. Sꝫ nūquid oīs metꝰ cauſet hāc re
ſtitutōem. vr ꝙ nō. qꝛ vani timoris nul-
la eſt excuſatio. ff. ꝺ re. iur. vani. Facit
etiā. ff. qđ me. cau. l. metuꝫ. vbi dicit nō
debere attēdi metū vani homīs: ſed qui

merito in homīe ꝯſtātiſſimo cadat. In
ꝯtrariū facit. q2 etiāſi null9 īteruenirat me-
tus: ſ3 ſolū ob timorē reuerentie aliqd
detē cōtra voluntatē dantis. datē repeti-
tio. l. j. §. que onerāde. ad fi. ff. quaꝝ re-
rū actio nō datē. Ergo multomagis qn̄
īteruenit met9 qliſcūq3. q2 metus magis
ꝯtriatē volūtati dātis. ⁊ demōſtrat maio
rem turpitudinē ⁊ delictū in accipiente
Vn̄ qn̄cūq3 n̄ adeſt oīno libera volūtas
dn̄i rerū ſeu creditoris. re3 accipiēs ſeu
debitū nō ſoluēs. ſemꝑ remanet obliga-
tus ad reſtitutōem. vt ⁊ p3 ſupra. reſti-
tutio j. §. pl't cū additōe. Ad ꝯtriū p̄t di-
ci q' aut ꝯditio metuētis nō fit deterioꝛ
Etſi nō adeſt iuſtus metus ei nō ſubue-
nitē. extra. de his q̄ vi. c. pl't. vbi dr̄ de re-
ligioſis quibuſda3 q̄ iurauerīt trāſire ad
artiorē religionē nō ꝑ iuſtū metū. licet
aliquātulū circūuēti fuerīt. qbꝫ nō ſub-
uenitē: q2 eoꝝ cōditio nō fit deterioꝛ. Et
hāc rōem ſentit ibi glo. Si aūt metuen
tis ꝯditio fieret deterioꝛ. tūc ſi habetur
reſpectus ad p̄ſūptōem. etiā verū eſt q'
ei nō ſubuenitē. Nā cū nemo p̄ſumatur
facile iactare ſuū. ff. de ꝓba. l. cū de inde-
bito. p̄ſumitē q' qn̄ nō interuenit iuſtus
met9. poti9 ſponte q̄ coacte dederit. Et
iſto caſu loquūtē iura q̄ reqrūt metu3 q̄
caderet in ꝯſtantē. Si vō loquamur de
volūtatis veritate: puta. q2 ꝯſtat de vo
luntate ꝯtria dantis. tūc oīno q̄cūq3 me
tu duct9 fuerit recipiens ad reſtitutōe3
tenetē. vt ſatis colligitur ex p̄dictis. Etſi
affuerit metus q̄ caderet in ꝯſtantē nō
ſolū tenetē recipiēs reſtituere: ſ3 etiā q̄-
cūq3 alius ad quē dicta res ꝑuenerit q̄-
cūq3 titulo etiā oneroſo: q2 hec actio in
rem ſcripta eſt ⁊ trāſit res affecta. ff. qd
me. cau. l. metū. §. cū aūt. Itē in hoc ca
ſu metus debet iudicari ſm ꝯditōem ꝑ-
ſone. vnde aliter iudicatē in muliere q̄ ī
viro. vt notat glo. in. c. cum locum. ex-
tra. de ſpon. ⁊ ꝑ ꝯſequens aliter in hoīe
duro ⁊ forti. ⁊ aliter in fragili et molli.
vt in ſū. li. iiij. ti. xj. q. iiij.

¶ Quaſi ꝯpulſiua vis ē qn̄ null9 inter-
uenit metus. ſ3 tn̄ cōtra voluntatē dan
tis aliqd extorquetē: puta ob reuerentiā
vt ſi patron9 petit aliquid a liberto: qd
libertus cōcedit nō volūtate mera: ſed
ob reuerentiā ex qua nō audet negare.
Na3 patronus tūc tenetē ad reſtitutōe3
dicta. l. j. §. que onerande. ad fi. ff. quaꝝ
rerū actio nō datē. vbi etiā dicit glo. idē
eſſe in vxore ⁊ marito. ⁊ q' vxor p̄t reuo
care venditōem factā ob reuerentiā ma
riti vel etiā renūciatōem iuris ẏpothe-
ce. Et idem dicit in clerico q̄ renūciauit
p̄bende ob reuerentiā epi. vt ipa3 renū-
ciatōnem poſſit reuocare. Idem putarē
in dn̄o ſeu rectore vel officialibꝫ et ſub-
ditis et idem in ſilīibus. Et ſic q̄cūq3 mō
poſſumus ꝯp̄hendere nō eē de mera vo-
luntate cōcedentis ad nos deuenire qd
al' nobis nō debetē. iniuſte tenemus ⁊ ad
reſtitutōnem obligamur. vt ſatis ex p̄-
dictis colligi poteſt.

¶ Sed quid ſiqs cōcedit d ſuo alicui ob
ſolam importunitatē petentis ⁊ non ob
reuerentiā vel aliam cauſa3: Rn̄. Vide-
tur q' ⁊ iſto caſu teneatur recipiens ad
reſtitutōem cū nō habeat ex mera volū
tate concedentis. In contrariū facit. q2
aliud eſt in cōcedendo nō habere mera3
voluntate3. et aliud q' expoſt facto effi-
tiatur volens qui in principio fuit no-
lens. ſicut Luc. xj. legitur de amico qui
ab alio amico habuit panes propter ī-
portunitate3 petendi: qui nō potuit ha
bere in prima petitione. Poteſt tamen
diſtingui q' ſi donans expoſt facto effi-
ciatur mere volūtatis. donatio fit iuſta
quia vult cum donat. quod ſatis eſt. Sed
ſi nec tempore datōnis eſt mere volun-
tatis: ſ3 ideo dat vt tollat a ſe inquietu-
dinem importune petentis. recipiēs te-
netur ad reſtitutōnem. ⁊ hoc p̄ſumitē in
dubio ꝑ quo facit. C. de peti. bo. ſubla. l.
j. li. x. vbi ꝓhibetē ne petantē a principio
bona dānatoꝝ que ſūt fiſco acquiſita.
Etſi aliqs obtinuerit ſibi cōcedi nō va-
let conceſſio. q2 p̄ſumitē ꝑ importunita-
tem obtenta. Ad ide3 extra. de reſcrip.
c. fi. li. vj. Fallit in paupere importune
petente ab eo qui p̄t ei ſubuenire. q2 tūc
nō datē repetitio. imo d3 dās puniri de
tardatōne. ⁊ ita loquitē qd ponitē Luc.
xj. ⁊ Math. xxv. Sed quid ſi concedit ali-
quis alteri de ſuo quia ſperat ſibi ſerui-
ri in aliquo ab eo cui concedit: Rn̄. hāc
cōceſſionem eſſe licitam. Sed ſi accipiēs
intelligit ſibi conceſſum ex illa cauſa et
poſſit ſibi honeſte ſeruire ⁊ nolit. puto q'

teneať ad reſtitutõem: qꝛ deficit cauſa
ꝯceſſiõis ⁊ icipit hr̃e ꝯ̃ volũtatẽ ꝯceden
tis. Nõ ob. l. ſi repetenti. C. de con. dato
ob cauſã vbi ꝯditio ĩ corde retẽta nõ in
ducit repetitõem: qꝛ aliud ẽ de iure poli
vbi iudicať ſecretũ ꝯſcie. ⁊ aliud de iure
fori vbi regulariť nõ iudicať de intriſe
cis. extra. d̃ ſymo. c. fi. Al' quilibꝫ poſſꝫ
dicere. Cogitaui talẽ cãm. ⁊ lites fierẽt
ĩfinite Propterea aliud iudicať de iure
poli. xvij. q. iiij. c. fi. Vel etiam q̊ ad ius
fori p̃t dici ꝙ loquiť qñ ꝯditio nõ appa-
rebat. Sec' ſi apparẽt v̓bis vel alio mõ
ff. ſi cer. pe. l. certuꝫ. vbi dr̃ nõ intereſſe
an ꝓprijs noĩbꝫ res demõſtreť an ex cir-
cũſtantijs. Et idõ ſi recipiẽs nõ deſerui-
ret vel nõ poſſet deſeruire ĩ eo qd̓ dans
ſꝑabat. ſi a pricipio ſciebat ꝯditõem in
eſſe: teneť ad integrã reſtitutõem. ſicut
ſi cauſa eẽt exꝓ̃ſſa. vt pꝫ ex p̃dictis. Sꝫ
ſi nõ ĩtellexit ꝯditõem ineſſe niſi p' ꝯſũ-
ptã rẽ datã. nõ teneť niſi inq̃tũ ex ipa
fact' ſit locupletioꝛ. ff. d̃ peti. here. l. vtꝛ
Itẽ aduertendũ ꝙ in oĩ caſu in q̊ ſupra
dictũ ẽ dari repetitõem qñ q̊s dedit reꝫ
ſuã. p̃terq̃ ĩ caſu iuſti met'. ĩpediť repe
titio ſi ſolutio ſit facta ĩ cauſã piam. vt
puta dotis. ff. de ꝯdi. indebi. l. cuꝫ is. §. ſi
mulier. vbi diciť ꝙ ſi mulier ſoluit qd̓
credebat ſe debẽ ⁊ nõ debebat. ſi ſoluit in
cauſa dotis ĩpediť repetitio ꝓpť pietatẽ
Hoc puto ĩtelligenduꝫ qñ dolus nõ fuit
ex p̃te recipientis: qꝛ nõ p̃t q̊s licite reti
nere qd̓ doloſe lucrať. ff. de re. iur̃. l. non
fraudanť. §. nemo. ⁊. ff. de dolo. ꝑ totuꝫ.
Itẽ niſi eſſet eadẽ vel maioꝛ cauſa pieta
tis apd̓ dantẽ. tũc eñi ex p̃te dãtis eẽnt
due rõnes. ſ. cauſa pietatis. ⁊ qꝛ ſuo er-
roꝛe ſpoliat' ẽ. ⁊ ex p̃te accipientis vna
tm̃. Et due cauſe p̃ualẽt vni. in Inſti. de
adop. §. ſꝫ hodie. vbi diciť ꝙ dat' ĩ ado-
ptionẽ nõ tranſit in eius p̃tatẽ. ſꝫ ſi deť
auo materno. ſic. qꝛ ĩ eo ꝯcurrunt iura
ꝯſanguĩtatis ⁊ adoptõnis. Itẽ notãduꝫ
ꝙ aliqñ nõ dať repetitio ſubtracti vel
ablati. vt in. l. j. in prin. ff. de alea. videlꝫ
qñ de domo vbi retineť illicit' ludus tꝑe
q̊ ludiť q̊s aliq̊d ſubtraxerit vel rapue-
rit. Nã dñm dom' p̃t etiã tũc ĩpune ver
berare. vt ibi. Hoc tñ nemini ꝯſulerẽ ꝙ
faceret: quis etſi apud leges ſit ĩmunis
nõ tñ apud illum qui Math. v. dixit. Si
quis dixerit fratri ſuo fatue ⁊c̃. Itẽ hoc
caſu licet nõ teneatur reſtituere illi cui
ſubtraxerit. nõ tamẽ p̃t ipſe retinere. cũ
ex turpi cauſa habuerit. et contra oẽm
voluntatẽ dñi rei. Vnde ſi nõ reſtituat
ei. tenetur ſaltem erogare paupꝛibus.
extra. de vſuris. cum tu. niſi forte dicať
ꝙ poteſt ſibi retinere auctoꝛitate legis
in penam luſoꝛis.
¶ Error etiã dantis cum excludat ei'
liberam voluntateꝫ regulariter obligat
accipientẽ ad reſtitutõnem. cum et ipſe
dans poſſit repetere. Circa quod diſti-
guendũ ẽ. aut datum erat omino indebi
tũ. ⁊ tũc oĩs error inducit repetitõem.
Et ita indiſtincte intelligať. l. cui' ꝑ er-
rorem. ff. de re. iur̃. Aut ẽ omino debi-
tum. ⁊ tũc nullus erroꝛ cauſat repetitõ
nem. ff. de condi. inde. l. repetitio nulla.
Aut qd̓ dať eſt debitũ nõ omĩ iure: ſed
iure ciuili tm̃: puta. qꝛ debebať ꝑ ſtipu-
latõem eliſam ꝑ pactũ de nõ petẽdo. qd̓
pactũ qñ ẽ nudũ ſolũ tollit vinculũ na-
turale qd̓ erat in ſtipulatõe. ⁊ nõ ciuile.
ff. de pac. l. ſi vnus. §. pactus. Et hoc ca-
ſu eodem mõ omĩs erroꝛ inducit repeti
tõneꝫ. dicta. l. cui'. ⁊ ſic accipiens teneť
ad reſtitutõnem. Aut qd̓ dať ẽ debituꝫ
iure naturali: ſꝫ nõ ciuili. puta qñ ĩ te-
ſtamento relinquiť legatũ qd̓ diminuiť
ꝑ. l. falcidiam. ſ. qñ facta ſũt tot legata
vel fidei cõmiſſa ꝙ quarta ꝑs heredita-
tis apud heredem nõ remanet. ⁊ hoc ca
ſu ſi ſoluẽs errat in facto: puta. qꝛ cre-
dit bona hereditatis eſſe ampliora re-
petit. Inno. tamẽ hoc caſu dicit recipiẽ
tem nõ teneri ad reſtitutõem in foro cõ
ſciẽtie: ſꝫ de hoc dictũ ẽ ſupra. reſtitutio
j. §. xiij. in additõne in prin. Aut dãs er
rat in iure. vt qꝛ credit ſe obligatum ad
ſoluẽdũ omĩa legata. licꝫ quarta pars
hereditatis apud eũ nõ remaneat. ⁊ tũc
ſolutũ nõ p̃t repetere: nec recipiens te-
neť ad reſtitutõem. C. ad. l. fal. l. error.
Predicta tamẽ fallunt qñ aliquid ſolu
tum fuerit in cauſam pietatis. vt patet
ſupra. §. primo circa fi. Contingit etiã
dãnificatio nõ ſoluꝫ tollendo. de q̊ dictũ
eſt: ſꝫ etiam deuaſtãdo. Et q̃litercũqꝫ q̊s
ſic dãnificauerit primum vel occaſionẽ
damni dederit. ad reſtitutõnem tenetur
vt extra. de iniur̃. c. ſi culpa. vbi dicitur

Si culpa tua datũ ẽ dãnũ vel ĩiuria ir-
rogata. vel alijs irrogantibꝫ opeꝫ forte
tuliſti. aut hec ĩperitia tua ſeu negligẽ
tia euenerĩt iure ſuꝑ his ſatiſfacẽ te op-
tet. nec ignorãtia te excuſat ſi ſcire de-
buiſti ex facto tuo ĩiuriã veriſil'r poſſe
ꝯtingere vel iacturã. Q ſi aĩalia tua no
cuiſſe ꝓponas. nihilomin⁹ ad ſatiſfactõꝫ
teneris. niſi ea dando paſſis dãnũ velis
liberare teipm̃ qd̕ tñ ad liberatõeꝫ nõ ꝓ
ficit ſi fera aĩalia vel que ꝯſueuerũt no-
cere fuiſſent. ⁊ quã debueras nõ curaſti
diligentiã adhibẽ. Sane licꝫ q̇ occaſio-
nẽ dãni dat dãnũ videat̃ dediſſe. ſec⁹ tñ
eſt de illo dicẽdũ q̇ vt nõ accideret de cõ
tingentibꝫ nihil omiſit. Et aduertendũ
q̄ licꝫ in foro iuditiali q̇s teneat̃ ad re-
ſtitutõem ꝓpter dãnũ illatũ etiã ex eius
leuiſſima culpa. vt. ff. ad. l. acq̇l'. l. ĩ lege
acq̇lia. etiaꝫ leuiſſima. tñ in foro pnĩali
ſm̃ Inno. in. c. ſicut dignũ. §. eos. extra
de homi. ad fi. magne glo. q̇s non tenet̃
ad reſtitutõem niſi ex dolo vel lata cul-
pa. ponẽs exemplũ vt ſi q̇s ꝓiceret ignẽ
ĩ domũ plenã ſtupa. Et idẽ vr̃ ibi tenere
dñs Anto. de bu. niſi forte ꝑceſſerit cõ-
demnatio. vt ſupra. reſtitutõ iiij. §. fi.

¶ Predicta aũt dãnificatio pt̃ ꝯtigere
aut circa res aut circa corpus. aut fa-
mã. aut mores. Si circa res. tũc dãnifi
cans tenet̃ ſatiſfacere ꝓ rebus ⁊ in rebꝫ
oẽ dãnũ illatũ. dictꝫ. c. ſi culpa. extra. d̕
iniur̃. Si circa corpus. Aut ꝑ verbera
ſeu ꝑ vulnera vel ꝑ mortẽ. p̱mo caſu dã
nificans tenet̃ ad oẽs expenſas factas ĩ
medicinis ⁊ medicis ⁊ ad extimatõnem
opaꝝ quibꝫ dãnificat⁹ caruit vel ẽ cari
tur⁹. Nõ aũt fiet extimatio cicatricũ ⁊
deformitatis corꝑis: q: liberũ corp⁹ nõ
recipit extimatõem. ff. ſi qua. pau. fe. di.
l. ex hoc. ⁊ de his q̇ deiec. vel effu. l. j. ⁊. l.
fi. ⁊ in. c. j. extra. de iniur̃. qd̕ ad lr̃aꝫ ex
tractũ ẽ ab Exo. xxj. ibi. Si rixati fue-
rĩt viri ⁊c̃. Scd̕o caſu qñ homo ẽ mor-
tuus ſi ẽ ſeruus idẽ dicet̃ qd̕ d̕ rebꝫ alijs
q̄ fiat extimatio ſm̃ valorẽ ſerui. ff. ad
l. acq̇. l. ij. in prin. Si eſt liber homo q:
liberũ corpus nõ recipit extimatõeꝫ vt
dictũ ẽ taxat̃ pena quinquagĩta aureo-
rũ. ff. de his q̇ deiec. vel effu. l. j. ⁊ hoc nõ
ꝯcernit intereſſe ſꝫ ſolũ penã. vt notat
glo. in dictꝫ. c. j. de iniur̃. Et loq̇t̃ eo ca-
ſu qñ ſine dolo homicidiũ factũ ẽ. Nam
aliter corꝑaliter homicida punit̃. l. cor-
nelia. de ſicca. vt pꝫ. ff. ad. l. cor. de ſicca.
ꝑ totuꝫ. Et qm̃ illa taxatio quinq̄ginta
aureoꝝ ẽ pena. nõ debet̃ ĩ foro ꝯſcĩe ni
ſi ꝑceſſerit ꝯdemnatio. vt ſupra. reſtitu
tio iiij. §. fi. Verũtñ ſi aliquoꝝ intẽſt. te-
nebit̃ eis homicida ad ĩtereſſe multoma
giſq̄ vulnerãs. ne al' peius ꝑpetrans vi-
deat̃ melioris ꝯditõnis. cõtra. l. nõ frau
dant̃. §. nemo. ff. de re. iur̃. ⁊ vt etiã ſa-
tiſfiat damnificatis ſicut decet. extra d̕
iniur̃. c. fi. Et qm̃ dãnũ illatũ ẽ ex ꝯmiſ
ſione fiet extimatio etiã intereſſe extrĩ
ſeci. ff. de ac. ẽp. l. iulianus, ĩ prin. Et ſic
homicida tenebit̃ alere filios occiſi. et
alijs ſubuenire q̇bꝫ occiſus veriſil'r po-
terat ⁊ tenebat̃ ſubuenire ⁊ ſubueiebat
⁊ hoc ſm̃ arbitriũ boni viri. vt ſuꝑ. re-
ſtitutio j. §. xj. ⁊. xij. Si damnificatio ẽ
circa famã ml'tomagis ei⁹ debet fieri re-
ſtitutio q̄ rerũ ſublataꝝ. q: fama ꝑpon
derat rebꝫ. ff. de re. iur̃. l. ſi in duabꝫ. de q̇
ſupra. detractio. §. iiij. cuꝫ additõne. Si
circa mores. dicendũ q̄ corrũpens alio-
rũ vitaꝫ factꝫ. dictꝫ. vel exẽplo. ad reſti-
tutõem magis tenet̃ q̄ diffamator cũ ſi-
ne fama poſſim⁹ ſaluari. ſed nõ ſine bo-
na vita vel cõſciã. xij. q. j. nolo. ⁊ pluſq̄
alius quicũq; dãnificator. inq̄tum aĩa
incõparabiliter ꝑponderat omĩbꝫ tꝑali
bus etiaꝫ corporalibꝫ. xxiiij. q. iiij. ſi ha
bes. Vñ ⁊. vj. q. vj. ex meritꝫ. dr̃. Deteri
ores ſũt qui vitam moreſq; bonoꝝ cor-
rũpũt his q̇ ſubſtantias alioꝝ ꝑdiaq;
diripiũt. Jdͦ talis corrũpens iuxta poſ-
ſe ad bonos mores reducere tenet̃ quos
corrupit etſi aliud nõ pt̃ ſaltem oret. ⁊
orari faciat. ⁊ alia bona q̇ pt̃ agat tam
ꝓ pnĩa q̄ vt ſuꝑ hoc ĩpetret diuinã gra
ciam. Q̃nq; etiam tenet̃ ad pecuniaruꝫ
intereſſe. puta ſi ſeductorie vel violẽter
aliquam ſtuꝑuit. extra. de adul. c. j. vt ſi
ex hoc ĩcurrit aliquod pecuniariũ dã-
num vel etiã ꝓ recõpenſatõne ĩiurie. vt
in ſimili d̕ fama dicit Tho. ſcd̕a ſcd̕e. q.
lxij. arti. ij. Sed hec recõpenſatio cũ ſit
pena nõ debet̃ in foro cõſcĩe niſi ꝑceſſe
rit cõdemnatio. vt ſepe oſtenſũ ẽ. Tertõ
damnificatio irrogat̃ ĩpediendo vt cuꝫ
quis iniuſte ĩpedit aliqueꝫ a conſecutõe
alicuius iuſti emolumenti. naꝫ tenetur

ad omne intereſſe dānificati. vt pꝫ ſup̄.
reſtitutō j. §. x. Et ad p̄dicta dn̄t attēde-
re q̄ quotidie ꝓcurāt ne officia vel bn̄fi-
cia alijs dētur vel ꝓpter odiuꝫ vel vt ipſi
impediētes ſeu eoꝝ amici ea obtineāt lꝫ
q̄n̄qꝫ ſint minus ydonei q̄ ipſi impediti.
Item ipediētes iuſta munera vel elemo
ſinas fieri forte vituperando ꝑſonas vel
alio mō. vel impediētes ꝯuiuamina ar-
tificibꝫ. vel alijs vn̄ poſſint viuē. et ſilia
faciētes ꝯ quibꝫ nullā faciūt ꝯſciam. Et
ſi impediēs ne quis ꝯſequat̄ ꝯmodū te-
net̄ ad reſtitutōem poti⁹ tenet̄ impediēs
ne q̄s ꝯſequat̄ ſuū. vn̄. xiiij. q. vj. ſi res.
Aug⁹ dicit. Illud euidentiſſime dixerim
eū qui ꝓ hoīe ad hoc interuenit ne male
ablata reſtituat. et qui ad ſe ꝯfugienteꝫ
q̄tum honeſte p̄t ad reddendū nō ꝯpel-
lit ſociū eſſe fraudis et crimīs. Nā miſe-
ricordius opam nr̄am talibꝫ ſubt̄him⁹
q̄ ipēdimus. Et ad hoc attendāt oēs ad-
uocati. ⁊ ꝓcuratores. ⁊ officiales. curia-
les. et ciues ipedientes aliq̄s a ꝯſecutio
ne iuſticie. q꞉ tenent̄ ad reſtitutōem dā-
num paſſo. Nō obſtat p̄dictis q̄ n̄ videt̄
dānū pati q̄ impedit̄ a lucro. ff. de dam.
infec. l. ꝓculus. q꞉ ibi loquit̄ q̄ ad eū ad
quē ꝑtinebat tale lucrū. q꞉ de ſuo p̄t facē
quicq̄d vult. Secus q̄ ad tertiū ad queꝫ
nō ꝑtinet. vt ſatis ex p̄dictis p̄t patē. Et
ſi p̄dicta obtinēt in tꝑalibꝫ forti⁹ in ſpūa
libꝫ iq̄tum ſūt ꝑcioſiora. Vn̄ nōſolū im-
pediēs ꝯmodū ſpūale obligat̄. ſꝫ etiaꝫ q̄
nō adiuuat ad illud ꝯſequendū etiā ini-
micuꝫ. Vn̄ in omel̄. ferie. iij. dn̄ice. iij. in
q̄dragesima loquēdo de ꝯuiciante Aug⁹
ait. Tu vides frēm tuū ꝑire et negligis.
peior es tacendo q̄ ille ꝯuiciando. Qn̄ q̄
in nos aliq̄s peccat: magnā curā hēam⁹
non ꝓ nobis. Glorioſum ē eīn iniurias
obliuiſci. Sed obliuiſcere iniuriā tuam
nō vulnus frīs tui. Et ex his patet q̄ im
pediens aliquē a ſuitio dei vel ingreſſu
religionis tenet̄ deo cui ſubtraxit aīam
illā. eccl̄ie cui ſubtraxit militē p̄liantem
Potuiſſet eīn forte multū ꝓfuiſſe eccleſie
verbo et exēplo. Tenet̄ etiam impedito
cui abſtulit regnū celoꝝ. Nā iuxta Ber.
in meditatōnibꝫ. ad religionē vocari eſt
ab inferni porta reuocari ⁊ ad portam
paradiſi adduci. Tenet̄ et religioni cui
ſubtraxit ꝯmilitōneꝫ ad intereſſe ſpūale
et tꝑale. Et ideo obligatur reducē ſub-
tractū ad eum ſtatum vnde eū retraxit.
et ſi non p̄t tenet̄ cū ꝯtritōne ſatiſface-
re deo et eccleſie. et impedito ⁊ religioni
etiā ad intereſſe pecuniariū. q̄tuꝫ ſcōm
extimatōem veriſilēm dubij euētus pōt
diſcrete eſtimari q̄ ꝓfuiſſet religioni ſm̄
ꝯditōnem ꝑſone. vt in ſimili pꝫ ſup̄. reſti
tutō j. §. xij.
¶ Eſt etiā ſciendū q̄ ad reſtitutōem te-
net̄ nonſolū damnificās ꝓximū p̄dictis
modis. ſ. tollēdo. deuaſtādo. vel impediē
do ꝑ ſeipm̄. ſed etiaꝫ qui dānificauerit ꝑ
aliū. vt ſi quis mādaret dānificari. q̄ ca
ſu tenet̄ et mādans et mādatarius. ff. de
iniur̄. l. nōſolū. §. ſi mādato. imo etiaꝫ ſi
adimplēs excedat fines mādati: tenetur
ad oīa rōne ꝯſequentie. vt in. c. fi. ext̄.
de homi. li. vj. vbi dr̄ q̄ mandans aliquē
verberari lꝫ ꝓhibuerit mutilari vel occi
di: tn̄ tenetur ſi mutiletur vel occidat̄.
et efficitur irregularis. q꞉ poterat cogi-
tare illud ſequi. Et facit ad multa. Et n̄
ſolum mandans ſed ⁊ ratificās malefi-
cium factū nomine ſuo: tenet̄ nō tm̄ ad
pcc̄m. ſed etiaꝫ ad oīa alia. ext̄. de ſen.
exco. cū quis. li. vj. vbi ratificās verbera
tōem clerici factā noīe ſuo excoīcatōeꝫ
incurrit ac ſi mādaſſet. Sec⁹ ſi nō fuiſſet
facta noīe ratificātis. q꞉ tūc lꝫ peccet ra
tificādo. non tn̄ ē excoīcatus. vt ibi. Itē
tenet̄ quis de oīn dāno dato ab alio ſeu
alijs q̄d ſine ipo factū nō fuiſſet. vt ſup̄.
reſtitutō iij. in p̄n. et. §. j.
¶ Et nonſolū ad reſtitutōnem quis ob-
ligatur ꝯmittendo vt dictum eſt. ſꝫ etiā
omittendo cum diſtinctione. q̄ aut quis
obligat̄ ſolo intuitu pietatis ad aliquid
faciendū. aut aliqua ſpecie obligatōnis
Primo caſu licꝫ q̄s omittēdo peccet nō
tn̄ tenet̄ ad aliquā reſtitutōem. vt ſi q̄s
n̄ tribuat elemoſinā indigēti Math. xxv
Nā hoc caſu nō obligat̄ quis aliq̄ obli-
gatione q̄ ad hoīes. q꞉ ille cui debet fie-
ri poſſit aliquid directe petē. Vn̄ lꝫ quis
ex pietate teneat̄ inq̄tum p̄t defendere
ꝓximum. xxiij. q. iij. nō inferenda. tn̄ ꝓ
iſta defenſione p̄t ꝑcium accipere. ff. q̄d
me. cau. l. metū. §. ſed lꝫ. Quod non eēt
ſi ad hoc apud hoīes efficacit̄ obligaret̄
Nam accipiens precium vt faciat id ad
quod obligat̄. puta vt r̄ſtituat rem ſibi

comodatā vel aliq̄d aliud. ad reſtitutōꝫ
dicti p̄tij tenet̄: q2 turpiter accepit. ff. de
cōdi. ob tur. cau. l. fi. Quo ad ſecunduꝫ
caſū ſciēdū ꝙ triplex ē ſpēs obligatōis.
vꝫ naturalis tm̄. ciuilis tm̄. ⁊ naturalis
et ciuilis ſil'. Natural' ē q̄ ex ip̄a natura
cōis ē oībꝫ hoībꝫ: puta. ꝙ q̄s obliget̄ ex
pmiſſione. Nā nil tā ꝯgruit hūane fidi
ꝙ ꝯuenta ſeruare. ff. de pac. l. j. in prin.
Ciuilis ē q̄ nō a natura ſed ab hoībꝫ ad
moralē vitā inuenta ē: puta. vt q̄s obli-
get̄ p⁹ bienniū ex cyrogr̄pho a ſe facto.
licꝫ nihil accepit. Natural' ⁊ ciuilis qn̄ ī
vno actu vtreq̄ ꝯcurrūt vt ī ſtipulatōe
Nā ibi eſt natural' q̄ ꝯſiſtit in ꝯſenſu p-
tiū. ⁊ ꝯuentōne. Ineſt ⁊ ciuilis reſpectu
ſolennitatis a ciuili iure introducte. Et
de his obligatōnibꝫ ⁊ viribus eaꝝ habe
tur in Inſti. de obli. ⁊ ibi in principio p
glo. Aut ḡ quis eſt obligatus naturali
tm̄. aut ciuili tm̄. aut vtraq̄.

¶ Si naturali tm̄ q̄s obligatōne tenet̄
ex omiſſiōe tenet̄. ⁊ debet illud dare ſeu
facere ad qđ obligat̄. ſicut ē qđ debetur
ſuo ſm̄ Inno. ī. c. q2 pleriq̄. ext̄. ď imu.
eccle. vbi multa de hac materia ponit.
Hoc em̄ caſu nō p̄t habere ſeru⁹ q̄ ab ſe
niſi naturalē. q2 qđ attinet ad ius ciui-
le ſeru⁹ p nihilo reputat̄. ff. de re. iur̄. l.
qđ attinet. Itē dꝫ hoc dn̄s ſeruo: puta.
q2 pmiſit ſibi. Nā ſi dn̄s nō pmiſiſſet vel
al' debuiſſꝫ. nō deberet̄ ſeruo ſꝫ ip̄i dn̄o.
cū om̄ia acquiſita p ſeruū acquirat̄ ip̄i
dn̄o. ī Inſti. p q̄s pſo. nobis acq̄. §. j. Et
ex hoc dicto Inno. p̄t colligi ꝙ q̄ ad forū
pniale poti⁹ attendim⁹ naturalē eq̄tatē
ꝙ iuris hūani ſeu ciuilis ſubtilitatē. Et
iō qn̄ quis nudis v̄bis pmittit aliq̄d da-
re vel facere. licꝫ de iure ciuili nō obli-
get̄. ff. de pac. l. iuris gentiū. §. ſꝫ nulla.
⁊ C. eo. l. legeꝫ. tn̄ q̄ ad forū pniale tene
tur īplere pmiſſū. q2 q̄ ad obſeruantiaꝫ
inter ſimplicē loquelā ⁊ iuramentū de⁹
nō facit drīaꝫ. xxij. q. v. iuramēti. Et fa
cit extra. de pac. c. j. Sꝫ vt meli⁹ intelli-
gat̄ qn̄ natural' eq̄tas in foro pnīe p̄ua
leat ciuili iuri diſtinguēdū ē. ꝙ aūt ius
ciuile nō obſtat naturali. vt ī caſu ppoſi
to. Licꝫ em̄ nō adhibeat ius ciuile vicu-
lum ſuū inter obligatōeꝫ ſerui ⁊ dn̄i vt
ſeruus poſſit a dn̄o petere. tn̄ nō obſtat
naturali. Vn̄ ſi dn̄s ſoluat ſeruo iā libe-
ro facto. nō p̄t repetere. ff. de cōdi. inde.
l. ſiq̄d dn̄s. Et tūc p̄ualet eq̄tas natura
lis vt p̄tactum ē. Aut ius ciuile obſtat
naturali. Et ſi q̄deꝫ ex cauſa. p̄ualet ius
ciuile. Et principes pn̄t ex cauſa ꝯ̄ ius
naturale ſtatuere. vt notat Inno. ī dicto
ca. q2 pleriq̄. circa mediū magne glo. ď.
Hec⁹ aūt ī alijs. ⁊ ponit exēplū ī p̄ſcri-
ptōibꝫ. Et hoc verū niſi ius ciuile ꝯ̄riet̄
etiā iuri diuino: q2 tūc licꝫ cauſa iuris
ciuilis eſſet ſufficiēs q̄ ad gubernatōem
tpaliū. tn̄ ex eo ꝙ obſtaret eterne ſaluti
p̄ualet ius naturale qđ cōcordat cuꝫ di-
uino. q2 generalit̄ oī ꝯſtitutōi ⁊ ꝯſuetu-
dini derogandꝫ ē q̄ abſq̄ pctō mortali
nō p̄t obſeruari. ext̄. ď p̄ſcrip. §. fi. Pro-
pterea licꝫ ius ciuile nō req̄rat bonā fi
dem in p̄ſcriptōnibꝫ niſi ī principio. tn̄
ius canonicū ⁊ diuinuꝫ req̄rit p totum
tp̄s. dicto. c. fi. Sine cauſa aūt n̄ p̄t ius
ciuile ꝯ̄ naturale. ī Inſti. de iure natura.
gen. ⁊ ci. §. ſꝫ naturalia. Et iō nec homo
nec hūana ꝯſtitutio poſſet ſtatuē ꝙ q̄s
poſſet tollere alienū. aut nō reddere. aut
nō ſeruare licitas cōuentōes. niſi ex iu-
ſta cauſa et vrgenti. q̄ nō veniret cōtra
ius diuinū ⁊ detrimentū ſalutis. puta ſi
fieret ad puniendū delictum alicui⁹ vel
ppter vtilitatē publicā vel ne īpedirent̄
meliora. Quia cōmunis vtilitas debet
priuate p̄ferri. ⁊ maior vtilitas minori
extra. de poſtu. bone j.

¶ Si v̄o quis ciuili tm̄ iure obligetur:
puta. p cyrographum vel aliā autenti-
cam ſcripturam. in q̄ ꝯfitet̄ ſe recepiſſe
qđ nō recepit. ⁊ ſic nulla equitate natu
rali tenet̄. tūc in foro cōſcie nō obligat̄
ſm̄ Inno. in. c. quia pleriq̄. extra. de ī-
mu. eccle. Idem dicit ibi Inno. qn̄ quis
obligaret̄ ex ſnīa iniuſta. q2 tūc etiam
nulla rōne naturali tenet̄. Nec his caſi
bus ius ciuile obſtat naturali ſꝫ tm̄ ppē
ignorantiā facti hoc ſtatuit. Si em̄ ap
parēt pecuniā nō eſſe numeratā vel ſē-
tentiā iniuſtā. puta p cōfeſſionē aduer-
ſarij etiam in foro ciuili nō cogeretur.
vt ibi notat Inno. Verūtamē dubietate
facti inſtante ſi coget̄ p iudiceꝫ ſoluere
debet parere. vt ⁊ ibidem dicit.

¶ Si aūt aliq̄s obliget̄ iure naturali ⁊ ci
uili. tenet̄ facē oīno illđ ad qđ obligat̄.
Etſi omittit facē. tenet̄ ad īteree pti ſiue

obliget̃ ex ꝯuentõe ſolẽni.ff. ꝺ re.iudi.
l.ſiq̃s ab alio.§.fi. vbi colligit̃ regl'a ꝙ
ꝓmittens aliq̃d facere ſi nõ faciat ſuc-
cedit obligatio ad intereſſe.ſiue ex ꝯtcu
reali.vt emptõne.vẽditõne.locatõe.cõ-
ductõe.mãdato.ſocietate.comodato.ff.
de ac.ẽp.l.j.ĩ prin. vbi pꝫ ꝙ vẽditoꝛ nõ
tradens rez venditã tenet̃ ad intereſſe.
Utrũ aũt ꝑciſe cogat̃ tradere rẽ vẽditã
licz ſit magna qõ ĩter doctores.vt nota.
in dicta.l.j.vbi etiã diſputat̃ ꝑ glo. pu-
to tñ ꝙ ſic ſi velit emptoꝛ ⁊ maxie ĩ foro
pniali ĩ q̃ ꝑs obligat̃ etiã ex ſola natu-
rali obligatõne.vt ſupra.§.ix.Que na-
tural' obligatio oꝛit̃ etiã ex nuda ꝓmiſ-
ſione.ff.de pac.l.j.⁊ nihilominꝰ obligat̃
etiã ad intereſſe qꝺ eſſet vltra rez.C.de
ſen.q̃ ꝓ eo qꝺ inteſt ꝓfe.l.vna.Itez ſiq̃s
detinet rẽ alienã obligat̃ ex omiſſiõe vt
oĩno cogat̃ reddere.ff.de rei ven.l.q̃ re-
ſtituere.Itẽ ex omiſſione obligat̃ q̃s ra
tõne aſſũpte ſeu ꝯmiſſe ſibi cure admini
ſtratõnis alicuiꝰ.C.de neg.geſ.l.tutoꝛi.
vbi dr̃ ꝙ tutoꝛ et curatoꝛ tenent̃ oĩa ne-
gotia ſibi ꝯmiſſoꝝ gerere.⁊.C.mãdati.
l.in re mãdata.vbi dr̃.ꝙ omẽ ꝯmiſſũ ⁊
neglectũ ĩ re quã q̃s accepit ĩ curã ſuaz
nõ ẽ culpa vacuũ.Et iõ oms dñi tenet̃
ꝺ oĩb9 dãnis ꝯmiſſis ꝑ eoꝝ ſubditos nõ
tm̃ eoꝝ conſenſu:ſz etiam negligentia.
Itez de offitialib9 ⁊ rectoꝛib9 ꝓuintiaꝝ.
ciuitatũ ⁊ locoꝝ.Itẽ in oĩ gubernatoꝛe
familie.vt maritꝰ ꝓ vxoꝛe.⁊ pr̃ ꝓ filijs.
⁊ dñs ꝓ ſeruis ſi eoꝝ interueniat negli-
gẽtia:qꝛ tenent̃ ex offitio curã hr̃e.Nã
etiã ꝯſentire vr̃ errãti q̃ ad reſecanda q̃
corrigi debẽt nõ occurrit.lxxxiij.di.cõ
ſẽtire.Et facit.xxiij.q.iiij.duo iſta.Fa-
cit etiã.C.de iudi.l.ſancimus. vbi dr̃ ꝙ
iudex tenet̃ ad reficiẽdas expẽſas ꝑti ſi
omiſit qꝺ erat ſui offitij.vz ꝯdẽnare al-
terã ꝑtez in expẽſis.Hñ g̃ attendãt dñi
⁊ alij rectores locoꝝ ꝙ nõſolũ tenent̃ ꝺ
homicidijs ⁊ furtis ⁊ rapinis ⁊ alijs ma
lis q̃ ſub eoꝝ iuriſdictõne fiũt ſi fiãt ex
eoꝝ malitia.de q̃b9 Iſa.j.dr̃.Principes
tui infideles ſotij furum.ſz etiãſi fiãt ex
eoꝝ negligẽtia licz ignorant̃.Pro ꝓdi-
ctis etiam facit quod habet̃ in Inſti.de
obli.ex quaſi ꝺlicto.§.j.vbi dicit̃ ꝙ dñs
domus ſeu habitatoꝛ tenet̃ de his q̃ ha-
bitantes ĩ illa domo.cum ip̃o deiecerũt
extra domũ ſi ex hoc aliquẽ dãnificaue
rũt.Idem dr̃.ff.ꝺ his qui deiec.vel effu.
l.j.§.j.Itez ad hoc.qꝛ dr̃ ĩiuſtitiaꝝ ꝑti-
ceps qui ſecũ ſotios ĩiuſtos detinet ſeu
offitiales.ĩ Auten.vt iudi.ſine quoquo
ſuffra.§.eos.ꝺ.⁊ nõſoluz ip̃i.coll'.ij.Ex
his oĩb9 patz ꝙ ꝓſidentes alioꝝ regimĩ
ſeu gubernatõni nõſolũ tenent̃ de ꝯmiſ
ſis ꝑ ſubditos quib9 cõſenſerĩt:ſz etiãſi
fuerint negligentes.Immo ꝙ plus ẽ te-
nent̃ etiaz de damno dato ꝑ eoꝝ aĩalia
bruta ſi preceſſit eorũ culpa.al' ſufficit
illa dare.ff.ſi qua.pau.feci.dica.l.j.§.j.
⁊ extra.de iniur̃.⁊ dã.da.c.fi.Item pro
ſeruis dñi ſi nõ fuerint in culpa tenent̃
aut dare ſeruos pro noxa.aut reficere
damnum.Pro filijs aũt pr̃ in nihilo te
netur:ſz filius caſtigat̃.ĩ Inſti.ꝺ noxa.
ac.§.fi.Sz hec erit differentia inter fi-
lium ⁊ ſeruum ⁊ bruta aĩalia.qꝛ ĩ bru-
tis ꝓſumitur dñs culpoſus.ſi animalia
ſic ꝯſueuerũt facere.⁊ nõ ꝓbatur ꝙ dñs
adhibuerit debitã diligentiã.dicto.c.fi.
de iniur̃.Sz in filio et ſeruo nõ ꝓſumit̃
culpa patris ⁊ dñi.niſi ꝓbet̃:puta.quia
fuerũt ſcientes ⁊ nõ ꝓhibuerũt cum po
tuerunt.ff.ad.l.acq̃l'.l.in lege acquilia.
etiã leuiſſima.et.l.ſe.Et eſt ratio.quia
aĩalia cõſueuerunt magis ſub freno te-
neri.Serui aũt nõ tantũ.⁊ minus filij.
Uerũtamẽ ꝓſumit̃ culpa patris et dñi.
ſi filius vel ſeruus dat damnũ in eodem
loco in q̃ habitat ſil' cũ eis vt ꝓtactum
eſt.vz qñ ꝓicit extra domũ in q̃ ſil' hab ĩ
tat.Similit̃ ⁊ dñs adminiſtratoꝛ ſeu re
ctoꝛ locoꝝ vr̃ indubio culpoſus ex deli-
ctis ꝯmiſſis a ſecũ habitantib9 officiali
bus ⁊ ſeruitoꝛib9.dicto.§.eos.in Auten.
Et ꝓdicta faciũt ꝙ fauẽtes vſurarijs vl'
etiã non ꝓhibentes vſuras exerceri vel
nõ compellẽtes ip̃as reſtitui cũ poſſint
⁊ habeant ex offitio teneant̃ ad reſtitu
tõnem.qꝺ etiã dĩ infra.vſura vj.§.qꝺ ꝺ
regib9.Itẽ faciũt ꝙ abſcondentes vl' nõ
exhibẽtes inſtrumẽta vel publicas ſcri
pturas alioꝛuz vel coẽs libros ratõnũ.
teneant̃ ad intereſſe ꝑtis maxime ſi ex
offitio ad hoc tenebant̃ vt notarij ⁊ iu
dices.C.de eden.l.is apud quem.Itẽ ar
gentarij.i.campſores ⁊ faciẽtes cões ra
tõnes.Et hec omnia ꝓbantur.ff.ꝺ eden.
l.argentarij.in principio.⁊.§.cũ autẽ.

Hucuſqꝫ dictũ ẽ q̃ obligant̃ ad reſtitutõ
nẽ. Nũc dicendũ ẽ quãtũ teneãt̃ reſtitu
ere. Et dico ꝙ q̃libet tenet̃ reſtituere q̃c
q̃d hꝫ de alieno ſiue qđ ad aliũ ſpectat ⁊
q̃cq̃d alteri dꝫ ſiue ex ꝯctu vl' q̃ſi. ſiue ex
delicto vel q̃ſi. ſiue ex teſtamẽto vel ex q̃
cũqꝫ alia cauſa honeſta. xiiij. q. vj. ſi res
ff. de iuſti. et iur. l. iuſtitia. §. iuris p̃ce
pta. ſiue obliget̃ iure naturali ⁊ ciuili. ſi
ue naturali tm̃. ⁊ q̃nqꝫ etiã obligat̃ ciui
li tm̃. puta ꝓpter ſniaꝫ. vt ſup̃. §. ix. ⁊ ſe.
Itẽ nõſolũ obligat̃ ad prĩcipale debitũ
ſꝫ etiã ad totũ ꝯñs vꝫ ad reſtitutõeꝫ rei
cũ fructibꝰ. de q̃ ſup̃. reſtitutõ j. §. iiij. in
additõne. Et vtrũ poſſit ꝯputare expen
ſas factas ĩ re. hr̃ ſup̃. reſtitutõ j. §. v. cũ
additõne. Itẽ tenet̃ ad oẽ intereſſe cre
ditoris. de q̃ ſup̃. reſtitutõ j. §. iiij. ĩ addi
tõne. v̈. ad p̃dictoꝝ. Itẽ tenetur ad om̃e
dãnũ nõſolũ qđ ip̃e dedit ꝑ ſe vl' ꝑ aliũ
ſꝫ etiã qđ datũ ẽ ab alijs occaſione ſui.
ita ꝙ ſine ip̃o veriſil'r nõ fuiſſet datũ. đ
q̃ ſupra. reſtitutõ iij. in principio. ⁊ §. j.
cũ additõne. Tenet̃ etiã ad oẽ dãnũ da
tum a ſubditis ob eiꝰ negligentiaꝫ. de q̃
ſupra. §. xj. v̈. item ex omiſſione.

¶ Cui aũt faciẽda ſit reſtitutõ. Diſtin
guendũ ẽ. ꝙ aut iueniũt̃ creditores vel
eoꝝ heredes. aut nõ. p̃io caſu. aut obli
gatio ẽ real'. Et de hoc dictũ ẽ ſup̃. reſti
tutõ j. §. j. ĩ additõe. vbi ſil'r dr̃ q̃n aliq̃d
receptũ ẽ ex turpi cauſa. Aut obligatõ
ẽ ꝑſonal'. Et de hoc ſupra. reſtitutõ ij. §.
pl't. ĩ additõe. ſcđo caſu q̃n ñ iueniũt̃ cre
ditores vel eoꝝ hẽdes q̃d ſit agẽdũ dictũ
ẽ ſup̃. reſtõ vj. ĩ prin. ⁊ §. j. cũ additõne.

¶ Quãdo v̈o reſtitutõ faciẽda ſit. de hoc
dictũ eſt ſupra. reſtitutio j. in prĩcipio
in additõne. Item vbi debeat fieri. vide
ſupra. reſtitutio vj. in principio in addi
tõne. v̈. quo ad ſecundũ. A.

Reſtitutio octauo. s.

Reſtitutio octauo. s.

Quibꝰ mõis reſtituẽdi obligatio
tollat̃. Et dicendũ ꝙ q̃tuor mo
dis principalit̃ videlicꝫ abſolutõne. ſo
lutõe vel quaſi. rei interitu. ⁊ ceſſione.

¶ Quo ad abſolutõem ſciendũ ẽ ꝙ ſuf
ficit debitori ꝙ ſit abſolutus a creditore
cui bonoꝝ ſuoꝝ nõ ẽ interdicta admini
ſtratio ſicut minoribꝰ furioſis ⁊ p̃digis.
Nam in re ꝓpria quilibet ẽ moderator ⁊
arbiter. C. man. l. in re mãdata. Et ſuf
ficit debitori ſatiſfacere ſm̃ voluntatem
creditoris. l. int̃ cauſas. §. abeẽ. ff. man.
Nõ tñ intelligit̃ ſatiſfeciſſe ſi vnꝰ ꝓmit
tit creditori ſoluẽ ꝓ debitore etiã de vo
lũtate creditoris. ſꝫ vterqꝫ ẽ obligatꝰ ni
ſi exp̃ſſe agat̃ vt nouet̃ obligatio đ p̃o
re debitore ĩ ꝓmiſſorẽ. C. đ noua. l. fi. Et
iſta abſolutio dꝫ p̃cedere de mera volũ
tate creditoris. Al' nõ valꝫ. vt ſupra. re
ſtitutio j. §. pl't. cũ additõne. Et iđ in. c.
q̃ꝙ. de vſuris. li. vj. dñs Pe. de ancha. di
cit ſm̃ Dy̆. ꝙ ad hoc ꝙ proſit abſolutio
ſeu remiſſio req̃ritur ꝙ pecunia ſit ꝑa
rata reſtitutõi. i. ꝙ debitor ſit ꝑatus ſa
tiſfacẽ ſm̃ ꝙ obligat̃. et creditor ex me
ra volũtate remittat. Etſi veraciter cre
ditor ex libera voluntate remittit: valꝫ
abſolutio. licꝫ etiam debitor nõ habue
rit debitam diſpoſitõem ad reſtituendũ
q: in tranſlatõne dominij rerũ ſeu circa
ip̃as res attenditur plꝰ volũtas dñi ea
rũ q̃ꝫ alterius. in Inſti. de fur. §. placuit
vbi dr̃ ꝙ accipiẽs rẽ alienã. licꝫ putaue
rit dñm nõ ꝑmiſſurũ ſi tñ ꝑmittat. fur
tũ nõ cõmittit. nec ad reſtitutõem tene
tur. nec dñs p̃t petere obſtante ſibi ſua
voluntate. ff. đ fur. l. inter omẽs. §. pl't.
ſꝫ tñ debitor tenetur de pc̃o ꝓpter malã
intentõnem. vt etiaꝫ poteſt colligi ſup̃.
reſtitutio j. §. pl't.

¶ Sꝫ nũquid cõſiliũ etiã vniuerſale p̃t
remittere qđ debetur ſingulari ꝑſone ꝯ
eius voluntatẽ: Rñ. ſm̃ Inno. in. c. nr̃a
extra. de iniur̃. ꝙ ſic ſi debetur iure ciui
li tm̃. vt ex ſtatuto vel alio hꝰ. Secus ſi
debetur iure naturali. qđ p̃t ĩtelligi niſi
ex cauſa. Ex cauſa em̃ ius ciuile p̃t cõt̃
ius naturale. vt notat idẽ Inno. ĩ. c. q̃ ĩ
eccleſiaꝝ. extra. de cõſti. ⁊ glo. ĩ. l. fi. C.
ſi cõtra ius vel vti. pub. vbi etiam tenet
ꝙ publica vtilitas ſit licita cauſa vt tol
latur qđ alteri debetur etiã iure natu
rali. đ q̃ etiã ſupra. reſtõ. vij. §. ix. v̈. Sꝫ
vt meliꝰ. Et faciũt ad multa ⁊ maxĩe in
reſtitutõne dãnoꝝ datorũ in bellis ciui
libus vel inter terrã ⁊ terrã ĩuicẽ. Vtrũ
cõitates ſuꝑ his valeãt diſponere ⁊ re
mittere. Et vr̃ ꝙ ſic ſi publica ſuadet vti
litas. puta ne carerent comodo pacis.
Verũtamẽ quo caſu tal' remiſſio fieret
ex malitia vel ꝑtinatia aduerſarioꝝ q:
nolunt damna reſarcire nec iuri ſtare

ſȝ potius bellare nō ꝓdeſſet in ɔſcīa illā
extorquentibꝰ vt et ꝓxime tactū ē. Unde
tutiꝰ videt̄ ⁊ ordinatiꝰ et magne vtilita-
tis ꝙ vniuerſitas vtriuſqȝ ſexꝰ ꝑ p̄ſiden-
tes ſolēniter ɔuocet̄ ad p̄dicatōnem vel
alio ɔgruo loco ⁊ tp̄e. ⁊ ɔpetēti termīo
et vnꝰ ꝓponat ſi ꝑſone dicte vniuerſita-
tis inuicē ſeu ꝑſonis alteriꝰ vniuerſita-
tis cū qbꝰ bellū habuerūt ſeu diſcordiā
ſpōte ⁊ libere remittūt oēm īiuriā. dam
nū ⁊ intereſſe. ⁊ oē illud ī q̄ in p̄teritum
vſqȝ ad p̄ns ſibi obligarent̄ p̄terq̄ occa
ſione ɔtractus vel q̄ſi. ſeu relictoꝝ ī vlti
ma volūtate. cū q̄dam tn̄ rōnabili ⁊ pia
modificatōne vȝ ꝙ incerta plene remit
tant̄. ita tn̄ ꝙ debitores qbꝰ fit remiſſio
iuxta cōmodam eoꝝ facultatē ſm con-
ſcīas eoꝝ de dictis īcertis erogēt ī pias
cauſas. Certa vͦo vſqȝ ad aliquaȝ ꝑuam
quātitateȝ ſilr̄ remittāt̄. Illa vͦo q̄ ſunt
maioris quātitatis īpotētibꝰ remittant̄
q̄uſqȝ comode poterūt reſtituere. ita tn̄
ꝙ creditores nō ſint ī eq̄li vel maiori in
digētia q̄ꝫ ipi debitores. Ceteri vͦo q̄ p̄nt
comode reſtituere: reſtituāt. Et ſiqdem
ad p̄dictas oēs exp̄ſſe ɔſentiāt bene eſt.
Si vͦo aliq̄ diſſentiāt. q̄ ad illos nō vale
bit remiſſio. ff. de rei ven. l. q̄ de tota. nec
etiā q̄ ad eos q̄ bonoꝝ ſuoꝝ adminiſtra
tōem nō h̄nt vt ſūt mīores ⁊ fatui et ſi-
miles. niſi forte manifeſta et reputabilꝰ
cā publice vtilitatis aliud exigat. Pro-
pter hoc enim ipi rectores vniuerſitatis
remiſſionē facē poſſe vident̄ vt ⁊ p̄oſſū
ē. Si aūt de aliqbꝰ dubitat̄ vtrū nō cō-
ſenſerit. p̄figet̄ ꝑ rectores certꝰ terminꝰ
īfra quē q̄ nolūt ɔſentire exp̄māt clare
intentōeȝ ſuā cuidā ad hoc deputato vt
redigant̄ ī ſcriptis ⁊ manifeſtent̄ vni-
uerſitati. vt ſciat̄ reſpectu q̄ꝝ nō valet
remiſſio. ⁊ q̄ infra terminū nō ɔ̄dixerit
niſi rōnabili cauſa excuſet̄. h̄ri dȝ ꝓ cō-
ſentiente. ar. c. ⁊ extra. de cōfeſ. li. vj. vbi
dr̄ ꝙ nō r̄ndens poſitōnibꝰ pꝰ āmonitō-
nem ſibi factā h̄r ꝓ cōfeſſo. Etſi p̄dicta
diligent̄ attendant̄ ⁊ negotiū bn̄ duca-
tur. exonerāt ɔſcīas a multiplicibꝰ ⁊ ḡ-
uibꝰ oneribꝰ petendaꝝ indulgentiaꝝ et
reſtitutōnū faciendaꝝ. Utrū aūt dn̄i q̄
habuerūt īuicē guerrā poſſint ɔpoſitōȝ
vlꝰ remiſſionē facē de dānis datis ſubdi
tis eoꝝ. h̄es ſup̄. bellū j. §. x. cū additōe.

Tollit̄ etiā obligatio ſolutōe vel q̄ſi
ſolutōne. Et quo ad ſolutōem ſciendū ē
ꝙ ſolutio debet fieri cōgruo loco ⁊ tp̄e.
C. de ſolu. l. obligatōne. Item debet fieri
rei q̄ debet̄. Alia em̄ īuito creditore ſol-
ui nō p̄t. in Inſti. qbꝰ mo. tollat̄ obli. in
principio. niſi res illa nō poſſet p̄ſtari.
tūc em̄ dȝ ſolui extimatio. ff. d̄ ɔdi. fur.
l. in re furtiua. Item reddi debet res nō
deteriorata. l. iij. §. ſi reddita. ff. como.
Ibi em̄ dicit̄ ꝙ nō vr̄ res reddita q̄ dete
riorata reddit̄. Immo ſi eſſet res furto
vel ſilī mō ſublata dȝ reddi cū oī melio
ramento. q̄ meliorata ē. etiā ꝑ ip̄m ma-
le fidei poſſeſſorem. ac ſi eā melioraſſet
dn̄s. ff. de ɔdi. fur. l. ex argēto. vbi dr̄ ſic
ꝙ ſi ex argento furti ſublato fiāt ꝑ furē
pocula ſeu vaſcula. fiet extimatio cōtra
furē nō ſimplr̄ argenti: ſȝ poculoꝝ. licȝ
ſint facta ꝑ furē. Item ſiqs furatꝰ ē ſer-
uum pueruȝ fiet extimatio adoleſcētis.
licȝ creuerit apud furē ipſiꝰ ſūptibꝰ. Et
hoc facit cōtra furantē aīalia. vt debeat
illa reddere ſm maiorē extimatōem qua
vnq̄ꝫ fuerit. dicta. l. ex argento. Et hoc ī
foro iuditiali. In foro vͦo p̄nīali ſuffice-
re vr̄ ꝙ reſtituat̄ ꝓximo omē intereſſe.
vt ſupra. reſtitutio j. §. v. niſi ſecuta fue
rit ſnīa cōtra debitorē. vt ſupra. reſtitu-
tio iij. §. fi. vel niſi res ſic meliorata de-
uenerit legittime ad manus dn̄i: tūc em̄
vr̄ ꝙ nō obliget̄ etiā ī foro p̄nīali ad re
ſtitutōeȝ ſūptuū in re factorū cū ip̄e de-
bitor nō poſſit ab eo petē. Nā dolo facit
q̄ petit qd̄ neceſſe hȝ reſtituere. vt in. c.
dolo. extra. de re. iur̄. li. vj. In iuditiali
etiā foro fallit qd̄ dictū ē q̄ ad bone fidi
poſſeſſoreȝ q̄ nō dȝ remanere in dāno:
ſȝ ſolū tenet̄ inq̄tū factꝰ eſt locupletior
ff. de peti. here. l. vtrū. niſi reſpectu p̄cij
principalis quod non p̄t repetere a dn̄o
rei quā emit ab alio. vt ſupra. reſtitutō
iiij. §. fi. Qn̄ vͦo pecunia debetur tūc nō
ſufficit ꝑtem ſoluere. qꝛ ipſam creditor
iuſte p̄t refutare. Nā ꝑticularis ſolutio
ſolet nō paruo īcomodo afficere credito
rem. ff. fami. hercis. l. plane. niſi qn̄ debi
tor nō putaret ſe plꝰ debere q̄ꝫ qd̄ offert.
Cogit̄ em̄ tūc creditor oblatum accipe-
re. ff. ſi cer. pe. l. quidam extimauerunt.
Item aīmaduertendum ꝙ ſi eciā alter
ſoluit ꝓ debitore licȝ inuito liberat eum.

Nã ignorãt ⁊ iuiti ꝯditõez meliorẽ facẽ licet. ff. de neg. geſ. l. ſoluendo. Qualiter aũt debet ſatiſfieri ꝑ vulnere vel homicidio ſiue dãno fame ſiue mortũ. dictum eſt ſupra. reſtitutio vij. §. v. Item ſi principalis vel aliquis eoꝝ qui tenet̃ ſoluerit in totum. vtrũ ceteri liberent̃ ⁊ qͥlit̃ vide ſupra. reſtitutio iiij. §. ij. cum ſe.

¶ Quaſi ſolutione vͦ fit ſatiſfactio qñ creditor nõ vult acceptare qd̕ offert̃ legittime ꝯgruo loco ⁊ tpe ⁊ ſm modum dictũ ſup̃. §. primo. Tũc eñ ſi qd̕ offertur: ꝯſignet̃ et deponat̃ in ede ſacra vel apud aliũ quẽ iudex aditus determiauerit liberat̃ debitor ac ſi ſoluiſſet. dũmõ tale depoſitũ nõ reaccipiat. C. de ſolu. l. obſignatõne. ⁊ de vſur̃. l. acceptam.

¶ Sꝫ quid ſi debitor nõ p̃t ſoluẽ ſeu reſtituere: nũqd̕ teneat̃ petere a creditore veniã ſeu dilationẽ? Rñ. Vr̃ ꝙ ſic. vt ſupra. reſtitutõ ij. §. j. Sꝫ dic lati⁹ ſm glo. Ray̆. ⁊ i ſũ. con. li. ij. ti. v. q. xxiiij. ꝙ dãnificãs primũ tenet̃ petẽ veniã ꝑ ſeipm ſi p̃t ⁊ audet. vel ſi nõ audet ꝑ interpoſitam ꝑſonã q̃ debet ſubticere nomẽ ⁊ circũſtantias ꝑſone ꝓ q̃ itercedit ſi timeatur ꝑiculũ ſeu ſcandalũ. Offendens eñ dꝫ recõciliari offenſo Math. v. Sꝫ ſi ille qui dãnificat⁹ ẽ neſcit hoc nec ſciuit licꝫ tuti⁹ ſit petere veniã mõ ꝑdicto qñ ſatiſfacere nõ p̃t nõ tñ tenet̃. qꝛ nõ ẽ i mora i hoc caſu q̊ ad diuinũ iuditiũ. Hoc etiam obſeruandũ credo eſſe vbi aliqͣs debitor ẽ alteri⁹ ex ꝯtractu vel qͣſi ꝯtractu Et ſilr̃ diſtinguendũ ẽ hoc etiã obſeruãdũ i regularibꝫ q̃ recolũt ſe eẽ debitores alicui ex eo qd̕ fecerĩt i ſclo. hec ibi. Puto ꝙ qñ aliqͣs dãnificauit primũ et ſcit̃ a dãnificato ꝑſona dãnificãs. ſꝑ q̃tuꝫ p̃t fieri debꝫ recõciliari prim⁹ Math. v. Et hoc petendo veniã vl̃ qͥbuſcũqꝫ alijs licitis mõis ꝑ ſe vel ꝑ mediã ꝑſonã ſm ꝙ p̃t ſine ꝑiculo fieri. vt ⁊ dic glo. Ray̆. etiã p⁹ ſatiſfactõem dãni. Petere vͦ dilatõez vel remiſſionẽ debiti. ſilr̃ puto ꝙ ſit neceſſe inq̃tũ ꝑtineat ad recõciliatõnez primi cũ ꝑdictis circũſtantijs inq̃tũ poſſit ꝯmode ⁊ ſine ſcãdalo fieri. Al̕ credo ꝙ ſit de cõſilio. nõ aũt de nc̃citate q̊ ad ipotentes ſatiſfacere. qꝛ ſatis ipſa impotentia excuſant̃. ff. de re. iur̃. l. impoſſibilium. ⁊. xiiij. q. vj. ſi res.

¶ Rei interitu tollit̃ etiã obligatõ. de q̊ aliqͣd dictũ ẽ ſup̃. reſtitutõ j. §. vij. Sed lati⁹ diſtinguẽdũ ẽ. ꝙ aut qͣs obligat̃ i genere. aut i ſpẽ. Si i genere puta qꝛ dꝫ aliquã quãtitatẽ vel bouẽ vel azinũ ſeu aliud aĩal. nõ hoc vel illud: ſꝫ i genere. tũc licꝫ oẽs res debitoris ꝑeant igne vl̃ alio mõ. tñ remanet obligat⁹. l. incendiũ. C. ſi cer. pe. vbi dr̃. ꝙ incẽdiũ reruꝫ debitoris nõ liberat ipm ab ere alieno. Et ẽ rõ. qꝛ hoc caſu nõ aliq̃ res ſed ꝑſona ipa ẽ obligata. Et qͣſi vulgarit̃ apud ipos iuriſtas dicit̃. Gen⁹ ꝑire nõ p̃t. ꝓpt̃ qd̕ i genere obligat⁹ rei interitu nõ liberat̃. dicta. l. incẽdiũ. Qd̕ verũ ẽ niſi p̃cederet obſignatio debite facta q̊ hꝫ locuꝫ ſolutõis. de q̊ ſup̃. §. iiij. Qñ aũt debitor obligat̃ in ſpẽ. puta ad hãc rẽ vel ad illã. ſemꝑ liberat̃ rei iteritu. niſi fuerit i mora vel niſi cauſauerit interitũ. ff. de v̾bo. oblig. l. ſi ex legati cauſa. vbi dr̃. ꝙ debẽs homiem ex legato vel ꝓmiſſione ⁊ moriat̃ añq̃ petat̃ ab ipſo: liberat̃. niſi ipm occiderit. In mora aũt ſꝑ itelligit̃ obligat⁹ ex delicto. ff. de cõdi. fur. l. in re furtiua. §. j. Si vͦ qͣs obligat̃ ex ꝯtractu. aut ẽ adiectuꝫ tp̃s. aut nõ. prio caſu tpe trãſacto ſtatim debitor ẽ in mora. qꝛ tp̃s interpellat etiãſi admonitus nõ fuerit. vt. l. magnã. C. de cõtrahen. ⁊ cõmit. ſtipu. et in. c. fi. extra. de locato. Et aduerte ꝙ licꝫ iuſta cauſa ſubſiſtẽte excuſet̃ ſi nõ ipleat tpe ꝓmiſſo. tñ ſi nõ iplet q̃citi⁹ p̃t p⁹ deficienteꝫ cauſã ipedimenti. itelligit̃ i mora. ff. d̕ arbi. l. celſ⁹. §. j. vbi dr̃ ꝙ iuſſus ab arbitro vt det certo die. excuſat̃ ſi die illa fuerit ipeditus. dũmõ ceſſante iuſto ipedimẽto det q̃citius p̃t. Ad idẽ extra. de do. ⁊ ꝯtu. cũ dilecti. vbi iuſſus venire ad papã nõ excuſat̃. licꝫ fuerit impeditus tpe ꝯſtituto. ſi poſtea ceſſante impedimẽto nõ venit. ſcd̕o caſu qñ temp⁹ nõ eſt adiectũ nõ dr̃ debitor i mora. niſi cũ fuerit interpellatus vel ab eo debitũ petitũ. dicta. l. ſi ex legati. Et iſta iterpellatio debet fieri cõgruo loco et tempore. ff. de verbo. obli. l. continuus. §. cum ita. vbi dicit̃ ꝙ a ꝓmittente dare epheſi nõ poteſt peti anteq̃ illuc potuerit accedere quando promiſſor eſt Rome.

¶ Sꝫ qd̕ qñ qͣs obligat̃ qꝛ hꝫ rẽ alienã?

ſꝛo. Videt̃ idez ꝙ qñ q̇s obligat̃ ex ꝯctu
ad ſpẽm. ꝑ dictã. l. ſi ex legati. ff. ꝺ vbo.
obli. vz ꝙ nõ ſit ĩ mora añ inťpellatõez
⁊ hoc qñ hũit a principio rẽ bona fide.
alʼ obligaret̃ ex delicto. ⁊ eẽt ſꝑ ĩ mora.
vt ĩ ꝓximo. §. p̃dictũ ẽ. Sʒ ſi a prĩcipio
hũit bonã fidẽ. nõ vr̃ ĩ mora añ inťpella
tõem. qꝛ dicta. l. ſi ex legati. loq̇t̃ etiã in
legato in q̊ debet̃ res aliena. Sʒ p̃t dici
ꝙ ſaltẽ de iure diuĩo ⁊ canoĩco. et ĩ foꝛo
pñiali qñcũqꝫ habuerit ſciaz rei aliene
⁊ nõ reddat ꝙ̃citiꝰ p̃t: dicat̃ in mora. qꝛ
ꝯſtituit̃ in mala fide. extra. de pꝛeſcrip.
c. fi. Et ĩ mala fide nõ licet vel ꝑ momẽ-
tũ morari. qꝛ oẽ qḋ nõ ẽ ex fide pc̃m ẽ.
dicto. c. fi. Et quicq̃d fit ꝯ ꝯſciam edifi-
cat ad gehennã. extra. ꝺ ſymo. c. ꝑ tuas
ij. Nãetſi tenet̃ q̇s indicare dño rẽ ſuaz
etiã qñ alius hʒ ne ip̃am ꝑdat. extra. de
fur. q̇ cũ fure. quãtomagis tenet̃ ĩdica-
re ⁊ dare qñ ip̃e hʒ ⁊ ſcit dñm eiꝰ p̃ſertĩ
qñ dñs rei ĩpediret̃ ab inťpellatõne vel
petitõne ꝓpter paupꝛtatẽ vel aliã cauſã.
niſi foꝛte poſſeſſoꝛ hũerit iuſtã cãm re-
tinendi. ſ. ꝓpť ſũptus q̊s in re bona fide
fecit. ff. de fur. l. ſi is q̇ rẽ comodaſſet. vlʼ
ſi iuſto errore putauerit rẽ ſuã. q̊ caſu
etiã ꝑ petitõem nõ ꝯſtituit̃ ĩ mora. ff. ꝺ
peti. here. l. illud. Itẽ aduertendũ ꝙ añ
interitũ rei mora ſẽꝑ purgari p̃t. Pur-
gatio aũt debet fieri ꝑ oblatõem rei inte-
gre. ⁊ q̃litatis nõ vitiate. et ꝯgruo loco
⁊ tp̃e. vt ſupra. §. iiij. Itẽ nota ꝙ ſꝑ vlti-
ma mora nocet. ff. ꝺ peri. ⁊ ꝯmo. rei vẽ.
l. illud. vbi dr̃. ꝙ ſi vẽditoꝛ fuit in mora
trãdi vinũ venditũ. ⁊ exinde obtulerit. ⁊
emptoꝛ fuerit in mora recipiẽdi. mora
nocet emptoꝛi ⁊ ñ vẽditoꝛi et idez ecõtra
eſſet. qꝛ vt ibi concluditur ſemꝑ vltima
mora nocet.

¶ Sʒ an moꝛoſus teneat̃ de re ꝑdita ſi
eodem mõ fuiſſet ꝑitura apud eũ cui de
bebat̃: Rñ. Videt̃ ꝙ ñ ſi ex ꝯctu ꝺbebat̃.
ff. ad. l. ro. de iac. l. fi. §. fi. vbi dicit̃ ꝙ ſi
nauta cũ ſciret dñm nolle poſuit res in
naui deterioꝛi q̃ ꝯuenerat ⁊ perierit. te
net̃. niſi foꝛte ⁊ illa nauis melioꝛ in qua
erãt ponẽde ſilʼ ꝑierit. Licz enĩ nauta de
liq̇rit qꝛ fecit ꝯ cõuenta. ex q̊ tñ dñs ꝓpť
hoc nõ eſt dãnificatus cũ res oĩno ꝑi-
ture erãt nõ tenet̃. Sʒ ſi res debebat̃ ex
delicto videt̃ cõcludi coĩter ꝑ iuriſtas ꝙ
tenet̃ ꝑ. l. ĩuito. ff. de vi ⁊ vi ar. vbi dicit̃
ꝙ ſi res ꝑeat caſu foꝛtuito: tenet̃ q̇ eam
abſtulit etiãſi res ꝑeat ſine ſua culpa.
qꝛ a prĩcipio fuit ĩ mora. Idẽ ꝓbat̃ eo.
ti. l. j. §. rectiſſime. Sʒ aduertendum ꝙ
aliud ẽ dicere. etiãſi res eſſent apud cre
ditoꝛẽ eodem mõ ꝑiture. ⁊ aliud etiaʒſi
ꝑeũt ſine culpa debitoꝛis. Poteſt enĩ eẽ
ꝙ licz culpa debitoꝛis nõ ĩteruenerit. nõ
tñ fuiſſent apud creditoꝛẽ eodem mõ ꝑi
ture. ĩmo etiã ꝯſiderat̃ qꝛ foꝛte añq̃ pe-
riſſent creditoꝛ vẽdere potuiſſet. Iõ de-
bitoꝛ tenet̃ etiãſi fuiſſent apud credito-
rem ꝑiture. l. cum res. §. fi. ff. de lega. j.
vbi dr̃ ꝙ ſi fũdus legatus ꝑeat caſmate
tñ debitoꝛ tenet̃: qꝛ legatariꝰ potuit vẽ-
dere. Idẽ dr̃ ĩ. l. itẽ ſi verberatũ. §. fi. ff.
de rei ven. et hoc ĩ dubio ſeruaret̃ ꝑ hec
iura. Sʒ ſi omino aꝑparẽt ꝙ creditoꝛ ñ
potuiſſet eas vendere vel ex eis vtilita-
tem aliquã hr̃e añ ꝑditõem. vt ĩ reb̃ in
naui poſitis. de quib̃ dictũ ẽ. nullo mõ
tenet̃ reſpectu intereſſe cum nullũ ſit. ⁊
delictũ alit̃ puniet̃ penis legalib̃. Et ſic
pñt ꝯcoꝛdari opiniões vt debitoꝛ moꝛo-
ſus teneatur etiãſi res eodẽ mõ fuiſſent
apud creditoꝛez ꝑiture nõ tm̃ ĩ delicto:
ſʒ etiã ĩ alijs obligatõnib̃. dicta. l. cum
res. niſi omino aꝑpareat ꝙ creditoꝛ eaz
nõ poterat vendere. vel aliã vtilitatẽ ex
ea cap̃e añ illius ꝑditõem. Nec fiat q̊ ad
hoc drĩa inter delicta ⁊ ꝯtractus. ⁊ ma-
xime in foꝛo pñiali. vbi regularit̃ ꝯſide
rat̃ ſolũ intereſſe ⁊ non pena. vt notat.
glo. xij. q. ij. fraternitatis.

¶ Ceſſione q̊ꝫ obligatio tollit̃. qꝛ qñ ali
q̇s ẽ ĩpotens ſoluẽ. nõ debʒ carcerari vlʼ
alijs penis ſubici: ſʒ bonoꝝ ceſſione p̃t
a debito pecuniario liberari. C. q̇ bo. ce.
poſ. l. j. ⁊ notat glo. extra. ꝺ ſolʼ. c. odoar-
dus. vbi dr̃ etiã ꝙ ĩpotẽs ſoluere nõ dʒ
excoĩcari ꝓpter debituz. ĩmo ſi fuerit ex-
coĩcatus debet ſine difficultate abſolui
recepta ẏdonea cautõe ſatiſfaciẽdi ſi ad
pinguioꝛẽ foꝛtunã venerit. Sʒ ſciendũ
eſt ꝙ nemo p̃t liberari ꝑ ceſſionem. niſi
priꝰ ĩ iudicĩo vlʼ extra agnouerit debitũ
vel fuerit ꝯdemnatꝰ. Nõ enĩ p̃t dicẽ. ni-
hil debeo: ſʒ ſi deberẽ cedo bonis ⁊ ñ po-
tes a me petẽ. ff. ꝺ ceſ. bo. l. plʼt. Põt aũt
q̇s cedẽ nõ tm̃ p̃ſentialiter: ſʒ etiã ꝑ nũ
tium ⁊ ꝑ epiſtolaz. ff. eo. l. fi. Et ẽ effectꝰ

ceſſionis. vt nõ poſſit cedẽs poſtea ꝯue-
niri niſi inq̃tũ facẽ pt. ff. eo. l. is q̃. Et ĩ
telligitur facere poſſe deducto ne egeat.
Regulare ẽ em̃ vt q̃tiens q̃s nõ pt ꝯue-
niri niſi inq̃tũ facere pt ex bñficio le-
gis intelligit̃ deducto ne egeat. ff. de re.
iur̃. l. in condemnatõne.
¶ Sꝫ nũq̇d cedens debeat cauẽ d̾ ſoluẽ-
do ſi ad pinguiorẽ fortunã ꝑuenerit: R̃x.
Videt̃ ꝙ ſic. extra. d̾ ſolu. Odoard⁹. put
ibi vr̃ intelligẽ glo. ꝙ ille tex. loq̇t̃ ĩ ce-
dente. Sꝫ certe tex. ille vr̃ ſimplr̃ loq̇ in
eo q̇ ꝓpter ĩpotentiã nõ pt ſoluẽ vt non
ex[...]icet̃. etſi fuerit excoĩcat⁹ abſoluat̃
cũ cautõe ꝙ ſoluat cũ poterit. nec aliđ
dicit de ceſſiõe. Vñ nõ vr̃ ꝙ cedẽs tenea
tur cauere: q꞉ iure cautum nõ repit̃ vt
memini. Et pt dici ꝙ ibi glo. nõ aſſerit ꝙ
tex. ille loq̇t̃ ĩ cedẽte: ſꝫ ꝙ ibi inṽueniũt
aliq̃ ſil'ia cedenti. vꝫ debiti recognitõ: et
nõ plena ſolutio. ſ. q̃uſqꝫ ſoluere poſſit
q̃ oĩa occurrũt in cedente vt ꝓñſũ eſt.
¶ Itẽ an cedens debeat pati aliquã pe-
nã: R̃ñ. Nõ. nec carcerẽ nec aliquẽ cru
ciatũ corꝑalẽ ſeu vituꝑiuꝫ. C. q̇ bo. ce.
poſ. l. fi. in prin. Et iõ valde repħendẽ-
de ſũt ꝯſuetudines aliq̃ꝝ ciuitatũ ⁊ ter
raꝝ q̇bꝫ pauꝑes bonis cedentes aliqueꝫ
cruciatuꝫ ſeu vituꝑatõem patiũt̃. Nam
iſta ẽ q̇dam fruſtratoria ⁊ irrõnabilis ⁊
ĩhũana ſeuitia. vt dicit Aug. xiiij. q. vj.
ſi res. Et ideo nulla ꝯſuetudine vel lege
poteſt firmari. Nam lex debet eſſe iuſta
⁊ ſancta. diſ. iiij. c. erit autem.
¶ Sꝫ nũq̇d cedenti tollẽt̃ oĩa bona: R̃x.
Nec ꝑ ceſſionẽ nec ꝑ quãcũqꝫ aliã exa-
ctõem debitori auferẽda ſũt veſtimenta
a dorſo ſeu a lecto ⁊ q̇bꝫ neceſſario vtit̃
ipẽ ⁊ familia ei⁹. Vñ Exo. xx. dr̃. Si pi
gnus a ꝓximo tuo acceꝑis veſtimentuꝫ
ei⁹ añ ſolis occaſũ redde ei. Ipm̃ eſt em̃
ſolũ q̊ opit̃ ĩdumentuꝫ carnis e⁹. nec hꝫ
aliud ĩ quo dormiat. Si clamauerit ad
me exaudiã eũ. q꞉ miſericors ſuꝫ. Et ex
his ꝯſtat ꝙ officiales ⁊ exactores ĩ tali-
bus nõ debẽt facere exactõnes: q꞉ cõtra
legẽ dei eſt. Iõ grauit̃ peccãt et tenent̃
ꝓximo ſatiſfacere ſi ꝯtrafaciũt. Et iſtõ
ceſſionis remediũ vr̃ de melioribꝫ quod
dari poſſit his q̇ ſup̃ modũ ſũt obligati
ſicut ſũt tyrãni. capitanei. ⁊ ſtipẽdiarij:
q꞉ poſtea licite pñt retinere ſufficientia

ſibi ⁊ familie ſue. licꝫ eſſent in ĩmenſuꝫ
obligati. Sꝫ exinde ſup̃ tenẽt̃ ad reſti-
tutõnem ſm̃ eoꝝ comodã facultatẽ. vt
ſupra. §. ix. Et ſiq̇dem ſũt creditores cer
ti. ceſſio dꝫ fieri ĩ manibꝫ eoꝝ. vt pꝫ ſu
pra. §. ix. al' cũ ſit reſtitutõ faciẽda pau
ꝑibus q̊ꝝ ꝓuiſio ꝑtinet ad epm̃. vt ſup̃.
reſtõ vj. §. j. ceſſio fiet in manibꝫ epĩ.
¶ Quid ſi debitor velit poti⁹ quiquẽna
les inducias q̃ cedere bonis. et credito-
res inuiceꝫ diſcordãt: R̃ñ. Attẽdenda ẽ
ſnĩa maioris ꝑtis creditoꝝ. nõ numero
ꝑſonaꝝ: ſꝫ quãtitate debiti. etſi ĩ oĩbus
ſint eq̃les attẽdit̃ ſnĩa hũanior vꝫ ꝯcedẽ
tium inducias. C. q̇ bo. ce. poſ. l. fi. De q̊
etiã ſup̃. reſtitutio ij. §. ij. Sꝫ ĩ. l. maio-
rem. ff. de pac. vr̃ ꝙ prio ꝯſideret̃ digni-
tas creditorũ q̃ hũanior ſnĩa. Poteſt di
ci ꝙ q̊ ad hoc iſti ſũt digniores q̇ ĩ hũa-
niorẽ ꝑtẽ declinãt. Iõ ĩ dicta. l. fi. nõ fit
mẽtio de dignitate. Naꝫ neqꝫ facultates
neqꝫ dignitas ita ſuffitiẽs ẽ ad fidẽ ſicut
bona electio et benigni mores. ff. de tu-
to. ⁊ cura. l. ſcire optet. §. cum reliquis.
Et ita intelligit̃ dicta. l. maiorẽ. vt ſnĩa
digniorũ ꝑferat̃ niſi inueniat̃ valde in-
hũana. Sꝫ ſatis videtur inhũana quã-
do vult debitorẽ poti⁹ oĩbꝫ bonis expoli
are q̃ quiquẽnales ꝓbere ĩducias. dcã
l. fi. C. q̇. bo. ce. poſ. Secus in remiſſiõe
ꝑtis debiti. de qua loquit̃ dicta. l. maio-
rem: q꞉ eſt maius ꝑiuditiũ q̃ ſolã con-
cedere dilatõem. Iõ quo ad illud nõ vr̃
ſnĩa eoꝝ tam inhũana. Poſſet tamẽ eẽ
tanta pauꝑtas debitoris ⁊ facultas cre
ditoris ꝙ in hoc quoqꝫ deꝓhenderet̃ ma
gna ĩhũanitas eoꝝ. et ſic deberet ꝑferri
etiaꝫ tũc ſnĩa benignioꝝ potiuſq̃ digni
orũ vel ditioꝝ. q꞉ neqꝫ facultates ⁊c̃. di
cta. l. ſcire. maxime cum in caſu magne
nc̃c̃itatis poſſint pauꝑes cogere diuites
ad ſibi ſubueniendũ. vt notat glo. xlvij.
di. ſicut hi. Et ſm̃ predicta pt intelligi
materia dicte. l. fi. et. l. maiorẽ. q꞉ beni-
gnius leges interꝑtande ſũt q̊ volũtas
eaꝝ ſeruet̃. ff. de legi. l. benigni⁹. Itẽ in
dicta. l. maiorẽ. cũ aliq̇bꝫ ſequẽtibꝫ. nec-
nõ cũ. l. iuris gẽtiũ. §. fi. patꝫ. ꝙ maior
ꝑs creditorũ habita cõputatõe maiori-
tatis ſm̃ modũ ꝓdictũ pt remittẽ ꝑtem
debiti ex cauſa. vꝫ qñ debitor nõ ẽ ſoluẽ
do. Nã hoc venit in vtilitatẽ omniũ. vt

dicit ibi glo. q: forte nihil haberet̄ ſi nō fieret remiſſio. Poteſt addi ꝑ p̄dicta vt̄ etiā q: qn̄qꝫ poſſet̄ ī ꝯſpectu dei vel hominū rep̄hendi de crudelitate qd̓ peiꝰ ē. q: quā ꝯmutatōnem dabit hō ꝓ aīa ſua Math. xvj. Et p̄dicta faciūt an ciuitas vel maior ꝑs coītatis poſſit remittere dāna ciuitatis ſue. de q̊ ſupra. §. ij.

¶ Sꝫ an obligatus ex malefitio vt ex furto vel rapina poſſit liberari ceſſiōe? R̄n. Videt̄ q̄ non de iure ciuili: ſꝫ loco pecunie quā nō p̄t ſoluē ſuſtineat penā corꝑalem. l. fi. ff. de in ius vocan. vbi dr̄ q̄ libertꝰ qui ſine venia. i. licētia iudicis vocauit p̄ronum in ius incidit in penā quiquagīta aureoꝝ. quā ſi nō p̄t ſoluē luit. i. ſoluit in corꝑe. Et hoc videt̄ poni ꝓ generali regl̄a in oī caſu quo aliq̄d debet̄ ex delicto. l. j. §. ⁊ generalit̄. ff. de penis. Et hoc idem vr̄ ſentire glo. etiāꝫ de iure canonico in. c. nō ſatis. lxxxvj. diſ. Et idem in. c. ſi res. xiiij. q. vj. Pro quo vr̄ facere qd̓ ibi dicit tex. vꝫ pc̄ti q̊ res male ablata eſt: penas luit. Sꝫ hoc vr̄ exp̄ſſe ibi reprobari vbi dr̄ q̄ nō dꝫ fruſtra hō ſeuire in hoīem ꝑ penā corꝑalē qn̄ nō p̄t ſoluere. Et loquit̄ etiā qn̄ q̄s obligat̄ ex delicto. vt ibi pꝫ. Poſſet tn̄ dici q̄ ſi agit̄ rōne comodi priuati. vt cū quis petit rem ſibi furto vel alio modo ſublatā. vel etiā penā ex malefitio. ⁊ cōuentus debitor nō ſit ſoluendo ſatis liberet̄ ceſſione. ne fruſtra hō in hoīeꝫ ſeuiat. vt vbi dr̄. Sꝫ ſi ageret̄ de publico comodo puta q: fieret accuſatio de maleficio vel iudex ex offitio ad illū puniēdū ꝓcederet tunc bn̄ ſi nō p̄t ſoluere in ere luit in corꝑe. Et ita intelligit̄ glo. in p̄dictis locis. Nam publice vtilitatis intereſt vt delicta nō remaneāt īpunita. ex̄t. de ſen. excō. vt fame. ne facilitas venie incentiuū tribuat ꝯlinquendi. xxiij. q. iiij. eſt iniuſta. B.

Reſuſcitatus.

Poſito q̄ aliquis reſuſcitaret̄ q̄ ſacra eſſent ab eo iteranda. vide īfra. ſacr̄m. §. v. De ſamuele reſuſcitato. vide infra. ſortilegium. §. vij. in fi.

Reuelatio.

Quādo excoīcatio fit ꝯ eū vel eos q̄ ſciūt furtuꝫ niſi reuelent cui tenent̄ reuelare? R̄n. ſm̄ Hoſti. Nō tenent̄ reuelare dānū paſſo: ſꝫ p̄lato eccleſie. xxxv. q. vj. ep̄s ī ſynodo. Sꝫ neqꝫ illi reuelare publice dꝫ ſi ſolus reuelator ſcit. vt ſupra. crimen. §. iij. Vtrū aliq̄s teneat̄ reuelare credita vel debita ſibi ī ſecreto ꝯmiſſa. vide ſupra. ꝯfeſſionis celatio. §. pl̄t. ⁊ in eo. c. multa de reuelatōne ꝯfeſſionis. Vtrū familia ſiue ſubditi teneātur reuelare dn̄o eum qui ſibi dānū fecit. vide ſupra. familia. §. fi.

Rigor.

Vide ſup̄. ius. §. primo.

Rixa vtrū ſit mortale

pc̄tm̄? R̄n. ſm̄ Tho. ſc̓da ſc̓de. q. xlij. Sicut cōtentio īportat quandā ꝯdictōem in verbis. ita rixa dicit quandā inuaſionē in factis. Vn̄ ſuꝑ illud Gal. v. vbi rixa ponitur inter oꝑa carnis. dicit glo. q̄ rixe ſūt qn̄ ex ira aliqui īuicem ſe ꝑcutiūt. Et iō rixa vr̄ qdā priuatū bellū qd̓ inter ꝑuatas ꝑſonas agit̄ nō ex aliq̄ publica auctoritate: ſꝫ magis ex inordinata volūtate. Et iō rixa ſemꝑ importat pc̄tm. Et ī eo q̄dem q̄ alterū inuadit īiuſte: ē mortale pc̄tm. In eo aūt qui ſe defendit p̄t eſſe ſine pc̄to. ⁊ qn̄qꝫ cū veniali. qn̄qꝫ etiā cuꝫ mortali ſm̄ diuerſū modū ſe defendendi. Nā ſi ſolo aīmo repellēdi iniuriā ⁊ cum debita moderatōe ſe defendit nō ē pc̄tm nec p̄t ꝓprie dici rixa ex ꝑte eius. Si vō cū aīmo vindicte vel odij. vel cū exceſſu ꝺbite moderatōnis ſe defendat ſemꝑ eſt pc̄tm: ſꝫ veniale quideꝫ qn̄ aliq̄s motus odij vel vindicte ſe īmiſcet. vel cū rō. A. id ē hō ex deliberatōne rōnis. vt p̄t colligi ex dictis eiuſdē Tho. B. nō multū excedit moderatā defēſionē. Mortale aūt qn̄ obſtinato aīo ꝯ aggredientē īſurgit ad eū occidendū vel g̃uiter ledendū. A. Idem ī ſū. li. iij. ti. xxxiiij. q. ccxxvij. B.

Sacerdos.

Qualiter ſacerdotes dicant̄ ligare ⁊ ſoluere? R̄n. ſm̄ Ray. Tribus modis. Prio ligāt ⁊ ſoluunt. i. oſtendunt aliquē ligatū vel ſolutum eſſe a deo. Vnde Luc. xvij. dn̄s leproſos priꝰ ipſe ꝑ ſe mūdauit. deinde ad ſacerdotes miſit quorū iuditio oñderet̄

mundati. Item Lazarū pri⁹ ſuſcitauit.
deinde mādauit diſcipulis ſuſcitatū ſol-
uere Joh. xj. Naetſi q̄s apud deū ſolut⁹
ſit. tñ in facie eccl'ie nō al' ſolut⁹ habeť.
niſi ꝑ iuditiuȝ ſacerdotis. de peni. diſ. j.
quātūlibet. Scd'o ligāt cū ſatiſſactōem
penitentibꝫ īponūt. vel ſoluūt cuȝ de ea
aliq̄d dimittūt vel ꝑ eā purgatos ad ſa-
cramentoꝝ coīonem admittūt. ꝺ pe. di.
j. multiplex. Tertio ꝑ excoīcatōneȝ vel
abſolutōem. de q̄ ſatis dictū ē ſup̄. excoī
catio. ⁊ ſupra. abſolutio. Sili'a hēs ſup̄
clauis. §. vlti. A. ⁊ ibi ꝺ hoc dictū ē. B.
¶ Utrū quecūqꝫ ſacerdos ligat vel ſol-
uit. liget vel ſoluat deus? Rñ. ſꝫm Ray̆.
illa auctoritas. q̄dcūqꝫ ligaueris ſuper
terrā ⁊ ſolueris ⁊c̄. nō ſimpl'r intelligen
da ē. ſȝ tūc demū cū ſacerdos iuſte ligat
vel ſoluit. Nā iuditiū triplex ē. Primuȝ
ē dei q̄. ſ. de⁹ mūdat aīam ī ꝯtritōe. Se-
cundū ē ſacerdotis. q̄ auctoritate clauiū
ligat vel ſoluit. Tertiū ē iuditiuȝ curie
celeſtis. ſ. approbātis. Itaqꝫ q̄dcūqꝫ liga
ueris ⁊c̄. exponiť ſic. Juſte. vl' claue nō
errante. Erit ligatū ⁊ in celis. ſ. ꝑ appro
batōnem. xj. q. iij. tūc vera. ⁊. xxiiij. q. j.
manet. A. Idē ī ſū. li. iij. ti. xxxiiij. q. clx
xviij. B. De materia hac ſupra. pnīa ij.
⁊ ſupra. confeſſio iij.
¶ Que ſūt ꝑtinētia ad offitiū ſacerdo-
tis? Rñ. Principale eoꝝ offitiū ē miſſā
celebrare ſeu eukariſtiā ꝯſecrare. vt ſu-
pra. eukariſtia iij. §. ij. Et p̄ter hec etiaȝ
vt ponit Ray̆. pñt baptizare. p̄dicare.
pnīas dare. ꝓloqꝫ dare ſimpliceȝ bñdi-
ctōem. diſ. xcv. ecce. Sȝ tñ cū celebrant
pñte ep̄o. debent ei īnuere vt bñdicat ſi
velit. etſi nolit bñdicat p̄ſbiter. Dico cū
bñdictōne ſine alia ſolēnitate. Et ſic lo-
quiť dictū. c. ecce. Et de hoc ſupra. bñdi-
ctio. A. Et ibi de hoc pleni⁹ ī additōne.
B. Itē ſacerdos hȝ ꝯferre īfirmis extre
mam vnctōem. xcv. diſ. §. ſȝ et illud. Uñ
Jaco. vlti. Infirmatur q̄s in nobis ⁊c̄.
Itē p̄t in nc̄citate. ſ. abſente ep̄o recōci-
liare ſolēniter penitentem. xxvj. q. vj. c.
vlti. Al' nō. xxvj. q. vj. c. j. A. Licet p̄di-
cta ꝑtineāt ad offitiū ſacerdotale nō tñ
oēs ſacerdotes pñt p̄dicare: ſȝ ſoluȝ qui
ad hoc offitiuȝ fuerit inſtituti. extra. de
here. cū ex iniuncto. Itē nec ſacr̄a mini-
ſtrare niſi q̄bꝫ data ē cura aīarū vel q̄bꝫ
ꝯmiſſū ē ab h̄ñtibꝫ curā. vt ī cle. religio-
ſi. de p̄uil'. B. Sacerdotal' ordo liberat a
fortuna ſeruili vel aſcriptitia. vt ſupra.
ordo j. §. añpl't. Ad materiā q̄ꝫ ſacerdo-
tis facit ſupra. eukariſtia iij. ⁊ ſup̄. coī-
care. ⁊ ſup̄. ꝯfeſſio iij. Itē ꝯfeſſiōis cela-
tio. Itē ꝯfeſſor j. ⁊. ij. Itē miſſa. Iteȝ or-
do. cū oībꝫ ibi tractatis. Itē pnīa ij.

Sacramentuȝ quid ē?

Rñ. q̄tuor diffinitōnes inueniū
tur. Una ē mgr̄i ſnīaꝝ ſic. Sa-
cramentū ē ſacre rei ſignum. Altera eſt
Augu. de doctrina xp̄iana. Sacramētū
ē inuiſibilis gr̄e viſibilis forma. Et huic
addit mgr̄ ſnīaꝝ ſic. vt ei⁹ ſimilitudineȝ
gerat ⁊ cauſa exiſtat. Tertia ē eiuſdem
Aug. Sacramentū ē illud ī q̄ ſub tegu-
mento rerū viſibiliū dīna virtus ſecre-
tius ſaluť opať. Quarta ē Hug. de ſc̄to
victore in libro de ſacramentis ſic. Sa-
cramētū ē materiale elementū extrinſe-
cus oculis ſuppoſitū. ex īſtitutōe ſignās
ex ſil'itudine rep̄ñtans. ex ſanctificatōe
aliquā inuiſibilem grām ꝯferēs. Et ſꝫm
Tho. ⁊ Pe. in. iiij. diſ. j. In ſacr̄is aliud
ē ſacr̄m tm̄. vt ē ī baptiſmo ablutio ſub
forma v̄boꝝ. aliud ē ſacr̄m et res ſacr̄i.
vt in baptiſmo caracter. tertiū q̄d ē res
et nō ſacr̄m. vt grā ſiue vltim⁹ effect⁹ ſa-
cramēti. A. Idē in ſū. li. iij. ti. xxiiij. q. j.
Et itē ē ſacr̄m et res q̄d ſignū ⁊ ſignatū
cū ſacr̄m ſit ſacre rei ſignū vt p̄tactū ē.
B. Et q̄dem de ſubſtātia cuiuſlibꝫ ſacr̄i
noue legis neceſſario ſūt tria. ſ. materia
vt elementū. forma. ſ. v̄bi. et intētio mi-
niſtri copulās formā materie. Nam ſꝫm
Augu. Accedit v̄bū ad elementū ⁊ fit ſa
cramētū. j. q. j. detrahe. A. Req̄riť etiā
intētio ſacr̄m īſtituētis. ſ. xp̄i. vt ſupra.
eukariſtia j. §. vij. in additōne. B.
¶ Que ſunt ſacr̄a neceſſitatis? Rñ ſꝫm
Ray̆. quinqꝫ. vȝ baptiſmus. ꝯfirmatio.
eukariſtia. pnīa. et extrema vnctio. Et
dicūť eſſe neceſſitatis. qꝛ ſūt in p̄cepto.
⁊ teneť quilibꝫ ad ea ſuſcipiēda ꝑ loco ⁊
tp̄e. Reliqua duo ſacr̄a ſūt voluntatis
ſ. ordo ⁊ mr̄imoniū. Et de his omībꝫ ha
betur plenius in ſuis ꝓprijs vocabulis.
A. Item in ſū. eo. ti. q. iiij. B.
¶ Quis ē effectus ſacramētoꝝ? Rñ. ſꝫm
Ray̆. Ut talia ſit cuilibꝫ q̄l' ip̄e accedit.

j.q.j. dñs declarauit. Nā ⁊ ſancta malis
obeſſe pñt. de ↄſe. diſ. ij. ⁊ ſcña. j Cori. xj.
Qui mādučat ⁊ bibit īdigne ⁊c̄. A. Ap
tius dic ꝙ bonis ſūt ad ſalutem. ⁊ male
accedentibus ad ꝑditionez. vt in ſū. eo.
ti. q. v. B.
Utrū ſacr̄a debeant ↄferri pc̄torib⁹?
Reo. Nō. xcv. diſ. illud. Hoc ſm Ray̆. in-
telligendū ē de pc̄tis maīfeſtis. Nā ꝓpter
occulta pc̄ta nō pñt alicui ſacr̄a nega-
ri niſi ꝑ āmonitōem ſecretā vel publicā
factā ī generali. de ↄſe. diſ. ij. nō ꝓhibeat
A. Itē ī ſū. dicta. q. v. B. Exiſtēs aūt ī
pc̄to mortali ſiue occulto ſiue maīfeſto
mortalit̄ peccat recipiēdo ſacr̄a. diſ. xl.
multi. diſ. xxv. illud. A. Iſtud. c. nō vr̄
ibi dr̄i: ſʒ dr̄. xcv. di. B. xj. q. iij. audi. A
Con. Tho. ⁊ Pe. vt in ſū. li. iij. ti. xxij. q.
ij. ad fi. B. Sil'r et miſter ſacr̄i exñs in
pc̄to mortali tractās ſacr̄a ī ſuo ordine
mortalit̄ peccat. vt ſupra. ordinat⁹ j. §.
ij. ⁊ vide infra. §. plt. in fi.
Utrū ſacr̄a pñt iterari: Reo. Tria ſa
cramēta nō pñt iterari. ſ. baptiſm⁹. ordo
⁊ ↄfirmatio. j. q. j. ꝙ qdam. de ↄſe. diſ. v.
dictū. ⁊. c. de hoīe. Nulli em̄ ſacr̄o facien
da ē īiuria. q̄ dr̄ fieri qñ nō iterādū ite-
rat̄. qſi pr̄ia collatio nō valuerit. j. q. j.
ſacr̄a. de ↄſe. di. iij. c. oñdit̄. In collatōe
em̄ cuiuſlibʒ ꝑdictoꝝ triū īprimit̄ cara
cter aīe q̄ etiā p⁹ mortē ñ pt̄ ab ea ſepa-
ri. Un̄ etiā ſi qs reſuſcitaret̄ nō eſſet re-
baptizandus. aut recōfirmand⁹. aut re
ordinand⁹. Sec⁹ ī alijs q̄tuor ſacr̄is. xx-
xij. q. vij. licite. ⁊. j. q. j. ꝙ qdam. A. Idez
in ſū. li. iij. ti. xxiiij. q. vj. B. Un̄ ⁊ Aug.
notauit ꝙ Lazarus p⁹ ſuā reſuſcitatōʒ
nō potuiſſet repetere vxorē ſuā. nec illa
illū. Sʒ ſi vellent iūgi oporteret ꝙ ↄhe-
rēt de nouo. Et ſic iterari pt̄ mr̄imoniū
eukariſtia. pnīa. ⁊ extrema vnctio. vt ⁊
hic in ſingulis eoꝝ locis dr̄. A. Itē ī ſū.
eo. ti. q. lj. Et addit̄ ꝙ talis cōtrahēs p⁹
reſurrectōem nō eſſet bigam⁹. q: nō di-
uideret carnē ſuā ꝓpter hoc in duas. ſm
eūdem Aug. Con. pe. vt patet ibi. B.
Quid cū dubitat̄ an aliquis recepit
baptiſmū vl' aliud ſacr̄m: Reo. Debʒ ite-
rari ſub ↄditōne vel ꝑ ſilēm modū q̄ di-
ctus ē de baptiſmo ſupra. baptiſm⁹ iiij.
§. añplt. Nā nō intelligit̄ iteratū qđ ne
ſcit̄ eſſe factum. de cōſe. di. j. ſolēnitates

⁊ de ↄſe. di. iiij. ſi nulla. extra. de preſ. nō
bap. veniens. A. Idem ī ſū. eo. ti. q. xxx
viij. qñ dubitat̄ etiā circa aliqđ ſubſtā-
cialiū ſacr̄i. vʒ de forma vel materia vel
intētōne miſtri. ſm Tho. ⁊ Ray̆. B.
A quib⁹ miſtris ſacr̄a ſint cōferēda
vel recipiēda: Rñ. Sacr̄m ↄfirmatōis
a ſolo ep̄o ⁊ ſupra. ↄferri pt̄. de ↄſe. diſ.
v. manus. ⁊. c. nouiſſime. ⁊. c. vt ieiuniū
Similit̄ ⁊ ſacr̄m ordinis ſaltē ſacri. A.
Nam nō ſacros cōfert qñqʒ etiā abbas
vt ſupra. abbas ī pricipio. B. vt ſupra.
ordinatoꝛ. §. v. Sil'iter ⁊ pnīa ſolennis
niſi aliud nc̄c̄itas inducat. diſ. l. ī capi-
te. xxvj. q. vj. c. fi. Alia v̄o ſacr̄a a ſacer
dotibus conferri pñt. ⁊ nō refert a quo
ſacr̄a ↄfitiant̄ vel cōferant̄. ſ. bono vel
malo. etiaʒ excoīcato vel degradato vel
heretico. dūmō in forma eccleſie. A. ſ. q̄
ad eſſentiaʒ ſacr̄i. ſʒ bñ refert q̄ ad effe-
ctum. vt in iurib⁹ allegatis. ⁊ hic ſeq̄t̄.
B. Peccāt tñ q̄ indigne ↄfitiūt. ⁊ q̄ reci
piūt ab hereticis. deḡdatis. ſy̆moniacis
vel ſciſmaticis. excoīcatis. ſeu notorijs
fornicatorib⁹. ꝑter baptiſmū ī articulo
mortis. diſ. xxxij. §. verū. j. q. j. ſacr̄a. et
ca. ſicut ficti. A. Immo ī articulo mor-
tis dū deſūt alij. etiā a notorijs fornica-
torib⁹ coīo recipi pt̄. ⁊ ꝑ ↄñs etiā pnīa.
ſʒ a ꝑciſis ab eccleſia ſol⁹ baptiſm⁹. xxx
ij. diſ. §. porro. Et de hoc aliq̄d clarius
ſupra. cleric⁹ iij. §. j. in additōne. B.
Quod ſacr̄m ſit excellenti⁹: Rñ. Ba
ptiſmus excedit alia ratōne efficatie. de
ↄſe. diſ. iiij. ꝑ baptiſmū. Nā virtute eius
dimittunt̄ omīa peccata q̄ ad culpā et
quo ad penā. neqʒ eſt neceſſaria alia pe
nitentia. A. Facit de pe. diſ. vij. nullus.
B. Itē q: etiā eſt fūdamentū aliorū ſa-
cramētoꝝ. extra. de preſ. nō bap. veniēs
Eukariſtia aūt excedit ratōne dignita
tis ⁊ ſanctitatis. de cōſe. diſ. ij. nihil. Cō-
firmatio autē excedit ratōne cōferentis
q: confert̄ a ſolo ep̄o ſicut etiam ſacer
ordo. vt in ꝑcedenti. §. dicit̄. Matrimo-
niū v̄o excedit ratōne ſignificatōnis. q:
ſignificat ↄiūctōnem xp̄i ad eccleſiaʒ ꝑ
vnionem diuine ⁊ hūane nature. extra.
de biga. debitū. vñ verſus. Maior ī effe-
ctu baptiſm⁹. corp⁹ ī eē. Cōiugiū ſigno.
maior criſma miſtro. A. Idem ī ſū. eo.
ti. q. cxxxviij. ſm Ray̆. ⁊ glo. ⁊ Tho. B.

Sacrilegium quid ſit?
Rñ. Sacrilegiũ ẽ ſacre rei vio-
latio vel vſurpatio. Et dicit̃ ſa-
crilegiũ quaſi ſacriledium. i. ſacruʒ ledens.
A. Idem in ſũ. li. j. ti. xiij. q. j. ſm Ray.
et Tho. B. vel ſacrum legens. i. furans
vel diripens.

¶ Quibꝫ modis cõmittit̃ ſacrilegium?
Rñ. ſm Ray. Cõmittit̃ qñq; rõne pſo-
ne. vt cũ quis verberat clericum vel rapit
monialẽ. Qñq; rõne loci. vt cum violat
immunitatẽ eccleſie vel cimiterij. Qñq;
rõne rei. vt cum res ſacra vel ſacro vſui
deputata vſurpat̃. Et hoc ſubdiuiditur
ſic. Sacrilegiũ cõmittit̃ auferẽdo ſacꝝ
de ſacro. vel nõ ſacrũ de ſacro. vel ſacrũ
de nõ ſacro. xvij. q. iiij. quiſq̃s. Large tñ
quis dicit̃ cõmittere ſacrilegiũ etiã mul-
tipliciter. Vt tranſgreſſor iuris publici
qḋ cõſiſtit in ſacris ſacerdotibꝫ ⁊ magi-
ſtratibꝫ. di. j. ius publicũ. Itẽ q̃ articulos
fidei. ⁊ p̃cepta vel ꝓhibitõnes dei negli-
gẽdo. vel neſciẽdo violat ⁊ offendit. Qḋ
intelligendũ eſt ſm Tho. qñ legeʒ dei i-
pugnat. vt hereticus ⁊ blaſphemꝰ. qui
q̃deʒ ex hoc q̄ deo nõ credit: incurrit i-
fidelitatis peccatũ. Et ex hoc nota. q̄ q̃
diuine legis verba ꝑuertit ſacrilegium
incurrit. A. Hoc veruʒ ſm acceptõnem
ſpãlẽ. generalit̃ tñ loquẽdo p̃t itelligi ḋ
omni peccato ſm Vl. ⁊ in ſũ. eo. ti. q. ij.
B. Itẽ qui diſputat de iuditio pricipis
vel iudicat. ⁊ hoc niſi euidenter ꝯſtaret
illud eſſe cõtra deũ. Et dico diſputat re
uocando in dubiũ. Secus ſi ꝓpter maio-
rem diſcuſſionẽ. A. i. intelligentiaʒ. Et
hoc fuit dictũ glo. Ray. vt ĩ dicta. q. ij.
B. Itẽ q̃ publica offitia ꝯmittit iudeis
De p̃dictis caſibꝫ. xvij. q. iiij. §. q̃ aũt. et
ca. nemini. ⁊. c. cõſtituit. Itẽ qui quãcũ
q; rem eccleſie retinuerit vel accepit cõ-
tra eius voluntatẽ. xxj. q. ij. nulli liceat
ignorare. A. Con. p̃dictis Tho. ⁊ Vl. in
dicta. q. ij. B.

¶ Scḋm quã ſpẽm ſacrilegiũ eſt maiꝰ
peccatũ? Rñ. ſm Tho. ſcḋa ſcḋe. q. xcix.
Tanto ſacrilegiũ eſt grauiꝰ quanto res
ſacra in quã peccat̃ maiorẽ obtinet ſan
ctitatem. Vñ ſi ſacrilegiũ ꝯmittat̃ ꝯtra
pſonã. vel ſacrũ locũ grauiꝰ ẽ cõtra pſo
nam q̄ ꝯ ſacrũ locũ: q; ſcTitas loci ordi
nat̃ ad ſanctitatẽ hoĩs. Itẽ hec tãto ſũt
grauiora quanto pſona vel locꝰ ſũt ſan-
ctiora. Si vo ſacrilegiũ cõmittat̃ circa
alias res ſacras. tũc diuerſos hꝫ gradꝰ
ſm diuerſitatẽ ſacraꝝ rerũ. inter q̃s ſũ-
mũ graduʒ obtinẽt ip̃a ſacr̃a q̃bꝫ homo
ſcTificat̃. q̃rũ p̃cipuũ ẽ eukariſtie ſacr̃m
qḋ cõtinet ip̃m xp̃m. ⁊ iõ ſacrilegiuʒ qḋ
cõtra hoc ſacr̃m ꝯmittit̃ grauiſſimũ eſt
int̃ oĩa. Poſt ſacr̃a aũt ſecundũ locũ te
nẽt vaſa ꝯſecrata ad ſacramẽtoꝝ ſuſce-
ptõem. ⁊ ip̃e imagines ſacre ⁊ ſãctoꝝ re
liquie. in quibꝫ quodãmõ ip̃e pſone ſan
ctorũ venerant̃ vel dehonorant̃. deinde
ea que ptinent ad ornamentum eccleſie
vel miniſtrorũ. deinde ea que ſũt depu-
tata ad miniſtroruʒ ſuſtentatõnem ſiue
ſint mobilia ſiue immobilia.

¶ Que pena ſacrilegij? Rñ. Si iniuria
atrox fiat pſone eccleſiaſtice. ſm leges
ẽ pena decapitatio. C. de epi. ⁊ cle. ſiq̃s ĩ
hoc. Al' vo iudicis arbitrio reſeruat̃ ꝓ
qualitate pſone. rei. tp̃is et loci. ff. ad. l.
iul'. pecu. l. lege. §. j. et. l. ſacrilegij. A.
Punit̃ etiam ſacrilegꝰ vltimo ſupplitio
ſm leges qñ. ſ. facit ꝯ legẽ ꝯfugientium
ad eccleſiã. vt ſupra. emunitas ꝯfugien
tiũ. §. ij. B. Scḋm canones duplex ẽ pe
na. Vna eſt ſp̃ũalis. ſ. excoĩcatio. Naʒ ꝓ
ſacrilegio ĩ pſonã eccl'iaſticã cõmiſſo ẽ
maior excoĩcatio ipſo iure. A. xvij. q.
iiij. ſiq̃s ſuadente. et ext̃. de ſen. exco. nõ
dubiũ. B. Pro ſacrilegio vo in rebꝫ eſt
minor excoĩcatio. A. Facit. xvij. q. iiij.
ſiq̃s domũ. ibi. Donec in cõuentu ãmo
nitꝰ legittime ſatiſfaciat ſciat ſe coĩone
eſſe p̃uatũ. Si vo pꝰ ſecũdã ⁊ tertiã cõ-
uentõem corã ep̃o ſatiſfacẽ detractaue-
rit. ſacrilegij piculo ab oĩbꝫ obnoxiꝰ te-
neat̃. ita vt ſm ap̃lm nemini fidelium
miſceat̃. B. Et ĩ aliq̃bꝫ caſibꝫ etiã mai-
or. vt cũ q̃s incẽdit vel frãgit. vt ſupra.
abſolutio j. §. ij. v. ij. ẽ de eo. ⁊ ſup̃. excoĩ
catio iiij. Alia ẽ pena pecuniaria. xvij.
q. iiij. ſiq̃s in atrio. et. c. ſiq̃s ꝯtumax. et
ca. q̃ſq̃s inuentꝰ. ⁊. c. ſiq̃s deinceps. A.
Idem nota ĩ ſũ. eo. ti. q. iiij. ſm Ray. et
Tho. et Vl. B. In q̃bꝫ. c. diuerſe ponũt̃
pene pecuniarie q̃ ſm quãtitatẽ criminis
⁊ locoꝝ ꝯſuetudines infligende ſũt. A.
Hoc fuit dictũ glo. Ray. vt in dicta. q.
iiij. vbi etiã dicit̃ ſm Vl. q̄ hec pena pe
cuniaria hic eſt arbitraria. B.

Sagittarius. Utrū li
ceat uti arte ſagittarioꝝ vľ ba-
liſtarioꝝ? R̄n̄. Pn̄t xp̄iani hoc
offitiū exercere contra paganos ⁊ fidei
pſecutores. Cōtra xp̄ianos aūt ⁊ catho
licos nō. extra eo. c. unico. Dicūt tn̄ q̄-
dam ꝙ in bello iuſto poſſit licite hoc of
fitiū exerceri etiaꝫ ꝯ xp̄ianos: qꝛ in tali
bello ut dicit Aug. utrū apte q̄s pugnet
an ex inſidijs nihil ad iuſtitiā intereſt.
xxiij. q. ij. dn̄s. ⁊ q. viij. ⁊ pridē. A. Ideꝫ
ī ſū. li. ij. ti. iiij. q. j. ſm Ray̆. goff. hoſti.
⁊ Ber. q̄ videnť hoc tenē ꝙ ī bello iuſto
liceat uti baliſtis etiā ꝯ xp̄ianos. B.

Que ē pena exercentiū artē ipaꝫ mō
phibito? R̄n̄. Pena eoꝝ eſt ꝙ ſub ana-
themate phibenť. extra eo. c. unico ī fi.
Et dicūt quidā ꝙ ubicūqꝫ exprimiť taľ
forma v̄boꝝ. ſ. ſub anathemate vel ſub
pena excoīcatōnis eſt canon late ſnīe.
⁊ excoīcatus ē qui ꝯtra fecerit. di. lxiij.
ſalomnitane. Alij dicūt ꝙ hmōi verba
nō h̄nt vim. niſi cōminatōnis. ut. C. cō-
minatōnes epľas. l. j. Et hec opinio ve-
rioꝛ ē. Un̄ nō ſūt excoīcati: ſꝫ excoīcādi
A. De hoc dictū eſt ſup̄. excoīcatio j. §.
iiij. in additōe. B. De facietibꝰ ⁊ vēden-
tibꝰ baliſtas. vide ſup̄. negociatio. §. v.

Sanctorū corpora. vi
de ſupra. reliq̄e. ⁊ corpa ſāctoꝝ.

Sarracenus. Sarra
ceni dicūť qui nec nouū nec ve-
tus recipiūt teſtamentū. q̄ non
ab agar ancilla Abrahe de q̄ orti ſūt vo
luerūt ſe nomiāre: ſꝫ potiꝰ a Sara uxo
re libera ſarracenos ſe appellauerūt. Et
inter eos ſūt quidam ſamaritani a Sa
maria ciuitate ⁊ puintia. q̄ receperunt
ſoluꝫ quinqꝫ libros Moȳſi. alios reſpue
runt. A. hoc fuit dictum Ray̆. ut in ſū.
li. j. ti. iiij. q. ij. B.

Xp̄iani q̄ deferunt ſarracenis phibi-
ta vel eis fauēt cōtra xp̄ianos excoīca-
ti ſūt. ut habes ſup̄. abſolutio j. §. iiij. cir
ca. fi. Et adde ꝙ tales xp̄iani ſi capianť
fiūt ſerui capientiū. extra. de iudeis. ita
quorūdam. ⁊ c. ad liberandā. Et nota B
ꝙ Nico. iiij. in quadā extrauā. q̄ incipit
Olim cauſam in generali. ſtatuit ⁊ ino-
uauit ꝙ nulli arma. equos. ferrū. ligna
mina. victualia. ⁊ alia q̄cunqꝫ mercimo
nia in alexandriam vel alia loca ſarra-
cenorū terre egipti deferre vel mittere
ſeu de ſuis portibꝰ ut eis deferanť extra
here vel extrahi pmittere. aut eis alˀ au
xiliū vel fauorē p̄ſtare p̄ſumant. alˀ ſint
excoīcati ip̄o facto. nec pn̄t abſolui niſi
tantū de bonis ꝓprijs in terre ſācte ſub-
ſidiū cōuertendū exoluerit quantuꝫ ad
ptes p̄dictas detulerit vel miſerint aut
deferri vel de ſuis portibꝰ deferendū eis
extrahi pmiſerint. Et nihilominꝰ ſi ca-
piūť fiāt ſerui capientiū. Et ſiľe ſtatuit
de oībꝰ terris Soldano ſubiectis. Et ad
dit ꝙ p̄ter penas p̄dictas ſint ppetuo ī
fames ⁊ īteſtabiles. ita ꝙ nec teſtari va
leant. nec aliquid ex alieno teſtamento
pcipe. nec ex teſtamento vel ab īteſtato
ſuccedē. nec admitti ad publica offitia.
⁊ omēs actus legittimi ſint eis penitus
interdicti. ⁊ ꝙ poſtq̄ de hoc ꝯſtiterit de
bent publice denūciari. ⁊ omia eoꝝ bo-
na ad fiſcū deuolui. Hec ī p̄dicta decre.
Que tn̄ ītelligebať reuocata p phemiū
ſexti. ſꝫ tn̄ poſt factū ſextū infra annuꝫ
papa Bonifacius īnouauit eā in qua-
dam extrauagā. q̄ incipit. Contra illos.
Poſt hoc Clemēs quintꝰ etiā īnouauit.
⁊ pape abſolutōem p̄terq̄ in mortis ar-
ticulo reſeruauit ī extrauag. q̄ incipit.
Multa mētis. De treugis obſeruandis
etiam ſarracenis. vide infra treuga.

Utrū ritꝰ gentiliū ſiue paganoꝝ ſint
tolerandi? R̄n̄. ſm Tho. ſc̄da ſc̄de. q. x.
Licet eccleſia ritꝰ ⁊ feſta iudeoꝝ agi to-
leret. ritus tn̄ gentiliū nō toleraret. niſi
forte ꝓpter ſcandalū vitandū. vel ſciſma
ſiue diſſidiuꝫ. vel hmōi malū ſint aliq̄n
ad tēpus tolerandi ritus paganorū vel
etiam hereticoꝝ. A. et ſic aliq̄n eccleſia
tolerauit. ut in ſū. eo. ti. q. xv. B.

Utrum liceat furari xp̄ianos qui de-
tinentur a ſarracenis. vľ liceat eis xp̄i-
anis detentis furari aliquid ſarracenis
habes ſupra. furtum. §. pľt. ⁊ vlti. Q̄uo
etiam debeant ad fidem induci. require
ſupra. iudeꝰ iij. §. j. Item de ſeruis ſarra
cenorū dic ſicut d̄ ſeruis iudeorum ſup̄.
iudeus ij. p totuꝫ. A. quia alij infideles
⁊ heretici phibenť habere ſeruos xp̄ia-
nos ſicut et iudei. C. ne xp̄ia. manci. in
rubro ⁊ in nigro. B.

Sarraceni ī terris xp̄ianorū nō ſūt

ꝑmittēdi facē publicā īuocatōez ꝺ noīe
Machometi. neqꝫ ꝑegrinatōnes ad ali-
quē īpoꝝ tanꝙ̄ ad ſanctū. vt ī cle. cedit
extra eo. Utrū aūt liceat vti habitu īfi-
deliū vide ſupra. apoſtaſia ij. §. fi.

SAtiſfactio poteſt in-
telligi dupliciter. Uno mō que
fit hoī. ſ. cum ſatiſfit ei de eo qꝺ
quis illi tenet̄. ⁊ de hac ſufficiāt q̄ dicta
ſūt ſupra. reſtitutio. ꝑ totū. ⁊ hic infra.
§. ix. Alia ē ſatiſfactio qua ſatiſfit deo
de peccatis. ⁊ de hac nūc dicendū eſt.
¶ Quid eſt ſatiſfactio? Rñ. ſᷓm Augu.
Satiſfactio ē cauſas pc̄toꝝ excidere et
eaꝝ ſuggeſtionib9 aditum nō indulgere
A. Hoc hr̄ de pe. diſ. iij. ſatiſfactio. B.
Scd̄m v̄o Anſel. li. iij. cur de9 hō. Satiſ-
facere ē deo honorē debitū reddē. Iſtas
diffinitōnes exponēs Pe. in. iiij. diſ. xv.
dicit ſic. Satiſfactō curat pc̄ta p̄terita
recōpenſando. ⁊ p̄ſeruat a futuris cauē-
do. Et iō ꝑ actuꝫ primū diffinit̄ ab An-
ſelmo. cū dicit. deo honorē debitū. ſ. qui
ꝑ peccatū ablat9 fuerat reddere. Sꝫ per
actū ſecundū diffinit̄ ab Aug. ſ. cauſas
excidere ⁊c̄. ꝑ que fit p̄ſeruatio a futu-
ris. Et vocat cauſas. ſ. intrinſecas radi-
ces ex pc̄tō relictas. Suggeſtiones v̄o
vocat opportunitates extrīſecas. vt tp̄s.
locū et hmōi. A. Idē in ſū. li. iij. ti. xxx-
iiij. q. cj. Ricar. v̄o. xv. diſ. iiij. ſen. ſic di-
cit. Satiſfactio ē ꝑ illata īiuria volun-
taria recōpenſatio ſᷓm iuſtitie eq̄litatē
cū ꝓpoſito nō cōmittendi nouā iniuriā.
Uolūtaria dr̄. qꝛ alr̄ nō ē ex caritate nec
meritoria. de pe. di. vij. null9. Scd̄m iu-
ſtitie equalitatē dr̄. qꝛ niſi fiat ſᷓm debi-
tum iuſtitie nō ē ad vitaꝫ valida. de pe.
di. v. falſas. ⁊. c. fratres. Cuꝫ ꝓpoſito ⁊c̄.
dicit̄. quia alr̄ nō eſt penitētia: ſꝫ deriſio.
de peni. diſ. iij. irriſoꝛ. B.
¶ Utrū hō poſſit ſatiſfacē de vno pc̄tō
ſine alio? Rñ. ſᷓm Tho. in. iiij. di. xv. Nō
Nā oportet q̄ talis ſit mod9 ſatiſfactōnis
q̄ ꝯpetat ad tollēdā offenſā. Offenſe aūt
ablatio ē aīcitie reſtitutō. Et iō ſi aliq̄d
ſit quod amicitie reſtitutōem impediat
etiā apud hoīes ſatiſfactio eſſe non p̄t.
Cū ḡ q̄dlibꝫ pc̄tm̄ īpediat amicitiā cari-
tatis q̄ ē hoīs ad deū. īpoſſibile ē q̄ hō ꝺ
vno pc̄tō ſatiſfaciat alio retento. ſicut
nec hoī ſatiſfacēt q̄ ꝓ alapa ſibi data ſe
ei ꝓſterneret. ⁊ aliā ſimr̄ daret. A. Con.
Pe. vt in ſū. eo. ti. q. cij. B.
¶ Utrū ſatiſfactio fieri debeat ꝑ opera
penalia? Rñ. ſᷓm Pe. in. iiij. ſen. diſ. xv.
Sic. quia ꝑ talia opa fit ſolutō emende
debite ꝓ offenſa p̄terita. ⁊ fit p̄ſeruatio
a futura offenſa. Pene eñ medicine q̄-
dam ſūt. vt dicit ph̄us. ij Ethicoꝝ. Et q̄-
dem qñ pena ſatiſfactoria indicit̄ ꝓpter
emendaꝫ culpe p̄terite. ſic maiori culpe
maioꝛ debet̄ pena. Qñ v̄o indicit̄ ꝓpter
cautelā culpe future. ſic aliqñ etiā mi-
nori culpe maioꝛ imponit̄ pena. vtpu-
ta in iuuene fornicante q̄ in ſene. Quis
eñ ſenex magis peccet. tñ iuuenis indi-
get fortiori retrahente. Idem Tho. ea.
diſ. A. Idem in ſū. eo. ti. q. ciij. ⁊ ſe. B.
¶ In quibus opibus ꝯſiſtit ſatiſfactō?
Rn̄o. ſᷓm Ray. In tribus. ſ. in oratōe. ie-
iunio. ⁊ elemoſina. In primo contra ſu-
perbiā. In ſecūdo contra carnis ꝯcupi-
ſcentiā. In tertio contra auaritiaꝫ. Uñ
Thob. xij. Bona ē oratio cuꝫ ieiunio ⁊
elemoſina. Et (vt ait Pe) ad has redu-
cūtuꝛ oēs alie ſatiſfactōnes. Nā vigilie.
ꝑegrinatōnes. diſcipline. abſtinentia. ⁊
omnia opa carnem affligentia reducū-
tur ad ieiunium. Opera autē miſericor-
die corꝑalis ad elemoſinaꝫ. Opa v̄o mi-
ſericordie ſpūalis ad oratōem. A. Meli9
diceret opa ſpūalia. Hec ei reducunt̄ ad
oratōem ſᷓm Pe. et in ſū. eo. ti. q. cv. vbi
hec omīa notant̄. B. Et ꝑ ieiuniū ordi-
nat̄ homo in ſeip̄o. ꝑ elemoſinā ad pri-
mum. ꝑ oratōem ad deum. Itē fit ſatiſfa-
ctio de bonis exteriorib9 ꝑ elemoſinaꝫ.
de bonis corꝑis ꝑ ieiuniū. de bonis ani-
me ꝑ oratōnem. A. Addit Ray. Poteſt
etiā dici q̄ ſatiſfactio conſiſtit ī duob9.
ſ. in largitōne elemoſine. ⁊ carnis mace-
ratione. Et tūc ſᷓm glo. eius ſub carnis
maceratōne compꝛ̄hendit̄ etiam oratio
vt in dicta. q. cv. B.
¶ Qualiter elemoſinaꝝ largitio ſit ſa-
tiſfactoria? Rn̄o. ſᷓm Tho. in. iiij. diſ. xv.
Illaꝝ elemoſinaꝝ largitio ad quā quis
alr̄ tenetur nō eſt pars ſatiſfactōnis: ſed
p̄ambulū ad ip̄am. Ille v̄o elemoſine ad
quas quis alr̄ non tenet̄ pn̄t eſſe ſatiſfa-
ctorie cum ſint opa bona et penalia q̄d
exigit̄ ad opus ſatiſfactoriuꝫ. A. Idem

in ſū.eo.ti.q.cvj. Bonauentura vō ſup
eadē diſ.xv.dicit φ hoc ē verū de rigore
iuſticie: quia nō vr̄ ſatiſfactoriuȝ id ad
qd̄ quis alr̄ tenet̄: ſȝ credit φ diuine mi-
ſericordie benignitas tanta ē φ totū ac-
ceptat ⁊ q̄ſi ꝓ nihilo ſaluat nos. B.

Utrū flagella quibꝰ a dn̄o ī hac vita
flagellamur ſint ſatiſfactoria? Rn̄. ſcd̄m
Tho.in.iiij.diſ.xv. Si flagella fiāt ali-
quo mō ipſius pacientis inq̄tū.ſ. ea ac-
ceptat ad purgatōeȝ pctoꝝ eis vtēs pa
cient̄. ſic rōem ſatiſfactōis accipiūt. Si
aūt paciēs eis ꝑ īpacientiā oīno diſſen
tiat tūc nō efficiūt̄ aliq̄ mō ipiꝰ. ⁊ iō nō
hn̄t rōem ſatiſfactōis: ſȝ vindicatōnis
tm̄. A. Idem ī ſū.eo.ti.q.cix. B.

Quid ſit magis ſatiſfactoriū an ele-
moſina vl̄ oro vel ieiuniū? Rn̄. ſm̄ Th.
vbi ſupra. Elemoſina includit ī ſe orō-
nem et ieiuniū duplici rōne. Primo qꝛ
elemoſina eū cui dat̄ ꝯſtituit debitorem
ad orādū. ⁊ ieiunandū. ⁊ ad alia bona q̄
pt̄ faciēdū. ꝓ eo q̇ dedit. Scdō qꝛ elemo-
ſina ꝓpē deū data ē q̄ſi q̄daȝ oblatio deo
facta. Un̄ phꝰs dicit.iiij.ethicoꝝ. φ do-
na hn̄t aliq̄d ſilr̄ deo ſacratuȝ. Oblatio
aūt ipa deo facta vim orōnis hȝ. Item
inq̄tū bona exteriora ad corpis ꝯſerua
tōem ordinant̄. ſubtractio exterioꝝ bo
norū ꝑ elemoſinā q̄ſi v̇tute ꝯtinet ieiu-
niū q̄ macerat̄ corpꝰ. Silr̄ etiā orō vir
tute ꝯtinet ieiuniū: qꝛ extēſio ītellectꝰ
ad deū debilitatem corpis parit. Un̄ ele-
moſina ꝯpletiꝰ hȝ vim ſatiſfactōnis q̄
orō. ⁊ orō q̄ ieiuniū. Et iō dr̄.j Thimo.
iiij. Corpalis exercitatō ad modicū vti
lis ē. pietas aūt ad om̄ia valet. Et ꝓpter
hoc elemoſina magis īdicit̄ vt vl̄is me-
dicina pcti q̄ alia Luc.xj. Date elemo
ſinā ⁊ oīa mūda ſūt vobis Daniel.iiij.
Pcc̄a tua elemoſinis redime. Et Thob.
iiij. Elemoſina ab omī pcc̄o liberat. A.
Idem in ſū.eo.ti.q.cxxiiij. B.

Utrū reſtitutio ſit ps ſatiſfactōnis?
Rn̄. ſm̄ Pe.in.iiij.diſ.xv. Aliq̄d pt̄ dici
ps ſatiſfactōnis duplr̄. Uno mō oē illd̄
qd̄ ad debitā ſatiſfactōnem exigit̄. ⁊ ſic
reſtitutio ē ps ſatiſfactōis. Alio mō il-
lud ſolū ī quo ꝯſiſtit ſatiſfactio. ⁊ ſic re
ſtitutio nō ē ps ſatiſfactōis: qꝛ reſtitutō
dicit tm̄ ceſſatōeȝ ab īiuria. ſȝ ē fūdamē
tum ⁊ q̄ſi p̄ambulū ad ſatiſfactōeȝ. A.
Idem in ſū.eo.ti.q.cxxiiij. B.

Utrū vnꝰ ꝓ alio poſſit ſatiſfacē? Rn̄o.
ſm̄ Pe.vbi ſup̄. Duplex ē effectus ſatiſ
factōnis. Unꝰ ſolutio debiti pctoꝝ p̄ce-
dentiū. Alr̄ excīſio cauſaꝝ pctoꝝ ſequē
tiū. Et q̄dem q̄ ad hūc ſecūdū effectū cō
ſtat φ vnꝰ ꝓ alio n̄ pt̄ ſatiſfacē. Q̄tū vō
ad primū diſtinguendū ē. qꝛ ſi q̄s īpotēs
ē ꝑ ſe ſatiſfacē tūc aliꝰ q̄ ē in caritate pt̄
ꝓ eo ſatiſfacē ſicut etiā cōfiteri. vt ſup̄.
ꝯfeſſio j.§.vj. Si vō ē potēs tūc opȝ φ
ipſemet ſatiſfaciat ꝓ ſeipo. Poteſt tn̄ iu-
uari ꝑ aliū. Et addit hic Tho. φ etiamſi
ſit potēs aliꝰ poſſet ꝓ eo ſatiſfacē: ſȝ nō
ē ꝑmittendū vt aliq̄s ꝓ alio ſatiſfaciat.
niſi defectꝰ aliq̄s appareat in penitēte vl̄
corpalis ꝑ quē īpotens ſit ad ſuſtinēdū
vel ſpūalis ꝑ quē nō ſit ꝓmptꝰ ad portā
dum pniam. A. Et hoc caſu ei pnīa nō
videtur ꝓdeſſe niſi animū paratū habue
rit ad faciēdū qd̄ ſibi a ſacerdote ī pnīa
iuſte fuerit iniūctū. qꝛ ad hoc obligat̄.
extra.de pe.⁊ re.oīs. Nā ꝑfecta pnīa co
git pctorē oīa libenter ſufferre. ꝺ pe.di.
j.ꝑfecta. Iō clarior vr̄ ſnīa Pe. q̄ etiaȝ
ponit̄ ſilr̄ cū dicto Tho. ī ſū.eo.ti.q.cxx
ix. Nā neceſſe ē φ hō recognoſcat pcc̄m
ſuū ſaltē ꝑ aliquē actū ſatiſfactōis exte
rioris. alr̄ nō vr̄ ī veritate dolere. Un̄ et
Joel.ij. dicit dn̄s. Cōuertimini ad me ī
toto corde vr̄o. ī ieiunio. ⁊ fletu ⁊ plāctu
⁊c̄. Ad hoc etiam facit. de pe.diſ.j.non
ſufficit. Un̄ ⁊ Ricar.ſup.iiij.ſen.diſ.xv.
dicit φ in lege coī ſm̄ omēs nūq̄ dimit-
titur actuale pcc̄m mortale ſine aliqua
ſatiſfactōne: qꝛ ſemꝑ ad hoc req̄rit̄ actꝰ
penitendi. in q̄ p̄ricipalior ps ſatiſfactō
nis ꝯſiſtit. ⁊ φ de lege coī ꝓ mortl̄i actua
li cū ſatiſfactōne meriti xp̄i req̄rit̄ aliq̄
ſatiſfactio penitentis nō ꝓpter īꝑfectōeȝ
meriti xp̄i: ſȝ quia deus vult. ⁊ ꝓpter ſui
honorem et noſtrum bonum. vt ꝓ hiis q̄
voluntate propria cōmittimꝰ vel omit-
timus. voluntate propria ſatiſfactōem
aliquā faciamus. Itē Scotus ſup.xv.
diſ.iiij.ſen. idem ſentit: ſubdens. Si ar-
guis. Contritio pt̄ delere q̄dcunq; pcc̄m
igitur ꝓ nullo correſpondet alia ſatiſfa-
ctio propria. Nō ſequit̄. quia cōtritio ī-
cludit aliquam ſatiſfactōem ſaltem ī vo
to. ⁊ licet quātocq; ſit intenſa. ita φ ſuf-
ficiat ⁊ ſatiſfaciat ꝓ tota pena. p̄ceptuȝ

tñ de pena infligenda nõ ē irrõnabile:
qꝛ ↄtritio nõ ē niſi ſatiſfactio ꝑticula-
ris. p̄cepta ꝟo generalia dant̃ ꝓpter re-
media generalia. ⁊ ſm̄ illas conditõnes
q̄ inueniũt̃ in hominibus. vt in pluribꝫ.
Utrũ ſatiſfactio poſſit fieri ꝑ opa ex-
tra caritatē facta: Rñ. ſm̄ Tho. ⁊ Pe.
vbi ſupra. Non. nã ſatiſfactio ē ãmotio
offenſe. ⁊ reſtitutio amicitie. Hoc aũt ñ
p̄t fieri ſine grã ⁊ caritate. Uñ. j Corin.
xiij. Si diſtribuero ĩ cibos paupuꝫ oēs
facultates ⁊c̃. caritatē aũt nõ habuero
nihil mihi ꝓdeſt. Talia enĩ opa nõ ſunt
accepta deo. ⁊ licꝫ homo nõ habeat cer-
titudinē q̄ ſit in caritate. et ꝑ ↄñs cer-
tus eſſe nõ poſſit de ſatiſfactione. ꝓpter
quod dr̃ Ecc̃i. v. De propiciatu pc̃toꝝ
noli eſſe ſine metu. tñ ſufficit certitudo
ꝓbabilis ↄiecture. A. Nã glĩa nr̃a hec
ē teſtimoniũ ↄſcie nr̃e. ij Cori. j. Et idē
qd̕ hic. notat̃ ĩ ſũ. eo. ti. q. cxxx. Et addit
Pe. q̄ ſatiſfactio etiã nõ p̄t fieri ꝑ opa
in caritate inchoata ſꝫ nõ ꝑfecta: qꝛ nõ
poteſt eſſe aliquod opus meritoriũ ſine
intentõne bona. Hic aũt bona intentio
nõ ↄtinuatur nec ſm̄ actum nec ſm̄ ha
bituꝫ. Itē qꝛ illud qd̕ fit in peccato op⁹
mortuũ eſt. vt in ſũ. eo. ti. q. cxxxj. B.
Utrũ ſatiſfactõem iniũctaꝫ ſꝫ in pec
cato mortali expletaꝫ neceſſe ſit iterare
Rñ. ſm̄ Tho. vbi ſupra. Aliq̄ ſatiſfactõ
nes ſũt ex quibꝫ manet aliq̄s effectus ĩ
ſatiſfacientibꝫ etiã poſtq̄ actus ſatiſfa-
ctionis tranſijt. ſicut ex ieiunio manet
corꝑis debilitatio. ⁊ ex elemoſinis largi
tis ſubſtantie diminutio ⁊ ſic de ſilibus
Et tales ſatiſfactõnes in peccatis facte
nõ oꝑtet q̄ iterent̃: qꝛ ad illud qd̕ de eis
manet ꝑ pnĩam ſequentem accepte ſũt.
Satiſfactõnes aũt q̄ nõ relinquũt ali-
queꝫ effectũ in ſatiſfaciente poſtq̄ act⁹
tranſijt: oꝑtet q̄ iterent̃. ſicut de oratõe
⁊ ſimilibꝫ. Actus aũt ĩterior. A. i. dolor
de peccatis. B. q̄ totaliter tranſijt nullo
mõ viuificat̃: ſꝫ oꝑtet q̄ iteret̃. Itē Al.
Addit aũt Wil. q̄ tal̕ tenet̃ ad ſuſcipiē-
dam poſtea pnĩam ſiue ſatiſfactõeꝫ. nõ
tñ eſt ei imponēda pnĩa tanta quãta ſi
nulla fuiſſet impoſita. qꝛ p̄ſumendũ eſt
q̄ ꝓpt̃ illa iniũcta que fecit licꝫ extra
caritatē dñs maiorem ↄtritõem ei dede
rit. A. Iſte Wil. vr̃ ſentire q̄ pnĩa ĩ pec

cato mortali facta ſit indifferent̃ iterã-
da: ſꝫ qd̕ ꝓpt̃ rõneꝫ ab eo dictã poſſit
diminui. Pe. etiam vr̃ ſentire q̄ ſil̕r ſit
iterãda. vt in ſũ. eo. ti. q. cxxxij. vbi ſm̄
eũ. dr̃ q̄ ſatiſfactio ĩ mortali pc̃o facta
ꝑ ſequentē pnĩam nõ incipit valere: qꝛ
talia opa a caritate nõ ſũt elicita nec ĩ-
ꝑata. ⁊ ideo ab ea non viuificant̃. Item
Ricar. xv. diſ. iiij. ſen. q̄ etiã nõ videtur
approbare q̄ ad hoc drĩam q̄litatis reꝝ
de q̄bꝫ fit ſatiſfactio dicens. q̄ cũ de⁹ bo
noꝝ oꝑm nr̃oꝝ nõ egeat. opa hoīs nõ
acceptat tanq̄ remuneratõne digna vl̕
ſatiſfactoria niſi acceptet opanteꝫ. Uñ
⁊ Geñ. iiij. prius dr̃. Reſpexit domin⁹ ad
Abel. ⁊ poſtea ſubiũgit̃. ⁊ ad mũera ei⁹.
demonſtrando acceptõem munerum ex
acceptõne ꝑſone. et reprobatõem ex ei⁹
reprobatõne. vt etiã dicit Aug⁹. in li. d̕
pnĩa. ⁊ de peni. diſ. v. Cõſideret. ibi. Sꝑ
offerat deo mentē ⁊c̃. Ab hoc etiã. j Co-
rinth. xiij. ibi. Et ſi diſtribuero ĩ cibos
pauꝑum oēs facultates meas ⁊c̃. Sco-
tus ꝟo ſuꝑ ea. diſ. dicit q̄ iſta ſnĩa videt̃
nimis dura contra peccatores ⁊ occaſio
maioris obſtinatõnis. Si enĩ iſte hodie
vere penitens et huĩliter recipiēs ſatiſ-
factõnem. puta ieiuniũ triũ dierũ cras
recidiuet in mortale. et de illo nõ peni-
tens ſecũdo die ieiunat qꝛ ſibi impoſitũ
eſt. ſi dicat q̄s q̄ ieiunium iſtud ſecunde
diei nõ eſt aliq̄ ſatiſfactio exterior ma-
gna occaſio ē inducendi iſtũ iam lapſũ
vt ſecũda die nõ ieiunet. ⁊ ꝑ ↄñs ad no-
uũ peccatũ mortale. qꝛ tranſgrediendo
pnĩam illaꝫ a ſacerdote receptã vr̃ pec-
care mortaliter cũ ſit trãſgreſſio p̄cepti
eccleſie ⁊ vicarij dei in iſto actu. Ex hoc
poſſet formari talis ratio. Si p⁹ lapſuꝫ
et ante pnĩam nouã nõ exequit̃ ſatiſfa-
ctõnem priſtinã ſibi ĩpoſitã peccat mor
taliter nouo pc̃o. Igit̃ ſi exeq̄tur bene
facit: qꝛ facit actũ obedientie. Sed hoc
nõ facit niſi inq̄tũ illud eſt ſibi ĩpoſitũ
vt ꝑs ſatiſfactõis. g̃. Dico igit̃ ſine p̄iu-
ditio q̄ qui ſemel vere penitet ⁊ recipit
pnĩam vel ſatiſfactõnem condignã ſibi
impoſitã ab eccleſia claue nõ errante.
quantũcũq̄ȝ poſtea recidiuet nũq̄ tene-
bit̃ niſi ad illã vnicã ſatiſfactõeꝫ ĩplen-
dã. etſi eã impleat ĩ caritate meli⁹ ē. qꝛ
nõ tñ ſoluit penã: ſꝫ etiã meret̃ grãm.

Sʒ ſi impleat eā volūtarie ex̄ carita-
tē ſoluit penā: ſʒ nō meret̄ grām. Si aūt
ip̄a ab eo ex̄ caritatē exigat̄: ſoluit̄ q̄-
dem pena licʒ ip̄e nō ſoluat. ⁊ ī p̄rio q̄dē
ē ſatiſfactio ſimpliciter. q: recōciliās et
placans. In ſcd̄o autē ē ſatiſfactio quia
volūtaria redditio: ſʒ nō ſimplr̄. q: nec
recōcilians nec placās. In tertio aūt ē
ſatiſfactio vltra quā nō exigit̄ vlterior
pena. Ex ſcd̄o ſequit̄ q̄ ſi magnā p̄tē ſa-
tiſfactōis ipoſite q̄s fecit extra caritatē
nō ē iterato īponenda pnīa ſeu ſatiſfa-
ctio ꝑ p̄rio pcc̄o ꝺ q̄ pniam expleuit in
peccato mortali ⁊ pꝰ iterū penitet. q: de
pcc̄o ſatiſfecit licʒ ex̄ caritatē. ſʒ tm̄ ꝺ
nouis peccatis q̄ fuerūt cauſa. q: illa ſa
tiſfactō fuit mortua. Etſi arguas. Fuit
mortua. ḡ nō ſatiſfactio. Nō ſequit̄ ni-
ſi q̄ nō eſt recōcilians ⁊ placās ī amici-
tiam. Etſi arguas. Igit̄ nō ſatiſfactio.
nō ſequit̄. q: ſufficit deo q̄ aliq̄s volun-
tarie ſoluat penā debitam ad punitōem
pcc̄i ꝯmiſſi. licʒ nō recōciliet̄ ī amicitia.
q̄ꝺ patet in actibꝫ hūanis. Si em̄ alicui
offenſe in regē correſpondeat p̄ciſe ſm̄
legem abſciſio manus ſi iſti etiā inuito
abſcindat̄ manus ſatis patit̄ ⁊ regi ſa-
tiſfit ſufficiēter. q: ſm̄ iuſtitiā nō ab eo
exigere vult vlteriorē penā. ⁊ tñ nō re-
cipit eū in grām ⁊ in amicitiam. Multo
igit̄ magis poſſet ſufficere ꝑ punitione
culpe ſi aliquis debitā ſibi infligeret pe
nam. licʒ nō ad grām vel amicitiā iudi
cis offenſi. Ex tertio mēbro poſſet dici
q̄ talis ſi propt̄ nouū pcc̄m in q̄ꝺ recidi
uauit damnet̄ anq̄ totā pniam comple
uiſſet puniet̄ in inferno tp̄alit̄ pena cor
reſpondente illi q̄ non fuit hic ſoluta. et
pꝰ aliq̄ꝺ tēpus nō puniet̄ aliq̄ pena ꝑ il-
lis peccatis ꝑ quibꝫ fuit pnīa illa īpoſi
ta. ſicut ⁊ de veniali. q: moriēs ī pcc̄o ve
niali ſil' cū mortali nō puniet̄ eternalit̄
ꝑ veniali. vt dicet̄ infra. Et eodem mō ī
propoſito. Ex quo em̄ ſm̄ plenā iuſtitiā
punitiuā ſemel ē impoſita pena tp̄alis
iſti ꝑ pcc̄o de quo vere penituit. nūq̄ iſti
ꝑ iſto peccato debet̄ niſi pena tp̄alis. ⁊
illa ſoluta nulla alia. Hec Scotus. Ad
ꝯcordiam omniū p̄t dici q̄ aut ſatiſfaci
endū eſt ꝓximo aut deo. primo caſu ī q̄-
cunqꝫ ſtatu fuerit facta ſufficit. Nō em̄
intereſt ꝓximi. cuiꝰ meriti fuerit ſatiſfa

ciens. Propterea ⁊ bona fides nō patit̄
vt bis ab eodem idem debitū exigat̄. ff.
de re. iur̄. bona fides. Scd̄o caſu dicen-
duʒ q̄ ſatiſfactio pnīalis reſpectu quā-
titatis poſita ē in arbitrio ſacerdotis.
vt ſup̄. pnīa ij. §. j. Vñ pꝰ aliqualē peni-
tentiaʒ ſine qua regulariter oīno fieri
nō p̄t. vt ſupra. §. ix. cū additōe. a volū-
tate ꝯfeſſoris dependet vtruʒ ſatiſfactio
extra caritatem facta debeat iterari vel
nō. etſi de eius volūtate ꝯſtat ſtamꝰ illi
q̄ ſi nō ꝯſtat recurrimus ad ꝯiecturas.
Vñ ſi iniuncta pnīa nō relinq̄t pꝰ ſe ali-
quē effectum. ſicut eſt oratō. nō p̄ſumit̄
īpoſita ad ſatiſfactōem pene. ſʒ ad impe
tratōem recōciliatōnis ſeu grē remiſſi-
ue q̄ hr̄i nō p̄t niſi ꝑ opa facta ī carita-
te. Iō huiuſmōi pnīa debet tanq̄ īuali-
da quo ad hoc iterari. Silr̄ videt̄ iterā-
da q̄n peccatū ānullat effectū iniūcte pe
nitētie. ſicut et viſitare loca indulgētie
ad que inutiliter accedit q̄ eſt extra ca-
ritatē. Ideo illuc accedere videt̄ taliter
iniūctum vt nō ſit inutile: ſʒ ex eo ſeq̄t̄
effectus. niſi ꝯſtaret ſacerdotē illud in-
iunxiſſe potius ad penam ꝑegrinatōis
q̄ indulgentie acquiſitōem. Si v̄o iniū-
cta pnīa relinquit poſt ſe aliquē effectū
rerum ſeu corpis diminutiuū p̄ſumit̄ ī-
iūcta ad ſatiſfactōem pene que p̄t etiaʒ
extra caritateʒ fieri. vt dicit Scotꝰ. Iō
nō eſt neceſſe iterari ſm̄ eūdem. ⁊ Tho.
niſi pnīa hmōi eſſet valde parua reſpe-
ctu ꝑſone penitentis et peccatorū ab ea
cōmiſſorū. Nam tamparua penitentia
nō videtur iniūcta ad ſatiſfactōneʒ pe-
ne: ſed ad impetratōnem gracie remiſſi-
ue que extra caritatē hr̄i nō p̄t. Propte
rea illā neceſſe eſt iterari ſm̄ Ricar. Et
ſic doctores cōcordant. Et ex his p̄t col-
ligi q̄ ad vitandum dictas ambiguita-
tes debet prudens ſacerdos penitēti ali-
quam iniūgere ſatiſfactōem quam ſta-
tim exequat̄ veriſimiliter in ſtatu grē.
⁊ exinde quo ad reliquaʒ ſatiſfactōnem
quam ſucceſſiue agere debet. ⁊ ei decla-
rare vtrū debeat illā iterare ſi extra ca-
ritatem egerit. Et licʒ in aliquo caſu ſa
tiſfactio iterari debeat ſi extra caritatē
fiat vt p̄tactū ē. tñ hoc ⁊ q̄ꝺcunqꝫ aliud
bonū etiā ex̄ caritatē factū valet ⁊ vti
le ē ad multa. de pe. di. v. falſas. ⁊ notat

Ricar. iiij. ſen. di. xv. B. Et nota q̄ non
ē in pcc̄o mortali qui ē ꝯtrit⁹. vt ſupra.
cōtritio. §. pl't. Multa q̄ ꝑtinēt ad ſatiſ
factōnem. vide ſupra. elemoſina. Itē ie
iuniū. Item orō. Item penitentia ij.

Scandalum quid ſit.

Rñ. ſm Tho. ſcḋa ſcḋe. q. xliij.
Sicut Hiero⁹. dicit ſuper illud
Math. xv. Scis q: phariſei audito v̄bo
hoc ſcandalizati ſūt. quod greci ſcanda
lum dicūt. nos offenſionē vel iuriā v̄l
īpactōez pedis poſſum⁹ dicere. Cōtingit
enī qñq̧ q̄ aliq̄s obex ponit̄ alicui ī via
corꝑali cui īpingēs diſponit̄ ad ruinā.
⁊ talis obex dicit̄ ſcandalū. Et ſilr ī ꝓ
ceſſu vie ſpūalis ꝯtingit aliquē diſponi
ad ruinā ſpūalē ꝑ dictū vel factū alteri
us inq̄tū. ſ. aliq̄s ſua admonitōe vel in
ductōe aut exēplo trahit alterū ad pec
candū. ⁊ hoc ꝓprie dicit̄ ſcandalū. Nihil
aūt ſm ꝓpriā rōnem diſponit ad ſpūalē
ruinā. niſi qḋ hʒ aliquē defectū rectitu
dinis: q: id qḋ eſt ꝑfecte rectum magis
munit hoīem cōtra caſum q̄ ad ruinaʒ
inducat. Et iḋ ꝯuenienter dicit̄ q̄ ſcan
dalū ē dictū vel factū min⁹ rectū p̄bens
alteri occaſionē ruine. Et hec diffinitō
ſumit̄ ex glo. math. xviij. A. Eandē diſ
finitōnem ponit Nico. ꝺ lira ſup ps. xl
ix. B. Scandalum tamē aliqñ ſumitur
large pro quolibet impedimento Math.
xvj. Scandalum mihi es.

Vtrum ſcandalum ſit pcc̄m? Rñ. ſm
Tho. vbi ſupra. Duplex eſt ſcandalū. ſ.
paſſiuū in eo qui ſcandalizat̄. ⁊ iſtud ſp
ē pcc̄m. Nō eī ſcādalizat̄ niſi inq̄tū ali
qualiter ruit ſpūali ruina q̄ ē peccatū.
Aliud ē ſcandalū actiuū. ſ. quod ē in eo
q̄ ſcandalizat. ⁊ hoc ē etiaʒ ſemꝑ pcc̄m.
q: vel op⁹ quod facit pcc̄m eſt. vel etiāſi
nō eſt peccatū. ſaltez habet peccati ſiue
mali ſpecieʒ. ideo dimittendū eſt proptē
ꝓximi caritatem ex qua vnuſquiſq̧ co
natur ſaluti ꝓximi ꝓuidere. Et ſic qui ñ
dimittit: contra caritatem agit. A. Añ
⁊. j Theſſal'. vltimo dicitur. Ab omi ſpe
cie mali abſtinete vos. Et facit extra. ꝺ
vi. ⁊ ho. cle. cuz ab omni. B. Sʒ tamen
ſcandalum paciētis poteſt eſſe ſine pec
cato agentis. vtputa. cum aliquis ſcan
dalizatur de his que aliquis bene facit.
⁊ q̄ ſpeciē mali nō habent. A. q: hoc ca
ſu nō eſt ſcandalū actiuū. ſʒ paſſiuum.
ſ. q: nō ꝓcedit ex facto agentis: ſʒ ex paſ
ſione ⁊ culpa pacientis. De quo Math.
xv. circa ſcandalizatos phariſeos dicit̄
Sinite illos q: ceci ſūt ⁊c̄. Et nō ſoluʒ a
peccato vel a ſpecie peccati abſtinendū
eſt ad remouēdū ſcandalū: ſʒ qñq̧ etiā
a licitis. vt patet in ſequentib⁹. B. Iteʒ
ſcandalum agentis p̄t eſſe ſine peccato
pacientis. vt cum quis inducit aliū v̄bo
vel facto ad peccatū. Iſte quidem q̄tuʒ
eſt de ſe ſcandalizat: ſʒ ſi alius nō cōſen
tit īmunis eſt a peccato.

Vtrum ſcandalum ſit ſpāle peccatū?
Rñ. ſm Tho. ſcḋa ſcḋe. q. xliij. Scanda
lum paſſiuū. ſ. in eo qui ſcandalizat̄ nō
poteſt eſſe ſpāle peccatuʒ: q: ex dicto vel
facto alterius aliquem ruere contingit
ſm quodcūq̧ genus peccati. nec ipa ſū
ꝓtio occaſionis dat ſpālem rōneʒ pcc̄i.
Scandalū v̄o actiuū. ſ. in eo qui ſcanda
lizat poteſt ſumi dupliciter. ſ. ꝑ ſe. ⁊ per
accidens. Per accidēs quidē qñ eſt p̄ter
intentōnem agentis. vtputa qñ aliquis
facto ſuo vel verbo inordinato nō inten
dit alteri dare occaſionē ruine: ſʒ ſolum
ſatiſfacere ſue voluntati. ⁊ ſic ſcandalū
nō eſt ſpāle peccatum. q: qḋ eſt ꝑ accñs
nō conſtituit ſpeciem: ſed eſt circūſtan
tia aggrauās. ſ. q̄ in publico fit. Per ſe
v̄o eſt ſcandalum actiuum quando ali
quis inordinato ſuo dicto vel facto intē
dit alium trahere ad peccatum. ⁊ ſic ex
intentōne ſpecialis finis ſortitur ratōez
ſpecialis peccati. Finis enim dat ſpeciē
in moralibus. A. Idem in ſū. li. iij. ti. x
xx. q. iij. Et. §. precedēs habetur. eo. ti.
q. ij. B.

Vtrū ſcandalum ſit peccatū mortale
Rñ. ſm Tho. vbi ſupra. Scandalū paſ
ſiuum poteſt eſſe veniale quaſi habens
impactōem tm̄. puta cuʒ aliquis ex in
ordinato dicto vel facto alteri⁹ ꝯmouet̄
motu peccati venialis. Qñq̧ v̄o eſt pec
catum mortale quaſi habens cum īpa
ctōne ruinam. puta cuʒ aliquis ex inor
dinato dicto vel facto alterius procedit
ad peccatum mortale. Scandalum aūt
actiuum ſi ſit ꝑ accidēs. poteſt eſſe qñq̧
veniale. puta cum aliquis vel actuʒ pec
cati venialis cōmittit vel actū qui nō ē

ſm ſe pcc̄m: ſ3 h3 aliquā ſpēm mali cu3 aliq̄ leui indiſcretione. Q̄ñq3 vo ē pcc̄m mortale ſiue q2 ꝯmittit actū pcc̄i mortalis ſiue q2 ꝯtemnit ſalutē ꝓximi. vt ꝓ ea ꝯſeruanda nō ꝑtermittat facere qd̄ ſibi libuerit. Si vo ſit ꝑ ſe. puta cū intēdit inducē aliū ad peccandū. ſiq̄dem intēdit inducere ad peccandū mortalit̄ ē pcc̄m mortale. ⁊ ſilr̄ ſi intēdat inducere ad peccandū venialit̄ ꝑ actū pcc̄i mortalis. Si vo intēdat inducere ad pcc̄m veniale ꝑ actū pcc̄i venialis ē pcc̄m veniale. A. Idem in ſū. eo. ti. q. ij. B.

¶ Utrū bona ſpūalia ſint ꝓpter ſcandalu3 dimittēda? Reſpō. ſm Tho. vbi ſupra. Quedā bona ſpūalia ſunt de neceſſitate ſalutis q̄ ꝑtermitti nō pn̄t ſine peccato mortali. Manifeſtu3 ē aūt q̄ null9 debet peccare mortalit̄ vt alteri9 peccatū impediat: q2 quilib3 pl9 tenet̄ ſibi q̄ȝ alteri ⁊ id̄ ea que ſunt de neceſſitate ſalutis ꝑtermitti nō debēt ꝓpter ſcandalū vitādū In alijs autē ſpūalib9 bonis que nō ſūt de neceſſitate ſalutis vr̄ diſtinguendū. q2 ſcandalū qd̄ ex eis aliq̄ñ oritur. q̄ñq3 ex malitia ꝓcedit. cu3. ſ. aliqui volūt h9moi bona ſpūalia impedire ſcandalum ꝯcitando. ⁊ hoc ē ſcandalū phariſeoꝝ q̄ de doctrina xp̄i ſcandalizabant̄: qd̄ eſſe ꝯtemnendū xp̄c docet Math. xv. Q̄ñ vo ſcandalū ꝓcedit ex īfirmitate vel ig̃rantia. ⁊ hmōi ſcandalum ē puſillorū ꝓpter qd̄ ſpūalia opa ſūt occultanda vel interdum etiā differenda vbi ꝑiculū nō īminet q̄uſq3 reddita rōne hmōi ſcandalu3 ceſſet. Si autē p9 redditā ratōem duret iam vr̄ q̄ qui inde ſcandalum ſumit nō ex ignorātia: ſ3 poti9 ex malitia ꝓcedat. ⁊ ſic ꝓpter ipſum non ſunt ſpūalia bona dimittenda. A. Con. Pe. vt in ſū. eo. ti. q. v. B.

¶ Utrū punitio peccatoꝝ ſit ꝓpter ſcādalum dimittēda? Reſpō. ſm Tho. ſcd̄a. ij. q. xliij. Penarū inflictio ītantū h3 ratōnem iuſtitie inq̄ȝtum ꝑ eas pcc̄a cohibētur. Si aūt ꝑ inflictōnem penaꝝ manifeſtū ſit plura ⁊ maiora pcc̄a ſequi. tūc penaꝝ inflictō nō ꝯtinebit̄ ſub iuſtitia ⁊ in hoc caſu a peccatorū punitōne ceſſandum eſt. vt dicit Aug9. A. Hoc dictū habet̄ diſ. l. vt conſtitueret̄. B.

¶ Utrum a ſacra doctrina ꝓpter ſcādalum ceſſandū ſit? Rñ. ſm Tho. vbi ſup̄. Circa doctrinā duo ꝯſideranda ſūt. ſ. veritas que docet̄. ⁊ ip̄e actus docendi. q̄ꝝ primū ē de neceſſitate ſalutis. vt. ſ. ꝯriū veritati nō doceat ſ3 veritatē ſm ꝯgruentiā tp̄is ⁊ ꝑſonarū ꝓponat ille cui incūbit docendi offitiū. Et id̄ ꝓpter nullu3 ſcādalū qd̄ ſequi videat̄ debet homo ꝑtermiſſa veritate falſitatē dicē. A. Facit. xxij. q. ij. ne quis. cū duob9. c. ſe. ⁊ extra. de vſuris. ſuper eo. B. S3 ip̄e actus docendi inter elemoſinas ſpūales ꝯputatur. de quib9 in ſe. §. dr̄. A. ſ. vtru3 ꝓpter ſcandalū ſint dimittēde. A doctrīa aūt q̄s etiāſi hēat ex offitio excuſat̄ q̄ñ ꝓpter īdiſpoſitōem audientiū īutilis eēt Dicit̄ enī Eccī. xxxij. vbi nō eſt audit9 nō effundas ſermonē. Ad hoc etia3. xj. q. iij. q̄ñ. ⁊ notat̄ in dicta. q. v. B.

¶ Utrū īpletio ꝯſilioꝝ. largitio elemoſinarū. ⁊ hmōi opa miſericordie ſint ꝑtermittēda ꝓpter ſcandalū? Rñ. ſm Tho. vbi ſupra. Q̄ñ talia nō ſūt de neceſſitate ſalutis. lic3 propter ſcandalu3 nō ſint ſimplicit̄ dimittenda. ſūt tñ interdū occultāda ⁊ differenda propt̄ ſcandalū puſilloꝝ q̄uſq3 reddita rōne ſcandalū ceſſ3 A. Nō tamē debet quis facil9 eſſe ad credendū q̄ alij ſcandalizent̄ de bono ope. nec facile propter metu3 ſcandali debet a bono ceſſare. cu3 debeat preſumere de alijs poti9 q̄ ſint boni q̄ȝ mali. Durante tñ ꝯſcīa q̄ alij ſcandalizent̄ ex illo bono: nō debet facere contra ꝯſcīam ſm glo. Ray. ⁊ in dicta. q. v. B. Q̄ñ aūt ꝯſilioꝝ obſeruatio ⁊ impletio opm̄ miſericordie ſūt d̄ neceſſitate ſalutis. vt p3 ī his qui iam nouerūt ꝯſilia. et ī his q̄b9 ex debito īminet defectib9 aliorū ſubuenire. vel in tp̄alibus. puta paſcēdo eſurientē. vel in ſpūalib9. puta docendo ig̃rantē. ⁊ hoc ſiue fiant hmōi debita propter iniūctū offitium. vt patet ī p̄latis. ſiue propter neceſſitatē indigentis. tūc eadem rō ē de hmōi ſicut de alijs que ſūt de neceſſitate ſalutis. de quib9 ſupra dictū eſt. §. v. A. Idem in dicta. q. v. B.

¶ Utrū correctio fr̄na ſit ꝓpt̄ ſcādalū dimittēda? Rñ. ſm Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. xliij Correctio fr̄na ordinat̄ ad emēdatōne3 fr̄is. ⁊ id̄ ītantū ꝯputāda ē int̄ ſpūalia bona inq̄ȝtū hec ꝯſequi p̄t. qd̄ nō ꝯtingit

ſi ex correctõne frĩ ſcandalizeť. ⁊ iõ ſi ꝓ-
pter ſcãdalũ correctio dimittať. nõ di-
mittitur ſpũale bonum. A. De hoc la-
tius ſupra. correctio ij. ꝑ totum. H.
¶ Utrũ pcẽm veniale ſit ꝯmittendũ ꝓ-
pter vitãdũ ſcandalũ? Rñ. ſm Tho. vbi
ſupra. Pcẽm veniale ꝓpter vitandũ ſcã-
dalũ nũꝙ̃ ẽ faciendũ. Si enĩ faciendũ ẽ
iã nõ eſſet pcẽm. Nã ⁊ ꝯtingit aliqͩ ꝓpť
aliquã circũſtantiã nõ eſſe pcẽm. qͦ il-
la circũſtantia ſublata eẽt pcẽm venia
le. ſicut vbũ ocioſũ eſt pcẽm veniale qñ
abſq; vtilitate diciť. Si aũt ex cauſa rõ
nabili pferať. nõ ẽ ocioſũ. neq; pcẽm ſi-
pliciť. A. Dic clari⁹ ꝙ nullũ pcẽm etiã
veniale faciendũ ẽ ꝓpter vitandũ ſcãda-
lum. Sꝫ bñ ꝯtingit interdũ ꝙ aliqͩ qͦ
eſſet de ſe pcẽm ſi fiat ꝓpter vitandũ ſcã-
daluꝫ nullũ eſt pcẽm. vt eſt in exemplo
ꝓpoſito. ⁊ pꝫ ꝑ eũdem Tho. cui concor.
Pe. ⁊ Ray̆. vt in dicta. q. v. H.
¶ Utrũ tpalia ſint ꝓpter ſcãdalũ dimit
tenda? Rñ. ſm Tho. vbi ſupra. Diſtin-
guendũ eſt. q2 ſi tpalia ſint nobis ad cõ
ſeruandũ ꝯmiſſa. ſicut bona eccleſie cõ
mittunť ꝓ̄latis. et bona coĩa reipublice
cõmittunť rectoribꝫ taliũ cõſeruatio ſi
cut ⁊ depoſitoꝝ iminet his quibꝫ cõmiſ
ſa ſũt ex neceſſitate. ⁊ iõ nõ ſũt ꝓpter ſcã
dalum dimittenda. ſicut nec alia q̃ ſũt
de neceſſitate ſalutis. Unñ et btũs Tho.
cantuarienſis repetijt res eccleſie cum
ſcandalo regis. Si võ tpalia ſunt talia
quoꝝ nos ſumus dñi. dimittere ea tri-
buendo ſi penes nos habeam⁹. vel non
repetendo ſi apud alios ſint ꝓpť ſcãda-
lum qñq; debem⁹ qñq; nõ. Si enĩ ex hoc
ſcandalũ oriať ꝓpter ignorantiã vel ꝓpť
infirmitatẽ alioꝝ. qͦ dixim⁹ eſſe ſcãda-
lum puſillorũ tũc vel totaliť dimittẽda
ſũt tpalia. vel aliter ſcandalũ ſedanduꝫ
ſ. ꝑ aliquã admonitõem. A. Unñ Aug⁹.
li. de ſermone dñi in mõte. dicit. Dandũ
ẽ qͦ nec tibi nec alteri noceat ꝙ̃tuꝫ ab
homĩe credi p̄t. ⁊ cũ negaueris qͦ petit
indicanda eſt ei iuſticia. ⁊ meli⁹ ei aliqͩ
dabis cum iĩuſte petentẽ correxeris. vt
in ſũ. eo. ti. q. vj. vbi hec omĩa notanť.
H. Si võ ſcandalũ oriať ex malitia qͦ
eſt ſcandalũ phariſeoꝝ. tũc propter eos
q̃ ſic ſcandalum ꝯcitant nõ ſunt tpalia
dimittẽda. q2 hoc etiã noceret bono coĩ

eo ꝙ dareť malis occaſio rapiẽdi. ⁊ no-
ceret ipĩs rapientibꝫ. q2 retinendo alie-
na in pctõ remaneret. A. Hoc verũ ni-
ſi in aliqͣ caſu ſpãli caritas aliud ſuade-
ret. ſ. propť bonũ pacis. vt p̄t colligi ex
dictis ſup̃. bellũ j. §. x. niſi extrema ne-
ceſſitas imineret. Unñ vt ⁊ notať ĩ dicta
q. vj. glo. Ray̆. dicit. Si ſtatus meus vľ
familie mee nõ eſt ĩ tuto ſi careã re mea
puta. q2 pauper ſum ⁊ indigeo. ⁊ ero in
ꝑiculo incidendi in ĩpacientiã aut mur
muratõem cõtra deũ. nõ teneor rẽ meã
dare. aut a repetitõne ceſſare. cũ debeaꝫ
plus me diligere ⁊ meos ꝙ̃ extraneum.
Propť hoc enĩ excuſať qui indigẽs ab
alio accipit ad vſurã. Si aũt in tuto ſit
ſtatus me⁹ ⁊ familie mee: credo ꝙ debeã
dare rem petitã propter huiuſmõi ſcã-
daluꝫ vitandũ ſi credo eũ re illa bñ vſu-
rum. alʳ nõ. q2 eſſet dare gladium in ma
nu furioſi. H.
¶ Utrũ cibus ſit dimittend⁹ propť ſcã-
dalũ? Rñ. ſm Tho. vbi ſup̃. Cibus nõ ẽ
totaliter dimittend⁹ propť ſcandalũ: q2
ſumere cibũ ẽ de neceſſitate ſalutis: ſed
talis cibus bñ eſt propť ſcandalũ dimit
tendus. ſm illud. j Corin. viij. Nõ man
ducabo carnem in eternum ne fratrem
meũ ſcandalizẽ. A. Facit ad p̄dicta qͦ
dictũ ẽ in. §. p̄cedenti. ĩ additõne. H.
¶ Utrum debeamus propter ſcandalũ
vitare iudiciuꝫ? Rñ. ſm Tho. ſcđa ſcđe
q. xliij. Sicut diciť Math. v. volenti te-
cum in iuditio contendere ⁊ tunicã tuã
tollere dimitte ei ⁊ palliũ. Quod (vt di-
cit Aug⁹) intelligendũ eſt ſm prepara-
tõeꝫ animi. vt. ſ. homo ſit paratus pri⁹
pati iniuriam vel fraudem. ꝙ̃ iuditium
ſubire ſi hoc expediat. Quandoq; tamẽ
nõ expedit. vt in. §. xj. dictum eſt. Et ſi
militer eſt intelligendum illud apoſto-
li. j Corinth. vj. Jam quidem omĩno de-
lictuꝫ eſt in vobis ꝙ iuditia habetis in-
ter vos. Quare nõ magis iniuriam ac-
cipitis? Quare non magis fraudem pa-
timini?
¶ Utrum propter ſcandalũ dimittẽda
ſint iſta tẽporalia bona que ſunt debita
pro ſpũalibus? Rñ. ſm Tho. vbi ſupra.
Diſtinguendum eſt. quia aut tale ſcan
dalum procedit ex ignorantia ſiue ĩfir-
mitate aliorũ. aut ex malitia. Et ſiqͩ eꝫ

ex ignorãtia. tũc pñt nõ accipi vel dif=
ferri vt ſup̄. §. x. dictũ ē. q̃ incipit. vtrũ
tꝑalia. Vñ ap̄l'us ſeminãs ſpũalia. tꝑa=
lia ſtipendia nõ accepit. ne offendiculũ
daret euãgelio xp̄i. vt patz. j Corin. ix.
Vitabat eñ ſcandalum qđ ꝓcedebat ex
ignorãtia gẽtiliũ qui hoc nõ ꝯſueuerãt
Et iõ ad tp̄s abſtinendũ erat vt pri⁹ in=
ſtruerent̃ hoc eſſe debitũ. Et ex ſili cau
ſa eccleſia abſtinet a decimis exigendis
in terris in q̃bꝫ nõ eſt cõſuetuz decimas
ſolui. Si ṽo ſcandalũ ꝓcedat ex malitia
agendũ ē vt ĩ dicto. §. x. ſupra dicit̃.
¶ Pone q̄ aliq̃s hꝫ bonã ꝯſciam apud
deũ. multi tñ đ eo ſcandalizant̃ homĩes
vtrũ ſufficiat? Rñ. ẜm Ray̆. Poſſet vi=
deri q̄ ſic. ij Corin. j. Glĩa nr̃a hec ē te=
ſtimoniũ ꝯſcie nr̃e. Jtez. xj. q. iij. ſenti.
Dicas tñ q̄ q̃tũ in ſe eſt quilibꝫ dꝫ niti
ſatiſfacere alijs intentõem ſuã oſtendẽ=
do ⁊ cauſam ⁊ ſpeciem mali remouendo
Nobis eñ neceſſaria eſt vita nr̃a. alijs
fama. xj. q. iij. nõ ſũt. Si aũt ipi nolũt
recipe ſatiſfactõnem parati ſemꝑ repre=
hendere ⁊ nõ imitari: dolere debet q̄ il=
li peccant ⁊ ſufficit. xj. q. iij. Jnter ver=
ba. A. Et ibi patz q̄ ꝓ nobis de talibus
debemus gaudere. Dicitur enim ibi q̄ſi
in conſcientia noſtra nõ ĩueniatur ma
lum quod de nobis homines loquũtur
in magnam debemus letitiam proſilire
Et idem quod hic. notatur in ſũ. eo. ti.
q. vij. H. Et hoc idez habes ſupra. fama.
§. j.

S Cientia eſt ſtudiũ cle=
ricorũ. Qꝫ clericus debet habe=
re ſciẽtiã ſacre ſcripture ⁊ alia=
rũ litterarũ ⁊ negotioꝝ. vt ſupra. ordi=
nandus. §. iiij. Et ſacram q̃dem ſcriptu=
ram debent ſcire clerici ad ſubditoꝝ ani
mas informãdas. xxxvj. diſ. c. ij. §. ecce.
⁊. c. ſiquis vult. Seculares ṽo ſcias de=
bent ſcire ad eruditõnem vt poſſint diſ=
cernere verum a falſo ⁊ per eas habere
aditum ad ſcientiaꝫ pietatis. nõ autem
ad voluptatem ⁊ delectatõnem. xxxvij.
diſ. §. cum ergo. Propter hoc ſtatutum
eſt vt ĩ certis eccleſijs habeatur doctor.
⁊ theologie ⁊ artiuꝫ liberaliũ. vt ſupra.
magiſter j. §. j. Et intelligas de artibus
liberalibus. ſ. grãmatica principaliter.
⁊ etiam dialetica. et rethorica. quia ille
ſpecialiter erudiunt homines ad ſcien=
tiã pietatis. Secus de ariſmetrica. mu=
ſica. ⁊ aſtrologia. quia ille licet in ſe cõ=
tineant veritatem nõ tamen ducunt ad
pietatez. diſ. xxxvij. Siquis. A. Jbi nil
dicitur de rethorica. H. Et tamen ſciẽ=
tias nunc dictas quin etiã poeticas poſ
ſunt aliqui quandoqꝫ nõſolum licite: ſꝫ
etiam meritorie ſtudere. vt ſcilicꝫ erro=
res gentilium legendo deteſtentur. ⁊ vti
lia que in eis inueniũtur ad adiutoriuꝫ
ſacre eruditõnis conuertant. xxxvij. di.
turbat. et ca. ſiquid veri. Nametſi quis
aduerſus mathematicos velit ſcribere
imperitus matheſeos. riſui patebit. xx=
xvij. diſti. qui de menſa. Paulus quoqꝫ
apoſtolus aliqua philoſophorum ⁊ poe
tarum ſuis ſcriptis indidit. vt in dicto
ca. turbat. Vnde. j Corinth. xv. Menã=
dri philoſophi ſententiam ponit dicẽs.
Corrũpunt bonos mores colloquia ma
la. Et ad Tytum. j. Epimenidis poete
verſiculum inducit. Cretenſes ſemꝑ mẽ
daces. male beſtie. ventres pigri. Et cõ=
tra athenienſes diſputans Aratri poe=
te teſtimonio vtitur dicens de deo. Jpi⁹
enim et genus ſumus Actuũ. xvij. Hie=
ronim⁹ etiaꝫ vſus eſt verſibus Virgilij.
de conſecra. diſ. v. nunq̃ et auctoritate
Galieni ⁊ ẏpocratis. de conſecra. diſ. v.
ne tales. Jtem Auguſti. verſibus Luca
ni. xxvj. q. v. nec mirum. circa principi
um. A. Hec vera niſi ex ſtudio harum
ſcientiarum pretermittantur vtiliora:
quia non mediocriter errat qui minus
bonũ prefert maiori bono. Et idem qđ
hic. notat̃ in ſũ. li. iij. ti. v. q. j. ẜm Ray̆.
⁊ Vl. H. Debet etiam clericus ſiue pre=
latus habere ſcientiam negotiorum tẽ=
poralium. vt hic infra. §. iiij.
¶ Vtrum clerici poſſint audire leges
aut phiſicam? Reſpon. Poſſunt. verũ=
tamen non cauſa cupiditatis vel volu=
ptatis. ar. xxxvij. diſ. capi. j. ⁊ capi. legi=
mus. j. ⁊. ij. et capi. ideo. niſi ſint de illis
de quibus dictum eſt ſupra. excõmuni=
catio j. §. ij. ṽ. vj. ⁊. §. iij. ṽ. xiiij. A. Jtem
in dicta. q. j. H.
¶ Quantã ſcientiã debet habere ꝑſona
eccleſiaſtica? Rꝫo. Quilibꝫ p̄lat⁹ debꝫ ha
bere ſciẽtiã litterature. etſi nõ eminẽtez

ſaltẽ ꝯpetentẽ. Aliter pt remoueri. ex͞t
de eta. ⁊ qua. ꝗ̃uis. ⁊ extra. de renũc. niſi
extra. de elec. cũ nobis olim. Scīa autẽ
cõpetẽs vocat̃ q̄ nccr̄ia ẽ ad executõem
cuiuſcũqꝫ ordinis ſicut ſacerdos inꝗ̃tuꝫ
deputatꝰ ẽ ad celebrandũ diuinũ offitiũ
tenet̃ ſcire tantuꝫ de grãmatica ꝙ ſciat
vͦba ꝯgrue ꝓferre ⁊ accentuare. et ꝙ in-
telligat ſaltẽ ad lr̃am ea q̄ legit. Inꝗ̃tũ
vͦo ẽ miniſter ſacramẽtorũ tenet̃ ſcire q̄
ſit debita materia cuiuſlibꝫ ſacramẽti.
⁊ modũ rite diſpẽſandi ea. Inꝗ̃tũ vͦo eſt
doctor tenet̃ ſcire ſaltẽ rudimenta ⁊ ar-
ticulos fidei ꝑ dilectõem opantis. A. i.
fidem et opa fidei. qꝛ fides ſi non habeat
opa mortua ẽ ī ſemetipā Iaco. ij. Et ſic
tenet̃ ſcire ptinentia ad ſalutẽ. ſ. q̄ debꝫ
agere. a q̄bꝫ debemꝰ cauere. ⁊ q̃uo a pec-
catis debemus reſurgere. B. Inꝗ̃tũ vͦo
ẽ iudex cõſcīe tenet̃ ſcire diſtinguere in-
ter leprã ⁊ nõ leprã pctõꝝ. Con. Tho. ī
iiij. di. xxiiij. addens ꝙ ad epõs pertinet
ſcire etiã ea q̄ difficultatẽ in lege dei fa-
ciũt vel facere pñt. A. Idem notat̃ ī ſũ.
eo. ti. q. ij. ſm Al. ray. pe. al. ⁊ Tho. vbi
etiã pt colligi ꝙ id qđ dicit̃ de ſacerdote
habet locũ etiã in alijs clericis. vt debe-
ant ſcire ptinentia ad offitiũ ſuũ. et ſic
ſaltẽ ſcire grãmaticã ⁊ cetera. vt dictũ ẽ
inꝗ̃tuꝫ ad eos ptinet ſm gradꝰ eoꝝ. De
ſcīa aũt cõfeſſoris dictũ ẽ ſupra. ꝯfeſſor
ij. §. iij. in additõne. Sꝫ et ſeculares te-
nent̃ ſcire ad eoꝝ ſalutẽ ptinẽtia ⁊ hr̃e
ꝯpetentẽ notitiã miniſterioꝝ ſalutis. ⁊
articuloꝝ fidei. ⁊ ſacramentoꝝ ecclie. vt
ſupra. fides. ⁊ eoꝝ q̄ eis ãnectũt̃. ſ. opm
fidei. vt dictũ eſt ſupra. videlicꝫ q̄ agere
debẽt. ad q̄ ptinet notitia p̄ceptoꝝ coim
A quibꝫ debent cauere. ad q̄ ptinet no-
titia pctõꝝ ſaltẽ generaliũ. Et q̃uo de-
beant a pctīs reſurgere. ad q̄ ptinet no
titia debite pnīe ⁊ ꝯfeſſionis. Si vͦo ne-
glexerit q̄s hec ſcire ſm ꝯmoditatem et
cõditõnem ſuam. habet cõtra ſe illud. j.
Corin. xiiij. Si quis ignorat ignorabit̃
Et ad hoc facit qđ notat Alex. de hales
ſup. ij. ſnīaꝝ. diſ. xxxix. q. xx. que īcipit.
Octauo queritur. B.

Utrũ p̄latus debeat habere ſcientiã
tpaliũ rerũ? Rñ. Sic. nam debent p̄lati
ſubditis nõſolũ ſpũalia: ſed etiã carna-
lia ſubſidia miniſtrare. exẽplo xp̄i q̄ tur
bas ſequẽtes nõſolũ vͦbo docebat: ſꝫ etiã
virtute ſanabat. et corpalibꝫ alimentis
reficiebat. ⁊ vt hec plene ꝑficere poſſint
optet eos hr̃e ſolertiaꝫ ſeculariũ nego-
tiorũ. vt eoꝝ cautela ⁊ ecclīe ſeruent̃ ī-
demnes. ⁊ cuiqꝫ nccr̄ia ꝓ ſuo mõ ſubmi-
ſtrent̃. diſ. xxxix. ꝑ totũ. Et nota ꝙ licet
q̄s ꝓpter hoꝝ ſimplicitatẽ repellatur ab
obtinendo bñfitio. nõ tñ deicitur ab ob-
tento ſꝫ dat̃ ei coadiutor. vij. q. j. qꝛ frat̃.
extra. de elec. cum in cũctis. Secus aũt
in litteratura. quia ſi nõ habeat ſaltem
cõpetentem poteſt remoueri. vt in p̄ce-
denti. §. dicitur. A. Idem in dicta. q. ij.
ſm Al. hoſtien. ⁊ Ray. B.

Utrũ magis expediat īſiſtẽ ſcīe theo
logie. vel intendẽ ſaluti aīarũ? Rñ. ſm
Tho. in quolibꝫ. Hec duo adiuicem cõ-
pari pñt duplr̃. ſ. abſolute et in aliq̄ ca-
ſu. Eſt ḡ ꝯſiderandũ ꝙ in aliq̄ artifitio
melior eſt q̄ diſponit de artifitio ⁊ dicit̃
architector ꝗ̃ aliq̄s manualis qui opere
exeq̄tur ſm ꝙ ei ab illo diſponitur. Uñ
in edifitijs cõſtruendis maiori mercede
ꝯducitur q̄ de edifitio diſponit ꝗ̃uis ni-
hil manibꝫ opetur. ꝗ̃ manuales artifi-
ces q̄ dolant ligna. et īcidũt lapides. In
edifitio autẽ ſpũali ſũt quaſi manuales
opary qui pticulariter inſiſtũt cure aī-
marum. puta ſacramẽta miniſtrãdo vel
aliud hmõi pticulariter agendo: ſed q̄ſi
principales artifices ſũt epī q̄ imperãt
⁊ diſponunt qualiter p̄dicti offitiũ ſuũ
exequi debeant ꝓpter quod epiſcopi id ẽ
ſupintendentes dicuntur. Similiter et
theologie doctores ſunt quaſi principa-
les artifices qui inquirũt ⁊ docent qua-
liter alij debeant ꝓcurare curam. Sim
pliciter igitur melius eſt docere ſacram
ſcripturam. et magis meritorium ſi bo-
na intentõne agatur. ꝗ̃ impendere par-
ticularem curam ſaluti huius et illius.
Unde ⁊ Apoſtolus de ſe dicit. j Corinth.
iij. Non miſit me xp̄c baptizare: ſed euã
gelizare. ꝗ̃uis baptizare ſit opus maxi-
me conferens ſaluti animaꝝ. Et. ij. thi-
moth. ij. dicit hec. A. ſ. verba vt ibi patꝫ
doctrine apoſtolice. B. Cõmenda fideli
bus qui ydonei erũt ⁊ alios docere. Ipa
enim ratio demõſtrat ꝙ melius eſt eru-
dire de ptinentibus ad ſalutem eos qui
in ſe ⁊ in alijs ꝑficere poſſũt ꝗ̃ ſimplices

qui in ſe tantũ poſſunt ꝑficere. In aliq̃
tñ caſu neceſſitate ĩminente debẽt etiaꝫ
epiſcopi ⁊ doctores intermiſſo ꝓprio of-
fitio particulariꝰ intendere cure aĩaꝝ.
A. Idem in ſũ.eo.ti.q.iiij. B. De mate-
ria ſcientie ſupra.diſcere.et ſupra.mgr̃
j.⁊.ij.⁊ infra.ſtudium.

Sciſma ſm hoſti. goſ.

⁊ Raỹ. eſt ab vnitate ſeu ab vni
uerſitate fidei illicit⁹ diſceſſus.
Et dicitꝰ a ſciſſura q̃ ꝑ ip̃m fit. xxiiij.q.
j.ſciſma. A. Quo aũt ad generalẽ acce-
ptõnem. ſciſma eſt diſſenſio eoꝝ intꝰ q̃s
vnitas eſſe debet ſm eoſdeꝫ.vt in ſũ.cõ.
li.j.ti.vj.q.j. B.

¶ Que ẽ differẽtia intꝰ ſciſma ⁊ hereſim?
Rñ. ſm Raỹ. Hereſis ĩ principio ſui hꝫ
ꝑuerſuꝫ dei dogma: quod nõ hꝫ ſciſma.
ſꝫ in fine cõfingit aliquã hereſim vt re-
cte videatur ab eccleſia receſſiſſe. xxiiij.
q.iij. inter hereſim. Poſſet igiꝰ dici. ꝙ
talis eſt differentia qualis ẽ inter diſpo
ſitõem ⁊ habitũ. A. i. inter cauſã ⁊ cau-
ſatum. dicto ca. inter hereſim. Uel talis
eſt differentia qualis ẽ inter gen⁹ ⁊ ſpe-
ciem: qꝛ omĩs heretic⁹ ẽ ſciſmatic⁹. ⁊ nõ
ecõuerſo. vt hic in fine. ⁊ in ſũ. con.eo.
ti.q.ij. vbi hec notanꝰ. B. Primo enim
diciꝰ ſciſma. ſed cum ꝑtinaciter inheſit
ſue ſecte aſſerens nõ eſſe obediendũ Ro
mane eccleſie. eſt hereſis. qꝛ peccat ĩ illo
articulo. Sanctã eccleſiã catholicam.
Omnis eñi heretic⁹ eſt ſciſmatic⁹: ſꝫ nõ
ecõuerſo. Idem Goff.

¶ Utrũ ſciſmatic⁹ vel hereticus habeat
aliquã poteſtatẽ ſpũalẽ? Rñ. ſm Tho.
ſcđa ſcđe.q.xxxix. Duplex ẽ p̃tas ſpũal'
Una q̃dem ſacramentalis. Alia iuriſdi-
ctionalis. Sacramẽtalis quidem p̃tas
eſt que ꝑ aliquã ↄſecratõem ↄferꝰ. ⁊ ta
lis ſm ſuã eſſentiaꝫ remanet in hoĩe ꝙ-
diu viuit ſiue in ſciſma ſiue in hereſim
labaꝰ. quod patet ex hoc. ꝙ rediens ad
eccleſiã nõ iterũ cõſecraꝰ: ſꝫ tamẽ tales
vſum p̃tatis amittũt. ita ꝙ non licꝫ eis
ſua poteſtate vti. Si tñ vſi fuerint. effe
ctum hñt in ſacramentalib⁹: qꝛ ĩ his ho
mo nõ opaꝰ niſi ſicꝰ inſtrumẽtũ dei. Uñ
effectus ſacramentales non excludunꝰ
ꝓpter culpam quancũqꝫ conferentis ſa-
cramentũ. Poteſtas aũt iuriſdictiona-
lis eſt que ex ſimplici iniunctõe hoĩs
ↄferꝰ. ⁊ iđ non ĩmobiliter adheret. ⁊ in
ſciſmaticis ⁊ hereticis nõ manet. Unde
nec poſſũt abſoluere. nec p̃nt excoĩcare
aut indulgẽtias facere. aut aliđ h⁹. etſi
fecerit nihil ẽ actũ. vij.q.j. nouacian⁹.
A. Idem in ſũ.eo.ti.q.iij. B.

¶ Qualiter ſciſmatici puniũꝰ? Rñ. ſm
Raỹ. A deo q̃dem legunꝰ multipliciter
puniri. vt Dathan ⁊ Abirõ. qui hyatu
terre abſorti ſunt Numeri. xvj. Item. x.
tribus qui Hieroboã adheſerũt date ſũt
in diſperſionem. iij Regũ. xij. ⁊. xiij. A.
cõiunctis ſequẽtibus. B. ⁊ alijs multis
exemplis. Ab homĩe quoqꝫ. ſiue a iudi-
ce puniũtur ꝑ excoĩcatõem. vel depoſi-
tõnem. xxiij. diſ. in nomĩe domini. extra
eo.c.ij. Iteꝫ puniũtur pecunialiter. ar.
xxiij.q.vij. ꝙ autem. Item ſi neceſſe eſt.
manu etiam militari. ſiue armata. xvij.
diſ. nec licuit. xj.q.j. petimus. Et de his
penis etiam tangit Tho. ſcđa ſecunde.
q.xxxix. A. Idem in ſum. con.eo. ti.q.
iiij. B.

¶ Quod ſit graui⁹ peccatuꝫ. ſciſma vel
hereſis? Rñ. ſm Tho. ſcđa ſcđe.q.xxx-
ix. Hereſis ſimpliciꝰ eſt grauius pc̃m:
qꝛ ẽ peccatũ cõtra ip̃m deũ ſm ꝙ in ſe ẽ
prima veritas cui fides ĩnitiꝰ. Sciſma
aũt eſt cõtra eccleſiaſticã vnitateꝫ q̃ eſt
minus q̃ ip̃e deus. Ex aliqua tamen cir
cũſtantia cõtingere poſſet ꝙ aliquis ſci-
ſmaticus grauius peccaret q̃ ĩfidelis ali
quis et hoc ꝓpter maiorem contẽptum.
vel ꝓpter maius periculum quod indu-
cit. vel propter aliquid hmõi. A. Idem ĩ
ſũ.eo.ti.q.v. B.

¶ Qualiter redeũtes a ſciſmate ſũt re-
cipiendi? Rñ. Sciſmatic⁹ volens redire
debet abiurare ſciſma. ⁊ ſatiſfacẽ ad mã
datum eccleſie. ⁊ debet recipi cum man⁹
impoſitõne. A. i. eccleſiaſtica poteſtate.
ꝑ quã debet a peccato ſciſmatis. ⁊ penis
ex eo ſequentibus abſolui. vt poteſt col
ligi ex iuribus allegatis. B. vt accipiãt
ſpiritũſanctũ qui extra eccleſiam nõ eſt
nec dari poteſt. xxiiij.q.j. dicimus. ⁊.c.
putenda. ⁊.c. ſciſma. Etſi quis recõcilia
tus dicat ſecum circa ordines diſpenſa
tum ꝓbare debet ab eo qui p̃t diſpẽſare.
vt extra eo.c.fi. A. Idem in ſũ.eo.ti.q.
vj. ſm Raỹ. ⁊ Goff. B.

¶ Quis poteſt diſpenſare cũ ordinatis

ab hꝫtico. ſciſmatico vel excoīcato? Rꝫ. ſm Hoſti. Si ſcienť a tali oꝛdineꝫ receperūt tūc ſolꝰ papa diſpenſat. Si vo ex ignorantia nō tñ ſupina. tūc ꝑ diſcretū ꝓlatū cum talibꝫ poterit diſpenſari. extra. de oꝛ. ab epiſ. q̄ re. c. j. ⁊. ij. Sꝫ ī epiſcopatu ſolus papa diſpenſat. extra. de elec. qꝛ diligentia. Et de ſic oꝛdinatis habes ſupra. oꝛdinatꝰ j. §. pl'ť. ⁊ fi. A. Idez qḋ in hoc. §. notať. ī ſū. eo. ti. q. vij. H. Alienatōnes facte a ſciſmaticis nō valent. vt ſupra. alienatio. §. pl'ť. Et qui īnititur eis eſt excōmunicatꝰ. vt ſupra. excoīcatio j. §. ij. in fine.

Secretoꝛuꝫ reuelatio. vide ſupra. reuelatio. et infra. teſtis iij. §. xj.

Seditio vtrū ſit moꝛtale pcc̄m? Rñ. ſm Tho. ſcḋa ſcḋe q. xlij. Seditio ꝓprie opponitur vnitati multitudinis. ſ. ꝓpl'i. ciuitatis vl' regni. ⁊ ſic opponiť iuſtitie et coī bono A. qꝛ ſm Aug. in li. de ciuitate dei. ꝓpl'm determināt ſapiētes nō eſſe cetū multitudinis: ſꝫ cetū iuris cōſenſu. et vtilitatis coīs ſociatū. vt ī ſū. li. iij. ti. xxxiiij. q. ccxxviij. vbi hec notanť. H. Et iḋ ex ſuo genere ē pcc̄m moꝛtale. ⁊ tanto grauius. quanto bonū cōe qḋ impugnať ꝑ ſeditōem ē maiꝰ q̄ bonū priuatū qḋ impugnať ꝑ rixā. Pcc̄m aūt ſeditōis p̄io ⁊ p̄cipaliť ꝑtinet ad eos q̄ ſeditōem ꝓcurāt. ſcḋo aūt ad eos qui illos ſequūť ꝑturbantes bonū cōe. Illi vo q̄ bonum cōe defendūt eis reſiſtentes. nō ſūt dicēdi ſeditioſi. ſicut nec illi qui ſe defendūt dicuntur rixoſi.

Sententia. Quādoqꝫ diciť ſnīa lata a iure q̄nqꝫ a iudice. A iure qñ eſt de hoc factū ſtatutū ab eo q̄ condere p̄t. de quibꝫ hēs ſup̄. lex. §. ij. Sententia vo a iudice eſt. qñ aliq̄s iudex iudicat inter ꝑtes. vl' qñ excoīcat. vt ꝓpter cōtumaciā ⁊ hꝰ. Siľr etiā dr̄ a iudice fieri. qñ nō ꝑ modū cōſtitutōnis: ſꝫ in odiū alicuiꝰ mali iaꝫ cōmiſſi ferť excoīcatō. ſiue generalis ſiue ſpālis. Et ſiľr dico etiāſi fiat in odium cōmittentiū in futuro. dum tñ nō intēdat facere ꝑpetuam conſtitutōnem. A.

vel ꝑticularem. Nāſi intendat facere ſētentiam reſpectu ꝑticulariū ꝑſonarū. aut etiā generalē: ſꝫ non ꝑpetuā dr̄ eſſe iudicis ſm glo. Ray̆. ⁊ ī ſū. li. iij. ti. xxxiij. q. lxxxvj. vbi hec notanť. Et p̄dictis con. Albricus. Sꝫ vr̄ q̄ ſnīa tūc dicať iudicis qñ ſeruať ꝓceſſus ⁊ oꝛdo iuditiarius. ⁊ nō aliť. al's ſnīa eſſꝫ iniuſta ⁊ iudex puniendꝰ. extra. de ſen. exco. ſacro. ⁊ eo. ti. cū medicinalis. li. vj. H.

¶ Que eſt ſentētia interlocutoria? Rñ. ſm Ray̆. Eſt illa que nō ſuꝑ p̄cipali: ſꝫ ſuꝑ alijs queſtionibꝫ ꝓferť. ſ. inter p̄ncipium cauſe ⁊ finem. ⁊ eſt de aliq̄ teſte repellendo vel recipiēdo. de dilatōne dāda vel nō. Vel p̄t dici interlocutoria: qꝛ inter partes loquendo ꝓfertur ſine ſcripture ſolēnitate. ar. extra eo. Etſi. li. vj. Bene tamen debet redigi in ſcriptis: ſꝫ nō eſt ꝓpter hoc neceſſe q̄ deſcriptio recitetur. A. i. in ſcriptis ꝓferatur. vt in ſū. eo. ti. q. xxvij. vbi hec notantur. ſm Ray̆. ⁊ glo. eius. H. extra eo. quoniaꝫ. A. hoc. c. habeť in ti. de ꝓba. H.

¶ Que eſt ſententia diffinitiua? Rꝫ. ſm Ray̆. Diffinitiua ſententia eſt. quando principalis queſtio diffiniť. ff. de re. iudi. l. j. Et debet ꝓferri ab ip̄o iudice. et ñ ab alio. aliter nō valet: niſi iudex ſit epiſcopus qui poteſt ꝑ alium recitare inſtar illuſtrium. C. de ſen. ex peri. reci. l. ij. ⁊ in Auten. vt ab illuſtri. ⁊ qui ſuꝑ eā digni ſūt. §. ſancimus igitur. coll'. v. extra eo. Et ſi. li. vj. A. Iſtud. c. Et ſi bene facit. alia vero iura allegata ſupra. parum faciunt. H.

¶ Vtrum ſententia diffinitiua ſine ſcripto valeat ī aliquo caſu? Rñ. Sunt caſus in quibus valet ſm Io. an. videlicet quando breues ſunt cauſe ⁊ maxime vilium ꝑſonarū. ⁊ poteſt dici breuis duorum aureoꝛuꝫ. ff. de dolo. l. adeſt. ⁊. l. p̄ce. in fine. A. Iſte leges nō videntur ibi haberi. Et de iſtis cauſis breuibus ⁊ vilium ꝑſonarum dicitur in Auten. niſi ꝯ qua infra. Et ſm Ray̆. et in ſū. eo. ti. q. xxviij. cauſe modice ſiue breues dicunť trecentoꝛū aureoꝛū vel quingentoꝛū ſolidoꝛū. Sꝫ melius videť quod ſequiť. ſ. vt attēdať conſuetudo. que ſi nō apparet relinquať iudicis arbitrio. per iura infra allegata. H. Inſpiciať aūt q̄litas

ꝑſonaꝝ. ⁊ reliquatᷣ arbitrio iudicis. ff.
de iure deli. l. j. extra. de offi. dele. de cau-
ſis. vel inſpiciatᷣ ꝯſuetudo loci. vel fori.
xj. diſ. cōſuetudinis. Itē valet cū ep̄us ī
cauſa ciuili inter clericos iudicat. xj. q.
j. ſiquis cū clerico. et. C. de ſen. ex peri.
reci. in Auten. niſi. Item cū p̄ſes depoſi
to offitio ꝯuenitᷣ vt reddat adminiſtra-
tōem. ī Auten. vt iudices ſine quoq̄ ſuf-
fra. §. neceſſitatē. colľ. ij. A. Ibi nō vide
tur hoc clare dici. tn̄ idem ponit Albri-
cus. B. Itē cū papa ꝑ ſe ꝓnūciat. valet
en̄. licȝ nō tulerit eam in ſcriptis. Ipſe
enim ſolutus eſt legib⁹. C. de legi. digna
vox. Itē ſm quoſdam valet ſi lata ſit in
cauſa mr̄imoniali. extra. de teſti. Albri
cus. A. Et ibi bn̄ vr̄ hoc ꝓbari. Et idem
eſt in oībus cauſis in quib⁹ ꝓceditur de
plano ſine ſtrepitu et figura iuditij. vt
in cle. ſepe. de verbo. ſigni. B.

¶ Sententia debet ferri ſedendo. Itē ī
loco publico et honeſto. iij. q. iij. §. ſpa-
tium. in fi. ff. de arbi. ſi cum dies. §. ſi ar
biter. Itē debet ferri de die ⁊ nō in tene-
bris. vt ſupra. iuriſdictio. in fi. Itez nec
dieb⁹ feriatis. maxime ſolennib⁹ ⁊ feſti-
uis. vt ſupra. ferie. §. ij. Itē nō debet fer
ri ꝑ venalitatē. ij. q. vj. §. diffinitiā. Hec
⁊ multa alia requiruntᷣ in ſententia q̄-
ruȝ ſi aliq̄d omiſſum fuerit nō valebit.
A. Et de his multa ponuntur in p̄dicto
ca. diffinitiua. cum ſequenti. B.

¶ Utrū ſnīa a nō ſuo iudice lata tene-
at? R̄n̄. Eſt nulla. extra. de iudi. at ſi cle
rici. niſi in cauſa recōuentōnis. iij. q. v-
iij. cuiꝰ in agēdo. extra. de mutu. peti. c.
j. ⁊. ij. Itē tenet ſnīa cū q̄s laicus ex cer
ta ſcia ꝯſentit in iudicē nō ſuū. ff. de iu-
riſ. om. iudi. l. ſi ꝑ errorē. A. ꝯiūcta. l. ē
receptū. eo. ti. B. extra. de foro cōpe. ſi-
gnificaſti. Sȝ hoc nō hȝ locū in clericis
qui nō poſſūt in aliū iudicem cōſentire
niſi ſit ꝑſona ecclˡiaſtica. ⁊ q̄ iuriſdictō-
nem ordinariā habeat. ⁊ ō volūtate ſui
ep̄i. vt ī dicto. c. ſignificaſti. De hac ma-
teria habes ſupra. iudex j. §. ij. ⁊. §. pľt.
vel etiā niſi in cauſa recōuentōnis. Nā
etſi clericus cōueniat laicū corā iudice
laico. ⁊ ille laicus recōueniat clericū ci
uiliter. ſi feratᷣ ſnīa contra clericū. bene
tenet: qꝛ ſuus iudex ē ꝑ recōuentōeȝ. ex-
tra. de mutu. peti. c. j. ⁊. ij. ⁊. iij. q. viij. §.
cuiꝰ in agendo. C. de ſen. ⁊ intᷣ. om. iudi.
cū papinianus. ⁊ in Auten. ⁊ ꝯſequēter
Crimīaliter ō laicus clericū cōuenire
nō poſſet corā iudice ſeculari. xj. q. j. c.
j. ⁊. ij. nec recōuenire p̄t. qꝛ ī crimine nō
admittitᷣ recōuentio. iij. q. xj. negāda.
⁊ nō relatōe criminū. ſȝ inocentia reus
purgatᷣ. ff. de pub. iudi. l. is q̄. A. Quaſi
idem notatᷣ ī ſū. li. iij. ti. xxxiij. q. xxviij.
ad finem. B.

¶ Quid ſi ſūt duo iudices et ꝓferūt di-
uerſas ſnīas? R̄n̄. Si ꝓceſſerūt ex iuriſ
dictōne ordinaria. tenet ꝑ reo. ⁊ nō pro
actore. niſi in cauſa fauorabili. puta ma
trimonio. dote vel libertate. ſiue teſta-
mēto. ſi ꝑ his fuerit lata. Si ō ꝓceſſerīt
ex p̄tate delegata. p̄det ex arbitrio dele
gātis. Q. ſi ex cōpromiſſo neutra dȝ hr̄e
vigoreȝ. extra. de ſen. ⁊ re iudi. duobus.

¶ Quis effectus eſt ſnīe? R̄n̄. ſm Ray.
Effectus eius eſt mľtiplex. Primus eſt
q ꝑ veritate accipitᷣ q̄tum ad illos in-
ter quos lata eſt. Et ītellige poſtq̄ trā-
ſiuit in rem iudicataȝ. ſ. quia ab ea ap-
pellari non poſſit. quod eſt poſt decem
dies. ff. de re. iur̄. res iudicata. Iteȝ effe
ctus ſnīe eſt. q in actōib⁹ ꝑſonalib⁹ mā
detur executōni infra q̄tuor menſes. ex-
tra. de offi. delega. querenti. et extra eo.
quod ad cōſultatōnem. tn̄ tēpus ip̄m p̄t
artari. ⁊ prorogari cauſa cognita. vt ī
preallegato. c. quod ad cōſultatōem. et
ff. de re iudi. l. ij. In actionibus ō reali
bus cuȝ res certa petita eſt. puta liber.
equꝰ. ager. domꝰ. dȝ mandari executōni
ſtatim poſt decem dies. qui conceſſi ſūt.
ad appellandum. ⁊ hoc ſi res ſit ī p̄ntia.
in Inſti. de offi. iudi. in pricipio. Et ideȝ
debet fieri in actione criminali. Nec en̄
in talibus eſt executio differenda. ij. q.
j. ſicut. Fallit tamen in quatuor caſib⁹.
Primo. ſ. cum princeps ex vindicta ſe-
uerius fert ſententiam: qꝛ tūc differtur
executō ad minꝰ ꝑ. xxx. dies. vt locꝰ poſ
ſit eſſe miſericordie. vel ſi res exigit etiā
penitentie. xj. q. iij. cuȝ apud. in fine. C.
de peni. ſi vindicari. Item cū ſnīa lata ē
in mulierē pregnantē. Nam differtᷣ vſ-
q; ad tp̄s ꝑtus. ff. de re. iur̄. l. pregnātis
A. Hec lex nō eſt ibi. ſȝ. ff. de pe. B. Itē
ſi capitalis ſentētia lata eſt in ſeruū dif
ertᷣ executō q̄uſq; reddiderit ratōcinia

admīſtratōnis quā geſſit. C. de bo. pre-
ſcrip. l. j. Itē cū quis eſt cōfeſſus de cri-
mine. C. de cuſto. reo. l. ij. vbi dr̄. ꝙ reus
cōfeſſus de crimine in iure. retrudatur
in carcerē. ⁊ poſtmodū reductus apud
acta audiat̄. vt. ſ. ꝯfeſſionē iteret. Sūt
et alij plures effectus ſnīe quos nō ꝓſe-
quor. q꞉ poti⁹ ad forū cōtentioſū ptinēt
A. Idem in ſū. eo. ti. q. xxx. B.
¶ Vtrū ſnīa lata inter aliq̄s preiudicet
alijs: Rñ. Regularit̄ nec ſnīa nec res ī-
ter alios acta vl' iudicata p̄iudicat ali-
is. extra. de fi. inſtru. īter dilectos. ⁊ ext̄
eo. c. q̄uis. C. res īter alios acta. ꝑ totū
Fallit tñ in mltis caſibꝫ. ſ. cuȝ cauſe ſūt
ꝯnexe. lxxxj. diſ. tantis. iij. q. vj. hoc q̄p-
pe. extra. de accuſa. ad petitōem. extra.
de purga. cano. c. plt. A. Exēplū p̄t po-
ni ī caſu de q̄ ī fine. §. dr̄. Aliter aūt licȝ
ſnīa ſuꝑ vna cauſa lata. puta ſuꝑ āmo-
tōne alicui⁹ a bñfitio faciat p̄ſūptōem
ī alia. videlicȝ ſuꝑ collatōne dicti bñfitij
alteri facta. nō tñ p̄iudicat alteri. ſi ille
cui facta eſt collatio vel ſilis neſciuerit
cauſā agitari. cū regula ſit ī ꝯriū. vt pȝ
in pricipio. §. nec rō aliud ſuadeat. nec
in iuribꝫ allegatis ꝯriū videatur ꝓbari.
B. Itē in cauſa libertatis. ff. de ſta. ho-
mi. l. īgenuū. Itē in cauſa filiatōnis. ff.
de libe. agno. l. j. in fi. ⁊. l. ij. ⁊. iij. ī prici-
pio. Itēȝ fallit ſi actio vel defenſio prīo
loco ptineat ad aliquē et ipē ſciēter pa-
ciatur ſequentē experiri de re iſta: q꞉ in
telligitur iuri ſuo renūtiare. vt ſi debi-
tor paſſ⁹ ſit experiri creditorē de ꝓprieta
te pignoris. q̄ ſuccubuit. ſi debitor poſt-
ea vellet agere. obſtabit ei res iudicata
vl' etiā ecōuerſo. creditor paſſus ſit debi
torem agere. ff. de re iudi. ſepe. extra eo.
c. plt. vbi hec omnia notantur. A. ſ. in
glo. in quibus etiam locis notatur ⁊ id
quod in ſequēti. §. habetur. B.
¶ Vtrū ſnīa lata īter alios alteri ꝓſit:
Rñ. Regulariter nec ſnīa nec alia res
īter alios acta alteri ꝓdeſt. Sȝ fallit: q꞉
ꝓdeſt ī certis caſibꝫ. prīo q̄dem ī querela
inoffitioſi teſtamēti. ff. de inoffi. teſta. l.
papinianus. §. meminiſſe. A. Ibi ſnīa la-
ta ꝯ agentē de ioffitioſo teſtamēto ꝓdeſt
fiſco cui acq̄ritur qd̄ dicto agenti reli-
ctū fuerat ex eodem teſtamēto. B. Itē ī
re īdiuiſibili. ff. ſi ſer. vēdi. l. loci. §. ſi fū

dus. A. Ibi dr̄ ꝙ ſnīa lata ꝓ vno dñorū
alicui⁹ fundi ſuꝑ ſeruitute fūdo debita
ꝓdeſt etiā alijs. B. Itē ī re coī cū pupil
lo. ff. quē ad. ſerui. amit. l. ſi cōem. A.
Ibi dr̄ ꝙ hñti cū pupillo cōem fundum
cui debetur ſeruitus vie nō obeſt p̄ſcri-
ptio q꞉ nō vſi fuerit pupill⁹ ⁊ ipē. et hoc
ꝓpter priuilegiuȝ pupilli. B. ij. q. vj. §.
diffinitiua. v̄. qñqꝫ plures. A. Poti⁹ inci
pit qñ vnā. B. extra. de appel. c. plt. A.
Ibi dr̄. Vna ſnīa pluribꝫ ꝯdemnatis. ſi
vn⁹ ſol⁹ ad appellatōnis benefitiū cōuo-
lauerit. illi⁹ victoria iure coī ceteris ſuf
fragatur ſi coī iure iuuentur. Itē nego
tiū. ⁊ eadēȝ cauſa defenſionis exiſtit. B.
Item ꝓdeſt vbi res ē cōis cū fiſco. C. de
coī. re. alie. l. ij. A. Ibi de hoc parū dr̄.
ſȝ poſſet dici ꝑ argumentuȝ idem qd̄ de
pupillo hr̄ in dicta. l. ſi cōem. ſed ibi nō
dr̄ d̄ ſnīa: ſȝ de p̄ſcriptōne vt patuit. B.
Notātur hec. extra eo. c. plt. A. ſ. ī glo.
⁊ debent intelligi cum p̄dictis modifica
tionibus. B.
¶ Quibus auxilijs ſubleuatur ſentētia
Rñ. Quatuor. Subleuatur em̄ quando
qꝫ ꝑ appellatōēȝ que debet fieri infra de-
ceȝ dies a tempore late ſnīe. ij. q. vj. c. j.
⁊. c. anteriorꝫ. Secūdo ꝑ ſupplicatōnem.
vt cū lata eſt a principe. vel ab alio a q̄
nō licȝ appellare. xxxv. q. ix. vtinā. et. c.
ſnīam. Tertio ꝑ q̄relam falſi. vt ſi dica
tur lata ꝑ falſos teſtes. vel alias falſas
ꝓbatōnes. extra. de teſti. ſicut nobis. ex-
tra. de ꝓcur̄. in noſtra. ⁊ de ꝓba. licȝ. C. d̄
fal. l. querela. A. vbi dicitur. Querela
falſi tēpalibus p̄ſcriptōnibꝫ non excluda
tur niſi. xx. annorꝫ exceptōne. ſicut cete
ra qꝫ fere crimīa. Sed vt patȝ in ſū. eo.
ti. q. xxxj. glo. Ray̆. dicit. ꝙ in hoc ſcḋm
quoſdam tria exiguntur. ſ. corruptio in
teſtibus. falſitas in atteſtationibus. et
ꝙ iudex ſecutus fuerit in ſententia fal-
ſitatem atteſtationuȝ. Io. tamen nota-
uit extra. de proba. licet cauſam. ꝙ ſicut
ſufficit probare inſtrumentū eſſe falſū.
vt. C. ſi ex fal. inſtru. l. pe. in fi. ita et te-
ſtes. cum par ſit fides teſtium. ⁊ inſtru-
mētorum. hec ibi. Verius videtur ꝙ ſuf-
fitiunt duo. videlicet falſitas teſtium. et
ꝙ ex falſis eorum teſtimonijs iudex fue
rit motus ad ſententianduȝ. dicta. l. pe-
nulti. C. ſi ex fal. inſtrumen. vbi dicitur

Falſaȝ quidē teſtationeȝ qua diuerſa ps
in iudicio aduerſus te uſa eſt. vt ꝓponis.
ſolito more arguere nō ꝓhiberis ſȝ cauſa
iudicati in irritum nō reuocat̄. niſi ꝓba-
re poteris eū qui iudicauerat ſecutū eiꝰ
inſtrumenti fidem. qđ falſū eſſe ꝯſtiterit.
aduerſus te ꝓnūciaſſe. Et idem etiam eſt
de inſtrumentis. vt patet ex eadeȝ lege. ⁊
eo. ti. l. fi. vbi dicit̄. Iudicati executō ſolȝ
ſuſpendi. ⁊ ſoluti dari repetitō. ſi falſis ī-
ſtrumētis circūuentā eſſe religionē iudi
cantis crimine poſtea falſi illato manife-
ſtis ꝓbatōnibꝫ fuerit oſtenſū. B. Itē q̄rto
ꝑ in integꝝ reſtitutōnē. extra. de ī integ.
reſti. ꝑ totū. A. Idem qđ in hoc. §. notat̄
in dicta. q. xxxj. ſm Ray̋. B.

Epultura pmo cōmu-
niter. Sepultura ſm Goff. qn̄qȝ
accipit̄ ꝑ ipſo officio qđ impē di-
tur corpibꝫ ſepeliēdis. Et de hac intelligi
tur q̄ vendi nō pōt. extra. de ſymo. nō ſa
tis. xiij. q. ij. p̄cipiendum. j. q. j. dictum ij.
Qn̄qȝ ſepultura dicit̄ ipa terra que ſi ē de
cimiterio. vel fuit ibi aliquis ſepultꝰ. ite-
rum vendi nō pōt. ff. de rei vendi. que re-
ligioſis. tercio qn̄qȝ dicit̄ ipa tumba. A.
i. archa marmorea vel lapidea. vt in ſū.
lib. j. ti. xvj. q. j. B. ⁊ illa vendi pōt. ſi nul
lus in ea ſepultus ſit. Alioq̄n locꝰ factus
eſt religioſus. et vēdi nō pōt. ff. de reli. et
ſump. fu. l. ij. xiij. q. ij. queſta. ⁊. c. poſtq̄.
Quarto dr̄ qn̄qȝ terra pura q̄ deputanda
eſt ad vſū ſepulture. ⁊ hec vendi pōt. xij.
q. ij. aux. A. Con. Inno. et Hoſti. Et ad-
dit Inno. q̄ ſi vas aliquod lapideū vel li-
gneum pro aliquo ſepeliendo eſt factum
pōt vendi. niſi ſit factū ſacrum ꝑ pontifi-
cem. vel ad hoc ſpāliter deputatū. ext̄. de
reli. domi. ad hec. Licet eniȝ in aliq̄ loco
ſit ſepultus aliq̄s ſine pontificis auctori-
tate. nō credimꝰ locū ſacruȝ ſm canones
licet ſecus ſit ſcđm leges. ff. đ reli. l. ij. Si
autē loca p̄dicta ſint ſacra vel ad hoc de-
putata ꝑ epiſcopū. vendere nō licet. ext̄.
eo. abolende. ⁊ notat̄ in dcā. q. j. B.

Quid eſt ius ſepulture? Reſ. ſm Ray̋.
Ius ſepulture eſt qđ competit eccleſie ad
ſepeliendum aliquos in cimiterio ſuo. et
prouenit ex pontificis aſſignatōne. ar. x-
iij. q. j. eccleſias. Cōpetit autem generali-
ter eccleſijs ꝓchialibus ⁊ etiam illis q̄-
bus a iure vel priuilegio conceſſum eſt.
nō aūt alijs. A. Con. Inno. qui etiaȝ di-
cit q̄ nō omnis eccleſia habet cimiteriuȝ
ſed ille tm̄ que habent ꝓpꝛium. vel que ha-
bent ex p̄uilegio. vt in ſū. eo. ti. q. ij. B.

Utrum alubi q̄ apud eccleſiaȝ poſſit
eſſe ſepultura. Re. ſm Inno. Cimiteriū vl'
quecunqȝ ſepulture debēt eſſe circa eccle-
ſiaȝ. xvij. q. iiij. ſicut. Sed tn̄ bene poteſt
cimiteriuȝ aliquantulū eſſe remotum ab
eccleſia non tn̄ credimꝰ q̄ alicui loco eti-
aȝ religioſo. hoſpitali vel hmōi. poſſit ac
cedere ſepultura. niſi habeat eccleſiā. Itē
in vno cimiterio multe eccleſie poſſunt
habere ius ſepeliendi ꝓchianos ſuos.
A. Idem in dicta. q. ij. B.

Utrum pactum preiudicet ſepulture?
Re. Pactum qđ fit cum rectore ꝓchial'
eccleſie de nō recipiendo aliquos vel cer-
tos ꝓchianos eius ad ſepulturā. ſerua-
ri debet etiaȝ ab his quibus a ſede apoſto
lica ſepultura libera eſt conceſſa. ⁊ licet il
li apud eos elegerint ſepeliri. ext̄. de pac.
pactum. lib. vj.

Ubi debet ſepeliri qui decedit nulla ſe-
pultura electa? Re. ſm Io. an. ſup. c. ania-
rum de ſepul. lib. vj. Sepeliri debet in ſe-
pulchro pentum exemplo patriarcharū
xiij. q. ij. Ebron. extra eo. nos inſtituta. ⁊
ca. fraternitatem. vel in ꝓchiali eccle-
ſia ſi conſuetudo ſit. A. Immo de iure cō
muni quis debȝ regulariter ſepeliri ī ec-
cleſia parrochiali. niſi conſuetudo repu-
gnet que ſeruanda foret. ſm Ray̋. et In-
no. ⁊ in ſum. eo. titu. q. x. vel niſi ſepultu
ra maiorum ſuorum ſit alubi. extra eo. ſi
quis. lib. vj. B. Q, ſi talis ſit alienigena.
vel viator. dȝ ſepeliri apud eccleſiam ī cu-
ius ꝓchia mortuus eſt. xiij. q. j. eccleſi-
as. vel in eccleſia cathedrali ſi ſit conſue-
tudo. xvj. q. j. capitu. j. A. Innoc. autem
dicit ſimpliciter. q̄ talis viator debet ſe-
peliri in eccleſia cathedrali. Hoſtien. do
ait. q̄ ſi defacili et ſine fetore portari poſ-
ſet. cum ſuis parentibus eſſet tumulan-
dus. ar. extra eo. capitu. j. et. ca. fraterni-
tatem. niſi contraria conſuetudo appare
ret. Sed vt dicit Inno. extra eo. ca. j. hec
omnia diſcreto iudici committantur. B.
Clerici quoqȝ ſi non eligant ſepulturam
ſepeliri debent in eccleſia vbi ſūt clerici.
A. Item in dicta. q. x. ſm Innoc. Religi-

oſi uo debent ſepeliri apud locum ſue re
ligionis vbi moriūtur.xvj.q.j.c.j.B. Itē
qui habet domicilium in ciuitate vel ca-
ſtro ſed quādoqȝ ad villam ruralē ſe trāſ
fert cauſa recreatōnis. vel vt ruralia ex-
erceat.⁊ non electa ſepultura decedit.nō
debet ſepeliri in eccleſia dicte ville ſed in
ſua ꝑrochiali. vel poci⁹ in ea in qua ma
ioꝝ ſuoꝝ ātiquoꝝ ab antiquo exiſtit ſe-
pultura. dūmodo abſqȝ ꝑiculo ad ipſam
valeat deportari. Mulier que plures vi-
ros habuit ſi ſepulturā nō eligat eſt cum
viro vltimo cui⁹ domiciliuȝ et honorē re
tinet tumulāda.extra eo.is qui. A. Al'
incipit ſi quis .B.li vj.

¶ Quid ꝺ his qui recipiūt alienum ad ſe
pulturā in caſu non ꝯceſſo ? Rẏo. Tenenť
ad reſtitutōeȝ corꝑis. ſi petatur. Iteȝ te-
nentur reſtituere quicq̄d occaſiōe illius
ꝑceperunt. vel que ꝑcipi potuerūt. A. ſcȝ
de iure.⁊ hoc rōne male fidei ſm glo. i.c.
cum liberuȝ.extra eo. et notať in ſū.eo.
ti.q.xij.B.extra eo. fraternitatem.in fi.
⁊.c.ex ꝑte j.et.ca.cum liberum.⁊.c.in ꝑ̄-
ſentia.⁊.extra eo.c.aīaꝝ.lib.vj.

¶ Quis tenetur facere expenſas ſepul-
ture? Rẏo. Heres tenetur. et ab ipſo peti
poſſunt .quia videtur quaſi contractum
cum defuncto. A. Hoc habetur. ff. de reli.
l.j.B. Et de hac materia vide ſuꝑ̄.reſti-
tutio ij.§.v.circa finem. Item ſi mulier
habeat dotem. de ipſa dote debent fieri ex
penſe funeris. ſi non habeat. tūc ad ipm̄
maritum ꝑtinent. ff. de reli.⁊ ſūp.fune.l.
j.⁊.l.ſi quis. A. Melius in.l.q̄ ſi nlľa.eo.
ti. vbi patet q̄ ad hoc ꝑ̄mo tenetur heres
vxoris emancipate ſi habeat patreȝ.q̄ ſi
non habeat heredem. tenetur pater.q̄ ſi
ꝑ̄dicti non ſuperſint. vel non ſint poten-
tes. tenetur maritus inq̄tum facere pōt
tenetur etiā principaliť maritus ad hoc
vſqȝ ad quantitatem lucrate dotis. ita tñ
q̄ ſi mulier habeat alia bona in hereditа
te. puta ducentū. maritus tenetur tm̄ ꝑ
rata dotis peruenientis ad eum. que for-
te fuit in centum. et ſic pro tertia parte
ſumptuum. et heres pro duabus partib⁹
ff.eo.l. Neratius. cum multis ſequentib⁹.
Et idem quod in hoc.§. notatur in ſum.
eo.ti.q.xxx.ſm Hoſti. B.

¶ Quid de his qui morientem moleſtant
ſepulturam impediunt. aut funeri iniu-
riantur? Rẏo. Qui ad domum moribundi
accedit. et ipſum vel alios moleſtat. vel
rebus eius ſigna ponit cadit ab actione
et in tantūdem condemnatur heredibus
defuncti. et publicatur tertia ꝑs bonoruȝ
eius. et eſt infamis. Et idem in eo qui cir
ca funus peccat. C. de ſepul. viola. in Au
ten. Item qui domum. A. Ibi dicit. Itē
qui domum moribundi acceſſerit. ipſum
alioſue qui eiuſdem familie ſūt moleſtās
aut rebus eius non ſeruato legali officiō
ſignacula imponit. ab actōne poſt mortē
illius cedat.⁊ alterum tantundem exiga
tur ab heredib⁹ iniuriati. publicāda ter-
tia ꝑte bonorum. ipſo quoqȝ infamia no
tato. Et eiſdē penis ſubiaceat qui eo mo
riente circa funus peccat.⁊ exequias pro
hibet. B. Nec debet impediri ſepultura ꝑ̄
textu debiti. vel cuiuſcunqȝ obligatōnis.
C. de ſepul. vio.l.cum ſit. A. Et ibi patet
q̄ quecūqȝ ꝑmiſſio ſiue obligatō fuerit ex
torta ꝑ tale impedimentum nulla eſt. nec
facta ꝯfeſſio.⁊ data pignora debent red-
di. et impediens punitur pena quinqua-
ginta librarum auri. qui ſi nō poteſt ſol-
uere puniatur in corꝑe. B. Nec debet in-
ferri moleſtia infra nouē dies ab obitu.
al' ꝑtunc eſt inutile. vt ibi in Auten. ſed
nec ante. A. Ibi dicitur. Sed nec ante
nouem dies ab obitu numerandos vlla
prorſus fiat moleſtia aduerſus quēlibet
ex perſonis defuncti. Si qua enim cautō
ſi quid ſimile fiat. inutile erit. Et idem qꝺ
in hoc.§. notatur in ſum.eo. titu.q.xxx.
ſm Azo et Hoſti. B. Bene tñ impedire-
tur ſepultura in multis caſibus anime. ꝺ
quibus habes infra. ſepultura iiij. Utruȝ
liceat ſpoliare mortuos ſupra. mortuus.
§.ij.

SEpultura ſecundo ſcȝ

quantum ad electionem. Preci-
pitur vniuerſis clericis ſeculari-
bus. et religioſis. A. Cuiuſcunqȝ ſtatus
vel conditionis exiſtant. vt in capi. ani-
marum. de quo infra. B. ſub intermina-
tione maledictionis eterne. ne inducant
aliquos ad vouendum. iurandum fide in
terpoſita. ſeu al' promittēdū. vt apꝺ eoꝝ
eccľias eligāt ſepulturā. vel iā electā vlte
ri⁹ ñ imutēt. Aliť clľis electō irrita ē. et q̄
ſic elegerit. nec poſſūt ſepeliri apꝺ eccli-
as ſic electas. nec eligē alubi. ſed oīo ſūt

ſepeliendi apud eccleſias apud quas fuiſſent ſepeliendi ſi nõ elegiſſent ſepulturaꝫ extra. de ſepul. aĩaꝝ. lib. vj. Cui ↄſtitutõi ſupadditur. q̄ꝛ qui ↄtrarium fecerit ſit excõicatus ⁊ nõ poſſit abſolui. niſi a papa vel in mortis articulo. vt ſup̄. abſolutio j. §. iij. d. iiij. A. Melius de hoc dicitur in cle. cupientes. ad fi. de pe. B. Item religioſi vel clerici qui p̄dictos in ſuis eccleſijs vel cimiterijs p̄ſumpſerint ſepelire. tenẽtur ad reſtitutõnem corpoꝝ ſi petantur ⁊ etiaꝫ omnium que occaſione ſepulture illorum ꝑuenerint quõlibet ad eoſdeꝫ faciendam integraliter infra decẽ dies. quã niſi fecerint. eccl'ie ip̄e apud quas ſepulti fuerint ⁊ cimiteria earũdem extũc ſint ⁊ tamdiu maneant interdicte donec fc̄ta fuerit reſtitutõ p̄dictoꝝ. vt in dicto. c. animaꝝ. Secus aũt videt̄ dicenduꝫ qñ quis ꝓprio motu voueret vel iuraret in tali loco eligere ſepulturaꝫ. qꝛ ſm̄ Hoſti. tũc tenetur ſuare niſi ex cã noua poſt orta. vt qꝛ factus eſt ep̄us vel religioſus. vel loc⁹ ille quaſi diſſipatus eſt. ar. extra. de reli. do. inter q̄tuor. A. Con. Raij. vt ĩ ſũ. li. j. ti. xvj. q. xxiiij. B.

¶ Eligere quis poteſt ſepulturam dimiſſa antiqua etiam in loco minus religioſo. extra eo. cum quis. lib. vj.

¶ Utrum religioſi poſſint eligere ſepulturam? R̄e. Non. ſed ſunt apud ſua monaſteria tumulandi. Poſſunt tamen eligere. ſi qñ moriuntur eſſent adeo remoti q̄ꝛ comode portari nõ poſſent ad illa. extra eo. religioſi. lib. vj.

¶ Utrum patres poſſint filijs eligere ſepulturaꝫ? R̄e. Poſſunt eos ſepelire vbi voluerint ſi ſint infra annos pubertatis ſcilicet xiiij. cõpletos. ⁊ conſuetudo terre id habeat. Al' nõ. A. ſed ſunt cum ſuis maioribus vel in ꝓchiali eccleſia tumulãdi. vt in. c. licet. d quo infra. B. Ipſi tñ filij eligere non poſſunt niſi poſt dictũ tẽpus. Tũc enim poſſunt etiam abſq̧ p̄ris aſſenſu. ita tñ q̄ꝛ ſi ſũt filijfamil'. non poſſunt ſine eius aſſenſu relinquere aliquid ꝓ aĩa ſua. niſi habeant peculium caſtrẽſe. vl' quaſi. extra eo. licet. lib. vj.

¶ Quid ſi ꝓpri⁹ ſacerdos corpus ei⁹ q̃ alubi elegerat ſepeliri violent̄ rapuit? R̄e. ſm̄ Hoſti. Amittit ius qd̄ ĩ ei⁹ mortuario habet. ⁊ oſſa reſtituet. ext̄ eo. c. cũ liberum.

Item ſi aliquis conuentus totus vel maior ps eius hoc fecerit. Secus crederem ſi minor ps vel ſolus p̄latus hoc feciſſet. A. Idem in ſũ. eo. ti. q. xiiij. B.

¶ Utrum poſſit fieri pactio pecuniaria ſup electõne ſepulture? R̄e. ſcd̄m Hoſtien. Quicquid tp̄ale ꝓmittitur vel datur vt talis electõ fiat. omnĩo reprobatur. quia ſymoniacũ eſſet. j. q. ij. q̄ꝛ pio. ext̄. de pac. ca. fi. A. Idem in ſum. eo. tit. q. xxiiij. ad finem. B.

¶ Quid ſi aliquis mandat corpus ſuum nõ ſepeliri? R̄e. Non eſt adimplendum. ff. de ↄdi. inſti. l. quidam. ⁊ notat̄ xxj. diſti. nũc aũt. A. in glo. Et idem notatur ĩ ſũ. eo. ti. q. fi. B.

Sepultura tercio ſcilicꝫ

quo ad canonicam portõnẽ. Qñ quis eligit alubi ſepulturã. d oĩbus q̃ illi loco dimittit debet ſua ꝓchialis eccl'ia habere canonicã portionem. q̃ varia eſt ſm̄ conſuetudines. Alicubi em̃ eſt medietas. alicubi tertia. alicubi quarta. ⁊ ideo conſuetudini eſt ſtanduꝫ. extra eo. certificari. A. Ibi dicitur attẽdenduꝫ laudabilem conſuetudinem regionis in ſoluendo. vel medietatẽ. vl' tertiaꝫ vel q̃rtam. B. Et ſi ↄſuetudo ibi non appareat dicit Hoſti. ſpectandã eſſe conſuetudĩem metropolitane eccleſie. Et ſi nec illa appareat ſpectanda eſt conſuetudo vicinarum. Et ſi varia ſit. tunc ſm̄ Goff. quarta debetur. In hac enim magis iura concordare videntur. extra eo. in noſtra. A. Idem notatur in ſum. libro j. titu. xvj. q. xvj. ⁊ ſe. B. Si autem eſſet conſuetudo q̄ꝛ nil detur. habes infra. §. iiij. Tamẽ de his qui eligunt ſepulturam apud fratres predicatores vel minores determinatum eſt q̄ꝛ tenentur eccleſie ꝓchiali dare quartam nõ ſolum de omnibus funeribus. ſed etiam d quibuſcũq̧ ⁊ quõcunq̧ relictis ⁊ ad quoſcunq̧ certos vſus. ⁊ de quibꝫ q̃rta dari non conſueuerit vel aliter de iure non deberetur. Item de omnibus datis. A. Scilicet etiam ſine teſtamento. vt patet in cle. dudum. de qua infra. ı. de q̃litercũq̧ donatis hoc caſu. B. in morte vl' mortis articulo. in infirmitate dãtis de qua deceſſerit fratribus ip̄is vl' alijs pro ip̄is. extra eo. dudum. in cle.

¶ Qñ aliq̃s cui⁹ maiores ſolẽt ab antiq̃

in aliqua eccleſia ſepeliri. ea dimiſſa eli-
git alubi ſepulturã vtꝝ canonica portio
debeat̃ eccleſie dimiſſe? R̃e. Non. ſʒ potius
illi eccl'ie in qua ꝯſueuit audire diuina. ⁊
recipere ſacr̃a. extra eo. cuʒ quis. lib. vj.
Quid ſi in vna ſolet audire diuina. ⁊ ĩ
alia recipere ſacramẽta? R̃e. Videt̃ ꝙ por
tio canonica debebit̃ ei vbi ꝯſueuit reci
pere ſacr̃a. extra eo. c. j. A. Hoc veri⁹ vi-
detur. ar. c. cũ quis. ext̃ eo. lib. vj. ⁊ cle. du
dum. de ſepul. vbi dicit̃ iſtam portionem
dandam ꝓrochialib⁹ eccleſijs ⁊ non alijs
licet de hoc varie opiniones olim fuerit
q̃ recitant̃ in. ſũ. eo. ti. q. xviij. B.
Quid ſi cõſuetudo eſt ꝙ nihil det̃ ꝑ ca-
nonica portõne? R̃e. ſm Raẏ. Credo ꝙ nõ
valet. quia eſt ꝯtra rõnem et naturalem
equitatem. extra eo. nos inſtituta. ⁊. c. re
latum. ⁊. c. certificari. Tñ ſm Hoſti. hec
ꝯſuetudo bene poſſʒ p̃ſcribi ſi titulus pro
baretur. A. Iſte titulus põt eſſe facta re-
miſſio ob bñficium eccleſie impenſũ. vel
aliã ratõnabileʒ cauſaʒ dũ tñ eccleſia ex
alijs bonis poſſit ſuſtentari. Al' ꝯſuetudo
nõ eſſet ratõnabilis. ar. c. ſtatuto. §. reli-
gioſos. de deci. lib. vj. Et hoc caſu obtinet
dictum Raij. cui etiam concordat Goff.
vt in ſum. eo. ti. q. xvij. B.
De quibus rebus debet dari canonica
portio? R̃e. ſm Raẏ. Non tm̃ de oblatõib⁹
cereis et alijs hm̃õi. que eccl'ia in q̃ quis
ſepelitur recipit in die funeris. ſed etiam
de alijs que defunctus ꝑ aĩa ſua illi eccle-
ſie relinquit̃. extra eo. in noſtra. Concor.
Hoſti. et addit hoc intelligendum de his
que relinquũtur occaſione eccleſie. ſiue lo
ci. Secus ſi intuitu ꝑſone q̃uis eccleſia-
ſtice. dũmodo nõ in fraudeʒ fiat. A. Et p̃
ſumitur fieri intuitu ꝑſone ſi relinquit̃
ſiue datur a ꝓpinq̃s. Secus ſi ab extrane
is. extra. de teſta. requiſiſti. B. Item dic
intelligendum eſſe taʒ de mobilibus q̃ꝫ de
immobilibus. Excipiuntur ornamenta
eccleſie. ⁊ pecunia pro eis data. vel pro fa
brica. anniuerſario. ſeptimo. trigeſimo.
⁊ alia ad ꝑpetuum cultum diuinũ lega-
ta. de quibus canonica portio deduci non
debet. niſi factũ fuerit in fraudem. vt ep̃s
ſi eſt ꝯſuetudo. ſeu ꝓrochialis eccleſia de-
fraudaretur. extra. de teſta. c. fi. A. Ideʒ
in ſũ. eo. ti. q. xix. ſm Raẏ. ⁊ glo. ⁊ Hoſti.
B. Inſuꝑ de his que teſtator ſiue moriẽs

relinquit quibuſcũqꝫ alijs eccleſijs. vel ꝑ-
ſonis in coĩ. vt pauꝑibus. nullam portõ-
neʒ habebit ꝓrochialis eccleſia. vt Inno.
dicit. extra eo. relatũ. quia canonica por
tio nõ eſt p̃ſtanda. niſi ab eccleſijs in qui
bus ſepelitur. vel ad quã tranſit ſe ꝯuer-
tendo. vel alio modo. Con. Wil. ⁊ Hoſtie.
A. Con. etiam Raij. licet Alan⁹ videatur
ſenſiſſe ꝙ de omnib⁹ relictis quibuſcunqꝫ
eccl'ijs alijs debeat dari canonica portio.
ſed non de relictis pauperib⁹. vel conſan
guineis. vel amicis etiam pro ſalute aĩe
ſue. vt in ſũ. eo. ti. q. xv. Et de iſto tranſi-
tu dic vt infra. §. ix. B. Et nota. ꝙ vt dic
Inno. ꝙ ab iſta canonica portõne danda
ꝓrochialib⁹ nõ ſũt de iure exempta mõa-
ſteria. vel alia loca que al' ſunt exempta
extra eo. in noſtra. ⁊ de teſta. requiſiſti. ⁊
c. officij. Itẽ nota ꝙ ſm Hoſti. lʒ petitio
canonice portõnis ꝯpetat ſacerdoti par-
rochiali. tñ ſi ip̃e eſt negligẽs in petendo
ep̃us poteſt petere ꝓ illo. extra. de ſucceſ.
ab inte. c. fi. A. Hoc vltimuʒ dictum fuit
potius Inno. vt patet ꝑ eũ. extra eo. rela
tum. vbi etiam dicit generalit̃. ꝙ ep̃us ꝓ
eccleſijs ſibi ſubiectis põt agere. vt habe
tur in ſũ. eo. tit. q. xv. vbi hec notant̃. Et
additur ſm eũ. Inno. ꝙ eccleſia vbi quis
habuit eccleſiaſticaʒ ⁊ paternaʒ ſepultu-
ram. nõ debet habere aliquam portõnem
immo ip̃a debʒ ꝓrochialib⁹ eccleſijs. extra
eo. c. j. Item Inno. in dicto. c. relatuʒ dic
Nota ꝙ ſicut canonicam portioneʒ ꝑci-
pit eccleſia ꝓrochialis de relictis ꝑ ſepul
tura. ita credim⁹ quod recipiat ⁊ de obla-
tis pro alijs ſacramentis. ſicut pro bene-
dictõnibus nubentium. et pro penitẽtijs
et pro extrema vnctõe. et alijs huiuſmo-
di. cum ſit eadem ratio ſcilicʒ quia dign⁹
eſt operarius mercede ſua. extra eo. cap.
j. Sed certe non videtur eadem ratio. q̃a
hec portio datur pro adminiſtratione ſa
cramentorum. vt in dicto. capit. j. et ideo
ipſis adminiſtrantibus debetur. ⁊ nõ ab
ipſis de ipſa adminiſtratione. Et propte-
rea dictum Inno. non approbat conſue-
tudo que eſt optima legum interpres. ff.
de legi. l. ſi de interpretatõne. B.
Quid ſi morit̃ rex. vel dux. vel alia ꝑ-
ſona q̃ ꝑ ãni circuluʒ in diuerſis eccleſijs
audiebat dĩna. ⁊ ꝑcipiebat ſacr̃a q̃ſi hñs
duo vel plura domicilia in quib⁹ ſe ꝑiter

collocabat. ⁊ elegit ſepulturã ĩ alio loco. cui eccleſie dabit̃ canonica portio ? Reſ. Eccleſie domicilioꝝ diuident eã inter ſe. ar. ext̃. ꝺ decimis. quoniã. ⁊ expꝛ̃ſſe habet̃ ext̃ eo. cũ ꝗs. li. vj. A. Ibi pꝫ ꝙ hoc verũ eſt. qñ ꝯſtat ꝙ equalit̃ habebat domiciliũ in pluribꝫ locis. In dubio aũt dũ appaꝛ̃et ꝙ aliꝗs taliũ mltũ fuerit vagatꝰ. vt pꝫ in dicta. q. xv. Inno. dicit ꝙ epũs data ꝓ ſepultura ſua debet accipe. ⁊ ſuam partẽ dare eccl̃ie vbi ſepelitur. ⁊ de reſiduo debet ptes facere inter eccl̃ias vbi per circulum anni ꝑcipiebat eccleſiaſtica ſacramenta. quia tales magnates non morantur in vno loco. ar. extra. de deci. qm̃. B.

¶ Quid de quibuſdam regionibus vbi ꝺ omnibus mobilibus que defunctus põt in teſtamento relinquere ſiue legare eccleſia exigit tertiam ptem. ⁊ morie͂ti iniungit ſacerdos ꝙ reuelet omĩa mobilia ſua ſicut fieri dicit̃ in Britania minori ? Reſ. ſm Wil. Non credo ꝙ hec ꝯſuetudo ꝑiudicare debeat iuri communi. niſi legittime fuerit ꝑ̃ſcripta. ⁊ ꝯtradictorio iudicio obte͂ta. A. vt in ſũ. eo. ti. q. xx. vbi hec notãtur. B. vel etiaꝫ auctoritate ſedis apl̃ice ꝯfirmata. Nec archiepiſcopoꝝ vel epiſcopoꝝ illius loci ꝯſtitutõnem ad hoc ſufficere. niſi aſſit volũtas vel ꝯſenſus ſubditoꝝ quos tangit. Et idem credo de predicto ꝑ̃cepto. ſ. ꝙ nõ tenent̃ morie͂tes ĩ hoc caſu eis obedire. niſi in dictis caſibus.

¶ Pone ꝙ defunctus eccleſie ſue reliquit decẽ et alteri eccleſie in qua elegit ſepulturam reliquit mille. vel caſtrum. nunꝗd prima eccleſia debet eſſe contenta illis decem ? Reſ. ſm Ray. Si defunctus legauit hoc modo ꝙ illis eſſet contenta. et ſacerdos ſciuit conditõneꝫ ⁊ non recepit legatum. videtur renũciaſſe iuri ſuo. ⁊ iaꝫ nõ poterit vlterius petere aliquam portõeꝫ Si ṽo defunctus abſolute reliquit. ⁊ ipſe abſolute recepit. poterit nihilominus de ceteris portõneꝫ vendicare. extra. ꝺ teſta. officij. vel ſaltem aget ad ſupplementum ꝯputatis illis decem. A. ſ. qñ expꝛ̃ſſit teſtator ꝙ eccl̃ia eſſet illis ꝯte͂ta. ⁊ fecit ĩ fraudem. modicaꝫ quãtitatẽ legando. Al' qñ eſt adiecta talis condicio. recipiendo ſibi preiudicaret. Qñ vero legatum abſolute factum eſt. petitur ⁊ integrum legatum ⁊ canonica portõ. niſi de mente teſtatoris aliud appareret. vt ſatis colligitur in dicto. c. officij. ⁊ etiam ex dictis Hoſti. vt ĩ ſum. eo. ti. q. xxj. vbi hec notant̃. B. ſicut filius inſtitutus in pte minori ꝙ̃ legittĩa poteſt agere tm̃ ad ſupplementum. C. de inoffi. teſta. Si qñ. §. illud. ⁊. l. oĩo. ⁊ ext̃. de emp. ⁊ ven. cum dilecti.

¶ Quid ſi quis elegit ſepulturam in propria eccleſia. ⁊ ei nihil legauit. et alijs eccleſijs multa legauerit. nunquid poterit hec eccleſia petere aliquam portionem ? Reſ. ſm Ray. Si eſt conſuetudo ꝙ elige͂tes ſepulturam in propria eccleſia ſemꝑ aliquid r̃linquũt. poteſt eccleſia illud petere ab heredibus. non iure actõnis. nec differendo propter hoc ſepulturam. ſꝫ implorando ſupꝛioris officiũ. extra. de ſy̆mo. ad apoſtolicam. Si ṽo non eſt ꝯſuetudo nihil poteſt petere. ſed ſolis funeralibus debet eſſe ꝯte͂nta. Nam tenetur ex officio ip̃m ſepelire. extra. de ſy̆mo. non ſatis. et c. cum in eccl̃ia. Poſſet quoqꝫ in hoc caſu implorari officium iudicis aduerſus heredes ſi depꝛ̃hendatur dolus teſtatoris vel heredum. Similiter aduerſus rectores aliarum eccl̃iaꝝ. ſi ⁊ illorum dolus ꝺ prehendatur. A. Naꝫ ⁊ circa talia dolus eſt puniendus. extra. de teſta. officij. ⁊ ext̃ eo. in noſtra. ſm eũ. Ray. Et ſm glo. eiꝰ videtur ꝙ prima facie dolus ſit preſume͂dus. cum alijs eccleſijs multa legauerit ⁊ nihil ꝓprie ꝑrochie reliquerit. vt in ſum. eo. ti. q. xij. B.

¶ Pone ꝙ aliquis eligit ſepulturã apud aliquã religionẽ. poſtea intrat in ip̃aꝫ ⁊ decedit. nũquid locus religionis tenebit̃ eccl̃ie illius ad canonicam portõeꝫ ? Reſ. ſm Ray. Dico ꝙ ſi trãſit in ĩfirmitate de qua moritur : tenet̃. extra eo. ꝺ his. Secꝰ ſi tranſit in ſanitate. aut etiã in infirmitate de qua non moritur. Con. Hoſti. A. Item in ſũ. eo. ti. q. xxv. B.

¶ Quid de leproſis intrantibꝫ domos leproſoꝝ. nũquid ſacerdos ꝑrochialis põt ꝺ eis morie͂tibus petere canonicã portõeꝫ ? Re. ſm Wil. Credo ꝙ non. quia par iudicium eſt ac ſi tranſierit ſani ad religionem niſi forte ex ip̃a lepra moriãtur. A. Multi enim moriũtur cum lepra ſed non ex lepra ſm eũ. Wil. ⁊ ĩ ſũ. eo. ti. q. xxvj. vbi hec notant̃. B. In hac tñ parte tenenda eſt ꝯſuetudo regionis.

¶ Quid ſi aliquis recipiat̃ in cõfratrem
alicuius loci religioſi. nõ tñ oblatis ſuis
bonis. ſʒ ſibi retẽtis. A. q̃ ad ius ꝓpetatis
ſecus ſi oblata ꝓprietate retineret ſibi vſu
fructum in vita. quia tũc bene gaudet ꝓ
uilegio religionis. vt in ca. vt priuilegio
de quo infra. B. et ibi eligat ſepulturaʒ?
R̃eo. ſᷓm Goff. Non liberatur a canonica
portione. ſicut nec eximitur ab epiſcopa
li iuriſdictõne etiaʒ ſi ipſi religioſi ſint ex
empti. extra. de p̃uileg. cum et plantare.
§. de ꝯfratribꝫ. ⁊. c. vt priuilegia. Itẽ Ho
ſti. A. Idem in ſũ. eo. ti. q. xxvij. B.

¶ Quid ſi quis ingreſſus religionem de
cedat in tp̃e nouiciatus? R̃eo. ſcd̃m Goff.
Puto canonicam portõnem eccleſie pri
ori nõ deberi. Quis enim exire potuerit.
nõ tamen exiuit. ſed in religione deceſſit
⁊ hoc ſufficit quo ad quarte retentõnem.
extra eo. ꝺ his. A. Con. Hoſti. vt in ſum.
eo. ti. q. xxviij. B.

¶ Quid ſi infirmus in vna ꝑrochia faci
at ſe deferri ad aliam. ⁊ ibi moriatur? R̃.
ſᷓm Ray. Prima eccl'ia nõ ꝓpter hoc pri
uatur canonica portõne. ar. extra. de his
A. Idem in ſũ. eo. ti. q. xxix. B.

Sepultura quarto ſcili
cet qñ ꝓhibeatur. Prohibent̃ in
cimiterio ſepeliri om̃es heretici.
extra. de heret. ſicut. Et de hoc ſup̃. here
ticus ij. §. ij. etiam ſi poſt mortem appare
at de hereſi. xxiiij. q. ij. ſane ꝓfert̃. Simili
ter etiaʒ ꝓhibentur pagani. ⁊ iudei. de cõ
ſe. diſ. j. eccleſiam ⁊. c. ſe. A. Et ibi patet
q̃ idem eſt de omnibꝫ infidelibꝫ. B. Itẽ ge
neraliter om̃es excoĩcati. xxiiij. q. ij. ſane
qꝺ ſup. extra. de priuil. ep̃oꝝ. lib. vj. Etiã
excoĩcatus minori. ar. in dicto. c. ſane. Et
intelligendũ ſᷓm Wil. ꝺ excoĩcatis mino
ri ſi notorie ſic excoĩcati ſũt. Item idem ꝺ
excoĩcato etiã iniuſte. vt notat̃. extra. de
reſti. ſpol'. lrãs in glo. circa finẽ. Item ꝓ
hibent̃ qui in torneamentis moriũtur. Et
exponit Hoſti. etiaʒ ſi quis ibi letale vul
nus accepit. licet poſtea ſuꝑuixerit. qui
q̃uis peniteat ⁊ ei eukariſtia nõ neget̃.
carebit tñ eccleſiaſtica ſepultura. extra.
de tornea. c. j. Hoc tñ intellige de illo q̃ ve
nit cã exercẽdi ſe in torneamento. non de
alijs. ext̃. de tornea. c. ij. Nã ⁊ ſᷓm Wil. itel
ligit̃ tam de militibꝫ. q̃ de armigeris coꝝ
qui ibidem in armis ſe exercẽt. Secus de
illis qui illuc vadunt cauſa curioſitatis.
vt ad videndũ. vel q̃cunqꝫ alia cauſa. Itẽ
ꝓhibent̃ illi qui ſe occidũt. xxiij. q. ij. qui
bus. xxiij. q. v. placuit. Et hoc intelligen
dum ſᷓm Wil. ſi ꝑemerũt ſe ex deſperatõe.
vel iracũdia. Secus ſi ex furore. vel a ca
ſu. Tñ ſicut dicit Her. extra eo. ex ꝑte. ſi
quis ꝓpter fugam ſe p̃cipitaret in aquaʒ.
quia ſic credat ſe euadẽ poſſe. nõ imputa
tur ei ſi ꝯtrariũ eueniat. ⁊ hoc cum ꝓ bo
no et licito hoc faciat. ar. xiij. diſ. nerui.
xxiij. q. v. de occidendis. Con. Hoſti. Iteʒ
qñqꝫ interdicit̃ ſepultura generaliter. vt
omnibꝫ de tali loco ſcʒ tp̃e interdicti. vt
ſup̃. interdictũ iiij. §. iij. Itẽ manifeſti v
ſurarij. extra. de vſur. quia. et eo. tit. q̃q̃
lib. vj. Itẽ quicũqꝫ p̃ſbiteꝝ tutorez in te
ſtamẽto reliquerit. xxj. q. iij. cyprianus
⁊. lxxxviij. diſ. neqꝫ apud. Sed vt hic ibi
glo. iſtud hodie nõ habet locũ. Itẽ blaſ
phem⁹ dei. extra. ꝺ male. c. fi. A. Et ibi pʒ
q̃ hoc verũ eſt qñ maledicus recuſat agẽ
ſtatutã ibi pñiam. ⁊ nõ al'. B. Item mõa
chus ꝓprium habens. extra. de ſta. mo. ſu
ꝑ quodã. Et genẽalit̃ null⁹ notori⁹ ꝺ mor
tali pc̃o ſepelied⁹ ẽ. xiij. q. ij. quibꝫ. ⁊. c. ñ
exiſtimem⁹. ⁊. c. obeũtibꝫ. Et hec locũ ha
bẽt ſi tales nõ ſũt eccl'ie reconciliati. Nã
ſi reconciliati eſſent. vel certa pñie ſigna
apparerẽt ſepeliendi ſunt. ſed heredes te
nent̃ ſatiſfacere pro eis. extra eo. paro
chiano. niſi fuerit raptor. de quo ſupra.
raptor j. §. j. A. et ibi latius in additione
B. vel occiſus in torneamento. vt dictum
eſt. A. vel etiam excommunicatus quia
in excommunicatõe mortuus non debet
eccleſiaſtica ſepultura ſepeliri anteq̃ fue
rit abſolutus. licet ſigna penitentie in eo
apparuerint. extra. de ſenten. exco. a no
bis. ij. B. Item non eſt ſepeliendus qui
ſaltem ſemel in anno non confitetur ex
tra. de pe. omnis. Et hoc intellige. niſi in
articulo mortis exiſtẽs ſigna cõtritionis
oſtenderit. Ad quod probanduʒ ſᷓm oĩa
in hoc caſu ſufficit vn⁹ teſtis. xxvj. q. vj.
qui recedunt. ⁊. c. ſe. A. Et ibi hoc notat
glo. quia ex eo nulli preiudicium genera
tur per. c. placuit. ⁊. c. cum itaqꝫ. de cõſe.
diſ. iiij. Nam iura hic allegata nõ faciũt.
Predicta etiaʒ omnia notantur in ſum.
lib. j. ti. xvj. q. iij. B.

¶ Quid ſi tales q̃ dc̃i ſũt ſepulti fuerũt?

℞. Si corpa eoꝝ diſcerni pñt. exhuman
di ſunt. aliter nõ. extra eo. ſacris. ⁊ eccl'ia
ſiue cimiteriũ eſt reconciliandũ. extra. ꝺ
ꝯſe. eccle. vel altaris. ꝯſuluiſti. A. Et ibi
patet ꝙ hoc fieri debet aſpſione aque ſo
lenniter bñdicte. ſicut in dedicatõne eccle
ſie fieri ꝯſueuit. Et bñdictõ aque ⁊ recõ-
ciliatõ debꝫ fieri p epm̃. eo. ti. c. aqua. Et
ſi fuerit infidelis ſepultus debent etiã ti-
gna ⁊ pietes radi. de ꝯſe. diſ. j. eccl'iaꝫ. H.
Occulti tñ pctores ſepeliendi ſũt niſi for
te eſſet aliquis excoĩcatus. vel hereticus
quia cui nõ coĩcamus viuo. nec mortuo
coĩcare debemus. vt ſup̃. excoĩcatõ vj. §.
fi. A. Idem quod in hoc. §. notatur in di
cta. q. iij. ſm̃ Hoſti. Ray̆. ⁊ Goff. H.

¶ Quid fiet ſi dubitet̃ de cadauere vtrũ
fuerit xp̃iani. vel pagani. vel excommu-
nicati? ℞. videtur in meliorem partem
interp̃tandum niſi aliqua pbabilitas eẽt
de oppoſito. vt extra eo. ſacris. xiij. q. ij. ñ
extimemus. de con. diſ. j. eccleſiaꝫ. A. Idẽ
in ſum. eo. ti. q. iiij. H.

¶ Utrum ſuſpenſi ⁊ huiuſmodi ſint ſepe-
liendi? ℞. Sepeliendi ſũt dum tñ penitu
erint. xiij. q. ij. c. fi. verũtamẽ ad deponẽ-
dum eos de patibulis requirit̃ licentia
iudicis ſecularis. ne iuſticia ꝯtemni vide
atur. ff. de cadaue. puñto. l. j. et. ij. Sed et
ipſam licentiam iudex denegare non de-
bet in hoc caſu. A. Hoc pbatur. ff. de ca-
daue. punito. l. fi. vbi dicit̃ ꝙ corpa taliũ
danda ſũt cuilibet petenti ad ſepulturaꝫ
Poſſũt tñ qñqꝫ ex cã denegari. vt ob ma
gnum aliquod delictũ. puta leſe maieſta-
tis. ff. eo. l. j. H. Nam ⁊ corpus xp̃i talibꝫ
dat̃. vt ſup̃. coĩcare. §. fin. De raptoribus
quibꝫ etiam penitentibꝫ qñqꝫ negat̃ eccle
ſiaſtica ſepultura. habes ſup̃. raptor j. §.
j. A. ⁊ ibi latius in additõne. H.

¶ Utrum mulier pregnãs defũcta debe-
at ſepeliri? ℞. ſm̃ Hoſti. Si eſt certuꝫ ꝙ
partus mortuꝰ ſit. tũc mulier cum partu
ſepelietur. Si võ certũ eſt ꝙ viuit vel du-
bitatur de hoc tũc mulier debet priꝰ ſcin-
di. ⁊ ſi partus viuus ſit debet baptizari. ſi
mortuꝰ extra cimiteriũ ſepeliri. A. Idem
in ſum. eo. ti. q. vij. H.

SEruus pmo cõmuni-

ter. Multis modis efficiũt̃ ſerui.
Nam quidam ſtatim cũ naſcunt̃
ſerui ſunt. vt qui de matre ancilla naſcũ
tur. hoc tñ vide plenius infra. §. iij. Qui-
dam võ fiũt iure gentiuꝫ. vt qui in bello
iuſto capiũtur. Quidam fiũt iure ciuili.
vt qui maior. xx. ãnis paſſus eſt ſe venũ-
dari ad preciũ pticipandũ. Et de hoc ha-
betur infra. §. iiij. De his tribꝫ modis ha
betur Inſti. de iure pſo. §. ſerui aũt. Iteꝫ
ſũt aliqui ſerui quia ius ciuile eos in pe-
nam ſubicit ſeruituti vt libertus pter in
gratitudinẽ. vt ſup̃. libertus. §. ij. Itẽ iu
re canonico raptor mulieris efficit̃ ſeruꝰ
rapte. vt ſup̃. raptor ij. §. ij. Item deferen
tes auxilium ſarracenis efficiuntur ſerui
capientium eos. vt dictum eſt ſup̃. ſarra
cenus. §. ij.

¶ Sunt alij ſerui magis largo mõ dicti.
vt aſcripticij ſiue originarij qđ idem ẽ ſci
licꝫ. quidam homĩes qui ita aſcripti ſũt
terris colendis ꝙ nõ poſſũt a cultura re
cedere ſine dñoꝝ volũtate. nec pñt vendi
ſine gleba. nec gleba ſine illis. Et dicũtur
aſcripticij. quia aſcripti ſiue ꝺputati ſũt
ad culturam. ⁊ originarij quia a ſua ori-
gine tales ſũt. Hi etiam ſerui qñqꝫ colo-
ni dicuntur. Iſti tales nõ ſunt pprie ſui.
A. Itẽ in ſũ. lib. j. ti. viij. q. lxiiij. ſm̃ glo.
Ray̆. H. nec repelli debẽt a legittimis a-
ctibꝫ. niſi ꝙ ad ordines nõ debẽt admitti.
vt notat̃ extra. de iude. multoꝝ. A. ĩ glo.
H. Et diſ. liiij. quis autem leges. A. Ibi
hoc habet̃ in tex. et glo. Et hi originarij
bñ pñt ordinari de volũtate dñoꝝ. vt no
tat glo. ĩ dicto. c. multoꝝ. p. c. ſi quis obli
gatus. liiij. diſ. Iteꝫ qñqꝫ etiã ꝯ volũtatẽ
ſcilicꝫ in ipis poſſeſſiõibꝫ. ea. diſ. ſi ſuꝰ. ij.
vbi dicitur. Aſcripticios vero ĩ ipis poſ
ſeſſionibꝫ clericos ⁊ pter voluntatẽ dño-
rum fieri pmittimus. ita tñ vt clerici fa-
cti impoſitam ſibi agriculturam adiple-
ant. H.

¶ Cuius parentis conditõnem filius de-
beat ſequi? ℞o. ſm̃ Tho. ĩ. iiij. diſ. xxxvj.
Scđm leges ciuiles partus ſequitur ve-
trem et hoc ratõnabiliter quia proles ha
bet a patre cõplementum formale. ſed a
matre ſubſtantiam corpis. Seruitus aũt
ẽ ꝯditõ corpalis. cum ſeruus ſit q̃ſi iſtru-
mẽtũ dñi in opando. ⁊ iõ ples ĩ libtate et
ſuitute ſequit̃ mrẽm. ſed in alijs q̃ ptinẽt
ad dignitatẽ que eſt forma rei ſequit̃ pa
treꝫ. ſicut in honoribꝫ. muneribꝫ. munici
pijs ⁊ nobilitate. ⁊ alijs huiꝰ mõi. Et huic

cōcoꝛ. canones. et lex Moyſi. vt pȝ Exo.
xxj. In quibuſdā tñ terris que iure ciui-
li nō regūtur partus ſequit̃ deterioꝛem
ꝯditioneȝ vt ſi pr̃ ſit ſeruus q̃uis vxoꝛ ſit
libera erūt filij ſerui. nō tñ ſi poſt pactū
mr̃imoniū pr̃ ſe in ſeruum dedit nolente
vxoꝛe. et ſilr̃ ſi fiat ꝯuerſo. Si aūt vter-
qȝ ſit ſuilis ꝯditōnis ꝛ ꝑtineāt ad diuer-
ſos dños. tūc diuidūt filios ſi plures ſūt.
vel ſi vnꝰ tm̄. vnus alteri recōpenſabit d̉
precio ꝛ accipiet natū in ſui ſeruitiū. Tñ
nō eſt credibile q̄ talis ꝯſuetudo poſſit ēe
ita rōnabilis ſicut illud qđ multoꝝ ſapi-
entū diuturno ſtudio determinatum eſt.
A. Con. Pe. vt in ſū. lib. iij. ti. xvij. q. viij
B. Et nota q̄ ſm leges ſiue mr̃ fuerit li-
bera ſoluȝ qñ ꝯcepit. vel ſolum qñ ꝑpit.
vel etiā medio tp̄e. ſufficit ad libertatem
ꝓlis vt. ff. de ſta. ho. l. ꝛ ſeruoꝝ. B.

Qualiter liber hō qui patit̃ ſe venun
dari fit ſeruus? Re. Sex requirūtur. Pri
mū q̄ ſit maioꝛ. xx. ānis. C. de libe. cau. ſi
miniſteriū. Secūdū q̄ intendat preciuȝ
ꝑticipare. C. de libe. cau. nō ideo. Tertiuȝ
q̄ in veritate ꝑticipet. ff. qui. ad liber. ꝓ-
cla. nō licet. l. j. Quartū q̄ emptoꝛ credat
ip̄m ſeruum eſſe. ff. de libe. cau. l. liberis.
§. ſi quis ſciens. Quintū vt ille qui vendi
tur ſciat cōditōnem ſuam. ff. quibꝫ ad li-
ber. ꝓcla. nō licet. l. qui ſe. A. Hec lex nō
videt̃ ibi hr̄i. B. Sextum q̄ vēditoꝛ ſciat
ip̄m eſſe liberꝝ. ff. quibꝫ ad liber. ꝓcla. nō
licet. l. iiij. A. In hac. l. paꝝ videtur hoc
ꝓbari. Predicta tñ ſex requiſita notātur
etiam in ſū. li. iiij. ti. iiij. q. xvj. ſm Hoſti.
Goff. ꝛ Azo. B. Si aliqđ iſtoꝛuȝ deficiat
iure coī in ingenuitateȝ reuocatur. Qꝫ ſi
nihil deficiat. ꝛ ſi poſtea manumittat̃ nō
fit ingenuus ſed libertus. ff. de ſta. ho. hō
liber. niſi reddat domino precium. ff. ſi ī
genu. manu. l. ij. rñſo primo. Quod tamē
precium dominus inuitus non cogit̃ re-
cipere ſm quoſdam. A. et in dicta. l. ij.
videtur hoc tenere glo. B.

Qualiter ſerui efficiantur liberi? Re.
ſm Hoſti. Multis modis. Uno modo per
manumiſſionē. Uide ſupra. manumiſſio.
§. fi. Item fit aliquis liber ſi eum langui
dum dominus expoſuit. vel ei alimenta
negauit. vt ſupra. expoſitus. Iteȝ quādo
aliquis vendit ancillam ne ꝓſtituatur. et
emptoꝛ facit contra. fit libera. Item ſi ſer
uus pileatus incedit ante cadauer domi-
ni dum defertur ad ſepulturam. Item ſi
poſtq̃ lata eſt ſententia ꝯtra illuȝ qui di-
cebatur ſeruus dominus poſtea pro ipſo
preciuȝ recipiat. Item ſi dominus ancil-
lam in mr̃imonio collocauit ſcribēs pro
ea dotem. Item ſi ſeruum appellauit filiū
actis interueniētibus quaſi in figura iu-
dicij. Item ſi dedit ſeruo inſtrumentum
per quod eius ſeruitus ꝓbatur. ꝛ alijs ca
ſibus qui habentur. C. ex qui. cau. ſer. ꝓ.
pre. liber. acti. ꝑ totuȝ. A. Ibi de ꝓ̄dictis
cauſis parum videtur dici. ſed ponuntuꝛ
alie cauſe ex quibꝫ ſerui ꝑueniunt ad li-
bertatem. ꝛ alie etiā ponūtuꝛ. ff. qui ſine
ma. ad liber. ꝑue. ꝑ totum. Sed hec paꝝ
faciūt ad foꝛum penitentiale. B. Item ſi
iudeus xp̄ianum mancipiū emerit. vt ſu-
pra. iudeus ij. §. j. ꝛ extra. de iude. c. fi. De
ſeruis iudeoꝝ et ſarracenoꝛum. vide ſup̄.
iudeus ij. §. j. A. ꝯiunctis additōnibꝫ. B.
Et quia ſeruus manumiſſus dicit̃ liber-
tus. facit ad hoc ſup̄. libertus. ꝑ totum.

SEruus ſecundo. q̄tuȝ

ad oꝛdinatōnem. Nullus ſeruus
ſiue priuati ſiue eccleſie oꝛdina-
ri debet. niſi prius manumittat̃. diſ. liiij.
c. j. ij. ꝛ. iij. Et ratio eſt ſuilis vtilitas atȝ
clericalis dignitas. diſ. liiij. admittuntuꝛ
extra. de ſer. nō oꝛdi. de ſeruoꝝ. A. Alia
rō eſt qꝛ debet eſſe īmunis ab alijs q̃ dīne
militie eſt aggregādꝰ. vt a caſtris dñicis
nulla neceſſitate abſtrahat̃. liiij. diſ. ca. j.
B. Et hoc intellige verꝫ in omni genē ſer
uoꝝ. de quibꝫ etiā habes ſup̄. ſeruꝰ j. §. ij.
A. ꝛ ibi de hoc dictum eſt. B.

Utruȝ ſeruus eccleſie liberatus poſſit
oꝛdinari retento iure patronatus? Re.
ſcđm Ray̆. Sic dico retento iure quo ad
hoc q̄ non iniurietur eccleſie. nec accu-
ſet illam. nec teſtificetur contra eam. diſ.
liiij. qui ex famulis. A. Hoc. capi. parum
facit quo ad hoc ſed bene faciunt iura in
fra. allegata. B. Immo etiam ſi ſimplici
ter fuerit manumiſſus tenetuꝛ ad predi-
cta. aliter reuocatur in ſeruituteȝ. xij. q.
ij. dy̆aconi. ꝛ. c. epiſcopus qui mancipiū
ꝛ. c. liberti. et. c. octaua. extra eo. ti. de fa-
mulis. Dicūt etiam quidaȝ q̄ tenetur q̃
ad alias honeſtas operas licet nō ſint no
minati impoſite. vt in dcō. c. dy̆aconi. et
ſilibꝫ. A. Hec iura ſatis videntur ad hoc

facere.B.non tñ tenetur ſeruire eccleſie ꝑpetuo in officio clericali.niſi expſſe di-ctũ ſit in ipa manumiſſione et ordinatõe extra eo.eo liberti⁹.Et poſito ꝙ fuerit ex-pſſum.nõ tñ reuocabitur in ſeruitutẽ ſi non vult in illa eccl'ia ſeruire in diuinis officijs.niſi admonitus ꝑduraret in ꝯtu-matia.extra eo.nullus clericus.A.Idem in ſũ.lib.iij.ti.xvij.q.j.De bonis aũt liber torꝫ eccl'ie vide ſup̃.libert⁹.§.fi. B.

¶ Utrum ſeru⁹ priuati liberat⁹ poſſit or-dinari retẽto iure pronatus? Re.ſm Raij Non debet ordinari.niſi prius cõſecutus fuerit a dño plenã libertatem.ita ꝙ non teneatur pſtare patrono opas.nec fabri les que ꝯſiſtũt in faciẽdo.nec obſequia-les que ꝯſiſtũt in nõ faciendo.diſ.liiij.c.j.ꝛ.ij.ꝛ.c.quicũqꝫ.ꝛ.c.vlt.A.Con.Ul.vt in dicta.q.j.B.Sed vtrum dñs poſſit ĩ tali liberto retinere opas ſpũales.Dicen dum ſm Hoſti.vt vitet̃ omne ꝯtrariũ.ꝙ hoc onus erit imponendũ in ipa manu-miſſione añ ordinatõnẽ.ꝛ ſic in ipſa or-dinatõne poterit onus iam impoſitũ de-clarari.extra.de elec.ſignificaſti.ad fi.et extra.de pben.ſignificatũ.Et ſi talit̃ or-dinatus nõ fuierit poterit degdari.liiij.diſ.frequẽs.ꝛ.c.quicũqꝫ.extra eo.null⁹.Si tamen factus fuerit ſacerdos nõ fiet ſeruus domini olim ſui.Idem Goff.ꝛ In no.A.Si vo non ſit factus ſacerdos vi-detur ꝙ poſſit in ſeruitutem etiam priua ti reuocari ſi non ſeruierit in diuinis pro vt tenetur.ar.hic a ꝯtrario ſenſu.facit in ar.etiam dictuꝫ.c.frequens.adhibita tñ moderatõne de qua in.§.ſe.Et idem etiaꝫ qđ hic notatur in ſũ.eo.ti.q.ij. B.

¶ Quid ſi ſeruus fuerit ordinatus non accepta libertate? Reo.ſm Raẏ.Si fuit ordinatus dño ſciente ꝛ non ꝯtradicente eoipſo ingenuus fit.diſ.liiij.ſi ſeruus ſci-ente.Et hoc verꝫ eſt ad quoſcũqꝫ ordines fuerit ordinatus.Idem Goff.ꝛ Inno.Si vo dño ignorãte vel ſciẽte ꝛ ꝯtradicente.A.Hic vt patet in ſũ.eo.tit.q.iij.diſtin-guendum eſt.quia aut ordinatore vel pñ tatore ſciente ꝯditionẽ ordinandi ordia tus eſt.aut neſciente.In pmo caſu ordi-natus remanebit in ordine.ſed ordinator vel pñtator debet ꝯdemnari domino ĩ du plum.diſ.liiij.ſi ſeruus abſente domino.ꝛ hoc ſi alter tm̄ ſciuit.Si vo ambo ſciue-runt.dabit vnum pſentatorꝛ alium or-dinator.Sed ſi neuter habet vnde ſoluat poterit dominus ſibi poſtulare illũ reſti-tui.ar.diſ.liiij.ex antiquis.In ſcđo caſu cum ordinatus eſt ordinatore vel pñtato re ignorante ꝯditionẽ eius.fit qđ ſeq̃tur B.tũc ſi ordinatus eſt in ſacerdotẽ rema nebit in eodem ordine.peculio ſi qđ habꝫ dño reſtituto.Qꝫ ſi non habet peculium nec eſt qui redimat ipm.debet ſuo domi-no reddi ad ſeruiendum ei in ſeruitijs q̃ ordinem ſuum deceant vt horis canoni-cis.miſſa.ꝛ huiuſmodi.liiij.diſ.frequens Qꝫ ſi cõtumax hoc renuat.deponi debet.extra eo.nullus.in fi.Si vo ordinatus ẽ in dẏaconum.dabit p ſe vicarium.et ipſe remanebit in ordine.Al' reuocabitur in ſeruitutem niſi aliquis vellet eũ redime-re.ꝛ idem intellige de ſubdẏacono.extra eo.miramur.In alijs ordinib absolute in ſeruitutem reuocabitur.liiij.diſ.nul-li.ꝛ.ca.ex antiquis.Satis ꝯcor.Goff.et Inno.A.Concor.etiam Pe.vt in dicta.q.iij. B.

¶ Infra quod tempus poſſit domin⁹ ſer-uum ordinatum reuocare? Re.ſm Raẏ.Reuocare poterit infra annum a tẽpore ſcientie domini.ar.xvij.q.ij.ſi quis inco-gnitus.A.Coniuncto.c.ſi ſeruus ſciente liiij.diſ.B.Item Goff.Hoſti.ꝛ Pe.A.Hug.aũt dicit.ꝙ ꝯputatur a tempore or-dinatõnis in fauorẽ ordinis.vt in ſũ.eo.ti.q.vj.Sed prius dictũ verius videtur.ar.dicti.c.ſi quis incognitus.B.Et ratõ q̃re clericus nõ põt repeti vltra ãnũ.cũ ſeru⁹ ingreſſus religionẽ poſſit repeti in fra triẽnium eſt iſta.quia clericus coĩter publice manet.monachus vo ſecrete.A.Hec rõ fuit Inno.vt patet in dicta.q.vj.B.Et pdictũ pũctum ꝺ religione habes ſup̃.religio ij.§.iiij.ꝛ.v.

¶ Pone ꝙ ſeru⁹ qui ordinat⁹ fuit reſtitu tus eſt dño ſuo.nunquid licebit dño ma nus inicere in eũ? Re.ſm Inno.Nõ.al' in cideret in canonẽ.xvij.q.iiij.ſi quis ſua-dente.Sed nec tali ſeruo licebit ꝯtrahere mr̃imonium ꝓpter votuꝫ qđ intelligit̃ fe-ciſſe in ſuſceptõne ordinis ſacri.extra.de ꝯuer.ꝯiu.quidẽ.lxxxiiij.diſ.cum in prete rito.et ꝓhibendus erit per epm.ar.xcvj.diſ.ſi impator.Alijs aũt priuilegijs clerica libus nõ gaudebit.extra.de cle.coniuga.

Johannes. ⁊ ca. ſe. Jdem in omni genere
ſeruoꝝ. liiij. diſ. frequēs. A. Jnno. clariꝰ
loquitur ſic. Jdē dicimꝰ in originarijs. et
aſcripticijs ⁊ in oībus qui ꝯditōne ſeruili
vel rōcinio vl' cyꝛocinio ſūt obligati. liiij
diſ. frequēs. Jdē etiam in libertis ſi aliqd
obſequiuʒ patronꝰ ſibi rtinuit. liiij. di. q̄-
cūqʒ. Jdē etiā in obligatis functōnibꝫ. i.
publicis officijs. lj. diſ. ꝑterea. et in dicta
q. vj. B.

¶ Sed q̄liter ſeruus ordinatus ſiue ꝯſe-
cratꝰ reddiṫ dn̄o. cū alia res ꝯſecrata nō
reddaṫ vt. xiiij. q. vlt. ꝯperimꝰ: Reſ. Du-
plex eſt rō. Una. qꝛ in rebꝫ alijs et maxie
inaīatis que ſole ꝯſecrātur nullus ē dolꝰ
ſed ī hoīe ſic. Alia qꝛ ī rebꝫ inaīatis ꝯſe-
cratō eſt in ſupficie. ⁊ ideo nō debēt a ma
nu ꝓphana tractari. in hoīe vō eſt aīa q̄
tangi non poteſt. xxxij. q. vij. licite. Con.
Goff. ⁊ Hoſti. A. ⁊ Al. ⁊ Pe. Et fuit prin-
cipale dictū Ray. vt ī ſū. eo. ti. q. vij. B.

SEruus tertio. quoad
mr̄imonium. Utrum ſeruus ſine
ꝯſenſu domini poſſit mr̄imoniuʒ
ꝯtrahere: Re. ſm Tho. in. iiij. diſ. xvj. Si
cut ſeruus nō ſubditur dn̄o. quin libere
comedere ⁊ dormire poſſit. et alia hꝰ facē
que ad neceſſitatē corpis ꝑtinent ſm na
turam. ita etiam nō ſubditur ei q̄tū ad
hoc q̄ nō poſſit libere mr̄imonium ꝯtra
here etiam eo neſciente aut contradicen-
te. Unde et ſi dominus oppoſitum precipe
ret non teneretur ei obedire nec de ꝯtra-
hendo. nec etiam de continendo. quia in
vtroqʒ ſui iuris eſt. ⁊ tenet mr̄imonium
Debēt tn̄ nihilominus debita ſeruitia do
minis exhiberi. extra. de ꝯiug. ſer. c. j. A.
Con. Pe. ⁊ Al. ⁊ Ray. ⁊ glo. vt in ſū. lib.
iiij. ti. iiij. q. viij. ⁊ ſe. B.

¶ Pone q̄ dominus aliquid precipit ſer
uo coniugato. ⁊ eodem tempoꝛe vxoꝛ pe-
tit debitum vel econuerſo: Reſ. ſm Ray.
Credo q̄ ſi contraxerit ſeruus domino ſci
ente. debet reddere debitum. qm̄ cum do-
minus conceſſit principale ſcilicet matri
monium. intelligitur conceſſiſſe acceſſo-
ria. extra. de offi. dele. ꝑterea. in fi. Si vō
ꝯtraxit ignorante vel ꝯtradicente domio
dn̄i mandatū debet implere. niſi ꝓbabiliṫ
timeat ꝑiculuʒ adulterij ex dilatōne. vel
niſi magnum fiat ꝑiudicium vxori. Con.
Tho. Pe. Jnno. et Hoſti. Addit qʒ Tho.
q̄ oportet diuerſas circunſtantias atten
dere. vt ex his cōſideretur cui magis vel
potius in tali vel tali caſu ſit obediēduʒ
Jdem Hoſti. Et vide infra. §. vlt. A. Jdeʒ
in ſū. eo. ti. q. x. B.

¶ Quid ſi ꝯiuges ſcʒ ſerui habent diuer-
ſos dn̄os diuerſaꝝ regionū. ita q̄ nō poſ
ſunt cōuenire ad officium cōiugale: Reſ.
ſm Goff. Ut euitetur fornicatōis matēia
cogetur ꝑ eccleſiam alter dn̄orū vendere
alteri volenti emere. vel ſi neuter vult e-
mere cogantur vendere cuilibet extr̄neo
in ꝓuintia ꝯſerui. vel venalem exponere.
⁊ ſi nullus appareat emptoꝛ emat eccl'ia.
ar. liiij. di. fraternitatē. A. Jdeʒ in ſū. eo.
ti. q. xij. B.

¶ Quid ſi dominus ſeruū ꝯiugatū vult
vendere in remotam regionem: Reſ. ſcōm
Wil. Prohibenda eſt talis venditio. ſed
cogi debʒ dominus alij vendere eū bonas
ꝯditiones afferenti. Intereſt enim reipu
blice ne quis re ſua male vtaṫ. in Jnſti. de
his qui ſui vel alie. iuris ſunt. §. pl't. Cō.
Tho. Pe. ⁊ Jnno. A. licʒ Ala. aliud dixe
rit. vt in ſū. eo. ti. q. xj. vbi etiam patet q̄
predictis con. etiam Hoſti. dicens q̄ pre
dicta obtinent qn̄ ambo ſūt ſerui. Et id
quod ſequiṫ nō fuit Hoſti. ſed Pe. vt ibi
B. Sed ⁊ Hoſti. addit. q̄ ſi matrimoniū
fuerit factū ſine licētia dn̄i. ⁊ nō habʒ in
alio loco iuſtū emptorē. poſſet eum ven-
dere in remotis. aliter nō dʒ hoc facere.

¶ Utrum ſeruitus poſſit venire pꝰ matri
monium: Re. ſm Tho. ⁊ Pe. ſic. Uir enim
licet ſit in ꝑtāte vxoris in his que ꝑtinēt
ad redditionem debiti. in alijs omnibus
eſt ſui iuris. Unde in redditione debiti ꝑ
hoc non debet preiudicium vxori fieri. ſi
forte dominus precipet aliquid eadē ho-
ra. quia magis eſſet obediendūʒ vxori q̄
dn̄o. Uxoꝛ tn̄ ſine ꝯſenſu viri ſe in ancil-
lam vendē non poſſet quia vir caput eſt
mulieris. Con. Al. A. Jdeʒ in ſū. eo. ti. q.
xiiij. B. Et vide ſup̄. §. ij. Utꝝ ſeruꝰ qui fu
erat ordinatus. ⁊ nūc eſt reſtitutus poſſit
ꝯtrahere mr̄imoniū. vide ſup̄. ſeruꝰ ij. §.
j. Quō ꝯditio ſeruitutis impediat matri-
moniū habes ſup̄. impedimentū iiij.

SImonia primo cōmu
niter. Symonia eſt ſtudioſa vo-
luntas emendi vel vendendi ali-
quid ſpirituale. vel ſpirituali annexum.

Hic diffinitur a Tho. in. iiij. ſen. diſ. xxv.
⁊ i ſcđa ſcđe. q. c. Similiť et ab alijs. A.
ſcilicet theologis et iuriſtis coiter. vt in
ſum. lib. j. tit. j. q. j. Et facit. j. q. j. qui ſtu-
det. B. Et quod dicitur ſpūale intellige
vt ordines ⁊ alia ſacramenta. Quod aūt
dicitur ſpūali annexum. intellige vt que
dam que non ſunt ita ꝓprie ſpūalia. ſʒ ſūt
ſpiritualibus adiuncta ⁊ quaſi alligata.
vt eſt ius patronatus. et hmōi. Et ſi non
addas. ſpūali annexum. ſufficit ſm Raÿ
A. Nam ⁊ ānexa ſpūalibꝫ largo modo di-
cūtur ſpūalia. vt in dicta. q. j. ⁊ hic ſequi
tur. B. quia omnia talia poſſūt intelligi
per id qđ dicitur. aliquid ſpūale. Et no-
ta ꝙ noīe emptōnis vel venditōnis intel-
ligitur omnis ꝯtractus nō gratuitus. ꝑ-
ter ꝑmutatōnem. A. Idem in dicta. q. j.
Et facit. j. q. j. ſunt nōnulli. B. de qua ſu-
pra. ꝑmutatio. A. Ibi patet qñ in talibꝫ
poſſit fieri ꝑmutatio. ⁊ qualiter. B. Un-
de nec tranſactō poteſt fieri ſuꝑ ſpūalibꝫ
extra. de trāſac. ſuꝑ eo. De trāſactōe vide
infra. tranſactō. §. ij. A. Et ibi patet qua
liter poſſit fieri in ſpiritualibus. Et adde
ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. c. arti. j. ꝙ volūtas
dicitur. quia iuſticia ⁊ oīs ꝑtes eius et
ꝑ ꝯſequēs omnia oppoſita ſūt in volūta-
te ſicut in ſubiecto. ⁊ ideo ꝯuenienter ſy-
monia ꝑ volūtatem diffinitur. Facit. ff.
de iuſti. ⁊ iuř. l. iuſticia. Utrum aūt ꝑ ſo-
lam volūtatem ꝯmittať ſymonia tange
tur infra. §. iiij. Item diciť ſtudioſa ſcđm
Tho. in dicto. arti. j. ad deſignandūʒ ele-
ctōnem que ꝑncipaliter ꝑtinet ad virtutē
⁊ vitiuʒ. ⁊ talis electio ſufficit etiam ſi ſit
ex volūtate nō libenti vel etiam coacta.
extra eo. Mathe⁹. et ibi glo. niſi forte ſit
coactō ꝑciſa. exť. qđ me. cau. c. ſacris. Et
ſubdit Tho. ibidē. Nō aūt oīs ꝗ peccat
electōne: peccat in ſpūſcťm. ſed ſolū qui
pcťm eligit ꝑ cōtēptum eoꝝ ꝑ que hoīes
ſolent retřhi a peccādo. Diciť ꝙ ſtudioſa
qñ ex ipſa volūtatis electōne ꝓgrediť ad
exteriorē actū. vt in ſū. eo. ti. q. v. Hoſti.
autem clarius diffinit ſic. Symonia eſt
ſpūaliū vel ānexorum ſpūalibꝫ ꝑcedente
pacto ꝓmiſſionis. ꝯditōnis. modi. ſeruitij
precū. vel cuiuſuis tꝑalis receptō vel do
natō. vt in ſum. eo. ti. q. j. B.
¶ Utrum ſymonia ſit hereſis: Reſ. ſcđm
Tho. in. iiij. diſ. xxv. Symoniaci nō ſunt
ꝓprie ⁊ ꝑ ſe loquendo heretici. cum nō ha
beāt aliquā falſaʒ opinionē. ſed dicūtur
heretici ꝓpter ſimilitudinem actus. qꝛ ita
oꝑanť ac ſi extimarēt donū ſpūſſcťi pecu
nia poſſideri. que extimatō eſſet heretica
A. ⁊ quia etiā in ꝑmo auctore Symone
ex mala radice īfidelitatis pullulauit. cui
dictū eſt. Extimaſti donū dei pecunia poſ
ſideri Act. viij. ſm Ar. ⁊ in ſū. eo. ti. q. ij.
B. Unñ Greg. in regiſtro dic. Cum oīs
auaritia ſit ẏdoloꝝ ſeruit⁹. quiſqs hanc
in eccl'iaſticis dignitatibꝫ dādis non pre
cauet. infidelitatis ꝑditōni ſubiciť. etiaʒ
ſi fidē quā negligit. tenere videatur. j. q. j.
Cū oīs. Et iteꝝ dicit. ꝙ īpia hereſis mace
donij tolerabilior ē ꝙ̄ ſymonia. j. q. j. eos.
A. Et ibi patet ꝙ hoc nō fuit dictū Gre-
go. ſʒ Tharaſij ꝯſtantinopolitani epī. B
Et cetera crimīa in ꝯꝑatōne ſymoniace
hereſis quaſi ꝑ nihilo reputātur. j. q. vl.
c. fi. Pñt quoqʒ ꝓprie ⁊ ꝑ aliū modū qui-
dam ſymoniaci dici heretici ſcʒ tenentes
quēdaʒ errorē eiuſdē Symonis ꝗ dixit ꝙ
mūdus iſte nō erat creat⁹ a deo. ſed a ꝗ-
dam ſuꝑna virtute. vt dic ẏſidor⁹. ix. ethij
mologiaꝝ. A. Idem in dicta. q. ij. B.
¶ Quare ſymoniaci potius dicuntur a
Symone qui voluit emere donum dei ꝙ̄
giezite a Giezi qui vendidit donum dei:
Reſ. quia magis completa fuit ratō hui⁹
peccati in Symone ꝙ̄ in Giezi. Nam Gi
ezi ſolum vendidit donum dei. at Symon
et emere voluit et vendere intendit. j. q.
j. ſaluator. Con. Tho. ſcđa ſcđe. q. c. Con.
etiam Pe. ⁊ Ar. vt in ſū. eo. ti. q. iiij.
¶ Utrum ſola voluntas faciat homi-
nem ſymoniacum: Reſ. ſm Raij. ⁊ alios
tam iuriſtas ꝙ̄ theologos. Quedaʒ ſunt
probibita quia ſymoniaca. vt emere vel
vendere ſacramenta et huiuſmodi. et in
iſtis ſufficit ſola voluntas. Et intellige
ſm Pe. quo ad forum diuinum. ſed quo
ad forum humanum ſi in nullum actum
exiuit neqʒ faciendi neqʒ paciſcēdi. nō di-
ceretur ſymoniacus. et ſufficit ꝙ penite-
at. Quedam ſunt ſymoniaca quia prohi
bita ſcilicet per conſtitutionem eccleſie.
vt cum quis renunciat eccleſie vt detur
alteri. puta nepoti ſuo. Similiter ſcđum
Goff. vendendo vicariam. caſtaldionatū.
aduocatiam. ẏconomatum. et huiuſmōi.
extra eo. ad noſtrā. j. q. j. ſi quis epiſcop⁹

ij.q.iij.ſaluator.⁊ in his non ſufficit ſola
voluntas ſiue appetitus quibaȝ. niſi pro-
cedant in actuȝ.extra.de offi.dele.ex pte
pmo. A. Idem in ſū.eo.ti.q.v. B. Sed et
hoc intellige. q̧ ſi volūtas deliberata hic
fuit.ita q̧ p eum nō ſtetit.iterū eſt ſymo-
nia in foro diuino.ſed nō in humano.et
ſic tale pctm̄ p penitētiam abolet̄. extra
eo.mādato. A. In hoc etiam videt̄ con.
glo.Ray̆.vt in dicta.q.v. Et hoc verū vi-
det̄.q2 etiam circa talia puta erga bene-
ficia ſola intentō ɔſtituit culpabilē apō
deū.licet nō q̄ ad iudicialē punitōneȝ ec-
cleſie.ext̄ eo.tua. Symonia tm̄ mentalis
tm̄.ſola pnīa abolet̄.nec obligat ad r̄ſti-
tutōneȝ acceptorū dicto.c.mādato. Sec⁹
in vſuris in quib⁹ etiā ſola intentio vſu-
raria obligat ad reſtitutōeȝ in foro pnī-
ali.vt ⁊ notat glo.in dicto.ca.mādato.et
facit extra de vſur.ɔſuluit. Ratō autem
pōt eſſe.quia in vſura leditur deus ⁊ hō.
deo ſatiſfit p pniaȝ. homī vō p reſtitutōȝ
In ſymonia vō ſimplicis intentōnis non
leditur ps q̄ ſponte ⁊ ſine coactōe preſtat
immo poti⁹ ipa ledit deū turpiter agēdo
nec leditur eccleſia militans que tm̄ iudi
cat de manifeſtis.dicto.c.tua.ſed ſol⁹ de⁹
cui p ſolā ſatiſfit pniam.ext̄ eo.c.fi. B.

¶ Utrum ad hoc q̧ ɔmittatur ſymonia
requiratur q̧ ſit expreſſum pactum? Re.
Non.nam ⁊ Giezi ſymoniacus fuit. licet
pactum aliquod non fecerit.nota. extra
eo.ſuper ſpecula. A. Hoc.ca.habetur in
ti.de mgr̄is. Et dic hoc verum quo ad fo
rum diuinū. Secus quo ad iudiciale.ex-
tra eo.c.fi.⁊ patet ex dictis in.§.p̄ceden-
ti.niſi interueniret exactō.extra eo.ſicut
pcerto. B. Sed de ſymonia mentali vide
ſup̄.renūciatō ij.§.j.

¶ Quot modis ɔmittitur ſymonia? Reo.
ſm̄ Ray̆. Una diuiſio eſt p munera q̄ dā-
tur. Nam aut datur munus a manu.aut
ab obſequio aut a lingua. de quibus ha-
bes ſup̄.mun⁹.§.j. Alia diuiſio ex pte cō
mittētiū ſic. Symoniaca ordinatio vel a
lia huiuſmodi ſpiritualium datio. aut ē
ex pte ɔferentis tm̄.vt qñ ɔferēs mihi a-
liqd̄ ſpūale recipit tpale me ignorante.
Aut ex pte recipiētis tm̄.vt ſi ego recipi-
aȝ ſacr̄m nō quidē dādo aliqd̄ ɔferēti ſed
alicui ſuo ɔſiliario. Aut ex pte vtriuſq;
ſ.qñ ordinād⁹ dat aliqd̄ ordināti. Aliqñ
ex parte neutrius.vt ſi amicus meus me
ignorāte det aliquid amico ſiue ɔſiliario
epī.vt me ordinet.epō etiaȝ ignorante j.
q.j.ſtatuimus.⁊.c.ſi quis a ſymoniacis.
A. Idem in ſū.eo.ti.q.vij. B.

¶ Utrū ſit ſymonia ſi aliquid gratis det̄
p ſpiritualib⁹.vel recipiatur? Re. Si pei-
tus ſpōte offeratur.nō eſt ſymonia .j.q.
j.quicquid iuiſibilis. Ubi nota ſm̄ Wil.
q̧ ſi hec p̄poſitio pro.notaret appreciatio-
nem ſeu ɔmutationem ſic nunq̄ tēpora-
le eſt dandū p ſpūali.nec econtrario. Si
aūt notet cauſam finalem. vt ſit ſenſus.
Iſte dedit denariū p ſacr̄o.i.ꝓpter reuerē
tiam ſacramēti.licite pōt fieri. Et eodem
q̄ȝ modo ſi notet cām efficienteȝ. vt ſit ſē
ſus dedit p ſacramento.i.p deuotōe quaȝ
habuit ad ſacramentū.fieri pōt. A. Con.
Ul.vt in ſū.eo.ti.q.x. B. Si aūt dubite-
tur vtrū gratis vel corrupta intentōe da-
tum ſit.tria ſūt p̄cipue attendēda ſcilicet
dātis ⁊ recipientis qualitas.videlicet an
a paupe diuiti.vel ecōuerſo. Item mūe-
ris quantitas.vt ſi res magni vel modici
ſit p̄cij. Item donatōnis tp̄s.an ſcilicet in
ſtante neceſſitate vel al' cōferat̄. Et ſcd̄m
hec hn̄da eſt p̄ſūptō pro.vel ɔtra.ext̄ eo.
⁊ ſi qōnes. Sed hec intelligenda ſunt in
foro cārum. In foro aūt ɔſcie intentō at
tenditur.nō p̄ſumptō. A. Idem in dicta.
q.x.ſm̄ Ray̆.Ul.et Hoſti. B.

¶ Utrum liceat aliquid recipe pro opi-
bus ſpiritualibus? Re. ſm̄ Ray̆. Pro illis
opib⁹ ad que quis non tenetur ex officō
recipere licet.vt puta ſacerdos poteſt lo-
care opas ſuas qui al' non habet vnde ſi
bi puideat.arg.xij.q.ij.caritatem. Idem
Hoſtiē. A. Certe.c.caritatem.non facit.
quia loquit̄ tm̄ quo ad pcurationem re-
cipiendam a viſitantib⁹ nō ex locatōe vel
alia ɔuentōne.ſed ex mera iuris diſpōne
Et ideo in ſpūalibus in quibus debet ceſ-
ſare omnis pactō ⁊ ɔuentō. extra.dē pac.
c.fi.non habet locū locatio vel cōductō.
Unde in ti.de ſymo.§. Item nūquid.ſup
d.locare.glo.Ray̆.ait. Quidam dicūt q̧
ſi ſacerdos intendat locare vel vendere la
borē ſuū non ipſum officiuȝ vel ſacramē-
tum.licituȝ eſt.al' non. Ego credo inq̄t q̧
nō hēt locū i talib⁹ locatō vel ɔductō cū
lex ſecularis nō dixerit eſſe locatōneȝ vl'
ɔductionem qñ menſor agrorum aliquid

recipit a dñis eoꝝ ꝓ eis menſurandis. ſed
qđ datur appellauit honorariū. ff. ſi men.
ſal. mo. di. l. ij. §. j. vbi dicitur. Non credi
derūt veteres inť tales ꝑſonas locatōnē
⁊ conductōnem eſſe. ſed potius operam
beneficij loco preberi. Et id quod datur
ei ad remunerandum dari. ⁊ inde hono-
rariū appellari. Dic ḡ ꝙ ſacerdos ſiue ī-
digeat ſiue ñ. pť ei dari pecunia ī ſūptus
ipſius ſacerdotis non in munera ſacerdo
tij. i. officij ſacerdotalis quod impendit
ſicut dicit Jeroꝰ. quod. x. panes. cruſtula
et vas mellis ſi data fuerint ꝓpbr̃e. magis ī
ſumptus ꝙ̃ in munera ꝓpbr̃e reputanda
ſunt j. q. j. iudices. Cum ergo dicitur. ſa-
cerdos recipit pro officiando eccleſiā ad
tempus. lr̃a ꝓ. denotat cauſam adminucu
latiuam non appreciatiuā ſacramenti vł
officij qđ impēdit. vel laboris q̃ laborat ī
ipō officio. qđ nec vendi debet nec locari
ſicut nec ipm̄ officiū. quia quiſꝗ̄ horum
alteꝝ vendit ſine quo neqꝫ alterum pro-
uenit neutꝝ inuenditum derelinquit. j. q
j. ſi quis obiecerit. De hoc etiam dicitur
infra. §. vtrum ſacerdos. B.

¶ Utrum cum ep̄s conſecrat vel viſitat
poſſit recipere ꝓcuratōnem? R. ſm Raij.
Poteſt. extra eo. cum ſit. x. q. iij. relatum
extra. de p̄ſcript. cum ex officij. non dico
ꝓpter laborem. ſed ut Ber. dicit. quia tał
ꝓcuratio a iure ꝑmiſſa eſt. immo etiam
ſi eccleſia ꝓpter paupertatem procurare ñ
poſſet ep̄m. ip̄e ſuis ſumptibus ꝯſecrabit
eccleſiam. x. q. iij. cauendum. hec Ber. et
Hoſti. Circa viſitatōez. vide infra. viſita-
tio. §. j. ⁊. ij. A. Hoc quod ibi dicitur no-
tat glo. in dicto. c. cum ſit. Nota etiaꝫ in
ſum. eo. ti. q. x. B.

¶ Utrum tp̄alia poſſint dari ꝓ vita eter-
na vel ꝓ remiſſione pc̄toꝝ? R. Poſſunt ꝑ
modum elemoſine Daniel. iiij. Pc̄ta tua
elemoſinis r̄dime. Et intellige ſm Tho.
⁊ Pe. in. iiij. diſ. xxv. ꝙ cū dicit̃ vita eter-
na vel remiſſio pc̄toꝝ emi. eſt locutō me-
thaphorica. q̄ꝛ ip̄m meritū accipit̃ ꝓ em
ptōne. Deo enī ex precio noſtro nihil po
teſt accreſcere. A. Jdē in dicta. q. x. B.

¶ Utruꝫ tp̄alia poſſint dari pro redimē
da vexatōne in ſpūalibus? R. Sic. extra
eo. dilectus filius. ⁊. j. q. iij. queſitum ex̄
de magiſtris. ꝓhibeas. Sed hoc ſuꝑ iure
ſpūali tūc ſolum habebit locū cum ꝑ cer-
to ꝯſtat redimenti de iure ſuo. al' nō. hec
Tho. ſcđa ſcđe. q. c. pl't. ⁊ vlt. A. et etiam
glo. Raÿ. vt dicta. q. c. B. Unde ⁊ ſi p̄ben-
da mea. me ꝑ iniuriam remoto alij data
ſit. et ego recuꝑo aliquo dato: non puto
eſſe ſimoniam.

¶ Utrum encenia inducāt ſimoniā? R.
Si nō extendātur ad quātitatem mune
rum. ⁊ fiāt ſine pacto. ⁊ ſine aliqua corru
pta intentōne nō inducūt ſimoniam. al'
etiā ī modico ꝯmittit̃. j. q. j. duceſ. A. Al'
incipit iudices. Et hoc fuit dictū Hoſtiē.
vt in ſum. eo. ti. q. xj. B.

¶ Utrum munus ab obſequio inducat
ſimoniā? R. ſm Ul. Si obſequiū de ſe ſit
illicitum. nullo modo licet abſqꝫ vitio ſi
monie. Similiter ſi obſequiuꝫ ſit licitum
nō licet ip̄m impendere ꝓ aliquo ſpūali.
ſi illud ꝓ. dicat cauſam p̄ncipaliter mouē
tem. Sed ſi non dicat cām principaliter
mouētem. ſed ſecūdariam. puta excitati-
uam affectus eiꝰ q̄ dare habꝫ aliq̄d ſpūa-
le. ⁊ poſtea ꝯfert illud reſpiciēs principa
liter ad deū. et ad merita ꝑſone. q̄ ꝑ talia
obſequia ⁊ ꝑ alia bona concurrunt. hoc
modo pōt dari ſpūale. puta alicui qui ī
ſeruitiū eccľie vel p̄lati iuit Romā vł hꝰ
Porro. ſi obſequiū eēt pure ſpūale qđ eēt
impoſitum bñficio. A. ſcꝫ ꝑ ꝯſtitutōnem
ante ipſiꝰ bñficij collatōnē. nō aūt per pa
ctum ſm eūdem Ul. ⁊ ī ſū. eo. ti. q. xij. vbi
etiā patet ꝙ predictis con. Goff. ⁊ Raÿ.
⁊ glo. B. tūc indubitanter ⁊ ex pacto pōt
ꝯferri bñficiū. ita ꝙ ille ꝓmittat tale obſe
quium. vtputa de celebrando talem ⁊ ta-
lem miſſam. et ſimilia. extra. de prebenđ.
ſignificatum. A. Tho. etiam ⁊ Pe. dicūt
ꝙ in hmōi obſequijs honeſtis ſeruiētibꝫ
ad dignitatem ꝑſone reſpectus debꝫ ha-
beri. Nam ex ipſa deuotione obſequij di-
gnus redditur eccleſiaſtico beneficio. Et
addit Tho. Si autem inhoneſtuꝫ ſit ſer-
uitium vel ad carnalia ordinatum. puta
ſeruiuit prelato ad vtilitatem conſangui
neorum ſuorum. vel patrimonij ſui. vel
aliquid huiuſmodi. eſſet munus ab obſe-
quio. et ſimoniacum. vt in dicta. qōe. xij.
ad fi. B.

¶ Quid ſi vnꝰ ſacerdos dicat alteri. tu ce
lebrabis hodie ꝓ me. ⁊ ego cras ꝓ te? R̃o.
ſm Wil. Nō ē ſimoīa. ſꝫ licitū ē maxīe ex
cauſa. qn̄ nullū preciū ſiue tp̄alis merces

interuenit. A. Jdez in ſũ.eo.ti.q.xiiij. B.

Quid ſit mun⁹ a lingua ĩ quo ꝯmittit̃ ſymonia? Re. ſm Tho. ſcđa ſcđe.q.c.et in iiij.diſ.xxv. Munus a lingua dicitur vel ipa laus ptinens ad fauorem humanum qui ſcʒ ſub p̃cio cadit. vel etiã p̃ces ex q̃bus acquiritur fauor human⁹. aut ꝯtrarium euitatur. vt qñ preces armate ſũt. Sed de precibus habes ſtatim in ſe. §. A. Jdem in ſũ.eo.ti.q.xiiij. B

Utrum p̃ces inducãt ſymoniã? Re. ſm Tho. ſcđa ſcđe.q.c. Si aliquis p̃ncipalit̃ ad p̃ces intendat. ſymoniã ꝯmittit. Et videt̃ p̃ncipaliter ad hoc intendere qui preces ꝓ indigno exaudit. Uñ ipm factũ eſt ſymoniacũ. vt j.q.j. de ordinatõnib9. ⁊ c. ſũt nõnulli. Si ũo porrigant̃ p̃ces ꝓ digno factũ nõ eſt ſymoniacum. ſed ſymonia põt eſſe in intentõne ſcʒ qñ habet̃ reſpectus nõ ad dignitatem perſone ſed ad fauorẽ hũanuʒ. extra. de eta. ⁊ quali. tuã j.q. latorem. Unde debet penitere de intẽtione corrupta. vt in. c. ſũt nõnulli. ⁊ extra. de eta. ⁊ quali. tuam. ⁊ extra eo. mandato. A. Con. Ul. vt in dicta.q.xiiij. B.

Utruʒ aliquis porrigendo p̃ces pro ſe ipo ꝯmittat ſymoniã? Re. ſm Ray. Non põt petere eccleſiam vel dignitatem vel aliud bñficium habens curam aĩaꝝ quãtũcunq; ſit dign⁹. j.q.j. ordinatõnes viij. q.j. in ſcriptis. extra. de iure patro. ꝑ noſtras. Bñficiũ ũo ſimplex ſi indiget ⁊ ſẽtit ſe dignũ põt petere abſq; metu ſymonie. extra eo. tua nos. ⁊ ar. ext̃. de reſcrip. ad aures. extra. đ preben. cum ſm. Con. Tho. ſcđa ſcđe.q.c. ⁊ etiam in iiij. diſ. xxv. Similiter ⁊ Hoſti. ⁊ Goff. Quidam tñ dicunt q̃ licet rogare etiã ſi bñficiũ hẽat curã aĩaꝝ. A. Hoc fuit dictum glo. Raij. dicẽtis q̃ põt aliquis ꝓ ſe petere bñficium etiã hñs curã aĩaꝝ ſi dign⁹ ſit. exemplo yſaie. qui dixit. ca. vj. Ecce ego. mitte me. Con. cũ hoc Ul. vt in ſũ.eo.ti.q.xiiij. Sed certe tutius videt̃ p̃mũ dictũ ꝑ iura allegata. Nam ꝓpheta non petijt aliquaʒ curã aĩaꝝ vel dignitatem. ſed requiſitus a dño exhibuit ſe officio predicãdi. vt pʒ in dicto. c. vj. B. Si indiget ac ſi non indiget. etiam ſi petat ſimplex bñficiũ: peccat ſm Ray. ⁊ Tho. vt in predicta decre. ad aures. j.q.ij. clericos. xij.q.j. illi auteʒ A. Ut patet in dicta.q.xiiij. glo. Ray. in hoc iterum ꝯtradicit. Unde ait. Hoc iterum durum eſt. ⁊ credo q̃ ex quo aliquis ꝓmotus eſt ad ſacros ordines. cum hui⁹modi ordinatio titulum eccleſiaſticũ requirat poteſt petere beneficium eccleſiaſticum. licet habundet in tẽporalibus. Et iura que magiſter adducit ad ꝓbandum ꝯtrarium loquuntur ſm ſtatum primitiue eccleſie quando exiles erant reddit⁹. et diſtribuebatur de facultatibus eccleſie ꝓut cuiq; opus erat. Et con. cum eo Ul. quia nemo cogitur ſuis ſtipendijs militare. Si tñ dignitatẽ vel curaʒ animarũ ꝓ ſe petat tanta p̃ſumptione que eum tali beneficio reddat indignum ſymonia ẽ quia preces ſunt pro indigno. hec ibi. Clerius videtur dictum Raij. ⁊ Tho. Nã Jero⁹. qui loquitur in allegato. c. clericos. j.q.ij. nõ fuit in primitiua eccleſia. ⁊ mlt̃ dominus. Proſp. qui idem dicit ea.q.c. paſtor. Et ſtipendium celeſtis milicie nõ debet eſſe tꝑale niſi inquãtum ratio dictet neceſſarie ſuſtentationis. Clericis enim ꝯuenit dicere. pars mea dñs. extra. de p̃ben. cum ſcđm. quaſi dicatur. premiũ laboris mei nõ ſit t̃renũ. ſʒ celeſte. B.

Que ſijmonia ſit grauior? Re. ſm Wil. Cuis in munere a manu. et a lingua. et ab obſequio ꝯmittatur ſijmonia. tñ quia munus a manu magis ꝓprie eſt precium q̃ a lingua. vel ab obſequio. ideo illa ſijmonia eſt maius peccatum. A. Jdẽ in ſũ.eo.ti.q.xv. B.

Utrum liceat vendere vaſa ſacra. aut veſtes. aquã bñdictã. ⁊ hmõi? Re. ſm Ul. Oĩa ſacramentalia ad aliquem effectum ſpũalem ordinata vendi nõ poſſũt. vt aq̃ bñdicta. ⁊ huiuſmodi. ꝑ quã venialia dimittũtur. ſicut etiam nec ratõne materie poteſt vendi ſacramentuʒ. j.q.j. placuit. ij. ⁊. iij. Sʒ ⁊ illa que ꝑticipatiue ſũt ſpũalia. vt calix ⁊ hmõi. ante ꝯſecrationẽ ſimpliciter vendi pñt. poſt ꝯſecratõnẽ ũo h⁹ vaſa vẽdi pñt alteri eccleſie in eadeʒ forma. A. dũmodo intentõ ſoluʒ referat̃ ad tꝑale et non ſpũale. al' eſſet ſijmonia ſm eũ. Ul. vt in ſũ.eo.ti.q.xvj. vbi hec notãtur. B. ſed laijco calix vendi nõ põt. niſi ꝯſtat⁹. x.q.ij. §. hoc ius. quia ſacra nõ debẽt tractari manib9 laijcoꝝ. De cimiterio ũo. vide ſuꝑ. ſepultura j. §. j. B.

Utrũ ſpiritualia poſſint r̃dimi? Re. ſm

Raẏ. Sicut nō debent vendi vel emi. ita
nō debēt redimi. extra. de ſiȷmo. querelaꝫ
nec aliquo dato vel ꝓmiſſo vel retēto poſ
ſideri. Intellige ſm Wil. ꝙ nō poſſūt redi
mi aliq̄ dato vel ꝓmiſſo ei qui iuſte poſſi
det. extra eo. q̄relā. Nam aliquo dato ei q̄
iniuſte poſſidet ab eo cui debentur redimi
poſſunt. ſicut et redimūtur decime de ma
nu militū iniuſte eas detinentiū. vide ſu-
pra. decime v. §. pl't. Ceterū vtrum ſuper
ſpūalibꝫ poſſit tranſigi. vide infra. tranſa
ctō. §. ij. Et vtrum ꝑmutari. ſuꝑ. ꝑmuta-
tio. §. j. ⁊. ij. A. Predicta etiam notantur
in ſum. eo. ti. q. xvij. H.
¶ Quid de ſacerdote qui nō vult dare li-
centiā alteri ſacerdoti vt bn̄dicat nupti-
as niſi ꝑ pecunia? Re. ſm Wil. Si nō intē-
dit vendē licentiā bn̄dictōis. ſed ꝓuidere
ſibi de portōne oblatōnū eū ꝯtingente. nō
eſt ſẏmonia. Si tn̄ ex certa ſcia maiorē
exigat ſūmā q̄ ꝓſumatur debere valere
portō ipm ꝯtigens meritio ꝓſumi poteſt
ꝙ ipam licentiā vendere voluit. A. Hoc
etiam ꝓſumitur quādo ṽba iſtud ſonant
puta ſi dicat ſe velle tantū ꝑ lnia benedi-
cendi. ⁊ hmōi. quia in dubio nō recedim⁹
a ſignificatōne ṽborum. ff. de lega. iij. l. n̄
aliter. Si vult ergo hoc euitare clare ex
primat de venditōne ſeu locatōne ꝓuent⁹
tm̄. H. Et nota hic ꝙ ꝓ ipa bn̄dictōne ni-
hil ab aliquo exigi pōt. extra eo. cum in
eccleſia. De ſacerdote qui nō vult dare li
centiā ꝯfitendi alteri niſi ꝑ pecunia ſuꝑ.
ꝯfeſſio j. §. fi. A. Et ibi patet ꝙ ſẏmoniā
ꝯmittit. quod et nota ſil' cuꝫ ſupradictis
in ſū. eo. ti. q. xxxvj. H.
¶ Utrum pro abſolutōne ab excōicatōe
poſſit exigi pecunia? Reo. ſcđm Tho. ſcđa
ſcđe. q. c. In abſolutione tali nō debet ex-
igi pecunia tanq̄ ꝓcium abſolutōnis. q̄a
hoc eſſet ſẏmoniacū. ſed quaſi pena cul-
pe ꝓcedētis pro qua fuit excōicatus. Idē
Pe. et Hoſti. A. Dicit enim Hoſti. extra
eo. ab aures. ꝙ in Francia ⁊ in quibuſdā
alijs regionibus ꝯſuetudo eſt vel ſtatutū
ꝙ excommunicatus qui monitus parere
noluit ſed excōmunicari expectauit. pro
pter hanc ꝯtumatiā anteq̄ abſoluatꝰ ꝑ
quolibet menſe pro quo excommunica-
tus extiterit certam debeat dare pecuīe
quantitatem. Et hanc conſuetudinē di-
cit rōnabilē ⁊ ſeruādā. vt in ſū. eo. ti. q.
xxxvij. Quod intelligendū videtur qn̄ ta
lis exactō nō venit ad manus ſeu vtilita-
tem exigētis al' haberet ſpeciē mali. ⁊ iō
ab ea abſtinendū. extra. ď vi. ⁊ ho. cle. cū
ab omni. Et ꝓpterea hoc caſu abſolutio
deberet ꝓcedere exactōnem. Unde ⁊ idem
Hoſti. in ſua ſūma dicit ꝙ excōicatus de
bet abſolui libē. ⁊ eo abſoluto poteſt co-
gi ad ſatiſfaciendū de pena. ſed ante non
pōt exigi. cum nec ꝑ illo fuerit excōicat⁹
Et ſic intellige inquit extra. de ſẏmo. ad
apoſtolicā. ⁊. c. ad aures. vt in dicta. q. x-
xvij. Et videtur caſus formalis in dicto
c. ad aures. Et ſic pn̄t ꝯcordari opiniōes
que ſuꝑ hoc ibidem referuntur. H. Et idē
intelligendū de ſuſpenſione ⁊ interdicto.
Naꝫ ſi dareꝭ aliq̄d ꝑ precio abſolutōis ſi-
ue reſtitutōnis. ſẏmonia eſſet ex ꝑte vtri
uſqꝫ. ar. j. q̄. j. nullus. extra eo. nemo. Oꝫ
ſi h⁹ſnie fuerāt iniuſte ꝓlate. ⁊ detur pecu
nia ꝑ abſolutōne ſiue relaxatōne. notauit
Hug. xvj. q. vij. decimas. ꝙ nō eſt ſẏmoīa
ex ꝑte dantis. eo ꝙ dās nullū ius acq̄rit
ſed dat vt acquiſitū ſine vexatōne retie-
at. ar. j. q. j. queſitū. Satis con. Hoſtiē.
A. Item in ſum. eo. ti. q. xlvj. vbi ⁊ addit
ſm glo. Raẏ. ꝙ ſi eccleſia mea vel ꝓbēda
me remoto. alij fuerit aſſignata. ſi pro ꝓ
cio eam recuꝑo vel redimo ſẏmonia eſt
ſiue iuſte ſiue iniuſte amotus fuerim. et
alius inſtitutus. quod intelligendum eſt
quando amotio facta eſt ſeruato iuris or
dine licet iniuſte ꝑ ſententiam que tran-
ſiuit in rem iudicatam. al' bene licet redi
mere vexatōnem. extra eo. dilectus fili⁹.
R. ⁊ patet ſupra. §. x. H. Utrum autem
pro baptiſmo liceat aliquid dare. vide ſu
pra. baptiſmus iij. §. iij.
¶ Nullus clericus debet ꝓce vel ꝓcio vel
fauore celare epō pctm̄ publicū ꝑrochiaī
ſui vel etiā min⁹ digne penitentē reconci
liare. ⁊ ei de hoc teſtimonium ferre vel di
gne penitentē repellere. aliter ſẏmoniam
ꝯmittit. extra eo. nemo. A. Scđm Inno.
⁊ in ſū. eo. ti. q. xxxviij. non ꝓprie ſed ſimi-
litudinarie diciꝭ ſiȷmoniacus q̄ celat pro
pter gratiam crimē alterius. puniendus
eſt em̄ vt ſẏmoniacus. Quod intelligi po
teſt. niſi ipſa celatio eſſet annexa ſpūali
officio. forte quod quis habet ab epō ad
denūciandum delicta vel ſimile. quia tūc
cēſareꝭ vendē ipm officiū. ⁊ ꝯſeq̄nter eſſꝫ

vera ſymonia.j.q.iij.ſi quis obiecerit.B
Et generaliter ſm Tho.ſcda ſcde.q.c.il-
la ſpūalia ad que quis tenet ex officio n̄
poteſt vendere.Unde nec ꝑ diſpenſatōne
nec pro correctōne ſubditorū. vel ꝙ quis
deſiſtat a corrigendo poteſt aliquid reci-
pi.A.Con.Pe.vt in dicta.q.xxxviij.B.
¶Quid ſi datur aliquid ſuꝑiori vt ſuet
iuſticiam in ſpūalibus:R.ſm Ray.Sij-
monia eſt.Et addit Wil.Item credo ſi a-
gatur ſuꝑ tpalibus exquo ꝑſona ē eccle-
ſiaſtica.que ratione eccleſiaſtice iuriſdi-
ctionis tenetur ad tale ius reddendum.
Sed ſi ſit iudex laycus ⁊ ſuꝑ re tēporali.
non erit ſymonia.licet al' grauiter peccꝫ
ſupra.iudex j.§.vij.A.Con.Ul.vt in di-
cta.q.xxxviij. B.
¶ Utruꝫ ſacerdos poſſit celebrare.vel ex
equias vel alia officia facere ꝑ pecunia:
R.ſm Ray.Si tenet ad hoc tūc exigere
aliq̄d ſymoīacū eſt.j.q.j.vendētes.Si n̄
tenet et deficit ei ſūptus.pōt accipe.j.q.
j.duces.Nam ⁊ oꝑas ſuas locare poteſt.
ſiue ad diem.ſiue ad annum.extra.ne p̄-
la.vi.ſu.c.vlt.A.Ibi hoc nō probatur.
Nam ibi dr̄ de locatōne reddituum et nō
oꝑaꝝ ſpūaliū.vt ibi notat glo.⁊ addit ꝙ
nullū ſpūale locatur.Et de hoc lati⁹ſuꝑ.
§.vij.in additōne.B.Q; ſi ſūptus habꝫ ⁊
ad hoc nō tenetur.aut debet facere gra-
tis.aut ceſſare.al' videtur facere ex auari
tia. Et licet forte qn̄ nō tenet ad illa nō
eſſet ſymonia.eo ꝙ non debet ſuis ſtipen
dijs militare.xij.q.ij.caritatem.extra eo.
cū ſit.tn̄ turpe eſt lucꝝ qn̄ fit ex auaritia
vel ſi ī ſūptus recipit etiam ſi diues ſit et
nō fit ex auaritia ſaltem habet ſpēꝫ ma-
li.Et in quolibet p̄dictorum intelligas ꝙ
ip̄e gratis debꝫ cantare vel officiare.licꝫ
aliq̄d recipiat pro ſumptibus. ſicut dicit
Aug.ꝙ apoſtoli gratuituꝫ panē accipie
bant ab illis quib) gratuitā p̄dicatōnem
impēdebant. Satis con. Tho.ſcda ſcde.
q.c.A. Predicta melius poſſunt ītelligi
ꝑ ea que notat glo.Ray.in ti.de ſymoīa
§.queritur ſuꝑ v̊bo.ſtatutū.vbi ſic dic.
Licet ne dare pecuniam vel recipe ꝑ hu-
iuſ.obſequijs aut pro intereſſendo extre-
me vnctōni.Itē quid de illis qui dāt red-
ditus vel recipiūt ꝓpter facienda āniuer-
ſaria. Item quid de illis qui dant ſacer-
dotibus diuitib) vel pauperib) ꝑ faciendo
annuali. vel tricenario.vel āniuerſario
vel celebrando miſſam de ſpirituſcto.vel
aliā.vel qui dat denarios clericis pro di-
cendis pſalterijs in exequijs mortuoruꝫ.
vel al' vel qui dant elemoſinas pauꝑibus
vt orent ꝑ eis.cum talis orō ſit ſpūalis.⁊
hmōi elemoſina ſit corꝑalis:R.In omi-
bus talibus caſibus dare vel accipe tpa-
le ꝑ ſpūali ſymonia eſt.ſiue detur ꝑ ſacro
ſiue ꝑ officio ſiue ꝑ labore hmōi officij vl'
oratōnis ſm ꝙ hec prepoſitio pro.deno-
tat appreciatōnem.Sed ſi denotaret cām
motiuam nō p̄mam vel p̄ncipalem.ſꝫ re
motam ⁊ occaſionaleꝫ.licitū eſt dare et
accipe tpale ꝑ ſpirituali.Un̄ ſi quis dat
pecuniam collegio alicui ꝑ generāda de-
uotōne et dilectōne in ip̄o collegio.vt ex
illa deuotōne exaudiatur in petitōne quā
petit ꝙ fratres interſint exequijs mortui
vel extreme vnctōni morientis.⁊ illi hoc
faciunt ex dilectōne et deuotōe in eis ta-
liter generata.aut pro deuotione ipi⁹dā
tis.ſic licet dare et accipe temporale pro
ſpirituali ſm ꝙ lȳ pro denotat cauſā mo
tiuam remotam ⁊ nō ꝓpinquam.Propi-
qua cauſa eſt dilectō vel deuotō genera-
ta ex dato.al' forſitan nō generāda.Nec
eſt ſil'e ꝙ nō poſſū dare pecuniam ep̄o vt
me diligat ⁊ ex dilectōe me bn̄ficiet vl' or
dinet.Et hoc ideo.q2 dilectō qua ep̄s ali-
quem diligit licet ſit ſpūalis non eſt cau-
ſa ꝓpter quam debeant talia conferri.ſed
potius debet attendi merituꝫ ⁊ dignitas
ꝑſone.Sed bn̄ eſt cauſa ſufficiens huiuſ.
dilectō qua etiā diligitur peccator ſpūa-
liter.vt debeat orari ꝑ eo.cū etiā hoc cō
cedat dn̄s vbi dicit.Facite vobis amicos
de mām̄ona iniquitatis vt recipiant vos
⁊c̄.Luc.xvj.i.vt orent ꝑ vobis recipien-
dis. Exquo patet ꝙ licet dare pecuniam
ꝑ acquirenda deuotōne hoīm ſpūaliuꝫ et
pauperum vt ꝑ hoc moueantur et tene-
ātur orare.Pecunia tn̄ data ꝑ huiuſmo-
di amicitia acquirenda que ſpūalis ē nō
eſt penſanda a dante vel accipiente.vt di
ctum eſt:vt datuꝫ.ſed vt fructus.ſcdm ꝙ
dicit apoſtolus ad Phil'.iiij. Non quero
datum ſed fructum.quia nō attendo p̄n-
cipaliter pecuniam datam.ſed caritateꝫ
⁊ deuotōꝫ vel pietateꝫ ex qua datur.ꝓpter
quam ſola elemoſina eſt fructuoſa.Et iō
Rn̄ſio eſt ad omnes qōes ſupra poſitas

de illis qui officiant ꝓ denarijs ⁊ ceteris.
ꝙ ſi lꝫ ꝓ denotat appciatōez vel cauſā ꝑ-
mam motiuā vel finalem. illicitū eſt. Si
aūt cauſaꝫ adminiculantē. licitū eſt vt ta
lia recipiāt in ſūptus officiantiū. non in
officioꝝ precio. hec ibi. Et con. predictis
Tho. Pe. ⁊ Al. ⁊ alij theologi. vt in ſum.
co. ti. q. xlij. Et ex p̄dictis pōt colligi ꝙ n̄
eſt tutū cui incūbit facere officiari altare
vel capellaꝫ. ꝯducere ad hoc clericos pa-
ctis ⁊ ꝯuentōnibꝫ. ſed cōſtituere aliquem
redditum q̄ detur officiantibꝫ. vt in. c. ſi-
gnificatū. ⁊ ibi glo. extra. de p̄ben.

Utrum ꝯmittat ſimoniā qui debitori
ſuo dat aliquid ſpūale vt recupet qđ ſuū
eſt: R̄e. ſm Tho. in. iiij. diſ. xxv. Abſqꝫ du
bio ſimoniam ꝯmittit idem Al. A. Ideꝫ
in ſū. co. ti. q. lxv. B.

Utrum cum aliqui p̄tendētes religio-
nē ſiue ſctitatē petūt a ſacerdotibꝫ ꝙ ꝓcu
rent eis pecuniā in ꝑrochia ſua ita ꝙ ſa-
cerdos habeat inde certā ꝑtē ſit ſimonia
R̄e. ſm Tho. in quolibet. Cuꝫ ꝑſuaſio ſa-
cerdotis ſit res ſpūalis. ⁊ credatur ei q̄a
ſacerdos eſt. ideo ſi in tali caſu pactū in-
terueniat. ſimonia eſt reſpectu ſacerdo-
tis ⁊ ſacrilegiū reſpectu taliū religioſoꝝ
quia eſt defraudatio elemoſinarum reſpe
ctu illoꝝ qui dant. Unde ⁊ ſi eſt vnū pec-
catū q̄tū ad actū. eſt tn̄ multiplex q̄tum
ad reatū. ⁊ tā etiā ip̄e ſacerdos. q̄ ipſi re-
cipiētes ſcꝫ qui ſacerdotibꝫ tribuūt vł re
laxant tenent̄ de ſimonia. A. ⁊ etiam ad
reſtitutōneꝫ. vt patet ſm eū. Tho. ⁊ ī ſū.
co. ti. q. lxvj. Et cui debeat fieri reſtitutō
iſto caſu pōt patere ex dictis ſup̄. reſtitu-
tio j. §. xiij. in additōe. ð. itē ſm Inno. B.

Utrum laycus qui recipit pecuniā vt
eccleſie reſtituat decimam quaꝫ tenebat
committat ſimoniam: R̄o. ſm Hoſtien.
Si laycus non vult decimam dimittere
niſi pro pecunia ſimoniam committit ex
parte ſui. ſed eccleſia bene poteſt redimē
vt ſupra. decime. v. §. v. A. Item in ſum.
co. ti. q. lxviij. Sed in dicto. §. v. ꝯtrariū
dicit Wil. ſed ſolutio ibi patet in additi-
one. B.

Mediatores ſimonie ſimoniaci ſunt
j. q. j. ſi quis ep̄us. A. Ibi dicitur. Si q̄s
mediator tam turpibꝫ ⁊ nephandis datis
vel acceptis extiterit. ſi quidem clericus
fuerit. a proprio gradu cadat. ſi ṽo lay-
cus anathematizetur. B.

Utrum papa poſſit ꝯmittere ſimoniā
R̄o. ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. c. Papa poteſt
ſicut ⁊ quilibet alius. ⁊ tanto grauiꝰ. quā
to in altiori gradu cōſiſtit. Res enim ec-
cleſie non ſunt eius vt domini. ſed vt di-
ſpenſatoris. Unde ſi ꝓ aliqua re ſpūali re-
cipet pecuniam aliquam de redditibꝫ ali-
cuius eccleſie: ſimoniacus eſſet. Similit̄
ſi ꝓ re ſpūali recipet pecuniam ab aliquo
layco non de rebus eccleſie. Con. Al. vt ī
ſum. co. ti. q. lxvij. Quod intelligendū vi-
detur quo ad illa circa que ꝯmittitur ſi-
monia lege diuina. Secus ſi lege tm̄ ec-
cleſiaſtica cui papa non ſubicitur. niſi ð
equo. C. de legi. l. digna vox. B.

Prelatus qui ꝯmittit vices ſuas ꝓ pe-
cunia: ſimoniacus eſt vide infra. vicari-
us. §. iij.

Simonia ſecundo ſcꝫ

ſpāliter quo ad ordines. Simo
nia quandoqꝫ committitur ex ꝑ-
te ordinatoris. Aliquando ex ꝑte ordina-
ti. vt ſupra. ſimonia j. §. vj.

Utrum ſi aliquis ꝓ mea ordinatōe vel
promotione pecuniam offerat: nunquid
ego dicar ſimoniacus: R̄e. Si a p̄ncipio
cōtradixi. non obeſt mihi. extra eo. ſicut
tuis. §. plt. ⁊ extra. de homic. Petrus. A.
hoc verum ſm Innoc. vt in ſum. lib. j. tit.
j. q. viij. ſi pecunia data eſt poſt electōneꝫ
pro ꝯfirmatione. de quo loquitur. c. ſicut
tuis. Secus ſi daretur ꝓ electōne etiam
ꝓhibente me. niſi fieret ab inimico. Con.
Uin. Hoſti. et glo. Raij. vt ibi. Idem et ſi
quis recepiſſet ordinem per ſimoniā cō-
miſſam cum ipſo ordinatore. tūc enim ſic
ordinatus licet ignorāt̄ vel etiam cū cō-
tradictōne non reciperet executionē. q̄a
hoc idem contingeret etiam ſi in eius or-
dinatōne nulla cōmiſſa fuiſſet ſimonia.
dum alˀ eius ordinator fuiſſꝫ ſimōiacꝰ in
collatōe ordinū. Nā qui ſemel ſimoniace
ꝯtulit ordinē. deceтero executōeꝫ dare nō
poterit q̄tūcunqꝫ occultuꝫ ſit. ⁊ q̄tūcūqꝫ
recipiens ignoret. j. q. j. ſi quis a ſimoni-
acis ſm Hoſtiē. in dicta. q. viij. Hodie eti
am videtur idem in collatione beneficij.
cū ſimoniace conferens etiam beneficiū
vel officiū eccleſiaſticum ipſo facto excō-
muicatōꝫ īcurrat. et qđ agit̄ nulluꝫ ſit. vt
in extrā. Martini q̄nti. q̄ incipit. Multe.

et in alia Eugenij quarti. que incipit. Cū
deteſtabile. Itaqꝫ diſtinctōes que in hoc
§. ſiūt. nō habēt locū niſi qn̄ ſijmonia fu⸗
iſſet ꝯmiſſa cū alio ꝙ cum collatore ordi⸗
nis ſeu bn̄ficij. H. Secus ſi ſciui ⁊ cōſenſi
quia tūc ꝙtūcūqꝫ occultum ſit. renūci⸗
are teneor. Si ṽo hoc fit me penit⁹ igno⸗
rāte. puta quia amicus meus pecuniam
dedit. tūc licȝ ego nō ſim ſẏmoniacus. te⸗
neor tn̄ renunciare. extra eo. ſijmoniace.
⁊ ca. de regularib⁹. ⁊. c. nobis. Qȝ ſi inimi
cus meus dedit pecuniā volens ꝙ ex hoc
ꝓmotio mea iudicaretꝛ ſijmoniaca et ſic
impediretur. nō ꝯmittitur ſẏmonia quo
ad me. nec mihi nocet. ne ille ex dolo ſuo
reportet qđ intēdit. vt in. c. ſicut tuis. ⁊ ī
c. nobis. ꝑmo rn̄ſo. A. Tn̄ et hoc caſu qn̄
inimicus aliq̄d daret in ꝑiudiciū meum.
⁊ hoc ſcirem anteꝙ ep̄s vocaret me. ⁊ cō
ſtaret mihi ꝙ nō me vocaret niſi ꝓpē mu⸗
nus illud. recipe nō debereꝛ. ſm glo. Raij.
⁊ in dicta. q. viij. Et ad hoc etiam facit qđ
notatur ī ſū. eo. ti. q. xxvij. vbi ſm Raẏ.
dicitꝛ. et glo. ꝙ ſi aliquis ſcit vel credit ſi⸗
bi collatum ordinē vel bn̄ficiū principa⸗
liter ꝓpter obſequia ſeu preces carnales a
ſe vel ab alio īterpoſitas. ſi alꝰ erat dign⁹
reſignaꝛ nō tenetur. ſed debet penitere de
intentione corrupta. extra eo. mandato.
Si ṽo erat indignus reſignare tenetur.
quia tūc hmōi preces ſeu obſequia ſucce⸗
dūt loco precij. j. q. j. ſunt nōnulli. Et cō⸗
cor. Ul. vt ibi. H.

Quid ſi quis etiam ſine pecunia obtē⸗
turus erat ordinem vel beneficiū ⁊ tamē
pecunia data fuit? Re. ſm Inno. Si alius
dedit pecuniā. dum tn̄ non ordinatori. nō
eſt ſẏmonia. ar. j. q. vj. §. vlt. Si aūt ipſe
ordinatus dedit: ſijmoniacus eſt. A. etiā
ſi ſine pecunia habiturus erat ordinem
vel bn̄ficiū. ſm eū. Inno. et in ſū. eo. tit.
q. viij. Quod intellige niſi gratis aliquid
daretur. vt ſup̄. ſẏmonia j. §. vj. H. ar. j.
q. ij. ꝙpio. ⁊. q. iij. ſi quis obiecerit. et ca.
vlt. ⁊. q. vj. c. j.

Quid ſi pecuniā ꝑ me neſciente ꝑ miſ⸗
ſam poſtea ſolui? Re. Sicut ſijmoniacus
debeo iudicari. quia in maleficijs ratiha
bitio retrotrahitur et mandato cōpatur
ſicut notatur. extra eo. ſicut tuis. A. In
glo. H. In hac tamen ſẏmonia ſm Tan
cre. ⁊ Wil. epūs poteſt diſpenſare. A. Itē
in ſum. eo. ti. q. ix. tn̄ hodie ſi aliquid da⸗
tum fuiſſet collatori nullus poſſet diſpen
ſare niſi papa. vel ſi eſſet datum etiaȝ al⸗
teri qn̄ ſine illa datōne nō fuiſſet alꝰ habi⸗
turus ordineȝ vel beneficium. vt patȝ ex
ꝑallega. extrauagantibus.

Quid de his qui ꝑ ẏpocriſim dum ꝑtē
derent ſpecieȝ ſanctitatis ꝓmoti ſunt ad
ordines et beneficia nulla interpoſita cō
ditōne vel pacto? Re. ſm Raij. Non tenen
tur reſignare. ſed ſolum ad agendum pe
nitētiam. extra eo. mandato. A. Hoc ve⸗
rum. niſi alꝰ non ſit ẏdoneus. tūc eniȝ re⸗
nunciaꝛ tenetur j. q. j. ſi q̄s neqꝫ. H. Tho.
ſcđa ſcđe. q. c. dicit ẏpocritam nō eſſe ſij⸗
moniacum. A. Hoc verum quo ad eccle⸗
ſiam. Secus quo ad deum cum ijpocrita
ex ſpiritualib⁹ querat humanū fauorem
et ſic ſijmoniam mentaleȝ ꝯmittat j. q. j.
ſunt nōnulli. Et idem quod hic notatur
in ſum. eo. ti. q. lxj. H.

Utrum ab ordināte vel eligendo aliq̄
cautō vł ꝓmiſſio peti poſſit? Re. ſm Raij.
Ante ordinatōnem ſeu etiam electōnem
ab eo qui eligendus eſt nulla cautō vel ꝓ
miſſio peti pōt. ⁊ ſi ꝑſtetur ſijmonia ē. q̄a
videtur facere ad hoc vt eligatꝛ. viij. q. iij
talia. Sed poſt electōnē bene pōt. qꝛ tunc
nihil ſperat ab eis. dum tn̄ non fiat ex ꝑ⸗
cedenti pactōne. viij. q. iij. Artaldus. A.
Idem in ſū. eo. ti. q. xviij. ſm Raij. ⁊ glo.
⁊ Hoſti. Sed vt ibi patet aliq̄ dixerunt ꝙ
ſupꝛior pōt exigere cautōnē etiam an̄ ele⸗
ctōneȝ. qꝛ auctoritas ſupꝛioris tollit viti⸗
um. Sed ꝑmum dictum verius videtꝛ. qꝛ
ꝑ hanc cautōnem videretur conſentire e⸗
lectōni de ſe faciende. et ideo talis electio
tanꝙ ambitioſa eſſet irritanda. extra. de
elec. cum poſt petitam. H.

Quid ſi aliq̄s nō hn̄s titulū rogat ali
quem ꝑſbiterum vt p̄n̄tet eum ad tituluȝ
ecclie ſue. ⁊ ꝓmittit ei ꝙ nūꝙ in ip̄a ecclia
petet aliquid. ⁊ ſic ordinatꝛ? Re. ſm Raij.
Sijmoniam ꝯmittit. ⁊ niſi cum eo fuerit
diſpenſatum. nec ad ſupꝛiores ordines de⸗
bet aſcendere nec in ſuſcepto ſm rigorem
canonum miniſtrare. extra. de ſijmo. per
tuas. iij. Nec excuſatur per ignorantiaȝ
iuris. vt ibidem colligitur. Et ſolus papa
diſpenſabit cum eo. quia ſijmoniacus eſt
in ordine. tamē ī ordinibus an̄ rite ſuſce⸗
ptis poterit ſm Wil. ꝑ epm̄ diſpēſari. A.

Jtem in ſũ. eo. ti. q. lxx. B. Ceteꝝ ordinatoꝛ p̄dicto modo eſt ſuſpenſus a collatōne ordinũ. ſilr̄ et p̃ntatoꝛ ab executōe. extra eo. ſi quis ordinauerit. A. Jbi dicit̃. Si quis ordinauerit ſeu ad ordinē p̃ntauerit aliquē. ꝓmiſſionē vel iuramentuꝫ ab illo recipiēs ꝙ ſuꝑ ꝓuiſione ſua nō inq̄etet eundē. ordinatoꝛ a collatione p̄ſentatoꝛ ṽo ab executōne ordinũ per triēnium ⁊ ordinatus ab ordine ſic ſuſcepto. donec diſpenſatōnem ſuꝑ hoc ꝑ ſedem ap̄licam obtinere meruerint: nouerint ſe ſuſpenſos. B. Quid de illo qui ſcit ep̄m ſuuꝫ ſymoniacum qui tñ̄ p̄cipit ei ꝙ recipiat ordines ab eo. vide ſup̄. ordinator. §. pl't.

Symonia tertio quantum

Symonia tertio quantum ad bñ̄ficia ſeu etiaꝫ dignitates. de quo plura potes colligere in p̄cedenti. c.

Nunc queritur. Quid ſi quis habens litteras ſuper ꝓuiſione alicuius beneficij recipiat aliquam penſioneꝫ vel aliquod bñ̄ficiũ vt renũciet litteris: R̃ſo. ſm̄ Hoſti. Si ex pactōne ꝑtium ꝓ aliq̄ tp̄ali fiat hm̄ōi renũciatō ſymoniacũ eſt. Si ṽo ex officio iudicis vel bonis viris mediātibꝰ pure renũciet. et ex altera pte aliquid tēꝑale det̃ ei: ñ ē ſymoniacuꝫ. vt colligit̃ extra. de renũ. ſane ⁊. c. veniēs. ⁊. extra. d' pac. cũ p̄deꝫ. A. Jtē Hoſti. addit. Ubi ṽo aſſignat̃ bñ̄ficiũ ſp̃uale. ita ꝙ etiā ex pacto renũciet dictis lr̃is non eſt ſymoniacũ. extra. d' reſcrip. ad audientiā ij. q̄s ad hoc tenetur. ⁊ tacite ineſt. Con. Jnno. vt in ſũ. lib. j. ti. j. q. xx. B.

Utꝝ reſignare aliq̄d ſp̃uale ꝓ pecunia vl' ex pacto ſit ſymoniacũ: R̃ſo. ſm̄ Goff. Sic. extra eo. q̄relā. ⁊. extra. de teſti. veniens. Dare enĩ itelligit̃ qui qd̄ ſibi ꝯpetit remittit. viij. q. iij. talia. Jtem Hoſti. Et facit ad hoc ſupra. ſymonia j. §. iiij. A. Jtem in ſũ. eo. ti. q. xix. Et hoc intellige ſm̄ dicta in. §. p̄cedenti cũ additōne. B.

Utrum q̄ñ recipit̃ monachꝰ vel canonicꝰ vel ꝯſecrat̃ ep̄s ⁊ hm̄ōi. poſſint exigi q̄dā ex ꝯſuetudine: R̃. ſm̄ Ul. Si obtinetur aliquid tale ꝑ exactōꝫ iudicij vl' ꝑ violentiam vel pactum ſiue añ ſiue poſtea ſymonia eſt. nulla ꝯſuetudine obſtante. extra eo. c. j. ⁊. c. ſicut ꝓ certo. Si ṽo ſponte offerat̃ rõne ꝯſuetudinis vel caritatis etiam ſi fuerunt excitati ꝑ ſp̃uale beneficium nō eſt ſymonia. j. q. ij. q̄ꝑpio et. ij. Cor. ix. Non ex triſtitia aut ex neceſſitate. Et licet illi qui ſolēt hoc recipe ñ poſſint hoc exigere ex ꝯſuetudīe. tñ̄ poſſunt monere illos vt bonas cõſuetudines ſeruent. nō aũt debent eos artare ꝑ ſubtractōeꝫ ſacramentoꝝ ⁊ hm̄ōi. ſed tñ̄ per ſuꝑiorem cogēdi ſũt. extra eo. ad ap̄licam. Satis Con. Tho. ſc̄da ſc̄de. q. c. Pe. Hoſti. ⁊ Jnno. Et ſimilem q̄ōem determians idem Tho. in quolibet. dic ſic. Cum in diſpenſatōne ſacramentoꝝ ſeu alioꝝ ſp̃ualiũ aliq̄ recipiuntuꝛ vt ſymonia euitetuꝛ tria ſũt neceſſaria. Pꝛīo vt hoc fiat ꝯceſſione iuris diuini vel humani aut ſaltem pie ꝯſuetudinis. Sc̄do vt ſit pia intentō ⁊ nō coꝛrupta. Tertio vt ſit forma boneſta ſcilicet vt nō requirant̃ ante pij officij exhibitōeꝫ ne pactum interuenire videatur. ſed expleto officio poterunt exigi. Si ergo iſta tria ꝯueniant. ſecure recipiat archidyaconus parafrenũ ꝓ inſtallatione abbatis ⁊ hm̄ōi. ⁊ ſimiliteꝛ ſi g̃tis offerat̃. A. Jdeꝫ in ſũ. eo. ti. q. xxxj. B.

Utrum poſſint recipi nũmi criſmales A. i. q̄ ꝓ criſmate dant̃. B. R̃. Nō excuſātur a crimine ſymonie. et illi qui rei nomen ⁊ tp̄s ſolutōnis mutantes nummos q̄s pꝛimo criſmales eo ꝙ ꝓ criſmate ſiue criſmatōe dareñt. ſc̄do. paſchales. A. Jtē ſũt qd̄ criſmales. ſic dicti quia ꝯſueuerũt recipi in paſcha tp̄e criſmatōnis. vt in. c. infra. allega. B. ⁊ t̃tio. ꝯſuetudinē medie q̄dragesime nuncupant. A. quia hoc tp̄e q̄dragesime hos denarios exigebant añ criſmatōnis tp̄s ad palliandum ſymoniā vt in. c. qd̄ ſequit̃. B. extra eo. in tantuꝫ.

Quid ſi aliquis dignꝰ ꝓmoueri dat aliquid ianitoꝛi vt eum ꝑmittat intrare ad ep̄m ad petēdũ ꝯfirmatōꝫ electōis vel aliquid hm̄ōi: R̃. ſm̄ Wil. Nō ē ſymonia ſi nō det coꝛrupta intentōne vt ſcꝫ ꝑ interceſſioneꝫ illoꝝ quibꝰ dat ꝯſeq̄tur qd̄ intēdit. Et idē credo ſi det aliq̄d familie ep̄i ne videat̃ auarꝰ. ⁊ vt faciliꝰ hēat acceſſũ aut etiā de largitate laudet̃. licꝫ talia poſſint fieri cũ pc̄to. vt ſi fiāt cā iactantie vel inanis gl'e. A. Jdem in ſum. eo. titu. queſti. xxxv. B.

Quid ſi aliq̄s det alicui layco aliqd̄ vt ñ moleſtet vel ip̄ediat electōeꝫ: R̃ſo. ſc̄dm Ray. Si nōdũ erat ei ius q̄ſitũ qꝛ ſcꝫ nō

erat electus. credo ſymoniā ꝯmiſſaꝫ. Secus ſi poſtꝗ̄ electus fuiſſet. extra eo. dilectus. Idez Tho. ſcda ſcde. q. c. Et vide ſupra. ſymonia j. §. xj. qui incipit. vtꝝ tp̄alia poſſint dari ꝑ redimenda ⁊c̄. A. Idez in ſū. eo. ti. q. xliiij. vbi ⁊ additur ſm̄ glo. Ray̆. ꝙ ſi aliquis nullum ius habens in electione impediret ſimpliciter ne fieret electō aliqua poſſꝫ capl'm redimere vexationē ſuam. Secus ſi impediret ne ꝺ iſto fieret. B.

¶ Quid ſi clericus qui vult recipi in canonicū alicuiꝰ eccl'ie det illi bona ſua: Re. ſm̄ Inno. Si largiatur cū ꝯditōne vl' pacto vt recipiatur in canonicū. ⁊ illa retineat ꝓ ꝑbenda. ſymonia eſt. Si vō pura intentōe deuotōnis offerens rogat ꝙ admittatur ⁊ ꝙ bona oblata liceat ſibi hr̄e ꝓ ꝑbenda. et clerici pura intentōe ꝯſentiant nō eſt ſymonia. Qꝫ ſi dans tali intentione ducatur ꝑncipalit̄ vt ꝑ tp̄alia hēat ſpūalia ⁊ illi alit̄ nō recipent eū. ex vtꝗ parte eſt ſymonia. ſꝫ tn̄ mētalis. Con. Hoſti. A. De ꝑdictis ē caſus formalis in. ca. tua nos. extra eo. qđ ⁊ notat̄ in ſū. eo. ti. q. xlviij. B. De ꝑbendis at̄ q̄s de nouo cōſtituit q̄s in eccl'ijs pōt retinē ius patronatꝰ in ꝑpetuū vel ad tp̄s. vt ip̄e vel heredes eius p̄ntent quem volūt ad ip̄as ſm̄ Wil. A. hoc verꝝ tp̄e ꝯſtitutōis de ꝯſenſu ep̄i ⁊ fratꝝ ſi ibi ſunt aliqui. al' nō poſſet tale ius retinere ſm̄ eun. Wil. ⁊ in ſū. eo. ti. q. liij. B.

¶ Quid ſi in fūdatōne ip̄iꝰ eccl'ie fiat talis ꝯſtitutō. Quicūqꝫ dederit tm̄ in redditib' vel tantā ꝗ̄titatē ꝙ poſſint emi poſſeſſiones taliū redditūū recipiat̄ ī canonicū. ⁊ qđ dederit hēat ꝑ ꝑbenda. nūquid eſt ꝯſtitutō licita: Re. ſm̄ Wil. Si fiat ita ꝙ nō duret in ꝑpetuū ſꝫ ad tp̄s. nec fiat in fraudē ſymonie. ⁊ ea ſit intentō cōſtituentis ꝙ nō ꝑ reb' dandis ſꝫ ꝑncipaliter ꝓpter cultū diuinū augmentandū ⁊ ꝓpter deuotōez dantis recipiat̄ ad ſpūalia tolerari pōt. dū tn̄ ille qui recipit̄ ſit dignꝰ. A. Idē in ſū. eo. ti. q. liij. B.

¶ Quid cuꝫ dicūt ſibi aliq̄ canonici maiores. Canonizemus nepotes nr̄os. Placeat tibi de meo, et mihi placebit de tuo. vel de eo qui dicit. Nunꝗ̄ me viuente fiat aliquis canonicus in iſta eccl'ia. niſi fiat talis ꝓ quo rogaui: Re. ſm̄ Ray̆. Symonia ꝯmittitur in vtroqꝫ caſu. Naꝫ canon dicit. Abſit omnis pactō. Ceſſet oīs ꝯuētio. j. q. ij. ꝗ̄ pio. Idem Wl. A. Idem in ſū. eo. ti. q. lxij. B.

¶ Quid ſi dicat vnus canonicus alteri. tu fuiſti exauditus in vna petitōe. et ego debeo exaudiri in alia: Re. ſm̄ Ray̆. Si ꝑces ſūt ſpūales non eſt ſymonia. ar. lxiij. diſ. q2 ſcta. Si aūt ꝑces ſūt carnales vel ex pacto quondā facto vel nunc faciendo ſymonia eſt. Con. Wl. vt in ſū. eo. ti. q. lxiij. Que aūt dicātur ꝑces carnales habetur ſup̄. ſymonia j. §. xv.

¶ Quid de his q̄ ꝯſanguineis ſuis conferūt bn̄ficia ꝑncipaliter ꝓpter ꝯſanguinitatem: Re. ſm̄ Tho. ſcda ſcde. q. c. Talis collatō illicita ē. nō tn̄ ſymoniaca. q̄a nihil recipit. Si tn̄ aliquis det bn̄ficiū alicui hoc pacto vel intentōe. vt exinde ſuis ꝯſanguineis ꝓuideat eſt manifeſta ſymonia. ar. extra eo. nemo. Et addit Wil. ꝙ ſi quis ꝯſanguineo ſuo bn̄ficiū ꝯfert vt ip̄e ꝯferens magnificet̄ vel fiat potētior vel vt parentela eius exaltet̄ et hmōi. ſymonia eſt. quia reſpicit tp̄aleꝫ vtilitatē. A. Idem in ſū. eo. ti. q. lxiij. B.

¶ Quid ſi ꝓ pecunia recipiatur aliq̄s ad ſeruiendum in hoſpitali ⁊ hmōi: Re. ſcđm Wil. Si in predictis caſibus conſequat̄ aliquis aliquod ius ſpūale: ſymoīa ē. Si autem non conſequatur ſed recipitur ad hoc ſolum vt ſeruiat non eſt ſymonia licet al' turpe ſit dare vel accip̄e ꝓ talibus. A. Idem in ſū. eo. ti. q. lxxv. B.

¶ Quid de illis qui emūt victum vnius monachi ad totam vitam ſuam: Reo. ſm̄ Wil. Non eſt ſymoniacuꝫ. ex quo emptor nō ꝯſequitur aliquod ſpūale. A. Idem in ſū. eo. ti. q. lxxvj. vbi etiam additur ſcđm eundeꝫ. Non tn̄ eſt ſecurum emere niſi ꝓbabiliter dubitet̄ cuius ꝯditio melior ſit ſcilicet vendentis aut ementis. B.

¶ Vtꝝ ſacerdos poſſit vendere officium portandi aquam bn̄dictam ꝑ ꝑrochiam: Re. ſm̄ Wil. Si talis ſacerdos de ꝯſuetudine hꝫ ꝙ tale officiū poſſit retinē ⁊ etiā ꝑ aliū exercere ⁊ ꝓuentus accip̄e. non eſt ſymoīa ſi illud ꝯmittat ad firmaꝫ. al' ſymonia eſt. vel ſaltē turpe lucꝝ. A. ſ. qn̄ n̄ ꝯſueuit ex eo habere ꝓuentum. quo caſu ē vera ſymonia cū vendat̄ officiuꝫ ſpirituale. Et item qn̄ cōſueuit hr̄e ꝓuentum

et vendit non ꝓuentū ſed officiū. vt po-
teſt colligi ex dictis ſupra. ſẏmonia j. §.
xx. cum additione. B.

Utrū qui dat pecuniā vt eligat in im-
patorem vel in rectorem alicuiꝰ ciuitatis
ꝯmittat ſẏmoniā: R̃ńo. ſm̄ Hoſti. Sẏmo
niam ꝯmittit. quia ptās ſpūalis eſt. A.
Idē in ſū. eo. ti. q. lxxix. Et hoc verū eſt i-
quātū oīs ptās deſcendit a deo Ro. xiij.
Sed tn̄ ptās deputata pncipaliter ad re
gimen terrenoꝝ magis terrena q̄ ſpūa-
lis vocat. ꝛ differt a ſpūali. xcvj. diſ. cū
ad verū. Ideo veriꝰ vr̄ qḋ ſequit. B. Sed
veriꝰ eſt q̄ ē turpe lucrū nō ſẏmonia. qꝛ
ptās terrena non eſt qḋ ſpūale. vt infra.
ſortilegiū j. §. xj. qui incipit. vtrū diuina
tio ſortium. v̄. Quarto.

Symonia iiij°. quo ad

fructus beneficioꝝ. Quid ď epis
qui eccleſias ꝯferūt retentis ſibi
fructibꝰ vel aliqua eoꝝ pte: R̃ń. ſm̄ Raẏ.
Diſtingue cū Inno. Nā ſi ille qui dat bn̄
ficiū anteq̄ daret nō pcipiebat ꝓuentus.
ſed ex datōe beneficij ꝯſequit eos nō eſt
dubiū incurrere ſẏmoniā. Si vo ante da
tionem beneficij pcipiebat ꝓuentꝰ poteſt
quidē retinē ex iuſta cauſa ꝛ nccria. A.
dūmō ex rōnabili cauſa pmo hoc ſtatue
rit. vt in. c. vt nr̄m. de q̄ infra. Debēt tn̄
p̄lati ſtatutū tale facē ď ꝯſenſu capli. ſm̄
Raẏ. Hoſti. Goff. ꝛ Ber. vt in ſū. li. j. ti.
j. q. lxix. B. ſed nō pt̄ tenē ſi ꝯueniat cū
eo q̄ recipit bn̄ficiū ſeu cū alio mediato-
re. vt ꝯceſſo beneficio ipē retineat ſibi ꝓ
uentꝰ. extra. vt eccle. bn̄fi. ſine dimi. cō.
vt noſtꝝ. in fi. ꝛ extra. de cenſi. ꝓhibemꝰ
j. q. iij. ſi quis p̄bendas. Sed h̄ nota q̄ p̄-
lati nō pn̄t retinē bona eccleſiaꝝ vacan-
tiū. niſi vt dr̄ ſup̄. bn̄ficiū ij. §. j. A. Ibi
dicit q̄ iſta retentō nō pt̄ fieri ſine iuſta
cauſa. vt dictū ē. Dicit tn̄ Goff. q̄ p̄latꝰ
nō pt̄ ſic retinē fructꝰ omniū bn̄ficioꝝ ſi
mul. niſi hoc p indulgētiā obtinēt. extra
de. v̄. ſig. tua nobis. Sed Hoſti. dic q̄ ea-
dem ratione qua de vno bn̄ficio hoc fieri
poteſt poſſet ſil'r fieri ex cauſa ď duobus
aut pluribꝰ. vt in dicta. q. lxix. B.

Utrum clericus poſſit vendere ad tē-
pus fructus beneficij ſui: R̃ńo. Licitū eſt
ad tempus modicum. extra. ne p̄la. vi. ſu
c. fi. Sed ad totū tempus quo vēditor te-
net beneficiū non eſt ꝓhibitū. nec tn̄ eſt
honeſtū. Et intelligēdū ſemꝑ ita q̄ nihil
ſpūale interueniat. extra. de rerū ꝑmu. ad
qōnes. Poteſt tn̄ gratis ei curā aīarum
ꝯmittere. vt infra. §. pl't. A. Idem in ſū.
li. j. ti. ij. q. ij. ſm̄ Raẏ. et Glo. B. vide ſu-
pra. locatio. §. fi. A. Ibi tangitur aliqḋ
ſpirituale erga conceſſionem redditūū
locorum religioſorum. B.

Utrū liceat clerico eccleſiā ſuā locare
in totū: R̃ń. Si loco tibi eccleſiā. ꝛ tu cū
ſis p̄ſbiter locas opas tuas vt ibi officies
nō habiturꝰ ibi alit aliquā iuriſdictōnē
nō ꝯmittis ſẏmoniā. ar. xij. q. ij. caritatē
Et nota q̄ ſm̄ Wil. nō habet hic locū lo-
catio et ꝯductio. ſed dꝫ facē p̄ſbiter gra-
tis officiū. ꝛ ille gratis expēſas ꝓuidere.
A. De hoc dictū ē ſup̄. ſẏmonia j. §. vij. ꝛ
§. xxiiij. in additionibꝰ. B. Porro ſic ait
Goff. ſi locatio fiat vltra tēpus vite locā
tis nō valet vltra. qꝛ clericꝰ i bn̄ficio cō-
ꝑatur vſufructuario q̄. ſ. non eſt niſi ad
vitā. xvj. q. vj. illud. ita tn̄ q̄ ſm̄ Inno.
ſi locatio facta fuit noīe eccleſie ꝛ vtilit.
ſucceſſor tenet ad illā. extra. de ſolu. c. j.
x. q. ij. hoc ius. et. xij. q. ij. quicūqꝫ ſuffra-
gio. Si autē locatio facta eſt noīe ipſius
cuiꝰ eſt eccleſia ꝛ nō intendebat eccleſiā
obligare nō tenet ſucceſſor. A. nec etiā
hēs locatoris ſm̄ eū. Inno. ꝛ in dicta. q.
ij. B. Qꝛ ſi cōductor ſiue emptor iā aliqḋ
ſoluerat tunc ſm̄ Hoſti. tenet ſucceſſor
habere ratum inquātū pecunia v̄ſa ē in
vtilitatem eccleſie. vt in dicto ca. j. Nota
etiā hic. q̄ licet rector eccleſie poſſit qn̄qꝫ
locare eam vltra tēpus vite nūq̄ pt̄ hoc
canonicꝰ. dico vltra vitā ſuā locare p̄ben
dā. A. Hoc fuit dictū Inno. dicētis q̄ p̄
dictas locationes poteſt facere miniſter
ſeu p̄latus eccleſie. ita q̄ ſucceſſor tenea-
tur habere ratū ſm̄ p̄dictā formā. Sed
in canonico p̄bendario ſecus dicimus. qꝛ
ille nūq̄ poteſt locare p̄bendā ſuā vltra
tēpus vite ſue. licet de illa poſſit agē ꝛ cō
ueniri ſicut legittimus adminiſtrator. vt
in dicta. q. ij. B. Ad iſtam materiam fa-
cit ſupra. locatio. §. pl't.

Pone q̄ prelatus vendidit omnes ob-
uentiones eccleſie. quid erit de eo quod
prouenit ex iuriſdictione: R̃ńo. ſcđm Ho-
ſti. Comodum iuriſdictionis tranſit cum
alijs. niſi fuerit excepta iuriſdictio. per
ſe tamen iuriſdictio vendi nō poteſt nec

debet. A. Idem in ſū. li. j. ti. ij. q. iij. B.

Utꝝ rector eccleſie pſbiteris quos ipſe ꝯducit. vel illis quibꝫ locat fructus eccle ſie poſſit ꝯmittere curā aīarum? Reſpō. ſm Hoſti. Puto ꝙ ſic. dum tñ gratis et ſine pactione aliqua ⁊ interueniente auctorita te epī. extra. de offi. vica. ad hoc. Videtur etiā ꝙ ſine epī auctoritate. ſ. iminēte ꝑfe ctione neceſſaria poſſit ꝯmitti ad modi cum tēpus. ſ. ꝑ vnū vel paucos dies. ſed non diu. x. q. j. ꝑ totum. quia neqꝫ ꝑegri nari poteſt ſine licentia epī. de ꝯſe. diſ. v. non oportet. extra. de voto. magne. A. Idē in ſū. eo. ti. q. iiij. B.

Utrum prelati poſſint vices ſuas ſub ānuo cenſu concedere aut etiam poſſint quottam recipere. vide infra. vicarius. § antepẽ.

Symonia v°. circa fune

ra. Utrū ſi aliquid detur ꝓ exe quijs mortuoꝝ ꝯmittatur ſymo nia? Reſpō. ſm Goff. ⁊ Hoſti. Pro huiuſmo di nihil debet exigi. ſed pie debent cōſue tudines obſeruari. extra eo. ad noſtram. et. c. cum in eccleſie. A. facta prius gra tis collatione. Alr̄ ſymonia eſſet. dicto. c cum in eccleſie. B.

Quid ſi apud eccleſiam ſint diuerſa ci miteria. ⁊ taxet̄ ꝓ quāta pecunia q̄s po natur in tali cimiterio? Reſpō. ſm Hoſti. Symonia eſt. extra eo. audiuimus. et. c. ſicut. Et eodē modo ſi pro pecunia crux ſpecialis portetur ad funus. vt in dicto. c. audiuimus. A. Idem in ſum. li. j. ti. j. q. xxxiij. B.

Quid ſi clerici ꝯſueuerūt habē lectū vel pannos. equū vel hꝰ. de moriēte ⁊ an te portationē faciūt pactū de redimēdo? Reſpō. ſm Hoſti. Quia hec tp̄alia ſunt. lici tum eſt. Sed ſi nollent ſepelire corpꝰ ni ſi fiat eis cautio de redimendo talia. ſy monia eſt. A. ſm Burcardum. vt in ſū. eo. ti. q. xxxiiij. B. Sed in talibus prius ſepeliatur corpus ⁊ poſtea agat̄ contra heredes vel detētores. extra eo. ad aplicā A. Idem in dicta. q. xxxiiij. B.

Quid cū dat̄ pecunia clericis vt vigi lent ſuper defuncto vel dicant pſalteria? Reſpō. ſm Hoſti. Si recipiant pecuniā vt vigilent licet ad vigilias ſequat̄ orō non eſt ſymonia. Si aūt de legendo pſalteriū pactum faciant. ſymonia eſt. A. Idē in ſum. eo. ti. q. xl. B.

Quid de ꝓceſſionibꝫ quas faciūt aliq̄ collegiate eccleſie in exequijs mortuorū data vel ꝓmiſſa aliqua pecunia ſiue q̄cū qꝫ re tp̄ali alr̄ non facturi? Reſpō. ſm Ray. Si tenent̄ ad huiuſmōi ꝓceſſiones ex of ficio. ſic exigere aliquid ſymonia eſt. j. q iij. vendentes. Si v̄o nō tenent̄ dic vt ſu pra. ſymonia j. § xxv. qui incipit. vtꝝ ſa cerdos poſſit celebrare. A. ⁊ ibi de hoc la tius in additione. B.

Utꝝ licitū ſit ſtatuere ꝙ ꝓceſſio fiat ꝓ pecunia? Reſpō. ſm Ray. Si ſtatutū factū ſit ꝑ verba affirmatiua: puta quicūqꝫ re liquerit collegio. x. habeat ꝓceſſionem. ⁊ alr̄ ad eam non tenebant̄. nō eſt ſymonia Si aūt ſtatutū factū ſit ꝑ verba negati ua. vt ꝙ nulli fiat ꝓceſſio niſi reliquerit tātū: ſymonia eſt. qꝛ tollit officium pieta tis. ſ. ꝙ ꝓceſſio nō fiat gratis vel ꝓ mino ri ſūma. ar. extra. de iureiur̄. ſicut. j. ⁊. ij. Con. Tho. ſcda ſcd̄e. q. c. Et qđ etiam in prece. §. dicitur. A. Predictis con. etiam Ul. vt in ſū. eo. ti. q. xlj. B. Silr̄ intelli gendum eſt vtrum liceat clericis recipe pecuniam vt interſint exequijs ſeu etiā extreme vnctioni. A. Facit quod notat̄ in ſū. eo. ti. q. xlij. B.

Quid ſi det̄ vel relinquāt̄ ānui red ditꝰ ꝓ faciēdo āniuerſario vel ꝓ ſeptimo ſiue ꝓ tricenario vel celebrādo aut orādo Reſpō. ſm Hoſti. In oībꝫ talibꝫ diſtinguen dū eſt. qꝛ ſi det̄ tp̄ale ꝓ ſpūali tanꝗ̄ ap̄p ciatio eius: ſymonia eſt. Si v̄o nō detur tanꝗ̄ p̄ncipale p̄ciū. ſed inductiuū deuo tionis ꝓ elemoſina licitū eſt. ⁊ idē in om nibꝫ ſilibꝫ queſtionibꝫ. A. De his dic cla rius. Nā Inno. in. c. qm̄ enormis. extra ne p̄la. vi. ſu. dicit ꝙ meritoriū eſt ꝯſtitue re in aliq̄ eccleſia redditus aliquos vt ibi fiat āniuerſariū alicuius. ⁊ illa ꝯſtitutio pt̄ fieri ꝑ illos qui debent facere āniuer ſariū. extra. de p̄ben. ſignificatū. Sed do natori redditū nō licꝫ ꝯſtituere nec ſub ꝯditione redditus dare. quia donatori ñ licet ꝯditiones ſpirituales apponere. ſed tp̄ales. vt redemptionē captiuoꝝ. x. q. ij. hoc ius. xij. q. ij. aurum. Sed Hoſti. ſuꝑ eo. c. qm̄. non placet hec ſentētia. dicenti ꝙ ſic infiniti eſſent ſymoniaci. Dicit eti am ꝙ hoc onus pt̄ ipi rei ſeu fundo ſine redditibꝫ imponi. Et ſubdit. Tutiꝰ tamē

eſſet ꝙ ita diceret. Relinquo tali eccleſie
x. libras ſuꝑ tali domo. vel ducentas li-
bras ad emendas. x. libras annuas inter
illos tm̄ qui āniuerſario meo interunt
⁊ officiauerint ſm ꝯſuetudinem eccleſie
diuidendas. ⁊ rogo p̄latum ſiue capitu-
lum vel conuētum p̄dicte eccleſie vt āni
uerſarium meū faciat. vt in dicta. q. xlij.

Symonia vj. quo ad re
ligionē. Quid fiet qn̄ in aliqua
religione plures ſunt recepti vel
recepte ſymoniace: Reſpō. ſm Ray. Si ſy-
monia fuit ꝯmiſſa ipſis ſcientibus. debēt
de ſuo monaſterio expelli ſine ſpe reſtitu-
tōis. ⁊ debent ad agendaȝ penitentiaȝ ꝑ-
petuam in locum artioris regule retru-
di. extra eo. qm̄ ſymoniaca. Et ſi non in
uenitur artior regula debent mutari in
aliud monaſteriū eiuſdem regule. Quod
ſi non poteſt comode fieri fiat ſaltem ad
tēpus. ar. lxxxi. diſt. valet. ⁊ poſtea reci-
piatur de nouo. Si aūt ſymonia fuit cō-
miſſa ip̄is ignorātib9. ſufficit ꝙ renūciēt
loco. ⁊ poſtea poterūt recipi d̄ nouo. mu
tatis tm̄ p̄orib9 locis. extra eo. ex inſinua
tione. Idē Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. c. Et intelli-
gunt Ray. ⁊ Wil. ꝙ p̄dict9 rigor ſeruād9
eſt etiā in occultis ſymoniacis. ⁊ in foro
penitētiali. licet nō ꝯſtet de crimīe ꝑ inq
ſitionē vel in forma iudicij. ar. in dicto. c
qm̄ ſymoniaca. quod nihil loquit̄ de ac-
cuſatione vel inquiſitione. Sed cū talib9
ſm Ray. poteſt dici ꝙ in fauorem religi
onis ep̄s poteſt diſpenſare ⁊ in ordine ⁊ ī
loco. A. ſ. religiōis. vt ibi remaneāt vbi
recepti ſunt. ⁊ in ordine. ſ. ip̄ius loci vide
licet p̄mo vel ſcd̄o. ⁊ hmōi. vel etiā in or-
dine. ſ. clericali vt habeant ei9 executōeȝ
vt poteſt colligi ex poſitis ī ſū. li. j. ti. j. q
xxviij. B. Sil'r poteſt diſpēſare capitulū
vel p̄latus eoꝝ. dum tm̄ ip̄i nō fuerint ꝑ-
ticipes ſymonie. qꝛ cū ex hoc ſint puniē-
di. nō debēt ex eodē facto p̄uilegium ob-
tinere. imo vident̄ amiſiſſe p̄tatem reci-
piendi talē. ⁊ alij qui nō peccauerūt acq̄-
ſiuiſſe. ar. extra. de elec. bone. A. Wil. autē
dicit ꝙ cū omnib9 p̄dictis a p̄ncipio capi
tuli poteſt ep̄s diſpenſare. vt in ſū. eo. ti.
q. xxviij. vbi hec notant̄. Sed p̄mū dictū
veri9 vr̄ ꝑ. c. qm̄ ſymoniaca. extra eo. B.
Et nota h̄ ſm Wil. ꝙ ſi monaſteriū eſt ita
tenue ꝙ non ſufficit ſuis expenſis. p̄nt ī
recipiēdo habē̄ itentōeȝ recipiēdi tp̄alia.
⁊ etiā oblatis ſpūalib9 ḡtis p̄nt exp̄mē ⁊
paciſci de deīminata ſūma tp̄aliū. Satis
con. Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. c. Ray. ⁊ Wil. dicē
tes. ꝙ ſi recipiēdus ꝓmittat ānuatim in
ſua vita tantū ꝓ expēſis ſuis. non eſt illi
citū. Idē Hoſti. ⁊ Goff. Et ꝙ videt̄ ꝯtra-
riū. extra eo. qm̄ ſymoniaca. ibi. ſub pau
ꝑtatis p̄textu intelligit̄ ſm Ray. cū hoc
dicebant in fraudē. vel ſm Hoſti. qn̄ non
gratis offerūt̄ ſpūalia. ita. ſ. ꝙ poſtea di
catur ei ꝙ ferat ſecum neceſſaria. ſed po
tius qn̄ recipientes faciunt certū pactuȝ
de ſpiritualib9 ad tp̄alia. A. Vtrūqȝ ve-
rum eſt vel qn̄ ficte petunt̄ tp̄alia a non
indigentib9. quia hoc caſu ceſſat cauſa li
cite petitōnis. ſ. neceſſitas. vel qn̄ nō gra
tis offerunt̄ ſpūalia. Vnde ⁊ Inno. dicit
ꝙ non licet aliquē recip̄e ſub iſta forma
Recipimus te in fratrem ſi detuleris vn
de viuas. quia bona eccleſie non ſuffici-
unt niſi nobis. Et quod ſequitur non eſt
dictum Inno. ſed Ray. vt patet in ſum.
eo. ti. q. xlix. B. Vnde ſm Inno. conſulē-
dum eſt ingredientibus ꝙ que dant. ſine
pacto dent ⁊ principaliter ꝓpter deū. ar.
xvj. q. vj. de lapſis.

¶ Quid ſi is qui ꝑ ſymoniā alienā igno
rans ingreſſus eſt religionē vel etiā ob-
tinuit beneficiū. ⁊ poſtq̄ ſciuit nō ſtatim
renūciauit. A. ſed miniſtrauit in ordine
ſuſcepto. ⁊ aliū ſuſcepit. vt in ſū. eo. ti. q.
xxix. B: Reſpō. ſm Wil. Credo ꝙ ep̄s poteſt
diſpēſare. qꝛ licet grauiter peccauerit tm̄
ſm veritateȝ nō eſt ſymoniacus. A. Ho-
die nō videt̄ ꝙ ep̄s poſſit diſpenſare quo
ad ordinatos ſymoniace licet ignorāter.
vt ſupra. ſymonia ij. §. j. in additione. B
Non tamen credo ꝙ abbas vel capituluȝ
poſſit cum talibus diſpenſare. nec reco-
lo hoc eis eſſe conceſſum. A. Idem in di-
cta. q. xxix. B.

¶ Quid de monaſterijs vbi nō fit pactuȝ
ſed taxatū eſt quātū ingrediēs debet da
re: Reſpō. ſm Hoſti. Talis taxatio reproba
tur. extra eo. ſicut ꝓcerto. ⁊ c. intātū. in
fi. Et idem ſi fiat pactum de obſeruando
ꝯſuetudinem. quia ſymoniacū eſt. extra
eo. veniens. Idem etiam ſi receptio fiat
gratis. et poſtea ꝯpellatur ad ſeruandū
conſuetudinem. extra eo. audiuimus. et
c. Jacob9. A. Hoc verum qn̄ cōpellitur

ad ipis recipiẽtibꝫ. quibꝫ nihil dandū eſt
qñ requirūt vt debitū etiaꝫ rōne ꝯſuetu
dinis: ſed tñ ꝑ ſupiores bene poſſent cō-
pelli ad laudabilis ꝯſuetudinis obſeruā
tiam. vt patet ſup̄. ſimonia iij. §. iij. et in
ſum. eo. ti. q. xxxj. Ubi etiaꝫ additur ſcḋm
Ray̆. et alios. ꝙ in hmōi ſp̄ a ſpecie mali
abſtinẽdum eſt. B. Si aūt abſqꝫ cōditō-
ne ⁊ ꝯpulſione datur ḡtis qḋ cōſuetum
eſt. non eſt ſimonia: ſed de intentione deꝰ
iudicat. A. Idēꝫ quod ī hoc. §. notat̃ in
ſum. eo. ti. q. lj. B. Poteſt aūt p̄dicta ta-
xatio locū hr̃e vt ſup̄. ſimonia iij. §. viij
¶ Sed nūquid poſtꝙ puella gratis eſt ī
monaſteriū recepta. et ſūt paupes an pr̃
teneatur ad aliqḋ: Rx. ſcḋm Hoſti. Agere
pñt ꝯtra patrem ꝓ alimẽtis filie. vel ſi pr̃
deceſſit agāt ad parteꝫ ſue hereditatis.
vt in auten. de ſanc. epiſ. §. nullam. coll.
ix. A. Idem in ſum. eo. ti. q. lij. B
¶ Pone ꝙ aliquis timẽs nō recipi dixit
abbati. ſi velletis me recipe darem vobis
bona mea. abbas habito ꝯſilio rcepit eū
et ille dat ſua: Rx. ſcḋm Wilh. Credo ꝙ ſiue
intuitu illiꝰ ꝓmiſſionis fuerit receptus.
ſiue nō. ſimonia eſt ſalteꝫ ex pte offeren-
tis. ſicut notat Tancre. extra eo. nobis.
Et con. Ber. et Hoſti. Nec pt̃ remanere ī
illo monaſterio. nec data repetẽ: cum ſit
in turpi cauſa. A. Tamē qñ dās ingredit̃
aliam religioneꝫ debẽt ei data reddi. ex ẽ
eo. veniẽs. B. Tenet̃ tñ ad aliud trāſire
ſi ad religioneꝫ ſe obligauit. ar. extra. de
regu. porrectū. A. Idem quod in hoc. §.
notatur in ſū. eo. ti. q. lv. B.
¶ Quid ſi recipiẽtes expſſerunt ꝯditio-
nem de dandis. ⁊ ille timẽs repelli ſi ꝯtra
diceret tacuit ꝓponens nihil dare. ⁊ ſic i-
greſſus eſt. nūqḋ pt̃ ibi remanere: Rx. ſcḋm
Wil. Credo ꝙ non. quia cū non ꝯtradixe
rit illicite petitioni taciturnitas eius ꝓ
ꝯſenſu habenda eſt etiam in foro penitẽ
tiali. A. Idem in ſū. eo. ti. q. lvj. B.
¶ Quid ſi interponat̃ ꝯditio ex vtraqꝫ pte
et anteꝙ recipiatur vel acceptet̃ recipi
vtraqꝫ pars reuocat conditionem. et ſic
gratis recipitur: Rx. ſcḋm Wil. Credo ꝙ li
cet. dum tñ intentio nō ſit corrupta. Si
aūt ante reuocationem iam fuiſſet rece-
ptus aut promiſſa receptio. eo ip̄o factꝰ
eſt indignus tali monaſterio. A. Ideꝫ in
ſum. eo. ti. q. lvij. B.

¶ Quid ſi conuentꝰ aliqs ꝓmittit alicui
ꝙ poſt bienniū recipient eū ſi interī di-
dicerit artem illam. vel ſi ſtuduerit ī ſco-
lis. ⁊ extūc recipient eū. ſed nolunt eum
induere vſqꝫ ad predicta: Rx. ſcḋm Wil. Nō
credo ſy̆moniam ꝯmitti. quia ꝓinde ē ac
ſi dicerent. recipimus te induendum tali
tpe. dum tñ interim reddas te y̆doneum
adiſcendo tale artificium vel talem ſcien
tiam. Con. Ul. A. Idem in ſum. eo. ti. q.
lviij. B.
¶ Quid de ſeruiente regulariū qui non
vult eis ſeruire niſi promittatur ei ꝙ pꝰ
certum tempus recipiant ipſum et ſic ꝓ
mittant: Rx. ſcḋm Wil. Sy̆monia eſt. quia
omnis pactio et conuentio temporaliuꝫ
ceſſare debet. j. q. ij. ꝙ pio. A. Con. Ul. vt
in dicta. q. lviij. B.
¶ Quid ſi quis amicꝰ medius ꝓcurat ꝙ
filius alicuius magni recipiat̃ gratis in
aliquo monaſterio. ⁊ poſtea iſte amicus
ſolicitat illum magnuꝫ quod det aliquid
monaſterio. nunquid licet: Rx. ſcḋm Wil.
Si dictus amicus non al' procuraſſet il-
lum recipi. niſi quia ſperabat eum datu
rum aliquid monaſterio. vel etiam ſi nō
ſpauit. ſed tñ nūc petit aliquid dari ꝓ re
ceptōne illius: ſy̆monia eſt. Si v̊o aliter
ſolicitat eum ꝙ ſit deuotus ſicut ⁊ eſſe de
bet illi monaſterio. ⁊ dilectōne orta ex re
ceptione filij ꝯferat aliquid monaſterio.
non eſt ſy̆monia. A. ſꝫ tolerari poteſt. dū
tñ intentio non ſit corrupta. ſcḋm eundem
Wil. et in ſū. eo. ti. q. lx. B.
¶ Quid de monachis q̄ dant aliqḋ abba
tibꝫ ꝓ habendis prioratibꝫ ⁊ hmōi: Rx.
ſcḋm Wil. Sy̆monia eſt qñcūqꝫ ē ibi aliqḋ
ſpūale ſi ꝓ notat appreciationem vl' cau
ſam primam et principalem. A. ſiue de-
tur ꝺ rebus monaſterij ſeu prioratus vl'
aliunde. ſcḋm eundē Wil. et in ſum. eo. ti. q
lxxij. B. Et idem ſi darent epiſcopo pecu
niam ne remoueant̃ a prioratibꝫ. A. Idē
in ſum. eo. ti. q. lxxiij. B.
¶ Quid de ꝯfraternitatibꝫ in quibꝫ ſta-
tutum eſt ꝙ nullus recipiatur niſi ꝓmit
tat vel iuret ſe daturum ānuatim tantū
Rx. Quia huiuſmodi confraternitates
non poteſt vere dici ꝙ ſint religiones. ſꝫ
quedam congregationes ad benefaciẽdū
nō habet hic locum ſy̆monia. quin potiꝰ
ſi datꝰ tpaliū ab eis imponit̃ ꝓ facienda

elemoſina. vt ꝑ alendis paupibꝫ. redimē
dis captiuis. ⁊ huiuſmodi: laudabile eſt
⁊ tales ꝯfratnitates bone ſunt. xlij. diſt.
ſi quis deſpicit. et ar. xxiiij. q. ij. ſane. Et
ſilr̄ ſi oportet ꝙ ſemel in anno vel menſe
ꝯueniant ad tractandum de ſalute aīe.
⁊ de agendis. et ꝓpter hoc fiant expenſe.
iuſtū eſt ꝙ ponant inter ſe aliquā quāti-
tatem. Ideo ꝓpter p̄dictas cauſas predi-
ctum ſtatutum videt̄ licitū et bonū. Tn̄
ad omnē ambiguitatē tollenduꝫ ſm̄ Ul.
tutius eſſet ꝙ ſtatutū hmōi fieret ſub for
ma affirmatiua. ſicut dictū eſt ſupra. ſy
monia v. §. plt̄. A. Tn̄ ſm̄ glo. Ray. nul
latenus eſt licitū ꝙ tale ſtatutū fiat ſub
verbis negatiuis. vt in ſū. eo. ti. q. xliij.
B. Sed iuramentuꝫ non apponatur ſm̄
Ray. ꝓpter ꝑiculum ꝑiurij.

Symonia viij. de pena

et diſpenſatione. Que pena ei⁹ q̄
ſymoniace ordinatus fuerit: R̄x.
ſm̄ Ray. Non recipit executionē. ſed eſt
ipſo iure ſuſpēſus quo ad ſe ⁊ quo ad ali
os. etiam ſi occultum ſit. extra. de ſymo.
tāta. xxxij. diſt. §. vex. Et ſic intelligitur
j. q. j. repiunt̄. Et hoc quia caracterē ha-
bet furtiuū. Et nō eſt ſoluꝫ ſuſpenſus ab
ordine quē ſymoniace ſuſcepit ſm̄ Ul. ſꝫ
etiam ab actibꝫ omnium aliorum. Idem
Inno. ⁊ addit ꝙ etiā in tꝑalibꝫ. et ꝑ ꝯn̄s
ꝑdit adminiſtratōez. lxxxj. di. eos. Idem
debet puniri depoſitione ⁊ infamia ſi de
crimine ꝯſtiterit. xv. q. iij. ſane. extra. de
accu. inquiſitionis. Item non poteſt re-
petere pecuniam quam dedit. eo ꝙ turpi
ter dedit. xiiij. q. v. non ſane. A. Idem in
ſū. li. j. ti. j. q. xxj. B.

Que pena eius qui ordinem vel bene-
ficium ꝯtulit ſymoniace. aut etiam eius
qui fuit mediator: R̄x. ſm̄ Ray. Si ē ma-
nifeſtum. ipſo iure ſuſpenſus eſt etiam q̄
ad alios. extra eo. accuſatum. xxxij. diſt.
§. verum. Si vo eſt occultum ſuſpenſus
eſt quo ad ſe tm̄. ſicut ⁊ quilibet crimino
ſus. non tamen quo ad alios. ar. ext̄ eo.
et ſi q̄ones. et. c. veniens. et. c. ex tue. Et
quid importetur per ſuſpenſionem. vide
infra. ſuſpenſus. per totū. A. Con. Inno.
vt in dicta. q. xxj. B.

Que pena ei⁹ qui recipit ſimplex bn̄fi
ciū ſymoniace: R̄x. ſm̄ Ray. In p̄mis. ꝙ
eſt ſuſpēſus eo mō quo in p̄cedēti primo
§. dictum eſt. Itē tenet̄ renūciare benefi
tio ⁊ reſtituere oīes fructus ꝑceptos ⁊
qui ꝑcipi potuiſſent. xiiij. q. vj. ſi res. ext̄
de reſti. ſpoli. grauis. ⁊ vt dictū eſt ſupra
reſtitutio j. §. v. niſi illos quos expēdiſſꝫ
in vtilitatem eccleſie. Nam ⁊ qui dep̄dan
di animo acceſſit ad negocia mea. habet
ꝯtra me actionē. et licet nō habeat in id
qd̄ ſibi abeſt. habet tn̄ in id in quo ego lo
cupletior factus ſum. ff. de neg. g. ſi pupil
li. §. ſed ⁊ ſi quis. Et eodē modo tenet̄ ad
reſtitutōeꝫ ille qui nō ꝯmiſit ſymoniam
tn̄ alius ꝑ eo ſciente ⁊ ꝯſentiente ꝯmiſit.
vel ſi pri⁹ ignorauit ⁊ poſtea qn̄ ſciuit nō
ſtatim renūciauit. Talis tn̄ nō tenet̄ de
illis fructibꝫ quos ꝑcepit q̄diu fuit bo-
ne fidei poſſeſſor qui ⁊ iam ꝯſūpti ſūt: ſed
de extātibꝫ tm̄. C. de rei ven. l. certum. ſi
cut dictū eſt ſupra. reſtitutō j. §. v. A. Et
ibi. et in. §. ſe. de his fructibꝫ et ſumptibꝫ
dicetur latius in additione. B. Con. ſa-
tis Goff. Hoſti. et Tho. A. Con. et Ul. in
dicta. q. xxj. B. Item q̄uis ſymoniacus
in beneficio ſi occultū eſt non ſit ſuſpen-
ſus ipſo iure: ſed ſuſpendendus. j. q. iij. c.
j. ij. et. iij. tamē ratōne illi⁹ beneficij ſymo
niace queſiti non miniſtrabit ſine pecca
to neqꝫ ſpiritualiter neqꝫ tꝑaliter. A. Sꝫ
ab alijs beneficijs non ſymoniace queſi-
tis non erit ſuſpenſus. ſm̄ Inno. in dc̄a
q. xxj. B. Sed ſi notoriū eſt. ipō facto eſt
ſuſpenſus ab actibꝫ omniū ordinuꝫ ⁊ ab
admiſtratione ſp̄ualiū. vt Inno. dicit. ſi-
cut de ſymoniaco in ordine. vt in j. §. di-
ctum eſt. A. Idem in dicta. q. xxj. vbi et
additur Ray. dicit de ſymoniaco etiā in
beneficio ꝙ punitur pena depoſitionis. ſ
ab ordine et beneficio. ⁊ infamia. ſicut ſy
moniacus in ordine. extra. de accuſa. inq̄
ſitionis. Jo. tn̄ intelligit illud de depoſiti
one non ab ordine ſed a beneficio crimīe
ꝓbato in modum denūciationis vel inq̄-
ſitionis. quia ſi in modum accuſationis
deponeretur ab ordine et beneficō. ſicut
ꝑ alijs criminibꝫ regularit̄. Cum Jo. vi-
detur ꝯcordare Goff. Et eſt ratō depōnis
a beneficiō ſm̄ eū. quia nō poſſet agē pe-
nitentiā beneficio vel dignitate retenta.
vt. xiij. diſt. nerui. B.

Que pena ei⁹ q̄ recipit bn̄ficiū cū cura
vl̄ dignitate ſymoniace: R̄o. ſcd̄m Goff.
Preter nunc dictas penas in primo. §.

itē iudiciū ē de eo ſicut de illo q̄ recipit ſi
moniace ordinē.ſ. ꝙ ſuſpēſus ē ⁊ quo ad
ſe ⁊ quo ad alios. Cū ergo executionem
non habeat q̄cquid agit ſaltem de illo of
ficio.ſuſpēſus agit.⁊ animas decipit.ex-
tra.de elec. dudum Rothomageñ. Et de
iſta materia habes ſupra.confeſſio iiij.§.
fi. A. Predictis con. Ul. vt in ſum.eo.ti.
q.xxij. B.

Utꝛ ſymoniacus in ordine ſuſpenſus
ſit q̄tū ad ea que ſūt iuriſdictionis? Reſpo.
ſcḋm Wil. Cū pene nō ſint extēdende ille q̄
ſymoniace recipit aliquē ordinē ſuſpen-
ſus eſt q̄tū ad ea que ſūt ordinis. ſed nō
q̄tum ad ea que ſūt iuriſdictionis. Unde
ſi al'habebat iuriſdictionē.⁊ nunc habet
⁊ poteſt ſuſpendere. excōicare.⁊ ab excō
municatōe abſoluere ⁊ hꝰ. A. Idem ī ſū.
eo.ti.q.xxj. Sed tamen hodie circa hec
multa ſūt inouata.cuꝫ oīs ſymoniacꝰ ſit
excōicatus.vt infra in hoc.c.patebit. B.

Quid agendū ſit de pecunia ſymonia
ce accepta? Reſpo. ſcḋm Wil. A. vt pꝫ in ſū.
eo.ti.q.xxiij.videt᷑ potiꝰ ſcḋm Ray. B. Dꝫ
reſtitui illi eccleſie in cuiꝰ ↄtumeliā data
eſt.extra eo.de hoc autē.ar.xvij.q.iiij. ſi
q̄s in atrio.⁊.xxvij.q.j.ſiq̄s rapuerit. Et
hoc cū pecunia dat᷑ alicui: puta p̄lato ſo-
li vel alij cuicūqꜫ. ita ꝙ eccl'ia nō ē in cul
pa. Si tñ ille q̄ dedit ſit factꝰ hoc mō irre
gularis aſſignāda ē pecunia alteri mona
ſterio ad qḋ oꝫ eū trāſire.vt eo viuēte ha
beat vſū illiꝰ.ar.xvj.q.vj.de lapſis.et in
dicto.c. ſi q̄s rapuerit. Poſtea reſtituet᷑
p̄ori eccl'ie ſiue monaſterio. A. Immo vi
det᷑ ꝙ reſtitutio ſit faciēda illi qui dedit.
extra eo.veniens. Rñdet Ray. Quidā di
cunt diſpenſatiue illud fuiſſe factū. Alij
diſtinguunt quibꝫ aſſentio ꝙ ſi remanet
in ſeculo ille qui dedit pecuniā non eſt ei
reſtitutio facienda ſed eccl'ie.vt ſupra di
ctuꝫ ē. Si ūo trāſeat ad religionē vel iā
eſt pſona religioſa ⁊ trāſeat de illo mona
ſterio ad aliud.debet reſtitui pecunia ſim
plicit᷑ ⁊ poſſeſſiones ſaltē quo ad vſufru
ctum illi monaſterio qḋ ingredit᷑. vt ſicͤ
habet onus ita habeat etiā emolumentū
dicto.c.de lapſ. Inno.aūt dicit ꝙ ſi dās
pecuniā intraret religionē de miſcḋia bo
nū eſſet reddē ei.dicto.c.veniens. Et ſic
ſentit Inno.ꝙ hoc.c. non loquat᷑ de iur̄
neceſſitate. ſꝫ de benignitate.⁊ idē videt᷑

etiā ſentire Hoſti.vt ī dicta.q.xxiij. Sꝫ
glo.in dicto.c.de hoc. ext̄ eo.ſentit.ꝙ.c.
veniens.loquat᷑ etiaꝫ de neceſſitate iur̄ ī
ſuo caſu.ſ.qñ totū collegiū fuit in culpa
Secus ſi ſolus p̄latus vel alij ꝑticulares
quia tūc nō fit reſtitutō ei qui dedit etiā
ſi ingrediat᷑ religionē. ſed dat᷑ religioni
ad quā tranſit ſolū quo ad vſufructū ne
ſit illi oneroſus. Itēꝫ addit Hoſti.ꝙ ſi do
nans errauit in iure.ſubuenitur illi ⁊ re
ſtitutio fiet ei.extra eo.veniens. Et idēꝫ
ſi adeo pauꝑ eſt ꝙ non habet vnde viuat.
vt in dicta.q.xxiij. B.

Quid ſi ipm̄ monaſteriū vl' eccl'ia fuit
in culpa.vt ſi q̄s dedit monaſterio pecu-
niā vt recipiat᷑? Re. ſcḋm Ber. Ei debet re-
ſtitui q̄ dedit vt cū ea in aliud monaſteri
um īcret.ne ſit oneroſus ſecūdo monaſte
rio ar.xvj.q.vj.de lapſis.et.xxvij.q.j. ſi
quis rapuerit.extra eo.veniēs. Nec eccle
ſia vl' monaſteriū debꝫ cū tali fraude eē ī
lucro.nec ex eodē fcto dꝫ ↄſequi penaꝫ et
p̄mium.ff.de neg.g.ſiue hereditaria. hec
Ber.extra eo.de hoc aūt. A. Hoc melius
pt̄ patere ex dictis in p̄cedenti.§. B.

Quid ſi aliquis dedit pecuniā ꝓ habē-
do ordine? Reſpo. ſcḋm Wil. Si ipē non habe
bat beneficium eccleſiaſticum debet illa
pecunia cedere illi cathedrali eccleſie ī cu
ius ignominiam data eſt. Idem Ul. dicit
Si ūo habebat titulum alicuiꝰ beneficij
ad quē debebat gratis ordinari.illi bñfi-
tio reſtituenda eſt ſcḋm eū. Ul. A. Idēꝫ in
dicta.q.xxiij.ad fi. B.

Utꝛ cum ſymoniacis poſſit diſpenſa-
ri? Reſpo. Quādo ſymonia interuenit ex ꝑ-
te ordinatoris et ordinati non diſpenſat᷑
vt ſupra.diſpenſatio.§.vij. Et de alijs vi-
de in.§.ſequentibus.

Quis poſſit diſpēſare cū ordinatis ſy-
moniace? Reſpo. ſcḋm Ray. Si crimē ꝑpetra
tum ē neſciētibꝫ ordinatis.tūc poſtq̄ ſim
pliciter renūciauerit executōni ordinis
pt̄ ep̄us diſpenſare.extra eo.de ſymo. ni
ſi ſi pecunia ipſi ep̄o fuiſſet data. tūc eñ
ipē nō poſſet diſpenſare ꝓpter turpitudi
nem ſuā.ſed papa.j.q.j.erga.et.c.ſi quis
neqꜫ.⁊.q.v.pñtium. Poſſet aūt ſucceſſor
illius vel alius ordinarius eiꝰ: vtpote ſi
haberet domiciliū vel beneficiuꝫ in alio
ep̄atu. A. vel etiam archiep̄us.quia hoc
caſu poſſꝫ diſpēſare ſcḋm ray.vt ī ſū.eo.ti

q. xxv. Sed hoc ē verū ſm glo. eiꝰ. ⁊ Ul.
qn̄ hoc hēt ex ꝯſuetudine. vt in ſū. eo. ti.
q. xxvj. H. Con. Jnno. Hoſti. ⁊ Goff. A
Jtē in dicta. q. xxv. H. Silr cū illo q̄ ſci
enť ſuſcepit ordinē ſymoniace nō tamen
miſtrat poſſet epūs diſpēſare i ordinibꝰ
rite an̄ ſuſceptis. nō aūt i illo quē ſymōi
ace ſuſcepit. nec etiā ꝙ recipiat alios or
dines ante diſpenſationē. quia promo⸗
tus eſſet ꝑ ſaltum. A. Con. Albricus. Et
ꝓ hoc videtur facere extra eo. ſi q̄s ordi
nauerit. ibi. Ab ordine ſic ſuſcepto. H.

Quis pōt diſpēſare cū ilľ q̄ recipiunt
ſimplex bn̄ficiū ꝑ ſymoniā? Rn̄. ſm ray.
Si igrātibꝰ ipis factū ſit pt epūs diſpen
ſare. ut etiā de nouo cōferať eis idē bn̄fi⸗
ciū poſtq̄ ei pure ac ſimpliciť renuncia
uerint. exť eo. de ſymoniace. exť. ď elec.
ſi alicuiꝰ. Jtē ꝙ poſſint miſtrare in ordi
nibus ante ⁊ poſt bn̄ficiuꝫ ſuſceptis. A.
Hoc non videť dictū ray. qꝛ nec i his ne
ceſſaria eſt diſpenſatio. cuꝫ tales nō ſint
ſymoniaci. vt patet ꝑ eun. ray. ⁊ Jnno.
vt in dicta. q. xxvj. H. Hoc autem intelli
ge ſi etiam epiſcopus ignorauerit. Nam
ſi ſcienter contuliſſꝫ nō ipe ſed ſuperior
poſſet diſpēſare. ar. j. q. v. c. j. extra. ď cle⸗
ricis coniu. diuerſis fallacijs. Si vo be⸗
neficiatis ſcientibꝰ ſolus papa poteſt. ex
tra eo. de regularibus. Jdē Tho. ⁊ Ul. Et
ſm wil. itelligiť hoc ꝙ cū talibus nō poſ
ſit diſpenſari niſi per papam. nec in illo
beneficio nec in alio ſi remanent i ſecu⸗
lo. Con. Tancre. extra eo. nobis. ſimilr
⁊ Hoſti. A. Jdem in dicta. q. xxvj. H.

In multis cāibꝰ ſymonie ſm ray. po⸗
teſt epiſcopꝰ diſpēſare poſt legittimā pe⸗
nitentiā. Prio videlicet cū illo qui bn̄fi⸗
ciū ſeu ordinē ꝯtulit ſymoniace vel q̄ fu
it mediator ſymonie dū tn̄ ſit occultum.
Jtē cū eo qui interpoſuit preces carna⸗
les etiā ꝓ non digno. nulla tamen inter⸗
uenientē cōditōe vel pacto. ⁊ hoc pt ſi ipe
epūs ab hoc pctō ſit imunis. Alioquin
metropolitanꝰ. Jntellige ſm Wil. qn̄ ta
lia de ꝯſuetudine ꝯpetūt ei. Jtē pōt epi⸗
ſcopus diſpenſare in ſymonia que ꝯmit
tiť circa exeq̄as defūctoꝝ. Jtē in ꝯſecra
tōe cimiterij ⁊ ſacroꝝ vaſoꝝ. in benedi⸗
ctione veſtiū. in venditōe criſmatis. Aq̄
benedicte vel ſalis. Aut panis benedicti
in bn̄dictionibus nubentiuꝫ. in oībꝰ his
epūs nō eſt ꝓhibitus. iō poteſt. ar. exť
de ſen. exco. nuꝑ. A. Predicta etiā notā
tur in ſum. eo. ti. q. xxvj. ſm ray. et glo.
Ul. Hoſti. et Goff. Et additur ſcdm ray.
ꝙ epiſcopus poteſt etiam diſpenſare cuꝫ
illo qui ordineꝫ ſymoniace recepit. ⁊ nō
miniſtrauit in rite ante ſuſceptis. Jtem
cū eo qui recepit ſymoniace beneficium
poſtq̄ reſignauit in executione ordinū.
⁊ ſm glo. eius. tam ſuſceptorum ante be
neficiuꝫ q̄ poſt. Non aūt ut recipiat no⸗
uos ordines niſi forte intraret religiōꝫ
⁊ ſymonia eſſꝫ occulta. Secꝰ ſi maifeſta
Eſt aūt occulta ſymonia de q̄ non ꝯſtat
ꝑ ſententiā vel confeſſionē in iure factā
aut ꝑ rei euidentiā que nulla poſſit ter⸗
giuerſatōne celari ſm dictā glo. H. Jn⸗
no. etiā dicit ꝙ ſymoniaci in bn̄dictioni
bus ⁊ hmōi ſi occulti ſunt licet ſint ſuſpē
ſi quo ad ſe ſicut alij criminoſi. tamē pꝰ
penitentiā licite celebrant. ſed beneficiū
quod ſymoniace habitum eſt nullo mo⸗
do retineri poteſt. A. Jnno. generaliter
loquitur de omnibus ſymoniacis i bn̄fi
cio. vt i dicta. q. xxvj. Tn̄ hodie aliud eſt
vt patebit i fine huiꝰ. c. Jtē dicit inno. ꝙ
ignoranter ſymoniace ꝓmotꝰ ex diſpen⸗
ſatione epi remanet in illis ordinibꝰ. in
alijs aūt ordinibus vel beneficijs non ſy
moniace habitis etiam ſine diſpenſatio⸗
ne manebit. et noua beneficia acquiret.
Nouos autem ordines nō poteſt hr̄e ni⸗
ſi pmo diſpēſeť cū eo in ordine ſymonia⸗
ce q̄ſito. cū alr eſſet ꝓmotus ꝑ ſaltum. H.

Quid ſi aliquis probabiliter credit ſi
bi eſſe collatū beneficiū vel ordinē ꝓpter
obſequia vel ꝓpter preces carnales a ſe vl
ab alio interpoitas? Rn̄. ſcdm Ray. Si
alr erat indignꝰ debꝫ reſignare. quia pre
ces ſuccedunt loco precij. Si vo dignus.
non tenetur. ſed ſufficit penitere de ma⸗
la intentione. j. q. j. ſunt nōnulli. extra.
de eta. ⁊ qua. tuā. et extra eo. mandato.
A. Jdem in ſum. eo. ti. q. xxvij. H.

Utruꝫ epiſcopus poſſit diſpenſare cū
eo qui eſt ſymoniacus i dignitate? Rn̄.
ſm Jnno. Nō. extra eo. nobis. Jmmo e⸗
tiam cum nullo ſymoniaco ſcienter po⸗
teſt epiſcopꝰ diſpēſare ꝙ promoueri poſ
ſit ad dignitatē etiam pro qua non fece⸗
rit ſymoniā. j. q. j. erga. Jdem Hoſti. A
Jdem in ſū. eo. ti. q. xxvj. ad fi. Et addit

Inno. ꝙ eп̄s p̄t diſpēſare ī ſimplici bn̄fi-
cio cū eo qui illud r̄cepit ignorant̄. i. ne
ſciēs ſẏmoniā int̄ueniſſe. vt ī alia eccl'ia
obtineat beneficiu;. ⁊ etiā in eadem. H.
Utrū eп̄s poſſit diſpēſare cū electo ſẏ-
moniace ꝙ poſtea eligat̄ ſ̄ Ꝛo. Si electō
reprobata ē ꝓpter ſẏmoniā etiā quā ele
ct⁹ ignorauit nec poſtea ratū habuit. ni-
hilomin⁹ non p̄ot eп̄s illa vice diſpēſare
Secus de ſimplici beneficio. ſ. qđ non eſt
dignitas. ſi ignorāter r̄cipiat̄. quia poſt
reſignatōem eп̄s diſpēſare p̄ot vt ei ꝯfe-
rat̄. extra. de elec. ſi alicui⁹. vt etiā habe
tur ſupra. §. x. qui incipit. quis p̄ot diſpē
ſare. A. Circa materiā iſtā hodie multa
innouata ſunt. vt pat; ī extraua. que di
cit̄ Martini quinti facta ī ꝯcilio Cōſtan
tienſi q̄ incipit Multe. vbi dicit̄. Sacro
approbāte ꝯcilio declaram⁹ ꝙ ordīati ſẏ-
moniace ab executione ſuoꝝ ordinum
ſint ip̄o iure ſuſpenſi. Electiones autem
poſtulationes. confirmatōnes ⁊ queuis
prouiſiones ſẏmoniace eccleſiaru;. mo-
naſteriorum ⁊ dignitatū. perſonatuū. of
ficioꝝ ⁊ beneficioꝝ quorumcunqꝫ dein
ceps facte nulle ſint ipſo iure. nullūqꝫ ꝑ
illas ius cuiq̄; acquirat̄. nec ꝓmoti ꝯfir
mati aut prouiſi faciant fruct⁹ ſuos. ſed
ad illoꝝ reſtitutōem tāꝗ̄ ī iuſte ablatoꝝ
teneant̄. Statuētes inſuꝑ ꝙ dātes ⁊ re-
cipientes ip̄o facto ſn̄iam excōicatōnis
incurrant. etiā ſi pontificali aut cardīa
latus prefulgeāt dignitate. Item in alia
que dicit̄ eiuſdē facta Mātue anno. ij. ſui
pontificatus. ⁊ īcipit. Damnabile. ſic ha
betur. Innouam⁹ et de nouo ꝯfirmam⁹
excomūicationis. ſuſpenſionis ac ꝑuati
onis ⁊ interdicti ſn̄ias et alias cenſuras
dudū a ſūmis pontificibus contra ſẏmo
niacos latas ac promulgatas: quas ip̄o
facto incurrere volumus omnē occultū
vel manifeſtū ſẏmoniacū vbicunqꝫ ſẏmo
niam ꝯmiſerit cuiuſcunqꝫ ſtatus vel cō-
ditionis grad⁹ vel preeminētie vel digni
tatis exiſtat etia; ſi cardinalatus ep̄ali
ſeu alia quauis eccleſiaſtica vel tempali
etiam maxīa ꝑfulgeat dignitate. Dicta-
rūqꝫ ſn̄iarū excōmūicationis. ſuſpenſio
nis. ꝑuatōis ⁊ īterdicti aliarūqꝫ cēſuraꝝ
⁊ penaꝝ abſolutōem ſeu relaxatōem no
bis ⁊ ſucceſſoribꝫ noſtris p̄terꝗ̄ in mor-
tis articulo ſpecialiter reſuam⁹. nō ob-

ſtantibꝫ quibuſcunqꝫ ꝯmiſſionibus ī dul
tis ⁊ facultatibus abſoluēdi de cāib⁹ no-
bis et ſucceſſoribꝫ ſpecial'r reſuatis cui-
cūqꝫ ⁊ cuiuſcūqꝫ ſtatus gradus ꝯditōnis
⁊ dignitatis exiſtat ſub q̄cūqꝫ forma ver
boꝝ general'r vel ſpecial'r factis aut faci
endis conceſſis vel impoſteꝝ concedēdis
Quas cōmiſſiōes ⁊ facultates huiuſmo
di quantum ad deteſtabile crimen ſẏmo-
nie ⁊ penas inde ſequentes reuocam⁹ et
caſſam⁹ caſſaſqꝫ habere volum⁹. niſi ſpe
cial'r de abſolutōe ⁊ a peccato ſẏmonie ī
ꝯmiſſionibꝫ ⁊ facultatib⁹ p̄dictis expſſa;
faciam⁹ mētōnē. Statuim⁹ qꝫ ⁊ p̄cipim⁹
vt oīs cuiuſcūqꝫ ſtatus ꝯditōis p̄eminē
tie vel dignitatis exiſtat qui ſciuerit ali-
quē p⁹ hāc ꝯſtitutō; ꝯmiſiſſe ſẏmoniā i-
fra duos dies naturales poſtꝗ̄ ad ſui no
ticiā deuentū extiterit. teneat̄ ſi p̄ns fu-
erit ī Romana curia nobis vel ap'lice ſe
dis camerario aut ſuo vice gerēti. ⁊ tūc
ī vni⁹ vel duoꝝ teſtium p̄ntia reuelare
ſub eiuſdē excōicationis ſuſpenſionis a-
lijſqꝫ cenſuris ⁊ penis quibus vt p̄fertur
ip̄m auctorē ſẏmonie eſſe volum⁹ inoda
tū. quas dict⁹ n̄ reuelās vt p̄dicit̄ ſeu re-
gēs ſẏmoniā. tāꝗ̄ eiuſdē fautor ſceleris
incurrat. cui⁹ abſolutōnem nobis ⁊ ſuc-
ceſſorib⁹ noſtris ſpecialit̄ reſuam⁹ decer
nētes ex nūc irritu; ⁊ inane ſi ſecus ſuꝑ
his a quocūqꝫ quauis auctoritate ſcien-
ter vel ignorāter ꝯtigerit attēptari. hec
ibi. Itē ī alia Eugenij quarti que īcipit.
Cū deteſtabile. vbi dicit̄. Nos predeceſſo
rum nr̄oꝝ Romanoꝝ pōtificū veſtigijs
inherendo ac etiā oēs ⁊ ſingulas excoī-
catōis. ſuſpenſionis. ꝑuatōis ⁊ īterdicti
ſn̄ias. cenſuras atqꝫ penas dudū a pōti-
ficibꝫ p̄dictis ⁊ ꝓ talibus reputatis con-
tra ſẏmoniacos quomōlibet latas ꝯtra
illos cuiuſcūqꝫ ſtatus grad⁹ ordinis ꝯdi
tōnis vel preeminentie fuerint. etiam ſi
cardinalatus patriarchali. ep̄ali. rega-
li. reginali. vel alia quauis eccleſiaſtica.
vel mundana dignitate ꝑfulgeāt. eoru;
quemlibet tam māifeſtum ꝗ̄ occultū ip̄o
facto incurrere volumus. confirmari et
īnouari auctoritate apoſtolica declara-
m⁹. ꝙ omnes illi qui ſẏmoniace ordīati
fuerit. a ſuis ſint ordinib⁹ ſuſpēſi. Per e-
lectōes ſo poſtulatōes. confirmationes
ſeu q̄ſuis alias prouiſiones q̄s ſẏmonie

labe fieri cõtigerit ⁊ que viribꝫ omnino
careant in eccleſijs. monaſterijs. digni-
tatibus. pſonatibꝫ. officijs eccleſiaſticis.
quibus vis bñficijs aut aliquo eorũ ius
nullatenus acquirat. nec inde faciat ali
quis fructus ſuos. ſed ab illorũ omniũ q̃
pceperit reſtitutõem ſub anime ſue peri
culo ſit aſtrictus. Statuentes p̃terea q̄
vniuerſi ⁊ ſinguli etiam premiſſa digni-
tate p̄diti qui quomõlibet dando vł reci
piendo ſymoniam cõmiſerint. aut q̄ illa
fiat mediatores extiterint ſeu procura-
uerint ſententiã excoĩcatõnis incurrãt.
a qua niſi a Romano pontifice p tempe
exiſtente nõ poſſint abſolui p̄terq̃ ĩ mor
tis articulo ꝯſtituti. Et vt hmõi labis cõ
tagiũ frequenti⁹ reprimat omnibꝫ ⁊ ſin-
gulis eccłaſticis ſecularibuſqꝫ pſonis cu
iuſcunqꝫ dignitatis gradus ordis ſeu cõ
ditõnis fuerint in virtute ſancte obedi-
entie diſtricte iniungimus vt eos oĩes
quos ſymoniam huiuſmodi cõmiſiſſe vł
procuraſſe aut in ea mediatores eſſe ſci-
uerint pontifici predicto vel eius came-
rario aut cui idez pontifex duxerit com
mittendũ p ſe vel p alios reuelare q̃citi
us non omittãt. Quod ſi nõ fecerint ab
ſolui nõ valeant donec predicta reuelẽt.
Datum Rome apud ſanctũ Griſogonũ
⁊c. pontificatus noſtri anno. iiij.

Simulatio. Utrum ſi
mulatio ſit peccatum: Reſpõ. ſcdm
Tho. ſcda ſecunde. q. cxi. Simu
latõ ꝓprie mendaciũ eſt in exterioꝝ facto
rũ ſignis conſiſtens. Non refert autem
vtrũ quis mentiatur verbo vel quocun-
qꝫ alio facto. Unde cũ omne mendacium
ſit pctm. ꝯſequẽs ẽ q̄ oĩs ſimulatõ pecca
tũ ſit. Tñ ſicut dicit Aug⁹. ĩ li. de q̃ſtioni
bꝫ euãgelij. nõ ſp q̃cq̃d ſimulam⁹ aut fin
gim⁹ mẽdaciũ ẽ. ſed qñ id qd dicim⁹ nihil
ſignificat. A. ſcꝫ vtile. lꝫ ſignificet ĩutile
xxij. q. v. c. q̃cunqꝫ. B. tunc ẽ mendaciũ.
Quando vo fictio noſtra refertur ad ali
quam ſignificatõnem. non eſt mendaci-
um. ſꝫ aliqua figura veritatis. Et ita do
minus fixit ſe longi⁹ ire ad aliq̃d figura
de ſignandũ. Addit Ul. q̄ ſicut licet falle
re aliquẽ in duplicitate verboꝝ propter
aliquam ſui vel proximi vtilitatẽ. ita li-
cet ⁊ p opus intentõe vtilitatis conſeq̄n-
tis ad talem ſimulatiõem. ſicut ⁊ Dauid
mutauit faciem ſuam coram Achis re-
ge Geth. j Regũ. xxj. A. Satis facit ca.
vtilem. xxij. q. ij. B.

¶ Utrũ aliq̃s peccet ſimulãdo ſãctitatẽ:
Reſpõ. ſm Tho. in quolibet. Duplex ẽ ſimu
latõ. Quedam fit ab aliquo vt iniquitas
ſua pallieẽ. ⁊ ipe bonus puteẽ. Et hoc ẽ
pctm. A. ⁊ tãtograui⁹ q̃tomagis iſta ſi
mulatõ cederet ĩ damnũ proximi tpale vel
ſpũale ſm Tho. ⁊ in ſũ. li. iij. ti. xxxiiij. q
ccliiij. B. Alia que fit ad dei honorẽ ⁊ p-
ximoꝝ hedificatõez corã extẽneis. vt ipi
magis hedificenẽ. Et iſte non peccat. ſꝫ
meretur. A. Idem in ſum. eo. ti. q. ccliiij
B. De ypocriſi que eſt quedam ſimula-
tio infra. ypocriſis.

¶ Utrũ ſit ſimulatio quãdo aliquis oc-
cultat peccatũ ſuũ: Reſpõ. ſm Tho. vbi ſup̃
Sicut aliquis verbo mentiẽ qñ ſignifi-
cat qd non eſt. nõ aũt q̃ndo tacet qd eſt.
qd ⁊ aliq̃ndo licet. Ita etiaꝫ ſimulatõ eſt
q̃ndo aliq̃s p exteriora ſigna factoꝝ vł
rerum ſignificat aliq̃d qd non ẽ. Nõ aũt
ſi aliq̃s pretmittat ſignificare quod eſt.
Unde aliq̃s poteſt peccatũ ſuũ occultare
abſqꝫ ſimulatõe ⁊ laudabiliter. ſcꝫ ne alij
inde ſcandalizentur.

Sobrietas. Quare ſo
brietas cibi requiriẽ in ordinan
do ſiue ĩ clerico: Reſpõ. ſcdm Ray.
Quia ſicut ebrietas ſic ⁊ voracitas pro-
hibetur ab apoſtolo Ro. xiij. Non in co
meſſationibꝫ ⁊ ebrietatibus. Item quia
ventris ingluuies luxuriam prouocat.
Unde. xliiij. diſ. §. j. Uenter ⁊ genitalia ſi
bimet vicina ſunt. vt ex vicinitate mem
brorum intelligatur confederatio vicio-
rum. Item quia ingluuies omne bonuꝫ
opus diſſoluit. A. vt patet in dicto. §. p̃
mo. B. iiij Regũ. xxv. Nabuzardan prin
ceps coquorum. deſtruxit muros Hieru
ſalem. A. Hoc etiam habetur in dicto. §
primo. B. Itez varios morbos generat.
ſed temperantia procurat ſoſpitatem et
hilaritatem. de conſe. diſ. v. nihil. Item
quia pinguis venter (vt ait Hieronim⁹)
craſſũ ſenſum generat. cũ ecõtra ſacerdo
talis ſenſus debeat eſſe vigil ⁊ tenuis. de
conſe. diſ. v. ne tales. Et ad iſtaꝫ materi-
am poteſt facere ſupra. gula.

¶ Quare ſobrietas pot⁹ req̃riẽ in ordi-
nãdo ſiue in clerico: Reſpõ. ſcdm Ray. Quia

ex vino frequēter ſequit̄ ebrietas. extra.
de iureiur̄. ⁊ ſi xp̄c. Ebrietas autē eſt fo-
mes ⁊ nutrix oīm viciorꝝ. diſ. xxxv. ante
oīa. Itē qꝛ vinolētia tollit mundiciā. Nā
īcitatiua eſt libidinis. Hiero⁹. Venē me
ro eſtuans cito diſpumat ī libidinē. diſ.
xxxv. §. j. Itē quia impedit omnē ſapien
tiā. Et de hoc et etiā de prius nunc dicto
habet̄ ꝓuer. xx. Luxurioſa res eſt vinū
⁊ tumultuoſa ebrietas. Quicūqꝫ his dele
ctat̄ nō erit ſapiens. Hec aūt duo. ſ. mū
dicia ⁊ ſapiētia maxime neceſſaria ſunt
dei miſtro. qꝛ ambulās ī via īmaculata
hic mihi miſtrabit. ⁊ qꝛ accept⁹ ē regi mi
niſter ītelligēs. Et de materia ebrietatis
habes ſupra. ebrietas.

SOcietas primo. Vtꝝ

liceat ꝯmittere pecuniā merca-
tori vel artifici ꝑ moduꝫ ſocieta-
tis. ⁊ inde lucꝝ accipe: R̄ñ. ſcd̄m Tho. ſe
cūda ſcd̄e. q. lxxviij. Ille q̄ ſic ꝯmittit pe
cuniā ſuam non tranſfert dominiū in il
lum. ſicut in mutuo. ſed remanet ei⁹. ita
q̄ cū ꝑiculo ipſius mercatoꝛ de ea negoci
at̄ vel artifex opat̄. ideo licite p̄ōt pete-
re ꝑtē lucri inde ꝑueniētis tanq̄ ď re ſua
hec Tho. Unde ſicut dicit Goff. ſi vis da-
re pecuniā tuā ī ſocietate ſine pc̄to. po-
ne tu pecuniā. ⁊ ali⁹ opam ꝑſonalē. quia
plerūqꝫ qd̄ pecunie deeſt ꝑ opam ſupplet̄
vt. ff. ꝑ ſocio. l. v. §. j. ⁊ ꝯicetis ꝑicula. lu
cra ⁊ dāna. Con. Hoſti. et notat̄. xiiij. q.
iij. c. pleriqꝫ. A. ſ. ī glo. Et de hoc ē text⁹
in. l. j. C. pro ſocio. ⁊ Inſti. eo. §. ij. Quod
intelligi debet quando negociatio eſt lici
ta. ⁊ non al̄. extra. de dona. interꝛ vi. ⁊ vx.
per veſtras. D. vt ſi dicatur ſic. Do tibi
centum. ⁊ tu ponis induſtriam ⁊ laborē
tuum. In fine anni facta ratione. ego ac
cipiam illa centuꝫ. ⁊ tu preciū ꝑſone tue
ſiue īduſtrie quod ponimus eſſe ſiue va
lere alia centum. poſt hec quicquid ſup-
erit de lucro accipiā ego medietateꝫ oc
caſione pecunie mee. ⁊ tu aliaꝫ medieta-
tem occaſione ꝑſone tue. A. hoc nullate
nus videtur verum. quia ſic niſi lucruꝫ
eſſet vltra centū pro centenario qd̄ nūq̄
vel rariſſime ꝯtingit qui ponit pecuniaꝫ
nihil vnq̄ lucraret̄ ſed ſemꝑ de ſorte ꝑde
ret. licet reuera adeſſet lucꝝ. Vñ quidam
doc. dict⁹ dñs Angelus de ꝑuſio dicit q̄
ſalua meliori determiatōe hoc ſibi verū
nō videt̄. neqꝫ de iure ciuili. canonico vl̄
diuio. Nā opa homis nihil aliud ē q̄ di-
urnū officiū. l. j. ff. de op. lib. Immo opa
homis dicit̄ eſſe fruct⁹ hoīs. l. iij. cū dua
bo ſe. ff. de opis ſeruoꝝ. Ille ergo qui ī ſo
cietate opam tm̄ ponit nō dicit̄ aliquid
ꝯſiſtens in ſorte vel in capitali ponē. ſed
ſolum fructum ꝑſone ſue qui fruct⁹ aut
vſufructus perſone correſp̄ōdet fructui
aut comoditati illorū centum que in ſo-
cietate poſui. Pro quibus bene facit qd̄
dicit. tex. in. l. cum duob. §. ſi in coeūda
ff. pro ſocio. dum dicit q̄ preciū ope ē ve
lamentū artis. Et hanc ſententiā ſecu-
tus eſt Bal. licet predictas leges nō alle-
get ī. l. j. ī. ij. q. C. pro ſocio. Et ſic intelli
gi debet qd̄ dictū ē. videlicꝫ q̄ ſepe opera
alicui⁹ ꝑ pecunia valꝫ. ī Inſti. eo. §. ij. ī.
ꝑ comoditate ⁊ vſufructu dicte pecunie
Et iō ꝯcludo q̄ de dictis. ccc. ego. qui. c.
poſui ante ꝑtem. c. detrahā. ⁊. cc. que re-
manēt tanq̄ lucrum inter nos diuidi de
bēt. ⁊ ita vt ex predictis apparet videtur
eſſe de intentione ſancti Thome de aqui
no. Nec me in cōtrariū moueret ſi quis
diceret. Fingamus illū qui ponit opas ī
duſtriales ſi locare vellꝫ opas ſuas pro
mercede certa quolibet anno recipet. c.
vel. l. nec ſubiaceret periculo alicuius ca
ſus fortuiti qui euenire poſſet in mercā-
cijs aut ī rebus illius artis. quare nō eſt
conueniens q̄ ſaltem hoc caſu tanq̄ di-
ctam mercedem ī ſocietate poſuerit ſi il
lam anteferat de illis. ccc. ſicut alter an-
tefert illa. c. que poſuit ratione equita-
tis ſeruād̄e. Quia R̄ñ. primo q̄ illā mer
cedē quaꝫ habere poſſet nō dicit̄ ponere
a principio ſicut ille qui ponit illa. c. cū
merces illa ſibi non debeatur a pricipio
locationis ſm̄ glo. ī. l. edem. C. loca. Ex-
quo ſequitur ſecunda reſpōſio. videlicet
q̄ illa merces eſt fructus ſue induſtrie ⁊
operarū. īmo recte intuenti quo ad euꝫ
non eſt illa merces niſi opa ſua et indu-
ſtria. cū ī eius recōpenſatōe detur. et iō
licet ex opera mercedē ꝯſeq̄t̄. tm̄ ex mer-
cede ope nullū fructū dr̄ ꝯſeq̄ neqꝫ ꝯſeq̄
p̄ōt. qꝛ ſingulis diebus opera p̄ſtat̄ cuꝫ
ſit diurnum officiuꝫ. Et ſicut vſure vſu-
rarꝫ non debent̄ aliquo iure. vt. l. fi. C. ď
vſuris. ita fructus mercedis opere debe
ri nō p̄ōt. Nec etiā ob. q̄ mercedeꝫ habet

ſine piculo. qñ opas locaret l3 qñ opas ī ſocietate ponit de piculo timeat. q2 plus ꝑt lucrari q̄ eēt merces. quā hr̄e poſſ3 locādo opas ſuas. B. Poſſ3 etiam fieri aliud pactū q̄ ego accipem q̄rtā ptē lucri ꝛ tu tres alias vel ecōuerſo tu q̄rtā ꝛ ego tres ſm q̄ ꝯuenire᷑ q̄ tua induſtria eſtimari deberet vt p3 in Inſti. de ſocie. §. pmo. ꝛ ſilr p rata diuidat damnū. A. hoc verū ſi modo ille qui plus ferre debet aliquid plus ſocietati cōtulerit vel pecunie vel ope vel induſtrie quod reſpondeat illi pluri. quod de ſocietate ferre debet. l. ſi non fuerit. in pricipio. et. l. quid enim ff. pro ſocio. Arbitrio ergo boni viri extimabitur an illud plus quod in ſocietate ponit corrñdeat illi pluri qd̄ d̄ ſocietate pcipit. Nec alia certior doctrina tradi poteſt ſed arbitrio boni viri. ꝛ ad ꝓprias ꝯſcientiā remittendū ē. cū ī hac actōe ꝓ ſocio que bone fidei ē arbitriū boni viri ſequēdū ſit. l. ī ꝓpoſita. ff. ꝓ ſoci. Ubi aūt vnꝰ plꝰ altero ꝯferet tale pactū etia3 de iure ciuili nō valeret ſm Azo. quem Accur. ſequit in dicta. l. ſi nō fuerit. Licet aliqui alr dixerint. tamē hec opinio Azonis tāq̄ equior ꝛ iuſtior ſequenda ē ꝑ dictā. l. ſi non fuerit. in principio. ꝛ. l. quid em̄ ſm p̄fatū dn̄m Angelū. B. Poſſet etiā fieri non expſſa p̄dicta extimatione pſone ſed ꝯmittendo diſcretōi ipius qui recipit pecuniā vt aſſignet ptem lucri vel damni quantū ſibi videtur iuſtū. ꝛ poſtea ſi eſſet aliquis exceſſus vel defectus concorditer ſibi remitterent. A. In hoc tñ cāu ſibi caueat ille cuiꝰ arbitrio remiſſum eſt vt iuſte ꝛ eque partiatur. ei plus de lucro aſſignando qui plus in ſocietate poſuit. alr ne dū ī foro ꝯſcīetie teneret. ſed etiam de iure ciuili. Et ſi iique ptes faceret. ad arbitriū boni viri reduci poſſent. ff. ꝓ ſocio. l. ſi ſocietatē ſm eū dem dominū Angelum. B.

¶ Sed ecce negociator qui pecuniā recipit ad tractādū: dicit ei qui dat eam. Ego volo ī fine ꝓ īduſtria ꝛ labore meo xx. firma habere. ꝛ nolo in eis ſentire aliquod damnum nunquid licet? Rn̄o. lic3 ſed iſte non eſt contractus ſocietatis ſed locatōis. quia negociator ille locat operas ſuas ꝓ illo precio. ꝛ iſto modo nihil ſētiet etiā de lucro. Poſſet autē ꝛ pactum facere q̄ nō ſolū debēt hr̄e p̄dicta. xx. ſine vllo dāno. ſed etiā talē vel talem ptē de lucro ꝛ nullā de dāno. qd̄ q̄tē recipet nō vt ſocius ſ3 rōne opis ſiue ſui ſalarij vt dictū eſt de tali locatōe ſup. locatō. §. v. ꝛ ſeq̄ntib. A. hoc intellige niſi dānu3 ꝯtingat culpa ipiꝰ opas ponētis vel eoꝝ quorum opera vtit. l. item queritur. ꝛ. l. ſi merces. §. qui columnā. ff. locati. ꝛ tāgitur ī dicto. §. v. B.

¶ Quid ſi do pecuniam mercatori in ſocietate ꝛ conuenio ſecū q̄ dabit mihi certam ptem de lucro ꝛ nihil dico de damno Rn̄o. debet intelligi eadem ps de damno. vt Inſti. de ſoci. §. illud. A. et ibi patet q̄ idem eſt econtra videlicet quando tm̄ exꝓſſa eſt ps damni. quia eadem intelligit tacite etia3 de lucro. B.

Societas vꝰ. quantum ad aliqua alia ad materiam huius. c. pertinentia.

¶ Primo igit q̄ro. Quid ſi capitale pecunie poſite ī ſocietate ſit cāu p̄ditū. an in dubio ſit dānū cōe vel tm̄ illiꝰ q̄ pecuniā poſuit? Rn̄. et glo. in. l. ſi non fuerit. §. j. ff. ꝓ ſoci. q̄ in dubio nō eſt ꝯmūe. et ſic erit illiꝰ tm̄ q̄ pecuniā poſuit. Glo. tñ in. l. j. C. ꝓ ſo. dicit ꝯtrariū. ſc3 q̄ ſit damnū cōe ꝓ p̄ma opiniōe q̄ nō ſit cōe facit ſm dominū Angelū q̄ ille q̄ capitale ponit nō dicit ꝯicare capitale ſed fructū eius. ſicut ꝛ ille qui opam ponit dicit ſolū fructū pſone ſue ꝯmunicare. vt ſupra. ſocietas pmo. in principio. ī additōe magna. Ite3 quia ſatis hēt ille de dāno qui operas poſuit ſi opas p̄didit abſq3 eo q̄ teneatur ad pte3 capitalis perditi. Dicit tamen Pe. quem refert Cy. ī. l. j. C. ꝓ ſoci. q̄ aut capitale ſtati eſt p̄ditum cāu fortuito anq̄ alter ſocius opas poneret. et damnū erit cōe. aut poſt opas p̄ſtitas ꝛ p̄ditas. ꝛ tunc damnum erit illius tm̄ q̄ pecuniam poſuit. ſatis enim habet ille d̄ damno qui opas p̄didit. Et hanc opini. Cy. ibi dicit eſſe equiorē. De iuris tamē ciuilis rigore licet ſtatim peat ſi tamen pit ex cauſa ſocietatis: damnū videt eē cōe. l. ſi id quod. §. j. ff. pro ſoci. ſm dn̄m Ange. Et addit. Opio tñ Pe. quā ſeq̄t. Cy. mihi magis placet p̄ſertim ī foro cōſcie. cū ꝯuenire videat arbitrio bōi viri qd̄ ī hoc iudicio d̄ſat. l. ī ꝓpoita. ff. ꝓ ſo.

ita tamen ꝙ ſi qͥ in principio ſocietatis
totū capitale eſſꝫ ꝑditū ⁊ modice opꝫ ꝑ-
ſtite tūc adhuc putareſ ꝙ ꝓ aliq̄ ꝑte ille
q̄ opas ponit ꝑticipare debeat de ꝑiculo
capitalis poſtq̄ rōe dicti capital' etiā ꝑ-
ticipatur⁹ erat de lucro. ar. dicte. l. ſi nō
fuerit. in principio. ⁊ l. quid enī. ff. ꝓ ſo.
Ja. do de are. dicit indiſtincte damnū de
bere eē cōe. Bal. vero ait. tu dic ꝙ qua-
ten⁹ ē cōe lucꝝ eaten⁹ dꝫ eē cōe ⁊ damnū
⁊ nō al'r. ⁊ hoc videt̄ veri⁹ qꝛ eq̄li ꝑte dā
nū cū lucro debet ꝯcurrē. vt Inſti. eo. §.
illud. Nec aliud dānū videt̄ poſſe ꝯtige-
re in hac ſocietate coīcādū īnt̄ ꝑtes niſi
erga capitale. Naꝫ ſi ille qui ponit opas
ꝑdit eaꝝ fructū. ſil'r ⁊ alter ꝑdit fructū
pecunie que adīuicē ꝯferunt̄. vt ſup̄. ſo-
cietas j. in principio. in additōe ſecūda.
Quod ⁊ notat reuerend⁹ pater ſanctus
Bernardinus de Senis in ſuis cōtracti
bꝫ (vt mihi videt̄) ſermōe. xxxix. Itē ſꝫm
p̄fatū dn̄m Angelū. ſi ꝯſuetudo aliq̄ ap-
parēt circa p̄dictā ſocietatē q̄ nō repug
ret rōni ⁊ eq̄tati eēt ſeruāda. Unde ſi cō
ſuetudo foret ꝙ ꝑiculū capitalis ī dubio
ſit ꝯmune. qꝛ illud qđ eſt in ꝯſuetudīe vi
det̄ actū inter ꝑtes. l. ſi prius. §. placuit
al' icipit. recte. ff. de aqua plu. arcen. tūc
dicerē ꝙ ꝑiculū ſit cōe poſtq̄ hoc pōt fie
ri ꝑ pactū exp̄ſſū vt tenet glo. xiiij. q. iij.
pleriqꝫ. Itē ſꝫm eundē ſi tale dānū capi-
talis ꝓcederet dolo vel culpa alicuius ſo
cioꝝ illius ſolius erit ꝑiculum cum ſo-
cius de dolo ⁊ culpa teneat̄. vt. l. ſocium
ff. pro ſocio. In qua culpa ꝯprehenditur
non ſolum lata. ſed etiā leuis. non autē
leuiſſima. Sufficit enī ꝙ ſocius taleꝫ di
ligentiā adhibeat qualeꝫ in ꝓprijs adhi-
bere conſueuit. ar. dicte. l. ſocium. Nam
etſi expreſſe quis in ſe periculū ſuſcepiſ
ſet nō tn̄ intelligit̄ de illo quod venit ex
culpa ꝯſocij. vt. l. pl't. C. de nautico feno
Collige ergo ꝙ ſi appꝫ pactū vel cōſue-
tudo nō irratōnabilis hec ſeruanda ſit.
ꝙ ſi non apparet ī dubio damnū capita-
lis erit pro ea parte ꝓ qua erat ⁊ lucruꝫ.
niſi interueniret dolus vel culpa ꝯſocij.
quia tunc illius tn̄ erit.

¶ Sꝫ nūq̄d dānū ꝑſōe opas ponētis dꝫ
īuicē ꝯicari? R. videt̄ ꝙ nō. vt. ff. eo. l. ſo
ciū. §. ſoci⁹. vbi dr̄. ſoci⁹ cū reſiſtēt ꝯſibus
ſeruis venalibꝫ ad fugā erūpētibꝫ vulne
rat⁹ ē impenſā quā ī curādo ſe fecerit nō
ꝯſecutuꝝ. qꝛ id nō in ſocietate q̄uis ꝓpt̄
ſocietatē impenſū ſit. qđ indiſtīcte p̄t in-
telligi veꝝ qn̄ hoc damnū ꝯtingit culpa
ꝑſone al' videt̄ ſatis equū ꝙ ſicut ipe ꝑ-
ticipat de dāno capitalis ita ⁊ alter ꝑti-
cipet aliquid de dāno ꝑſone qđ euenit ꝓ
pter ſocietatē. cū ⁊ ſocietas etiā ꝑticula
riū reꝝ ius quoddā fraternitatis habe-
at. vt. l. verum. in principio. ff. eo.

¶ Quid ſi finito tēpore ſocietatis nō re
ꝑit̄ niſi capitale. an dictū capitale pecu-
nie ſit cōe vel tn̄ illi⁹ qui poſuit? R. Cir-
ca hoc diuerſi diuerſimode ſentire videt̄
Nam glo. in. l. j. C. eo. videt̄ ſentire ꝙ eq̄
liter diuidi debeat niſi aliud ſit ꝑ pactū
declaratū aut ꝑ conſuetudinē introdu-
ctum. p̄fatus vero dn̄s Angelus ſētit ꝙ
quaten⁹ opas preſtans participat de dā
no capitalis eatenus et ipius capital' ꝑ-
tē ſortiat̄. ſꝫ certe hoc iure ꝓbari non vi-
det̄. vn̄ tu dic ſꝫm Jaco. de arc. ꝙ non ſo-
lū de ꝯſuetudine ſed etiā de iure ē ꝙ ca-
pitale hoc cāu ſit ſaluū. Quare enī ſoci
us meus ipius capitalis ꝑtem debet ha-
bere. Et ſi dicas ꝙ ponit opam. R. ꝙ p̄ci
um opere intelligit̄ eſſe correſpondēs ī-
teruſurio pecunie non autē ipi ſorti. Et
ſatis facit quod dictum eſt in additione
ſcđa ſupra. ſocietas j. ī p̄ncipio. ꝓinde ſi
vnus ponit comoditatē opere equidem.
⁊ alt̄ ponit comoditatē pecunie. nō ꝓpri
etatē. Finge enī ꝙ vnus ponit in ſocie-
tate mille milia. alter operā tn̄. tūc hic
nulla p̄t eē ꝓportio niſi đ comoditate o-
pere reſpectu comoditatis pecunie. non
aūt de ipa totali ſorte. ⁊ ita etiam ſentit
Bal. quod ⁊ notat p̄fatus reuerend⁹ pa-
ter vbi ſupra. nuꝑ coronatus incelis. ac
miraculis ꝑ orbem coruſcans.

¶ Utꝝ vn⁹ ſocioꝝ poſſit paciſci vt duas
ꝑtes lucri ⁊ vnā damni ferat ⁊ ali⁹ econ
tra duas dāni ⁊ vnā lucri? R. ſꝫm dictuꝫ
dn̄m Angelū ꝙ nō. qꝛ vn⁹ ſocioꝝ non p̄t
plus de lucro ꝑticipare q̄ de dāno ne dū
de iure diuino ⁊ canonico ſed etiam ciui
li. vt. l. mutius. ff. eo. ſimil'r nō valet pa-
ctū. ꝙ deducto damno vn⁹ habeat duas
ꝑtes lucri. alter vero vnā. niſi ille q̄ plus
hꝫ de lucro tantundeꝫ plus pecunie ope
re aut induſtrie in ſocietate poſuerit. vt
l. ſi nō fuerit. in principio. et ī glo. ff. eo.

Et multomin⁹ valet pactum. vt vnus tm̄
lucrum alter tm̄ damnū ſentiat. eſſet em̄
nequiſſimū genus ſocietatis. que leoni-
na appellaṫ. dicta. l. ſi nō fuerit ad fi. Qđ
verū eſt niſi ille qui tm̄ operas ponit ali
quid certū p ſua opa vellet ſine damno.
quia hoc poſſet non tanq̄ ſocius ſed tan
q̄ locator. vt ſupra. ſocietas j. §. j.
¶ Sʒ an poſſit paciſci q̄ capitale ſit ſal
uum? Rñ. de iure canonico ⁊ in foro ꝯſcie
nō pt̄ ſm dñm Angelū. ⁊ ita ſentit glo. ĩ
c. plerīqʒ. xiiij. q. iij. De iure aūt ciuili ſt̄
opiones. Nam Bal. in. l. j. C. eo. q. ix. te-
net q̄ tale pactū nō valet neqʒ ex forma
ꝯtract⁹ neqʒ ex ei⁹ natura. ideo dicit. q̄ ſa
pit vſurariā prauitatē. Hoſti. aūt in ſua
ſūma in ti. de vſuris. §. an aliquo caſu.
tenet q̄ de iure ciuili talis ſocietas valet
magis ex vi pacti q̄ ex natura ꝯtractus
Sed dictū Bal. videṫ verius vt ex p̄cedē
tibus colligi pt̄ etiā in primo. §. Scđm
oīes aūt hoc pactū non eſt equū nec in
iudicio anime ſeruandum. vt notat dñs
Anto. de Bu. in. c. fi. extra. de vſuṙ.
¶ Sed quid ſi vterqʒ ſocioꝝ ponit pecu-
niam ⁊ operaʒ: ſed vnus ponit maiorem
quantitatē q̄ alter? Rñ. ſm dñm Ange-
lum. ſiue ſit factū pactū p quota pte q̄s
lucrū ⁊ damnū ſentiat ſiue non. nō ſolū
in foro ꝯſcientie: ſed etiam de iure ciuili
ꝯſiderandū eſt quis eoꝝ in effectu plus ĩ
ſocietate poſuerit. vt ille maiorem ptem
accipiat. licʒ em̄ ex vna pte maior fuerit
ſūma. poſſet tñ tanta eſſe induſtria alte-
rius q̄ excederet illū qui maiorem ꝯtulit
ſūmam vt ſi ſolus nauiget. pegrineṫ. pi-
cula ſuſtineat. dicta. l. ſi non fuerit. ĩ p̄n
cipio. et. l. quid em̄. ff. eo.
¶ Sʒ vtꝝ ille q̄ tm̄ opas ponit qñ pfici-
ſciṫ cā ſocietatis debeat habē expēſas de
corpe ſocietatis? Rñ. ſm dñm Angelū.
Ja. de are. et Cy. dicūt in. l. j. C. eo. q̄ ſic.
q² lucrū nō diciṫ niſi deductis expenſis.
ff. eo. l. mutius. qđ intelligit Bal. ĩ dc̄ta.
l. j. exceptis expēſis q̄s factur⁹ eſſet domi
q² ille nō debent fieri de corpe ſocietatis.
ar. l. ſed ⁊ ſi lege. §. qđ aūt. ff. de peti. here
di. Putarē tñ ĩ hoc ſeruādā eſſe ꝯſuetu-
dinem etiā in foro ꝯſcie. cū ſit optima le-
gum interpres. ff. de legi. ſi de interp̄tatō
ne. cū ⁊ tacite videaṫ actuʒ qđ fieri ꝯſue-
uit. vt. l. licet. C. locati.

¶ Sed p quib⁹ ptib⁹ teneṅṫ ad ſolutōeʒ
penſionis fūdici vel apothece ꝯducte ſo-
cij ex diſparib⁹ ptib⁹? Rñ. ſm dñm Ange-
lum. Locanti teneṅṫ p equalib⁹ ptibus.
inter ſe auteʒ teneṅṫ p rata ſocietatis. et
ita diuidere debēt dictū debitū mercedis
ſicut diuidūt p̄ncipale. ⁊ ſcđm dictas diſ
pares ptes. qđ et tenet Bal. in. l. j. C. eo.
vbi etiā dicit q̄ ſm dictas ptes diſpares
diuidi q̄ʒ debēt ſupellectilia et maſſaritie
ſocietatis. Qđ ſequēdū oīi iure vr̄. cuʒ
ꝯueīat arbitrio boni viri qđ ĩ hoc ꝯſ̄ctu
maxime adeſſe debet. l. in ꝓpoſita. ff. eo.
¶ Quid vō ſi pditū eſt capitale ante fi-
nitum tēpus ſocietatis. nūquid ille q̄ po
ſuit tenetur iteruʒ ponere? Rñ. ſm dñm
Angelū q̄ non. ⁊ tenet glo. in dicta. l. ſi ñ
fuerit. §. j. ff. eo. et in dicta. l. j. C. eo. A.
De ſocietate vero ſeu locatione animali
um dicetur infra. vſura ij. B.

Sodomia. Si quis cō-
tra naturam peccauerit. ſi cleri-
cus eſt: deponi debet. vel ſi appa-
ret corrigibilis debet tradi religioni ad
ppetuam penitentiam peragendam. Si
layꝯcus excōmunicari. et a cetu fidelium
vſqʒ ad condignam ſatiſfactionem fieri
alienus. extra. de exceſ. prela. clerici. A.
ſcđm leges autem tales vltimo ſupplicio
ꝯdēnantur. quia ꝓpter hoc peccatum de-
us iratus mittit peſtilentias. fames. ⁊ t-
remotus. in Auten. vt non luxu. ꝯ natu
ram. coll. vj. B. ⁊ hoc vitiū mai⁹ ē q̄ ſi ali
quis cognoſcēt carnaliter matreʒ. xxxij.
q. vij. adulterij. ⁊ de hoc ⁊ alijs ſpeciebus
luxurie ſupra. luxuria. §. j.

Solicitudo. Vtrum ſit
licitum ſolicitudinem gerere de
temporalibus? Rñ. ſm Tho. ſcđa
ſcđe. q. lv. Solicitudo tpalium tripliciṫ
poteſt eſſe illicita. Primo modo ex pte e⁹
de quo ſolicitamur. vt ſi tempalia tanq̄
finē queram⁹. vñ Aug⁹ dicit in li. de opi-
bus monachoꝝ. cū dñs dicit. nolite ſoli-
citi eſſe ⁊c̄. hoc dicit vt nō iſta ĩtueanṫ. ⁊
ꝓpter iſta faciāt quicq̄d ĩ euāgelij p̄dica-
tōne facē iubenṫ. Scđo mō pt̄ eſſe tpali
um ſolicitudo illicita ꝓpter ſupfluuʒ ſtu
dium qđ apponiṫ ad tpalia pcurāda ꝓpt̄
qđ homo a ſpūalib⁹ quibus principaliter
inſeruire debet retrahitur. ⁊ ideo dicitur

Math.xiij.q̄ ſolicitudo ſeculi ſuffocat v-
buȝ dei. Tertiō mō ex pte timoris ſupflui
qñ.ſ.aliq̃s timet ne faciendo qḋ dȝ nccīa
ſibi deficiant. A. plus in ſe q̄ in dño ↄfi-
dendo. B. qḋ dñs tripl'r excludit. Primo
ꝓpt̄ maiora bñficia homī pſtita diuinit⁹
pt̄er ſuā ſolicitudinē.ſ.corp⁹ ⁊ aīam. Se-
cūdo ꝓpter ſubuentionē qua de⁹ aīalib⁹ ⁊
plantis ſubuenit abſq; hūano ope. Ter-
tio ex diuina ꝓuidentia ꝓpter cui⁹ igno-
rantiā gentes circa bona tpalia queren-
da pncipaliter ſolicitāt̄. Et ideo ↄcludit
q̄ pncipalit̄ ſolicitudo nr̄a dȝ eſſe de ſpūa
lib⁹ bonis ſperātes q̄ etiā tpalia nobis ꝓ
uenient ad neceſſitateȝ ſi fecerim⁹ qḋ de-
bemus. vnde dicit̄ Math.vj. pmū queri-
te regnū dei ⁊ iuſticiā ei⁹. ⁊ hec oīa adijci
entur vobis. De hac materia aliquid ha
bes ſupra.epus.§.pl't.

Sortilegium primo.ſ.

ars diuinādi. Differt aūt a ꝓphe-
tia. quia ꝓphetia accipit̄ in bono
et fit gratis. ſortilegium vō in malo ⁊ fit
cōmuniter pro pecunia.j. q.j.duces. al'
iudices.et.c.ſe.

¶ Quot ſunt genera diuinationis? Rō.
ſm Tho.ſcḋa ſcḋe.q.xcv. Omnis diuina
tio vtit̄ aliq̄ demonū auxilio qḋ quidem
vel expſſe īplorat̄. vel pt̄er petitōeȝ hoīs
ſe occulte demū ingerit ad pnūciandum
quedaȝ futura que hoīb⁹ ſunt ignota eis
aūt cognita. Unde triplex eſt diuinatōis
genus. pmū eſt ꝑ manifeſtā demonū īuo
cationē. qḋ ptinet ad nigromanticos. ſe
cundū ꝑ ſolā ↄſiderationem diſpōnis vel
motus alteri⁹ rei. qḋ ptinet ad augures.
tertium eſt dum facimus aliquid vt ma-
nifeſtetur aliqḋ occultum. qḋ ptinet ad
ſortes. Sub quolibet autem iſtorum ml'
ta ↄtinentur de quibus in ſequentibus.
§.dicitur. ⁊ etiam habentur.xxvj.q.iiij.
Igit̄ genus.et.q.v.nec mirum.

¶ Quot modis fit diuinatō ꝑ demonuȝ
īuocationē? Rō.ſm Tho.vbi ſupra. De-
mones expſſe īuocati ſolent futura pnū
ciare multipliciter. Qñq; quideȝ pſtigio-
ſis quibuſdā apparitionib⁹ ſe aſpectui vl'
auditui hominū ingerentes ad prenūci-
andum futura. ⁊ hec ſpecies vocatur pre
ſtigiuȝ. Quādoq; autē per ſomnia. ⁊ hec
vocat̄ diuinatio ſomnioꝝ. Qñq; autem
ꝑ mortuoꝝ aliquoꝝ apparitioneȝ vel lo-
cutionē. ⁊ hec vocat̄ nigromantia (q: vt
dic Iſidor⁹ in li. Ethimologiaruȝ. nigron
grece mortu⁹. manchia vō diuinatio nū-
cupat̄) q: quibuſdā pcantatōib⁹ adhibi-
to ſanguine vident̄ reſuſcitari mortui di
uinare ⁊ ad interrogata reſpondere. Qñ
q; vō futura pnunciant per homines vi
uos ſicut in arepticijs patet. ⁊ hec eſt di-
uinatio ꝑ phitones vt Iſidor⁹ dicit. quia
a phitone apolline ſūt dicti. qui diceba-
tur eſſe auctor diuinandi. Qñq; autē fu-
tura pnūciāt ꝑ aliquas figuras vl' ſigna
que in rebus īanimatis apparent. que q̄-
dem ſi appareant ī aliquo corpe terreſtri
puta vngue vel ferro aut lapide polito.
vocatur geomantia. Si autem in aqua
idromantia. Si in aere. aerimātia. Si
in igne pyromantia. Si autem in viſce-
ribus animaliū īmolatoꝝ in aris demo-
num. vocatur auriſpitium.

¶ Quot modis fit iſta diuinatio de q̄ di
ctū ē in.ij.§.que fit ꝑ ↄſiderationē diſpo
ſitionis vel motus alterius rei? Rō. ſm
Tho. vbi ſup. Fit multipl'r. Nā ſi conet̄
aliq̄s pnoſcē futura ex ↄſideratōne ſitus
vel motus ſyderꝝ. hoc ptinet ad aſtrolo-
gos q̄ etiā genitaliaci dicūt̄ ꝓpter ↄſide-
rationes nataliū dieruȝ. Si vō ꝑ motus
vel voces auiū ſiue quorūdam aīaliū ſi-
ue ꝑ ſternutationes hominū vel mēbro-
rum ſaltus. hec ptinēt generalit̄ ad augu
riū. ⁊ dr̄ a garritu auiū. ſicut auriſpiciū
ab inſpectōne auiū. quoꝝ pmū ptinet ad
aures. ſecūdū ad oculos. In auib⁹ eī hu-
iuſmodi pcipue ↄſiderari ſolēt. Si vō hu
iuſmōi ↄſideratō fiat circa verba hominū
alia intentōne dicta. que quis retorquet
ad futurū qḋ vult pnoſcere vocat̄ omen
Si autē cōſiderent̄ alique diſpoſitiones
figurarum ī aliquib⁹ corporib⁹ viſui oc-
currentes erit alia diuinationis ſpecies
Nam ex liniamentis manuū ↄſideratis
diuinatio ciromantia vocat̄. ciros enim
grece dicit̄ man⁹ latine. Diuinatō vō ex
quibuſdā figuris in ſpatula alicui⁹ aīa-
lis vocatur ſpatulamātia.

¶ Quot modis fit iſta diuinatio de qua
dictum eſt ſupra. in ij.§.ſ. que ptinet ad
ſortes? Rō. ſm Tho. ſcḋa ſcḋe. q. xcv. Hec
diuinatio fit ex conſideratione eorū que
eueniunt ex quibuſdam que ab homini-
bus ſerioſe fiunt ad aliquid occultum

inquirendū. ⁊ hoc multiplr̄. Fit enī qn̄q3
ꝑ ꝓtractionē punctoꝝ. qđ ꝑtinet ad artē
geomātie. Qn̄q3 ꝑ ꝯſiderationē figuraꝝ
que ꝓueniunt ex plūbo liquefacto in aq̄
ꝓiecto. Qn̄q3 ꝑ quaſdā ſcedulas ſcriptas
vel non ſcriptas in occulto poſitas dum
ꝯſideratur quis quam accipiat. Silr̄ in
feſtucis inequalibus ꝓpoſitis quis maio
rem vel minorem accipiat. vel etiam ex
taxillorum ꝓiectione quis plura puncta
ꝓijciat. vel etiam du3 conſideratur quid
apienti librum occurrat. que omnia ſor⸗
tium nomen habent.
¶ Utꝝ oīs diuinatō ſiue ſupſtitō ſit illi⸗
cita: R̄e. ſm Ray. Oīs diuinatō ꝓhibita ē
a deo ⁊ ſctā eccleſia. cū enī futura que ſo
lius dei ſūt aliq̄ ꝑ hoc iuenire laborāt di
uinitatis iura creaturis attribuunt Iſa.
xlj. Annūciate nobis q̄ futura ſūt in fu⸗
turū. ⁊ ſciem⁹ ꝙ dij eſtis vos. Itē Leuit.
xix. Nō augurabimi nec obſeruabitis ſō
nia. Et ibidem. xx. Anima q̄ declinauerit
ad magos ⁊ ariolos. ⁊ ſequit̄. inficiā illā
de medio ꝓplī mei ⁊c̄. ⁊ multa ſilīa. ⁊ ſicut
dīc Aug⁹. vanitas artiū magicaꝝ ex tra
ditione maloꝝ angeloꝝ in toto terraru3
orbe plurimis ſeculis īualuit. ⁊ ꝑ īuentō
nes eoꝝ īuenta ſūt auriſpitia auguratō⸗
nes ⁊ ea q̄ dicūt̄ oracula ⁊ nigromātia.
xxvj. q. ij. q̄ ſine ſaluatore. ⁊ ſilr̄ de ꝓhibi
tione taliū. xxvj. q. v. ꝑ totū. ⁊. q. vij. nō l3
⁊ ī q̄tuor. c. ſe. extra eo. ꝑ totū. Et ſilr̄ ad
genu⁹ ſupſtitionis ꝑtinēt om̄es ligature
et remedia q̄ medicoru3 quoq3 diſciplina
ꝯdēnat ſiue in verbis ſiue in caracteribꝫ.
ſiue in quibuſcūq3 rebꝫ ſuſpendendis. vel
ligandis. vel ſoluēdis. ſicut inaures. vel
anuli in digitis. Item ſi iunctis ambulā
tibus amicis lepus aut puer interuenerit
medius. Item redire ad lectū ſi dū ſe cal
ceat ſternutauerit. Redire ad domū ſi ꝓ⸗
cedens offenderit. hec ⁊ multa huiuſmo⸗
di. xxvj. q. ij. illud. Item non ſunt obſer⸗
uandi dies egẏptiaci. aut kl̄e Ianuarij.
aut menſes. vel dies. aut lune ſoliſq3 cur
ſus ⁊ huiuſmodi. xxvj. q. vij. nō obſerue⸗
tis. Non tn̄ ꝯdēnant̄ ruſtici qui ſeruant
tēpora ad ſeminandū vel ad incidendum
arbores ⁊ hmōi que naturalē habēt ratō
nem. ſilr̄ ⁊ phiſici circa medicinas ⁊ mi⸗
nutiones faciendas ⁊ hmōi. Na3 illud dr̄
ſupſtitioſum et ꝓhibitū qđ nō habet au⸗
ctoritatem a natura ſeu ſcriptura diuina
vel eccleſiaſtica ſeu ſanctorum patrum.
ij. q. v. conſuluiſti.
¶ Querit̄ h̄ ſpāliter. vtꝝ diuinatō ꝑ in⸗
uocationē demonū ſit illicita: R̄e. ſm tho
vbi ſup̄. ſic Deut̄. xviij. Non inueniat̄ in
te qui ariolos ſciſcitet̄ nec phitones con
ſulat ⁊ hmōi. duplex eſt cauſa. Prima q2
ꝑ inuocatōe3 demonū fit pactū expſſum
cū demone. ⁊ hoc eſt oīno illicitū. vn̄ ꝯtra
quoſdam dicit̄ Iſa. xxviij. dixiſtis ꝑcuſſi
mus fedus cū morte ⁊ cū inferno fecim⁹
pactum. ⁊ adhuc grauius eſſet ſi ſacrifi⸗
ciū ⁊ reuerētia demoni īuocato exhibere
tur. Scđa ꝓpter ꝑiculū ꝯſequens. demon
enī qui intendit ꝑditionē hoīm. de hmōi
ſuis rn̄ſis etiā ſi aliqn̄ vera dicat intēdit
hoīes aſſueſcere ad hoc vt ei credat̄. ⁊ ſic
intendit ꝑducere in aliquid qđ ſit ſaluti
humane nociuū. vnde Athanaſius expo
nens illud Luc. iiij. increpauit illu3 dn̄s
obmuteſce dicit. q̄uis vera fateretur de⸗
mon. ꝯpēſcebat tn̄ xp̄c ei⁹ ſermonē ne ſil̄
cū veritate iniquitatē ꝓmulgaret vt nos
etiā aſſuefaciat ne curemus de talibꝫ lo⸗
qui etiā ſi vera videāt̄. Nephas ei ē vt cū
aſſit nobis ſcriptura diuina a dẏabolo ī
ſtruamur. De eo aūt ꝙ Saul phitoniſſā
ꝯſuluit q̄ diuinauit. j Reg. xxviij. dīc Au
g⁹ ad Simplicianū. nō eſt abſurdū cre⸗
dere aliq̄ diſpenſatōe ꝑmiſſū fuiſſe vt nō
dominā te arte magica vel potētia: ſed di
ſpenſatione occulta que phitoniſſā ⁊ ſau
lem latebat ſe oñderet ſpūs iuſti aſpecti⸗
bus regis diuina eū ſnīa ꝑcuſſur⁹. vel nō
vere ſpūs Samuelis a requie ſua excita
tus eſt: ſed aliqđ fantaſma et illuſio ẏma
ginaria dẏaboli machinatōnibus facta
quā ſcriptura Samuele3 appellat (ſicut
ſolent ẏmagines rerum ſuarum nomini
b⁹ appellari) xxvj. q. v. nec mirū. A. ⁊ ibi
patet ꝙ Aug⁹ videt̄ firmare hanc ſnīam
videlicet ꝙ Samuelis apparitio poti⁹ fu⸗
erit preſtigioſa ſeu fantaſtica et dẏaboli
ca illuſio. B.
¶ Utrum diuinatio ꝑ aſtra ſit licita: R̄e.
ſm Tho. vbi ſupra. duplices effectus ſb⸗
ſunt̄ cauſalitati celeſtiū corpoꝝ. Prio
quidem omnes effectus per accn̄s ꝯtin⸗
gentes. ſiue in rebus humanis. ſiue in re
bus naturalibꝫ. q2 vt ꝓbatur. vj. metha⸗
phi. ens ꝑ accn̄s nō h3 cauſā. et precipue

naturalez. vt q̄ lapide cadente fiat terre
motus vel q̄ homīe fodiente īueniat̄ the
ſaurus. Sc̄do aūt ſubtrahit̄ cauſalitati
celeſtiuz corpoꝝ act⁹ liberi arbitrij. poſ
ſunt tñ celeſtia diſpoſitiue inclinare in
quātū ip̄mūt ī corp⁹ hūanū. ſ3 tñ ex hoc
nulla nccītas libero arbitrio īponit̄. Si
quis ḡ ꝯſideratōe aſtroꝝ vtat̄ ad p̄dicta
duo. ſ. ad ꝯgnoſcēdū futura caſualia ſiue
fortuita. aut etiā ad cognoſcēdū ꝑ certi
tudinē futura opa hominū ꝓcedit hoc ex
falſa ꝛ vana opīone hominū. ꝛ tūc opa
tio demonis ſe īmiſcet. vñ erit diuinatio
illicita. A. Vñ et Aug⁹ in li. de doctrina
xp̄iana. ꝛ. xxvj. q. ij. Illud. dicit. Neq3 ab
hoc genere ſupſtitionis ꝑniciose ſegregā
di ſunt qui olim genitaliaci ꝓpter natali
um ꝯſiderationes dierū. nūc aūt mathe
matici vocant̄. Nā ꝛ ipſi q̄uis verā ſtel
larum poſitionē cū q̄s naſcit̄ ꝯſequūt̄ et
aliqñ ꝑueſtigant. tñ q̄ inde conātur vel
actiones noſtras vel actionū euentus p
ducere nimis errant. ideo xp̄ianis penit⁹
ꝓhibet̄ in ſuis opib⁹ obſeruare lune vel
ſtellarū curſus. xxvj. q. v. nō licet. immo
hoc agere ȳdolatria reputat̄. ea. cā. q. ij.
c. illos. ꝛ. c. ſe. B. Si vō aliquis vtit̄ con
ſideratione aſtrorum ad p̄cognoſcenduz
futura que ex celeſtib⁹ corporib⁹ cauſan
tur: puta ſiccitates vel pluuias ꝛ huiuſ
modi non eſſet illicitum.

¶ Vtꝝ diuinatio que fit ꝑ ſomnia ſit il
licita? Rñ. ſm Tho. vbi ſup̄. ſiq̄s vtatur
ſomnijs ad p̄cognoſcēdū futura ſm q̄ ſō
nia ꝓcedunt ex reuelatione diuina. vt ſō
nia Pharaonis. vel ſm q̄ ꝓcedūt ex na
turali cauſa intrinſeca. vt cum habūdās
humore frigido ſomniat q̄ ſit in aqua vl̄
niue. ſiue extrīſeca vt ex aere. vel imp̄ſſio
ne celeſti q̄tum ſe poteſt ōtus talis extē
dere. non erit illicita talis diuinatio. A.
quia eſt demonſtratio quedam cauſaruz
naturalium ſm phiſicos. B. Si aūt diui
natio huiuſmōi cauſetur ex reuelatione
demonum cum quib⁹ pacta habent̄ exp̄ſ
ſa quia ad hoc inuocant̄ vel tacita quia
huiuſmodi diuinatio extendit̄ ad id ad
qđ non poteſt ſe extendere. A. ſ. ſm natu
ram vel ex indubitata reuelatione diui
na vt p̄tactum eſt. B. erit diuinatio illi
cita et ſuperſtitioſa.

¶ Vtꝝ diuinatō ꝑ auguria ſit licita? Rñ.
ſm Tho. vbi ſupra. Ex motu vel garritu
auiū futura agnoſci nō p̄nt ſicut ex cau
ſis. ſed inquātū ſūt effectus aliquaꝝ cau
ſarū que etiā ſūt cauſantes futuros euē
tus. Cauſa aūt operatōis omniū brutoꝝ
aīaliū eſt inſtinctus quidā quo mouent̄
in modū nature. ꝛ h̄ inſtinctus ex dupli
ci cauſa p̄t ꝓcedere. vno quidez mō ex cā
celeſti corꝑali. ꝛ ſm hoc nihil ꝓhibet eo
rum oꝑatōes eſſe futuroꝝ ſigna inquātū
ꝯformant̄ diſpoſitōib⁹ corpoꝝ celeſtium
ꝛ aeris ꝯtinentis. ex quo ꝓueniūt aliqui
futuri euentus. In hoc tñ duo ꝯſiderari
oportet. Primo quidē vt hmōi oꝑatōnes
nō extendant̄ niſi ad p̄cognoſcēdū illa fu
tura que cauſant̄ ꝑ motū celeſtiū corpo
rum ꝓut ſupra in. §. qui ē imediate ante
ꝓximū p̄cedentē dictū eſt. Sc̄do vt non
extendant̄ niſi ad ea que aliqualiter p̄nt
ad huiuſmōi aīalia ꝑtinere. Conſequūt̄
eñ ꝑ celeſtia corpora cognitionē quādā
naturalē ad ea que eoꝝ vite ſunt neceſſa
ria. ſicut mutatōes que fiūt ꝑ pluuias et
ventos et hmōi. Alio mō inſtinctus hu
iuſmodi cauſant̄ ex cā ſp̄uali. ſ. vl̄ ex deo
vt patz in colūba ſuꝑ xp̄m deſcendēte. ꝛ ī
coruo qui pauit Heliā. ꝛ in piſce qui ob
ſorbuit ꝛ eiecit Jonā. vel etiā ex demoni
bus qui vtunt̄ huiuſmōi oꝑatōnib⁹ bru
torum ad īplicandas aīas vanis opib⁹ ꝛ
opinionib⁹. ꝛ iſto modo non ſunt licita.
A. quia non ſūt ex cauſis naturalib⁹ vel
indubitata reuelatione diuina. vt poteſt
colligi ex dictis ſupra. §. viij. B. ꝛ eadem
ratō eſt de oīb⁹ alijs huiuſmōi. Qꝫ aūt Jo
ſeph ait Geñ. xliiij. q̄ non eſſet ei ſilis in
auguriandi ſcientia. intelligendū eſt ſm
Aug. q̄ hoc ioco dixit referens ad id qđ
vulgus de eo opinabatur. et ſic etiam di
ſpenſator eius locutus eſt. A. Idem ī ſū.
li. j. ti. xj. q. vij. B.

¶ Vtꝝ dīnatio ꝑ omina ſit licita? Rñ. ſm
Tho. vbi ſupra. Omen dr̄ qñ vba aliqua
alia intentōe dicta retorquent̄ ad futuꝝ
vt ſupra. in. §. iij. dictū eſt. huiuſmōi aūt
verba ꝛ ſi non ſubdant̄ diſpoſitōi ſtella
rum. diſponūt̄ tñ qñq3 quidē ſm diuinā
ꝓuidentiā. vt recitatio ſomnij quam au
diuit Gedeon Judith. viij. ꝛ vba puelle q̄
attendit Eliezer ſeruus Abrahe Geñ. x
xiiij. ꝛ ſic licet. A. hoc verum quando de
diuina reuelatione non dubitat̄. vt ſup̄.

§.viij.tactū eſt.B. fit etiā hoc qn̄qʒ ſm
operationem demonū.⁊ ſic eſt illicitum.
¶ Utrū diuinatio ſortiū ſit licita: R̄e.ſm
Tho.vbi ſupra.Sortes ꝓprie dicūt̄ cum
aliquid fit vt ꝑ eius euentū aliqd̄ occul⸗
tum īnoteſcat.⁊ quidē ſi querat̄ ꝑ ſortes
quid cui ſit exhibēdum vocat̄ diuiſoria
ſors.Si aūt querat̄ qd̄ agere oporteat vo
catur ꝯſultoria.Si vͦo querat̄ qd̄ ſit futu
ruʒ vocat̄ diuinatoria.Itaqʒ ſi euentus
ſortiū expectet̄ ex fortuna qd̄ locū habʒ
ſolū ī diuiſoria.nō vr̄ habē pctm̄ niſi for
te vitiū neceſſitatis.ſicut aliq̄ nō valen⸗
tes ꝯcorditer aliqd̄ diuidē.velint vti ſor⸗
tibꝫ exponētes fortune quis quā ꝑtē ac⸗
cipiat.Si vͦo euentus ſortiū expectet̄ ex
ſpūali cauſa.qn̄qʒ quidē expectat̄ ex de⸗
monibꝫ ſicut legit̄ Ezech.xxj.ꝙ rex ba⸗
bilonie ſtetit in biuio in capite duarū vi⸗
arum diuinatōēʒ querēs ⁊ ꝯmiſcens ſa⸗
gittas interrogauit ẏdola ⁊ exta ꝯſulu⸗
it.et hoc eſt illicitū.Qn̄qʒ vͦo expectat̄ a
deo ſicut illud.ꝓuer.xvj.Sortes mittūt̄
in ſȳnū ſed a dn̄o tpant̄.⁊ talis ſors ſm
ſe nō ē mala(vt Augꝰdicit)poteſt tn̄ in
hoc quadruplex peccatū īcidere.Primo
ſi abſqʒ neceſſitate ad ſortes recurratur.
hoc em̄ ad dei tēptationē videt̄ ꝑtinere.
Scd̄o ſi q̄s etiā in neceſſitate abſqʒ reue
rētia ſortibꝫ vtat̄.īmo cū magna delibe⸗
ratione ⁊ p̄miſſa orōne debet fieri.exem
plo aplōꝝ in electōe Mathie Act.j.Ter
tio ſi diuina oracula ad terrena negocia
ꝯuertant̄.vt dicit Augꝰad Januarium.
Quarto ſi in electionibꝫ eccleſiaſticis q̄
ex ſpūs ſc̄ti inſpiratōe fieri debēt.aliqui
ſortibꝫ vtant̄.ſecus autē eſt in tpalibus
dignitatibꝫ que ad terrena diſponēda or
dinant̄.in quoꝝ electione plerūqʒ hoīes
vtunt̄ ſortibꝫ.ſicut ⁊ in tpaliū rex diui⸗
ſione.Si g̊ neceſſitas īmineat.licituʒ eſt
cum debita reuerentia ſortibꝫ diuinū iu
diciū īplorare.ſicut tempore ꝑſecutionis
quis fugiat ne morte omniuʒ deſerat̄ ec⸗
cleſia.ſorte queri poteſt vt dicit Augꝰin
epl̄a ad Honoratum.⁊ cui danda ſit ele
moſina cū duo eque indigētes occurrūt
ceteris paribꝫ ⁊ vtriqʒ dari nō poteſt ſor
te iuſte querit̄.vt dic Augꝰ.j.de doc.xp̄i
ana.īmo etiā dicit ꝙ ꝓ litibꝫ dirimēdis
licet vti ſortibꝫ.xxvj.q.ij.ſors.Idē Hoſti.
Et intellige in his que tpalia ſūt.⁊ de ſor

te ſimplici ſine alia ſuꝑſtitione.A.In p̄⸗
dictis con.etiam Goff.vt in ſum.li.j.ti.
xj.q.viij. B.
¶ Quid de diuinātibꝫ vel etiā īueſtigan
tibꝫ occulta vt furta ⁊ hm̄ōi ꝑ īſpectōnē
aſtrolabij aut inſcriptōes vel inſpectōnē
in libris: R̄eo.ſm Wil.Nullo mō licʒ.ſed
ſuꝑſtitioſū eſt.extra eo.ex tuaꝝ.A.h̄ tex
bene facit.Et con.Goff.⁊ Hoſti.lʒ Raẏ.
aliud videatur ſenſiſſe.vt in ſū.eo.ti.q.
xvij.B.et reducitur ad diuinationem ꝑ
aſtra.de qua dictū eſt in.§.viij.aut etiaʒ
ad ſortes.de quibꝫ in p̄cedenti.§.habet̄.
A.huiuſmōi em̄ inquiſitōes furtoꝝ ⁊ ſi⸗
miliū nullatenꝰlicite reduci poſſūt ad in
quiſitionē ꝑ aſtra ſeu ꝑ ſortes vt ſatis ex
precedentibꝫ poteſt patere. B.
¶ Quomodo frequēter eueniant ea que
diuini predicūt: R̄eo.ſm Raẏ.qui ſic di⸗
cit.Augꝰhanc.q.ſoluit dicens hoc fieri
permiſſu dei vt illi qui hoc audiunt ⁊ vi
dent ꝓbent̄ in quali fide ſint.vn̄ Deut.
xiij.Si ſurrexerit ī medio tui ꝓpha aut
q̄ ſōniū dicat ſe vidiſſe ⁊ p̄dixerit ſignū
atqʒ portentū ⁊ venerit qd̄ locutꝰē.⁊ dix
erit tibi.eamus ⁊ ſequamur deos alienos
quos ignoras ⁊ ſeruiamꝰeis.nō audias
verba ꝓphe aut ſomniatoris.quia tēptat
vos deus vr̄.vt fiat palaʒ vtrū diligatis
eum an nō.xxvj.q.v.nec mirū.Tho.etiā
vbi ſupra dic.ꝙ hoc qd̄ a p̄ncipio hoīes
in iſtis obſeruationibꝫ aliq̄ exꝑti ſūt ca⸗
ſu accidit.ſed poſtmodū cū hoīes incipi
unt huiuſmodi obſeruationibꝫ animū ī⸗
plicare multa ſm huiuſmodi obſeruatō⸗
nes eueniunt ꝑ deceptiones demonuʒ.vt
his obſeruantijs homines īplicati curio
ſiores fiant ⁊ magis ſe inſerant multipli
cibus laqueis pernicioſi erroris.vt Au⸗
gꝰ dicit in.ij.de doc.xp̄ia.A.Idem in ſū.
eo.ti.q.xxij. B.
¶ Utrū liceat requirē a moriēte ꝙ r̄uelet
ſtatū ſuū poſt mortē: R̄e.ſm Tho.ī q̄libʒ
Nulla inordinatio videt̄ ſi quis requirat
a moriēte cognoſcē ſtatū eius poſt mor⸗
tem ſubiciēdo tn̄ hoc diuino iuditō.Un⸗
de nulla ratio videt̄ quare hoc debeat di
ci pctm̄ niſi forte ex dubitatōe fidei de fu
turo ſtatu quaſi temptādo inq̄rat.A.Jō
in ſū.eo.ti.q.xxiij.B.De pena diuinato
rū infra.ſortilegium ij.§.plt.De inuen⸗
tione maleficij ꝑ iudicium ferri candētis

aut aque buliētis ſup̄.duellū.§.pl'.i fi.

Sortilegium ij°.q̄ꝛtū ad
ſupſtitioſas obſeruantias. Et p̄
mo querit̄. Utrū liceat uti arte
notoria: Reſ. ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. xcvj.
Ars notoria oīno eſt illicita et a xp̄iano
fugienda. Hec eſt ars per quā quidaꝫ ni
tuntur ſcientiam acquirere: ſed oīno in
efficax eſt. et fiunt ibi quedam pacta im
plicita cum demone. A. Idem in ſum. li.
j. ti. xj. q. x. B.

Utꝝ obſeruatōes que fiūt ad ſanitatē
ꝛ hmōi ſint licite: Reſ. ſm Tho. ubi ſup̄.
In his que fiunt ad aliquos effectus cor
porales inducendos ꝯſiderandū eſt utrū
naturaliter videant̄ poſſe tales effectus
cauſare. ꝛ ſic nō erit illicitū. Si aūt na-
turaliter nō videant̄ tales effectus cauſa
re poſſe. ꝯñs eſt q̄ ꝑtineāt ad p̄dicta pa-
cta cū demonibꝫ. ut ptꝫ p Aug. xxj. de ci-
ui. dei. Hoc aūt apparet ſpālīter cū adhi-
bent̄ aliqui caracteres. vel nomīa igno-
ta. vel alie quecūqꝫ varie obſeruationes
quas manifeſtū eſt naturalem efficatiā
nō habē. ꝛ talia ſemp ſūt ſupſtitioſa ꝛ il-
licita. Si tñ (ut dicit Ray̆) aliquis colli
gat herbā medicinalē cū ſimbolo vl' ora
tione dñica. vel ſcribit hec ī carta. ut po
nat ſup infirmū ut ſic in his tm̄ deus ho
noretur. non reprobat̄. dūmō nulla alia
ſupſtitioſa obſeruantia īmiſceat̄. xxv. q.
v. non licet. et. q. vij. non obſeruetis. Idē
in ſum. eo. ti. q. xj. B.

Utꝝ ſupendere diuina verba circa col
lum ſit pcēm: Reſ. ſm Tho. ſcđa ſcđe. q.
xcvj. In omnibꝫ adiuratōnibꝫ vl' ſcriptu
ris hmōi duo cauenda ſūt. Primo quidē
quid ſit quod ꝓfert̄ vl' ſcribit̄. qꝛ ſi ſit ali
quid ad īuocationē demonuꝫ ꝑtinens eſt
manifeſte ſupſtitioſū ꝛ illicitū. Silr ſi cō
tineat ignota nomīa. ſ. ne ſub illis aliqđ
illicitum lateat. ſicut Criſoˀ dicit. q̄ mul
ti ꝯfingunt aliqua nomīa hebraica an-
gelorum. ꝛ ſcribunt ꝛ alligant. que nō in
telligentibꝫ metuēda vident̄. Silr ne ali
quid falſitatis ꝯtineat. quia ſic eius effe-
ctus non poſſet expectari a deo qui non
eſt teſtis falſitatis. Scđo aūt cauendū ē
ne cū verbis ſacris cōtineant̄ ibi aliqua
vana: puta aliqui caracteres inſcripti p̄
ter ſignum crucis. Silr nec ſpes habea-
tur in modo ſcribendi. aut ligandi. aut ī
quacūqꝫ vanitate q̄ ad diuinā reuerētiā
nō ꝑtineat. qꝛ hoc iudicaret̄ ſupſtitioſū.
Unde. xxvj. q. v. nō liceat. dicit̄. Nō lice-
at nec in colligendo herbas medicinales
facē aliquas obſeruātias. aut incantatō
nes. Et ſm Wil. nō reprobant̄ breuia in
q̄bꝫ ſcribunt̄ v̄ba euāgelica tm̄: ſed ſi cre
dat̄ q̄ minus habeant efficatie ſi ſcribā-
tur alio tpe q̄ dum in eccleſia euāgeliuꝫ
legit̄. ſupſtitioſuꝫ eſt. Silr ſi ſcribantur
caracteres ꝛ nomīa īuſitata quaſi nomi
na dei ineffabilia. ꝛ in quibꝫ dicit̄ quicū-
qꝫ portauerit ſup ſe iſtud breue ꝛc̄. A. ſ.
nō ꝑiclitabit̄ ſic vel ſic. aut illud vl' illud
bonū ſibi ꝯtinget. ſm eundē Wil. ꝛ in ſū.
eo. ti. q. xiij. ubi hec notāt̄. B. reprobāda
ſunt. ꝛ peccāt q̄ ſcribunt. aut portāt. aut
donant. aut vendūt. aut portāda docent
niſi adeo fuerint ſimplices q̄ ignorantia
debeat eos excuſare. que etiā nō excuſat
ſi ſup hoc fuerit moniti vel inſtructi. A.
Tales enī graui pereunt ꝑditione. Unde
Augˀ. xxv. q. vij. non obſeruetis. loquen
do de huiuſmodi ſupſtitionibꝫ ꝛ diuinatō
nibus ait. Qui autē talibus credunt. aut
ad eorum domum euntes. aut ſuis domi
bus introducunt ꝛ interrogant. ſciāt ſe
fidem xp̄ianā ꝛ baptiſmum p̄uaricaſſe. ꝛ
paganum ꝛ apoſtatā. i. retro abeuntē et
dei inimicū iram dei grauiter in eternū
incurriſſe. niſi eccleſiaſtica penitētia emē
datus deo reconcilietur. Dicit enī aplus
j Cor̄. x. et Col'. iij. Siue manducatis ſi-
ue bibitis. ſiue aliquid aliud facitis ī no-
mine dñi noſtri Ihu xp̄i facite in quo vi
uimus. mouemur et ſumus. B.

Quid de ymaginibꝫ quas faciūt aſtro
nomi: Reſ. ſm Tho. ubi ſupra. Illicitū ē
ꝛ ex ope demonū habent effectum. cuius
ſignum eſt quia neceſſe eſt eis inſcribi q̄ſ
dam caracteres qui naturaliter ad nihi-
lum operantur. Unde fiunt ibi tacita pa
cta cum demonibus. et fiunt ibi expreſſe
inuocationes demonum. A. Idem in ſū.
eo. ti. q. xij. B.

Quid de incantationibꝫ ſerpentum et
aīalium: Reſ. ſm Tho. ubi ſupra. Si re-
ſpectus habeatur ſolum ad verba ſacra.
ꝛ ad virtutem diuinā. non erit illicitum
Sed plerūqꝫ tales incantatōnes habēt il
licitas obſeruātias. ꝛ p demones ſortiūt̄
effectū. ꝛ p̄cipue in ſerpentibꝫ. qꝛ ſerpens

fuit ꝑmū inſtrumētū demonis ad hoīem
decipiendū. Unde ſup illud pſ. Sic aſpi-
dis ſurde ⁊c̄. dicit glo. Notandū ꝙ nō lau
daṫ a ſcriptura qn̄cūq; daṫ in ſcriptura
ſilitudo. vt patet de iniquo iudice qui ro
gantem viduam exaudiuit. A. Idē in ſū.
co. ti. q. xv. H.

Quid de incantantibus infirmos vel
pueros? Reſpō. ſm Wil. Si nihil ſupſtitio-
ſum dicāt vel faciāt. nec mādant dici vł
fieri. ſed tm̄ vtanṫ licitis ꝓcibꝰ. ⁊ etiā ad
iurationibꝰ ſicut ꝑ paſſionē ⁊ crucē ⁊ ſi-
milia. nō peccāt. niſi talia fecerint poſt
ꝓhibitionē ab eccleſia ſibi factā. A. tunc
eni͂ mortaliter peccarēt. vt colligiṫ ex di
ctis eiuſdē Wil. ⁊ in ſū. eo. ti. q. xiiij. H.
Sūt eni͂ ꝓhibēda ꝓpter multa ſupſtitio-
ſa que ibi ſolēt īmiſceri. niſi fierent ꝑ ali
quē diſcretū viꝝ ⁊ deuotū q̄ fundēt orō-
nem nō ſup pomū vel cingulū. ſed ſuper
infirmoꝝ manꝰ īponēs. A. dūmō iſte de-
uotus ſiue vir ſiue mulier ſit excellentis
vite ⁊ ꝓbate diſcretōis. Huiuſmodi eni͂ n̄
eſt ꝓhibēdus a talibꝰ niſi forte timeatur
ꝙ ad exemplū illoꝝ indiſcreti ⁊ ſupſtitō
ſi carminatōis ſibi vſurpēt abuſū. ſm eū
dē Wil. ⁊ in dicta. q. xiiij. vbi hec notanṫ.
H. Satis videṫ ꝯcordare Tho. ſcd̄a ſcd̄e
q. xcvj. De his autem qui reliquias ſan-
ctorum portant ad collum ⁊ huiuſmodi.
dic vt ſupra. reliquie. §. fi.

Quid de ſacerdotibꝰ q̄ cā doloris alta-
re exuūt veſtibꝰ ſacris. aut ymagines lu
gubri veſte opiūt. aut ꝯſueta luminaria
ſubtrahūt? Reſpō. Talia fieri penitus ꝓhi-
bentur. xxvj. q. v. quicūq;. Et niſi faciens
purgauerit ſe pn̄ia debet deponi. A. Hoc
veꝝ ſm Ray. ⁊ in ſū. eo. ti. q. xviij. qn̄ ali
quid ꝓdictoꝝ fieret ꝓpter odiū priuatum.
Si aūt ꝓpter cauſā cōem bn̄ lꝫ. qđ et te-
net conſuetudo eccleſie que īminentibus
tribulatōibꝰ ſolet cantare. deus venerūt
gentes ⁊c̄. ⁊ in ſignū triſticie die veneris
ſcc̄a altaria ſpolianṫ. ⁊ hoc eſt qđ ſequiṫ
H. niſi forte faceret q2 metuit ꝯtamina-
tionē ſacroꝝ. vel ſubuerſionē fidei. vł ob
ſidionē. ⁊ hꝰ. Nā in tali facto plus humi
litas q̄ doloſitas declaraṫ. vt in dicto. c. q̄
cūq;. Ceteꝝ q2 aliqui in aggrauationem
ceſſationis a diuinis ymagines ꝓſternūt
vrticis ⁊ ſpinis ſuppoinūt. penitus repro-
bāṫ. extra. de offi. or. ſi canonici. li. vj. Et
hoc habeṫ ſup̄. ceſſatio a diuinis. §. iij.

Quid de ſacerdotibꝰ qui ꝓ viuis quos
odiunt ſcienter cantant miſſam defun-
ctorum. vel in medio eccleſie ponunt fere
trum. ⁊ faciunt officium mortuoꝝ vt illi
citius morianṫ? Reſpō. Si fuerint tales de
tecti deponi debent. ⁊ ad agendam peni-
tentiam tam ſacerdos q̄ qui incitauit de
bent ergaſculo ꝑpetui exilij relegari. xx-
vj. q. v. quicūq;. A. Idē in ſū. eo. ti. q. xx.
ſcd̄m Ray. qui et addit ꝙ idem ⁊ ſi alia ſi
milia fiant. licet hoc in. c. allegato nō di
catur. Et ſic etiā in delictis ꝓcediṫ ad ſi-
milia quādo eſt eadem ratio. Nam intelle
ctus legis capitur ex ipſius ratione. vt ī
c. intelligentia. extra. de ſ verbo. ſig. ⁊. l. qđ
dictum. ff. de pactis. H.

Quid de q̄buſdā mulieribꝰ q̄ dicūt vel
credūt ſe nocte cū Dyana dea paganorū
vel cum Herodiade ⁊ īnumera multitudi-
ne mulieꝝ eq̄tare ſup quaſdā beſtias. et
īnumera ſpacia trāſire. ⁊ hꝰ. Et ꝙ ab eis
alique creature poſſint in meliꝰ mutari
aut transformari? Reſpō. ſm Ray. A mali-
gno ſpiritu mentibꝰ fideliū talia fantaſ-
mata irroganṫ. Nā dyabolus transfor-
mans ſe in diuerſaꝝ ſpēs ꝑſonaꝝ. mentē
quā captiuam tenet multipliciter delu-
dit. Nec debet aliquis ī tantā venire ſtul
ticiam vt credat ꝙ hec que in ſomnis et
ſpū tm̄ fiunt. in corꝑe fiant. Alꝛ infidelis
eſt ⁊ pagano deterior. Hec ⁊ multa de hac
materia. xxvj. q. v. epi. A. ⁊ ibi hec oīa
clarius habentur. H.

Que pena ſortilegorum? Reſpō. Diuina-
tores ⁊ malefici ſcd̄m leges capite plecti
debent. ⁊ ſi accedant domum alterius de-
bent cremari. Item bona eorum debent
omnia publicari. C. de male. l. nullus. ⁊.
l. nemo. et. l. culpa. A. In dicta. l. nullus
dicitur. Nullus aruſpex. nullus ſacer-
dos. nullus eorum qui huic ritui aſſolet
miniſtrare limē alterius accedat. nec ob
alteram cauſam: ſed huiuſmodi hominis
amicitia q̄uis vetus repellatur. Concre
mando illo aruſpice q̄ ad domū alienam
acceſſerit. ⁊ illo in inſulā deportādo poſt
adeptionem bonorū qui eum euocauerit
ſuaſionibus vel premijs. accuſatorem hꝰ
criminis non delatorem eſſe. ſed ⁊ dignū
magis premio arbitramur. Et in. l. ne-
mo. dicitur. Nemo aruſpicem conſulat

aut mathematicū. Nemo ariolū. augurū
ꝛ vatū praua ꝯfeſſio cōticeſcat. Caldei et
magi ac ceteri quos maleficos ob facino
rum magnitudinem vulgus appellat. nec
ad hanc ꝑtē aliquid moliantˀ. ſileat oīs
ꝑpetuo diuinādi curioſitas. Et eīn ſup-
plicium capitis fert gladio vltore ꝓſtra-
tus quicūqꝫ nr̄is iuſſis obſequiū denega
uerit. Jn. l. aūt culpa dicitˀ. Culpa ſimi-
lis eſt tam ꝓhibita diſcē q̄ꝫ docere. H. Sꝫ
ſm canones ſi quidē pc̄m occultuꝫ ſit ī-
ponitˀ penitētia. xl. diez. extra eo. c. j. Si
vō notoriū eukariſtia denegatˀ. de ꝯſe. diſ
ij. ꝑ dilectōne. Itē ſi ſit cleric⁹: deponēd⁹
eſt. ꝛ in monaſterio detrudēdus. Si lay-
cus: excoīcand⁹. A. Hoc veꝝ ſi pnīam a-
gere rēnuit. ſm Hoſti. ꝛ in ſū. eo. ti. q. xx-
iij. B. xxvj. q. v. nō oportet. ꝛ. c. ſi q̄s ep̄us
ꝛ. c. aliquāti. ꝛ. q. vij. admoneant. A. Ibi
dicitˀ. Admoneant fideles ſacerdotes po-
pulos ſuos. vt nouerint magicas artes ī
cantatōeſqꝫ quibuſlibꝫ infirmitatibꝫ ho
minū nihil poſſe remedij ꝯferre nō aīali
bus languētibꝫ. claudicantibuſue vl' etiā
moribūdis q̄cq̄ꝫ mederi. ſed hec eē laque-
os ꝛ inſidias antiq̄ hoſtis q̄bꝫ ille ꝑfidus
genus hūanū decipe nititˀ. Et ſi q̄s hec ex
ercuerit. ſi cleric⁹ ē: ꝺgradetˀ. ſi layc⁹: ana
thematizetˀ. H. Sed ꝛ creſcēte ꝯtumacia
creſcē debet ꝛ pena. vt carceretˀ. ꝛ h⁹. Itē
ſi ſeru⁹ ſit: debet vberibꝫ caſtigari. xxvj. q
v. ꝯtra ydoloꝝ. Ep̄us etiā oēs tales tur-
piter dehoneſtatos de ꝑochia ſua debet
eijcere. vt. xxvj. q. v. ep̄i. Tales etiā infa
mes ſūt. Silr ꝛ qui ad eos ꝯcurrūt. Un-
de nec ad accuſationē debēt admitti. ij. q
viij. quiſq̄s. A. Idem in dicta. q. xxiij. ſm
Hoſti. Item crimen ſortilegij eſt caſ⁹ ep̄a
lis. a quo minores ſacerdotes ſine eorum
licentia abſoluere non poſſūt. xxvj. q. vj
c. j. Et eadem ratōne idem videtur ꝺ alijs
ſupſtitionibus dum malitioſe vl' poſt ad
monitionem aliquis in illis dereliquerit
Et facit qꝺ tactū ē ſupra. ꝯfeſſor j. in pn̄-
cipio. v̄. v. ſortilegi. H. nec ad teſtimoni-
um. extra. ꝺ teſti. teſtimonium. De infa-
mibus habes ſupra. infamis.

¶ Sed nunq̄d efficitˀ irregularis qui ta
lia facit ꝛ maxime enormia. vt qui ſacri
ficat deo nūmorum. i. dyabolo vt diues
fiat. vel qui de eccleſie ſacramentis. vt ꝺ
criſmate. et oleo ſancto. aut aqua baptiſ
mi. aut de corpore xp̄i ſortilegium facit:
Reſpō. ſm Wil. Si talia notoria ſint. gene-
rant irregularitatē. ꝛ indigent diſpenſa
tōne. Si vō occulta. nō. q̄uis ſcōm quoſ
dam idem ſit ſi ſint occulta. A. Unde et ī
tali dubio ꝯſulendū eſt talibꝫ q̄ꝫ petāt di
ſpenſationem. non tū̄ eſt p̄ciſe dicendum
eis. q̄ꝫ al' non ſit eis ſalus. et abſoluēdi ſt̄
a peccato ſi peniteant. ſm eundē Wil. vt
in ſum. eo. ti. q. xxv. H.

Spectacula. De ſpectaculis

Spectacula. De ſpecta
culis cantu. et citharis. ꝛ hmōi.
ſupra. ludus et iocus. §. iiij. et ſe-
quentibus. et ſupra. corea.

Sponſalia quid ſint

Spōſalia quid ſint. R°.
Sunt futurarum nuptiarum ꝑ-
miſſio. ff. eo. l. j. et. xxx. q. v. nr̄a-
tes. Et dicūtˀ ſponſalia a ſpondēdo. i. pro-
mittēdo. A. Idem in ſū. li. iiij. ti. j. q. j. ſm
Raij. Goff. Tho. Pe. et Al. H.

¶ Quomodo cōtrahuntˀ ſponſalia: Reſpō.
Quatuor modis. Aliq̄n quidē nuda pro-
miſſione. vt cū dicit vir. Accipiam te in
meā vxorē. ꝛ illa reſpondet. Accipiā te in
meū virū. vel alia eq̄pollentia. vt ducā te
in vxorē. ꝛ h⁹. Et iſta ſūt ꝓprie ſponſalia
q̄ ꝑ vba de futuro fiunt. Si vō fiāt ꝑ ver
ba de pn̄ti. vt ſi dicatˀ. Accipio te. vel ali
quid h⁹. erit verū mr̄imoniū. vt ſup̄. ma
trimoniū iij. §. j. ꝛ q̄tuor ſe. Itē ſcd̄o ꝯtra
huntˀ ſponſalia datis arris ſponſalicijs
ſicut habetˀ ſup̄. arra. A. ſ. q̄n cū arris cō
currit etiā ꝓmiſſio ſine qua nō fiūt ſpō
ſalia. ff. eo. l. j. H. Iteꝫ tertio ꝑ anuli ſub-
arrationem eodē modo ſicut de q̄buſcun
qꝫ arris ſpōſalicijs dicitˀ. Sed ſine ſubar
ratione anuli ſi aliter adiungatˀ ꝯſenſus
expſſus de pn̄ti factum eſt matrimoniuꝫ
A. Et hec eſt differētia inter hūc caſuꝫ ꝛ
p̄cedentē. ſ. q̄ꝫ ibi de futuro. hic de preſenti
ſponſalia ꝯtrahuntˀ ſm locoꝝ ꝯſuetudi-
nem. Poſſent tū̄ ꝛ ꝑ anulū ꝯtrahi de fu-
turo. ſi vba ꝯſenſus exp̄ſſiua hoc ſonarēt
Ideo hic dr̄ idē eſſe de anuli ſubarratōne
qꝺ de alijs arris. H. Itē q̄rto ꝯtrahuntˀ
ſponſalia nō ſolū ꝓmiſſiōe. vt ī p̄mo mō
dictū eſt. ſed etiā ſi apponitˀ iuramētū. ex
tra eo. de illis. ꝛ. c. p̄terea. A. Idem in ſū.
eo. ti. q. ij. H.

¶ Quid ſi q̄s accepta manu mulieris di
cat. Do tibi fidē de te ī vxorē accipiendo.

⁊ illa nihil rñdet. nunqd ſic ꝯtracta ſunt
ſponſalia? Re͞ſ. ſm Wil. Reuera non pñt
cõtrahi ex altera pte tm̃. nec claudicare
pñt. Jlle tñ qui taliter dedit fidẽ tenet eã
ducere ſi illa voluerit. Si autẽ noluerit
nõ eſt ꝯpellenda niſi aliquo mõ oñderit
mulier acceptare qđ agebat: puta ſi an-
te fidem datã tractabat inter eos de ſpõ
ſalibus vel matrimonio. et ipa requiſita
ſponte manũ dedit ad fidẽ recipiẽdã ⁊ h⁹
tunc enĩ eſſent ꝯtracta ſponſalia. A. Jdẽ
in ſum. eo. ti. q. iij. H.

¶ Jn qua etate pñt cõtrahi? Re͞ſ. Poſt ſe-
ptẽniũ. quia tũc placẽ incipiũt. et extunc
valent. extra eo. lr̃as. ⁊ ext̃. đ deſpõ. ipu.
ſi infantes. li. vj. Si vo ambo vel alt̃ ſint
minores ſeptẽnio. ⁊ ꝯtrahãt ſpõſalia ipi
vel pentes ꝓ eis. nihil agit̃ niſi poſt rati-
ficent. vt ſupra. impedimẽtũ iij. §. añpl't.
A. Jdẽ in ſũ. eo. ti. q. iiij. ſm Ray. H. Q2
ſi nõ plene ꝯpleuerint ſeptẽ ãnos. dicen-
dum ſm Tho. in. iiij. di. xxvij. Si multũ
appropinquant ad tempus ſeptẽnij tenẽt
ſponſalia. Hec aũt appropinquatio deter-
minanda eſt ſcðm ꝯditionẽ ꝯtrahentiuz
cum in quibuſdã citi⁹ i quibuſdã vo tar-
dius ꝑueniat intentõ ſiue ꝯplacẽtia nu-
ptiarũ. Con. Hoſti. A. ⁊ etiã Jnno. vt in
ſũ. eo. ti. q. v. H. tñ expͤſſe non habetur q
tempus ſeptẽnij preueniri poſſit. A. Pe.
vo inuit. q tempus ſeptẽnij in ſponſalib⁹
ꝑueniri non poſſit. licet in matrimonio
tempus. xij. vel. xiiij. annoꝝ qñq ꝑuenia
tur. vt in dicta. q. v. Et huic iura magis
ꝯcordare videntur. H. Et nota hic q ſi al
ter fuit maior ſeptẽnio alter minor. licet
ſponſalia nõ tenuerint etiã ex pte maio-
ris. quia claudicare nõ debent. tñ q2 iſte
maior ex pte ſua fidem dedit tenet expe-
ctare minorẽ ſi forte velit ꝑdurare in eo
dem ꝓpoſito. et ſi non expectat tenet̃ age
re penitẽtiã de fide mentita. A. Hoc ha-
betur in ar. extra. de deſpon. ipu. c. de il-
lis. j. vbi dicitur. De illis qui infra ãnos
aptos matrimonijs ſponſalia ꝯtrahunt.
ſiue vterq3 ſiue alter reclamet anteq̃ ad
ãnos aptos matrimonijs ꝑuenerint ⁊ po
ſtulent ſepari. non ſunt vllatenus audiẽ
di. Si vo alter iſtorum ad annos puber-
tatis ꝑuenerit. infra eoſdem ãnos altero
exñte cũ ſponſalia ꝯtrahunt. ſi is q̃ mi-
noris eſt etatis cũ ad annos illos ꝑuene
rit reclamauerit nec in alteruz voluerit
ꝯſentire. iuditio eccl'ie poterũt abinuicez
ſepari. Mulier aũt q̃ poſtq̃ annos nubi-
les attigerit. ei qui nõdũ ad ãnos aptos
matrimonijs venerat nupſerit. cũ in euz
ſemel ꝯſenſerit. amplius nõ poterit diſſẽ
tire. niſi ipſe cui nupſit poſtq̃ ad etatem
legittimam peruenerit in eam ſuum ne-
gauerit preſtare conſenſum. H.

¶ Utꝝ ſpõſalia poſſint ꝯtrahi int̃ abſen
tes. vt ꝑ nũciũ. vel litteras? Re͞ſ. ſm hoſti.
Pñt ſi abſens hoc ſciat. vt quia nũcium
miſit vel de ſua ꝯſcia fit. vel poſtea ratuz
habet. ff. de ſpon. l. vlt̃. xxxij. q. ij. honorã
tur. extra. de ma. ꝯtra. ꝯtra interdi. ecc. c.
ij. A. Jdem in ſũ. eo. ti. q. xiiij. H. De ſpõ-
ſalibus factis a parentibus pro filijs. vi-
de ſupra. impedimentũ xiij. §. fi.

¶ Quid ſi abſens miſit nũciũ vel ꝓcura
torem ad ꝯtrahendũ ſponſalia. et poſtea
reuocat? Re͞ſ. ſm Hoſti. Si reuocatio ꝑ-
uenit ad ꝓcuratorem anteq̃ puella ꝯſen-
tiat. nihil poſtea agitur. ar. extra. đ ꝓcu.
in noſtra. ⁊. c. mandato. Jmmo etiã ſi re
uocatio ꝑuenit ad ꝓcuratorem poſtq̃ pu
ella conſenſit. ſed tamen ꝓcurator añ re-
uocatus fuerat. nihil actum eſt ſm eũdẽ
Hoſti. A. quia deeſt conſenſus. Et facit.
c. ꝓcurator. extra. de ꝓcu. li. vj. Sed ſi de
mandato ꝓcuratoris et cõſenſu mulieris
ſubſecuto fiat fides. ſed de diſſenſu ſeu pe-
nitentia non liqueat. ſtabit eccleſia pro
ſponſalibus quia non iudicat đ occultis
extra. de ſymo. ſicut tuis. ſcðm eũ. Hoſti.
⁊ in ſum. eo. ti. q. xiiij. H. Ceterum de ma
trimonio ꝑ ꝓcuratorez. habes ſupra. ma
trimonium ij. §. iiij.

¶ Quid ſi q̃s añ pubertatẽ ꝯtrahit ma-
trimoniuz? Re͞ſ. Spõſalia eẽ intelligũt̃. vt
ſupra. impedimentũ xiij. §. pl't.

¶ Nũqd illi q̃ ꝯtraxerũt ſpõſalia tenent̃
ꝯtrahẽ mr̃imoniũ? Re͞ſ. Si ſpõſalia tenue
runt. vt q2 in etate debita ꝯtracta fuerũt
tenent̃ ꝯtrahẽ ſimul. nec pt̃ alter eoꝝ cõ-
trahere cũ alia pſona. ⁊ ſi ꝯtraxerit tenet
quidẽ ſecundũ matrimoniũ. ext̃ eo. ſicut
ſed agere debet penitẽtiaz de fide mẽtita.
A. Jn dicto. c. ſicut. p3 q hoc verꝝ ẽ qñ ſe
cundũ matrimoniũ ꝯtractũ eſt ſaltem ꝑ
verba de preſenti. Secus ſi tm̃ ꝑ verba đ
futuro. quia tunc debent ſeruari prima
ſponſalia. ⁊ agi pñia de ſecundis. vt ibi.

B.⁊ mľtomagis ſi ꝑus inſueneratiuram
tũ.ext̃ eo.ex lr̃is ij.⁊.c.ſicut.⁊.c. ſi inter.

Sed vtꝝ ille qui non vult debeat cogi
ꝑ cenſurã eccleſiaſticã? Rẽo. Prius ⁊ ꝑnci
palius debet moueri. vt extra eo. requi-
ſiuit. demũ poteſt cogi. vt in ꝑdicto.c. ex
lr̃is. Et intellige niſi ꝓbabiliter timeat̃
difficilis exitus: puta vxoricidiũ vel hꝰ.
vt in dicto.c.reqſiuit. Et ſic exponũt ⁊ in
telligũt ꝑdictas decre. q̃ſi om̃es doc. Tho
etiã in. iiij.diſ.xxvij. dic ꝙ in ſponſalibꝫ
nõ ſoluẽs ꝓmiſſum peccat mortaliter. ni
ſi legittimũ impedimentũ inſueniat. A.
De hoc infra. §. In quibus caſibus. B.⁊
iniungenda eſt penitẽtia ꝓ peccato. licet
in foro ꝯtentioſo non cõpellatur qꝛ ma-
trimonia coacta ꝯſueuerunt malos exi-
tus habere. A. Hoc dictũ Tho. intelligẽ-
dum eſt ſm̃ precedentia. vt colligi poteſt
ex iuribus preallegatis. B.

Quid ſi iuraſti mihi dare vnã de filia-
bus tuis nõ nominatim? Rẽo. ſm̃ Hoſti.
Dare q̃dẽ teneris: ſed quãcũq; des libera-
beris qꝛ ꝓmiſſoris eſt electõ. ſicut ĩ alijs
ꝓmiſſionibꝫ. vt ſupra. ꝓmiſſio. §. ij. Et ſi
oẽs moriant̃ ꝑter vnã. ad illã dandã te-
neris. ar. ff. de eo qđ cer. lo. da. oꝫ. l. iij. §.
qui ſticũ. Sꝫ ſi vnã mihi obtuleris ⁊ ego
non accepto eã. liberatus es etiã a iura-
mento. ar. ff. de ꝯdi. inde. cũ is. Qꝫ ſi vnã
ex illis carnaliter cognoui. nullã aliã ha
bere potero. quia cũ omnibꝫ ꝯtracta ẽ af
finitas. vt ſupra. ĩpedimentũ xiiij. §. j. et
ij. Immo qđ plus eſt ſi ꝯtemplatõe ꝑcedẽ
tis ꝯtractus facta fuit cõmixtio. eſſet fa-
ctum matrimoniũ. A. vel ſi nõ ẽ m̃rimo
niũ. ſaltẽ ſum cogendꝰ ꝯſentire. ſcd̃m eũ.
Hoſti. ꝑ iura que ſequũt̃. B. vt ſuꝑ. m̃ri
monium iiij. §. ij. et extra. de eo q̃ dux. in
ma. ſignificauit. ⁊. c. veniẽs. A. Cum om
nibus predictis. con. Goff. vt in ſum. eo.
ti. q. viij. cum ſe. B.

Quid ſi iuraſti mihi dare vnã de certa
tam filiã tuã. ⁊ ſi illã habere non poſſem
ꝓmiſiſti mihi dare aliã? Rẽo. ſm̃ Hoſti.
Teneris dare ꝑmam. ⁊ ad hoc laborare
bona fide. extra. de ſpon. ad audientiam
Qđ ſi non potes tũc diſtinguendũ eſt. ꝙ
ſi ꝑma conſenſit ſponſalibus exꝑſſe vľ ta
cite: vtputa quia vel ipſa preſente ⁊ non
ꝯtradicente contracta fuerũt ſponſalia.
vel ipſa poſtmodum ratificante. ſororem
ſuã habere nõ poſſũ quia cũ ꝑma ꝯtraxi
ſponſalia. vt in. c. ad audiẽtiã. etiã ſi illa
ꝑma ſponſalia forte ꝓpter ꝯſanguinitatẽ
aliquã cũ illa ꝑma nõ tenuiſſent. vt ſuꝑ.
ĩpedimentũ xiiij. §. iij. Si ṽo ꝑma nulla-
tenus cõſenſerit ſponſalibus. teneris ad
ſecundam. extra. de ſpon. ex litteris ij. et
de reſti. ſpo. ex parte. A. Idem in ſũ. eo.
ti. q. xij. B.

Quid ſi ſponſalibus appoſitum ſit tem
pus infra qđ debeat fieri matrimoniuꝫ?
Rẽo. Elapſo tꝑe ille ꝑ quẽ non ſtetit ĩpu-
ne nubit: ſed alij datur penitentia de fide
mentita. extra eo. ſicut. A. Idem in ſum.
eo. ti. q. xxij. ſm̃ Hoſti. B.

Quid ð penis q̃ interdũ apponũt̃ ſpõſa-
libꝫ? Rẽ. ſm̃ Raẏ. Lꝫ ſpõſalia ꝯhi poſſint
ſub ꝯditõe ꝓmiſſe pecunie. nõ tñ pt̃ pecu
nia ꝓmitti in modũ pene. ⁊ ſi ꝓmiſſa fue
rit nõ tenet ꝓmiſſio. nec peti pt̃. vt ſi di-
cat̃. Niſi tecũ ꝯtraxero dabo tibi centuꝫ
marcas. Nã ꝯiugia debẽt eẽ libera. extra
eo. reqſiuit. ⁊. c. gẽma. Idẽ tho. in. iiij. di.
xxvij. Nota tñ ꝙ arre ſpõſalitie date ab
ea ꝑte q̃ cãm ꝑſtat ꝙ nuptie nõ ſequãt̃.
amittũt̃. recepte ṽo reſtituũt̃ in dupluꝫ.
C. de ſpõ. l. arris. ⁊. l. mulier. vide ſuꝑ. ar-
ra. §. j. ⁊. ij. A. ꝯiũctis additõibꝫ. Et iđ qđ
ſuꝑ. nota ĩ ſũ. eo. ti. q. xxiij. B. Qui etiaꝫ
ſi q̃s vellet ſpõſalia firmit̃ alligare pt̃ ſic
facẽ ſm̃ Hoſti. ſ. vt det magnã quãtitatẽ
ꝑ arris. ⁊ ſtipulet̃ ipas in q̃druplũ. quia
tm̃ pt̃ ſtipulari ⁊ nõ ampliꝰ. ⁊ tũc ſi ſtete
rit ꝑ recipienteꝫ quo minꝰ m̃rimoniũ ſe-
quat̃ in quadruplũ reddet. C. eo. l. fi. §. q̃
omnia. Ceſſat tñ pena arrarum in q̃buſ-
daꝫ caſibus. vt ſi tempus appoſitũ lapſũ
ſit. tunc enim is per quem non ſtetit ĩpu
ne nubit. vt in ꝑcedenti. §. dictũ eſt. Iteꝫ
ceſſat ſi ſponſus ĩpeditus fuerit. dum tñ
cauſam ĩpedimenti non ꝑbuerit. Ceſſat
etiam ꝓpter cauſam legibꝫ interdictam:
puta ſi de iure matrimoniũ ſequi nõ po-
teſt. C. eo. l. vlt̃. §. patrem. A. Idem ĩ ſũ.
eo. ti. q. xxiiij. B.

In quibus caſibꝫ ſoluũtur ſponſalia?
Rẽo. ſm̃ Raẏ. In octo. Primo ſi alt̃ ſpon
ſorum tranſeat ad religioneꝫ. qđ pt̃ facẽ
etiam ꝯtracto matrimonio. ⁊ altero inui
to. dũ tñ ante carnis copulã. ⁊ ille qui in
ſeculo remanet abſoluit̃ a ſponſalibus. ⁊
etiaꝫ a matrimonio. extra. de ꝯuer. ꝯiu.

verũ.⁊.c.ex publico.⁊ extra eo. ꝯmiſſum
nec ꝑdit arras q̃s dedit.⁊ illas q̃s recepit
reſtituet ſolũ in ſimpluꝫ.C.de epi.et cle.
deo nobis.Scḋo ſoluũt ſpõſalia qñ ſpõ-
ſus nõ inuenit q: tranſtulit ſe ad aliã re
gionem. Si tñ fuit aliqua culpa ei⁹ q̃ ꝑ̃-
ſens eſt. debet recipe penitẽtiã de ꝑiurio
⁊ de ꝓmiſſione nõ ſeruata.ext̃ eo.de illis
Et q̃deꝫ ſi termin⁹ in ſponſalibꝫ non fuit
appoſitus de cõtrahendo. tũc ſcḋm leges
pñs tenet expectare abſentem ꝑ bieniũ
ſi in eadem ꝓuintia preſens fuerit.ut.C.
eo.l.ij.Tñ ſcḋm Hoſti.iudex inſpecta q̃-
litate ꝑſonarũ poterit tp̃us abbreuiare
vel ꝓrogare.Tercio ſoluũt ſi alter ſpõſoꝝ
poſt ꝯtracta ſpõſalia ĩcurrat leprã.vl' ꝑ-
aliſim.ſeu amittat oculos vel naſuꝫ.ſeu
q̃cq̃ ei turpius eueniat.ext̃.ď ꝯiu.lepro.
litteras.⁊ de iureiur.quẽadmodũ.Ubi ĩ
nuit.ꝙ etiã ſi iurauit nõ tenet. ductam
tñ ante dimittẽ nõ pt̃.A.Sil'r etiã duce
re tenet ſi ſponſalia ꝯtracta fuerunt per
verba de pñti.ſm glo.in dicto.c.quẽad-
modũ. vbi etiã dicit ꝙ ſponſalia de pñti
nũq̃ ſoluunt niſi ob cauſam religionis.
Ideo excepto hoc caſu omnes octo caſus
hic poſiti intelligendi ſunt in ſponſalibꝫ
de futuro ſcḋm Ray.vt ĩ ſũ.eo.ti.q.xxv.
H.Quarto ſi ſuꝑueniat affinitas: puta
quia ſponſus cognouit ꝯſanguineã ſpõ-
ſe.vel ecõuerſo.xxvij.q.ij.quidã deſpon-
ſauit.⁊.c.ſe.extra.de eo.qui ꝯgno.ꝯſan.
vxo.ſue.c.ij.et.c.fraternitati.Et ad hoc
ꝓbandũ ſufficit ſola fama. ext̃.de ꝯſan.
⁊ affini.ſuꝑ eo.Itẽ ſm Hoſti.ſufficit vn⁹
teſtis. extra.de teſti.ſuꝑ eo. Secus tñ ſi
prius fuiſſet mr̃imoniũ ꝯſumatũ. vt ibi
dicit.A. etiã ſi fuerit ꝯſumatũ ſolum ꝑ
verba de pñti.vt ptꝫ ibi in glo.H.Quin-
to ſoluuntur ſponſalia ſi ſe mutuo abſol-
uant.ſicut qui ſocietatem fide intꝫpoſita
ꝯtrahũt et poſtea eam ſibi remittũt.ext̃
eo.ꝑ̃terea. Quidam tñ iſtum caſum non
recipiunt: ſed veritas videt ꝙ poſſint ſe
abſoluere ſm Ray.Goff.A.Tho.et Pe.
A.glo.in dicto.c.ꝑ̃terea.ꝑ̃mo.tenet ꝯtra
riũ.Sed dñs Anto.de bu.dicit ibi ꝙ glo
poteſt verificari ſi interueniſſent verba
de pñti. Si vo ſolum de futuro bene pñt
ꝑtes inuicem ſe abſoluere.H.Sexto ſi al
ter eoꝝ fuerit fornicat⁹.in q̃ caſu lꝫ alte
ri repellẽ fornicantẽ.ext̃.de iureiur.quẽ
admodũ.Sed q̃d ſi ſponſa ab alio violẽ
ter fuerit cognita:Re. ſm Hoſti.nõ dꝫ co
gi talẽ ducere.A.Hoc veꝝ ſcḋm Hug.et
glo.Ray.ſi vir velit ad ordines ꝓmoue-
ri.al' cogend⁹ ẽ ducere.ꝑeo ꝙ mulier nõ
fuit in culpa.vt in ſũ.eo.ti.q.xxv.vel q:
culpa ꝑ̃ceſſit ſponſalia.ideo obici nõ po-
teſt.dicto.c.quẽadmodũ.Et ſic intelligen
da ſunt ſequentia.Unde ſequitur.H.Sꝫ
tamen ducere habet. eo ꝙ non fuit ĩ cul-
pa.Ceterum ſi fornicatio ante ſponſalia
nõ poteſt oppꝫoni.vt in dicto.c.quẽadmo-
dum.niſi ſm Hug. ſi tp̃e deſponſationis
credebat eam eſſe virginẽ ⁊ añ carnalem
copulã ꝯſtiterit ſibi eã eſſe corruptã:pt̃
dimittere eã.Et ſicut ꝓ fornicatõne car-
nali ſponſa dimitti poteſt ita ⁊ multoma
gis ꝓ fornicatione ſpũali.ſ.hereſi vel in-
fidelitate. quia tũc nullũ eſſet matrimo-
nium q̃d fieret.vt ſupra. impedimẽtũ ix.
§.j.Septimo ſoluũt et ſoluta ſũt ſpõſa-
lia qñ ſponſus vel ſponſa cũ aliq̃ ꝯtrahit
ꝑ verba de pñti.vel etiã ꝑ verba de futu-
ro et ſequit carnalis copula.Sed tñ ta-
lis agere debet penitẽtiã de fide vel ꝓmiſ
ſione mentita.extra eo.ſi int̃ viꝝ.⁊ extra
de ſpon.duoꝝ.c.j.Qꝫ ſi cũ ꝑ̃ma ꝯtraxerit
ſpõſalia de futuro ſine intꝫpoſitõe fidei vl'
iuramẽti.⁊ cũ ſecũda ſil'r de futuro ſed cũ
iuramẽto.ſcḋm Ray.debet ꝯtrahẽ cũ pri-
ma ⁊ agẽ pñiam de ꝑiurio q̃d ꝯmiſit cir-
ca ſecũdã. Iuramẽtũ ei nõ pt̃ eſſe vincu
lum iniq̃tatis.extra.de iureiur.quãto.et
de ſpon.ſicut ex lr̃is.xxij.q.iiij.in malis.
Con.Hoſti.Octauo qñ impubes q̃ ꝯtra-
xit ſponſalia venit ad etatẽ adultã et pe
tit abſolui a vinculo ſpõſaliũ ⁊ dari ſibi
licentiã nubendi alteri.ext̃.de deſpõ.ĩpu
de illis.⁊.c.a nobis.Oẽs ꝑ̃dictos caſ⁹ po-
nit Ray.⁊ etiaꝫ Hoſti.q̃ addit nonũ.ſ.ſi
fama habeat ꝙ inter eos ſit canonicũ ĩ-
ꝑedimentũ.⁊ de fama doceat.ext̃ eo.cũ ĩ
tua.⁊ de ꝯſan.c.ij.⁊ de teſti.ſuꝑ eo.A.ni-
ſi ꝯtra famã huiuſmodi iuramentuꝫ fide
dignorum ſm arbitriũ iudicis ⁊ etiã ꝓ-
pinquoꝝ qñ impedimentũ opponit ď pa
rentela ꝑ̃ſtetur.dicto.c.cũ in tua.H.Et
nota ꝙ in predictis duobus caſibus ſpõ-
ſalia ipſo iure ſoluuntur.ſ. in primo qñ
tranſit ad religionem.⁊ in ſeptio qñ ꝯt̃-
hit mr̃imoniũ cũ alia.Qui etiã in ſexto.
ſ.propter fornicationem.ſi fornicatio ſit

notoria.vt Hoſti.dicit.A.Quart⁹ eſt qñ
ſponſus īpubes petit ſeꝑationez tꝑe pu-
bertatis.qꝛ alter ipo iure tūc ē abſolut⁹
extra.de deſpō.impu.acceſſit.B.In cete-
ris vo caſib⁹ ſm eundē ſoluēda ſūt aucto-
ritate epi.ar.extra.de deſpō.impu.acceſ
ſit.et.c.ꝯtinebatur.A.Predicti etiā om-
nes caſus notant̄ in ſū.eo.tit̄.q.xxv.vbi
etiam patet ꝙ in predictis omnibus cuz
Ray.con.Al.Tho.et Pe. B.

Quid ſi fiant ſponſalia ſub ꝯditōe:R̄e
ſm Tho.in.iiij.di.xxviij.Diſtinguēdū ē.
quia aut ꝯditio eſt honeſta ſiue vtilis.vt
cū dicit̄.Accipiam te ſi ꝑentib⁹ placebit
vel ſi dabis centū.ꝛ tūc exñte ꝯditōe ſtat
ꝓmiſſio.Aut eſt inhoneſta.ꝛ hoc dupl̄r.
quia aut eſt ꝯtraria bonis matrimonij.
vt accipiā te ſi venena ſterilitatis ꝓcu-
res ꝛ tunc non ꝯtrahunt̄ ſponſalia.Aut
non eſt cōtraria.vt accipiam te ſi furtis
meis conſentias.et tunc ſtabit ꝓmiſſio.
ſed tollenda eſt ꝯditio.De ſponſalib⁹ eti-
am.vide ſup̄.impedimētuz.xiiij.Itē circa
hoc.vide ſup̄.mrīmoniū v.ꝑ totū.A.Et
ibi de iſtis ꝯditionib⁹ latius dicit̄.B.

STipulatio eſt quedaz
verborum conceptio quādo ali-
quis interrogatus promittit ſe
aliquid daturum vel facturum.ff.de ver-
bo.obli.l.v.§.ſtipulatio.A.vt ſi dicatur
promittis hoc.et tu reſpondes promitto
vel ſimilia ꝯſenſus indicatiua.vt ibi.B.

STudium.Clericorū et
religioſorum prelati et capl̄a de-
bent aliquos habiles mittere ad
ſtudium theologie qui poſtmodum va-
leant alios erudire.quibus ſi ꝓprij obuē-
tus eccleſiaſtici non ſufficiunt ipi prela-
ti ꝛ capl̄a neceſſaria miſtrabunt.Et ipi
docentes in theologia ꝛ ſtudentes duz in
ſcolis ſtuduerint per annos quinqꝫ reci-
piant ꝓuentus prebendarum ꝛ beneficio-
rum ſuorum non obſtante aliqua cōtra-
ria ꝯſuetudine vel ſtatuto.extra.de ma-
giſ.ſup ſpecu.Et nota ꝙ loquit̄ tm̄ de do-
ctorib⁹ ꝛ ſtudentib⁹ in theologia.Et hoc
intelligendū in ſtudio generali non ſpāli
alicui⁹ caſtri vel ville.A.Ubi fuerit ſtu-
dium minus ꝯpetens.vt in.c.tue hic alle-
gato.Et idē qd hic notat̄ in ſū.li.j.ti.iij.
q.ix.ſm Hoſti.B.ꝛ de lnia platoꝝ ſuoꝝ.
extra.de cle.nō reſi.tue.ꝛ.c.relatū.Cete-
rū in.§.ſe.dr̄ de ſtudio litteraꝝ coiter.ſꝫ
tn̄ audire leges vel medicinas ꝓhibet̄ ſa-
cerdotib⁹ ꝛ religioſis.ꝛ habētib⁹ eccleſia-
ſticas dignitates ſup̄.excōmūicatio j.§.
ij.v.vj⁹.Conſil̄i ꝛ doctoribus eoꝝ.A.ſ.ꝓ-
hibetur tales docere.B.ſupra excoicato
j.§.iij.v.xiiij.Clerici obtinētes eccleſias
ꝑrochiales inſiſtendo ſtudio per ſeptem
annos habent gratias.de quibus vide ſu-
pra.eccleſia ij.§.ij.

Quis pt̄ clericis dare licētiā eundi ad
ſtudiū:R̄e.ſm Inno.A.in.c.relatū.extra
de cle.nō reſi.B.Nō ſolū epi ſed etiā īfe-
riores p̄lati dant licētiā eūdi ad ſcolas ꝛ
ad alia loca ꝑ honeſtis cauſis.Q̄ ſi epus
malicioſe differat licētiā.poterit peti a
ſuꝑiori ſm Hoſti.extra.d iure patro.nul-
lus.Et ſi eps nō vult dare licētiā niſi da-
ta ſibi pecunia.lꝫ non ſit ſymonia eſt tn̄
turpe lucꝝ.ar.j.q.iij.vendentes.Sed et
Wil.addit ꝙ ſi ꝑ pecunia daret licētiam
de q̄nquēnio a iure ꝯceſſo.ſymonia eſſꝫ.
ext̄.de magiſ.ſup ſpecu.Et hoc caſu poſ-
ſet datū repeti ab ipo dante ſm eundem
Wil.ꝛ in ſū.eo.ti.q.x.B.Eſſet etiā ſymo-
nia ꝑ alio tꝑe ſi intēderet vēdere ſibi hoc
ꝙ abſoluit eū a faciendo officiuz eccleſie
ſue.Idem dicendum de ſeptēnio conceſſo
ꝑrochialibus.vt in p̄cedenti.§.tactū eſt.
Certe hoc caſu ſemꝑ videt̄ ꝯmitti ſymo-
nia cum vendatur licentia que ex offitio
ſpūali ꝯpetit.vt colligi poteſt ſupra.ſy-
monia j.§.xx.et.xxij. B.

Studiū vtriuſqꝫ iuris diuini ꝛ huma-
ni canonici et ciuilis regi debet in curia
Romana ꝛ ſtudentes ibi gaudent p̄uile-
gijs.libertatibus ꝛ īmunitatibus quibus
gaudent ſtudentes in ſtudio generali.et
recipiunt integre ſuos prouentus eccle-
ſiaſticos ſicut illi.extra.de priui.cum de
diuerſis.li.vj.

STultitia vtruz ſit pec-
catū:R̄e.ſm Tho.ſcda ſcde.q.xl-
vj.Stultitie nomē a ſtupore vr̄
eſſe ſūptum.Unde Iſidorus primo ethy-
mol̄.Stultus eſt qui propter ſtuporem
non mouetur.et differt ſtultitia a fatui-
tate ſicut ibidem dicitur ꝙ ſtultitia īpor-
tat hebetudinem cordis et obtuſionē ſen-
ſuum.fatuitas autem importat totaliter
ſpiritualis ſenſus priuationē.Stultitia

ergo importat quendã ſtuporem ſenſus in iudicando. et ꝑcipue circa altiſſimam cauſam que eſt finis vltim⁹. Et ſi quidez hec fit ex diſpoſitione naturali ſicut pz in amentibꝰ nõ eſt peccatũ. Si aũt ꝯtingat ex eo ꝙ homo imergat ſenſum ſuũ in rebus terrenis ex quo redditur eius ſenſus ineptus ad ꝑcipiendum diuina. ſm illud. j Cor. ij. Animalis homo non ꝑcipit ea que ſunt ſpiritus dei. ſicut ⁊ homini habenti guſtum infectuz malo humore non ſapiunt dulcia. Talis ſtultitia eſt peccatum ꝓuer. j. Proſperitas ſtultoruz perdet illos. A. Idem in ſum. li. iij. ti. xxxiiij. q. ccxxix. B.

Stuprum. vide ſupra. fornicatio. §. j.

Subarratio. ſupra. arra. et ſupra. ſponſalia. §. ij. et. §. xij. qui incipit. Quid de penis.

Subdelegare. ſupra. delegare. §. ij.

Subſtitutõ. infra. teſtamentum ij. §. fi.

Succeſſio ab inteſtato

Quot modis dicitur aliquis decedere inteſtatus? R. quatuor modis. ſ. Si nullum teſtamentuz fecit. vel ſi fecit ſed non iure. vel iure fecit ſed poſtea eſt ruptum: vtputa nato ei filio. A. de quo in teſtamẽto nulla facta eſt mentio. tũc eñi teſtamentum poteſt rumpi. vt. ff. ⁊. C. de inoffi. teſta. per totum. B. vel non eſt ruptum: ſed heres noluit adire hereditatẽ. vt in Inſti. de heredi. que ab inteſtato. in principio.

¶ Quis ſuccedit alicui ab inteſtato? R. Iure ꝯmuni layco morienti prius ſuccedunt deſcendentes. Scdo aſcendentes. deinde collaterales ꝓximiores. vt in Autẽ. de here. ab inteſta. ve. circa prin. coll'. ix. A. Et ibi patet ꝙ fratres et ſorores coniuncti defuncto ex vtroqꝫ parente vocãtur ſimul cum parentibus. B. His autẽ omnibus deficientibus ſuccedit vir vxori et econuerſo. vt. C. vnde vir et vxor. l. j. Vltimo ſuccedit fiſcus. vt. C. de bo. vacan. l. j. li. x. A. Et ibi patet ꝙ intelligiẽ de fiſco imꝑatoris. et per ꝯñs idem eſt in papa quo ad terras eccleſie. Et idẽ quod ſupra. nota in ſum. li. ij. ti. v. q. cxvj. ſm Hoſti. Et additur. Et hoc itellige niſi pactum vel cõſuetudo ꝑiudicet. B. Clerico quoqꝫ inteſtato morienti ſuccedũt cognati ſm ordinem ꝑnotatum in his bonis q̃ ſibi perſone intuitu obuenerũt. xij. q. vlẽ. c. vlẽ. A. Item in dicta. q. cxvj. B. Quibꝰ omnibꝰ deficientibꝰ ſuccedit eccleſia quaſi fiſc⁹. extra eo. c. j. xij. q. v. c. vlẽ. Et hoc intellige vbi res clerici decedentis ſũt manifeſte diſtincte a rebus eccleſie. xij. q. j. manifeſta. Nam ſi fuerint res cõfuſe. tũc ſi dubitetur an clericus habuerit aliqđ ꝓprium ꝑſumitur pro eccleſia. et totum ſibi vendicat. ar. xij. q. iij. quicũqꝫ. ⁊. ff. de rebus dub. l. ciuibus. Sed vbi certum ſit ꝙ clericus habuerit: ſed neſcitur quid vl' q̃tum dicunt quidam ꝙ tunc locũ hꝫ diſtinctio que ponitur. extra eo. c. ij. Sꝫ ñ eſt verum. quin potius ibi loquiẽ de clericis qui fuerant ſerui eccleſie. vt ibi nota. Sed de alijs clericis debet i dicto caſu fieri equalis diſtributio inter eccleſiaz ⁊ cõſanguineos. xij. q. iiij. c. j. A. Et ibi ptz ꝙ hoc eſt vex. ſm ꝙ ex circũſtantijs rex poterit veriſil'r deprehendi. Unde ibi dicitur. Compenſatione tam ſui iuris q̃ eccleſiaſticarum rerum habita ſi ſe vtriuſqꝫ rei quãtitas exequauerit inẽ eccleſiaz ⁊ decedẽtis heredes equo iure cõquiſitio ꝑtinebit. Supdicta etiã nota ꝑ glo. extẽ eo. c. ij. ⁊ i ſũ. li. ij. ti. v. q. xiij. ſm Ray. Et dictũ eſt ſup. cleric⁹ iiij. §. ij. ⁊. iij. B. Clerici qꝫ indubitanter ſuccedũt ſuis cõſanguineis ⁊ etiã religioſi. vt ſup. hereditas §. ij. A. Uerũ eſt ꝙ clerici ſuccedunt i patrimonialibꝰ. Secus ꝟo in feudalibꝰ quibuſdam. Quedam eñi feudalia ſunt ad ꝑcium ãnuuz cum homagio alicui exhibita. Et quedã ſunt que pro ſtipendijs militie tenenẽ. Patrimoniũ ergo videẽ ꝙ habere pñt. Et ſcias ꝙ etiã feudalia i multis locis habẽt ⁊ ꝑciũ exhibẽt. et ꝑcio vel ꝑcibꝰ inducũt aliquẽ aliuz ſibi in tꝑalibꝰ equiualentẽ ⁊ eque dignũ qui loco eoruz facit homagiũ. Sꝫ illa feudalia que ſũt quaſi ꝓ ſtipendijs militũ videẽ mihi ꝙ ſine iniuria dñi feudi habere non pñt ſm Al. et in ſũ. eo. ti. q. cxxij. Et eadem ratõe idem de religioſis videtur. B.

¶ Quomodo ſuccedunt deſcendentes?

R͞ẏo. In ſucceſſione ab inteſtato p̄ma cā ē
deſcendētiū. vt in p̄cedenti. §. dictū ē. Nā
in ſucceſſione mortui p̄rīſfamil'. ſeu filij-
familias liberi eius ſi ſunt oībꝫ alijs p̄fe
runt. p̄mi quidē gradus eq̄liter. nepotes
⁊ vlteriores ī ſtirpes. nō diſtinguēdo ſex-
um vel ius patrie p̄tatis. Succedūt ḡ p̄-
mo filij ſi ſunt. ſiue maſcul'. ſiue femina
equalit̄. Nepotes aūt ſuccedūt ī ſtirpē. i.
ī eā p̄tē quā p̄entes eoꝝ habituri erāt ſi
viuerēt. C. de ſuis ⁊ legit. here. l. ij. ⁊ ī Au
ten. in ſucceſſione. ibi poſita. A. Idez in
ſū. li. ij. ti. v. q. cxvij. ſm Hoſti. B.
¶ Quomō ſuccedūt aſcendētes: R͞ẏo. De
ficientibꝫ deſcendētibꝫ ſuccedūt aſcenden
tes hoc modo. q̄ defūcto filio ſine liberis
p̄entes ſi ſoli ſunt ſuccedunt ſalua p̄roga
tiua gradus. A. quia pater p̄fert̄ auo ſi
ambo ſupſunt ſm Hoſti. ⁊ in ſū. eo. ti. q.
cxviij. B. Et ſi pari gradu ſunt. pariter
ſuccedunt. paterni in dimidia ⁊ materni
in alia dimidia. licet diſpar ſit numerus.
A. Ut ſi ex vna p̄te ſit tm̄ auus matern'
et ex altera auus ⁊ auia paterni. vt in di
cta. q. cxviij. B. Sed ſi cū p̄entibus ſint
fratres vl' ſorores. A. ſ. vtriuſqꝫ. i. ex vtro
qꝫ parente defūcto ꝯiuncti. vt in Auten.
defuncto. de qua infra ⁊ in dicta. q. cxviij
B. vocantur cum aſcendentibꝫ in gradu
p̄rimis in virilem portionez. i. ſuccedūt
equaliter cum patre et matre. et auo et
auia. et alijs deſcendentibus. Idem etiaz
eſt de filijs fratrum ex vtroqꝫ latere con
iunctorum. Et ita ſuccedit femina ſicut
maſculus. nec refert vtrum ſit ſuus. vel
emancipatus ſm Hoſti. et in dicta. q. c-
xviij. A. C. ad Tertull'. Auten. defuncto. B.
¶ Quomodo ſuccedunt collaterales: R͞ẏ.
Ceſſantibus aſcendentibus et deſcenden-
tibus. primo vocantur fratres. ſimiliter
⁊ filij alicuius fratris prius mortui. Di-
co de fratre illo ⁊ eius filijs. q̄ q̄dez frater
de vtroqꝫ p̄ente ꝯtingit eū de cui' heredi-
tate agit̄. et veniūt in hereditatem dicti
fratres ⁊ eoꝝ filij cū p̄entibꝫ defūcti. ⁊ cū
p̄rimis gradu aſcendentibꝫ. Et dicti filij
fratris p̄ferunt̄ illis fratribꝫ defūcti qui
ſunt ex vno tm̄ p̄ente coniuncti defūcto.
C. de legit. here. Auten. ceſſāte. Poſt fra
tres ex vtroqꝫ p̄ente et eorum filios ad-
mittunt̄ fratres ſorores ⁊ eorum filij qui
ſūt ex vno latere tm̄. Et iſti etiā fratꝝ fi-
lij p̄ferunt̄ patruis defuncti ⁊ alijs ſimili-
bus. Poſt fratres ⁊ fratrū filios admit-
tuntur qui ſunt gradu p̄rimiores. Et ſi
pares ſunt p̄iter admittunt̄. C. de legit.
here. Auten. poſt fratres. Et extendit̄ cō
putatio vſqꝫ ad decimū gradū. vt dictū ē
ſup̄. hereditas. §. iij. A. Et ibi de hoc lati
us in additiōe. Et in hac ſucceſſione colla
teraliū ſil'r ceſſat oīs differentia ſexus ⁊
emancipatōis ſm Hoſti. ⁊ in ſū. eo. ti. q.
cxix. vbi etiā dicit̄. Hic tm̄ hunc ordinez
ſerua. vt in rebus maternis ſoli vterini
vocentur. In rebꝫ v̄o paternis ſoli ꝯſan-
guinei. In alijs v̄o coīter vocabūt̄. Sed
hoc poteſt intelligi cū agat̄ de ſucceden-
do patri vel matri. Si aūt agatur de ſuc
ceſſione fratrū adinuicē. tenendū videt̄
q̄d dictum eſt p̄ iura allegata. B.
¶ Utꝝ naturales filij ſuccedāt patri ab
inteſtato: R͞ẏo. Si legittimi non ſupſunt.
nec legittima ꝯiunx. tūc naturales ab in
teſtato ſuccedūt in duabꝫ vncijs. ita tm̄ q̄
ſi mater ſupeſt. virilis ei portō de ip̄is de
tur. Qui v̄o ſūt ex dānato coitu ab omni
p̄rſus bn̄ficio excludūtur. vt. C. de natu-
ra. libe. Auten. licet. A. Ibi dicit̄. Licet
patri ſine legittima p̄le ſeu p̄ente cui re-
liqui neceſſe ē decedēti naturalibꝫ liberis
totā ſubam vel inter viuos largiri. vl' te
ſtamento relinquē. Qꝫ ſi p̄entes dūtaxat
ei ſupſint. legittīa p̄te p̄entibꝫ relicta re-
liquū inter naturales diſtribui p̄mittit̄.
Ab inteſtato v̄o cuz deſit ſoboles ciuilis.
nec ſupſit ꝯiunx legittīa. ſi naturales ex
tāt ex ꝯcubina q̄ ſola fuerit ⁊ indubitato
affectu coīūcta. ī duas p̄rne ſube vncias
ſuccedāt inter eos ſi ſupeſt virilis portio
det̄. Huiuſmōi enī naturales filios etiā
paſci boni viri arbitrio neceſſe eſt. Uel ſi
legittimi extant ⁊ ſuccedunt. vel cōiuge
viua quilibet alij ſūt heredes. Hij ḡ et pa
rentibꝫ parem p̄ſtant ſi opus ſit pietatē
Sed qui ex dānato ſunt coitu om̄i p̄rſus
beneficio excludant̄. B. De h' naturali-
bus ⁊ etiā ſpurijs. vide ſupra. filius. §. iiij
et. v. Et hec de ſucceſſionibus ſufficiāt li
cet in multis locis alie conſuetudines ha
beantur.
¶ Sꝫ q̄d de ꝯſuetudine aliq̄rū terraꝝ q̄
mortuo aliq̄ ſine filijs dn̄s terre totū ac
cipit: R͞ẏo. ſm Hoſti. Dico talē ꝯſuetudi-
nē obſeruandā ſi p̄ſcripta ſit. Poteſt enī

dñs allegare q̃ ab initio hoc pactū fuerit
qr terra ſua erat. A. Et ad hoc ꝓbandū
inducit ꝯſuetudinē que eſt optima legū
⁊ dubiorꝫ interpres. extra de ꝯſue. cū di-
lectus. ſm eundē Hoſti. ⁊ in ſum. eo. ti. q.
cxxj. H. Leuit. xxv. Terra non vendetur
ī ꝑpetuum. quia mea eſt. et vos aduene
et coloni mei eſtis.

Suffragium defunctorum. Utrū ſuffragia facta ꝑ defū-
ctis ꝓſint exiſtētibꝰ in purgatorio
habes ſupra. purgatorium. §. fi.

¶ Utrū ſuffragia facta ꝑ miſtros malos
ꝓſint defunctis: Re. ſm Tho. ⁊ Pe. in. iiij
diſ. xlv. Suffragia ꝑ malū miniſtrū fiūt
tripl'r. Primo. ſ. velut ꝑ actorē. ſicut qñ
fiunt ex ꝓprio motu. ⁊ ſic non ꝓſunt niſi
forte ex ꝯñti ⁊ ꝑ accñs. īquãtū ꝑ el'yam
mali hominis paupes excitati orant ꝓ
defunctis. Scḋo poſſunt fieri ꝑ malū vt
miniſtrū publicū dei ⁊ toti' eccl'ie ſicut ſa
cerdos qui celebrat miſſam vel exequias
mortuorꝫ in eccleſia. Et quia ille intelli-
gitur facere ſub cui' nomie ſiue cui' vice
fit. vt patet ꝑ Dyoniſium. xiij. c. celeſtis
Jararch. Inde eſt q̃ ſuffragia talis ſacer
dotis q̃uis ſit peccator ꝓſunt defunctis.
Tertio pñt fieri ꝑ malum vt miniſtrum
ꝑuatum. ſ. ꝑuate ꝑſone de mandato eiuſ-
dem. ſ. exñtis in caritate. ſiue ſit defūct'
ſiue viuus. ⁊ talia ꝓſunt. ſicut cū ſeruus
in peccato exñs qḋcūq3 opus miſcḋie fa-
cit ex ꝑcepto dñi caritatem habentis. A.
Hoc verꝫ. niſi quis ſciret malitiā miſtri.
et neceſſitate non vrgēte faceret eū ī ſuo
ordine miniſtrare. qr tunc inuolueret in
eadem ꝯditione cum eo. vt ſup. ordinat'
j. §. ij. Et idē qḋ in hoc. §. nota in ſū. li. iij
ti. xxxiij. q. clxv. H. Magis tñ ꝓdeſſet ſi
etiā miſtri ī caritate eēnt. qr tūc illa opa
eſſent meritoria ex duabꝰ ꝑtibꝰ. Et ḋ iſta
materia vide ſupra. miſſa. §. vij.

¶ Utrū ſuffragia facta ꝑ defunctis ꝓſint
etiā facienti: Re. ſm Tho. vbi ſup. Op'
ſuffragij qḋ ꝓ altero fit poteſt ꝯſiderari
dupliciter. Uno modo vt eſt expiatiuum
pene ꝑ modū cuiuſdā recōpenſatōnis. et
hoc modo opus ſuffragij reputat̃ quaſi
ei' ꝑ quo fit. ⁊ ita abſoluit eū a debito pe
ne ſue. q̃ non abſoluit facientē a debito
pene ꝓprie. Alio modo poteſt ꝯſiderari ī-
quãtū eſt meritoriū vite eterne. qḋ h3 ī-
quãtū ꝓcedit ex radice caritatis. et ſm
hoc nō ſolū ꝓdeſt ei ꝓ quo fit: ſed etiā fa
cienti magis. vnde in ps. Oratō mea ī ſi-
nu meo ꝯuertet̃. Et Joh. Damaſcen' in
ſermone de his qui in fide moriunt̃. dicit
Quicūq3 ꝑ ꝓximi ſalute agonizat. ꝑmū
ſibi ꝓdeſt. deinde ꝓximo. A. Idē in ſum.
eo. ti. q. clxvj. H.

¶ Quibꝰ ſuffragijs iuuant̃ aīe defūctorꝫ:
Reſ. ſm Greg. Aīe defūctorꝫ quatuor mo
dis abſoluūt̃. Aut oblationibꝰ ſacerdotū
Aut ꝑcibꝰ ſanctorꝫ. Aut carorꝫ elemoſi-
nis. Aut ieiunijs cognatorꝫ. xij. q. ij. non
extimemus. ⁊ c. aīe. Quos modos diſtin
guit Ray. dicens ſic. Suffragia quidem
ꝓſunt defūctis ad abſolutionē pene. A.
non ad ꝑmium vite eterne. vt in ſū. eo. ti.
q. clxvij. H. a qua poſſūt abſolui quatuor
modis. Primo modo ꝑ interceſſionē ipi'
capitis. ſ. xp̄i. ⁊ ſic iuuant̃ ꝑ oblōne alta
ris. Scḋo ꝑ interceſſionē quaſi ꝑuatam
mēbrorꝫ. i. ꝑ orones ſctorꝫ. Tertio modo ꝑ
modū redemptōnis pene. ſ. ꝑ elemoſinarꝫ
largitionem. Quarto ꝑ modū ſolutōnis
pene. ſ. ꝑ ieiuniorꝫ afflictionem. Et ad di
ctos quatuor modos oēs alij reducunt̃.
A. Idem in dicta. q. clxvij. H.

¶ Que ſuffragia ſint meliora: Reſ. ſcḋm
Ray. Quia melius eſt opus caritatis qḋ
dirigit̃ in deū q̃ qḋ in hominē. ideo duo
ꝑmi modi quia in deū dirigunt̃ meliores
ſunt. q̃ duo vltimi. niſi ꝑ accñs. inquãtū
ſ. elemoſina impetrat ſanctorū orones.
Quia vo meli' eſt opus caritatis coīs q̃
ꝑuate ⁊ ſpālis. ideo meli' eſt ſuffragiū ſa-
cramēti altaris q̃ oronis. A. Et etiā qr
in ſacramēto ē ipe xp̄c. ⁊ ei' in ipo repñta
tur paſſio qua nil ē efficati' ad remiſſio-
nem ⁊ grām. de ꝯſe. diſ. ij. c. quid ſit. H. et
iterum quia bonum quãto coīus tanto
meli'. ideo elemoſina melior eſt ieiunio.
A. Idem in dicta. q. clxvij. H.

¶ Utrū miſſa ꝑ defunctis equalit̃ valeat
defūcto ſicut alia: Re. ſm Tho. in. iiij. diſ.
xlv. In officio miſſe nō ſolum eſt ſacrifi
tium ſed etiā ſunt orones. ⁊ ideo ſuffragi
um miſſe continet duo de ꝑdictis. ſ. ora-
tionē ⁊ ſacrificiū. Quantum g̃ ex ꝑte ſacrifi
tij oblati miſſa de quocūq3 dicat̃ equalit̃
ꝓdeſt defuncto. et hoc eſt ꝑcipuū qḋ fit in
miſſa. Sed ex parte orationū magis ꝓ-
deſt illa in qua ſunt oratōnes oēs ad hoc

determinate. Sed tñ iſte ꝓfectus recõpẽ
ſari poteſt ꝑ maiorem deuotionẽ. vel ei⁹
qui dicit miſſam. vel eius qui facit dici.
vel iterum per deuotionem ſiue interceſ
ſionem ſancti cui⁹ſuffragiũ ĩploraẽ. De
materia miſſe. habes ſup̃. miſſa. A. Con.
Pe. vt in dicta. q. clxvij. B.

¶ Quibus defunctis ꝓſint ſuffragia? Re.
ſm Tho. ⁊ Pe. vbi ſup̃. Illis ſoluꝫ ꝓdeſſe
poſſũt qui ſũt in purgatorio. Nã (vt dic
Pe) ad hoc vt aliquis defũctus iuuetur.
duo reqrunẽ ex pte ipi⁹. Unũ eſt indigẽ
tia. ⁊ ideo nõ ꝓſunt beatis. Alterũ eſt cõ
ditionale meritũ. ſ. vt hoc meruerint ſi-
bi ꝓdeſſe (vt dicit Aug⁹) et ideo nõ ꝓſũt
dãnatis in inferno. Utrũqꝫ ỽo in his eſt
qui ſunt in purgatorio. idcirco ꝓſunt il-
lis. Et ſic loquitur illa auctoritas Aug⁹
in Enchiridion. xiij. q. ij. tẽpus. Et ỽ ma-
teria purgatorij. habes ſupra. purgatori
um. A. Hec vera ſunt. licꝫ aliqui dixerit
ꝙ proſunt etiam exñtibus in inferno ad
aliqualem mitigationem: ſed hoc ↄmũi-
ter non tenetur. vt in ſũ. eo. tiẽ. q. clxvij.
vbi hec plene notantur. B.

¶ Utꝝ ſuffragia ſpãliẽ ꝓ aliq̃ facta eque
ꝓſint alijs? Re. ſm Pe. ⁊ Tho. in. iiij. diſt.
xlv. Cũ ſuffragiũ ſit ỽtutis finite. et deri-
uetur ꝑ intentõeꝫ faciẽtis q̃ voluerit. va
let ei, ꝓ quo fit q̃tum ad liberatõeꝫ a pe-
na. tñ q̃tum ad ↄgratulatõeꝫ. ⁊ interio-
rem ↄſolationem ſm ꝙ vnus in caritate
exñs de bonis alterius gaudet. ſic valet
omnibꝫ in caritate exñtibus. ⁊ plus ei q̃
in maiori caritate eſt. A. Et hec eſt coĩs
ſnĩa. licet aliq̃ ↄtrariũ dixerint. ſ. ꝙ dcẽa
ſuffragia licet ſint facta ſpãliter ꝓ aliq̃.
eque ꝓſunt omnibꝫ q̃ ſũt eiuſdẽ meriti. q̃
ad vtilitatẽ ⁊ liberatõeꝫ: ſed nõ q̃ ad ho-
norem. vt in ſũ. eo. ti. q. clxix. B.

¶ Utꝝ ſuffragia facta ꝓ multis equaliẽ
ꝓſint ſingulis? Re. ſm Tho. ⁊ Pe. vbi ſup̃
Si valor ſuffragioꝝ ↄſideretur ſm ꝙ va
lent ex virtute caritatis. ſic tm̃ ꝓſunt ſin
gulis ac ſi ꝓ vno tm̃ fierent. quia cari-
tas non minuitur ſi diſtribuatur affect⁹
in multos. imo magis augetur. Et ſimi-
liter etiam gaudium ex caritate ꝓcedens
quãto pluribus eſt ↄmune. tãto fit mai⁹
(vt dicit Aug⁹ in li. ↄfeſſionũ) ⁊ ſic q̃tũ
ad ↄgratulationem poteſt intelligi. de cõ
ſe. diſ. v. non mediocriter. Si aũt ↄſidere
tur valor ſuffragiorum inquãtũ ſunt ſa
tiſfactiones quedã ꝑ intentionẽ faciẽtis
tranſlate in mortuos ſic magis valent ei
ꝓ quo ſpecialiter fiunt. Sic enim effect⁹
ſuffragij diuiditur ex diuina iuſticia in-
ter eos pro quibus fiunt. A. Idem in ſũ.
eo. ti. q. clxx. B.

Superbia vtrũ ſit pec-

catum mortale? Reſ. ſm Tho. ſe-
cũda ſcđe. q. clxij. Superbia cõ-
ſiſtit in hoc ꝙ aliquis extollit ſe ſupra id
qđ eſt ſibi p̃fixũ a diuina regula. contra
qđ apl's dicit. ij Cor. x. Nos aũt non in ĩ-
menſũ gloriamur. ſed ſcđm mẽſurã quaꝫ
menſus eſt nobis deus. Et ideo dr̃ Eccĩ. x
Initiũ ſupbie hoĩs eſt apoſtatare a deo.
In hoc ei radix ſupbie ↄſideraẽ ꝙ homo
aliqualiter non ſubditur deo et regulis
ipſius. Hoc ipſum autẽ quod eſt nõ ſubi
ci deo habet rationem peccati mortalis.
Unde ſupbia ſm gen⁹ ſuũ ẽ mortale. Si-
cut tñ in alijs q̃ ex ſuo genere ſũt peccata
mortalia: puta in fornicatione ⁊ adulte-
rio ſũt aliqui mot⁹ qui ſũt pcc̃a venialia
ꝓpter eoꝝ imꝑfectõeꝫ. qꝛ. ſ. p̃ueniũt iudi-
cium ratõnis. ⁊ ſũt p̃ter ei⁹ ↄſenſũ. Ita eti
am circa ſupbiam accidit ꝙ aliqui mo-
tus ſupbie ſunt peccata venialia duꝫ eis
hõ nõ ↄſentit. De ſupbia ornatus ſupra.
ornatus. Et de veſtibus infra. veſtis. A.
Pro meliori h⁹ materie declaratõe. p̃mo
videndũ ẽ qđ ſit ſupbia. ſcđo de ei⁹ ſpẽbus
tertõ vtrũ ſit mortale. Ad p̃mũ dicendũ
ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. clxij. arti. v. ꝙ ſuper
bia eſt quedã extollẽtia ꝑ quã quis ſe ex-
tollit ſupra id qđ ẽ ei p̃fixũ a diuina r̃gu
la. Hec diffinitõ obſcura eſt. qꝛ multum
generalis: ſed ꝑ alias ꝑticulariores dilu-
cidabitur. Unde ſciendũ ꝙ a diuina regu
la plura nobis p̃fixa ſunt ⁊ ordinata. q̃ꝝ
p̃mũ eſt obediẽtia dei ⁊ hoĩm. Dei. vt pꝫ
j Reg. xv. ibi. Nũquid vult dñs holocau
ſta aut victimas ⁊c̃. Hoĩm Math. xviij.
Si eccleſiam non audierit ſit tibi ſicut
ethnicus ⁊ publican⁹. et Ro. xiij. Omnis
anĩa p̃tatibꝫ ſublimioribꝫ ſubdita ſit ⁊c̃.
Et huic obedientie ↄtrariaẽ ↄplacentia
ꝓprie voluntatis. Ideo in ea eſt vitiũ ſup
bie Numeri. xv. ibi. Anima que ꝑ ſupbiã
aliquid ↄmiſerit ⁊c̃. Unde vt patet ĩ ſũ.
de vitijs. ſic diffinitur. Supbia eſt amor
ꝓprie voluntatis. Secundũ qđ a diuina

regula hoīs ꝓhibet̃.eſt vt nō appetat alijs
ꝑeſſe. vt pȝ Math. xxiij. ibi. Omīa opa
ſua faciūt vt videātur ab hoīb ⁊c̃. De-
ſiderare ḡ ꝑeſſe ꝓximo eſt ꝯ diuinā re-
gulaȝ.⁊ ideo eſt ſupbia. Vñ ab Aug. in
li. de ciui. dei. et ī ſū. de vitijs ſic diffinit̃.
Superbia eſt ꝑuerſe celſitudinis appetitꝰ
Qď clarꝰ dr̃. ij. ſniaꝝ. diſ. xlij. in. c. ex ſu
pbia. videlȝ ſic. Supbia eſt amoꝛ ꝓpe ex-
cellētie. Et iſte amoꝛ eſt ꝑuerſus vt dic
Augꝰ. qꝛ hȝ ī ſe ꝑuerſitatē ꝯ diuinā re-
gulaȝ vt ꝓmonſtratū eſt. Et etiaȝ qꝛ du
cit hoīeȝ ī omēȝ ꝑuerſitatem. Nā mens
potētie auida neqȝ abſtinere nouit a ve
titis. neqȝ gaudere ꝯceſſis. neqȝ pietati
adhibere ꝯſēſū. xlvij. diſ. vix. Terciū qď
a diuina regla ꝓhibet̃ hoī ē vt nō ſe ex-
tollat ſiue de ſe reputatōnem faciat. nec
apud deū nec apď ꝓximū. nec apud ſe-
ipm. Nō apď deū: qꝛ nō poſſemus tātuȝ
agē ꝙ vel vni diuino bñficio: puta. cre-
ationis vel redemptōis valeremꝰ ſatiſfa
cere. Et ideo Luc. xvij. dr̃. cum feceritis
oīa que ꝓcepta ſūt vobis dicite ſerui in-
utiles ſumꝰ. Nō apud ꝓximū. i. vt nō ſe
illo reputet iuſtioꝛē. et ideo nō debemꝰ
nos etiaȝ ſup peccātē ꝓximū extollere.
Alꝛs occurreret nob ſicut phiſeo: dicēti.
Nō ſum velut hic publicanꝰ. exq̄ a dño
ꝯdēnatꝰ eſt Luc. xviij. Nō apud ſeipm. i.
vt nō ſeipm iuſtificet coꝛde vel oꝛe Job.
ix. Si iuſtificare me voluero os meum
ꝯdemnabit me. Diuina ḡ regula ꝓhibet
hoī. vt nō ſe reputet. ꝯt̃ quā facit repu-
tatoꝛ ſui. et ſm hoc pt̃ ſic diffiniri. Su-
pbia eſt ꝓpa reputatio. Ad ſcđm dicen-
dum. ꝙ ī dicto. c. ex ſupbia. ij. ſniaꝝ. diſ.
xlij. enumerāt̃. iiij. ſpēs. Et hoc ideo q̇a
ibi nō fit mentio niſi de ſupbia intelle-
ctus. ⁊ de ſupbia mixta. Supbia intel-
lectus ſubdiuidit̃ ī tres. ⁊ ſupbia mixta
ponitur ꝓ q̇rta ſpē. Sȝ vt ex ꝓcedēti. §.
pt̃ colligi ſi ſpēs ſupbie ſingularit̃ nūe-
rent̃ plēs ſūt ꝙ q̇tuoꝛ. Si vo generalit̃
pauctioꝛes. Ideoqȝ nōtadū ꝙ tres gene-
rales ſūt ſpēs ſupbie. videlȝ ſupbia itel-
lectus. affectꝰ. et mixta. Supbia intel-
lectus ſubdiuidit̃ ī tres. vt ī dicto. c. ex
ſupbia. Prima ſpēs eſt. qñ q̇s grāȝ quā
habȝ reputat a ſe hr̃e. i. ex ꝓpo ſtudio. di-
ligētia ſeu ingenio. Secūda qñ ſe grāȝ
a deo hr̃e nō reputat. ſiue tpalē ſiue ſpū-

alem: ſed ex ꝓprijs meritis. Tercia ē qñ
quis ſe iactat ſeu reputat grāȝ hr̃e quā
nō habet: vel ampliuſq̇ꝫ habeat. Sup-
bia affectus diſtinguit̃ ī duas. videlicet
ī affectū ꝯtumatie ſeu volūtatis ꝓpe. ⁊ ī
affectū ꝓſidētie. Quo ad ꝓmū pt̃ dici ꝙ
ſupbia eſt ꝯtumatia ꝯ legittimā obiam
Nūeri. xv. ibi. Aīa que ꝑ ſuperbiaȝ ali-
quid ꝯmiſerit ⁊c̃. ſeu ꝙ ſupbia eſt amoꝛ
ꝓprie volūtatis. vt ī ſum. de vitijs. Quo
ad ſcđm pt̃ dici. ꝙ ſupbia eſt amoꝛ ꝓprie
excellētie. dicto. c. ex ſupbia. Et ē aduer-
tendū. ꝙ hic amoꝛ reuerētie nōſolum ī-
telligitur cū quis q̄rit honoꝛes: ſed etiā
qñ nō querit ſȝ oblatos ſuſcipit ad ꝓpaȝ
gloꝛiam et complacētiaȝ. viij. q. j. ſciens-
dum. ibi. Naȝ cū huiꝰ mūdi ſucceſſus ꝓ-
cipitur ⁊c̃. Et ī hoc ꝑiculū magnuȝ im-
minet etiaȝ bonis. qui lȝ faciliter mūdi
honoꝛes ꝯtemnāt non querēdo: tñ dif-
ficulter dū offerūtur nō delectāt̃. vt di-
cit glo. Aug. ſup illď. j. ad Theſal. ij. Nō
q̄i hoīb placētes ⁊c̃. Supbia mixta eſt
cū ceteris deſpctis ſingulariter q̇s vult
videri. vt dicto. c. ex ſupbia. videlicet cū
quis lȝ reputet ſe grās a deo hr̃e. et non
ex ꝓprijs meritis: tñ gloꝛiat̃ ſe ſingula-
rem eſſe ſeu reputari deſiderat ſeu dele-
ctatur. Inq̄tū eñi ſe reputat et gloꝛiat̃
ſingularē: ꝑticipat de ſupbia intellectꝰ
et ꝓpe reputatōnis. Inq̄tū vo delectat̃
ſeu amat reputari: ꝑticipat de ſuperbia
affectꝰ. Ideo hñ ſpēs mixta vocat̃. de q̄
moꝛal. xxiij. c. xvj Greg. ait. In hac ar-
rogantie q̇rta ſpē crebꝛo humanꝰ animꝰ
labitur. vt id quod hr̃ hr̃e ſe ſingularit̃
gloꝛiet̃ ī q̄ tñ diabolice ſil̃itudini vicinꝰ
appꝛopinquat. Ad terciū dicēdū. ꝙ aut
ſuperbia nō hȝ ꝯſenſum deliberatū aut
habet. Primo caſu eſt veniale. vt eſt hic
ꝓtactum. In ſcđo abſqȝ vllo dubio eſt
moꝛtale: qꝛ ꝯriatur humilitati ſñ q̄ ne-
mo poteſt ſaluari. vt pȝ Math. et Luc.
xviij. ⁊ notat Nico. ď lira ſup ꝑs. lxxxiij
⁊ Tho. ſcđa ſcđe. q. clxij. art. v. immo ra-
dix et mr̃ ē oīm capitaliū pctoꝝ. vt pȝ
ꝑ Greg. moꝛal. xxxj. c. xxxviij. Vñ et de
peni. diſ. ij. c. pꝛincipium. ad fi. itē Gre-
goriꝰ dicit. Conſideret homo elatus q̇d
in terra mereatur. ſi pꝛelatus angelus ī
celo. in terrā ꝓſternitur.

SVſpenſus. ſm Wil. ſuſpē-
ſus dr̄ aliquis qn̄qꝫ quidē ꝙ̄ ad
ſe. et quo ad alios. qn̄qꝫ. ſ. ꝑ ſen-
tentiam canonis vel hōis ſuſpēſus eſt. et
talis tenetur abſtinere ab officio. et illi
qui hoc ſciūt tenētur eū vitare: quo ad
executōez officij. Si tñ occulte ſit ſuſpē
ſus dicto modo ꝑ ſnīaz canonis. ille qui
hoc ſcit ſi nō poſſet eū vitare ſñ ſcādalo
credo ꝙ non teneť. Suſpēſus ỏo ꝙ̄ ad ſe
tm̄ ille dr̄ qui non eſt ꝓhibit⁹ abſtiné ab
officio et hmōi ꝑ ſnīaz canonis vel ho-
minis. ſed ꝑ ſimplicē ꝓhibitōnem iuris
abſqꝫ lata ſnīa ſicut quilibꝫ exn̄s ī pec-
cato mortali: teneť abſtinere a celebra-
tione. Si tñ celebret non tenetur ſubdi
tus eius eū vitare. vel quicūꝫ ali⁹ etiāſi
ſciret ei⁹ pcc̄m. Large ḡꝫ dr̄ quis ſuſpē-
ſus quo ad alios. nō quo ad ſe. vt cleri-
cus ꝑegrinus qui ꝑmittiť celebrare in
occulto et ex deuotōne: ſed nō in publi-
co. vt ſup̄. ꝑegrin⁹ ij. §. iij. A. Predictis
cō. Wil. vt ī ſum. li. j. ti. j. q. xxj. circa fi.
Sed hodie circa p̄dicta innouatio fc̄ta
eſt aliqua. vt ſup̄. cleric⁹ iij. §. fi. ī addi-
Quid ſiq̄s ſit ſuſpēſ⁹ a pō- tōne. B
tificalibꝫ: Rñ. ſm Hoſti. Etiāſi celebret ī
pontificalibꝫ nō eſt irregularis: qꝛ pōti
ficalia nō ſūt de ſubſtātia celebratōnis.
nec debem⁹ aliquem iudicare irregula-
rem niſi inueniať expſſū. ar. de pe. diſ. j.
pene. et extra. de ſen. exco. is qui. ī p̄nc.
lib. vj. A. Con. Inno. et Wil. duran. vt
ī ſū. li. iij. ti. xxix. q. v. ỏ. qd̄ ſi aliq̄s. B

Quid ſiquis ſuſpēdiť ab ingreſſu ec-
cleſie. vel ingreſſus eccl'ie ſit ei interdi-
ctus: Rñ. Cū tali ꝑ ꝯn̄s cenſeatur in ip̄a
eccl'ia diuinoꝝ celebratio interdicta: ir-
regularis efficiť ſi cōtra interdictū h⁹-
modi diuinis ſe ſciēť ingerat ī ſuo agēs
officio ſicut p̄us. Talis ḡꝫ ſi hoc inter-
dicto durāte decedat. nō debet ī eccleſia
nec in eccl'iaſtico cimiterio niſi penitu-
erit ſepeliri. extra. de ſen. excom. is cui.
li. vj. Et ỏ hoc ſup̄. interdictū iiij. §. plť.

Utrū ſuſpenſio poſſit ſuſpendi ꝑ ap-
pellationē: Rñ. Sicut excōicatio. ſic ab
officio vel ingreſſu eccl'ie lata ſuſpenſio
per appellationem ſequētem minime ſu-
ſpenditur. exť. de ſen. exc. is cui. li. vj.

Utrū ſuſpenſus a ꝑticipatiōe vel col-
latione ſacr̄mentoꝝ. ſi cōtrafaciat ſit ir-
regularis: Rñ. ſm Inno. ⁊ Hoſti. Nō. ex-
tra. de cle. exco. mi. ſi celebrat. Talia em̄
non ſūt ordinis: qꝛ et laici ꝑticipāt ſacr̄-
mentis et ꝯferunt ſacr̄a. A. Idem in di-
cta. q. v. ỏ. quid ſi ſuſpendiť. B

Utrū ſupſenſus a diuinis vel ab offi-
cijs ſeu a celebratōe miſſe vl' aliquo h⁹-
modi. A. ſ. quod ꝓprie ꝑtinet ad aliquem
actū ordinis ſm eundē Inno. et ī dicto
ỏ. quid ſi ſuſpendiť. B. ſit irregularis ſi
ꝯtrafaciat: Rñ. ſm Inno. Irregl'aris fit.
Naꝫ tales actus ſūt ꝓꝓe actus ordinis.
exť. de ſen. et re iudi. cū eterni. li. vj. xj.
q. iij. ſiquis ep̄s damnať. et ſm wil. etiā
ſi extra eccl'iam dicat horas officiando
ꝓꝓl'm ſicut ī exercitu et hmōi. Sed ſi di-
cat cū vno ſocio vel duobꝫ: nō offician-
do in eccl'ia vl' ī ꝓꝓl'o. lꝫ mortaliter pec-
cet ſic cōicando cū alijs. nō ꝯtrhit tñ ir-
regularitatē. Debꝫ etiā abſtiné ab illis
verbis ꝙ̄ a ſolis ſacerdotibꝫ dici ſolēt. vt
dn̄s vobiſcū. Itē min⁹ malū faceret ſi
ab alio etiaꝫ nō ſacerdote faceret horas
incipe. Idem Wil. duran. ī Spec. A. Io
ī ſum. co. ti. q. vj. que incipit. Circa ter-
cium. B

Utrū ſuſpēſus ab officio tm̄ poſſit ꝑ-
cipere ꝓuent⁹ beneficiorū ſuorū: Rñ. ſm
Inno. Non. exť. de appel. paſtoralis. Sꝫ
hoc intelligit Hoſti. qn̄ ex graui cauſa
ſuſpenſus eſt. extra. de pur. ca. inter ſo-
licitudines. Secus ſi ex leui cauſa: pu-
ta. ꝓpter ꝓꝓli ſcandalū. vel infamiā ſolā.
nec diu ſtetit cōtumax. Item Goff. A.
Idem in ſum. li. iij. ti. xxiij. q. lxxxj. Ubi
et additur ſm Hoſti. Nota ꝙ quicūqꝫ ē
excōicat⁹: etiaꝫ ab officio et bn̄ficio eſt
ſuſpēſus. exť. de appel. paſtoralis. §. fi. ſꝫ
nō ꝯuertiť. Itē quicūꝫ ſuſpēſus ē ab of-
ficio: videť ſuſpenſus ⁊ a beneficio. ar.
extra. de cle. cōiug. c. diuerſ fallacijs. et
c. qd̄ a te. ſꝫ non ꝯuertitur. Itē quicūqꝫ
ſuſpēſus eſt a ſb̄diaconali ordine: ſuſpē
ſus intelligiť a diaconali ⁊ ſacerdotali.
ſed non ꝯuertiť. arg. exť. de cor. vici. c.
ſignificauit. Meli⁹ facit: qꝛ cui interdi-
cūtur minora: intelligūtur interdicta ⁊
maiora. extra. de ſen. exco. cū illoꝝ. Se-
quiť. Et ſuſpenſus a ſacerdotalibus ſu-
ſpenſus eſt a pontificalibus: ſed nō cō-
uertiť. Quis etiam ſuſpenſus a collatōe

ordinuȝ ſimpliciter. ſuſpēſus intelligat̄ a collatōe diaconij et pſbiterij. A collatione tñ ſubdiaconij et alioꝝ inferiorū ordinū nō videt̄ ſuſpēſus. vt innuit̄ extra de tēp. or. dilect⁹ filius. i fi. ⁊ c. lr̄as. ad fi. Allegata iura nō videt̄ hoc ꝓbare. Nā. c. dilect⁹ nō declarat ꝙ ꝑ ſimplicem ſuſpenſionē ab ordinādo intelligat̄ ſolū inhibita collatio pſbiterat⁹ et diaconatus. Jn. c. aūt lr̄as. fuit facta ꝑticularis ſuſpēſio ab his duob⁹ ordib⁹. Sequit̄. Cui interdicit̄ ingreſſus eccl'ie i terdicitur officiū intra eccl'iam nō ext̄. Ergo ſuſpēſus ab officio ſuo pt̄ eccl'iaȝ intrare ⁊ diuinū officiū audire: dum tñ caueat ꝙ nō officiet. Sec⁹ dicerē ſi eſſet ſuſpenſus ſimpliciter a diuinis: qꝛ tunc nec officiare poſſet nec cum alijs audire. hec Hoſtienſ.

Suſurratio. Qui dicūtur ſuſurrones? R̄e. ſm Tho. ſecūda ſcd̄e. q. lxxiiij. Sicut dicit glo. Ro. j. Suſurrones dicūt̄ int̄ amicos diſcordiaȝ ſeminantes. Detractores qui alioꝝ bona negāt vel minnūt. Cōtumelioſi q̄ intēdūt honorē auferre. Et de his duob⁹ ſup̄. detractio. et ſup̄. cōtumelia. A. vbi de his etiā lati⁹ dr̄. Et idē qd̄ h̄ nota i ſū. li. iij. ti. xxxiij. q. cclxj. B

Sed qd̄ hoꝝ eſt graui⁹? R̄e. ſm Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. lxxiiij. Suſurratio grui⁹ eſt. Nā tanto aliqd̄ nocumentū gui⁹ eſt q̄to bonū qd̄ tollit̄ meli⁹ eſt. Melior eſt autē amicitia q̄ fama q̄ tollitur ꝑ detractōeȝ q̄a fama ad hoc maxīe nccīa eſt: vt homo idoneus habeat̄ ad amicitiam. Jteȝ amicitia eſt melior q̄ honor. qui tollit̄ ꝑ ꝯtumeliā. ſicut ⁊ amari eſt meli⁹ q̄ honorari. ſm phm̄. viij. ethicoꝝ. Un̄ bene dr̄ Eccl. vj. Amico fideli nulla eſt ꝯparatio. Et Eccl'. v. Denotatio peſſima ſup bilinguē. Suſurratori aūt odiū inimicitia et ꝯtūelia. A. Jdē i dicta. q. cclxj. B

Tabellio eſt publica ꝑſona habēs officiū ſcribēdi inſtrumēta ad faciēdū fidem. A. Hoc dictū fuit glo. Ray̆. vt i ſum. li. ij. ti. viij. q. iiij. B

Utꝝ clerici exercere poſſint officium tabellionatus? R̄e. ſm Ray̆. Clericis in ſacris ordinib⁹ conſtitutis eſt penit⁹ interdictum officiū tabellionat⁹. etſi illō habeant. ad dimittendum ſūt compellēdi per ſubtractōeȝ beneficij appellatōne poſtpoſita. ext̄. ne cle. vel mo. ſicut. Et idem credo ſi ſunt in minorib⁹ et habeāt ſufficientia beneficia. ar. extra. d̄ poſtu. clerici. Sed vt addit Jnno. ſi illi qui ſūt in ſacris inſtrumēta conficerent anteq̄ eis interdiceret̄ valerēt: al's nō. Et intelligitur ſm Hoſti. ꝙ nō valerent i ſecularib⁹ negocijs. vt docet H̄rica ꝑdicti. c. ſicut. ſed in eccleſiaſticis valerēt. A. Jdem in dicta. q. iiij. B

Utꝝ epūs poſſit i eccleſiaſticis cōſtituere clericū tabellioneȝ? R̄e. ſm Ray̆. Poteſt ꝑ totaȝ ſuam dioceſim. cui cura oīm eſt commiſſa. x. q. j. regēda. xij. q. j. epūs. et. c. ꝑcipimus. Etſi fecerit poterit ille vocari ad ſcribendū acta eccleſiaſtica fori. Al's vbi tabellio nō hr̄. due honeſte ꝑſone ſubrogabūt̄. ext̄. de ꝓba. qm̄ ꝯtra falſaȝ. Et ſic intellige ꝙ clerici pn̄t eſſe notarij pape. v. q. j. quidaȝ. Sed tñ ꝯſtitutus a papa poterit ꝯficere inſtrumenta vbiqȝ. Conſtitut⁹ autē ab epō nō habet ptāteȝ extra dioceſim illi⁹ q̄ ipm̄ conſtituit. ff. de iuriſ. om. iu. l. fi. Sȝ tñ ſi ſimpliciter cōſtitut⁹ ſit tabellio maxime ab epiſcopo qui hr̄et ſup hoc priuilegium: pt̄ etiaȝ iſte vbiqȝ. A. Hoſti. p⁹ ꝑdicta ſubdit. Sed et dici pt̄ ꝙ ex q̄ q̄s ſimpliciter conſtitut⁹ eſt tabellio ab illo q̄ ht̄ hāc poteſtatem. pt̄ vbiqȝ ꝯficere iſtrumēta ſicut pſbr̄ ſemel ordinat⁹ vbiqȝ celebrat. vt i dicta. q. iiij. B. Et nota ꝙ tabellio eccleſiaſtic⁹ nō debet conficere inſtrumentū in ſecularib⁹: nec ſecl'aris i reb⁹ pure eccleſiaſticis. qꝛ hoꝝ cōuerſatio non debet eſſe ꝑmixta. ij. q. vij. laicos. vnde notarij clerici i curijs principum ꝓhibentur eſſe ſcriptores. ext̄. ne cle. vel mo. ſnīam. §. ne quiſq̄. A. Jdem in dicta. q. iiij. B

Utrum religioſi poſſint exercere officium tabellionatus? R̄n. ſm Jo. an. ſuper. c. vt officium. de heret. lib. vj. qui ſic dicit. Per hanc litteram bene patet ꝙ tabellio factus monachus non pt̄ exercere tabellionatus officium i alijs q̄ ꝯtra hereticos: vt dictum eſt ſup̄. hereticus ij. §. xvij. qui incipit. in examiatione. Et hoc ideȝ patet i quadam extua.

Bonifacij octaui.de offic.or.i decre.ſu-
perioribꝫ.circa mediū.Et idez ꝓbat̄ olī
ꝑ decre.ext̄.ne cle.vl̄ mo.ſicut.C.de ſa-
croſanc.eccl̄.l.anplt̄.xvj.q.j.nouarū.
C.de epis et.cle.l.placet.Tn̄ ſicut not.
Wil.i Spe.vetera inſtr̄a ꝯplebit.ſꝫ no-
ua non aſſumet.ff.famil̄.herciſ.l.alie-
natōes.et ext̄.de iudeis.iudei.cū ſil̄ibꝫ.

Tallia ſiue exactio.ſi-
ue collecta.ſiue q̄ſta.Utrū dn̄i
tꝑales poſſint imponere ſubdi-
tis ſuis ſiue exigē tallias? R̄e.ſm Ray.
Illā pt̄ dn̄s imponere vel exigere: de q̄
ꝯuenerūt ſecū vel anteceſſoribꝫ ſuis bo-
na fide et ſn̄ vlla coactiōe.ſicut ſolet fi-
eri cauſa māſi vel ville qn̄ de nouo ꝯce-
dunt̄.q̄ dat̄ aliquid vel ꝓmittitur cen-
ſus annuꝰ ⁊ hmōi.Oia g̊ huiuſmōi duz
tn̄ non ſint pacta turpia vel ꝯ deū lici-
te exigūtur.Naz quilibꝫ in traditōe rei
ſue pt̄ imponere legē quā vult.extra.de
ꝯdi.app.ver.xviij.q.ij.eleutheriꝰ.Naz
et ſcienti ⁊ volēti nō infertur dolꝰ.C.de
trāſac.cū donatōnis.et pacta cuſtodiri
debent.ext̄.de pac.antigonꝰ.Quicq̄d g̊
ſubditꝰ de hmōi ſubtrahēt furtū faceret
verū tn̄ ſi i inſtr̄o poſitū eſt indiffinite
q̄ ſolueret queſtā vel talliā intelligo q̄
dn̄s debet eā moderate petere inſpectis
cōditionibꝫ.extra.de cenſi.cū apl̄s.i fi.
x.q.iij.c.vlt.Immo ſm wil.ſi dicat̄ q̄
dn̄s poſſit imponere q̄ſtam vel talliam
ſm beneplacitū ſuū.nihilominꝰ mode-
rāda eſt ad arbitrium boni viri.Si v̊o
dn̄s vltra p̄dicta exigat coacte ꝑ ſe vl̄ ꝑ
ſuos directe vel indirecte tenet̄ reſtitu-
ere.diſ.xviij.de eulogijs.j.q.ij.placuit.
⁊.c.q̄pio.Et dr̄ cogere indirecte.qn̄ ne-
gat ſbditis iuſticiā.vel nō defendit eos
vt ſic aliquid extorqueat.vel inſinuari
facit q̄ vult aliq̄d hr̄e.Secꝰ eſſꝫ ſi reci-
peret aliq̄d ſponte oblatū nulla fraude
adhibita.Itē ſecꝰ eſt de his qui mere ſūt
ſerui q: res eorū ſūt dn̄i.Peccat tn̄ dn̄s
ſi nimis grauat eos: ſed nō tenetur ad
reſtitutōnez.A.Hoc dictū de ſeruis fu-
it Al.qui etiaz con.p̄dictis.quibꝫ etiam
con.Hoſti.et Tho.Et addit Tho.i epl̄a
ad duciſſā Lothringie.q̄ principes ter-
raꝝ a deo ſūt inſtituti.nō quidez vt ꝓpa
lucra q̄rant: ſed vt cōem vtilitatez ꝓpl̄is

ꝓcurent.Et ideo inſtituti ſūt eis reddi-
tus.vt ex illis viuētes a ſpoliatōe abſti
nerent.Un̄ in Ezech.xlv.dr̄.q̄ principi
erit poſſeſſio i iſrl̄.et nō depopulabunt̄
vltra ꝓpl̄m meū principes.B.De mate-
ria dcte.q.vide ſup̄.dn̄s.§.ij.Et ibi agi
tur de caſibus i quibꝫ dn̄s pt̄ a ſubditis
exigere vltra ꝯſuetum.

¶Quid de quibuſdaz dn̄is qui nihil ꝑ-
cipiūt niſi tallias? R̄e.ſm Ray.Si tal-
lia eſt antiq̄: ⁊ creditur ꝓbabiliter q̄ ex
cā iuſta impoſita fuerit.pt̄ exigi.ita tn̄
q̄ ip̄e dn̄s impleat ſi quid ex illa cauſa
implere debeat.Si v̊o eſt noua ⁊ neſci-
tur iuſta cā.non debꝫ exigere.etſi rece-
perit debꝫ reſtituere.xiiij.q.vj.ſi res.A
Con.Al.vt in ſum.eo.ti.q.xxxvj. B

¶Qualiter ſciri pt̄ talliā ex iuſta cau-
ſa fuiſſe impoſitaz? R̄e.ſm Wil̄.Pt̄ hoc
ſciri vel ꝑ inſtr̄a inde ꝯfecta.vel ſi ita ſ-
uatū eſt a tpe a quo nō extat memoria:
q: tūc p̄ſumit̄ iuſta cauſa.argu.xij.diſ.
illa.niſi violenta ſit p̄ſumptio i ꝯtriū.
ſicut de p̄ſcriptione dr̄ ſup̄.p̄ſcriptio.§.
viij.A.ibi ptꝫ.et i.c.ep̄m.de p̄ſcrip.lib.
vj.q̄ p̄ſūptio ē regl̄arit̄ ꝓ allegāte cur-
ſum tp̄is cuiꝰ initij nō extat memoria.
Qd̄ verꝫ eſt ſm eūdez wil.et i ſū.eo.ti.q.
xxxviij.niſi violēta ſit p̄ſūptō i ꝯriū.B

¶Quid de quibuſdaz q̄ allegātes ꝯſue-
tudinez accipiūt a ſubditis de mobilibꝫ
q̄cquid volūt.⁊ p̄cipue expoliāt eos qn̄
ſuſpicāt̄ illos velle trāſire ad alium? R̄e.
ſm wil̄.Tales dn̄i peccāt: et tenent̄ ad
reſtitutōez vt tactū ē i.§.ij.niſi q̄ſi cer-
tum forſitan eſſet q̄ a principio i cōceſ-
ſione terre fuiſſet expreſſe impoſitū tale
onus.tolerari poſſet.dū tn̄ vltra modū
nō grauet eos nec manētes nec receden
tes.A.et dum tn̄ nō fuerit impoſituꝫ ꝑ
malitiā vel fraudez.ſm eū.wil̄.Et p̄di-
ctis con.Al.et addit.Sed ꝓbabile non
eſt hmōi ꝯſuetudinē nimis ſeruilem in-
ductā eſſe de volūtate ſubditoꝝ: ſꝫ ꝑ co-
actōnē et violentiaz ſupioꝝ.Dic tn̄ idē
wilh.q̄ i hoc caſu et ſil̄ibꝫ qui tolerant̄
ab eccl̄ia.ꝓ eo q̄ aliq̄ ibi poteſt eſſe du-
bitatō de iure aut de facto.nō credo ſim
pliciter eſſe deneganda abſolutionem.
ſed facienda eſt cum q̄daz tn̄ dubitatōe
et ꝓteſtatōe ſic.Abſoluo te de hoc inq̄tū
poſſū: ſꝫ timeo vel credo q̄ n̄ ſufficit tibi

ad ſalutē. niſi aliter te habueris in hoc
caſu. vt ĩ ſũ. eo. ti. q. xxxix. B
¶ Utrũ dñs poſſit vēdere baliuis ⁊ h⁹.
tallias ⁊ officia ĩ ſubditos? R. ſm Tho.
in quadã epl'a ad duciſſam brabantie.
Apl's dicit ſic. Multa licēt: ſed non oĩa
expediũt. Cũ aũt baliuis et officialibus
vrĩs nihil cõmittatis niſi tpalis officij
ptatẽ. nõ video q̃re non liceat vob' ven
dere hmõi officia dũ talib⁹ vendatis de
q̃b⁹ poſſit pſumi q̄ ſint vtiles ad hmõi
officia exercēda. et nõ tãto pcio vēdaẽ
officiũ vt recupare nõ poſſint ſñ g̃ua-
mine ſubditorũ. Sed tñ talis venditio
oĩno expediēs non videẽ. Primo q̃ fre
quēter cõtingit q̄ illi q̃ eẽnt magis ido-
nei ad hmõi officia ſũt paupes: vt offi-
cium emere nõ poſſint. qm̃ etiãſi tales
diuites ſint: tñ q̃ boni ſũt non ambiũt
officia nec inhiãt ad lucra. Sequiẽ g̃ q̄
vt plurimũ illi officia emũt q̃ ſũt peio-
res et ſubditos vrõs opprimentes. Unde
magis expediens videẽ vt bonos et ido-
neos ad officia vrã eligatis q̃s etiã in-
uitos ſi neceſſe fuerit ad ſuſcipiēda illa
officia compellatis: q̃ p eoꝝ bonitatẽ
et induſtriam magis accreſcet vobis et
ſubditis vrĩs q̃ de pdicta officioꝝ vēdi-
tõne acquirere valeatis. Et hoc pſiliũ
dedit Moyſi cognat⁹ ſuus. Prouide in-
quit de omĩ plebe viros ſapiētes ⁊ timē
tes deũ et qui oderint auariciã. et pſti-
tue eos tribunos et cēturiones: quinq̃-
genarios ⁊ decanos qui iudicēt pplm oĩ
tpe. A. Idẽ in ſum. eo. ti. q. xl. Claꝝ eſt
aũt q̄ dicta officia regiminis vendi ſtri-
ctiſſime phibenẽ. et ſtatutũ eſt q̄ nõ eli
gãtur ambitõne vel pcio: ſed viri pbate
vite. et taliter aſſũpti nihil debent p of-
ficijs dare. Immo inter geſta debēt iu-
rare ſe p huiuſmõi officijs nihil dediſſe
vel poſtmodũ nũq̃ daturos p ſe vel in-
terpoſitã pſonã titulo donatõis. vendi-
tõnis vel quocũq̃ alio velamēto. Et ob
hoc exceptis ſalarijs nihil penit⁹ tam in
adminiſtratõe poſitos q̃ poſt depoſitũ
officiũ p aliquo pſtito beneficio tpe ad-
miniſtratõnis q̃ gratuito meruerint ac-
cepturos. Et ſiquis auſus fuerit pſtita
ſacramenta negligere. nõ modo aduer-
ſus accipientem: ſed etiã aduerſus dã-
tem accuſãdi cunctis tãq̃ crimē publi-
cum pceditur facultas. q̃druplici pena
eum qui conuict⁹ fuerit modis oĩb⁹ fe-
riendo. C. ad. l. iul'. repe. l. fi. B
¶ Utꝝ liceat dñis recipe mutuũ a tali-
bus officiatis. ita q̄ ſatiſfaciant ſibi de
officio? R. ſm Tho. ĩ predicta epl'a. Ad
hoc videtur dicendũ. q̄ ſi pacto mutuũ
detur: vt officium recipiãt abſq̃ dubio
pactũ eſt vſurariũ: q̃ p mutuo accipiũt
officij ptatem. Un̄ ĩ hoc datis eis occa-
ſionē peccandi. Et ipi etiã tenētur re-
ſignare officio taliter acquiſito. Si ta-
men officiũ gratis dederitis: et poſtmo-
dum mutuũ recepitis ab eis qd̕ de offi-
cio recipe poſſent hoc abſq̃ omĩ pecca-
to poſſ; fieri. A. Idē ĩ ſũ. eo. ti. q. xlj. B
¶ Utrũ pſone eccleſiaſtice debeãt pſol-
uere exactões vel tallias? R. Nullo mõ
nec licz laicis exigere ab eis etiã rõne
poſſeſſionũ ſuaꝝ. domorũ. aut pdioꝝ.
extra. de immu. ec. q̃ nõnulli. lib. vj. A.
niſi pdia fuiſſent p prius pdictis exacti-
onib⁹ ſubiecta. tũc eñ trãſeũt cum one-
re ſuo. vt ſup. emunitas eccl'ie. §. ix. Sꝫ
poſito q̄ quis verus dñs eſt: et q̄ nihil
penit⁹ pcipit qd̕ vix credibile ē. quin ad
minus a ſbditis recipiat iuſticias: et ſe-
quãtur eum ĩ exercitu ĩ bello iuſto. Si
tñ ita veꝝ ſit q̄ nihil pcipit: credo (ſaluo
meliori iudicio dicit Ray.) q̄ debēt ali-
quid inter ſe ſtatuere qd̕ detur ſibi in ſi-
gnum ſubiectõis. ne al's inutiliter vide-
atur eſſe penes eũ dominiũ rei ſue. ar.
optimũ ad hoc. xviij. q. ij. eleutheri⁹. et
j. q. iiij. ſiq̃s obiecerit. Si aũt dubiteẽ qd̕
aut q̃ntũ illd̕ debeat eſſe. credo q̄ debent
obſeruare qd̕ ĩ vicinis villis vel caſtris
vel puincijs obſeruaẽ: ita tñ q̄ illa vil-
la nõ grauetẽ. Uel ſi diuerſe ſint pſuetu
dines ea q̃ min⁹ ſoluit: eligaẽ. ext̃. de cõ-
ſue. cũ olim. ĩ fi. extra. de cenſi. ex pte. in
fi. et. c. ſup eo. Et hoc totũ intelligo. ni-
ſi ipe vel aliq̃s de anteceſſorib⁹ ſuis vē-
diderit vel donauerit eis illud qd̕ ĩ ſub-
iectõis ſignũ pſueuit pcipere: tũc ei nõ
pt̃ aliquid petere. Con. Ul. et Hoſti. Et
addit Hoſti. q̄ hec vera ſũt: niſi ꝫ domi-
niũ pſcripſiſſent libertatē. vt ĩ ſum. eo.
ti. q. xxxvij. B. Ad materiã talliaꝝ poẽ
competere ſup. pedagium.

Temperãtia. vide ſup.
ſobrietas. et etiã ſup. ebrietas.

Teſtamentuʒ j°. cōiter.

Quis pt̃ facere teſtamentũ? R̃e. ſm Goff. Quilibʒ pt̃ facere qui nō ꝓhibetur. Prohibetur aũt pmo fili⁹familias. niſi de peculio caſtrenſi vel q̃ſi extra. de ſepul. lʒ. li. vj. Nec pt̃ relinquere aliq̃d ꝓ aīa ſua ſñ pr̃is aſſenſu. Sed bñ pt̃ eligere ſepulturã ſi ſup pubertatem ſit. vt hr̃ ſup. ſepultura ij. §. iij. A. Hoc etiaʒ hr̃ in dicto. c. licʒ. B. Itẽ ꝓhibetur impubes. It̃ ſeruus. Itẽ furioſus nō habẽs lucidũ interuallũ. It̃ ꝓdigus cui eſt adminiſtratio bonoꝝ interdc̃a. Iteʒ mut⁹ q̃ nihil loquit̃. Surd⁹ q̃ oīno nihil audit. vt ĩ inſti. q̃bꝰ nō eſt per. fa. teſta. ꝑ totũ. A. Et ibi ptʒ q̄ teſtm̃ non vitiat̃ ſi interdictũ admiſtratōis bonorum vel ſup̃dicte infirmitates p⁹ ei⁹ cōfectōeʒ aduenerint. et q̄ ſi ſurdi et muti fuerint litterati. pñt teſtari. vt ibideʒ in §. ſepe. B. Secus aũt poteſt cũ ſolennitate q̃ hr̃. C. q̃ po. fa. teſta. l. hac conſultiſſima. A. Et ibi requirãt q̃ hñt ſuper hoc conſulere. B. Item et illi qui ꝓprijs renũciauer̃t et nihil hñt. vt ingreſſi monaſteria. ĩ auten. de mona. §. illud. C. de ſacroſanc. eccl̃. auten. ingreſſi. xix. q. iij quia ingredien̄tibꝰ. Sed ſiquis filios habens monaſteriũ ingrediatur nullo cōdito teſtamento permittitur ei diuidere cum filijs: et inter eos ꝑticipare. vt ĩ auten. de ſanc. epiſ. §. ſiqua mulier. xix. q. iij. ſiqua mulier. A. Ibi dicitur. q̄ ſi habens liberos ingrediatur religioneʒ anteq̄̃ de rebꝰ ſuis inter eos diſponat liceat ei poſtea inter eos diuidere legittima nulla diminuta. et q̃d eis nō debẽrit monaſterio competet. Sed ſi om̄eʒ ſubſtantiã inter filios diuidere voluẽit ꝓpa ſua ꝑſona filijs cōnũerata vnã ſibi ꝑteʒ oībꝰ modis retineat: q̃ debeat iuri monaſterij ꝯpetẽ. Si võ ĩ mōaſterio moriatur anteq̄̃ inter filios legittimos diuidat legittimaʒ ꝑtem ſibi ꝑcipiãt. Reliq̃ do ſubẽ ꝑs monaſterio ꝯpetat. B. Pot̃ etiaʒ facere teſtm̃ q̃ñcũqʒ añ ꝓfeſſionẽ. cũ ad ſeculũ reuerti poſſit. ex̃t. de regu. ſtatuim⁹. A. Itẽ ĩ ſũ. li. ij. ti. v. q. cj. ſm Hoſti. B. Utrum aũt cleric⁹ poſſit facẽ teſtm̃. habes ſup̃. clericus iiij. §. ij. Heremite q̃ ſi non renũciauerunt ꝓprijs. nec ſe alicui eccl̃ie tradiderunt vitaʒ mutãdo. teſtari poſſunt. al̃s non. xix. q. iij. §. ecōtra paul⁹. A. Idem ĩ ſum. eo. ti. q. cij ſm Hoſti. B. Iteʒ teſtamenta publicorum vſurarioꝝ ſũt irrita ip̃o iure. ex̃t. de vſur. q̄̃q̄̃. li. vj. A. vbi patet q̄ hoc ẽ veꝝ niſi prius fecerint cautioneʒ ſeu ſatiſfactōnem ſm formaʒ ibi traditam. B

¶ Utꝝ religioſus in ep̃m ꝓmotus poſſit teſtamẽtum facere? R̃e. ſm Tho. ſecũda ſcd̃e. q. clxxxv. Nll̃o modo poteſt. qꝛ ſola diſpẽſatio reꝝ eccl̃iaſticaruʒ ei cōmittitur. que morte finitur ex qua teſtamentum incipit valere. Si tamẽ ex cōceſſione pape teſtamẽtum faciat nō intelligitur de ꝓprio teſtamẽtũ facere: ſed ap̃lica autoritate intelligitur ampliata poteſtas ſue diſpẽſatōis. vt poſſit valere poſt mortem. A. Idem ĩ ſum. eo. ti. q. ciij. B

¶ Quid ſiquis aliquem teſtari ꝓhibuerit? R̃e. Ab eius erit hereditate repellendus. vt. C. ſiquis ali. teſta. ꝓhi. l. ij.

¶ Quot teſtes opt̃et q̄ ſint ĩ teſtamẽto? R̃e. Regl̃ariter ſm leges ſeptẽ teſtes requirũtur. ĩ inſti. eo. §. fi. et. C. eo. l. hac ꝯſultiſſima. Hoc tamen fallit: quia q̃ñʒ valet ſine teſte. vt ſi miles ĩ bello ſcribat et moriatur. C. de mili. teſta. l. milites. A. Ibi patet q̄ hoc locum habʒ ĩ teſtamento confecto tꝑe quo ĩ militia moritur vulneratus. ſiue ſcripſerit ĩ clipeo. ſiue ĩ terra. ſiue vbicũqʒ. B. Q̃ñqʒ ſufficit vnus vt ſi fiat coraʒ imꝑatore. C. eo. l. oīm. A. Et ibi patʒ q̄ iſte teſtis eſt ip̃e imꝑator cũ fuẽit ſupplicatum ꝓ inſtituendo heredem aliquam certam ꝑſonaʒ. B. Q̃ñqʒ duo vt ĩter filios. C. eo. l. hac cōſultiſſima. §. ex impfecto. Uel ſi ĩ territorio. A. i. nō ĩ militia tꝑe quo moritur. B. teſtetur miles. ff. d̃ mili. teſta. l. lucius. Similiter etiam in his q̃ ſũt ad pias cauſas. extra eo. cũ eſſes. ꝛ. c. relatum. Q̃ñqʒ tres vel quatuor vt ex ſpeciali priuilegio. C. eo. l. ſi nō ſpeciali. et. l. ſi nō ſpeciali. et. l. ſi vn⁹. A. Et his legibus ptʒ: q̄ iſtud priuilegium nō magis artatur ad hũc nũerum triũ vl̃ quatuor: q̄̃ ad aliũ. B. Q̃ñqʒ quinqʒ videlʒ in teſtamẽto ruſtici. C. eo. l. fi. A. Ibi patʒ q̄ hoc obtinet q̃ñ teſtm̃ fit ĩ loco vbi ſepteʒ teſtes haberi nō poſſunt. B. Q̃ñqʒ

etiaꝫ octo requirũtur. vt quãdo teſtatoꝛ
vult teſtari in ſcriptis. ⁊ neſcit litteras.
vt ĩ dicta. l. hac conſultiſſima. Aduertẽ
dum ꝙ p̄dicta ſolennitas teſtium abro-
gata videtur ꝑ ius canonicũ ac etiaꝫ di-
uinũ ꝑ quod duo vel tres fidedigni te-
ſtes ſufficere videt̃ ſm̃ Jo. Hoſti. et glo.
Ray̆. vt in ſũ. eo. ti. q. ciiij. Et de hoc la-
ti⁹ dictũ ẽ ſup̄. eccl'ia j. §. v. ĩ additõe. B

¶ Quid ſi teſtatoꝛ nõ vult ꝙ teſtes ſci-
ant tenoꝛẽ teſtamenti ſui: R. Pt̃ face-
re teſtamẽtũ quod dr̃ ĩ ſcriptis. i. ꝙ ipſe
p̄mo teſtamentum ſcribat. vl' etiaꝫ ſcri-
bi faciat. et poſtea cartã clauſam repre-
ſentet teſtib⁹: dicens. Hoc eſt teſtm̃ me-
um. rogo ꝙ ſigilletis et ſbſcribatis vos
C. eo. l. hac cõſultiſſima. Sed tñ ꝑ hũc
modũ facere teſtamẽtũ non eſt tutũ: qꝛ
ml'tas obſeruãtias requirit que freq̃nt̃
cũ non ſeruãt̃ oportet ꝙ nõ valeat teſtm̃.
melius eſt ꝙ fiat ſine ſcriptis. ſ. qñ ſcri-
bitur ꝑ notariũ tm̃. B

¶ Quib⁹ verb̃ debeat fieri teſtamentũ:
R. Nõ refert ſi dicat. Petꝛ heredem in-
ſtituo vel voluntatem meaꝫ ei⁹ diſpoſi-
tioni ꝯmitto. qꝛ nõ videtur decedere ĩte-
ſtatus. ex̃ eo. cũ tibi. Nec curãdũ eſt de
verbis teſtatoris. dũmodo ſint talia ꝑ q̃
de volũtate ꝯſtet. C. eo. l. fi. A. Idem in
ſum. eo. ti. q. cvj. ſm̃ Hoſti. qui etiã dic
ꝙ ob hãc cauſã erroꝛ nõis nõ nocet. vt
¶ Vtꝝ ĩ ſcdo teſtamẽto opoꝛ- ibi. B
teat fieri mẽtionez de p̄mo: R. vt nota.
xviij. diſ. qm̃. A. ĩ glo. B. dicẽdũ ꝙ non
opoꝛtet niſi in duob⁹ caſib⁹. Vnus ſi fa-
ctum fuit teſtam̃tũ inter liberos. C. eo.
l. hac ꝯſultiſſima. §. ex impfecto. ⁊ autẽ.
ibi poſita. hec inter liberos. Alius ſi te-
ſtatoꝛ ip̄e legem ſibi impoſuit: puta. ſi ĩ
pꝛioꝛi teſtõ dixit. ſi fecero aliõ teſtm̃ nõ
valeat. vel nõ valeat niſi dixero pr̃ nr̃
ꝗc̃. tũc em̃ faciendo ſcdm̃. oportet ꝙ faciat
mentõez de pꝛio. vt. ff. de le. iij. l. ſiquis. ĩ
pꝛin. A. Idem in ſum. eo. ti. q. cviij. B.

Q: ſiquis velit caſſare teſtm̃ p̄mũ et nõ
facere ſcdm̃. nõ pt̃. niſi iam pt⁹ conditũ
pꝛimũ ſit lapſum decenniũ. et coꝛaꝫ tri-
bus teſtib⁹ dixerit nolle valere p̄mũ. A
Idem etiaꝫ ſi hoc dixerit inter acta. vt
in. l. que ſequitur. B. C. eo. l. ſancim⁹.
A. De hac ſolennitate dicẽdũ ſic̃ dictũ
eſt ſup̄. ĩ. §. Quot teſtes. B

¶ Qualit̃ ꝯfirmet̃ teſtm̃: R. Per mor-
tem teſtatoꝛis. vt hr̃ Heb. ix. Sed ante
moꝛtẽ q̃nq3 mutari pt̃ etiã ſi pacto ꝯue-
nerit ne mutet̃. C. de pac. l. pactũ qd̃ do-
tali. A. Idẽ ĩ ſum. eo. ti. q. cix. B

Teſtamẽtum ij⁹. q̃rtum

ab inſtitutõez heredis ⁊ ſbſtitu-
tõnem. In teſtamẽto tenet̃ qli-
bet inſtituere ſibi heredeꝫ aliquẽ vl' ali-
quod collegiũ. et hm̃õi. Sine inſtitutõe
heredis nõ eſſet factũ teſtamentum. vt
C. eo. l. iubem⁹. §. qſi nõ fuerit. Et ſiq̃-
dem teſtatoꝛ habeat deſcendẽtes vel aſcẽ
dẽtes. illos tenet̃ heredes inſtituere ſal-
tem in eoꝝ legittima. C. de inoffi. teſta.
auten. nouiſſima. de q̃ habes ſup̄. legit-
tima. A. Ibi ſolũ dr̃ de ligittima deſcen
dẽtiũ. Legittima v̉o aſcendentiuꝫ cũ nõ
ſit innouata videt̃ quarta ꝑs. vt ĩ inſti.
de inoffi. teſta. §. fi. Nã et ip̄i poſſũt agẽ
ꝯ teſtamentũ filioꝝ vt patꝫ eo. ti. ĩ p̄nc.
et hoc niſi teſtatoꝛ aliquid dictis deſcen
dentib⁹ ſeu aſcendentib⁹ ĩ teſtõ reliq̃rit.
tũc em̃ nõ rumpit̃ teſtamẽtũ: ſed ſupple
tur qd̃ min⁹ fuerit legittima. C. de. ĩoffi.
teſta. l. om̃i modo. cũ ſequẽtib⁹. et ſic nõ
tenetur teſtatoꝛ eos p̄ciſe inſtituere. B

Q: ſi nec deſcẽdẽtes nec aſcẽdentes habe-
at tũc ſm̃ leges pot̃ inſtituere alios q̃ſ-
cũq3. A. Si tamen inſtitueret infames
aut turpes ꝑſonas. tũc fr̃es vel ſoꝛoꝛes
pñt rumpere teſtm̃. et ſibi totam accipe
hẽditatẽ. C. de inoffi. teſta. l. frẽs. et ĩ in-
ſtit. de inoffi. teſta. §. ſoꝛoꝛ. B. Tamẽ vt
ait Tho. in quadaꝫ queſtione de quoli-
bet ſi ꝑpinqui indigerent illa hereditate
indigentia manifeſta. tũc tenet̃ eis he-
reditatem dimittere. niſi eſſent mali et
hm̃õi bonis indigni. Et dico tenetur ex
debito honoꝛis parentalis: qꝛ cũ p̄cipit̃
honoꝛare p̄rem et matrẽ. p̄cipitur etiã
honorare parẽtelam ĩ his que ad parẽ-
telaꝫ ptinent. Si aũt nõ indigerẽt ma-
nifeſte. poteſt libere in alios refũdere.
dicente ſaluatoꝛe. Da paupib⁹ et ſeque-
re me. A. Ideꝫ ĩ ſum. li. ij. ti. v. q. xcviij.
vbi et additur. Secus tamen eſt in qui-
buſdam terris de iure conſuetudinali.
In quibuſdam enim terris teſtatoꝛ põt
ex iure patrie cuicunq3 vult rem ſuam
dare vl' vendere. Alicubi ſuccedit vnus

ſ.ꝑmogenit⁹. Alicubi vltimo genitus.
Alicubi omẽs ꝑ diuiſionẽ. Igit̃ ſi ꝯſue-
tudo q̃ iuri equiualet dat alicui licẽtiã
liberã aut alteri ꝯferendi vel totam vel
ꝑtez hereditatis. nõ ꝑiudicat alicui fa-
ciẽdo qđ pt̃ de iure. Nota tñ ꝯſuetudĩes
irratõnabiles etiã circa hoc reprobari.
Vñ Inno. q̃rt⁹ ſcribẽs ad quoſdã epõs
theutonie reprobat cõſuetudinẽ vel ſta-
tutũ ſuꝑ hoc. ꝙ null⁹ poſſit ĩ vltima vo
lũtate legare eccleſijs vel alijs pijs locis
aut quibuſcũq3 ꝑſonis pluſq̃ quinq3 ſo-
lidos vſualis monete. ⁊ ꝑcipit hmõi ſta-
tuta denunciari penit⁹ nõ tenere. ¶ B
¶ Nunqđ teſtator pt̃ ſubſtituere alium
heredez qui debeat ſuccedere ꝑmo here-
di. R̃. Si teſtator habeat filios impube-
res pt̃ eis ſubſtituere quoſcũq3 velit. q̃
ſuccedẽt eis ſi nõ venerint ad pubtatez.
vt. C. de impu. ⁊ alijs ſubſti. l. ſi teſtõ. A
Et ibi patz ꝙ taliter ſubſtitut⁹ dr̃ dire-
ctus heres. et ſic totã capit hereditatez
ſñ aliq̃ diminutõne. B. Si vo venerint
ad pubertatem. pt̃ eis ſubſtituere ſi mo
riãtur ſñ liberis. A. Idez etiãſi moriãt̃
cũ liberis. C. de impu. et alijs ſbſti. l. he-
res. et. l. ſe. Debet tñ ſalua eſſe ei⁹ legit-
tima: vt ſequit̃. B. Et intelligitur ſub-
ſtitutio deducta legittima filiorũ. et de-
ducta q̃rta toti⁹ q̃ dr̃ trebellianica. quaz
deducit quilibz inſtitut⁹ heres. cui alius
ſubſtituitur. A. ſ. vulgariter et poſt pu-
bertatem inſtituti. vel etiã cum accipit
hereditatez ꝑ fidei cõmiſſum ab inſtitu-
to herede: qui a teſtatore grauat⁹ eſt he-
reditatẽ alteri reſtituere. vt in. c. Rayn-
nuti⁹. de quo infra. B. vt ext̃. de teſta.
Raynuti⁹. Et de hac materia iſta ſuffi-
ciãt. et q̃ dicta ſunt ſuꝑ. hereditas.

Teſtamentũ iiij.° q̃tum

ad executorez. Vtꝝ teſtator poſ-
ſit heredibꝫ ſuis ꝑ teſtamẽtũ pe-
nam imponere ſi nõ paruerint volũta-
ti ſue? R̃. Sic. vt in Inſti. de le. §. pene.
dũ tñ qđ teſtator ꝑcipit nõ ſit turpe vel
inhoneſtũ. ff. de con. inſti. quidã. A. Et
idem hr̃ in dicto. §. pene. ad fi. B
¶ Per quez cogetur heres teſtamentũ
ſiue voluntatez defuncti adimplere? R̃.
Heredes infra annũ cogendi ſũt ꝑ epm
adimplere. etſi neglexerint tunc ipſemet
epũs exequat̃. extra eo. nos quidez. et. c.
ſi heredes. A. vbi dr̃. Si hedes iuſſa te-
ſtatoris non adimpleuerint ab epõ loci
illi⁹ omĩs res que eis relicta eſt canoĩce
interdicatur cũ fructibꝫ et ceteris emo-
lumentis. vt vota defũcti impleãtur. et
de termino anni ⁊ ꝙ epũs per ſe exeq̃tur.
hr̃ ĩ dicto. c. nos. et incipit iſte annus a
tpe amonitionis. ſm Hoſti. et ĩ ſum. li.
ij. ti. v. q. cxj. B. Nec obſtat ſi forte teſta
tor interdixerit ne epũs ſe intromitteret
ext̃ eo. tua. A. Idem in dicta. q. cxj. ſm
Hoſti. ⁊ eo. ti. q. xcvij. ſm Ray. ⁊ glo. B
¶ Vtꝝ defunctus ſentiat detrimentum
quia tardãtur elemoſine quas legauit?
R̃. ſm Tho. in quolibet. Dicendũ ꝙ q̃-
tum ad meritum elemoſine nullũ detri-
mentũ patitur ex ꝑdicta tarditate. ma
xime ſi q̃tum in ipſo fuit cauſam adhi-
buit vt hmõi elemoſine cito darẽtur. q2
meritũ principaliter ex voluntate ⁊ in-
tẽtione dependet. Sed q̃tũ ad effectum
elemoſine patit̃ detrimentũ: nõ quidem
vt ꝑ huiuſmodi tarditate puniat̃: ſ3 q2
remedium ei non adhibetur dũ ſuffra-
gia differũt̃ quibꝫ plurimũ iuuaret̃. A
Idez ĩ ſum. eo. ti. q. cxiij. B. Similiter
nõ patit̃ detrimẽtũ ſi differat̃ reſtitutõ
quã ipſe mãdauit fieri. et licz tarde et in
morte: tñ fecit qđ potuit. A. Licet hoc
caſu nõ grauet̃ quo ad damnatõez: pu-
to tñ ꝙ facta reſtitutõe citi⁹ a pena ab-
ſoluatur. ſicut ĩ cronicis mĩoꝝ legit̃ de
quodaz q̃ impediebat̃ ab ingreſſu para
diſi quouſq3 facta fuit reſtitutio ad quã
tenebatur. B
¶ Vtrum executor debeat retardare di
ſtributõnẽ elemoſinaꝝ ad hoc ꝙ res de-
functi melius vendãtur? R̃. ſm Tho. in
quolibet. Dicendum ꝙ in mora modici
temporis non videtur eſſe magnum pe-
riculum. Vnde ſi executor per modicuz
tempus elemoſinas dare differat vt re-
bus defuncti melius vẽditis ampliores
elemoſinas dare poſſit: laudabilit̃ hoc
facit. Si vo econtrario per multũ tem-
pus differat elemoſinas diſtribuere vt ĩ
modico ampliores elemoſinas faciat ñ
videtur eſſe ſine culpa: quia forte defũ-
ctus interim a purgatorio liberatur. in
quo dum ipſe eſſet. remedium ſuffragi-
orum maxime ei neceſſarium fuerit.

Hoc autē relinquit̄ prudētis executoris
examini. vt. ſ. ꝯſideratis dilatōe tpis. et
ꝯditione pſone q̄ citi⁹ vel tardi⁹ liberā-
da eſt. et etiā q̄ntitate augmēti elemo-
ſinaꝝ. faciat qđ viderit expedire defun-
cto. A. Idē in ſum. eo. ti. q. cxviij. H. De
legatis alia quedam habes ſup̄. legare.
¶ Quid ſi de pluribꝰ executoribꝰ teſta-
mēti vn⁹ moriat̄ vel eſt ī remotis. vl' nō
vult exequi: R̄. Ali⁹ pt̄ executōeʒ implē
niſi teſtator aliud expſſerit. ext̄ eo. reli-
gioſus. li. vj. Utrū religioſus poſſit eſſe
executor teſtamēti. hēs ſup̄. religio j. §.
penult̄. A. Predictis adde q̄ dr̄ ī inſtit.
de acti. §. itē mixta. videlʒ q̄ qui relicta
eccleſijs vel alijs venerabilibꝰ locis dare
diſtulerit vſq3dum ī iudicio vocet̄: ipm
relictum dare compellitur. et aliud tā-
tundem pro pena. H

Teſtis j°. Quis poſſit eē
teſtis. ſiue q̄ ꝯditōes requirāt̄ ī
teſte: R̄. Principaliter q̄deʒ re-
quirūtur q̄ ī his v̄ſibꝰ ptinet̄. Conditō.
ſexus. etas. diſcretio. fama. Et fortuna.
fides. ī teſtibꝰ iſta requires. A. Hoc fuit
dictū Goff. qui etiā dicit q̄ regulariter
oēs pñt eſſe teſtes qui nō phibent̄. vt in
ſum. li. j. ti. v. q. clxxvij. H. Primo ḡ re-
quirit̄ cōditio. ſ. vt nō ſit ſeruus: q2 ſer-
uus nō recipit̄ ad teſtioniū. C. eo. l. qm̄
liberi. Nam ſuus ſepe metu dn̄antis te-
ſtimoniū ſupprimit veritatis. ext̄. de ob.
ſig. forus. §. teſtes. iiij. q. iij. §. iteʒ ī cri-
miali. iij. q. v. accuſatores. Fallit tn̄ hoc
cū de facto ſerui q̄ritur. nō tn̄ p dn̄o vel
ꝯ dn̄m. vt in. §. itē ī crīali. v̄. item ſerui.
A. vt ſi p ſeruū aliq̄d dicatur depoſitū
vel comodatū ſm glo. Ibiq3 etiaʒ addit
Et ſic viles pſone recipiūt̄ vbi de facto
eaꝝ agit̄. Et idē videt̄ ī. l. ſeruos. C. eo.
Jt etſi deficiūt alie pbatōnes admittit̄
etiā ſeruus: ſʒ cū tormētis. ſm Goff. vt
ī dicta. q. clxxvij. H. Secūdo requirit̄
ſexus. q2 femia nō admittitur ad teſtio-
niū ī cā crīali. xxxiij. q. v. mulierez. niſi
cū de crimie ciuiliter agitur. tūc. n. ad-
mittitur etiā ꝯt̄ clericos. extra eo. qm̄.
et. c. tam lr̄is. A. Itē admittitur muli-
er ī cauſa crīali cū agitur p inquiſitōeʒ
vt notat glo. ī dicto. c. qm̄. H. In ciuili-
bus aūt admittit̄. xv. q. iij. §. ex eo. Non
admittitur etiaʒ ī teſtamētis. vt ī inſti.
de teſta. §. teſtes. A. Idem qđ h̄ no. ī di-
cta. q. clxxvij. H. Et nota q̄ mulieres cā
ferēdi teſtioniū nō debent inuite ad iu-
diciū trahi: ſʒ cū nccīū fuerit teſtimo-
niū eaꝝ iudex in expēſis pducētis mit-
tat q̄ tabellionem aut aliā pſonā idoneā.
vel ſi hoc iure phibente ī caſu nō poſſit
pſonaliter ipē vadat. vl' ſi nō deceat ire
aliū mittat. Hoc explicite hr̄ ext̄. de iu-
di. mulieres. li. vj. Tercō requirit̄ etas.
Naʒ ī ciuilibꝰ nō admittitur minor. xiiij.
annis. iiij. q. iij. c. j. In crimialibꝰ v̄o nō
minor. xx. vt ibideʒ dr̄. §. in crīali. v̄. itē
ī teſtimoniū. Quarto requirit̄ diſcretō
q2 nō recipitur ad teſtimoniū furioſus
ſiue mētecapt⁹. A. niſi tpe lucidi inter-
ualli. vt ī. §. nec furioſus. de q̄ infra. H.
ſicut nec ad iudicādum. iij. q. vij. §. tria.
q2 nō eſt compos ſue mentis. ff. q̄ teſta.
fa. poſ. l. q̄ teſtō. §. nec furioſus. Quin-
to requiritur fama. Nā infames a teſti-
monio repellūtur. extra. de teſti. cogen.
preterea. Nec pdeſt pñia. q2 lʒ aīas p pe-
nitentiaʒ ſaluare poſſimus: infamiā tn̄
nō poſſumus abolere. ij. q. iij. c. h̄ colli-
gitur. Nam et act⁹ legittimi ſūt infami-
bus interdicti. ext̄ eo. licʒ ex quadā. et ī
glo. ibidē. Et hoc intellige niſi prius fu-
erint ī integꝝ reſtituti. iiij. q. iij. §. itē in
crimiali. v̄. itē. l. iul'. ij. q. iij. p̄uaricatorē
in fi. Iteʒ adeo debet eſſe teſtis ſine oīm
infamia q̄ ſi ḡuata fuerit ei⁹ opio ad te-
ſtioniū admitti nō debet. ext̄. de excep.
deniq3. ij. q. vij. teſtes. ⁊ p̄cipue ī crimia-
li cā. extra eo. teſtimoniū. It debet eſſe
ſn̄ crimine. Nā crimioſus repellit̄ ab oī
teſtimonio q̄diu ī crimine pſeuerat. Si
v̄o ſit emendat⁹ non repellit̄ ī cā ciuili.
A. niſi eū fuerit comitata infamia. vel
fuerit piurus. vt ī dicto. c. teſtioniū. H.
Sed ī crīali talis repellit̄ ſi de crimine
fuerat pri⁹ cōuict⁹ vel ꝯfeſſus. vel nūc p
exceptōʒ ꝯuincat̄ vel ḡuata eſt ei⁹ opio
p eo q̄ aliqn̄ ſic fuit repulſus. Aliter v̄o
qui emendat⁹ eſt recipit̄ etiaʒ in crīali.
A. ſ. cum de crīe agit̄ ciuiliter. vt ī dcto
c. teſtioniū. Alr̄ ī crimiali etiā p⁹ pñiaʒ
repellitur ſi ꝯuincat̄. vt dictū eſt in di-
cto. c. teſtimoniū. H. Hec omia in predi-
cto. c. teſtimoniū. cū his que ibi notāt̄.
Sexto req̄rit̄ fortuna. ſ. an ſit locuplex

vel egen⁹.vel lucri cauſa q̄d faciat. Hoc
iudici ꝯſiderādum eſt.iiij.q.iij.teſtes.v̄.
itē teſtiū. Septimo requirit̄ fides.q: i-
fidelis ꝯtra fidelez nō admittit̄.ij.q.vij.
ſi heretic⁹.xxiij.q.iiij.ip̄a pietas. A .ꝑ
fideli aūt bn̄ admittit̄ teſtimoniū infi-
delis ꝯtra fidelem. Et ſimiliter ꝑ infideli
ꝯtra infidelem.dicto.c.ſi hereticus. B.
Hec ḡ ſūt principalia ī teſtibꝫ ꝯſideran-
da. Sūt et alia q̄daz ꝯſiderāda: que hic
ſtatim ſequūtur. Primo videlꝫ vtrū ſit
inimicus ei⁹ ꝯt̄ quez dat teſtimoniū vel
amicus ei⁹ ꝑ q̄ teſtificatur.iiij.q.iij.te-
ſtes.v̄.idoq; ī ꝑſona. Itē obſcuri et ig̃ti
nō admittūtur.vel ſolū admittūtur cū
tormētis aut verberibꝫ.vt in auten.eo.
§.ſancim⁹. A .Et ibi ptꝫ.q̄ hec obtinēt
qn̄ ex aliq̄ ꝯiectura dubitatur de corru-
ptione. B. It̄ nec executores negocioꝝ.
aut ꝓcuratores qui ī ip̄a cā fuer̄t acto-
res.vel rn̄ſales.extra eo.inſuꝑ. Immo
etiaꝫ qui fuit ꝓcurator vel aduocat⁹ in
priori iudicō nō recipit̄ ī teſtē in cauſa
appellatōis.ex̄t eo. Romana.li.vj.

¶ Utrū quis poſſit admitti ad teſtioniū
ī ſua cauſa: R. Non. neq; p̄ncipalit̄ ne-
q; ſecundario.C.eo.l.oībꝫ. Un̄ vēditor
ī cauſa rei vēdite nō admittit̄ ꝑ empto-
re: q: cā ꝓp̄a vēditoris eſſe videt̄.neq; vē-
ditor ī cauſa pignoris ꝑ creditore.ff.de
app.l.ab executore.§.alio ꝯdēnato. Fal-
lit hoc in legatarijs ⁊ fideicōmiſſarijs q̄
ferunt teſtimoniū ī cā teſtamēti cū agi-
tur de hereditate.nō de legatis et fidei-
cōmiſſis ſuis. Bene tn̄ pn̄t ſcribi et eſſe
teſtes ī eo teſtō in q̄ aliquid eis legatuꝫ
eſt.C.de teſta.l.dictātibꝫ. It̄ fallit ī col-
legijs et corꝑibꝫ ī q̄bꝫ ſingulares eoꝝ ꝑ-
ſone ꝑ cā vniuerſitatis ferre pn̄t teſtio-
niū.xiiij.q.ij.ſi ꝑ prudētiam.ex̄t eo.in-
ſuꝑ.et.c.cū nūcius. Et hoc ideo: q: cau-
ſe vniuerſitatis nō ſūt ſingl'oꝝ. etſi co-
modū ꝯtingat ſingl'os.vt.xij.q.ij.q̄ ma-
numittit̄. Et intellige niſi fuerint acto-
res vel rn̄ſales ī ip̄a cā.vt ī p̄cedenti.§.
dictū eſt. A .⁊ ꝓbatur ī dicto.c.inſuper.
Et id̄ qd̄ ī hoc.§.no.ī dc̄a.q.clxxvij. B

¶ Utꝝ ī cauſa cōi duoꝝ alter admitti
debeat ad teſtimoniū: R. Non. q: cā cō-
munis duoꝝ vtriuſq; eſt.arg.ff.de ritu
nup.l.illud. Et itez ī ſocio crimīs ⁊ pti-
cipe.iiij.q.iij.itē ī criminali.v̄.itez libe-
ri.extra eo.c.veniēs. Nec ob.ex̄t eo.qm̄
Naz illud eſt ſp̄ale ī cā denūciatōnis vel
ibi admittūt̄ ſocij criminis ad p̄ſūptōꝫ.
extra.de adul.ſignificaſti. Credit̄ etiaꝫ
ſocijs criminis ī exemptis.vt ī crimine
leſe maieſtatis.et h⁹.lxxix.diſ.ſiq̄s pa-
pa viuēte.vj.q.j.ſiquis cū militibꝫ.xxv
q.iij.nemini.ex̄t.de confeſ.c.j. Idem in
dicta.q.clxxvij. B

¶ Utꝝ parentes vel liberi poſſint ꝑ vl'
ꝯtra ſe teſtimoniuꝫ ferre: R. Generalit̄
ꝑ rectā lineaꝫ aſcendētes vel deſcendētes
ꝑ vel ꝯtra ſe idonei teſtes nō ſūt.iiij.q.
iij.§.itez in criminali.v̄.itē teſtis.et.v̄.
item parentes.ff.eo.l.teſtis. Idez eſt de
matre.ſed tn̄ ambo parentes ī caſu ad-
mittūt̄ ꝑ filio.ſ.cū querit̄ de etate vl' na-
tiuitate.ex̄t.q̄ fil.ſint leg.trāſmiſſe.⁊.c.
ꝑ tuas. A .Et in his.c.ptꝫ q̄ hoc ē veꝝ
niſi certis indicijs ⁊ teſtibꝫ ꝯtrariū ap-
pareat. B . Itez vbi agit̄ de impedimē-
to matrimonij rōne ꝯſanguinitatis vel
affinitatis.extra eo.quotiens. Ceterū ſi
agitur an m̄rioniū ſit ꝯtractū vel non.
tunc mater ſuſpecta eſt ſi vir ſit ſuꝑior.
extra eo.ſuꝑ eo. Quē caſū hēs ſuꝑ.ma-
trimoniū vij.§.fi. Sūt aūt quedaz ꝑſo-
ne q̄ aduerſus ꝯiunctos ſuos teſtioniuꝫ
dicere nō cogūt̄.vt aduerſus ſoceꝝ.ge-
nerū.vitricū.p̄uignū.ſobrinū.ſobrinā.
ſobrine natū.eoſq; qui ī p̄ori gradu ſūt.
Item aduerſus patronū et p̄ronam. et
liberos ei⁹.vt.iiij.q.iij.§.itez ī crimīa-
li.v̄.item.l.iulia. Et alie etiam ꝑſone q̄
ibidem computāt̄: q̄ generaliter a ferē-
do teſtimonio ſunt exempte. A .Et ibi
pn̄t videre q̄ habent hoc agitare. Et itē
qd̄ in hoc.§.no.in dicta.q.clxxvij. B

¶ Utrum teſtes ꝓduci poſſint de domo
actoris: R. Nec de domo actoris nec ac-
cuſatoris nec ī cauſa ciuili nec crimīali
teſtes ꝓduci debent.quia eorum teſtio-
nium ſuſpectum eſt.iij.q.v.ꝑ totū.iiij.q
iij.§.itē ī crīali.v̄.item etiā iure ciuili.
Omēs aūt predicti qui repellēdi ſūt de-
bent admitti ſi is contra quez ꝓducun-
tur eorum teſtimonio in alio iudicio ſit
vſus.niſi inimicitias poſtmoduꝫ exor-
tas docuerit.vel aliquod alid̄ legittimū
poſt emergens ſeu corruptionem. vt in
predicto.§.item in criminali.v̄.item ſi-
quis teſtibus.⁊.C.eo.l.ſiquis teſtibus.

A. Jdē ī dicta.q.clxxviij.B'.Nota q ſa-
cerdos non debꝫ eſſe teſtis ī inſtrumen-
tis cōfectis totaliter inter ſclares.xiiij.
q.ij.q̄q.Hoc ītellige de honeſtate.et nō
de neceſſitate.A. Jbi dī.Ēq ſacerdotū
teſtimoniū credibile hēat:tñ ī ipſis ſcli
negocijs p cōficiēdis inſtrumētis ad te-
ſtimoniū non rogent:qꝛ eos talibꝫ rebꝫ
intereſſe non ꝯuenit.Si aūt euentu aliq̄
cauſe interfuerint. et aliq̄d viderint vl'
audierint vbi nulle idonee ſeculariū in-
ueniātur pſone.ne vēitas occultetur et
malus vt bonꝰ extimet.ī ꝓuidētia ꝓrij
ſit epi. vt aut corā ſe ꝛ ꝯpetētibꝫ iudici-
bus:aut aliter veritatēꝫ bonorifice te-
ſtificentur. B

Teſtis ijꝰ.de numero te-
ſtiū.Et quidēꝫ duo teſtes regu-
lariter ſūt neceſſarij.ꝛ ſufficiūt.
ff.eo.l.vbi nūerus.iiij.q.iij.§.itē ī cri̇a-
li.ū.itē vbi.A. Jdē in ſum.li.ij.ti.v.q.
clxxviij.ſm Hoſti.et Goff. B

Utrꝫ ī aliquibꝫ cauſis ſufficiat vnꝰ te-
ſtis:Re.Licꝫ cōiter nō ſufficiat vt nunc
dictū eſt.ſtatur tñ teſtionio vniꝰī his ī
quibus alteri ꝑiudiciū nō infert:puta.
ſi dubitat de aliquo an fuerit baptiza-
tus.vel an eccleſia ꝯſecta.de ꝯſe.diſ.iiij
pꝛuulos.et.c.cū itaqꝫ.Jtēꝫ ſtatur teſtio-
nio vniꝰ vbi de conſenſu ꝑtiū ita ꝯueit.
cū ꝛ teſtimonio aduerſarij ſtari poſſit.
C.de fidei cōmiſ.l.fi. Jtē qñ q̄ritur vtrū
aliquis ſit emēdatꝰ de crīe ſtatur teſtio-
nio ſacerdotis.extra.eo.teſtimoniū.A.
Jbi non bñ hoc ꝓbatur:ſed ex eo qꝛ cū
in ſecreto ꝯfiteat alr ꝓbari non pt.ſm
Hoſti.et ī dicta.q.clxxviij.vbi etiaꝫ ptꝫ
ſm eundē q idem eſt de eo qd̄ ſequit.B.
Jtē ī correctōe frña ſup ꝑma correctōe
caritatiua p vnū ſoluꝫ ꝓbat:qꝛ nec alr
pt.ext eo.ī omi.A. Jdē qd̄ ſup.nota in
dicta.q.clxxviij.ſm Goff Ray.ꝛ Hoſti.
B. Jd eſt qñ teſtamētū valet vniꝰ teſti-
monio.qñqꝫ nulliꝰ.qñqꝫ requirūt ples
vt ſup.teſtiū j.§.iiij. Jtē lꝫ vnꝰ teſtis nō
faciat ꝓbatōeꝫ:facit tñ ꝑſūptionē. ext.
de ſuc.ab inteſ.c.fi.

Utrꝫ ī aliquibꝫ requirant ples teſtes
q duo:Re. Jn multis ples req̄rūt.Naꝫ
in teſtis plures requirūt. vt ſup.teſtiū
j.§.iiij. Jt ī donatōibꝫ cauſa mortis re-
quirūt q̄nqꝫ teſtes.C.de dona.cā mor.l.
fi.et ī codicill.C. de codicill.l.fi.ī fine.
Similiter req̄rūtur q̄nqꝫ teſtes.A.ro-
gati.vt ī dicta.q.clxxviij.B.qñ debitor
vult ꝓbare ſolutum debitū qd̄ ī ſcriptis
fuit factū.C.eo.l.teſtiū.A.et ibi ptꝫ q
ſimiliter pt hoc ꝓbari p aliā ſcripturā.
etſi illa ſcriptura amiſſa fuerit.pt et a-
miſſio ꝛ ſolutio p pautiores teſtes ꝓba-
ri.B. Jtē requirūt q̄tuor teſtes cū dā-
tur ad reprobādū inſtrā.ar.ext.de fide
inſtru.cū Johes. Jtē ꝯ quaſdaꝫ pſonas
vt ī.§.ſe.dr.A.Dictū.c.cū Johes.non
videt bñ ꝓbare hoc ad qd̄ allegatur:ſꝫ
ī ar.facit dicta.l.teſtiū. B

Utrꝫ ꝯ aliq̄s pſonas requirat maior
nūerꝰ teſtiū:Re.ſm Tho.ſecūda ſcde.q.
lxx.Sic.ij.q.iiij.ꝑſul.A.i.epūs cardi-
nalis ſm glo.ī.c. preſul.ij.q.iiij.ꝛ Gof.
vt ī dicta.q.clxxviij.B.nō damnet niſi
lxxij.teſtibꝫ.Preſbiter aūt cardīalis.niſi
xliiij.teſtibꝫ.Diaconꝰ cardialis vrb ro-
me.niſi.xxviij.teſtibꝫ.Subdiaconꝰ.aco-
litus.exorciſta.lector. oſtiariꝰ.niſi.vij.
teſtibꝫ.Et hꝫ locū ſpālīter ī epis.ꝑſbite-
ris.diaconibꝫ.ꝛ clericis eccl'ie romane.
ꝓpter eiꝰ dignitatem.et hoc triplici rōe.
Primo quidē:qꝛ ī ea tales inſtitui debēt
quoꝝ ſcītati plꝰ credatur q multis te-
ſtibꝫ.Scdō qꝛ hoīes qui habent de alijs
iudicare ſepe ꝓpter iuſticiā multos ad-
uerſarios habēt. vñ et nō paſſim credē-
dum eſt teſtibꝫ ꝯ eos.niſi magna multi-
tudo ꝯueniat. Tercio qꝛ ex ꝯdemnatōe
alicuiꝰ eorū derogaret ī opinione hoīm
dignitati et autoritati illiꝰ eccl'ie. qd̄ eſt
ꝑiculoſiꝰ q in ea tolerare aliqueꝫ pecca-
torem niſi valde publicum de quo graue
ſcādalū oriat.A.Predictis adde qd̄ dr
in.l.j.ff.eo.ſ. q iudices ſufficientē nūe-
rum teſtiū moderentur. et eū ſolū nūe-
rum teſtiū quē nccium eſſe putauerint
euocari patiant. ne effrenata ptāte ad
vexādos hoīes ſuꝑflua multitudo teſtiū
ꝓtrahat.Et regulariter effrenata mul-
titudo videt ſi excedit nūex.xl. ext eo.
cum cauſaꝫ. Quod tamen videtur reli-
qui arbitrio iudicis ſm exigentiā cau-
ſarum.cum ſit indeterminatum.extra.
de offi.deleg.de cauſ.Et ſentit glo.ī di-
cto.c.cum cauſam. B

Teſtis iiij.° q̃tū ad actū
teſtificandi. Utꝝ teſtis qui ſe ſb-
ſcribit alicui negocō preiudicet
ſibi? R̷. Si ſcienter hoc facit preiudicat
ſibi. ita ꝗ ↄtra illō nō poteſt poſtea re-
clamare q2 approbaſſe p̄ſumit̄. Secus ſi
ſubſcribit noīe alieno: q2 ꝑ hoc nō intel
ligit̄ cōſentire. vt nota ex̄t̄. de his q̄ fiūt
a p̄la. ſn̄ ↄſen. ca. q̃to. A. Clari⁹ hoc no-
tat glo. ī. c. ſiquis p̄ſbiteroꝝ. extra. d̄ re.
eccl. nō alie. Etiaz no. ī ſum. li. ij. ti. v. q.
clxxvij. vbi ⁊ addit̄. Et ex hoc collige ꝗ
non fit p̄iudiciuz alicui ſi aliquid fit eo
preſente et non ↄtradicēte. niſi aliquod
ſignū debeat ↄſenſus aſſumi. B

¶ Quotiens pn̄t teſtes ꝓduci? R̷. Tres
tm̄ ꝓductōnes fieri poſſūt in cauſ eccle-
ſiaſticis vl' ciuilib9: ſed non q̃rta niſi iu-
ret ꝗ non didicerit teſtificata. A. nec ꝑ
ſe nec ꝑ aliū. et ꝗ non ꝑ dolū vel ꝑ artē
q̃rtaz ꝓductōez petat: ſed q2 q̄s vult de
nouo ꝓducere pri⁹ hr̄e non potuit. ex̄t̄
eo. vltra terciaz. B. Quinta nullo mo-
do concedit̄. extra eo. ī cauſis. Et hoc ī-
telligas niſi aliquis teſtiū ī primis ꝓdu-
ctōnib9 impeditus fuiſſet. nā ꝓbato im-
pedimento ſine aliq̄ ſacr̄o dabitur alia
dilatio etiaz centeſima. ſm̄ Inno. Et ſic
intellige. extra eo. vltra terciā. A. Idez
in ſum. eo. ti. q. clxxix. ſm̄ Hoſti. q̄ cla-
rius ſic loquitur. Et hoc intelligas ſi in
prima ꝓductōe ſecūda ⁊ tercia: ꝓduxit
aliquē teſtem. Al's ſi impedit⁹ fuiſſet in
p̄ma. ſecūda et tercia ꝓbato impedimē-
to ſine aliquo iuramēto dabit̄ ſcd̄a dila
tio. ſicut et centeſima vel milleſima. ſm̄
dn̄m meū Inno. q̃rtum. Et ſic intellige
extra eo. vltra. B

¶ Quot ſūt que tollūt copiā ꝓbandi ꝑ
teſtes? R̷. ſm̄ Goff. Quatuor. Uidelȝ pu
blicatio atteſtatōnuz. ex̄t̄ eo. de teſtib9.
et. c. intimauit. Itē renūciatio ſiue cō-
cluſio. extra eo. fraternitatis. Itez q̃rta
ꝓductio. vt ī p̄cedēti. §. Itez numer⁹ te-
ſtium effrenatus. ex̄t̄ eo. ſignificauer̄t.
et. c. cum cauſā. A. Idē in dicta. q. clxx-
ix. Et de hoc vltimo dictū eſt ad finē p̄-
cedentis. c. in additione. B

¶ Utꝝ teſtis teneat̄ iurare ⁊ q̄liter? R̷.
Nulli teſti q̃tecūq3 religionis ſit credit̄
niſi iurauērit. ex̄t̄ eo. nuꝑ. Pt̄ tn̄ remit-
ti iuramētū de ↄſenſu ꝑtiū. ex̄t̄ eo. tuis.
niſi ī cauſa m̄rimoīali. q2 tūc nec ↄfeſſi-
oni ↄiugū ſtat̄. extra. de eo q̄ ↄg̃. cōſāg.
vx. ſue. ſuꝑ eo. Et iurabūt tactis ſacro-
ſctis euāgelijs niſi eſſet ep̄s qui iurabit
ſolū ꝓpoſitis euāgelijs. ex̄t̄. de iura. calū.
c. fi. A. Item in ſum. eo. ti. q. clxxxj. ſm̄
Hoſti. q̄ etiā idē dic de ſacerdote. ſ. ꝗ nō
tangat ſancta euāgelia iurādo ſicut nec
ep̄s. Alij aūt vt ibi ptz. dicūt hoc ſpecia-
le ī ep̄o. Ueritas eſt ꝗ de ip̄o tm̄ loquit̄
dictum. c. finale. B

¶ Sed quid debet teſtis iurare? R̷. De-
bet iurare ꝗ dicet totā veritatez quam
nouit de illa re. iij. q. ix. hortamur. et ꝗ
nō admiſceat falſū. nec aliq̄d de ſuo ad-
ijciat. iij. q. ix. pura. Item addit̄ de quo-
rūdaz ↄſuetudine ꝗ nulli pandet teſtio
niū. et hoc hn̄. iiij. q. iij. §. itez in crīali.
v. itē qui falſo. extra eo. fr̄nitatis. A. Id
in dicta. q. clxxxj. ſm̄ Hoſti. B

¶ Quid iurāt teſtes qn̄ ꝓcedit̄ ꝑ inqui-
ſitōnem? R̷. Si fiat inquiſitio ↄ̄ ꝑſonaz
ſingularē d̄ aliquo crimine. iurat teſtis
ꝗ ſuꝑ illo dicet plenā veritatem. ex̄t̄. de
ſimo. licet hely. Si v̄o fiat inquiſitio ſr̄
ſtatu eccleſie iurat dicere veritatē d̄ oī-
bus que ſcit vel credit ī eccl'ia reformā-
da. exceptis dico occultis. ex̄t̄. de accuſ.
olim. Uel iurat ꝗ rn̄debit veritatem ad
interrogata. ex̄t̄. de accu. cū dilect⁹. Et
intellige ꝗ occultū hic d̄r crimē qd̄ nō ē
maīfeſtū. vel de q̄ aliq̄s nō eſt infamat⁹
Nā ſi de occultis de quib9 nō p̄ceſſit īfa-
mia aliq̄d dixerint teſtes. nō valebit di-
ctū eoꝝ. A. Etiāſi duo vel pl'es ſciuerit
crimen ⁊ iuramēto affirmēt vt in. c. qd̄
ſequit̄. B. ex̄t̄. de accu. inquiſitōis. vt et
Tho. dicit in ſe. x. §. qui incipit. Utꝝ hō
A. Idē in ſum. li. iij. ti. xxxj. q. vj. v. for-
ma autē ⁊c̄. vbi etiam addit̄ ſm̄ Ul. Oc-
culta autē hic vocam⁹ nōſolum ſecreta
ↄfeſſionis: ſed etiaz oē crimen de q̄ q̄s
nō eſt infamatus. Sciendū tn̄ ꝗ ſi fiat
inquiſitio ſuꝑ certis capitulis. tūc ī iu-
ramēto nō apponetur hec clauſula exce-
ptis occultis. Sed cū infamia p̄ceſſerit
ſp̄aliter de hoc crīe determīato ſm̄ nu-
meꝝ dicent teſtes quicquid de hoc ſciūt
vl' credūt etiāſi ſit occultū. dūmodo nō
ſciat̄ ſolū ꝑ ↄfeſſionē. Uel ſi aliq̄s infa-
mat⁹ ſit de fornicatione cū hac muliere

et ſuꝑ hoc fiat inq̄ſitio: debet teſtis dicē
etiā ſecretas circūſtātias q̄s nouit etiaꝫ
ſi iurauit ſecretū tenere. Dixi autē inq̄t
determinato ſm numerū. qꝛ ſi ſolū de ſpē
criminis ē infamatus: tūc nō debꝫ teſtis
reuelare occulta. Qñ aūt generalis fit i⸗
q̄ſitio: tūc ſi de occultis de q̄bꝫ ñ ꝑceſſit i⸗
famia aliquid dixerit teſtes: nō valebit
dictū eoꝝ. nec ille ꝓpter hoc erit punien⸗
dus. dicto. c. inq̄ſitōis. Et ē rō differētie
quia cū ſuꝑ certis articulis inq̄rit̄ vl' cō
mittit̄ inq̄ſitio: ſcit̄ ꝑceſſiſſe īfamia: ſed
non ſic in generali inq̄ſitōe. B

Utrū liceat teſti aliquid recipere? R.
Pro ferēdo teſtimonio nihil d̄bet recipe
xiiij. q. v. non ſane. niſi tm̄ expēſas ab eo
q̄ eū ꝓducit. iiij. q. iij. venturis. Etſi acce
pit turpiter accepit. ⁊ reſtituet ei a quo
accepit. niſi ille dederit ad corrūpendum
teſtē. tūc eīm debet dari ei ī cuius iniuri
am accepit. A. Uel pauꝑibus ſm Raꝑ.
Hoſti. aūt dicit ꝙ ſi pecuniaꝫ accepit vt
verū teſtimoniū diceret: debet hoc pau⸗
ꝑibus erogare. vt ī ſū. eo. ti. q. clxxxviij.
Hoc poteſt itelligi qñ dans nō redimit
vexationē ſuā. quia nō requirebat̄ a te⸗
ſte. Et d̄ hac materia lati⁹ dictū ē ſupra.
reſtitutio j. §. xiij. in additōe. B

Qualiter teſtis deponere debeat? R.
Teſtis tanq̄ cōis ꝑſona debet dicē purā
veritatē quā ſcit ſuꝑ facto nulla abiecta
falſitate. iij. q. ix. hortamur. iiij. q. iiij. nl'
lus. xiiij. q. v. non ſane. nā et ſic iurauit.
vt ſupra in. vj. §. dictum ē.

Quid cū teſtis nō ē d̄ facto certus? R.
ſm Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. lxx. In teſtimonio
ferendo nō debet homo ꝓ certo aſſerere.
id de quo certus nō eſt: ſed dubium debet
ſub dubio ꝓferre: et d̄ quo certus eſt pro
certo aſſerere. Sed quia ꝯtingit ex labi⸗
litate humane memorie ꝙ quis reputat
ſe q̄ñq̄ certū de eo qd̄ falſū ē. ideo cū ali⸗
quis cū debita ſollicitudine recogitans.
extimet ſe certū eē de eo qd̄ falſū ē: non
peccat mortaliter hoc aſſerens. quia nō
dicit falſū teſtimoniū ꝑ ſe ex intentōne
ſed ꝑ accidens ꝯ id qd̄ intēdit. A. Item in
ſū. eo. ti. q. clxxxiij. B. Propter hec ⁊ hu
iuſmodi ſolēt teſtes īterrogari vñ ⁊ quō
ſciant. etſi īterrogati de cā ſciētie nō di⸗
cant. nō valebit teſtimoniuꝫ. iiij. q. iij. §.
item ſola. et. xxiiij. q. iij. ſi habes. ⁊ ī Au
ten. de teſtibus. §. et licet dudum.

Utrū homo teneat̄ ad teſtimoniū fe⸗
rendū? R. ſm Tho. vbi ſupra. Diſtinguē
dū ē. quia ſi teſtimoniū alicui⁹ ſubditi re
quirit̄ auctoritate ſuꝑioris. cū ī his q̄ ad
iuſtitiā ꝑtinēt obedire teneat̄. nō ē dubi
uꝫ q̄n teneat̄ teſtimoniū ferre in his ī q̄⸗
bus ſm ordinē iuris teſtimonium ab eo
exigitur. puta ī maīfeſtis. et in his in q̄⸗
bus infamia ꝑceſſit. Si aūt exigat̄ ī nō
manifeſtis et de q̄bus infamia nō ꝑceſſit
nō tenetur ad teſtificandū. A. Hoc veꝝ
ſuꝑ criminibꝫ. Sed ſuꝑ cauſis pecunia⸗
rijs videt̄ teneri etiā ī non manifeſtis. x⸗
iiij. q. ij. q̄ꝙ. B. Si vo req̄rat̄ teſtimoni⸗
uꝫ nō auctoritate ſuperioris cui obedire
tenetur. tūc ſiquidē req̄rat̄ ad liberandū
hominē ab iniuſta morte. ſeu quacūq̄
pena. vel falſa infamia. vel aliquo dam⸗
no. tenetur hō ad teſtificandū. etſi ei⁹ te⸗
ſtimoniū nō req̄ratur: tenet̄ facere qd̄ ī
ſe ē vt veritatē d̄nūtiet alicui qui ad hoc
poſſit ꝓdeſſe. Unde in. p̄s. Eripite pauꝑē
et egenū: d̄ manu peccatoris liberate. Et
ꝓuer. xxiiij. Erue eos qui ducūt̄ ad mor
tem. Et Ro. j. Digni ſūt morte nō ſolum
qui faciūt: ſꝫ etiā q̄ ꝯſentiūt faciētibus.
Unde dicit glo. Conſentire eſt tacere cū
poſſis arguere eos. Suꝑ his vo que ꝑti⸗
nent ad ꝯdemnationē alicuius: nō tene⸗
tur aliquis ferre teſtimoniuꝫ. niſi cum a
ſuꝑiore ꝯpellitur ſm ordinē iuris. qꝛ cir
ca hoc ſi veritas occultat̄: nulli ex hoc
ſpeciale damnū naſcit̄. ⁊ ſi īmineat ꝑicu
lum accuſatori: non eſt curandum quia
ip̄e ſe in hoc periculum iniecit. A. Item
in ſū. eo. ti. q. clxxxiiij. Et predictis con.
Raꝑ. cuius etiā dictum fuit quod ſequit̄
Et ibi patet qd̄ clarius addit. ꝙ cum ꝓpt̄
defectum probationum quis videt proxi
mum rem ſuam amittere. etiam priuile⸗
giate perſone vel ſacerdotes cogendi ſūt
veritatem dicere. xiiij. q. ij. q̄ꝙ. ſi talis eſt
cauſa in qua liceat eis teſtimonium fer⸗
re. Nam non licꝫ in cauſa ſanguis. Con.
vl. Et addit glo. Raꝑ. ꝙ in odioſis exce⸗
ptionibus vel criminibus non conſueue
runt teſtes cōpelli paſſim. licet quando⸗
q̄ compellantur. vt in inquiſitionibꝫ. B
Ad hec predicta poteſt facere. xj. queſt.
iij. quiſquis. Et in caſu predicto d̄ dam⸗
no etiam ſacerdotes et alij clerici et reli⸗

gioſi tenenť.xiiij.q.ij.q̄ꝗ̄.Sed nō tenē-
tur ſi talis eſt cā in q̄ nō liceat eis ferre
teſtimoniū.vt in cauſa ſanguinis.vt di
ctū eſt ſupra .homicidium iiij.§.j.

Utruꝫ liceat homini teſtimoniū ferre
de his que ei ĩ ſecreto cōmiſſa ſũt:Re.ſm
Tho.ſcđa ſcđe.q.lxx.De his que cōmiſ-
ſa ſũt homini in ſecreto ꝑ ꝯfeſſionē nul-
lo modo debet teſtimoniū ferre.quia hu
iuſmōi nō ſcit vt homo:ſꝫ tanq̄ miſter
dei.et maius ē vinculū ſacramēti q̄libet
hominis p̄cepto. Circa vo ea que aliter
homini ſub ſecreto committuntur:di-
ſtinguendum ē. Qñq3 eñ ſunt talia que
ſtatim cū ad notitiam hominis venerit
homo ea maĩfeſtare tenetᷓ:puta.ſi perti
nēt ad corruptõem multitudinis ſpiri-
tualē vel corꝑalē.vel in graue damnum
alicuius ꝑſone.vel ſi aliq̄d aliud ē hmōi
qđ q̄s tenetur ꝓpalare vel teſtificādo vel
denũtiando.Et ꝯ hoc debitū obligari nō
pt̄ ꝑ ſecreti cōmiſſū.quia in hoc frāgēt
fidem quā alteri debet.Qñq3 vo ſũt talia
que quis ꝓdere nō tenetᷓ.vnde poteſt obli
gari ex hoc.ꝙ ſibi ſub ſecreto cōmittun
tur.et tunc nullo modo tenetur ea ꝓdere
etiaꝫ ex precepto ſuꝑioris.quia ſecretuꝫ
ſeruare eſt de iure naturali.nihil aũt pōt
precipi homini ꝯ id quod de ſe ē natura-
le. A.i.quod eſt de iure naturali.vt ĩ ſũ.
co.ti.q.clxxxv.vbi hec notantur. B

Utrū diſcordia teſtiū ĩfirmet teſtimo
niū:Re.ſm Tho.vbi ſuꝑ.Diſcordia teſti
um in aliquibus p̄ncipalibus circūſtan
tijs que variāt ſubſtantiā facti:puta.in
tempore vel loco vel in ꝑſonis de quib9
principaliter agitᷓ.aufert efficatiā teſti-
monij.quia ſi diſcordant ĩ talibus:vidē-
tur ſingulares eſſe in ſuis teſtimonijs et
de diuerſis factis loqui:puta.ſi vnus di
cit hoc factum eſſe tali tēpore vel loco.
alius alio tempore vel loco:non viden-
tur de eodem facto loqui. Non tamen p̄-
iudicatᷓ teſtimonio ſi vnus dicat ſe nō re
cordari.et alius aſſerat determinatū tp̄s
vl᷑ locū.Etſi ĩ talibus omnino nō diſcor
dauerint teſtes actoris et rei ſi ſint eq̄les
numero et pares dignitate ſtatur ꝓ reo.
quia iudex facilior debet eſſe ad abſoluē
dū q̄ ad ꝯdemnandū.niſi forte in cauſis
fauorabilibus ſicut in cauſa libertatis.
⁊ hmōi. A.vt ē etiā cā mr̄imonij.dotis ⁊

teſtamēti.ex̄t.de ſē.et re iudi.c.fi.Si vo
teſtes ſint ĩequales:tũc iudex ĩquiret ve
ritatē ſm ꝯditões que ſtati ſubſequũtur
Pro quo facit.iiij.q.iij.§.itē in crimīa-
li.v.itē teſtiū. B. Si vo teſtes eiuſdē ꝑtis
diſſenſerũt:debet iudex ex motu ſui ani-
mi ꝑcipere cui ꝑti ſit ſtanduꝫ.vel ex nu-
mero teſtiū.vel ex dignitate eoꝝ.vel ex
ꝯditõe negotij et dictoꝝ. Multo aũt ma-
gis vnius teſtimoniū ĩpellitᷓ ſi ſibiipi diſ
ſideat interrogatus de viſu et ſcia.nō aū
ſi diſſideat interrogatus de oppinione et
fama.quia pt̄ ſm diuerſa viſa et audita
diuerſimode motus eſſe ad reſpondendū
Si vo ſit diſcordia teſtimonij in aliq̄bus
circūſtantijs nō ꝑtinētibus ad ſubſtanti
am facti:puta ſi tēpus fuerit nebuloſuꝫ
vel ſerenū.vel ſi domus fuit picta aut ñ.
vel aliq̄d hmōi.talis diſcordia nō p̄iudi-
cat teſtimonio.q2 hoīes nō ꝯſueuerunt
circa talia multū ſolicitari.vnde facile a
memoria elabuntᷓ.q̄nĩmo aliqua diſcor-
dia in talibus facit teſtimoniū credibi-
lius.vt dicit Criſo⁹.ſuꝑ Math.q2 ſi in o-
mnibus ꝯcordarēt etiā minimis viderētᷓ
ex ꝯdicto eundem ſermonē ꝓferre.quod
tñ prudentie iudicis relinq̄tur diſcernen
dum. A. Predicta etiam latius et diuer
ſis v̄bis notantᷓ in ſum.co.ti.q.clxxxvj.
ſm Ul.et Hoſti.vbi etiaꝫ additᷓ ꝙ teſtis
pōt corrigere dictū ſuū incontinenti:nō
autem ex interuallo.extra.ď teſti.cogē.
preterea.Item ꝙ ſi ad reprobandum di
cta priorum teſtium inducantur ſecun-
di teſtes:oportet iſtos ſecūdos plures eē
et longe melioris fame q̄ ſint p̄mi.quia
poſt publicationem atteſtationum ma-
gis preſumitur de ſubornatione teſtiū q̄
ante.extra.de proba.licet.§.vlt̄.Item ꝙ
ſi neuter poſſidet rem.et vterq3 petit eā
ab aliquo extraneo.et teſtes iā dicto mō
ſunt pares diuidatur res ſi poteſt:ſicut
fuit iuditiuꝫ Salomonis inter meretri-
ces.iij.reg.iij.et extra.de preſũp.afferte.
Sed ſi non poteſt diuidi:pt̄ iudex grati
ficare et dare cui vult.ar.ex̄t.de pro.ca.
j.Itē ꝙ ſi teſtes contradicũt inſtrumēto
ſꝑ teſtes p̄ualēt inſtrumēto niſi ĩ his que
melius ꝓbantᷓ ꝑ inſtrumentū q̄ ꝑ teſtes
vt ſnīa lata.et arbitriū et cōmiſſio fcta
iudicib9.et niſi ĩ ĩuētario publice ꝯfecto
ꝯ qđ ñ admittũtᷓ teſtes.⁊ niſi ĩ iſtrumēto

in q̄ mulier ꝯfitet̃ ſe recepiſſe pecuniā ꝑ
fideiuſſiōe. C. ad velleya. l. antiq̄. Sꝫ cer
te iſta lex non videt̃ ꝓbare id ad qḋ alle-
gat̃. Bene aūt videt̃ ꝙ q̄ ad acta iuditi-
aria inſtrumēta ꝑualeāt teſtibꝰ cū dicta
acta de neceſſitate debeāt ĩ ſcriptis redi-
gi. Vñ ſoli teſtes ad eoꝝ ꝓbatōꝫ ſufficē ñ
videnť. ext̃. de ꝓba. qm̄. Itē in dicta. q. c-
lxxxvj. dr̄ ſm eoſdē. ꝙ opꝫtet admīnꝰ ꝙ ꝑ
quatuor teſtes r̃probet̃ inſtrumentū. qꝛ
ĩſtrumentū obtinet vicē duoꝝ teſtiū. et
tabellio eq̄pollet vl' ē maior vno teſte. B
¶ Quid de teſte falſo: Reſ. ſm Tho. ſcḋa
ſcḋe. q. lxx. Peccat mortaliter inq̄tū piu
rus ē et inq̄tū facit ꝯ iuſtitiā. de q̄ ē ſpe-
ciale p̄ceptū ĩ decalogo. Et talis ĩdubitā
ter tenet̃ ad reſtitutōēꝫ omniū q̄ primus
eius amiſerit ꝑ eiꝰ teſtimoniū. xiiij. q. v.
nō ſane. et. q. vj. ſi res aliena. ⁊. ij. q. j. no
tū. A. Melius facit. c. ſi. extra. de iuriur̃.
Et p̄dictis con. rap̄. et Hoſtiē. vt ĩ ſū. eo.
ti. queſt. clxxxvij. B

Timor vtrū ſit pecca-

tū: Reſ. ſm Tho. ſcḋa ſcḋe. q. clxx-
v. Timor peccatū ē ſm ꝙ ē inor-
dinatꝰ. put. ſ. fugit qḋ nō ē ſm rōem fu-
giendū. Hec aūt inordinatō timoris qñ-
qꝫ ꝯſiſtit ĩ ſolo appetitu ſēſitiuo nō ſup-
ueniēte cōſenſu rōnalis appetitꝰ. et ſic ñ
pt̄ eē peccatū mortale: ſꝫ ſoluꝫ veniale.
Qñqꝫ hec inordinatio timoris ꝑtingit vſ
qꝫ ad appetitū rōnalē q̄ dr̄ volūtas. qñ. ſ.
voluntas r̃fugit aliq̄d ex libero arbitrio
nō ſm rōem. et talis ĩordinatio timoris
qñqꝫ ē peccatū mortale qñqꝫ veniale. Si
enī q̄s ꝓpter timorē q̄ refugit ꝑiculū mor
tis vl' qḋcūqꝫ aliud tp̄ale malū ſit diſpo
ſitus vt faciat aliqḋ ꝓhibitū vel p̄termit
tit aliq̄d qḋ ē p̄ceptū ĩ lege diuina: talis
timor ē peccatū mortale. alioqn veniale
A. Idē in ſū. li. iij. ti. xxxiiij. q. cclxij. B
¶ Vtrū aliquis timor excuſet a peccato
Reſ. ſm Tho. vbi ſup̄. Sicut p̄tactuꝫ ē ti-
mor intantū habet rōem peccati inq̄tū
ē ꝯ ordinē rōis. Ratio aūt iudicat q̄daꝫ
mala magis eē fugiēda q̄ alia. ſicut ma
gis ē fugienda mors corp̄alis q̄ amiſſio
rerū. Unde ſiquis ꝓpter timorem mortis
latronibus aliquid ꝓmitteret aut daret
excuſaretur a peccato quod incurreret
ſi ſine cauſa legittima p̄termiſſis omni-
bus bonis peccatoribus largiretur. Si-
quis eo incurrat mala magis fugienda.
vt puta mala aīe. i. peccata. fugiens ma
la corporis: puta. flagella vel mortē aut
mala exteriorum rerum: puta. damnum
pecunie. A. etiam magis q̄ damnuꝫ cor-
poris. quia magis ſunt timēda mala a-
nime q̄ corporis. ⁊ mala corporis plusq̄
extrinſecarum reruꝫ ſm eun. tho. ⁊ ĩ ſū.
eo. ti. q. cclxiij. vbi hec notantur. B. non
excuſatur totaliter a peccato diminui-
tur tamen peccatum. quia minus volun
tarium eſt. nam ex timore imponitur q̄-
ſi quedam neceſſitas. Unde philoſophus
huiuſmodi que fiunt ex timore dicit eſſe
non ſimpliciter voluntaria ſꝫ mixta ex
voluntario et inuoluntario.
¶ Vtrum ĩtimiditas ſit peccatū: Reſ. ſm
Tho. ſcḋa ſcḋe. q. cxxvj. Intimiditas pt̄
contingere tripliciter. Uno modo quādo
quis minus timet mortem q̄ debeat. vel
aliqua mala tēporalia propter hoc ꝙ mi
nus debito amet bona eis contraria. ſed
ꝙ nihil eorum timeat: non poteſt ex tali
defectu amoris contingere. A. ſed ex cau
ſis ſubſequentibus. vt in ſum. eo. ti. q. c-
clxiij. vbi hec nota. B. Secundo poteſt
intimiditas contingere eo ꝙ quis exti-
mat mala oppoſita bonis q̄ amat ſibi ſu-
peruenire non poſſe. Quod quādoqꝫ cō-
tingit ex ſuperbia animi de ſe preſumē-
tis. ⁊ alios cōtemnentis. ſm ꝙ dicit̃ Job
xlj. Factus eſt vt nullum timeret. omne
ſublime videt. Tertio contingit ex defe-
ctu rationis. ſicut phūs dicit. iij. ethico-
rū. ꝙ celte ꝓpter ſtultitiam nihil timent.
Unde patet ꝙ eſſe inpauidum eſt vitio-
ſum. ſiue cauſetur ex ḋfectu amoris. ſiue
ex elatōne animi ſiue ex ſtoliditate. que
tamen ſtoliditas excuſat a peccato ſi ſit
omnino inuincibilis. De materia timo-
ris. quere infra. vis. et ſupra. metus.

Torneamentum. Tor-

neamenta dicuntur in quibꝰ mi
lites ex condicto conuenire ſolēt
et ad oſtentationem virium ſuarum et
audatie temere congredi. extra eo. c. j.
A. Unde mortes hominum et animaruꝫ
pericula ſepe proueniūt. vt ibi. Et ſic vi
detur ꝙ qualitercūqꝫ fiat talis periculo-
ſus congreſſus ad oſtentationem viriuꝫ
vocetur a iure torneamentum licet forte
ĩ diuerſis ꝑtibus diuerſimode nūcupet̃.

Nam nõ eſt curandum de vocabulis: ſed de rebus et de rõe legis. vt in. c. ĩtelligentia. ex̃t. de verbo. ſig. cum etiam in penalibus ꝓcedat ad ſilia vbi ẽ eadẽ rõ. vt ſupra. ſortilegiũ ij. §. vij. in additiõne. B

¶ Utrũ torneamẽta facere ſit peccatuz? R̃e. ſm Wil. Tales mortaliter peccãt. qꝛ faciũt ꝯ ꝓhibitionẽ eccleſie. extra eo. c. j. Si aũt nõ eẽnt ꝓhibita ⁊ fierẽt cã diſcẽdi vſũ armoꝝ ad impugnanduz ĩfideles. et ob defenſionẽ patrie. vel reipublice: non eẽnt peccata. Sed intellige ſm Hoſti. ꝙ ꝓhibenda ſũt qñ mortes et corporis ⁊ anime ĩmineãt in eis. Naz debet cogitari hoc eueire poſſe. ff. ad. l. acquil. l. qui occidit. §. in hac. et. ff. locati. l. ſiquis domũ Et ludus noxius in culpa ẽ. ff. ad. l. acq̃l. l. naz ludus. et ſiquis eos ludos appellet ex q̃bus crimina oriunt̃. vt in ꝓhemio. ff. circa fi. A. Propter has cãs ſatis patet ꝙ hec de ſe illicita ſũt etiã ſi ab eccleſia nõ ꝓhibẽnt̃. vt et ſẽtit Hoſti. et Gof. licet Wil. aliud dixerit. vt ĩ ſum. li. ij. ti. ij. q. ij. B

¶ Que pena pugnantiũ in torneamẽtis R̃eo. ſm Ray. Pena ẽ ꝙ ſi aliquis. A. ſ. q̃ exercet tale torneamentũ. vt in ſũ. eo. ti. q. iiij. vbi hec habent̃. Itez videt̃ etſi non exerceat ſed auxiliũ in illo p̃ſtet ſeu eius exercitio in aliquo ſe immiſceat. vt in. § ſe. B. ibi aliquẽ occiderit etiam caſu: reꝰ homicidij et irregularis erit. quia ludꝰ talis noxius eſt et illicitus. et ideo q̃cq̃d ex eo ſequit̃: imputandũ eſt. ar. extra. d̃ p̃ſũp. c. j. et extra. de homicidio. c. fi. Itẽ qui in torneamẽto morit̃: nõ debet in cimiterio ſepeliri. vt ſupra. ſepultura iiij. §. primo.

¶ Quid de his qui ad torneamẽta accedũt animo pugnãdi non tñ ipi pugnant licet aliqui ibi occiſi fuerit? R̃e. ſm Gof. Non oportet tales ad ordines ꝓmoueri eo ꝙ ad rem ꝯdemnatã et ꝓhibitam acceſſerũt. Item Hoſti. A. Itẽ in ſũ. eo. ti. q. iiij. Uidetur tamen ꝙ cum talibus poſſit epiſcopus diſpenſare. vt patz ſup̃. bellum ij. §. ij. in additiõne. B

Tranſactio ẽ de re dubia et lite ĩcerta nec dũ finita ñ gratuita pactio. ff. eo. l. j. A. Itẽ in ſũ. li. j. ti. j. q. j. ſm glo. Ray. B. Litez aũt intelligas p̃ñtez vel futurã. qꝛ etiaz ante litẽ pt̃ fieri trãſactio. ff. de cõdi. ĩde. l. eleganter. §. ſiquis poteſt.

¶ Utrũ tranſactio ſit licita in ſpiritualibus? R̃e. ſm Inno. Licita eſt dũmodo ex vtraqꝫ parte tm̃ ſpirituale et non temporale interueniat. extra eo. ſtatuimus. et ca. decetero. extra. de deci. ex multiplici. et. c. ſuggeſtũ. extra. de rerum permu. ad queſtiones. Item in benefitijs ſi petantur iure p̃tatis: puta. ꝙ vna eccleſia petit ab alia prebendam quã dicit ad ſuam collationem pertinere. Sed ſi aliq̃s clericus petat ſibi benefitium non eſt licita tranſactio etiamſi vtriqꝫ detur ſpirituale. ex̃t eo. conſtitutus. Compoſitio autez interuenire poteſt. extra eo. ſuper eo. talis. ſ. ꝙ ille clericus qui ius non habet vel non habere creditur penitus renũtiet iuri ſuo ſine aliqua datione vel etiam ꝙ ius habens recipiatur in canonicum ſine datione. A. Hoc eſt ꝙ dicta cõpoſitio ſit amicabilis et gratuita. vt in dicto. c. ſup̃ eo. Et idem quod hic notat̃ in ſũ. li. j. tit. xv. q̃. xliiij. vbi et addit̃ ſm Hoſti. ꝙ ſi dicta amicabilis ꝯpoſitõ fiat ſine auctoritate iudicis: perſonalis eſt. ⁊ cum perſonis extinguitur. Si autem fiat cum iudicis auctoritate: realis eſt. niſi per iudicem aliud dictuz ſit. extra eo. decetero. Item ꝙ tranſactio aliquando ponitur pro amicabili cõpoſitione. ex̃t eo. ex litteris. et. c. veniens. Item ꝙ licet compoſitio auctoritate ſuperioris facta teneat mero iure. tamen reſtituetur eccleſie ſi ex hoc grauiter ledatur. ar. ex̃t. de reſti. in inte. c. j.

Tranſitus ſiue tranſlatio. Quibꝫ de cauſis poteſt clericus ſecularis tranſire d̃ vna eccleſia ad aliam? R̃eo. ſm Ray. Tribus de cãis. Primo. ſ. cã neceſſitatis: puta. ꝓpt̃ hoſtes et hmõi. et ĩ hoc caũ etiã ſiq̃s auctoritate ꝓpria trãſeat nõ punit̃ cuz cãm habeat. Et ceſſãte neceſſitate dꝫ recuperare eccleſiã ſuã. vij. q. j. paſtoralis. Secũdo cã vtilitatis. ſ. qñ pt̃ eẽ magis vtilis ĩ alia eccleſia. et tũc pt̃ trãſire auctoritate ſup̃ioris. vij. q. j. mutatiões. et tribꝫ. c. ſe. Tertio cã huilitatis ſiue ſãctitatis: puta cũ trãſit ad religionẽ et tunc poſtq̃ ꝓfeſſus ẽ: nõ poteſt petere primã eccliam aut r̃dire ad ſeculũ. vij. q. j. hec nequaq̃.

A. Item in ſum. li. iiij. ti. xxviij. q. j. B

Quid ſi clericus cā cupiditatis vl' am
bitionis temere trāſit de vna eccleſia ad
aliā: R̄x. Debet carere vtraqꝫ. ſ. habita et
ambita. Prima q2 ſuꝑbe eā ꝯtēpſit. Se-
cūda quia eā auare cōcupiuit. vij. q. j. ſi-
quis eꝑs. et. §. ambitōis. ext̄. de tranſla.
quātō. Sꝫ tn̄ ecclīa pt̄ eū repetē. vij. q. j.
nō oꝫ. et. c. ſiqs vo. A. Itē i dc̄ta. q. j. B

Quō qui habet benefitiū cū cura ſi re
cipit ſil'e vacat ꝑmū. habes ſuꝑ. benefiti-
um j. §. iiij. Quō etiā teneat̄ clericus ſi-
ue ꝑlatus in benefitio reſidere. habes ſu
pra. reſidētia. §. j. et ſuꝑ. cleric' j. §. fi. A.
Et adde q' clericus ſiñ licētia trāſiēs ſeu
in benefitio nō reſidēs ꝑut tenet̄: debet
ipō benefitio priuari ſi admonit' ſe non
correxerit. ext̄. de cle. nō reſi. c. relatū. et
nota i dicta. q. j. ſcḋm Hoſti. Qḋ ē intelli-
gendū excepto caſu ō q̄ ſuꝑ. prime. vide-
licet qn̄ trāſit et capit aliā eccleſiā cā cu
piditatis. i q̄ nō videt̄ neceſſaria admo-
nitio. vt pretactum eſt. B

Quō trāſeundū ſit de vna eccleſia ad
aliam: R̄x. ſcḋm ray. Si eſt eꝑs nō pt̄ trāſi-
re ſine expreſſa licētia pape. vij. q. j. mu-
tatōes. ſiue ſit ꝯſecratus ſiue electus et
ꝯfirmatus. ext̄. de trāſla. inter corꝑalia.
Si vo ſit inferior et trāſit ad aliā eccle-
ſiā eiuſdē eꝑatus. ſic ſufficit tacit' cōſen-
ſus eꝑi. ar. xxxiij. q. v. q̄ vxorem. Si vo
ipē ſubeſt iferiori ꝑlato et trāſit ad eccle-
ſiā nō ſubditā illi tūc ꝯſenſus expꝛſſus re
quirēdus eſt. ar. lviij. diſ. c. ij. et. ix. q. iij.
ꝯqueſtus. Cū at̄ trāſit ad eccleſiā alteri'
eꝑatus neceſſari' ē expꝛſſus cōſenſus eꝑi
et etiaꝫ alterius ſi habet aliū ſuꝑ ſe ꝑter
eꝑm. lxxj. diſ. ꝑ totū. lxxxv. diſt. florenti-
nū. vij. q. j. eꝑus de loco. de renū. admo-
net. A. hoc. c. nō videt̄ ibi haberi. Et idē
quod in hoc. §. notat̄ in ſū. eo. ti. q. ij. vbi
etiā patet q' id qḋ ſequit̄ fuit dictū glo.
ray. B. Hodie tamē de cōſuetudine lnīa
nō petit̄. Porro de trāſitu vni' religiōis
ad aliā. habes ſuꝑ. religio v. ꝑ totū. No-
ta q' q̄ trāſit de vna eccleſia ad aliā ō mi
nori ad maiorē trāſire debet. xciij. diſ. le-
gimus. ext̄. de trāſla. c. j. Et tūc aliqs ꝑ-
lat' dr̄ trāſlatus cū ē ꝯfirmatus ⁊ obtinu
it corꝑaleꝫ poſſeſſionē. xxj. q. ij. ſiquis iā
trāſlatus. et ibi hoc notat glo. B. Et tūc
nihil debet habere cōe cū ꝑori eccleſia. vt
ibi dr̄. Sec' ſi nō habꝫ corꝑalē poſſeſſio-
nē. xciij. diſ. ſiqui eꝑi. Et de hoc etiā ext̄.
de elec. cum in cunctis.

Treuga. Qui tēpore

treuge bona ſua ꝑ mare ſiue ꝑ t̄-
rā aufert̄ ſarraceis: rapinā com
mittūt. ⁊ ad reſtitutōꝫ tenent̄. ⁊ poſſunt
puniri a ꝑncipe cui' treugaꝫ frangūt. ċa
fides etiā hoſti ſeruāda ē. xxiij. q. j. noli.
xxij. q. iiij. Innocens.

Tutela. Triplex eſt tu-

tela. ſ. teſtamētaria. vt qn̄ pater
dat tutorē filio in teſtamēto. Itē
legittima vt q̄ defert̄ a lege. vt cū null'
eſt tutor ꝑ teſtm̄ tūc qui ꝑmo loco debet
ſuccedere huic ab inteſtato tenet̄ ſuſcipe
tutelā hmōi. Itē datiua. vt qn̄ nullo tu-
tore dato in teſtō. vl' nō extātib' ꝯſāgui-
neis ad tutelam ydoneis iudex ex offitio
ſuo dat tutorem. Et durat tutela vſqꝫ ad
ꝯpletū. xiiij. an. pupilli. et inde icipit cu-
ra q̄ durat vſqꝫ ad. xxv. annuꝫ. A. Dicta
differētia tutelaꝝ ponit̄ etiaꝫ in ſū. li. ij.
tit. viij. q. ij. ſcḋm glo. ray. Et hec materia
late tractat̄ in Inſti. de tute. ꝑ totū. cuꝫ
multis ſequētibus ti. vſqꝫ in finem primi
libri. B

Utrū clerici teneantur ſuſcipe aliquā
tutelā: R̄x. ſcḋm Io. diſ. lxxxvj. c. fi. Nullam
cogunt̄ recipere. legittimā tamen poſſūt
recipere ſi volunt. vt in dicto. c. fi. Et eſt
hoc priuilegium clericorū q' licet poſſint
ſuccedere alicui ab inteſtato. nō tamē te-
nentur recipere tutelam. licet in laycis
aliud obtineat. C. de legit. tuto. Auten.
ſicut hereditas. A. Predicta notat glo.
in dicto. c. fi. Notantur etiā in ſū. in dc̄ta
q. ij. ſcḋm glo. ray. Glo. etiam i dicto. c. fi.
dicit q' clerici nō poſſūt teſtamentariam
nec datiuam recipere. per. c. cyprianus.
xxj. q. iij. quod bene facit. B

Utrū eꝑus vel monachus poſſit reci-
pere tutelam: R̄x. ſcḋm Io. vbi ſuꝑ. Eꝑs vl'
monachus etiā volēs nō pt̄ recipe tute-
lā legittimam. vt in Auten. de ſanc. epiſ.
§. deo aūt amabiles. Uel dic q' illi auten
tice derogat̄ ꝑ illud decretū. diſt. lxxxvj.
peruenit. ita q' ſi velint poſſint recipe le
gittimam: ſed nō datiuam vel teſtamen-
tariā. Sed ad tutelā cōmunem miſerabi
lium ꝑſonarū omnes clerici vl' monachi

tenent. vt in dicto ca. puenit. et lxxxviij.
diſ. c. j. et. c. epus gubernatores. A. Ibi di-
citur. Epus gubernatores pupillorum et vi-
duarum ac pegrinorum nō p ſeipm ſed p ar-
chipſbiterū aut archidyaconū agat. Et
hic tex. facit q epus nō pt adminiſtrare
tutelā etiā legittimā p ſeipm. Et ita pōt
intelligi dictus. §. deo aūt. Per alios at
ſic. Et ita itelligat ca. puenit. vbi etiam
glo. notat que in iſto. §. habent. Notant
etiā in dicta. q. ij. ſm Ray. Et addit glo.
eius q monachi ſeu alij religioſi poſſunt
recipe tutelā miſerabiliū pſonarum et etiā
legittimā de cōſenſu tamen platorum ſu-
orum. et nō al's. xij. q. j. nō dicatis. B

Turpe lucrum. vide ſu-
pra. elemoſina j. §. vlt. et ſupra.
reſtitutō j. §. antepl't. A. et ibi d
hoc latius in additione. B

Vana gloria. require
ſupra. gloria vana. Item de
veſtibus infra. veſtis. A. et la-
ti' ſup. ornatus. i additōe. B

Vaſall' dicitur ille qui
habz feudū ab aliq. vt ſup feudū

Velatio virginuz. vide
infra. cōſecratio. §. j.

Venatio vtruz ſit licita
Re. ſm Hoſti. Venatio ſi fiat tpe
quo debēt hoies eē in eccl'ia et o-
rare ē oibus interdicta. lxxxvj. diſ. §. an
putatis. de cōſe. diſ. iij. irreligioſa. et diſt.
v. ieiuniū. Et itellige niſi eſſet neceſſitas
vtſi fames vrgeret. vel beſtie vaſtarent
homies vel ſegetes. C. de fer. l. iij. A. Itē
i ſum. li. iij. ti. xxix. q. xij. ſm Hoſtiē. B.
Alijs autem diebus licita eſt laycis. A.
ſcilicet pro carnibus et pellibus haben-
dis. al's non. ſm ray. et Goff. vt in dicta
queſtiō. xij. B. ſed clericis illicita. tamen
cauſa ſanitatis et recreationis eſſet lici-
ta niſi eſſet nimis frequētata aut clamo
roſa. extra. de cle. vena. ca. j. et. ij. A. In
his cap. et in ca. j. extra. ne cle. vel mo. ſa
tis claret q omnibus clericis indifferen
ter venatio interdicitur ſiue cum cani-
bus ſiue cum auibus. licet aliqui ſenſe-
rint ſine iuris tamen auctoritate q cleri
ci quandoq poſſent cauſa recreationis
venari. vt in dicta queſti. xij. B. Epiſco-
pis vo omnino prohibita eſt. vt ibidem
notat plura contra venatores clericos.
lxxxvj. diſt. cap. qui venatoribus. et ca.
ſe. A. Hic clarius vt notat gloſ. lxxxvj.
diſt. qui venatoribus. ſuper verbo vena-
toribus. quod et poſitum eſt ſupra ferie.
§. vj. in additione. Predicta etiam tan-
guntur in dicta. q. xij. B
¶ Vtrum ſerui teneantur obedire domi
nis venari volentibus temporibus pro-
hibitis: Re. ſm Wil'. Non tenentur ſerui
obedire dominis in rebus illicitis quale
eſt hoc. contra illud. Primum querite re
gnum dei. Item in ſum. eo. ti. queſt. xiij.
Videtur tamen q excuſentur a peccato i
talibus ſi coguntur per iuſtum metum.
vt ſupra. ferie. §. viij.

Venditio. Vtrum lice-
at vendere arma. venena. orna-
menta. taxillos. ſcachos. ſerta. et
huiuſmodi. vide ſupra. negociatio. §. v. et
ſequentibus. De auro alchimico ſupra.
emptio. §. v. in medio. De venditione fa
cta ſub modo vel ſub conditione. ſupra.
donatio j. §. v. Vtrum liceat emere vl' vē
dere nunc ad certum terminuz dande rei
vel dandi pretij. et multa talia. vide in-
fra. vſura tertio. per totum. et ſupra em
ptio.

Veneficium. vide ſupra
malefitiū. et ſup. ſortilegium ij.

Veniale peccatum. vi-
de ſupra peccatuz iij.

Verberatio. vide ſupra
percutere.

Veſtis. Vtruz circa ex-
teriorem apparatum veſtium ſi-
ue aliorum huiuſmodi. poſſit eē
virtus et vitium: Reſ. ſm Tho. ſcda ſcde
queſtiō. clxix. In rebus exterioribus po
teſt eſſe peccatum immoderantie. dupli-
citer. Vno modo per comparationez ad
conſuetudinem hominum cum quibus
aliquis viuit. Vnde dicit Aug'. iij. con-
feſ. Que ɔ mores hominum ſūt flagitia
pro morum diuerſitate fugienda ſunt vt
pactum inter ſe ciuitatis et gentis con-
ſuetudine vel lege firmatum nulla ciuis

aut pegrini libidine violet̃. Turpis ē ei
oĩs ps vniuerſo ſuo ñ ɔgruēs. Alio mō
pt̃ eē inmoderatio ex inordinato affectu
mentis ex quo qñq ɔtingit ꝙ homo ni-
mis libidinoſe talibus vtat̃. et hoc ſiue
ſm ɔſuetudinē eoꝝ cũ q̇bus viuit. ſiue e-
tiã p̄ter ɔſuetudinē eoꝝ. Cõtigit aũt iſta
inordinatio affectus tripliciter q̃tuꝫ ad
ſupabundantiã. Uno mō p hoc vt ho-
mo ex ſupfluo cultu veſtiũ gloriã homi
nũ querat: put. ſ. veſtes et alia hmõi ho
mini ptinēt ad ornatũ quendã. Uñ Gre-
g⁹. dicit in omelia. Sũt nõnulli qui cul-
tũ ſubtiliũ p̄cioſarũq veſtiũ nõ putãt eē
peccatũ. qđ videlicet ſi culpa nõ eēt neq̃
q̃ ſermo dei tam vigilãter exprimeret q̃
diues qui torquebatur apud ĩferos. biſſo
et purpura indut⁹ fuiſſet. Nemo quippe
veſtimēta p̄cipua vel p̄cioſa. ſ. excellen-
tia ſtatũ ꝓpriũ niſi ad inanē gloriaꝫ q̃rit.
Alio modo ſm ꝙ homo p ſupfluũ cultũ
veſtiuꝫ querit delitias ſm ꝙ veſtes ordi-
nant̃ ad corpus fomentuꝫ. Tertio modo
ſm ꝙ nimiã ſolicitudinē apponit ad ex-
teriorē cultũ veſtiũ etiãſi non ſit aliqua
inordinatio ex pte finis. Ex pte q̃ defe-
ctus poteſt eſſe duplex inordinatio ſm
affectũ. Uno modo ex negligētia homĩs
q̇ nõ adhibet ſtudiũ vel laborē ad hoc ꝙ
exteriori cultu vtat̃ ſm ꝙ oportet. Un-
de phus. vij. ethicoꝝ. dicit ꝙ ad mollicię
ptinet ꝙ aliq̇s trahat veſtimentũ p terrã
vt ñ laboret eleuãdo ipm. Alio modo ex
eo ꝙ ipm defectũ exterioris cult⁹ ad glo-
riã ordinet. Uñ dicit Aug⁹. de ſermone
dñi in mõte. Nam nõ in ſolo rerũ corpo
raliũ nitore atq pompa: ſꝫ etiam in ipis
ſordibꝫ et luctuoſis eē poſſe iactantiam
et eo piculoſiorē quo ſub noĩe ſeruitutis
dei decipit. Et phus dicit ꝙ ſupabundã
tia et defectus inordinat⁹ ad iactantiam
ptinēt. A. De hac materia ornat⁹ taꝫ vi
roꝝ q̃ mulierũ et veſtiũ ꝛ aliaꝝ rex la-
ti⁹ dictũ ē ſup. ornat⁹. ĩ additõe mag̃. B

Utrũ aliq̇bus liceat vti vilibus aut ſe
per ſit peccatũ: R̃. ſm Tho. vbi ſup. Pec
cat qui vilioribus veſtibꝫ vtit̃ q̃ ceteri ſi
hoc faciat ꝓpter iactantiã nel ſupbiaꝫ vt
ſe ceteris p̄ferat. Uitiũ eñ ſupſtitõis eſt
Si aũt hoc faciat ꝓpter maceratõeꝫ car-
nis. vel humiliationem ſpũs. ad virtutē
tēpantie ptinet. Precipue autē cõpetit
vilibus vti his qui alios verbo et exem-
plo ad penitentiam hortantur. ſicut fu-
erunt ꝓphete. de quibus apoſtolus dicit.
ad Heb. xj. Circuierunt in melotis ꝛ pel
libꝫ caprinis. Et glo. math. iij. dicit. Qui
penitentiam predicat: habitum peniten
tie pretendat.

Utrũ ɔſtituti in dignitatibus vel mi-
ſtri altaris debeant vti p̄cioſioribꝫ veſti-
bus: R̃. ſm Tho. vbi ſupra. In eis nõ ē
vitioſũ ſed potius debituꝫ ad ſignifican-
dam excellentiam ſui miniſterij vel cult⁹
diuini. A. Iſtud: ſed potius d̾bituꝫ. nõ ē
verbũ Tho. vt patet p eundem ſcđa ſcđe
q. clxix. arti. j. ad fi. Poteſt tñ verificari
inq̃tum ɔpetenter deceat. maxime vt d̾-
putata ad diuinũ cultum ſint munda et
nitida. vt extra. de cuſto. euka. c. reliqui
B. De veſtibus et ſacerdotũ paramentis
ɔſecratis. habes ſup. ɔſecratio v.

Utrũ mulieri liceat vti veſte virili: R̃
ſm Tho. ſcđa ſcđe. q. clxix. Nõ. nam cul-
tus exterior (vt p̄dictum eſt in. §. j) com
petere debet ɔditioni pſone ſm ɔſuetudi
nem cõeꝫ. et ideo de ſe vitioſum eſt ꝙ mu-
lier vtat̃ veſte virili vel ecõuerſo. Quod
et ſpecialiter prohibetur Deutro. xxij. q̃
gentiles tali habitu vtebant̃ ad ẏdolatri
am. Poteſt tamen hoc qñq fieri ſine pec
cato ꝓpter aliquã neceſſitatem vel cauſa
occultandi ſe ab hoſtibus. vl' propter d̾-
fectuꝫ alterius veſtimenti. aut aliud hu
iuſmodi. De ornatu vero mulierum. ſu
pra. ornatus. A. et ibi latius in additio-
nibus. B

Vicarius. In quibus

caſibus quis poſſit eccleſie p vi-
carium deſeruire: R̃. ſm Hoſti.
Regulariter reſidere debet. vt dictum eſt
ſupra. reſidentia. §. plt. et vltimo. A. Et
melius in principio. B. Poteſt tamen in
caſibus per vicarium deſeruire. Prim⁹
eſt ratione occupatõnis. Hac occaſione
excuſatur ep̄s. qui in eccleſia cathedrali
habet aliquē loco ſui. et ipe ĩ camera ſua
dicit horas et poſtea expedit occurren-
tia. Hoc idem intelligo de quolibet legit
time occupato. extra de cele. miſ. c. p̄mo.
Debet tamen epiſcopus celebrare in ec-
cleſia die dominico et alijs precipuis fe-
ſtiuitatibus niſi excuſet neceſſitas. vij. q
j. temporis. in fi. Secundus eſt ratione

ſtatuti ſiue ꝯſuetudinis.ar. ext.de ꝯſti. cū omnes.in fi. Tertiꝰ ē rōe ꝑuilegij ſiue diſpenſatōis.ext de fi.pſbi.ꝓpoſuit.Hūc caſū frequēter ꝯcedit papa habētib plu ralitatē benefitioꝶ.et addit.duꝫ tn̄ cura aīaꝶ nō negligat.et eccleſijs faciat ꝑ vi carios ydoneos deſeruire.Et nota ꝙ hic caſus cū ꝑcedēti nō habet locū ſi eccleſia fuerit ſeruitoribus deſtituta.ext.de cle. nō reſi.cū ad hoc.Ex quo em̄ cōſuetudo cepit eſſe irrōnabilis et eccleſie oneroſa tenēda nō ē.extra de ꝯſue.c.j.et fi. Quar tus qn̄ epūs habet ſub ſe hoīes diuerſoꝶ rituū et līguarū.Nā illis habet ꝑ vicari um deſeruire.ext.de offi.ordi.qm̄.Quin tus qn̄ quis habet ꝑbendam ī eccleſia ca thedrali cui ānexa ē eccleſia ꝑrochialis. Nā talis in eccleſia cathedrali deſeruiet et ī annexa deſeruiet ꝑ vicariū.ext.de ꝑ ben. extirpande.§.qui vo.⁊.c.expoſuiſti Sextꝰ eſt rōe defectus ſiue debilitatis ſu ꝑuenientis.vij.q.j.c.j.extra.de cle.egro. c.j.plt.et vlt.Septimꝰ qn̄ neceſſario ha bet ꝓficiſci.vt quia cruce ſignatꝰ ē.extra de voto.c.fi.A.Et ibi patet ꝙ hoc ē verū qn̄ ꝑ clericoꝶ ſuoꝶ abſentiā eccl'ie enor miter nō leduntur.et ipi clerici poſſūt ter re ſācte vtiles eſſe verbo ꝑiter et exēplo B.Et ſimiliter qn̄ ꝓficiſci habet vtiliter et honeſte.vt cā ſtudioꝶ ſiue ꝑegrinatō nis et de licētia ꝑlati.ext.de cle.nō reſi. relatū.de ꝯſe.diſ.v.nō oportet .Aliq̄ po nūt plures caſus:ſꝫ iſti videntur eſſe ꝑnci paliores.A.quia et alij ad iſtos poſſunt reduci et om̄es ad hoc generale.videlicꝫ qn̄ rōnabilis vrget neceſſitas.ext.de re. iur.qd nō ē.et poteſt colligi ex his q̄ no. in ſū.li.j.ti.vij.q.xxx.vbi et ſupradicta omnia ponūtur ſm̄ Hoſti.goff.et Al.

¶ Quis ē vicariꝰ ꝑpetuus? R. Talis eſt qui curā habet eccleſie cuiꝰ vicariꝰ ē.ext d offi.vi.ex pte.A.Meliꝰ dic ꝙ ille ē ꝑpe tuus vicariꝰ q̄ ꝯſtituitur auctoritate epi. et nō ad tpus.ext de offi.vica.ad hec.et iſte habet curā eccleſie.⁊ reliqua q̄ ſequū tur.B.Vn̄ quaſi ius habet ī eccleſia.ext de fide inſtru.ꝑpetuus.Et habēs ꝑpetu aꝫ vicariā aliā habere nō pt.ext.d offi. vica.ꝓuideas.ext de reſcrip.poſtulaſti. A.In dicto.c.ꝓuideas.dr ꝙ nullꝰ ꝑmit tatur habere plures vicarias ſimul.nec di ſtinguitur inter ꝑpetuā et nō ꝑpetuā. B.

Nec ſine cauſa pt āmoueri.ext.de offi. vica.ad hec.Itē ſi talis vicarius accipi at aliquā eccleſiā cū cura ꝑdit vicariam Et debet habere.xxv.annos.et ꝓmoueri ad ſacerdotiū ſicut ſi eēt rector ordina rius.Al's priuatus ē.vt in cle.que de ec cleſijs.ext eo.A.Et ibi patet ꝙ hoc ē ve rū quo ad vicarias ꝑpetuas ꝑrochialiū eccleſiarum.B.De ordinario aūt recto re habetur ſupra.eccleſia ij.

¶ Utrum prelati poſſint vices ſuas ſub annuo cenſu cōcedere? R. Nec epūs nec archidyaconus nec alius ꝑlatus hoc po teſt.extra.ne ꝑla.vi.ſu.c.j.ij.et.iij.Cum em̄ tale ius ſpirituale ſit:nō ē dubiū ꝙ ꝓ eo aliquid dare vel recipere ſymonia ē A.ſm̄ ray.qui et addit.Ubi aūt aliquid datur vel tenetur nō ꝓ iuriſdictōne:ſed in ſignū ſubiectōis antique:non eſt ſy monia.vt extra.de reli.do.ꝯſtitutis.⁊ in ſum.li.j.ti.ij.q.j.B.Sed ꝙ epūs cōmit tat alicui pure et ſimpliciter vices ſuas et tali vicario cōſtituat ſalarium:non ē peccatum:ſed potius ad hoc tenetur.x. ij.q.ij.caritatem.Et vt dicit Hoſti.ſicut ꝓ cōmiſſione iuriſdictionis nō licet reci pere certam pecunie quātitatem.ita mī dominus licet recipere quottā.id eſt ꝑtē prouentus.A.Predictis con.gof.⁊ In no.addēs ꝙ ſi prelatus ſic diceret.tu ex ercebis iuriſdictionē talem.et ego ꝓ ſa lario tuo dabo tibi centum.et dabis mi hi totum lucrum:licitum eſt.vt in dicta queſt.j. B

¶ Utrū rector eccleſie poſſit conductori fructuum cōmittere vicariam ſiue curā animarū.vide ſupra .ſymonia iiij.§.plt.

¶ Utrū vicarius eccleſie poſſit alteri cō mittere vices ſuas? R. Nō pt niſi ſicut et delegatus ſubdelegare.de quo vide ſupra delegare.§.plt.Uicarius q̄ꝫ epi nō poſſꝫ alteri cōmittere abſolutionem a pecca tis.et alia que ī dicto.§.dicuntur.que ī telligenda ſunt ꝙ nō poteſt ex iure cōi: ſed bene poteſt ex ſpeciali cōmiſſione.vt habetur ſup.ꝯfeſſor j.§.anteplt. ī fi.A. Con.predictis Albricus. B

Vidua. Quot modis

dicitur vidua? R. ſm̄ Al. Quatuor modis. Nam eſt quedam vidua corpore:ſed inhoneſta mente.j Thimo th.qnto.Uidua que in delitijs eſt.viuēs

moꝛtua eſt. Et eſt vidua coꝛpe ſꝫ nupta
mēte. et hec ꝯparatur ꝯiugatis. Et eſt vi-
dua coꝛpe et mēte. et de talibus aplꝰs. j
Thimot. v. Uiduas honoꝛa que vere vi
due ſunt. Quarto etiā modo dr̄ vidua qn̄
talis eſt terreno auxilio deſtituta. A. Et
ſic eſt vidua mente et coꝛpoꝛe et terreno
auxilio ꝓpter pauptatē cui debet̄ ſubſidi-
um ab eccleſia. ſm eun. al. et in ſū. li. iiij.
tit. xxxiiij. q. cclxxxvij. B. Et iſtis duob
vltimis mōis dictis viduis debet̄ fructꝰ
lxꝰ. de quo habet̄ Math. xiij. Nā virgini
bus ꝯpetit fructus cēteſimꝰ. ⁊ cōiugatis
triceſimus. vt ⁊ Tho. ponit in. iiij. diſti-
ctione. xlix.

Uindicatio. vtrum ſit

licita? ℞. ſm Tho. ſcda ſcde. qſt.
cviij. Dicendū ꝙ ſi intētio vindi
cātis ferat̄ ꝑncipaliter ī malū alteriꝰ de
quo vindictā ſumit et ibi quieſcat nō ē
licita. quia hoc ꝑtinet ad odiū quod re-
pugnat caritati qua omnes hoīes debe-
mꝰ diligere. Nec excuſatur aliq̄s ꝙ odit
odiētes ſe. hoc eīm eēt vinci a malo qd̓ a-
poſtolus ꝓhibꝫ Ro. xij. Si vō intētio vi
dicātis ferat̄ ꝑncipaliter ad aliquod bo
num: puta ad emendationē peccātis. vl̓
ſaltē ad coꝛrectōēꝫ eius. et quietē alioꝝ.
et ad iuſtitie ꝯſeruatōēꝫ. et dei honoꝛē: pt̄
vindicatō eē licita: alijs ſeruatis debitis
circūſtantijs. hec Tho. ſ. ꝙ fiat ꝑ illū cui
licet. vtputa ꝑ iudicem. obſeruato in om
nibus iuſto ꝓceſſu. et iuſta ꝯdemnatōne.
A. Nam et in cauſis iuſtis ſeruādus ē iu
ris oꝛdo. extra. de ſen. exco. ſacro. B. Qn̄
maloꝝ īiurie tolerande ſunt. vide ſupꝛa.
patientia. §. ij. Et quomodo intelligatuꝛ
qui te ꝑcuſſerit in vna maxilla. ⁊c̄. ibidē
§. iiij. Qualiter etiam vindicandū ſit ad-
uerſus multitudinem. vide ſupꝛa. coꝛre-
ctio j. §. pl̓t.

Uirginitas quid ſit.

℞. ſm Amb. in li. de virginitate
Uirginitas eſt expers ꝯtagionis
integritas. ſm vō Aug. in li. de nuptijs
et ꝯcupiſcentia. Uirginitas eſt in carne
coꝛruptibili ꝑpetua incoꝛruptōnis me-
ditatio. A. Et ex his patet ꝙ virginitas
integritas eſt carnis atteſtans incoꝛru-
ptōēm mentis. vt in ſū. li. iij. ti. iij. q. xv-
iij. vbi etiā ꝓdicta ponunt̄. Et dicit̄ per-
petua. vt nullo vnq̄ tpe interuenerit e-
tiam mentalis coꝛruptio. al̓s ꝑ illo tem
poꝛe fuiſſet amiſſa et nō eſſet meditatio
perpetua. B

Utrū violentiam paſſe amittant vir-
ginitatēꝫ? ℞. ſm Tho. in. iiij. diſ. xxxiij.
Que ꝑ violentiā coꝛrūpuntuꝛ ſiue ab ho
mine ſiue a demone incubo v̓ginitatē nō
amittūt: ſi q̄tum poſſunt renitantur. et
q̄tum poſſunt cōſeruent coꝛpus a coꝛru
ptōne. vel ſaltem mētem a ꝯſenſu. Idem
Al. A. a cubon quod eſt ſolidum dicitur
cubus di. ⁊ eſt quedam figura ſolida cer
te altitudinis. longitudinis. et latitudi-
nis ſm Catholicon. Forte eſt quoddam
ſignum nigromāticum. Et idē qd̓ hic no
tat̄ in ſū. eo. ti. q. xxiij. Tales tn̄ nō con
ſecrant̄ inter virgines. vt in. c. ſe. §. j. B

Utruꝫ ſola mente poſſit amitti virgi-
nitas? ℞. ſm Tho. ſcda ſcde. q. clij. Con
tingit interdum ex actu mentis cogitā-
tis de coꝛruptione carnis et intendentis
delectationem ip̄ius experiri. ꝙ caloꝛ ex-
citetur et ſemen diſtillet. et tunc ſine du
bio virginitas eſt amiſſa. Si autē coꝛru
ptio ſiſtat in actu mentis cōſentiētis a-
mittitur quidem virginitas ſm illud foꝛ
male quod habet in mente. non auteꝫ ra
tōne eius quod eſt materiale in ip̄a. Un̄
talis non poteſt dici virgo niſi materia-
liter. Et ideo hec virginitatis amiſſio pt̄
recuperari. nō aūt illa in qua etiam illd̓
quod eſt materiale ſubtrahitur. A. Dic
clarius ꝙ etiam ſola mente amittitur v̓-
ginitas ſed tamen recuꝑabilis eſt. qꝛ ma
teria ſeu obiectū huius virtutis manet.
ſcilꝫ incoꝛruptio carnis. ideo cū redit ad
ip̄m voluntas: redit et virginitas. vt pꝫ
in Johanne euāgeliſta. quē d̓ nuptijs vo
lentē nubere vocauit dn̄s. vt dicit Hie-
roꝰ. Quocūqꝫ aūt modo quis voluntarie
ꝑfectā ꝓcuret pollutōēm. perditur irre-
cuꝑabiliter virginitas ſm Al. tho. vl. et
glo. ray̓. vt in ſum. eo. ti. q. xxiiij. B

Utrum puelle in annis puerilibus a-
liquid carnale cōmittentes perdant vir-
ginitatem? ℞n̄. ſm Al. Non quia non eſt
in eis conſilij d̓liberatō. nec etas patitur
talem delectationis impetū. A. Hoc for-
te verum ante ſeptēniuꝫ cū nondum ſūt
doli capaces. al̓s ſecus. Unde Ul. dicit ꝙ
v̓ginitas amittit̄ nō ſolū ꝑ quecūqꝫ actū

ꝑ quē pollutio volūtarie ꝓcuretur:ſʒ e-
tiam qñ ſine eo delectatio coitus ꝑficiť.
ſicut faciūt illi q̇ ante etatē vel tēpus ſe-
minis ꝑ ſuipoꝝ turpeʒ tactū hmōi dele-
ctatōem in ſe ꝑficiūt vľ ab alijs ī eis hoc
fieri ꝑmittūt. Alij tñ aliter ſentire vidē-
tur. vt in ſum. co. ti. q. xix. quoꝝ dictum
pť intelligi reſpectu etatis īfantie. vt ta-
ctū eſt. Idem ſm Al. licet aliqui dixerint
virginitatē recuꝑabilē qñ ꝯpletur dele-
ctatio ſine pollutione ꝓpter defectū eta-
tis. tamē ꝯtrariū verū ē. quia corruptō
nō eſt ex pollutōne niſi rōne ꝯiūcte ſibi
delectatōnis a qua omīmodā īmunitatē
ducit ꝟginitas. vt ī ſū. co. ti. q. xxiiij. B

Utrū a patiētibus fluxū ſeminis ꝑdat-
tur virginitas? R̄e. ſm Tho. ſcđa ſcđe. q.
clij. Seminis reſolutio ſi ꝓueniat ꝓter ꝓ-
poſitū mētis vel in dormiēdo. vel ꝑ violē-
tiam illatam cui mens nō ꝯſentit ꝗuis
caro delectationē expiať. vel etiā ex infir-
mitate. vt in his qui fluxum ſeminis pa-
tiunť: nō ꝑditur virginitas. quia talis
pollutio nō accidit ꝑ impudicitiā quam
ꝟginitas excludit. A. Con. al. dicens. q̇a
ſūt quedā q̇ ad ſimplicem aſpectū viri vľ
ad locutōem vel ad ꝯfeſſionē etiam cum
ſint in ꝓpoſito ſancto. vel nolētes peccare
diſtillationem humoris ſentiūt. et tales
nō corrūpunť. eo ꝙ nō fit ex ꝓpoſito. nec
volūtate cōpleta. Sed tñ ſuadenduʒ eſt
eis ꝙ ſe tēperēt a viroꝝ aſpectu et ꝯfa-
bulatōe. vt ī ſū. co. ti. q. xxj. B.

Utrū cognite in ebrietate vel ſomno
ꝑdant ꝟginitatē? R̄e. ſm Tho. in. iiij. diſ.
xxxiij. Sicut ꝑ pollutōeʒ in ſomno non
amittať virginitas. vt nūc dictū eſt. ſimi-
lis ratio eſt de mulieribus que in ebrieta-
te vel dormiētes a viris cognoſcunť. niſi
forte hac intentione iuerint dormituʒ vt
a viris cognoſcerēť. A. vel etiā ſi poſtea
placeret eis fuiſſe cognitas. ſicut ⁊ đ pol-
lutione nocturna dicit Al. vt in ſū. co. ti.
q. xxij. et poſitum eſt ſupra. pollutio. in
principio. in additōne. B

Virginum cōſecratio.

Quare ſolus eṗus virgines cōſe-
crat? R̄e. ſm Tho. in. iiij. diſ. xxx-
viij. Sicut ꝑ mr̄imonium carnale repre-
ſentatur matrimonium ſpūale inť xp̄m
⁊ eccleſiā ꝗtum ad fecunditatē. ita ꝑ ve-
lationem virginū repreſentatur ideʒ ma-
trimoniū ſpirituale ꝗtū ad eius integri-
tatē. vt patet ꝑ omnia que ibi ꝓferunť ⁊
gerunť. Et ꝓpter hoc ſolus eṗus ꝟgines
velando deſponſat non ſibi ſed xp̄o quaſi
ſponſo ꝑanymph⁹ et amicus. Et quia ī-
tegritatis ſignificatio plene poteſt eē ſo-
lum in cōtinētia virginali ſed ſemiplena
in viduali. ꝓpter hoc viduis datur aliqđ
velū: ſʒ nō cū illa ſolēnitate qua virgini-
bꝫ dať. A. Idē ī ſū. li. iij. ti. iij. q. xiiij. B

Utrum violenter corrupte debeāt cō-
ſecrari? R̄e. ſm Al. Licet tales virginita-
tem non amittant nec virginitatis au-
reolam: non tamen conſecrātur. Et ratō
eſt quia in illo actu difficile eſt ita ꝑniti
ꝙ voluntas non alliciat aliqualem con-
ſenſum. Unde cum de pleno diſſenſu con-
ſtare non poſſit eccleſie. ideo ſtatutum ē.
vt tales humiliter abſtineant a cōſecra-
tione. xxxij. q. v. ille familie. et. xv. q. j. ſi-
quis non iratus. Con. tho. in. iiij. diſ. xx-
xiij. et ſcđa ſcđe. q. clij. A. Idem in ſum.
co. ti. q. xviij. ad finem. B

Utruʒ poſſint conſecrari occulte cor-
rupte quarum conſecratio ſine ſcanda-
lo intermitti non poteſt? R̄n. ſm Tho.
in. iiij. diſ. xxxiij. Occculte corrupte. ſiue
a viris ſiue alio quocūqʒ modo nullate-
nus velande ſunt. quia propter ſcanda-
lum vitandum non debent ſacramenta
eccleſie vel ſacramentalia variari. Sed
ſicut quidam dicunt: poteſt aliqua cau-
tela adhiberi ad vitandum ſcandalum.
vt ſcilicʒ illa que non ſunt de ſubſtantia
virginalis veli fiant. vt eſt accenſio can-
delarum et huiuſmodi vitatis occulte il-
lis que ſunt de ſubſtantia: puta. verba q̄
dicuntur in veli impoſitione. et ꝙ nomē
virginitatis in caſtitatem mutetur ⁊ hu-
iuſmodi. Con. al. ſimiliter et Hoſtien. et
Goff. Nec eſt tenenda ſententia Wiľ. que
aliud dicit. A. Idem in ſum. co. ti. queſt.
xvij. vbi etiam additur ꝙ carne corru-
pte ex diſpenſatione epiſcopi vľ eius cui
ſuper hoc vices ſuas cōmiſerit: poſſunt
ſuſcipere moduʒ veli virginalis. nec hoc
ipſum licet ſine diſpenſatione: ſed veluʒ
virginū nullo mō licet ſuſcipere. Et ſub-
ditur. Caue tamen tibi a glo. hic que a-
liud dicit etiam glo. rayͤ. ꝙ occulte corru-
pte ante conſecrationem vel poſt debent
humiliter abſtinere ab huiuſmōi offitijs

que ſolis virginib⁹ ꝯſecratis ſolent ſcđm ꝯſuetudinem monaſterij cōpetere donec cum eis fuerit ſup hoc ꝑ epm diſpenſatū Non tamen huiuſmodi virgines ꝯſecrate ordinem aliquem habent. B.

¶ Utrum in ꝯſecratōne virginum detur grā? R. ſm Tho. vbi ſup. In ꝯſecratione virginum. ſicut ⁊ in vnctōne regū ⁊ hui⁹ modi bñdictōnibus alijs datur gratia niſi ſit impedimentū ex pte ſuſcipiētis. Sȝ hec tñ non dicūtur ſacra. quia nō ſūt inſtituta ad curationē morbi pcti ſicut ſūt ſacramenta. A. Idem in ſum. eo. titu. q. xvj. B.

¶ Quo tpe poſſit fieri virginum ꝯſecratio? R. ſm Hoſti. in die ephiaꝝ. ⁊ in tota ebdomada reſurrectōis. in natalib⁹ aplo rum. ⁊ in diebus dñicis. ſed tñ in neceſſitate puta languore imminente poſſūt q̄libet tpe ꝯſecrari. xx. q. j. deuotis. extra. d tempo. ordi. c. j. A. Con. Goff. vt in ſum. eo. ti. q. xv. B.

Uis et metus.

Uis eſt maioris rei impetus qui repelli nō pōt. ff. q̄ metus cauſa. l. ij. De metu aūt qđ ſit. vide ſup. metus. §. j. Utꝝ liceat vim vi repellere. habes ſup. belluȝ j. §. ij. et ſup. excoīcatō ij. §. ij. v. ix. ⁊ ſup. homicidiū j. §. v. Que eſt vis. vel metus excuſans. ⁊ metus qui cadit in ꝯſtanteȝ viꝝ. ſup. metus. §. ij. ⁊ quō impediat matrimoniū. ſup. impedimentū x.

Uiſitatio. Archiepiſcopus.

Uiſitatio. Archiepiſcopus. eps vel alius platus viſitās eccleſias. pmo ꝓponet verbuȝ dei ⁊ queret de vita ⁊ ꝯuerſatōne miniſtrantiū in eccleſijs abſq; coactōne iuramenti ſed ſalubriter monendo. Si quos inuenerit infames. ſi ipe ñ eſt ordinarius: denūciet ordinario. Notoria ſi inuenerit: corrigat. A. cum ſup his merito notari poſſit ordinarioꝝ negligentia. cum examīatōne nō egeāt vt in. c. qđ ſequitur. B. extra de cenſi. romana. lib. vj.

¶ Utrum viſitans poſſit recipere ⁊ exigere ꝓcurationem a locis viſitatis? Rñ. Sic. extra. de cenſi. romana. lib. vj. Et poteſt recipe a volēte dare pecuniā ꝓ ſumptib⁹ moderatis. diebus quib⁹ viſitat. ſed nō licet niſi vnā ꝓcuratōnem recipe vna die etiā ſi plura loca viſitet ⁊ quilibet locus ſit ſufficiens. extra. de cenſi. felicis. li. vj. Q. ſi eps viſitet ꝑ aliū. viſitati etiā tenētur miniſtrare expēſas iſti viſitāti. extra. de offi. or. ſi eps. lib. vj. Sed epus nil prorſus pōt exigere ab his quos nō ꝑ ſe viſitat vt ibidem dicitur.

¶ Utrum viſitans poſſit recipe pecuniam? Rñ. Si ipe vel ſui familiares recipe rent pecuniam vel munera pter id quod nūc dictum eſt ſeu etiam ꝓcuratōneȝ recipet nō viſitando ipe tenetur. A. ſcilicet recipiens. vt in. c. exigit. de quo infra. B. duplum reſtituere illi eccleſie. A. ſcilicȝ a qua eſt receptum. vt ibi. B. infra menſeȝ alioq̄n epi ⁊ ſupiores differentes ſic reſtituere ſunt interdicti ab ingreſſu eccleſie. inferiores ſunt ſuſpenſi ab officio ⁊ beneficio quouſq; plenarie ſatiſfaciāt. ⁊ nulla remiſſio hic valet. A. ſcilicet eoꝝ quibus facienda eſt reſtitutō vt in. c. qđ ſequit. B. extra. de cenſi. exigit. lib. vj.

¶ Quō ⁊ quotiens archieps poſſit ꝓuinciam ſuā viſitare? R. pmo tenetur viſitaē dioceſim ꝓpriam erga eccliās maiores et minores ⁊ eaꝝ ꝓplos ſaltem cōuocādo de pluribꝰ locis ad vnū ꝯgruū. Poſtea licet ei viſitare ſuffraganeos et eoꝝ dioceſes. ſed vna dioceſi viſitata in toto vel in pte nō poteſt ad eam viſitandam reuerti niſi cīuīs ⁊ ſua iterum fuerint viſitate. A. ſcilicet quas ſecure viſitare poterit etiaȝ ſi iam denuo fuerit viſitate. vt in ca. romana de quo infra. B. Sed ſi forte aliq̄ eccleſia viſitate dioceſis indiguerit iterū prius predictis alijs viſitari. tunc poteſt redire ad illam ſi a dioceſano fuerit req̄ſitus. vel de conſilio ⁊ aſſenſu omniuȝ ſuffraganeoꝝ. aut maioris ptis. aut ſi difficultatē adhibuerint ꝯfidenter petatur licētia a papa. Sȝ poſt viſitatōȝ oīm dioceſū licitum eſt ei viſitatōȝ iterare. prius tñ requiſito ſuffraganeoꝝ ꝯſilio ⁊ deliberatōe ⁊ diffinitōe ipi⁹ ſup hoc habita coram eis. A. ſcȝ ipi⁹ archiepi. etiā ſi ſuffraganei nō ꝯſentiant. vt pȝ ex tex. ⁊ glo. dicti. c. romana ⁊ hic ſequit. B. Que ſūt redigenda in ſcriptis. ⁊ tūc poterit viſitare etiam ſi non interueniat ſuffraganeorū aſſenſus. ita tñ q̄ illa loca prius viſitet q̄ in priori viſitatione non fuerunt viſitata. A. niſi magis ſit alijs viſitationis officium oportunum. vt in. c. de quo ſtatim

B. Hec omnia. extra. de cenſi. romana li. vj. Et hanc formā etiā eṗs viſitans ſuabit. vt ibi dicit᷑. A. Ubi etiā dicit᷑ de alijs p̄latis ordinario iure ſuos ſubditos viſitantibus. ſaluis ſuꝑ hoc ratōnabilibus ⁊ approbatis religioſoꝝ ꝯſuetudinibꝫ et regularibusq̄ inſtitutis. B. Uiſitari debēt ꝑ ordinarios monaſteria monialium etiā exempta. vt ſuꝑ. exemptus. §. fi.

Vitium. Vitia capitalia ſunt. vij. ab vna radice ꝓcedentia. Nam ſm doctrinam Greg. xxxj. moraliū. radix toti⁹ mali eſt ſuꝑbia. ⁊ de hac naſcunt᷑. vij. vitia. ſ. Inanis glīa Inuidia Ira Triſtitia Auaritia Gula ⁊ Luxuria. De inani glīa ſm eundem. vij. filie oriunt᷑ ſcilicet inobedientia. iactantia. ẏpocriſis. ꝯtentio. ꝑtinatia. diſcordia nouitatū p̄ſumptō. De inuidia naſcūtur v. ſcilicet odiū. ſuſurratio. detractio. exultatō in aduerſis ꝓximi. ⁊ afflictō in eius ꝓſperis. De ira naſcūtur. vj. ſcꝫ rixe. tumor mentis. ꝯtumelie. clamor. īdignatō. ⁊ blaſpheia. De triſtitia ſiue accidia oriunt᷑. vj. ſcꝫ malitia. rancor. puſillanimitas. deſperatō. torpor erga p̄cepta. vagatio mentis circa illicita. De auaritia naſcūtur. vj. ſcꝫ ꝓditō. fraus. fallatia. ꝑiuriū inquietudo. ⁊ ꝯtra miſcdiaꝫ obduratō cordis. De gula oriūtur. v. ſcꝫ inepta letitia. ſcurrilitas. īmunditia. multiloquium. et hebetudo ſenſuum. De luxuria naſcūtur viij. ſcꝫ cecitas mētis. incōſideratio. incōſtantia. p̄cipitatio. amor ſui. odium dei. affectus preſentis ſeculi. horror ⁊ deſpectō futuri. Hec Grego. De materia vitij habes ſuꝑ. pctm. ⁊ ſuꝑ. crimen.

Vitiat⁹ corpore. Multa vitia corporalia olim in veteri teſtamento repellebant ordinandos. vt patet Leui. xxj. vt ſi aliq̇s hēbat. grandem. vel ꝑuum vel tortum naſum. ſi gibbum. ſi lippitudinem. iugem ſcabiem. impetiginem. vel ponderoſus. ſed iſta hodie non repellunt. vij. q. j. qualiter. in fi. A. Ibi non videtur bene probari hoc. ſꝫ potius ex eo quia inſtituta fuerunt in figura. vt patet in ca. ſequentibus. B. niſi forte ſcd̄m aliquam ſignificationem intellecta. vt diſ. xlix. hinc et eni. ⁊. c. ſacerdotes. Et ſm q̄ ponit Raẏ. quicūqꝫ culpa ſua vitiatus eſt corpore repellitur ab ordine. qui vo ſine culpa non repellitur niſi ſcandalum timeat᷑ ex nimia deformitate vel ꝑiculum ex nimia debilitate. A. Con. Ul. vt in ſum. lib. iij. ti. xviij. q. j. ad finem. Et hoc nō intelligitur de omī corporis vitō. ſed de notabilibꝫ d̄ quibꝫ in ſequentibꝫ tangitur. B.

¶ Quid de mutilatis vtrum poſſint ordinari: Reſ. Mutilati ſponte ſine iuſta cauſa. vt ex indignatōe. impatientia. vl' ſuꝑbia indiſtincte ī q̄cūqꝫ mēbro. ſiue a ſe ſiue ab alio. repellūtur a ꝓmotione. ⁊ deijciūt᷑ ꝓmoti etiam ſi credebant ſe obſequiū preſtare deo. vt quia ſe caſtrauerūt. ext᷑ eo. ſignificauit. A. Et ibi notat glo. q̄ epiſcopus poteſt cum talibus diſpenſare quando putabant ſe deo obſequium preſtare. in alijs tn̄ a miſſa. B. vt dictum eſt ſupra homicidiū v. §. fi. Et ſm Inno. idēꝫ eſt ſi nō amiſit mēbrum totū. ſed talem partē que deformitateꝫ generaret vnde ſcandalum eſſet. extra eo. c. j. vel etiaꝫ inhabilē redderet ad officiū exequēdum. extra eo. Thomas. Si vo ex iuſta cauſa. puta ꝓpter lepre ꝑiculū aliqui fecerunt ſibi mēbrum aliquod amputari ſeu amputauerunt ne alia ſana putreſcerent hi ſi membrum erat occultum vel etiā manifeſtuꝫ ſed ꝑuum. vtputa vnus digitus nō de ill' cum quibus fit ſignum crucis nō repellūtur nec deijciuntur. Sil'r ſi taliter ſint nati vel inuiti ſic mutilati ſunt. aut caſu fortuitꝰ cū darēt operā rei licite. Secus ſi rei illicite. diſ. lv. ſi quis abſciderit. ⁊. c. qui parteꝫ. ⁊. c. ſi quis a medicis. ⁊. c. eunuchus. et. c. ſi quis ꝑ egritudine. et. c. lator. ⁊. c. p̄cepta. ⁊ extra. de corꝑe vitia. ſignificauit. ⁊. c. ex parte. Si auteꝫ ex culpa ſua incidiſſet in modicam deformitatem ex miſericordia tolerat᷑ in ſuſceptis. ſcilicꝫ ex diſpenſatione epiſcopi ſcd̄m Inno. et Ber. A. Ad hoc facit. c. j. extra. de cor. viti. B. Si aūt mēbꝝ erat magnuꝫ ⁊ manifeſtū etiam ſi ſine culpa ſua amiſit q̇s impedit᷑ a ꝓmotōne ꝓpter deformitatē ⁊ ſcādalū. et ſi ꝓmotus eſt debet ceſſare a miſſa et alijs ſolennibꝫ officijs ꝓpter eandem cām. A bn̄ficio tn̄ non remouebit᷑. qꝛ nō debet addi afflictō afflicto. diſ. lv. ſi euāgeliſta. vij. q. j. cū ꝑcuſſio. dabitur tn̄ ſibi coadiutor ſi tale bn̄ficium eſt cui iꝑe

deſeruire nõ poſſit.extra.de cle.egro.ca.
ij.A. Jtē in ſū.li.ij.ti.j.q.xlij.vbi etiam
patʒ ſm Hoſti.ꝙ iſte qui ſine culpa ami
ſit membrū ſolū ꝓhibet̃ a miſſa et ſolen-
nibus offitijs.nõ aũt ab alijs ſacerdota-
libꝫ que poſſit exercere.vt penitẽtias da
re et ſimilia.extra.de cle.egro.p̃ſbiterū.
Jtem ſm Goff.qñ dubitatur vtrū defor
mitas generet ſcandalū:recurrit̃ ad ar
bitrium epi.ext̃ eo.c.ij. Jtē ſm Ray.ꝙ
vbicūqꝫ ſcandalū ſuſcitat̃ ex homicidio
vel deformitate alicuius.ſi talis etiā ca-
ſus eſſet ĩ quo de iure poſſet ꝓmoueri vl̃
miniſtrare in ſuſceptis debet tamẽ ꝓpter
ſcandalum ceſſare. Et ꝙ clericus etiā cã
medicine non debet ſe mutilare licet etiā
ſit cirurgicus niſi ĩmineat neceſſitas ⁊
alius deſit. H

¶ Vtrū claudus naturaliter ⁊ alij hmõi
poſſint ꝓmoueri? R. Claudū admittit cõ
ſuetudo.niſi talis ſit ꝙ ſine baculo ad al
tare ſtare non poſſit.ar.de ꝯſe.diſ.j.nul
lus.et diſ.xlv.diſciplina. Cecū vel habẽ
tem in vno oculo maculam que generet
deformitatẽ nec ius nec ꝯſuetudo admit
tit.ext̃ eo.cum ꝺ tua.A. Tamẽ ſm glo.
Ray.habens maculā in oculo facilꝰ ꝓ-
mouetur in religione q̃ in ſeculo.vt ĩ di
cta.q.xlij.vbi predicta notant̃ ſm Ray.
qui etiam addit.ꝙ ſimiliter nõ admitti-
tur habẽs manū aridam.H. De ſacerdo
te leproſo vide ſupra.leproſus.§.fin. De
gibboſis ſciendū ꝙ nõ repellunt̃ ab ordi
nibus niſi nimia ſit ꝺbilitas aut deformi
tas. Qui habet ſex digitos in pede ꝓmo-
uet̃.et ſm Hoſti.etiamſi in manu.vel ſi
habet digitos cõiūctos dūmodo ex his ñ
ſit impedimentū in vſu mẽbri.ff.de edili.
edic.l.idem offilius.A. Jdem in ſū.eo.ti
q.xliij.et ſe.vbi etiā patet ꝙ leproſus ad
ſacros ordines nõ debet ꝓmoueri.ſꝫ ſi pri
us fuerit ꝓmotus:poteſt aliquãdo mini-
ſtrare.vt et dr̃ in dicto.§.fi. H

¶ Quid de furioſis.lunaticis.⁊ caducis
R. ſm Wil. Nullus talis debet ꝓmoueri
etiā poſtq̃ fuerit liberatus.ſꝫ ſi ꝓmotus
fuerit ex toto liberatus:poterit exequi
offitiū ſuū. Si vͦo nõ omnino ex toto ſꝫ
frequẽter ei accidit:omnino debet ceſſa
re ab offitio miſſe.vij.q.ij.ĩ litteris. Jdē
ſi raro ſed cum ſpume iactatõe et vocis
ꝯfuſione. Si vͦo raro et ſine talibus:nõ
ꝓhibetur ab offitio miſſe dum tamẽ ha-
beat iuxta ſe aliquem ſacerdotẽ.vtſi ille
cadat vel defitiat:iſte ſuppleat.vij.q.j.il
lud. Quãto aũt tp̃e debeat expectari ad
ꝓbandum tales vtrū ſint liberati et q̃li-
ter:colligitur per annum.xxxiij.diſtin.
cõit̃. Alubi ꝑ.xxx.dies.vij.q.ij.c.fi. Sꝫ
et poteſt dici ꝙ tempus ꝓbationis arbit̃-
rium eſt penſatis ꝯditionibus morbi et
perſone.A.et dignitatis ſm eundẽ Wil.
et in ſū.eo.ti.q.xlv.vbi hec notant̃. H

¶ Quid de demoniaco? R. ſm Wil. Eo-
dem modo talis nõ debet ꝓmoueri vel or
dinari.etſi ordinatus erat etiā liberatꝰ:
miſſam celebrare nõ debet.niſi plene ⁊ ĩ-
dubitanter curatus ſit.xxxiij.diſ.cõiter
et.c.vſqꝫadeo.A.ꝯiuncto.c.clerici.eadẽ
diſ. Hec etiā notant̃ in dicta.q.xlv.H.
De tp̃e aũt expectatõis dicendum vt in
primo.§.dictum eſt. De illo autẽ q̃ nul
lo modo poteſt bibere vinum.habes ſu
pra.ordinandus.§.xviij.A. Potius vi-
detur.ꝺ.ĩ.§.xvj.vbi habetur ꝙ talis nõ
eſt ordinandus.quod et notat̃ in dicta.q
xlij.ad fi. H

¶ Epiſcopus ſenio vel valitudine cor-
porali grauatus.vel al's adeo impeditus
perpetuo ꝙ offitium ſuum nequeat exer
cere:poteſt ꝺ conſilio ſui capituli vl̃ ma
ioris ꝑtis aſſumere auctoritate apoſto-
lica vnum vel duos coadiutores ad offiti
um exequẽdum. Si vͦo epiſcopus fuerit
demens.tunc capitulum vel due ipſius
partes vnum vel duos coadiutores ei aſ
ſument eadẽ auctoritate. Q̄ſi epiſcopus
grauatus(vt dictuʒ eſt prius)nollet ſu-
mere nec habere coadiutorem licet a ca-
pitulo requiſitus ſit:nihil per capituluʒ
innouetur:ſed in hoc caſu et etiam ĩ ca-
ſu quo eſſet demens capitulum ſignificꝫ
pape conditionem eiuſdem epiſcopi ⁊ ec
cleſie. Porro coadiutor predictus debꝫ de
ꝓuentibus prelatorum recipere ſum-
ptus moderatos ab alienatione abſtinẽ-
do.A.ſcilicet qualibet bonorum eccleſi-
aſticorum tam eccleſiarum q̃ ipſoruʒ ꝑ-
latorū.vt in.c.paſtoralis.ꝺ quo infra.H
Et que dicta ſunt de epiſcopo habent e-
tiam locum in ſuperioribus prelatis.ex-
tra.de cle.egro.paſtoralis.li.vj.

Vnctio extrema.

Ex-
trema vnctio ſacramentum eſt

quia ꝓtingit ad effectū q̇ ē curatō morbi
peccati. vt ex v̉bis Jac. vlt̄. c. patz. A. Et
de hac lati⁹ ſupra. ſacramentū. in princi
pio. et. §. j. et. ij. B. Et eſt vnū ſacramen-
tū licet plures actōes ſint ꝺ eius ꝑfectōe
que tamē ꝯueniūt ad vnū ſignificandū
et cauſandū. Hec eſt ſentētia Tho. in. iiij
diſ. xxiij. A. Et ſic vnū ſunt vnitate ꝑfe-
ctōnis et finis. etiā ẜm Pe. ⁊ Al. vt ĩ ſū.
li. iij. ti. xxiiij. q. cxxxix. B

Que eſt materia huius ſacramēti? R̸. ẜm Tho. vbi ſup̄. Materia ē oleuꝫ oliue
ab ep̄o ꝯſecratū. et tale oleū et eius ꝯſe-
cratio ſūt de neceſſitate huius ſacramen
ti. A. Cō. pe. vt in ſū. eo. ti. q. cxlj. B

Que ē forma huius ſacramēti? R̸. ẜm
Tho. vbi ſup̄. Forma eſt oratio depreca-
tiua dicendo. Per iſtam ſanctaꝫ vnctio-
nem et ſuā piiſſimā miſericordiā indul-
geat tibi dn̄s quicq̇d deliquiſti ꝑ viſū ⁊c̄
Verba etiaꝫ indicatiui modi que ẜm mo
rē quarūdaꝫ eccleſiaꝝ ꝑmittunt̄ orōi: n̄
ſūt de ſubſtātia ſacramenti vt ꝑmittēdo
ſic. Vngo hos oculos oleo ſāctificato in
nomine patris et filij et ſpiritusſācti. A
Con. pe. ⁊ Al. vt in dicta. q. cxlj. B

Quis effectus extreme vnctionis? R̸.
ẜm Tho. vbi ſup̄. Effectus eius p̄ncipa-
lis ē quedā ſanatō ſpūs que dat̄ ꝯ quan-
dam debilitatē vel ineptitudinē que ĩ no
bis relinq̇tur ex peccato actuali vel ori-
ginali. ꝯ quā debilitatē homo roborat̄ ꝑ
hoc ſacramentum. Et quia hoc robur ḡ
tiam facit que ſecuꝫ nō ꝯpatitur pecca-
tū ideo ex cōſequēti ſi inuenit peccatum
aliquod veniale vel mortale quo ad cul
pam tollit ip̄m dūmodo nō ponat̄ obex
ex ꝑte recipiētis. Secūdari⁹ etiā effect⁹
eſt ſanitas corporalis. Hanc tn̄ nō indu
cit niſi ẜm q̇ expedit ad finē principaleꝫ
ſ. ſpiritualem ſanatōem. et tūc ſemꝑ eam
inducit dummodo nō ſit impedimentuꝫ
ex ꝑte recipiētis. Et licet ĩ ip̄o fiāt mul-
te vnctōes. vltima tn̄ ē formalis reſpectu
omnium p̄cedentiū et agit in virtute e-
arū. et ideo in vltima vnctione gratia ĩ-
funditur que effectū ſacramenti prebet.
Caracterē aūt hoc ſacramentū nō ĩpri-
mit quia ꝑ ip̄m n̄ deputat̄ hō ad aliquod
ſacrum agendum vel ſuſcipiendum. A.
Idem in ſum. eo. ti. q. cxlij. B

A quibus conferri debet vnctio extre-
ma? R̸n̄. ẜm Tho. vbi ſup̄. A ſolis ſacer-
dotibus nec alius pt̄ inungere etiam ĩ ar
ticl̄o neceſſitatis. Sacerdos aūt cōferre
pt̄ p̄ñte vno clerico et etiam ſolus in ne-
ceſſitate ẜm Her. et Hoſtiē. A. hoc vlti-
mū clare habetur in. c. queſiuit. extra. ꝺ
verbo. ſig. Et idem q̇d in hoc. §. notat̄. in
ſum. eo. ti. q. xliij. vbi etiā dr̄ q̇ laycus q̇ꝫ
poſſet in neceſſitate auxiliari in hoc ſa-
cerdoti ei reſpondendo. B

Quid faciendum ſit ſi ſacerdos infra
vnctionē defitiat? R̸. ẜm Tho in. iiij. di.
xxiij. Si iam alique ꝑtes inūcte ſūt. q̇d
factū ē: iterari nō debet. ſed vnctōes que
reſtant ꝑ aliū ſacerdotē cōpleantur. Itē
Al. et Pe. A. Itē in ſū. eo. ti. q. cxl. B

Quibus ꝯferēda ſit extrema vnctio?
R̸. ẜm Pe. non niſi adultis infirmis. in
articulo mortis ꝯſtitutis ex ip̄a ĩfirmi-
tate. vnde nec dat̄ euntibus ad bellū aut
nauigantibus ſeu his qui mox occiden-
di ſunt. quia talis mors non imminet ex
defectu nature ſꝫ ex euētu fortune. His
aūt qui ꝑ ſenio defitiūt etiā ſine actuali
infirmitate dat̄. pueris non. quia nō ha
bent infirmitatē ſpiritualeꝫ cōtractaꝫ ex
peccato actuali. nec diſpoſitioneꝫ deuo-
tionis habere poſſunt ad hoc ſacramen-
tum. Conc. tho. vbi ſupra. A. quia ſicut
nec eukariſtia debet dari pueris. ita nec
hoc ſacramētū ẜm eoſdem. vt in ſum. eo.
ti. q. cxliiij.

Vtrū extrema vnctio debeat dari fre-
neticis et amentib⁹? R̸. ẜm Pe. Si in ſa-
na mente ꝯſtituti non petierint nō debꝫ
dari. Si v̉o petierint: dari debet. Tamē
hic addendū ẜm Tho. et Al. q̇ illis furi-
oſis et amentibus precipue dari nō debꝫ
qui veriſimiliter ſacramēto poſſūt facere
irreuerentiā ꝑ aliquā ĩmunditiam. niſi
ip̄i haberent lucida interualla in quib⁹
ſacramentum recognoſcerent. A. Idem ĩ
ſum. eo. ti. q. cxlv. B

Que partes corporis inungi d̉bent? R̸.
ẜm Al. pet. et Tho. Inunguntur inſtru
mēta quinq̄ ſenſuū tanq̄ prime radices
peccandi. Oculi propter viſuꝫ. Aures ꝓ-
pter auditum. Nares ꝓpter odoratuꝫ. La
bia propter guſtum. Manus propter ta-
ctum. qui maxime viget in pulpis digi-
torum. Pedes vero propter vim motiuā
Renes v̉o propter viꝫ appetitiuā a q̇bu-

dam inunguntur. Ite3 in mutilatis aut cecis debent inungi loca magis ꝓpinqua A. Idem in ſū. eo. ti. q. cxlvj. B

Utru3 vnctio extrema poſſit iterari? Re. ſm Tho. in. iiij. diſ. xxiij. Iterari pōt ſine aliqua iniuria ſacramenti. quia nō habet effectum ꝑpetuū eo q ſanitas corporis et mentis qui ſunt effectus eius amitti poſſunt. In eadem ꝗ3 egritudīe iterari poteſt ſi primo quidem ſit in ꝑiculo mortis et euadat ac etiam poſtea recidiuum patiatur. quia erit quaſi alia infirmitas. et ſimiliter ſi ſit egritudo diuturna vt ydropiſis. quia tūc deb3 fieri quādo videtur ꝑducere ad periculum mortis Etſi illum articulū euadat eadem infirmitate durante et poſtea ad ſimilē ſtatū reducatur iterū poteſt inungi. quia ia3 eſt alius infirmitatis ſtatus. ꝗuis ſit eadem infirmitas. A. Clarius dic ſm eundem Tho. q ſi infirmitas ē breuis nō debet iterari niſi infirmitate curata. quia al's non dr̄ a ſtatu illo recedere. Si vo īfirmitas eſt diuturna fit quod hic dr̄. Et con. pe. Al. aūt dicit ſic. Sine preiuditio puto q ſi vltra annum remanet morbus poſt acceptam vnctionem iterari poteſt vnctio. Et cauſa huius eſt. quia non iudicatur idem morbus numero qui ē ſm ꝑfectam mutationē ſupiorum. Si tamē ab aliquo ſancto patre vel a domino papa aliud in hac queſtione determinatu3 inuenitur magis iudicarem illi ſentētie ſtandū ꝗ mee. vt in ſū. eo. ti. q. cxlvij. B

Voluntas. Utrum homo teneatur conformare voluntatē ſuam voluntati diuine ī volito? Re. ſm Pe. in. iiij. diſ. xlviij. ſm ſēſualitatem non tenemur nec etiam voluntate naturali. quia determinatum eſt ad vnum. A. i. ad repugnantiam carnis et ſpiritus ad prelium Gal'. v. Caro eñ cōcupiſcit aduerſus ſpiritū ⁊c̄. B. Sed voluntate ꝺliberata id quod deus vult abſolute et ꝯgruit nos velle tenemur velle Quod vo nō ꝯgruit nobis velle. ꝗuis ſit bonum in ſe: nō tamen quo ad nos. ⁊ iō non vult deus illō nos velle nec velle tenemur. Satis con. tho. in pma ſcde. qſt. xx. dicens q tenemur cōformari formaliter. ſcilicet q homo velit in cōmūi iuſtitiam dei et ordinem nature ſeruari: ſ3 materialiter cōformari nō tenemur. vt ī morte patris. et hmōi. A. Dic clari⁹ ſm eun. pe. q voluntas deliberata duplex ē. quia quedā eſt ꝯditionata. et in hac nō tenemur ꝯformari. nec eñ volendo ꝯtrium ꝯditionaliter diſcordam⁹. quia hoc nō ē velle ſimpliciter: ſ3 volūtate abſoluta tenemur ꝯformari in volito: ſ3 nō in quocūq3. Aut eī ignotū eſt nobis. ⁊ tunc nō tenemur illud velle. Aut nobis notū eſt et tūc diſtinguendū ē. quia aut de⁹ nō vult illud abſolute et ſimpliciter. vt ſententiā ꝯminatōis quam aliquādo mutat qñ merita mutātur: ⁊ hoc non tenemur velle. Aut deus vult illud abſolute. ⁊ hoc aut ꝯgruit nobis velle aut ñ. Aliquādo eñ ſm Aug. aliquid vult deus qō nō cōgruit nos velle. vt patrē noſtrū mori. Et aliqñ cōgruit vni velle aliquid quod nō ꝯgruit alteri. Illud vo quod deus vult ⁊ ꝯgruit nobis bonum ē in ſe et bonu3 eſt nobis. vnde deus vult illō nos velle ⁊ iō tenemur illud velle. Illud vo quod non ꝯgruit nobis ꝗuis ſit bonum in ſe: non tamen quo ad nos. ideo nō vult deus illud nos velle. Unde ſup illud. ps̄. rectos decet collaudatio. glo. dicit. Cōgruit vt quod deus vult te velle: tu velis. vt in ſū. li. iij. ti. xxxiij. q. iiij. Et ſic breuiter tenemur cōformari voluntati dei formali et nō materiali. i. velle in genere quod de⁹ vult. et eo modo quo vult. in ſpecie autē inꝗtum ſit nobis notū. B. Utrū voluntas et opus exterius ſit vnū peccatum? Re. ſupra. peccatū j. §. j.

Votu3 primo cōmuniter quid ſit? Re. ſm magiſtrū ſentētiaꝝ in. iiij. diſt. xxxviij. ⁊ Hugonem de ſancto victore. Uotū eſt teſtificatio quedam promiſſionis ſpontanee q̄ deo et de his q̄ dei ſunt fieri debet. Et hec diffinitio eſt voti expreſſi. quod et in facie eccleſie obligat. vt dicit Pe. Theologi vo ſic diffiniunt. Uotum eſt conceptō melioris propoſiti animi deliberatōe firmata. Et hec eſt diffinitio voti taciti. A. Uel ſm Ray. votu3 eſt alicuius boni cū deliberatōne deo facta promiſſio. vt ī ſū. li. j. ti. viij. queſtione prima. Et iſta videt clarior. Nā ⁊ ad votū requiritur ꝓmiſſio

vt i. §. ſe. et q̄ ſit d̄ re bona. xxij. q. iiij. in
malis. B. Et licet aliqd̄ votū tacitū fiat
ſāctis: tn̄ ꝓpter deū fit eis. A. Nā ꝓprie vo
tū fit ſoli deo: ſanctis v̄o ꝓpter deū. ⁊ ꝑla
tis ſeu alijs recipiētibus fit loco dei. et ñ
ip̄is ſ3 v̄o ſm Tho. ſc̄da ſc̄de. q. lxxxviij.
articu. v. B

¶ Que requirūtur ad votū? R. ſm Tho
vbi ſupra. Tria ex neceſſitate. p̄mo qui-
de3 deliberatio. ſecūdo ꝓpoſitum volunta-
tis. tertio ꝓmiſſio in q̄ ꝑficitur ratio vo-
ti. Supaddūtur autē q̄nq3 alia duo ad
quandā voti ꝯfirmatōe3. ſ. ꝓnūtiatō oris
et teſtimoniū aliorū. Solū ergo ꝓpoſitū
nō obligat. A. Aduertendū q̄ hic capit̄
deliberatō p cogitatōe. et ꝓpoſitū p delibe
ratōe. Nā et anteq̄ quis delibe3 opor3
cogitare. ꝓpterea et votū vocat̄ ꝯceptio
deliberatōe firmata. vt ſtati3 patuit. Itē
ſufficit ad vota etiā ſola mentalis ꝓmiſ-
ſio que obligat deo intuēti cor. licet non
homini qui iudicat ſolum que foris ſunt
ſm Tho. ſc̄da ſc̄de. q. lxxxviij. arti. j. B

¶ Quot ſūt ſpecies votoꝝ? R. Due. Na3
quoddā eſt votū ſimplex. et quoddā ē ſo
lenne. vt habetur ſupra. impedimentum
iiij. §. j. Et quidē grauius peccat qui frā-
git votum ſolenne. diſ. xxvij. ſi vir. xxvij.
q. j. virginibus. et. c. v̄gines. S3 qd̄ dicit̄
extra. q̄ cle. vl' vo. rurſus. ſ. q̄ votū ſim-
plex nō minus obligat q̄ ſolēne. exponē-
dū ē ſm Tho. vbi ſup̄. q̄ vtriuſq3 tranſ-
greſſor mortaliter peccat. A. Con. ray̆. ⁊
glo. ber. et Inno. vt in ſū. eo. ti. q. viij. B
Eſt et alia diuiſio votoꝝ. ſ. q̄ aliud ē pu-
rū ſiue abſolutū. vt cum quis abſolute
et ſine cōditōe vouet. Aliud ē ꝯditiona-
tū. vt cum addit̄ ſi hoc erit vel illud. A.
Hoc fuit dictū Ray̆. vt ī dicta. q. viij. B

¶ Vtru3 vouēs teneat̄ ſtatī adimplere?
R. ſm Wil'. Si votū ē abſolutū: tenetur
ſtatim cū poteſt: niſi vouēdo aliud ī mē-
te habuerit. Et datur ei tēpꝰ ad arbitriū
boni viri ad diſponendū vt votū imple-
ri poſſit. Et de implēdo dr̄ Deutro. xxiij
Cum votū voueris domino deo tuo: nō
tardabis reddere. quia requiret illud do
minus deus tuus. etſi moratus fueris:
reputabitur tibi ī peccatū. Vn̄ ſm Tho
in. iiij. di. xxiiij. ſi is qui vouerat intrare
religionem timet ex mora impedimentū
tenetur nō differre. A. Idem in ſum. eo.
ti. q. ix. B. vide d̄ hoc caſu ſup̄. religio iij.
§. iij. Si v̄o votum eſt cōditionatum. vi-
de infra. §. xiij. qui incipit. Vtrum votu3
conditionatum.

¶ Vtrū votū licitū ſemꝑ obliget? R. ſm
Tho. in. iiij. diſ. xxxviij. Dic. niſi q̄ q̄cq̄d
votū faciendū impediret ſi p̄us eſſet eti-
a3 voto facto aufert obligatōe3. A. Hoc
veꝝ quādo illud quod poſtea aduenit le
gittime ſequit̄. Vnde licet votū et ingreſ
ſū religiōis īpediat m̄rimoniū ꝯſumatū
ſi ꝑcedat. vt in. c. ex publico. ex̄t. d̄ cōuer.
ꝯiu. nō tamen impedit ſi ſequat̄. vt ī cle.
eos. de ꝯſan. et affi. B. Vnde ſi quid poſ-
ſibile cu3 vouet̄ fiat poſtea impoſſibile:
tollitur obligatio. vt ſiquis diues voue-
rit edificare eccleſiā quā poſtea paupta
te ſupueniēte ꝑficere nō poſſet: nō obli-
gat̄. Hoc tn̄ ſic ē intelligendū. q̄ ſi factꝰ ē
omnino impotēs: abſolutus ē a toto. Si
aūt ex p̄te ita q̄ totum ꝑficere non pōt.
tunc remanet obligatus ſolū ad id quod
poteſt. A. Ide3 in ſum. eo. ti. q. iiij. B

¶ Vtrū vota que fiūt in anguſtijs obli-
gēt? R. ſm Wil'. Mulieres in partu vouē
tes vel quicūq3 alij in anguſtia cōſtituti
ſi habeāt deliberatā intentōe3 obligandi
ſe: obligati ſunt. ar. xxvij. q. iiij. ſunt q̄ o-
pes. A. Idem in ſum. eo. ti. q. ij. ad fi. B.
Secꝰ ſi ſubito et indeliberate. A. niſi pꝰ-
modum confirmauerit. ar. ex̄t. d̄ reg. iu
ris. rati. li. vj. Et quia difficile eſt diſcer-
nere vtrum factum ſit mente deliberata
vel non. periculoſum eſt illud ſemper nō
implere. maxime quia bonarum menti-
um eſt ibi culpam timere vbi culpa mi-
nime reperitur. extra. d̄ obſerua. ieiu. cō
ſilium. et diſ. v. ad eius. B

¶ De quo debet fieri votū? R. ſm Tho.
ſc̄da ſc̄de. q. lxxxviij. Votum non poteſt
fieri de malo. nec de indifferenti: ſed tm̄
de bono et ad quod quis al's non tenet̄.
Illud autem quod in aliquo euentu ē bo
num. et in aliquo malum. nō obligat ni-
ſi pro euentu bono. vt votu3 Iepte Iudi.
xj. A. Iſte Iepte vt ibi pat3 vouerat deo
ſacrifitium offerre de eo quod ſibi a vi-
ctoria reuertenti primum occurreret e-
grediens de domo eius. Et idem quod in
hoc. §. notatur in ſum. eo. ti. q. iij. B

¶ Vtrum liceat vouere nimiam carnis
macerationem? R. ſm Tho. vbi ſupra.

Si ip̄a ex voto ꝓmiſſa ſit implēda eſt ra
tionabiliter. ita ꝙ natura nō nimis gra-
uetur. Sed quia in his que ad ſemetip̄m
ꝑtinēt defacili homo fallitur. ideo talia
vota ꝯgruentius ſm̄ arbitriū ſupiorum
ſunt ſeruāda vel p̄termittēda. ita tamen
ꝙ ſi magnū grauamen imineret. et non
eſſet facultas recurrendi ad ſupiorez nō
deberet homo votum obſeruare. A. Idez
in dicta. q. iij. B

¶ Quid ꝺ votis ſtultis? R. ſm̄ Tho. vbi
ſup̄. Uota ſtulta vt de non pectinādo ca
put in ſabbato et ſimilia potius ſūt deri
denda ꝙ̄ obſeruanda. Et addit Al. ꝙ eti-
am ſi pro honore ſanctorū fiant: ſeruan
da non ſūt. quia ſimilitudinem quandaz
habent cum ẏdolatria. A. Idem in dicta
q. iij. ad finem. B

¶ Utrū expediat vouere? Reo. ſm̄ Tho.
vbi ſupra. Dic. dū tamen rationabiliter
fiat votuz. quia ꝑ hoc voluntatē noſtrā
imobiliter applicamus ad bonū. A. Idez
in ſum. eo. ti. q. vj. B

¶ Utrū melius ſit aliquid facere ex vo-
to ꝙ̄ ſine voto? R. ſm̄ Tho. vbi ſup̄. Dic.
ꝑ tres rationes. Primo. quia vouere eſt
actus latrie q̄ eſt nobiliſſima v̄tus. Illō
aūt qō opaꝛ a nobiliori virtute: melius
eſt. Secundo quia qui vouet plus deo ſe
ſubicit ꝙ̄ qui non vouet. Tertio quia ꝑ
votuz voluntas imobiliter firmatur ad
bonum. Facere aūt aliquid ex volūtate
firmata ꝑtinet ad ꝑfectionem virtutis.
vt patet per phm̄. ij. ethicorum. A. Idez
in ſum. eo. ti. q. vij. B

¶ Quomodo ꝑ votum impediantur ſpō
ſalia ſiue matrimoniū. habes ſup̄. impe-
dimentuz iiij. §. ij. A. cōiuncto p̄ncipio.
B. Et vtrū votum ſit magis obligatoriū
ꝙ̄ iuramentuz. ſup̄. iuramētū j. §. vij. B

¶ Utrū votum cōditionatum obliget?
R. ſm̄ Raẏ. ſiue ꝯditio ſit generalis. vt-
ſi vixero. ſi potero. ſi deus voluerit. que
ſemper itelliguntur etiamſi nō apponāꝛ
xxvij. q. ij. beata maria. ſiue ſpecialis: pu
ta ſi itrauero lōbardiam. ibo ad ſanctū
Marcū. vel ſi filius meus fuerit liberat⁹
faciā hoc vel illud. ſi ꝯditio nō extiterit
nō obligaꝛ quis ex voto. al's ſic. xxxij. q.
viij. nonſolū. extra. de cōdi. appo. veruz.
exꝛ. de reſti. ſpo. olim cām. Et intelligas
non obligari ſi tota obligatio ponebaꝛ
in euentum ꝯditōis. Et iterum niſi ꝓpter
ſcandalum tollendū implendū ſit votuz
extra eo. magne. extra. de ꝯuer. cōiu. ex
ꝑte circa fi. Con. inno. et Hoſti. A. Idez
in ſum. eo. ti. q. lxviij. vbi et ponit exem
plum de ſcandalo qn̄ votū eſt publicū et
ꝯditio nō exp̄ſſa ſz in corde retēta. B

¶ Quid ꝺ voto qō fit ex duabus cauſis?
R. ſm̄ Raẏ. Siquis vouit ex duabꝰ cau
ſis. vtputa ire ad ſanctū Jacobum. quia
ibi putabat inuenire germanum ſuum.
et ꝓpter redimēda peccata ſua. in hoc ca-
ſu ꝙ̄uis ſciuerit germanū ſuū deceſſiſſe
etiā āteꝙ̄ iter arripiat: nihilominus te-
netur ꝓpter aliam cauſā ſi nihilominus
ſe intendiſſet obligare. A. Hoc videꝛ po-
tius fuiſſe dictū Wil. glo. eius ꝙ̄ raẏ. vt
in dicta. q. lxviij. ad finem. B

¶ Quid ſiquis emiſit duo diuerſa vota?
R. ſm̄ Tho. in. iiij. diſ. xxxviij. Si vtrū-
qꝫ ē cōpaſſibile cum altero vtrūqꝫ debet
ſeruare niſi forte auctoritate ſuperioris
votū p̄cedens in melius ſequens cōmute
tur. A. ſ. in aliud ꝙ̄ illud quod ſimul vo
uit. cū ad illud omnino teneatur ratōne
voti et nō cōmutationis. B. Si aūt am
bo vota ſint ſimul incōpaſſibilia: debet
ſeruare quod maius eſt. et de minori ſm̄
arbitriū p̄lati ſatiſfacere. A. Idem in ſū.
eo ti. q. lxxxiij. B

¶ Utrū pater moriēs poſſit iniūgere fi-
lio quem conſtituit heredem vt impleat
votū eius? R. ſm̄ Raẏ. Uotū pegrinan-
di non poteſt pater iniūgere filio quē cō
ſtituit heredem. niſi ⁊ ip̄e filius approba-
ret. extra eo. licet. Sed pecuniariaz ſa-
tiſfactionē bene poteſt iniungere. extra.
de vſu. tua. et de ſolu. c. j. Quin etiam ſm̄
Hoſtiē. ſi filius vult eſſe heres: teneꝛ iplē
vota patris. A. ſ. quecūqꝫ ſm̄ eundē Ho
ſti. et in ſum. eo. ti. q. lxix. B. ſi hereditas
hoc patiatur. et maxime ſi ſponte ſuſce-
perit. vt in dicto. c. licz. Si autē nō vult
adire: nō tenetur. quia nec heres eſt niſi
forte ꝓmiſerit. quia tūc ſi i omni caſu i-
tellexit ꝑſonam ſuam obligare: debꝫ ſer
uare. ſed ſi ꝓmiſit tanꝙ̄ heres et poſtea
mutato ꝯſilio ab hereditate abſtineat: n̄
tenetur. extra. de elec. venerabilem. §. fi.
Et ſic poteſt intelligi. c. licet. Sed quicū
qꝫ hereditatem adierit: obligatur. extra
de ſolu. c. j. et extra. de vſu. tua. ita tam̄

q̃ ſi votũ trãſmarinũ ſit et aliq̃s impedi-
atur morte vel alio ĩpedimẽto cogit̃ alij
cõmittere. vt Inno dicit. Qui etiã ſi non
ꝯmittat heredes cõpelli poſſũt vt vel ipi
ꝯpleant vel ſubſidiũ ſiue expenſas quas
teſtator vel ipi facturi eẽnt: exhibeant.
Sec9 tñ ſi vouerat nõ ꝓ ſubſidio ſ; ꝓ duo
tione videndi terrã ſanctã. q2 tales ſupue
niẽte impedimẽto nõ tenent̃ ire vel mit
tere. A. qa ĩ voto ſubintelligit̃. ſi potero
ſcdm eun. Inno. vt in dicta. q. lxix. vbi hec
nota. B. Q2 tranſgreſſio voti eſt maius
peccatu; q̃ tranſgreſſio iuramenti. vide
ſupra. iuramentum j. §. vij.

Votum ij. quis vouere

poteſt vel nõ. Utru; ep̃us poſſit
vouere? R. ſcdm Hoſti. Nõ põt ſine
lnĩa pape votu; emittere ꝑ qđ diſſoluat̃
vinculũ mr̃imonij qđ eſt inter ipm et ec-
cleſiã ſuã. ex̃t. de regu. licet. Itẽ nec aliđ
ꝑ quod graue p̃iuditiũ fiat eccleſie. vt de
lõga ꝑegrinatõe et hmõi. ex̃t. eo. magne
Votu; tñ abſtinẽtie et elemoſine emittẽ
põt. ar. vij. q. j. clemẽs. ex̃t. de teſta. rela-
tũ ij. §. licet autẽ. A. Et breuiter qđlibet
votũ ep̃s facẽ põt ꝑ qđ p̃beat bonũ exem-
plu;. q2 ad hoc tenetur. ex̃t. de voto ma-
gne. §. j. ſcdm eun. hoſti. ⁊ ĩ ſu;. li. j. ti. viij.
queſt. xxiiij. B

¶ Utrũ qui ſũt ſubiecti volũtati alteri-
us poſſint vouere? R. ſcdm Tho. ſcđa ſcđe
q. lxxxviij. Nullus põt ſe firmiter obliga-
re ad id qđ eſt ĩ volũtate alterius. Qui-
cũq3 aũt ẽ ſubiect9 alicui. q̃tũ ad id in q̃
ſubiectus ẽ: nõ ẽ ſue poteſtatis. et ideo ñ
poteſt ſe ꝑ votũ firmiter obligare ad id
ſine conſenſu ſuꝑioris. Nõ tamen peccat
vouendo. vt hic infra. §. pxĩ.

¶ Utr; pueri poſſint vouẽ? R. ſcdm Tho.
vbi ſupra. Pueri añ annos pubertatis
duplici rõe vouere nõ pñt. Primo q2 vt
in plĩbus patiunt̃ rationis defectũ. Hoc
tñ ꝯtingit ĩ aliq̃bus accelerari. Secũdo
q2 ſũt in p̃tate ꝑentũ. et iõ eorũ vota nõ
habẽt effectũ. Et ſcdm Wil. ſi pater vl̃ tu-
tor primo ꝯdixit et poſtea cõſenſit: non
reuiuiſcit votũ. A. Idẽ q̃ ad hoc videtur
notari ĩ ſũ. eo. ti. q. xxxj. S; ĩ oĩbꝫ q̃ in
hoc. §. ꝯtinent̃ melius videt̃ dicendũ. vt
ſup̃. religio. in p̃ncipio. in additõe. B

¶ Utrũ filiuſfa. poſtq̃ ꝑuenit ad puber
tatẽ vouẽ poſſit? R. ſcdm Tho. ſcđa ſcđe.
q. lxxxviij. Is qui venit ad ãnos puber-
tatis ſi ſit libẽ ꝯditõis: ẽ q̃de; ſue p̃tatis
q̃tũ ad ea q̃ ꝑtinẽt ad ſuã ꝑſona;: puta.
q̃ ꝑ votũ obliget ſe religioni vel q̃ mr̃i-
moniũ ꝯhat. Nõ ẽ aũt ſue p̃tatis q̃tũ ad
diſpenſationẽ domeſticã. vñ circa hoc nõ
põt aliquid vouere qđ ſit ratũ ſine ꝯſenſu
patris. A. Idẽ etiã ĩ alijs ꝑ que p̃iudica-
ret̃ iuri patrie p̃tatis. vt in abſtinentijs
et ꝑegrinatõibꝫ ⁊ hmõi. in q̃bus nõ põt fi
lius vouere niſi ꝑegrinatõe; tranſmari
nã in ſubſidiũ terre ſãcte. ex̃t. de voto. c.
ex multa. §. q̃ aũt. ſcdm Hoſti. Et hoc ver;
ẽ niſi pr̃ cõſenſerit expreſſe vl̃ tacite. ſ. nõ
ꝯdicẽdo. ſcdm Inno. et ĩ ſũ. eo. ti. q. xxxiij.
B. Et idẽ ẽ de filia q̃ ẽ in domo pr̃is ſine
ei9 ꝯſenſu. vt dr̃ Numeri. xxx.

¶ Utrũ ſeru9 poſſit vouere? R. ſcdm Tho.
vbi ſup̃. Seru9 ẽ in p̃tate dñi etiã q̃tum
ad ꝑſonales opatões. Unde nõ põt ſe voto
obligare ad religione; ꝑ quam ab obſe-
quio domini9 ſui abſtrahat̃. Idem de pere
grinatõne et ſimilibus. A. In alijs aũt ĩ
q̃bus non p̃iudicat̃ dño poteſt ſeruus vo
uere. vt de dicẽdo orões ⁊ ſimilia ſcdm eũ.
Tho. et Pe. Et ſcdm Hug. põt etiã inuito
domino vouere cõtinentiã et renũtiare
ꝓprijs. vt in ſũ. eo. ti. q. lxiij. ad fi. Et õ ſer
uis q̃ ad ingreſſũ religionis: dictũ ẽ ſup̃
religio ij. §. iij. et. iiij. B

¶ Utrũ religioſus poſſit vouere? R. ſcdm
Tho. vbi ſupra. Cum nullum tẽpus exce
ptum ſit in quo p̃latus nõ poſſit ſubditũ
circa aliquid occupare. ideo nullum vo-
tum religioſi firmum eſt niſi de conſenſu
prelati. quia nõ eſt ſue poteſtatis. Unde
et ſcdm Ray. ſi vouerit non d; exequi ſine
licentia prelati ne forte ſuper eũ alij ſcã-
dalizentur ſi eorum conſuetudines volu
erit excedere vel ne detur occaſio euagã
di. xx. queſt. iiij. monachum. §. verũ. xlj.
di. quiſq̃s. Addit etiã Inno. q̃ ſi vouerct
dicere pſalmum vel aliam oratione; vbi
nullum preiuditiũ contingere poſſet: ſer
uet votum quia licitum eſt. Sed dictu;
Tho. verius videt̃. A. Immo vtrũq3 ve-
rum eſt. quia Inno. loquitur in caſu quo
in nullo derogatur obedientie prelatoru;
et obſequijs religionis ſeu paci. B. Ser
uandum eſt etiam votum ſtrictioris re-
ligionis. ad quam ſi tranſire velit et non
ex leuitate vel iactura ſui ordinis: ſ; ex

diuina inſpiratōe: debet licentiaꝫ petere
a p̄lato et poſtea ſiue fuerit ꝯceſſa ſiue n̄
poteſt trāſire. extra. ď regu. licet. Et hūc
caſū habes ſup̄. religio v. §. j. A. Et ī p̄n-
cipio. et hec notant̄. ī ſū. eo. ti. q. xxv. B

¶ Utrū cleric⁹ poſſit vouere: Re. ſm Ho-
ſti. Sine licētia ſui p̄lati nō poteſt voue͂
ꝑegrinatōez. de ꝯſe. diſ. v. nō oportet ext̄
eo. magne. §. vex. nec aliud votum ꝑ qď
oporteat relinquere eccleſiam ſuā. extra
de renū. admonet: ſꝫ vouere pt̄ religionē
intrare. A. facit. c. due ſūt. xix. q. ij. B. vl'
aliquod votū nō ꝑegrinatōis: ſed carita
tis. abſtinētie vel oratōis facere. Dicunt
etiā quidā ꝙ votum vltramarinū poteſt
facere ſine licētia p̄lati. ext̄ eo. ex multa
ca. pl't. et. c. fi. Alij aūt intelligūt de licen
tia p̄lati vl' ſedis apoſtolice. extra. ď cle.
nō reſi. fraternitati. et in p̄dicto. §. vex.
Nā et clerici maxime benefitiati ſine li-
cētia ep̄i ꝑegrinari nō debēt. vt in dicto.
c. magne. A. Idē ī ſū. eo. ti. q. xxv. Et ve-
rius videt̄ ꝙ clericus ſine alia licētia poſ
ſit facere votū vltramarinū ſi terre ſā-
cte poſſit eſſe vtilis ꝑ ſe vel ꝑ alios ſecuꝫ
ducēdos. vt in dicto. c. ex multa. §. fi. ⁊ di
cto. c. fi. B

¶ Utrū ꝑſone que ſūt ſubiecte alterius
volūtati peccent vouendo. vtputa vxor.
ſeruus. filiuſfa. monachus et hmōi: Re.
ſm Tho. vbi ſup̄. Licet votū hmōdi ꝑſo-
narū nō ſit firmū ſine ꝯſenſu eoꝝ q̄bus
ſubitiunt̄: nō tamē peccāt vouēdo. quia
in eoꝝ voto intelligit̄ debita ꝯditio. ſcilꝫ
ſi ſuis ſuꝑioribꝫ placuerit. A. Idem ī ſū.
eo. tit. q. xxxiij. B

¶ Utrū pater. tutor. maritus. abbas et
hmōi peccēt reuocando votū ſubiectorū
ſibi: Re. Nō peccant: ſꝫ vtunt̄ ſuo iure a
deo et canone ſibi cōceſſo. nec vouentes
peccāt non implēdo. xxxiij. q̄ſt. v. voluit.
et. c. manifeſtū. A. Idem in ſum. eo. ti. q.
xxxij. ſm Inno. hoſtien. et Wil'. Predicti
tamē peccāt ſi ſine cauſa iuſta reuocāt.
qď prius ꝯceſſerint. dicto. c. manifeſtum.
Et ſimiliter peccare videnť ſi ſubiectorū
votis ꝯ rōez ⁊ eoꝝ bonā ꝯſciaꝫ ſeu mali-
tioſe reſiſtāt. cū arbitrium et p̄tās ſꝑ vi
deatur ꝯceſſa ad iuditium boni viri. ff.
ꝓ ſotio. l. ī ꝑpoſita. et. l. ſe. et. xj. q. iij. pri-
uilegiū. B. De voto aūt vxoꝝ. vide ī. c. ſe.
et in alio immediate.

Uotum tercio. de voto
ꝯiugū in cōi. Utruꝫ vxor vouere
poſſit: Re. ſm Ray̆. Si vxores e-
miſerint votū abſtinētie vel ꝑegrinatōis
vel ꝯtinētie. vel qďcūqꝫ aliud: non debēt
auctoritate ſua ꝯuenire: ſed viri p̄n̄t ir-
ritare etiā ſi ante matrimoniū ꝯtractū
emiſerāt votuꝫ. xxxiij. q. v. voluit. Pro.
babilior vr̄ opinio Hug. xxxiij. q. v. ma-
nifeſtū. ſ. ꝙ vir illa ſola vxoris vota re-
uocare poteſt que ip̄a implere nō pt̄ ſiñ
ſcandalo viri. vt de ieiunijs. de ſurgendo
ad matutinas. ⁊ huiuſmōi. Alia vō non
vtſi voueret ꝙ daret aliquid de ꝓprio vbi
ꝯſuetudo eſt ꝙ mulier poteſt habere bo-
na parafernalia. vel ſi vouerit aliquā o-
rationē et hmōi. A. Dictū etiaꝫ Ray̆. pt̄
ſm hoc ītelligi. Et qď dicitur de voto in-
telligitur etiam de iuramēto. vt in ſū. li.
j. ti. viij. q. xxxv. et ſe. B. Nō tamē ꝙ nō
petet debitū. vt ī ſe. §. dr̄. A. Immo. bene
pt̄ alter ꝯiugū facere votum de non exi-
gendo. vt expreſſe habet̄ in. c. quidaꝫ. ext̄
de cōuer. ꝯiu. et tenet Hug. vt in ſū eo. ti
q. xxxv. B. Nec ꝙ non conſentiat adul-
terio. quia nō poteſt fieri votuꝫ de eo ad
quod quis al's tenetur. vt dr̄ ſup̄. votum
j. §. vij. A. verū ē vt ſit eiuſdem obligati-
onis cū voto ſuꝑ re ad quā al's nō obli-
gatur ſed maioris videlicet tā ex prima
cā: puta. nō furandi. q̄ ex ſecunda videli
cet voti. Nam ꝑmiſſio etiam ſuꝑ obliga-
tione p̄cedenti non tollit obligationem:
ſed adducit nouam. C. de nouat̄. l. fina.
vnde bene valet votum de non conſenti-
endo adulterio ſm Hug. ⁊ ī dicta. q. xxx-
vij. B

¶ Utrū alter ꝯiugū poſſit vouere ꝙ nō
petet debitum: Re. ſm Tho. in. iiij. diſ. x-
xxij. Unus non poteſt ſine conſenſu alte
rius vouere ꝙ non reddat ďbitum. quia
hoc eſſet ſacrifitium offerre ď alieno. Et
ſi tale votum factum fuerit: nō debet ſer
uari. quin etiā ſm Pe. in vouēdo mulier
peccauit. Sed de petitōe debiti quidā di-
cunt. ꝙ vnus poteſt vouere ſine conſen-
ſu alterius. quia in hoc vterqꝫ ſui iuris
eſt. Alij dicunt probabilius ꝙ non. quia
nimis onerоſum fieret matrimoniuꝫ al
teri quē ſemper oporteret ſubire verecū
diā ī petēdo debitū. A. pe. et Ray̆. etiam
ſentiūt cū p̄ma. ſ. ꝙ ꝯiūx pt̄ voue͂ ꝙ non

petet. Et ſatis facit dictū. c. quidā. ꝺ con
uer. ꝯiu. Al. ꝺo ait ꝙ nō debet aliq̄s hoc
vouere. qꝺ ſi vouerit: credo ꝙ ꝑ epm̄ pt̄
diſpenſari. et iniūcta pnīa arguendus ē
de ſtultitia. vt in ſū. eo. ti. q. xliiij. H

¶ Utrū ꝯiunx ſi dederit licentiā cōiugi
ꝙ voueat caſtitatē poſſit datam licentiā
reuocare? R̄e. ſm Tho. in. iiij. diſti. xxxij.
exponendo litterā. Si expreſſe ꝯſenſit et
licentiā dedit nō poteſt votum cū ꝯiuge
emiſſū r̄uocare. xxxiij. q. v. §. fi. A. Con.
al. Et addit Pe. ꝙ aut dedit licentiā ī fa-
cie eccleſie quaſi in iuditio. et tūc nō po-
teſt reuocare. Aut in ꝑuato. et tūc ante
vſū licentie r̄uocare poteſt: ſʒ nō poſtea
vt in ſū. eo. ti. q. xlv. H. Si aūt vir ad tē
pus diſſimulat vxoris votū. et poſtea ha
bita ꝺliberatōe reuocat: mulier nō tene-
tur implere. Con. al. Sed addit Inno. ꝙ
etiā ꝯiunx q̄ dat licentiā vouēdi ſi ip̄e n̄
voueat: impedit̄ exigere debitū. ar. ex̄t.
de ꝯuer. ꝯiu. c. j. Idē. Hoſtiē. et Ber. A.
Item in dicta. q. xlv. H. Alia ꝺo vxoris
vota in q̄bus requirit̄ conſēſus viri. vir
etiā poſtq̄ cōſenſit: reuocare pōt. vt ī p̄-
dicto. §. fi. ſʒ tamē peccat reuocando qꝺ
ꝯſenſit. xxxiij. q. v. manifeſtum. Uxor tñ
obedire viro debet vt ibi habetur.

¶ Quid ſi ambo ꝯiuges in domo voue-
rūt ꝯtinentiam ⁊ alter velit frangere? R̄e.
ſm Ray. Si ambo pari ꝯſenſu emiſerūt
votū tunc etiam ſi maritus velit penite-
re et votum frangere: ip̄a inſtanter debʒ
ꝑſeuerare in voto quod fecit. xxxiij. q. v.
qꝺ deo. et. c. vna ſola. et. c. manifeſtū. ⁊. §
ex ꝑmiſſis. Con. inno. et Hoſti. addēs ꝙ
ꝓpter hm̄oi votū vtriuſq; nō poteſt vn⁹
ſine licentia alterius religionem intrare
A. Idē in ſū. eo. ti. q. xlvj. Et additur ſm
eoſdē. Nō ob. extra. de iureiur̄. tua nos.
vbi ꝓmiſſio facta inuicē etiā cū iuramē-
to de nō ſe petēdo ſi admoniti nolunt ſer
uare caſtitatem non artat eos quia ibi
nō fecerunt votum continentie. H

¶ Utrū in votis ꝑficiendis vel dimittē-
dis vir et vxor ad paria iudicentur? R̄e.
ſm Ray. Q̄tum ad votum continentie
ſm omnes vir et vxor ad paria iudican
tur. xxxij. q. j. ſiquis vxorem. et. q. v. pre-
cepit. et. c. xp̄iana. In voto aūt abſtinē-
tie dicunt quidā ꝙ cum vir caput ſit mu
lieris: poteſt tale votū facere inuita vxo
re. xxxiij. q. v. manifeſtū. et. c. noluit. et.
c. hec imago. Quod īt̄elligēdū ſm Aug.
niſi per tale votum fieret vxori ꝑiuditiū
in debito reddendo. quod ſatis videtur ꝓ-
babile per iura predicta. vt per. c. ſiquis
vxorem. et. c. ꝑcepit. et. c. xp̄iana. In vo
to ꝺo ꝑegrinationis dicendum ꝙ neuter
ꝯiugum altero inuito poteſt facere. ar.
xxvij. q. ij. ſi tu. xxxiij. q̄ſt. v. ꝙ deo. Fallit
hoc in voto hieroſolomitano. quod ī fa-
uorē terre ſancte et fidei xp̄iane pōt vir
ſine lnīa vxoris facere et implere. Uxor
tamē vt ꝯſentiat eſt attentius admonen
da. extra eo. ex multa. Uel ſi non vult re
manere: ſequatur virū. extra eo. ꝙ ſuꝑ.
in fi. Con. inno. ſimiliter et Hoſti. dicēs.
ꝙ ꝑter votum vltramarinū neuter ꝯiu-
gū ꝑegrinari poteſt ſine conſenſu alte-
rius. imo ſi aliquādo conſenſit: pt̄ reuo-
care q̄uis peccet. hec Inno. tamen q̄tuʒ
ad modicā ꝑegrinationem etiam ſine vo
to ꝓpter diſponendam domū. vel etiā q̄-
tum ad transferendum domiciliuʒ alio:
videt̄ tenenda ſentētia Tho. in. iiij. diſti.
xxxviij. vbi dicit. ꝙ in diſpoſitōne dom⁹
et in regimine vite mulier ſubiecta ē vi-
ro et non ecōuerſo. et ideo in talibus vir
poteſt ſine licentia vxoris vouere: ſʒ nō
ecōuerſo. Et de hoc etiam habes infra.
vxor. §. iiij. A. Uerū eſt ꝙ adındrituʒ ꝑ-
tinet gubernatio dom⁹. xxiij. q. iiij. duo
iſta. iō ſuꝑ his pt̄ vouē̄ ⁊ etiā ſiñ voto ꝑ-
egrīatōʒ ad dictā gubernatōʒ neceſſariā
facē. ar. l. ij. ff. ꝺ. iur̄. om. iu. Et idē quod
in hoc. §. no. ī. ſū. eo. ti. q. lxj. H

¶ Utrū vir timēs de incōtinentia vxoris
poſſit facere votuʒ vltramarinū? R̄e. ſm
Tho. in quodlibet. Ea que ſunt neceſſita
tis nō ſunt ꝑtermittēda ꝓpter ea que ſūt
ꝓprie voluntatis. Unde et dñs Math. xv
reprehendit phariſeos qui dicebant pre-
termittendū mandatum dei ꝺ honorati-
one parentum vt alique oblationes vo-
lūtarie deo offerentur. Ex neceſſitate aūt
viro īminet vt gerat curam vxoris. quia
caput mulieris vir eſt. vt dr̄. j. corin. xj.
Sed ꝙ accipiat crucem ad transferendū
ſe vltra mare ſubiacet proprie volūtati.
Unde ſi vxor ſit talis que ſequi non poſ-
ſit et de eius incōtinentia timeatur: nō ē
ꝯſulendū ei ꝙ accipiat crucem et dimit-
tat vxoreʒ. Secus aūt ſi vxor volūtario

ꝯtinere ꝓponat. vel ſi velit et poſſit ſequi
viꝝ. Con. al. dicens ꝙ vir vxoris timens
ꝑiculum melius facit nõ ꝑegrinari etiã
pro ſubſidio terre ſancte. A. Idez in ſũ.
eo. ti. q. lxij. B. Vxor ꝗ̃ȝ inuito viro ſcd̃m
Hoſti. p̃t votum hieroſolimitanũ emit-
tere. Sed tñ ſi ſit ſuſpecta vel nimis iu-
uenis nõ exequetur ꝑſonaliter. ſed votũ
redimet eo ꝙ inhabilis ẽ ad eunduȝ. ext̃
eo. ꝙ ſuꝑ his. §. rurſus. Si vo ꝓceſſit in
diebꝫ ſuis et nõ ẽ ſuſpecta vadat nec vo-
tum redimat maxime ſi talis ẽ ꝙ poſſit
ſecum bellatores ducere. A. Etſi non p̃t
ducere: votum oĩno eſt redimẽdũ. vt in
dicto. c. ex multa. in fi. Et ideo verbum
maxime hic ẽ ſuꝑfluum. vt pȝ ꝑ eundez
Hoſti. et in ſũ. eo. ti. q. lxvij. B. De voto
viri quod fit recipiendo ordinẽ ſacrum.
vide ſup̃. ordinatio ꝯiugatorũ. De voto
vo ꝯiugum circa religionem hic ſtatim
ſequitur.

Votum iiij.ᵒ ſ. ꝯiugum

circa religionẽ. Vtrũ alter ꝯiu-
gatoꝝ poſſit ſe voto obligare ſi-
ue ingredi religionẽ ſine alio? Rñ. Si ñ
interuenit carnalis copula p̃t alter vo-
uere et ingredi religionẽ etiã inuito al-
tero. extra. de ꝯuer. ꝯiu. veꝝ. et. c. ex pu-
blico. Poſtꝗ̃ vo interuenit carnalis co-
pula. ſi vir vult r̃ligionẽ intrare ⁊ vxor
intret ſil'r. vel ſi iam eſt antiqua ita ꝙ ñ
ſit ſuſpecta de incõtinentia: det licentiã
viro et ip̃a ꝓmittat ꝑpetuã ꝯtinentiam.
et ſic p̃t vir intrare. aliter non. extra. de
ꝯuer. ꝯiu. cũ ſis p̃ditus. et. c. vxoratus.
Eodem mõ ſi vxor vult trãſire ad religi-
onẽ viro in ſeculo remanẽte. A. Etſi p̃-
dicta forma nõ obſeruet̃ nõ videt̃ vale-
re religionis ingreſſus ꝗ̃ ad ſeꝑatõnem
mr̃imonij iam ꝯtracti. ſȝ bñ ad impedi-
mentũ mr̃imonij ꝯtrahendi ſi factus eſt
cũ voto caſtitatis exp̃ſſo vel tacito: pu-
ta aſſumendo hitum cũ intentõne abſo-
lute relinquẽdi ſeculũ. ext̃. de ꝯuer. ꝯiu.
c. j. et. c. ex ꝑte. ꝯiũcto. c. ſtatuimꝰ. ext̃. d
regu. Et idem qd̾ hic no. in ſũ. li. j. ti. viij
q. xxxviij. ſm Ray̆. et Pe. Et addunt ꝙ
p̃fatum votũ ꝯtinẽtie debet fieri in ma-
nu ſeu p̄ntia ep̄i. q2 ſm Wil. huiuſmodi
maiora negocia ñ dñt expediri ꝑ mino-
rẽ ꝗ̃ ꝑ ep̄m vel aliquez de mãdato eius.
Si tñ ꝑ alium fieret inferiorẽ. et al'rite

factũ eſſet: nõ deberet ꝓpter hoc ab ep̄o
r̃uocari. ⁊ peccaret ſi defacto reuocarȝ.
maxime ſi cõſuetudo loci eſſet ꝙ talia ꝑ
minorẽ ꝗ̃ ꝑ ep̄m expedirent̃. vt ibi. B

¶ Sed nũquid alter ꝯiugũ añ carnalẽ
copulã poſſit trãſire ad heremuȝ vel ad
recluſoriũ. vel vouere in domo ꝑpetuaȝ
ꝯtinentiã? Rñ. ſm Wil. Nõ p̃t. niſi obli-
get ſe ad regularẽ obſeruantiã. ⁊ ad iſta
tria vſitata que ſunt in qualibet religio
ne. ſ. ad ꝯtinentiã. ad renũciatõem ꝓpo-
rum. et obiam. ar. ext̃. de cõuer. ꝯiu. ex
ꝑte. in fi. A. Idem in ſũ. eo. ti. q. xxxix.
ſm Tho. ray̆. et Inno. B

¶ Pone ꝙ vxor fecit votũ ꝯtinentie ad
tẽpus et interim maritus fecit ſe religi-
oſum? Rñ. ſm Wil. Debet induci ad in-
trãdum monaſteriũ. aut ſi nõ eſt ſuſpe-
cta. ꝙ voueat ꝯtinẽtiã. Si ad hoc indu-
ci non p̃t: poterit reuocare maritũ. niſi
ip̃a nõ ignara iuris tacuit qñ maritus
religionẽ intrauit. q2 tũc ſm quoſdã co
get̃ religionẽ itrare. vel ꝯtinentiã vouẽ
non exñs ſuſpecta. A. Hoc affirmãt idẽ
Wil. et Hug. Addit tñ Wil. ꝙ ſi maritus
interim moriat̃ anteꝗ̃ vxor fecerit ꝯti-
nẽtie votũ ſeu fuerit ingreſſa religionẽ:
poterit vxor ad ſecũda vota tranſire. vt
in ſũ. eo. ti. q. xl. Sed certe hoc caſu vi-
det̃ ꝙ oĩno poſſit reuocari maritus etiã
ſi vxor exp̃ſſe ꝯſenſiſſet. vt in. c. j. ext̃. de
ꝯuer. ꝯiu. et ibi glo. B

¶ Quid ſi ꝯiunx añ carnalẽ copulã di-
cit ſe velle intrare religionẽ ⁊ ꝓcraſtinã
do differt? Rñ. ſm Ray̆. Ep̄s debet ſta-
tuere tẽpus infra quod ingrediat̃. quo
elapſo ſi nõ fuerit ingreſſus cogatur ꝑ
excoĩcatõnem ſatiſfacere ꝯiugi. Simile
ſup̃. debitũ ꝯiugale. §. j. A. Idem in ſũ.
eo. ti. q. xlj. B

¶ Quid ſi termino elapſo igrediat̃ mo
naſteriũ? Rñ. ſm Ray̆. Nihilominus ſi
ingreſſus fiat ante carnalẽ copulã: va-
lebit. ar. extra. de ꝯuer. ꝯiu. ex publico.
Et ſicut dicit Hoſti. ꝯiunx relictus in ſe
culo expectabit intrãtem religionẽ per
annũ. qd̾ ius ꝯcedit ei. et p̄uatus huiuſ-
mõi tꝑis ꝯmodũ auferre non p̃t. xxviij.
di. de his. poſtea ꝗ̃ remãſit in ſeculo põt
cũ alio libere ꝯtrahẽ. vt in. c. ex publico
Sil'e ſup̃. impedimentũ j. §. ij. A. Con.
Pe. vt in dicta. q. xlj. vbi etiã patet ſm

eoſdem ꝙ mr̄imoniū ſoluit̄ ꝑ ꝓfeſſionez expreſſā vel tacitā ingredientis et alt̄ libere p̄t ↄ̄here. iō dictus ānus expectat̄ niſi interuenerit interī dicta ꝓfeſſio. B

¶ Quid ſi vxori datuz eſt tēpus ad ingreſſum et interim maritus eā ꝑ violētiam ↄgnoſcit? R̄n̄. ſm Wil. Si mr̄imoniū fuerit factū de p̄nti nō p̄t intrare cō tradicente marito. q2 ↄſumatū eſt mr̄imoniū. Idem Hoſti. A. Idem etiā Pe. vt in ſū. eo. ti. q. xlij. B. Et idem qn̄cūq3 an̄ ꝓfeſſionē ↄgnoſcat̄ volūtarie a marito. A. ſ. dum ē in religione. vt in dicta q. xlij. B

¶ Quid ſi ambo ↄiuges intrāt religionem et alteꝝ vel ambos peniteat et velint exire an̄ ꝓfeſſionez? R̄n̄. ſm Al. Niſi obſtet eis aliud ꝙ̄ votū ꝓbatōnis ſicut ē ↄtinentie perpetue tales ſalua ↄſcīa redire p̄nt ad priores amplexus. A. Idez in ſum. eo. ti. q. xlvij. Non tn̄ ſemꝑ vnus ↄiugū p̄t reuocare alteꝝ licentiatuz ab eo. vt pz infra. §. viij. B

¶ Quid ſi alter ↄiugū intrauit religionez ſine licentia alterius. et alter repetit? R̄. ſm Ray. tenet̄ redire ad ↄiugem niſi in duob9 caſib9. Unus eſt. ſi illa que repetit fornicata fuerit. A. ſ. publice. ſm eundē Ray. et in ſū. eo. ti. q. xlix. Idem videt̄ ſi poſſet incontinenti ꝓbari. ar. c. ſolet. de ſen. exco. c. licet. li. vj. Et qn̄q3 poſt ꝓbatōnem ſeu ↄfeſſionez in iuditio factam. tūc em̄ res dr̄ notoria. ex̄. de coha. cle. ⁊ mu. c. ſi. B. et ip̄e caſte vixit. A. ſ. ſemꝑ. Secus ſi poſt ↄtractū mr̄imoniū fuiſſ3 fornicatus ante ingreſſū religionis ſiue poſt dum tn̄ an̄ ꝓfeſſionē. Poſt ꝯo ſupueniēs fornicatō nō irritaret ꝓfeſſionē prius factā ſm Inno. ⁊ in dicta. q. xlix. B. Ita ꝙ illa nō habeat exceptōnem ↄ̄ illū. A. i. replicatōem. B. Alius ē. ſi forte inter eos fuiſſet lata ſn̄ia diuortij ad ſeꝑatōem thori. xxvij. q. ij. agathoſa. ex̄. de diuor. ſignificaſti. vij. q. j. ꝙ̄ꝑiculoſū. Uir aūt ſic vxori redditus tenebit̄ reddē debitū. ſed nō poterit exigere ꝓpter votū emiſſū. xxiij. q. v. vna. ex̄. de ↄuer. ↄiu. intrauit. et. c. placet. A. Et in his pz ꝙ hoc eſt veꝝ qn̄ ingrediens fecit tacitum vel exp̄ſſum ↄtinētie votū. B. Qn̄ autē vnus ↄiugū trāſit ad religionē ꝓpter fornicationem alterius: ille qui remāſit in ſeculo poterit poſt mortē intrātis ↄtrahere q2 nihil vouit. A. Hoc fuit dictum Hoſti. ⁊ Inno. vt in dicta. q. xlix. Et addit Inno. Secus ē in ordinib9. q2 nō p̄t fieri ſubdyaconus in ſeculo remanens cū vxor adulterata ē inuita ea. Et ē rō. q2 vxor cuiuſlib3 in ſacris ordinib9 ↄſtituti tenet̄ ↄtinē poſt mortē eius. xxviij. di. q2 ſunt. et di. xxxij. ſeriatim. S3 certe hec iura loquūtur qn̄ ordinatō fit vxore ↄſentiente. Al' nō fit ei p̄iuditium. vt ſup̄. ordinatō ↄiugatoꝝ. in p̄n. Et iō ꝓpt̄ eandē rōem idem videt̄ et in ordinib9 qd̄ et in religione. ſ. ꝙ marit9 ad ſacros ordīes ꝓmoueri poſſit quādo vxor publice adulterata ē. q̄a amiſit ius qd̄ hēbat in viro. ex̄. de diuor. ſignificaſti. ſm Ber. in dicta. q. xlix. vbi et ſubdit̄ ꝙ aliq̄ intelligūt dictū. c. ſignificaſti. de ingrediēte monaſteriū. ſed certe. c. illud generaliter loquit̄ et indiſtincte. B

¶ Quid ſi morit̄ vxor que traxerat viꝝ de monaſterio. q2 ſine eius licētia intrauerat? R̄n̄. ſm Ray. Monendus eſt vir redire ad monaſteriū. et ſi hoc nō facit: peccat. ar. xvij. q. ij. nos nouimus. A. Hoc intelligendū qn̄ fecit votū religionis vel ꝓfeſſionē tacitā ſiue expreſſaz. al' nō cogeret̄ ad religionē. vt in. c. ſtatuimus. ex̄. de regu. Non tn̄ ē cogēdus ad petitōem monaſterij. q2 ꝓfeſſio quā fecit non ſolēnizat votū ꝓpter impedimentuz qd̄ erat. ſ. ex vxore. ex̄. de ↄuer. ↄiu. placet. Nec tn̄ p̄t licite ↄtrahere cū alia impediente tali ꝓfeſſione. ar. ex̄. de ↄuer. ↄiu. ex ꝑte abbatis. et ſi ↄtrahit: peccat. et debet agere p̄niam. ſed mr̄imoniū tenebit. ar. ex̄. qui cle. vel vo. rurſus. Nec tali vxore p̄t exigere debituz ſicut nec a p̄ma. Ep̄s quoq3 p̄t illū anteꝙ̄ cum alia ↄtrahat cogere redire ad monaſterium q2 ſi nō redit peccat mortaliter. A. Hoc vltimū fuit dictū Wil. vt pz in ſū. eo. ti. q. l. vbi et addit̄. Sed Goff. dicit ꝙ ſi vir abſente et ignorante vxore intret religionem et ibi ꝓfiteatur. et poſtmodū ab ea reuocetur. hoc caſu poſt mortē vxoris vir potius eſt monēdus ꝙ̄ ↄpellēdus vt ad monaſteriū redeat licet hoc ſit cōſultius ad ſalutē. ex̄. d' ↄuer. ↄiu. plac3. Si aūt vnus ↄiugū altero ſciēte ⁊ ↄſentiente cuius tn̄ ↄſenſus nō ſufficit etiaz

ſi ɔtinentiā ꝑmittat niſi ſilr ɔuertatur.
xxxiij.q.v.qui vxorē.monaſteriū ingre
diaẗ.et demū ad vxorem de monaſterio
reducaẗ:puta qꝛ ſuſpecta eſt.talis poſt
mortē vxoris ad monaſteriū redire cō-
pellitur etiā ſi ď facto ɔtraxerit cū alia.
qꝛ ꝓfeſſio interuenit. nec defuit ɔſenſus
vxoris.exẗ.de ɔuer.cōiu.ex ꝑte.et cum
Goff.con.hoſti.vt ibi. B

Pone ꝙ vir ſciente et ɔſentiēte vxore
intrauit monaſteriū. A.et fecit ꝓfeſſio-
nem tacitā vel expſſam.alr bn̄ poſſet cō-
trahere.exẗ.de regu.ɔſulti. B.et poſtea
illa cū ſit iuuenis ⁊ merito ſuſpecta re-
uocat eū.quid faciet vir poſt mortē vxo
ris: Rn̄.ſm Ray. Cogiẗ redire ad mo-
naſteriū etiā ſi de facto ɔtraxit cū alia.
qꝛ ꝓfeſſio interuenit.nec defuit vxoris cō-
ſenſus.exẗ.de ɔuer.ɔiu.ex ꝑte. A. Hoc
videẗ potius fuiſſe dictū Goff. vt pȝ in
dicta.q.l.Et aduertendū ꝙ hoc caſu nō
ſemꝑ reuocatio p̄t fieri. nec ex hoc mr̄i-
moniū poſt ɔtractū ſemꝑ dirimiẗ.Un-
de ſciendū ſm Wil.ꝙ ꝑſona ſuſpecta vi-
rum licentiās ad religionē non p̄t ip̄m
reuocare.ſed teneẗ intrare religionē ſi
eā ɔmode potuerit inuenire.Si aūt nō
p̄t aut nō credebat ſe eſſe ſuſpectā de in-
cōtinentia cū tn̄ eſſet:p̄t licētiatū reuo-
care.qꝛ nō recipiẗ apud deū illius viri
ɔuerſio cuius ſequiẗ ɔiugalis federis ꝑ-
ſtitutio.Hoſti.vō dicit ꝙ ſi vir inſcia et
inuita vxore ītrauit.poſtea redditus ei
nō exiget debitū.nec ad ſcda vota trāſi-
bit. Si aūt de ɔſenſu vxoris tranſiuit ⁊
ꝓfeſſus ē ſi mulier nō ꝑmiſit ɔtinentiā:
reuocari vir poterit. Si aūt ɔtinentiā
ꝑmiſit et iuuenis eſt ɔpelliẗ intrare reli
gionē.exẗ.ď ɔuer.ɔiu.ſignificauit.⁊.c.
dudū. Alr ſi ſenex ē ꝑpetuā vouendo ɔti-
nentiā remanere p̄t in domo ꝓpria.exẗ.
de ɔuer.cōiu.c.cū ſis.et.c.ɔiugatus. in
tantū ꝙ ſi is qui remanet ɔhat mr̄imo
niū nō teneret ſicut nec mr̄imoniū eius
que ꝑpetuā ɔtinentiā vouens dedit viro
licentiā vt ad ſacros ordines ꝓmoueretur
xxxij.di.ſeriatim.Solēnizaẗ em̄ votū
in ꝓfeſſione vel in ordinatōne abſoluti.
Et hoc intelligas ſm Jo.qn̄ mulier cer-
tificata fuit ꝙ ſibi ꝑpetuo ꝑiudicabat.
Alr ſi ſimplex et iuris ignara nō intende
bat ſic ꝑpetuo ſe obligare tenȝ mr̄imo-
niū ab ea ɔtractū.ar.extra.ď ɔuer.ɔiu.
veniēs.Con.goff.Et ex his pȝ ꝙ ꝓfeſſio
licentiati aliqn̄ tenet.aliqn̄ nō.Et ꝑmo
caſu mr̄imoniū poſt ɔtractū dirimiẗ.ſȝ
nō in ſecūdo.cū nō fuerit votū ſolēne ſȝ
ſimplex.et ideo nō dirimit mr̄imonium
poſt ɔtractū.extra.de vo.et voti redēp.
c.vno.li.vj.Un̄ et Jnno.dicit ꝙ votum
qd̄ fit vxore inuita vel etiā volūtaria ſȝ
non vouēte vel religionē intrāte:non ē
ſolēne ſed ſimplex. et ideo impedit mr̄i-
moniū ɔhendū ſȝ nō dirimit iā ɔtractū
exẗ.de ɔuer.ɔiu.placet. Et ꝙ ſi poſt in-
greſſum ratū habuerit votū marito hoc
petēte:tenet ingreſſus.et ip̄a cogiẗ intr̄a-
re. Jtem dicit ſi ip̄e vir poſt mortē vxo-
ris priorem ingreſſum qui nō tenuit ra
tificat expſſe ſeu tacite. ar.exẗ. de his q̄
vi metuſue cā fiunt.c.j. Dicit etiā ꝙ in-
telligiẗ ratificare etiā ſi ꝑ momentū in
religione ſteterit poſt mortē vxoris etiā
ſi eius mortē ignorauerit. vt in dicta.q.
l. Jtem Jnno.in.c.ſignificauit.extra.de
cōuer.ɔiu.dicit ꝙ licet in p̄dictis caſib9
ſuſpecta mulier cogaẗ monaſteriū intra
re.non tn̄ cogetur fieri monacha nec vi
uare monachaliẗ hoc excepto ꝙ ɔpeſce
tur a vagatōne et cuſtodieẗ ne luxuria
ri poſſit:ſubdens.Fatemur tn̄ ꝙ ſi mu-
lier eſt ſuſpecta anteꝙ̄ admittaẗ ꝓfeſſio
viri debet mulierē facere ꝓfiteri.Et ſic
loquiẗ.c.cū ſis.exẗ.de ɔuer.ɔiu. Tamē
ſi ſuſpecta eſt viri ꝓfeſſio ⁊ nō mulieris
ſed tm̄ ꝑſtitit cōtinentie votū nō facerē
eā modo ꝓfiteri.Et ſubdit. Alij tn̄ dicūt
aliter.ſ.ꝙ hoc ip̄o ꝙ dat licentiā viro et
emiſit ɔtinētie votū p̄t cogi intrare mo-
naſteriū et viuere ſine ꝓprio ⁊ ſub obedi-
entia.Et hoc tenent Ber.et Goff.ꝑ.c.q̄
vxorē.xxxiij.q.v.et pȝ in dicta.q.l.For-
te dictū Jnno.p̄t verificari qn̄ inueniẗ
monaſteriū in q̄ talis mulier poſſet ſine
aliaꝝ ſcandalo et tute cuſtodiri etiā nō
ꝓfeſſa.qꝛ tūc ceſſat rō ſuſpitōis.ar.exẗ.
de ɔuer.ɔiu.c.j.et.c.vxoratus. Alr obti
neat ſnīa Goff.et Ber.cū aliẗ nō poſſit
debite ɔtra ſuſpitōnem ꝓuideri.extra.de
ɔuer.ɔiu.cum ſis. B

Quid ſi vxor vi vel metu coacta dedit
viro lnīam intrādi: Re.ſm Hoſt.Si fuit
vis ꝑ metū q̄ caderet in ɔſtantē nihil no
cet ei.xxxiij.q.v.notificaſti.niſi forte p9

tempus ipſa ratificꝫ. ex̄t. q̄ cle. vl' vo. in-
ſinuāte. A. Con. wil. et addit idem eſſe
ſi inēuenisſet dolus. Et con. hoſti. goff.
et Jo. vt in ſum. eo. ti. q. lij.
¶ Quid ſi vxor ſine cuiꝰ licentia vir in-
trauit religionē vult ingredi. et maritꝰ
ↄtradicit? Rñ. ſm Ray. Si vir iaꝫ edu-
ctus eſt de monaſterio et reſtitutꝰ vxori
non p̄t vxor illo inuito ingredi. xxxiij.
q. v. quod deo. Si aūt vir nō eſt eductus
tūc ſm Inno. mlier ſi i ingreſſu viri ↄti
nentiā vouit p̄t ingredi monaſterium.
xxvij. q. ij. agathoſa. Si vo nō vouit. nō
p̄t viro inuito ingredi. ⁊ ingreſſa p̄t edu
ci. ar. in dicto. c. quod deo. ſed nō p̄t de-
bitū exigere. vt in dicto. c. qd deo. ex̄t. de
ↄuer. ↄiu. c. j. A. Ray. aūt dicit ꝙ etiam
ſi non fecit votū p̄t inuito viro intrare.
xxvij. q. ij. agathoſa. ⁊. xxxiij. q. v. q̄ vxo
rem. Et con. pe. hoſti. ⁊ Goff. vt in ſum.
eo. ti. q. liij. Dictum iſtoꝝ p̄t intelligi qñ
vir ingreſſus ligatus erat religioni per
votum vel ꝑ ↄfeſſionē expreſſam ſeu ta-
citā. Dictum vo Inno. qñ nō erat ſic li-
gatus. licet forte ꝑ ſimplex votum tene
ret ad ↄtinentiā. ar. dicti. c. qd deo. B.
¶ Quid ſi ambo ↄiuges fornicati ſunt.
nūquid p̄t alter altero inuito religionē
intrare? Rñ. ſm Wil. Non p̄t. ſicut ⁊ no
tat Hug. xxvij. q. ij. agathoſa. A. Etſi in
trauerit poterit reuocari. ſm eoſdeꝫ. vt
i ſū. eo. ti. q. lv. B. Quod credo verū eſſe
ſiue occulta fuerit ſiue publica vtriuſqꝫ
fornicatō. ſiue etiā alterius occulta. A.
Etiam ipſius ingredientis. vt in dicta. q.
lv. B. alterius publica.
¶ Quid ſi vterqꝫ non petita licentia ab
altero religioneꝫ intrauit? Rñ. ſm Wil.
Non poterunt ſeinuicem repetere. quia
neuter p̄t dicere ab altero ſe ſpoliatum.
ſed vterqꝫ intrādo videtur renūciaſſe iu
ri quod habebat et iuri exigendi debitū
ideo votum vtriuſqꝫ tenuit et quo ad de-
bitum exigendum et quo ad reddendū.
A. ſ. vt ñ poſſit exigere. nec teneat̄ red-
dere. Et idem notat̄ in ſū. eo. ti. q. lvj. B.
¶ Quid ſi vterqꝫ credens alteꝝ mortuū
intrat monaſteriū. nūquid ↄpta verita
te p̄t alteꝝ repetere? Rñ. ſm Inno. Si-
ue ignorātes ſiue ſcientes alterū viuere
ingreſſi ſunt monaſteriū. amboꝝ votū
ratificatū videtur per ꝓfeſſionē volūta-
riam ſi ſecuta eſt. A. Secus aūt ſi non
eſt ſecuta ꝓfeſſio expſſa ſeu tacita. qꝛ tūc
non ſuccedit obligatio. Et ita p̄t intelli
gi dictū Wil. qui videt̄ ↄ̄dicere. vt in ſū.
eo. tit̄. q. lvij. B. Generaliter de voto in-
trandi religionē. plura ſup̄. religio iij.

Votuꝫ v°. quo ad ↄmu-

tatōnem ſeu diſpenſatōem. Vtꝝ
in votis poſſit diſpēſari vl' ↄmu
tari? Rñ. ſm Ray. Votū ↄtinentie non
ↄmutat̄ maxime ꝑ ep̄os. qꝛ vix vel nū-
q̄ poſſet aliquid melius inueniri in quo
fieret ↄmutatō. vt pꝫ Ecci. xxvj. A. Ibi
dicitur. Omīs ponderatō non eſt digna
aīe ↄtinētie. Per papā aūt ex cā bñ pōt
fieri talis diſpenſatō etiā ſup voto ſolē-
ni cōtinentie. vt ſup̄. religio j. §. xiiij. in
additōne. Speculator autē et aliqui alij
tenent ꝙ etiaꝫ ep̄s poſſit diſpēſare ex cā
ſup voto ſimplici ↄtinentie: puta ne vo-
uens labat̄ in damnabilē fornicatōnem
ſi eſſet iuuenis. ex̄t. qui cle. vel vo. c. ve-
niens. vbi hoc tangit dñs Anto. de bu.
⁊ in. c. rurſus. eo. ti. vbi ad finē dicit. Et
dato ꝙ ep̄s non poſſit diſpenſare in cō-
trahendo. ſ. cū eo qui vouit ↄtinentiaꝫ:
diſpēſabit tñ ſuper debito poſt ↄtractuꝫ
exigēdo. Silr etiaꝫ tenet Al. ꝙ ep̄s poſ-
ſit diſpēſare ſup voto d non petendo de-
bitū ↄiugale. vt ſup̄. votū iij. §. j. in ad-
ditione. B. Et nihilominus ſi quis poſt
votū ↄtinentie ſimplex ↄtrahit: mrīmo
niū tenet. ſed ↄ̄hendo mortaliter peccat
Alia vo vota ſic̄ ⁊ ponit Tho. ſcd̄a ſcd̄e.
q. lxxxviij. poſſunt ↄmutari. Nā vt ideꝫ
ſubdit. votū debet eſſe melioris boni. Id
aūt qd vouetur aliqñ eſt malū vel inuti
le vel melioris boni impeditiuū. quod ē
ↄ̄ rōnem eius quod cadit ſub voto. et iō
neceſſe eſt ꝙ determinet̄ votū in tali ca
ſu non eſſe ſeruandū. Et ſiquidem abſo-
lute determinet̄ aliquod votuꝫ nō eſſe
ſuandū dr̄ eſſe diſpenſatō voti. Si autē
pro hoc quod ſeruandū erat aliqđ aliud
imponatur: dicitur ↄmutatio. Unde mi
nus eſt votū ↄmutare q̄ in votis diſpen
ſare. Utrunqꝫ tamen in p̄tate eccle ↄſi-
ſtit. A. Idem in ſū. li. j. ti. viij. q. lxx. B.
¶ Quis poteſt in votis diſpenſare vel
ↄmutare? Rñ. Dyoceſanus epiſcopus.
extra eo. capitulo primo. niſi in quibuſ-
dam que ſunt ei expreſſe prohibita.

vt ē votum ꝯtinentie ꝑut dictum ē ſuꝑ.
in ꝑcedenti. §. A. Et ibi ꝺ hoc melius in
additōne. B. Item votū terre ſācte. ex̄t
eo. ex multa. Adde etiā de voto viſitādi
limina aploꝝ Petri et Pauli. ſil'r et bt̄i
Jacobi. In quibꝰ ſolus papa diſpēſat. ⁊
ita obſeruat curia. A. Nō eſt ꝗ ꝯſulēdū
hominibꝰ ſm quoſdā ꝙ dent ſuas pecu-
nias queſtoribꝰ ſeu nūcijs hoſpitaliū. qꝛ
fallūt et decipiūt hoīes. Nā cū redēptio
taliū votoꝝ debet fieri cū auct̄e epī. q̄a
ita dr̄ in lr̄is papalibꝰ. aliter enī ſm p̄di
ctos fieri non p̄t. vide ſuꝑ. queſtuarij. §.
vi. B. Utrū aūt in voto ꝯtinētie poſſit
papa cū clericis ⁊ religioſis diſpenſare.
vide ſuꝑ. religio j. §. xv. qui incipit. Utrū
cū religioſis. A. Et ibi de hoc in additō-
ne. Etſi minor epō de iure ꝯmuni n̄ pōt
diſpēſare ſuꝑ votis. vt ⁊ ſentit glo. in. c.
j. extra. de voto. ſil'r et Ray̆. vt in ſū. eo.
ti. q. lxxj. vbi etiā patꝫ ſm Al. ꝙ epī pn̄t
diſpenſare in omnibꝰ votis in quibꝰ ex-
preſſe nō ſunt ꝓhibiti ſicut in voto ter-
re ſancte. Item dicit ꝙ non p̄t diſpenſa-
re in votis perpetuis. que ſunt religio-
nis et huiuſmodi.

¶ Utrū p̄lati ꝑ libito ſuo poſſint in voto
diſpenſare? Rn̄. ſm Tho. vbi ſuꝑ. Sicut
p̄latus non p̄t ꝑcipe malū. ita nec ipe-
dire bonū. ſ. opa virtutis. Sꝫ ad p̄latū
ſpectat diiudicare q̄d ſit magis virtuo-
ſū. Et iō in manifeſtis diſpēſatō p̄lati n̄
excuſat a culpa. puta ſi diſpēſaret cum
aliq̄ ſuꝑ voto de ingreſſu religionis nul
la apparēte cā. Si aūt eſſet cā apparens
ꝓpter quā ſaltem in dubiū verteret̄ tūc
poſſet ſtari iuditio p̄lati diſpēſantis vel
ꝯmutātis. non tn̄ iuditio ꝓprio niſi eſſet
aliquid manifeſte illicitū. aut nō poſſet
q̄s facile ad ſuꝑiorē recurrere. A. Item
in ſū. eo. ti. q. lxxxj. B

¶ Sꝫ que eſt cā ſufficiens vt diſpenſet̄
in votis vel vt omitti poſſit votū? R̄. ſm
Al. in. iiij. Sufficiens cā eſt pauꝑtas. vt
ſi vouit ieiuniū ⁊ mendicās nō inuenit
hora vna. A. i. tp̄e ꝯgruo ad ſuſtinendū
ieiuniū. B. q̄ntū ſufficiat. Sil'r et infir-
mitas. vt ſi vouit abſtinentiā a vino ⁊ a
carnibꝰ. et incurrit languorē et hꝰ. A.
vt ſi vouit nō ꝯmedere carnes. et cū mē
dicat non dant̄ ei niſi carnes vel ea que
ſunt carnibꝰ cocta. que ſi non comedat
inedia cōſumetur. ſm eundem Al. et in
ſū. eo. ti. q. lxxxij. B

¶ Sed quō debet fieri ꝯmutatio voti?
Rn̄. ſm Ray̆. Debet ſuꝑior hr̄e ꝯſidera-
tionē ad facultates vouētis et expenſas
quas facturus erat ſi votū ipleuiſſet. et
etiā ad laborē et ſilia. A. Iſta ſimilia n̄
ſunt niſi ſi ꝯſiderētur expenſe in eundo
morādo et redeūdo ſimul cū labore. vt in
ſū. eo. ti. q. lxxiij. B. Etſi votū erat Hie-
roſolomitanum ſeu al' ꝯtra hereticos ⁊
īfideles: oīa ſine diminutōne trāſmit-
tat. extra eo. magne. et. c. ꝙ ſuꝑ his. In
alijs aūt ꝑegrinatōnibꝰ: puta ſancti Ja
cobi et ſimiliū. eedem expenſe ꝯſiderāde
ſunt. et in alios pios vſus ꝯuertēde. ex̄t
eo. c. j. et. c. ſcripture. Sed et ad locū ꝑe
grinatōis mittere habet oblatōem quā
ibi erat facturus. Sed hoc vltimū intel-
ligendū eſt de honeſtate nō de neceſſita-
te. Nam neqꝫ decretales allegate aliquid
dicunt de huiuſmōi oblatōne. nec illi ec
cleſie ꝑ hoc eſt acquiſitū aliquod ius. vt
in. c. ſe. §. iiij. In voto aūt abſtinētie hn̄-
da eſt rō aſꝑitatis et alioꝝ q̄ in voto cō-
prehenſa fuerūt. Item de affluētia vo-
uētis. ex̄t eo. c. j. Un̄ cuidam comiti qui
vouiſſet ꝙ ſingulis ſextis ferijs in pane
et aqua ieiunaret nō ſufficeret ꝑ ꝯmu-
tatōne ꝯſtruere vnū altare. et all'at hic
Ray̆. ex̄t eo. ꝑpendimus. Que decreta-
lis non eſt in moderna ꝯpilatōne. ſed in
priori que currebat eo tp̄e quo Ray̆. ſū
mā ꝯpoſuit. vt dictū ē ſuꝑ. nouitius. §.
iiij. A. Predictis cū Ray̆. cō. hoſti. vt in
dicta. q. lxxiij. B

¶ Pone ꝙ quidam hn̄s aliena incerta
vouit ea in ſubſidiū terre ſancte. nūq̄d
tale votū p̄t ab epō ꝯmutari? Rn̄. ſcd̄m
Wil. Non credo ꝙ ſine lnīa pape poſſit
ea in alios vſus vertere. A. etiā ſi ingre
diat̄ religionē. ſm eundem Wil. etiā in
ſū. eo. ti. q. lxxiiij. B

¶ Utrū votum de feſtando in ſabbato
ſemper ſit mutandū? Rn̄. ſm Wil. mu-
tari p̄t. ſed nō eſt neceſſe ꝙ mutet̄. qꝛ li-
citū eſt. niſi forte ꝑſona ſuſpecta eſſet ꝙ
vellet iudaizare. A. Immo vr̄ ſemꝑ mu
tandū. Nam ſabbatū ſolennizare ꝓhibe-
mur niſi aliud feſtū in eo ꝯcurrat ne iu
daizare videamur. de conſe. diſ. iij. c. j. et
c. peruenit. Item quia hoc vt plurimū

ſit ad aliquā ſupſtitioſam obſeruantiā
que omnino prohiberi debet. xxvj. q. vij.
non obſeruetis. et. c. ſe. B

Votum vj. quod ſolui-
tur ꝑ ingreſſū religionis. Et ge-
neraliter quidē omne votū ſiue
terre ſācte ſiue aliud ꝯmutari pt in vo-
tū religionis etiā ſine arbitrio ſupioris.
q: illud indubitāter melius eſt. ext eo.
ſcripture. A. Idem in ſum. li. j. ti. viij. q.
lxxiij. ſm Ray. et Tho. B. Sz tñ de ali-
quo rege ſiue impatore vel alio ꝑpoten-
te qui feciſſet votū terre ſancte ex quo
penderet totus exercitus. vel etiā de ali-
quo qui vouiſſet ꝑ aliquos ānos eſſe in
tali ſubſidio cū centū vel mille militib⁹
et ſimilib⁹ vbi probabiliter dubitat vtrū
perpōderari debeat ꝯmunis vtilitas vl
priuata. credo ꝙ papa ꝯſulendus eſſet.
A. Idem in ſū. eo. ti. q. lxxv. ſm Wil. B

Sed quid ſi quis vouit magnā quāti
tatem pecunie in ſubſidiū terre ſancte.
nūquid liberatus eſt ꝑ ingreſſū religio-
nis? Rñ. ſm Wil. Quis ſi vouit ire libe-
ratus ſit a labore eundi vel aliū mitten-
di. non tamen liberatus eſt quo ad pecu
niam quam vouit. nec poteſt tale votū
per alium ꝙ per papam ſolui vel cōmu-
tari. A. Idem in ſum. eo. ti. q. lxxvj. B

Quid ſi quis ꝓ patre vel mre ſuſcepit
votū implendū. nunquid liberatus eſt ꝑ
ingreſſū religionis? Rñ. ſm Tho. in qli
bet. Ex quo ingreſſus ſufficit ꝓ ſe. ſufficit et
pro patre et mre ſua. etiam ſi quis in in-
greſſu de hoc nihil intenderit. A. Poteſt
etiam votū implere de licentia plati. ſm
eundem Tho. et in ſū. eo. ti. q. lxxix. B

Quid ſi quis vouit magnā elemoſinā
dare paupib⁹ in generali. vel etiā in ſpe
ciali. aut ꝙ ꝯſtrueret monaſteriū. nun-
quid liberat ꝑ igreſſum religionis? Rñ.
ſcdm Wil. Si ex tali ꝓmiſſione vel voto
acquiſita eſſet actio alicui vel aliquib⁹.
quia forte donauit vel ꝓmiſit eis: non li
berat niſi de conſenſu illorū. Secus eſt ſi
nulla eſt acquiſita actio. quia nulli do-
nauit nec ꝓmiſit nec ſe obligauit aliqui
bus. ſed tm̄ deo. quia tūc liberatur ꝑ in-
greſſum. A. ſi intendat illud minus vo-
tū in hoc maius cōmutare. ſm eundem
Wil. vt in ſū. eo. ti. q. lxxx. Et videt hoc
intendere niſi ꝯtrariū intendat. vt pōt
colligi ex dictis Tho. et eo. ti. q. lxxix. et
ſup. §. primo. B. dum tñ fiat auctē epi
Non em̄ credo ſufficere auctem ꝓpriam.
Sufficit etiā licentia abbatis. vt in ſe. §
A. Wil. aūt videtur dicere ꝙ in hoc nō
ſufficiat licentia abbatis. vt in dicta. q.
lxxx. Sed certe in iſto caſu nō videtur
neceſſaria licētia epi nec abbatis ſcdm
Ray. et Tho. vt in ſum. eo. ti. q. lxxiij. ⁊
ſup. in ꝑncipio huius. c. et hoc ꝙ ad vo-
ta tpalia. In alijs autē videt requiri di-
ſpenſatio. et ꝙ prelatus religionis poſ-
ſit diſpenſare. vt dicitur in. §. ſe. B

Vtrū abbas vel platus poſſit abſolue-
re religioſos a votis factis añ ingreſſū?
Rñ ſm Ray. Ipa religio in ipo ingreſ-
ſu ſoluit huiuſmodi vota. q: ſoluit iura-
mentū: vtputa mrimonij et huiuſmodi.
extra. de regu. ſane. xix. q. ij. due. ext eo.
ſcripture. Et dico ꝑcipue ſi ipe in ingreſ
ſu intendebat ꝯmutare. Addit Tho. in
quolibet. ꝙ cū obedientia ſit maximum
votorū pro omi voto ſufficiētiſſime recō
penſat. Et quia ingrediēs religionē ni-
hil pt retinere ſibi ꝓpe voluntatis. nullū
votum ꝓpria volūtate factū retinere oz.
ſed id debet oſtendere pri monaſterij. et
ſe in hoc eius ſubijcē volūtati. A. Tho.
clarius dicit ſic. ꝙ licet quidā dicant ꝙ
monachus eoipo ꝙ ꝓfeſſus eſt abſoluit
ipo iure ab omni voto qđ fecit in ſecu-
lo. tñ quia in hoc nunꝙ videt exꝓſſe fa-
cta diſpenſatō niſi in tpali voto. tutius
videt dicendū ꝙ cū obedientia ſit maxi-
mū votorū pro omi voto ſufficientiſſime
recōpenſat. Et quia ingrediēs religionē
nihil pt retinere ſibi ꝓprie volūtatis. nul
lum votū ꝓpria volūtate factū retinere
oportet. ſed illud debet pri oſtendere mo
naſterij et ſe in hoc eius ſubijcere volun-
tati. Vñ non video ꝙ ipe ſit ipſo iure ab
omi alio voto abſolutus niſi a tpali: pu
ta a ꝑegrinatōnib⁹ et ſimilib⁹. de quo lo
quit. c. ſcripture. Sed voluntate ſui ſu-
perioris pōt omne aliud votū reſpuere
vel tenere. niſi ſit incōpaſſibile alijs ob-
ſeruātijs religiōis vel caritati frne. Itē
Hoſti. in dicto. c. ſcripture. dicit ꝙ tuti⁹
eſt ꝙ diſpenſet. In ſua aūt ſūma dicit ꝙ
ſi intrando intēdebat ꝯmutare id ad qđ
primo ſe obligauerat: in nullo remanet
obligatus. Si vō hoc non intendebat:

recurrat ad abbatē qui ſecū poterit di-
ſpenſare. et ſine cuius licentia hoc non
poſſet exequi. Si tñ talis primo votum
tp̄ale adimpleret et poſtea religionē in-
traret tutius facēt. ar. ex̄t. de ſpō. ꝯmiſ-
ſū. vt ⁊ no. in ſū. eo. ti. q. lxxviij. Et dr̄ in-
grediēs intendē ꝯmutare ſemꝑ qñ ꝯriū
nō intēdit. vt ⁊ in p̄cedenti. §. tactū ē. B

Uſura ꝗ̄ ꝯmmuniter
quid ſit? R̄. ſm Ray̆. Uſura ē lu-
crū ex mutuo pacto debituꝫ vel
exactū. A. Con. inno. ex̄t. eo. c. j. B. Nō
em̄ puto vſurā ſi gratis oblatū ḡtis acci
pit̄. ar. xiiij. q. iiij. vſura. diſ. xlvij. de eu-
logijs. j. q. ij. ſicut. Unde Goff. ſic diffinit.
Uſura ē quicqd ſorti accedit intentione
p̄cedēte vel pacto. A. Nā ſola intentō fa
cit vſurā. ex̄t. eo. ꝯſuluit. de q̄ in. §. ſe. Et
dr̄ lucꝝ ad dr̄iam inteſſe. Nā lꝫ vlt̄ ſor-
tem ñ poſſit accipi lucꝝ tñ intereſſe ſic:
puta ſi vnus tenet rem meā mala fide ⁊
dat mihi in pign⁹ ꝓ mutuo ſibi a me fa-
cto: poſſū dicte rei fruct⁹ vltra ſortē reti
nere q: hoc ñ ē lucꝝ ſꝫ inteſſe. ⁊ iō retinē
poſſuꝫ. ex̄t. de feu. c. j. et ex̄t eo. c. j. et. c.
ꝯqueſt⁹. Et lꝫ hec capl'a loquant̄ ð rebꝰ
eccl'ie. tñ idē ē et in rebꝰ ſeculariū. vt et
notat glo. in dicto. c. j. ð vſur̄. Ex mutuo
aūt dr̄. q: in hoc ꝯtractu ꝓprie ꝯmittitur
vſura Deut̄. xv. ibi. Si audieris vocem
dñi dei tui ⁊c̄. Facit etiaꝫ. c. j. xiiij. q. iij.
Itē Lu. vj. Mutuū date ⁊c̄. ⁊ ex̄t eo. ꝯſu
luit. Et ē mutuū ꝯtractus in q̄ q̄s aliq̄d
dat recepturus nō idē in numero ſꝫ tā-
tūdem in genē ſuo. Et dr̄ ex. eo q᷑ de meo
fiat tuū. q: mutuās trāſfert dñiuꝫ in eū
cui mutuat. ⁊ fit in rebꝰ que ꝯſiſtūt nu-
mero. pondē. vel mēſura. vt. l. ij. ff. ſi cer.
pe. Et ꝯmittit̄ vſura in iſto ꝯtractu qñ
aliquid recipit̄ vltra ſortē. nō obſtāte q᷑
mutuans ſuſcipiat in ſe in aliq̄ caſu ſor-
tis p̄iculū. ex̄t eo. nauigāti. Et lꝫ in mu
tuo ꝓprie ꝯmittat̄ vſura. tñ idē eſt etiam
in alijs ꝯtractibꝰ rōne eq̄pollentie. vt in
emptōne et venditōne ad terminū. vide-
licet qñ vendit̄ termin⁹ ſeu tp̄s. vt in di-
cto. c. nauigāti. Et iō huic diffinitōi vr̄
addendū. lucꝝ ex mutuo vel equipollē-
ti. Pacto dr̄. q: ſi aliquid det̄ ſine pacto
et gratis nō eſſet vſura. vt et p̄tactū eſt.
Exactū dr̄. q: etiā ſi ſine pacto aliquid
extorqueat̄: vſura ꝯmittit̄. q̄a quicquid
accedit ſorti vſura eſt. xiiij. q. iij. pleriq̧.
Et vt dictū eſt etiā ſola intentōne vſura
ꝯmittit̄. ex̄t eo. ꝯſuluit. Et in p̄dictis oī-
bus p̄t colligi. q᷑ vſura ē lucꝝ ex mutuo
vel equipollēti pacto vel intentōne debi
tum vel exactum.

¶ Utrꝫ ſola ſpes lucri faciat vſurā? R̄.
Sic. ex̄t eo. c. j. et. c. ꝯſuluit. xiiij. q. iij. ſi
feneraueris. Qð intelligit̄ ſm Goff. qñ
p̄ncipal'r cauſa mutuādi ponit̄ in expe
ctatōne lucri vel emolumēti. Al' ſi prin-
cipal'r moueat̄ ad mutuandū ꝓpter cari
tatē. et tñ credit q᷑ ille retribuet: nō eſt
vitioſum. ar. lxxvij. diſ. in ſingulis. lix.
di. ſi officia. et. lxj. di. quid ꝓderit. Cū em̄
quis mutuū dat liberalit̄ ſcire p̄t debito-
rē ſibi naturalit̄ obligari ad antidota.
extra. de teſta. cum in officijs. ff. de peti.
here. ſed et ſi lege. §. ꝯſuluit. Con. inno.
et Hoſti. A. Con. etiā glo. in. c. ꝯſuluit.
ex̄t eo. et notat̄ in ſū. li. ij. ti. vij. q. j. B.
Qñ vō ſub ſpe recipiendi mutuat pecu-
niā. precipue ſi al' nō erat mutuaturus
quicquid poſtea etiā ḡtis accipit: vſura
ē ſiue ſit pecunia vel alia res. et ſiue cō-
ſiſtat in dādo ſiue in faciēdo aliq̄d. xiiij.
q. iij. c. j. ij. et. iij. A. Hic gratis accipere
intelligit̄. i. ſine vlla exactōne ſm eundē
Ray̆. et in dicta. q. j. nō tñ cū libera vo-
lūtate ꝯcedētis al' nō teneret̄ ad reſtitu
tionē. lꝫ intentio recipiētis fuiſſet vitio
ſa. q: in ꝯcedendo magis attēdenda eſt
volūtas ꝯcedētis q̄ accipiētis. in Inſti.
de obli. que ex delic. naſ. §. placuit. in fi.
vbi vr̄ hoc clare determiāri. vbi dr̄ q᷑ et
ſi credat quis rem ſibi comodatā inuito
dño ſe ꝯtrectare. dño aūt volēte id fiat: fur-
tuꝫ non ꝯmittit̄. Ecce ḡ qūo manifeſte
tollit̄. q: lꝫ volūtas accipiētis ſit vitōſa.
tñ vitiū tollit̄ per voluntatē dñi rei que
non eſt vitioſa. Pro hoc etiā facit. q: re
ſtitutō nō debet fieri niſi damnū paſſo.
ex̄t. de re. iur̄. pctm. li. vj. et Leuit̄. v. et
Numeri. vj. Sed hic ꝯcedens non ē paſ-
ſus aliquod damnū. cum ex mera volū-
tate ꝯceſſerit. ḡ ſibi ñ debet fieri aliqua
reſtitutio. Cum igit̄ vitiū fuerit in ſola
intentōne. ad purgatōnem ſufficit ſola
ꝯtritio. extra. de ſy̆mo. c. fi. Non ob. l. ſed
et ſi. ff. ſi cer. pe. vbi dicitur q᷑ ſi volui ti-
bi rem donare. et tu credebas tibi mu-
tuo dari: nō efficit̄ tua añ ꝯſumptōem.

quia hic intẽtio recipiẽtis ⁊ ꝯcedẽtis di⸗
ſcordabãt. Sꝫ in caſu nr̃o nõ ſic. ſed po⸗
tius ꝯcordãt cũ ꝯcedens velit dare ⁊ re⸗
cipiens accipe. Item non ob. c. ꝯſuluit.
ext̃ eo. qꝛ ibi loquit̃ qñ vſura ꝯmittteba
tur non ſolũ ꝓpter ſpem creditoris ſꝫ etiã
ꝓpter nõ liberã voluntat̃e debitoris. ideo
ibi dat̃ reſtitutõ. Al' ſecus. vt pꝫ ex ꝑdi⸗
ctis. Et clare et formalit̃ facit qđ hr̃ ſu⸗
pra. reſtitutõ j. §. pl't. In dubio aũt niſi
aliud ſaltẽ ex manifeſtis ꝯiecturis appa
reat ꝑſumit̃ mutuũ accipiẽs ea intentõ
ne aliquid dare q̃ mutuũ ꝑſtans mutua
uit. vt ſi mutuauit ex caritate ꝑſumat̃ ⁊
ille dediſſe ex caritate ⁊ libera volũtate.
Al' ſecus. nã vnuſq̃ſq ꝑſumit̃ aliq̃d dare
eo mõ quo accepit. ff. man. l. ſi ṽo nõ re
munerãdi. §. idem papinianus. vbi dr̃ ꝙ
qñ aliq̃s rẽ ſimpl'r ꝯcedit: ꝑſumit̃ dona⸗
re illi qui ꝑus donauerat ſibi. B

Utꝝ homo poſſit ꝓ pecunia mutua⸗
ta aliquã ꝯmoditat̃e accipe? Rx. ſm tho.
ſcđa ſcđe. q. lxxviij. Sicut ſi aliq̃s ꝓ pe⸗
cunia mutuata vel ꝓ q̃cunq alia re que
vſu ꝯſumit̃ accipit pecuniã ex pacto ex⸗
preſſo vel tacito: peccat ꝯ iuſticiam. ita
etiã quicũq ex pacto tacito vl' expreſſo
accipit quodcũq aliud cuius ꝑciũ pecu
nia mẽſurari poſſit: ſimile pct̃m incur⸗
rit. ſed tñ ſi accipiat aliq̃d nõ q̃ſi exigẽs
nec q̃ſi ex aliq̃ obligatõne tacita vel ex⸗
preſſa ſed ſicut g̃tuitũ donũ: nõ peccat.
qꝛ añq̃ pecuniã mutuaſſꝫ licite poterat
aliqđ donũ g̃tis recipe. nec peioris ꝯdi⸗
tõnis efficit̃ ꝑ hoc ꝙ mutuauit. Item li⸗
citũ ẽ ꝓ mutuo exigere ſeu recipe recõ⸗
penſatõem eoꝝ que pecunia nõ mẽſurã
tur: vtputa beniuolentiã et amorẽ eius
cui mutuauit vel aliud hꝰ. A. Item in
ſũ. eo. ti. q. ij. B

Utꝝ ꝓ pecunia mutuata poſſit licite
peti munus a lingua vl' ab obſequio? Rx
ſm Tho. vbi ſup̃. Sicut nõ lꝫ expectari
vel exigi munus a manu pacto tacito vl'
expreſſo. ita nec munus a lingua vel ab
obſequio. quia vtrũq pecunia extimari
ꝑt. vt pꝫ in his qui locant opas ſuas q̃s
manu vel lingua exercẽt. Si ṽo munus
a lingua vel ab obſeq̃o nõ quaſi ex obli⸗
gatõne rei exhibeat̃. ſed ex beniuolẽtia
que ſub extimatõne pecunie non cadit.
tũc licꝫ hoc accipe. exigere. ⁊ expectare.

A. Item in ſũ. eo. ti. q. vij. B

Sed quare eſt pct̃m accipe vſurã? Rx
ſm Tho. vbi ſup̃. Accipe vſurã ꝓ pecu⸗
nia mutuata eſt ſm ſe iniuſtũ. qꝛ vendi⸗
tur id qđ non ẽ. Ad cuius euidentiã ſciẽ
dũ eſt ꝙ quedã res ſũt quaꝝ vſus ipaꝝ
eſt ꝯſũptio. ſicut vinũ ꝯſumimꝰ vtẽdo eo
ad potũ. et panẽ ad cibũ. Uñ in talibꝰ ñ
dꝫ ſeorſum ꝯputari vſus rei a re ipa. ſed
cuicũq ꝯcedit̃ vſus ex hoc ipo ꝯceditur
res. ⁊ ꝓpter hoc in talibꝰ ꝑ mutuũ tranſ⸗
fert̃ dominiũ. Si q̃s ṽo ſeorſuꝫ venderet
vinũ. et ſeorſũ vſum vini. vẽderet eandẽ
rem bis. vel vẽderet id qđ non ẽ. Uñ ma
nifeſte ꝑ iniuſticiã peccaret. Et ſili rõ⸗
ne iĩuſtitiã ꝯmittit q̃ mutuat vinũ aut
triticũ petens ſibi duas recõpenſatões.
vnã quidẽ reſtitutõem equalis rei. aliaꝫ
ṽo ꝑcium vſus quod vſura dr̃. Quedam
ṽo ſunt quaꝝ vſus nõ eſt ipius rei ꝯſũ⸗
ptio. ſicut vſus domus eſt inhitatõ. non
aũt diſſipatõ. et ideo in talibꝰ ſeorſũ pot
vtrũq ꝯcedi: puta cum aliquis tradidit
alteri dominiuꝫ domus reſuato ſibi vſu
ad aliquod tempus. vel econuerſo. cum
quis ꝯcedit alicui vſum domus reſuato
ſibi dominio. Et ꝓpt̃ hoc homo licite po
teſt accipe ꝑcium pro vſu domus. ⁊ ꝑter
hoc petere domũ ꝯmodatã ſicut patꝫ in
ꝯductõne et locatõne domus. Pecunia
aũt ſm phm. v. ethicoꝝ. et in ꝑmo poli⸗
tice ꝑncipl'r eſt inuẽta ad ꝯmutatões.
faciẽdas et ita ꝓpriꝰ ⁊ ꝑncipalis vſus pe
cunie eſt ipius ꝯſũptio ſeu diſtractõ ſm
ꝙ in ꝯmutatões expẽditur. ⁊ ꝓpter hoc
ſm ſe eſt illicitum pro vſu pecunie mu⸗
tuate accipere preciũ quod dicit̃ vſura
Et ſicut alia iniuſte acquiſita tenet̃ ho⸗
mo reſtituere ita pecuniã quam ꝑ vſu⸗
ram accepit. Qꝛ aũt lex moſayca ꝯceſſit
iudeis accipe vſuram a gentibꝰ. ꝑmiſſuꝫ
fuit ad vitandum maius damnũ. ſ. ne a
iudeis deum colentibꝰ vſuras acciperẽt
ꝓpter auaritiaꝫ cui erãt dediti. Et addit
Ull. ꝙ illa acceptio vſure a gentibꝰ inter
quas iudei hitabant potius erat rei ſue
recupatõ q̃ vſura. quia illa terra iudeis
tota data fuit a dño. A. Item in ſũ. eo.
ti. q. iij. Sed ſaluo meliori iudicio ꝑfate
rões efficaces nõ vident̃. qꝛ cuilibet pꝫ
ꝙ etiã in rebꝰ mutuabilibꝰ differt vſus
a rebꝰ. ſicut ſubſtãtia ab actu q̃ exercet̃

in ea. Etſi dicat̃ ꝙ non dicit̃ differre ex
eo q: in ip̃o vſu ꝯſumit̃ ſubſtantia tota?
Rñdetur ꝙ licet cōſumat̃ reſpectu ſp̃ei
ſeu indiuidui. non tñ reſpectu generis.
Nã res mutuabiles recipiũt functōnem
in genẽ ſuo. ff. ſi cer. pe. l. ij. Et hoc etiā
in iure claꝝ ẽ. ꝙ ita ꝯſtituit̃ vſus in re-
bus ꝯſũptibilib; ſicut in nõ ꝯſũptibilib;
de quo hr̃ ſ͛xica ſpãlis. ff. de vſufruc. ea.
re. que vſu cõſu. Item nec videt̃ efficax
alia rõ. ſ. ꝙ pecunia inuẽta ſit ad cõmu-
tatōnes. ſed potius emptōnes faciẽdas.
ff. de ꝯ̃ben. emp. l. j. q: iſta rõ nõ eſt gene
ralis. Non eñ ſe extẽdit ad alias res mu
tuabiles et in quib; vſura ꝯmittit̃. ſicut
⁊ in pecunia. Preterea iſta rõ facẽt ꝙ ꝓ
pecunia mutuata nõ liceret aliq̃d acci-
pere. cui᷒ tñ oẽs et ip̃e Tho. tenẽt ꝯ̃triũ.
vt pꝫ in. §. ſe. Uñ alij doc. vt ⁊ notat In-
no. in ſ͛xica. extra eo. ponũt alias rõẽs.
Item et ꝑ Criſo. videt̃ alie aſſignari. lx-
xxvj. di. eijciẽs. circa mediũ. Sꝫ q: taliũ
diſcuſſio ẽ plixa et nõ multũ neceſſaria.
breuit̃ dico ꝙ ſi diligent̃ inſpiciat̃. iſta
videt̃ ꝓprie rõ. q: ſatis ꝯ̃ caritatẽ et natu
ralẽ ꝯgnatōem eſt vt ꝓ vſu rei momẽta-
neo aut naturalit̃ ĩfructuoſo cũ ꝑiculo
accipiẽtis q̃lis ẽ vſus reꝝ mutuabilium
p̃ciũ recipiat̃. Uñ et ph̃s rõne naturali
motus dic̃ in p̃mo politice. ꝙ vſuraria
acq̃ſitio pecuniaꝝ ẽ maxĩe p̃ter naturã.
vt et ponit Tho. ſc̃da ſc̃de. q. lxxviij. ar-
ti. j. Nec ob. ſi accipiẽs mutuũ lucret̃ ex
pecunia mutuata. q: tale lucꝝ poti᷒ at-
tribuit̃ induſtrie ꝑſone q̃ pecunie. ar. l.
iij. ff. ad. l. falci. Sꝫ ſũma oĩm rõnũ eſt.
q: deus ſic voluit. et vſuras deteſtatus ẽ
in veteri et nouo teſtõ. ex̃ eo. ſuꝑ eo. et
ideo aliam rõnem querere non expedit
multũ. Nã Ro. xj. dicitur. O altitudo di-
uitiaꝝ ⁊c̃. Ad quod etiã facit. ff. ď legi.
l. non omniũ. et. l. ideo. H. Sꝫ ad hec re-
ſpondent iudei dicentes ꝙ nõ ꝑmiſit de᷒
vſuras ꝓpter illos. ſed ꝓpter alias gentes
De illis eñ mandauerat. ꝙ nec ſeruarẽ-
tur in vita. Ideo ſolutō Tho. melioꝛ vr̃.

Utꝝ ꝯcedẽ pecuniã ſignatã ad oñta-
tōem vł ad ponẽdũ pignoꝛi ſit vſura? Re
ſc̃m Tho. vbi ſup̃. Talẽ vſũ pecũie licite
q̃s vendẽ poſſet. ſicut hõ licite vẽdit vſũ
vaſoꝝ argẽteoꝝ. q: r̃tinꝫ ſibi dñiuꝫ. Idẽ
Hoſti. et hr̃. ff. comodati. l. iij. §. pl't. ⁊. l.

ſe. A. Idẽ etiã notat glo. in. c. ꝯqueſtus.
ex̃ eo. et idẽ notat̃ in ſũ. eo. ti. q. iiij. H

Quõ aliqui conati ſunt ꝓbare ꝙ vſu-
ra non eſſet peccatũ? Rñ. Dicebãt qui-
dã ſic. Cũ creditoꝛ mutuat pecuniã ſuã
debitoꝛ obligat̃ ei ad recõpenſandũ. ex̃
de teſta. cũ in officijs. Ergo et hãc obli-
gatōem p̃t creditor deducere in pactum
vel ſaltē ſperare eius effectũ. Sꝫ ſcien-
dũ ꝙ quicũq; hoc ꝑtinacit̃ teneret eſſet
hereticus. vt in cle. ex graui. ex̃ eo. Ad
illud õo qð in ꝯ̃triũ obijcit̃. dicendũ ſc̃m
Tho. ſc̃da ſc̃de. q. lxxviij. ꝙ ille qui acci-
pit mutuũ ex debito iuſticie nõ tenet̃ ad
plus recõpẽſandũ q̃ mutuo accepit. A.
ſed ſolũ obligat̃ inq̃tum comode põt ex
quadã naturali equitate que non p̃t de-
duci in pactũ. nec etiã principalit̃ ſpera
ri. ar. extra. de ſymo. tua nos. H. Unde ꝯ̃
iuſticiã eſt ſi ad plus reddendũ obliget̃.

Utꝝ ꝯmittat vſurã qui ſub eo pacto
mutuat vt ille ſibi remutuet? Rñ. ſc̃dm
Tho. vbi ſup̃. Pro pecunia mutuata ni
hil exigendũ vel expectandũ ẽ. niſi beni
uolẽtie affectus qui ſub extimatōne pe-
cunie nõ cadit. Ex illo aũt p̃t procedere
ſpontanea mutuatō. Repugnat autẽ ei
obligatō ad mutuũ faciendũ in poſteꝝ.
q: etiã talis obligatō pecunia extimari
poſſet. et iõ licitũ eſt ꝙ mutuãti vnũ ſi-
mul mutuet̃ aliud. ſed nõ licet obligare
debitoꝛẽ ad mutuũ in poſteꝝ faciẽdum.
Idẽ no. xiiij. q. iij. ſi feneraueris. in glo.
Con. hoſti. A. Con. etiã Wil. et Goff. vt
in ſũ. eo. ti. q. xxij. H

Quid ſi domini molendinoꝝ mutuẽt
piſtoꝛib; ita ꝙ molant ſolũ in eoꝝ molẽ-
dinis? Rñ. ſc̃m Wil. Uſuram ꝯmittunt.
Accipiũt eñ vltra ſortẽ aliq̃d qð cõſiſtit
in faciendo et auferunt debitoꝛib; liber-
tatẽ molẽdi vbi voluerint. Si tamẽ ipſi
debitores ꝓpter hoc nõ ſunt damnificati
non tenẽtur illi dñi ad reſtitutōem ali-
quã niſi q̃tenus extimari deberet liber-
tas molendi vbi volebant pẽſatis circũ
ſtantijs laboꝛis et expenſarũ. A. Talis
libertas pro nihilo extimãda videt̃ q̃tũ
ad reſtitutōnem quãdo ex eius adeptio-
ne nullũ ſecutũ eſt damnũ in cuius re-
cõpenſatōnem reſtõ faciẽda ẽ. ex̃. ď in-
iur̃. c. fi. Puto etiã in hoc caſu. ꝙ ſi mu-
tuũ accipiẽs non damnificet̃ nec poſſit

damnificari nõ ꝯmittatur vſura. cũ etiã
ꝓ mutuo poſſit aliquid recipi ſeu exigi
qđ nõ menſurať pecunia. vt ſuꝑ. §. ij. Et
hoc caſu vel ſimili qđ accipiť pecunia ñ
mẽſuratur. nec ex ꝑte mutuũ recipiẽtis
cũ in nullo dãnificeť. nec ex ꝑte mutuã
tis cũ nihil plus recipiat q̃ qđ ex locatõ
ne rei ſeu opaꝝ ſuaꝝ mereať. Et multo
minus vſura ꝯmittiť ſi mutuũ accipiẽs
nõ dãnificeť nec obligeť ad molendũ vl'
ſimile. ſed ſolũ accipiat mutuũ retinen-
dũ quouſq3 ad molẽdinũ mutuãtis mo-
luerit ꝑpter ꝑdictas rõnes. ⁊ q2 mutuãs
pt tẽpus ſui mutui limitare. ff. ſi cer. pe.
l. vnũ. Al' inumerabilis multitudo eſſet
vſuraria cũ fundi hodie nõ poſſint ſine
mutuo locari. Immo hoc caſu videť po
tius grauari ꝯditio mutuãtis q̃ recipiẽ
tis ſi diligenter inſpiciatur.

Quid de creditoribꝫ q̃ termino veniẽ-
te ſolutionis nolunt concedere ꝓrogatõ
nem termini niſi data ſibi pecunia vel
alio equipollenti? Rñ. Tales etiam ſi ñ
expreſſe exigũt: vſurarij ſunt. extra eo.
ꝯſuluit.

Sed nũquid eſt vſura ſi q̃s dederit. x.
vlnas pãni ꝓ alijs. x. vlnis in futuro dã-
dis? Rñ. ſm Wil. Uerius iſte ꝯtractus eſt
ꝑmutatõnis q̃ mutui. ⁊ ideo non cadit
vſura hic. A. quia ſm eũdem Wil. in mu
tuo mẽſura reſtringiť ad modios et la-
genas. et alia vaſoꝝ genera quibꝫ mẽſu-
rari ſolent liquida et grana. vt in ſũ. eo.
ti. q. xiij. vbi ⁊ no. quod hic hr̃. H. Poſſꝫ
tamen fieri in fraudẽ vſuraꝝ. vide hunc
caſũ hic infra diffuſius. §. xxj. q̃ incipit.
Nũquid ꝯmittitur. A. Et ibi pꝫ q̃ tunc
hoc dr̃ fieri in fraudem vſuraꝝ qñ dans
appponit ꝯditõem ex qua ꝯſequiť aliquã
melioratõnem. H

Utꝝ vſurarij ſint infames? Rñ. Scđm
leges diſtinguendũ eſt. q̃ aut q̃s eſt ita
vſurarius q̃ exercet improbũ fenus. i. q̃
poſt terminũ etiã de vſurario lucro ꝓuẽ
tum ꝯputat ⁊ petit vſuras. aut etiam ſi
exercet vſuram centeſimã. i. q̃ in capite
anni vſura adequať ſorti. ⁊ iſti tales in-
fames ſunt. iij. q. vij. infames. in fi. C. ex
q̃. cau. infa. irro. l. improbuꝫ. A. In hac
lege nõ ſolũ dr̃ de vſuris vſuraꝝ et de vſu
ra cẽteſima. ſed etiã de omni improbo et
illegittimo fenore vt ibi pꝫ ꝑ glo. Et ho-
die oĩs modus ẽ illegittimus. vt infra.
§. quid de legibꝫ. Et ſic hodie etiã iure ci
uili oĩs vſurarius ẽ infamis. qđ et dr̃
notare Bar. in dicta. l. improbũ. et dñs
An. de bu. in. c. Raynutius. ex̃. đ teſta.
et ꝓ hoc fuiſſe determinatũ q̃ ſi fr̃ meus
inſtituiſſet vſurariũ heredẽ ego poſſum
rumpe teſtñ ꝑ querelã inofficioſi. C. de
inoffi. teſta. l. frẽs. ⁊ q̃ ſic đfacto ꝯſuluit
et obtinuit. H. Sꝫ ſm iura canonica in
qualibet vſura ꝯmittiť pctm mortale et
incurriť infamia. vj. q. j. infames. ma-
xime ſi publici ſunt vſurarij. Nã et teſta
mẽta eoꝝ ipõ iure ſũt irrita. ex̃ eo. q̃ q̃
li. vj. A. Et ibi pꝫ q̃ hoc eſt veꝝ niſi de-
derint ſatiſfactõem ſeu cautionem ſcđm
formã ibi poſitam. H

Utꝝ dona et elẽmne licite poſſint reci-
pi ab vſurario data? Rñ. ſm Ul. Sic niſi
ꝑpter hoc efficiať nõ ſoluẽdo. Nã q̃ tunc
recipet ab eis: teneret eis reſtituere vel
illis a quibꝫ ipi acceperũt. Secus itaq3
ſi hñt alia ꝑter vſuras. et ꝓ hoc nõ effi-
ciunť nõ ſoluẽdo. A. Dic q̃ ab vſurario
manifeſto penitus nõ pñt recipi oblatõ
nes. Item nec res quaꝝ dominiũ ñ trãſ-
ferť in vſurariũ pñt recipi ab vſurario
manifeſto ſiue nõ manifeſto. de q̃ in ſe.
§. diceť. Item nec aliquid recipi põt in
fraudẽ creditorũ. de q̃ ſuꝑ. reſtitutio j. §.
xiij. in additõne. đ. item nullus. H

Utrũ in vſura trãſferať dominiũ? Rñ.
ſm Ul. Sic. cum et oĩs volũtaria da-
tio faciat trãſferre dominiũ. Nam vſure
dãtur volũtate ꝯditionata. ſ. q2 potius
vult aliq̃s vltra ſortẽ dare q̃ mutuũ nõ
accipe. Con. glo. xiiij. q. iiij. ſi q̃s vſuram
A. Idem in ſũ. eo. ti. q. xv. Sed q2 ſuper
iſto pũcto pẽdet intellectus ad ꝯgnoſcẽ-
dũ vtꝝ et qñ recipiẽs rem ab vſurario te
neať ad reſtitutõem. Sciẽdũ q̃ ſuꝑ iſto
pũcto ſũt varie opi. Aliqui nãq3 tenẽt q̃
recipiens rem ex vſura acquiſitã ab vſu
rario omnino teneať ad reſtitutõem. Et
hoc vr̃ tenere dñs Laurẽtius de floren-
tia in ſuo tractatu de vſur̃. ꝑte. ij. q. lix.
ſm opi. hoſti. in ſũ. de pe. et re. dicens q̃
filij nõ hñtiũ niſi de vſuris vel ſi hñt re-
ſpectu acq̃ſitoꝝ ex vſur̃. et etiã vxor: nõ
pñt recipe alimẽta de bonis pẽnis vl' ma
riti. ſic nec de rebꝫ raptis niſi in caſu ex-
treme neccitatis. Hoc idẽ tenẽt nonnulli

theologi dicentes q̄ dominiū rer̄ ex vſu
ra acceptar̄ nō transfert in vſurariū. p
c. ſi quis vſuraz. xiiij. q. iiij. vbi dicit. Si
quis vſuram accipit rapinā facit. ⁊ p. c.
quid dicaz. ea. q. et cā. vbi dicit Aug⁹. q̄
receptum ex vſuris male vtiqꝫ poſſidet.
et vellem q̄ reſtitueret. Et qd̄ male poſſi
detur alienū eſt. Item videt ſentire glo.
ber. et Inno. in. c. cum tu. ad fi. extra. de
vſuris. vbi videtur ponere caſum qñ ex
pecunia vſuraria res emit int̄ alios ſpe
ciales in q̄bꝫ res empta ex pecunia alie-
na efficitur illius cuius erat pecunia. et
ſic innuunt q̄ pecunia vſuraria ſit alie-
na et nō vſurarij. Et in illa opi. eſt Ala.
vt dicit Ber. in dicto. c. cum tu. Item p
hac extra. de vſuris. c. quia fere. vbi ac-
cipiēs oblatōnes ab vſurarijs cogit re-
ſtituere. Sed in ɔtrariuz facit. q̄r valde
dignū eſt vt res voluntate dñor̄ trāſfe
rātur in alium. in Inſti. de re. diui. §. p
traditōnem. etiam p volūtatem nō libe-
ram. quia volūtas coacta volūtas ē. ff.
qd̄ me. cā. l. ſi mulier. §. plt̄. Et hoc. ſ. q̄
transferatur dominiū in vſurariū videt
tenere glo. in dicto. c. ſi quis vſuram. Et
Innocen. in. c. michael. extra eo. vbi di-
cit q̄ vſurarius vel eius heres nō tenet
ex delicto. ſed ex ɔtractu. ɔditōne indebi-
ti. vel ſine cā. quaſi non debitū accepit.
vel ſine cauſa. et ſic p̄ſupponit tranſlatū
dominiū. q̄r om̄is ɔditio ē pſonalis actō
et nō datur p re ꝓpria niſi ɔ̄ furē. ſed tm̄
p re non ſua ſed ſibi debita. l. fi. in fi. ff.
vſufruc. quē admo. ca. Item facit q̄ p̄fa-
tus dñs Lau. tenet in dicto tractatu. q.
lxxij. vbi dr̄ ſm opi. federici q̄ filia dota
ta a p̄re vſurario nō tenet ad reſtitutō-
nem. etiā ſi alia bona p̄ris non ſufficiāt
Quod p̄t intelligi ver̄ qñ filia fuerit do
tata ex alijs q̄ ex acquiſitis p vſuraz. et
eo tp̄e quo p̄r erat ſoluēdo. vt ex infra di
cendis colligi poterit. Item q̄ trāſfera-
tur dominiū tenet Ul. vt in ſū. dicta. q.
xv. Ad ɔ̄ria p̄t dici. Et primo ad dictuz
Inno. in. c. cū tu. q̄ ibi nō loquit affir-
mādo. ſed opiniones recitādo. Et ad di-
ctū. c. ſi quis vſurā. p̄t dici q̄ ibi vocatur
rapina non ꝓprie ſed quodā largo gene-
re loquēdi. quaſi om̄is mala acceptō di-
cat rapina. vt ibi vult glo. et ſentit In-
no. in dicto. c. michael. vbi dicit ad rem

vſurariā dari actōnem non ex delicto ſꝫ
ex ɔtractu. et ſic non eſt ꝓprie rapina. Et
eodem modo p̄t dici ad. c. quid dicam. ſ.
q̄ ibi quodam largo mō dr̄ alienum p eo
quo quis male vtitur. ſicut ⁊ non dans
elemoſinā alienū tollere aſſerit. xlvij. di.
ſicut hi. Et ad glo. ber. ⁊ Ala. in dicto. c.
cum tu. p̄t dici q̄ nullo iure ꝓbat. imo
eam reprobat dñs Anto. de bu. ibidē ſm
Jo. an. in. c. q̄q̄. de vſuris. li. vj. licet for
te Jo. an. aliter alibi poſuerit. ſed pri-
ma videtur magis iuri adherere. Et ad
c. quia fere. p̄t dici. q̄r ibi ē ſpāle in obla-
tionibꝫ vt non poſſint accipi. non q̄r vſu
rarij non poſſint alienare. ſꝫ vt id in eo-
rum vituperiū cedat. ſicut et in ſimili. lꝫ
quis ſit diſſidens in ꝓplo. i. faciēs diſcor-
dias. p̄t tamen res ſuas alienare. ſed nō
oblationes facere. xc. di. oblationes. Et
hec intelligenda vident ɔ̄ oblatōnibꝫ ad
ſacrificiū ſeu ad altare ob reuerentiam
ſacramētor̄ et ꝓpter ſcandalū vitandū.
vt in ſimili pōit Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. xxxij.
arti. vij. de acquiſito p meretriciū. dicēs
q̄ inde p̄t fieri elemoſina ſed nō oblatio
ad altare vel ſacrificiū. ſm illud Deut.
xxiij. Nō offeres mercedem pſtibuli. Uñ
ſecunda opinio fuit eor̄ qui licet nō ne
garēt dominiū regulariter in vſurariū
transferri. tamen dixerūt om̄es res vſu
rarij obligatas ad reſtitutōnem vſurar̄
Et ideo q̄ qñcunqꝫ efficiat non ſoluēdo.
recipiētes res ab eis ad reſtitutōem te-
nētur. et q̄ res vſurarij ſic obligent: te-
nent p. c. cum tu. extra eo. Et hoc tenet
glo. in. c. tua nos. extra eo. quam multi
doc. canoniſte tenent. vt ibi refert dñs
Anto. de bu. Sed certe dictum. c. cū tu.
loquitur niſi ɔ̄ poſſeſſionibꝫ ex vſura ac
quiſitis. et ideo vt refert dñs An. in di-
cto. c. tua nos. Hoſti. magis placet q̄ il-
le tm̄ res ſint obligate que pceſſerint ex
vſuris. et ſic ſaltem pro illis teneātur re
cipiētes ad reſtitutōnem indifferēter qñ
p̄ncipales effciūtur non ſoluēdo. Et hec
eſt tertia opi. pro qua facit q̄ res tradi-
te cū non libera volūtate dñi tranſeunt
adeo affecte vt nonſoluz ille cui tradite
ſunt ſed etiam alius ad quem puenerūt
teneatur ad reſtitutōem. l. metum. §. cū
aūt. ff. quod metus cā. Item q̄r abſurdū
eſt plus iuris h̄re in re ſucceſſorē etiam

ſingularē q̄ͬ habuerit ille a quo habuit
ff. de re. iur̄. l. aliud. §. abſurdū. vbi poni
tur exēplum inter legatariū et teſtato
rē. vt non habeat plus iuris legatarius
q̄ͬ habuerit teſtator. Item ꝑ hoc qꝛ ſemꝑ
res trāſit cū ꝯditōne ſua. ff. ď acq̄. re. do.
l. traditio. et de ꝯtͤ hen. emp. l. alienatio.
Sed ꝯditio rei ex vſuris acquiſite ē tal̄
q̄ non p̄t ꝑmanere apud vſurariū. ḡ nec
apud eū qui habuit ab vſurario. Itē ꝑ
hoc qꝛ non ē equū aliquē ſentire ꝯmodū
ex alieno dolo. ff. de eo ꝑ quem fac. erit.
l. fi. in p̄n. Item q̄rto loco alij (vt Goff.
in dicto. c. cū tu) tenent. et q̄ dominium
transferat̄ et q̄ res vſurarij n̄ ſint obli
gate. reprehendens Goff. Ala. q̄ hoc te
nuit ⁊ ſubdens q̄ ille ad quē tales res ꝑ
uenerint ad reſtitutōem nō tenetur. niſi
habuerit ex cauſa lucratiua. et eo caſu
q̄ vſurarius n̄ ſit ſoluēdo. Et idem videt̄
notari in ſū. in dicta. q. xv. Sꝫ Inno. in
dicto. c. cū tu. refert opiniones aliquoꝝ
diſtinguentiū inter titulū onoroſū ⁊ lu
cratiuū. ⁊ alioꝝ dicentiū non debere di
ſtingui. Dn̄s v̄o Anto. in eo. c. cū tu. cir
ca finē. tenet q̄ dicte res vſurarij nō ſint
affecte nec obligate. et idem tenet in di
cto. c. tua nos. vbi etiā dicit q̄ quicunqꝫ
dicāt ꝯtrarium dicāt. qꝛ nullo iure ꝓba
tur. ⁊ obligatio nō debet poni a iure nō
introducta. ff. de p̄uari. l. iij. §. fi. et hoc
veꝝ vr̄. non ob. q̄ dictuꝫ eſt rē fieri affe
ctam qn̄ datur nō libera volūtate. ꝑ. §.
cum aūt. qꝛ ibi loquit̄ qn̄ libertas tollit̄
ꝑ metū h̄ v̄o ꝑ ꝯmodū qd̄ ꝑcipiēs optat.
et inter hec magna dr̄na eſt. et iō cū nō
ſit eadē rō: ſtamus regule. vt nō naſcat̄
obligatō niſi inq̄ͣtum iure caueat̄. Itēꝫ
nō ob. q̄ dictū eſt non debere maius ius
trāſire ad ſucceſſorē q̄ͬ fuerit apud au
ctorē ſiue dantē. qꝛ hoc eſt veꝝ reſpectu
qualitatis ipſius rei adherētis: puta qn̄
eſt aliena vel alteri obligata. Secus qn̄
q̄litas ꝯcernit ꝑſonā. qꝛ ꝑſonalis actō n̄
ſequit̄ fundū ſiue rē. Vn̄ ſi vnus vēdidit
rem vni. licet ipe habeat neceſſe illā tra
dere. q̄a vendidit. tn̄ ille cui poſtea ipſe
tradiderit nō neceſſitatur ad iſtud. C. de
rei ven. l. quotiens. vbi dr̄ q̄ ſi q̄s vendi
dit rem duob⁹ ille ē iure potior cui pri⁹
tradita eſt. tn̄ alteri venditor ad intereſſe
remanet obligatus. Item nō ob. c. cum

tu. extra. de vſur̄. vbi dr̄ q̄ predia empta
ex vſura dn̄t vendi vt pecunia reſtituat̄
creditorib⁹ a quib⁹ vſura accepta ē. Ex
quo tex. fundari vident̄ illi qui dicūt hu
iuſmodi res fore obligatas. qꝛ vt ibi di
cit dn̄s Anto. de bu. et fuit etiā de men
te Jo. an. in. c. q̄ͣq̄ͣ. eo. tit̄. li. vj. ille tex.
hoc non probat. Nam ibi dr̄ q̄ vſurarij
reſtituāt ſi pn̄t. et ſi non pn̄t vendantur
poſſeſſiones ex vſura acquiſite ad reſti
tutōnem faciendā. ⁊ ſic non hn̄t neceſſe
res illas vendere niſi qn̄ aliter non pn̄t
ſatiſfacere. Propterea ibi n̄ dr̄ q̄ huiuſ
modi poſſeſſiones eſſent apud aliquem
ſingularē ſucceſſorē. ſꝫ potius apd̄ ipos
vſurarios vel eoꝝ heredes. Et non miꝝ
ſi qn̄ non p̄t aliter ſatiſfieri cogūtur res
illas vendere. qꝛ idem eſſet etiā de rebus
ex vſura n̄ acquiſitis. cū debitor habeat
neceſſe ſatiſfacere ď omnib⁹ bonis ſuis.
Certe ſi bn̄ attendat̄. ibi ꝯ͛riū ꝓbat̄. Nā
ſi ille poſſeſſiones fuiſſent obligate q̄lit̄
fuiſſet neceſſe illas vēdi cū ipe potuiſſēt
peti? Immo nec potuiſſent licite aliena
ri cū res tranſeat cū onere ſuo vt p̄oſtē
ſum eſt. Et ſic malū ꝯſilium dediſſet ibi
papa. Et ſic ex p̄dictis patet q̄ dominiū
regulariter trāſfertur in vſurariū. et q̄
nulle res ipſius ſunt obligate ꝓ vſurarū
reſtitutōne. ſed ꝑſonalis tm̄ actō ꝯpetit
ꝯ͛ ipm̄. Sed ad clariorē p̄dictoꝝ intelli
gentiā diſtinguenduꝫ eſt. q̄ aut res hīte
ex vſuris ſunt queſite ꝑ pactū legis cō
miſſorie. i. q̄ niſi ſoluat̄ debitū infra cer
tū tempus pignus ꝑdatur. aut nō. Pri
mo caſu non trāſfertur dominiū. qꝛ hoc
pactum reprobat̄ in pignore. C. de pac.
pig. l. fi. ⁊ iō ex eo non p̄t trāſferri dn̄iū
qꝛ qn̄ aliq̄d ꝓhibet̄: et om̄e illud qd̄ veit
ex eo vel ob id. l. nō dubiū. C. de legi. Vn̄
accipiēs res huiuſmōi ſemꝑ ad reſtitu
tōnem tenetur. cū rem alienā accipiat.
Et hoc caſu obtineat opinio p̄ma. Se
cundo caſu qn̄ res nō ſunt queſite ꝑ pa
ctū legis ꝯmiſſorie. ſi vſurarius ē ſoluē
do: nullaten⁹ ad reſtitutōem tenet̄ q̄ ab
eo rē accepit. etiā titulo lucratio. vt in
ſū. dicta. q. xix. Fallit hoc in oblatōnib⁹
manifeſtoꝝ vſurarioꝝ. vt p̄oſtenſū ē ꝑ
c. qꝛ fere. extra eo. Si v̄o vſurarius non
eſt ſoluēdo. tūc qui habuit ab eo rem ti
tulo lucratiuo eo tp̄e quo iam non erat

ſoluendo oīno videṫ teneri ad reſtitutōꝫ
Sꝫ ſi eo tp̄e quo accepit vſurarius erat
ſoluendo nō videṫ teneri. lꝫ poſtea ſit fa
ctꝰ nō ſoluēdo. niſi forte q̇s accepiſſꝫ acq̄
ſitū ex vſura. tūc eñ q̄ncūqꝫ vſurariꝰ ef-
ficiaṫ nō ſoluendo talꝫ obligaṫ ad reſtitu
tōeꝫ. Si v̄o quis habuit rem titulo one-
roſo. tūc ſi aliq̄d recepit ſcienṫ in fraudē
creditoꝝ. i. q̄ p̄ hoc debitor efficiaṫ minꝰ
potēs ad ſoluēdū vel magis habilꝫ ad fu
giēdū. teneṫ ad reſtitutōeꝫ. alꝫ nō. Et hec
oīa p̄nt colligi ſup̄. r̄ſtitutō j. §. xiiij. ī ad
ditōe. v̄. itē nullꝰ. Et ex his diligēṫ ītuēs
p̄t agnoſcē q̄liter familia vſurarij vlꝫ vx-
or ſeu filij. ⁊ quicūqꝫ alij ab eo aliquid ac
cipientes ad reſtitutōeꝫ teneātur. H.

Pone q̄ laycus tenet iniuſte aliquaꝫ
poſſeſſionē ecclīe. ⁊ ipignorat ipam poſ
ſeſſioneꝫ rectori eccleſie ipſiꝰ. nūquid iſte
rector poterit recip̄e fructus illius poſ-
ſeſſiōis vltra ſortē: R̄. ſm Ray. Dic. naꝫ
⁊ clericus in hoc caſu non recipit vſuraꝫ
ſed recipit quod ſibi debeṫ. extra eo. c. p̄-
mo. in fi. Quod auteꝫ dicit Ray. q̄ ī ip̄a
decretali diciṫ q̄ hoc fit vt res de manu
layci redimatur. q̄uis bene dictū ſit. ta-
men eodē modo quilibꝫ laycus poſſet re
cip̄e fructus ſue rei ſeu alius qui iniuſte
teneret eā pignoraret ſibi. vt nota. ī di-
cto. c. j. A. ſ. in glo. et p̄ Gl. in ſū. eo. ti. q.
xvj. H. Alꝫ v̄o fructus pignoris ⁊ etiam
vſus in ſortem computari debet. vt ſup̄.
pignus. §. vij. A. Con. predictis Hoſti. ⁊
Gl. vt ī dicta. q. xvj. H.

Utꝝ vſure poſſint peti quaſi itereſſe:
R̄eo. ſcd̄m Ray. Dic. vt ſi fideiuſſor ſol-
uit vſuras creditori poteſt eas repetere a
debitore. quia non ſunt vſure ſed intereſ
ſe. id ē non ē lucꝝ ſed vitatō dāni. A. Jō
in dicta. q. xvj. ſm Ray. Hoſti. et Inno.
Sed aduertendū q̄ intereſſe nō ſolū con
ſideratur etiam ī hoc circa damnū emer
gens. ſed etiā circa lucrum ceſſans ſcd̄m
dominū Anto. de bu. in. c. ſalubriter. ex-
tra eo. de quo latius ſup̄. reſtitutio j. §.
iiij. in ſcd̄a additōne. Et de hoc etiā dici
tur ad fi. hꝰ. §. ibi. et adde ⁊c̄. H. De hoc
caſu Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. lxxviij. dicit ſic. Il
le qui mutuū dat pōt abſqꝫ pc̄tō ī pactū
deducere cū eo qui mutuū accipit recom
penſatōem damni p̄ quod ſubtrahiṫ ſibi
aliquid quod debet habere. hoc enim nō
eſt vendē vſū pecunie ſed damnū vitare
Et p̄t eſſe q̄ accipiēs mutuū maiꝰ dānuꝫ
euitet q̄ȝ dans incurrat. Unde accipiens
mutuū cū ſua vtilitate damnū alterius
recōpenſat. Recōpenſatōꝫ vero dicti dā
ni q̄d ꝯſideraṫ ex hoc q̄ de pecunia n̄ lu-
craṫ nō p̄t in pactū deducē. q̄r nō dꝫ vē-
dere q̄d nondū habꝫ. ⁊ pōt ipediri multi
pliciter ab habēdo. hec Tho. A. Hoc veꝝ
vt fiat pactū de lucro certo p̄ incerto. alꝫ
bene poteſt peti intereſſe. ⁊ conſequēter
in pactū deduci intereſſe lucri ceſſantis
vt tactuꝫ eſt ⁊ hic ſequiṫ. H. Et adde q̄d
idē Tho. dicit ſcd̄a ſcd̄e. q. lxij. q̄ ille q̄ de-
tinet pecuniā alteriꝰ videṫ eum damnifi
care impediendo ne adipiſcaṫ quod erat
in via habendi. ⁊ tale damnū nō oportꝫ
ex eq̄ recōpenſare. teneṫ t̄n aliquā recō
penſatōem facere ſm conditōem p̄ſonaꝝ
⁊ negocioꝝ. A. i. ſcd̄m arbitriū boni vi-
ri. vt colligitur in locis de quibus ſequiṫ
H. Et circa hunc caſum facit quod dici-
tur infra. §. xxvj. qui incipit. ſed nūquid
ē vſura. ⁊ hic infra. poſt tres. §.

Pone. quidā gener habet recip̄e dotē
a ſocero. modo ſocer dat ei ī pignus ali
quas poſſeſſiones de quibꝫ gener p̄cipit
fructus. Queriṫ vtrū poſſit ſine vſura.
vel teneaṫ fructus ꝯputare in ſortē: R̄.
Quādo maritus ſuſtinet onera m̄rimo-
nij nō teneṫ ꝯputare fructus in ſortem.
alꝫ ſic. extra eo. ſalubriter. ⁊. ff. de doli ex-
cep. l. pater. A. Et oportet q̄ iſta onera
ſint certa. ſm dn̄m Anto. de bu. ī dicto. c
ſalubriter. et ſic non poterūt fructus re-
tineri cū ſorte vltra indubitatā oneꝝ q̄n
titatē. Itē oportꝫ q̄ fructꝰ ſubijciantꝫ for
tūe. Un̄ ſi gener p̄ dote ſoluēda certo die
recipit cautionē ⁊ p̄miſſionē cum pacto.
q̄ interim certa quantitas ſolui debeat.
p̄ oneribus matrimonij ſupportādis. ta-
lis ꝯuentio illicita eſt ⁊ vſuraria. nō ob-
ſtante dicto. c. ſalubriter. q̄r ibi diciṫ q̄n-
do p̄ pignore data ē poſſeſſio. ſed in caſu
p̄poſito aliud eſt. Nam poſſibile eſt q̄ ex
poſſeſſione cuius fructꝰ ſubmiſſi ſūt for
tune nullos habebit fructus. ⁊ ſic nō ha
bet ita certū emolimentū ſicut in caū p̄
poſito. ſcd̄m Hoſti. ⁊ Jo. An. et notat do
minꝰ Anto. ī dicto. c. ſalubriter. Iteꝫ op̄
tet q̄ dos ſit p̄miſſa ſimplꝫ. Nam ſi gener
paciſcereṫ de recipienda dote ad certum

terminum. ⁊ interim perciperet fructus.
dicti fructus computarent̄ i̅ sortē. quia
interesse nō potest deberi ante morā que
non pōt adesse durante termīo ſm dn̄m
Anto. in loco vbi supra. Et addit. Itē di
co in re pignorata cuius fructus sūt cer
ti. qꝛ forte illa res est locata ad affictum
vel pensionē. vel talis res est domꝰ quaꝫ
gener locat ⁊ recipit pensionē. scꝫ ꝙ oēs
istos fructꝰ tenet̄ gener cōputare i̅ sor⸗
tem. Et sic inquit. dico hoc. c. intelligen
dum quando dos fuisset simpliciter pro⸗
missa. postea cum non solueret̄ ad cau⸗
telam genero sit pignorata possessio. vt
si dicat gener. Ego sustineo onera matri
monij. da dotem. ⁊ socer dicit. non possū
tunc si gener dicat. saltem substineas o⸗
nera matrimonij. isto cāu potest gener
dictos fructus pro interesse recipe. dum
tamen onera matrimonij certa sint. ⁊ sic
intelligo istaꝫ materiam. Hec ille. H.

Pone ꝙ gener dictā possessionē cum
omni iure quod ibi habꝫ ꝯcedit alteri re
cepta ab eo sūma que sibi ꝑ dote debeba⸗
tur. nunquid poterit illi lucrifacere fru
ctus ꝑceptos sicut poterat gener: Re. ſm
Wil. Si gener animo donādi transferat
totū ius quod habebat i̅ pignore. et hoc
facit non propter pecuniam quam rece
pit ab eo. sed quia coniūctus vl' amicus
eiꝰ est. ⁊ ille amicus nō vt lucret̄ fructus
mutuat pecuniaꝫ. sed ꝓpter caritatē aut
gratiaꝫ. absqꝫ periculo vsure potest fru
ctus lucrifacere. al' non. A. quia non est
iste ꝯtractus ꝓprie mutuum. nisi sit ꝯuē
tū ꝙ gener teneat̄ numeranti reddē pe⸗
cuniā si voluerit ille repetere. in q̊ casu
vsura esset si ille vellet lucrifacē fructus
ſm eundem Wil. ⁊ in sū. eo. ti. q. xvij. H.

Quid si post mortē viri heredes eius
obligant vxori possessionem ꝑ dote. nun
quid fructꝰ ꝯputabunt̄ in sortē: Reo. ſm
Hosti. Dicas ꝙ sic. ff. de solu. titia. Item
Inno. Sit ergo cauta mulier. vt nō reci
piat rē i̅ obligatōem. sed vel faciat eā di
strahi. vel recipiat in solutuꝫ. ff. de re iu
di. a diuo pio. alioquin fructus extenua
bunt sortem. A. Item i̅ sū. eo. ti. q. xviij
Predictis etiam con. Jo. an. ⁊ dominus
Anto. d' bu. in. c. salubriter. extra eo. H.

Utrꝫ vsure sint licite rōne more: Rn̄.
ſm Raẏ. Sic. vtputa debuisti mihi cētū
⁊ qꝛ in termino non soluisti oportuit me
accipere pecuniā sub vsuris. tu teneris
mihi restituere illas vsuras si solui. vl' li
berare me ab ip̄a obligatōe. A. si nō sol⸗
ui ſm eūdē Raẏ. ⁊ in sū. eo. ti. q. xvj. H.
extra. de fideius. ꝑuenit. ⁊. c. constitutus.
tunc eñ petunt̄ quasi interesse. vt i̅ ꝑce⸗
denti. §. xvj. dictū est. qui incipit. vtruꝫ
vsure possint peti. Et hoc licꝫ. xiiij. q. iiij
quoniā. ⁊ idē notat̄ ibi. ⁊. xij. q. ij. si quis
de clericis. Ideꝫ Hosti. A. Con. etiā gof.
vt in dicta. q. xvj. quia isto cāu non sunt
vsure ex parte petētis. sed verꝫ interesse.
cum agat de damno vitando. H.

Nunquid ꝯmittit̄ vsura quādo abso⸗
lute credit̄ pecunia ꝑ simili pecunia. vel
res ꝑ re. vt granū ꝑ grano. ⁊ huiusmodi
Rn̄. ſm wil. Si verisimile est ꝙ pecunia
vel argentū vel alia res erūt cariora tē⸗
pore redditōnis ꝙ̄ sint nūc tpe dationis
⁊ creditor illam pecuniam non erat ser⸗
uaturus vsqꝫ ad tempus illud: vsura est
Si vō erat seruaturꝰ. vt sic seruando lu
craret̄. distigue. qꝛ si creditor aufert de⸗
bitori libertatē soluēdi qn̄cūqꝫ velit vsu⸗
ra est. quia presumit̄ ꝙ ideo crediderit vt
debitorē oneraret periculo. ⁊ se exonera
ret. sed si concedat vt reddat quando ve
lit: nulla vsura ē. A. Si tamē corrupta
intentione hoc faciat vt se exoneret a ꝑi
culo seruandi: peccat. nō tamē credo eū
teneri ad restituendū lucꝝ. licet hoc eēt
ei ꝯsulēdū in pn̄ia. vel ꝙ daret paupibꝰ.
ſm eūdē Wil. et in sū. eo. ti. q. xix. H. Si
militer non ē vsura qn̄ verisimiliter du⸗
bitat̄ vtrū argentū vel res alie debeant
valere plus vel minus. extra eo. nauigā
ti. A. Con. Ul. vt in dicta. q. xix. H.

Quid si q̊s mutuet pecuniā r̄ceptur⁹
ad certū terminū alteriꝰ generis mone⸗
tā vel i̅ alio loco vel aliā rē: Rn̄. ſm Ho
sti. Si hoc ideo facit vt in extimatōe lu⸗
cretur: vsurarius ē. A. Secꝰ si non facit
ad finem lucri. sed ad obsequiū recipien
tis. tunc eñ licite potest recipe rem ſm
extimationē tpis ⁊ loci quādo ⁊ vbi faci
enda ē solutō. ff. si cer. peta. l. vinū. H. si
cut ⁊ hi qui de nundinis in nūdinas mu
tuant. ⁊ quātūcunqꝫ sub specie venditio
nis vl' alteriꝰ ꝯt̄ctꝰ palliet̄. quicq̄d acce⸗
dit sorti vsura est. ext̄ eo. ꝯsuluit. xiiij. q.
iij. pleriqꝫ. ⁊. q. iiij. si q̊s clericus. A. Itē

i ſū.eo.ti.q.xx. Et hec faciūt ꝑ cābijs. vt
quicq̄d campſoꝛ ꝑ cambio accepit vltra
q̄ꝫ dederit excepto moderato lucro qđ ṗt
ꝯputari ex laboꝛe ⁊ ſumptibꝫ negociatō
nis. de quo ſuꝑ. negociatio. §. iij. i additō
ne. vſurariū iudicet̄. Et ex his poterunt
diſcerni que cābia ſint illicita. h.

¶ Quid ſi pena appoſita ē in contctu mu
tui. nūquid poteſt peti abſqꝫ vſura? Reſpō.
ſm Ray. Si pena fuit a iudice īpoſita
ꝑpter puniendā contumaciaꝫ debitoris
quia non ſoluit in termino cum poſſet.
nō eſt vſura. ar. xxiij. diſ. q̄q̄. ff. de iudi.
que auctoꝛitate. A. Melius facit. l. j. ff.
ſi quis ius di. non obtēp. Et ṗdictis cō.
Jnno. in. c. ſuā. extra. de pe. ⁊ hoc multo
magis obtinet in pena legali. in Auten.
contra qui ꝑpriā. C. de non nu. pe. ⁊ ſic ñ
preſumeret̄ pena in fraudem vſuraꝝ eti
am ſi iudex diceret q̄ꝫ debitoꝛe non ſoluē
te mutuū poſt ſtatutū terminū ſingulis
menſibus uel annis ſoluat tantuꝫ. nam
hoc non venit in vtilitatem iudicis. Jtē
quia preſumitur iuſte factum id quod
fit a iudice. ff. de acquiren. poſ. l. iuſte. et
multominus preſumētur iſta fraus ī pe
na poſita a lege. Et ideo videtuꝛ licite pe
ti. ⁊ multomagis retineri poſſe pena a le
ge ſeu ſtatuto impoſita. ſi forte dicatur q̄ꝫ
ex cōtumacia non ſoluentis mutuuꝫ ſeu
aliud debitum ſingulis menſibus vel an
nis tm̄ ſoluat ꝑ pena maxime ſi hoc fie
ret ex pia cauſa. puta ꝯtra nolentes ſol
uere dotē vel alia debita miſerabilibus ꝑ
ſonis. vt pupillis. minoꝛibꝫ. paupibus. ⁊
ſimilibꝫ. Aduertendū tñ q̄ꝫ ſi dicta pena
apponeretuꝛ a iudice de conſenſu ꝑtium
deberent attendi coniecture. que in hoc
§. ſubrogant̄. acſi pena eſſet ꝯuētōnalis
⁊ nō iudicialis. qꝛ in hoc iudex magis ſe
quitur voluntatē partium q̄ꝫ ſuam. ff. đ
re iudi. l. ſi ꝯuenerit. Jdem puto ſi fieret
in iudicio colluſio. puta quia partes fin
gerent ſe litigare. ⁊ tandē debitoꝛ ꝑmittit
contra ſe ſniaꝫ ferri. vt ſic creditoꝛ vide
at̄ eum habere obligatū ex hac ſentētia
ad tollendam ſuſpitioneꝫ vſurarū ſicut
audiui interdū contigiſſe. Plus enī debꝫ
valē qđ agit̄ q̄ꝫ qđ ſimulate concipit̄. C.
plꝰ valē quod agit̄. ꝑ totū. Et ſatis ꝑ̄ſu
mi ṗt iſta ſiľatio. qñ ille ī cuiꝰ fauoꝛē la
ta ē ſnia fit vſurariꝰ. ſicut de ſili in pena
notat Jnno. ī dicto. c. ſuaꝫ. ꝑpt̄ qđ audi
ui alicubi ſtatutū fore q̄ꝫ nō valeāt ſnīe
late ī fauoꝛē eoꝝ qui ꝑbāt̄ vſurarij. ⁊ bo
nū eſt. h. Si etiā pena de ꝯſenſu ꝑtium
fit in cōtractu appoſita. ad hoc ſcꝫ vt ſal
tē metu pene debitū ſoluat̄. vſura ñ com
mittit̄. niſi a ṗncipio fuerit ꝑ̄ua intētio
ar. dicti. c. q̄q̄. ⁊ de arbi. dilecti. Sed ta
mē ꝑ̄ſumit̄ in fraudē ſi ille alꝰ ꝯſueuit eē
vſurarius. ff. de act̄. emp. et vē. l. iulianꝰ
ff. de pigno. ac. l. uel vniuerſoꝛum. Jtem
preſumeretur vſura ſi per ſingulos men
ſes uel annos dicat̄ pena cōmitti. ar. C.
eo. Auten. ad hec. Sed tamen ī iudicio
anime ſtabitur eiꝰ ꝯfeſſioni. Con. Hoſti.
A. Con. etiā Al. ut ī ſū. eo. ti. q. xxiij. Jđ
etiā notat Jnno. in. c. ſuam. extra. đ pe.
⁊ dñs Anto. de bu. in. c. conq̄ſtꝰ. extra. de
vſuris. h. Tñ ī omī euētu ñ videt̄ hone
ſtū petere penā. imo etiā nec licitū quā
do debitoꝛ ſine culpa ſua factus ē impo
tens ad ſoluendū. ideo puniri nō dꝫ. A.
licꝫ de ſubtilitate iuris ciuilis aliud poſ
ſet dici ꝑ. l. ad diē. ff. de vbo. obli. vbi dici
tur. Ad dieꝫ ſub pena pecunia promiſſa
moꝛtuo ꝑmiſſoꝛe ꝯmittet̄ pena licꝫ non
ſit hereditas eius adita. Nā cuꝫ hoc cāu
non poſſit puniri contumacia que nō ē.
illud quod accipetur tolleret̄ ſolū ratōe
temꝑis. qđ eſſꝫ mere vſurariū. ⁊ ideo nec
ex ꝯuētōe ꝑtiū. nec ex aliq̄ lege ītroduci
pōt. vt in cle. ex graui. extra eo. Jtē ſi de
bitoꝛ ſoluit ꝑtem debiti nō poterit exigi
pena niſi ꝑ ꝑte non ſoluta. vt notat Jn
no. in dicto. c. ſuā. Poſſet etiā eſſe pars
nō ſoluta ita modica q̄ꝫ nulla etiā pena
ꝯmitteret̄. dicto. c. ſuā. vbi dr̄ q̄ꝫ ñ dꝫ exi
gi pena ab eo qui ꝑmiſit ſoluē. xl. īfra tē
miniū ſub pena. ⁊ ſoluit. xxxiij. ſed debēt
ſolū exigi. vij. i. reſiduū ſoꝛtis. Aliqui ta
mē intelligūt illud. c. in clericis qui ñ de
bēt inhiare ad iſta īhoneſta lucra vt ibi
dr̄. Sed ⁊ ſi ītelligat̄ in clericis. tamē et
in laẏcis ſaltē ꝑ ſoluta ꝑte obſtabit petē
ti exceptō. vt proxime dictū eſt. Jtem et
ſi de iure ciuili pena cōmitteretur nō ob
ſtante iuſto impedimento. tamen certuꝫ
eſt q̄ꝫ propter tale impedimentuꝫ poſſet
peti reſtitutio in integrum. ff. ex q̄. cau.
maio. l. j. h.

¶ Quid đ eo q̄ occaſiōe mutuādi laboꝛē
ſubit? Reſ. ſm Hoſti. Talis ī compēſatōeꝫ

laboris fructus pignoris vſqꝫ ad conue-
niens premium facit ſuos. aut aliquid ꝓ
labore licite percipit. extra. de re. eccle.
nō alie. ad noſtram. A. Idem ĩ ſũ. eo. ti.
queſti. xxiiij. B.

¶ Quid de eo qui mutuat naviganti vl'
eunti ad nundinas recepturus aliquid
vltra ſortem pro eo ꝙ ſuſcipit in ſe peri
culum. id eſt ſi pecunias vl' merces inde
emptas portauerit ſaluas. al's nihil re-
cipiat de ſorte? Reſ. Sine dubio eſt vſu-
ra. extra eo. nauigãti. quia propter hoc
ꝙ ſuſcipiat periculum non fit licitus cō
tractus vſurarius. ſcilicet ꝙ poſſit reci-
pere vltra ſortem. ſed tamen forte poſſet
recipere precium periculi. quia ſi nihil
etiam mutuaret ei. ⁊ ipſe vellet in ſe reci
pere periculum nauigantis. vt ſcilicet ſi
perdat merces vel pecuniam pro ꝓmiſ-
ſore rſtaurabit ei. certe iſte promiſſor li
cite ob hoc poſſet precium recipere. ⁊ eo
dem modo ſi mutuat dummodo nil plus
exigat in fraudem vſure. A. Hoc etiã vi
detur tenere dominus Laurentius de flo
rentia. Sed iſtud videtur expreſſe con-
tra dictum ca. nauiganti. vbi in iſto ca
ſu dicitur adeſſe vſuram. etiaꝫ ſi id quod
recipitur ratione periculi recipiatur i-
bi ꝓ eo ꝙ ſuſcipit in ſe ꝑiculum ⁊c̃. Item
quia ſi haberetur reſpectus ad mutuuꝫ
nullum fuiſſꝫ dubium. ⁊ lex ſup̱ ĩdubita
bili poita foret. qđ eſſe non debet. cũ fo-
ret ſuperflua. B.

¶ Sed nunquid eſt vſura: ſi dum eme-
rem vel emere velleꝫ merces. et tu ad tu
am inſtantiam feciſti me ceſſare a parte
emptionis vt tibi mutuarem. et ego di-
co. volo ꝙ tu reddas mihi tantum quã-
tum eſſem in tali loco habiturus de mer
cibus ſi eas illuc deferrem. recipio tamẽ
ĩ me periculum? A. id eſt computato pe
riculo et dubio euentu. Nam cum lucrũ
ſit incertum: non poteſt poni reſpectu
eius intereſſe certum ſcd̃m dominũ An
toniũ de butrio. in ca. ſalubriter. ext̃ eo.
et ideo non fiet computatio ex equo. ſed
ex dubio euentu penſatis circumſtanti-
is tam in hoc caſu ꝙ̃ in ſequenti. vt ſu-
pra. §. xv. B. Reſ. ſcd̃m Ray̆. Non eſt v-
ſura ſi recipitur inde lucrum predictum
tanꝙ̃ intereſſe. Concor. Hoſtien. Et ſimi
liter ſcd̃m Wil. ſi volebam emere terram
valentem ſingulis annis decem libras. et
ad inſtantiam tuam ceſſaui et mutuaui
tibi hoc modo ꝙ ſoluas mihi tantum vl'
tantum ſicut redderet expedite illa ter-
ra deductis ſumptibus et labore. et etiaꝫ
periculo ſi quod eſſet. Concordat Hoſti-
en. Et vide hic ſupra. §. xvj. qui incipit.
Vtrum vſure poſſint. et ſupra. reſtitutō
primo. §. quinto. A. Et ideꝫ quod ĩ hoc
§. notatur in ſum. eo. titu. q. xxviij. et q̃-
ſti. xxx. B.

¶ Quid de his qui dãt nũc granũ ⁊ hu-
iuſmodi vetus. vt poſtea recipiãt nouũ?
Reſ. ſcd̃m Ray̆. Vſuram committũt. qꝛ
meliorem rem recipiunt. quod intelligit
Hoſti. quando aliquis ꝓpter hoc facit vt
illaꝫ meliorationem lucretur. extra eo.
cōſuluit. ⁊ ca. in ciuitate. Si ꝟo facit ne
ſuum frumentum pereat. ⁊ inde accipiẽ
ti gratiam faciat: non committit vſurã
Sed ⁊ tũc ſine dubio excuſatur quando
preſumitur ꝙ nouum debeat minus va-
lere. Secus ſi preſumitur ꝙ pl' valebit.
extra eo. nauiganti. A. Idẽ in ſũ. eo. ti.
q. xlij. vbi etiaꝫ apparet ꝙ illud quod hic
in fine dicitur fuit dictum Wil. clari' ſic
dicentis. ſcꝫ ꝙ non audet iſtos condem-
nare ſi ad hoc mutuent vt ſubueniãt ꝓ-
ximo dummodo nō auferant ei liberta-
tem liberandi ſe interim ſoluendo vete-
rem. vel ſi probabiliter dubitetur vtruꝫ
plus vl' minus annona valitura ſit tem
pore ſolutionis. Sed in hoc cãu domin'
Pe. de anchorano. in. c. vſurarum. extra
eo. li. vj. diſtinguit ſic. ꝙ aut eſt veriſimi
le ꝙ res mutuata nō erit precioſior tem
pore ſolutionis. vel de hoc probabiliter
dubitatur. ⁊ tunc nullum eſt vicium. ex-
tra eo. nauigãti. Aut eſt veriſimile ꝙ e-
rit precioſior. ⁊ tũc creditor aufert liber
tatem debitori interim ſe liberandi. ⁊ eſt
vſura. aut talem libertatem non aufert
⁊ vſura non eſt. Sed ſi habuit ĩtentioneꝫ
corruptam. vt ſic a periculo conſeruan
di ſe releuaret: peccat. licet non ſit vſu-
ra. Et hec diffinitio ĩnititur magne equi
tati ſcd̃m Io. cal. B.

¶ Quid de legibus illis que permittunt
vſuras? Reſ. ſm̃ Ray̆. ⁊ dico breuiter. ꝙ
nō valẽt nec tenẽt. Et hoc ꝓbo multipli
citer. Primo quideꝫ ꝙ vſure ꝓhibite ſũt
auctoritate dei que ſup̱ omnes leges eſt.

Nam cum par in parem non habeat im
perium. extra. de electio. innotuit. mul-
tominus minor in maiorē. ergo impera
tor terrenus nō potuit ɔdere legem con-
tra deum. De hac materia pſalmo. xiiij.
Qui pecuniam ſuā nō dedit ad vſuram.
Et Luce vj. Date mutuum nihil īde ſpe-
rantes. cū multis ſimilibus. Scdo. quia
ſunt ɔtra naturalem iuſticiam. quia vē
ditur id qd̓ nō eſt. vt ſuꝑ. in. §. v. dictum
eſt. A. Et ibi latius in additōne. H. Un
de naturaliter illicite ſunt. ſed cōtra ius
naturale nulla lex valet. diſ. viij. que cō
tra mores. ⁊ diſ. vj. §. his ita. xxxij. q. vij
flagitia. Tercio. quia ⁊ ī iure ciuili dicit
lex q̓ ſacre leges non dedignātur ſacros
canones imitari ſpecialiter in matrimo
nijs ⁊ vſuris. vt dicit̄ ſupra. lex. §. plt̓. et
aṗplt̓. ⁊ habet̄ ī Auten. vt cle. apud pro
pri. epiſ. coll̓. vj. ſed ſm canones nō poſ
ſunt exigi. ergo nec ſcdm leges. Quarto
quia dicit imperator ſe amplecti quatu-
or ɔcilia vniuerſalia adeo vt ꝑ ea ſuis le
gibus derogetur. Sed in Niceno ɔcilio
quod eſt vnū de illis reprobantur vſure.
diſ. xlvij. quoniaз. Et ſic leges omnes in
hac parte abrogate ſunt. Ille tamē que
ꝑmittunt vſuras exigi ratōe intereſſe vl̓
more ſtare pnt̄ ſi ſane itelligātur. vt di-
ctum eſt ſupra. §. xv. qui incipit. vtrum
vſure poſſint. ⁊. §. xix. qui incipit. vtruз
vſure ſint licite. A. Item in ſum. eo. ti.
q. lxiij. vbi tamen addit̄ ſcdm Al. ⁊ Tho.
⁊ Hoſti. leges vſuras permittentes non
eſſe ſublatas. licet obſeruande non ſint.
Hanc autem queſtionē tangit dominus
Anto. de bu. ſuꝑ rubca. extra eo. ⁊ refert
Cy. ⁊ Ja. de bella ꝑtica. ⁊ plures iuriſtas
modernos legū doctores tenere q̓ iura ci
uilia poſſunt permittere et permittunt
vſuras. ſicut patet in multis rubricis. d̓
vſuris. ff. ⁊. C. ⁊ ī multis alijs partibus
iuris dicunt non obſtare ius diuinum.
quia lex humana ex cauſa poteſt diſtin
guere ius diuinum. vt in. c. que in eccle
ſiarum. extra. de conſti. ⁊ glo. in. l. fi. C. ſi
ɔtra ius vel vti. pub. Et licet multa exē
pla poſſent poni ſufficiat vnum. Licet
enim ſcriptum ſit pſalmo. lxxv. Vouete
⁊ reddite dn̄o deo veſtro. tamen lex hu-
mana quādoqз ex cā permittit votuз nō
reddi ſed in aliud mutari. vel in alio re-
dimi. vt patet in ti. extra. de vo. ⁊ voti re
demp. per totum. Cauſam vero quare iu
ra permittunt vſuras dicūt eſſe. quia ho
mines ſunt ita parū caritatiui. quia ni-
ſi perciperēt ex mutuo lucrum permitte
rent proximū mori ex neceſſitate. et ideo
ad euitationeз maioris mali permittūt
vſuras. quia de duob malis minus ma-
lum eſt eligēdum. xiij. diſ. duo mala. ⁊. c.
nerui. ⁊. ff. de re. iuris. l. quotiens. Dicūt
etiam non obſtare q̓ imperator ſe ſubij-
cit quatuor concilijs inter que eſt Nice-
num prohibens vſuras. xlvij. diſ. quoni-
am multi. quia dicunt q̓ imperator ſubij
cit ſe quo ad fidem. et non quo ad alia.
Item dicunt non obſtare q̓ ius canoni-
cum prohibet vſuras. quia illud obtinet
quo ad clericos. vel eccleſiaſtici iuriſdi-
ctioni ſubiectos. vel prohibet eo modo q̃
ius diuinum. Et ideo ſicut nō obſtat ius
diuinum legibus vt dictū eſt. ita nec ius
canonicum. Sed aduertendum q̓ predi
cta ſunt expreſſe contra ſcripturā ⁊ vete
ris ⁊ noui teſtamēti. Vn̄ pſalmo. xiiij. di
cit̄. Qui pecuniā ſuam nō dedit ad vſurā
Et Exo. xxij. dr̄. Si pecuniā mutuo dede
ris populo meo pauperi qui habitat te-
cum non vrgebis eum quaſi exactor. nec
vſuris opprimes. hec ibi. Et Luce. vj. dici
tur. Mutuum date nihil inde ſperantes.
quod transfertur extra eo. ɔſuluit. Ideo
lex humana nihil poteſt. quia ve illi qui
contradicit factori ſuo Yſaye. xlv. Non
ob. q̓ lex humana poteſt diſtiguere ſeu
interpretari ius diuinum. quia illud ve
rum eſt quando ius diuinum obſcurum
eſt vel ibi cauſa manifeſta ad hoc indu-
cit. Al̓ ſeruatur regulariter quod dici-
tur Deutro. iiij. Non addetis ad verbuз
quod ego loquor vobis. neqз auferetis
ex eo. Similiter vbi lex non diſtinguit.
nec nos debemus diſtinguere. l. fi. C. de
contrahenda emptio. cum multis alijs.
Nec eſt hic aliqua cauſa ad diſtinguen-
dum. quia etiam naturalis equitas pro
hibet vſuras. Unde ſcdum philoſophum
primo politice. Uſuraria pecuniaruз ac
quiſitio eſt maxime preter naturā. Pre
terea cauſa allegata non eſt ſufficiens.
quia contra illam nititur auctoritas di-
uina non ꝑ permiſſioneз ſз per prohibi-
tionē ⁊ minationē. vt patet Exodi. xxij.

Si pecuniaȝ mutuo ⁊c̄. vt ſupra. Et cla
rius Deutro. xv. Si vnꝰ de fratribus tu
is ⁊c̄. Preterea circa ius diuinum inter-
pretatio ꝓprie ſpectat ad ſedem apoſtoli-
cā. adeo ꝙ qui illam non ſequit̄ oſtendit
ſe imperitum ⁊ maliuolū ⁊ non catholi-
cū ſed hereticum vt ait Hiero. xxiiij. q. j.
c. hec eſt fides. Et ſedes apoſtolica deter
minat ꝙ pagina vtriuſqȝ teſtamenti in-
diſtincte deteſtatur vſuras. vt dicit Ale
xander tercius in concilio lateranī. ⁊ ex-
tra eo. quia fere. Propter quod etiā idē
Alexan. in ca. ſuper eo. extra eo. dicit ſu
per hoc nullam diſpenſatōem poſſe fieri
per hominem. Unde ī dicto ca. ſuper eo.
ait. Cum vſurarum crimen vtriuſqȝ pa-
gina teſtamenti deteſtetur. ſuper hoc di-
ſpenſationem aliquam poſſe fieri nō vi-
demus. quia cum ſcriptura ſacra ꝓhibe-
at pro alterius vita mentiri. multoma-
gis prohibendus eſt quis nc etiaȝ pro re
dimenda vita captiui. vſurarum crimīe
inuoluatur. hec ibi. Ecce quomodo aper
te contradicit predictis hic tex. ⁊ forma
liter tollitur cauſa quam ipī allegabant
iuſtā faciēde diſtinctōis. videlicȝ vt ſub
ueniatur hominū neceſſitatibus qđ hic
dicitur etiā de lege diuina valde prohibi
tum. et ideo nec ſcđm illam nec ſm aliaȝ
poſſe in hoc diſtingui ius diuinum vel
canonicum. cui quo ad forum ꝯſcientie
etiam imperator ſubiectus eſt. xcvj. diſ.
duo ſunt. Unde alij dicunt. vt ſuper di-
cta rubrica refert dominus Anto. de bu.
ꝙ vſura a legibus non poteſt permitti ī
mutuo. quia ſcriptum eſt. Mutuum da-
te ⁊c̄. ſed in alijs contractibus ſic. vt. C.
de rei vxo. ac. l. vna. §. exactio. vbi dici-
tur ꝙ ſi pecunia dotalis nō redditur vx-
ori poſt ſolutum matrimoniū infra an-
num exinde ſoluetur tercia centeſime ꝓ
vſuris. id eſt omni anno tercia pars cē-
tum pro centenario. quaſi velint iſti di-
cere. ꝙ in alijs contractibus q̄ꝫ mutui lex
diuina non prohibeat vſuram. ⁊ ideo le-
ge humana poſſit permitti. Sed hoc eſt
falſum. quia idem eſt in equipollenti qđ
in mutuo. vt quando ratione termini a-
liquid plus ſoluitur. extra eo. ca. conſu-
luit. ⁊ c. ſi. et. c. ī ciuitate. Jaco. de rauē.
dicit. ꝙ nullo caſu lex permittit vſuram
niſi contra moroſum. id eſt contra illuȝ
qui cum poſſet non ſoluit tempore quo
debebat. Et hoc verū eſt. quia nō eſt hoc
caſu ꝓprie vſura. ſȝ potius ꝯtumacie pe-
na. de quo ſupra. §. xxij. dictū eſt. Et ſic
ꝓprie loquendo leges nec ꝑmittūt nec ꝑ-
mittere poſſunt vſuras. Unde glo. ī Au
ten. ad hec. de vſuris. dicit ꝙ imperator
correxit per iura nouiſſima omnia iura
antiqua que tractant de vſuris. et quia
ex quo ſubiecit ſe concilio Niceno in quo
vſure prohibentur vt dictum eſt. non eſt
veriſimile ꝙ voluerit aliqđ ſtatuere con
tra illud. C. de ſum. trini. et fide catho. l.
ij. vbi inter alia ſūt hec verba. Nicene fi-
dei dudum a maioribus tradite ⁊ diuine
religionis teſtimonio atqȝ aſſertione fir
mate obſeruantia ſemper māſura tene-
atur ⁊c̄. Nec obſtat ꝙ dicatur hoc intel-
ligi quo ad fidem. quia et ad fidem perti-
net ſtare interpretationi eccleſie ſuper
ſcriptura. ⁊ interpretata eſt reiecta om-
ni diſtinctione vtroqȝ teſtamento pro-
hiberi. vt ex predictis patet. ⁊ non tm̄ ſe
ſubijcit imperator quo ad fidem. ſed eti-
am quo ad omnia eccleſiaſtica. ⁊ ad fo-
rum conſcientie pertinentia. Unde dixit
ꝙ non dedignātur leges ſacros canones
imitari. in Autentica. vt cle. apud pro-
pri. epiſ. conueniantur. primum. §. ſi vo
eccleſiaſticum. coll. vj. Et velit nolit quo
ad predicta ſubiectus eſt pape. dicto. c.
duo ſunt. ſed diuino iuri quo ad omnia
quia dicit deus. Ego dominus et non a-
lius Yſaye. xlv. Unde et gloſa ī dicta Au
tentica. ad hec. dicit ꝙ ſi etiam impera-
tor voluiſſet: non potuiſſet permittere.
quia ſeruus non poteſt contra leges do-
mini ſui. Immo tenentes ꝙ aliquo caſu
vſura ſimplex non ſit peccatum ſunt he-
retici. et vt heretici puniendi. vt et tenet
dominus Anthonius de butrio in pre-
fato loco. et probatur in cle. ex graui. de

Utrum liceat accipe- vſuris. D.
re mutuū ſub vſura: Re. ſm Tho. ſecūda
ſcđe. q. lxxviij. Nō licȝ īducere aliquē ad
mutuandū ſub vſura. Licet tamē ab eo
qui paratꝰ ē facere et qui exercet vſuras
mutuuȝ accipe ſub vſuris ꝓpter aliquod
bonū. vt eſt ſubuētio ſue neceſſitatis vl'
alteriꝰ. ſicut etiā licet ei qui incidit in la
trones māifeſtare bona q̄ hēt ad hoc vt
nō occidat̄. q̄ tamē latrones diripiendo

peccant. Et intelligit Wil. nõ ſolũ de ne-
ceſſitate abſoluta. ſed etiã de neceſſitate
vtilitatis. quã aliquis conſequitur agẽ
do negocia ſua. ſed hac ceſſante. puta cũ
acciperetur propter ludum alee ⁊ huiuſ
modi. tunc ſcđm eũdẽ accipere ad vſuraꝫ
eſt peccatum mortale. A. Idem nota. in
ſum. eo. ti. q. xliiij. Sed certe nõ videtur
iure probari ꝙ pro ſola cauſa vtilitatis
liceat ad vſurã accipe. cuꝫ plus debeamꝰ
ponderare damnũ ſpirituale proximi ꝗ̃
noſtrũ temporale lucrum. ſupra. ſcanda
lum. §. vtrum temporalia. Nec dictũ vel
ratõ Tho. ſe extẽdit niſi ad abſolutã ne-
ceſſitatem. videlicet ſine qua non poteſt
comode fieri. Et addit Inno. in. c. ſuper
eo. ꝙ neceſſitate ĩminente extrema debꝫ
primo quis induci vt gratis ſaltẽ ꝑ mu-
tuuꝫ ſubueniat indigenti. quod ſi nollet
induci poteſt vt ſub vſuris ſaltẽꝫ hoc fa
ciat. ⁊ minus malum eligat. videlicꝫ vſu
ram potius ꝗ̃ homicidiũ. H.

Utrũ accipe ſub vſuris ꝑ alio ſit licitũ
Reſ. Si hoc facio in ſeruitiũ vſurarij vt
ipſe vel mutuet vł lucretur. teneor. quia
fautor eius ſum. A. Hoc veruꝫ reſpectu
peccati. Ad reſtitutionẽ autẽꝫ non tene
or niſi fauerim vſurario in exactõne. vt
dicetur infra. vſura v. §. primo. H. Si
do facio in ſeruitium accipientis. tunc ꝑ
illum modum licet qui dicitur in prece-
denti. §. ⁊ maxime ſi cauſa mei mitiores
vſure exigantur ab illo.

Sꝫ quid ſi ego rogatus ab illo q̃ vult
accipe ſub vſuris fideiubeo ſiue promit-
to pro ipſo ad hoc vt mitiores vſure exi-
gantur. nunquid in hoc cãu poſſuꝫ acci
pere aliquid ab eo? Reſ. Non. quia ſic eſ-
ſem ꝑticeps vſure ĩ ea pte quam recipio
Alij contra. quia vti fideiuſſione alicu-
ius non eſt vſus pecunie. ſicut nec vti pi
gnoratione. Unde ſicut pro pignoratio-
ne rei mee poſſuꝫ aliquid accipere. vt ſu
pra in. vj. §. dictum eſt. ita videtur ꝙ poſ
ſim recipere pro fideiuſſione. Sed ꝑmuꝫ
tamen tutius. A. Et hoc videtur verius
quia acceſſorium naturam ſequitur pri-
cipalis. extra. de re. iuris. acceſſoriuꝫ. li.
ſexto. Sicut ergo non licet pro mutuo
aliquid accipere. ita nec pro fideiuſſione
vel obligatione q̃ ſuccedit loco eius. Ui
detur enim pecunia manu breui. i. q̃daꝫ
veloci intellectuali tranſitu mutuata fi
deiuſſori et a fideiuſſore debitori. vel eti-
am ſine hoc ipa fideiuſſio non eſt niſi ꝑ-
pter mutuum. ⁊ ſic accedit ad illud. ⁊ ſe-
quitur eiꝰ naturam. Nec ob. ꝙ fideiuſſor
incurrit periculuꝫ ſi debitor efficiatᷣ nõ
ſoluendo. quia ⁊ hoc periculũ ĩcurrit eti
am ipe principalis creditor. et ꝑpter hoc
non poteſt aliquid vltra ſortem recipere
ĩmo non tm̃ propter hoc periculum. ſed
etiã ſi cum hoc accipiat in ſe ꝑiculuꝫ na
uigatõis vel itinerationis. ꝑpter hoc nõ
poteſt aliquid vltra ſortem recipere. ex-
tra. de vſuris. c. nauiganti. ergo multo-
minꝰ ipſe fideiuſſor acceſſorius. Nec ob-
ſtat quod dictum eſt de re obligata ad pi
gnorandum. quia locatõ eſt contractus
pricipalis et per ſe. ſed fideiuſſio eſt obli
gatio acceſſoria ad principalem obliga-
tionem. H.

Utrum marito liceat recipere dotẽꝫ a
patre vxoris qui eſt vſurarius? Reſ. ſm
Wil. Si pater non ſufficit ad ſoluenduꝫ
ea que habet de vſuris. ⁊ maritus ſciens
veritatem vel habens ignorantiam craſ
ſam contraxit cum filia. non debet reci-
pere dotem a tali patre. Si autẽꝫ nõ pu
tabat ſocerũ eſſe vſurariũ. vel ał eſſe ſol
uendo. qui tamen non erat. poteſt dotẽꝫ
in ſolidum recipere. licet poſtmodum ſci
at veritatem. Hec Wil. Tutius tamen di
citur ꝙ ſciens veritatem nõ recipiat do
tem. aut ſi recipit reſtituat illis quibus
pater tenebatur. A. Hoc verum ſi acce-
pit res ab vſurario per. l. commiſſoriaꝫ
acquiſitas. vt ſupra. §. xiiij. in additione.
ver. ſed ad clariorem. ał non videtur te-
neri ſi habuit bonam fidem. cum recipi
at ex titulo oneroſo. ſcđm eundem Wil.
et ĩ ſum. eo. ti. q. lvj. Et facit quod dictũ
eſt ſupra. reſtitutõ primo. §. xiiij. in addi
tõne. ver. item nullus. Si autem in veri
tate ſocer de alijs bonis ẽ ſufficiẽs ad ſol
uendum. tunc gener indubitãter poteſt
dotem recipere. H.

Utrũ liceat creditori recipe debitũ qđ
ei vſurariꝰ dꝫ? Reſ. ſm Wil. Si bona fide
credidit ei pecuniã: vt ex illa comoduꝫ
ſuũ faceret ⁊ lucrando forte ex ea ſe libe
raret. recipere poteſt qđ mutuauit etiã
ſi ille ał non ſufficit vſuras ſoluẽ. Si do
alia cã credidit. puta ad ludẽdũ in alea

vel ad dandum meretrici aut hiſtrioni
non debet debitum ab illo recipere: qui
nec vſuras extortas ſufficit reſtituē. A.
Idem in dicta. q. lvj. Et ſatis poteſt con
prehendi ex dictis ſupra. reſtitutio pri-
mo. §. xiij. in additōe. ver. item nullꝰ. B.

¶ Utrum illi quibus debetur ex contra
ctu vel quaſi. aut ex maleficio vel quaſi
poſſint hoc recipere ab vſurario: Rñ. ſm
Wil. Dic. dum tamen rem ipſam vſura-
riā non recipiant. Et idē dicēdū de q̄cun
qꝫ raptore vel fure. A. Certe magna dif
ferentia eſt inter rem vſurariam per le-
gem commiſſoriam non queſitam ⁊ fur
tiuam ſeu raptam. Nam et talis res vſu-
raria recipi poteſt. dūmodo non in frau
dem creditoꝝ. vt colligitur ſupra. §. xiij.
in additōne. B.

¶ Quid de communitatibus quarundā
ciuitatum que dant pecuniaz ad vſurā:
Rñ. ſcdm Ray. Omnes illi ciues quoruz
auctoritate ⁊ conſilio fiunt vſurarij ſūt.
Et eodem modo ſi ciuitas vel cōmunitas
reciperet aliquod pignus. et fructus eiꝰ
non computaret in ſortem. extra eo. cō-
queſtus. ar. vij. q. j. ſicut vir. xxiij. q. iij.
ſi habes. ff. quod me. cauſa. l. metum. §.
cum animaduertendum. Idez eſt de his
qui prohibere poſſunt ⁊ non prohibent.
extra. de ſen. excom. quante. A. Concor-
dat Hoſti. vt in ſum. eo. ti. q. lvij. B. Et
licet omnes conſentientes (prout dictuz
eſt) committant vſuram. tamē ſm Wil.
non tenentur ad reſtitutōem. niſi quan
tum ad eos peruenit. vel quātū releuati
ſūt ab expēſis q̄s feciſſent de ſuo. Illi ta
men qui preſtiterūt auctoritatē vel p̄ce-
ptuz ad vſurā ⁊ hmōi. ita ꝙ alꝰ ciues nō
feciſſent eā in ſolidū tenent̄. A. Idē i ſū.
eo. ti. q. lx. B.

¶ Quid ſi iudeꝰ acciperet vſuras a xpi-
anis: Rñ. ſcdm Ray. Mortaliter peccat
et poteſt ab eccleſia compelli ad reſtitu-
tionem indirecte. ſcz ſubtrahendo com-
munionem xp̄ianoꝝ. extra eo. poſt mi
ſerabilez. vel ſaltez tales cohercēdi ſūt a
principibus ⁊ etiam a prelatis predicto
modo ne exigāt immoderatas vſuras. ex
tra eo. quanto. A. Immoderata autem
intelligitur omnis vſura. vt notat glo-
ſa in dicto ca. quanto. cum ſit contra mo
deramē diuine iuſticie. extra eo. ſuper eo.
Ideo iudei cogi debent ad omnem reſti-
tutionem vſurarum. vt i cle. ex graui. ex
tra eo. que etiam intelligitur in iudeis.
vt patet ibi per glo. ſuper verbo cenſura
B. Sed xp̄ianus licite recipit vſuras ab
hoſtibus contra quos iuſtum belluz ge-
rit. maxime ſi ſint infideles. xxiij. q. iij.
ab illo. quia accipit quod ſuum ē. A. Et
in dicto ca. ab illo. patet ꝙ hoc verum ē
reſpectu illarum rerum quas quis a ta
libus hoſtibus poſſet etiam violenter ra
pere. ⁊ non alꝰ. vt et poteſt colligi ex no-
tatis in ſum. eo. ti. q. lxvij. B. De preſtā
tijs que fiunt in ciuitatibꝫ vide infra. vſu
ra iij. §. plt. ⁊ fi.

Uſura ijº. circa anima

lia. Utrum liceat locare anima
lia pro certo frumento vel alia
re annua: Rñ. ſm Wil. Licitus ē cōtra-
ctus dūmodo ꝯductor nō grauet̄ ex imo
derata mercede. A. Quia i ꝯtractu loca-
tōis que eſt bone fidei. merces debet eſſe
iuſta. ⁊ ꝯueniēs arbitrio boni viri. vt. l.
ſi in lege. ff. de loca. B. Licitū eſt etiā ap-
ponere pactum de damno ⁊ lucro rei lo
cate. ꝙ vtrunqꝫ ſit cōmune. ſed non lice
ret apponere pactum ꝙ damnū ſit ſoluz
ꝯductoris niſi damnū quod eſſet ex cul-
pa ſua. A. etiā leui nō autem leuiſſima.
cum ꝯtractus concernat vtilitatē vtri-
uſqꝫ. vt ſupra. locatio. §. iij. Poſſet etiaz
ex pacto ꝯductor in ſe p̄iculū rei ſuſcipe
re. extra. d' depoſito. c. fi. vnde tale pactū
non facit contractum vſurarium. licet
poſſet fieri in fraudem vſurarum. et for-
te ſic preſumeretur ſi fieret a cōſueto v-
ſurario. vt in ſimili dictum eſt de pena.
ſupra. vſura primo. §. xxij. Poteſt etiaz
tale pactum ex alio reſpectu q̄ vſurarū
continere iniquitatem. Unde idem Wil.
dicit. ꝙ pactum de communicando dam
no vel comodo rei locate iniquum eſt ex
parte locatoris niſi probabiliter dubite
tur vtrum locatoris vel conductoris me
lior aut deterior ſit conditio. vel niſi cre
datur ꝙ conductoris non ſit deterior cō-
ditio. in pacto tamen ꝓpoſito videt̄ con
ductoris deterior conditō. quia vix aut
nunq̄ poteſt habere tantū comodum de
melioratione bouis quantū poteſt habē
de morte. Si tamē locator timēs ne cō-
ductor grauaret bouē. pactū apponeret

firmiter ꝓponẽs ꝙ ſi bos ſine culpa con-
ductoris periret nihil exigeret ab eodem
non credo ꝙ peccaret niſi propter eorũ
ſcandalum qui eius ignorarent intenti-
onem. vt in ſum. libro. ij. titu. vij. queſti.
xxxv. H.

Quid ſi vnus habeat. xx. capita oui-
um. ⁊ alius. x. ⁊ cõmũicãt eas adiuicem
⁊ ꝑiculũ ⁊ emolimentũ ⁊ expẽſas ꝯmuni
cãt ꝑ rata: Reſ. ſcdm Wil. Non eſt contra
ctus vſure ſed ſocietatis. ⁊ pñt etiam cõ-
uenire ꝙ de fetib recupent capita mor-
tua. vel ꝙ de velleribꝰ ⁊ pellibus emãtur
capita ad augendũ gregem. A. dum ta-
mẽ ſeruet equalitas inter eos. ita ꝙ ex
hmõi pacto nõ videat eſſe deterior cõdi-
tio vniꝰ q̃ alteriꝰ. vt in sũ. eo. ti. q. xxxvj.
ſcdm eũdem Wil. Et facit. l. ſi nõ fuerit.
ff. pro ſocio. H.

Quid ſi quis habẽs. xx. capita tradat
alicui cuſtodienda et paſcenda ſub certa
mercede vel ſub certa participatõe pro-
uentuũ gregis: Re. ſm Wil. Si dñs tenet
ſibi ꝑiculũ animaliũ non eſt ꝯtractꝰ vſu
re ſed locatõis. Secꝰ ſi nõ retineret ꝑicu
lũ ſed ĩputaret ꝯductori. A. Sed ⁊ ſi nõ
retineret ſibi ꝑiculuꝫ nõ ꝓpter hoc eſſet
vſura. nec hoc Wil. dicit. vt patet ĩ dicta
q. xxxvj. ſꝫ poſſet ꝯtinere ĩiquitatẽ aliã.
vt dictũ eſt ſupra. in prĩcipio. H.

Quid ſi quis habẽs. xx. capita tradat
alicui ruſtico cuſtodienda hoc modo ꝙ
ſint firma. quia illa dat ei extimata tan
to precio. ⁊ lucrũ ⁊ damnũ ſit tm̃ ruſti-
ci: Reſ. ſcdm wil. Nõ eſt contractus vſu-
re ſed mutui. quia ideꝫ eſt acſi mutuaret
ei pecuniam de qua emeret tot animalia
A. Immo iſte contractus potius eſt em
ptionis. quia extimatio emptioneꝫ ĩtro-
ducit. ff. d iure do. plerũqꝫ. ⁊. ff. ſolu. ma.
extimate. Et dicit dominus Ange. de ꝑu
ſio. in ſuo tractatu de ſocietatibus. ad-
dens ꝙ hoc caſu tradens animalia nihil
aliud poterit petere niſi precium. quic-
quid enim ſorti accederet vſura eſſet. ex
tra eo. conſuluit. ⁊. c. in ciuitate. niſi em
ptor animaliũ fructus recepiſſet ex aĩa
libus emptis et moram commiſiſſent in
ſoluendo preciũ. quia tunc venditor poſ
ſet petere dictos fructus tanq̃ intereſſe
l. curabit. C. de ac. emp. quod etiam obti
net de iure canonico. ⁊ de foro conſciẽtie
vt notat gloſa. ĩ capi. conqueſtus. extra
eo. H.

Quid ſi quis dat certa capita ouium
extimata certo precio hoc pacto ꝙ ruſti
cus non accipiat aliquã vtilitateꝫ donec
qui dederit recipiat prius totã ſortẽ: Re.
ſcdm Wil. Iniquuꝫ eſt valde pactũ. ſicut
etiam ſi quis paciſcatur ꝙ anteq̃ ruſti-
cus accipiat aliquid reſtaurabit d fetib
omnia mortua. His enĩ pactis eſt q̃i tra
dere oues ĩmortales. Et nota generalr
ꝙ qñ cõis eſt cõditio licitũ eſt. Secꝰ vbi
melior videt ꝯditio vnius q̃ alterius. A
Item ĩ dicta. q. xxxvj. vbi ſcdm eundem
Wil. clarius ſic dicit. Et generaliter ve-
rũ ẽ ꝙ vbi ꝓbabiliter dubitat vtꝝ illius
vel iſtius ſit deterior ꝯditio in forma pa
cti adhibiti in ſocietate nõ eſt peccatuꝫ.
vbi aũt ad arbitriũ boni viri grauat cõ
ditõ alteriꝰ. peccatũ eſt ex pte grauãtis
ſi ſcienter hoc faciat. ⁊ tenet ad reſtitu-
tõeꝫ. Nõ põt tñ dari doctrina generalis
ſuꝑ hmõi traditõib aĩaliũ ꝓpter varieta
tem traditionũ ⁊ dolos qui a quibuſdaꝫ
ſuꝑ talibus excogitant. Itẽ dicit ꝙ ĩ ta-
libus pñt qñqꝫ cõcurrere ꝯtractꝰ mutui
⁊ ſocietatis. vt cũ habens. xx. capita tra
dit ea extĩata alicui. puta ꝑ. xx. ſolidis.
ita ꝙ teneat ei reddere medietatẽ ſortis
ſcꝫ. x. ſolidos. quicquid ꝯtingat poſtmo-
dum de ouibus. ⁊ tunc ꝑinde eſt ac ſi cre-
ditor dediſſet ei mutuo. x. ex quibus com
ꝑatis. x. capitibus ꝯtraxiſſet ſocietatem
cuꝫ creditore habẽte. x. alia capita ita ꝙ
ſint ꝯĩa. ⁊ ipi ſint ſocij ĩ ꝑiculo ⁊ ꝓuenti-
bus. in quo caſu ſi comodatõne mutui g̃
uet creditor debitorẽ in contractu ſocie-
tatis vſura eſt. H.

Quid ſi quis tradat oues mõaſterio
et ſub hoc pacto ꝙ de qualibet oue reci-
piat annuatim ſolidos duos. cũ fructus
eaꝝ valẽt lõge plꝰ. ſꝫ addit ꝙ etiã ſi oẽs
moriantur ipe vult tm̃ fructũ. ⁊ ſi valde
multiplicent oẽs ſint monaſterij: Re. ſm
Hoſti. Dico ꝙ licitũ eſt. nec põt eccleſia
reſtitutõem petere ex quo in traditõe le-
ſa nõ fuit q̃uis mortalitas ſequat. ⁊ hoc
niſi oues infecte eſſent. et ad mortem pa
rate. et hoc ignorauit monaſterium. ff.
de mino. l. verum. §. ſi locupleti. Con ſu-
lo tamen tradenti ꝙ in tali caſu ſentiat
partem damni. A. Nam inſpecto lucro

qđ fecit monaſteriū ī ouibus quas forte
lōgo tpe habuerat ī ſolidū exigat. vel re
mittat. vel patiat̃ ⁊ ſentiat ꝑtē dāni. ẜm
eundez hoſti. vt ī ſū. eo. ti. q. xxxix. ℞. ne
cū iactura monaſterij velit locupletari.
ex̃. de re. iuris. locupletari. li. vj. ⁊ caue
at ſibi tradēs. qꝛ niſi ꝯuentꝰ ꝯſētiat non
tenet̃ monaſteriū de ouibꝰ abbati vl' cel-
lario ⁊ huiuſmodi cū ꝓdicto pacto da-
tis. A. vel pacto cōſimili. ẜm eun. Hoſti.
vt in dicta. q. xxxix. ℞. extra. de depoſi-
to. c. ꝑmo. A. Ut aūt predicta clarius in
telligant̃ ſciēdū ꝙ aīalia qñq̧ tradūtur
ad ſolā cuſtodiā. vel ad aliquem recipi-
entis vſū. ⁊ aliqñ recipiēs aliquod ꝓcium
recipit ꝓ mercede. aliqñ aliqđ ꝓciū pre-
ſtat ꝓ vſu. ⁊ iō interdū dicit̃ ꝯductor. in-
terduz locator. ꝓpterea his vocabulis ꝓ-
miſcue vtimur. l. veteres. cuz ſe. ff. de ac.
emp. ⁊ in his eſt purus ꝯtractus locatio
nis et ꝯductōis. ff. depoſiti. l. j. §. ſi quis
ſeruum. Aliquādo vo pro cuſtodia aīa-
liū recipit̃ ꝑs ipoꝝ fructuū. ⁊ hic ē cō
tractꝰ innoīatꝰ. ꝓ q̃ dat̃ actō preſcriptis
verbis ſiue in factū cum non interuenit
pecunia. tñ idē iudicat̃ de hoc qđ de loca
tōe ⁊ ꝯductōe. dicto. §. ſi quis ſeruū. Et đ
his dictū ē ſup̃. ī ꝓncipio. ⁊ latiꝰ ſup̃. loca
tio. Itē ſcđo tradunt̃ qñq̧ extiata. vt lu
cꝝ ⁊ totū damnū ꝑtineat ad recipientē.
⁊ iſte ē merꝰ ꝯtractꝰ venditōis. ī quo pōt
aliquādo vſura interuenire. de q̃ dictū ē
ſup̃. §. iij. ī additōne. Tercio tradūt̃ aīa
lia ita ꝙ totū dominiū trāſferat̃ ī accipi
entē ſic ꝙ ꝑ eū meliorata poſtmodū ꝯi-
cent̃. et iſto cāu nō ē ꝯtractꝰ ſocietatis.
nā ꝑ ſocietatē nemo deſinit eſſe dñs ī to-
tū rei tradite. ſed eſt ꝯtractus innomina
tus. do vt facias ex q̃ oritur actio preſcri
ptis verbis ſiue in factū. ff. de preſcrip.
ver. l. ſi tibi a ree. Et ſi quidem meliora-
mentum non ſequatur videt̃ ꝙ res inte-
gra debeat r̃ſtitui. quaſi cauſa data ⁊ cā
nō ſecuta. ⁊ ſic ſine cauſa accepta fuerit
ff. de cōdi. ſine cā. ꝑ totū. niſi inq̃tum ſi-
ne culpa recipientis vel ad eū ꝑtinenti-
um res perierit vl' deteriorata fuerit. cū
bone fidei poſſeſſor non teneat̃ niſi inq̃
tum ſit factus locupletior. ſiue ex re pri
cipali. ſiue ex fructibus eius. ff. de peti.
here. l. vtrum. ⁊ ſic deberent etiam reſti-
tui fructus rei. habita diſtinctione vtꝝ

fuerit bone fidei vel non. i. vtrū ſteterit
ꝑ eū quin ſeruaret ꝯuenta. de quo ſupra
reſtitutō j. §. iiij. cū additōibꝫ. Si vo me
lioramētū ẜm ꝯuētōez ſecutū fuerit. res
ꝯicari ⁊ ꝯfectꝰ ſocietatis cōtrahi debꝫ. di-
cta. l. ſi tibi aree. Et exinde idē de hoc di-
cet̃ qđ ⁊ de ſocietate. de qua infra tāget̃.
Quarto aīalia t̃dūt̃ ī ſocietatē. Et hoc
diſtiguēdū. qꝛ aliqñ ſūt aīalia groſſa. vt
boues ⁊ ſimiles. aliqñ minuta vt oues ⁊
hmōi. Si groſſa. aliqñ dantur inextima
ta. aliquādo extimata. Si iextiata. ali-
qñ cū terra. ⁊ aliqñ ſine terra. Si inexti
mata ⁊ ſine terra. aut factū ē pactū ali-
quod. aut nō. ꝑmo cāu videt̃ ꝙ pactū ſer
uādū ſit. C. de pac. l. ſi paſcēda. qđ ſane ī
telligendū eſt dūmodo ſit tale ꝙ arbitrio
boni viri eq̃litatē ꝯtineat ꝯſiderata q̃n-
titate capitalis ex ꝑte dātis. ⁊ extimatō
ne operaꝝ ex ꝑte recipientis. Naz in iu-
dicio ſeu contractu ſocietatis ſemꝑ arbi
trium boni viri verſari debet. vt qui plꝰ
ſocietati contulerit vel pecunie vel ope-
re vel cuiuſcunq̧ alteriꝰ rei. ille plꝰ de lu
cro recipiet. ff. ꝓ ſocio. l. ſi nō fuerit. ⁊. l.
ī ꝓpoſita. Sed vt clarius huiꝰ rei veritas
appareat aduertendū ꝙ qñq̧ pactū inter
ſocios ꝑt fieri circa ipm aīal ⁊ capitale
quod ī ſocietate inextimatū poſitū ē. qñ
q̧ circa fructꝰ eiꝰ. qñq̧ circa tp̄s q̃ ſocie-
tas durare debeat. ꝑmo cāu poſtq̃ inex-
timatū datū eſt. non videt̃ poſſe paciſci.
ꝙ ꝑiculū ſit alterius q̃ ipius qui inexti-
matū dedit. cum regulariter ad ipm ꝑi-
culuz ꝑtineat. vt dicit Bal. in dicta. l. ſi
paſcēda. ⁊ notat dñs Ange. ꝓfatus ī ſuo
tractatu de ſocietatibus. Sꝫ hoc ꝑt intel
ligi niſi tradens aīalia in alio grauaret̃.
puta quia recipiens nollet teneri de ꝑdi
tōe aīaliū niſi ꝓ ꝑte. etiā ſi culpa ſua ꝑi-
rent. ſicut ꝯtingit in aliquibꝫ locis. Naz
qui ī vno grauat̃. ī alio releuari debꝫ. ff.
de re. iuris. ẜm naturā. Item aliud videt̃
dicendū de capitali pecunie etiā ẜm eoſ-
dem doc. vt patet ſupra. ſocietas ij. §. j.
Et hoc forte ideo. qꝛ pecunia vl' res ſilis
ipo vſu ꝯſūit̃. ⁊ ſic ī ipa ſocietate totalit̃
exercet̃. qđ ſecꝰ eſt ī aīalibꝫ q̃ ſic nō cōſu-
munt̃ ſꝫ qñq̧ meliorant̃. Uñ ſicut melio
ramentū ꝑtinet ad tradentē. ſic debet et
ꝑiculū ꝑtinē. dicta. l. ẜm naturā. Itē ẜm
eundē dñm Ange. vbi ſup̃. vt ī hoc caſu

equalitas ſeruetur. in fine ſocietatis il-
lud aīal qđ pro capitali poſitū ē p̄cipuū
debet eſſe ipſius ponētis. ⁊ qđlibet pactū
qđ contrafieret nō videt̃ eq̃litatē ⁊ equi
tatē ꝯtinere. ⁊ ſic ĩualidū fore. Jtē qđ di
ctū eſt recipientē nō teneri de ꝑiculo ca
pital' fallit ſi illud euenerit ex culpa ſua
quia tūc de illo ĩ ſolidū teneret̃. l. cū du-
obus. §. ſi ĩ coeūda. ⁊. §. dāna. ff. ꝓ ſocio
Et ex his inq̃t patet ꝙ nō al's licet ſocio
qui aīal ĩextimatū poſuit paciſci ꝙ de ꝑ̄
mis fructibꝫ capitale ſuū retrahere poſ-
ſit. Si vo pactū fuerit circa fruct⁹ vt cir
ca fetū vl' lac vel frumentū quod ex ope
ra boū queri poſſet. vel ex trituratiōe e-
quarū ⁊ ſimilia. tūc ſi conuenit iuſte cō-
ſuetudini: ſeruandū eſt. Si vo de conſue
tudine nō appareat cōtinere debet eq̃ta-
tem arbitrio boni viri. ſcꝫ vt ille pl⁹ reci
piat qui pl⁹ ſocietati ꝯtulit ſm eūdē An
ge. vt ⁊ p̄tactū ē. Sed ſi pactū fuerit cir
ca tēp⁹. tūc ſimiliter eq̃tas arbitrio bo-
ni viri ſeruanda eſt ſm quam conſueuit
ꝙ in animalibus groſſis quīquennio ta
lis ſocietas ꝑſeueret. Nō ergo videt̃ tutū
ꝑ pactū minori tempꝛe ꝯtrahi. p̄ſertim ĩ
foro ꝯſcientie. cum nō videret̃ poſſe trā
ſire ſine iactura vel damno alterius ſoci
orum ſm eundē. ad qđ etiam allegat q̃n
dam extrauagātem ꝯſtitutōem ĩter ex-
traordinaria capitula feudoꝝ. de q̃ ĩfra.
Et ſi inter partes nullū ſit pactū factuꝫ
tunc debet ſeruari conſuetudo loci. Naꝫ
inter partes actū videt̃ quod conſuetuꝫ
eſt. ff. de edili. edic. l. ꝙ ſit nolit. §. quia ſi
aſſidua. et de aqua plu. arcen. l. ſi prius.
§. recte placuit. dum tamē ꝯſuetudo cō-
ueniat arbitrio boni viri. ⁊ nō al'. dicta
l. in propoſita. ff. pro ſocio. eo. ti. l. ſi nō
fuerint. Si vo nec pactum nec cōſuetu
do appareat hoc caſu quādo cōtrahitur
ſocietas ſuꝑ animalibꝫ groſſis inextima
tis et ſine terra. dicit ideꝫ domin⁹ Ange.
Repio q̃dam iura extrauagātia ĩter ex-
t̃ordinaria capitula feudoꝝ. q̃rū vni⁹ ru
brica dicit. Cōſuetudo ſocietatis iumen
torū. Et ſic ſequit̃ ad lrāꝫ ĩ nigro. Si q̃s
dederit iumētū iure ſocietatis ille q̃ ac-
cipit debꝫ tenē ꝑ q̃nq꜡ ānos ſi nihil dictū
ē de tꝑe. ⁊ oēs polledri debent eſſe cōmu
nes. et id qđ queſierit tꝑe triturationis
⁊ in capite quīq꜡ annorū ſepat̃ ſocietas
⁊ ille qui debit habere debꝫ iumentū an-
te partem. ſed ſi ille qui accipit dedit ter
ciā. ſ. ꝑtē p̄cij in emēdo iumētū. ſm glo.
tūc iumenta ⁊ oīa ꝑtienda ſunt ꝑ medi
um. Et ſi amiſerit iumentū culpa ſua. q꜡
nō cuſtodierit. emēdare tūc dꝫ. ⁊ ſequit̃
alia rubrica. Conſuetudo ſocietatis vac
carū. Si quis dederit vaccā alicui vt ha
beret eaꝫ iure ſocietatis. ⁊ nō dixerat de
tempore. dꝫ eam tenere ꝑ quinq꜡ ānos.
⁊ oēs vituli debēt ꝑtiri ꝑ mediū. et ille q̃
dedit vaccā debet habere eā ꝓ capite ſal
uo ſi nihil dictū eſt. ⁊ ille qui ſuſcepit nō
dedit de ſuo in p̄cio vacce. alioqui ſi par
tem precij dedit. dicit glo. terciam. per ea
que ſupra dicta ſunt in iumētis. Sequi
tur. omnia debēt ꝑtiri ꝑ mediuꝫ. Et ſi is
qui accepit amiſerit vaccā culpa ſua. q꜡
cuſtodem non miſit vel non bene cuſto-
diuit. ⁊ ꝓpter hoc vacca amiſſa eſt. quia
fures abſtulerunt vel lupus eā comedit
debet emēdare ſocio ſuo. Cum vo dicta
animalia inextimata dātur cū terra. id
eſt ꝙ quis dat aīalia oīa ⁊ terrā cū ĩ du
bio (vt p̄oſtenſū eſt) totū ꝑiculū anima
liū ꝑtineat ad dn̄m. poſſꝫ dn̄s qui ponit
boues ⁊ terrā paciſci vt maiorē ꝑteꝫ fru
ctuū terre recipiat. cum ruſtic⁹ tm̄ ope-
ras pōit. niſi oꝑa ruſtici ⁊ eius ĩduſtria
magis extimet̃ q̄ fruct⁹ qui venire poſ-
ſent ſimul ex bobus ⁊ terra. quia tūc nō
ſolum fructus terre equis partibus ꝑti
endi eſſent ſed etiam de ipſis ruſtic⁹ plus
haberet. dicta. l. ſi non fuerint. ſcđm eū
dem. Si autem dicta animalia extima-
ta traduntur. tunc periculum caſu for-
tuito inter ſocios eſt cōmune. l. cum du-
obus. §. dāna. ff. pro ſocio. Et teneꝫ Bal.
in dicta. l. ſi paſcenda. C. de pac. Aliqui
tamen diſtinguere videntur. quia aut eſt
damnū fortune. ⁊ procedat quod dictuꝫ
eſt. aut damnum nature. id eſt quod ꝓ-
cedit ex natura. Et hoc pertineat ſolum
ad tradentē animalia. Sed certe hoc iu
re probari non videtur. Nec eſt ratio di-
uerſitatis immo cum melioramenta eti
am naturalia hoc cāu ꝯmūicet̃. vt dicta
l. ſi non fuerint. conueniens eſt vt ſimili
ter ꝑicula diuidant̃. nec mirū ſi hoc cāu
ſit talis coīcatio. quia extiatō ĩtroducit
emptōeꝫ etiā ĩ ꝯtractibus in quibꝫ ō ſui
natura nō transfert̃ dominium. puta in

locatione.ff.locati.l.iij.niſi ſit aliud ex
preſſe conuētuꝫ.ff.de ꝯtrahē.emp.l.cum
manuſata.§.nemo.vel niſi ex conſuetu
dine aliud inducatur.cum (vt dictū ē) ī
telligit̄ actū quod eſt ꝯſuetum. dicta.l.
ꝗ ſi nolit.§.quia aſſidua.ff.de edili.edic.
dicta ergo extimatio introducit ī dubio
emptionē.ar.l.extimate.ff.ſolu.ma. Et
habet̄ proinde acſi ille qui dat dicta ani
malia mutuaſſet ſocio medietatē precij.
⁊ ipē poſuiſſet aliam medietatem.⁊ com
muniter ab ipīs fuiſſent empta. Et ideo
nō mirꝝ ſi quilibet ꝓ rata de periculo te-
net̄ quādo ſine culpa alterius ſocioꝝ ꝓ-
ceſſit.al'illius ſolius erit damnuꝫ cuius
culpa contigit.vt in dicto.§.damna. Cir
ca fructus aūt ⁊ temp⁹ que ſocietas du-
rare debeat eadeꝫ dicēda ſūt que ⁊ dicta
ſūt ſup̄ ī ꝑxio cāu quādo ī extimata tra-
dūt̄.vt.ſ.ſemꝑ eq̄litas arbitrio boni vi-
ri ſeruet̄ ꝑ iura ibidē allegata. Unde hoc
cāu poſtꝗ̄ quilibet socioꝝ ponit tātūdē
reſpectu p̄cij animaliū que extimata tra
dita ſūt. Et ſocius ruſtic⁹ plus ponit re-
ſpectu oparū ⁊ cuſtodie. nō videt̄ ꝗ fru
ctus ꝑ mediū diuidi debeāt. Et ait dict⁹
dn̄s Ange. De hoc al'dubitari vidi.⁊ pu
tarē arbitrio boni viri ꝯueniri vt equa-
litas ſeruet̄.ꝗ ſi tal' cuſtodia ⁊ cura ani
maliū quā ponit ſocius ruſtic⁹ fiat aut
fieri poſſet ꝑ infātes aut ꝑuulos.quorū
opē nō ſunt ī magna extimatōe. licꝫ ali
que ſint. tūc ſi aliquam vtilitateꝫ ex ani
malib⁹ ꝑcipit plus ruſticus ſocius ꝗ̄ ali
us.vt fimi ⁊ lutaminis que diſimilit̄ cuꝫ
oꝑa paſtoris compēſari poſſūt.iuſte fru
ct⁹ equal'r diuidūt̄. Si vō paſtoris opē
quas ponit ruſticus aut poni facit ſiue
alij ſumptus.puta palearū.feni ⁊ ſimili-
um excederent cōmoditatem lutaminis
tunc vt equalitas ſeruetur iuſte ruſticus
an̄ ꝑtē aliquid ꝓ paſtoris oꝑa r̄cipe debe
at quod equalet ei qđ plus ponit. dicta
l.ſi nō fuerint. Al'ſi tradens aīalia vel
let equalē porcionē.videret̄ velle p̄cium
mutui facti ſocio de p̄cio medietatis ſor-
tis.⁊ ſic vſuram cōmitteret.cū quicquid
accedit ſorti vſura ſit.xiiij.q.iij. plerique.
Nec hoc cāu poſſet quis ꝑ conſuetudinē
ꝯtrariā excuſari in foro ꝯſcīe cuꝫ īiquita-
tem ꝯtineat.⁊ ſocij damnū ⁊ iacturā ⁊ iu
ri fraternitatis nō ꝯueniat.cui ſocietas

ꝯꝑat̄.l.verꝝ.ff.ꝓ ſocio. Et ſi dicta aīalia
extimata tradūt̄ cū terra. ꝯuenit ꝗ dā-
num ⁊ lucrū ſit ꝯmune ⁊ fructus equali
ꝑte diuidāt̄ cū vnuſq̄ſq; ponat ꝑtē aīali
um que coīcata ſūt ꝑ extimatōnē.vt di
ctū eſt.⁊ vnus ponat terrā.⁊ alter equi-
ualētes ponat oꝑas ſm̄ eundeꝫ. Quo vō
ad animalia minuta quādo ſuꝑ ipīs ſoci
etas cōtrahit̄.dicēdū ꝗ obſeruande ſunt
cōuētiones ⁊ ꝯſuetudines arbitrio boni
viri cōuenientes ſm̄ modū ⁊ formā circa
aīalia groſſa ſupra poſitos ꝑ eadeꝫ iura
niſi ꝗ ĩca aīalia minuta videt̄ ſocietas
poſſe breuiori tp̄e finiri.puta ſpacio tri-
um annoꝝ vt ſtatim patebit. Si vō nul
la appareat ꝯuentio ſeu ꝯſuetudo.repiū-
tur ſcripta aliqua iura extrauagātia in
fine vſuū feudoꝝ.quoꝝ vni⁹ ſic īcipit ru
bca ſm̄ dn̄m Ange. Conſuetudo ſocieta
tis capraꝝ. Nigrū ſic ſequit̄. Si quis de
derit capram aut pecudē iure ſocietatis.
ille qui accepit debet tenere ꝑ tres ān̄os
⁊ ī vnoquoq; āno debet dare ꝓ capra.xij
formaticos bonos ⁊ optimos ꝓ pecude.
vj.⁊ medietas capretorū ⁊ agnorū debet
eſſe ꝯmunis ⁊ medietas lane.⁊ ille qui de
dit caprā aut pecudē an̄ ꝑtem debet eam
habere. Et ſi ille qui accepit dedit terciā
tūc oīa ꝑtienda ſunt ꝑ mediū. Sꝫ ſi ille
qui accepit amiſerit culpa ſua.quia eam
nō cuſtodierit vel pecorile nō bn̄ clauſe-
rit.dn̄o tūc emēdare debꝫ.⁊ (vt dictū ē)
bonos formaticos dare debet.ſcꝫ nō qui
dē de vna munctura.quia ſi dedi tm̄ vnā
pecudē vel vnam capram non debet mi-
hi dare talem formaticū qualis poteſt fi
eri de vna munctura tm̄.ſed tres aut q̄-
tuor muncture inſimul mitti debent. vt
bonus formaticus inde fiat.ꝗ ſi dedi ali
cui.xx.aut.xl. pecudes. aut totidem ca-
pras debet ne mittere vnam muncturaꝫ
inſimul.⁊ facere vnum formaticum d̄ to
ta munctura? Certe non. Sed medie ex-
timationis. ita ꝗ non fraudetur qui de-
dit nec qui accepit. Sꝫ ſi agni vel capre
ti nati non fuerint de vna aliqua capra
vel pecude non debet dare niſi medietatē
formatici quem daret ſi nati eſſent agni
vel capreti. Sequitur alia rubrica. Cō-
ſuetudo ſocietatis porcarum. Si quis
dederit porcam alicui iure ſocietatis. et
nō fuerit dictum de tempore.tunc is qui

accepit: debet eã tenẽ ꝑ tres ãnos. et om
nes porcelli qui nati fuerĩt ꝑ tpẽdi ſũt per
mediũ ĩ vnoquoqꝫ anno. vel ſi placuerit
domĩo ⁊ ei qui accepit tenere vſqꝫ ĩ capi
te trium ãnorũ debẽt oĩa ꝑtiri ꝑ medi
um etiã porcellos natos de porcellis. Et
cũ porca facit porcellos debꝫ dominꝰ fa-
cere adiutoriũ ei qui accepit. ⁊ nõ debꝫ q̃
accepit dare terciã aut incõtrum. ⁊ ſi a-
miſerit culpa ſua. quia porcellos non be
ne clauſerit. vel cuſtodeꝫ cum porcis nõ
bñ miſerit. dꝫ dño emẽdare. vel caſuꝫ a-
miſſionis dño dicẽ. Quĩto ꝑncipal̃r ali-
quãdo aĩalia feminini generis tradũtur
ad opiẽdum ab aĩalibus maſculis alteri
us. q̃ cãu ſi appareat ꝯuẽtõ ſeu ꝯſuetudo
que nõ diſcrepet a iudicio boni viri ſer-
uãda eſt. vt ſepiſſime oſtenſũ eſt. ꝙ ſi hec
nõ appareãt ſuꝑ hoc ẽ vna de ꝑdictis ex
trauagãtib ſm dñm Ange. cuiꝰ rubrica
eſt talis. Cõſuetudo ſocietatis iumẽtoꝝ.
Si q̃s dederit iumenta coopienda equo
alicuiꝰ oẽs polebri debẽt eſſe cões nati ĩ
illo ãno de iumẽtis illis. partiendiqꝫ ſũt
ſcd̃m conſuetudinem. ⁊ ille cuius ſũt iu
mẽta debet partiri polebros ⁊ mittere il
li electõnem cuius eſt equus vtꝝ velit
accipe polebrũ an accipe partem precij
Sexto aliquãdo tradunť aĩalia nec appa
ret quomodo. ꝑſertim defunctis iam pri
cipalibus. ⁊ tũc ſeruãda eſſet cõſuetudo.
cũ illud quod ẽ ꝯſuetum inter ꝑtes vide
ať actũ. ff. ď edili. edic. ꝙ ſi nolit. §. quia
aſſidua. ⁊ de aqua plu. arcen. l. ſi ꝑus. §.
recte placuit. Si autem de conſuetudĩe
nõ appareret. tũc ſcd̃m dominuꝫ Ange. ĩ
dubio ꝑſumereť cõtractus ĩnominatꝰ ꝓ
quo dareť actio preſcriptis verbis. et in
hoc eadeꝫ eſſẽt ſeruãda que ſuꝑ dicta ſũt
de ſocietatibus. acſi eſſet contracta ſocie
tas. Ego puto ꝙ ex q̃ ñ apparꝫ quid actũ
ſit ⁊ remanet indeterminatum totum de
beat reduci ad arbitriũ boni viri. extra.
de offi. dele. de cauſis. ⁊. ff. ꝓ ſocio. l. ſi nõ
fuerint. Cui arbitrio conuenit ꝙ vnicui
qꝫ detur ſibi debitum. ff. de iuſti. ⁊ iure. l.
iuſticia. §. iuris ꝑcepta. Et ꝓpterea ꝙ ť-
dẽs animalia iſta recipiat cũ oĩb fru
ctibus ⁊ acceſſiõib. illis exceptis que ſi-
ne culpa recipientis deꝑdita ſunt cuꝫ di
cta aĩalia fuerint tradentis. nec appare-
at ꝙ eoruꝫ dominiũ ĩ alium tranſtulerit

ar. l. fructꝰ. ff. de rei vẽ. ſed receptori ani-
maliũ fiat ꝯgrua recõpenſatõ iuxta exi
gentiã ſumptuũ ⁊ laboris ſui. ⁊ hoc acti
one mandati. ex quo ꝑ mãdatũ ſeu impo
ſitionem domĩ animalia gubernanda ſu
ſcepit. ff. mandati. l. j. vel ſaltem actione
in factũ ſiue ꝑſcꝑtis v̓bis. ff. de ꝑſcꝑ. v̓. l.
ij. Et ex his patere poteſt q̃liter aĩalia ť
dãť. ⁊ quõ ſuꝑ his ſocietas ꝯťhať. et q̃d
agendũ ſit. ⁊ vtꝝ ĩ his ꝯtractib ꝯmitta-
tur vſura. qꝛ regulariter nõ ꝯmittiť niſi
cũ his ꝯcurrerit mutuũ ſeu equipollens
videlicet terminus ꝯceſſus ad ſoluendũ.
quoꝝ occaſione plus aliquid recipiatur
vl̓ niſi ſub ꝑdictis ꝯtractib ꝯtractꝰ mu-
tui pallieť. extra. de emp. ⁊ vẽ. ad noſtrã
Et licꝫ vſura non interueniat. ꝑt tñ alia
adeſſe iniq̃tas. videlꝫ cũ vniꝰ ꝯditõ plꝰ g̃
ueť q̃ alteriꝰ ꝑtis ꝯť boni viri arbitriũ.
De ſocietate v̓o cuꝫ pecunia que merca
tori ꝯceditur ad mercandum. vide ſupra
ſocietas j. ⁊. ij. B.

Uſura iij. in emptõibꝰ

Quid ſi emať aliq̃d vt ꝑciuꝫ ſol-
uať ad certũ terminũ: ꝛc. Si ꝓ-
pter hãc dilatõeꝫ res vẽdať maiori ꝑcio
lꝫ tal̓ ꝯťctꝰ nõ ſit vſurariꝰ ex forma. ẽ tñ
vſurariꝰ ex fraude. A. Et etiaꝫ ex forma
qñ de hoc cõſtat. extra eo. ĩ citate. ⁊. c. fi.
B. Et iõ vẽditor teneť q̃ hoc facit q̃i vſu
ram feciſſꝫ. nil dubiũ ſit ꝙ merces vẽdite
tꝑe ſolutõis debeãt plus vel minus vale-
re. extra eo. ĩ ciuitate. quia tũc licite poſ
ſent vẽdi tãtũ plꝰ q̃tũ extimať ꝙ plus de
beãt valere tꝑe ſolutõis. dico ſi iſte ven-
ditor nolebat vẽdere nũc. ſꝫ ĩtẽdebat ſer-
uare vſqꝫ ad illõ tempus. extra eo. naui-
ganti. ꝙ ſi fiat econuerſo. puta dat nũc
x. vt circa autumnũ reddãť ſibi tot mẽ-
ſure frumenti vel vini. tũc attendẽdũ eſt
ꝙ lꝫ nũc plꝰ valeãt vtꝝ tamẽ qñ dari de-
bẽt ſint valiture plus vel minus. ſi veri
ſimiliter dubitať nõ eſt vſura. Si autẽꝫ
extimať ꝙ plus valebunt. certe emptor
vſurã cõmittit. vt in dicto. c. nauiganti.
A. Ad meliorẽ ꝑdictoꝝ intelligẽtiã hic
tria videnda ſunt. Prio qualiter diſcer-
natur iuſtũ ꝑcium rerũ. Ad quod dicen
dũ. ꝙ illud diciť iuſtũ ꝑcium reꝝ q̃d ĩ lo
co ꝯmuniter de re inueniri ꝑſenti ſolutõ
ne ꝑt. ff. ad. l. fal. l. ꝑcia. Quod quidã nõ
irrationabil̓r limitãt hoc eſſe verũ. niſi

impedimētū occurrat ex aliq̄ꝝ malicia
puta vſurarioꝝ ſeu alioꝝ pecunioſoꝝ vē
dētiū merces ſuas ad terminū vt valeāt
aliquid plus lucrari.et boni mercatores
nō poſſunt vēdere merces ſuas etiam iu
ſto p̄cio. vel etiā ſi aliquis tyrānꝰ ⁊ potēs
aliud adhiberet impedimētū ſine rōna-
bili cā limitādo precia vel ꝓhibendo mer
ces alio deferri. Nam malicijs indulgen-
dū nō eſt. ff. de rei ven. l. in fūdo. ⁊ extra.
de cog. ſpi. c. ij. Itē iuſtū p̄ciū ꝯſideratur
ſup mercātijs reſpectu laboꝝ ⁊ ſumptu-
um mercatoris. vt ſup̄. negociatō. §. iij. i
additōe. Qđ intellige niſi in loco vendi-
tōis aliud eſſet cōe p̄ciū nō introductuꝫ
ex eorū malicia. vt dictū eſt. ſꝫ ex ꝯditōe
tpis ſeu negociatōis. puta cū tpe meſſiū
⁊ vindemiarū ſoleant frumentū ⁊ vinum
minori precio valere. ⁊ idem i ſilibus. vl
cū merces ex habūdātia minori vendūt
⁊ maiori ex occurrēte penuria. Nam cū
mercator poſſit p̄ciū augmētare ex va-
rietate locoꝝ ⁊ tempoꝝ ex qua precia in
eiſdem diuerſimode ſtatuunt. ita debet ⁊
minuere. Precia eñi conſideranda ſunt
reſpectu locoꝝ ⁊ tpm. nō ſolū in augmē
tatōe ſed etiam i diminutōe. ff. ſi cer. pe.
l. vinum. ⁊ de regu. iuris. l. ſm naturam
Scdo vidēdum ē. quid ſi aliquis vēdit rē
ad terminū pro maiori p̄cio d̄ qua veri-
ſimiliter dubitat vtꝝ tpe ſolutōnis pre
cij ſit res maiori vel minori precio vali-
tura. tamē vendens putat eaꝫ nō valitu-
ram maiori ꝙ̄ nunc valeat. an cōmittat
vſura: Reo. Inno. videtur tenere in. c. in
ciuitate extra eo. ſufficere ad ꝯmiſſionē
vſure ꝙ venditor nō credat eā valiturā
maiori. Et cū Inno. etiā trāſit dominus
Anto. de bu. quod verꝝ puto quantū ad
peccatū. quo ꝺo ad reſtitutōem diſtiguē
dum credo. vtꝝ vēditor hoc putauerit ex
probabili ꝯiectura. ⁊ tunc teneat. an ex
leui. ⁊ nō teneat. ar. l. cuꝫ quidā. §. quid
ergo. ff. de acq̄ren. hē. vbi dr̄ ꝙ ſi hēs eti-
am ſolꝰ putet adeſſe impedimētū adeūdi
hereditatē adire nō p̄t ſi iuſta ratōe mo
tꝰ crediderit. Facit etiā extra. de ſen. ex-
co. inq̄ſitōi. In dubio tñ ſi non apparét
vtꝝ ꝯmuniter fuerit dubiū veriſile. vl ſi
res tpe ſolutōis precij fuerit plꝰ valitu-
ra. vl ſi nō appareret vtꝝ extimatō vēdi
toris fuerit rōnabil vel non. puto ꝙ iſte
vēditor ad reſtitutōem teneat. ex q̄ ñ pu-
tauit rē plꝰ valiturā. qꝛ i re ꝓpria q̄libꝫ ē
moderator ⁊ arbiter. ⁊ i dubijs tutior ꝑs
eſt eligenda. extra eo. i ciuitate. Tercio
q̄d ſi ꝓpter terminū res plꝰ vēdat. non tñ
vltra ipiꝰ rei valorē. an ꝯmittat vſura:
Reo. ꝙ ſic. ex q̄ ratōe termini res vendit
maiori. tñ ſatis exiſtimo ꝙ cū ꝓpter hoc
nō excedat iuſtū rei valorē non ꝯmittat
vſura. cū hoc cāu nō lucruꝫ ſed ꝯſequat
ſuū intereſſe. extra. de vſu. c. ñ. Et ſi dica
tur non poſſe ꝯtigē ꝙ ſi res venit pluri
ratōe termini non vēdat vltra valorē iu
ſtū cū res tātū valeat ꝙ̄to p̄nti p̄cio vē-
di p̄t. ⁊ ſic p̄nti p̄cio nō plꝰ inueniebat. ſꝫ
pluri ꝓpter terminū vendidit vltra iuſtā
extimatōꝫ accepit. poteſt rñderi ꝙ hoc
nō ſequit. Naꝫ verꝝ eſt ꝙ res tātū vꝫ ꝙ̄-
tū vēdi poteſt ſcꝫ ꝯmūi curſu ñ ꝺo ſingu
lari euētu. vt ſicut ille nō dr̄ iuſto p̄cio
vēdere qui rē precio maiori vēdit alicui
ꝙ̄ ꝯiter fieret alijs. forte qꝛ ille ad rē ma
iorē habet affectionē. vel qꝛ ea magis in
digꝫ. ff. ad. l. fal. l. p̄cia. Ita dr̄ non iuſto
p̄cio emē qui miori rē emit ab aliquo ꝙ̄
ꝯmunit ab alijs emeret forte ꝓpter vēdi-
toris neceſſitatē. vel quia nō poteſt mer-
ces tāto tpe retinere ꝙ̄to alij faciūt ⁊ hu
iuſmodi. Itē etiā. quia ex malicia alioꝝ
poteſt iuſtū preciū impediri. quod nocere
re non debet vt preoſtenſū eſt. B.

¶ Quid de mercatoribꝫ qui hñt ꝑ ſtatu-
to ꝙ quicunqꝫ emit uel vendit tales mer
ces intelligat talis vel talis dilatio ſolu
tionis: Reo. Si vēditor ꝓpter hoc nō appo
nat ad p̄ciū non eſt vſura. al ſic. vt ex p̄-
cedēti. §. p̄t notari. ꝙ ſi poſt ꝯcordiā ⁊ d̄
precio ⁊ dilatione velit emptor nunc ſol
uere. ⁊ ſic de precio minuere patet ꝙ p̄-
ma vēditio vſuraria eſt. ſcꝫ vltra preciū
niſi forte talis minutō precij fiat rōne a-
licuiꝰ intereſſe. de quo vide ſup̄. vſura j.
§. xvj. qui incipit. ſed nūquid vſura ē. A.
Poteſt etiā eſſe ꝙ vēditor minuit d̄ p̄cio
ꝓpter neceſſitatē. ⁊ ſic potius eſt iniq̄tas
ex parte emptoris. Vñ p̄ōt queri. an em
ptor hoc cāu committat vſurā cuꝫ minꝰ
ſoluat propter prematurā ſolutōem: Re.
videt ꝙ non. quia plus ſoluere videt qui
ante tempus ſoluit. in Inſti. de actio. §.
plus. Sed iſte. §. loquitur in coacte ſol-
uente. qꝛ tollit ei facultas retinēdi rem

tempoꝛe ꝯceſſo. qñqꝫ etiã cum ei⁹ dãno.
ſed aliud eſt in ſponte ſoluēte. Unde cõ-
trarium veri⁹ puto. qꝛ aliquid certi lucri
capere ꝓpter p̄maturã ſolutionē vſurã i-
ducit. vt aperte ꝓbatur in. c. nauiganti.
in. §. primo. extra eo. niſi foꝛte ſoluēs an
te tempus poſſet aliquod iuſtum intereſ
ſe ꝓtēdere. vt ſup̄. vſura j. i p̄ncipio. H

¶ Quid ſi aliquis vendat res ꝑ p̄cio qđ
nunc currit. ⁊ addit pactũ q̄ ſi plus va-
lebũt vſqꝫ ad paſcha vult illud pl⁹. ſi vo
minus valebunt. non vult minus? Reo.
ſcđm Hoſti. Proculdubio eſt vſurarius
iudicandus. cum in pacto claudicet. ar.
C. đ ſolu. l. pl't. Con. Ul. A. Jdem i ſum.
libꝛo. ij. ti. vij. q. xxj. Et hoc intelligendũ
quãdo ratõe ẽmini apponeret tale pactũ
al'ꝫ adeſſet iniq̃tas alia. nõ tñ vſura. cũ
nõ aſſit mutuũ vel eq̃pollens qđ ad vſu
rã req̃rit. vt ſup̄. vſura j. in p̄ncipio. H.

¶ Quid ſi vendam pꝛedium tali ꝯditio-
ne q̄ vſqꝫ ad tot annos ſi reddam preci-
um rehabeam pꝛediuꝫ? Rñ. ſm raỹ. Hic
non eſt mutuum. vnde nec vſura. et em-
ptoꝛ facit fructus ſuos. quia venditio ē.
Et hoc intelligas. niſi talis conditio fa-
cta fuerit in fraudem vſurarũ. quod po-
teſt pꝛeſumi ſi modicum eſt preciũ reſpe-
ctu valoꝛis rei. extra. de emp. ⁊ vē. ad no
ſtram. Jtem ſi ſit in pacto q̄ reſtituatur
aliquid plus q̃ fuit pꝛecium. A. Jdem di
cunt docto. vt notat Anto. de bu. in. c. i
dyoceſi. extra eo. H. ⁊ emptoꝛ conſuetus
ſit fenerari. extra. de pigno. illo vos. Jdē
Hoſti. ⁊ Ber. A. Jdem in ſũ. eo. ti. q. xxv
vbi idem dicit ſcđm eoſdem etiam ſi ven
ditio fiat tali pacto q̄ quandocunqꝫ ſol-
uatur pꝛecium a venditoꝛe vel eius here
de reddatur pꝛediuꝫ. Pꝛedictis etiã cõ.
domin⁹ Anto. de bu. i dicto. c. ꝯqueſtus
extra eo. ⁊ Jnno. i dicto. c. ad nr̃aꝫ addēs
q̄ paucitas p̄cij nõ facit p̄ſumere vſurã.
niſi addatur alteri coniecture. videlicet
q̄ venditoꝛ poſſit redimere. H.

¶ Quid ſi quis emat fructus ſeu ſegetes
ꝓuenturas hoc anno de agro ſeminato?
Rñ. ſcđm Wil. Nõ eſt vſura ex foꝛma ꝯt-
ct⁹. Põt tñ fieri i fraudē vſuraꝝ. vt ſi ve
riſimile eſt q̄ fructus colligendi etiã cõ
putato dubio q̄ poſſunt impediri vale-
bunt tũc plus q̃ id quod nunc datur. A
maxīe ſi eſt talis ꝑſona q̃ ꝯtct⁹ hmõi ſo
leat exercere ⁊ reſtitutio eſt ei in foꝛo pe
nitentiali indicenda ſm eundē Wil. et in
ſum. eo. ti. q. xxvj. Et hoc debet intelligi
quãdo interuenit p̄matura ſolutõ. al' nõ
eſſet vſura cum non aſſit mutuũ vl' equi
pollens. ſed alia fraus obligãs ad reſti-
tutõꝫ. H. Si aũt ꝓbabiliter dubitat̄ vtꝝ
plus vel minus debeant valere nõ ē vſu
ra. Jdem Hoſti. ⁊ Ul. A. Jdem i dicta. q.
xxvj. H. Et eodē modo dicenduꝫ ſi emat
fructus pꝛouenturos vſqꝫ ad tres vel q̃-
tuoꝛ vel plures annos. A. Jdem in ſum.
eo. ti. q. xxvij. vbi etiaꝫ addit̄ ſm raỹ. q̄
vbi in foꝛo iudiciali pꝛocedit̄ ꝑ cõiectu-
ras. in penitentiali ſtat̄ ꝑtiũ aſſertioni.
Et ideꝫ dicit̄ eo. ti. q. xxviij. Quod itelligo
eſſe veꝝ niſi ex alia coniectura oꝛiat̄ ſcã
dalum. quia tunc opoꝛteret omnio ꝯtra
ſcandalum ſatiſfacere. extra. de homici.
ex litteris j. de pur. cano. per totum. H.

¶ Quid ſi q̃s emat a coĩtate vel a colle
gio. monaſterio. ſeu etiã a p̄uata ꝑſona
certos annuos reddit⁹ in vita emptoꝛis
vel ad aliud quodcũqꝫ tp̄s vſufructũ ali
cuius poſſeſſionis? Rñ. ſm wil. Non eſt
vſura ex foꝛma contract⁹. Poſſet aũt eſ-
ſe illicitus ex parte venditoꝛũ. quia aſſu
mũt materiã deſiderãdi moꝛteꝫ eius aut
ex parte emptoꝛis. qꝛ foꝛte nimis ꝑuo p̄
cio emit penſatis circumſtantijs de veri
ſimilitudīe vite ei⁹ ⁊ quãtitate p̄cij. ⁊ va
loꝛis ipius vſufructus. Si vo quãdo emi
tur a p̄uata ꝑſona dicat̄. in vita ipi⁹ ven
ditoꝛis. eēt tũc magis clarũ quantũ ad
hoc q̄ nulli⁹ moꝛs deſideraret̄ hoc caſu.
A. Jdem Wil. dicit q̄ licꝫ iſte ꝯtract⁹ nõ
ſit vſurarius ex foꝛma. cũ tñ huiuſmodi
redditus annu⁹ ꝑſonalis ſit ſiue burſalis
non aũt pꝛedialis. credo licet quidã legi-
ſte dicant ꝯtrariũ. q̄ illicit⁹ eſt cõtract⁹.
tum quia venditoꝛ faciliter poſſet deſide
rare moꝛtē emptoꝛis. tũ quia nullum eſt
emptoris ꝑiculũ. ſicut ē i fructib⁹ agro-
rũ ⁊ vineaꝝ. vt in ſum. eo. ti. q. xxix. Jn
his tamē videt̄ faciēda drĩa inter reddi
tus iã ꝯſtitutos ⁊ denuo ꝯſtituendos. vt
patet ꝑ Jnno. ext̄ eo. in ciuitate. vbi eti
am idē notat dñs An. de bu. foꝛmãs hãc
queſtionē. Aliquis emit reddit⁹ certi fũ
di i ꝑpetuũ vel ad vitã ſibi vel heredib⁹.
dubitat̄ an ſit licitum. Et licꝫ inq̃t opio
nes ſint. tñ liciti ſunt huiuſmodi ꝯtctus

ſm Inno. ⁊ Io. an. ſiue emat̃ reddit9 do
m⁹. ſiue pſone: puta ruſtici vel ſerui al-
teri⁹. ſiue etiã emat̃ actõ cõtra aliũ ꝯpe
tens. dato etiã ꝙ forte mĩori ꝑcio vẽdat̃
ꝙ̃ valeat. et dicũt hoc veꝝ ſiue reddit⁹ ſit
cert⁹ ſiue incert⁹. ſiue ĩ pecunia. ſiue ĩ a-
lio. ⁊ ſiue emat̃ noĩa ꝯſtituta ſiue etiam
ꝯſtituenda. ⁊ licet aliq̃tulũ min⁹ ꝙ̃ vale
ant emat̃ nõ iudicat̃ ꝯtract⁹ illicit⁹. q2 ꝯt̃
hẽtes pñt ĩmodico ſine dolo tñ ſe decipe
realr̃. Conſulit tñ Inno. xpifidelib3 ꝙ ab
hmõi ꝯtractib9 abſtineãt ſcꝫ ꝙ de nouo ꝑ
pter hoc ꝯſtitutũ redditũ vl' actõꝫ emãt
Dicit tñ ꝙ hoc eſt penit⁹ illicitũ. ꝙ ſi q̃s
accepit cẽtũ a Titio. vel obligatõeꝫ de cẽ
tũ vt ipe ꝯſtituat ſe debitorẽ redditus an
nualis maioris quãtitatis ꝙ̃ acceperat.
Con. dñs Pe. de anch. ĩ. c. vſuraꝝ de vſu
ris. li. vj. vbi etiã dicit. Quero ſi cõſtitui
alicui penſionẽ certã ad vitã ꝑ certo pre
cio. an tal' ꝯtract⁹ ſit vſurari⁹: Rñ'et ſcđm
Oldradũ. Hoſti. Inno. Vincẽ. ⁊ gof. ĩ di
cto. c. ĩ ciuitate. ꝙ nõ. q2 ſm oẽs ṗdictos
tal' ꝯtract⁹ eſt licit⁹. q2 tollit̃ ſuſpitio vſu
raꝝ rõne incertitudis. Itẽ etiã dicit te-
nere Io. an. Qđ puto limitandũ. niſi ve-
riſimiliter ſit emens plus in futuꝝ acce-
ptur⁹. ar. c. fi. extra eo. Item dicit. Po-
ne ꝙ debitor vſurarij mutuauit ſocio pe
cuniã eo pacto ꝙ ipe ſolueret vſuras vſu
rario in futurũ currentes. an talis mu-
tuans ſit vſurarius: Et Rñ'et ſm doc. ꝙ ñ
quod dicit veꝝ ſcđm Io. an. qñ ex illa pe
cunia intẽdebat ſatiſfacere vſurario. al'
ceſſant rationes doctorũ. Et ideo ſi tunc
a ſocio cui mutuauit. vſuras percipit. ad
reſtitutionem tenetur. H.

Quid de his qui emũt a paupibus bo
ues vel oues q̃s illi forte nõ hñt et locãt
eis: Rñ'o. ſcđm Wil. Si emptor ſcit vl' cre
dit ꝙ vẽditor illa nõ habet et locat eis ꝑ
annua penſione vſura ẽ. vel ſaltẽ in frau
dẽ vſure fit. A. id ẽ preſumitur. ſcđm eũ
deꝫ Wil. ⁊ in ſũ. eo. ti. q. xxxiij. ⁊ tales om
nino tenent̃ ad reſtitutõem. cũ mercedeꝫ
ſine cã receperint. ſcꝫ ex eo quod non eſt
ff. de condi. ſine cã. ꝑ totum. H. Si vero
credit eũ habere et ſine fraude emit non
eſt vſura. A. nec etiam peccatũ q̃diu du-
rat bõa fides ſm eũdẽ. ⁊ ĩ dicta. q. xxxiij
Et addit. Itẽ credo de emẽtib⁹ fruct⁹ ter
raꝝ a nõ hñtibus. hec ille. Et lꝫ ĩ ṗdicto

cãu deſit aliqñ pctm̃. nõ tñ deeſt obliga-
tio ad reſtitutõeꝫ ex q̃ penſionẽ accipiũt
ſine cã vt dictũ ẽ. niſi inq̃tũ poſſit ꝓbare
aliqđ legittimũ intẽeſſe. ñ tñ tenet̃ vltra
ꝙ̃ ſit factus locupletior q̃diu fuit bone
fidei. ff. de peti. here. l. vtrum. H.

Quid d̉ his qui nũc emũt certos eq̃s
tradẽdos emptori ab ipſo venditore in
certis nundinis: Rñ'o. ſm wil. Si emant̃
minori precio ꝙ̃ extiment̃ eos ibi eẽ tũc
valituros vſura ẽ. Si autẽ de valore ve
riſimiliter dubitet̃ nõ ẽ vſura. A. Ideꝫ ĩ
ſũ. eo. ti. q. xxxiiij. Et intelligit̃ hoc ſi in
teruentiat ꝑmatura ſolutõ. al' nõ eẽt vſu-
ra. extra eo. nauigãti. licet poſſit eẽ alia
ĩeq̃litas ad reſtitutõeꝫ obligãs. Sꝫ q̃d ſi
quis hñs pecuniã volebat ire ad nundi-
nas ad emendũ merces ex quibus lucra
ret̃. ⁊ ego ĩdigẽs pecunia mutuo illã re-
cipio offerẽs me illã reſtituere cũ lucro
ſꝑato. nũq̃d ꝯtract⁹ ſit vſurari⁹: Rñ'. Inno.
dicit ꝙ ſic. ſꝫ Hoſti. teñꝫ ꝙ tali mercato
ri obligat⁹ ſuꝫ ad intẽeſſe illi⁹ lucri qđ ex
illa pecunia erat veriſil'r factur⁹. dũmõ
nihil fiat ĩ fraudẽ vſuraꝝ. ⁊ tal' mercator
dicto mõ ñ ꝯſueuerat pecuniã tdẽ ad v-
ſurã. Cõ. Raẏ. vt ⁊ pꝫ ſuꝑ. vſura j. §. xxv
Sed vt notat dñs Pe. de anch. ĩ. c. vſu-
raꝝ. ext̃ eo. li. vj. Io. an. tenet cũ Inno.
dicẽs ꝙ intẽeſſe habet ſolũ locũ p⁹ morã
debitoris ⁊ non ante. Nã ſi ante poſſet q̃
mutuat ꝯuenire de ſꝑato lucro. facile eſ
ſet mutuanti fingere quod vult cuꝫ ſua
pecunia alio proficiſci vbi tm̃ lucrabit̃.
⁊ illo requiſito fenus exerceret. Iſtis au
tem figmentis non ẽ via aperienda. ext̃
de diuor. quanto. Et hoc placet Io. cal.
hec ille. Põt dici ꝙ vbi ex q̃litate pſona-
rũ ceſſat ſuſpitio vſuraꝝ obtineat dictũ
Hoſti. ⁊ Raẏ. quia intereſſe ꝯputari põt
ex iuſta cã non ſolum poſt morã. ſed eti
am ante. vt patet ſupra. §. v. in additõe.
ver. itẽ dicit. Itẽ quid ſi quis a mercato
re emeret merces tanto carius quanto
in loco deſtinato eſſet veriſimiliter vẽdi-
tur⁹. ⁊ ſic offerre verũ ꝑciũ cũ ſꝑato lu-
cro. an vẽditor ſit vſurarius: Rñ'. ſm In-
no. ꝙ nõ. dũmodo ꝯputatis ꝑiculo ⁊ la
bore non accipiat vltra id quod ĩ loco ĩ
quo erat venditur⁹ veriſimil'r lucratur⁹
fuiſſet. quia quo iure poteſt vendẽ cari⁹
ꝓpt̃ dubiũ tpis. extra eo. c. fi. eodẽ modo

ꝓpter dubiū loci.ſumpto argumēto de tē
pore ad locū.ff.ſi certū pe.l.vinū.et hoc
placet Raẏ.Sꝫ vt notat dict⁹ dn̄s Pe.ď
ancho.vbi ſup̄.hoſti.ꝯ.quia daretˀ via ſi
gmētis ꝯ dictū.c.quātꝰ.Jo.ꝺo.cal.tenꝫ
dictū Inno.cū p̄tiū ſtati ſoluitˀ.quia tūc
ſperatū lucrū alteri⁹ loci p̄t modo ꝑcipe
emptoꝛ ſicut poterat creditoꝛ.Sꝫ ſi hoc
p̄textu ſolutio p̄cij differatˀ tūc dictū In-
no.tenet.quia defacili poſſet fraus ꝯmit
ti.hec ille.Poteſt dici ꝙ itereſſe ex equo
nō poteſt ꝑcipere ſꝫ bene ſm̄ extimatōꝫ
dubij euētus.vt ſup̄.vſura j.§.xv.vbi ex
ꝯditōe ꝑſonaꝝ ceſſet ſuſpitio fraudis. B

¶ Quid de his qui emūt frumentū et vi-
nū et hmōi tpe q̄ colligitˀ vt poſtea ven-
dant carius? R̄. Hoc multipliciter p̄t fie
ri. Primo quidē ꝓpter cōe bonū.ſicut Jo
ſeph emit frumēta vt haberet vn̄ ꝓuide-
ret ꝑplis terre tpe famis.⁊ hoc meritoꝛiū
ē.Secūdo ꝓpter ꝓuiſionē ſuā et ſuoꝝ.ſi-
cut ſi aliq̄s nūc emat timēs ne poſtea o-
poꝛteat eū cari⁹ emē ꝑ ſe et ſuis.⁊ poſtea
quia nō indiguit vēdidit ſicut cōiter ī fo
ro vēdebatˀ.et hoc licitū ē. Tertio ꝓpter
pietatē.vt.ſ.de lucro ꝓuideat paupibus.
et hoc iterū licet dūmō ita moderate hoc
faciat ꝙ cōitas ꝑ cariſtiam nō ledatur.
Quarto ꝓpter exercendā iuſtā cōmuta-
tōēꝫ ꝑ modū mercatōis.vt nō intendat
cariſtiā īducē ſꝫ potius ſuā artē ſiue ne-
gotiatōēꝫ exercere.qꝺ potiſſime locū ha
bet qn̄ hec ē ꝓpria negociatio eius.ita ꝙ
ꝑ ſua opa recipit lucrū.vt dictū ē ſupꝛa
emptō.§.iiij. Quito ꝓpter auaritiam.ſ.vt
carius vēdat nll'a alia neceſſitate vľ vti-
litate pēſata.aut vt cariſtiā īducat ⁊ cō
greget.ita ꝙ hoīes cogantˀ ab eo emē et
ip̄e poſſet ad libitū vendere.et iſti tales
enoꝛmiter peccāt.vt etiā dictuꝫ ē ſupꝛa.
emptio.§.viij.Hec breuiter ſūpta ſunt ď
Raẏ.wil'.inno.et Hoſti.Et addit Raẏ.
ꝙ tales ꝓpter hoc nō ſūt cogendi ad reſti
tutōēꝫ certe ꝑſone ſed paupibus. Et ſm̄
Wil'.hoc intelligitˀ de honeſtate et ꝯſilio
nō aūt de neceſſitate.A.niſi ex facto eo-
rū alij foꝛēt dānificati.qꝛ tūc tenentˀ re
ſtituere damnificatis oīo.extra.ď iiurˀ.
c.fi.B. Et intelligendū ideꝫ ſiquis emat
alia q̄ꝫ victualia.vt auꝝ vel argentum ⁊
hmōi.vt de talib⁹ cariſtiaꝫ īducat et ip̄e
lucretˀ.Et de hac materia habes ſupꝛa.

§.iiij.A.Item qꝺ in hoc.§.notatˀ ī ſū.
eo.ti.q.xl.Predictis etiā con.doc.cano.
vt notat dn̄s Pe.de ancho.in.c.j.extra
eo.li.vj. B

¶ Pone.quidā habet recipe centū ab a-
liquo ī certo termino.venit terti⁹ emens
ip̄a iura ꝯ ďbitoꝛē ꝑ p̄cio nonagita q̄ nūc
ſoluit.nūqꝺ emptoꝛ cōmittit vſuraꝫ? R̄.
Si iſte emit tantū min⁹ quantū vere eſt
intereſſe ſuū.aut quātū vere ē extimādū
ſiue timendū ne ille ďbitoꝛ ſoluat.aut q̄-
tenus ē futurus laboꝛ rehabendi:nō eſt
vſura.Si ꝺo aliter vult diminuere p̄tiuꝫ
ſolū ꝓpter hoc ꝙ nō ſoluit:ſed in futuro
plus rehabebit:ē manifeſte vſura.A.qa
ꝓpter p̄maturā ſolutionē minoꝛi emit q̄ꝫ
ꝟiſimiliter res fuerit valitura.extˀ eo.c.
fi. Et ſic limitāda ſūt que dicta ſūt ſup̄.
§.v.ď emptōe noīm.B. Et nota ꝙ talis
emptō iuriū p̄ſertim qn̄ de hoc īmineret
litigiū ſi fiat ꝑ minoꝛi p̄cio nō valet.nec
iſte emptoꝛ poterit plus petere ab ip̄o ď-
bitoꝛe q̄ꝫ in veritate ſoluerit.etiā ſi reſi-
duū fuerit ei donatū. C.mandati.l.ꝑ di
uerſas.et.l.ab Anaſtaſio.quia ꝑ bono
cōi ſtatutū ē ne litigia emerentˀ vel mo
uerentˀ.A.Sed ſi ceſſio iuriū fiat ex ve
ra et integra donatōe:valet ī totū.al's n̄
valet niſi ꝑ pte dati p̄tij. Et hoc veꝝ quo
ad petitōem faciendā a debitoꝛib⁹ vt ob-
uietˀ litigijs q̄ poſſent ꝑ hmōi emptōnes
occurrere.vt ī iuribus allegatis. Sed q̄
ab emptoꝛem ⁊ venditoꝛē talis cōtract⁹
bene valet.cū noīa debitoꝛū poſſint emi
etiā p̄tio minoꝛi q̄ꝫ ſint ip̄a debita.ſerua-
ta tamen equalitate.vt dicit domin⁹ An
to.de bu.i.c.in ciuitate.extra eo.vt patꝫ
ſupꝛa.§.v.in additione. B

¶ Item pone.quedā cōitas indiget pe-
cunia ⁊ imponit ciuibus p̄ſtantiā.ſ.mu
tuo ꝓmittens et obligans p̄ſtantib⁹ cer-
ta pignoꝛa et certū lucrū.nūquid p̄ſtan
tes cōmittūt vſurā? R̄. Ex q̄ coacte faci-
unt.et ꝓpterˀ hoc foꝛte mlťā icomoditatē ī-
currūt.ita ꝙ ab hoc libenter ceſſarēt ſi
poſſent:nō eſt vſura.Sed iuxta hoc ē a-
lia dubitatio.videlꝫ ꝙ ſi poſtq̄ꝫ ciuis pri-
mus p̄ſtitit:veniat ſecūdus et emat iura
a primo ꝑ minoꝛi p̄tio eo ꝙ nunc ſoluit
ei.nūquid iſte ſecundus cōmittit vſuraꝫ
R̄o.vt in precedenti.§.dicitur.A. Certe
iſte contractus manifeſte apparet vſura-

rius cũ quicq̃d accedat ſorti ĩ mutuo ſit
vſura niſi affuerit verũ et certũ intereſſe
qd̓ pt̃ extimari etiã ex dubio euentu ſm̃
ꝯditões pſonarũ. vt ſupra. vſura j. §. xv.
Nõ aũt pt̃ poni ĩtereſſe certũ ꝓ ĩcerto. vt
ibi patet. et notat dñs Anto. in. c. ſalu-
briter. ext̃ eo. Nec excuſat a peccato in
hoc caſu coactio vel alia neceſſitas ext̃
eo. ſuꝑ eo. et ꝗ me. cã. c. ſacris. Etſi pn̄ci
palis ẽ illicitꝰ: ſimil'r et acceſſoriꝰ. extra.
de re. iur̃. acceſſoriũ. li. vj. Sꝫ ſi cõitas ñ
accipit mutuo: ſꝫ ita vt reddat acceptuꝫ
licet ꝓ illo ãnuatĩ. aliq̃d tribuat ſicut fit
in ĩpſtitis veneciaꝝ. ⁊ ĩ mõtibus florẽtie
et in locis Janue. Aliꝰ ẽ caſus ſuꝑ q̃ theo-
logi et doctores diuerſa dixerũt. Sꝫ ſal
uo meliori iuditio ꝯctus videt̃ licitꝰ. cuꝫ
in hoc caũ nõ ſit mutuũ: ſꝫ potiꝰ vẽditõ
redditũ ciuitatũ q̃ fieri pt̃ vt tetigi ſuꝑ
§. v. et notãt doc. ext̃ eo. ĩ ciuitate. vbi et
dñs Anto. addit. Et p̃dicta faciũt ad il-
lud qd̓ venetijs ſepiſſime reuocat̃ ĩ dubi
uꝫ. Ibi eñi q̃ hactenꝰ cõtulerũt pecunias
ĩ cõi deſcribunt̃ ſingillatĩ. deinde cõe re-
ſpõdet eis quolibꝫ ãno ꝓ centenario qñ-
qꝫ. v. qñqꝫ minꝰ: ſꝫ capitale nũq̃ r̃ſtituit
et vocat̃ impſtita. Et ille q̃ habꝫ ĩ cõita-
te dicta mille vl' tria milia vẽdit alijs ius
ſuũ et emolumentũ oẽ qd̓ ꝑcipit queritur
an iſte ꝯctus ſit licitus. Et r̃ndet. Ex p̃di
ctis patet ꝗ ſic. quia recipit redditũ ĩ pe
cunia iã ꝯſtitutũ. Itẽ idem redditus cre
ſcit et decreſcit et poſſꝫ cõitas in totũ ab-
olere ſi vellet et nihil r̃ndere. Itẽ nõ ẽ q̃-
ſi maior redditus q̃ eẽt vniꝰ poſſeſſionis
ĩmobilis. et ſic videt̃ ꝗ licitus ſit ꝯctꝰ ta-
lis ꝑ p̃dicta iura ⁊ rões. hec ille. Idez eti
am dicit dñs Pe. d̓ ancho. in. c. vſurarũ
de vſuris li. vj. Et ſubdit. Reperio tñ in-
ter ꝯſilia Frederici cõſilio. cccxij. quedã
theologũ diſputaſſe latiſſime queſtionez
iſtã et ꝯcluſiue tenuiſſe ꝗ q̃ ad tẽpus ci-
ues coacte mutuãtes cõitati ñ ſit vſura
cẽſenda. ſi q̃tẽ ꝓ illa ſorte coacte mutua
ta aliq̃d recipiãt. Ab ipis aũt emere ta-
lẽ redditũ annuũ: vſura ẽ. Cuiꝰ rõnes et
motiua nõ refero. quia iuditio meo d̓ iu
re efficaciter nõ ꝯcludũt. nec tollũt rões
et illa q̃ ꝑ doctores ſuꝑius ſunt dicta. hec
ille. Predicta poſſũt ĩtelligi vera. niſi ci
uitas ꝯſtituat p̃dictis nouos r̃ddiꝰ. for-
te ſi antiq̃ in ſimilibꝫ vel alijs ſũt ꝯſũpti

qd̓ nõ liceret. q2 hmõi emi nõ poſſũt. ita
vt q̃ eos vẽdit ad illos obliget̃. vt notat̃
in dicto ca. ĩ ciuitate. ꝑ doc. et notat dñs
Pe. in p̃fato. c. vſuraꝝ. vbi querit an ſit
licita emptio reddituũ aliculꝰ caſtri vel
fũdi ad certũ tẽpus vel ĩcertũ: puta. ꝓ ſe
et ſuis heredibus. Et r̃ndet ſm̃ Joh. an.
inno. et Hoſti. ĩ dicto. c. ĩ ciuitate. ꝗ ſic.
nec ſapit vſurã qñ talis redditꝰ erat iam
ꝯſtitutꝰ añ ꝯctuꝫ: puta. cenſus. tributũ.
pẽſio ⁊ ſimilia. Secus ſi tpe ꝯctus naſca
tur ſiue ꝯſtituat̃. Et idez dicit in emptõe
nõis ſiue actõis. vt actio iã nata ad mil-
le poſſit emi ꝓ minori p̃tio. Patet ḡ ꝗ ꝓ
p̃dictis impſtitis noui redditꝰ ꝯſtitui nõ
poſſent. al's eſſẽt illicita. ⁊ ſimiliter forẽt
illicita et ſuꝑ nouis et ãtiquis ſi ex ipis
damnificaret̃ reſpublica q̃ equiꝑat̃ pu-
pillo. C. d̓ iure reipub. l. rẽpub. li. xj. Vñ
eius adminiſtratores nõ poſſũt eam dã-
nificare nec factũ eoꝝ ĩ damnũ reipubli
ce valet. ff. de decre. decuri. l. ambitioſa. ⁊
C. de tranſac. l. p̃ſes. Et in his caſibus pt̃
intelligi dictum tenentiuꝫ huiuſmodi ĩ-
preſtita non fore licita.

¶ Circa p̃dicta primo quero. quid ſi ali
quis nõ vult emere p̃diũ ſꝫ redditũ ex al
terius predio ꝓpter qd̓ p̃dij dñs cõſtituit
nouuꝫ redditũ forte locando alicui ꝑpe-
petua locatione ad certũ affictũ in pecu
nia vel rebus alijs ꝯſtitutuꝫ quem vẽdit
predicto. an ꝯtractus ſit licitus: Re. Qui-
dam dicũt ꝗ ſic. quia hic eſt pura emptõ
et venditio. et ſic poteſt fieri ſicut ſupra
dictũ eſt de emptione redditus iam con
ſtituti. Sed alij ꝯ. quia nõ poteſt ita fie-
ri fraus in redditu iam ꝯſtituto ſicut in
eo q̃ ꝯſtituitur de nouo. Unde dicũt ꝗ ex
hmõi ꝯtractu nõ poteſt percipi vltra q̃
datũ ſit. Inno. in. c. ĩ ciuitate. ext̃ eo. nõ
approbat nec reprobat ſed ait. Certe bene
ꝯſulendum eſt oĩbus fidelibus ꝗ ab hu-
iuſmodi ꝯtractibus abſtineãt. ſ. ꝗ de no
uo ꝓpter hoc ꝯſtitutũ redditum vl' actõꝫ
nõ emant. Et ſubdit. Illud autẽ penitus
videtur illicitũ ꝗ ipe idem qui dicit̃ em-
ptor in ſe ꝯſtituat redditum et actionem
qua ſe obliget ad plus danꝺum in pecu-
nia vel ſpecie q̃ acceperit. Aduertenduꝫ
ꝗ Innocenciꝰ vocat hic emptorem illum
qui ſcilicet in ſecundo contractu reſolu-
tiuo primi ex pacto de redimendo emit.

q̃ in p̃mo fuit venditor. vt patet p̱ domi-
nũ Anto. ď bu. ibidem de q̃ ſup̃. §. v. ĩ ad-
ditõe. Nã appellatõib⁹ emptõnũ. venditõ-
nũ. locatõnũ. et ꝯductõnuꝫ. p̃miſcue vti-
mur. ff. de ac. emp. l. veteres. et. l. ſe.
¶ Secũdo quero. quid ſiquis emit p̃diũ
cũ pacto de redimẽdo vſq; ad certũ tp̃us
vel qñcũq; p̃tiũ reddat᷑. et interĩ emptor
ip̃m locat venditori p̱ certo affictu. an ſit
licitũ: R̷e. Prima facie ꝯtractus licit⁹ vi-
det᷑. Nã licitũ ẽ vendere ac etiã emẽ cum
pacto de redimẽdo ad certũ tp̃s vel qñcũ
q;. C. de pac. inter emp. et ven. l. ij. Sꝫ ve
rũ eſt q̄ ſub iſto ꝯtractu p̃t faciliter pal
liari vſura. et iõ ex circũſtantijs p̃t p̃ſu-
mi in fraudẽ vſuraꝝ factus. Primo ſi in
loco vbi agit᷑ ꝯſueuit hmõi fraus in tali
ꝯtractu fieri. Nã p̃ſumit᷑ actũ qđ ẽ ꝯſue
tũ. ff. de edi. edic. l. q̄ ſi nolit. §. quia aſſi-
dua. et de aq̃ plu. ar. l. ſi p̃us. §. ſi recte.
Secũdo qñ etiã ſi ĩ loco nõ ſit ꝯſuetum.
tñ ip̃e ꝯhẽs ẽ vſurari⁹. q: p̃ſumit᷑ id age-
re qđ ꝯſueuit facẽ. ff. de pigno. ac. l. vl᷑ v-
niuerſoꝝ. et ext᷑. ď re. iur̃. ſemel. li. vj. Et
in ſil᷑i notat Inno. ſ. in pena apoſita ab
vſurario. in. c. ſuã. ext᷑. de pe. Et ideꝫ alij
doctores. vt patet ſup̃. vſura j. §. xxij. in
additõibus. Tertio ſi modicũ fuit p̃tium
emptõis. vel factũ fuit pactũ de redimen
do p̱ maiori p̃tio. vt ſup̃. §. iij. cũ additõi-
bus. Quarto ſi ex pacto comodũ vel ĩco
modũ rei vẽdite excepto conſtituto affi-
ctu p̱tineat ad venditorẽ eiuſdẽ rei ꝯdu-
ctorẽ. Nã hmõi ẽ ꝯ̃ naturã emptõis. cum
re empta ſtatĩ comodũ vel ĩcomodũ ad
ip̃m debeat p̱tinere emptorẽ. ff. ď pi. ⁊ co
mo. rei ven. l. illđ. Et ſic p̃t p̃ſumi ĩ frau-
dẽ factũ. p̃ſerti ſi ip̃e ꝯductor et venditor
nõ poſſit ſe qñ voluerit ab obligatõe hu
iuſmodi affict⁹ liberare cũ ĩ effectu talis
ꝯtract⁹ ſit quedaꝫ emptõ reddit⁹ de nouo
ꝯſtituti ad quẽ ip̃emet ꝯſtituens et ven-
dens obligat᷑. qđ ẽ penit⁹ illicitũ. vt patꝫ
p̱ Inno. ext᷑ eo. in ciuitate. et in. §. p̃cedẽ
ti. cũ potius attẽdi debeat reruꝫ effect⁹ q̄
vreboꝝ variatio ſiue circuit⁹ ext᷑. de cle.
nõ reſi. c. relatũ. ⁊. C. man. l. ab Anaſta
ſio. et in. c. cũ q̃d. ď re. iur̃. li. vj. maxime
cũ nõ ſit fraudib⁹ cedendũ: ſꝫ obuianduꝫ
ext᷑. de diuor. quãto. Ideẽ ſi nll᷑a adeſt vſu-
raꝝ fraus. cũ tale pactũ q̄ venditor tene
atur recõducere ꝯtinet ineq̃litatẽ ſi em-
ptõ facta ẽ p̃tio equiualẽti ip̃i rei. cum ⁊
rem habeat p̱ p̃tio. et inſup̱ hãc obliga-
tionẽ que iudicat᷑ p̱s p̃tij vltra p̃tiũ con-
ſtitutũ. ff. de ꝯ̃hen. emp. l. fũdi p̱te. Et iõ
emptor in hoc grauat venditorẽ vltra li
citũ emendo minori p̃tio dicta obligatõe
ꝯputata: et ſic ad reſtitutõeꝫ tenetur. vt
ſupra. emptio. §. ij. Item poteſt preſumi
fraus vſurarũ ſiquis p̱pria p̃dia vẽdat ad
hmõi ꝯtractus faciendos. quia nõ eſt ve
riſil᷑e q̄ intendat emere aliena qui p̱pria
nõ inutiliora vendit. cũ hec ſint ꝯtraria
⁊ nemo p̃ſumat᷑ velle ex incõtinẽti ꝯ̃ria
agere. l. nõ ad ea. ff. de con. et de mon.
¶ Tertio quero quid ſiquis vendat pe-
cuniam puta aurũ p̱ maiori pretio q̃ ſit
cõis curſus: R̷e. q̄ ſi vendens nõ poteſt p̃-
tendere aliquod licitũ intereſſe: puta la-
boris et ſũptuũ hmõi negotiatõis vel im
minens damnũ ſeu ceſſationem iuſti lu-
cri ſm extimationẽ dubij euentus illici-
te agit. cũ hoc videatur quoddam equa-
lens mutuo vſurario. ſ. ex ſimplici datõ-
ne pecunie plus aliquid accipere. Etſi ñ
eſſet vſura saltẽ omnino eſt lucrũ illicitũ
cuꝫ vendat rem maiori p̃tio q̃ valeat. et
ad reſtitutõnem obligatur licet emptori
res fuerit neceſſaria ſeu lucroſa. vt ſup̃.
emptio. §. ij. Et ex hoc p̃t diſcerni q̃liter
cambia poſſent illicite fieri: ſed aptius
et magis illicite fiũt quãdo campſor pri-
mo dat aliquã pecunie quantitatẽ vt ali
am maioris pretij recipiat ſine intereſſe
de quo dictum eſt. quia hoc caſu apte eſt
mutuũ vſurariũ cuꝫ minus dederit ⁊ pl⁹
velit accipere licet ad palliandum inter-
ponatur locus vel alius fictus ꝯtractus
vt ſup̃. vſura j. §. xxij. Et ſic duplicit᷑ cã-
bia fiunt. videlicet quia aut campſor reci
pit maiorem ſũmam et reddit minorem
de quo dictũ ẽ in p̃ncipio. §. aut p̃mo dat
minorem et poſtea recipit maioreꝫ. de q̃
nũc tactum eſt. Et ad iſtos duos modos
generales omnia p̱ticularia cãbia redu-
ci p̃nt. et diſcerni vtꝝ ſint licita. Nã illi-
citũ v᷑ q̃cq̃d p̱ cãbio accipit᷑ vl᷑ id quod
dat᷑ excepto p̃dicto legittimo ĩtereſſe. B

Vſura iiij°. De vſura-

rijs manifeſtis. Quis dicat᷑ ma-
nifeſtus: R̷e. ſm Hoſti. Uno mo-
do d᷑ manifeſtus p̱ euidentiã facti puta
quia menſam tenet pataꝫ ad vſuras. ar.

ext̄.de coba.cle.et mu.tua.et.ca.fi. Alio
mõ ſi ſit de hoc ĩ iure ꝯfeſſus vel ꝯuict⁹.
Sz ſola fama nõ ſufficit vt maĩfeſtus di
cat̄. A.ſ.q̄ ad penas poſitas ꝯtra maĩfe
ſtos vſurarios.ext̄ eo.qꝛ in oĩbꝫ.⁊ extra
eo.q̄q̄.li.vj. Itẽ vſurari⁹ dr̄ maĩfeſt⁹ p⁹
publicatõez.Et ad publicatõz faciendaz
ſufficit ꝙ vocat⁹ cõfiteat̄.vel negãs ꝑ te-
ſtes ꝯuicatur.ext̄.de coba.cle.et mu.c.
fi.et.c.tua.Sufficiũt etiã certa argumẽ
ta cũ fama:puta.quia apparẽt aliqua ĩ-
ſtrumẽta facta ĩ ꝯtractu pigratõnis ſeu
vẽditõis.ĩ q̄bus dr̄ ꝙ fruct⁹ nõ debẽt ꝯpu
tari niſi in ſortẽ.ext̄ eo.cũ in dyoceſi.Et
q̄uis nullus appareat accuſatoꝛ ſuꝑ hoc
tñ ꝓcedet eps ex offitio ſuo q̇ pt̄ cõpelle-
re vſurariũ ad reſtitutõz faciendam ſm
eundẽ Hoſti.et in ſũ.li.ij.tit.vj.q.xlviij.
Et etiã dñs Antho.de bu.dicit in.c.q̇a ĩ
oĩbꝫ.ext̄ eo.ꝙ maĩfeſti vſurarij dicũt̄ no
toꝛij.vel ꝯ q̄s ẽ fama cũ aliq̄bus indicijs
et poſtea ſũt publicati ꝑ dictũ.c.cũ ĩ dio
ceſi.Et ibi etiã videt̄ hoc ſẽtire glo.licet
maĩfeſtũ ꝓꝓrie dicat̄ qḋ certũ ẽ ⁊ pbari pt̄
etiã ſi nõ ſit notoꝛiũ:ſz interdũ ponit̄ ꝓ
notoꝛio.ij.q.j.maĩfeſta.Et ibi ḋ hoc glo.
magiſtra. B

¶ Que pena publicoꝝ vſurarioꝝ:R̃e.ſm
Ray̆.Ipo.iure ſt̄ excõicati.ñ dico ſipli-
citer ſz q̄tũ ad tria.videlz ꝙ nõ debẽt re-
cipi ad cõionez altaris.nec debẽt recipi
eoꝝ oblatões.nec debẽt recipi ad eccleſi-
aſticã ſepulturã ſi in hoc peccato deceſſe-
rint.ext̄ eo.quia in omnibus.

¶ Quid ſi ſacerdos recipiat oblatõz ma
nifeſti vſurarij:R̃e.Reddere cõpellit̄.ext̄
eo.qꝛ ĩ oĩbꝫ. Et ſm Hoſti.dari debet ep̄o
vt ſm ei⁹ ꝓuidentiaz reſtituat̄ illi a quo
vſura extoꝛta ẽ:ſi ĩuenit̄.alioq̄n paupi-
bus.ar.xx.q.iij.ꝯſtituit. A. Parũ facit
hoc ca.ſz de hoc latius dictũ ẽ ſuꝑ.reſti-
tutõ j.§.j. B. Et debet ſacerdos mané ſu-
ſpẽſus ab executõe offitij donec ſatiſfaci-
at arbitrio ep̄i.Eandẽ penã ĩcurrit qui
eos tradit eccleſiaſtice ſepulture. in di-
cto.c.qꝛ ĩ oĩbus:ſ hodie ſepeliẽtes ſũt ex-
cõicati ip̄o facto.vt in cle.eos.ext̄.ḋ ſe-
pulturis.

¶ Que pena ꝯcedentiũ domos vſurarijs
alienigẽis:R̃e. Nec collegiũ nec alia vni-
uerſitas aut ſingularis ꝑſona dꝫ ꝑmit-
tere ꝙ vſurarij alienigene.ſ.nõ.oꝛiũdi ḋ
terris ip̄oꝝ publice vſuraz exercẽtes vel
exercé volẽtes hẽant domos conductas
ſeu aliteꝛ habitẽt ĩ terris ſuis:ſz oẽs ĩfra
tres mẽſes expellẽdi ſũt de ip̄is t̃ris. Itẽ
nemo debet eis locare vel alio titulo cõ-
cedé aliquã domũ ad fen⁹ exercendũ.al's
ſi ſũt patriarche.archiep̄i.vel ep̄i:ĩcur-
rũt ip̄o facto ſuſpenſionẽ. Si aũt ſũt mi
noꝛes clerici ſingulares ĩcurrũt excõica
tõez. Si ẽ collegiũ vel vniuerſitas:ĩcur-
rũt interdictũ.Etſi talẽ ſñiam ꝑ menſez
ſuſtinuerit. A.ſ.aĩo indurato.vt in.c.j.
de quo infra. B.extũc terre ip̄oꝝ ſũt in-
terdicte.q̄diu vſurarij ibi morãt̄. Si vo
ſũt lay̆ci:debẽt ꝑ oꝛdinarios eccleſiaſti-
ca cẽſura ꝯpelli.extra eo.c.j.li.vj. A. Et
ibi notat dñs Pe.de ancho.ꝙ hoc ĩtelli-
git̄ de vniuerſitate ſeu collegio tã eccleſi
aſtico q̄ ſeculari ſm Wil'.et Archi.licet
aliq̇ ĩtelligãt ſolũ de eccl'iaſtico.Et addit
Nõ ob.ꝙ ſm iſtũ intellectuz totus oꝛbis
eſſet interdictus.quia eſt fatendũ ita eẽ
vbi iſta attẽptant̄. Et licet iſtud ſit rigo
roſũ nõ min⁹ durũ ẽ ꝙ ep̄i et p̄lati et mi-
noꝛes clerici ſint ſuſpenſi et excõicati.vt
dicit textus. Sz ꝯ iſta inq̇t remediũ ẽ.ꝙ
p̄lati hãc ꝯſtitutõz frequẽter faciãt pu-
blicari ſicut eis p̄cipit̄ ĩ.c.j.de loca.et de
accu.ſicut olĩ. Et qꝛ nec illa nec alia eis
ĩcũbentia ꝑagũt:pt̄ eis obici id qḋ no-
tat̄ de re.eccle.nõ alie.c.fi.in his v̇ſibus
videlz. Ep̄i muti ſciũt iure ſuo male vti.
Cũ ſint coꝛnuti nõ audẽt coꝛnibꝫ vti.hec
ille. Itẽ pena hui⁹.c.obtinz ꝯ oẽs vſura-
rios tã iudeos q̄ xp̄ianos.cũ ĩdiſtĩcte lo
q̄tur.ſicut et cle.ex graui.ext̄ eo.q̄ ꝯp̄hẽ
dit etiã iudeos.vt patet ibi ꝑ glo.ſuꝑ.ḋ.
cenſura. Ibi etiã idẽ tené dicitur Paul⁹
de eleazarijs.et dñs dominicus de ſancto
Geminiano in.c.vſuraꝝ.ext̄ eo.li.vj.et
dñs Lauren.de Foꝛen.ĩ ſuo tractatu de
vſuris.q.cxlvj.et Bal.in quodam ꝯſilio
quod incipit. Inter iudeos.vbi dr̄ ꝙ cle-
ricus iudeo locans domum ad publice fe
nerandum ip̄o facto eſt excõmunicatus
per dictum capitulum.j. Et ſubdit ꝙ di-
citur quis locare iudeo ad fenerandum
ſi ſciebat ꝙ talis conſueuerat publice fe-
nerari. Nam ex qualitate perſone pꝛeſu-
mit̄ ꝙ ad hoc fecerit.vt.C.familie.herc.
l.ſi filius.et.ff.de pigno.ac.l.vel vniuer
ſoꝛum. Et pꝛeſumitur animus ex effectu

C. de iniurijs. l. ſi nõ cõuitij. Immo ſi lo-
cator a principio hoc neſciuit. ſtatim ꝙ
ſciuit iudeum publice fenerari debet euꝫ
ꝺ domo expellere. al's ad hoc ꝯſentire vi
det̃. lxxxiij. diſ. error. cũ ſi'lib;. hec ille. H

¶ Quõ vſurarij maĩfeſti poſſũt r̃cipi ad
ꝯfeſſionem vel ad ſepulturã? R̃ṅ. Nõ ſuffi
cit ꝙ in vltima volũtate mandẽt de vſu-
ris ſatiſfieri ſed oportet ꝙ vel de ipis ſit
ſatiſfactum ꝓut eoꝝ facultates patiunt̃.
vel ſaltẽ ꝙ illis q̃bus faciẽda eſt reſtitutõ
ſi p̃ſto ſint aut alijs q̃ illis poſſũt acq̃rẽ.
vel illis abſentib; ordinario loci vel vi-
ces eius gerẽti. aut rectori ꝓchie ipius
vſurarij. corã aliq̃bus fide dignis idonee
de reſtitutõe ſit cautũ ſiue ꝓuiſum ita. ſ.
ꝙ ſi quãtitas ſit maĩfeſta illa exprimat̃.
alioq̃n eſt moderãda arbitrio recipiẽtis
eã. Ipe tñ ſi ſciẽt moderet̃ minorẽ tenet̃
ad reſtitutõem reſidui. Nullus intereſſe
debet teſtamẽtis maĩfeſtoꝝ vſurarioꝝ
vel eos ad ꝯfeſſionem admittere vl' ipos
abſoluere niſi fecerint ſatiſfactioneꝫ. vt
dictũ ẽ. Teſtamẽta ꝗ̃ eoꝝ ipo iure ſũt ir
rita. A. niſi p̃dicta fecerint. vt i. c. quod
ſeq̃tur. H. extra eo. c. q̃q̃. li. vj. A. Et ibi
addit̃. Omnes autẽ religioſos et alios q̃
manifeſtos vſurarios ꝯ̃ p̃ſentis ſanctõis
formã ab eccleſiaſticã auſi fuerĩt admit
tere ſepulturã pene in lateranẽſi ꝯcilio ꝯ̃
vſurarios ꝓmulgate ſtatuim⁹ ſubiacẽ. H

Vſura quinto. ſcꝫ de
ſeruiẽtib; ꝓcuratorib;. fautorib;.
et familia vſurarioꝝ. Querit̃ er
go quid de ſeruiẽtib; vſurarioꝝ q̃ nihil
habent preter vſuras? R̃ṅ. ſm Wil'. Credo
ꝙ poſſint licite accipe ab vſurarijs mer
cedem ſuã ſi ſeruiũt vtiliter ĩ licitis ⁊ ho
neſtis aut neceſſarijs. Nam vtilitas quã
ꝯſequũt̃ vſurarij ex ope ſeruientiũ ꝯpen
ſatur cũ mercede quã dant ſeruientibus
illis. nec poſſũt dici paupiores ꝓpter mer
cedẽ datam. cum loco mercedis habue-
rint cõmodum opaꝝ. Si aũt ſeruierint
in illicitis non credo ꝙ debeant recipere
mercedem de hmõi. Idem ꝺ cultorib; ⁊ a-
lijs eoꝝ mercẽnarijs. A. De hoc plenius
eſt dictum ſupra. reſtitutõ j. §. xiij. in ad-
ditõne. H

¶ Quid de eo qui ꝯſuluit alicui vt fene-
ret̃ vl' qui mutuat gratis feneratori vt fe
neretur. vel q̃ ꝯ̃hit ſocietatẽ cũ aliq̃ ad fe
nus exercendũ. vel qui mutuat vſurario
vt feneretur et iſte ꝑticipet lucꝝ. nunq̃d
omnes tales tenent̃ ĩ ſolidũ? R̃ṅ. ſm Wil'
Quidaꝫ dicũt ꝙ q̃ inducũt illos ad fene
randũ qui al's nõ erãt feneraturi: tenen-
tur in ſolidũ. Si ṽo al's eſſent feneratu-
ri: nõ tenent̃ niſi q̃tũ ad eos ꝑuenit. Et
ſubdit. Ego credo ſine p̃iuditio ꝙ in neu
tro caſu taliter inducentes teneant̃ niſi
q̃tum ad eos ꝑuenit. Et q̃tũ ad hoc ꝯdi
tio eoꝝ eſt melior q̃ eoꝝ q̃ p̃ſtant fauo-
rem in rapina vel in furto. quia ipi tenẽ
tur etiã ſi nihil ꝑuenit ad eos. et hoc iõ.
quia rapina vel furtũ fit ſimpliciter ꝯt̃
voluntatẽ dñi: ſed vſura ꝑuenit ad credi
torem de volũtate dñi. Nec inuenio iura
dare actõeꝫ debitori ꝯ̃ hmõi inductores
ſeu fautores ad repetendum ab eis illas
vſuras quas ipi debitores ſoluerũt illis
inductis. ſicut dãt actionẽ ꝯ̃ illos quoꝝ
ope vel ꝯſilio fiunt furta vel rapine licꝫ
nihil ad eos ꝑueniat. A. Idẽ in ſũ. li. ij. ti
vij. q. lxj. H. Prima aũt opinio tutior ẽ
ſaltem qñ p̃ncipales nõ eſſent ſoluendo.
Omnes eñ tales ĩdubitanter ſũt ꝑticipes
culpe. A. Nõ tñ ꝓpterea tenet̃ ad r̃ſtitutõeꝫ
p̃ncipaliter vel in ſolidũ niſi inq̃tũ fue-
rĩt cauſa dãni. ita ꝙ ſine eis datũ nõ fu-
iſſet. vt ſupra. r̃ſtitutõ iij. §. j. Damnũ at̃
dat̃ nõ ĩ mutuo pecunie ſꝫ ĩ vſuraꝝ exa-
ctõe. iõ ꝑticipãs in ſolo mutuo tenet̃ ad
ſolũ peccatũ et nõ ad reſtitutõeꝫ: niſi ex
vſura accepti. Participãs ṽo ĩ actõe vt
in inueniẽdo cautas fictões vel al's: bene
tenentur ad reſtitutõeꝫ. Et ĩ hoc caſu ĩ-
telligatur ſecunda opinio. H

¶ Quid ꝺ eo q̃ accipit vſuras noĩe alie-
no. vt tutor. curator. vel ꝓcurator? R̃ṅ. ſm
Ray. Sicut ꝓhibet̃ aliq̃s accipere vſu-
ras noĩe ſuo ita et alieno. diſt. xlvj. ſicut
non ſuo. Et ſi accepit alieno noĩe: tenet̃
ad reſtitutõem ſi ille cuius noĩe accepit
nõ eſt ſoluẽdo vel nõ vult reſtituere. Nã
faciẽtes et ꝯſentientes pari pena puniũ
tur. ij. q. j. votum. in fi. Sed ſm ꝙ addit
Hoſti. A. qui etiaꝫ in ſupradictis cõcor-
dat cũ Ray. eo. ti. in ſuꝫ. q. lxiij. H. ille ĩ
cuius vtilitatem verſum eſt. primo ⁊ p̃n
cipaliter tenet̃: alius in ſubſidium. ff. de
eo ꝑ quẽ fac. erit. l. ex hoc edicto. Et hec
indubitanter vera ſũt de tutore curatore

et pcuratore.eo q̄ pſtāt auctoritatē talibꝫ
Secus de eo q̄ nudū pbet miſteriū. vt di
cet̄ in.§.ſe. Itē ſciendū q̄ ſi ille ſoluit cu
ius noīe accepte ſūt vſure: ceteri liberā⸗
tur. A. Exceptis illis q̄ ex vſuris aliq̄d
habuerīt. vt ſup̄. reſtitutō iij. §. iij. Et idē
qd̄ ī hoc. §. notat̄ in dicta. q. lxij. B

¶ Quid de illis famulis q̄ de mādato do⸗
minoꝝ dāt pecuniā ad vſurā debitoribꝫ ꝛ
ſuſcipiūt poſtea ab eis? Re. ſm Wil. Si
nihil ad eos puenit: nō credo q̄ teneant̄
pſertim ſi illi dn̄i al's et p ſeipos exercēt
vſuras. vel p alios exercēt ſi nō p iſtos.
A. Itē in ſū. eo. ti. q. lxiij. Qd̄ intelligen⸗
dū ē niſi iſti famuli coopent̄ ad exactōez
Nā tūc tenent̄ ad reſtitutōz put dictuz ē
in. §. pcedēti. ꝓpter eandē rōez. ſ. damnifi
catōnis. extra. de iniur̄. c. fi. B

¶ Quid de eo qui gerendo negotium ali
enū ſine illius mādato feneraꝫ ad opus
eius? Re. ſm Wil. Tenet̄ ad reſtituendū
vſuras licet ad eum nihil puenerit. Fuit
eñ actor et miniſter ꝯtractus vſurarij.
A. Idem in ſū. eo. ti. q. lxiiij. vbi notatur
qd̄ dicit̄. in. §. ſe. Et vtrunqꝫ intellige ſm
diſtinctionem. de qua ſupra. ī. §. ij. B

¶ Quid de illo qui cum vellem mutuare
gratis induxit me vt darē ſub vſuris? Re
ſm Wil. Tenet̄ ſicut ꝛ ille qui in pceden⸗
ti. §. dictus eſt. quia indebite impediuit
vtilitatē proximi et ei damnū adduxit.

¶ Quid de notarijs q̄ ſup vſuris ſcienter
ꝯficiūt inſtrumēta? Re. ſm Hoſtiē. pluri
ſūt. quia qñ creantur ſolēt iurare q̄ ta⸗
lia nō faciēt. ſic ꝛ p ꝯſequēs ſūt infames
nec decetero pn̄t teſtificari nec inſtrum̄
ta ꝯficere. ext̄. de teſta. licet ex quadā. §.
j. ad finē. A. Itē ī ſū. eo. ti. q. xlv. B. Si
tñ ob hoc recipiūt pecuniā: nō tenentur
reſtituere. qꝛ recipiūt eā p ope ſuo q̄uis
illicito. de quo vide ſup̄. reſtitutō j. §. pl't
A. Et ibi de hoc latius in addit̄. Vbi eti⸗
az pt̄ patē q̄ tenent̄ notarij ad reſtituti⸗
onē qñ recipiūt ab accipiēte mutuū cuz
ille nō turpiter dederit. et ſimiliter quā⸗
do ex eoꝝ cautel' ſeu inſtrumentis ſecuta
foret exactio q̄ al's nō fuiſſꝫ ſecuta. vt ſu
pra. reſtitutō iij. §. j. Et idē foret ī teſtibꝫ
ꝓpter eandē rōem. B

¶ Quid de platis q̄ ſubſcribūt ꝛ ſigillāt
ſcedulas vſurarias? Re. ſm Hoſti. Si pla
tus ñ legit tenorē vel etiā ſi legit et vſu⸗
ra nō apparebat. qꝛ forte ibi poſita ē ma⸗
ior q̄titas q̄ ſit mutuata. et ip̄e platus ñ
diligēter ꝯſiderat fatue facit: ſꝫ tñ ſm ve
ritatē nō ꝯſentit. Si vō legit et vitatē p⸗
cipit pticeps eſt peccati et nō cōmodi v⸗
ſurarū. Naz ſubſcriptio in multis appro⸗
bationem inducit. ext̄. de ſen. et re iudi.
cū inter vos. Itē Goff. A. Itē etiam in
ſū. eo. ti. q. xlvj. Et hoc caū idez videt̄ di⸗
cendū d̄ iſtis platis quo ad reſtitutōz qd̄
et de notorijs in precedenti. §. dictum eſt
ꝓpter eandem rationem. B

¶ Quid de vxore et familia vſurarij? Re.
Dic vt ſupra. reſtitutō v. §. ij. A. Melius
de hoc ſup̄. reſtitutō j. §. xiij. ī additōe. B

Vſura ſexto. ſ. de reſti

tutōe vſuraꝝ. Et pmo queritur.
Vtrū ſi nō fuerit intētio credito
ris aliq̄d recipe ſꝫ poſtea debitor aliquid
dat: teneat̄ creditor ad reſtitutōz? Re. ſm
Wil. Si pbabiliter credit q̄ ex dilectōne
ſola gratis ei dederit nō tenet̄. Si vō cre
dit vel pbabiliter extimat q̄ ꝓpter mutu⸗
uz acceptū vel vlteri' retinendū dederit:
tenet̄. A. ſ. inq̄tum ē fact' locupletior de
ꝯſūptis bona fide. ff. de peti. here. l. vtrū.
In bona aūt fide nō ē q̄ credit vel pbabi
liter dubitat q̄ nō ꝓpter merā dilectōz: ſꝫ
ꝓpter pdictas cauſas ei dederit ſm eun.
wil. et in ſum. li. ij. ti. vij. q. viij. B

¶ Pone q̄ debitor nō gratis vſuras ſol⸗
uit poſtea ad man' hmōi debitoris vene⸗
rūt aliqua d̄ bonis creditoris. nūquid pt̄
de eis ſatiſfacere ſibi p vſura quā ei ſoluit
A. Wil. tenet q̄ ſic. vt in dicta. q. viij. B
De hoc caſu dic vt ſupra. bellum j. §. iiij.
A. cōiuncta addit̄. B

¶ Quid ſi creditor gratis quidē mutuaſ
ſet: ſꝫ tamē īducitur ad mutuandū quia
habet ſpē recipere vltra ſortem nō ex di⸗
lectione: ſꝫ ꝓpter mutuū. nūquid tenetur
Re. ſm. wil. Dic. qꝛ ſola ſpes facit vſura⸗
riū. vt dictuz ē ſup̄. vſura j. §. ij. et. iij. A.
Dic clarius. q̄ ſi ſpes cōmodi fuit pnci⸗
palis cā mutui vſura cōmittitur. Secus
ſi ſcd̄aria. vt ſupra. vſura j. §. j. ꝛ ibi lati'
in additōne. Et licet vſurari' mētalis te⸗
neatur ad reſtitutionem. ext̄. eo. ꝯſuluit
nō tñ ſic tenet̄ ſymoniac' ſolū mentalis.
ext̄. d̄ ſymo. c. fi. et ē rō. qꝛ ī ſimōia ē tur
pitudo vtriuſqꝫ ptis. et ex ſolo iure hūa⸗
no pecuīa ſymōiace accepta r̄ſtituēda ē

nō illi qui turpiter dedit ſed eccleſie. Un̄
nec Heliſeus giezi p̄cepit reſtituere pecu
nia quā accepit a Naaman. Et iō papa ī
hoc caſu pōt ſtatuere qđ vult. Poſſet eti-
am diſpēſare q̄ nō ſolū in mētali ſymoīa
ſꝫ etiaꝫ in expſſa p pactū poſſet retineri
qđ eſſꝫ ſymoniace acquiſitū. Sed ī vſura
n̄ eſt turpitudo dātis. ⁊ iō iure dīno ⁊ na-
turali equitate faciēda eſt reſtitutō. Nec
etiam poſſet in hoc caſu papa diſpēſare.
ſm Wil. vt in ſū. eo. ti. q. ix. Et qđ dictuꝫ ē
in vſura obtinet ꝓpter eandē rōnem etiaꝫ
in acquiſito p ſymoniaꝫ qn̄ ſolum ex pte
recipientis adeſt turpitudo. extra. de ſy-
mo. c. dilectus primo. B.

¶ Qualiter vſurari⁹ ꝯpellitur reſtituere?
R. ſm Ray. Si ē public⁹ ꝯpellit̄ p diuer
ſas penas iuris q̄s habes ſup̄. vſura iiij.
p totuꝫ. Iteꝫ omnis vſurari⁹ pōt cogi ad
reſtituenduꝫ p excoīcatōnē. extra eo. qm̄
nō ſolū. Iteꝫ tertio mō ꝯpellit̄. qꝛ ſi vſu-
rari⁹ repetat ab aliquo vſuras r̄pellitur
p exceptōneꝫ donec et ip̄e reſtituerit vſu-
ras vel fecerit poſſe ſuū. ext̄ eo. quia fru
ſtra. Et eiſdē modis ꝯpelluntur heredes.
ext̄ eo. tua. ⁊ c. michael. A. Et ibi patꝫ q̄
hoc obtinet etiā q̄ ad diſpoſitōnē dicti. c.
quia fruſtra. ſcꝫ vt repellat̄ a reſtōe vſu-
raꝝ vt dictū eſt. ꝓpter vſuras extortas ab
eo cuius ē heres. B. Con. Hoſti. et Goff.
A. Idem in ſū. eo. ti. q. xlvij. Et ibi addit̄
ſm eoſdeꝫ. q̄ hec ꝯpulſio fiet omni appel
latōne remota. Sꝫ forte hoc pōt intelli-
gi q̄ ad notorios vſurarios. cū ī notorijs
nō req̄rat̄ ordo iuris. ij. q. j. maīfeſta. B.

¶ Quid ſi q̄s r̄petat vſuras ⁊ excipiat̄ ꝯ
eū q̄ ip̄e n̄ reſtituit vſuras q̄s extorſit. et
ille rn̄det ſe eē patū reſtituē ſi ſit q̄ petat
quō ꝓcedꝫ iudex eccl'iaſtic⁹? R. ſm Goff.
Faciet p̄conizari q̄ q̄cūqꝫ ſoluit tlī vſas
veiat ⁊ oñdat ⁊ ſatiſfaciet ei. et ſi n̄ veiet
aliq̄s ꝓcedꝫ p̄or petitō. ſi veiant ⁊ ꝓbēt ſi
et eis r̄ſtō. Nec ſufficit ī hoc cāu dari pi-
gnora vl' cautōes. ext̄. đ ſē. ⁊ re iu. cū ali-
q̄bꝫ. ff. đ pig. ac. l. q̄ ſi n̄ ſoluē. Et ītellige
niſi mag̃ cā forſan intueiat. vt dic Hoſt.
⁊ Inno. ſup. c. qꝛ fruſtra. ext̄. eo. A. Idē ī
ſū. eo. ti. q. xlix. B. Qꝛ ſi is a q̄ accepat v-
ſuras n̄ ſit ſupſtes. nec ei⁹ heres. mādabit
iudex paupibꝫ erogari. ext̄ eo. cuꝫ tu. Et
p⁹ q̄ hoc factū fueit petitō ꝓcedꝫ. al' n̄. Et
idē dicēdū ſi viuat ſed neſcit̄ vbi ſit vel ſi

ſcitur ⁊ ab eū mitti nō pōt. tūc ſil'r detur
paupibꝫ. ext̄. de iudeis. cum ſit. niſi ſperet̄
de ipſi⁹ aduentu. tūc em̄ pecuīa ꝯſignabi-
tur ⁊ deponet̄. A. De hoc lati⁹ dictū ē ſu
pra. reſtō vj. in p̄ncipio. in addit. đ. q̄ ab
ſcđm. cū ſequētibꝫ. B. Et ꝓcedet p̄or peti-
tō. Et hec ſūt ītelligēda ſm Hoſti. đ vſu-
rario notorio. A. Idē in ſū. eo. tit. q. l. Et
dicetur notorius ſi de hoc in iudicio fue-
rit ꝯuict⁹. vt ſup̄. vſura iiij. ī p̄ncipio. B.

¶ Quō coget̄ r̄ſtituē cl'icus ſi fueit forte
vſari⁹ vl' heres vſurarij? R. ſm Ray. Si
nō vult ſatiſfacē dꝫ ſuſpēdi ab officiō. A.
⁊ bn̄ficiō. vt. c. p̄terea. ext̄ eo. B. ⁊ ſi n̄ emē
det̄ dꝫ deponi. ext̄ eo. p̄terea. diſ. xlvij. ep̄s
⁊. c. ſi q̄s cl'icoꝝ. ⁊ poſtea ſi ē incorrigibi-
lis. cogēd⁹ ē p potētiā laicalē. ext̄. đ iudi.
cū n̄ ab hoīe. A. Et ibi pꝫ q̄ p⁹ depoſitōꝫ
prius dꝫ puiri excoīcatōe minori. p⁹ mo-
dum anathate. exinde tradi p̄tati ſcl'ari
B. diſ. xvij. nō licuit. Nec dꝫ reſtituere de
rebꝫ eccl'ie. A. niſi q̄tenus de pecuīa illa
expēdiderit ī vtilitatē eccl'ie ſm eū. Raij.
⁊ in ſū. eo. ti. q. lj. B. ſꝫ de ſuis ſi hꝫ. ſꝫ ſi n̄
hꝫ. tūc ſm Wil. đ fructibꝫ q̄s l'rime ꝑcipit
poteſt ſe liberare. Facit. extra. de fideiuſ.
ca. ij. A. Idem in dicta. q. lj. B.

¶ Quid ſi debitor iurauit ſoluere vſuras?
Rō. ſm Ray. Poteſt denunciare eccleſie
monitōne p̄miſſa vt ꝯpellat illum ad re-
laxandū iuramentū vl' ſi vult: ſoluat vt
ſatiſfaciat deo de iuramento. ⁊ poſtea po
terit repetere. extra. de iureiur. ex admi-
niſtratōnis. ⁊. c. debitores. Qꝛ ſi iurauit n̄
repetere. dico q̄ nō repetet directe ꝓpt̄ iu-
ramētū. ſꝫ indirecte bn̄ repetꝫ. ſ. denūtiā-
do eccl'ie crimē illi⁹ vt ſic ad ſatiſfaciēdū
ꝯpellat eū. Si vō iurauit q̄ n̄ denūciaret
n̄ tenet iuramētū cū ſit illicitū. vtpote ꝯ
ꝓximi ſalutē. Un̄ hoc n̄ obſtāte pōt denū
ciare. ext̄ eo. tuas. ⁊ đ iureiur. quēadmo-
dū. A. Et ibi pꝫ q̄ hoc verꝫ ē inq̄tū ītēda
tur ad ſalutē ꝓxi. Si vō p̄ncipalit̄ q̄s in-
tēderet ad reſtōꝫ vſuraꝝ ſibi faciēdā n̄ vr̄
excuſari a piurio. qꝛ ſiue p actōꝫ ſiue per
denūciatōꝫ in effectu repetitō ē ⁊ effect⁹
attēdi dꝫ poti⁹ q̄ vba vel circuit⁹. C. man
dati. l. ab anaſtaſio. B. Cō. Goff. ⁊ Hoſti.
addēs q̄ ſi etiā iurauit đbitor n̄ r̄petē nec
r̄cipe vſuras nihilomin⁹ dꝫ cogi ad r̄ſtōꝫ
⁊ erit pecuīa pauperibꝫ eroganda. A. qꝛ
hoc cāu hēt̄ ac ſi p̄ncipales n̄ inuenirēt̄.

ideo ſuccedūt paupes.extra eo.cuȝ tu. et
ne vſurariꝰ ꝯmodū ex ſua fraude reportꝫ
extra eo.tuas. Et idem etiā qd̕ in hoc.§.
nota.in ſum.eo.ti.q.liiij. Predictis etiaȝ
con.glo.in.c.j.⁊.c.debitores.extra.de iu-
reiur. B.

¶ Quid ſi de duobꝯ heredibꝯ vſurarij alt̃
factus ē nō ſoluēdo? R̃e.ſm Hoſti. Tunc
aliꝰ tenet̃ in ſolidum.ſ. vſqȝ ad quantita-
tem q̄ de hereditate ad euȝ ꝑuenit. Nam
oīs res hēditarie obligate ſūt.extra eo.
cū tua.§.fi. A. Hoſti. nō vr̃ hoc firmiter
tenē.ſed dic q̄ opīo hec ī ꝯſpectu mltoꝝ
fauorabilis ē q̄tū ad aīas ac ſatis eq̄ ⁊ ab
oībꝯ approbata id̕ nō audeo ꝯdicē. Cōſi-
derata tn̄ ſubtilitate iuris aliud vr̃. niſi
q̄ ad hēdē q̄ nō feciſſet inuētariū. vel niſi
q̄ ad hēdeȝ ⁊ quēcūqȝ aliū r̄ſpectu reꝝ ex
vſura ſeu ex pecuīa fenebri acq̄ſitaꝝ que
ad eos titulo lucratiuo ꝑuenerūt. vt te-
neant̃ ad reſtōeȝ ſi vſurariꝰ ſiue eiꝰ hēdi-
tas efficit̃ nō ſoluēdo. vt ī ſū.eo.ti.q.liiij
Sȝ glo.in.c.tua nos. ſentit ideȝ qd̕ dr̃ in
iſto.§.quā glo.mlti doc.canoīſte ſequūt̃
vt notat ibi do. An.d̕ bu. Sȝ vt ipe dicit
hoc ñ vr̃ veꝝ q̄ oīa bona hereditaria ſint
obligata ꝑ reſtōe vſuraꝝ.de q̄ latiꝰ dictū
ē ſup̄. vſura j.§.xiij.in addi. Nā cū obli-
gatō hēditaria diuidat̃ int̃ hēdes ꝑ hēdi-
tarijs portōibꝯ niſi ſup rebꝯ obligatis.C.
de ac.here.l.ꝑ hēditarijs.nō vr̃ rōnabile
q̄ vnꝰ heres portet pōdus alteriꝰ ſup rebꝯ
nō obligatis.vt et ſentit dn̄s An. de bu.
licet multi videāt̃ ſimplicit̃ tenē q̄ ſi vnꝰ
hēdū efficiat̃ ñ ſoluēdo alt̃ ad reſtōȝ vſu-
raꝝ in ſolid̕ teneat̃.q̄ꝝ dictum pōt veri-
ficari vt tactū ē q̄ ad bona ex vſura acq̄-
ſita.ne ex dolo alteriꝰ q̄s ꝯſeq̄tur comodū
cū iactura tētij.ff.d̕ eo ꝑ quē fac.erit.l.fi.
⁊ poſitū ē ī dcō.§.xiij.in additōne. B.

¶ Pone q̄ vſurariꝰ emit equū vel p̄diuȝ
de pecuīa vſuraria et donat hmōi alteri.
poſtea efficit̃ ñ ſoluēdo. q̄rit̃ vtꝝ debitor
q̄ ſoluit vſuras poſſit petē rē illā a poſſeſ-
ſore ⁊ ille teneat̃ reſtituē? R̃e.ſm Raẏ. et
ille pōt petē ⁊ iſte tenet̃ reſtituē. ext̃ eo.
cū tu. Succedit eniȝ hic res loco p̄cij ſic
ecōuerſo p̄ciū loco rei.ff.d̕ peti.hē.l.ſi rē
Et hoc veꝝ ē ſm Wil. q̄n talē reȝ hūit ex
lucratiua cā. Secꝰ ſi emiſſet vel alia cā ñ
lucratiua ⁊ bona fide hūiſſꝫ. Cū hoc con.
Goff.⁊ Hoſti. Et addit Goff. q̄ ſi res illa
ex cā lucratiua ꝑueīat poſteā ad aliū ex
ſilr̃ cā et iſte vltimꝰ fuit ille q̄ potuit petē
vſuras.liberatꝰ eſt ille cui res p̄mo data
fuerit vt ꝯ eū agi ñ poſſit.ff.d̕ ac.⁊ ob.l.
oēs d̕bitoēs. Idē Hoſti. A. Idē ī ſū.eo.ti.
q.lv. Et d̕ hoc latiꝰ ſup̄. vſura j.§.xiij.ī ad
dit.vt tactū ē ſup̄.ī.§.p̄cedenti. B.

¶ Quid de regibꝯ ⁊ p̄ncipibꝯ q̄ cū poſſint
ñ ꝯpellūt ad r̄ſtituēdū vſ̄as? R̃e.ſm Wil.
Dico q̄ tenent̃ etiaȝ ſi nihil ad eos ꝑue-
nit. A. Idem in ſum.eo.tit.q.lviij. Et de
hoc latius ſup̄.reſtitutō vij.§.xj. B.

¶ Vtꝝ vſurariꝰ teneat̃ r̄ſtituē q̄cq̄d d̕ pe
cuīa vſuraria luc̄tus ſit? R̃e.ſm Raẏ. Si
vſurariꝰ ex pecuīa vſuraria negociatꝰ ſit
⁊ luc̄tus vl̕ emit inde p̄diuȝ ⁊ fructꝰ ꝑce-
pit nō tenet̃ hoc reſtituē. Cō.Vl.⁊ Tho.
ſcda ſcde.q.lxxviij.eo q̄ tale lucꝝ nō eſt
fructꝰ pecuīe ſed hūane induſtrie.et poſ-
ſeſſio ēpta de tali pecuīa ē res emētis et
nō eiꝰ a q̄ accepta fuit vſura lȝ ei ſit obli
gata. A. d̕ hoc dictū ē ſup̄. vſ̄a j.§.xiij.ī
additōe. B. Sed ſm q̄ pōit Wil.ſi hūit de
vſura terraȝ vel pecꝰ tūc q̄cq̄d de fructibꝯ
illius ꝑcepit: tenet̃ reſtituere.q2 ex re al-
teriꝰ habuit. B. Predictis ⁊ his q̄ dicunt̃
in ſe.§.con.Vl.⁊ Tho.vt in ſū.eo.tit.q.
lv.vbi ſm Wil.addit̃. Idē etiā credo de lu
cro hīto de re furtiua vl̕ rapta ſi ex eo p̄-
dia vel redditꝰ emāt̃. Et cō.p̄dictis Tho.
⁊ Vl.vt ibi. Et de ſup̄dictis fructibꝯ ⁊ in-
tereſſe latius ſup̄.reſtitutio j.§.iiij.ī ad-
ditōnibus. B.

¶ Vtꝝ vſurariꝰ teneat̃ debitori ad dāna
R̃e.ſm Raẏ. Tenet̃ ad oīa dāna q̄ ille ꝑ-
pt̃ ſolutōeȝ vſure paſſꝰ ē. vt ſi domuȝ ſuā
ꝑpt̃ hoc viliꝰ vēdidit. ⁊ ſi aliā ꝯduxit.aut
ſi ꝑpt̃ hoc ab alio ſub vſura queſiuit.

¶ Cui r̄ſtituēda ſit vſura? R̃e. ſm Hoſti.
genēalit̃ reddi dȝ ei a q̄ q̄s extorſit vl̕ eiꝰ
hēdi.et ſi nō īueniat̃ ē paupibꝯ erogāda
extra eo.cū tu. Qȝ ſi abſens ē eo q̄ vſura-
riꝰ trāſtulit ſe ad aliū locū.tenet̃ ei mittē
ſuis ꝓprijs ſūptibꝯ. Qȝ ſi ille q̄ hēbat recipe
ab vſurario vel heres eiꝰ trāſtulit ſe alio.
tunc mittet ei ſumptibus illiꝰ cui mittit.
niſi expenſe excederent totam ſūmā.tunc
enim debet pauperibus erogari. ij.q.vj.
āteriorū. extra. de iudeis.cum ſit.niſi q̄
ſi de ꝓxīo eiꝰ aduētꝰ ſperat̃. tūc fiet vt di-
ctū ē ſup̄.§.v.C.d̕ vſu.acceptā. A. Idē in
ſū.eo.ti.q.lxviij. Et d̕ hoc latiꝰ ſup̄ reſtō

vj. in principio. cũ addĩtõne. h. De ma-
teria iſta plura pñt colligi ſup. reſtitutõ
p totum. Quõ etiam iudei ꝯpelluntᷣ reſti
tuere. ſup. vſura j. §. fi.

Uſus clauium primo
quo ad excoĩcatões papales. i.
quaꝝ abſolutõ ſedi aplice reſer-
uatur. quoꝝ noticia in pdicto caſu ꝯfeſ-
ſorib valde eſt neceſſaria. de quib ſupra.
abſolutio j. §. ij. aliquid tactum eſt. ſʒ hic
clarius ⁊ plenius eſt dicendum.

¶ Prima ğ ponitᷣ in decret. xvij. q. iiij. ſi
quis ſuadẽte. vbi Inno. dic. Siqs ſuaden
te dyabolo hꝰ ſacrilegij vitiũ incurrerit.
ꝙ in clericũ vel in monachũ violẽtas ma
nus iniecerit anathatis vinclo ſubiaceat
⁊ nullꝰ epoꝝ illuʒ pſumat abſoluere. niſi
mortis vrgẽte piculo donec aplico ꝯſpe-
ctui pñtetᷣ ⁊ eiꝰ mãdatũ ſuſcipiat. hec ille

¶ Ad cuiꝰ intelligẽtiã pmo ſciendũ ē ꝙ
clericus appellatᷣ etiã qui hũerit pmam
tonſurã tm̃ extra. de eta. ⁊ qua. cũ ꝯtigat
Et de tali etiã intelligitᷣ hic. vt pōt colli-
gi ex notatis p dñm Pe. de Ancho. i. c. j.
de cle. ꝯiu. lib. vj. Notatᷣ etiã in ſũ. lib. iiij.
ti. xxxiij. q. lxxxix. Item intelligitᷣ de q̃li
bet religioſo ⁊ ꝯuerſo religionis. extᷣ eo.
nõ dubiũ. Et ſilr de monialib ⁊ eaꝝ ꝯuer
ſis. extᷣ eo. de monialib. Et dʒ intelligi de
ꝯuerſis q̃ renũciauerũt ꝓprijs. nõ autẽ de
retinentib ꝓpria. vt notatᷣ in ſũ. eo. tit. q.
xxxiiij. vbi etiam dicitᷣ ſm Hoſti. ideʒ in
telligendum de conuerſis ſecularium eccle-
ſiarum qñ tradiderunt ſe ⁊ ſua diuino ob
ſequio. Item etiã dicit glo. in. c. nõ dubi
um. Item q̃ʒ intelligitᷣ de nouitio religio
nis. extra eo. religioſo. §. j. lib. vj. Itẽ eti-
am vr de hẽmitis. Nã heremite etiã ꝓpriũ
habẽtes gaudent priuilegio clericali ſm
glo. in. c. quia vere. xvj. q. j. Et fortius fra
tres ⁊ ſorores tertij ordinis ſcti Franci-
ſci. vt notat Bar. in. l. ſemp. §. j. ff. de iur.
imu. ſm frem Jo. de capiſtrano in ſuo de
fenſorio allegãs etiam ⁊ plures alios no
tabiles doct. videlicet. Archidyaconum.
Pauluʒ de eleazarijs. ⁊ Jo. de lignano in
cle. cum ex eo. de ſen. exco. ⁊ Genzilinum
⁊ dñm Jo. de ymola. ⁊ dñm Anto. de bu.
in. c. rurſus. extra. qui cle. vel vo. vbi di-
cit idem de muliere incluſa. xj. q. j. de per-
ſona. Et de fratrib et ſororibus tertij or-
dinis dicit verius eſſe quod dicit Genzi-
linus ꝯtra Federici ꝯſilium et ꝯtra Wil.
Allegat etiam notata p Bar. in. l. j. ff. de
pe. ⁊ in dicta. l. ſemp. Item etiã dñs An.
in. c. nullus. extra. de foro ꝯpe. dicit ꝙ ge-
neraliter oẽs pſone que regulariter vi-
uũt ſunt eccleſiaſtice pſone. licet non fa-
ciant pfeſſionẽ. ⁊ gaudẽt priuilegio cleri-
cali. vt notat glo. ⁊ tex. in. c. indẽnitatib
ad fi. ⁊ de elec. lib. vj. ⁊ notatᷣ. xij. q. vlt. c.
fi. ⁊ de ma. ⁊ obe. c. dilecta. in glo. Pe. qḋ
facit dicit ipſe p iſtis ieſuatis ⁊ maribus
⁊ mulierib. Item ſcḋo ſciendũ ꝙ non ſo
lum dicitᷣ ille manus inicere qui percutit
aliquẽ de pdictis pſonis. ſed etiã qui eaꝫ
claudit. vel aliquid in illaꝫ ꝓijcit vł mul
tis ſimilib modis offendit. vt ſup. excoĩ-
catio ij. §. ix. cuʒ ſe. ⁊ ĩ directoria iuris. li.
iiij. ti. ij. §. xxiiij. cum ſe. Itẽ tertõ ſciendũ
ꝙ nõ ſolum qui facit aliquid pdictorum.
ĩcurrit dctaꝫ ſñiaꝫ. ſed etiã q̃ fieri man-
dat vel ſuo noĩe factum ratificat. extᷣ eo.
cũ quis. lib. vj. Itẽ in his dans ꝯſiliũ au
xiliũ vel fauoreʒ. extra eo. nup. Et intel-
ligitᷣ de ꝯſilio etiam ſi aliter eſſet facturꝰ
qꝛ nihilominꝰ ꝯſulẽs ꝑticipat ĩ crimĩe. et
ideo incurrit ſñiam. ⁊ notatᷣ ĩ directoria
lib. iiij. ti. ij. §. xxxvj. ⁊ notat dñs Anto. de
bu. in dcõ. c. nup. licet ibi glo. videatᷣ ſen-
tire ꝯtrariũ. Item pdictis ꝯſentiẽs. Et ñ
intelligitur de nudo cõſenſu qui obligat
ſolũ ad pctm. dicto. c. cũ quis. ſʒ de ꝯſenſu
coopatiuo. vt notat glo. extᷣ eo. quante.
Itẽ qui nõ obuiat. extra eo. quãte. Et lʒ
ibi glo. aliter videatᷣ ſentire. tamen ibidẽ
dicit dñs Anto. de bu. ꝙ coĩs opio ē ꝙ in
cidat in canonẽ patiens verberari clericuʒ
⁊ doloſe nõ ꝓhibens ſiue habeat verberã-
tem in ꝑtate ſiue nõ. Et idem notatᷣ ſm
Hoſti. in ſũ. eo. ti. q. xxxiiij. ſʒ qḋ de ꝯuer-
ſis. Itẽ ſñiaʒ incurrit q̃ dictã iiuriã facit
etiã cũ volũtate offenſi. qꝛ canon ĩtrodu
ctꝰ ē nõ ſolũ in fauorẽ ordinati ſʒ etiã or-
dinis clericalis. extra eo. ꝯtingit primo.
Item ſñiam incurrit clericus vel ſil's p
ſona irato aĩo ꝑcutiens ſeipſum. qꝛ facit
iniuriã ordini clericali ſiue rligioni. Itẽ
quia ſicut nõ licet offendere aliũ. ita nec
ſeipſum. xxiij. q. v. ſi non licet. vbi hoc te
net Archi. ⁊ notatᷣ in directoria. li. iiij. ti.
ij. §. cxx. Itẽ q̃rto ſciendũ ē ꝙ in aliquib
caſib ex dicta iniectõe manuũ ꝑſtita ex-
coĩcatõ nõ irrogatᷣ. vt ſup. excoĩcatio ij.

§.j.et quaſi p to. Jtem q̇nto ſciendū q̄ ab
ea pōt abſolue legat⁹ aplicus.ꝛ q̄nq̄ȝ eti-
aȝ epī ꝛ alij p̄lati. vt ſup̄.abſolutō ij.ꝛ.iij.
p totū. Jn decretalib⁹ ſūt alie. q̄ꝝ p̄ma ē
in.c.q̄renti.de offi.dele.videlȝ qn̄ q̇s fuiſ-
ſet excoīcatus a delegato pape. Naȝ infra
ānū pōt ab ip̄o abſolui.p⁹ vo nō ſȝ a pa-
pa. Et intelligit p⁹annum a diffinitiua
ſnīa. Añ enī eā etiā poſt annuȝ pōt dele-
gatus abſolue.vt ibi notat glo. Scd̄a eſt
ꝯtra falſificātes lrās aplicas.de q̄ ſup̄.ex
coīcatō iiij. Tertia eſt ꝯ incendiarios pre
ſertim locoꝝ ſacroꝝ.de quib⁹ ſup̄. excoī-
catio iiij. Et de alijs ſup̄. abſolutō j.§.ij.
v.ſcd̄us. Quarta ē ꝯ effractores eccleſiaꝝ
vel ſimiliū locoꝝ.de quib⁹ ſup̄. excoīcatō
iiij. Quīta eſt ext̄ eo.ca.ſignificauit.de q̄
dictū ē ſup̄.abſolutō j.§.ij.v.iij. cum ad-
ditōe. Jn vj.ſūt et alie.quaꝝ p̄ma ē ꝯ in
ſecutores cardinaliū cū oīb⁹ in delicto p-
ticipātib⁹.vt ſi ſoci⁹ fuerit faciētis aut fi
eri mādauerit vel factū ratuȝ habuerit
aut ꝯſiliū dederit vel fauoreȝ. aut poſtea
receptauerit vl defenſauerit ſciēt eūdeȝ.
Oēs enī p̄dicti īcurrūt excoīcatōȝ a q̄ n̄
pn̄t abſolui niſi a papa p̄terq̄ in mortis
dūtaxat articulo ꝯſtituti. ext̄ eo.felicis.
lib.vj.vbi etiā multe alie pene irrogant
ꝛ ḡues ꝯ eoſdeȝ. Scd̄a ē ꝯ eligētes ſeu aſ-
ſumētes aliq̄s ad r̄gimē ciuitatis Rome
nō obſ̄uata forma.c.fūdamenta.de elec.
lib.vj. Et ſilr ꝯ ꝯſētiētes electōi.noīatōi.
ſeu aſſūptōi.d̄ ip̄is facte ad p̄dicta.ꝛ ꝯtra
obediētes dictis officialib⁹.ꝛ ꝯ in his dā
tes ꝯſiliū. auxiliū vl fauoreȝ publice vel
occulte. Nec p̄dicti pn̄t abſolui ab alio q̄
a papa p̄terq̄ in mortis articulo.dctō.c.
fundamēta.§.q̄ ſi ſecus.ꝛ.§.cōtēptores.
Et hoc coīter ſemp̄ accidit qn̄ Roma ad
obediētiaȝ nō eſt aplice ſedis. Tertia eſt
in.c.quicūq̄ȝ.extra eo.de q̄ ſup̄.excoīcatō
j.§.ij.v.xxj. Quarta eſt in.c.exijt q̄ ſemi
nat.§.itaq̄ȝ.d̄ vbo.ſig.videlȝ ꝯtra gloſā-
tes declaratōȝ Nicolai tertij ſup̄ regl'a fra
trū minoꝝ aliter q̄ ſit ibi determinatuȝ.
Jtem cōtra doctores ſeu lectores qui qn̄
docent in publico ex certa ſcīa vitiāt in-
tellectum dicte declaratōnis. Jtem cōtra
faciētes comentū. ſcripturas ſeu libellū
vel q̄ ex certa ſcīa vel deliberatōne deter-
minant in ſcolis ſeu p̄dicant ꝯtra regu-
lam ꝛ ſtatū fratꝝ minoꝝ. vel ꝯtra deter-
minata ſeu aliquod de determinatis ī di-
cta declaratōe. Oīs enī p̄dicti incurrūt
papalem excoīcatōeȝ. quibuſcūq̄ȝ priui-
legijs nō obſtantib⁹.vt ibi. Et de hac ex-
coīcatōne dicit in ſū.in additōnib⁹ ſuper
titulo de ſen.exco.et in directoria.lib.iij.
ti.ij.§.ccx.cum ſe. Vn̄ non eſt veriſimile
q̄ ſit reuocata (vt aliq̄ vident aſſerē) al'
in p̄dictis locis nō fuiſſet de ea facta mē-
tio p̄ſertim in directoria q̄ eſt nouiſſima.
Et cū dicta aſſertō ſit ꝯtra ius coē.nō de
bet ei fides adhiberi niſi de ea habeat in-
dubitata declaratio. extra.de fi.inſtru.c.
paſtoralis. Sūt ꝛ alie in cle. Prima eſt ꝯ
inq̄ſitores hētice p̄uitatis.vel alit ꝯ here
ticos hn̄tes officiuȝ q̄ odij.gr̄e. vel amo-
ris.lucri.aut comodi tp̄alis obtētu ꝯtra
iuſticiā ꝛ ꝯſciam ſuam omiſerint ꝯ quē-
q̄ p̄cedere vbi p̄cedendū fuerit ſup̄ hereti
ca prauitate.ac obtentu eodeȝ prauitatē
ip̄am vel impedimentuȝ officij ſui alicui
imponēdo.cū ſup̄ hoc p̄ſūpſerint quoquo
modo vexare. Naȝ p̄ter alias penas pro
qualitate criminis īponendas eiſdē. ep̄s
aut ſup̄ior ſuſpenſionis ab officio p̄ triē
nium. alij vo excoīcatōis ſnīam ip̄o ſcō
incurrūt.a qua nō pn̄t abſolui niſi a pa-
pa p̄terq̄ in mortis articulo.ꝛ tunc ſatiſ-
factōne p̄miſſa.nullo in hac parte priui-
legio ſuffragante.vt in cle.multoꝝ ad fi.
de hēticis. Secunda eſt ꝯtra religioſos q̄
clericis aut laycis nō hīta p̄rochialis p̄-
ſbiteri lnīa ſp̄āli p̄ſūpſerint miſtrare ſa-
cramentū vnctōnis extreme.vel eukari-
ſtie.vel matrimonia ſolēnizare.i.ſolēnit
bn̄dicere ſm̄ glo.vt in cle.d̄ priui.religio
ſi.d̄ q̄ ſup̄.abſolutō j.§.ij. v.ſcd̄s ē de r̄li-
gioſis.cum additōne. Tertia eſt ꝯtra re-
ligioſos q̄ excoīcatos a canone p̄terq̄ in
caſib⁹ a iure exp̄ſſis vel p̄ p̄uilegia ſedis
aplice ꝯceſſis eiſdeȝ. vel a ſentētijs p̄ ſta-
tuta p̄uīcialia vel ſynodalia p̄mulgatis.
ſeu (vt vbis vtamur eoꝝ) a pena et cul-
pa abſoluere quēq̄ p̄ſumpſerint. dicta.
cle.religioſi. Et hic noīe ſnīe cōp̄hendit
oīs eccleſiaſtica cenſura. Nec obtinȝ iſta
excoīcatio ſi religioſus abſolueret a ſnīa
iudicis.vt notat ī glo. dc̄e cle. religioſi.
Et idē notat ī directoria li.iij.ti.ij.§.ccx-
xxij.etiā ſi ſnīa iudicialit eēt lata a papa
Jtē ī directoria eo.ti.§. ccxxxiiij.dr̄ q̄ ſi
religioſus abſoluit a pcc̄o p̄p̄t q̇d īcurrit

quis excoĩcatõnez excoĩcatum á canone
vel a ſtatuto ſynodali vel ꝓuintiali. non
aũt ab excoĩcatõe ſꝫm Wil. nõ incurrit ex
coĩcatõez. cum aliud ſit abſoluere a pc̃to
⁊ aliud penã ſeu vinculũ excoĩcatõis re-
laxare. Nam frequẽter plures remanen-
tes in mortali pc̃to ꝓpter quod erãt excoi-
cati abſoluũtur ex cã. extra. ď teſtibꝫ. ve
niẽs ij. in fi. Sic ⁊ excoĩcatus ⁊ irregula
ris ab excoĩcatõe abſoluit᷑ in irreglãrita
te remanẽdo. ext̃. de ſen. exco. cũ illoꝝ. in
ꝑncipio. Preterea ſi hoc ĩtelligẽt de pc̃to
ꝓpter qď erat excoĩcat⁹ ſicut dic de abſolu
tõne a ſentẽtijs. ita dicẽt a pc̃to. ext̃. ď de-
ci. ad audiẽtiã. Et qꝛ ꝓbabilit᷑ põt religi-
oſus factã excoĩcatõꝫ ꝑ ſtatuta ignorare
qꝛ in facto ꝯſiſtũt. ⁊ maxie cũ talis nõ te
neat᷑ ire ad ꝯcilia ep̃alia vel archiep̃alia
iõ excuſat᷑ ſꝫm Wil. qꝛ ĩgrabat ſacrilegũ
vl' ſodomitã vl' furẽ in alia dyoceſi excoĩ
catũ. Tales em̃ ſnie poti⁹ ĩ facto ꝯſiſtũt.
⁊ iõ ꝓbabilit᷑ maxie ab exẽptis ĩgrare pñt
ext̃. ď ꝯſti. lꝫ. lib. vj. ⁊ ď cle. exco. mi. apl'i
ce. Sꝫ ſnĩaꝫ canonis ñ licꝫ tali ĩgrare. Et
lꝫ excoĩcatõꝫ nõ incurrat ꝗuit᷑ tñ peccat
ꝑeo ꝙ pc̃torem decipit et ſeipm̃. hec ibi.
Quarta ẽ in cle. j. de penis. vbi dr̃. Si qs
ſuadẽte dyabolo ĩ hoc ſacrilegij gen⁹ ꝓru
pit ꝙ quẽuis põtificẽ ĩiurioſe vel temẽ ꝑ
cuſſerit aut cepit ſeu banniuerit. vel hec
mandauerit fieri. aut facta ab alijs rata
hũerit. vel ſoci⁹ in his fuerit faciẽtis. aut
ꝯſiliũ ĩ his dederit. aut fauorẽ. ſeu ſciẽter
defenſauerit eũdez ĩ illis caſibꝫ de ꝑdictis
in quibꝫ excoĩcatõꝫ ꝑ iaꝫ edictos canões
nõ ſubiret ſit hmõi nr̃e ꝯſtitutõis aucto-
ritate nõ obſtãte quacũqꝫ ꝯſuetudie quã
reputam⁹ approbante ſacro cõcilio poti⁹
corruptelam anathẽatis mucrone ꝑcuſſ⁹
a qua neqãt niſi ꝑ ſũmũ pontificez ꝑter-
ꝙ in articulo mortis abſolui. Quita ẽ ꝯ
religioſos ⁊ clericos ſcl'ares q̃ inducũt a-
liqs ad vouendũ. iurãdũ. ſeu ꝓmitẽduꝫ.
vt ſepulturã eligãt apud eoꝝ eccl'ias. vel
vt iã electã vlterius nõ imutẽt. Nã excõ-
muĩcatõꝫ incurrunt. a q̃ ab alio ꝙ a ſede
apl'ica ꝑterꝙ ĩ mortis articl'o nõ pñt ab-
ſolui vt in cle. cupiẽtes. ad fi. de peĩs. de q̃
etiã ſup̃. ſepult̃a ij. ĩ ꝑncipio. Sexta ẽ in
cle. ꝗuis. de ſen. exco. de q̃ ſup̃. abſolutõ j.
§. ij. v̉. qñt⁹ de his. Septia ẽ ꝯ fr̃es mino-
res qui tp̃e interdicti recipiũt ad diuina

officia fratres vel ſorores de t̃tio ordine
beati Franciſci. etiã ſi ſuꝑ hoc hi vl' iſti
priuilegijs quibuſcũqꝫ muniti extiterĩt.
Nam incurrũt excoĩcatõnez a q̃ ꝑ aliũ ꝙ
ꝑ papaꝫ vel ſatiſſactõne ꝑmiſſa ꝑ locorũ
ep̃os qui auctoritate apl'ica in hac parte
ip̃o iure fungũt᷑ nõ pñt abſolui. vt in cle.
cum ex eo. de ſen. exco. Et ſic in corꝑe iu-
ris vident᷑ eſſe. xvij. vna in decret. v. in de-
cretalibꝫ. iiij. in ſexto. vij. in cle. Sunt et
alie in ext̃uagãtibꝫ. Prima eſt illa Boni
fatij octaui q̃ incipit. Deteſtante. contra
excuterãtes. demẽbrãtes. ſeu decoquẽtes
defũctoꝝ corꝑa ꝓ ipſis conſeruandis ſeu
deportandis ad ꝑtes alias. Nam excoĩca
tõnem incurrũt a qua abſolui nõ pñt ab
aliquo ꝙ a papa ꝑterꝙ in mortis articu
lo. Et corpus ſic tractatũ eccleſiaſtica pri
uatur ſepultura in odiũ hoc agentiũ. vt
ibi. De qua etiã excoĩcatõne dicit᷑ in dire
ctoria lib. iij. ti. iiij. §. xxij. ⁊ aliquid ſup̃.
abſolutõ j. §. ij. v̉. item quicũqꝫ. Scď a eſt
alia ſil'r Bonifatij octaui q̃ incipit. Ex-
coĩcam⁹. ꝯtra om̃s cuiuſcũqꝫ ꝯditõis ex-
iſtant qui aliqď pactũ fecerint. vel aliqď
ꝑuũ vel magnũ ꝓmiſerint. ꝓmiſſionez re
ceperint. aut ex pacto ſeu ꝓmiſſione oc-
culta vl' manifeſta ſub verbis generalibꝫ
vel ſp̃alibꝫ exp̃ſſis vel nõ exp̃ſſis aliquid
recepũt de quacũqꝫ re ac vtilitate ꝓ aliq̃
iuſticia ſeu grã ꝑ ſedez apl'icam obtinen-
da. ⁊ ꝯtra ꝓmittẽtes dantes ⁊ accipientes
⁊ ꝯtra ſciẽtes aliquẽ de ꝑdictis niſi infra
tres dies retulerĩt pape vel alteri ꝑ quez
papa poſſit ſcire. et ꝯtra vtentes lr̃is ſeu
ꝗtijs ſic obtentis. Om̃s em̃ excoĩcatõnez
incurrunt a qua ab alio ꝙ a papa abſol
ui nõ pñt niſi ĩ mortis articulo. ⁊ q̃cq̃d eſt
receptũ pauperibꝫ eroget᷑. Nec grã valet
ſic obtenta. vt notat᷑ in directoria eo. tit.
§. xxiiij. cuꝫ ſe. Tertia ẽ Nicclai quarti. q̃
incipit. olim cãm. ꝯtra deferentes ꝓhibi-
ta ad ꝑtes infidelium. de qua ſil' cum mul
tis alijs ad idem tendentibꝫ. ſup̃. ſarrace-
nus. §. j. Quarta eſt ꝯtra religioſos cu-
iuſcũqꝫ ordis mẽdicãtiũ q̃ abſꝫ ſedis apl'i
ce lnĩa ſp̃ali trãſeũt ad quẽcũqꝫ ordinem
monachoꝝ vl' canonicoꝝ r̃gl'ariũ ſeu or
dinũ ñ mẽdicãtiũ. ordie cartuſienſiũ dũ-
taxat excepto. Nã ĩgreſſus nõ valet ⁊ tã
ĩngrediẽtes ꝙ recipientes excoĩcatõnem
incurrũt. a qua ab alio ꝙ a papa abſolui

nō pn̄t niſi in mortis articulo. vt in ext̄-
uag. Martini q̄nti. q̄ incipit. Vlā ambiti
oſe. facta ān̄o p̄mo ſui pōtificat᷒. Quito
loco ſūt aliq̄ ꝯ̄ ſymoniacos cōdite tam a
Martino q̄nto q̄ꝫ ab Eugenio q̄rto. ꝯ̄ q̄b
ſup̄. ſymonia vij. §. fi. in addit̄oe. Sexta
eſt ſ̄m aliq̄s ꝯ̄ eūtes ad terrā ſc̄tā etiā
cauſa deuot̄ois ſeu ex voto ſine lnīa ſedis
apl̄ice. et abſolut̄o reſeruat̄ pape vel ſū-
mo pn̄iario q̄ etiā pōt lnīā ꝯcedere ⁊ ab
ſolut̄oē ꝯmittere. vt in priuilegio ſūmi
pn̄iarij. Septi̅a eſt ſ̄m eoſdē ꝯ̄ laycos re
cipiētes ī curia romana lrās apl̄icas niſi
ꝑ man᷒ pape vel bullatoꝝ vel alioꝝ qui-
bus ē ꝯmiſſū. et abſolut̄o reſeruat̄ pape.
vt in formulario ꝯcellarie ſeu regiſtro.
In ꝓceſſu q̄ annali curie ꝯtinent̄ ⁊ alie.
Pri̅a ē ꝯtra oīs hereticos ⁊ eoꝝ fauto-
res receptatores ac defēſores. Scd̄a ē ꝯt̄
oīs ⁊ ſingl̄os cuiuſcūq̄ ſtatus grad᷒ p̄e-
minētie aut ꝯdit̄ois exiſtāt. q̄ ꝑfidis here
ticis arma. eq̄s. ferrū. plūbū. lignamina.
ſal. oleū. vinū. victualia. ⁊ alia quecunq̄
ad vſū hoīm ꝑtinētia. aut q̄uis alia pre-
ſidia publice vel occulte ſubmīſtrāt ac ꝑ
ſe vl̄ ꝑ ſubditos afferri faciūt vl̄ ꝑmittūt
cū q̄b ipi hētici xp̄i fideles quōlibet īpu-
gnare ſeu offendē pn̄t. Et ꝯt̄ adherentes
hēticoꝝ. ac ꝯſentiētes. et p̄ſtantes eiſdē ī
p̄miſſis quocūq̄ modo ⁊ qualitercūq̄ au
xilium. ꝯſiliū vel fauorē. Tertia eſt ꝯtra
falſarios bullaꝝ ſeu lrāꝝ apl̄icaꝝ ⁊ ſuppli
cat̄onū gratiaꝝ ſeu iuſticiā ꝯtinentiū ꝑ
ſūmū pontificē vel vicecācellariū ſeu ge
rentes vices aut officiū vicecancellarij
ſancte romane eccleſie de mandato eiuſdē
ſūmi pontificis ſeu vicecācellarij aut ge
rentes officiū p̄dictum ſignātes ſupplica-
t̄oēs eaſdem. Quarta ē ꝯtra oīes illos
qui eq̄s. arma. ferrū. lignamīa. ⁊ alia ꝓhi
bita deferūt ſarracenis quib᷒ xp̄ianos ī-
pugnāt. Quinta ē ꝯtra impedientes ſeu
īuadētes victualia ſeu alia ad vſū roma-
ne curie neceſſaria adducentes. vel ne ad
curiā ipam adducant̄ impediētes. ⁊ qui
talia faciūt vel defendūt cuiuſcūq̄ fuerit
ordinis p̄eminentie ⁊ ſtatus. Sexta ē cō
tra oīs illos ad apl̄icā ſedē veniētes et
recedētes ab eadē. necnō ⁊ illos q̄ iuriſdi-
ct̄onem ordinariā vel delegatā aliquam
nō habentes in eadem curia remanentes
ꝓpria auctoritate capiūt ſpoliāt ⁊ detinēt

aut ex ꝓpoſito verberare mutilare vel in-
terficere preſumūt. ⁊ qui fieri faciūt ſeu
mandāt. Septima eſt ꝯ̄ oīs illos qui in
terris ſuis noua pedagia īponūt. Forte
hoc intelligendū eſt qn̄ fit ſine iuſta cau-
ſa vel legittīa auctoritate videlicet ſedis
apl̄ice impatoris ſeu regis. extra. de ver.
ſig. ſup quibuſdā. §. j. Octaua ē ꝯtra oīs
illos q̄ ꝑ ſe vel ꝑ aliū ſeu alias qualcūq̄
ꝑſonas eccl̄iaſticas vel ſcl̄ares ad roma-
nā curiā ſup eaꝝ cauſis et negocijs re-
currētes illacq̄ in eadē curia ꝓſequentes.
aut ꝓcuratores. negot̄oꝝ geſtores. aduo-
catos vel ꝓmotores ipoꝝ. vel etiam audi
tores ſeu iudices ſup dictis cauſis ſeu ne
gocijs deputatos occaſiōe cauſaꝝ ſeu ne-
gotioꝝ h᷒ verberāt. mutilāt vel occidunt
aut bonis ſpoliāt cuiuſcūq̄ ſtatus vel cō
dit̄onis fuerint. Nona ē ꝯtra oīs muti-
lantes. vulnerātes et interficiētes ſeu ca-
pientes et detinētes ſeu dep̄dantes romi-
petas ⁊ ꝑegrinos ad vrbē cauſa deuot̄ois
⁊ ꝑegrinat̄ois accedētes et in ea morātes
⁊ recedētes ab ipa. ⁊ in his dantes conſi-
lium. auxiliū vel fauorem. Et ſubdit̄ in
ꝓceſſu. Eorūq̄ bona ꝯfiſcamus. Decima
eſt ꝯtra oīs illos qui ꝑ ſe vel per alium
ſeu alios directe vel indirecte ſub quocū-
q̄ titulo vel colore occupant detinent vl̄
hoſtiliter diſcurrunt ſeu inuadūt aut oc-
cupare vel detinere vel diſcurrere preſu-
mūt in totum vel in ꝑtem. aut q̄ occupa
bunt. detinebunt et hoſtiliter diſcurrent
ſeu inuadent almam vrbem. regna Scici
lie ⁊ Trinarie inſulas. Sardinie. Corſice
terram citrafaꝝ. p̄rimonium beati Petri
in Tuſcia. ducatū ſpoletanum. Marchie
anconitane. maſſe trebarie. Romādiole
Cāpanie atq̄ Maritime ꝓuintias ⁊ t̄ras
ſpālis ꝯmiſſiōis. ciuitateſq̄ eccl̄ie bono-
niēſem. ferrariēſē. beneuentanā. ꝑuſinā
auinoneñ. ciuitatem caſtelle. Tudertinā
⁊ alias ciuitates ⁊ terras. ⁊ alia loca vel
iura ad romanam eccleſiam ſpectātia et
ꝑtinētia. ⁊ adherētes ⁊ fautores ⁊ defēſo-
res eoꝝ. ſeu ī his dātes eiſdē ꝯſiliū. auxi
lium vel fauorē. nō obſtantib᷒ q̄buſcūq̄
p̄uilegijs cuicunq̄ ſub quacūq̄ forma v-
boꝝ ꝯceſſis q̄ excoīcari non poſſit. ſeu q̄
de ipo excoīcatio non intelligatur necnō
ꝯſuetudinibus ⁊ obſeruantijs ſcriptis et
non ſcriptis. ac alijs ꝯtrarijs quibuſcūq̄.

Om̄es p̄dicti caſus ꝯtinēt̄ in ꝓceſſu Eu-
genij q̄rti facto āno ſeptimo ſui pōtifica
tus.q̄ icipit. Excoīcamꝰ. Et ibi ſubdit̄.
De quibꝫ quidē ſentētijs nullus ꝑ aliū q̄ꝫ
ꝑ romanū pōtificē.niſi dūtaxat in mor
tis articulo ꝯſtitutus poſſit abſolui.nec
etiā tunc niſi de ſtātu eccleſie ſancte mā
datis ſatiſfactōne vel ſufficienti cautōne
p̄ſtatis. Illos aūt cuiuſcūqꝫ fuerint p̄e-
minētie.dignitatis.ordis.ꝯditōnis.aut
ſtatus.etiaꝫ ſi pontificali vel alia q̄uis
dignitate p̄ditos. qui ꝯ tenorē p̄ntiū ta
libꝫ vel eoꝝ alicui ſeu aliquibꝫ abſolutō
nis bn̄ficiū impēdere de facto p̄ſūpſerint
excoīcationis et anathematis ſnīa ino-
damus.eiſqꝫ p̄dicatōnis.lectōis.admini
ſtratōis ſacroꝝ.et audiēdi ꝯfeſſiones of
ficia interdicimus.hec ibi. Undecima eſt q̄
notat̄ ſm̄ Hoſti.in ſū.li.iij.ti. xxxiij.q.
xxxiiij.circa mediuꝫ.vbi dr̄. Hodie p̄ce-
ptū ē q̄ꝛ in lr̄is dn̄i pape nec in magͦ nec
ī ꝑuo audeat q̄s manū apponē etiā lr̄aꝫ
vnicā vel punctū vnicū corrigēdo.exce-
ptis officialibꝫ quibꝫ hoc eſt cōmiſſum.
Alioq̄n manū apponēs ex canōe lato in
curia ip̄o facto ſnīam excoīcationis in-
currit q̄ non p̄t ꝑ aliquē ciт̄ ſedē aplicaꝫ
relaxari. Duodecima ē ꝯ pirratas q̄ ſilr̄
nō p̄nt abſolui niſi ꝑ papā ſm̄ aliquos
Un̄ ꝛ in.c.excoīcatōni.ext̄ .ꝯ rap.notat
dn̄s Anto.ꝯ bu.ſm̄ Jo.an.q̄ꝛ pirrate ſelꝫ
in āno excoīcant̄ ex ore pape. Decia ter
tia ſm̄ aliq̄s eſt ꝯ oēs ſciſmaticos q̄ ſilr̄
ſt̄ excoīcati ꝑ ꝓceſſū curie.ꝛ abſolutō re
ſuat̄ pape. Alie ſūt ex p̄uilegijſ.vn̄ ſic a
fidedignis ꝑcepi.ingrediētes mōaſteria
monialiū ordinis p̄dicatoꝝ p̄terq̄ꝫ in ca
ſibꝫ neceſſitatis in eorū ꝯſtitutōnibꝫ de-
claratis.vt ꝑ medēdo vel adminiſtrando
ſacr̄a infirmis.ſeu ꝑ reparādis edificijs.
ſine lnīa pape vel mgr̄i ordinis p̄dicato
rū:excoīcatōem incurrūt.a qua abſolui
non p̄nt niſi ꝑ papā vel ꝑ dictū mgr̄m.
vel ꝑ illum cui ꝯmiſſuꝫ fuerit ab aliquo
eoꝝ.vt patet in bulla ordinis p̄dicatoꝝ.
Item ingrediētes monaſteria ſācte cla
re.niſi in caſibꝫ in eaꝝ ꝯſtitutōnibꝫ ꝯceſ
ſis.ſine licentia pape.vel eius cui a pa-
pa fuerit ꝯmiſſum:excoīcatōem incur-
rūt.vt pꝫ ex bulla Gregorij noni.q̄ inci-
pit. Et ſi oīm. Et hodie eius abſolutō pa
pe reſeruatur.vt patꝫ ex bulla Eugenij
quarti cuius copiā ego vidi. Sūt ꝛ alie
excoīcatōnes iuris.i. que ip̄o iure irro-
gātur.quaꝝ abſolutō pape nō reſeruat̄
et a quibꝫ ep̄i p̄nt abſoluē.de quibꝫ ſup̄.
excoīcatio j.§.ij.et.iij. Et ſunt alique in
quibuſdā extrauagantibꝫ.quarū prima ē
Bn̄dicti vndecimi.q̄ incipit. Quia non-
nulli.de qua ſup̄.papa.§.ſi. Secūda eſt
in extra. Joh̄.xxij.q̄ incipit. Sācta ro-
mana.ꝯ inueniētes nouū ordinē ſeu re-
ligionē.ſeu habitum noue religiōis aſſum̄
tes ſine ſpāli lnīa ſedis aplice.et ꝯ ep̄os
et q̄ſcunqꝫ p̄latos eis in hoc fauētes.vt
pꝫ ibi. Tertia ē ꝯ abſoluētes ſine auctē
ab aliq̄ excoīcatōne lata ex ꝓceſſu curie
etiam ſi fuerint pontifices.vt ſup̄.§.vj.
v̄ſu.om̄es p̄dicti. Multe etiā alie excoī-
catōnes ponūtur in directoria late in cō
cilio Bituricēſi.p̄ſertim in li.iij.ti.ij.§.
ccxxiij.cū multis ſe. Dicte aūt excoīca-
tiones p̄fati ꝯcilij nō obtinēt niſi in re-
gno Francie.vt notat̄ ibidem eo. tit̄.§.
ccxxiiij. Jō ip̄as hic ponē nō curo. Iteꝫ
de caſibꝫ ep̄alibꝫ ſup̄.ꝯfeſſor j.i p̄ncipio.
cum additionibꝫ.

Uſus clauium ijͦ.quo
ad abſolutōnis formā et ſpālēꝫ
ꝛ ꝯmunē. Quo ad ſpālem.i.ſuꝑ
excoīcatōne maiori ſciendū q̄ꝛ quinqꝫ re
quirūtur. Primū eſt q̄ꝛ abſoluēs p̄tateꝫ
abſoluēdi hēat ordinariā ſiue delegatā.
aliter abſolutō nulla ē.ext̄. de pe.et re.
om̄is.imo ſepe ip̄e abſoluēs remanet li-
gatus cū ſingularit̄ abſoluto. vt in cle.
religioſi.de priuileg.et latiꝰ infra pate-
bit. Secundū ē vt ſi q̄s excoīcatus eſt ꝑ
notoria offenſa in primuꝫ nō abſoluat̄
niſi p̄us ſatiſfecerit ſi p̄t.ext̄.de v̄bo.ſig.
ex ꝑte.p̄mo.ꝛ notat̄ in ſū.li.iij.ti.xxxiij
q.ciij.vbi etiā dr̄ q̄ꝛ ſi offenſa notoria ſit
ꝯ deū tm̄ ꝯmiſſa. abſolui p̄t et dꝫ excoī-
catus etiā an̄q̄ꝫ ſatiſfactō pn̄ie adimple-
ta fuerit.alioq̄n plerunqꝫ nimis diu ſta-
ret excoīcatus. Secꝰ in offenſa ꝯ hoīem
Et hoc p̄ſertim obtinet qn̄ in aliq̄ iure
exprimit̄ q̄ꝛ quis nō abſoluat̄ niſi ſatiſ-
factōne p̄miſſa.vt ex ſupradictis patere
p̄t in m̄ltis caſibꝫ.et in dicta.q.ciij.ſub-
dit̄. Papa tn̄ p̄dicta in abſolutōe n̄ ſer-
uat.q̄ꝛ incendiarios ꝛ alios excoīcatos
remittit abſolutos nulla p̄miſſa ſatiſfa-
ctōe.mādat tn̄ q̄ꝛ niſi ſatiſfecerit in eādē

retr ubantur ſniam. ⁊ iō facit hoc papa
ꝓpter diſtantiā. et qꝛ ꝑiculū eſt in mora.
Dr̄ autē iniuria notoria ſiue manifeſta
qđ idem ē q̄ ad hoc. vt in dicto. c. ex ꝑte.
de v̄bo. ſig. qñ offenſa nota fuerit ꝑ ꝯfeſ
ſionē vel legittimā ꝓbatōem ſeu rei eui-
dentiaꝫ que nulla poſſit tergiuerſatōne
celari. ex̄t. de v̄bo. ſig. cū olim. Qđ ſi ex-
coīcatus nō p̄t ſatiſfacere in totū vel in
ꝑtem: debet abſolui. recepta ab eo prius
ẏdonea cautōne. qꝛ ſi ad pinguiorē for-
tunā deuenerit: ſatiſfaciat. ex̄t. de ſolu.
Odoardus. vbi dicit glo. qꝛ cautō ẏdonea
dr̄ ꝑ pignora vel fideiuſſores. qđ ſi nō p̄t
fieri dꝫ p̄ſtare quā p̄t. ſ. iuratoriā. Et idē
etiā importat cū dr̄ ſufficiens cautio. vt
in dicto. c. ex ꝑte. ⁊ ibi glo. Et in dicto. c.
pꝫ qꝛ ſil'i cautōne p̄ſtita abſolui dꝫ excō
municatus quādo eſt offenſa dubia. vel
qñ quis excoīcatus ē ꝯtumacia. Et licꝫ
q̄s ſine dicta ſatiſfactōe vel cautōne ab-
ſolui nō debeat. ſi tñ fuerit abſolutꝰ ab-
ſolutō tenet. ſꝫ peccat euꝫ abſoluēs ſine
iuſta cā ſ̄m glo. raẏ. et in ſū. li. iij. ti. xx-
xiij. q. cxij. et ſup̄. abſolutio iiij. Qđ p̄ōt
intelligi verū niſi in aliq̄ iure ꝑticulari
aliud ſit exp̄ſſum. ſicut pꝫ in excoīcatis
ex ꝓceſſu curie. de q̄ ſup̄. c. ꝓximo. §. vj.
Sil'r etiā in aliq̄ caſu īpotens ſatiſfacē
nō dꝫ nec p̄t abſolui an̄ ſatiſfactōem p̄-
terq̄ꝫ in mortis articulo. vt in cle. volē-
tes. de heret. nec valꝫ remiſſio. Tertiū ē
qꝛ excoīcatus dꝫ iurare ſtare mandatis
illius q̄ vult et p̄t euꝫ abſoluē. vt ex̄t. de
ſen. exco. ex tenore. Et ſic iurabit ſtare
mādatis ſacr̄m p̄ſtantis. Et idē ſi iuret
ſtare mādatis eccl'ie ſiue iudicis ſiue qꝛ
parebit iuri. qđ notat̄ in ſū. in dicta. q.
ciiij. vbi ſubiūgit̄. Recta tñ forma iura-
mēti ipſius abſoluēdi ē. vt dicit Lauꝛ̄. qꝛ
ſtabit mādatis eccl'ie. Idē dicit glo. raẏ.
Sꝫ Goff. magis approbat qꝛ iuret ſtare
mādatis p̄lati vel iudicis. qđ idē dic̄ eſſe
qđ eccl'ie. hec ille. Ex quo oīa predicta
idem importāt clarius ⁊ tutius videt̄ qꝛ
abſoluēs iuret ſtare mādatis illiꝰ q̄ ip̄m
ꝓtūc ē abſoluturus q̄ dicet excoīcato.
Iura qꝛ parebis mādatis meis. dicto. c.
ex tenore. vbi hoc clare mōſtrat̄. Et vi-
det̄ iurandū ſup ſancta euāgelia dei ſ̄m
Inno. in. c. etſi xp̄c. ō iuriur̄. vbi dicit qꝛ
nulla vel modica drīa ſit ſiue iuret quis

ſup ſancta dei euāgelia ſiue ſup reliq̄as
ſiue tm̄ dicat. ꝓmitto in fide mea. Tñ in
his que in iure p̄cipiūtur. vt ē iuramen-
tū teſtis et calūnie ſemp iurādū eſt ſup
ſancta euāgelia. ſup̄. de iura. calū. c. vlt.
et. xj. q. j. teſtimoniū. Et idē dicit ō oībꝫ
alijs iuramītis que a iure vel a iudice vl'
a ꝑtibꝫ ex neceſſitate deferūtur. vel ſi ꝑ-
tes ꝓmiſerint iurare nulla forma diſtin-
cta. hec ille. Et videt̄ qꝛ ōbeat iurari ta-
ctis euāgelijs. niſi ab ep̄o qui iurat tm̄
ꝓpoſitis et non tactis euāgelijs. dicto. c.
fi. de iura. calū. Et lꝫ Hoſti. dixerit iura
mētū eſſe de ſubſtātia intātū qꝛ ſine illo
nō teneret abſolutō. tñ glo. in. c. cū deſi-
deres. ex̄t. de ſen. exco. dicit qꝛ abſolutio
tenet. lꝫ nō debeat excoīcatus ſine iura
mēto abſolui. Et hoc tenēt ꝯmunit̄ doc.
vt pꝫ ex ibi notatis ꝑ dñm Anto. de bu.
et notat̄ in dicta. q. ciij. in ſū. ⁊ ſup̄. ab-
ſolutō v. Immo etiā iuramētū nō dꝫ da
ri illi qui p̄ſumit̄ nō ſeruare. vt colligit̄
ex rōne. c. ex tenore. et ex ibi notatis ꝑ
glo. ex̄t. de ſen. exco. Et hoc etiam tenet
Raẏ. vt etiā no. in ſū. li. iij. ti. xxxiij. q. c-
xv. Vñ nec ſemel piuris neqꝫ pueris an̄
pubtatis ānos p̄ſtādū ē. xxij. q. v. ꝑuu-
li. ⁊. c. honeſtū. De maioribꝫ aūt pueris
reliquendū ē arbitrio iudicis vtꝝ ſint ta
les q̄ iurare debeāt vel nō. vt ⁊ no. in ſū.
eo. ti. q. ciiij. Quartū ē debitꝰ modꝰ. Vñ
de ſen. exco. a nob ij. dr̄. Abſolutōis for-
ma fiet̄. ⁊ fiat cū pniali p̄s. ⁊ tā oīone
dñica q̄ꝫ alia ꝯſueta. Et intelligit̄ de p̄s.
miſerē. vel cū alio pniali ſ̄m glo. raẏ. vt
⁊ no. in dicta. q. ciij. vbi etiā dr̄ ſ̄m Ho-
ſti. et Raẏ. qꝛ honeſtū et ꝯſuetū ac tutū
ē qꝛ fiat hoc mō. Expoliabit̄ excoīcatus
veſtibꝫ et ponat ſe an̄ ianuas eccl'ie pro-
ſtratū vl' flexis genibꝫ corā illo q̄ eū ab-
ſoluē dꝫ. q̄ abſoluens tenebit virgas vel
corrigias in manibꝫ. et dicēdo p̄s. miſe-
rere mei deꝰ. v̄berabit eū ꝑcutiēdo ſemel
in quolibet v̄ſu vel magis vel minus vel
leuius et acrius ſ̄m quātitateꝫ ꝯtuma-
cie. Et poſt p̄s. dicat glia p̄ri ⁊c̄. kiriel'.
xp̄el'. kiriel'. pr̄ nr̄. Et ne nos. Saluum
fac ſeruū tuū vel ancillā tuā vel ſeruos
tuos vl' ācillas tuas ſi plures ſūt. Nihil
ꝓficiat inimicꝰ in eo vel ea vel eis. Eſto
eis vl' ei dñe tur. for. a facie inimici. Dñe
exau. et cla. Dñs vob. et cum. Oremus.

Deus cui ꝓpriū eſt miſereri ſemꝑ et par-
cere ſuſcipe depcatōnem nr̄am. et hunc
famulū tuū quē excoīcatōnis cathena
ꝯſtringit. miſeratio tue pietatis abſol-
uat. ꝑ xp̄m. d. nr̄m. Dicat poſtea. Aucte
dei om̄ipotētis ac btōꝝ aplōꝝ Petri et
Pauli. et eccl'ie ſancte ſue ⁊ nr̄a abſolui
mus te a tali ſn̄ia. et reſtituimus ꝯmu-
nioni et ꝑticipatōni eccl'ie ⁊ omniū fide
liū ⁊ eccl'iſticis ſacr̄is. Idē dr̄ in directo
ria. lib. iij. ti. v. §. xxvij. niſi ꝙ ibi ponit̄
ꝙ p̄t dici dicta oꝛ̄o. deus cui ꝓpriū ē. vel
oꝛ̄o. p̄ſta q̄s. de q̄ infra. Itē p̄t q̄s ſimul ⁊
ſel' abſolui a plꝛ̄ibꝫ excoīcatōibꝫ ſm̄ ray̆.
vt notat̄ in ſū. li. iij. ti. xxxiij. q. cxx. vbi
dicit ꝙ abſoluēs ſi hꝫ p̄tatem dicere p̄t.
Abſoluo te ab oībꝫ excoīcatōibꝫ his q̄s
ꝯfeſſus es. et ab alijs q̄s nō habes in me
moꝛia ſi q̄ forte ſūt. Et glo. ray̆. ſuꝑ v̄bo
in memoꝛia. dicit ꝙ qui īpetrat abſolu-
tōez a papa vel a legato. caute facit ſi ſe
facit abſolui ab oībꝫ excoīcatōibꝫ ⁊ pec-
catis d̄ quibꝫ nō recolit. qꝛ tūc ſi poſtea
recolit de aliquibꝫ nō tenet̄ iterū abſolu
tōnem īpetrare. lꝫ de pc̄to teneat̄ (ſi ſit
moꝛtale) ꝯfiteri. Itē vt notat̄ in dicta
q. ciij. in foꝛma abſolutōis illi⁹ q̄ ſolēnit̄
anathatizatus ē ab ep̄o p̄dicta m̄ltofor
tius ſūt obſeruāda et plura alia. vtꝫ. xj.
q. iij. cū aliq̄s. vbi dr̄ ꝙ ſi excoīcatus vel
anathematizat⁹ pn̄ia ductus veniā po-
ſtulet et emēdatōem ꝓmittat. ep̄s qui eū
excoīcauit an̄ ianuas eccl'ie venire dꝫ. ⁊
xij. p̄ſbiteri cū eo qui eū hincinde circū-
ſtare dn̄t. Etſi ille terre ꝓſtrat⁹ veniam
poſtulet et de futuris cautelam ſpōdet.
tūc ep̄s apprehēſa dext̄ in eccl'iam illum
īttoducat et coīonē ei xp̄ianā reddat. et
vij. p̄s pn̄iales decātet cuꝫ iſtis p̄cibꝫ ki-
riel'. pꝛ nr̄. ſaluū fac ⁊c̄. oꝛ̄o. Pr̄a q̄s dn̄e
huic famulo tuo digne pn̄ie fructuꝫ. vt
eccl'ie tue ſancte a cui⁹ integritate deui-
auerat peccando admiſſoꝝ ſuoꝝ veniaꝫ
ꝯſequēdo reddat̄ innoxius. ꝑ dn̄m nr̄m
Ihm̄ xp̄m filiū tuū. Et ſm̄ Hoſti. in di-
cta. q. ciij. eſt ſciendū ꝙ in p̄cibꝫ ſeu oꝛ̄o
nibꝫ p̄miſſis q̄s facit ſacerdos an̄q̄ exco
municatū abſoluat nō intelligit̄ ꝑtici-
pare ei in oꝛ̄one ꝯ̄ iura etiā ſi ip̄e excoī-
catus rn̄deat. qꝛ nō fiūt hec in fauorem
carnalē vel tpalem excoīcati. ſꝫ potius
ꝓpter ſalutē aīe vt recōciliet̄ eccl'ie. Vn̄
talis ſacerdos in hoc nō peccat. ext̄ eo.
cū volūtate. et. xxiij. q. iiij. q̄ peccat. Pre
dicta aūt ſolēnitas nō requirit̄ in abſo
lutione a mīoꝛi excoīcatōe. ext̄ eo. nuꝑ.
In maiori aūt lꝫ ſine cā omitti n̄ debeat.
tn̄ etſi omittat̄ abſolutō valet. Vn̄ glo.
in dicto. c. cū aliq̄s. dicit ꝙ cuꝫ q̄s poſſit
ſimplici v̄bo excoīcari. extra. d̄ eo q̄ re.
oꝛ. fur. c. j. ſic et ſimplici v̄bo p̄t abſolui.
ext̄. de re. iur̄. oīs res. Et ad hoc etiā fac̄
qꝺ dꝛ̄ in ſū. li. iij. ti. xxxiij. q. cxij. ſm̄ glo.
ray̆. vilꝫ. ꝙ ſi q̄s abſoluat etiā īpeniten-
tē et ignorantē et abſentē lꝫ n̄ debuerit
facere tn̄ abſolutō valet. Et in dicta. q.
ciij. dr̄ etiā ſm̄ Hoſti. ꝙ nō om̄ia ſup̄di-
cta ſūt de ſubſtātia. imo de bn̄ eſſe et ad
inſtructōem ſimpliciū ſacerdotum hec
ſcripta ſūt. vbi etiaꝫ dr̄ ſm̄ glo. ray̆. ꝙ ſi
mādat papa vel legatus aliquē abſolui
in foꝛma eccl'ie etiā ſi illa omiſſa tenꝫ ab-
ſolutō. Nec eñ ſic mandat̄ abſolutō ſub
ꝯditōne vt ſic demū hēat p̄tatem abſol-
uēdi ſi ſuauerit foꝛmā. ſꝫ duo mādant̄
ſ. ꝙ abſoluat. et ꝙ foꝛmā eccl'ie ſuet. Et
q̄uis iuramētū omittat ſiue ſciēter ſiue
ignorāter: tenet abſolutō dūmō dicat.
Abſoluo te ab iſta excoīcatōne. vel eq̄-
pollentia v̄ba ſine quibꝫ nō dat̄ abſolu-
tio niſi a papa qui ſalutādo p̄t excoīca-
tū abſoluē. ſicut ⁊ p̄nceps ſola volūtate
p̄t manumittere. C. de māumiſ. cū apō.
hec ille. Licꝫ papa poſſet p̄dicto mō ab-
ſoluere. tn̄ nō p̄ſumitur ſic vel ſimiliter
abſoluē niſi clare aliq̄d oñdat̄. vt in cle.
ſi. de ſen. exco. Item qꝺ dicit glo. ray̆. de
omiſſione iuramēti idem etiā intelligit̄
de omiſſione alioꝝ. vt clarius ptꝫ in ſū.
eo. ti. q. cxij. de quo ſuꝑ dictū eſt. Omiſ-
ſio igit̄ dicte ſolēnitatis regularit̄ n̄ vi-
tiat abſolutōem. lꝫ nō debeat omitti ſine
cā. Ex cā aūt ſic: puta ſi q̄s eſſet excoī-
catus ſecrete. Nā per dictā ſolennitateꝫ
non debet pc̄m ſecretū deduci in publi-
cū ꝯ̄ id qꝺ p̄cipit̄ in. c. oīs. ext̄. d̄ pe. ⁊ re.
Item qn̄ p̄latus viderit dictā ſolēnitatē
non ſuare expedire ad ꝓximi ſalutem.
Vn̄ ſm̄ Tho. et Al. et in ſū. eo. ti. q. cxiij
etiā inuitus ab excoīcatōne p̄t abſolui.
⁊ qn̄qꝫ manēte ꝯtumacia p̄t aliq̄s diſcre
te excoīcatōem iuſte latam remittere ſi
viderit ſaluti eius expedire in cuius me
dicinā excoīcatō lata eſt. Item iuſta cā

p̄t eſſe infirmitas. tū qꝫ mlt̄a ex p̄dictis ſuari nō poſſent. tū etiā qꝫ ſaluti infir-
mi poſſet qn̄qꝫ magis expedire dictā ſo-
lēnitatē nō ſuari. tūc em̄ n̄ debēt ſuari
niſi in aliq̄ caſu pticulari ius aliud ex-
primat. ſicut pꝫ in pceſſu curie. de q̄ ſu-
pra. Quintū ē q̄ abſoluto fiāt mandata
iuſta ⁊ rōnabilia. al' poſſꝫ appellare. ar.
ext̄. de pac. c. fi. et de ap. vt debit⁹. et no.
in dicta. q. ciij. Precipue aūt iniūgendū
ē excoīcato a canone vt decetero n̄ faci-
at illud ppter qd̄ fuit excoīcatōne ligat⁹.
i. ꝫ illū canonē niſi in caſibꝫ a iure ꝯceſ
ſis. ext̄. eo. ex tenore. Et ſi q̄s fuit ppter
ſpāle impedimentū abſolut⁹ iniūget̄ ei
q̄ illo ceſſante ſine negligētia ſe repn̄tet
ei a q̄ fuerit abſoluēdus mādatū ei⁹ ſup
his p quibꝫ excoīcatus fuerit humiliter
recepturus et ſatiſfacturus put iuſtitia
ſuadebit. ext̄. de ſen. exco. eos. li. vj. ⁊ no
tat̄ in ſū. li. iij. ti. xxxiij. q. xv. Itē defun-
ctus in excoīcatōe ſi in eo apparuerint
ſig̃ pnīe poterit etiā p⁹ mortem abſolui
ab eo vel eius auct̄e a q̄ fuerat in vita
abſoluēdus. ext̄ eo. c. a nob ij. Etſi de fa-
cto fuerit in cimiterio ſepultus: n̄ exhu
mabit̄. ſed ſi alibi ſit ſepult⁹ exhūabit̄
et poſtea abſoluet̄. vt dicit glo. in dicto
c. a nob. ⁊ demū in cimiterio ſepelietur.
Poterūt etiā oſſa ⁊ corp⁹ ſi ſūt ſup ter-
rā. vl' ſepulcꝝ ſi ſint in ſepulcro ūberari.
ſicut fit circa viuos. et abſoluet̄ cū orō-
nibꝫ ſicut viuens. dicto. c. a nob. ad fi. et
no. in ſū. eo. ti. q. cxxj. Quo ūo ad formā
abſolutōnis ꝯmunē videlꝫ q̄liter ſacer-
dos dꝫ abſoluere coīter ſibi ꝯfitētes. ad-
uertendū ſm Al. et in ſū. li. iij. ti. xxxiij.
q. lxxxix. q̄ dꝫ dici ſub mō īdicatiuo ppt̄
ſacr̄i certitudinē. Precedens aūt dep̄ca-
tio ē de bn̄ eſſe et n̄ de eſſe ſacr̄i. Vn̄ coi-
ter dr̄ ſic. Dn̄s te abſoluat et ego te ab-
ſoluo a pct̄is tuis. in no. pa. et fi. et ſpi.
ſan Amen. Tho. etiā ꝯcordat. Dicit eī
q̄ de ſuba forme ē. Ego te abſoluo. ſed p̄-
mittit̄ orō. Miſereat̄ tui om̄ipotēs de⁹
⁊c̄. ne effectus ſacr̄i impediat̄ ex pte pe-
nitētis. Item qꝫ ſacerdos nō ppria auct̄e
abſoluit ſꝫ q̄i miniſter ꝯueniēter aliq̄d
apponit qd̄ ptinet ad primaꝫ auct̄em. ſ.
dei. vt dicat̄. Ego te abſoluo in noīe pa.
et fi. et ſpi. ſancti Amen. vel p virtutem
paſſionis xp̄i. vel auctoritate dei. Quia

tn̄ hoc non eſt determinatum ex verbis
xp̄i ſicut in baptiſmo. talis appoſitō re-
linquit̄ arbitrio ſacerdotis. Item ſcd̄m
Tho. et in ſū. eo. ti. q. xc. impoſitio ma-
nuū ſacerdotis nō req̄rit̄ in ſacr̄o pnīe.
qꝫ nō ordinat̄ ad ꝯſequendā aliquā gr̄e
excellentiā ſꝫ magis ad remiſſionē pec-
catoꝝ. Vn̄ magis in hoc ſacr̄o ꝯpeteret
crucis ſignatio. in ſignū q̄ p ſignū cru-
cis xp̄i remittūtur pct̄a et tn̄ non eſt de
neceſſitate ſacr̄i. hec ille. Itē ſm Tho. in
quadā q̄one de q̄libet. et in ſū. li. iij. ti. x-
xxiij. q. cx. laudabilit̄ in ꝯfeſſione a ſa-
cerdote adicit̄. Quicq̄d boni feceris ſit
tibi in remiſſionē pctoꝝ. qꝫ opus qd̄ fit
ex iniūctione ſacerdotis dupl'r valet pe-
nitēti videlꝫ ex vi opis. et clauiū. et ma-
gis valet ad expiandū pct̄a q̄ ſi ex pprio
motu idem opus bō faceret. Et eadē rōe
Ray. et Hoſti. dicūt. vt et ponit̄ eo. tit̄.
q. cviij. q̄ caute ⁊ diſcrete ſacerdos poſt
iniunctaꝫ pnīam dicit penitēti q̄ om̄ia
bona que fecerit ⁊ omnia mala q̄ ſuſti-
nuerit: ei pficiant ad ſalutem. et p pnīa
hec om̄ia iniūgat. Om̄ia g̃ p̄dicta ſūt de
bn̄ eſſe. et de ſuba ē. Ego te abſoluo. non
forma vel ordo verboꝝ. cū nulla ſcripta
vl' de certo ſit ſtatuta ſm verboꝝ effect⁹
vt ex p̄dictis colligi pōt. Itē ad hec ūba
abſoluo te dꝫ addi illud ſup q̄ abſolutio
determiat̄. videlꝫ ab hac excoīcatōe ma
iori. vl' minori. ab vna. vel a pluribꝫ ſm
pt̄atem abſoluētis. et ſm q̄ ei ſm deum
viſuꝫ fuerit expedire. Sꝫ tutius ē in coī
abſolutōne nō exprimere niſi de minori.
Nā incauta abſolutō a maiori excoīca-
tōne p̄t aliquod piculoſū inducere. vt in
cle. religioſi. de priuile. Poſt abſolutōeꝫ
ab excoīcatōne p̄t abſoluens ſi pt̄atem
habeat et ei videbit̄ expedire dicere. Et
diſpenſo tecū ſup hac vel ſup his irregu
laritatibꝫ ⁊c̄. et dicere. Iterū abſoluo te
ab hoc pct̄o vel his pct̄is. ſeu ab om̄ibꝫ
pct̄is tuis. ſm limites ſue pt̄atis et ſm
q̄ nccītas requiſierit. Forma igit̄ abſo-
lutionis coīs p̄t eſſe infraſcripta vel eq̄-
pollēs. Miſereat̄ tui oīpotēs deus. et di-
miſſis oībꝫ pct̄is tuis pducat te ad vitā
eternā. amē. Indulgentiā et abſolutōeꝫ
oīm pctoꝝ tuoꝝ tribuat tibi oīpotēs ⁊
miſericors dn̄s. amē. Dn̄s nr̄ Ih̄s xp̄c p
ſuam piiſſimā miſericordiā ⁊ ſāctiſſimā

paſſionē te abſoluat. ⁊ ego auctē ipius qua fungoꝛ inq̄tum poſſuꝫ et debeo abſoluo te ab omni vinculo excoīcatōnis minoris ſi teneris. ⁊ reſtituo te ſanctis ſacr̄is eccl'ie ſi indiges. Iteꝝ abſoluo te ab omnibꝫ peccatis tuis cōfeſſis et oblitis. moꝛtalibꝫ et venialibꝫ. et circūſtantijs eoꝝ quōcunq̄ et q̄litercūq̄ offendiſti deū creatoꝛē tuū. aīam tuā. ⁊ ꝓximuꝫ tuū. Omnia bona que feciſti et facies et aduerſa que ſuſtinuiſti et ſuſtinebis ſint tibi in pn̄iam ⁊ remiſſionē pctoꝝ tuoꝝ ⁊ ī augmentuꝫ gr̄e diuine. in noīe pa. et fi. et ſpūſſancti Amen.

Uxoꝛ. Utruꝫ vir poſſit irritare vota vxoꝛis. habes ſup̄ votū iij. §. j. ꝑ totum. Utꝝ vxoꝛ poſſit facere el'ȳam ſine licentia viri. ſupra. elemoſina ij. §. iij.

Utꝝ vxoꝛ in ſecūdo mr̄imonio poſſit de rebꝫ ꝯmunibꝫ ꝓuidē filijs ex p̄mo mr̄imonio? R̄n̄. ſm Wil. Si filij p̄dicti non bn̄t aliquā actōem ꝯ mr̄em nō p̄t illa ꝯ ꝓhibitōem mariti aliq̄d eis dare. Sed ſi bn̄t actōeꝫ ꝯ mr̄em. vt q2 obligata ē eos alere cū ſint īpuberes. vl' q2 ābo ꝯiuges poſſident bona illoꝝ. vel ex alia iuſta cā maritus quidē tenet̄ eos alere. q2 mr̄ cū ſuis oneribꝫ ad maritū trāſiuit ſm aliquoꝝ ꝯſuetudinē. Sꝫ tn̄ q2 maritus hꝫ adminiſtratōem: vxoꝛ ꝯ illius ꝓhibitōeꝫ nō dꝫ eos alere niſi in extrema nccītate. Pōt tn̄ ꝓcurare q̄ marit⁹ ad hoc ꝑ iudicē ꝯpellat̄. A. Idem in ſū. li. ij. ti. viij. q. xxix. vbi et addit̄ ſm eundē Wil. Si aūt filij nullā bn̄t actōem ꝯ mr̄em: nō tenet̄ maritus. nec illa dꝫ ꝯ ꝓhibitōem ei⁹ aliquid eis dare. Formare tn̄ pōt in dubio ſibi largā ꝯſciam. hec ibi. Et hoc de rebꝫ ꝯmunibꝫ vbi ē cōſuetudo q̄ marit⁹ hēat illoꝝ admiſtratōem et nō vxoꝛ. vbi ỏo n̄ ē talis ꝯſuetudo: poſſet vxoꝛ ſicut et maritus. cū in re ꝯmuni q̄libet hēat ius eq̄le. ff. ꝓ ſocio. ꝑ do. De rebꝫ ỏo mariti clarū eſt q̄ non p̄t dare ꝯ ei⁹ voluntatē niſi in neceſſitate extrema. aliter ꝯmitteret furtū. vt ſup̄. furtū. in principio. B

Quid ſi vxoꝛ hn̄s virū ꝓdigum celat aliquid de rebꝫ ꝯmunibꝫ cū viro? R̄e. ſm Wil. Si bona fide hoc faciat vt ſibi ⁊ viro loco et tp̄e ꝓuideat q̄ eas male ꝯſumeret: nō peccat nec tenet̄ obedire viro ſi ꝓhibeat. aut ſibi tradi petat. cū in tradēdo iuuaret eum ad peccatū. A. Idem in ſū. eo. ti. q. xxx. B

Utrū vxoꝛ teneatur ſeq̄ viꝝ quocūq̄ iuerit? R̄e. ſm Wil. Uir tūc tenet̄ vxoꝛeꝫ ſeq̄ qn̄ ex neceſſaria cā abeſt. ſꝫ vxoꝛ tenet̄ ſequi viꝝ ex q̄cunq̄ cā recedat. ſ. domiciliū trāſferēs. niſi vellet eaꝫ trahē ad peccatū. ex̄t. de diuoꝛ. que ſūt. Secus tn̄ ſi eſſet vagabūdus. xxxiij. q. ij. ſi q̄s neceſſitate. Itē Ber. ⁊ Hoſt. Et addit Hoſti. q̄ in voto vl'tmarino vxoꝛ p̄t ſeq̄ viꝝ vel remanere ſi voluerit. ſicut etiā in oī itinē volūtatis cū ꝓpoſito reuertēdi. Sꝫ vbi trāſferat domiciliū p̄ciſe tenet̄ eum ſequi. xiij. q. ij. vnaqueq̄. Et facit ad hoc ſup̄. votū iij. §. pl't. et ſe. A. Ideꝫ in ſū. li. ij. ti. ij. q. lj. Et addit̄ ſm Hoſti. q̄ ſi aliq̄ mulieꝛ hoc pacto vel ꝯditōne vel mō det̄ alicui ī vxoꝛē q̄ ſꝑ inſil' debeant morari et ī certo loco foꝛte ī domo amicoꝝ ipi⁹ mulieris: pactū ſuandūꝫ ē. In traditōe eñ rei ſue p̄t q̄libet qđ vult pactū appone nec ē ꝯ legē imo potius ſm legē. q2 ſimul moꝛari dn̄t. xxxiij. q. ij. ſi q̄s neceſſitate. Et ſic dico pactū ſuādū. niſi aliq̄ neceſſitas ſubueniat q̄ īpediēte nō poſſꝫ maritus ꝯmode remanē: puta ꝓpter inimicitias capitales. infirmitatē aeris vl' aliud ſil'e q̄ arbitrio iudicis ꝯmitto. tūc eñ vxoꝛ ſequit̄ virū ne adulteriū ꝯmittat̄. q2 tūc pactū ꝯ legeꝫ incipet eſſe. ar. xiij. q. ij. vnaqueq̄. Itē aduertēdū q̄ glo. in dicto. c. vnaqueq̄. dicit q̄ vxoꝛ nō tenet̄ ſequi viꝝ vagabundū niſi ſciēs eum talē eſſe cū cū eo ꝯtraxerit. q2 tūc tenet̄. Qđ intelligendū ē qn̄ vagat̄ ex aliq̄ honeſta cā et n̄ al'. vt ſentit alo. in dicto. c. ſi q̄s neceſſitate. q2 cū vagās peccaret n̄ eēt ei in pcto ꝯſentiēdū. xxij. q. ij. faciat. Et bn̄ facit. ff. de opi. li. l. qđ niſi. vbi ptꝫ q̄ libertus nō tenet̄ ſeq̄ ꝓonū vagabūdum ad p̄ſtandū ei opas. B. Utꝝ liceat viꝛo occidere adulterā. hr̄ ſup̄. impedimtū viij. §. j. et fi. et ſup̄. lex. §. vj. ỏ. iiij.

Utrum magis peccet occidens vxoꝛē q̄ mr̄em? R̄n̄. ſm Pe. in. iiij. Simplicit̄ maius peccatū ē occidere mr̄em q̄ vxoꝛem. quia magis repugnat nature. ſꝫ tn̄ quo ad aliquid maioꝛ pena imponit̄ occidenti vxoꝛeꝫ. eo q̄ maioꝛ eſt ꝓnitas ad eius occiſionē. Idem notat̄. xxxiij. q. ij.

admonē. A. in glo. ſup verbo exiſtimes
Et idem no. in ſum. li. iiij. ti. ix. q. x. D.
Quid ſi vir qui petit vxorē eſt ſuſpect⁹
q̄ velit eā occidere. vide ſup̄. mr̄imoniū
ix. §. ij. et fi. De redditione debiti querē
ſup̄. debitū ꝯiugale. Item de mr̄imonio
quere ſup̄. mr̄imoniū. cū adiunctis. Itē
de impedimēto mr̄imonij quere ſup̄. im-
pedimentū. cū ſuis additōnib⁹.

XPūs. xpianus. De

fide xpiana vid̄ ſupra. fides.
Quō xpianus ſe debeat hr̄e
erga iudeos. ſup̄. iude⁹ j. §. ij.
Et quō erga ſarracenos. ſup̄. ſarracen⁹.
Qz xp̄c idem qui de virgine natus et pro
nobis paſſus ē in ſacramēto eukariſtie
ꝯtinetur. ſup̄. eukariſtia j. §. v. An noīe
xp̄i poſſit fieri baptiſmus. ſup̄. baptiſm⁹
j. §. ij.

YPocriſis vtrum ſit

pcc̄m mortale: Re. ſm Tho.
ſcd̄a ſcd̄e. q. cxj. Si ẏpocrita
dicetur ille cuius intētio fer
tur ad duo. ſ. q̄ non curet ſcc̄itatem hr̄e
ſed ſolū ſanctus apparere ſicut cōſueuit
accipi in ſcriptura ſacra ſic manifeſtū ē
q̄ pcc̄m mortale ē. Nullus eñ totaliter
p̄uatur ſcc̄itate niſi p peccatū mortale.
Si aūt dr̄ ẏpocrita ille qui intēdit ſil'a-
re ſcc̄itatem a qua deficit p pcc̄m mor-
tale: ñ ſemp illa ſimulatō eſt ei peccatū
mortale. qd̄ diſcernendū ē ex fine. qui. ſ.
ſi repugnat caritati dei vel pximi: erit
peccatū mortale. puta cū ſil'at ſanctita-
tem. vt falſam doctrinā diſſeminet. vel
vt adipiſcat̄ eccl'iaſticā dignitatē indi-
gnus vel quecūqz alia bona tp̄alia in q̄-
bus finem ꝯſtituit. Si v̄o finis intentus
nō repugnat caritati: erit peccatū veīa
le. puta cū aliquis in ip̄a fictōne delecta
tur. de quo ph̄s dicit. iiij. ethicoꝝ. q̄ ma
gis videt̄ vanus q̄ malus. A. Con. Wil.
et addit: dicens. q̄ cū aliquis ſil'at ſan-
ctitatē quā nō hz vt aliquid ei det̄ ꝓpter
hoc. ſicut illi de quib⁹ dr̄ Math. xxiij. ve
vobis ſcribe et phariſei q̄ comeditis do-
mos viduaꝝ ⁊c̄. pcc̄m mortale eſt. q̄ ra-
pit quod debet̄ ſancto. q̄ quod dat̄ ei da
tur in noīe iuſti. Item qñ talem ſil'atio-
nē facit ex inſaciabili auaricia. Si aūt
aliq̄s pro ſua neceſſitate ſil'at ampliorē
indigentiā q̄ habeat: nō eſt hoc peccatū
mortale. ſicut faciunt illi q̄ ꝯmunit̄ tru-
tāni vocant̄. De his eñ dicit Criſo⁹. q̄
talis ſil'atio potius eſt culpa diuitum q̄
ſit culpa paupum q̄ ex ſua indigētia ad
hoc ꝯpellūtur. D. Contingit tñ qñqz q̄
aliquis ſil'at pfectōnem ſanctitatis que
non eſt de neceſſitate ſalutis. Et talis ſi-
mulatō non ſemp eſt cū peccato morta-
li. Et vide ſup̄. ſil'atio. A. Et ibi patet q̄
qñqz ē ſine peccato. D

YRonia. vide ſupra in

littera I.

YStrio. vide ſupra in

littera H.

ZElus quid eſt Re.

ſcd̄m Tho. ſcd̄a ſcd̄e. q. xxx-
vj. Zelus dr̄ ꝓprie qñ aliq̄s
triſtatur de bono alterius ñ
ex eo q̄ ille hz. ſz ex eo q̄ ſibi deeſt bonū
qd̄ ille hz. vt dicit ph̄s. ij. ethicorū. Et ſi
iſte zelus ſit circa bona honeſta: lauda-
bilis eſt. ſm illud. j Corinth. xiiij. Emu-
lamini ſpūalia. Si aūt de bonis tp̄alib⁹
ſ. q̄ homo triſtet̄ q̄ tp̄alia deſunt: p̄t eē
cū peccato. ſicut pz ſup̄. auaritia. §. j. Si
v̄o aliquis dolēt de bono alterius inq̄tū
alter excedit ip̄m in bonis tūc ē inuidia
vt dictū eſt ſup̄. inuidia. §. ij. A. Zelus
etiā capit̄ pro feruore ſeu ꝯmotōne diui
ne caritatis. p̄s. lxviij. Zelus dom⁹ tue
comedit me. Et hic zelus me ſr̄em Nico-
laum de auſmo ordinis minoꝝ indignū
p aliquali ſimplicioꝝ ſubſidio ad huius
ſupplemēti ꝯpilatōnem: qd̄ fauente dn̄o
nr̄o Ihu xp̄o excepta tabula capituloꝝ
et abbreuiaturaꝝ et Rubricaꝝ in aliis poſi
taꝝ expletū ē apud nr̄m locum ꝓpe Me-
diolanū ſancte Marie de angelis nūcu-
patū et vulgarit̄ ſancti angeli. Mcccc-
xliiij. Nouembris. xxviij. die ſabbati pri
mi ante aduentum hora quaſi ſexta. Et
omnia que in eo ac ceteris opuſculis p
me ꝯpilatis ꝯpilādiſue incaute ſeu min⁹
pite poſita ꝯtinentur. pitioꝝ et p̄ſertim
ſacroſācte eccleſie ſubmitto correctōni.

Ei v̄o qui potens eſt nos ꝯſeruare ſine
pcc̄o ⁊ ꝯſtituere añ ꝯſpectum glorie ſue
īmaculatos in aduentu xp̄i ih̄u ſit laus
nūc et in oīa ſecula ſeculoꝝ Amen.

Incipit tabula capituloꝝ huius libri.
Et primo de littera A.

Abbas
Abbatiſſa
Abſolutio primo ꝯmuniter
Abſolutio ſecũdo percucientium clericos.
Abſolutio tertio regularium
Abſolutiõ quarto q̃ ad ſatiſfactiõnem
Abſolutio quinto quo ad modum
Abſolutio ſexto a peccato
Accepti latio
Acceptio pſonaꝝ
Accidia
Accõmodatio. Re. cõmodatum
Accuſare
Accuſatus
Adiuratio
Adoptio
Adulatio
Adulterium
Aduocatus
Affinitas. Re. impedimẽtum xiiij.
Alchimia. Re. emptio
Alea. Re. ludus alee
Alienatio
Altare
Ambitio
Angaria
Appellatio
Apoſtaſia primo in generali
Apoſtaſia ſecundo a fide
Apoſtaſia tertio inobedientie
Apoſtaſia quarto a clericatu
Apoſtaſia quinto a religione
Aqua benedicta
Arbiter
Archydiaconus
Archyepiſcopus
Arra
Arrogatio. Re. adoptio
Ars notoria. Re. ſortilegium ij. §. j.
Aſſaſinus
Aſtutia
Auaritia
Baptiſmus primo. q̃tum ad ſubſtantiam et formã
Baptiſmus ij. quo ad materiã
Baptiſmus tertio quo ad miniſtrum
Baptiſmus quarto q̃ ad ſuſcipientes
Baptiſmus quinto quo ad tempora
Baptiſmus ſexto quo ad ritum
Baptiſmus ſeptimo quo ad effectum
Bellum primo ꝯmuniter
Bellum ſecundo quo ad clericos
Bellum tertio quod eccleſias inuoluit
Benedictio
Beneficium primo ꝯmuniter
Beneficium ſecundo quo ad fructus
Beneficium tertio qñ iniuſte tenetur
Bigamia
Blaſphemia
Cabella. Re. pedagium. Item tallia
Calix
Calumniari. Re. accuſare. §. iiij.
Canonica portio. Re. ſepultura iij.
Canonizatio
Canonicus
Caracter. Re. ordo iij.
Carcer
Caritas
Caſus epales. Re. confeſſor primo
Cathecismus
Cautio
Cecitas mentis
Cenſura eccleſiaſtica
Ceſſatio a diuinis
Cimiterium
Clauis
Clericus primo ꝯmuniter
Clericus ij. ab actib᷒ ſecularib᷒ remot᷒
Clericus iij. quo ad cohitatõem mulieꝝ
Clericus iiij. quo ad temporalia
Coadiutor. Re. vitiatus corpore. §. fi.
Cognatio
Cõmenda eccleſie. Re. bñficium primo
Cõmittẽ vices ſuas. Re. delegare. Item vicarius
Cõmodatum
Cõpaternitas. Re. impedimẽtum vj.
Coĩcare. Re. ĩfra. eukariſtia. ⁊ ĩfra. miſſa
Concuſſio
Condemnatus. Re. accuſatus
Conditio
Confeſſio ſacramẽtalis pmo ꝯmuniter
Confeſſio ij. qualiter teneamur ad eam
Confeſſio tertio cui confitendum
Confeſſionis celatio
Confeſſor j. q̃s et a quib᷒ poſſit abſoluẽ
Confeſſor ſecundo quid habeat agere
Confirmatio electorum

Confirmatio ſacramenti
Conſanguinitas. ſꝫ. impedimentũ v.
Conſcientia
Conſecratio j. epoꝝ. et ſupra.
Conſecratõ ij. eccleſie. vel recõciliatio
Conſecratio iij. altaris.
Conſecratio iiij. cimiterij
Conſecratõ v. veſtium et huiuſmodi
Cõſecratõ virginũ. ſꝫ. virginũ ꝯſecratõ
Conſeruator.
Conſtitutio. ſꝫ. lex.
Conſuetudo.
Contentio.
Contractus.
Contritio.
Contumacia.
Contumelia.
Chorea.
Correctio j. ſ. punitio iuſticie
Correctio ij. ſ. fraterna
Corpora ſanctoꝝ. ſꝫ. reliquie
Corporale.
Corꝑe viciatus. ſꝫ. viciatus corꝑe
Corpus xp̄i. ſꝫ. coĩcare. Itē eukariſtia
¶ Item miſſa.
Crimen.
Criſma. ſꝫ. oleum ſanctum
Cruce ſigtus. ſꝫ. indulgētia. §. pl't. et fi.
Cupidus. ſꝫ. ordinandus. §. xj.
Curialis. ſꝫ. ordinandus. §. xv.
Curioſitas.

Ampnificatus
ſꝫ. bellũ j. §. iiij. Itē depoſitũ. §.
Debitũ coniugale. fi.
Decanus. ſꝫ. archidyaconus
Decime j. ꝯmuniter.
Decime ij. a quibꝫ dari debent
Decime iij. cui.
Decime iiij. de quibꝫ.
Decime v. quo ad laycos.
Defũctus. ſꝫ. ſuffragiũ. Item mortuus
¶ Item purgatoriũ. Item ſepultura
Degradatio.
Delectatio.
Delegare.
Denũciatio.
Depoſitum.
Deriſio.
Deſperatio.
Detractio.
Dyaconus.
Dignitas.
Diſcere.
Diſciplina.
Diſcordia.
Diſpenſatio.
Diuinatio. ſꝫ. ſortilegiũ j.
Diuortium.
Doctor vel docē. ſꝫ. mgr̄. Item diſcere
Dolus.
Domicilium.
Dominica dies.
Dominus tp̄alis.
Donatio j. inter viuos.
Donatio ij. cauſa mortis
Donatio iij. ꝓpter nuptias
Dos.
Dubia.
Duellum.

Brietas
Eccleſia j. ꝯmuniter.
Eccleſia ij. prochialis.
Electio j. ꝯmuniter.
Electio ij. per ꝯpromiſſum
Elemoſina j. ꝯmuniter.
Elemoſina ij. quis p̄t facere eam.
Emphiteoſis.
Emptio et venditio.
Emunitas eccleſie.
Emunitas ꝯfugientiũ ad eccleſiam
Enormia.
Epiſcopus.
Equitas. ſꝫ. ius.
Eukariſtia j. ꝯmunit̄. et de eius forma
Eukariſtia ij. quo ad materiam
Eukariſtia iij. ꝙ ad ſacerdotē et miſſam
Eukariſtia iiij. quo ad effectum.
Exactõ. ſꝫ. dñs. Itē tallia. Itē pedagiũ
Excõmunicator.
Excoĩcatio j. ꝯmuniter.
Excoĩcatio ij. de ꝑcuciētibꝫ clericos
Excoĩcatio iij. de falſarijs. ctoribꝫ.
Excoĩcatõ iiij. ꝯ incēdiarijs et de effra-
Excoĩcatõ v. de ſtatuētibꝫ ꝯ eccleſiam
Excoĩcatio vj. de ꝑticipantibꝫ.
Excoĩcatio vij. de minori.
Excoĩcatõnis abſolutio. ſꝫ. abſolutio
Excuſatio. ſꝫ. pena j. §. iij.
Exemptus.
Exorciſmus. ſꝫ. cathециſmus
Expoſitus.
Extrema vnctio. ſꝫ. vnctio extrema.

Falſum
Fama
Familia
Femina.
Ferie. ſiue feſtum
Feudum
Fides.
Filius
Flagella. Re. ſatiſfactō. §. vij. itē pena
Fornicatio. j. §. v.
Fraus.
Frigiditas. Re. impedimentum xv.
Funus. Re. ſepultura j. §. vij. et. viij. Itē
restitutio ij. §. v.
Furtum.

Gloria vana
Gradus ꝯſanguinitatis. Re. impedimentum v.
Guerra. Re. bellum
Gula.

Habitus. Re. clericus
j. §. ij. Itē apoſtaſia iiij. §. j. ⁊ fi.
Hebetudo
Hereditas
Heremita
Hereticus primo ꝯmuniter
Hereticus ſecundo ꝑ librum ſextum
Hereticus tertio per clementinas
Hermofrodit us
Hyronia. quere in littera J.
Hiſtrio.
Homicidium primo ꝯmuniter
Homicidium ſecūdo. ꝯſilio. vel mādato
Homicidium tertio de caſuali
Homicidiū iiij. q̄ ad penā et irregularitatem
Homicidiū v. de ſeipo.
Hore canonice
Hoſpitalitas
Humilitas.

Iactantia
Jeiunium
Ignorantia
Illegittimus
Illicite acquiſitū. Re. elemoſina j. §. fi.
et reſtitutio j. §. antepl't.
Immunitas. Re. emunitas
Impedimentū mr̄imonij j. ꝯmuniter
Impedimentum ij. de errore ꝑſone
Impedimentū iij. de errore ꝯditōnis
Impedimentum iiij. de voto
Impedimentū v. de cognatōne carnali
Impedimentū vj. de ꝯgnatōne ſpūali
Impedimentū vij. de ꝯgnatōne legali
Impedimentum viij. de crimine
Impedimentum ix. de diſpari cultu
Impedimentū x. de violētia ſiue metu
Impedimentum xj. ordinis
Impedimentum xij. ligationis
Impedimētū xiij. publice honeſtatis iuſticie
Impedimētū xiiij. affinitatis.
Impedimētū xv. de impotētia coeundi
Impedimentū xvj. de interdicto eccl'ie
Impedimentum xvij. feriarum
Impubes
Incantatō. Re. ſortilegiū ij. §. v. et. vj.
Incendiarius
Incertoꝝ reſtitutō. Re. reſtitutio vj.
Inceſtus. Re. Luxuria
Indulgentia
Infamis
Infidelis
Ingratitudo
Iniuria.
Iniuſticia
Inobedientia
Inquiſitio
Inſcriptio
Inſtitutio
Interdictum primo ꝯmuniter
Interdictum ſecundo. ſ. ſpecialiter
Interdictū tertō. ſ. in aliquā eccleſiam
Interdictum quarto quid ꝓhibetur
Interdictum quinto de relaxatōne
Inteſtatus. Re. ſucceſſio
Intimiditas. Re. timor. §. fi.
Inuenta
Inuidia
Ipocriſis. Re. ſil'atio. Item ẏpocriſis
Ira.
Irregularitas primo. ſ. homicidaꝝ
Irregularitas ſecundo qn̄ miniſtrat
Ironia.
Iſtrio. Re. hẏſtrio
Iudeus primo ꝯmuniter
Iudeus ſecundo quo ad ſeruos
Iudeus tertio de conuerſione
Iudicare
Iudex primo ꝯmuniter
Iudex ſecundo. ſ. eccleſiaſticus
Iudicium
Iurare.
Iuramentum primo ꝯmuniter

Juramentum ij. s. vniuerſitatis.
Juriſdictio.
Jus.
Juſtificatio.
Karacter. Karitas. et ſimilia. Re. in littera C.
Latro
Legare.
Legatus.
Legittimus.
Legittima.
Leproſus.
Lex. et ꝯſtitutio.
Liuellarius ꝯtractus. Re. emphiteoſis.
Libellus famoſus.
Libertus.
Littere.
Litigium.
Locatio et ꝯductio.
Ludus et iocus.
Ludus alee.
Luxuria.
Magiſter j. ꝯmuniter
Magiſter ij. s. ꝗtum ad licentiã docendi.
Maioritas.
Maior pars.
Maledictio.
Malefactor. Re. accuſatus.
Maleficium.
Manumiſſio.
Mr̃imonium j. ꝯmuniter.
Mr̃imonium ij. qui poſſunt ꝯtrahere.
Mr̃imonium iij. quo ꝯtrahitur.
Mr̃imonium iiij. s. ꝯtra intentõnem
Mr̃imonium v. ſub ꝯditione
Mr̃imonium vj. quo ad debitum
Mr̃imonium vij. s. accuſatum ꝑter impedimentum.
Mr̃oniũ viij. s. accuſatũ ꝑꝑ adulteriũ.
Mr̃imonium ix. s. qñ petitur ꝯiunx.
Medicus vel cirurgicus
Mendacium.
Mercator.
Meretrix.
Meritum.
Metus.
Milicia.
Miſerabilis ꝑſona.
Miſſa.
Mollities.
Monachus.
Monialis.
Mortuus.
Mulier.
Multitudo. Re. correctio j. §. v.
Munus.
Mutilare.
Mutuum.
Naufragus
Negligentia.
Negociatio.
Neophitus.
Notorium.
Nouitius.
Nuptie.
Obediẽtia j. ꝯmuniter
Obedientia ij. laycoꝝ.
Obedientia iij. clericoꝝ.
Obedientia iiij. religioſoꝝ.
Oblatio.
Obligatio.
Obligatus ad ratiocinia.
Occulta. Re. correctiõ ij. Item reuelatio.
Odium.
Officiũ eccleſie. Re. miſſa. Item hore.
Oleum ſanctum. ſiue criſma.
Opinio.
Oratio.
Oratorium.
Ordo j. ꝯmuniter.
Ordo ij. quo ad ritum.
Ordo iij. quo ad karacterem.
Ordinandus.
Ordinator. ſiue ordinans.
Ordinatus j. ꝯmuniter.
Ordinatus ij. per ſaltum.
Ordinatus iij. negatiue.
Ordinatio ꝯiugatoꝝ.
Ornatus.
Pactum
Palla.
Pallium.
Papa.
Paraferna.
Parentes.
Paricida.
Parrochianus.
Paterfamilias.
Patientia
Patriarcha.
Patronus.
Peccatum j. ꝯmuniter.

Peccatum ij.ſ.mortale.
Peccatum iij.ſ.veniale.
Peculium.
Pedagium ⁊ guidagium.
Pena j.ſ.iudicialis.aut diuina.
Pena ij.ſ.que prouenit leſo.
Penitentia j.cōmuniter.
Penitentia ij.quam imponit ſacerdos.
Penitentia iij.ſolēnis ⁊ publica.
Penitentia iiij.impedita.vel falſa.
Percutere.ſiue verberare.
Peregrinus j.cōmuniter.
Peregrinus ij.q̄tum ad clericos.
Periurium.
Permutatio.
Perplexitas.
Perſonatus.ſꝫ.dignitas.
Pertinatia.
Pignus.
Pirrata.
Placere.ſꝫ.adulatio.
Pollutio.
Populus.
Portio canonica.
Poſtulatio.
Prebenda.
Preceptum.ſꝫ.obedientia.
Predicator.
Predo.
Prelatus.
Presbiter.ſꝫ.ſacerdos.confeſſor.
confeſſio.eukariſtia.miſſa.
Preſcriptio.
Preſumptio.
Primas.ſꝫ.patriarcha.
Primitie.
Princeps.ſꝫ.papa.Item dominus.
Priuilegium.
Probatio.
Profeſſio.ſꝫ.nouitius.Itē religio iiij.
Promiſſio.
Prudentia carnis.
Pubes.ſꝫ.impubes.
Publice honeſtatis iuſtitia.ſꝫ.impedimentum xiij.
Pudititia.
Punitio.ſꝫ.correctio j.Itē diſciplina.
Item pena.
Purgatio. Purgatorium.
Purificatio.
Puſillanimitas.
Quarta.
Queſtuarij.
Raptor j.ſ.rerum.
Raptor ij.ſ.pſonarum.
Ratiocinijs obligati.ſꝫ.obligatus ad ratiocinia.
Recōciliatō ecclie.ſꝫ.cōſecratio ij.⁊.iij.
Religio j.cōmuniter.
Religio ij.quo ad ingreſſum.
Religio iij.quo ad votū ingrediendi.
Religio iiij.quo ad pfeſſionem.
Religio v.quo ad tranſitum ad aliam.
Reliquie.⁊ corpora ſanctorum.
Renunciatio j.cōmuniter.
Renunciatio ij.qualiter fit.
Renūciatio iij.quis poteſt renūciare.
Renūciatio iiij.que poſſunt renūciari.
Repreſalie.
Reſidentia clericorum.
Res inter alios acta.ſꝫ.ſnīa.§.ix.⁊.x.
Reſtitutio j.cōmuniter.
Reſtitutio ij.qñ quis non eſt ſoluendo.
Reſtitutio iij.q̄tum ad fautores.
Reſtitutio iiij.q̄tum ad ementes.
Reſtitutio v.q̄tum ad edentes.
Reſtitutio vj.ſ.incertorum.
Reſtitutio vij. quo ad eius regularia.
Reſtō viij.q̄ ad ſublatōem obligatōnis.
Reſuſcitatus.
Reuelatio.
Rigor.ſꝫ.ius.
Rixa.
Sacerdos.
Sacramentum.
Sacrilegium.
Sagittarius.
Sanctorū corpora.ſꝫ.reliquie.
Sarracenus.
Satiſfactio.
Scandalum.
Scientia ⁊ ſtudium clericorum.
Sciſma.
Secretorum reuelatio.ſꝫ.reuelatio.
Seditio.
Sententia.
Sepultura j.cōmuniter.
Sepultura ij.quo ad electōnem.
Sepultura iij.q̄ ad canonicā portōem.
Sepultura iiij.quando phibetur.
Seruus j.cōmuniter.
Seruus ij.q̄tum ad ordinatōnem.
Seruus iij.q̄tum ad matrimonium.

Sẏmonia j.coīter.
Sẏmonia ij.quo ad ordines.
Sẏmonia iij.quo ad benefitia.
Sẏmonia iiij.quo ad fructus.
Sẏmonia v.circa funera.
Sẏmonia vj.quo ad religionem.
Sẏmonia vij.de pena et diſpenſatōne.
Simulatio.
Sobrietas.
Societas j.ſ.pecunie ⁊ oparū.
Societas ij.ſ.reſpectu q̃rundā materie queſtionum.
Sodomia.
Solicitudo.
Sortilegium j.ſ.diuinatio.
Sortilegium ij.ſ.ſupſtitio.
Spectacula.ſe.ludꝰ ⁊ iocus.Itē chorea
Sponſalia.
Stipulatio.
Studium clericorum.
Stultitia.
Stuprum.ſe.fornicatio.
Subarratio.ſe.arra.
Subdelegare.
Substitutio.ſe.teſtamentum ij.
Succeſſio ab inteſtato.
Suffragium defunctorum.
Superbia.
Suſpenſus.
Suſurratio.

Tabellio.

Tallia.
Temꝑantia.ſe.ſobrietas.Item ebrietas.
Teſtamentum j.coīter.
Teſtamentū ij.q̃tū ad īſtitutōez hēdis
Teſtamentū iij.q̃tum ad executōem.
Teſtis j.quis nō poteſt eſſe.
Teſtis ij.de numero.
Teſtis iij.quo ad actum teſtificandi.
Timor.
Torneamentum.
Tranſactio.
Tranſitus ſiue tranſlatio.
Treuga.
Tutela.
Turpe lucrū.ſe.elemoſina j.§.fi.

Vana gloria.

ſe.gloria vana.
Vaſallus.ſe.feudum.
Velatio v̄ginū.ſe.virginū cōſecratio.
Venatio.
Venditio.
Venefitium.ſe.malefitium.Item ſortilegium.
Veniale peccatum.ſe.peccatum iij.
Verberatio.ſe.ꝑcutere.
Veſtis.
Vicarius.
Vidua.
Vindicatio.
Virginitas.
Virginum conſecratio.
Vis ⁊ metus.
Viſitatio.
Vitium.
Vitiatus corpore.
Vnctio extrema.
Voluntas.
Votum j.coīter.
Votum ij.quis poteſt vouere.
Votum iij.de voto cōiugum in coī.
Votum iiij.de voto coniugum circa religionem.
Votum v.quo ad cōmutatōnem.
Votum vj.quod ſoluit̃ ꝑ religionem.
Vſura j.coīter.
Vſura ij.circa animalia.
Vſura iij.in emptōnibus.
Vſura iiij.de vſurarijs manifeſtis.
Vſura v.de ſeruitoribus.fautoribꝫ ⁊ familia vſurarij.
Vſura vj.de reſtitutione vſurarum.
Vſus clauium j.quo ad ſupplementum excōmunicatōnis iuris.
Vſus clauium ij.quo ad formam abſoluendi.
Vxor.

Xp̄us.

Ypocriſis.

Yronia.ſe.in littera.I.
Hẏſtrio.ſe.ſupra.in littera.H.

Zelus.

Incipiūt canones pn̄iales extracti ꝺ
verbo ad verbū de ſūma fratris Aſtenſ
ordinis minorū. li. v. titulo. xxxij.

Conſideranduz eſt
de canonibꝰ pn̄ialibus. Ad
quorū intelligentiam ꝑno-
tandū eſt. ꝙ ſicut eſt in ſciē
tijs practicis que verſant̄ circa opa. ꝙ
ſermo in vlī eſt incertus ⁊ dubius: ſꝫ cū
applicat̄ ad ſingularia incipit quodam-
modo habere certitudinē. vt qui nō con
ſiderat circūſtantias ꝑticulares potius
deuiet ꝙ̄ ſe rectificet. vt pꝫ in medicina
⁊ ſcientia morali. Sic ē intelligendū in
ꝓpoſito ꝙ canones inſtruūt in generali
quomodo eſt penitentia imponenda: ſꝫ
deſcenſuz ad ſingularia ꝑ̄ſbiteris diſcre
tis relinquūt qui conſiderāt circūſtan-
tias ꝑſonarum. attendentes ad canoēs
ſicut ad regulas directiuas: qꝛ ſi cōtra
canones imponāt nō recte imponunt.
Nulli ḡ preſbitero licet facere aliq̄d qđ
poſſit patrū regulis obuiare. diſ. xxxv-
iij. nulli. In canonibꝰ aūt maxīe deter-
minat̄ pn̄ia quo ad tempus ⁊ magiſꝙ̄ q̄
ad modū. qꝛ illa determinatio ē certior
⁊ coioꝛ. hec Bonauentura. Ut ḡ ſcias q̄
liter debet ꝓcedere arbitriuz preſbiteri
nota regulariter ſicut dictuz eſt ſupra.
ſeptēnis eſt ꝑ peccato mortali pn̄ia im-
ponēda. et hoc nō tm̄ ꝓpter tēporis diu-
turnitatē: ſꝫ magis ꝓpter ſignificatōem
In veteri eīn lege Maria ſoror Moyſi le
pra ꝑcuſſa ſeperata fuit extra caſtra ſe-
ptem diebus Numeri. xij. Maria ſignifi
cat penitentē. Interpretat̄ eīn amaruz
mare. Hec penituit ſeptem diebꝰ: ſꝫ nūc
penitet ſeptem annis. qđ ſignificatū eſt
Ezech. iiij. Diem ꝑ anno dedi tibi. Si q̄-
ratur quare pn̄ia ſit aggrauata. cū lex
noua ſit lex miſericordie: Rño. ꝙ hic eſt
maior ingratitudo ꝓpter maiorē grām. ⁊
maior ꝯtemptus ꝓpter maiorē dignitatē
noue legis in qua xp̄i ſanguis eſt effuſꝰ
⁊ grauius peccatum propter ſtatuz pec
cantis qui debet eſſe ꝑfectior. ⁊ vlterius
ſatiſfactio in lege noua debet eſſe perfe
cta vt in priſtinum ſtatuz reducat. ⁊ qꝛ
ſol in vno die nō redit in idem punctuz
ſed in anno. ideo dies conuerſus eſt in
annum. Rurſum: quia perfectum reme
dium eſt in lege noua. ideo annus mul-
tiplicari debet ꝑ ſeptem. propter ſeptez
dona ſpiritusſancti recuꝑanda. et pro-
pter ſeptem dotes. ſ. tres anime. ⁊ q̄tuor
corporis obtinendas. Huiuſmodi autē
penitentia non eſt omībus imponenda
nec tamen eſt infirmāda: ſꝫ eſt inſinuā
da. vt cognoſcatur ꝙ̄ grauis eſt culpa.
hec Bonauentura. Licet autē ꝑ ſingu-
lis peccatis criminalibꝰ ſit ſtatuta tal̄
penitentia. debet tamen imponi magis
vel minus aſpera ꝑut maioritas vel mi
noritas criminis cum ceteris circūſtā-
tijs hoc expoſcit. vt in ſequentibꝰ patꝫ.
A ꝑ̄dicta namqꝫ regula excipiunt̄ plu-
rimi caſus in quibus ꝓpter dignitatem
peccantis vel criminis enormitatem ī-
ponitur penitentia maior. aliqn̄ etiam
ex varijs cauſis minor. Ad hoc ergo ꝙ
preſbiter circa penitentias diſponendo
cautius arbitretur. notandi ſunt caſus
in quibus ꝑ canones certe penitentie
imponuntur: quos. ſ. canones tenetur
ꝑ̄ſbiter ſcire. vt dictū ē ſuꝑ̄. Sūt aūt iſti.
Primus eſt ꝙ ſi ꝑ̄ſbiter fornicatōem
fecerit: pn̄iaꝫ. x. annorū faciat. hoc mō
ſ. ꝙ ſit incluſus ſiue a ceteris in aliquo
loco remotus. ſacco indutus. ⁊ humi ꝓ-
ſtratus miſericordiā dei iugiter implo
rans. primis tribus menſibꝰ cōtinuis a
veſꝑe in veſꝑam pane ⁊ aqua vtatur.
exceptis domicis diebꝰ et feſtis ꝑ̄cipuis
in quibꝰ modico vino ⁊ piſciculis ⁊ legu
minibꝰ recreet̄. Elapſis aūt ſic tribꝰ pri
mis menſibꝰ de illo loco exeat nō tn̄ in
publicū ꝓcedat ne ꝓplꝰs in eū ſcandali-
zet̄. Et ꝑ hoc videt̄ ꝙ in publico crimīe
loquat̄. Poſt hoc reſumptis viribꝰ ali-
quātulū vnū annū ⁊ dimidiū in pane ⁊
aqua expleat. exceptis dn̄icis ⁊ alijs ꝑ̄-
cipuis feſtis ī quibꝰ vino. ſagimīe. ouis
⁊ caſeo poterit vti. Finito ſic primo an
no ⁊ dimidio particeps fit corporis do-
mini. ⁊ ad pacem veniat. et ad pſalmos
cum alijs fratribus canendos in choro
vltimus recipitur. Ad cornu tn̄ altaris
nō accedat: ſꝫ minorū ordinum tm̄ offi
cia gerat. deinde vſqꝫ ad cōpletōnem ſe-
ptimi anni tres legittias ferias. ſ. ſcđaz
quartam ⁊ ſextam. exceptis diebus pa-
ſcalibus qui ſunt. l. in pane ⁊ aqua ieiu-
net. ſecundā tn̄ feriaz vno pſalterio vel

denario ſi ſit oparius redimere poterit
Et ſic cū ſeptimū annū ꝯpleuerit. p̄t eū
ep̄us ad gradū priſtinū reuocare. ita tñ
ꝙ in trib9 annis ſequentib9 ſine vlla re-
dēptōne omni ſexta feria ī pane ⁊ aqua
ieiunet. Et eadem pnīa īponenda ē p̄ſbi
tero de oībus alijs pctis q̄ depoſitōnem
inducūt. Probanť aūt hec oīa. xviij.
diſ. p̄ſbiter ſi fornicatōem. qđ intelligūt
quidā de ſimplici fornicatōne. alij forte
melius ſm̄ Ray̆. de adulterio vel īceſtu
puta quia cognouit cōiugatam. cōſan
guineam vel affinem.
¶ Scd̄us caſus eſt ſi p̄ſbiter cognouit
filiā ſuā ſpūalem quā. ſ. baptizauit vel
in baptiſmo vel ī ꝯfirmatōne tenuit. vł
q̄ ſibi ꝯfeſſa fuit: debet pnīa3 agere. xij.
annis. ⁊ etiā debet deponi ſi crimen ſit
manifeſtum. ⁊ pegrinādo. xv. annis pe-
niteat. ⁊ poſtea monaſteriū intret. tota
vita ſua moraturus ibidem. Ep̄s vō qui
talia cōmiſit: peniteat. xv. ānis. Ipa vō
mulier d3 omnia relinquere ⁊ res ſuas
paupibus dare. ⁊ cōuerſa vſq3 ad mortē
in monaſterio deo ſeruire. xxx. q. j. ſiqs
ſacerdos. ⁊. c. nō debet.
¶ Terti9 ē ꝙ q̄cūq3 filiā ſuā ſpūalē vel
matrē cognoſcit. vij. annis peniteat. et
ſilr̄ ei cōſentientes. xxx. q. iij. nō optet.
¶ Quart9 eſt ꝙ q̄ ꝯtrahit cū aliqua alij
deſponſata p verba de pn̄ti. ipa dimiſſa
xl. diebus ieiunet in pane ⁊ aqua. et ſe-
quentibus. vij. annis peniteat. extra. de
ſpon. duo. accepiſti.
¶ Quint9 eſt ꝙ q̄ cognoſcit duas ꝯma-
tres vel ſorores. ſiue vxor viuat ſiue nō.
ad minus ſeptem annis peniteat. licet
plus deberet. xxx. q. iiij. ſi preſbiter.
¶ Sext9 eſt ꝙ qui cognouerit monialē
ſiue deuota3. x. annis peniteat. ⁊ ſilr̄
ſm̄ formā traditā. xxvij. q. j. ꝺ filia. ⁊. c.
deuotā. In quorū primo. c. dr̄ ꝙ ſi filia
ep̄i vel p̄ſbiteri vel diaconi p9 votu3 ſo-
lenne ꝯtraxerit matrimoniū. nō admit
tatur ad cōionem. niſi marito defuncto
penitentiā egerit. Si aūt eo viuēte de-
ceſſerit ⁊ pnīam egerit. ⁊ cōione3 petie-
rit. tm̄ in fine vite recipiet ea3. In ſcd̄o
ca. dr̄ ꝙ deuota peccans nō eſt recipien
da in eccleſia niſi peccare deſierit. ⁊ deſi-
nens egerit penitentiā. x. annis. poſtea
recipiaŧ ad cōionem. et anteꝙ̄ in eccl'ia
admittatur ad oratōnem ad nullius cō
uiuium xp̄iane mulieris accedat.
¶ Septimus eſt de eo qui ignorāter co
gnoſcit duas ſorores. vel matrem et fi-
liam. vel amitam ⁊ neptem. peniteat ſe-
ptem annis. Si autem ſcienter: perpe-
tuo priuetur coniugio. xxxiiij. q. iiij. Si
quis cum duabus.
¶ Octauus eſt ꝙ qui ducit in vxore3 eā
qua3 polluit p adulterium. peniteat. v.
annis. xxxj. q. j. ſi qua vidua.
¶ Nonus ē ꝙ q̄ contra naturā peccauit
ſi ſit clericus debet deponi. vel religioni
tradi ſi corrigibilis appareat ad ppetuā
pnīa3 pagendā. Si vō ſit laycus a cetu
fidelium vſq3 ad condignā ſatiſfactōem
debet fieri alienus. extra. de exceſ. prela.
clerici. Hoc enī vitium maius eſt ꝙ̄ co-
gnoſcere matre3. xxxij. q. vij. adulterij.
⁊ eſt Augu. Adulterij inquit malū vin-
cit fornicatōnem. vinciť autē ab inceſtu
fornicatio. Peius enī eſt cum matre ꝙ̄
cum aliena vxore cōcubere. ſed omniū
horum peſſimū eſt ꝙ contra naturā fit
vt ſi vir mēbro mulieris nō ad hoc con
ceſſo voluerit vti. hec Aug9. Quocunq3
autē modo tale factū exerceat p̄terꝙ̄ in
ter virum ⁊ feminā ordinate in vaſe de-
bito vitium contra naturam ⁊ ſodomiti
cum iudicatur. vt dicit Ray̆.
¶ Decimus ē ꝙ qui coierit cum brutis
peniteat pluſꝙ̄. vij. annis. et ſimiliter p
inceſtu. xxxij. q. ij. hoc ip̄m. ⁊. §. ſe.
¶ Undecimus ē ꝙ p̄ſbiter q̄ intereſt clā
deſtinis nuptijs triennio ſuſpenditur. ⁊
ſi culpa exegerit grauius puniatur. ex-
tra. de clam deſpon. cum inhibitio.
¶ Duodecimus ꝙ q̄ votū ſimplex viola
uerit: peniteat trib9 ānis. xxvij. di. ſi vir
¶ Tredecimus ꝙ qui excoīcatus cele-
brauerit: debet triēnio penitere. ⁊ feria
ij. iiij. ⁊. vj. a vino ⁊ carnibus abſtinere
xj. q. iij. de his. De pena vō degradati ce
lebrantis. habetur diſ. l. accedens.
¶ Decimuſquart9 ē ꝙ homicida volun
tarius ſine ſpe reſtitutōnis deponitur. ⁊
peniteat. vij. annis. diſ. l. miror.
¶ Decimuſquintus ꝙ homicida caſua
lis peniteat. v. annis. et hoc ſm̄ Ray̆. ſi
culpa caſum p̄ceſſit alr̄ non. niſi forte
ad cautelam. diſ. l. eos. ⁊ duob9. c. ſe.
¶ Decimuſſext9 ꝙ ſiquis fecerit homi-

dium ꝓpter neceſſitatem euitabilem: pe-
niteat. ij. annis. diſ. l. c. de his clericis. q̄
lȝ ſi ineuitabilis eſſet in nullo ſibi im-
putaret̄. l. diſ. quia te. Quod verum eſt
quo ad culpam: ſȝ bonum eſſet ꝗ penite
ret quo ad cautelam et innocentiaȝ ſuā
eccleſie oſtendendā. extra. de homi. c. ij.
§. vlti. Et ſm Ray. forte diſtingui pt̄ in
homicidio neceſſario ſicut in caſuali. ſ.
vtrum culpa p̄ceſſerit neceſſitatem vel
non. ar. diſ. l. de his nota. extra. d̄ homi.
interfeciſti. Sȝ etſi quis ꝑ inſaniam cō
mittat homicidium non ei imputatur.
iij. q. iiij. iudicas. quin etiā q̄ intuitu di-
ſcipline incaute ꝑcuciendo occiderit: de-
ponitur. extra. de homi. p̄ſbiterū. xv. q.
j. ſiquis nō irritatus. Sȝ qui ligatum la
tronem interficit: deponitur. extra. de
homi. ſuſcepimus. Qui autem latroneȝ
occultum occidit: quem viuū compre-
hendere potuit. xl. diebus nō intret ec-
cleſiam. ⁊ al' penitere debet. extra eo. c.
ij. vbi de hoc dicit̄. Qui vo paganum vl'
iudeum occidit: peniteat. xl. diebus. di.
l. §. qui non odij.

Decimuſſeptimus ꝗ matricida peni
teat. x. annis ſm formam ſatis aperte
traditam. xxx. q. iij. latorem. Vxoricide
vo grauior pena debet īponi. Talis em̄
et qui dn̄m occidit nūꝗ̄ equitat nec ve-
hiculo portatur. nec matrimoniū cōtra
hit vſqȝ ad. x. ānos. carnes nō comedit.
nec vinum bibit. ⁊ alia que habent̄. xxx
iij. q. ij. admonere. ⁊ c. quicūqȝ. Imponi
tur autē pnīa maior vxoricide. nō quia
illud peccatū ſit grauius iſto: ſȝ q͛ ho-
mines ꝓniores ſunt ad occidenduȝ vxo-
res ꝗ̄ matres. Maius em̄ peccatū eſt oc
cidere matrem ꝗ̄ vxorem occidere. vt di
cit Bonauentura in. iiij. ſniaꝝ. ⁊ coīter
omēs doc. Wil vo duran. tenet cōtrariū
in reꝑtorio ꝓ eo ꝗ vxoricide imponit̄ pe
nitentia maior. Mihi aūt magis placet
ſnīa alioꝝ. Sed qualem pnīam agere
debent qui filios occidūt: ſ͛o. Aut ē cer
tum ꝗ ipſimet ſcienter interfecerunt. et
ſic debȝ eis imponi pnīa maior ꝗ̄ ꝓ alio
homicidio. ar. extra eo. ca. vlti. in tex. et
glo. ⁊ de homi. cum iuramento. de peni.
diſ. j. aut facta. In hoc tn̄ caſu vir vxo-
rem recuꝑat quā coactus abiurauerat.
et ipſa penitentiam agit ſm arbitrium

epiſcopi. ita ꝗ ſi habet alios filios pa-
cifice gubernare poſſit eos vxor. extra
eo. intelleximus. Q ſi virum nō habet i-
duci debet vt intret religionem. ad quod
ſi nō poteſt induci tutius eſt ei dare li-
cenciam nubendi. vt extra eo. viniens.
Et hoc quando timet̄ de incontinentia.
al' nō. vt patet. xxxj. q. ij. in adoleſcentia
Etſi pater ſit clericus ab offitio altaris
debet ꝑpetuo abſtinere. et ei grauior ꝗ̄
laico. nō tn̄ publica niſi veniat ī publi-
cum pnīa debet imponi. vt extra. de pe.
queſitum. Aut certū eſt ꝗ nō interfece
runt ſponte nec in culpa fuerunt: ſȝ ca-
ſu fortuito contigit. ⁊ ſic diſtricto iure ī
nullo tenentur. ar. extra. de homi. ex lit
teris ij. ⁊ c. Johes. ⁊ ca. vlti. Niſi velint
ad cautelam penitere. In dubio tamen
p̄ſumitur ꝗ nō hoc ex certa ſcientia: ſȝ
potius ex incuria ꝓuenerit. extra. de p̄-
ſūp. afferte. Aut certum eſt ꝗ nō adhi-
buerūt omēm diligentiam quā potue-
rūt ⁊ debuerunt. ⁊ ſic culpa p̄ceſſit caſū
Etſi ſit grauis culpa. vt ſi poſuit pueruȝ
in medio vtriuſqȝ ſm arbitrium peni-
tentiarij imponitur penitētia. v. vl'. vij.
annoꝝ. l. diſ. ſi qua femina. ⁊ c. ſe. ⁊ c. ſi
quis ſponte. occulta ſi ſit occultū. publi
ca ſi ſit publicum. ⁊ maior ſi in lecto ſuf
focetur ꝗ̄ ſi in cunis. et maior p̄ſbitero
greco ꝗ̄ laico. vt habetur. extra. d̄ peni.
queſituȝ. Et licet diſpenſetur quo ad pe
nitētiam que eſt arbitraria. vt dicit̄ ibi
dem. nō tn̄ quo ad ordines ꝓpter homici
diū qd̄ eſt delictum enorme ⁊ indiſpenſa
bile. diſ. l. miror. Si aūt culpa q̄ p̄ceſſit
caſum ſit leuis. vt ſi poſuit puerū in eo
dem lecto longe tn̄ a ſe. imponitur pnīa
triū annoꝝ. Scd̄m hoc intellige illud.
extra eo. de infantib. Monēdi ſ͛ ſūt pa-
rentes ꝗ tam tenellos ſecum in vno nō
collocent lecto. ne qualibet negligentia
interueniente opprimantur ⁊ ſuffocen-
tur. vt. ij. q. v. conſuluiſti. Et hoc modo
diſtinguit Hoſtien. ⁊ Bern̄. extra. de in
fantibus. Quid de illis qui filios vel ſer
uos ſuos īfantes vel etiā adultos lāgui
dos relegata pietate exponūt. i. extra ſe
ponūt an̄ eccl'ias. vt aliq̄ moti miſc̄dia
colligant eos: ſ͛o. Tales grauiter pec-
cant: q͛ cuȝ ignoret̄ ſepe ꝯſanguinitas
expoſitoꝝ ꝯtrahere poſſent m̄rimoniū

cũ ſorore vl' cũ ꝯſanguinea. iõ expones
tenetur de hoc pcẽo penitere. ⁊ ẽ puniẽ-
dus ſicut expoſitus ſi ſciẽter cũ tali cõ-
traheret: punietur. extra ð peni. offitij
ſm Hoſti. Talis enĩ ſm Ray. ẽ tãq̃ ho-
micida iudicandꝰ. qui hoĩem ſibi ita cõ
iũctum ꝑiculo mortis exponit. Conſide
ratis tamẽ circũſtantijs et vtrũ ob hoc
mors ſecuta fuerit vel non fuerit. pnĩa
moderanda erit. Erũt aũt tales irregu
lares ſm Ray. ſi mors inde ſit ſecuta. qꝛ
ſ. fuerũt in culpa eos exponendo vel ali
menta negando. Tñ ſm Ro. ſi in nulla
culpa fuiſſẽt qꝛ forte nec elemoſinas q̃-
rendo. nec aliter eos alere poſſent: irre
gulares nõ eſſent nec peccarent.

Decimuſoctauꝰ eſt q̃ q̃ pſbiterũ inf-
fecit: peniteat. xij. annis. extra. de peni.
⁊ re. c. ij. De pnĩa vo eius q̃ occidit mo-
nachum vel clericũ. ſubdiaconũ vel dia
conum. habeẽ. xvij. q. iiij. qui occiderit.
De penitentia aũt eius qui machinaẽ i
mortem domini ſui vel in regimen eius
habetur. xxiij. q. vlti. §. ſiquis.

Decimuſnonꝰ eſt q̃ qui ĩiuſte aliũ ad
mortem accuſat. xl. diebus in pane ⁊ aq̃
ꝑ. vij. annos ieiunet ⁊ peniteat. et hoc ſi
accuſatus ſit occiſus. Si aũt tm̃ mẽbrũ
ꝑdiderit. triẽnio peniteat. ext. de accu.
accuſaſti. Hoſti. vo ⁊ Jo. de deo. in ieiu-
nando intellexerũt q̃ primus peniteat
ꝑ ſeptem annos. quolibet anno ieiunã-
do. xl. diebꝰ in pane et aqua. Scd̃us vo
ꝑ tres ãnos. Wil. vo. duran. intellexit ꝑ
ut littera magis ſonat. ſ. q̃ primus ieiu
nabit. xl. diebus in pane ⁊ aqua ſiue cõ
tinue ſiue interpollate. ⁊ ꝑ ſeptez ãnos
ieiunabit ⁊ penitebit. non tñ in pane ⁊
aqua. ſʒ ad arbitriũ pſbiteri. Scd̃us vo
ꝑ. iij. quadrageſimas. prima añ natalez
domini. ſecunda ante paſcha. tertia añ
ſanctum Johannẽ. Has enĩ iſtituit bea
tus Petrus. vt habetur in cronicis. Je
iunabit autẽ in pane ⁊ aqua. Probanẽ
hec ſm Hoſti. xxij. q. v. c. j. ij. ⁊. iij.

Uiceſimus q̃ ꝑiurus. xl. diebus ĩ pa-
ne ⁊ aqua ieiunet. ⁊ ſeptem annis ſequẽ
tibus peniteat. ⁊ ſemꝑ debet eſſe in peni
tentia. ſ. interiori. vj. q. j. quicunq̃ʒ.

Uiceſimuſprimus q̃ qui cõpulſus cõ
dicionaliter a domino ſcienter ꝑiurat.
ſi liber ſit. xl. diebus in pane et aqua et
hoc ſm glo. intellige vel ꝯtinue vel inẽ-
pollate peniteat. ⁊ ſeptem annis ſequẽ-
tibus. nõ tamẽ in pane et aqua vt dicit
glo. Si vo ſeruus ſit eius qui eũ coegit
tribꝫ quadrageſimis et legittimis ferijs
ſcilicʒ. ij. iiij. ⁊. vj. xxij. q. v. q̃ cõpulſus.

Uiceſimuſſecũdus q̃ qui iurat ĩ ma-
nu epiſcopi vel in cruce cõſecrata: peni
teat tribus annis. Si vo in cruce nõ cõ
ſecrata vno anno. Qui vo coactus ⁊ igñ
rans ignorantia iuris. et poſtea cogno-
ſcit: peniteat tribus quadrageſimis. xx
ij. q. v. c. ij. Qui vo coactus ꝓ vita redi-
menda vel qualibet cauſa vel neceſſita-
te ꝑiurat: qꝛ corpus pluſq̃ animã dile-
xit: tribus quadrageſimis peniteat. ea.
q. c. ſiquis coactus. Alij indicũt tres an
nos. ⁊ vnum ex his in pane ⁊ aqua.

Uiceſimuſtertius ẽ q̃ qui falſũ ſcienẽ
iurat vel aliũ iurare cogit. diebus. xl. pe
niteat in pane ⁊ aqua. et ſeptẽ ſequẽtibꝫ
annis nũq̃ ſit ſine penitẽtia. ſ. interiori
Alij etiamſi conſcij fuerint ſimiliter pe-
niteant. xxij. q. v. ſiquis coniunctus.

Uiceſimuſquartus q̃ qui menſurat ĩ
falſa menſura. xxx. diebus in pane ⁊ aq̃
ieiunet. extra. de contra. emp. vt menſu
re. De pena vero falſarij litterarũ habe
tur extra eo. ad audientiam. et. c. dura.
et ca. ad falſariorum. ⁊ de verborum ſi-
gnifi. nouimus.

Uiceſimuſquintus eſt q̃ qui frãgunt
pnĩam ſolẽnez ſiue redeũdo ad crimina
priora vel ſimilia ſiue redeũdo ad nego-
tiatõnem vel militiã ſecularem que ſibi
fuerant interdicta. ſola intra eccleſiam
fidelibus oratõe iũgunẽ. a coĩone ſuſpẽ
dunẽ. a catholicoꝝ cõuiuijs ſeꝑantur.
⁊ penitere debent. x. annis. ⁊ coĩcent in
fine vite. xxxiij. q. ij. de his vero. ⁊ de pe.
di. v. ſiquis vo.

Uiceſimuſſextꝰ eſt q̃ q̃ canit miſſã ⁊ ñ
coĩcat: debʒ vno anno penitere ⁊ interĩ
miſſas nõ cantare. de ꝯſe. diſ. v. relatũ.

Uiceſimuſſeptimus eſt q̃ pſbiter qui
mortuũ clericũ ĩuoluit in palla altaris
peniteat. x. annis ⁊ menſibus. v. Diaco
nus vo trienneo ⁊ dimidio. de ꝯſe. diſ. j.
nemo ꝑ ignorantiam.

Uiceſimuſoctauus q̃ qui cõmittit ſa
crilegium eccleſiaʒ violando vel criſma
ſiue calicem ſacrorum pollutis manibꝫ

accipit vel ſimilia ſacrilegia cõmittit:
peniteat ſeptem annis. primo anno ex
tra cimiterium quod violauit: cõſiſtat.
ſecundo anno ante fores eccleſie. tertio
in eccleſia. ⁊ in hoc triennio carnes nõ
comedat. vinum nõ bibat niſi in paſcha
vel natali. nõ offerat nec cõmunionem
accipiat. quarto anno cõmunicabit. ⁊ ĩ
illo ⁊ in. v. ⁊ in. vj. et in. vij. tribus ferijs
a carnibus ⁊ vino abſtineat ieiunando.
xij. q. ij. demon. Comburens autem eccle
ſiam quindecim annis peniteat. et eam
reſtituat. xvij. q. iiij. §. ſiquis. et in verſu
maius. De pena vero raptoris ſiue furis
rei eccleſiaſtice ⁊ de pena furis et effra-
ctoris tam clerici ꝙ laici. habetur eadẽ.
q. §. peccata. ⁊. c. ſiquis clericus.

Uiceſimuſnonus ꝙ ſi parentes fran
gunt ſponſalia filiorũ a cõmunione tri
ennio ſeparentur. ⁊ ſimiliter filij ſi ſint in
culpa. Si tamen filij ſm promiſſionem
factam contraxerint: excuſantur vtiqꝫ
ſcilicet quo ad penam eccleſie: ſed non
quo ad reatum. ex quo dederunt operaꝫ
in contrarium. xxxj. q. iij. ſi qui paren-
tes. ar. de peni. diſ. j. ſi cui.

Triceſimus eſt ꝙ qui blaſphemaue-
rit publice deum vel aliquem ſanctoruꝫ
⁊ maxime beatam virginẽ illi debet epi-
ſcopus hanc penitentiam iniungere. ſ.
vt ſeptem diebus dominicis pre foribus
eccleſie in manifeſto dum miſſa cantatᷣ.
exiſtat. ⁊ vltimo illorum dierum domi-
nicorum pallium et calciamenta depo-
nat ⁊ corrigiam ligatam circa collũ ha-
beat et ſeptem precedentibus ſextis fe-
rijs in pane ⁊ aqua ieiunet. eccleſiã nul-
latenus ingreſſurus. et quolibet predi-
ctorum dierum tres pauperes vel duos
vel ſaltem vnum refitiat: ſi poteſt. Et ſi
non poteſt hec pena in aliaꝫ cõmutetur
Qꝫ ſi renuerit agere omnia ſupdicta.
interdicatur ſibi eccleſia. ⁊ in morte pri
uetur eccleſiaſtica ſepultura. extra. de
maledi. ſtatuimus. Iteꝫ blaſphemus ſi
diues fuerit. xl. alioquin. xxx. vel. xx. et
ſi ad hoc non ſufficit quinqꝫ ſolidorum
vſualis monete pena mulctetur nullã-
qꝫ miſericordiam in hoc habiturus. vt
dicitur ibidem ſcilicet quin ſoluat quin
qꝫ ſolidos: quos ſi nõ habet currat per
ciuitatem. vel cõmutetur in penaꝫ aliã

temporalem. Hec autem pena ſoluetur
ei qui condemnat. i. poteſtati ſeculari.
Hanc enim penam temporalem prece-
pit papa imponi per poteſtatem tempo
ralem. ꝙ ſi neglexerit per epiſcopum p̃
cipitur cogi. hec Hoſtien. Habet autem
predicta pena locum ſm Goff. cuꝫ quis
blaſphemat non ex ira vel ebrietate vel
dementia: quia tunc eo benignius age-
retur. ij. q. iij. ſiquis iratus. §. notandũ.
Scdm vero Hoſtien. hec pena eſt ſpecia-
liter inducta contra eos qui deum blaſ
phemant ex ira. Non enim aliquis de le
ui blaſphemat deum niſi iratus. Tanta
tamen poſſet eſſe iracundia ꝙ equipa-
retur dementie. et tunc illud quod dicit
Goff. locuꝫ poſſet habere. hec Hoſtien.
Quid ſiquis iuret per caput vel ꝑ ven-
trem vel corpus vel capillum? Reſpon-
det Hoſtien. ꝙ ſi faciat hoc affirmando
vel iurando. nõ habet locum hec pena.
Secus eſt ſi faciat hoc deteſtando vł vi
tuperando licꝫ iratus. Item ſm Goff. ⁊
Hoſtien. hec que dicuntur de pena tẽpo
rali fiunt iudice pro tribunali ſedente.
In iuditio autem anime preſbiter diſ-
cretus molliẽdo rigorem diſpenſare po
terit ex cauſa circa penam ſpiritualem
ſuperiorem. xxv. q. vj. penitentibus. hec
Hoſtien. Iteꝫ clericus blaſphemus ma
xime preſbiter cogatur ad veniam po-
ſtulandaꝫ. ꝙ ſi noluerit: degradetur. di.
xlvj. clericus. Notandum vero ꝙ blaſphe
mus ſm leges eſt decapitandus. vt ĩ Au
ten. vt nõ luxurientur contra naturam
circa medium. colł. vj. Scdm vero cano-
nem antiquũ clericus erat degradandꝰ.
et laicus excõicandus. xxij. q. j. ſiquis ꝑ
capillum. Hodie vero laicus aget penitẽ-
tiam ſupradictam. ſ. illius canonis. ſta-
tuimus. et hoc ſi publice blaſphemauit
Si enĩ occulte nõ penitebit publice vt
puto. Clericus vero hodie eſt corrigendꝰ
pena arbitraria ⁊ occulta non illa q̃ eſt
publica. Clericꝰ enĩ publice nõ debꝫ pe-
nitere. Si auteꝫ rebellis fuerit. vel ſepiꝰ
hoc cõmiſerit locuꝫ habet pena legis. ſ.
vt laicus decapitetᷣ in foro ciuili. ⁊ ĩ ca-
nonico anathematizetᷣ. i. eccleſie ĩgreſ-
ſus ſibi interdicatur. ⁊ in morte priuetᷣ
eccleſiaſtica ſepultura. Clericus vero de-
gradetᷣ. hec Hoſti. ti. de maledicis.

¶ Tricesimuſprim⁹ ẽ de p̄ſbitero q̇ re-
uelat cõfeſſionem q̄ de iure antiq̇ debet
deponi. ⁊ oĩbꝫ diebꝫ vite ſue ignominioſ
ſus ꝑegrinari. de pe. diſ. vj. ſacerdos ⁊c̃.
vt ſupra. confeſſionis celatio. §. ij. ꝑ to-
tum. vſqꝫ ad. §. iiij.

¶ Triceſimuſſecũd⁹ ẽ q̄ q̇ ĩ dicẽdis ho-
ris canoĩcis ⁊ alijs offitijs diuĩs diſcre-
pat a ꝯſuetudine ꝓpe metropolitane ec-
cleſie. vj. menſibꝫ p̄uaẽ coĩone ſi hoc ac
cidat ex contẽptu. xij. diſ. de his.

¶ Triceſimuſtertius q̄ ep̄us q̇ ordinat
ſine cauſa iuſta clericũ ĩuitũ aut recla-
mantẽ vel penit⁹ inuitũ abſolute ſuſpẽ-
ditur vno anno. lxxiiij. diſ. c. j.

¶ Triceſimuſquart⁹ q̄ ep̄us qui corre-
ctõnem de venditõne miniſteriorũ diſſi-
mulat duobus menſibus. preſbiter. iiij.
diaconus tribꝫ. ſubdiaconi et ceteri ad
arbitrium iudicis penitere debent. j. q.
j. quicquid inuiſibilis.

¶ Triceſimuſquintus q̄ ſortilegus. xl.
diebꝫ peniteat. ext̃ de ſortil'. requiſiti.

¶ Triceſimuſſext⁹ q̄ qui videt in aſtro-
labio peniteat duobus annis. extra. de
ſortil'. ex tuarum.

¶ Triceſimuſſeptim⁹ ẽ d̄ ſtilla ſanguis
altaris cadẽtis ſuꝑ terrã. vel aliq̇d alid̄
propẽ negligentiam p̄ſbiteri: dꝫ p̄ſbiter
penitere. xl. diebus. Si cecidit ſuꝑ pal-
lio altaris: peniteat. iiij. diebus. de cõſe.
diſ. ij. c. ſi per negligentiam.

¶ Triceſimuſoctau⁹ ẽ q̄ ſi aliquis euo-
mit eukariſtiam propter ebrietatẽ vel
voracitatẽ. ſi laicus: peniteat. xl. diebꝫ.
Si clericus vel monachus. vel p̄ſbiter.
vel diaconus: peniteat. lxx. diebus. Si
epiſcopus peniteat. xc. diebus. Et debet
euomitura comburi ⁊ iuxta altare col-
locari. Si v̾o cauſa infirmitatis euo-
merit. vij. diebus peniteat. de conſecra.
diſ. ij. ſiquis propter ebrietatem.

¶ Triceſimuſnon⁹ eſt qñ mus corrodit
vel comedit corpus xp̄i. De penitentia
huius caſus ĩquire vbi ſit notata. d̄ cõ
ſecra. diſ. ij. circa finem.

¶ Quadrageſim⁹ q̄ qui domũ vel areã
voluntarie ſuccendit. ſublata vel incen
ſa omnia reſtituat. ⁊ tribus annis peni-
teat. extra. de ĩiuř. ſiquis domũ. Canon
tamen dicit q̄ ſi ex odio vl' iniuria hoc
fecerit excõmunicari debet. nec abſolui
donec ſatiſfecerit. ⁊ iurauerit q̄ ignẽ de-
cetero nõ apponet. Imponitur aũt ſibi
vt Hieroſolimã vel in hiſpaniam vadat
in dei ſeruitio ãno integro ibi moratu-
rus. Siquis aũt archiepiſcopus vl' epi
ſcopus hoc relaxauerit damnum reſti-
tuat. et ab offitio epiſcopali per annuꝫ
abſtineat. xxiiij. q. viij. peſſimam. Hodie
autem poſtq̄ ſunt denũciati nõ poſſunt
citra ſedem apoſtolicam abſolui. extra.
d̄ ſen. exco. tua nos. Inno. in tex. loqui
tur d̄ incendiarijs indiſtincte poſtq̄ ſũt
publicati. Et Her. hoc idem dicit exp̄ſ-
ſe. ⁊ Gra. extra. de ſen. exco. quicunqꝫ. et
Goff. licꝫ Ro. contrarium dicat. Scdm
aũt leges qui in ciuitate data opera in-
cendium fecerit ſi ſit humilis: ſubicitur
beſtijs. ſi ſit in aliquo gradu: d̄capitaẽ.
vel in inſulã relegatur. ff. de incen. rui.
nau. l. fi. Qui v̾o alubi vt in villis vel ca
ſtris remiſſis ibidẽ edes poſitis combuſ-
ſerit ſi hoc dolo fecerit: comburitur. Et
hoc intelligendum ſm̄ Hoſti. ſi ſit hui-
lis. Si autẽ hoc ex ſua negligentia con-
tigerit: reſartiet damnum. vel ſi minus
ẏdoneus ſit. parum vel leuiter caſtigeẽ
Et nomine edium omẽ edifitiuꝫ conti-
netur. vt ibidem diciẽ. l. qui edes.

¶ Quadrageſimuſprimus ẽ q̄ qui dedẽ
rit vel acceperit coĩonem ab heretico ⁊
neſcit hoc eſſe ꝓhibituꝫ ab eccleſia ⁊ p⁹-
ea ĩtelligit: peniteat vno anno. Si aũt
ſciuit et neglexit peniteat. x. annis. vel
ſm̄ quoſdã. vij. vel ſm̄ alios. v. Qui v̾o
ꝑmittit hereticũ miſſam celebrare in ec
cleſia catholica per ignorantiaꝫ iuris.
peniteat. xl. diebus. Si pro reuerentia
eius. ꝑ annuꝫ peniteat. ſi ꝑ damnatõne
eccleſie catholice. ⁊ ꝑ conſuetudine ro-
manorum proiciaẽ ab eccleſia ſicut he-
reticus: ſi ſit impenitẽs. alioquin peni-
teat. x. annis. Si auteꝫ relicta eccleſia
ad hereticos tranſierit. et alios ad hoc
induxerit: peniteat. xij. annis. tribꝫ ext̃
eccleſiaꝫ. vij. inter audientes. duobꝫ ex-
tra coĩonem. ⁊ ſic. xij. anno coĩonẽ ſiue
oblatõneꝫ ꝑcipiat. xxiiij. q. j. ſiquis de-
derit. Cetera v̾o ꝑtinentia ad hereſim.
ſciſma vel apoſtaſiam. require ſupra. in
ſecundo libro.

¶ Quadrageſimuſſecundus q̄ p̄ronus
qui res eccleſie dilapidat. vno anno pe-

teat.xvj.q.vij.c.filijs.
¶ Quadrageſimuſterti⁹ q̄ q̄ domū ſuaꝫ
magicis ⁊ incantatoꝛibꝫ luſtrat vel aliꝺ
facit.⁊ qui ei hoc ꝯſulit. ānis.v.penite-
at.xvj.q.v.q̄ diuinatoꝛes.⁊.c.nō liceat.
¶ Quadrageſimuſquart⁹ q̄ q̄ pacē cuꝫ
ꝓximo ſuo nō facē iurat. āno vno peni
teat ⁊ ad pacē redeat.xxij.q.ij.q̄ ſacro.
¶ Quadrageſimuſquīt⁹ q̄ ꝑ ꝑiurio.ad-
ulterio.homicidio danꝬ ꝑ pnīa regula-
riter.vij.anni.⁊ ſil'r ꝑ fornicatōne. li
cet nō ita aſpera penitētia iniūgaꝬ.xx-
ij.q.j.p̄dicandum.xxxiij.q.j.hocipm̄.et
§.ſe.
¶ Quadrageſimuſſextus ē q̄ qui ſcienꝬ
rebaptizaꝬ.vij.annis peniteat.et feria.
iiij.⁊.vj.in pane et aqua ieiunando.iij.
q̄dragesimas faciat. ⁊ hoc ſi fecit ꝑ here
ſi introducenda.Si aūt ꝑ īmunditia.i.
ꝑ ſalute corꝑis obtinenda. vt extra.de
apoſta.c.ij.tribꝫ annis peniteat.d̄ ꝯſe.
diſ.iiij.qui bis.⁊ talis q̄ bis baptizatur
vel ꝯfirmaꝬ fit d̄ foro eccleſie ⁊ cogitur
fieri irregularis.di.lxxxiiij.dictū ē.De
pena aūt taliū habeꝬ de ꝯſe.di.iiij.eos.
cui⁹.c.ſnīam p̄termitto grā breuitatis.
¶ Quadrageſimuſſeptim⁹ q̄ qui vxorē
adulterā cognoſcit.anteq̄ peniteat.iij.
annis peniteat.xxj.q.j.ſiq̄s ij.Qui vero
cognoſcit eam penitentē aū penitentiā
pactam:peniteat.ij.ānis.ea.q.ſiquis j.
Quomodo v̄o penitentia iniūgenda ſit
mulieri partum alterius ſupponenti.vl'
etiam d̄ nō ſuo viro concipienti.habeꝬ
extra.de peni.⁊ re.offitij.
¶ Ad regulas igiꝬ p̄dictas inſpiciendo
poteſt ſtudioſus īdagatoꝛ ꝓcedere ad pe
nitentias ꝑ diuerſis criminibꝫ ſm cano
nes imponendas. et ex cauſa ꝯſideratis
circūſtantijs vt dictū ē ſupra.moderari
poterit eas.Et licꝫ ab ip̄o oēs circūſtā-
tie ſint diligenter attēdende.principali-
ter tñ qualitates ꝑſone.⁊ p̄cipue vtruꝫ
ſit ꝑſona obnoxia alicui aliquo viculo
ſeruitutis. Nam circa tales ꝑſonas ca-
uere debet ꝑ poſſe p̄ſbiter ne talē pnīam
eis imponat ꝑ quā illis quibꝫ ſūt aſtri-
cte p̄iudicium fiat maxime circa ꝯiuga
tos.Unde ſi ſeruus ſit.⁊ timore peccaue
rit obediens dn̄o ſuo ī atrotioribꝫ ē mi
tius puniendus.xxij.q.v. qui ꝯpulſus.
Obedire tñ nō tenebaꝬ ī talibꝫ.xj.q.iij.
ſi dominus. Si aūt volūtarie peccaue-
rit corꝑe punieꝬ etiā acriuſq̄ alius.xx-
iiij.q.j.qui contra pacem.Nec eſt ſeruo
iniūgenda ꝑegrinatio ꝑ quaꝫ dn̄s eius
q̄ nō eſt in culpa.illi⁹ ſeruitio defraudeꝬ
extra.de ſen.exco.relatū.Si v̄o liber ſit
totā pnīaꝫ canonis ſi p̄t facere debet ī-
poni.xvj.q.vij.ſacerdotes pnīaꝫ. Sꝫ ex
cauſa poterit eā p̄ſbiter moderari.Cō-
ſiderandū etiā erit vtrū ſit ꝑſona noua
in fide.qꝛ nouis in fide minoꝛ dꝫ etiā pe
nitentia imponi.extra.de pe.deus q̄.Et
ſil'r conſiderāde erūt alie ꝑſonaꝝ cir
cūſtantie. de quibꝫ ad pn̄s ſuꝑſedeo grā
breuitatis.Sciendū autē q̄ in foro pe-
nitentiali dicunꝬ legittime ferie.ij.iiij.
⁊.vj.diſ.lxxxj.p̄ſbiter. de ꝯſe.diſ.iij.ieiu
nia.Aliqui tamē vt dicit Ro.ꝑ.ij.feria
ponūt ſabbatū.Inſuꝑ notandū q̄ ſi pe
nitētia in pane ⁊ aqua imponaꝬ nō ha-
benti panē. poteſt loco panis legumibꝫ
⁊ piſciculis veſci. ⁊ etiaꝫ alijs ſi neceſſi-
tas illud requirat.extra.de pe.⁊ re.licꝫ.
in tex.⁊ glo.al' nō licet.Notandū etiam
ſm Jo. ſi pnīa ſit impoſita a canone li-
beraꝬ q̄s a ieiunio dando denariū vel le
gēdo pſalteriū ꝓpria auctoritate. Inno.
v̄o dicit q̄ ieiunia neccr̄ia vt q̄tuor tē-
porū ⁊ h⁹.nō poſſunt redimi niſi ſubſit
rōnabilis cauſa.Uoluntaria v̄o redimi
pn̄t etiaꝫ ſine auctoritate ſuꝑioris.Ad
hoc etiā nota. q̄ vbi imponiꝬ pnīa ali-
quot annoꝝ ſiue q̄dragesimarū. nec ad-
diꝬ q̄uo quis debet penitere. hoc relin-
quiꝬ arbitrio p̄ſbiteri.cū pnīe ſint arbi
trarie.vt dictuꝫ ē ſupra. Ip̄e eñi p̄ſbiter
arbitrabiꝬ eaꝫ ꝑ ferias legittimas faciē
dam ſm canones.l.di.de his clericis.ex
tra.de homi.c.ij.⁊ in multis alijs iuribꝫ
Et ſic intelligiꝬ illud.extra.de accu.ac-
cuſaſti.⁊ de ſpon.dilectus.⁊ ſil'ia ⁊c̄.

Anno dn̄i.Milleſimoquadringēteſimo-
ſeptuageſimooctauo.kl' v̄o.v.Julij.In
Nurnberga oppido germanie celebratiſ
ſimo.deo auxiliante.Opus terminatuꝫ
inſigne.Sūma Magiſtrutia al' Piſanel
la vulgariter appellatū.ꝑ Antoniū ko-
burger p̄fati oppidi incolaꝫ q̄ fideliꝬ im-
p̄ſſum.Finit feliciter.:.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

M.Theol. & Sch. 185

M Theol et Sch 185